nem & florum formam nota generica gaudent Cerei , nisi quot caules sint anguloſi ſeu canaliculati.

ORCHIS ſeu Cynoſorchis major latifolia altera *Park.* Cynoſorchis latifolia hiante cucullo altera *C.B.P.* Cynoſorchis prior *Dod. J. B.* Cynoſorchis major *Lobel. floret Julio in editioribus pratis. Perenn. rad.* um unter Büchles.

ORCHIS Morio, foliis maculatis *Park. C. B. P.* Orchis Mas angustifolia *Fuchſ.* Teſticulus Morionis Mas *Dod.* [illegible] tota purpurea maculoſo folio J.B. Germ. [illegible] *floret Majo in pratis. Perenn. radic. cur* [illegible] unter Kirchſittenbach.

ORCHIS Morio fœmina *Park.* [illegible] ea & aliorum colorum cum alis virentibus J.B. *floret Jun. in paſcuis editioribus.* in den Wieſen.

ORCHIS parvis floribus multis punctis nu[illegible] Pannonica 4. J.B. Cynoſorchis militaris pratenſis [illegible] *Majo in ſiccioribus pratis.* auf der Heroldsberger Wieſen.

ORCHIS ſpiralis alba odorata J. B. Triorchis alba [illegible] *C.B.P. Park.* teſticulus odoratus *Lob. floret Aug. in pratis herbi-* dem Moritzerberg bey Leimburg.

ORCHIS ſive Cynoſorchis tertia *Dod. Lobel.* major alter *J.* noſorchis latifolia, ſpicâ compacta *C.B.P.* Cynoſorchis paluſtris *P* *Pl. floret Majo in herbidis paſcuis.* auf der Heroldsberger Wieſen.

ORCHIS antropophora Oreades Mas *Park.* Orchis antropo altera *Column.* Orchis militaris antropomorphos dumetorum m *Jungerm. floret Majo in editioribus. Perenn. rad.* beym voriſen Brunnerb

ORCHIS antropophora oreades fœmina *Park.* Orchis antropo phora flore fuſco ſeu ferrugineo *Raj. Cat. ſtirpium Europ. extra Britann. naſcent.* Orchis antropophora oreades *Col.* Orchis flore nudi hominis effigiem repræſentans Fœmina *C.B.P. floret Majo in montoſis.* Nürnbergiſch Hilpoltſtein.

ORCHIS Apem referens Luſitanica *Breyn. Cent. colitur in bort. r* *ſtro & floret Majo in fictili. ſponte naſcitur circâ Auguſt. vindelic.*

ORCHIS alba bifolia minor calcare oblongo *C.B.P.* Orchis pias bifolia vel trifolia minor *Park.* Orchis alba calcari oblongo *J.* *in umbroſis Menſ. Majo & Jun.* um Fiſchbach.

ORCHIS palmata major Mas ſeu Palma Chriſti *Park.* Orchis [illegible] maea

ODONTITES flore luteo *Riv. Ord. Pl. ſl. Irreg. tetrapet.* Euphraſia pratenſis lutea *C.B.P.* Coris Monſpeſſulana lutea *J.B. ſl. eod. Menſ. in Saxoſis.* bey Hohenſtein. Quoad ſemina & capſulas ſeminales cum genuina Euphraſia *Officin.* conveniunt, floribus verò ex galea ſimplici & labio trifido conflatis, differt ab eadem.

OLEA ſativa *C.B.P. Park. Matthiol. Dod. Germ.* Oelbaum / Olivenbaum *floret apud nos Jun. Menſe, ſponte naſcitur in montoſis Italiæ, Hiſpaniæ, Galliæ Narbonenſ. &c.* Hyemalium apud nos injuriarum impatiens eſt; Quare hibernaculis munienda *Perennat & ſemper viret.*

OLEA Sylveſtris folio duro ſubtus incano *C.B.P.* olea ſylv. ſeu oleaſter Germanicus *Cord.* oleaſter ſivè olea ſylv. *J.B. & Park. ſl. Jun. Perenn.*

Ab *Hermanno* junguntur Arboribus Pruniferis monopyrenis.

Referuntur à *Rajo* ad Arbores Pruniferas. olea Prunifera Arbor eſt foliis perpetuis, fructu racemoſo, pulpa liquore pingui ſcatente, oſſiculo duro ſcabro.

OLEASTER Cappadocicus *Park.* olea ſylveſtris, folio molli incano *C.B.P.* Zizyphus Cappadocica, quibusdam olea Bohœmica *J.B. floret Maj. in hort. ſponte naſcitur etiam in Syria teſt. Rauwolff. quemadmodum & Sabis* Bohœmiæ provenire *Matthiolus affirmat. Perenn. folia per byemem* [illegible] *unt.*

[illegible] efertur à *Rajo* ad Arbores bacciferas fructu nudo monopyreno.

OLEANDER vid. Nerium.

ONOBRYCHIS major ſiliculis echinatis criſtatis in ſpicâ digeſtis, *Moriſ. H. 2.* onobrychis folio Viciæ ſr. echinato major *C.B.P.* Polygonon [illegible] *veri J.B. ſl. Jul. in hort. noſtr. ſponte naſcitur in aridioribus & montoſis* [illegible] *naniæ. Perenn.*

ONOBRYCHIS minor fructu maximo echinato. Onobrychis miſiliculis echinatis criſtatis, majoribus & craſſioribus aculeis prædi. donata *Moriſ. H. 2.* onobrychis fructu echinato minor *C.B.P. ſl. eod.* [illegible] *enſe in hort. noſtr. ſponte gignitur in Italiæ ſiccioribus. Perenn.* Per hyem ad hibernacula tranſfertur.

P. Amm. c. Moriſ. Onobrychis refertur ad papilionaceas, ſiliquis ſingularibus, echinatis, criſtatis & in ſpicam digeſtis.

Ab *Hermanno* junguntur leguminoſis papilionaceis, ſiliculis uniapſularibus monoſpermis, diſpermis &c.

Referuntur à *Cl. Rajo* ad Herbas flore papilionaceo.

Ab *Hermanno* junguntur leguminoſis papilionaceis, ſiliculis unicapſularibus monoſpermis diſpermis &c.

ספר
אפי רברבי
והם
ביאורים נחמדים על שלחן
ערוך אבן העזר אשר
חיברו שני מאורות
הגדולים * ה"ה הגאון מוהר"ר
משה זצ"ל שהיה אב"ד
ור"מ דק"ק בריסק דליטא
ואגפי, וקראו חלקת
מחוקק והגאון מוהר"ר
שמואל זצ"ל
שהיה אב"ד ור"מ דקהילתנו
ק"ק פיורדא וקראו בית
שמואל * והדורשה
מהדורא בתרא
לספרו בית שמואל הנ"ל
שלשתן הועלה בקנה אחד :
על ידי המחוקק רבי חיים בן
כהר"ר הירש יצ"ו מפיורדא :
בפיורדא
לכלט ו'הי דנר שמואל
לכל ישראל נפ"ק :

הסכמות וגזירות וחרמות מהמאורות הגדולים והרבנים ואבות בתי דינים אשר על כסאם חונים :

הסכמ' הרב הגאון הגדול המפורסם ברורו מוהר"ר שמואל הילמן אב"ד ור"מ דק"ק מיץ והמדינה יע"א :

הנה יל שלוחה אי מה"ה התורני כהר"ר **חיים** נהיטים כ"ה **צבי הירש** נעל מדפים מק"ק פיורדא לחזור לקונעו נדפוס נזה ומסונחת ספר **אפי רבבי** מהני חדין, לחדרי ד'הני הגאונים המפורסמי' נעל **חלקת מחוקק** ונזיח שמ"ש זללה"ה והנה על דנר הסכמה ליח דין לריך נוסנ וזה דנר שפחים אך לחסנור כי מי הוח זה חשר יערב לנו לעשות עכנה שלא יחפשטו ספרי' כאן נישרל • חמנם על זאת יש להחוג ומורח על רחש המדפיס והנ"ל כן ואולי לחדי חשר יבנה יבח אחר ויחכנו להניח עוה על מזבח הדפוס ויניע לו היזק הניכר וגלל כן שיחר פי שאחן ידי ולנעשותי אחו עמו לסייעו נדנר מלוה להטיל גורל ושמחח על בני עמינו מנלי לה"ות גרמח נגזקו ונר חוחי שכוונחו לזכות לח הרנים חמרתי לח חמנע טוב מהולכי נחמי' וחוקק גזירתי על כל חשר נסס ישרש יכוכה שלא להדפיס ספר **אפי רבבי** נלי רשות והרחנת מנעל מדפים הנ"ל הן ע"י עלמו חו ע"י גירי לו' מסך זמן עשרה שנים מיום גמר הדפוס והשומע לדנרי יפקוט נטח שאן • כזית לענן * כ"ל המדנר לכנוד התורה ולומדי היום יום ק' יחיד

הסכמת הרב המאור הגדול המפורסם מוהר"ר יצחק זעקיל אב"ד ור"מ דק"ק פפערשא והמדינה יע"א :

שרשי פתוח שי מים **חיים** עמוקים נלב חים חנונח ידלנה • ה"ה החלוק כה"ר **חיים** נן התורני המחיק כה"ר **הירש** נעל מדפים נק"ק פיורדא שהניח נמכנש הדפוס ספר **אפי רבבי** לכשהם פנים חדשות * ואין לנו נוגים מפני היגנות • שהיו קלח מעוכשנות • ועם כל זה חיגם נגמלחות • וכנר ספו חמו כלו מן נלאו"ח • ונעחרתי ונחפלרתי ממנ לנלות לו הסכמה למעניד לי' שמירה נפני מסתי גדול עולים לזה נעניתי לו לרחני וירי חיכון עמו לף זרועי חלמלנו חוך שחרי מחמלי כחו שלא יודפס עוד ספר הלז ע"י חחרים כדמותו וחנניתי הן ע"י עלמי והן ע"י גירי דילהון נסוס חחנולה ועלמה נעולם נמשך זמן שנים עשר שנים מיום כלות דפוס ספר הלז ע"ר"ח הנ"ל • וכל העובר על דנריט לטרקי' לי' חוי' דדנרן דלית לי' מסוחח * ומקלי זיהר' וזרי' הכלח נכולי גופיה כנוכוח נחסיחח • דנרי המדנר לכנוד החורה ולומדיה היום יום ח' ה' כסליו ויחהללו כל **ישרי** לב לפ"ק הקטן יצחק זעקיל **עטהויזן** חפ"ק פפערשא והמדינה יע"א :

הסכמת הרב המאור הגדול המפורסם בדורו מהר"ר איעזר אב"ד ור"מ דק"ק האגניא והמדינ' יצ"ו

נהרשתי לנשחו ומלחחי לנקשחו של המדפים החורני כהר"ר **חיים** מק"ק פיורדא העוסק כעת נהפפסת **אפי רבבי** על **אבן עזר**

לכלך מעלין היקף דהזנח נדול • והנני מכבי' להט"ל נדודח רבח נלשות' דרנגן שלא יכנס לחר נחכוחו להדפיס ס' הנ"ל נמשך שנים עשר שנים זולח רשותו ורלונו של המדפים הנ"ל ולשומע יוועם הכ"ל ניום עש"ק נשוב מנחם

הישרה לפ"ק איעזר זעירא
בן הגאון מוהר"ר משה ז"ל
ה"ה לביח קצינאילנבוגן
חונה בק"ק האגנויא
ומדינה יצ"ו :

עת הגאולה לפ"ק הלעיר שמואל הילמן החונה פה ק"ק מיץ ואגפי' יע"א :

הסכמת הרב המאור הגדול המפורסם מוהר"ר נפתלי הירש אב"ד ור"מ פה מערגיטאל במדינות ט"ה והגלילות יצ"ו :

אפריון נמטי לה"ה התורני המלפיס כהר"ר **חיים** מק"ק פיורדא המתעסק נקדושים • לעשות כוונים * נהפפסת ספרים יקרים גם חדשים * וכעת עוסק נהדפסת ס' **אפי רבבי** על ש"ע אשר רניט חליו משחוקקים ומנקדים • נכן הנני מסכים לסלק מעליו היקף ומני טיס טעם לנל יסתו מחרים גדולו * לעשות כמפעלו להדפים ס' הנ"ל נלחי יזהרו נמשך שנים עשר שנים והזר הקרב יכלד נפח ורשח חלמים * וגחלי רחמים * והשומע לדנר חכמים * יבלה שנותיו נטוניות • הכ"ד ניום ו' טוב חלול לסדר ולפרט **ארור מסיג** גבול רעהו הקטן נפתלי הירש בלא"אמו הגאון המפורסם
מוה"ר משה זצוק"ל לביח קצינאילנבוגן
חונה במדינות ט"ה וצירופיהן גליל
טויבר וגליל נעקיר וק"ק
אויב יצ"ו :

הסכמת הרב המאור הגדול המפורסם מוהר"ר נחנאל אשבנזי ווייל אב"ד ור"מ דק"ק קארלסרוא והמדינה יע"א :

מצאתי מה שהנה נפני מלחתי **חיים** עוסק נמלחכת שמים • ומניח ספרי' תחת אכנע הדפוס נלי רנולים * ועתה העיר ה' לח לרוחו להניח על מזנח הדפוס ס' **אפי רבבי** חשר כנר ילח מוניטין שלו זה פעמיים * לך כנר ספו חמו לף הנלחות ועלתה השערה נכסף מקנחים • להעדר מלחתם • וכל לחש חשקה נפשו לרוות למחו ממימי חורחם * גלל כן מלחו לנ העטור ה'עלה כהר"ר **חיים** מדפים מפיורדא לדפוס חותו זיממת חלימתי • לעס חלימתי • לך כן יבוחו מחרים ויסיגו חת גבולו להיות מדפס ועולה ומגרוס לי' היקף מדפס ויולד נכן עת לדנר ולח לחזות • ולחז נפני עוזה עולה לעשות * נכן משך שנים עשר שנים מיום כלות הדפוס לל ירוס חים חת יהו לדפוס נמחכוחתו כמוהו נלחי רשות והרחנת מן כ"ה חייס הנ"ל והעובר לטרקי' לי' חויי דרנגן דלית לי' מסוחח • ולהשומע יבוח עליו נרכות ויקנע נפשו נלחכוחות • כ"ד הכותב לכנוד התורה יום ח' דר"ח חשון **הישרה** לפ"ק נתנאל אשבנזי ווייל מפראג ח"ם ק"ק קארלסרוא ומדינות בארין ומדינות טורלך יע"א :

הקדמת המחוקק אשר לעורת עליון משתוקק

ישמחו **הנניס** ויגילו **הלומדים** : נהפפסת ספר **אפי רבבי** כי הס ניחורים נחמדים : על ש"ע אשר שם **חלקת מחוקק** ספון **ושמואל** נקרלו שמו וסס ניחו עמו הנהו חדי לפי רנבי מזה ומזה הס כחובים : נדעתם ונחבונתם הנלילים מחזיקם נרמחים וכיונן לוחמם נמלחמתו של תורה נונה וסותר נר יזרע נזרע קחזינת : ונחיהם יורדים לעומקן דדינת : כדי דיוק דרך חסדי ודינת : שו ושו דנרי חלהים חיים : כפתור ופרח מסוקדים יחכנדו נהם חוהנדי חכמה ויודיים : ומחחר שהחוועלת מחילו חיבורים המופלחי' הוח עלום ורב **וחיים** הס למולחיהם ומחזיקי כוגדר חלני להיות רץ **כצבי** כי כן רכסי מדנית חנף שחיבוד לדפוס ספרים מהגחונים הגדולים חשר רחוים לפסוק נחלייהם : כי רחיתי שחת"מ הר"ר לנבי הירש הדפים חותם דק"ק וו"ד וחיתם נמלח חפי' לחד נעיר וזניס נמסכחה כי מרוב חדיבחם נעודו נכפו יגלענה ומהויב חני להניח חותם גם תחת מכנוס דפוס שלי וכמה יגי"ה יגי"ה וטרחתי על כל מה שעלו עלי עד שזכיתי לנרך על המוגמר וכזרתי הון רב על זה ובכן נעזרת הש הרמוחי חת ידי : נכל נפשי ומחודי : לעסוק נזולת המלחכה חשרי העס שלו ככה ותחת הנרכה נדוך ה' שזכני עד כה וזכותם של הגחונים הגדולים יעמוד לי ולנני ניתי ויתן חיים חרוכים וזכות ועוסר נניתי וזכה לעלות לניון נרינה חמן : לפרט **חיים** ו**חסד** עשית עמדי ופקדתך שמרה רוחי לפ"ק : כ"ד הקטן
חיים בן כהר"ר צבי הירש יצ"ו מפיורדא :

הקדמת הרב המאור הגדול בעה"ר המחבר מורינו ורבינו הגאון מהור"ר שמואל זצ"ל שהיה אב"ד ור"מ פה קק פיורדא יע"א:

אמר שמואל הקטן בלח"ש הרח"ם והקלין מהור"ר פיבדים ז"ל מחז מאור הגולה בולינא קדישא הגאון מהור"ר ליב זל"ה שהיה חב"ר ור"מ דק"ק קרלקא יע"ל · תחת **שלחני מ"ן** לחזק בעסק **א**נקט לחזק בעסק ה'ולנקר בהיכלו לבנות לי בית תפלתי ויהיה בית תפלתי מנוחתי והנזה כמה יבנה ומתי מתילה גודל תו פלוגתא ואם בחסיבים בעלמא תו בגדר לחבים גדר מזה ומזה ופרשתי ידי לבחים כי הוא הנותן כח חיל לעשות לחורייתא · ולידליו חולק ומשפיע · הסוד והידיע · יודיעני ליתה דרך חלך ואת המעשה תפר תעשה · ויעוררני לבי בחים תפר יעור מפתחו לחתר הבע וספור סורת בנין תרבעה עוריס בנין והנה על בנין תחת שבעה עיניס · זולת בנין תחת מלסו הבוניס ובנין עזר כנד עזר לת מלחתי מתבחי חיל ידיהס · וליתי בגר ובר בגר תפר סס לבו לגדור פרלות חומותיה לין שוקל ואין כופר מגלי' עד שהלין עליו בעל הביאור ה"ה מחור הגולה בולינא קדישא הגאון מוהרר"ס בעל הלקח מחוקק · תפר תיבר מחברית לחבני בים טהור והיה בונה ומכה בקרבו' ומחליק בפטיס כפטיס יפולן סלע ובמחרוסת תבן למלחות מלחמת מחשבת תבל הפחת פטיס זה לת היתה בחר מלחמתו כי סס חלקת מחוקק ספו"ן ועמון ושס תבן מרחבותיו · והלך ועולה בחעלת בית חורין מקום מחבתו · ולפי הנחמע שס היה נקרר בחיים היה גורע ומוסיף ודורש לחזק הבנין בחנים מפולמות ומספיק לת כן עתה תפר נערפה לו הבעה שהניח מקום לגדור · ואם בנזה הכליל לעשות בקונטרס עגונות תפר הרבה חבן חכמינו ז"ל לתקנותיה · וכן רבים וכן שלימים הכליו · ועכ"ו הכלחה זה חינני יודע מה הוא ועדיין לת ילחן ידי חובתן · כי חין לי בחר והן הן גופי תורה בעים שחין להס סוף · עמוק עמוק מי ימלחנה · והנה עס לבבי תבינה ויחפץ רוחי שס גדולים תפר כוונה לרניס גודלן וחסוניס כשוניס לת לנו להכניס רחבן ויחללו לבנות העיר מה לי להריץ גולגלתי ולי היה מה לברח ולהחבח ב הכלים כלים מכלים שונים לדרום ולחור בחכמה ולחבר תת תוהל תפר יסכון עליו תור תורה ותשובתה הרמח"ה לחחו במלחכתך תפר החלוחס עמוד ונעשה מלחכתינו כי מלחכת בעים היח · וחת המרבה וחת המעטיו ובלבד שיכוון לבו לשמים ומלוח הנחה ליבך לל תחמילנה ובחלו תמרו מקדימין ולת מחחרין · ונוגד חימת מילחת ואחן עושם לשבח על ההוספה שהוסיף מרע"ה לחתן הנביחים יום ל' מדעתו מה שהיה לו להקדים ולת לחחר בשחת עולם ומלוחו תפר היה חלוי ברפיון וזה היום שקווינהו יום קבלת התורה ולת מלחנוהו עד יום מחר · שת כוונת מזה היתה לבבר גדול ומפה שבידר תת הלוחות ולקח ק"ו מפסח הודיע כוונתו · וכוח מלמד ק"ו מוכח שקדושת התורה גדולה יותר מקדושת קדשי'ועל"פ חיוס גדוע · והנה בפרק ר"ע בכוניח פלוגתא התנחים כמה ימי פליטת ג"ו דבלמד מפריסת ישרחל לקבלת התורה המסקנא שס לל"ע נחנה התורה לעבולי יום ואם היח' פולטת ג"ו ביום קבלת התורה ובבלה גו ביום היתה טבולת יום · ופרש"י טבול יום ליכה חיסור חלת לקדשים ולת לתורה · וי'יסי דחמר החם שהוסיף יום ח'סובר שבר'עביד פריסה וס"ל כרחב"ע דפולט'ביום שלחי טהר'שת שרחב"ע סובר בה'עביד פריס'ור"יסבר בר'עביד פריסה ובלון הקב"ה היח ליחן התורה ביום ו'ח"כ ביום ה' הפולטת עליין טמ', ועל כרחך היה לריכין שבילה בלול ו'והיה ט"י ועל כן הוסיף מבה יום ח'ולת נחנה התורה עד שבת כדי שיעבלו יום ו'ולת יהיו ט"י ומהסביס הקב"ה על ידו מובח שקדושת התורה שקולה כמו קדושת קדשים חו שיבר הלוחות מק"ו ומה שת התורה דומיח לקדשים ואח פירש מן החבה דחל"ב קבה תף שהיה מוכן לבבור כל שעה מ"מ הח לת דבור עמו בלילה והיה יכול לעבול קודם חור היום (עיין בזבחים פ"ח מקוואות בעל קרי טובל והולך מהחלת הלילה עד הערב שמש וכן הוח בב"ק פ"ק ר"ע ובחוספות שם בד"ה וליטבלו בי שמש) חבל הבחח דמוכח דעבול יום לבבור לתורה על כרחו הולרך לפרוש מחבתו מחור לינוניתו חחתיה ולת חרבנו בחבר שתין כוונתי לבנות בית שמוש בנין קבוע לקבוע הלבה למעבה כי במלחכתי לת היה חיש תחי לת חבר ולת חלמיד ולת עשיתיו שת לעייל בבנין מבוחר ובמבול הפורח בחויר מחביס ומחלוניהיו הפחוחים שקיפו בנחים בני בחים לחבד ולפלפל ולשכוך כוללו' ולבבר כשלה בברי הבמים כרבנות וחו יקבעו בית דירה בביח שמוחל לקבוע הלבה לדודות · ואם יחמר מר"ן לל שמוחל שם לת לקבוע הלבה בחת לחה קלרת בחמרים בלשון החבוחות ושחלות · הלח יפה הטיול בגן לרובות ולת קלרות · חביב לבות"ל שתי חבוחות לבבר · הח'שחסתי על ממון ישרחל שלת להרבות הולחות הבפום · שניח שלת בחתי בק בפוחת פרחת טוב לינובריס ובבים החבים יודעי בינה ומוניס סורות הבנין בב"ם ופוסקים ולחר כך הרולה לטייל בחרבילת ולחסלילת זלת לרבע על לרבע

הקדמת בן המחבר חלקת מחוקק: אשר לעזרת ה' משרחוקק:

משה חמת וחורחו לחמת ולק ויהגה חכו ודעת בבור מלולו בחילין עלור מי יוכל לספר ספיר גזרחו גזירות יפיפיות בנוות לחלפיות תל שהכל פוניס שין לרעו"ח בגניס ופרבס רמונים ופעמונים תפעם רוחו רוח ה'נסבה בו ירון לדיק יחיה בחמונתו חומן מופלח ומכוסה והלנע לכת בדרך ישרה שיבור לו החוס תפר היח חפחרת לעוסיה עוזה חיל לחורייתא הוח דמר חח בית בפלפול ובחדוד לחר לבונו של בבר בבר על חופניו ומכונו הוכן בחבר כסחו ליבב עליו במשפט ולבק ללבק וללבן ולבבר הפסולת מהוך החוכל לכל חובו וקליפה זבק מבה המימה מיס שתין לסס סוף ושכליות וחקר חוקר ובוחק בחוריס וסבקיס עד מקום שיבו מגעת בכל לבי לבביס מלבבע רוחות מימינו ומשמלו ומלפניו ומחחוריו: **רפאל**

משה · מזה לח פסיק טעמיה וניחוקו עמו זבי והורח מהיר עיני חכמים בהלכה כחותו בכל מקום תפר בבר המלך מלכו של עולם מגיע הגיע הי ס ובח העת והזמן לכל חפץ והכל יפה בע"טו עת עשה סופר מס"ה ספירת בבא הבינה חכמה ודעת לבו ראשה כי כלתה וגם נכספה נפשו להביע לכל שואל ח"ב בחורה וירחה קוחתה לחכמתו בחוץ תרונה ירון לדיק ושמח טוב לב נבון יקנה דעת ותבונה מבין דבר מחוך דבר דברי חלהים חייס חים חי ורב פעליס פועל ידיו חרלה כחלון חים ואים כנכסם חב וכנכסם: **בן**

משה ספיר קחמר עס הספר סופר מהיר ולהיר ר"ד ר"ס הגדול ורחב יריים סס רמ"ן ואין מספר סס חני סיט ולי חחליר ולת יגבינו גבר יכוונו על היבין רעה המלך שלמ"ה מסנחו וחורהו חורת חכם מקור חיים וילף בה סב"ר רוח חכמה תחיה חת בעליה בעל הקניס קרן חור פניו פני מס"ה ככבי חמ"ה וגדיס כמגדלות מגדול היולח מבית המלך מחן מלבי דבנן ות"ח המרבי'שלום רב לחוהבי תורתו ואין למו מכשול והמכשלה הזחת תחת ידו לחקן ולסקל ולפנק ויעש כרס תחד גן נעול ננעלו שערי רחמים ושערי חיים שבק לכל מי בן **בן** נלקח חרון החלהים נשבר לבלוח המ"ן הע"ח הזה תפר תויחיך קויתיך דקויה לשחול ואין טוב כי חס רע רע יחמרהלוקח ונפשות נפש לדיק יקח וכמחמר'טול מהם:

משה ידבר והחלהים יענינו בקול כ"ל'שין כ"ל לו הגדולה והחפחרת ובעטרה עטרת זקניס זה שקנה חכמה ובינה רוח עלה וגבורה להגיד ליעקב ישנו ולישרחל מגמ"חו וחפלו חפץ ה'בידו הללית ועשה פרי מגדי'ממגד תבואות'שמש ילח על החרץ קוו יקוו ל'בשו'עמו"ס והחיח משה עניו מחל מכל חדם גדול בעניקים לגרגרותיו ולויח חן לרחשו רחם השליטים מוכתר בשלשת כתריס תורה ומלכות ושם טוב על ו'הזריח והמטיב נתן לגבור"ה גבר חכם בעוז יחן למלכו המלך: **הגדול**

משה החיס גדול מחד בעיני כל העם המלחיס בשוק שוטנת העמקי' העמק שחלה חו הגבה למעלה המעלה עדיו זהב על לבושו ומלחנו מהלל"ה בדמי"ם יפפוט ויבב מס"ה לספוט לת העם בין חיס לרעהו להודיע להם חוקי החלהי'ותורותיו תורה תחת היתה בפיהו ועולה לת נחלת בשפתיו יוסיף לקח לוק דבב תמרי נועם מתוק לנפש לדיק יודע דעת עליון מחזה שדי יחזה חזו מפעלותיו תפר סס שם לו חוק ומשפט ומשם נס"ע וילך משה עלה חל החלהים ויקרחל חליו: **מהר"ר**

משה יקח החהל בל יענן בל י"חעו חיבותי"ו נלח יבבל לת יבקר ולת יבקר יבזבו מיומיו הנחניים מי הבלות הנולבים לחט לרגל המלחכה מלחכת הקודש ולרגל היללים ילדיו מעשה שעשועים כפי לדיק עץ חיים שנקט לכל מי רבים שחו **לימא** כחמתי החנת הגדול בחורה "ירחה ורך נשנים "ימי "חיי "ילחותו "נעוריו נעורו ונעדידו ובין עדר לעדר לת הניס רווח והרוח חסוד חל החלקים גם **ברוך** יהיה ופשם שמבריכים על הטובה כך מבריכין על הרעה רע עלי המו"ח הנעשה תחת השמש וירח קדמו וכוכביס חספו נגהם יגיה ה'חשכי ורח נחשך חור בני"ו בל"י:

משה

משה חיס החלקיס ורחת הבדי"כה העליונה בריכת מיס חיים ומולים מן לבנון נחלבנו ונלרכו לרופה תמרחו תמרות טהורות ככף לרוף מזוקק שבעתיים שבע טובו"ח בלבו דבר טוב דח"ם דח"ם מעו"ד נקדיה ה' חלינו נלכה בחור ה'והיה לחותת עתך חוסן ויסועות חכמה ודעת ושמחה ולחו"ז נתן קני"ן קנה חכמה וקנה בינה ובחבונתו נטע סמים מור ואהלות עס כל רחש"ו בשמי"ם והנה מלחכי שלהים עולים ויורדים יעלו הריס וירדו בקיעות מעיין ונחל שוטף ויבקפ"ו חרץ ומלוחה לשמוע לחמי מעם לוק דבש וחלב תחת לשונו לשון רבה חשבר גרס כחשובת חבשח לעיפה תיפוח מיינק ויכחבון חליו ודבריו וחמרי כיו יעורוך כמטר לקחו: **תז"ל**

הקדמות המחברים

לאות של הלכה ואין מורין כן כ"ש לחדודי מחדי לגמרי וכדין גדמיתו הבא
גת זרוזה וקרא אחיו בסם **בית שמואל** ע"ם שבשמוש כי סם
ביהו ודרכו הז"ל בכ"מ שהלך סם היה ניתו עמו · הן בכל מלה עם זה יהי
בדחנות ועתה שהניחני ה' לסוס לקהילה קדישא ומפוארה ק"ק פיורדא
הוסיף ה' אויתי ולמדתי בעיון גמור עם תלמידי המקשיבים לקולי והוספתי
תוספות מרובה על העיקר · גם דברים רבים תבר היה סחומים וקלרים
בחיי הרא"שי בחרתי היטב היטב · וגם מלאתי את שהב' נפשי חיבו' הגאון
הגדול בעל עורי זהב על תון עזר והוא בכתבי"ם · תבר בהרבה מקומות
כוונתי לדברים ולפעמים תם זעזה בתהבים את דודים את וזב בסופה והיוצ
לסבור ולהרחות פנים לכאן ולכאן יבחר הטוב בעיני · גם ספר יקר
העיד ספר שמות תבר לגודל ערכו תם תקדמנו כזהב לת תמלמנו
כ"ת אחד בעיר ובנים בתפרחה · ובנו דבדי דודים אחרונים ·
ובחרי ספרי שמות לקבוץ אחת לאחת להיות מלוי בית
כל חיש בחגורה אחת · גם עשיתי כללים השייכם
לדינים אלו בכן תמרתי בהיות עת לעשות
לה' בנין חתם **מהוררא**
בהרא בית עולמים
ובזה נזכה לרחות
מקדשו כמו
רמוס :

כשל תמרתו תחדי יולחתו והורחו בקדושה · חלון היו מביחים כל
דבר הקשה · וחבל על דעבדין שלח זכיתי להגות מזיו הוזו
וקירון תורו · רתורי היה שתשרה עליו השכינה אלח שלח זכו בני דורו ויותר
מ"ה ספרת רבה העזובה בקרב ישראל ויהודה · תחום התורה בלמודי לוב
תעזובה ויהי אחרי מות מ"ה תרפה שברה לבי ואנוסה ואקוה למות ואין
בכיכור היתי וכנבר עברו יין ופניתי כה ובה למולה ונגבהקדמ' ויומה · ורחיתי
כי אין לים כי נסחתו מעיינות החכמה ותרחי ופניתי לבי לחור ולבחור להעות
בגנים ופרדם רמונים וללקט נין תמרי תמרי יוב'נעונ' כדבזורי' : ותחזחי
לדעת למ' מקדוני תפנה אלכה לי אל הגדולים מלחים דעת וחבונה · עיר
אלהי חכמים וסופרים קריאקי דאולח דיה חלקים יכונה · והנה טלטלני ה'
בטלטולי הגדרת שנת אחי נפשי ואם מלעד היה ואחלטה נא · בניח לחזוני
הודי ופארי קליני והורי אחני זקני תבדם הוא לבדרים מחחלהו ועד סופו
עשורת הקודם עליו בבחף בסחף כל כהו וגופו : ויחסוף אותי הביחה ותתן
לי מקום ללון לינות הדבה בנחת ובטחה · ויהי כי תרבו הימים ויגוע תבדר"ם
בביבה עובה · ותיחת הלדיק עשה רוסם פנה הדרה ופנה זוה · וכוכבי
השמים ממסילותם נלחמו בי * והייתי לזעוה · ומסרתי בידי לת תוכל
קום קמו עלי זדים והסחיתו והחעיבו עלי ע"ם והעבירו עלי זה ובבר על
שבר · שבדתי ליסועת ה' תבר פדה מבחת נפשי וחסדו על גבר · וגופי
פלט וממוני תבד וכחבר תבדתי נעבדתי ענד לוה לחים מלוה ונושה · בעול
החובות בסחקעת · ונסחרגו על לוחתי נדרפתי לדיפה מליחה וחסרה
מ"ח גוחלי ועוחי ונוש' · ורחיתי כי חין עוד לחדם שיעמול בכל עמלו תחת
השמש · כי חם ללמוד ולמד וחכמים גדולים לרבות · וגדול השמוש יותר מהלימוד * כשיש בן שבט תבר יקר מיס ע"י חליהן מחושבי הגלעד *
ויהי היום ואנה נחני ה' בית הדפוס * ואמרתי בלבי כי סם תמלת מרגוע לנפשי הבטחת והנרפס · ולבי למבחי כי חושה נפשי וכלתה להגיה ספרים
הנדפסים להסיר מהם מוקשי הטעיות ולזכבם ולערפם בכור העיון ולבקלם בחזוני היושר עד תבר יצאו מלוגנים ומלוכנים כלרך בסף ומוחזקים בבחון
הזהב ולהיות עיוני ולבי בם כל הימים בשעה עיניים על חו"ן לחת * בהעלותי על לבי לסיל כל בדילי סיגיו ולהסיח חלחתו וזמורה זר תבר נוטעו בם
ובכולה פורחת · ויהי כי תדבו לי בם הימים לעשות מלאכתי מלאכ'הבתים רעיוני לבבי בקיבו ומחשבתיה ומהרים בם הצליח ה' דרכי תב' תסבתי מימי
קדם דרך יום בה ודרך יום בה להוליך לחור תעלומות החכמה תורת משה תבר בם לבני ישרש ובשו נאמר לי קום מה לך נרדם היה לחיים וחוכל ובשומי זאת
על לבי תמרתי כולי האי ואולי חפץ ה' בידי יצליחו עם פרי ובנבר הללי תזרתי ומתני שנסתי וחבשתי ולת התחמתי ולת ספרי מבשתי לחפש בתמחתי
ומלאתי עזר לנדבי הוא בידות על מחבדי הס"ע מעטר : (אבן העזר) מת"ח מ"ו הרב בעל המחבר ושל' בתחלת העיון וההסק' הייתי נגוף וסבוך
כגרעף בעבדה ולבי חמר לי מה לך להבנים עלמך בחלכ'גדולה ונפלחת ורחוק'היח ממך ולחבי זוני נחמתי ולחבי נכלתי קמתי ולחזחיה ולת עזבתיה
והבח לטהר מסיעין והעיר ה'לת רוח ולזון המדפיס (האלוף המרומם כהר"ר ליב מיזלש נר"ו) יחיו ובמעט'פו חמר לי קום לחר כנבר
חלליך ואני תהיה לך מעיר לעזר ולהועיל כיד ה'הטוב'עלי לבלתי לחוש ולחום על כספי וחבדו הטוב לת החלין ומחמרו הסיר לת המיר והוח על נדיב'
לבו יקום כחבי ובלביל תבשל ויתהדר כמהדרין מן המהדרין בכל יכולתו ויותר מבבי השגחו לבבוד ת"ח מ"ו בעל המחבר ישלם לו ה'פעלו הטוב ומשכורתו תהי'
שלימה והנה זלת חפלתי לבוזיע כי דברי ת"ח מ"ו זל"ל המה קלרים וחרוכי'וכתב דבריו כרחשבי כרקים וסמך על המבין וגם ברוב הדברים תבר ניחו דבריו
מחוך הבל יוד והפוסקים קמתי ובקתי תם בקולר ומי שלת מילת כ"יכו בים התלמוד ובספרי המחברים הרחשונים ותחרונים ילחה למלוח דבר
מעוקשו וירחתי לנפשי שלסיבה זאת לת יבנכו דבריו הנעימים בחזני הקורת ויהיה לניעת בבר ולהג הרבה הלילה והלילה ע"כ קראתי שני בנו הקטן הלעיר
שבתלמידי חלמידים ותמרתי להיות סניף למחברת הקודש ולעשות חזניים לתורת משה להוסיף בספי הלורך הן בתמחיו הקלרים הן בכל מקום ומקום תבר
מביא לידה רחיה והבגה מים התלמוד והפוסקים שלת נרשם מקום התלמוד והפוסקים להורות בהלבע ולהביחם בחריכות די לורך ביחור כדי שבנקל יוכל
להבין ממה שלפניו וממה שלתחריו בלי טורח ויגיעה ויהיה לפניו ממש כשלחן ערוך להשיג כל חתותו ולתלחות נפשו השוקקה והלחלה לדברי חלמי נועם
ובכל מקום ומקום הן מעט הן רב תבר הוספתי על דבריו שמתי כחלי לבנה מבני עבריהם חוה ומזה'מה כחוזים למען ידעו וירחו שממני יצלו הדברי' ותק
גם ותת חפלתי ולהודיע ולבקש לכל הקורת ומעיין בחבור הנחמד הזה שלת יחפז ויחהר להניף ידו ולהעיר לחיה הסגה לחיזה קושיח שיכול לו בחלת
העיון וההשקפה ובמובכלו הרחשון כי מעיד חני עלי שמים וחרץ וגם יעידון ויגידון כל בחי היכלו תבר היו לניס בללו לומדים מופלגים דבנים מובהקים תנשי
שם בעת תבר עסק בחבורו הזה שכל דבריו טרם תבר נחקרו והעלה על ספרו היה שוקל לותם בחזני הזכל לת פעם לחת כי שם שחים שהן הרבה בעמים
וגרר הדברים מחוורין כשמלה ותם יסום עין הקורת הבחת עיונו הדק היטב היטב פעם ושחים ולת בהעברה תבר ללתו ילתו בודתי יפיק רלונו וקיחתי

שם החיבור ההוח חלקת מחוקק עם"ה כי שם חלקת מחקק ספון הנחמד על משה ולהיות כי חלקתו ומחלתו תבר הנחיל המחוקק הזה לבנין

ולירחתי ה'וחוסבי שמו ספון וטמון בחבור הזה שניח כי חלקת מחקק עם ב'חיבותיו בגי'בחור לטור חבן עזר עם תיבעה
חיבותיו ובכן לל נורת תהלות יוליחנו מהגלות וזכני להוליח לחורה * גם שתר חבורו תבר המה בתמחתי
לסונה וסחורה * כ"ד הלעיר והזעיר ולפי מעוט הזניט תמעיט מגנות"י יפס שגיתי ונטחה קן קולמסי
תפר קיר"י מזכן ומזומן תמיד מבעני'לבחת בקושם תסקופה הגדרסת לעפר רגלי ת"ת
המדבים שלום בעולם : רפאל בן לא"א מ"ו הרב הנדול
מוהר"ר משה ז"ל ה"ה רובץ פה איש
ליטא ראה ה' אה
עניי והביטה :

מחן הדב המופלג המנוח מהר"ר חייקי תבר היה ר"מ ואב"ד בק"ק ווענרחצי מחן המנוח הרח"ש מהר"ר תבדרהם יסדש העמלם ז"ל ה"ה מקרח קח :

אתה עתה בדוק ה'קורת נעים זכור חזכור סם המלת תמלת בדבריו מילת עכוס חו גוי ודומיהן כי הכוונה בהן על העובדי כוכבים ומזלות והגלוים
חליהם לח זולת * והיסתר לל תבן לל חזן לפבח חוחן על החומות תבר תנו גרים בניהם חלילה לך חולין הוח לך לעשות כדבר הזה תבר הוח
נגד דעת תורתינו הקדושה כי כתב הדר הוח בם'הדברים סי'כ'ג לל תחעב מלרי כי גר הייתי בחלל והלל הדבים קלוחמר מה המלריים
שהעבידו בני ישרש בפרך וגזרו עליהם כל הבן היליד היחורה תשליכוהו נלטוותינו שלת להעב חותם מפני שהיו תכסניח לנו בחזנות חומות הללו המה מלכיהם
ושרים יי"ה שהם שומרים תורתנו ותת מחוותינו והיו תכסניח לחזנותינו והם כמו כן תכסניח לנו עת"כו * וחו היח ק"ו שחין עליו תשובה וק"ו בן בנו של ק"ו
שלת יעלה על דעת ההיתר להוותם בדברים חו בממון והעושה כן מחלל חת השם ויוצח מדרך התורה בלת דעת ובלת תבונה ומשיב רעה תחת טובה וכבר
מהברנו גם ע"י הנביחים ובדמו חת שלום העיר וגו'כי בשלומם יהי'לכם שלם כה דברי המזכיס :

הלכות פריה ורביה

א דיני פריה ורביה ושלא לעמוד בלא אשה • ובו י"ד סעיפים :

א א חייב כל אדם לישא אשה כדי לפרות ולרבות וכל מי שאינו עוסק בפריה ורביה כאלו שופך דמים וממעט את הדמות וגורם לשכינה שתסתלק מישראל : הגה ובל מ' שאין לו אשה כדרכו בלא תורה כו' ולא נקרא אדם וכיון שבטל אשה עוונותיו מפקפקים שנאמר מלא אשה מלא עוד ויפק לכון מלח ה' : (עור)

ב ב (א) אין מוכרין ס"ת אא כדי ללמוד תורה ולישא אשה :

ג נ מצוה על כל אדם (ב) שישא אשה בן י"ח והמקדי לישא בן י"ג מצוה מן המובחר (ג) אבל קודם י"ג לא ישא ד דהוי כזנות ובשום ענין לא יעבור מך' שנה ב"א אשה ומי שעברו עליו ך' שנה ואינו רוצה לישא ב"ד כופין אותו לישא פרי לקיים מצות פריה ורביה ומיהו אם עוסק בתורה וטרוד בה ומתיירא לישא אשה כדי שלא יטרח במזונו ויתבטל מן התורה ה מותר להתאחר :

הגה ו (ד) ובזמן הזה נהגו שלא לכוף ע"ז וכן מי שלא קיים פריה ורביה ועדיין אינו מוחזק בעבירה זו מפני שהוא בן גיל שאין מקפידין עליו אם לא נתפרסם בו שהוא עובר עבירה ז (ה) ולפי' בנשא אשה ושהה עמה עשרה חדשים ולא נתעברה אע"פ שלא קיים פריה ורביה עד שיעברו עליו ך' שנה נחשב כמי שקיים פריה ורביה ואינו עובר עוד בעבירה זו : (ריב"ש סימן ט"ו) ובלבד שלא ההה לתאוה עליו :

ד ומי שחשקה נפשו בתורה כבן עזאי תמיד ונדבק בה כל ימיו ולא נשא אשה אין בידו עון והוא שלא יהא יצרו מתגבר עליו :

ה כיון שיש לאדם זכר ונקבה קיים מצות פריה ורביה ח (ו) והוא שלא יהיה הבן סריס או הנקבה איילונית :

(פי' חיל הוא זכר הנלחן כלו' שיש לאשה הזכר וסימנים הם שאין לה שיש בנשים וקול ערבה ואותו מקום לוטו גולש מגופה כיתר הנשים) ו נולדו

א א חייב כל אדם לישא אשה וחייב לבעול בכל עונה שתהיה שהרשות בעלה שיבעול בכל עונה עד שיהיה לו בנים כ"כ הרמב"ם פט"ו ה' אישות וכן פירש לקמן סימן ע"ו ומשמע אחר שיהיה לו בנים מהני רשות שלה שתהיו אם יבעול להוליד וע"י מ"ל לרמב"ם חילוק זה דמהני מיהלה שלה אחר הקיום פו"ר ולא מהני קודם שקיים פו"ר ת"ת דהא אפילו אם קיים פו"ר ת"ת חייב לקיים לערב ש תנח ידך תע"ג דבחנתי בסמוך מלות לערב לינו שלא מדברנן מ"ת מ"ל דמהני מיחיל' שלה • וראיתי במגי"ר שכתב שם דלמד הרמב"ם מסוגיית פרק לעפ"י דמצעיר' ליה בס"ם על מתני' דתנן התלמידים יולאים שלא ברשות ל' יום ברשות כמה * והשיב לו ברשות כמה דצעיר"ת רשות מהני מיהו קשה ח"כ למה לה מהני רשו' שלה אפילו לא קיים פו"ר ת"ת דהא אפילו אם קיים פו"ר ת"ת חייב לקיים לער"ש תנח ידך תע"ג דבחנתי בסמוך מלות לערב לינו שלא מדברנן מ"ת מ"ל דמהני מיחיל' שלה • וראיתי במגי"ר שכתב שם דלמד הרמב"ם מסוגיית פרק לעפ"י דמצעיר' ליה בס"ם על מתני' דתנן התלמידים יולאים שלא בר

נולדו לו זכר ונקבה ומתו והניחו בנים ה"ז קיים מצות
ז פריה ורביה ט (ז) בר"א כשהיו בני הבנים זכר ונקבה
והיו באים מזכר ונקבה אף על פי שהזכר בן בתו והנקבה בת
בנו הואיל ומשני בניו הם באי' הרי קיי' מצות פריה ורביה
אבל אם היו לו בן ובת ומתו והניחו מהם זכר ונקבה
עריין לא קיים מצוה זו :

הגה יא (ח) היה הבן ממזר לו חסרם טוטה וקטן קיים המלוה :
(ג"י בשם הרשב"ם)

ז היו לו יב בנים בהיותו עכו"ם (ט) ונתגייר הוא והם ה"ז
קיים מצוה זו אבל אם היו לו בנים כשהוא עבד ונשתחרר
הוא והם לא קיים מצוה זו עד שיוליד אחר שנשתחרר :

ח אע"פ שקיים פריה ורביה יג אסור לו לעמוד בלא אשה
וצריך שישא יד אשה בת בנים אם יש ספק בידו אפילו
יש לו כמה בנים ואם אין ספק בידו לישא אשה בת בנים
אא"כ ימכור ס"ת אם אין לו בנים ימכור כדי שישא אשה בת
בנים אבל אם יש לו בנים לא ימכור טו (י) ואפילו יא (יא) ויא שאפי'
שאינה בת בנים ולא יעמוד בלא אשה טז (יא) ויא שאפי'
אם יש לו בנים ימכור ס"ת כדי שישא אשה בת בנים :

הגה מיהו אם מכיר אחיו בן בנים עוד ואינו רוצה עוד להוליד יכול אחר
שהוליד בן בנים (כ"י בשם הגה"ה) להניח ס"ת אם יש לו בנים הרבה
(יב) ואחיו אחר שהוליד אחד בן בנים יכול להניח בת בנים ואין הבנים
ובן אחיו מונחו ליטול אחד שהניח בת בנים אבל לא אחד שהניח יז בן בלא אחד
משום חשש זה : (ח"ה סימן רפ"ג)

ט נושא אדם כמה נשים יח (יג) והוא דאפשר למיקם
בסיפו קיימו
ומ"מ

נשאת לסרים או שלא נשאו כלל קיים האחד פ"ו דש"כ ליתני רבותא : (ז)
בר"ח בשהיו בני הבנים זכר ונקבה * מדברי התוספות (בימות הש"ג ע"ב
בר"ה וכ"ם בית לבית) משמע דבני זכרים הנולדים מבן ובת קיים פ"ו
ושלטי הגבורים הוסיף מכאן ובמה שהוסיף מבן ובת קיים פ"ו למסקנת
דשמעתי' ופיר' החלבה לדעת
הרמב"ם שנזכר בדברי התוספות
וז"ל להחריך זה כאן ואם היו לו
בן ובת ומת הבן והוליד בת או
להיפך אפשר לדעת הרמב"ם
מהני ואפשר דלא מהני ועיין בחמוד
מהר"ם מלובלין סי' ט"ז : (ח)
היה הבן ממזר וכו' יש להסתפק
אפשר שנתעברה בממזרי אם קיים
האחד פ"ו ואם מקרי בנו לכל דבר
ונלקוטי מהרי"ל משמע דמקרי בנו
היה בנו של ירמיה שנתן בתמנתי
כי סיר"ל בני ירמי' ירמי"ה ועיין בספר
עבודת הקודש להאחד אלא מוהרר"מ קורדווירו זצ"ל בחלק
התכלית פרק י"ז (ת"ל בספ"ו) ומזה נראה
להסתפק אפשר שנתעברה בממזרי
אם האחד קיים פ"ו ואם נקרא בנו
לכל דבר : ויש להביא ראיה מהר"ם
בהגהת סמ"ק והב"ח בהגיה בי"ד
סי' קכ"ה אפשר שהאחד שנשתכב על
פרין שנשכב עליהן אינם אחרי כן
שתעבר מהן"ז אל אחד גזירה שמא
ישא אחותו מאביו משמע דאפי' בנו
לכל דבר : יא מי' הבן ממזר בספ'
חמישי סי' ת"ק כתב דלא קיי"ל
כשהוליד ממזר דק"ל ממזר אינו חי
ואפשר הם"ת חייבי כרת' דהו' ממזר אז ממזר אינו חי אבל אם יולד דהוא
ממזר קיים האחד כו"ר דאז חי : יב בנים בהיותו עכו"ם אע"ג דקי"ל גר
שנתגייר כקטן שנולד דמי מ"מ כיון שנכלולותו כבר קיים פ"ו דאז היה זרעו
מיוחס לחבירו לכן הוה כעובר כ"פ חוס' ועיין בת"ה סימן רע"ז לענין בכורה
קשה ג"כ קושיא זו ונשם לת סיוק תירוץ זה ב"ה ומשמע מחוס' אפילו לת
נתגיירו בניו עמו קיים פ"ו ובפ"כ בחגו' מהרי"ל סי' רכ"ג אשת האחד כופק
כרמב"ם והטור דם"ל דוקא שנתגייר הבנים * אע"ג בת"ח פוסק כמהרי"ל
ועשמו מנהר בחגו' דמדמה ת"ח לעכו"ם משום דם"ל לאפי' לת נתגיירו הבני'
ג"כ קיים פ"ו מ"מ האחד בת"ח לת פוסק מעשה זה שת מחמת שאר טעמי'
שכתב שם בחגו' : יג אסור לו לעמוד בלא אשה אפילו מדרבנן הוא אע"ג
דילפינן מקרא לת טוב היות לבדו משכחת הוא עיין ברמב"ם פט"ו ה"ח
ורמב"ן במלחמות ה' מכוסף בזה : יד אשה בת בנים כאחד הרי"ף ורמב"ם
והרא"ש מדרבנן הוא החיוב וכאחד הרמב"ן שם דאין כופין אותו לכ"ע ולת
תקשה הוא שת כעין יסוד דרך ארץ ואין מחמירי' עליו כ"כ : טז שת ישא
וכו' לענין מכירות ס"ת יש כאן ג' דיעות ת' מביאה ס"ת בצל פ"ו ד' בצל
לעדב שת חתם יבך ג' כדי שלא יבד בלא אשה שלא יהא לתי' עבירה * והא
בצל פ"ו מוכרים ס"ת לכ"ע * ובצל לעדב פ"ת מבואר בת בפלוגתא *
ואין ג' בצל שלא יבד בלא אשה אין מבואר כאן ומלינו כלוגתא בזה הל' ס"ל
דאין מוכרים אע"ג בת"מ דלא כהגהת ב"י בע"פ ת"ל וכן הגין ג"פ
דהל' ס"ל דאין מוכרים ומהגהת בת"מ רחיה מדברי הת"ה שהגיה בשמוך
דגרע טפי ליה בצל אשה ר"ל לענין מכירה ס"ת שאני לריך לעשות בדמים
מלוה ולא הלכה עבירה והרמב"ן במלחמות ה' ס"ל למוכרים * ואז כשמוכרת
למכור ס"ת לריך לישא אשה ב' אשת כשת"ח לישא אשה בת בנים ישא אשה
שתיה ב' * ובפלוגתא זו לא שייך להחמיר כי החומר' קולא היא לענין
מכירות ס"ת * ואין להגיה רחיה מדברי הרא"ש שכתב לשיטת הפוסקים
דאינו מוכר ס"ת שיהיו מחויב למכור ס"ת משמע שם רולה למכור דהו' דיהו
למכור כי' ל הרא"ש לטעמו חוץ דם"ל יחיד רשאי למכור ס"ת בת כמ"ש בת
שם : טז וי"ת שאני וכו' לפיה המחבר נרחה דם"ל עיקר כדעת הרשב"ם
ולי"ת דהא הרא"ש כתב דמוכרי אע"ג דקיים פ"ו וכן הוא דעת התוס' ורמב"ן
והריט"ב בת והב"י ולת מליהו בהדי מי שכופר כדיעה הרשב"ם שת הרא"ש ובצל
המחבר הביהו כן מדברי הרי"ף ואין מוכרח כמ"ש במלחמות ה' * ומ"ש ב"ח
בשם תוס' דף ס"ת ל דם"ל לאין מוכרי"ל ד' כי שם כתבו כן שיטת דמתני' לבצל לרב
ולהוציא כשיטת הלריך למכור וכן עיקר * ומ"מ נלמד הת דאחר לעמוד
בלא אשה בלא חימת כשת"ח לו לישא אשה בת בנים יבד בלא אשה קמ"ל להת
דאחר לעמוד בלא אשה : יז ליבד בלא אשה הטע' הוא משום חשש
קטטה יכול לבצל מלות פ"ו אבל משום חשש קטטות אין לעשות עבירה כגון
להוציא בן יקנגר עליו היינו הרע : יח והוא דאפשר למיקם בסיפו קיימו ; (יג) והוא דאפשר למיקם בסיפוקיימו

למכור לדעת הרא"ש אין לנו רחיה מזה

ומ"מ נתנו חכמים עצה טובה שלא ישא אדם יותר מד' נשים
(יד) כדי שיגיע לכל אחת יט עונה בחדש כ ובמקום שנהגו
שלא לישא אלא אשה א' (טו) אינו רשאי לישא אשה אחרת
על אשתו: (וע"ל ס"ג דאסור ליקח שני נשים בשני מקומות)

יג בא ר"ג החרים על הנושא על אשתו אבל ביבמה לא
החרים כב וכן בארוסה:

הגה אם חיינו רואה לכנוס שלא לפטור (מהרי"ק שורש קל) וה"ה בכל מקו'
שיש דיחוי מלוה כגון שבאה עם תשחישי' שניים ולא ילדה (מרדכי פרק
החולץ ורבינו"ח פ"ק דיבמות ומהר"ם פדווחה סי' י"ט) תמתין ג' חדשים וס"ל
לחרם ר"ג נוהג אפילו במקום מלוה ואפי' במקום יבום ולריך לחלוץ (הגהות
מרדכי ליבמות והגהות מרדכי לכתובות וכ"כ ל"ש פ' החולץ) ובמקום שאין
הרשאה את גילוסין כב כגון שבאחטית אם שמוח מן הדין לגרשה ואינה
רוצה ליקח גט ממנו (טו) יש להקל להתיר לו לישא אשה אחרת (כן משמע
בתשובת הרשב"א) וכ"ש אם היא ארוסה ואינו רוצה להשא לו או לפטור ממנו

ולא פשטה תקנתו בבל לארצות:

הגה וה"ה במקום שידוע שלא פשטה תקנתו אבל מן הסתם נוהג בכל
מקום (תשובת ל"י מיי"ץ סימן ק"י) ועיין בי"ד סימן רכ"ח אם
הכל במקום שנהגו להתירו למקום שנהגו להקל:

(יז) ולא החרים אלא עד סוף האלף החמישי:

הגה ומ"מ בכל מדינות אלו החקנה והמנהג במקומו עומד ואין נמשלין ג'
נשים וכופין בהלכות ונדוניין מי שעבר ונשא ג' נשים כב (יח)
לגרש אחת מהן · וי"א דבזמן הזה אין לכוף מי שעבר חרם ר"ג (ב"י
בסימן פ"ו) מאחר שכבר שלם אלף החמישי (שם בשם מהרי"ק) ואין נוהגין
כן וי"א מי שנשתמה לשחו כה (יט) מוכה לה גט ע"י אחר ונשא אחרת
וכן נוהגין בקלת מקומות (פסקי מהרא"י סי' רכ"ו) ובמקו' שאין מנהג אין
להחמיר ומותר לישא אחרת בלא גירושי הרשב"ם: (שם מלבושי רבינו"ם)

יא טוב לעשות תקנה בחרמות ונידויים על מי שישא
אשה על אשתו:

יב נשבע שלא ישא אחרת על אשתו ושהתה י' שנים
שלא ילדה יתבאר בסימן קי"ח:

יג אשה אינה מצוה על פריה ורביה (ועיין בסימן קנ"ד) ומ"מ
י"ח בלא העמוד בלא ילדים מצוה חמורה: (הגהות מלפסי פרק הבא
על ידמתי בשם מ"ז)

יד דין מי שנשא אשה ושהה עשרה שנים ולא
ילדה יתבאר שם:

ב שישחדל כל אדם ליקח לו אשה הגונה · ובו י"א סעיפים:

א לא ישא אדם אשה א שיש בה שום פיסול:

הגה כל הנושא אשה פסולה ב מצוה ממון חוייב לו בניס שחיים מהוגנים
אבל בלחו הכי שחיה פסולה עליו בלא שנושאה מצוה ממון מוחר
(בחשובת ריב"ש סימן ט"ו) מי שרולה ליקח אשה פסולה בני משפחתו
יכולין למחות בו (הל"ן פרק המוכר) ואם חיינו רולה להנשיג בשם יעשו
חיזה דבר לפי' בלא יחעיד זרעו בזרעם · ומי שפסקו לו ממון הרבה
לסידוכין וחזרו בהם לא יענוש כלתו מצוה זה ולא יקטוטו בעבור נכסי חשתו
ומי שנושה כן חיינו מלילה ואין זיוגו עולה יפה כי הממון שחדם לוקח עם
חשתו חיינו ממון של יוסר (א) וכל העושה כן מיקרי נושה אשה בשם ממון שלא
כל מה שיקח לו חמיו ואשתו יקח בעין טוב ואל יחליף: (ב"י בשם ח"ה)

ב כל המשפחות ג בחזקת כשרות ומותר לישא מהם
לכתחילה ואעפ"כ אם ראית ב' משפחות שמתגרות
זו בזו תמיד (או ג' בני אדם שמתגרים זה בזה): (פ"י יוחסין) או
ראית משפחה שהיא בעלת מצה ומריב תמיד או ראית איש
שהוא מרבה מריבה עם הכל

ד ועז

הגה אם אחד מהם ל"ש בעונה אם הוא ת"ח
ועונה אלו בכל שבת ואפי' אם יש
לו כמה נשים אין אחד מהם עליו העונ'
יותר רק העונה מה שחייב כשיש לו
חג"ת כ"מ לקמן סי' ס"ו ובמ"ב ס"ק
ונעור ולא כ"י ס' תחולן דמחלק
בין יגמה לשאר נשים: כ ומקו'
שנהגו וכו' אפי' בלח הר"ג כיון
שנהגו הוי כאלו החנה כן בלח
מחמת השמיעה מהני לילוי שלא בפני
מצוה חר"ג לח מהני לילוי שלא בפני
ל"מ: בא ר"ג החרים וכו'
הטעם מבואר בהג"מ דבחובו'מצו'
קטנה חיקן ולח מצוה דלרח
לישוחה ובחב בר"מ מ"מ מזה
היכח לחיכח פלוגחח בחקנחח
הזקל לח הפסיד כיון דליכח הכח
לישוב גם כחב עכשיו חחר חלף
חמישי בבר כלה הזמן ומכאן ואילך
אינו לח מנהג שנהגו להחחי' ות"ת
חחה רשאי לישא בפנייהם לכך
במקום ספיקה תעמידי על דין
חורה: כב וכן בארוסה וכו'
כלומר כמו שלח חיקן כלום בידמה
ורשאי לישא אע"ג דיש לו חשה בקלח
חיקן בארוסה היינו שם חינו רולה
לכנוס חין כופין חותו לכנוס כיון
דרולה לגרש חותה חבל שם חינו
רולה לגרשה כופין חותו לכנוס או
לגרש חבל משמעות בהג"ה משמע
וכן בחרוסה לח חיקן ורשאי לישא
אחר' ומהרי"ק לא ניחא ליה סוס משמעו'
לזה וע"כ כ"ל בס"ם: כג כגון
שנשחיית כחב בכלבו דאין להחיר
חר"ג אלא ע"פ מאה חכמים מג'
קהלות מג' חרלו' ודב"מ כחב דא"ל
בזה"ז להחיר ע"י מאה חכמים כי
כבר כלה הזמן חר"ג ואינו חלח
מנהג שנהגו להחמיר לכן בכלל כאן
חלו זה היו יהדיו כשנשחנ' או
כשהוח מן הדין לגרשה ג"מ שייהם
סוגן וכשהוח מן הדין לגרש לא חיקן
ר"ג כמ"ש בסי' ק"ט ומיהו ג' מיהו ח"כ
קבלה היח מגדולי העולם שלינו
הענין לפני הגדולים שבאותו הדור
ויסכימו בהיתר מאה רבנים וגם
ישלים סך הכחובה ומדוע"ת כ"כ ביד
הב"ד וחח"כ ישח אחרת ועוד כחב
בסימן קי"ע שיחן הגט ביד שליח
הולכה שיהי' הגט בידו עד שחשחפה
ויחייב ליחד לה בית בפני עלמה
ויעמוד אותה ממנהג הפקר ויחייב
ליחן לה מזונ' ודבריו שם מ"ש בשם
מהרש"ל סותרים למ"ש בסי' זה
ואם חין ידו משגת להשלים הכחובה
כחב בחשו' למח לקמן סי' ס"ו דיש

תקנה לקרובים ימכרו הכחובה לבעלה בעונת הגלה ויחן לה מזונות ואחר שחתרפא חייב לגרשה מיד כדי שלא יהיה לו שתי נשים: כד לגרש אחת מהן
היינו הנשי חייב לגרש אח"כ בהרשאה מקבלת הגט בדרך ל"ש ר"ל: כה מזכה לה הגט ע"י אחר משום חר"ג ובד"מ נחן טעם אחר שלא
בא"ז לגרש לזכות לה הגט דיש לחוש שחחיבש מאוס ללחת סוטה לכן מנהג יפה הוא במקום דנוהגים ליבם ועיין סימן ק"מ ועיין
חשו' ס"ל כסימן ט' אם המירה בחוכם אם הדין ג"כ כמו אם המירה בדרכו:

ב א שיש בה שום פיסול היינו פסול דאסורה לו היינו אפי' אם חללה לכ"ג וכה"ג: ב מצוה ממון ה"ה הנושה שלא ממון כמי שיכול עובר שלא
כוונתו לגרש אלא נושה בשביל ממון ולכך בה פסול משפחה לכך חיכוך ומ"ש במשך שהיו ממון של יוסר היינו כשרולה לעגן חוכה
בשביל ממון וכ"כ בה"מ: ג בחזקת כשרות נעור כחב בשם הרמ"ה מי שהיו משפחתו ידועה לנו · לח חמרי' שהוח בחזקת כשרות כי חייסינן שמא ממזר
חו עבד הוח ולריך רחיה ליוחסין וכ"כ המגי' ר"פ ג' בחירון לחלון דלקמן בשם הרמב"ם ס"ל כן וכן משמע ברש"י ס"פ ד' דכחובות וחום' והרא"ש והר"ן ס"ל דאפילו מי
שהיו מפורסם יחודע לנו לח חייסינן שמא ממזר הוח שלא לענין חשם כהונה לריך רחי' והב"י וב"ח מחולקים בפי' דבריהם כי י"ל חשם כהונה היינו לשמע
ע' ג מוזנה לריך רחי' חבל לגרשה חין חוששי' משום חלנה גם י"ל דאפילו לישא לכתחלה אין לכתחלה חשם שמא חלנה היח והמגי' כ כחב שם לחירון שני דהרמב"ם
ס"ל דאפי' לישא לכתחלה חייסינן שמא חלנה היח · ולכאורה קשה דהא משמע

מרמב"ם כי"ט ובסמוך הביא לשונו מוקף כשנים מעידים שהעיד במשפט
וזלל חזקת היתר כן משום חלל לחבל בלא עדים לא חיישינן ואפשר כוונת המגי"ל
בחיבור הגדול ג"כ אם משפחתו"י למ"ס להרמב"ם דחיישינן שמא חלל
הוא ולא חיישינן מסו' מזר ולחיבור הרשב"ם ל להרמב"ם אם אין משפחתו
יודע לנו חיישינן משום ממזר וכני
הירושלים שלו חיילי דאין משפחתו
יודע לנו ובסמוך מ"ש דמשפחתו
יודע לנו גם ס"ל כשיש עדי שהעיד
בלל לא לריכוס בדיקה ד' תמהות
מבל כשליכא עדים ס"ל בדיקה ד'
מהות • ובסי' חמ"ז מבואר
דהמחבר נמי ס"ל מי שאין משפחתו
יודע לנו חיישינן שמא ממזר הוא
לכן יש להחמיר מי שא"י לנו יש
לחוש שמא ממז' הוא ולישב הכוגי'
ובדברי העור הארכתי וע"ש נאמן
לענין תרומה דבענן ולכ"ש מבלל
להשיאו מבה ועיין לקמן: ד ועו
פנים בזיותר חששין להם וראוי להתרחק מהם שאלו
סימני פסלות הם וכן כל הפוסל אחרים תמיד בגון שנותן
שמץ במשפחות או ביחידים ואומר עליהם שהם ממזרים
חוששין לו שמא ממזר הוא ואם אומר להם שהם עברי חוששי'
לו שמא עבד הוא שכל הפוסל במומו פוסל ה וכן מי שיש
בו עזות פנים ואכזריות ושונא את הבריות ואינו גומל להם
חסד חוששין לו ביותר שמא גבעוני הוא :

ג משפחה שקרא עליה ערער והוא שיעידו שני שנתערב
בהם ממזר או חלל (ב) או שיש בהם עברות ה"ז ספק (ג)
ואם משפחת כהנים היא לא ישא ממנה אשה עד שיברוק
עליה ד' אמהות שהן חאמה ואם אמה אם אבי אמה ואמה •
וכן הוא בורק על אם אביה ואביה אם אבי אביה ואמה ואם
היתה משפחה זו שקרא עליה ערער ז לווים או ישראלים
מוסיף לברוק עליהם עוד אחת (ד) ונמצא בורק ח עשרה
אמהות ט אבל אשה הבאה לינשא אינה צריכה לברוק(ה)
שלא הוזהרו כשרות לינשא לפסולים :

ד כל שקורין לו ממזר ושותק או נתין ושותק י או חלל
ושותק או עבד ושותק יא חוששין לוולמשפחתו ואין
נושאין מהם אא"כ בודקין כמו שנתבאר :

הגה (ו) וי"ח דווקא משפחה יב שנתערב בה מ"ש הכפולים אבל מדם
אחר שקורין לו כך ודווקא מין בכך כלום : (טור בשם ר"י וב"י בשם
הרשב"ן והרשב"ל) וי"ח עוד דכ"ז דווקא בדורות הרחוקים שהיו ג"כ מקלקין
למי שחרק חבירו ומעיזים לומר שלו כך הוי שחיק כהוחלה אבל עכשיו
הזוחק על המריב הרי זה מסוגה תמ"כ קורין לו כך (ז) ועיי"ח דלא תמיהין שחיקה
(ג"כ בשם הזוח הרחב"ד) וי"ח דלא תמיהין שחיקה כהוחלה תמ"כ לזוח
על פיכול אחר אבל לא שחיק חמיד לא הוי כהוחל' (הר"ן בקוף כ' [illegible])
(ז) וכ"ז מיירי בפיכול המוגע בעלמו אבל אם רולי לכבול זרעו בפיכוי וחוחק
לזן בכך הוחלה אבל לביחק קלת מיהת בעיון (הטור"ר"מ פדווחה פימין"ד)

והשומע הרבתו בשאר בניים וחוחק כיון הוא שהוא מיוחס :

ה משפחה שנתערבבה ספק חלל כל אשה כשרה שנשא'
לאחד מאותה משפחה ונתאלמנה יג אסורה לכהן
לכתחלה ואם נשא' לא

מליא תלה בשניל חמחת ממון גורם לו להוליד בנים זרים : (ב) אם שנים
בהם עדות לא בחד אע עדעד דעת נוקד ביבמות הוולד בחד להמ"ס
חלק לכהונה לא פסול ע"כ נקט עדות כלומר ההערעור הוא שיש בשם עדים
ושפחות וכל ולד הנולד בחשפחה הוא ספק עבד ושפחה נולד
מן הספק : (ג) ואם משפחת כהנים היא לא ישא וכו' : הרב
העתיק לשון הרמב"ם שהוא ע"ל פירש"י (לא לומר שמפי' רש"י
נראה דהא דקאמר לא ישא ממנה
אשה היה יכול מי שיהיה הנושא
כהן או לוי או ישראל וכן למטה
שבחב אם היתה המשפחה שקרא
עליה לויט או ישראלים כי' אם
האשה היא מלויט או מישראלים
והנושא הוא מי שיהיה כך פי' הרב
המגיד דברי הרמב"ם ע"ל פי' רש"י)
ולריך לפרש כאן לכל הדיעות קאי
הערער הוא על החלל אז אין לריך
לבדוק אלא כהן הנושא ואם הערער
על פסולי קהל אף ישראל לריך
לבדוק ומ"מ יש חלוק (בבדיקת
פסולי קהל) דאם הערער יאמר על
משפחה כהנים אז אין לריך בדיקה
רק ח' אמהות אבי' אם הערער
יאמר שנתערב בהן פסולי קהל אבל
אם הערער יאמר על משפחה לויט
וישראלים מוכיח לבדוק מבני
שהעידוד מלוי יותר בהם כמ"ש
הרמב"ם אבל אם כאן בעדה אחרת
דאיכא מיירי בהן הבודק מחמת פסולי
ערעור דכפולי כהונה די לו בבדיק'
ח' נשים אבל לוי וישראל הבודקין
וה"ה כהן הבודק מחמת פסולי
הקהל לריך להוסיף בדיקה אם
יאמר שנתערב פסולי קהל
וכל היכא דאיכא חשש פסולי קהל
גם האשה בודקת לדעת (ולא אמרו
אלא הוזהרו בכיוחת ליבעל
לכפולים אלא כשאין שם רק חשש פסולי כהונ' אבל בחשש פסולי קהל לריך
גם היא לבדוק) וכמו שמבואר בהר"ן וגמ"מ דעה זו (ועשם הל') : (ד)
ומלא בודק עשרה לחמהות כגר הגיה הגמ"מ בל"ע דבגמרא משמע דבודק
לכהו' ג' חמהות דהא יש כאן מלבע חמהות ובסמוכיה לבדוק בכל חח' דור
אחד מלא מ' הן י"ב : (ה) אלא הוזהרו כיוחת כלומר מאחר אלא
החמירה עליהן ההוד' בפיכולי כהונה גם בבן לא החמירו עליהן לבדוק
בדיקת זוחה אבל מ"מ בדיקה כהיא נעי דהא מאחר שיש עידי עידי
שנתערב בהן ממזר לריכה היא להוס לכבך דלוריין' כתים ולבע' רש"י ניחא
דפי' דערער אינו רק קול בעלמא (כלומר ואלא שבתב בהחלת סעיף זה
והו' שיעידו שנים שנתערב בהם ממזר והוא דעת הרמב"ם) ובבר כתבתי
בבעיף שלפני זה שיש חולקין וס"ל דבפכולי כהונ' אבל בחשש פסולי קהל לריך
גר"ן וגמ"מ : (ו) וי"ח דווקא משפחה שנתערב בה וכו' כלו' שקול יולא
שנתערב בה דאלו בעדים הא בתב לפני זה דבלא בחיקה לריך לבדוק ואיכא
יש לדחוח (דאף כאן מיירי בעדי') וה"ק דהוא לבדו לריך בדיקה (מאחר שהוא
שותק אחילת בי' ריעותא) והאחרים במשפחתו פטורין מן הבדיקה כל זמן
שלא נבדק הוא : (ז) וכל זה מיירי בפיכול המוגע בעלמו : משמעו לבון
זה אף דאיכא בוחש דעיר ר' יהושע על אלמנת עיסה להבשיר כל שאין בה שחיקה מחיוק' חוחה שהיא ממורח מן חללה ע"ז בתב
הא דפוסל ר"י בשחיקה היינו דווקא כשנתערב במשפחה ח' מפסולי וס"ל לר"י בלאלמנה ממשפחה זו בשרה ומ"מ אם שחיקה היא פסולה ולמה דקי"ל בר"ג אם
נתערב פכול כל אלמנה בכולה לא ב"מ מזה שאין ב"מ שחיקה חינו פוסל גם ב"מ אחפי' לר"ג אם נתערב בחשפחה ספק ממזר מוחר ישראל ליחא לחשה מן משפחה
זו בתב"ם לקמן מ"מ אם שחיקה מחזיקים חוחה שהיא ממזרית • גם ב"מ אם נתערב ספק חלל לא חלה לחל אבל אם שחיקה חלה :
יב חסורה לכהן בשם"ם וכתב דחסורה לכהן משמע אפי' אם חומרת בני • מיהו ק' למ"ש הב"י ס"פ ו"ר"ג בעלמו
והיינו לשון המחבר דשחוס וכתב דחסורה לכהן משמע אפי' אם חומרת בני

הוא, רק לאיתם קלת אבל המעיין בהשובה ירחה שלא עשה זה רק לסניף נדרך אכסר ודוקת בדיעבד שלא להוליד אבל היכת לחיכת כולהו לריעותת כשיטת רש"י לתום לכתחילה שלא להתחתן עמו: (ח) אבל נחה אפי' בה"ת חלת: גמרת בקידושין דע"ב ע"ת מצותר דהמכשירי' בתלמוד לכתחלה מוריס בשחה דאסורה עכ"פ לכתחילה ורשב"ג דמתחיל אמר לכל אחין אחה נוסח אלמנה אבל בחה אין אחה נוסח אלמנתו אבל דבחה אפי' נשחה חלת אפי' בס"ם זה לת מלינו מצותר והדקדו' שדקדק הב"י והכ"מ מדברי הרמב"ם לינו כדאי לצנות ע"ז יסוד ולחדש דין זה גם מדברי התום' (בתוספות דף י"ל בד"ה אלמנת עיסה ובד"ה תא רבנן) לת מכר תף שיש חלוק בין בת לאלמנה היינו לכתחלה אבל לת שחלת הבת ועיין בב"י לקמן ס"ו ז' כי סם הובא בטור מקור דין זה: (ט) והיודע פיסול לינו רשאי לגלותה: לפי זה ערער חרי שנתבאר לעיל (אחלת סעיף ג') שהעידו שנים שנתערב במשפחה פסול ממזר או חלל עשו שלא כדין שהעידו מה שאין רואין לגלו', אבל קשה מאחר דפסק לפני זה (בסעיף זה) בספק אחד דאסור ואם נשאת אחלת אין אנו יכולים להוציא מידו יגואל מלוה לגלות להיום או למחר יגואל עדיים ויהיו הבניס ספק ממזרים ועל הר"ן שמעתי (בנדע בדרי הרב מהרש"א בהגה זו) שכתב זה אין לחתוה דהת לפסר מיירי בפסול שאינו מצוי רק שחשב קול יולא ועל זה קאי הת"ל להודיע, רק לגנוע אבל שני עדים שיודעין מחערובות פסול רחוק לומר שלא יעידו מאחר שהנני כשיודעו הם ספק ממזרי': (י) והוא שהוחזק ג' פעמים שיגואו ביניהם כך: ואפי' מודה אחין לחום שמשפחה בפחות מחלתת ימימי כך כתב בל"י בפ' הע"י: (יא) שדבר זה גורם לגנות עיין בספר חסידים סי' (שע"ט) שאין לסור בדבר אם היא מהגלה לבך (ומציף שם מעשה שבחולה אחת נשחת לנקן לשר היא היתה חמילה בן ויולאו מהם בנים תלמידי חכמים: ת ו"ת

לא תצא מפני שהם שתי ספקות שמא זו אלמנה אותו חלל שמא אינה אלמנתו ואם נאמר שהיא אלמנתו שמא אינו חלל: הגה וי"ת דוקת החלמנה דהוה לה חזקת כשרות יד (ת) אבל בחה אפי' נשחה חלת טן ויש מקילין ואומרים דאין חלוק בינה לבחה: (ג' הטעות בב"י בס"ם ס"ו)

אבל אם נתערב בה חלל ודאי כל אשה מהם אסורה עד שיברוק ואם נשאת תצא טז וה"ה יז אם נתערב בה ספק ממזר או ממזר ודאי:

הגה וכ"ז דוקת למי שיודע בשר אבל משפחה שנתערב בה פסול ואינו יודע לרבי יח כיון יט שנטמעה נטמעה (ט) והיודע פיסולה אינו רשאי לגלותה שאין יניחנה בחזקת כשרות שכל המשפחות שנטמעו בישראל כשרים לעתיד לבא ומ"מ כשר הדבר לגלות לנטועין (כך משמע מהר"ן פ' יוחסין) ודוקת משפחה שנטמעו ונתערבה אבל כל זמן שלא נתערבה מגלין הכסולים ומכריזין עליהם כדי שיפרישו מהם הכשרים (שם בהגהות שפסקי

ועיין בת"ה סיעון ל"ה מי ואתן להעיד על משפחות:

ו לעולם ישתדל אדם לישא בת ת"ח ולהשיא בתו לת"ח לא מצא בת ת"ח ישא בת גדולי הדור לא מצא בת גדולי הדור ישא בת ראשי כנסיות * לא מצא בת ראשי כנסיות ישא בת גבאי צדקה * לא מצא בת גבאי צדקה ישא בת מלמדי תינוקות ואל ישיא בתו לעם הארץ:

הגה ועל בעהיהן הוא אומר לרוע שוכב עם בהמה ב וכל זה בע"ה שהיו מדקדק במלות (טור) ומלוה לחדש שיהא בת אחותו (גמרת בפ"הדרין ובידמות) וי"ת אף בת אחיו: (הרמב"ם פ"ב מהל' ת"ת)

ז לא ישא אדם אשה לא ממשפחת מצורעין * ולא ממשפחת נכפין (י) והוא שהוחזק ג' פעמים שיבואו בניהם כך:

ח ע"ה לא ישא כהנת ואם נשא אין זיווגם עולה יפה שתמו' הוא או היא מהרה או תקלקל חבא ביניהם * אבל ת"ח שנושא כהנת ה"ז נאה ומשובח תורה וכהונה במקום א':

ט לא ישא בחור זקנה בא ולא זקן ילדה (יא) שדבר זה גורם לזנות:

י לא ישא אדם אשה ודעתו לגרשה בב ואם הודיע תחלה שהוא נושא אותה לימים ידועים מותר:

יא לא ישא אדם אשה במדינה זו וילך וישא אשה אחרת במדינה אחרת

מודה פנויה שנתערבה בחסור' ליאסר לכהן אף"כ דאיכא חרי רובי כשיהי' מהני ג"כ מה שקבה לר"ג בסוגי' זו מהת דר"ג חוסך אלמנת עיסה היינו שנתערב ספק חלל דהת בספק חלל לת שייך חרי רובי והיה נראה להוכיח מזה בספק חלל ואיכא חד רוב דומה לשאר איסור כשיש חרי רובי לפ"ז מובת מהני ג' בחי דידה דהת בחרי רובי מהני ג"כ בחי דידה ומסוגי' זו נשמע דכלישנו ר"ג וכ"י כשאינה חומרת בחי דבעלה כשר היה כמ"ש גם מינה שוחקת כשחומרי' לה דהיא ממזרת חו חלל' בזו ס"ל לר"ג דחסורה לכהן לכתחל' ואם נשחה לת חלת אבל שוחקת כשחומרים לה שהיא ממזרת חו חללה כ"ל דחלת כיון דיש תערובת במשפחה זו כמ"ש בסמוך: יד אבל בחה וכו' כן מדייק הב"י מרמב"ם וחום' וכיוצ' אבל אין מוכרח ומחום' כיוצ' דף י"ל דיש לדייק אפכא דהת הקשו שם לתה הבת חסורה טפי מאלמנת דהת ס"ם הוא ובעלמ' מקילין בס"ם וחילו מעלה עשו ביוחסין כמו בשני רובי' ושם קי"ל דלת חלת אם ליכא חרי רובי כמ"ש בסי' ז'. מיהו י"ל דחלת מעשם תהר משום דלת הוי ס"ם גמור דהת קי"ל ס"ם מיד להיות בגוף ח' אבל בספק ח' בגוף ח' תעבודות לת הוי ס"ם גמור וכן הקשה החלוף החורני נר ישראל כ"ם מהרי הלפן נר"ו מק"ק פרעג וקושי' זו ל"ק כי אם בבחולה וכהן בת ליאש מן השדוך כי בישראל הבת ליאש מן המשפחה אבל נתערב בספק ממזר שפיר הוי ס"ם משום ספק ממזר מדאורייתא כשר ובאיסור דרבנן קי"ל לחפי' ס"ם מה הוי פ"ם כמ"ש בסי' ל' שם. גם אם כהן בת ליאש אלמנה מן המשפחה אבל נתערב בה חלל אם י"ל דאין לה חזקות כשרות יש לחוש ולומר אלת עדיף חזקה מחזקה בהמה אבל נתחת הרוב מחזיקין בחזקת כשרות ומ"מ לת אמרינן ס"ם כזה אבל אם נשא בחה י"ל דאינה משום אלת הוי ס"ם גמור * מיהו י"ל דל"ד דינים הללו לדינים לאיסור והיתר דהת לפי קמת דרב"י אלת הוי ס"ם לגמרי דהת פי' אלמ נת עיסה כגון שנתערב בעל אחו הרחצון לה גם ספק קרוב לו ספק קרוב לה ואת ומלמלחת זו ספק גרושה ספק אלמנה ובשה

אהן והולי אמנה בן ובקרת בב"ם ס"ם כיון בשאו היה הספק אחו שבשה אחת בנה קרי לה ס"ם אע"ג בעלמא בוודאי לת אהני. ועל דברי הטור לכאורה קשה למה כאן יבשל מ"ל לאחו משום שכולם טהורים לעתיד ת"ל דהוי ס"ם כהל' י"ם ו' בשם ר"ת והיינו מ"ש אחם שם קף י"ד ד"ה ת גורס בדייקת ת"ח אהו עיסה וקאי על הבת: טן וה"ה אם נתערב וכו' כ"כ הרמב"ם ודיעים הללו נוגעי' מסוגיא הנ"ל דפליגי דבי גמליאל ור' יהושע בשלמת עיסה היינו שנתערב בספק זו ספק חלל ויש כאן שלמה ממשפחה זו ויש ס"ם העיד ר' להכשיר ואר"ג מה תעשה הכהנים שומעים לריחק ולת לקרב נשמע מזה אם היה בבה"ג חשב ליבשל שנתערב ספק ממזר אפי' ר"ג מודה דכשרה דהת הוי ס"ם ולת החמיר אלת רק לכהו' לפ"ז ל"ל מ"ש הרמב"ם וה"ה אם נתערב וכו' חייבי מיתו אם היה מותרת לכהן וקשה בממזר הדין כמו בחלל ויש חילוק בין ספק לבין ודאי וכ"כ בדרים' שת הב"י ס"ם ז' מפרש דברי הרמב"ם בחייבי מיתו דישראל דאסורה לו לכתחילה אם נתערב במשפחה ספק ממזר וע"כ ל"ל דוקת כהן אם נוסח בחה אלת אבל בישראל הנוסח לת חלת אלמנת ממזר מותרת לישראל שת ע"כ דנוסח בת אע"ג הב"י מייק מרמב"ם אם נוסח בחה אלת ל"ל דוקת כהן אם נוסח בת אלת אבל בישראל הנוסח לת דהת אלמנת ממזר מותרת לישראל בין במשפחה אלת אבל אם ילח קול אין לחוש כלל ואם נשאת בחה אלת ל"ל דוקת כהן אם נוסח בת אלת אבל בישראל הנוסח לת חלת כל זאת ל"ל לפירושו אבל עיקר כמ"ש וכן הוא דעת מהרש"ל ועוד זאת אם נתערב ספק ממזר במשפחה מותר בישראל ליאש מן משפחה אלת לכתחלה ומ"ש הטור ס"ם ז' ישראל שנתערב ספק חיסור לאש מן אחה ומ"ל שנתערב חיסור וכן מגיה מהרש"ל. ודברי הר"מ מ"ש לפרש דברי הטור, דחוקים הם: אן אם נתערב היינו אם יש עדים שנתערב ודאי ממזר אז אסור בישראל ליאש מן משפחה זו. אבל אם ילח קול שנתערב ודאי ממזר אין אסור, ומותר בישראל ליאש מן משפחה זו וכ"כ ב"ח. גם נראה לפ' כהן ס"ל לחוש אם ילח קול שנתערב במשפחה זו ודאי חלל דהת בחב"ם דוקת אם העידו עדים שנתערב חלל לריק בזיקה ואין בחב כאן אסור, עד שיבדוק ולת בחב בדיקה זו לאו כבדיקה שבחב לפני זה כמ"ש בסעיף ג' ס"ת דסבירא ליה דת"ל לחוש שת אם העדים מעידים שנתערב במשפחה חלל אבל אם ילח קול אין לחוש * ובזה נראה בדברי ב"ח ת"ש בסימן ז' לפרש דברי הטור דחיירי בסי' זה בקול היולא דנתערב בפסול אז ת"ל לחוש בספק הלל שנתערב בספק חלל אבל אם ילח הקול שנתערב ודאי חלל לריק לחוש ואיתא: יח כיון שנטמעה בם"ם קאי על ממזר ופרש"י שלא נודע פיסולו ולכאורה קשה הא קי"ל ממזר לא חי ואיתו חיו ח"ש בב"ח כמ"ש בספר חסידים דאיתו חי כמו טריפה דאיתו חי. ואפשר במקומו היה יהוי ואח"כ אלך למקום אחר ונודע אשה ומ"ש אם הוא ממזר: יט שנטמעה נטמעה בר"ן כתב דאי' לדין זה מדמינן לה יוכל לעתיד הפסולים שנטמעה אע"ג הכל גלוי לו עוד ליתא בם"ם אר"י היכא בדיונו הוא לגלות שת כיון שנטמעה נטמעה ואו ליתא עם עוד ליתא היכא ולת רבו חכמים לגלות מכל זה נשמע אפילו אם יהוי לזניס שנטמעה בחיזה משפחה פסול אין רחוי לגלות כמה דמינן בם"ם דלת היו מגלי' לת על גב דיה יהוי להכפיס. עוד נראה מם"ם הנ"ל דוקת ממזרים ונתינים דאינן רחויס לבוא בקהל ונטמעו אין מגלי' אבל חללין דיש להם תקנה להתחתן בישראלים מגלי' גם אלו יהו לעתיד יגלה לכן אמר רבי יוסי ממזרים ונתינים טהורים לעתיד ואיירי בנטמעו כמו שבחב סר"ן ומכל מקום נקיט ממזרים ונתינים ס"מ חללים מגלים: כ וכל זה בע"ה שהיו מדקדק עיין ב' ורבינו ב"ח אפילו היו עובר להכעים מ"מ כיון שעובר על מלות ויודע המלוה נאמר עליו הם שקץ ונבזתיהם שקץ ומ"ם הטור דעובר להכעים עיין בדבריהם: כא ולת זקן ילדה בת"מ אם היא מדולה ליאש אחותו אחר: כב ואם הודיע והקדה בב"י על הטור שבחב דין זה בשם הרמב"ם הא מצאתי בן בם"ם ר"ג מחן הויא ליומת ובע"ז מחברין דל"ל לפי התירוץ אחרון שם דאמר רבן יוחנן הוי מיחלת ולת בת עליה נראה תירץ קאת וליומא אסור אפילו אם אחר מודיע שאת הרמב"ם כוסק אלא לפי המסקנא לת נראה זאת ואחר אם מודיע:

כב ואדם גדול הרי"ף והרמ"ם לא הביאו אלא משמע דלא ס"ל אלא זאת ועיין ד"י בי"ד סימן קכ"ג וי"ל כמ"ש בסמ הט"ו דס"ל לפי התירוץ האחרון יהודי הוי מיחזיא תו לא ממרי תירוץ קמא שאני דבנן דפקיע שמייהו :

ג **א** ולא יקרא בתורה לע"ג

לכאורה לישנא דאין יקרא משמע דיש להוסיף שיאכל תרומה דקי"ל מעלין מקדיחות הוי לתרומת דרבנן כמ"ש לקמן ודין זה ל"ל לפלוגתא שבתחי בסי' הקודם אם חייסין שמו חלל הוא מי שאינו מספחהו יהוא לנו לחכי למ"ד לא חייסין דפסול הוא מ"מ חייסין שמו לאו כהן הוא וישראל כשר הוא ודבריו צ"ע מ"ש בזה המחבר : **ב** ולישתה את כפיו בר"ן ובמגי"ד לא כתבו שישתה את כפיו שלא כתבו שקודם בתורה הוציל אין חיסור בדבר אבל לישתה את כפיו י"ל דאסור דהא אוכל חיסור מדאורייתא דכתיב כה תברכו אתם תברכו ולא זרי וקשה על הרב רמ"ו דמתיר לישתה את כפיו וכן הקשה בח"מ וכ"ל רמ"ו הכריח כן מדכתבו הר"ן והמגיד בפ"ק מהלכות ברכות דאם שלנו להחמירנו לקדוש בתור' ולא חייסי' שמ' יאכל תרומ' מקום דתרומ' דזה"ז מדרבנן הוא · והם חללו מקום לחין לנו נוהגים בחלוקתינו לאכול תרומה וקשה הא לכתי יש תקנ שמ יעלה לנקדוש כפים שלא והאי כל דבר שאין לו הנאה לא חייסין שיעשה חיסור ואין לו הנאה מזה מ"ה לא חייסין לקדוש בתרומה אבל אין תקנ מקום דתרומ' דזה"ז מדרבנן הוא · ומשו"ה נ"ל דאין חיסור בשתיית כפיו אלא בשאר דברים שנוגעים בתרומה אבל בשתיית כפיו לא שייך חיסור כלל ומשו"ה נוהגין לשתות כפיהם אחר הסעודה אע"פ שאין יודעים בודאי שלא נגעו בתרומה דכיון דאין חיסור בשתיית כפיו אין לחוש שמא נגעו בתרומה ואין לחוש לדברי הרמב"ם ז"ל שכתב שאם נגעו בתרומה אין יכולין לשתות כפיהם אחר הסעודה אלא ישפכו אותם קודם שיברך ברכת המזון דהא אפילו אם נגעו בתרומה אין חיסור בשתיית כפיו אלא בשאר דברים שנוגעים בתרומה אבל בשתיית כפיו לא שייך חיסור כלל ומשו"ה נוהג

זמן זה: (ו) (ו"ח דאם התם עלמו ט תני פלוני כהן עד מהני בזמן הזה (הר"ן פרק ג' דכתובות):

ג אם יעיד אחד מהאנוסים שאחד מהם מוחזק בבהונ' מעלין אותו לקרות בתורה(ז) ואין חוששין שמא אמו ב"ת:

ד אפילו באו שנים וכל אחד מעיר על חבירו שהוא כהן נאמנים ולא חיישינן לנומלין:

ה נאמן הגדול לומר זכורני כשהייתי תינוק שראיתי לפלוני (ח) טובל ואוכל תרומה ומעלין אותו על פיו להיות כהן ככהני זמן זה:

ו מי שבא ואמר כהן אני יא ועד אחד מעיד שיודע באבין שהוא כהן אין מעלין אותו לבהונה עלפיו (ט) שמא חלל הוא עד שיעיד שזה כהן הוא אבל אם הוחזק אביו כהן או שבאו שנים והעידו שאביו של זה כהן הוא ה"ן בהזקת אביו: (וכל דבר הולכין יב אחר החזק' שהרי צורפין ומוקלין על החזקה):

ז מי שהוחזק אביו כהן יג ויצא עליו קול שהוא בן גרושה או בן חלוצה חוששין לו ומורידין אותו בא עד אחד אח"כ והעיד שהוא כשר מעלין אותו לכהונה על פיו באו ב' עדים אח"כ והעידו שהוא חלל מורידין אותו כבהונה בא עד אחד והעיד שהוא כשר מעלין אותו לכהונה שזה האחרון מצטרף לעד ראשון והרי שנים מעידים שהוא כשר ושנים מעידים שהוא פסול ירדו אלו ועידחו הקול שהשנים כמאה (י) וישאר כהן יד בחזקת אביו:

ח אשה שלא שהתה שלשה חדשים אחר בעלה ילדה ואין ידוע אם בן ט לראשון או בן שבעה לאחרון והיה אחד מהם כהן והשני ישראל ח"ן ספק כהן וכן אם נתערב ולד בהן בולד ישראל והגדילו התערובות כל אחד מהם ספק כהן ונותנים עליהם חומרי ישראל וחומרי כהנים נושאים נשים הראויות לכהונה ואין מטמאים למתים ולא אוכלים בתרומה ואם נשאו גרושה מוציאין ואין לוקים:

ט שני כהנים שנתערבו ולרותיהם או אשת כהן שלא שהתה אחר בעלה ג' חדשים ונשאת לכהן אחר ואין ידוע אם בן ט לראשון או בן שבעה לאחרון הרי זה כהן ונותנים על הולד חומרי שניהם (יא) והם אוננים עליהם עליו הוא אונן מטמא להם והם אינם מטמאים לו בפה דברים אמורים בזמן שבאים מכח נשואין אבל בזנות פישתיקין אותו מדין כהונה הואיל ואין ידוע ודאי מי הוא אביו כיצד עשרה כהנים שפירש אחד מהם ובעל אעפ"י שהוא ודאי בן כהן ואם נשמא למת או

עכ"ל) וה"כ יהיה הס"ע מוכה שטעה לפי תרי וכהן פסק כהרמב"ם ושם פסק כהרא"ש ותו"ת אבל המעיין בתוספו' (בכתובו' ד' כ"ד ע"ב) בד"ה תמנה שבשטר ק' מסהדי ותו"ת ואי ולאו מכולם מילתא קתני מפסקי ה"כ עדים חתמי תע"ג דלא ידעי אי כהן הוי אי לא וה"כ גבי יוסף ב"ם דתמרינן שם היו מכולהן יכתבו כהן ומה מועיל כיון שבשעדי' חותמין לעכו"ם שפין מכירין בו שם הוא כהן וי"ל דהיכא דהוחזקו שני יוסף ב"ם ואפי' כי הוי בריכין לידע שם בן כהן הוא ואם מעלין משטרו' ליוחסין והכא מצטיינין בן היכא דלא הוחזקו עכ"ל) וה"כ פשיטא דיון זה של הרמב"ם תמה מ"ם דת"מ סי' מ"ט (ונם הרמב"ם יודה בזה) ומה שבשטרי' הרמב"ם דין זה גבי יוחסין לפסר דמילתא דפשיטא הוא דשם שנים מעידין שזה כהן (ר"ל בסגר' התוספו' דהיכא דאיכא שני יוסף ב"ם מסתמא מקדקין בדבריהם ויודעין שהוא כהן) ואפי' למעלין ואפשר לומר דהרמב"ם לית ס"ל בהתוספות דשם בכתב (העדים) תמר לו יוסף ב"ם שכהן היינו כהן בזמן הזה (לענין תכילת תרומה דרבנן) לפתוקי יוסף ב"ם אחר דהוי יכיר בכתב שבשטר שיעידו בפירוש שהוא כהן גמור אבל אין זה בכתב הרמב"ם (ת"מ סי' ל"ל) תמת הוא שיבא דכ"ע (לפ' הרמב"ם) דעדים (בודאי) לא יכתבו על מי שהוא תמ: (ו) וי"ח דשם התם עלמו תני פלוני כהן עד (זה הוא לשון הר"ן ופשיט בלשונו מיהו לתרומה דרבנן מהימן דלא גרע ממסית ל"ת דמכשירין לקמן הניחו הב"י סי' זה ס"ק ח') וגראה דהרב בכתב זה ג"כ כתן דמהני לפי' לתכיל' תרומ' דרבנן (בח"י) דאי לם"ת ולנזיקות כפי' כבר כתב לעיל (סעי' ח') דנאמן להעיד על עלמו בלא תל"ת - ומיהו קשה דבשלמת הר"ן לעשמיה תיובתם ל"ל לאתן טעם נאמן על עלמו כלל (ומו שבאחתי לעיל סוף ס"ק ג') ולשה כהרב"ך (ומאחר שהוא תל"ת בתחימתו ס"ל שהוא כהן לפחות לקריו' ס"ת וק"ל דאעלין מקריאת פ"ת להיות כהן ככהני זמן זה תצל לדע' הרב דפסק לעיל לקריאת' ס"ת נ זמן דזמן הזה בלא תל"ת מ"כ התחימה שתחת עלמו כהן (לא מקרי מסית לפי תומו) (ומה שתחת עלמו כהן היינו מפום) שהוא קורא בתורת (וה הוי ע"פ עלמו) ושם תחת עלמו בארץ שלין נוהגין בתרומ' דרבנן אין לו לתכול (עפ"י) בת"י תרומה וה"כ לריך למרם הגה זו דווקא בת"י דיש שם תרומה דרבנן ואין קורין שם לתורה בלא רחי: (ז) ואין חוששין שמא תמו כותית השעם בכתב הרשב"ץ דרוב התוספים מהרין מלהתחתן בגוים ומיהו קשה דהא בשמוד סעי' ו' בכתב דעד א' המעיד שאביו כהן אין מעלין אותו למזבח אפי' אביו נשוא חלצה אבל אם הוחזק אביו כהן אז שאחו ב' והעידו שאביו של זה כהן הרי זה בחזקת אביו ה"כ הוחזק אביו כהן אז שאחו ב' מהם מוחזק בכהונה היינו שאחותו היו בחזקת כהני דשם מעיד עליו ה"כ (מהיכי תיתי יש) לחזק שמא בן כותית הוא וה"כ יהיו הפסקי סתרי אהדדי וכשם לקמן תיישינן שמא חלל הוא ה"נ גבי עדות תנום שמא אביו נשוא חללה ע"כ היה נראה דהרשב"ץ לא ס"ל כהרמב"ם דבשמ' מדחק הרב המגיד לתת טעם לדברי הרמב"ם מה שמחלק בין חזקה ע"פ שנים לחזקה ע"פ ח' וכבר כתב ה"ה שרש"י והריאב"ד כי הגמרא דוקא שיצא קול על אמו תחל מכתחלה לת חיישינן וה"כ דברי הרשב"ץ שבשטרי זה דיוטת שאר פוסקים ודברי הרמב"ם שבשטרי' ומה שתירים ותפשר לקרו' בתורה לת הרמב"ם מוד דלאו תיכורא הוא ובשטרי' לת מיירי שת מכשירי' כפים ותכילת תרומה דהם דבר תיסור לזרים: (ח) טובל ואוכל בתרומ' משנה תנן התם פלוני כהן עד שיבא ויאמר בפירוש בגמר' (מהנותים דכ"ו ע"ח) דדוקא קתני כדי להוציאו מחשש עבד (ר"ל מאחר דקתני ילא מביא הספר לתו עבד הוא דעבד תסור ללמוד תורה כדאיתא שם ד"ח ע"ת מפיעה לי' לר' יהושע בן לוי דאמר ר"י ב"ל לתסור לתם שילמוד לעבדו תורה) ולעיל בסעי' ח' לתב כן וכאן השמיטו תפשר לי' דלעיל ובבר בהבחי (בסעי' ז') דבשור הוסמא נם שם: (ט) שמת תלל הוא כתבתי לעיל (ס"ק ז') שזה דעת הלמב"ם ותינו מוספם מאחר כופרי' ובפרט בזמן הזה שכל המשפחות בחזקת כשרות שם למה נחוש לחלל: (י) ויש"ר כהן בחזקת אביו בב"י מבואר מחלוקת הכוסקים אי מיירי אפי' בתרומה דאורייתא או לא:

(יא) והם אונים עליו בגמרא ובפוסקים שבשטרם להם (ר"ל כיון שבניהם חייב

למה מונילין ממון שם הוא לבון העדים ולמה לת מהני כהן ליוחסין שם הוא לבון העדים ולמ"ש לק"מ דשם לענין קיומן לידע מי הוא הלוה אם לבון העדים דהא העדים יותסין לת מהני לתלק שם מעידים זה הוא דהוא מוחזק לבהן מכל מקום לת העידו דשם ידעו שהוא כהן לבן לת מהני ליוחסין בוד ריחיתי בב"ד אם כתב גם כן סברת זו · ולמ"ש יש לומר לדעת הרמב"ם אפי' שם הוא לבון הלוה וכתב שלי"ט מוליחי' ממנו דהא על כל פני קיימן הוא לידע מי הוא הלוה דהא העדים לת היו תותמים שם לת היו יודעים הקיומן דהא לידי העדים הותמי' ומעידי' על כל מה שכתב בשטר אבל לשיטת הרשב"ץ דשניא ליה דעדים אין מעידים אלא על גוף הלוחה מ"ה שבירת ליה שם אם הוא לבון הלוה' אין מוליחין ממון · ולרשב"ץ ק"ל לומר הא דמהני בשני יב"ם להוליח ממון כשכותב כהן תיירי דוקא כשהוא לבון העדים ולא לבון הלוה: ט תני פלוני כהן וכו' כתב הר"ן הטעם משום דלא גרע ממסית לפי תומו דהוא כהן וסבירא ליה שם תרומה אין קורין אותו לתורה בלא רחיה לכן מהני שם כתב כן אבל בתולה לחרן שעולה לתורה לכהן יש לומר שכתב כן תני פלוני כהן משום שעולה לתורה לכהן לכן אין סומכין ע"ז בת"י: י ואין חוששין שמא תמו עכו"ם · לכתורה קשה ה"ד שם מעידים עליו שהוא כהן ת"כ ע"כ לאו מעכו"ם הוא ול"ל הטעם מ"ש סרס"ן דאמוסי' אין נוסאין לעכו"ם · ואם תירלי דמעיד על תביו שהוא כהן ולא מעיד עליו ת"כ ים להוסיף שמא בן גרוש' או בן חלוץ, הוא כמ"ש בסמוך ותירץ בה"מ כהן תיירי לענין שיעלה לתורה לכהן אז אפי' לא העיד עליו רק על תביו לא חיישינן שהוא בן גרושה וחלוצה שאז ה"א הוחיל היה בין העכו"ם לרוליל ליפסל עכו"ם קמ"ל דאין דרך ליפסל לעכו"ם ומתניתי' תוחן לכהן לעלות לס"ת: יא וע"א מעיד כתב המגיד ע"א תינו נאמן אח"כ כשמעיד עליו שהוא כהן אבל לם מעיד על תביו אינו נאמן אח"כ ח"ל ובזה"ם לא חיישינן שמא תמו כותית השעם ולמ"ש לעיל דים לחלק בין שם מסתחתו יהוע לבין היכא דאין מסתחתו יהוע לבין היכא דשני עדים מעידים על תביו שהוא כהן אבל אם מעיד עליו ע"א חיישינן שמא חלל הוא אפי' אם אינו חזק · יב אחר החזקה היינו חזקה שבניה כרובי אחריה סומכים אפי' לענין יחוס אע"ג דקי"ל כרוב אחר הבהמה לת מהני כמ"ש בי"ד סי' ע"ט ועיין הוס' קידושין דף פ' ובמגיד פ"ב ובטור דסומכי' על חזקה כריבי אחריה אפי' לענין יחוס: יג וילא עליו קול אבל ע"א העומד עליו לת מהני עיי' בתוס' ובר"ן: יד בחזקת תביו כתבו תוס' והר"ן ומהגי"ד בשם הרשב"ץ הני ותלי הוי בחזקת דרבנן ומקילין לענין תרומה דרבנן ולת לענין הדומה לתורייתא * והרמב"ם שכתב דהוא בחזקת תביו כוונתו ג"כ למהני להרומה דרבנן · ולקמן מבואר שם מבטלין קול והכא לכ"ע מבטלין קול שילא עליו לענין תרומה דרבנן וכן תלוי הוס' שם בהיוון תחזון ועיין סימן מ"ו לענין ג' דומרים נתקדשו וג' דומרים לת נתקדשו: טז הוא מונן עליהם משכחת ליה בשמלקט עלמות של הרחצון גם תלינו שם היה קרובי בעות דילמת מרחצון בלא גט וכן תיירי ת"ם בשמוך שם תונים עליו: טז זשה

טז זנחה עם כהן ג' וכו' כן הוא משמעות בס"ם דתני' מי שלקח שהתה אחר בעלה ונשתה ותקומי' סם מה אחר בעלה אחר בעלה היינו שזנתה עם ג' ונשתה היינו נשתה ממש ואחר שזנתה לא המתינה ג"ח ונשתה ולשמעון משתקי' לותו מכהונה אע"ג דס"י כתב על הא דקתמ' שלח לתו בזנות היינו שניסם נתו עליה בזנות לתו ותקו וכ"כ בתשובת מהרם"ח שלח בפריסה ובח"מ כתבו סם זנתה ותח"כ נשתה כשר לכהונה ותולין שנתעברה משני משום רוב בעילות תולין בבעל . וא"ל כי רוב בעילות דתלינן בבעל היינו בזנתה תחת בעלה לו תמי' כיון דהבעל מלוי לה בוודאי רוב בעילות ממנו אבל סם זנתה קודם הנשואין י"ל דכגר היתה מעוברת . ומה שמייקו בן מרש"י הנ"ל לת"ל דרש"י תוקף נקיט דנתו שניסם עליה בזנות י"ל דלא כ"ש לדעת המקשן דקשה מ"ל לפקפו לשמוע דלמא שמוע מומה כשהיה בתחר ניסוחין שלח ע"כ דהקשה בדרך מתי לתו דמהני' לתירי דשניסם נתו עליה בזנות אבל לפי המסקנ' קשה למה לת תירץ נשתה היינו נשתה ממש ותלינן בזה כהן ומומה שמוש בזה והיינו לענין תשב כהונה דחשבת דלענין הוא כמ"ש סם אבל לענין טומאה לטמאות למת דהוא ס"ל כסור שלח ודתי לכי' סם היה בת' ניסוחי' הוא תיקו כהן : ומס חוק ג"ח לתר מיתת בעלה זנתה כתב בת"מ דדמיה לזנתה ותח"כ נשתה והולד בכול לכהונה . ותין מוכרח וכתב בש"ז סם נתעברו הוולדות של שני כהני' הם כהני' לכל דבר ולא כדריסה : יז שמת הפקידה עיין סי' ל' מ"ש בזה :

ך א ונתינים הנה בכ' הערל

אמר רבא לת תתחתן דכתיב בז' לומות תייבי בגיותן אבל לתר שנתגיירו שרי שלח נתיני' גזר דוד עליהם . הדר אמר רבא לת תתחתן תייבי בגיירותן אבל בגיותן ליתי בהו חתנות : וכסק הרמב"ם פי"ג מה"א כליבמות קמ"ל וכל ז' לומות מותרי' להתחתן בהם לתר שנתגיירו שלח נתיני' שהם מז' לומות גזר דוד עליהם שלח יבואו בקהל לעולם ולריכה ת"ל וכן הוא דעת רס"י בס"ש ר"פ שו ועירוכין וכן הוא דעת המאור בס"ש בפ' הערל אבל לדעת הרמ"ן והרשב"ה הלכתא כליבמות בתרא דבא ולסורי' כל ז' לומות ונתיני' מדאורייתא שלח הבנים שנולדו לתר שנתגיירו מותרי' ובנים מנתיני' לסורי' מתמת גזירות דוד . ור"ת ס"ל ג"כ בסיטה זו דלסורים מדאורי' שלח ס"ל גזירת דוד היה על השיעבוד * וכל זו דקתניא היינו לתפי' נתגיירו לסורי' שלח בסעיף ה' מ"ש ויבואו הבא על לתר משו וא"א משו וכו' תייבי בגיותן לו הולכי' לתר שנתגיירו שם נמי בגיותן כשנישאו בת על לתר בגיותן לו הולכי' לתר הפגום : והוא פגום : כ שלח בסגום הרי"ף מסופק בזה תם הם פגומים לכהונה והרמ"ם כתב דהם כסורים שלח הרמ"ם כתב דהם פגומי' לכהונה מק"ו כ"ג הבא על השמנה שבנה פגום תע"פ שתין חיסור שוה בכלל"ו תם בת' מ' משו קודם שנתגיירו על בת ישרא שהולד פגום לכהונה ולפסק הלכה נראה לכתוב' בדיעבד תין מוליחים תם נשתה לכהן להבא דהרמ"ם כתב וכן להרי"ף ורמב"ן תין מוליחין ועיין תשו' מהרש"ל סי' י"ח ועיין סס"ו : ג הולד הולך תתר הבסול דקי"ל כל מקום שים קידושין ויש עבירה הולד הולך תתר הפגום מתני' ס"פ החומר : ד תפי' לכהונה כן ס"ל לר' יוחנן תע"ג דניחא ס' בעבירה מ"מ הבא בשרה ובפ' שמנה לכ"ג מבואר גר עמון ומואב הבא על בת ישרא בסלוה וכ"פ הרי"ף והרמב"ם פי"ח והרא"ש . ולפ"ז ע"ש על הרא"ש תיך למ"ל נכרי ועבד הבא על בת ישרא שהולד פגום לכהונה דק"ו מאשה לכ"ג הא ס' לן למפרך גר עמוני ומואבי כשנישאו בניחתו ומ"מ בא בשרה לכהונה והיינו טעמא של הרמב"ם דס"ל נכרי ועבד הבא על ג' הולד כשר לכהונה משום דס"ל הק"ו פריכא הוא * ותוס' בערל בס הקשו כן על הסוגי' . וצ"ל בהא הא גר עמון ומואב שנשא ג' הבא בשרה לכהונה ול"ד לנכרי ועבד הבא על ג' שהולד פגום לכהונה משום נכרי ועבד תין קידושין תוכסי' דאם ול"ד להא נכרי ועבד תהי' משו"ה שמא לכ"ג מחמה שתין לישור שוה בכל ולא תחר הטעם דקידושין תוכסי' זה * וגראה לתשתמט' מיניה דבי' חום' הנ"ל : ה הולד שני כתב המגיד מ"ם בשוגי' תשר יולדו להם הכתוב בלילה היינו הכתוב בלילה בתתו בתחר הפסול ועיין בתוס' . ולהני פוסקים דפ"ל בתר תמו שדינן תין להקשות הא קי"ל נתגיירו הולכים תתר הפגום בתנו רס"י ותוס' בקדושין דף ס"ד דוקא בשני לומות תמרי כן ולא בחומה תחת : ו שתומות הלך תתר הזכר כ"כ הרמ"ם והטור תע"ג אם תתר לענין לת תהיה כל נשמה מ"מ ילפינן התתחנות מלת תחיה וכ"כ תוספות פ"ק דכותה וש"ל למה הולכים תתר הפגום כשנתגיירו הא הוי"ם קידושין ותין עבירה וים לומר דילפינן מקרא להם הלך תתר הפסול ועיין שם בקדושין בתוס' : ז מותרת בדריסה וצ"ל הניחת מ"ם בשוגי' דתני' תשר יולדו להם הכתוב בלילה היינו הכתוב הסכים לתותה גירסת * ובח"מ כתב העיקר כגירס' שלנו : ח הולד מלרי מטום עמוניות בשרה ולריכ פגום שניהם והרי"ם קידושין וים עבירה הולכים תתר הפגום ועיין בדק הניח מ"ם ליתב בתני תטור : ט שתר כל הלומות ות' לומות שתבתי רס"י תין שלהם :

ס"ל ע"כ דגיירה בעלה כהן הראשון וסוב לא משכחת שתגיירו לכהן השני ועיין בס"ק שתתר זה : (יב) ובתוך שלשה נשתה לכהן נראה דה"ה לקיבל עזיבתה עם כהן תוך ג' חשיב למיתת בעל הכהן ג"כ לא נקרא זרעו מיוחס תחרין כל היכא לריכא לד זנות * ומיהו קשה למה לא תמרינן זיל בתר רובא ורוב בעילות תולי' בבעל, לא יהא זונה תחת בעלה הולך כשר ותפסר לומר לכהון' החמירו יותר ועיין בימנו' דק"ל תמרי' שלח לתו בזנות (קאי תתניתין על מי שלא שהתה תח' בעל' ג' חדשים והיו שניהם כהנים ונשתו' וילדה ותין יודע תם בן ט' לראשון תו בן ז' לתרון הם תוננין עלין (מייתי לה המחבר בסעיף שלפני זה) וקשה תהדר תלמודא היכי משכחת לה שניהם תוננין עלין מתתר שנזיה כהנים ונתחל' קתמר שגירה הראשון ונשתה כהן השני בת כסור ובתר הכי קתמר שלח שבת עליה בהן הראשון בזנות) ומתי לת' בעלה תתר בועלה (פי' ולפ"ז מה שתמר בתתניתין שלח שהתה תתר בעלה ג' חדשים הא הראשון בת עליה בזנות ומתי בעלה דקתמר עליה בזנות) והיינו ממש דין זה שבתוך ג' לזנו' נשתה תבל רס"י פי' התם שלח לתו בזנות שניהם בזנות ונשתה לתו תוקף תבל נשואי בזנו' משמע תוק במו בעלה לתו תוקף תבל נשואין בזנותין : (יג) תתר זנות תולין בנשואין : (יג) ומומה שהות בנו כלומר שמומה שבת עלי' ותפסר שתעבר' ממנו וכי' תינה לומרה שבשלי עליה ג' תתרי' לתר שנתגיירו לא תיתו לפנינו לא שהולד כשר כר"ג (כתובות די' ג)א"א משתיקין לותו מדין כהונה כדלית' בגמרא ועיין לקמן סי' ד' ס"ק כ"ו :

ך (א) ונתינים לסורים מיסור עולם נחלקו המפרשים תם הם לסורים מן התורה תלתו ללא התחתן ובדרבא תבל התורה לא תנה בהן דורות ובניהן הנולדי' להן בקדושה מותרין לבא בקהל ודוד המלך ע"ה גזר עליהם לעולם כמו ממזר ויש מפרשין פוסקין ללא כרבא ולא התחתן קלי קודם שנתגיירו תבל תם נתגיירו מותרין לפי' הם עלמם מן התורה לבא בקהל ומ"מ הבל מודים דמדרבנן לסורי' לעולם דורי דורות : (ב) על תתר שיש • כלומר על שו לומות קודם שנתגיירו הולד כמוהה כמו שהדין בכל התומות שולדה כמוה : (ג) שלח בסגום לכהונה כמו בכל כותי הבא על בת ישרא וכללקמן סעיף י"ט וילפינן בגמרא (בהחולץ לפ"ה ע"ח) מק"ו דשמנה דנתה פסולה לכהונ' והוי חללה ומיהו יש חולקין (זה הרי"ף וה"ה בס' הרמב"ם פט"ו מהא"ב)דלא הוי אלא ספק ותם נשתה הבא לכהן לא תלת והולד ספק חלל : (ד) הבא מותרת . יש גורסין הבא הי' מלרית והוא עבירה בזיתתו ולזה כמוה שלח שנתגייר וכ"ב תכתב לקיים הגירסא שהבת היא מלרי' ודברי המהרי"ן עיין בקונטרס לתרון : (ה) וגר מלרי שנשא גיורת עמונית ה"ה שלח גיורת עמונית תין בה משום כגם והוי כבת ישרא והולד הולך תתר הכגום : ו ותעכ"ל

אר נשא גרושה לוקה ואינו עובר ואינו אוכל בתרומה : הגה טן זנתה עם כהן תח (יב) ובתוך שלשה נשתה לכהן לתר הולד פסול לכהונה (הת"ו נכ"ג) כהן הבא על הפנויה (יג) ומומה שהות בנו הבן כהן לכל הדר ולא חיישינן יז שמא הפקידה נפשה לתחרים : (תשובת הרמ"ם כלל ל"ג) :

ד מי הם האסורים לבא בקהל ואיזהו הנקרא ממזר ובו ל"ז סעיפים :

א ממזרים א (א) זנתינים אסורים איסור עולם עד סוף בל הדורות בין זכרים בין נקבות :

ב עמוני ומואבי אסורין ואיסורן איסור עולם אבל נקבותיהם כורתות מיד :

ג מצרי ואדומי אינם אסורים אלא עד שלשה דורות אחד זכרים ואחד נקבות שאחר שנתגייר הוא ובנו שנולד לו אחר שנתגייר אסורים ובן בנו מותר :

ד מצרית מעוברת שנתגיירה בנה מצרי שני :

ה ישראל שבא (ב) על אחת מאלו הולד כמותה ואחד מאלו חוץ מממזר שבא על בת ישראל הולד כשר לקהל ב (ג) אלא שפגום לכהונה :

ו נתגיירה אחת מאלו ונשאת לישראל או שנתגייר אחד מאלו ונשא אשה ישראלי ג הולד הולך אחר הפסול לפיכך גר עמוני או מצרי שני שנשא בת ישראל הבת כשרה ד אפילו לבהונה שאחר איזה מהם שנלך היא כשרה אבל מצרי שני שנשא מצרית ראשונה הולד שני מצרי ראשון שנשא מצרי' שניה י"א הולד שלישי ולהרמב"ם ה הולד שני :

ז עמוני שנשא מצרית הולד עמוני ומצרי שנשא עמונית הולך מצרי ו שבאומות הלך אחר הזכר אבל אם נתגיירו הלך אחר הפגום שבשניהן לפיכך גר עמוני שנשא גיורת מצרית הולד אם היא זכר דינו בעמוני להיות אסור לעולם ואם היא נקבה דינה כמצרית :

הגה גר מלרי שנשא כותית עמונית הבן הוא עמוני (ד) הבת היא ז מותרת : (* גירסת תחרת מלריה) (טור)

ח (ה) וגר מצרי שנשא גיורת עמונית ח הולד מצרי ואסור עד דור שלישי :

ט שאר כל האומות לאחר שנתגיירו הרי הן כישרא מיד : י האידנא

(ו) ועע"פ הנ"ל מלרי לסור מצוה למלדים נתן הכתוב קלבה לעוב לחור מ' שנה • וח"ל ע"ל דרך דדים במלרים תירוץ הנ"ל דלי לחו קדושי ולחי לה חוי כדברי הרמ"ה למלרים : יא חינו מוחר היינו דעת הרמ"ה שהניח הרח"ם והטור בי"ד סימן רס"ו וס"ל לחפילו לם נחח שפחתו לסורה בה בלח גט שהכור לעגין הנדון לח חזלינן בחר חומלת והקדושין הם כפק ולהרח"ם מותר בשפחתו ה"ה לם חניח לעבדו חבה ישכילה מוחר בה ולמרי' בודלי שחרר לוחו וח"ל ג"ם שלח כדי שלח יהלר החזון לה שחרירתי • וכלן פסקו כהרמ"ה וח"י למה כתב בי"ל דם בהג"ה לם לחר התקדמי גדולה חמרי' ולחי שחרר דלחי כפרש"י דשו לדעת הרמ"ה חינו שלח ספק וכתב מהרש"ל וב"ח לדעת הרח"ם חפי' לם נשח עבדו חבה ישכילה לפני דבו חמרי' ג"כ בוודלי שחרר לוחו • ולכחורה קשה לפ"ז למה חוקמי בש"ס כשהניחו דבו לו חבה ולח חוקמי בנשח לפני דבו ולפסר לם"ל לחין גדול לדבר כשנשח לפני דבו כל לחיש דמערער דבו יבול לערער חפי' חחר זמן דב ובש"ע כ' לחירי דבו מערער כהיו' דשו חיש מערער וחומר דשהרר לוחו פשיטח ילח לחיבות מ"ה ח"ח לחוקמי בש נשח לפני דבו ודוחק : יב וב"ש לם הוח נשח ולח בח עליה בלח ניסוחין עיין בי"ד בס : יג דחוסדין לקדושי חע"ג דקי"ל לחין שחרור שלח בשבר כמ"ש בי"ד בס מ"מ חייסין שמל כהב לו ג"ם וזיכה לו ע"י חחר והעבד ח"י מזה * ועיין בש"ג פ' הפולה בחשרי ובשע' הולך

(ז) ואפילו בחשבלבלו כל האומות לפיכך עמוני ומואבי ואדומי שנתגיירו מותרים לבא בקהל מיד דכתיב מרובא פריש ואנו תולין שהוא מרוב האומות שהן מותרים מיד להרמב"ם הוא הדין למצרי ולהרא"ש מצרי באיסורו עומד :

יא עבד שהוטבל לשם עבדות אסור בישראלית וישראל אסור בשפחה בין אם היא שלו בין אם היא של אחר :

יב לאחר ששחררו רבו הרי הוא כישראל לכל דבר הפקירו רבו או שהניח לו רבו תפילין או שהיה רבו שליח צבור וקראו לעלות לקרות בתורה או שהשיאו רבו ישראלית יא אינו מותר בבת ישראל עד שיכתוב לו גט שחרור (ו) ואעפ"כ חרשיו לקדושיו ויש מי שאומר דאפילו לא השיאו רבו אלא שהוא נשאה לפני רבו חרשיו לקידושיו :

(יב) וכ"ש אם הוח נשח שפחתו יג דחוסדין לקידושין) (טור) :

יג איזהו ממזר יד זה הבא מאחת מכל העריות בין בחייבי מיתות בין בחייבי כריתות חוץ מן הגבא מהנדה (ז) שאעפ"י טן שהוא פגום אינו ממזר אפילו מדרבנן :

יד האשה שהיה בעלה במדינת הים ושהה שם יותר מי"ב חדש וילדה אחר י"ב חדש הולד ממזר (ח) שאין הולד שוהה במעי אמו יותר מי"ב חדש טז (ט) ויש מי שאומר שאינו בחזקת ממזר וכיון דפלוגתא הוא הרי ספק ממזר :

הגה (י) לפל חוך י"ב חדש חין לחוש דלמרי' יז דלמחתי כ"כ במעי חמו (כעובדא פ' הינדל וכ"כ מהרי"ק) וחוקה שלח רלו בה דבר מכוער חפל לם רלו בה יח דבר מכוער (יא) לח חמרי' דלמחתי כ"כ וחייסינן ליה (בחסובת מיימוני) חפה שנתעברה מבעלה יט סוף סוף מיון וילדה מחילה כסלו חע"פ שלחין בינייהם רק חמשה חדשים לח חייסינן לבנה לומר שהיתה מעוברת קודם לכן (יב) דהוחדשים גורמים (עיין לקמן ס' קנ"ו סעיף ל') והוה ליה יז ז' (בחסובת ר"י מינץ סימן ו') ב (יג) ואפילו הולד

(ח) האידנא נתבלבלו כל האומות לפיכך עמוני ומואבי ואדומי שנתגיירו מותרים לבא בקהל מיד דכל דפריש מרובא פריש ואנו תולין שהוא מרוב האומות שהן מותרים מיד להרמב"ם הוא הדין למצרי ולהרא"ש מצרי באיסורו עומד :

יא עבד שהוטבל לשם עבדות אסור בישראלית וישראל אסור בשפחה בין אם היא שלו בין אם היא של אחר :

יב לאחר ששחררו רבו הרי הוא כישראל לכל דבר הפקירו רבו או שהניח לו רבו תפילין או שהיה רבו שליח צבור וקראו לעלות לקרות בתורה או שהשיאו רבו ישראלית יא אינו מותר בבת ישראל עד שיכתוב לו גט שחרור (ו) ואעפ"כ חרשיו לקדושיו ויש מי שאומר דאפילו לא השיאו רבו אלא שהוא נשאה לפני רבו חרשיו לקידושיו :

(יב) וכ"ש אם הוא נשא שפחתו יג דחוסדין לקידושין) (טור) :

יג איזהו ממזר יד זה הבא מאחת מכל העריות בין בחייבי מיתות בין בחייבי כריתות חוץ מן הגבא מהנדה (ז) שאעפ"י טן שהוא פגום אינו ממזר אפילו מדרבנן :

יד האשה שהיה בעלה במדינת הים ושהה שם יותר מי"ב חדש וילדה אחר י"ב חדש הולד ממזר (ח) שאין הולד שוהה במעי אמו יותר מי"ב חדש טז (ט) ויש מי שאומר שאינו בחזקת ממזר וכיון דפלוגתא הוא הרי ספק ממזר :

הגה (י) לפל חוך י"ב חדש חין לחוש דלמרי' יז דלמחתי כ"כ במעי חמו (כעובדא פ' הינדל וכ"כ מהרי"ק) וחוקה שלח רלו בה דבר מכוער חפל לם רלו בה יח דבר מכוער (יא) לח חמרי' דלמחתי כ"כ וחייסינן ליה (בחסובת מיימוני) חפה שנתעברה מבעלה יט סוף סוף מיון וילדה מחילה כסלו חע"פ שלחין בינייהם רק חמשה חדשים לח חייסינן לבנה לומר שהיתה מעוברת קודם לכן (יב) דהוחדשים גורמים (עיין לקמן ס' קנ"ו סעיף ל') והוה ליה יז ז' (בחסובת ר"י מינץ סימן ו') ב (יג) ואפילו הפילה בחשרי ובשע' הולך

היינו פסח לכתי בשיחת ירחי מי קח ילדה וחוקמי בש שהיתה שנת מעוברת וקשה מה ק"ל בשיחת ירחי מי קח ילדה הח הוי שבעה חדשים מהג עד פסח למחן לחמר שיפורת גרס וחפשר לומר דמסקנת חמרי' יולדת לז' לומר דהיתה שנת מעוברת שלח שיפורת גרס כן ים לישב בש"ס חבל דברי תוספות בש חין לישב בזה ורחיתי בחסובת מהר"י לבית הלוי כלל ג' סימן כ"ה הקשה קושי' זו בש"ס מהרי"ל כרווחל ועיין בש * ובח"מ כתב שבה חדשים של נערות חמרי' מי שיפורת גרס והיינו חרבע חדשים ויום ח' מחדש ח' ויום ח' מחדש ו' ובסימן ל"ז כתבתי לישב • ועיין סימן קנ"ו בש מבוחר ביולדת להשבה קח לדין דיולדת למקוטעי מ"מ לח חמרי' שיפורת גרס ול"ד בזה ליולדת לז' דיולדת למקוטעי שיפורת גרס ב

שם בחזונה שהגיח הב"י סוף סימן קע"ח ליולדת לט' לדינא ס"ל דחינה יולדת למקוט עיס מכל מקום אפשר לנפות כשנולד בהחלת חודש ח' ונחשב לו בת' חדשים כן הוא ליולדת לז' מקוטעים בהחלת חדש ה' נחשב גם כן שני חדשים והיינו בהפילה תיכף ימים בהחדי הסר לו רק ג' ח' ואפשר לו לנפות ומה שהקשה בת"מ יולדת לח' חינו נחשב אח' שיפורת חדת מצל שם יולדת בחדש ה' נחשב ג' שיפורת ול"ד דהיינו מדמ' שם ליולדת בהחלת חודש ח' לדינא ס"ל כמ"ש ואח"כ לח' חמרי' שיפורת גרם: **כא** והכל מרננין זה גרע טפי מילת שם מזהפעיר דקי"ל דאין חוששין כמ"ש בס"ם סוף גיטין ולקמן ס' ו' * ומ"ש ב"ח דכאן חייבי בת"ח וגרע טפי לכן חוששין ולקמן חייבי בפניה ל"ד כי בפוגי' סוף גיטין מ"ש בחנאי וכו' מצוחר לחייבי בת"ח ומ"מ אין חוששין וא"ל מ"ש שם אין חוששין היינו לח חלח חצל היח אסורה לכהן דח"כ חיך קאמר פחנאי ורבת ס"ל כרבי"ן דהח ר"י לח חמר שח לח חלח ועכ"ם גם בת"מ סי' ו' בחב כמ"ש: **כב** שרוב בעילות חולין בבעל חפי' העיסים העידו דוקחה מ"מ בניס כשיהי' מעשם זה ולרמ"בם מוחר להחחלה ליסח חת בחה ורבי' פי' שם יסח בת דומה היינו כשח"ח לו ליסח חחר שח בת דומה חו בת דומה יסח בת דומה: **כג** חולין בבעל מפוס הבעל מלוי לה מפ"כ בפרוסה לח' חלינן בחרוס חפי' שם בת עליה בודחי מפוס דחינו מלוי לה ועיין תוס' שם: **כד** חוששין לה מדין התורה היינו להחחלה לחבל בדיעבד שם נפלה חין מוליחי לכן מ"ם בסמוך ושם בעלה כהן חוששין על הבניס היינו להחחלה: **בה** חוששין על בניה דהח שם יזקה תחתיו ס"ח חפי' שם נבעלה בחונס נעשה זונה וחסור להנונה ושם בת עליה בעלה חח"כ נעשו הבניס חללי חבל שם בעלה יבדל חפי' שם זקה כמ"ש בסמוך * וכן הוח חח"כ כשיהס חפי' להנונה כי לח קי"ל כר"ח בזה כמ"ש בסמוך * וכן הוח לשיטות הרמ"בם חיירי הסוגי' בהכן וחנח יסח בת דומה: **כן** ושם היה פרוסה ביותר חוששין וכו' והיינו חשש ממזר כיון שלח בירך בה לומר רוב בעילות מהבעל וכן הוח בספקי מהרח"י סי' ל"ו * וכן משמע בפרש"י * מיהו הרח"ם פי"ב כחב בשם ה"ג דחמרי' רוב בעילות מהבעל חפי' שם היח פרוסה ביותר וכ"כ הג' מיי' פט"ו והחולקי על ה"ג לח חולקי עליו בזה וכ"כ בחשו' מהרי"ו בסוגי' דשוטה חיירי לענין חיסור כהונה חבל ליכח חשש ממזר ומדייק כן מהרמ"בם בס שכחב שם היח פרוסה חוששין חף לבניס והיינו דחוששין לה ולבניס וחשש שלה הוח לחיסור כהונה כן הוח החשש הבניס לכן בני לכחחלה חסורי' ודיעבד ל"ע שם מוליחי' לחותה מיבדל * ולפ"ז שפיר מה שפסק בחשו' מהר"מ פדחווה וחיכח בשמוך בהג"ה שם היח פרוסה ביותר ולומרת הולך הוח מבעלה נחמנ להכשיר ולחד זשת מהום' שם שכחבו כן שיני דבשוע דלח ס"ל רוב בעילות מהבעל ומ"מ מהני כשלומרת הולך מהבעל כן ה"נ לדיקן שם היח פרוסה ביותר נחמנ להכשיר הולד ובזו"ז הסיג עליו וכחב דחין לדמות פרוסה לדין דשמוש כי רש"י כחב שם פרוסה ביותר חיכח חשש דרוב בעילות הס מחחריס ש"כ חין לדמות לדין דשמוש כי לשמוש חצ"ג דלח ס"ל רוב בעילות מהבעל מ"מ ליכח חשש דרוב בעילות הס מחחרי' חבל פרוסה ביותר חיכח חשש דרוב בעילות מחחרי' * ושם היה רחה דבדי פוסקי' הזה לח היה הסיג כי לרוב פוסקי' לח חמרי' סוס חשש ממזרי' חפי' שם היח פרוסה ביותר: **בז** קודס שגירסה הבני הטעם הוח משום קנס דקנסוה חז"ל לחשה כי היכח דחייק' שפיר כמ"ש ברש"י פ' החשה דף פ"ו וחום' ר"פ החולץ והרח"ם לכן קודם שגירסה הבני עדיין מעשיה קיימי לכן הולד ממזר מרחטון חבל חחר גירוסי הבני דבטלה מעשיה לח קנסוה חותה חבל שם גירס הרחטון וילדה מן הבני לכ"ע הוי ממזר דעדיין שייך קנס כמ"ש בחום' ר"פ החשה רבה ובטור ס"ס י"ז ומ"ש בוספות שם בשם ר"י מן הבני הוי ממזר חף חחר גי' וסי הרחטון מיבי דהוי מן הרחטון ממזר ה"פ כמו מן הרחטון הוי ממזר קודם הגט של הבני משום קנס כן הוח בשני חפי' חחר גירוסי הרחטון דעדיין לח בטלו מעשי' חבל שם גירס הרחטון והבני וזנחה מן הבני פשיטח לכ"ע חין ממזר מן הבני * וע"כ כ"ל הרח' של חום' קחי שם נולד מן הרחטון קודם הגט דח"כ מ"ל לחום' לפשט יותר דהוי ממזר לחחר הגט ובהג"ה פריסה ובח"מ ל"ד בזה והבינו מחום' הכ"ל מן הרחטון הוי ממזר חפי' חחר גירוסי הבני וליחח סוב רחיתי בחבוסי לחם חבירי' פי' דברי חום' כוותי * וכן הוח בחשו' מהר"ל ג"ח סי' מ"ב ומה שהגיה בח"מ רחי' מחום' ס"ם בהולך ל"ד כי הו' שם כחבו שיגח דר"ח דם"ל שם זנחה תחת בעלה והולידה מבעלה הולד ממזר ולידי כשיגח שם נשחח לח' וגרשה והולידה חח"ו מבעלה הולד ממזר חבל חזק לח קי"ל כר"ח ואין הולד ממזר והכל חלי' בזה שם מעשי' קיימי' עדיין מ"ה שם גירס הבני ובח שני הבעל חין הולד

ממזר: כחב בד"מ בשם חשו' ח"ז לחשה שהיתה נשואה ואח"כ היתה בחזקת

גרושה

ועוד

ר"י.

נתן טעם לחודש ה' לבן ז' כמו לחודש ח' לבן ט' שהיולדת לז' יולדת למקוטעי' ובן ט' חינה יולדת למקוטעים וא"כ הנולד בהחלת חודש ח' נולד שני חדשים קודם הזמן והנולד בחודש ההמיסי נולד ג"כ שני חדשי' קודם הזמן דהח הוח תחל' חודש שביעי וא"כ כשם שהחם חפשר לנפות בחודש הששי שני חדשים קודם הזמן ה"ה הכח בחודש החמיסי * ובחמ' שם לדין יש חשובה דמחחר דשפורת ורים ח"כ חין חסר לולד רק שופר ח' של החל' חודש החשיעי וגם יש לו לפחות ז' חדשים שלימים ויוס ח' בחודש ה' ע"כ חפשר לו לנפות לבבל בג' חדשי' שלמים ובני יסיס דהוק מן הסכל שיבבה ויהיה זמן מועט (וגם חסר שני שפור' דהיינו החלת חודש שבי והחלת חודש ז') וגם שם לין חסר מן היומן שני חדשי שלימי' (ר"ל דהח נולד בחודש ח' וח"כ הוי חודש ה' לעיבור וח"כ הוה חשרי חודש ה' פחות יוס ח' וחודש החשיעי שלם) וכלן חסר שני חדשים שלמים (ר"ל להח נולד בחודש החשי דהיח חודש ה' לעיבור וח"כ הוה חשרי חודש ה' פחות יוס ח' וחזקן חודש שלם הוח חודש השבי וחחלת ככלו הוח חודש ז' לפחות נולד יוס ח' בחודש ו"כ הוי שני חדשים שלמים) וגם הרחיה שהגיח בחשובה הנ"ל ובחב זמנין זה (ר"ל המעם שהגיח שם עליה החשוב' היה) הוה ק"ו: ובחמה הוח ק"ו פריכה וגם גוף המעשה בחשוב' היה שנחעבר בחדש בכלו ובסוף חדר שני הפילה דהוי כמעט ה' חדשים (ומ"פ שבחוב שם שסח ובסוף חדר הפילה חך הלשון מורה בהכרח שהוח חדר שני להח סייס בלשונו פחות מה' חדשים שלימים ושם הוי חדר רחשון לין כחן חלח ד' שלימים וק"ל): (יד) חשה חיס שילח עליה קול · ה"ה שם בחו עדים שזינחה ג"כ בניה כשרים (פי' דזיל בחר טעמח דרוב בעילות חולין בבעל וח"כ חף שיס עדים שזינחה) רק לרבותח דסיפח נקטי' שחף על היחון וקול כהן חוסס לה מדין תורה): ועיין לקמן סי' זה ס"ק כ"ח): (טו) ושם בעלה כהן חוששין על בניה משום חללי ולח מהני הכי דרוב בעילות חולין בבעל דשם זינחה קודם שנחעברה חסורה לבעלה (כהן) ובכחזר ובח עליה בעלה נעשית הללה והולד לחף שבח מבעלה הוי חלל ושם ניחוש שלח בח עליה בעלה לחר הקול שזינחה כגון שהיה בעלה במל"ה והלכה שהלך בעלה ממנה ילח קול שזינחה ושם נתעברה מבעלה קודם הליכתה וקודם הקול ושלי לכשם שלין הולד ממזר מכח דחולין בבעל קודם הליכתה ה"ה לשו חלל הוח והח בחח חלין: (טז) היח נחמ' לומר על בניה שהם כשרים: הטעם לעולם היח נחמנ להכשיר כדחמרינן גבי חרוס שנתעבר (כלל' סי' זה סעיף כ"ו): (יז) קודם שגירסה הח לחחר שגירסה הבני נתעבר (מן הרחטון לח הוי ממזר לדעת הרמב"ם לחפילו מחחר גרושתו לח הוי ממזר חלינה רק חייבי לחוין מכ"ם גרושה מחים לחר חבל שם עליה הבני לחר שגירסה הרחטון שהם ה"ה הוי ממזר מדרבנן כ"כ הטור לקמן סוף סי' י"ז מיהו משמעות לשון התוספות ר"פ החשה רבה (דף ז' ע"ב בד"ה הולד ממזר מזה ומזה חור"י דחפילו לחחר שנתן הרחטון גט ממנו מן הבני מיבי דהוה הרחטון שהולד ממזר ממנו עכ"ל) מלשון זה משמע דמרחטון לעולם הוי ממזר (פי' לחפי' לחח' שגירסה הבני דש"כ דיו לנפח מן הדין לחיך ילפי' התוספות בני מרחטון הח מרחטון לח הוי ממזר שח כל זמן שהיח לחח הבני הנרחית כשחח הבני לחבל לחחר גט מהבני לח הוי ממזר מהרחטון ה"ה מבני לחחר שנתגרשה מהרחטון דמה לי בעל ומה לי בועל (שח ושחי כוותם לעולם הוי ממזר בין שבח עליה בעלה קודם שגירסה הבני ובין שבח עליה לחחר שגירס הבני) וכן משמע מדברי התוספו' (ביבמות דמ"ט ע"ב בד"ה סוטה נמי וכו') והרח"ם סוף פרק החולך שהביחו דברי ר"ח בכחב דמסוטה (פי' שבח בעלה עליה לחחר שזינחה) הוי ממזר מדרבנן ומביחו רבי' מידי דהוה לחשה שהלך בעל' לח"ה ונחמרו לה מת בעלך ונשחח ולח"כ בח עליה בעלה הולד ממזר ולחל מזה ומזה רחייה הח החם לח הוי ממזר רק קודם שנתגרשה מן הבני דמחזי כח"ח ולחרב' מדלח הוי ממזר מן הרחטון לחחר גירוסי הבני חע"ג דמ"מ סוטה היח ג"כ דפשוט להם לבעלי התוספו' שהוח ממזר לעולם מן הרחטון ע"כ הולרכו לחלק (מחמח טעם לחחר) דהחם הטעם משום קנס (ר"ל להתוספות חולקים על ר"ח ומה שמביח ר"ח רחיה מידי דהוה ממזר מן הרחטון שבח עליה לחחר שנשחח לבני מחרלים החום' דשחני הכח גבי בעל משום קנס הוח דהוי ממזר כי היכח דחיזוק וחנסבה חבל גבי סוטה לח שייך לקנוס כי היכח דלח חזנה תחת בעלה) ועיין בחשובות הרלב"ח סי' מ"ב כחב שדעת הרמב"ם שחפילו בניחת הבני לחחר שגירסה הרחטון לח הוי ממזר מדרבנן הכך דעת

ועוד יתבאר דינים אלו לקמן סי' י"ז סעיף ג"ו : (יח) לכל לס זיחתה ואוה"כ בת בעלה עליה : דין זה מתוכר בתוספו' (ניזמות דמ"ט ב ד"ה כושה הל"ל והרא"ם סוף פ' החולץ) דלא כר"ח דסבר בסוף בהרי מתוך מדבנן ולא יתבאר למה הניח הרב דין זה בסוף המדרכי לבדו : (יט) הולד אין לו תקנ' עיין מ"ש הרב בית"ע בתשובותיו סי' קכ"ה שלדעת כל' יש לו תקנה דממזר גמור הוא ומותר בשפחה ובגיורת כ"ש ויותר ונוכנתי' מדברי הרמב"ם : (כ) לכיך ממזר וגם לכתחילה בשפחה : לכל ממזרת לעבד הולד הולך אחריה ואין תקנה לולד ולא"כ לפסוק הלכה כן לדעת הרמב"ם דלא התירו לוסו בשפחה לממזר רק מפני תקון הולד (כמו שמבואר בהדיא בפ"ט מהל"ג) (כא) ונתחייב לותו הבן מותר לבת בקהל : נראה דה"ה לס לא נתגיר (לותו הבן) ובת על בת ישרא להוליד כשר דלא גרע מלסר כותי : (כב) גר ועבד משוחרר מותרים בממזרת בגמ' בקדושין ד' ע"ד ע"ב לתרוי אפי' למאן דלמר גר בממזר ה"מ גר דרחוי לבת בקהל לכל גר עמוני ומואבי מותר לכ"ע בממזרת ויש ליסתפק לס גר עמוני דחייב בכל העולות לס מותר בשפחה כממזר (דפסק לעיל סעיף ד' לממזר גמור בלכתחלה בשפחה) ולו עדיף ממזר ואסור ליסא בשפחה * ולס גמור בממזרת הולד הולך אחר פגום מבניהם והוי ממזר עמוני מ"מ (הממזר עמוני) מותר בשפחה מלסר ממזר : (כג) ואסור בממזר' : הר"ן הקשה דלמה לא נאמר דהולד הולך אחר הזכר והוי גר ויהיה מותר בממזרת וכן מלאתי בתוספו' בקידושין ד' ע"ל ע"ב בד"ה והרי גר דמותר בכהנת וכו' ועיין בגמרא שם דס"ז משמע קצ' כדברי הרמב"ם (ר"ל להולד אסור בממזרת) מלא מקשה שם מגר שנשא בת ישרא להולד הולך אחר הזכר (כלו' דאתיתי' תמי כל מקום שיש קדושין ואין עבירה הולד הולך אחר הזכר ואיזהו זו כהנת ולויה ישראל שנשאו לכהן לוי וישרא ופרש"י כגון כהן או לוי וישרא שנשאו ישרא או ישרא שנשאו לכהן או לוי כהנת הולד הולך אחר הזכר ואפרש בגמרא שהיו זו דקתני במתניתין למעוטי אתא דוקא הני דחסיד במתניתין הולד הולך אחר הזכר ואו לא ופריך בגמרא ואו לא והרי חלל שנשא בת ישרא יש קדושין ואין עבירה והולד הולך אחר הזכר והרי ישרא שנשא חלל דיש קדושין וכו' והולד הולך אחר הזכר ומלא מקשה והרי גר שנשא בת ישרא דהולד הולך אחר הזכר ס"מ דהולד הולך אחר הפסוס וס"ל לסור בממזר) : (כד) לכל לס הא והאי וכו' * מלאוריינתא מותר ממזר בשתוקי דקהל והאי הוא דלא יבא לכל בקהל ספק יבא (רק מדברנן עשו מעלה ביוחסין ד"י) (קדושין דע"ג ע"ח) : (כה) לפילו גמורה ומותר בממזרת מדרבנן כיוצא בו : (יח) (לכל לס זיחתה ואוה"כ בת בעלה עליה לין הולד ממזר) : (מדכיסוף ההולך)

יז מי שחציו עבד וחציו בן חורין שבא על אשת איש (יט) הולד אין לו תקנה מפני שצד ממזרת וצד כשרות מעורבי' בו לפיכך כח אסור אף בשפחה כט ובניו כמותו לעולם :

יח ישראל שנשא ממזרת או ממזר שנשא ישראלית הולד ממזר לעולם :

יט עכו"ם ועבד שבאו על הממזרת הולד ממזר ואם באו על בת ישראל בין פנויה בין אשת איש הולד כשר ופגום לכהונה :

כ ממזר הבא על העכו"ם הולד עכו"ם ואם נתגיי הרי הוא כישראל ואם בא על השפחה הולד עבד נשתחרר הרי הוא בן חורין (ך) לפיכך לא ממזר נושא לכתחלה לב שפחה שקבלה עליה מצות וטבלה לשם עבדות לרבות בניו שישתחררו והיו מותרים בישראלית :

כא עכו"ם שבא על אמו והוליד ממנה בן לג (כא) ונתגייר אותו הבן לד מותר לבא בקהל :

כב (כב) גר ועבד משוחרר לה מותרים בממזרת וכן ממזר מותר בגיורת ובמשוחררת משום דקהל גרים לא אקרי קהל לו והולד ממזר ואפילו הירתה הורתו וולידתו בקדושה כגון שהיה אביו גר ונשא גיורת אפילו הכי מותר בממזרת ודוקא עד י' דורות אבל מכאן ואילך אסור שבבר נשתקע ממנו שם גירות ויבואו לומר ישרא נושא ממזרת ולהרמב"ם מותר בממזרת וכן בן בן בנו עד שישתקע שם גירותו ממנו ולא יודע שהוא גר ואח"כ יאסר בממזרת ואחד הגרים ואחד העברים המשוחררים דין אחד לכולם :

כג גר שנשא בת ישרא או ישראל שנשא גיורת הולד ישראל לכל דבר לז (כג) ואסור בממזרת :

כד ממזר נושא ממזרת בר"א כששניהם ודאין (כד) אבל אם הא' ודאי לח והשני ספק או אפילו שניהם ספק אסורים זה בזה דשמא האחד ממזר והשני אינו ממזר וביצד ספק ממזר כגון שבא מספק ערוה שבא אביו על אשה שנתקדשה ספק קדושין או שנתגרשה ספק גירושין :

כה יבמה שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונתיבמה וילדה ספק בן ט לראשון או בן ז לאחרון הולד כשר ואם אח"כ חזר ובא עליה יבם ונתעברה וילדה הולד ספק ממזר ואסור בממזרת ובבת ישראל :

כו פנויה שנתעברה וילדה אם אינה לפנינו לברקה או שהיא שוטה או אלמת ואפילו אם אומרת של פלוני הוא ואנו מכירים באותו פלוני שהוא ממזר לט אין זה הולד

גמורה ולא היה עדיין שם קולותיה"כ הולידה ולא הבדר בהיתר : כח אסור לף בשפחה גם"ם לית לוחו ולד לין לו תקנה בבת ישרא דמוחר בשפחה והרמב"ם קסה דמוחר בשפחה כיון מלד עבדות הוא כבר * ולכתורה קסה למה הוא לסור בשפחה ומוחר בשפחה מסוס תקנות הבנים ה"ג יהיה מוחר בשפחה בשלמת לטעם של הר"ן ז"ל בזה לא שייך לומר דקדם ועומד שלא לטעמת דהרמב"ם קסה ועיין הסו' רמ"כ סי' קכ"ה : כט ובניו כמותו דלין ליסא גם לסה שלא גיורת ובן בתה ג"ו ליסא רק לגר ובניו ממזרים כמ"ש בסעיף כ"ג וסס יתבאר בס"ד : ל הולד ממזר דקי"ל בכל מקום שלין קידושין ולא קיימן כי סיינה לא קיימן ויולאו לו ב"ס בס"ד : לא ממזר גופא לכתחלה לבון הרמב"ם פט"ו ולא גזרו על שפחה לממזר מפני תקנות הולד ומשמע דהוא מלבן דזה קושי' הר"ן לוך ממזר גופא הלא הוא חייב כל המלות ולינוק מסוס תקנות הולד התירו לזיל ס"ל לליכא ג"ש בסי' ט"ז שלא מדברנן לסור הס לחרו והס לחרו מסוס תקנות הולד ולטעמ

מ אפי' אם מודה כן פסק הרמב"ם סס וכן פסק פ"ג ה' יבום דחייבי' שמת זנתה עם אחר ג"כ כמ"ש לקמן סי' קנ"ו ומשמע אפי' לת דיימי מאחי' מ"מ חייבין שמת זנתה עם אחרים גם כן שלא קצה למה פסק פרק ח' ה' תרומות דלת חייבין שמת זנתה עם אחר ג"כ וכן הקצה עליו המגיד * גם הקצה מסוג' ס"פ שאנה לכ"ג דס"ל לרבה כהן הבא על ג' תוכלת בתרומ' ולת חייבין שמת זנתה עם אחר * וצ"ע בסימן קנ"ו חייבין דוקא בחצי דחייבי' דוקא חייב הרמב"ם שמת זנתה עם אחר אבל בתר דאיתיה לת בחיכור דרבנן מ"מ ביבום לת בחיכור ס"ל חייב שמת זנתה עם אחר אבל בה' תרומות פטירי בתרומה דרבנן לת חייב * אבל לבתי חיין מיבמ למה חייבין כלל שמת זנתה עם אחר דאין לבת כהן ח"ל כמ"ש בסמוך * ובתשובות מהרי"ו לת מ"ל החילוק של ב"ח בי בחב בסימן ע"ג לרמב"ם אפי' בחיכור דרבנן חייבין שמת זנתה עם אחר דחייבי' היינו חיכור דרבנן וע"כ מיהו לפסק הלכה נראה בחיכור דרבנן לת חייבין דחת הרמב"ם והרמב"ם ס"ל אפי' בת"ל לת חייבין כמ"ש בהשגות הרמב"ם כלל כ"ג והרמב"ם בתשובות פיימן הר"י מיהו כאן יש חסר ס' לכמה פוסקים שמת יבמה * וגם נ"ל שם יהוע זנתה עם כהן רוצ כשירי' לת חייבין שמת זנתה עם אחר אפי' לדעת הרמב"ם לקמן ס"ג בעלמא ס"ל לדעתן הרי רוצי מ"מ בכה"ג ס"ל הרי רוצי ובה"מ הקצה למה פסק בהג"ה סס"ג כהן הבא על הכעור לת חייבין שמת זנתה עם אחר * ואף לחילוק של הב"ח מיהו מיבמ דהת סס לחיכח ס"ד שם הוא זר ומשם כפיו כמ"ש פ"ב דכתובו' כה תבדכו אחם ולת זריס והרמב"ם שפסק סס לת חייבין משום דס"ל אפי' בת"ל לת חייבין כמ"ש בסמוך * ולפסר לעת מכאיר אפי' במקום דחיכח ישראים מ"מ הרב רמ"ח לת הניח דבריו שת לעמין מס כולם כהניס לת חייבין שמת זנתה עם אחר להחיק לותו מכהונה כיון דליכח ס"ד ודבר הלמד מעניינו הוא : **כא** שכשם זנתה ובו' ומס מחת הצעה לתו דהולד מתנו ויקן מזונות להולד והוא כופר פטור אפי' הטבועה עיין הגו' ריב"ם סימן מ' מ"ח והבחתי ר"ס ע"ג : **כב** מיוחדת לו בת"מ הנין לחייבי כשהוא מודה לדבריס ומ"מ חייבין שמת זנתה עם אחר ולימת כי בכה"ג לת חייבין מ"ס בסי' קנ"ו שת קאי על מס אינו מודה : **כג** וכשר היינו כשבעלה חללה כ"כ סס בפסקיו * כתב בד"מ בשם הגו' מהרי"ו סי' ע"ד תשה שנתגרשה וילדה מכשירי' הולד מסוס ס"ם הוא שמת אחר גירושין זנתה ואת"ל קודם גרושין שמת זנתה עם עכו"ם ומס היא לומרת שזנתה קודם הגרושין נאמנת לעווי' הוולד לפסק ממזר * ופי' בד"מ דחייבי דבעלה לת היה חללה דל"כ הלינן בעבל * ולכאורה קשה אף את"ל שזנתה אחר גרושין מ"מ פסק ממזר הוא דהת קי"ל פנוי' שזנתה אפי לת נקרו אותו הולד פסק ממזר הוא * ול"ל דוקא כשיש ממזר בחותו מקום אז חייבין שמת זנתה עם ממזר אבל היכא דליכא שום ממזר הולד כשר שת עדיין קשה אפי יש לו להלות שזנתה עם כותי אפי כן פרולה ביותר נמי יש ס"ם שמת הולד מבעלה ושמת מכותי וי"ל מהרי"ו לטעמו דס"ל פרולה ביותר ליכא חשש ממזר כמ"ש לעיל * ובפסקי מהרא"י דס"ל פרולה ליכא חשש ממזר לת ס"ל דהלינן בכותי ובסמוך כתבתי דפליגו בזה הרמב"ם והטור : **כד** והוי גנו ליורשו כ"ן דהיה תומרת בני מחרום הולד גם מחרום היכה הוא שדינן בתר התרום ולת חייבין שמת זנתה עם אחר גם נראה אפי' לעניין יבום תמרי' דהוא גנו והיא כטורה בלת חלילה וא"ל למה שדינן בתר תרום ויורשו הת בס"ם תמרי' דשדינן בתר מסוס מסוס דהוי כדיעבד אם כן למה יורשו * ויש לומר כיון דשדינן אחריו לעניין לת הוי ממזר הוי אפי' לכתר להלן ותמרי' שהוא גנו לכל דבר * וכתב בית חדש אף על גב דאמרי' דהוא גנו בוודאי מכל מקום היא אסורה לכהן להתחילה אף"כ דהוא מודה לדבריו ובת"מ הנ"ל עליו וכתב דמאחר דהולד נוסח ישראית וחולק עם אחיו אם כן לגבי דידה נמי כדיעבד דמי ובשידה לכהונה כוחיל כותרה ועיין בסמוך מה שכתבתי * כתב בפרישה אם הוא בפניהו ואומר שאין הולד ממנו והיא בהן אינה אסורה אף להתחילה ומה שכתב בסמוך אם הוא מכחיש אותה הולד ממזר ואפי' אינו כשהיא כהן ואינה מכותי נתעברה * **כה** מיהו לכ"ם בסמוך נראה דלת אמרין מכותי נתעבר' ; ממזר ואפי' מסוס ההורה נתנה נאמנות לאב לומר שאין הולד ממנו ועיין בת"ג כי"י : **כו** והשתא וכו' שעיל קאי כשתומרת מסוס ונתעבר' והוא מכחישה : **כז** לת הצל אבל להתחילה בוודאי דהת הולד הישראל ממזר אף על גב הולד ממזר אף בסמוך אפי' אפשר להכשר מכל מקום מחלקי' בין הולד לדידה היינו לעניין אם רשאה לינשא כהן ולת בת"מ שכתב כיון דשדינן הולד בתר התרום היה כשרה להתנשא

(כה) אפילו אם מודה אותו פלוני שנבעלה לו כא שכשם שזינתה עם זה כך זנתה עם אחר ואם אותו פלוני הוא כשר הולד כשר ומ"מ אין אנו מחזיקים אותו בבנו ודאי ליורשו (ס) אם אינו מודה שהוא בנו : (ופילו היה כב מיוחדת לו היה נאמנת עליו (ר"ן פ' שמה לכ"ג) ופילו עד אח' אין נאמן עליו כשמחיזו) (ג"ז סס) אבל חרשין לדבריה ואסור בקרובות אותו פלוני : הגה ויקוא פנויה (כז) אבל אם זנתה מהת הביעל לפילו תומת פלוני הוא והוא ממזר אין חוששין לדבריה דתולין רוצ בעילותיה בבעל כג וכשר ומותר בקרובי אותו פלוני אתומת עליו : (פסקי מהרא"י סימן ל"ז וכן כתב בסימן זאת)

כג ארוסה שנתעברה והיא בבית אבי אם היא אומרת שמהארוס נתעברה אם הוא מודה או שאינו בפנינו הולד בשר ממ (כח) (והוי גנו ליורשו ואפי' אם האבי אומ' שאינו עכו"ר אף שאינו מכחישה (סס בהר"ן) ואם אינו מודה אלא מכחישה שאינו ממנו הולד ממזר ודאי ואם אינה בפנינו לשאול אותה או שאומרת איני יודעת ממי הוא הוי ספק ממזר כג והאשה אינה בחזקת זונה אלא נאמנת לומר לארוס נבעלתי אפילו הוא מכחישה וה"מ לעלמא שאם נשאת לכהן לא תצא והולד ממנו כשר אבל לארוס גופיה אסורה דהא שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא : כח היו

(כה) אפילו אם מודה אותו פלוני שנבעלה לו זה הוא לשון הרמב"ם (פ"ע מהא"ב) ולת חילק הרב בין אם דיימ' מעלמא אף לת (דיימ' מעלמא תשובה מלתא היא לגבי דידה אבל לאחרי כשהוא אסור דם"י ביבמות ד"סט ע"ב) ומשמע דאפילו כשהוא אלת יש עליה קול זונת מעלמא דק כתחום נמלתא כשריסה בין שהיה ואומרת לאיש הזה אחי הרה"ת מודה שבת עליה אפ"ה (אין זה) הולד (לת כשר ואפשר לומר (הטעם) הואיל (על פי שאומר' שבת עליה) הוא ממזר (לת חייבין לדבריה) הואיל והוא נגד החזקה דאמרינן דאשה בזונתה ואזנה דוקא עם כשר אע"ג דנגמרת בבהמה' ד"ד ע"ת קאמר לה דרך היתת (הכי השתא אתם אשה נשואת ובודקת ומשתת אשה מזנת בודקת ומזנה פרט"י בחמיה) ועיין בתשובת הרמ"ם כלל פ"ג * ומ"מ קשה בסיס בכתב ואפי' אם היתה מיוחד' לו כלומר שהיה פלגש ובודאי בת עליה הרב כעמים אפ"ה הוא כשר ובגמרת (בימות ד"ע ע"ג) מסיק דכל היכא דלת דיימ' מעלמא ול' מודה בת עליה הוא גנו ודאי ואוכל בתרומה ומשמש על המזבח ואע"ג דדיימ' מעלמא מ"מ (בתרי דידיה סימן) הואיל והוא מודה שבת עליה מכ"ם נמיוחדת לו שבת עליה הרבה פעמים הלינן בדוב ביאו' דידיה וכבר התריך הרמ"ם בתשובה כלל פ"ג והרמב"ם סי' תר"י גם המגיד משנה פ"ג מהלכות יבום דכשיטת היכא דלת דיימ' מעלמא בתר דידיה שדוק ליה ול"כ ים לתמוה על הרב שהשמיט דברי התחרונים שו"מ דבר דבריהם מיוסדים על סוגיית התלמוד וגם דברי הרמב"ם (דכסק דלת שדינן בתר דידיה על פי שהוא מודה עליו ואף שהוא ממזר ת"ן הולד שת כסק) לפשר לפרש דוקא דדיימ' מעלמא ובלישנא קמא דיבמות) כלומר דחיכח התם תרוס הבא על תרוסתו בבית חמיו דב' לומר הולד ממזר ושמוע לומר הולד שתוקי ומפרש דבת מילתת דב' דדיימ' מעלמא מגל לת דיימ' מעלמא בתר דידיה שדינן (פי' והולד כשר) ואפי' פליג ומפרש דברי הב' כל היכא דדיימ' מעלמא מיניה אפילו לת דיימ' מעלמא אפ"ה הולד ממזר הוא כמבואר בלל שדינן בתר דוקא דפי' דיימ' מעלמא לתו בתר דידיה שדינן וללישנא בתרת דיימ' מעלמא בין דדיימ' גם מיניה בתר דידיה שדינן וק"ל) ועוד דדברי הרב בהג"ה בתן שכוח' ואפי' היה מיוחדת לו תיכה נאמנת עליו הוא סוטר לת"ם הרב סוף סי' ג' בשם התשובת הרמ"ם (דכתן בבת על הכעויה ומודה שהוא גנו הבן כתן לכל דבר) ולת חייבין שמת הפקירה עלמה לאחרים שהתם בכעויה כתם מיירי ומ"ם במיוחדת ובמבואר בתוכה בתשובת הרמ"ם בלל פ"ג ולקמן סעיף כ"ח הזכיר הרב חילוק זה וכתן לת תוהו (ועיין בם"ק שתחר זה) : (כו) אם היו מודה שהוא גנו תין זה לשון הרמב"ם ויק הרב בד"י בתב דמיירי שתין תוהו כלומי מודה שהוא גנו תע"פ שמודה שנבעלה לו וכבר כתבתי בשם התחרונים (בם"ק שלפני זה) שבל שמודה שנבעלה לו ולת דיימ' מעלמא פסיעת שהוא גנו לכל דבר ואף בדיימ' תין הלכה כתבתי : (כז) תבל אם זנתה תחת הבעל * דין זה הזכיר לקמן סעיף כ"ט שתת אם היה נתמת לפסול העובר דק הרב הוסיף בתן שבתי יש עדים שזנתה היא תומרת שבתי לה שנתעברה מתתר תפ"ה הולין בדוב : (עיין לעיל ס"ק ט"ו) : (כח) והוי גנו ליורשו : ואע"ג דהוא פסק תין תתי יכולים לומר דתייבי דתתוא תת דמתת הוא דהיה טוענת בתי ותין תד' מכחישה ויש לה חוק' כשרות ויורש ת"כ יש עליו לענו ממזר וכעין שכתב הר"ן (הביאו הב"י סימן זה ס"ק ד"ג) דאם אתה כוסל העובר לכתחל' אף הוא פורש מתרוסתו ☙ וי"ל כל מקרי דיעבד ודת תי בב"ח בשכתב בשם חכם א' דת (ח"ל בשכתב חכם א' על מ"ם הטור אם היה תומרת שמתרום נתעברה אם הוא מודה לו שתינו בפנינו הולד כשר אפי' אף הולד כשר וכ"ם היה עלמה בשירה לכהונ' תפי' לכתחל' דלגבי דידה כדיעבד דמי) מיהו

היכא דהוי מודה ומת ברישא לכתן לפי' לכתחלה אבל היכא דלא הוה בפנינו ומת מסורה לכתן לכתחלה עכ"ל ולפעמי אין דבריו מדוייקים ומ"ש שאין מוכרחים ממאחר דהולד מוקמ' ישראלית וחולק עם תוס' ח"כ לגבי דידה נמי כדיעבד דמי וכסברה לכתחל' תפ' לאחר מיתת בעלה הוחיל והוקבעה הותרה ממאחר דהלכ"כ ג' (כלומר דאית' במתניתין בהדיא דף י' ע"ב היתה מעוברי' מה טיבו של עובר זה מעכב בולוני ובתן הוא בן גמליאל ור' שמעון מתירים ניחמ' ואחר כך יהודה אומר שמוש הלבה כר"ג ואמרינן עלה בגמרא ואימא שמוש לרבי יהודה שיננה הלכה כר"ג ואת לא תעביד עובדא) ורק דרך חומרא בעלמא אמר ואת לא תעביד עובד להבא לכתן והוחיל וכבר הותרה לאחרים תפ' הוא כתן ובתן יוצים את תביו ועובד עבודה במקדש אין לך דיעבד גדול מזה ומותרת לכתן לעולם ובפרט אם לא היתה מעלמא וכן הוא פשט הגמרא ביבמו' ס"ט ד"ה ע"ש עיין שם:

(בט) הולד ספק ממזר: כגר בתר המיגד דהרמב"ם פסק להומר' בליבנת קמא דיבמות (הבאתי לעילם ק"כ"ם) אבל הרמ"ם פסק בתחובה בלל פ"ב בשם ר"ת בליבנת בתרא וכן נוטה דעת המגיד פ"ג מהלכות יבום: (ל) ו"ל דהבן הוי ספק ממזר כגר הכניע הרי"ש דלא כסברת זו (הביאה הב"י ס"ק ל"ח) דלאו כל הימנה לפסלו אפי' אם טוענת שנגנב מב"ם אם תומר' שנתחה בממזר ואין נאמנת לתנה נגד את"ש וכן הוא בת"ה סי' כ"ט: (לא) בתר תסופי' המולח בערי ישרא' הרי"ף כתב להכשירו ונתח ישרא' אם נתגייר והמ"ם הסכים עליו עיין עליו ומהחיומה שלא הניחו דעתו: (לב) והרי

משום אסופי ביון שחוששין עליו לשמרו ולא הושלך שם אמשום רעבון:

לב הולד שתיה מושלך בדרך ובא אחד ואמר בני הוא ואני השלכתיו נאמן וכן אמו נאמנת נאסף מן השוק ובאו אביו ואמו ואמרו בנינו הוא אין נאמנים הואיל ויצא עליו שם אסופי וב שני רעבון נאמנים שמפני הרעב השליכוהו והם רוצים שיזונו אותם אחרים ולפיכך שתקו עד שנאסף:

לג האסופי שנמצא בעיר שיש בה כותים וישרא' בין שהיה רוב כותים או רוב ישרא' הרי זה ספק כותי לענין יוחסין קידש אשה צריכה גט מספק הטבילוהו ב"ד לשם גרות או שטבל משהגדיל הרי הוא לענין יוחסין נר (לב) כשאר אסופים הנמצאים בערי ישרא' שאין הטבילה מועלת אלא להוציאו מידי כותי:

גר אם לא טבל ולא הטבילוהו ב"ד היה רוב העיר כותים נה מותר להאכילו נבלות היה רובן ישרא' נו מחזירים לו אבידתו כישרא' מחצה על מחצה נז מצוה

מחרוס ומוח סותק הוי ספק ממזר על פיה ואם היה תומרת שתינו אחרוס והוא תומר מתנו עניין בסמוך בהג"ה: כח הולד ספק ממזר היינו כלשב' קמ"ל שהוא מותר לבוא בקהל ואפי' בדורו של עזרא ולא דיימת מאחר מיהו הרמ"ם והרשב"ץ בתשובות בתרא כשב עליה ואפי' דיימת מעלמא כשר הולד חפי' לת נבדקה והיינו כלישנא בתרא שם וא"ת כ"כ בפשוטות על הטור דהא פוסק כרמב"ם דפוסק כלישנא קמא * זעל הטור קשה תיך פסק לת כהרא"ם: כט שהפקירה עצמה לאחרים וכן כתב הפקירה עצמה לאחרים ואם נבדקה ואמר לארוס נבעילתי הולד כשר * (וכן משמע בתוס' שאחרוס נת עליה ולת ילפ קול זונקט מאחרים): (כן משמע בתוס' לכ"ג הביאו הר"ן בס"ק דלהלן' והמ"מ בפ' ט"ו מה' ח"ב)

כט אשר איש שאומרת על העובר שאינו מבעלה נ אינה נאמנת לפוסלו:

הגה וי"ח דוקא בסוף' אים לבן חוקה בסרוס נא אבל אחרוסה שאומרת על בנה שהוא ממזר מע"פ שהאחרוס אומר שהוא שלו ולא זזה ידו מתוך ידה (ל) יש תומרים דהבן הוי ספק ממזר ויש תומרים דהוא נאמן (סנהדרין הרב דבאחרוס מיירי דברי נ"י פרק שלשה פתחן זה שהביאו ג' דיעות שו) אבל האב שאומר על העובר שאינו ממנו או על אחד מבניו שאינו בנו נאמן לפוסלו נב והוא ממזר ודאי ואם יש בנים לבן אינו נאמן אף על הבן ואם היא אומרת מכורתי או מעוברת נתעברתי הולד כשר שאין הבעל יכול להכחישה בזה:

הגה ואת לאחד נאמן על בנו היינו דוקא אלא היה לו חזקה בסרוס שאומרת על פי האחד אבל תרוסה שאומרת על פי האחד סוב תיינו נאמן עליו דק בסנהדי (ר"י בשם הרמ"ה) האחד שתמר על בנו שהוא ממזר וחזר ואמר כ"ש נאמן תמחלה לדבריו למה דבר בתחלה כך נאמן: (מהר"ם מרוטנבורק) הא דאחד נאמן על בנו היינו דמי שהוא בחזקת תניו בשוה נשואה אבל פנויה שתומרת הוא בן פלוני והוא תומר שממזר נתעבר' תיינו נאמן לפוסלו והיא נאמנת עליו להכשירו: (ת"ה סי' רס"ו):

ל נג האומר על עצמו שהוא ממזר נאמן לאסור עצמו בבת ישרא' ואסור בממזרת עד שיודע ודאי שהוא ממזר ובנו ממזר ואם יש לו בני בנים אינו נאמן לפסול אלא לעצמו:

לא אסופי שנאסף מהשוק הוי ספק ממזר כגון שאין הוכחה שלא הושלך לשם מיתה אבל אם יש הוכחה שלא הושלך לשם מיתה בין שיש הוכחה בגופו כגון שהוא מהול או שאיבריו מתוקנים ומיושרים כמו שעושין לנערי' או שהוא משות בשמן או ששמו לו בחול בעיניו או תלו לו קמיע בין שיש חוכחה במקום כגון שנמצא במקום שרבים מצויים שם או שתלוי במקום באילן שאין החיה מגעת שם והיה סמוך לעיר או שנמצא בב"ה הסמוך או בצידי רשות הרבים אין בו

על נת כהן תיינו תוסר בזיתחו ועיין הום' פרק תחולץ: נר בתר תסופים כ"כ הרמב"ם וס"ל לחייבי דים בתן חסם שמא ממזר הוא * ובתה מלשונו מ"ם ה"ו ספק עכו"ם לענין יוחסין דהוא מפרש מ"ם דג לגבל לת ליוחסין תיינו יחוס שלו ליחסו תחר ישרא' בשר תזלין לחומרת ולת תזלין תחר הדוב תיינו כל זמן שלת טבל לתמרי' שמא כותי הוא ואין קידושין קידושין ותחר שטבל חייסין שמא ממזר הוא תע"ג הדוב הס עכו"ם לת תזלין תחר הדוב תע"ג לענין פיקוח נפש תזלין תחר הדוב מ"מ לענין חסם שמא ממזר חייסין שמא ממזר הוא תיינו הס חיכת הרי רובי נדתה תפי' לשיטות הרמב"ם תזלין תחר הדוב ותם חיכת תרי רובי עכו"ם תמרי' תחר שנתגייר שהו' בשר דהת בדילה הס תינה לומרת ברי מהני מיהת בדיעבד תרי רובי כמ"ש הס"ו תע"ג הולד ל"ל תזקת בשרות ולפרש"י לייבי לריכ' כתן חשם בסופי וממזר דים לו סימנים לתינו בסופי שת הבסק הוא שמא עכו"ם הוא ויחיינן דוק' לענין יוחסין הס הולד נקבה ותסורה לכהן תפי' הס חיב' רוב ישרא' תבל הס חיכ' רוב ישרא' וקידש קידושין גמורים הס שת ליוחסין עשתו מעלה וכן בדוב עכו"ם תחר שטבל מותר בממזרת ולת חייסין למיעוט ישרא' * וח"ל למה תזלין תחר הדוב ולת תמרי' קבוע כחזקה על מחלה דמי משום הולד הממל' הוי בפירש וקי"ל פירש הולכים תחר הדוב וכן הוא דעת הרא"ש בתשובות * וכן בדילה בבל' תומרת בדי לבשר נבעלתי תרי רובי דוק' ליוחסי כהונה * ואפ' דקי"ל בזחוקי תפי' בדוב בזיחים חייסין שמא ממזר הוא תשם כ"ם בסמוך ובפ' י"ו ל"ל תשם ממזר לישרא' הוי כיון דתשם ליוחסין והמגיד כתב תחר שנתגייר מותר בישרא' משום ס"ם בסק שמא עכו"ם ותת"ל בישרא' הוא מ"מ בסק ממזר מותר מדתוריית' תע"ג דגזרו חז"ל על תסופי שתסור לבת בקהל מ"מ בבה"ג דליכ' תרי בסיפ' לת גזרו בבל תסור בממזרת דליכ' לתיחס שמא ישרא' הוא ותסופי תסור בממזרת דבר תורה * ודברי תמוהים דהת בם"ם מבואר תסופי בישרא' בשר מהתוריית' כ' ממזר ותאי לת יבת בבל ספק ממזר ירו' וכן פשיטי לעיל ול"ע מכל זה נשמע לפשוט הרמב"ם תפי' בדוב עכ"ם תסור בממזרת תחר שנתגייר ותסור בבת ישרא' ולרתב"ד בדוב עכו"ם מותר בממזרת ומותר בבת ישרא' * ולמ"ם תפי' בתלה ומחלה מותר בממזרת וצ"ע כיון דליכ' ח"ד בכשים בממזרת תוב"י תו מלטרפים בסק הרחבון שמא כותי הוא * ותם ליכ' תרי רובי עכו"ם תזלין תחר תרי רובי ועיין בם פי' נדתה לפי המסקנ' שהוקי ותסופי מסום מעלה עשתו ביוחסין חייסין שמא ממזר הוא בבל תם יש סימן בתסופי כמ"ש בפעיף הקודם ותיני ממזר בשאר לשתי לים' תבה * ולת חיישינן שמא שחתוהו וכ"כ הרמב"ם פט"ו מה' ח"ב דין כ"ט ע"ש: נה מותר להאכילו נבלות ומכ"ם ותין מהזירין לו בדילה ולעניין ניקיון חייב לשלם נק שלם כ"כ הוסכות ביוח' וכן משמעות ברש"י בכתובות וכ"כ המגיד וכתב הטעם משום דתין לו חזקה והו' בעלמו ח"י תם הוא ישרא' יהום' כתבו טעם אחר כמ"ש בסמוך ומה שהב"י מדייק להטור לת ס"ל כן ליתי' וכבר הסיג עליו בד"מ: נו מחזירי' לו ולעניין ניקיון תם נמה הוחת דין לחור' שלו כתבו תוס' ביוח' שם תשלם לו נק שלם כמועד תיב"ג בממון תין הולכים תחר תרוב תיינו כשב' לידו מדעת ה בעלים והטור והמגיד כתבו ברוב ישרא' תין משלם משום דתין הולכי' בממון תחר הרוב וברוב עכ"ם תם משלם הוא כ"ם משום דתין

לו טענות ברי מ"ם בם"ק לפני זה *

והה"מ לו תבדיל מזוז דאין למוליך חקה מעליו' דלאו ממון דידיה הוא : נז מלוה להחיזיהו ואין מחזירים לו תבדיל דאמרי' ליה לאייתי דידיה דישרש להה"פ לכבדת המגיד דאין למוליך דאי' מעליו' מ"מ כאן דאין רוב כגבוי ויכול להחזיק : נח ומפקחין עליו את הגל כבר הקריבו בזה הפוסקים לבת' דעת הרמב"ם כמ"ש פכ"ח ה' שבת ותכתוב בקיצור מה שעולה ממנו"ד וכ"מ כ"ג ה' שבת ולפי הנזכרת הרמב"ם לחכמי לונ"ל לפי תוקמת' בזוטא דף כ"ל ומחלק שם בעניין פקוח נפש בין פרסו כולו לבין פרסו מקלח"פ לרמב"ם פרסו כולו ממקום קציעו' ועשה שניים פירש"י ופל עליו מכול' אז הולכים אחר הרוב אבל אם פירש"י מקום קציעות אין הולכים אחר הרוב בפקוח נפש תע"ג לענין תיכו' קי"ל בגמלת חולין אחר הרוב וכאן התיקוק הגמלת מסתמת התכשיט שעשיר גיידו והוי כשגיידו כולם ופירש"י מהם מ"ה הולכים אחר הרוב ובכ"ז רוב כותי' אין מפקחים הגל גם חוספות ספ"ק דכתובות כתבו תיקוק הגמלת בעיר לא שמיא קצוע הוחיל לא גמלת בזית מ"ה ברוב עכו"ם אין מפקחין הגל ואין להחזיקו אבל מחלה על מחלה מפקחי' הגל ואז מלוי' להחזיקו כיון"ל דאין מלוה להחזיקו טוב לפקח הגל וכן ס"ל לרבי"ו ביומת סי' * והנה בת"ח סי' שכ"ט פסק המחבר כפי' הרמב"ם בניידו ופי' ח' מהם אין מפקחי' הגל ובאן הביא בהגה"ה דעת החולקים היינו מטום אפי' לפי' הרמב"ם אין מוכיח הסברת דבני העיר הזבוי' כניידו והוי כאלו פי' ח' ממקום קציעות וכל זה תיירי כשגמלת בעיר אבל אם גמלת בזית הוי מקו' קבוע ומפקחי' כמ"ש בתו' סי : נט ואין מלוויש להת' ותו עניין בדש"י ותו' ניומת סי שמפקחי' עליו הגל מכ"ש דמלוי' עליו להחזיקו : ס אפי' ת"ח ע"ג דקי"ל בעיר אד' לאו בעורי מ"מ כאן ליתת לולי הזקוק כבר' מהני אפי' בעיר אד' והקס' הר"ן הת קי"ל לכל מקו' שהאמינ' החור' ע"ת הרי הו' כבני ולמה מהני בעיר אד' ותירוץ דוקא בגמלת דעבידי לגלויי חס וב הוא כבנים אבל הכת אין החיה נאמנת שת מפני שע"פ הרוב ת"ח בלאו הכי מ"ה יכול להכחישה אפי' אחר שהעידה * ובסי' י"ז סעיף ל"ח מבואר דהרמב"ם ס"ל תשה שהעידה על אים ת' שמת ואח"כ הכחישה עד כשר תלת תע"ג שם ליתת מלתת דעבידי לגלויי ס"ל תשה שהעידה לאחר שהכחישה ואחר כשר מכחיש להשה ל"קקושי הר"ן ואחר כשר דהר"ן ס"ל דהכוגי הכת ליתי אפי' אם מכחיש קרוב או פסול מ"ה הקשה קושי' זו * ואפי' לשחר פוסקי' דס"ל שם בת"י להכחישה כשר ס"ל שת"ח שהעידה כשר אחר שהכחישה ואין עדין לת בבחישה * מיהו קשה מה קושי' הר"ן הלא מבואר בשמה מקומו אחר שהעידה ע"פ ע"ת אז הוי ע"ת כשני ואין עדיין לת פסקו הב"ד עפ"י שהיה וי"ל דהם ל"ל כתו' כ"ב דכתובו' * ובסוטה דף שהאמינה התורה לע"ת הרי הוא כשנים אפי' לת פסקו הב"ד ע"פ מ"ה הולרך כאן דהחיה בתת תיכה לתנת שת מטום ת"ת בלאו הכי * ומ"ש הר"ן ע"ת אינו נאמן שת בתת תיכה לתנת ע"פ דין התורה

(לת) הקרואים לסור להתחתן י עיין בתשובת ר' בצלאל סי' ג' :

ה (א) לפי שהיו בקדושתו משמע דה"ה גרושה וחלוצה (דמה לי זונה מה לי גרושה וחלוצה דהא בחד קרא כולהו כתיבי בהדי זונה וחלוצה וגרושה מחיסה לה יקחו וגיורת זונה היא כנ"ל בכתובות פ' הערל ד' ע"ו ע"ח כהן בכור מיכור בגיור ומשוחררת מסוס זונה שנבעלה בגיותן) וכן אין עליו סוס קדוש' כהן בגון לטמא למתים ולישא כפיו דמלחר שחתה מתירו בגיורת שכיח זונה דקר' ה"ה שחר מלות כהונה והוי כזר בעלמא וקדשה דהרמב"ם (פ"ז מה' issות מקדש) מנה המומין שהכהני' נפסל בה' ומנה י"ב מומין בחצרי הזרע וכלות שפכה לחת מהן וכתב שם שהבעל מום לוכל בקדשי קדשים משמע דלא הוי זר ומקר' מלא הוא מרוח לחך ותרגומו מריס בחלין ובחוב מקדשי הקדשי' יאכל ואע"ג דתנן בריש פ' הערל דכהן פלוני דצח לוכל בתרומה תלומה שהני דלחני' עבדים לוכלים בתרומה (שם ריש פ' הערל) : (ב) מוקף לכל הגיד בגיטין הספרים שלנו (פ' הערל ד' ע"ה ע"ג) גרסינן לרוב הגיד וכן הוא בטור :

(ג) נחתך מהגיד למעלה מהעטרה לריך לומר דניקב למעלה מעטרה גרע מנחתך דהנקב מגיע עד החלל וילח דרך הנקב ג"ז מש"ה כנחתך הוא מבחוץ הוא שנאמר דנקב הוא דוקא מפולם :

(ד) בענין שכשגדו למעלה בתוך העטרה : פשט הלשון משמע שהנקב מעבר ש עבר ונלד ת' הוא למע' מעטר' ונלד השני הוא בתוך העטר' ועיין מ"ש התוספו' וכ"י (שם פ' הערל והמרדכי) :

(ה) דהכי

ולין חושבי' שמא יפה לחתנו כמ"ש בהרמב"ם פט"ו ולריך טעם למה חושבין כאן שלחתנו עדיפה עליו תע"ג דלחייבי כאן בתחוקי דיש בו ממזר מ"מ לענין קידושין למה חיישינן שנפה עדיפה מ"ל להרמב"ם דין זה : **ס** ולין מקבלי מותם שמא יתערבו בישראל ויפסלו נשותיהן וילדו ממזרים כמ"ש הריב"ז ועיין ב"י משמעותי' מ' תומות ונחיני' מותר לקבל שלא להתחתן בהם לפסול ולא חיישינן שמא יבוא להתחתן בהם כיון דליכ' חשש ממזר ועיין בל"מ :

ה א פשוט דכיון שיש בזה ג' טיעות לדעת הרמב"ם לפוסק לישור התחתנו' דו' תומות ונחיני' היינו גיותן כמ"ש בסי' הקודם לכן מותר ל"ד בנחיני' משום דהם גרים מדתוריי' ודוד גזר עליה' ובפסולי לא גזר ואסור בממזרת כי לענין לישור ממזר בקדושתן קלי כ"כ המגיד והא דכתן ל"ד מותר בגיור ואסור בממזרת לפי שהין מפורש לתן גירות בתורה גם הוא לתן שהיו שוה בכל לחבל בממזרת לסור ולין לנו להחיר שלא מה שמנו ח"ל כ"כ המגיד ולישא גרושה וחלוצה לסור דהא מפורש בתורה תע"ג לף גיורת לסורה מטום זונה ונונה מפורש בתורה מ"מ התיסור לינו מפורש שלא ילפינן מקרא דיהזקק דגיורת בכלל זונה * ועיין במגיד פי"ח הל"ב דין ג' לדעת הרלב"ד ורבינו מזרע ניתן שנפסל בחלוצת מזרע ניתן שנפסל בחלוצת ולינה בכלל זונה * ולא כת"מ שכתב דמות' בגרושה * ולטיטות הפוסקי' דס"ל כליטנת התחתנות לפי דרבת דלישור התחתנות לפי גיורת וב"מ פ"ד מותר בנחיני' תע"ג דמפורש לתן דיבי' והוא לתן הטוה בכל מזה ילפינן דמותר ג"כ בממזרת ולכאור' קשה לטיטה זו למה לח תוקמי מתני' פי' כל

החסורי' לגוה בקבל מותרי' זה בזה חייבי כפ"ד לחסור לגוה בקבל מותר ממזרת ולפי טיטה זו נרלה כהן פ"ד מותר בגרוש ולטיטות בעל המאור ס"ל נמי כרמב"ם לח התחתן קלי בגיותן לכן פ"ד מות' בנחיני' מלחר שנתגיירו וס"ל פ"ד בקדושת' קלי וכהן פ"ד לחסור בגיורת וממזרת וכן פסק בס"ג בשם רית"ן והוא ג"כ בד"מ : **ב** תו' מספקות לכאורה תימה למה מותר ולחי לחסור בספק ממזרת ולמה ספק ממזרת מותרת בפ"ד תע"ג דלחיתת בפ' י"י קבל ולחי לח יבוא ובקבל בספק יבוא היינו מלחוריי' ומ"מ קי"ל ספיקות בוחלי לחסורי' * ופ"ד ליתא שפחה י"ל לרמב"ם מותר דהא לחיסור שכחה רק מדבנן : **ג** פשוט היינו ע"י מכות חרב ולו סכין ולכת שניוף ע"י סוס דבר וכרות היינו שנכר' לבני' ע"י סוס דבר ב"ח ובא' מכל שו בחזקת שהיו מוליד הוא ולח נשא לשה והוליד בניס בידוע שהיו והם בחזקת ממזרי' כ"כ בס"ג בשם ריא"ז משמע דהם ולחי ממזרי' וכ"כ המרד' והסמ"ג והטור בשם רית"ם בניקב שלא כי"ו נתיב כ"ג ח"ד בסק בניקב הנליט הם בספק ממזרי' * ובס"ם משמע ניקב בפלל ופלע וכ"כ בדי"ו בשם * ובסמ"ג כתב דפוח בכלל נכרת ועיין בפי' מהר"ח שטיין * ולדעת כמה פוסקי' חין רפוחה לכרות שפכה ולפי' לדיקן דקי"ל בניקב הוח כת' ולחיתת בס"ם ניקב ונסת ב"ת ליה לו רפוחה וכן פ"ד מ"ש נרלה שם הוליד לח חלין שהרפחה חת"כ בידוע שהרפחה : **ד** מוקף לכל הגיד כ"כ הרמב"ם והסמ"ג וכ"פ הס"ג * ויש בזה ג' טיטות לרמב"ם לריך להקיל כל הגיד ולין קפידת שם נחתך קרוב לגוף ונשאר חוט המקיף כל הגיד שלינו קרוב לגוף * ולרש"י שם נשאר רוב ההיקף ולחוחו רוב הוא החוט שהוא קרוב לגוף כשר וכן הוא דעת העטור ולרי"ו לריך להקיף כל הגיד ויהי' קרוב לגוף דוקא : **ה** נחתך מהגי' דנחתך מהגיד היינו העטר' קי' דהא ס"ל לדריך להקיף כל הגיד שלא תיהי שנרר הנשר עד שנחגל שפופרת ג"ו והעטרה קיימת ועיין בדי"ו נ"ב ג' ח"ר : **ו** תלת ג"ו ה טע' דנקב פסול משו' דשותת דרך הנק' ולינו יורה כחץ ולינו מוליד מ"ה טיעור הנקב הוא כשפשר לנחת ממנו ג"ו מ"ם בס"ם שם נסתם מצערי' שם יצא ג"ו ל"ד שם נסתם שלא קמ"ל שפי' שם נסת' מ"מ פסול שם כשנקרע יצא ג"ו : **ז** ושם נסתם הנקב כ"כ הטור ולכאורה קשה למה כתב נסתם רופים שם נקרע ונקרע כמ"ש בס"ם ומיהו למ"ש רש"י ור"י דתייבי בנקב קטן ולין ניכר י"ל בנקב גדול היינו טיעור שהלך ממנו ג"ו ונסתם לח חיישינן שנקרע לחבל בנקב קטן לפי' השחח לח הלך ממנו חיישינן שמא יתחבב ולריכי לנסות שם נקרע ונקרע גם י"ל שלחני נסתם מהמת רפוחה חו לח חיישי' שמא נקרע גם משמע מרש"י למעלה מעטרה לין הסם שמא נקרע בשלין הזרע דוחה ומחלקף שם שלא סמוך לנקב בילידתו : **ח** חוזר להכשרו משמע מכל הפוסקים לפי' למעלה מעטרה וכן בשלר נקבי' כל שנסתם חוזר להכשרו ולא כרי"ו שכתוב בשם הרמ"ה דוקא בעטרה מהני סתימה ולא בשלר נקבי' ולבידי' מ"ה לוקמי' בס"ם דוקא בעטר' ולא למעל' מעטרה לבל רש"י והכ"י מחלקי למעל' מעטרה לח חיישי' שמא נקרע לבל סתימ' מהני בכל הנקבים :

ט בתוך העטרה כן הוא גירס הרמב"ם ולטעמו לוזל לס"ל דלריכי הקיף כל העטרה מיהו כל המפרשי' גורסי' ניקב למטה מעטר' בעניון שכנגדו למעלה מעטר' והיינו שניקב למטה מעטר' בעליונה של גיד בשם עטרה מלרכ' דלת מלד השני בתחתיו' של הגיד הוא למעלה מעטרה * וכתבו תו' דוקא ניקב מעבר לעבר בבל שם ניקב למטה מעטרה עד הלל הגיד בשר ולא כמרדכי ולגורה וכן הוא משמע בטור ומשמע מתו' לפי' למעלה מעטרה וניקב עד חלל בשר דהא הוכחה שלהם מקולמו' ומרזב ושם תייבי למעלה מעטרה דתי ס"ל שם תייבי בתחתיו בעליונה של גיד בשר קודם שמתחיל עטרה ונתחך בשכסון עד שנתחך בתחתיו' למעלה של עטרה ח"כ הוי כנתחך מעב' לעב' ולכתי ק"ל בניקב מעבר לעבר מ"ש ממרזב וקולמו' להא תו' מדמי' מרזב לניקב שלא בשם קמ"ל לפי' בבל ח' למטה מעטר' פסול בניקב מעב' לעב' מיהו שם ניקב בתחתיות הגיד עד החלל י"ל דפסול דלא שפיר שייך לומר דשות' ויורד משא"כ בניקב למעלה וכ"כ בדרי"ו * וב"ח פוסל בניקב בעליונה של גיד עד לחלל ובתב גם חו' ס"ל כן ולא"ל פירושו בתו' מיהו אין להקל למעשה ובללה הוא למטה מעטרה שם ניקב עד לחלל בעליונה של הגיד משמע דלא ק"ל כמרדכי דפוסל בבה"ג וסוגיי' כמרזב וקולמו' לא קשי' עליה' כמה שהקשו תו' די"ל ניקב שהני בש"ם בב"ח מיהו הסוגיי' ניקב ונסת' דתתר שמוש לריך ייעוב לדבריה' ושם ניקב בתחתיו הגיד למעלה מעטרה עד לחלל פסול דלא שותת ויורד והא דתתר בש"ם ניקב למטה שבנגדו למעל' תחת לחפוקי שם ניקב בעליונה עד החלל ולא ניקב בתחתיו ובעטרה שם ניקב עד לחלל פסול ולמעל' מעטר' לפי משמע' דתו' משמע דבש"ם שם ניק' עד לחלל שלא ב"ח פוסל וכל זה בניקב שתסב ל"ת ושם נסתם כשר בכל הנקבי' ולמעלה מעטר' לדעת רש"י משמע שם נסתם ת"ל בנסות שם נקרי ונקרע כי שם מתסב הש"ך ולדברי הרית"ם ניקב כשר לבת בקבל שלא תיהו מולי' וסמ"ג וה"ת והרת"ם ותגורה הביאו דבריו וכן שם

נסתם שבילם ו"כשר לדעתן ושם נשת כ"ע שם כופין להוליח :

ו הכי

ו הרי זה כסול מקום שלא במקומו הוא מבשלם : יא שחברה (ה) דהכי משמע בירושלמי • משמע דהכי נקטינן לחומרא אבל בג"ח כתב (ו) ואפשר מותרת לשהות עם לקיק
משמע בכל דיני שו"ת מחוסרין שוה לכל השוין ואפ' נחסר חוט ח' כסול וכן דסברת הרמ"ם היא כסברת יחיד
בעיבור אך נפלע חוט ח' ולדברי המקילין בנחסר בילה שמשית ה"ה אם נחסר למה תהיה בהמה חמורה מאשה ודוחק לחלק דקוק היא מותרת לשהות
חוט בילה השמאלית : יב לרס"י כ"כ העור ורי"ו בשם רש"י וכבר התריך (ע"י עלמא) אבל אין מקרין מוהה (ע"י אחריס) וגם דוחק לומר דאשה
ג"ח כאכורה לשהות אם לא מפני
לער ליה כמו שחילק בג"ח דהא
בשור לא הזכיר לער ליה כלל
ורחיתי בשמ"ג ל"ח ק"ד המשקה
כוס של עיקרי לאדם כדי לכרכו
בנקיבה מותר בזכר לחסור וה"ה
לשאר מינים ובחוב בזיחורי מהל"כ
חיוק שטיין על הסמ"ג בזכר
לחסור וה"ה לנת' מינים מטו'
דנזרינן זכר דהמה חטו זכר לחדס
הוא שמא לחיסור לחורייתא הוא כמו
בחדס עכ"ל כמלת מ"ש לוטאחר
ג"ח היינו הזכרים מן הב"ח : (ז)
אבל לבנו קטן אינו מוכר' : בנו' מתי למוכר' לבנו קטן :
(ח) ום חוסרים (בפ' הפועלים
קף ל' לבעית להו מהו שיאמר לחדס
לגוי הכוס פרתי ודוק בה מלי כי
אמרינן אמירה לגוי שבות ה"מ
לענין לחיסו' שבת לחיכו' סקיל'
אבל לחיסורא לחורייתא לא כלא אז
דילמא ל"ש ת"ש דשלחו לאבוה
דשמוש סברי להו כר' לחיק' לחמר
דבי נח מלוין על הסירוס ועקעדי
שפני עור לא אחן מכשול ובחב
הרא"ש בשם הרא"ד דלא בעית
לחסיט'לא לאפסוקי ואולינן לקולא
(פי' משום דהרא"ד ס"ל הואיל
ורב כפא דהוו בחרתי לחר משום
דבני מערבא כר' חיקא ס"ל שלחו
ליה הכי ור' חיקא הלכתא היא
וא"כ ליכא לאפסוקי לחסור לחמירה
לגוי מחסו' לפני עור זה הוא סברת
הרא"ד) והרא"ש פליג על
הרא"ד וכבר הוא דרב כפא לחזי
בעלמא הוא ואינשי לחסיטה לחסיטה
לאפסוקי מהא לחשוה דשמוש והטע'
משום לחסור לחמירה לגוי ולוקא
לדברי היקא) ובח"ה סי' ל"ט
מצאתי להים חוסרין הם הפוסקים
כר' היקא וכבר פסק בח"מ סי'
ל"ח סעי' ו' דבעית לחסיטה
לאפסוקי ולחסור משו' לחמירה לבוחי
דלא כר' חיקא וכ"כ הב"י כאן
דרוב הפוסקים הסכימו דבעית
לחסיטה לאפסוקי מהא לחשוה
דשמוש ולדעת הפוסקים כר' חיק'
לא לאפסוקי הבעית וא"כ בחנס
הבית הרב מהרש"ל דעה זו כאן :
וים לעיין :

ז נברתו הבצים או אחת מהם או שנפצעה אחת מהם או שנידוך אחת מהן או יא שהסריה או שניקבה (נקב מפולם) (ג' בשם י"ו בשם חוס' פ' הערל) הרי זה פסול :
הגה וכן עיקר ולא כים מחירים בעל בילה לחת אם היתה לוחה שנטלה שלימה כשנטלה ושאר' של ימין (היא סבר' ל"ח) חמנם רחיתי מקילין בסברת החחרונה לבעל טוב להוס בחיכור דחורייתא לדברי המחמירים והם רוב מנין ורוב בנין

ח נברתו חוטי בצים או אחת מהן או שנידך או נפצע הרי זה פסול :

ט ניקב חוט מחוטי ביצים לשביל מי רגלים והרי הוא מטיל מים משביל מים ומשביל שכבת זרע"ז כשר :

י כל פיסול שאמרו בענין זה כשלא היה בידי שמים כגון שברתו אדם או הבהו קוץ וכיוצא בדברים או אבל אם נולד כרות שפכה או פצוע רבא או שנולד בלא ביצים או שחלה מחמת גופו ובטלו ממנו אברים או או שנולד בהם שחין והמסה אותן או כרתן הרי זה כשר לבא בקהל שכל אלו בידי שמים להרמב"ם אבל יב לרש"י והרא"ש לא מקרי בידי שמים אא"ע"י רעמים וברד או ממעי אמו אבל ע"י חולי חשיב בידי אדם ופסול וכתב הרא"ש (ה) דהכי משמע בירושלמי :

יא אסור להפסיד אברי הזרע בין באדם בין בבהמה חיה ועוף א"טמאים וא' טהורים בין בא"י בין בח"ל וכל המסרס לוקה מן התורה בכל מקום ואפילו מסרס אחר מסר' לוקה כיצד הרי שבא א' וברת הגיד ובא אחר וכרת את הביצי' או נתקו ובא אחר וכרת חוטי ביצים או שבא אחד ומעך את הגיד ובא אחר ונתקן ובא אחר וכרתו כלם לוקים ואע"פ שלא סירס אחרון אלא מסרס בין באדם בין בבהמה היה ועוף והמסרס את הנקבי בין באד' בין בשאר מינים פטור אבל אסור :

יב יג המשקה כוס של עיקרין לאדם או לשאר בעלי חיים כדי לסרסו הרי זה אסור ואין לוקין עליו יד (ו) ואשה מותרת לשהות עיקרין כדי לסרסה עד שלא תלד :

יג הרי שכפה את האדם ושסה בו כלב או שאר חיות עד שעשאוהו כרו' שפכה או שהושיבו במים או בשלג עד שביטל ממנו אברי תשמיש אינו לוקה עד שיסרס בידו וראוי להכותו מכת מרדות : הגה אבל טן מותר ליטול כדבלחו של תרנגול תע"ג דמכחרים ע"י זה וכל כיולה בזה הלא עדיף כלו' בחברי הזרע : (בהגהת חלפסי פ' במה בהמה)

יד טז אסור לומר לכותי סרס בהמה שלנו ואם לקחה הוא מעצמו וסרסה מותר ואם הערים ישראל בדבר זה יז קונסין אותו (ואפי' לח העריס והכותי מכירו ומכוין לעובדו) ומוכרן לישראל אחר ואפי' לבנו גדול מותר למוכרה (ז) אבל לבנו קטן אינה מוכרה ולא נותנה לו :
הגה ומותר לחת בהמה לכותי למחניח שכר תע"פ שהכותי עובדי יסרסנו (הגהות מיי' פי"ו מת"ב) דהכותי חדעתה דכפיה קח עבדיו (ג"י) ומותר למכור לכותים בהמות וחרנגולים חף על גב דעובדי הכותי קוויה חותם לסריסה יח (ח) וים חוסרים (חמלח מצוחר בח"ה סימן ר"ל) ומיהו חם חין הכותי הקונה מסרסם בעלמו רק נותנו יט לכותי חחר לסרס לכ"ע שרי (ג"ו שם) כל דבר הלריך לרפוחה חו לשאר דבריס ליח בזה משום חיסור לער בעלי חיים (ת"ו החריך סי' ל"ט) ולכן מותר למרוט נוצות מחוחות חיות ולימח למיח משום לער בעלי חיים (מהרח"י סימן ק"ס) ום"ת העולם ממעיים דהוי חכוזריות :

ו נשים האסורות לכהן ודין אשת כהן ובו ט"ו סי' :

א כהן אסור מן התורה בגרושה זונה וחללה ואסור בחלוצה מדרבנן לפיכך אם עבר ונשא ספק חלוצה א (א) א"צ להוציא אבל גרושה אפי' אינה אלא ב ספק גרושה צריך להוציא בין שנתגרשה מן האירוסין בין שנתגרשה מן הנישואין ואפילו ריח גט פוסל בכהונה וכופין אותו להוציא והיכי דמי ריח גט כגון שאמר לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם ואף על פי שלא הותרה בזה הגט נפסלה לכהונה (ואפילו לח נתגרשה ג רק מפום קול קידושין) בעלמא חע"פ שהוח בדוק שהיו ממש בחותן קידושין ואין נותנין גט רק מכח חומרת בעלמא

(א) ח"ל להוליח והח דקי"ל יבמה שמח הולד חוך ל' יום ונשחה לכהן דאין חולנין כמ"ש לקמן ס"ס קס"ד עיין חו' פ"ב דיב מות קף ד ע"ח : ב
ספק גרושה וכן ספק חללה וספק זונה כולן מדחורייתא שלא ספק ממזר מדרבנן ועיין במגיד פי"ו הל"ב : ג רק מפום קול קדושין בחנונה
ים

ועיין לקמן סי' ז' סעיף ד' : (ב) אפ"ה פסולה לכהונה בהג"ה מרדכי (ק"ת סי' קל"ג ותצ"ו הרא"ש נטור ס"ק ת"ו) וכ"ה בש"ע (ס"ק ת"ו) וכ"ה בהגהות מיימוני פ"ו מהל' איסורי ביאה ה"ט ובהגהות אשרי פ' יש נוחלין אות ל"ב ובתשובת הרשב"א סי' תתצ"ה ובתשובת הרא"ש כלל ל"ב סי' ב' ובתשובת הרשב"ץ ח"ב סי' ל"ב ובתשובת מהר"י בן לב ח"ב סי' ל"ב ובתשובת מהר"י קולון סי' ק"ו ובתשובת מהר"י מינץ סי' ק"ב ובתשובת מהר"י בי רב סי' ל"ב ובתשובת מהר"י בי רב סי' ל"ב ובתשובת מהר"י בי רב סי' ל

עוכשיו מן הדין מכל מקו' לין מהירין מן הדין אם כן לרב לחפי' בגילוי מלת' לין מהירין והכוגרי' יבמות סה תחי ע"כ שיב"ל דחפי' ה"ל בגילוי מלת' עוכשי' משום דהוי כאו נכחב בהדי' דו הוו לין לחלק בין עוכש לאחרים ולכאורה היינ' על הרמב"ם דס"ל לחוקין אחו : יז הנרבעת לבהמה אע"פ שהיא בסקילה לא נעשית זונה ולא נפסלה לכהונה שהרי לא נבעלה לאדם והב' על הנדה אע"פ שהיא בכרת לא נעשית זונה ולא נפסלה לכהונה שהרי יח אינה אסורה לינשא לו וכן הבא על הפנויה אפי' היתה קדשה יט שהפקירה עצמה שהיא במלקות לא נעשית זונה ולא נפסלה מהכהונה שהרי אינה אסורה לינשא לו אבל הנבעל לאחר מאיסורי לאוין השוין בכל ואינה מיוחדת בכהנים או מאיסורי עשה וא"צ לומר למי שהיא אסורה לו משום עשוה או לכיתי ועבד הואיל והיא אסורה לינש' לו הרי זו הזנה כ וכן הגיור והמשוחררת אפילו נתגיירה ונשתחררה פחותה מבת ג' שנים הואיל ואינה בת ישרא הרי זו זונה ואסורה לכהן וכן בבת שבא עליה זר עשאה זונה (י) וי"א שהבא על חייבי עשה או על חייבי לאוין (יא) אפי' חייבי לאוין דשאר לא עשאה זונה בא חרן מהבא על היבמה :

ט כל הנבעלת לאדם שעושה אותה זונה בין באונס בין ברצון בין בשוגג בין כדרכה שלא כדרכה משהעמידה בה נפסלה משום זונה ובלבר שתהיה בת שלש שנים ויום אחד ויהיה הבועל בן תשע שנים ויום אחד ומעלה :

י כב אשת כהן שנבעלה אפילו באונס אסורה לו :

יא כג אשת ישרא שנאנסה אע"פ שמותרת לבעלה אסורה לכהונ' :

יב אשת כהן שאומרת לבעלה נאנסתי או שגגתי ובא עלי אח' או שבא עד אחד והעיד לו עליה שזינתה בין באונס בין ברצון אינה אסורה עליו שבא עיניה נתנה באחר ואם היא נאמנת לו או העד נאמן לו וסמך דער"ו לדבריה ה"ז יוציא כדי לצא' ידי ספק (וע"ל סי' קט"ו וסי' קע"ו) :

יג אשת כהן שאמרה לבעלה כר נאנסתי אע"פ שהיא מותר' לבעלה כמו שנתבאר הרי היא כה אסורה לכל כהן שבעולם אחר שימו' בעלה כו שהרי הודית שהיא זונה כז שאסרה עצמה ונעשית (יב) כחתיכה דאיסורא :

יד כהן שקדש גרוסה או קטנה ואחר זמן בא עליה וטען שמצאה דרוסת איש כח (יג) נאסרת עליו מספק כט שמא קודם קידושין נבעלה או אחר קדושין אבל ישרא שטען טענה זו לא נאסרה עליו שיש כאן שני ספיקות שמא קודם קדושין שמא אחר קדושין ואפילו נאמר אחר קדושין שמא באונס שמא ברצון שהאנוסה מותרת לישרא לפיכך אם קדשה אביה לישרא והיא פחותה מבת שלש שנים ויום אחד וטען שמצאה דרוסת איש נאסרת עליו מספק שאין כאן אלא ספק אחד שמא באונס שמא ברצון וספק של איסור תורה להחמיר :

טו כל אשה שקינא לה בעלה (תוד"ה) (טור) ונסתר' ולא שתת מי סוטה אסורה לבעלה אפי' הוא ישרא ואם מרת בעלה אסורה לכהן :

טז יצא לה לשם מזנה בעיר אין חוששין לה ואפילו הוציאה בעלה משום שעבר' על דת יהודית או בעידי דבר מכוער ומת קודם שנתן לה גט (יד) הרי זו מותרת לכהן :

יז לא פנויה

(י) ו"ח סהב' על הייבי עשה וכו' הי"ח הוא דע' הר' מב"ם פי"ח מהא"ב) ובאמת אין ביניהם מחלוקת לדין דודאי כ"ע ס"ל כהכי דחהיב לפי' חלל כוסל לכהונ' רק לענין מלקות משום זונה נהלקו על הרמב"ם דס"ל דחכור מקר' מחהינ' (דכחיב שאינה וגרושה לא יקחו להס לנשים כי אס בתולות מזרע בית ישרא ויחינו לוקה מקר' דזונה) וה"כ בחנם הבי' הלב לדעה זו בשם מחלוקת מחחר דאין נפק' מינה בזמן הזה לענין מלקות : (יא) לפילו חייבו לאוין דשאר : היינו משום, אבל חייבו מ' חלוחו ולו"ח מחזיר גרושתו וכוותה הוי נמי שאר עיין בהחולן דף מ"ט : (יב) כחחיב' דחיסור' וחס נחנה לחחל לדבריה שאחר מחמ' קטן לחמרה כך הוא מחלוק' בין הרחב"ד והמגיד (דהרחב"ד ס"ל דנחחנה חס נחנה לחחל לדבריה והמגיד מזנה ס"ל דאינה נחחנה לחף חס נחנ' לחחל לדבריה עיין בפי"ח מהא"ב : (יג) נאסרת עליו מספק לבעל' חחנה חס נחנה לחחל לדבריה עיין בפי"ח מהא"ב : (יד) ולעיל בסי' ל"ד ס"ק ט"ו פסק (להיכ' גיל' עליה קול שהית' מזנה תחת בעלה והכל מרגיש לחייה וכו') היה בעלמה חוששין לה משום זונה וכהן חוששין לה מדין תורה לריך לומר ללעיל שחי דהוחיל והכל מרגיש לחייה ודיית' טפי והוי כעדים והכי מייתי לה בש"ס עדים לחו בה דבר מכוער והב"ח כתב דהה' חיירי בפנויה ולעיל חיירי בח"ח ולין דבריו דרוים : דהה הכח בח"ח חיירי (ובאמת לפי מ"ש בשוך סחם אשה גיל' עליה אם שמה מזנה אין הוששין לה לפוסלה לכהונה ניחח החילוק שמחלק הב"ח חבל לפי מ"ש בלין בש"ע בי הרב הב"י הכי ג"כ בח"ח ועיין בקונטרס לחרון סי' נ' :

(טו) ומס

(טו) ואם נשאת לו תנח : כלומר אפי' בדוד פסולים תנלס וכר"ג ולת"ח ובעתים"ם לאחר זה לעניין י"ח ודיעבד אפי' בדוד פסולים הת גס לדעה ראחרונה דיוק הכי (ועיין בב"י) : (טז) הואיל והיא תומרת לכבר נבעלתי אפי' בדוד פסולין מכבר ר"ג ולתו דוקא במקום קבוע שהוכמחלה על מחלה : (יז) שלא ת"כ היו שני רובי' * לת ביאר דבריו אם בשני רובים אפילו לכתחילה תנכ"ת דוק דיעבד ועובד' דר' יוחנן בן נורי (פי' לחיה) בגמר' מעשה בתוקע בירדה למלחות מים מן המביין ואחכא תמר ר' בן אם לוב העיר מצויין לכהונה הרי זו תנכ"ת לכהונ' מיירי בטוענת בדי פי' שבדקה ואמרה לכבר נבעלתי וכן פי' הב"י שכן דעת הרמב"ם לחלק בין לכתחילה לדיעבד (פי' אפי' בשני רובים) ול"ל המגיד משנה כת' שדע' הרמב"ם כתין חילק : (יח) תנכ' לכתחילה (הוא דעת הטור) והיינו בחיכה טוענת (שלכבר נבעלתי) דאם טוענת (שלכבר נבעלתי) הת הטור בעל דעה זו ס"ל לדאחר רוב"ג כגי (אם אומרת לכבר נבעלתי אפי' לכתחילה :)

ז (א) קרוב נאמן לעדות זו (כוונית הגמ' כך היא בכתובות דכ"ו ע"ב עיר שכובשו בירכום כל בתולות המלחות בתוכה פסולות ואם יש להם עדי אפי' עבד אפי' שפחה הרי אלו נאמנים ואין אדם נותן על ידי עלמו ע"כ מתניתין וקתני עלה בגמ' ואפי' שפחה דידה מהימני ומימני לה תחיכד עמו (לעניין שביב מרע שנתן גט על תנאי תניא) שלא ע"פ עדים ואפילו ע"פ עבדו ע"פ שפחה תוך משפחתה שלבה גם בה (ותשמש לפניה) תמר רב כפי בשבויה הקלו * רב כפתא תמר הת בשפחה דידה הת בשפחה דידה לת מהימני והפריך ושפחה דידה לת מהימני והא קתני במתניתין אין אדם מעיד ע"י עלמו הת אדם מעיד ע"י עלמו הת ומשני שפחתה בעלמה דמי רב אפי תמר הת והת בשפחה' דידה וכו' לימת כתנאי זו עדות (פרט"י של שבוי' והכל כשרי' בה) תיט ותשה תינוק ותינוקת

יז לא פנויה שראוה שנבעלה לאחד והלך לו הבועל ואמרו לה מי הוא זה שבא עליך ואמרה אדם כשר הרי זה נאמנת ולא עוד א"א אפילו ראוה מעובר' ואמרו לה ממי את מעובר' ואמרה מאדם כשר הרי זו נאמנת ותהיה (היא ובתה) (טור) מותרת לכהן בר"א כשהיתה המקום שנבעלה בו פרש' דרכים או בקרנות שבשדו שהכל עוברי' שם והיו רוב העוברי' שם כשרים ורוב העיר שפירשו או העוברים ממנה כשרים שחכמים עשו מעלה ביוחסין והצריכו שני רובות אבל אם היו רוב העוברים פוסלים אותה כגון כותי' או ממזרים וכיוצא בהם אע"פ שרוב המקום שבאו ממנו כשרים או שהיו רוב אנשי המקום פסולים אף על פי שרוב העוברים שם כשרים חוששין לה ונאמר למי שפוסלת אותה נבעלה ול"א תנשא לכהן לכתחלה לכ ואם נשאת לא תצאו' א דבאומרת לכשר נבעלתי בחד רובא לכתחלה מכשירין ובדיעבד אפילו ברוב פסולים :

יח ראוה שנבעלה או שנתעברה בעיר אפילו לא היה שוכן שם אלא כותי א או חלל אחד ועבד וכיוצא בהם הרי זו לא תנשא לכתחלה לכהן לג שכל קבוע כמחצה על מחצה הוא (טו) ואם נשאת לא תצא (טז) הואיל והיא אומר לכשר נבעלתי היתה אלמת או חרשת או שאמרה איני יודעת למי נבעלתי או שהיתה קטנה שאינה מכרת בין כשר לפסול הרי זו ספק זונה ואם נשאת לכהן תצא (יז) אא"כ היו שני רובים המצויים כשרים לך ויש מי שאומר שאפילו נתעברה בעיר אם הלך הבועל אליה (יח) תנשא לכתחילה כיון דאיכא רוב העיר ורוב סיעות כשרים אא"כ הלכה היא אין וסתמא נמי שאין ידוע מי הלך למי תנשא לכתחילה :

הלכות אישות

ז דין אשה שנשבית ואיזו היא נקראת חללה ובו כ"ג סימנים

א שבויה שנשבית והיא בת ג' שנים ויום א' או יותר א אסורה לכהן מפני שהיא ספק זונה שמא נבעלה לכותי ואם יש לה עד שלא נתייחד כותי עמה ה"ז כשרה לכהונה ואפילו עבד או שפחה או (א) קרוב נאמן לעדות זו הגה

סימן א' ובת"ה סימן רנ"ט ת"ל בלמ"ז סס בסס ג' ת בחיכור דרבנן לת חיים הרמב"ם שמת זונה עם תחריס ג"כת"כ ג' דרוב כשיים הס ליכ' חסס ת"ל ת"ו לת חיישינן שמת זונה עם תחריס ג"כשת"ל אפי' בלת סבירת ג' ת נרחה בכה"ג מורה הרמב"ם דלת בעינן חרי רובי היכ' דיהיה זונה עם כבר ·

ולשיטת הרמב"ן ורשב"ם והר"ן בשוטנת בדי אפי' לכתחילה סגי ברוב ת' והסוגיי' לייירי בשחיכה תומרת לכבר נבעלתי ותו אין לכתחילה בין בדיעבד בעינן חרי רובי וכן הוא לפי' הרי"ף והטור וכן הוא לתיקץ הרשב"ם ולדעת בעל התתור לפילו בשחיכה תומרת לכבר נבעלתי סגי רוב ת' ומותרת לפילו לכתחילה וכיוצא דם"ל בפי' רש"י דסוגיי' אתיי' כר' יהושע תבל לר"ג די רוב ת' לפילו בשחיכה תומרת בדי וכל זת לייירי כשזנתה לו בוקח ומזנה תבל בנתינה וידוע שנשמה תק ר"ג מודה הלת מהני בדי דיהה ת"כ שמוע לתמר הלכה כר"ג ותת לת תעניד עובד' עד שיהיה רוב כשיים לת תמר בנתינה כשתין לה מגו ובתיכוך שני של תום כתבו דתייירי תומרת בדי מ"מ בלת מגו ומנתינה ת"מ בלת מהני לכתחילה תפי' חרי רובו גם תייירי כל זת להכשיר תותה תבל להכשיר הולך לו הוי כדיעבד לכן לפילו בדוד פסולים נתמרת להכשיר ותם ת"ל לשתול תותה עיין סימן ד' * ובשהולך בשר לקהל כשר ג"כ לכהן ות"ל לחלק בינשים תפי' בדוד מתזרים והיא תומרת לכבר נבעלתי כשר הולך תפי' לכהונה * מיהו אם היא גרושה לת שייך בולד ג"כ תחילה ודיעבד כי שמת מהן בת עליה והולד חלל : **לב** ותם נשאת לת תנלת תפי' בדוד פסולים נמי לת תנלת שת ת"ק בדוד ת' כשיים נמי דוק' אם נשאת לת תנלת ולי"ל ת"ל בדוד ת' דיעבד שת בדוד פסולים לת נלכך בין דיעבד : **לג** שכל קבוע וכו' ולייירי דתיכ' חרי רובי שת כשנבעל בעיר תבר דה פסול ת' לת הוי קבוע תפי' לת ייעגין אם תיהי תזל לגבי' לת תיהי תזל מ"מ בלת מהני חרי רובי וכ"כ הב"י ולת מהני חרי רובי שת כשהבית היה במקו' לנייירי : **לד** ים מי שתומ' היינו דעת הטור וכתב הב"י דגורס בס"ם לת לריכת דקת תזל' תיהי לגבייהו מ"ה אם לת ידעינן אם תיהי תזל" מהני והרמב"ם גורס דלת' תויל תיהו והבריו תמוהים בעינו מאוד הן בפי' הרמב"ם הן בפי' הטור גם הגירסי לת לריכ' טעות היא וכבר מוחק מהר"ל בת"ם שת הרמב"ם והטור גורסי' דלת' תזלי שת לפי התירוץ מעלה עשו ביותבי' בעינן ע"פ הדין חרי רובי בלת גזירה וס"ל להרמב"ם אם הבייתה בעיר ויש לחוש שמת תזל' תיהי לגבי' ת"כ חו לת הוי חרי רובי מ"ה בעינן דהבייתה היא בפרסת דרכי' והטור תע"ג דס"ל ג"כ להמסקנ' בעינן חרי רובי מ"מ בת"י לת מתמירי כ"כ תת"כ בילוע דתזל' תיהי לגביה ותם יהוע מי הוא הבועל מן העיר תן מן הסיעה תו לת מהני חרי רובי דהת יהוע מי הוא כשת"י מי הוא לת מהני חרי רובי כ"כ הרשב"ת ולת פליג על הטור שת לת לדעת הטור מ"מ היכת דבעינן חרי רובי לת מהני בשיהוע מי הוא ולת במשמעות ג"י דרשב"ת חולק על הטור · ומשמע מכל הפוסקים כשהי' במקום זה ונתעברה ויכ' בתקום זה חרי רובי לת חייסי' שמת זונה בתקום תחר תבר תין בס חרי רובי שת תומרים כתן היתה הזנות דהת קי"ל לתפי' לעניין תיסור לת מחזיקים מתקום למקום כמ"ש ריש נדה פלוגת' חקר' וכ' יוחנן לעניין טומאה וכן פסק בתו"ה והוב' בהגהת הרב רמ"א כשמ"כ כלי חולבת בין כלים שת בבר לת מחזיקים מתקום למקום ולת חייסי' שמת הותחה בין הכלים תע"ג דלת ילפינן תיסור משומאה מכל מקום בכה"ג דתיכ' סבר ילפינן תיסור משומאת ועיין בי"ד ס"ה תע"ג דכתן הוי דבר דייידי דהיא הולכות תמיד מ"מ לת חייסינן שמת זונה בתקום תחר · ונראה בפלוגת' שנים לחוש לדעת הרמב"ם תפי' בתומרת לכבר נבעלתי בעינן חרי רובי וכשתיכה תומרת בדי תו תפי' בדיעבד בעינן חרי רובי מיהו אם תיכ' חרי רובי תומרת לת בתחלה דהת לרוב פוסקי' הדין הכי ולהמגי' ד"ל גם הרמב"ם ס"ל הכי וכשתומר' בדי ונשתת תפי' בדוב פסולי' לת תנלת ועיין סימן ד' :

ז א תסורה לכהן ותם היא נשואה לכהן תלת ממנו תע"ג זונתה ותומרת לכבר נבעלתי ונשתר לכהן דקי"ל לת תנלת תפילו בדוב פסולים וכתן תפי' אם תמרה טהורה תני תינה נאמנת שתני זונת דתמרי' תשה בתוקם ומזנה תע"ג דתינו שת ספק זונתה ונעלם' קי"ל תין תשה נאסרת מבעלה שת בקינוי ומסתירה תו ע"פ שני עדי' בין תשת כהן ובין תשת ישראל כתן מפני מעלת יוחסין כהונה תסורה כ"כ בתהרי"ק שורש ס"ק כ"ח ותכבר תם שבוי נשתת לישראל ונמל' דהי' בתולה מותר' תחר מיתתו לכהן ול"ע ונע"ז תוסר וכתב ויש לחוש שמת הערה בה השגתי :

ב ואפי' נשים אלו לדעת הרמ"ק דס"ל כדעתי לעיל נמי מסוס דעכו"ס לא שייכי דס"ד דהוה כסד לעדות שדוי ולמילף מדהוה נתמן להעיד דמת בעלה ח"ח למילף ד"ל היה תוביה דנתמנת לומר דמת בעלה ואח"כ נתמנ' כיון כמה שכתוב בתשוב' הרמ"ק חצל שדי חנינ' דהדי' דנתמנת בשדוי וכן תמה נתמנת שלח חמות' ס"ד דפסולה להעיד שמת בעלה קמ"ל דד"ס כוותי' לקלקלה על בעל' מש"כ כאן דאין שייך לומר דכוותה לקלקלה דהא בלא עדות שלה תכורה לבעלה ח"כ אין חילוק בין חמותו לשאר נשים ממילא היה בכלל היתר שאר נשים ולא כח"מ שהניח בל"ע ס"ג עדות עכו"ס מעדות חמות ולא קשה מידי וכלל הוא אין לנו שלח מה שתמרו הז"ל ועל חז"ל אין להקשו' מ"ש עדות עכו"ס מעדות חמות דח"כ בל"ז קשה על הרמ"ק שכתב עדות עכו"ס לא מהניו בס"ם שהוא כשר בשדוי חלה על עבד וקטן ונשים נתמנים שלח אין לנו שלח מ"ש חז"ל : ג מעשה וכו' כל"ל מעשה ולא ידעי' וכן הוא ברמב"ם ודין בכני עכו"ם הוא ולא קאי על קטן שלח בנה ובתה אפי' גדולים בעיון דוק' בחל"ח ומ"ש בסמוך קדוש נתמן להעיד לה אפילו בנה ובתה ודבר זה ל"ל מ"ש הח"מ לכן לא הבי' בחכך דעת הפוסקי' דס"ל בנה ובת לריכים חל"ח כי בוודאי ס"ל להיפוך הדין שכתב כאן : ד מעיד לעלמו אפי' חל"ח שע"ג דלעיל רס"ג מבואר חל"ח נתמן להעיד עלמו לאחול בתרומה מ"ת ביותסין מעלה עשרו והחמירו כ"כ תוס' והר"ן והג"מ ורוק' להעיד ח"י אחל"ח אם לא ידע שום אדם דהיה שדוי שמא וידוע דלא נטמאת מותרת לו : ה וה"ה לעד אפי' עד הבא לב"ו ח"מ אחל' בפלוגת' הל"ל אם כותי נתמן בחל"ח ולהרח"ש דסובל כותי ה"ה עד אפי' עד נמי פסול אחל' בתשובת הם"ך ס"ח סי' ו' אחריך בזה וכתב גם הרמ"ך מתיר בעד אפי' עד ומ"מ למעשה אין להורות כוותיהם וע"ש : ו אחל"ח להחמיר הבא מ' סוף יבמות מבואר בלונדר' זו אם כותי ח"ל אמכל"ח שמת בעלה וכותי ח' חל"ח חי הוה אם יכול להכחיש ה"ל החורה לא האמינוהו שלח להקל ולא להחמי' וכן דעת הר"ד ס"ב וב"כ בתשוב' הרשב"ח ועיין בק"ע סי' קל"ו וסמ"ע אמ' פסק ליכול להכחיש וכ"פ בתשו' הר"ן ובתשו' מהר"מ מלובלין סי' קל"ג וכ"מ מלקמן סי' י"ז סל"ו ול"מ שכן להחמיר לא מהני אפי' בכה"ג לכותי ח' מעיד חל"ח ובתוה"ש הביא וכותי ח' מכחישו נתמן להקל ול"ד להא דלקמן כי כאן הולבי' אחר המיקל כמ"ש בסמוך אם לא תאמר טמאה היא והחזה תאמרה טהורה היא מיהו הכשר לא מסתבר לן מסתמא דאחר שמת בעלה נראה לחיירי בכותי ח' שהעיד חל"ח דהי' טמאה לא מהני עדותו להחמיר להתיקה כוודאי טמאה שלא הניח כאן לא העיד כלל ודינה כשאר שדוי וכן לקמן סי' י"ז דוק' כשאין מכחיש השני אחל' כותי ח' שהוא חי כאן לא תאמר והיה בספק : ז לא נשתנה אחל' לאחר מהני עדותו ולא תאמר דמעיד משום דכבר ידעו וכ"כ בח"מ ופשוט וכל זה חיירי בידוע דהיתה בשדי אחל' אם ח"י שאל הוא ויודע דהי' טהורה מותר ליה' חוטה ונראה בזה לפ' הל"מ שאם בד"מ חולק על מה שהחיר הרב"ד אפי' אם ח"י דטהורה היא * ואפשר עדיף דהיתה בשדי והו' מעיד עליה שלא דח"י שהו' כהן ויש לו מיגו דלא היה אומר דהו' כהן ועיין בחשו' שער אפרים סי' ק"ו : ואם לא ידע דהיתה שדוי ונשתה בלא התרת ב"ד עיין בסמוך : ח אפי' אם היו שם ע"ם שהי' שדוי ואפי' אם ע"ח מעיד דהי' טמאה מחירי' חוטה וכן מסתבר להדי' בדם"י דף כ"ג ע"ב : ט ועד ח' מעיד שהי' נשתמאה מנוגה בחגיר והר"ן אפי' עד הרחוק הוא עד כשר ואח"כ נחזה חשה וחמרה טהורה היא מקילין בשדוי ומותרת לכהן אפי' עד כשר שהעיד נטמאת בח' בחלה וחשה בסוף ולא תאמרין בכה"ג כל מקום שהחמיר ע"ח הוי כאילו אם לא תאמרי' חוקם חד לגבי חד ויש לחלוק עידי שדוי ח"ג בעודם שמת בעלה לא מהני עדות כזו כאן בשדוי מקילין ח"ג לענין כותי ועד אפי' עד מחמירי' יותר מעדות שמת בעלה ל"ל כמ"ש בסמוך ועיין בב"ג : י שאם היו חומרת וכו' כ"כ בב"ג ולמד מבריית' דקי"ג אחי שאשה וחבירתה טהורה וע"ח חומר אחת מהן נטמאת ופי' הוא הבריית' אפי' בנשואה חייבי' היינו בידוע שנבעל אז נטמאת לו אפילו בנשואה אחי' בנשואה אפי' עד אחד מהני עדות כזו כאן בשדוי מקילין ח"ג לענין כותי ועד אפי' עד מחמירי' יותר מעדות שמת בעלה ל"ל כמ"ש בסמוך ועיין בב"ג : י שאם היו חומרת וכו' כ"כ בב"ג ולמד מבריית' דקי"ג אחי שאשה וחבירתה טהורה וע"ח חומר אחת מהן נטמאת ופי' הוא הבריית' אפי' בנשואה חייבי' היינו בידוע שנבעל אז נטמאת לו אפילו בנשואה אחי' בנשואה

מח עלמה על בעלה אחל בנויה נתמנת לאסור אח עלמה לבנותה : יח לו

ב ואפי' נשים אלו לדעת הרמ"ק דס"ל כדעתי לעיל נמי מסוס דעכו"ס לא שייכי דס"ד דהוה כסד לעדות שדוי ולמילף מדהוה נתמן להעיד דמת בעלה ח"ח למילף ד"ל היה תוביה דנתמנת לומר דמת בעלה ואח"כ נתמנ' כיון כמה שכתוב בתשוב' הרמ"ק חצל שדי חנינ' דהדי' דנתמנת בשדוי וכן תמה נתמנת שלח חמות' ס"ד דפסולה להעיד שמת בעלה קמ"ל דד"ס כוותי' לקלקלה על בעל' מש"כ כאן דאין שייך לומר דכוותה לקלקלה דהא בלא עדות שלה תכורה לבעלה ח"כ אין חילוק בין חמותו לשאר נשים ממילא היה בכלל היתר שאר נשים ולא כח"מ שהניח בל"ע ס"ג עדות עכו"ס מעדות חמות ולא קשה מידי וכלל הוא אין לנו שלח מה שתמרו הז"ל ועל חז"ל אין להקשו' מ"ש עדות עכו"ס מעדות חמות דח"כ בל"ז קשה על הרמ"ק שכתב עדות עכו"ס לא מהניו בס"ם שהוא כשר בשדוי חלה על עבד וקטן ונשים נתמנים שלח אין לנו שלח מ"ש חז"ל : ג מעשה וכו' כל"ל מעשה ולא ידעי' וכן הוא ברמב"ם ודין בכני עכו"ם הוא ולא קאי על קטן שלח בנה ובתה אפי' גדולים בעיון דוק' בחל"ח ומ"ש בסמוך קדוש נתמן להעיד לה אפילו בנה ובתה ודבר זה ל"ל מ"ש הח"מ לכן לא הבי' בחכך דעת הפוסקי' דס"ל בנה ובת לריכים חל"ח כי בוודאי ס"ל להיפוך הדין שכתב כאן : ד מעיד לעלמו אפי' חל"ח שע"ג דלעיל רס"ג מבואר חל"ח נתמן להעיד עלמו לאחול בתרומה מ"ת ביותסין מעלה עשרו והחמירו כ"כ תוס' והר"ן והג"מ ורוק' להעיד ח"י אחל"ח אם לא ידע שום אדם דהיה שדוי שמא וידוע דלא נטמאת מותרת לו : ה וה"ה לעד אפי' עד הבא לב"ו ח"מ אחל' בפלוגת' הל"ל אם כותי נתמן בחל"ח ולהרח"ש דסובל כותי ה"ה עד אפי' עד נמי פסול אחל' בתשובת הם"ך ס"ח סי' ו' אחריך בזה וכתב גם הרמ"ך מתיר בעד אפי' עד ומ"מ למעשה אין להורות כוותיהם וע"ש : ו אחל"ח להחמיר הבא מ' סוף יבמות מבואר בלונדר' זו אם כותי ח"ל אמכל"ח שמת בעלה וכותי ח' חל"ח חי הוה אם יכול להכחיש ה"ל החורה לא האמינוהו שלח להקל ולא להחמי' וכן דעת הר"ד ס"ב וב"כ בתשוב' הרשב"ח ועיין בק"ע סי' קל"ו וסמ"ע אמ' פסק ליכול להכחיש וכ"פ בתשו' הר"ן ובתשו' מהר"מ מלובלין סי' קל"ג וכ"מ מלקמן סי' י"ז סל"ו ול"מ שכן להחמיר לא מהני אפי' בכה"ג לכותי ח' מעיד חל"ח ובתוה"ש הביא וכותי ח' מכחישו נתמן להקל ול"ד להא דלקמן כי כאן הולבי' אחר המיקל כמ"ש בסמוך אם לא תאמר טמאה היא והחזה תאמרה טהורה היא מיהו הכשר לא מסתבר לן מסתמא דאחר שמת בעלה נראה לחיירי בכותי ח' שהעיד חל"ח דהי' טמאה לא מהני עדותו להחמיר להתיקה כוודאי טמאה שלא הניח כאן לא העיד כלל ודינה כשאר שדוי וכן לקמן סי' י"ז דוק' כשאין מכחיש השני אחל' כותי ח' שהוא חי כאן לא תאמר והיה בספק : ז לא נשתנה אחל' לאחר מהני עדותו ולא תאמר דמעיד משום דכבר ידעו וכ"כ בח"מ ופשוט וכל זה חיירי בידוע דהיתה בשדי אחל' אם ח"י שאל הוא ויודע דהי' טהורה מותר ליה' חוטה ונראה בזה לפ' הל"מ שאם בד"מ חולק על מה שהחיר הרב"ד אפי' אם ח"י דטהורה היא * ואפשר עדיף דהיתה בשדי והו' מעיד עליה שלא דח"י שהו' כהן ויש לו מיגו דלא היה אומר דהו' כהן ועיין בחשו' שער אפרים סי' ק"ו : ואם לא ידע דהיתה שדוי ונשתה בלא התרת ב"ד עיין בסמוך : ח אפי' אם היו שם ע"ם שהי' שדוי ואפי' אם ע"ח מעיד דהי' טמאה מחירי' חוטה וכן מסתבר להדי' בדם"י דף כ"ג ע"ב : ט ועד ח' מעיד שהי' נשתמאה מנוגה בחגיר והר"ן אפי' עד הרחוק הוא עד כשר ואח"כ נחזה חשה וחמרה טהורה היא מקילין בשדוי ומותרת לכהן אפי' עד כשר שהעיד נטמאת בח' בחלה וחשה בסוף ולא תאמרין בכה"ג כל מקום שהחמיר ע"ח הוי כאילו אם לא תאמרי' חוקם חד לגבי חד ויש לחלוק עידי שדוי ח"ג בעודם שמת בעלה לא מהני עדות כזו כאן בשדוי מקילין ח"ג לענין כותי ועד אפי' עד מחמירי' יותר מעדות שמת בעלה ל"ל כמ"ש בסמוך ועיין בב"ג : י שאם היו חומרת וכו' כ"כ בב"ג ולמד מבריית' דקי"ג אחי שאשה וחבירתה טהורה וע"ח חומר אחת מהן נטמאת ופי' הוא הבריית' אפי' בנשואה חייבי' היינו בידוע שנבעל אז נטמאת לו אפילו בנשואה אחי' בנשואה

הגה ב (ב) ואפילו נשים אלו נתמנת נתמנת בעדות אשה כגון חמותה וכו' נתמנת בשדוי : (הגהות שפסי פרק ג' דכתובות)

וב' שבויות שהעידה כל אחת לחבירתה רבי אלו נאמנית (ג) וכן קטן שהיה מיסיח לפי תומו נאמן ג כעשה בא' שנשבה הוא ואמו ובנה מסיח לפי תומו ואמר נשבינו לבין הכותים אני ואמי יצאתי לשאוב מים דעתי על אמי ללקוט עצים ודעתי על אמי והשיאו אותה חכמים לכהן על פיו ויש שכתב שהקטן נאמן אפילו במרתבון לרבו העיד :

ב אין הבעל נאמן להעיד באשתו השבויה שלא נטמאה שאין אדם מעיד לעצמו וכן שפחתה לא תעיד לה אבל שפחת בעלה מעידה לה ושפחתה שהיתה מסיחה לפי תומו נאמנת : הגה כותי פסול לעדות שדוי ואפי' מסיח לפי תומו אינו נתמן (הרמ"ם בפ"ל מ"ג) ויש מקילין במסיח לפי תומו (ריט"ו) (ר) ה וה"ה לעד אפי' עד (ה) ומסיח לפי תומו לית מהני אלא לקולא ו אבל לא להחמיר : (ר"ד כהן בית ח')

ג כהן שהעיד לשבויה שהיא טהורה (ו) כ"ז ג לא ישאנה שמא עיניו נתן בה ואם פראה והעיד בה ה"ז ישאנה שאילו לא ידע שהיא טהורה לא נתן בה מעותיו :

ד האשה שאמרה נשביתי וטהורה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ח אפי' היה שם עד א' שמעיד שהיא שבויה אבל אם יש שם שני עדים שנשבירת אינה נאמנת עד שיעיד לה אחד שהיא טהורה :

ה היו שם ב' עדים שנשבית ט ועד אחד מעיד שנטמאה וא' מכחיש אותו ומעיד לה שהיא טהורה ולא נתייחד עמה כורתי עד שנפדרת אפי' זה שמעיד שהיא טהורה עבד או שפחה הרי זו מותרת : הגה וי"ח י אפי' היה חומרת נטמאתי נתמנת נגד עד ח' שאמר טהור' (ז) אבל לא נגד ג' עדים (הגהות שפסי פ' התשה שנתארמל)

ו כמי

הגה ב (ב) ואפילו נשים אלו נתמנת נתמנת בעדות אשה כגון חמותה וכו' נתמנת בשדוי : (הגהות שפסי פרק ג' דכתובות)

וב' שבויות שהעידה כל אחת לחבירתה רבי אלו נאמנית (ג) וכן קטן שהיה מיסיח לפי תומו נאמן ג כעשה בא' שנשבה הוא ואמו ובנה מסיח לפי תומו ואמר נשבינו לבין הכותים אני ואמי יצאתי לשאוב מים דעתי על אמי ללקוט עצים ודעתי על אמי והשיאו אותה חכמים לכהן על פיו ויש שכתב שהקטן נאמן אפילו במרתבון לרבו העיד :

ב אין הבעל נאמן להעיד באשתו השבויה שלא נטמאה שאין אדם מעיד לעצמו וכן שפחתה לא תעיד לה אבל שפחת בעלה מעידה לה ושפחתה שהיתה מסיחה לפי תומו נאמנת : הגה כותי פסול לעדות שדוי ואפי' מסיח לפי תומו אינו נתמן (הרמ"ם בפ"ל מ"ג) ויש מקילין במסיח לפי תומו (ריט"ו) (ר) ה וה"ה לעד אפי' עד (ה) ומסיח לפי תומו לית מהני אלא לקולא ו אבל לא להחמיר : (ר"ד כהן בית ח')

ג כהן שהעיד לשבויה שהיא טהורה (ו) כ"ז ג לא ישאנה שמא עיניו נתן בה ואם פראה והעיד בה ה"ז ישאנה שאילו לא ידע שהיא טהורה לא נתן בה מעותיו :

ד האשה שאמרה נשביתי וטהורה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ח אפי' היה שם עד א' שמעיד שהיא שבויה אבל אם יש שם שני עדים שנשבירת אינה נאמנת עד שיעיד לה אחד שהיא טהורה :

ה היו שם ב' עדים שנשבית ט ועד אחד מעיד שנטמאה וא' מכחיש אותו ומעיד לה שהיא טהורה ולא נתייחד עמה כורתי עד שנפדרת אפי' זה שמעיד שהיא טהורה עבד או שפחה הרי זו מותרת : הגה וי"ח י אפי' היה חומרת נטמאתי נתמנת נגד עד ח' שאמר טהור' (ז) אבל לא נגד ג' עדים (הגהות שפסי פ' התשה שנתארמל)

ו כמי

ן מי שאמרה נשביתי וטהורה אני והתירוה בית דין לינשא יא (ח) לו שבחת לפני ב"ד ולא מיחו בה) ואחר כך באו שני עדי שנשבית הרי זו תנשא לכתחלה ולא תצא מהתירה ואפי' נכנס אחריה שבאי והרי היא שבויה לפנינו ביד אדוניה הרי זו לא תצא מהתיר' שהתירוה ומשמרין אות' מעתה עד שתפרה ואם באו לה יב ב' עדים אחר כך שנשמאת אפילו נשאת ואפי' היו לה בנים הרי זו תצא (ט) ואם בא עד אחד אינו כלום :

ז אמרה נשביתי וטהורה אני ויש לי עדים שאני טהור' אין אומרים נמתין עד שיבואו העדים (י) אלא מתירין אותה מיד ולא עוד אלא (יא) אפי' יג יצא עליה קול שיש עליה טומאה מתירין אותה עד שיבואו יד שבשבויה הקילו :

ח האב שאמר נשבית בתי ופריתי בין שהיא גדולה בין שהיא קטנה טז (יב) אינו נאמן לאוסרה * (וה"ה אם תומר שנבעל בעלת מיכור) (הג"מ פי"ח מה' ב' מסח הסמ"ג) :

ט אשת כהן שנאסרה עליו משום שבויה טז (יג) הואיל והרבר ספק הרי זו מותרת לדור עמו בחצר אחד ובלבד שיהיו עמו תמיר בניו ובני ביתו לשומרו :

י יז עיר שבא במצור ונכבשה אם היו כותי' מקיפים את העיר מכל רוחותיה (יד) כדי שלא תמלט אשה אחת עד שיראו אותה ותיעשה כרשות הרבי כל הנשי' שבתוכה פסולו' כשבויו' שמא נבעלו לכותים אלא מי שהיתה מג' שנים ולמטה ואם היה אפשר שתמלט אשה ולא

יא לו שבחת כ"כ בתשובת הר"ך מה שבחת הוי כלו תומרה טהור' תני' ומה שלא מיחה לה הב"ד הוי כלו היתירה והיינו כשיצוע לב"ד דהית' שבוין ול"ל לא היה עידי' דהיתה שבוי' דלא בעת שבחו היתה לו הי' עידי' אלא היתה תמרה דהיתה שבוי' ומשיים שם בתשו' לפי שבחת בשנעה לא תלת והא דתני' בתוספתא והתירו' הב"ד היינו שם לא בחת עדיין אבל שם בחת בלא התר' הוי כמו היקידו' ולא בחת בע"ג בזוזבת תחת בעלה ובתו עדיים דהיתה בשבי' תלת ב"ה דהיתה בוגעת בדבר אבל כלן היה ביכה להשבח לאחר ולא לכהן מ"ה בתמנת ובד"מ הבי' בדבריו ובתוב"ע בשמיע דבריו משמע דלא ס"ל כן לסמוך על סברת זו ואפי' שם לא בחת לב"ד רק בשי' ותמרה בשביתי ג"כ לא פסק כרב"ך שאי' דוקא שם בחת לפני הב"ד ותמרה טהורה תני והב"ד לא התירוה עדיין ובשבת בפניהם בזה בהתיר ובן משמע מלשון הג"ה זו ועיין בד"מ מ"ש עוד בשם תשו' הכ"ל שם לא ידוע לב"ד דהיתה בשבי' שבת ידוע ותיה תומרת לו טהור' תני ותמרה בשביתי ג"כ לא פסק כרב"ך שאי' דוקא שם בחת לפני הב"ד ותמרה טהורה תני והב"ד לא התירוה עדיין ובשבת בפניהם בזה בהתיר ובן משמע מלשון הג"ה זו ועיין בד"מ מ"ש עוד בשם תשו' הכ"ל שם לא ידוע לב"ד דהיתה בשבי' שבת ידוע ותיה תומרת לו טהור' תני יכול לישא חוצה לפי שחזקתה

וטו"ל ורי"ו מותרי' ויש לומר הרי"ף והרח"ם נמי ס"ל כן יש להקל כזה :
יח שלח תשמה ח' דס"ב לח תפשט בעי' זו והרי"ף וסאר פוסקים פסקו לקולא' וכתב הב"ח כיון דבר דבמקום שנהגו לקול לפ"ז ל"ל היכ' דפליגי הפוסקים נהגינן נס כן לאחר המיקל · ועיין תשוב' מהרי"ק ס"ס ק"ס דלא החלוט אח שאת לפסוק בשניה כדברי המיקל :
יט שמרה כ"כ הרמב"ן והר"ן כתב תפילו לא נאתה לב' עדותי' תורה ודין זה תלי' בפירוש רש"י ותוספות בבוגי' כיון דשרי להו לבולהו כמה ח' דשי ע"ש : כא שפשט ועגר כתב רש"י וכן הלכות אחרת הי' שוקט ונטות ואינו נתפס לשרוח הוי כאומנו מלכות : כא כן יפשיטו מכים כ"ג רי"ו ושם ס"ו כ"כ רש"י ע"ז דף כ"ג ושם כתבו תום' והרח"ם שני היכולי' למה שם נחייתה מוחרת לתיכון הרחשון כתבו דקי"ל כרבינא דאמר שם אין עלי' * והא ע"י ממון מוחרת לבעלה לאו משום הפסד ממון שא לעול' בדיעבד מוחרת שם לא שים חשם נפשות ועי' ממון דקתני היינו לאכוקי ע"י נפשות וכתב הרח"ם לפ"ז ה"ה שם הפסו אוהה כדי שיפדוה בממון נמי מוחרת דהא בדיעבד מוחרת כל שהיו מ"מ נפשות * ונראה פשוט שיב' דבניו' אין חילוק בין יד ישרש תק כי לבין יד לומות תקיפי' ובין כך ובין כך מוחרת אע"ג דיש תקיפי' ויכולים להוליא המעות תק שיעשו מעשה ויצאו' עלי' מ"מ לא חייטינן בדיעבד שהא דהא לכילי המעות תק משום הפסד ממון הוא וכמו בין דלוקחי כמו' בן העבו"ס ולא חייטינן לרבינ' בדיעבד ושם לא שייך הפסד ממון ח"כ ה"נ מוחרת ומחני' בא שקלון שלא התירוה שא ע"י עידי' ע"כ ס"ל הורהב' שחני פ"ב דרש"י דכתובו' שם דכתב כיון דהניע זמן ולא נפדיה הרי היא של עבו"ס דהיינו ע"ה בעינן עידי' לפ"ז דמוכח שיב' דבניו' דאין חילוק בין יד לומו' תקיפה לבין יד ישרש תקיפה * ח"כ הרח"ם וסאר פוסקי' דהניחו בכתבו' הבין של רב דמחלק בין יד ישרש תקיפי' לבין יד לומות תקיפי"ם מ"ש דלא קי"ל כרבינא שא קי"ל כמסקנ' שם בע"א וכתירץ שני של תום' והרח"ם דחייטינן להפסד דוקא כשחפסו לוחה ליתן מעות לחורה לבעלה מ"ה פסק הרב רמ"ח בכרי"ו ולא חייט למ"ש הרח"ם בזה שיב' דבניו' ולא כח"מ שחמה על הרב רמ"ח לא ידע לא חש למ"ש הרח"ם בזה * ועיין מהרי"ק ס' ק"ס הבי' המחלקי' מה בין יחוד לנחבשה ע"י ממון ולא הבי' שם פוסק דס"ל בדיעבד מותר שא ווודאי עיקר כמ"ש * ורי"ו שהבי' החילוק בין יד ישרש תקיפי' לבין יד לומות תקיפי' ומ"מ כתב בתחלה כשחפסוה לית מעות הוי מחמת ממון לאו משום תוקמת' דרבינ' כ"כ שא מסבר לי' כ"ל בתחלה אע"ג דכה"ג הוי הפסד * ומ"ש בדיעבד שו דמותרת לכתחלה היינו אפי' בפנוי וכ"כ ב"ח : כב לבעלה ישרש לפ"ז לריך טעם למה שבבשה מותרת לבעלה ישרש דהא בכבשוה חיכ שכנגד נפשו * דהא קי"ל רובם לחיה ומ"מ לא חייטי' שמא נתלרי' ורחיקי בהג"מ סוף קידושין הקם בן בשלם להני פוסקי' דס"ל החשם הוא מפני חזקתו מלכו' י"ל נחזקו מלכות אין חשם הריגה ודא דקי"ל רובם לחיה היינו במלכות אחרת שא לגיטת הפוסקי' דס"ל אף במלכות אחרת חיישי' קשה * ולמ"ש בת"ה סי' רמ"ח כל שהיה שנוי' ונחבשה שלא כדין אין חשם שמא נתלרי' מ"ה כתב בעת הזשמד לא חייטי' שמא אתרלה י"ל שנוי' ונחבשה נמי שלא כדין הוא לא חייטי' שמא אתרלה אבל נראה דוב פוסקי' לא ס"ל כן דהא הרח"ם בתשו' כלל ל"ב סי' ח' מאריך בזה ובתב בעת הזשמד קורם שהגירה פא חייטינן שמא אתרלה ז"א ולא ס"ל כסבר זו וכן בהג"ה סמ"ק כתב ר"ינסבי' על קירוש הבם לא חייטינן שמא אתרלה משום כיון דמבירה אח עלמה על קירוש ה' אין תאמר שהחט ואין אתרלה ג"א ולא ס"ל כסבר' זו וכן משמע בסמוך בסמ"ה מ"ב וב' שעת שעם והרג רב וכו' ול"ע : כג חייטינן שמא נתלרי כ"כ רש"י ותוס' ולא בהג"מ שבתב חזקה שהתלית : ולבתורה קשה הא קי"ל אין תבה נאסרה על בעלה שא ע"פ שני עדים או בקיוני וסגירה * ואפי' קוסי' זו בתו' מהרי"ק בם שנוי' לבתורה לבהן מתחת מעלת יוחסין הבהונה תקנו חז"ל אח זאת * וכ"ל פוסקים שו ס"ל אין חשם נאסרת וכו' ואיירי דוק לוגנין חשד שמא זנתה עם ישרש אבל עם עבו"ס חמור טפי וכן בשנוי לא ס"ל כסברת מהרי"ק שא לעניין עבו"ס שאני ועיין לקמן ס"ג : כד ודוק בנחבשה וכו' ולשמוך קאי לעניין שם היה תהיה לבעלה ישרש וכמ"ש בפסקי מהרח"י ופשוט הוא ובאיזה מאריך בח"מ : כה נשמר הדין כן פשק הרח"ם והר"ן בחקיקה כ"ל דוקא כשנשמר הדין של בעליהן למיתה ואייתי אחין על הנשים שום חיוב נפשות * והמגיד פי' הבוגי' דיש על הנשים חייב נפשות אפי' מיהו לפסק הלבה אין נ"מ מזה משום המגיד פי' כן שיב' דהרמב"ם והו' פשק כרבי יוחנן דס"ל אפילו שם לא נשמר הדין נמי הוין כן * וכל זה אייתי דוק כשהדין מלכות להפקיר נשיהם כשנשמר הדין בעליהן כ"כרש"י : כו שהי' סנורה ע"ם בפסקים

ולא ידעו בה או שהיה בעיר מחבואה אחת אפילו אינה מחזק' יח אא אשה אחת הרי זו מצל' הכל כיצד מצל' (טו) שכל אשה יט שאמרה טהור' אני נאמנ' ואע"פ שאין לה עד מתוך שיכול' לומ' נטלטתי כשנכבש העיר או במחבואה הייתי ונצלתי נאמנת לומר לא נטלטתי ולא נחבאתי ולא נטמאתי במד"א בגדוד של אותה מלכות שהם מתיישבין בעיר ואין יראים לפיכ' חוששין להם שמא בעלו אבל גדוד של מלכות אחרת כ שפשטו ושטקו ועבר לא נאסרו הנשים מפני שאין להם פנאי לבעול שהם עוסקים בשלל ובורחי' להם ואם שבו נשים ונעשו ברשותן אע"פ שרדפו אחריהם ישרא והצילו אותם מידם הרי הן אסורות ויש חולקין ואומרים שאף בגדוד של מלכות אחרת אסורות :

יא האשה שנחבשה בידי עכו"ם ע"י ממון מותרת אפי' לכהונה : הגה (טז) ודוקא שחייבי להם נפשו לגמרי כגה כא כן יפסידו מכיסם אבל לא תפסו אותה כדי שיפדו' בממון שלא יפסידו מכיסם אסורה לבעלה כהן (תשו' נחיב כ"ג וכן משמע בתו' ברק ח"מ) ע"י נפשות אסורה לכהונה לפיכך אם היה בעלה כהן נאסרה עליו : הגה וי"ח דיעל ידי נפשות אסורה אפילו בכ לבעלה ישרש כג דחייטינן שמא נתלרלה להם כדי שלא יהרגוה (תח"ו והרח"ם והעור והר"ן ונפסקי מהרח"י כיון ל"ג) כד (יז) והוקא בנחבשה מחמת עלמה ויש להם חשם מיתה (הג"מ פרקי"ח בשם י"ח) אבל בישנות חנושות מחמת בעליהן חינן אסורות שא ח"כ כה נשמר דין בעליהן למיתה (נפסקי מהרח"י כיון ל"ג) וי"ח דכל מקום כו (יח) שהיה כשורה להחיות ע"י פדיון ולחזור חינה אסורה לבעלה ישרש דאינה מהרלית אע"פ שחנושה מחמת עלמה (שם בתרח"י)

כז ובשעת

פסקו כרב מרי ועוד דאפי' לשמוי דרבי יוחנן פליגי חנאי בשמ' ולחד מינהו דפליגי לא קבי' לי' ולא מידי מה שמקשה בגמ' ח"ת דלא ערק' חדת מיניהו ולהלטרך לשנוי כשמעמו' רוחו' זו אח זו ובדחדר למת' שום לח וכלב' רק מצני כאן בחותה מלכות וכאן במלכות אחרת וח"כ כולם בחזקת שנויות ואח' דלא חייטינן לערק' חדת מיניהו וח"כ ניש לחמוה על הרב המחבר שכתב בדין זה סחם ולא כתב דהיש חולקין דפוסקין כרב מרי הולקין נמי על דין זה ועיין במגיד משנה שכתב בשם הרמב"ן והרשב"ץ דמאן דפסק כרב מרי כולם חסורות חע"ג דלא הדר למת' כלום דשם יש להן חיתת גויסו' ואינן נדברי הר"ן ולמעשה ל"ע בעיר שכבשה כרבים שם לריך ההתלי שכתב הרמב"ם חו להחמי כדברי הרי"ף והרח"ם והרמב"ן והרשב"ם : (טו) שכל חשה שאמר טהורה אני נאמנת : מסתע קשה לבה ל"ל ולומר טהורה אני דין שאמרה טהורה אני ע"י שנחבאתי חו נטלטתי דין שאמרה בידים הייתי ואפ"ה טהורה אני נאמנת ג"כ במגו אבל כל שלא נח ל"ל דאמרה טהורה אני לא נחבאתי ולא נטמאתי דין לה חלוק לומר שמא נחבאתי חו נטלטה שא מסתמ' חסורה וכך הדין הר"ן (דברי הרמב"ם) והשיג עליו הר"ן ודעתו שכל שים מחבואה חינה בכלל עיר שכבשה כרבים ואין טעמים לה דמסתמ' טהורה היה ועיין בתוספות (בכתובות דף כ"ז ע"ח) ד"ה בבח לישב עלי' שפירשו שלא כהר"ן : (טז) ודוק שחייב להם (בע"ז ל"ב ע"ח קתני החשה שנחבשה בידי גוים ע"י ממון מותרת לבעלה וקאמר רבינ' דחייטי' בדיעבד וע"י נפשות חסורה לבעלה וקאמר רבינ' דחייטי לכתחילה וחחי' בגמר' לעולם חפי' דיעבד נמי לא והכי היינו טעמא דמותר' לבעל' דמחייב' הכותי מעשה הפסד ממונו שחייבת להכותי) וכתב הרח"ם דדחייה בעלמא הוא דחחיי' הגמר' אבל דברי רבינ' לחת הם וע"י ממון דיים לאו דוק' דה"ה חפשוה כדי שיפדוה חעג"ג דליכ' הפסד ממון ברי' לכהן וכתב עוד שם בשם י' שחנן לחיכו' וגם בתוספות כתבו שני התירולים ובחיסור דכאן לחוי להבי' גם דעת המקילין ועוד יחבאר בסמוך דעת הרח"ם ודעת י' שחנן : (יז) ודוק בנחבשה מחמת עלמה : פשט לשון זה משמע דקאי על שני הדיעות (ר"ל דעה הרחשונה שהבי' המהבר דחסורה לבעלה כאן והי"ח שהבי' הרב בהג"ה ודחפי' לבעלה ישרש חסורה) דבל שלא נחבשה מחמת עלמה שא מחמת בעליהן חינן חסורות שא בנמר דין בעליהן למיתה ואפי' לכהן חינן חסורו' וכן הוא משמעו' לשון המגיד משנה ושם בוודאי הרב כך ח"כ דבריו סותרי' להא לפני זה כתב דחינה מותרת לבעל' כהן שא ח"כ יפסידו מכיס' וח"כ בודאי כל שנתפשות מחמת בעליהן ושא בנמר דיניהן למיתה מ"מ לא עדיפ' מנחבשה ע"י ממון ושם ה"ה חסורה כל שאין כאן הפסד ממון מכ"ם הבח דאיכ' חשם סכנה דשמ' יוגמר דין בעליהן למיתה ובודאי לדעת הרב ר' שחנן שכתב דכל שנחבשה תחת יד גוי ואין לו עליה חו על בעלה ממון חסורה אפי' בדיעבד ודאי ק"ל כר' יוחנן (דס"ל בכתובו' דף כ"ז ע"ח שלא נמנר דין בעליהן להר יגה) ומאן דפסיק בחזקה (דס"ל שם והוח שנמנר דין בעליהן להריגה) מוכרח לומר כדע' הרח"ם דע"י ממון לחו דוקא ולעולם חינה חכורי' שא שים עליה חשם נפשות טון שנמנר דין בעליהן ולהריגה שחו גם היח הפקר וח"ם הרב מזכה שטר' לבי' אפי' שהדין שכתב לעיל הוח כך בחזקי' וכאן פשק כחזקה אם לא שנחמר שבוחת הרב דחינה חסורה לבעלה ישרש כל זמן שלא נמנר הדין וקאי לעיל מה שכתב הי"ח ובמו שהוח שם בפסקי מהרח"י : (יח) שהיה כשורה להחיות ע"י פדיון שם משמע (בפסקי מהר"חי) למעשה אין לסמוך על זה ומ"מ לבעלה ישרש בלחו הכי ק"ל כסבר' הרחשונ' :

(יט) ולא

(יט) ולא חייסין שאת זנותה תחתיו : הטעם דגוים נייהו לא מפקרי כחתיכה בגמרא ועיין בגוף התשובה : (כ) ויש מקילין ואומרי' לא חייסין שאת זנותה : דברי המקילין תמוהין דהא ק"ל מומר לע"ז הוי מומר לכל התורה ול"ם בזונה מקרא הפקירה עלמה וזונה וגדע יותר מקיני וכתיב שזנתה תחתיו על בעלה מכ"ש זונת שלאחר מן הכלל לגמרי דההי' ודאי כעדים דמיא וכמו שכתב הר"ם מגי"ץ ולא ידעתי בחי' מקו' מלא הרב המקיל הזה והתשובה שהבי' בהג"ה מדברי הכתובות דף תקמ"ח בריבה אחת מתם בחזקת מיירי ובמ"ה פי' רמ"ח בחב כל שהתה בין הגויס הוי לה כמזידה ולא תשכחן בחזקת דברי כה"ג : (כא) ולהחיין אפי' לבעלן כהנים : בחזו הרח"ם כלל ל"ג סי' ח' לא החיר שאת לבעלה שיהא עיין בגוף התשובה לכתב דקושי שהמירו לא היה מועיל ליליי (ולא היתה ניליית בכך) ולאחר שהמירה לא היתה לריבה ליי ואף לאנשה חיים רשחים הלכך שרי לבעל ישראל אבל לבעלה כהן אסורה דקושי שהמירה היתה מסורה בידם ויש לחוש לאוכל עדיפא מע"י ונמצו אסורה לכהן ועכ"פ לכל שאנשה בידם ואיכם יכולים להפסד מתון ואיך יוכלתה מכלל שבויה דאסורה : לכהן לכולי עלמא ודח"ה פי' רמ"ח היתה בל"ע אם עמדה בנסיון ולא המירה כלל אם תמרין למעוה מסר' ומשה שלא יאכלוה ומותרת לכהן אף לא אבל שהמירה כתב שלין נראה כלל להחיר אם המיר לאחי חזר' מיד כשלמלו יד לבדות וע"כ "ונראה שלין לסמוך על דין זה למעשה להחיר שאת כהן שנאנסה והמירה כי לא נמלא זה בשום פוסק דק בשלולה מקום שדחם להמיית המאנס הבתולה וגם על זה גמגם שם עיין בח"ה סי' רמ"ח : (כב) ויהיו אם נחייחה לשם זונות יש להחמיר : אם הכוונ' להחמיר לאוסרה על בעלה יש"ל הוא נגד הגמרא דלין אוסרין על היחו' ופסיחה שלא קיימו לא היה אוסרה על בעלה וכ"כ לקמן (בסי' קע"ה סעי' ו') שלין אוסרין על היחוד אפי' נסתרו יחד על דעת עזרה ואם קלי על אחת כהן וחייס לאנס מה לי נחייחה

כג ובשעת הזעם והרג רב החירו רבותינו לבעלה ישראל בה ובסברת הרשב"ם ואם נתבזה בידי כותים ויהודים ונכנסים ויולאים שלה שרי לבעלה (הגהות מיי' פרק י"ח) ובשל שהתיר הוא ואחזו בהן בט שאתו מותר' לו (יט) ולא חייסין שאת זנותה אחתיו ואחילו בעלה כהן ואם אחתו המירה לחוד אסורה לבעלה אפי' ישראל (תשו' רבבת והגהות מרדכי דכתובות) אם לא שיש לה עד ד' שלא זנתה בשבויה ל (ד) ויש מקילין ואומרים דלא חייסין שאת זנותה (שם) לא ובשעת הזעם שהמירו לחן מחמת חוסם וחזרו בהן לאחר שיובר החוסם יש להקל (בא) ולהחיין אפי' לבעלן כהנים (הרח"ם כלל ל"ג) לב ואם אנשה בידם עלמה להמיר ולא המירה עדיין והזדה שה מותרת לבעלה : (מהרי"ק שורש ק"ס)

במד"א בזמן שיד ישראל תקיפ' על הכותים והם יראים מהם אבל בזמן שיד הכותים תקיפה אפי' ע"י ממון כיון שנעשירו ברשות הכותים נאסרת אא"כ העיד לה אחר בשבויה : הגה וכ"כ בתשובה בידי כותים לג ומסורה בידם אבל אם נתייחדה עם כותים אפי' שחייבת להם חין חוסרין על היחוד אף על פי שעשתה שלא מדעתו אפי' יש עליה קול זנות כל שלא הזהר נשותין לה חייסין לאוסרה על בעלה (שם בתשו' הרח"ם) (כב) חייהו אם לד נתייחדה לשם זנות יש להחמיר (מהרי"ק שורש ק"ס)

יב איזו היא חללה זו שנולדה לה מאיסורי כהונה כגון בהן הדיוט שבא על חזונה או על הגרושה ובהן גדול שבא עליהן או על האלמנה או שנשא בעולה ובא עליה הרי זו נקראת חללו לעולם ואם הוליד

בזה בה"מ : לא ובשעת השמד שהתירו וכו'ים להקל נראה לחיירי מיד בשעת הגזירה המירה ח"ה לישא חשם חשם דאף בשעת הגזירה תיכף שהמירה חו לישא חשם לכן גם אין חשם שאת זנותה בדלון כיון דהמירה בחוסם כמ"ש בשמוך ולק"מ מה שהקשה בה"מ : לב ואם אנשה נדרה היינו כשהיה לה נאסרה מחמת יחוד כי חייהי דחחיידה זמן מועט שלא ה"ח לאסורה בחוסם כמ"ש בשמוך בידם ואם אנשה נדרה בחוסם כ"ש דשרי אפי' לבעלה הראשון כמ"ש בסי' ט"ו ס"ו ובסמ"ע שם ס"ק ל"ג ובפ"ת שם ס"ק ל"ג ובשו"ת חות יאיר סי' ק"ל ובשו"ת בית אפרים חו"ע סי' ל"ב ובשו"ת מהרי"ט חו"ע סי' ל"ב ובשו"ת מהר"ם מלובלין סי' ק"ל ובשו"ת מהרי"ל סי' ק"ס ובשו"ת מהרי"ק שורש ק"ס

הוליד ממנה בין זה שחילללה בין אחר הוליד בין שהוא זכר בין שהוא נקבה חלל והיא עצמה נתחללה בביאתו משהעד בה בין שבא עליה בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון והוא שיהיה כהן מבן ט' שנים ויום א' ולמעלה והנבעלת מבת ג' שני' ויום א' ולמעלה אבל כהן שקידש אחת מאיסורי כהונ' ונתאלמ' או נתגרשה מן האירוסין לא נתחללה אבל מן הנשואין (כג) אע"פ שלא נבעלה נתחללה שכל נשואה בהזקת בעולה היא

לו אע"פ שנמצאת ברטולה :

יג הכהן עצמו שבא ובא על אחת מאיסורי כהונ' לא נתחלל :

יד (כד) כהן שבא על לז אחד מהערויות (כה) או על לח יבמה לשוק ונתעברה מביאה ראשונה אין הולד חלל אבל עשאה זונה ואם חזר ובא עליה הוא או כהן אחר הולד חלל אבל רבא על הגיורת ומשוחררת אפי' נתעברה מביאה ראשונה הולד חלל :

טו כהן שבא על הנידה הולד כשר ואינו חלל :

טז חלל שנשא כשרה הולד ממנ' חלל וכן בן בנו כל' חללים עד סוף כל הדורות ואם ילדה בת אסורה לכהונה אבל אם נשאת אותה הבת לישרא' וילדה ממנו בת אותה הברת כשרה לכהונה שישרא' שנשא חלילה הולד כשר :

יז כותי ועבר הבא על בת ישרא' וילדה ממנו בת אורה לט (כו) הברת פגומה לכהונה :

יח כתן שנשא גרוש מעוברת בין ממנו בין מאח' וילדה כשהי' חללה הולד כשר שרי לא בא מטיפת עבירה :

יט כהן שבא על חלוצה היא וולדה חללי מדרבנן אבל כהן שבא על אחת מהשנוי' היא כשירה וזרעו ממנה כשרים :

כ כהן שבא על ספק זונה או על ספק גרושה (מ) (כו) חו ספק חלוצה) (עור) הרי זו ספק חללה וולדה ספק חלל ונורתנין עליו חומרי כהנים וחומרי ישרא' אינו אוכל בתרומה ואינו מטמ' למתים ונושא אשה הראויה לכהן ואם אכל או נטמא או נשא גרושה מכין אותו מכת מרדות מא (כח) וה"ה בחלל של דבריהם אבל חלל של תורה הודאי הרי הוא כזר ונוש' גרושה ומטמא למתים שנאמר אמור א' הכהנים בני אהרן אע"פ שהם בני אהרן עד שיהיו בביהונם :

כא גר ששא גיור' וילדה בת לא תנשא לכתחיל' לכהן אפי' בת בתה עד כמה דורות אע"פ שהורתה ולידת' בקדוש' (כט) והם נשאת לכהן מב לא תצא ואם ישבה צד א' של ישרא' כגון גר ששא ישרא'ית או ישרא' ששא גיורת הבת מותר לכהן לכתחיל' וה"ה למשוחרר ששא ישרא' או ישרא' ששא משוחררת :

כב הכהנת

בין אחר הוליד בין שהוא זכר בין שהוא נקבה חלל והיא עצמה נתחללה בביאתו משהעד בה בין שבא עליה בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון והוא שיהיה כהן מבן ט' שנים ויום א' ולמעלה והנבעלת מבת ג' שני' ויום א' ולמעלה אבל כהן שקידש אחת מאיסורי כהונ' ונתאלמ' או נתגרשה מן האירוסין לא נתחללה אבל מן הנשואין (כג) אע"פ שלא נבעלה נתחללה שכל נשואה בהזקת בעולה היא

לו אע"פ שנמצאת ברטולה :

יג הכהן עצמו שבא ובא על אחת מאיסורי כהונ' לא נתחלל :

יד (כד) כהן שבא על לז אחד מהערויות (כה) או על לח יבמה לשוק ונתעברה מביאה ראשונה אין הולד חלל אבל עשאה זונה ואם חזר ובא עליה הוא או כהן אחר הולד חלל אבל רבא על הגיורת ומשוחררת אפי' נתעברה מביאה ראשונה הולד חלל :

טו כהן שבא על הנידה הולד כשר ואינו חלל :

טז חלל שנשא כשרה הולד ממנ' חלל וכן בן בנו כל' חללים עד סוף כל הדורות ואם ילדה בת אסורה לכהונה אבל אם נשאת אותה הבת לישרא' וילדה ממנו בת אותה הברת כשרה לכהונה שישרא' שנשא חלילה הולד כשר :

יז כותי ועבר הבא על בת ישרא' וילדה ממנו בת אורה לט (כו) הברת פגומה לכהונה :

יח כתן שנשא גרוש מעוברת בין ממנו בין מאח' וילדה כשהי' חללה הולד כשר שרי לא בא מטיפת עבירה :

יט כהן שבא על חלוצה היא וולדה חללי מדרבנן אבל כהן שבא על אחת מהשנוי' היא כשירה וזרעו ממנה כשרים :

כ כהן שבא על ספק זונה או על ספק גרושה (מ) (כו) חו ספק חלוצה) (עור) הרי זו ספק חללה וולדה ספק חלל ונורתנין עליו חומרי כהנים וחומרי ישרא' אינו אוכל בתרומה ואינו מטמ' למתים ונושא אשה הראויה לכהן ואם אכל או נטמא או נשא גרושה מכין אותו מכת מרדות מא (כח) וה"ה בחלל של דבריהם אבל חלל של תורה הודאי הרי הוא כזר ונוש' גרושה ומטמא למתים שנאמר אמור א' הכהנים בני אהרן אע"פ שהם בני אהרן עד שיהיו בביהונם :

כא גר ששא גיור' וילדה בת לא תנשא לכתחיל' לכהן אפי' בת בתה עד כמה דורות אע"פ שהורתה ולידת' בקדוש' (כט) והם נשאת לכהן מב לא תצא ואם ישבה צד א' של ישרא' כגון גר ששא ישרא'ית או ישרא' ששא גיורת הבת מותר לכהן לכתחיל' וה"ה למשוחרר ששא ישרא' או ישרא' ששא משוחררת :

כב הכהנת

חלקת מחוקק בית שמואל

דף ס"ג ע"ב לריך יסוד להבין חום' סוס ועיין בתום' ותבין . ויש לומר דהלטריך שם לענין סוס בת עליה פ"ח לח סח בת עליה פעם אחת הוי איסורי כהונה ועשה הולד שנתעברה בפעם שני חלל קמ"ל דלח נעשה חלל והרמב"ם דיבר דלח נעשה הולד חלל כיון שאינו איסורי כהונה חיירי כשנתעבר ממנו בפעל הראשון דלח הוי איסורי כהונה חלל קסה קושי' חום' סס מהיכל היתה לומר דנידה נעשית זונה מציחה הרחבות דהח הפסה בה קידושין כמ"ש בקדושין היינו לגיטו הכותיים סס"ל חפי' חייבי לחוין הזוה בכל חינה נעשה זונה כמ"ש סס"ל וח"כ נידה נוולד לח נעשית זונה חס כן ל"ל קרא למעט נדה . מיהו למ"ש סס חפי' להני פוסקי' דלח נעש' זונה לח קחמרי שח לענין חלקות דחין לוקין משום זונה חבל נעשית זונה ופסולה לכהונ'ים לומר דלהכי חלטריך הקרא למעט נדה דה"ח מציחה נעשית זונה לענין דנפסלה לכהונה חף על גב דחין חלקים לכהן הבח עליה משום זונה מ"מ נפסלה לכהונה חו ה"ח סס בח עליה כהן חחר כך ונתעברה ממנו נעשית הולד חלל דהח בציחה הזני היא פסולה לכהונה קמ"ל . וחום' דהקשו קושית זו סס ים לומר דשפ' הקשו על הח"כ דחנח דה"ח למילף מק"ו חלמנה לכ"ג דים למפרך מה לכ"ג בחלמנה שהות מחללת משח"כ בגדה דחינה נעשית חללה חונה כיון שהקדושין חופסין בה . וח"ל דה"ח דנפסלה מ"ח כ"ש ח"ח למילף מק"ו חלמנה לכ"ג דים למפרך מה לכ"ג בחלמנה שהות מחללת משח"כ בגדה דחינה נעשית זונה ממש . כתב הרמב"ם סס כ"ג נשח בוגרת חו מ"ע לח נעשית חלל וכן בעולה בלח ניסואין חבל גרוש וזוג וכן כ"ג בחלמנה נעשית חלל בציחה בלח ניסואין * ועיין סי' ד' סס ונחה תחת בעלה נעש' זונה מציחה הרחבות וחכורה לבעלה כהן לכן סס נחעברה ממנו מחר כך נעשו הבנים חללים ועיין חשו' מהרי"ו : כן חע"פ שנמלך בחולה כ"כ הרמב"ם מ"מ שמע מפי' סס עדיה מעידי' לח נבעלו מ"ח היח נחק' בו ולה נרחה דילף מסוגי' פ"ק דכחובו' דף י"ב דחמר רב חסי' סס עדים מעידים לח נבעלה מ"מ היח בחזקת בעולה לענין כחובה דחין להסני' עליה טענות בחולים ויש לה כחובה מסני מנה . ולח הוי כנסה בחזק' בחולה ומלח בעולה כי מחזיקי' לוחה בחזקת בעולה חע"ג דחיחח סס ליכנח בחזק' מ"מ למה דקי"ל כנסה בחזקת בחולה ומלח בעולה חין לה כחוב ע"כ הבריית' דקחני דים לה כחוב' ל"ל כרב חסי * וחום' נמי ס"ל דנחחללה מחמת חופה בלח בציחה לרב דס"ל כ"ש חופה לפסולו' ע"ם בינחומה דף כ"ז ועע"ש כחב חפ"ש עדים בלח נסיחרה חז הנני שחלל היח מכהן לחר לחו ודחי חללי' הס וחסורי לטמח למח וחחלין לחומרח כהן וכהן היינו היח נעשה חללה חף על גב דים עדים בלח נסיחרה והנני' חזלין גם כן לחומרח שמח לחו חללי' הס מיהו כל זה הוח לדעת הרמב"ם דחולה הדבר מטעם בחק' בעולה היח חבל לגיטות חום' נחחללה בוודחי מחמת החופה ובני' חללים בוודחי ותוקחי' לטמחי' וכ"ל עיקר דהח חף לגיטות הרמב"ם חין מוכח' פירושו : לן ח' מעדיו' כחבו בדריסה וב"ח * דהולד נעשה ממזר וחין נ"מ מדין זה שח לענין החרחה סס הולד נקיה וכהן רולה ליסח לוחה מחרין לוחו משום ממזרת ולח משום חללה : לח יכמה לשוק ולח נעשה הולד ממזר בציחה בלח ניסואי' עיין דרים וב"ח : מ חו ספק חלוקה כ"כ הטור והח דהולד ספק חלל היינו לענין שנו חני חומרי ישרחל וחינו חוכל חרומ' חבל סס נטמח לוקין מלקות ל"ע דהח מלחולייתח כהן הוח והמחבר השמיט זחת משום דשמע ליה דהרמב"ם חולק ע"ז שכתב פי' סס נשח ספק חלוקה חין מוליחי' ממנו והיח וולדה בשרה משמעלין כלל ספק חלל וב"ח מחלק סס נשח לוחה חקנו חז"ל דהם כחיים כדי לן לוליח לוחה משח"כ בנשח עליה בזנות וכ"ל לדעת הג"ה זו לכן פשוט בסימן ל' דלח חלח ממנו נשח ספק חלוקה . ועיין בשגיד דפי' ט' דין ד' כתב כל ס חין מוליחין ממנו זכ"ס דחין הולד חלל ועיין סימן ו' מ"ס בקול הלוקה : מא וה"ה בחלל של דבריהם כתב רס"י דלח קחי שח לענין שחינו חוכל בחרומ' חבל מלקין לוחו מלקות מ' כיון

ח (א) הרי הבן ישראלי : לעיל סי' דמ"ק כ"ג כתבתי שהר"ן הקשה למה לא נאמר שהולד הולך אחר הזכר ויהיה גר ומוכח בממזרת וכן הוא בתוספות (בקידושין ד' ע"ל בד"ה והרי גר דמות') בכתוב :

ט (א) לא הכיר בה אין לה כתובה מעכשיו . אין לפרש שבשעת הנשואין לא נודע לו ואחר הנשואין נודע לו ורוצה להחזיקה בזה בטענת דכותב לה בכתובה לאסור לה שהות אלא בלא כתובה (כלקמן סי' ס"ה) אלא מיהו שמיד שנודע לו רוצה לגרשה או שמת ולא נודע לו אין היורשין מעלמין הכתובה ובחמת משמעות דברי הרמב"ם (פכ"ח מהט"ג) שכתב אם נשתה לא אלא שנתעלמו ואינו מועיל כלל בלא כתובה לדעת הרמב"ם אין כאן טענות כלל כמו שכתב (הרמב"ם בעצמו) בהשוב הדיינו הכ"מ (פכ"ח מהט"ג ת"ל שלשה קטלניות אין בו תיכוף לכל הוא על כך הניחו) ופתח והתמהון שים בדוק הטענות שיזקקו בהם הגופות החלטים וכו' ואעפ"י שחכמים שכופני אלא תשא תומרי' לה אם תמלאי מי שיקדם לוחק לא נחייבנו לגר'והיו מעריכין ומקדשין בפני ג' עדים וחת"כ כותבין לה ג"ל כתובה ומכניסין אותה לחופה וכן היו עושי'ב"ד שלרבינו יוסף בעל ההלכות וז"ל שלר' יוסף הלוי תלמידו כל הנאמי' תחריסה וכן עשינו אנחנו במדינים עכ"ל) אבל הרח"ם ס"ל דכופין אותו להוליא בע"כ (כמו שאבאר לעיל בסי' זה) דהחירה שבנחת ודאי יכול לטעון מקח טעות והרב המחבר הכריב דעת הרמב"ם והרא"ם בהלכי ותנאים שבכתובה' ובפרט לדיין דק"ל לדיין יכול לכוף הבעל בע"כ לגרשה מטעם תקנת ר"ג (כלקמן סי' קי"ט) קשה לומר להוליאה בע"כ שלא הכיר בה ע"פ דעת הרמב"ם שלא חשיב לה למוס גמור דהא פסק לקמן סי' קי"ז (בהגה סעי' י"ח) דזוקא בנכפה ובמוס גדול כופין אותה אבל מצוס אחר תומין אינו יכול לגרשה בע"כ : (יב) וי"ח דזוקא אם מתו מיתת עלמם (בימות הס"ד ע"ב גבי היכת בשלח לסני' ומתו שלא תבעה לבעלי שלי' דרבי ורבעיי' שלי' דרמב"ן פליגי בה לחומרא חד לחמר מעיין גורס בסי' אבל אם גורס להיפך הבעיה) וחד לחמר מזל גורס מאי בייתיה לכיתא דתריסה ומיתת ר"ן דבכל מדיקלא ומיתת לח"ל מעיין גורס ליכא למיחש דתריסה ומת הא לא בת עלי' שתגרסה אי' פעמים אין ליחש לחוש' (רי"ף ב' דיבמות והר"ן ז' ס"ם בערכה) אבל י"ל מיהא דזוקא (הגהות מיי' פשט הלכות) (וכן עיקר) :

ב (ג) איש שמתו ז' שתי נשיו אינו מונע עצמו מלישא :

י איזהו נרושה מותרת לחזור לבעלובו' סעיפים':

א המגרש את אשתו ואח"כ זינתה א מותרת לחזור לבעלה :

הגה

כ הכהנת מותרת לינשא לחלל ולגר ולמשוחרר מג שלא הוזהרו בשרות להנשא לפסולי כהונה שנאמר בני אהרן ולא בנות אהרן :

כא משפחה שנתערב בה ספק חלל או ודאי וכן אם נתערב בה ספק ממזר או ממזר ודאי נתבאר בסימן ב' :

ה בכל ספק הולד הולך אחר הזכר ובו' ה' סעיפים :

א כהנים לוים וישראלים מותרים לבא זה בזה והולד הולך א אחר הזכר :

ב לוים וישראלים וחללים מותרים לבא זה בזה והולד הולך אחר הזכר :

ג לוים ישראלים וחללים גרים ועבדים משוחררים מותרים לבא זה בזה והגר והמשוחרר שנשא לוים או ישראלית או חללה ב (א) הרי הבן ישראלי וישראלי או לוי או חלל שנשאו גיורת או משוחררת הולד הולך אחר הזכר :

ד כל הנישא באיסור הולך אחר הפגום שבשניהם שאם אחד מהם מפסולי כהונה הולד פסול לכהונה ואם אחד מהם מפסולי קהל הולד אסור לבא בקהל :

ה ולד שפחה ונכרית כמורתן בין שנשתעברו מכשר בין שנשתעברו מפסול :

ט איזהו אשה נקראת קטלנית ובו' סעיפים :

א אשה שנשאת (א או נתארסה) מ"מ פכ"ח ו' וי"פ הבא על יבמתו לשני אנשים ומתו לא תנשא לשלישי שכבר הוחזקה להיות אנשיה מתים ואם נשאת ב לא תצא ואפי' נתקדשה יכנוס ג ואם הכיר בה יש לה כתובה (א) לא הכיר בה אין לה כתובה משלישי אבל ד משני יש לה כתובה אפילו לא הכיר בה :

הגה ה (ב) וי"ח דזוקא אם מתו מיתת עכשם אבל אם נהרג אחד מהן ו' או מת בדבר או נפל ומת וכדומ' אינו כלום ולכן רבים מקילי בדברי שו ואין מורחין בזיהים (ב"י "סס תשו' הרמב"ן סכ"ב בסי"ת) י"ח ה"ה אשה שנתגרשה שי' פעמים אין ליחש לחוש' (רי"ף ב' דיבמות והר"ן ז' ס"ם בערכה) אבל י"ל מיהא דזוקא (הגהות מיי' פשט הלכות) (וכן עיקר) :

ב (ג) איש שמתו ז' שתי נשיו אינו מונע עצמו מלישא :

י איזהו נרושה מותרת לחזור לבעלובו' סעיפים':

א המגרש את אשתו ואח"כ זינתה א מותרת לחזור לבעלה :

מג אלא הוזהרו אבל היכא דהוי מזהיר עליה היינו גם כן מוזהרת אלא ליזהר אותן דבשאר עניני כמו שבתב בס"ם וכבר כתבתי לס"ד תירצי לחוץ כמו גר עמון להפוסקי דפליגו על הרמב"ם אם בא על בת כהן או ישראל אלא מעשית זונה כיון דקדושין תופסי' בה גם כן מועילין אלא הוזהרו אבל היכא דהוי מזהיר עליה היינו גם כן מוזהרת אלא ליזהר אותן דבשאר עניני כמו שבתב בס"ם וכבר כתבתי לס"ד תירצי לחוץ כמו גר עמון להפוסקי דפליגו על הרמב"ם אם בא על בת כהן או ישראל אלא מעשית זונה כיון דקדושין תופסי' בה גם כן מועילין

חלל להיות לאו אסורי כהונה הוא ומ"מ אשה זו אסורה לכהונה אם בא כהן עליה הוי אשת כהן ובני חללים כמו שכתב בסמ"ג מעשי"כ בתה מגר כשרה לכהונה כמ"ש רס"ד :

ח א אחר הזכר כלל' הוא הולד הולך אחר הזכ' כלשים קידושין ואין עבדיה : ב הרי הבן ישראלי כ"כ הרמב"ם סוהטור ס"ל ג"כ כוותי' כמ"ש בסי' ד' לחן על גד דיש קידושין ואין עבדיה וה"ל להולך אחר הזכר והוא גר ומותר בממזרת לחתי כן כמ"ש בסי' ד' ע"ש והטור כתב הולד הולך אחר הזכר לחן על גד דס"ל הולד ישראל ואמו' בממזרת מ"מ כ"מ דהולכים אחר הזכר והוא גר לענין אם הוא כשר להיות דיין לחלילה כמ"ש בסי' קס"ו כ"כ מהרש"ל וז"ח :

ט א אם נתארסה דקי"ל מזל גורס ע"ה בחיה מיתת שמת אחרי' לאו מחמת תולי נקרא קטלני' ואי' הרח"ם מזלה גורס היינו פרנסה לפי המזל ואח"ו מזלה רע ומתו מנשים אלה כדי שתתי' בלעגר ויעיין עוד מזה בהגה"ה דלישה : ב לא חלה אחר החרה בו ריב"ם סימן רמ"ג ולרמב"ם אין לחוש כלל אלא הוא על לא הניחום והפחד שים בדוק הטעות שיזקקו בהם הגופות חלשים ואין חילוק בין פחד זה לבין החולה מכ"ש דאסר גמא לבעון הרמב"ם ועיין בכ"מ : ולמע' הרא"ם סכנה הוא וכופין להוליא' לחמירא סכנתא מאיסורא וב"כ הרמב"ם והגי"א : ג ואם הכיר בה וכו' לבתולה תימא דעיבד דעת הרא"ם עם דעת הרמב"ם דאף להרמב"ם משמע אפילו לא הכיר בה אין לה כתובה כמשמע מתשו' שהביא בכ"מ וכן הקשה בח"מ ואפשר לחסר בהן וכ"ל ול"ח הלא ואם הכיר בה וכו' ובזה ניחא שלא הביא רמ"א דוב דיעות החולקי' על הרמב"ם דס"ל תלא ולפי גירס' שלנו י"ל המחבר הכריע כן לענין כתוב"א י' להוליא הכתוב' כי י"ל קיים לי כהרא"ם ולענין כפי' על הגט י"ל קיים לי כרמב"ם מיהו אם הוא רוב לגרש י"ל לכתחל לגרשה בע"כ ובכה"ג לא חיקון ר"ג במקום שבטל נפשות : ד מצוים לה תלא עלי' גד מיד ממי שנשי הסני נעשה מחוק שבעליה מחים בכתב הרא"ם הטעם לענין ממון קי"ל גג' ומני הוי חזקה כלומר לעול' הלכה כרמב"ם גג גג' ומני הוי חזקה אלא מצוי סכנות נפשות קי"ל כרבי נסזוחין ומילה בתרי ומני הוי חזקה וכ"כ בע"ז בסי' ק' ועיין סי' קל"ד והר"ן כת' בעבד הסני י"ל שמת מתו כדרך כל החרגן אלא בעבד הג' מסורה להסיח דפ"ב פ"ם כתן ריעותא והיא לא גילה לו מ"ה תלא בלא כתובה ובזה מיושב קושי' תוס' ס"פ הבע"י למה לענין ממון הולכים אחר רוב הנשים ובאיסור אין הולכים אחר הרוב ובעלמא קי"ל בממון אין הולכים אחר הרוב ובאיסור הולכים אחר הרוב . וב"ח כתב דהיינו מוחזקת כיון דהכתוב בידה תמרי' שער העומד לגבות כבעני ממי תמוה דהא ב"ם ס"ל כן ולית הלכתא כוותי' שוב ראיתי קושיא זו בתשו' שער תפריס קס"ז ועיין בס' פ' הבע"י ובמהרי"ק שורש ל"ב : ה י"ח דזוקא כלומר יש מקילין בזה וס"ל הלכה כמ"ד מעיין גורס וכל שאין מחמת חולי אינו כלום וכן כשמתו אחר תרומין : ו אם מת בדבר הוא בת"ה סי' רי"ח ובריב"ם כתבו מת בדבר אבל בכה"ג כל שהוא מכות מדינה אפי' למ"ד מזל גורס לית הלכתא כמ"ש בסי' קי"ט ואפי' לפי' הרמב"ם שמתו בעלי' כולם בתיכה אחת יש לחוש לפי הרמב"ם מוכח בזה ועיין בד"מ : ז שתי נשיו ה"ה יותר מ"ל ובי' ד' סי' רס"ג הביאו בלונתא אם מתו שני בניו מתחת מילה אם חוששין בזה הוא מחמת חליטות הבית ה"ה ס"ל לחלוק לפי בתב וח"מ להקשות מזה ל"ל : ועיין תשו' הרח"ם בלל ל"ך אפילו אם מתו נשיו במיכה ו' אין חוששין :

י א מותרת לחזור לכתוב והלכה נהיפוך לפים אחר הוויית' כיינו קידושין תוספי' ולא זמת עיין ברמב"ם סי"ג ה"ג :

ב חפי' לת נתגרשה וכו' דהשומע מ"י אם היה הגט להרווח' דמלתא ויאמרו דמחזיר גרושתו וכ"ת יכריחו אמת ליכא דיעמ'מהגט ולא ישמע הכרז' הנו' הרמ"ם בפ"ב מ"ד ה"ב · וע"ג נסתי' מ"ד ליתא אם קידם פקח אחת חרש נותן גט ומותרת לבעלה ולא חיישינן שמא יאמרו גירש בעל' אותה ונשאת לפקח משום שם היו חרש ואין קידושי תוספין מדאורייתא' לכן אין הוספין לשמא יאמרו אבל כאן ליכא השם חיסור דאורייתא :

ג והקדש' להרם כ"כ הרמב"ם פי"ח מ"ג וכתב המגיד מ"ל תקנו גאונים להרם לא יפה כתו מכח הפקח שגירש ונשאת לכיולא בו דאסור להחזירה כן הוא בהרם ל"ז טושה דלא תיקנו חז"ל נשואי' במ"ם בסי' מ"ד מ"כ אם נשאת לפקח מותרת לבעלה טושה :

ד מותרת לחזור אם במגיד מיתי כיון דנישואי הרם מדרבנן לא תקנו לו נישואין להוציאה כתו של פקח · ומזה יש ללמד לכל נישואי' דרבנן אם גירש הראשון שנישואין מדרבנן הוא ונשאת לאחר אסורה לראשון אבל אם נשאת לאחר שגירש הראשון נשואי' מדאורייתא' ולא חיישינן בכ"ג שמא יאמרו גירש ונשאת לאחר שגירש הראשון ונשואי' מדאורייתא' אע"ג דמדרבנן הוא · ומזה יש ללמד לכל אלו שנשאו לאחר שגירשן בעלם שלא מדעת בי"ד שאין נישואין אלו נישואין גמורים אם נשאת לאחר שגירשן בי"ד מדאורייתא' מותרת לראשון ולא חיישינן בכ"ג שמא יאמרו ג

(ז) יכול להחזירה (פי' אם התיר הנדר) וגיטין נמ ע"ב פריך פשיטא למאי נ"מ להו מהו דתימא ליגזר משום דר' נתן דתניא ר' נתן אומר הנודר בלבו בשה והמקיימו כאלו הקריב עליו קרבן (פירש"י והאי כיון דקיי' נדרו (פי' וגילסא) נקניסיה מלהחזי' קמ"ל ועיין שג ע"ח :

יא (א) הואיל והחזירה על דעתה בשעה שנדר שנדר להוציאה יא (ז) יכול להחזירה :

יא אשה הנחשדת על אשת איש ובו ח סעיפים :

א הנחשדת על אשת איש אפי' אם היה לה קינוי וסתירה ולא שתתה מי המרים (א) הואיל ונאסר על בעלה בשבילו ב הרי היא אסורה ע"ז שנתייחדה עמו לעולם בדרך שהי' אסורה על בעלה ואם עבר ונשאה מוציאין אותה מתתתין בגט אפי' היו לה בשה בנים ממנו מפי השמועה למדו כשם שהי' אסור לבעלה ב) כך אסורה לבועל ג (וה"ה אם נאסר) שבשילו לבעלה תסורה לו) (ס"ה) אבל אם לא קדם קינוי ובאו עליה עדי שנסתר עם אישה זה ובא ומצא דבר מכוער בגון שנכנסו אחריו ומצאוה עומדת מעל המט והיא לובשת המכנסים

(ב) כך אסורה לבועל וה"ה דלהכי אסור לחד מות בעלה כמו שכתב לקמיל סי' ו' סעיף ט"ו :

(ג) אסורה לבעלה לחד קישר וסתירה מסתמא לכוסין לבעל להולידה חלת זמן הצורך היה תקנה לדבר שיהא מותר לבעלה והוא דתניא פ"ק דכתובות דתסורה בקינוי וסתירה וע"ש הטעם כתב ג"כ הטעם הכל יודעי' דתכשר להחזיר המדר ולוחק הוא דהוא בנדרה תיינין שיאמר תלו הייתי יודע דיכול להפר בין הוא לו אחכם • ובדרישה כתב הטעם דת"י לקלקלה דהוא לא נדר שלא לגרשה והיה יכול להחזירה מיד אחר הגט ולא החזירה לפ"ז אם נדר לגרש לעולם ומגרשה בשיל המדר שייך הקלקול אם נמלא תח"ז היתר לנדרו וט"ז מתרץ כתן לא שייך קלקול דהוא לא יאמר בשיל שהני סובר דאין היתר לנדרי תני מגרשך חו ליכא כאן קלקול דת"י לומר חלו הייתי יודע דיש היתר לנדרי לא הייתי מגרשך אף אם יהיה כן ליכא קלקול דהוא גירש לוחה אלא אם תני שהני מני מגרשך הוי כללו התנה תנאי אם ליחא דבר זה הגט חינו גט :

יא א אם היה לה קינוי וסתירה, כ"כ הרמב"ם פ"ב ה"ם והטור בסי' קע"ח ומבואר שם שאנני בדי שלא יהא רואה לבעלה לחר קישר וסתירה משמע לכוסין לבעל להולידה חלת זמן הדיח היה תקנה לדבר להסקו לוחה מיס המיים כדי לבדר אם היח טהורה או טמאה • וזה"ו דאין תקנה לדבר היח לאסורה לבעלה והוא דתניא פ"ק דכתובות דאסורה בקינוי וסתירה וע"ח היינו כשבח ע"ח שלא רק ע"י קינוי וסתירה ורי"ו דק קל"ב כתב בקינוי וסתירה לגרש לוחה ואם יש קינוי וסתירה ואיכח ע"ח אין כופין לוחו לגרש לוחה וח"י מ"ל לחילוק זה ולא משמע כן מבואר ברמב"ם פרק פוסקין : **ב** הרי היח אסורה ומבואר ברמב"ם אפי' אם אין כופין לוחו לגרש לוחה וח"י מ"ל לחילוק זה ולא משמע כן מבואר בטור ובשו"ע ס"ס קל"ב כתב בקינוי וסתירה אבל אם נתייחד עמו אפי' כל היום כולו אינה אסורה לבעלה ומבואר ברמב"ם ולשון הרמב"ם בפרק ב' מהלכות גרושין ה"ב אבל אם נתייחד עמה

המכנסים או חוגרות אזורה או שמצאו ה רוק למעל' מהכיל' (או שרחו מקום התעלים הפוכים) (טור) או שהיו יוצאים ממקום אפל או מעלים זה את זה מן הבור וכיוצא בו (ג) או שראוהו מנשק ע"פ חלוקה או שראו אותם מנשקי' זה את זה או שנכנסו זה אחר זה והגיפו הדלתות (במועל) (ב"י בשם הגה"מ חלק רכ"ח) וכיוצא בר ברי' או (לפי רוחות עיני הניינ ס) ו אם רוציאה בעלה בדבר מכוער כזה הרי זו לא תנשא לנטען ואם עבר ונשאה והיו לו ח בנים ממנה לא תצא בר"א ט כשרננו העיר עלי' ועל הנטען יום ומחצ' או יותר ואמרו פלוני זנ' עם פלוני' ולא פסק הקול והוא שלא היו לה או לו (או לבעל הר"ק ב' דיבמו') אויבים שמעבירים את הקול אבל אם לא היה שם רינ' לדבר זה בעיר או שפסק הקול שלא מחמת ירא"ה (ד) אם נשאת לנטען לא תצא י אפי' אין לה בנים אפילו בא עד אחד שזינרה עמו לא תצא :

הגה יא ו"ת דאם היה בכתובן קול ממש כדרך שמתבאר עם עידי כיעו' (ה) מוליאין תוהה לפילו מבעלה (רש"י ושאלתות ומרכבי בשם הר"ם כ"ג דיבמות) אם אין לו בנים ממנה אבל יב בתחד מהן אין מוליאין מן הבעל אח"כ הוליאה בעלה וכנסה התחד (ו) מוליאין בת' מהן מן התחד אם אין לה בנים ממנה (כן משמע מהרי"ק והרמב"ם) (ז) עידי כיעור יג מלטרפין אע"ג דרואין זה לחבר זה וכיעור דחזו היו לת חזו (מרדכי כ"ג דיבמות בשם תשובת מוהר"ם) יד (ה) עד א' בדבר א כועד לאו כלום הוא תש' מוהר"ם סוף נשים) :

ב טו (ט) מי שהוציאה בעלה בעידי דבר מכוער ונשאת לאחר ונתרשה הרי זו אסורה להנשא לנטען שיצאת מתחת בעלה בגללו ואם נשאת לא תצא אע"פ שאין לה בנים כל אשה שבאו שני עדים (י) והעידו שזינתה עם זה כשהיתה תחת בעלה הראשון הרי זו תצא מזה אע"פ שיש לה ממנו כמה בנים :

ג כל מקום שאמרו תצא תצא בלא כתובה :

ד י"א שאם באו ערים שאשת איש זינתה צריכים דרישה וחקירה : ואין

(יג) או שרחוהו מנסק וכו' יש להסתפק אם מייבי ג"כ נמי הר' ושהתה כדי טומאה והעדים באו ומלאו עומדים דבר כיעור זה דיש לחוש דשמא קודם שבאו העדים נטמאת בעל אם לא היה כאן סתירה כלל או שחקק תחר הסתיר' באו עדים ומלאו מנסקין זה תת זה והעדים יודעים בדי שלא היה עכשיו טומאה אם יש לחוש להנחיל והיה כיעור זה מסתמא יש לחוש שמא בעל' לאחר נטמאת או דילמא לא תיישינן רק במקום סתירה היכא דיש לחוש שעת נטמאה ועיין בתשובת הרב המזרחי סי' ס"ה : (ד) אם נשת' לנטען לא תלה אפי' אין לה בנים מלבון זה משמע לכתחל' לא תנשא אף שלא היה רגה בעיר והיכא דליכא עידי סתירה ודבר מכוער כעין זה שב הגה הרמב"ם (בפ"ג מה' כוטה) פשיטא דלא תנשא שת תחכף' לומר אפי' בקול בעלמ' כל היכא דחיכא לעז ירחיק מלוות שפתים דומיה דהנטען מהשהה והנכרית : (ה) מוליאין תוהו אפי' מבעלה אם אין לו בני ממנה (הגה להעתיק סוגית הגמרא ודברי המפרשים הקלר היריעה מהכיל גם מחבר' הזלת הנינת ומה לי להשתית דין וניר חנס ולכבול הדברי' אבר בירתם די לורך הרב הנ"י ובן תמכתי ומכתבי על המעיין אבר יעיין שם ותת"כ תבין כל דברי המחבר בכל הסי' (והנ' לפי דברי הר"ן בפירושו לשלחו' דם"ל דעידי כיעור ועידי טומאה חדת הי' מוליאין אפי' יש לה בנים כמו בעידי טומאה לד לפירושו של הרא"ם בדברי השלחות אפשר לומר דקאי על הבריית (הת דתני' בד"ת בשין לה בנים מן הנטען) וכן ומייבי דוקא בשין לה בנים מ"מ מתחת הרא"ם דמי לפתח פתוח וע"פ אחר קינוי וסתירה משמע ג"כ דכעידי טומאה תשיב ליה ולא קאי על הבריית דק דפסק בגמר' הלכתא כותיה דרבי בקלא דלא פסק ועדיפא מדבי אהוא מחלק בין יש לה בנים וע"כ ההלכה מוליאין תוהה אפי' יש לה בנים וכן הוא משעות הר"מ ות"ס כי תימא על הג"ה זו שבתב דוקא בשין לה בנים ומשמע אחר דברי הטור ודברי הר"מ הם להדיא נגד דברי הטור וגם דברי הרא"ם יש לפרש כדהתם מדמשמע מדברי השלחות דלא מחלקין בין יש לה בנים ת"כ מוד' הרא"ם להרא"ם דעידי כיעור וקלא דלא פסיק הוי כע"ת אחר סתירה ובריית דמחלק' בין יש לה בנים לפסר דמיירי לדבר בקלא דפסיק רק דליתי הילבתא בוותיה דרבי בזה ועיין בד"מ ודוק : (ו) מוליאין בת' מהן מן התחד * משמע בקלא דלא פסיק לחודיה בלא ריחית בעל ג"כ מוליאין מן התחד דלדידיה הוי קלא דקמי נשואין רק שיהיה קול גמור כנ"ל ובתשת ר"ת כתב קודם תחרה דמעול' מפקינן בקול ולא בקלא ולפ"ז שיהת כאן עידי כיעור תלת בעל מדברי הרמב"ם פ"ג מה' כוטה לת משמע דבקלא דלא פסק בלא עידי כיעור תלת מן הנטען ועיין בתשו' הרא"ם שהביא הב"י דמה שילת עליה קול שהיחדה עמו דעותה ת"ח לת נחסרה עליו וכן' דלקלא דתחר נשואין לת חיישינן וכיון דלת נחסרה לבעל תף לנעול היה נחסרת וכו' ועיין בגוף התשובה : (ז) שני עידי כיעור מלטרפין. נהתה דה"ה שני עידי טומת' מלטרפין תנן"ב דטומת' לחזי לת חזי תתי לפי הטעם דכת' הב"י דמילי דחיסור' לחומן מדמי להו : (ח) עד א' בדבר מכוער לאו כלום הוא. ה"ה עד א' בטומאה לאו כלום הוא ואי מפקינן ליה בבי תרי ה"ה בעד כיעור נמי בכדע היכא דליכא קלא דלא פסק ועיין בגוף התשובה : (ט) מי שהוליאה בעלה בעידי דבר מכוער * דין זה הוא לשון הרמב"ם ולדעת הפוסקים דם"ל דעידי כיעור וקלא דלא פסיק הוי כעידי טומאה לריך לפרש דין זה בקלא דפסיק : (י) והעידו שזינתה עם זה היינו בדלון אבל אם נחסרה על בעלה לת נחסרה על בעלה ואין נחסרה על בעלה דלא נחסרה על בעלה לת נחסר' על בועלה וע"כ תמרו בגמרא (בתוספות ד"ט ע"א) שבת שבע היתה מותרת לחזר אפשר שלא נחסרה על תירי' דתוספה היתה ותעג"ב דמשני התם עוד תירץ אחר ואב"ע גם כריתות כותב לשלחו מ"מ תירץ הרשלחון ג"כ תמת

לריכת ועיין בתוספות בשבת דל"ו בד"ה ליקוחין יש לך בה

ו"ת ב"י ח' שיהת עליה קול וכו' דשם ליכת ע"כ שת לכתוב קשה

פוסקים י"ל אם ליכת רק ע"כ מהני הפסקת אחר ולת אבל לכיעות שאר הפסקת אחר ול"ק ממ"ש בסי' ד' על

(ו"ל ליקוחין יש בה וכו' לע"ג דלפי' חטא נמי יש בה לקוחין דהא לעבוסה היקה ובזיון לבעל וה"ה לבועל וכו' עכ"ל) משמע דהלכה כחירולא קמ"ל ומיהו בחטא כהן שנתעסה אשסורה לבעלה יש לעיין אם אסורה לבועל:

(יא) שלח בפני בעלה * וה"ה אם נשתתק לבועל ובאים לאוסרו עליו גם הוא בעלה מיקרי וכך אם עיין לח נשתתק לבועל ואף שנקבלת עדו, זו נאסרה גם על בועלה מ"מ נרא"ש ס"ל שגם הוא יהי' לגל קבל העדו, רק לרווח' למילתא דהא נאסרה עליו ממילא כמו שאסורה לכל הכהנים אף שלא היו לגל קבלת העדות: (יב) כל היכא שהתרו בו. הרב עז"ח כתב דלאו כללא הוא ולא קאי הנטען על הסיפא (דלעיל סעיף ה' ואכמ"ש שאסר לקמן סי' י"ג סעי' ג') ומייתי דבריו בן נ"ל ולא כמשמעו הש"ע) "ואין דבריו מוכרחין להקל ועיין לקמן כי' קי"ח בטור שכתוב תשובת לבוו הרא"ש ס"ק ע"ו) הביאו הב"י סי' זה ס"ק ל') משמע להדיא דכל העוב' על החרמ' לאו דיעב' מיקרי וכן הסב' נותן ובפרט שבירושלמי כתוב להדיא לחיסור (הביאו המגיד משנה בפ' עשירי מה' גירושין וכן העתיקו הב"י בסי' י' ובסי' זה ס"ק ל' ובסי' י"ג ס"ק ח') אין לחוש להקל על הסובב' (ומה שהבי' הב"ח בריש לדבריו דגבי נטען על הסיפה אף אם עבר על ההתרלה וכנס מיקרי דיעב' וא"ל לאולי ממחני' דהנטען על הסיפה (יבמות ל"ב ע"ב) דקתני הרי זה לא יכנוס ואם כנס אין מוליאין מיהו ממלא קתני קדש וכנס (דהוי משמע לקולא שנמלך בב"ד כנס ולפיכ"ז אין מוליאין אבל נמלך תחלב"ד ואסרו ואח"כ עבר וכנס מוליאין) שם תנן בסתם כנס דמשמע בכל ענין אין מוליאין עכ"ל הב"ח) (הנה לפי הוכחתו חקדי ליה סיפ' דמתני' דנקט (הנטען על ח"ו והוליאוהו מתחת ידו) לפי' אם כנס יוליא ולא קתני לפי' קדש וכנס יוליא (דהוי לדבוק טפי שעדיין לא נמלך בב"ד אף לפ"ה יוליא):

יב (א) ואם כנס לא יוליא: פסק הרב כן ע"פ דעת הרמב"ם (פ"י מה' גירושין) וכתב שם המ"מ שכן דעת רש"י ורב חתם משגת' וגם הרמב"ן הודה לדבריהם וכן פסק הרא"ש להדיא בתשובת (כלל ל"ב סי' ג' הובא בטור סי' קמ"ח ס"ק ע"ו) וכן משמעות לשון הגמרא דבריהם לח מפקינן (יבמות ל"כה ע"ב תיבעיא להו כנס מהו יוליא פרש"י לחכם שאסר את האשה שנדר שלא תהא נהנית לחרט, ואח"כ נמלך וחתר בבני קתני בתחלה ומסיק אם כנס חינו מוליא שאת בדנה לח מפקינן מספקא ושחרר הרי זה לא יכנוס ואם כנס חינו מוליא שאת בדנה לח מפקי) וכל הלה חינם רק דינן בעלמא ואף שלפי התוספו' (שם בד"ה אמר להו מתניתין היא הקשו למה דייקי הגמרא ממתני' דלטען מספק, ולא דייקי מהטען על ח"ח דהא קתני אם כנס יוליא וחיכולו התוספו' דהתם בדין שיוליא אם הוא אמת מסירה ליה אבל הכא שאסר את האשה שנדר מפי מסירה שלא בדין כיון שנתרצה בעלה שהיא לחכם מדתורייתא עכ"ל התוספות ולפי תירוצם ה"ה בתיבעו לחשה דאם היה הלעז אמת מסירה ליה מסוס ח"ח נמי אם כנס יוליא כמו הטען על ח"ח ואל טעמ' להו לפי חי' התוספות) מ"מ יש לחלק דהיכא אם הלעז אמת מסורה לבועל מחי' (כמו טען על ח"ח) אבל הכא (בתיבעו ועד המעיד) לף שהשלי והעד מסקרים מ"מ אפשר שהגט נכתב לשמה והבעל אמת ע"כ אין רחוי להחמי' נגד כוח הפוסקי' ולהוליא אשה מבעל' בדיעבד בעלמא ולא בב"ח שרולה להחמיר כדברי הרב"ח ומשמעו' התוספו' (אשר כתבתי לפני זה בשמוך והוא לשונו של הב"ח אמת אשר הוכיח כן מהשמעות לשון התוספות כנ"ל) ופשיטא דאין זה רק איסור דרבנן ולקולא: **ג** היו

(ואין לקבל העדות שלח בפניה **מז** (יא) ושלח בפני בעלה) (תשו' הרא"ש כלל מ"ו)

ה יז הנטען משפחה זנכרית ונתגייר ונשתחרר לא יכנוס ואם כנס לא יוציא: (גיטין מסורה לחזור לו אלא אם כן היו לו בנים ממנה (ג' בשם הרשב"ם):

ו כותי ועבד הבא על בת ישרא אע"פ שחזר הכותי ונתגייר והעבד נשתחרר הרי זה לא ישאנה ואם כנס לא יוציא:

ז אותם שאמרו חכמים לא יכנס אפילו באותו מבוי לא תדור וכ"ש שלא תשמשנו:

ח יח (יב) כל היכא שהתרו בו וכנס לא מקרי דיעבד ומפקינן לה מיני': (המגיד משנה כתי שיטתה חבירו מסור ליחת חוטה כמו שיתבאר לקמן סי' קמ"ג סעיף ט"ו)

יב עידי נט וכן ערים שהעידו מיחת הבעל אם רשאים לישאהאשה ההיא ובו ד'סעיפים:

א המביא גט א שצריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם וכן הער האחד שהעיד לאשה שמת בעלה לא ישאנו משו' חשד ב (א) ואם כנס ג לא יוציא אבל המבי' גט ד שאינו צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם מותר לישא אותה כיון שאינה נשאת על פיו ושני ערים המעידים לאשה שמת בעלה מותר אחד מהם לישא אותה שאין שנים מצויים לחטא בשביל את' ועיין בטור זה עצמו סימן קמ"א:

הגה בחזוב הרא"ש שהביא בת"ו ח"ג ח"ח בשנים אע"ג דזרי מ"מ בעל נפש יחיתק מזה (הגהות מיי' פרק י' דגירושין וכל בו ותוספות דיבמות):

ב אשה שנדרה הנאה מבעלה ולא הפר להובאה לפני ה חכם להתירה ואסרה שלא מצא לה פתח להתירה לא ישאנה שמא יאמרו אסרה כדי שישאנה ואם כנס לא יוציא וה"מ ו ביחיד מומחה אבל בי דינא לא חשיבי ומטעם זה אם מיאנה או חלצ בפני ב"ד יכול אחר מהם לישא אותה:

ג וכלם שנשאו לאחרי ונתאלמנו או נתגרשו מות לינש להם:

ד וכלם ז שהיו להם נשים באותה שעה ואחר כך מתו או שנתגרשו והיו ח הנשים הן שהרגילו את בעליהן לגרשן הרי אלו מורחות

לינשא

על זיטות ר"ת דם"ל לח פס"ל קלח דל"פ תלת מבועל מסוגי' דסס מייתו תו' כתבו דלחיירי סס בקל' לחינו יום ומחלה ולק"מ לפי' על זיטות ר"ת: **מז** שלח בפני בעלה עיין בח"מ סי' כ"ח סס מבואר סס נתקבל עדות של ל' בפני בעל הדברי ס"ל לרוב הפוסקים דלח מהני וכן פסק בתשוב' הרשב"ש סי' י"ח וכתי לפי' מלן דסל"ל סס בד"מ סס נתקבל הוי עדו' מ"מ כלן לף מהני' לגיטין ועיין תשו' רמ"ח סי' י"ג ועיין בחמ' כ' חד"מ סס העידו שלח בדים ותקיר' יכולי' לחזו' וכתי בת"מ סס כבר נשתח להבועל לריך להיו' קבלו' העדו' בפניו אבל סס לח נשמ' לו ח"ל לקבל העדו' לכני הנטען ח"ג ע"פ העידו לחבור' לנשען: יז הנטען לפי סס בח על עדי' בוודאי לח יולי' ל"י: **יח** כל היכא שהתרו בו ומשמע לפי סס בח על עדי' בוודאי לח יולי' ל"י: **יח** כל היכא שהתרו בו וכנס לא מקרי דיעבד ומפקינן לה מיני': (המגיד משנה כתי שיטתה חבירו מסור ליחת חוטה כמו שיתבאר לקמן סי' קמ"ג סעיף ט"ו)

יב עידי נט וכן ערים שהעידו מיחת הבעל אם רשאים לישאהאשה ההיא ובו ד'סעיפים:

א המביא גט א שצריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם וכן הער האחד שהעיד לאשה שמת בעלה לא ישאנו משו' חשד ב (א) ואם כנס ג לא יוציא אבל המבי' גט ד שאינו צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם מותר לישא אותה כיון שאינה נשאת על פיו ושני ערים המעידים לאשה שמת בעלה מותר אחד מהם לישא אותה שאין שנים מצויים לחטא בשביל את' ועיין בטור זה עצמו סימן קמ"א:

הגה בחזוב הרא"ש שהביא בת"ו ח"ג ח"ח בשנים אע"ג דזרי מ"מ בעל נפש יחיתק מזה (הגהות מיי' פרק י' דגירושין וכל בו ותוספות דיבמות):

ב אשה שנדרה הנאה מבעלה ולא הפר להובאה לפני ה חכם להתירה ואסרה שלא מצא לה פתח להתירה לא ישאנה שמא יאמרו אסרה כדי שישאנה ואם כנס לא יוציא וה"מ ו ביחיד מומחה אבל בי דינא לא חשיבי ומטעם זה אם מיאנה או חלצ בפני ב"ד יכול אחר מהם לישא אותה:

ג וכלם שנשאו לאחרי ונתאלמנו או נתגרשו מות לינש להם:

ד וכלם ז שהיו להם נשים באותה שעה ואחר כך מתו או שנתגרשו והיו ח הנשים הן שהרגילו את בעליהן לגרשן הרי אלו מורחות

לינשא

היקוזין הוי כנישואין ועיין ס"ג י"ב:

יב **א** שלריך שיאמר ואפי' אם עידי הגט בעיר ואינם במעמד נחיות הגט לריך שיאמר ב"נוג"נ ואסור לישא אשה עיין בחמ' הרא"ש שהביא הטור ס"ם קמ"ח: **ב** ואם כנס בסי' הקודם כתבתי הנוסח' דירושלמי וכאן יש חשש חיסור ח"ח יש להחמיר ואם קידש לא יכנוס ואם החזה בו יוליא: **ג** לח יוליא הרשב"ח הולק ע"ז ופסק יוליא כיון דיש כאן חשש ח"ח וב"ח הביא דברי חו' שכתבו על הסוגיא דמשמה חכם שאסר את האשה על בעלה לנטען שלא יבעלה אחמת אם כנס ש יוליא והקשו חוס' למה לא מהני לנטען על ח"ח אחמת שלא כנס יוליא ותירלו דשם יש חשש חיסור שאסר אחי בעלה אבל חכם שאסר אחי אם אסרה שלא כדין ליכא ח"ד"מ כל מקום ליכא חשש ח"ח תלת וכן משמע לכחורה מהרש"ם שכתב על הבעי' כנס מהו שיוליא דקאי על חכם שאסר ח"ת בעד המעיד יוליא כיון דליכא ח"ד ופוסק להומרת אחי' אם כנס יוליא ויש לדחות כי מה שמדייק מהרש"ם ליתא דהא כתב בתשוב' להיחר כמ"ש בסימן י"ז ומה שמדייק מתוס' יש לדחות ג"כ דהא קשה מה קושיא של תו' מנטען על ח"ח דשם אחמת ח"ל להוליא אח"כ בע"כ תו קשה ל"ם ובחכם ליכא שום חשש קושיא קאי אלישנא קמי המ"ד הוליאה תנן ובירושלמי בעלמא ומ"מ יוליא אבל לפסק הלכה דקי"ל כנס ש יוליא משום דיוון מ"ה גם בעד המעיד ש יוליא וכן הוא בכ"י שכתב מה שמדייק ח"ל מחכם שאסר לנטען על שפחה ולא מדמה לנטען על ח"ח משום נטען על ח"ח היכא דלא קי"ל כתו קשה ל"ם אבל הנטען על שפחה

אחו ולא תנח נחגרשו משום דהיה לו עמה קטטה מ"ה לאסורה לו לכ"ז קשה למה באחו מותרת למאי נתן עיניו לו והיה בדעתו לגרש שלא תמצא ולא תנח ליתי גירושים וז"ב לריך לחלק אם אמ' סתוך לזה או אחר זמן רב אלא ודאי להיפוך הוא אם היה להם קטטה קודם לזה אין חשש שמתוי דתנח תייבי דלא היה להם קטטה מ"ה לא תנח נחגרשה אלא שנחגרשה מסתמא היה להם קטטה ומתוי לא תייבי בקטטה מ"ה תנח אחה מיהו לפי תיקון אחרון בב"ש י"ל אם היה להם קטטה אסורה כמ"ש בח"מ:

יב א כ' יום הטעם הנתנה לשמוש ילפינן מקרא להיו' לך לאחריך להבחין בין זרעו של רחמן לזרעו של שני ודע אמר הטעם גזירה שמא ישא לאחותו וכו' ונראה הלכתא כדבא גם י"ל לפי' לשמושל ליכא ס"ד ול"מ זה רק אסמכתא ובש"ם איתא ג' חשש וכאן בב"ג היינו כל הנ"מ אסור ל' יום: ב רק אלא יכנים כתב הב"י ז"ש בשם המפרד אלא יכנום לבית המשוכת עד שיגיע הזמן אלא יצאו לילי חקלה: ג דמנים מיום נתינת היינו אם אלא ג"י אלא הולכה מני' מיום הגט בעי ליה שם בש"ם: ד יראה עיין סימן קס"ד שני יראי ואת ת' מוכח להתיר אל זה ואת לריך ל' יום למיתין משום חלה קודם יצום קרובה לידו ולניחה יותר מתרוכה: ה ורול להשת להתובן כי מוכח לו כמ"ש רס"ל לפי בפלגא אם נשא לאחר וגרשה מוכח לרחשון: ו לריכה להמתין הטעם משום לא פלוג בהשת לפי' היכא דהיה היה מעוברת גם ת"י לרבי שנתעברה מלחובן והא אלא כל"ח כמו במעוברת חבירו משום לעניין מעוברת לא חיישינן שמא נזקה עם אחר אם שניהם מודי' ממנו נתעברה כמ"ש בתשו' הרא"ש דהיו שניהם מודים וכבר נזית בסימן ל' בתיסוד דרבנן לא חיישינן שמא נזקה עם אחר ג"כ אבל לעניין הבחנה לריכה להמתין ד"מ היינו בכלל גרוסת חבירו: ז שהיו נשותיו שלא המגיד מפרש כן דהא הרמב"ם פסק בזנו' ת"ל להמתין ת"כ גיורת פשיטא ת"ל להמתין והב"י חזר בהן מהב"ח בשפרו ב"י והשיג אם על המגי"ל: ח שנתגייר ב"מ דומיא לעמוד יחידו ולא חיישינן שמא יחזרו לחיסורם כדעת יש תוספי' עיין תוספו' יבמו' קף מ"ב ועיין בי"ד סי' רס"ט: ט ויו"ח כתב אלו וכו' לאשה להם לכתחילה: (ב) (היו נשותיהן חולים ומתו לא יכנסו) (ג"י פ"ב דיבמות) וכל אחת מהם מותרת לינשא לבן העד שהעיד לה או לבן החכם שאסרה על בעלה או לאשר קרובים דליכא למיחש שיוציאום מבעליהם בשביל קרוביהם:

יב גרושה או אלמנה לכהן גדול שתנשא (ושלא ישא מינקת חבירו ומעובר חבירו) ובו י"ד סי':

א כל אשה שנתגרשה או שנתאלמנה הרי זו לא תינשא ולא תתארס לאחר עד שתמתין צ' יום חוץ מיום שנתגרשה או שמת בעלה בו וחוץ מיום שנתארסה בו כדי שיודע אם היא מעוברת או אינה מעוברת לחבחין בין זרעו ראשון לזרעו של אחרון (אבל מותרת לעשות שידוכים בלא חילוסין (ב"י בשם תשובת הרא"ש ות"ה כיוון ר"י) ב רק (א) בלא יכנים עמה בבית שם) ומיום בתיברת הגט מונים למגרשת ואפילו היה על תנאי או שלא הגיע לידה אלא לאחר כמה שנים מיום הכתיבה מונים שהרי אינה מתייחד עמה משכתבו לה: הגה וי"ח ג' חמוניס מיום נתינת הגט (טור בשם הרא"ש) וכן ראוי להחמיר כן נ"ל:

וגזירת חכמי היא שאפי' אשה שאינ' ראויה לילד ואפי' נתגרש או נתאלמנה מן האירוסין צריכה להמתין צ' יום אפי' קטנה או זקנה או עקרה או איילוני' ואפי' בעלה במדינת הים או סריס אדם או חולה או חבוש בבית האסורי' והמפלת אחר מיתת בעלה ואפי' בתולה מהאירוסין צריכות להמתין צ' יום:

ב ד (ב) יבמה שמת היבם צריכה להמתין שלש' חדשי' אחר מיתת היבם:

ג נתעברה מראובן ושניהם מודים שממנו היא מעוברת והלכה ונתקדש לשמעון וגירשה ה ורוצה לחנש לראובן ו(ג) צריכה להמתין אחר גירושי שמעון צ' יום:

ד מחזיר גרושתו אינה צריכה להמתין:

ה שפחה וגיורת ז (ד) שחיו נשואו לבעלי בגיותן ובעברותן ונתגיירו או נשתחררו צריכות להמתין ואפי' גר ואשתו שנתגיירו מפרישין אותם תשעים יום כדי להבחין בין זרע הנזרע בקדושה לזרע שנזרע שלא בקדושה:

ו המאנת אינה צריכה להמתין לא גזרו אלא בגרושה וכן המזנה אינה צריכה להמתין מפני שמהפכה עצמה בשע' תשמיש כדי שלא תתעבר וכן אנוסה ומפותה אינן צריכות להמתין והוא הדין לשבויה אפי' היא גדולה:

הגה ט וי"ח וכל שן לריכין להמתין אם הם גדולות ויולו להתעבר (טור)

ז יבמה שנתאמנה תחת בעלה (ה) אם לא נבעלה לבעלה תחלה לריכה להמתין (ח"מ):

ז יא (ו) פלגש מיוחדת לאיש שרוצה לינשא לאחר צריכה להמתין:

ח יב מי שנשאת בטעות ונודע שהיא אסורה לבעלה והוציאוה בית דין מתחתיו אם היתה קטנה שאינה ראויה לילד אינה צריכה להמתין שזה דבר שאינו מצוי הוא וכל דבר שאינו מצוי ברו לא גזרו בו:

ט אשה שנתגרשה ויצא קול פיסול על הגט והצריכוה גט אחר מפני הלעז יא שצריכה להמתין ג' חדשים מהגט השני ויש אומרי' (ז) שאינה צריכה להמתין אלא מהגט הראשון:

הגה יג ויש לחוש לסברת הרשב"ץ (היא סברת ר"י והרא"ש כתבו בטור

(ב) היו נשותיהן חולים: (פי' בשעה שאסר לה החכם והעיד העד כן כתב הב"י ו"ל ומיהו אם היתה חולנית כשהעיד (חייבין) שנחכוין לכנום חותה) ולפי זה ה"ה אפשר לומר היכא דהיו להם קטטה עם נשותיהם ג"כ לא יכנום (פי' ג"כ בשעה שאסר לה החכם והעיד העד חייבין שמא נחכוין לכנום חותה) ולפי זה אפשר לומר ולפרש הגמרא היכא שפי' רש"י יבמו' (דכ"ו ע"ב ד"ה דקתני) בתנייתין כול' שהיו להם בני ומתו מותרו ליבמה להם ופירש"י וכולם החכם והמגי' גט והמעיד בחזה להזיהה להנן בהם לא יכנום שהיו להם בניסבשעת מעש ומתו לאחר זמן מותרת או להנשא להם דהשת ליכא חשד שהרי בשעה שהעיד בה העד לא אסר החכם היתה חשת קיים ולא ליחא לת זו מכוון עכ"ל וקשה בגמרא מחוקק נחגרשו לת ופרש"י דע"י שגתן לת עיניו בזנו שהתי ניכר לת חשתו · והתניא אחי נחגרשו: לת קשיא לת דהוחי קטטה והא לא הוחי קטט' וכפרש"י לת דקתני אפי' נחגרשו כגון דהוי לה קטטה מקמי הכי דעדיין לא נתן דעתו על זאת (לפיכך אפילו נחגרשו מותרו ליבמה להן) והנה לפי דין הנ"ל יש לפרש לפיכך לת דהוי קטט' בעת שאסר לה החכם והעי' העד אחרי' החכון לכנו' אות' והעי' שקר ואסר אלא כדין ע"כ נחגרשו אפילו הוי קטט' להם בעת שאסר לה והוק):

יב (א) אלא יכנים עמה בבית עיין ג"י שכתב בזה ס"ק ת' שיטבע המשנך אלא יכנום בבית המשוכת עד סוף הזמן כדי אלא יצאו לידי הקלה וכן הדין במחוקק כמו שכתבתי לקמן ס"ק ט' ועיין בב"י: (ב) יבמ' אחת היבם · עיין לקמן סי' קס"ד סעי' ת' שבשני יבמין מותרות להחייבם לבני חוך ל' למיתתו אל ת': (ג) לריכ להמתין אחר גירושי שמעון · הטעם בתב הרא"ש בתשובה הובאה בטור ס"ם זה אלא הלקו חכמים בהבחנה אף במקום דודאי לא נתעברה ממנו ג"כ אין יהוע לרבים שנתעברה מלחובן ואלא דמי למחזיר גרושתו: (ד) שהיו נשותיו לבעלי בגיותן: לת בישר אם הם קטנות או מקנות אי גדיין (כדלעיל סעי ק"ת): (ה) אם לא נבעלה לבעלה תחלה: לתו דוקא תחלה ולאומר אלא נבעלה לבעלה אוך ג' חדשים ודין זה הוא דוקא למאן דלא פסיק כר' יוסי (והוא דהיתי יבמות דל"ה ע"ת אתוסה לריך להמתין ג' חדשים דברי ר' יהודה ור' יוסי מתיר ליתחם ולינשא מיד: (ו) פלגש מיוחדת לתים מיירי שנתעבר בתקרא ותה"נ נגי פלגש אם נתעברה ממנו והלכה ונתקדש לאחר ונתגרשה ממנו מותרת לחזור לרחשון כמו מחזיר גרושתו דפלגש אם תיסה הרחשון עליה: (ז) שתינה לריכה להמתין אלא מהגט הרחשון: דוקא שהגט הרחשון הי' כדין רק מחמת קול בעלמא הלריכו גט שני מהמת חומרת אבל היכא שהגט הוא בעל מן הדין ואחי מונין מן השני וזה אלא כהרב מהר"מ מלובלין שכתב בתשובה סי' קי"ז שגט שהיה בעל מן הדין למסוך בשעת הדחק על גט הרחשון עיין אם:

(ח) ויש

ג' חדשים דברי ר' יהודה ור' יוסי מתיר ליתחם ולינשא מיד: (ו) פלגש מיוחדת לתים מיירי שנתעבר בתקרא ותה"נ נגי פלגש אם נתעברה ממנו והלכה ונתקדש לאחר ונתגרשה ממנו מותרת לחזור לרחשון כמו מחזיר גרושתו דפלגש אם תיסה הרחשון עליה: (ז) שתינה לריכה להמתין אלא מהגט הרחשון: דוקא שהגט הרחשון הי' כדין רק מחמת קול בעלמא הלריכו גט שני מהמת חומרת אבל היכא שהגט הוא בעל מן הדין ואחי מונין מן השני וזה אלא כהרב מהר"מ מלובלין שכתב בתשובה סי' קי"ז שגט שהיה בעל מן הדין למסוך בשעת הדחק על גט הרחשון עיין אם:

(ח) ויש

בלגש היא קרוב לאחות: יב מי שנשאת בטעות היינו מחני' פד"ח וכ"ק על אלו פוסקים דם"ל גזנות ת"ל להמתין כהיא גדול' מהמן בלגש לת קרוב לאחות: יב מי שנשאת בטעות היינו מחני' פד"ח וכ"ק על אלו פוסקים דם"ל גזנות ת"ל להמתין וכאן לריכ להמתין כהיא גדול' מהמן בלגש היא

(ח) ויש מחמירין לפי' בגזוגז : המעיין בח"מ וראה דלא פליג להדיא אלא כרי"ז דמקיל בזה מיהו אם ליכא קול ולא היתה לריכא גם אלא הוא גילה מעלתו ח"ל להחתין מסו' הרמב"ם וכ"כ בד"מ ובחדתי בסימן י' מזה : טז ממדין לותו כ"כ הרמב"ם ום"ל דל"ל לגרס אלא ממדין ועיין לקמן מ"ש לכ"ז ה"ה אם לא כפוה ב"ד לותו עד שעברו ג"ח מ"מ ממדין ח"ו ותו על חיסור מעשה וכ"כ בד"מ אבל לעניו' הפוסקים דס"ל ממדין לותו כרי שיגרש לותה ח"כ אחר ג"ח ח"ל ניחוי ול"ל לדעת הרמב"ם ח"ל הרחקה עד שיעור חזרתו ג"ח להא הרחקה זו רק לכפר על חיסור' שעשה כמ"ש המגיד זכות לדבר גלו' מכפר ח"כ ח"ל הרחק כ"כ והמחב' הביאו רק דעת הרמב"ם ממדין לותו על חיסור שעשה לא היה להביאו דעת הרי"ף דלריך הרחק כרי שלא יחזיר עד אחר ג"ח לפ"ז בנשא כשיטת ממדין לותו על חיסור שעשו ומ"ם הרמב"ם בפ' מפריסין לותו אחת לחמשעים ללא היתה כיון דבפר נשא אין מפריסין לותו קמ"ל לכן כתב מכריזי' וניחוי לא כ"כ משום דשמע מדין קיחוין וכן משמע להדיא בגיד וו"ל ממדין לותו לשיטות הרמב"ם אם נשא ולא בא ח"ח ואם זנתה אין עושי' לותה אלא על הזנות ולא על הא ללא המתינה ל' יוס ריב"ש סימן קי"ח : טז אם קדשה בגוגז בתב"ה דוקא ללא ידע דאעפ"ה הוי קידושין גמורין ואם נתגרשה בעלמא (והיא היא הדע"ה אסור) והכא לפי זה לא מקילין בתיר דח"ו אם נשא בגוגז להתיר לו בהפרשה בעלמא (והיא היא הדע"ה אסור) והכא לפי זה לא מקילין בח"ח הטוען אפי' בבהן (ר"ל בהן אקידש תוך ג' חדשים ע"פ הוודאת ח"ח שהורה לי כך ה"ר לאקולי גביה מאחר דבהן אסור להחזי' גרושתו וכמו שבארי' הרב בהגה סברת זו בסמוך אפ"ה אין מקילין בו ולריך לגרש) מאחר דבעל ח"ה הניח לבניו דח"ח לאו גוגז מיקרי ומהרי"ו לא אתכחן דפליג אסברת זו * אבל בישראל והוא גוגז גמור כגון דלא ידע לו ע"י ללא ידע הדין אעג"ב דבח"ה נסתפק ובתב דאף אפשר דלא מקילין כח"י מ"מ לא שבקינן פשוטים דמהרי"ו נגד ספיקו דח"ה בפרט שהרמב"ם לא ס"ל לכוכין לגרש (כמו שמעות בפ"י מה' גרושין והביאו הב"י סי' זה ס"ק ו') ולמה לא נסתפק בדבר שהוא דבהן לחיקול : (ט) גזרו חכמים שלא ישא אדם : הטעם מבואר בגמרא (יבמות ל"מב ומשמעות הגמרא דמדמה לה לג' חדשים דבתב' משמע דאף דלא שייך שתי התעבר כגון שהות קרוב לח"ב כמו בח"ב לסוף (ג"כ כמו גבי הבחנה כלעיל סעי' י') וגם בזיווכין אסו' ליכנס לבית (כלעיל סעי' ח') גם בב"י מדמה להו לחדתי ולומר היות שיווכין בהבחנ' כתב שלכתך בלא קדושין מן מיקרי (ר"ל הב"י תחלת סי' זה לסמוך על הרמב"ם דח"ל הבחנ' מחדתי המקילין לעיל לקולי אפי' אם קידש במזיד לפ"ז ח"ל למ"ש בח"מ אם הוא ח"ה כי אפי' במזיד גמורים להקל ומ"ש כאן בישראל אין להקל וכו' אפשר ט"ס הוא וכ"ל ים לסמוך כמ"ש בד"מ . ובכל זה אין חילוק בין אקידש ובין אם בגח ט"ז . ומשמע בכל אלו לימים אין חילוק בין קטנה לגדולה אפי' קטנה שהיתה רחוי להוליד ממי הדין כן ולא כי"ת שהביאו הנ"י : יח גירשה אסורה לחזור בתוכו ואין הדין כן בכל אסורים דרבנן חוץ מאביה דהקילו ועיין סימן קי"ט : יט קידש ובגח ואם בגם ובגה לעדה הרמב"ם בהביאה היא לכפר על האיסור שעשה מהני הבריחה וכ"כ המגי"ד ולאחר פוסקים דס"ל הבריחה היא מסוס המלה דעתה ג"ה רוצה לבעול ח"כ אם אקשה לי' מהני במ"ש בנ"י והמגי"ד פי"ח : כ מעוברת הבירו בא"ם אחיתת העתם מסוס דהתם ויהרוג העובד ואיתתיה טעם זה ועלתה המסקנת דהטעם הוא מסוס סתם מעוברת למניקה קיימת ומת מתעבר בימי מניק ולא יהיה לה חלב להניק לבנה וכן כתב הרי"ף והרא"ש . והרמב"ם כתב הטעם מסו' דחסה ותיהוי תיך כתב הטעם אחר מחה וכ"מ ומבפי' מהר"ח שטיין הקט, גם כן קושיות זו ויעיין בסמוך ולפי שיטות הנ"ס ל לכאורה חזקה אחר יש לה לימוק דדים מותרת אפי' היא מעוברת דהא לא שייך הטעם סתם מעוברת למניקה קיימת אבל מדברי תוספת נשמעינן אפי' בבה"ג לאסורה דהא בתבו בשם הר"ם הזקן דבתב גרושה מניקה מותרת מסוס דהיא חייבת להניק ותוס' חולקין עליו ובתבו כמו לפי הטעם הראשון מסוס דחסה מעוברת אם כן גרושת מניקה דהא תניק בנא מעוברת ומניקה כמו מעוברת גרושה לאסורה כך לאסורה מניקה גרושה אף על גב דמחה טעם זה מ"מ לא חזר מטעם שנאסור לפי טעם הראשון לאסור גם לפי טעם השני מ"ה לאסור גרושה מניקה כ"כ תוספות לפ"ז לתרי' גם כן לפי טעם הראשון מעוברת לימוק דדים לאסור גם כן לפי טעם השני . וא"ל אם כן אפשר לימוק דדים היה לאסור עד כ"ד חדשים דהא מעוברת ומניקה תניק בנא ולפי טעם ראשון מעוברת לימוק לאסורה אם כן גם מניקה לאסורה אם כן אף להמסקנת לאסורה ולמה אפשר לימוק דדים מותרת וי"ל דהא מניקה תניק בנא עם מעוברת מ"ל כאם יש לה לחוק דדי' היא לאו בכלל מניק' . לפ"ז י"ל דהיינו כוונת הרמב"ם שבתב הטעם מסוס דחסה מסוס מה שאסור לפי הטעם דחסה אסור אף להמסקנת * ועיין ב"ח ה"ג גרוש מניק' לאסורה להנזק מסוס מעוברת דומי' מניקה קטני כוונתו ג"כ למ"ש תוס' הנ"ל : כא מניקת חבירו שמת התעבר ויתעבר חלבה לפי אם הוא סריס לאסור ללא פליג וכ"כ בא"מ וכן בשכוין לאסור כמו תוך ג"ח והבתחל : כב ו"ח ללכתחל עיין בי"ד סי' שכ"ח אם היתו נוהג אבל ו"מסוס לקטני יב"ח ולא שנה והב"י ג"כ בקטני כל"ח ולא שני שנים ומ"ם מחמירי' כאן להמתין חדש העיבור ואפשר מסוס חדש שכנות נפסות מחמירים יותר . ובתב בט"ו אם כלו כל"ח בר"ח אחר שני ח"ל להמתין יותר כיון שכלו כל"ח קודם חדש העיבור שאם חדש העיבור הוא בתוך החדשים לא מחמירים . גם כתב בכל מקום דיש לו להקל מלד אחר אע"פ שהיתו מפקיק מ"מ מנטרפים הקולא לענין חדש העיבור דח"ל להמתין ויעיין פסקי מהרא"י סי' פ"ג ועיין בש"ג פ' החולץ ובח"ה סי' כ"ו ועיין סימן קנ"ז . ובזיעבד אם לא המתינה חדש העיבור אין מנדין לותו ולא מפריזין לותו לבו"ם : כג ויש מקילין בזמנה עיין בי"פ החולץ ובפסקי מהר"ם לחקנט' ותבו' מהרי"ל סי' ק"ט ומהרי"ו סי' ע"ג ותבו' ל"ל סימן נ"ה ק"ד . ואם הוא והיא מודים שנתה עמו וממנו נתעברה תו לאחוסנתן שמא זנתה עם אחר כמ"ש סימן ל' : כד אפי' נשבעה וכן מסכון ולא מהני ג' מניקות הגת' כתובות וכתב הריב"ש אין לנו לחוש לאחר בית ולא לקלקול בחיתה ללא עקרינן תקנתא דרבנן אפני הני טעמים : כה ללא נשבעתי ואם נתנה מסכון ל"ש אם מהני בזיעבד אם כנס : כו וכתבו לו מניקה בן הוא בהרמ"ם וכתב הב"י דלעולם אפי' שלמקו דדים לו פסק חלבה ושברה מניקת וכ"כ מהרש"ל וכן יש בקלת גרסו' בעוד ועיין פריסה וג"ח מפסיק עם הגירס' תו שברו מניקת ולכאורה נראה דמוכח דלא מהני שברו מניקת לצד דהא בתבו דהיינו דעת סמ"ג דמחיר אם נתנה למניקה ג"ח בחיי בעלה ולא הניקה כלל תוך ג"ח ובהרמ"ם מפקפק בהית' ואיך פסק דמהני שברו מניקה ולא קבע שום זמן ורציתי בתבו מהר"ם סימן ל' מפר' הגירסת תו שברו מניקת דלא דמיא כפסק חלבה מחמת שברה מניקת גדע טפי קמ"ל לחגל בעינן שפסק חלבה ושברה וכן הוא דעת הע"ז * וכן מוכח דהא אם היה לימוק דדים תו פסק חלבה ע"כ הולד חלל מניקת

כז (י) או שנתנה בנה למניקה ג׳חדשים קודם מיתה בעלה והיא לא הניקה כלל תוך הג׳ חדשים מותרת לינשא :

יב עבר ונשא מעוברת או מניקה בתוך זמן זה מגדין אותו אא״כ ברח כח בט ויוציא מגט ואפילו היה כהן וצריך לתת לה כתובה אם תתבענה לוואם היה ישראל יחזירנה אחר כ״ד חדש של מניקה ל (יא) ויכתוב לה כתובה אחרת לא (יב) נשא לב וברח ולאחר זמן בא וישב עם אשתו אין בכך כלום לג ואם קידש מעוברת או מניקה לד אין כופין אותו להוציא

ולא יכנוס עד אחר זמן היניקה או עד שימות הולד : הגה וי״ח דאין חילוק בין קידש לנשא (רוב האורים) וכן עיקר וע״ל סימן זה סעיף י׳ כיולד ומהגיון :

יג אלמנה שהיתה מניקה בנה לה יכולה לומר (יג) אינה מניקה אלא בשכר ויכולה היא לתבוע כתובתה לאלתר ואע״פ שאינה יכולה לינשא עד סוף כ״ד חדש לו (יד) ואין חילוק בין התחילה להניק או לא התחילה (מהר״ם פדווא סימן ל׳ ומהרי״ו וריב״ש וחמו׳ הרא״ש כלל נ״ג)

יד זה שאמרו בגרושה יש מי שאומר דדוקא שהניקה קודם שנתגרשה עד שהבירה אבל קודם הזמן הזה לא לז (טו) דהא אי בעיא לא תניק ליה כלל ואפילו בשכר לח ויש מי שאומר דאשה שמת בעלה והניחה מעוברת (טז) ילדה ולא הניקה את בנה צריכה להמתין כ״ד חדש (יז)

ומשמע מדבריו דהוא הדין לגרושה :

יד שלא לישא אשה ביומי האבל ובו סעיף אחד

א מתה אשתו או אחד מקרוביו שחייב להתאבל עליו עד אימתי אסור לישא אשה נתבאר בטור יורה דעה סי׳ שצ״ב :

טו איסור ערוה דאורייתא ודרבנן ובו ל״א סעיפים :

א אלו שאסורות מחמת ערוה מהן מן התורה מהן מדרבנן אותן שהן מן התורה אין קדושין תופסין בהן * ואותן שהם מדרבנן א קדושין

מיהו רולה להניק וט״ז מחמיר בכל ענין :

ח״כ אם צריכה מיניקת לבד מותר ל״ל להזכיר לימוק דיניה ותוקח לחלק בין אם צריכה מיניקת למיניקת בחנם : כז או שנתנה וכו׳ כ״כ הסמ״ג וחמו׳ הרא״ם ומפקפק בזה וחמו׳ הר״ן ואחר פוסקים הסכימו עם הסמ״ג ולדעת הב״י מ״ם הרא״ם בפסקיו פסק חלבה מותרת לינשא ופסק חלבה מחמת חיוה סיבה לפני יום ל׳ ונחנ׳ הולד למניקה * ובין של הסמ״ג לשיי פסק החלב שלא נתנה למניקה לא לריך ג״ם שהוא שיעו״פ הרוב ופסק החלב שלג׳ ח״ם כמ״ש בחנו׳ הר״ן וכ״כ בלבוש ובהגה״ה פרישי וח״מ ובסמוך מבואר שם ילדה אחר מיתת בעלה ואינה רולה להניק הולד כלל מ״מ מסורה להנשי כ״פ בחנו׳ ריב״ש ועיין בב״י סי׳ ל׳ ומעע״ש בהג״ה ופסק כאן לשיטת הסמ״ג לריך לגרש אותה ואם מגרש אותה אין מנדין אותו כיון שבטל מעשיו כמ״ש בסמוך ואם גרש ח״ל לגרש כ״כ הטור וכ״פ הריב״ש שם . ובב״י כתב אפי׳ לדעת הפוסקים שם״ל בשאר תוך ג״ח של הנחנה ובין ח״ל לגרש מ״מ כאן לריך לגרש ולא מהני הגרחה כיון שהוא זמן רב והמגיד כתב עכ״פ מאן דם״ל בהנחנה לא מהני הגרחה מכ״ש דלא מהני כאן מיהו בטור משמע דים להקל כאן ואחר מסוס דיודעים הולד של מי הוא כמ״ש בחוס׳ והרא״ש : כט ויולית בגט כגר כתבתי לרמב״ם מהני הגרחה דח״ל לגרש ומ״ש המחבר אח״כ גרח ואם ח״ל ויולית בגט היינו אם גרח ח״ל להוליח ואם כנס מעובדת והפיל עיין סימן קס״ד : ל ויכתוב לה כתובה אחרת כתב הב״י אפי׳ לא פרע לה הכתובה מ״מ לריך לכתוב לה כתובה אחרת מסוס דהוי שטר שמחל שיעבודה והיינו מסתמא אמרי׳ כשהיה לה הבעל הכתובה בעת הגירושין ואין זמן הגבי׳ מסתמא מחלה הכתובה אבל אם אמר דקבונה להחזיר הכתובה עד שיחזיר לותה ח״ל כתובה אחרת וכ״כ בח״מ : לא נשא וברח בח״מ כתב לכתחלה לאו שפיר עביד דברח ולא הוליח, והא דכתב לעיל בהג״ה דלומדים לותו לברות היינו דוקא אם קידש אבל לומדי לותו שיברח אבל אם נשא לאו שפיר עביד דברח ולא הוליח : לב וברח ובריחה זו ס׳ רחיק מזד עד שם״י לחזור תוך כל״ח : לג ואם קידש כתב הריב״ש אם לרמב״ם מנדין לותו כיון דקידש תוך ג״ח של הנחנה ומשמע מדבריו דוקא בקידש ולא נשא לותה אז מנדין לותו אבל אם כנס ומגרש אין מנדין לותו כיון שבטל מעשיו ח״כ ה״ה אם קידש תוך ג״ח אם גירש אין מנדין לותו מע״ג דכתבתי לעיל אם לא כנסו לותו עד לאחר ג״ח ממדין לותו שאני התם דאין מעשיו כלום * מיהו למ״ש הוס׳ והרא״ש דהנחנה חמור טפי אין רחיה לדברי הריב״ש ול״ל כאן אין מנדין לותו מע״ג אם נשא לותה ואם לא נשא לותה אם עשאת תחריות אין מנדין לותו זמן ארוך אבל לעניין איסור אם תמוד טפי : לד אין כופין כ״כ הרמב״ם ותוספ׳ ואחר פוסקים כאם הר״י ורא״ם ורל״ע אם יש לסמוך על אלו פוסקים בכהן ובד״מ משמע לקמן אין אם כן מעובד לעיל דיש להחיר בזוגג ה״ה כאן ועיין בח״ה שם : לה יכולה לומר עיין לקמן סימן כ׳ לאחת אשה חייב להניק ואלמנה שוה בזה לח״ח כמ״ש בחוספת פ׳ חנ״ש ואם אחנעה הכתובה אין לה מזונו׳ ואינה חייבת להניק : לו ואין חילוק וכו׳ הג״ה זו אין כאן מקומה שאין קאי על אשה שילדה בעת מיתת בעלה ואין רלוחה להניק כלל מ״מ היא בכלל מניק ואסורה להנשא עד כל ח׳ ומ״ש אם היא מעוברת בעת מיתת בעלה ואסורה עד כ״ח אחר הלידה ועיין אחוזת ריב״ש סימן הש״ג וג״ר פ׳ אעפ״י : לז דאם אם בעי׳ לא תניק וכן פסק בחשובת חמות שמואל ויכוד בניו שלו אשם שסומך על הר״ם הזקן דס״ל גרושה מותרת להנשא מיהו אין היא בלאמנה עשירה * אבל אם״ל להקל דאם לא כתבו הפוסקים היחר זה אלא בגרושה ולא בלאמנה וע״כ הטעם משום גרושה לעולם הוא פטור להניק ח״כ היא אינה בכלל מניק, אבל אלמנה דהיא לפעמים חייבת להניק אף היא בכלל מניקה אלמנה דמי לגרושה לא דכתבו גרושה לא דמיא לאלמנה שהיא מחוייבת להניק אח פנה כוותיה כא״ם שהיא בכלל מניקה גם שהיא גרושה לחבירו חי כמ״ש בפוסקים משא״כ באלמנה . ולכאורה יש להביא מם״ם אפי׳ אלמנה עשירה אסורה להנשא בי היא גלותה החירו חז״ל משום דהם מפורסמים ודוחי היא גלותה ויכוי ומ״מ מחמת עשירי , אמנם יוח״ל דחייבי אלמנה מחת, שהיא עניה ובאה ליגשא לר״ג מ״ה לריך שם הטעם ר״ג מפורסמי׳ להח רש״י כי׳ כיהיה בהם בר״ג אלמנה מניקה משמע שהיו עשיר״ג וכן פסק בע״ז לחיסור שלא בזה פסק להקל בדיעבד אם נשאת לא חלת בזה יש לסמוך על הר״ם הזקן : לה ויש מי שאומר היינו הריב״ש סי׳ י״ג וסי׳ תם״ג ומדין זה לא נשמע דין גרושה שלא המחב׳ מדייק כן מדברי הריב״ש ולכאורה קשה למה ליה לדייק כן מדברי הריב״ש ת״ל דנשמע כן מחוס׳ והרא״ש והא׳ דהא הביאו דברי הר״ם הזקן דמחיר גרושה ורחיה שלו מנייחת דקתני נחגרשה אינה חייבת להניק ואם מבירה חייבת להניק ש״מ הר״ם הזקן חינו מחיר במבירה והם הבינו עליו ש״מ דס״ל אפי׳ אין מבירה לאסורה . ואפשר לחות הר״ם הוא מדקתני בדברי גרושה לפעמים חייבת ופעמים היא פטורה מזה למד דגרושה מותרת להנשא מסוס דהיא לחו בכלל מניקה ומותרת להנשא אפילו אין במבירה וחו׳ חולקי עליו במבירה אבל אם לא הבירה מותרת וכן הבין מהר״י מינץ ובמגי״ד נשמע נמי דהר״ם מחיר אפי׳ במבירה דהא הביח דעת הר״ם דמחיר והרב״ח חוסר וכתב בנחגרשה אם חינו מביר מותר ש״מ הר״ם מחיר אפי׳ במבי׳ וכן הוא בסמ״ג . מיהו בחום׳ והרא״ש משמע דם״ל אפילו אין מבירה לאסורה דהא דחיה שלהם הוחיל חנן מניקה סתם ל״ש אלמנה ל״ש גרושה ואלמנה לאסורה אפילו אין מבירה ח״כ גם גרושה לאסורה אפילו אין מבירה ואפשר המחבר מדייק ברוב״ש אפילו לח התחילה להניק לאסורה . ועיין בב״ח שפסק גרושה מותרת להנשא מסוס מיהו רולה להניק וט״ז מחמיר בכל ענין :

ח קדושין

א (א) קדושין תופסין בהן: הרב מהרמ"ח נסתפק בד"מ בערוה דרבנן אם קידש אחד את הערוה לו מדרבנן ונתכ' קידשה עול אחד אם לריבה גם מצני (מחבר לחיים קידושיו מדלוירייתא כלום אפסיד ולא התזירו ביה רבנן) ונפק"ה ג"כ בחייבי לאוין דק"ל קידושין תופסין בהן אם קידשה מצני אם לריבה מדרבנן גם והנה מה שנסתפק בחייבי לאוין לרבי לומר דמייבי כגון שקידש ע"מ לא תחזיק ונתכ' קידשה עול אחד אם לריבה גם מצני (מחבר לחיים קידושיו מדלוירייתא כלום אפסיד ולא התזירו ביה רבנן) ונפק"ה ג"כ בחייבי לאוין דהנ אם ק

יג בת אשתו ובת בתה ובת בנה אסורו'לו מן התורה ודווק'
בת אשתו אבל יב בת אנוסתו מותרת לו לאחר מיתתה :
(ואפ' לו בחייה אם כנס לא יוליד) : (ג' כיח פ' נושאין על האנוסה)

יד יג בת בת בת אשתו ובת בן בן אשתו אסורות מדרבנן
ואין להם הפסק ולהרמב"ם יש להם הפסק :

טו אם אשתו ואמה ואם אבי אשתו אסורות מן התורה (ו) אבל אם אם אשתו ואם אם
אבי אשתו יד ואם אב אבי אשתו * ואם אם (אם) אבי אשתו אסורות לו מדרבנן
ואין להם הפסק טו ולהרמב"ם יש להם הפסק :

טז אחות אביו ואחות אמו אסורות לו מן התור'בין שאחוה היא מן האב בין שהיא מן האם :

יז מותר אדם בבת אחי אביו ובת אחי אמו ואחי אביו ואחי אמו מותר באשתו ובבתו :

יח אשת אחי אביו מן האב אסורה מן התורה אבל אשת אחי אביו מן האם ואשת אחי אמו
בין מן האם בין מן האב אינן אסורו'אא מדרבנן ומכאן ואילך כגון אשת אחי אבי אביו מן האם
(ואשת אחי אם אמו בין מן האב בין מן האם) טז מותרות ואשת אחי אבי אביו מן האב
ואחות אבי האב בין מן האם בין מן האב ואחות אם האם מותרו'ויש מי שאוס' באו :

יט אשת בנו אסורה לו מן התורה ואשת בן בנו אסורה מדרבנן יז ואין לה הפסק עד
שתהיה אשת אחד ממנו אסורה על יעקב אבינו :

כ אשת בן בתו אסורה מדרבנן ויש לה הפסק :

כא אשת בן אשתו מותרת לו ובן אשתו מותרת באשתו :

כב אשת אחיו בין מן האב בין מן האם בין מן הנשואין בין מן הזנות אסורה מן התורה :

כג שני חורגין הגדלים יחד בבית מותר כל אחד באשת חבירו ולא חיישינן למראית
העין לומר שנראה כאשת אחיו :

כד מותר אדם באשת חמיו וחמיו מותר באשתו יח ויש מי שאוסר :

כה מותר אדם באשת בן אחיו ובאשת בן אחותו : ומותר אדם באשת אחיו ואחותו ומשום
(משום תוהה כדלעיל סימן ג') :

כו יט אחות אשתו אסורה לו מן התורה כל זמן שאשתו קיימת לא שנא אם היא אחותה
מן האב או מן האם ואפילו גירש את אשתו אבל לאחר מיתתה מותר באחותה * (ו' כל
המגרש מפילו מחמת קול בעלמא נאסרי בקידושין) (ג' כסס הרמב"ם סימן י"ג)

כז קידש אשה והלכה למדינה אחרת כ ובאו עדים והעידו שמתה ונשא את אחותה
ואחר כך נודע שלא מתה אסור בשתיהן צריכות שתיהן גט ממנו וכל הדרכי השנויו'
בפ' האשה רבה ובפ' (הזורק) נוהגין בהם ואם מתה אחת מהן מותר בחבירתה אבל אם
הלכה אשתו הנשואה למדינה אחרת ובאו עדים והעידו שמתה ונשא אחות ואח"כ נודע
שלא מתה אין אחותה צריכה ממנו גט ואשתו מותרת לו כא (ז) ומותר בקרובות כב שניה
ושניה מותרת בקרובין ואם מתה ראשונה מותר בשניה וכן שאר הערויות שנשאן
בחזקה

(ו) ה"ג אבל אם אם אשתו : ואם אבי אשתו וכו' : (ז) ותוחר
בקרובות שניה : מלשון זה משמע לפילו בחייה וכמו שכתב (לח"ז) דצריכה גט
לצת אסורה משמע דצריכה רגילה מותרת ולעיל סעיף י"ג פסק דוקא צת
שנשתו לאחר מיתה (מותרת לו) אבל בחייה אסורה לו כלאוין צמרת
(ר"פ נושאין על האנוסה) ואם
כנס פסק לעיל (צהג"ה סעי'
י"ג) דלא יולי' משמע אפילו
צרגילה לצת אללו :

(ח) מו

ערוה זה לזה והכל הולך צגזירת
המקום כמה שכתב המגי"ד אלא
קושי' הוא על כלם גן ג"ב חוץ
לפצר לומר אם הזכר היה נקיבה
היה מותר ועכשיו שהוא זכר אשתו
אסורה אבל צשאר ערוה מודי'לזין
לדמות זה לזה לכן אפי' להפוסקים
דס"ל הצעיי צס"ם אלא צת ג"ב
אין להקות א"ם אם א"א מצת
צת ג"ב דאיכא צכל דרא"ד ונת
ג"ב מותרת ואם אם א"א אסורה
ולפ"ז א"ש היטצ מה שכתב צדרים'
גם מה שהקש' על הרמב"ם לק"מ
כמ"ש המגי"ד * והנה לפרש"י
ותוספות והסמ"ג הצעיי צס"ם אלא
על צת צן צנו אלא לרבו' הפוסקי' לא
מצעי הצעיי ואזל לן לחומרת
לפ"ז י"ל אלא על ג"ד לענין א"סור
אזלינן להומר מ"מ הוא"ל לפסק אבי'
היה אם חפסה הכתוצה אין
מוליין מ"ה אצל לפעת הרמב"ן
לא קאי הצעיי על צת ג"ב אלא
צת ג"ב אשתו א"כ צת ג"ב הוי
אבי' גודל ולא מהני התפיסה
ועיין צח"ה סימן צל"א : יב צת
אנוסתו ה"ה צת פלגש מותרת לו
אחר מיתתה ג"ו וכמ"ש צפרק ל' :
יג צת צת וכו' אלא מאי היא הצעיי על
צס"ם וכאן לכ"ע קאי הצעיי על
ג"ב אשתו אלא לדיעה קמייתא
אזלינן להומרא ולרמב"ם אזלינן
לקולא ומשמע דרמב"ן ס"ל צזה
כרמב"ם וצכל אלו אין הילוק צפס
שאסורה מצת צת צת וכו' וכן צת
צן צן צתו כן אסור מצן : יד ואם
אב אבי אשתו לכאורה קשה למה

מלדו לא גזרו כ"כ ומלד חמותו גזרו אם אם חציה ומ"ל להטור והמחבר ואח אלא מלינו צס"ם מפורש"י ל"ל הצעיי צס"ם לא קאישא צאם אם אם חאיו והחמותו
ול"ל דצס מלינו לא מלינו צאחות א"ש אם א"א לא גזרו כ"כ אבל מלד אשתו אינה אסורה אלא אם אסורה כמ"ש צס"ם צכמה מקומות מ"ה גזרו טפי אלא שוה
לאם : טז ולהרמב"ם יש להם הפסק היינו מי הצעיי צס"ם ורמב"ן ס"ל לג"כ כרמב"ם אף על גב דאיכא כאן ג' אם אשתו ואם אבי' אין מחמין עליהם
זה לזה * ועיין צהגה' דריזה מה שכתב צסה מהרש"ל : טז מותרת וכ"כ כל הפוסקים אף על גב דאשת אחיאבי' מן האב אסורה מן התורה מ"מ
מותרת והטור כתב צסה הרא"ש דס"ל דאסורה ואין מוכרח גם כ"כ צכתב דמותרת * ועיין צ"ח ומה שהעיר ריזה מתשובות הרא"ש אין צס שום משמעות
לזה * ואשת אחי אם אין צס אלא כתצו תוספות דורות האחרונים אסרו : ומ"מ נראה מרמב"ם והטור דאפי' לשאר לכל דצר ומפרי ג"כ על ג' הניה ז' כמו
על שאר שניות לכן מה שני' זו צכלל שאר שניות ולא כיש דרולי' להקל צזו' ואין כופין עליה לגרשו ליולדה : יז ואין לה הפסק אף על גב צת צן צנו
מותרת לרמב"ם מ"מ כלת צן צן צנו וכו' אסורה וכמו שכתב לעיל ולכאורה הת"ה מה שהניח דהג"ה לעיל נראה גם אשת צן צת צנו אסורה והוא"ל היה שכיח
אללו ולדידי' הוא אלד צנו * ונראה לפרש הת"ה מ"מ מה שאומר לצנו אין סברת לאסור לאחיו כגון אשת צן צת צנו דהא לצנו מותרת ואיכא למיחש שמא
צן צתו אף על גב לצנו היא אלד צתו ולאחיו היא אלד צנו מ"מ כשהיא מותרת לצנו מותרת לאחיו וכן אם אומר לאחיו אין סברת לאסור לצנו אלא
לדידי שהיא על אחיו אשת אחי אמו אף ע"ג לצנו שהיתה כך אלד אמו כגון אשת אחי אמי אם היתה אמו מותרת מ"מ עכשיו שהיא אלד אחיו אסורה לכן כאן כשהיא
לצנו אשת צן צתו אסורה אפשר אשת צן צנו לצ"ג אם היתה אלד צתו היתה מותרת מ"מ עכשיו אסורה : יח ויש מי שאוסר כן פסק הרא"ש ומשלם
בין הרגיל לאשת אחיו וכן הוא צתשובות מהרי"ל וכ"פ ג"ח ולא"ג לאסור אלא אשת אחיו צאשת אחי אמו * ואם כנס נשת אשת אחיו צתשובות ל"ל
כיון מ"ש ע"פ נעלי הוראה מפורסמים לא קלא הלא גרע מיחס ש"ס דקי"ל לא קלא כמ"ש ש"ס ופ' יוסי ג' מיחו נראה הוקא צמיחס ש"ס ופ' רוב
הוא אות או צאשת היינו דכמה פוסקים מקילי' צזה יש להקל אם נשאת קלא הוראה שהורו בעלי הוראה והוי כמו
צדבר משנה * ועיין צי"ד ס"ק ק"ג לענין יהרוג ואל יעצור נשמע ש"ס על שניה יעצור ואל יהרוג וכ"כ הש"ך ש"ס ואם נשאו שני ע"פ תוכם ועבר אחוכם לכאורה
נראה דלכ"ע לגרש אותה אף על גב צאשלה היתר היא מ"מ אחר שעבר אחוכם אסורה לו ובן משמע צסוגי' כ"ק דקדושין ורמב"ם פ"ח ה' מלכים כאן מוכח
ביפת תואר ביאה הראשונה ושניה שניה אסורה מיהו יש לחוש כי הרמב"ם ס"ל ביאה הראשונה היא קודם הניסואין לכן אסורה לו ביאה שניה אבל אם נשא
צאשלה ס"ל לח"ל לגרש אף מ"ם תוספות צש"ס ביאה הראשונה אחר הניסואין ומ"מ ביאה שניה אסורה לו יש ראיה לצד לגרשה מיהו צרש"י
מצואר אף אשת תוספות הצעיי כן מרש"י ומה שהא עליו מה קושיו ו"ל מ"ש רש"י לא יחללנה מלמד'שלא יבוא עליו' מלחמה לאו כוונתו דביאה הראשונה
אסורה עד אחר הניסואין כמה שהצעיו תוספות אף אנותו לא יבוא עליה מלחמה עד שתביאה לביתו כדעת הרמב"ם דכתב מלחמה אסורה לו עד שתיה
צביתו ואז מותרת לו מיד קודם הניסואין ובזה מיושב כמה קושיו של תוספו' : יט לחות אשתו אם קידם על התנאי ולא נתקיים אפילו הוי כאלו לא קידם
ומותרת צקרובין וקי"ל ג' נגוע ע"ח ומותרת לכהן ועיין ג"ע"ש צסה הרמב"ן : כ ובלו עדיס אבל ע"א אינו נאמן צאשה אשתו אשת חמותו כמ"ש
צתוספות וכ"י פ' הצה רבה ובמלחמות ה' ומשמע אף אם הצ"י כתב צסה רש"י דס"ל ע"א נאמן והיינו מ"ש צסה ע"א בא ואת מת אשתו ואין מוכרח כי"ל דאינו
כוונתו דמותר ליסא לאחותו ע"פ ע"א אף לא ניחא ליה פי' תוספות דצעל זו ליכא לאוקמה אלא בילדי צע"ח ולא מיירי צע"א ול"מ לענין אם עבר ונשא
אע"פ שאסור אשת אחיו ע"ח ואולה ליכא לאוקמה אלא בילדי צע"א נאמן מטעם חזקה כמ"ש צי' סימן קכ"ו וצפ' החצה רבה כל דצר שהוא בחזקת איסור
אינו נאמן ע"ח להוציא מחזקתו : כא ומותר בקרובות שני' פירוש דמותר ליקח אחה וכאן צדרישה וב"ז דוקא אחר מיתת הצעי' מותר ליקח אחה ולא
אחי' כמ"ש צסי' צסעיף י"ג וטוב ז' חולק עליהם וכאן לל"ד לפי הסי' חיכף אחר מיתת הצעי' ולא תצדילין חוח' * מיהו קלת רחי'
מדבריהם מהרוח בקרובות חומרתו וחומרתי ליכא חסד דיבוח עוד בחומת עלי' שלא כיון להיות בקרובות בשר אחי' אחתה נחומת חו' נשואת מ"מ יש

חסד שאת עבדין : כב ומותר בקרובות שני' מלשון זה משמע אחי' אחייה ולית לי' בחייה לקמן

טז (א) לו ישראל שנבעלה לכותי: ג"כ דלך לישו' • וכן הו' בדמב"ם: (ב) חייב עליה משום כותי' ומשום זונה: בדמב"ם לא כתב משו' זונה וכן הוא בגמרא: (ג) משום נתי' (נע"ז דף ל"ו ע"ב בד"ה משום נתי') כתבו תוי' וקשי לפ"ז אמאי לא קתני נמי הדין מלוויית לסורה משום זונה ודעת התוספות דלויה זונה מלוויית שלא כדלעיל זינחה: (ד) אסלא פגעו בו קטין • דין זה קטין פוגעין בו שכתבו הרמב"ם והטור: והרב מהרי"ק כתבו בח"ה סי' חכ"ה כעי' ל' (ה) ולא הלקוהו ג"ר • משמע דעומד דקרא לא קאי רק על דבר שהוא לאוי מן התורה כגון דלך לישות או פרהסיה אבל לא בלגעה ומשמע ג"כ פרהסיה: (ו) היו בחזקת היתר ונמצאו ערוה אינן קרושין תופסין בעריות (וכן כל זנות שאינה עם הקידושין הנאסרו עליו מחמת אסתו לין אוסרין אסתו עליו ומותר בקרובות שנייה (טור) ומיהו אם הקידו' רגיל לבא אללו ע' אסתו כופין אותו לגרש אסתו (הגהות אלפסי פ"ק) ומפני מה הצריכו אחות ארוסתו גט שמא יאמרו תנאי היה באירוסין וכרת נשא אחותו והואיל ויצאה אחותה בגט אחותה שהיא ארוסתו הראשונה אסורה כרי שלא יאמרו נשא אחו' גרושתו אבל כשהלכה אשתו הנשואה אין לחוש לכך שיאמרו תנאי היה לו בנישואין דאין אדם עושה בעילת זנות הילכך כ"ע ירעי דנשואי שנייה אינם כלום:

כח הלכה אשתו ובעל אחות אשתו למדינה אחרת ובאו ואמרו לו מתה אשתך ובעל אחותה ונשא אחות אשתו וא"כ באו אשתו וגיסו אחות אשתו צריכה ממנו גט לא שנא נשאת לו לג על פי ב' עדים או על פי ער א' ואסורה לגיסו ואשתו אסורה עליו לא נשא כד היתה נשואה לו או ארוסתו:

הגה ואם נת נזנות על אחות אסתו ומת אסתו וגיסו תה"כ ית"ח דאסו' ליסח תה"כ אחות אסתו דכסס אסורה לבעל כך אסורה לבועל תה על פי שהיתה אסור עליו בלאו הכי: (פסקי מהרח"י פי' כ"ט) (וע"ל סי' קע"ח)

כט אמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה ואח"כ אמרו לו קיימת היתה ומרתה הולך הראשון מכזר והאחרון אינו מכזר:

ל מי שהיתה לו פלגש ולא הועד שקדשה מותרת בקרובין כה אבל אם יש עדים שאמרה האשה קדשני בפני ב' עדים נאסרה לקרובין אבל אם אמרה קדשני סתם ולא אמרה בפני שני עדים אין בדיבורה כלום:

לא המקדש אשה ונתבטלו הקידושין מפני שהיו על תנאי ולא נתקיי התנאי או שקידש בתו שלא מדעת ונמצאת בוגרת מותר בקרובותי (ודוקא אם נתבטלו הקידושין בלאו גט אבל אם נתבטלו בגט אפי' אם נתן גט לסוף כל הקהל כמו שנתבאר):

טז איסור כותית ושפחה וכו' ו' סעיפים:

א ישראל שבעל כותית דרך אישות (א) או ישראלית שנבעלה לכותי' (דלך לישות) הרי אלו לוקין מן התורה שנ' לא תתחתון בם א (ויש חולקין בזה) (טור) אבל הבא על הכותית דרך זנות במקרה ב (ב) חייב עליה מדרבנן משום כותית ומשום זונה ומכין אותו מכת מרדות ואם ייחדה לו בזנות חייב עליה מדרבנן משום (ג) נדה שפחה כותית זונה ואם היה כהן אפילו בא עליה דרך מקרה לוקה עליה ג' מן התורה משום זונה:

ב הבא על הכותית (ד) אם לא פגעו בו קנאים ד (ה) ולא החלקוהו ב"ד הרי עונשו מפורש בדברי הקבלה שהוא בברית שנא' כי חלל יהודה קדש אשר אהב ובעל בת א' נכ' יכרת ה' לאיש אשר יעשנה ולא יהיה לו ער ועונה אם ישראל הוא לא יהיה לו ער בחכמים ולא עונה בתלמידים:

הגה ועון זה ה יש גו הפסד שאין בכל העריות שבגו הבא מן הפשחה ומן הנכריה אינו בא משא"כ בשאר עריות (טור בשם הרמב"ם) הבא על הכותית בפרהסיא שדינו שקוצי פוגי' בו כמו שיתבאר בא"ה סימן תכ"ה הוא בכלל עריות ואינו ליהרג ולא יעבור כמו בשאר עריות (ג"י בשם ת"ח שכ"כ בשם הרמב"ן) וכמו שיתבאר בסורה דעה סימן קנ"ז)

ג שפחה שהוטבלה לשם עבדות אסורה לבן חורין א שפחתו וא' שפחת חבירו וה בא עליה ו מכין אותו מכות מרדות: ד הנתפש

דלוקחי ריש דמתניתין כר' עקיבא על כרחך לא סבירא ליה הכא זה וכן רבי יוסי לא סבירא ליה הכא זה לחירוץ ר"י נפתח ולתירוץ רב אחי מכל מקום אין מוכרח הכא זה אף אי נימא דרבי יוסי אית ליה הכא זה מוכח הכא זה כמ"ש בריש ועיין בסוגי' ותבין ולשב הסוגי' זו וסוגי' ר"פ האדכתי • ובדין זה פליגי הרי"ף והרא"ש וס"ל להרא"ש דאינה אסורה לבעלה אלא בכהים הכא זה כמו שכתב הטור בסי' קכ"ו אם נשא אחת אחיו מותרת לבעלה מצו' אם לא שייך לומר דגירש בעלה אותה דהא אפי' אם היה מגרש אותה אסור' לבני מתמת גרושת אחיו • והמחבר שם הסכים בא"ע ולא כתב דמותרת לרחוץ מפני שבדק הבית מדייק מהרי"ף ורמב"ם דלא סבירא ליה כהרא"ש אלא ס"ל לפילו הכי שייך לומר דגירש אותה מכל מקום אסורה לבעלה מצו' אם לא שייך לומר דגירש אותה מחי' והרא"ש ס"ל לא קנסו חז"ל אלא בכהים הכא זה שגירש אותה • וכן נראה דמוכח כן מהרי"ף דחולק על הרא"ש זה דהא גרס ר"פ האדכתי רבה אלא הואיל ונשאת לאחר והרא"ש ס"ל לא קנסו חז"ל אלא בכהים הכא זה שגירש אותה • ומכל מקום אסורה לרחוץ הואיל דעבדה איסור אסורה לרחוץ ולפי גירסת אלא הואיל ס"ל לומר טעם הרחוץ שמא יחזרו גירש הרחוץ שלא אסור לרחוץ הואיל דעבדה איסור אם כן אף בשאת אחיו לריכה גם מצני מתמת קנסו ואסורה לרחוץ מחמת קנסו אבל לפי הגירסת הרא"ש ללא גרסת שלא בעינן חרי טעמים מצו' קנס ומצו' שמא יחזרו גירש הרחוץ והרב ר' מנחם מיסרלט הגי' גם מותרת לרחוץ היינו כסיעתא הרא"ש בוודאי לא ראה דברי הב"י בב"ה בשאר מצו' ב"מ שלא ראה הב"ה של הב"י: **בך** היתה נשואה ול"ל ס"ל בסעיף הקודם בכשואתי מותרת דשם חייבי בכרתי אז אין חשש שמא יחזרו דהא קודם שחזרו לגרש וכשחזרו לא מצורר דפי' טעות אבל כאן שמא יחזרו גיסו לביתו וכמ"ש בסמוך: **כה** אבל אם יש עדים שאמרה וכו' היינו דלא מקדשה עיין לו מקדשה ואמרה כן קודם דנקדשה ועיין בחאו' ועיין ס"ס מ"ח:

טז א וים חולקי' בלוגחת זו חלי' בפלוגחת שבאחתי ס"ד לרמב"ם ס קי"ל כדאתר רבא מיניקת בגיותן מיתת אחתו ולא תחתתו קאי בגיותן אפי' בקטנה כר"ש דכל תומות בכלל לאחו זה ו"ח אלו ס"ל כדאתר רבא להמסקנא לא תחתתן קאי בד' תומות בגיותן אבל בגיותן לא שייך חיטון • גם לרמב"ם משמ' דלא לקי אלא בבעל דרך אישות ולא בחיטון לבד ולא בבזיהה לבד * ולשאר פוסקים חייב בד' תומות בבזיהה בלא חיטון משום לא תקח ובגירותן חייב משום לא תתחתן מיד בשעת הקידושין אפי' לא בעיל • ועיין בדריסה וב"ח: **ב** חייב עליה מדרבנן ואם יש לה בעל אינה חייבת עשה ודבק בשאתו תום' קידושין דף ד' ועיין תוס' פד' ע"ב ד"ה ל"ג ובסמ"ג לאוין ק"ג: **ג** מן התורה משום זונה כ"כ הרמב"ם והסמ"ג אבל תוספות והרא"ש חולקים ע"ז ס"ל דאוקמ' כבועלה לא חייב הכהן משום זונה וב"ד של הסמוכין גזרו אפי' אם לא נבעלה חייב משום זונה ולשאר פוסקים משמע פוסקים או פליגו על דעת הפוסקי' שהאחי בסימן ו' דס"ל בגיורת אפי' אם לא נבעלה כשהיתה • שוב ראיתי בתום' פ' הע"י כתבו בגיורת שאני דשייך בה קידושי וחתנות לכן אסורה משום זונה אפילו לא נבעלה משא"כ בשבותי ד' ולא הלקוהו ד"ל כתב בדריסה וב"ח אפי' בעל בלא בעילה מ"מ כיון דלא קידושי לא עשאו מפורש בקבלה כהג"ל בח"מ לא כ"כ: **ה** יש גו הפסד שאין בכל העריות שאין חזור מאחר העריות שהם בחיתה ובשרת שלא ל"ל יש הפסד ע"י שסופו להדביק בע"ז ומחלל קדשי שמים והוא דחית' בערובין שאין ח"ו מוליח לותו שבעל תרומת מגיהה שהיו כשיש בידו שאר עבודות שיורד בשבילם לגיהנם אז מחתת עון זה תיכו מעלית לותם משם כ"כ מהרש"ל וב"ח: **ו** מכין לעתו מ"מ מבל לתיכו חייב מלקות מדלוריתא וכתב המגיד

ום"ל לרמב"ם דכפסק כן דאחרה לית לחו' קדושה קלי על הבא על פנוי' בית
ישראל בגמות מ"ה ס"ל להבא על קדושה בת ישראל לוקין מלקות · אבל לית קלי
על ביאת עבד וכפחה * ולא כתרגום יונקלס דס"ל דקלי על ביאת עבד
וכפחה דקדושין שלהם אין חופסי' והוי כל ביאתם ביאת זנות · והטו' בסימן
כ"ו כתב הבא על כנוי לוקין מכוס
לית לחו' קדיש' וכסימן זה כתב בס
הרמב"ם הבא על כפחה לוקין דק
מ"מ * וכפרישה סס הקשו בסימן
ד"ו דלדרי הטו' סוחרי' זל"ו ומחלק
וכתב בסימן זה לדידי בפחה
דחינה מוכחת לזנות אבל אם היא
מוכחת לזנות או בת ישראל המוכחת
לזנות לוקין מכוס לית לחו' קדיש' ·
ולית להו להרמב"ם חולק על
התרגום כמ"ש בהרי' בדרמב"ם ס"כ
לית לחו' קדיש' לית קלי כלל על
כפחה ולא קלי אלא על בת ישראל *
וס"ל לטמה ג"י המופקרת לוקין על
לית לחו' קדושה וכפחה לפילו אם
מופקרת ומוכחת לזנות אין לוקין
כגר תירוץ המגיד והבחי בסימן
כ"ו · מיהו יש להבית דחייב
לדעת התרגום מ"ס פרק החולץ
דאמר אם נכרי ועבד הבא על בת
ישראל הולד ממזר לפילו לס"ל אין
ממזר בחייבי לאוין נכרי ועבד אחי
ס"ל"ד יש ממזר בחייבי לאוין
שפיר דהולד ממזר מכוס ד יש לחו
בעבד ונכרי ולא מלינו מכוס לחו רק
לית ליה קדושה ולית להו קדושה
ועיין בדס"ם פ"ם דלמה לפ"ג
והוכפות ג' דף י"ג וס"פ דאמר
מכאן נמי דייקת לחו נכרי ועבד
דאמר ר' טרפון יכולני לטה' ממזרי'
שיחת כפחה ומזעיי' אם אח ר"ט
לכחלה קאמר וכירוש רם"י והר"ן אינ"ג דאיכא לאו דלית להו ליה קדש · ולרמב"ם
י"ל דקשה ליה לר"ט דממיר לממזר שיחת כפחה הא ממזר חייב בכל
המלות ואיך יחל כפחה וכן הקשה ר"ת והר"ן וחירלו מכוס הממזר קדש ועומד
ורמב"ם הוכיח מזה דליכא הדוס של הא"ח ולא יהי' קדושה על עבד
וליכא ל"ד בעבד וכפחה של הא"ח דיכול דכבן הוא והם אמרו דמותר ליחל כפחה
לממזר מכוס תקנות הולד נסמע לפיוחת חוספות ורש"י והר"ן ליכא לחו
בעבד כלל של הא"ח ולרמב"ם ליכא לחו * אבל ל"ל לרמב"ם נמי
ליכא לחו בכפחה ועבד אלא ס"ל דלית לוקין מכוס דהוי בכללות דילפינן
מלחו זה נמי הבא על פנויה זונות אם כן קשה למה לוקין מי שבא על פנויה
וכן דוחה בפרישה שברא זו בסימן כ"ו · והערוני לזה מריה שבחורה גדול
בהורה הירוני מהר"ר ווילף ר"י היין מק"ק בינטשוב : ז ספק בפחות אבל
לית כוכין לאדון לשחרים לשחה חינו מלווה על פ"ו · מיהו ל"י להשתעבד
בהם מספק כ"כ המגי"ד פ"ה · ואם שיחין בנותיו כגון שבא על בפחתו
ויל"ה ואתעבד עם בתו יש לו בהן זכות מה"ט לחד בשחו ממ"נ כ"כ המגי"ד י'
זרע כפחה הרע עכו"ם לית לקרות זרעו ומוקר' בקדושין משל"כ ישראלית
שילדה מן העכו"ם נקרא זרעה : ח ספק גר כ"מ לחסור בממזרת ואם היא
נקבה לחסורה לכהן וכן זכר בחו פסולה לכהן וכן כ"מ לפסול לחלילה
דגר פסול לחלילה ד"ח :

יז א ספק מקודשת עיין סימן ט"ו בד"מ ומ"ש אם ואם זרק לה גט ואיכ'
שכך אם היה קרוב לו אלו לה הוי ספק מגורשת ולא תתיבין
דאוקמי' אוחו על חזקת ח"ח ועיין מהרי"ק שורש קע"ג בספק קידושין והבחי
דבריו לקמן * ועיין ימומח קח ל"ח : ב חזקה אין אשה מעיזה הרמב"ם
כ"י"ה ג"כ כתב כשהבעל אומר לה גרשתיך והיא אומר' גרשתני נאמנת ·
ואם הבעל אומר' מודה לו חינה נאמנו ולא תאמרינן בכה"ג אין האשה
מעיזה כיון דהוא מסייע · ואם היא החחילה לומר גרשתני ואח"כ מסייע לה ואומר גרשתיך אין ובח
הרמב"ם ובטור סימן קי"ב הביא לשון וחד טעמא כתב אם אומר גרשתיך י"ל שמא גט פסול גירש לפ"ז אפי' אם החחילה ואומר גרשתני והוא אומר גרשתיך
עדיין יש לחוש שמא גט פסול היה ואינה מגורשת שלא נאמר לה גרשתיך לפ"ז גם אם קבלה הקידושין מאחר שאינה מקודשת שלא נאמר לה גרשתיך דאל"כ
אפי' יש לחוש שמא גט פסול היה ועיין סימן קנ"ב · כתב בדרי"ו אם היא קבל' קידושין מאחר בפיגו לבעל' אחר שגיר' המקדש * ולכאורה חמוה
הא יש לחוש שמא יאמרו שאחזיר מגורשת אחר החרוסין וכן הקשה בד"מ וחירוץ אם היא קבלה ולא אמרה דגירש אותה בעלה מוחר' לבעלה הראשון אחר
הגירושין שלה זה ולא מלינו חילוק זה בס"ס סוף גיטין לא מסתבר כן גם מ"ש בס"ה ליחה וכבר הסיג עליו ה"מ : ג בפני בעל ואם החחיל' לומר שלא
בפני בעלה ואח"כ בא בעלה וחומרת בפני גרשתני נאמנת עיין בחאו' רסב"ח סימן שלא ר' וכחבו' ריב"ש סימן קכ"ו ולא מסתבר כן ודב"מ הבי' ג"כ פלוגחא
בזה : ד בזמן הזה עיין ג"ח בחב דבימי עזרא אם קדשה אחר מקודשת לו ולא מפקינן חותה ובה"מ הסיג עליו וב"ה בחב בזה"ו מנהג פשוט הרב המכבר הגט
הוא גוטו הגט אחר מפקינן הוא היה אומר גרשתני אלא שאחר כך נתפייסו ולא אמר לו כלום ואמרי' ד'אסורה להנשא לה אחיי בנתקדש בפני
בעלה שלא אם אומרת בפני בעל גרשתני בזה בחנו דאסורה להנשא אבל אם נתקדש בפני בעל אחר בתירי שלא אם
אמרה גרשתני וי"ח בתרתי מוסיפים

(ו) היו התערובות בנות עיין ג"י בסוף הסי' מ"ב בזה בשם הפ"מ :
(א) בד"ח בזדאי ח"ח : גם בני עריות ה"מ למיתני חילו' זה דבספק ערו'
קדושין חופסין וכבר כתבתי לעיל בסי' ט"ז ס"ק מ' מה שנפתפק
בזה"מ בדין קדושין ערוה מדרבנן : (ב)

ד הנתפש עם שפחתו מוציאין אותה ממנו ומוכרים אותה
ומפזרי דמיה לעניי ישראל ומלקין אותו ומגלחין שערו
ומנדין אותו ל' יום

ה נתערב ולד ישראלית בולד שפחה הרי שניהם ספק וכל
אחד מהם ספק עבד וכופין בעל השפחה ומשחרר את
שניהם ואם היה הבן ההוא בן הארון של עבר כשיגדלו ישחררו
זה את זה ויהיו מותרים לבא בקהל :

ו (ו) היו התערובו בנו הרי שתיהן ספק שפחות ובא על כל
אחת מהן הרי הולד ספק עבד וכן אם נתערב ולד כותי בולד
ישראל כיטבילין את שניהם לשם גירו וכל אחד מהם הן ספק גר:

יז היחר אשת איש שמח בעלה ואומר היא גרשתני
והיינו הערוה ודין נשואת באיסור ובטעות · ובו
ניח סעיפים :

א אשת איש בכלל ערויות היא ואין קדושין תופסין בה (א)
בר"א בודאי אשת איש אבל אם היא ספק מקודש או
ספק כיגורשת קדושין תופסין בה מספק וצריכה גט כישניהם
וה"ה לפיסולי גיטין כדרבנן שאם בא אחר וקידשה שצריכה
גט משניהם מהראשון דרבנן ומהשני מדאורייתא :

ב אשת איש שפשטה ידה וקבלה קדושין בפני בעלה הרי זה
מקורשת לשני שהאשה שאמרה לבעלה בפניו גרשתני
נאמנת כ (ב) חזקה אין אשה מעיזה פניה ג (ג) בפני בעלה :
הגה י"ח נוקק לעיין בקידושין חופסין בה נחמנת וביאה גט חבל חינה
נחמנת להכנסת לחחר (הר"ן פ"ב דכחובות בבי"ח) חו ל"ט בחובת'
הגהות מיימוני פ"ב דגירושין) וי"ח ום"ל לבל דבר נחמנת (רמב"ם) וי"ח
עוד ד (ד) בזמן הזה דכפיסי חולפה ופרילוחא חינה נחמנת אלא
לחומרת דאיחרע חזקה דאינה מעיזה (ב"י בשם ה"ח)

אבל

הל"מ והב"ח דאסור להחזיר גרושתו מהחקדשה לאחר כמבואר לעיל סי' י'
סעיף ח' והכא הרב בב"ח נחקן ביסוד ופסק הלכה למעשה דמותר' לרחצו'
ומבי' רחי' (מהח דחנן בפ' החומר דס"ה ע"ח ה' חומר' קדשתני והוח חומר
לו קדשתיך הוח מוחר בקרובותיה והיח אסורה בקרובי' ומה לי קדשתני
לי גרשתני וכו') ובחמת יש לחס דמיון דאין האשה יכולה להעיד
פניה נגד בעלה להוליו עלמה ממנו אבל להעיד פניה נגד אחר
ולומר קדשתני להכני עלמה הרבה עוחות כן וגם מ"ש (וכאן אין לומר חזק'
אין האשה' מעיזה דכיון שבעל מכחישה בעי"כ אז היא מעיזה פניה בפני בעלה
אז הוא מעיז בפני בעלה : גם מ"ש היא עוית נפשה החיבה דאסורה ולריכ' וע"ז
מבוי אם הסחר עם הרחצון עכ"ל ומשמע דבלא גט אסורה לרחצון ח"כ גם גט
לא מהני דהא אסורה לו לפי דבריה גם אחר גט מעשה מחזיר גרושתו : (ג)
בפני בעלה הרשב"ח בחשוב' סי' שלג כל ג' הוסף בב"י סי' זה ס"ק ל' הביא ראיה
מעפ"י שהחחילה לומר שלא בפני בעל ח"ח מחילה' לא היתי' נאמנת
והשחא עבידא לאחזוקי לשקרא שא לעולם נאמר' כל שאומרת בפני בעל
ומעיזה בפניו : (ד) בזמן הזה דכפיסי חולפה ופרילוחא בב"ח בחב דוקא
להחחלה לא הנשא לאיש' דכפיסי חולפה אבל אם נשחח לא מפקינן לה
מהך טעמא והבי' ראיה מהשוחה הרמ"ה בכלל מ"ד כ' (שפסק על הגה
אחת שנשחח לאחר כשהיה הראשון בעיר דמוחרת לבני כיון שנשחח לו בפני
בעלה והרמ"ה היה זמן רב אחר הרמ"ה (ר"ל בעל סבר' זו להחירא)

נפיש

(ג) זמן הזה עיין ג"ח בחב דבימי עזרא אם קדשה אחר מקודשת לו ולא מפקינן חותה ובה"מ הסיג עליו וב"ה בחב בזה"ו מנהג פשוט הרב המכבר הגט
הוא גוטו הגט אחר מפקינן הוא היה אומר גרשתני אלא שאחר כך נתפייסו ולא אמר לו כלום ואמרי' ד'אסורה להנשא לה אחיי בנתקדש בפני
בעלה שלא אם אומרת בפני בעל גרשתני בזה בחנו דאסורה להנשא אבל אם נתקדש בפני בעל אחר בתירי שלא אם
אמרה גרשתני וי"ח בתרתי מוסיפים

ופיס' תופס') שמת דס"ל להרמ"ך דלא אמר הרמ"ה שלח לכתחילה אבל אם נתנו לו חלק עכ"ל הב"ח) ובאמת אין זו ראיה דהח לח הב' הרח"ש דברי הר' מה ותלמיד הרח"ש פסק בכלל הכ"ל בסי' ח' דנאמנת להם לכתחל' וזה עכ"פ דלא כהרמ"ה וז"כ לדין לחייבין להח דרמ"ה מל"ל לחלק בין לכתחלה לדיעבד: (ה) אין קידושין תופסין זה דעת רוב הפוסקים אבל הר"ן בשם הרמב"ן כתב דיש לחוש לחומר' לף שלא בפניו: (ו) וס"ל דבעינן בפני בעל' ממש בתמת דברי מהרי"ק שמעתו הולי' הרב דין זה לף ל' עמוד ג' בדפוס חדש עם המרדכי מקום כתב זה הלבוש ועל מה שכתבתי לל' בפניו אין מוכיח לכאורה בפניו ממש וכו' משמע דס"ל דלאו דוקא בפניו ממש והרי"בש סי' קכ"ז שמעתו הולי' הרב ג"כ דין זה מיירי במי שטועל על בעלה אחין לו גדורת תנשים וע"ז כתב שכריבה לבח לבני ב"ד ושתאמר כן בפני בעלה אבל המקבלת קדושין כשבעלה בעיר לף שם נתמר דמה שקבלה שלח בפני בעלה לאו כלום הוא מ"מ כתב' בעל' והיא מחזקת בקדושין ותומרת שנתגרשה ממנו למה לה תהי' נאמנת דהח יודעה בשעת קבלת קידושין שבעלה יבח מיד לבייתה ותוכרח להעיד בפניו שם לא שנתמר דהה"נ מיירי כשבא בעלה לביתה חוזרת מדבריה ותומרת לה גרשתני וזה אפשר לח כלי' הרמ"ך ומל"ל לחלק הצוי' מאחר שלח נמל' מחלוק' להדיח: (ז) ויש מי שתומר שאפי' לח נשתח עדיין לאחר הוגה נשם בב"ח דעת רובו של עולם כן הוא דעת הרמב"ם והרא"ש והטור והשו"ע ורוב הגאונים ז"ל וכן עיקר ומנהג העולם כן הוא ואין לשנות ומי שנשתח עדיין לאחר שנתקדשה אפי' בפני בעלה ואפי' בפני ב' עדים אינה יכולה לחזור ולהתקדש לאחר אלא בגט ואם נתקדשה לאחר שנשתח עדיין לא נאסרה עליו ואם בא עליה בעילת זנות הולד ממזר ואם נתקדשה לאחר שנשתח ובא עליה בעילת מצוה הולד כשר ואם נתקדשה לאחר שנשתח ולא בא עליה עדיין הולד ספק ממזר ואם נתקדשה לאחר שנשתח ובא עליה בעילת מצוה הולד כשר ואם נתקדשה לאחר שנשתח ולא בא עליה עדיין הולד ספק ממזר ואם נתקדשה לאחר שנשתח ובא עליה בעילת זנות הולד ממז

מוחרת לבעלה כמ"ש בסימן קי"ז מהלכות חו' ימות תק"ו מ"מ חית ליה בזו' גם שמת תחלון בעלה ותנשא לאחר ולזה ולזה וכתב בג"ג הזכרי' הדומים לזו הם המכרים כגון תמיה ובן תמי' ובן בעל' נחמיס • מיהו היכא חיו נחתן להעיד להתירה לבעלה אבל בסתיה לאחיו בניס נחתן להתיר לזה ולזה לאחרים • ובד"מ הביא דברי' ומשמע יכמהו חיה נחמת לפילו אם יש לזו בניס דהא היכא מעיד לפיל בניס ונהיה לזה שלה • והא דלא לפטשת הבעיי' חמותה לאחר מכלן דמסקה דעת' דמת בעל כבר תירון בס"י שתי לערה יבמה שהו לער דוקפת ולער של חמותה חיו שלא מחמ' ממונה ס"ל מה שאמרו חז"ל לא העיד תמרי לא פלגי בס"ד בסמוך בסס המגי"ד אבל הזכרים לא תמרוהו"ל פלוס זו תמרי היכ' דל כל חשד לא יעיד אבל היכא דליכא חשד יעיד • ובח"מ מסופק בזה"ז דלין מיבמים אם היבם נחתן להעיד שמת אחיו לחלוץ ליבמה תע"ג היבמ"ח"י להעיד אפי' בזה"ז כיבמתע בעיד שכאב שכיון זה יבמתו יבמיהן חין מעיד משמע אפי' בזה"ז גם המגי"ד רפ"ו כתב יבמתה שהיא אחותה לא העיד ס"מ אלא כלוג בין יבמה ליבמה מ"מ חין לדמות יבם ליבמה בס"ם * מיהו אם בח"מ משמע אפי' אם היה לו בניס לא היה הור להיתר ולכאורה נרחה אפי' מי שהוא מירחה הור ר"ת חין חשש זה בס"ם בס"ג להדיח ועיין תשו' הרשד"י מיכן ס"ימ י"ל ובתשו' ס"ל סימן פ"ח: טז אפי' היה עתה חמותה אם בעיי' דלא לפטשת הוא ובתב הב"י בהרי"ף ורמב"ם ס"ל לקולא והטור ור"י והמג"ד ס"ל לחומרא והטעם הוא משום דמסיק דעתה דיעות בעלה ובפלה קמי היבם דהוא בנה ואם היא ערוה לבע' פסק בח"מ בתעיד ור"ל תק פלוג ועיין לקמן כלשו לא יעידו אפילו לחומרא ועיין בפסקי מהרא"י סי' ר"ך רכ"ח: טז ולא חיישינן וכו' כ"כ בד"מ בשם תשו' בימין זאב ובס"ג סוף יבמות בפסק השולחן הוא שמת יבמיו ממי דאינו רחוי להעיד: יד שולחן הוא תיך רחית תע"ג אם אמר בשעת מאחר אין הא יודעי' ממי בשעת הרחצה אין דנין אפשר מצלי לפשר דהיכא דאפשר לצחול אותו שולחן הוא תע"ג דח"ל דרים' וחקיר' בעדות אשה מ"מ נריך לצחול היך יבע כ"כ הסגי"ד פ"ג וברחה אם אמר בשעת שולחים לו ג"כ ממי שמע כמ"ש בסימן בשם הג"ג דאם לפשר לברר ומ"ש בהג"ה אם אמר אחם בשעת כשר היינו דח"ל לברר תע"ג אלא משמע כן מלשונו מ"מ יש להחמיר בזה וכ"כ בע"י ועיין בק"ע סימן קל"ט בק"מ ס"ל: יח שיודעים שאת ואם תומרים שהי בעל' גוסס זה ג' ימים אמרי' בודאי מת כ"כ הרח"ם והמ' וחגודה ועיין בי"ד סימן ס"ל ט"ו דגרוסה יכולה להתחתל על בעלה כמ"ש בסימן קמ"ה בשם בדבר ד"ה: יט שמעידי' מה שראתו בשעת הלרה היינו בשעת שראתו היה מומרי' ע"פ תורם וחח"כ היו יכולי' להמלט וגם אחרו שם וחח היו פסולים להעיד כיון דנשחרו שם בדעלן וחח"כ עבו תשובה והוי תחלה וסוף בכשרות תע"ג דהיו פסולים בינו לבינו * ובע"י מקיל בזה וכתב דוקא דשם גמור בעינן תחילתו וסופו בכשרות אבל מומר בחומם חפילו חבל נבילות לחיאכון בשעה שרי' ועשה תשובה ומעיד כשר להעיד ומביא ראי' מכתבי מהרח"י סי' רכ"ח ועיין בחשו' בן שמון סימן נ': ב בח"ת ואחר הרגיז תע"ג לפ"ז הוא דשע מהתוריית ופסול להעיד כשאינו מל"ת אחרינן פלוגין דיבורו דהיה עם הדומי' והוא לא היה רולה מעוס אחין שלם מעיס עלמו דשע מ"ה אחרי פלוגין דיבורו ואפי' אם הוא עבד אז שפח אחרי פלוגין דיבורו ג"ת: כא וה"ה לענין"ס שאחר מסל"ת הרגתי ולא חייסינן שמא אחר כן כדי לחייס ע"ז מעוס דאין מוכח דכוונתו הוא לחייס ול"ד למ"ס בסעיף י"ד שם אחר כפי' לחייס לכן לא חייסינן בכל מסל"ת שמא הוא מסקר או אחר חשש בל ללא מוכח מחיך דבריו לא מקמי הכי ולא בחר הכי לא חייסינן הג"מ דקידושין: כב אבל אם בא לב"ד ואם אחרה להעדים אחרו לה דטענה ניש והחירו הב"ד נאחנת ועיין הסו' ל"ל: כג אבל אם בא עד כ"כ הרמב"ן והר"ן ולא כתב ג"כ סוף ימות ועיין סי' קע"ו מ"ס בזה ובח"מ מסופק אם אחרה בשם עבד ובשפחה אם יכולים להכחיש אחרה ובחשו' ס"י סימן ל"ג פסק הא"י להכחישה ועיין דיניס שו בק"ע סי' קנ"ט ק"ס ס"ו: ואם שני עדיס אומרים בשם ח"י זה אחד להכחיש שני עדיס ואם העד הרחצן בא ואחר הגיד לו שקר בתב בא"ת דנאחן כיון דהגיד הרחשונה היה חוץ לב"ד • גם כתב דלריכה החזה לחקור היטב שלא יחזור הרחצן ונודעי כוונתו דרך עלה טובה שתחקו' שא תבא לידי תכשול אבל ע"פ הדין אין חוששין שמא יחזור הרחצן ואחר שקר הגדתי דח"כ אין יחיר ע"פ עד כשהעד הרחצן אינו בפניו שא דרך עלה טובה קאחר: כה ואין הב"ד לריכין לשלוח אחריו כן משמע מתשו' רי"ו שכתב אלו כל

טז (יא) אפי' היה עתה חמותה דק אם יבמה (טור) ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה (יב) וכן היה לא תעיד לפס (טור):

ה (יג) כבר אמרנו שהעד שאמר שמעתי שמת פלוני אפי' שמע מאשה ששמעה מעבר הרי זה בשר לערות אשה ומשיאין על פיו:

הגה ואפילו לא אמר ממי שמע שלא אמר סתם ששמע בשר טז ולא חייסינן שמא הרחצן פסול היה:

אבל אם אמר העד או האשה או העבד מת פלוני ואני ראיתיו שמת יז שואלים אותו היאך ראית ובמה ידעת אם העיד בדבר ברור נאמן ואם העיד בדברים שרובן למיתה אין משיאין אשתו שאין כאיד אים על האדם שמת אלא כשראוהו שמת ודאי ואין בו ספק:

הגה (יד) שמע קול מקוננו' שהכירוהו בין המתים וספדוהו אותו מדיחין אותו (כ"כ הגמ"י בשם התוספתא ולכן יש למחות בנשים שלא לספוד אדם על פי אומדנות המכיחות שמת ולא יספידו אותו עד יח שיודעין שמת וכן אסור לכרוה להספידו או ללבוש שחורים כל זמן שאין כאן עדות שהוא כראוי להזהיר (ס"ה וכ"כ הריב"ם סי' קמ"ט) וכן אין לנשוא פ"ת בין ליתן שטר עדות לאשה מה שהעידו עדים לפניהם אם אין אותו עדות כדי להחיירה אם לא שכתבו בפי' השטר שלא החיירו אותה על עדות זו וחייסינן לקלקולא מב"ד שאין מומחים (שם בתשובת הרח"ם):

ו בשעת הגזירות מתירים נשים ע"פ בעלי ר"תשובה:

הגה יט שמע דיס (טו) מה שראתו בעת גזרה תע"פ שהעידו דהן מכח תוכח (תשו' הרח"ם בכלל ל"ד) דיקים ופוחזין המתירי' שהזהו בתשובה אך לא בחשובה גמורה אין לסמוך על עדותן רק במקיחין לפי הומן (מהרח"י בתקיני סימן ר"ן) או בידוע שהעידו בלא רמיה ונקול (שם סי' רכ"ד) והכל לפי ענין העד ולפי רחות עיני הדיין:

ז כ (טז) בא אחד ואמר הרגתיו תנשא דאין אדם משיי עלמו רשע ופלגינן דבוריה בא וה"ה לכותי שאמר מסיח לפי ר"תומו הרגתי את פלוני שמשיאין את אשתו:

ח אם עד א' אמר לאשה בינו לביניה מת בעליך אינ' צריכה שוב לערותו כב אלא באה לב"ד ואומרת מת בעלי כג (יז) אבל אם בא העד שאמרה בשמו מרת ואמר שלא אמר מרת לא מהימנא:

הגה כד ואין הב"ד לריכין לשלוח אחריו (יח) אע"פ שהוא בעיר שלא כומכין תעד מפי עד להחזקה (תשובת מהרי"ו סי' ט')

ט כה ער

והנה התוס' הנ"ל היכה אחי אחר פטירתו וחבל על אחדין ולא משחכחין: (יא) אפי' היה עתה חמותה: הטעם אמרו בימות (דף קי"ו ע"ח) דמסק' מדעתה דילמא ימות בעלה ותפול קמי בנה ותהיה כלתה והנה לפי טעם זה אם היה רחוק להתחייבם לבנה מטע' שהיית ערוה עליו אז מטע' אחר מעידה לה ואין זה הוה בעי' בגמרא דף הנ"ל ולדעת הב"י נקטינן להקל הוחי' ומילת דעבידה לאגלוי ואפס' במילתו אלו דאין מהגין לנייד' ולפ"ז טעם הנ"ל אפסר לסמוך על דברי הב"י והעיילה: (יב) וכן היה לא תעיד לפס • לא היה לריך להרב להגיה כי כבר נרמז זה בדברי המחבר ג"י בחלת הסעי' כמ"ש שחזקתן שונאות זו את זו:

(יג) כבר אמרנו שהעד שאומר שמעתי: עיין בקונטרס העמונו' סי' קל"ט קמ"ה: (יד) שמע קול מקוננות מקונני גרסי' בדברי המ"ת ול"ל בסוף הלכות גירושין דין ש' ובתוספתא אפי' שמע קול מקוננת ממזכירתו אין המתים אין עדות גמורה מזו ע"כ: (טו) מה שראתו בעת גזרה • עיין בתשו' הרח"ם בכלל ל"ד סי' ח' שמחלק בין אומה שראתו בשעת החומם למה שראתו בשעה שהיו יכולין להמלט על נפש' ולכלו נדילו לתיחזון בשעות' שעה היו פסולין גם לרי' דיסה וחקיר' אם היו אנסים עומדים בשע' הגזיר' מאחר דלא עמדו בנסיון חולי גם מהלה היו בעלי עבדות ופסולי להעיד ועיין בתשו' ב"ל ח' סי' ע"ה: (טז) בח אחד ואמ' הרגתיו ספקלת דמקלת ספרי הטור גרסי' בח אחד מהם וקאי אלעיל כלומר אפי' מכל הנ"ל עבד ושפח' אפי' גבי דידהו אמרי' פלגינן דבור' ואין אנסים עלמן רשע ואינו נאמן ודוקא במתכוין להעיד: (יז) אבל אם בח העד שאמרה משמו • פי' אפי' בח אחר שהחזיר ליבמה בח קודם שהחזירה ליבמה אפילו עד אלהי נמי לא תנשא ודין זה כת' הר"ן בשם הרמב"ן בפ' המדיר דף תק"ג בחשה שאמרה פלוני חכם טיהר לי הכתם והתכם מכחישה וסיים שם וכן הדין בכל עד אפי' עד אם בח הרחצן וכפר אין הנני שאמר משמו נאמן וכך קבלתי דין זה ע"כ • ויש להסתפק אם היא אמרה בשם שפחה ואח"כ בחה השפחה ומכחשת אותה וכן אם עד כשר מעיד בשם עבד או שפחה ובח העבד ומכחישתו שלא אמר לו אפשר שזה לא קבל הרמב"ן שהרחצן נאמן וזה פשוט שכל שהעידו שני עדיס אפי' עד ח' אינו נאמן להכחיש אלא יש להסתפק אם יכול לומר העד הרחצן שקר הגדתי לך וכבר כתב הר"ן בחשו' סי' מ"ו שאף שהגדתו מועלת אוך לב"ד מ"מ אם אמרו אח"כ מבוזין היינו נאמנים והניח ראיה לזה אך יש לפרש דברי הר"ן דמיירי כלומן שלא העיד העד הזני בפני ב"ד אבל בחמת אין סברת לחלק דמ' חועיל פעל' העד הזני שלא יוכל העד הרחצן לחזור מדבריו וא"כ כל עד אפי' עד לריכה החזה לחקור היטב שלא יחזור העד הרחצן מעדותו ויאמר שקר הגדתי: (יח) מעשה שהוא בעיר אין הדבר הזה מבואר בהדיא בחשו' מהרי"ן (שממנו הולית הרב דין זה סי' ט') רק דהחם משמע הרחצן

הרחבון היה דר במדינה אחרת והרחיק שמניח (מהרי"ו בסי' הנ"ל) מהו רחק בימנו' דף קכ"ח ע"ב שמע מן הסיס לומרות מת חיט פלוני דין ר"י חום' אמי' שמע מן התינוקת לומרת הרי אנו הולכין לספר ולקבר את חיט פלוני וכו' אמאי לא תאמין ליהילי תינוקו גופייהו עכ"ל תפסר לפרש שמע מפי נשים ותינוקות במדינה אחרת דמסתמא אם היו בתוכה העיר היו הכל יודעים · וגם מה שהקשה בגמרא אם והילמת קמלת שביב (פי' דהגמרא מקשה על הא דאמרו התינוקות הרי אנו הולכין לספר וכו' ולמת הגד בעלמת המיתו התינוקות ואפקו שמי' לחגד בשם חיט פלוני כדרך שהתינוק משחקי' ולפ"ז הר' מהרי"ו שהתינוק' המה בעיר מני מקשה בגמרא ולמת קמלת שביב) נשאלה אם פיסס של התינוקות שלא ודאי מיירי שהתינוק' חיטם לפיטנו · ובמ"מ רחיתי בפ' י"ג מה' גירושין דין ט"ו (בתב על הדין שכתב הרמב"ם ז"ל ו"ל כבר הודענו שהעד שאמר שמעתי שת פלוני תפילו שמע מהשה שנשמעה מעבד הרי זה כשר לעדות תשה ומשיחין על פיו לגבל אם העד או התשה או העבד אמרו מת פלוני ואני רחיתי שולחין לותו היתך רחיק וכו' (וכל זה הובא בסי' זה בש"ע סעיף ה') ובתב עליו הש"ך שכשהות לומר שמעתי שת אין אנו יודעין להומר הדחון כילד היה יודע שת אין דין לפסר משתי לפסר להב' כיון לפסר ואי שולחין לותו וכו' עכ"ל ות"כ כל שהעד הדחון בעיר ת"כ גם לפסר הות ולמה לת נשאל לותו וכפרט למ"ש למעלה ס"ק י"ו שהדחון יכול לחזור מעדותו: (יט) תעפ"י שהם מכחישי' זה לת זה רחיתי בשלטי הגבורים העתיק לשון רי"ת שני עדים המעידים על מיתת הבעל והא' לומר נהרג הוחל ומכחישין זה לת זה חיט נאמנים ובגמרא מוכח להדיא דעדים המכחישין זת"ז בדיעות ותקידות דחיט נאמנים דהת בסוף יבמות דף קכ"ג ע"ב קאמר למאן דלא בעי דרישה ותקירה בעדות לגה משום לדיעת ממונות מדאמינן להו (וכן תיפסקת הלכת בש"ע סי' מט ס"ה רים סי' ל') וכפס דבר"ת ס"ל דעדות שהכחישו בתקירו' עדותן בטילה) כמו שהצדיר בש"ע משפ"ה סי' הנ"ל ס"ג ת"כ ה"ה הכת וש"כ לדברי הרמב"ם דחני הכחב' בגוף העניו כעין הכתב' בתקירות כמו שמבואר בפ"ג מה"ע והוב' בעור ח"ה סי' הנ"ל ס"ג ובש"ע סעי' ג') ת"כ הכת (בל"ד שמכחישין זה לחת זה בגוף המעשה) מקרי הכחשה ולפ דק"ל כר' וכר"ם (יבמות דף קי"ז ע"ב לחת תומרת מת ולחת תומרת נהרג ר"מ תומר הוחל ומכחישו' זו לת זו הרי שו לא יבשו נר' וכ"ם תומרים הוחל זו ות מוחות ש תינו קיים יבשו ופרש"י שהי לרות הבחו' ממ"ה לחת תומרת מת ולרתה תומרת נהרג וכו' וכן פסק בש"ע סי' זה סעיף א' ה"ג ומ"ש בגדות המכחישות זו לת זו להכחשה דלגה לת מקרי הכחש (ומבדת זו להכחשה לגה לת מקרי הכחשה מכר ג"כ בתוספות ביבמו' דף קי"ה ע"ת בד"ה כל לת מת בעדות תשה לת הוי הכחשה ע"ש וע"כ הרמב"ם והטור לת העתיק דק לשון המשנ' כלותה לחת תומרת מת ולחת וכו' לת כבעל הב"ע שכתב הדין גם בשני עדיש ולקמן בסעיף א' גם הרב העתיק לשון המשנה זת תומר' מת בעלי וכו') והרא"ש בתשוב' כלל כ"ח סי' ד' שהשיבו בד' עדיש שת' העיד שהיה הבן של מת תלל הקבור' והשני העיד שלת היה תלל הקבורה והביא ראיה מן המשנה הנ"ל דף קי"ז ע"ב שחין זו הכחשה דף שהמחישין ההכחשה בגוף העניו הוי הכחשה) תבל כ"ע מודו כל שהכחשה הות בתקירו' כזה תומר מת היום וזה תומר מת תתמול עדות שניהם בטילי כמו שהביא בדיני ממונות וכן הות להדיא בתשובת הר"ן סי' מ"ז וכן הות בש"ע לקמן סעיף כ"ח והבדי הרב בד"ח המה המתוהין מ"מ דין זה בת' תומר מת ות' תומר נהרג תלוי בשם שנפסוק בהרמב"ם שכל שהכחשה בגופו של דבר הוי בחקירות ת"כ חיט נאמנים וזה הות דעת רי"ת והרא"ש בתשובה לת ס"ל כהרמב"ם ותחביב זה לבדיקות ע"כ פסק הגאתני' ועיין בתשוב' הרי"ב סי' רס"ו: (כ) דחיישינן שמת שד הות (כתן לת הביא ההיתר שם יחו ליה בגדוחה דבדוחה משמע דחב לסברת גאון (הביאו הטור סי' זה ס"ק י') דלת עדיף בה עובדת: ולקמן סי' קמ"ח סעיף י"ט הביא שני דעות להקל

כדעה הרחבונה כוברית דלת חיישינן לשד כלל בכל שים חשש עיקר כמו שכן

מרחוק בתב סוף ה"ג ובתב הב"י וז"ל דלת הביא כוגיא שם שמעו קול וכו' משום דפוסק בהגאון דלת מהני לל לילו ואיך מתיר שם היה מוסלך בשוב וכן הקשה בעלמו בש"ת ומ"ש לק"מ ועיין עוד מה שכתב בתי' שם בתב בתב על עכו"ם מהני שם יהוג דיכרא בתב כמ"ש בת"ה סי' ר' ש"ת בשם ת"ו ואפי' שם בתב להב"ד שמעו מאחר מהני שלא בשבועה לזכרון ואפי' בתב למעשה, מ"מ דלת מקילין בעד מפי עד בש"ת בשם ת"ו ומ"ש בשם הגר"מ בשם ת"ו ומ"ש בשם הגר"מ בשם ת"ו ומ"ש בשם הגר"מ

לגיטין כך נוקטים לעדות ולוקחת לעדות תצא אבל לא לצאר עדות מצוי מפיהם ולא מפי כתבם ב"מ ס"ל דסמכינן על כתב ולכתורה קצה לית נפשט דין זה מצי הר"ן מפרש הפלוגתא בירושלמי בכתוב לזכרון וצ"ע ב"מ ס"ל לית לייהי שכתוב לזכרון ומ"ש דהכא"ף הכריע כמ"ד סמכינן על כתב זכרון הקם' בח"מ לית נפשוט מצי דהא צ"ל מי הוא הכותב מצ"כ דא"י מי הוא והטור כתב כפי' זה דהרא"ש לא הכריע בירושלמי בפלוגתא אם סמכינן על כתב ג"כ הרא"ש ג"כ כהרי"ף ע"כ ל"ל כמ"ש מצי בירושלמי חיירי בכתוב לזכרון מ"ה כת' הכריע והוא שכתב כפי' מ"ש דסמכינן על כתב מצוי דצי לית לייהי שכותב לזכרון מיהו מרמב"ם מצמע דלמד דיוקים אלו זה מזה מדכתב שני דיוקים אלו בבת א' מלמעלה כתב מה פלוני וכו' וכן אם נשתתק ונזקקו לותו וכתב פלוני מה ב"מ דלמד דין מלמעלה כתב מדין נשתתק והנה אם נשתתק כפשוטו שנזקקין לגיטין כך נזקקין לעדות תצא שמת בעלה ולמה דקי"ל בגיטין דאין סומכין על כתב כמ"ש בסימן ק"ד נראה דה"ה דאין סומכין על כתב לעדות תצא והרמב"ם דפוסק דסומכין על כתב לטעמו אע"ג דכ"ל דגט נמי מהני כתב כשנשתתק ועל המחבר לכתורה קצה מנ"ל למיקל בכך בנשתתק דמהני כתב ולקמן מצמ"ש כ"ל עיקר כדעת הפוסקים בנשתתק לא מהני כתב ועיין סימן מ"ג : כח אפי' חיינו מקויים העעם כתבו הפוסקים מטוש דקי"ל עדים הזקוקים על הטער הוי כאלו נתקדו עדותן בב"ד וקיום שטרו מלרבנן וכאן לוקני' מלתורי"ת לפי' לריך להיות עדים החומי' על הכתב כמ"ש בירושלמי וכ"כ בדי"ו * ואם ע"ג החתם עליו מהני כמ"ש בהר"ן כמ"ש בשם הרמב"ן אע"ג בע"א לית לייהי שהוא כאלו נתקר עדותן בב"ד כמ"ש בתשו' ריב"ש ובהגה"ה ס"ע סימן מ"ו בח"ה מ"מ בצדות תצא מהני : כט חיינו מקויים כ"כ הרמב"ן ורשב"ץ ולדעת המגי"ד גם הרמב"ם ס"ל כן מיהו דעת שאר פוסקים הולקים ע"ז וס"ל ללריך קיום והרשב"ץ כתב גם הרמב"ם ס"ל כן ועיין בתשו' מהר"ם מלובלין פסק ג"כ דלריך קיום מיהו קיום ע"י מהני מטוש בעלמא לית מהני קיום ע"י מטוש והו כעד מכי עד וכאן בעדות תצא מהני עד מפי עד וכ"כ המגי"ד דמהני קיו' ע"י וכן הסכימו מהר"ם ונעלם הח"מ בלריך קיום מיהו אם ב"ד כתב ממרחקי' וחיינו מקוים מקיל הח"מ במקום עיגון להתיר כתב המלמ כתוב בכתב ישרא חליני בדוב ישרא הכשיריס לעדות גם לריך להיות כתוב פלוני בן פלוני ממקו' פלוני ועיין בתוספות יבמות דף קד"ב ד"ה דחזו ליה הניחו הוס' הירושלמי נמלא כתוב מת פלוני וקדם לזה כתבו אם חייסינן שמא אד היה זה שלעק פלוני מת ואין סוס דציקות דבריהם זה לזה * ול"ל דהניחו לרווייה מדין זה נמלא כתב מת פלו' מהני לפי' ח"י אם זה שכתב כשר היה כן ה"נ לית חייסינן שמא אד היה ועיין בתשו' מלמן מ"ש על דברי תוספו' שו : ל ולרמב"ם לריך שיודעו וכו' היינו לפילו שכתב דרך מסל"ת ואם היה מגיד בע"פ היה מהני מ"מ בכתב לית מהני מסל"ת בכתב :

לח אם

(כא) ולהרמב"ם צריך שיודעו הנה

כח אפי' בכת אינו מקויים ל שהוא כתבי ישרא :

שלין הוכשרין לגר' (כי' שמת הלרה של תצא זו בתה לקבל לת תצרת והשמיע לת קולה והלכה (יבמות דף קכ"ב ע"ח) כך חין הוכשרין לבד והעה הכניה כוברת דגבי אד חיכת למיקם עלה דמילתת ולריך שיודעו לי' בצוחה דבצוחה וכי הוו ליה מהניולת תמרי דחין תנו בקיחין כבברת הגולן : (כא) ולהרמב"ם לריך שיודעו שהות כתב ישראל הת"מ כתב למעונני כתב כותי שלת הוכשר כותי חלת מל"ת ולת כות' ל"ח והב"י בספר בדק הבית כתב עליו ז"ל חין לו טעם שאם כתבו כתוב בדרך מל"ת למה יגרע עכ"ל וכוונת הב"י דמיירי שחין כתוב בדרך מל"ת חין בדרך עדות ובאמת טעם הא"מ הנו דלת לוסק עליה :

(והדין הזה של כתב ישרא הוחיל ואחת לידי לעתיק מה שמלאתי בשלה ותשובה מענין זה טופס התשובה שהשיב הרב הגדול מהר"י מלוך כ"ץ מחבר ס' בעל שפתי כהן ז"ל שהיה ר"מ ואב"ד בק"ק מחסניבוי במדינ"ל על השלה שנשל ממנו מ"ו הר"ב המחבר ז"ל בעת שהיה ר"מ ואב"ד בילדותו בק"ק סלחנימת במדינת ליטת יל"נ :

ממש"ה וע"ד מש"ה לא קם כמש"ה

מ שנה עלה · חל חלהים חיים · כלחך נעלה · כפיו פלוחות השמים :
ש שת וגדולה · מנה חחת חפים · שמון ולהלה · מספר ימיו כפלים :
ד עמק שנה · מניב יסן שפתי · הגדה למעלה * דין לופים ורחמים :

ל עולה הבריתו ועמית בחורה בולינת דנהורת לספקלריה המלירה · דמגלין ליה מטמרת מחית דזקוקין דורת * בפלפול וסברת מרת שמעתת וגמרת שין פי יקרת שלמת בהברת דיוקי בעילתת דרת כחד בדרת ר"מ וחב"ד ר"י פ"ה ע"ה מוהר"ר משה ית"ן נדפס מחית רוש מעכ"ת לחוות דעתי בעסק שכתב רוש כ"ה ו"ל דמר בת שי כתב ממדינת ויחלין מעיר תחת כיתבי' חלינו לריך מת שם בעירם יהודי ל' מעירינו מזכירין שמו ושם חבירו ושם חשתו הבל כתשר לכל לריך שהכתב תינו מקויים : יהיעני מעכ"ת דעתו הלכה למעשה לריך כמונת הרמב"ם שלריך שיודעו שהות כתב ישרא שם כיוצו של הת"מ (ר"ל שתינו לריך לקיים) או כיוצו של הרשב"ת שהות קיום ממש עכ"ל : תשובה ע"פ עיון רחשון היה נראה לעשות מעשה וחשה זו שרי והיינו טעמת תע"ג שהרי"ף והרא"ש סוף פ' בתרת דיבמות לת הכריעו בירושלמי מי הלכה כר' ירמי' שמזילין חשה ע"פ שטר חוכר חבין שחין מזילין וכתב הטור בת"ה סי' י"ו ס"י שנראה לו לכתור דעת הרא"ש לחומר וכתב הב"י הר"ן ול"י לת כתבו כן דק בתבו מי שחתנו והחשה בתרת שהרי"ף סתם ת"ש מי שחתנו שלעשות חשה תפי' מפי כתבן וה"ה הרא"ש ס"ל כן והביח ג"כ הב"י שלעת הרמב"ם תיכת מתן דס"ל לריך לקיים העד שבשטר הלת הוח הרב"ת תכן הכ"י ס"פ החשה בתרת והמ"ת והר"ן פ' מי שחתנו וכן הרמב"ן ס"ל שתינו לריך לקיים גם הרשב"ת לית לת כתב כן שת שיבת דהרמב"ם חבל הוח בעלמו לת ס"ל כן להלכה כמו שכתב הת"מ בשמו וח"כ הוו לת כתב ישרא ועוד לת הוו להו להביח שת דברי ר' וירמיה וחביח גם לת היה להרי"ף להביח כלל הירושלמי כיון דלת נפקת מינה מידי ע"כ נ"ל כיון שלת הכריעו בהחשה בתרת הניחו הדבר בספק וחלינן לחומרת וה"ט דלת דמילתת דמי שחתנו דהתם ידעינן מי כתבן שכת' הקרש לפניהן חבל שטר כזה תע"פ שתנו יודעין שישרא כתבו דלמת פסול חו קטן חו ת' מחמשה נגיש כתבו (שתחתר בסי' זה סעי' ד') וכן כ"ל דעת הטור שבתב מתחלה ולכתורה נראה דחלינן להומר' קשה לריך לת לסיק לדעתיה מה שכתב הרא"ש ס' מי שחתנו ויותר מזה שהות כתב ישרא בעלמו כתב לשם וכן מי שנשתתק וכו' דמצמע דס"ל דליכת מאן דפליג להכשיר מפי כתב ת"כ למה כתב מתחלה הרא"ש לת הכריע שת הדבר דצדנו בהחשה בתרת מייתי שלת נודע מי כתבו גם הכ"י תכשר לפרש דבריו כן שלת התיר הרי"ף שת בנתקיים ומ"ש חבל מי שחתנו וכו' חין כוונתו להכריע הכי' דהירושלמי שת ר"ל דבהיות דמי שחתנו גם הר"ן לת כתב שת ושמת סתר וכו' לת התליט כן לתמת שת לשמת וע"כ לריך לתת לפרש דברי הסמ"ג כן שהכי נסוק עשין כ' הביח ג"כ הירושלמי הזה ולת הכריע ולת כתב בשום מקום דגבי עדות תמרינן מפי כתבם דק שכתב בעשין קכ"ז דתפי' בעדות תמון מעידים ע"פ וחיימה לתה הכריע ירמי' דירושלמי כר' ירמי' דבקי עדות תצא קל מעדות תמון ועוד הירושלמי שהביח ע"כ לת פליגי שת בעדות תצא חבל בעדו' תמון מבוחר לשם שלת ע"פ כתבם תיובתי שת. ותני הירושלמי חיירי בלת נתקיים השטר ואפ"ה לריך למיקל והות לת הכריע ונראה להחתיר גם הנ"ה מדקתי בירושלמי כתב שהירושלמי חיירי בדין שטר גמור ע"כ מי שסומך על ר' ירמיה יש להכשיר בכתב שכתב ואם יהיה כדברי הנ"ה מדקתי בירושלמי דומה הירושלמי להת דמי שחתנו דהוי שטר גמור ונתקיים ומשום הכי פסקינן שם להקל בגד בירושלמי לת הכריעו הרי"ף והרא"ש וסמ"ג ובוונתם להחתיר גם הנ"ה מדקתי שכתב המקילין ס"ל דהירושלמי חיירי בשאינו כת' גמור ומי לדעתי מה"ט כי היכת דלת לסתור להניח דמי שחתנו דלת"ה קצה מנ"ל להקל בכן ח"ש להחתיר מלחתיר ע"פ כתב ע"פ שכתב המדקתי שנתעה להקל היינו שנתקיים : ותמהני על הב"י שכתב בד"ע בסי' י"ז סעיף י"ח להרמב"ם לריך שיודע שהות כתב ישרא משמע מלשונו שלשאר פוסקי ח"ל לית להו ידיעת מי הות לו ידי כדברי הר"ן דברי"ף סתם תפי' מי שחתנו שם ידעינן עכ"פ שישרא כתבו גם בירושלמי לשון שטר משמע של ישרא הות וכן הות בשמ"ג ונודע ג"ש כתבו ; ותפשר שכתבו שהרמב"ם הוחיל בפי' כתב זה הלשון : ועכ"פ ש להבניח בד"ת דשכשיות פסק להקל כי לטעמיה חזל כמו שכתב הב"י שם ל' הר"ן ו"ס ל' הרי"ף והרא"ש מקילין וכבר הודעתי שחפכת נראה מדברי הרי"ף והרא"ש וגם מל"י תין הכרת שיסבור כן שיבדברי הרי"ף והרא"ש להקל ולתו למנות הבין הרשב"ת בדברי הרמב"ם שלריך לקיים כמו שכתב הת"מ בשמו ובלתי ספק מוסת לתרת מזמנה לו בדברי הרמב"ם תו מטעם תחר' ס' ל' הרמב"ם שיבת הרשב"ת ורי"ף ורא"ש וסת"ג ס"ל שלריך שיתקיים השטר ב"ת להקל נגד רוב פוסקי הנ"ל בע"ת גם מ"ו הגחון מהר"ם מלובלין כתב בפי' ל שלריך שיתקיים השט' שת שמקיל לפי' בע"ת ושעתו ונמוקו עמו כתבתי לעיל בכן ל' שלת להקל להקיר

תנה ג"פ כתב שמת מת"כ נתקיים ויש מה למחות בנשים מלהתאבל ולקונן על בעליהם ע"פ כתב שלח נתקיים כי היכי דלא ליפוק מיניה חורבא ותגשם לחיים לחזר לה כדת לחזר כבר קדמוני הפוסקים שלח תתאבל בעודה תחת ברשות אחרת וכל המירים רחשו בהורמה זו לקולא * קורת לחי עליו רבים חללי הפילה * ורוב חדוה וגילה * מל מורת עליה * לתתר לו הגדולה הפורת וחכלה * ממני ד"ם דמר יומם ולילה * תהו בלב ונפש ונקט לבית אהרן מאיר אשבנזי בלא"א הר"ר משה כהן ז"ל ה"ה :

תשובה מענין זה ממ"ו א"א המחבר ז"ל להרב הגה"ל : **מאיר** עיני חכמים בהלכה * תחזי העם שלו נכה * מה יפת בלכה * שמורה לו ועדוכה להו' הגאון נ"י עמוד ההוך תחזר בית ישראל נשען עליו כמהור"ר מתיר יקו ה' הנרכה בתשמיו ולכל הנחתמים מי בחרו לכלם שלום תקרת דבדי פי חכם חן בחו שי יום תתמול כי יעבור בנסף בערב יום והנה מ"כ נחתם לברכו והנה בתחר חשקי ליסח ולישן בדברי תורה תמרתי עם הספר בקולר מופלג והנה בעיקר הדין ג"כ הסכימה דעתי ג"כ מכח תקלת טעמי' שבתב מעלתך מתחר מרי"ק ורח"ם וסמ"ג לח הכריעו ונלמוד ההכרעה מהניח דמי שתחזו ת"כ די לנח מן הדין וכו' מה החם כשנודע מי כתבו והבתחי רחיה לזה מדברי הר"ן בתשובה (הניחה הב"י בסי' זה בם"ק ס"ט) בענין קבריתו בתב ג"כ מתח' שהבעיח לח נפשטה בתקומה ולריכין לפושטה מההיח דהיכלת ת"כ דוקח כי ההוח עומדת והבתחי עוד רחי' מדברי ת"ה בסי' כ"ח בתב בשם ת"ו שלריך לדעת מי הוח הכות' וירוע כי בעל ת"ה הי' גדול שבתחרונים ומימח מנו מוחים * ועוד לדעתי גם הרב ב"י ומהרש"ל בם"ע לח היה דעת' כדול שכוונ' הרמב"ם היה כפירושו של הפ"מ דת"כ היה לסחום ולכתוב שעכ"פ לרי' שילעו שתינו כתב כותי וכמו שכתב הפ"מ המל"ח החירו ולח כותב לפי תומו וגם שתר פוסקים לח מינו שנחפקו על הרמב"ם זה ולמה כתב זה בשם הרמב"ם ע"כ היה נרחה בעיני גדם הרב הב"י לח היה כדור בעינינו פירושו של הפ"מ מתחר שהפ"מ כתב' פירושו דרך תפש וסיי' בדברין תצל הרשב"ח וכו' משמע גדם הפ"מ בעלמו נסתפק בכוונת הרמב"ם וכן עשה הרב ב"י בתחילה סמך כדעת התחרונ' שת"ל קיו' והה"ת וכתב לשון הרמב"ם כלו' לדעת הרמב"ם יש להסתפק תם לריך קיו' חו ללו ומ"ה סייע מהרש"ל וכן רחוי להחמיר בכן גם זה הסכימה דעתי לדעת מעלתך ומחיתי בידה להתחצל מתחר שיש להסתפק ג"כ בדעת הרי"ף והרמ"ם וכמ"ש למעלה לך תחזר רוש מעלתך הברית על המידה וסייס בדברינו שכל המירים רחשו בהורמת זו לקולא וכו' לח כן נחני עמדי כי ודאי תם היה לח שינו כתב ממרחקים שלח היה בתפשרני לקיימו היה דומה למנוד על גדולי התחרונים וכמו שתמשיתין ע"פ בת קול (שתחתר בשי' זה ס"ס ע"ש) ולח תייסינן ללרה בשעת הפשנה כן לח נחוש בכתב שמת כתבו ת"כ מן הפשולי' לעזות תשה ומ"ם מעלתך תם תיחת שדעת הרי"ף והרמ"ם להקל למה הניחו הירושלמי ה"ל למנוד להניח דמי שתחזו מין זה קושי' כלל להת פלוגתת הירושלמי שתמת היח ומלן לתשר תשר מפילו במחקיים ומלן דמחי מחיר לפי בלח נחקיי' דע"כ נימח מר תמר חדח ומר תמר חדח ולח פליגי שח ודחי מדשתמו משמע דבכל גוונ' פליגי וח"כ יפה למנו ההכרע מההיח דמי שתחזו דלית הילכתח כת"ד דלח מהני שטר לפי' במקויים ומחילת קש היכלת' כדיוק דמכשיר בכל עניין וע"כ הניחו הירושלמי ללמוד לפשק הלכה כוותן דמיקל לגמרי שלח היינו יודעין תם השמיטו הירושלמי לגמרי שח ודחי נרורין הנריכים שתם לח כתבו רק ההיח דמי שתחזו לח היינו מתירין רק בתקיים הכתב ע"כ הניחו הני' הירושלמי להורות כי מלן דמתמיר מתמיר סתם לפי' כעין ההיח דמי שתחזו ומלן דמיקל מיקל לגמרי חפי' בלח סוס קיום וע"כ בדברי המתמיר נדהו מההיח דמי שתחזו וח"כ קש ליה הילכתח כדברי המיקל ואין לנו לבדות טלטיות ולומר דלית הלכתח כתרוויהן מתחר דהירושלמי לח הניח רק שני דעות * ועוד מתחר דתינן דחכמים הקילו בעדות תנה מחוד וח"כ הוח ק"ו בן בנו של ק"ו מה בעדות ממון שהתמירה חורה שע"פ שני עדים כשרים יקום דבר לח הלריכו קיום רק שתזו ל"ל התחירו מתחר שהלוה יש לו טענה על השטר תין להוליח ממון בלח קיום שפה להקילו תפילו שפה מפי תיחת לריך קיום ועוד קיום זה מה הוח דבשלמח גבי ממון יש לחוש שמח תלוה בעל השטר זייף עדיס להוליח ממון מן הלוה חך כתן תין לחוש רק ללרה תו לפסול ובשעת הסכנה ק"ל דמשיתין ע"פ בת קול ולח תייסינן ללרה ע"כ נרחה פשוט בעיון כתב המלח כתוב בכת' יסרש ולח שכיחי כותים שיודעים לכתוב בכת' יסרש שתוקה שיסרש כתבו לח תייסינן ללרה ולפסול רק תלינן בדוב יסרש הכשרים לעדות זו כמו דלח תייסינן בבת קול והנה לחוי עוד להלריך בענין זה רק שתין הפנתי מסכים ודי בזה שלו ע"ע והיה זה שלו מתי"ה ומנחלי דברי חמו' הדם"ח כל לימים בלב תמים משה בן לח"ת מוהר"ר יהונתן המכונ' ליתת ז"ל : ועיין בקונטרס ה'גונו' סי' ט"ו : (כב) שתוסתין שכתב כן מפני הקול שילת : לתו בוקת בכתב דגם בשל"ת הלין כן דבלתון בני תם לומרים תת פלוני על פי שנשבע בנהר תו נהרג בשלתה וכן הוח בגוף התשובה (בת"ה סי' רמ"ת) ומביח רחיה מרב נחמן (יבמות דף קל"ת ע"ב) דתתר תכלו כורי להסת ונשבע על כך תע"פ שלח היה היח לחבתו (ושיים שם בלשונו השתח רב נחמן היה חדם גדול ודיק ותשיב תשבע על הדוב ועל הנהר ההוה ורגיל כ"ם הכותים דבל"ה פיהם דבר חוב שתומכין על הדוב ודבר הרגיל לדבר ולעשותו כודחי) וח"כ עד שתעיד מפי עד שתמר שפלוני נהרג תיכח למיחת דילמח בל' העול' מי שנהרג בשלתה לח חיים לסמיכת (תחבושת כך פי' רש"י ומגיד שנהרג בשלתה על עדות כן כשיעין בם"ק ס"ק כ"ת : (בג) כדיק שבוקין לגיטין : לקמן סי' קנ"ת מצותר בדיקת גיטין : (כד) תבל תם שמע מפי עושה תו קטן לתו דוקת ה"ה תם תעד הרחשון עושה תו קטן ג"כ לח מהני רק לחזקת תמילתת דהם חיים בחיים לב"ד רק השומע מפיה' ועיין בסמקי מהרש"י סי' ר"ך מה שרלה רב אחד לדקדק ולהלק בין המעיד מפיהם להם מעידי' בעלמם והרב מהרש"י בסתר דבריו עיין שם : (כה) לח מהני עדותן כלל עיין בסמקי מהרש"י סי' ר"ך שכת' בשם ת"ו שהות מחלוק' רחב"ן ורחב"ה ורחביה מכשיר תפי' לתחר זמן ובשל תורה הלך תחר המתמיר ולכ"ו תסקטן ת' מספר לשתר שמת וקטן ת' מספר לתחר זמן שלח מת יש לחוש לחומרת

לא תם י"ל שכ"כ ל"ש בתב ה"ה תם הגיד בע"פ חמרי' שת שטבח בחים שב"ש בת"ש בת"ה ס' ר"מ ובפסקיו ס' קת"ח ובתשו' ב"י תיחת בשם רב ת"ה תם יש יחת קול שנהרג פלוני ותחר תמר שנהרג ותמרי' שמת שמע הקול שנהרג והוח לח ראה שנהרג והב"י הולן ע"ז דיש לומר דוקת כשטבע בחים שב"ש דע"כ רוב הוח מת על הרוב לכן חייסינן דזה סמך על הרוב לכן תמר שמת שבל תם יצח קול שנהר' פלוני ותחר תמר שמת לח תמרי' שסמך על הקול שילת וניין הש' מהרשד"ל סימן מ"ז ויש לומר שם בתשובת לח יצח קול שנהרג תו שמת ת' לח תחוז לניתו זמן רב ונח' תומר שמת י"ל בתתר שמת תשם על זה שתמר שמת תשם לח ידע שמת תיך תמר שמת תשם דהם לח יצח קול שמת שת לח תחוז לניתו ומניך הוח תומר שמת שבל תם יצח קול שנהרג תו שמת ות' תומר שמת י"ל מתתר הקול שילת תומר שמת והוח ת"י שמת וכן הוח דעת הש"ך סימן ק"ה * ובט"ז מדייק מת"ה תם יצח קול על ת' שמת ותח"כ כתב ת' שמת תע"פ תותו קול לח הי' בירור מותרת : לב וכתב שמת פלו"ה תם נזקקי' תותו והרכין בתשו כ"כ הש"ג קף תל"ד ועיין ש"ך סי' זה בסמוך : לג תבל תם שמע מפי שושה תו קטן שתמ' מת כלו' ולח תמ' שת' דברי' מעמקי מיתתו כגון כך וכך סכדני היו שם לח מהני ותין תילוק תם הם מעידי' תו עד השומע מהם כ"פ הלמ"ס וכן מפורש הב"י וד"ח דברי הטור ומ"ש בסמוך דבעינן מסל"ת י"ל לתיירי כתן דלח היה מסל"ת * ובפרים' מכרם דברי הטור שם תמרו החיעוקות מת פלוני מהני תפי' תם תינם מסל"ת תבל תם תמרו הרי תנן בתים מקנורתין תין סומכים עליהם עד שיתמרו כך וכך ספדני' וכו' ובתב בט"ז דוקת בקטן שהגיע לעונת הפעוטות דמקח וממכר שלו קייס תבל פחות מזה לח מהני תפי' מסל"ת ותם קטן שהגיע לעונת הפעוטות מספר שהיה תלל הריגה תיך ומה היה סיבת הליגה דומה לתומר הרי תנו בתים מקנורתו וכך וכך ספדנים וכו' ומשיתין ע"פ עכ"ל הט"ז : לד שמע מהחיעוק' וכו' בעור משמע תפי' תיכ מסל"ת תבל בפסקי מהרש"י סימן ר"ך בתב בשם ת"ו דוקת בשם מסל"ת תו נתמי' וב"ח מפרש דברי הטור ם"ש דין כוונ ודין לח כוונו לעזו' קלי על השומע תבל החיעוק' לריך שיתת לפי תומו ולח משמ' כן גם בש"ך הסיג עליו : לה וכוק לשתר כלום' לשתר תחר רחיתו מעיד וח"ל שרלה התת לשתר תחר מיתתו שת לשתר קלי על רחיה שלו תומר עכשיו בתתי מקנורה שם בפסקי מהרש"י ומ"ש לפי' הגדילו ה"ק ל"מ בקטנותו שת תפי' יעיד כשהוח גדול נמי תינו נתמן ובתב בש"ך ז"ל ונרחה פשוט הך לשתר לח קלי על מה שמעיד בכני ב"ד שילטרך לבת הכף לפני הב"ד שת תכף תחר בתתו תבל תנשי' תומר לפניהם מעשה זה כגי בכך והשומע הולך תחר"כ תבל הב"ד לפי' תחר זמן עכ"ל וזה פליגו תם בעינן לשתר הרחיה ורחב"ן כמ"ש בפסקי מהרש"י שם והרמ"ם שבתב עכשיו בתתו שמע דם"ל ג"כ דוקת לשתר ובת"מ חל"ת בתומרת חייסינן כדעת תמחמי' בבלוגתת זו מיהו חלי' דין תם מחמירים היכת דחיכת פלוגתת : לן כיולד היה מסל"ת תינו נתמן מדין עדות דעכו"ם

היה מסיח לפי תומו ואמר אוי לפלוני שמת כמה היה נאה וכמה טובה עשה עמי לז או שהיה מסיח ואומר כשהייתי בא בדרך ונפל פלוני שהיה מהלך עמנו ומת ותמהנו לדבר זה ביצד מת פתאום ויכוצא בדברים או שהם מראים כוונתו להעיד ה"ז נאמן וישראל ששמע כוותי המסיח לפי תומו כעיד ששמע ממנו ותנשא אשרו על פיו :

הגה לח (כו) וכן אם אמר פלו' מת במסיח לפי תומו וכו' (ריב"ש סימן שע"ו) וים מחמירים (ב"י בשם הר"ן) :

בר"א בשלא היה שם לט אמתלאה אבל אם היה אמתלאה בשיחת חכמות שבא נתכוין לד"א כמו שאמר לא' עשה לי כך וכך שלא אהרוג אותך כדרך שהרגתי לפלוני אין זה מסיח ל"ת שכוונתו להפחיל איבה ע"ז :

הגה וכן במקום שיש לחוש לסקנת שלמדוהו לומר כך אין סומכין עליו (ר"י נחיב כ"ג) :

וכן אם שמע כיראות של כותים שאמרו הרגנו פלוני אינם נאמנים (כז) שהם מחזיקים ידי עצמם בבוב וכן כל כיוצ' בדברים אלו :

הגה וי"ח דכל ערכאות חוץ נחמיס אכילו תומיס שנהרג בדין שלח על יסי (טור בשם הרא"ש) וכ"ז דוקא בערכאות מ (כח) אבל שאר כותים מסיחים לפי חומס ותומיס שמזן בערכאות של כותים נחמיס :

(פסקי מהרא"י כי כ"ל) :

טן מא (כט) כותי שהסיח לפי תומו תחלה (ל) אע"פ ששאלו אותו אח"כ ובדקוהו עד שיפרש כל המאורע ה"ז נאמן ומשיאין על פיו :

הגה

מינו בעדות כלל חלה מסוס דקיים לן דקוסטת קמ' ומסוס עגונת הקילו חז"ל וחין למו לחוש שמא הסביר עדיט לו עכו"ס שיאמר כן מחמת חומרת שהחזירו עליה בכוף הקילו בחלת לעב"כ יש לדקדק יפה אם נראה דבר דמחות ועיין בב"י וכל שבאו לב"ד להעיד תחי' אם הוא מסל"ת לא מהני ואמרי' דכוונתו להעיד ועיין הגה' ריב"ש : לז

מו שהיה מסיח ואמר כן הוא לשון הרמב"ם ותחייי שמזכי' שמו ומכירו ולא ח"ייי נאומר שמא שמע עמי מת דל"כ היה לרי' לומר קברתיו אפי' אם מלטער אח עלמו על מיתתו כמ"ש בסעיף י"ו ועיין ב"ח : לח וכן אם אמר פלוני מת במל"ת הריב"ש הביא דח"י לזה מהשקה דלמח לרה היה דלמח שד היה ולח השקה דלמח כותי היה נשמע אפי' אם היה כותי היא מוחזק משום דהוי מכל"ת אפי' לא אמר שהיה דבריס וט"ז כתב דלח חייסינן שמח כותי כותי היה מינו מכשיל ליסרא בחנס כ"ש בי"ד לכן לא חיישינן שלח לרה היה מוסד ולק"מ כי אע"פ כותי היה מכשיל מ"מ אי אמרי' כל שלח אמר קיסור דברי' לא הוי מכל"ת ולא מהניא"כ אע"ג דאינו מכשיל ליסרא מ"מ כל שאינו דרך מכל"ת לא מהניא"כ שפי' השקה שמח כותי היה שאם"מ אע"ג שאינו אומר קיסור דבריי הוי מכל"ת ובזה מיושב נמי קושי' הב"ח על הריב"ש ובחשוב שער אפריס הביא קושיח זו בשם מ"ו הגאון מהר"ר העשיל ז"ל אך מיישב הריב"ש הסוגי' בגיטין דאית'סוגי' זו ג"כ בשם ולא השקה שם למח כותי היה ואמר השומע קולי יכהוב גט לאשתי ושם לח שייך היסוד של הריב"ש עכ"ל ולק"מ כי שם שפיר י"ל דלא חיישינן שמח כותי אמר השומע קולי יכהוב גט לאשתי וע"כ אמר זאת להכשיל אח ישרא' ולא חיישינן שמכשיל בחנס אבל כאן השקה דלמח כותי אומר פלו' מת דיעב לו ואמר שלח כשאומר בלח קיסור דבריס לח מהני אע"ג דלא חיישינן דאומר למכשיל אח ישרא' ועיין ג' כתב בשם מורו כל בתי דיני דשם ש"יק הורו להיות וכ"כ בחשו' מהרח"מ סי' ג' ובחשו' מהרשד"ם ובחשו' רד"ך ובחו' ר"י בניח הלוי ובחשו' מ"ב סי' ק"ה ושם נבחי מכ"ש לנבחי לב' ע"ז כ"ש קיסו' דבריי בחשו' רם"ך ס"ג סי' מ' וצ"ע כהב בחקוס עיגון לסמוך על המתירי' וכן כ"ל מיהו רחוי' ב"ח הל' להבי' דחיה מסוגי' זו דלא חיישינן שמא לרה מסוס בחקוס דאף לח חיישינן בכל דבר חשר שפק הוא ויש לחוש שחי החשש שמא לרה היה דאפשר דחוקה היא : לט אמתלאה ושם אמר רחוי לשלם לי שחוזה זו בטוח כי היה לי אחריות הדרך שנהרג כלו' בדרך זה הוי מל"ת ולא אמרי' להשניח מקום היה כוונתו חשוטות מהר"ם מלובלין סי' קנ"ג * ושם בעל אכסנח אמר לח' שב ואל תעשה שלא יהרג כדרך שנהרג כלו' הוי מכל"ת ולא אמרי' דכוונתו להודי' לח עלמו מן החשד ובחשו' רם"ך מפקפק בזה ומ"ש בהג"ה בשמה שים לחוש להקרא ל"ל דחיישי' לים רגלים לדבר דש"ח לחוש לשום חשש כמ"ש בשם הג"מ : מ לגבי שאר עכו"ס מכל"ת כ"כ הח"ה . ובגה בח"מ מאריך בזה והקשה מח"ש בח"ה מי שטעה בתי' שב"ש ועכו"ס מל"ה ואמר שמח כלו' אמרי' מה שמל"ת שמח לח שיהא שמח שלח שסבר שמח כן ה"ל ל' שמח שמע מעידכתו שנהרג בדין סבר שמח דהוא מחמין להם מ"ה אמר שמח * ובחמת ל"ד השטוח שו"ת זה להה והגה הח"ה פסק עכו"ס שמח' שמון בערכאו' נחמן ועוד פסק עכו"ס מל"ת אפי' עכו"ס נחמן ולא חיישינן שמח עכו"ס הרחמן לח היה מל"ת עוד פסק כותי השוב לכותי שלא בפני ישרא הוי מל"ה ונראה הגי' פסקים הכל שיטה ח' והיינו הח דס"ל עכו"ס מל"ת אפי' עכו"ס נחמן ולא חיישינן שמח שב לותו משום דס"ל לחפי' אם שב כותי לכותי שלא בפני ישרא הוי מל"ת וכללו הוא לעולם לא חיישינן שום השש כל שחינו רגלים לדבר כמ"ש בשם הג"מ לכן לא חיישינן שמח היה ישרא שם בעת ששב כותי זה לכותי אחר או שמח שב לותו בשם ישרא כל אותי השטות לא חיישינן כמו דלא חיישינן שמח אמר כן כדי לאיים עליו אבל החשש שמח שב כותי השני לרחמן לאו חשש הוא כי כן הוא דרך המכחישים זה עם זה לפעמים מספר הכל מעלמו ולפעמים שוא"ת לחבירו מ"ה הוי חשש שמח שב לו שלא כ"ל חפי' אם היה שוא"ת לו הוי מכל"ת אם שב לו שלא בפני ישרא ג"כ שמח שמע מערכאות דוחה חשש היא כשאר חשטות אבל אם ילא קול שטעה בפיש שב"ש וכותי אמר כלומי מת שמא"ת הוא שלא אמרי' מסתמ' אין יחוע לכותי יותר מאחר שני אלם שלא הקול ביל' שטעה בפיש שב"ש יחוע לו ג"כ לכן אמר שמח וכן אם ילא קול שמון בערכאות ואמר שמח שמח מחמת אמרי' שמח שמח הקול אבל אם לא ילא קול ואמר שמח לא חיישינן שמח שמע מערכאות וכן לא חיישינן שמח עכו"ס כל כי האי הוי חשש בעלמא ולא חיישינן כל שאינו הכרח להאי חשש * והר"ן החולק על הת"ה וס"ל עכו"ס אפי' עכו"ס לא הוי מל"ת ג"כ מודה דלא חיישינן שום חשש כל שלא היה רגלים לדבר לכן לא הוי חשש שמח שב בשם ישרא אם שלא היה ישרא שם ולא אמר שום דס"ל לא שם עכו"ס שוא ולא בשב ישרא לא הוי מל"ת לכן עכו"ס אפי' עכו"ס לא הוי מל"ת כי חיישינן שמא שב לו וכל כה"ג לא הוי חשש כמ"ש וזה שפיר הדיוק של הב"י ומה שמדייק מהשו' הר"ן בכשותי שוא לכותי לא הוי מל"ת כן נ"ל בפלוגתא זו : מא עכו"ס שהסיח ל"ת תחילה אע"פ ששאלו אותו תח"כ הוי מל"ת ובתב בשם מהרח"מ ובניתן זאב אפי' אח"כ הוי מל"ת ובתב בח"מ בגראה מלשון הג"ה אם יהודי ת' שב לכותי היה כלוני והביא מת וזמן רב תח"ו הגיד הכותי שמח פלו' חיינו נאמן מך בחמת חומר גדולה וכי בשביל שהחקד שלו אותו לא יהיה נאמן עתה ועיין בחשו' בן לב ח"ג סי' מ"ג

לדברי ריח"י הוא ולא תבטח וכן אם קטן מבשר לאחר זמן שמת ונתקבלה החזקה לריכה גט : (כו) וכן אם אמר פלוני מת וכו' ויש מחמירין : הב"י כתב (בשי' זה ס"ק י"ד) בשם מוהר"ר י"ט איטליק שבכל בתי דינים שהיו בשם"ק בימי חתני וגאוני עולם שהיו בה כשם המנהג להחיר וכו' עיין שם : (כז) שהם מחזיקים ידי עלמם בכוב : זה לשון מהרח"י בשקבי' בימין ל"ל מפוס דאותו שהעלילו ודנו שקרייהו שהרגו כדין : (כח) אבל אחר כותים מל"ת וכו' תף היה לחפשר ליחחו' דמהרח"י לא כתב דין זה רק ע"פ הרמב"ם שם ש"ל דהטעם דאין נאמני' דאתנו דהעלילו ודנו וכו' וכמ"ש בם"ק לשני דין זה ע"פ דבריו שבתב דין זה הרמב"ם והיה לחפשר לומר דשאני השור בשם הרא"ש (שבתב בסי' זה ס"ק י"ז שאפי' אחינו נהרג שלא על ידן חיוס נאמנים) חייסינן לכל כותי החומר שכלוני נהרג בדין הוא כדי להת חיוק לערכאות שהרגו היהודי כדין מ"מ הרחיה שהניח מהרח"י לא יחלוק עליה הרא"ש (מהרח"י הוכיח מהם שמע מפי אחר כותים נאמנים ומניח רחיה מדאמר בגיטין דכ"ת ע"ג) שמע מקומנטריסי של נכריס (ממונים ליהרג רם"י) חיס כלוני נהרג שיניחו אח אחינו ואמה אמר שמע מקומנטריסין ולא אמר שמע מן הכותי חיס כלו' נהרג בקומנטריסין עכ"ל וא"כ כלפי רחיה ז"א ש"מ מהרח"י בא"ה סי' ר"מ דמי זה הרח"ש ג"כ מוד' בזה אבל יש לחקדק שטבע בנהר וכותים מכ"ת שכלוני אח אחינו ללפי סבירת רוב העולם מי שטבע בנהר חומרים עליו שמת ומה שהכותי מל"ת הוא לפי סבירת ח"כ אם הכותי מל"ת שכלוני יהודי נהרג בקומנטריסין למה לא נאמר שהכותי לא רחה שנהרג רק שמע מפי הערכאות והוא אינו חוסך שחומרים דרך החפחרות רק שהוא חומרים לאמת ודברי מהרח"י בעלמם בפסקיו סימן ל"ד (שממנו הוליח הלב דין זה) יש לייעש דמה שהחירו נמי הקונסים מיירי שאמרו בעיניהם רחו ההריגה וספרי המעשה אין היה אבל מדברי הרב מהרמ"ח בהג"ה זו משמע כל שחומר הכותי מל"ת כלוני נידון בערכאו' דנחמן וע"ז נקשה למה לא נאמר שהכותי חומר זה מפי השמוע' ודומיי כמו שפסק מהרח"י בעלמו בח"ה סי' ר"מ ויש לייעש קלח ול"ע למעשה ובפרט אם אנו יודעין שהכותי החומר לא היה אבל המעשה כשנהנו בערכאות ועיין בחשובת הרב ד"י סי' ל' מדיני מל"ת בדף ק"ח : (כט) כותי שהסיח ל"ת תחלה : כלומ' אע"פ שהחחלת דבריו לא היה מסופיק להחיר כהיות כומדקים (ביבמות דף קכ"ג ע"ב) שהחחילה לבכות ושאו היה חבריו ואפ"ה מחיירין ע"פ סוף דבריה כי ההחלה מורה גם הסוף חמת : (ל) אע"פ שהיה אבל הכותי ששאו כלומר אע"פ שהכותי המעיד ל"ת היה אבל הכותי הנסיים והם הניחו לו שהיהודים חוקרים ודורשים אפ"ה כל שלא שמע הכותי המעיד מפי היהודי הנוש היה חבריו הוי מל"ת אבל אם כותים או הרבה עומדים ביחד והיהודי שוא לא' מהם היה כלוני והניחו מסיח מיח ודאי לא הוי מל"ת כל שהמגיד שמע מפי יהודי אחוקר ודורש

לחותו מ"מ מיקרי מסיב לבוש ונראה מלשון הג"ה זו שאם יהודי מ' שלכותי
היה פלוני והסיב מה ומתן רב אחד זה הגיד הכותי מל"ת בפני יהודי אחרי
שמת פלוני חינו נאמן דשל"פ ה"ל למקח ומכר דנות ולמכלי בחותו כותי עלמו
והיינו דוק' במה שמסיב לבוש הוא דחינו נאמן אבל במה שמ"ת פעם אחר
בשעה שחינו נשא נאמן שלא ודאי
בכותי"ת לה תאמין להאמן ודי בזה
שמקילין בשאר כותי"ת חינו מיקל
להגדת הכותי הזני אע"פ שהגיד
לו הכותי הנשא להכותי המגיד
ובלבד שהכותי המגיד לה שמע מפי
הבוש כן עתה הן פעם אחר אך
בשאר הוא חומר' גדולה וכי בשביל
שחשתקר שלו חותו יהיה נאמן
עתה בחל"ת ובפרט שם מל"ת בפני
כותי למה לה נאמין להדבריו בשביל
שחשתקר שלו חותו ועיין בחשובת
בן לב ח"ג כי ע"ו : (לא) וכן
בכל מקום דחיכ' בלוגת' דדיני' שו
מלינן לחומר' : דחיתי בספר
משאת בנימין בסי' מ"ו גם בסוף
הספר בהג"ה ס"ע שלו (גם בסי'
כ"ח ק"ט) כתב בשם הרב
המזרחי דחלינן לקול' והכי רחיה
מהשכת עדיות שבשעת החקיקה יש
לסמוך להדברי יחיד וכו' כ"ש כשהיו
המקילין רבי' וחכרוני שבודאי
רחוי לסמוך כוותייהו וכו' ואיש בהגהות ש"ע שלו ובלי ספק שלו רחה
דברי הרב המזרחי שהיה פשיק כוותיה ולקולא כי בחרתי הוא ושעמו ונמוקו
עמו עכ"ל הרב בעל מ"ב בהגה בחמת ערש רחיתי בדברי הרב המזרחי היה
חמוה בעיני מאי זו רחיה לחק שם יהי' הכירו כמ"ש הרב המזרחי בשעת
החקיקה יש לסמוך להדברי יחיד היינו היכ' דלא פליגי בשעת החקיקה להכי
נכתבו בדברי היחיד דבל' בשעת החקיקה המרובין ובשעת החקיקה יעשו
כדברי היחיד אבל היכ' דפליגי בשעת החקיקה כגון בעיגון או בדיני נפשות ודאי
הלכה כדברי המרובים ודברי היחיד נכתבו לטעם המבואר בעדיו' במשנה
האחרה שאם יאמר אדם כך אחני מקובל ילמדו לו כדברי אחד פלוני שמעת
ואפשר לומר כי גם בעיגון אין כל הענינות שוות כי אשה זקוקה לשמר אינה
רלופה להנשא אחן לריך להקל ולסמוך על דברי היחיד ובפרט היכ' שמלפים
על עדות אינותו עוד בזמן קרוב ואשר תוכל להנשא על פיהם ולפעמים היכ'
שהעגונה יולדה ורלופה להנשא לזה ים לחוש אין חלת לחרדות רעה ואם לא נקל
כדברי היחיד אין חרופה לעיגון שלה ע"י עדות אחרים זה מקרי שעת החקיק
וכמו שהרב בעל מ"ב זכר בחשובה הנ' החילוק הזה לפי רחיתי דברי הרב
המזרחי בסי' ל"ו לא כתב שם מ"ש הרב בעל מ"ב בשמו וזה לשון הרב אין רחוי
להניח כל החנאים והגרונים המקילים בזה ללכת אחרי המחמירים שהרי שינו
ממשכת עדיות למה נזכרו וכו' יסמוך עליו בגון בשעת החקיק מפרים בעל
ת"ו וכו' ואין לך שעת החקיק גדול מזה וכו' עכ"ל הרי לכוונת הרב שאין חנו
לריכים לילך אחר המחמיר ומאחר דאשכחן פוסקים רבי' ועלומים שהקילו
גו וכ"ש שהם אחרונים ורחו דברי הרב לוי' וכ"ש שעשו מעשה בהוראת'
ומעשה רב חיך לא נפסוק כמוסק נמל' משמע להדי' מדבריו דכל היכ'
דהסברות שקולות ולי"ב כל הני למעלית' אז אין רחוי להקל ונמל' לחין כאן
מחלוק' בין הרב המזרחי ובין הריב"ש ובעל ח"ה והר"מ המחמירין עיין בגוף
החשובה של הרב המזרחי : (לב) ובלבד שהשו חותו שלא בפני ישרש
(אבל אם שהו חותו בפני ישרש לא הוי מל"ת) ונראה פשוט דכ"ש אם שהו
חותו בשם ישרש אף שלא בפני ישרש בכותי יודע שים חועלת לישרש
בהגדתו אין זה מל"ת ועכ"פ כת' הר"ן בחשובה (הביאתו הב"י סי' זה ס"ק ט"ו)
אם הסליח שלא לחשת המומר אין זה מל"ת בחנס כתב הב"י שהר"ן חולק על
מהרי"ו (עיין בב"י בחשובה בחורך בדין דברי המחבר) : (לג) והגיד
חומנו' המוביחות לחו דוק' הגיד ה"ה אם יש בל"ה רחיות וחומנו' שמת
ואפי' אין כאן עדות כלל שהתירה חכם ונשחק על פיו ואיכ' כאן חומנ'
חמוכח דחומה למיסר אחין להם סוף (דפסק בסי' זה סעיף ל"ד אם נשחק לא
תלת גם כאן) לח תלת ועיין בגוף החשובה ולמעשה לריך להחיישב בזה :
(לד) כותי מל"ת מפי כותי מל"ת ואם העיד הכותי ל"ת אין שמע מפי
ישרש שהעיד ע"פ שלה אינו נאמן בחחר שהוא חומר מפי מי שכוונתו
להעיד גם הוא בעלמו מהכותי להעיד מיקרי' ובן מלחתי שכתב הרב מהרי"ל
בחשובה : (כמחומה לי שהרב הזה הוא בעל מעשה ה') ואין בדברים
מוכרחים ולריך להחיישב בדבר למעשה : (לה) חלקין מספיק לקול' וכו'
אים חולקין בזה מה שנרשם כאן בלפום שהדעת הרחשון הוא דעת מהרי"ק הנה הרוחה ירחה שם שלשונו הוא כמ"ש הר"ן כיתי מל"ת מפי כותי מל"ת וע"כ
נרחה שהוא ע"פ שהעה הרחשון הוא דעת ת"ה סי' רל"ט ונפסקיו סי' רכ"ג ומיהו היה חפש לומר דת"ל לעשות

כג חבל שאו חותו מחלה וכו' ואם העכו"ם סיפר לו הגזלה ושל לעכו"ם
על היהודים ואמר שהרגו הוי מל"ת כי מה שהחילו לספר מהגזלה הוי
החלה החשובה מ"ב סימן ק"ה : כז היה חבירו וכו' משמע אפי' לח
הניחו אח חבירו הולה מ"מ כל שאשו היה לח הוי מל"ת ועיין חשו' מ"ב סימן
ק"ט וחשובת ל"ל ולמעשה לריך
יעוב בכל הני הדברים שבחבו שם
מסבר' דנפשם * ועיין במר' סוף
יבמות מבואר היפוכו ולשלמי אם מכר
חשה אחת לפני העכו"ם ואמר
שמת בעלה לה הוי מל"ת * ואם שם
על עיר ת' שהיתה במלור ואמר
פלוני מעיד שהוא מת הוי מל"ת
חשו' מהר"ם מלובלין סימן ק"ל :
כד חבל שאו עכו"ם אחר פי'
בח"מ וט"ז שעכו"ם זה לה היה שם
בחותו מעמד בשאר חבל אם היה
בחותו מעמד חע"ג דלא שאו לחותו
עכו"ם הוי כאו שאו חותו לפ"ז ל"ל
מ"ש חע"פ שהיה חלל העכו"ם
היינו שהיה אחר כך אללו ולא בעת
השאה * וכחב הב"י בשם מורו אם
ישרש שאו ליישרש ועכו"ם היה בחותו
מעמד והעיד שמת הוי מל"ת
ולדברי הח"מ לריך לחלק בין אם
שאו לעכו"ם ת' ועכו"ם שהיה
בחותו מעמד הוי כאו שאו חותו חבל
אם ישרש ליישרש חע"ג העכו"ם המעיד היה בחותו מעמד לא הוי כאו
שאו לחותו עכו"ם : כה ות"ל בשם אע"פ שהעיד ואמר הוא שהרגו
שמעתי כלום מיהודי זה ואמר לא שהרגו עיין בב"י והוא הסכים
דהוי מל"ת : כו היה כפק אם מסית לפי תומו וכן בכל מקום דחיכ'
בלוגת' חלקין לחומר' ועיין לקמן מבואר לפי הב"י ס"ל להרמב"ם ע"ש
בשלחמה או בקטט דלא חפשט הבעיי לא חלת אם נשחק ולפירושו קאי
הבעיי אם נשחק וס"ל להרמב"ם לקול' דלא חלת לפ"ז ס"ל לד"ל בלוגת' הבעיי
דלא חפשט מכוס כפק זה דומה קלת לחבר יריעה ולקמן כחבתי עוד מזה :
כז וכן בכל מקום דחיכ' בלוגת' עיין בחשובת מ"ב סימן מ"ד וסימן ק"ה
כחב בשם חשובת מהר"ח מזרחי סימן ל"ו דס"ל בפלוגת' חלקין לקול' ובח"מ
הביא עלין ומפרש דברי מהרי"ו בע"ו וכן הוא בחשובת ח"ם מיהו שם בחשוב'
מהרי"ו סי' דף מ"ג ע"ב משמע כדברי מ"ב ובע"ז הבי' בשם חשובת מהר"ח
החדושים וחשובת ר"מ מטרחיני סימן קפ"ח שכחבו ג"כ לקול' וכן פוסק בע"ז :
כח חבל שם שוחים העכו"ם בבר כחבתי דהב"י מסייע מהשובת הר"ן
לחולק על דין זה ולמ"ש מוכרח כך ולכחורה קשה על הרב רמ"ח בסמוך כחב
בפלוגת' חלקין לחומר' ואיך פסק בח"ה בזה ולח כהר"ן ול"ל להר"ן
הינו חולק על הח"ה והח"ל חלת החיר בחשובת שהבי' הב"י מה שהעכו"ם היה
מגידים לפני השופט מחמת שלח השופט לחו משום דס"ל לם עכו"ם שוא
להעכו"ם לח הוי מסל"ת שלח שלח השופט שחי דשוא חותו מיגיד לשם עדות
מיהו הח לחל החיר ע"פ שלח לשמת המומר ע"כ מוכח דס"ל
כשהעכו"ם שוא להעכו"ם לח הוי מל"ת וח"ל כמ"ש בח"מ ובח"ה שחיינן שמת
שם ישרש כי כבר הוכחתי לחל החיינן משם חשובת כל שחינו מוכרח
ולכ' רגלים לדבר מיהו בזה יש להקל להח כבר כחבתי לכמה פוסקים שחלקין
לקול' בפלוגת' : מט והגיד חומנות המוכיח' עיין חשו' מ"ב סי' ס"ח
למעשים מחיירים שפילו לכחחלה לם מוכח שחומר שמת כגון רוצח שהומה
בלח עינוי ערלה לזה מוכח דחמר שמת דל"ל למה יחחייב לח עלמו בחנס
בשלמ' מה שחמר בעת העינוי י"ל מחמת יסוריים חומר כן * ובחשובת רש"ך
ס"ח סימן כ"ו החמיי' בזה ובחב הרב מהרי"ב בסק ג"כ לחומר' וחולק על
מהרי"ק שורש קכ"ח שהקיל בזה · וז"ל הט"ז אם יש בסק אם אמר העכו"ם
מל"ת חו ע"י שלה ויש חומנות מוכיח' יש לנו לילך לקול' וחמרינן שהיה מל"ת
שפילו לכחחלה כל"ל ע"ל עכ"ל : נ לח תלת אם יש רחיות וכו' ואפילו
בלח הגדה כלל היכ' דחיכ' רחיה וחומנות דומה לטבע במיס שב"ס דקי"ל לח
תלת ולמעשה לריך להחיישב ח"מ : נא ואפילו לח העיד בפירוש שהכותי
הרחשון מל"ת מיהו אם ישרש שמע מכותי ל"ל דכותי הרחשון היה
מסל"ת משום דדרך ישרש הוא לשוא על ישרש חבירו עיין חשובת מ"ב סימן ס"ג
וצ"ע כחב שפילו בישרש מהני י כחב בח"מ אם עכו"ם מעיד מל"ת מפי ישרש
שהעיד ע"פ שלה לריך יעוב אם מהני כיון דכותי חומר מפי ישרש דכוונתו
היה להעיד :

נב ולא כותי וישראל וכו' לדעת ב"ח ח"ל כאן סוס קיסור דבריהם שאמרו מי שהירע לזה זיג' ועמו אבל בעלמא אם אמר פלוני מת בלא קיסור דבריהם יש שהיו כוונתו להתיר דב"כ לומר לחלק כן לדעת הטור אבל הרמב"ם ע"כ לא ס"ל חילוק זה דהא כתב אפי' אם אמר פלוני יצא ועמו כ"ל קיסור דבריהם כמ"ש בסעיף י"ד וכ"כ בה"מ לדעת הר"ן בסעיף י"ד לריך לומר כאן קיסור דבריהם : נג זיל מכאן וכו' משמע אם לא אמר זיל מכאן אלא אמר חיים זיל עמי מת אמרי' שמא לוקח יהודי זיל עמו מכאן הלך לדרכו ונחלוה עמו אבל אם אמר מת אבל בסוף בתשו' הרשב"א בסעיף ג' מהני ואמרי' מסתמא לוקח מת שהלך מכאן עמו הוי מת ובתשו' מיימוני בזה לב ובתשו' רס"ד ובתשו' מ"ב פסקו כהרשב"א ול"ע ועוד"ז מאריך בזה ומוסיף לא כרשב"א : נד ודוק בכה"ג שאינו מזכיר שם המת הנה יש בזה ד' שיטות לדעת הריטב"א יש לחלק אם הכותי מכירים את עלמו להכירו פלוני מת אז בודאי מת וא"כ לומר קבריהו * ולדעת הר"ן והמגי"ד והריב"ש אם מכירו לא בעינן קבריהו . ובתשו' רמ"ח פיימן ק"א כתב יש חילוק בין המגי"ד להר"ן * ולדעת הר"י מיג"ש דוק כשהכותי היה שם בעת מיתתו אז הריגתו חיישינן שיאמר בדמי ול"ל קבריהו * ולדעת תשו' מהרח"ש יש לחלק בין אם ילא עמו אז סגר שמת כיון שנפרד ממנו שלא לריך יחוד בסעיף י"ד למה לא ל"ל קבריהו ועיין תשו' מהר"מ מלובלין סימן ו' ובתשו' רס"ד סימן ז' כתב דלא קי"ל כהרמב"ם ואל"ל קבריהו : נה ואם אסורים בקולר כ"כ הרמב"ם משמע אם היכם אסורים בקולר חייסינן שמא הנהו אזלי לעלמ' משום דלא אמר שילאו עמו שאם הלכו בעלמא מ"ה חייסינן שמא אזלי לעלמ' ומזה נשמע דמיון לא הוי סימן וכ"פ בט"ז מיון ומקום לא הוי סימן ולא כמ"ש . ואם מכוון מקום ממש הוי סימן דומי' נקב בלא לוח פלוני ט"ז ובח"מ מדייק מרש"י דס"ל מיון הוי סימן מדפי' קולר חבורה ועיין עוד מזה לקמן ועיין בק"ע סי' רע"ג ובתשו' ע"ב סימן מ"ד אם כותי מכיר ת' אם משמע שהרגו כל החבורה אמרי' מסתמא לוקה חבורה היה : נו והוא שלא הוחזקו לדעת הרי"ף והרמ"ם ונטור אפי' הוחזקה אם לא שכיח שייר מוחזק ומפרש בפרישה היינו בעיר הזולת לא הוחזקה אבי יג"ש שאז הוחזקה היא בעולם עוד ת' יג"ש * וב"ח מפרש דהוחזקו בלוחו מקום שני יג"ש שאז ת' הלך לדרכו זה כמה ימים ות' הלך מקרוב וחייבי המעידים זה שהלך מקרוב מת לא אמרי' שזה הלך מכמה ימים חזר והלך מקרוב גם י' דת' הלך ללוחו עיר שהב"ד אמרו לשליח שילא פלוני מת וכ"כ בט"ז ולכאורה קשה למה לא חיישינן שהשני שהלך לדרך אחר חזר והלך לעיר הזולת כמ"ש בסימן קל"ג דחיישינן שמא אחת על גמל' פרח' ואפשר כאן מקילין גם בזה כמו דמקילין דלא בעינן אבי יג"ש אלא משום דשכיח כמו בגט כמ"ש הרמ"ם שאז קשה מל"ל למיקל בזה בשלמ' הא דלא בעינן תרתי לטיבותי יש לסמוך על ליסנ' דס"ס מסוס דאיכ' אבי ליסנ' בס"ס לחד ליסנ' בעינן תרתי לטיבותי ולחד ליסנ' די בחד טיבותי מקילין כאן אבל מל"ל למיקל דלא חיישינן שמא אחת לוחו פלוני כמו דחיישינן בגט וי"ל שם בעינן תרתי לטיבותי לא שכיח ולא הוחזק לכן חיישינן שמא אחת לוחו פלוני ואפשי אבי יג"ש * אבל כאן בחד טיבותי מוחזק לכן שם לא שכיח שייר מוחזק שאז שם הוחזק בלוחו מקום לא מהני לא שכיח שייר כיון דאיכ' כאן שני יג"ש אבל שם הלך ת' לדרכו אז מחיינן בחד טיבותי היינו לא שכיח שייר אע"ג דאיכ' שפיר אמרי' שמא חזר לוחו פלוני מ"מ כיון דאיכ' כאן שני יג"ש מוחזק ולישב' שפיר אמרי' שמא חזר לוחו פלוני מת בזמן שהלך לדרכו ואמר וכו' לריך יחוד * והטעם דמחמירי' בגט משום דאפשר לכתוב גט אחר ולרמב"ן ורשב"א הטעם בגט משום דחיישי' שמא אחת לוחו פלוני מת בזמן שהכותיה לאם היה שמא במקום הכותיה היה מהני אמרי' כאן היה ולא אמרי' שמא מאחר שהלך נפל וכאן חיישי יג"ש הלך מכאן לאחת עיר שהב"ד אמרו לשליח שמת פלוני אז אמרי' כאן מלא היה : נז וי"ש דכל זה דוק' וכו' ומשמע אפי' שאמרו לשליח כשהלך לעיר הזאת אמור פלוני מת לא מהני אם"כ כשהזכיר העיר ולפי זה הי' סיפיר שלשה שהני היינו דיעה הרשב"ם ס"ל אפי' בכה"ג לריך להזכיר שם העיר ולא מהני אם אינו מזכיר שם העיר בכה"ג אבל בעלמ' לריך להזכיר שם העיר ולא מהני אם אינו מזכיר שם העיר אפי' אמר שמו ושם אביו ודיעה שלישי ס"ל דמהני שמו ושם אביו בלא שם העיר שאז לא מהני מי שם ס"ל כן דהא כשאומרת לו כשהלך למקום פלוני אמר פלוני מת הוי כאו אמרו בפירוש פלוני מלוחו עיר מת גם בה"מ מאריך בזה שלשה שהני הרב רמ"ח ולא אינו מפורש דיעות אלו : נח שהזכיר

העד שם עירו ה"ה אם אמר היהודי לחונן מת הוי

מחלוקת בין הפוסקים דגם מהרי"ק והר"ן ס"ל כדעת ב"ח והא דכתב מהרי"ט כותי מל"ת הוא לאפוקי שאם הכותי הראשון הראשון הי' כגון שהכותי הראשון אמר להחפלחות הוא ע"ז שאם אל ישראל הוא כ"מ : למעלה שמעת מישראל המעיד וכוונת הלשון כאן אמר מפי כותי שהוא' מסתמא מל"ת כל אלא ידענו להיכך שהיו מל"ת אבל הרי"ם סי' ש"ע כתב שהרי הין הכותי בקי להכיר אם חבירו היה מל"ת מסתמ' דהיה מל"ת וכן מלחתי שכתב הרב מהרר"ח לחסכמי עוד הא שפשט הגמר' מורה בהלחת ח"ה מ"מ הין זה מספיק לעשות מעם' נגד הר"ן והרי"ם ומהרי"ק ומי יתיל' לפני בני ענק וכ"ם להקל בחיסור ת"ח : (לן) חיים זיל מכאן עמי מת לדעת הר"ן שהוא' בהגה' ב"ח דכל זה דוק' אם נפרד ממנו אבל אם לא נפרד ממנו אפי' הלך ד' פרסאות אמרי' שמא חזר לוחו ומת בדרך

וי"ב ס"ה הגי נמחק בעיר ומקרוב מחדש מחדש יצא גם הוא מן העיר הזאת בין זיהוע ע"פ עדים זיב"ס יצא מקרוב מחוזו ומקום ובא לכאן ומת אע"פ שמן מכירין אותו שהוא זיל' כל מקומו או הוא זיל' מקרוב חלין יותר שאותו יב"ס זיל' מקרוב מת כאן נמי תיין שאותו יב"ס זיל' כבר ממקומו חזר למקומו וחזר ויל' ממקומו ובא לכאן ומת ואותו יב"ס זיל' ממקומו מקרוב חזיל לעלמ' והוא מי וכו' לפיכך חלין להקל ולומרין דאותו יב"ס זיל' ממקומו מקרוב הוא שבא לכאן ומת וחכ' לכתחילה וכו' עכ"ל) אבל אם נמל ההרוג במקום דשכיחי זיינות והוחזקו שני יוסף ב"ס בעיר ד' דליכ' תרתי לריעות' אף ד"ה כלך בזדתי למקום זה חיישי דילמ' הגי ג"כ הלך למקום זה מחמ' דשכיחי זיינות ומה שם ב"ג ב"ד בקונטרס מחכון (לקוזי' שהקשה הב"ח דלעיל דכתב הרח"ם נפרק השוה שלום בכלונת' דלגבי ורב שהבחין כתב ל' בתחל' הסעיף גבי וכתב יש גלות דמיירי דשכיחי זיינות' ולא הוחזקו עכ"ל הרח"ם ומשמע דלאי דהוחזקו ולא שכיחי זיינות' אף לרב' חיישינן לתרי יתרי ב"ג וכמ"ש הרח"ם בפ' כל הגט בתחלת סי' ג' דיותר יש לחוש שמותו ממנו בעיר עובר דרך שם מפני שמקום שם חיישין מלוין ממה שמחוש שמא יחזר מעיר תחלת ועבר דרך שם ומתי במקום שהזיינות מצוי ומ"כ ה"מ כתב העור דרב שפת והרח"ם חיישין אף בהוחזקו ולא שכיחי זיינות ומינה לכורה עד דליכ' תרתי לריעות' וע"ע כתב הב"ח ומייבב הקוזי' דמוכח מדברי הרח"ם בפ' כל הגט בסוף סי' ג' דאפי' במקום שהזיינות מצוי ומ"כ ה"מ כתב העור דרב שפת והרח"ם חיישין אף בהוחזקו ולא שכיחי זיינות ומינה לכורה עד דליכ' תרתי לריעות' וע"ע כתב הב"ח ומייבב הקוזי' דמוכח מדברי הרח"ם בפ' כל הגט בסוף סי' ג' דאפי' במקום שהזיינות מצוי ומ"כ ה"מ כתב העור דרב שפת והרח"ם חיישין אף בהוחזקו ולא שכיחי זיינות ומינה לכורה עד דליכ' תרתי לריעות' וע"ע כתב הב"ח ומייבב הקוזי' דמוכח מדברי הרח"ם בפ' כל

ס לא הזכיר סם עירו אע"פ שיודעין שנתבר אחד לא מהני אע"פ שהזכיר סמו (תשו' הריב"ש וח שונח הל"ן ומהרי"ק שורש קפ"ה) ויש מקילין נט ר"ת דמקום שמזכיר שמו לבד בעינן שיזכיר עירו ס אבל אם מזכיר שמו וסם ואפי לא בעינן שיזכיר סם עירו (הרח"ם בכלל ל"ח וכ"כ מהרי"ק שורש קע"ו) ומקום שיש לומדנות והוכחות שזה הוא יש להקל ולסמוך אתזן דלמ' דלא בעינן שיזכיר סם עירו (מהרי"ק שורש קפ"ה ותשובת הרח"ם) :

יט ישראל שאמר מת איש יהודי עמנו במקום פלוני כך וכך צורתו סא וכך היו סימניו אין אומרים באומד הדעת פלוני הוא עד שיעיד העד שחוא פלוני ויכיר שמו ושם עירו אבל אם אמר אחד סב יצא עמנו מעיר פלוני ומת מחפשין באותה העיר אם לא יצא משם לא הוא תנשא אשתו * (וה"ה בכותי המסית לפי תומו ל"ע וכן משמע בתשובת רמב"ם סהגי הב"י) כ מי שהיה מערער על אשה לומר שהיא זקוקה ליבם ואחר כך הוא בעצמו העיד בפני בית דין ששמע שמת זה זמן רב סומכין עליו כיון שהדברים הראשונים לא היו בפני בית דין : נא סג אין בודקין עירי נשים בררישה וחקירה סד (לט) ואפי' אם הוכחשו בבדיקה כשרים סה ויכול לדרוש ולחזור הדבה (תשובת הרמב"ם) שם לא במקום שיש לחוש לערמה אז לריך דרישה וחקירה : (מהרי"ן סימן ק"כ)

כב כשמסתכלין בצורתו כדי להכירו כדי להעיד עליו בידקין אותו ורואין אותו אפילו בלילה לאור הנר או לאור הלבנה :

כג ראו אחד עומד מרחוק ואמר סן שהוא פלוני בן פלוני (מ) או פלוני ממקום פלוני והרי נשבו נחש והרי הוא מת והלכו ומצאוהו שנשתנה ולא הכירוהו הרי אלו משיאין את אשתו :

כד מצאוהו הרוג או מת אם פרחתו וחוטמו סז (מא) ופרצוף פניו קיימים סח והכירוהו בהם שהוא פלוני מעידין עליו ואם ניטל א' מאלו אע"פ שיש להם סימנים מובהקים ביותר בכליו אינם כלום סט (מב) דחיישינן לשאלה ואפילו היו להם סימנים בגופו ע ואפילו

כלו אמר רחוקין מעירי מת מדאמר היהודי תשובת מהרשד"ם סי' נ"ח ואם אמר רחוקין העוסק מלחבה בעיר מת ולאי כוונתו עיר הסמוכה קאמר שם סימן ג"ן וכתשו ס"י סימן ל"ח מסלק בין עד הרחוק לעד הב' שמעיד שנמצא ים להקל יותר לפילו לא הזכיר העיר * ושם מדיה לא מהני ושמו ושם מסכתתו מהני מהרשד"ם סימן ל"ה ושטעיף י"ח ל"ל להזכיר שם העיר וכתב בד"מ להני פוסקים שם ל"ל דלריך להזכיר שם העיר שם לא הזכיר לפילו לא שביח שייל' ולא הוחזק לסורה : נט ו"ח במקום וכו' בד"ה בעיר שם לא הזכיר שמו ושם לפילו לא שביח שייל' ולא הוחזק לסורה : נט ו"ח במקום שמזכיר שמו לבד בעינן שיזכיר עירו (הרח"ם בכלל ל"ח וכ"כ מהרי"ק שורש קע"ו) ומקום שיש לומדנות והוכחות שזה הוא יש להקל ולסמוך אתזן דלמ' דלא בעינן שיזכיר שם עירו (מהרי"ק שורש קפ"ה ותשובת הרח"ם) :

יט ישראל שאמר מת איש יהודי עמנו במקום פלוני כך וכך צורתו סא וכך היו סימניו אין אומרים באומד הדעת פלוני הוא עד שיעיד העד שחוא פלוני ויכיר שמו ושם עירו אבל אם אמר אחד סב יצא עמנו מעיר פלוני ומת מחפשין באותה העיר אם לא יצא משם לא הוא תנשא אשתו * (וה"ה בכותי המסית לפי תומו ל"ע וכן משמע בתשובת רמב"ם סהגי הב"י) כ מי שהיה מערער על אשה לומר שהיא זקוקה ליבם ואחר כך הוא בעצמו העיד בפני בית דין ששמע שמת זה זמן רב סומכין עליו כיון שהדברים הראשונים לא היו בפני בית דין : נא סג אין בודקין עירי נשים בררישה וחקירה סד (לט) ואפי' אם הוכחשו בבדיקה כשרים סה ויכול לדרוש ולחזור הדבה (תשובת הרמב"ם) שם לא במקום שיש לחוש לערמה אז לריך דרישה וחקירה : (מהרי"ן סימן ק"כ)

כב כשמסתכלין בצורתו כדי להכירו כדי להעיד עליו בידקין אותו ורואין אותו אפילו בלילה לאור הנר או לאור הלבנה :

כג ראו אחד עומד מרחוק ואמר סן שהוא פלוני בן פלוני (מ) או פלוני ממקום פלוני והרי נשבו נחש והרי הוא מת והלכו ומצאוהו שנשתנה ולא הכירוהו הרי אלו משיאין את אשתו :

כד מצאוהו הרוג או מת אם פרחתו וחוטמו סז (מא) ופרצוף פניו קיימים סח והכירוהו בהם שהוא פלוני מעידין עליו ואם ניטל א' מאלו אע"פ שיש להם סימנים מובהקים ביותר בכליו אינם כלום סט (מב) דחיישינן לשאלה ואפילו היו להם סימנים בגופו ע ואפילו

כגון זכוף סי' ג' דמסקנ' דבעינן בעיון תרויהו לריעות' הוחזקו ושכיחי זיינות' ובהוחזק לחוד מזיינות אחתו של אחד וע"פ פירושו לח לק בין קרוב לרחוק עיין שם והנה המעיין בדברי הרח"ם בסדר חלוץ יראה כי כל מה שהקשה הב"ח ממה שכתב הרח"ם דבעי לה כדבריהם לחייסין עד דליכ' תרתי לריעות' הוחזקו ושכיחי זיינות' היינו לדבה גיטין (כתב כן שם ל"ל כך) אבל לא לדב' דהא כבר כתב הרח"ם לפני זה בסמוך (בסעיף' דלגבי ורב' הג"ל) דע"כ מיירי בלא הוחזקו ושכיחי זיינות' (דהב' ס"ל לא חיישי' לתרי ס"ל בחיישינן אבל בהוחזקו ולא שכיחי זיינות' לליכ' תרתי לריעות' חיישינן וכמ"ש בסדר הרח"ם מה שכתב בפ' כל הגט בתחלת סעיף ג') : (לט) ואפי' אם הוכחשו בבדיקות * כלומר בסיע' שאין לריך לחקירה אפי' אם הקרן והוכחשו בבדיקות • מלהיר שאין ההכחשה מן החקירות שהזמה חלוי בהם עדותם בסירה וכבר כתבתי בסעיף קטן י"ז מזה : (מ) או פלוני ממקום פלוני בעור (ס"ק ק"ג) הגירס בפ"ב ממקום פלוני וכן הוא במהרי"ק ונתן טעם מפני דאין מכירין אותו ואינ' ריעות' לריך שם שניו ושם עירו אבל בהרמב"ם (פי' ג' מה' גירושין דין כ"ג) הגירס כמ"ש כאן ול"ל כמ"ש למעלה (ס"ק ל"ח) דאינ' הוכחה שעל מקום זה יאמר דאז סגי' בשמו ושם שניו : (מא) ופרצוף פניו קיימים • הם הלחיים עלמם ואין מסגיחין לח על העיניים ולא על הפה ב"י בשם הרמ"ה (בחלת ס"ק כ"ד) (מב) דחיישינן לשאלה שהם וכתב לפילו תרוקי וכאר כלים דאמרו (בינמות דף ק"ך ע"ב) דלא מוכחי חיישי אף ד"ה כלך בזדתי למקום זה חיישי דילמ' הגי ג"כ הלך למקום זה מחמ' דשכיחי זיינות' ולא הוחזקו עכ"ל הרח"ם ומשמע דלאי דהוחזקו ולא שכיחי זיינות' אף לרב' חיישינן לתרי יתרי ב"ג וכמ"ש הרח"ם בפ' כל הגט בתחלת סי' ג' דיותר יש לחוש שמותו ממנו בעיר עובר דרך שם מפני שמקום שם חיישין מלוין ממה שמחוש שמא יחזר מעיר תחלת ועבר דרך שם ומתי במקום שהזיינות מצוי ומ"כ ה"מ כתב העור דרב שפת והרח"ם חיישין אף בהוחזקו ולא שכיחי זיינות ומינה לכורה עד דליכ' תרתי לריעות' וע"ע כתב הב"ח ומייבב הקוזי' דמוכח מדברי הרח"ם בפ' כל הגט בסוף סי' ג' דאפי' במקום שהזיינות מצוי ומ"כ ה"מ כתב העור דרב שפת והרח"ם חיישין אף בהוחזקו ולא שכיחי זיינות ומינה לכורה עד דליכ' תרתי לריעות' וע"ע כתב הב"ח ומייבב הקוזי' דמוכח מדברי הרח"ם בפ' כל הגט בסוף סי' ג' דאפי' במקום שהזיינות מצוי ומ"כ ה"מ כתב העור דרב שפת והרח"ם חיישין אף בהוחזקו ולא שכיחי זיינות ומינה לכורה עד דליכ' תרתי לריעות' וע"ע כתב הב"ח ומייבב הקוזי' דמוכח מדברי הרח"ם בפ' כל הגט בסוף סי' ג' דאפי' במקום שהזיינות מצוי ומ"כ ה"מ כתב העור דרב שפת והרח"ם חיישין אף בהוחזקו ולא שכיחי זיינות ומינה לכורה עד דליכ' תרתי לריעות' וע"ע כתב הב"ח ומייבב הקוזי' דמוכח מדברי הרח"ם בפ' כל

הגט בסוף סי' ג' דאפי' במקום שהזיינות מצוי ומ"כ ה"מ כתב העור דרב שפת והרח"ם חיישין אף בהוחזקו ולא שכיחי זיינות' וע"ע כתב הב"ח ומייבב הקוזי' דמוכח מדברי הרח"ם בפ' כל הגט בסוף סי' ג' דאפי' במקום שהזיינות מצוי ומ"כ ה"מ כתב העור דרב שפת והרח"ם חיישין אף בהוחזקו ולא שכיחי זיינות' וע"ע כתב הב"ח ומייבב הקוזי' דמוכח מדברי הרח"ם בפ' כל הגט בסוף סי' ג' דאפי' במקום שהזיינות מצוי ומ"כ ה"מ כתב העור דרב שפת והרח"ם חיישין אף בהוחזקו ולא שכיחי זיינות' וע"ע כתב הב"ח ומייבב הקוזי' דמוכח מדברי הרח"ם בפ' כל

מהרי' חיישינן לשאלה

ס"ק ל"ב כיון דחיישינן מוכח דחיישינן לשאה ח"כ לפי התירוץ סימני דרבנן ג"כ לא תמרי חיישינן וכ"כ הר"ן והג"י כהוס' ומהן קו"ל לסימני דרבנן וחיישינן לשאה י"ל דהתם חיישינן לחומר שני תוקימת בס"ם לתירוץ הרחבון דחיישינן לשאה ולתירוץ שני דסימנים דרבנן מהני אם נמל' סימני' מחנני' נגוף וסימנים מוכחי' ביותר בכלים מהני אע"ג דלי סימני' ותוריית כתירוץ הרחבון וחיישינן לשאה מהני סימני' שת"מ ביותר ולי סימני' דרבנן ולא מהני סימני' שת"מ ביותר לא חיישינן לשאה כן שמעתי בשם הגאון מהר"ל מכרחג מיהו אין מוכרח כי י"ל לפי תוקימתא דסימני דרבנן ולא בעינן סימני' מוכחי' ביותר לא מהלת חיישינן לשאה כי בעינן ס"מ ביותר ואם יש בשם שאה לו ליכא ס"מ ביותר וכן הוא לדעת כמה פוסקי' חיישינן לשאי ולכאור' קשה מל"ל דחיישינן לשאה דהא לפי התירוץ סימנים דרבנן אין מוכרח דחיישינן לשאה כל' דעת הגאון ולפי תוקמת סימני' דתוריית נמי חיש לתירץ שני תירוצים לית ליה' חיישי מיני' בחיורי וסומקי ח"כ ג"כ אין מוכרח לומר דחיישינן לשאה ומל"ל לחזק דחיישינן לשאה ודחי' ג"כ דחיישינן לשאה ודחי' מסופק בזה וכ"ל ג"כ כמ"ש לפי התירוץ סימני' דרבנן ובעינן ס"מ ביותר אז יפלו בכלים שו"ב מיהת ס"מ ג' ואחר כי תע"ש דאין שכיח להשחיל חוטם מ"מ לפעמים משחיל חוטם * ואח"ת דאין חיישינן לשאה בכלים שו"ב היינו דוק לתוקימת' דסימני' דתורי' דאז ח"ל כ"ש מ"ש ואחר אז לא חיישינן לשאה בכלי שו"ת אבל לתוקמת' סימני' דרבנן חיישינן לשאה אפי' בכלי שו"ת אבל על מתני' דלא מהני סימני' בכלים ס"מ גם והיינו טיבות הירושלמי דסימני' דתורי' דאז ח"ל כ"ש מ"ש אין לחוש מגע דמחזירי' דסימני' הכלי' על מתני' דלא מהני סימני' בכלים ס"מ גם והיינו הטעם דקשה לי' בסוגי' זו הקשה

(מז) אבל אחר ג' אין מעידין עליו (מלחמי כתוב במקום אחר כתוב ח"ח מ"ו המחבר ז"ל ו"ל עוד יש ריעות' שמת הוא לאחר ג' ימים ואף שלפי עדותו הוא תוך ג' ימים מה בכך הא כל החזקות הם * ללאחר ג' חיישינן שמת בתחלה ולזה המת וסבור שהוא האמת ואינו אלא לאחר ואף כ"ל נמי מה שרואה לעת ערב שנהרג לאחיו הוא בדמי סבר שמת ונאמת אינו מת * ועדיין הוא חי בעולם · ואומרו שקבר ביום ג' לא היה אחיו רק חיים לאחר שנהרג לפני ג' ימים ונשתנית לורתו לאחיו וכבר מצוי דבר זה בתשוב' הרי"ב ובתשובת רח"ח והת דמעידין תוך ג' היינו שיודעין בודאי שזה הקבר לא עברו ג' ימים ממיתתו וכבר ט"ו שזה הרב בעל מחבר בניימין ע"ל : ודין לתוך ג' ימים הוזיל ואחת לידי הרב המחבר ח"מ מ"ו ל"ל לעיתוק פה תשובה בדין זה ואם שהתחלת התשובה היא בדין עד מפי עד ומהרתי להיות מקומה לעיל בסעיף ג' אך בחסר עיקר ההשובה הוא בדין ומיושלם בדין מלתו תוך ג' ימים העתקתיה פה במוחב תלת' וכו' וזה לשונו כמר יחזקאל בר יונה ז"ל היה בק"ק מיסטעלקי גיוועזן פר ג' שניס ער"ה לו ריק גיקומן זו ער ה"ו גיוועזט נגנין גיוואר לו ווערין פון זיין זון יונה הזה מען החט ער מזיג גיוועזט זייט גחט גיקלאגט דו ער הת נהרג בעו"ה גיוואלען חוב גילוב לו גחט דו חיך נהרג גיוואלען החב חיך חיים גיפרעגט חוץ זיינס זון יונה החט ער מזיג גיוועזט זייט גחט גיקלאגט דו ער הת נהרג בעו"ה גיוואלען חוב גילוב לו גחט דו חיך החב גיוואר גיוואלען דו ער הת בק"ק לוחקב לו קבורה קומען חוב מען החט מיר גוועזן זיין קבר ווחו ער ליגט חוב קעפ"נק של יונה בני החט מען מיר געבען החב חיך מוזין פר קופין חוץ לעדונג חיך החב קיין זון מין מייערט יונה הכ"ל הת חיין זון גיוועזן חוב' דר הת בעו"ה נהרג גיוואלען חוו החב חיך שו גיה ערט מפי כמר יחזקאל בניו של כמר יונה הי' הכ"ל עכ"ל : מובאל בתבי זה הניח לידי נדיות ג"ד הכ"ל ומענה בפיו שהיה עוד נדיות ג"ד בידוע שהגונה הכ"ל ונחדד ממנו בדרך והנה לשתורה נרחה שעדות אחין של בעל העגונה מסקיק להחיר כלתו מחיוב העיגון דהא העני' שנקבר בנו בק"ק לוקחב ואהרתו לו קברו ואף שהמוחה אינה נאמנת מחמת כתות' בירושלמי שנכרי הדומין לשו ה' נסיס נאמנים והועתק בהגהות שפסי (הוד' לעיל בס"ק י') אך יש לפקפק ולהוס מה שנסתפק רב ז' בתשוב' הרב ג' בדף ק"ח ע"ב אם יצא קול בתחלה שנלוני נהרג במקום פלו' ואח"כ נתו מהרי' ואמרו בפני הרבה הנסיס שפלוני נהרג יש לחוש שמחמת קול הראשון אחרו כן לילו כ"ע דיני גמירי דכשמת פשט קול פשוט במדינה שפלוני נהרג אם יש ב' לחבירו על פלוני יש לו שנהרג ויסמוך על קול פשוט ששמע ואף שלא ידע בודאי שנהרג ואף שהרב ג' נחלק עליו בתשובה וכתב דיש לחלק בין קול של עציעה לקול של הריגה וכתב ש הרב הנ"ל ולדבריו לא שנקט חיי שיניל שום עדות הא סיים דבדיני מ"מ אם אפשר לבשול לעדות הראשונים חיך יש לנהרג שלמה ברו"ב נראה דבשון הדבר כדי שלא יצא מתחת ידי ג' דבר שנאמר מחוקן וכו' * והנה קרוב לודאי אם נשא לאחיו הנ"ל מי שנראה לו קבר בנו לא הניח לו שיהיה אצל ההריגה רק ע"פ נגיעות ג' שנגדה בעסק הנ"ל והניח ואם גוף הנגיעות ג' לא היה מועיל לריב"ח כ"כ נ"ל ואין כבר הכה הרב המובהק רח"ח על קדקד המקילין בעד מפי עד יותר מן העד הראשון · וגם הר"י בן לב אף שכידוע להקל לא מלתו לבן להחיר למעשה רק בדחיק' תרתי לטיבותא והנה גוף הג' לא דחיקי ואף שכבר יצא הדבר מפי החזקים להקל בשפק ג' ימים כמו שהעיד הרב ר' להרן בן שמון והרב מהר"י בן לב אבל כשהדבר נוטה שהות לאחר ג' ימים כמו שמעתי בנ"ד ומכ"ם ג' ודאי לאחר ג' ימים עדיין לא יצא הדבר להקל נגד מצוה שלימה שאין מעידין עליו שת תוך ג' ואף שהרב המפוסקים מקילים והרב ר' עזריאל יעשה מעשה כביעת ר"ת וכן פסק מהר"ם וכתב הרב ז"ל בתשובה דכתבי המקילין לסמוך אפי' שלא בשעת הדחק ומכ"ם בשעת הדחק מ"מ הלא עדיף כי הרמב"ם והסמ"ג והרא"ש והר"ן והרמב"ן והריב"ם חולקין על זה ובפרט כי הרי"ף הוכיח בטוב ט"ם שלא כר"ת ולדידהו אצה זו בחזקת ח"ח קיימת ומי יקל לחשוב להחיר אצה זו שהי' ח"ח לדעת הרמב"ם והרא"ש ח"ח לדעת רוב הפוסקים והכלל מי שרולה להקל בודאי יחלה פוסקים שיהיו לעזרו אך אם נלך בדרך הפוסקים שפסקו שכל מחלוקת בדיני עגונה היא ספק ח"ח ומי לבני כיתי עדיים המכחישים זה אח זה שהב' עליה בחשם חלוי קאי ע"כ ל"ע גדול להקל ואף שהרב בעל משאת בניימין העיד בשם הרב המוזרחי להקל בדיני עיגון (הובא בדברי המחבר לעיל ס"ק ל"ח) בבודו במקומו מונח לא עיין יפה בדבריו כי לא נמלא שם כך ומ"כ אצה זו בחזקת ח"ח קיימת ואף שנמל' בדברי החכרונים חבמי הדור שלפנינו הרבה קולות בדיני עיגון אין ראוי להעמי' יסוד על דבריהם וכבודם במקומם מונח כי מובח במקומות הרבה שלא דקדקו בדבריהם ע"כ אין בידי להחיר עד שיבלתו לידי גוף הנ"ד הראשון ואז אבחוב דעתי וה' יאיר עיני בתורתו אמן לנ"ח מוהר"ר יצחק יהודי המכונה לים ז"ל · והנה לאחר זה נמצא עוד עדות בענין זה והעיד ח' שבועות ו' הבי' פריץ ח' לעיר בגדים והבירו כולם שהם של יונה מרחוב"ייח ובשוב ג' שאחר יום ו' מלתו הברוג יונה הנ"ל עכ"ל :

(והא לך שבחב ח"ח מ"ו המחבר על עדות הנ"ל)

באשר עדיין ידי משה בבידים כי חיוני בקו הבריאה עדיין ה' יצלח לי רפואה שלמה ע"כ אחת בקלרה אחר כחוב בנגיעות ג"ד שבשום ו' הבי' פריץ ח' בגדים והבירו כולם שהם של כמר יונה מרחוב"ייח ובשוב ג' הבישו ההרוג והבירוהו שהו' יונה מרחוב"ייח בעל הנגדי' הנה ודאי הדין בזה שההרוג הזה לא יצא מכלל ספק ג' וכמו שכתב הנ"י לדברי התוספות (פרק האשה בתר' דף תכ"ב ע"ב) היכ' שיש קול בים פלוני מת ולאחר ג' ימים מלאוהו מת והבירוהו לפי פרלוף פניו או בשימל' ע"ש שיכולים להעיד עליו ונשתת אשתו על פיהם מת"כ אם הקול היה תחת אין אנו לריכין עדות תחרת ואם לא הקול תחת הרי הוא לאחר ג' וח"כ ה"ה בנ"ד מת"כ הוא שהברוג בשוב ו' הוא שנגזל בשוב ו' ונהרג לאחר שבת וח"כ לא יצא מכלל ספק חוך ג' אך ממה שים להסתפק כי מחת שהעדי לא הבירו רק שמו ולא ידעו שהו' בעלה של האשה הזאת העגונה וח"כ לריך תקיר' אם לא נחסר עוד ח' שנמו יונה מאחר שלא הזכירו שם חביו וח"כ תקירה זו קשה ומי יודע חולי זה שלשים שנה הלך נער ח' מרחוב"ייח שמו יונה וזה הוא שהברוג ונקבר בלוחקב ובעלה של זאת העגונה עדיין קיים והרב ז"ל בתשובה אחת שכתב ג"כ להחיר אצה אחת ע"י חיפוש שיחפשו בסופיה"ה אם לא נחסר ח' רק בעלה של זו כתב בזה הלשון ומיהו בדיקה זו קשה דמחיימת מתחילין בילמ' מזמן כך יצא יהודי ח' מסופיה"ה וזה נהרג ואת"כ שהגידו קלת סימן בזה הסימן הזה לאו מובהק הוא לחוב ונרחה דים לשאול כל חים ואצה מהקהל אם זוכרי' מיום היותם בסופי"ה אם לא נאבד מסם יהודי שים בו הסימן הזה הבלתי מובהק ואם יאמרו שלא נאבד הו נאבד ח' ולא היה בו סימן בלתי מובהק זה שאומרים הרלחנים * ח"כ ודאי הנאבד הוא בעלה של זה שים בו הסימן הבלתי מובהק ולריך לבדיקה זו מומחה ורחו שחים ויודע לחקור ויהיה מתון שלא יבך תסכים עכ"ל הרב הנ"י בתשובתו וא"כ בנ"ד נמי בדיק' זו קשה מי יודע כמה נערים הלכו מרחוב"ייח זה זמן רב אבד שם יונה הן אחת שו נוכל לבדר שבעלה של זו הלך ללוחקב ובידו סחורה הנקר' בלשון רום"יח בחגנ"י ולא חזר לביתו היה אפשר ללדד היתר במו שכתב הרב בתשובה של"ל שבני חנניס נחסרו מרחוב"ייח ושניה' שם יונה ושניהם הלכו ללוחקב ושניהם היה קעפנ"ק בלשון תשבחה וסחורה בחג"ט יענע"ז ועל זה היה רחוי לסמוך קלת ואף שהרב ז"ל גמגם שם קלת והבי' רחיה מהבי' דמהרי"ק סי' קפ"ד ע"ב אחת מפניס לחקור ולדרוש שם יש לחוש ליונה אחר ואחת רחיתה גוף הנ"ד והעתקות תוכלו ללרף הרבה סימנים בלתי מובהקים כעין הפי' דמהרי"ק ואם יהיה נרחה לכם שאין לחוש ליונה אחר תוכלו להתי' עגונה זאת וה' עמכם בדבר המשפט דבדי הכותב בידים רפות משה וכו' : (מח) שלא אחר זמן מרובה * לא נהן שיעור לזמן מרובה ובו"ל דלעולם כל זמן שאין מתקלקלת לורתו ונקבר עד שת"ח להכ"ו מעידין עליו דכך נבע המים שמותחין מרת' הפני' לזמן מרובה עד שמתחיל לילקד ולכול ואז ת"ח להכירו וע"כ לא נהן זמן ושיעור לזמן מרובה ועיין בב"ח שכתב דלזמן מרובה היינו כל זמן שאין רואין בו שינוי בגופו ובלורתו : (מט) מיד כשהעלוהו מן המים לחוץ; מיד ה"ה בתוך שעה רחשונה קלת בתוך שעה שניה אין מעידין עליו כך דקדקו הם"מ והר"ן מלשון הרמב"ם (בפ"ג מה' גירושין ה"ג כ"ב) וע"כ תמרו בגמר' דהחזיוהו בשעתיה ולא תמרו לשהי ועיין בתשובת הרי"ב סי' ס"ב מ"ב מזה : (נ) וכן

פא וכן אם היה בו מכה כזו מעידים שהיא מכה שתמות אפי' היה מכה שאין מקום לריפוי מן הנוף חייבין לומר שהכה אותו ומשתמטת לורפ המלוה ולא להכירו ומ"מ מצטרף לומר שהיה בו מכה בחיין ולא נתרפאת המכה דאז חמרינן מיתת מרזו מכה אבל אם כבר נתרפאת המכה אפילו אחר כמה ימים ע"י ט"ע על גופו ולורתו • וקשה מ"ש חין מעידי' שהכה אותו תוך ג' ימים ע"י ט"ע כתוך ג' ימים מכה בפניו ח"כ חיך מעידים בימים ומשתמט מהרשד"ם סי' נ"ד חיך דאין המיתה מרזה המכה אח"כ בשהמכה בגופו ולא בפניו לפ"ז חיירי הטור כשיש לו מכה בפניו וכ"כ בשהרכי • מיהו לא משמע כן מחאר פוסקים וכן משמע דש"ך ומשמ"ע בחולקי ע"ז ועיין ק"ע סי' קע"ד ובדי"ח בשם לשון הפרי דוק כשהמכה בפרלוף הפנים אז אפשר מרזי מכה אבל כשהמכה בגופו ולא בפניו לא אמרי' מרזי המכה ובט"ז הסכים לדבריו ועיין ב"ח • ומכה אחר נעשה אחר מותו לא אמרי' מרזי מכה ועיין בק"ע סי' ר"ח וכ"כ בח"מ ומשמ"ע בס' מרזי מכה נתרפא שוב אין מרזי מכה ח"מ ומשמ"ע בס' מרזי מכה נתרפא שוב אין מרזי מכה

ג' ביבמות הרמב"ן והרשב"א) פא (נ) וכן אם היה בו מכה אין מעידין עליו לפי שהמים מקלקלים המכה ונופחו ומשתנה : הגה פב ספק אם נשתהה או לא (נא) חזלינן לחומרא ואפילו אם נשתהה תלת (ריב"ם סי' ס"פ) וכ"ז להעיד עליו בטבילות עין (טור וב"י) : אבל על ידי סימנים מובהקים אפילו נשתהה מחצי (טור וב"י) בן מצאוהו הרוג ומכירין אותו בטביעות עין ואין יודעין מתי נהרג י"א שתולין שנהרג תוך ג' ימים ומעידין עליו ויוויש אוסרין פד ומיהו אם יצא קול איש פלוני מת או נהרג ואחר שלשה ימים מצאוהו מת והכירוהו אשתו (נב) מותרת לדברי הכל :

כח י"א בשם ר"ת דהאידנא מעידין עליו אפילו עד ג' ימים ה"מ כשהוא חבול בפניו אבל אם אינו חבול בפניו מעידין עליו אפי' אחר כמה ימים פה (נג) ע"י טביעות עין של גופו וצורתו פו (ואפילו נפל לים) (נד) ואינו מהוור בעיני האחרוני : הגה פז (נה) ויש מחלקים דכל מי שהיה חלוש כשנטבע כמים חע"פ שהיה

(נ) וכן אם היה בו מכה מסחייבת לשון זה משמע אפי' היה מכה שאין מקום לריפוי מן הנוף חייבין לומר שהכה ונשתהה לורפ המלוה ולא להכירו ומ"מ משמע דוקא שהיה בו מכה בחיין ולא נתרפאת המכה דאז חמרינן מיתת מרזו מכה אבל אם כבר נתרפאת המכה בחיין לו נעשה בו מכה לאחר מיתה שחלבלוהו דגים וכיולא בזה לא שייך לומר מיתת מרזו מכה :

(נא) חזלינן לחומרא אף ע"ג דבסמך ג' ימים לא נתרפאת כלורתה כמו שיתבאר בסעיף שאח"ז כיון דאין שיעורו שוה שעה אחת חזלינן לחומרא שיותר מלוי שעה אחת שהוה יותר מעשה אחת כך כתב הר"ן סי' ע"ג והובא בב"י : (נב) מותרת לדברי הכל כבר כתבנו האחרוני' שזה אפי' על סברת האחזונה דוקא ועיין בקונטרס העגונות סי' קע"ז :

(נג) ובמקום אחר מ"כ כתי' ח"ח מ"ו המחבר ז"ל ור"ל עיין בב"י שם בשם כתב לר"ה אמרי' ה"ה אלא זה ולא הוא וש"ם הוא ור"ל לדעה האחזונה והוא דעת הרוב, אך לדעת האחרונים חייבים שאת הקול לינו אחת ועיין בח"מ ובחי הוא וה"ה הנזכר לפני כמה ימים ואחר עכ"ל) : (נג) ע"י ט"ע על גופו ולורתו מדברי המרד' משמע דס"ל לר"ת דבע"ע על לורתו לאוד סגי כל שהיו חבלה בפניו : (נד) ואינו מחוור בעיני האחרונים כאן לה כתב שאחלקו עליו כמ"ש למעלה סעיף כ"ה דמשמע שלא נחלקו עליו להלכה רק שלא היו מחוורים בעיניהם אבל הריב"ש סי' שע"ח כתב בתחלה דאפי' ר"ת לא אמר שלא נג' ימים וכו' אבל בהא דאיתי דקאי על ההוא דגברא דטבע בדגל דגופו שלם היה בהא קאמר שהכהו תגיפה ולא על פניו וחוטמו לבד אמרו כן וכו' שמא אפי' בגופו שלם דומיא דההוא אמרינן מתפח תפח ומיהו גם דברי ר"ת ז"ל נראין וכו' לימא שאני התם שהי גופו שלם שלא ודאי ליתא וכן הסיג עליו הרשב"א ז"ל הרי אתה רואה שהכו שהכו דברי ר"ת בגופו רגה : (נה) ויש מחלקין דכל מי שהיה חלוש כשנטבע כתב מוהרש"ם ז"ל לר"ת דכע"ע דוקא כשהיה טביעה חינו נאתן לומר שהכהו בע"ע אפי' מיד שהכהו ע"י סימנים אלא שחי נאתן להעיד עליו בע"ע אלא סימנים אפי' היה טביעה שהיה שלם נאתן לומר שהכהו קודם שהיה טביעה אבל אם היה מת שלם אפי' מיד שהכהו אינו נאתן לומר שהכהו קודם שהיה טביעה דאפשר שנפל לים ומת מחמת הטביעה ולא מחמת המכה ואפי' אם היה מת שלם ולא נתפח כלל אפשר שהכהו קודם שהיה טביעה

הלכו ש הכפר והכירו אותו בע"ע שהוא כמר פנחס מק"ק תורלה והביאו אותו שינו בעולאי שבת וביום ח' בהשמה הלכו כמה מנכבדים לביתו ואמר כלם שהם מכירים אותו בע"ע שהוא כמר פנחס מק"ק תרלה גם הגידו גו סימנים דהיינו שהיה גו פלע בלוארו ודוסק הפלע עדיין היה ניכר גם בידו הגידו סי' שהיה בו ג"כ פלע ח' וכן היה עוד מלת בו סי' שומת ח' על בשנו גם הכירו הפסקי' והבחינים שלקח ממני הוי בחמתחתו וכל הגידו עליו הכירו והיה נקרם מחוד יבש היה כעץ ממש ולח היה לפסר לקודרו מחמת שידיו היה בולטות למעלה עד שחוך שלשה ימים שהיה מונח בניח החוך ונתפשטו לחברין ונקבר פה וקודם הקבורה לח היה ניכר הדוסק שהיה לו בידו כי ונתפשט העור והדוסק שבלוחר היה ניכר קלת לח כחבר היה בהחלה ואחר הקבורה בלה לחלוטין והגידה בו סימנים הנ"ל שהיה לו פלע בלוחר ובידו גם שומת בשנו גם הכירה כל בגדיו והנה החשה הזאת עומדת לפנינו בוכה ממר נפשו להגיד לה דבר המשפט רולה להחמדל על בעלה ולבכות עליו במספד מר וכחבר יעבר ימי חבלה שב לה לשבח בן דו ובאחר החלל מלח בגבולי תחוק הגרולה לנ"ד ודבר זה יפחח בקטנים ויסחיים בגחלים : רחשון לניין פשט לשון הגמ' בשילהי יבמות וה"מ דכי לסקוהו חיה בשעתיה לבל לחשתיה מיתפח חפח • חין לללון זה הכרע לח כשנחהה חוץ למים גרע טפי משנחהה ג' ימים בידשה ואפי' לר"ח דוויקל בידשה לחחר ג' ימים כמבואר בחום' מוכה הוח דהיכח דהיה במים ולח חזיוהו בשעתיה דלח בולטי מתפח תפח וחין מועיל חוס ט"ע לחפי' בכל גופו בלם • חו נימח דחומרת זו לבד מתמרינן במים לח בלח נשחהה בימים ג' ימים בל דלח חזיוהו בשעתי' היינו כלו הוח בידשה לחחר ג' ימים וכמו שכחבו הרמב"ן והרשב"ח בבל מ"מ לח גרע טפי משנחהה בידשה כמה ימים ואפ"ה היתר ר"ת • והחו' כתבו בפשיעות דהיכח דחזיוהו נחבל בפנים חיובל להכירו אפי' לחחר כמה ימים וח"כ ה"ג דלח בשעתיה חזיוהו בחבל בפנים ולח בשעתיה דלילה חחת מ"מ נסתו על ט"ע שהכירו חותו מחחר שכל גופו בלם ולח נחבל בפניו בלל • והנה החום' כתבו בפרק החשה בלם דף קט"ו ע"ב דל"ה מהני סימנים על הח דמסקינן התם דבעי ט"ע וסימני וחית' היינו מדחיקן נמי בני חדם שבעבו ע"י ט"ע בלח טוס הכר' סימנים וכו' וי"ל וכו' חבל חס נורח פניו שלימה שריח חפי' לחחר כמה ימים מפשט לשון זה משמע דחפי' נשחהה בידשה כמה ימים לחחר שפלטוהו המים קודם שרחוהו שרי כמו מולאו הרב בידשה ויש לדחות דכוונת התוספ' דחפי' נשחהה זמן מרובה במים מועיל ט"ע כשרחו חותו מיד וח"ל סימנים דק בנפחח לורת הפנים ולח חיירי התום' דק בדחו חותו לשחר והרח"ם כתב וירחה לח דבעינן ותסקינהו קמן וחזינהו לחלחר וכו' פשוט מוכח דמי שלח רחה הטבינה ח"ל שירחוהו לשחר : וכבר רחיתי שני גדולינולם נחלקו בחשובתיהם בפי' דבדי הרח"ם בלח המה הרב מוהר"ר יוסף בן לב חלק ח' סימן ח' והרב מוהר"ר בנלל סי' כ"ח והעולה מדברי מהריב"ל הרח"ם חינו מסכים לחלוק הזה שכתב לחלק בין הגוף שלם לחינו והוח לוקח מתוך דברי התום' שלח עיקר הסבמת הרח"ם הוח לחלק בין חותם שלחו הטבינה לחות' שלח רחו הטבינו' ולעולם בעינן לשחר דוקח דק דברחה הטבינה לח סגי בע"ע לחודיה ועריך סימנים בהדיה ט"ע ובלח רחה הטבינה סגי בע"ע לחודיה ועכ"פ לשחר דוקח ועדיין חפשר לומ' דשני עדים המכירי' בע"ע ח"ל רחיה לחלחר דע"כ לח חמרי דבעי רחייה לשחר היינו בעד ח' וחע"ג דעד שלח רחה הטבינה חינו חומר בדמי היינו לענין זה דסגי בע"ע לחודיה חבל מ"מ חיכח לפיחש דילמח חומר קלח בדמי חבל שני עדים המכירי' בע"ע ח"ל בלל בדמי וח"ל שירחוהו לשחר חבל חין חלוק זה מוכרח לחפשר לומר דע"ח שלח רחה הטבינה הוי פשוי עדי' ובחרוייהו בעינן לשחר דח"ח להכירו לחחר זמן חע"ג דח"ח בדמי וחין החסרון חלא בעדים רק חלח החת שנחהה וח"ח להכירו חבל בדברי הטור מפורש להדיח דהיכח דהוח בלם ולח רחה הטבינה! לח בעינן ס' מים ולח לשחר חפילו בע"ח והר"ב מהר"ר בנלל פי' ג"כ דברי הרח"ם להקל בעיקר כוונתו לחלק דח בעינן לשחר היינו לחותם שרחה הטבינה חבל לחותם שלח רחו ח"ל שיעיד בפי' לשחר וסתמו כשירחו ואחר זה כתב הרח"ם חפי' חם רחו לשחר חס לח רחו הטבינה ומלחו שלם ח"ל לח סימנים ולח רחיי לשחר : הן חמת שים להקשות על דברי הרב מהור"ר בנלל ולפרש דברי הרח"ם בפי' לחחר ולחומרת ולישב מה שהקשה על הרב מוהר"י ז"ל חך חינו חוקע עלמי לדבר זה מחחר שהטור כתב להדי להקל בחלחו שלם וח"כ לשחר מסתמח גם כוונת הרח"ם כך הוח ובחר ריפח גופח חזיל : הן חמת שגם דברי הטור חינם מוכרחים לפרש להקל דחפשר לומר דהח דלח מלריך הטור לשחר היינו בידוע לנו שנטבע החים הנחבד בחים שחין להם סוף חבל מלחו חים נטבע בחים לריך שירחו חותו לשחר וכבר מכר חילוק זה בדברי החחרוני'בדריסה של מהרו"ך ובצ"ח חך בחמת חין חילוי זה מחקבל על הדעת דסו"ס מכירין חותו בע"ע ומה לי שיודעי' שנפל למים חו לח הט"ע לח נשחנה בשביל זה וגם לח מכר חילוק זה בגמ'ובשום פוסק וכבר כתב מהרו"ך שחין מדרכו של הטור לפרש חין מה שלח מכר בשום פוסק חם לח שיכחוב שירחה לי ע"כ נרחה פשוט לדעת הטור הנזכר על דעת הרח"ם כל שמכירין חותו בע"ע וגופו שלם ועיניו עליו ולח נעי לשחר וכל זה הוח ע"פ דעת החו' וכ"ת שכל שהוח! שלם

מכירין חותו חפי' לחחר כמה ימים וכ"כ מהר"י קלון בחשובה סי' קכ"ח מחחר דבתרחי מסכימים לדעת ר"ת כדח' הס לסמוך עליהם חפי' שלח בשעת הדחק גם הרב מהרר"י ז"ל בח"ח סי' ו' כתב מיהו כי דייקי' שפיר לשכחן דרוב מן הפוסקים נטו לחחר סברת ר"ת ה"ה מהר"ם ומהרח"ם ובעל הטורים ומדם וחוה ומולחם גם הרב מוהר"ר שיה מזרחי בסי' ל"ט פסק כדברי ר"ת בשם רב יהודחי גחון בשע"ע גמור שיטנו רחשו ורובו שלם מעידין עליו חפי' לומן מרובה כל שהוח ניכר בחייו מעידין עליו גם הרב ז"ל חף שבש"ע כתב על דברי ר"ת שחינו מחוור בעיני החחרונים מ"מ בחשובתיו פסק למעשה כדברי ר"ת גם הרב מוהר"ר יוסף כהן שהי'מור' הוראה בק"ק קרחקח הניח בספרו שחרית יוסף ג"כ דברי ר"ת להלכה למעשה • חך רחיתי חבל נביחים ינחבחים בסנגון בחר כי הריב"ש בתשובה שבשב"ח הביא על ר"ת שחינו מחוור בעיני החחרונים מ"מ בתשובותיו פסק למעשה כדברי ר"ת גם הרב מוהר"ר יוסף כהן שהי'מור' הוראה בק"ק קרחקח הניח בספרו שחרית יוסף ג"כ דברי ר"ת להלכה למעשה • חך רחיתי חבל נביחים ינחבחים בסנגון בחר כי הריב"ש בתשובה שבשב"ח הביא על ר"ת שחינו מחוור בעיני החחרונים מ"מ בתשובותיו בפ

פח לינו מעיד הג"ה ז"ל וקאי ע"כ מ"ם לעיל מס' רחוהו מיד כשהעלוהו מן המים מעיד עליו ע"ז כחב"ם מחלקים שרחה הטביעה לינו מעיד עליו אבל מס רחוהו מיד ויש לו ט"ע עם סימני שחיים מוכחים מעיד עליו והיינו חוקימחת בגמ"ס ר"פ החזה שלוש : למ"ם לקמן מבואר למחקר לח חייבי, ודמחי ליכח חבש בכח"ג וכן מי שרחה הטביעה ויש לו ט"ע גם סימנים שח"מ ליכח חבש ויחמר בדמחי : **צ** והוח שלש הרח"ם לח כחב שלח שח הטור כ"כ ולירוק יחדיו חירוק של ר"ח וחירוק של הרח"ם וכסכ לחומרח כחיבוסם של שניהם היינו לחיבץ של ר"ח חייבי הסוגי כשלינו שלש מן בעינן שרחה חוחו מיד ולחיבץ של הרח"ם שרחה הטביעה מ"ה פסק לחומר כשרח הטביעה, חפי' חס הוח שלש לח מהני ט"ע וכן חס לח רחה הטביעה וחינו שלש מהני ט"ע וחס לח רחה הטביעה והוח שלש ח"ל לרחוי מיד לפ"ז חס חינו שלש לריך סימני שח"מ וט"ע ורחה מיד דהח לר"ח חייבי הסוגי, הל"לוחזנהו לשחר כבה"ג והרב רמ"ח לח כחב מי שלח רחה הטביעה מעיד חפי' לח רחה חוחו לשחר משמע דחוסב דוה לחומר כדעה בעל המחור דחוקמי הסוגי' ההוח גבי דחטבע בגלח חייבי שלש רחה הטביעה ומ"מ לריך לרחוחו מיד וכחב מפסר רר"ך סי' כ"ח והס מחולקי בפי' דבדי הרח"ם ולבעה מהריב"ל ס"ל הרח"ם חפי' מי שלח רחה הטביעה לריך לרחוחו מיד וכחב מפסר הטעם חוח משום המח נשחנה וח"ח להכירו מ"ה חפי' זה שלח רחה הטביעה ולכ"ח חבש דלמר בדמחי מ"מ לריך לרחוחו מיד משום חה"כ יש לומר דח"י להכיר לפ"ז חפי' בשני עדים לריכים לרחוחו מיד . חו חפשר לומר חפי' זה שלח רחה הטביעה חומר קלח בדמחי מ"ה לריך שירחה חוחו מיד חבל בשני עדים ליכח חבש ועיין חשו"ע סי' ל"ט וחשו"ת מבו"מ"ב סי"ח ומ"ו וכח"מ כ"ח חשו"ע ס"ג : **צא** שמח לח היו רעיבי' כי גוב חיריות רחב הוח חבל חפ"ה נחבש לר הוח חבל לחין חומרים שמח נעשה לו נס כדגיל וכן בשבח חס ח"ח נעשה לו נס כחני' מ"ו ועי"ש בחום . וחפילו חס לח נמלח שם שום חדם חחרי שילח והלך לדרכו ומבדרי ד"ח נשמע חס נמל שם עלמות חחרי דחלנהו חוחו וכן חס נפל לחש ויכול לנחש משם חס נמל שם עלמות חחרי דנשבר מיהו דבריו חין מובריחים וכן בשעיף ל"ג לח משמע כן : **צב** נפל לחוך כשבן הלש כחב המגיד בשם הרשב"ח הוק' הנפל לחוך כשבן שהוח עמוק וח"י לעלות משם חבל נפל לחוך מהורה יש לומר שמח לח : **צג** רחוהו ללוב כחב ג"ח חוקח חס הוח ללוב בידים חבל חס הוח ללוב בלוחרו חחרי מיד משנק ובה"מ חולק עליו כי' ל דלחחר החבל וגפל בש"ן משמע לר חולק עליו וכן משמע בירושלמי לח חיח ומשני שחני מיח דמדנו חכה ולעולם לימח לך לרשב"ח דמוקימינן מחני' כשרחה חפי' מן החרכובה ולמעלה לח חשב' דמגוייד חיי ושחני הכח דהיה בחים)ולפי הירושלמי (הביחו הב"י סק"ח) דחזלינן לחומרח בשחס מגוייד דחוסבין שמח מלובנת בחבש נכוה (דפרש"י שמחוך המכוה מחרפח) ח"כ חפי' דקרו בו חך בקרום של מוח חו בשחר מקומות שנעשה טריפה חפ"ה חין מעידין דשמח בחך מלובנת ירו בו וחפשר שיהיה לעולם וצ"ח כחב שחך לרשב"ח מח הוח חוך י"ב חודש וחין מעידין דקחמר היינו חוך י"ב חודש והמעיין בחוס' (דלח הג"ל בד"ה למימר' דמגוייד חיי) ילחה דחין דבריו מדויקים דהחוס' כחבו והקשו וח"ח בלח מילח' דרשב"ח הקשי ליה היש' לפיס'(דפרש"י דמחני' חני' חין מעידין על המגוייד ונפיק' חניח מן החרכובה ולמעלה חגם שמח מגוייד חיי וחילו)דבלח רשב"ח חיישי' שמח סכין מלובנים הוח יכול לחיות חפי' לחחר י"ב חודש ולח כ"ח שכחב לחר י"ב חודש מעידין עליו ולית' וכן הסוג עליו בח"מ בחבל במקום שחל' נפסו לח מהני סכין מלובן . וכ"י מחלק וכחב סכין מלובן מהני היכ' שלח נעשה טריפה שח שהוח מגוייד חבל במקום שנעש' טריפה מעידין עליו ולח מהני סכין מלובן ומה שחמר שמוש לח שיו שח במקום שחין נפסו יולי' קחי גם על מגוייד נמלי לח מהני במקום שנעשה טריפ' וכן יש לחלק לדברי הרמב"ם במקום שנעשה טריפה מהני חבל במקום שנפסו יולחה לח מהני וכ"ז לדיבי כשהו' חיו גופס חבל חס הוח גופס כחבו הוס' גופס שהוח מגוייד שחינו מגוייד חין מעידין עליו וחס הוח גופס ג' ימים מעידי עליו כמ"ש בי"ד וכ"כ בספר ד"ה **צה** שמח ילח במקו' לחר בי חס הוח בחים חו ח"ח שיהיה שח בחי' שם"ם חייסין שמח ילח במקום חחר חבל בחי' שיל"ם יכולים לרחוח כל סדיבו שלח ילח ח"כ בחבו"ח מח הוח . כחב בע"ז מעשה היה בח' שהלך ע"ם הים על הגלידה והיה שם מקום חחר פחוח וכפל שם לחוחו מקום שהוח פחוח ונטבע והים היו שם"ם והחירו חבחי הדור חח לשחו וחחד מהם היה הרב מהרש"ל ונטבעם היה כיון הים נקרעים היה חינו כחים שיל"ם : **צו** מחרכוב ה ולמעלה וכן חס נחחך ממנו מרגלו בסכין חגם' משום הים מרגלו המכה ול"ל לפעיף הקודם בח"ם בח"ם : **צז** טריפה פירש הקשה בכ"מ הח קי"ל דלח חמי טריפות חבל לטריפות בהמה כח"ם בחוס' בשמה מקומות ומי יחמר חבל שלח חי' ג' חודש * וחפשר כיון דמלינו בחחני' דחגח מחרכובה ולמעלה חגם"ם מקיש להו לחז"ל לטריפת זו ח"ח שיהיה החוסם י"ב חבש לח חחיל

על המגוייד (פירש"י לשון גרוח חילך מעיחה ומלח פלעים וחבורח חרב) וגמ' משמע דחפי' במקום שעושה טריפה כגון מן החרכובה ולמעלה חגשח חס לח בימים (דגמ' פריך על הח דחחני' מדחני חין מעידין על המגוייד למימר' דמגוייד חיי ומיירי בחבש חבל חינו מטמ' עד שחל' נפסו וחפי' הוח מגוייד טמח לח מטמ' הח מיחייח לח חיי חימר חבש חבל לח קס"ל הח רשב"ח והח דגמ' חחני' מעידין על המגוייד ח"ח חומר חין מעידין על המגוייד מפני שיכול לכוות ולחיות וח"כ מחני' בחיח כרשב"ח ופריך ומי מלית לחוקמי מחני' כרשב"ח הח קחני פיס' דחחני' מעשה בעשיח בח' שהלכו ליס ולח עלחה בידו שח רגלו וחמרו חכמים מן החרכובה ולמעלה חגשח (דמחר שהוח מליפה ות"ח חיי) מן החרכובה ולמעלה חגשח שמח מגוייד לח חיי ומשני שחני מיח דמדנו חכה ולעולם חימח לך לרשב"ח דמוקימינן מחני' כשרחה חפי' מן החרכובה ולמעלה לח חגש' דמגוייד חיי ושחני הכח דהיה בחים)ולפי הירושלמי (הביחו הב"י סק"ח) דחזלינן לחומרח בשחס מגוייד דחוסבין שמח מלובנת בחבש נכוה (דפרש"י שמחוך המכוה מחרפח) ח"כ חפי' דקרו בו חך בקרום של מוח חו בשחר מקומות שנעשה טריפה חפ"ה חין מעידין דשמח בחך מלובנת ירו בו וחפשר שיהיה לעולם וצ"ח כחב שחך לרשב"ח מח הוח חוך י"ב חודש וחין מעידין דקחמר היינו חוך י"ב חודש והמעיין בחוס' (דלח הג"ל בד"ה למימר' דמגוייד חיי) ילחה דחין דבריו מדויקים דהחוס' כחבו והקשו וח"ח בלח מילח' דרשב"ח הקשי ליה היש' לפיס'(דפרש"י דמחני' חני' חין מעידין על המגוייד ונפיק' חניח מן החרכובה ולמעלה חגשח שמח מגוייד חיי וחילו)דבלח רשב"ח חיישי' שמח סכין מלובנים הוח יכול לחיות חפי' לחחר י"ב חודש ולח כ"ח שכחב לחר י"ב חודש מעידין עליו ולית' וכן הסוג עליו בח"מ בחבל במקום שחל' נפסו לח מהני סכין מלובן . וכ"י מחלק וכחב סכין מלובן מהני היכ' שלח נעשה טריפה שח שהוח מגוייד חבל במקום שנעש' טריפה מעידין עליו ולח מהני סכין מלובן ומה שחמר שמוש לח שיו שח במקום שחין נפסו יולי' קחי גם על מגוייד נמלי לח מהני במקום שנעשה טריפ' וכן יש לחלק לדברי הרמב"ם במקום שנעשה טריפה מהני חבל במקום שנפסו יולחה לח מהני וכ"ז לדיבי כשהו' חיו גופס חבל חס הוח גופס כחבו הוס' גופס שהוח מגוייד שחינו מגוייד חין מעידין עליו וחס הוח גופס ג' ימים מעידי עליו כמ"ש בי"ד וכ"כ בספר ד"ה **צה** שמח ילח במקו' לחר בי חס הוח בחים חו ח"ח שיהיה שח בחי' שם"ם חייסין שמח ילח במקום חחר חבל בחי' שיל"ם יכולים לרחוח כל סדיבו שלח ילח ח"כ בחבו"ח מח הוח . כחב בע"ז מעשה היה בח' שהלך ע"ם הים על הגלידה והיה שם מקום חחר פחוח וכפל שם לחוחו מקום שהוח פחוח ונטבע והים היו שם"ם והחירו חבחי הדור חח לשחו וחחד מהם היה הרב מהרש"ל ונטבעם היה כיון הים נקרעים היה חינו כחים שיל"ם : **צו** מחרכוב ה ולמעלה וכן חס נחחך ממנו מרגלו בסכין חגם' משום הים מרגלו המכה ול"ל לפעיף הקודם בח"ם בח"ם : **צז** טריפה פירש הקשה בכ"מ הח קי"ל דלח חמי טריפות חבל לטריפות בהמה כח"ם בחוס' בשמה מקומות ומי יחמר חבל שלח חי' ג' חודש * וחפשר כיון דמלינו בחחני' דחגח מחרכובה ולמעלה חגשח"ם מקיש להו לחז"ל לטריפת זו ח"ח שיהיה החוסם י"ב חבש לח חחיל

מזרו מכה שלח היה מכה כלל רק שמים גרמו שיהיה זה בעור ולעתי ח"ח לשום נעשה שלח יהיה זה עור הפנים קלח מחמת החיחה הפחחומים שנחפשכו הדמים יחד ע"ד : (נו) שמח לח היו רעבים · חבל ח"ח שמח נעשה לו נס כדגיל דחין מזכירין מעשה ניסים ע"כ בפסוק בכשן חם מעידין עליו וח"ח שמח נעשה לו נס כמו שנעשה לחמ"ו ולח כיוצ"ל (הביחו הה' יבמות קף ק"ח ע"ב בד"ה חין מזכירין מעשה ניסים כחבו נכל לגוד לריחות חין מעידין עליו שמח נעשה לו נס כדגיל נפל לכשן חם חין מעידין עליו חוסשין לו שמח נעשה נס כחמ"ו) וצ"ל כחב דגמ' דיקן מייבי בחופן שלח שיך נס וצשנפל למקום עמוק ולח ידעחי חיך לח שיך נס בכל מקום : (נז) לחוך כשבן החם כחב המ"מ בשם הרשב"ח חוקח כשבן חם שהוח עמוק שלח יכול לעלות ממנו הח לחוך מדורה חין מעידין עליו שמח יש"ל משם לשעה ח"נ חף להוך מדורה והוח שנה' עליו כדי שיזכרך עכ"ל (פי"ג מה' גירושין דין י"ז) ול"ל כן גם בירה רוחחת דבסמוך : (נח) רחוהו ללוב היינו ללוב ממש משום דחפשר שיחחך החבל ויחיה ולח יעשחי למה היקל הב"ח ומפרש ללוב בידיו : (נט) חף ע"פ שדקרוהו חו ירו בו חלים בשנה חתן (דף ק"כ ע"ח) חין מעידין

מזמע חין מעידין

טוס דבר מחמת דעבד ע"י סחרי נלח שלט בו כלי זיין חבל הב"י בי' מ"ם הרמב"ם דקרוה היינו מגוייד דחתן וחין מעידים בו משו"ר לפוסק לחומר כחוקימחת דחבני שם דחמר דחיישינן שמח סכין מלובן היה · מיהו נרחה חף לפי' הב"י ומ"ם חס נעשה בשבח נפסו חחלח נפסו מעידין עליו דהח חס שחט בו שנים פסק הרמב"ם והטור דמעידין עליו וע"כ כ"ל חס נעשה בשבח שהלח נפסו מעידין עליו שח חס נעשה בשבח שלח חלח נפסו חפי' חס נעשה טריפה חין מעידין עליו חפי' לחחר י"ב חודש מעידין עליו ולית' וכן הסוג עליו בח"מ בחבל במקום שחל' נפסו שמח סכין מלובנים הוח יכול לחיות חפי' לחחר י"ב חודש ולח כ"ח שכחב לחר י"ב חודש מעידין עליו ולית' וכן הסוג עליו בח"מ בחבל במקום שחל' נפסו לח מהני סכין מלובן . וכ"י מחלק וכחב סכין מלובן מהני היכ' שלח נעשה טריפה שח שהוח מגוייד חבל במקום שנעש' טריפה מעידין עליו ולח מהני סכין מלובן ומה שחמר שמוש לח שיו שח במקום שחין נפסו יולי' קחי גם על מגוייד נמלי לח מהני במקום שנעשה טריפ' וכן יש לחלק לדברי הרמב"ם במקום שנעשה טריפה מהני חבל במקום שנפסו יולחה לח מהני וכ"ז לדיבי כשהו' חיו גופס חבל חס הוח גופס כחבו הוס' גופס שהוח מגוייד שחינו מגוייד חין מעידין עליו וחס הוח גופס ג' ימים מעידי עליו כמ"ש בי"ד וכ"כ בספר ד"ה **צה** שמח ילח במקו' לחר בי חס הוח בחים חו ח"ח שיהיה שח בחי' שם"ם חייסין שמח ילח במקום חחר חבל בחי' שיל"ם יכולים לרחוח כל סדיבו שלח ילח ח"כ בחבו"ח מח הוח . כחב בע"ז מעשה היה בח' שהלך ע"ם הים על הגלידה והיה שם מקום חחר פחוח וכפל שם לחוחו מקום שהוח פחוח ונטבע והים היו שם"ם והחירו חבחי הדור חח לשחו וחחד מהם היה הרב מהרש"ל ונטבעם היה כיון הים נקרעים היה חינו כחים שיל"ם : **צו** מחרכוב ה ולמעלה וכן חס נחחך ממנו מרגלו בסכין חגם' משום הים מרגלו המכה ול"ל לפעיף הקודם בח"ם בח"ם : **צז** טריפה פירש הקשה בכ"מ הח קי"ל דלח חמי טריפות חבל לטריפות בהמה כח"ם בחוס' בשמה מקומות ומי יחמר חבל שלח חי' ג' חודש * וחפשר כיון דמלינו בחחני' דחגח מחרכובה ולמעלה חגשח"ם מקיש להו לחז"ל לטריפת זו ח"ח שיהיה החוסם י"ב חבש לח חחיל

מצורה והעלו רגל א' מארכובה ולמעלה וכיוצא בזה אין משיאין את אשתו שאני אומר רגל של אחר הוא ומיהו אם היה בו סימן מובהק ביות' ברגלו סומכין עליו לומר שהוא של האיש שנפל : (ו"ח דאפילו בסימן מובהק בגדיו מהני כאן צח (ס) הואיל ורחוקו נטבע בגדים אלו : (מהר"ם כתב"ו סימן ל"ו)

כג עד אחד אמר ראיתי שמת במלחמה או במפולת (סא) או שנטבע בים הגדול ומת וכיוצא ברברים או שרובם למיתה צט (סב) אם אמר קברתיו נאמן ותנשא על פיו ואם לא אמר קברתיו לא תנשא ואם נשאת ק לא תצא :

לך וכן האשה שהעיד לה עד אחד שטבע בעלה במי שאין להם סוף ולא עלה ואבד זכרו ונשתכח שמו קא הרי זו לא תנשא על עדות זו כמו שנתבאר (ואפי' אם התירו ג"ד ולא נשאת לה תנשא) (ריב"ם סי' ס"ע"ט) ואם נשאת קכ לא תצא : פגה וחוקת שנשאת קכ ע"פ שכתב לו בטעות שטבעה שהיתה מחזרת

(סג) אבל אם נשאת קכ בעבריות תנשא (תשובת מהר"ם כבית מרדכי סוף ימחות) וכל זה דוקא כמי שהעידו עליו שטבע ממש במים שאין להם סוף אבל מי שהעידו עליו שהיה בספינה שנשברה ביד לו כדומה לזה הואפילו שטבע רק לא העידו שנשבה במים כדי שהלא נכנסו הלא ואפילו העיד בחמת שטבע הוסיפו שמת קודם לדבריו כלומר שטבע בעודו חי ואפילו הכי אינה נאמנת דכיון שהלא טבעה אכן דרך העולם לקרות לדבריו אלו טביעה ואינה הלא מ"כ העיד בפירוש שטבע ממש ושהה כדי שהלא נכנסו (ג"י בשם חנוי הרמב"ן סימן קכ"ח) :

ואפילו היה הכותי שהסיח ל"ת ואמר טבע פלו' ונשארת על פיו הרי זו לא תצא וחכם שהורה להשיאה לכתחילה קן (במים שאין להם סוף) (סר) מנדין אותו :

לד קן ישמי שאומ' שאם נפל למים שאין להם סוף (סה) גובה כתובתה (תע"פ שהסורה ליבמה)

לן עיר שהקיפוה ברקום וספינה המטורפת בים והיוצא לידון הרי הן בחזקת חיים לפיכך אין מעידין על אחד מאלו שמת להתיר את אשתו ואפילו מי שהוא בעיר שכבש ברקום וספינה שטבעה בים קח (סו) והיוצא ליהרג אין מעידין שהם בספק חיים ונותנים עליהן חומרי מתים וחומרי חיים :

לז בא

צח הואיל ורחוקו נטבע בגדי' אלו דין זה ליחת בהום' בימות הק"כ ובגיטין הק כ"ו אם ידוע שנשבר הגט בכלי זה לא חיישינן לשבלה ומ"ש בסימן הק"ג אם נמצא הגט בכלי שהיה בו הגט וכו' וידע שלא הבחיל להיות בידוע שנשבר בכלי זה כי בכה"ג לא חיישינן לשבלה שמא שם חיי דרגיל היה להניח הגט בכלי זה ולא ידע שנשבר בכלי זה אז

קן יש מי שאומר דכיון שנטבע בגדי' אלו ורחוקו כמ"ש בסי' ל"ו וכ"כ בה"מ : קן יש מי שאומר וכו' כ"כ בהג"מ דכהונה ובחשו' רמב"ן ליחת אם נשחת גוזה בחונה' ומבואר שם דחיישי' דשחת ע"פ ע"ז ה"ה כתב שם והיינו ח"י לילד לנכסיו דאין נכסיו' לנחלה שלא ע"פ שני עדים משמע דוקא אם נשחת כבר אבל אם לא נשחת עדיין לא והא דמשמע בה"ג אפי' אם לא נשחת עדיין גוזה הבחונה בין ע"ל אם העידו שני עדים דנטבע במים שאל"ם אלו ע"פ הדין היה מותרת דשנן הוי דאסורה להנשא מ"ה גוזה הבחונה אבל אם ליבמה שלא ע"פ אלו ע"ז ואפי' נתחנו לע"ז ובמים שאל"ם לא הקילו ח"י להוציא הבחונה וכ"כ בה"מ לפ"ז יש מי שאומר שהניח לאלו הוי מדברי הג"מ והשו' רמב"ן ע"ז כמה שכתבו בס' קטני' ל"ו וכן ג"כ הדין כן ולפיהך הרמב"ם ורמב"ן חולקים על דין זה וס"ל דאינה גוזה הבחונה כיון דאסורה להנשא ועיין במגיד פ"ו ה' נחלה וב"ח בסי' רפ"ד ועיין לקמן סי' ק"ס וסי' רפ"ה סעיף מ"ג :

קח והיוצא ליהרג עיין ס"ק מ"ח וכמה פוסקים ס"ל דאין חילוק בין ג"ד של יהרג לג"ד של עכו"ם וכולם הן בחזקת חיים ואיתים וכן הוא דעת הרי"ף לכן לא הניח הסוגי' כלל רק הניח המחני' ואפי' לפ"ד ס"ל היוצ' ליהרג ג"ד של כותי' היה בחזקת מת מ"מ העד המעיד לריך להיות יודע כ"כ הוס'גיטין דף פ"ג ורמב"ם וכן הוא לקמן סימן קמ"ח • ובה"מ כתב הסוגי' חיירי רק לענין גט והשומה אבל אין מחיירין לא בחזקת מסוס דשומה לרחוקו חוקו ומגויר ובלוב ואל"ל להה הרמ"ם כתב לחי' לדברי הרי"ף מבריית' שמע מג"ד של יהרג חיים פלוני נהרג יכול אח"כ שמא מסתמא שמע העד שיצא ליהרג לא • לכן בספק לענין גט דהוה ספק חי נשמע להדיא דאין חילוק בדבר • ובכל אלו אם נשחת אלא כ"כ הריב"ם אם נשבע חיירי שלא שהה אם מ"ה אלא אם אז ואין זה יולא ליהרג אלא בפלוגתא בפוסקים ו"ל דאזלינן לקולא כמ"ש לעיל :

קטז הרי זו לא תנשא ואם נשאת אפילו לאחר זמן אינה צריכה גט מן השני ואפילו נתקדשה לו בקידושין גמורין ואפילו נבעלה לו בביאה גמורה שהרי ספק ספיקא הוא שמא לא נבעל לו ושמא לא נתעברה ממנו ואפילו ילדה ממנו ולד של קיימא ודאי הרי זה בן שני לראשון ואינו בן ראשון לשני שהרי ספק הוא שמא נתעברה מן הראשון ונבעלה לשני אחר שנשתמשה בקדושי שני ואפילו ילדה ממנו ולד של קיימא ודאי הרי זה בן שני לשני ואינו בן ראשון לראשון שהרי ספק הוא שמא נתעברה מן השני ונבעלה לראשון אחר שנשתמשה בקדושי ראשון ואפילו ילדה ממנו ולד של קיימא ודאי הרי זה בן ראשון לראשון ואינו בן שני

(ער) דין כשאר פסולי עדות כלומר אם כותבי ח' מל"ת שהוא תי ותחר מל"ת שהוא תי לא תגזול ואם גזלת חלת שאר כרל"ך שכתב דמל"ת נתן להקל ולא להחמיר וכבר נהגית דעה זאת במרדכי ולעיל בשבויה סי' ז' בהג"ה סעיף ג' פסק כהת המקילין וכאן בת"ח פסק להחמיר (ועיין לעילסי' ז' ס"ק ה') : (עה) ו"ת שאם תשא לחברתו או היא שתמר מת הנה הרמב"ן והרשב"א מודים להרמב"ם דהיא עלמה (שתמרה מת) שחלת מהתיר ע"פ ע"ת כשאר המכתים רק משמעות הג"י דבחל דבריו הוא לחקולק דין תשא לחברתו עלמה ופשיטא דלהלכה אין סומכין על דברי ג"י לקולא נגד הרמב"ן והרשב"א והרמב"ם שכול' הסכימו בהיא עלמה שחלת מהיתירה (עיין כל זה בב"י ס"ק ל"ח) : (עו) אבל אם בתו חתל' שחי נשים הם"מ כתב דין זה (פי"ב מה"ג דין ד') אף לדעת הרמב"ן והרשב"א ס"ל כדעת הרמב"ם שכתב (בס"ד דין ד' עד כאשר אמר מת ונשים רבות תומרות לו מת הרי זה כמחלה על מחל' פירושו של כאחלה על מחלה) היינו כשחי כיתי עדים המכחישות זת"ו ואע"פ שהוחרה על פי עד אחד חלת מהיתרה ע"פ שחי נשים וע"ו כתב הם"מ (בס דין כ"ח) דלפשר דהם יורו בשתי נשים עדיפי' קלת מעד אחד בשר אף לל"ב אבל לפי דעת רש"י והטור דלפי' בעד כשר הבא לו חלה מהיתרה על פי שחי נשים (וכן פי' הם"מ בס דעת הרמב"ם ופירושו של כמחל' על מחלה היינו דכיון דפלגת ופלגת נינהו הוי ליה קמח כהני ותין דבריו של ת' במקום שנים) אע"פ שיכפת ות"כ מחתר שבשר שחפ בהג"ה לעיל בסעיף שלפני זה כרש"י והטור בשת בשר בחלה ת"כ לת הוקיך לכתוב דין זה וש לייבב קלת : (עז) י"ת שלת חלת לת דחיתי בזה מחלוקת בין הר"ן כתב (הביאו הב"י ס"ק ל"ח) להשואל שטעה בדמיונו לומר דוקת התירה בית דין אבל לת התירה ג"ד לפילו בשחת קושם שבת הבני הוי כילו בתו בשת אחת והר"ן הביא בפשיטות דפשיטת דכל היכת שנשחת אף שלת התירה ג"ד כיון שנעשה מעשה ע"פ דחזק הרי הוא כשנים ודברי הבני הבת אם"כ הרי הוא כאחד וגם מ"ש בתשובת הרמב"ן (הביאוג"כ ב"י ס"ק ל"ח) וכל שלת עמדה בבני ג"ד ין דברי העד כלום היינו מאחר שלת נעשה מעשה ע"פ העד אף אם בת העד הבני הוי כבת אחת אבל אם נשחת ע"פ העד ין לך מעשה גדול מזה וכדברי הר"ן ין זה חולק אף שכתב בלשון י"א : (עח) והג"ד לריכים להיות ג' וכשרים * כשר החרכתי בתשובה אף שהרב כתב בד"א שהוליח דין זה מתשובת הרשב"א סי' תסת"ו ותק"ן הנה המעיין שם ין רחיה משם וכן החרכתי בזה אם א' להחיר לת הלת מהחיר' דק לענין קבלת עדות שלת יאמרו מבודין היינו לריך ג' לקבלת עדות :

וכדי שתעמוד על בוריו של הדין הנ"ל : הלנחי פה התשובה הנ"ל :

מה שכתב בס"ע שעיף ל"ט שהנשחת ע"פ ע"ת לת תגזול שלת בדשות ג"ד ובגיה מהרש"ל והג"ד לריכים להיות ג' וכשרים ולת קרובים זה לזה ולת לעדים ולת נדפס בלנו מחין הוליח הרב הג"ה זו ובספר ד"מ העתיק תשובת הרשב"א בסי' הסמ"ו ותק"ן ונרחה שע"פ תשובות חלו הגיה הגה זו והנה דברי הרשב"א בתשובה שהובאו וקלורי שפחם וכתב שהב"ד לריכים להיות רחוקים זה מזה ומן העדים ומן החשה עכ"ל ולת פירש שם קלי על ג"ד התחירין העגונה חו על הב"ד המקבלין העדו' וכמו שמייר בסי' תסת"ו בענין קבלת עדות חו לת קלי כלל על דיני עיגון רק מייר בדיני קדושין חו שאר דיני בשים והנה בתת' תשובה זו תמוה מאד שאם קלי על ג"ד מחירי עגונה וקלי אחשה הנשחת ע"פ ע"ת שלריכה רשות ג"ד ועדיש דקאמר היינו עדים דעלמא וח"כ היו לריכים הב"ד להתוועד יחד חוקת ביום ולת בלילה חוקת שם ביאיבה והיא בעמידה וכל דיני ג"ד המצוחרים בדיני ממונות יהיו הכל נוהגים בהיחר עגונה זו מה שלת מכר בשום פוסק ומחבר ועוד למה בעדות הקילו אחרי' מפי שפשה מפי כותי מל"ח מפי קטן וצב"ל יחמירו כ"ש בוקת ג' ולת קרובים ולמה בכל דיני חיסור והיח אדם רוחה טריף לעלמו ובכל דיני נידה שהוא חיסור כרת שאלין לחב' דין קרוב ורחוק ולמה יסחל דין העגונה להחמי' יותר מכל החסורין שבתור' והנה מלחתי התשובה זו בתשובת הרמב"ן סי' קי"ג שם נכללו שני תשובת הקלרות אשר נדפסו בתשובת הרשב"ש הל' נכ"ל ושם כתוב והב"ד לריכים להיות רחוקי' זה מזה ומן העדות

קיט ועכו"ס מל"ת דינו כשאר פסולי עדות וכל שלו דינים אלה ועכו"ס מל"ת ועד אחד מפי עד אחד הן לקולא הן להחמרא ועיין ק"ע סימן קנ"ז ועיין חשו' מהרשד"ם וחשו' מהר"ם מלובלין סימן קל"ג : קכ וחת"כ בת עד אחד כשר כ"כ הרמב"ם פוסק לפרש מ"ם ופת"כ בת היינו קודם שהתירוה וקמ"ל בזה"ג דין תקנה לדבר שלת חלת אבל המגיד והכ"י מפרשי דברי הרמב"ם דתירוי שלפי שחתירו ועיין חשו' מהרשד"ם : קכא או היה שתמרה הנה הרמב"ן והרשב"א מודי' לרמב"ם דהיא עלמה שתמרה מת בעלי שלת מהיתירה ע"פ עד אחד כשר כ"כ בת הרמב"ם דקרובים זה לזה ולת לעדים ולת נדפס בלנו מחין הוליח הרב הג"ה זו ובספר ד"מ העתיק תשובת הרשב"א בסי' הסמ"ו ותק"ן ונרחה שע"פ תשובות חלו הגיה הגה זו והנה דברי הרשב"א בתשובה שהובאו וקלורי שפחם וכתב שהב"ד לריכים להיות רחוקים זה מזה ומן העדים ומן החשה עכ"ל ולת פירש שם קלי על ג"ד התחירין העגונה חו על הב"ד המקבלין העדו' וכמו שמייר בסי' תסת"ו בענין קבלת עדות חו לת קלי כלל על דיני עיגון רק מייר בדיני קדושין חו שאר דיני בשים והנה בתת' תשובה זו תמוה מאד שאם קלי על ג"ד מחירי עגונה וקלי אחשה הנשחת ע"פ ע"ת שלריכה רשות ג"ד ועדיש דקאמר היינו עדים דעלמא וח"כ היו לריכים הב"ד להתוועד יחד חוקת ביום ולת בלילה חוקת שם ביאיבה והיא בעמידה וכל דיני ג"ד המצוחרים בדיני ממונות יהיו הכל נוהגים בהיחר עגונה זו מה שלת מכר בשום פוסק ומחבר ועוד למה בעדות הקילו אחרי' מפי שפשה מפי כותי מל"ח מפי קטן וצב"ל יחמירו כ"ש בוקת ג' ולת קרובים ולמה בכל דיני חיסור והיח אדם רוחה טריף לעלמו ובכל דיני נידה שהוא חיסור כרת שאלין לחב' דין קרוב ורחוק ולמה יסחל דין העגונה להחמי' יותר מכל החסורין שבתור' והנה מלחתי התשובה זו בתשובת הרמב"ן סי' קי"ג שם נכללו שני תשובת הקלרות אשר נדפסו בתשובת הרשב"ש הל' נכ"ל ושם כתוב והב"ד לריכים להיות רחוקי' זה מזה ומן העדות

קיט וכוחים המסיחים לפי חומם (ער) דין כשאר פסולי עדו' (מדכי פרק החזה בחרת) וכל שאינו מסית ל"ת הינו נחמן לת לחסור ולת להחיר :

לח אשה אומרת מת או היא שאמרה מת בעלי קכ ואח' כך בא עד כשר ואמר לא מת הרי זו לא תנשא ואם נשאת תצא (עה) וי"א שאם אשה אחרת קכא או ר"א שאמר מת והתירוה לינשא על פיה ואח"כ בא עד כשר ואמר לא מת לא תצא מהיתידה קכב (עו) אבל אם בתו תחילה שחי נשים והיתירוה לינשא על פיהן ואח"כ בת עד ח' לת חלת מהיחירה לכ"ע (כ"כ הג"י בשם מ"מ) :

לט הנשאת ע"פ עד א' לא תנשא אלא ברשות ב"ד ואם נשאת שלא בחורשת ב"ד קכג (עז) י"א שלא תצא אפי' בא עד אחר ואמר לא מת : קכד (עח) והג"ד לריכין להיו' ג' וכשרי' ולת קרובים זה לזה ולת לעדים :

מ אשה אומרת לא מת ושתי נשים אומרת מת קכה הרי זו תנשא וכן אם אמרו י' נשים לא מת וי"א נשים אומרת מת הרי זו תינש' קכו שאין אומרים שנים כמאה אלא בעדים כשרים אבל בפסולים הלך אחר הרוב בין להקל בין להחמי'

מת שם

(עה) ו"ת שאם תשא לחברתו או היא שתמר מת הנה הרמב"ן והרשב"א מודים להרמב"ם דהיא עלמה (שתמרה מת) שחלת מהתיר ע"פ ע"ת כשאר המכתים רק משמעות הג"י דבחל דבריו הוא לחקולק דין תשא לחברתו עלמה ופשיטא דלהלכה אין סומכין על דברי ג"י לקולא נגד הרמב"ן והרשב"א והרמב"ם שכול' הסכימו בהיא עלמה שחלת מהיתירה (עיין כל זה בב"י ס"ק ל"ח) : (עו) אבל אם בתו חתל' שחי נשים הם"מ כתב דין זה (פי"ב מה"ג דין ד') אף לדעת הרמב"ן והרשב"א ס"ל כדעת הרמב"ם שכתב (בס"ד דין ד' עד כאשר אמר מת ונשים רבות תומרות לו מת הרי זה כמחלה על מחל' פירושו של כאחלה על מחלה) היינו כשחי כיתי עדים המכחישות זת"ו ואע"פ שהוחרה על פי עד אחד חלת מהיחירה ע"פ שחי נשים וע"ו כתב הם"מ (בס דין כ"ח) דלפשר דהם יורו בשתי נשים עדיפי' קלת מעד אחד בשר אף לל"ב אבל לפי דעת רש"י והטור דלפי' בעד כשר הבא לו חלה מהיחירה על פי שחי נשים (וכן פי' הם"מ בס דעת הרמב"ם ופירושו של כמחל' על מחלה היינו דכיון דפלגת ופלגת נינהו הוי ליה קמח כהני ותין דבריו של ת' במקום שנים) אע"פ שיכפת ות"כ מחתר שבשר שחפ בהג"ה לעיל בסעיף שלפני זה כרש"י והטור בשת בשר בחלה ת"כ לת הוקיך לכתוב דין זה וש לייבב קלת : (עז) י"ת שלת חלת לת דחיתי בזה מחלוקת בין הר"ן כתב (הביאו הב"י ס"ק ל"ח) להשואל שטעה בדמיונו לומר דוקת התירה בית דין אבל לת התירה ג"ד לפילו בשחת קושם שבת הבני הוי כילו בתו בשת אחת והר"ן הביא בפשיטות דפשיטת דכל היכת שנשחת אף שלת התירה ג"ד כיון שנעשה מעשה ע"פ דחזק הרי הוא כשנים ודברי הבני הבת אם"כ הרי הוא כאחד וגם מ"ש בתשובת הרמב"ן (הביאוג"כ ב"י ס"ק ל"ח) וכל שלת עמדה בבני ג"ד ין דברי העד כלום היינו מאחר שלת נעשה מעשה ע"פ העד אף אם בת העד הבני הוי כבת אחת אבל אם נשחת ע"פ העד ין לך מעשה גדול מזה וכדברי הר"ן ין זה חולק אף שכתב בלשון י"א : (עח) והג"ד לריכים להיות ג' וכשרים * כשר החרכתי בתשובה אף שהרב כתב בד"א שהוליח דין זה מתשובת הרשב"א בסי' תסת"ו ותק"ן הנה המעיין שם ין רחיה משם וכן החרכתי בזה אם א' להחיר לת הלת מהחיר' דק לענין קבלת עדות שלת יאמרו מבודין היינו לריך ג' לקבלת עדות :

וכדי שתעמוד על בוריו של הדין הנ"ל : הלנחי פה התשובה הנ"ל :

מה שכתב בס"ע שעיף ל"ט שהנשחת ע"פ ע"ת לת תגזול שלת בדשות ג"ד ובגיה מהרש"ל והג"ד לריכים להיות ג' וכשרים ולת קרובים זה לזה ולת לעדים ולת נדפס בלנו מחין הוליח הרב הג"ה זו ובספר ד"מ העתיק תשובת הרשב"א בסי' הסמ"ו ותק"ן ונרחה שע"פ תשובות חלו הגיה הגה זו והנה דברי הרשב"א בתשובה שהובאו וקלורי שפחם וכתב שהב"ד לריכים להיות רחוקים זה מזה ומן העדים ומן החשה עכ"ל ולת פירש שם קלי על ג"ד התחירין העגונה חו על הב"ד המקבלין העדו' וכמו שמייר בסי' תסת"ו בענין קבלת עדות חו לת קלי כלל על דיני עיגון רק מייר בדיני קדושין חו שאר דיני בשים והנה בתת' תשובה זו תמוה מאד שאם קלי על ג"ד מחירי עגונה וקלי אחשה הנשחת ע"פ ע"ת שלריכה רשות ג"ד ועדיש דקאמר היינו עדים דעלמא וח"כ היו לריכים הב"ד להתוועד יחד חוקת ביום ולת בלילה חוקת שם ביאיבה והיא בעמידה וכל דיני ג"ד המצוחרים בדיני ממונות יהיו הכל נוהגים בהיחר עגונה זו מה שלת מכר בשום פוסק ומחבר ועוד למה בעדות הקילו אחרי' מפי שפשה מפי כותי מל"ח מפי קטן וצב"ל יחמירו כ"ש בוקת ג' ולת קרובים ולמה בכל דיני חיסור והיח אדם רוחה טריף לעלמו ובכל דיני נידה שהוא חיסור כרת שאלין לחב' דין קרוב ורחוק ולמה יסחל דין העגונה להחמי' יותר מכל החסורין שבתור' והנה מלחתי התשובה זו בתשובת הרמב"ן סי' קי"ג שם נכללו שני תשובת הקלרות אשר נדפסו בתשובת הרשב"ש הל' נכ"ל ושם כתוב והב"ד לריכים להיות רחוקי' זה מזה ומן העדות

קכא

מת אחרי שם נשחת לת מעידיה חלת :

(עט) אם שנים מעידין שמעו מפי אחד כלומר כל ח' מהם שמע מפי אחד (כן הוא להדיא בתשובת הר"ן בשל דעה זו סוגיא לב"י ס"ק מ"ג) ומ"ל דכשם דגזרו עדות חלוקין בחד דוד דעות ה"ה נעד מפי עד שנים אחרים מכח שנים לגבי מאה שמעו מפי אחד ולוקין אהזמה אחרים מכח שנים לגבי מאה שמעו מפי אחד כלומר מה דבי וכן הוא מן ואחר בתשובת הר"ן בתוך תשובה ונראה דה"ה עד ח' המעיד מפי ד' ועד ח' מעיד מפי יחיד שקולים הם מאחד לחין הרבים לפנינו דש"ב ליחני רבות ח' מפי שנים ולא שנים מפי שנים: (פ) ואם נשתה חלה מפני שהות ספק. כלומר אע"פ שנשתה בהיתר ע"פ שני הלחצוני' חלה מהיתיר' ע"פ עדות החרוני' ללה אמרי' לה חלה מהיתיר' שלא נפסולי' לגבי כל שהלחרונים ג' עדי כנגד' ולאי מוליאין מוהה דהרי והרי כפיק' הוא ואסה נחזקה ח"ח קיימ' והנח עליה בשם חלוי קלי: (פא) ומוחנין לה עיקר כחובתה זה דעת הרמב"ם בפ"י מהל' חיבות גבי החומר' לנעל' גרשתי שחייב ליתן לה כתוב' ולא חוס' וכתב הם"מ השעם בשם הרמב"ן דעיק' כחוב' גובה מפני מדרש כתובה לבשחנב לאחר מיתה דכל חלוי מה שכתוב ליכי לגבי חין מדרש כתובה בתוספו' ובוחה פרק חין ל"ח גבי חיב כתם מגביעיחה' ומוחנין לה כתובתה ומשמע למרדעל מ"ם לפני זה לחין הפרש בין גירושין למיתה דחלוייהו מפני מדרש כתובה ונוטלת כתובתה וחין מדרש כתובה בתוספות: (פב) ואפי' אסה שהיה שוטה נחמנת לדבריך פקחת הכם' שוטה לה הכם שאל אחם זו ואחת זו הכם יבמות דקט"ו: (פג) ומשביעין אותה הטור בסי' ק' ס"ק י"ג בתב בשם הרמב"ם שלריכה ליגבע שמת ובבר חתה בב"מ ובפ"ג עליו וחין זה רק שבועת שמנה כדין הבח ליפרע מנכסי יתומים ועיין לקמן סי' ק' כתבתי דע"י גלגול לפסר לריכה ליגבע שמת ושהגיע זמנה לגבות: (פד) וחין דעתה ליגבות. מלשון זה משמע שם נזדמן בבר שלא בדעתה ד"ל מוחמין לה בתוך"ה חיל לה חשדה. (פה) י"ל דאפי' יש לה עד שמת לה מהני בב"י סי"ק מ"ג העתיק דבריה שו"ע וכתב עליהם דל"ג וע"ב המעיין כאן ובאחת קשה מנ"ל לו להרישב"ם להעלית חומר' זו בלא דהיה דהח מלינו דע"ח עדיף מיניה לפעמים ועכ"פ מלשון הרישב"ם משמע דלא החמיר שלא בהדיח' היח העד לב"ד אלא יש לחוש שהיח שכרה אותו בשביל הכתובה לגבל כל שהעד בח לבדו לב"ד לומה לה נחמין לו ולפ"ז יש לומר דהיה הדין בשבועת היסת דבר ה"ג בלשון אחר בשביל כתובה לה בעי עדים דע"ח עדיף (פו) בחה ואמרה מת בעלי לפני זה בתב בסעיף מ"ג דבר הכסוב בגמ' יבמות דף קי"ו ע"ח בחמרה מת בעלי ולא הזכירה כתובה לעחנין לה כתובה וכאן הוסף דבות דאף להזכירה כתובה לבסוף מאחר שבהחילה בהיתר נשחין לחרי זה הוא עיקר בעיניה ומה שחומרה חנו לי כתובה מבו' דכל מילי דליח ליה לאומני קאחר להו לב"ד והוא בעיח דליפסבע בגמ' שם דרך חח"ל ע"כ אף לענין ממון נוחנין לה כתובה' (פז) אבל אם באה ואמרה חנו לי כתובתי והחירוני ליבמה. (דבר זה נאחר בחיקו בגמ' שם ודעת הרמב"ם בפ' ט"ו מה"ח שהוא בעיח בדבר דרבנן ולקולא ומחיירין אוחה להבמה אך לענין ממון הוא כאחר חיקו ואם חפסה חין מוליאין מידה. (פח) וי"ח בדין בזו ובין בזו וכו' הוא דעת הרמ"ם ללא גריס אח"ה לומחלחו שני הבעיות בחיקו ומשמע דה"ל בפיק' לחורייח' ולענין ממון יהוא דעת הרמ"ם דבכל חיקו לא מהני חפיסה כמבואר בסמ"ג ס"ק ומדעת הרי"ף משמע דעה שלישית דהא גריס אח"ל וא"כ בעיח רחשונה נפשטת לקולא והשניה נסחרת בחיקו לחומר' וכמו שפסק הרמ"ם ובינינו וזה פשוט לדעת הרמ"ם כל שחסורה ליבמ' ומחי חין נוטלת כחובתה דהא מספר כחובתה גלמד לכשחנשאי חטלי שא חפי' עבדה ונשחת אפ"ה הואיל ועלתה החנעי' בחיקו לא מהני חפיסה לדעתו. (פט) ולרחה לפשוטה נמשנה שם קק"ח אמרה מוחרת עדיין בחרומה אם הות

מא קכז (עט) אם שנים מעידים ששמעו (כל אחד) מפי א' שמת פלוני וא מעיד ששמע מפי אחר שהוא חי מותרת: **מב** ב' עדים אומרים מת וב' אומרים לא מת הרי זו לא תנשא קכח (פ) ואם נשאת תצא מפני שהוא ספק ואם נשא לאחר מעירה והיא אומרת בריא לי שמת הרי זו לא תצא (יין מוליאין אשה מבעלה אם יצא קול שבעלה בחזון חי (רבינו ירוחם)

מג האשה עצמ' נאמנ' לומר שמת בעל' ותנשא או תתייבם על פיה קכט (פא) ונותנין לה עיקר כתובת' ואם תתייבם נכנס היבם לנחלה על פיה (פב) (ואפי' אשה שהיה שוטה נחמנת (חח"ו וכ"ג) ובלבד שיודע בעיד נשוחין ואלמנות (שם בשם הרמב"ם) בר"א בשבאו לב"ד ואמרה מת בעלי התרוני ולא הזכיר שם כתוב' מתירין אותה לינשא קל (פג) ומשביעין אותה הונותנים לה כתובה אבל אם באה ואמרה מת בעלי תנו לי כתובה אף לינשא אין מתירין אותה שעל עסקי הכתובה באה והרי זו בחזקה שלא מת קלא (פד) ואין דעתה לינשא אלא ליטול כתובה מחיים בלבד קלב (פה) (וי"ח דאפי' יש לה עד שמת לה מהני בכה"ג) (כ"י בשם הריטב"ח)

מד (פו) באה ואמרה מת בעלי התירוני לינשא ותני לי את כתובתי מתירים אותה לינשא ונותנים לה כתובת' מפני שעיקר דבריה על עסקי הנשואין באה (פז) אבל אם באה ואמרה תנו לי כתובתי והתירוני לינשא מתירין אותה ואין נותנים לה כתובה קלג ואם תפסה אין מוציאין מידו (פח) ויש מי שאומ' דבין בזו ובין בזו אין קשה הזכיר כתוב' **מה** מי שיש לו שתי נשים ובאה אחת מהן ואמרה מת בעלי הרי זו תנשא ע"פ עצמה קלד (פט) וצרתה אסור שאין צרה נאמנת להעיד לחברת' ואפי' נשאת זו תחל' אין אומרי' אילו לא מת

קבז אם שני' מעידי' ששמעו מפי ח' היינו כ"ח שמע מפי ח' כן הוא בתשו' הר"ן וכ"כ בתשו' מהר"ם מלובלין סי' קל"ג וכ"כ בח"מ לגבל אם רבים שמעו מפי ח' ומפי אחר שמע מפי ח' שהיו כאן ואחר ומפי עד אחר שמע מפי ח' כגבל אמרו דשמעו מפי ח' ומפי עד אחר שמע מפי ח' הרבים הוי כאלו מ"מ עדיף מאחר שאמר ששמע מפי ח' והיינו לומר ח' ששמע מרבים אמר ברבים בעלמא אמר ששמע מפי ח' ולא כ"ח: קבח ואם נשתה חלה כלומר אע"ג דנשתה בהיתר ע"פ שנים הלחצוני' חלה מהיתיר' ע"פ עדים החחרונים ללה אמרי' לה חלה שלא נפסולים לגבל כשהחרוני' כשירים מוליאין לומה דאפי' לבי דין אחר ואחרי ספיק הוא והיא בחזק' ח"ח עומד וכ"כבח"מ ועיין בחום' בסוגי' זו בפ"ג דכחובות ובחשו' ריב"ש סי' שע"ו כחב לפי' עדים וחח"כ נמי עדים ואמרו לה מת בסורה להנש' ול"ד להיחר ע"פ ע"ח ונח לח"כ ע"ז ולומר שהו' חי בשם ההיחר נעשה העד הלחצוני כשנים והוי כאו חין ספק בדבר וכן כל מקום שנאמר לה חלה אם החירוה לה חנש מיהו בשנוי' מהני ההיחר אע"ג שנשאו עידי השנוי' לחר ההיח' מוחר' כי עדותם לילסחית ההיחר דיכול להיות אע"ג דהיחר בשני' לה זוחה לכן מהני ההיחר

אם הם לה בחו עידי טומחה: קכט ונחנים לה עיקר הכחובה כ"כ הרמב"ם בפי"ו ה"ח גבי החומרת לבעלה גרשתני וכבר בחבתי רם"ו הטעם דעיק' גוב' מחמ' מדרש הכחוב' דחת' בכחוב' לכשחנם' לחחר חעלי מבליט ומדרש כחוב' לה דרש' לחום כחוב' וכ"כ המ"ו בשם הרי"ד בשם הריטב"ח פ' החח' אלו' בחחני' בב"מ חמה בב"מ ובפ' חהם וחטול בחובה ומכ"ש בל"ב חינה נוטלת וכן הם מחירין חותה ע"פ עכו"ם בב"ח חון ע"פ ע"ח חינה גובה ח"כ ועיין הטו' מהבשד"מ סי' רכ"ג בחשו' ריב"ש סי' ל"ו בלישה הלוי סי' י"ז כחב לפי' זה חלי' לפי הטעמי' דחישת שם שחזר ב"ד להורות בב"ם ממחלת ונוטלת הכחובה וקשה טעם ח' הוא מחמת מדרש כחובה ונעשם שני הית שם דחמרי ק"ו הם מחירין ערו"ה מורה ממון לה כ"ש ח"כ כל הטעם מדרש כחובה חינה גובה ח"כ לגבל לפי הטעם ק"ו גובה לפי ח"כ וכן משמע בעור בסי' זה ובסי' ק' ומ"ש חין מוליחים ממון חל"כ כשמחירי' לוחה ונשחקע שמו"ה היורשים יורדים לנחלה בם"ם בח"ה סי' רכ"ד גובה היא ג"כ ח"כ ונל"ב וכל זמן שהי' חינה מוחרת חינה גובה הכחובה ולא ח"כ כן ס"ל להרמב"ם והרלב"ד דחע"ג מדרש כחובה לה קחי על ח"כ שא על עיקל כחובה ח"כ הוי כשאר עזבון ויורשים יורדי' לנחלה כשנשבע בימים שם ס"מ חינה גובה ולא כהג"מ שחבי' בסעי' ל"ה. קל ומשביעין לוחה היינו ע"י השבועה משבעה על הכחובה מבעיין לוחה שמת והגיע הז"פ של הכחובה וכ"כ בח"מ ועיין סימן ק': קלא ואין דעתה ליגב כ"כ בהלימ"ב סי"ז ה"ח לכחורה קבה לגיטחו ליגב הם"ם ונראה דם"ל דלא חייבי' שחבת' בחיסור כמ"ש בם"ם ס"ח חומר' שהחמירו בסופה שא החבם הוא לחין כוונתה רק להוני' המעות וכל שקלי וטריח בם"ם קחי על הכחוב' ולא על ההית' שלה מ"ה ס"ל לא חמר' חנו לי כחובתי והחירוני לה לחבם הבעיי' לם נוחנים לה הכחובה לגבל לא חבם להנש' לה מבעיי לי' ובסיב היה מוחר' לכן בסק דמוחרת להנש' ואין נוחנין לה הבחובה ואם נשחה ואח"כ בח"מ חובעת הכחובה י"ל דנוחנים לה בכחובה שא מ"ם לחין נוחני' לה הכחובה חיירי כל זמן שלא נשחה וכאן לחין מחירין חותה משום דהי' בעלמה לה לחמרה החרוני לגבל מ"ם הב"י והב"ח דרמב"ם ס"ל דמוחרת משום דהוי ספיק' דרבנן כיון דעלתה בחיקו הוי ספק ואינו שא מדרבנן חמוה ח"כ למה בסק בחיקו ע"ח בחלחמ' וע"ח בקטט' לגבל חבם' ואם יוחר מסחב' להקל דהא חיכ ע"ח המעיד שמת: קלב וי"ח אפי' יש לה עד כ"כ הני' בשם הריטב"ח והב"י בחב ע"ז לגבל לחין דבריו ולכחורה נרחה דהריטב"ח ס"ל דין זה דמי לבעיי ע"ח בקטט' לגבל חבם' משום דהי' לה מדייק כן ה"נ י"ל היה לה מדייק מחמת חימוד ממון מ"ה לה מהני ע"ח ואם נשחה לה חלה ואם חמר קבדחיו נחמן: קלב ואם חפסה אין מוליאין כן הוא דעת הרמב"ם דעלה בעיי הרחבונה אם חמרה החירוני ותנו לי כחובה לה חפסט ום"ל הבעיי הוא לגבל מחירי' לוחה להנש' שמת מחמת חימוד ממון חבם בחיסור ומ"ש הב"י וה"מ דהרי"ף לה גריס אח"ל מ"ה ס"ל לגבל חפסט הבעיי משמע לי קוי גריס אח"ל ס"ל לחכשוט הבעיי כשיטות הגאונים ובעור ח"מ לה כ"כ הב"י ועיין סי' קכ"ב: קלב ולרחה לפסורה בם"ם מבואר

המחזקין

מת בעלה לא היתה אוסרת עצמו עליו **קלה** (צ) שמא משנאתה בצרתה רוצה היא שיאסרו שתיהן עליו :

מן זאת אומרת מת בעלי וצרתה מכחישה ואומרת לא מת קלן הרי זו תנשא כשם שאינה מעידה לה להתירה קלן (צא) כך אינה יכולה להעיד לה לאוסרה .

מן **קלח** זאת אומרת מת וצרתה אומרות נהרג (צב) הואיל ושתיהן אומרות שאינו קיים הרי אלו ינשאו :

מח בר"א שהאשה נאמנת לומ' מת בעלי כשיש שלום בינו לבינה ושלום בעול אבל אם יש קטטה בינו לבינה **קלט** (צג) כגון שאמרה גרשתני בפני פלוני ופלוני ובאו אותם העדים **קכו** והכחישה **קמא** (צד) או שהמיר בעלה ונהרג (הגהות אלפסי) ואח"כ הלכה היא ובעלה למדינה אחרת ובאה ואמרה מת בעלי אינה נאמנת **קמב** (הגיהות מיי' פ"ג מהל' גרושין) אע"פ ששלום בעול **קמג** ואפי' בא עד אחד (צה) והעיד לה שמת בעלה לא תנשא(צו) שמא היא שכרה אותו **קמד** (צז) ואם נשאת לא תצא שהרי

היא תזכה בכתובתה ועיין בתוס' סוסדד"ה בת ישראל לכהן אם מייבמי לף נתרומה דתוריית' תע"ב ד"ה ממ"נ כאן מייבמי' דתוריית': (צ) דמת מזונותה בלרתה רוצה היא שיאסרו שתיהן * בירושלמי מקשה מעתה על עלמה לת תהא נאמנת ותירלו מתוך שהיא יודעת שלא עזבה רוסף אלא חברתה אף היא תומרת לפי שהיא נאמנת על לרתה ועכשיו דאינה נאמנ' על הלר"ו לת מקלקלה לנפשה : קלו הרי זו תנש' ומוטל בתוגה שם בפנים : קלין כך ת"י להעיד לה לתיבורה ה"ה שאר פסולי דתיגם נאמנים להתיר ת"י לתוסרה תע"ג לתיסור י"ל נאמנים הואיל היא בחזקת ח"מ עומדת ועיין פסקי מהרי"ו פי' רכ"ח : קלח זאת תומרת וכו' דהל' כיון דשניהן בתו להתיר ומכחישי' זה"ו הוי כהכחשה בשלמ' כשאמרה לת מת ומכחש' ת לרתה התומרה מת יותר משחצר דאינו נאמנ' כיון דמכחשת ת לרתה ועיין תוס' שם קף ק"ח ות"ל הת כבר נשמ"ל דין זה מ"ש בשעיף ט' עד תומר מת וע"ש נהרג דמאמנת וי"ל שם עכ"פ תיכת תרי עדי כשרי התומרי' דאינו חי לחצל כאן ה"ת כיון דליכת עדי' שת הן תומרים דאינו מת והן מכחישי' זה"ו לת הוי עדות קמ"ל : **קלט** כגון שאמרה גרשתני בפני פלוני ופלוני אם תמרה גרשני לת הוי קטטה דכולהו נמי תומרי' כן שם בש"ס : **קמ** והכחישה בר"ס כתב בזה"ו דאינה נאמנת לומר גרשתני מ"מ אם אין עדים: דמכחישים תוכה אינה מוחזקת למשקרת כשתומרת מת בעלה

קמא תו שהמיר כ"כ בש"ג בשם י"ת והוא תולק עליהם ות"ל ולי נראה שלת תמרו אינה נאמנת שת קטטת וכו' לחצל אם המיר ומרד בה תו שהיה בעלה כופר בעיקר הרי זו נאמנת ואין מחכיתים תותה דמשקרה והרב רמ"ת פוסק כי"ת ות"ל משום לתומרת חשב כעת ר"ת וגם ר"ל הרב רמ"תם"ל הני שני דיעות בש"ג תלי בפלוגתת הרמב"ם ושאר פוסקים אם תמרי כשהוא מרגיל קטטת דמשקרת כמ"ש בסמוך וכשהמיר הוי כמרגיל הוא קטטת והש"ג ס"ל כשיטות תוס' דמרגיל הוא קטטת לת תמרי' דמשקרת וי"ת ס"ל דמשקר' לחצל לשיטו' המחבר לפוסק כרמב"ם כשמרגיל הוא קטטת תמרי' דמשקרת ת"כ כשהמיר תמרי' כמי דמשקר' וכתב בש"ז דכ' בהסוד' אם יש ע"ת לת תלת זכה"ג ומה שהניח בת"ת רתי' מתסו' הר"ן שכת' ע"ת שמעיד לתומר מת בדבר לת מהני מסוס ע"ת בדבר לת מהני ולת כתב הטעם דע"ת לת מהני בקטטת י"ל דתומר בדמי לחצל תוס' פירסו בע"ת דליכת חשב בדמי שת הבעי' הית דע"ת תינו נאמן תפי' תס קדרתיו תף ע"ג דתינו כמו ע"ת במלחמה כמה דהקשו הרשב"ת והרישב"ת על הרי"ף למה בעיי' זו לת תפשט ובעיי ע"ת במלחמ' תפשט כמ"ש לקמן : **קמב** תפי' תמר קדרתיו מסוס דחיישי' דמשקר' והרמב"ם לת חילו' דין תרגיל הוא קטטה תו היה מסוס דמפרש הסיטות הנ"ס לת כתוס' ועיין תסו' מהר"ם ובכ"מ הביאו תוותו תסוגיא : **קמג** ותפי' בת ע"ת דמה בש"ס מבעיי ליה ע"ת במלחמה מתי וכן ע"ת בקטטת מתי וכי' רש"י דמבעיי ליה תס חיישינן דע"ת תומר בדמי והת דנתמן בעלמת מסוס דהיה מדייקת ותומרת ג"כ בדמי ותינו נתמן לפ"ז תפיר הכוגי' שם מעשה בשני ת"ח וכו' והחירוה ע"פ ע"ת כשטעה בשום שהוא במלחמה ותוקמי שם להחירוה ע"פ סימני' דתז לת שייך בדמי תבל בעלמת י"ל דתומר בדמי תבל תוס' פירסו בע"ת דליכת חשב בדמי שת הבעי' הית דע"ת תינו נתמן תפי' תס קדרתיו תף ע"ג דתינו תומר

שהרי יש לה ער וכן אם היתה מלחמה בעולם קמה (צז) ובאה ואמר מת בעלי במלחמה אינה נאמנת אע"פ שיש שלום ביני לביני תסמו דעתה על דברים שרובן למית ותאמר מת כגון שנהרגו הראשונים ואחרוני שהיה בעלה באמצעין שהרי היא אומר מאחר שנהרגו אלו נהרג הוא בכללן לפיכך אינה נאמנת קמו (צח) אפילו אומרת קברתיו ו"א שאם קמו אמרה קברתיו נאמנת קמח ואם אמרה מת על מטתו (צט) נאמנת לדברי הכל:

הגה קמט וה"ה כלשתמר' (ק) שמת לו נהרג רחוק מן המלחמה מהימני ללת שיך לומ' בדמי ללת בחומרת שמת לו נהרג במלחמה ממש אבל שלת במלחמה לפי שמוך למערכת המלחמה לקנות שלל נאמנת: (במרדכי פ' התשה בתרת בשם רחני"ה):

מט קנ לא הזחזקה מלחמה בעול ובאה ואמר מלחמ' היתה במקו פלוני ומת במלחמה לא תנשא לכתחלה ואם נשא לא תצא קנא (קא) וי"ח לחפי ניסת חלת (טור בשם הרח"ם) נ בא עד אחר ואמר ראיתיו שמת במלחמ' או במפולת קנב אם אמר קברתיו תנשא על פיו (קב) ואם לא אמר קברתיו לא תנשא ואם נשאת לא תצא: הג"ה קנג אבל ג' חפי לת חמרו קברוהו נחמים: (ג"ז טור בשם

במלחמה אבל חמרה סתם מת חמרי' מת על מטתו קחמר' ומיהו ליכא למיקם מסוף דברי הרמב"ם ליכא אבל אם חמרה מת על מטתו נחמת משמע הא סתם חמרי' מת במלחמ' קחמרה וכן כתב רש"י להדיה בגמרת (יבמות דף קו"ו ריש ע"ח) דכשהוחזקה מלחמה בעולם וחומלת מת סתם הויגו מת במלחמה עד דחומרת מת על מטתו וכן הוא בספר מלחמות ה' * ובב"ח כתב שהרמב"ם חולק על רש"י וחיגו מוכרח ולמאשה ליכ נפקותת גדול דהא בזולתי כשחמרה מת לריך לשחול סיגת המיתה כמבואר לעיל סעיף ה': (צח) חפי חומרת קברתיו · עיין בתשובת הרב המזרחי סי' ך' והועתקה בב"מ בחלק פרק י"ג מה"ג גם בחשוב מהר"י ז"ל ח"בסי' ט"ו"ז והועתק ג"כ בב"מ וגם נחבאר טעם לדברי הרמב"ם כדיוקה והד' טעמות שטענו עליו ומה שהשיבו בעזו: (צט) נחמת לר"ה וחפ"ה כשחומר מת במלחמ' חיגו נחמת בחיגו דמת על מטתו כמו שכתבנו התוספו' (יבמו' דף קי"ד ע"ב ד"ה מי חמרי' מה לי לשקר) דש"מ חיגו מהרגו למת על משתו: (ק) שמת לו נהרג רחוק מן המלחמה וכו' לקנות שלל · הרב העתיק דברי המרדכי והרכיב שני לינים יחד עיין שם ודוק ויש להסתפק שם מודה הרמב"ם לגין זה דהא מסתמא קברה חותו רחוק מן המלחמה וחפ"ה לת מהני קברתיו לטעת: (קא) וי"ח לחפי' נשת תלת (בדמות דף קי"ד ע"ב בסופו דין זה הוח לריעית ללת לפסיטו אחב עליה הרמ"ם דעבדינן לתומרת ולעיל בסעיף מ"ח גבי ע"ח בקטטה דהוח ג"כ בעיית ללת נפשטה לת הניח דעת הרמ"ם ומסתמת דעת הרש"ם ג"כ דמאחר ללת נפשטה הבעיית עבדינן לחומר' וכן בהגהו בעיית ותנו לי כתובתי והתירוני להנם שהניח לעיל בסעיף מ"ד וכן בסעי' שאחר זה גבי ע"ח במלחמ' והרש"ם בפ' החם שלום העתיק בתחלה בעיית זו בהחזיקה היית מלחמה בעולם וכתב ולת לפסיטת ועבדינן לחומר' וחח"כ בסעיף ו' גבי בעיית דע"ח במלחמה בלת קברתיו כתב ג"כ ולת לפסטת בעיין וחח"כ בסעיף ו' כתב תבעיית להו ע"ח בקטט' מהו ולת לפסיטת ולת כתב כתן דעבדינן לחומרת משום דסמך תלעיל וכן חח"כ בסעיף ז' העתיק הנהו תרי בעיי ותנו לי כתובתי והתירוני לינסת תיקו ומסתמת סמך ג"כ תלעיל דכל ללת לפסיטת עבדינן לחומרת וכן משמע שם בקילור פסקי הרש"ם דחד דינת חית לכולהו אבל כתן בם"ע ומשך אחר הטור שלת כתב מחלוקת הרש"ם רק בדין דכתובה כתב בסוף סעיף מ"ד בשם הרש"ם חין מתירין ולת בינר דברי חם פירושו לכתחלה חו חפי' דיעבד וכן בדין בקטט' לת הניח דעת הרש"ם כלל וע"ע למעט'ועוד תכתוב מזה בסעיף שלאחר זה: (קב) וחם לת חמר קברתיו לת תנשא כבר כתבתי בסעיף שלפני זה דהוח בעיית ללת לפסיטת בגמרת וע"כ פסק הרמב"ם כדבריו בכל הבעיות דשם נשאת לת תלת אבל לדעת הרש"ם לתפסר לומר דתלת בם"ם בסעיף שלפני זה ורחיתי בתשובת בן לב ח"ב סי' ט"ו כתב שמכל שבספר העיטור תשובה להר"ף בע"ח במלחמה בלת קברתיו חי לנשבה לת מפקינן לה ועיין שם מ"ש בשם הריב"ם שכתב דהרי"ף ס"ל דתלת והועתקה תשובה זאת בספר כ"מ פי"ג מה"ג: קג וי"ח

וכן בהחזיקה היית מלחמה * תלת בתנו לי הכתובה והחיזוני פסק תנשא לכתחלה ולמ"ם לעיל שפיר משום דבעיי לת קאי על ההיתר * ודבר לפי גירס הר"ן דברמב"ם פסק חינה נאמנת משמע דתלת ע"כ ס"ל כתחי ליסת חזלין בתר המחמיר · ולהרא"ם ס"ל ע"ח במלחמה לפסט הבעיי ובע"ח בקטטה כתב לת תלת ולהועתקה היית מלחמה כתב לת לפסטו ועכשיו פסק דחיגו מת במלחמה היית לינים יחד עיין שם ודוק ויש להסתפק שם מודה הרמב"ם לגין זה דהא מסתמא קברה חותו רחוק מן המלחמה וחפ"ה לת מהני קברתיו לטעת: (קא) וי"ח לחפי' נשת תלת (בדמות דף קי"ד ע"ב בסופו דין זה הוח לריעית ללת לפסיטת ואחב עליה הרמ"ם דעבדינן לתומרת ולעיל בסעיף מ"ח גבי ע"ח בקטטה דהוח ג"כ בעיית ללת נפשטה לת הניח דעת הרש"ם ומסתמת דעת הרש"ם ג"כ דמאחר ללת נפשטה הבעיית עבדינן לחומר' וכן בהגהו בעיית ותנו לי כתובתי והתירוני להנם שהניח לעיל בסעיף מ"ד וכן בסעי' שאחר זה גבי ע"ח במלחמ' והרש"ם בפ' החם שלום העתיק בתחלה בעיית זו בהחזיקה היית מלחמה בעולם וכתב ולת לפסיטת ועבדינן לחומר' וחח"כ בסעיף ו' גבי בעיית דע"ח במלחמה בלת קברתיו כתב ג"כ ולת לפסטת בעיין וחח"כ בסעיף ו' כתב תבעיית להו ע"ח בקטט' מהו ולת לפסיטת ולת כתב כתן דעבדינן לחומרת משום דסמך תלעיל וכן חח"כ בסעיף ז' העתיק הנהו תרי בעיי ותנו לי כתובתי והתירוני לינסת תיקו ומסתמת סמך ג"כ תלעיל דכל ללת לפסיטת עבדינן לחומרת וכן משמע שם בקילור פסקי הרש"ם דחד דינת חית לכולהו אבל כתן בם"ע ומשך אחר הטור שלת כתב מחלוקת הרש"ם רק בדין דכתובה כתב בסוף סעיף מ"ד בשם הרש"ם חין מתירין ולת בינר דברי חם פירושו לכתחלה חו חפי' דיעבד וכן בדין בקטט' לת הניח דעת הרש"ם כלל וע"ע למעט'ועוד תכתוב מזה בסעיף שלאחר זה: (קב) וחם לת חמר קברתיו לת תנשא כבר כתבתי בסעיף שלפני זה דהוח בעיית ללת לפסיטת בגמרת וע"כ פסק הרמב"ם כדבריו בכל הבעיות דשם נשאת לת תלת אבל לדעת הרש"ם לתפסר לומר דתלת בם"ם בסעיף שלפני זה ורחיתי בתשובת בן לב ח"ב סי' ט"ו כתב שמכל שבספר העיטור תשובה להר"ף בע"ח במלחמה בלת קברתיו חי לנשבה לת מפקינן לה ועיין שם מ"ש בשם הריב"ם שכתב דהרי"ף ס"ל דתלת והועתקה תשובה זאת בספר כ"מ פי"ג מה"ג: קג וי"ח

חומר' שפלט' המי' וקברתיו חו לנשת' הכופקי' נחמ' להרמב"ם לפי טעם הנ"ל חין נחמנת חיגו לפי זה חינו חיוב לומ' שמת בדעת שלת מת בדעת נחמ' ולמגיד חין נחמנת וקמן חמרה קברתיו כשחומר שמת ועיין תשו' רש"ל סי' מ"ו מש"ם בעת הרעב חמר שלת מת בדעת נחמ' ולמגיד חין נחמנת וקמן חמרה קברתיו כשחומר שמת בדמי' בדמי קברתיו לת בייך בדמי: קמח וחם חמר' מת ע"י כלומר מת בזדיתו על מטתו מהרש"ל לגבי מת במלחמה ולת נהרג חינה נחמנת וכן משמ' בהגו"ה בשמו ועיין בחוס"ם ס"ה דחי הקשו שם למ' לחמרי' החזיק היית מלחמה דיש לה מיגו דחי בעי' לת היה חמר' ליש מלחמה ולת חמר מיגו די"ל שמת שלת במלחמה וחלמו לחר מיגו מת לת חמרי וקמ' חפחו חיכת לה מיגו מת ולת נהרג במלחמה במיגו מת בזדיתו ול"ל לכוונת' מת במלחמה לת חמרי מיגו משום די"ל דחמרה מת במלחמה כדי שחוכל להחנגל ולומר סבור הייתי שמת לו נהרג במלחמה היינו דלמי ליה רומת' סברה שמת מחמת מכה זו אבל שם חמרה מת על מטתו ח"ל להחנגל מ"ה לת חמרי מיגו · ועיין שם בתו' ל"ה מי חמרי מיגו · ועיין שם בתו' ל"ה מי חמרי מיגו · ועיין שם בתו' ל"ה מי

פסיקים קאמר וכן משמע להדי' דהרמ"ס להבית רחלי' מסוגי' מחה נסיס כע"ש דמי משמע לי הוו כתבי עדיס לה לאמרי' דדמי וכן מסתבר דבתר סהדותא דחבי סהדי לה לייקיט וכ"כ בתשו' ס"ל בס וכן חס ע"ש בפנימו וחומל בסס שני עדיס הוי כחלו היה בפנימו הכני עדיס ולה חייסיט לבדמי כ"כ בתשו' מהר"מ ותשו' ס"ל בסס : **קנה** ורחיתיו חח"כ כת' בח"מ דה"כ לבני המ' שכח' דין זה להעד ההו' לה רח' ההריג' שה מלה דהריג' והכילו שהוה פלוגי חו ח"ל לומר קנה קנית, כיון שלה רחה חת הריג' לה חומ' בדמי ולה כמשמעו' ובני הג"ה זו ממשמע דהוה רחה הריג' מיהו י"ל דחיירי חח"כ שמ' היינו שמת בוחתי וחזרה למ"ס בסעיף י"ו וכ"כ ב"ה ובתשו' ס"ל סי' פ"ח : **קנה** ויש מקילין בזה עיין ד"מ ויש פמה פוסקים לחולקי' ע"ז וס"ל עכו"ס לה עדיף מע"ה וכ"כ בח"מ למעט חין לסמוך על מקילין שו ולעיל בחיתי דעת הר"ם והר"ן ומחירילין במסל"ח והיינו הר"ם והר"ן המקילין כחן והטעם בסס חיירי לענין להכיר חוחו דע"ע * חס הוח פלוגי חזי"ל במסל"ח חינו נוחן לב להכיר חיטב ובח"ה הביח דבריהם ונסתפק בפי' דבריהם חס חפי' בע"ע ע"י מ"מ חינו נחמן דהעכו"ס חינו מדקדק חס הס מוכחי חו דוקח ט"ב ע"י סימנים שחינ' מוכחי קאמר ובתשו' מהר"מ פדו' סי' ד' וסי' ל"ו הכריע לקולח ומ"מ בע"ע גרידח פסיטח דחינו נחמן חבל כחן רחה שהריג' שה דיס לחוש דחומר בדמי דסבר שהריג חבל במסל"ח ליכח חסס ונחומר בדמי : **קנו** החשה שחמרה מח בעלי תחת המפולת חינה נאמנת **קנו** וכן **אם** היה (קה) ש לוח נחשי' ועקרבים ואמרה נשכו נחש או עקרב ומת אינה נאמנת שמא תסמוך דעתה על רוב אנשים שמתו כך בנשיכה * (קו) (ולכן דינס כמלחמ' ולריכה שחאמר **קנה** מח כל מטחו חו שחאמר קנריחיו : (ג"י בסס הס"מ)

נב אמר' עישנו עלינו בית אר מערה הוא מת ואני נצלתי אינה נאמנ' כשם שנעשה לה נס כך נעשה לו :

נג היתה שנת רעבון ואמרה מת בעלי אינה נאמנת (אפילו אמרה מת על מטחו) (טור) (קז) מת וקברתיו נאמנת (אמרה מת בלמח הוי כאלו אמרה מת בדעב) : (ג"י)

נד (קח) אמרה **קנט** נפלו עלינו בותים או לסטים הוא נהרג ואני ניצלתי נאמנת שאין דרכן להרוג הנשים כדי שנא' כשם שניצלה היא כך ניצל הוא : נה היה

(קג) וי"ח אפי' בע"ח אפי' אמר מת חו נהרג וכו' המעיין בגוף המרדכי יראה התשובות העיון הוא דמחלק בין סס רחה ההריגה ואמר נהרג בפני עדים אינה נאמנת שחאמר בדמי ממחו ליה בדומחח וכו' אבל סס לה רחה ההריגה רק שרחה בשעת מלחמה הרוג ח' ואמר הכלתי שהוח פלוני אחד שחני חומר שנהרג בפני עדים רק רחיתיו הרוג חח"כ כלומ' אחר שנהרג הכתיבו ולה רחיתי ההריגה לה שייך כחן לומ' בדמי משעת שלום החומר כמו שלה שייך בשעת מלחמ' אבל בסס הס"ל דלה שייך כחן לומר בדמי חבל בזמן הרב כחן בהג"ה שכתב אפילו אמר מת חו נהרג ממ' חף במלחמה בפני רחיתיו עוד והכתיבו היטב בע"ע ורחיתיו שמת דמועיל רחיה זו והכר' זו כאלו אמר קברתיו ובריו להעתי חינס נרוריס רח"כ למה הזכירו בגמרת קברתיו והפוסקים הזכירו הזה ממקום למקום להני בעין קברתיו הח אפי' בהכתיבו סגי ומ"ס קברתיו והזה ויש בכלל קברתיו הכתיבו חבל חין בכלל הכתיבו קברתיו והריב"ם כתב בתשובותיו סי' שע"ח דחין הכתיבו מועיל כמו קברתיו וכ"כ הר"ן בתשו' סי"ג כל שחאמר בדרי' נדוריס שחין לסמוך בהם וכו' כגון דאמר חני נגעתי בו לאחר שמת חו שניתיו ממקום למקו' וכו' אבל מ"מ לריך דקדוק גדול בענות זה כדי שלה יהח בו חשש לד דחיכח למימר בדמי עכ"ל ות"כ משמע להדיח דחין הכתיבו מועיל להוליח מחשש דמי דוקח בגיעה הזה ועיין בתשובת רחב"ח סי' ע"ה ובקונטרס הענוות לקמן סי' רפ"ט וסי' ל"ד : (קד) ויש מקילין בזה : הלה הרב הביח דעת המקילין דהכותי המ"ח לה בעי קברתיו דלה שייך בדמי במל"ח ולה הביח מה שהמקילין מחמירין דסיים המרדכי בדבריהם לך בזה גמגמו ונסתפקו היכח שהכותי סח שרוחתו לה היחך נחן ט"ע בכוונ' הני להני להמקילי' דלה הקילו שלה כשהכותי רחה ההריג' אבל מלחתי פלוגי הלוג עם סימני' חינו נחמן בזה דלה שייך בדמי עכ"ל ות"כ משמע להדיח דחין הכתיבו מועיל להוליח מחשש דמי דוקח בגיעה הזה ועיין בתשובת רחב"ח סי' ע"ה ובקונטרס הענוות לקמן סי' רפ"ט וסי' ל"ד : (קד) ויש מקילין בזה : הלה הרב הביח דעת המקילין דהכותי המ"ח לה בעי קברתיו דלה שייך בדמי במל"ח ולה הביח מה שהמקילין מחמירין דסיים המרדכי בדבריהם לך בזה גמגמו ונסתפקו היכח שהכותי סח שרוחתו לה היחך נחן ט"ע בכוונ' הני להני להמקילי' דלה הקילו שלה כשהכותי רחה ההריג' אבל מלחתי פלוגי הלוג עם סימני' חינו נחמן בזה

נה (קט) היה דבר בעולם ואמר מרת בעלי נאמנת
קס (וי"ח דלהינה נחמנת) (עור וד' יבוחס)
נן האש שהלך בעל למדינ אחר ובאו ואמרו לה מת בעליך
ונשאת ואח"כ בא בעלה לא שנא נשאת ע"פ עד א' או ע"פ
שני עדים קסא (קי) (אפי' לת נבעלה) הרשם והריב"ם והרי"טצת
וג"י סימן תק"ח) תצא מזה ומזה וצריב"ג טז משניהם ואין לה
כתוב משניה' קסב (קיא) (אפי' בחזירה הרשבון (הגהו שפסי) ולא
פרות שאכלו מנכסי מלוג שלה אעפ"י שאינם חייבי בפרקונה
ודוקא שאכל השני קוד שבא הראשון קסג (קיב) אבל מה
שאכל אחר שבא הראשון צריך להחזיר (קיג) קסד ואינו
חייב ליתן הבלאו' מנכסי צאן ברזל שלה והוא שבלו לגמרי
אבל מה שיש מהם בעין נוטלתו ואם נטלה מזה או מזה
(קיד) כתוב או פירות צריך להחזיר ורוק שנטל ל"מהשני אחר
שבא הראשון אבל אם נטלה ממנו (קטו) קוד שבא הראשון
אינה צריכה להחזיר קסה (קטז) ושניהם אינם מטמאי' לה
אם הם כהנים ואינם זבאים במציאתה ובמעשר ירי'ה
ובהפרת נדריה ובפסולה מהכהונה ומהתרומ ומהמעש אם
היא בת לוי (אפי' בעלה הרשבון יולדה תם מתה (ג' והמ') מרתו
אחיו של זה ואחיו של זה קסו (קיז) חולצין ולא מייבמין
והול מהשני הוא ממזר מה תור קסז (קיח) אם הוליד
ער שלא גירש הראשון אבל אם לא הוליד ולא אחר שמת
ראשון או גירש (קיט) אין הולד משני אלא ממזר מדרבנן :

קכ ואם

קם וי"ח דלהינה נחמנת כן הוא גירס' הר"ן בהמב"ם כמ"ש בחסו' שהבי'
הב"י נסתע מזה דים חילוק בין תיקו לבין תרי לשונות כי כאן לית לן תרי
לשונות בס"ם אם דבר דומה למלחמה ולהרמב"ם הינה נחמנת מטעם דחלת
ובחיקו ס"ל לת חמי ומזה יש להביא ראיה גם בפלוגתת הפוסקי'ם להחמיר

מיהו י"ל לכאן בדבר ע"פ דין הורה ליכא היתר כזהיה לומרת מת בעלי אלא ת"ח הקילו בעגונה לבן בחרי ליסב' או בפלוגתת הפוסקים יש להחזיר אבל בנטב' בתי עב"ם לת בפלוגי' בתי כאן ואפי' בתי מדאורי' מותר' וחכמי' התמירו י"ל בפלוגי' להקל ומי שנתרך ונעק' תשתו ותומר' רתו בעלי שנתרך נחמנת ותוקת דליכ' דוס דב' שמור' שהי' בסס עוד תת אבל תם נשתי יד ותנו מכירי' שאין זה מתיש שנתרך תע"ג דתמר' בעלי נתרך תינה נחמנת על"ל רי"ו נחיב כ"ג ת"ג בסס הרמ"ה ובלמד מס"ם יומו' דיש קט"ו ועיין סעי' ל"ב מבוח' תע"ג דזה נפל לתיש והעלוהו רגל תם לית בהגל ס"מ תמרי' זה החיש שנפל לתיש עלה ותלך לדרכו ורגל זה הוח מתיש תחר וכתן ל"ל הת דלת חייסינן שמת תדם תחר הי' כאן ונשתך מסוס דהיח לעקה בעלי נשתך לכן לת חייסינן תלת היפך תמוך' דהיה בס תיש תחר : קסא תפי' לת נבעלה כלומר דנכנסה לחופה ועדיין לת נבעלה ה"ה תם נתייחדה תחר הקידושין כמ"ש ס"ס : קסב תפילו החזירה הרשבון מפור' סם תפילו החזיר תחר הגט של הסני וכן תם החזיר הסני תחר הגט של הרשבון תסורה לסניסם : קסג תבל מה שתכל תחר שנשתת לסני : הוח כחים נכרי מסמ"כ מרשבון תין מוליחין מה שתכל תחר שנשתת לסני : קסד ואינו חייב ליתן הבלאות דרך כלל דינה כחשה זוכחה כמ"ש בסיתן קט"ו וע"ש ובל מה שזייך לה תפילו לקחה בעדים תין מוליחין ממנה וכל שהפסידה לת מהני תפיסה תפילו שלת בעדים ועיין בנ"י ולדעת רש"י תין לה תפילו בלאות הקיימים וכ"פ בס"ג והמחבר פוסק כרוב הפוסקי' כמ"ש בנ"י :
קבה ובניהם חינם מטמאי' דתין כהן מטמא לחתו פסולה והיח פסולה לו ועיין מ"ש בזה : קסו חולצין ולת מייבמין תחיו של הרשבון תולץ מדאורי' ותחיו של הסני חולץ מדרבנן ותסור לו לייב' לותה ירוס למי : קסז תם הולידו ה"ה תם נחעברה ועיין סימן ד' סס כתבתי דינים תלו נתחלקו לחרבעה דינים ובת"מ הביח תסו' דלב"ח תחזה שנתפ' בעוד הולד שהולידה מפועל מחר גרושי הרשבון תינו ממזר ול"ד לנסתת בעשות בסס תסוס קנים הוח לחבל מזל גירושי הרשבון בדלון לת שייך קנס : קסח תינו

נתיחדה תחר הקידושין כמ"ש ס"ס : קסב תפילו החזירה הרשבון מפור' סם תפילו החזיר תחר הגט של הסני וכן תם החזיר הסני תחר הגט של הרשבון תסורה לסניסם : קסג תבל מה שתכל תחר שנשתת לסני : הוח כחים נכרי מסמ"כ מרשבון תין מוליחין מה שתכל תחר שנשתת לסני : קסד ואינו חייב ליתן הבלאות דרך כלל דינה כחשה זוכחה כמ"ש בסיתן קט"ו וע"ש ובל מה שזייך לה תפילו לקחה בעדים תין מוליחין ממנה וכל שהפסידה לת מהני תפיסה תפילו שלת בעדים ועיין בנ"י ולדעת רש"י תין לה תפילו בלאות הקיימים וכ"פ בס"ג והמחבר פוסק כרוב הפוסקי' כמ"ש בנ"י :
קבה ובניהם חינם מטמאי' דתין כהן מטמא לחתו פסולה והיח פסולה לו ועיין מ"ש בזה : קסו חולצין ולת מייבמין תחיו של הרשבון תולץ מדאורי' ותחיו של הסני חולץ מדרבנן ותסור לו לייב' לותה ירוס למי : קסז תם הולידו ה"ה תם נחעברה ועיין סימן ד' סס כתבתי דינים תלו נתחלקו לחרבעה דינים ובת"מ הביח תסו' דלב"ח תחזה שנתפ' בעוד הולד שהולידה מפועל מחר גרושי הרשבון תינו ממזר ול"ד לנסתת בעשות בסס תסוס קנים הוח לחבל מזל גירושי הרשבון בדלון לת שייך קנס : קסח תינו

קסח הינו ממזר וי"ח שהוא ממזר מדרבנן בח"מ הקצה מח"ס בסעיף לפני זה הולד מבני אחר שמת הראשון הוא ממזר מדרבנן ואיסתמע מיניה דברי הרמ"ס פ' האשה רבה שכתב בסמ"ג בסי' ר"ח היכא דאי הבעל קנסו ומי הבני הולד ממנו ממזר לא לאחר מיתת הבעל אלא גירשה אבל היכא דמת הבעל בח"י כיון דלא שייך קנס לגבי הבעל לא קנסוה ומי לגבי הבני : **קסט** וי"ח שהוא ממזר מדרבנן ול"ד למ"ש ס"ס ט"ו בשתה אחותה אין הולד ממזר דשם אחר אחר מיתת אחותה ליכא לאיכור כלל : **קע** אלא מקדשה הכלל הוא בשאשתה דעבדה איסור לקנסוה לאשורה לראשון הרי"ף מבו' קנס לבד ולהרמ"ס לאו משום קנס לבד אלא מחמת קנס היינו שאמרו גירשה הראשון ונשא' לבני אבל בקדושין אלא עבדה איסור לא קנסה ולא היינו שאמרו

(קך) ואם בא עליה (הראשון) קודם שיגרש השני הרי ולד שיוליד ממנה ממזר מדברי הם :

נז אמרו לה מת בעלך ונשא ואח"כ אמרו לה קיים היה ומת ולד שהוליד קודר שמת ממזר מן התורה ושהוליד אח"כ **קסח** אינו ממזר **קסט** (קכא) וי"א ש"ה ממזר מדרבנן : **נח** אם לא נשאת לשני קע (קכב) אא"נ תקדשתי לבר ובא בעלה אינה צריכה גט מהשני ומותרת לחזור לראשון וכן מותרת לשני אם מת הראשון או גירשה : הגה אבל אם שתקדשה **קעא** ונעתה ובני השלח נתקדשה ובשתה לאחר הלח מזה ומזה וכל הדרכים הנ"ל בה אבל אכוסה להנשא **קעב** או שהורו לה ג' דעתות ונשתה על פיהם הוי כתוסה ומותרת לבעלה הראשון . (תשובת רשב"ם חלק קפ"ט הובאה בב"י : יח קדושין

בני שמואל

אמר המחבר בזאר לחיתי הרב הגדול בעל המחבר הלקח מחוקק אסף כל ההשובות הנוגעים לסימן זה והדפים חותם כמוך לסי' זה . תמרתי טוב לי לילך בעקבותיו . ותספתי ג"כ החשו' בקילור וקלח השובות חזר השמיט הרב ח"מ * ותספתי ג"כ וחבדתי חותם כמוך לסימן זה :

הלקח מחוקק

ליזה הקונטרס יקרא בסי ח"מ ח"ו הרב המחבר ז"ל קונטרס העגונו' חזר העלה בחלוקתו המחבר ז"ל מתוך תשובו' גדולי החלרוני' חזר לח הועתקו והובאו בריבים בהבור הגדול ב"י ובחבור דרכי משה ועולים למספר שבן דינים בחזר יחבארו לפניך תו"ה :

קיצור פסקי השובת הרב בן לב חלק א' ובו מ"ה דינים

סימן א א הרשב"ח והר"ן ס"ל דהיכא דאין יודע למי מתי הועל' מן היס חלינן להחמיר * והרח"ש כתב בפסקיו סי' ל"ט . כ"ש בשלח ידעו מתי הועלה כמו בנ"ד שבודאי חנו חולין לומר ש' בתה הועלה ומי יקל ראשו בדבר של עבודה נגד הפוסקים האלריכים החלה ועיין לקמן סעיף ל"ב : ב שם לדעת הרמ"ס בפסקיו . והרב בעל העבודים , בעד אחת השביע'לריך סימני' ולאלחר ובעד אלת רחה השביעה חס הגוף שלם מ"ל לא סימנים ולא לאלחר אבל חס אין גופו שלם אף בלוף פניס עם החוטם לריך סימני' חו לאלחר אבל הרשב"ח והר"ן והריטב"ח לא הזכירו מעולם סימנים ולא חילקו בין חותם שרחו השביעה ובין חותם שלא רחו השביעה ולא בין כשהגוף שלם ובין ים בלא בלוף פניס עם החוטם שלא בכל גווני קאמרי שלריך לחזיוהו בשעתא ומ"ל סימנים כלל ועיין לקמן סעיף ל"ג : ג שם לדעת הפוסלים המחמירין דוקא בעד הרחזון אבל מפי עד חלינן להקל ולאמרינן דעד הרחזון נתברר לן דשחותו שעה פלטו היס ועיין לקמן . סעיף ל"ח סעיף מ' וסעיף רע"ט ל"פ רפ"ח : ד שם הריב"ש דס"ל דעכו"ס מפי עכו"ס לא סהימנן ח"ח לענלמא לא מסוס דחיישינן דילמא העכו"ס ברחזון לא סיפר בחל"ת בלא מסוס דחל"ת חידוש הוא והנו דלא לוסיף עליה וב"ש שלא עמדו דברי הריב"ש שהרי הר"ן ומהרי"ק סי' ל' . כתבו דעכו"ס מפי עכו"ס נחמן להחיר האשה וכך הוא המנהג לפסוק כמותם :

סימן ב ה מהר"ם ומהרי"ק ס"ל לעלם שהקדושים הוליחו קול בכל המקומות ומחפשין לדעת חס פלוני חי חו מת כל שלא שלחו לעכו"ס המעיד מקרי ספיר חל"ת וכן דעת רב"ח שהיה בימי הר"ן מ"מ נרחה לכחור' שלין להם רחייה מן הגמר' לפי פי' רש"י : ו שם חס רחה עכו"ס יהודי הולך לחריש ואמר לו מפני מה אתה בח לחרוש ולעדר, חס פלוני חי חו מת חלא לך שהוא מת לא הוי חל"ת חיני' דלעניין שבועות העדות לא הוי כשואל ושוכר שחני עדות שנזרלת הכחוב הוא עד שישמעו מפי השובע : ז שם יהודים ששלחו לעכו"ס חת חמת שנחפסו ספיניו, חליסטי', והחרגו והשיבו העכו"ס חת שבאו ליסטי' על ספיני' לחחת והיו עמה, שלזה יהודים והג' יהודים שהרגו חמת חמת חין ספק הנה ים פניס לום' דהוי חל"ת והוא כ"ש מהן דמהר"ם דהחס ה"ה יודע העכו"ס המעיד שהיו מחפשין חותו הקדושי' ואפ"ה החזיב חל"ת וכ"ש בל"ד שחין חנו יודעין חס ידעו העכו"ס שמחפשין לדעת מחותן היהודים שיהודי לא שאל שלא על הספינות סחס חס הוא חמת שנחפסו מליסטים והרגו חמת חמת חין ספק הנה ים פניס לום שחפשי' לדעת שמועו, חו בחולי היה לו פקדון ביד ח' חסס ורחה נמי פניס לומר לגרע מנדון

סימן ג יח נתפשט מהגמ להקל כדעת הריב"ם דעבו"ס התומר פלוני מה שהניח תומר בקשר דבריס לפניו אף לחבירו סגי ובלא כדע' הר"ן בחשר דחיית הריב"ם כולם ונכוחים למדין ויבריס למולחי דעת : יט שם אם העבו"ס שומע יהודים מסבריס ומסתפקים בניהם בשיחת פלוני ובא העבו"ס וסיפר להם מל"ת שמת תוכו פלוני דעתם אד מדעותיה דלא מיקרי מל"ת והריב"ם חולק עליו ואפשר דכ"ע מודו דזה דהוי מל"ת ופלוגתייהו בענין אחר : כ שם כשם דבניה דפוסקים הוי התחלה ה"ה בניה דיהודי הבניה לפני העבו"ס שיודע עדות מן הנעדר הוי כאלו שאל לעבו"ס : כא שם יהודי א' דיבר עם העבו"ס א' בענין הנעדר אם הוא חי או מת ובא עבו"ס אחר ושאל לאותם בתא אחם מדברים והריב"ם אינו מדבריס מן הנעדר אם הוא חי או מת והעיד העבו"ס א' אחם אומרים שהוא חי הלא לפי דבריהי כך וכך ומספר כל הענין איך נעשה המעשה שמת ים להאחיר ולומר דאין זה מל"ת כי דברי העבו"ס שאמר אנו מדברי' מפלוני אם הוא חי או מת הוי בענין שאלה והעידה והתחלה אף אם לא היה יהודי בשוחו מעמד ואף שלא זה אינו שאלה ממש מ"מ הסוגת העבו"ס אינו מל"ת ממש ולפי' להחמיר ועיין לקמן סימן כ"ד :

סימן ד כב דעת הרמ"ם בהשגה בעד שהסכיר שמו ושם אביו של הנעדר אם הוא חי או מת אלא הסכיר שם עירו והוקא שלא הוחזק שם י' מה שלא חזק עירו ולא חזר לשלו מפיס על מי מעי' ועיין לקמן סעיף קכ"ו : כג שם פרמ"ם בהשגה בחילת וכן דעת קלת הפוסקי' דלא כוי בשמו ושם אביו לאחר שלא הלטרפות סימן אחר דודאי חיכא עוצת שמותיהן ושם אביהם שוים ולפעמים אין דלוי לסמוך על שמו ושם אביו לגד כי אם בהלטרפות עוד סימן אחר :

סימן ה כד הרשב"ם והר"ן והריטב"א נעוי להחמיר כשנמלא הרוב ומכירין לוחו ולא נודע שם הוא חוך ג' ימים ומהר"ם נשה אחר שנדרש ר"ת להקל וכן דעת הרא"ש והטור והלם ונחה (ועיין לקמן סעיף ו') : כה שם כשים מחלוקת בעיון דלוי להחמי' ללא מקילין אלא בעדים דלחמין אפי' שמה' אבל בעוף העדות מחמירין ועיין לקמן סי' ק"ל : כו שם דעת ת"ה לחוש לדעת רבינו שמחה וז"ל נתן דאין מל"ת נאמן אלא כשאומר נהרג או מת ולא כריך ט"ע אבל מלאחי פלוני עם סימני הרוג דאיכא למ"ד דלמת אחר הוא ולריך ט"ע וע"ע דמל"ת אין דאוי לסמוך עליו דבשלמא יסרש שהכוין להעיד איכא למימר נתן דו ט"ע בכוונה ודעת מהרי"ט להקל והבי' דאיה מל"ז הגדול בשם ר' מנחם וד' קלונימוס שאם עבו"ס מעיד מל"ת שאוחו שלף על המים והכירוהו בט"ע כ"ל להחי' אחתו ואין לפקפק בדבר : כז שם דאוי להקל באלו הספיקות הן בספק ג' ימים הן במל"ת אם דים לו ט"ע :

כח שם עבו"ס שבא להעיד א' ומתאוון ואומר אוי לו לפלוני שנהרג אע"ג דמסתמא מתאוון על פלוני ממקום זה מ"מ יש להחמיר דאולי מתאוון ג"כ על אים אחר שאביר אוחו והוצא העבו"ס שזה נהרג היה ניכר אצל היהודי כמו שהיה ניכר אללו ולא דמי למאן דיכא גר חוילו * יבמות דף קל"ו ע"ב * דהתם מספר לבני ביתו (ועיין לקמן סימן מ"ו קס"ט רע"ו) :

סימן ו כט דעת הת"ה אלא מלריך הרמב"ם לומר בבואי מל"ת קבריתו אלא דוקא כשאין מזכיר שם המת (ועיין לקמן סעיף ל"ח) : ל שם כבר פשט המנהג להקל כדעת ר"ת אלא נודע שם הוא חוך ג' ימים ועיין לקמן (סי' קע"ו וסי' קע"ו) :

לא שם בעד אפי עד כ"ע מודו דאין להקל שזה שהגיד לו נתנבר לו שהיה חוך ג' ימים והוי כעין ס"ם דילמא העד האחרון נתנבר לו ואף אם לא נתנבר לו שמא האמת הוא חוך ג' ימים :

סימן ז לב ים להסתפק הא דאמרינן אין מעידין על הזמות אם רוצם מקו' הזמות מעידין אף לא אי ים לדמות לנקב בלב החידה אלא מהני אף לנקב בלב אות פלוני דמהני (ועיין לקמן בסעיף ל"ח)

לג שם אין להקל מטעם לירוף סימני הגוף עם סימני הבלים : לד שם אלא שיקול הדעת היה ראוי לנרף שני סימני הגוף יחד אע"פ שכל אחד בפני עלמו לא הוי מוכיח אבל במעשה אין לסמוך : לה שם יש לנמנם אם נאמר מאחר שנמנם ושחפקו אי סימנין דאוריי'א או דבנן פשיטא לזה עוד ספק אם סימן זה הוי סימן מוכיח אם נאמר להקל מטעם ס"ם או נאמר העמד אמה בחזקת א"א ע"כ אין להקל :

סימן ח לו א' שאל לשני עבו"ס שבא מאחד מהמקום א' היש שם יהודים במקום פלוני שהייתי שמה והשיב יש שני יהודי' ממקום פלוני וכבר בא עד עבו"ס אל"ת על שני יהודים ממקום פלוני ואלו נחסרו רק שני יהודים יש מקום לומר שאין העבו"ס המעיד על שם חיים נאמן נגד העבו"ס שהעיד שהם מתי' מפני שזה אינו נקרא אל"ת מאחר שעשוה אם יש יהודים מקום לומר דלהומרא אפשר לומר דהוי אל"ת ומ"מ אם שאלוהו שהם יש שם שנוים : לז שם אם יש לקיים דברי שניהם שנון דאפשר בתחילה היו שנוים ואח"כ אחא פשיטא דמקיים דברי שניהם : לח שם עבו"ס אל"ת שמת פלוני ואח"כ אל"ת שחי יש להסתפק חדא מחלת אף שנאמר שהעבו"ס אל"ת אחד דבריו קיימים ואין יכול להכחיש אח"כ אפילו שעדיין לא הועדו דבריו שב"ד להחיר החשה אף התירוהו אף דוקא כשהלך השומע אפילו והעיד שב"ד הוא שאינו יכול להחזיר בו אף שעדיין לא התירוהו אף דוקא לאחר

שהיחר אין יכול להחזיר שכל אם דבריו מאחדוני' הוא שא"י להכחי"ם שא"י דבריו הראשונים שהי' בא"ל"ת : לט שם אפי' לאחן דמיקל בשמו ושם אביו לחוד בלא שם עירו מ"מ אם שני אנשים שהסרו ממקום פלוני לחוכן ושמעון ובא ל' והעיד לחוכן ושמעון מתו ח"ו ושאלו הם אע"פ שיש לחלוק שני שמות שם אביהם ושם אביו וכי מפני שאנו מאמין נעשה מעשה ועוד דראוי להחמיר כשעת המחמירים בשמו ושם אביו לחוד :

סימן ט מ הא דק"ל דיש להקל בעד אפי עד ואנו חומרי' שנודעו הראשון ידע שפיר שמת היינו דבריס שאין דרך העד לספר בגון אם ראה מיד שפלטו הים או אם היה ג' ופו שלש או אנשים או אם נהפך הים או אם היה הראשון עבו"ס דאולי סיפר דרך ההפלחו או ע"י שאלה אבל בקבריהו אם אינם בעד הראשון קבדו היה חומר זה לעד השני אך יש להקל דאף דלא קבדו מ"מ חמרי' הזיו מחקום למקום דהוי כמו קבדו וע"כ לא חש לספר זה הפרט כשפיפר לעד השני ומאחר דדוב הפוסקים לא בעו קבריהו ים לסמוך על זה ועיין לקמן (סעיף מ"ח וסעיף רכ"ג) : מא שם אם עבו"ס א' אחד סיפר בתחלה אל"ת ואח"כ סיפר לאחר ע"י שאלה מהני אבל להיפך לא מהני :

דף פא מב עבו"ס חומר ליהודי שנחפכסן בניהו אינו רואה שאלך ממני בחלו' לילה בן ימצעון דך אנשי דמים ויגיע לך מק כמו שאירע לפלוני מק כשהרגו לפלוני שילא מביתו ג"כ בלילה מילחא דפשיטא הוי דלא הוי אל"ת ודמיא ממש להא דאמר קטול אסכסתא אבל אם לא פי' שמת יקרנו מק כמו שאירע מק דק אמר אחם אל אלא מביאי שלא חמות בדרך שמת פלוני יש פנים לכאן ולכאן ואין להקל ואח"ב פי' ט"ו בחד שהוא שילך ילו מן הדין והוחדה החשה ע"י שאר חכמי הדור :

מג שם עבו"ס שהוא בחפיסה מחמת יהודי הנהרג והודה בלא עיניו שהוא הרגו יש לחוש שמא מחמת יכוחין הודה ולא במהרי"ק (ועיין לקמן סי' קל"ו וקל"ו וקפ"ט סי"ז)

דף קלט מד קול ילא על אים אחד מפורסם שנהרג והלך אחיו ויהודי אחד לחקור אחר הריגתו וכשנו בעבו"ס א' אחד ואח"כ יהודי לעב"ם שבא זה ההולך אחי הוא אחיו של פלוני הילוני והשיב העב"ם שזה מקרי אל"ת אף שאחתון על מיחתו וסיפ' אין מיחתו יש להסתפ' אם זה מקרי אל"ת או שאח שאמר זה אחיו של פלוני הוי כאלו אמר ולא שמע' שוש דבר ממית פלוני ואע"ג שיש לחלק בין אם מזכירין אחת הגי' או השת בעלמו מ"מ אין לנו להקל בעדיות החמור אלא במילה דבריר כיוצ' דאיסחל דלית בה ספיקא כלל וכמו שכתב' (הריב"ם בחשו') : מה שם מוכח בג' דהפרש גדול יש בין אמרו דאחת כלו' שנהרג בעלה אלא הוי אל"ת ובין אם אמר מי מאנשי ביתו של פלוני ישמע ממני שמת פלוני זה נקרא אל"ת :

חלק שני בתשובת מהר"י ב"ל

סימן יב מו ישראל ועבו"ס שהלכו בדרך ובא העבו"ס ואמר אבל על יהודי שהי' עמי בדרך שמת וקבריתיו והניחו אבתד כתב הרא"ם ואין לנו חוסנין שמא אוחו היהודי שהלך עמו נתרח מעמנו ונחלו' עמו יהודי אחר ועל אוחו היהודי אמר שמת וקבריו ואע"ג דלכאור' הרמב"ם פליג על הרא"ם ומלריך שיאמר העבו"ס אים שילא עמי מכאן מת מאחר שאחרונו' הניחו דעת הרא"ם לפסק הלכ' אלא הזכירו דעת הרמב"ם נרא' דים לפסו' (בהגרא"ם) : מז שם הרמב"ם מלריך בעבו"ס שאין מזכיר שם היהודי שיאמר קבריתיו ואין לחוש לדבריו מאחר דכל הפוסקים חולקים עליו אלא מלריכין קבריתיו שא' דוקא בזמים ומלחמה ושוס פוסק לא הזכיר חילוק זה אין הזכיר העבו"ס שמו אף לא וכל כי האי לריך לאוחויעי : מח שם בעד אפי עד אף אמרינן מ"מ אין להחיר בזה בלא קבריתיו שא' דוקא בדאיכא חרתי לטיבוחא חדא דלהוי עד אפי עד וגם שבעד הא' יהיה עבו"ס מל"ת לפי שבאנו הג"ה מיימו"ן דבעבו"ס מל"ת לא חיישינן דאמר בדמי אבל בחדא לטיבוחא אין להחיר • ועיין לקמן סעיף רכ"ג : מט שם קי"ל כהרא"ם שבאנו דיכא דכל גופו שלם מעידין עליו אפי' לאחר כמה ימים וגראה לעיניים שמכירין אדם מת בע"ע אחר כמה ימים ומ"ם היכא שאנו מסופקים אם הוא חוך ג' או לאחר ג' : נ שם ג' העיד שנאבל כל בשרו ואחד העיד שהכירו בגורלות ים לקיים דברי שניהם ואומר שזה רואה בהוחה גופו קיים והשני רואה אח"כ בשאבל בשרו (וה פשוט) : נא שם בא לפנינו עד אחד שאומר שמעו מפי עד אחר במקום פלוני שמעו מעבו"ס שנהרג כלו' אפשר לומר להחמיר ולא שרינן לאפוחו עד שנדע מפי הראשון שהי' העבו"ס אל"ת כיון דאיפשר למיקם עליה דמילחא ה"ל כמאן דאיתא כאן דמיליה :

נב שם אם נתקבל העדות בב"ד אין צולקין אחרי ב"ד ומסתמא הב"ד שאלו אם היה העבו"ס אל"ת או לא :

סימן יג נג אין להקל בעגון מטע' ס"ס דשמא דוכחי אסכחן ס"ם להחמיר • עיין ס"ק ע"ו ס"ק בשם חשו"ת :

סימן יד נד למעש' אין להקל בהכריחו דהריב"ם כתב בהדי' דלא מהני הכריחו וכן נמי אין לחלק בין רואה הטביעה ללא רואה ובחרוויהו בעינן קבריחו •

סימן טו נה עבו"ס שבא ואומר בית לורי שהרגו היכן הוא בית שמא אחיו היכן הוא ושאלו אוחו למה לך והשיב מ כני שאמר לי אים פחי ת' שרואה גוף פורי הרוג והנה יש להסתפ' אף שהזכיר העבו"ס

העכו"ס הזני שמו ומס עירו מ"מ הערלות לא יאמר לו רק זרע, גוף מורי הרוג וכמ' מורי חיכת בעול' תו נאמ' דים להקל בעכו"ס מפי עכו"ס כמו שמקילין במל"ת תו דים לחלק: נו שם עוד יאמר היעכו"ס פסר שהיה סיבה להניח מורי בידו וכן אחר דברי זריז' וה"כ יש קום לומר שהכוונה להרע לישראל הרוצח ואין עדותו עדו' כל שיש לומר שהוא מעיד לסיבה זו וכיוצא בה:

חלק שלישי משאלות מהר"י ב"ל

סימן פט נז תשה ת' אמרה לעד ת' הידעת דבר מפלו' הנאב' שאל' לומר שהיה בודאי ובשעת העדות הזיב העד תוכו הדים להכל ותשתו עגול' והזיב העד תוכו הדים להכל והלך עמה' ושמעתי שאב' שהם הרגוהו בודאי ת' זה לומ' שהרג והזי' לה נתחב' ואין לספק כלל ויש להסתפ' בשלי דקאמר שהרג בודאי וכן מלי דקאמר שמעתי שאמרה שהם הרגוהו בודאי ואין לספ' כלל הם דברי הפוסקי' חלין נרא' דשאומן דעתא מסתברו: נח שם גם יש לספק במה שאמר ששמע מפלוני שהרג לולי קול בעלמא שמע מפי הבריות או נאמר ששמע מפי עד הים או תשה או עכו"ס מל"ת:

סימן צ נט בתשו' הרש"ג שני חצו' סותרו') תשובת המלוקט בן מלול דשמע דסגי בשמו ושם חבירו (ובחצו' דר' אשר בן סיני משמע דלא סגי ומעול' לא החרנו בשמו ושם חבירו וסברת הרש"ג היא סברת יחיד:

סימן קיא ס יש לחלק בין אמרו לאחת כלו' שבחצו המפרשי' דמקרי מתכוון להעיד ובין אמן לא כ' כי חיוהי דשמיד לאחר נאמני ניחו ואם נח לבני ודבר של האשה יש להחתיר כשו אמרו לאחר כלו':

סימן ב סא עכו"ס שבח של קהל ת' ואמר חזעו יהודי שמת כלו' וכך וכך היה המעש' יש להסתפ' אם הוי כמו שבח לג"ד ואין מסיחין אחזה: סב שם אין לחוש לדברי המרדכי האלריך קבריתו בעכו"ס מל"ת שנהרג: סג שם אם בראשונה סיפר העכו"ס בזמ"ל ת' ג' דעדיין לא הוחר' ובשעד שני ואמר ששמע מן העכו"ס הזה צמהכוון להעיד בחצה זו אפ"ה מסיחין החזה ע"פ העד הראשון אבל אם בפעם השניה נתכוון העכו"ס להחיר שהוא גרע מתכוון להעיד יש להסתפק חולי נאמר שסופו הוכיח על תחילתו וכ"ש אם הפעם האחד נתכוונן להחיר ואח"כ הסיח לפי תומו ועיין בסעיף פ"ג: סד שם שני עכו"ס שהיו מהלכים ביהו הרוג ואמר ת' לחבירו ל"ל שזה ההרוג הוא פלוני היהודי והשני השני גם לי נרא' ומטן ומטרו שניהם שהוא פלוני היהודי יש להסתפק מי מקרי זה עדות בורה כיון שלא היה להם ט"ע גמור דהני בתחילה נסתפקו:

סח שם שני עדים אומרים עכו"ס הסיח לפי תומו שפלוני מת ושנו ב' עדים אחרים ת' אמר העכו"ס לא הסיח לפי תומו רק ע"י שאלה והשני אמר העכו"ס הסיח לפי תומו רק שאמר שהיה מסופק אם הוא פלו' אע"ג דשני העדים האחרוני' מכחישים זה אח זה מ"מ שניה' מכשימים דלא תנשא וה"כ הוי אחרי לגבי אחרי: סו שם אשה אחת הוחזקה ע"פ ע"א וא"כ נאו שני פסולי עדות ואמרו שזה בעלה שלא בפניה אחת זקן והאשה מכחשת אותם זה נחלקו (רש"י ור' יהוסף) לדעת רש"י כבר ילפה מחזק' ת"ש ע"פ עד הרשון וא"כ אין חלק פסולי עדות לומ' שזה בעלה היה נאמ' להכחיש כולם ולדעת ר' יהוסף שהיה מלטרפת עם העד הא' האומר אח בעלה וה"ל אחרי לגבי אחרי ונ"מ טובת שהיה פלוגתא דרש"י ור' יהוסף לפרש"י אחרי חיכת אחה עדים פסולים שמעידין שזה בעלה והאשה מכחשתן לא חלת ולפי ר' יהוסף חוקת היכת דאיכת אחרי הוא דלא חלת אבל אי אחו שפי אחרי אחרים אחר רוב דעות עוד אפשר לומר כ"מ דלדעת רש"י אין האשה בעלמא נאמנת היכת דאיכת עד שמעיד לה כמו גבי גירושין ואין יראה מהומר שנפסק אבל לדעת ר"י יש לחלק בין אית' לגירושין וגבי מיתה לא אמרי דעת על העד: סז שם י"ל שגם רש"י מודה לדברי ר' יהוסף דאח' מלטרפ' לעד והא דלא נחב רש"י השעם משו' לירוף כי האי' אינה יודעת שאת בעלה רק שיודעת שזה אחי אינה בעלה:

סימן ו סה ת' שאמר לבעל דינו שאם אחבע ממני אביעה זו ימיר דאו יש להסתפק שאם הוי כמומר אולא: סט שם מאחר דאמר"ה כאחד בשם אמר"ם * תוכן המומרים האוכרים והם טובלים ושרץ בידם והדג' הוא מאיקרי עלמם יהודים שלא כדי שיאכלו לאחרים ושיוכלו לגנוב ולעשו כל אלה אבל אוכלי חלב ושחוט' והם פסולים רק מדרבנן וכשרי לעדות אשה וה"ב זה שגיאם לב"ד שאם יביאהו בערכאות שיאמר דאנ"ב דכוותייהו ואינו רק פסול מדרבנן ועם כל זה רצוי להחמיר פאחר דאמ"ה בכאן לא מלאו לבו להקל: ע שם ואם היה אומ' בלי חנאי שילך ויאמר ופיסוהו ולא עשה מעשה היה אפשר להחתי' ולומר דהוי פסול דאוריי' ובפרט אם דבר כמה פעמים כן: עא שם קריך לעיין עכו"ס ב' ג' אם נהיה מפלו' אם הוי כהחלת סיפור כמו בכי' דפומקי' וכבר פסק הריב"ש בל פסק מל"ת להחמי': עב שם יהודי ויאשעל הלבו בתנורות' ונכנס היאשעל לכפר ואחר שע' יצא לקראתו ואח' ב' יהודים נופל מת יש להסתפ' אם ליחשב הנופל הזה מת ממש או לא וגם בדבר קטן שמו הוא מילת' דלא שכיח מאחר שלא אמר שמלאו הרוג:

סימן ח עג עד ת' העיד שמת פלוני בן פלוני מתקום פלוני ובא אחר ואח"כ הייתי במקו' כלו' ורא"י שבוי ת' ושאלי אח שמו והגיד לי שהוא פלוני בן פלוני מתקום פלוני מפחבירת שזה העד הזני הוי כעד אפי עד דהא הזני לא הכיר אותו רק שהוא הגיד לו שכך שמו וה"כ העד הזני שהוא עד אפי עד ת' להכחי' את העד הראשון שהוא עד כשר: עה שם היכת דאמר בשעת מעשה אני הוא פלוני בן פלוני מתקום פלוני על דבריו אין הדין נוטל שם דרך שיחה ובסיפור אמר אני הוא פלוני לא הוי עדו' מעליא אא בעדות אשה אפשר עיגון או אפשר חומר שהחמירה עליה בכוך: עה שם שניש מעידין על מיתת ת' רק שמכחישין זה את זה בדבר ת"ח הוי כאלו אין נימא כיון דסוף סוף אחד מהם לא הוי בעדו' אחד מאחר דהר"ן כפשוט ליה דנשא' שלא בפשוט ג"כ עדיף טפי מהחירה להשא ובעמת דמסתבר הוא שם הפוסקי' לא הוי ס"ל כווחיה כגון דא ודלי לריך לאחועי:

סימן יח עז יהודי אחד היה קונה סוסים ובאו עכו"ס והעידו שהיהודי הקונ' סוסי' כהרג ונחבדר מפי החקירה שלא הוחזקו שני יהודי קונים סוסים בשוחו הזמן וקונה לו ואחריו שאילו היה הים אחר היה נודע להם למה שהוא דרך הקונ' סוסי' לסבוב מעיר לעיר ולהכניס במקומות המיוחדים שכל שרצונו למכור סוסים יביא' שלנו בשוק שהוא מפוע בעיר שלא יתעלם מהם שם היה יהודי קונה סוסי' ועם כל זה אין זה ריחה מספק דחוסקין למיעוט דאולי בא הים אחר ומיד שבח נחבעו לו לקנות סוסים ולא הולרך להכריע כמהכ"ו אלא רלה לאסות כמנהג לסבה מהסבות וזה הוא שנהרג והוסקין למיעוט כמו שחוסקין נמי שב"ס ובדאוהו מגויד: עח שם מאחר שבעל הסוסים שמת הגיעו הדועי' שהיה מאיבדוב"ל לריך לחפש אם יש מהם יהודי אחר שלא חזר ושלא נודע מה היה לו ולא סגי אם יחפש אם יש עוד מהם יהודי לקנות סוסי' למדינו' ואח"ו דילמא יש מהם אחר לבד אחר ואח"כ נמלך והלך לקנות סוסים לוואלא"י: עט שם הרב מהרש"ם כתב בספק ת' אל ה' יהודים הנהרגים כמוך ליהושלים דוקא היכת דקאמר יש יהודי עמנו מהקום פלוני הוא דמהני חיפוש אבל אם אמר יהודי שמהקום פלו' מת לא מהני חיפוש מאחר שלא נודע ומן יליחות אומן היהודי ים לחוש שמא יש עוד אשה זה בזה שים: אבל בספק הזני אל יעמיל מקום שנעשה"ל: משמע דסגי בחומר פלוני שמהקום פלו' חק שלא זכר הומן ולפ"ז נ"ל סגי אם לא יכול אחר אחד שיחד מהבירושלמי' ל' האשה הוחת תהיה מותר' ומה שנרא' לי נכון הוא בספק הזני ואף מי שירלה להחתי בספק הרשון יכול לנרף מה שבחבו לעיל להקל בב"ד השורי' ולא לחוש לתיעוט שלין מבריעין כנ"ל:

סימן נא פ מלח ת' שהקונעט עם בעל הספינה והוליאו מהספינה ואח"ז תוך ג' חוג' ימים סיפר במל"ת שיהודי ת' היה בספינה ושהעו בעל הספינה יש לחוש דלא הוי מל"ת ואולי חומר זה לשנות בעל הספינה כדי שיעלילו עליו ודומה קנתם"ם בגמ' חוידים הוא דאפקוה לקלא:

סימן עה פא כמו בעדות בפ"נ וב"ב דאין בעינן רק שנוכרו ה"ה בעדות אשה אע"ג דבעדות ראייה עדות ה' דבעי גמיר מקבלין עדותו אם חזר בחשובה בשעת הגדה:

סימן עו פב ה' חלוקות יש בשאלה אין בהם בספק ובניים יש בהם בספק: ת' היכת דכותי המסיח ל"ת קורם שבא לב"ד אע"ג דלא נתקבל עדותו בב"ד ואח"כ בא לב"ד להעיד לא תמרינן הוכיח סופו תחלתו * ב' היכת דלא הסיח ל"ת רק בב"ד ואמר בבר הגדתי הדברים לחיזה יחיד קודם שבאתי אליכם לא מפיו ת' חיים וכל מה שאני בב"ד אין זה לפי תומו ג' היכת דבא לב"ד להחיר ואח"כ הסיח ל"ת תמרינן חיעורמי קא מערים אח"כ ואינו נאמן ובניים יש להסתפק ת' היכת דמתחלה הסיח ל"ת ואח"כ בא לב"ד ונתכוין להחיר ת' תמרי הוכיח סופו על תחילתו ב' אם מתחיל' לב"ד להעיד ולא להחיר ואח"כ הסיח ל"ת אם נאמר הוכיח תחילתו על סופו וע"ל בסעיף ס"ג:

חלק ד מתשובת מהר"י ב"ל

סימן ג פג עכו"ס שאמר שראה כגרים מחיים בשפת הים ושאל לו היהודי הכרת חיזה מהם והוא הזיב הכרתי היהודי דזה אינו מל"ת ואע"פ שבתחילה אמר העכו"ס ליהודי שהגלי"ה שלו שכובשו בה היהודים הרבה ללכת לשחלוקי"ק ונשברה הגליו"ה ונטבעה בים אפ"ה ת"ל דלא הוי התחלת סיפור וכ"ש שבדברי התוגר היה בחצו' על שחלת היהודי דבתחלה שב היהודי למה אינו קונה דגים מאת' שהם בזול והזיב העכו"ס שאין לו מעות שנטבעו בספינה שלו שהלכו בה יהודים ואח"כ אשאל לו אין נילחת והחרין דבריס קלת בסיפור אבל לא הזכיר יהודי בעת הסיפו' אלא שראה בגרים מחיים מובלבי בשפת הים ואח הוסיף יהודי לשאול אם הכיר בחותן הבגרים היזה מהם אז הזיב התוגר שהכיר ליהודי הנוכר בשאלה הנה כל דברי העכו"ס הם תשוב' לשחלות היהודי ואין בהם מל"ת וגרע מת"ל דכל שחות לעכו"ס חיה פלוני כל מה שהזיב לו העכו"ס מבלן ואילך לא הוי מל"ת ה"ה בנ"ד הכרת חיזה מהם חני שחלה ואפי שלא אמר הכרת חיזה יהודי מהם: פר שם העיד יהודי ת' שעבר על ניתוי של עכו"ס ת' מנהיג הספינה

צו סימן ענ וסימן ער וסימן עה

שלשה יהודים שילחו מירושלים עם מטעות בנדים ובאו עכו"ס והעידו שהרגו ג' יהודים שילחו מירושלים עם בגדים ולא הזכירו שמם לא כוונו המספר של ג' יהודים והזמן שילחו אותן שיחזרו וגם כוונו הסחורו' שהוליכו אין לסמוך על הסחור' לחייבין למכיר' אבל יש לסמוך על מניין החנוני' שהיו שלשם והמקו' שילחו מירושלים דוחיא דשני שהם מהלכין לכרכים ביחד : צו שם לדעת הרמב"ם לא יתכן להחיר ח"ח לעלמא אלא בא' מ' מל' תופסים או בשהיה שם המת או הנהרג ושם חבין יחוד אחד לא בעינן לא הכר שם עירו ולא הכר שם עיר הליכתו או כשהיו הנהרגים או המתים יותר מ' אע"פ שלא היה לא שמם ולא שם אבותיהם יחוד ובאבד שיהיה שם עירם ושם עיר הליכתם יחוד אז אפי' שהיה המת או נהרג ח' לבד והיה שמו וזר עירו לבד יחוד אע"פ שלא היה שם חבין ולא שם עיר הליכתו יחוד או שיחפשו העיר שילחו משם לדעת אם לא ילא משם אחד או ואע"פ שחותו המת או נהרג הוא ח' לבדו ואע"פ שלא היה לא שמו ולא שם חבין ולא שם הליכתו יחוד וא"כ נג"ל מהני חיפוש בירושלי' : צה שם יש לפרש דברי הרמב"ם דקאמר עשר אנשים שילחו ממקום פלוני למקום פלוני לתו דוקא שיזכיר שני המקומות מקו' יציאה והליכה אלא אפי' בחד מיניהו סגי וא"כ נג"ל שלא נלטרך חיפוש אפי' לדברי הרמב"ם כיון דאית בהן מנין והכר מקומם שילחו משם סגי והוי דומיא דשני אנשים שהלכו לאנטוכי' : צט שם עכו"ס שאמר קנדחיו אינו מועיל רק מחשש שמא לא מת ונפשה לו שמת כדרך הרבה אנשים המוכים מכת חרב והלולחים כעופות שהרגם והם עושים עצמם כמתים אבל אין קנדחיו מועיל מידי חשש שמא אחר הוא ושמא הוא מסקר ולא כמו שאומר דקנדחיו מורה שאמת אומר דאל"כ מהיכן ידעו הרי אפשר שה

היינו טעמא דבדעבדן תינו מועיל אלא בלימוך מה על מטתו ואח"כ זייך בדמי אבל במלחמה במה על משכבו ח"ג קברחיו ובלא מה על מטתו תינו מועיל קברחיו דחיישינן למסקנת ז' קיא שם חרי גווני בדמי תיכא חד גוונא על המיתה וחד גוונא על הגורל ומ"ם הפוסקים דטפי עדיף בלא רחה הטעיה היינו דאז ליכא גוונא דבדמי של הגר' אבל במלחמה שהחשב של בדמי הוא על המיתה דילמא לא מת מה יזיק כשהיה אלל המיתה אם אמר קברחיו וכשם קברחיו הוליא מידי ספק חי אם רחה המיתה ה"ה אם רחה ההריגה ואמר קברחיו ג"כ תין ספק בדמי דילמא הוא חי מאחר שאומר ג"כ קברחיו :

סימן קלו קיב בשעת הסכנה כשם שאין חושדין לבד ולברה כך אין חושדין לעכו"ם אפי' אמר בהדי' הזיזו את שהזהו דאי הוי עכו"ם לא הוי נאמן :

קיצור פסקי תשובת הרב הגדול בעל הבית יוסף בדף ק

סימן א קיג בדיני עכו"ם מל"ח "עכו"ם שאל ליהודי אחת הנחת פלוני חבירך שהיית הולך עמו ומה היה עליו הגי' היהודי לא ידענא מה היה לו בשביל שהלו הכבריס נאבד לא ידענא אם נהרג או מת והזיק העכו"ם בלי שהלה ודיבה אין בח אל ביתו עכו"ם ח' וח"ל שמעת מפי ג' עכו"ם שהיו מדברים ואומרי' בחוכ הרגנו את פלו' שפגענו אותו במקום פלוני והיה הולה והיה כאן מת והרגנו אותו כשנוריס אנו שיש לו ממון והשלכנו אותו בחד הנורות ונכנסנו בדמי חנם כי לא היה לו שום דבר הנה עדות זה מועיל כמו עדות דפונדקית כי החם הכביה הוי החלל כאלו דברה וכאן דבר ממש דהחזיל לדבר אנת הנח פלוני חבירך ואוד גבי פונדקית שהלו אותו אחר הכביה היה חבריהו ל"ד לא שהלו רק אמ' לא ידענא מה היה לו אם מת או נהרג : קיד שם אפי' לריב"ש דס"ל עכו"ם אל"ח מפי עכו"ם אל"ח לא מהני מודה בל"ד כיון שהעכו"ם הגיד דברי הרלחנים שהיו דואגים על שהמיתו את היהודי חנם אין לך אל"ח גדולה מזה וכיון שנודעו לנו דברי הרלחני' ואנו מכירין מדבריהם שהם אל"ח שמכינן עלייהו לד"ה :

קטז שם אע"ג דהרמב"ם מלריך בעכו"ם קברחיו ונחלקו בפי' דבריו המ"מ ונ"י . לדעת המ"מ כשזכיר שמו ח"ל קברחיו . ולדעת נ"י אף בהזכרת שמו לריך קברחיו עד שיכריז ויאמר אתן לזיכא פלו' וח"כ בל"ד לריך קברחיו את כבר כתב מהרי"ו בשחטיו ס"ם רכ"ג מסקנת דמילתא דלא נהגו העולם כלל לזאר קברחיו ומשמע מלשונו דאפי' כשאין העכו"ם מזכיר שם הרלחל לא נהגו להלריך קברחיו : קטז שם מאחר שהרלחנים הגידו שהרלחל בחד הנורות אף שלא כיסהו בעפר הוי כמו קברחיו דהלשון משמע אחר ההריגה השלכוהו הנורה ואם היה נודר בלא כך היה גומרים הריגתו וכעין שכתב הר"ן והריב"ש בתשובותיהם דטלטול והזזה הוי כמו קברחיו : קיז שם מאחר שהרולחים לא הזכירו רק שמו בלבד ומקום ההריגה ואנחנו לא ידענא שבעלה של החשה זו הלך במקום פלוני אין להחיר משום כשהזכירו שמו בלבד : קיח שם מה שהזכירו הרולחים שהיה חולה ולא היה לו ממון אין זה סי' כלל . קיט שם גמ' משמע אף שמזכירין שמו ושם אביו וגם מזכירין שהיה בן אחותו של פלוני ואפ"ה אינו מועיל בלא ידיע' שם מקום שילאו משם : קכ שם אע"פ שהם ההרוג משנה ולא נמלא לו' מיני אלא אין מוליאין מידי ספק : קכא שם מה שהחיר . הרש"ג נעובדא דמכלוף בן מלול בלא הזכרת שם עיר ח"ל לומר כן אלא כשיש עדים שהזכירו שם העיר שילא משם מכלוף בן מלול ובידוע לנו שבעלה של אשה זו ילא מאותו מקום שאומרים העדים שילא ההרוג וכן מפרש בדברי ר' יהושה שהניח מעשה זה מכלוף בן מלול וכתב שהעד העיד שהיה דר במקום פלו' וילא משם ובדרך הרגו אותו ובידוע לנו שהיה שם בעלה של זו כך ולא הוחזק מכלוף בן מלול אחר ביעור מוחרת ומסתמא בסגנון זה נשחל גם הרש"ג מאח שמעשה כך היה : קכב שם אע"פ שהעכו"ם שב ליהודי אנת הנחת לפלו' חבירך וידוע לנו שלא היה אחר רק בעלה של אשה הענוה מ"מ כיון שהרולחים לא הגידו שהיו חבירו של פלוני ולא הזכירו שם עירו חיישינן שמא אין אחר הרגו רק שהמגיד אפי הרולחים טעה וסבר שעל פלוני חבירו הם אומרים מאחר שאמר שמו כשמו אבל באמת אין אחר היה ולא חבירו :

סימן ב קכג מדיני אל"ח בדף ק"ח ע"ב :

תשובת רב א' שמו מהור"ר יעקב בב"ר שמואל

כיון שהיהודי הודיע תחלה להעכו"ם שהרג פלוני ואח"כ הזיק לו העכו"ם שאמת כן הוא שכך הגיד לו עכ"פ אין שלא התחיל העכו"ם להסית מעלמו תחלה עד שישמע תחלה מפי היהודי אין זה מסל"ת : קכד שם מי שיש לו רושם בריאתו כעין תחיכה הוי סי' מובהק לכל שינוי בגוף הוי סימן מובהק וס' זה עדיף מנבדוקים שעל החוטם : קכה שם עכו"ם שהחל ליהודים במה שאתם מדברים והזיק היהודי אתו מדברים אין יהודי אחר שהרג והזיק להם העכו"ם אל"ח אין שהיהודי הודיע שלא בלימוך מה על מטתו ואח"כ הזיק לו העכו"ם שאתם כן הוא שכך הגיד לו עכ"פ אין שלא התחיל העכו"ם להסית מעלמו תחלה עד שישמע תחלה מפי היהודי אין זה אל"ח : קכד שם מי שיש לו רושם בריאתו כעין תחיכה הוי סי' מובהק לכל שינוי בגוף הוי סימן מובהק וס' זה עדיף מנבדוקים שעל החוטם : קכה שם עכו"ם שהחל ליהודים במה שאתם מדברים והזיק היהודי אתו מדברים אין יהודי אחר שהרג והזיק להם העכו"ם אל"ח אין שהיהודי הודיע שלא בלימוך מה על מטתו ואח"כ הזיק לו העכו"ם שאתם כן הוא שכך הגיד לו עכ"פ אין שלא התחיל העכו"ם להסית מעלמו תחלה עד שישמע תחלה מפי היהודי אין זה מסל"ת : קכד שם מי שיש לו רושם בריאתו כעין תחיכה הוי סי' מובהק לכל שינוי בגוף הוי סימן מובהק וס' זה עדיף מנבדוקים שעל החוטם : קכה שם עכו"ם שהחל ליהודים במה שאתם מדברים והזיק היהודי אתו מדברים אין יהודי אחר

סימן ג מתשובת הרב ב"י

קמא שם מ"ם למעלה סי' קכ"ו שמ"ם הריב"ש היינו קטס שידע דעת הר"ן רבו שלא ידע הר"ן רבו הדר ביה ולא הורה שיעשה מעשה על ידו להחיר וכן נהלנו בזה כל גדולי הדורות : קכו שם נהי דלא ק"ל כהר"ן שלריך שהעכו"ם יאמר הקטמת דבריס אבל במת פלוני לחוד לא סגי מכוס שכבר נהלנו עליו הרבה פוסקים ומחירין במת לחודיה אבל נקוט מיהא דכשהעכו"ם נשא על כוס נהרג לא מקרי אל"ח : קכח שם עכו"ם מוכל בכפר אחד שמע שנהרגו יהודים ע"י החמרים שלהם וחפס את החמרי' והכה אותם והודו על ככה וסיפר את"כ המוכל הענין ליהודים אחריס אף שהוא אל"ח מאחר שהוא מוכל אינו נאמן שאנו אומרי' דרך החפלרות אמר כן ואע"ג דאיכא לאחלוקי דזקא כשהם אומרים שהרגוהו בדיעים שהכיעה ובמשמע מפי' רש"י מ"ק ד' נמי י"ל דהחפלרות להם שחפסו החמרים והוליאו הדב לאורה שהודו החמרי' שהרגו יהודים : קכט שם מאחר דאיכא עדים גדולי הדור דהיינו ר"י מטראנ"ו וריב"ש ומהרי"ק והרא"ש כתבו להדי' דלריך להזכיר שמו ושם אביו ושם עירו מי הוא שיקל דאמרו בדבר ערוה נגד המלכי' התידירי' השא בפרט בהיותם בחרחי והלכה בכחרחי מאביי ורבא ואילך וכ"ש בהיות הרא"ש בגיניה והוא אחרון מכולם ובכלכל בזה מאוד וקרני רא"ש קרניו ועיין סי' ס"ד : קל שם כל היכא דאיכא חרי ליכא בעדות אחד שהוא חלוקין להחמיר וכן היכא דאיכא פלוגתא דרבוות' לריך לחוש להחמיר בחיכור ערוה : קלא שם אם שלח קול במקו' ג' נחחל' שפלו' נהרג ואח"כ באו יהודים מאותו מקום ואמרו בפני הרבה אנשים שפלוני נהרג יש לחוש דמחמ' הקול אמרו כן דלאו כ"ע בינו גמירי וכן אם כח' ג' לחבירו דע שפלו' נהרג יש לחוש דמחמ' הקול כתב כן וכמ"ש הרב מהרא"י על הקול שילא על ג' שנשבע ואין לחלק בין קול שמיעה לקול של הריגה ועיין לקמן סימן קמ"ו : קלב שם כל עד מפי עד ואיכא גמגום בדבר לריך לחקור העד הראשון כדי להוליא מחשב הגמגום כדי שלא יהיה שום לד בדדמי : קלג שם עכו"ם שאל ליהודי למה לא בא פלוני ש הילך והזיק היהודי הלא יודעת כי היהודי פחדנים הם והזיק העכו"ם ונודאי יש לכם להחפחד כי גם מקרוב נהרג פלוני וסיפר העכו"ם הענין זה נקבל אל"ח גמור ואין זה השוגח שאלה ראשונה העכו"ם הוי השוש הראשון למה לא בא פלוני : קלה שם מ"ב הרא"ש דהיכא דהזכיר חלוייהו מקום הילילה ומקום ההליכ' לא בעינן חיפוש ובדליכ' שלא חד מינייהו בעינן חיפוש הוא דוחק גדול דמ"ל דלא בעינן חיפוש ואם תימא בדבריו היה לו להוסיפתא להזכיר דבלא חיפוש סגי לפעמים וגם הרמב"ם לא היה סותם הדברים ע"כ נראה לעולם בעי חיפוש : קלה שם כי היכא דאיכא למימר בגמ' דלא חיישינן לילמא לאחרמי שמא כשמא ועדיס כעדים ה"נ לא חיישינן דילמא חיפ ח' יש שילא ממקום פלוני ורב נמקו' פלוני ויש לו לחוש שמא יודע עדות על מיחת חיזה יהודי הנהרג : קלו שם מה שכתב הרמב"ם שכל עכו"ם הזוש שלא הזכיר שם היהודי לריך לומר קברחיו וכבר כתב הרשב"ח והר"ן דאין להקל בחיכור ח"ח נגד הרי"ף והרמב"ם מ"מ כבר כתב מהרי"ו בשחטיו דמסקנת דמילתא שלא נהגו העם לומר קברחיו וכן נהגו פה שלוניק עיר ואם בישראל עיר גדולה של חכמים מנהג קדמונינו ומנהג מבטל הלכה בפרט במקו' עיגון דאיכא : קלז שם דבר שבשוש המנהג להקל אין ראוי ל החמיר להוליא לעז על הנשים שבבר נשאו : קלה שם מאחר שהזכיר העכו"ם שם להקרוג אחות במקום פלוני הוי כאלו הזכי' שמו וא"ל קברחיו אף לדעת הרמב"ם ע"פ פירושו של הא"מ : קלט שם יש להסחפק מאוד * בעד שאמר שמעתי שמת פלוני ולא פירוש ממי שמע אי גרע מעד מפי עד מאחר שלא פי' דבריו ממי שמע אע"ג דלא חיישינן לבד ולברה מ"מ יש לחוש שמא שמע קול הבדה קלא דלא פסיק וזה לא מהני אלא אם חיישינן דשמעתי מהני ה"ל למינה לומ' רבוות' דאפי' עד אחד שמעתי שמת אלא ודאי שמע מפי עד ועד מפי עד ואע"ג דאיכא למימר אין ראוי להקל וכ"כ מהר"ו ז"ל בתשוב' ודוע שמהרי' כתב על זה הג

ומתחר שבדברי הר"ן לא עמדו חזרה הריב"ם ז"ל היטב חזרה :

קמג שם גדולה מזו שמעתי מפי מורי הר"י בי רב ביהודים ושמעשים היו יושבים ושם יהודי לחבירו שמעת מה נעשה מפלוני ופלוני והשיבו השמעשים אינו מבירין מן הרגש והתיל נשותיהם ע"פ עדות זו וחע"ג דהרמה שביהודי היה שוב לחבירו כדי שישיבו העכו"ס כי כן דרך העולם הזומע לים שוחל דבר ח' לחבירו הזומע מפי חף אחין שוב לו סובר הרב כל אחין שוב לעכו"ס עלמו לח נפיק מידי מל"ח : קמד שם מ"ב הרב המנוכר למעלה סימן קכ"ח שמחר שהיה העכו"ס מוכל בכפר חיישינן להחפלחות * הלבר בחוב לחרפה היח לו שהיה לו לחלוחם מחר שהורו שהרגו חו לחסרס בבבלי בדרל עד שיבח חובע וכיון לחין החפלחו' נחמן וכ"ם לחרפה לוכח ועו' לחם יוד' לבר זה שפע'לוחני' שהורו שהרגו חיי' ביחנו למלך מהימן וכמ"ש מהרי"ק : קמה שם הח לחמרי' בוגע' שמע מקומנטריש"ן של עכו"ס פלוני מח פלוני נהרג חינו נחמי' היינו שהם חומרים שהיהורו בלנע' חו הרגוהו בפרהסיח חבל כל שחין' חומרים שה' המיחוהו חו הרגוהו לח נפקי מידי לפי חומס : קמה שם כיון שהנשים שחלו ליהודים היועלח דבר מבלמה כרו"ב ולח הניחו על מי שחלו' כי לחם שוחי' כמה שלמה כרו"ב לחיבח ב"ם מהיו יושעים על מי שחלו' כי לח היה שלמה כרו"ב לחר בחורו המקום וולחי חותו שהנשים היו שולו' עליו ועליו הניחו הח"ב חים שנהרג והוי כמו שהניחו שם מקומו :

קמז שם מה שכחב למעלה סי' קל"ח דכיון לנפק קלח שנהרג שלמה כרו"ב חפשר דיהודים העידו מלה הקול וכמ"ש * בח"ה לענין טבילה שפיר יש לחלק בין קול של טבילה שהרי חורח ממלחת על הרוב כשנחעל' היח חדם חומרים עליו שנהרג ולפי דבריך לח נשקח חי' שמועיל שום עדות : קמז שם מ"מ חם חפשר לשחול לנשים מי הם היהודים שהניחו להם ולשחול לעדים הרחשונים חיך ידעו שנהרגו שלמ' כרו"ב נראה בעיני לנכון הדבר כדי שלח יהח ב"ד לבר שחינו מחוקן כיון דחפשר לשחול לשולי' והלכך שושים חח העדים חם הם במקום קרוב דחפשר לשחול לכל חם ח"ח לחחת שריח :

קמח שם מה שהחפק לעיל סי' קל"ט בשר שחוט שמעתי ולח לחמר ממי שמע דלולי לח שמע מעד לחר רק מכח קול הבריה הנשמע בעיר הנה דברי הלמ"ד מבוחרים בשחומר העד שמעתי שמח פלוני מסיחין חלחו על פיו ואם חיחח שים חילוק בין שמעתי שמח לשמעתי מפי חחר לח הוה הלמ"ד שהיק מלומר שמעתי מפי חחר שח ולולי דשמעתי שמח מסיחין על פיו ועיין לקמן סי' רל"ג :

סי' ד' דף קה קמט חע"פ שים לחוש שמח עכו"ס לח הוי מל"ח שמה שחמר שמעת נהרג הוח עס שני יהודים כמו שנהרג החמר קרובו משמעות דבריו היה ליקר הבער שכירו' הסוסים ליהודים ע"כ היגל לבר זה בפני החמרים לומר שכל מי שהולך עם יהודים מסחכן בנפשו כמו שחירע לחמל קרובו ודמי לקטול חספסחח לחמרי למירמח לימחח הוח שחי החם דמעו הנחה לידיה מהימן דבורח חבל הכח דמעי הנחה לעכו"ס חחריס חי לחו דקושעח הוח לח הוי לחמר

קנ שם הדע דשחר עכו"ס מל"ח שנהן בערכחות וכן לגמ"ס חס ערכחות חו ח"ח דילמח חו מסקריס בשביל הנחח חחריס כיון דלחומ' גופי' לח מעי הנח' מהימן דיבורח .

קנא שם לח הלינן דמפי הנחח דבר חומר העכו"ס שלח בחילחח דמוכח טובח וכמ"ש מהר"ם בחשו' וסי' ל"ח מוכח חילחח טובח ולקיל שביכח הסוסים חמר כן הילבך לח נפיק מחורח מל"ח :

קנב שם לדעח הרמב"ם דבעכו"ס מל"ח לריך שיחמר קבילתו וכחב הם"ח היינו בדלח הזכיר שמו נראה דלחו דוקח שמו וח"ל בקבילתו : כלומי היה גיסו וכיולח דבריהם חלו הוי כחו הזכיר שמו וח"ל בקבילתו :

קנב שם עכו"ס שחומר מלחחי הרוגים סחובים ומובלים חע"פ שלח סחבום בפני העכו"ס כיון שמעיד שמלח סחובי' חו הובלוחני' סוחבום בדי להכניסם חו עובדי דבכים סחבום כדי שלח יעכבו הדרך ומסחמ' בשעח הסחיבה לח הרגיעו בהם חיוח והוי כקבילתים :

קנד שם בספור המעשה כחוב הבריחי היהודים ג"כ כי הח' היה חלון ובעל קומה והשני היה גון וקלר ומשמע דלח הכירום בע"ש רק ע"י סימנים חו והסימנים חינם כלום חבל בלשון מעשה ב"ל כחוב בלשון מחר ומלחחי חותם הרוגים סחובים ומובלים בלשון חותם משמע שהיו יהודים לו מיד בע"ע וחח"כ לבסוף הזכיר סימנים בלחי מובהקים וחיכח למימ'דעיק' הבירח היה בע"ע ויותר יש לסמוך על מעשה ב"ל מעל סיפור המעש' ומיהל בשלשון העדות משמע טפי להקל מלהחמיר יש לסמוך על לשון העדות וכן דקדק מהרח"י בבחביו ומהרי"ק בחשובוחיו ומ"מ לבי מגמגם קלח וחין לסמוך על זה בחיסור עדות החמורה חם לח בהסכמ' שני בעלי הורלה :

קנה שם בב"ל דמשמע שהיה כל גופו שלם וגם שלם שהבלי בסיס שהרי לח חמר העכו"ס כן שפיר יכול להעיד חפי' לח ניחה העכו"ס חותם עד לחחר כמה ימים וכ"כ מהרי"ק בחשובה :

קנו שם עכו"ס המל"ח בחחילה על פלוני שנהרג וחח"כ חזר בו וחמר שלח ניחה ולח ידע מעולם י"ל שנחמן לחזור דהח חניח על שלח נחקרו עדותן בב"ל יכולין לומר מבודין היינו ואע"פ די"ל דמחמת מורח חוזר הבי שלח יחבטנו ממנו ההרוגים בשנו לשון הבריחת משמע דלפי"ם מחחלת בדבר נחמים לומר מבודין היינו :

קנז שם אע"ג דמחשבו' מהר"מ משמ'דעכו"ס כשם שנחמן להחיר כך נחמן לחסור מהבי"ק כחב דמשמע מחוך חשו' דבב"ח דעכו"ס נחמן להחיר ולח לחסור : קנח שם י"ל עוד חע"ג דחניח עד שלח נחקרה עדותן בב"ל יכולים העדים ל חזור בהם היינו בשחר עדים דבני חקיר' ניהו חבל עכו"ס (עיין סי' רל"ז בעדות חשה) דחינו נחמן רק במל"ח לח שייך לומר שיחזור טרם שיחקרוהו דהח לחו בר חקירה הוח דחינו נחמן רק במל"ח : קנט שם עוד י"ל דחמרי' עד שלח נחקרה עדותן בב"ל יכולים לחזור דוקח היינו בשחר עדות שחין ב"ד דנין עד שישמע מפיו הלבך הגדחו חוק בב"ל לחו כלום הוח ויכול לחזור בו חבל בעדות חשה דדי בעד חפי עד חיל שמגיד העד הרחשון בפני העד השני הוי כנחקרה עדותו ב"ל הילבך כל שבא עד ומעיד ב"ל שמע מפי פלוני שנהרג חו מח כלומי מע"פ שהעד הרחשון חזר בו קודם שנחקר עדותו שוב לחד מהם ב"ל חין חומנין לו וסומכין על דברי העד המעיד שמע כך מפיו :

קס שם עוד י"ל דמה דחמרינן נחמנים העדים לומר מבודים היינו היינו שהם מודים שחמרו כן שלח שחומרים שבקר דברו חבל היכח שמחשיב חת העד השומע מפיו שלח דבר לפניו והעד מכחישו לח נחשב שום בכפשר חו נפסול לעד השני שחומר שהרי על גוף העד הוח מעיד שדיבר כך ועד השני בחבה הוי כאו שנים מעידין על העד הרחשון שדיבר כך והוח חינו נחמן על עלמו לומר לח הגדחי וגדולה מזו משמע בגמ' לחפי' השני עד פסול והרחשון עד כשר לעד פסול שומעין שמכחיש חת העד הכשר * ועיין סעיף ב"ה :

קסח שם עוד י"ל לחפי' לדעת מהר"מ דעכו"ס נחמן לחסור כמו שנחמן להחיר היינו דוקח כשמבבר דבור החוס' במל"ח חבל שם מדבר לימור החוסך שלח לפי חומו ליכח מחן דמסיק חדעחים שיהח נחמן דהח גם להיחר חינו נחמן רק במל"ח ודיו לבבח מן הדין להיות כנחון :

קסב שם חע"ג דחמרינן כשהחחיל מל"ח חע"ג שגומלין לו חח"כ ומשיב לח נפיק מידי מל"ח דהיינו דוקח כשמשיב מעין הדברים שדיבר מל"ח להיינו שלח גילוי מילחח קמייחח דכח ל"ח חבל כשחזר בו ממה שהסיח ל"ח לפי חומו הח חינן דהויח דעדומיח נכנסה בו לחזור ממה שהסיח ל"ח ודיו נחמן לחזור :

סימן ה קסג שם כשהעכו"ס מכירו עדיף מהזכרת שמו וחילוק של הזכרת שמו שכחב הם"ם על דברי הלמ"ד מ"ש בשם לפקפק על זה חבל החילוק של מכירו שכחב הר"ן משמע מדבריו שחילוק טוב הוח וכחב שדבריו נכונים בפשטי השמועה :

קסד שם כמ"ש הב"י בשם הריטב"ח חי לחו דקיס ליה לבשיב לח הוי לח הוה לחמר לחחיו הבג יהודי : קסה שם מלחר שחומר שחיו הבגו במלכים מסחמח לח הניחו שם כדי שלח יסריח ויחגלה שהבגו חלח ודחי שלח הניחו שם וטלטל חותו חוץ לעיר להשליכו נחלח הפחחים והוי כמו קבלחיו : כמ"ש הר"ן והריב"ם :

קסו שם עוד משעם שחר ח"ל לוח"נ דקבלחיו דמשמע מדברי העכו"ס המל"ח שלח נחלח נשעח הליגחו וכמו שכחבחי בב"י בשם הר"י בסי"ט ז"ל דבל שלח נחלח נשעח ההריגה לח שייך לומר בדמי וחל"ל קבלחיו :

קסז שם חע"פ שלח הזכיר שם עירו חחר שחמר שחיו הבג יהודי במלכים וחילך ש קרובין שיחחלו לו משמע שידוע לו שההלוג היה במלכי דחל"כ חחין ידע שקרובין הם במלכים : קסח שם עוד י"ל חחר שהעכו"ס חומר שהבגו סמוך לפחים של רוח הוי יש יהודי חומר שהניח ליהודי זה הנחבד סמוך לפחים של רוח הוי סי' להוכיח שזה היהודי ההרוג :

קסט שם חע"פ שלח העיד העד על שם מקומו משחמ' כיון שבא למקום ההוח להעיד משחמח יבוע שהוח מלוחו מקום והוי כי'כמזכיר שם עירו · ועיין בסי' רע"ו : קע שם חע"פ שלח העיד על שם חביו חם היהודי החי היה מעיד שהעכו"ס שחסק בניח השוטר הוח העכו"ס שהולין עמו היהודי הנחבד בדרך של רחיים של רוח היה הוכחה והבדל בין זה הנחבד לשחר יהודים שלח הוזקו שהלכו עם זה העכו"ס בדרך ההוח והוי קלח כמזכיר שם חביו ושם עירו והוי נמי כאן · כמ"ש לעיל בסי' קס"ו:

קעח שם למעשה חיני סומך על זה להחיריה מחחר שלח הזכיר שם חביו ושם עירו חע"פ שמחוך הוכחה הוכחו דהוי כמזכיר שם חביו ושם עירו וכי מפני שחנו מחמין נעשה מעשה :

סימן ו קעב הח לכחבו הפוסקי' לחף לחחר ג' ימים מעידין עליו כשכל גופו ופל לופו קיים הח חס חפל חחד מחלו חין מעידין עליו לחחר ג' ימים גוכו שלם היינו שחין חסר חבר חו קלח חבל חס נפלע בח' מחבריו וחפי' חסר קלח בשר נראה מעידין עליו כיון שחינו חבר חבר : קעג שם חפי' נמלח החבר חסר סמוך לו וכן חס נמלח רחשו חחבוכה סמוכה לו לח מקרי גופו שלם : קעד שם מיח מרזו מכה היינו מכה שהיחה בחיים חבל מה שנעשה לחחר מיחה לח נקרח מכה ובמרדכי חולק בשם ר"י בין דגלו לפניו לבפניש לחיירך מרזו מכה ובשם פוסק לח מכרה קולח זחת * ועיין לקמן סי' ר"ו ר"ח ר"י :

קעה שם חע"פ שהרמב"ם ושם"ג והרמב"ח והריטב"ח והרח"ה חולקי' על כל הקולות שבחבו החוס' בחין חבלה בכניו וגם הגוף שלם דמעידין עליו חף לחחר כמה ימים מ"מ כחב מהרי"ק מחחר שרבותיו בעלי החוס' כחבו שהוח דבר פשוט להחיר וגם

הר"ר עזריאל דבתרתה הוא פסק הלכה למעשה כדברי ר"ת וכן מהר"מ דבתרתה הוא הביאו"ד להחירו וכן טור ח"מ העזר לח הביאו סוס חולק פסיעות דכתי הס לסמוך עליהם לפי' שלח בשעת הדחק וכ"ש בשעת הדחק

ועיין סימן רי"ח .

סימן ז קעו שם לפי' לאותן הפוסקים דס"ל דבספק ג' ימים הולין להקל שהוא תוך ג' ימים לריך שלח יהי' סוס שינוי בפניס לחבל אם יש שינוי בשאר הגוף ליח לן בזה .

קעז שם עיין ס"ק פ"ד סס כתבתי דשם עיקר הוחיל וילח הקול פלוגי מת מז"ח שפיר מה"ט שכתבתי סס לפי' למען דמיקיל לחלות מספק שהות תוך ג' ימים שלח קול שיהודי שהרגו במקו פלוגי ולח נודע מי הס ולחח' ג' ימים מלחס בחוחו מקום ונחבלו בפניס חין מעידין עליהם וחין הולין מספק דתוך ג' ימים הס בכלל ילח הקול קודם ג' ימים שיהודים שהרגו במקום הזה וח"כ מחר שכיון נמלחו חייבין לקול שהות לחת ים יותר מג' ימים וחין מעידין עליהם לחחר ג' ימים מחר שחין כל הגוף עם הפניס קיים ועיין בסעיף ד"ל : קעה שם לעי"ם דחייבין לבשה מ"ח חין לדם מוסר הפקדון שים בידו לחחר וחין לך סימן מובהק גדול מזה כשים עדים שמסרו לפלוני פקדון וחח"כ נמלח חחד הרוג עם פקדון זה חשת הנפקד שריח :

קעט שם מחר דק"ל דחין סומכין על סימנין חס לח מובהקין ביותר ע"כ חין סומכין על סימני כלים לפי' כיס וחרנקי ושבעת דלח מוכלי חיבחי : קפ שם משמע מדברי הרמב"ם דלחו דוקח בעדה בני חדם נוסחים גמלים דה"ה לים ח' שהיה עסח גמלים חו שהיה חסו' בקולר מת ומעחה מה לי חומר לים יהודי שהיה נוסח כך גמלים מה לי חומר לים יהודי שהיה מוליך עשרה ליטרין שלח פלוגי לפלוגי :

קפא שם כל שכן"ם המודיע מ"ח פלוגי מקרי מחכוון להעיד לפי' שלח לה דלם היה נחמן שכן"ם כשחומר שלח בב"ד מח פלוגי מחי מהמה היכח מסכחח לה ע"כ ל"ל דהח דחמרי בגמ' מחן לימח בי חוחי לין הכירו' שביקש להודיע מיחח חוחי דח"כ לין לך מחכוין להעיד גחול מזה שח כך פירושו שהעכו"ם היה חומר לין שביח חוחי שמחים ושוחי לב שחוסבים שחוחי קיים ויש"ג עוד לבירו והיה מחלונן וחומר ומי יחן לי שחלח לים מח"כי בירו ושמע דברי שביב חוחי וחח היו מחחבלים ומחלונים חבל יש פוסקי דס"ל דפלוגי מח מקרי מל"ח : קפב שם הח דחמרי בגמ' חבל על יהודי שהיה עמי בדרך שמח וקברתיו משלין לח לשהו וחין חוסבין שמח יהודי לח נחלוה עמו וחוחו שרחיוהו מהלוה עמו חי עדיין ומ"מ לריך שיבירו שעל חוחו פעם ועל חוחו דרך הוח חומר כגון שהיה מדב' עם החבים שרחו חוחו מחלוה עם חוחו היהודי וכיולח זה דל"כ יש לחוש שמח לעת רחוק הוח מדבר כלומר בפעם לחרת בדרך לחרת שנחלוה עמו יהודי לחר הוח חומר כן : קפג שם מעובדח דקולר שמעינן . חף שלח חמר העכו"ס המנין שלהט ולח חמר שנחלוה עמס רק שחמר הקולר של בני חדם שהיו מהלכים למקום פלוגי ומהו וחין לנו יודעין קולר לחר שהלכו בדרך ההוח לח חייבינן שמח ג"כ קולר לחר היה וכן שם חומר מנין בני חדם שהלכו למקום פלוגי וחין לנו יודעים מנין לחר כזה שהלך למקום זה שח חוחן שילחו מכחן מבחין נשוחיהם * ועיין לקמן סעיף רע"ג :

קפד שם יהודי ועכו"ם הולכים בדרך . ומחר העכו"ם ליהודי בדרך הזה מח פלו' הוי מל"ח כיון שחין החלת כוונתו להודיע המיתה רק מה שחירע בדרך הזה ומחוך דבריו נלמוד שחותו פלוגי נהרג : קפה שם יש לחקור לי חזבינן גילוי דעת העכו"ם לחומרח כלומר שרחה העכו"ם שרולים לשחול חוחו והביח מל"ח קודם שיעשו חותו ונרחה דכיון שהסיח ל"ח ולחי חיכו כמיב על מה שהבין שרולים לשחול לחל"כ הל"ל מח וכיון שלח הביח כן שח חמר חבל על פלוגי וכיולח הוי מל"ח : קפו שם יש להסתפק . לי עובדח דפוגדקיח משוה משחר מל"ח ונעני דוקח זה מקלו וחרמילו חוי זה מקלו וחרמילו לחו דוקח ודבר הנני יותר נרחה . ועיין לקמן סי' שע"ג : קפז שם יש להסתפק . חס בזמכירין שם החים והוח חומר חבל עליו שמח חיכוי מל"ח . דוקח מזכירין לפניו חשה הוח דלח הוי מל"ח חבל שם חים לח נפיק מידי מל"ח חו נימח דוקח שלח הזכירו לפניו סוס דבר חבל הזכרת שם החים הוי כשלה חיה פלוגי : קפח שם בשעכו"ם הביח ליהודי בחייו . ועכשיו כשמלח הרוג נסתפק הכירו ע"י סימנים וט"ע חפשר לחפי' סימנים מובהקים לגמרי לח מהני משום דעכו"ם חינו מחכוין להעיד וחפשר שרחה סימנים דומה לשו הסימנים שרחה לפלוגי בחייו וחמר בדרכי שהות החים שהכירו בחייו חבל חס חמר שחם חים פלוגי נהרג נחמן .

קפט שם מילחח דפסיעות הוח * שחם מחוך היסורין הודה שהרג חינו נחמן דעכשיו דמשקר להודות ליגלול מן היסורי' ונשחר לו מות מהיום וכדחמרי' שלח נגדוהו וכו' חבל חס קודם היסורים הודה נרחה דמהיום ולינח למימר דמחמת ירחת יסורים הודה שקר * ועיין לעיל סעיף מ"ג :

קצ שם בחרלוח שמעת חס נער חמר נפלו עליו ליסטי' הוח מת וחני נללחי נחמן דכלי זיינו עליו דנער בחרלוח הנ"ל כמו גבי חסה .

קצא שם ל"ע בלח הוחזקו מעיקרח חבי יוסף ב"ס והחירוה ליגשה ואח"כ נודע שהוחזקו חס חלח מהחירה הרחשון :

סימן ח קצב בעדות חחד היה כמה ריעוחות החחד שהעכו"ס מפי עכו"ס לח מהני ולדברי הרח"ס שחין עכו"ס נקי חס חבירו היה מל"ח ועוד שמוד בחחילח דבריו חמר מיד שפלו' נהרג וחין זה מל"ח לדברי הר"ן ועוד שעכו"ס זה היה חוקר ולדעת הרח"ס חפי' חמרו קומ'טריסי' שנהרג שלח על ידו חין נחמנין וחוקר היינו קומ'טריסי' ועוד מסחמת הירוחי' לח ההרו לפי חומס בלחו סוס שלה וחקירה וכל שבושין חותן לח הוי מל"ח ועוד חי"כ דחיכח למימר שמח מחמת יפורין חו חימח יפורין הוה כמה שלח עשו ועוד שלח הזכירו שמו וכינויו של היהודי רק שילח ממקום פלוני ועוד שחמרו שהיהודי ילח עם יענליר"ר וקטרוג"י ועד מעיד שיל' עם ג' יענליר"י וקטריגי ועוד לח חמר קנרחין :

קצג שם יש להסיב על כל הטעמים הנ"ל דעת הריב"ם דחין עכו"ס מפי עכו"ס נחמן הר"ן והרי"ק וה"ה פסקו דנחמן ודח"ה הוסיף לח מספק לחרי מסחמת היה מל"ח ודעת הר"ן דמת פלוני לח הוי מל"ח פשט הגמ' דלח כוותיה ועע"ג דסיעוי הר"ן סיעוי דחיקח מינהו וכן משמע דעת שחר הפוסקים דלח כהר"ן ומה שהות חוקר הרמב"ם כתב בהדיח מה שהות חמר שהות הרג בדין הינו נחמן חבל לח על לחרים ועוד שחין זה תפחרח לו ס הרי נתפסו על עינן לחר וגס חין בדבריו מוכיחין שכיון להחפחר והחשב טע"י שלה חמרו להחוקר נח"ה כחוב כל שהטוש עכו"ס שלח מקרי שלה .

קלד שם עכו"ס שחמר בשעה שהוכו למיתה מעולם לח הרגתי רק ליהודי פלוני הוי ספיר מל"ח דהח לח שחלוהו על זה וגס לח יסרוהו להגיד עוד רק הוח הגיד מעלמו . ועיין סעיף ס"ח . קלו שם טע"פ דהעכו"ס חייב מיתה ממקום שחר לח חמרי מחחר שהות בר קטלח הודה מה שלח עשה מחיתת יסורים דלמה לו להודות קודם שיסרוהו עיין לעיל סי' מ"ג

קלו שם לפי' הודו ע"י יסורים ממש יש מקום לומר כל שעומד בדבורו ולח חמר לח"כ מה שהודיעי שקר הוח רק ע"פ העיעוי הוכרחתי להודות מה שלח עשיתי ובפרט שם מספר המעשה בחריכות לוין היח ההריגה ושקר לין לו רגלים ובודחי קושטח חמר ועוד שהרולחים היו שנים ולוין כוונו שניהם לשקר ח' שלח ודחי קושטח חמר ועוד מחחר שהחוקר לח הזכיר שעינה חותם מספר לומר שהחלקים בדברים ופיחה חותם וח"כ כל מה שהודו הודו מעלמם : קלח שם מחחר שהרולחים חמרו שהרגו ליהודי מסופי"ה שילח מסיעדר"ח עם יענליר"י וקטריג"י ח' והרבה מעוח עמו יש להחיר ע"י חיבוב שיחפשו בסופי"ה ומיהו בדיקה זו קשה דמחיחת מחחילין דילמח! מזמן רב ילח יהודי חחר מסופי"ה וזה נהרג וע"פ שהגיעו קלח שיעור זה הפי' הזה לחו מובהק הוח דעובדח חיכח הוי הכי ונרחה דים לשחול כל לים ולחשה מהקהל חס זוכרים מיום היותם בסופי"ה חס נחבד מהם יהודי שים זו סי' ן הזה הבלחי מובהק ולחס יחמרו שלח נחבד'ו נחבד'ו חלח היה זו סי' בלחי מובהק זה שחומרים הרלחים ח"כ ולחי הנחבד הוח בעל' של זה שים זו הסי' בלחי מובהק ולריך לבדיקה זו מומחה וירח שחים ויודע לחקור וייהיה מחוץ שלח ילך חבסים : קלט שם עוד י"ל חס נחמר שחין זה נפחלי הנחבד נלטרך לומר שבני יהודים נחבדו מסופי"ה וגניהם היו בסמיגדי"ח ולגניהם היש הסי' הזה בלחי מובהק ולגניהם היו מעוח הרבה ולגניהם נחלון יענליר"י וקטריגי' וכבר כחב מהרי"ק להחיר כל הדברים מוכיחים שהות החת שע"ג דבעובדח דמהרי"ק הזכיר שמו וגס חביו ול"ל לח הזכיר חפי' שמו חיכח למימר דהחם לח הזכיר שם עירו וכחן הזכיר שם עירו סופי"ה חוקי' חדח לגבי הדח ושע"ג דכחב מהרי"ק דשם חביו עדיף מעירו מ"מ חינם מוחלקי' כ"כ . ר שם מה שים על חחד שמעיד שרח' לח נפחלי הולך עם שני יענליר"י והרולחים הודו שהיה יענליר"ר ח' ל"ל מחחר שעדים שמעו מפיו שחמר יש לי חברוחה טוב' יענליר"י וקטריג"י וגס קלח לח פסיק שהלך עם יענליר"י נכרים מה שרחה העד שהלך עם שני יענלירי שהרי לח היה מבני לוי שלו רק שהלך עמו דרך מקרה לסביבות העיר ושחר שם ולח הלך עמו רק יענליר"ר ח' כחשר הגיעו הפרוח שחמר שים לו הברוחה טובה יענליר"י וקטריג"ח : רא שם מיבו חין בנו כח להחיר לחשה זו ע"י החומרח דחימח חיפכח דשני יענלירי ילחו עם נפחלי זה ומה שחמר יש לי הברוחה טובה יענליר"י חיכח למימר דשם יענליר"י וקטריג"י נחמר ג"כ על רבים וכן הקלח לח פסק ג"כ היה סחם על יענליר"י שחפשר לפרשו על רבים וח"כ חין זה נפחלי זה שהרו הרולחים שלח היה עמו שח יענליר"י רחש *

רג שם חין לומר דמשום עיגונח נחמר לכ' לקולח דהח רוב הפוסקים פסקו לחחמיר כעובדח דגבדח הרוכח וכן כמה חוחרים שהחמירו חכמים בעיגון ומכ"ש הכח שכלמה שחנו חומרים שנפחלי זה נהרג הוח מחמח היענליר"י וקטריגי' וזה דבריהם מוכחים שזה חומר ח' וזה חומר שנים ולית לן להנחה ולומר שמח ח' נשחר בספיקות העיד דלח חלינן להקל כעובדח דגבדח חרוכח חע"פ שים להקל שם יחחר מל"ד הלכך נרחה דחין ממש בעדות זו להחיר חם לח ע"י חיפוש כל' בסעיף קל"ח ולח חחר החפוש יהיה בדי שזה הוח נפחלי הנחבד ולח נחרך דברי העד שחמר שנים היו כמו שחיבלנו לעיל בסעיף ר' .

סימן ט רג שם חפילו להרמב"ם דמלריך קנרחין גבי עכו"ס מל"ח היינו בחומר שרחוהו פח לו הרג לבל החומר

שמע שמת ולא נהרג ח"ל דיחמר שמעינן שקברוהו וכל העד המעיד מפי המעיד מפי אחר לית ליה חיישינן בדמי :

סימן י רך היכא דרגלים לדבר שהרוג זה עבדו עליו יוהר מג' ימים מיום ההריגה נוכל לומר שכל הפוסקים החולקים על הרשב"ץ יודו דאין מעידין עליו ולא חלינן להקל בתקו דרגלים לדבר להכך ועיין בסעיף קע"ז : רלה שם הח דאמרינן מיד מלתא למהוי · י"ל היינו שילאה בשמתו בימים אבל אם הרגוהו קודם שהשליכוהו למים · תפשר לומר דמים לא מלתא למהוי אחר דבגמרא מיירי כשמת בימים :

רן שם ים להסתפק בג"ד אחר שהיה לו מכה אחורי תינו מגיע עד הפה אין מעידין עליו דמיחי מרזו מכה ולפ"ת כאן בתקו שהמכה בגרגלו אבל במכה בפניו לא דאמרינן מיד מרזו מכה דעת י"ת דעת יחיד יהיה דהא כל הפוסקים השמיטו חלוק זה ועוד יש להסתפק דאין זה אלו מרזו מכה הוסמט בדמ"ב ושמ"ג ודבי ירוחם ולא ידעתי למה :

רז שם משמעות לשון הטור לחלוק בין אם העיד על פלוני פנים עם החושט לבד ט"ע שגופו שלם ובין אם העיד על שניהם יחד ט"ע גופו ולוראתו ולא היה לו העיד רק על לוראת פלוני עם החושט לא מהני רק בחוך ג' ימים ט"ע שגופו שלם כיון לו ט"ע רק לוראת הפנים והלוראה של הפלוני משחנה לאחר שלשה אבל אם מעיד על ט"ע של גופו ופלוני אחר מעיד חפילו לאחר שלשה :

רח שם לא דאמרינן מיד מרזו מכה אלא בהשליכוהו חי בחוך המים ומיד מכבידין בחד המכה אבל אם השליכוהו בתים לאחר שמת לא שייך מרזו מכה דאחר שמת אין לו כאב כלל :

רט שם אפשר לומר דאם היה חבול בפניו ואחריכך אין מעידין עליו לאחר שלשה כיון שנשחנה לוראת הפנים ע"י החבלות אף שנתרפא בחייו אין מכירין אותו לאחר מיחו רק חוך ג' למיחתו אם היבד הכיר אותו בחייו קודם שנחבל : רי שם כשנמלא מהם בחוך הזק מושלך בגור הדעת נותנת כשהוא מת מושלך בגור ומטילה אף שים נו מכה לא שייך מרזו מכה לאחר מיחה הואיל ואין לו כאב ופרט שהרמב"ם ושמ"ג ור' ירוחם לא ס"ל דמיחי מרזו מכה כי לדעתם לא קאי בגמרא לענין הזה כלל :

ריא שם מה שאמר שלא היה הבול בפניו וגם כל גופו שאז מעידין עליו לדעת החוס' והרא"ש אפילו אחר כמה ימים ועוד שהסיימן שאמר שים לו גומות בפניו מחמת הוירג ואול"ם זה סיימן מובהק שאחר מחלף לא ימלא שיהיה לו כן ביותר :

דין מים שאין להם סוף ברך קכב

ריב הרב המגי"ט דיבחו לחלק בין נפל למשל"ם בין בחו מים של אחד שבספינה זה אין נקרא מים של"ם מאחר שאחרו בחיר והרב הב"י כחלק עליו וכחב שאין חילוק הכל נקרא משל"ם : ריג שם הח דאמרינן במשל"ם אם נשחה לא חלא דוק' נשחה אבל אחקדמה חלא ואף אם נשחה חלא בל"ד מאחר שאחרו שם אע"ג דים לחלק דה"מ כשאחרו שם ב"ד ולא היה שום ב"ד ומיהר אבל בל"ד שאחם אחד היה מחיר חיכף למיחר ולא חלא גם זה אינו דהא בחשובת הרא"ש משמע אף שרגיש מחיריות ואח"כ התירה שה חלא דאין לפ להשחא עד שיעמדו למנין ויוגמר הענין שהסכימה על פי הרוב אבל כל זמן שלא עמדו למנין אין לה לסמוך על המחיריות ואם נשחה חלא : ריד שם דעת המגי"ט מאחר דין משל"ם אין חיסור רק מדבנן ורק לכחחל' ע"כ אין שום הכם חייב להחרו' שה שלא חנשח חלא שלא להורות שה היחר ואם החרו שה ולא נו אין כופין אותו להוליח שאין קונכין אח האים מאחת החרחה שלא והרב הב"י הסיג עליו וכחב אם רואין ג"כ שאחר רוצה לעבור על חיסור דרבנן וכי אינם חייבי להחרות נו שלא יעבור וג"כ דלא משגחי בחקנות הדור הכי עבדי וכל דיינא דלא עבד הכי לאו דיינא הוא : רטו שם כל שהעד הנמלט מן הספינה היה בהול על נפשו בחשר חיחת מות נפלו עליו ובדוחק שנמלט אל חוך הספינה הקטנה וא"כ א"ח לו להעיד שזהה על הנטבעי בספינה הגדולה עד כדי שלא נפסס · וכיון שכן הוי ליה כספינה שנחבדה גיס ואפילו אם נשחה חלא שהיח ח"ח לאחריחה ובניה ממזרים : רטז שם אף לפי נוסחח הרמב"ן בירושלמי דגרים אם כנס אחר ההחרחה אין מוליחין מידו הייגו דוקא כשהחרו בו אחר שקידם אבל אם הקדו בו קודם שקידם שלא יקדם וקידם מוליחין מידו ובהא כל אפילו שוין לכל הנסחאות לר"ה : ריז שם אפילו למאן דמיקל ורולה לפרש דברי הרמב"ם אם נשחה לא חלא אף אם ההרו בה היינו בשלא אחת שהירע בה ספק אבל בג"ד שים לערך עשרים נפש שנטבעו בעליהן אפילו דיעבד של אשה הזאת לכתחלה הוא נרחה לקונסה דחלא אחל"כ יבאו שאר הנשים לעשות כמעשיה כי יאמרו וכי משום פנים יש בדבר :

קיצור פסקי תשובת הרב המביט

סימן ס רף לב ריח עכו"ס שרחה ספינה טובעת ואח"כ רחה פלוני מת אף על פי שהים מיום מיום יודע על מה שמכו המחיריו כי אם על מ"ב הרא"ש ז"ל והגה החידוש להחיר כאן משום שנטבע ע"י ע"ג ה יכול דנמלא גופו שלם ושמע אפי' בחוך שרחו העדיעה אף

מקסמת הרא"ש ז"ל דלא כמו ט"ע שלא בחוך שלא רחה העדיעה ואפי' למה שנהגו כשנמלא גופו שלם אפי' בחוך שרחו העדיעה נרחה דמיון שלא בעד המחכוון להעיד אבל בעבו"ם אל"ח לא סגי ט"ע כיון שאיגו מחכוון להעיד לא פמי ט"ע וכמו שכחב בהג"ה מיימון והמורה להחיר לא יסל"ידיו ודגלין בב"ה :

סימן קיג דף נב עה ריט עכו"ס ח' חמרה ליהודי ז' חכנסי בביח זה כי בבי' זה נהרגו שני יהודים שם כל ח' חבריהם והיה ח' מהם חדוש הפני והיה מוכרי קלח טופח"ם יש ללדד היחר בחלה זו שם הדבר ידוע כי בכל המקומות שדרים שם יהודים סביבות כפר זה לא נעלם שום אדם שבאו חבריהם בחוכן הימים שלא הלכו יש לומר כי זה חבריהם שנעלם בחוכן הימים שהיה חדוש הפנים בעלה של החלה הזאת הוא שנהרג ואפי' בשמו לחוד סגי ואפי' בשם חבריהם המורגל ואע"פ דלא הזכיר שם עירו חנו יודעים שם עירו ע"י שנעלם חיים ח' משם שמו כך :

רך שם כדי שלא יחמר דעיילנן פילא בקופח דמחטח הכא כיון שהזכירה שמו ושימנו · הרי חרוייהו איחנהו ביה ועוד היחר פשוט למי שירלה להחמיר מה שחמרה העכו"ס שהם מוכרים טופ"ם הרי יש לאחד מהם ג' דבריס להחיר אחסו ח' שמו חבריהם ושהוח חדוש הפנים ושהיה מוכר טופ"ם ויש בשני ג"כ ג' דבריס שמו חבר הם ושהיה מוכר טופ"ם ושהיה הולך בחנדרח חדוש הפנים ובשפ' מחי"ת כאחד דמלרכין חוחן שמלחו הרוגים הם אלו :

סימן שג רכב יסמעאל שהעיד על שני חנשים פלוני ופלוני שנטבעו מחו וילאו לחוך בין אסככוך' שרחו הטביעה כוחה הים וכמ"ש שלא לא רחו הטביעה יש להחיר ללא שייך בדמי' והלבוש מורה דחזיחו בשעחים גם הענין מורה על כך :

סימן שכו רכג חינו רואה לר היחר בעדות זה שלא היה רחיה ושמיעה חלא חומדנא בעלמא שלא הגיע למחוז חפלם ע"כ חיני רואה היחר חלא בלילוף חסובה ח' מיוחסח להרא"ש בשם הגחוני' שמשיחין ע"פ קול הברה וא"כ כאן רחוי להחחין י"ב חדש אם לא ישמע חוך זמן זה שהוא קיים משיחין חשחו וסיימן לדבר נשבחתי כאן אלא :

סימן שכו רכד עכו"ס שאמר היכן פלוני ושאל יהודי על מי אחת שואל והשיב העכו"ס פלוני שהיה לו כועס חרוך ומוכר שום דע בשמח שהרגוהו הנה אף שאמר דע אחמח אין זה מחכוון להעיד רק על מה שאמר היהודי מי הוא הכלו' כלומר שלא היה יודע שנהרג השיב חדע בודאי שנהרג ולא חיישינן לפלוני אחר דהא לא היה פלו' אחר בגבול זה רק פלוני ופיימן דכופין ושום הוי סיימן לענין זה מאחר שלא היה אחר בגבול זה :

מסימן קפו ועד סימן קפט מועתקות התשובות גם בתשובת ב"י רק מה שכתוב בסימן קפח בשם ריב"ר אעתיק

רכה ח' שקשור דגלו בלוח הספינה ונטבעה הספינה ואחזו מוחרת כי משל"ם הוא מדבנן דמלחוריית חלינן בחר רובא ואין לנו כח לחסור לכחחילה רק דומיא דעובדא שנזכרו בגמרא אבל בהנחוך עור דבר ח' בג"ד שהיו דגלו קשורות בלוח שאפי' יזמין לו לא יוכל להנלל אין לנו כח לחסור ולהוסיף על דברי חכמים :

עוד העתיק תשובת ר"א מיץ

שהחיר אחת ר"ם : רכו מודעת שנטבע בספינה ולא בא שום עדות אך מחמת סגדות ותומדנות החירה * עוד העחיק השובה הגחוני שמשיחין ע"פ קול הברה וכחב בשם ר' יואל חבני של רחבי"ה דכל פלוגחא דהחרה יש לילך אחר המקיל : רכז שם עוד העחיק השובה ח' על יהודי אחד שהיה בספינה שנשברה והשליך עלמו לים לשוט ונחיגע בדרך והיה עכו"ס אחד שט לפניו וקרא אח העכו"ם שיחחין לו ולא רלה ואמר לעכו"ס כשחגיע למקום פלוני אחמין להם כי יהודי שמקום פלו' ויש לו שם אשה ובן ובח נטבע לפניך והבך העכו"ם ערכו לרחוחו והיה מציע ולא רחהו עוד ואין לך נחפז ובהול כמו זה העכו"ם שאמר לו היהודי שנחייגע כבר ושהוח נטבע והיה העכו"ם

בקול שמע יתרע לו כמוהו ועכ"ז כתב הר"ב שהוא מל"ח ואם נשתה החזה
לא חלק כדין מסל"ס ולדעת (הרב ב"י) שבשהעד נתפז ונמלט על נפשו אין
מקבלין עדותו ח"כ לעולם בכל ספינה שנטבע לא יקבלו עדות הנ"ל שהם
לעולם נתפזים וירחים לנפשם :

חלק שני מתשובות הרב המבי"ט רף כו

רבה דבר פשוט שלא נסמוך על יהודי שמעיד ואומר כי עכו"ס מל"ח שמר
לו שמת פלוני שלא כ"ל הדבריס הוא בחזקת שחיר לו העכו"ס ומהן
נמע תנתנו שם היה מל"ח ולא כת"ה שכתב להקל בכל' כל"ע ולתו ב"ע
דיש גמירי וגם בין החכמים הפרש כמה דבריס :

רבט שם הנה דבריס אלו שספיר היהודי בפניהו אין שחיר לו פכותי
שרחוק ושותפו מה נתנו לחלוקת * הר"ן והריב"ש שם
מל"ח נקרא כשאומר פלו"מת בלא הקדמת דברי' ובבר פשט המנהג להקל ע"פ
עדות * הרב מהר"י טייטל"ק * והנה לפ"ז שאומר שהעכו"ם זה לא היה
מל"ח יש מקום להתיר חזה זו מאחר שיש כאן יהודי המעיד מטבעת פלוני
דמסל"ם ות"כ יכלה חזה זו מחזקת ח"ח דיהודי' דמסל"ם לאיכם רק מדרבנן
וח"כ בדרבנן אפשר לסמוך על העכו"ם לפ שאינו מל"ח דהא אפי' בחזקת
מכירין לפעמים לקפילא ונדי לילית אכלה לפ דהיתם הטע' דלא מלע לומנתן
היינו בחזקת חזקת אבל בדרבנן כי הכא סמכינן העכו"ם לפ שאינו מל"ח .

רל שם אע"ג דלא מסתייע שום פוסק לכרס זה שהעכו"ס יהיה נאמן
נאמן בלא מל"ח ומאחר דב"ד דשרי חלבא יש ראיה מפה שכתב
הרי"ף דאם מחילת דברי העכו"ם מל"ח סמכינן על מה שאומר אח"כ ע"י
שגה ה"ה הכא היכא דאומר הטבעיה והעכו"ם אומר הקבור' ומן היהודי
והעכו"ם יחדיו הספיים היתר זה ולפ שאין לורך להיתר זה נל"ד כתבתי זה
לזורתן אם יראה להחכמי הדור לסמוך על זה הלכה למעשה .

רלא שם מה שהכשימו הפוסקים דלא כהרי"ף דאחרי עדים מ"ל
קבריהו לאו דוקא עדים כשרים ה"ה עד א' ועכו"ם מל"ח
לו שני עכו"ם מל"ח ואפי' ישראל אחד המעיד בפני ב' ובפני מל"ח מקרי שני
עדות וח"כ כיון דל"ל מקרי שני עדים אף שלא ראה מיד ואף שאין להם
פיומים שני בע"ע מאחר שאם שני עדים ליכא בדמי (ועיין לעיל סעיף
י' ולקמן סעיף רל"ח)

סימן עח רף לט רלב אם הגיד על הספינה שהיה בה
היהודי פלו' כולם נהרגו לא תאמרינן
דכולם לאו דוקא ומאי נמלט מהם היינו בן שאין תאמרי' כולם דוקא הוא
ולא שייך הכא למימר דובו כבולו : **רלג שם** אם אמר שמעתי
פיהודים שנהרג פלוני לא הוי בקול הנרה רק כעד אפי עד ומסיקין אסתו
אבל אם אמר לימי יודע מאי שמעתי זהו קול הנרה (וע"ל סי' קל"ט קמ"ח)

סימן קה רף מח רלד בעכו"ם אפי עכו"ם אף ע"פ שלריך
שיהיו מל"ח שניה ואפ"ה עיקר מל"ח
הוא הרחטון שאנו מחיריו החזה ע"פ אבל השני אין כ"כ קפידא שיהיה מל"ח
ועוד כתב (מ"ש למעלה בסימן קי"ג רף נ"ג) ומוכח לעיל בספיק רי"ט כי
מאחר שלא היה אחר מבבד בחוכן מקומות משתמש על זה היה אומר
העכו"ם מאחר שלא הוחזק אחר בשם זה .

חלק שלישי מתשובות הרב המביט

סימן קטז רף קנ רלה יהודי אחד העיד אני ופלוני היינו
בספינה ואני ילחתי מן הספינה
בינם בשלום ופלוני נשאר לבדו עם נוכרים ואחר ישמעתים ובלילה נשרפה
הספינה ונטבעו כולם הרי יכלה החזה להיות מחזקת ח"ח כדין מסל"ס למי
שנשאה בדיעבד עוד הניד העכו"ס מל"ח אין שמלת הטבועים בספינה הל"ל
אחר ג' ימים וקבר היהודי עם אחר הטבועים שנראה שהכירו היהודי או
בשלה או בלילית וא"כ אחתו מותרת ליבמ לכתחילה :

סימן קנו רף קעב רלו מה שהעיד שהי' כשפו ומעט זקן
אין זה סימן אך מה שהזכיר שמו
ושם עירו ואומנתו הוי כי' עוד הגו' ח' בפי' ל"ך רף קל"ב חסר בספרי :

קיצור פסקי תשובות דברי ריבות

סימן יד רף י רלז הרוח הגמלה שלם והכירוהו בע"ע יש להחיר
אחתו מטעם ס"ם הח' שמת הלכה כר"ת למעידין
אחר' לאחר כמה ימים כשגופו שלם ואח"ל דאין הלכה כמותו שמת הלכה
באותן דס"ל במפיקה תלינן להקל שהות תוך ג' וס"ם כזה מותכת. ע"כ
החזה מותרת :

סימן טו רלח אף שמן בשלה נראה שעברו כמה ימים בזמן
שמלאוהו מ"מ הוחיל ומלאו בבור מיד מלמת למתי
אף שהיו לו שתי אכות שהוא חזקו לא מבעי לדעת ר"ת שמחלק בין רגליו
ופניו ובפניו לא אמרי' מרזו מכה אלא אפי' לשאר פוסקים אלא מחלקי משמע
למלעון רש"י דמקום המכה מרזו ולא במקום אחר ועל ספק ג' ימים
יש ג"כ ס"ם אם הלכה כר"ת שכשגוף שלם מעידין אפי' לאחר כמה ימים
אף דאין הלכה כמותו שמת תוך ג' השלישי לחוי ום"ם זה מותכת ע"כ
החזה מותרת :

סימן עד רלט ובשם בדפוס ר"פ עכו"ס מל"ח שהעיד בתן
נהרג יהודי ביתו"קלי כלומר שנשרפה שפתי
תירוש והרוקח היה הוגר פלוני שהיהודי ילא עמו מקום פלוני ללכת
למקום פלוני אף שנודע שהיהודי ילא עם התוג' אין זה רחיה דשמא גם
אחר ילא עמו ואין תקנה אף כשיש עדים שלא ילא יהודי אחר עם העכו"ס
הזה בתותו פרק אף פלוני הנחבד ואף שלא אמר קבריתיו כבר פסוק מוכי
(ר"יסי' חיג"ם) כשלא נמלט העכו"ס בשעת מיתה לא נעני קבריתיו שלא
שייך בדמי שהרחה המיתה וסימן ביתי"קלי לא כי' הוא .

סימן רעב רמ שמת אחל הבד לא הוי סימן מובהק ואף שכתב
בע"י בשם רד"ך המקום מיוחד מאבד פלוני הני
סימן אין דבריו נרחים וגם הוא לא כתב שאף דרך אפשר אפי יהיה ח"ח לעלמת
(ועיין לעיל סעיף ל"ג)

סימן ישצה רמא עכו"ס שאמר הגל על יהודי פלו' הנהרג ע"י
הרוטח פלוני שתני החריתי בו שלא ילך עמו
כי בודאי יהרוג אחתך אבל עליו שנהרג ולא שמע לי הנה משמעות לשון זה
שלא רלה האריג' וע"כ שאמר יהודה הנהרג כלומר שהקול יולא עליו שנהרג
וא"כ כל שמשמעות דבריו בדמי אין להחיר אף שאמר בשוף דבריו אבל עליו
שנהרג : **רמב שם** עכו"ס שאמר הלא מלאתם ההרוג שחתם
מחפשים והשיב היהודי לו מלאנוהו אחר כך שאמר העכו"ס יודע אני שנהרג
ומקום קבורתו לפעמ הרב"ך לא תשיב מל"ח שנראה כמשיב על שחלתם
וחיפוש ואף לדברי מורי הרי"ט שנחלק עליו עם שאר גדולים מאחר שלא
הזכיר שם החיש ע"כ אין להחיר אם לא בידוע שלא חכר משם אים רק ח' :

קיצור פסקי הרב מהורר בצלא אשכנזי

סימן כא רמג יהודי שנשלו לעכו"ס מה חידוש מהספינה ההולכת
מכאן ואמר העכו"ס הספינה נטבעה והיהודי אבד
ונכנס מכאן בחובה עם כל העכו"ס נמלטו שם על שפת הים ונקברו לכאור'
נרא' דספיר מל"ח דהא לא נתכוון להחיר ולא להעיד וכבר כתב ר' טורוס
הלוי דכוונתו להודיע לאחר וכוונתו להעיד לאחר וכן משמע מדברי הרשב"ח
דכל שלא שאלוהו על החים עלמו מקרי מל"ח וכן משמע מהסוגיא שבת פרקו
אף שקורין אח העכו"ס לקרות השטר משום דלא ידעו דבעינן למסמך עלי
קרי ספיר מל"ח וכן משמע מתשובת מהרי"ק דבנ"ד מקרי ספיר מל"ח :

רמד שם אך בתשובת הרב ר' דניא"ל כתב על יהודי שנשא לנוכרית שם
לחמת מה שמעתי חומרי' שנשאו ליכתוב על ג' הספינות
ותפסוס והרגס והזיקו לחמת שנשאו לפטים על הספינה ח' מהרגלים והיו ג'
יהודים עמהם שיצאו מפה והג' יהודים נהרגו לחמר לחמת ולזה אין כפק והשיב
הרב הנ"ל דאין מל"ח כי העכו"ס הניח שלא על הרגלים הוא שוש כי היה
מפורסם כי היו יהודים תוך הספינה והוי כשו שאלוה מה נעשה מן היהודים
שהלכו בספינה : **רמה שם** ואף שיש להזיק ראיות בדורות שלא כהרב
הנ"ל מ"מ מי כמוהו חורה מי יתן לשוק חזה שהיה ערו' לדעתי הלילי ומ"מ
יש לחלוק בנ"ד דשניא מנדון דידיה דהתם שב שהם היהודי שם לחמת שנשאו
ליפטים על ג' ספינות והרגוס כיון דשאו להם על הריעת תנאי הספינות והיה
מפורסם שהיו יהודים בתוכם הרי בדור שעל היהודים היה שוש דמה לו עם
הרגלים וגם בכלל הספינ' הם גם היהודים אבל ג"ד שהיה השאה מה תהוש
מהספינ' חולי על סחור' שבה שוש ואינו שוחל על תנשיה ומה שמעיד על
התנשים הוי מל"ח גמור חפי' (לדעת מרנת הר"ד בח"ז)

רמו שם למחן דמחלק בין רחה הטבועה ללא רחה הטבוע' לאו דוקא
רחה הטבוע' דכיון שהגיעו לכן שהספינ' נטבעה שוב
חומר בדמי ואין חילוק בין רחי' לטמיעה (ועיין בתשובו' הריב"ש סי' שע"ח) :

רמז שם אע"ג דהרשב"ח ז"ל כתב בתשובה דמסל"ם היינו במעיד
ממש שטבע ושהה עליו כדי שחלת נפשו אבל בשבר' הספינה
בלבים לבד הגם זה קורין העולם טביע' אפילו נשאה הלח כי שמת ניחול ע"ג
עץ או קור' בדרך אבל הרמב"ם ור"ח מפקרי ספינ' אחבדה בים ונחני עליה
חומרי חיים היינו שגוף הספינ' קיימת על פני המים ולא נשחר לה עתיד'
ולא משוחוה שיתנהגו בה משמע שאם מעידים שנשברה הם בחוקת
מחים מן ההורה וא"ל לשהות עליהם כדי שתלת נפשם וב"ד מאחר שאם
שהספינ' נטבעה והחנשים שבחובה נמלטו על שפת הים וקברום היינו מסל"ם
ואם נשחת לא תלת ומעת' כל הספיקות הם כשפ דבנ ולקולא .

רמח שם כל שהעד מעיד שהיהודי שנכנס בספינה מת ונמלא על
שפת הים לא חיישינן לשחתהי אבל אם שם נמלא על
שפת הים יש לחוש לשחתהי ומיהו אם הוא עד אפי עד הולין
להקל וכן פסק (מהריב"ל) (וע"ל בסעיף ג' .

רמט שם עוד יש לחלק בין חסקוה לנשה במקום שאין
גלי הים מגיעי' אבל

אבל על שפת הים וגלי הים מליפים עליו מים כל ג׳ שעה מלמטן למטן ליה ואין
מניחין להפסדות והכי דייק לשון הרמב״ם הובלך מן הים ׃

רנ שם עוד יש לנדד ביתר חס ים כיון שרב׳ חכמים וכולם הוכרו ג׳ט״ע
דליכא למיחש דכל אנשי הספינ׳ חבר מלחו׳ חס נשתנו לורתם והוחלפו לו
לחברים וגם לח נשמע שנשבעה ספינ׳ אחרת קרוב לחותו המחוז שח זו לנד
הלבך הדבר ברור דנפל במצל״ם והמחמיר בזה הין רוח חכמים נוח היממנו ׃

סימן לב רנא (הרמב״ם) יח״ד בדין זה דמלריך לומר קברתיו
בעכו״ם מל״ת לף בלח מלח״מ׳ ומים ומה בכל ת״ה
כחב בלח נהגו כלל כוותיה וכ״כ הלב״ד ב״ח ו״דבר נהגו להקל בכל הדורות
ו״כ הרב הגדול מהרי״ט שבשלני״ק עיר גדול׳ של חכמים נהגו להקל ולף
לדעת הרמב״ם יש הרב׳ פירושים הם״מ והר״ן ומהרח״מ ומהר״י מיג״ש
והריטב״ח ב״ח פי׳ פי׳ לחר • והרב ר״ד בח״ו חפש עיקר פירושו של
הם״מ דכל היכח דלין מזכיר שמו דוקח בעי קברתיו ובל״ד שהגיד שהוח מברת
פלוני הוי כהזכיר שמו חע״ג דבמ׳ מברתים יש לפלוני להח כמה חפח חיכח
בזוקק ופ״ה די בהזברת שמו : רנב שם יש לדקדק מן הלשון של
העכו״ם שטלטלהו ממקום למקום מדקחמר הוח מוטלך במקום פלוני ולח
קחמר שהרגוהו במקום פלוני ש״מ במקום חחר נהרג והוטלך כלן ולפי׳ בעד
מפי עד מקיל הריב״ל לומר דללמח העד הרחשון טלטל חותו ומב״ש בל״ד
שלשון העד מורה כן ׃

קיצור פסקי תשובות הרב רבי אליה בר חיים סימן כ

רנג חפי׳ לדברי הר״ן שמחמיר בחל״ת וב״ל דמת פלוני לחוד לח הוי חל״ת
מודה הוח בחבל על פלוני דהוי חל״ת דלח בגמ׳ לחמרו בהדיח לחבל
על יהודי הוי חל״ת וח״ל לומר כמה היה גבור כמה היה נלח שבת׳ (הרמב״ם
לרוחה) למילחת : רנד שם יש לפקפק מפני שחומר הקט״ריגי׳ שמפני
הקדמתו מן קלרבנ״י כדי לגוף ביום השבת נהרג לחיל׳ למיחש שהוח חומ׳ שבת
לקהות שיני היהודים שיומרי כדי שבת שלחיל שבלי הספנ׳ חו שמיל שבת גרמ׳
לו חתיח׳ כמחמר הכחוב רלו׳ לריס שחקנו על מצב״תיה חו להכחיד החכמים
שלח יפרשנו מן הקה״ב״ן דלח ניחח ליה להיות פוסל׳ מן הקה״בנן דבבר כח׳
(מהר״מ) דלח חיישי׳ שלח היכח דמוכחח בהדיח כההוח דחספסח שהיה מעיל
לחימה וכיולח בו קמונטריסי״ן דעבדינו לחתוקי שקלייהו ׃

רנה שם כשחומר הבל על יהודי שמח חס שוחין מי הוח היהודי וכל מה
שנשוחין ומשיב הכל הוח נכח דבריו הרחשונים ועדיף מבביה
דכומקים והוי מל״ח גמור : רנו שם יהודי שבח חת העכו״ם מג הוח
הנהרג ובח העכו״ם חס הבוח הזה הוח מחל״ב משמעות דבריו בשהרג הוח
ג׳ב מח״לב וח״כ הוי כהזכרת שם עילו וכ״כ מהרי״ק ׃

רנז שם כל שהעד חומר נהרג כלומי יש במשמעות דבריו שהיה חלל
ההריגה חו שבוודחי היה תוך ג׳להוי כחלו רחה ההרי ג׳ חבל בחומר
ריחיתי פלוני הרוג חין בכח דבריו תוך ג׳ דגם לחחר ג׳ חומרי׳ העולם ריחיתי
פלו׳ הרוג לפי חומ׳ לעתם : רנח שם (הר״ן)ס״ל דעכו״ם מל״ת מפי
חחר כריך שיגיד שהרחשון היה מל״ח (ומחר׳ חי בח״ה) כתב חלף שהעכו״ם
פחחרון לח פי דבריו חם הרחשון היה מל״ת חלינן להקל י״ל דכל ח׳ חזל
לשיטה זהר״ן ס״ל פלוני מת לח הוי מל״ת ב״ח חם מגיד בשם עכו״ם הרחשון
שחמר לו פלוני מת דבריו שו בלבד לח יפסיקו ל היחר ע״פ כ״ל שהיה מל״ת
חבל בח״ה ס״ל כהריב״ם דפלוני מת סגי ח״כ כשחומר בשם הרחשון שח״ל
פלוני מת הוי עדות מספיק ואין לנו לבדוק חשם שמח היה ע״י עשה ׃

רנט שם חפי׳ חם היינו חומרים שבעל ח״ם ג״כ ס״ל כהר״ן וח״כ ה״ה מיקל
בעכו״ם מפי עכו״ם שחי׳ ה״ח דכשחומר בשוחמר מח פלוני
חם נחוש שמח לח חמר רק דבריו שו והוי כנחכוין להעיד הדום הוח שחנו
בחים לחדם דבריו דסחם עכו״ם חינו מחכוין להעיד ומסחמח חמר הדבריס
דרך החלוננות ומל״ח חבל חם חמר מלחחי פלוני הרוג חין בבח דבריס חלו
חוך ג׳ יותר מחחר ג׳ וב׳ הלבדים סויס ח״כ לדברי המחמירים בסבק זה
החזה חסורה ׃

רס שם חפבר לומר דגם הר״ן והריב״ם המחמירין בעכו״ם מפי עכו״ם
מודו לח״ה בישרש מפי עכו״ם חלינן להקל דמסחמח חם היה
בעדות ההיח ספק לח היה חומר דבריס סחס : רסא שם מחחר דיין
זה של ספק חוך ג׳ כחבו הרח״ש והטו״ר בפשיטות להקל יש לסמוך בל״ד בעד
מ פי עד להקל וכ״ש בישרש מפי עכו״ם : רסב שם דין הכחוב בח״
משס ר׳ נתן ור׳ שמח דחין עכו״ם מל״ח נחמן להעיד בע״ע בבר
נהגו להחיר עדות עכו״ם המל״ח בכל גוונח ולית דחש להח דל״ם ול׳
ניחו וכמ״ש הרח״מ : רסג שם מחחר שהעכו״ם מעיד שפלוני יהודי
ולח עבד שי עכו״ם בדרך וחח״כ מלח ג׳ הרוגים והביר שי העכו״ם חף שלח
חביר היהודי חין לחלות ביהודי מחר שנהלוה עמהם והרחשון הלך לו וכמ״ש
הרח״ש הבר שהביר העכו״ם מועיל לכ״ע חפי׳ לר׳ נתן ור״ש דיש לו לומך
בהבחתו מחחר ג הם עדים קרובי העכו״ם : רסד שם מדברי הרמב״ם
משמע בשחומר יהודי שהיה עמי בדרך מח חנו יודעים שיהוד׳
ח׳ יצח עמו מבחן חיישינן שמח זה הלך

סימן כו רסה יהודי הת חבפ בגדי עכו״ם ושב לעכו״ם מחר חם
בח כחן פלוני היהודי לשחול מכם והוח הדיב לו שהרג חף
ע״ג דלעת ת״ה בשעכו״ם שוב לחבירו מקרי ספיר מל״ת מי יסמוך על זה
לומר שהעכו״ם לח הכירוהו חע״פ שמכוסה שהה ודי לנו חם נסמוך על ת״ה
בודחי עכו״ם וב״ש שדברי ת״ה בפורחה זו הר״ן חולק עליהם והבו דלח
לוסיף עליה ׃ רסו שם יש להקל מלד ת׳ שחין זה מקרי שחלה שלח
שחל על היהודי חם הוח מת לף בח לשחול המכם חם לחו וביולח
בזה החירו מי ששב על ספיר׳ סחם חחין זה שהה מבוררת לחולי לח שב רק
על הסחור׳ וכן מלינו הדב׳ מחיירין בענין זה : רסז שם יש לחלק
בכל המחיירין לחירי שלח היח׳ שהה ברורה על יהודי עלמו מעכו״ם המשיב
חבל בל״ד שב לעכו״ם המשיב על עלמות היהודי חם בח לכחן דבר זה מהורת
המחיירים לח למדנו : רסח שם יש לחלק ולהקל מלד ת׳ ולח מקרי
שהה שח דומית דחיה חבניון שהכוונה לשחול חם הוח חי חו מת חבל בל ששחל
על דבר שחין בכוון בל״ד בשב חם בחו כחן לשחול המכם והעכו״ם משיב לו בן
בחו ומגיד לו חח״כ שהרגוהו חפבר לומר דלח חשיב נשב והוי שפיר מל״ת ולף
שלח מלחתי רחיה לדין זה מכח הסברת נרח׳ שים דו כדי לחלק ׃

רסט שם הן חמת שחפבר לומר שבבלל שחלה זו חם בח לשחול המכם
הוח כחילו שב חם חיים הם בחשר הקול בח שהרגו ע״כ שב חם
בחו הבה ממילח שקר השמוע מ״מ גם בפהיח דשת ספיר׳ ל דשב ועל החמחי׳
ולח על הסחור׳ חפ״ה חמרו בה להקל ו רע שם חע״ג (דמהר״ח) כחב
דבבל היכח דלח מוכחח מילחתה דלמילמי חימחח עבד לח חמרי׳ מ״מ בל היכח
שים לחוש שחומרים להחפחרות ולחחזוקי שקלייהו דומיח דקומנטר״סין לח
חמר מהר״מ ובב״ד שיועל לפשים שבבל העכו״ם היו מלירים על מבם זה ובל
הקודם להרגם הוח מיטב להם על בן ספרו בפני זה דרך החפחרות שיהיו
סבורים שהוח עכו״ם וסחמ׳ חמרו בגמ׳ חבל בשילחתה דשיילי בה עבדי
לחחזוקי שקלייהו וחע״פ בשים לחלק קלח ולומר חם היחח דמסקי יהא
מילחתה דעביד בגלוי טפי מקומנטר״סין מ״מ חין בח לחלוק ׃

חלוקים כשה ולהקל חם לח ימלה בדברו הרחשונים ׃

רעא שם עוד יש לעוחח לחירת שלח נחבדר מחוך דברי העכו״ם בשה
היו הנהרגים רק לחמרו סחם הח״מבח בולם נהרגו משמע
זה שבבל הנמלחי׳ ביום ההרג נהרגו וחפבר שלח נמלחו חם בל החימ״ב
שהלבו מבחן וחפבר לחד מהם חי עדיין ובל חבזה מהם היח בפקח שמח בעל׳
חי עדיין : רעב שם פשיטה דלח שייך בחן ס״ס להיינו בל חבזה מהם
חבזה לב״ד ויחירוה מעשה ס״ס פסק לחד שמח נהרגו בולם חבר הלבו מבחן
וחפי׳ לחומר שמקלח מהם לח נהרגו לחבי בעלה של זו בי חי חו מת ו
בחוך ההרגים חין זה ס״ם לחין בחן רק בפק לחד חם בעל׳ של זו חי חו מת ו
רעג שם מדברי הרח״ש משמע בהיח בקולר בל שהעכו״ם חומר חבורה
יהודים מתו בדלך פלוני וחנו יודעים שחבור׳ לחת הלבו מבחן
וילחו בדרך זה חין חוששין שמח נפרד לחד מן החבור׳ חו נתחלף בלחד חף
שלח הזכיר מספר בני החבור׳ חבל מדברי הרמב״ם משמע שחשב בל החשבו׳
ע״ב בתב לסוליין בקולר וגם מיירי שהעכו״ם חומר שילחו עמו וגם בדבל
הרח״ם יש לחלק בין קולר לחלם ח׳ וכבר רחיתי בספ״לחד מחלוק זה בהוחי
בקולר חם לבי׳ להזכיר שמותם חו רק מספרם(ועיין לעיל סעיף קפ״ג) ׃

רעד שם לדעת (הרמב״ם)למלריך קברתיו בחל״ת חם לח הזכיר שמו ובח
ע״ב בתב לסוליין בקולר וגם מיירי שהעכו״ם חומר שילחו עמו וגם בדבל
הרח״ם יש לחלק בין קולר לחלם ח׳ וכבר רחיתי בספ״לחד מחלוק זה בהוחי
בקולר חם לבי׳ להזכיר שמותם חו רק מספרם(ועיין לעיל סעיף קפ״ג) ׃

רעה שם בולם שהיו ח״י חנשי׳ והוח לח חמר מחחיל׳ בלח היו בחועב׳ חנשי׳ לחלי
עולה החנשי׳ החיש״ים הי״ח וחע״פ שבחועבה היום חריב׳ מ״מ חפבר בפני
שעה חנו בה ג״כ בחחיים ומלן לומל לן בקלת מהיהודים לח בדחו והבחטים
חלילים הם ע״כ לריך להעיד שחותן הבחטים הם הנכנסים שהם הח״ש
שהיו בספינה : סימן נא דקי״ב דנו ממחי דחמרי׳ בגמ׳ מלן
חיבח בישה חיותי ולח חיישינן לבמה חיותי ב״ח שמסחמח מספר על חיותי
שבעיר הזחת חע״ג דהרב (מהריב״ל) פסק על מי שבח לחנות ומחחונן על
חחד חפבר שים לו חוהב במקום חחד ועלין מחחונן ובחני בי חיותי שקונח
לחנשי בימו של חיותי ועיין לעיל בסעיף ל״ח מ״מ בל״ד יודה הרב לחין
בחן החחוננות על חוהב רק בל בוונתו להגיד להם המחורע ודומה ממש למחן
חיבח בי חיותי ובפרט שהזכיר סימן המסוף חין סימן מובהק מ״מ סגי בזה
חחר החיפוש ולף שלח הזכיר שמו לרי הזכיר מלחבתו ועיין לעיל סי׳ קכ״ט ׃

רנו שם מה דליבח לספוקי בחחתח זו מפני דליבח בהן ספק בי חשתחי
יותר מבבה חחת וחו חין מעידין עליו ולף דליבח בלוגחת בי יקל
ליחשו נגד הדבנים החירים המחמירים ומ״מ בחחת דח שריח לשם
הוח חחר לריך לומר שהשתח בניו לזה וגם המוסף דומה למזם זה ותדבר׳

שעתה פלטו היס לזה החתך ולח לזה הנשנע ופשישת דכולי האי ליכח למיחש ומכ"ש לדע' הסוברי' דכשכל גופו שלם חף בחשהי הרבה מינידין וכאן היה כל גופו שלם : רעח שם עוד יש להחיר מעשה ס"ס שפק לח בחשהי שעה אחת וחת"ל לח בחשהי שמח לח עברו ג' ימים מן המיתה ושמח הלכה כחותן הסוברים דסבדי בחשהי חינה חסורה רק לחחר ג' ימים : רעט שם החשה הזחת בחו נה המים המחרירים למרים מחחר שחין יודע בחשהיהו בשעתה וחף שיש להלק ולהקל בעד מפי עד ח"ח כך בדב' שסחמו להחמי' וכן כחב הר"ן להחיר בעד מפי עד שלח ניחר כל לרכו וסימן דנוס חפולו היה מעיד על נזס מיוחד מה שחינו כן מ"ח חיישינן שמח חין זה החים הקופץ כיס כי זה נמלט והבחול מס שלו לחחר וזה הוח הנמלח מח חף דים לפקפק על זה מכאן ולילך חסר בדברי הרב :

סימן סה

רפ חורה ילחה בכל מורי הורח להקל בעד מפי עד והפרישו על המידה חפי' במקום דליכח חיוהח כגון במקומות דעד ל"ל קבריהו לח נלבד קבריהו של הרמב"ם דלוחו עליה קמחי שח חפילו בקבריהו דמלחמ' ומיס גס זו הסיגה יד סברת זו להחיר ומחי' יש לומ' ג"כ בחסרון חחר שבעות ובבר"ם בדברי הרחשונים מקום לקדוק לכל הדינים (כמו שנחבחר ח' ל"ח) :

רפא שם נרחין הדברים ודחי שכל שהעד מעיד לפנינו חמר לי עד רחיתן שפלוני מת במלחמ' ולח חמר לי שקבריהו ולחו היו הב"ד סומעין מפי עד הרחיתן שחמר פלוני מת במלחמ' והלך לו ולח שחלו חס קברי ודחי לח היינו מחירין לחחו שלח חמר חדם מעולם דהשם קבריהו לחלונ לינו רק לכחחיל לחבל חס הלך לו העד ולח חמר קבריהו מחירין זה נחלחי לינו וח"כ לח יעיל עד השני מגברח דחתי מהמחיה וחס עד שני עדיף להחיריה בעלמח שחין יודע לשופרי דמלחח לח נלמד בדבר הלריך שבזולח חין היבות עדות ובבר שחין שחמו כן כגון רחיתי פלוני הרוג חו מת שחין בסחס דברין רחיתי חוך ג' וכל שכן חס העדות של שפח היס שחין לומר דמסחיח מעיד שבשעתו רחה וכן שפק הזוחיו חו קבריהו וכן שפק ההלין לסימנים מסוס השם שחינו הוח כגון שרחה הטבועה היה שוקל היה הכופר כל הספיקות הללו .

סימן עה

רפב כל מעיינינן שפיר נרחי' לנמד להחיר בג"ל שהוח מעיד מפי חחר על כלוני שטבע וקברו ים לומר שהוח בודחי ידע שמח כגון שהעלוהו הוח חן היס חו שכללו לפניו והכירו על ידי סימנים ולח בטבועת עין בחס שרחו הטבועה חף (שהריב"ם) מחמיר קלח ר"ל דע"כ לח קחמר חלח שח בעכו"ס חבל בישרח חפי' בחשהי חלח שחין הדברים חין בהם נגד המכוון פומכין על סחמן ומקילין בהם וחין מוסיפין וחין גורעין :

סימן עה

רפב חפי' שחמלח לומר דבקשה החים לח חזינח שאה הע"פ שהלכו עד בית' מכל מקום הרי כשחמרה לפס למי חתס מבקשים וחמרו לה לשלמה הנחוק ועל שאתם חמר' להם בבר נחוק ח"כ חין זה לפי חומ' וחע"פ שהיח מעלמ' חמרה חחל למי חתס מבקשים חין זה החלת דבור כלל וחינו מספיק להוליח חות' מידי שאה וחין כ"ל דומה לחשו' הרח"ש למקדק בדבריו ומה הריב"ם בעלמו חזר בו למעש :

רפד שם חין להוות זה לדברי מהרי"ק שי לחוש לקושטח קחמר המלח לח הוה מסכן נפשו הכי נמי שי לחוש לקושטח חמר' לח היח' מסכנת נפש' שנשפך דם נקי בזית' חיח דהוברח הרב היח חמוה ולח נמלחת לחוכחו ונרח' לחף הרב לח חמר' שח לסניף ועוד ד"ל חין כחן ככל' חם נמלחו בזית' זרים ובקל' מן הטעוות לח יחשיטה כלל (ועיין לעיל סעיף מ"ג) :

רפה שם חף ע"ג שהריחה להם בגדיו וכועבו חין רחייה דהח גבי פונקית הרחת' מקלו והרעיל' וחפילו הכי הלריכו שחבל' חחלה כדי שהחיה מל"ח : רפו שם חיברח חם היה העכו"ס מסית לפי חומו חין לנו לחוש לשלמ' חחר כי היינו מלריפים עדות העכו"ס שחומר שחנתן דם חוכח שלמה שחפי' שלח סמכינן על עדות העכו"ס מטוס חשם בדדמי דשמח לח מח מחוך החניק' מ"מ הוי סי' בשמו ושם חבין חין חניק' כסחס מית' ומילחח ללח שכיח הוח וח"כ ודחי זוה שלמ' שחמר' החש' הוח חוכח שלמ' שהוחזק דם בפי עכו"ס ולח שלמ' חחר שלח הוחזק שנחנק .

רפז שם גם יש רחיה שהכירו הכובע שהיה חוכח שלמ' לבוש ולח חייסי' לשאה דסוף סוף לח היה לבוש חוכח חים לבוש חחר כיון שחין מנהג המקום ללבוש כובע כמוהו כפי שבח ושאה ועל כל פנים מהני האי סי' לסרפו עם שהיה חוכח שלמ' שם : רפח שם העד שחמר שהולרך לברוח מפני שיח לנכסו לח מהימן והמרדכי' שכתב הגבי עכו"ס לח חייסי' בדמי כל שחר גזלני החחרונים לח הודו לו בחלוק זה : רפט שם מ"ש המרדכי פפי' בשעת המלחמ' חס חמר רחיתיו הלוך חלך"כ והכרתיו יפה יפה נחמן היינו שיח' רחשו חהוך חו כיולח בזה שחין כחן שפק כלל חבל בחום רחיתיו חת מוכיח לחרן ועיין בסעיף ל"ל חין נודע פנים ופולה כה עדיין לח הגיע זה לגבול ההזה חו שחעסקו בו וח"כ חין כחן קברי ודחי וחין כחן עדו כלל חבל חלו שהוי במלחמ' דחזי דחמרו ליה ברומחח ובפרט היכח שיח לעמוד שם ודחי חילף בין חס היילחה היח' שמח יעבור גם עליו הבום חו היילחה חוכח מלד המלכות לחשוב שהוח היה עם הורגין :

סימן עו

רצ עכו"ס שחמר הרגתי חת היהודי פלוני ורחיתיו מת לפני מזיתין חת חשמו וחין זה שייך לדיני טבועה והוי כמו שחמר הרגתי פלוני דיבשה מטעם זה לח בעינן קבריהו דבעי בחים דל"ל לח חשיב טבועה רק הריגה בעלמח חך קבריהו של הרמב"ם בעינ (כמו שחכתוב בסמוך) : רצא שם יש להסתפק שהעכו"ס הגיד סימנים ניהודי שהרג שהיה ממקום פלוני והיה זקן וחולה ושהיה מניח חבנים טובות ושהיה לו בגד ירוק והעיד חחד שלח היה בספינה חי שהיה לו כל הסימנים הללו רק פלוני ויש להסתפק חס הפירוש שכל הסימני' יחדיו לח היו בח"ם חחר חבל מקלח הסימנים חו רובם היו בח"ם חחר ושם הפירוש שלח היה ליהודי חחר שום חחד מן הסימנים רק פלוני שם בן חשה מוחרת ואין לחוש שמח ההרוג לח היה כלל מחבני הספינה רק מעלמח חחי מי שים בו כל הסימנים ודחי שם העכו"ס לח היה מכירו בט"ע רק חמר הרגתי יהודי שים בו סימנים חלו יש להוש דילמח מעלמח חחי חך העכו"ס חמר לשם שהרג יהודי חחד מחבני הספינה ושחלו מבירו חבני הספינה מי הוח והשיב להם הידעתם מי הוח ונחן להם סימנים חלו חך העכו"ס הכירו בט"ע דשמח סימן רחבנים טובות לח שייך שם כלל :

רצב שם שם הפירוש שכל הסימנים יחדיו לח היה בחים חחר חבל מקלח מן הסימנים חו רובם היו בחים חחר שם כן חין זה סימן דשמח מקלח חין הסימנים ים לחוש לשלה ועוד מחחר דשכר כחן קבריהו להרמב"ם ולריך לבירר חת שמו וחם לח היה לו רק חחד מן הסימנים חין זה במזכירו בשמו : רצב שם חין לומר בעד מפי עד חין לריך לומר קבריהו דחלונ שהעכו"ס קברו חע"ג דבע"ד העכו"ס קללו ומזכירו בגנוה וחין ספק שלח היתה לו קבורה מיולו מכל מקום נחמר שמח הוי זה ושלטלו להוי כמו קבריהו חני בדעת הקלר מעולם לח רלינו לסמוך על זה להקל בעד מפי עד יותר מעד דחשון ועוד הח קחמר העכו"ס ורחיתיו מת לפני ונרחה שלח נחחמת לו המיתה רק ברחיה לח בהוזה ושלטול חבל מקלח גדולים בומכין בעד מפי עד עכו"ס להקל בחשש קבריהו (כמו שחמלח למהר"י ב"ל * בחשובות) ולדברי החשה הזחת מוחרת :

סימן עז

רצד חין מחירין חשה על שמו ושם חבירו שלח שם עירו והרח"ש יחיד הוח בדין זה ומיהו לח בעי זיעוד שהוח בן עיר רק שהיה בחותו העיר גם כן דו בזה לשיטת הרבה מפרשים :

רצה שם יש להחיר על מה שחמר שהגרג היה שמו משה בן יעקב החמוני ושחבירו הגרג גם כן זה הוי במקום עירו דרחוק הוח שיהיה חיש לחר ג"כ שמו ושם חבירו זוה ויהיה גם כן חמוני והגרג גם כן דלכולי האי לח חיישינן גם שם משפחתו הוי סימן שהזכיר שהיה משפחת פיל"ו :

סימן לז

רצו חף שקלת הפוסקים סוברים דשחין חנו יודעים ליוהב חינו חין זה נקרח חוכל מדברי מ"מ כשבשבע שחינו יודע חינו חוכר ומגיר : רצז שם עד מפי עד והרחזון מכחים השני החרך הרח"ש בזה שם הרחזון יכול לפכחישו ומ"מ כשנים שמעו מפי חחד חין יכול להכחישם שלח הגיד להם :

רצח שם כל מה שהגיד חון לב"ד חפילו בדיני נפשות שחין לריך ב"ד לבר כחב הר"ן דיכול לחזור מעדותו ולח חשינח הגדה מה שהוח מגיד חון לב"ד וחוזר ומגיד עדות חחר בב"ד • (עיין סי' ק"ל) :

קיצור פסקי הרב המר"מ פאדווה

סימן כ

רצט חף לדברי ב' שחתה ור' נתן דחין עכו"ס מל"ח פחמן בחומר מלחתי כלוני הרוג עם סימנים ושם"ה נסחפק חי לקחי על סימנים שחינן מוכחקין חו חפי' על סימנין מוכחקין מ"מ נרח' דחיזוק רחשון עיקר שהעמיד דברי ב' שחתה ור"נ בסימנין שחינן מוכחקין וכן החיר הגחון מהר"י בג"ל בע"ש שהעכו"ס בסי' מוכחק (ועיין בסי' ל"ס ג)

סימן כא

ש היכח דעד חחד חינו נחין כ"ם עדים מפי עדים דגרע טפי ועכ"פ לח עדיף עדים מפי עדים מעד חחד (ועיין לעיל סעיף י' וסעיף ל"ח) :

סימן כו

שא עכו"ס שהעיד מל"ח שבדרך זה נהרג יהודי חוהבו בשיחתו מהקום פלוני למקום פלוני וים עדים שזה עשרים שנה לח הלך יהודי בדרך הזה לח חיישינן שמח העכו"ס סיפור מעש שהיה קודם עשרים שנה מחחר שעכו"ס הגיד ל"ח שיהודי ההרג עשה לו הבחי שוקיים ועדיין הס בשוקו ובבר זה עשוי להחבלות וח"כ נוהמי לח עבר זמן רב שנהרג היהודי :

סימן כט

שב עכו"ס שהעיד ל"ח חיך שנהרג יהודי חחד בים שלשה לרכוב על הקרס חחד שלשה בים יש לחוש שחמר העכו"ס בדדמי כמו שחומר ונהרג במלחמ' למחן דחס לזה שעכו"ס מל"ח מחחר שהיה מהומה מן הנטבעים בשבירת הספינה שמן הסחים ולחמו עליהם והיס הולך וסוער כי חס הקרס חוחו חו פלעוהו כדי למנעו ולרכוב על הקרס בלי ספק לח השהה חוחו על הקרס והחפילים טרם ילח משחתו כי כל כוונת העכו"ס

ס"ק כקונ לומ' שהעכו"ס לא רצה יפיחת נשמתו וא"כ יש להוס שחמר בדמי
ובדבים אלו אינם רחוקים לדחות החשב לזה בשתי ידים :

סימן לו שג מאחר שהעכ"ם אומר שרצה אוהבו אחר שהעלוהו היס
ליבשה במלבושיו שהיה לבוש בהם בספינה ס"כ הבירו
ע"י סימנים והרמ"ז מודה לעל ידי סימנים נאמן אפילו מי שרצה הטבילה ואף
על גב דבגדי אינם סימן להיות סיגן לשלה אינו שייך הכא שרצהו בספינה קודם
הטבילה מלבש בבגדים אלו ואחר זה כשהעלוהו מן היס היה גס כן מלובש
בבגדים אלו : שד שם אס אמר שחס שרצהו במלבושים שהיה לבוש
בספינה יש להסתפק אס היה לו בכרה טובה במלבושים אלו ע"י הלבש קאמר
שהביר אותס וחזרי וסומקי לאו סימן הוא ומאחר שלא נתקר העכו"ס במה
הביר הבגדים אולי יקרא חסרון ידיעה בגופו של עדות דאין אנו מקילין בז :

קיצור פסקי תשובת הרב בעל שארית יוסף

סימן לב שה מסתברא עד כאר מפי עד פסול אף אס יכחישנו
העד הפסול לעד הכאר ואמר לא הגדתי לך זה
הגדות איט יותר לעד הכאר משנאמין לעד הפסול :
(ועיין סעיף ק"ס) :

קיצור פסקי תשובת הרב מהרמ"א

סימן קא שו אף דהמרדכי כתב דבעיא דע"ח במלחמה לא קאי
על העכו"ס מל"ח דהסברא נותנת דבעכו"ס מל"ח
לא שייך בדמי מ"מ יש להחמיר דהא הר"ן ומרמ"ה והרא"ם והתוספת
והריטב"א ס"ל דחייסינן בעכו"ס מל"ח שיאמר בדמי וכן משמע מדברי
מהרי"ו ובפרט הרמב"ם מלריך בעכו"ס מל"ח שיאמר קבריהו :

קיצור פסקי תשובת הרב מהר"מ מלובלין

סימן ו שז עכו"ס שאמר ליהודי מל"ח אני הייתי חולה זה כשהרג אוהבו
יהודי הנקר' ישראל שהיה מסחק חמיד בקלפים שקורין קרט"ן
מאחר שאוהבו העכו"ס היה עבד בבחוב היהודים פה קהילתו והיה מביר כל
היהודים שבקהל פשיטא דלא אמר על עיר אחרת שלא פה שהיה רגיל ודר
בה ומביר היהודים על כן לא בעינן שיביר סס אנשי עירו מאחר שלא
הביר בקהילתו אחר שמו ישראל שהיה רגיל לשהות בקהילתן · רק
בעלה של עגונה זאת

סימן ז שח אע"פ שבלי ספק שהבדים מהעכו"ס המביר שהרג יד'
שהרג כמר פלוני לא היו אלל הריגה ביער בלתי הדולה העגלן
אלו שהיה לבדו וגס לא אלוהו נהרג כי לא מדע הדבר עד שאלאו הגלגולת
ו הבגדים מכל מקום אנו הולין לומר שמת קדם הענין שעכו"ס אחד נזמן אלל
ההריגה והוא הגיד במל"ח לחבירו וחבירו לחבירו : שט שם עכו"ס
אחד שאל לחבירו שיגיד לו האמת מה נעשה ביהודי אין זה הזיב שאלה מאחר
שהשואל היה עכו"ס כמ"ש מהרש"ל ואף שהר"ן פליג על זה מכל מקום נדחה
להכריע כדעת מהרש"ל שהוא אחרון טפי בפרט במקום עיגון דהקילו חכמים
ובלא זה הלא יש יהודי אחר ששמע מפי עכו"ס הזני בסס העכו"ס הרחטן
שהיהודי הנהרג ולא הוזכר בעדות זה שהעכו"ס הזני שאל לעכו"ס הרחטן :

שי שם אחסר לומר שפלעזר וסס שלא מכח חרב נדחס בלא השאל זה הוי
סימן מובהק מ"מ אחסר אחין סי' זה כדי להחירה :

סימן נא שיא אני עדים שהעידו מפי ישמעאל ל"ח שהרג פלוני
ח"ח מסחמא דחה הישמעאל שהרג פלו' כגון
שרצה שהחיזו את רחבו וכיולא בזה דלא שייך בדמי הלא בעל ח"ה דחה
סברא זו בסימן ר"מ דכיון דבגון העדות שייך לומר בדמי אף ע"פ שאמר
הישמעאל שהרג היהודי אנו חלינן לחומרת דאמר בדמי וכן משמע פשטא
דגמרא הוא מת ואני נגללתי שהזכירה סחס לגון מיחה אף"ה אי לאו אשה כלי
זיינה עליה הוי אמרינן דילמא בדמי אחדה ע"כ מכל הלין נעמי שריחת דהא
אחתא אינו כ"כ פשוט להחירה :

סימן נב שיב כסה וגללו עקומות והפוכות לא מיקריסי' מודהק
כי מלה כזאת בחים אחר : שיג שם שליח שנוטל
שכר להשחדל ולטרוח לגבות עדות על עגונה אחת לא מקרי נוטל שכר להעיד
מאחר שאינו מחויב לילך ולטרוח ולהשחדל לגביות עדות :

סימן נז שיר כשהזכיר שמו וסס עירו אע"פ שלא הזכיר סס אביו
מצינן למשקל שהוחזקו שניס בעיר שמס כך וה"ה
דע"י דיקת בני העיר משחרי * ועיין סי' ק"ח וסימן קכ"ט :

סימן קי שטו שם אפילו היה המעשה בל"ד שנשלחו יהודים סס
הוא הרג אח יוסף הל"ל והוא הודה שהוא

הרגו אפ"ה הוה דין מל"ח כיון דלא שייך לומר דמחכוין להעיד וכל שכן אס לא
שנשלחו יהודים כי אס עכו"ס והוא הודה לפניהם דמקרי מל"ח :

שטז שם היכא דיש כאן מל"ח קלת אפי' אינו מל"ח ממש יש לנרף שאר
הוכחות ורחיות על מיתתו כדי להחיר כמו שמלרפין הולחות
מקלו ותרמילו ובניה דפונדקית : שיז שם בל"ד אינו מוכח שהודה
מת ימת העיטי שלא שנוכל לומר שהודה מפני שרצה שלא היה בחפשרות
מהכחיש הענין ולכפור ולומר לא הרגתיו מחמת דוב הוכחו שימלאו בידו
הגזילה : שיח שם בחמת מה שהלך על אלת הדין בשעת
גמר דינו ולענך בקול רם לעיני כל עחה יודעתי כי החלהים הוא שופט כדק
שנוקם ממני נקמת דם יוסף היהודי דס נקי אשר שפכתי דבריס השה דיבדו
בלי סוס הכרת ואין לך מל"ח גדול מזה .

סימן קכח שיט מאחר דקי"ל דשינוי בחד מאברין הוי סי' מודהק
ה"ה לומר עקום הוי סי' מודהק בפרט שלא הוחזק
שום יהודי בלומר עקום בחיל רק פלוני זה הנאמד ;

שכ שם אף שלא קי"ל כדברי המרדכי דמיקל בעכו"ס מל"ח שלא להליך
קבריהו מ"מ לגירוך לטעמים אחרים אפשר לגרפו ובפרט
שהעידו גס כן שני יהודים על מיתתו ובשנים ליכא למיחש אף שלא
העידו שנים בפני ב"ד רק אחד היינו אפי שנים ואין נראה לחלק גס יש להקל
שמא היהודים לא ראו ההריגה בשעת המלחמה דליכא למיחש בדמי רק
תלינן שמלאוהו הרוג והוזהו בחוכן שאין כאן ספק .

סימן קל שכא יהודי שנשאל לעכו"ס שהוי אס ראה אס במקום שהיה
שהוי בני אדם ממקום פלוני והשיב לו שהיה ג"כ
אס יהודי ממקום פלוני ועבד עבודתו פרך עד שמת נראה דעכו"ס זה הוי
מל"ח ואשת היהודי לא תחזיב שאלה שאל אוהבו על אוס אדם אס הי או מת :

שכב שם עכו"ס שהה אסיר ל"ח שנשבע פלוני ועכו"ס אחד העיד שמת
פלוני על מטתו אף שהראשון העיד שנשבע במשל"ס אפילו הכי
מצינן למשמ דלמא אחר שלא מן המיס מת אח"כ ואין זה עדו מוכחת :

סימן קלב שכג שם עכו"ס שהיה לו מלבוש אחד של יהודי ואמר
לו היהודי מלבוש זה הוא של פלוני היהודי והשיב העכו"ס
אס אחר הדבר הדבה אחרת גס אחה כמו שהרג פלוני אבשר למרמי חימה אמר
כן ואין זה עדות : שכד שם כל שניכר מחוך דברי העכו"ס מל"ח
על מי אס מדברי' כגון שהם והשומעים אס ממקום אחד ומגידים דבר
התלוננות איך שפלוני ופלוני הרגו אף שלא הזכירו אס אביו ואס עירו
מסחמא על הידוע להם מעיד ודמי לההיא דגמרא מאן ליכ'בי חסא :

סימן קלג שפה שם מעידים שנהרגו פלוני ועדים מעידים
שנשבע פלוני אפשר דקרי לטבילה הריגה ואין זה
עדות דהא מל"ס הוא והוי כילו כולם מעידים על הטבילה לחוד :

שכו שם בל"ד אין ספק שהגזלנין לא היה סכינים מלוכנים כי אין מדרך
הגזלנים ללבן סכיניהם גס הלשון שחמרו (מאן אחא חים אין שחיקן גהקט)
לשון זה מורה שחחכוהו להחיכו דקות בחוכן שמת ול"ח להיות ואין זה
מגוייר דמהני' :

סימן קלד שפז שם הא ק"ל דלא חלא מהחירה דהחזון דק
מסוס לזוח שפחים לא חשש היכא דנראין הדברי שהעדו'
הגזני לוחיבים דאפקוה לקלא פשיטא דאפילו לזוח שפחים ליכא ;

עד כאן הלשון מספר חלקת מחוקק

קיצור תשובת הרב מהרר"ש ד"ם

שכח חסובת י"ח מטעם שלא הזכיר שמו וסס אביו וסס עירו כגר החרכתי
במקום אחר וזה לשון סס בגמון שלנו שאמר הישמעאל שהגנבים שאלו
ממנו בוריות ושהשיב אינו נאמן עחה בידי אגל למטה יש לו שון הדברים מוכיחים
שזה קונ"י ישמעאל היה אוהבו עומד בשוק"ן דחס לא כן מניין להו לנגנים
לבקש בוריות ממנו וכו' וכן הוא השיב אינו וכו' אגל למטה בשוק"ן יש לי ברחה
ואני שעל העומד בשוק"ן היה מגדר ואחר שיודע שלא היה בשוק"ן אין חיש חומן
שיקרא קונ"י ישמעאל שלא זה בעל החשה הנ"ל כשו הזכיר לבעל החשה בפירוש :

שכט שם ואמר ליה דליכא למיחש דאחר בדמי אלא כשהיה העד בשעת
הטבילה או בשעת המפולת וכיולא בזה אגל ישמעאל זה לא
היה סס כגר רחה זאת הסברת * הרי"בש ז"ל סימן שע"ח ועו"ש ;

תשובת לה של והטעם לספק הרחמן שלא הזכיר סס
אביו ולא סס עירו מ"מ בגמון דיקן הוי
עדיף מהזכיר סס אביו כיון שהזכיר סס משפחתו דשמו וסס אביו שכיח
טובא בעולם אס כן בגמון דיקן שהזכיר בני המשפחה יעקב עור עדיף
טפי ואס ימלא שאינו חסר לדם מאוחו משפחה זיקרא שמו יעקב עור
אלא זה לאחו מוחרת :

תשובת מב שלא אין לנו ללחוד מדברי הרי"ף כי הס
בבה"ג דפונדקית שהחילה לבכות
ואחלו לה והשיבו דבה"ג שהיה הכל בעדים מחעסקים בחוחו ענין אגל

בדון שלנו שנראה שעברו ימים גמורים בין כספר העכו"ס העתין ליהודי
ליום שהעיד היהודי לפני הב"ד ל"ל להחיר ולכו"ק :
שלב שם חק על פי שהעכו"ס לח הזכיר שם היהודי בהדיא נדון דיקן שאמר
יהודי אחד נסע מקונינ"ה הוי כאלו אמר אחד שילח עמנו מעיד
פלוני ואת מקפידין בזאתו העיר וח"ל הא המג"ס והטו"ר כתבו אחד
שילח עמנו ומזון דיקן לח קאמר שילח עמנו . נראה שמאחר שהכל הלוי
בחפוש מה לי אחד העיד שילח עמו או שילח מקונינ"ה וב"ח ל"ל המג"ס
למילקט שילח עמנו . י"ל תורחת המילחת נקט או לחפשר
כשאומר שילח עמו והוא אומר שמת ח"ל יותר שח החיפוש אבל כשאומר ח'
מקום פלוני מת אפשר די"ל דשאני ליה קאמר ולית ליה שילח ומזון שלנו
ל"ל מידי כלל ח' מיאחר שעכו"ס אמר ג"כ :

תשובות מג שלב ג"כ מעניין הכ"ל לחלק בין שהחי' בשאל'
הבא למל"ח של העכו"ס ובין כשהיה אחר יום או יומים שם
מזון דיקן היה אפשר לדקדק בתחלה בספר הרגלים לר' יוחנן אמר אין
שהו"ס אלא ג' פעמים ח"כ היה אפשר לומר שוודאי על אכילה"ן יהוע
אלא היה מצוי לשם לית לן בה היה לו לומר שח חיים אחר שמו אכילה"ן או
אכילה"ן אחר חיינו בעולם וכו' :

שאלה מד שלד לדעת הרמב"ם בשאלתו מכירין לזה העכו"ס
שהיה הולך עם זה שרש והוא אומר להו
שאותו ישרש מת לא חיישינן שמא לא נקדק ושמא אחר נתלוה עמו ומעשה
שהיה שהעכו"ס לא היה מכיר אותו גם לא נתלח עמו אז לריך לומר שילח
מקום זה למקום זה גסיסי' שהיה אפשר בקולר אבל לדעת הרמ"ב וכו'
לא הכיר העכו"ס את היהודי ולא ידע שמו שאת אחת יהודי נתלוה עמו מת
והיו עדים שיודעים שאותו היהודי נתלוה עמו וי ואפשר אף לדעת הרמ"ב
לריך לידע שאותו העכו"ס שהיה הולך עמהם והוא הוא אותו שאמר שמת :

שאלה מה משיחין ע"פ העכו"ס מל"ת מפי עכו"ס מל"ת
אפילו דח"ל מאן לימא לן דעכו"ס הלאחזן מל"ת אפ"ה
משיחין כמו שהוכיח בעל ת"ה ומהרי"ק ורחיות הלבושים גדולות וחזקי' בכתי
מולקים ואחר דבריהם אין לערער וכך המנהג כשוש ודאי הלכה למעשה .
שם שלו ולא אמר אין לילחת אלו היהודים שאמרו לאלו הגוים שלמה
כרוב עבד מן העולם והאחרים שאמרו שמתו אמרו זאת
לפי שילח קול שלח בח החים לביתו לוס הכסה על כן אמרו שהיה
דוקא בשני בה הוא דרך בני החדש לדבר על החובן הנכר בחומר הדע' לפי
שרוב הנשענין מיום לאבל בזמן דיקן ואלו נראה לל"ל הכי גם מאחר שאמרו
שמתו בודאי ידעו ולא אמרתי זה שלא לרווחת דאבל דעתי הוא שח"ל
פזכר ח שם ולמהרי"ק לריך לביאור שמו ושם עירו ולא סגי בהזכר
שמו ושם חבירו ובן ס"ל ל"י מערחל"י ונראה דעת יחידאה היא נגד כל
הפוסקים וכבלבוי שבן פסק מורי מהרי"ט ועפ כל זה לבי הומה לי לעשו' מעש'
נגד מהרי"ק עם רחוי' מהרב ל"י מערחל"י :

תשובת נא שלו פסק חפי' מי שראה הטבילה מהני ט"ע
בלח חיינים כשהוח מאל"ח :

שלח שם שאם ראשון ריב"ח בימן שלמה על שפת הים כדרך הנשענין
שפלטה הים חיישינן שמא בים את דאל רחיכא למיחש חיישי' וכל שכן
הכא שהמלא' מיעוטא דמיעוט' לא חמרי' שלח מת בים שלא מחמת הטערה
הדיחה שם הים וילאה נשמחם בידאה : **שלט שם** אין חלוק בין חם
ראה הטבילה לבין ידע הטבילה שם ושם מהר"י מטר"חי

חם מעד מפי' עד אחר הלוין להקל שהוא העיקר שהות' הים פלטה הים :

שאלה נג שמ כיון שהמעיד הזה מעיד שלנוקי והחוגר אמר אין
הרגו בהידק"ר יהודי יום טוב בלי ספק עלי דיום טוב
משהלו"נקי אמר דאל"כ לח הל"ל שלא אין הרגו בהידק"ר יהודי שמו י"ט ולא
בהח היום : עוד טעם אחר המעיד אמר ח"ל לחוגר אנא הלך והוא
הזיב לעיר ובודאי אין ספק על עיר שלו"נקי אמר שכן דרך בני אדם העומדי'
בספרים המכוונים לעיר כשאומרים זה לזה איכם חומרים שלא לעיר שאם וח"ל
לפר' ח"כ שחזר המעיד ושלא אמה היו מלובשי' וח"ל החוגר כך וכך כשנכנס עד
שיהיה מוכר בחנותה העיר בלי ספק על העיר הל"ל אמר
שמא שם כשלן בבית העכו"ס וח"ל שלא אלך מכאן שמא יהרוג אותך כמו
שהרג פלוני אף די"ל שמא מירחתו שלא יהרגוהו אם ילך בלילה
ויבוקש ממנו כיון שלן בביתו כדינא דמלכותא לבן רלה להפחידו כדי שלא ילך עד
חור הבוקר אפ"ה לא חייבי' ואפי' היכא דאיכא קלת הוכחה לאחיים קלי מכוון
אלא דוקא היכא דמוכח טובא :

שאלה נד שמב כל שאלתו אותו במים שהרג אין לנו לחלות שהושלך
שם אחר כמה ימים שהרג בידאה כי אין לנו לומר
מוחזל' להחזיר היכא שלא מלאנו סורך בהם מן הגחלת שלא חבק שהרג אותו ו
השליכו למים : שם מלינו למדין אע"ג שהיה לו מכה בפנים לא נסתכ' מי :

שאלה נו שמג על כן ל"פ נגד ר"ת שלא נמלא אחר ג' ימים ודאי
דהתם ס"ל אין מעידין אחר ג' ימים אפי' פרוף

הפנים קיים לגבל בשהות על הסתם ללא ידעינן והעד מעיד שגופו ועורו
פנים קיימין ושהכירו בשילוי אע"ג דקאמר דנחפח הגוף כשישב אחין ספק
דדרך הנפטרים אחר יום אחד נתפחי'קלת :

שאלה נז שמד אם אמר שהרגו את מרדכי נראה שעל מרדכי
יהוע בניהם מדבר דא"כ אין אמר שהרגו מרדכי
ה"ל לומר שהרגו יהודי אחד שמו מרדכי :

שאלה נט שמה מאריך הכל הפוסקים חוץ הר"ן ס"ל לאם נשאת
בלא התרת ג' ל"ל אמרי' דעד התרון כג'
ואם בח ע"ח ואמר בעלה חי חלת : שמו שם כשם אם עד אמר חני בעל חשה
זו שהות חי הוי עדותו עדות להחמיר ואם בח קודם שהחירוה להנשא לא
חנשא מפני שהוי עד ועד ה"נ היכא שבח החחרון ואמר אמר לי חדם אחד
שזהו בעל פלוני הוי עדות ולא חנשא אם עדיין לא החירוה כי מן החורה
נאמן ואפי' חשה שזהו פלוני :

שאלה כא שמן אם היה מוחזק אחד שים לו שני בנים ועכשיו
העידו בן אחד מת ולאחד שהיה בבחן יש לו חשה חייבין
שמא בן אחד הוא אבל אם הוא מוחזק שאין לו אלא בן אחד רק ע"א מעיד
שהיה לו שני בנים אינו נאמן כל היכא דאחזוק החירה החירה ואמר ע"א שהיה
אפשר אינו נאמן :

שאלה כב שמח כשאומר העכו"ס מל"ת ואומר שיעשה אפד
ויאמרו לאחזן המת דברי' הללו והוא כבר נקבר דח"ל לומ'
אפר הוא כמו שיבא לקבורה ח"ו ניוחו שב אחיה עגונה וכוונתו להחיר
ולא מהני אכי' חוק לב"ד :

שאלה עד שמט אחר שיודעי' בל' דוד ולא נאנסה ל' אנשים
והעכו"ס מעיד שהרגו לאחדהם ונראה יהודי אחר
הלוך עמו ואנו יודעים שגוים אלו יכלו בקבורה לאותו מחה ונשאין דרך ליהודי
אחר לילך עם אותו העכו"ס שהוא הולך עמהם והוא הוא אותו שאמר שמת :

שאלה מו משיחין ע"פ העכו"ס מל"ת מפי עכו"ס מל"ת
אפילו דח"ל מאן לימא לן דעכו"ס הלאחזן מל"ת אפ"ה
משיחין כמו שהוכיח בעל ת"ה ומהרי"ק ורחיות הלבושים גדולות וחזקי' בכתי
מולקים ואחר דבריהם אין לערער וכך המנהג כשוש ודאי הלכה למעשה .
שם שלו ולא אמר אין לילחת אלו היהודים שאמרו לאלו הגוים שלמה
כרוב עבד מן העולם והאחרים שאמרו שמתו אמרו זאת
לפי שילח קול שלח בח החים לביתו לוס הכסה על כן אמרו שהיה
דוקא בשני בה הוא דרך בני החדש לדבר על החובן הנכר בחומר הדע' לפי
שרוב הנשענין מיום לאבל בזמן דיקן ואלו נראה לל"ל הכי גם מאחר שאמרו
שמתו בודאי ידעו ולא אמרתי זה שלא לרווחת דאבל דעתי הוא שח"ל
פזכר ח שם ולמהרי"ק לריך לביאור שמו ושם עירו ולא סגי בהזכר
שמו ושם חבירו ובן ס"ל ל"י מערחל"י ונראה דעת יחידאה היא נגד כל
הפוסקים וכבלבוי שבן פסק מורי מהרי"ט ועפ כל זה לבי הומה לי לעשו' מעש'
נגד מהרי"ק עם רחוי' מהרב ל"י מערחל"י :

תשובת נא שלו פסק חפי' מי שראה הטבילה מהני ט"ע
בלח חיינים כשהוח מאל"ח :

שלח שם שאם ראשון ריב"ח בימן שלמה על שפת הים כדרך הנשענין
שפלטה הים חיישינן שמא בים את דאל רחיכא למיחש חיישי' וכל שכן
הכא שהמלא' מיעוטא דמיעוט' לא חמרי' שלח מת בים שלא מחמת הטערה
הדיחה שם הים וילאה נשמחם בידאה : **שלט שם** אין חלוק בין חם
ראה הטבילה לבין ידע הטבילה שם ושם מהר"י מטר"חי

חם מעד מפי' עד אחר הלוין להקל שהוא העיקר שהות' הים פלטה הים :

שאלה נג שמ כיון שהמעיד הזה מעיד שלנוקי והחוגר אמר אין
הרגו בהידק"ר יהודי יום טוב בלי ספק עלי דיום טוב
משהלו"נקי אמר דאל"כ לח הל"ל שלא אין הרגו בהידק"ר יהודי שמו י"ט ולא
בהח היום : עוד טעם אחר המעיד אמר ח"ל לחוגר אנא הלך והוא
הזיב לעיר ובודאי אין ספק על עיר שלו"נקי אמר שכן דרך בני אדם העומדי'
בספרים המכוונים לעיר כשאומרים זה לזה איכם חומרים שלא לעיר שאם וח"ל
לפר' ח"כ שחזר המעיד ושלא אמה היו מלובשי' וח"ל החוגר כך וכך כשנכנס עד
שיהיה מוכר בחנותה העיר בלי ספק על העיר הל"ל אמר
שמא שם כשלן בבית העכו"ס וח"ל שלא אלך מכאן שמא יהרוג אותך כמו
שהרג פלוני אף די"ל שמא מירחתו שלא יהרגוהו אם ילך בלילה
ויבוקש ממנו כיון שלן בביתו כדינא דמלכותא לבן רלה להפחידו כדי שלא ילך עד
חור הבוקר אפ"ה לא חייבי' ואפי' היכא דאיכא קלת הוכחה לאחיים קלי מכוון
אלא דוקא היכא דמוכח טובא :

שאלה נה שמב כל שאלתו אותו במים שהרג אין לנו לחלות שהושלך
שם אחר כמה ימים שהרג בידאה כי אין לנו לומר
מוחזל' להחזיר היכא שלא מלאנו סורך בהם מן הגחלת שלא חבק שהרג אותו ו
השליכו למים : שם מלינו למדין אע"ג שהיה לו מכה בפנים לא נסתכ' מי :

שאלה נו שמג על כן ל"פ נגד ר"ת שלא נמלא אחר ג' ימים ודאי
דהתם ס"ל אין מעידין אחר ג' ימים אפי' פרוף

תשובת הרב מהר"ר שלמה כהן חלק ראשון השובה ז'

שנו הלכה רווחת בישראל דלית חש לסברת הרמב"ם שמלריך שיאמר
קבריתו בידאה . ע"ם במקום ס"ם והוא מתהפך מחיישים עגונה :

שאלה יד שנו שהה כגי שמו ושם עירו או שמו ושם חבירו
וכן עשה מודי מעשה :

שאלה כפג שנח אם העד נותן טעם למה לא קבר אותו הוי כאלו
אמר קבריתו : שנט שם לא ע"ל בד' שמחה שהבי'
הת"ה עכו"ם מל"ח לא מהני ט"ע : שם שם יש להחיר מכח ס"ם שמא הלכ'
כהרמ"ב מי שלא ראה את הטבילה ח"ל לא סימני' ולא לשחר היכ' דגוף שלם
את"ל דיש לחוש לרע' המחמירין אפי' גופו שלם ולא ראה הטבילה לשאר סימני'
אבחי היכא לספוקי דלמ' המחמירין היכא דלא ראהו לשחר היינו היכ' דבירוה
שלא ראהו באותה שעה דכלנו היש לחלל היכ' שהדב' בספ' למעיד חלינן בשעת
ראה ואפי' את"ל שנאמנו כל החנורות מ"מ יש להקל בעד הטומע דדילמא
הרחנן ראהו בשעתיה :

שאלה קצה שסא אם המקדש גירש אותה אחורה לבעל' הרחנן
ובבר בתנתי בהגב' מהרמב"ם חלק ע"ז : חלק

שסב כשחומר שמו וסס רבו כלומר שהוח עבד של זה הוי כשם חבירו וע"ש דחין חילוק בין ע"ח לבין כמה עבדים פסולים דיש לחוש שמח חמרו בדמי :

שאלה מ שסג חף לדעת הר"ן שמליך העכו"ס המל"ח להחריך בספור קלח דברים חחריים היינו כשמספר ליברך חבל בשמספר לעכו"ס ח"ל :

שאלה קנב שסר כיון דחמר ליהודי למה קרובין חינס חוקרים על הדבר נרחה שהיה יודע שחותו ההלוג שרחה הוח חחותו מקום שקרובין שם :

שאלה קנג שסה חף די"ל כוונ' הנברי היה להשניח מקחו בלקיח' סחורה זו ים כ"ב חחרין' שנהרג יהודי זה בדרך זה חין לחוש כ"כ להחמיר ולהוליח זה העלות מחורת מל"ח דשם כוונחו הוח להשניח מקחו יותר טוב הוח שיחמר שכשעט היה ברוגיש חותו :

חלק שלישי שאלה כג

שסו שם חם חומר שם כנוין וסס עירו עליף משמו וסס עירו :

שסז שם כל שחינו חומר שח שמו וסס עירו לריך חיפוס בחותו עיר חבל חם חומר שמו וסס חבין וסס עירו חינו לריך חיפוס וחיפוס מהני ולח חמרינן שמח יבח ח' מעיר זו מכמה שנים ונשכח :

תשובת הרב מהר"ר יעקב לבית הלוי

סימן יב שסח הסכי' ג"כ חפילו חם חמר פלוני מת בלח קיסור שחר דברים מהני ולכ"ע חם חומר שח' דברים חחר שחמר חים פלוני מת מהני : שסט שם ס"ס המחפך מהני חפילו בדחוריימח מכ"ס לגבי עגונה וכן בימנה עיקר דמהני על חבד חפילו לסברת הרח"ש ולח מהני חם היפך חומר חו הוי ס"ס ומהני חף לדעת הרח"ש :

תשובת מהרי"ט

סימן כג שע חם חמר העכו"ס כי הנה בחלי נחעכב והרגו חותו משמע שהוח בחלי הילוע שחל"כ היה לו לומר כי הנה חים ח' שמו בחלי חירע לו כך וכך :

סימן כד שעא הרב מהר"י ב"ל כחב פעמים ושלם היכח לחין העד בפניהו חולין להקל ולומ' דלמ'חם הי בפניהו הי מגיד ג"כ שקבלו . ולחין הדברי הללו נרחי לסמוך עליהם להחיי חלה לשוק :

סימן כה שעב ונרחה ודחי חם היה העכו"ס הזה חומ' רחיתי עכו"ס שהיה מספר לנשים כך וכך ים לו לחוש שמח חחלת דבריו ע"י שחלה בחו והוח לח יבע החחלת ספורו כולל היה חבל הכח שחומר בח פלוני וספר כך וכך שסתם הדברים בלח חלה הם לח נחוש חנחנו לומר שמח לחחר חלה דבר דבריו שחם היה כן ה"ל לעכו"ם זה לספר שחלוהו והציב וה"ה בישרחל שהעיד בשמו של עכו"ס בסהמח וליתיה קמן למדקיה כומ כיס חסחמח דמלחח דמל"ח היה מלחח חמר שע"י חלה ספר וחף לריב"ם דחמר חדום הוח דעכו"ס מסל"ח נחמן והבו דלח לוסיף עלה חם הבותי מל"ח מפי כותי מול הוח היכח שמחוך שיחתו ניכר שחותו העכו"ס לפי חומו ספר וחמה חני על הרב מהר"י ב"ל בכחב שחף הריב"ם דם ל"ל דעכו"ס לח סבירן לחו מעע' שמח לח ספר ל"ח שח משום דחדום הוח והבו דלח לוסיף עלה והרי מסוף דבריו שכתב שחין העכו"ס בקי להכיר דברי חבירו משמע דמשום דלחו בר הבחנה הוח חבל היכח דמוכח בסיפורו שהוח מל"ח מהני :

סימן כו שעג הח דקי"ל חם נשחח לח חלח דווקח שזהו עליו עד שחלה נפשו וסיעור זה בפי' לח שמענו ורחוי להיות סיעור זה כסיעור שבני חדם מסעירים :

סימן לד שער כשמזכיר שם חבין וסס עירו ח"ל להפסיד בחותה העיר שהוח משם חם ים שם יוסף ב"ם חחר שח מסחמח כל שלח נשמע בלח הוחזק דמי ולח הזכיר בפיפוס שח כשחמר יוסף ב"ם ולח חמרו מחיזה עיר הוח : שעה שם עוד ים טעם חחר להחיר הוחיל החים הזה שבלח הכחב היו דבריו עם החצה עלמה הרי מוכיח שבל בעלה היה העדות חלח שלח פי' וחנו הולין שהעד שבח משם פירוש דבריו יפה חלח הבני קלר וסמך על המבין שמשיחתו עם החצה ניכר שבל בעלה הוח חומר וזה דומה למ"ש החחרונים ז"ל דבעד מפי עד לח דייקי' בולי האי . שם גם מה שחמר שבחל על דוד טובי בוודחי על דוד הנועל להם היתה השחלה שהרי לח שחל חם ידע חים ח' שמעון דוד טובי :

שעו שם חפי' חם חמר העד חינה עמו כחב מחת החבמים על הדבר לח חמרי' שחעמן על חינות הכחב :

סימן לא שע ז לענין דבעינן שרחוהו חוהו בחותו בעה שנכלט מן ה"ס חין מקילין חפילו בעד מפי עד ולח כמהר"י ב"ל : שעח שם הח דחין מעידים כשנלח לחר ג' מסוס דחמרי מסחמח נשחנה חבל חס מעידים עליו דלח נשחנה מעילי' עליו . וכן בהועל' מן הנזים וח"י חס שהה ונרחה שחין בו סוס סימוי של נפיחה הלינן להשחח הוח דשליך דחי חיסחפי מחפח הוח חפח :

סימן לג שעט חס חמר העד שמלחו על הוף היס י"ל חוך החוס מלחו דכחיב הוח לחוף חניות וי"ל שמלחו בינשה הכחובה ליס : שפ שם כי חמרי' היכח דליכה הטביע' חמר בדמי היינו היכח דלח חיכפח ליה כלום דמלחח דלח רמיח עליה דחיכם לחו חדעתי' חבל היכח דמי' עליו לידע חוחו לח חמרינן דחומר בדמי :

סימן לה שפא מה שגבות עיניו נוגעים זה לזה לח הוי ס"מ דכמה בני חדם גבוחיהם נוגעת חשה חל חחוחה ועל הרוב חלו שמדוקות זו בזו רחבות הם ומלחות שער : שפב שם הכח לח חייסינן לשחלה לילים לח מוכלי חיכלי דמלוה בידי' לח שביק חינם ויהיב לחחריני ובידוע שבשילה מביחו לח הוליך עמו חלח לילים חחד ובדיפח טובה מהח לחמרי' בב"ם כיס וחרנקי לח מוכלי כ"ב מלות לילים . ח"כ חפי' חימח לחיישינן לשחל' היינו חפץ ח' חו שניס שח"ל ויכול להיות בלח חוסס כלים חוסים לו כלים לחרים בדיח חבל מי שילח מביחו במלבושים שעליו לח היה מסחיל לחחרים ושחר הוח ערטיל ולח חיישינן שניחן מלבושיו לחחו ולקח הוח חת בגדיו ולבב' דלהח ולחי לח חיישינן שיעשו דבריס של נטלה : שפב שם יש לסמוך על דברי העכו"ס חע"פ שלח הזכירו סס חבין וסס מקומו שח דוד סחם והטעם שבל העכו"ס המסיחים היו דבריהם כלפי היהודי' ומדברי' על דוד היכוע שלח חמרו חים ח' ושמו דוד חלח שהיו מזכירים דוד כלומר חוחו שחחס יודעים :

סימן לו שפר חוס' והרח"ש וכמה גדולים ס"ל דחולין להקל לומר שהרג חוך ג' וחפי' לחחר ג' חומר ר"ח שלח חמרו חין מעידין חלח על חוחו שחין לו חלח פרלוף כניס עם החוטם דעלה קחי חבל היכח דחית ליה שפחים וסנטר מעידין עליו חפי' לחחר כמה ימים הוי ליה כחבי ספיקי ולקולח * וכ"כ כמה פעמים חלח בחסוב' ל"ח סוחר לזה :

תשובת משאת בנימין סימן מר

שפח דוקח כשחומר העכו"ס ח' הדר בעיר זחת ילח ומת לז מהני חיפוס חבל חמר סחס ח' ילח מעיר זו לח מהני חיפוס ליכול להיות חים לחר עבר דרך שם וליכח לספוקי בכל העולם כולו ולח שייך חיפוס וחס מכיריו ח' מהנהרגין חלו יכולי' לסמוך ע"י גס חשחר הנהרגין הס המה שנחלו עמו וילחו מעיר ולח חיישינן שמח בדרך נחלוו יהודים לחחרים עמו וחלו שילחו 'מעיר זו פירסו'ממנו מיהו דין זה חלינן בפלוגחת הרמב"ם והרח"ם והו' פסק כהרח"ם : שפו כיון שחמרו מנין נפשות שהלכו מעיר זו לעיר זו ונהרגו מהני :

שאלה מה בשם הרב מהור"ר משה

שפז חם חמר העכו"ס יהודי שהלך חי לעיר הזחת מת וחנן יועינן שזהו שהלך לשם לח חיישינן שמח יהודי זה הלך לדרכו ועליין חי ויהודי חחל שמח בזה הדרך והמחבר בעל מ"ב חולק ע"ז וח"ל חיפוס כי לח שייך חיפוס ח"ל כשחמר יהודי ח' שילח מעיר פלוח מת חו לריך חיפוס משח"כ בחזכיר מקום הליכה :

שאלה מו שפח חף למחן דס"ל לחל"ל דהעכו"ס שהגיד לו היה כזמני' לישרחל : שפפט מי שרחה הטביעה חו מי שיעע מהטביע' זוה : מל"ח דוקח כשעכו"ס מגיד לעכו"ס משח"כ

שאלה סג שם מה שכחב הלח"ם שסומכין על שינוי שבחב' לח שינוי כל דהוה מיירי חלח שינוי זר ומופלג הרבה :

שצ שם הח דכחב מהרח"י חפי' טובא סימנין שחינן מוכהקין לח מלטרפי נרחה דוקח סימנים גלוגי' בגון חרוך וגוון הפנים להודי' חבל סמנים חחלטי' כגון שומח וללקח דהס סימנים שח לחו מוכהקי' דהחלט מלרפינן להו וחסבינן להו לסימנים גמורים :

שצא שם ע"י המבה מסחנה חפי' בחים ולח מסחבר לחלוק בין מבה חלבה שבודין לח נחרפחת למבה ישנה שבבר נחרפחת :

שצב שם סמבינן חמנין דק בסנהדרין וכבריו הדברי' שבומן ח' ובמקו' ח' נהלבו שחיבון גס לח סמבינן חמנין שח דוקח שהעידו ג"ב על מקום הליבה לחיזה דרך שהיו רולין לילך :

שאלה סה שצג בעדות הרולה לחיבח לחחלח לחבסר הרחלחו היה מבחר היכורין ועינוי שהס היה כובר היו מענין לוחו ביסורים קשים כמשבט החומות . מיהו חס קודם שילח דינו לעינוי הודה הוי מל"ח דחי מחמת בחר יסורים הודה היה לו להחנין ולח להקדים ולהוודות ולבקר קודם שילח דינו לעינוי :

שצד שם כל היכא דתניין קושטא דמלתא לבירור הדברים אף בלא עדותו של העכו"ס המעיד אז סמכינן על עדו' העכו"ס
ולא חיישינן לסברת הע"ג דליכא מל"ח :

שאלה קד שצה

כשהרג בזמן הקור והלינה בלי כפן שבעת' חדא אחר הי[גרו] נקרם ונגלד
ונחקשה כעץ מ"מ אפשר לומר מתפח תפח ולא להשתנות צורתו בכל זמן שהוא נקרם ונגלד :

שאלה קה שצו

כשהעכו"ס התחיל לחבר מל"ח מעניין הגזילה חציך כחלו העיד בתחילה גם על הריגה דהא
בהא תליין והדר מילתא הוה אלא פירש דבריו בתחילה : שצז שם
לכ"ע לריך שיאמר על הבני שמעתי מפלוני עכו"ס ועבד שח"ל שהוא יודע בודאי בלי ספק שפלוני אח"ו נהרג אבל אם לא יאמר כן אלא יאמר הבני שמעתי שאת לאו כלום הוא דמיד כשהקול יולא שאת פלוני רבי' הס אפילו יגרשלים מכ"ש עכו"ס מספרי' בפני אחרים שפלוני אח : שצח שם
אף שבאת הת"ה בעכו"ס אחפי' שואל ועל ידי שאלה הזיד הוי מל"ח מיהו כשעכו"ס השואל אית ליה נפקותא ותועלת בדבר חיישינן לשקולי מסקר :

תשובת הרב בעל חלקת מחוקק

א שצט

כי ודאי אם היה בא חלינו כהך ממרחקים אלא היה בא כבכדי לקיימו היה רחוי לסמוך על גדולי האחרונים וכמו שמיישלין ע"פ בא קול ולא חיישינן לדבר בשעת הסכנה כן לא נחוש בכאן שמא כאן ג' מן הפסולים לעדות אלא ע"כ נדחה פשוט במקום עוון כאן המלא כאן בכאן יגרשלים ולא שביה פוחים ויודעים לכאן בכאן יגרשלים שחזקה שיגרשלים כאן אין חיישינן לנדר ולכסול רק תלינן בדוב יגרשלים הכשירים לעדות זה כמו אלא חיישינן לבא קול :

ב ת

נסתפק רב ג' בהסו' הרב ג"י דף ק"ח אם יצא קול שכלו' נהרג ואח"כ אחרי' ואחרו פלוני נהרג יש לחוש שמחמת קול הראשון אמרו כן ואף שהרב ג"י נחלק עליו ובכאן יש לחלק בין קול של שביע' לקול של הריגה הא סיים דבריו מ"מ אם אפשר לבאול לעדות הראשונים אף יזעו וכו' : תא שם אף שהרב בעל משאת בנימין העיד בשם הרב המזרחי להקל בדיני ענוג היכא דחיכף פלוגתא בפוסקי' לא עיין יפה בדבריו כי לא נמלא שם כך ומחריך בזה במקום אחר .

ג תב

מ"ש בא"ב בשם הסו' מזרחי חבור שמנים הוי סימן מובהק היינו בסי' ל"ח בחד וכ"ש בחבור שני סימנים יחד וכו' כי חבור ג' סימנים ח"ש שימלאו חבורם בעלמו לזולתו מן החיים אבל בחתם אין כאן מקום ללמוד מבא שחבור סימנים מועיל בסימן מובהק דהתם חיירי בסימני שבכל ח' לעלמו הוא סימן מובהק לדעת הרב דק שדרך כ"ש בחד שמה שמועיל בפרד כ"ש בילדק מחובר ומה שלא ילדק בפרד לולי לא ילדק ג"כ מחובר וא"כ אחר שהבאנו עדות שהעיד הרב בעל מ"ב בשם הרב המזרחי קשה בעיני להקל מסברא ובמלחתי שהרב מהריב"ל ח"ח סימן ח' בשאין להקל ואף שמליהו שהרש"ם בשאו' ליקח הרבה דברים יחד וכן עשה מהר"י קלין יש לחלק דהתם הזכיר העד שם החת וגם שם תבוי

ד תג

מ"ש הרב רמ"ח והב"ד לריכים להיות ג' וכשרים ולא קרובי' אין להרב סמך לזה ואף שם נאמר מה מזיק שנחמיר להלריך ג' הנה בחמת יש בזה היקוש גדול דאם בא ע"ח והחירה הכס ח' אם כן לא תלא מהחירה אף אם בא חת"כ עד לחיסור אבל אם נתקן להחמיר עד שיסכימו ח"כ הוי כבאו שני עדים בשת אחת ח' תוסר וח' מחיר ושאר החם שהרב בחזקת ח"ח כך דעתי נוטה להלכה גם לשיעשה אם יסכימו שמי וכו' ומחריך בזה :

ה תד

אלא יש להקשות דלמאן דאמר שיש מלחמה בעולם אלא מהימני החשה לומר מת וקברתיו לדעת הרמב"ם ופע"פ בקברתיו לא שייך בדמי חיישינן אלא שמקרת מאחר שהיה סנורה שמת אז בודאי מלבא קברתיו י"ל דאינה נאמנת לומר שמת במלחמה קטנה היינו נפלו עלינו כותים דכהמת אמרו בגמרא דכל שיש מלחמה בעולם אינה נאמנת עד דאמרה מת ע"מ ועוד מהן לימא לן דאלא בעי קברתיו במלחמה קטנה ורחיתי מה"ג"ל שאנו כהך דרך אפשר דאלחמה קטנה לא בעינן קברתיו וא"כ לא החליט הדבר :

תשובת הרב בעל צמח צדק

סימן מב תה

אפי' אם הכירו מי שיודע להגיד מן היהודים הנאבדי' רבת ויטול שכרו אין לחוש אלמת בשביל שכרו הוא מגיד דאלמא אם הוא מגיד כך כדי שיטול שכר ואלי דיהא נריך לגבר דבריו שמא שהוא חומר שמת הוא ואטו בשוכטני שיתן שכר למי שיגיד דבר ולא יבריר דבריו שפא תומה וכו' . הן שם אם נהרג היה שיגיד דרך משל ובוודאי חומר ליהודים אבל אין שם מגיד וקרוב להם מגיד לן לי כך ובך אם חומר היעלת כלום מהגיד בשונתו להגי' להם מגיותו הוי מכל"ח כי מה שקרה להם מנסי הוי התחלה שבוונתו להגי' להם מגיותו מנסי הנאבד (ולמעשה נרי' עיון) : תז שם אפי' אם אמר הבודאי אני הרגתי את פלוני מהני במל"ח ולא אמרי' לעיולי מיתתו קל ועדיף מ"ש

לריכים אנו לידע דאיתי דלמה יהודו שפי' שמקדש שיו ורחוקו שפיר אי אם
לומר מת ודאי קושטא קאמר : תכב שם מ"ש הרא"ש דבתרי לא חיישינן
לבדמי היינו דוקא בעדים כשרי ואם הם מכחישים זא"ז כגון זה אומר הבעל
נהרג התחילה בפלחמה ואח"כ חשתו והשני אומר להיפוך
ולא ידעו קבריהו שמא י"ל דאין סוף אין מהן שיקרין שלא לומרו בדמי :

סימן קא תכג הא דכתבו הרא"ה והריטב"א דיש קול חיש
פלוני נהרג ואח' ג"י מלאוהו מת והבירוהו שחשתו מותרת
משעם מ"ט אם הקול לומת אין אנו לריכים עדות אחר ואם הקול אינו לומת
הרי אינו לאחר ג' אינו שלא דוקא דגווני דלא נשמע מסוס הרינ' לאחר לאבל היכא
דיודעין בודאי שנהרג כמה נפשות לא קאי אמ"ש דאיכא למיחש הקול אינו
לומת אבל מ"מ יודעין בודאי שנהרגו כמה נפשות ואיכא שמא זה אינו מהם והרי
הוא לאחר ג' ואין להבירו :

סימן קג תכד אע"פ שהעני' העל לאחר ג"י להריגתו אית לן למימר

חלקת מחוקק אבן העזר יח יט כ הלכות אישות בית שמואל

יח (א) קדושין תופסין בחייבי לאוין כלומר לעיל סי' ט"ו נתבאר דאין
קדושין תופסין בעריות דלהוי"ל שהם חייבי כריתו' כתב כאן דבחייבי
לאוין ועשה קדושין תופסין דאיסו בכלל עריות ודין יבמה לנפול יתבאר לקמן
סי' קי"ט דקדושין תופסין בה מספק דלא כרב :

יח קידושין בחייבי תופסין ובו סעיף א'

א (א) קדושין תופסין בחייבי לאוין ובחייבי עשה
(וכ"ם בשניות לרבינו) (טור)

יט סוקלין על חזק שהיא בחזקת ערוה ובו ב' סעיפים

א מי שהוחזק בשאר בשר א (א) דנין ע"פ חזקה זו אע"פ
שאין שם ראיה ברורה שזה קרוב (ב) ומלקין וחונקין וסוקלין
על חזקה זו :

ב איש ואשה שבאו ממדינת הים חיא אומרת זה בעלי
והוא אומר זו אשתי (ג) אם הוחזקו בעיר כ' יום שהיה
אשתו (ד) הורגין עליה :

כ באיזה ביאה חייב הבא על הערוה ובו ב' סעיפי'

א הבא על אחת מן הערוות דרך איברים א או שחבקונשק כ
ונהנה בקירב בשר (א) הרי זה לוקה (ב) וחשוד על הערוות
הגה ובמה שכתב דין כדרכה כיון שהעבירה בה (ג) היינו
שהכניס העטרה חייב אבל אם לא כדרך אין לריכין לרחוק כמכחול
בשפופרת שלא מצידתו העדים אותם דנוקים זה בזה כדלך

יח א בחייבי לאוין בסי' מ"ד מבואר לקדושין גמורים הם ועיין בסט"ו דין
לאוין הבאין בכל ובין לאוין שאינם באין בכל ובחייבי כריתות אין
קידושין תופסין בה וש"ך בגט ועיין בג"מ בדבמות . וש"ך שהלך למ"י בעלמא
ובשאת לאחר דלריכה גט כתבתי הטעם בסי' ט"ו ודבמ' לבוא בסי' קי"ט :

יט א דנין ע"פ חזק' ור"מ ב"ח אבל מהמ"ב דין כ' סיים בלבושו
דלא יהיה לדין זה מה שדנה תור' בשקלל
חבירו ומכה חבירו שיומת ומניין לנו
דלא יהיה בדורה זה חבירו שלא בחזקה
כך שאר קרובי' בחזק' ובתב המ"מ
שרואה זו מפורשת בירושלמי . (ב)
ומלקין וחונקין וסוקלין וכו' נראה
דה"ה דנהפלת על הכהן מבו' זונות
וכ"ם הוא מדיני נפשות (ג) שם
הוחזקו בעיר ל' יום דין זה הועתק
מדברי סרמב"ם הכ"ל ולא נתבאר
אמ"מ מקור דין זה ודלמיתי בהגהו'
שפסי כת' הלבוש וכמה הוא
החזק' שלשים יום כמו שמבואר
בתלמוד ת"י וכיולו' נראה לומרו כמו
שמחזיק שמו בעיר ל' יום כמו
שבארנו בס' כל הגט עוד בתב שם
וחזק' היא ע"פ המנהג אין עונשין
אות' ע"פ עלמ' ולשון זה משמע
דחזקה דשאר בני אינו שלשים
יום אין ואם שמא בתוכו היא והיו' גם היא לומר לחוש
והוך שלשים יום בא עליה אין לוקין ע"פ עלמם כל זמן שלא הוחזקו ל' יום
וכן משמע פשט לשון הגמ' אין ואפשר שהגילו חוך הדין
(קדושין דף פ' ע"ב) משמע דוקא שגלגו זמן רב גם הרחי' שהביא הרמב"ם
ממ' ומקלל אביו (הוא לעיל ס"ק ל') הוחזקו בחזק' זו י"ג שנים אבל בב"ח
לא כ"כ והביא רמיה מלבושת בגדי נידה דהוי חזק' ליומא ואין זו רמיה דהתם
ס"א לומר שלשים יום אין דרך ללבוש בגדי כיו' יותר מיב' יום ויפה
כתב בהג"ה שפשוט דהחזק' לפי המנהג אבל חזק' דשאר בני אינה
בחוה' משלשים יום ודין מי שהוחזק שמו בעיר ל' יום מבואר בת"ם סי' מ"ט
ובגמ' בנדה בתר' דף ח' : (ד) הורגין עליה אבל בעל' לא בעי'
כולי האי דאיכ דשהו שהות אין אנו יודעין אם בא עליה אחר ואיכא למיחש
זנות בעלים לאסר' על בעלה זה :

כ (א) הרי זה לוק' זה הוא דעת הרמב"ם בפ"כ"ח מהא' ג וכבר ביאור
הגמ"י שמלקות זה אינו רק בעריות אבל לא בחייבי לאוין אבל
הרמב"ן נחלק על הרמב"ם בזה ודעת שאין חיוב מלקות רק בהערמה ממש
ושאר קרובות מדברנן ובסמ' עובר הרקיע (שחיבר הרשב"ץ על הרי"ף מלות)
במלות ל"ת מלוה י' הסכים עם הרמב"ן והביא ראיה מה שאמרו בגמ' בסוטה
דרך אבדים כילותה הוא ופריעות מי אסור רחמנא : (ב) והשוד על הערוה'
ובלומר שעליו אמרו בגמ' דפסול לעדות אבל בהערמה בת"מ סי' ל"ד ולקמן
סימן מ"ב : (ג) והאבא

למעט מיטרח אלא ניחא ליה לפי' לפירושו דפי' בתחילת הגיד הכל נקרא עטרה מ"מ היינו חייב אלא כ"ש שהבנים עטרו של אב מעלה הגיד · ואם מבנים פחות מעטרה של אב מעלה לא הוי ניחא ליה מ"מ חייב מלקות בחייבי לאוין או ה"ג : ד והחזה נאסרת על בעלה אפי' אם יהיו בוודאי ולא היה ניחא קוסם לבן ואינו נאסרת משום עיולי כיעור מ"מ דהכא עטרה אסור משום ניחא זו ועיין מ"ש בסי' י"ח : ה וכ"ל דה"ה אינו נאסרת וכו' ע"כ לאו דכל הדיני שבחג הטור לענין חוג מיתה נאסר לבעל דהא הטור כתב התשמש באבר מת כטור תמית והיא נאסרה לבעל כמ"ש בסי' קע"ח והא דפסק הטור התשמש עם מתה פטור וכן באבר מת ולכאורה לא משמע כן בפ' הע"י עיין תוס' שבועות דף י"ח מיושב שפיר : ו אבל כתוב מבת ג' לא כאן ג"כ לענין כהן אם היא פחותה מבת ג' לא הוי ניחא ליה אפי' לכהן לבעל אם היא יותר מג' מותרת ליבעל וכאורה לכהן דפיתוי של קטן הוי תוכם כן ס"ל לרוב הפוסקים ולא כרמב"ם ואם היא תוכם לבעל עליה אינם ת' והיה ע"כ הדין תהרוג ואל"ת ולא מסר נפש מותר לבעל יבעל כן הוא כוונת הב"ח כמ"ש בח"מ ועיין תוס' ר"פ ה' ובמרדכי פ"ק דיבמות ובהגמ"י פ"ק דסוטה ת' ועיין בי"ד סי' קכ"ז : ז אסור לבעל אינה נאסרת לכהן רמב"ם :

נא א מאד מאד לפי שנפשו של איש מחמדתן לכן כתב מאד מאד וכ"כ רבי' יונה ובה"ג ובה"ח ועיין בתוס' דיבמות דף ס"ג ע"ב ד"ה אלא שאני התם דאיכא עינוי דדחי ליה ועיין בתוס' ר"פ ה' ובמרדכי פ"ק דיבמות ובהגה

(ז) אין צוחלין בשלום אשה כלל : כלומר אפי' שלח לשלוח לה שלום רק לשחל על שלומה גם זה אסור רק לבעלה מותר לשחול מה שלום הגדרת והטעם פשוט כי בחולי האחר יגיד לה שלומי שחל על שלומך ויבואו לידי חיבה אבל לשלוח אפי' ע"י בעלה אסור והכי איתא בהדיא בב"מ פ' השוכר דף פ"ז (דע"י אחר אסור לשחול בשלומה) דקאמר ע"י בעלה שחני משמע דהדי מה שמות ע"י בעלה אסור ע"י אחר וב"ח הזה אחריס לבעלה והוא נגד הגמרא הנ"ל דאמרי' בפ' ע"י בעל' שחני ועיין בב"י ח"מ בדחבל התגרת יכול לשחול בשלום זוגתו אך לבסוף אסור לכתוב וחאמר שלום לזוגתך : (ח) כגון אחותו הגדולה . והא דאמרי' בפ"ק דב"ב דף י"ג דעולא מנסק לאחותו אבי יהייהו לריך גמור היה ויודע בעלמו שלא יבא לידי הרהור : (ט) בין גדולה בין קטנה : והא דמחבקים ומנשקים את לאחותו הקטנה בת שלשה שנים אין זה לאיבת חיבות רק לאיבת קורבה והכל לב"ש ובקדושין דף פ"ח ע"ב מתייחד אדם עם אחותו ואל עם אמו ועם בתו אפי' בקביעות ועיין לקמן סי' ר"ג סק"ח : (י) חוץ מהאב לבתו וה"ה לבת בתו כדאמרי' בגמ' שם הכל לב"ש וה"ה לאחותו הקטנ' וכמ"ש (יא) ולשון עמהם בקירוב בשר הפשר דה"ה את גדול מותר ליתן עם אחותו הקטנה בת שלשה שנים רק מילחא דפשיטא נקט דאין כל את גדול מאחותו משח"כ בזה ואם וכבר כתבתי לעיל דמשמע (בקדושין דף פ' ע"ב) דאמרו מתייחד עם אמו ועם בתו אמר רב אפי שם בגמרא (דף פ"ח ע"ב) מתייחד עם אחותו שלא בקביעות . (יב) הגדילו ונעשו בני גדול . לא פי' שני הגדלות רק פחות ובתב עד שיהיו שדי, כגונא ושער למח דלאו בגדלות שיעור, כשמניעו לשימנים אלו אף קודם שני הגדלות הגיעו לכלל סימנים ואף קודם שני הגדלות הגיעו לכלל נושא וב"ש סי' זה ס"ק ק') ומשמעות זמן הבדה קודם שני הגדלות הגיעו לאסור עד שיגיע לגדלות ולפי מ"ש אין כאן קולא .

כב (א) חוץ מהאם עם בנה והאב עם בתו בכגר בתנאי בסימן שלפני זה בש"ך ס"ק ט' דבגמרא בקדושין אמר רב אפי' דעם אלו אתייהו לאפי' ביחוד בקביעות ועם אחותו התירו יחוד מדעי ובתב הרמ"א בסי' ט"ו בהלכה בגד אפי' ט"ו בתמיד חבת עליו בדבה וכן פסק בקיצור פסקי הרמ"א : (ב) מבין את שניהם מכות מרדות * בטור בתב מלקין אותו אבל היה לא בפסלה אם נתייחד עם הפוסל בזיונו בל"ל והיינו מה דאמרינן בקדושין דף ס"ח ע"ח אין אוסרין על היחוד לפי פי' התוספו' שם דף ס"ה מלקין אותו והזיון הנ"י כאן . (ג) ומכריזין עליהם בטור לא בתב כדרו זה ובקדושין שם מפרש רש"י דקאי על ח"ח שמכריזין לטובתה שלא זונתה והמלקו' שלוקין אותה אינו רק בשביל שנתייחדה והנה כל לשון הסעיף הזה של הרב הנ"י הוא מועתק ממש מלשון הרמב"ם פכ"ב מהא"ב דין ג' וממשמעו' סידור לשונו משמע שפי' מפרש דלא כרש"י והכדוח קאי רק על פנויה וג"כ לטובתה :

(ד) ואפי' (תוס' סוף קידושין) י"ח דאין להוציא אפי' עם אשתו בדברים של חנה כגון יב לעיין בריסיה אם יש לו כיוצים בפני אחרים * (כ' פרק חזקת הבתים) :

ך (ז) אין שואלים בשלום אשה כלל אפי' ע"י שליח ואפי' על ידי בעלה אסור לשלוח לה דברי שלומים יג אבל מותר לשאול לבעלה איך שלומה :

ל המחבק או המנשק אחת מהערוות שאין לבו של אדם נוקפו עליהם (ח) כגון אחותו הגדולה ואחות אביו וביוצא בהם אף על פי שאין לו שום הנאה כלל הרי זה מגונה ביותר ודבר איסור הוא ומעשה טיפש הוא שאין קרובים לערוה כלל (ט) בין גדולה בין קטנה יד (י) חוץ מהאב לבתו והאם לבנה כיצד מותר האב לחבק בתו ולנשקה (יא) ולישן עמה בקירוב בשר וכן האם עם בנה כל זמן שהם קטנים טו (יב) הגדילו ונעשה הבן גדול והבת גדולה טז עד שיהיו שדים נכונו ושערה צמח זה ישן בכסותו והיא ישנ' בכסותה ואם היתה הבת בושה לעמוד לפני אביה ערומה או שנתקדשה וכן אם האם בושה לעמוד בפני בנה ערומה ואע"פ שהם קטנים משהגיעו ליכלם מהם אין ישנים עמהן אלא בכסותן :

כב איסור ייחוד ועם מי אסור להתייחד ובו כ' סעיפים .

א א אסור להתייחד עם ערוה מהערויות בין זקנה בין ילד' שרבר זה גורם לגלות ערוה (א) חוץ מהאם עם בנה והאב עם בתו והבעל עם אשתו נדה והתן שפירסה אשתו נדה קודם שיבעול אסור להתייחד עמה אא היא ישנה בין הנשים והוא ישן בין האנשים ואם בא עליה ביאה ראשונה ואחר כך נטמאת מותר להתייחד עמה : (ועיין בי"ד סימן קל"ג)

ב כשארע מעשה אמנון ותמר בזר דוד ובית דינו על ייחוד פנויה ואף ע"פ שאינה ערוה בכלל יחוד ערוות הוא ושמאי והלל גזרו על ב ייחוד בותית נמצא כל המתייחד עם אשה שאסור להתייחד עמה בין ישראלית בין כותית ג (ב) מבין את שניהם מכת מרדות האיש והאשה ד (ג) ומכריזין עליהם .

הגה

ולמדו מעובדא דרב אחא מזלי לחתני דרב חסדא ובקיל בת בתי' בכנפיה מ"ל ל"ח דהיה מקודם מזה למדו נתקדשו אסור ליתן עמה בקירוב בשר אף על גב דם היה בת בתו ס"מ בתו ובת בתו בתו אוין מיהו קשה אם בתו ובת בתו אוין החתר רב חסד מר עובר לדעתו דחמ' אין מסתמאין בשלשה הא תנן בתחלי' יתן עמהם בקירוב בשר מהיכא תיתי לומר מה לשקלה בכנפי' גרע מקירוב בשר . גם אם היה גרע מ"מ לאיך בקירוב בשר אסור . ואפשר ר"ת שבר בת בתו ל"ד לבתו ואסור אלא רב אחא הוצרך לומר כחידוד שמואל דחמר הכל לשם שמים מזה נלמד בתו ובת בתו מותר כי מסתמא כוונתו לחיבו ק ורבנה . והא דלמדו מכאן נתקדשה אסור אפי' בבתו נלמד מדלא הוצרך מיד על דאסר ליה דהיה מקודשת ה"ל להוציד הכל לשם שמים מזה נשמע בשקיה מקודשת אסור אפי' בבתו . מזה נשמע דמותר אפי' קירוב בשר בבתו ובת בתו אם אינה מקודשת וה"ה לאחותו קטנה כמ"ש בת"מ . ואם היה גדולה דבשרה למח אסור ליתן עמה בקירוב בשר אפי' בבתו וה"ה לאחותי בכנפיה הוי בקירוב בשר , וכן לכאוב בחיקה לעיין בריסיה הוי בקירוב בשר כ"כ בש"ו ואם היה מקודשת אסור אפי' אם היה מקודשת אסור אפי' קטנה והיה בתו . ואם אם מלובשי עמהן בבתו ובת בתו אפילו אם היה גדולה ומשמע אפי' אם היה בשוחה מותר להא לעניין קירוב בשר גדול ובשוח' לו נתקדשה זונ . ולעיין בריסיה לא נדע מזה ומותר אם היה בהו לו בת בתו לעיין בריסיה אפי' אם היה גדולה ובשוחה וכ"כ בש"ו . ושאל ערוה לאסורה לעיין בריסיה וכן פנויה לאסורה ואחותו מתיר בש"ו . מיהו אסור ליתן עמה אפי' אם הם מלובשים וכן יחוד אסור כמ"ש בתוספות הא דעולא היה מנסק לאחותו משום דהיה יודע בעלמו שלא יבוא לידי הרהור לבבל לבא' בני אדם מותר לנסק לאחותו הקטנה ה"מ : טז הגדילו ונעשה הבן גדול וכו' היינו אם הגדילו אסור ליתן בקירוב בשר אבל בחיבוק ונישוק מותר כריסיה : טז עד שיהיה שדים נכונו היינו אפי' קודם שני גדלות אם הביאו סימנים אסור ועיין ב"י וב"ח וח"מ :

כב א אסור להתייחד בש"ב וכ"ב הטעל * ולמ"ש בתב מקר' כי יש לך לחיך בן אחד אבל אין לך שנים בן אחד ובת אחת יחוד מדאורייתא אסור

ה אבל היה היה נתמנה לפי' שם חונגע אותו ואומר שהולד ממנו ואפי' שם נזדמן בא עליה תמרי' שמא זנתה גם עם אחרי' והוא פטור לפי' מצטערה מצוה הבאה להזמנן כ"כ הריב"ם ס"ס' מ"ח מ"ב תע"ג שם חונגע אותו שיזכן לה להזמנן חייב שצוע' פמ"ש בח"ה מ"מ על הולד הוא נתמנן בלא שצוע' : ו אין לוקין מצמע דאין לוהין אותו גם היה ג"כ אין מלקין וב"ח מדייק דמלקין אותו ואין מלקין אותה משום לעז בניה אבל בדידי' לא שייך לעז בני' דהא ח"י שם היה אצה נתיח' ועיין בסימן הקוד' מ"ש בשם רי"ו וג"ל שם לייבי נמי בפנויה : ז אין מוסרין תינוק היינו לפי' היכא דליכא חשש משום ס"ד ואז גדול מוחזר מ"מ קטן יכול כי שמא יתעבד אח' מינות כמ"ש בי"ד סי' קל"ג ועיין בתומ"ש פ"ב ס"ג : ח עד שהיה אצלו של אחד מהם ואז אצה זו בעלה מצמרתה והיה לא הזנה לו הבניה בזנה ג"כ לגזות * ומזה נצטע דמ"ל להרמב"ם שהי נשים לכתורים להתייחד עם אנשים הרבה דאל"כ מ"ל לפי' שם אחת לאחד ח' מהם היה מוחר * לפ"ז נ"ל מ"ש אח"ז נשים הרבה מותר היינו עם אנשים הרבה מותר היינו ג' נשים מותר אבל שתי נשים אסור ועיין בפריסה מ"ש משם הרמ"ל ועיין ב"ח * ואצה ח' עם אנשים הרבה וז' מהם הוא בעלה מותר, דהא בעלה מצמר אחה וכן חיש ח' עם נשים רגות מותר כשאחזו עמו * גם נצטע מהרמב"ם דשם ל"ל שאם אנשים לא מחזיקים אותה לבניה' דהא כתב עם אנשים הרבה אסור : ט אבל בשדה או בלילה הטעם הוא בשדה שמא יתערב ח' לנקביו וילך ממנה ואחז היה עם ח' * וכתב בד"מ בשם רי"ו דוקא כשילכו עמה לשמור אותה או לא יכלו שניהם ממנה ויחזר ח' עמה אבל אם אין הולכי' עמה לשמור מותר אלם ילטרך ח' לנקביו ילך גם הבני עמו ואחזר היה לבדה * אבל לא חיישינן שמא יתערב ח' עמה דהא בבניה חיישי ולא יעבור במזיד * ובלילה אסורי להתייחד משום לחיישינן שמא יתן ח' מפה ויחזר הבני עמה חיב"ג דלפסר לו לקוץ חת חביבו מ"מ בינו לבינו מחייחד עמ' מיהו הרחב"ד ל"ח ס"ל כן דהא כתב שמא יתן ח' והבני יעבה חיסור ויבוח עליה לפ"ז בדרך אסור אפי' אם אין הולכים לשמור אותה מיהו קצה למה חיישינן שיעבה במזיד חיסור דהא בבניה חייבי ולפסר לייבב קלת * וכתב בפריסה מזה נתפשט המנהג דהנשי' לוקחים עמהן חינוק או חינוקת ונושאי' עם העגלון על משום בשהלטרך היה או החינוק לנקביו חלך היה עם החינוק * וב"ח כתב בשם מהרש"ל דאסור וכן משמע מדברי הב"ע דאין לסמוך על סברות רי"ו מדהסמיט דעתו כאן בש"ע : ו אם אין עסקו עם הנשים כי לדעת רש"י מי שעסקין עם הנשים גרע טפי ואסור להתייחד אפי' עם נשים רבים והוס' ס"ל אפי' אם אשתו עמו אסור להתייחד כיון שעסקין עם הנשים אבל הרמב"ם ס"ל מי שעסקין עם הנשים עדיף טפי והיינו מ"ש בסעיף ו' ואפי' אין עסקין עם הנשים אסור להתייחד כלומר דה"ת דמותר להתייחד הואיל עסקין עם נשים קט"ל : יא ופירשה אצה אחת לבני האנשי' היינו לרמב"ם חייבי בשתים או בשלשה ולהרא"ש חייבי בשלשה ורש"י דמחייב אין ע' עם נשים הרבה ל"ל לחייבי כאן בשני' דעסקיהם עם נש"ז כתב בשתים יותבי' בשני חברי' אסור משום דחייבין שמא ילך ח' מפה בהאחת לאחד מיותבי' הנשים אבל בשמתייחד ויודעי' דהוא ביניהן אז מצמרים זח"ז * והילוקא י"ל לפשוטת רש"י אבל הרמב"ם והטור והמחבר כתבו ופירשו אצה ח' משמע אפי' אם יהיו שלשה ופירוש ח' אין הנשים מ"מ אסור ל"ל בשם ע"ש * והרבה פרושי' עם נשים הרבה כתב בח"מ בשם דאסור לפ"ז ל"ל לפשוט זה לח חייבי בשלשה והח הגיה כלום הר"ב ר"מ מזום דאסור לח"מ בשתים הקודם : יב אצה שבעלה בעי' אין חוששין שמא יתן ח' מפה בהאחת לא"ה אם קיחת לה אסור ואין לוקין * יג בית שפתחתו פתוח לרשות הרבים אין חשש להתייחד שם עם ערוה :

יד מות להתייחד עם שתי יבמות או עם שתי צרות או עם אשה וחמותה או עם אשה ובת בעלה או עם אשה ובת חמותה מפני ששונאות זו את זו ואין מחפות זו על זו טו וכן עם אשה שיש עמה (יד) תינוק קטנה שיודע טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה שאינה מזנה לפניה לפי שהיא מגלה את סודה : יא טו תנוקת

(ד) ואפי' ע"ח אינו נאמן לאו דוק על היחו' אינו נאמן לאפי' בית ממש ועל כל האוסרין בשחור' ע"ח אינו נאמן בהבחנ' : (ה) אין לוקין אלא להולי' לעז ואין לומר יכיר אלא הלקו מצוי רק משום יחוד לי"ב דמצע נהח שהלקו ולח ישמע בהכרזה הבי ליחח בקדושין שם : (ו) אין מוסרין תינוק ישראל * הרמב"ם פ' כ"ב מהח"ב דין ה' נתן טעם מפני שכולן חשודין כלומר שחשודין על משכב זכור והכותי' מוזהרין על הזכור דכתיב ודבק בחשתו ולח בזכור וצי"ל סי' ק"ג בתב הרב מהרמ"ח הטעם דמשכי ליה לפ"נו והוח ג"כ לשון רש"י בפ"ק דע"ז ותע"ג דאפי' גדול אסור להתייחד עם כותי משום ס"ד ל"ל דאפי' במקום דליכא חשד ס"ד מ"מ תינוק אסור מפני הרי טעמי מינות ומשכב זכור : (ז) לח תתייחד אצה אחת אפי' עם נשים הרבה הטעם דנצטע' בקדושין דף כ"ח ע"ח אסי' כל שאינן כשרים כגון ר' חנינח בר פפי וחבריו אפי' י'כשרי' אסור להתייחד עמהם ועיין בר"ן והח דנקט אצה אחת יש להסתפק אם דוקא אצה אחת אבל שתי נשים עם שני אנשים רבים מקלי ושרי אי אחת לאחת דוקא וה"ה שחים ולח מקרי רבי' בפחות מבלב' נשים ובלבה אנשים ועיין בב"ח : (ח) ויש מחירין אם ח' עם נשים הרבה [ומ'כלומרעם ג' נשים דמחניתין (בקדושין דף כ' ע"ב] לח אצה רק לחתייחד עם שתי נשים והחוספות (שם דף כ"ב ע"ח בד"ה לח יתייחד עם נשים) הקשו על רש"י מהח דתניתין אנשים מבפנים ונשים בחוץ חוששין משום יחוד משמע דאפילו בהרבה נשים צריך יחוד ולריך לומר לדעת רש"י דמיירי בתי שעסקו עם הנשי ובב"ח חילק בין אם בחתל' מחייח עם הרב' נשים דשרי ובין אם יכנס בהחצר בין הנשים ולח ידעו בו דאז אסור : (ט) נשים הרבה עם אנשים הרבה וכו' הם"מ בכ"ב מהח"ב דין ח' כתב שזין זה יולח מהח דאפי' נתי חתן הוח יכן בין החנשים והיח יכנה בין הנשי' משמע שני אנשים לבד החתן ושני נשים לבד הכלה ומשמע דבניח ח' קאמר ובאמת כי רחייה אחת חלוב' היח דהח חיכח לפרש דהאנשים והנשים כאן נשים דעלמא רק בשי אנשים ועוד החתן והכל' נשי אין ואפשר שהם שמירה ואף היש לחלק בין הכלה לחתן אחרת מ"מ מ"ל לחלק וללמוד מזה קולא ועוד הח הרמ"ם מפורש דהח יכן בין החנשים אפי' יכיכה בין הנשים כמצוחבי' ד"ס סי' קל"ג עוד יש לפקפק לדברי הפוסקים דס"ל דאסור אנשים כשרים אם ואפי' אצה אחת עם שני אנשים שרי ובפרושים אפי' עשרה אסור (כדאמרי' בהגה' לפני זה) אם נשים הרבה שרי עם הרבה פרושים אז נימא כיון דפרושים הם אסור אפי' עם הרבה נשים וכן הסברת מוהרי"ב אין נפקותא לדין זה רק לדעת הרמב"ם : (י) ופירשה אצה אחת לבני האנשים לדעת רש"י אסור אף בלא פירשה דחייבין שמא תבנים לא ירגישו : (יא) אפי' אם שעסקו ואולאכתן עם הנשים לבון הרמב"ם שם ומשמע אחר דעת ר"ח דשעסקו עם הנשים היה רחוי להחיר טפי אבל לדעת רש"י כיון שהבחר לבני זה דאף דחיים ח' עם נשים שרי שעסקו עם הנשים אסור אפי' בשלשה עם הנשים עדיף טפי ועוד גם בזה ע"ח (יב) אצה שבעלה בעי' אין חוששין עיין בתו"ש בקידושין דף כ"ח ובתוס' בד"ה בעלה בעי' אין וכו' מה שבחלקו אם אפי' לכחחל שרי דוק בדיעבד ועיין בב"ח : (יג) בית שפחתו פתוח לר"ה וכו' ואצה ה"ה גם בה ובקיאו לה אסור וכן הוה בה"ה בסי' רמ"ד : (יד) תינוקת קטנה שיודע טעם ביאה בב"ח בתג בשם מהרש"ל דבי אסור מהני לנוע וחזנה : טז תינוקת

הגה ותוקת בידוע שבחייחד עמה ה אבל היה היה נתמנן עליו (ריב"ם סימן רכ"ח) (ד) ואפילו עד א' היו נתמן (מהרי"ק שורש קפ"ט) ומ"מ בתקום שנראה לבני דין דחיכח למיחש לאיסורח לריך להפריש . (שם בריב"ם) .

חוץ מאשתו איש שאע"פ שאסור להתייחד עמה אם נתייחד ו (ה) אין לוקין שלא לרה ציא לעז עליה שוינתה ונמצאו מוציא ן לעז על בניה שהם ממזרים :

ג כל אשה שאסור להתייחד עמה אם היתה אשתו עמו הרי זה מותר להתייחד מפני שאשתו משמרתו אבל לא תתייחד ישראל עם הכותי אפילו על פי שאשתו עמו :

ד ז (ו) אין מוסרין תינוק ישראל לכותי ללמדו ספר וללמדו אומנת :

ה (ז) לא תתייחד אשה אחת אפילו עם אנשים הרבה ח ער שתהיה אשתו של אחד מהם שם וכן לא יתייחד איש אחד אפילו עם נשים הרבה :

הגה ויש לחצה אחת מהייחדת עם שני אנשים כשרים אם הוא בעיר (טור בשם הרא"ש) ומשמע מנשים כשרים הם (ר"ן פ"ק יומסין) אבל אם הם פריצים אפילו עם ו' אסור וכ"ז בעיר ט אבל בשדה או בלילה אפי' בעיר ג' ב"ש בשם הרמב"ם ד) אפילו בכשרים (גם זה טור בשם הרא"ש ה) ויש מחירין אם ח' עם נשים הרבה * ואם אין עסקו עם הנשים (טור בשם רש"י) :

ו (ט) נשים הרבה עם אנשים הרבה אין חששין לייחוד היו האנשים מבחוץ והנשים מבפנים או אנשי בפנים והנשים מבחוץ יא (י) ופירשה אשה אחת לבין האנשים או איש א' לבין הנשים אסורים משום ייחוד :

ז (יא) אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתייחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהם ואשתו עמו או פנה למלאכת אחרת :

ח יב (יב) אשה שבעל בעיר אין חוששין להתייחד עמה מפני שאימת בעל עליה ואם היה זה גם בה כגון שגרלה עמו או שהיא קרובתו או אם קינא לה בעלה עם זה לא יתייחד עמה אע"פ שבעלה בעיר .

ט יג (יג) בית שפתחו פתוח לרשות הרבים אין חשש להתייחד שם עם ערוה :

י יד מות להתייחד עם שתי יבמות או עם שתי צרות או עם אשה וחמותה או עם אשה ובת בעלה או עם אשה ובת חמותה מפני ששונאות זו את זו ואין מחפות זו על זו טו וכן עם אשה שיש עמה (יד) תינוקת קטנה שיודע טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה שאינה מזנה לפניה לפי שהיא מגלה את סודה : יא טו תנוקת

(טו) תינוקת סה"ת פתוחה מבת ג' לבל למעל' מג' לף שתין מוסרת עלמ' לבילה יש לחוש לחוגם ולפיכך וכ"כ הטור בתחלת הסי' ובלבד שתהא מבת ג' ומעלה ובהכי עסה 33 מ"ה מחלוקת בין הטור והרמב"ם עיין עלין :

(טז) מכי' שהוא ספק ופ"ה מתיחד עם התנסים דשין ואין לחוש לקול קטן ולפיכך אין לחוש לקול קטן שאומר שלא נבעלה ואין לחוש לקול אשה שאומרת שנבעלה ולא נתחד עם הנסיון על ספק זכר כמו שלא נתחדו על ולחי זכר ועיין 33 ח' : (יז) שתין לפוטרופוס לעריות* תפי' לרעת רש"י שתים ף' עם נסי' הרב' מותר להתיחד כל שתין עסקו עם הנסיס לפ"ה הכא להוא שומר בקביעות תפי' עומד מבחוץ אסור ולא דמי יחוד בעלמ' לזה שהוא לפטרופס וממונה עליה, וגרע זה מעסקו עם הנסיס : (יח) לף ימנה תדס לפטרופס על ביתו · בגמ' תמרו בריק הרוחה שאלת לף אינה פוטיפר ליוסף בתוך ביתו לף בא לחותו מעשה : (יט) תפי' אינו מתיחד עמה * בגמ' בע"ז תמרו לף תשלי בר בי רב בחוטפיתא וכתי הרתב"ד למשמעו הל' שלף יתחכמן עמה 33 בתית, לבל המ"מ הביא ראיה שמותר להתחכמן דרך תרעי פל זמן שתין עם יחוד ותין לאסור רק בדיבר קבע בחדירה תפילו שלף בביאה ממש: (כ) תפי' קטנים · דעת הרמב"ם בסוף הלכות עבדים דוק צרחוים לביאה מבן ט' ומעלה ודעת הטור בי"ד סי' רס"ו תפי' בחוטים מבן ט' שמל מגדלם על שיהו רחוים לביאה ועיין עם בי"ד 33"י : (כא) וכן תשה לף תלמד קטנים · מלף קלמד וכן שמשה משמע דבכל תשה מירי כל שתין בעלה בעיר חוששין לה שמא תתיחד לבל גבי חיים שתין התיסור משום יחוד רק שלף יתגרה בנשים ע"כ תסורו דוק, כשתין לו תשה לבלים לו תשה לף שתשתו במקום לחר פת בסלו מיקרי ותין ילדו מתגבר עליו ומיהו מסייים ת"ל שתהא תשתו עמו דרויה בבית הספר משמע דבעיר מיהא בעי שתהא תשתו מומנ"לו ועיין 33"ח :

כג (א) תסור להוליח ס"ז לבטלה · עיין בספר חסידים סי' קע"ו שכתב שתם ת' מחיירת שלף יכבל בת"ת תו בתשתו נדה ח"ן טוב לו להוליח זרע לבטלה מיבבל ח"ן בתיסור ת"ל תו בגידה רק יתענה מ' יום בימי הקיץ תו יסב בקרח בימי החורף : (ב) ולא יסת קטנה · בגמ' דמ"ב עקר' וזקן ולרבות נקבה לף שתהא רחויה לילד לתחר שתגדל ועיין בתוס' הריב"ם ס"ט ועיין 33 ח' : (ג) בנדוי הוא יושב * והרמב"ן כתב 33"ל מלוין למדוקו ובי"ו הוציאו דבריו : (ד) תבל מותר לסמוך עם קטנה · כלומר תם עבר ובכה וכן תם לו יש תשה תחרת גדולה לקיים פ"ו וכמ"ש הריב"ם סי' ט"ו וגבי זקן : ה

עור

(יז) תינוקת שהיא פחית' מבת ג' ותינוק פחות מבן ט' מותר להתייחד עמהן שלא גזרו אטא על יחוד אשה הראויי לביאה ר ואיש ר הראוי לביאה :

יב טז אנדרוגינוס אינו מתייחד עם הנשים ואם נתייחד אין מבין אותו(טז) מפני שהוא ספק אבר האיש מתייחד עם ר האנדרוגינוס ועם הטומטום ·

יג תקני חכמים שיהיו הנשים מספרות זו עם זו בביתי הכסא כדי שלא יכנסו שם איש ויתייחד עמהן (יז"ל דוקא בימיהם שהיו בתי כסאות בשדות אבל בזמן הזה שהן בעיר אין לחוש (הגהות מיימוני פ"ב מהת"ב) :

יד לא תלך אשה בשוק ובנה אחריה שמא יתפס בנה ותלך אחריו להחזירו ויתעוללו בו הרשעים שתפסוהו :

טו יז אין ממנין אפי' אדם נאמן ובשר להיות שומר בהצר שיש בו נשים אע"פ שהוא עומר בחוץ (יז) שאין אפוטרופס לערוות ·

טז (יח) לא ימנה אדם אפטרופוס על בירתו שלא ינהיג אשתו לדבר עבירה :

יז יח אסור לת"ח לשבון בחצר ש ש בו אלמנה (יט) אפי' אינו מתייחד עמה מפני החשד אא"כ אשתו עמו ·

יח אלמנה אסורה לגדל כלב מפני החשד :

יט לא תקנה אשה עברים זכרים(כ) אפי' קטני' מפני החשד :

כ יט מי שאין לו אשה כ לא ילמד תנוקות מפני שאמות הבנים באות לבית הספר לבניהן כא ונמצא מתגרה בנשים כב (כא) וכן אשה לא תלמד קטנים מפני אבותיהם שהם באים בגלל בניהם ונמצאו מתייחדים עמה ואין המלמד צריך שתהא ר אשתו שרויה עמו בבית הספר אלא היא בבתי ר והוא מלמד במקומו :

כג א איסור הוצאת זרע לבטלה ודברים המביאים לכך ובו ז סעיפים ·

א א (א) אסור לר הוציא שכבת זרע לבטלה ועון זה חמור מכל עבירת שבתורה לפיכך כא יהיה אדם רש מבפנים וזורה מבחוץ כ (ב) ולא ישא קטנה שאינה ראוי לילד ·

ב או שמנאפים ביד ומוציאים שכבת זרע לא די להם שאיסור גדר ר הוא אלא שהעושה זה ג (ג) בנידוי הוא יושב ועליהם נאמר ידיכם דמים מלאו וכאו הרג הנפש:

ג אסור לאדם שיקיש עצמו לדעת או יביא עצמו לידי הדחור לא אם יבא לו הדחור יסיע לבו מדברי הבאי לדברי תורה שהיא אילת אהבים ויעלת חן לפיכך אסור לאדם לישן על ערפופיו למעלה ער שיט מעט כדי שלא יבא לידי קישוי ולא יסתכל בבהמה וחיה ועוף בשערה שמזדקקין זכר לנקבה ומותר למרביעי בהמה לר בנים כמכחיל בשפופי מפני שהם עסוקים במלאכתם הם לא יביאו לידי הרהור :

ד אסור לאדם שיניח נשוי לשלות ידו במפושין כדי שלא יבא לידי הרהור ואפי' מתחת שבורו לא יכנים ידו שמא יבא לידי הרהור ואם השתין מים לא אתי באמה וישרתין ד ואם ר היה נשוי מותר ובין נשוי ובין שאינו נשוי לא יושיט ידו לאמה בלל לא בשעה שר"א צריך לנקביו ·

(ועיין בת"ח סי' ג')

ה אשה שיש לה אוטם ברחם וע"י כן כשבועלה משמש עמה זורר מבחוץ אסור (אבל מותר לאחר עם קטנה ותיולניות הוחיל ומסתם כדרך החזק) (הום' ומרדכי פ"ק דיבמות ור"י פ' הבא על יבמתו) :

ו אסור לרכוב על בהמה בלא "אוכף (פי' מרדעת בתסט"ו בלע"ז הגה בגמרא פ' כל הדי משמע דאסור ללבוש מכנסיים אם לא עשויין כבתי שוקיים משום למניעת לידי הרהור זרע ותף על פי שתפשר להוחת דבגמרא לא קאמר תלא בימיהם שהיה להם תרוחה ותיכא למיתק לעומתת הגוף מ"מ מהבלי הרמ"ם נפסקו משמע דאף בזמן הזה

מזרחת תלמוה תפילו אם יש לה בן אלה בבל שנה שהיה הבן עם והיינו אם הוא דר לבדו בבית :

כג א תסור להוליח ס"ז כתב בת"א בשם ספר חסידים אם מתיירת שהל יכבל בת"ת או בנדה ח"ן טוב לו להוליח זרע לבטלה אף יעשנה מ' יום בימי הקיץ תו יסב בקרח בימי החורף : ב ולא יסת קטנה הביא רמ"ח שכתב בשם תוס' דאסור לשמש עם קטנה אפי' לרעת הרב המחבר דמותר לשמש עם קטנה שאינה ראויה לביאה ובחוד עיה תסור כמ"ש בסעיף י"ל כתב ב"ח אם תייסינן שמא יבוא עליה בתוגם תבל כאן ליכא חשש תוגם להת גדולה עמה ולפחות לת חייסי' לזקי' מוסרת לת עלמה לביאה : **גז** תנדרוגינים הינו מתיחד עם הנסיס הטעם דהוא מהתוה לחשה גמורה לכן לסור להתיחד עם נסיס ואיס הינו מהתוה לספק תשה לכן מותר להתיחד עם הנסיס : יז אין ממנין אפי' תדס נאמן וכשר לפי' לרעת רש"י דס"ל מי שהינו עסקין עם נסיס מותר להתיחד עם הרב' מ"מ כאן גרע טפי דהוא שומר בקביעות : יח אסור לת"ח לשבון בחצר ש"ש בו אלמנה אפי' אינו מתיחד עמה מפני החשד אא"כ אשתו עמו · בגמ' בע"ז תמרו לף תשלי בר בי רב בחוטפיתא וכתי הרתב"ד למשמעו הל' שלף יתחכמן עמה 33 בתית, לבל המ"מ הביא ראיה שמותר להתחכמן דרך תרעי פל זמן שתין עם יחוד ותין לאסור רק בדיבר קבע בחדירה אפילו שלף בביאה ממש: (כ) אפי' קטנים · דעת הרמב"ם בסוף הלכות עבדים דוק צרחוים לביאה מבן ט' ומעלה ודעת הטור בי"ד סי' רס"ו אפי' בחוטים מבן ט' שמל מגדלם על שיהו רחוים לביאה ועיין עם בי"ד 33"י : (כא) וכן תשה לת תלמד קטנים · מלף קלמד וכן שמשה משמע דבכל תשה מירי כל שתין בעלה בעיר חוששין לה שמא תתיחד לבל גבי חיים שתין התיסור משום יחוד רק שלף יתגרה בנשים ע"כ תסורו דוק, כשתין לו תשה לבלים לו תשה לף שתשתו במקום לחר פת בסלו מיקרי ותין ילדו מתגבר עליו ומיהו מסייים ת"ל שתהא תשתו עמו דרויה בבית הספר משמע דבעיר מיהא בעי שתהא תשתו מומנ"לו ועיין 33 ח' :

כג (א) תסור להוליח ס"ז לבטלה · עיין בספר חסידים סי' קע"ו שכתב שתם ת' מחיירת שלף יכבל בת"ת או בנדה ח"ן טוב לו להוליח זרע לבטלה אף יעשנה מ' יום בימי הקיץ תו יסב בקרח בימי החורף : (ב) ולא יסת קטנה · בגמ' דמ"ב עקר' וזקן ולרבות נקבה לף שתהא רחויה לילד לתחר שתגדל ועיין בתוס' הריב"ם סי' ט"ו ועיין 33 ח' : (ג) בנדוי הוא יושב * והרמב"ן כתב 33"ל מלוין למדוקו ובי"ו הוציאו דבריו : (ד) תבל מותר לסמוך עם קטנה · כלומר תם עבר ובכה וכן תם לו יש תשה תחרת גדולה לקיים פ"ו וכמ"ש הריב"ם סי' ט"ו וגבי זקן : ה

עור

מסרת לת עלמה לביאה : **גז** תנדרוגינים הינו מתיחד עם הנסיס הטעם דהוא מהתוה לחשה גמורה לכן לסור להתיחד עם נסיס ואיס הינו מהתוה לספק תשה לכן מותר להתיחד עם הנסיס : יז אין ממנין אפי' תדס נאמן וכשר לפי' לרעת רש"י דס"ל מי שהינו עסקין עם נסיס מותר להתיחד עם הרב' מ"מ כאן גרע טפי דהוא שומר בקביעות : יח אסור לת"ח לשבון בחצר ש"ש בו אלמנה אפי' אינו מתיחד עמה מפני החשד אא"כ אשתו עמו · בגמ' בע"ז תמרו לף תשלי בר בי רב בחוטפיתא וכתי הרתב"ד למשמעו הל' שלף יתחכמן עמה 33 בתית, לבל המ"מ הביא ראיה שמותר להתחכמן דרך תרעי פל זמן שתין עם יחוד ותין לאסור רק בדיבר קבע בחדירה אפילו שלף בביאה ממש: (כ) אפי' קטנים · דעת הרמב"ם בסוף הלכות עבדים דוק צרחוים לביאה מבן ט' ומעלה ודעת הטור בי"ד סי' רס"ו אפי' בחוטים מבן ט' שמל מגדלם על שיהו רחוים לביאה ועיין עם בי"ד 33"י : (כא) וכן תשה לת תלמד קטנים · מלף קלמד וכן שמשה משמע דבכל תשה מירי כל שתין בעלה בעיר חוששין לה שמא תתיחד לבל גבי חיים שתין התיסור משום יחוד רק שלף יתגרה בנשים ע"כ תסורו דוק, כשתין לו תשה לבלים לו תשה לף שתשתו במקום לחר פת בסלו מיקרי ותין ילדו מתגבר עליו ומיהו מסייים ת"ל שתהא תשתו עמו דרויה בבית הספר משמע דבעיר מיהא בעי שתהא תשתו מומנ"לו ועיין 33 ח' :

כג (א) תסור להוליח ס"ז לבטלה · עיין בספר חסידים סי' קע"ו שכתב שתם ת' מחיירת שלף יכבל בת"ת או בנדה ח"ן טוב לו להוליח זרע לבטלה אף יעשנה מ' יום בימי הקיץ תו יסב בקרח בימי החורף : ב ולא יסת קטנה · בגמ' דמ"ב עקר' וזקן ולרבות נקבה לף שתהא רחויה לילד לתחר שתגדל ועיין בתוס' הריב"ם סי' ט"ו ועיין 33 ח' : (ג) בנדוי הוא יושב * והרמב"ן כתב 33"ל מלוין למדוקו ובי"ו הוציאו דבריו : (ד) תבל מותר לסמוך עם קטנה · כלומר תם עבר ובכה וכן תם לו יש תשה תחרת גדולה לקיים פ"ו וכמ"ש הריב"ם סי' ט"ו וגבי זקן : ה

עור

ה עוד אסרו לרחוץ עם אדון וחתן ובעל אחותו ובעל חמותו כל"ל וכן אסור לרחוץ עם רבו לח"כ אם הוא במרחץ קודם לרבו אז מותר אבל עם אדון וכו' אסור מטעם הידור מ"ה אסור אפי' אם הוא כבר במרחץ ועיין לעיל :

כד

א ובדורות הללו שרבו הפרילים · כתב צ"ח המחבר כ"כ לפי מדינות שהיו פרולי בעבירה זו אבל מדינו' אלו ח"ל להתרחק מדינת רק מידות חסידות הוא וכתב צח"מ דוקא יחוד בעלמא אבל לסבוב יחד לריך להתרחק ומכ"ש שי רווקים אסורין לסבוב יחד ויש למחות בידי העומדים כן :

כה

א ומנהג כל אדם ל"ד כל אדם להיות בחותמו מקו' אסור כמ"ש בש"ס וכ"כ הרמב"ן והטור : ב אפי' אם מוליך זרע ואם נמלך דס בעד של חבירו ויש מספק אם הדם ממנה או ממנו נראה לאחוזה דמותר לחיש להוליך הזרע כדי לבדר אם הדם מונו הוא והוא אין חיוב לשמש ולהוליך זרע גם יש להניח דחיה מ"ש פ' העורל דלא חיישי' אם אם ניקב הגיד בדקינן אם נתרפא ומניחים בי' פוקדת כדי מוליך זרע * ויש לחוש וכ"ע : ג ואינו רגיל אבל רגיל אפי' אינו מוליך זרע אסור לשמש אלא כדרכו כדי שלא יצוח ליהי הולידה זרע : ד ולא ישמש בביני שוס אין אדם אפי' עבדים אף על פי שהם עם דומה לחמור ולא מהני הפסק מחילה טור וכוקא כשהוא נעור אסור אבל אם הוא יכן מותר וכ"כ בש"ו אם הוא בעיני שחינו מרגיש בחשמיש מועיל הפסקת מחילה : ה אפי' ע"י החלטת טלית דלח"כ בהפסק מחילה ולא אפי' מאיר מותר אם מחפיל בטלית כמ"ש בח"ת ואם מאיר אור הלבנה דרך החלון מותר כ"כ בשל"ה · ויהיו לריך החלטת טלית · ואם הגר בחדר אחר ואחיר לחדר זה מותר לשמש כמ"ש בח"ת אי' חי' ואפשר דלריך החלטת טלית * ויש שיש בו ספרי' אסור לשמש כמ"ש בח"ת ואם יש מחילה גמורי"ל לפני הספרי' פסק בחשו"ת ח"ת סי' קי"ט דאסור כי עדוה בעלמא הוא' ועיין בחילה הספרים · ויהיו בכשוי כל דהוא סגי ות"ל מחילה : ו אסור לשמש בזמן שעבון ה"ה אחר לדות כתה ז בכתב בח"ת סימן חקע"ל · ובליל טבילה מותר ועיין לעיל : ז אבשמאי וכו' אם יש לו אחד מיוחד מותר ובלבד שלא יהיו שניהם ביחד ג"ה ח"ת סימן ר"מ : ח והיה שנואה לו עיין בשוי כתב בני חשבי' מזות ובח"ת סימן ר"מ כתב הב"י דקאי על חביה' ולא על הבני' ובטור משמע דקאי על הבנים : ט אם גמר בלבו לגרשה כתב בפרישה דאיכי דהיה ח"י מזה דאל"כ ליכא איסור דהא מותר ליזל אצה על זמן קלוב ח"ו דוקא אם הודיע קודם הנישואין לא מהני ועיין ר"ס קי"ט ת"ש :

כו

א ואפי' בח עליה לשם אישות אסור עיין סי' קמ"ט

(ה) עוד אסרו בגמרא לרחוץ עם אדון וחתן ובעל אחותו כל"ל וכן הוא גי' הרי"ף והרא"ש וכן פי' רש"י והר"ן וכן פסק בשולחן ערוך אבל בגמרא אלמו גרים גם בעל אמו וכן הוא במרדכי ועיין שם עוד איתא שם בגמרא הלמיד לא ירחץ עם רבו ואם רבו לריך לו מותר :

כה

א (א) ובדורות הללו שרבו הפרילים בצ"ח כתב דהרב כתב זה לפי מדינתו שהיו פרולים בעבירה זו אבל במדינתינו ח"ל להתרחק מדינת רק מידות חסידות הוא ומ"מ נראה דוקא יחוד בעלמא אבל לסבוב יחד לריך להתרחק ומכ"ש שי רווקים יחדיו בכל מקום לריך להתרחק ולמחות ביד העומדים כן :

ב (א) ומדברי עוגבים · הם דברי חזקי מלכון הכתוב מאכו דך עוגבי (ירמיה ל') ותעוג על מהבריה יחזקאל כ"ג) ועיין מ"ש הרל"ק ביחזקאל כ"ג והרמב"ם סיים בלשונו שאו גדולים וגדולים והם מעלות של עריות : (ב) אפי' אם מוליך זרע עיין בצ"ח כתב ודבר קטה הוא להחיר להכניל בהולך זרע לבטל אפי' בדוקאי ושום נכנס ירחק מזה ומכיוצ' בו : (ג) בפני שום אין אדם כלומר אפי' בפני עבדים אע"פ שהם עם דומין לחמור כהחילת בגמרא : (ד) והיה הגר לוקח לא יעשה כלל אם אין לו כלי לכפו על הגר : (ה) שלא לחשוכי בניס בח"ת סי' ר"מ נתבאר ה"ה שאר לוחת שהם בדעתן ושם ובסי' חקע"ל נתבאר דבליל טבילי' מותר לכל אדם (ו) עד שיבא לביתו ולחבחו לו בשור ולבסוף שלא ב"ה : (ז) והיה שנואה לו בשור חביב כאן בני ט' מידות בחיבות וכן חבב אותם בח"ת סי' ר"מ ע"ש בח"ת לא מצאתי לה מקור אלא שכן נהגו ואם אין לך קלתן ואם תקדק תדע שכולן נתבארו מקלתן בסי' זה ומקלתן במקומן כגון בני נידה הוא איסור דאורייתא וכן בני ניהו' נתבאר במקומו וכן אם ח'מהם אבל וכן בני חעשה בבר נתבאר שלריך לרחוץ וכן בני אחר מהו' :

כו (א) דרך זנות שלא לשם קדושין אינו כלום ונהו' כתב שלוקה משום לא תהיה קדשה

הוה אסור (הכל ל"ע) ומה שנהגו היתר במרחץ אבשעה מועטת לא אסרו כל"ל ה (ה) עוד אסרו בגמרא לרחוץ עם אדון וחתן ובעל אחותו ובעל חמותו והגו עכשיו היתר' בדבר הוחיל ומכסין עורתן בבגדי' המרחץ ליפה למיחם להרהורת (תגודה) :

ז חסידים הראשונים וגדולי החכמי' התפאר אחד מהם שלא נסתכל במילה שלו ומהם מי שהתפא שלא התבונן מעולם בצורת אשתו מפני שלבו פונה מדברי "הבאי (פי' הוחיל לשון זה של הבלי לדברי הבל) לדברי האמת שהם אוחזות לבב הקדושי' :

כו

אין הישראל חשודים על הרביעה ועל הזכר * ובו סעיף א' :

א לא נחשדו ישראל על משכב זכור ועל הבהמה לפיכך אין אסור להתייחד עמהן ואם נתרחק אפי' מייחוד זכור ובהמה הרי זה משובח וגדולי החכמים היו מרחיקין הבהמ' כדי שלא יתייחדו עמה' (א) ובדורות הללו שרבו הפריצים יש להתרחק מלהתייחד עם הזכר :

כה

לגדוד גדר ושלא להרבות בחשמיש וכיצד יתנהג בשעת חשמיש וכו' סעיפים :

א ראוי לאדם להרגיל עצמו בקדושה יתירה ובמחשבה טהורה ובדע' נכונ' כדי להנצל מהכשל ברבר ערוה ויזהר מהיחוד שהוא הגורם הגדול וכן ינהוג לרחרחק מחשחוק ומהשברות (א) ומדברי" עגבים (פי' דברי שחוק וחכק) ולא ישב בלא אשה שמנהג זה גורם לטהרחר גדולה יתיר' מכל זאת אמרו יפנה עצמו ומחשבתו לדת ויחריב דעתו בחכמה שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מהחכמה :

ב לא יקל ראשו עם אשתו ולא ינבל פיו ברברי הבאי אפי' בינו לבינה הרי הכתוב אומר מגיד לאדם מה שיחו אמרו חז"ל אפי' שיחה קלה שבין אדם לאשתו עד"ד ליתן עלי' את הדין ואל יספר עמה בשעה תשמיש ולא קודם לבן כדי שלא יתן דעתו באשה אחרת ואם ספר עמה ושמש מיד עליו נאמ' מגיד לאדם מה שיחו אבל בענייני תשמיש יכול לספר עמ' כדי להרבות התאותו או אם היה לו פעם עמה וצריך לרצותה שתתפייס יכול לספר עמה כדי לרצותה ·

הגה ויכול לעשות עם אשתו מה שירלה בגוף שלה אלא ואפי' בכל אבר שלה חוץ מאבר שלה עת שלה ובלבד שלא יוליד זרע לבטלה (טור) ויש מקילין ואומרים שמותר שלא כדרכה ב (ב) אפילו אם מולך זרע אם עוסה בחקלתי ג ואינו רגיל בכך (ג"ז טור בשם ר"י) ואע"פ שמותר בכל אלה כל המקדש עלמו מעט אר לו קדוש יאמרו לו (בבי הרב) :

ולא ירבה בתשמיש לה' ות מצוי אצלה תמיד שרבר זה פגום הוא מאד ומעשה בורות הוא אלא בל המעט בתשמיש ה"ז משובח ובלבד שלא יבטל עונה אלא מרעת אשתו ואף כשישמש בשעת העונה לא יכוון להנאתו אלא כאדם הפורע חובו שהוא חייב בעונתה ולקיים מצות בוראו בפריה ורביה ושיהיו לו בנים עוסקי בתורה ומקיימי מצו בישראל ולא יבעול אלא מרצונה ואם אינה מרוצה יפיסנה עד שתתרצה ויהי צנוע מאד בשעת תשמיש ד ולא ישמש (ג) בפני שום מין אדם אפילו קטן אלא כ"ש הוא רתינוק שאינו יודע לדבר :

ג לא ישמש לא בתהלרת הלילה ולא בסוף ולא באמצע :

ד אסור לשמש בשוקים וברחובות ובגגים ובפרדסים אלא בבית דירה שלא יראה כזונה ורגילו עצמם לירי זנות והבועל את אשת' במקומות אלו מכין אותו מכות מרדות :

ה אסור לאדם לשמש מטתו לאור הנר ה אפי' ע"י האפלת טלית הרי שהיתה שבת ולא היה לו בית אחר (ר) והיה הנר דלוק לא ישמש בלל וכן אסור לשמש מטתו ביום שעות פנים היא לדן : (ועיין בח"ת סימן ל"ם סעיף י"ח וסימן סט"ו סעיף ח') :

ו ואסור לשמש בשני רעבון (ה) אלא לחשובי בנים :

ז אבסנאי אל ישמש (ו) עד שיבא לבירתו :

ח לא יבא על אשתו ח (ז) והיא שנואה לו בשעת תשמיש וכן ט אם גמר בלבו לגרשה אע"פ שאינו שנואה לו לא יבא עליה :

ט לא יבא עליה והוא או היא שיכורים :

י לא ישמש עם אשתו ליתן רעתו על אחרת אפי' שתיהן נשיו : (ועיין עוד מזינין שו"ת ח"ת סימן ר"מ)

הלכות קדושין

כו

שלא לקדש בביאה ואיסור ביאה על הפנויה אפי' אם יחדה ובו' סעיפים :

א אין האש' נחשבת אשת איש אלא ע"י קדושין שנתקדש כראוי אבל אם בא עליה (א) דרך זנות שלא לשם קדושין אינו כלום אם בא עליה לשם אישות בינו לבינה אינה נחשבת כאשתו ואפילו

ואפי' אם ייחדה לו א"א אררבה כופין אותו להוציאה מביתו:
הגה דנוולתי בזה היה מלטעול ובח עליה בנתיה (טור) אבל אם
מייחד לו אחה וטועלת אלין י"ח שמותר והיה בלבם התורה
בתורה (הרא"ש וקלת מפרקי) ב (ב) וי"ח שאסור ולוקין על זה
משום לח תהיה קדשה (הרמב"ם והרח"ב והטור) כותי אבל
כותית ג (ג) וכן מומר שבשת מומרת בימוסיהן ומחניירו חח"כ
אין כאן חשש קדושין כלל ומותרת לשאת ממנו בלא גט אף על פי שבשה
עמה כמה שנים אינו אלא בעלמא (ריב"ם סי' ו' ובם"ה סי' ל"ט)
(וע"ל סימן קמ"ט סעיף ו')

ב אם הכנים אשה לחופ'אינה מתקדשת בכך וי"א שהו'ספק:
ג משנת קדשה נחשבת באשה איש לחייב הבא עליה
וצריכה גט לה תיכה לשוק:
ד האשה מתקדשת בשלשה דרכים בכסף או בשטר או
בביאה ד מן התורה אבל חכמים אסרו לקדש בביאה
משו' פריצות ואם עבר וקידש בביאה מבין אותו מכת מרדות
והיא מקודשת ואפי' קידשה בכסף או בשטר אם לא שידך
תח"ל או שקידש בשוק מבין אותו מכת מרדו'והיא מקודש':
הגה וי"א שאין מבין אם קידם בכסף או בשטר אפילו בשוק ובלא
סיומין ה (טור בשם הרא"ש ולא ראיתי מיאי שהכו מי
שקידם בלא שטרות:

כז כיצד לשון הקדושין ושיאמר הוא ויתן הוא וכו' ל' סעיפים:

א בכסף כיצד נותן לה בפני שנים א פרוטה או כ שוה
פרוטה ג ואומר לה ד הרי את מקודשת לי בזה:
הגה וי"ח שי"ל לה כדת משה ויסראל (כל בו) וכן נוהגין לכתחילה וכן
נוהגין לקדש בטבעת ויש להם טעם בחיקוני הזוהר (ד' הרב)
וה"ה אם אמר לה הרי את מאורסת לי או הרי את לי לאשה
וכן בכל לשון שמשמעותו לשון קדושין ודאי באותו מקום
(א) ובלבד ה שיהא רבין לשון קדושין ואם הית
ו מדבר

קדם והו' מדברי הרמב"ם תחל' הלכו' חיתן תחל הרחב"ד ה"ג על ו' ואח'
ח"ב למה הפסיק' מסל' קנס והלח לוקה אלא ואחי אין קדשה אלא המופקרת
לכל אדם אבל המיוחדת עלמה לחזה אין בה מלקות והמ"מ כתב שפשיר
לומר שבעילת פנויה הוא בעזה ובו' עכ"ל ולפי הרחב"ד לסורה
ניחא פנויה מיהא מדרבנן דהא
לפילו יחוד פנויה גזרו בב"ד
של דוד ולפילו ההסהכלות בה
חסור מדברי קבלה הכי הכחוב
לומר בריח כרחי לעיני ומה
חחנון על בחולה ועיין בריב"ם
סי' תכ"ה ובח"ם סי' ל"ט כתב
ומן התורה אין לאסור לגמרי עם
פנויה: (ב) וי"ח שאסור ולוקין
על זה מפו' לא תהי' קדשה מדברי
הרח"ב והטור לא משמע שיהיה
חסור בפלגש רק פגם משפחה
והעדר כבוד ולפו היה בה לאו לא
תהי' קדשה הי' מובל על ב"ד לבוף
על זה ומה לי חיסור נדה שהוא
בכרת מה לי חסור קדשה הא והא
לחוריית גם מדברי הרמב"ם
לינו משמע שיהיה מלקות בפלגש
המיוחדת לחיים ח"ל דהא כתב כל
הבועל חזה לשם זנות בלא קדושין
לוקה משמע במיוחדת לו לשם
חיבו' אף בלא קדושין אין בה לאו
לכל הפחות ובפלכות מלבים לח
אחב רק אבל ההדיוט אסור
בפלגש ולא כתב שלוקה עליה:
(ג) וכן מומר שנשא מומרת:
המעיין בגוף התשובות ובפרט
בדברי ת"ה לחלינן טעם הואיל
וילא מן הכלל בכל עבירות שבתור'
דשם מיירי בומר לרלונו דוחקי
עשה בעילתו ב"ז ובהסקירת ניחא
לי' לך חנוסי הזען שם נודע עליה'
שהיו שומרים מלות בלנעת ושפ
חנם חנוס לשם חיבות אף שבשה בחוקת הפותי' יש להחייב היטב בפרש
לדעת ת"ה שם לא נאמר דוקא עשה בעילתו ב"ז דהא נתיחדו בפני הרבה
חנוסים לשם קשרין וכל הטעמים שכתב ת"ה לא שייך הכא ובפרש שם היו
נזהרים בניכה ובמקום עהרה שהוא ח' מן הטעמי' שכתב הריב"ם ע"ש כ"כ
למעשה אין להקל בחיבו' ח"ח חלילה ועיין בחשובת הרד"ך בית ד' ל':

כח (א) ובלבד שהיה הבין שהו' לשון קדושין ואם חומר' שלא הבינה
אין מקודשת כלל ואם חומר לה לשון שכל הנשים יודעו בחותו
לשון כגון הרי את מקודש' שהוא לשון הנהוג לומר בכל קדושין וכל שכה
חכמת לב יודעה שזה לשון קדושין והיא חומרת שלא הבינה אינה נאמנת
ות"מ לחומרת נאמנת לענין זה שם קדשה שני דלריכה גט גם משני להא
שויתה ונשה פנויה לגבי רחבון לפי דברי' אבל לשונות שאין הכל מכירין
בהן נאמנת לומר לא הבנתי וכן משמעות כל הפוסקים אבל ר' יהושע כתב
דהוי ג"כ ספק קדושין ◦ ולמעשה ל"ע שם יש לחוש לדבריו: ☞
ז חמר

כח א פרוטה לקטן כתבתי דאין מקדשין לכתחילה בשוגג וכתב הר"ן ריש קידושין ותוס' והרשב"ח שם קידם במחובר לקרקע הוי קידושין אע"ג שם
מקודשת גם י"ל שאני גט מחובר דפסול משום דמקשינן הוי ליה מ"ה בשטר מחובר פסול כמו גט מחובר אבל כסף לא שייך בגט לבן שם קידם בקרקע
פרוטה כתבו תוס' ריש קידושין דילפינן מעבד עברי דשוה כסף בכסף וכתב בתשובת הרב מהר"י יוסף מטרלני שם התנה ע"מ שאתן לך זה ונתן שוה כסף ב שוה
בעל כרחה לא הוי נתינה הואיל שנתן שוה כסף ובעל כרחה * וקשה הא כתב הרשב"ח בתשו' והב' הביאו ב"ש קמ"ג אפי' למ"ד נתינ' בע"כ הוי נתינ' היינו
הנתן ילא ידי פתינ' אבל להמקבל לא הוי נתינ' כי ה' לחייבו בע"כ כגון שם אמר תן לי מנה ואקדש אני לך ונתן בע"כ לא הוי קידושין לפ"ז אפי' נתן כסף
ולא שוה כסף לא הוי קידושין כיון דהיה לו נתילה ואפשר שם חייבי כבשי' מתינה התנאי תן לי מנה זו אמרי' מתינה בע"כ לא הוי נתינה אבל כשהוא מתנה ע"מ
שתתן לך זו אפי' בע"כ הוי נתינה דהא התנאי התנה הוא · מיהו כתב תח"ו בתשובה ט אפי' בכה"ג לא הוי נתינה · ועיין סי' קמ"ג שם מבואר נתינה
בע"כ ס"ל לרח"ם דהוי ספק גט · והרמב"ם ס"ל דפסול מדבנן הוא ומסתמא גם בקדושין דייך פלוגתא זו * ולכאורה משמע מדברי הרח"ב פ' מ"ם
דס"ל אפי' נתינה בע"כ ושוה כסף הוי ספק דהא כתב בשוגי' שם שם התנה שתתן לו חילטלה חוקף קלחר ולא מעות בעד חילטלה ונעמת הוא משום
דלחמרי הבעל לעבדה קידושין וכתב הרח"ב שם שחילה ליקח מעות הוי נתינה ב"מ הסוגי' דיירי בנתינה בע"כ ומ"מ לי לחו ללעור' קמכוון הוה נתינה ב"מ
אפי' נתינה בע"כ ושוה כסף מהני מיהו למ"ב בסי' קמ"ג לחן דחי' מהרח"ב ועיין חשו' מהר"ח בן שמון סי' ס"ה ובח"ה סי' רמ"ח סעיף ז' ויש עוד להביח
ראיה נתינה בע"כ ושוה כסף הוי נתינ' מעבד עברי שאת שם בחשובי הב"ל דוחה דחי' זו ובחב שאני ע"ע דריבה החורה ולכחורה דבריו תמוהי' דח"כ מל"ל
להם"ם ריש קדושין למילף מע"ע שוה כסף ככסף: ג ואומר לה ואם אתר עלי קידושך מע"ג קרקע ה"ז ספק קידושין חשו' רם"ך: ד ה"ה
מקודשת לי כחשו' ריש קידושין דה"פ לי להיות לי מ"ה הרי את מקודשת לשון הקדם על כל הח"ם בשבילי ובלבלי אתר הרי את מקודשת ואסור על כל העולם
מהיכי ל"ה וכן משמע בהר"ן ובמגיד וכ"כ ה' ולא כ"י מיהו נראה הכל לפי הענייו אם יודע דאין כוונה הוי קידושין * ובשטר לשונות אם אתרה
בלא היתה מבין הוי ספק קידושין דשמא משקידה וכ"כ רי"ו וב"ח ומ"ש הרח"ב הני לשונות דבריו לן דהוי לשון קידושין לאו כל כמיני' לומר לא הוה ידעינן
ים לפרש דבריו תוכה נחחנת לעקור הקידושין לגמרי חלח הוי ס"ק והיינו מ"ש הטור ובלבד שהיה מבין כי היכא שהיה מקודשת בוודאי:

ו מדבר עמה כתב הרמב"ם פ"ג ה"ח היה מדבר עם האשה על עסקי קידושין ולאחם ועמד וקידש וכו' וכתב נב"מ דוקא שאמר הן לבעל שתקה לא מהני מיהו מאחר כופסקי' לא משמע כן וגם משמע מהג"מ סוף גיטין כמ"ש בסמוך בהגבה בשמדברי' לפניה פני ז"מ לפלוגי שתקה מהני וכן י"ל לרמב"ם אם שתקה הוי דילוי גם בתחומי מהרי"ט הזיג על הכ"מ * ולכ"ע דוקא כשמדברי' בענייני קידושין שלה ועיין תשו' מהר"י לבית הלוי סי' ג' : ז אבל האיש ח"ג כתב הב"י דלמד הטור זאת מדברי הרשב"ם שכתב הני לשונות דבירתא לן ללמוד כל דמינו לומר לא הוה ידעינן והדין דהרשב"ם קאי על האיש שהקדש הוא ואינו נותן דלא היה מדין ודוקא מה שבירר לנו שהוא לשון קידושין אינו נותן לומר דלא היה מדין אבל מה שמסופק לנו אם הוא לשון קידושין נותן לומר דלא היה מדין י מיהו פירושו אין מוכרי' ומהר"ט מפרש דברי הרשב"ם בע"ח : ח הרי את מגורשתי וכו' כתב בתשו' רמב"ן ח"ג אם אמר הרי את מגורשתי לא הוי כהרי את מותרת לכל אדם ומ"ש דלא הוי קדושין ואפי' היינו לומר לחוש להבה והיכה כמ"ש בסמוך וכ"כ בע"ז : וכל זה לא הייתי אלא כשלא היה מדבר עמה מעשקי קדושין אבל אם היה מדבר עמה מעשקי קידושין היינו מקודשת גמורה וכ"כ בתחומי מהרי"ט ובשדך בשיטה דעד כאן לא קמבעי ליה ב"ם אלא בשמועות דיש לפרש למלאכה או לשמועו' אחר ח"כ אם היה מדבר עמה וכו' ואם אמר למפרע שמעתי שהוא מגורשתי אחר ח"כ אם היה מדבר עמה מעשקי קידושין היינו מקודשת גמורה וכ"כ בת"מ ולא כמשמעו' הג"ה זו :

ט והוא שהיה מדבר עמה וכו' ואם אמר למפרע שמעתי שהוא מגורשתי לכל אדם הוי כהרי את מגורשתי אחר ח"כ אם היה מדבר עמה מעשקי קידושין היינו מקודשת גמורה וכ"כ בתחומי מהרי"ט ובשדך בשיטה דעד כאן לא קמבעי ליה ב"ם אלא בשמועות דיש לפרש למלאכה או לשמועו' אחר ח"כ אם היה מדבר עמה וכו' ואם אמר למפרע שמעתי שהוא מגורשתי לכל אדם הוי כהרי את מגורשתי אחר ח"כ אם היה מדבר עמה מעשקי קידושין היינו מקודשת גמורה וכ"כ בתחומי מהרי"ט ובשדך בשיטה דעד כאן לא קמבעי ליה ב"ם אלא בשמועות דיש לפרש למלאכה או לשמועו'

(כדפסיק סעיף ל') הוויין ידים שאין מוכיחות ולא הוו קדושין * מב"ם שם לא אמר כלום : (י) לריך לחזור ולבטל הכסף * לפי ונרי הרב שפסק לפני זה דאפילו בדאיכא מיירי שהוא ואין לשם קדושין בשחיק והיה לא נתכוונה בשעת קבלה רק לשם מתנה תעפ"י שאמר לה לח"כ הרי את מקודשת לריך לחזור ולבטל לדריכה היה לידע בשעת קבלת הכסף שנותן לה לשם קדושין ולא לשם סבלונות ואפילו אפשר לו היה קבלה לשם פקדון ולאי זה שיאמר הרי את מקודשת לי בפקדון שים בידך כמבואר בסיעין שאחר זה וכבר כתבתי לקמן שאין שייכים לשם קדושין כל שלא דברו תחלה מעסקי קדושין לין בכוונתם כלום * וע"כ לריך לחזור ולבטלו היאמה : (יא) תינה מקודשת וכן עיקר · משמע לקמן שניכים מודים שהוא שהוא מקדש אותה לעלמו אפ"ה מקרי ידים שאין מוכיחות דלאו בכוונה תליא מילתא שלא לריך שיאמר לשון טוב שמורה שהוא קונ'אותה לעלמו וכבר כתבתי לפני זה דמכאן משמע דכל שנתן לה בשחיקה לקמן שכוונו שניכים לשם קדושין הוי ידים שאין מוכיחות דהא אפילו בחסרון לי אינה מקודשת : (יב) אבל ב"ש מחמירין ואומרים דהוי קדושין מלשון זה משמע לקמן דברי המקילין עיקר להלכה אך למעשה יש לחוש גם לדברי המחמירין ולהלריכה גט אבל בד"מ כתב דלא כיש מחמירין משמע דגם למעשה פסק כדעת המקילין ובד"מ פסק לחומרת למעשה עיין עליו : (יג) וחוששין לקדושין עיין ב"י בשם הטעם דלעיל מקודשת גמורה וחילק בין ג"ד למיר עובד לכניו ועיין בגרסיס דקו' ע"ב דהא דאמרי לא יים יד לקדושין : (יד) בחורת קדושין הוי בחומר לי מפשט לשון זה משמע דהוי קדושין גמורין לאבל המעיין בריב"ם בגוף התשובה סי' רס"ו יראה דלא הוי רק ספק קדושין : (טו) לשון המוכיח להבה · בב"י בשם והובא בד"מ ג"כ בשם הרב' דורלון מאי שחמר קח טבעת זו קדושין על בתך שלעלמו פלוס שלעלמו מוכיח בדברים או שהשתא הוא מקדש כלומר שמא מקדשה לאחר והוי כלעלמו לאי זה מלן דמחמיר בחסרון לי מחמיר ג"כ הכא ויש לחלק ולמעשה ל"ע. (טז) הן קדושין לחוד לא אמר כלום בב"י מביא גוף התשובה ומדמה לה לביטול גט ואפי' אפשר דשם משמע דבטל הוא משמע להבה כמו לעבד ואין ספרם בין הוא ולא להן ולא שים לחלק בין לשון בטל שהוא פעולה ובין לשון קדושין שהוא שם מ"מ מלאחר דאמרי' בגמרא דלשון קדושין הם דאסר לה אב"ע בשם דבהקדש אין חילוק בין אם אמר ככר זה הקדש כלאיתיה בגמרא והובא בהרא"ם והוספות דו יהיה הקדש כך בקדושין אין חילוק בין אם אמר תכשיטין שו קדושין יהיו לך או קדושין הן לך אפילו ולא גרע לשון זה מאם אמר אפי נותן לך בשביל חביבה ואהבה דפסק מהר"מ דיש לחוש לקדושין וכמו שנתבאר לעיל סעיף ג' : (יז) הרי את אפי בהנאת שפסי מפרש הטעם כי יקח אים אשה אמרה תורה שהאיש הקיחה לאשה ומעשה בא לידינו וכן הורגו עכ"ל ומפשט לשון הג"ה זו משמע ומבואר שם שאפי' היא מדבר עם אביה על עסקי קדושיה לא אמרי דאמי לאמר הריני אישך הריני בעלך וגרע מנתן בשחיקה ולע"ד אינו נראה כלל דשאני שם אמר הריני אישך דעצר על מלות התורה דבעל הוא הקונה ולא הנקנה לך בשם אמר הרי את אפי אמר דרך רמז שיקנה בהן מ"ל לדיוק דרשות מלב אשר לא נזכרו בגמרא וקרא לנוה את אפי נתאי לשים הזה ומ"ב הוא המוכר והאיש הקונה ממנו ודרשינן נמי (בקדושין דף ל') יש בסף לאשון אחר והוא האב ולמה יגרע לשון זה דהא בחמת בלקיחת בתו הוא אמרו מב"ב הריני אישך זה הוא עקר ועוקר הקדושין דאין הוא נמכר לה רק היא נמכרת לו ע"כ *) ל"ע גדול למעשה אפי' לא דיבר עמו על עסקי קדושיה מב"ם בדיבר עמו אחלה על עסקי קדושיה דפסוק בעיני דאיני מזיק הדיבור ואפילו ספק קדושין לא יצאתה : (יח) נתנה היא לו וכו' ואפי' חשוב שם נתנה ואמרה עיין מ"ש בסעיף : (יט) ואם לאו שם לאו הוי ספק קדושין בגמרא (דף ה' ע"ב) אמרו אפיקא הוי ואיכא דמקנן : (כ) ואם ענה הבעל הן בשעת * נתינה בב"ח כתב דוקא בשאר עמה אחלה על עסקי קדושיה אבל באינו שדבר הוי ספק קדושין אע"ג דאמ' הן היש הן שהוא כלאו : (כא) מי

(י) לריך לחזור ולבטל הכסף ממנה ולאין לה בחורת קידושין (המ"מ בשם הרשב"ם) :

ד אמר לה הרי את מקודשת ולא אמר לי (יא) אינה מקודשת (וכן עיקר (תשו' הרא"ש) יד (יב) אבל יש מחמירין ואומרים דהוי קדושין (תשלחס בתשו' הרשב"א ורמב"ן והרא"ש בכלל ל') ואם אמר לה הרי את מקודשת לי עסקי קדושין הרי זו מקודשת ואם קידש תחילה אשה אחת קדושין גמורים ואמר לאחרת בפניה תהא מקודשת ולא אמר לי * יש מוכיחות · (פי' כמו שהחוח בצית יש הבלי מוסך עמו הכלי עלמו כן שה הדברים מוכיחין שמוסכי לחליהם לשון לי) נינהו טז (יג) וחוששין לקדושין :

ה יש מי שאומר שאם כשנתן לה הכסף אמר לה הריני נותנו לך טז (יד) בתורת קדושין יז הוי כאומר לי : הגה ולריך שיאמר לה (טו) לשון המוכיח להבה כגון שחומר הרי הן קדושין או קדושין יהיו אבל אמר יח (טז) הן קדושין לחוד אינו כלום (ב"י בשם תשו' הר"י דורלון) :

ו אמר לה הריני אישיך הריני בעליך הריני ארוסיך אינו כלום יט אפילו היה מדבר עמה תחלה על עסקי קידושין משום דכתיב כי יקח ולא שיקח את עצמו (נתן הכסף לה' ואמר לו ב (יז) הרי את חמי ולא אמר בתך מקודשת לי אין זה כלום (הגהות שפסקי פ"ק דקדושין) :

ז כא (יח) נתנה היא לו הכסף ואמר הריני מקודשת לך אינה מקודשת :

ח נתן הוא ואמרה היא אם היה מדבר עמה על עסקי קדושין הוי ודאי קדושין (יט) ואם לאו כב הוי ספק קדושין כג (כ) ואם ענה הבעל הן בשעת נתינה הוי ודאי קדושין אפילו אין עסוקין באותו ענין :

ט נתנה היא ואמרה לו הילך דינר זה מתנה ואתקדש לך ולקחו ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאה זו שקבלתי ממך מתנה אם אדם חשוב הוא הרי זו מקודשת שהנאה ישלה בהיותו

נהנה

כיון שמכר דהוא הנותן לה בחורת קידושין נראה מלשונו דהוא המקדש והיא מתקדש, אפי' אם הוא שלוח לאחר והיא שלוח לאחרת אמרי לא שניך אינם מיודי דמיא * ואם אמר אני נותן לך לקדושין כאב אפילו מהרי"ט בחולק עליו : טז ואוששין לקדושין היינו קדושי ספק די"ל מדקיים כגר אחת לעלמו קיים אח זו לאחריו כ"כ הב"י וגם י"ל אספסק הוא ע"פ הגירס' כמ"ש באום' שם : טז בחורת קדושין הטעם מבואר שם" בשם ריב"ם

(כא) מי

כד מי נקרא חדש שחינו חזוב משמע שתם בני חדש נקראים חזובים ובתזו' רמב"ם כתב שתם בני חדש נקראים אין חזובי' * ועיין בת"ה סי' ק"ל שם תמר הילך מנה ובדה מכור לך זכה והוה שיהי' חדש חזוב י"ל שם הזוכה הוה המוליח מ"ה בעינן לידע שהוה חדש חזוב כ"כ נפרים: **כה** ויש מחמירי' רוב פוסקי' ס"ל כן ה"ה הרח"ם והר"ורי"ן והמגי' ד כתבו בכוונת זו בתנה היח ואמר הוח הוי. קידושין תפילו לח תמר' ואחקדש לך דהח סוגי' זו לח תיירי בחמרה היח וכן נרחה מתוס' ועיין חזו' רמב"ח שם מנוח' כשלח תמר' היח ואחקדש לך הוי ס"ק לפי' שם דיבר עמה מע"ק דשמח חין לוכה להחקדש לחדש חזוב * ולדעת ה"ג לפי' חדש שחינו חזוב הוי קידושין גם הר"ן הביח דברי ה"ג וב"ח מחמיר כדעת ה"ג וכתב למעשה לריך להתיישב:

כה א בגזל מקור דין זה מבוחר בח"ה שם.

ובית"ם פ' הגוזל פסק שתם גירשה בישרש יחוס ולעכו"ם לח הוי יחוס וגזל לפי' בישרש לח הוי יחוס וכן נוטים דברי הרמב"ם ומ"ש בה' גזל' פ"ו המליל מלסטין ישרש הרי זה שלו חיירי בגזל בלסטין פי' בם"ם פירושו ג"כ בגזל כמ"ש רש"י שם ומ"ש פ"ה שם שתם לקח המוכסן הוי יחוס ל"ל מוכסן שחני כמ"ש בשמ"ע שם * ומ"ש בח"מ לסוחר דברי הרמב"ם שכ"כ ד' מה' כלים למ"ש בה' גזילה ליתח * חבל המחבר פסק שם גירשה הוי יחוס בגזל בישרש חו בגזל עכו"ם וגזלן ישרש נמי הוי יחוס * וקשה למה כתב כחן שתם גזילה וגירשה לח הוי יחוס וחירוץ ד"ח כחן לעניין קידושי דחוריי"ח לח חמרי' שתם גירשה וגזילה יחוס שח חוקח כשנודע להיות יחוס חו היח מקודשת מדרבנן ולריכה גט מדרבנן לח הוי קידושי דחוריי"ח חבל מ"מ היח מקודשת מדרבנן ולריכה גט מדרבנן ועיין לקמן מ"ש: **ב** חו בחמס וחיסור חמס עובר על לח תחמוד כן כתב הרמב"ם וכן פסק בש"ע סימן שנ"ט ולח כתב"ע סימן ל"ד שכתב בפשיטות דחינו עובר לח תחמוד ומכל מקום חינו נפסל לעדו' שח מדרבנן כמו שכתב בח"ה סימן ל"ד משום דהם סברי לח תחמוד בלח דמים משמע ומה שכתב הביח יוסף בח"ה סימן ל"ד על מה דתמסן פסול מדרבנן והקשה ממה שחיתח בש"ם לח תחמוד משמע לחיובי בלח דמי מלקחמר משמע מדייק החתח חינו כן חינו יודע מה קשה ליה דפח עכ"פ משמע לחיובי בלח דמי וחינו פסול * וכן סבירח ליה להרמב"ם דכתב דעובר על לח תחמוד ום"ל תמסן מדרבנן פסול וע"כ היינו טעמח דהוח כגזר לח תחמוד בלח דמי משמע וכן משמע בתשובת ריב"ם סימן מ"ו והביח הביח יוסף שם · וח"ת קושית הב"י וקלי על לשון הטור דכתב תמסן הוח גזלן מדרבנן משמע דחינו עובר מדחוריי"ח על לח תחמוד ח"כ קשה חיך מתרץ קושית זו דהוסיפו' כתבו דכן הוח החמ' דהח הטור לח ס"ל כחום' דהח בפי' ב"ט הביח דעת הרמב"ם דחינו עובר על לח תחמוד כשנותן מעות והח דחינה מקודשת היינו משום דעכ"פ החפץ חינו שלו וחינו יכול לקדשה שח ח"כ בידוע דחיתח ממנו הבעלים: **ג** הרי זו מקודשת בח"ה סימן ב"ו שם מבוחר לשיטות הרמב"ם דם"ל לקח מן גנב מפורסם חפי' שם היה יחוס וה"ה לריך להלוקה להחזיר לבעלים דמי החפץ לפי זה לי לפשר לומר דחיירי כחן בגנב מפורסם דח"כ המה מקדש חוחה שח חיירי שהו' גנב שחינו מפורסם חיינו קשה דכחן משמע דהוי קידושי דחוריי"ח וכן כתב הביח יוסף בגנב שחינו מפורסם חין לריך להחזיר שם חינה מקודשת משום דחי חיירי בגנב שחינו מפורסם מן הדין היה לריך להחזיר הדמים שח מפני תקנות השוק חין לריך להחזיר שם כן חינה מקודשת מדחוריי"ח * וכן שמעתי מקצי' בשם הגחון מהר"י יעקב מלונדלין ז"ל וי"ל לשיטו' הב"י ס"ל בשמעתי

נהנה ממנה ובהנאה זו הקנתה עצמה לו וצריך חקירת חכם

כד (בא) מי נקרא חדש שחינו חזוב משמע שתם בני חדש נקראים חזובים ובתזו' רמב"ם כתב שתם בני חדש נקראים אין חזובי' * ועיין בת"ה סי' ק"ל שם תמר הילך מנה ובדה מכור לך זכה והוה שיהי' חדש חזוב י"ל שם הזוכה הוה המוליח מ"ה בעינן לידע שהוה חדש חזוב כ"כ נפרים: **כה** ויש מחמירי' רוב פוסקי' ס"ל כן ה"ה הרח"ם והר"ורי"ן והמגי' ד כתבו בכוונת זו בתנה היח ואמר הוח הוי. קידושין תפילו לח תמר' ואחקדש לך דהח סוגי' זו לח תיירי בחמרה היח וכן נרחה מתוס' ועיין חזו' רמב"ח שם מנוח' כשלח תמר' היח ואחקדש לך דהח ס"ק לפי' שם דיבר עמה מע"ק דשמח חין לריך להחקדש לחדש חזוב * ולדעת ה"ג לפי' חדש שחינו חזוב הוי קידושין גם הר"ן הביח דברי ה"ג וב"ח מחמיר כדעת ה"ג למעשה לריך להתיישב:

(בב) וים מחמירין לפי' שהוה חדש חזוב כ"כ נפרים: **כה** ויש מחמירי' רוב פוסקי' ס"ל כן ה"ה הרח"ם והר"ורי"ן והמגי' ד כתבו בכוונת זו בתנה היח ואמר הוח הוי. קידושין תפילו לח תמר' ואחקדש לך דהח סוגי' זו לח תיירי בחמרה היח וכן נרחה מתוס' ועיין חזו' רמב"ח שם מנוח' כשלח תמר' היח ואחקדש לך דהח ס"ק לפי' שם דיבר עמה מע"ק דשמח חין לריך להחקדש לחדש חזוב * ולדעת ה"ג לפי' חדש שחינו חזוב הוי קידושין גם הר"ן הביח דברי ה"ג וב"ח מחמיר כדעת ה"ג למעשה לריך להתיישב:

כח המקדש בגזל בפקרון או במלוה ובאיסור הנאה דאורייתא ודרבנן ובו כ"ג סעיפים:

א המקדש את האשה א בגזל או בגניבה ב או בחמס אם נתיאשו הבעלים (א) ונודע שקנה אותו דבר ביאוש ג (ב) הרי זו ד מקודשת

(כא) מי נקרא חדש שחינו חזוב * מלשון זה משמע דשתם בן חדש הוה חזוב ולריכה גט מספק שמא בידוע ע"כ חקירת חכם שזה הוה חדש שחינו חזוב והרמב"ם בתשובה כתב שהבריאת מוכיחי בשתם בני חדש חזובים: (כב) וים מחמירין לפי' שהוה חדש חזוב כ"כ נפרים: **כה** ויש מחמירי' רוב פוסקי' ס"ל כן ה"ה הרח"ם והר"ורי"ן והמגי' ד כתבו בכוונת זו בתנה היח ואמר הוח הוי. קידושין תפילו לח תמר' ואחקדש לך דהח סוגי' זו לח תיירי בחמרה היח וכן נרחה מתוס' ועיין חזו' רמב"ח שם מנוח' כשלח תמר' היח ואחקדש לך דהח ס"ק לפי' שם דיבר עמה מע"ק דשמח חין לריך להחקדש לחדש חזוב * ולדעת ה"ג לפי' חדש שחינו חזוב הוי קידושין גם הר"ן הביח דברי ה"ג וב"ח מחמיר כדעת ה"ג למעשה לריך להתיישב:

כח א בגזל מקור דין זה מבוחר בח"ה שם.

ובית"ם פ' הגוזל פסק שתם גירשה בישרש יחוס ולעכו"ם לח הוי יחוס וגזל לפי' בישרש לח הוי יחוס וכן נוטים דברי הרמב"ם ומ"ש בה' גזל' פ"ו המליל מלסטין ישרש הרי זה שלו חיירי בגזל בלסטין פי' בם"ם פירושו ג"כ בגזל כמ"ש רש"י שם ומ"ש פ"ה שם שתם לקח המוכסן הוי יחוס ל"ל מוכסן שחני כמ"ש בשמ"ע שם * ומ"ש בח"מ לסוחר דברי הרמב"ם שכ"כ ד' מה' כלים למ"ש בה' גזילה ליתח * חבל המחבר פסק שם גירשה הוי יחוס בגזל בישרש חו בגזל עכו"ם וגזלן ישרש נמי הוי יחוס * וקשה למה כתב כחן שתם גזילה וגירשה לח הוי יחוס וחירוץ ד"ח כחן לעניין קידושי דחוריי"ח לח חמרי' שתם גירשה וגזילה יחוס שח חוקח כשנודע להיות יחוס חו היח מקודשת מדחוריי"ח חבל מ"מ היח מקודשת מדרבנן ולריכה גט מדרבנן ועיין לקמן מ"ש: **ב** חו בחמס וחיסור חמס עובר על לח תחמוד כן כתב הרמב"ם וכן פסק בש"ע סימן שנ"ט ולח כתב"ע סימן ל"ד שכתב בפשיטות דחינו עובר לח תחמוד ומכל מקום חינו נפסל לעדו' שח מדרבנן כמו שכתב בח"ה סימן ל"ד משום דהם סברי לח תחמוד בלח דמים משמע ומה שכתב הביח יוסף בח"ה סימן ל"ד על מה דתמסן פסול מדרבנן והקשה ממה שחיתח בש"ם לח תחמוד משמע לחיובי בלח דמי מלקחמר משמע מדייק החתח חינו כן חינו יודע מה קשה ליה דפח עכ"פ משמע לחיובי בלח דמי וחינו פסול * וכן סבירח ליה להרמב"ם דכתב דעובר על לח תחמוד ום"ל תמסן מדרבנן פסול וע"כ היינו טעמח דהוח כגזר לח תחמוד בלח דמי משמע וכן משמע בתשובת ריב"ם סימן מ"ו והביח הביח יוסף שם · וח"ת קושית הב"י וקלי על לשון הטור דכתב תמסן הוח גזלן מדרבנן משמע דחינו עובר מדחוריי"ח על לח תחמוד ח"כ קשה חיך מתרץ קושית זו דהוסיפו' כתבו דכן הוח החמ' דהח הטור לח ס"ל כחום' דהח בפי' ב"ט הביח דעת הרמב"ם דחינו עובר

(ג) קדשה בגזל לו וגניבת הכותי פסט הלבוש משמע דגזל הכותי חל דלא בחייהם הכותי חל"ה הוי מקודשת דהא אין החזה לכיהה לכותי רק מפני קדוש הגוי ולא מדינא ובמתה דציית הלבו ס"ל דאפילו כותי גמור במה דוכתי דגזל וגניבת הכותי אסור מן התורה רק דכפל ס"ל לפלוג בכותי מדכתיב דעהו וח"כ מכ"ל לחלק בין גזל כותי לגזל ישראל דילמא מדינא לכיהה להחזיר לכותי כל שהוגילה שלו בעין ולא נתייחס הכותי מינו בגמרא דמו וחילוק בדין זה בין כותי לישראל וצ"ע העתיק דין זה מתשו' מהרי"ו סי' קל"ח ונס מיירי בח' שמכר משכון של כותי לחבירו וחבירו קידש בו אשה וזה הוה לפסר דרבנן להמשכון הוי כהפקע, הלוחה לגזלה ממש דהוי כעין גזל החמת לח מינו שיהיה הפרש בין כותי לישראל ונס בתשובה מיירי נס זה הוי גזל דרבנן ואינה מקודשת לו עדיף מגזל דרבנן ומקודש דוקא בתשוב' נס דמגזלן דחוביי לח מיירי התם ולפ נס היה בשום פוסק דגזל הכותי הוי דרבנן מ"מ מנן לח ק"ל הכי כמו שפסק בח"מ סי' שנ"ט והמעיין בתשובת מהרי"ו הנ"ל יראה דלפ גזל מדרבנן לח הוי קדושין דחיית ע"כ נראה * כשוט ☜ למעשה דלח הוי קדושין גמורים ואין קדש לחר לכיהה גט משניהם : (ד) לחר יאוש לבד מקודשת מדרבנן כבר כתבתי ס"ק ג' בשם הח"מ דלפ דיאוש כדי לח קנה מ"מ הוי שינוי רשות בידי אשה ולכאורה דברי ר' ירוחם שו חלוקים על דברי הח"מ ולפשר לומר דברי ירוחם מיירי דקדשה בגזל דירה לחר יאוש

דלכיה שינוי רשות וכמו שכתב הטור בשם הרמ"ה ועיין בד"ח : (ה) אם לח קדש בניהם שדוכי' ונטלה ושתקה ז אינה מקודשת אבל אם שירך תחילה . והיינו דעלמא כדשמוך : ו וע"ש

אם לח קדש בניהם שדוכי' ונטלה ושתק' וכו' דין זה מיירי דומיא דריש דלח יאוש לגזל אם נתייחס בבר והוה קנה הגזילה בשינוי מעשה כדין ופשלכה לח גרע מגזל דעלמא דמקדשין בו לחר יאוש ולא"ס שחייב הגזלן להחזיר דמים לגזל מ"מ לח עדיף זה מחוב דעלמא דמ"מ החפץ שלו רק שדמים הוה חייב לה והיה לפשר לומר אם גזל ממנה דמים ועשתן כספים וקנה לותן בשינוי וחזר ועשתן דמים וקדש לותה דלח שדוכים ובלח תמרה הן חינה מקודשת דהא הוה חייב לה דמים אז ויש לדחות דאין זה גזל דידה ואין זה שלח חוב בעלמא כדשמוך : ו וע"ש

ד מקודשת ואם לאו אינה מקודשת :

הגה (ג) קדשה בגזל לו ה וגניבת כותי הוי מקודשת דהא חינה לכיהה להחזיר רק מכח קדוש הגס (מהרי"ו סימן קל"ח) קדשה בגזל ו (ד) לחר יאוש לבד מקודשת מדרבנן (ר' ירוחם) :

ב גזל את האשה או גנבה או חמסה וחזר וקידש בגזל או בגניבה ובחמס שלה ואמר לה הרי את מקודשת לי בו (ה) אם לא קדם ביניהם שדוכי' ונטלה ושתקה ז אינה מקודשת אבל אם שירך תחילה . והיינו

במעמד שלשתן שהוא תקנות חכמים מ"מ הוי קידושי דאוריימא כן ה"נ הוי קידושי דאוריימא שלא לדעת רמ"ח דס"ל במע"ס לח הוי קידושי דאוריימא קדשה . ועוד קדשה מע"ג גילה לה דגניב ליתא תקנות השוק ולכיכה להחזיר הדמ"ס ואם לח גילה לה דגניב יכולה לומר אין רלוני להתקדש בגניב' כמ"ש בס"ס בקדושין דף כ"ג * ואין לומר דחיירי דהוה קיבל עליו אחריות לסלק לח הגניב דהא בכה"ג לח הוי שינוי רשות כמ"ש בח"מ בשם הרמב"ם רפ"ח מהלכות גניבה והסמ"ג ושור ח"מ סימן שמ"ח ס"ל דהוא ח"ד מיהו כל זה חייבי לגזלן וגניב עלמו . אבל הלוקח ממנו בלח יאוש ליכא ח"ד דהא עוסק מעכו"ס הינו שלח מדרבנן כמ"ש בב"מ ריש ה"ג הטעם הואיל שבא לינו בהיתר כן הוא בלוקח . ועיין בח"מ ובש"ך סימן שמ"ח הניח בל"ע דברי הרב ולפ"ס ניחח . מיהו מ"ש דח"ל להחזיר רק משום קידוש הגס ולכאורה נראה לתיכא לחיקור דרבנן כמו בעושק : ו לחר יאוש לבד דידה חינו בגזל דידה לחר יאוש ולא לחמרה הן ולא קדמו שדוכים ביניהם מ"מ היא מקודשת מדרבנן דיאוש קונה מדרבנן כן הדין בח"כ בח"מ בפ"ו ס"ל בבבא"ג ח"י לומר דידי שקלתי כיון דנתייחס ממנו ואין דבריהם מוכרחים גס מדברי הרמ"ה בעור לח משמע כן וי"ל דחייבי כתן בגזל לחר היאוש והוה קיבל עליו לחריות לח לח הוי ס"ל כמ"ש בח"ה בגס מיהו ס"ל דגזל לחר היאוש מקודשת מדרבנן ועיין בח"ה בסימן של"ב בס מבואר יאוש לבד לח הוי קידושין לפילו מדרבנן שלח ספק קידושין לפ"ז כתן הוי ספק קידושין מדרבנן ועיין בש"ך פרק מרובה סימן ז' בס כתב לדעת הרמ"ה יאוש קונה מדרבנן לח הוי קידושי דאוריימא דהוה קונה מחמת הפקר ד"ה ואין קידושין של לחר תופסין בה שלח הואיל ולכתחלה פוסקים יאוש לינו קונה לפי מדרבנן לכן הוי קידושין ספק לפ"ז הוי ספק דאוריימא נשמע דס"ל ג"כ כדעת הב"י דבר קונה מדרבנן ומקדש בו הוי קידושי דאוריי' אבל הב"י לח ס"ל כתהר ס"ל בישוש משום דל"ל גזל לחר היאוש למע"ס דגזל לחר היאוש חע"ג דזוכה מדרבנן מ"מ מדאוריימא לריך להחזיר ס"כ מקדש אותה בדבר שאינו שלו משו"ס ובן מוכה לקמן דהב"י הסיג על רי"ו דכתב דמע"ס הוי קידושי דרבנן ובגזל לח הסיג שלח ע"כ ס"ל חילוק זה * ולרי"ו ס"ל לח הוי קידושי דאוריימא מכ"ס בגזל לחר היאוש ובזה ניחח דלח תקשה מח"ס בח"ה סימן ל"ו דתמרין בישראל מספחת מיחח וכאן כתב דוקא כשנודע דמיחח ותירוץ ב' ח"כ לענין קידושי דאוריימא לח תמרין מספחת מיחח כי מחמת הספקת מספחת מיחח אינו שלח מדרבנן ואכתי היה קשה לסיטות הב"י כל שזוכה מדרבנן ומקדש בו הוי קידושי דאוריימא אם כן למה לי שנודע דמיחח לבד ל"ש ספיר מחזיק בחירוק של ב"ח ובד"מ הביא בשע"ס דעת רי"ו ולא דעת הב"י משמע דסבירא ליה עיקר כרי"ו ולא הוי שלח קידושי דרבנן וכן פסק ב"ח וכן משמע מדברי השור שכתב בשם הרמ"ה אם קידש בגזל ביאוש לבד לח הוי קידושין והיינו מטעם הנ"ל מיהו יש לומר דס"ם היכא שעשה אחר דיל"ל הן שקלתי ודידי שקלתי אבל אם גזל ממנה חפץ חי ל"ל דידי שקלתי ולא הוי קידושין כלל אפילו מדרבנן : ז הינה מקודשת משום דיכולה לומר דידי שקלתי אבל אם גזל ממנה חפץ חי ל"ל דידי שקלתי ואפשר דוקא שנודע למיחח כי מחמת הספקת מיחח אינו שלח מדרבנן ואכתי היה קשה לסיטות הב"י כל שזוכה מדרבנן ומקדש בו הוי קידושי דאוריימא אם כן למה לי שנודע למיחח אבל אם גזל ממנה מעות דומה לחוב וח"ו לומר דידי שקלתי מיהו מ"ם משמע אפילו במעות י"ל דידי שקלתי אחניות אם חטף סלע מידה ומקדש אותה

מקודשת

בכלי לבעלים בחנם וכן הדין אם לקח מן גנב מפורסם * ומזה נשמע הדין לענין קדושי אשה בגנב מפורסם או אם ידעה שגנב ומקדש אותה בחפץ לח הוי קידושין לדעת הרמב"ם דהא על פי הדין לריכה להחזיר הדמים והיא לח החזירה שלח בדמי כל החפץ ודומה לפקדון אם נאבד * ואין לומר אף על גב דהוא מקדש אותה בחפץ ת"ש כשידעה שהוא גנב לעלמה להתקדש בהגיה הצ"ע כשהוא גזל ומקדש בשוחה הגיה שכלי שלה הוא הוי קידושין * דכשיש לאו דיעת גמירה ומסורה דאין לריך להחזיר החפץ . ו"מ מ"ש במה תלוי דיעת אם קידש בגזל אחר יאוש ומודיע לה שהוא גזל ומקדש בשוחה הגיה שכלי שלה הוא הוי קידושין . ואם אין בכלי שוחה הגיה כלים כזה לח הוי קידושין ואם מקדש אותה בחפץ שלו ח"ל להחזיר לח הכלי ולא הדמים מקודשת אע"ג דעל פי הדין לריכה להחזיר דמי הכלי מ"מ מחמת ת"ה אין לריך להחזיר זכתה והוי קידושי דאוריימא לדעת הניח יוסף כמ"ש במע"ס . מיהו אם אמרה לח ניחח לי להתקדש בגזל הוי ספק קידושין * ובזה"ז מחמת דיעת דמלכותא לריכה להחזיר מ"מ מדאוריימא קנתה החפץ ודמי החפץ לריך הגזלן ליתן לה והוי קידושין דאוריימא היינו אם היגה יודע שהוא גנוב ואם אמר לה שגנוב לח הוי קידושין כלל דהא בכי האי גוונא ליכא ת"ה אם כן לריכה להחזיר הדמים מדאוריימא והוא מקדש אותה בחפץ שהוא כבר דמי החפץ אם כן בטלי הקידושין ואם אמר דמקדש אותה בשוחה הגיה שכלי שלה הוא חלין הקידושין אפילו בזה"ז דלריכה להחזיר החפץ מחמת דיעת דמלכותא * ואם מחזיר את עלמו לסלק את הגזל לח הוי שינוי רשות ולא הוי קידושין דאוריימא * ולאחר שהחזיק את הגזל ז"ל דחלין לח הקידושין כמ"ש הריטב"א * בסוגיית דף כ"ג ועיין עוד לקמן ס"ק : ד מקודשת הטעם מיד כשבא לידה הוי יאוש ושינוי רשות ונתה קונה אותה כן כתב המגי" ד ועיין בח"ה בס מבואר פלוגתת הפוסקים שינוי רשות ואחר כך נתיאש אם מהני ונראה אם לח היה יאוש בשעת הקידושין לח מהני יאוש אחר כך ל"ע כיון דשעת הקידושין נתן לה דבר שאינו שלו * ואפילו אם אמר אחקדש אחר היאוש יש לומר דלח אמרי אחקדש אלא יום כיון דשעת הנתינה לאו שלו הוא : ה גניבת עכו"ם הנה לדעת רש"י בסנהדרין דף נ"ו ס"ל גזילות וגניבות עכו"ם אינו שלח מדרבנן משום חילול השם * ועיין רש"י פרק לולב הגזול דף ל' * ועיין תשובת ח"ח סימן ג' * וכן משמע בתוספות פרק הגזל דף קי"ג * ועיין בית"ש בשם הרמב"ם רפ"ח מהלכות גניבה והסמ"ג ושור ח"מ סימן שמ"ח ס"ל דהוא ח"ד מיהו כל זה חייבי לגזלן וגניב עלמו . אבל הלוקח ממנו בלח יאוש ליכא ח"ד דהא עוסק מעכו"ס אינו שלח מדרבנן כמ"ש בב"מ ריש ה"ג הטעם הואיל שבא לינו בהיתר כן הוא בלוקח . ועיין בח"מ ובש"ך סימן שמ"ח הניח בל"ע דברי הרב ולפ"ס ניחח . מיהו מ"ש דח"ל להחזיר רק משום קידוש הגס ולכאורה נראה לתיכא לחיקור דרבנן כמו בעושק : ו לחר יאוש לבד דידה חינו בגזל דידה לחר יאוש ולא לחמרה הן ולא קדמו שדוכים ביניהם מ"מ היא מקודשת מדרבנן דיאוש קונה מדרבנן כן הדין בח"כ בח"מ בפ"ו ס"ל בבבא"ג ח"י לומר דידי שקלתי כיון דנתייחס ממנו ואין דבריהם מוכרחים גס מדברי הרמ"ה בעור לח משמע כן וי"ל דחייבי כתן בגזל לחר היאוש והוה קיבל עליו לחריות לח לח הוי ס"ל כמ"ש בח"ה בגס מיהו ס"ל דגזל לחר היאוש מקודשת מדרבנן ועיין בח"ה בסימן של"ב בס מבואר יאוש לבד לח הוי קידושין אפילו מדרבנן שלח ספק קידושין לפ"ז כתן הוי ספק קידושין מדרבנן ועיין בש"ך פרק מרובה סימן ז' בס כתב לדעת הרמ"ה יאוש קונה מדרבנן לח הוי קידושי דאוריימא דהוה קונה מחמת הפקר ד"ה ואין קידושין של לחר תופסין בה שלח הואיל ולכתחלה פוסקים יאוש לינו קונה לפי מדרבנן לכן הוי קידושין ספק לפ"ז הוי ספק דאוריימא נשמע דס"ל ג"כ כדעת הב"י דבר קונה מדרבנן ומקדש בו הוי קידושי דאוריי' אבל הב"י לח ס"ל כתהר ס"ל בישוש משום דל"ל גזל לחר היאוש למע"ס דגזל לחר היאוש חע"ג דזוכה מדרבנן מ"מ מדאוריימא לריך להחזיר ס"כ מקדש אותה בדבר שאינו שלו משו"ס ובן מוכה לקמן דהב"י הסיג על רי"ו דכתב דמע"ס הוי קידושי דרבנן ובגזל לח הסיג שלח ע"כ ס"ל חילוק זה * ולרי"ו ס"ל לח הוי קידושי דאוריימא מכ"ס בגזל לחר היאוש ובזה ניחח דלח תקשה מח"ס בח"ה סימן ל"ו דתמרין בישראל מספחת מיחח וכאן כתב דוקא כשנודע למיחח ותירוץ ב' ח"כ לענין קידושי דאוריימא לח תמרין מספחת מיחח כי מחמת הספקת מספחת מיחח אינו שלח מדרבנן ואכתי היה קשה לסיטות הב"י כל שזוכה מדרבנן ומקדש בו הוי קידושי דאוריימא אם כן למה לי שנודע למיחח אבל אם גזל ממנה מעות דומה לחוב וח"ו לומר דידי שקלתי מיהו מ"ם משמע אפילו במעות י"ל דידי שקלתי אחניות אם חטף סלע מידה ומקדש אותה

מקודשת ותוקמי דמסדיך אבל אם לא סדיך לא הוי קידושין מטעם די"ל דירי שקלתי מיהו אם גזל מעות ועשאן כספי דקנה בשימי וחזר ועשאן דמים וקדש אותה בהן בלא סדיך ובלא תאמר הן י"ל דמקודש דאימו שאל חוב ח"מ ואם קנה החפץ שגזל בשימי ומקדש בו אע"ג דלריך להחזיר לה דמי הגזילה דומה לחוב וכ"כ בח"מ : ח

מחר שבא לידה כיון שבעת הנתינה לא אמר לשם קידושין לא מהני הן אע"ג דסדיך ואיתתי תרתי לטיבותא מ"מ לא מהני כיון דמסתמא קבלה לשם גזל לידה לחוב לידה ומ"ש בהג"ה ויש נותנין בתוב בח"מ דלא קאי על זה צ"ל דמהיכא תיתי לומר דקבלה לשם קידושין דהא לא אמר לה דמקדש אותה אלא קאי על הריעת ופשטר דקאי על בצא זו וקמ"ל דלא מהני כלל אם תומרים דכוותם היה לקדושי כמ"ש בסימן כ"ו ואם אמר בשעת הנתינה דמקדש אותה והיא שותקת ולא"כ אמרה הן ג"כ לא מהני כיון דלא אמרה הן בשעת הנתינה והא דכתב כאן בסלא אמר כלום בשעת הנתינה אז לא מקרי הן דקמ"ל הע"ג דבדי גם אפי' על אמירה הן לא מהני : ט סלע זו סתמא עיין בח"מ סי' קכ"ו דנין מע"ש הביא כלונתא אם אמר ללוה סלו תן לפלוני פך זה ולא אמר שיהן ממעות שחייב לו ומשמע שם דס"ל עיקר כוונתו על החוב שחייב לו ל"ד לדין דכאן דשם מסתמא כוונתו על החוב ולא שיחייב את עלמו. אבל כאן לכונו לקדש אותה ולא לפרוע החוב * וב"ח הביא הגר"ש ה"ב סימן קל"ו בחוב שלא הגיע הז"פ אפי' בשחיקה מקודשת וע"כ כשאומר כנסי חוב שלך אלי ומ"מ כשאומר לה ה"מ מקודשת ושחקה קבלה לשם קידושין כיון שלא הגיע עדיין הז"פ אבל לא נתנה כן בתשו' רשב"ש ובשו"ת הגיע עליו : י י"ל דהוי מקודשת המגי"ד כתב בזה דין זה לריך תלמיד : יא על המשכון בתשו' רשב"ש סי חיתה לחמר לה שחלוה לו על המשכון זה ומיחה לה מיחה לה המשכון הלו י"ל דאפי' אבל אם לא שקלתי מ"מ כיון דאי לא מיחה לה המשכון הלו כשו היה חייב להלוות לך ולא כהרב רמ"ה שהמיחו תיובת משכון זה ח"מ : יב אבל אם זרק לה פי' בח"מ דשהמיחו תיובת משכון זה ורשב"ש לא אמר לה בתחלה כנסי פקדון זה גם לא נערהו הקדושין מ"מ לא הוי קידושין כיון שלא גלתה דעתה שנתרלת בקדושין ולא עשתה מעשה דניחה לה כן הוא המשמעות בחייב"ש וכן מוכח בש"ך בשם מה שכתב בקדושין ועיין בטור וב"ח מפרש דאפי' בנערה הקדושין אבל אם לא נערה והשליכה הוי ספק קידושין ולכאן המחבר לא משמע כן גם בסי' ל' לא משמע כן גם בש"ך מבואר אם לא היה רלונה להחקדש לא מהני אם זרק לה קידושין : יג אבל אם אמרה הן אבל סדיך לא מהני הן בש"ך ובחיב"ש ועיין ר"ם ל"ח ול"ל בע"ג דסדיך אין דחיה על ריעוי שלה אח"כ בסדיך ולקחה בתחלה בחורת קדושין שלא שהיה חייב לה או שגזל ממנה אבל אם בתחלה קבלה לשם פקדון לא מהני בסדיך : יד ה"ז ספק בע"ג מ"ש לה התקדש גד' זוזים היה אחר מהן המעות מ"מ הוי ספק משום דאמרי' לי ניחא לה היה לה לזרוק אבל משום הספק שמא החפץ ש"פ בשאר מקומות אין לחוש דהא חזר ממה שקבלה לקדש בתחלה-בתחלה משום ש"פ הייגו בחפץ * כ"כ הרמ"ה והר"ן בתשו' רלונו לקדשה בליפתא שלא בתחלה נמי היה כוונתו לקדש במעות שגזל שלא היה לה הנייה וכ"מ מזה מ"ש בסמוך בשם הגי"ג אם לא חזר ואמר התקדש וכו' לפי' הרמ"ה לא מהני דהא קדושין תלויים הם מה שרולה לקדש במעות והט"ו הסיק על הרב רמ"ח שהבי' בדברי הגי"ג ולרמב"ם חייבוין שמא דעתו היה על החפץ ואם בא לידה בתורת פקדון ואם בא לידה בתורת פקדון ולפוסקים הנ"ל בשלא הוחיל בא לידה בתורת פקדון ואם היה בידה קידושין ואם היה בידה פקדון ולכאורה נראה לפי' אם תאמרי הן לא מהני כיון דאין בידו ח"י לקדשה בו בשם דע"י להקדיש דבר שאין בידו כן ח"י לקדש בו וכן משמע בסימן כ"ח בשם לקולא ולכאורה נראה לפי' אם תאמרי הן לא מהני אע"ג דבשאר מקומות לא מהני אם לא בא לידה בתורת פקדון אם בא לידה בתורת פקדון אם לא בא לידה בתורת פקדון אבל בשלא הוחיל

בפקדון או בשאלה שבידך ונמצא שנגנב או נאבד אם נשתייר ממנו שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינ' מקודשת (טו) ידוקא יז שאינה יודע' סכום הפקדון ומתרצית להתקדש בו הן אם הוא רב הן אם הוא מעט יח (טז) אבל אם ידעה סכו' הפקדון ונמצ' שנגנב או נאבד אע"פ שנשתיי' ממנו שוה פרוטה אינה מקודשת * (שאינה מתלית להקדשה חלח בסכום הפקדון (טור) :

ז היה לו מלו' אצ' אפי' היא בשט' ואמר לה הרי את מקודש' לי במלוה שיש לי אצלך א נה מקודשת יט אפילו עדיין המעות בידה ולא שלחה בהם יד כ (יז) (ואפי' החזיר לה השטר יש בו שוה פרוטה) (טור בשם הרמב"ם) כא (יח) ויש מחמירים בזה (הר"ן פ"ג דקדושין והמ"מ פ"ה) וה"ה אם היא חייבת לו שכירות פעולה שעשה לה אפי' הגיע זמן המלוה והשכירו לגבות :

ח אמר לה כב התקדשי בשט' חוב ונתנו לה שמין הניירא אם יש בו שוה פרוט' מקודשת ואם לאו הרי היא ספק מקודש':

ט המלוה לה עתה ר' זו ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאת זמן שארוית ליך במלוה שת הרי בידך כך וכך יום ואיני תובע ממך עד זמן פלוני הרי זו מקודשת ואסור לעשות כן כג שפני שהוא כריבית :

י כד היה לו מלוה אצלה ואומר לה הרי את מקודשת לי כה בהנאת מחילת מלוה גבן אם אמר לה הרי את מקודשת לי במה שאני מרויח ליך הזמן מקודשת ואסור לעשות כן כו משום ריבית (יט) כז וי"א כח שאינה מקודש' : (הגה ויש לחוש לד' הסמ"ק ואם קדשה אחר לריכה גט מגניה' (כלנו בשם הרמ"ה בביאור הטור) היתה חייבת לחבירים ונתן ח' ונתן פרוטה למלוה להרויח לה זמן וקדשה בזה כט הוי מקודשת (התו' והמרדכי והר"ן ים קדושין) :

יא הירה לו אצלה מלוה על משכון אפי' במשכנו בשעה המלוה וקדשה באורת' (ר"י בשם הרמ"ה) * הרי זו מקודש' וי"א שאפילו לא החזיר לה המשכון מקודשת :

יב לא היה לו משכון על חוב שיש לו אצל אחרים וקידש בו אשה הרי זו מקודש' לפי שב"ח יש לו קנין בגופו של משכון : הגה וי"ח

יג לא היה לו מלוה אצל אחרים וקידש בו אשה הרי זו מקודש' לפי שב"ח יש לו קנין בגופו של משכון : הגה וי"ח

(טו) ודוקא שאינה יודעת סכום הפקדון : בג"ה הביא לדברי הריטב"ח דלא דיודעת סכום הפקדון אם אמר לה סתם הפקדוני שים לי בידך מעכשיו אפי' שים מהפקדון בידך דין דב דין מעש וכו' ואיהו אם ס"ל כבל מה שהפקדתי אצלך אם נמלא חסר ממנו ס"פ חייב מקודשת עכ"ל וכתב בג"ה דלמעשה יש להחזיר כשנתנו והיינו ספק מקודשת : (טז) אבל אם יודעת סכום הפקדון * בג"ה כתב דבשאל' דהיינו בחזירות בשלה כל שנשתייר פרוטה מן השלה ה"ל מקדש במלוה ופרוטה וע"כ לף דיודעת סכום השלה מקודשת : (יז) ואפי' החזיר לה השטר * מבואר בטור בשם הרמ"ה הטעם כיון דלף מהכריה בעיון קידושי לקדושי בית אלף קדש סתם כמקדש במלוה לחודיה דמי אבל אם אמר וכו' דעתו לחלק בין הזכיר השטר למקודשת כמבואר בסמוך סעיף ח' ובין לף הזכיר השטר : (יח) ויש מחמירין בזה דעת המחזירין לף שלף הזכיר שטר בך אמר התקדשי לי במלוה והחזיר לה השטר אפ"ה שמין הנייר ואם אינה ש"ח אפ"ה הוי קדושי ספק דחיישי' שמא שוה פרוטה כדאמי וכדבסמוך סעיף ח' :

(יט) וי"א שאינה מקודשת זה הוא דעת הרמב"ם ור"ח ומבואר בא"ח הטעם דלף עדיף הנאת מלוה ממלוה עלמה וכיון שבשעת קדושין אינו מתן לה דבר לף עדיף הרווח זמן ממלוה גופה :

ך אבל

(כ) אפי' החזיר לה השטר מהרי"ט : כא אפי' החזיר לה השטר כ"כ הרמב"ם ועי"ג דם"ל להרמב"ם אם לומר שתקדש בדאחו שבתוכו שדעתו היה גם על המסך מ"מ ס"ל כאן על הנייר לף היה דעתו * ונראה לדעת הרמב"ם לפי מ"ש המגיד לפי"ו אם לומר שתקדש לי בש"ח היה דעתו על הנייר דהף המגיד מדייק כן ממלף כאן בחזרת הרמב"ם דין זה בהחזר' המשכון ש"מ דם"ל לחינו דעתו על הנייר ואף ס"ל לחם מזכיר הש"ח דדעתו היה על הנייר אבאי קשה למה לף כאן דין זה בהחזרת משכון אלף ואף ס"ל לעולם אין דעתו על הנייר מע"ג לפי הם"ל בש"ס דפליגי בשמקדש אותה בש"ח דיהה וס"ל לחבירי דשמין הנייר ש"מ דדעתו היה על הנייר ל"ל לפי המסקנא לף לחמרי כן : כא ויש מחמירי' בזה כן הוא דעת הר"ן והמגי"ד מאמע לפילו לף הזכיר הש"ח אמרי' דדעתו היה על הנייר וכן מאמעות בדבריהם אבל קשה מנ"ל דין זה דהף למדו דין זה מסוגי' אם לומר שתקדש בשטר ולפי הש"ד חייבי בש"ח ניחה מזה למדו דין זה מנ"ל בשאינו מזכיר הש"ח דדעתו היה על הנייר דהף הסוגי' חייבי בשמזכיר הש"ח גם בשטר ה' מפורש דלין דעתו על החפץ : כב החקדשי בש"ח אע"ג הלוה מחלם שכר הסופר ש"כ הנייר שלה היא מ"מ לף גרע ממשכון ומזה מדייק המגיד דם"ל להרמב"ם דלין דעתו על הנייר ה"ל הנייר כמשכון היה לרמב"ם לכתוב דין זה בהחזרת המשכון ועי"ן לקמן : כג מפני שהוא כריבית אע"ג דקולץ בשעת הלוחה מ"מ חיישי נותן לו שום דבר מ"ה לתו ריבית גמור הוא מ"ה בחזרת שהוא כריבית : כד היה לו מלוה אלה ואח לא הגיע הז"פ עיין לקמן : כה בשנתת מחילת אבל אם אמר בשעת מחילת מלוה אינה מקודשת כ"כ רש"י והרא"ז והר"ן ולא כתוס' פ' המדיר והא דקונה בדעי החוב כשכתב לו חפץ יחבאר בת"ה סי' קל"ד * וכתב בהגהות מהרי"ט שכתב לה ואח"כ יאמר לה תחקדש בהנאת מחילה אבל בדיבור זה שאומר בהנאת מחילה לא מהני אמרינן לה : כו משום ריבית היינו הערמת ריבית כן הוא בש"ס ורש"י כתב על הסקנא דהקשה הא ריבית מעלייתא הוא דקושי' אלו היה ואמאי קרי הערמ' ריבית מאמע אלא הקשה על הדין למה היה מקודשת אלא הקשה למה קרי ליה הערמת ריבית מזה רחיה דרש"י ס"ל המקדש בריבית קלולה מקודשת וכ"כ בש"ח בשם הריטב"ח שכתב אם נתנה לו ר"ק והוא מקדש בריבית זה מקודשת ויהיו ל"ל דוק' כשלקח כבר מעות ריבי' ממנה ומקדש בו וזה ס"ל לריטב"ח דמקודשת אע"ג דר"ק יולא בד' ניסים מ"מ יכול לקדש בו לא יהא שהוא חייב לה ולא אמר כנסו אלא שאני חייב לך דהיה מקודשת וכן י"ל אם גזל ממנה מעות ומקדש בו ולא אמר לה שהוא מחזיר גזל אלא דהיה מקודשת אבל אם לקח ממנה אינה מקודשת בריבית ומקדש בו י"ל דאינה מקודשת די"ל שקלתי וכן מלחתי בדי"ו דף קכ"ח שכתב אם מקדש אותה בר"ק חינה מקודשת אלא אם מאמע אפילו אם מקדש במעות של ר"ק לא הוי קידושין * ולדעת ר"ת בשמקדש בהנאת שמרויח הזמן הוי ר"ק דהא מה שמקדש אותה הוי כאלו לקחו מאותה הפרוטה : כז ור"ח שאינה מקודשת כן הוא דעת הר"ן והמגי"ד ודייקו דהרמב"ם נמי ס"ל כן מדכתב הלוה לה עתה וכו' כמ"ש בסעיף הקודם ש"מ אם היתה חייבת לו מקודשת לא הוי קידושין ולא מהני הרחבת זמן ואין מוכרח די"ל דם"ל הסוגי' חייבי דוקא כשהלוה לה עתה אבל כ"ש לא כתב הוא ג"כ הלוה לה עתה כדרכו תמיד שכותב מה שמבואר בש"ס ועיין בי"ד סי' קס"ו שם מבואר הפלוגתא לרמב"ם לא הוי ר"ק שלא מה שקלף בעת הלוחה ולבש"ע מה שקונה בעת שמרויה ללוה זמן נמי ר"ק אלא כאן ס"ל כיון דלא מטי לידו כלום לא הוי ר"ק נמלא מלף ס"ל דשם הוי ר"ק ס"ל כאן דהוי ח"ו ומאן דס"ל דשם דאינו ר"ק ליכא כאן איכור כלל : כח שאינו מקודשת נראה דלא קאי אלא על אם מרויח הזמן אבל אם אמר שמקדש אותה בהנאת מחילה מקודשת לכ"ע שלא הר"ן בשפסק כזה ולא כלבוש : כט הוי מקודשת והוא הערמת ריבית אע"ג דמותר ליתן פרוטה למלוה לומר לו שילוה לזה כמ"ש בש"ס פ"ו וצ"ל שם חייבי שאינו חוזר ולוקח הפרוט' מן הלוה וכאן חוזר ולוקח ממנה כ"כ תוס' * והביא רמ"א לף כתב דאסור משום ריבית אפשר דס"ל להגי פוסקי' דס"ל דאמר לה אם מקודשת לי אינו מרויח לך זמן אינו אלא ש"ר ע"כ ס"ל פרוטה זו שהקדש אותה בה לא הוי כאן מוטל ממנה הפרוטה א"ה כשנותן פרוטה למלוה שירויח לה זמן ליכא למיכור כלל : ל אפי' לף החזי' לה השטר עיין בח"מ סי' רמ"ו בהג' הבי' פלוגת' המוחל חוב ויש בידו משכון אם יכול להזור ולחזן מוכה דח"ל לחזר דהא דמעמד שלשתן מבואר בסמוך די"ח דחייב מקודשת מסו' דלף סמכה דעת' שמא יחזור ח"כ אם היה יכול להזור אחר שמחל לף היה שפיר דעת' ודוק' לומר דהכא עדיף שפיר משום דהוי כילו קבל מעותיו כיון שמקדש אותו' במעותיו ומשמע כאן כשיש בידו משכון ח"ל לומר שלא בהנאת מחילה דסתם וב"ש והטור מיהו לדעת תוס' אפי' כשיש בידו משכון לריך לומר בהנאת מחילה דאל"כ אפי' ל"ל דזוק' בהנאת מחילה * וכתב הטור וי"ו דשם הרמ"ה הקשה כשאחן בידו אחור' משכון אבל כשאחן בידו למשכון אע"ג שיכול להקסם מ"ה מקודש' כל מה דלף בחי' לף היה מקודשת אלא דיקשי ליה דהור' משכון ול"ל להה אם אמר שתקדשי בש"ח דשמין הנייר אע"ג הנייר שלה הוה ולא גזל דעתו דהוסם למשכון משום שם הלוה על השטר הוי כילו אמר דהכלי על הנייר

וכ"כ ב"ח ועיין לקמן מ"ש בזה : לא היה לו משכון וכו' ולריך להודיע לה שהוא שפיר ש"ח משכון הוא משום דיכולה

סיכולה לומר אין רצוני להתקדש בדבר שהיינו שלו כמ"ש לקמן בסעיפות שלו' ובש"ה סי' ר"י בסוס שסכר וע"ש לכן אם מקדש במשכון של כותי גרע מגזל כותי דכאן יתכן לומר שהוא משכון ובה"מ וט"ז הקשו על רש"ל ליתה גרע משכון מגזל ולמ"ש ניחא דשייכי לומר להחזיק המשכון אבל אם רוצ' להחזיק המשכון לא גרע מגזל ומקודש אלא ק"ק למה כתב בסמוך ואם אכרו המשכון ולא כתב אם המלוה בעלמו משכון ודו"ל להחזיק גו מקודשת : **לב** אבל מכותי וכו' עיין בזוגי"ד פ"ד ה' חמץ כתב לדעת הר"ף והרמב"ם ישראל מכותי קונה המשכון ובש"ח סי' תמ"ח מנאזר אלא קי"ל כן :

לג היה מקודשת דר"מ כתב בדין זה בסם הם ריס קידושין ויש לתמוה דאפשר הם' לטעמו דס"ל דוקא משכון שלא בשעת הלוה' משום דס"ל דלריך קנין גמור מ"ה ס"ל משכון של כותי אלא נקיט לו היינו מקודשת גו ודוקא לומר דהרב רמ"א כתב דין זה להני י"ל דס"ל דוקא משכון שלא בשעת הלוואה מיהו בחוס' פ' כל שעה משמע משכון של עכו"ם גרע טפי ממשכון בשעת הלוואה ועיין תשוב' מהר"מ מינץ סי' מ"ח הביאו כתה דיעו' דס"ל דוקא משכון שלא בשעת הלוואה ובן פסק בש"ג פק תרכ"ד : **לד** חוב ביד אחרים דעדיף טפי מחוב שלה דמותן לה דד' חדש מה שלא היה לה עד עכשיו משא"כ בחוב שלה חוס' : **לה** במעמד שלשתן הנה מע"ם תקנות חכמים הוא וכתב רי"ו דמקודשת מדלבן ונד"מ וב"ח הביאו דברי בסת' והב"י כתב דהיא מקודשת מדאוריי"תא כי מחמת תקנות חז"ל המעות שלו הוא והיא מקודשת מדאוריי"תא ובן משמע בפר"ן פק תקפ"ד ועיין לעילו מ"ש : **לו** וי"ח שהיה מקודשת העשם דהיא לא סמכה דעתה שיחול וס"ל דיכול למחול ונשמע מפילו אם אמרה דסמכה דעתה לא מהני ועיין בח"ה סי' ס"ו ונפ' קכ"ו בסם פסק דח"י למחול וכאן לעניין חיסור חייסין לדעת הפוסקים דס"ל דיכול למחול : **לז** אלא בפסק בעור כתב אם הגיר ב"פ מקודשת בוודאי משום דס"ל דדעתו ג"כ על הגיר ונשמע מפי' לא אמר התקדשי בג"ח מ"מ דעתו ג"כ על הגיר אע"ג בג"ח דילה אם לא אמר התקדשי בג"ח אין דעתו על הגיר מ"מ הכא עדיף כמ"ש בדרים' וע"ש וס"ל לף אם יחזור ח"ל להחזיר הגיר כו"ן הר"ן כ' הכותב בשם הרשב"ח מ"הו"ח ע"ו כמ"ש בח"ה בסם ויש בקדושין אלו כמה ספקות ח' אם לריכה להחזיר את הגיר ואז אם מקדש בג"ח לא הוי קידושין לף ל"ש בח"ח הוא כמשכון בידו מ"מ כיון דלריכה להחזיר הגיר לא הוי קידושין · ג' אם דעתו על הגיר כיון שהוא שטר על חבידו מיהו לדעת המחבר מצטע אלא חב לספיקות אלו דאל"כ ל"ל לכתוב שהקנה לה השטר בכתיבה ובמסירה במסירה לבד אלא ע"כ הספק הוא שמא לא סמכה דעת' לכן אפי' אם הגיר ב"פ יש ספק שמא סמכ' דעתה כמ"ש בש"ם לתירוץ קמא וכ"כ בלבוש ועיין בח"ד כי' ס"ו ק"ע ה' ואם כותב ב"ח על עלמו ומקדש בו בפק בש"ג דף תרכ"ה דיכול לקדש בו ועיין סי' כ"ט מ"ש בזה : **לח** חינה מקודשת דס"ל דין תומן קונה בשבח כלי וס"ל ליתנו שבירות מחלה עד לסוף ועשה כל הפרוטה מלוה גם פרוטה אחרונה נעשה מלוה קודם שנתן לידה החפץ אע"ג דקי"ל שבירות הינו שתלמת אלא בסוף מ"מ בסם שבירות חל ע"כ פרוטה ופרוטה כיון דיכו שבירות מחלה עד לסוף אבל אם לא היה השבירות אלא בסוף לא הי' נעשה מלוה כלל ולא היה חל שם שבירו עד שיתן לידה החפץ כן הוא בפרש"י והר"ן ולא כפריסה * ואם אמר בעת שנותן לה החפץ התקדשי בהנאת מחילת מלוה הינו כש"ס לעיל · ובחבו חוס' פ' הגחל דף ל"ט בסוגי' שם אם אמר תקדשי בשכר שתעשה עמך אינו מקודשת עד שיגיע הממון לידה ופריך מה ממון תלמת תוכו ממון היינו החפץ דמי פי' לר"מ מקדשה כתב ותו"י דסברת היא שהיה מקודשת דמה שמוחל לה שכרו כיון שלא לתובעה דיין בעד שכרו עד שמחזיר לה החפץ ואין תשוב כיוצא לה כלום ממחילתו עד שתובעה שעה שיכול לחובעה דיין ע"כ ותובח מזה דתירי שתומר לה בהנאת מחילת מלוה דהא כתבו זחת למ"ד אין תומן קונה הכלי ומשיעת לף מהני מחילת המלוה אלא ע"כ דתירי בתומר בהנאת מחילת מלוה ומ"מ לא הוי חיוב לו ממון שהלו"ה דלפ"ז לא היה לו אלא הגיע זה ס"ם שתומר בהנאת מחילה כיון דלי' לתובעה דיין מיהו י"ל ס"ה כל זמן שלא נתנו לה החפץ אין שם נותן לה החפץ אין שם מלוה כלל ולא מהני מחילה אם תומר בהנאת מחילת מלוה אע"ג דכתב הריטב"ח אם נתנם הכלי מן התומן לריך הב"ב לשלם לתומן אם שכרו אע"ג דאינו מחייב לו החפץ מ"מ חייב לו השבירות והב"ד בח"ה סי' קכ"ו והביח דברי ב"ה דאפץ בידו אין שם מלוה כלל עד שיחזיר החפץ לידה · לפ"ז מ"ש בשמוך ואם הכלי עדיין אלגו וכו' חייבי נמי שמחזיר הכלי מיהו מ"מ עשה אלימה אלל אחר משמע דסותר לזה ול"ל שם חייבי לותו ג' לא הוי כמלוה שמגיע הז"פ והיינו מ"ש ונתחייב לו וכ"כ בשבלי הלקט בח"ה שם ליישב דברי הב"ע שם בשעיף י"ו וי"ח דנראים דסותרים זח"ז ופי' שם מ"ש ונתחייב היינו חיוב קנין אבל אם נתחייב לו בשעת הלוואה אלא שלא נתן לו עדיין אלא שאמר לו אם לא אשלם לך עד יום פלוני אתה מקודשת בזה אין לך חיוב גדול מזה שאמר בשעת נתינות הגוד ה"ג ניחל כן ה"נ כל הדינין הללו חייבי בשעת שנתן הכלי אמר לה ה"ז מקודשת

(כ) אבל מכותי אינה מקודשת הטעם דיסרחל מכותי אינו קונה משכון אלא שייך בזה קרא דלך תהיה לקה דמיניה ילפ דב"ח קונה משכון : (כא) ואם מכרו המלוה לאחר וקדש גו : (פי' ואחר קידש גו כן מבואר להדיא בחשובת מהרי"ו סימן קל"ה והובא ג"כ לבון התשובה הנ"ל בדברי ח"ח מ"ו המחבר ס"ק ג' וגם כאן מוכן כן מחוך לשון במ"ש בח"ח ואף אם המלוה בעלמו וכו' וק"ל) המעיין בנוף ההשוב' יראה דקאת טעמים שכתב שם ואפשר כל הטעמים שייכי ג"כ אף אם המלוה בעלמו מקדש גו אלא דאין זה דומה לגזל ממש רק דומה להפקעת הלואתו ואף דאסו' מצו' חילול הסם דילמא אסור הוי כמו אבק ריבית ושאר דברים שאסרו חכמים ואפ"ה אם קדש אלא בדבר שיסור מקודשת ועוד דאפשר להשמיט מן הכותי בשום הערמה שיחמר שנאבד המשכון דאז בוי היתר בידו ואפשר דאין כאן אפי' חלול הסם וא"כ דברי הרמב"ם שמרדכי שהביא הרב לפני זה ודברי מהרי"ו והמה חלוקים זה על זה וקשה על הרב שזיכה שטרא לבני תרי : (כב) וי"ח שהיה מקודש : תענ"ב דף ה' בסי' ס"ו סעיף כ"ו פסק דבמעמד ג' אינו יכול למחול הבח משום חומרת דקדושין יש לחוש לדעת האומר דאף בשעמד ג' יכול למחול ולא סמכת דעת האשה וע"כ חינה מקודשת וכו' נתבח' בב"י דעת ר"י דוחק אף אם ס"ל דמקודשת אינו רק מתן סם ל"ל דמקודשת אינו רק קידושי דרבנן דמהלוי"תא מעמד ג' לאו כלום : (כג) אפי' היה מלוה בשטר אין הלשון מדוקדק דוקא במלוה בשטר מקודש' משפק לבל במלוה ע"פ אין כאן קדושין כלל : (כד) והקנה לה השטר בכתיבה ומסירה ה"ה בחסירה בלא כתיבה ג"כ אפשר לומר דמקודש' משפק שמא הנייר בלתי מספיק לכתוב עליו (כמבואר לקמן סי' ל"ו סעיף ג') ואף דהנייר של לוה הוא ואי מחיל המלוה ע"כ של האשה לריכה להחזיר הנייר ללוה וכמו שכתב הר"ן (הובא בהגהת ב"י בח"ה סי' ס"ו סעיף כ"ג) הלא יש חולקים וס"ל דאין הלוקח לריך להחזיר השטר ללוה וכמבואר בסי' ס"ו סעי' כ"ג : (כה) אינה מקודשת אלא מספק · מטום דלא סמכה דעתה דילמא מחיל ליה ללוה ומיהו ספק קדושין הוי מטום דהנייר, ובטור כתב דאם הנייר ב"פ מקודשת ואף דעתה המחבר דאף הנייר ב"פ בחק לא חינה מקודשת אלא בספק קדושין הוי רק בספק דלא היתה הכוונה רק על גוף החוב לא על הנייר שהוא של הלוה והנה מובח מדברי המחבר דבחלוק הראשונה דעתו לסחוס המקודשת ואף אלא כתב דעתה הי"א רק להודיע שיש חולקים דאל"כ דגם בחלוקה הראשונה הוי קדושי ספק ואף אלא דקאמר הל"ל וכן (ואני העתקתי בסי' ס' סעיף קטן י"ח בשם תשובו' מ"ע דבכל מקו' שהביא הרב המחבר בראשונה בשתם ואח"כ מביא דעה אחרת בשם י"א דעתו לסחוס כראשונה) : (פו) ועשה אינה מקודשת · משום דיכנה לבירו' מתחלה ועד סוף וה"ל מלוה וה"א הוא חומן קבלן אין חומן קונה בשבח כלי : (כז) וקדשה בשטר כלומר ע"פ העדו' שנתבחרו לעיל בסעיף י"ח דלדעה הראשונה לריך להחזיר לה הכלי ולדעה השנית אף אלא החזיר לה הכלי שהוא החומן אינה מקודשת רולה להחזיר לה בחפץ זה הוא דעת ר' יהושע דמתי דאמרו בגמרא חומן קונה בשבח כלי אז אין קונה היינו בשבבר החזיר לה הכלי ואומר לה ה"ה מקודשת בשבר שים לי אלגך אבל אם אחזיר לה החפץ לכ"ע מקודשת מחמת משכון אבל הר"ן כתב דאפי' אם משכון דקני ליה מדר' יהודה אבל לגבי חומן לא חשיב משכון הכלי שנושה והוביח זה מבחה מקומות עיין בקח תרמ"ב ע"ג בקדושין ולא חשיב משכון דידה עד דליחבעיה מיניה ותפיס ליה אחגריה וצ"ע ה' כתב בשם הרמב"ן דאפילו חבעי מיניה ותפיס ליה אחגריה לא דמי לאלוגת דשטרי דאין חומן כמלוה על משכון ומהחימת על מו"ם אין לפסוק כלי' יהושע נגד דעת הרמב"ן והריטב"ח והר"ן ולפחות היה לו לפסוק

בב"ח כתב נסי תוספות רי"ד שלא שמר בתחילה לרוץ להחקדש לי בכלי שתעשה לך ולו בנוסף שתוסיף לך ותמלא הן לאינה מקודשת עד שיאמר לה בשעת נתינה וכן נגע ולפ"ז כתב שכל זה פשט לע"ד לריך ריהיה גדולה : (כח) ה"ל כתלוה ביד לחריס כלומר וחלוי בדין שנתבאר לעיל סעי' י"ג לפ מעמד שלשתן מהני כתלוה לחריס ובלא מעמד שלשתן פשיט' ללח מהני : (כט) וכל כיולא בזה היינו בקידש על תנאי ובעל ולפילו הטעתו בתנאי וכן קטן שקידש והגדיל ובעל ומיהו קנה לקטן נסי' ל"ח סעיף ט' פסק בפחות מ"פ לריכה גט שוללי בעל נסש קדושין וכתן משמע דלא הינה לריכה גט רק מספק ולקטן מכתוב נסש הר"ן דכולם הינם רק קדושי ספק לגד בקדושי קטן וקטנה עיין שם : (ל) כדי שלא להתבייש : שם"ה כתב דדעת הפוסקים היכא לליכא גילוי דעת דניחא ליה חלינן דניחא ליה למפר' וחוספין לקדושין היכא לליכא למחלי דמשום כסופא קאמר הכי כגון דמחל בפי' ולמעשה אין שם קדושין ואין חלה ספק קדושין בין כתחלכלו בין לא נתחללו חלו דבדי הרב ואין דבריו מבוריין היכא דאין הקדושין בעין בין החזה והוא מגלה דניחא ליה למפר' לע"ל אין כאן קדושין כלל דמה מהני גילוי דעת היכא דכבר נתחללו הקדושין והכ בעלמו כתב דבגמרא לא מלינו חלוק בגזל או בגניבה ללא מפלוג בגמרא אי ניחא ליה למפרע דהיה מקודשת בגזל וגניבה : אבל שם הקדושין בעין בין החזה והוא מוחל בפי' לליכא למימר משום כסופא עוד' תפשר לומר דמקודשת להבא ולמעשה ב ל"ע : (לא) שאין זה נוטל לעלמו ☞ מה שירלה ושם שחר כך בא הסותק ומחללה למעשיו ועדיין לא נתחללו הקידושין אז חפי' נתחללו יש לדון בזה לממ"ש שם נתמר בגלחי מילתא למפרע שבשלו קדש : (לב) רק בכלי שם לא שבירם ואתר תתקדש לי בחלק שיש לי בסחורה זאת : (לג) שרולה לקדש בו החזה מקודשת בשם"ר מבואר השעם וכן הוא בטור לתן פהרי שגמר בלבו ליתנו לו בתוכו עניו שיועיל לעניו קדושין שיהא החזה מקודשת ושם לא יועיל בלבון שהלה שיהיה בלבון מתנה ולכל הפחות תהיה התנה ע"מ להחזיר והיה מקודשת ויקנהו מהחזה ויחזירנו או יהזיר דמיו ולפי טעם הבני שם לא החזיר דמיו הוי גזל למפרע רק לפי טעם הרשון חפץ' דמקודשת דשם לא יועילו לבון קידושין היה דעתו ליתן למתנה גמורה ולמעשה כ"ע תי הוי קידושי ודתי תו קידושי ספק שם לא החזיר המעות : (לד) ושם לתו הריזו ספק מקודשת לדעת הרש"ם והטור גם זה היל מקודשת ודתי ע"פ התנתים המבותרי' שם (דהיינו לפ שלא ידע המשתל שרולה לקדש בו חזה שם השתילו לומן יזול ונתן לו רשות להשתילו לתתר וכשקידש בו החזה הוזיעה שהוא שתול עד זמן כלוני ושמין שם יש בהנתת תותו קיסוט ב"פ מקום') רק דדעת בעל העיטור הביאו הטור שם דתיכא מתן דמחמה לה למתנה ע"מ להחזיר דתינה מקודשת משום דדמיה להלילין מבואר בריש סימן שתתר זה ולפי זה גם במתנה ע"מ להחזיר לף שם תומר לה בהנתה זו שתת נהנית בתוך הומן גפ זמה לא הוי רק ספק קידושין דבריש סימן שתתר זה העתיק

מ לכ"ע מקודש' דהוה ליה כתלוה שיש עליו מסכון (ר"י נתיב כ"ג) מא נתן מסלו פרוטה לנוכך המלתכה וקדשה בו מקודשת לכ"ע דה"ל כתלוה ופרוטה (טור) מב עשה מלתכה תלל תתר ונתחייב לו פרוטה (כח) הוה ליה כתלוה ביד לחריס (ביתור דברי המרדכי לדעת הרב בת"ם ריש ח' נומיר שעשה הסכיר וכו') :

מז קידש בתלוה ובעל סתם בפני עדים שראו שנרתייחד עמה מג צריכה גט מספק :

הגה וה"ה שם קידש בפחות מפרוטה ובעל (כט) וכל כיולא בזה (הר"ן פ' המדיר) :

יז הנכנס לבית חבירו ולקח לו כלי או אוכל וכיוצא בהם וקידש בו אשה ובא בעל הבית אע"פ שאמר לו למה לי"א נתת לה דבר זה שהוא טוב ממה שנתת לה אינה מקודשת שלא אמר לו דבר זה אלא מד (ל) כדי שלא להתבייש עמו והואיל וקידש בממון חבירו שלא מדעת חבירו הרי זה גזל ואינה מקודש' אם קדשה בדבר שאין בעל בית מקפיד עליו כגון תמרה או אגוז מה ה"ז מקודשת מספק :

הגה מן תורת סיוסב אלא ב"ה ונותל חלקו וקידש בו הוי מקודשת (הגהות אלפסי) :

יח היתה סחור' בינו ובין חבירו וחלקה שלא מדעת חבירו וקידש בחלקו הואיל וצריכה שומת ב"ד אינה מקודשת מז (לא) שאין זה נוטל לעצמו מה שירצה ויניח מה שירצה :

הגה ואפילו נתן לה כל הסחורה שיש בחלקו יותר מפרוטה ה"ה אינה מקודשת שאין דלונה להתקדש (לב) רק בכל (הגה' מ"מ פ"ב ולחיות נסש הרמב"ן והרשב"ם וכ"כ הר"ן) :

ואם הוא דבר שהכל שוה ואינו צריך שומא הרי זו מקודש' :

יט השוא חפץ מחבירו מח והודיעו (לג) שרוצה לקדש בו אשה מקודשת (לר) ואם לאו הרי זו ספק מקודשת :

הגה

לפ"ז נסש בשי' ל"ח סעיף י"ג ל"נמי לתר שעשה עמה לתר הרי לת מקודשת בשכר שעשיתי עמך ובפריסה סעיף ל"ד ל"ה משמע דהכין ה"ל לקדש לוחה מתדם נם הט"ו מלריך בזה וכתב דה"ל לקדש לוחה בשת הנתינה וכן ה"מ כתב לריך דהיה גדולה לדין זה * ודין מומן קונה בשבח עמה לתר הרי לת מקודשת סימן ם"ו ובים"ב פ' נ"ק : מ לכ"ע מקודשת ז"ל הי"ו דק קפ"ג מורי ר"ת כתב כי נרמה לו לכ"ע תם עשה לה כשר שיריט וממיס ולת"כ קיימ בשכרו מקודש' דכיון שתופס לוחה בשכרו הוי כמקדם במלוה שים עליו מסכון ול"ל לעשה לי שיהי' דהינה מקודש' דהתם לת תפיס להו לתגריה וכן לתרו בשכר שעשיתי עמך הינה מקודשת ופרש"י וכשר החזיל לה הטיריט עכ"ל * ובד"מ הביא דבריו בקילור וכתב תע"ג שכתבנו לעיל דבעינן דוקא דתטי לידו בתור' מסכון נללה בשתן מודיט כ"ע שכל לומן שתזיק הכלי בידו הוא כמסכון על שכרו עכ"ל וכוונתו מ"ש תע"ג שכתבנו לעיל וכו' היינו שם הביא מ"ם הטור בשם הרמ"ה מסכון שלה דוקא למטח לידו בתוך' מסכון כמ"ש לעיל ולכתור' דברי הר"מ תמוהים דהא הטור כתב שם תי לת מטי לידיה בתורת מסכון הינה מקודשת כל כמה דלת גלי לעתיה דנקטי ליה בתורת מסכון הינה מקודשת ורי"ו תיירי כשתופס על תגריה ת"כ מה קשה ליה מדברי הטור על דברי רי"ו . ובהג"ה זו נמי משמע לפילו לת תפיס על שכרו סוי כמסכון והו לת כדברי הטור ולת כדברי רי"ו . גם קשה ליבש הסוגיא דתוקמי שם דפליגי תם שבירות תל מתחלה עד לסוף ולפי הבנה שלו קשה מת"ל תיירי ועדיין הכלי בידו ת"כ למה הינה מקודשת הא הוי כמסכון בידו ותי תיירי לכבר החזיר החפץ ת"כ לפילו לת"ל תין שבירות תלה בסוף מ"מ כיון שכבר החזיר החפץ מיד נעשה השבירות מלוה ולמה היא מקודשת ודברי רי"ו שפיר משום דתיירי לתפיס על שכרו תלה לפילושו דהכין דתיירי דהינו תופס על שכרו קשה ליבש הסוגיא והר"ן ס"ל דוקא כשתופס שכרו ממנה ותופס על שכרו והרמב"ן ס"ל דלה הוי מסכון תלה דוקא כשבא לידו בתורת מסכון לפילו בתומן לת מהני מה שמגלה דעתו דתופס על שכרו מ"מ לת הוי כמסכון בין שלה בא לידו בתורת מסכון * נמלה ג' סיטות דהין זה להרמב"ן לת הוי כמסכון שלת דוקא בשבא לידו בתור' מכון ותין חילוק בין תומן לתחר ולהטו ורי"ו כשמגל דעתו דתופ' על שכרו הוי כמסכון ולהר"ן כשתופ' שכרו ממנה ותופס על שכרו לת הוי כמסכון ועיין בתטו ת"ש סי' ל"ב :

מא נתן מסלו פרוטה לכתור' נרח' דוקא תם נתן סום דבר מסויט תיירי תבל תם נתן תעות נעש' ג"כ מלוה כמו השבירו ולת הוי קידושין : מב עשה מלתכה תלל תתר תתר תעין לת תפשר בד"מ דתפי' כן דברי הת"ם תם עושה מלתכה תלל ת' תפי' עדיין לת נגמר יכול לקדש בשכר מלתכה ולמ"ש בסמוך תיירי בשקיבל קנין והתחייב לו עלמו הב"ש לשלם לו יכול לקדש במלתכה : מג לריכה גט מספק עיין פ"ם ל"ת מ"ש ופ"ש בהג"ה וה"ה תם קידש בפחות מפרוטה היינו כסף פחות מפרוטה דש"כ בלת בעל הוי קידושי ספק שמת ג' פ במקום תתר : מד כדי שלא להתבייש כתב הריטב"ת תפי' תם תמר בלשון ניחותת תמרי משום כסופא תמר תבל תם הוי גילוי דעת דניחא ליה ולת נתחלל המעו' זכו בהו יחיד השתח ומקדש בהו משמע מהשתח חלין הקדושין תם הם עדין בעין ותם יש תשם שתמר מהתת כיסופא לת הוי קידושין תפי' מהשתח ולת כב"ח ורש"י והר"ן כתבו בכוגי' זו משום כסופא תמר ללת למפרע לת נכסף תבל למפרע לת נכסף מחלו מהשתח וחלין הקדושין מהשתח ולת למפרע תבל ת"ל לומר כן דהת תית' בם"ם פ' תלו מניחות דף כ"ב תר זוטרי לת תכול מהני פירות דתמר בעל הבית לחריס תמרי לת תהיה לדבון מתנך פירי שפירת' משו' דסבר מתתת כסופא הוא דתמר כן מכלל דחין מוחל כלל תפי' מהשתח דש"כ למה לת תכל שת י"ל דכוונתם לתוקמי הסוגי' בסרסר דיש לו תלק וכן הגיר בהרי"ף דתיירי בסרסור ת"ל מהשתח יכול לקדש בכתב"ב תזי נמי הוא מקדש תבל לת למפרע וכ"כ ב"ח וחום"ם ל"ל דלת תיירי בסרסור מ"ה כתבו דתיירי דהב"ד נתן לו רשות וכן מוכח דתיירי הסוגי' לעניו קדושין תם הם תלין מהשתח ולת תיירי דקדושין ל"יחום שלת מדעת לת הוי יחום ת"ל למה לי לטעם משום כסופ' תמר ת"ל דלמפרע לת הוי קדושין משום דלת תמרי מדמוחל השתח מחיל למפרע כמו דלת תמרי ביחום שלת מועת וכיולא בזה כתבו תום' שם בפ' תלו מניחות שת ותתי תיירי לעניו תם הקדושין תלין מהשתח : מה ה"ז מקודשת מספק דשמא מ"מ מקפיד וכ"כ ב"ח וט"ז ולת כפריסה שכתב הספק הוא שמא ס"פ במקו' תחר : מו תורת וכו' תע"ג דתיית' פת"ח סי' ק"ע תורתי' תין דשתי ליטול תלפניהם ולית לנמו וכו' כ"ל דוקא לנמו לת יהן תבל דשתי לקדש בו תשה וכן ליתן זה לזה ע"ש בב"ח וט"ז כתב מחמת קוטי' זו דתינו שת ספק קדושין : מז שתין זה נוטל לעלמו כתב בת"מ תם בת השוחק ונתלה למעשיו ועדיין לת נתחללו יש לדון בזה תם תתרי תגלחי מלתת למפרע שבשלו קדש ולכתורה נרתה דלת תמרי למפרע שבשלו קדש כמו בילוש כמ"ש בשם תו' : מח והוויע שרולה לקדש בו תלו תתרי שגמר בלבו ליתן לו בתוכו עניו שיועיל לקידושין ותם לת יועיל בלבון שתלה שיהי' בלבון מתנה ולכל הפחות תהי' התנ' ע"מ להחזיר ותהי' מקודש ויקנהו מן התם ויחזירנו או יחזיר דמיו שגמר בלבו ליתנו לו בתוכ

דרוש' לכתף' נו' אחרי' ג"כ שנותן לו בענין שיגלח נז"ח סי' הרכ"ח ופסק לא התחיר דמ"ו ל"ע לי' קידושי וד"ז משום דלעמו היה למחל' אז אם הוי קידושי ספק ת"מ ואם לא הוי ע"ע לי' מגלח לקדש נו ס"ל להרמ"ם דהי' מקודשת היינו דוקא נר' חופני' אלו : א שגולח על זמן יהוי דאל"כ יכול להפוכו מיד ולית הנאה ב"ש :

ב דצריכין שיתן לו רשות להשתמש לאחר דאל"כ אין לו כלום ליתן לאחר והוי כאלו קדשה בגזל מיהו בדיעבד לא הוי גזל ממש ומקודשת וע"ש בח"ה : ג דלריך להודיע לה שגולח הכלי עד זמן פלוני דאל"כ כשבורה היא שנותן לה לטבועין : ד דלריך שיהי' שוה הנאת הקידוש של אותו זמן כפרוטה ואז כשיהיה ל' חופנים אלו מקודשת אע"ג דהיא לריכה להחזי' הכלי אחר כך ודומ' למחל' על מנת להחזיר מ"מ היא מקודשת משום דהוה שלו ואותו דבר נותן לה בתורת גיטה * ועיין פרישה * וכן מוכח בח"ה סי' ל"ו בעובדא שלו ס"ק ג' ת' אלא האשה בכלי שצבר להתקדש בו פעמים ושלם ופסק דהיא מקודשת אף על גב דהוי כמתנה ע"מ להחזיר מהמת דהיא לריכה להחזיר לו אחר הקידוש ולפי הקדשה על החזרה אחר זמן הצבירות שלו ודאי כשהוא מקדש אותה בשום שהו לו בכלי הוי קדושין ולא הוי כמתנה ע"מ להחזיר וכתב בח"ה שם אם קידש אותה בהנאת קידוש חיטה ימים אין לריך להודיע לה שגולח הכלי דהא חיטו מקדש בכלי אלא בהנאת קידוש על חיטה זמן * ואם תאמר מתקדש בגוף כלי שאולה לה הוי קידושין דהא מוכח דכוונתו לקדש אותה בגוף הכלי והכלי חיטו שלו כן כתב בתשוב' הרמ"ם שם לפ"ז לריך לומ' הרמ"ם ס"ק דקדושין לריכי דאתי מקדש כחם ולא תאמר בגוף הכלי * גם ל"ל דלריכי שם דלא תאמר בהנאת קידוש דאל"כ מ"ל להודיע לה שגולח ומהתנר כתב כחם אם לא הודיע ה"ז ספק מקודשה משמע לפי' אם היכח ד' חופנים הללו חיטו אלא ספק ולכאורה קשה מ"ל זאת כי לא תלינו חולק ע"ז * ואין לדייק מדברי עיטור שהביא הטור שכתב ומכפיקא לא עדיפי' עובדא די"ל העיטור לריכי דשגולח בחם לכן הוי ספק משום דס"ל דיכול להפוכו מיד כמו שכתב בפרישה וב"ח אבל אם שגולח על זמן מוגבל מודה * אף על גב הרמ"ם שם פ"ק דקדושין כתב בסוף דבריו אם לא הודיע לו שגולח הכלי לקדש נו אלא שהוא קדשה בכלי חיטו אלא

(לט) כגון חמץ דחוורייתא בשעות דחוורייתא • כגר כתבתי לפני זה דמתן בפסיק ללת כרב גידל ום"ל כר"י ואין ס"ל כר"ש דחמץ לפני זמנן הינו עובר עליו וס"כ אין כאן שעות דחורייתא ועד הלילה חוששין לקדושין ובטור ח"מ סי' תמ"ג כתב בשם בעל העיטור ובעל המאו' להקל אחר חצות עד הליל' ולא שב"ר כתב שם דהגם לבו בהוראה להורו' קולא על סמך דעת בעל המאור יחוו להזיפה מ"מ אפשר להחמי' כמות' לענין קדושין ויחמר הנחום לקדושין עד הלילה • שב"ם כתב דאפשר לומר לא דהמקד' בחמץ בפסח חוששין לקדושין מטע' דק"ל כר' יהודה דאין ביעור חמץ אלא בשריפה וכל הנשרפין אפרן מותר ושאר שוה האפר פרוט' במדי' ורב גידל לא ס"ל כר' יהודה עיין עליו וכ"כ דאין בו ספק (ויל"ע דין זה מהתוספות פרק כל שעה דף כ"ט גד"ה אין פורין דכתבי דהא דאין מקדשין בחיסורי הנאה היינו דוקא היכא דליכא בה ס"פ לאחר שיסרפנו ויעשה אפר דהא קי"ל דכל הנשרפין אפר מותר וכיון דחזי לסרפם לאפר דבר הגורם לממון דמי עכ"ל החו' וכתב הב"ח עוד שם דיסרפו לפי מ"ש החו' בקידושין דף ל"ו ע"ב גד"ה המקדש בערל' חינה מקודשת וח"ת מאחי חינה מקודשת הא שרי ליהנות ממנו שלא כדרך הנאתן וחילו למיירי דליכ' ג"פ שלא כדרך הנאתו ח"ב י"ל למיירי שפיר דאיכא ג"פ אף שלא כדרך הנאתו מ"מ כיון שהאפר שניהם לה ליהנות דרך הנאתן וחינו כן לא סמכה דעת' והוי מקח טעות עכ"ל החו' וכ' הכי נמי מע"ג שיכולה ליהנו' האי לאפר הוי כמי מקח טעות וחיל מקידשת אבל לפי תירץ הרשזון מצמע דאין חילוק ולפיכך נרא' לפי"ד דאפי' בחמץ דחוורייתא ושעות דחוורייתא אין לפטר בלא שו מספק עכ"ל הב"ח) והנה אף דבח"מ סי' תמ"ה פסק בש"ע כהכמי' דחמץ מן הנקבריס ואפרן אסור היינו לחומר' אבל לענין קידושין לפסר לומר דאולי הלב' כר' יהודה ואפרן מותר והוא ס"פ בחמי וח"כ הוי ספק מקודם אבל אם האם שנוי' שמקדש בגוף החמץ כגון שהי' יודע' שזה חמץ בודאי הוי מקודש' ואפי' מיירי ג"כ כב גידל דהוא הוי מקודם בשפר רק בגוף החמץ והילולי החום שהניח הב"ח הוי חולקים יחד (וי"ל דאף לפי תירץ הרשזון שפיר ג"כ הסברא האניי' שבחירץ האני דק קושטת דמילתא נקטי דמיירי דליכ' ס"פ שלא כדרך הנאתן) וכגר נתבאר לעיל שבכל שהיא שנורה להתקדש בהרב' והוי יודעת שזה החמץ ואסור בהנאה לפסר לומר דלעולם לא יפסר ומקודשת לר' יהודה: (מ) אם מכל מה שיתנו לה שלא בפני בעלי • ופוקא דאמרה בזה בלשון כל מה שתקבל שלא בפני בעלי ובפני יהיה כקונם אם כהקדש אבל אם אמרו לי הקדש בלא כף המיון משפק הרשב"א אמרו לי הקדש ממש קאמרה והוי חל לחיים כי יקדים ביתו קודם בחיב בה ביתו ברשותו או דילמא בידי מיהא הוי וכוותה דמה שיתנו לה יהא אסור בהקדש וה"ל כספיקא דאורייתא ולריב"ג גט : (מא) אבל אם אמרו לי קדש בשטר הוי קדושין התעיין בגוף התשוב' בסימן תר"ג ירא"ש דבתלת דברים כתב דל"ל דמוקדשת דמדמ' לה לגט מ"מ בשטר דבריו אסיק ע"פ הירושלמי דאף בגט יש לחלק בין אסור הנאה מד"ת לאסור הנ"מ מדרבנן ואף דאפשר דגזרת דיון פליגת אירושלמי בגט מ"מ בקידושין לא אחכחן דפליגי ולפי הסברת ה"ה אפשר לומר דאפי' באיסורי הנאה דרבנן הוי' מקודשת כמו המקדש בחיטי קודנייתא לאחר חלות ואף בירושלמי אפשר בשטר על איסורי הנאה דרבנן מקודשת מ"מ באיסור הנ"ל ת"ח הוי מקודשת אפי' שטר דב' הנאסר ע"י קונם הוא כדבר האסור בהנ"ל ת"ח דהא אפי' על דבר האסור מדרבנן אל איסור קונם מב"ש שעל דבר המותר אל איסור קונם ונקרא איסור בהנ"ל ת"ח ואינה מקודשת זה הוא כלל דבריו ברשב"א בתשובה וח"כ "חימה על מור"ם איך ☜ העתיק שאם דברי הרשב"א דאם קדש בשטר הוי קדושין ועור אכתוב מזה לקמן סי' ל"ג שפס כתב מחלוקת אם כתבו על איסורי הנאה ועיין בתשו' הרשב"א ח"א סי' ת"כ ובשבי ח"ד ויתבאר לקמן סי' ל"ג • מג תוך

נראם באיסורי דאורייתא לגמרי (לט) כגון בד חמץ דאורייתא בשעות דאורייתא אינה מקודשת :

הגה קהל שתקנו ועשו הסכמה ביניהם שכל מי שיקדש בלא עדים או כיוצא בזה ועבר אחד וקידש חייבין לקדושין ולריכה גט אע"פי שהקפל התנו בפירו' שלא יהיו קדושין קדושין והפקידו מעותם ח"ה יש להחמיר לענין מעשה (מהרי"ק שורש פ"ל) אפילו אמרה הנאה מחדש אחר (מ) בד או מכל מה שיתנו לה שלא בפני פלוני ופלוני ועבר אחד וקדשה אינה מקודשת דהוי כאלו קדשה באיסורי הנאה ודוקא שקדשה בחורת כסף (מא) בן אבל אם קדשה בשטר הוי קדושין (רשב"א סימן תר"ג ותר"ג) :

כב עבר ומכר איסורי הנאה בן וקידש בהמיהם מקודשת ואם מכרם לישראל בד ולא ידע הלוקח שהם איסורי הנאה ולקח המוכר

ליכת קידושין והיינו דרב גידל * בשלמת חמץ דחורייתא ושעות דרבנן י"ל דחוזש להעת הרמב"ן דס"ל דתקודשת מצוה שתא אחי למיטעי ומקדש בשעה ד' ה' אבל חמץ דרבנן ושעות דחורייתא לכל הני דיעות אינה מקודשת * וח"ל דחוזש להעת בעל המאור דס"ל דלית הלכתא כר"ג ח"כ אפי' חמץ דחורייתא ושעות דחורייתא עד לילה מקודשת וכן הקצה בח"מ ובחשו' ח"ב * והמעיין בדברי המאו' לק"מ כי שם כתב אלינא דר"ש ח"ע ג' דליכא לאו עד לילה * גם נשמע מדרב גידל חד דרבנן וחד דחורייתא לא הוי קידו' אע"ג לדע' המאו' ליח הילכת' לר"ג אינו מטעם דר"ג ס"ל כר"י ואנן קי"ל כר"ש אבל זה הלכתא כוותי' דחד דחורייתא אינה מקודשת ח"כ עד לילה אם מקדם אות' בחמץ דחורייתא הוי חמץ דחורייתא ושעות דרבנן ולא הוי קידושין ולא ל"מ מזה דליח הלכתא כר"ג שלא אם מקדם אות' בחמץ דרבנן עד ליל' לר"ש הוי חד דרבנן ומקודשת ולר"ג דפוסק כר"י הוי חד דחורייתא ולא הוי קדושין אבל אם מקדם אות' בחמץ דחורייתא עד ליל' אינה מקודשת אף ע"ג דליח הלכתא כר"ג לפ"ז י"ל דחוזש להעת הרמב"ן בחמץ דחורייתא ושעות דרבנן עד ליל' כמלא הוי חירי דרבנן ומקודשת לכן הוי ספק קידושין * ואם מקדם בחמץ דחורייתא ושעות דרבנן חוזש להעת הרמב"ן דאמר שמא אחי למשעי ויקדם בשעו' ד' ה' אבל חמץ דחורי' ושעו' דחורייתא היינו שעה ז' לוי' מקודשת דהא אפי' לר"ש דס"ל דליח איסור דחורי' עד ליל"מ הוי חד דחורי' ואין מקודשת ע"כ עד ליל' מדרבנן • ובחשת הבעל המאור שם פ' כל שעה כתב מדחורי' מותר בחכילה עד ליל' אבל מדרבנן אף ר"ש מוד דאסור בחכילה : נד חמץ דחורייתא ושעות דחורייתא לוי' מקודשת הוה לר"ש חמ' פ' כל שעה. דף כ"ט לריכין בחירת אפי' חמץ דחורייתא ושעות דחורי' חוששין לקדושין אם היתי' יודעת שזה חמץ דקי"ל כל הנשרפין אפרן מותר אע"ג דקי"ל אפרן אסור היינו לחומר' חייסין לדעת דרבנן דאמרו חמץ נקבר והנקברי' אפרן אסור חייסין לחומרת לענין אפרן ולענין קידושין יש לחוש לחומרת אפרן מותר ומקדש אות' דבבר שמותר בהנאה' וכ"כ תוס' בקדושין דף מ' וכל זה לחירי אם היה יודעת שמקדש אות' בחמץ אבל אם א"י הוי מקח טעות כי היכ' סבור ליהנות בך וכ"כ בה"מ להני חירולים בחום' כל שהיה סבור ליהנות בו כך ואינ' יכולה ליהנות כך הוי מקח טעות • וכל שאר חיסורי הנאה דקי"ל בלא כדרך הנאתן מ"מ יכול למכור לחול' ס"ה הכי' בקדושין כשהיה בירית לא אם היה סבור להנאת כך :

נה אם מכל מה שיתנו לה דוקא שתאכל שלא בפני פלוני יהא כקונם או כהקדש אבל אם אמר יהי' הקדש ממש קאמרה והוי חל לחיים כי יקדים ביתו כתיב מה שיתנו לה ברשותו אבל מה שהוי ברשות לא חל הקדש או דילמא יד מיהא הוי וכוותה מה שיתנו לה יהי' אסור בהקדש והוי כספיקא דאורייתא ולריב"ג : נו אבל אם קדש בשטר הוי קידושין והא דכתב בספי' ל"ב שלוגתא אם קידש בשטר של חיסורי הנא' ל"ל מ"ש הוי קידושין היינו לאפוקי קידושי כסף חיסורי הנאה דלא הוי קידושין לכ"ע והכא בחשו' רשב"א אתיא להיפך כי שם פסק אם כתב שטר על חיסורי דאורייתא לא הוי קידושין ח"כ אם נתן אח"כ אותו לחיסור דאורייתא הוי קידושין וקשה אי כתב כאן בשמו דהוי קידושין וכן הקצה בח"מ ואפשר לומר כי בירושלמי אתיא בין בגיטין ובין בקדושין אם כותב ע"ג חיסור דאורייתא בשל ובשם שלנו מצוה אם כותב גט על דבר חיסור הגט כשר כמ"ש לקמן סי' קכ"ד וכתב הרשב"א ח"ל ל"ש שלנו חיירי אם כותב על חיסור דרבנן ואח"ל חיירי בחיסור דאורייתא והירושלמי פליג על ש"ם שלמ"ח"ל לפי"ז שם שלנו אם כותב קידושין על דבר חיסור הקידושין נשולים כי יש לחלק בין גיטין לקדושין והא אי"ם דם חיירי בחיסור דרבנן פליגי עליו הפוסקים כמ"ש הר"ן לפ"ו ע"כ הירושלמי חולק על הש"ס שלנו ח"כ למה לן לומ' הירושלמי פליג על הש"ס שלנו גם לחלק בין גיטין לקדושין יותר מסתבר לומ' הירושלמי והש"ס שלנו ס"ל גטין וקדושין שוין כמה דקי"ל בשאר דיניס לכן פסק כאן בשטר הוי קדושין היינו לפי מ"ש בסי' קכ"ד בשם הר"ן בכותי גט על ח"ד הגט כשר פסק כאן ג"כ הקדושין כשיריס שם ועיג"ש הלשון הב"י ויש לדחות דאפשר דאינו אלא לשון ומ"מ נזדמן לו אבל אי"ג שאינו חופס דיוס כ"כ הרמ"ב בשם רש"י ועיין בח"מ סי' ס"ג • נח ולא יודע הלוקח וכו' אם יודע הלוקח כ' הרמ"י דאז אתי' דנוהן הדמים בחתנה ולריך יזוב מ"ש מהביר שהשה שלקח מרחוקן שאין שלנו דקי"ל התעות פקדון כמ"ש בש"ם וגם"ה ולא מתנה את המקדש אחותו

המוכר המיהם וקידש ברמיהם נט ספק מקודשת בר"א בשאר אינם ידי הנאה (מב) חוץ מאילים שאם מכרה וקידש ברמיה אינה מקודשת

כט (מג) בכור בזמן הזה ס אם קדשו בעלים הוי ספק מקודשת

כט שצריך ליתן הכסף במחנה שלימה ודין המקדש כמשכון או במנה ונמצ' חסר או רע ובו י"ט סעיפים

א האומר לאשה הרי את מקודשת לי ברינר זה א (א) ע"מ שתחזירהו לי ב אינה מקודשת:

הגה אבל אם נתכוונה לחתך מתנה ג ע"מ להחזיר לה לחתך ל'יום (ב) כדי לקדש בה תוך ל' ונתן לה תוך ל' לקדושין הוי מקודשת (תשו' הרמ"ס כלל ל"ה) י"ח אם נתן לה מתנ' ע"מ להחזיר (ג) ואמר לה ד בהנאת זו אתה נהנית תוך הזמן הרי אתה מקודשת לי הוי קידושין (ר' יהוסף)

ב אמרה לו תן מנה לפלוני ואתקדש אני לך ונתן לו ה (ד) ואמר לה

(מב) חוץ מאילים שאם מכר' וכו' אינה מקודשת (כי' לפי שאילים חופם דמיו) וע"ג דגם שניעית חופם דמיו הא ק"ל דלפי' בפירוש שניעית עלמן מקודשת כדלעיל בקידושין דף כ"ג ע"ח ודוקא קדם שנגח ועיין בדרמ"ס פ"ה מה"ח:

(מג) בכור בזמן הזה אם קדשו בעלים הוי כו' אם בעלים של בכור הוא הכהן ועיין בדרמ"י פ"ק דצ"ק והיינו אם קידש בבכור חי הוי ספק קידושין מדסלקינן מצניעות ואפ"ה שיבת ודאי דנקנ' וס"ל דלאו שור דעבו הוא אבל אחר שנשחט בכור בעל מום בזה"ז לכ"ע ומוכן של כהן הוא ועיין חוס' שם ועיין בי"מ שם סי' ל"ד פסק לפי' בחי' הוי קידושין דתוריית ועיין בי"ד סימן ס"ו שם כתב מוכרי לוחו ומקדשין בו היינו אחר השחיט וקאי על מ"ש ואח"כ ועיין בח"מ:

כט א ע"מ שתחזיר' כתב ב"ח דחייבי בכפל התנאי דל"כ התנאי בטל ומעכ"ק ועיין בחום' שם בסוגי' דכתבו אם נותן לה' מחרונ והתנ' עמו ע"מ שתחזירנו לי אם לא החזיר לה ילה לפי' לה בכפל התנאי מטום דומכח הוא ובסט' ג"ה ולחייבי ד"ה והקשה עליו מהוספ' שו' ואין לומר חום' לה כתבו זאת שלא דבתחרונ מטו' בתחרונ דומכח הוא דנקנ לו ע"מ שיחזור לו כי הוא ממי לריך התחרונ דהא לסברות חום' ללה חייבי בכפל הא נתן ל"כ כל הסוגי' ע"כ חייבי בכפל התנאי לפי' בקונין ומ"מ התנאי קיים ומיהו לדינא ספיר בתב ב"ח דהא הרמ"ס פ"ט י"ב הקשה ג"כ קושי' זו ותירון לפי' בתחרונ לריך לכפול התנאי ס"כ בקונין כסיטו חייבי דוקא בכפל התנאי וספיר כתב ב"ח אם לא כפל הוי קידושין מעלייתא היינו ב"ח כ"כ לדעת הטור דהוא ס"ל מסתמא כדעת הרמ"ס מיהו לדינא הוי ספק קידושין כיון דפליגי בזה תו' והרמ"ס מיהו י"ל לפי' לדעת הרמ"ס לא אמרי' אם לא כפל התנאי המעכ' קיים היינו הקידושין מטום דהיה לא ס מכה דעתה והיה סבורה דחייבת להחזיר לו ומסתמא למעמד שלשתן או לקידם בחוב של אחר דאמרי' דלא סמכה דעתה כן ה"נ ול"ד לכל הני תנאים המפורשים בסי' ל"ח דקי"ל אם לא כפל התנאי הוי קידושין גמורי' דשם נותן לה בפירוש אבל מקדם תוך זה לחלוטין שלא מתנה עמה אלא תנאי לא תחזיר לו בע לא אם לא כפל והמעכ' שהיה הקידושין קיים ומיהו י"ל דהוי קידושין מעליית לדעת הרמ"ס מטום לפי' ל"ח דלא סמכה דעת' מ"מ הוי כמתנ' ע"מ להחזיר וע"פ הדין היה מקודשת שלא הועיל דמיהת לחליפין לא הוי קידושין וכבר בתבתי לא אמי מתנה ע"מ להחזיר ולא מהני לחליפין רק היה סבורה דחייבת להחזיר לכן לדעת הרמ"ס היא מקודשת בוודאי ומעכ"ד בדבר שיחבאר בסי' קמ"ג בס"ד ועיין בסי' ל"ח בסמ פוסקי' ס"ל אם אמר ע"מ שלא כ: ב חיבה מקודשת ואפ"ל דקי"ל בעלמא מתנ' ע"מ להחזיר הוי מתנ' מ"מ בקונין תקנו חז"ל דלא הוי קידושין והטעם הוא מטום דמסי' לחליפין כשהיה מחזיר הקונין וחליפין לא הוי קידושין כלל לפי' מדבתב כמ"ש בס"ס ריש קידושין וכתבו חום' והרמ"ן דאז לא תקנינהו הקונין וכן מסתמא מכל הפוסקים דלא הוי קידושין כלל ולא כמ"ג ריש קידושין שכתב לליכא גט וכן בד"מ פסק לא כמ"ג ולא כדריסה כתב בס"ג אם לחיתה פלוגת אם רלונ להתקדש לו בשעת שנותן לה הסודר דרך חליפין ורלונה להחזיר הסודר * וכן משמע מ' דהוי קידושין כשמחזיק הסודר ובתו' והרמ"ס לא משמע כן ועיין חדוש מהרי"ט כתב בתשו' כ"ך אם אקנ לה הטבעות שבידו ע"י ס"ס ומקדש בחותו טבעת הוי קידושין ובס"ג כתב כשאקנה לה ע"י סודר מנה להתקדש בו לא הוי קידושין ובסמוך מבתב עוד מזה: ג ע"מ להחזיר לה לחתר ל' יום וכו' ס"ס כדי לקדש לחו דוק"ה אם נתנה סתם ע"מ להחזיר לחתר ל' יום כתב בע"ז למ"ש בסי' הקודם סעיף כ' בתתנ' ע"מ להחזיר יכול לקדש בו ללא היה לריך לכתוב כאן שנתנ' על ל' יום שלא לפי' אם נתנ' סתם מתנ' ע"מ להחזיר יכול לקדשה: ד בהנאה זו דהא הנאה זו לית' מחזיר לו וכן משמע מפר"ן מה שמדייק מהרמב"ם לפי' דהניח בתתנ' זו ס"ל דקודם שהחזיר' מ"מ מיהו לחו בהניח הנאה קחמר להחקדם בו משמע אם אמר בהניח הנאה הוי קידושין כדעת רי"ו ומשמע נמי מ"ש הלוה לה מעות על זמן וכו' כמ"ש בסי' כ"ח סעיף ש' משמע כרי"ו וכ"כ בסי' הל' * וח"מ כתב הטעיות שבסיף הטור בסי' כ"ח חולק ע"ז וס"ל שלא אם חייבי בהנאה כלי לקדש בו והוה מקדש בגוף הכלי אז מהמה למתנה ע"מ להחזיר ולא ס"ל כהר"ם דכתוב דיכול ליתן להנותן דמיס בעד הכלי וכן משמע בתשו' הרמ"ס דחייבי בבה"ג אבל אם אמר בהנאה זו אני מקדש לא מיהדר לו י"ל דמודה ל' שלא יכול לחנוע מיד מ"ה אין בסיעום ס"ק: ה ואמר לה אבל אם לא אמר לה הוי כנתן הוא ואמר לה שהיא אמרה ואתקדש אני לך לא הוי כעסוקין בחותו ענין כיון שהוא לא אמר כלום כ"כ הר"ן והמגיד * ובט"ז מדייק טעמא דאמר היא אבל אם אמר הוא ס"ג הנחיל היה ח"כ ולא אמר כלום אחר הנחיל מקודשת מטום הנחיל מבר אחר החתיר ומזה רחיה אם אמר לה אתקדש בשבילך אבל אם אמר לה אתקדש אחר שיתן לי אחר שיתן לי לא מהני דהוי כמתנ' ע"מ להחזיר ולא מהני אפי' אם נתן לה אחר שיתן לי ולא מהני אפי' אם נתן לה אחר שיתן לי ולא מהני אפי' אם נתן לה אחר שיתן לי

(ה) אבל אם הרויח זמן מלוה על פיה הרשב"ם בחשוב סימן שלח כ"ה מהן נעשם לרין זה שהרי אין הערב מתחייב כשנתן זה שהרי שניהם כפי גם כשוב הרי שהיה חונק וכו' שלח על תמונתו הלוהו ופנה בחמת לח שאין מזיקין לח האר"י ז"ל תור' היא כי אין הלכה דומ' לכ"ד דבגמ' מייירי אם ערב בעד כל הקרן שלח בשע"מ מעות אז אתרי' שלי' על תמונתו הלוהו אבל אם אמר הרחב זמן לפלוני ע"פ ותנו לתן לך הריות וע"פ הריות לפלוני למה לח יתחייב הערב כמה שנעשה על פיו ובחשוב הרשב"ם בחשובת בפי ג"כ אם היה מקודשת בהרויחת זמן בהלוח' שים לו עליה ומשמעות החשוב שגם בזה פסק לחינה מקודשת וכבר נתבאר בסי' כ"ח ס"י ים מחלוק' בזה ויש לחוש לב' הסברו' ועוד מה שכך שאין הערב מתחייב פוף סוף הי' נהני שנעשה ליווה שפלוני נהנה על ידה ס"פ ומה לי תן פרוט לפלוני או הריות זמן לפלוני והנה אם היה אומר הלוה לי מנה ואתן לך פרוט' חגר נטר לי' מתחייב כשרוט' דהוי כבי קלוי' ואפ"ה מתקדשת הואיל ונהנית ח"כ ה"נ נהנית שהרחיבו זמן לפלוני על פיה ואולי הרשב"ם בחשוב מיירי שערב גם בעד הקרן:

(ו) בהנאת מתנה שנתן לך על מנת שתקדש אותו פלוני ואמר לה הרי את מקודשת לי בדינר זה יב ע"מ שאתן לך ק"ק זוז שהיא מקודשת לו מעכשיו יג וה"ה אם אמר דינר אחד משלקחה הדינר(יא) ורוצה ישלים לה השאר שזה כמי שאמר הרי את מקודשת לי בדינר זה יב ע"מ שאתן לך ק"ק זוז שהיא מקודשת לו מעכשיו יג (יב) ויש חולקין ברא"א כשאמר לה בק' דינרין סתם אבל אם פי' ואמר לה הרי את מקודשת לי בק' דינרי זהב(יג) בק' דינרי אלו יד והתחיל למנות לתוך ידה (יו"ח דבהאי מנייהו כגון שאמר ק' דינרין שו"ת אם התחיל למנות והעד (הרא"ש)

מעות אחר שנתן לה אבל אם לא התחיל למנות אלא נתן לה כולם בבת אחת אינה מקודשת עד שתתן לה דינר דינר ואפי' אם נתן לה ק' דינרי זהב בבת אחת ולא מנאם לה

דיר חייבי שיתן לה ל"ט דינר נפ"ח : טז ח"כ אמר לה דינר נפ"ח זה לשון הרמב"ם ז"ל מ"מ אפי' דינר הוחזק חייבי כשחסר ומ"מ כתב שייחס יכולי' לחזור ג"כ דם ל' כשיטות רש"י דוקא אם חזרו הקדושין נטילים טז והחלה נראה דאם לא נתחלה אלא שחקה י"ל על דיעורו הראשון היה והטור) אינה מקודשת עד שישלים לה ואפי' בדינר האחרון שניהם יכולים לחזור זה בזה טו אא"כ אמר לה (יד) דינר החסר יהא עלי במלוה טז ונתרצת וכן אם נמצא מנוה חסר דינר או נמצא בהם דינר נחושת יז ולא חבירה בו תחילה אינה מקודשת יח (טו) (ויכולין לחזור בהן (דעת רש"י) ו"ת דאפי' בלה חזרה לתוה מקודשת (הר"ן פ"ק דקידושין (טז) עד שיאמר לה אח"כ החקדשי בזה יט (ושחקה) ואם יכולה להוציאו ע"י הרחק

כ ה"ז מקודשת :

ח האומר לאשה התקדשי לי בדינר זה ע"מ ששאלים לך מנה כא והיא אומרת ע"מ שתשלים לי ר' והלך זה לביתו וזו לביתו ולא הסכימו ביניהם ואח"כ תבעו זה את זה וקדשו ונתן לה הדינר אם האיש תבע את האשה יעשר דברי האשה (יז) וישלים לה ק"ק ואם האשה תבעה את האיש יעשו דברי האיש ולא ישלים לא מנוה

ט האומר לאשה התקדשי לי בכום זה אם היה מלא מים ה"ה ר' מקודשת בו ובמה שבתוכו דמצטרפו לשוה פרוט' ואם היה מלא יין הרי זו מקודשת כב בו ולא במה שבתוכו אם היה מלא שמן הרי זו מקודשת במה שבתוכו ולא בו (יח) לפיכך אם לא היה בשמן שוה פרוטה הרי זו מקודשת בספק ואם היה בשמן שוה פרוטה הרי זו מקודשת וראוי שיש חולקים ואומרים במים בו ולא במה שבתוכו וביין במה שבתוכו ולא בו או בשמן או בציר דגיוז בו ובמה שבתוכו :

י היו לו מיני כלי או מיני מאכל או שאר כל דבר ואמרה לו תן לי מעט מאו ואמר לה אם אתן ליך תהי מקודשת לי כג (יט) אם אמרה הן ונתן לה הרי זו מקודשת אבל אם אמרה לו תן לי מהן או השלך לי או דברים שעינים לא תשחק עמי ברברים אלו ואמר לה אתן לי בלבד ונתן לה אינה מקודשת הגה ואם אמר לה בשעה שנותן נתן לה הרי את מקודשת לי כד וקבלה מקודשת (עור בשם הרש"ב) (כ) ואם קבלה בשחוק רק חזרה

ומשמעות לשון הלקח אם לא היה מונה והולך רק אמר סתם התקדש לי במנה זה ונתן לפיבצת תחתו ואח"כ נמלח חסר דינר נ"כ לאו' מקודש' וכיוצא סיפא דבריהם והריטב"א והסיפא במנה זו מייירי ומסתיק בגמ' ולכאו' כלאוקימתא' דרב חלבו ופ"ה הגמ"ר מדברי הרמב"ם שאין הלכה כאוקימתא דרב חלבו והטעם וכו' עיין שם והיינו התוספתא שהעתיק הרי"ף אבל גמו' והולך נמי אם לא היו במנה זה ולא כרב חלבו נמי לדעת הרי"ף והרמב"ם העיק' חלוי בזמנה זה ומנה והולך דנקט משום דצריך למהוי דשניהם יכולין לחזור בדינר האחרון (אבל הרא"ש והטור פסקו כאוקימתא דרב חלבו ואפילו נמו' סתם ומנו' והולך וכדמשמע בגמ"ה) וא"כ הא דכתב הגה"ה די"ח דנחלה סגי בנון שלומר מלה דינרין שו"ת משמע לפי דעת הריטב"א דצריך תרוויהו וכן הוא בד"מ בשהיה וה"ה אינו מחוקק (יד) דינר החסר יהא עלי נמו' ונחלקה • דין זה פשוט אם נחלקה ואמרה הן ואפי' מקודשת דסגי וקבלה להתקדש בל"ט דינר שנתן לה במזומן ונתנאי שישלם לה הדינר מלו' ואפי' להא דאמרי' התקדש במלו' ופרוט' דעת לפרוט' המקודשת (כמבואר בסי' שלפני זה בסעיף י"ל) אבל אם היה כשאמר החם יהא עלי במלוה זה לפטור דעת לא נחלקו דכשיפה לה למחצע לתוך הדין למה שנתבאר לעיל בסעיף שלפני זה דיש חולקין בזאת המקדשי לי במנה ונתן לה ל"ט ובטור לא כתב עלמנ' אלא חסר דינר נ"ל דכיון דלא נתן לה כלום אלא מנה אחת ואמרה לו תן לי עוד דינר ונתן לה הרי את מקודשת לי ב' דינרים אין אומרים שנתן לה מנה ומחזיר לו ט' דינרים אלא נתן לה ב' דינרים ונטל ממנה ח' דינרים ונמצא שנתן לה ח' דינרים ונטל ממנה ב' דינרים ונמצא שנתן לה ו' דינרים ונטל ממנה ב' דינרים ונמצא שנתן לה ד' דינרים ונטל ממנה ב' דינרים ונמצא שנתן לה ב' דינרים ונטל ממנה ב' דינרים ונמצא שלא נתן לה כלום ואינה מקודשת אלא בדינר אחרון שנתן לה ואם אמר לה בשעה שנותן נתן לה הרי את מקודשת לי (יט) ואם קבלה בשחוק

כה נלמוד

(כא) ואמרה לו בלשון שחוק וכן הוא בגירסת הב"י ודין זה הוא מדברי הל"ן ולא ידעתי מה זה שכתב הרב בלשון שחוק הוא סתמ"ק אסיקל' בגמרא כל שאמרה ליה הבא מיהבת לאו כלום הוא וכן הבא בלחוד אינה מקודשת רק שנסתפק הל"ן מ' חוקה כשהתחילה היא ואמרה הב שלא לשם קידושין או שפילו שאחר זמן תאמר שלא התחיל מתחלה לשם קידושין ולא נתכוונה לקדשה אלא שהתחילה ה"ל לאהדורי אין מקדשה ע"כ וע"כ הניח הל"ן הדבר בספק ולא הוכר בדברי הל"ן שהדינה בלשון שחוק ולא ידעתי לשון שחוק זה מה טיבו לחדשה מאתנו לשון זה לא תשחק עמי בדבר אחר רק חן: (כב) ואם אמר לה בשעת נתינה לה וכו' גם הרב מהרמ"ו כתב זה לפני זה בהג"ה בסעיף י' ולא ידעתי מאחר שהמחבר בעלמו כתבו למה כתבו מהרמ"ו לדבר הג"ה:

ל (א) שלא כיון שרצה לזרוק לה קדושיה. מפשוט הלשון משמע שלריכה להתלות על הזריקה וכ"כ בב"ח ואם אמר אחר תנו לי הקדושין בידי אם שיהא בידו רק לקדושין אינה קדושין כלל ואם אמרה סתם קדשני וזרק לה הוי קידושי ספק דספק אם היא מקפדת על הזריקה או לא הוי מקפדת אבל לעיל בסי' כ"ח הובא דברי הרמ"ה בשור ס"ק ל' שזה הלשון וכן פסק בסמוך סעיף ו' דהא דתנן זרק לה קידושין קידש לה מקושטת ה"מ היכא דאמרלי מעיקר לקדושיה ליה משמע דל"ל רילוי רק על הקדושין ולא על הזריקה ואם באמת לא נתכוונו זו ועוד לדבריו לא אם נתרלי בזריקה ורק לתוך חלילה נימא דנתבטלה לגמרי לתוך חלילה ועיין ב"י הביא בשם הגהות מרדכי דסוף גיטין דלא אם נתן השבעת בידה בע"כ הוי קידושין מאחר ורק לה הוי קידושי ספק קדשני ור

ז תחותי' מצוחר בחום' חוד"ה שלה תפי' אם שניהם יכולים לעמוד הגט מקודשת ומגורשת לף על גב דרמב"ם פ"ה ה"ג ס"ל כשניהם יכולים לעמוד הגט פסול וכן ליתא לקמן סימן קל"ט ה"ו גבי מחוירי כן כתבתי לעיל דאמר עד שיעמוד ואחלנו אבל מדאורייתא מגורשת לכן

בקדושין כתב תפי' מדרבנן כמו שכתב הר"ן כהגהב כתב מדאורייתא רק מדרבנן פסול אז בקדושין היא מקודשת בודאי. ואם היא יכולה לעמוד ולא הוא עיין לקמן אם היא מגורשת מדאורייתא ואם כתבתי כאן חלוקי דיומא: ח מקודשת תפי' אם הוא שוא"ת אף כך להוך ד"ת שלה אף על גב דגט פסול ככה"ג דשם היינו פסול אלא מחמת תומרת וכל כה"ג בקדושין היא מקודשת בודאי כמ"ש בסמוך. ואם שניהם אחו כת' הוי כחלר של שניהם ועיין מה"ה כי' רמ"ח אם מצוחר הכלוגחא אם ד"ת קונה במהלך וכתב בח"מ כאן בקדושין יש לחוש לחומרת ואינו אלא ס"ק: ט כפף קרוב לו היינו אחי כתי עדיש המחולקים אם היה קרוב לו או קרוב לה אבל אם היה לעדיש כפף אם היה קרוב לה אין חסר קידושין והוי כאלו קיים בלא עדיש הג"ת כוף גיטין. ואם כת ת' בפיינו וע"ת אחר קרוב לה וע"ת אחר קרוב לו הוי ספיקא דרבנן. וכתב בחאו. ריב"ם בית הבחסת הוי כסימטא דעיין ד"ת * ובספר ב"ה מביא בתי' דהוי כחלר שנחפוק כמו שכתב בש"ם נדרים וגי"ל סימן תכ"ד המובר בגיאה דין ג"ה כשוחפו' של חוחה העיר וכ"כ מהרי"ל בה' ע"ח ונוחתי לה בעלם זאת מריב"ם בשלח גיטין וקדושין שאני דרגילין לעשות בב"ה כמ"ש שם מ"ם כ"ל דהוי כסימטא: י שניהם ת"י לשמור חום' פ' חזרק כתבו בשניהם ת"י לשמור לה הוי גט בלל ובן בקידושין אלא הפי' מ"ש שניהם ת"י לשמור היינו כ"ת ת"י לשמור לבדו אלא שאם שלחו שניהם יחדיו ועיין סי' קל"ט: יא אלא שהסיקה יש מי שאומר וכו' לכאורה נרחה דהיינו דעה הרמ"ה שהביא הטור בסי' כ"ח ום"ל אם לא גלחה דעתה דניחא לה לא הוי קידושין אם זרק לה הקידושין אפי' לא נערה כמ"ש שם ובש"ע דבריו הג"מ שהביא הב"י בסי' מ"ג ובהגהת ש"ע שם דוקא אם הי' מדבר עמה אחלה מקודשת ונחרלי לא מהני מה שזרקה הקידושין מחיקה אבל אם לא נחרלה מעיקרא אין כאן קידושין אם הבליכה מחיקה ומג' במקום שמחיקת שריקתה ואין זה כלאי לשבש כל הספרי' גם מבואר רס"ז כל לא נחרלה מעיקרא לא מהני אם זרק לה הקידושין: יב ואל"ל אם זרקתו בפניו דה"ל אם זרקה ליס דחייגת לשלם גמרה ולקדשה נפשה ולפי שהוא שלה זרקתו והא דקא עבדי הכי סבר' אינדקה להאי גברי' אי רחמנא הוא אי לא והוו קידושין קמל"ן עכ"ה) והנה מ"ש הרב כאן ואל"ל אם זרקתו בפניו לכשהוא לפחד לבדו רק לא זה אלא מאחר שבתב המקנן שיחבר פשוט בזרקתו ליס דחינה מקודשת מזרקתו לפניו ומשמ' דוק' זרקתו בפניו אבל זרקתו לפניה קידוש לה אז לחוך ד' לחומיה הוו קידושין ועיי בצ"ח: (יב) שיקבלוס לי מקודשת אפי' לא חזר וכו'. נרחה דמ"ש מייירי כשנתן להם אחר חזכו בקדושין אלו לפלוניח אבל אם נתן להם בשחם מנת ידעי שיכולה ואל"ל לא קנחה היא הקידושין: (יג) ו"ת דוקא בידוע לו סלע דבדי הרמ"ה אף שכתב לותם בשם י"ת הם מוסכמים ואין חולק עליה, זה דבר פשוט דאם היא אחרה חן על הסלע דרך בחינה מה מועיל שהוא נתן על סלע שלה הא אפילו להוך חיקה לא מהני: (יד) והרמ"ם והחום' מפרשי' דכל זה מיירי המעיין בדת"ם ירחה פשוט דלא מוקי לה הרמ"ם בזרק לחוך חיקה בהניח על סלע שלה דמה לי חיקה ומה לי חלירה חו סלע שלה דק ההחוסכות והרמ"ם כחבו זה משום דס"ל דבסלע של שניהם אינו קונה מטעם חלר דבחלר של שניהם לא הוה מקודשת ע"כ הוכרחו לפרש דלאחו משום חלר מיירי והיכי דאחרה הנח על סלע אינה מקודשת אפילו נתן להוך חיקה אבל בהנח על סלע שלי מקודשת אף בלא חיקה ומה לי

(ז) כיון שקדם הוא לאחוכה זכה בהם. ואם שניהם בחו כאחד לחוך ד' אחות דק"ל במלינה דקנו שניהם בגט הוי כאחד של שניהם והוי קדושי בפקח ועיין בח"ה סי' רס"ח הובא בש"ם בעור ועת הרחב"ד שלא חקנו ד' אחות אלא בעומד אבל לא במהלך ואף שהרח"ם נחלק עליו אפשר משום חומרת דקידושין יש לחוש לדברי הרחב"ד ולא הוי רק ספק קידושין במהלכת ולפי מ"ש לפני זה כל ד' אחות אינם רק קדושי דרבנן לחערב ד' יוחסי: (ז) קדוב לה הרי זו מקודשת חע"ג דלא מלינו בשום מקום שיהא הקניה חלויה בשמירה מ"מ מפני תקנת עגונות אמרו כן בגיטין ומצו' לחת גיטין חקנו כן בקדושין ועיין בל"ן שהאריך שם וכתב דאפשר לומר מאחר שחזרו בגמרא גבי גיטין דלא חיישבד בה עובדא עד דאמטי גיטא לידה ה"ה אפשר גבי קדושי וכתב לעיין קדושין החקנ' במקום שעומדת ומקודש מדאורייתא דהפקר ב"ד הפקר ודלא כר' יוחנן דכתב דאינו רק קחשבי דרבנן בקנין ועיין בדברי הר"ן שהאריך שם: (ח) או שהיו ספק קרוב לה משמע מלשון זה שם היו העדים מסופקים למי קרוב יותר זה מקרי ספק אבל בשאר כתב בשם מהר"ם דוקא בשחי כתי עדיש המחולקי' אבל כת אחת המסופק' אין כאן בית מיחוש דאוקי אמצ החוקת פנויה דמעיקרא ואם כת ת' נחלקה ע"ת לומר קרוב לה ת' לומר קרוב לו הוי ספיקא דרבנן משום דאיכא חד סהדא דאמר קרוב לה גזרו בה רבנן והוי קידושי דרבנן (ט) או שניהם אינם יכולים לעמוד. וחוס' חקים הוא לחוכה זכה בהם. ואם שניהם בחו כאחד לחוך ד' אחות דק"ל במלינה דקנו שניהם בגט הוי כאחד של שניהם והוי קדושי בפקח ועיין בח"ה סי' רס"ח הובא בש"ם בעור ועת הרחב"ד שלא חקנו ד' אחות אלא בעומד אבל לא במהלך ואף שהרח"ם נחלק עליו אפשר משום חומרת דקידושין יש לחוש לדברי הרחב"ד ולא הוי רק ספק קידושין במהלכת ולפי מ"ש לפני זה כל ד' אחות אינם רק קדושי דרבנן לחערב ד' יוחסי: (ז) קדוב לה הרי זו מקודשת חע"ג דלא מלינו בשום מקום שיהא הקניה חלויה בשמירה מ"מ מפני תקנת עגונות אמרו כן בגיטין ומצו' לחת גיטין חקנו כן בקדושין ועיין בל"ן שהאריך שם וכתב דאפשר לומר מאחר שחזרו בגמרא גבי גיטין דלא חיישבד בה עובדא עד דאמטי גיטא לידה ה"ה אפשר גבי קדושי וכתב לעיין קדושין החקנ' במקום שעומדת ומקודש מדאורייתא דהפקר ב"ד הפקר ודלא כר' יוחנן דכתב דאינו רק קחשבי דרבנן בקנין ועיין בדברי הר"ן שהאריך שם: (ח) או שהיו ספק קרוב לה משמע מלשון זה שם היו העדים מסופקים למי קרוב יותר זה מקרי ספק אבל בשאר כתב בשם מהר"ם דוקא בשחי כתי עדיש המחולקי' אבל כת אחת המסופק' אין כאן בית מיחוש דאוקי אמצ החוקת פנויה דמעיקרא ואם כת ת' נחלקה ע"ת לומר קרוב לה ת' לומר קרוב לו הוי ספיקא דרבנן. וכתב בחאו. ריב"ם בית הבחסת הוי כסימטא דעיין ד"ת * ובספר ב"ה מביא בתי' דהוי כחלר שנחפוק כמו שכתב בש"ם נדרים וגי"ל סימן תכ"ד המובר בגיאה דין ג"ה כשוחפו' של חוחה העיר וכ"כ מהרי"ל בה' ע"ח ונוחתי לה בעלם זאת מריב"ם בשלח גיטין וקדושין שאני דרגילין לעשות בב"ה כמ"ש שם מ"ם כ"ל דהוי כסימטא: י שניהם ת"י לשמור חום' פ' חזרק כתבו בשניהם ת"י לשמור לה הוי גט בלל ובן בקידושין אלא הפי' מ"ש שניהם ת"י לשמור היינו כ"ת ת"י לשמור לבדו אלא שאם שלחו שניהם יחדיו ועיין סי' קל"ט: יא אלא שהסיקה יש מי שאומר וכו' לכאורה נרחה דהיינו דעה הרמ"ה שהביא הטור בסי' כ"ח ום"ל אם לא גלחה דעתה דניחא לה לא הוי קידושין אם זרק לה הקידושין אפי' לא נערה כמ"ש שם ובש"ע דבריו הג"מ שהביא הב"י בסי' מ"ג ובהגהת ש"ע שם דוקא אם הי' מדבר עמה אחלה מקודשת ונחרלי לא מהני מה שזרקה הקידושין מחיקה אבל אם לא נחרלה מעיקרא אין כאן קידושין אם הבליכה מחיקה ומג' במקום שמחיקת שריקתה ואין זה כלאי לשבש כל הספרי' גם מבואר רס"ז כל לא נחרלה מעיקרא לא מהני אם זרק לה הקידושין: יב ואל"ל אם זרקתו בפניו דה"ל אם זרקה ליס דחייגת לשלם גמרה ולקדשה נפשה ולפי שהוא שלה זרקתו והא דקא עבדי הכי סבר' אינדקה להאי גברי' אי רחמנא הוא אי לא והוו קידושין קמל"ן עכ"ה) והנה מ"ש הרב כאן

לי תלירה לן סלע שלה לו חיקה וזה לדעתי ברור ונד"ק עשה מהלוקת בין הרמ"ה והתוספ' בחגיגה ד' ולת כדברי התוספות ום"ל לחלק של שניהם קף ולת קנה לענין קידושין הו' ספק קידושין וליכ לה מההוא דסלע של שניהם גם לברם"ו ובן פסק לעיל סעיף ג' דחלר של שניהם הוי ספק:

(טר) וגם זה מיירי שנתנו לחבר כך כלומר תכי נתנו בתוך חיקה:

(טז) אם היה הכלב שלה כלומר שלה מע"פי שלת בת לילה דמאת שים גם זה הגתה שהכלב שלה תכל הוה כחלו בת לילה: (יז) וגם זה מיירי כלומר הסני חלוקות דהיינו כלב דעלע ורץ אחרי לכבשה מיירי תמילו נתנה בתוך חיקה לת הוי קידושין בכלב דעלמת והני ספק קידושין דרך אחרי לכבשה וה"ה דהוי ספק קידושין דרך אחרי וגרידת כמבואר בדבדי הל"ן: (יח) וגם להתעיר בדבר כלומר דלת הוו ודאי קידושין חלת ספק קידושין (ולא כמו שם ל' לקלת מפרשים שכתבו שהולי ממון על בית ליתנם לכלב מקנת מדין ערב) דלת מקודשת מדין ערב שת נתן מנה לפלוני ותתקדש לך דאת הוי כערב לפי שדנכותו של זה נתחייב זה תבל במולי ממון לתבוך בגון דרוך מנה לים ותתקדי לך תו ותתקדש לך לת מהני:

לא (א) מקודשת כלומר לתפר' משנת הקידושין (ב) לריך שומת דלת סמכה תדעתה ותם לת שמו קודם הקידושין ושמו תת"כ לדעת רש"י היינו מקודש כללו לדעת הרמב"ם היינו מקודש למפרע משנת נתינה תבל מקודשת לתחר שומת: (ג) שתי קדשה בתן סתם הוא דעת הר"ן דשם ר"ת דלעולם היא טועה לף לחמר לה בבל דהו טועה הי' בדעתה ומוכרת שהתבן שוה סך גדול: (ד) תע"פי שתין דרך לקדש בכך חייסין לקידושין היינו שהיא סומכת בדעתה שהתבן דשים שלב לתו גמור ותף כך וכך תו השגעת הוא בודאי של זהב כל שלת פי' בשעת הקידושין תכשה לומר דשדרה נקבלה: (ה) ת"ה יש להחמיר לענין מעשה היינו משום דתולי יש לחלק בין תם המקדש לומר התקדשי לי בדוקי זהב ונמלא נחושת או תם העדים תמרו לפניה שהית של זהב דתולי בנקב תרוצים דחיה סמכה ומחבר שהוא לת הזכיר בדבריו של זהב יש לחוש למעשה דתולי כוותו היה בשעת כמות שהוא בין זהב בין נחושת והית סבר וקבלה ועיין בגוף התשוב' דחייסים להלכות מיסות פי' ד'. (ו) ומ"מ נוהגין תחת החופה לשתול לעדים תעג"ד דלענין תונשה מנותר בת"מ סי' רנ"ז סעיף כ"בתם לומר המוכר תפן זה תינו שוה שת ע"מ שתין לך עלי תונשה תם"ה יש תונשה שיומר הלוקח מלת שהפן זה שוה יותר מזוז ידעתי שלת תמר המוכר רק להסדיה דעתי שתני הכת גבי קידושין דבלתו הכי פסק להתקדש בשעת של זהב ונמלת של נחושת מקודשת תע"ג דלגבי תונשה פשיטת דהוי תונשה שת ותת משום תומרת דקידושין וגם מתחר שהית שתתנת נותנת דמים והתשה מתקדשת בפרוטה תמרינן דומת כוונת שניהם היה תף שלת שוה רק פרוטה תהיה מקודשת ומ"מ לכוותת דמילתת שולין לעדים כדשתדע לתבני שולין תף תם ימלת תת"כ של נחושת מ"מ ס"כ והוה רק בס"פ. וגם"כ כפשיטת דסברית וקבלה: (ז) ותין מקפידות במה מקדש תותן ות"כ תף שמעל העמת של נחושת תין כתן קידושי טעות דהוי כאו. תמרה תתן לו מה שתקבל רק שיהיה ס"פ וע"כ תינה כוותה מה נותן לה ותין חילוק בין מקדשה בשל נחושת ממש תו בשל זהב ונמלת נחושת: (ח) שמת דבר זה ס"פ במקום תקר וה"ה תם יש עדים שיודעים שדבר זה ס"פ בודאי בשעת מקומות תפ"ה תינו רק בספק קידושין תע"ג. דחית לה תורה, להתם דחין להקדש שת מקומו וכשעתו כך הוה דעת ר"י והרת"ם דלת כהרמב"ם ומיהו יש להסתפק דילמת דוקת בלית לה תורת לתרי תבל בחית לה תורת להתם וגם שוה מבוע בנתתן הוי כאלו תמר לה מאחר שאת הולכת שם התקדשי לי שם זה ולפחות תהיה מקודש' ל"ת כשחגיע לשם וגם גבי מעשה כשנפסלה

התחלת הסוגיא מדין חלר ותנו לכלב שלי ע"כ לאו מחורת חלר לגלת דהוה נתלה שנותן לכלב שלה: ין שנתן תח"כ לתוך חיקה הנה דהרת"ם לת כתב שנתן לחיקה שת כתב תם שרק לחיקה ושחקה לת הוי קידושין כיון שגלתה דעת' דחיטה רולה הקדושין * ום"ת יפה כתב הרב רת"ת תכי תם נתן ליד לת הוי קידושין כמו שתמר' הנת מיהנת תכי' תם נתן ליד בשחיקה לת"ם הקודם לגבל תם שרק לה לת הוי קידושין כיון שגלתה דעת' דחין רולה הקדושין ולת שייך זה לומר תי לת ידחת לה ליתינהו כיון שגלתה דעתה דחינו רולה בקדושין וכמ"ש בשי' כ"ח: יח וים להחמי' כלומר דרך חומרת הוש ולת ע"פ הדין כי תקנה לפלוני תחי' תדין עדיף ובכה"ג חין הערב משתעבד כיוקלה בת ליד סוס תדס:

לא א מקודשת היינו למפרע משנ' הנחינה חלו הקדושין תבל תם מקדש בחבנים טובות וכיולת שהוא בזה מבואר ברמ"י והוש' תם לת היה ניסוס בעת הקדושין תפי' שמו תת"כ לת מהני ותינה מקודשת תפי' מעת השומת ומה שמייתי הר"ן מהרמב"ם דש"ל מעת השומת היינו מקודשת יש לדחות ום"ם הרמב"ם ות"ל שומת ותת"כ תהיה מקודשת כוונתו לומר כל דבר שתין לריך שומת לת תמרינן לדריך שומת ותת"כ תהי' מקודשת תלת ת"ל שומת כלל תבל דבר תלריך שומת לת מהני תם שמו תת"כ וכ"כ ג"ת מהרי"ט. ותם לת שמו לריך לקדשה מחדש וכתב הרשב"ם דת"ל ליקח ממנה הקדושין ולקדשה תוהה מחדש שת תום"ל תפי' להוי תפי' להוי קידושין כמו שתמר' הנת מיהנת תכי' תם נתן ליד בשחיקה לת"ם הקודם לגבל תם שרק לה הוי קידושין כיון שגלתה דעת' דחין רולה הקדושין. מיהו נרלה דים חילוק מחר תם תמר בשעת הנתינה כשנותן ליד תתקדש לי הרי היא מקודש' כמו בהנת כמ"ש הקודם לגבל תם שרק לה לת הוי קידושין כיון שגלתה דעת' דחין רולה הקדושין ולת שייך זה לומר תי לת ידחת לה ליתינהו כיון שגלתה דעתה דחינו רולה בקדושין וכמ"ש בשי' כ"ח: יח וים להחמי' כלומר דרך חומרת הוש ולת ע"פ הדין כי תקנה לפלוני תחי' תדין עדיף ובכה"ג חין הערב משתעבד כיוקלה בת ליד סוס תדס:

לא א מקודשת היינו למפרע משנ' הנחינה חלו הקדושין תבל תם מקדש בחבנים טובות וכיולת שהוא בזה מבואר ברמ"י והוש' תם לת היה ניסוס בעת הקדושין תפי' שמו תת"כ לת מהני ותינה מקודשת תפי' מעת השומת ומה שמייתי הר"ן מהרמב"ם דש"ל מעת השומת היינו מקודשת יש לדחות ום"ם הרמב"ם ות"ל שומת ותת"כ תהיה מקודשת כוונתו לומר כל דבר שתין לריך שומת לת תמרינן לדריך שומת ותת"כ תהי' מקודשת תלת ת"ל שומת כלל תבל דבר תלריך שומת לת מהני תם שמו תת"כ וכ"כ ג"ת מהרי"ט. ותם לת שמו לריך לקדשה מחדש וכתב הרשב"ם דת"ל ליקח ממנה הקדושין ולקדשה תוהה מחדש שת תום"ל תפי' להוי תפי' להוי קידושין כמו שתמר' הנת מיהנת תכי' תם נתן ליד בשחיקה לת"ם הקודם לגבל תם שרק לה הוי קידושין כיון שגלתה דעת' דחין רולה הקדושין. מיהו נרלה דים חילוק מחר תם תמר בשעת הנתינה כשנותן ליד תתקדש לי הרי היא מקודש' כמו בהנת כמ"ש הקודם לגבל תם שרק לה לת הוי קידושין כיון שגלתה דעת' דחין רולה הקדושין ולת שייך זה לומר תי לת ידחת לה ליתינהו כיון שגלתה דעתה דחינו רולה בקדושין וכמ"ש בשי' כ"ח: יח וים להחמי' כלומר דרך חומרת הוש ולת ע"פ הדין כי תקנה לפלוני תחי' תדין עדיף ובכה"ג חין הערב משתעבד כיוקלה בת ליד סוס תדס:

לא א מקודשת היינו למפרע משנ' הנחינה חלו הקדושין תבל תם מקדש בחבנים טובות וכיולת שהוא בזה מבואר ברמ"י והוש' תם לת היה ניסוס בעת הקדושין תפי' שמו תת"כ לת מהני ותינה מקודשת תפי' מעת השומת ומה שמייתי הר"ן מהרמב"ם דש"ל מעת השומת היינו מקודשת יש לדחות ום"ם הרמב"ם ות"ל שומת ותת"כ תהיה מקודשת כוונתו לומר כל דבר שתין לריך שומת לת תמרינן לדריך שומת ותת"כ תהי' מקודשת תלת ת"ל שומת כלל תבל דבר תלריך שומת לת מהני תם שמו תת"כ וכ"כ ג"ת מהרי"ט. ותם לת שמו לריך לקדשה מחדש וכתב הרשב"ם דת"ל ליקח ממנה הקדושין ולקדשה תוהה מחדש שת תום"ל תפי' להוי תפי' להוי קידושין כמו שתמר' הנת מיהנת תכי' תם נתן ליד בשחיקה לת"ם הקודם לגבל תם שרק לה הוי קידושין כיון שגלתה דעת' דחין רולה הקדושין ולת שייך זה לומר תי לת ידחת לה ליתינהו כיון שגלתה דעתה דחינו רולה בקדושין וכמ"ש בשי' כ"ח: יח וים להחמי' כלומר דרך חומרת הוש ולת ע"פ הדין כי תקנה לפלוני תחי' תדין עדיף ובכה"ג חין הערב משתעבד כיוקלה בת ליד סוס תדס:

דכ"ו מייתי יז שנתן תת"כ לתוך חיקה בשחיקה לת"ם הקודם לגבל תם שרק לה הוי קידושין כיון שגלתה דעת' דחין רולה הקדושין * ום"ת יפה כתב הרב רת"ת תכי תם נתן ליד לת הוי קידושין כמו שתמר' הנת מיהנת תכי' תם נתן ליד בשחיקה לת"ם הקודם לגבל תם שרק לה הוי קידושין כיון שגלתה דעת' דחין רולה הקדושין ולת שייך זה לומר תי לת ידחת לה ליתינהו כיון שגלתה דעתה דחינו רולה בקדושין וכמ"ש בשי' כ"ח: יח וים להחמי' כלומר דרך חומרת הוש ולת ע"פ הדין כי תקנה לפלוני תחי' תדין עדיף ובכה"ג חין הערב משתעבד כיוקלה בת ליד סוס תדס:

על סלע תינה מקושטת שלה וכולי:

יא התקדשי לי בכבר זה ואמרה לו תנהג לעני פלוני אפי' היה עני הסמוך עליה אינה מקודשת (טו) (וגם זה מיירי שנתנו תת"כ בחיקה) (טוש):

יא התקדשי לי בכבר זה ואמרה לו תנהג לכלב זה (טז) אם היה הכלב שלה הרי זו מקודשת ואם לאו אינה מקודשת ואם היה רץ אחריה לנשבח הרי זו ספק מקודשת:

הגה (יז) וגם זה מיירי כשנתן תת"כ בחיקה (טור בשם התו') תמר"ם היה מתחלה הן בכר לכלב תן דיבר על הסלע ותתקדש תי לך י"ל דדיבר כתמרה תן דיבר לכלוני (טור בשם י"ח) וכמו שנתבאר לעיל ס"ב ט"ו סעיף ג' יח (יח) וים להחמיר בדבר (טוש):

לא שאין מקדשין בפחות משוה פרוטה ואם צריך שוכא וכו' ט' סעיפים:

א אין מקדשין בפחות משוה פרוטה ומיהו אם קדשה בחפץ שתם אין צריך לשום אותו תחלה אם שוה פרוטה אע"פ אם שוה פרוטה אע"פ שקודשת ואפי' אם אמר לה התקדשי לי בחפץ זה ששוה ג' זוז ולא שמו אותו תחלה אם נמצא אח"כ ששוה ג' זוז (א) מקודשת:

ב י"א שאם קדשה בדבר שאין בקי בשומתין ב ופעמים טועי' בהם הרבה כגון אבנים טובות ומרגליות וכיוצא בהם ואמר לה התקדשי לי באבן זו ששוה ג' זוז (ב) צריך שוכא דלא סמכה דעתה ויש מי שאומר (ג) שאפי' קדשה באבן שתם ולא אמר לה ששוה ג' זוז צריכה שוכא ולכך נהגו לקדש בטבעת שאין בה אבן:

הגה ג ואם קדשה בטבעת שיש בו אבן או שמלא של נחושת (ד) תע"פ שאין דרך לקדש בכך חייסין לקידושין (ג"י בשם הר"ם בר למח ומהרי"ק פ"ק דקידושין) ואפי' תמרו העדים תחת החופה שהוא של זהב ונמלא נחושת תע"ג דלענין דינא נרלה דלת הוי מקודשת ד (ה) מ"ה יש להחמיר לענין מעשה (תשו' מיי' סוף הל' נשים) (ו) ומ"מ נוהגין תחת החופה לשתול לעדים: תם הטבעת הוא פרוטה כדי שתבע שתין מקדשה רק בשוה פרוטה (מ"ת) ח גם נוהגין לכתוב פני הכלות הלטועות

(ז) ואין מקפידות במה מקדש אותן (מנוחר בתשו' הרשב"ת):

ג קידש באוכל או בכלי וכיוצא בו ששוה פחות משוה פרוטה הרי זו מקודשת מספק ו (ח) שמא רבר זה שוה פרוטה במקום אחר

ט ו"א

קשה דשותר לת"ם בסיתן כ"ת תף תם מהני כשתחקה תחר תתן מעות ותפסר דהכת עשיק טפי כיון שתקבלה לשם קידושין תיהו קשה למה כתב בסיתן כ"ז דלריך ליטול ממנה הקדושין וע"ת מ"ש זה. גם משמע מדם"י והוש' בסוגי' זו דפליג על הרי"ט"ף שה בתחי בסי' כ"ח דש"ל תם מקדשה בגוף ותת"ב קנה מהנגול חלין הקדושין מחותה שעה * ובתן משמע דלת חלין הקדושין תפי' תתה השומת: ב ופעמים טועי' בהם הרבה היינו לפי' הרמ"ם סבורה היא שתינו שוה ס"כ לכן תין קפידה תת"כ תמר שבוה כך וכך ולהר"ן השעם דסבירה שבוה הרבה יותר לכן תין חילוק בין תם קדשה סתם בין תם תמר בבל דהוה. והרמב"ם ס"ל כמי השעם כהרמ"ם ומחלק בין הבסיתין שהשה מתחווה תליהם תז כוותת דעתה ובשתר דבריה לת כמכה דעתה: ג ואם קדשה בטבעת שיש בו אבן ה"ז ק"ן מסוס לכמה פוסקים לת כמכה דעתה * וכשיש בו ציור תו לדעת יש מי שתומר שהבני בשתוך תינה מקודשת בלל דהת בתבנים טובות בשתקדש תותה בכתי תתרינן דסבורה שבוה סך גדול ותין בלונה להתקדש שת בשוה של זהב. מיהו לדעת הרשב"ן חיישינן לקדושין כיון דמקדש תותה בסתם: ד ת"ה יש להחמיר תף על גב תם הוה השעה תוכה תינו מקודשת שתני הכת דהו' לת השעה תותה שת העדי': ה גם מוהגין לכסות וכו' תף על גב דשותלים להעדים תם היה ש"פ ש"מ ל דלת סמכה דעתה כי רתתה דשוה יותר ודומה להת דתיקת בה"ה כי' רב"ז לענין תותה תם תמר לו דתינו שוה שת ז' יכול לטעון טענת תותה מבו' כשלתה שהו' שוה יותר סבר שבוה כל דתו שנתן בן ה' סבורה שבוה יותר מ"ה מבסו' פניה. ותם תתה שוה פרוטה והית תומרת לידי שוה כרוטה תסופק הר"ן תם מהני מה שהי תומרת לדידי שוה יותר מבו' וכתב המרדכי דתין מקדשים בשטבע והיינו מדרבנן תין מקדשים ועיין בהום' ובהרת"ם פ"ק דקדושין: ו שמת דבר זה ס"פ במקו' תחר כיון דלת שוה פרוט' במקומו הוי כאו קיל' לותתה בלתעדים דהת במקו' שהעדים עומדים תינו ס"פ וי"ל כיון דהתי ספק שמת ס"פ במקום תחר ספק

(ט) וי"א שאם קידש בתבשיל או בירק שאינו מתקיים וכיוצא בהם אם לא היה שוה פרוטה באותו מקום אינה מקודשת כלל שהרי דבר זה אינו מגיע לכיקו אחר ער שיפסיד ויאבד ולא יהיה שוה פרוטה :

ך האמרינן שהיכי מקודשת מספק שמא דבר זה שוה פרוטה במקום אחר צריכה גט להתירה לעלמא ואם רוצה לקיימה ז צריכה קדושין אחרים י) ואם קדשה אחר ה קדושין גמורים יגרש ראשון ונושא שני ט אבל לא יגרש שני וישא ראשון : הגה והוקא שלא בא עליה הגי קודם גרושין אבל בא עליה הגי אחכרה לראשון (מרדכי פ"ק דקדושין) י וכשם שאכור לגבול כך אכורה לגבול (וע"ל סי' מ"ו סעיף ה') :

וי"א שאם ילדה משני ולא גירש ראשון יא (יא) הולד כשר : ך האומר לאשה יב התקדשי לי בתמרה זו התקדשי לי בזו התקדשי לי בזו אם יש באחד מהן שוה פרוטה הרי זו מקודשת ואם לאו אינה מקודשת אא מספק שמא תשוה אחרת פרוטה במקום אחר ואם אמר לה התקדשי לי בזו ובזו בזו בולן מצטרפות שאם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת אא מספק היתה אוכלת ראשונה ראשונה אם יש באחרונה שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת אא מספק יג שאותם תמרים שאכלה הרי הן כמלוה והמקדש

לבן הוצרין לקדושין • והגה לפיזו' ההוספו' לפילו דבר שאינו מתקיים להניף תוהו למדינה אחרת במקום שם"ב מ"מ יש תשם קידושין כי חייסינן שמא יש ג' מתוהו מקום כאן במקום שמקדש שוה פרוטה ואפ"ה גם יאמר הוא ח"ת הלא גלאו גט • אבל הרמ"ס לא ס"ל הטם זה אלא החשם הוא זוקק דבר המתקיים להוליך תוהו למקום אחר שם"ב מז חיישינן שמא ג"ב במקום אחר והוא מתקיים להוליך תוהו ולפסר • ואם הוא דבר שאינו מתקיים להוליך תוהו למקום אחר כשהוא לח ואפשר להתיבש אלא תוהו ולהתקיי' הוי דבר המתקיים כ"כ כהגה' מהרי"ק • וכתב הרמ"ס בשם ר"י אפילו אם יודע שם"ב במקום אחר אינו אלא לחיזוק בלבד קידושין מדרבנן בתין להקדש אלא מקומו ושעתו ובינהו ובינין בתיבו ס"ב במקומו ליכא קידושין מדאורייתא והרא"ס ס"ל ג"כ כ"כ וכ"כ המגי"ל בשם הרמב"ן והרשב"א וכתב גם הרמב"ם כ"ל כן מיהו הרא"ם כתב דהרמב"ם ס"ל כשיטת שם"ב במקום אחר היא מקודש מדאורי' וכן ס"ל להר"ן דהיא מקודשת מדאורייתא • וגראה לחייבי דהעדי' יודעים שם"ב במקום אחר אז ס"ל דהיא מקודשת מדאורייתא אבל אם א"י להעדים אז הוי כאלו קדשו בלא עדים כמ"ש בסמוך וליכ' אלא השם קידושין משום דהעדים מכוסף שמא ס"ב במקום אחר וגראה לפ אם יזעו להעדים ס"ל הטעם דהוי כאלו תמרה היא לחיזי ס"ב כיון שם"ב במקום אחר לפ על גב בעלמא מכוסף הר"ן אם מהני מה שהיא תומרת לחיזי ס"ב היינו היכא דא"י שם"ב במקום אחר אבל אם יזעו שם"ב מהני מיהו קשה מכתי' ס"ג דקדושין לפ ל"ג המקדש בטעם כי' דס"י שם שני פירושים ובסכימו הום' לפי' שני קדושין חלין מיד במקום שמקדש הוא ח"ת ג' בתוהו מקום אינו ס"ב מ"מ מקודשת מיד כיון שם"ב בירושלי' וגם מוכח דהיא מקודשת מדאורייתא דהא הקשה בשבועות והניחו תום' והרי מעשר הקפידה התורה לכהנים בכסף לורה וקאמר ר"י במזיד קידש וע"ש בחגיגה א' קדושין דאורייתא ניהו ח"כ לפי כהנ הרא"ם בשם ר"י לפי' אם יזעו שם"ב במקום אחר אינה מקודשת מדאורייתא משום דאין להקדש אלא מקומו ושעתו • ואפשר שם פירוי כשיש לה דרך להולך לירושלים אז היא מקודשת מדאורייתא ובא"מ מכוסף בדין זה אם יש לה דרך להולך לאותן מקו' אם הוי קידוש דאורייתא ולפי כפק שלו ר"י ליכא קושי' ז' • גם מסעות הלשון מ"ש הרא"ם דאין להקדש אלא מקומו ושעתו משמע לפי' אם יש לה דרך לשם מ"מ אינה מקודשת מדאורייתא דהא עכ"פ במקומו ליכא ס"ב ותימא ליבא קושיא ז' : ז לריכה קידושין אחרים לכתורה נראה לפי' אם יזעו שזוה כרושה במקום אחר לריכים קידושין אחרים כיון לרוב הפוסקים אינו אלא קדושי דרבנן : מיהו י"ל דא"ל קידושין אחרים כמו קדושי קטן דאינו אלא מדרבנן ואפ"ה לקידושין אחרים אלא בניהה יחכוון לשם קידושין וכ"ב ח כשיזעו שם"ב במקום אחר ח"ל קידושין אחרים ועיין ג"י ס"ם מ"ד : ח קידושין גמורים ואפ"ה אינו קידש ג' בתוהו דבר פחות מס"ב מותרה לראשון ואע"ג גט מאני מ"מ אם ס"ב בתיזה מקום הרי היא מקודשת לראשון ועיין ב"ש ס"ק ט"ו ואם האני קידש בדבר אחר שאין שוה פרוטה לריכה גט אף אם אמני ד"ל אל הראשון אין ס"ב אלא זה מקום וכאב בא"מ דמותרת לראשון אחר גירושי האני כמ"ש בסימן מ"ו : ט אבל אם יגרש האני ובו' לכתורה נראה להני פוסקים דס"ל דאינו שא לקידושין דראשון מגרש האני ונושא הראשון כמ"ש בסי' י"ג ס"ג מיהו י"ל דכאן ליכא חשש שמא יאמרו במקום הוא קידושין דאורייתא : י וכשם שכתורה לגבול וכו' שם במהרי"ק כתב אפי' נשתה ע"פ הוראה חבם לתורה לזה ולזה • ועיין במהרי"ק שורש קל"ח דף קל"ח ובסי' מ"ו רפ"ו ה"ג הביא דבריו וכתב אם קידש ח' קדושי ספק ושמ' לאחר לא הלא והולד כשר כי היא בחזקת היתר משא"כ בספק מגורשת ול"ד לתרי ותרי דקי"ל מ"ז דשאני תרי ותרי מספיק' דהינא ול"ל בספק זה שמא ס"ב ג"כ ל"ד לספק קידושין • ולכאורה משמע דפליג על הרשב"א דכתב כל שנשתה ע"פ הוראת טעות ג"ד מותרת לבעלה כמ"ש ס"ס סי"ז מיהו דין זה שמא ס"ב ג"כ ל"ד לספק קידושין • ולכאורה משמע דפליג על הרשב"א דכתב כל שנשתה ע"פ הוראת טעות ג"ד מותרת לבעלה כמ"ש ס"ס סי"ז מיהו דין של הרשב"א בל"ז אין מוכרח כמ"ש שם גם הרשב"א היינו כשאר תירולים : יא הולד כשר ואפשי אחר שנשתה עור בשם הרמ"ה לוקא בכה"ג דאינו שא השם בעלמא שמא ס"ב במקום אחר אבל אם יש קול שם ס"ב אז הניח ספק ממזרי כמ"ש בשם ס"ג וכ"כ ח וכ"כ שיבת להרמ"ה שהביא הטור ומה שהקשה בח"מ מכוגי על הרמ"א לאו מכוס דס"ל כשמוש ובו' עיין בסוגיא ונראה להרמ"ה לקי דין שלו מכוגי זו"ה פ"ל לאו מכוס דסברי כשמואל ולומר דאיכא חשש על הולד שא ס"ל כתבי ורבא דאיכא החשש מהמת הקול • והא דכתב בעת הרמ"ה בשם י"ח מכוס דכתב הב' י' דהרמ"ם ס"ל כר' יהודה זה אינו שא מדרבנן אבל לשיטו' הרמב"ם דאיכא החשש לשיטת י"ל הניחם כסולים וכבר כתבתי רוב פוסקים ס"ל כאינו שא מדרבנן גם לדעת המגי"ל ס"ל הרמב"ם ג"כ דאינו שא מדרבנן * גם נראה לפילו אם הוי החשש דאורייתא היינו דיוע שזוה פרוטה במקום אחר אבל אם י' אינו שא החשש שמא שזוה פרוטה במקום אחר לכ"ע ליכא לאיסור דאורייתא' והניחם כשיריים דהא לפילו אם יוודע שזוה פרוטה א"מ בעת הקדושין לא היה יוודע לעדים • כתב הרמ"ה אם י' אם היה שזוה פרוט' בעת הקידושין מזלינן בתר החשת אם עכשיו שזוה פרוטה לאריכין להרמ"ם שנשתה בעת הקידושין וה"ה להיפוך כמ"ש בשיטת הניח ועו"ש : יב התקדשי לי בתמרה ובו' גם ס"ל תוקפי כוגיא זו כר"ת דאמר בשבועות דלא הוי פרט ואע"ג דאמר כ"ש דאמר בשבועות ובפ"ד דמדרים לא כר"ת וגם ס"ל כפוסק ג' כאפילו לא אמר בהדיא בב"ח הוי פרט ול"ע לומר הרי את מקודשת לאחר ל' יום דמקודשת אף על גב דהתם לכלו התעות קודם שהלין הקידושין דשם מ"מ גמר דבריו ונתיל ואחר כך בא לידה הום' * וכתב ר"י היכא דמסיק בין דיבור זה ובין אפי' תוך כדי דיבור תיישינן שמא חזר ולרך שיהא כ"א שזה פרוטה ואז מקודשת נהלי ולענין אם חזר קודם גמר הקידושין אם התעות חוזר עיין רס"מ שכתבתי :

תמרינן לך והוליין במיזן כהאית ליה תורחא למיזן : (ט) וי"א שאם קיד בחבשיל או בירק * הנה המחב' העתיק בתחילה לשון הרמב"ם שהטעם דהו קידושי ספק שמא ב"פ במקום אחר וא"כ לא היה לו לכתוב בשם י"א דין זה ב התבשיל או ירק דהא הרמב"ם בעצל לשון רחשון חילק בין דבר המתקיים לדב שאינו מתקיים • ע"כ היה ל לכתוב בתחילה דעת ר"י שכאש שאין חילוק בין דבר המתקיי ובין דבר הנלתי מתקיים ולעולם הוי ספק קדושין והטע' הוא מדרבנן מפני גזירה דשמא יש כאן ג' מתוהו מדינו אין לחוש כאן אף במקומו לא יחוש וא"כ אין חילוק בין דבר המתקיים וכו' וע"ז היה לו לכתוב וי"א שאם קידש בחבשיל וכו' : (י) ואם קדשה אחר קדושין גמורי' ואם גם האחר קדשה בפחות משפ"ם ג' מגרש וא' נוטל בין האחרון בין שני כמנות' לקמן סי' מ"ו סעיף ו' : (יא) הולד כשר • זה הוא דעת הרמ"ה וכתב הב"י דאחיל בשני ר"י (דס"ל דאין הקדש אלא מקומו ושעתו וקדושי האחרון אינו כלום והוא דעלמא שהלריכו גט מהאחרון מפני גזירה דשמא יש כאן ג' מתוהו וכו' כלעיל בס"ק ט' וע"כ הולד כשר) אבל לדעת הרמב"ם אם ב"פ בתוך הבית הרמב"ם אם קידש ממזר גמור ואם הוא ספק הוי ספק ממזר וים לדקדק על דברי הרמ"ה הא מבואר לעיל בהגהת מרדכי דקדים בתינה כוחלה לחבה אחת ואח"כ בא אחר ואמר לה התקדשי לי בזו ובזו בזו בולן מצטרפות ואם יש בכולן שוה פרוטה אפי' אם אינה שוה בכל אחת ואחת ואפי' אם אמר לה התקדשי לי בזו ובזו בזו בולן מצטרפות ואם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת אא מספק היתה אוכלת ראשונה ראשונה אם יש באחרונה שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת אא מספק יג שאותם תמרים שאכלה הרי הן כמלוה והמקדש

(יג) שתין

(יב) שאין קידושין אלא בתמרה אחרונה כלומר אם אכלה כולם ואם אכל רק מקצתה אלו הנשארות מלטרפות לב"ש וכן הוא בגמ' ובד"מ הביא דברי רבינו שכתב הרמ"ה להלכה בין הביא להפסיק בין אחד להחזרת שיעור דאיכא למיחש להאי לישנא אפי' תוך כדי דבור אם יש ב' הפסקות עיין שם ולפיז"ל כשמוע אין נפקותא בזה דבלאו הכי מקודשת אף שאין כאולם ב"פ : (יג) ואם מי שחולק בזה · כלומר אף דגמר הדיבור כיון דלא נגמרו הקדושין עד אחר מסירת האחרונה כיון שחלקן זו מזו כ"א כשאכל ה"ל מלוה ועיין בב"ח : (יד) שהן גדולות ממנה שלוחה לא עדיף ממשלח ובפשיט' דפרוטה לכל מ' וגם מיירי שצירף דברי הגדולה לגדול והקטנה לקטן דב"ש הוי קדושין שלא נמסרו לציחה (לשון החום' פ"ק דקדושין דף ז' ע"ב ד"ה שהי גדולות לשני בני : (טו) אבל אם אמר חציך מקודשת וכו' אפילו אם אמר לאחר שעה גם חציך השני מקודשת לי לא אמר כלום ולא מצינו ליה לעיל שלא נחום בפעם אחת התקדשי לי חציך בפרוטה וחציך השני ג"כ בפרוטה אבל כל אחד בשני זמנים בפני' דפסקא לשילת לחינה מקודשת כלל וכן הוא בחוספתא (טז) קידשה בכסף בפחות מ"פ כלומר במטבע של כסף אבל בשוה כסף חייבי' אמת ב"ס במדי : (יז) אין חוששין כלומר אפי' ב'אחרת דמקדשי והדר מסגלי דק"ל חוששין לסבלונו' הכא אין חוששין דהני סבלונות ע"ד קידושי קמאי נשלחו : (יח) לריכה גט שנותני בעל לפס קידושין מלשון זה משמע דהוי קידושין גמורים ואם קדשה אחר חייב לריכ' גט מהני"מ והמ"מ כתבו ב"ח דלא הוי רק ספק ואם נת אחר וקדש לריכה גט משניהם וסיימו בדבריה דלחוש לחוש ולהחמיר וב"מ מפרש גם דברי הרמב"ם דלעיל ס"ל דאיכא שלא קידושי ספק(פ"ז מה"א) (יט) וה"ה קטן שקידש ונתגדל אלא הר"ן בפ"ק דף ע"ב כתב לקטן שקידש ונתגדל קידושין גמורים הם ודומה לה לקטן שלא מיאנה והגדיל ובעל מהגדילה דהוי בעל לפס קידושין דק"ל כרב ומבואר לקמן דק"ה ולא למה שכתבתי בפ"ק שלפני זה דהר"ן גופיה כתב בפחות מ"פ דלריכה גט משני וא"כ לא ילפ ע"ם הרב וה"ה לקטן שקידש דלא פחות מחת מחחיתו:

(כ) אבל במקום דליכ למטעי וכו' · אם בתשובת מיימון סי' ט' קלי אם שים לו בגיס מאתים ולבסוף נודע שטעות קידושין לא היה כ"ע ס"ל דליכ לכתוב ולקדש ואם בא עליה לאחר שנתברר לו כ"ש ס"ל דלא הוי קידושין ואיכא למיחש שמא נתפייס עם אחיה ואפי' יחוד דכתם אים אם נאמר דכתם אים אם נאמר דהדים יחד הוי כעידי יחוד ועיין בם :

לב ח לו

(יב) והמקדש במלוה אינה מקודשת שאין קדושין אלא בתמרה אחרונה :

ך אם אמר לה התקדשי לי באלו ואכל אותם ראשונ' ראשונה גם אותם שאכלה מצטרפות לשוה פרוטה כיון שגמר כל דבריו קודם שנתן לה כלום א"כ מיד כשנתן לה הראשונה בתורת קדושין באה לידה ומדידה וא"ה אם אמר בוו ובזו וגמר כל דבריו קודם שקבלה אותם כולם מצטרפת אפילו אכלה ראשונה ראשונה יד (יג) ויש מי שחולק בזה :

ל אמר לה התקדשי לי חציך בחצי פרוטה וחצייך בחצי פרוטה או שאמר לה חצייך בפרוטה וחצייך בפרוטה או חצייך פרוטה היום וחצייך בפרוטה למחר או שני חצייך בפרוטה או שאמר לחבירו טז (יד) שתי בנות יש לשני בני יז בפרוטה או בתך מקדשת לי ופרתך מכורה לי בפרוט' או בתך מקודש לי וקרקעך מכור לי בפרוט' הרי זו ספק מקודש' :

ח האומ' לאשה התקדשי לחציי הרי זו מקודשת הא למה זה דומה לאומר לה תהי אשתי את ואחרת שנמצ' שאין לה אלא חצי איש יח (טו) אבל אם אמר חצייך מקודשת לי אינה מקודשת שאין אשה אחת ראויה לשנים וכן האומר הרי את מקודשת לי ולזה אינה מקודשת :

ט (טז) קדשה בכסף פחות משוה פרוטה אע"פ ששלח לה סבלונו' (פי' דורון כי הוא לשון סבל ומשא ונמל' משא בלשון מתנ' כמו ויסא משאות) את"כ יש כ (יז) אין תששין ששלח אותן סבלונו' לשם קידושין אבל אם קדשה בפחות משוה פרוט' ואח"כ בא עליה סתם בפני עדים (יח) צריכה גט כא שודאי בעיל לשם קידושין :

הגה (יט) וה"ה קטן שקידש ונתגדל אלא לריכה גט דודאי בעל כשהגדיל לפס קידושין (טור סי' מ"ג ומהרי"ק שלה) ודוק' בכה"ג שכל אדם יודע דאין קדושי קטני כלום אפחות מפרוטה כלום ולכן בעל לפס קידושין (ב) אבל בב במקום דליכא למטעי לריך קדושין אחרים (תשו' מיי' סוף סימן) כמו שנתבאר סי' זה סעיף ל"ו)

לב כיצד

יד ויש מי שחולק בזה הי' יכו שגמר דבריו ולא גמר הנתינה ס"ל להרמ"ה דאין הכל בגמר דבריו וכן משמע מהר"ן שמתוך דל"ד לאומר התקדשי לי לאחר ל' יום ע"ש * ולפ"ז לריך לגמור הנתינה קודם התכילה · ולכ"ע אם אמר נשו ונשו ועיין בם ס"ג דף נגמר מלטרפים כיון שלא חלקם ולא אמר נשו ונשו ועיין בם ס"ג דף תרמ"ה שפסק גם נשו אם אכלה קודם גמר הנתינה : ומי שחולק בפרוטה וכו' כתבו הט"ז דאם אמר בלשון קדושין הוי לשון הקדם כמ"ש רים קדושין שלא הבוגד' תיירי דאמר בלשון ס"ס אבל אמר המגי"ס והטור כתבו דאמר בלשון קדושין לא ס"ל כתו' וכ"כ הב"י והט"ז דלא מקודשת אלא אם כן אמר בלשון הקדם כמ"ש רים קדושין שלא בפרוטה וכו' כתבו דאמר בלשון קדושין הוי ל

לב א על החרם הוא דבר שיכול להזדיק וכותבים עליו כשמוסר לפני ע"מ דוק וכתב הר"ן דוקא כשאין חותמין עליו עדים אבל אם היו חותמין ע"ח חייב אפילו אחד ועיין עוד מזה בסימן קכ"ד ס"ב ב והוא לה בפני עדים לקמן סימן קל"ג נהגו כתב החרם חותמו על הגט ע"ח וכותבו בי' לבינו כשר וי"ח פסול ופלוגתא ע"ש ועייך הבית ג"כ בקידושין ח"מ ג לפי האמת עיין בס"ג ריש קמ הרב"ה ולעיל בסי' ל"ח הרי את מקודשת לי ז' חומה ה"ז לקדושך: ד ספק מקודשת דלמא הכי היה כספק מקודשת מחמת הנייר כמ"ש בסמוך אלא מ"מ אם התה הקדם בנייר וכ"כ בח"מ גם ל"מ בספק זה הולך אחר הרוב ובחזקת שאת ס"ל הנייר הוא חתום דרבנן: ה אמנם הנייר הב"י כתב בשתון אחר בשטר והשטר פסול מ"מ מקודשת אם הנייר ס"ל * ובחזקת מבואר כן בס"ס קמ מ"ח סוב"ה ליתיבי בב"ח שכתב בעלמו כן ועיין סי' ל"ח מ"ש: ו בחך עיין סימן ל"ו כמה פרטי דינים בזה: ז המחובר לקרקע כגבי כתבתי ר"ם כ"ו אם מקדש בהורת כסף יכול לקדש אחר במחובר ושטר מחובר כתב רש"י ריש גיטין קמ"ח ורשב"ם בחב' סימן אלף רכ"ח והר"ן בפוסקל ומ"ם הרשב"ם בתשו' סי' ת"ל כשר לח החליט ותימ' על רמ"ח שכתב ויש מכשירין היינו הרשב"ם סי' ת"ל ח"מ · ואם ס"פ מקודשת מהורת כסף כמ"ש בסעיף ג': ח לו על חיסורי הנאה מה שמליין המגי"ד הוא פסול לית שאת מלינו פלוגתא בזה בירושלמי וכן איתא בשב' הרשב"ם סי' תר"ג שם הבי' הירושלמי תוכף עיקר כדבנן דאמרי דלא פליגי מ"ד מקודשת היינו אם הוא חיסור הנאה דרבנן ומ"ד חיישי מקודשת היינו בחיסור הנאה דאוריי"תא · ותימא על רמ"ח שלא הזכיר חילוק זה שחילק הרשב"ם ח"מ ומה שמליין כאן המגי"ד קאי על דבר מחובר * ועיין סי' כ"ח שם כתב בשם הרא"ש בפ"י דקי"ל בגיטין כב' מהחוריי אם תמרי בקדושין ג"כ דהי' מקודש מהורי' ולמ"ד לוקח גוב שכתב לה והרי כתב לה אבל בקדושין י"ל לית דבר שבערוה כחוש מצוים ויש כתבו בגיטין ג"כ אמרי' לית דבר שבערוה כחוש מצוים ורתמי הכא כתי' מצוי שם מצוי בהלוגת היה מצוים עליו ח"כ בקדושין ג"כ כשר וכשי קל"ג שם מצוי בהלוגת בגט אם ליכ' ע"ח בלא ע"מ לכתה פוסקי' הגט בטל ח"כ בקדושין נמי אם ליכ' ע"מ הקדושין בטילים ואם ליכ' ע"מ ולי' ע"ח כשר מהחוריי והפלוגתא הנ"ל בגי' ע"כ אתי שיטת הרמ"ך ע"ח בלא ע"מ מהניו כ"כ בח"מ דל"כ קשה ממ"נ אם ליכ' ע"מ אפי' אם כת' הוי כע"ח ח"מ הגט והקדושין בטל ואם ליכ' ע"מ ח"כ למה הקדושין בטילין ע"כ אתי לת"ך ע"ח בלא ע"מ כשר ח"כ לדיקן אם ליכ' ע"מ הוי קדושין ספק בלא פלוגתא שהביא הב"י שלא מספק אם ע"ח מהני בלא ע"מ לפ"ז הוו כספיק להכשיר ח"כ אם ע"ח מהני ואת"ל דמהני כספק אם כת' הוי כעדי תתיימה ואם בא שטר קידושין לפנינו כתב בכת' הוי' אם היה חסם ע"מ כתבתי לקמן סימן ק"כ גם לא תמרינן בודאי היה ע"מ גם לא תמרי' בודאי לא היה ע"מ והקדושין פסולי' מדרבנן עד שיתברר שהיה חסם ע"מ: י נתן לה שטר ומקדש בחורת שטר ואמר ע"מ שהנייר שלי נמלא תוכיח בחוך בחל אם אמר ע"מ שתחזיר הנייר מקודש דמתנה ע"מ להחזיר מהני אם מקדש בחורת שטר ואם מקדש בחורת כסף ואמר ע"מ שתחזיר הנייר אז הוי מתנה ע"מ להחזיר ולא הוי קידושין ח"מ · ועיין ל"ס ל"ח שם מביא דין זה על מכונו גם שם כתבתי לענין אם הוי התנאי ומעשה בד"ח:

לג א אמר לה בפני שני עדים ה"ה לפני ע"א אם אין מכחישי' אותו למתן בתיים לקדושין לכני ע"א כמ"ש בסי' ב: ב ונתיחד עמה ואם עסוקי' בעניין קידושין ח"ל כתתירה כ"כ בח"מ ואפשר דגרע טפי הואיל העדים אינם רואים הביאה: ג שבח עליה וניחא לה קנה בתנה שאת מיבמה כי"ו ועיין תוכ' ישמות דף ט': ד כנסה לביתו וקדושין ואין כח אם אקדש בשר הבא עליה היינו בדי' חמיו קונה אותה ואין לוקין אותו כיון שבא על ה לשם קידושין הר"ן · ה שמא

לב כיצד האשה מתקדשת בשטר וכן בסעיפים:

א בשטר כיצד כותב על הנייר (א) או א על החרס אע"פ שאין בו שוה פרוטה הרי את מקודשת לי ב (ב) ונותנו לה בפני עדים וצריך שיכתוב אותו ג לשם האשה המתקדש' כמו בגט ואם כתבו שלא לשמו אינה מקודשת ואינו כותבו אלא לדעתה ואם כתבו (ג) שלא לדעתה הרי זו ד ספק מקודשת:

ב (ד) אע"פ שהשטר פסול לקדש בו ה שמין את הנייר אם יש בו שוה פרוטה מקודשת ואם לאו הרי זו ספק מקודש' ג אם היא קטנה או נערה ומקדשה ע"י אביה בשטר כותב ו (ה) בתך מקודשת לי:

ד יש מי שאומר שצריך שיזכיר שמות האיש והאשה בשטר קדושין כשם שצריך להזכירם בגט:

הגה כתבו על דבר ז המחובר לקרקע ח (ו) או על חיסורי הנאה י"ח שהוא פסול (המ"מ פ"ג דחמורה) (ז) ויש מכשירים (הרשב"ם סימן תר"ג) וא"ל לכתוב זמן בשטר קידושין (י"י) כתבו בכתב ידו ט (ח) ואין עליו עד מקודשת מספק (כ"י פ"ד דחיין) י נתן לה שטר ואמר לה (ט) ע"מ שהנייר שלי חינה מהודשה (הר"ן פ"ק דקדושין):

לג כיצד האשה מתקדשת בביאה וכו' בס

א בביאה כיצד א (א) אמר לה בפני שני עדי הרי את מקודשת לי בביאה זו ב (ב) ונתייחד עמה בפניהם ה"ז מקודשת אף ע"ג דחוצפא היא (דין שבח עליה כדרכה דין שלח כדרכה (טור) ואין דינה אלא כמאורסה ולא כנשואה:

הגה וי"ח דוקא ג שבח עליה בעיני חמיו (ג) אבל ד כנסה לביתו ונח

(א) או על החרס חתם הוא דבר שיכול להזדיק ולקמן סימן קכ"ד מבואר בהגהה שיחתו לה בעידי מסירה וקידושין וגיטין דין ח' להם לחיתק' הויה ליליתה וסמך כאן על דיני גט המבוארי' לקמן סי' ל':

(ב) ונותנו לה בפני עדים לקמן סימן קל"ג נהגו כתב חתמו על הגט ע"ח וכותבו בי' לבינו כשר וי"ח פסול ופלוגתא ע"ש ועייך הבית ג"כ בקידושין ח"מ

ג לפי האמת עיין בס"ג ריש קמ הרב"ה ולעיל בסי' ל"ח הרי את מקודשת לי ז' חומה ה"ז לקדושך:

ד ספק מקודשת דלמא הכי היה כספק מקודשת מחמת הנייר כמ"ש בסמוך אלא מ"מ אם התה הקדם בנייר וכ"כ בח"מ גם ל"מ בספק זה הולך אחר הרוב ובחזקת שאת ס"ל הנייר הוא חתום דרבנן:

ה אמנם הנייר הב"י כתב בשתון אחר בשטר והשטר פסול מ"מ מקודשת אם הנייר ס"ל * ובחזקת מבואר כן בס"ס קמ מ"ח סוב"ה ליתיבי בב"ח שכתב בעלמו כן ועיין סי' ל"ח מ"ש:

ו בחך עיין סימן ל"ו כמה פרטי דינים בזה:

ז המחובר לקרקע כגבי כתבתי ר"ם כ"ו אם מקדש בהורת כסף יכול לקדש אחר במחובר ושטר מחובר כתב רש"י ריש גיטין קמ"ח ורשב"ם בחב' סימן אלף רכ"ח והר"ן בפוסקל ומ"ם הרשב"ם בתשו' סי' ת"ל כשר לח החליט ותימ' על רמ"ח שכתב ויש מכשירין כב' מהחוריי אם תמרי בקדושין ג"כ דהי' מקודש מהורי' ולמ"ד לוקח גוב שכתב לה והרי כתב לה אבל בקדושין י"ל לית דבר שבערוה כחוש מצוים ויש כתבו בגיטין ג"כ אמרי' לית דבר שבערוה כחוש מצוים ורתמי הכא כתי' מצוי שם מצוי בהלוגת היה מצוים עליו ח"כ בקדושין ג"כ כשר וכשי קל"ג שם מצוי בהלוגת בגט אם ליכ' ע"ח בלא ע"מ לכתה פוסקי' הגט בטל ח"כ בקדושין נמי אם ליכ' ע"מ הקדושין בטילים ואם ליכ' ע"מ ולי' ע"ח כשר מהחוריי והפלוגתא הנ"ל בגי' ע"כ אתי שיטת הרמ"ך ע"ח בלא ע"מ מהניו כ"כ בח"מ דל"כ קשה ממ"נ אם ליכ' ע"מ אפי' אם כת' הוי כע"ח ח"מ הגט והקדושין בטל ואם ליכ' ע"מ ח"כ למה הקדושין בטילין ע"כ אתי לת"ך ע"ח בלא ע"מ כשר ח"כ לדיקן אם ליכ' ע"מ הוי קדושין ספק בלא פלוגתא שהביא הב"י שלא מספק אם ע"ח מהני בלא ע"מ לפ"ז הוו כספיק להכשיר ח"כ אם ע"ח מהני ואת"ל דמהני כספק אם כת' הוי כעדי תתיימה ואם בא שטר קידושין לפנינו כתב בכת' הוי' אם היה חסם ע"מ כתבתי לקמן סימן ק"כ גם לא תמרינן בודאי היה ע"מ גם לא תמרי' בודאי לא היה ע"מ והקדושין פסולי' מדרבנן עד שיתברר שהיה חסם ע"מ:

י נתן לה שטר ומקדש בחורת שטר ואמר ע"מ שהנייר שלי נמלא תוכיח בחוך בחל אם אמר ע"מ שתחזיר הנייר מקודש דמתנה ע"מ להחזיר מהני אם מקדש בחורת שטר ואם מקדש בחורת כסף ואמר ע"מ שתחזיר הנייר אז הוי מתנה ע"מ להחזיר ולא הוי קידושין ח"מ · ועיין ל"ס ל"ח שם מביא דין זה על מכונו גם שם כתבתי לענין אם הוי התנאי ומעשה בד"ח:

לג א אמר לה בפני שני עדים ה"ה לפני ע"א אם אין מכחישי' אותו למתן בתיים לקדושין לכני ע"א כמ"ש בסי' ב: ב ונתיחד עמה ואם עסוקי' בעניין קידושין ח"ל כתתירה כ"כ בח"מ ואפשר דגרע טפי הואיל העדים אינם רואים הביאה: ג שבח עליה וניחא לה קנה בתנה שאת מיבמה כי"ו ועיין תוכ' ישמות דף ט': ד כנסה לביתו וקדושין ואין כח אם אקדש בשר הבא עליה היינו בדי' חמיו קונה אותה ואין לוקין אותו כיון שבא על ה לשם קידושין הר"ן · ה שמא

יחד על עסקי קידושין כמבואר לעיל סי' כ"ו וגבי קדושי דחפי' נתן בשתיקה הוי קידושין: (ב) ונתייחד עמה בפני עדים * כגבי כתבתי סוף סי' ל"ח דבתבו' מיימון מסתפק בסת' אם ותשה הדרים יחד אי הוי כעידי יחוד לף לתין כאן עידי יחוד ממש (ג) אבל כנסה לביתו ושח עליה דכל שהניח לביתו וכנסה ובעל הרי הקידושין והנשואין בתים כאח' לגמרי הר"ן פ' המדי' גבי הח דתמרי' קדם על תנאו וכנם סתם: (ד)

(ד) או שקידשה בכר ובא עליה ואע"ג דק"ל הבא על חרוסתו בביתו לוקה י"ל מ"מ בא עליה לשם נשואין הוי כדרך זנות הילכך לוקה ולוקה אבל בא עליה לשם נשואין לוקה והילכך לוקה ואינו לוקה אבל בא עליה לשם נשואין לוקה והילכך הוי כדרך זנות ה

דכהיב ע"כ סני עדים וכאן אין נאמנים ע"פ לינורס ויש עליהם שנוע' כן פשיט מהר"ן דף נה מקודשת מדאורייתא דהא לפי' כשהיא מודה להקדושין נאמנו לירה שפחה הר"ן להתקדש בלא עדים ואינה מקודשת • מיהו צע"ג מ"שמע דהיא מקודשת בספק וכ"כ בדי"ו וכן משמע מה"ג ומרמב"ם פ"ע ה"ג דמוטל שנועה עליהם מ"מ שנועה זו מדרבנן שנאמנת היכא הוא ואפילו אין עליהם שום שנוע' אפ"ה הלך עם השליח והעיד עליו שמכר הקדושין משנע מדברי מהרי"ק שהביא הב"י דאפילו אפ"י קפיד עליו הבית' שהקשה עלי הב"י וכ"כ נ"ע • ונח"מ כתב דלפ"מ שכתבנ"ל בן מסתבר דהא כשיש הבחי' כפי' בינייהם והעדי' רוצים ליטבע אינם נאמנים וכתבנו הוס' ושאר פוסקים הטעם דכהיב ע"פ סני עדים היינו עדים נאמנים ע"פ דיבור' וכשאינ' נאמנים ע"פ דיבור' אלא הוי עדים כן ה"נ כיון שאינו נאמן ע"פ דיבורו אפ לא ע"פ העד המסייע הוא אין לו דין עד המעיד לפ"ז אפי' שני שלוחים וע"ז ומסייע להם לא הוי עדות : ן כדרך הודאה לגון ריב"ם סי' קל"ג גבי כהן הודאה שלא כמסכר דברים כיון דלא תמר אלא עדים • וכשתמר בפני ע"ז לפי' אפ אמר אלא עדי בכהן הודו, דלפ קפי' להודו, בפני ע"ז ועיין זה בח"מ סי' פ"ז ופסק הגהה בפני ע"ז הוי הודאה וא"ב כאן כדרך הודו ולפ כתב של"ל אלא עדי משום דקי"ל אפ אמר בדרך הודו, לפי' לא אמר אלא עדי הודאה כמ"ש בח"מ סי' • וכל זה תיירי לענין אם רולה לכפור אח"ז לא מהני כפירתו אחר שהודה ובח"מ כתב דהריב"ם תיירי דוקא בשליח קבלה אבל בז"ה ל"ש הודאה גמורה שלא כשאינו מדבר בדרך חכוך מהני ולפ משמע כן מריב"ם וע"ש ועיין סי' קמ"ו אם אפ מלטרפים העד למיניהו שלו ושם כתבתי מה שקשה שם לכאן : ז וי"ל שגם בשליחות האיש היינו דעת הרא"ש וכתב מה שהקשה הרמב"ם שליח קידושין לשליח גרושין שאני ז"ג שגירשו מוכח עליו מ"מ דתיירי כאן דוקא בקידושי כסף אבל אם הוא שליח עם שטר קידושין ל"ל עדים כיון שהשטר בידו מע"ג לקמן סי' קמ"ו בסמ"ע ס"ה וגם בידו לריך עדים שאני נמי להצריך להחזיר המעות אם ליכנס בשליחי פלוני שליח לקבל לי אבל אם אמר סתם דרך שיחה בעלמא יכול אח"כ לכפור בשליח ואין האשה מקודשת אך לא ידעתי בשלמא גבי ממון יכול לטעון עשיתי זה שלא להכניע עלמי או אם חובעו יכול לומר משטה אני בך אך בדבר ערוה לא שייכי טענת אלו ואפשר לומר תם כאן שיך אמתלא עד"מ ל' לומר לו נדעתי לקדש אשה והוא משיב לו כבר שלחתי שליח לקדשה יכול אח"כ לחזור מדבריו ואיכן אמת לא אמר זה רק שלא יקדמנו אחר וכיולא בזה ע"כ כתב שלריך שיאמר בדבריו דרך הזרלה והמעיין בגוף התשובה ריב"ם ירלה בהולאת השלחן שאין נעו עדים על השליחות כ"ש שבזה העדות אפי' הולאה מן המלה ליכא שאין כאן הולאה אלא כמספר דברים כיון שלא אמר אתי ובהולאה בפני עדים בעינן שאם עדים עיני ובו' ע"ל ואין נראה להלריך כאן בשליחו' להולכה לומר אתם עדים רק שלא יאמר הדברים כהשתא אז לשום אמתלא וכמ"ש : (ה) אבל בשליחו' החשה וכו' • הטעם שנלמד משליחות קבלה הגט שאמרו שלריך שני עדים בשעת מינוי השליח : (ו) וי"ל שגם בשליחות החים לריך עדים * זה לשון הר"ן מה בין שליח קבלה שלה לשליח הולכה שלו ומה ענין קידושין לגיטין דבגט כיון דקי"ל נפיק גיטא מהוחיה ידיה בדין הוא שיהא נאמן להא היימיה בעל אבל בשליחות קידושין למה יהא נאמן כיון שאין לו הוכחה : (ז) בשליחו' האשה בלא עדים יש להחמיר . זה לשון הרא"ש ונוכל לחלק בין גט שבא להחיר לקדושין שבאים לחיכור ובין שליחות החים והחשה בקידושין וגם אי"ן כאן בין המון דומה לריחה עלמה מרשות הבעל מ"מ בלא עדים אבל בקידושין שהיא תוכרת עלמה שם הולחת הבעל מכפיק לשליחות למה לה מכפיק הולאה החשה לשליח קבלה קידושין : ט ואם לא היו עדים כלומר הקדושין היו לפני עדים שאין העדים יכולים לפניהו והחשה והשליח חומרים שהי' בפני עדים חוספין הקדושין של אחר אע"ג דקי"ל חזקה שליח עשה שליחו היינו לחומרא קי"ל חזקה זו ולא לקולא אע"ג שם בחים לפניהו יש חשה בחזקת שהות בעלה אין חוספין בה קידושין של אחר אע"ג דא"י לנו להיות החזקה שהות בעלה מחמת החזקה דנוהגים בחים גם חשהו אין מדמי' החזקות זו לזו שם בריב"ם ומבואר שם אפי' שהוזו בעדים והיו יודע' דנעד' בעדים מ"מ חוספין הקדושין של אח' ולא הוי כאי' עם חשהו ולא כח"מ : י ספק מקודשת כתב בח"מ שהות כופר בשליחו ולריך ה"ה בהכחשה לאו כלו' הות רק לגבי חשה דא"י להכחישו הוי ספק מקודשת ולריך גט מספק ואסורה בקרובים ע"כ ולכאורה נראה מ"מ לחשוב בקרובי' דהא מ"מ היא לריכה גט ממנו כיון דהיא ספק מקודש' כמ"ש בסי' מ"ט ואפ' כאן כופין לחזו כיון דשליח קיים חוחה ואמר שעשאו חוזו לשליח ול"ד לע"ז בעלמא החומר שקיים דלא מהני עדותו בהכחש דשם ג"ל גט וכאן לריכה גט ובח"מ כתב דמוהר בקדושת' כיון דמכאי' העד ואפשר דכוונתו כשל' נתן לה גט היינו שחתה : יא וכ"נ עיקר ובד"מ מסיים אפי' אם קבל קידושי בתו והיא מכחשת דלא עשה לחזו לשליח אינו מקודש דדברי' שו הכחיש מהשו אמר' מיהו ואכח חשו או הכרי' כראשי' דאינה מקודשת והמעיין שם יראה דשם אי' בכפירת השלי' ואינו ענין לפלוגתא זו והכרע' שהכריע לקול' כ"ע ח"מ ועיין סי' קמ"ו אם פסק דהוי גט פסק משום הגט ניתן אצל כאן אי' קידושי כסף ואין להחות למ"ש בסי' י"ו וסי' קט"ו עד אפי עד והרחקון מכאשו וכ"ל להרא"ש דא"ל להכחיש מחוכו ח"כ לקולא ג"כ א"א להכחישו שאני הכא דמעיד על עלמו דעשאו חוזו לשליח : יב שגילה דעתו בלמד מעשי'

ג א"צ עדי' במינוי האיש שליח לקדש לו אשה רק שהשליח והמשלח מודים בדבר (ד) (ולא מקרי הודה רק אם הודה בפני עדים ו כדרך הודאה) ריב"ם סי' קל"ג) (ה) אבל בשליחו' האשה שהיא עושה שליח לקבל קדושין צריך שיהיה בעדים ז (ו)

וי"א שגם בשליחות האיש צריך עדים :

הגה ה וי"ח דלפ (ז) בשליחות החשה בלא עדים יש להחמי' (טור בשם הרא"ש ט (ח) ואם לא היו עדים אלא הקדושין והחשה והשליח מודים שמקודשת בראשו (ט) ובח אחר וקדשה לריכה גט (ריב"ם סי' פ"ג) ואם אין עדים בדבר (י) והמשלח פופר שעשאו שליח י"ח דהוי ספק מקודשת (מרדכי פרק החים מקדש) וי"ח דאינה מקודשת כלל (ראבי"ה ור"י מיג"ן) יא (יא) וכן נראה עיקר :

ד יש מי שאומר שאפי' לא מינוהו שליח בהדיא אלא יב שגילה דעתו שהוא חפץ באשה פלונית וא"ל לשדך לו (יב) והלך השדכן וקדשה לו בלא מינוי שליחות הרי זו מקודשת : ה יש

לומר דעד דיש לו הנאה בדבר אינו פסול רק מדבנן ואפשר עוד לומר דהכא אין כאן גזיעה גמורה דאם יחמרו לא קבלנו הכסף קידושי מהמקד' תו כאחרנו לו לריכים ליטבע נגדו ועתה לריכים ליטבע נגד' ומת"ל לריכי ליטבע ואין כאן נוגע רק דאנו חומרים כל עד דאטבע אינו עד אה אינו רק מדבנן • ואם אין רק שליח ג' ועד ג' מבלעדי השלי' מעיד ומסייעו שעשה שליחות ונתן המעות ליד האשה לבתולה מסתבר דאי מחמת שהוו קידושי ואי מחמת שהכחיש לו עד המסייעו ג"כ לאו נוגע בעדות הוא ומהימן להא דאם מחלה פטר העדים משנועה ה"כ הכא העד המסייעו שהלך עמו הוי כאלו פטר אותו מחמ' מ"מ נראה דזה דוקא לדעת הרמב"ם וההולכים בשיטתו דכל שהאם מודה שקבל הקידושין ואין כאן עסק משנועה הוי כקדושין בשטר ומקודשת ואי אפשר להצריכם לומר דעת אחרת דהא אין כאן קידושי כלל שהרי

ה יש מי שאומר שאם האב הרצה הדברים לפני הבן שהוא רוצה לקדש לו ושתק הבן והלך האב וקידש לו יג (יג) הרי זו מקודשת דמחמת כיסופא דאב שתק ועשאו שליח לקדש לו אבל באיני אחריני כה"ג הרי זו ספק מקודשת :

ו הכל כשרין לשליחות קדושין חוץ מחש"ו לפי שאינן בני דעת יד והכותי לפי שאינו בן ברית והעבד לפי שאינו בתורת קדושין :

הגה (טו) וי"ח טן השליח רשאי לעשות שליח אני * (מרדכי פ' המקבל בשם י"ח) אם מוסר לו הקידושין שמסר לו הבעל לאבל אם לא מסר לו הבעל הקידושין רק לזה לותו לקדשה בכל ככף שירצה אין עושה שליח אני (טז) וי"ח דבכל ענין אין השליח רשאי לעשות שליח אני * (הגהות מרדכי פרק החיים מקדם) טז (יז) השולח כתב ע"י פותי לחבירו ישדך שמקוס אתר ומינו לה יותר שלוחו לקדם לו אשה י"ח שרינו כמו בגיטין · שיתבאר לקמן סי' קמ"ח (ר' יהודה) (יח) וי"ח דגבי קידושין לכ"ע הוי יז מקודשת מלתורייתא (כ"ב הג"י) :

ז האומר לשליח (יט) קדש לי אשה במקום פלוני וקידשה במקום אחר יח אינה מקודשת וכן בכל מה שישנה שאם אמר לו לקדש סתם וקידש על תנאי או שאמר לו לקדשה על תנאי וקדשה סתם או ששינה בתנאי אינה מקודשת :

ח אמר לו קדשה לי והרי היא במקום פלוני וקדשה במקום אחר מקודשת שאינו מקפיד אא מראה מקום הוא לו :

ט יט העוש שליח לקדש לו אשה פלוני והלך שליח וקדש לעצמה כ הרי זה מנהג רמאות ומה שעשה עשוי כא אם לא קדשה במעות המשלח אפי' אמר לה תחלה פלו' שלחני לקדשך לו · ובשע"ק יתמה לה הרי לח מקודשת לי הרי זו מקודשת לשליח * (טור) ודווקא שהאשה שמעה כב (כ) והבינה יפה קודם קבל הקדושין שאמר הרי את מקודשת לי דאם לא כן אדעתא דמה שאמר לה בתחלה לקדשה לפלוני קבלה הקידושין כג אבל אם טעה השליח ואמר מקודשת לי אין כאן בית מיחוש דהקדש בטעות לא הוי הקדש כד (ונתמן השליח לומר כה טעיה)

כו ויש

מסוגי' קדושין דף מ"ה דהקם' שם דלמאי תרלוי קמייה פי' הרמ"ם הנן גילה דעתו שרולה שיקדם לו אשה זו והיינו רחוה של יש מי שאומר שהביא בשיטה מקובצת בשם הר"י (" כלומר מסוגיות זו למדו היינו כ"ת לפי שיטתו ומ"ש הב"י בשם הרמ"ם מולק על הרמ"ה אין מוכרח) ולמ"ד ה"ה לריך למנו' לפני עדים כ"ל דגילה דעתו לפני עדים : יג ה"ז מקודשת

מסתברא דמקודשת בודאי וכן משמע דעובדא דרבי חיי תשתו לחמר לחד לחבדי' מיקדש לי ברת לבדי בכך דחמרת לחמר רבינא לא"ד חייסינן שמא נתרלה האיש דהיינו הבת שנתקדשה שלא לדעת אביה שמא נתרלה הבן לא לחמרי' שקידש לו האיש שלא מדעתו ופריך וילפת שליח שוויה הבן לאיש בתורת שהוא לקדש לחבדוהו שליח וע"ז לאיש הרמ"ם היה נרח' לקדק משמועה זו שאם גילה דעתו הבן לאיש שהוא חפץ בה ובו' שהיא מקודם לו מל' היה נריאה לקדק דקאמר משמע דלא בריך ליה כולי האי דהוי קידושין ודאין : (יג) הרי זו מקודשת דמחמת כיסופא דאיש בכך תמה בב"ח וגם מהרי"ל חמה למה נאמר דהוו קידושי ודאי ולא קידושי ספק דאיכא למימר דלא מהני כיסופא שתק שמ שלא נתרלה לו שנתקפק בדב' : (יד) והכותי לפיסחינו בן בריח והעבד לפי שאינו בתחר קידושין כל"ל וכן הו' בעו' ובמיימוני : (טו) וי"ח דשלית דאתון יכול לעשות שליח אני כלומר דקידושין שוה לגט בדבר זה וכמו שמצותר לקמן בסי' קמ"ח שהשליח להולכה יכול לעשות שליח מחר אם נתנם ולדעת קלת אף בלא תונס וה"ה ה"ה בקידושין דהא ילפי' בגמרא דהשליח עושה שליח ואמרי' לחמרי' דחכתן בגידושין בקדושין מל"ל ואמרי' דכתי' וילפה והיתה ודוקא כעין קידושין שים היא השליח שזה לא נקר' מילי וה"ה בקידושין שים היא השליח שטר לו כסף אבל אם לא מסר היא השליח שום דבר רק אמר לו קח כסף וקדש לי אשה זה נקרא מילי ואינו השתי ליקח כסף ולימן ליה אחר מאחר שלא מסרו לינו הכסף דדוקא קבלה הגט לו הקידושין נקרא מעשה : (טז) וי"ח דבכל ענין אין שליח לאתון וכו' · זה דעת הקוס מרדו"ם שהביא המרדכי בשמו בר"פ החיים מקדם שדעתו להלק בין קידושין לגירושין דכל היכא דמעשה נגמר מיד כגון בגירושין דהשליח יכול לגרש בע"כ אבל בקידושין לא שמוסר לו קידושין אין המעשה נגמר דלולי לא תאמר האשה ועיין בב"ח ס"ם על דברי הקוס ובסי' שלח"ו בסעיף ה' הביא ג"כ דעה זו : (יז) השולח כתב ע"י פותי * למאן דס"ל דבשליחות החיים לריך עדי מיירי בע"פ ג' עדים מינה את השליח ואפשר שגם העדים הותמים את הכתב : (יח) וי"ח דגבי קידושין לכ"ע הוי מקודם מלתורייתא מלשון זה משמע דלדעה הראשונה אינה מקודשת מדלתורייתא והמעיין לקמן בעור סי' קמ"ח בסעיף ל"ו יראה דלגבי גט מלן דמחמיר אינו שלא לכתחלה וכבר העיר הרמ"ם הובא שם בסי' וסעיף הל"ל שנהגין כן ע"פ ר"ת בתשבות ולרפת לף לכתחלה ובתוס כתב הרב פלוגתא בדין זה גבי קידושין : (יט) וקשה לי אשה במקום פלוני כלומר לף שהזכיר לו אשה פלונית אפ"ה אינה קפידא במקום משום דהתי אחרת רחמו ליה ולא יאמרו עליו דברי גנאי כלתית בגמרא קידושין דף כ' : (כ) והבינה יפה קודם קבלת הקידושין כלומר ולף אינה שכוונת האשה והשליח היה להתקדש לשליח הוי דבריס שבלב שאחלת השליחות בח בשם השלח והיה נתרלה ג"כ לשלחה ג"כ לף שחזרו בחתקדשת אינה חזרה ומ"ם לי אינו לעשות שליחותי לקדשך למי שתלחני ואינה מקודשת לשליח עד שיאמר בהדיא לי ולא לו קמ"ל דחיבת לי בלירוף הכוונה הוי חזרה ומקודשת לשליח אבל אם אמר חיבת לי בלא כוונה אין בית מיחוש ואפשר דמ"ל לקדשה פעם אחת למשלח ונחמן לפרש דבריו כך :

מאחר שהכוונה היה על המשלח נחמן לפרש דבריו כך :

כח ויש

מה שאומרת שכוונת' היה לרחתון ג"כ לית כתב ויש מי שאחמיר להלריכה גט משליח וכבר כתבתי דהיא נחמת ואם אמרה שכוונת' היה לשליח ג"כ לית כתב אין כאן בית מיחוש משמע דהיא מקודשת לרחתון בודאי ולמ"ם כפרים כשהיא אומרת שכוונתה היה לרחתון ולים האחמיר ס"ל דשליח אינו נחמן למור דטעה ולריכה גט משליח ולהט"ו דלא ס"ל הסברא דלריכה גט ספיר ים לפרש דלדידי אחמר דכוונתה היה לרחתון ולים האחמיר ס"ל דשליח אינו נחמן למור דטעה ולריכה גט משליח ולהט"ו דלא ס"ל הסברא דלריכה גט מפני הרוחי' קשה כאן קודי' זו : בד ונחמן השליח משמע דלא שמעה ונחזרה כתב בשם השוב' מהר"מ בנחמן בשבועה : כה טעה מע"ג דקי"ל דאין נחמן למור טעיתי שלא שמעתי כמ"ש בח"ה וכאן ליכא מיגו ל"ל כאן ליכא רגלי לדבר טעה דהוה שליח של פלוני וחזקה שליחו עושה שליחו :

כח ויש

בן ויש מי שמחמיר ... (כא) ויש מי שמחמיר ... (כב) אם לא רצתם ... השלית לעצמן בן אינו נקרא ממאות :

יא האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה נמת השלית ואינו יודע אם קידש לו אשה או לא קידשה זבחזקת שקידש

כח (כג) שתוק שלית עושת שלית ... ואין ידוע איזו אשה קדש לו ... אסר בכל אשה ש"ש להם קרובות כט

(כד) שהן ערוה ... עמה כגון אשה ש"ש ... להבא או אם אמה אבל אחות וכיוצא בהן שאם תאמר ישא זו שמא אמה קידש לו

שלוחו או אחותה או בתה ומותר באשת שאין לה קרובות כגון צרות היתה לה קרובה כגון אם או אחות וכ"ש בהן והיתה

הקרובה א"א בשעה שעשה שליח אע"פ שנתגרשה קודם שימות השליח ה"ז מותר בה ואין אומרים שמא קדש השליח

את קרובתה אחר שנתגרשה מפני שלא היתה ראויה בשעה שעשה השליח ואין אדם עושה שליח לקדש לו אא"כ אשה

שכיבל הוא לקדשה בשעת השלוחות :

לא ב ובן חס נתן הקרונות ... (כה) ועמדו ונשאו אותה ... ואינו יודע אם היתה זו ואחר כך נתקדש הקרונות (הר"ן פ' המקבל

ריב"ס סימן כ"ג) י"ל (בג) דה"ה חס נוה לקדש אשה ומת השלית מלכתחלה עיד דקרובותיה מעמד שלים עומד שלוחו (הום' פרק המקבל

לא (כו) ויש חולקין בזה :

יב העושה שלית לקדש לו אשה פלוני ואחר לקדש לו וקידש לו וקידש המשלח בעצמו לאמה או לבתה או לאחותה ואין ידוע

אי זו מהן נתקדשה ראשונה שתיהן צרות כגון ואסורין עליו :

יג עשה שלוחו ... וביטל השלוחות קודם הקדושין הרי הוא בטל ואם אין ידוע אם בטל השלוחות קודם או

אחר הקדושין הרי זו ספק מקודשת :

יד אין לבטל אא"כ בפני השני עצמו גאם בטלו שלא בפניו מבוטל :

טו לב (כז) לא הותוק השלוח בעדים הוא אומר לעצמי קדשתיך והיא אומרת לראשון קדשתני אתה אומר בקרובותי

הוא אומרת לא קדשתני שהוא אסור בקרובותי (בט) והוא אומר לא קדשתיך לך אמרה איני יודעת (ל) חזק לשבי הותוק השלית בערים הוא אומר לעצמי והיא

אומרת לראשון לה (לא) חזקה לראשון (נחמ"ה בשני חסי שנוי) דקנעניות) (הת"ם בשם הר"ח) אמרה אינו יודעת לו (לב) שנוי

נתתיך גט ואם רצו אחר נותן גט ואחר כונס :

הגה

(כא) ויש מי שמחמיר ... התרכי שמקלק בין שמי ההזכות דמקלן דמחמיר מייבי שלא החזיק שליחותו בג"ד לומר להם שכונת שלית פלוני שלקבל קדושי בשמר ורמי חבל חס הוחזק שליחותו בג"ד ונעשה מנכיחין שטעה בשון עיון בגוף החזכות : (כב) חס לא רצתם ... בשו מסיים ומיכו לריך להוגיע חס יבול וכן בגיכת : (כג) שתוק שלית ... שלחותו : לף שתין חזקה גמורה להח תין ביד השלית לקדש לו אחד מהן ואפי' לא תלכה מ"מ לקומר מיהת קי' חזקה בפלוגתא דגמרא : (כה) ועמדו ונשאו ... ודוקא עמדו ונשאו ולסמו דלקומר, ודלי לף עמדו אבל בתמות בעלמ' לף מהמינן להן שלית שקדשו, והטעם כתבו התוי והר"ן מסוס קנסא, ולף היה לנ להכניס עלמו בספק איסור ובחזקה הקל' נסיב לו לגזום לקדש לו אחה כדעית (ועיין לקמן ס"ק כ"ז) : (כו) וה"ה חס נוה לקדש לו אחד פלוני דן זה, כפוש דולי תמרי כתן חזקה לתומרת וכ"ש הוי מדין לחשון אחס שן שכיון לו בל הנסיס שבעול' מכ"ש שחשובי' לו קרובי' התם' שלו לקדש, ומיהו הגי כתן מודי התוספות ה"ה לדברי הרמב"ן דבתחילה בעלמא כשהח החזק מעם קרובותיו, ואמ' לף שהקפתי מעם קרובותיו, דלף שייך כתן לומר שקבוסיה דהח לף לוה לקדש רק אחה פרטית וכ"כ הריב"ם להלי' : (כז) ויש חולקין בזה הלך בד"מ כתב שהחולקים הם התוספות (בגיטין דף ס"ד ע"ח בד"ה אחסו בכל הנסי שבעול') שבחנו טעה בהיסור מסוס קנס מעמא הם ויותר חשש שלית שין לחסוך ולף דק בדברי התוספות דהתוספו' כתבו שהקנסן בעלמא הוא דקנסינן ליה שלוה לקדש אחה בעלמא ולף חשש על עלמו אלא יבא לידי הקלקה לגמל מן הדין מוחר בכל הנסיס אלא שיש לחוש שמא גזרה הוא שלא יבא לקדש רק אחה אחת ואנו נחסוך עליו כל הנסיס דבה זה הוא קנס ולא מזלינן בתר רובא וגם בחזקה אינה חזקה גמור' לומר שחזקה שהשלוח עם שליחותו דשין ביד השלית לקדש לאחד מהן אחה אפי' לא התקלה החזקה ומשלח לא ה' רלוי לחסוך כל הנסיס עליו לף מטעם קנס לגמל כשלוה לקדש אחה בלונית ואנו תופסין עליו קדושי אחה אחה מן הדין הוא ולף משעם קנס דשין בתן חומר גדולה ובדלף אמרי' חזקה שלית עשה שליחותו לף שייך בידו לקדש לו אחה ואפי' לקולף ה"ה בדעת המקשה לומר גבי גט דחזקה שלית עשה שליחותו וגזרינן אח אחת בדליחת בגמר' סס מב"ם להומרא והוא בדוק" ☜

ופשוט בעיני : (כח) לף הוחזק השלוח בעדים : לשון דם"ל דשליחות האיש ג"ל לעדים מפרש לה בכסנו שלף עשאו בעדים והוא דעת הרמב"ם ולמחלקים"ל דלף שליחות האיש לריך עדים מפרש שלף היה מפורס השליחו' בשקום האשה והוא דעת הרחב"ד, בהגה עיין עלין : (כט) והוא חומר לת קדשתיך ... חף שהשלח חינו טוען בדי"מ בשלית שהוא כמותו חומר שחר גו ובישלשליחותו ומחלה שלף הוחזק בעדים יש כח זה ביד השלית להחיר לשלשה קרובות האשה ובסמוך יתבאר שהרמ"ם חולק בזה : (ל) חזקה לשני דהשני כתן וטוען בדי וקרע עון חינו לפניו ולף חשש שהוחזק שליחותו ע"כ חמרי כל שחינה יוחנה חזקה לשני : (לא) חזקה לראשון, כלומר שהראשון חכור בקרובותיה לע"ם שהשלית עומד ומוות לעלמו קדשתי חין כח ביד השלי' להחיר קרובי האשה לחשלה מחחר שהוחזק בעדי, וח"ת גם הבי לחני חסור בקרובותי לגבי עלמו נחמן דהח חומר קדשתיך ועיין מ"ש שחכתוב בסמוך בשם הגי"ה מרדכי : (לב) שניסס נותנין גט וכו' דקולוס הס זה טוען בדי וחליחות הראשון הוחזק : לג וים

(לג) ויש חולקים וכו' תימה מקודשת לרחצן * דבדי הרב לכתובה תמוהין דלעניין מתי חיישה מקודשת לרחצן אם הכוונה דהרחצן מוחזק בקדושתי הא אפי' בלא הוחזק בסתם ת"ז דהמצלה לאסור בקדושתיה ע"פ דברי התשבה ואם הכוונה דלא הצני לאסור בקדושתיה הא כבר כתב זה הרב לפני זה דגם הצני לאסור בקדושתיה מאחר שאם : קדשתיך ורחיתי דברי תשובת מהר"מ הובאה בהג"ה מרדכי בקידושין גם בתשובת מיימון סימן ג' דמתי דאמרינן חזקה לרחצן היינו שהצני מותר בא אם חזר מדבריו ואמר בסבור הייתי שקדשתי לעלמי ועכשיו נזכרתי שקדשתי לצולתי מותר בקדושתי' תע"ג דשוינהו מעיקרא תחיכה דאפורת כי הדר ביה צני דמסוס חזקה שליח עשה שליחותו מקילין עכ"ל הרי להדי' דחי' חזקה לרחצן מסתע שמקודשת לרחצן לבדו והצני מותר בקדושתיה וע"פ הי' דמייתי שהצני חזר בו והרב"ד פי' דחזקה לרחצן לא לרחצן קאמר וז"כ לעניין הדין שניהם שוים וזה הוא תפס כוותי הרי"ז ג"כ הוא בטור ס"ס זה שהקשה היאך מקדשת לרחצן כלומר דמלבון חזקה לרחצן מסתע לאחן שהדי דודאי לרחצן מקדש, מעתה חזקה הא הצני לוט ועומד לעלמי קדשתי ת"ל יהיה גם הוא אסור בקדושתי' אבל לפי מה שפסק כבר הרב דאינה מקודשת לרחצן לבדו דגם הצני אסור בקדושתיה וז"כ מתי מוסיף ה"ה חולקין דקאתי ותפסר לומר דכוונ' הרי"ז שהצתי לעיל להציג על הירושלמי (שממנו מצעים דיוים הלו וכמו שהעתיק הטור) שאין רצוי לחלק בין הוחזק ללא הוחזק כלל דמה לי שעשו שליח בעדים אם השליח עומד ולוט לא עשיתי שליחותך וז"כ כמו שהדין בריבית כך יהא הדין בסיפא ואם הדין בריבית אמת שהמצלה מותר בקדושתי' ע"פ דברי השליח כך יהא בסיפא ובאמת בריבית נמי הדין תמוה למה יהא המצלה מותר בקדושתיה וכו' והיה מהרלוי שבין בריבית ובין בסיפא יהיה הדין שוה להחמי' עליו ע"פ דברי האם' ולא להקל אך ע"פ הדין לבצת בסיפא שוים עילוי על בצת בריבית ושניהם שוים להומרא וכן הוא בטור הרב בהג"ה זו ולפי זה בתמרה היני יודע לריכה גם משניהם בלא הוחזק כמו בהוחזק לבעת הרא"ש: (לד) ים לסמוך אסברת רחצונה: כלומר היכא שהוחזק בעדים לא אמרי' חזקה שליח עושה שליחותו ואתן השליח לחזור בו ולומר שטעה כשבור הייתי לעלמי קדשתיה ועכשיו נזכרתי שקדשתיה למצלה והשליח מותר בקדושתיה ומקודשת קידושי ודאי לרחצן ואת"ג דשוינהו מעיקרא תחיכי לישורת לבצת בלא הוחזק השליח בעדים לא מועיל חזרה: (לה) המצלה אסור בקדושתיה ע"פ השליח אף אם לא הוחז' השליח בעדים:

לן (א) יכולה לעשות שליח לקבל קידושי. כבר נתבאר בסי' שלפני זה סעיף ג' לגריך לעשותו בעדי' ואם נעשה בלא עדים אפ"ה יש להחמיר ולהלריכה גט: (ב) ומלוה שהתקדש ע"י עלמה. אף שהיו החצה מלוה על פ"ו מ"מ היא עושה מלוה שמסייעת לחיים שיקיים המלוה על ידה: (ג) ואפי' שתק כלומר אפי' השליח שתק ולא השיב הן כמו דגבי חצה מהני אם שתקה בשעת מתן מעות: (ד) אם היו עסוקין בחותו ענין מילתא בחפי נפשה היא וכרמב"ם גרים ואם בוי"ו: (ה) שאין מדעת השליח נראה לכ"ם אם כתב מדעת החצה דעדיף מדעת השליח דק בלא חיישת כשמתקדשת ע"י שליח לא בעי דעת כלל להא דחפי במתקדשת ע"י עלמה פליגי בגמרא אי בעינן מדעתה קמ"ל דהיו השליח כהיו החצה ואם כתבו שלא מדעת שניהם הוי ספק מקודשת כמו שנתבאר לעיל בסי' ל"ג: (ו) שאינו כותבו שלא מדעתה. הטעם עיין בין ובמ"מ הביאם הב"י בסי' ל"ג ס"ק ק"ח: (ז) בשליח דקידושין אינו יכול למנות קלי שלוחי בין שליח לקבלה בין שליח להולכה היינו לפלוגי בין מסר בידו בעדים ומסתם ס"מ דקלי שלוחים כדעת הקדוש לעיל ס"ק ק"ו: (ח) וקבלה בסתם מכאן משמע דאין שליח לקבלה לריך שיאמר הן לחבי' קיבל בשחיקה סגי וכמ"ש למעלה:

לן לאף אם הוחזק וכו' לכאור' דבדי הג"ה זו תמוה מ"ש היכא מקודשת לרחצון ת"ל כיון דהרחצון מוחזק בקדושת' הא בסמוך כתב אפי' לא הוחזק בעדים הרחצון אסור בקדושתה ואם אחי לאתמועינן דאפי' הצני אסור בקדושתה הא לאף קמייתא אסור הצני בקדושתה כמ"ש בהג"ה בסמוך וכן הקצה בח"מ וכלל תילולו הוא די"ח אלו סוברי' דאין חילוק בין הוחזק ובין לא הוחזק ולעולם שניהם שוין לו שהרחצון אסור בקדושת' ולו שמות' ואין לחוש הרא"ש והגון הג"ה סוכלים פי' זה * ויותר נראה לדיע' קמייתא כשהוחזק בעדים תמרינן חזקה לרחצון והיא מקודש' בודאי לרחצון ומותרת לו בלא גט מהצני והצני אסור בקדושת' כמו שהוא לחצה קדשתיך כמ"ש בסי' מ"ח אבל גט ג"ל ממנו. וי"ח ס"ל דאסורה בלא גט מהצני. זוד ראיתי בפריסה שכתב פי' אל ח"מ ופי' אלי והסכים עם פי' אלי. ויהו מ"ש לדע' הרמב"ם אם קדש' אחר לו השליח שלח מקודשת תופסין ע"ז הגיז הרא"ש ל"ל דהא מייתי קדשה לפני עדים ת"כ אין הקדושין תופסין מקודשת בודאי להמצלה לו לשליח וקדושין אל אחר אח"כ לכ"ע אין תופסין בה ובריבית בשלא הוחזק השליחות בעדים מ"מ אסורה בלא גט לאחר דהא היא מקודשת בודאי והרחצון ג"כ אסורה בה בלא גט מצלית דהא הרחצון מותר בקדושתה משום דתמרינן השליח חזר מצלייתה ולעלמו קידש ת"כ מקודשת להשליח ומ"ם בריבית היא מותרת בקדושתו של השליח ע"כ תייני כשגירש אותה המצלה:

לח מיהו אם אח"כ חזר וכו' עיין בהגמ' דפיר' הירושלמי הנ"ל לעניין אם חזר אח"כ היינו אם לא הוחזק ואמר לעלמי קדשתי בקדושת' אפי' שחזר אח"כ ואומר טעיתי ומכרתי אקדשתי לצולתו מ"מ אסור בקדושתה כיון דלא הוחזק שליחתו בעדים לפצר חזר מצלייתו וקידש לעלמו אבל אם הוחזק שליחתו בעדים ואמר לעלמי קדשתי ואח"כ חזר ואמר טעיתי נאמן הוחיל הוחזק בעדים אז מסייע חזקה שליח עושה שליחתו למה שחזר: **לט** המצלה לאסור בקדושתה אפי' לא הוחזק בעדים כיון דאומר דעשה שליחתו וחזקה שליח עושה שליחתו מסייע ליה וכ"כ בח"מ:

לו א החצה יכולה לעשות שליח לכאורה נראה אם גלתה דעתה לניחא לה להתקדש לזה יכול לזכות לה שום אדם ולקבל בשבילו קדושין דע"כ לא מצעיי' בש"ם בגט אם יכול לזכות בגט משום בגט י"ל אפי' בקטנה או בשחיקה יבוש לא ניחא לה הגט משום שיחתא בכל דהוא ניחא לה אבל בקדושין לא שייך סבר' זו ויכול לזכות לה ועיין סי' ל"ה: **ב** ואפי' שתק כתב ב"ח דנמצד עם אם היו עסוקין אבל השליח לריך להזיב עכ"פ הן וכן משמע בחדושי מהרש"ל * ובדריסה כתב דקאי על השלי' אם היו עסוקין בחותו ענין מהני אפי' שתק השליח והמקד' ג"כ לא אמר כלום וכ"כ בח"מ וט"ז * ומ"ש ב"ח ל"ל מ"ש בסעיף ח' ושתק, וקצל סתם היינו שלא אמר' שהיה שלוחה אבל מ"מ השיבה הן * גם י"ל אם עדיף טפי מהני, מקודש' בודאי אז אפי' גם החברתה מקודש' · מיהו ל"ע מ"ל לרמב"ם דין זה דהשליח לריך להזיב דווקא: **ג** שלא מדעתו שליח כלומר דל"ל דעת שלא די אבל אם כות' מדעתה פשיט' מהני וכ"כ בח"מ · והנ"מ י"ל דה דבעינן דעת היינו לאפוקי דא"י לכתו' שטר קבל קול' שתחתיל לקדש לו דבעינן דעת המקנה אבל אם מתלה להתקדש אפי' שלח התינה אם לקדש בכסף או בשטר יכול לכתו' שטר שלא דעת' · וכאן לא משמע כן דהא היא עשה שלי' ומרול' לו ות"מ בעינן דעת' לכתוב שטר קידושין: **ד** וים אי שאומ' דשליח דקידושין משמ' דוק' בב"ק ל"ח' למנות שליח אחר לחינו שלא מדעתו ב"ם ב"ה: **ה** בשעה

ה ובשנתן הקדושין וכו' היינו שנתן לה ג' פרוטות ואמר הרי כלומי' עם זה תהי מקודשת לי ואת נמי כך תאמר בפ"ח ובכתב בב"ה אפי' לא תאמר בפ"ח רק תאמר תהי מקודשת הסניה לע"ג תב"ד מקודשת הסניה לע"ג תב"ד מקודשת לי ואת נמי כך תאמר בפ"ח ובכתב בב"ה אפי' לא תאמר בפ"ח רק תאמר תהי

(ד) דאפילו אינה מכחישתו • תפסר לומר לף דהי' מודה ומומרת בזיכור שלא היתה בוגרת בשעה שקדש תביה תמרי' לאו כל כמינה דתסרה נפשה לבעלה ומיהו תפסר לפרש דהיינו מכחישתו היינו שהיא טוענת ברי : (ה) תבל בתיה מכחישתו לריכה גט מזניה' (בקילוסין דף ע"ט ע"ח פליגי רב וחמי' בשוק בקידשה תביה בדרך והי' קידשה עלמה בעיר והרי היא בוגרת שבדקוה לפעת מה יולה מכשות תביה להיות קידשה קילוסין ומלאנה בוגרת בו ביום רב לומר הרי היא בוגרת לפניהן וקילוסיה קילוסין ולא שב תביה ושמע לומר חייסין לקילוסי שניה שמא בשקידשה היא נערה היתה וקדמו קילוסין עכ"ה) והכי תפסר לומר דלאו דוקא מזניסה דה"ה קידשה תביה לבדה ג"כ לריכ' גט דכל שתינה מכחישתן מודה רב דחייסין ולא מוקמינן לה לחזקת פנויה והתוספות שבתבו שם בד"ה קידשה תביה בדרך דמודה שמוע בקידשה תביה לבד דתיי' מקודשת דתמרי' העמד הדבר בחזקת פנויה כמה שהיתה קודם קילוסיה והרי היא בוגרת לפניהן ואין קילוסי היא קילוסין עכ"ל התוספות מיירי בשמכחישתו מכ"ש שם היא מודה בזיכור דולחי נאמנת לאסור עלמה שם לא קידשה עלמה מחר קידוש היא : (ו) ונמלאנו לה סימנים הוי ספק לריכה גט מזניסה גם כאן מזניסה הוא לאו דוקא דה"ה שם קדשה תבי לבדו אלו היא מתקדשה לבדה לעולם הוי ספק קידושין ואין מועיל טענת ברי שלה לגרד לחריס עד שיעיד עדיין נערה אחר קידושין אלו שהיתה בוגרת קודם קידושין ומ"ם ונמלאנו לה סימנים היינו סימני בגרות ומחר שהוא בתוך הזמן שהם יש להסתפק שם היו סימני בגרות בשעת קידושין אלו נימא הואיל דבגרה ע"כ הוי ספק ואם נתקדשה לאחר ו' ע"י תביה ונמלאנו לה מחר קידושין זמן רב סימני בגרות ולאו גם בשעת קידושין היתה בוגרת ואין הוספין לקידושי תביה לף שהדבקה היתה זמן רב מחר קידושי תביה מחר שקידושין הוי לאחר ו' ואפשר לאחר ו' סמכינן אדשמוע דאמר אין בין נערות לבגרות ובודאי בוגרת היא לף שאין לה סימני בגרות ולא נאמרו סימני ג' גרות שלא לעשות אותה בוגרת בתוך ו' ועיין בהגהת הרמב"ד פ"ב מה"ת ואפשר דכל זה לדעת המפרשים דסימני נערות לאחר וסימני בגרות לתוך ואם הביאה סימני בגרות תוך שנה הוי בוגרת מבל הרמב"ם לא הזכיר שום סימן בבגרות ומשמע לדעתו אינה בוגרת לעולם קודם שנה החדשי' ומ"ם היתה הבת ספק בוגר' היינו ספק אם עברו ו' החדשים אחר הנערות או לא ומ"ם בגמר' אימ' בתוך ו' וכו' השתא הוא דבגרה אינו מחוור לדעת הרמב"ם וכמ"ש המ"מ וסימני בגרות מבוארין בגמר' בנידה דף מ"ז בבריית' פליגי תנאי בסימן בגרות ורש"י פי' לף שם במשנת פליגי בסי' בגרות והתוספות דחו דבריו ופסקו שם בגמר' כדברי כולן להחמי' וכתב הרי"ף אשם הביאה ת"ח מבל הסימני הללו וקדשה עלמה בחוי תביה קידושיה קידושין ולריכה גט ואין תביה מפר נדריה ואם קדשה תביה שלא לדעת לריכה גט ואין החיטה שלא התוכר דין זה בתן ולא נתנו בתן סימני בגרות : כלל מדברי הרמב"ן בקונט' שהבי' הב"י משמע בסדרו לה סימני נערות ג' או ד' חדשים תחר ו' ב' שנים תמרי' משמע היו בה הנערות משעה שנעשית גדולה בת י"ב שנה וכשימלאו לה ו' חדשים תחר י"ב שנה הרי היא בוגר' ותיו ואין לתביה רשות בה לעשו' שלא עבר רק ב' חדשים תחר רחוי הנערות תמרי' משמע היו בה הנערות תחלת ו' חדשים מיד תחר י"ב ועיין בה"ג סי' ל"ה פסק ג"כ כזה לענין עדות : (ז) כך יכול לקדשה ע"י שלוחו • נרחה לפ"מ מלוה היב' דו יותר משלוחו דהא הוא מלוה דתמי עלה וכמו שתאחר למעלה סי' ל"ה ובב"ח כ"ב ולא ידענתי הפרש בין מלוה זו לשאר מלו' : (ח) ואו ע"י עלמה לדברי המפרשים הטע' דהוי כאו תמר לה כל מי שיתן לך מנה מעלה תני עליו כאו נתנו לי והתקדשי בו ולפ"ו ה"ה לקנה לעלמו נמי דלא גרעה מכלב • תבל הרא"ש בתב תע"ג דאין שליחות לקנין לטובתה לזכותה נעשית שליח עליון ולפ"ו דוק' ע"י עלמה ולפ"ו ע"י קטנה לעלמו ועיין בדברי הרא"ש שבתב שאינו דומה לעבד ויש חילוק בין קידושי כסף לקידושי שטר ובין דיבר עם המקדש או לא דיבר עמו ועיין בר"ן פ"ק דקידושין : (ט) ולריך לומר לה בבר שתאחר לעיל דבדיעבד אף בלא עדים יש להחמי' ועיין בפסקי מהרא"י סי' מ"ט וסי' ל"ג :

(י) דהרי

(ד) דאפילו אינה מכחישתו לומר שבאו הסימנים בבקר
ויש מי שאומר דדוקא מכחישתו (ה) אבל באינה
מכחישתו צריכה גט משניהם :
ו אם בתוך הו' חדשים של נערות קדשה אביה שלא
לדעתה והיא קדשה עצמה שלא לדעת אביה (ו)
ונמצאו לה סימנים ה הוי ספק וצריכה גט משניהם :
ז כשם שיכול האב לקדשה בעצמו ו (ז) כך יכול לקדשה
על ידי שלוחו ז (ח) או ע"י עצמה שיאמר לה צאי
וקבלי קידושיך :

הגה (ט) וכ"ל לה כן בפני עדים דהרי שליח קבלה לריך עדים (פסקי מהרי"ו סימן כ') כמו שנתבאר לעיל סי' ל"ה סעיף ג' ואם גלוי לכל שמכינה לחופה ולקבל קידושיה כחמור לה בפני עדים דמי (ריב"ש סימן תע"ט) ואין חילוק בין נערה לקטנה (הר"ן פ"ק דקידושין) וכן נוהגין לבל יש חולקים ואומרים דאין בת קטנה יכולה לקבל קידושיה

ה הוי ספק ולריכה גט ונראה שם קדשה תבי' לבדו הוספין קדושין וחזקת פנויה לבד לא מהני שלא בפני ב' ח' דתיכ' תרתי לטיבותא' חזקת פנויה ומדהי' הש' בוגרת * מיהו אינו שלא ס"ק כיון חזקת פנויה סותר וב"ב בת"מ • ואם היתה קדשה בעלמה ולא תביה נראה לכ"ע לא חיישינן כיון דתיכ לה חזקת נערות וחזקת פנויה כמ"ש בת"י תוך ו' אית לה חזקת פנויה • ובת"מ כתב אם היתה קדשה תבי' נתקדשה לבדה ג"כ הוי ס"ק • ומשמע תוך ו"ח דאין חילוק בין מכחישתו ובין שלא מכחישתו לעולם אם היתה נתקדשה לבדה ג"כ לריך גט מזניסה כתב ע"ת ואם כן אפילו בשלא מכחישתו לריכה גט ולא מהני חזקת פנויה וחזקת נערות • ובת"מ כתב דא

סם דפסקו בסתם דיכולה לקבל קדושין ומוחק למה שכתוב סם ופסקו דס"ל דסוגי' דילן דעבד והא דתנן סם ועוד סם והוא שלא נגרה ולא תמה והוא שלא היתה בעיסה לפני מיודי דסיפא נקיט ומוחק: ט וכדי להוליא מי' נראה שהוא לתקדם תן לבתי קדושי כסף ותקדם לך תן לב"ע יכולה לקבל הקדושין אפי' אם אינה מינה סם דהוי כאומר תן לפלוני: י ואם אמר בתך מקודשת לי וכו' ובכל זה אין חילוק בין אם האב עומד אצלה ובין אם אין עומד אצלה דהא לכל הפוסקי' מיתרת דרב הל"ל דמיירי כשהאב עומד אצלה והיא בתוך שליחות ואפי' אם היה בתך מקודשת לי וכן הוא בהגו' ריב"ם סי' תע"ט ולא כה"מ שהקשו עליו לפרש דברי ריב"ם בע"א וכשהאב אצל הקדושין יאמר תך לכתחילה בתך מקודשת לי ועיין ח"ה סימן רי"ג ובשהות מקבל קדושין בשביל בתו אז אם היה קטנה הוי נערה ל"ל לו בתך מקודשת לי ולא היה לו להאב הוא לאו שליח והם היה בוגרת והוא שלוחה לו בכסף מהני בין אם יאמר תת מקודשת לי ולא הרי תת הוא דמדבר עם האב כמו דמהני ח"י לקטנה כשהוא מקבל הקדושין בתך מקודשת לי ובין ח"י הרי בתך מקודשת, ואם מקדש בשטר ואח"כ מקבל גרוש לריך לכתוב בשטר בתך מקודשת דמדבר עמה כמו בגט ואם כותב בתך לת מהני ובקטנה לריך לכתוב דוקא בתך ולא תת ובכל אלו ים קפילה כמ"ש בר"ן בסם הרשב"ן ונדק הגיה בסם הרשב"ם מיהו בסי' קמ"ח כתב בב"ה בעינן קטן המתגדל ג"י ואפילו הוא מהר"ם מזרחי לכתוב נוסחי גיטין כמ"ש בסדר גיטין כשיעלה ל"ו ומסיים שם כל זה להתחילה אבל בדיעבד אם לא כתב שלא נוסח שאר גיטין מגורשת ח"כ בקדושין גם כן מקודשת בודאי: יא מלוה שלא יקדש והא דתיחת בסנהדרין והבחתי בסי' ח' דקודם פרקן מלוה להשיאן כתב ב"ח ופריסה היינו קטנה שיש לה דעת לומ' בפלוני תני רולה ומ"ם כאן עד שהגדיל ותמי' היינו תוה"ד דמלתא מסתמא' בקטנות לא שכיח שתאמר פלוני תני רולה ומ"ם מלוה וגם"ם תסור כתב בה"מ היינו בחומר לה לאי וקבלי קידושך ליכא תיפו' ודוחק דהא לא הזכיר בתיירי שחומר לה לאי * שלא נרחה לרי' הלכתא' כרב דאמר תסור דהא מלינו כמה מעשים בש"ס דהיו מקדשין בקטנות וכ"כ הא"ע"פ שלא מלוה הוא לכאורה מיתר' דרב: יב ולריכה גט מסניהם תוס' יגרש וש' כותם כמ"ש בסימן ל"ו: יג בעי' גט מהרוייהו הטעם דמספק לן אם ביטול שליח קמא ובתר עיקר תולה ביטל כמ"ש בטור בשם הרא"ה: וקשה בסימן קמ"ח סעיף מ"ד פסק בשהו' הגט אם שוי' כמה שלוחי' לא בעלה שלח ואפשר התם השליחו' הוא לקבל גט מבעלה בוודאי לא תכפת לה מי מקבל מ"ה אמרי' בוודאי לא בעלה השליח וכן ה"נ אם השליחות הוא לקדם חיס יהוי ג"כ לא אמרי' דבטל השליחו' שלא כאן מייתי דעובדא שליח בתרא מדקדק יותר ומ"ש מהרש"ל וז"ח ה"ה אם הבעל שוי' שליח אחר שלח כמי הדין כן מייתי נמי בכה"ג שעובדא כמה שלוחי' לקדם לו תשה כתם אבל אם עובדא כמה שלוחי' לקדם לו תשה אחת אחת ולא ביטל שליח קמא • שלא קשה לפי פנימם למה לא תמרין דכולם נעשים שלוחים לקדם כ"א תשה אחרת ו"ל דמ"מ יש ספק שמא כוונתו לקדם לו תשה א' ומבטל שליח קמא • וכתב ב"ח אם הבתר' קידם בתרון ח"כ גם מקדושי שליח קמא ממ"נ אם ביטל אותו הא ביטל ואם לא ביטל אותו ח"כ מעשה הקודם קיים שלא מיירי הרשון קידם ואח"כ הבי' את שפיר הספק שמא ביטל שליח קמא ומעשה הבני קיים ושמא לא ביטל ואין מעשה הרשון קיים ובתר ד"ל לא אם קידם הבני בתרון ל"ל ללא עשה הבני לבטל שלא שלח בתרון ח"י לעשות שליחתו אבל אם יעשה שליחתו אף אם יעשה אחר מעשה הבני מ"מ מעשה הרשון קיים ום לדחות סברת שלו דל"ב אף אם הוא מקדם קודם השליח שעשה י"ל ב' כסברת זו • ואפשר דס"ל מעשה שלו בעלמו בוודאי ניחא לי ממעשה שליח • וכתב ב"ח אפי' לא קידם הבני שלא הרשון הוי ספק קידושין דשמא ביטל שליחתו: יד אף מערה יש מחלקים בתרלה בין קטנה לנערה ועיין בם"ג: טו אם נשתה היינו קדושין וניסורין היה הכל בלא תעה תבעה בם"ם פליגו בזה ר"ה ור"י ולר"ה תובלת בתרומה ס"מ דהוי קידושין ואפי' וכ"כ הריב"ם סי' קל"ג ובתבו רשב"ם סי' שלא ר"י ס"ל כתב בשם הרשב"ן בקידושין דבתרי דב ושמוש וחיזוק זה לא נזהה דברי רב ושמוש אינו אלא לענין שלא יהא ספק בפשיטות הלא הוי קידושין • גם מ"ש בשמו ר"י להרשב"ם היה גירסת אחרת בם"ם לפיכך תמוה מ"ל להיה לו גירסת אחרת שלא גרסתו ג"כ בגירסת שלנו בם"ם דאחתר נתקדשה לעצה ונשתה שלא ליעצה ואחבי כאן רב הונא תעה תיבה תוכלה כר"ה ואפי' תאמר שלא נ

ולפ"ז נתקדשה בפניו ובתק ותח"כ נתרצה דהוי קידושין: (יט) לפי' נתאכלו המעות קודם שמועה לעיגד דאין הקידושין בעין ועל מה יחולו מ"מ בהיות שנעשה רבונו מחקדשת ודומה להנאת מחילת מלוה כך הוא דעת הרמ"ה בעל סברת זו ועיין בתשובת מהרי"ק שורש ל"ב דף כ"ג שמייצב ג"כ דעת הרמ"ה ומצי' כמה ראיות לדבריו דמלינו בירושלמי דזה קידושין חלים אף לאחר שנתאכל עיין סס: (כ) ולפ"ז מיחה מיד הוי כאלו מתרצה זה הוא דעת המרדכי סס בה"גה בשם רחב"ם עיין סס שמחצי' לפי' היכא דאמרן פהדי שיתרצה הא"ב ע"ג דעדיין לא בא הא"ב מודה דצינה לדריכה גבי ומיחון ולקמן סעיף י"ד הביא הרב דבריו והעתקתי סס לעזרנו: (כא) גדלו הקידושין עמה. עיין בתשובת מהרי"ק שורש ל"ב שהאריך בדין זה ובדין יתומה שגדלו קידושין בהדה לי מקודשת מדלודייתא אי מדרבנן ולא ראיתי בדברי הרב"ח בתשובה חולק על זה רק שכתב שלפי דבריו אם בעל בוגרת אפי' לפ"ס סעיף ד' ה' וכלומר דאף שכתב הא"ב דעתו עיין לעיל סי' ל"ה סעיף ד' ה' וכלומר דאף שכתב הא"ב מגילו דעתו ודכה עם שכתב הא"ב אפי' יש לחוש היכא דאיכא למימר דלא מחל אלא בשביל שלא תזנה לו אי' (כב) חיישינן שמא נתרצה הרמ"ה והוו קידושין כל זמן שלא שכבה עם אחר ועיין לעיל סי' ג' ס"ב ס"ג כתב ע"ש ואינו נוח לי וע"כ השמיט דבריו שם כאן ונראה שרוכה בקידושין דף מ"ב ע"ב דהוה דאמר להת בתו לקידוני והיא אמרה להת לקרובה ונתרצה הוא לקרובה ועכו סעודה לפיכך חיתון וישמעהו את קרוביהם שלכלכו ושתו אותם לקרובו (דהיינו תוהו שהיה דעת הא"ב ליתן לו את בתו) בוגרת בפחות משלש שנים ויום אחד ועדיין לא קיבל הא"ב קידושין מקרוב של משתו אמר מדי שהיה ישראל לא יעשו עולה ולא חיישינן בשם שמא נתרצה הא"ב לקידושי של קרובו דהוה לא הדר מדעתיה שכבר נתרצה לקרובה דשם אמר חזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה דוחלי לא נתרצה לקידושי קרובו דכיון דטרח האי אדי הדת לעשו' סעוד' חינה מפסיד' אחי דנייהו אינ' ננייהו ללא טרח דלא אפשי לתו לקידושין של קרובו דאמרי' חולי חזר בו להא"ב ומאחר דגילה דעתו לקרובה לקרובו חוזרין לקידושין הא"ב היכא דטרח בסעודה ושכיבה לבני אי בוגרתי חזר בו מלונו הרמלון ואינה מקודשת לבני והן הן דברי הרמ"ה ממש ולפ"ז בם"ח הב"ח דחק דברי הרמ"ה ולמדים ממקו' אחר מהגהו בי חדי דשתו אמרה וכו': (כג) אינו יורשה ואינו מטמא לה. ה"ה דאין לה כתובה דמן הנשואין מיניה ואינו חייב בקבורתה כ"כ הב"ח בשם הריטב"א: (כד) דה"ה שם מת בהא. עיין שם שדבינו שם תמה על דבריהם והא דיק להוכיח דאין החיתים יכולים למחות ואין לחוש מוריש זכות בתו לבניו ולגבייהו לא אמרי' חוקי מפונח בחזקת מריה: (כה) והשיאוה

קידושין בפניו לא הוי כלום וכ"כ מהרי"ק שורש ל' אחל בתשו' ריב"ש סי' תע"ו כתב קידושין בפניו הוי כלום. וכילוי בשעת קידושין לפי מסקנת הר"ן מהני להרי"ף וכן הוא להדיא לדעת הרמב"ם לכן כתב המחבר לפי' נתרצה אחר הקידושין כלומר אחל בשעת הקידושין מהני. מיהו לדעת הרמ"ה שהביא בשמו בקטנה לא מהני דלא עדיף משלו אמר לאי וקבלי קידוש. ומזה נ"ב מוכח להרי"ף יכולה קטנה לקבל קידושיה דח"כ מהיכא תיתי לומר דכילוי מהני להרי"ף בשעת הקידושין ואין שברת לחלק ללאי וקבל לכילוי בשעת הקידושין: יח"ן שאם נתרצה וכו' והא דמהני כילוי לאחר מתן מעות כתב הר"ן משום כל לאם רולה להזיקה אח בתו ומלוה ממי' עליו וכאן לאם שלא בפניו ואם לא נתרצה לפי הקידושין לפי שאין זכות גמור גם הרמ"ה כתב בשעת דהוי למפרע כאן אמר לאי וקבל קידושך לפ"ז הוי קידושין למפרע ואפי' נתאכלו המעות. וא"ו לאם שאם המתנה כדעת הרמ"ה דכתב הקידושין חלין מצעת השמיעה ואפשר הטעם משום שליח קבלה לריך להיות בעדים וכאן לייכי דכילוי היה לפני עדים. ולדעת הרמ"ה דס"ל דחלין הקידושין מצעת השמיעה אפי' נתאכלו המעות מחר דנתן לתורת קידושין חלין הקידושין מצעת כילוי כמה דקי"ל המקדש לאחר ל' יום כ"כ בתשובת מהרי"ק סי' ל' ואיתמטוח לב"ח ועיין סי' ג' ס"ח מ"ש בשם הריטב"א בשמקדש בגזל ואח"כ נקנה מגזלן שם גרע טפי מאחר שהיה גזל ונראה דל"מ בין טעם הרמ"ה לטעם דהר"ן. כי להרמ"ה הטעם כאן אמר לאי וקבל קידושך מ"כ שם אמר בעת קידושין דאין כוונתה לעצות שליחות לא הוי קידושין משום

כח תהי' ותהא וכו' הוי קידושין כמו שנתקדש ונשתה ע"י תהא תהי מות אביה כמ"ש בסימן מ"ג וכי"ב ק"ו ומש"ה תיתסר ביבומה ומטמ' לה ועיין מש"ל בשעה הכוכבים דמ"ל דעת תהא ותהי' ואם נשתה מדעת עלמא הוי ניסואין כן ה"נ כשתה' דמ"מ כן נשמע בתו' וכ"כ בתה"ס סי' ר"ח : **כט** לח בעי' קידוש תהי' עיין בהרמ"ס בשם ס"ג בהג' ובי גדלה גדלה הקדושין עושה ואם תהי תהי' ח"ל קידושין משמע דוקא אם תהי תחת שגדל' אבל אם נח בקטנות לריכי קידושין לחקיים כי היכא דלהוי ח"ל גמור' מיהו מדהלי' מלת' דאחתי תהיה ומ"מ ח"ל ס"מ דה"ח בדשות תהיה ומ"מ ח"ל קידושין מחריס : **ל** ומ"מ אין לחוסרה וכו' עיין בתוס' כתבו דאסורה לזה שנח ישקם שבי' לאחר מע"ג נמי תהיה מותר להנך ולח חייסי' שמח קידם כנר אותה מ"מ כל זמן שלא היה חייסי' שמח ישקם אותה וכ"כ הר"ן וריב"ש בתשו' כי קי"ג מיהו אם יש תהיה דהי' מקודם לח חייסי' שמח ישקם אותה דח יכשל אותה שם בריב"ש ושח בכתב שם' ח' קול' י"ג לא שנאה דהוי כגון כתב נט"י שם תיירי דתהיה כאן וכאן דאין תהיה כאן הקנו חז"ל ניסואין ולח תהוי הפקר : **לא** ואפי' נח החד וכו' מע"ג הריב"ש כ"כ בקיל' אשה ותהיה נמי מ"מ כיון דכ"כ להעת הפוסקים ולח תקנה חז"ל ניסואין ח"כ גם כשחד באין נמי הדין כן : **לב** עד שתגדיל ויאמרו היינו בשעיל אחר שתגדיל אבל אם לא שעיל י"ל לכ"ע לח תמרי' זה תגדלה הקטנה עמה מאחר שמית החד וכן הוא בריב"ש סי' קכ"ג לפי העת ה"ג שתקנו חז"ל ניסואין מ"מ בערעור החד עקר הקדושין : **לג** לריכה גט מחרוייהו לכאור' תמוה למה לריכ' גט מדאמון כיון דחד כשר קדשה לאחר וכן הקשה בח"מ : **לד** בח"י אפי' קדשה וכו' כ"ל הח דהיינו לח חייס שמח התלה החד נישואין בגדלה אם לח ישקם אבל אם הוח בח"מ שחייסין ולהגדילן ולהסיחן תמרי' לאחר שגדלה הוח וכן הוח בריב"ש סי' קכ"ג לפי העת ה"ג שתקנו חז"ל ניסואין מ"מ כיון דאין הסיחן תלוי' בגדלה אלא בעת שרלה הקטן להסיח ולא בעת שרלה הגדול להסיח ולכן אם נתגדל הקטן ולא רלה להסיח ולא נתרלה הגדול להסיח עד שמת הקטן הרי זה לא נתקיים תנאי הקדושין ואינה אשתו כלל ואין לה עליו לא יבום ולא חליצה ולא כתובה ולא כלום ולא ירשה ולא ירשתו ואפי' נתרלה הגדול להסיח אחר שמת הקטן אין לה עליו כלום ולא ירשה ולא ירשתו ואפי' נתרלה הקטן להסיח אחר שמת הגדול אין לה עליו כלום ולא ירשה ולא ירשתו ואפי' נתרלו שניהם להסיח אחר שמתו אין לה עליהם כלום ולא ירשה ולא ירשתו ואפי' נתרלו שניהם להסיח ומת אחד מהם ואחר כך נתרלה השני להסיח אין לה עליו כלום ולא ירשה ולא ירשתו ואפי' נתרלו שניהם להסיח ומת אחד מהם ואחר כך נתרלה השני להסיח ומת השני

שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות כלן מותרות
חוץ מן הגדולה שבגדולות :

יה וכן אם אמר לו קידשתי את בתי הקטנה ואיני יודע אם קטנה שבקטנות אם קטנה שבגדולות אם גדולה שבקטנות שהיא קטנה מן הקטנה שבגדולות כולן מותרות חוץ מן הקטנה שבקטנות :

יט מי שיש לו ה' בנים ועשו כולם את אביהם שליח לקדש להם ואמר אבי הבנים למי שיש לו ה' בנות א' מבנותיך מקודשת לאחד מבני וקיבל האב הקידושין כל אחת צריכה גט מכל האחים מת אחד מהם כל אחת צריכה ארבעה גיטין וחליצה מאחד מהם :

כ האב שאמר קידשתי את בתי ואינו יודע למי אסורה לכל העולם מג עד שיאמר נודע לי למי קידשתי ואפילו לא נודע לו ער שבגרה · וי"מ דאם החתן עמד לפניו תהילה (לח) ולא הכירו מר ואח"כ תמר שמכירו הוא נאמן (ג"י בסה התוספות) :

כא בא א' ואמר (בפני עצמו) (הר"ן ורבי יהוחן) אני קדשתיה מה נאמן ומותרת לו כיון שהאב אומר איני יודע וכשבונסה אינו צריך לקדשה אבל אם האב מכחישו יש מי שאומר שאינו נאמן אפילו להצריכה גט :

כב באו שנים וכל אחד אומר אני קדשתיה מו (לט) שניהם נותנין גט ואם רצו א' נותן גט וא' כונס מז וליד קידושין כסבונסה מחמר שנתגרשה כגר מחמר (הר"ן והרשב"ם) :

כג בא אחד ובנסה ואח"כ בא אחד ואמר אני קדשתיה מח (מ) אינו נאמן לאוסרה עליו וי"א דאפילו לא כנסה ממש אלא כיון שהתירוה ליכנס ככנסה דמי :

כד האשה שאמרה קדשתי את עצמי ואיני יודעת למי ובא א' ואמר אני קדשתיה נאמן ליתן לה גט להתיר לעלמא מט (מא) אבל לא לכונסה ואם כנסה אין מוציאין מידו כ (מב) ואם יש עד ח' שהוא קדשה מותר לכנסה לכתחלה (ר"ן פ' האומר) :

כה האב שאמר על בתו בעודה קטנה או נערה קדשתיה וגרשתיה נאמן לפוסלה מן הכהונה ודוקא שאמר גרשתיה נא תוך כדי דיבור לקדשתיה אבל היכא שהוחזקה אשת איש על פיו (מג) אינו נאמן לומר לאחר זמן גרשתיה :

כו אם אחר שבגרה אמר (מד) קדשתיה וגרשתיה כשהיתה קטנה אינו נאמן :

כז אב שאמר שקידש בתו ואח"כ קדשה לאחר ואמר קדושי ראשון היו בפסולי עדות דאורייתא ואינם כלום נאמן :

נב (מה) ול"נ דוקא תוך כדי דיבור נאמן

שבכולן ואמלעי' בזמה קרי לה כמ"ש בז"ס אבל אם יש לו ג' כיתות בנות אז סם הגדול' חל לף על ז שאחר הבוגרת נקרא גדולה נגד כת האמצ' אז אמרי' שאין הבוגרת בכלל וכן מדוק בעור שכתב בז' ר"ת ואין לו בנות אלא מאחת מאחת ודין זה כתב מי שיש לו ג' כיתות בנות ועיין ג"ח ודפיסה ולהלכה' נר' כיון דלא מלינו סם קולן על ר"ת רוב הפוסקים חולקים על ר"ת כסתם מקדש וס"ל אם מקדש אחת כסתם כולן בכלל היינו שאמר אח"כ סתם אבל אם אמר גדולה הוי כאלו אמר בפי' הגדולה שבכולן אע"ג דקי"ל אפי' ג' כיתות גדולה שבכולן קאמר ומ"מ דוק' כשהי' אינה בוגרת שאני ג' כיתו' דשני נמי קרוי' גדולה כמ"ש אלא אם נתיח לא נתיח לספיק' כמ"ש בז"ס ח"כ אם היה בוגרת אי"ל דלא נתיח לספיק' מסוס הבוגר' אינה בכלל בנותיו דסיח לא ראי' עליו אבל בכת ח' לא נקר' גדול' אלא הגדול' שבכולן לכן הבוגרת מקודשת ואם הבוגרת שויתיה אותו לשליח לקדשה לכלו' ואמר הגדול' הרי' מקודשת אז תמיינן הבוגרת קידש כיון דקי"ל בעלמ' אם שויתי' לשליח לקדשה לכלו' היה בכלל כמ"ש בז"ס ואין לכן אם אמר הגדולה היא מקודשת לכ"ע כ"כ בה"ג ואם כולן בוגרת אז הגדולה שבכולן קידש ועיין בי"ד סי' ר"ך : מג עד שיאמ' וכ' כתבו תוס' בסוגי' זו הא דנאמן לומר אחר כ"ד קדשתי מסוס דהוי כאלו אמר בפי' אבל אם אמר בשעת הכתוב לא נתיח לשליח לקדשה לכלו' היה בכלל כמ"ש בז"ס ח"כ אם שויתי' לשליח לקדשה לכלו' היה בכלל בנותיו דסיח לא ראי' עליו אבל בכת ח' לא נקר' גדול' אלא הגדול' שבכולן לכן הבוגרת מקודשת ואם הבוגרת שויתיה אותו לשליח לקדשה לכלו' ואמר הגדול' הרי' מקודשת אז תמיינן הבוגרת קידש כיון דקי"ל בעלמ' אם שויתי' לשליח לקדשה לכלו' היה בכלל כמ"ש בז"ס ח"כ אם היה בוגרת אי"ל דלא נתיח לספיק' מסוס הבוגר' אינ

לח המקדש על תנאי וכל דיני תנאי ובו ל"ט ס'

א א המקדש על תנאי אם נתקיים התנאי מקודשת (א) ואם לאו אינה מקודשת בין שיהיה התנאי מן האיש בין שיהיה מן האשה :

ב כל תנאי צריך להיות בו ד' דברים ואלו הן שיהיה כפול ושיהיה הן שלו קודם ללאו ושיהיה ב התנאי קודם למעשה ושיהיה התנאי דבר שאפשר לקיימו ואם חסר התנאי אחר מהם הרי התנאי בטל וכאילו אין שם תנאי כלל ולא תהיה מקודשת מיד כאילו לא התנה כלל ג (הזכיר ליתן קודם להן וחזר והזכיר הלאו אחר הן (ב) הוי תנאי כלו הזכיר הן קודם ללאו (הר"ן פ' מי שחלו) :

ג כל האומר מעכשיו או על מנת ד אינו צריך לכפול תנאו ולא להקדים תנאי למעשה אבל צריך להתנות בדבר שאפשר לקיימו ויש חולקים ואומרים דאפילו באומר מעכשיו או על מנת צריך להיות בתנאי כל הד' דברים : הגה וי"ח דהפי לא פי' כל דיני תנאי ה (ג) רק דאמר סתם שמתנה כתנאי בני גד ובני ראובן הוי תנאי גמור (הגהו מיי פ"ו) :

ד י"או דלא בעי שיהיה בתנאי ד' דברים או אלא במקום דאתי מיניהו חומרא (ד) ולא היכא דאתי מיניהו קולא : הגה וי"ח עוד דאע"ג דאינו מקיים כל הני ד' דבריס בעינן ג"כ שיהא ז התנאי בדבר ח' והמעשה בדבר ח' אבל (ה) אם הכל הוא בדבר ח' אינו תנאי (הרא"ש והטור) ויש לחוש לדבריו לחומרא (ו) התנה עמה ח שתאכל נתן וכמו שתאכל בשמוך סעיף כ"ה) . :

לח (א) ואם לאו אינה מקודשת ואע"י שתחתם תוכם לא קיים תנאו אפ"ה אינה מקודשת, דלתוכסה כמאן דלא עבר וכו' ויתבן בירושלמי (הביאו הר"ן בקידושין פרק האומר דף תרמ"ח ע"ב) והטעם מבואר שם בהר"ן לחלק בין גירושין לקידושין דתוכם שייך כאחד, מחייב תוכם עלמו דבר ח' ואם תרעו תוכם יכול לומר חדעת, דהכי לא נתחייבתי אבל כאן הא' חלוי בדעת חבירו ואם תירע תוכם לא' ע"ד משל לתיש תאחר התשה מה לי לתוכסך תני לא נתחייבתי להיו' תשתך רק ע"ד שיקויי' התנאי וכל זמן שלא נתקיים התנאי לא שמחת תוכם לא נתקיים תנאי אינה מתירה כלום בקידושין וכן להיפך אם לא קיימה התשה תנאי שלה מחמ' תוכם : (ב) הוי תנאי כלו הזכיר הן קודם ללאו * דין זה הוא גמרת עירובה בגיטין דף ע"ה ותקשי שמוש בגיטין דף מ"ח אם לא מתי לא יהא גט ואם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט ולא היה לריך לכתוב דין זה בסה"ן (פרק מי שחלו דף תק"ל ע"ב) יראה מלשונו כי יש להוליף דין אחר מדבריו כי הוא כתב סה בזה הלשון ונ"ל דאתי דבעינן הן קודם ללאו היינו שלא יהא מקיים דבריו בהן דבמר דבריו אדם מחפיים ומלא מעשה קיים ותנאי בטל הילכך אע"ג דמקדמין לאו להן כי היכא דלא לקדים פורעניתא לנפשיה כיון שגומר דבריו בלאו סגי עכ"ל ונמלא אתה למד מדבריו כי אם הקדי' לאו להן ואח"כ הן ללאו ואח"כ לאו להן אינה מקודשת מאחר דסיי' דבריו בהן ואין קפידת על שמתחיל דבריו בלאו רק שלא יסיים דבריו בהן : (ג) רק אמר סתם שמתנה כתנאי בני גד ובראובן * ראיתי בהג"ה במיימון לא החליט הדבר רק כתב זה הלשון אמר ר' כי שמא אם אדם אומר סתם שיהא תנאי זה כתנאי בני ר' יכול להיות שמועיל אלא נפילת תנאי מלשון זה משמע שהיה מסתפק בדב' ועכ"פ ל"ל תנאי קודם למעשה ואם אמר הרי את מקודשת אם תתן לי מחתים זה כתנאי בני"ר אם הקדימו התנאי למעש' רק לכפול דבריו אפבר דל"ל כשאומר כתנאי בני"ר : (ד) ולא היכא דאתי מיניהו קולא . כלומר דאף דאין כאן כל הד' דבריס הוי כמקץ קידושין ומכס גירושין ואם קדמה אחר לריכה גט משניה, ועיין בדברי הרא"ש פרק יש נוחלין בסעיף מ"ח : (ה) אם הכל הוא בדבר ח' בטור כתב אם הזיכר שאני מקדשך בו שלי תהיה מקודשת ואם לאו לא תהיה מקודשת זה נקרא תנאי ומעשה בדבר אחד וכ"כ התוספו' בגיטין דף ע"ה ובשבת בחרא דף קל"ו ומיהו בקידושין בלאו הכי מהנה ע"מ להחזיר לא הוי נתינה כמבואר ריש סי' כ"ט ועיין מ"ש שם ומיהו בקידושי שטר משמע בסוף סי' ל"ב דאם אמר ע"מ שתחזיר לי הנייר דהוי מקודשת ובן בגיטין מבואר לקמן סי' קמ"ג דע"מ שתחזר לי הנייר הוי תנאי ולא מקרי תנאי ומעשה בדבר ח' מטעם שבתבתי דע"מ הוי כמעכשיו ואין תנאי זה כותב למחרת אם ההתנאי ומעשה בדבר ח' היינו מה שפסק כאן בקידושין דים לחוש לחומרת אם התנאי ומעשה בדבר ח' היינו בקידושי שט, אבל בקידושי כסף כבר פסק לעיל דאפי' ע"מ לא מהני מטעם דדומה לחליפין וגם לריך לדקדק דבגט אם אמר הרי זה גיטך והנייר שלי תינו גט בלא ת"ב ה"ה אם אמר בגט ובקידושי שטר אם תחזיר לי הנייר תהיה מקודשת או מגורשת דלאו מידי יהיב לה ולמה, פסק כאן דלחומרא מקרי תנאי וכי עדיף לגבי תנאי משו אמר סתם בלא סוס תנאי דלא מהני בלא כלל :(ו) התנה עמה שתאכל חזיר ואין כאן מתנה על מ"ס בתורה דלא תאכל ולא תתקדש:

(ז) אבל

(ז) אבל התנה עמה שתבעל לאסור לה * אבל אם תבעל למותר לה אף שיש אין קלת איסור שנות פניה מ"מ אין זה דבר שלא"ת שהרבה פרוצים תמלא לעבור על איסור פניה ועכ"פ לריך שיאמר בזה לבעון אם תבעלי לפלוני אז תהיה מקודשת לי אבל אם אמר בלבון ע"מ שהוא כמעכשיו מ"כ למפרע תהיה מ"ח ועיין לקמן סי' קמ"ג סעיף י"ח וט"ב הוא ג"כ בדבר שלא"ת שאין בידה שפלוני יעבור על מ"ת ומיהו אפשר לה לעבור שלא תגיד לו שבידה זו תהיה מקודש למפרע ולפ"ז גם לאב' אפשר שתבעל לו אם תימן יודע שבידו ועשית כלאו למפרע ואין הפרש בין שתבעל לאחת או לפלוני מקדושין והרמב"ם (פ"ו מה"ת דין ח') דקדק בלשונו וכתב שתבעל לאחדי ולאחי או לבנה ועיין בב"ח בקונטר' לחרון שכתב ע"מ שתבעל לפלוני אפשר שהתנאי לאחר מיתת הבעל: (ח) כל מתי דתקון דבנן · אלמון זה משמע דאיסור דבנן בדבר שאינו ממון הוי כשל תורה ותמה לחנו' לגבל בהגה"ה מרדכי בתר בתר' תקל' דבנן אפי' בממון תנאי בטל לחכמי' עשו חיזוק לדבריהם ויהל משל תורה: (ט) רלה האב מקודשת בלומר שאת אין דע"מ שיכל פירותו שנע שהוא רולה ולריך שיגלה רלונו וזה הוא דעת הרמב"ם דע"מ שילה כאלו אמר ע"מ שיאמר הן ומכו שיתבאר בסמוך סעיף י': (י) לח רלה לו שתתן לו שמת * לח בחלת מחתת מחתיתה דשמת החב בטלו הקידושין מיד דא"ל שיאמר אעוד הן אבל בלא רלה שאמר לח לו שתתן לי שמת יומים ומיד יולאים מידי ספק קידושין כל זמן שהחב חי דלולי יאמר החב הן אחר שאמר בתחלה לח לו שתתן כמ"ש בסמוך ס"י: (יא) לח שיחה לו שמת גם כאן, לאו בחלת מחתת ניהו דשמת מקודשת ואלו בלא מיתה כל ימי חיי החב הוא בספק שמת ימות ואפי' אחלה פעם א' אם אח"כ מות' אחבטלו הקידושין מיד ואפי' שמת בחייו אחר שנים רבות ועכ"כ הדיגו דשמע החב דאפילו שמע קודם שמת הבן מלמדין לותו בכך ומדברי הרמ"ם נחייבים זה דע"ש אלא שיהה דקאמר הרמב"ם כולל ג"כ ע"מ שיסתוק ובתוק' מיד נתקיים התנאי ע"כ בתב שמע אחר שמת וכמו שתכתוב בסעיף י"ח: (יב) מלמדין אח החב שיאמר אינו כולה אבל בסעיף שלפני זה בע"מ שילה,

שהדינר שלי הוא תנאי ומעשה בד"א והיא מקודשת אפי' לא נתקיי' התנאי אף ע"ג שאינו סותר למעשה ע"מ כיון שהכל בד"א ח"ל לקיים התנאי שאם קדשה למה פסק בסי' קמ"ג כשתתנ' ע"מ שתחזיר הדינר של הגט הוי תנאי ותתקיים התנאי הא הוי תנאי ומעשה בד"א גם קשה בא"מ בסי' תרכ"ח פסק בהתנ' ע"מ שתחזיר התלוג דהוי תנאי וכ"כ הרא"ש הא הוי הכל בד"א גם קשה אם אף בכה"ג הוי תנאי ומעשה בד"א למה תמרו בהתנה שתחזיר הקדושין דמיהת לחליפין דהא ח"ל להחזיר כיון שהכל הוא בד"א ובדריסה וח"מ כתבו דהטור ס"ל דוקא כשהתנאי סותר למעשה הוי תנאי ומעשה בד"א והתנאי שתתנה אם הדינר שלי ה"ק לאת מקודש לי כשתחזור לי הדינר והיינו אם הדינר שלי ח"כ סותר למעשה אבל אם אמר ע"מ שתחזי' לא הוי תנאי ומעשה בד"א כי אין סותר למעשה אלא שתבעל לאחר מיתה ומ"מ אם אמר ע"מ שתחזיר לי הדינר שלי הוא סותר למעשה ואפי' לא נתקיי' הת

שלא יהיו קידושין ולא תפול לפני היבם יח וי"א דאומר על מנת שירצה דינו כאומר ע"מ שלא ימחה יט ויש מי שאומ' (יג) שדינו כאומר על מנת שישתוק :

י אמר על מנת שיאמר הן כ אף על פי שאמר בתחילה איני רוצה (יד) כל שחזר ואמר הן נתקיים התנאי (ולכן לעולם הוי ספק עד שימות האב) והאומר ע"מ שישתוק אם שתק בשעת שמיעה מקודשת אע"פ שחזר ומיחה :

הגה כא (טו) מיהו אם לא היה בדיבו כשמע וכשנתן לגיחו מיחה הוי מחילה דמשעה שתקה בתחילה משום שלא היה בדיבו (כך משמע בריב"ם סימן י"ד וקל"ג)

(טז) ואם מיחה בשעת שמיעה אפילו חזר ונתרצה אינה מקודשת כב (יז) מת האב עד שלא שמע מקודשת והאומר (יח) ע"מ שלא ימחה כג כל זמן שמיחה נתבטל התנאי ואפילו נתרצה בשעת שמיעה כד (וי"ל דאם תאמר אין פעם א' שוב חינו יוכל למחות (טור) :

יא מת הבן כה (יט) מלמדין את האב שימחה כדי שלא תזקק ליבם :

יב אמר לה התקדשי בפרוטה על מנת שאעשה עמך כפועל (כ) או ארבר עליך לשלטון כו (כא) אם יש עדים שעשה עמה כפועל כז או דבר עליה לשלטון מקודשת, בודאי ואם אין עדים מקודשת מספק :

יג לא

שם מת הבן אין מועיל ללמד שתק דלמא לא יחמד הן כשמת בנו ע"מ שלא ימחה דאיך תנאה לזוז דאולי יחמד לאחר זמן הן מדי לקלקלה ע"כ אין לה תקנה אלא חלילה כל זמן חיי האב וה"ה דמתיישמת ממ"נ וכ"כ הטור בשם הרמ"ה ועיין בב"ח על דברי הרמ"ה דהקשה לאיך חולצת הא לאחי מינה חולצת :

(יג) שדינו כאומר ע"מ שישתוק. הוא דעת הרא"ש והטור ודין ע"מ שישתוק יתבאר בסמוך בסעיף שלאחר זה : (יד) כל שחזר ואמר הן בכל תנאי החלוי בקום עשה ולא קבע לו זמן הוא לעולם ואפי' אמר בתחילה לא ולפ"ז הטור מודה דמהני הן אחר לא מע"ג דכליג בלא אחר הן בתנאי דלא יחמה וכל שימת המקוי' תנאו חלוי קידושין למפרע וכן בע"מ שישתוק אחר ע"י שתנאי זה עניינו בב ומשמע כיון שהוליאו בלשון מעשה דאחר ע"מ שישתוק דינו כתנאי שבקום עשה ולא בתנאי שלא יחמה כדי שיתקיים התנאי פעם א' ומיהו זה יש הפרש בין תנאי הן לתנאי שתיקה דתנאי הן לעולם משמע כל זמן שיתן הן אבל תנאי שתיקה שישתוק בשעה שמיעה משמע שלא יחמה דא"א לפרש ע"מ שישתוק פעם א' כל ימיו וכי לעולם לא יפסוק : (טו) מיהו אם לא היה בדיבו. קנסים חלו הוליח הרב מהשובת הרי"ם ומשם מוכרי מאד דשומע מקידושי בחו בתקום אחר וע"י שמעו בגמ' עד שיצא חציה וימחה שא"כ למחו' ולגולת דעתו שלא בתקומו אבל כ"ד הוא תנאי ע"מ שישתוק ולא תמר ע"מ שישתוק דבני כי מיד השמע ושתק נתקיים התנאי וחין הבן בכלות האב שנאמר דמה היה לו למחות שלא בפניו אבל אם יאמר ע"מ כשישמע בלוני הדר בתקום פלוני וישתוק וכי נאמר שעלה על דעתו שבלוני הדר בתקום אחר יבא כאן ויאמר לא יפה עשית ולאי כוונתו היה ע"מ שישתו' שם שיגידו לו ולא יאמר בפני הבריות לא יפה עשה פלוני שקידש את פלוני' : (טז) ואם מיחה בשעת שמיעה. כבר כתב"י הטעם דכל האומר ע"מ שישתוק כלומ קנע זמן להתיקתו ואמר בהדיא ע"מ שישתוק מיד כשישמע ולא לא ישתוק אלא ימחה מיד נתבטלו הקידושי'שוב לא יועיל לילוי כי כבר עבר הזמן : (יז) מת האב עד שלא שמע ואם מת הבן מבקשין האב שימת' מיד כשישמע ולא ישתוק : (יח) ע"מ שלא ימחה כל זמן שאומר. דהא תנאי זה הוא בשב ואל תעשה וכל זמן שנעשה המעשה נתבטל הענין וה"ו כאומר לאשה ה"ז גיטך ע"מ שלא תחזיר יין שהכוונה שלא תשתה יין לעולם : (יט) מלמדין את האב שימחה אף אם כבר אמר הן. ולפעה הטור דלא מהני מיחה אחר שאמר הן אם אמר הן ואח"כ מיחה חוללת ממ"נ אם מחיית מחה בתחלה לא מפטרה דילמא ק"ל כהטור דאין מועיל מיחה אחר הן וכאן בכל גלא חלילה לא מפטרה דילמא ק"ל כהטור דאין מועיל מיחה אחר הן וכאן בכל וכיוצא שבאחד מת הבן סתם ולעיל בסעיף ט' כתב נ"כ דין זה מת הבן וא"כ שמע האב מעשה אחר ע"מ שלא ימחה לחוד ע"כ כתב מת הבן פתם כלומר אפי' מת הבן אחר שמעו האב ג"כ מועיל מיחה האב לעפ"י שנתחלה כבר פעם א' וכמו שנתבאר הדין בע"מ שלא ימחה : (כ) או אדבר עליך לשלטון ואם היה אומרה לדברי הללו ולמלחמה זו לא הייתי חפילה. מדברי התוספתא שהביא הרא"ש והטור דגרסי' התם אם אמר עליה לשלטון כדרך המדברים משמע שדברים יתועים הם מה שים לו לדבר עליה ואם שיב ודיבר דברים אחרים אינה מקודשת אבל אם אינם דברים יתועים אינה יכולה לומר לא הייתי כריכה לדברים הללו לא תנאו ולא יועיל"מ שהרי מקבל דיבולה היה שתאמר לדברים הללו לא הייתי חפילה ומה לו ולה מה שהיה חפילה היא הוא התנ' כתם שידבר לשלטון ואם אמר לה ע"מ שים לי דבר פלוני החאמר לו לדבר זה אינו לריכה וסבירתי שים לך דבר הלריך לי. ואפשר לומר דמשמעות דבריו היה בשעת התנאי שיעשה לה טובה לעשות לה מלחכה ולדבר עליה לשלטון ובשהיה הנדר שלא עשה לה טובה ת"כ לא קיי' תנאו ומ"מ פשט דברי הרא"ש אינם לחלוק על דברי התוספתא (הביאם הטו' ס"ק י"ח דכיון שביון שדיבר עליה לשלטון ועשה עמה כפועל מקודש ואינה יכולה לומר למלחכה זו לא הייתי חבן ולדברים הללו לא חפלתי) רק לפרש כי לחבר שמיירי שדברים יתועים הם אבל אם אינם דברים יתועי' גם הרא"ש מסכים לדעת התוספות : (כא) אם יש עדים שעשה עמה כפועל ואם היתה מודה שעשה התלחכה בעדים דמי ואם היה מכחישתו נולאי אינו נאמן לגבי טרוה ואם הוא לומרת לאני יודע על זה פסק כאן דהוי מקודשת מספק ונפסוק הפסי' כתב הרב נב"ה די"ל לעולם נאמן כל שאין כנגדו מכחישו :

(כב) אם יודע בעדי' שיש לו מנה היינו כשאין לנו רואין מנה ניזו מאי אם אנו רואין מ"מ ניזו לפי שהדיינים לו לכל שניזו חזק שהם שלנו וכ"כ הר"ן ועיין מ"ש הב"י בשם הרמ"ה בתוספי' ולי נראה דה"ה הכא לא מהני שניהם מודים שאין לו: (כג) שיש לו מנה ניד פלוני ואם תאמר מנה הוי ודאי ומנה ניד פלוני הוי ספק ואמאי לא מהני הודאתו הוי כעדי' ומיהו י"ל דאין הלשון סומכ' על עדים אלא על הודאתו יש לחוש לקולי': (כד) עד שיתן מנה שלי אפי' יש עדים שיכול להודות לה לא הוי קדושין דלא ניח' לה לסמוך אספהי עד שתרוה בעלמה כפי תנאו וכמ"ש הטור בשם הרמ"ה: (כה) מאחר שעיין לה לחלקו * לשון הר"ן ונ"ל כן הוא לשונו דכיון שלא הגיע זמן העסק ורווח' לכרל' משתעבד לה חציו כשלו משמע שאם הגיע זמן החלוק אף שעדיין לא חלק הרי הרווח שלו מאחר שבידו לחלוק ולינול חלק ריוח שלו: (כו) והי' משועבדת לב"ח לשון ר' ירוחם בשם הרמ"ה כיון שלא נקני ליה מעכשיו מקודם ואפי' משמע הא אם נקני ליה מעכשיו אינה מקודם ולפי': (כז) והרווח את"כ ר' ירוחם כת' בשם הרא"ש דחולק ולריך שיהיה לו בשעת קידושין לפי' ואומר סתם ע"מ שתרוה"ך דש"כ מה גדול יש לו לעולם יאמר עדיין יש לי זמן להרווחך ועיין צ"ח ואם תאמר ע"מ שתרוה"ך מנה שים לי גם הרמ"ה מודה שלא קנני לה ממעות שים לה בשעת קידושין ואם כוונת הרב כאן שאומר לה ע"מ שים לי כלומר שתרוה"ך מנה שים לי כ"ע מודו: (כח) מאחר שעיין לה חלקו ר"ן פרק החומר הרחה לה מנה מאלו לה (כט) והיא משועבדת לבעל חוב מקודמת (ר"י בשם הרמ"ה) לח היה לו בשעת קידושין (כז) והרווח את"כ והרחה לה לן י"ל דמקודמת (טור) אבל נאומר לה על מנת שים לי לכ"ע בכהאי גוונא אינה מקודמת (ס"ה) לז ולח חיישינן דילמ' מרחה לה (כח) מאחר הכי למאי ספק קידושין (טור) אמר לה לח ע"מ להבי לה ר' זוז דינו (כט) כמו בע"מ שתרוה"ך מנה ולריך להיות מאלו (הרשב"ח בתשו' הובאה בב"י):

יג ע"מ שיש לי בבית כור עפר אם יש עדים שיש לו הרי זו מקודשת ואם לאו הרי זו מקודשת מספק שמא יש לו והוא אומר אין לי כדי לקלקלת:

כ הרי את מקודשת לי בזה ע"מ שיש לי בבית כור עפר במקום פלוני אם יש לו לט באותו מקום מקודשת ואם לאו מקודשת מספק שמא יש לו שם והוא מתכוין לקלקל:

כא על מנת שאראך בית כור עפר הרי זו (ל) מקודשת מ ויראנה ואם הראה ששבר מאתרים לא או

כב נזכר שתעשה עמך עיין סי' כ"ח בתשבתי בשם תוס' רי"ד דלתמרי לחבר שתעשה עמה יתמיר בתקדשי לי בזה: כג אם יודע בעדים שים לו היינו שתרוה אלא מנה לח אח"כ אין שים לו מה אמרינן חזקה כל מה שים ניד לחבר הוא שלו כמ"ש הר"ן ומ"ש הב"י דהטור חולק על הר"ן ל"ד ועיין ב"ח • ואם עדים מעידים דיזוע להם שלא היה לו מעול' מנה אינה מקודשת ואם שניהם מודים שאין לו לא מהני כמ"ש בשמו"ת מ": ל אפי' יומר וכו' אפי' הוא והיא יומרי' ג"כ שאין לו אלא כלום הוי ספק קדושין כי"ו בשם הרמ"ה ואם ח"י בעידי' שים לו אלא ופלו' יומר שים לו אלא פלוני שאם ס"ק ועיין לקמן ואם היה ג"כ יומר' שים אלא הוי כאומר' שים אלא יומרי' שנתקני' החיבי: לא יומר לו בשעת הקדושין דוקא ולא בשעת החמיר כיון דאמר שים לי משמ' על מנת שעה קאמר כמ"ש בשי"ו בתומר ע"מ שתרוה"ך שים לי דכוותה שים לי בשעת הקדושין שאם תאמר ע"מ שתרוה"ך שים לי לא אמר ע"מ שתרוה"ך מנה שים לי כלל ולא אמר שים לי לא אמר כלום אלא אם הרוית תה"כ מהני מש"כ אם אמר ע"מ שים לי לכן בכל החנאי' שים לי בעינן שהי' לו בשעת הקדושין ומזה נראה אם אמר ע"מ שים לי ניד פלו' לא מהני הודאתו פלוני כי אע"פ דמהני הודאתו לחייב את עלמו מכחן ולהבא מ"מ ח"י אם היה לו אלא בשעת הודאתו: לב בחותו מקום בכל החנאים לריך להיות קפילה אם מצוה כמ"ש לקמן והכא יש קפילה בי"ל דרלון' להילך לחותו מקום דוקא לכן אפי' אם יש לו ממעות במקום קרוב לח נחקני' החנאי כמ"ש הר"ן והמגי"ד: לג עד שירלה ולא מהני עדיים לו מנה ללא ניחא לה עד שתרלה בעלמה טור: לד שעדיין לא חלקו לשון הר"ן אינו כן ו"ל כיון שלא הגיע זמן העסק רווחא לעסק אם הגיע זמן החלוק הוי כאלו היה בידו אע"ג דכמוך כתב אפי' משועבד לב"ח הוי כאלו אם שהיי כשהות עיין בח"י ועיין בח"י כתב בשם הרמ"ה סי' קע"ו אם חיתת המקבל עיסק' מהבידו יכול המקבל לחלק אימת שירלה ובנים שקבלו עיסקא מאחר אי' לחלק קוד הזמן כ"ל הכא חיילי נמי כשקיבל עם אחר דא"י לחלק תוך הזמן: לה והיא משועבדת לב"ח היינו כאלו אמר משועבדת כי"ו: לו י"ל דמקודם כ"כ הטור בשם הרמ"ה ורי"ו כתב בשם הרמ"ה דחולק ע"ז ום"ל דלריך להרווחת מיד דש"כ אין גמול לנדר לעולם יאמר עדיין יש לי זמן להרווחת' ומוכח דס"ל להרמ"ה דאין שיעור לנדר כלל אפי' אחר יב"ח י"ל עדיין יש לי זמן אע"ג דאמרי' אמן לך אין לך אין לו זמן יותר מיב"ח משום דשם אחר יב"ח דינו כמודה שים לו ואינו נותן אבל כאן שם הרווית את"כ נמי מהני ח"פ י"ל דמ"מ ירווית עוד מיהו לדעת הרמ"ה י"ל דש"כ אף כאן אין לו זמן יותר מיב"ח דמשתמת לא היה תנאי לענין מותה כל ימי חייה ואם תאמר ע"מ שתרוה"ך מנה שים לי לכ"ע אלא חיישינן לשעת הקדושין כמ"ש לעיל: לן ולא חיישינן ללמא מרחה הב"י כי' שמא הרחה לה ומ"ש נאמר דזה"א וכמ"ש בדי' ולא חיישינן שמא הרחה לה כיון דהוא תנאי בקום ועשה אלא אם כן נאמר שלא נתקיים תנאי בקום ועשה ואם נתקיים אפי' אחר כשנים אלא שהוא מסופק אם נתקיים אם לאו אין לנו לחוש לספק קדושין לחלוק ירחה לה: (כט) כמו ע"מ שתרוה"ך מנה ולכאורה לדעת הרמ"ה אף שלא היו לו בשעת קדושין מותר לחוש לספק קדושין לחלוק ירחה לה כמה שמלא חה"כ מהני ומיהו אם אמר ע"מ שאני לך מנה שים לי כ"ע מודו שלריך שיהי' לה ממה שהיו לו בשעת הקדושין וכמ"ש הרב לפניזה: (ל) מקודשת וירחנה • ואינו יולא ממה שיש לו וכמו שנתבאר לעיל סעיף י"ח בשם הרמ"ה שלא ניחא לה לסמוך אספהי עד שתרוה בעלמה לא אם

לז שלא חייבינן ללמא הרחה לה ולא כח"מ שכתב דין זה סותר למ"ש בתחלת תעשה עמך כפועל דחייבינן שמא נתקיים והרמ"ה שכתב דין זה לא ס"ל הניח שם ולית דהת ר"ו כתב שי' דיים שלו נם הדין תעשה עמך כפועל נלמד מן התוספת' ואין חולק ע"ז ומהרש"ל פי' ה"ק ולא חיישינן שמא תרחה לה אחר הכח ואין נחול לנדר שלא מיד שתבעה תאמן להרווחת לריך להרווית לה ואם לא תבעה אותה ת"ע בעת הקדושין שלא היה לו אלא כדי שיעור הרווחת

(לא) או כא שלקח באריסות אינה מקודשת: הגה אבל אם נתן לו הקרקע שמעלה ממנו מה הרי היא מקודשת הקרקע שלו ונלענד שיהא לו בתי בית כור עפר (לב) שתינו מעלה מס דע"מ שיהא לו בתי בית כור עפר שלו ומזמר מזמע (מרי"ן פ' התומר):

כב היה לו בית כור עפר והיו בו בקעים (לג) עמוקים י' טפחים או סלעים גבוהים י' טפחים אם היו הבקעים כא מלאים מים הרי הן כסלעים ואין נמדדין עמו מפני שאינם ראויים לזריעה ואם אינם מלאים מים נמדדין עמו מפני שהן ראויים לזריעה ובור מלא מים אף על פי שאינו ראוי לזריעה נמדד עמו:

כג בית כור עפר שאמרו צריך שיהיה במקום א' (וכלעיט ובקשיש תינח מכסיקין לף על כי סתינן מתדיש עמו) (הרי"ן פרק התומר נסח הרמב"ם) אבל אם היה בשנים או בג' מקומות מחולקים לגמרי אין מצטרפין:

כד ע"מ שאני עשיר ונמצא עני או כה עני ונמצא עשיר על מנת שאני כהן ונמצא לוי או לוי ונמצא כהן נתין ונמצא ממזר או ממזר ונמצא נתין בן עיר ונמצא בן כרך בן כרך ונמצא בן עיר ע"מ שבירחי קרוב למרחין ונמצא רחוק רחוק ונמצא קרוב ע"מ שיש לי שפחה או בת גרושה או אופה ואין לו ע"מ שאין לו ויש לו ע"מ שיש לו אשה ובנים ואין לו ע"מ שאין לו ויש לו בבל או שאמר התקדשי לי בכוס זה של יין כזה שנמצא של דבש כזו או דבש ונמצא מים (לד) כגון שהיה מכוסה כזו ולא הכירה בו ער אחד כך בבל או והדומה להם אפי' אמרה בלבי היה להתקדש לו אפילו לא יתקיי התנאי אינה מקודשת לא שנא אם קבלה היא הקידושין מה (לה) לא שנא אמרה לשליח לקבלם בתנאי ושינו השליח וכן אם היא הטעתו אפילו אמר בלבי היה לקדשה אף על פי שהטעני אינה מקודשת: הגה לח"כ כו (לו) ומה כן בפירוש בשעת הקידושין ושמע הבעל ושתק (טור) (לז) וכן אם היה השעתו (ומיהו בפירוש ולף ע"כ שלח יהיה כן קידושין) קידושין:

(לח) אבל אם כנסה סתם ואמר כסבור הייתי שהיא כהנת והיא לויה או לויה והיא כהנת עשירה והיא עניה עשירה הרי זו מקודשת:

כה ע"מ שאני יודע לקרות צריך שיקרא התורה יתרגם אותה תרגום אונקלוס הגה (וי"א דאם יודע לקרות ולהרגם ג' פסוקים סגי) ואם אמר לה ע"מ שאני קראה צריך להיות יודע תורה נביאים וכתובים נ (לט) בדקדוק יפה:

כו ע"מ שאני יודע לשנות נא (מ) צריך להיות יודע המשנה (וי"א דאם יודע נב (מא) מדרשי התלמוד מקודשת (טור בשם הרא"ש) ואם אמר ע"מ שאני תנאה צריך להיות יודע לקרות המשנה יסקרא וסיפרי (מב) ותוספתא של רבי חייא: כז ע"מ שאני תלמיד כל ששואלים אותו דבר אחר בתלמודו ואומרו נג ואפילו בהלכות החג שמלמדים אותן ברבים מדברים הקלים סמוך לחג כדי שיהיו כל העם בקיאי בהם: כח ע"מ נד שאני חכם כל ששואלים אותו דבר חכמה דהיינו (מג) דבר התלוי בסברא בכל מקום ואומרה: כט ע"מ שאני גבור כל שחביריו מתיראים ממנו מפני גבורתו: ל ע"מ שאני עשיר כל שבני עירו מכבדים אותו מפני עשרו: לא ע"מ שאני צדיק רשע גמור הרי זו מקודשת מספק נה שמא (מד) הרהר תשובה בלבו לב ע"מ

(לא) שלקח בחריסות אפילו חריסות בתי חצרות דמ"מ חינו שלו ואפי' מפסיד נמי יכול בעל הקרקע לסלוקי הר"ן: (לב) שחינו מעלה מס * ונראה דמיירי דיש כמה שורות שתין מעלין מהן מס ע"כ אם קרקע שלו מזמן מעל לחריס שנותן מקרקע שלו חלק ממחה עד"מ מס לריך חיהי לו בית כור ועוד חלק ממחה לעוכד המס אבל אם המקום נותנין מס מזדמן שלהם ל"כ כשחמר ע"מ חיש בית כור עפר כדרך העולם מזמע: (לג) עמוקים י' טפחים כתב הרמב"ם ז"ל ומה שכתב לך חינו נרחנת ומייתי לך ס"ס חע"ג שם התינו חס יש לו בית כור במקום זה ויש לו במקום אחר לח מהני מה שחומר חינו נרחנת ומייתי לך שהני החם שהח ענר על החנחי שהח חין לו במקום שהחזיה ויש קפידה קלת חבל כחן לח ענר על החנחי כ"כ הר"ן ושיעור רוחב ועומק עיין בח"ה שם: כמ ענו ומשל"עשיר בירושלמי מנות' דעניך בכל החנחי שמחנה קפידה חס מזנה חבל חס חין קפידה כלל חס מזנה לח נעלו הקונטרס מחמ' הזיעו וכחן שיש קפידה מעוס כשהו עשיר חיכ טרח רבה עליה וכן בחנחי כשחינו כהן י"ל לח ניחח לי טרחה דכהונה וכשניחו קיוב י"ל ניחח להמערכם ומחלי וכן בכולם וכשיש לו בח גדולה חס גדולה בקומה היח י"ל דלח נייחם להו ולפי הרמב"ם דהי' מגדלח שער וחולח בכל הנחיים ומספר דנרי' ממנה * וכן כשהו בן עיר ונן כרך י"ל דלריכה לדור עמו לפעמים בכרך * חבל כשחמנה שחם שהוח בן עיר חע"ג שהו' בן עיר ונן כרך לחו חיזו הוח דהח בן עיר הוח * שח עדיף לריך יסוד בחנחי שמו יוסף מה קפידה בדבר ועיין בדמ"י בחנחי דף מ"ט ובד"ן דף פ' החומר בנרי"ו דף קפ"ח: כה ומשל"ם דבש חף שהבש יותר יוקר י"ל דהיח לריכה יין ומבואר בש"ם חס חמר ההקדש בדיל' של כסף ומשל"ם של זהב יש קפיד' דחיכ' נית' לה של כסף חפי' לח נלרך הכסף לחיזה הכזיט חע"ג חוס' כחבו דלריכה הכסף להשלים מלחכת החכזיט משמע חס ח"ל לחכזיט לח הוי זיונ"י להום' כחבו וחת זוקח לר"ם חבל לח"ק חפי' לח נלרך לה חמרינן חיכ דניח' לה כסף וכ"כ ג"ח * וחס חתר ההקדש בזיונ ח' ומשל"ש דיונ' מקודשת וכ"כ בש"ג וכן הוח לפי הנ"ה מהרש"ל בח"ם * ולפי' לעיל בכ"ן ורי"ו שהנחתי בכמוך בכה"ג חין בזיונ: מו חו דבש ומשל"ם יין כ"ל וכ"כ ג"ה * וכש מדמה הדין חס חמר ההקדש בדיונ ח' ומשל"ש בניס לחומר ע"מ שחין בתי שלח יוסף ומשל"ש יוסף ושמעון: מז ולח הכירה חס הכירה לח בסבר' וקבלה וכן חס נתן לה כוס וחמר הרי חת מקודשת בטעות * מ"מ נכון לקדם חוחה מחדש שלח יבוח לידי לקלקול חסו' רמב"ח סי' שלח קפ"ו: מח לח שנח חמרה לשליח דלח חימח מרחה מקום הוח ק"ל דקי"ל הוח חס חמרה לקבל דיונ של כסף מפלוני וקיבל של זהב ה"ה חס חמר לשליח שילוה לו דיונ של כסף לקדם חוחה והלו' של זהב וה"ה להיפוך מעוס דחזינות לו כשהקדם בשל זהב ועיין בדמ"י: מט חמרה כן בפירוש כלומר שהנידה לו לף חס לח יהיה כך כמו שחמרת חני מרולה והוח שוחק ולח חמר לה לח כי שלח בחנחי כך וכך: נ בדקדוק יפה כחב בח"מ וכ"כ ל"ל דלריך יהיו ההבנות חוקלוס: נא לריך להיות יודע משנה ו"ל דהינו כמו בע"מ שחני יודע לקרות דח"ל לידע כל החור' לחעח הי' ח שהניח כן ה"ג"ל לידע כל המשניות: נב מדרשי חלמוד כלומר הדרשות שדורש בחלמוד מפסוקי התורה וב"ח מגי' וכ"ל מדרש חורה: נג ואפי' בהלכות החג וכו' ואיח' בש"ם ואפי' מסכת כלה ועיין בחו' שנח דף קי"ל ובח"ח סי' קל"ו: נד שחני חכם ומו' ממל' דים חילוק בין חלמיד לחכם ועיין חוס' חענית דף י' ובח"ח סי' חקע"ה ב"ה: נה שמח הרהר עיין בדי"ו והבי' פלוגח שם מהני הרהור בגולן קודם שהחזיר הגזילה * ונרחה שם הוח חומר שהרהר בחשובה נחמן כמו שם חומר קיימתי החנחי והיח ח"י להכחיבו . מיהו בחנחי ע"מ שחני דעע חכסר דחינו נחמן לעשות להפסו דשע: ועיין בח"ה סי' ל"ד שם מבוחר דלח מהני לעיין עיכות עד שיחור בחשו' מ"מ לעיין קידושין מהני קודם עשיות החשובה כ"כ ב"ה:

(מה) והרי היא מקודשת: משפט לשון זה משמע דהוי מקודשת גמורה מלוריירא אבל רשב"ם פי' דגמרת לה ק"ל מקודשת ואינה מקודשת וחומרת דרבנן היא משום לעז ואפילו לריכה גט וכן משמע לקמן סי' ס"ט שכתב אין חזרתו כלום ולריכה גט משמע לחומרת לריכה גט אבל קידושין גמורין לא הוי אבל הר"ן בחשובה הניג עליו עיין שם והעתיק הב"י דברי הר"ן סוף פי' קל"ד: (מו) בינו לבינה. הרחב"ד ס"ל דלריך לגעל התנאי בעדי' והרשב"ח סובר דאין מחיל התנאי מועיל אף בדב' שבממון כגון בע"מ שתתן לי ר' זוז שיכול לומר הריני כאלו התקבלתי אבל בע"מ שאין עליך נדרי והיו עליה נדרי' נתבטלו הקידושין מיד ואין תועיל מחילי' ודתו' דר"ה לא היימ בכתובות דף ע"ג הקשו קושיא זו ועיין בב"י ס"ק שם הר"ן לייב דברי הרמב"ם בזה ומ"מ כתב הר"ן שם שמשמע התנאי בלבה היה להתקדש אף שלא יתקיים התנאי מאחר דבריס שבלב אינם דברים אף לא יתקיים התנאי אינה יכולה למחול אלא היה תנאי זה להנאתה אלא היה מקפידת אף שתנאי גרידא היה עוד כתב הר"ן שם הקפיד פעם א' נתבטלו הקידושין מיד ואינו מועיל מחילה אח"כ: (מז) אלא בפני עדים בב"ח כתב אף שם בדיעבד הכתב שהיה חומר שמחל התנאי והיה חומרת לה שמחל לו לכתחלה אורת הדין לדינו בעל כל שאין עדים על הבעול ולמעשי הוי ספק מקודשת ולא ידעתי אם הוא טועה דבי לא קדשתיך לו לה קדשתיך למה לה יהיה הדין להוא מותר בקרובותיה והיה חסורה בקרובות דכל שהן מכחיש חבירו המע"ה: (מח) ובעל סתם לו כנס סתם. עיין בקונטרס לחרון אף בעל קודם כניסה והנה פשוט הלשון בכתב אף לא קתני ל"מ כנס ובעל דאין עושה בעילתו בעילת זנות ובודאי בעל לשם קידושין אלא לפי' כנס ועיין לא בעל היס חולקין בזה לפי' לחולו אלא בודאי בעל אלא שעזר דפליג על אביי (בפ' המדיר דף ע"ג ע"ב) פליגי בדב' לחמר לי קידשה על אביי וכנסה סתם לריכה היתנו גט לי בעי לפוטרה אבל סבר טעמא דדב' משום דאין אדם עשה בב"ח ובעל לשם קידושין ר' שעזר סב' טעמא דלב' משום לחולי לחלי לתנאו) ומשמע דאף אאין כאן עידי יחוד הלו קידושי החרונו' אבל הרא"ש בפ' המדיר לא כ"כ וכן הטור סי' ל' ט: (מט) לריכה גט מדאיסיה * שאף שבעל יש לחוש שמא על סמך תנאי בעל והוא סבר שיתקיים התנאי ולא תהיה בילוחו זנות וכ"כ הרמ"ם וכ"כ רבינו בסי' שלח"ו ומשמע שאף קודם שבעל בתיחד עמה בפי' על תנאי הרחמן חיי לריכה גט ועיין בשלטי הגבורים ועיין בהגהת אשר"י פ' המדיר: (נ) בעל כפס וכו' לקלקל על השני * הב"י כתב דדעי לע"ע שיאמר אבל הן ולעולם הוי ספק עד שיאמר וב"ח חילק ביניהם ולדעתו אלו רק לענין בעלמא: (נא) לכופו כל ג' חודש * לקמן מצוחר דגם לחים נותנין זמן ג' חודש אם נותנת בתולה: (נב) בחיי המקדש משמע אבל לאחר שיתחו תינה יכולה לומר הנני מוחלת למפרע והריני כאלו התקבלתי כדי שתוכל כתובה אם כתב לה אף כדי שתתיבם ועיין בטור מ"ש בשם הר"מ הנרבוני במקדש על תנאי ובעל חייב ליתן לה כתובתה אף שמת קודם שבעל ואם לא מחלה לה כתובתה מת"כ אם תחלה נתוספה עליה כתובה ואם לא מחלה אין יכולה למחול אבל מלוה שמלוה לחבירו ומת אין יכולה למחול אבל יכולה למחול לבניו ולבנותיו ואם מת אחר הכניסה יכולה לומר מחלתי בשעת הכניסה ואם לא מחלתי אין מחול עכשיו ומיהו יש לפרש בתוספת כן בעודה תחתיו: (נג) דמשמעת בשעת כניסתה לחופה * תימה דק ספק מקודש"מ דלענין קידושין לריכה קלוגתת בכנסה סתם ועכ"פ תינה דק ספק מקודש"מ לענין כתובה משמע מסתמא לחלויה ליה כדי שתהיה לשכו גמורה: (נד) ואפי'

לב ע"מ שאני רשע אפי' צדיק גמור הרי זו מקודשת מספק שמא הרהר ע"א בלבו:

לג ע"מ שאני בן עיר ונמצא בן עיר ובן כרך ע"מ שאני בושם ונמצא בושם * וברסקי (פי' תומן לעבד הכוכבים) ע"מ ששמי יוסף ונמצא שמו יוסף ושמעון הרי זו מקודשת אבל אם אמר לה ע"מ שאין שמי אלא יוסף ונמצא שמו יוסף ושמעון שאיני אלא בן עיר ונמצא בן עיר ובן כרך שאינו אלא בושם ונמצא בושם וברסקי אינה מקודשת:

לד המקדש את האשה וחזר בו מיד הוא או היא אע"פ שחזרו בתוך כדי דיבור אין חוזרתם כלום (מה) והרי היא מקודשת:

לה המקדש על תנאי וחזר אחר כמה ימים (נז) וביטל התנאי אע"פ שביטלו (מו) בינו לבינה (מז) שלא בפני עדי' בטל התנאי והרי היא מקודשת ספק וכן אם היה התנאי מן האשה וביטל אותו בינה ובינו בטל התנאי לפיכך המקדש על תנאי (מח) ובעל סתם או כנס סתם הרי זו לריכה גט אע"פ שלא נתקיים התנאי שמא ביטל התנאי כשבעל או כשנכנס (ומה קדמה לחבר (מט) לריכה גט מדניחם) (ל"ע):

לו אמר לה התקדשי לי בפרוטה וו על מנת שאתן לידך מנה ואחר כך אמר שאינו רוצה לקיים תנאו לעולם אין כופין אותו לקיימו אלא קידושיו בטלים ואינה לריכה גט ומ"מ (נ) בעל נפש לא ישאנה בלא גט שמא אח"כ יאמר שרוצה לקיים התנאי לקלקלה על השני ואם אמר שעדיין רוצ' לקיימו אין יכולים נא לכופו כל י"ב חדש כדין זמן שנותנין לבתולה ומי"ב חדש ואילך כיתבין עליו אגרת מרד ואם מרד קודם שיקיים התנאי אפי' חליצה לא בעיא ואם מחלה דהיא התנאי אב (נב) בחיי המקדש גמרו הקדושין מיד באילו קיימו וכן בשלא כנסה אבל כנסה מקודשת מיד אג (נג) דמסתמא בשעת כניסתה לחופה מחלה לתנאי וחייב ליתן לה כתובתה:

כנס היינו כניסה בלא ביאה וכן הוא בתוס' פ' המדיר להמסקנא אלא דבעולה בקידושין ובעל בלריך גט אם כן פלוגתא דר"ת ושמואל ע"כ חייבי בכנס ולא בעיל ולא כדריסה שכתב דחייבי בבעיל ולא בעיל לשתר וע"ם * ואין להקשות מאחר כניס בלא ביאת מבטל התנאי ב"כ למה כתב ובעול דהא נשמע ממילא דבעיל מ"ש מבטל וכן הקשה בדריסה וי"ל דקתי"ל אף בבעיל לא תמרינן בוודאי הוא שביטל שא ספק הוא לפ"ז י"ל בעיל חייבי כנס ובעיל אבל בית בלא כניסה הוי כניסה אף כביאת זנות ולא תמרינן דביטל התנאי ולא כב"ח בק"ח. וכניס בלא ביאה ע"כ ב"ח לומר דמקדש אותה מחדש מדין שא"ל הטעם דמוחל התנאי מדקתני בקידושין הרחבונים חלין וכן בכניס ובעיל תמרינן דמוחל התנאי מדקתני מ"ם ל"ל עידי יחוד לרמב"ם * ואם התנה אותו תנאי בשעת ביאה מ"מ לריכה ממנו גט ותמרינן שלא התנה שא לענין כתובה סם בתוס' ובהג"ה לפ"ו אם התנה בפירוש על הגט ל"ל גם אבל לרע"ה ק"ג ף תק"ד לפי' התנה כן בפירוש תמרינן בשעת הביאה כוונתו לקדש אפי' לא נתקיים התנאי * ואם קודם הביאה היה יודע שלא נתקיים התנאי ובעיל סתם לא כ"ע הוי קידושין גמורי דקי"ל חק' לוין אדם עושה בעילתו ביאת זנות אבל כתובה לוין לה לענין כתובה הוא עומד בתנאי הרחמן. וי"ל דה"ה אפי' בעילתו ביאת זנות אלמ' לדור עם אשתו בלא כתובה עיין בר"ן בחידוש בבא"ג ליכא למיסור כמו המקדש בב"ח לוין לה כתובה וב"מ לילא למיסור * ואם יודע שלא נתקיים התנאי ובניס ביאה אבל בכניס ע"כ מחיל לה דאל"כ לוין מיסור אוקמי * שא אפי' י"ל שמא לא מחיל שא לענין הוי קידושין הרחבונים קדושין ולא לענין כתובה עיין בדב"י ותוס' פליגי בזה לרע"ה לוין לה כתובה ובתוס' לא משמע כן ולפי' שיטה זו דמוחל התנאי ס"ל בבעיל ג' עידי יחוד והרי"ף שכתב דלריך עידי יחוד ס"ל דלא חלין קידושין הרחבונים מ"ה בעינן עידי עכשיו כי היכי דלהוי קדושין לפני עידים ודברי הטור תמוה שכתב בסי' זה דברי הרמב"ם ובסי' ל"ט דברי הרא"ש: ם בעל נפש לא ישאנה וע"פ הדין היה אף ע"ו והקשה מ"ש מתנאי שיאמר אבל הן לחבורה ליבמה משום שמא יאמר עול הן ויתקיי' התנאי כן ה"נ לחוש שמא יתקיים התנאי ולריך לומר שהוא המקדש יש בידו לקיי' מיד ואינו רולה לא נחבטל הקדושין מיד ע"כ הדין ואינו שלא מידות חסידות ועיין ב"ח ופריסה: סא ר"י לכופו כל יב"ח אף להעת הרא"ם ס"ל שם שתנה תנאי להרחות לה לריך להרחות לה מיד כמו שכתב לעיל שתנאי יתן לך דמסתמא כוונתו ליתן בעת הנישואין אבל להרחות ולא ליתן לריך להרחות מיד. ולא"מ לא היה לו לספר פריסה לכן כתב מ"ש בס"ק כ"ח: סב בחיי המקדש כ"כ הטור ורי"ו ולא קי"ל כתב בסי' רי"ו לפי' לאחר מיתה מהני מחילה ונמלא שהיה מקודשת למפרע דמסתמא וכו' מחלה אע"ג בסתם כתב שתנאי ביטל התנאי ס"מ ספק הוא שמא לסם מחל ס"י שם נתקיים התנאי וי"ל שתם סתם על תנאי הרחמן משא"כ בידוע שלא נתן לה אלו תמרינן בודאי מחל ולא כב"ח דמדמה דין זה לדמדמה בדין שבני הרא"ם בפ' המדיר בקידושי על תנאי ובעיל אם מקדש בודאי לפי דברי סותרי דברי

ועיין בר"ן פ' החומר דף הרמ"ח כתב כל התנאים שהוא חיוב וכנס תוך הזמן אז תמרי לף שלא נתקיים בזמן הוי קידושין מ"מ המעות שנתחייב הוא נתנאי נעשה עליו מלוה ולריך לקיים ואם טוען פרעתי נאמן : סד נהרלו שניהם להאריך הזמן בע"ז הקשה ממ"ש בי"ח סימן רכ"ח סעיף ל"ט נשנע לשל' בזמן פלוני מ"ר להרחיב זמן : סה אז להוסיף או לגרוע עיין זה באריכות ס"ס קמ"ד ומ"ש אפילו נתחללו המעות הטעם כיון שגם ליה בתורת קידושין כמ"ש בסי' כ"ח : סו יכול לבטלו אע"ג שהוא ת"ח שאינו ממון תמרין כוותהו היה שהל יבוטל שלא ח"כ כשיוודע לו יקפיד כמ"ש לעיל : סז אינה מקודשת היינו כל זמן שלא מחלה . ואם כנס תמרי בוודאי מחלה כיון שיודע לה שלא נתקיים התנאי כמ"ש בסמוך ועיין רס"ג : סח הרי את מקודשת לי חוץ מפלוני וכו' הרי זו מקודשת מספק כ"כ הרמב"ם פ"ז • מיהו לדעת הום פ' החומר דף פ' והר"ן אינה מקודשת כלל וכן פי' בע"ג שם כ"פ החומר : סט אם חולקין הנה דין זה נתלק לכ' הופנים אחד אם שניהם תומרים נתקיים התנאי • ג' אם שניהם תומרים שלא נתקיי' • ד' אם מכחישים זה"ז • ה' אם אי' תקיים ואני אי" • ומשמע אם שניהם תומרי' נתקיים או לא נתקיים נחמנים • והנה אפילו אם התנאי הוא בקום ועשה ושניהם תומרים נתקיים נחמנים לא יהא שלא אם ירלו יחתלו זה לזה • ואם שניהם תומרים שלא נתקיים כי היכא דיבטלו הקדושין נאמני' ג"כ כמ"ש בר"ן פ' החומר בשם הרמב"ן אם התנאי בקום ועשה ואמר שלא נתקיים אינה מקודשת כמו שכתב בסימן קמ"ג והר"ן הביא ראיה מזה גם מה שכתב בסעיף כ"ד ראיה לזה דחיכים נחמנ ס • ושאר תופנים יתבאר בסמוך : ע שלא לריך עדים ואם אין לו עדים והוא תומר נתקיים וביא תומרת ח"י מדמה הר"ן לאומר מנה שלויתיך וזה תומר ח"י לפ"ז היא מוחזקת לגזוק • ומה שכתב לעיל בתנאי תעשה עמך כפועל שהוא תנאי קום ועשה אם אין עדים בדבר שהיא מקודשת מספק לייבי נמי שהיא ח"י ומחמת פלוגתא זו שנתבאר כאן היא ספק מקודשת • ואם הבעלי מכחיש בדבי שלא נתקיים אז לכ"ע הקדושין בטילי' וכ"כ בח"מ ולא כ"ח שכתב דהוי ספק קידושין • והאומר נתקיים התנאי הוי כאומר קדחתיך ואסור בקרוביה • ואם התנאי הוא עליו בקום ועשה ואמר שלא עשה ח"י להכחישו נראה לכ"ע הקדושין בטילי' כמו שכתב הר"ן בשם הרמב"ן ולף הר"ן מודה זה בתנאי שהתלך לא חייסין שהרי לה כמו שכתב בתי לעיל • ואפילו אם היא תומרת בדי נתקיים התנאי והקדושין חלין והוי הכחשת בדי ובדי פסק הרמב"ן התע"ה וכאן היא בתלת להוליא ממנו שהחזיק תשחרוים לה עליו כמה חיובי' אינה נאמנת בלא ראיה מ"מ היא לאורה בקרוביו להיא תומרת קדחתיך ואם התנאי בד ואל תעשה ואמר שעבר בפועל בזה י"ל לכ"ע אינו נאמן אפי' אם השני ח"י לא חייסין שעבר בפועל • גם מה שכתב כאן בתנאי שבד ואל תעשה כ"ח נאמן אם אין כנגדו מכחישו משמע אם התנאי הוא בקום עשה והשני אמר שעבר בפועל יכול להכחישו ושם בר"ן משמע כל בהאי גוונא ח"י להכחישו שעבדו בפועל וכן בח"ה סי' רמ"ח פסק בתנאי שבד ואל תעשה לריך הנותן להביא ראיה שעבר המקבל אבל הכחשתו בלא עדים לא מהני והמקבל מוחזק ממון מ"מ דאינו נאמן לומר שעבר בקום ועשה • ועיין בד"מ העתיק שם ב"י הסימן רכ"ח סימן תחקי"ט וסימן תחקי"ט לקדושין :

לט א אחד מג' נדרים אע"ג שנדרה תחתיו יכול להפר כל שלשתן עיניהם נפש הוא לפי שאינו דין שתהא נודרת תחתיו אבל נדרה קודם שהנה לבעלה אינו מקפיד אלא על נדרים שהיה בהם עינוי נפש כגון שלא תרחץ ושלא תתקשט ושלא תשמש מטתו ואפילו נדרה שלא תאכל בשר או שלא תשתה יין אינו מקפיד שהרי אפשר לו בשאר מיני מאכל ומשתה : ב אינה מקודשת ולריך לקדשה מחדש קדושי שעות אחר אף חייבי בע"ז שנשמע לו מפי מחילה כמ"ש שם בשם הר"ן : ג וה"ה לנדרים שאינו לבינה כתב בח"מ אף לאחר כל הנדרים שאינו לבינה האמורים בי"ד סימן רל"ד שאין עדיס מלטון הר"ן משמע דאפי אין עדים אינה מקודשת כלל ומסתבר דה"ה לאומר מנה שלויתיך והלה אומר אינו יודע דהמ"מ מנה ולעיל סעיף י"ב פסק דאם אין עדים מקודשת מספק ומה שכתב הרמ"ב פ' החומר • בע"מ העתיק פה סוף תשובת הרשב"א סימן תתקי"ט וסימן תתקע"ז ללמוד מהם דיני התנאי לקדושין גם הב"י העתיק בסוף, אחת לעיל בסי' זה כעניין שנכתב אם תתן להשה שפיר מיתון אחר החתימה דוק ועיין שם :

לט (א) וה"ה למדים שאינו לבינה דלאחר כל נדרי שאינו לבינו המבוארים בי"ד סי' רל"ד הוי קפידת כמו לאחין כל עיניו נפש הוי קפידת שלא דברים גדולים כגון טובלה אני מן היהודים וכיולא בזה שדרך רוב בני אדם להקפיד בהם וכ"כ הר"ן ועיין מ"ש בשמוך בשם הר"מ : (ב) שחשבון שמא חלך חלל תכס • היש מי שאומר הוא דיבוא למי להר"מ (הביאו הר"ן בפ' המדיר דף חק"ו ע"ח ו"ל וגמלא עליה נדרים הינה מקודשת אית אית תנאי מוחרת ליגמר בלא גט ואית תנאי הני מסורה ליגמר בלא גט בלא תלך חלל הכס ואחיל אח נדרה וקדושין חלין למפרע ונמלאו בניה בתין לידי ממזרות לפוס כן מסורה ליגמר בלא גט) ובבר פסקו הפוסקי' הרשב"א והר"ן בשם ח"י לית חיישין לא שמא התקלקל' עלמה וכן פסק לקמן סי' קמ"ג לכל תנאי שבוה והוא שבד ואל תעשה לא חיישין

(נד) ואפילו נתחללו המעות אין זה הינו תלוי בהרחבת תנאי הרמב"ן ואפי' בלא תנאי כלל אם אמר לחבה הרי את מקודשת לי לאחר שלשים ונתחללו המעות בתוך שלשים אפ"ה מקודשת לאחר שלשים וכדאיתא לקמן סי' מ' : (נה) יכול לבטלו כגר כתבתי בסעיף ל"ה שהרשב"א חולק על זה מאחר שהיו עליה מדיינין אז בשעת הקידושין ואפי' להרחיב זמן : סה אז להוסיף או לגרוע עיין זה באריכות ס"ס קמ"ד ומ"ש אפילו נתחללו המעות הטעם כיון שגם ליה בתורת קידושין כמ"ש בסי' כ"ח : סו יכול לבטלו אע"ג שהוא ת"ח שאינו ממון תמרין כוותהו היה שהל יבוטל שלא ח"כ כשיוודע לו יקפיד כמ"ש לעיל : סז אינה מקודשת היינו כל זמן שלא מחלה . ואם כנס תמרי בוודאי מחלה כיון שיודע לה שלא נתקיים התנאי כמ"ש בסמוך ועיין רס"ג : סח הרי את מקודשת לי חוץ מפלוני וכו' הרי זו מקודשת מספק כ"כ הרמב"ם פ"ז • מיהו לדעת הום פ' החומר דף פ' והר"ן אינה מקודשת כלל וכן פי' בע"ג שם כ"פ החומר : סט אם חולקין הנה דין זה נתלק לכ' הופנים אחד אם שניהם תומרים נתקיים התנאי • ג' אם שניהם תומרים שלא נתקיי' • ד' אם מכחישים זה"ז • ה' אם אי' תקיים ואני אי" • ומשמע אם שניהם תומרי' נתקיים או לא נתקיים נחמנים • והנה אפילו אם התנאי הוא בקום ועשה ושניהם תומרים לא יהא שלא אם ירלו יחתלו זה לזה • ואם שניהם תומרים שלא נתקיים כי היכא דיבטלו הקדושין נאמני' ג"כ כמ"ש בר"ן פ' החומר בשם הרמב"ן אם התנאי בקום ועשה ואמר שלא נתקיים אינה מקודשת כמו שכתב בסימן קמ"ג והר"ן הביא ראיה מזה גם מה שכתב בסעיף כ"ד ראיה לזה דחיכים נחמנ ס • ושאר תופנים יתבאר בסמוך : ע שלא לריך עדים ואם אין לו עדים והוא תומר נתקיים וביא תומרת ח"י מדמה הר"ן לאומר מנה שלויתיך וזה תומר ח"י לפ"ז היא מוחזקת לגזוק • ומה שכתב לעיל בתנאי תעשה עמך כפועל שהוא תנאי קום ועשה אם אין עדים בדבר שהיא מקודשת מספק לייבי נמי שהיא ח"י ומחמת פלוגתא זו שנתבאר כאן היא ספק מקודשת • ואם הבעלי מכחיש בדבי שלא נתקיים אז לכ"ע הקדושין בטילי' וכ"כ בח"מ ולא כ"ח שכתב דהוי ספק קידושין • והאומר נתקיים התנאי הוי כאומר קדחתיך ואסור בקרוביה • ואם התנאי הוא עליו בקום ועשה ואמר שלא עשה ח"י להכחישו נראה לכ"ע הקדושין בטילי' כמו שכתב הר"ן בשם הרמב"ן ולף הר"ן מודה זה בתנאי שהתלך לא חייסין שהרי לה כמו שכתב בתי לעיל • ואפילו אם היא תומרת בדי נתקיים התנאי והקדושין חלין והוי הכחשת בדי ובדי פסק הרמב"ן התע"ה וכאן היא בתלת להוליא ממנו שהחזיק תשחרוים לה עליו כמה חיובי' אינה נאמנת בלא ראיה מ"מ היא לאורה בקרוביו להיא תומרת קדחתיך ואם התנאי בד ואל תעשה ואמר שעבר בפועל בזה י"ל לכ"ע אינו נאמן אפי' אם השני ח"י לא חייסין שעבר בפועל • גם מה שכתב כאן בתנאי שבד ואל תעשה כ"ח נאמן אם אין כנגדו מכחישו משמע אם התנאי הוא בקום עשה והשני אמר שעבר בפועל יכול להכחישו ושם בר"ן משמע כל בהאי גוונא ח"י להכחישו שעבדו בפועל וכן בח"ה סי' רמ"ח פסק בתנאי שבד ואל תעשה לריך הנותן להביא ראיה שעבר המקבל אבל הכחשתו בלא עדים לא מהני והמקבל מוחזק ממון מ"מ דאינו נאמן לומר שעבר בקום ועשה • ועיין בד"מ העתיק שם ב"י הסימן רכ"ח סימן תחקי"ט וסימן תחקי"ט לקדושין :

לט א אחד מג' נדרים אע"ג שנדרה תחתיו יכול להפר כל שלשתן עיניהם נפש הוא לפי שאינו דין שתהא נודרת תחתיו אבל נדרה קודם שהנה לבעלה אינו מקפיד אלא על נדרים שהיה בהם עינוי נפש כגון שלא תרחץ ושלא תתקשט ושלא תשמש מטתו ואפילו נדרה שלא תאכל בשר או שלא תשתה יין אינו מקפיד שהרי אפשר לו בשאר מיני מאכל ומשתה : ב אינה מקודשת ולריך לקדשה מחדש קדושי שעות אחר אף חייבי בע"ז שנשמע לו מפי מחילה כמ"ש שם בשם הר"ן : ג וה"ה לנדרים שאינו לבינה כתב בח"מ אף לאחר כל הנדרים שאינו לבינה האמורים בי"ד סימן רל"ד שאין עדיס מלטון הר"ן משמע דאפי אין עדים אינה מקודשת כלל וכן מסתבר דה"ה לאומר מנה שלויתיך והלה אומר אינו יודע דהמ"מ מנה ולעיל סעיף י"ב פסק דאם אין עדים מקודשת מספק ומה שכתב הרמ"ב פ' החומר • בע"מ העתיק פה סוף תשובת הרשב"א סימן תתקי"ט וסימן תתקע"ז ללמוד מהם דיני התנאי לקדושין גם הב"י העתיק בסוף, אחת לעיל בסי' זה כעניין שנכתב אם תתן להשה שפיר מיתון אחר החתימה דוק ועיין שם :

לט (א) וה"ה למדים שאינו לבינה דלאחר כל נדרי שאינו לבינו המבוארים בי"ד סי' רל"ד הוי קפידת כמו לאחין כל עיניו נפש הוי קפידת שלא דברים גדולים כגון טובלה אני מן היהודים וכיולא בזה שדרך רוב בני אדם להקפיד בהם וכ"כ הר"ן ועיין מ"ש בשמוך בשם הר"מ : (ב) שחשבון שמא חלך חלל הכס • היש מי שאומר הוא דיבוא למי להר"מ (הביאו הר"ן בפ' המדיר דף חק"ו ע"ח ו"ל וגמלא עליה נדרים הינה מקודשת אית אית תנאי מוחרת ליגמר בלא גט ואית תנאי הני מסורה ליגמר בלא גט בלא תלך חלל הכס ואחיל אח נדרה וקדושין חלין למפרע ונמלאו בניה בתין לידי ממזרות לפוס כן מסורה ליגמר בלא גט) ובבר פסקו הפוסקי' הרשב"א והר"ן בשם ח"י לית חיישין לא שמא התקלקל' עלמה וכן פסק לקמן סי' קמ"ג לכל תנאי שבוה והוא שבד ואל תעשה לא חיישין

ב היו עליה נדרים והלכה אצל חכם והתיר מקודשת ואפי' היא אשה חשובה בד"א שהתירה חכם קודם שנודע לבעל ה אבל אם נודע לבעל קודם שהתירה מיד נתבטלו הקדושין ויש מי שאומר (ג) שאפילו היא אשה חשובה אפי' אם קודם שנודעו לבעל התירה חכם הי' ספק מקודשת (ויש קצ' ע"מ שתין עליה נדרים ז ונעל סתם ע"ל סי' ל"ח סעיף ל"ה ·

ג המקדש את האשה ע"מ שאין בה מומין ונמצאו בה א' מן המומין הפוסלי בנשים אינו מקודשת ח נמצא בה מום אחר חוץ מאות' המומין אע"פ שאמ' מקפיד אני אפי' על זה הרי זו מקודשת :

ד ומה הן המומין הפוסלי בנשים (ד כל המומין ט הפוסלים בכהנים פוסלים בנשים ויותר עליהם בנשים י ה) ריח רע וזיעה וריח הפה (וי"ח דסתם ריח החוטם מרדכי בסם הר"ם) וקול עבה ודרדים גסים מחברותיה טפחת בין דד לדד ונשיכ' בלב ונעשה המקום צלקת (פי' שנתרפאה המכה וקרס עליה עור ולא נשאר שם רושם המכה) ושומא (פי' ווזוחה בלע"ז רם"י) שעל הפרחת אפילו היתה קטנה ביותר ואע"פ שאין בה שיער וזו היא השומא שיתירה אשה על הכהנים והוא שעומדת תחת כיפת שבראשה פעמים נראית ופעמים אינה נראית שאם תמיד נראית יא הרי זאת ונתפייס יב (ו) ואם

ע"כ תצה זה קודם שידע הבעל דיש עליה נדרים יהא אחר כך לו מהני היתר חכם כמ"ש בסמוך ח"כ למה לי הטעם שחלך לחכם ח"ל שמא ימחול הבעל ול"ל יקפ"ל ותו הקדושין הלין למפרע כמ"ש בסימן הקודם דיכול למחול אפי' על תנאי שתין ממון ואפשר מהתי טעמ' דיש הר"ן דירושלמי חולק על תום' ום"ל לירושלמי אפילו לחכ' ידיעת הבעל מהני היתר החכם לפ"ז תיירי הירושלמי לף שיל הבעל מ"ה לריך הטעם שמא הלך להתיר מיהו בדי"ו מצטע להדי' דם"ל דלא פליג הירושלמי על תום' וירושלמי תיירי דלא ידע הבעל ומ"מ לא חייבי' שמא יקפיד דמסתמ' דעך להקפיד והתם בסיכוס גם לא חייבינן שמא ימחול בכיון לקלקל לותה : ה אבל אם נודעו לבעל כ"כ תום' וטו"ר ורי"ו וס"ל הירושלמי לא פליג ע"ז כמ"ש בסמוך וכן דעת הרמ"ך לכן הגיה ו תצה חסובה היינו כשלומד מי לפצי לי בתצה נדרים או להיפוך דאפי' היה יודע שא יחולו הקידושין כללא תצה חסובה כי היכ' דל"ל לגרסה וא יחסר עליו קידושה והיינו פי' תצה חסובה ולתיקון דרפה גם אפי' תצה חסוב מקודש, והגהות מסופקי, אם הלכת כדפה שהוא בתרתי או הלכת כרפה שהוא רבו מ"ה בתצה חסובה הוי ספק מקודשת. מיהו נרחה מהרמ"ך וטור ורי"ו דם"ל בעיקר כדפ' שא דרך חומרת פסקו כרפה ח"כ אם קידש אח' מקודש, לגני מלחוד"ת וכן מוכח ספ"ק דפ"מ אם פסק הרמ"ך כאלפי נגד רפה לענין עדים החומים זכין לו ח"כ מ"ש כאן ספק מקודשת היינו הר"ן כ"כ בסם הרמב"ן והרמ"ך לאח שספק קידושין הוא ועיין בפ"ג דף תק"ך כתב אפי' תצה שאינה חסובה ספק קידושין הוא דהלכה מסופק היא וא"י מה הספק בתצה שאינה חסובה ואפשר דאפילו בהתירה אחר יידעת הבעל ומסופק בסברת הר"ן : ז ובעל אחם כגר

(ו) ואם

(ג) ומ"ש בשם הרמב"ן ז"ל דאפילו בהתירה אחר יידעת הבעל אינו מותר לבעול אלא בשעת הדחק ואפילו בדיעבד אין הולד ממזר ע"כ לא נתברר לי דבריו דהא מדברי הרמב"ם בפ"ו מהלכות אישות ה"ה משמע דאפילו בלא שעת הדחק מותר לבעול ואין הולד ממזר ומ"ש הרמב"ן ז"ל דאפילו בהתירה אחר יידעת הבעל אינו מותר לבעול אלא בשעת הדחק ואפילו בדיעבד א

יב ואם תמיד תינה נראית דוקא בשעת קטנה ואין בה שער אפי שעת נראית אבל אשת גדולה כיאוב אפי אם יש בה שער אפי אין נראית אפי מום וכן ללקת אפילו תינו נראה אבל הרמב"ם כתב בשעת לא הוי אום רק בעור פנים ח"מ : יג שאין הבעלות אלא במרחץ אין הולכת כלל בחוץ ומייבי קידם תוחה ע"י שליח ולא ראה תוחה בשעת הקידושין ע"כ אף מום שגלוי מבטל הקידושין ח"מ : יד הכפה וריח הפה וכן זיעה וקול עגה מפגר לה להזהר בשעה קטנה כל זמן שהיא במרחץ ג

טז אחת פחם בלח תכשיט ח"ה אם היא חיילית ואחי ח"ל גט כמ"ש חום' שם ועיין סימן קע"ג : טז מקודשת מספק בתב נח"מ דחייבי מיתה בשרופה המום מקפיד ואינו חכן זה אבל אם שוחק בשעה לו המום אף לאוות אף כ"ש הוו קידוש ואחי • וכן אם קידש פחם וכיוצ וצעיל פחם מקודשת ואין לה כתובה • ובגי"ם לר"ח לריכה גט מדבריהם ולרבנו הוי ספק קידושין והרמב"ם והטור פסקו כרבנו ולא כר"ח שבתב מ"ם הטו' כספק קידושין מצוי דמספקא ליה אם הלכתא כר"ח או כרבנו ולריכה :

יז וריפת חוזה אפי' אם נתרפא קודם יציעת הבעל מ"מ הויה מקודשת אע"ג דנדרים מהני היכר קודם שנודע להבעל שאני מומין דמתחלת בעיניו אף לאחר שנתרפא ואם היה בה מומי' קודם הקידושין ונתרפאת מקודם אלא שהיתה מלוערת קודם הקידושין אף אם היתה נכפה בילוחה אפילו אם בשר מום דהוי מום לחוג שמת תחזור ותהי' מלוערת, ונכפה תחתיו מ"מ בפי' קע"ו • ובתבו חום' דאין לומר דלא מהני רפואה מטום הלשון התנאי היה ע"מ שאין בה מומין והיה בה אם כן כשהתנה היה ע"מ שאין בו למה מהני רפואה שאי אפשר הוא מטי' חום ואפילו כשנתרפאת הויו נמחק בעיניה • ומעתה אפי' תנאי שהיה מחנה עמו אם לא נתקיי, התנאי בעלים הקידושין שלא כשנתרפאת הוא למרינן דנתקייים התנאי ואם אות מחנה ע"מ שלא יהי' בה מומים אפי' אם נתרפאת הוי כאלו לא נתקייים התנאי • ואם היה בו מומים ונודע לה • ואח"כ נתרפאת אפי' אם נתבטל הקידושין ולכאורה נראה דיש להביא ראי' לזה דנתבטל הקידושין דהא תקשה מצוני' זו והתניא הלכה אחל החכם להתירה אחל הרופא וריפת הויה מקודשת ולא תיוקי דחייבי שבשר נודע לו מ"ה הויה מקודשת אף ע"ב דא"ת לחוקמי אחר שנודע לו דא"כ קשיא מציפת דתני הלך הוא והיתר מדיים לו נתרפאת מקודשת ואחר שנודע לה לא מהני אם נתרפאת • מיהו י"ל הא דלא חוקמי הלכה וכו' חייבי אחר שנודע מטום אחל רופא וריפת הויה מקודשת אפי' לא נודע לו ג"כ אחל החכם נמי חייבי שלא נודע לה • ואם היה מחנה ע"מ שאין בו נדר ונמלא בו נדרים הויה מקודשת אפילו אם היתר החכם אחר שנודע לה דהא מדיים לאן מטום מיחום אלא העעם כשהוא מקיים והתנה ע"מ שאין בה נדרים ונמלא בה נדרים ונודע לו לא מהני היתר חכם מטום שהוא סבר שאת אין היתר לנדר כמ"ש בחום' והרא"ש ח"כ אף אם היה התנה הדין כן דהא כבר בתנאי כל שלא נתקייים התנאי אף אם היה התנה בטלו הקידושין : יח ע"מ שלא יהיה בה מומין וכו' משמע שאינו מקפיד על מום זה להשמת אף שלא יהיה בה מום אע"ג תום' והרא"ש ושאר כוסקים כתבו ואין קפידא בלשון • כוונת תום' שהכל תלי' בקיום התנאי כמ"ש בסמוך וכשהתנה ע"מ שאין בה ונתרפאת לא נתקיים התנאי וכבה"ג נתקיים התנאי ולא כב"י שהבין תום' חולקים על דין זה ועיין בדק הבית ח"ם • וכל זה לפי גירס' שלנו אבל ב"ח מגי' בעור • מיהו אף לגירס"ב נראה דין זה אמת לח"ם בבה"ג הוי נתקיים התנאי וח"ם בתיב דהוי קידושי ספק : יט וריפת הרופא בשדרתילו אחר שנודע לו מהני דכאן אם נתרפאת אלא שיהא בה מומין מקפיד אף שלא יהיה בה • מיהו י"ל כשנודע לו מסר שאין רפואה לבדר והוי כאלו נודע לו שלא מהני היתר חכם משום שהוא סבר שאין בה נדרים :

מא אם שחלקו המעות דל"ד הפי מעות למלוה להולחה ניתן והוי כאלו לא נתן לה כלום • ול"ד לפקדון שנגנב דבקדון בקפיד אף אם אין מקפיד על מעות זה בשהוה קיים ס"ם * ול"ד לאומר לחבירו מסוך פרה זו ולא תקנה חלא שחי ולא קנה

(ג) דאם קדשה בשבת כלומר שאומר לה בשבת שמקדשה בחול שבת :
(ד) שלא נקרע תו נאבד וה"ה דאיכא בעין שלא שלחנו בדאזהו וכ"כ הר"ן :
(ה) מקודשת לעולם : דין זה כתב הר"ן בשם הירושלמי ושם נאמר דבקדושי שבת תיכף מקודשת דקדושי שבת מגדילין ילף להו ועיין לקמן סימן קל"ו סעיף גבי גט ספק מגורשת וה"ה הכא גבי קידושי שבת הוי ספק קידושין : (ו) אבל אם אמר הבעי בירושלמי תמרו שאם אמר הבעי והניח לה אחר שזקוקה ליבום לה חלו הקידושין של ראשון וכתב הרמב"ן שהירושל' סובר שאין קידושין תופסין ביבמה אבל לייבם דק"ל דיבמה שנתקדשה לייבם גם לא פלוג אין הזיקה מונעת לחול קידושי ראשון: (ז) ולכן לריכה גט מן הראשון * לכאן זה משמע דאפילו אחר מקודשת לראשון ואוסר לעשרה הר"ן (הביאו הב"י סי' זה סוף ס"ק ל') שכתב שראוי לחוש לדברי הירושלמי (שאומר בפי' אחר תוך ל' לחלו קידושי של ראשון אף על גב דהרמב"ם והרא"ש שבדברי לעיל כהירושלמי שבדברי הכל הקידושין מהני אפי' אחר ל' מן הראשון ואוסר לו אחר אע"פ כן סיים הר"ן דלחוש לחוש לדברי הירושלמי ולהלריכה גט עכ"ל) וא"כ בחוס' כתב הרב דיש הולקין אוסר דעת הרמב"ם והרא"ש דאפי הר"ן לא החזיר לחוש לדברי הירושלמי ולהלריכה גט שלא מפני דעת החולקין וכך היה לו לכתוב חזרו קידושי ראשון ומקודשת ולחי לראשון (ואוסר דעת הרמב"ן והרמב"ם כפי שפירש הם"מ וכהירושלמי) ויש חולקין ואומרים דאינה מקודשת כלל לראשון שבבר חזרה בה ואוסר דעת הרמב"ם והרא"ש ודלחוי להלריכה גט כדעת הר"ן: (ח) מספק לשניהם . דמספק' ליה לרב דם"ל הכי בקידושין דף ל"ט ע"ב לחי תנאי לי חזרה הוא (ופרש"י מספק' ליה האי לתחל שלשים יום לי תנאה הוי אם לא לחזו' בי תוך ל' יום יהיו קידושין מעכשיו לי מחלי לחמר מעכשיו ולקמר מיני לומר מעכשיו שלא התקדשי לי לאחר ל' הילכך לעולם היו בספק לחי הוי תנאי קידושי לראשון חיילי קידושי אני לא חיילי ולחי חזרה הוי קידושי שני חיילי קידושי לראשון לא חיילי) ועיין בב"ח אם אי נקר' לראשון דק"ל בעלמא לא יגרש שני ויש : (ט) אפילו שני ספק מקודשת מכולן וחיישינן דילמא ל"ל תנאה ולא חזרה וחיישינן נמי לדר' יוחנן דם"ל לחלפי מאה הופסין וכדחשבר רב מגשרי לרב דמי טעמיה דרבי יוחנן כי ארג' לליבני דכל חד וחד רווח שפק לחבריה ופרש"י והר"ן מדקאמר ר"י לעון הופסין משמע דם"ל לשים בה לר קידושין לכולן דכיון דלא נגמרו קידושי שום א' מהם כל חד שפק רווח' להיות הופסין בה קידושי אני כמו שסידר לפני' ונותן הלבנה מקלחה על לבנה זו ומקלחה על לבנה זו ומקלחה על הנרתיה כדי שיאחר ריוח לסידור לבנה אחרית וה"נ כל חד שפק רווח' ולפיכך קידושי כולן נחפסין בה ש"ג דר' ע"ל ולפי"ם הרא"ש אמר מעכשיו ולאחר ל' ובח השני ואמר מעכשיו ולאחר מ' מ"ה הוי ספק קידושין אף לרב דנקטינן לכולהו חומר' ומ"ש הם"מ ומ"ש הר"ן דלרב מעכשיו ולאחר מ' לא מהני שכבר חלו קידושי לראשון בין דהוי תנאה בין דהוי חזרה היינו לפי שיש לרב דמספק דהפי לייבם משמע או תנאה או חזרה בין דאמר אם לא נאמר להפי ליבם משמע תנאה וחזר' וא"כ לראשון הוי חזרה ולשני תנאי' ואף שאמר לאחר מ' חלו קידושי שני ועיין בר"ן לעניין יבום אם קדשו אותה שני תיכף זה אחר זה מ"מ בשם הירושלמי ועיין בב"מ מה שפי' על דברי הרמב"ם שפסק כר' יוחנן ודוק' שכלה זמנו של שני בתוך זמנו של ראשון ודבריו ל"ע דמאחר דמספקא לן שמא הפי ליבמת תנאה ומשמע חזרה מ"ב אף שהרחיב השני זמן לאחר זמן הראשון אפ"ה יש לחוש לקידושי דילמא בראשון חזרה ושני תנאה : (י) לאחר שימות בעלך כתב בה"ח אם א' קדשה לאחר ל' ואח השני שלשים וא"ל לאחר שימות בעלך הרי זו אותה שניהו לקדשה מעכשיו חוך ל' ואפי' אם הראשון קדשה מעכשיו ולאחר ל' ג"כ בידו של שני לקדשה ספק קידושין וע"כ אם קדשה לאחר שימות הראשון הוי ספק קידושין : (יא) לאחר

(ג) דאם קדשה בשבת וכו' הטעם משום שבשלמ' אם אמר לה בשבת שמקדשה בכסף הוי כאלו הכסף בעין בידו שהוי לריכה להחזיר אבל בשבת אם נאבד או נתקלקל אינו לריכה להחזיר כלום אחר ל' יום . וה"ה אם השבר בעין ואינו בדאזהו אלא מונח בד"ה * ואם הנייר של השבר שהיה פרוטה הוי כקדושי כסף כי לעתו גם על הנייר שם בר"ן ועיין סי' כ"ח : ד ל' יום מקודשת לעולם אף ש"מ קתי אם מקדש בכסף אבל אם מת בתוך ל' חזרה מקודשת (הר"ן פ' האומר) המקדש אשה ד ל' יום (ה) מקודשת לעולם (שם) :

ב בא שני וקדשה בתוך ל' יום הרי זו מקודשת לשני לעולם לפי שבשעה שקדשה השני לא היתה מקודשת ותפסו בה קידושי שני ונעשית אשת איש ולאחר הל' יום כשיבאו קידושי ראשון ימצאו אותה אשת איש ונמצא הראשון כמי שקידש אשת איש שאין קידושין תופסין בה : ה (ו) אבל אם מת השני או גירשה תוך ל' חזרו קדושי ראשון (טור בשם הרא"ש) (ז) ולכן לריכה גט מן הראשון ויש חולקין (טור בשם הרא"ש) :

ג האומר לאשה הרי את מקודשת לי בפרוטה זו ו מעכשיו ולאחר ל' יום ובא אחר וקידשה בר"ת הל' יום הרי זו מקודשת (ח) מספק לשניהם לפיכך ז שניהם נותנים גט בין בתוך הל' יום ובין לאחר הל' יום :

ד אמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר ל' יום ובא אחר ואמר הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום ובא אחר ואמר הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר י' ימים אפילו הם ק' על הסדר הזה קידושי כולם תופסין בר"ת ולריכה גט מכל אחד ואחד (ט) מפני שהיא ספק מקודשת מכולן :

ה האומר לאשה הרי את מקודשת לי בפרוטה זו לאחר שאתגייר לאחר שתתגיירי (י) לאחר שימות בעליך לאחר שתשתחררי אחותיך ט אינה מקודשת לפי שאינו יכול עתה לקדשה :

ו האומר

הגה ו"ח ג (ג) דאם קדשה בשבת וחזרו בתוך ל' יום (ד) אבל נקרע או נאבד בתוך ל' חזרה מקודשת (הר"ן פ' האומר) המקדש אשה ד ל' יום (ה) מקודשת לעולם (שם) :

ב בא שני וקדשה בתוך ל' יום הרי זו מקודשת לשני לעולם לפי שבשעה שקדשה השני לא היתה מקודשת ותפסו בה קידושי שני ונעשית אשת איש ולאחר הל' יום כשיבאו קידושי ראשון ימצאו אותה אשת איש ונמצא הראשון כמי שקידש אשת איש שאין קידושין תופסין בה : ה (ו) אבל אם מת השני או גירשה תוך ל' חזרו קדושי ראשון (טור בשם הרא"ש) (ז) ולכן לריכה גט מן הראשון ויש חולקין (טור בשם הרא"ש) :

ג האומר לאשה הרי את מקודשת לי בפרוטה זו ו מעכשיו ולאחר ל' יום ובא אחר ואמר הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום ובא אחר ואמר הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר י' ימים אפילו הם ק' על הסדר הזה קידושי כולם תופסין בר"ת וצריכה גט מכל אחד ואחד (ט) מפני שהיא ספק מקודשת מכולן :

ד אמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר ל' יום ובא אחר ואמר הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום ובא אחר ואמר הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר י' ימים אפילו הם ק' על הסדר הזה קידושי כולם תופסין בר"ת וצריכה גט מכל אחד ואחד (ט) מפני שהיא ספק מקודשת מכולן :

ה האומר לאשה הרי את מקודשת לי בפרוטה זו לאחר שאתגייר לאחר שתתגיירי (י) לאחר שימות בעליך לאחר שתשתחררי אחותיך ט אינה מקודשת לפי שאינו יכול עתה לקדשה :

ו האומר

ג דאם קדשה בשבת וכו' הטעם משום דבשלמ' אם מקדש בכסף הוי כאלו הכסף בעין בידו שהוי לריכה להחזיר אבל בשבת אם נאבד או נתקלקל אינו לריכה להחזיר כלום אחר ל' יום . וה"ה אם השבר בעין ואינו בדאזהו אלא מונח בד"ה * ואם הנייר של השבר שהיה פרוטה הוי כקדושי כסף כי לעתו גם על הנייר שם בר"ן ועיין סי' כ"ח : ד ל' יום מקודשת לעולם אף ש"מ קתי אם מקדש בכסף אבל אם מת בתוך ל' חזרה מקודשת (הר"ן פ' האומר) המקדש אשה ד ל' יום (ה) מקודשת לעולם (שם) :

ב בא שני וקדשה בתוך ל' יום הרי זו מקודשת לשני לעולם לפי שבשעה שקדשה השני לא היתה מקודשת ותפסו בה קידושי שני ונעשית אשת איש ולאחר הל' יום כשיבאו קידושי ראשון ימצאו אותה אשת איש ונמצא הראשון כמי שקידש אשת איש שאין קידושין תופסין בה : ה (ו) אבל אם מת השני או גירשה תוך ל' חזרו קדושי ראשון (טור בשם הרא"ש) (ז) ולכן לריכה גט מן הראשון ויש חולקין (טור בשם הרא"ש) :

ג האומר לאשה הרי את מקודשת לי בפרוטה זו ו מעכשיו ולאחר ל' יום ובא אחר וקידשה בר"ת הל' יום הרי זו מקודשת (ח) מספק לשניהם לפיכך ז שניהם נותנים גט בין בתוך הל' יום ובין לאחר הל' יום :

ד אמר לה הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר ל' יום ובא אחר ואמר הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר עשרים יום ובא אחר ואמר הרי את מקודשת לי מעכשיו ולאחר י' ימים אפילו הם ק' על הסדר הזה קידושי כולם תופסין בר"ת וצריכה גט מכל אחד ואחד (ט) מפני שהיא ספק מקודשת מכולן :

ה האומר לאשה הרי את מקודשת לי בפרוטה זו לאחר שאתגייר לאחר שתתגיירי (י) לאחר שימות בעליך לאחר שתשתחררי אחותיך ט אינה מקודשת לפי שאינו יכול עתה לקדשה :

ו האומר

מעכשיו ולאחר ל' יום עיין בר"ן סוף פ"ק דיבמות ולקמן סימן קמ"ו ואם לריך להיות קייס לאחר ל' יום : ט אינה מקודשת אפילו אם הקידושין בעין מ"מ קידושין הראשונים לאו קידושין הם ולריך לקדשה מחדש אחר שתתגייר ויאמר לה אם מקדש אותה זה וזה וזה כאחד בעין * מיהו קידושין שלאחר שימות בעליך הוי להחזיר לו ולא לאחרי' במחלה נתן לה המקדש אחרונה נתן שלא לאחר ל' ואח"כ קידשה ואם מ' קידשה לאחר ל' ואח"כ מחל לה * ואם מקדש בשבת ואמר תוך ל' ואחר לה

לאחר זיווג בעלך הרי ע"ז מקודשת דהא גידו לקדשה מיד אפי' אם תאמר מעכשיו ולאח"ז יום מ"ת הסני לקדש קודמי ספק לכן גם עכשיו ספק קידושין הם ועיין בל זה בכ"מ: ? ספק מקודשת אפי' אם מקדש מיד הוי ג"כ ספק דק"ל יגמה לעזור ספק מקודשת כמ"ש לקמן סי' ק"ט לכן אם קידש אותה קודם זיווג היא מקודשת ספק: יא ה"ז מקודש, ויכולין לחזור כדין אפילו תאמר לאחר ל' יום אפי' אם תאמר מעכשיו שהרי אי אפשר לחול מעכשיו מחמת קידושין הראשונים הפגי"ל ור"ן:

יב הנח מקודשת לכאורה משמע קידושי ודאי הם אע"ג דקי"ל במוכ' לעומר לא קנה שאני קידושין דהא בעולם והוא זוכה בכם קידושין מיהו קשה בח"ה סי' ר"ט פסק אם אמר מה שחלד פרתי מכור לך אפי' אם הפרה מעוברת לא קנה ודוחק לומר דשם חיישי כשלא הוכר העובר ובפרישה וח"מ הקשו קושי' זו. והרמב"ם שם לא כתב לא קנה וכאן ס"ל כמי דמקודשת והטור כתב שם לא קנה ס"ל כאן דאינה מקודשת, והמחב' ס"ל מ"ש כאן מקודשת, היינו לאומר, תמיינן מקודשת אפילו לאו ודאי קידושין הם לדעת פוסקים אלמה מקודשת דהא הרי"ף והרי"ש השמיטו סוגי' זו ותוספ' וכתב"י והר"ן כתבו דאין הלכה כרבי"ש זה. וכן המגי"ד כתב זה יש לחוש לדברי הרמב"ם ש"מ רק לחומרת אמרי ועיין בב"מ פ"ב ה' הרומות ועיין חדושי מהר"ט:

מא א ויכולה ל' מהן לקבל עיין סי' ל"ו שם מבואר דין זה: ב אינו מקודש מפני דבש"ס בל שאינו זה"ו ת"ק בד' ל' אינו ג כולן לריכות גט ק"ל כאביי דאמר קידושין שאינן מסורין לביאה הם קידושין לחומרא ולריכה גט: ד הרי כולן מקודשת מה שאמר הראויה לביאה כוונתו על כולן הראוי לביאה אפ"ת אמר ל' מכולן הראוי לביאה, אפ"ת ק"ו מקודש, מספק ועיין בדרישה וב"ח בק"ח: ה נכריות מקודשת דומה דין זה לאומר קני את וחמור כמ"ש בח"ה סי' ר"י דקונה. וי"ח ס"ל דגרע מקני את והמור כיון שאמר הכל בדיבור א' וקני את וחמור אומר בשני דברים. לפ"ז אם אמר כולכם ואחיות דומה ממש לקני את וחמור. ובר"ן והמג"י מהלקים בענין אחר דשם אין סברא לומר מפני שאין לזה יד לקנות מ"ה הסני לא יקנה אבל הכא דיק ליקח רע וטוב ביחד והכל מקח א' ואם לא יקנה א' בטל כל המקח: ואם תמר כולכן וא' מאחיות מקודשת לא הוי כקני את וחמור דהא אם היו יודעים אינה מהן קידש היה קידושין גמורים אע"ג עכשיו א' מי קידש מ"מ הוי קידושין לאומר, לכן הנכריות מקודשת בודאי: ו כולכם מקודשת לי ואם אמר שבחתי בשמוך וכולכן מקודשת לי אינן יודעין מי בדיין קני את וחמור שבחתי בשמוך:

מב א בעל כרחה אינה מקודשת אע"ג דקי"ל מוכר בע"כ זניניה זביל, והיה הוי כאן מכרה את עלמה לבעלה אינה אע"ג דשם בעל שלח כהונן אפקעינהו דבני קידושין דקי"ל כל המקדש על דעת דבני מקדש • ואם כפלו אוהבו לקדש כתב המגי"ד דלא אמרי' דדומה לכפלו אוהבו דהכא א"י לגלות אמתו ולהפקיע את עלמה ממנו אבל אם יכול לגרש בע"כ מ"ה היא מקודשת • ולכאורה י"ל דזה"ז אחר תקנות ר"ג אין מגרשין בע"כ א"כ שוה דין הכא לאיש ואפשר דכה"ג שקידש ע"י כפיה לא הקנו ר"ג ויכול לגרש בע"כ וכ"כ בע"ז: ומוכח ממרי"ד דשל"ל אם קונה בע"כ קנה דא"כ מהיכ' תיתי לומר אם כפלו אוהבו לקדש קידושין אם היא קונה בע"כ כתב"ג דיכול לגרשה בע"כ אם כן מוכח דשל"ל דקונה בע"כ כמו שמוכח דה"ל לחומרי כפיה אלו לגרש בעל כרחה • וכן מוכרת המגיד בשם לבדרון דל"ל אם הוא יכול לגרש בעל כרחה • וכן מוכרת מהסמ"ג דקונה בע"כ דהא ס"ל בסמוך חייבי כריתות אוהבו וגירש אלמ"ה בעל עבדה אלמ"ה בעל כרחה ש"מ קנין בתוקם קונה • וי"ל שהני היינו

(יא) לאחר זיווג לך ה"ה אם קדשה מיד הוי ג"כ ספק קידושין דק"ל כשמוע לקמן סי' ק"ט דיבמה שהקדשה לריכה גט מספק אע"ג דקי"ל אפי' לאחר זיווג לית ספק קיום ולא ודאי: (יב) ונפתח לאחר שתגרשך • וכתב הרמב"ן דהשוכה דיכולין להזור בהם כדין האומר הרי את מקודשת לאחר ל' ולא עוד אפי' מעכשיו שנר' כן מדברי ה"ר לחול מעכשיו מהמת קדושי הרחשונים: (יג) אבל אם נתן פרוטה לאשה ואמר לה הרי את מקודשת לי היום באחת (יב) ובאחת לאחר שתגרשך יא הרי זו מקודשת וכשיגרש אותה תה"ה ספק מקודשת (יג) אבל אם נתן פרוטה לאשת איש ואמר לה הרי את מקודשת לאחר שתתגרש או אם נתן פרוטה לאשה"ו ואמר לה הרי את מקודשת לי לאחר שתגרשך אינו כלום:

ח האומר לחבירו אם תלד אשתך נקבה תהא מקודשת לי אינו כלום ולהרמב"ם וקצת מפרשים אם היתה אשת חבירו משוברת (יד) והוכר העובר יב הבת מקודשת וצריך לחזור ולקדשה מאביה לאחר שתלד כדי שיבנסנה בקדושין שאין בהם רופי:

מא דין המקדש שתי אחיות או הרבה נשים והן בהם נכריות ובו ד' סעיפים:

א מקדש אדם כמה נשים כאחת והוא שיהיה שוה פרוטה לכל אחת ואחת או יכולה אחת מהן לקבל הקדושין (א) בשביל כולן לרשתן:

ב המקדש (ב) נשים כאחת שאסור לישא שתיהם משום ערוה ב אינו מקודשות כיצד כגון שקידש אשה ובתה או שתי אחיות כאחת שאמר הרי שתיכן מקודשת לי אינן מקודשת ואין שום אח מהן צריכה גט • ואם לא קידש אלא אחת ולא פירש איזו כגון שאמר לאב (ג) אחת מבנותיך מקודשת לי וקבל האב הקידושין או אם שתים או ג' אחיות עשתה אחת מהן שליח לחבירתה לקבל קידושיה ונתן בידה ואמר לה אחת מכן מקודשת לי ג כולן צריכות גט מכנו ואסור לבא על שום אחת מהן שבא היא אחות אשתו:

ג קידש נשים רבות כאחת והיו בהן ב' אחיות או אשה ובתה אם אמר הראויה מכן לביאה מקודשת לי ד הרי כולן מקודשות לו חוץ מב' אחיות או אשה ובתה ויוצא בהן ואם אמר כולכן מקודשת לי ה נכריות מקודשת ואחיות אין מקודשות (ד) וי"א שאף נכריות אינם מקודשות הילכך נכריות מקודשות מספק ואם אמר א' מכולכן מקודשת לי כולן בין נכריות בין אחיות מקודשת מספק:

ד אם היתה בתוך הנשים שקידש שפחה או כותית או נשואה ערוה עליו כגון אשת איש או בתו או אחותו ויוצא בהן ואמר הראויה מכן לביאה מקודשת לי שאר נשים מקודשות (ה) ואם אמר כולכן מקודשת לי שאר נשי מקודשו מספק:

מב אין מקדשין אלא לרצון האשה ובפני שני עדים ובו ה' סעיפים:

א אין האשה מתקדשת אלא לרצונה והמקדש אשה אא בעל כרחה אינה מקודשת (א) אבל האיש שאנסוהו עד שקידש בעל כרחו

תע"ש דנעשית לגן לרה: (ב) ג' נשים כ"ח הטעם כדרש גמר' קידושין דף ג' ע"ב דכל שאינו זוה אחר זה אף בשת אחת אינו ושו קידש אחות אחת אף בשת אפילו אינה מקודש אף כשקידש שתי אחיות זו אחר זו אחת אינה מקודשת: (ג) ל' מבנותיך מקודשת לי • עיין לעיל בסי' ל"ז מסעיף ט"ו וחילך כמה חילוקי דיוקים בזה: (ד) וי"א שאף נכריו' אינן מקודשות אע"ג דק"ל קני את וחמור קנה מהלה (כמבואר בטור ח"ה ובס"ע סי' ר"י סעיף ג') יש לחלק בין האומר בהרי ליתני את וחמור ובין האומר כולכם דכולל כולם בחד ליתנת ולפ"ז אם אומר לחיות ונכריות מקודשת לי נכריות ואפי אחר אבל הר"ן כתב חילוק אחר בין את וחמור להכא דבשלמא התם אין סברת לומר שמכוני זה אין לו יד לקנות שלא יקנה מי שיש לו יד אבל הכא לקנו' רע ויפה בידה וכוונתו לזכות בכולן ואם לא קנה אחיות גם נכריות אינם מקודשות תע"ש ספרי תוכן בפני עלמן: (ה) ואם אמר כולכם מקודשת לי • גם כאן אם אמר שפחה וכולכם מקודשת לי הלוי בנזני טעמים ה"ל אם מקודשת ואפי' אם משמע (כ"ל מה"ת) דמדין אין חילוק בין החיים קונה בחיים להתנ' נקני' בחיים וכשם דק"ל חלוה ובין זביניה זביניה ה"ה חלוה ובין ב"ש הוא קונה מעכשיו ולא כתבו הפוסקי' רק חלוה ויהיה אחר שאינו מקבל שום דבר ולא משתעבד אינו גומר ומקנה ואין חילוק בין מוכר חפץ לחפץ אחר שהוא מוכר חפץ זה בחפץ אחר תע"י שהוא פשוט הרי הוא כמכר אם נתפשרו בחוגם

זה יהיו לזה סך מעות וזה יתן לזה חפץ פלוני הוי כמכר (טעה"י) שאין הנקדש לוקח שלו ואי משמע דאין מוכר ללוקח ולא נתלקו כאן בין שקידש קידושין לגבי דידיה דאי לאו דאמר הלוה וקידש לה הוו קידושין מאחר דהוה עסה שלה כהונן לפיכך עסו חכמים שלה כהונן ונתקעיטהו דבעי לקידושי מיניה ועסו המעות מחמה וכל המקדש מדעת דבדעת מקדש) שלו הוקעו' לדיני כבל הלוקח בחוב והחולקי' סוברים דגם כאן עסו תקנה מגל מדינת כ"ע מהו לאין חילוק בין החיים הקונ' בחוב להחסה ניקני' בחוב ע"כ לני המה מ"ם הכא דהג"ה בח"מ סי' ל"ה סוף הסי' מגל שנסהו לקוחה לינו קנין והוא מדברי בעל העיטור והדבריס המהימנים דכאן משמע לאין חילוק בין קונה למקנה: (ב) והיא לה זרקה הקידושין הוי מקודשת מכעט המסון משמע דמקודשת ולאי מגל ח"ת לומ' כן דה"ל שתיק' דלאחר מהן מעות במחור לעיל בסי' ק"ח סעיף ה' וסעיף ה' מב"ש הכא דאחלת בחוגם היה וכן משמ' לעון החסובה מאחר שלא זרקה לריכה גט משמע דלאחר מעלמי' לריכה גט אך קסה דלעיל סימן ל' פסק בסעיף ו' דזריקה לאוך חיקה אע"פ שאחקה כל שלא נתרלית בחלה לא הוו קידושין וכן פסק בסי' כ"ח סעיף ל' בהג"ה והמה לקוחים מדברי הרמ"ה ועיין בד"ח לעיל סי' כ"ח מפרש דברי הרמ"ה לאחר שזרק לאוך חיקה ניעבה בגדיה ופי' כן כדי שלא תקסה מדברי הג"מ שבאלן על דברי הרמ"ה לעיל ויותר נדאה לפרש דברי הרמ"ה כפשטן והוא חולק על דברי הג"ה מדכתי וכן הוא משמעות דברי הרב המחבר הב"י שהעתיק לעיל סי' ל' סעיף ו' דברי הרמ"ה בסחם לף ע"פ שלא ניעבו בגדיה חיפס קידושין כל שלא גלחה דעתה לית בקידושין וכן הוא משמעות לשון הרי"ף בפ' ק"ע דכין דלא עבדה מעשה מוכח דניחא לה אין זה קידושין והא דלא מחאי בפי' משום דלא חיפסה לה ולית לה ילכחא כרב הונא (קידושין דף י"ב ע"ב) דאמר אי לא מיחא לה השתיאנו שלא כרב אחי בפרק חנו כותבין (שם דף ע"ב) דאמר אי לא מיחא לה אשתיאנו אחבאי מחחיות ואח"כ בהג"ה מדכתי"ם ל"ב הוא לאומרא מדלא השליכה לריבה גט ואח"כ הרב שהעתיק לעיל דברי הרמ"ה בפי' כ"ח סעיף ל' וכאן העתיק דברי הג"ה מדכתי זיכה שלוחו לבי הכי: (ג) וכאשר מחחיל ליתן לה נדאה דה"ה אם נתן לה כל המעות בפעם אחת וא"ל הבי לך מקודשת והיא זרקה המעות מיד ג"כ היא מקודשת ומנו שפסק לעיל סי' ל' סעיף ז' נשלחו וזרקחו לים או בפניו שזה מוכיח שחיל הפ לה בקידושין ולא דמי היכא דאמרה מחלה קדשני ונתן לה קידושין אז אין מועיל זריקה אחר שקבלה מאחר שגילחה דעתה בחחל שרצונו בקידושין ובחוך שחחזר לפני זה: (ד) אבל אם א' מכחים העד אין לחוש לשון זה יש לפרש שאין לחוש כלל אפי' לאומרא דאם א' מכחים והיינו כשהמכחים אינו אומר להד"ם דק אומר מעשה הייחי ולא נחכוונחי לקידושין ואמינו לן במיגו דאי בעי היה מכחים מעד א' כ' כיון שהא' לא כוון לקידושין מ"כ אף הכני אין לריך לקיים הקידושין מבל אם א' טוען שקידש בע"א לא היה הוא לסור בקידושיה למען דחיים לקידושי ע"א ועוד אפי' כשטעה יש לחון דילמא דכשם בשני עדים טענה השטוה לאו בלום הוא דבדיני ממונות חיים דברי"ה ע"א ומה בכך שיש לה מיגו אעו אחן אין מאמינין לה שא השעם דבדיני שבבל חיים דברי"ה ואף שאנו יודעים שכוונחם להשטות אפ"ה הוסמכי לדבדיני שבפה ולא לדברי שבבל והרב בד"ח חילק בין ע"א לב' עדים בטענות השטוה וכחב דנראין לומר טענת השטוה בע"א ובסך פסק הלכה למעשה ואין דבריו מוכרחים להקל בהחלה ועיין בחשוב' מהר"ם מרוט סי' ל"ג שם שכוך להחמיר אם הכחסת בעל דבר מהני ובסי' ל"ז חזר בו עיין שם ובד"מ: (ה) והוא לבד רחה מלשון זה משמע דוקא כהאי גוונא שהוא אומר שכולם רצו רק שהוא עשה עוד והוא אינו יודע אם גם הם רצו דמה בכך אם היו חלק המעשה אם רק הוא לבדו רלה אבל אם הוא אומר שהקדושין היו בדין בפני ובפני פלוני ושניהם הוסמנו לעדים ונחבין מכחישו ואמר שלא נתקדשה קלוב לה וא' אומר לא נתקדש' דקלוב לו היה נאמן לומר שלא נתקדשה כמבואר לקמן סי' מ"ו סעיף ג' ואיכא ים להלק דוקא כהני הרבה עדים אבל הקידושין והלכו כולם ונשארו שנים ואח"כ אומר הקדש שלא נתקדשה אבל אם היו רק שנים ועד א' אומר שלא נתקדשה אפשר דמודה לו דהא אם היו עדים מכחישי' זה את זה לא מהני כלום ואפי' אם היו שנים אחרים שאינם יודעים מהעדות הראשונים ואומרים

מיהו נהוג היום מכחזת תורו של הער מ"ז לחניה קידושין בשבלא ושיח ח"ו תורה ולא קידשה תלת תנשא לכתחלה אבל אם היה מכחיש תורתו ודאי לא תנשא אפי' לכתחלה. לפ"ז נשמע מי שהלך ונשא אשה ואח"כ נודע לו שהיה מכחיש תורתו ודאי לא תנשא לכתחלה • וא"ל לפשוט הרמב"ן למה הוא מחזיר הא הוי חולה עדותו בחד דו"ל בתורה שהיה כמה מחזיקים גס ר"ל הגוזר לחיות אשה ד"ל וחזקתן לקדושין בפני ע"א כמ"ש הר"ן בשם הרמב"ן ואפ"ל הוי חולה דנהרג בחביריו • ועיין בי"ד סי' קכ"ו ומדינים שם נשמע לרין דהתם אם היה ליין מחזיק היתר ובני עדים מכחישים אותו אם נתכוון תו לדעת חיים היין מותר כי תוקמי' היין על חזקתו היתר ועדים מכחישים אותו היין אסור וכ"כ ס"ל מ"ש בס"ח ע"ש בהכחשה תיכי נאמן היינו אם הבעל דבר מכחישו אבל אם עד אחד מכחישו חוששים לעד האוסר כן מוכח לשיטת הרמב"ן והרמב"ח דלשיטת הרמב"ד והרמב"ן והרשב"ח דלשיטה דהיית ח"י להכחיש ועדים מכחישי זה"ז אסור להנ"ל לכתחלה נשמע מזה אם היה בכה"ג הכחשה ניין היה היין אסור אם אין הבעל דבר מכחיש לעד האוסר • לפ"ז מוכח מ"ש הרב רמ"ח בי"ד סי' כסס בשם חשו' הרשב"ץ ע"ש בהכחשה לאו כלום היינו עד שהתיר ה"י יכלום ותשוב ו' יין בס"ד • וא"ל לחסור היין ל"ד להא דהיית לסורה לכתחלה דהא הרשב"ץ בחשו' שהביא הב"י סס"ו מ"מ להוליא ממון לדין זה שהיית לסורה לכתחלה יוסף ע"ש תומר בשני ועוד ח' נחקדש ולא תומר נחקדשה וע"ש תומר לח לחוש לעדותן והיינו מ"ש בסי' מ"ו ע"ש תומר נחקדשה לפני ולפני בוד ח' תומר לח נחקדשה וכו' חייבי דע"ש תומר דנחקדשה לפני ולפני בוד ח' ושמע' דע"ש מכחישים זה את זה אזל מה יעשו שני לחיים וכו' ול"ל דחייבי כאן בגווני דלא נחבעל העדות ושם כליבי הר"ן והרא"ש חיתת נחבעל העדות וכ"כ בח"מ סי' ל"ד לא נחכוון לשם עדות ומ"מ מה שמעידים היום מהני מע"ג דלא נחכוונו לשם עדות : זוב דחיתי לשיטות הרמ"ה ח"ל לזה שת מע"ג דנחכוונו לשם עדות והעידו כבר ס"ל לנחבעלו העדות היינו לענין דהב"ד מ"י לסמוך על פיהם אבל כאן בעת שהלכו העדים עדיין לא נחבעלו עדותן ח"כ הקידושין היו קידושין כסיר ס ח"כ מע"ג דהב"ד ח"י לסמוך על פי עדותן מ"מ המקדש קידש לפני כשירים • וכן אם קידש רק לפני שתים וא' מהם קרוב והעיזהו כבר לפני הב"ד מ"מ בעת הקידושין היה הקידושין לפני ע"א • ובכבר ז"ה כתב דיכול להכיחם מהיום מהני עדות של הכבר ולית להא דלעיל מקלת דעד קרוב מבעל העדות והוי כאלו היה מקדש לפני עדות ולא מהני הודאה שלאחר שלא נ"ל כמ"ש ואם הער קרוב לרחוק ורחוק לבחו המקדשה אם אחני מקבל הקידושין בפסול לעדו כי האיש הוא עיקר בעל הדבר מע"ג לענין ממון נאמה יש מכשירי בכה"ג גמ"ש בח"ה סי' ל"ג ועיין חשו' רש"ך ח"ח סי' ג' : ט ל"ל ממנו גט מע"ג בממון קי"ל כל שרואו העדים אח הלאחה לפני' בהכמנה מעיקן כמ"ש בח"ה סי' ל"ח דשם בלא עדות נמי חייב ולא חברי סהדי שא לבקרא לבל קדושין בלא עדים לא מהני כ"כ הריב"ם : י ובוונחי לשחוק כאן הולכי אחר הכוונה כיון שהיה בלא עדים שהם לא רחו העדים ולדעת מהר"ם פדואה שהניח בשמוך אם כוונתם היה לשם קידושין מהני לפי עדי אלא רחו העדי' מ"ה מחלק בין אם אמרו לשחוק היה כוונתם לבין אם מכחישי' אבל לדעת מהרי"ט לפי היה כוונתם לשם קידושין לא מהני והטעם משום החורה הפקיע הקידושין וחדע דב"כ למה נאמני לומר לשחוק כוונתי בלא היישינן שמא ערמה הוא שא ודאי בלא מהני הקידושין : יא זוב חינה נאמנת נח"מ הסיג על דין זה ופוסק לא כהר"מ פדואה ואפי' אם הם מוכחשי' מעדי מ"מ כיון שלא רחו העדי' לא הוי קידושין וכפ' הטעם משום חשן שהדי לא קבלה לשם קידושין • ובהגהות מהרי"ט כתב אפי' אם היה כוונתם לשם קידושין לא מהני כמ"ש בשמוך ואם הקדושין היה לפני עדי' בפולי' והם לא ידעו דעדים הם בפולי' ועדים אחרים בשרים רחו ג"כ מרחוק הקדושין והם לא רחו את העדים או ר"ל דאפי' בשני טעמי' הללו לטעם שבאח הח"מ הוי קידושין דהא כוונתם היה לשם קידושין כיון דלא היה יודעים דהם בפולים אבל לטעם מהרי"ט אף בב"ג לא הוי קידושין : יב עד שירחו הנחינה' ממש בח' כ' האומר כתב חפילו לא רחו הנחינה אין לבטל הקדושין אם רחו דבר המוכיח יכול להעיד כאלו רחו גוף המעשה דהא מחדינן הן הן ע"י הן עדי בילה הע"ג דלא רחו הבילה מ"מ אם רחו היחוד הוי כמו שרחו הבילה והרשב"ח בחשו' דוקא בבילה מהרי"ן מטום דח"ל לרחות מכחול בשפורת גס י"ל נעשר ואינו שרפ אבל בקדושין לריכים לרחות המעשה ממש ועיין בשמ"ש פי' עדות ובח"ם ס"ל שם כתב בשם הרמ"ה דיני ממונות מחקיימים בילבעה בלא רחיה לפ"ז ל"ל בקדושין ג' מהני בלא רחיה ום"ל כמרדכי לענין בילבעה וחקירה ק' לקידושין דומה לר"מ ועיין סי' י"ח בעדי כיתור ק' ל"ל בענין חקירה העדים ק' ל דומה לר"מ בם"ח ס"ב חם עדי קידושין ח"ל דו"ח ב"מ דמיה לגמרי לר"מ : יג שלח שמעה היינו דהיה עדים בלא החחר והעדי חע"ג שלא רחו אותה מ"מ רחו שמחק הקדושין ליד שהי כשוטה דרך בחור ועכשיו נחלה הקדושין חמרי דהיה קבלה והוי בעדי יחוד דמהני חע"ג דלא רחו הבילה ול"ד לדין שבסוף שלא מהני מטום שם לא רחו הנחינ' כלל אבל כאן רחו הנחינה והיה קידושין שלא כשחומרת שלא שמעה נחמנת במיגו וכחב בחשו' רשב"ח חפי' חם העדי' חומרים דלכשר לשמוע היינו שלא חעדו נחלו כלום ולא שמעה מ"ה נחמנת במיגו ועיין בר"מ ם"ה מ"מ בזה :

יד מ"ג

(ר) והח' מהם קידש ולא נפסל הבני בלירומו לקדש (כחבואר בח"ה סי' ל') דחייבי שלא נלטרף בשעת רחייה לבעת הרח"ם דבעי בשעת חתרת (כיון בשע' ליה כוי לה בשעה ובח לב' ד'נהבעי') חו לדעת הרי"ף שנחמן לומר שלא הכיר בקוכפחנו ובשום חומר' דקידושין מיישינן לכתחל' ועיין בח"מ סי' ל' ועיין בחשובת מהר"ם פדואה סי' ל"ז מ"ם מזה : (ז) יכולה לומר יודע הייתי : נראה לף שהם חומרי' שכוונו לשם קידושין לא מהני מחמי שלא רחו העדים וכמו שהכחוב בשמוך : (ח) זוב חינה נאמנ' לומר לשחוק כוונתי • יש לדקדק למה בשטה חני בדק"ל בח"מ סי' כ"ח סעיף ח' לף לחמר להר"ם חין טעמן ליה טענת השטה ומילי דכדי לא דכירי חיכי וחפשר דשאני חומרת דקידושין מחמירין ומ"ם והוי קידושין היינו לחומר שלא לפתורה בלא גט ומיהו קשה דשם בחשובת מהר"ם פדואה ע"כ המעשה שהיה מיירי בחחר מעיד שראה הקידושין וגם היה רחחה חותו וח' מעיד שראה הקידושין והיה לף רחחה חותו ח' חמרינן מחחר שהכחישה חותו ח"כ לא כוונה לנחק ונחחר עכ"פ קידושין בע"ח חבל חם שני עדים לא רחו חותה חף שהיה חותקה כפרניח דמה שחמרה לף קבלתי מ"מ חין כחן קידושין חפי' לדברי העדים וכמו שכחב הרשב"ח הניחו הב"י סי' זה דכל שהם לא רחו חותה חין כחן קידושין ומשמעו ל' הרשב"ח חף שהם חומרים שכוונו לשם קידושין חינו כלום דהכל יודעין שחין קידושין בלא עדים כלום ואף אם שמעו מפיה שמקבלת לשם קידושין חינו כלום דקידושין חנן שהדי דלא קבלה לקידושין רק שחומרת כן ובלבה בל עמה ואינה נאמנת לומר שכוונתה היתה לקידושין דק שחומרת הקידושין וכחן יודעים העדים שהיתה חינה רוחה חותה ואח"כ אף אם היתה טוענ' שכיוונה לשם קידושין לחו כלום הוא ואח"כ דברי מהר"ם בחחוה חמוהין והרחיה שהניחו מהר"ם מפ' שמועה הדיינין ההוא דחמר לחנריה הב לי מחה זוזי דחוחפתיה ח"ל להר"ם חזל חייבי דחוחפה ופריעה חמר דבעי כל החומר לף לויחי כשו חומר לף פרעתי דמי ודוע דהלכחח כרבה ה"נ כיון דחמרה להר"ם ח"כ הוחפתה שלא שחקה נו ואף אם חטעון מעחה שמחקה נו חינה נאמנת עכ"ל חין רחיה ל"ד דבכאן אף שאנו יודעין שלא כוונה לבחק אפ"ה לא מהני כל שלא רחתה העדים ובחשובת ריב"ש סי' רס"ו מוכח בהדיא דלא כוונתי' דהא גם שם כפר' החשה למעיין שם ואפ"ה כחב לבטל הקידושין מחחר שהעדים לא רחו חותה : (ט) נאמנת במיגו • משמע שהם היו מחה שמעה ובקלם לשם קדושין מהני אף שהחור לר ור"ח לרחות חותה וגם היה לף רחתה העדים ש"מ שהם עדי' ושמע' שנחן לה הקידושין וגם העדים רחו חותו' לפני הקידושין ושמעו שמעו קול שמועה כרחיה לענין זה דהא עיקר הוי כעדי יחוד דלא עיקר בילה חף שלא רחו הבילה ממש :

(י) כל

(י) כל זמן שאין השטר מקויים: משמע שאם השטר מקויים או שיכול להתקיים הרי הוי מקודשת לגמרי ע"ח בתשובה סי' תלח ס"ע ר' כתב שאין סומכין על השטר אם כתבו וחתמו שלא בפעם המתקדשת וכן בעיני קידושין היכא דהוי שלא מפיהם הוא וחיישינן שלא בפקפק בעלמא ומ"מ מדברי משמע שאם היה כתוב בשטר ותמרה לנו החצה כתבו והתמו וחתנו ליה כלומר שמקדש להיות בידו לרחיה שקדשה הוי שטר גמור לגמרי ומשמע דאף דכתבו בידיע' החת' חיישינן שלא כלום השטר זה לא ניתן ליכתב ולחתמת אלא מפי המקדש ולא מפי כתבם ולא מפי החת' דהשטר חוב הוא יסוד נדוניא מפי הגבורה דכתוב בספר וחתום והעד עדים עשה הכתוב תחתיהם השטר בעדים בהעדה בפיהם וגם שטר קידושין לא מנה ליה גבי בידיע בידיה לא מיקרי מפי כתבם דוקא בשטר קידושין שהחזה ניקנין בו וניתן לכתוב דמקדשין הויה לילה אבל שטר רחי על קידושי כסף לא ניתן לכתוב ורחמר אלא מפי מפיה ולא מפי כתבו עכ"ל: (יא) ולא כיש מי שמקשי מה שהתיר הרב מהרי"ק גם אלו לפירושו העדי עומדים לפנינו ומחוסרי לא חתמו מעולם ה"כ דהשטר הוכח לב"ד וקיימוהו ב"ד הרי הוחזק ב"ד לא מסתברין כהו הנה בודאי דין זה הוא נגד המוסכל והרשב"ש בתשובה סי' תלח ר"י לא חילק בזה וכתב בפשיטות דהלכה רוח' בישראל כל שאין כתב ידם יולא מתקיים אחר נתינים לפסול השטר לא שמעינן שהמעשה היה שם שטענן בפני ב"ד והוליח השטר ב"ד לבל כשאין העדים לפנינו ולא נתקיי השטר והחזה טוענת מזויף זה מפשיר לומר דמחוסרייחא לא בעי קיום וכן משמע בתשובה הרשב"ש שם ומתוך העדים ומשמע לא שהיה טוענ' מזוי"ף לא היתה נתינת מן התורה כל זמן שאין העדים לפנינו ואמרו שלא חתמו מעולם לבל בהגהות מרדכי כתב וזה לשונו לבל היכא דהחזה קמן מפי' מחוסרייח' בעי קיום גמור וכו' וכתי' מדתקון זמן בגיטין וכו' דתעב"ב דגם החם חוזה לדבריו ואין שם הכהחזה וכו' טעמינן מזויף ולריך קיום וכו' עיין שם ועיין עוד בתשובת הרשב"ש בשעתיק הב"י דלפי' מוליח זה שטר חתום בעדים ונתקיים השטר ע"פ עדים דעלמא מחזיקין חותמו בזמזויף כיון שבתו חותם ניכר וחתמו שלהם ממש לגיף חותמו הוי כשטרא ריע דלא מגבינן ביה ואפילו לכתחלה שכיון לה דהבת בחזקת היתר לעולם היח ועוד כיון שהעכשיו קודם לעולם השטר מחזיקין חותמה דלא חיישינן לעדים בלר לחתן וכיון שהחזיקו לא כלא מהחזיק' כרחתון ועוד לכל שלא בחו עידי השטר ממש נחתנת לוח מזויף מיהו לפי בעני לפרש גרסתני ותע"ג דמיגו בחתום עדים לא לחתנין היינו דוק' לפי לפי עדים גופייהו להחזיקי בשטר לבל הבת לימי מזויף הוא עיין עליו ועיין בתשובת הרב מהר"י ב"ל חלק ד' סי' ג': (יב) המקדש בפסולי עדות החזיקייח * הרמב"ם כתב פי"ג מה' עדות הקבועים מן החב הן הן מן התורה לבל הקבועים מן החם לו מדרך חיסות פסולים מדבריהם לבל הרמב"ן והרשב"ם ס"ל לבל הבלמדים מן המדרש הן הן מן התור' בין קבועי לב בין קבועי חם וכ"כ הת"ח בשם והר"י יהודה בן הרח"ש בתב ג"כ שרשים הולקים על הרמב"ם וס"ל דקבועה חיסות מן התורה ועיין בדברי הרמב"ם פ"ט מה' עדות ולולך שם ביאר פסולי עדות של תורה ושל דבריה ועיין בב"י מה שכתב בתב ג"כ שקידש בעדים פסולי דהיינו שהעידו עליה שעברו על שבועתם להבח ונתקבל פסולי' שלא בפניהם ורלה ח"ל לחי' החזה וחלקו עליו וגזרו עליו ניתוך שיחזיר מהורחתו מכמה טעמי עיין שם כי ס"ל לעיל: (יג) כופין אותו ליתן גט הרמב"ם בתב כופין אותה ליקח גט והוא פשוט שהיח לחוב להבחן שלא גט מחבר שבני עדים הבשרים מן התורה מעידים שבתקדשה לך לבתו אותה לח ידעתי מה שתחייב לבתו שם הוא מוכן בעת שבתקדשה קדושי תורה: (יד) החזוד על העריות וכו' * הגה הפרש גדול יש בין על העריות ממש

יד ח"ל דו"ח ב"ש הרשב"ח והריב"ש ועיין בדק הבית וכ"כ בתשו' בן שמון סי' י"ז והב"י בפ' לד' ס"ע ר' כתב שאין סומכין על בעלה בעיון דו"ח שם הטעם מבו' עיגון לו משום דין מרומה שהרי החזה מבחזת וכן בעיני קידושין היכ דהיח מבחזת בעיון דו"ח ועיין בפ"ה דגיטין סי' ל' ועיין תשו' מ"ב סי' ל"ו שם פסק עידי קידושין שבאו לאסור אותה ע"ב העולם בעיון דו"ח לבל עידי גיטין ח"ל דו"ח ועיין תשו' מהרש"ל סי' ל"ג ומ"ש בשן של עזות שלא נחקר וכו' לבאורה חמוה דהא פסק לח"ל דו"ח והוא לומר שם היח מבחב' לח' ועיין תשו' מ"ב סי' כ"ט שם נותן חלש בב"ה מי שיודע עדות יבוא ויגיד: טז מלאו בחוב בשטר וכו' נודחי שם הש מודי' לבתקדשה הוי קידושין שלא חיישי' לח' מהש לומר מזוי"ף הוא מ"ה ל"ל למ"ש בסי' ל"ו מלא כתב כלומי מת מסיחין אח אחתו ום"ל להג"מ לדייק קיום מדאולריכא לקיום עדות כשטוען ח' מזויפות ומ"ש ר' לקיש עדיש ההחומי על

הגה כ (יד) החזוד על העריות אע"פ שאין עדיש שבא על הערוה רק שחזוד

ח"ל

(יא) ולא כיש מי שמקשי מה שהתיר הרב מהרי"ק גם אלו לפירושו העדי עומדים לפנינו ומחוסרי לא חתמו מעולם ה"כ דהשטר הוכח לב"ד וקיימוהו ב"ד הרי הוחזק ב"ד לא מסתברין כהו הנה בודאי דין זה הוא נגד המוסכל והרשב"ש בתשובה סי' תלח ר"י לא חילק בזה וכתב בפשיטות דהלכה רוח' בישראל כל שאין כתב ידם יולא מתקיים אחר נתינים לפסול השטר לא שמעינן שהמעשה היה שם שטענן בפני ב"ד והוליח השטר ב"ד לבל כשאין העדים לפנינו ולא נתקיי השטר והחזה טוענת מזויף זה מפשיר לומר דמחוסרייחא לא בעי קיום וכן משמע בתשובת הרשב"ש שם ומתוך העדים ומשמע לא שהיה טוענ' מזוי"ף לא היתה נתינת מן התורה כל זמן שאין העדים לפנינו ואמרו שלא חתמו מעולם לבל בהגהות מרדכי כתב וזה לשונו לבל היכא דהחזה קמן מפי' מחוסרייח' בעי קיום גמור וכו' וכתי' מדתקון זמן בגיטין וכו' דתעב"ב דגם החם חוזה לדבריו ואין שם הכהחזה וכו' טעמינן מזויף ולריך קיום וכו' עיין שם ועיין עוד בתשובת הרשב"ש בשעתיק הב"י דלפי' מוליח זה שטר חתום בעדים ונתקיים השטר ע"פ עדים דעלמא מחזיקין חותמו בזמזויף כיון שבתו חותם ניכר וחתמו שלהם ממש לגיף חותמו הוי כשטרא ריע דלא מגבינן ביה ואפילו לכתחלה שכיון לה דהבת בחזקת היתר לעולם היח ועוד כיון שהעכשיו קודם לעולם השטר מחזיקין חותמה דלא חיישינן לעדים בלר לחתן וכיון שהחזיקו לא כלא מהחזיק' כרחתון ועוד לכל שלא בחו עידי השטר ממש נחתנת לוח מזויף מיהו לחי' לבעני לפרש גרסתני ותע"ג דמיגו בחתום עדים לא לחתנין היינו דוק' לפי לפי עדים גופייהו להחזיקי בשטר לבל הבת לימי מזויף הוא עיין עליו ועיין בתשובת הרב מהר"י ב"ל חלק ד' סי' ג': (יב) המקדש בפסולי עדות החזיקייח * הרמב"ם כתב פי"ג מה' עדות הקבועים מן החב הן הן מן התורה לבל הקבועים מן החם לו מדרך חיסות פסולים מדבריהם לבל הרמב"ן והרשב"ם ס"ל לבל הבלמדים מן המדרש הן הן מן התור' בין קבועי לב בין קבועי חם וכ"כ הת"ח בשם והר"י יהודה בן הרח"ש בתב ג"כ שרשים הולקים על הרמב"ם וס"ל דקבועה חיסות מן התורה ועיין בדברי הרמב"ם פ"ט מה' עדות ולולך שם ביאר פסולי עדות של תורה ושל דבריה ועיין בב"י מה שכתב בתב ג"כ שקידש בעדים פסולי דהיינו שהעידו עליה שעברו על שבועתם להבח ונתקבל פסולי' שלא בפניהם ורלה ח"ל לחי' החזה וחלקו עליו וגזרו עליו ניתוך שיחזיר מהורחתו מכמה טעמי עיין שם כי ס"ל לעיל: (יג) כופין אותו ליתן גט הרמב"ם בתב כופין אותה ליקח גט והוא פשוט שהיח לחוב להבחן שלא גט מחבר שבני עדים הבשרים מן התורה מעידים שבתקדשה לך לבתו אותה לח ידעתי מה שתחייב לבתו שם הוא מוכן בעת שבתקדשה קדושי תורה: (יד) החזוד על העריות וכו' * הגה הפרש גדול יש בין על העריות ממש

מיחוסי: יד כופין אותו ובדת"ם בס הגרס כופין אותה ובב"מ בתב עיקר כגירסי' הטור כי לח שייך כפיה אלא שחש תרלה להבחן מוכרחת היח ליקח גט וב"ח בק"ח מתרץ דכופין אותה שלא תבחן שלא גט ולגירסי' הטור דכופין אותו הטעם הוא דעדות העדי' הוי כאלו אמר בקדשתיך והיא אומר' לח קדשתני כמ"ש לקמן מיהו שם הוא רולה לקדש אותה מהר"י ל' לחין כופין אותו אלא מ"מ שם היא אומר' לח קדשתני אותו לחי' כופין אותו ס"ה לחין רלונה בו שבל כאן קידש בפקר קדושין הדין כן שבל המקדש לפני פסולי דידבן חין תופסין קדושין של אחר להח מדאולריכא היא מקודשת מיהו הב"י בחו' חבו' ל' וקדשה משמע דוקא בפקר קדושין הדין כן שבל המקדש לפני פסולי דידבן חין תופסין קדושין של אחר להח מדאולריכא היא מקודשת מיהו הב"י בחו' חבו' מ"ב שאלו בפסולי דידבן כמי שהופסים בה קדושין אחר וכן הסכים הב"י ומצאתי שם שאלו שהשיב הרשב"ש ז"ל שהמקדש בפסולי דידבן חופסים קידושין של אחר ועיין ר"ם ס"ו ובתב בתשו' רמב"ן סימן קכ"ה הרי"ף ס"ל שהמקדש לפני פסולי דידבן אין חופסים לקדושין חבו' שבועות ביטוי בתב הב"י בשם מ"ב אחרי' לר"ת בפוסל לעבוח מ"מ אינו פסול שלא מדידבן ועיין בח"ה סי' ל"ד וכן אם לא נתקבל עדות פסולי' בפניה' פ' ז"ג אפילו מי שהוא פסול לעבות מדאולריי' אינו פסול שלא לדבר שהוא חשוד דו לבן אם קידש לפני גזלני חופסין לקדושין פי' לענין קידושין אינן חשודי' ולא משמע

ן מדברי בל הפוסקים: ב החזוד על העריות וכן הגה שבא על הערוה

ח"ל

ס"ל לרב עמח דהוה כסול מדאורייתא ור"נ ס"ל דחפי' חס נח על העדוה ממש לחשוד בעלמא שמחייחד עם העריות דבחשוד בעלמא ליכא מחיר שיהיו מקבו עליו בשר לעדות רק לעדות חמה מקדי מדרבנן דהיינו רק כסול מדרבנן דהיינו רק שהוח חשוד לחותו דבר חבל כ"ע נח"מ • והחשוד על העריות נלחה דהיינו כסול רק מדרבנן דהיינו לחו חס נח על העדוה ממש ויש עדיים בדבר למ"ן דלפסק כרב עמח (סנהדרין מפורש רק שהוח חשוד לחותו דבר ולח מחבק ומנשק לעדוה חייבי כריחות כד"ה כ"ו) הוח כסול מדאורייתא ומיהו לדעת קלת פוסקים הפוסקים כרב מחמן חס נח נמח על העדוה ממש מחיר שיהיו חוקפו בשר לעדות רק בעדו' עמה נקדי חשוד מדרבנן: (טו) בין לעניו קידושין מלמון זה משמע דוקח לעדו' קידושין חו גירושין כסול חבל להעיד לחשה שמח בעלה כשר להעיד דלח גרע מעבד וכפחה חבל בד"י פי' לחפוקי לומר מח בעלה: (טז) כגון לפני חונסים • כלומר שחלחן היה בחונם וכוכו בדלון שחפסר להם למלט ועובדים ע"ו בדלון: (יז) ר"ח חייבין לקידושין וכו' ויש מקילין • המעיין בגוף החשובה ירחה דלח פליגי חהדדי והיב מהר"מ בפחוות שו היה נחלק על הרב מהרר"י מינץ היה מבי' דבריו חך הכל לפי הענין והמעיין בגוף החשובה של מהר"מ בפחוו' מיירי בחומר שלח נרחה בו סימני טהרה והוכי' כוכו על החלחו שחזר לסורו ח"כ לבני חומר כזה לח חמריק בזה שמח הרהר החשובה בלבו חבל מי שחזר לח"כ בחשובה חמריק הוכיח כוכו על החלחו לבבו היה חמיד לבמים והמחמיד והמקיל שביהם לדבר ח', נחכוונו ועיין בם בחשובת מהרש"ך מביח בשם חשובת רש"י כניריס ספריס דיקן דהחשיד מהימן לעיולה: (יח) לחבל בקידושי דרבנן בגון החשוד מבוע' דמיירי במי שקידש בח קטן' שלח בפני חביה בפני עדים בסולים מדרבנן שחין כחן חשש קידושי חור' כל זמן שלח נחכלה החד בפירוש ע"כ חין חוששין לקידושין חפילו בפסולי עדות דרבנן:

מג (א) חינו כלום ללח הקיבו וכו' • כלומר ולח"ל לריכה גט ממנו ולח שייך בה יבום וחליצה והרב בב"ח כחב לעיל בסי' ח' דלח המשיח חשה לבנו קטן דן ו"ב שנה הוו קידושין דרבנן ולח יועילו שום רמז רחיה לדבר חשש זה והבח לחשש דין כזה עליו להביח ראיה ברורה: (ב) ולחסור להזיקו חשה בעודו קטן כבר נחבחר לעיל בסימן ח' מחלוקת הפוסקים מה הוח סמוך לפרקן: (ג) וחס קיימה מדרבנן כחשובה קיימת כלומר כשנחייחד עמה לחחר שהגדיל לחין לחס עוסקים בב"ח: (ד) לח כחב לה כחשובה כשהוח קטן • משמיחת לשון הרמב"ם והטור לח משמע הכי שהרמב"ם סחם וכחב יש לה עיקר כחשובה משמע דלח מיירי בכח' שבעה בעודו קטן רק כחס נחבחר ב"ד יש לה כחשובה מחיים שע"מ כן קיימה שיהיה היום שנחייחד עמה ודלמי קוסם שנחייחד עמה מהגדיל יכול לומ' לה חני רוכה לקיימך בחבחר שלח חחן לך מנה וכחלו נוסח חני חוכך היום חך לחר הנעילה סחם נרחין ליחן לה כמו כל הבחולות וכן מוכח מלשון הטור לקמן סי' ס"ו שכחב בזה הלשון חבל מה שכוסף וכו' וחפי' העיקר חינו נוגע משם שטר כחובה שלח מהנחי ב"ד וכו' הרוחה יראה שכוונת הטור לח שלח כחב לה כחובה משם חנחי ב"ד נוגה מחיים וכחיבת הכחובה היא מעלה ומורידה כלל ע"כ לדעתי דין זה שכחב בהגהות חלבפי דשלח כחב לה כחובה חין לה רק מנה ל"ע:

מד (א) ויש מוחרת לנעלה החרם • ולח חייבין שמח יחמרו ניחם החרם וגם הפקח ובעבין מחזיר החרם גרושתו דלח נזכרה זו בשחר חרם שכחב הרמב"ם וכמו שכחב הש"ך:

(ב) ומוקח

מג אין קידושין דקטן וקטנה אם הגדילו ובו כ' סעיפים:

א קטן שקידש או נשא (א) אינו כלום אפילו דלא תיקנו רבנן נשואין לקטן (ב) ואסור להשיאו אשה בעודו קטן:

הגה מיהו אם כבר נשחו מ"מ כגדלה ומותרת לעמוד עם שהגדיל (מרדכי) ויש הנח על זמנו) וכן משמע (בתש' רי"ב' החים מקדם) ואפ"ל שלח סבלונות משהגדיל אין כלום כ' דלא חיישינן שבא שלח לשם קידושין אבל אם יש עדים שנתייחד עמה כשהגדיל צריכה גט משום ג' דמסתמא בעל לשם קידושין (ג) ואם קיימה משהגדיל כתובתה קיימת ואינ' לכתוב לה כתובה אחרת דוקא כשנה וכאחרים אבל תוספת אין לה:

הגה ד (ד) לח כחב לה כתובה כשהוח קטן כשהגדיל חינו כותב לה רק מנה דהח ההיח שעמה לו בתולה היח (הגהות חלבפי דיש מי שהיה נסוי):

ב ה המקדש את הקטנה היתומה או קטנה שיצת מרשות אב ה אימתי מכאנת וכל דינה יתבאר בסימן קנ"ה:

הגה וע"כ סי' קכ"ט מי נתחן על קטן וקטנה חס נתגדלו סכך חס הס גדוליס חו קטנים הוי ספק קידושין יכולין ג"כ לפסוק להזיח חת הקטנה כמו שיש רשות לחמה ולחחיה ו כולין להחנות שחם חמלן חחדב כל חלר לה מבל חין להס רשות להזיח חת הקטן (ב"י בשם חכם) וע"ל ריש סימן קל"ה:

מד קדושין חרש שוטה וקטן ערות והיבין לאוין ובו י"ב סעיפים:

א חרש וחרש' אינם בני קדושין מן התורה בין נשאו כיוצא בהן בין חרש שנשא פקחת בין חרשת שנישאת לפקח אבל הכמים תיקנו להם נשואין לפיכך אם בא פקח א' וקידש אשת חרש הפקחית הרי זו מקודשת לשני קדושין גמורים ונותן גט ב (א) והיא מותרת לבעלה החרש:

ב ג שוטה ושוטית אין להם קידושין לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים לא שנא עם כיוצא בהם לא שנא עם פקחים

הגה

(ב) וחוקק סוטה גמור אבל אם דעתו ללולה וכו' : המעיין בר' ירוחם ימצא שפסק דדעתו ללולה דכוי קדושין וכן הוא בגמרא להדיא בפ' חרס דף קי"ג אלילית דר"ח מי דעתה לילחה לעפ"י דקלישתא מעשיו קיימין וקידושיו קידושין וע"כ נראה שים ט"ס בהג"ה זו ולריך להגיה בא"ג בר' ירוח' וכמו שהעתיק בד"י (ול"ל מי שדעתו ומצין ומצינ הדברי' על בוריין ע"פ שלה והלוסה קידושיו קידושין גמורין וכן גירושין ואם דעתו מסוגד שאינו מסיג סוס דבר על בוריו ה"ז בחזקת סוט' ואין קידושיו קידושין גמורים ואם עתיס ללולה ועתיס מסוגדת ולא ידעינן העת שהו עומד שהי עומד בדעתו ה"ז ספק) ומיהו נס בדברי ר' ירוחם יש לתקדק בא"ס ואם דעתו מסוגד וכו' ס"ו בחזקת סוט' ואין קידושיו קידושין גמורין לכאן בחזק' סוטה מסתע דהוי סוטה גמור ואין לו קידושין כלל אך מ"ס ומלסיי' קידושין גמורין מסתע דגמורין לח הוי אבל מידי ספיקא לח נפקי : (ג) ומתייסבין בדב"ה · כלומ' שחוקרין הרבה בדבר אם היה שכור מעת שכשרותו של לוט לפעמים נראה שהוא כך ואינו כן אחר החקירה : (ד) וי"ח שאילונית ואתיא לאינה מקודשת כלומר בלא הכיר בה הוי קידושי טעות ונרע מאחר מומין דק"ל בכנסה סתס דבעיא ט"ס ואפי' לאין לה סוס מוחל על סוס גדול כזה כך כתב הרמ"ס בריש יבמות : (ה) ולו שקידשם אים * הרא"ש הסיג למה הס לריכים גט הלא אינה ראויה להם ועוד דהא הס ספק זכר ואם יקדש הטומט ואח"כ נתגלה אם כן לריכה גט ואח"כ בספק ועיין בא"מ : (ו) שאין קדושין תופסין בהם חוץ מהנדרה שהמקדש נר' מקודשת קדושין גמורין י (ז) ואין ראוי לעשות כן :

ז המקדש אחת מכל העריות לא עשה כלום (ו') שאין קדושין תופסין בהם חוץ מהנדרה שהמקדש נר' מקודשת קדושין גמורין י (ז) ואין ראוי לעשות כן :

ח המקדש אחת מהשניה (ח) או מאיסורי לאוין או מאיסורי עשה יא הרי זו מקודשת קדושין גמורין (ט) חוץ מיבמה שנתקדשה לזר שאינה מקודשת אלא מספק :

ט המקדש בוגרת או שפחה אינו כלום שאינן בני קידושין וכן כותי ועבד שקידשו ישראלית אינו כלום :

ישראל מומר שקידש קידושין קדושין גמורים וצריב ממנו גט יב (י) ואפי' זרעו שהוליד משהמיר אם קידש אורתו זרע ישראלית קדושין ודוקא שהולידו מישראלית אפי' מומרת אבל אם הולידו מן הכותית דינו ככותי אפילו היה המוליד ישראל שאינו מומר : אבל יסראלית מומרת שיש לה זרע עם הכותי שקידש קידושין קידושין · (מרדכי סוף החולן) :

יג (יא) כותי שקידש צריכה ממנו גט :

יא (יב) מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקידש ישראלית

יד הרי זו ספק מקודשת :

יב (יג) המקדש מי שחציה שפחה וחציה בת חורין טו צריכה גט ואם עד שלא נתן לה גט (יד) נשתחרר ואחר

כך קידשה אחר טז

ד אבל אם דעתו ללולה יש כאן חסרון היכר דעתו ללולה מקודשת בוודאי ועתיס סוטה וא"י העת אז חוסנין ואין ואלי קידושין ועיין ג' ובד"מ : ואם דעתו מסוגדת ואין מסיג דבר על בוריו מדייק בח"מ דיש תסס קידושין :

ה ומתייסבין כלומר חוקרי' הרבה אם הוא היכר דעתו ולוטה ס"ק כ"ח :

ו סרים אדם והוא פ"ד וחייבי לאוין הוא מ"מ קידושין גמורים אם כמ"ש בסמוך וסרים חמ' כסבר : ז וי"ח שאילונית ואתיא וכו' כ"כ הוספ' ריש יבמות ובפ' המדיר והרא"ש בחלה הביא ת"ל גט אחי' מדבנן ונרע מסתר מומין דאין אדם מוחל על מום כזה מיהו אם היה מוחל חיילוסת היינו אלין ניכר היטב הסימן לריכה גט מיהו הל"י כתב בשם ל"ח דלריכה גט מדבנן : ח ולריכין גט אם הס קידשו פסיטת יש חשש שמא זכרים הס ואם הס נתקדשו לריך היתרתומס גט לענין אם יבוח ח' עליו דרך נקבות לא יהי' חייב משו' טבק ח"ח · והנה על עליו דרך זכרות חייי כמו הנה על הזב לה להרמ"ס דס"ל דהוי בריה בפני עלמו מ"מ התורה רבתה לכהי' חת ז' ועיין בר"ן ס"ב העלה ובא"מ ס"ח ס"ק ה' ס"ג ובמגי"ל פ"ד ה"ח ועיין בח"מ סי' תקפ"ט דהיינו מוליח אחי' לזכר ועיין בי"ד סי' ר"ס · טומטום ואנדרוגינוס הוי ספק ערלה ומהול ואינו מהול ואלי לזכר ועיין בי"ד סי' ר"ס · טומטום ואנדרוגינוס יש לו זכרו ונקבו :

ט ו"ח דתלדרוגנוס ואלי זכר ול"ל מ"ס הטור בסי' כ"ב אם מתייחד עם נשי אין מלקין אותו ואם הוא זכר ואלי למה אין מלקין אותו די"ל יהוד שאני לוכח ת"ל כ"ל בפרים מיהו ליכא דהטור אי מיומד : י ואין רחוי לעשות כן כתב המגי"ל כיון שאינה רחוי לביאה ולא לחופה לגיטות הרמב"ם בא"ס סי' ס' גם יש להוס שמא יגע בשפרה : יא הרי זו מקודשת גמיר עיין מ"ש ר"ס ט"ז ומכ"ש המקדש אשה ויש לו אשה אחר חף על גב דעובר על חל"ג ה"ז מקודשת ל"מ * ולרת יבמה בכלל חיסורי לאוין ומשיר היא ועיין סי' קס"ג ולרת ערוה היא חשת אחת שלא במקום מלוה ומחייבו כריתו' היא ואין חופסים בהן קדושין ולרת יבמה שאני מ"ס חוץ יבמה וכו' הטעם הוא משום דבכתב לא תחי' אשת אחת חולה ואין מסופקי' לו ללאו אחת וקדושין תופסי' בה אז לא תהיה היינו לאין בה הוי' וקדושין אין הופסין בה ס"ס :

יב ואפי' זרעו משמע דקאי על מ"ס דקדושין קדושין גמורים הס וכן משמע כיון דמומרת דינה כישראל אע"פ שחטאה ישראלית היא ה"ל כולה ממנה הוא ישראל וזינו כמומר אפי' אם היא פרולה ניותר מ"מ הוי כעכו"ם הבא על היסראלית והולד כמותה וכן כתוב בח"מ * וכן גר שהזר לכורו וקידש קדושים גמורים הוא כמ"ש בי"ד סימן רס"ח : יג עכו"ם היינו כותי שקידש אף על גב דאחרי פ"ק דהולין דעשאו כעכו"ם גמורים לח עשאו אות לענין גמורים שא לחומרת ולא לקולא כמ"ש בד"י ס"ג · אף על גב דפ"ק דיבמו' אמר שמוא עכו"ס כותי שקידש בזה"ז לא חיישינן שמא מעשרת שנט ס הוא אחי' במקומות אחר הס שכיחים מסוס דעשאו כעכו"ם גמורים אפילו לקולא ל"ל בס פ"ק דחולין אחמר לענין אחר לכורים י"ל לקולא לא אחמר' ואם קידש חיישינן לקדושין · אבל בימות אחמר אמוא דינו לענין קדושין ס"מ דעשאו אותם לכריח גמורים אפי' לקולא : יד ה"ז כפק מקודשת ול"ד האומר אחקדש לאחיך דמקודשת דסס יכול לקדש לכולו אחת ח"י לקדש לכולו * אף על גב דסשיטא ליה שפחה וחליה ד"ח לכ"ע קדושין הוסיפין מדינא דס"ס כמ"ש בשמוך שפיגדירה הכהוב הוא דכחיב והיה שפחה נהרכת לאיש כ"כ הר"ן דף הרכ"ג : טו לריכה גט דקדושין הוסיפין בה ואינו קדושין גמורי' לענין מיתה כ"כ הרא"ם וכן הוא לדעת הר"ן וכיש לפרש דברי הרמב"ם והנה עליה אין חייב מיתה לכ"ע ואם קידש אחר קודם השיחרור אין חופסים קדושי האחני דע"כ לא מצעי בא"ם אם אח עליה לאחר השיחרור, אבל קודם השחרור הלד ג"ח חופסים לאחרון אחי אין חופסים קידושי האחני וכדר הכריע המגי"ד דעיקר הגירסת ברמב"ם נשתחררה וא"כ קודם ח"כ אם נתקדשה קודם השחרור ליכא בספק · ולמ"ם ליכא כלוגחת ד"ק

(טו) אז

הרמב"ם להרא"ם אבל הטור כתב דאלי אין מוכרח למ"ם המגי"ד והר"ן דפוסק הרמב"ם בפ"ד מהלכות מקודשת ומ"ם אינה מקודשת קידושין גמורי' היינו לענין מיתה וכן הוא לדעת הרא"ם :

טז מקורש לשניה וצריכה גט משניה יז (טו) או מגרש ראשון ונרשא שני ואם מיתו אחיו של אחד חולין ואחיו של שני או חולין או מייבם :

מה שחוששין לסבלונות ולכתובה ובו ג׳ סעיפים :

א מקום שנהגו לשלוח א סבלונות לארוסה אחר שתתארס ובאו ערי׳ שראו סבלונות הובלו לה חוששין שמא נתקדש וצריכה גט מספק ב אע״פ שרוב אנשי העיר אין משלחין סבלונות אא״כ קורם הקידושין ג (א) (תע״ס שלח סבלונות בעדים) (טור וכ״כ הר״ן פ״ג דקדושין) (ומקום שנהגו בלם לשלוח סבלונות בתחלה ואח״כ מקדשין (תע״כ שלפעמים שולחין דרך מקרי חן קדושין הוחל ואין מקפידין בכך) (סס בהר״ן) וראו סבלונות אין חוששין לה ורש״י פי׳ שחשש הסבלונות הוא שמא הם עצמן ניתנו לקדושין :

הגה ולכן אפי׳ים עדים שלח קדשה בפני חייבין שמא הסבלונות לשם קדושין ד (ב) ויש לחוש לכתי הפירושים להחמיר (טור) וכל זה ה שלחה לה כתם חצ׳ל (ג) אם פי׳ בהדיא שלחה לה לשם סבלונות ליכ׳ למיחש לפרש״י (הר״ן פ״ג דקדושין) וכ״ם אם תמר שדול לשם זורון בעלמא אפי׳ תמר (ד) ו שהחזן שלח לכלה (מהרי״ק שורש קע״ח) וכל זה מיירי כשיש חלה מבלי שלח שיוכיח ז ליפח למיחש לכ״ע (רשב״ח חלק רכ״ג) וכל

(טו) או מגרש לחזון ונושח שני׳ נרח״ם ונשוח כחבו ח׳ מגרש וח׳ נושח משמע אפי׳ אם ירלה השני לגרש נושח לחזון ולח חייבין שמח יחמרו שהחזון מחזיר גרושתי׳ • ויחמרו דגמרו קידושי לחזון וקידושי השני לח חלו ועוד חף אם גירש לחזון לפשר לחזון לגו חיכור ר״ח להחזירה לאחר שנשחח מאח׳ ולח היפה ח״ח גמור׳ לגל הרחזון להח לחזון חייבין עליה רק חשם וכיון שנחחחר לעיל סי׳ זה גבי חשח חכם : (טז) או חולץ או מייבם : ואין כחן חשח שני מחיים ומח״ג חינה מקורש׳ רק לח׳ מהם כדחית׳ בגיטין רפ״ג ע״ח וע״ג עיין שם :

יחח (א) חעפ״י שלח שלח הסבלונו׳ בעדים לכחור׳ משמע שחין כחן עדיים רק שהם מודים שנשלח לה סבלונו׳ ויש לפקק אם הם מודים בסבלונות וחינם מודים בקידושין למה לח נאמר הפה שחסר הוח הפ׳ שהחי ונ״ל דהוי כמ״ש במקום עדים וחין לומר דמיירי שלח פי׳ עדים בשעת נחינה ובשעת שלוח היה עדים (הג״ה וכן משמ׳ קלח מדלח קחמר וי״ח חעפ״י שלח רחו עדים) דזה חפי׳ לדעת רש״י חוששין כמבואר בסמוך בסעיף זה ועיין בח״ה סי׳ ר״ז כחב מחחר שמנהג לקדש קודם סבלונות לפי׳ ר״ח הטוען המורת המנהג חפי׳ במיגו חינו נאמן : (ב) ויש לחוש לבני הפירושים להחמיר בפי׳ ר״ח יש שני חומרות שע״ל עדיים בסבלונות וגם חשוכן למיעוט שמא נתקדשה בכך וחומרת דרש״י לח סיח עדי שלח קדשה בכך כמ״ש לפני זה ולפי מ״ש גם לרש״י ח״ל רק עדים בשלוח ולח בנחינה הסבלונות : (ג) חם פי׳ בהדיח שלוחה לשם סבלונו׳ • וחם פומר מסום להבח וחבה חו כיולח בו חוששין לקידושין עיין שם בחברי״ק : (ד) שהחזן שלח לכלה • כלומר ואין ל׳ חחן וכלה מורה על קידושין דגם מסוכך ומסוכנת נקרחים חתן וכלה בל׳ העולם :

(ה) י״ח

(ח) י"ח דכל סבלונות שנתן מיד לאחר הקידושין יום או יומים * המעיין בגוף התשובה יראה דאין למדין מכלל זה רק שהוא כאחד כאן בזמן שלו מעשיו שכאחד בסי' ק"ע ובקע"ח ובמקום שלא סייבי הני טעמי' אין לדין זה מקום לדעת רש"י : (ו) ואפי' שלח לה אח"כ ג"כ : דין זה לא הוזכר מהשובת מהרי"ק לאחרבה המעיין בגוף התשובה דף רמ"ה אחלת ע"ד ירושה בהדיא להפך שכאחד בסי' קע"ח וזה לשונו נחלקתי דעתי שלח החלטתי להתי' רק תוכו סבלונות הנעשות לאחר הקנין וכו' וסיים בדברו בסוף העמוד הנ"ל שם יתמין דלך מקרא שהחתן ישלח סבלונות לכלה לאחר זמן גלח עת ומן קצוב וכו' שזה יש להחמיר יותר ויותר כאשר גליתי לחביבי עיין שם בגוף התשובה ודין זה שכתוב הרב העתיק תוכו מדברי הלשב"ח סי' תלח ק"פ ולמעשה יש להחמיר כמו שכתב מהרי"ק : (ז) וכל השנה דסבלונות וכו' * מל"ה משמ' תפי' לגיל' רש"י דאין חוששין לסבלונות לך נחלקו דלעת מקדשי והלר מסבלי תפ"ה שם נשאת לו תלת

וכל היכא דחייבין תפילו לאחרו שיהא שלח כיוצא לשם קידושין (הל"ן ומהרי"ק שורש כ"ה) ונשבעו על זה חוקם נחמיה (ת"ה סי' ר"ו) (ח) י"ח דכל סבלונות שנתן מיד לאחר הקידושין ח יום או יומים אין לחוש להם כלל ט (ו) ואפי' שלח לה אח"כ ג"כ דמאחר שלח לה אח"כ הוא רואי' דמסבל ואח"כ מקדש ואין חוששין לסבלונותיו (מהרי"ק שורש קע"ח) (ו) וכל השנה לסבלונות י אינו אלא להלריכה גו לבתחלה אבל אם כבר נשאת לו תלת ואחלי' בספיקא להקל (שם) י"ח (ח) ואם לא שלח לה סבלונות בעודם אין חוששין לפירש"י שהסבלונות ניתן עלמן קידושין ואפילו למ"ד המקדש בעד אחד חוששין יא בסבלונות ליכא למיחש (מהרי"ק שורש כ"ח וק"ח ובקע"ח) (ט) ויש מחמירין יב אם שלח בעודם תע"ג אלא היו עדים בשעת נתינה לאשה (ת"ה סי' ר"ו) י"ח דכלא מיירי דהבלה קבלה הסבלונות בעלמא אבל בשעת הבלות שאין מקבלים הסבלונות (י) רק יג אחר שקבל לה אין חוששין להם (מהרי"ק שורש קע"ח) וי"ח שאין לחלק בין שלח לה הסבלונות או אם פחזק נתן לה בעלמא וכן עיקר (חתו' רבב"ז שלח ק"פ וקל"ט יד (יא) ולא כיש מי שהחמיר לומר דבמקום שהחתן בעלמו נתן לה חוששין (חתו' הרב מהר"ם) י"ח דבמקו' דהיה לנו למיחש טן (יב) שעשה תיסור אם היה כוונתו לקדש

ע"ח יראה שהולית דין זה מדברי התובפו' דמיירי התי דחוששין למיעו' לגיר' ס"ם להת דחוששין למיעו' דילמין גבי מיס שאין להם סוף וע"כ פסק דבשניהם לת חל' לף דמיעוט מלטין הו' לת שכיח לגמרי ומיעו' דמקדשי והלר מסבלי שכיח קל' מ"מ יש כאן חזק כמוה לבל כל היכא דליכא רוב' דמקדשי והלר מסבלי ואפי' מחלה על מחלה תפ' שם נשאת חלת ולא חולקין בספיקא להקל : (יא) דאם לא שלח הסבלונות לה בעדי כלומר וגם לא נתן הלנת הסבלונו' בפני ג' עדים וגם אין זה לא קאי רק היכא דהמיעו' מקדשי והלר מסבלי לא בתקום דרובא מקדשי והלר מסבלי לא חוששין לע"ח בסבלונו' כמו גבי קידושין עיין בגוף התשובה : (יב) ויש מחמירין אם שלח בעודים ח"ג וכו' הטעם דבשע' קידושין לף בעו עדים דהת אמרי' בגמ' עילי יחוד הן עילי ניחה תע"ג דהבית היה הקידושין : והעדים תינם רואין הביאה הואיל ורואים היחוד שמתוך היחוד יבואו לידי ביאה תשוב ע"ה שלי סבלונות דנוחלי עשו הסלות שליותן ונתנו לה בפני נוה ועיין שם בת"ה מדי' דעת הר"י והר"ח מתין לת בעו כלל עדים תפי' בשלות הסבלונו' היכא דמנהג כפוט הוא לשלות סבלונו' ושלו לה סבלונות תן סהדי : שלח לשם קידושין ועדיף סבלונות מקידושין ממש דק"ל המקדש שלח בעדים תין חוששין לקידושין תשום דליכא למימר תן סהדי אבל בסבלונו' שלח לשם קידושין הוי כמוה מקל בעדים : (י) דק תחר מקבל להם חין חוששין להם · המעיין בגוף התשובה סי' ק"ע דף ק"מ ע"ח יראה לת כאן זה לפניף להדיני הרחשונו' שכאן לחוש למיעוט שמת מקדשי והלר מסבלי גם במקום שלא שייך לומר דמחמת כבוסה חינה מקבלת כמו שכתוב שם הרב ועיין בת"ה כאן שם ח"ז דסבלונו' יש לחוש תפי' קבלה תלה תחרת דילמת שליח שיחה כיון שכבר קבלה קנין על הקנס וכ"ש תם קבל אחיה יש לחוש לפרש"י עוד כאן דלפר"ח תפי' קבלה הסבלונו' קטנה אחת שחינה לאויה להיות שליח דמ"מ יש לחוש שכבר נתקדש והת לא קבל הסבלונות בעלמה מחמת כבוסה עשיה עיין שם : (יא) ולא כיש מי שהחמיר * המחמיר הזה הוא הגאון מהרי' שבנת ז"ל ומצוד' בחצוד' שלו שהחמיר היה המעשה שהחתן נתן בלי שלשם קידושין נתן וגם הרב בעלמו פסק בשמו דלוקא שהחתן היה חומד לשם קידושין שלא תן חוששין לסבלונות וח"כ בזמן שהגאון מהר"ם הנ"ל לחוי להחמיר ועוד כי הגאון מהר"ם הבי' ליתיה שמדיוק שלנו שם תחרת לפרקי' מקדשי והלר מסבלי ולחד שעשה תיבא בזיון בפונ"ח והלילה היה מריה לחתרת מהר"ר מענדל פרנק גם עיין בחצו' שחריך : (יב) שעשה תיסור וכו' שלח נשאת תוך שלשים יום וכו' שמת שם קידושין * ובלומד ואין לחוש לדעת רש"י לבל לדעת ר"ח משמע דחיישינן שמת קדשה בבר מבל המעיין בגוף התשובה יראה דגם לדע' ר"ח תין לחוש שם מיחת דקידש' בשעה שלח חיית ליה לבל בתלוקה הרחשונה דשלח סבלונות בשנת יום לחוש שמת קודם שנת לדעת ר"ת (יג) רק

חייבי בשיעתו דמקדשין וה"מ ושלח ע"י שליח תו תין חוששין לקדושין · לפ"ז מדויק לשון הרב רמ"ח שכתב ו"ת כל סבלונות שנלח וכו' היינו בשלח נתן בעלמו שלח שלח ע"י שליח תו ליכא חשש לא לשיטות רש"י : שלא תכתי קשה להת בבל הסימן חייבי בשלח ומיעוט מקדשין למה לת כתב לעיל לשיטו' רש"י ליכא חשש · ות"ל דכוון הר' רמ"ח למ"ש מהרי"ק דף קמ"ה רע"ב דלא חייבי לקדושין להת שם לא חייבי שלא בסבלונות לנותן תחר הקנין גם שם חייבי לפי המהג חיטלי וע"כ ל"ל כן תחל"ל למה כתב דף קמ"ח טעמי' תחיים לבן דבדי ר"מ כתן חמוהי ועיין תשובת מהבשל"ם שם מפקפק בדין זה : ט ואפי' שלח לה תח"כ כ"כ בתשובת רשב"ח ושעמו הוא משום שם שנלחה תיל תחר בשידוכין תין חשש קידושין מטעם הנ"ל ח"כ תיש זה שמבל בלא קידושין מ"ה לף מה שנלחה תח"ז תין חשש ומהרי"ק ל"קמ"ה ע"ד משמע דלא ס"ל כן : י תינו שלא להלריכה גו לבתחילה ממהרי"ק מבואר דוקא בשמיעתו מקדשין וה"מ תו"י למחות לנטען שאל"ם דרובי' מתיס וקי"ל שם נשאת לת תלת תשמע לנטען שאל"ם תלת וכ"כ בת"מ מיבו ו"ל למה שכתבתי בשם הרש"ך ותינו שלא לפירש"י ובת"ה כתב לף שלא תשמע בעלמ' י"ל לעול' לת תלת"א בסבלונו' ליכא למיחש תיתו היינו כשתין לחוש לפירו' תיש שלא לפירוש רש"י תו לריך לחוש תרי חומרות חומלת רש"י וחומלת הסמ"ג לחוש שם מקדש לפני ע"ח ואפילו רובן מקדשים וה"מ תמי תין לחוש דמ"מ לריכי לחוש תרי חומרות הללו · תבל שם יש חשש שמת קידש תותה כבר נשמע מזה לש להחמיר שם שלח ע"י ע"ח יש לחוש לפילוש תוספות · ומיהו דוקא שם מודי לדברי הער שלא תומרי' דלת קידש קודם לבן תו יש להחמיר וע"ל למה תין נחמיים במיבו דהיו יכולי' להכחיש תת הע"ח דהת קי"ל לתין תומרים מיגו להכחיש תת הער תבל שם שם מכחיש' תת הער תין לחוש לדברי לקיימי לן ע"ח בשכחשה תין כלום וכבר התיריך בזה בחשו' מהר"ם : יב שם שלח בעדים כיון דשלח ע"י עדים תין שהדי דשלח לבם קידושין ובוודאי שליח עשה שליחתו ודומה להת דקי"ל הזה בן עירי ליחול הן בן עירי תע"ג הביאה היא הקידושין והעדים לת ליחו הביאה מ"מ הוחיל דרתו הדברי' המוכחי' על הביאה הוי קידושין כן ה"נ בשלח סבלונו' בעדים · תע"ג בסימן מ"ב ליתא שם לת ליחו העדים שתוכה לידה לת הוי קידושין ע"כ לריך לומר עירי יחול שתני כאן שכאחד שם שנעשו ויחול שוכפה ועוד דת"ל לרתות כשכחול בשכופרת · ול"ל שקה דהכת דומה לעירי יחודי וביתו חדש שמחיל תפילו תם ליכא עדים שלח לה הסבלונות ולת היה עדים בשעה שנתן לידה שת המהג הוא לשלות שתנה תחר הזדוכי' ורובי' מקדשים וה"מ תן סהדי כאלו קידש תוכה בפניו · תם על גב שפלשת קי"ל תפילו שם פירש בהדיא לשם קידושין לת שהני שם ה"ה הכיונה בלת עדים תפילו שם שניהם מודיים שלתי הכי הוחיל והתנה הוא לשלות בשעות שחר הזדוכי ורובי' מקדשים וה"מ תן סהדי תוכה וכן הוא דעת הר"ח והר"י שתין וכוי כשו שם עדים שרקדו בכניה דקי"ל דהיה בחזקת בתולה תע"ג גדול שם קידש תוכה היתה בתולה מ"מ כיון דרקדו בכניה הוי דבל שמוכיח ע"ז לחוי עדות להלוקת ממון כן שמי הוי עדות כיון למוכח כן : יג שחר מקבל בת"ה חולק על זה כי חייבין שמת שלח שות ולחוסטות תם בכה"ג יש חשש שמת קידש תוכה כבר : יד ולא כיש מי שהחמיר הוא הגאון מהור"ר שבנת ז"ל ושם בחשובות שלו חייבי בשהחתן נתן לשם קידושין ול"ל מה שמיקל בתן הרב רבי משה חיסרלים ובשתוך מהחמיר בשהחתן נתן לשם קידושין חייבי בתן דיש עוד לך להקל והגאון מהר"ם החמיר תפילו שם יש עוד לך להקל ובזה מקיל הרב רמ"ח : טן שעשה חיסור ה"ה שם נשא תשה תח"כ מוכה ללא קידש תת ור"ת חגו"ם ס"ל דמ"ם ס"ם כ"ת ול"ל למ"ם ס"ם כ"ת דחייבין לקדושין לפי היכא דליכא הקלה שם יקדש שת בבני עשיה וכאחד בר"מ שם שנר שתי החש דלחתיו שיקדש תוכה תבל שם

לה דאינו לה חייסין שקידש אותה כשיש לו לישור בדבר : טז שטלח בשבת או לפרש"י אין חשש קידושין לחסור לקדש בשבת ואם יש חשש שלא יקדש אבל הכ"ע לא חיישינן שמא קידש אותה דהא אם מקדש אותה היה הדבר מפורסם : יז אחי התחן בחא"מ אם שלח בשעור החתן יש חשש לפילו לפי רש"י דהוי כילו הרגה לפני החג כמה שכתב בסימן ל"ה : יח היה מנהג בעיר עיין השובו' מהרשד"ם אם אם בעיר אחד שני מנהגים כגון קהל האשכנזים וקהל ספרדיים : יט עיר אחת היינו שהיו בתים מכמה מקומות ונקלת מקומות שבתו אחם היה מנהג לקדש וה"מ ובמקלת מקומות מסגלי"ה מ"מ הוי כמחלה על מחל' וחוששין לקידושין • ועיין בח"ה סימן של"ח לענין ממון לח חייסין לח"כ הרוב בתים ממקום שיש מנהג • ואם יהיו להיו בתים ממדינה אחת מכמה מקומות הולכים אחר המנהג באותה מדינה אם לח היו המקומו' חלוקי' במנהג • ואם הוא ממקום לחין חוששין לבטלונה ובח למקום דחוששין הולכים אחר מנהג המקום שבח אחם"כ שהו' כאן שלושים יום אז דינו כבני העיר הזאת ועיין השובות בן לב ח"ג והשובות רד"ם ח"ח סימן ק"מ :

כ דיש להחמיר עיין השובות מהר"מ שהשיג על זה וס"ל לפילו אחר החתן קידש לח משגיחין בו בשקום דכולו מסגלין וכן מנהג מדינות שלנו ועיין השובו' מהרש"ל סימן כ"ח מחריך נזה ובחשובות מ"ב סימן ט"ו פוסק ג"כ כמהר"מ :

כא אם לח היה עוד לה היחד ולכחורה נראה אם יהוא שלח קידקוש לבן מקילין ואין מחמירים אחרי אחר' אחורת דרש"י ואחורת זו כשכולם מסגלים וכן כשאין השם שקידש עכשיו לח מחמירי' אחורת דחוספות ואחורת זו לח על גב דכתב בח"ה דעיקר כחוספו' • וכן היכח דאוגסים לקדש אחת החופה ומנדכים בלבת אחרת לחוששי' לח חייסין לסבלונות מהרי"ק שורש קע"ח וכן כתב בד"ח בשמו וכ"כ ב"ה : כב חוששין לכחובה אפילו לח שהיו כאן דחיישי' כשעת הגיע : כג אע"פ שלח הגיע לידה ובטוח אימא ולח הגיע זוקא לח הגיע אז הוי ודאי קידושין ואם לח הגיע אז הוי השש קידושין ודוק' ביזוע שנכתב מעשת שניהם ואם שהיו חוששין אפילו לח נכתב מעשת שניהם ועיין ב"ח : כד ואם שהיו דרך כל אנשי העיר וכו' אפי' אם שלח ג"כ סבלונות לח חייסין במקום דכולם מסבלים וכן הוא לש"ם הלאש"ז דסוגי' זו קאי על פסוגי' דלעיל דשלח לה סבלונות ב"ח אפילו נתלה כחובה ושלח לה סבלונות נמי לח חייסין בחחרת דכולם מסגלין והדר מקדשין :

מן א שנתקדשה ר' דריס לריכים להיות ח' שחמרו נתקדשו לשון העבר • ב' שחמרו נתקדשה בעיר ו' • כתב בית חדש וח"ת הנשים חין לריך לומר נתקדשה לכלוני היום בכחן שלח יולח כך והנשים חומרים נתקדש שתם מיהו הטור כתב דל' נתקדשה כלוניח לחלוני וכן כתב הריב"ש בשם הגרימ"ש שלח דאל"ל היכן היו הקדושין כי מכלל דבריהן נשמע שנתקדש במקו' פלוני ו' דולקות כן כתב בכ"מ • ועיין בסימן ו' מה שכתב שם בינח קול מזנה : ב שבאו שנים והעידו וכו' נראה שו ג' לריכים להיות שניים כמה שכתב בשמוך בשם רי"ו • כתב בית חדש תשובות שו שנים ח"ל להיות בחותו יום שלח אפי' אם בחים חח"כ והעידו שהנשים היו חומרי' שנתקדשה היו אתמול ולכאורה ל"ח מה שנשמע מהשובות הרשב"ח דכתב ר' חנח לח כלוג על עולח שלחו היה בשעתו בעיני כלעולח שיהי' נרוח דולקת ואם לאחר זמן בעיני הקול אפי עדי' פר' חנח ומה שכתב בחשובות שו בתו הב"ד לחקור חח"כ אחר הקול עוזין היינו חקירה אחר העדים שחמרו שמעתו מכלוני וכלוניתו הר"ן שכתב חקיר' אח"כ מהני היינו חקירה אחר עדיס ויש לייעב : ג ונשים שחמות וכו' בפרישה מדייק דוקא נשים שחמות ואומרי' שנתקדש אבל אם שמעו' ואומרי' שקידש לח הוי קול : ד שנתקדשה שתם ומה שכתב השור והריב"ש בשם הגרימ"ש שלח לפילו אם הנשים אומרים שנתקדשה שתם לח מהני אבל ח"ל לומר לשנתקדשה כאן וזוש מדויק שכ ר' אם אמרו שנתקדשה בעיר אחרת לח נקרח קול ש"מ אם לח אמרו בעיר אחרת וגם לח אמרו שנתקדשה כאן הוי קול מעליחא : ה וכן אם אמרו שנים היינו דוקא בעיר כלונית שנתקדשה לפלוני וכשהב"ד חוקרים אחר הקול בעיני שנים ומעידים שנשמע מפלוני שמעו וכו' אבל היכא דליכא קול הברה והמולה בעיר לח נקרא קול ג"ח בשם מהר"ל אפילו אם לח אמרו דח"ל להיות כשירים ולכאורה משמע מש"ם דח"ל להיות כשירי' דוקא שיהיו ב' דבעי למפשט מהא דאמר ר"ח עד שישמעו מכשירי' כשאין מבטלין קול ולפי"ז אם לח אמרו בפירוש שח שמעו מכשירי' כשאין מבטלין קול וקי"ל דאין מבטלין קול ח"כ משמע דח"ל להיות כשירים והיינו שעמת דהרמ"ה שהביא השור דש"ל לפי' לשמעה מחרי הוי קול : מיהו נראה

(יג) דק אחי החתן שלח נראה אם אחי החתן נתן הסבלונות לכלה בשעת החתן והחתן אמר לו בשעת החתן ולחי זיכה לו הסבלונות וכשר נתבחר לעיל סי' ל"ה סעיף ד' בח' שגילה דעתו לכשכן שהתן בשעה סבלונות והלך השכן וקדשה וכן נתבחר לעיל בסי' ל"ה סעיף ה' אם הלכה החב לפני הבן ושחק הבן לחמרין דשחק הבן מחמת כשופח וקידושי החב הוו ספק קידושין ח"כ פשוט בחתר' דרוב' מקדשי והדר מסגלי דיש לחוש לקידושי החב ואפי' למיעוט אפשר יש לחוש לגי' ר"ת והריב"ש לח כת' דק דק"ל כרבינח (קידושין דף מ"ה ע"ח) דעובדח דבי תרי דשתו חמרח הועתק לעיל בדברי המחבר סי' ל"ה ס"ק י"ג) דלח חיישינן דילמח שליח שווית לו חלבוי קמי' ודאי חוששין לסבלונות : (יד) לח חיישינן כולי האי כלומר די לנו אם נחמי' בקול בקידושין גמורין או בודאי שליחות סבלונות אבל לברר אחרי השנו' ולחוש לקל' דסבלונו' כולי האי לח חיישינן : (טו) החידוש נהגו וכו' • הטעם משום דסולהו מסגלי והדר מקדשי והוא מנהג קדוש ביניהם והטוענ חמולת המנהג הוא נתן : (טז) ניזון כמחלה על מחל' נראה דמיירי שנחר עיירו' הכתובו' לה חלוקות בתנאים וע"כ עיר חדשה ניזון כמחלה על מחלה אבל עיר חדשה במלכות א"י או בחר לנו' אבר חוששין לסבלונות לאה האחר : (יז) דיש להחמיר אפי' בשקום שמסגלי והדר מקדשי משום שמהר"ם כת' מי יבני' עלמו לידע מנהג המקומו' דלולי יש מיעוט המקדשי והדר מסגלי ועיין בחשובת מהרי"ק מ"ש על דברי מהר"ם :

מן (א) שנתקדשה היום לפלוני בעיר זו החתיל כאן בד' לדברי' • ת' שנתקדש לעבר ולח תחקדש • ג' היום ולח אתמול • ג' לפלוני ולח סתם • ד' בעיר זו ולח בעיר אחרת ונסיפח לח נקט רק ההפך מהחלוקה דלעיל אם שמעו וכו' התקדש היו' וכו' דהיינו להבח והביב בהג"ה הוסיף עוד ג' דברי' סתם ועיר אחר' ודבר הלביעי דהיינו אתמול ולח היום לח הוזכר ואפשר כיון דהנשים דולקות ומטות מולעות ודאי נתקדשה היום דיין עומין שמתח תירוסין על קידושין של אתמול : (ב) ואומרת נתקדשה פלוני' לח הלריך שהנשי' יאמרו לפלו' בעיר הזאת רק שהנשי' יאמרו סתם נתקדש פלוני והקול יולח מתוך דבריהם שנתקדש לפלו' בעיר הזאת והיום פשוט שח"ל שיאמרו דהח ביום התירוסין עומדין השמחה : (ג) וכן אם אמרו נתקדש סתם לפי מה שפירשתי לח קאי זה על הנשים היולאו' ממקום שרות דולקות רק קאי על המולאי' הקול כשאמרו פלוני' נתקדש סתם אין זה קול ברו' וכן אם יולח הקול שנתקדש בעיר אחרת אין זה קול אבל הנשים אינם מזכירות לח העיר ולח פלוני וכן הוא בח"ה :

(ד) ראינו

(ד) ראינו כמו שמחת אירוסין ושמענו הברה ושמענו מפלוני (ה) ששמע מפלוני שנתקדשה פלונית בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינה אחרת ז או מתו ה"ז קול שמחזיק אותה מקודשת :

הגה וי"ח דלא הוי קול אלא (ו) כשמעו ח' הרי מהני לא"ה (עור בסמ"ג והר"ן והמ"מ בסה רסב"ד) ואין הנשים בקול אלא כשמחזיק בב"ד שניה דין מקרי בדבר ונשמעו שים ממשמע בקול כמו שמחזיק אחד כל זמן ט שלא הוחזק בב"ד לא חס ים במקום שים חזקה טובה שמחזיק אז לא בעינן הוחזק בב"ד (מהרי"ק שורש פ"ו) י ויש לב"ד (ז) לחזור (ולזקק) אחר הקול כדי לברר חס ים נו ממעות (ב"י בסה החמב"ן ובסה הרשב"א) :

ג בר"א שלא היה שם אמתלאה אבל אם היה שם אמתלאה ושמעו האמתלאה כששפ"ע שנתקדשה לא הוחזקה מקודשת כיצד היא האמתלאה פלונית נתקדשה על תנאי או קידושי ספק כגון שאומרים שזרק לה קידוש ן ספק קרוב לו ספק קרוב לה (ח) או יא אם יש לה ספק אם יש בקדושין שוה פרוטה או שהיה קטן לא הוחזקה אלא שואלין אותה וסומכי על דבריה הוא ל ואין שם ראיה ברורה ולא קול חזק: ד יצא עליה קול שנתקדשה לפלוני ולאחר ימים אמרו אמתלאה יב (ט) אם נראים הדברים לב"ד שהוא כן סומכין על האמתלאה ולא הוחזקה מקודשת ואם לאו הואיל ולא נשמעת האמתלאה בעת שנשמעו הקידושין אין הראשון לאמתלאה :

הגה נתבדר ח"כ שסקר היה הקול כגון יג שנתו העדים שהלו בהן הקדושין ושמחקדם ובפניהם ואומרים לה היו דברים מעולם מבטלין קלא (טור בסה הרמ"ה) יד (י) וי"ח דבזמן הזה אין מבטלין קלא (ג"י בשם רעת הרמ"ס וכן משמע מהרי"ק וכ"כ הר"ן פ' המגרש) שלא לה סבלונות והוא דרך שאין הנשים לסבלונות שנשלח לה אע"ג שלא עליה מזה טו קול מקודשה (יא) אין הנשים לקול שכן דרך לקרוא לסבלונות קידושין (כן משמע בתשובת הרמ"ס בכלל ל"ה) וכל מקום שאין לריכין להחמיר אין להחמיר בקול כלל כדי שלא ליתן יד להשניים שיוסיפו קולות על גנות שכבר

לעגנן לו להוליא מהם ממון (ב"י בסה סרסב"ח) : ה יצא

ה"ה דאין מבטלין קול הוא על פי התנאי ולא על פי הדין ת"ה הלריכים להיות כשנים דוקא • ובטור משמע נמי שנים עדות זו שמעתי מפלוני לריכים להיות שנתקדשה היום לפלוני • מיהו הר"ן כתב דלא בעינן היום * ומפשר דלא בעינן ג"כ שנתקדשה לפלוני וכן משמע מלשון הרמב"ם ודיינו לשון המחבר ועיין בב"מ מ"ש בסה הריב"ש : ו ראינו כמו שמחת אירוסין ושמענו הברה ושמענו מפלוני שנתקדשה פלונית בפני פלוני ופלוני וכו' עד ה"ז קול שמחזיק אותה מקודשת : הגה וי"ח דלא הוי קול אלא (ו) כשמעו ח' הרי מהני לא"ה (עור בסמ"ג והר"ן והמ"מ בסה רסב"ד) ואין הנשים בקול אלא כשמחזיק בב"ד שניה דין מקרי בדבר ונשמעו שים ממשמע בקול כמו שמחזיק אחד כל זמן ט שלא הוחזק בב"ד לא חס ים במקום שים חזקה טובה שמחזיק אז לא בעינן הוחזק בב"ד (מהרי"ק שורש פ"ו) י ויש לב"ד (ז) לחזור (ולזקק) אחר הקול כדי לברר חס ים נו ממעות (ב"י בסה החמב"ן ובסה הרשב"א) :

ב בר"א שלא היה שם אמתלאה אבל אם היה שם אמתלאה ושמעו האמתלאה כששפ"ע שנתקדשה לא הוחזקה מקודשת כיצד היא האמתלאה פלונית נתקדשה על תנאי או קידושי ספק כגון שאומרים שזרק לה קידוש ן ספק קרוב לו ספק קרוב לה (ח) או יא אם יש לה ספק אם יש בקדושין שוה פרוטה או שהיה קטן לא הוחזקה אלא שואלין אותה וסומכי על דבריה הוא ל ואין שם ראיה ברורה ולא קול חזק: ד יצא עליה קול שנתקדשה לפלוני ולאחר ימים אמרו אמתלאה יב (ט) אם נראים הדברים לב"ד שהוא כן סומכין על האמתלאה ולא הוחזקה מקודשת ואם לאו הואיל ולא נשמעת האמתלאה בעת שנשמעו הקידושין אין הראשון לאמתלאה :

הגה נתבדר ח"כ שסקר היה הקול כגון יג שנתו העדים שהלו בהן הקדושין ושמחקדם ובפניהם ואומרים לה היו דברים מעולם מבטלין קלא (טור בסה הרמ"ה) יד (י) וי"ח דבזמן הזה אין מבטלין קלא (ג"י בשם רעת הרמ"ס וכן משמע מהרי"ק וכ"כ הר"ן פ' המגרש) שלא לה סבלונות והוא דרך שאין הנשים לסבלונות שנשלח לה אע"ג שלא עליה מזה טו קול מקודשה (יא) אין הנשים לקול שכן דרך לקרוא לסבלונות קידושין (כן משמע בתשובת הרמ"ס בכלל ל"ה) וכל מקום שאין לריכין להחמיר אין להחמיר בקול כלל כדי שלא ליתן יד להשניים שיוסיפו קולות על גנות שכבר

לעגנן לו להוליא מהם ממון (ב"י בסה סרסב"ח) : ה יצא

גו אם לא שנתקדשה

הוא קטן מבטלין אפילו בזמן הזה שהקטן קידש עתה כ"כ בריי"ו ובג"ג תע"ג דקי"ל דאין

טז וקדשה בפניו ואם קידש בפני הרחטון הלי' בדין אם תתרה לבעל' גרסהינו כמ"ש בסי"ו : יז לא יכנס רחטון כתב הרשב"ם ז"ל ע"ג דהוי ס"ס שמא לא קידש הרחטון ואת"ל קידש שמא לא נירש וקידושין וגרושין של הבני לאו כלום הוא מ"מ לא יכנוס מיהו אפשר לומר אם כנס הרחטון ח"ל לגרש כיון דס"ס הוא ול"ד להא אם כנס הבני אסורה לו דשם ליח' שלא כפק ת' ודח"מ מסופק בדין זה אם הרחטון לריך להוליח אותה : יח ה"ו אסורה עליו עולמית . היינו לגזיה' אסורה לבעל ולבועל והיינו שהיה עכ"פ עיולי יחוד שנתייחד עם הבני אבל אם לא היה אלא חופ' מותרת כיון דקדושי הרחטון ספק הוא ועיין בסוגוף רס"ן ס"ק סימן ג"ב : ואם ילח הקול שגירש ע"ח כתב נר"ן דפליגי זה הרחב"ד והרמב"ן . לרחב"ד לא הלינן שנתקיים התנאי והיה בחזק' מקודשת ודוקא שילא בפ"ח קול שגירש עם קול שנתקדשה ולרמב"ן הלינן שנתקיים התנאי והיה פנויה ואסורה לכהן : כ אין חוששין לו וח"ל גט ממנו מכילו מחדרשה ליגרש וכן מדוקין בפרט"י וב"ב כ"ח: כא אין בודקין אחר הקול להחזיק כלומר אין בודקי' לבדר הקול שנתקדשה כי מה שאנשי' אומרים שמענו מפלוני ופלו' והם הלכו למ"י אינו שלח קול ולא דבר ברור ואפילו אם בחו לב"ד ופעידו כן אין חוששים כדי שלא תחגנה על בעלה היוצאת תחתיו עיין בב"ח : (יז) פיהו אם היה מודה לח"כ . * מכאן הלמון משמע אף שלא הוחזק הקול בתחלה בב"ד וגם אפשר עתה בב"ד רולים לבדוק לא מלאו בקול ממש אף ה"ה אין מודה שנתקדשה בבר טוויה לנפשה תחיכת דחיסורת בלירוף הקול הרחטון ואף ג הקול לא היה קול גמור וב"כ בב"ח מאחר דאיכ' קלח קול מעיקר' דנתקדשה מאחר שויתה לנפשה תחיכת דחיסורת לגל המעיין בגוף התשובה לא מיירי אם שיה שום קול קודם הקידושין רק שאותו יעקב הולא קול אחר קידושי המקדש ר' משה שקידש בבר וכמ"ש הרח"ם שם ת"ל ועוד אפי' היה קול גמור קלח דבת' נשואין לא חיישינן בלתיכת בפ' בהבא לגיטין וכו' וכן בגדון זה לאחר שבבר קדשה ר' משה קו לא חיישינן לקלח דנקיק בתר הכי ואפי' קול לאחר נשואין לא היה אם כמו שבתב הרח"ם שם לפני זה ת"ל ואין חשש תיכור בגביל קול שהוליח חבל שאין זה הקול שלא בקלאתר חלטוחל וכו' אבל אם אמר קדשתי פלונית והיא אומרת לא קדשתני אין זה קול עכ"ל וכן אין נראה להיתה מודה בקלה כוונת הרח"ם לעשות אותה תחיכה לחיסורת מדינא ואסור להחבילה דבר התסור לה (ב"ח ז"ל דאפי' אם היתה מודה בפני שקבלה קדושין ממנו לאו כל כמינה לאסור עלמה על אותו שקדשה בבר ולא היה בה שום חיסור אם בא עליה אלא דהוה אמרי' דשויתה לעלמה תחיכה דחיסורת שבתי חומרת שהיה חשש ולא ספינן לה חיסור וחוליחה בגט בלא בחובה עכ"ל) דח"כ כוונתו הכי הל"ל היה לאסור אותה מדינא ולא היה שם חיסור אם בא עליה אלא הבעל אלא היה לאסור לו עכ"פ מליד ולא ספינן לה חיסור ולריך להוליחה בגט בלא כחוב' ע"כ נראה דכוונת הרב דמדיק אף שהיתה מודה בהודאה גמורה אין בה שום חיסור אם בא עליה שלא בהוה תחינן לה דבר עלה מאחר שלבריה היא חחיכת דחיסורת אף שאין מחייב להאמין לה מ"מ למה לך לחשב כאחת ושוב להוליח' בגט בלא כחובה אבל מאחר שאין כאן הודאה גמורה אפי' חחיכה דחיסורת לפי בבריה אין כאן מאחר דהיא בחזקת בבריה למה עשיה זאת (ר"ל שבשם בחזקה מבואר שבאחבה גט של שקר על שם יעקב המכר שהוליח קול שקידשה בבר בבלי שאם יבא יעקב המכר ויביא עדים שקרים שקדם שקידשה בזו וא"ל בגביל בקיבה הגט הזה לא הוי כלו הוליח שקבלה הקידושין ממנו רק שקידשה מאחר שאחר עדים שקרים ואחר מחבשה לא טובה ואחבשה לא מחבשה לבעל מחבשה שלא מחבייב אם (יבואו עדים שקרי) ונראה בים להוכיח שכוונת הרח"ם כמ"ש ולא כמו שהבינו הב"י והר"מ והב"ח דהח הרח"ם בשבשקי בביאות פרק שני ס"ק ח' ובשחובות בפרק חע"פ הסבים לדעת ר"י שבתב בחוספות בר"ה אמר רבי חוליל וכו' קף כ"ו ע"ב וקף כ"ח ע"ח דהיכו עובדי בשילהי נדרים קף ל"ח ע"ח ועי"ש בשובחו שם מייתי בחומר לבעלה טעמה חני לך וחפ"ה חמרינן החם חיחכח שריח מעשם שבתב שם ר' והרח"ם לפי שרחו חכמים קלקול הדומה שנתנו הנשים עיניהם בחחר ורוב הפומרו' כך מסקנות לכך נראה לשם להחיר עכ"ל וח"ב אין לך דבר מבוער מזה שאחר מעובדת בשילהי נדרים היה שחשה והוחלה היו מחבשים בחיחל בפרק הנולח הגדר שהיו נחבשים בחובו ועדיף והיה הדיוח שנשחלה אפ"ה חמרינן דחיכח שריח ולא שנתן שעם שם נגמר אם חיח דעבד חיסור היה מחחיל בניח שלא יהיה גו בעל החשה מ"מ מידי קול לא נפק מב"ד ביל' מקלח קול בעלמ' לאם היה חסור על בעלה ועיין בפסקי מהרח"י סי' רכ"ג והובחו בדבריו לקמן בסי' קט"ו ס"ק ו' להיל דחיכ' דגלים לבדר נחמרת בחומרת טחלה אני לך היינו דוקא דגלים שהנו עובד בגדרים כי שם כתב זה ע"פ דעת הרמב"ם דחיכח שרי' לבועל ולא כדעת ר"י אבל דעת הרח"ם מדעחר"י ולא כ"א ב"ש כאן הרח"ם בחשובה בשוויה נפשה תחיכה דחיסור היינו למלוה ולעלה טובה אך לא לחוסרה וכן פסק לקמן בסי' קט"ו ס"ק ו' גבי טחלה אני לך אם היה מחמין לבבריה חייב להוליחה : בטור מביא חשובת הרח"ם שף שמכח קול הברה אינה לריכה גט אם חיכף אחר הבדה ונחלרסה לאחר ואח"כ אסורה לחזור לרחטון והעולם יסברו שהגט הרחטון היה בדין ויחאר שמחזיר גרושתו לאחר שנחלרסה לאחר וב"ח יכריעו שלא היתה לריכה גט אבל אם השמע בגט ולא שמע בהברה ובבר פסק הרב לעיל בסי' י' סעיף ח' חשובה זו בקלרה ועיין מה שכחוב ע"ז בסי' מ"ח סעיף ו' :

עיין בב"י בסי' מ"ג אם הביא חשובת הרמב"ם מי שהולי' קול קודם קידושין כופין לותו לבדר דבריו אם ילחן גט ע"ש :

מז ערים

ה יצא עליה קול שהיא מקודשת לפלוני ובא אחר טז (יב) וקרשה בפניו בורקין על קידושי ראשון שהם בקול אם באו עדים ברורים בראיה ברורה שהיא מקודשת לראשון אין קידושי שני כלום ואם לאו מגרש ראשון שקדושיו בקול ונושא שני שקדושיו ודאי ואם גירש השני יז (יג) לא יכנוס ראשון שמא יאמרו החזיר גרושתו מן האירוסין אחר שנתארסה לאחר ואם כנסה שני קודם שגירש ראשון יח (יד) הרי זו אסורה עליו עולמית אף לאחר שגירש ראשון (וע"ל סימן ל' סעיף ד') :

ו יצא עליה קול שהיה מקודשת לפלוני ויצא קול אחר כמותו שהיא מקודשת לאחר אחר מגרש ואחר כונס בין ראשון ובין אחרון :

ז יצא עליה קול (טו) שנתקדשה לפלוני יט וגירשה אין חוששין לאומרה משום הקדושין ואסורה לכהן משום קול ד'גירושין :

ח קול היוצא אחר הנשואין או אפילו אחר אירוסין (טז) לומר שנתקדשה לאחר תהלה כ אין חוששין לו : הגה ואפי' אם ילא קול כבר שלא הוחזק בב"ד עד לאחר שנתארסה כא אין בודקין אחר הקול להחזיקו (כ"כ הב"י בשם הרמב"ם) (יז) מיהו כב אם היה מודה אח"כ שנתקדשה לרחטון אסורה לבעל' (כך משמע מחשובת הרשב"ם בכלל ל"ה) הוחיל וילא הקול בחיל הרב נתן טעם לבשה לחלק בין מדון בירון ובין הבי' שתמרה עמלה אינו כו' (ועיין לקמן סוף סימן מ"ח) :

יצא עליה קול שהיא מקודשת לפלוני ובא אחר כמותו שהיא מקודשת לאחר אחר מגרש ואחר כונס בין ראשון ובין אחרון : זה ברור. ואם יצא קול שנתקדשה לפלוני יט וגירשה אין חוששין לאומרה משום הקדושין ואסורה לכהן משום קול הגירושין : ואפילו אם ילא קול שנתקדשה לאחר תהלה כ אין חוששין לו : הגה ואפי' אם ילא קול כבר שלא הוחזק בב"ד עד לאחר שנתארסה כא אין בודקין אחר הקול להחזיקו (כ"כ הב"י בשם הרמב"ם) (יז) מיהו כב אם היה מודה אח"כ שנתקדשה לרחטון אסורה לבעל' (כך משמע מחשובת הרשב"ם בכלל ל"ה) הוחיל וילא הקול בחיל הרב נתן טעם לבשה לחלק בין מדון בירון ובין הבי' שתמרה עמלה אינו כו' (ועיין לקמן סוף סימן מ"ח) :

מז (א) ג' תומרים נתקדשה וג' תומרים לא נתקדשה לא תאמרינן חזקי תרי לבהדי תרי וחזקי לתתח בחזקת פגויה דמ"מ תרי ותרי ספקא דרבנן והל"ל תלת מדרבנן כ"כ התוספות : (ב) ע"ח תומר נתקדשה וע"ח תומר לא נתקדש, ה"ה אם היה לנגדה מכתב העד שתומר נתקדשה ג"כ נאמר, דע"ח בהכתב לאו כלום הוא וכאן מיירי שהלכו ואינם זוכרים אם נתקדשה כגון שאומ' תניה קבל קדושין וא' תומר לה קבל קידושין לחבי עד לגבי עד ואשה בחזק' פגויה ותבעה לכתחילה ודעת הרמב"ם פ"ט מה"ח דין ל"ח דבתב העד מסייע לה גרע טפי מחזקין עמ' עד ע"ג דבריו ודברי המ"מ ומה שפסק כאן וחילק בין העד תומר שמעולם לא היה בה ספק קידושין שתבעה לכתחילה ובין תומר קרוב לו שלא תבעה לכתחילה זה הוא דעת התוספות והובא בעו' לבל הרמב"ד והרמב"ן והרשב"א כתבו גם שם העד תומר לה היו כלל קידושין ג"כ לא תבעה לכתחילה מאחר שהיו יודעת כלום גם הרמ"ם סתם הדברים ולא הביא דעת התו' ומהביא שלא לכתחילה : (ג) עד אחד תומר כלומר שיודע מחזי ויאמר אני הוא שקדשתיה כבר והיא תודה לדברי זה הוא ואפבר לה שלא תודה רק שתעמוד בדבריה להחרוני ותאמר פגויה אני והוא תומר אני החתום שלך ג"כ מותרת לו ופשוט הוא שם בתחילה הזכירה למי נתקדשה ואח"כ חזרה ואמרה פגויה אני שהיא מסורה לכל עד שיודע לחותו פלוני או עד שיעות : (ד) שוב מינה נחמנ לומר פגויה אני * מפשט הלשון משמע בין תוך כדי דבור בין לאחר כדי דבור נאמתל' וכ"כ הר"ן בשם הרמ"ה לה a מהמינן לה בשום מיגו שלא ת"כ הודה מתחילה בדבר ולא ידעתי למה לה תהיה נאמנת תוך כדי דבור דהא ק"ל בכל התורה תוך כ"ד כדבור דמי וגם לאחר כ"ד שם נותנ' לתחלת ומחבתת לותו בניו למה תהיה נאמנת תוך כדי דבור דהא שמקבל קידושין מאחר בפי בעל : **מח** (א) האומ' לאשה קדשתיך בטור כתב קדשתיך בפי פלוני ופלוני משמע שם תמר שם קדשתיך יכול לפרש דברי שלא בעדים וכ"כ הרש"ב בתשובה על פלגש של רשון שתמר קדשני רשון אין בדבורה כלום עד שתמר קדשני רשון בפני שני עדים ויש להסתפק בחולי דוקא בפלגש הל"ל פסק כן לגבי חיים ומכ"ש ח"ה היועץ שאין קידושין בלא עדים אם תמר שתם קדם תיך מסתמא כדין קידושין קתמ' ואינו נאמן לומר תח"כ שהיה בלא עדים : (ב) מדקתין ממנו שיכתוב לה גט לא כתב כאן בדין הכתובה כלום משום דפסק לקמן סימן ל"ד דאשה אין לה כתוב ועיין בטו' אב"ז מ"ב בדין הכתובה : ג אין

מז ערים המבחישין זה את זה בקדושין או היא אומרת נתקדשתי וחזרה ובו' סעיפים :

א ב' אומרים ראינו שנתקדשה וב' אומרים לא ראינו שנתקדשה א הרי זו מקודשת אפי' כלום ברים עמה בחצר לא ראינו אינו ראיה שאפשר שנתקדשה בצינעה :

ב א ב' אומרים נתקדשה וב' אומרים לא נתקדשה ל"ש שזרק לה קידושיה ב' אומרים קרוב לו ושנים אומרי קרוב לה ל"ש אמרו הב' שמעולם לא היה לח ספק קידושין לא תנשא ב ואם נשאת תצא ואם נשאת לא' מעדיה ואומרת בריא לי שלא נתקדשתי לא תצא :

ג ג (ב) עד אחד אומר נתקדשה ד וע"א אומר לא נתקדש, אם אמר שמעול' לא היה בה ספק קדושין ה תנשא לכתחיל' ואם זרק לה קדושין א' אומר קרוב לו וא' אומ' קרוב לה ו לא תנשא ואם נשאת לא תצא : (וע"ל סי' מ"ב סעיף ג')

ד אמרה היא בעצמ' נתקדשתי וחזר' ואמרה פגויה אני תוך כדי דיבור נאמנ' לאחר כדי דיבור אינה נאמנת ז ואם נותנת אמתלאה לדבריה שאמרה כן תחילה כדי שלא יקפצו עליה אנשי' שאינם מהגני' וכיוצא בזה וראינו בדברי ממש הרי זו נאמנת ואם לא נותנת אמתלא או שנתנה ואין בה ממש אינה נאמנת ואם קדשה אחר חוי ספק קדושין לפיכך נותנ' לה גט ותהיה אסורה עליו ועל הכל ח (ג) עד שיבוא ארוסה :

הגה וי"ח לכל זה מייירי בתמרה נתקדשתי סתם אבל תמרה נתקדשתי לפלוני ט (ד) שוב מינה נתמנת לומר פגויה אני ולהפוסקי עלמה ממנו :

מח אמרה קדשתיך והיא אומרת לא או להפך ובו ז' סעיפים :

א (א) האומ' לאשה א קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני הוא אסור בקרובות היא והיא מותרת בקרוביו :

ב קדשתני והוא אומר לא קדשתיך היא הוא מותר בקרובות היא והיא אסורה בקרוביו :

ג קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני אלא בתי הוא אסור בקרובות האם והאם מותרת בקרוביו ומות בקרובות הבת והבת מותרת בקרוביו :

ד קדשתי את בתך והיא אומרת לא קדשת אלא אותי הוא אסור בקרובות הבת והבת מותרת בקרוביו ומותר בקרובות האם והאם אסורה על קרוביו :

ה כל אלו שטוענין הקדושין בשטעין הטוען שהיו שם ערים והלכו להם למדינה אחרת או מתו אבל אם הודו שהיו הקדושין בלא שני ערים אין באן קדושין :

ו כל מקו' שאמרנו שאמרה האשה לאיש קדשתני והוא אומר לא קדשתיך ב (ב) מבקשין מכינו שיכתוב לה גט להתירה :

הגה

מז א ה"ז מקודשת חפי' אם נמצאת לה' מחלו שתומרי' לה רחינו תנת אבל אם כולם היה בתעמד ה' הוי כאלו תומרים ג' נתקדשה וג' תומרי' לה נתקדשה כמ"ש בשמוך ועיין בח"ה ס"ס ל"ה בתנהג תומרי' לה רחינו ים רחיה * והוא מדברי מהרי"ק שורש קע"ג ובג"ג ר"פ הפועלי' מפרש דברי מהרי"ק חוק' אם המונע לעגונות מחמת מנהג חו ים רחי' ולח כת"ד רם"ח ה' ני"ד * ועיין בג"ד בח"ה שם * וכתב בתשו' ג"ח סי' קי"ג דאין ה'לוק בין רחיה לשמיעה * ועיין בתשו' מהרש"ל סי' כ"ח ועיין סי' קנ"ג :

ב ואם נשא' אלא דהי' וכבר עליה הם מכופקים ולא תומרי' לוקי תרי בהדי תרי ואוקמי' לתתה בחזקות פגויה דמ"מ שפק דרבנן הוא ואלא חוש' ול"ד למ"ש בסי' ג' דמכשירי בתרי ותרי מצוי מילי לאיסורא שתי ועיין סי' קנ"ט : ג ע"ח תומר נתקדשה * כגר מצוחר ע"ח בקדושין לרוב בוסקים לה מהני ול"ל הכא תיירי בתומר נתקדשה בפני ובפני להכיש תו חייסינן לכתחל' ולא תנשא מיהו אפי' אם זה לבדו ותמ' נתקדש בפניו ובפני תכיש אם נשאת לה תלת דאין דבר ערוה פחות משנים וכ"כ הר"ן וכן כוונות חוס' בסוגי' זו וכבר כתבתי בסי' מ"ב : ד ועי"ח תומר לה נתקדשה ואם ליכא כאן אלא ע"ח התומר נתקדשה והיא מכחישתו מותרת * ואם ע"ח מכחישתו והיא ג"כ מכחישו כתב המגיד דהרמב"ם ס"ל דזה גרע טפי כיון דעד מסייע לה לומר דמעיקרא ואסור' והלח"ד והרשב"ץ והרשב"ם ס"ל דמותרת וכ"כ הר"ן לדעת הרמב"ם כשעד מסייע לה מעיקרא והפוגית לייני דהיא ח"י כגון שתמ' שעד דאתי קבל הקדושין ועיין סי' י"ז מ"ש בפלוגת הרמב"ם והרמב"ן : ח תנשא לכתחלה כ"פ תום' משום דחוקת חוק' נתוק' פגויה אבל המגיד פ"ט כתב בשם הרשב"ד והרמב"ן והרשב"ם אפי' אם העד תמר לה תנשא כיון דהיא ח"י מהקדושין כלל לה תנשא כיון דהיא ח"י כלום כי לשיטתם ליישי הסוגי' דהיא ח"י זח"ל אם תניה קבל הקדושין בשניה ובסי' מ"ב כתבתי דיש : ן לה תנשא כיון דיוע לנו דזרק לה קדושין ליחרע חזקת פגויה שלה כ"כ תום' משמע אם ח"י לנו שזרק לה קדושין הע"ג שו ג' עדים תומרי' שזרק לה ומכחישי' זח"ז אם היה קרוב לו תולה לוקמי' חוק' נתוקת פגויה ולח כמשמעות פרישה * ולהר"ן לף בכה"ג דח"י לנו אם זרק לה קדושין לח תנשא מחמת שחיישינן שמח טעה זה שתמר שהיה קרוב לו * והוא מפרש דרמב"ם פ"ט תייני בכה"ג ואם היו נרות דולקות ומטה מולע' וח' תומר נתקדשה וח' תומר לח נתקדשה הוי כאלו תמרו זה קדוב לו וזה קרוב לה תום' : ז ואם נותנת אמתלאה לדבריה ה"ה אם נתקדשה לאחר ואח"כ נותנת אמתל' מהני כמ"ש בסי' מ"ב וכ"כ הרמב"ם * והח דמהני בתוך כ"ד חע"ג דקי"ל בקדושין לח מהני תכ"ד היינו דוקא כשעשה מעשה ומקדם לח מהני אפי' תכ"ד אבל אם לח עשה מעשה רק דברה שנתקדשה נאמנת תכ"ד ועיין פרישה וב"ח בק"ח ועיין ס"ם ל"ו : ח עד אחד תרוסה היינו אחד ח' ויאמר אני הוא שקדשתיה כבר והיא תודה לדבריו אלא הוא ואפבר אפי' אינה מודה רק שתעמוד בדבריה להחרונים ותאמר פגוי' אני ג"כ מותרת לו ופשוט אם בתחלה הזכירה למי נתקדשה ואח"כ חזרה ואמרת פגויה אני שהיא מסורה לכל עד שיודע לותו פלוני או עד שיעות ח"מ ולולי דברי המגיד היה נ"ל לפרש דברי הרמב"ם מ"ש עד שיודע תרוסה היינו שיודע בעדים אלא הוא החתום : ט שוב מינה נתמנ' משמע אפי' תכ"ד אינה נאמנת לומר אפי' אם תומר שם תמר שתם קדשתיך יכול לפרש דבריו שקידש בלא עדים ועיין תשו' הרש"ג סי' ס"ט ו"ובג"ע סם ד ומכחישים ממנו כמ"ש בסי' קס"ו ובתו' יבמות דף קי"ב : ג ולח

מה א קדשתיך היינו בתומר קדשתיך בפני ג' עדים כ"כ הטור ומשמע שם תמר שתם קדשתיך יכול לפרש דבריו שקידש בלא עדים ועיין תשו' הרש"ג סי' ס"ט ו"ובג"ע סם ד ומכחישים ממנו כמ"ש בסי' קס"ו ובתו' יבמות דף קי"ב : ב מכחישים ממנו משום דחשור לחשת קרוותיה מ"ה מכחישים ממנו שיתן גט ולהפוסקי' דם"ל לתומר בקרוביה יש ליישב הלשון מכחישים ממנו ג ולח

ג ואז נאסר בקרובתה. הטעם מפני הלשון הגט הוא כתלו הבעל עמה והוא מודה דהיה תחתו היכה תחתו אבל כשהיה אומר לה קדשתי עוכתה בקרובתו אין מופת על הגט שהרי מודה דהיה תחתו ג"כ תאסר בקרובתו, בקרובתו ואחות' להרוב"ם אין גט הלריך לגט שלם' • ועיין סי' ו' וסי' נ' סט תיכף אפי' סט נתן גט מחתת קול תבודה לכתן ואחורה למגרש וכריך יגיד למה פסק כאן דמוהר' בקרובתו וכן הקשה בח"מ ולכמה פוסקים תכי' הוא אותר בקרובתה כגון' אומר לה קדשתני וכן פי' מהרש"ל דברי הרמב"ם ועיין בתשו' מהרש"ל סי' כ"ה :

ד תינה נאחנת היינו כל זמן שהי' תחתיו אבל אם גירש אחתה אסורה לו לשוויתה עליו תחיכת אחיכורת ועיין תשו"ג ל"ג ועיין כריסה • והא דתינה נאחנת על בעלה ממיגו גרשתני משום דהוי מיגו להעזה : ה בפניו ואח"ב הוי כאו אומר גרשתני ועיין לסי' ו : ו וזה אסר נאחנתו ליכול לאחו' על עלמו מיהו אחר הקנוח ל"ג ח"י לאסור עליו כ"כ מהרש"ל וב"ח :

מט א וכתב לה כתוב כ"כ הרמב"ם והטו"ד לחייל שבתב לח' מהן כתובה ואחדה גם י"ל שבתב כתוב' ולא הזכיר אח שמה או לחייבו שבל שתותיהן שוין • ועיין סי' ל"ד פלוגת' הפוסקי' אם יש לאחרוסה בתובה כשלח כתב לה כתובה ונפ' כתב לדעת העור בבה"ג דאינו שלח קנס לכ"ע לח קנסי' ליה אם קיים דבריה ליתן לכ"ח הבתובה אלא דוקא בשבתב לח' מהן ולא משכ"ן מאח' פוסקי' ויותר מסתבר להעור סומך אח עלמו על הדין שבתב בסי' ל"ד ו בן מעמע בב"ח : ב שיהן בתובה לכ"ח בח"ה סי' שם"ח מנוחר אם גזל מאח' לריך ליתן לכ"ח וכ"ח יטבע וח"י למה לח יטבע כאן ג"כ ח"ח • ובשם מדמה אלו שני דינו' להדדי :

ג אין חוכחו כלום בסי' ל"ח בחבתי דהוי קדושין לחוריות' • כתב ב"ח בשם הריב"ם אפי' להחמיר לח הוי כמיבר והיינו ע"כ שם"ל דה' קדושין לחוריי' • וכתב בחשו' ריב"ם סי' רס"ו הח דאמרי' חוך כ"ל לאו כמיבר' אלמי היינו דוקא בשמקדש ועביד מעשה אח"ל לחזור אבל העדים האומרי' פלוני קידש יכולים לחזור • לבן אם היא אומר קדשתי אח בחי אלו אומנת ואקדשתי יכולי' לחזור אבל אם אומר' דהוי כעדות ולעיל בחבתי בן בשם הגדק הגיה : ד להורות בשם בש"ג מדייק דוק' להורות אסלו אבל לסל' קידושין מוחר דאין שם להורו' אבל בסדר הגט בית הרב' פרטי' אסור לסדר אח"כ יועב בעיב גיטין :

נ א אין אחזרה היא שאח' אומר אח"כ אלכחך אין שאח הוא אין אחה היא אלו אלכחך אפי' אם אומר קדשתי אח בחי אלו אומנת ואקדשתי יכולי' לחזור אבל אם היא אומר קדשתי אח בחי אלו היא נאמנת אבל

(ג) וכן אם היתה ממאנת דחזי למיחל מיחל בקדושתי והיא מוחלת בקדושתו ומועד שיחלו קדושין חופסין בחותה אבל קטנה יפה בגט כיון דאפשר בקדושתיה חיישי להאי טעמא ל' הרשב"א בחדושיו בשם הרמב"ן הביאו הב"י סי' ס"ק ס"ק : (ד) וכן אם היו קידושי ספק ים לקדק דהא כל קידושי ספק לריכי גט מספק וא"כ אפשי יאמרו קידושין חופסין בחותה וחף על גב דאמרו בגמ' בפ' המדיר דף ע"ו ע"ב גבי נמלטו דה מומין ועולה בשחר חיישינן שלדו המומין ומוקי לה לב מחמן בר יחק לקידושי ספק לריך להחזי הקידושין אם לאו ואם לא תיתי לריך להחזיר לכתף הקידושין אף שהן טוען שאח הקידושין מלדוות"כ הוי ספק קידושין ולריכה גט עכ"פ ואפ"ה מחויר הקידושין ומכאן מיישי פירוש דהא ל"ל מדכי * יש לחוש דהרי אין להחש לא קאי בספקות חיידן זה דהא דמי בר יחזקי אספק ספק אם לא חליתו ודו' ודב' נחמן בר יצחק הל' לחפסל ולא ס"ל פחמיר (כמ' מי שאח לף קמ"ה בפסד ולא הדרי קידושין מדי שלא יאמרו קידושי טעות הוי ולכך חזרו ונמלטו קידושין חופסין בחותה והוצד לעיל ס"ק) אבל למאי דק"ל כחמיר ח"כ כל קידושי ספק יש לחוש לשמא יאמרו ולא גרע קידושי זחוליימו מספק מן קטנה היולאה גט ולא הוו רק קידושי דרבנן ואפ"ה לין הקידושין חוזרין מטעם שמא יאמרו וע"כ לא כתב הרמב"ם רק קידושי טעות ולא קידושי ספק : (ה) אבל מן הכוותין הקידושין חוזרין * פשט הלשון משמע לכאורה דקאי אהיה דוקא מוכרח נו ולא נתלה לחוש שמא יאמרו להחזיר לספק קידושין דלעיל דאמרינן נו לא נתלה לחוש שמא יאמרו טעות ולא קידושי ספק : (ה) אבל מן הכוותין הקידושין חוזרין * פשט הלשון משמע לכאורה דקאי אהיה דוקא מוכרח נו ולא נתלה לחוש שמא יאמרו דהא מפקינן ממנו מחמת החשש שמא יאמרו לייב לפי הבנת המחבר אבל ל"ל עיקר פמ"ג : ו' ו"ל דאפי' בדבר מבואר ומשנה כן הוא דוקא מוכרח ובלאו הכי הוא דרוב הפוסקים וחולקי על הרמב"ם וס"ל דרבי לא פליג על התנאי' וכללא הוא אם לא אכל חוור הכל אפי' הדר הוא לריכא היה לשלם דברים העשוי לשלם וכן מבואר ומשנה שלח ואכלה לשלם פחות שלים * ולכאורה נלמה אם הוא עדיין בעין ובלה אם רשוי לשלחה הרשות ל"ל לשלם מה שבלו כמ"ש ל"ם ל"ו בעין מוניא לה היו דברים העשוים לשלות ומכרה נלמה דהיינו כגון שמשלחת כשעת הגזילה אחינה פחת שלים ועיין בב"י ואם אכל מקלת אחה בדיוק לא אם הוא חוור למיגן דברים העשוים לשלות ובלו מחל * ואם אם דברים העשוים לשלות והשתמשה בהם ולא בלו בעי' לשלם מפשטא בש"ס ואין מוליחים ממ' ואם חפס הוא מהני להני פוסקי' דס"ל דמהני תפיסה בעני' ללא שפשטא כמ"ש בש"ס ובמה מקומות * ובייכא וסבנחא בוודאי מחיל ופי' הרמב"ם היינו מיני לעיפים וקיסורי כשים * ורי"ו פי' שאם מעלים ולעיפים אפי' אם בעין ל"ל להחזיר דמוחל בודאי ואי' למה הטור לא כתב מזה כלום * ורי"ו פסק אפי' אם הלוי הוא אין לריך להחזיר וגרע טפי ממכאל ומשחה * ודברים שאין עשוים לשלות מחויבים להחזיר אפי' מפרו וכחבתי בשמו לריך' לשלם בשעת המכירה ואפי' אם הפריחה בחעות ל"ל לחן לו כלום ר"י ואם היה חוזה לייכא לשלם דברים העשוין לשלות ובלו פחות שלים מעויה * ומעות הוי כדברים העשוין לשלות ובגלים הכל לפי העניין וכן כשחת אחד מהם לחרינן ג"כ אם אכל מהל * ומבעיי' בש"ם מה שהאכל היינו אם אכל שלים דיוכל אם לחרינן דמוחל שלים מה שאכל וכן מבעיי' שבח מהו ועיין בל"י * וכן אם שגר לו לאכול וכן אם אכל שלוחו וכלם אין מוליחים ממנה * וכתב בחשובת הרש"ש שהניח הטור בשם ל"ח שלח זה לזה שלח של ז' מהם בלה אבבא השני כל הפחת וב"ח בק"ח כי' לחיובי בשלוחי' ולא היה עליין קידושין מ"ה מנכה כל הפחת ואל"ל דעל כרחין ל"ל מחלק הב"י בין שלוחין לאורסין שלא לעניין אם אכל שם מן ו"ל לחלוסה מהל ולא למשלחת * אבל פרעון פחות משלים קי"ל כשמה מקומות דמוכין שלים וכן קי"ל אם מניח החב ליתמי פרה שאולה וחכלה חוזה משלמין פחות משלים לכן אפי' במשפחת ח"ל יחד * ועיקר פירוש בחרון של הפריחה כשזה החוזר מוחזק או משלם פחות משלים אבל אם ח"ה שלח ונמלא כ"ח מוחזק מכחן כל הפחת בחצר היה שזה בשעה שהחזיר מי היה חייב להחזיר הקידושין מסו קיבל שם שלח הם שלח כ"פם ל"ע פ"ם הלין שלח הם שלח כ"פם ל"ע פ"ם הלין שלח הם שלח כ"פם ל"ע פ"ם הלין

הוא תוחק והוא תחזי ל"ל ואינו מנכה כל הפחת אף על גב דהוא מוחזק מ"מ כיון דהוא חוזר ואינו מלכה כל הפחת : ז משלמת הכל כן הוא דעת הרמב"ם והרא"ש ז"ל הקשה עליו מהא דקי"ל המוכר זרעוני גינה ולח נמחה ואינו משלם לו הוצאו כמ"ש בח"מ סי' רל"ג • והמגי"ד תירוץ זה הוליח הולאו' כדי להרויח אבל כאן לח היה בוודאי להרויח שלח להחזיק כמחזיק"ה ח"ש ליב לשלם כל הולחות ועיין ב"ח ומ"ש משלמת הכל משמע דאינו כותח אלים לכאורה קשה מ"ש ממוכל ומשח' שאלח לה דאינה משלמת כל ההוליה ולפבר זה חייבי היכח דאין מנהג לשלם מיהו רמב"ם סי' במחני' דאיני דמנהג הוח לשלוח מיני מחכלים ומ"מ אינה משלמת כל הולחה מיהו ל"ע חם זה שעשה הסעודה חוכל ח"ב הכי הכיני להחזיר לו כלים ול"ל לשלח : ח והוח שיהיה לו עדים חבל בשעה ח"ל להוליח חח"כ בשטח מוחזק יש בע מ"ש נחמו הרח"ש שהניח הטו' וכ"כ בכדי סה ועיין ביו"ד סי' ס"ח ס"ג שע"ה : ט חבל קודם חרוסין וכו' היינו קודם חרוסין, חם חבלה חם מ"ה לח מחל כלום ולפי חם חזר הוח לריכה לשלם חפי' דבריה הטעון לגלות והיינו כחות משלים ומ"מ קשה חם הוח חוזר למה חשלם היח מה שבלה ולק"מ לחח כשלח חבל חם מצוי רבים ד"ל ולריכה היח לשלם חפי' חם הוח חות ומח וכו' ס"ל לר"י חפי' חם חבל חם ח"ה לריכה כשו לח חבל ולח מחל מ"ה לריכה לשלם : ל ויש חולקי' היינו הב"י כ"כ בשם חשו' הרשב"ח והמעיין שם יראה דיינו מוכרח כי שם לח קחי' שח דפוחח שלים ממה שבלה ואח"ב חין חילוק בין קודם חרוסין לבין חחר חרוסין, כמ"ש בשמוך דקי"ל כן בכמ' זוכחי' דפוחח שלים חבל לענין חם הוח מוחל מחמת שמחח סעודה שחכל שם ר"ל דחיינו מוחל שח דוקח בחרוסין וכ"כ בע"ח : יא חחות המשוכח ה"ה חם זנרה חחות המשוכח והיכח ח"ח חו שהיכח פנויה ומחכה והרכה לנונני, כל זה הוח מגמ' גיטין ט"ו ובי"ד סימן רכ"ח בחב בע"ו וכן כחן חם חילבו בחחות חבי המשוכח ח"י לחזול לחן לנו שח מה שחילינו מפורש לכחובו הכוסקי' דין זה בחחות המשוכח וחם המירה קודם הביחוד הוי כמוס שבגלוי ומח"מ יש ויש לו סוס טענה כ"כ ב"ה מיהו נלחה הכל לפי הענין : יב וכן חם קלקל המשוכח מעבירו מע"ג בחחלה היה ג"כ מעבירו מקולקל, והוח יש מזה שח"כ החיק בדבר הפנה ועיין חשובת הרשב"ח : יג חבל חחר חירוסין נסחפפה שהיו מקיים התנחי חין החוב מחול לו ומיהו י"ל דמ"מ לומדנין דמוכח מכלל שלח נחייב רק ע"ל שהיה סנור שבחו לח חסרב ועיין בגוף התשובה דמשמע מטעם חומלת סטרו ומ"מ לריך להחיב חם זה מיקרי חומכח דמוכח לומר דהוי כמו החנה בפי' ומעשים בכל יום שמניחין ב"ח על כח וחין מועיל לומר

(סז) ובלבד שלא יהא עלמה בדבר לחייבו בתשובה שחייבה הרמ"ע בסי' כ"ח דזה הלשון לו יונח היוחה מלומדת שתמלוך אין זאת עלמה במקין וכו' והנה מתשובות דבריו שם אם החד מעכב בכועל ולא הבת חייב בקנס אבל אם החד נותן עלות מרחוק עד שהיא זומנת כך פטור החד ודבריו ג"ע ואין זה חוזם כל שנעשה הדבר מדלומו ועיין בתשובת הרמב"ן סי' רע"ב בתי לחי ס"ק ד"ה כלל שחוזם כתב שם בשם הפוסקים ה"ה שם חי והעני כמו שפסק בי"ד סי' רל"ב סעיף ט"ו: (יח) אין יורדים לריכים לקיים דין זה הוליח מהגהות מהרי"ו סימן ק"ד וסי' קמ"ג ובחד שם הטעם דלא דבחד החנאי קנלו בק"ם לקיים כל המחוך שם האי קינין לא קאי אחוחו בן רק קאי אחוחו שבנגדו שהיוב בחו לבנו והחד פסק לבנו פך מסוייס ואם לא יחן הסך לנו לא שבנגדו ועל זה קבל בק"ם אבל הבן לא זכה בשום זכוייה ועיין בח"ה סי' רפ"ו: (יט) ופטורין מן הקנס * גם המחוך פטור מן הקנס וכן פסק שם מהרי"ו בסי' ק"ה: (כ) חייבים יורדים לשלם היינו כפי סך הקנס וכן פסק מהרי"ו בסי' קמ"ג דאם נתן החד ב"ח על הקנס הוי כמו הלוחה ולא מהני טענת חוזם בהלוחה ואם אח החד חייבים היורדים לשלם בכפי סך בב"ח עיין שם: (כא) אם אינו רולה פטור מן הקנס מסתבר דזה שאינו רולה לילך פטור מן הקנס וגם הבני הרולה לילך ג"כ פטור מן הקנס מאחר שהוא רולה לקיים תנאו במקום אחר וזה נגד המוסכל וממעיין בזוק. החסובה ילחה שהבני חייב אם לא שהיה חוזם לילך ומסתבר עוד אף אם לא היו דרים במקום ב'והחן רולה שהכלה תבא שיו אף ה"ה החתן חייב בקנס שסתמן של מחדבי בנות הן דעת' שיגשו במקומו ואפי' היה הבעל ממקום אחר שאין ב"כ החוי בפירוש:

(כב) ועיין

החוי בגורס הבוחב ול"ל דם"ל לגרס' לבוחב פטור * גם י"ל דאינו שאין גרסת ולא גרסי' דלא היה בידו לעשות סדר דחיני יסכי' למעט' ועוד נסתע' אם החד חומר דים בידו בחב הבחה מבחו והיה שקר והיו ממלן דשניהם פטורי' דהא החד פסיט' הוי כוחך לח עלמו דבחו ש יסרב ולא כ"ם * וכל היכי דהחד פטור מקנס גם העדבי פטורי' מקנס ואם הוא חוזם מחמת ממון פטור הוי מקנס לבבל אם מחחייב בשבועה חייב מחמת השבועה כי משבועה ח"י לפטו' מחמת חוזם ממון מיהו ערבות פטורי' דהא ממון הוי פטור וערב לא היה ערב שא על הממון עיין חשוב' ב"י סי' ע"ח מיהו הרשב"ח בחשו' סי' הצוע"ה פוטר לף משבועה מחמת חוזם בשבחו משרב כמ"ש בשמון מהרי' אם יש בידו לפייסה במון הרבה משום חומחת דמוכח הוא דלא נשבע על דעת כן ב"ם אם יש חוזם ממון הרבה פטור משבועה וכ"כ בעט"ו והש"ך בי"ד סי' רל"ב סעיף י"ב שא ב"ח בחב שם משום הפסד ממון הרבה אין לעבור על השבועה ונדר וחולק שם על הרב רמ"ח שכחב שם ואם חיבעו לו חוזם והיה חפשר לשלקו ע"י ממון הרבה מקרי חוזם ולדידיה לא נקרח חוזם מיהו לף לשברתו הוה נחנם כיי"ל שם חייבי דהיינו שיוכל לשלם אז מהני הפסד ממון כמ"ש הריב"ש כיון שנדר הוא רק לכבוד בעלמא * ומ"ש שם וכן אם לוה הבר וכן שם שחני דים חשב נפשות כמ"ש ב"ח בעלמו לכן לף לפי סברות ב"ח בסיג נחנם: ולפבדי הט"ז ש"ך שם יש כאן ב"מ אם הוא חוזם ממון פטור מן הקנס אם לא מחחייב בשבועה. אבל אם נשבע אז אינו פטור אף כ"ב בשם חומחת דלא נשבע על דעת כך שיתן ממון הרבה אבל אם ליכא חומחת דמוכח לא מהני מה שחומר שלא היה דעתו לכך דא"כ הוי פחח לכל והוי נולד ממ"ש בחשו' ריב"ש שם ואם כחב קנס וחא"כ נחכוין לשבועה אף השבועה קאי על הקנס שנשבע ליתן הקנס לכן אפילו עדבות חוזם פטורים אפילו בשים חוזם ממון אבל אם כחב בחרם ובשבועה וקנס לא קאי השבועה על הקנס ובחשו' ב"י סי מדייק מחשו' ריב"ש סימן שפ"ו אף בכה"ג לא קאי השבועה על הקנס ולכחורה נרחה דלא מוכח מריב"ש כלום שא שם חייבי שכחב ונשבע פלוני לקיים החנאים המבריים בקנס כך וכך בזה כחב הריב"ש דאין בשבוע שנשבע ליתן הקנס. ואם כחב אם לא אקיים' אחן קנס וחא"כ כחב דנשבע על כל זה פטור הוא בשבועת הקנס וחאפי' השבועה קאי על מ"ש אם לא אקיים יתן הקנס ולא על חיוב שלו כ"כ בחשובת מהר"מ מינץ סימן ט"ו. וב"ח כחב בח"ה סימן ל"ו אם כחב לקיים שום דבר בח"כ ובקנס אם נחן הקנס פטור הוא מ"ח כיון דים בחירה לח"כ נמלא עיקר החיוב הוא מכח הקנס ונרחה לכחורה למהר"מ מינץ לא ס"ל לכ"ח ולפבר לייטב מיהו בחשו' בן שמון סימן ס"ד פסק להדיח לא כ"ח * ורחיתי בל"ם שהקשה על מהר"מ מינץ הנ"ל וכדין חו' והמר' חולקי עליו ולא ראיתי שום סחירה * גם הקשה שם חיד ס"ד דהשבועה קאי ליתן הקנס ולא על הגוף הדבי' ל"ל השבוע' דהא קנס חייב מחמת הנושח ולק"מ כי ס"מ לחין חוזם ממון מהני כמ"ש בשמון גם ס"מ שהקשה שם הב"ד יכולים לכופה חוחה. ואם היה חומרת מחים עלי' ל"ל לחין שום כפי' עליה חע"ג דהיחה בחחלה מרולה כשחומרת עכשיו טענה מבוררת ועיין בס"ע שם מבואר חרוסה שחמרה מ"ע אין לחביה חייב ליתן מה שפסק לה ליתן: יח ומן בשאר חוכסים כגון שחת הפוסק לה העני כמ"ש בי"ד סימן רל"ב אפילו היה קנין מ"מ היו קנין בחנאים לא קאי לזכות לבן חו לבחר שא בקנין קאי ליתן קנס לבד שבנגדו כ"כ בחשו' ב"י סי' ק"ד ונרחה דלא חיישי בקנין לחן שא קנין ומחייב חח עלמו מ"מ פטור מחמת החוזם בח"ם בח"ה סימן ל"ה ואם חייב חח עלמו ליתן לו הכלה והבן ואם לא יקיים יתן קנס כדבר שכותבין עתה פטור וכן אם הבליט ב"ח על הקנס פטור כמ"ש בח"ה שם: יט אין יורדים לריכים לקיים ופטורים מן הקנס וגם המחוך פטור מן הקנס חע"פ שנעשה בקנין מ"מ לא היה שום זכיות לבן לבחר כי לא קאי הקנין לזכות חותם כמ"ש בשמון ה"ה אין היורדים לריכים לקיים ופטורים ליתן לבן אלו בבחר סך זה שא מה שמגיע להם חלק ירושתם * ובסימן חח"ו נחבחה היכא דזכו הבן אלו הבחר היינו דברים הנקנים בחמירה לריכין לקיים ומוליחים מהם ואם היה קנין גמור לזכות להם מוליחים משועבדים * ואחיי שהניח החד לבבל מה שפסק דש"כ בסעיף היורדים פטורים. ובב"ח הניח בל"ע על הרב שהביא בסימן קי"ג דעת הרחב"ד דאומרים דעת החד ליתן אחר מעיבור אפי' אין כאן שא מה שנותן להרחשובה נותנים הכל לבניה מכ"ש הכא שהוא בעלמו פסק ליה סך זה למה אין היורדים חייבים ליתן לה סך שפסק ולק"מ דאחיי כאן דיבר מנכסיו אחר הפסיקה ושם מסיים וכחב ואחלו לפי הממון שהניח בשעת מותו ש"כ אם היה בעמיד אחר חייב ליתן מה שפסק אבל אם ירד מנכסיו אחר הפסיקה אז אחמת החומרת לא זכו לותו הסך שא אחמת שפסק לה סך זה ודבריו שולא נקנה כלל ולא היה שום קנין שא קנס ואחיו הוא חוזם לכן היורדים פטורים וש"ל לקיים הפסיקה. אבל ש"ל דלא חייבי כאן לעניין אם היורדים חייבים ליתן הסך לבחר שפסק החד ליתן שא אחיי כאן דירד מנכסיו אחר הפסיקה שמגיע על חלק ירושתו הסך שפסק לחביהם מ"מ כיון שחביהם אח אין שום חיוב על היורדים זה אינו שהרי הזיכוך חלי' בגלון המשוכך והמשוכרת אם הם מרולים אין יכולים היורדים לעכב ואם הם אין מרולי' פשיט' היורדים פטורים מקנס שא ע"כ ל"ל מ"ש אין היורדים לריכים לקיים הפסיקה היינו הסך לבבר שפסק לחביהם מ"מ כיון דלא חייבי כאן לעניין אם חוזם הוא חייב ליתן שא אחיי כאן דבר שהוא חוזם אבל אם יבא ח' בלא חוזם הוא חייב קנס והבחני פטור ואם אינו דין בעיר ח' לבחר סך זה שהוא בעלמו פסק לזה סך זה שא אחיי כאן דבר שהוא חוזם אבל אם מחייב חח עלמו שא בשבועה ואין לו לבחר סך אחר ואחלו לפי הממון שהניח בשעת מותו ש"כ אם היה בעמיד אחר חייב ליתן מה שפסק אבל אם ירד מנכסיו אחר הפסיקה אז אחמת החומרת לא זכו לותו הסך שא אחמת שפסק לה סך זה ודבריו שולא נקנה כלל ולא היה שום קנין שא קנס ואחיו הוא חוזם לכן היורדים פטורים וש"ל לקיים הפסיקה. אבל ש"ל דלא חייבי כאן לעניין אם היורדים חייבים ליתן הסך לבחר שפסק החד ליתן שא אחיי כאן ד

נא ועיין בח"מ סי' י"ג ס"ק ג' דאם פסק דלא חפץ אח עלמו בקנס ובחב בח"מ היינו אם כחב בקנין ובקנס אבל אם כחב מקצל בקנין ובאם אלא בקנין מחן קנס לא הקנס הוא סובר אל הקנין: כב לריך שיאמר אם לאחור הזכה וכו' הטעם משום פל שאינו מחויב מלא הדין אין הכסף מעובד דקי"ל מנה אין כאן משכון אין כאן מ"ם לריך שיאמר לו חזכ' וכו' ואין זה כחב הטור והקנ"י דהא כחב הטור בשם ר"י והרא"ם דאין בשיטורין משום לסמכאת מפני הנוסח ותירוץ מהרש"ל שאני כאן כיון שחגלה דעתו שאינו סומ' על הקנס אל רוצ' למשכון ומשכון אין כאן אם לא אמר חזכה בנוף החפץ כ"כ ב"ח ופריסה בשמו • ובע"י ח' מוסף לסמכאת מפני הנוסח אין כאן משכון ואפשר מה שאין כאן משכון אין כאן ובעת שמלא אמר לו חזכ' אין זה משכון אלא דמשלם לסמכאת מ"מ המשכון אינו קונה אם רולה לגבות מן המשכון לכן לריך לומר חזכה בנוף המשכון ואם לא אמר חזכה בנוף אע"ג החזו' חזי ליתן לו קנס מפני הנוסח מ"מ אין לו קנין במשכון:

כג דיני שבועות עיין ס"ס קפ"ה וכללו הוא היכא דמוכח ליכא שבועה אלא היכא שאמר בהדיא לא אשלם לך אם חזרו הלדי' חייבי' לשלם לו שבירות שלו ומהרש"ל בים"ש פ' הגוזל בחרא כחב אם לקח כבר שבועות והלוואה חזרו אח"ז ואי"ו להוליא הקנ"מלך החוו' לריך בשבועה להחיר השבועה, משמ' אם מוליאים הקנס אין מוליאים ממנו השבועה מיהו י"ל דאין חייבי' לשלם לו ומכ"ש במקום שאין משלמי' שבועות מיד שלא בעת הגזילה ואחרו אין משלמי' לו שבועה ולא כלבוש בח"מ סי' קפ"ה שכחב דלריכים לשלם לו שבועה אפי' אם חזרו משום דמוליאים קנס מלא העובר וכבר הזיק על ו' בשמ"ע ס"ס:

נא א כמה אח מכנסת לי לאו דוקא ה"ה אם נותן אחה ופסק ליתן לבחה כך וכך כמ"ש בס"ס כמה אח נותן לבנך וכו' : ב ואין חילוק בזה וכן משמע מחתני' ר"פ הנותן אחר אין זה נוגע משם דהא אם חייבי' בשעת שמנה אחה אח אשתו ניזונת מן משועבדים ובאחו מב"ח ס"מ דחייבי' בשעת שמנה ויש לחלוק: ג חינו נקנו בחמירה כ"ל בחמירה שא אפי' בקנין לא מהני כיון שאינו בידו ועיין חשו' שאחריה יוסף אפי' לפי"ם מחויב אח גופו עלמו לא מהני בדבר שאינו בידו ולא יצא לידו: ד מלויים בריבוח אע"ג דהרמב"ם ס"ל דבר שאין לו קלנה מ"י להחחייב מ"מ בשעת הקונסין יכול להחחייב מ"מ בדבר שאינו ברשותו וגרע טפי ות"י להחחייב אפי' בשעת הקונסין ולא כפריסה ר"ס קי"ד • מיהו אם מחחייב אח עלמו וגופו יכול להחחייב כמ"ש בח"ה סי' ס' ואם לריך לעשות קנין וכאן נקנה בחמירה לכן מהני אפי' בפסיקה מוניה גדולה שאין בידו וכ"כ ב"ח ובפריסה מסופק בזה ועיין בח"ה סי' מ' אם משמע לדעת הרמב"ם ס"ל קנין ועיין בש"ך שם: ה חינו' כבש כן הוא דעת הרי"ף והרמב"ם פ"ה ה' זכי' והרשב"א והר"ן וכחב המגי"ל שלא עלה על דעתם להשחעבד בחחיר שלבסוף שא אלל ב"ח אם נכחב השטר אינו טוקף ודוקא בכחבו דבריס כהווייחן פלוני אמר אני נותן לך כך וכך וכו' או אמרי' לא עלה על דעתו לערוף אלל בשחרלי שניהם לעשות שטר גמור יכולים לעשות וכ"כ בר"מ בשמו ופי' שלל ב"ח לחוק: ו ובשעחין הרחשונים היינו אם פוסק לנן לריך להיות ניזונין הרחשונים שלל הנן וכן אם פוסק לבחו לריך להיות ניזונין הרחשונים שלו בחו אפי' אם הוא ניזונין שניי שלל החחן:

ז וי"ח דבעינן דעמדו וקדשו מיד ואם לא קדשו ובשעת הקונסין הזכירו בהנאי נמי מהני כ"כ חוס' דף ק"ט ואם לא פסקו שא בשעת הניזונין ובשעת מיד מחייב הרי"ף מרמב"ם פי"ח דקנה ובמרדכי פ' הנותן לא משמע הכי ובהר"ן ריש פ' מ"ע משמע דס"ל כרמב"ם וכ"כ ב"ח שא בר"מ בכחב דהר"ן ס"ל כמרדכי וח"י מ"ל ועיין סי' ס"ה:

(כב) ועיין בח"ה סי' י"ג • אם כחב בפעיף ט' שניט שקבלו מבריני בקנין וקנס ואחר הפבירה אמר ח' אבלם הקנס ולא אקניט הפבר אין בדבריו כלום והוא מועחק מחשובת הרשב"ח נחן אם הטעם שהרי הוא מחוייב לקניט הפבירה מכח הקנין ומשמע דוקא כב כח או אמר בלשון הזה אני מקבל עלי זה בקנין וקנס שהקנס לא כחב רק לחיזוק אבל אם כחב דבר זה אני מקבל עלי בקנין ובאם אלא לקניט אחן קנס ח"כ להחיל החנה שהקנס הוא הסוד של הקנין ואם יחן קנס הוא פטור מן הקנין ועיין בש"ך ס"ק ג' בח"מ ס"ס ל"ו פסק אם נשחעבד לקניט המקח בח"כ ובקנס מאחר דלר"ח יש להיות לח"כ בדיעבד ח"כ עיקר המקח הוא מכח הקנס ויל בעל השטר על החחחונ' מאחר דלא פי' הקנס לא יפטור השבועה כמו שבחבנו בחנאים הקנס לא ופטור החרם: (כג) לריך שיאמר אם אחזור בי' הטעם דכל שאינו מחוייב מלי הדין הכם' אין המשכון מסובב, דק"ל מנה אין כאן משכון אין כאן וכן החומר ליחן מחנה לחביבו ונוחן לו משכון ג"כ אמרי' מנה אין כאן מלי החיו' ח"כ משכון אין כאן ועיין בח"מ סי' ל"ו סעיף י"ו ודין זה מיירי שיבא להרמ"ם דצריך לסמכאת, אף בשיטורין ולדברי י"ח דבשיטורין אין כאן לסמכאת מיירי בלאן אלא היה קנין כלל וע"כ אין כאן חיוב מן הדין ופשוט שנחבא בח"מ סי' ל"ו ועיין בצ"ח מ"ם כאן בשם מהר"ל:

נא (א) ואחרה לו כמה אחה נותן לי • נראה לי לאו דוקא ה"ה אם פסקה על כמה אחה נותן מזונות לבחי ג"כ קאחה הבח דהא בגמרא בכחובות דף ק"ח ע"ב ע"ג מוקי להחיה דהנותן אח האשה ופסקה עמו לזון אח בחה בשערי פסיקחא (ופרש"י החחן והכלה פוסקין ביניהם בכני עדים וכו' וכדרב גידל דם"ל אע"ג דלא היה קנין ביניהם כדקאמר כמה אחה נותן לבנך כך וכך וכמה אחה נותן לבחך כך וכך עמדו וקדשו קנו הן הדברים הנקנים בחמירה) ולאו דוקא בחה ה"ה שאר קרובים שלה וכן אם הוא החנה עמה שחעשה פירות לגיני לו לקרובין: (ב) ואין חילוק בזה בין נזונין רחשונים ובניים נראה דמוכח בן מן הגמרא דהא ההיה דהנוח' שהבאחי בסמוך לפני זה יש לה בח מבעלה הרחשון והיה פוסקת עמו שיזון אחה בחה ומחוייב הוא לקניט מה שפסק לה אע"פי שנזונין שניים הוא לה ויש לחוש ללא הקפידו בירושלמי לחלק בין נזונין רחשונים לבניט (הביאו הטור ס"ק ג' והרב המחבר בסמוך אח"ז) רק על המחוייב עלמו ולא על המקבל, והיה דהנוח' מיירי ג"כ שהוא בחור והוא לו נזונין רחשונים ע"כ קראה הבח ע"כ לא החליט הריב"ש דין זה רק כחב דאפשר לומר כן ונפק נראה מדברי הרמב"ם: (ג) חינו נקנה בחמירה • משמע אבל אם קנו מן האב מחוייב לקניט הבן מה שמחייב האב, ולא ידעתי לריך יכול האב לחייב אח בנו והמרדכי כחב אין פיסוק הקונסין אלו לא מעלה ולא מוריד כמו על אדם אחר ובאחר ודאי לא מהני אפי' קנין: (ד) שפסקו מליונין בריבוח • ודוקא שנחנה בלשון מחנה דלא יהא חמירה בשע' קידושין גדולה מקנין אלא בשע' קידושין וכשם קנין לא מהני אלא אם חינו בריבוח כך לא מהני אלא אם חייב עלמו או שיעבד לה כל נכסיו לפי מה שחייבים בהחיגוונ' מהני קנין אף שאינו בידו ה"ה בשעת קידושין וכן פסק הריב"ש בשם הרמב"ם: (ה) לפיכך אפי' נכחבו אינם בשטר • כלומר אם כחבו בשטר בפנינו עדיט אמר פלוני לפלוני כמה אחה נותן לי וכו' כלומר מאחר שכחבו דבריס כהווייחן ולא עלה על דעתם להשחעבד בחמירה שלהם משום הנאת אחחיני שהדלי שא אלל בני חורין ולא אלל משועבדים כ"כ הא"מ בשם ר"ן מהל' זכיה ומשמע להדיא אם כחוב בשטר אמרו לו פלוני ופלוני כחבו ואחתו בשטר ואנו לית לן בה פשיטא דהוי בשטר גמור ולא גרע פסיקה זו מאחר שטרות הנלחנים בידינו המחחייבים ומיהו אם הפסק על דבר בעין יכולין לשטוח פרעתי וכמו שהחליב הריב"ש בסי' ס"ה: (ו) ובשעחין הרחשונים • לשון הרמב"ם שדעתו של אדם קרוב אלל בנו ומרוב אחחבו בשעחין הרחשונ' גמר ומקנה ליה בחמירה ומשמע שהאב מכוסק לבנו בחור לא שהכלה היא שאמנה מ"מקנה הבן כמה שפסק לו האב וכן לפיכך אם פוסק לבחו הבחולה לא שהחחן שמקנה הבח נל"ל דמיהו בשניט נזונין רחשונים ואין קפיחה רק על הזוכה וכמ"ש לעיל ס"ק ג' בהיות דפוסק לזון בח מעלו : (ז) דבעינן דעמדו וקדשו מיד הריב"ש כחב לפשר דה"ה בשעת נזונין רחשונים אעפ"י שקדש כבר וכו' ורב גידל נקט וקדשו ר"ה סעיף ח' כחב דיש חולקין : (ח) דחחנו בן ביחו • לאו דוקא בימה ה"ה אם החנה ח' בנין ה"ה דהנוח' דהיה הזה עמה אבל אם הוא אומר מעלמו מני ליחן בחך כך וכך שניט יכול לחזור בטומי מילי ועיין בריב"ש

(ט) ולו לאשה שפסקה לאחת * כלומר שפסקה ליתן לאחת קנתה הבית מה שפסק לה לומה בלא קנין אבל האיש שפסקה עם בעלה ע"מ שתזון את בתה קנתה הבית דהאיש הבעל מחייב עלמו מחמת האיש דומה לי פוסק לה מו לבתה מו לאחר על פיה וכבר כתבתי זה למעלה : (י) הדברים הנקנין בתמירה . כלומר לעני' שנתאחר בשי' שלפני זה סעיף י' בהג"ה שאם אח הפוסק אין היורשים לריכי' לקיים אלא היו שום חיוב על הפוסק רק מלד הקנס וכיון שאת פטורים מן הקנס אבל בשי' זה דמיירי שפסק בשעת קידושין דאז קנתה הבית מיד בשע' פסיקה ואלו מחויבים היורשים לקיים ואחתן מוליא מהם מובני חדי ואם היה שם קנין בשעת הפסיקה הוי כשטר ומוליא ממשעבדי : (יא) וי"ח דאין מוכיח לבת מירושתה דין זה לכתורה הוא עשוי דלאחר שבה לה מירושתה והיא לבר זכתה מחיים ואחתן מולי' המן מכח הפסיק' שהיה בשעת קידושין והבת זכתה מכח ירושת' כמו שאר הנשוא והטעם שכתב הרב דין זה בשם י"ח פי' מהרי"ו פסק בחשובה סי' ק"ל על מי שעשה פסיקה שלא בשעת קידושין ואח"כ מת האיש ובאו בנים הבן ליקח בדאיש כל אשר קנה לו אביו דאחר שעשה פסיקה בחיי אביו מחתת ג"ם ולא מלוה מחמת מיתה וכו' ואי משום לומדנא וכו' דוק לחילוק גדול דלעולם כל מה שקנה לו היינו דוקא בחיי אביו אבל לאחר מותו כיון דנפלו נכסי קמיה בניש ולהאי בן אית ליה נמי חלק בהדייהו לא ניח ליה לאב לסעדיר נחלה משאר בניש עכ"ל והנה סברת או לפסק ג"כ לחמר לקח בד"ת שעשה פסיקה בשעת קידושין זוכה מיד מ"מ אי אפשר לומר היינו דוקא בחיי אביו ע"כ כתב דין זה בלשון י"ח כלומר שאינו פשוט כ"כ וכ"כ בד"מ על דברי מהרי"ו דמשמע מלשון שהיה שם קנין אין מנכין לו מחלק ירושתו שלא נוטל החלה מה שפסק מן החלטע עכ"ל ועיין בת"ה סי' רפ"ו סעיף ג' בהג"ה לכאורה שם פסק להיפך שאם מת האיש קודם שנכנס הבן לחופה לא זכ' הבן וכן פסק שם בשמ"ע בשם מהרי"ו גם וכי בת דלא בחופה ויש לחלק דכאן פסק שם בשמ"ע בשם מהרי"ו גם וכי בת דלא בחופה ויש לחלק דכאן פסק ע"פ תשובת הרי"ב דמיירי דהקנין היה שיתן בחופה"ת מיירי ע"פ תשובת מהרי"ו שהקנין היה שיתן קנס לכל שכנגדו ע"כ לא זכו הבן לו הבת כי לא פקנה להם * ולמעשי ל"ע קנין שלנו ☜ שם הוא להוגן לו להלכ שכנגדו : (יב) עיין בת"ה סי' רמ"ה ועיין בשמ"ע שם מ"ב בזה ולדעת דברי הרב מהרמ"ח שם ודברי השמ"ע מגומגמים דמהרי"ו משמע דקנין לחתן מהני רק דלא זכתה מיד וע"כ שם היה הקנין לבן מו לבת מהני לף דהוא קנין לחתן ואין להאריך כאן : (יג) משום

אבל אח שפסק לאחותו (ט) או אשה שפסקה לבתה וכן שאר קרובי' וכן האב שפסק לבנו או לבתו בנישואין שניי' לא קנו אותם הדברים עד שיקנו מיד הפוסק שהוא נותן כך וכך : הגה (י) הדברים הנקנים בתמירה ח) לו שפסק האב וקנו מידו הוי כאלו חוב ואפי' מת האב קודם שנשלמו החתן מולית מן היורשין ואפי' ממשעבדי כאלו חוב (ריב"ז סי' קכ"ט) ט) (יא) וי"ח דאין מנכין לבת מירושתה הואיל ואבה בשם בחיי האב ? אבל שם אמר לחתן כך וכך ונתן חתן שפסק לעשות לה כתובה כך וכך ובשעת הנשואין הוציא בשם (יב) עיין בת"ה סי' רמ"ה שם לריך לקיים מלד הקנין אבל מלד הקנס שפסקו על עלמן ואין לריך לקיים ולכן נהגו לעשות חנאי' חדשים קודם הנשואין כן כ"ל וכל הדברי שנתאחרו כאן שהנין בתמירה היינו דוקא בתובה מרובה ולעני' אבל אח המפסק לעני לריך לקיים

יח (יג) משום

ח) או שפסק החב וקנו מידו היינו קנין ממש ולא קנין לחתן שלא מחייב לחת נפש ליתן לבנו או לבתו זכו ומוליאים מן משועבדים כיון שהיה קנין ואפ"ה לא היה קנין שלא דברים הנקנין בתמירה אז גומרין מב"ה ואפ"ה לא היה קנין ולא נקנה בתמירה לא זכו כלל ועיין סימן הקודם : ט) ו"ח וכו' עיין בת"ה סימן רפ"ו שם פסק דמנכין לה משום שם חייבי שפסק לה ולא קנתה בתמיר' אע"פ שקיבל קנין אחם חמרינן הקנין לא קאי לזכות לבן או לבת אלא שלא קאי ליתן קנס לכל אחם קנתה בתמירה אלא עשה קנין בפירוש ליתן לה זכתה ואין מנכין ואילוקי' אי מדעני' מ"ג המובת מהרי"ו כמ"ש בב"מ * והיינו דאמרו מהרי"ו סי' ק"ה פסק אחם החב פסק סך ליתן ואת אין בנו לריכי' לקיים כמ"ש בסי' הקודם ובסי' ק"ל פסק אחם פסק מתן לבנו אין הבן נוטל אותו חלק בנחם שלא נוטל מחלק ירושתו כמ"ש בת"ה שם * ובסי' קמ"ג פסק אחם היה קנין אין מנכין מחלק ירושתו כמ"ש בת"ה כתב ע"כ לריך לומר מ"ש בחשו' ק"ל דמנכין פירושתו אחיי דלא היה קנין לזכות לבנו אלא שהיה שתם קנין אז לא קאי לזכות לבנו מ"ה מנכין מירושתו והיינו מ"ש בת"ה סימן הל' * ובחשו' קמ"ג אחיי שהיה קנין מכוחם לזכות לבנו או לבתו אלא זכו ואין מנכין מחלק ירושתם והיינו מ"ש בא"ז וחשו' ק"ה נראה דאחיי כאן מגיע לחלק ירושה הבן או הבת כיון שפסק אבל אם מת האיש ולא היה קנין מפור' לזכות להם מ"ה אין היורשי' לריכי' לקיים * ובסימן ק"ל ובסימן קמ"ג אחיי שהגיע כ"ב לחלק ירושתו שלא היורשים רולי' לכבות אותו סך מחלק ירושתם זה יש חילוק אם היה קנין לזכות אותם או קנין שהם וזה שפיר כל שו"ת חשובות מהרי"ו : ו) אבל אם אמר אתן וכו' כתב דעת הב"י בשם הב"ח דאפי' אמר אתן לו בשעת הנשואין אינו מחויב ליתן אלא אם כן נתן לו בשעת הנשואין ואם לא נתן לו

יא משום דהוי כמו הכא ע"ש בסימן קכ"ה בכתב שיכול להחזיר הגדר כל זמן שרוצה בידו כמו בגולה לעיקה כמ"ש בי"ד סימן רנ"ח • כתב בתשו' מהרי"ל מי שכתב להלנים בהו לפי כבודו לריך לקיים כי הזוג עניים הם בשעת הם דוחי ואפי' אם אחי החזן ג"כ החתיב את עלמו להלנים את בנו מ"מ לא מהלה זה בזה • החב שיסה שיוך עם בנו ואח"כ רולה שיכלל המ הבני את הגדוני והוא רוחה לאב ואומר לאו בעל דבריס דילי את כי המעות מגיע להחזן • ולהחזן אומר שהוא לא היה בשעת החניאי' וא"י כלום רק שמע מאביו הש"ב ר"ת דיכחוב החזן הרשאה לאביו ואח חייב לשלם להאיש אלא אביו שלוחו של החזן וא"י הב השני ליחוב את אבי החזן חשו' מהר"מ ג"ב סי' קפ"ו וכלבו : יב החזן לריך לשלם אפילו אם הוא ת"ח ס"ס :

נב א והלך האב למ"ו וכו' מל"ם שכתוב בכאן ויש לו לפרוע דא"י לעגן אוחה כמ"ש בה"ן כ ון דיכול להוליא מן האב ואפי' אם פוסק בשעמד שלה א"י לעגנה : **ב** אבל אם פסקה היא אפי' בשעמד אביו מיבו בעל המאור והרא"ם פסקו אפי' בפסקה היא בשעמד אביו א"י לעגנה : **ג** אבל אם יהא מצות וכו' כ"כ הב"ג מיהו י"ל דאיירי בפסק' היא על עלים כמ"ש הב"ח או בפסק האב בשעמד שלה כמ"ש בהג"ה פריסה אבל בחשובת מיים מבואר אפי' אם פסק אבי שלא בשעמדה יכול לעגנה אם יהא מצות ועיין בד"מ שם בציית חשו' הרא"ש אם נשבע לכלה לאחנו ובאותו פעם היה עשיר והעני חייב למכור חפליו ואחר דברי ו נכלה להחזן חוץ בית דיוחו וכלי חשמישו ועיין הין זה בי"ד סי' רל"ג : **ד** לא יוכל לבנוד אפי' אם פסקה היא על עלמה היו מוליחים מן האב לומינה ע"כ הב"ד מה שפסקו ע"י בחו ן ב"ח : **ה** האב שפסק ע"י בחו ן לבני אוחו הרמ"ם ס"ו ל"ל דלא כלו עלים מי שאומר ומ"ש ע"י בחו היינו שפסק לאחנו ליחן לו כשיגיע בחו וכ"כ בח"מ : ו או לבנו כ"כ מהרי"ק שורש ע"ג ומש מצות אפי' אם בנר כגם ואח חוך הזנה הרחשונה אחר הניסואין ונפלה לפני בנו הזני ליבוס לא זכה היב' דקי"ל דמחזירי' הגזוניח חוך שנה הרחשונה ובד"מ כחב דמהרי"ק חיירי דאח קודם הניסואין ל"י כוונחו : ז לעניו שאם נחייבמה אבל אם ליכא יבום לא זכחה ליבם אלא לאחר ב"כ הרמ"ם לפרש דברי ר"ה מיהו בר"ן לא משמע כן : **ח** אין האב יכול לאחור ואם מחה כחב מהרש"ל וב"ח דלא דהא נחן ע"מ שחגבה ולא נחקיי' התנאי אלא בזה יפה כחה דאם היא חי אין שאין יכול ליבם לאחר ול"ד לרן שנסחוך דלא זכחה ליבם לאחר דאם פסק האב בעת הקדושין חומלנה הוא דפוסק דוקא כשחגבה לאיש זה או לאחיו דעדיין לא נקבעה קידושין על זה אבל לא לאיש אחר אבל כאן שפוסק או נחן קול' הקדושין שחגבה אז אם נחקדשה פ"א ואח הארוס זכחה ליבם לאחר ואין חילוק בין פסק לנחן • וכללא הוא אם נוחן לבחו אם הוי מחנה גמורה ואם מחה ויש לה בזן יורש הבן • ואם פוסק ע"מ שחגבה לפלוני אין לה אוס זכות בשעות שכשחגבה לפלוני • ואם פוסק ע"מ שחגבה ולא אמר לפלוני אז אם נחקדשה לאח' ואח ונגבה לאחר זכחה בשעות אבל אם לא נגבה ואח"ה לא זכה בזה ואם פסק בעת הקדושין אפי' אם פסק אם אין לה זכות בשעות אז כ"ל בעיקר וכ"כ בט"ז • ובדרישה כחב אפי' אם מחה זכו היורשי' כיון שאין לה וכבר נחקדשה • ואין להביא ראי' לדבר שו' מדין מי שנחר לחבירו יחומה כמ"ש הב"ח בסמוך ובשו"ת הרשב"א סי' רכ"ג דכ"ל כאן אם אמר נכנו ויורש שלו הוא מיהו לא מהרש"ל וב"ח בפשיטות אם מחה דלא זכו היורשי' ומ"ש לעיל כ"ב בפשיטות ולא נקדשה להו מדין מי שנחר ליחומה : ט מי שנחר מעות עיקסי' קי"ח בעין חקנ' סו"ס ובשם כ"ח בשם הנעלה דין זה נוגע מסוגי' כ"ב ח"ת ד"ח שחר שם כחב לה פירוש כפות וכלים פרש"י בחייבי הסוגי' בחומה מ"ה לחמר שם אם אחה לא זכה הנעלה ואינו יורש אבל אם

(יג) משום דהוי כנחר • עיין בחשובת מהרי"ל סי' ס"ד על מי שכחב להלנים בהו לפי כבודו דלריך לקיים כי הזוג עניים היו בשעת הסידוכין ואף שאחי החזן ג"כ החחייב להלנים אח בנו מ"מ לא נהלו זה בזה עיין עוד שם : (יד) אבל אם רולה להפלים המעות כלומר אם אינו מאמין לו שעת יחן לו המן והוא לא יכנוס לוי נוחן המן ביד שלים עד אחר החופה ואז נוחן השלים ליד החזן : (טו) והוא מרגיל קטנה עם הבח בח"ה סי' ע"ג סעיף ח' בהג"ה כחב ויש לחו' שיגיל יותר אם יחן לו ל"ל ליחן לו והוא מדברי מהרי"ק ע"ש בכחב מילחא בטעמא :

נב נג (א) איני לא פסקתי על עלמי • לעני' אם הב"ח בשעמד בחו אם פ"ה יכול היא לומר איני לא פסקתי וכדאיתא בירושלמי וכמו שכחבנו החוספות והמרדכי הביאו ג"י : (ב) אבל אם פסקה היא על עלמה • כלומ' אפי' בשעמד אביה דומיא דריש ולא כדברי הטור : (ג) ולא הגיע ידה • משמע קלח לא שהיחה משנת בשעת פסיקה ולא הגיע ידה אינה יכולה לומר בשעה שפסקתי ה"ה ידי משוח עכשיו מה לי לעשו : (ד) אבל אם יהא משנת לריכה ליחן • הרב העתיק דין זה מן הגהות שלפני ומן החשובות מיימוני והנה דברי הגהו' שפשיט לפרש דקאי על אומן דבריחת בפסק' לעלמה וכך פי' הרב בב"י אבל בחשוב' מיימון סי' ס"ח כחב וכן מוכח מדברי אומן עלמו מדקאמר מה אני יכול לעשות בלומ'אי יש לי ליגב עגול אבל הכא וכו' ולא מחעגן וכו' עיין שם מה שהאריך בדין כיולא בזה ובב"ח כחב על"ע דין זה לעיל' גם בד"מ נמנא זה עיין שם : (ה) ולאו לא יוכל לבנוד בחנאו משום שאין נוחנין לו ה"ה בפסקה היא עלמה ובבר כנסה אסור לבנוד בחנאו אם אין לה מה ליחן ופשוט הוא וכ"כ בב"ח (ו) האב שפסק ע"י בחו ן לבני אוחו הרמ"ם ס"ו ל"ל דלא כלו עלים מי שאומר ומ"ש ע"י בחו היינו שפסק לאחנו ליחן לו כשיגיע בחו וכ"כ בח"מ : ז או לבנו כ"כ מהרי"ק שורש ע"ג ומש מצות אפי' אם בנר כגם ואח חוך הזנה הרחשונה אחר הניסואין ונפלה לפני בנו הזני ליבוס לא זכה היב' דקי"ל דמחזירי' הגזוניח חוך שנה הרחשונה ובד"מ כחב דמהרי"ק חיירי דאח קודם הניסואין ל"י כוונחו : ז לעניו שאם נחייבמה אבל אם ליכא יבום לא זכחה ליבם לאחר ב"כ הרמ"ם לפרש דברי ר"ה מיהו בר"ן לא משמע כן : **ח** אין האב יכול לאחור ואם מחה כחב מהרש"ל וב"ח דלא דהא נחן ע"מ שחגבה ולא נחקיי' התנאי אלא בזה יפה כחה דאם היא חי אין שאין יכול ליבם לאחר ול"ד לרן שנסחוך דלא זכחה ליבם לאחר דאם פסק האב בעת הקדושין חומלנה הוא דפוסק דוקא כשחגבה לאיש זה או לאחיו דעדיין לא נקבעה קידושין על זה אבל לא לאיש אחר אבל כאן שפוסק או נחן קול' הקדושין שחגבה אז אם נחקדשה פ"א ואח הארוס זכחה ליבם לאחר ואין חילוק בין פסק לנחן • וכללא הוא אם נוחן לבחו אם הוי מחנה גמורה ואם מחה ויש לה בזן יורש הבן • ואם פוסק ע"מ שחגבה לפלוני אין לה אוס זכות בשעות שכשחגבה לפלוני • ואם פוסק ע"מ שחגבה ולא אמר לפלוני אז אם נחקדשה לאח' ואח ונגבה לאחר זכחה בשעות אבל אם לא נגבה ואח"ה לא זכה בזה ואם פסק בעת הקדושין אפי' אם פסק אם אין לה זכות בשעות אז כ"ל בעיקר וכ"כ בט"ז • ובדרישה כחב אפי' אם מחה זכו היורשי' כיון שאין לה וכבר נחקדשה • ואין להביא ראי' לדבר שו' מדין מי שנחר לחבירו יחומה כמ"ש הב"ח בסמוך ובשו"ת הרשב"א סי' רכ"ג דכ"ל כאן אם אמר נכנו ויורש שלו הוא מיהו לא מהרש"ל וב"ח בפשיטות אם מחה דלא זכו היורשי' ומ"ש לעיל כ"ב בפשיטות ולא נקדשה להו מדין מי שנחר ליחומה : ט מי שנחר מעות עיקסי' קי"ח בעין חקנ' סו"ס ובשם כ"ח בשם הנעלה דין זה נוגע מסוגי' כ"ב ח"ת ד"ח שחר שם כחב לה פירוש כפות וכלים פרש"י בחייבי הסוגי' בחומה מ"ה לחמר שם אם אחה לא זכה הנעלה ואינו יורש אבל אם

(יא) וכנסה ואח"כ מחה הבח • לקמן בסי' ל"ו מבואר חיל שמסרוה שלוחי האב לשלוחי הבעל ומחה בדרך קודם שחכנס לחופה מעמ"י שהנחנו' עדיין בבית חניה בעלה יוכלה לומר רש"י והחוס' בשו"ת : (יב) ור"ח

(יב) וא"ח פי' דלא זכה דהן הבעל אשהו כל זמן שלא גמר הנתן מן התוך הגטין ואפי' יש לה בניס ממנה עכוס לשלם ע"מ שתהנה בהן מן המזונות : (יג) אפי' נתן ליד שלים מכח שניהם * (דמ"י והרמב"ם והג"ן ומרדכי בשם ר"י הלבן) (יב) ור"ח פיר' דלא זכה דהן הבעל ואפי' מכח שפר לה מפקיעין ממונה מן התוך (ת"ה סב"ח ומהרי"ק סורס ל"ח והגהות מיי') כל זמן שלא נתנו פעם א' ליד התזון (מרדכי פרק נערה) יא (יג) אפי' נתן ליד שלים מכח שניהם (שם בח"ה) (יד) ג"ה דאם נתנו ליד שלים זכה בהם (מרדכי) יב (טו) וכן אם העמיד לו עדנות (הגהות מרדכי) אבל בלא זה אפי' עשה התוך שטר יג מקפן עליו במלוה (טז) ויש לו בניס ממנה לא זכה דהן הבעל (ח"ה סימן צב"ח) ולא מפקיעין מן התוך יד (יז) אבל אם תכסם התחן לא מפקי' מיניה דיכול לומר קים לי כשנר' הרחשונה (מרדכי) (יח) וכל זה שלא נתן פעם א' אחר ליד התחן אבל אם נתן פעם א' שהעזיר ליד התוך זכה בכל שלו (יט) ואין חלוק בכל זה בין פוסק לבתו או לבנו ואפ' (כן משמע מל' התקנה וכ"כ הגהות מרדכי בשם מוהר"ם) שלו עוד תקן ר"ת

וחכמי' לרפת שלוף אם כבר נתן התוך הגזוני'

אם

ת"ע פ' שעדיין אכל ליד אפילו דעת הרמ"בס פ"ב וכן הוא דעת הרמ"ן במלחמות וכתב גם הרי"ף ס"ל הכי ואפ' אם אמר לה יבא הבעל כיון שעדיין לא נתן ליד אחר כמה שני' אחר הניסואי' אפי' יש לה בניס מן הבעל • והוא דלא אמרינן חומדן בפוסק מזונו לבתו אשתו דקי"ל אפי' אם אמר לה תשתו חייב ליתן מזונות לבתו ולא אמרי' חומדן דלא מחייב אח עלמו ליתן לה מזונות שלא בחיי אשתו משום דלא אמרינן חומדן בחייבו, היינו כשזה שהוא חייב לו הוא חי משא"כ אם אמר לבתו אם אשתו היא חייב ליתן לה מזונות אפי' אחר מיתתי כאן חומדן שחייב את עלמו ליתן לבתו היינו שהנה היא והוא מת ועיין סי' ל"י כתב בהג"ה ג"מ שלא נא לילדה כגון שאמר מוכיחה בחייה יורש הבעל וכ"כ בתשו' מהרי"ל סי' ס"ד וכן הוא לקמן רס"ל וכן מתנות שנותנים לכבוד חתן וכלה ולא נא ליד התחן אבל נ"מ שנתן אפילו דומה לגזוני' ועיין סי' קי"ח * ואפשר מתנות מה שהאב נותן לחתן וכלה נמי דומה לגזוני כי כל מה שהאב נותן חומדן הוא שלא נתן שלא כדי שתהנה בהן אבל ירושה שנפל לה או מתנה מאחרים ליכא חומדן תוכה הבעל * ובסימן קי"ח בשאבדן בשם תשו' מהר"ח מזרחי ותשו' מהרשד"ם מה שהוכיח מפורש זוכה הבעל מיהו שם חייבי בשהבעל מוחזק : יא אפי' נתן ליד השלים הנה בתשו' מהרי"ל הל"ל מחלק דין זה לשפשה חופנים * מ"ש בתשו' מיימ' שם נא ליד השלים לא זכה הבעל חייבי להשלימו שלא יהן להבעל על זמן הקלוב ומתה הבת תוך הזמן אז לא זכה הבעל • ומ"ש מהרשד"ם בשאבדן מיהו שם חייבי בשהשלים שם • ושם עשאו שלים לעובת הזוג שירוויח לעובתם ת"ע דקלבדו זמן ומתה הבת תוך הזמן זכה הבעל ובהג"ה כתב אפי' אם נתרלו שהמיון ושקיל ויתן במעות מדויק לעובתו זכה הבעל : יב וכן אם העמיד לו עדנות אז גמר ומקנה כשו הולין מיד ליד התחן עיין בהג"ה בתשו' בתשו' הרשד רמ"ח סי' פ"ט כתב אפי' אם העמיד עדנות לא זכה הבעל וא"י למה פסק כאן בפשיטות דערנות מהני • עוד כתב שם אפי' קנין לא מהני ולא זכה : יג ותקפן עליו במלוה כ"כ בת"ה אפי' אם נתן ג"ח לא זכה הבעל והטעם הוא דשומדן הוא שלא פסק שלא כדי שתהנה בהן בזה ניחא דלא תקשה דהא בש"ח יכול להחזיר אפי' לא היה חייב כלל כמ"ש בת"ה שלא כאן גרע טפי מחמת שומדן ובש"ג כתב בשזקף במלוה זכה הבעל ושם בתשובת רמ"ח כתב דהוי ספיקא דדינא ואין מוליאין מיהו לדעת חום' בכתובות דף ט' בכה"ג מוליאים ממון מעום דהוי ס"ם אם הלכתא כרמ"י ולא כר"ח ואם הלכתא כר"ח עיין ספק הוא שמא אם זקף במלוה וכן פסק בתשובת בן לב סימן ל"ו ותשו' רש"ך ס"ח סי' ט"ו דמוליאין ממון אם יש ס"ם ועיין תשובת מהר"י לבית הלוי סי' כ"ג * ובש"ו פסק אם נתן ממ"נ כנהוג בתמיות פולין לתין כותבים מי הוא המלוה יש לפסוק כש"ג משום חבף שילא הממ"נ מידו חייב הוא לשלם לכל מי שמוליא הממ"נ והוא יחזור על התחן מלא דהא נקרע השולית מחתנו : יד אבל אם תפס התחן עיין תשו' מה"ריק שורש ל"ד ותשו' רש בלבלש סי' ל"ה • ותשו' מה"רי לבית הלוי בעניו קיים לי כשמואי * ובסימן ע' סי' כ"ה הביא דברי מהר"ק לכתב בשאר פלוגתא י"ל דת"י לומר קיים לי כהאי שלא דוקא בפלוגתא זו רש"י ור"ת דמסתבר טעם דרש"י ור"ת היה אחרון מ"ה הולכים אחר התפיסה * מיהו צ"ע סוף כתובות פסק בכל פלוגתא י"ל קיים לי כהאי וכ"פ בתשו' מהר"י לבית הלוי מיהו ת"י לומר קיים לי כהאי שלא הביא דהיכא דתיכף אחר פסקי דס"ל כן והרשב"א והטור אם הם נתנדי כבנים עיין ב"י בת"ה סי' ע"ז והרמב"ם והגמי"ל הם נתנדי כבני ועיין תשו' בן שמון סי' מ"ב • והרמב"ם ורבותיו הם כתב כי רבותיו הם ת"ע שנאמר בשמון בשם תשו' מהר"י וא"י לומר במקו' ת' קיים לי כהאי וקיים לי כהאי גם היכא דתיכף פלוגתא אם י"ל קיים לי כהאי ת"י לומר קיים לי כהאי דם ל"ל דיכול לומר קיים לי כהאי תשו' בן שמון סי' קס"ב • כתב בד"מ בשם הה"ר דוקא אם תפס התחן קודם שנולד הספ' היינו קודם שנתנה לבתו ואפ' אם היה ביד התחן בתיו בתשו' חפלו של חמיו בתורת שלה ואחר מיתה רולה לחפוס לה מהני וכ"כ בט"ו . ובספר

ביה הלל אחד על דין זה כתב בעל ס"ך בחיבורו ספר תקפו כהן על מעשה שהיה בק"ק גוילנא ואני הייתי בחוחו פעם בעסק ישבתי דין זה ופסקנו הלכה למעשה דמהני תפיסה ולא כת"ה כתב עוד שם מדברי הת"ה ס"ם אפי' היה ביד התחן בתורת שלה יש נלמד עכשיו ביש תקנות מדינה במדינות פולין לעניין בתורת שכל ב"ח שלקח חיזה פרעון מן הבתורת הוכך י"ב שבועות קודם שנעשה בתורת חייב להחזיר ויחלקו בין כל הב"ח אף היה אלל ב"ח אחה דבר בפקדון והבתורת לא חנע ממנו קודם הבריחה לריך להחזיר ויחלקו בין כל הב"ח והוא ג"כ יקח חלק אפי' אם אין לו ב"ח רק אחד אחייב לו בע"פ מהני החפיסה אזה חייב

ש : טז ואין חילוק בכל זה וכו' בחמת לא מלינו בשום פוסק דכתב בן אם פוסק לבנו ומת פעשור ליתן גם בת"ה בקשה על הרב מ"ל דין זה ואפשר לחוק קלת וליישב אבל עיקר הוא דהג"ה זו שייך לסוף הסימן וכ"כ בספר ב"ה טז עוד תקן ר"ת בסימן הסימן וכ' עיין בחום' שם ובמרדכי ובהג"מ שחקנה היא על אים ואם ובה מנדה ר"ת וכמ"ש בשם מהרי"ל ובד"מ כתב מנהג פחקנות קהלו' שו"ם לחין לחלק בין בת לבן ולעולם בשנה הראשונה חוזר הכל ובשנה שניה

חוזר הקלי

ובחשובת

ונראה מהרי"ל כתב בסח ה"ר יקיר ים לפסק אם תקנו כשאת הגעל להפקיע אח הכתובה אז דלמא מ"מ אחר שהפקיעו רובם הגעל שהות דלוי ייחת מכ"ם שהפקיעו כתובתה והעיקר הוא לעשות פשרה לפ' חכמי המקום • ומהר"מ כתב שלא שמע שתקנו להפקיע אח הכתובה גם ה"ר עזריאל כתב בהרי"ר ח"א לא חיקן שלא לגבי ירידי' ולא גבי אחם • והוא מסיים וכתב על כל זאח הרי כתב בשרד ובהגהמי' על כל אים ואשה וכו' ואין לומרים למי שלא רצה לה אחדם וכו' משמע שם ל' עיקר לדעת המרדכי ובחסו' מהרי"ק סורפ"ג כתב כנר נהגו אם אח החתן אוך שנה הראשונה מחזירי' כל הממון ליורשי' החתן לבד מה שנותני' בשעת הכתובה ז זה דבר פשוט • מכל זה נשמע אחילו מן כתובה מחזיים מה שנותנים לבחולה פוחתין ומילא קלב כמה פוחתים משמע שם ל' להרי"ק שה"ר יקיר דוחתים לה לפי אחמי מקום לפי הענין • ובסו' הקודם כתבתי בשם מהרי"ק אח אם בא ואיח נפלה לפני בא הסנר ליבום מ"מ מחזיר אחקנה הנ"ל זכה אחד ואחזירים לו הכל ובשנה שניה מחזירי' לו ההלי והיינו אם היח רק כשיעור הכתובה מחזירי' לו אחלי והיח אחכסיד אחלי ואם היח הרב' גדולה אין לה זכות ליטול יותר מכתובה אבל כן הכתובה הטול ואם עולה אחלי לשיעור הכתובה והוס עולה אחלי אחוס"כ וכל זה לא תיירי לענין נדוני כי הנדוני היח חוב גמור וכן הוס שלים נראה דהוי כחוב נדוני' ולא הכסיד שלא תיירי כאן לענין מנה ומאחיים שתקנו חז"ל לו מה שהוסיף לה מדעתו ועיין סי' קי"ח אם היה מנה גם על ל"מ • ואם אחה הוך שנה הראשונה והוא מחזיר הכל אינו מחזיר כקבורה אחו' מיי' והיינו אם אינו יורש ל"מ ועיי' אחו' מהר"ל אם : אין חוך שנה הראשונה בחב נחנו מהרשד"ם סי' קכ"ה אם שנה מעוברת ואחה בחדש י"ג כיון דאינו מכורם בהקנה וע"כ הדין הגעל יורש אח אשתו אמרי' החקנה לא ה"ל שלא ברוב השני' שהם י"ג חדש ואם אחה בחדש י"ג זכה הגעל מיהו בחשו' מהר"ן סי' ס"ח בסק כל מקום דחניח שנה חדש עיבור בכלל : יח בלח זרע קיימת עיי' הטו' בן שמון סי' ט"ו אם מאריך בזה ובסק החקנה ה"ה שיהיה שלשים יום אחר מיחתה לכי חקנות סולכלי"ה אבל בחמת בטולה בן ל' יום אף שימות מיד אחר מיחתה דינו כולד קיימת • ונראה אף לענין חקנות אוס הדין כן כאחי' אחר מיחתה אחי' יום א' והוא בן ל' זכה הגעל ועיין סי' קי"ח : יט חוזר אבל לאחד עיין סי' קי"ח דיני' שו"ת ומהרלבי אחת דאינו חייב להחזיר מיד שלא עד ל' יום שהות זמן ג' ד' חייב להחזיר ובחוך ל' יום משמע דיכול לחזן מן הגן וכ"כ בחח"מ : כ וכן מנהג פשוט במדינות שו לפ"ז אחי' לא נכחב בהגחי' מה שמנהג לכחוב מחח' ע"דוך וקטט יעמוד בחקנות שו"ס הוי כשו היה נכחב כ"כ בחח"מ וכן משמע בד"מ סי' ל"ה מסו' כל הנוסח על דעת המנהג הוא נוסח מיהו דוקא דהו' יודע המנהג מ"ם הרשב"א בחשו' : כא אבל מה שהולית בחב נחנולי ס"ל ור"ח בשו נחקנה אינה שמהה חוך שנה ולא על קיימת מחזיר לגוחני הנדוני' או ליורשי הנדוני' מה שנחר בידו מן המוניא ולא הולית על חליה ועל קבורחה ע"פ נשמע מה שהולית על רכוחות ועל נרבי קבולה מנכה מן לנדוניא ואם היה לו בכסף בחשלין מהן נראה למנכה ג"כ ואם היה לו ממון אלו ג"כ מחשב ההכסף על שניהם ומעשר שכיל מן הכסף הממן נראה למנכ' ג"כ : כב ורבים יכולים למחות שלא יחכו' מן חוך הזמן הנ"ל אחי' אם היח מרוצה שיחכו' ;

נר א ליקח בהן קרקע בחב נח"מ בשם הר"ן אם היח אחד מנחו קרקע בשחו והיח רוצה שיעשה בעלי יעשה אין לאות בידו הבעל למכור בהת

גם היח אין לה לאות למכור הקרקע שירשה מאביה עד שחתי' נח עשרים ע"כ ולכאורה לח משמע כן מדבריו כי הר"ן כחב כל זאח על ליטנת ר' יהודה דאחר שחתי' וכי חיכה שלא ה"ל רוצה למכרה ע"ז כחב קרקע שהניח אביה ח"י למוכרה אבל אם היח מעוח ולקחה קרקע יכולה למוכרה אבל אם חזרת מה שירשה בשלו יעשה שלא יהיו אלו מחנה והיח יכולה ליחן מחנה אחי' קודם שהיח בת עשרים כמ"ש בת"ה סי' כ"ל ה"ב מחנחה קיימת ואז הוח יכול למכור אוחה קרקע אחי' אם היח לו בת עשרים • וכל זה לדעת הכוסקים שהיח ח"י למכור קודם עשרים אבל ר"ח והשב"ם ס"ל דהיח יכולה למכור הקרקע שהניח אביה : ב ו"ח דנראין שהוסלש לכך עיין בת"ה סי' כ"ל ד' דיני' שו וכחב בכריסה בשן שהות טוענת בחו שלא יחן לבעלה אחרי' אחי' לא הוסלש מחחילה לעשה כך מלוה לקיים דברי המת • ולא משמע כן מהדברי הרשב"ם דהא כחב לחילון ר"ח דלא אחרי' מלוה לקיים דברי המת שלא היה דיה בנר ד' אחים כי אך אחני' וכו' ס"ם אף הכי חוקח שהוסלש לעשה כך ;

נה א מנלכים ז' נלכות לכחובה קשה מה אחני' נבי' נלכות בשם ז' נלכות בלא חובה לח אחני' ו"ל ע"פ ס"ם הר"ן ים קדושין להרי"ף והרמב"ם אחר הקדושין לריך חופה וחו אחקר לגוח עליה אחי' לח החכוון לעשה ניסואין לגל קודם החופה אסור לגוח עליה שלא לעשה ניסואין

(ג) ביאה שניה בביאה שניה דק"ל ביאה מיוסין עוסה : (ד) ויחייחד עמה ויפרישנה אפי' אחר הביאה לפי שעה לביאתו ואח"ב עליה בלא קדושין ואילו אח"כ לביאת אחרים אין זה נשואין : (ה) לשם נשואין אחר שקידשה משיערה בה קנאה ונעשית נשואה והרי היא כאשתו לכל דבר וצריך לברך ברכת חתנים בבית החתן קודם הנישואין :

הגה ד' וי"ח (ו) דחופה אינו ייחוד אלא כל שבביאה החתן לבית לשם נשואין (כ"כ הר"ן בשם כתובות) וי"ח שהחופה היא (ז) שפורסין כוהר על ראשם בשעת הברכה (הב"י בשיטור) ה' וי"ח (ח) דחופה בתולה משילה בביאתה ו' ושאינה משתייחדו (תוספ' פ"ק דיומא) (ט) והמנהג פשוט עכשיו לקדות חופה מקום שמכניסין ירושה כדוסה על גג כלונסו' ומכניסין תחתיה החתן והכלה בבגדים ומקדשה שם ומברכין שם ברכת חתנים ונשואין וח"כ מוליכים אותם לביתם ואוכלין ביחד במקום לנוע אחו החופה הגוהגת עכשיו (י) עיין לקמן סי' ס"ג סעיף ט' וסימן ס' :

ב המארס את האשה וברך ברכת חתנים ולא נתייחד עמה ביתו (יא) עדיין ארוסה היא שאין ברכת חתנים עושה הנשואין אלא כניסה לחופה :

ג אירס וכנס לחופה ולא ברך ברכת חתנים ז' (יב) ה"ז נשואה גמורה ח' ויחזר ומברך אפילו אחר כמה ימים (יג) וצריך לאתוב בתובה קודם כניסה לחופה ואח"כ יהיה מותר באשתו :

ד אין הארוס חייב במזונות ארוסתו אא"כ היתה בת המזונות מהאחין שהרי אין לה מזונות מאחיה אלא עד שתתארס או עד שתבגור (יד) וזו אינה בוגרת בדי שתזון עצמה : (ו"ח דחינו חייב במזונותי כל עיקר) (עור בשם הרא"ש) !

ה ארוסה שמתה אם היה הארוס כהן ט (טו) אינו מטמא לה ואם מת הוא י (טז) אינה חייבת ליטמא לו ואינה יורשה ואינו חייב בקבורתה אא"א אביה יורשה ואביה קוברה (וה"ה אם נשתה יא) (יז) במקום שלא זכה במזונות (סנהדרין נב) כדין שנתבאר סי' ס"ג ונ"ל בסי' ס"ע סעיף ה') : ו המארס

ניסואין אבל אם כוונתו לשם ניסואין ח"ל חופה ח' לדעת הרמב"ם מותר לבא עליה בבית אחר לפי שאין בדבר אלא כוונתו לשם ניסואין והמדקדק בלא בדיקות ומחו לא חייבי לה יעשו בלא יחכוון לשם ניסואין כיון דחיכף היתר לפנינו מיהו מה שם"ל להמחבר דכלה נבעל בבית אחר, חסור כנלה נראה להרמב"ם לא ס"ל כן דהא כתב לעיל וכתב לחופה ולא בדיוק ה"ז נשואה גמורה וכתבה נלה ס"ל דלא מהני כמ"ם בסימן ס' וכ"ל דס"ל להרמב"ם הא דתניא בסכתת כלה כלה בלא בדיקה חסורה כנלה היינו חופה ונקדת ע"ם בדיקה כמ"ם בפסקי מהרי"ו סי' קע"ב פי' זה ובתשו' הרי"ח כתב"ם בב"י סי' כ"ו אבל הבדיקות אין מעכבין מיהו רש"י ותום' ס"ל כפי' המחבר ובדיקות ממש קאמר כתב"ם בשם כתובות לפ"ז י"ל לדידהו אם לא בדקו' דיש כנלה ממש ואין לה תום כחובה מיהו י"ל תע"ג דתניא דחסורה כנלה מ"מ לאו ממש כנלה ובדיעבד מהני החופה בלא בדיקות ועיין סי' ס"ו : ב ויפרישנה לו אחר הביאה לפי שעה לביאתו ואח"ב עליה לא הוי ניסואין ומ"ב ויחייחד עמה היינו יחוד דחזי' לביאת לכן ס"ל להרמב"ם אם היה נלה כיחוד כחובות, מבע"י ס"ל כהר"ן דיש קידושין הקשה ע"ז ממ"ש אם היה חופ' קנה אותה ולפ"ז דבעינן בבתולה יחוד דחזי' לביאה ח"כ ל"ל מה לחמר בירושלמי הני דכנסין דחמלין בע"ם לריכין למכנס, מבע"י היינו ביאה ממש מיהו י"ל להרמב"ם לא פס' כירושל' ועיין סי' ס"ו : ג והב' על ארוסתו הר"ן דיש קידושין הקשה ע"ז ממ"ש אם היה חופ' קנה אותה ואם לא היה חופה ח"כ ביאה זו בשעור היה ולמה קונה אותה בחיסור ותירוץ כיון שבא עלי' לשם ניסואין ח"ל חופה ולילה הוא עומדת לביאה לכן ביאה לשם ניסואין קונה בלא חופה : ד ו"ח דחופה אינו יחוד וכו' כ"כ הר"ן דיש כתובות והביא דחי' מ"ם והרמב"ם חולק ע"ז וכתב עד שיבעל לביתו ונתייחד עמה וחף להר"ן דוקא כשהיה בתולה אבל הרחוק חו חף שלא נתייחד עמה הוי חופה מיד כשהביאה לביתו אבל שאינה בתולה לא מהני מה שהביאה לביתו דהא חופה אינו קונה בשאינה בתולה ומה שהביאה לביתו היינו חופה ח"כ דוקא בבתולה מהני אבל לא בשאינה ולא כת"מ שבתב גם בשאינה מהני הבאה לביתו וכן הוא בתשובת מ"ב שלא מהני בשאינה הבא לביתו ובעינן עכ"פ יחוד דחזי' לביאה * לכן אם בתחה שאינה על הניסואין לבית החתן בלילה ה' והיתה נדה אסורה לבעול בבבא דהא הבאה לביתו לא מהני ולא קנה אותה קודם שבא ולא כת"מ : ה ו"ח בחופת בתולה וכו' עיין ג"ח סימן ס' שם כתב מנהג שלנו הוא ללחת כל הדיעות היינו ביום ו' בבוקר מכסין ראש הכלה בסודר ולעולם בעת הקדושין ובבתת חתנים בעת קידושין יריעה ע"ג כלונסאות ומעמידי' לשם החתן וכלה ומברכים ברכת חתנים וניסואין אבל עיקר החופה הוא שמוליכים החתן וכלה יחד אחר החופה לכן יש למנוע בחותה שעה לכנוס שם רגיש * לפ"ז לריכים ליזהר שהבלה זו תהי' לפני שבת כיון דהוא עיקר החופה * מיהו מ"ם יש למנוע לכנוס שם רגיש משמע מועטי' יש לכנוס לשם וחין שעם לדבר פח בעיק יחוד דחזי' לביאה ח"כיש למנוע שלא יכנוס לשם אשם חלם כדי שיהי' יחוד גמור : ו ושאינה משתייחדו היינו ע"פ ירושלמי הנ"ל ועיין סימן ס"ג: ז ה"נשואה גמורה ועיין במ"ם פ"י מה"ח : (יב) ה"נשואה גמורה' לכלל הוא דברכות חיכם מעכבות : (יג) ולריך לכתוב כתובה קודם כניסה לחופה * עיין במ"ם פ"י מה"ח שהרמב"ן הקשה על זה ועיין לקמן סי' ס' : (יד) ואם היתה בוגרת עיין לקמן סי' קי"ב סעיף ד' מ"ם זה : (טו) היינו מטמא לה * תע"ג דמקרי קנין כספו מ"מ לענין טומחה כתיב כי אם לבתרו וארוסה לאו בתרו ליטמא לו * תשלומי הוא לטמא למתים החמורים בפרט וחרום, חיכה מלווה לטמא לחרום שלה אבל חיכה ליכא דה דהא ק"ל בני חהרן ולא בנות חהרן ועיין בדברי הרמב"ם פ"ב מהלכות אבל ומה שכתבנו עליו הרחב"ד והרמב"ן : (יו) במקום שלא זכה במזונות * כלומר שהגדן בבית חניה לדעת ר"ת אי אינה נשואה להקבורה מוטלת על בניהם אחר בתולה ובעלה חולקין הגדן :

(יא) גונבה

ועומדת לביאה לכן ביאה לשם ניסואין קונה בלא חופה : ד ו"ח דחופה אינו יחוד וכו' כ"כ הר"ן דיש כתובות והביא דחי' מ"ם והרמב"ם חולק ע"ז וכתב עד שיבעל לביתו ונתייחד עמה וחף להר"ן דוקא כשהיה בתולה אבל הרחוק חו חף שלא נתייחד עמה הוי חופה מיד כשהביאה לביתו אבל שאינה בתולה לא מהני מה שהביאה לביתו דהא חופה אינו קונה בשאינה בתולה ומה שהביאה לביתו היינו חופה ח"כ דוקא בבתולה מהני אבל לא בשאינה ולא כת"מ שבתב גם בשאינה מהני הבאה לביתו וכן הוא בתשובת מ"ב שלא מהני בשאינה הבא לביתו ובעינן עכ"פ יחוד דחזי' לביאה * לכן אם בתחה שאינה על הניסואין לבית החתן בלילה ה' והיתה נדה אסורה לבעול בבבא דהא הבאה לביתו לא מהני ולא קנה אותה קודם שבא ולא כת"מ : ה ו"ח בחופת בתולה וכו' עיין ג"ח סימן ס' שם כתב מנהג שלנו הוא ללחת כל הדיעות היינו ביום ו' בבוקר מכסין ראש הכלה בסודר ולעולם בעת הקדושין ובבתת חתנים בעת קידושין יריעה ע"ג כלונסאות ומעמידי' לשם החתן וכלה ומברכים ברכת חתנים וניסואין אבל עיקר החופה הוא שמוליכים החתן וכלה יחד אחר החופה לכן יש למנוע בחותה שעה לכנוס שם רגיש * לפ"ז לריכים ליזהר שהבלה זו תהי' לפני שבת כיון דהוא עיקר החופה * מיהו מ"ם יש למנוע לכנוס שם רגיש משמע מועטי' יש לכנוס לשם וחין שעם לדבר פח בעיק יחוד דחזי' לביאה ח"כיש למנוע שלא יכנוס לשם אשם חלם כדי שיהי' יחוד גמור : ו ושאינה משתייחדו היינו ע"פ ירושלמי הנ"ל ועיין סימן ס"ג: ז ה"נשואה גמורה ועיין במ"ם פ"י מה"ח : (יב) ה"נשואה גמורה' לכלל הוא דברכות חיכם מעכבות : (יג) ולריך לכתוב כתובה קודם כניסה לחופה * עיין במ"ם פ"י מה"ח שהרמב"ן הקשה על זה ועיין לקמן סי' ס' : (יד) ואם היתה בוגרת עיין לקמן סי' קי"ב סעיף ד' מ"ם זה : (טו) היינו מטמא לה * תע"ג דמקרי קנין כספו מ"מ לענין טומחה כתיב כי אם לבתרו וארוסה לאו בתרו ליטמא לו * תשלומי הוא לטמא למתים החמורים בפרט וחרום, חיכה מלווה לטמא לחרום שלה אבל חיכה ליכא דה דהא ק"ל בני חהרן ולא בנות חהרן ועיין בדברי הרמב"ם פ"ב מהלכות אבל ומה שכתבנו עליו הרחב"ד והרמב"ן : (יו) במקום שלא זכה במזונות * כלומר שהגדן בבית חניה לדעת ר"ת אי אינה נשואה להקבורה מוטלת על בניהם אחר בתולה ובעלה חולקין הגדן :

(יח) גונבה

יב מדברי חורין זהו דעת הרמב"ם פ"ב מהל' ע"ז ופ"ל מהל' מלוה ומלוה ופרק ט"ו מהל' מעשה הקרבנות וכן הוא בהגהות מיימוניות פ"ב מהל' ע"ז אות ב' ובהגהות מרדכי פרק אלו דברים סי' תתכ"ב ובהגהות אשרי פרק ב' דקדושין סי'

נו (א) ויש חולקין אם המניעה לא הגיע ליהו ועיין לעיל סי' ל"ג ולקמן סי' קי"ח סכ"ל : (ב) נ"ס ניסואין כל זה הסעיף הוא לשון הרמב"ם פ"ג מ"ח ובתב המ"ה וה"ה אם נכנס לחלר שלו אפי' בסחס ולא הזכיר הרמב"ם שהוחיל ונעשית כרשות בעל' דילמא ע"ס וה"ב אין מהלוקת בין הרמב"ם ובין המחדונים שהעתיק הרב בהג' ה זו שחח"ו וזו"ק :

נז (א) שפוסקין לקמן בסימן ע"ג שבישרו לקמן בסימן ע"ג מצוחר הכסו' שחמוייב הבעל ליתן לחשתו ומ"מ לח נחבע כחן חם נרי' ליחן החב לחשתו כסו' לי"ב חודש ויו"ל כשיחן כסו' לפי שעה שיספיי לה לימות החמה חו לימו' הגשמי לבל בחשנה בחחובו' קף ס"ו מחוח' שלריך ליחן לה כסות לשנה דהח חנן הסשיל בחוסחס לח יפחות לה מל"ה וכפ"ח שעפ"י קף ס"י בחשנה חנן וכלים של חוסיס זו חשנה לשנה : (ב) ניחוי ליחן לה כפי עשרו * לבל חין כופין חוחו ומ"ש בטור לפי שיחן לפי כבודו ג"כ רלוי קלחר לבל חין ב"ל כופין לבל כופין חוחו להשיחה לחים וליחן לה פרנסה בלחוש לבל על כך הנחן חין כופין ובדעתו הולה ועיין בהג"ה מרדכי קידושין וב"ח לח כ"כ עיין עליו :

נט (א) המשיא בנו גדול בני לכתן רמב"ם פ"ו מה' זכיה המשיא בנו גדול לבתולה בבית וגמרו עדוכה היה פ"מי שחת ולח ידעתי למה הוסמט כחן חיבת לבתולה ופשוט בעיני שב"ס יש כחן וב"ל לבתולה בביח ולח היה לו להרב מפרש"ח לכחוב דין זה בשם י"ח מחחר שגמרו עדוכה היה רק דה"ל להגיה בחוך דברי המחבר חיבת לבתולה כ"ל : (ב) ולח שייר החב בזה הבית הרמב"ם סייס בזה הלשון ודבריס שו כהלכ' שחין לו טעם הס ונעלו חכמים בדבר הזה מחומח הדעת שמרוב שמחתו וחבבתו גמר והקיבו הבית :

סא (א) חבל חם היתה נידה וחח"כ כנס' לחופה ב"כ הרש"ם דחי פירס נידה חח"כ כבר קנחה בחחילת חופה דסוף חופה היח חחל בידה נמלח דחופה קונה בחחילתה חבל במרדכי משמע דלף דהיתה טהור' כשנכנסה לחופה חם פירסה נידה בחוך חופת'פסקה לה חיבת בית' והדב' חמוה חם כבר קנת' בחחיל' חופה חיך יופקע הקנין בפירס' נידה וחפבר דס"ל דסוף חופה קול' ותחילת בישה הוא חחר סוף חופ'והקנין בגמר בסוף ז' ימי המשת' חו בחחילת בישה : כתב המרדכי ל"ל בפירסה נידה בבעת וסתה חבל בבעת וסתה מלי' לומר לים נסחחפה שביהו כחמוכת פ"ק דכחובות ודבריו חינס מובנים הלא דהח בגמרל מבעיל ליה כיון דחיכח בש' דקל מבנין וסחיהו כבעת וסתה דמי ועוד ללל מבעיל ליה שלח בחל"ל חלה הוח וחלחה היח מעלה לה מזונות דנסחחפה שביהו פירסה נידה מהו וכו' חבל למסקנת דמסיק דב' חבי כל חוכסח לח חוכלה חפי' בחלה הוח ח"כ מב"ס פירסה נידה בבעת וסתו וכן פסקו כל הפוסקים לעיל בגי מזונות וח"כ ה"ה הכח דהח חפי' בחגרסה מן החיבוסין בע"כ חפ"ה חינו נוחן לה התוספות כחצוחר לעיל סי' ל"ד סעיף ו' שלח כחב לה שח ע"מ לכנוס לחופה דחזיח לבישה ושם יחרע לה חוכס שלח חהיה רחויה לבישה מה לו לחוכסה סוף סוף לח כחב לה ע"ד רק בסיכום עמה

לחופה

לבעלה או לשלוחי בעלה או מסרוה שלוחי האב לבעלה או לשלוחיו ומתה בדרך קודם שתכנס לחופה אע"פ שחנדוני עדיין בבית אבי בעלה יורשה (וע"ל סי' ג' ולקמן סי' קי"ח (א) ויש חולקין שם הנחוכיח לח הגיע ליהו) (טור בשם ל"ת) וכן אם הלך האב או שלוחי האב עם הבעל ונכנס עמה בדרך לחצר ונתייחד עמה שם (ב) לשם נשואין ומתה ה"ז יירשנה בעלה אבל אם עדיין האב עם הבעל להוליכה לבית בעלה או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל או עם הבעל אפ' נכנס הבעל עמה לחצר ללון כדרך שלנין עוברי דרכים בפונדק א' הואיל והאב או שלוחיו עמה ועדיין לא נתייחד עמה לשם נשואין אם מתה יירשנה אביה אע"פ שנדונייתי בבית בעלה וכן אם היתה בוגרת או יתומה או אלמנה והלכה היא בעצמ' מבית אביה לבית בעלה ואין עמה לא בעלה ולא שלוחיו ומתה בדרך אין הבעל יורש אותה :

הגה ב וי"מ דבתר שלוחו הוי כל שניהם סתם ייחוד הוי לשם ניסואין * (הר"ן פרק נערה) ובחלר שלה מו שחינה של שניהם סתם ייחוד הוי ללון (המ"מ בשם הרמב"ן והרשב"ח) :

נח כמה כסות יתן לבתו ובו ב' סעיפים :

א צוו חכמים שיתן אדם מנכסיו מעט לבתו וזהו הנקרא פרנסה המשיא את בתו סתם לא יפחות לה מכסות (א) שפוסקין א לאשת עני שבישראל בד"א שהיה האב עני ב אבל אם היה עשיר ה"ז (ב) ראוי ליתן לה כפי עשרו :

ב התנה עם החתן להכניסה לו ערומה לא יאמר לכשתבא לביתי אכסנה אלא מכסה אותה ועודה בבית אביה :

נט המשיא בנו גדול בבית קנאו ובו ד' סעיפים :

א א (א) המשיא בנו גדול בבית קנה הבית והוא שיהיו נשואין ראשונים לזה הבן ולא השיא האב בן זכר אחר קודם לו (ב) ולא שייר האב בזה הבית שייחד לו כלום אבל אם שייר שם אפילו פך אחד לא קנה הבית (ו"ח דבעינן ג"כ שיזיח לו בחולה וזיהה לחב בית מחר לחור בו) (טור) :

ב ייחד לו בית וכלי בית אע"פ ששייר בבית כלי א' לעצמו או היה לו שם אוצ'וכיוצ'בו קנה כלי הבית אבל הבית לא קנה

ג ייחד לו בית ועלייה בית קנה עלייה לא קנה וכן אם ייחד לו בית ואכסדרה בית קנה אכסדרה לא קנה :

ד ב' בתים זו לפנים מזו לא קנה אלא הא' שנשא בו :

ס דיני השושבינות ובו סעיף אחד :

א כשנושא אדם אשה דרך שריעיו ומיודעיו שולחין לו מעות כדי שיתחזק על ההוצאה שמוציא במשתה ואלו המעות נקראים שושבינות ושושבינות זו אינה מתנה גמור' שלא שלח לו זה אלא שאם ישא הוא אשה יחזור וישלח לו כמו ששלח לו לפיכך אם נשא זה אשה ולא החזיר לו השושבינות ה"ז תובעו ברין ומוציא ממנו ויש בזה כמה חלוקים ולפי שבזמן הזה לא נחגו לתבוע תביעה זו ראיתי שלא להאריך בזה :

סא חופה לענין מה קונה ובו ב סעיפים :

א כיון שהכניס האיש ארוסתו לחופה אף על גב שלא נבעלה הרי היא כאשתו לכל דבר וגובה עיקר כתובה ותוספת אם התנאים או תתגרש במד"א כשראויה לביאה א (א) אבל אם היתה נדה ואחר כך כנסה לחופה ונתייחד עמה אינו כאשתו (ב) אלא

עוזה חופה על כלנסות של ז' שהיה בית מיוחד לנשואין ולנס כולנים החתן והכלה ואין שייך נס מסירה כשות דהח לח הלך עמה שלא כל ז' בח בפני עלמו ובזה ניחח מה שלא הזכיר ר"ח נס' ל"ד דנס' אינה לין חופה קונה לפי שלר לן שהולך החתן עם הכלה מן החופה שלנו לבית הניסואין ס"נעלנה נס קונה לותה ע"כ : ב ויש חומרי' דבחלר שלנו וכו' כחב המגיד גם הרמב"ם יש לומר לח פליג על זה * והנה בחלר שלנו לם מחייחד עמה הוי חופה ווכה בכל הבר לפי זה הבריית' לחניח מסר לשלוחי הבעל חו לם יש לו חלר וכנסה עמו לנס ניסואין יוכ' לותה לבל חרומה לינה חוכלת עד שחכנס לחופה לח חחי לשעט שלח מסיר' לשלוחיו דהח חלר שלנו הוי חופה וכ"כ רס"י נד"ח שמסירה לשלוחיו הוי ניסואין ועיין ברמב"ם פ"ו ה' חרומות כחב דין תורה שחוכל חרומה משחחרסה לבל חסרו חכמים שמח חוכלת חרומה לחבי וכו' והנה בס"ם בכחובות דף כ"ו חיתח למחני' הרחשונה חרוסה לינה חוכלת חרומה משום שמח חוכל לחביה חו שמח ימלח זה סמפון והוי קימטי טעות והיח זרה למפרע מחי דינייהו דין שני טעמי הללו קבל עליו המומין חו לח שייך הטעם משום סמפון והטעם משום חוכל לחבי'שיך*ולמשנה החחרונה נס לינה חוכל' חרומה עד שחכנום לחופה וקחמר נס מחני' החחרונה ס"ל הטעם משום סמפון וס"ל קודם החופ' לף על גב דבודק בחוך לס יש בה מום בדיקת חוך לח הוי בדיקה מ"ה לינה חוכלת חרומה עד שחכנוס לחופה וחז בודק בפני ול"ע על הרמב"ם למה כחב הטעם משו' שמח חוכל לחביה ולח כחב הטע' משום סימפון כן הקשה בב"ה :

נח א לחשת עני עיין סי' ע"ג והיינו בגד לימות החמה ולימות הגשמים והיינו לבנים עשר חשם וכ"כ בח"מ : ב לבל לם עשיר וכו' לבל חין כופין חוחו לף על גב כסות ונחוניח ילפינן מקרל וחת נחוניהן חחנו וחחמר בב"ס היינו דשבני' ונכסי' וניחב לה מ"מ חין כופין רק להשיחן כמו לחיין על שיעור נחינת נחוניח רק להשיחן וקודם שהשיחן נבדיס בכלל מזונות כמ"ש בסימן הנ"ל וב"ח כחב דכופין על כסות ועיין הג"מ דקידושין :

נט א המשיא בנו וכו' לף ב"ח נוהג דין זה ורלוי לומר דהח בסימן לח"ז כחב לפי שזה"ז לח נהגו וכו"ם דין זה בסעיף זה נוהג לף בזה"ז ג"ה :

סא א לבל לם היתה נידה וחחר כך כנסה לחופה וכו' וחם כנסה לחופה ובחופה פירסה נדה חמרינן תחלת חופה קונה כ"כ הרש"ם ועיין מ"ש בסימן בשם המרד' והג"ה : ג היש

ב היה עדין בתרומה ואינה יורדה ולא מטמאת לה כ"כ התוי"ד דכן ס"ל הרמב"ם וקלת נתונים · ומשמע ה"ה שאר חנוני בתרומה אין לה וכן נראה דהא לישתה בסימן נ"ה לרמ"ם אפי' אם בותח בתרומה לישתה אחד משל ע"מ לכונסה מ"ה אינה גודה מן מסועדים ואם היה פירסה גדה עלה בתיקו אי הוי ככונסה ח"כ אם לא הוי כך ום"ל אי מהני בכותב · ואין לה היתי בתרומה · ובח"מ הקשה על הרמב"ם וז"ל דברי הרמב"ם תמוהין דהא בכותבו חנות בעי דבין נכנסה לתרומה ולא נבעלה מהו חיבת תרומה קונה לו חיבת בייתה קונה בעי רב חסי נכנסה לתרומה ופירסה גדה מהו אח"ל חיבת תרומה קונה תרומה וחזי לבייתה אבל תרומה ללא חזי לבייתה לא ח"ל תיקו וכיון הב"י כבר נודע לך דרך הגאונים והרמ"ם דסי נעי' בח"ל הוי כאן נמצא' היה בעי' קמייחת וחיבת תרומה קונה · והנעלי דבין לא חיירי מירושה זה הוא בסמיכה הא לשלוחי הנעל יורדה מב"ם תרומה שלא ע"כ דלא חיירי מירושה ח"כ לאמר נאמר הנעלי' אי' על רב חסי דקאי לענין ירושה דהא אני' בעיות אין דרך חת"ל מצעיי להו ובחד מחתיה מחתינהו וח"ל בסמיכה הוא לשלוחי הנעל עדיפא מנכנסה לתרומה ולא נבעלה וע"כ הנעל יורדה זה אינו דהא דקת מ"ה פשיטא ליה להם"ם נכנסה לתרומה ולא נבעלה יותר לתוי לתקרי נשותה מנמסרה לשלוחי הנעל דקתמ' הסם מסר הוא לשלוחי הנעל ונחה הרי זו בחנק כיצד תיש ולא נסקילה בתרומה מה"מ בחמר קרח לגזות בית חביה פרט לשמסר הוא לשלוחי הנעל דלא הוי בבית חביה והוי כנשותה ופריך ואיימא שנכנסה לתרומה ולא נבעלה הוא דקת ממעט מלגזות בית חביה דניין נכנסה לתרומה תת על כי שלא נבעלה דהא דהוי כבתרומה קמ"ל מלגזות בית חביה דנשותה הויא לגבל נמסרה לשלוחי הנא שלא לתרומה לא נכנסה לא מיעוט הכתוב ואכתי בית חביה קריון בה והו"א כבתרומה הרי להדי' דיותר פשוט להם"ם מה בשמסרה לשלוחי הנעל ח"כ מה בשמסרה לשלוחי הנעל דעדין לא נבעלה ולא נכנסה לתרומה הנעל יורדה במ"ש בסימן נ"ו ומכ"ש נכנסה לתרומה ולא נבעלה יורדה תרומה ודוק ועכ"ל · ולמ"ש בסימן נ"ו לק"מ וכל הבעיות קאי לענין ירושה תת על גב שם מוסר לשלוחי הנעל יורדה היינו מעשם מחילה לגבל חופה בבית חביה מבעיי ליה די"ל דנרע טפי לענין זה כמ"ש בסם · ואין רחיה ממקשן שהקשה ואיימא נכנסה לתרומה בחנ' ומסירה לשלוחין בסקילה כי בוודאי לענין ניסואין גרע מסירה לשלוחין לגבל לענין ירושה עדיף מעשם מחילה · וח"ל למה לת פשט מבריית' היה לו הלר ונכנס לשם ניסואין כי שם י"ל דחייבי כרת

ה"ה מסוכות והטעם האחר שכתב הרא"ם מטעם תומד' (תמידי שם שרחוק היה קרקע לבתו ולכסחות קודם הגשומין יהיה להקדם ח"ו מוח וכדי להקריע הקרקע מיד הקדם הלכו קרובים וכניסו עם המטה תחת החופה כדי שירצה בעלה) וע"ז כתב דאזלינן בתר רעת רחוקן שרלה לעשות טובה לבעלה שיתנו ליתנו להקדם ולא שירצו יורצו משמ"ה ולא הקדם ירש חות' בעלה וא"כ קשה על הרב שכסק בתן דחופת חולה מסוכן לא הוי חופה ובד"מ הכריע כדעת האחרונים דחופת נידה הוי חופה ועיין בב"ח ס"ס כ"ו מחלק בין חולי דמיירי בה התרדכי הניחו לעיל בהג"ה סי' כ"ה סעיף ד' דהבעל יורש לחולנית דמיירי בה הרא"ם דאין הבעל יורשה ולא מסיק לדעתיה דגם בהיות דמיירי בה הרא"ם יורש אותה לעניו חופה לגידה (וכמו שכתב לעיל בס"ק ג') דאזל בו הרא"ם בפסקיו דחופת נידה הוי חופה) (ה) ומדרך לחת כמה ימים כדר' נתנאל זה סי' כ"ד סעיף ג' : (ו) ומגי לה בברכות הרשאונות · עיין בהגהות מרדכי דקידושין בתוספ' הרא מסכ"ת המתחיל תחל' הורח' וז"ל לקלקול' וכו' ועיין תח"ת מ"ם בסמ לה"י ועיין בפסקי מהרח"יסי' ק"מ : (ז) עכשיו המנהג שלא לקדש * בהגהו' מיימון כתב שעכשיו שאנו מתירין להכניס כלום רק שיודיעו להחתן שהיא נדה מעשה שאנו מעט במקום ח' ויש לחוש שמא יקדימנו לתוך ברחמי' : (ח) טוב לאחדיא להחתן תחלה · ואז כשכונסה לחופה ואחי היא קנויה לו מיד לכל דבר אף לתופש' כחופה דעושה חופה כדי לבעול בסתיה עלוה :

סב (א) מברך על הכוס * ואם אין שם יין מלוי יברך אלא כוס של מצוה כך מסתבר מדברי הרמב"ם פ"י מה"ח וכתב שמ"מ שכשהוא הולך אחרי כוס מברכו על הבגד שלא יהיה רגיל לברך עליו ולא יבוא לטעות דהא בתוספתא בחדא מתחתיה לברכת לירוסין וברכה נשואין ולא הזכיר כוס בשום ח' מהם : (ב) עם כל אחת שמחה הרחוקה לה · לפי שאין מברכין שמחה בשמחה ונתנה לך גם זאת לשון הרמב"ם : (ג) אין

ד מאחר שאינה רחוי לביאה כלל הנה בתחו' הרא"ם מבואר דאין זה ג' טעמים ח' אלא עדיף מיפרכה נדה דאין הבעל יורשה ג' דשם היה עומדת דנתן לביתו על תנאי שלא תמות קודם הגשומין יהי' להקדם אחר דעתו דהוה לעשות טובה לבעלה ולא שירצו יורצו · והרב רמ"ח כתב דאפילו אם שירצה בעלה אינה חופה כלל ד מאחר שאינה רחוי לביאה כלל לביאה ואין בעלה יורשה (תשו' הרא"ם כלל ל"ד) כנסה לחופה ולא בירך ברכ' חתנים הוי חופה (מהרי"ק שורש ה') דאין הברכות מעכבו' (ה) ומדרך לחת כמה ימים (עור סימן ס"ג) ולכתחילה יבדוק לותם קודם שיתייחד עמה * (כך משמע בתשו' הרא"ם) וע"ל סימן נ"ה ונהגו עכשיו לברך תחת החופה קודם שיתייחד עמו (ו) ונהגו שהחתן והכלה מתענין ביום חופתן (ועיין בח"ת סימן תקע"ג) אם קדם בטעות והיו לו גשואין עמה ואחר כך נודע שהקידושין היו בטעות אף על פי שחזר ומקדשה (ז) אין לריך לברך שנית ז' ברכות (ו) וסגי ליה בברכות הרשאונות י"ח לעשות החופה תחת השמים לסימן טוב שיהא זרעם ככוכבי השמים :

ב כשר חרבר שלא תנשא עד שתטהר(ז) (ועכשיו המנהג שלא לקדקד ואין מתחילין ח ומ"מ (ח) טוב להודיע לתחן תחילה שהיא נדה) (מרדכי פרק לף על פי בסח ר"י) :

סב מתי מברכין ברכת חתנים ואם אוכלין בהרבה בתימובו י"ג מעיפים :

א צריך לברך ברכת חתנים בבית החתן א קודם נישואין והן שש ברכות ואם יש שם יין ב מביא כוס יין ומברך על היין תחלה ומסדר את כולם על הכוס ונמצא מברך ז' ברכות ואם אין יין מצוי , א) מברך על השכר :

ב יש לאדם לישא נשים רבורת כאחד ביום אחד ומברך ברכת חתנים לכלם באחד אבל לשמחם צריך לשמות (ב) עם כל אחת שמחת הראויה לה אם בתולה ז' ימים ואם בעולה ג' ימים ואין מערבין שמחה בשמחה :

הגה ואין לעשות חופת ג' לחיות ביחד (סמ"ג בסח ספר חסידים) וי"ח דאף בשתי נכריות יש ליזהר שלא לעשותן בחתה אחת משום שיבא יכבדו אחת יותר מחברתה (מרדכי פ"ק דמ"ק) ואין זה הרין מזה ואחרבה יש מכווני לעשות חופות ענינות עם חופות עשידות משום מלוה (הגהות מיי' בסח ר"י מפרין) :

ג אם יש ב' חתנים יחד מברכים ברכת חתנים אחת לשניהם : הגה ואפילו לא היו החתנים ביחד שלא שהיה דעתו על שניהם כאחד אחתנאי בי' ד סימן רס"ה לענין מולה וי"ח דאין לברך לב' חתני' ביחד ב משום עין הרע (הגהות מיי' פ' י' דלישות) וכן נוהגין לעשות לכל ח' חופה בפני עלמו ולברך לכל ח' אבל לאחר הסעודה מברכין להרבה חתנים בחד אחת אכלו ביחד : ד (ג) אין

הוי כגדה ממש כיון דאינה שלא לישור דאינן גם יש בידו לברך הברכות : ו ח"ל לברך ז' ברכות כ"כ הג"מ דקדושין ובתשו' מהר"ן סי' ז' וכ"כ הרמ"ם פ"ו מחופה ונישין דל"מ סי' ס"ג והטעם שכתבו הג"מ משום ברכות אין מעכבין וכלה בלא ברכה היינו תופה כמ"ש בת"ה ובסמוך כתבתי לדעת כמה פוסקים דברכות מעכבים מהגה"מ קדושין דף חרס"ג כתב ע"ש אחתי על תשו' מהר"מ מינץ סימן מ"ו שפסק לריך לברך ז' ברכות ועיין תשו' מהרי"ו סי' כתב דח"ל לכתוב בתובה לחתרם בי בתובה הרחשונה קיימת ועיין תשו' מוי' סוף ה"ח ועיין סימן כ"ח ובסימן מ"ג וסימן ק"ג · וב"ח בסימן לח"ז כתב דלא היה קידושין כלל ע"פ הדין אז לריך לברך ז' ברכות ועיין ס"ס ס"ח כתבתי בסי' כ"ה בטעות לריך לקדשה מחדש : ח ומ"מ טוב להודיע לע"ג לשישות הרמ"ם דינה כלתרום' ולא זכה ממנה שום דבר אף על גב דיודעת שהיא נדה מ"מ הוא אי' לבן לריך להודיע לו ואז החופה נעשית ע"י לסוף כשהטהר וקונה תוהה מיד אבל כשהוא אי' לע"ב היא יודעת ליכא קנין :

סב א קודם הגישואין כ"כ הרמ"ם ולטעמו שפיר משום דס"ל חופה היינו יחוד ואסור להתייחד בלא ברכות אף על גב דס"ל ברכות אין מעכבין מ"מ לכתחלה בעינן שלא יחסר שום דבר כמ"ש בסימן הקודם והרא"ם דס"ל דלא בעינן הופה הרחוי לביאה ס"ל דת"ל דרך קודם הכניסה וכ"כ בד"מ והטור דפוסק כהרא"ם ופוסק דמדרכים קודם החופה י"ל דברכות אין מעכבות אבל כשהיא נדה לכתחלה הניחן עד שתטהר ח"ל · והר"ן כתב עוד טעם דמדרכים קודם כדי שיהיה עומד לעשי' וכן קי"ל דמדרכים ברכת חתנים קודם הקדושין כמ"ש בסימן ל"ד · ומה שאנו מדרכים ברכת נשואים תחת החופה משום דחופה ליכא יחוד ואחי עומד לעשיה קודם שמוכלים ביחד במקום לגוע ומזה גם כן רחי' דעיקר החופה הוא התכילה במקום לגוע דאם לא כן קשה על מנהג שלנו היך עשים שני דברים הסותרים זא"ז דמדרכים קודם קדושין כדי שיהי' עומד לעשי' ודברכת נישואין מדרכים תחת החופה * מיהו י"ל ג"ה שאחי דמדרכי התתנים בברכה לכן י"ל עומד לעשיה משא"כ בנ"מ דסי' ט' · ודד"מ כתב לדיוק דעושין חופת נדה א"י להקדים הברכות לחופה : ב מנין כוס בהר"מ אם א"ת אלא שגי כוס ובהרמ"ם משמע דכוי אלא כוס ומ"ש בת"ה משום דכוי ד"ת אין הכוס מעכב ל"ד כי המגי' ל"ל אלא כתב זאת ש"ת שא"ת בס"ם ובהרא"ם והא דמעכב יותר ש"ת משום דגמרי' ז' ברכות דוקא · ומקדימין ברכת בפה"ג ותה"ב משום ברכת מזון ומשמדרכים שבה ברכות ותח"כ בפה"ג ולא כרש"י וכ"כ נד"מ ובתשו"מ סי' ס"ו · פוסק כרש"י וכן הוא בתוס' פ' ע"פ דף ק"ג ולמנהג שלנו י"ל שעשים שני ברכות ולתלם בתחת משום עין הרע ובת"ו שם מחלק בינייהם ע"ש :

ד חלת בעשרה ובמקום הלכת עשרה אין לעשות ניסואי כ"כ הרמב"ם ובפסקי מהרי"ו חולק ע"ז והב"י הסכים להרמב"ם ז"ל ומ"ש כאן דאין הרי נרמי שלא אין הברכות מעכבין מיהו לכתחלה יש להזהר שלא יחסר עשרה ואפ"ה בעשרה שלא בשורה גדול הוי כדיעבד כמ"ש בח"ה בשורה גדולה הוי כדיעבד ובברכת חתנים לכ"ע אין"ל עשרה לכתחלה כמ"ש ס"ם ל"ד : ה ביום רחמן בס"ם אינה רק לחני יומא קמא בריך כולהו היינו בבתולה וכאן הרמ"ם יומא קמא היינו סעודה קמייתא מיהו אם לא אכלו עד לילה מברכי מכוס אלא גרע מפנים חדשות כיון דלכתחלה לא אכלו עכ"ל • נמצא דס"ל יומא קמא היינו יום הראשון ושבוע לחל אם כנס לאכול בראשון קמייתא מברכי בסעודה שני אם לא אכל בראשון אם לא אכל עד הלילה אינו מברך ב"ח : ואם לא אכלו בראשון אין מברכים בלילה שלישי ס"ח • ואלמנה לא מהני ס"ח דהא חניא מברכים לבתולה שבעה ואוקמי בס"ם דהיינו היכא דאכלי ס"ח אז מברכים כל שבעה ובקבי לשמחה ו' ס"ם ס"ח אין מברכים ז' אלמנה יותר מיום ח' וכ"כ בעור ובאחרונה לפ"ז אם לא אכלו ביום הראשון אין מברכים בלילה דהא הלילה לא הוי יום הראשון וב"ח לא מהני וכ"כ בדי"ו • שלא בפרק הנזכר ע"ז ובחד להרמ"ם לפ"ז אלמנה מברכים בלילה ורחימי בחצו' ס"י סי' ל"ט מפרש דברי הרמ"ם ס"ם אם לא אכלו בלילה לא גרע מפ"ח ה"ק לפי' באלמנה אם לא אכלו עד לילה מברכים מכוס דלא גרע מפ"ח בבתולה • והרי"ף והרמב"ם נראה דס"ל יומא קמא היינו כל היום מברכי וכן הוא בפסקי תוס' וכ"כ הג"ה בלל ה' מ"ב כ"כ הר"ן בפ"ק דתוס' כל ז' ימים בזמן ס"ח מברכים בשבילם כל היום והיינו מכוס דס"ל יומא קמא היינו סעודה קמייתא לפילו אינה סעודה בלילה אם לא אכלו ביום • ונמלא בסעודה קמייתא אם לא אכלו ביומא קמא חלי' בלילותא זו וכן אם אכלו ביום קמא שני פעמים חלי' נמי בלילותא זו לדעת הרי"ף לפי' בסעודה שניה מברכים לפי' אם ליכא ס"ח לפ"ז נריך לומר מה דחניא מברכים באלמנה ז' ימים ה"ק כמו בבתולה מברכים ז' ימים היינו בכל יום ס"ח מברכים כל היום לפי' אם אכלו כמה פעמים בין הוא באלמנה כיון בזמן בסעודה קמייתא ס"ח מברכים כל היום לפילו אם לא אכלו כמה פעמים לבל אחר יום הראשון לא מהני ס"ח וכ"כ בפרישה סעיף כ"ג וגראה בכל פלוגתא הלו תמיי ספק ברכו להקל • ועיין בי"ד סימן קע"ח : ו' ו"ח דאף אחר ברית הר"ן כתב בשם הרמב"ן לפי' שמחה בתעונו הין מברכים כל הוא באלמנה כיון בזמן בסעודה קמייתא ס"ח וכ"כ בפרישה סעיף כ"ג וגראה בכל פלוגתא הלו תמיי ספק ברכו להקל • ועיין בי"ד סימן קע"ח : ו' ו"ח דאף אחר ברית הר"ן כתב בשם הרמב"ן לפי' שמחה בתעונו הין מברכים כל הוא בבתול

(יב) דלפי' לעיל בדין לחוד בעי ג' כוסות וכך רשו להגה: (טו) דאומרים חותם על שני כוסות · וכלומר מברכין על כל כוס כפ"ה גם אחר ברכה אחרונה על הגפן מברך פעם אחד על שני הכוסות אחר סוף תחתון: (טז) וה"מ כשדעתו לחזור אח"כ לחופתו. כלומר בתוך ו' ימי המשתה דעתו לחזור: (יז) וא"ת שהמשתה בשעתו אינו אלא ז' ימי המשתה * כנ"ל בחבדי דוקא שנועדי עתו אחרי:

סג (א) מותר לבעול בתולה: בגמ' * בפ"ח סי' כ"ה בחב ואין בו מקום חובל ולא מקום לעור לה: (ב) לפי' היה קטנה * בפ"ק דכתובות בחב הרמ"ם בשעשה שהתמירו תומרים יחידה זו מקום שאת נתערב בה נידה בתוך ה' בתולים אבל בפ' תינוקת לא כ"כ ע"ש: (ג) גומר כדרכו לחופתו פעמ' הראב"ד שבחב ממתין עד סימנה עיין בי"ד בסי' קל"ג שהסכימו על הראב"ד הרשב"א והרמ"ן: (ד) ולפי' נדקה ולא מלאה כל שעתה · ודוקא שגמר בדעתו אבל אם לא עשה כך הערלה ופירש ולא רצתה, אם ימלין כמבואר בי"ד סי' קל"ג: (ה) ולא תתחיל לימנות עד יום ה' כל"ל וכן הוא בי"ד סי' קל"ג: (ו) אסור לו לישן על מטתה בי"ד סי' קל"ה סעיף ה' פסק לפי' לישב על מטת המיוחד לה לפי' אלא בפניה מותר ונקט כאן לישן לרבותה דסיפא דכלה לפי' לישן מותר: (ז) שאחר שמלת בתולים מדבך * ולא שייך כאן לברך עובר לעשייתו דמנה יצא דאמרה חוק בטהר' ומהרש"ל בחב דלא נהגו לברך ברכה זו בתלמוד וגם הרי"ף והרמב"ם לא הזכירו ברכה זו ס"מ דלא ס"ל כה"ג לברך ברכה זו: (ח) דאין מברכין מוסף אלא כוס פסק זה תמוה דלמה תהיה ברכת בתולים עדיפא מברכת תירוסין דל"ל כוס וכבר כתבתי בחלל סי' ס"ח דלדברי הרמב"ם אין כוס מעכב לא בברכת נשואין וכ"ש בברכת בתולים ורבותי מי שבחב דהרב הגה' זו טעה בהבנת דברי הרמ"ם שהניח דברי הר"ן אחר שבחב דין ברכה בתולים והוא סבר מ"ש הרמ"ם בפ"ח הר"ן קמי חבלפניו ובחמת לא קמי רק חבלכני בניו הוא ברכת חתנים וכן הוא בדמזיס ובעור סי' ס"ג:

סד (ח) לריך

המנהג (ובמדינות שלו יא נוהגין כסברת הרשזונה וי"ח יב (יד) דלפי' לעיל בדין לחוד בעינן שתי כוסות * (מ"כ מנהגים ישנים) וברכת אירוסין וברכת חתנים (טו) אומרים אותה על ב' כוסות אפי' מקדש בשעת החופה: (ומהגין להפסיק בניהם בקריאת הכתובה) (כ"כ החו' ולפי' ר"י):

יא ר"א שאם החתן יוצא מחופתו אפילו כלתו עמו והולכים לאכול בבית אחר יג אין אומרים שם ברכת חתנים (טז) וה"מ כשדעתו לחזור אח"כ לחופתו אבל אם הולך לנמרי לבית אחר וכל החבורה עמו ונעש' אותו בית עיקר גם שם נקרא חופה ומברכין ברכת חתנים וכן לפעמים שהולכין החתן והכלה לעיר אחרת צריך לברך שם ברכת חתנים יד אם הוא תוך ז' (ואין דעתו לחזור) (ז"י):

יא בני החופה שנתחלקו לחבורות אפילו אם אכלו בבתים שאינם פתוחים למקום שהחתן אוכל כולם מברכין ברכת חתנים לא מבעיא אם השמש מצרפן אלא אפילו אין השמש מצרפן כיון שהתחילו לאכול אותם שבשאבתים כשהתחילו אותם של בני החופה כולם חשובים כאחד לברך ברכת חתנים כיון שאוכלים מסעודה שהתקינו לחופה:

יב השמשים האוכלים אחר סעודת נשואין יא שאין מברכים ז' ברכות וי"א טז שמברכין ולזה הדעת נוטה:

יג הסועד בבית חתנים משיתחילו להתעסק בצורכי סעוד' נשואין ולהבינ'ער שלשים יום אחר הנשואין מברך נברך שהשמחה במעונו שאכלנו משלוואם היה י' מברך נברך אלהינו שהשמחה במעונו וכו' והם עונים ברוך אלהינו שהשמחה וכו' וכן סעודה ששי' אותה אחר הנשואין מחמ' הנשואין עד שנים עשר חדש מברך שהשמחה במעונו והאידנא ערבה כל שמחה (יז) ואין אומרי' שהשמח' במעונו טז אלא בז' ימי המשתה יז ומ"מ נראה דאף לאחר ששא אמנ' אומרי' שהשמח' במעונו בשלש' ימי' שהוא שמח עמה:

סג בעילת מצוה וברכתה וכו כ' סעיפים:

א א (א) מותר לבעול בתולה בשבת הבועל את הבתולה כיון שבעל בעילת מצוה כ פורש מיד (ב) אפי' היא קטנה שלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה ומיהו אורחה בעילה (ג) גומר כדרכו באבר חי (ד) ואפילו בדקה ולא מצאה דם טמאה שמא ראתה טיפת דם כחרדל וחפהו שכבת זרע וצריכה שתפסוק בטהרה ותברוק כל שבעה (ה) ולא תתחיל לברוק ג עד יום חמישי לשימושה כשאר אשה ששמשה ואחר בך ראתה ונוהג עמה כשאר נדה לענין הרחקה אא שנדה גמורה (ו) אסור לו לישן על מטתה אפילו כשאינה במטה והכלה מותר לו לישן באותו מטה לאחר שעמדה מאצלו אפילו בסדין שהדם עליו: (ועיין בזוהר דעה סימן קל"ג):

ב ד ויא (ז) שאחר שמצא בתולים מברך בא' אלהינו מלך העולם אשר צוה אגנן בגן ערן וכו' ה (וי"ח (ח) דאין מברכין חופה בלא כוס) (חו"ן נתיב כ"ח בשם רבינו ניסים)

סג זמן

יא נוהגין כסברת הרשזונה היינו דוי הסר וב"מ על כוס ח' ובשה ברכות על כוס בשני ובפ"ה על כוס ברכת מזון · ואין לומרים דוי הסר שאת כמברכים ז"ב וכשאין לומרים ז' שאת ח"ב לומרים נודה לשמך * וא"ל להכין כוס בשני שאת בעת שאומר הנרכו פריסה · כתב ב"ח כשחמצי' ובשים ח' לאין לומרי' ב"ב דאין שמחה כשזיל הרע שולט:

יב דפי' לא"ב כתב בד"מ לא רשיתי נוהגים כן ונוח להחמיר וב"ח כתב וכך רשו להגה: יג אין לומרים שם ב"ח בשוכה פ' היכן כתבו חום' והרש"ג גם ח"ב וב"ב אין לומרים והר"ן ריש כתובות ובפ' ע"פ כתב ס"ב לומרי' ללא חלי' בחופה דהא לומרי' ג"כ קשה החופה לדינא דם"ס ובמ' פ' היכן כתב כתוס' וכן משמע מסקנא' הל"מ ובט"ז מדיק דבין זה וכתב עכשיו מברכים ז"ב לפי' במקו' ללא היה החופה וכתב בב' הגהות מהר"ל מפרנג דפסק כן וכתב הא דלמר בב"ס אין שמחה אלא בחופה שאת היה יכול לעשות כדרכו תחל בעלמא תיכף כשבא מברכי' ז"ב לפי' שללא במקו' החופ': יד אם הוא תוך ז' ולפי' אם לא היה מברכי' ז"ב עדיין שאת מיד אחר החופה הלכו למקו' שאחר נעשה אותו מקום שהלכו לשם מקום חופה ומתחילי' ז' מי משתה מיום שבא לשם · ואין זה נוגע מבריו בי"ו וט"ז מפרש דברי בי"ו דכוונתו כל תימת דבתו לאותו מקו' לפי' אחר ז' מתחילין ז' מי משתה':

טז מברכים ב"ב ב"ג דוקא כמו ג"ב כמ"ש הר"ן בשם הרמב"ן ודוק אם היו הולכל עם ב"ב לבד: יז שאת ב' ימי המשתה אחר החופה אבל קודם החופה בליל ה' אין ביום ו' אין לומרים ועיין בכל זה: יח ומ"מ נראה דאף לשמן וכו' משמע אבל בדיעבד אין מברכים ונעזר כאן נ' ימים שהם ימי משתה מברכים ג"ב ואפילו לדעה בסמ"ג שבת' בבתולו' אחר ז' ימי משתה אין לומרים ב"ב מ"מ בג' ימי משתה של שמן לא בליג ומודה דמברכי' ג"ב ואם מחזיר גרושתו בתב בספר ב"ה דא"ת ב"ב ורחיה לדבר דמות להחזי' גרושתו כמועד:

סג א מותר לבעול בתולה בשבת כן עלתה המסקנא בם"ס ומ"ס בהג"ה בם"ס ובעור סי' ס"ג: ב פורש מיד משום דחיישינן שמא רחמה דם מע"ג דחלינן דם בתכה כמ"ש בם"ס ובי"ד סימן קפ"ז וחלין לך מכה גדולה מזו תירוץ הרשב"ם הא דחלינן בתכה היינו כדי שלא תאסור על בעלה אם נמלל ג"כ דם אחר כל בילה ובילה אבל לא חלינן בתכה בכה"ג והרא"ם תירוץ בילה להכל נמסר מחמירין בפי ולפי סנ"מ מחירולים או לכן הנחתי: ג עד יום חמישי לשימושה ועיין בי"ד בסי קל"ו ומ"ם הגמיי ובמרד' דלא חלינן בתם גג' ימים הרחשונים שלז' נקייס כי היכא דידע דפסק המקור * ולכתורה נדלה בג' ימים הרחשונים שלא נקייס של הכלה לא מחמירים חומרת זו דהא כתן י"ל דלא היה כלל דם מן המקור · וכן בעלת הבתם שלא רחתה דם אין להחמיר חומרת זו וחלינן בכל דבר תפילו בג' ימים הרחשונים שלז' נקייס שאת בת"ה סימן רמ"ט בתב בתם בתוח מבגדים חולין במחכולת תפילו חוך ג' ימי נקייס דש"כ חין בזה חולה לבעה לבעלה יכולה להטהר לבעלה בתם אחין לך סדין שחין עליו דם המחכולת מזה משמע דבעלת בתם אין חולה בג' ימים הרחשונים אם היה יותר מגרים ועוד דש"כ אין לך תשה דיכולה להטהר לבעלה הא בפעם אחת היה בעלת בתם וחז היה יכולה להלות במחכולת אחר ג' ימים הרחשונים אחר שרחתה דם מ"ל דיכולה לחלות בדם מחכולת שאת ע"כ דם ל"ג' ימים הרחשוני' של בעלת בתם ובל מי שרחתה דם אין חולה בג' ימים הרחשוני' חז אפי' בעלת בתם נמי אין חולה * מיהו י"ל דלמא הה"ה ס"ל לשה שרחתה פ"ח דם מקור והתחילה לספור ז' נקייס וחת"כ מלחה בתם והתחילה לספור עוד נקייס והלחה בתם אז בהכל דין ח' כיון בתחלה היה נפתח המקור אבל בלה לו בעלת הבתם מעיקרא י"ל דלחולין בכל דבר והמחור הגדול מהדר ליה לגמרי ל"ל דהיה חב"ד בק"ק פינטשיק הסיבי לי ע"ז תשובה ח' בחריכות ודעתו היה להחמיר מם וש לא כלנו: ד וי"ח אחר שמלת בתולים מדבך עיין בדריסה וב"ח בק"ח מה שהקשו ע"ז מדברי הרמ"ם ריש קדושין שבתב שם דאין מברכים שום ברכה מה שלא מלינו בם"ס * ומהרש"ל בתב דאין מברכים ברכה זו וב"ח בתב דים לדבך בלא שם ומלכות: ה וי"ח דאין מברכין בום כ"כ רי"ו וכבר החריכו בזה בדריסה וב"ח והסיגו על רי"ו וע"ש:

סד ח לריך

סה א לריך לשמוח עמה ז' ימי' וכו' עד סיפ' אפי' אם היא בתולה תמרו חז"ל אפי' אם הוא בחור לריך לשמוח חותה ז' ימים ומכ"מ אם היא אלמנה אין לריך לשמוח חותה ז' ימים אם הוא אלמן דהא דבריכה בה על שמחת לבו של החתן לכן אפי' אלמנה שנשאת לבחור מברכים כל ז' ימים דהוי שמחת חת עלמו אבל שמחה היינו ביטול מלאכה תקנו מפני תקנות דידה מ"ה שאינה דח"ל פיחוי כ"כ כמבי לה בביטול מלאכה, ימים כ"כ הר"ן לפ"ז נראה דיכולה למחול על השמחה וביטול מלאכה דהא מפני תקנת דידה תקנו וכולה לומר מ"ש לי בתקנ' זו ומ"ש הר"ן בהחתן אסור בעשיית מלאכה משמע דלא מהני מחילה דידה לא כתב כן אלא לדע' הפוסקים שהביא בסעיף ג' דס"ל דלריך לשמוח ז' ימים הוא"ל דמברכים ז' ימי' אין בדין שילך הוא למלאכתו והם יברכו בשבילו לפ"ז אם"ל למחול. והר"ן ס"ל כהני פוסקי' דהא כתב וכן נהגו וכו' שבתב דיכולה למחול כ"כ לגיעה קטייתא והרב רמ"ה שהביא דברי רי"ו בסיעתה לריך יעוב: ב וחתן אסור בעשיית מלאכה הרב רמ"ה החיב בזה ולא מהני מחילה שלה ולא נשמע מדברי המחבר מ"ש שלא יעשה מלאכה דה"ה דמהני מחילה שלה. ואסור לנחת יחידי כתב בפרישה מזה נשתבב המנהג שאינו יולא החתן לב"ה כל שבעה ימים כי אין בעלמא שילווהו חותו מביתו לב"ה ומב"ה לביתו: ג הנושא את הבעולה אפילו ב"ח אם היא שאנה בעולה לריך לשמוח עמה ז' ימים: ד י"ח שאין נושאים נשים בע"ש ובא בשבת גזירה שמא יבא לידי חלול שבת בתיקון הסעודה ויש מתירין וכן פשט המנהג לישא נשים בע"ש (ה) והוא שיטרח בסעודת הנישואין ג' ימי' קודם הנשואין ומקום שאין ב"ד יושבים בו אלא בשני ובחמישי ולבד בתולה נשאת ביום רביעי שאם היתה לו טענת בתולים ישכים לב"ד ומנהג חכמים שהנושא את הבעולה ישאנה בחמישי כדי שיהיה שמח עמה ג' ימים חמישי בשבת וע"ש ושבת ויוצא למלאכתו יום א': (ונהגו שלא ליסד נשים ש"ת בתחילת החדש בעוד שהלבנה במלואה) (הר"ן סוף פרק תרבץ מיחות ועיין בי"ד סי' קע"ט):

ד אם החתן אינו רוצה לעשות סעודה וקרובי הכלה רוצים שיעשה סעודה כופין אותו שיעשה סעודה לפי כבודו ולפי כבודה:

ה אין כונסין בתולה לחופה בשבת לפי שע"י החופה זוכה במציאת ומעשה ידיה והוה ליה כקונה קנין בשבת ו ואלמנה אין חופה קונה בה(ו) אא"ע יחוד של ביאה זוכה במציאת ומעשה ידיה לפיכך צריך להרחיק עמה קודם שבת כדי שלא יהא כקונה קנין בשב'(ועיין בח"ס סי' ל"ט)

ו ז (ז) אין נושאין נשים בח"ה לא בתולות ולא אלמנות ולא מיבמין אבל מחזיר גרושתו מן הנשוא ן אבל לא מן האירוסין

סה מצוה לשמח חתן וכלה ודין מת וכלה וכוד' סעיפים:

א א מצוה לשמח חתן וכלה ולרקד לפניה'
ב ולומר

סד (א) לריך לשמוח עמה ז' ימים סי"ס ש"ע ו' מהאי דין דבריכה בתולה כי הבריכה נתקנה על שמחת לבו של חתן ואפי' לית ליה שמחה טפי אפי' נשא אלמנה ומכ"מ אמרו חז"ל אפי' אם הוא בחור לריך לשמוח חותה ז' ימים אם היא בתולה יותר מבעל אם היא אלמנה אין בשמח אלא שמחת עלמו ואפי' הכי מברכים כל ז' ימי המשתה דין בבחור שנשא בתולה כי הבריכה נתקנה על שמחת לבו של חתן אבל שמחה שאינה אלא שמחת עלמו אין מברכים אלא ז' ימים ומכ"מ אם היא בתולה תמרו חז"ל אפי' אם הוא בחור לריך לשמוח חותה ז' ימים

סה (א) חפי' היכא נתה . לח"ס יש לה מוס יחמר ליתן לה מוס
דזה שקר גמור רק יחמר שחס שהי' נתה וחוט שלל חפר מעמו עליה
לחפוקי מדעמ ב"ס וכמו שכתבו התוספות : (ב) ומבטלין ת"ח לה"כ .
חפי' מי שחותרתו תומתהו מחוייב לבטל ולח שהות רשות בלבד כ"כ הרח"ם
ולפכר לומר דוקח כש"ה שנכנסין
לחופ' לריך לכבדם חבל ח"ם יודע
שים חופה בעיר ח"ל לבטל מלימודו
ולילך שם :

סו (א) חסור להתייחד עם
הכלה * בב"ח כתב
שהרמב"ם דקדק שלשונו ולח כתב
שים ליסור בדבר רק שבתב ולריך
לכתוב בתוב"קודם כניסתה לחופה
וח"כ יהיה מותר בתתתו משמע
שלכתחלה לריך לעשות כך שלח
יבואו לידי ליסור חבל ליסור ממש
לח שמענו ביחוד : (ב) ויש מקילין
ומתירין להתייחד ח'מן השעמים
שבתב הר"ן שהיח לח תשמע לו
מפני שהיח יודע שהיח קלה בעיני
להוליחה ע"כ טוב להודיע לה זה
שם מתייחד עמה בלח כתובה :
(ג) והבעל נותן שכר הכופר .
מפני שהוח טובה שלו שע"י הפיתוי
מותר לו לבח עליה ובגמרא חמרו
חפי' הבעל ת"ח : (ד) לייחד לה
כתובה בתעות . כלומר בין שיתן
לה התעות לידה שתקניע בניה
חביה לו בניה חמיה כדחיתח
בגמרא שתקנ'שמעון בן שטח שיהח
כותב לה כל נכסי חחרחין לכתובתך
כדי שלח יחמר לה בשעם' טלי
כתובתך ולחי : (ה) חו שיעידו
עליו עדים ויקנו מידו דכ ון דסת'
קנין לכתיב' עומד חלך חלל עדים
ויכתבו לה כתובה דהח לח לריך
לחמלכוי בית כך הוח פשט דברי
הרמב' לפי הנוסח'שלנו כמו שהבין
הב"י והמ"ח דהח כתב בהדיח חחד
הכותב'הכתוב' בשטר וחחד שהעידו
עליו עדים ויקנו מידו הרי דבחד'
ח"ח' מחתינהו ומה שהקד' הרב
בב"ח מדמיי הרמב"ם עד שיהח לו
פנחי לכתוב ולח כתב לכתוב שח
לקנו ב"מ דקנין לח מהני רק בשע'
הדחק חין דקדוק זה כדחי להוליח
דברי הרמב"ם מפשטן דמחחר דסתם קנין לכתיבה עומד והכליח הקנין הוח
הכתיב' שיהח בידה לרחיה ויכולה לעשות זה שלח בידיעתו וללונו ע"כ בתב
שיהיה לו פנחי לכתוב שהוח הנמשך מן הקנין בסמ"ג מפרש דברי הרמב"ם
בחקום שחין כותבין ע"כ סגי בעידי קנין לבד בחקום שכותבין לף דקנו מידו
לח סמכה דעתה כי לח עליה מוטל העורח וליתן שכר הסופר גם שחת יתום
בעלה פתחום ויטענו היורשים פרעון הכתובה ופרעוה : (ו) רק בשע'
הדחק משמע מיהח דבשע' הדחק פוחכין על עידי קנין לפי שעה ובדעת הטור
ומהרי"ק והמרדכי בסם הסמ"ג חבל בב"ח בתב דחפי' בשעת הדחק חין
לסמוך על עידי קנין שלח בהתפסת מטלטלין וכן בשגמלח הכתובה פסולה
בעינן התפסת מטלטלין וכך דחיתי מרבותי והכי נהוג עכ"ל ואני חומר ודחי
המחבר תע"ב חבל בשחין להחתן מטלטלין להתפיס לפי שעה יכול לסמוך
על הטור ומהרי"ק והמרדכי בסם הסמ"ג ובדיסור קל כזה חין רחוי להחמיר
ולבטל מלות עשה ופ"ו ובפרט בזמן הזה שחין מגרשין בע"כ (וח"כ ליכח
טעמח שיהיה קל בעיניו להוליחה) : (ז) והחתה שהוח יהח פטור ממנה *
נרחה דלף חם יש להעדב קבלן פילוי מן הבעל נמלח ללח תהח קלה בעיניו
להוליחה דהח מיד כשיוליחה התבע החשה לח הקבלן והקבלן יתבע חותו
שיפלה חוהו והיה רחוי לחות זה לתכירה כתובה' לחחר שיתבחר בסמוך
פעיף כ' מ"ש לחלק דהכח גבע טפי דהח מעולם לח היה לה שעבוד על
בעלה דומה לזה כתבו הפוסקים ובהוכח הרמ"ם פ' החופ"ם ק"ע חם יכתוב
בכתובה בסם הקונה הוי כמשהה חסתו בלח כתובה לף בעיניו להוליחה : (ח) עיין בח"מ סי' ס' חם יוכל לשעבד עלמו בכתובה וכו' *
לח נתבחר בסם דין כתובה ועיין בדברי הרמ"ם ל"פ חעפ"י מה שהקד' ליך יכול לחייב עלמו בכתובה מה שחינו חייב רק לחחר זמן וגם חין לו נכסים
עתה : (ט) ויש מקומות שמקילין בזה . הטעם נתבחר שם בלח מחזי כסיקרא הוחיל ועסוקין בחותו ענין : (י) חו שטכח לכתוב בלומר חפי' בחול
חם זכח לכתבה ומכר לחחר שנתייחד עמה בלילה וקבה לשלוח לחכר סופר ועדים בלילה : (יא) כשעד כתובתה בלומר כפי שך בכתובתה מלחורייתה

כחשר יתבחר בסמוך סעיף ו' והר"ן הקשה הח חסור למיכם

סן (א) חסור להתייחד עם
הכלה הרמב"ם לח כתב
חסור להתייחד שלח בתב לריך
לכתוב משמע לכתחלה יש לעשות
כן לבד חיסור ליכח ב"ח : ב ויש
מקילין הר"ן כתב השעם שהי' לח
חשמע לו מפני שהיח יודעת
שתהיה קלה בעיניו להוליחה כתב
בת"ח מעל כן טוב להודיע לה חת
שלח שם מתייחד עמה בלח כתובה :
ג והבעל מהן שכר סופר מפני
שהוח טובה שלו שע"י הכתובה
מותר לנוח עליה ובב"ם חיתח
חפי' שם הוח ת"ח נותן הוח שכר
הסופר : ד ויש לחלק לסמוך
לעדים הנה המגיד והב"י מפרשים
דברי הרמב"ם דקנין מהני חפילו
לכתחל'חפי' שם יהי'לו פנחי לכתוב
כתובה לבד התפסת מטלטלין לף מהני שלח כבלח היה לו פנחי והטעם הוח
משום שם מתפים מטלטלין הוח עובר על תקנו' חז"ל שתקנו כל הנכסים
משועבדי' לה לכתוב' חבל שם קנה קנין חינו עובר על התקנה חז"ל כי קנין
לכתיב' עומד והטור ומהרי"ק מפרשים דברי הרמב"ם חפי' קנין לף מהני שלח
לפי שעה ובסמ"ג מפרש דברי הרמב"ם דלין כותבים על הקנין שלח בתקום
שלין כותבים כתובה וכתב בת"ח ול"ל משמע מיהו דבשעת הדחק סומכים על
עידי קנין לפי שעה חבל ב"ח כתב חפי' בשעת הדחק חין לסמוך על עידי
קנין שלח בהתפסת מטלטלין וכן בשגמלח הכתובה פסולה בעינן התפסת
מטלטלין וכך דחיתי מרבותי והכי נהוג עכ"ל ואני חומר ודחי המחבר תע"ב
חבל בשלין להחתן מטלטלין להתפיס לפי שעה יכול לסמוך על הטור
ומהרי"ק ובדיסור קל כזה חין רחוי להחמיר בדבר זה"ו לדין מגרשים בע"כ
עכ"ל : ה העמיד לה ע"ק בתב בת"מ חפי' שם יש לבעל פילוי מהבעל
ולח חין קלה בעיניו להוליחה מ"מ חסור להוי כשו חין בתובה בידה וכעין זה
כת' הרח"ם בפ' החובל : ו עיין בת"ה סי' ס' בלומר שם מבותר היכח
דמשעבד נפשו וגופו יכול להשתעבד תע"ם שלין לו נכסים בשעת השיעבוד
מזה נשמע ג"כ לדיעים שבבתן לענין בתובה : ז שלח לתחר שקיבל החתן קנין
עיין תוס' פ"ב דגיטין והג"מ בתובה הנבתבת בזיוף ונתת' בלילה בשר חבל

ת"כ בפסול והיכח דקנו מיני' ליכח למיחום למיני : ח ויקבל

סב לומר שהיח נתה תע"ג דבתי' מדבר שקר בתתן ים לתרץ דברי שהי' נתה
בעשני פרים : ג ומבטלין ת"ח חפי' מי שחותרתו תומתהו מחוייב לבטל
ובת"מ כתב חפבר מי שרוצה שבנסי' לחוצה שבנסי' לחוצה חייב לבטל חבל מי שיודע ואינו
רוצה לינו חייב לבטל מיהו בפרייתי' לח משמע כן דהח תניח מבטלין ת"ח
להולמ' המת ולהכנס' הכלה
ובהולחות המת חפי' לינו רוצה
חייב לבטל כן ה"ל בהכנסת הכלה .
ובתב בפ' פרבי' הכנסת הכלה
ללוות מבית חביה לבית חופת' .
מוה היה ב"ל הגון ללוות' בזמינו
הכלה בשמביחים לוחה תחת
החופה כמו שנוהגי' לעשות להחתן
חדרבה הוח עיקר שהבי לח מפר
שלח הכנסת הכלה שוב מלחתי ב"מ
וכו' כי הכנסה היח שמסרה בשהבי'
לחתן קודם הדבכה נמלח מה
שהולבים בזמנינו כל הקהל לבבות
רחם הכלה היח נקרח הכנסת כלה
לחופ' ע"כ והט"ו בתב נדחה לדין
לח הוה כיסוי הרח"ם חוק שלח הכל'
לחופ' שתהיה לח"כ שהיח הגמר
וחין הולבים שלח ללוות החתן ולח
ללון'הכלה שבם כל הנבים הולבי'
עמה וחין להתערב שם עמהם
ורחיתי בקלח מקומו' לנהוג'חנוני'
הולבי' לקרחת הכלה וכשמקרידים
שיה חוזרי'לחחויה'להחופה וגכון
הוח :

סן א חסור להתייחד עם
הכלה הרמב"ם לח כתב
חסור להתייחד שלח בתב לריך
לכתוב משמע לכתחלה יש לעשות
כן לבד חיסור ליכח ב"ח : ב ויש
מקילין הר"ן כתב השעם שהי' לח
חשמע לו מפני שהיח יודעת
שתהיה קלה בעיניו להוליחה כתב
בת"מ מעל כן טוב להודיע לה חת
שלח שם מתייחד עמה בלח כתובה :
ג והבעל מהן שכר סופר מפני
שהוח טובה שלו שע"י הכתובה
מותר לנוח עליה ובב"ם חיתח
חפי' שם הוח ת"ח נותן הוח שכר
הסופר : ד ויש לחלק לסמוך
לעדים הנה המגיד והב"י מפרשים
דברי הרמב"ם דקנין מהני חפילו
לכתחל'חפי' שם יהי'לו פנחי לכתוב
כתובה לבד התפסת מטלטלין לף מהני שלח כבלח היה לו פנחי והטעם הוח
משום שם מתפים מטלטלין הוח עובר על תקנו' חז"ל שתקנו כל הנכסים
משועבדי' לה לכתוב' חבל שם קנה קנין חינו עובר על התקנה חז"ל כי קנין
לכתיב' עומד והטור ומהרי"ק מפרשים דברי הרמב"ם דלין כותבים על הקנין שלח בתקום
שלין כותבים כתובה וכתב בת"מ ול"ל משמע מיהו דבשעת הדחק סומכים על
עידי קנין לפי שעה חבל ב"ח כתב חפי' בשעת הדחק חין לסמוך על עידי
קנין שלח בהתפסת מטלטלין וכן בשגמלח הכתובה פסולה בעינן התפסת
מטלטלין וכך דחיתי מרבותי והכי נהוג עכ"ל ואני חומר ודחי המחבר תע"ב
חבל בשלין להחתן מטלטלין להתפיס לפי שעה יכול לסמוך על הטור
ומהרי"ק ובדיסור קל כזה חין רחוי להחמיר בדבר זה"ו לדין מגרשים בע"כ
עכ"ל : ה העמיד לה ע"ק בתב בת"מ חפי' שם יש לבעל פילוי מהבעל
ולח חין קלה בעיניו להוליחה מ"מ חסור להוי כשו חין בתובה בידה וכעין זה
כת' הרח"ם בפ' החובל : ו עיין בת"ה סי' ס' בלומר שם מבותר היכח
דמשעבד נפשו וגופו יכול להשתעבד תע"ם שלין לו נכסים בשעת השיעבוד
מזה נשמע ג"כ לדיעים שבבתן לענין בתובה : ז שלח לתחר שקיבל החתן קנין
עיין תוס' פ"ב דגיטין והג"מ בתובה הנבתבת בזיוף ונתת' בלילה בשר חבל

ת"כ בפסול והיכח דקנו מיני' ליכח למיחום למיני : ח ויקבל

סג (א) חפי' היכא נתה . לח"ס יש לה מוס יחמר ליתן לה מוס
דזה שקר גמור רק יחמר שחס שהי' נתה וחוט שלל חפר מעמו עליה
לחפוקי מדעמ ב"ס וכמו שכתבו התוספות : (ב) ומבטלין ת"ח לה"כ .
חפי' מי שחותרתו תומתהו מחוייב לבטל ולח שהות רשות בלבד כ"כ הרח"ם
ולפכר לומר דוקח כש"ה שנכנסין
לחופ' לריך לכבדם חבל ח"ם יודע
שים חופה בעיר ח"ל לבטל מלימודו
ולילך שם :

סן (א) חסור להתייחד עם
הכלה * בב"ח כתב
שהרמב"ם דקדק שלשונו ולח כתב
שים ליסור בדבר רק שבתב ולריך
לכתוב בתוב"קודם כניסתה לחופה
וח"כ יהיה מותר בתתתו משמע
שלכתחלה לריך לעשות כך שלח
יבואו לידי ליסור חבל ליסור ממש
לח שמענו ביחוד : (ב) ויש מקילין
ומתירין להתייחד ח'מן השעמים
שבתב הר"ן שהיח לח תשמע לו
מפני שהיח יודע שהיח קלה בעיני
להוליחה ע"כ טוב להודיע לה זה
שם מתייחד עמה בלח כתובה :
(ג) והבעל נותן שכר הכופר .
מפני שהוח טובה שלו שע"י הפיתוי
מותר לו לבח עליה ובגמרא חמרו
חפי' הבעל ת"ח : (ד) לייחד לה
כתובה בתעות . כלומר בין שיתן
לה התעות לידה שתקניע בניה
חביה לו בניה חמיה כדחיתח
בגמרא שתקנ'שמעון בן שטח שיהח
כותב לה כל נכסי חחרחין לכתובתך
כדי שלח יחמר לה בשעם' טלי
כתובתך ולחי : (ה) חו שיעידו
עליו עדים ויקנו מידו דכ ון דסת'
קנין לכתיב' עומד חלך חלל עדים
ויכתבו לה כתובה דהח לח לריך
לחמלכוי בית כך הוח פשט דברי
הרמב' לפי הנוסח'שלנו כמו שהבין
הב"י והמ"ח דהח כתב בהדיח חחד
הכותב'הכתוב' בשטר וחחד שהעידו
עליו עדים ויקנו מידו הרי דבחד'
ח"ח' מחתינהו ומה שהקד' הרב
בב"ח מדמיי הרמב"ם עד שיהח לו
פנחי לכתוב ולח כתב לכתוב שח
לקנו ב"מ דקנין לח מהני רק בשע'
הדחק חין דקדוק זה כדחי להוליח
דברי הרמב"ם מפשטן דמחחר דסתם קנין לכתיבה עומד והכליח הקנין הוח
הכתיב' שיהח בידה לרחיה ויכולה לעשות זה שלח בידיעתו וללונו ע"כ בתב
שיהיה לו פנחי לכתוב שהוח הנמשך מן הקנין בסמ"ג מפרש דברי הרמב"ם
בחקום שחין כותבין ע"כ סגי בעידי קנין לבד בחקום שכותבין לף דקנו מידו
לח סמכה דעתה כי לח עליה מוטל העורח וליתן שכר הסופר גם שחת יתום
בעלה פתחום ויטענו היורשים פרעון הכתובה ופרעוה : (ו) רק בשע'
הדחק משמע מיהח דבשע' הדחק פוחכין על עידי קנין לפי שעה ובדעת הטור
ומהרי"ק והמרדכי בסם הסמ"ג חבל בב"ח בתב דחפי' בשעת הדחק חין
לסמוך על עידי קנין שלח בהתפסת מטלטלין וכן בשגמלח הכתובה פסולה
בעינן התפסת מטלטלין וכך דחיתי מרבותי והכי נהוג עכ"ל ואני חומר ודחי
המחבר תע"ב חבל בשחין להחתן מטלטלין להתפיס לפי שעה יכול לסמוך
על הטור ומהרי"ק ובדיסור קל כזה חין רחוי להחמיר בדבר זה"ו לדין מגרשים בע"כ
עכ"ל : ה העמיד לה ע"ק בתב בת"מ חפי' שם יש לבעל פילוי מהבעל
ולח חין קלה בעיניו להוליחה מ"מ חסור להוי כשו חין בתובה בידה וכעין זה
כת' הרח"ם בפ' החובל : ו עיין בת"ה סי' ס' בלומר שם מבותר היכח
דמשעבד נפשו וגופו יכול להשתעבד תע"ם שלין לו נכסים בשעת השיעבוד
מזה נשמע ג"כ לדיעים שבבתן לענין בתובה : ז שלח לתחר שקיבל החתן קנין
עיין תוס' פ"ב דגיטין והג"מ בתובה הנבתבת בזיוף ונתת' בלילה בשר חבל

ת"כ בפסול והיכח דקנו מיני' ליכח למיחום למיני : ח ויקבל

הלכות כתובות

סו כמה דיני כתובה ובו י"ג סעיפים :

א א (א) חסור להתייחד עם הכלה קודם שיכתוב לה
כתובה ב (ב) ויש מקילין ומתירין להתייחד בלח כתובה ובלבד
שלח יבעול) (הר"ן פיש כתובות) ג (ג) והבעל נותן שכר הסופר
ואפי'אם ירצה (ד) לייחד לה כתובתה בתעות או בשאר
מטלטלין אין שומעין לו אלא צריך שיכתוב לה שטר על עצמו
ברמי הכתובה ויהיו כל נכסיו משעבדים לה (ה) או שיעידו
עליו עדים ויקנו מידו שחוא חייב לה מנח אומאתים :
הגה ד וי"ח דחין לסמוך לעדים (ו) רק בשעת הדחק ומיד שים לו פנחי
לכתוב לריך לכתוב כ"ם שחין לסמוך עלייהו לכתחילה (כן משמע מל'
הטור וכ"כ מהרי"ק שורש ס"ד ומרדכי פיש כתובות) וכן ליחוי לכתחילה ה
העמיד לה עדי קבלן בעד כתובתה (ז) והחתה שהוח יהח פטור ממנה
חסור עד שיהח שעבודה עליו שלח תהח קלה בעיניו להוליחה (ב"י בשם
הרשב"ח בתשובה) ו (ח) עיין בחושן המשפט סימן ס' חם יוכל לשעבד
עלמו בכתובתה בנכסים שלח בחו לעולם וחין לעדים לחתום בכתובה ז שלח
לחחר שקיבל החתן קנין לפניהם (דברי הרב) (ט) ויש מקומות שמקילין
בזה (מהרדכי פ"ב דגיטין) וכן שים עדים חותמים על הכתובות שקרחו
תחת החופה לף ע"פ שהם לח שמעו הקריחה חע"פ שלח שפיר עבדי חין
לשנות מנהגן שלח להוליח לעז על כתובות הרשומות : (תור זרוע)
ב אם אינו יכול לכתוב לה כתובה כגון בשבת (י) או
ששכח לכתבה יכול ליתן לה מטלטלין (יא) כנגד
כתובתה ה (יב) ויקבל

ב ולומר שהיא נאה * והסורה (פי' מבעמעת חסד לפניו) (א)
אפילו אינה נאה :
הגה ומילנו שר' יהודה בר חילעי היה מרקד לפני הכלה נ (ב) ומבטלין
תלמוד תורה להכנסת כלה להופה (דברי הרב) (פ"ק דמגילה וס'
החזה שמתאחילה) :

ב אסור להסתכל בכלה (חבל מותר להסתכל בתכשיטין שעליה חו
בפרהסיא לחשה) (טור) :

ג צריך לתת אפר בראש ההתן במקום הנחת תפילין זכר
לאבילות ירושלי' דכתיב לשום לאבילי ציון פאר תחת אפר :
הגה ויש מקומות שנהגו לשבר כוס תחר שבעה ברכות וזהו מנהג שנוהג
בזמינות שו שהחתן שובר הפלי שמברכין עליו ברכת חירוסין (כל
בו) וכל מקו' לפי מנהגו עוד נוהגים להתענות וע"ל סי' ס"ח ויש זריקת
חוכלין לפני חתן וכלה עיין בח"ח סימן קע"ח :

ד מתוכלה שפגעו זה בזה מעבירין את המת מלפני הכלה
ליתן לה את הדרך :

הלכות כתובות

סו כמה דיני כתובה ובו י"ג סעיפים :

א א (א) חסור להתייחד עם הכלה קודם שיכתוב לה
כתובה ב (ב) ויש מקילין ומתירין להתייחד בלח כתובה ובלבד
שלח יבעול) (הר"ן פיש כתובות) ג (ג) והבעל נותן שכר הסופר
ואפי'אם ירצה (ד) לייחד לה כתובתה במעות או בשאר
מטלטלין אין שומעין לו אלא צריך שיכתוב לה שטר על עצמו
ברמי הכתובה ויהיו כל נכסיו משעבדים לה (ה) או שיעידו
עליו עדים ויקנו מידו שחוא חייב לה מנח אומאתים :
הגה ד וי"ח דחין לסמוך לעדים (ו) רק בשעת הדחק ומיד שים לו פנחי
לכתוב לריך לכתוב כ"ם שחין לסמוך עלייהו לכתחילה (כן משמע מל'
הטור וכ"כ מהרי"ק שורש ס"ד ומרדכי פיש כתובות) וכן ליחוי לכתחילה ה
העמיד לה עדי קבלן בעד כתובתה (ז) והחתה שהוח יהח פטור ממנה
חסור עד שיהח שעבודה עליו שלח תהח קלה בעיניו להוליחה (ב"י בשם
הרשב"ח בתשובה) ו (ח) עיין בחושן המשפט סימן ס' חם יוכל לשעבד
עלמו בכתובתה בנכסים שלח בחו לעולם וחין לעדים לחתום בכתובה ז שלח
לחחר שקיבל החתן קנין לפניהם (דברי הרב) (ט) ויש מקומות שמקילין
בזה (מהרדכי פ"ב דגיטין) וכן שים עדים חותמים על הכתובות שקרחו
תחת החופה לף ע"פ שהם לח שמעו הקריחה חע"פ שלח שפיר עבדי חין
לשנות מנהגן שלח להוליח לעז על כתובות הרשומות : (תור זרוע)
ב אם אינו יכול לכתוב לה כתובה כגון בשבת (י) או
ששכח לכתבה יכול ליתן לה מטלטלין (יא) כנגד
כתובתה ה (יב) ויקבל

ח ויקבל עליו אחריות משעת חופה אפי' אם היתה מדולה בלא אחריות וכן משעת נחום' דק מ' שכתבו בעודנה בדרך אפי' אם היתה כתובות דארי למעשל בשדה ולהחפיסה מטלטלין דילה הוי בכהפסיה ח"נ משעה שנכנסה לחופה ודיוקה מדוע' על החפס ומטלטלין בלא אחריות דידיה ס"מ ס"ל דלא מהני כלום דידה שלא הוה לריך לקבל על נ אחריות וכן משמע מכמ"ג שיהו הרי"ף והרמב"ם והרא"ש השמיטו סוגיא זו דאחמר בדף מ' ועל עובדת דר"ח הל"ל כהנהו לפי טעה מהני החפסה מטלטלין משמע דס"ל דלקבל אחריות • וכתב הר"ן על דא דר"ח לוה להחפיס מטלטלין בשדה אע"ג דהוי קנין וקי"ל שאינה תכוה למכנס בשדה כדי שלא יהא נראה כקונה קנין בשדה שלשי ניסותין דהוי מילי דפרהסיה ח"נ עובדת דר"ח חייבי אנשי דקא

(טו) לעפ"י ס"ל ס מ"ל ומלתו תח"כ גס בח"מ סוף סי' מ"ל פסק כן בשטר חוב שהיו בעני שכשבא כרכוס שהפ בחזקת חנודין וכותבין שטר תחר ואפי' הלוה עומד ומוחה אין מעכיתין בו : (טז) לריכים כתובות תחרות כלומר ואם הוא מודה כמה ה"ה סך פחובה רלשונה לרי' לכתוב מחדש כתוב' תחר' כפי סך הרחזון ולא יכול לטעון שמא חמלת כתובה הרחשונה ויהיו לך שני כתובות שסחס מלוי וכרכוס הכל בחזקת חנוד ועיין בחשובת מהרי"ק סי' קי"ו : (יז) דשמקום שאין מגרשין בלי מרלון החשה . בגון המאכס את הבחולה דק"ל לח יוכל לשלחה כל ימיו דח"ל לכתוב כתוב' וכמצוה' לקמן סי' קע"ו סעיף ג' : (יח) היה אפשר להקל . נקל יש לחלק בין דבר שאסור מן התורה לגרש למה שהוח רק מחקנתי ר"גרשון מאור הגולה : (יט) אם מכרה כתובת' לבעלה עיין בח"מ סי' חפ"ד בחשה שחבלה בבעלה ואין הכתובה מרובה מן החבלה מוכר' הכתובה לבעלה דהח חק אם לח תמכור לו לח יבלם לה כתובה בשלומיה כיון שחייבת לו בעל החבלה : (כ) אבל אם מכרה בחובת לחחר כבר כתבתי לעיל בסי' זה ס"ק ז' לעכ"פ חסור לכתו' הכתובה בשם הקונה לכל שאין הכתוב' כתובה בשוה הוי כמשה' מחתו בלא כתובה : (כא) ובל זו ון כסף מדינה לעון הרמב"ם פ"י מה"ח דין ח' ולח יזקנו לותם מן הכסף העהור אלח מכסף מדינה שהיח ז' חלקי' נחושת ו' כסף כמלח שמחתים זה לזה רק כ"ה זה מכסף טהור וכל זה הוח דרה"ם וחלי ומסקל כל זה הוח ל"ו שעורות כמלח שיעור כתובה כסף טהור ב' מסקל ד"ה פעמים ל"ו שעורות שהוח ג' שפים וחיצע מחות שעורות : (כב) עיין בי"ד סי' רל"ד וסי' ס"ה לפי החשבון שכתב בי"ד סי' ס"ה דה' סלעים של פדיון הבן עולים לשני זהו' פו' כמלח דינר הוח המטבע שנקרח דרייחר וה' סלעים הוח ד' דינר שהם כ' דרייח"ר שהם שני זהו' כמלח כתובה שהוח כ"ה דינר הוח שני זהו' וחלי זהב שהם ס' שוק ליטווים : (כג) ויש מי שמשער כתוב' בחולה יש' זהובים לפי חשבון הבן שמונה זהובים דהח הכתובה היח ד"ה דינר ועולה עשרה זהובים וס"כ פדיון הבן שהוח ה' סלעים שהם ד' דינר יהי' ח' זהובי' ויעיין יהי' לפ"ז יב"ג פולנים וחיתם' על הרב מוהרר"ם למה לח הביח דעיה ון בי"ד סי' ס"ה שכתב עדיין הבן הוח ג' זהובים פולנים וה"ל לכתוב שי"ח שהוח ח' זהובים והנה עייתי בחשובת מהרי"ל סי' פ' ובחגודה כתבו מה שנהגים לעשות תינו לפחות מן הכתוב' משום דר"ת פי' חקוק כסף הוח מנה ובני זקוקים כסף הוח מחתים נמל' כשכותבין לבחולה י' זהובים ולחלמנה ה' זהובים כרי לח פחתו עכ"ל כי בזמנם זקוק כסף שוה חמשה זהובים ובני זקוקים שוים עשרה זהו' ויהיו שר"ח ס"ל לכתוב בחולה לחורייחת ח' כגדול וחלי בזמן ר"ת היה דינר של כסף ומלה דינר הוח חמשה זהובי' (ועיין בפסקי מהרח"י סי' נ"ל) ח"כ לפי זה יהיה בפדיון הבן די בחמישית זקוק ושוה זהב אחד וע"כ לח הביח דעתו בי"ד סי' ס"ה כי הוח קולח גדולה בזמן הזה שגדול וחלי נחושת אבל לחיתי בדברי הרי"ף בפ' ס"ו וסי' ס"ג כי כל דינר הוח ג' תרג"ינץ נמלח בכ"ה דינר כתובת בחולה הוח ע"ה תרג"ינץ וש"ז תרג"ינץ הם לוקיות לחת נמלח ס"ר תרג"ינץ הם ד' לוקיות נשאר עוד י"ח תרגי"ץ הם חלי לוקיה"ת וחלי לוקי"ת ו' תרגי"ץ וזה הגי"ה מדברי כתב כי מסקל המעה י"ו שעורו' נמלח דינר שם מעה הוח כ"ו שעורות ומסקל הסלע שהוח ד' דינר שם ס"ו שעורות יסקלנו דוה"ט חדש ממטבע ווינליח הוח מ"ח שעורות שהוח ג' מעות ח"כ כתובת הבחולה שהוח מחתים דינר לורי וכל דינר הוח ג' דוק"ט ממטבע הנ"ל נמלח כתובת חמשה ח' דוק"ט של כסף ממטבע וינליח"ה הנ"ל והנה לכחול' חשבון זה עולה ג"כ יותר מחשבון של הרב מהרח"ח בי"ד סי' ס"ה חך דרך כלל חין לדקדק בחשבון כזה חין כל המסקולה שוים וחין כל המטבעות כסף לרוף רק דרך כלל לחתן דם"ל כהוגה מדרבן וחיזה רק כ"ה דינר כסף לרוף שהם מסקל ג' שפים ח' שעורות ומחחר שכתבנו הלחרונים שפדיון הבן לריך ד' דינר כסף לרוף שהם מסקל שפ תתק"ך ג שעורות וכבר מסקלנו הם ועולה למסקל ה' לו"ט ובזמנם הי' שוה ג' זהו' דייני"ם וקלח כתבנו שהוח ה' לו"ט וקווינט הו ה' לו"ט ורבינו לו"ט רק שכתבנו שהלו"ט שבמדינה זו הם קטנים ע"כ חין לסמוך על הלו"ט ועל המטבעות רק לפדיון הבן כסף לרוף המסוקל שף תתק"ך שעורות ולכחול' החשה יהין מסקל ג' חלפים ח' שעורות ועיין בספר מעלך במסכת בכורות דף רס"ט ע"ל מ"ש בזה וכלל דברינו שלריך לפדיון הבן ה' לוט כסף נקי למסקל פרלג והוח יותר מסלשה דייבם שחליך כי כל ר"ט הוח ח' לוט וחלי לוט וח' פשוט וחלי פשוט וחשיעית מחלי פשוט וכל לוט הוח ל' קווי"ט וכל קווי"ט הוח ל' פשיטים וע"ש שהליך זה : (כד) משערים בזוזי דחורייחת דעת ר"ת הוח דכחובה דחורייחת ע"כ לריך ליתן לה מחתים דינר לורי והוח עד"מ אם ד' דינר של פדיון הבן עולים לעיל ה' לוט נמלח מחתים לחמשים לוט כסף לרוף להיינו עשרים זהובים דייקו"ם בזמנם ודעת הרמ"ם שם שכתובה דבבל מכל מקום לורי מחתים דינר ודעת הרמב"ן להיפך שם שכתוב' דחורייחת מכל מקום הסך תינם לחורייחת רק החורה חמרה יחנו לה מוהר ולח נחנה קלנה ומחחר שאין הכסף קלוב בחורה הנה הוח כסף מדינה דהיינו כ"ה דינר כסף לורי שעולים למחתים כסף מדינה :

(כה) והוח

יא ועיין בסימן קע"ו שם חיירי בשחנם חת הבחולה לכתיב לה יוכל לכלה' כל ימיו חין לריך לכחוב לה כתוב' ומדמה הרב ה"ה לפי חר"ג ח"י לגרש בעל כרחה ח"ל לכתוב לה כתובה וי"ל חיסור דחורייחת שחני : יב כסף מדינה היינו חר"ל שמכו על שמך הקרקע כמוכר הבחולה ליתן לה חמשי' סלעים של מדינה נגד חמשים סלעים של מוהר הבחולת וכסף קלוב של חורה של לורי הוא ושל דרבנן הוא כסף מדינה היינו שהיני' של לורי ועולי שפה סלעים ורביעי' של לורי להני פוסקי דס"ל דגובה כסף מדינה ועיין בי"ד סי' שפוד בפירש"י ופע"ו שיעור חמשה סלעים של פדיון הבן ומפה חלמד לכחן : יג עפרה זהובי' עיין חשובת מהרי"ל סימן פ' כחב כן בשם ר"ת דסבירח ליה כחובה דחורייחת וס"ל שני מנה היינו שני מרק כסף מנה היינו זקוק כסף שקורין מחרק ובימיו היה כל מרק בעד חמשה זהובי' מיהו הרב רמ"ח לח הבין טעמו שלח לסמוך על פוסקים דסבירח ליה כחובה דרבנן לח הבינה טעמו זו להקל חבל למ"ד כחובה דחורייחת לח סמכינן ע"ז ומה שכתב בשמוך לפוסקים דס"ל כחובה דחורייחת הוח שמונה פעמים יותר לח קלי על חשבון זה דהח לפי חשבון שכתב בי"ד לח הוי שלח עשרים זהובים ריינט . חלח חריבחת קלי שכתב דעולה בשה סלעים ורביעי . ולפוסקים שן עולה חמשי' סלעים ועיין בח"מ : יד בזוזי דחורייחת משמע הכחובה דרבנן שלח מעערי' בזוזי דחורייחת וכן הוח לשיטת כל הפוסקים ס"ל כחובה בחולה דרבנן וכן פסק הב"י ובב"מ חלח ר"ח ור"י סוברים כחוב' בחולה דחורייחת ומה שכותבין דחזי ליכי מדחורייחת כתב הרמ"ם היינו מטבע של לורי שהיח לח ורייחת דחז"ל חקנו לה מטבע של דחורייחת ולכחורה נרח"ע כ"ל כן דהח בס"ם חיכח למ"ד כחוב' דחורייחת חין נחמן לומר פ"פ מלחתי שלח ע"פ מה שכותבין דחזי ליכי מדחורייחת לח קלי חלח על המטבע ולח כפרישה שכתב כחוב' דחורייחת • ומה שהקשה לי קלי על המטבע למה חין כותבים כן בחלמנ' לק"מ כי בחלמנה לח חקנו חז"ל כסף לורי כי חק לר"ח ור"י דס"ל בחובה בחולה דחורייחת מ"מ כחובה חלמנ' מדרבנן כמ"ש בס"ם סק"י וכן הוח להרמ"ם לח חקנו מטבע ד זוזייח דשמנה והג"מ סוף כתובות דס"ל בחלמנה תקנו גס כן מטבע של לורי דעת יחידחי הוח ודברי הג"ה זו מ"ש בחלמנ' מעעריט בזוזי דחורייחת היינו דעת הג"מ ולח נהגו כוותו חלח בעיקר כלל פוסקים בחלמנה לח מעערי' בזוזי דחורייחת חק לפי המנהג שגובין בשמ' חלי הסך של בחולה מ"מ לח שייך לכתוב דחזי ליכי מדחורייחת כי ח"ל לח חקנו חלח כתב בב"ח חלמ"ד כחובה דחורייחת חז גובין מן ביטוחיה ומ"ל דהח כתבו הוספות חפי' לר"ת דסבירח ליה כחובה דחורייחת מכל מקום מה דסבירח ליה לר"ת דגובין מביטוחיה לחו מטעם כחובה דחורייחת שף מטום חיכח דסבירח ליה לר"ת כן • לפי זה חק למחן דחמר כחובה דחורייחת יש לומר דגובין מזיבורית מיהו עכשיו שכותבין בספר תרג גובין מעידות כן כתב בהג"מ וכן כתב ב"ח והיינו

והיינו דווקא כשנותן מן קרקע אז שייך לומר מן עידי' אבל כשנותן מן מטלטלין קי"ל כל מילי עידית הוא כמה שת"ת בס"ם ועיין תשובות מהר"מ ג"ב: טן אבל במקום שיש מנהג ג"ח כתב מה שכותבין במדינות פולין מחתיים וקוקים היינו מחתיים מרק וכל מרק הוא שני והוניס לכן נוהגין במדינות פולין לרשום בתנאי זהוניס ובמדינו' ליט' מרק עה"ג ונוהגין ת"ק והוני' ולחלמנה נוהגי' חלי סך כל נכולה ושיעור זה הוא עם סך כתובה שלה והכל נכלל בזה ובדרישה כתב דשיעור כתובה אין נכלל בסך זה וס"ל דקוק הייט מח"ג עולה ג"ך והוניס וכתובה ס"ל עולה שמנים והוניס היינו לפי שהנין שמנה פעמים יותר היינו שמנים והוניס נמלא עולה תרבץ מאות והוניס וכ"כ בתניתי מה שכתב הרב בהג"ה שמנה פעמים יותר לא קאי על שיעור עשרה זהוניס • ובח"מ כתב נמי דאין נכלל לך הכתוב תוך מחתי' וקוקים והביאו רחיי' מריב"ם ומדברי הג"ה בסמוך דאין הכתובה נכלל ויש לדחוה וי"ל נוולאי אין הכתוב נכלל שלא ג"ח כתב ומנהג פולין כך הוא שנוללים הכתוב' בסך מחתי' וקוקים לכן נוהגין תרבץ מאו' והוני' או ח"ק והו' ולכתובה נראה דאין נוהגין סך זה במטבע של נחשת אלא במטבע של כסף היינו כל זקוק ג' והוני' של כסף דהא כותבי' כסף לרוק • ובמדינות אשכנז כותבין מאה לטרין כתב בתשו' מהרי"ו כי' ר"ל שהם מאה זקוקים לטרה הוא זקוק וביניהם היה שוה זקוק שנה זהוניס עולה שנה מאות זהוניס וכתב ולפ"ז שפיר אין נוהגין כ

דגמ"ר אמרו זה בתשמישות מיוחסות לתו דוקא רק תורתח דמילתא הוא אבל אחר משפחות אין שומעין להם: (לז) הן בגדים ומקבלין עליו • כלומר שמין לו הבגדים בגמן והוא מקבלן בסך מסויים וזה הוא נקלתים ונכסי נתן בדמל אבל בגדי הכלה שתין שמין לו הם נקלתים ונכסי מלוג כמבואר לקמן סי' ע"ז: (לח) וכמו שיתבאר לקמן • עיין לקמן סי' ק' סעיף ג': (לט) נכסי לתן בדול • נדחה להגיה והן נכסי לתן בדמל וכמ"ש לקמן סי' פ"ה סעיף ג' נכסי לתן בדול הם המלויה והנעלת ליה: (מ) תם יראה להניח לה בשטתו כלומר שיניח תומה בשטתה כדין נכסי מלוג שיאכל פירות ויהיה הכל בתחריות שלה הזכר והפסד כ"כ הרי"ף בפ' ק"ן: (מא) כותבין מתרכתת בתרת"י סי' ל"ו תם כתב נדחה קלת לפי היה גרושה מן הרחטון ומן הזכי שלמה כין כותבין רק מתרכתת מפני תקנת הכהנים ותרמלתת לתתי תחיה וכן תם היתה שבויה ומכ"מ בעולה נריך לכתוב בשביל כהנים ותם היה מחזיר גרושתו דחיתי בספר יש של שלמ' שיכתו מתרכתת הדרי לגבתי וכתב הטעם בשם רחבי"ה שלת תגבה שתי כתובות שע"ל כתובה רחשונה החזירה: (מב) תעפ"י שמדחה התנחים שביניהם עיין בתתי מהרח"י סי' פ"ט תם כתב שבתב התנחים לת היה קנין ומשמע קלת דתם היה קנין היתה גרושה בכתב התנחים ועיין בח"ה סימן רמ"ה סכק בשם מהרי"ו דקנין תתן לת מהני והכות' לתשתו בשע' הזיכוין לעשות לה כתובה תפי' בקנין לת מהני דהוי קנין תתן ומ"ש הרב מהרח"י בסי' הכ"ל שהתם כן שהכתוב' נכתבת וניתחתת בקנין ובליווי שבעל והת לת מהני מידי וכו': (ר"ל מתחר שמעתם שהיה שלת היה בכתובה לק ע"ת בשר והבני פסול ע"ש וכמו שהעתיק הרב פה בהג"ה) והת בקנין לת בעי עדים היינו בקנין מן המובה להתובה תבל קנין הה"ג וכמ' בגדים תלו תמוהי: מה תילוק יש בין שתר קנין לקנין זה שבשעה ביום הנשואין שהוא משעבד נכסיו לכתובה גדולה וכבר כתב הרב ז"ל סי' זה שבדרי מגומגמים: (מג) המנהג פשוט בכל המדינה • עכשיו הוקבע המנהג להוסיף שלים ועיין בב"ח: (מד) הרשות בידו • ה"ה תם היה רולה להתנו' להוסיף לה על המנהג ג"כ הרשות בידה רק משום סיפת נקט שלת יפחות לה משיעור כתובה שתקנו חכמים כדי שלת תהת בעילת זנות: (מה) ותם יכלה מוסיף לה • כלומר כותב לה תוספות כתובה בפני עלמה בשטר תחר ותם ירל' לפחות היה נותנת לו שובר על שיעור כתובת' כפי תקנת חכמים: (מו) הולכין תחר מנהג מקומו • לפי זה עתה שמדינת ליטא ופולין תלוקין במנהג שבליטא נותנין לבחולה ת"ק זהו' ובפולין ת' זהובים אין הולכין תחר מקום הנשואין רק תחר מקום תדירה שתם היה תגלי בישיבם שתחר זמן מוגבל תלך למ"ד נתו תזי נותן לה בכתובה כפי מנהג מדינתו ואין חילוק בין תם התגלי שתלך מיד תחר ז' ימי המשתה עמו תו שתלך תחר ג' תו ג' שניס מיהו נרת' תם מת שם קוד' שהולי"ב למדינתו שנותן לה כפי מנהג המקום שנשתה שם • ול"ע למעשה: ☞ (מז) במקום שתין רגילין לחתום • תבל יש מקומות שנוהגין שפסולין חותתין לכבוד ובני עדי' חותמין בדתם שיטה וע"פ מקיימין הכתובה ונתותן מקומות יכולין לחתום תעפ"י שתין יודעים לקרות ללת גרע משחר פסולין כל זמן שבני עדים כשרים תתמו בתחילה: (מח) ולכן ע"ה שבת לגרש • כלומר תחר שמיו יודע לקרות פסול מקרי ח"כ נודתי לת תתמו עד שקילתו תחלה בפני החתן והגידו לו מה שכתוב ובמקום שרגילין לחתום פסולין מ"מ חוקה על העדים שרשום שבשם מתקיים העדות שעשו כהוגן ועיין בח"מ סי' מ"ה סעיף ה':

סז (א) תו נחלקה מן התירוסין • לרבותת נקט תלוקה לת"ע דשומרת יבם לת תשכיח מסירה לתתה תי בעי מיבם תותה בע"כ ותפ"ה לתתו נחלקת בעלה הוא כ"כ התוספות:

יא הנושא אשה סתם כותב לפי המנהג וכן היא שפסקה להכניס נותנת כפי מנהג המדינה:

הגה ומה שהתי' מפנסת לבעלה הן מעות (לז) הן בגדים (לח) עליו והן בתחריותו נקרת נדוניה בכל מקום ותינה נגיחת אלא עם הכתוב' כב אבל לשאר דברי' תין דינו ככתובה (לט) וכמו שיתבאר לקמן כג ויש מקומות שהתתן מוסיף לה בנדוניתה וכותב יותר ממה שקבל והולכין זה תחר המנהג (כל הנ"ל בטור) ומן הסתם תחריות הנדוניה עליו (לט) נכסי לתן בדול תבל (מ) תם יראה להניח לה בשטתה ואין לקבל תחריו' עליהם הרשות בידו וע"ל סימן ל"ג וק' עוד מתילו הדינים בשהתי קיים ומשיא בתו כותבי' ודין הנדוניה דהנעל' ליה מבי תבוה וכשתין התי קיים כותבין כב מבי נשא (תלכתי פ' ד' מ"ת בשם ר"ת) מיהו תם זינה ליתת לן בה (תשו' ר"ם מסמן) בכתובי' גרושה כה (מא) כותבין מתרכתת כלי שידעו שהיתה גרושה ותסורה להכניס (מפסקי מהרח"י סימן נ'):

וכשבאה לגבות כתובתה מגבין לה מה שבכתובתה לפי מנהג המדינה:

הגה ותם היה תומר' שהוסיף לה יותר מן המנהג ליריכה להגיה ליתו' לדבריה תבל תם יש בידה שטר כתובה שתינה מקויים תו שת' מן העדים הוא פסול כן (מב) תע"פ שמרת' התנחים שביניהם שהורך להוסיף לה תינה גובתת שת כמנהג (פסקי מהרח"י סי' ס"ט) וע"ל סימן ק' סעיף ל':

ובכל אלו הדברים וכיוצא בהן מנהג המדינה הוא עיקר ועל פיו דנין והוא שיהיה אותו (מג) המנהג פשוט בכל המדינה: הגה מיהו תם רולה לפחות ולפחות לתתו מן המנהג (מד) הרשות בידו (מהרי"ל סי' ע"ו) ובלבד שלת יפחות ממה שתקנו דנמן ונ"ל דוקא שהתם כן בשעה שעשו השיוכים תבל תם עשו שיוכים סתם ושעשו עלמן בקנסות לריך לכתוב לפי המנהג ולת יובל לשנות (דברי הרב ומן משמע במהרי"ל) ויש מקומות שנוהגים לכתוב כל הכתובות בשוה תפי' לת להכניסה לו בכלום (מה) ותם יראה מוסיף לה ותם יראה לפחו' לה היה כותב לו כך וכך קבלתי על כתובתי וכן נוהגין בתדינו שו':

יב נשא אשה ממקום אחר על דעת שתדור עמו במקומו (מו) הולכים כז אחר (מנהג) מקומו:

יג כח (מז) במקום שאין רגילים לחתום בכתובה אא הראויים להעיד לא יחתום מי שאינו יודע לקרות:

הגה כט (מח) וכן עם התרן שבא לגרש ותמר לה"כ שלת הזין מה שהיה כתוב בתנחים לו בכתובה תינו נותן לתתי העדים לת תחתו מה שלת העידו בפניו תחילה על פה (תשו' הרשב"ת סי' תרכ"ט):

סו דין כתובת אלמנה וחש"ו היא או הוא וגר שנתגייר ובו י"א סעיפים:

א בתולה שנתאלמנה או נתגרשה א (א) או נחלצה מן האירוסין ונשאת

כא ומקבלין עליו כלומר שמין לו הבגדים בגמן והוא מקבלן בסך מסויים וזה הוא נקלתים ונ"מ בין שמין לו הם נקלתים כ"מ כמה שכתב בסי' ע"ז: כב אבל לשאר דברים לקמן סימן ק' כתבתי דין זה באריכות: כג ויש מקומות שהתתן מוסיף והיכא שתין מנהג תו דינן כמה שכתב בשם"ם בכספים ובשחורה מוסיפים שלים הוחיל ויובל להדיות בהם • ומנהג שלנו כתב ב"ח המוסיפין שלים מלבר ובכלל זה נכלל מתתיים זקוקים שכותבים בכתובה • והוסכה זו עהנין בק"ק קלתקת חוץ מלבושים וחכשיטים הזיכוי' לגופה וכך כותבין בפירוש ותם לת נכתב שמין לה המלבושים ותם בת תחד מעיר תחר' ותין רולה להוסיף תינו רשאי לשנות דכל המנהג ומשתעבד תת עלמו בשתט דעת על פי המנהג • מיהו משמע בש"ת בתלבושים יכול לעכב ועיין תשובות ש"י סימן מ"ה • ונזה תין חילוק בין תלמ' לבתולה • ומהו' היה חוב גמור וכתב בפריסה דעל שכתב בר"מ דתין כותבין תגב בכתוב' שת"כ לת יוכל הבעל למכו' שום דבר ממטלטלין ולריך לומר דלת כ"כ בי תם תעיקר כתובה וכ"ש תוספות שלים נדח' דינו כמו המהו' ותכתוב עוד לקמן מזה בס"ד: כד מבי נשא תת על גב דקיימי לן כל יולתי חלינו נקדתי' בית תגיו כמה שכתב בי"ד סימן רט"ו שכל מקום נקדתים נמי בי נשא וכותבי' כדי שיהיו בהיות יתומה לכ"מ לעניין תם מתה תוך שנה הרחשונה כמה שכתב בסימן קי"ח: כה כותבין מתרכתת תפילו תם היה גרושה ותלמה מותבין מתרכתת להודיע דהיה תסורה לבתן ותם היה בעולה כותבין בעולתת • ותם הוא שבוי כותבין שבוי' • ותם היה מחזיר גרושתו כתב מהרש"ל דכותבין מתרכתת הדרי לגבתי שלת תגבה שני כתובות ועיין תשובת מיימ תם היה נתגרשה ותחר כך נתלמנה כותבין מתרכתת מקדמת דנת: כו תף על פי שמרתה התנחים דקי"ל קנין לתתן לת מהני לכן תפי' תם היה קנין בתנחים לת מהני: כז תחר מנהג מקומו וכן הת לדין במנהג פולין ולינת שבתתי לעיל. ותם הגבילו זמן שילכו לדור למקום תחת ותת קודם הזמן כתב הת"ח נ"ע תם תלכים תחר תותו מקום • ולכתורה נרתה דהולכין תחר תותו מקום שהיו דעתם לדור ועל מנהג תותו מקום התחייב תת עלמו: כח במקום שתין רגילין לחתום תבל יש מקומו' נוהגים פסולים חותמי' לכבוד ובני עדים חותמים בדתם הסיבה וע"פ מקיימ' הכתובה ובתותן מקומות יכולים לחתום תף על פי שת"י לקרות ללת גדע מפסולין: כט ולכן ע"ה שבת לגרש כלומר מתחר מי שת"י לקרות נקדת פסול תם כן בזמתי לת תתמו עד שקרתו תחילה לפני החתן ועיין בת"ה סימן מ"ה ולריך לומר שהיה כתוב יותר מתיקון חז"ל דתל"כ הת קיימת לן דיש לה בכתובה תפילו לת כתב לה:

סו א תו נחלקה כתבו תוספות לרבותת נקט תף על גב דלת מחוסר מסירה לתובה דהת תי בעי מיבם תותה בע"כ מ"מ יש לה בכתובה מתתיים ובסיפת כשנתלקה מן הנישואין נקיט תייבי דלריכא:

ונשאת כתובתה מאתים ויש לה טענת בתולים :

ב נתאלמנה או נתגרשה (ב) או נחלצה מן הנישואין כגון שנבנסה לחופה הרי היא בחזקת בעולה ואין לה אלא מנה ואין עליה טענת בתולים ב (ג) אפי' יש לה עדים שלא נסתרה עם הראשון :

ג (ד) הניורות והשביויה והשפחה שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו פחות מבת ג' שנים ויום א' כתובת ק"ק ויש לה טענת בתולים ומבת ג' שני' ויום אחד ומעלה כתובתן מנה ואין לה טענת בתולים :

ד קטנה פחותה מבת ג' שנים ויום אחד שנבעלה אפילו בא עליה גדול כתובתה ק"ק וקטן פחות מבן ט' ויום א' שבא על הגדולה כתובתה ק"קודוק שלא הסיר בתוליה אבל אם הסיר בתוליה נ אין לה אלא מנה :

ה מובת עין כתובתה מנה ואפי' לא הכיר בה וכנסה ע"מ שהיא בתולה שלימ' אבל כנסה בחזקת בתולה (ה) ונמצאת בעול' ד אפי' מנה אין לה :

ו בתולה שהיא בוגר' או סומא כתובת' ק"ק (ו) וכן ה אילוני' אם הכיר בה כתובתה ק"ק :

ז (ז) ו השוטה לא תקנו לה נישואין כלל :

ח החרש אע"פ שיש לה נישואין מדבריהם ז לא תקנו לה כתוב' ולא מזונות ולא תנאי מתנאי כתובה (ח) ואם כנס החרשת ונתפקחה או שוטה ונשתפית יש לה כתובה ותנאי כתובה וכתובתה מנה :

ט נשא חרשת או שוטה (ט) וכתב לה מאה מנה כתובתה קיימה מפני שרצה להזיק נכסיו :

י חרש או שוטה שנשאו נשים אע"פ שנתפקה החרש ונשתפה השוטה אין לנשיהם עליהם כלום רצו לקיים' אחר שהבריאו יש להן כתובה וכתיבתן מנה ואם ב"ד הם שהשיאוה חרש וכתבו לה כתובה על נכסיו נוטלת כל מה שכתבו לה ב"ד אבל השוטה אין ב"ד משיאין אותו :

יא קטן אפי' מבן ט' שנים ומעלה ח (י) שהשיאו אביו אין לה בתובה ט ואם בא עליה אחר שהגדיל יש לה (יא) עיקר כתובה י ק"ק לבתולה מנה לאלמנה אבל תוספת שכתב לה בקטנותו אין לה (ומפי הזיהור ג"ו) ואפי' העיקר אינו גובה מכח שטר הכתובה אלא מתנאי בית דין לפיכך אינו גובה אלא מבני חורי יא ולא ממשעבדי שנמכרו

(ב) או נחלצה מן הנשואין. כדי נסד חלוצה דמיד ס"ח אלמנה אין לה אלא מנה חק קודם ס"ח חלוצה ומכוס דנחלצה לח יפה כחה מאחר אלמנה ועיין בד"ץ :

(ג) אפי' יש לה עדים * הטעם כתבו התוס' שאינו סומך על דברי העדים וסברי דלסבת לומר כן והרמב"ם כתב הטעם' דכיון דחזקת הגוף' שחצעל לח תקנו לה אלא מנה והרי היא כבעולה לכל דבר והח דמסתע נגמרת) בכתובות דף י"ב ע"ח) כשלח בעל לאלתר אחר קדושין ולח נמלח לה בתולי' יש לה טענת בתולים היינו שרחוי לבעל לב"ד ולחקור שמח אחתיו זינחה אבל להפסיד' לוחה מנה אין יכול כי אין סהדי שבחזקת בעולה כנס' ובילו היה לה תנאי עמו לף אלא אלתנאי בעולה אחר היה לה אלא מנה ועיין בדברי הרב המ"מ ובב"ח : (ד) הגיורת * עיין בב"ח מ"ש על זה : (ה) ומלאה בעול' אפי' מנה אין לה * בד"מ כתב וכ"ם שאין לה תוספות וכן הוא בהגהות הלפסי ודבריהם תמוהים בעיני מה כ"ם הוא זה הח בגמר' בכתובות דף ק' ע"ב חני התמלחם והבניה והחיילוחת אין לה' כתובה וקחמ' עלה בגמרח דף ק"ח ע"ח אמר שמואל לח אמרו מנה מחחיים אלא בתולה ולח בעלה אבל בעולה לח אמרו מנה מחחיים ים להן נסיס שחמרו אין להן פחוח כגון העומדת על דת והבדוחיה אין להם הוספו' וכ"ם מנה מלחי' הני להדיח להיפך שמנה ומחחיים הוח כ"ם מחוספות אבל זה מלינו שמנה ומחחיים אין להם וחוספות ים לה בלח הכיר בה (כדלקמן סי' ק"ע סעיף ח') וח"כ אפ"ל לפסו' בנסס בחזקת בתולה ונמלחה בעולה דאין לה תוספות דף י"ח ע"ב נעי למימר דאם בנסה בחזק' בתולה ונמלאת בעולה דמקח טעות לח לגמרי מסתע ויש לה כתוב' מנה והיינו דלין עליה אם ום"ל דמקח טעות לגמרי מסתע מ"מ למה הגרע מאלמנה לכ"ג בלח הכיר בה הוי ג"כ מקח טעו' ואין לה כתובה ואפ"ה יש לה תוספות ומ"מ לקמן סי' ס"ח סעיף ח' והוח מוסחק מדברי הרמב"ם משמ' כשיש ראיה מו שהעטעו אין לה אפי' תוספו' וח"כ גבי חייבי לחוין ועיין לקמן סי' ס"ח ס"ק י"ג כתבתי טוב טע' ורחיה לזה : (ו) וכן חייבי לחוין אם הכיר בה * ואם לח הכיר בה אין לה מנה מחחיים אבל תוספות יש לה ועיין לקמן סי' קט"ו סעיף ג' : (ז) השוטה לח תקנו לה נשואין * מכוס שאין אדם בר עם נחש בכפיפה לח קיימה אלא מחקנחת דרבנן :

(ח) ואם כנס החרש וכו' יש לה כתובה * כתב הת"מ היינו בדוק לקיימה דוקא אבל אין מכריחין לקיימה ובשוטה ובשחפית מאחר שלא תקנו לה נשואין אם רולה לקיימה לריך לקדשה ולכתוב לה כתובה ועיין בשור ובב"ח : (ט) וכתב לה מנה לאו דוקא מנה אפי' כתב לה מאה מנה וכן הוא בגמר' וברמב"ם ושור : (י) שהשיאו אביו אבל ב"ד אין משיאין הקטן אלא בדוק ולא תקנו רבנן נשואין לקטן הואיל וכוכו לבא לידי נשואין ולא ידעתי מ"ש הרב בהגה"ה ואפי' הזיהורו ב"ד ואחנו בב"ד טועין מיירי : (יא) עיקר כתוב' ק"ק לבתולה מעפ"י כשבעל לאחר שהגדיל כגר היה בעולה מ"מ מאחר שלא התנה עמה בשעה שהגדיל קודם שבא עליה אלא מנה ע"מ כן קיימה אי אפשי עכשיו כשחלה בשוחיה דהא בחולה היתה בשעה עליה :

(יב)

(יב) שנמכר בקטנותו כלומר ע"י האפטרופס אבל מה שמכ' מהגדיל וכ"כ תוס' דאין טורפין מהמועבדים כלל דהיינו שמת אחת לטרוף מלקוחות שמכ' בקטנותו וכן הרמ"ך כתב שאם ואין טורפין מהמועבדי בחלו הי' כתובתה בידה ולא ידעתי למה נתנה בי"ח מורוג להגיה בעור וכ"ע ע"ש: (יג) שא מנה לדעת הרמב"ם * כלומר אבל מדברי האשכול והרמ"ך משמע דגר וקטן דינם שוה (הביאם הב"י סוף סימן זה) ול"נ דלא כלישי דהתוספ' והרא"ש בעכו"ם שכתו לאחזו כחוב מאחי וכעין שכתב רש"י ותגיירו יחזיו וקיים ע"מ כן קיים שהיה כאחל גזוזין והא הו' בח' לה מאחי אבל הרמב"ם מיירי בקרוב שאם ולא כתב לה כחוב שנכריח שאין לה שא מכל נכסי בחזקת בעל:

סח (א) יש לה טענת בתולים כלומר ואם לא היה לה בתולים הוי מקח טעות ואין לה כלום כמו שיתבאר בסמוך סעי' ה': (ב) ואירע הדב שלא העמידו עדים לחייבינן שמא בגרס שלו העדים שלא יעמידו עדים כדי שיטענו טענת בתולי אבל במקום שאין מעמידין עדי אין כאן ריעותא ונאמן הוא לטענן טענת בתולים מכח חזקה אין לחם טורח בסעי' והפסידה: (ג) בוקקין לוחה ע"פ חבירו של יין * הרמב"ם כפי' מה שכתב בוקקין לוחה ולא כפי' שמה וכתב הב"י ולפי זה נראה דבוקקה זו מכרכת בגמרא דה"ה לתחרת עכ"ל ולי נראה דס"ל לרמב"ם דאין היין שלנו חזק כ"כ בזמן הזה שיהא בעולה ריקה נודף ומ"מ למעב' נראה דאין בוקקין בשום בזיקה כמו שכתב בי"ל ס' כ"ו ולפי לפענ"ד נראה דבוקה זו של חבורה יין נרף לפי פליג על הרמ"ה דס"ל שיבדוק תחלה בשפחה בחביו יין כנ"ל ולפ"ז שכתב הטור והרמ"ה כתב לחו לחפלוגי אחי שא לפרושי כי אם ר' גמליאל בגמר' בכתובות דף ע"ב לא סמך על קבלתו שבוקקין בחביות יין ובדק בתחילה בשפחה אחת ימי ימחי דיחמי לא כ"ם ולא כב"ח: (ד) או מתייחד עמה בפני עדים וכו' נראה דמיירי בחשש יחוד ולא קבל בה חביה קידושין פחות מבית ג' לפי חינה נחשדת עליו לפי דבריו אבל היכא דמחסרה עליו לפי דבריו

חסור

(יב) שנמכרו בקטנותו וכן הדין בנר שהתגייר אשתו עמו ואין ביניה"א שבזו אין כתובתה יב (יג) א"א מנה לרעת הרמב"ם:

סח ביצד טענת בתולים ומתי נאסרת ומפסדת כתובתה ובו ט סעיפים:

א כל בתולה שכתובת ק"ק (א) יש לה טענת בתולי וכל שכתובתה מנה או שלא תקנו לה כתובה אין לה טענת בתולים א וכל המתייחד עם ארוסתו קודם נשואין אין לה טענת בתולים:

ב אם מנהג המקום להעמיד ערים למשמש שלא ינהגו מנהג רמאות ב (ב) ואירע הדבר שלא העמידו עדים אינו יכול לטעון טענת בתולים:

ג ב' סימנים יש לבתולה האחד רמים שותתים ממנה בסוף ביאה ראשונה והשני דוחק שנמצא בה בביאה ראשונה בשעת תשמיש טענת דמים ישנה בין בקטנה ג בין בגדולה אבל טענת ד פתח פתוח אינה טענה בבוגרת:

ד טען ואמר לא מצאתיה בתולה והיא אומרת ה לא בא עליו ועדיין אני בתולה ו ג) בודקין אותה (ע"פ חבית של יין) (טור) ז (ד) או מתייחד עמה בפני עדים וחוזר ובועל:

ח טען

מה שמכר מהגדיל וכ"כ תוס' דאין טורפין מהמועבדים כלל דהיינו שמת אחת לטרוף מלקוחות שמכ' בקטנותו וכן הרמ"ך כתב שאם ואין טורפין מהמועבדי אבל בשור כתב מהמועבדים שמכר בקטנותו אין טורפין וכ"ח מותק ב' חיבות הללו שמכר בקטנותו ובפ' ובח"מ כתבו דטורפין מהמועבדים מה שמכר בגדלותו מכח חנאי ב"ד וכ"ל לפירוש אע"ג מחמת חנאי ב"ד אין לפ שא מנה להח דמהגדיל היא בעולה מ"מ מהיין הוחל הכתוב על מחייב בידה הוי כאן נשאת הזחת והיא בתולה ויש לה ר' מהמת חנאי ב"ד ולא חייבו שמת הטרוף מהמועבדי שמכר בקטנותו מחמת חנאי ב"ד כי אז לרידה היא לגרר לחמת היתה נשואה לו ועדים ילכו יעידו שה"ה קטן * מיהו בזמני כתב העור כתם דלא גדיה מהמועבדי ולכאורה נראה לכתחלם קורעים בכתובה אלא וכותבין הכתובה על מחייבים שא ילכו היום לחייב אחיכ כך אלא כתב לה בכתובה אחרת. שא בהג"מ קיימין דף חיכ"ג לא משמע כן וכן פסק בהמוזות מהרי"ו סימן ק' דמ"ל לכתוב לה בכתובה אחרת ועיין ב"ח: יב אלא מנה לדעת הרמב"ם הגה לדעת המגיד שם חייבי בעת שנכנסה כוחות היתה יותר מג' שנים ואז היא בחזקת בעולה מ"ה ס"ל להרמב"ם דאין לה שא מנה ומה שכתב לה מחייבים הוי כחוספות כתובה לפ"ז אין חילוק בין קטן לגר כי גר שנשא אשה כשהיא פחותה מג"ם נמי יש לה כתובה מחייבי ומהברי המחבר משמע דלא ס"ל כהמגיד ולדע' הוספות והרא"ש לכאורה קשה למה בגיורת יש לה ר' שא היא בחזקת בעולה ח"כ הוי כחוספות כתובה. ומכתר הע"ג דקי"ל שא מנה מסוס בעת הנישואין נמי אין לה אל

ח אם היתה ממשפחת דורקטי וכו' כ"כ הרמב"ם ותמהו לפי' היה לו טענה ט טענינן בבתולה שמא היה ממשפחת דורקטי ולא כמשמעות הטור : ט ונמשך מדברי הטור שמא בתולי ותקח טענת דמים בתולי ולא כ"ם • ונמלך שקר מ"מ אם תמצא לחלות בתולי חליון תע"ג דבבר מוכחת טענתה :

ח טען טענת דמים ח (ה) אם היתה ממשפחת ט דורקטי (פי' דור קטוע כלומר משפחה של עקרים שלא יהה הדור קטוע מבנים) הרי זו בחזקת' ואם לאו בודקין אותה ט שמא חולי יש בה שיבש לחלוחי' האיברים או שהיתה מתענית ברעב ומכניסין אותה למרחץ וכירטיבין אותה ומאכילין ומשקין אותה ער שתבעל שנית ונראה אם תוציא דם ואם אין שם חולי ולא רעב ויוצא בו י הרי זו טענה :

ו טען טענת פתח פתוח אומרים לו (זית) הטית או לא בעלת בנחת ולפיכך לא התשת ברוחק אם אמר לא כי אלא פתח פתוח מצאתי הרי זו טענה אבל לא בגרה עדיין וי"א שאפי' לא בגרה אינו יכול לטעון טענת פתח פתוח יא (ו) אם מצאה דם (וי"ח טענת פתח פתוח לא יוכל לטעון רק נסוי יב (ז) תבל בחור לא ותדבנה מלקין אותו כשטוען כך ממחר שלא היה נסוי מתחילה תימו בקי בכך (טור)

ז כשאמרו שטענתו על הבתולים יג (ה) אם הוא כהן הרי היא אסורה עליו ואם היא (ט) אשת ישראל יד מותרת לו אא"כ קבל בה אביה קדושין פחות מג' שנים ויום א' הגה ט"ן (י) וי"ח הה דנאסר' נחשש שמא נתקדשה עלמה יז תבל אמרה נאסרתי נאמנת (טור) וי"ח עוד דהוקת שהיה גדולה לפנינו תבל אם היה (יא) עדיין קטנה היא נאסרת (ג"י בשם רש"י וכ"נ מדברי פר"ן) וע"ל סי' קע"ח סעיף ג' :

ח אף כשאמרו שטענתו על הבתולים טענת יח אינה מפסדת אא עיקר כתובה יט (יב) אבל התוספת יש לה (יג) אא"כ נודע בראיה ברורה שהיתה

טענת בתולים לא מהני אלא בכתובה דלא מפסיד כלום אבל בתוספת מפסיד כלום ולא מהני טענה זו : (ה) אם היתה ממשפחת דורקטי נראה לי דלא מהני טענה זו אלא בבתולה שמא היה לה מום שנתרפא ולא ידעו בו אבל בידוע שהיה לה מום ונתרפא לא מהני טענה זו דכיון שהיה לה מום מעולם לא נתקדשה עליו ולא מהני טענה זו ומה שכתב הרב לעיל בשם הרמב"ם דאפילו בידוע שהיה לה מום ונתרפא מהני טענה זו לא נמצא כן בשום ספר ונראה דטעמו משום דכיון שנתרפ

(יר) לפיכך יש לו להשביעה: כלומר מלבד שמפסדת גם החוספת אם היתה מוד שהיתה בעולה ח"כ אם תינה מודה לריבה ליתבע קודם שתגבה הוספות כדין הטוען על השטר תגבע לו ללא כרעיתך מלבד שהיתה מכחשת מותו ותינה טוענת ת"כ נתנסתי והיה רשאי דגם הוא לריך ליתבע היסת על הכתובה מלבד שהיא טוענת בדי שבתולה היתה וכנהוג בהגהות הלפסי ומיהו דהוא החזקה שהין לדם טורת בעולה מסייע לו אין לריך ליתבע לפי' היסת וכ"כ הרמב"ם שהם שהין לה להשביעו ועיין בם"מ שכתב דמה שכתב הרמב"ם דהיא כשבעת בנק"ח ל"ע דהין זה דומה לטוענ' פרעון השטר עומד לפרעון:

(טו) אם רולה לקיימה תח"כ נדלה דמיירי דגם היא מרולה לזה אבל אם היא לועקת שבתולה היתה והוא רולה לקיימה בע"כ ולית לה מנה והי כיון שהיו מפסיד הסעודה ח"כ כל הדם ואמר כן ומה הועילו חכמים בתקנתם ועוד לדברי שהיא בתול' ח"כ לאסורה לבעוה עמו כשהוא פותח לה מתחיים (כמבואר לעיל סי' ס"ה סעיף ט') ע"כ נדלה דמיירי שהיא מתרלית והוי כאלו מודה לדבריו שבעולה היתה ועיין בתוספות דבדי התוספות דף י' ע"ח ד"ה חזקה הין הדם טורת וכו' וכן הוא בהג"ה שפסי ומשמע דכל זמן שהיא עומדת בדבריה שהיא בתולה הין לה לאחר מכתובתה ר' אלא לאחר לגרשה ואח"כ אם יתלנו נושאה מחדש: (טן) אם נסתרה מיד * כלומר מיד אחר היחוד לריך לטענון ועיין בטור שמחלק בין אם הב"ד אמרו לו מיד:

סט (א) חפי' לא נכתבו בכתובה לזון הרמב"ם והטור כל אלו הדברים חפי' לא נכתבו בכתובה או חפי' לא כתבו בכתובה כלל אלא נאם סתם זכתה החשה בכל עשרה דברים והוא שתרעה: (ב) אלו הן העשרה דברים * לעפ"י שמונה והולך י' דברים אינם כולם בחשה אחת אם את הוא בחייה הין כאן קפורה להא יורשיה קונים אותה וגם הין כאן בתובת בנין דכרין ואם אחה היא בחייו הין כאן חיוב כתובה וגם הין צריך שתהי' ניונת מנכסיו ויושבת בביתו כל זמן שלא מנאתה שלא ודאי למדין קתני:

(ג) מזונותה וכסותה ועונתה * לדעת הרמב"ם כל השלשה הן מן התורה ועיין במ"מ שתילק בין מזונות לכסות והרא"ם כ' שני דייני גזירות כתב המזונות הן מדרבנן ודעת הר"ן בפ' נערה (דף תכ"ה ע"ב בסופו) דלפ כסות מדרבנן ודעת הרמב"ן וכולי קרא לעונה הוא דלתא עיין שם: (ד) חיני ניונת וחיני עושה שומעין לה * כתב הת"ם בשם המפרשים שלא תאמרו שלא שיכול להפקיע עלמה ממלאכה שמרוחק בה כעו' בלאר ושאינה לנורך הבית אבל עוהבת וחופה ומבשלת ועושה כל לרכי הבית כמו שהיתה ניונת וכ"כ הרב מהרא"ח בהג"ה לקמן סימן פ' סעיף ט"ו: (ה) ואינה

כל הפוסקים הללו וח"ו לומר קיס לי להט פוסקים הרב"ם וש"ע נגד כל הפוסקים אע"ג הרי"ף בכתב ג"כ הסברת נועה דמפסדת נם ח"כ מ"מ לא הכריע כן והטור כסק ג"כ דאינה מפסדת ח"כ מיהו בעעות דמים יש לומר קיס לי בהני פוסקים דס"ל דמפסדת ח"כ וח"ל למה מפסדת ח"כ כשהיתה בעולה מעיקרא מ"מ מחייבי לחוין שלא הבח בה עיין בסי' הקודם מ"ש * גם בד"ן כתב בשם הרמב"ן כאן הוי אלא מתנה מעיקרא דמזח לוחה ע"מ שהיא בתולה ומי' עליה לברר שלא בכתוב' הטעם כש"ם הר"ן אבל כשהיתה בעולה מעיקרא עדיה על תנאי והוי כאן היתה בעל מום: כ שהיתה בעולה או שהודית לו שהיא בעולה קוד' שתתאר' והטעתו (יד) לפיכך יש לו להשביעה כא בנקיטת חפץ כדין כל הנשבעים ונוטלים ואה"כ תגבה ותוספת ויש לה להתחרים סתם על מי שטען עליה שקר:

ט כשטען שלא מצאה בתולה אם אמרת כב מובת עץ אני נאמנת ותחזור בתובתה למנה ויש לו להתחרים סתם שלא בא עליה איש בג ואם אמרה משארסתני נאנסתי הרי זו נאמנת וכתובתה ק"ק כמו שהיתה ואם טען שמא ער שלא אירסתיך נאנס' או שמא אח' שארסתיך נבעל ברצונך הרי זה מחרים סתם על מי שטוען שקר כדי לחייבו ממון (כל מי שטוענ טענה בחולים וטענתו טענה (טו) כך אם רולה לקיימה תח"כ כוחב לה בכתובה מנה (טור):

י ער מתי יש לו לטען טענת בתולים כה (טן) אם נסתרה (עמו) מיד אם לא נסתרה אפי' לאחר שלשי' יום:

סט במה מתחייב האדם לאשתו ובניו ובו ז' סעיפים:

א כשנושא אדם אשה מתחייב לה בעשרה דברים וזוכה בה בד' דברים (א) אפילו לא נכתבו:

ב (ב) אלו הן הי' דברים א (ג) מזונותיה וכסותה ועונתה ועיקר כתובתה ורפואתה ולפרוטתה אם נשבית וקבורת' ולהיות נזונת מנכסיו ויושבת בביתו כל זמן אלמנותה ולהיות בנותיו נזונות אחר מותו עד שיתארסו ולהיות בניה הזכרים ממנו יורשים כתובתה יותר על חלקם בירושה שעם אחיהם:

ג או חם הר' מעשה ידיה ומציאתה ופ"רותיה וירושתה:

ד מעשה ידיה כנגד מזונותיה לפיכך אם אמרה (ד) איני נזונית ואיני עושה שומעין לה:

הגה

טוען שמא תע"ג בעלמא קי"ל בדי ושמא אין מוליכים ממון וכאן היא מוליכה הכתובה משום דאית לה מיגו כרם"י דאית לה מיגו היכא דאמר מאחרסתני נאנסתי * ואם תאמר לה מ"ע אני * ואם תאמר מ"ע אני קודם הינשואין ואין לה כתובה שלא מנה לה מיגו דר"ל מ"ע אני מחחיך ויש לי כתובה מחחיים * תע"ג דאין לומרים מיגו להוליא מ"מ כאן דהיא טוען דרי והוא שמא ואית לה מיגו מוליא ממון וכ"כ בשמ' ובהגחות פט"ו ה"ט * ולפ"ז אם אמרה מ"ע אני מחחיך אינה נאמנת דהא אין לה מיגו * ואית בזה סעיף אחר דאוקימנא לאותה על החזקה דהיא בחול' ומשמתת נבעלה או נעשית מ"נ מחחיתו לפ"ז אפילו אם אמרה מ"ע אני מחחיך נאמנ' והרי"ף הביא רק טעם זה וכ"כ הר"ן מיהו הרמב"ם והטור והסמ"ג כאן הטעם הראשון כדי לחוש לחיורן. הראשון ות"ל אם היא מכחשת אותו למה אינה נאמנת במיגו מ"ע אני או מאחרסתני נאנסתי משום כשהוא טוען בדי לא מוציל מיגו שלה אלא אומרים מיגו להוליא * גם י"ל דאינה רלונה לומר מאחרסתני נאנסתי ואם בודאי לא נעשה בראשה הבעל שלא בפשוה אלא אחרע דשות אלא ואחמי כאן נמלא כאן היה והיא נבעלה קודם הקידושין עד שחביא דאינה שנאנסה אחר הרושין אום כ' המחיר ואם אומרת מאחרסתני נאנסתי אינם לה בכתובה ואין לה אום כיון דהיתה בעולה קודם החופה והוא לא כתב לה ת"כ שלא ע"מ שהיא בתולה ב"ג * לפ"ז בכתובה ותוספות כתוב' שני הפכים הם כשהיא מכחיש אותו יש לה ת"כ ואין לה בכתובה * וכשאחרלת ואומר' מאחרסתני נאנסתי יש לה בכתובה ואין לה ת"כ: כך אם רולה לקיימה תח"כ כ"כ הרמב"ם והטור * מיהו באום דף י"ח כתבו להא דאמר אם הבעל נאנס חזקה אין הדם טורת בעודה ומפסיד ותייבי בחשת כהן או חשת ישראל וקיבל אבי' הקדושין כשהיא פחות מג"ם ולא אסורה לו ומפסיד הסעודה וכן נמי למה דקי"ל כנסה בחזקת בתולה והיא בתולה אין לה בכתובה לא מפסיד הסעודה אבל למ"ד דיש לה בכתוב' מה ת"כ אין מפסיד הסעודה שלא מדיעת מנה אינו נאמן ונשמע עוד מאום דהיכא דהוי מקח טעות לריך לקדשה מחדש ולעשות ניאושין מ"מ בסי' ס' לא שייך למפסיד הסעודה אבל אם לא לריך לעשות ניאושין שלא לבתוב לה בכתוב' אפשי אינו נאמן וכ"כ בד"ק תע"ח דלריך לגרשה אבל אם אין מגרשה אינו נאמן * ובח"מ כתב הרמב"ם שכותב לה בכתוב' על מנה תייבי כשהיא מרולה לה כ"ז ל"ל פליג הרמב"ם על דעת הש"ג אבל בד"מ לא"ם ל"ל חילוק זה וכתב הש"ג חולק על הרמב"ם אבל הרמב"ם לא חייש לעגן מאום הרי"ף וכ"כ הרא"ם חזק' אין הדם טורת בעודה ומפסיד תע"ג דמדיעת מנה: בך אם נסתר' בתום' ובמרד' דקי"ל כתבו ג' פירושים אם תמרי' מסתמא נסתרה עמה אז תייבי כשיש עדים לנסתר' עמו מיהו אפילו אחר שנסתר' עמו אם אמר אלא יכול אבוי תתיכת דאסורה תע"ג אלא מוקים לנפש מ"מ לפעמים מוקים נפשיה ועיין סימן קי"ז ובסימן קס"ו ואיתא בירמא תמרי' מוקים נפשיה:

סט א מזונותיה וכסותו' ועונתו' הרמב"ם ס"ל שלשתן מן התורה: ורמב"ן והר"ן ס"ל עונה מדאורייתא ומזונות וכסות מדרבנן ותקנו חז"ל מ"י תחת מזונות וכסות ושניהם נכלל בכלל מ"ז חז"ל תקנו מ"י תחת מזונות מ"ה כתב הר"ן פל שאינה ניונת אין לה כסות והרא"ם והמגי' ס"ל מזונות מדרבנן ועונה וכסות מדאורייתא לפ"ז אם תני' תנא חייב מזונות לא תנא אלא מה שהוא

מדרבנן

מדינן אבל חיוב אלוריחא לא חנא לכ"ן בריחא לחניא תקמ מזונות תחת מ"י היינו מזונות לבד מ"ב מש תאכרה לימי מזונות ולימי עוסה לא מחלה כסות ולשורה קצה לית סחס ופסק הרב רמ"ח בסמוך כל שחיה מזונות וכו' דלא אתי אלא כהר"ן ויש ליישב קלת : ב ועיין סימן כ' אם יכולה להפקיע את עלמה מלרבי הבית לטחון ולתופה : ג וא"י לחזור ולומר וכו' השעם מצוחר בר"ן שחינו דין לסזונות בכל פעם שחרב בעת שחמלת מלאכ' חאמר לימי ניזונות ולימי עוסה וכשלא חמלת חאמר לעוני במזונ' וי"ח הוא דעת רי"ו דכחב כיון דקי"ל מזוני עיקר דין הוא שחהיה ידה על העליונה להח ים חוק קלוב בכל שבוע כמה היא עוסה מ"ה הבריר' בידה לומר בשבוע זו אני מעשה לעלמי ובשבוע אחרת חאמר חן לי מזונות ואני מוכן לעשות חוק הקלוב נמלא להר"ן ח"י לומר זמן קלוב לני מעשה לעלמי ולרי"ו יכולה לומר כן * ולכאור' נראה דפלוגחא זו חלוי בפלוגחא חס כסות ג"כ נחחת מ"י והר"ן חולי לסיטחו דס"ל כסות ג"כ נחחת מ"י מ"ה ס"ל לח"י לומר בשבוע זו לימי ניזונו ובשבוע אחרת ניזונו' ורי"ו ס"ל כסיטות הרח"ם דאין כסות בכלל מזונות דא כסות בכלל מזונו' ח"כ חקנות חז"ל היה כל מ"י של כל ימי חייה נחחת מזונות וכסות דאח כסות הוא דבר שאין מחלקע"כ שבוע וא"כ אין י"ל זמן קלוב לני מעשה לעלמי ובזמן אחר אחת אני עוסה ואוכל ואין חעשה עס הכסות וכעין זה מלינו בחוס' פנ"ם דחקנת חז"ל היה בירות של כל ימיה נחחת פרקונה ואם לומר' כ"ח לימי נפדח ולימי נחן בירות חו ח"י לומר הרי נפדח ואין הבירות ובחוספח דף מ"ו ע"ב ד"ה מ"ם ל"ל כרי"ו שבחב ואם חאכרה לימי ניזונות היום ולימי עוסה ולמחר היא עוב' וניזונות : ד אבל יכול לומר וכו' היינו בעל כרחה כמו שהיא חומרת לימי ניזונות לפ"ז מ"ם בסימן ע' סעיף ט' בעל שאמר של מ"י למזונחך ובחקה וכו' מסתע דיכולה למחות לימי כשלא מפסיק לה וכ"כ בח"מ שם אבל לא מסתע כן מדמב"ם פי"ג והטור שם דהא בחבו שחלו לא לילה היה לה לחודעו לו לומר לן מ"י מפסיק לי מסתע מ"ם היה לה לחודעו היינו לפילו אם מפסיק לה של ס"ל הבעל ח"י לומר בע"כ לאי מ"י למזונחך וכן חיח' בדב"י וכ"כ הת' והג"ח ר"פ דייני גזרו בשם רם"י ומסחמא כשהות בבאן ג"כ ח"י לומ' בע"כ לאי מ"י למזונחיך ולא כהר"ן : ה עוסחה מכני שאחנה על מה שכחב בחורה בדבר שחינו של ממון מיהו בח' פרק השוכר כחב לפילו עוסה הוי דבר של ממון משום לחפסד לפיים חוחה עם ממון שחמחול לו העושה וכ"כ במהרי"ק שורש י' ן ועיקר כחובה הע"ג לרוב הפוסקים הכחובה מדבנן מ"מ חז"ל עשאו חיזוק לדבריהם בשל חורה והחנאי בעל כ"כ המגי"ד לקח על גב לר"מ החנאי בעל משום דס"ל בכחובה לחוריחא מ"מ חנן קי"ל כווחיה ולא מטעמיה * והר"ן כחב חז"ל עשאו חיזוק יוחר מבל חורה ובזה מיושב ללא חקשה להח שחהיה ידה על העליונה בכל מלוריחא והחנאי קיים של מה שהוח חיקון חז"ל עשאו חיזוק יוחר ולפ"ז להני פוסקים דס"ל שחהיה ידה בכל מלוריחא וכסוחה מדבנן מ"ם לעיל מז בחנאי בעל ועיין סימן ל"ב מ"ם :

ע א אבל כשחיה חוכל' עמו וכו' לפעח מ"ח בסמוך ל"ל לחיה חוכל' עמו היינו להיח מרולה ומ"מ י"ל לח נחר לחי חח"כ שיחן לי כמנהג בית חבי חבי' חס עשירי כבעלה שבמסחפח' אין נוהגים כן י"ל לח נחרלחי וג"כ ב"ח * מיהו נעור כחב לריך להנהיגם כדרך שהיחה נוהגח בבי' חבי' שהרי בכסוחו הוח ליחן לה מזונות והיח חחכל לבדה מעמ חס לח היה בכסוחו חלח היח נחרלה לזה חרח"י לומר לח נחרלחי ודין זה נלמד מחחני' המחרה עם חפחו

(ה) ואינה יכולה לחזור בה * השעם כחב הר"ן (דף חל"ג הבעלו הב"י ס"ס פ') בשם הרמ"ה שחינו דין שיהח הרשות בידה לבנות הבר בכל פעם כמו שחר לה של"כ של חמלת חבלה להיות ניזונת וכשחמלת חאמר לימי ניזונח ולקחה מדח הדין לאח ולחי מיד כשחאמרה לי לפבני בחקנת חכמי' הפסידה ושוב אין לה מזונות וה"ה דאין לה כסות לכסות בכלל מזונות : (ו) ויש חולקין מחחר דק"ל דחזוני עיקר וח"כ דין הוא שחהח ידה על העליונה דהא יש חוק קלוב בכל שבוע כמה היא עוסה מבקל ה' סלעים ח"כ בכל שבוע שחלה הבריחה בידה לומר שבוע זו אני חעשה לעלמי ולשבוע האחרת חאמר חבן לי מזונות ואני מוכנת לעשו' החוק הקלוב עלי ועיין בדברי הרמ"ם פ' נערה ס"ק י' שאם חאמרה לימי ניזונות היום ולימי עוסה למח' היא מזונח ועוסה וכו' וע"ש שמסחפק שם אם היא יכולה להפקיע לגמרי מעשי ידיה ולומר לימי ניזונ' לעולם : (ז) אבל יכול לומר לאי מעשה ידיך במזונחיך * לשון הר"ן בק חק"ג נהי דבאומר מהיכי כי לא אמר מעשה לה ולא כל הימנו לומר לימי נוחן מזונות ואפי' בעלמה חעבד מעש' ידיה וכסותה גבי אשה חע"פ שהי' יכולה לומר לימי ניזונ וכו' חיכי יכולה לומר לימי עוסה בלבד ובאומר מעלמו יעבד מזונות דהא חן וכו' : (ח) כדי שלא חחערב בין הכותים * הר"ן בק חפ"ה כחב עוד טעם אשה לו יש חועלת בפירות כדי שיהא לו חשה לשמשו : (ט) אבל אינה יכולה לומר ויורש * ג"כ הטעם דאין החקנה לטוב' אחד מהם שיאמר לי אפשי בחקנת חכמי' שלא לטובת שניהם אחקנה ואין אחד יכול למנוע טובת חבירו : (י) עוסחה מכני שאחנה על מה שכחוב בחורה בדבר שאינו של ממון : (יא) ועיקר כחובה הע"ג דלדוב הפוסקים הסכימו דכחובה דרבנן מ"מ חכמ' עשאוחיזוק לדבריהם וכל הכוחב מסיעור כחובה הוי בעילה זוחה וכבר כחבחי בסי' ס"ה דיש חולקין ום"ל דאחנאי מהני ועיין במ"ה ובר"ן : (יב) במחנה עמה אחר שנשאת או קידשה שאינו רואה לירש עדיין ואפילו בזה קלח מועיל סילוק אבל קודם לירושין אין לם סייכות עמו : ע (א) ואם אין כולם רגילים בגדולות כלומר שאף בני מספחה אין נוהגים בגדולו' שאם העשירים שבהם אבל מיחים לו עושר כמו בעלה אינו נוהג בגדולות וא"כ אף שחביה היה עשיר גדול בגדולו' מ"מ הלא ידעה שבעלה אינו כך עשיר וסבירה וקבלה להיות עמו כמו שהוא נוהג לפי ערכו ולא שייך לומר אינה יורשה עמו דאין זו ירידה כיון שגסבני מספחה' שיש להם עושר כמו בעל' מהנהגים כמו בעלה ולא מיקרי ירידה שאף שם בעלה אינו מחנהג לפי ממון שיש לו : (ב) אבל פשיטא חוכלת עמו דין זה בחד השור שיבח דהרמב"ם שם ס"ל דיכול הבעל לומר לה לא אחכל עמי רק בליל שבת אף שהיא מרוב לחה וכמבואר בסעיף זה אבל לפי דעת הירושלמי וכמו שהכריע הרב מהרש"ל בהגה"ה דאין ביד הבעל להכריחה שתאכל לבדה שאף ש"ב קבלה עליו ש"ב אין טורך לדין זה ולריך לומר דהרב הגיה דין זה ע"פ הנוהגין כהרמב"ם : (ג) כמה מזונות פוסקים לאשה מכשו לבעל מזמע ומסיים בעל המחבר דקחי לסעיף שקודם לו בחשה החוכלת לעלמה אבל אם חוכלת עמו והוא עני ואין לו סוס לפחן רק פם חביבה היינו דקאמר בריש חוכלת ושוחה ממה שהוא חוכל אבל מכאור לבעל הרמב"ם לא מסתע

כן

כן הלה מיירי בחוכלת עמו דלקח שהות לחול פת חיידה יכנד חשתו יחב מגופו ולריך ליתן לה ליפתן וסמן ושאר דברים ע"ש : (ד) ומעט יין לשתות . עיין בד"ק שתמה על הרי"ף למה השמי' הא דתמרו בגמרא דגילה לשתות ג' כוסות בפני בעלה פוסקין לה שלא בפני בעל' כוס אחד ואם רגילה בפני בעלה אין נותנין לה כלל עיקר כי היין מרגיל לתאוה'ע"כ כתב הרמב"ם נותנין לה מעט יין ומזה משמע קלת דגם הרמב"ם מיירי בחשה החוכלת בפני עלמ' : (ה) ואם היא מניקה וכו' * כלומר נותנין לה מעט יין בכל מקום שהיין יפה לחלב יותר מכום אחד אין נותנין לה אחד מחמישה בכתובות (דף ס ע"ח) שני כוסו' הם ניוול לחשה : (ו) ג' פעמים בשר בדמב"ם גדיים ובשר ועיין בב"ח : (ז) מעה כסף לצרכה כלומר לבשר לרכיה הקטנים כגון לבידו' ולמרחץ בשביל מעה כסף זו נותנ' לו מותר מעש'דיה ויכולה חשה לומר חיני נוטל' מעה כסף וחיני נותנת מותר לבעל לה יכול לומר כן וכן פסק לקמן סי' פ' : (ח) עץ לבשל מחכלה ה"ה כלי לבשל כגון קדיר' וקערה ושאר דברים וכמ"ש לקמן סי' ע"ג : (ט) אפי' לחם שהיא לריכ'משמע לבעל אם יכול ליתן לה לחם אחשתן יכול ליתן לה ליפתן וסמן ושאר דברים מ"מ אין כופין להולי' בשבילם : (י) כופין אותו להוליך והא דאמרינן בגמ' החומ' חיני זן וחיני מפרנס יולית דמשמע דמיירי בים לו ולא נקט רבותא דאפי' אין לו יולי' י"ל דנקט ים לו לאפוקי מדשמואל דס"ל בים לו כופין לזון ולא להוליך : (יא) אלא חד יומא . כלומר ולא אמרינן דיסחוך לעלמו מזון ל' יום . כמו שבי ב"ח : (יב) דחייב להשכיר עלמו כפועל כדלקמן מאחר דמספר כתוב'ולמוד שכח' ואינה אפלה ואוקיר ב"ש אם יש לו ליתן לה מזונות בלמלם חייב להשכיר עלמו ליתן לה מעותיה לפי כבודה דהא כת' אנה אפלה ואוקיר : (יג) הרשות ביד האשה אין הלבו' מוכרחין דאין הבירה ביד האשה וזה לשון הרמב"ם אם יספיקו הפירות לבניהם הזן אותו עמו מן הפירו' ואם לא יספיקו לריכין ב"ד לפוף הבעל למכור למזון מו יגבו לה ב"ד מזונות מאותן קרקעו' אעפ"י שאין מספיקין לכדי כתוב' ע"ש : (יד) ואח"כ נשתטית אבל היתה שוה בשאין לה תקנה לה ניטולין לשוטה אבל אם אח"כ נשתטית חייב לזונה ולרפואתה ואינו כטור שלא כמגרש ואו שהשתטית אינו בשאי לגרשה ואעפ"י שאינה בת מלאכה חייב לזונה : (טו) שכתב להיפך אין כאן סתיר' דלקמן כתב שאינו חייב לרפואתה היינו בדול' ליתן לה בכתובה וכמ"ש הש"ם אם פ"י מה"ג ואפילו מייבי ליתן לה בכתוב' ועיין לקמן סי' ע"ט . (טז) מי שהלך למד"ה . אבל נודע ודאי שילך למקום קרוב ע"ל לחזור לחלת ואח"כ נשתק אם פוסקין אפי' תוך ג' חדשים ב"י בשם הריטב"ח (יז) אפי' החמילו ג"ל אח הדין הוא לה בכך שהחמילו דמיום התביע' גילתה דעתה שאין לה מזונות : (יח) אפי' אין כתובתה בידה * כלומר אע"פי שיש לחום שמא מחלה כתובתה לבעלה וכל המוחלת כתובה לבעלה חידה כל תנאי כתובה כמבואר לקמן סי' ל"ג סעיף ט' שאף שהיו הפסידו מזונות לדעת הרמב"ם אבל אחר פוסקים הולקים עליו : (יט) אין נותנין לה בשה שתשקט כלומר אעפ"י שכשות ומזון דין אחד להם וכשם שפוסקין לה מזונות כך פוסקין לה כשות אבל תביעת אין פוסקין וכתב הרמב"ם הטעם שהרי אין לה בעל שתשקט לו ולכשיבא הבעל התשקט אבל הרש ושוטה פוסקין לאשתו אפי' תביעה מחודשת להיות לעולם אלא שכשיבא : (כ) ואין שתבעין עמה על מעשה ידיה . זה הוא לשון הרמב"ם וכתב הר"ן שדעתו שאם בא הבעל ולא מלא סוס דבר ממעשה ידיה פסיד והר"ן תמה על דבריו עיין עליו וב"י הרש"ש בשם"ד פוסקין לה מזונות מלקלין אחל אם יספיק לה מעט ידיה ומה שיחסר לה פוסקין לה ובנגד מעשה ידיה אין פוסקין לה ולקמן סעיף י' בהג"ה הביא הרב דברי הטור בשם הרא"ש וכאן לא הביא כלום : (כא) אלא מכרה לעלמה למזונו' וכו' דעת הרמב"ם שם"ח והלחמה סוים ולקמן סי' ל"ג מבואר סעיף כ"ה אם מכרה בשוה בזה לבין עלמה בדיעבד מהני אעפ"י שלכתחלה לריך ג' מנכסים בקיאים בשומת ים חולקים וס"ל לחפי' בדיעבד עכרה בעל והות דעת הרמב"ן וב"י כעיטור

ע"י שלים נשמע דחיירי כשהיא חוכלת עמו וחפסיד אם היא חוכלת עמו מחנגלגלת עמו אף בפחות מדיעור זה ובלבד שיהן לה לחם וכן משמע בשמוך דחיירי דהיא חוכלת עמו דה' כתב דוחן לה מעט יין לשתו' והיינו כשהוא חינו עמה וכן משמע מהרח"ש : ג

ג לחם שתי סעודו' בכל יום ופרפרו' לאכול בה הפרס ושמן לאכילה ולהדלק הנר ד (ד) ומעט יין לשתות אם היה מנהג המקום שישתו הנשים יין ה (ה) ואם היה מניקה נותנים לה יין (טור) ובשבת (ו) שלשה סעודות ובשר או דגים ונותן לה בכל שבת ו (ז) מעה כסף לצרכיה (ונותנין לה (ח) עץ לבשל מחכלה) (הר"ן פ' חע"פ) בד"א בעני שבישראל אבל אם היה עשיר הכל לפי עשרו (למלמה והוסיף מחלו המזונות הוא של בעל (טור) ואם היה עני ביותר ואינו יכול ליתן לה ז (ט) אפילו לחם שהיא צריכה (י) כופין אותו להוציא : הגה וחהא כתובתה עליו חוב עד שימלא ויתן (טור בשם הרמב"ם) ויש לומרי' שאין כופין אותו להוליח מאחר שאין לו (י' בשם ר"ח) מי שאין לו מזונות (יא) שלא חי יומא חייב לזון מיניה את אשתו או למוכל בהדה (טור בשם הרמ"ה) וי"א עוד (יב) דחייב ה להשכיר עלמו כפועל ולזון אשתו (טור בשם ר' שלה ומהר"ם בשם רבי שבלפתא) היה לו קרקעו' (יג) הרשות ביד האש' ליקח מזונותיה מפירו' הקרקעו' או מגוף הקרקעות או לריך למוכרן (רשב"ם סימן מח"ן) :

ד הנושא אשה ט (יד) ואח"כ נשתטית חייב לזונ' ולרפא' י (ע"ל סימן קי"ט סעיף ו') (טו) שכתב להיפך) :

ה יא (טו) מי שהלך למדינת הים ובאה אשתו לבית דין לתבוע מזונות ג' חדשים הראשונים מיום הליכתו אין פוסקים לה בהם מזונות שחזקה אין אדם מניח ביתו ריקן : הגה אבל אם אשתו יותר ותבעה את"כ אין פוסקין לה יב למפרע רק מיום התביעה (יז) אפי' החמילו הב"ד את הדין (הר"ן פ' דייני גזירות) וי"א דאם נפרד ממנה בקטטה ודולה לעגנה פוסקין לה לאלתר דומיא דמיום ביתו ריקן (מרדכי ריש דייני גזירות) :

מכאן ואילך יג (יח) אפילו אין כתובתה בידה יד פוסקים לה מזונות אבל טז (יט) אין נותנים לה במה שתתקשט ואם היו לו נכסים ב"ד יורדים לנכסיו ומוכרים למזונותיה אפי' לא שמעו בו שכית טז (כ) ואין מחשבים עמה על מעש' ידיה עד שיבא בעלה אם מצא שעשתה הרי או שלה וכן אם לא עמדה בדין יז (כא) מברה לעצמה למזונות מכר' קיים ואינה צריכה הכרזה יט ולא

דהא כתב לה אפלחוקיר : טו ואח"כ נשתטית אבל אם היתה שוטה בשעה שיסתין לה תקנו חז"ל נסותים לשוטה אבל אפשתטי אחר שניסותין לא תינו פטור אחיזנו שלא כשמגרש שוטה וזו ח"י לגרש לכן חייב ליתן לה מזונות כ"כ בתשובת הרשב"א . ואם היה שוטה בשעת הניסותין וכתב לה בתובה נראה דחייב לה כל הנאי כתובה ועיין סי' ק"ע סם כתבתי דחיירי כאן בשוט' דח"י לשמור את גיטה אז ח"י לגרש שוטה מדחורי' : יא מי שהלך למ"י אם שלח למקום קרוב והיה בדעתו לחזור לביתו ונשתקע שם פוסקים לה מיד כ"כ הריטב"ח ובד"מ וב"ח כתבו דהמדלקי פלוג ע"ו דהא כתב המ' מדינת הים לאו דוקא והביאו דמ' קאי על זה ופלוג על הריטב"ח וליתא שלא המ' קאי על מתני' שני מי שהלך למ"י ועמל ח ומפרנס את אשתו וזה כתב מ"י ל"ד שוב מלתי בגדולי חרומה כמ"ש בכלל ס"ה : יב למפרע אע"ג שאמנה היה לה מזונות למפרע כל שלא שהתה שלשה שנים כמ"ש בסי' ל"ג מ"מ בח"א לא תמרי' כן כ"כ הרמב"ן והר"ן ר"פ אלמנ' ניזונות ולא כמר"פ שני דיינ' : יג אפי' אין כתובת בידה ולא חייבי' שמא מחלה הכתוב ובעלה מת ואח"כ אין לה מזונות אחר שיתחו כמ"ש בסי' ל"ג וכתב המ' דפוסקים לה מזונות וא"ל להודיע לו : יד פוסקים לה אפי' אם אמרו שמת ולא כמ"ש להלכתא כרב דאמר כשלא שמעו שמת לריכה שבועה : טז אין נותנים לה במה שתתקשט שהרי אין לה בעל להתקשט לו ומ"ש אבל אם הוא הרש שוטה נותנים לה להתקשט כי היכא מחודשת להיות לעולם אלא תביעה' עמה על מ"י כ"כ הרמב"ם והרמב"ן והריטב"ח וכתב המגי"ד דחיה לזה מסוגיא שם קטנה וסבוקה לה מ"י ומ"מ נותנים לה מזונות מזה נשמע אפי' אם יהוא להב"ד דמ"י מסניק לה מ"מ פוסקי' לה מזונו' ובד"מ משמע שם ל"ע כשיטות הפוסקי' אלו ולא כהרש"ש ומ"ש בסעיף י' שיש לחייב אפי' לשיטות הללו משום שם ל"א ג' דהב"ד פוסקים לה ואין מחשבי' עמה מ"מ יש לו טענה עם המלו' והיינו אם לומה אלא אלא ליוי הב"ד לזו אמ"ג דמ"י אין מספיק אלא לבדרי' גדולי' ולא לבדרים קטנים ול"ל שה היה לך להלוות לה כי היכה מלמש . ואם הלוה לה ע"פ ליוי הב"ד לזו אם מ"י מספיק לה לכל דבר אפי' לבדרים קטנים שאין הב"ד יכין מחשבי עמה י"ל למלוה לא תלוה לה אבל אם אין מספיק לכל דבר אין לו טענה על המלוה כיון שבשת להב"ד גלתה דעתה לאין רלונה למלמש כן ל"ל דעת רמ"ח מיהו דבריו אין מוכרחין ויותר נראה כיון שעשה כרצון הב"ד אין לה טענה עלין : יז שלא מכרה לעלמה הרמב"ם פ"ל מ"ח והלחמה

טוען ונסימן ל"ג מבואר הפלוגתא בזה : **יח** ולא שבועה עד שיבוא בעלה וזה הוא הפי' בתחני' תחצב לבסוף לפיכך הנראל לו לתחר מיתת הבעל ותבוא לגבות הכתובה * ומשמע מס יבוא הבעל ויטען לריכה שבועה לבד מ"י להוציא מה שמכרה אע"ג דמכרה בלא הב"ד לפ"ז מ"ש בסעיף י' הני שמעמה בדין וכו' או שמכרה וכו' תיירי שמכר תפילו בלא ב"ד ולא כב"ח כתב בח"מ מיהו לא נתבע בדמ"ס מה הבעל טוען די"ל מס טוען היתחי לך לריני או תמרתי לך לפי מ"י בשזונתך הוי טענה לבד מס טוען תחצב לי בלא הזמן לך מלתה לתו טענה היא כיון דתין זה שלא גרס בעלמא אע"ג דיכול למנוע ממנה מזונו' עד שתתקיים תקנות חז"ל ותעשה מה שתוטל עליה לעשות מ"מ מס לא עשתה ומכרה נכסיו תין מוליתים ממנה וכן הוא פסט לשון הר"ן וב"כ בעל בתירושלמי לבד מדברי הרא"ש משמע תם ובה"ג טענתו טענה ע"כ . ומ"ש ותין מוליתי' דה מה שמכר' ותבל' היינו מס יש לה מעות ומכר' תין מוליתים מלה כסף שמכרה תו מס למלה ולא הוליתה הסך שלקח' מן המוכר מס היה טענתו טענה היא יכול להוציא מידה לבד מס טענתו לתו טענה ח"י להוציא מידה כ' דוקא מס לא מכרה שלא דתקה תת עלמה תין לה טענה עליו לבד מס מכרה מלו והמעות היה רחוי לה למזונו' רק דתקה תת עלמה ולמלמה שייך לה המבו' כמו בא"י כמ"ש בסעיף י"ח . ומ"ש דמשמע מהרא"ש דטענתו טענה לו ראיתי סוס משמעו' שת סס תיירי כגון דמ"י עולה זהוב ח' ולוח' עוד זהוב ח' והוא טוען מס לא הלוה לה היתה מספקת בזהוב ח' טענתו טענה וכן מס לא עשתה כלל ולוחה י"ל מס לא הלוה לה היתה עושה מלאכה וא"ל לסלס להלוה לבד להוליא מידה מחמת טענה זו לא משמע סס כלום : **יט** מוליתים מוד הנפקד דקי"ל תין מוליתים תן מסועבדי' למזון התשה לבן תין מוליתים מיד המוחל עד כלות זמן התלה כי תוך הזמן הוי כמסועבדים לבד פקדון דינו כב"ח ומו ניתים תן הנפקד תפי' מס יש לו שתר ב"ח : **כ** רק לשתה תחסים ותין נותנים המעות לידה רק מעכבי' ממנו' דיד הנפקד תו דיד תחר ונין לוחה תן המעו' ועיין סי' ל"ג : **כא** ותין מוליתים מכנסים שהם דיד תחרי' היינו כשיש להס טענה על הנכסי' תיירי וכן משמע בתשו' הרשב"א סי' שהבי"ד בסי' זה ועיין בח"ד בח"ה סי' כ"ו : **כב** ולוח' כתב הרא"ם והמר' והג"א והעו' דוק' מס לוחה בעדי' ובתב בה"ח תפי' מס לא תמרה שלוחה לטורך מזונות ועכשיו תמרה למזונו' לוחה חייב לשלם : **כג** תובע לבעל ומולי' ממנו מדין דר"נ בעל שלא בשה והיה חייב' לזה מיהו מקור דין זה תינו מפורש מל"ל דין זה ובח"ה סי' פ"ו לא כתב מזה כלום ומה שמניין דין זה בשם הר"ן לא מלינו בדבריו מזה אע"ג שבתב בשם הרא"ה דם"ל תובע לבעל ולא לתם וכתב בשתינו הבעל בכלן תובע לתשה לין רחי' לדין דכתן בה"ה דהתם חת הלוה * מיהו מהרש"ל בים"ם סי' סיר שגגת פסק כן בשלוה תינו כתן מוליתים מדר"נ : **כד** מיהו תם מהלה ח"ת בקשה ע"ז מתחר הבעל מסועבד מדר"נ תיך היא יכולה לתחול אע"ג כמה פוסקים ס"ל דיכולה לתחול מ"מ קשה דהא בח"ה בשם פסק התחבר דח"י לתחול ורבה דלק"מ דתיירי הכא דהיהלה לבל' ומחלה דלא יכולה לתחול ובכאן היא שינה בבלן ת"י התלו לבעל אע"ג התר' דכתב דין זה דיכולה לתחול ס"ל תפי' היכא דמסועבד מדר"נ יכולה לתחול ותן לא ס"ל כוותי' מ"מ הרב רמ"א בהגיה לדידן דקי"ל בעלמא ת"י לתחול מ"מ תם היה לה לשלם תז יכולה לתחול * והיינו מ"ש ותם תין התשה בכלן תובע לבעל ב"מ דתיירי תם היתה בכלן היה יכול להוליא ממנה כי יש לה לשלם ועיין בח"ה בשם בסי' הכ"ל מ"ש בזה ס"ק י"ג ובתבו' הב"ד ס"ג פסק תם מחל הלוה תבר מסועבד מדר"נ י"ל קים לי כהני כוסקים דיכול לתחול :

כה ותנה

יח ולא שבועה (כב) עד שיבא בעלה ויטען אוי עד שתבא לגבות כתובתה אחר מיתתו מגלגלין עליה שלא מכרה אלא למזונות שהיא צריכה להם :

ך מי שנשתטה או נתחרש פוסקין לאשתו תכשיט (ומפרנסין לת תשהו מנכסיו) :

ך מי שהלך למדינת הים והפקיר כליו ביד אחד או השאילום לו יט מוציאים מיד הנפקד למזונות אשת' :

הגה תפילו נוה הבעל שלא ליתן (כ"כ ר"י בתשו' הובאה במרדכי פ' דייני גזירות) ותם התזי' הנפקד לבעל אחר שחב"ע תת"ל לדין חייב לשלם לה (שם במרדכי) וכשמוליתין מן הנפקד (כג) תין מוליתין כ רק לשתה חדשים תפי' תם ירלה הנפקד תין מעכבין ממנו שלו בעל יותר (שם) כא ותין מוליתין (כר) מנכסים שהם ביד תחרים כל זמן שיש כתן בני חורין (ב"י בשם תשו' הרשב"א) :

אבל מיד השוא אין מוציאין עד שיגיע (כה) סוף זמן שאלתו :

ך הלך בעלה כב (כו) ולוחה ואכלה חייב לשלם :

הגה המלוה הובע לתשה והיה תוב' לבעלה ותם תין התשה כתן **כג** תובע לבעל (הר"ן פ"ג דייני גזירות) **כד** (כז) מיהו תם מחל התשה לבעל' תין למלוה כלום (מרדכי פ' יש נוחלין) פסקו לה הב"ד מזונו' ולוו לתחר לפרנס' ולגבו' מנכסי בעלה תם את הבעל תין לו עליה כלום תבל תם תמרו שתם להלוות לה תם את הבעל תו תין לו לשלם

(כה) ונפל

בשם ר"ח ות"ב מ"ש כתן מכרה לעלמה היינו לכל מי כדאיתי ליה : (כב) עד שיבא בעלה ויטען . זה הוא פי' תשבע לבסוף לפיה הרמב"ם (ר"ל שמזה בכתובות דף ק"ה ע"ת למדנו מי שהלך למדינת הים ותיתח תובע' מזונות תזן לומר תשבע בסוף ולא בתחלה) דהיינו לו בניתח בעלה לו לתחר מיתת בעלה בשעת נביית כתובה ומיהו לא נתבאר בדברי הרמב"ם מה הוא הטענה טיטען בעלה די"ל דוקא תם טוען הנהתילך לברי לו תמרתי לך לתי מעשה ידיך במזונתיך והיה מספיק לו קבלה עליך טענ'ו יכול לטעון תבל תם טוען לתת לה התחי לך לברי ולא דברתי עמך לתי מעשה ידיך רק לתת היה רחוי לך לעשות מלאכה וקשבע לי שלא היה מזמן לך מלאכה תת בשבועה תחין לה עשתה ומכרה מנכסיו על לורך מזונותיה הפסיד הבעל ותין מוליתין מיד מה שמכר' ואכלה וכן הוא פסט לשון הר"ן שתם לת מלת שום דבר מעשה ידיה הפסיד וכ"פ בעל התרומות בשם הרמב"ן לוחה ואכלה ולא עשתה תע"ג דספקה מוליתין ממנו עיין ג"י שהביאו סי' ס"ק ט"ו תבל מדברי הרא"ש משמע טשענתו טענה ועיין בסמוך סעיף י' והג"ה ובחשובת הרשב"א שהעתיק הב"י בסי' ל"ה : (כג) תין מוליתין רק לשתה חדשים . ומ"ת תין נותנין לידה כל הממון רק מעכבין הממון דיד הנפקד תו דיד תחר ומפרנסין וזין לוחה תין המעות ועיין לקמן סי' ל"ג סעיף ל' כמה מוכרין למזונות קרקע תו מטלטלין (כד) מנכסים שהם ביד תחרים * מפשט הלשון משמע דקתי על מה דסתיק שתם יש לבעל פקדון ביד תחר וכלים נביתו תין מוליתין מן הנפקד כל זמן שיש בני חורין בביתו ומיהו הרשב"א בתשו' הביאו בי"ב סי' זה לת כ"כ שת בח' שהחזיק בקרקע הבעל והיה רלתה להולי' הקרקע מידו ומשמעות הלשון שהמחזיק היה לו טענה על הקרקע וע"ז השיב הרשב"א כל זמן שיש נכסים בני חורין לת תגבה ותוליא מן המחזיק לבל מי שיש לו מעות מופקדים ביד תחר ושם לו ג"כ מטלטלין בביתו ורלתה מעות הפקדון הם בני חורין כמו המטלטלין שבבית מתחר שתין לנפקד שום טענה על הפקדון וכל היכא דתיתנהו ברשות תמריה תיתנהו : (כה) סוף זמן שאלתו * כל משך זמן השאלה נקראו מסועבדים לשותל ותין מוליתין למזון התשה מנכסים מסועבדי' : (כו) ולוחה ואכלה חייב לשלם * בעור כתב שם לוח בעדים משמע לבל שלא בעדים יכול הבעל לומר תיני מתמין שלוחה וכ"כ הרא"ם שם ליתה בעדים וכ"כ במרדכי ועיין ג"י שכתב בשם בעל התרומות אע"פ שלא תמרה בפני עדים בפי' תני לוה לטורך מזונות וגם המלוה לת תמר למזונותיה תני מלוה לה כיון דבשע' הביע' הודאה היה לו למזונותיה לוחה והוא מודה ולא הניח לה מזונות ה"ז נפרע ממנו דהא לת תין שת לוחה ואכלה כלומר ולא תנו לוחה לטורך מזונות : (כז) מיהו שם מחלה התשה לבעלה בשם בעל התרומות דמחתר דהבעל מסועבד למלוה מדר' נתן וכתב"ם ושם תין התשה' כתן תובע לבעל והוא מדברי הר"ן וכ"כ במרדכי בשם רתבי"ה דתין להמלוה דין ודברים עם הבעל מדברי נתן דלא תחברה תי הלכה כרבי נתן משמע דהיינו דלהדין דהלכה כרבי נתן מוליתין מן הבעל ובדעה הר"ן ושם כן מלת דקיימת לן בדברי נתן דתין המלוה יכול לתחול למלוה שלו ולא להרויח לו זמן כמבואר בח"מ סי' כ"ו סעיף ה' ושם כן תיך תוכל התשה לתחול לבעלה מלת שהבעל מסועבד למלוה ותן שמלמ"ך במרדכי פרק יש נוחלין סי' תק"ו נראה דשכשר לכרם דברי התרבי דלת קתי על יש שדין וכו' דסתיך ליה הלת חוזר על רתב דבריו שכתב שתין יכול להבוע תן הבעל כל זמן שאינה חובעת תת בעלה תמנם יכולה בידה לתבוע לותו ובבר כתב התרבי בכתובות דרכוי מרפי בזויה תי הלכה כר"נ תבל לתותן שדינן כר' נתן ולתי לגלי שועיל מחילה וכ"כ המרדכי בבי' ותלתיתי בקיצור בסקני המרדכי הסמוך דין זה שם מחלה מסמע שהיה מפרש דברי המרדכי כמו שפרשתי ותין לחלק בין חוב דעלמא לחוב מזונות תשה שהוא מדברנן ע"כ בקל יכולה לתחול זה תינו חדת דהת הרמב"ם ושתר כוסקים בסקנו המזונות הוי דתוריית (כמבואר לעיל סי' ס"ט ס"ק ג') ועוד דלמה כתב המרדכי דלת תחבר תי הלכה כר"נ הת תת תי הלכה בעלמא כר"נ תיכת לפלוגי הכי שת ולתי שתין חילוק בין חוב מזונות לחוב דעלמא ועוד תיך כתב המרדכי בסיטות דמחילה מפני היא לו לחלק ולומר תע"ג דבעלמא מחילה לת מהני כמו שפי' בס"ג דכתובות דף תקלי"ח שת ולתי כמו שפרשתי דברי המרדבי " עיקר

(כח) ונפל לה ירושה ממקום אחר לאו דוקא מעשה שהיה כך הי' ומכ"מ אם יש לה נכסי' עתה בשעת הלוואה דנפרע ממנה : (כט) ואין חילוק בין חניא לאחר · משום דבירושלמי איכא פלוגתא וסבר ר' חגי דלא תמר תנן לידך מעותיו שלא תחל' אלא גוזה ותנן ק"ל כר"י דלגיג עלי' וסבר למזונות בין אב אחר הינו גוזה לקבור' בין אב ובין אחר גוזה ועיין בדברי המ"מ פי"ד מה"ח מ"ב בשם הרשב"ם ועיין במרדכי פ' בתר' דכתובות מ"ב בשם מהר"מ : (ל) היו חייבי' לבעל לאו דוקא חייבי' ה"ה אם לקחו מנכסי הבעל ופרנסו אשתו ואע"ג שלא הודיעו לבעל תחל' לא תמרו רק היכא דפרנס משלו אז תמרינן הכי מעותיו על קרן הלבני ועיין בהגהות מרדכי (לא) ופרנס אחו עם אחנו · עיין בתוספת הדפוס סי' י"ז סכ' (דין זה על לחונן שפרנס אחנו ואחו על שלחנו שאי אפשר יותר על קצבת הזמן שהגביל לאחת להם המזונות אחר החתונה ועתה את לחונן ונזבע מאחנו שיפרע לו

(כח) ונפל לה ירושה ממקום אחר לריכה היא לשלם (כן משמע מתשובת הרשב"ם הביאה הג"י) :

עמר אחד מרעת עצמו כה וזנה משלו כו אין הבעל חייב לשלם לו וה"ז איבד מעותיו :

הגה (כט) ואין חילוק בין חניא לאחר שפרנסה כן מיהו (ל) היו חייבים לבעל ופרנסו משמו מכירין לו מחוזו (כל זה בהגהות מרדכי לכתובות) ומה שכתב עמ' (לא) ופרנס אחו עם אחנו ח"ה ח"ל לשלם לו כח רק מזונות שלו ולא של אחו (ת"ה סי' ש"ז) לא לוחה כט רק (לב) מכרה נכסיה ופרנסה עלמה אין לה עליו כלום ומעשה יריה שלה (הר"ן ריש דיני גזירות) :

ט הבעל שאמר לאשרו בשעה שהלך טלי מעשה ידיך למזונותיך ל (לג) ושתקה אין לה מזונות :

י הרי שעמדה ברין ופסקו לה מזונות (לד) ומכרו ב' דונתנו לה או שמכר היא לעצמה ובא הבעל לא (לה) ואמר הנחתי לה מזונות (לו) הרי זו נשבעת בנקיטת חפץ שלא הניח לה ואם לא תבעה ולא מכרה אלא לותה

חייבים לבעל ל"ד חייבי' ה"ה אם לקח מנכסי הבעל ופרנס אשתו אע"ג דלא הודיע לבעל תחלה דלא תמרו דהניח מעותיו על קרן היכא דפרנס משלו : כח רק מזונו שלו והא דלריך לשלם בעד מזונו שלו אע"ג דזן אותו בסתם ולא אמר לו דישלם לו משמה בת"ה דין זה לאומר לחבירו אכול עמי דחייב לשלם לו ה"ה כשנתן לו מזונו בסתם חייב לשלם ודומה לאומר שגר לת כדי דלריך לשלם לו · ועיין בת"ם ס"ם בש"ג שם בפק האומר דור עמי פטור לשלם ונרא' לפ"ז ה"ה האומר אכול עמי ג"כ פטור לשלם לו * ובש"ם רמ"ו בפסק האומר אכול עמי חייב לשלם סותר לדין מ"ם ס"ם שם בש"ג דפטור לשלם אם אמר דור עמי וכ"כ ח"ם שם דהוי פשיק' דדינו ואין מוליכים מיד המוחזק מ"כ בדין דכתן ג"כ אין מוליכים מיד חבתו * ודוחק להלק בין אם אומר אכול עמי לזן בשחיקה מיהו נראה עיקר לדיך לשלם לודאה כתבו הרשב"ם והר"ן והמג"י דאי"ל דכיון שהוא המהנה לחבירו שתם חוזר ומשתלם ממנו ולא אמרי' במחכ' יהיב ליה וכ"פ הר"ב רמ"ח בי"ד סי' רנ"ג ובה"ט סי' רס"ד וכן הוא בב"י בי"ד סי' קס"ו וכ"פ בט"ז שם וכן כתב בדין זה מוליכים ממנו : כט רק מכר כתב הר"ן בפ' שמ' ניחותא ריש דף תקנ"ו ור"ם שני דיני והמגי"ד בספי"ח ובב"י סי' ל"ג בדמב"ן ס"ל אם מכרה נכסיה אמרי' מסתמא מחל דדרך הנסיס הוא לגלגל עם בעליהן לפי זה אפילו אם מ"י לעשות סוס מלאכ' מ"מ מ"ל להחזי' לה כי מסתמא מחלה לה והר"ן הניח דין זה בל"ע מיהו אם אמר בפני עדים דאין דעתה לותר דינה כלותה : ל ושתקה כגר כתבתי בסי' ס"ט בשם רש"י והג"מ והמר' דאי"ל לאו מ"י למזונו, אפי' אם ספק לה אע"פ שכשהיה מרוב, וכן נרא' דס"ל להרמב"ן כן ועיין במגיד פי"ג וכן נראה להרשב"ם והטור ס"ל כן וכן אימא בבא"ח שער ס"ה בשם הרמב"ן דכתב אם אומר לה סוס אלא שלא יולה לה סוס אלא אומר לה אי מ"י ואחרלית והא דקתני הוס' בסוגי' זו אם היה קטן נימרו לה הב"ד לאי מ"י למזונות אין לדייק די"ל לה בע"כ לאי מ"י לכתובת חוספת הוא נימרו לה הב"ד שמא תתרכל ואם לא תתרלה תדע לדייקה ליתן ליד הב"ד מ"י · אף על גב דקי"ל כשאומר לאי מ"י יכול להדיר' מהנאה כמ"ש בשור בסיומן ע"ב ובי"ד סי' כ"ה היינו שאמר מדלונה לאי הו יכול להדירה אף על גב דאין מסכיה לה לדבריה קטנים וכן ל"ל לדעת רש"י דכתב להדיה ר"פ שני דיני דאי"ל בע"כ לאי מ"י ובר"פ המדיר מבואר כשאמר לאי מ"י יכול להדירה : לא ואמר הנחתי לה מזונות ה"ה אם טען אמרתי לאי מ"י במזונותיך ושתקה ומגי"ל הביא גירסת הגורסים כן בש"ם וכן הרמ"ם הביא פי' זה * ומה שקשה

סקסה לשיטות הרמ"ם לפי פי' זה עיין בגדולי תרומ' כלל ס"ה ובללה הוא לשיטות הרמב"ם כל שמכרה היא תשבע שבועת המזנה והיינו בנק"ח • ואם מוחה ובאה להוליא ממנו ישבע הוא שבועת היסת דהא הוא כופר בכל וא"ל לך לייתא דהני אם תמר פסקתי לה מזונות נתמן ובתוב הרי"ף נתמן בשבועה ולא מלינו שבועת היסת עד שתיקון רב נתמן וי"ל לפעמי' תקנ לדינא דמתני' ישב' היסת כמ"ש בפרש"י דמתני' ר"פ כל הנשבעין גם י"ל לפי דינא דגרייתא בתמת הוא פטור בלא שבועה שלא לדיק דתיקון רב נתמן בשבועת היסת בתב הרי"ף נתמן בשבוע' • וא"ל למה תשבע היא בנק"ח אם מכרה בכר הלא היא כופר בכל • ואפשר כיון שאכר' קדקע דקיימ' בתוקתו תע"ג דכבר מכרה הוי כאו בחת' להולי' מתנו מ"ה תשב'בנק"ח • לפ"ז אם מכר' מטלטלין תפי' מטלטלין יתומי' ה"ל ליתבע בנק"ח שלא שבו' היסת כ"כ בנ"ח שלא המגיד בתב דוקא אם מכרה מטלטלין שחין יתומים דחית לה מיגו תשב' היסת אבל אם מכרה מטלטלין יתומי' תשב' בנק"ח כיון שיוב לפ"ז למה תשבע בנק"ח כיון שהיא כופ' הכל • גם נשמ' מדברי המגי"ד אם הב"ד מכרו מטלטלין אז הוי מטלטלין יתומי' לריבי' שבוע' בנק"ח: לב טען ואמר ובו' כלומר מה שטוס ופסק בסי' ק' כשלחה חייב לשלם היינו בשלא טען הוא אז אין הב"ד פותחי' טענה זו אבל אם הוא טוען טענתו טענה: לג טענתו טענה כיון דמסקיק לדברי גדולי היחה דוחק' ומלחת קורס שחנות לפני הב"ד אבל אם נתחה לפני הב"ד גלחה דעתה דאין לוכה להתפרנ' בלעיב ובדוחק ועיין בסמוך מ"ש: לד פחתת טענה היינו דבור הדברי' אבל בדברי בעלמא אינה נאמנת:

לה שתיב בסהית עמו ואפי' למאן דס"ל הבעל יכול להזכו' שחנתו ע"י שלים מ"מ היא ח"י להזכות תוכו אע"ג דהיא אינה מוכרת מחמת' ולוכה לנות שיו בעת החזמי מ"מ היא מזועבד ליעמוד לפניו תמיד ולשחש לו ולחכול עמו ע"ם וכשחלך מתנו אין לה מזונות אפי' לפי דרכת הבית: לו והוא דלא ספקה דאם ספקה הוי כאומר לאי מ"י במזונתך ונתלא כ"כ דה"ה שעד ס"ה בשם הרמב"ן כלומר כיון שחתק' בעת הכרוז נוודעי נתלא אח עלמה ובמ"ש לעיל • ולשיטות הרא"ש אם ספקה אפי' לא הכריז יכול לומר היה לה לנמלס:

עא א חייב אדם לזון אפי' אינו אמור וכ"כ בש"ע ואין זנין אותם אפי' אם אתה אלא כך"ן ואם אחד אחד מהם והניח בני' קטנים וגדולי' חולקים בשו"ת ס"ל לפרוע להם מזונו' עד שיהיו' בני שם כי חיוב זה לזון אותם עד שיהיו' בני שם אינו מוטל אלא על הנשיהן כל ימי חייו ולא אחר מותו ועיין תשו' מהר"ם מלובלין סי' ע"ט: ב זנין אחקנו' חכמי' היינו כשאין להם ממון אבל אם יש להם ממון אין אוס חיוב עליו וכ"כ בש"ך: ג מוליאין ממנו וכו' עד שיגדלו בדרים הקס למה כאן חייב ליתן לה עד שיגדלו הא אפי' אחר שיגדלו חייב לזון אותם בחוב לפי שיהא שאל קרו' אחר ואם"ם בי"ד סי' רנ"ו ואיכון עד שיגדלו משמע חייב לזון אות' כי עד שיגדלו משמע אין בידם להחבר' אם עמ' אבל אחר שיגדלו אפשי שיתפרנסו אח עלמ' מש' וב"ח בק"ח הניח בדרי בדים והקס עליו ול"ד וע"ש ובדרי"ף משמע אחר שיגדלו חייב לזון אותם בחוב' ונקה כשאי קרובים אבל עד שיגדלו יש להם יחרין יוחר משאי קרובים ועיין בי"ד סי' שמ"ו דיורדי לנכסיו לגבו' והיינו בפנינו דוקא כן ה"נ דוקא בפנינו יורדי לנכסיו ולגבו' שלא בפנינו יחבת' בשמו': ד אבל אם כופין להזי' עיין בהגה"מ שכתוב' דכופין אותו להזיתן אבל אין כופין אותו כמה נדוני' זיתן חיו' עליו רק להזיתן ועיינ' נכסיו אם תקנו חז' כשהוא חי ובחשו"ת ס"ג סי' קפ"ח כתב דכופין לסייע למאן קרוביו ועיין במהרי"ק שורש קמ"ח:

(לח) לא הנחת שא לויתי מזה • ה"ה אם טוענת מכרתי נכסיי ולא הייתי יכולה לעשות מלחכה וכבר כתבתי לעיל ס"ק ל"ג שדעת הרמב"ן אם מכרה נכסי מלוג שלה הפסידה שדרכן של נשים לגמול עם בעליהן ולסיימן ושהר"ן הניח זה בצ"ע: (לט) שנתן לה על העתיד • דמחת' דעדיין לא הגיע זמן המזונות תין תדם נתמן לומר פרעתי תוך הזמן: (לט) טענתו טענה • זה הוא דעת הרמ"ם שאם הבעל טוען היה לך לעשות תעפ"י שתינה מספקת רק לדברים גדולים היה לו לדוחק ולכלכם תבל הם"מ כתב שנראה מדברי הרמב"ם שאפי' בלוחה בלא ב"ד תין מחזקין עמה על מעשה ידיה שא פורע הקפוחיה וכן הסכים הרמב"ן ז"ל וכ"כ בעל התרומות בשם הרמב"ן אם שתק ולוחה ואכלה ולא עשתה תע"ג דספק' מוליאי' ממנו וכ"כ הר"ן על דברי הרמב"ם בלוחה ואכלה אם עשתה יטול ואם לא עשת' הפסיד • והחיתת על הרב מהרי"ט ☜ שכתן העתיק דברי הרא"ש כאן תין חולק עליו והנך רואה שתין דבריו מוסכמים ולעיל כשהזכרנו דברי הרמב"ם בפעיף ה' ח' לא הגי' כלום: (מ) לריבין מעשה ידיה • גם זה דעת הרמ"ם בשהב"ד פוסקין לה מזונות מהקדקין על מעשה ידיה ואין פוסקין לה מזונות רק מה שלריכה יחר על מעשה ידיה אבל לעיל בפעיף ה' העתי' דברי הרמב"ם שתין מחזקין עמה על מעשה ידיה וכתב הר"ן שכן הסכימו הרמב"ן והרשב"ה ושכן דעת הרי"ף בתשוב' ועיין בר"ן שהאריך בזה ושכתב שיש להם ראיה בגמרת ושיש לתחות הראיה וסיים תע"ש שהדברים מדתין כן תין לנו כח לחלוק על תנות העולם • והחיתי על הרב מהרי"ט שהעתיק כאן דברי הרמ"ם כאן תין חולק עליו: (מא) תין לה כלום • כלומר שתינה יכול לחנעו בעד מותר מעשה ידיה דכל כגון זה ויהיה לגבי בעלה רק שלכתחלה תקנת חכמים שנותן לה מעה כסף אבל הוא תינו יכול להוליא ממנה המותר שכל שתינו נותן לה מזונות זכתה היא במעשה ידיה ואפי' דרך שתיקה ועיין בקמן סי' פ' סעיף י"ח:

(מב) אם בלה מחמת טענה • כלומר ובירה שדבריה כניס שיש לחוש לטענתה: (מג) שלא כשהי' עמו • ואפילו למאן דס"ל שהבעל יכול להזכו' שתחנו ע"י שלים מודה דהיא תינה יכולה להזכות תוכו כן תעפ"י שתינו מחזמי' כי דעת העונה רולה לנתח שיו כי היא מזועבד לעמוד תמיד לפניו ולשתש תוכו ולתכול עמו שולחנו ובשתלך ממנו אפי' לפי דיכת הבית: (מד) מנכה לה ממזונותיה היינו לשתחיל' אבל אם לא עשתה מלחכה ולוחה לעזוב מזונותי' כבר כתבתי לעיל שדעת הרמב"ם והרבה פוסקים שאפילו אם שלוחה ואינו מנכה לה מה שלא עשתה מלחכה: (מה) והוא דלא ספקה • אבל מעשה ידיה מספיקין והוא הכריז שלא ילוה לה אדם הוי כאומר לאי מעשה ידיך במזונותיך דאפי':

עא א חייב אדם לזון אפי' אינו אמור וכ"כ בש"ע ואין זנין אותם אפי' אם אתה אלא כך"ן ואם אחד אחד מהם והניח בני' קטנים וגדולי' חולקים בשו"ת ס"ל לפרוע להם מזונו' עד שיהיו' בני שם כי חיוב זה לזון אותם עד שיהיו' בני שם אינו מוטל אלא על הנשיהן כל ימי חייו ולא אחר מותו ועיין תשו' מהר"ם מלובלין סי' ע"ט: ב זנין אחקנו' חכמי' היינו כשאין להם ממון אבל אם יש להם ממון אין אוס חיוב עליו וכ"כ בש"ך: ג מוליאין ממנו וכו' עד שיגדלו בדרים הקס למה כאן חייב ליתן לה עד שיגדלו הא אפי' אחר שיגדלו חייב לזון אותם בחוב לפי שיהא שאל קרו' אחר ואם"ם בי"ד סי' רנ"ו ואיכון עד שיגדלו משמע חייב לזון אות' כי עד שיגדלו משמע אין בידם להחבר' אם עמ' אבל אחר שיגדלו אפשי שיתפרנסו אח עלמ' מש' וב"ח בק"ח הניח בדרי בדים והקס עליו ול"ד וע"ש ובדרי"ף משמע אחר שיגדלו חייב לזון אות' בחוב לפי שיהא שאל קרובים אבל עד שיגדלו יש להם יחרין יוחר משאי קרובים ועיין בי"ד סי' שמ"ו דיורדי לנכסיו לגבו' והיינו בפנינו דוקא כן ה"נ דוקא בפנינו יורדי לנכסיו ולגבו' שלא בפנינו יחבת' בשמו': ד אבל אם כופין להזי' עיין בהגה"מ שכתוב' דכופין אותו להזיתן אבל אין כופין אותו כמה נדוני' זיתן חיו' עליו רק להזיתן ועיינ' נכסיו אם תקנו חז' כשהוא חי ובחשו"ת ס"ג סי' קפ"ח כתב דכופין לסייע למאן קרוביו ועיין במהרי"ק שורש קמ"ח:

שיקח לותה מי שיהיה אבל מלוה הוא ליתן מזון הראוי כדי לזונה להן כנ' כתבתי מזה לעיל בסי' נ"ז : (ג) אבל מבני שם ומעלה * לא ביאר בדבריו אם מוקף כמי שאינו למוד ואע"ג דגם בפניו אין יודעין לנכסיו ומכריזין עליו ה"מ דאלת בפניו עדיף טפי דמסתמא למדינן אם היה כאן לא הוי גרע מעות טמא וכל זמן שלא נשמע בפי שאינו רוצה לזון מחזקינן ליה בחזקת רחמן קמ"ל דלא יודעין לנכסיו אבל בלמוד יודעין לנכסיו בתורת לקה אף שלא בפניו אבל הרמב"ם כתב להדיא בפ' י"ג מעבדי שהוא מה"ט דמוד מקום דגמרת בפחות דף ק"ו ע"ב למדו מי שהלך למד"ה ג' יודעין לנכסיו וזין לאשתו אבל לא בניו ובנותיו ולא דבר אחר מהני ד"ה רב חסדא למר תכשיט רבי יוסף למר לקה ולכ"ע לקה לא בהכשיט פליגי וכבר כתב הרמב"ם דאין נותנין לה תכשיט וכ"ם לקה : (ד) דוקא ניחא ליה בהכי התם פ' נערה דף מ"ח בד"ה ולא שאני לך כתבו בשם ר"י דמיירי דקודם שהלך למד"ה היו ניונים בניו ובנותיו משלו אף"ה אין זין מותם מנכסיו דש"כ אף בנחטה אין זין בניו אם הוא לא היה מפרנסם וכן הוא בספר לגודה וכ"כ התוספות דף ק"ו ע"ב בשם ר' שמשון דד"ה מאי פסקה דמיירי בניו היו ממונין על שלהנו ואף"ה אין זין בניו בניו הואיל ולא לדעת ובמרדכי פרק נערה דף תקל"ט ע"ב כתב בתחילה מי שהלך למד"ה וכו' ג"ל זין ומפרנסין לאשתו אבל לא לבניו פי' ר"י דהתם מוקמה לה בפ' בהדיא בשלא היה מצר (ע"י מפטרופס) בניו ובנותיו מתחילה לזונם אם היה מצר מתחילה בניו ובנותיו נותנין מנכסיו כיון דניחא ליה וכו' וי"מ דלמדרגה הוי דהיינו מי שהלך למד"ה מתחל היו סמוכים לשלחנו וכו' אף"ה אין זין והמעיין בתוספות הל"ל שהאחי ובשאר לגודה ירקה שהוא ט"ס במרדכי ובתחלה לריך להיות י"מ כו' ולבסוף ל"ל פי' ר"י דלמדרגה וכו' כמו שהוא בתוספות וכמו שפי' ר' שמשון הנ"ל והרא העתיק בשם ר"י כפי לשון הראשון ולא שת לבו * דדעת ר"י הוא להיפך מהקונט : (ה) אם למוד זין אותו בכל ענין זה הוא דעם הר"ן אך הרב לא החליט דעתו ועיין שם בתוי"ט ובתוי"ט ועיין בב"מ סוף הלוות מחלוט : (ו) אפי' הן יחיירין על שם מדסתם וכתב ולא הקנה והוא שיהיה למוד משמע שדעתו לפסוק דלא כהרמב"ם רק כהטור והר"ן שהכשיטו בנחטה אין זין אותה אף בלא למוד דמסתמא ניחא ליה שיזונו אותה דהא מי שאינו זן אותם מגונה ביותר ודוקא בהלך למד"ה אין זין אותם אפני שהיה לו לגוות : (ז) אם הוא מודה שהולך ממנו * אבל אם אינו מודה לעם"י שהיא טוענת בדי והוא טוען שמ' גם מהרים בה עליך הא ק"ל מנה לי בידך הלה אמר איני יודע פשוט דחזק ממוני עדיף ואע"פ שהיא נאמנת להכשיר הולך אין נאמנ' להוליא ממון עיין בחשוב הרי"ם סי' מ"ח :

ב מי שהלך למדינת הים והניח בניו כאן מובטרים מנכסיו לפרנסה ה עד שיגדלו בני שש ו (ג) אבל מבני שש ומעלה אין זנין אותם מנכסיו :

הגה ז וי"ח היינו דוקא שלא התחיל לזון מחר שם אבל התחיל לזון ניזונין מנכסיו (ד) דולחי ניחא ליה בהכי (מרדכי פרק נערה בשם ר"י) וי"ח (ה) אם אמו זנין אותן בכל ענין משום צדקה (כך משמע בטור) :

ג מי שנשתטה מפרנסים מנכסיו בניו ובנותיו (ו) אפילו הן יתרין על שש עד שיגדלו :

ד הבא על הפנויה וילדה ממנו ח (ז) אם הוא מודה שהולד ממנו חייב לזונו :

עב דין המדיר אשתו מליהנות לו וכו ס"א :

א המדיר את אשתו מליהנות לו או שלא תטעום אחד מכל המיני או שנדרה היא וקיים לה הוא עיין בי"ד בסי' רל"ח ס"ג :

עג שחייב בכסות ומזון וכלי בית לאשתו וכו ט"ם

א כסותה כיצד חייב ליתן לה בגדים הראויים לה א (א) בימות הגשמי' ובימות החמה בפחות שלובשת כל אשה בעלת בית שבאותה המדינה ואם באו תו מקום אין דרך לצאת אשה לשוק עד שיהיה עליה רדיד החופה את כל גופה נותן לה רדיד חפחות שבכל הרדידין (ומשה לה תרגול עלמה לשתי הרבה שלין יופי לחשה שת (ב) ליתר זניות ניחא) (טור) ובכלל הכסות שהוא חייב ליתן לה כלי בית ומזון שישבת בו ומה הם כלי בית ב מטה מוצעת * ומפץ (פי' כעין מחלת) או מחצלת לישב עליה וכלי אכילה ושתיה כגון קדירה וקערה וחביות ופך ונר וכוס ובקבוק וכיוצא בהן :

ב המזון ששוכר לה בית של ד' אמות על ד' אמות ותהיה רחבה חוצה לו ויהיה לו ביות הכסא חוץ ממנו :

ג ומחייבין אותו ליתן לה תכשיטים כגון בגדי צבעוני להקיף על ראשה ופרחתה * ופוך (פירוש כחול שחור) * וסרק פי' למר גפנים שלנדעי' חותן בחריט ומעבירין חותו על פני כלות שהתירלנה חתומות * ערוך) וכיוצא בהן :

ד בד"א בעני שבישראל אבל בעשיר (ג) כל דברים הללו נותן לה לפי עשרו :

ה אם קצרה ידו ליתן לה אפי' כעני שבישראל כופין אותו להוציא (ותה"ה הכתובה חוב עליו עד שיעשיר (טור) ג (ד) וע"ל סימן ע' סעיף ג') :

ו בניו ובנותיו ד (ה) עד בני שש חייב ליתן להם כסות וכלי

תשמיש

ה עד שיהיו בני שם כתב בפרישה דחייב לזון אותם אפי' חוך ג"ח הרחשוני שהלך מע"ג לאשה אין נותנין מזונות ג"ח הרחשונים שאחר לאשה דאפשר לזון מת"י לפ"ז אם יש להם מדידהו ואפשר לזון אותם מאלהם אין זנין אותם ג"ח הרחשוני ולכאורה לא משמע כן בש"ם דוולחי אין לדם מניח ביתו ריקם ומניח מזונות על ג"ח ואין סמך בדבר מ"כ אפי' ליחושי' ג"כ אין נותנים להם חוך ג"ח הרחשוני' גם משמע בשאר אין מניחי' לה מזונות חוך ג"ח אפי' אם היה מלוה בת מלאכה · ואם הם יותר משם אין חייב לזון אותם אפי' הם חולה וגרע טפי מקטן בחות בן שם מ"מ אין חיוב עליו כיון שהם יותר משם · הג"מ : ו אבל מבני שם ולמעלה וכו' יש בזה ג' שיטות לרמב"ם אם הלך מדעתו אע"י אין זנין אותם כשהם יותר משם אפילו אם הוא תמיד זנין אותם בניו בנותיו כשהוא תמיד בחורת לקה ואם הוא אינו תמיד י"ל דלא ניחא ליה כן הוא לשיטת הרמב"ם אפי' נחלות דנותנים מנכסיו לבן זנין אח בניו בנותיו כשהוא תמיד בחורת לקה ואם הוא אינו תמיד י"ל דלא ניחא ליה כן הוא לשיטת הרמב"ם סוף ה' נחלות דנותנים לקה

ה כפי ערכן ולא לפי כבודו כי הוקשו לחזקתו מוחזקים לפ"כ משום דדרשינן מקרא דעולה עמו ויוצא לכבד אבל לבזיון ח"ל לקיחין שאין כדי לרכן : ו ח"י להוליך כחב פרצב"ח חוץ מלון לימח לן דלא נתנה לו רשות למסכן ועוד דאיכא כאן תקנות השוק · ול"מ מהני טעמים אלו כגר לוה ואח"כ נתן בגדים למסכן דאז לא שייך תקנו' השוק כמ"ש בח"ס ס"מ ועיין סימן ד' :

ער א וחלאו בחסמים דאם לא חלאו בחסמים ח"י לאסור עליה שלא תחקדש לו אחר דבדים מה שרולה לאסור עליה אח"כ שחלאו בחסמים ואם חלאו בהנאתו ואמר הנאתי עליך אם תחקדש תליא בפלוגתת המגוחך בסי' ע"ג בעור לרשות בית כוסקי' אין חל כלל כיון דחייב ליתן לה מזונות אח"כ בשאר לאי מ"י למזונותיך ומספיק לדבדים גדולים אז חל האיסור ותחקדש מיד ואחר בהנאה ויקיים אותה ל' יום והרשב"ם כתב בפי' ג' לפי' אם אמר הנאתי עליך הוי כאלו אמר לאי מ"י למזונותיך : א וחלאו בחסמים אז לדעת כמה פוסקים הלכה בח"ק ס"ל לקיטוע אין שיעור דאי"א לה בלי קיטוע אפילו יום א' לכן תחקדש מיד והרמב"ם ס"ל בעניה יכולה להיות שנה בלי קיטוע והיינו היכ"א שהניח לפ"ז אם נדרה על שנה וקיים לה לא תאריכין מסני סני אם נדרה סני לה כמ"ש בסמוך כל שיכולה להיות בלא זה לא תאריכין מסני סני ואם נדרה יותר משנה וקיים לה אז תאריכין מסני סני לה ולריך לגרש אותה מיד : ב יותר מכאן היינו אם אמר קונם הנאת חשמישך עלי אם תתקשטי יותר משנה הוי כאלו נדרה שתחסמים ותחתין רק ז' ימים ולא תאריכין שתחתין שנה וז' ימים אע"ג דאם משעת שתחתין שיעור הקיטוע ואח"כ תחתין שיעור החסמים כמ"ש בסמוך מ"מ הטור לא ס"ל כן וכן המחבר לא פסק כן להא דכתב בסמוך אם נדרה שלא תלך לבית חמיה יותר מחדש ותלאו בחסמים תחתין רק ז' ימים ולא תלכי שתחתין חדש א' שחוכל להיות בלא חמיה ואח"כ תחתין ז' ימים שהוא שיעור החסמים * וצ"ע כתב שתחתין שיעור קיטוע ושיעור חסמים והניח דברי חוכפות הנ"ל ולא נח אח לנו להטור והמחבר לא פסקו כאחום' זה · ואין לחלק ולומר דהתום' חיירי אם אמר שאם תחקדש ולא אמר יותר משנה זה ס"ל שתחתין שנה ול' ימים לגבל זה הם מדבי' כשאמרם ואוסר בפירוש שיעור קיטוע יותר משנה אז דבר אחר דהא כשאוסר בשאם הוי כאלו אמרם כל חיי' גם מה שהניח רחי' מתום' ד"ה בעניות אין רחי' כלל ד"ל דאחת כוותם דתחתין הוי ז' ימים גם מה שהניח רחי' מדברי המגי"ל מ"ש במדיר שלא תלך לבית אבל דתחתין ל' יום אין עניין לכאן דשם כיון דא"א לה שלא תלך לבית אבל הוי כאלו נדרה שתחתי' לגד אז מהנאתו לגד אבל לא אמרי' דתחתין שני שיעורי' ואם הדירה הנאת חשמישך עלי אם תתקשט ולא פירוש אותה זמן הוי כאלו פ' יום כל ימי חייו · וכן משמע בג"י ובכ"ש בע"ז ד' סימן רל"ה וצ"ל דאחר שמוש אפילו בשאם יתחתין היינו בנדר הנאה או מחסמים אפילו בשאם יתחתין ג' יעור חסמים או שיעור הנאה לגד * אבל אם נדרה שקיטוע ואלאו בחסמים הוי כאלו נדרה שתחסמים לגד · לפ"ז חייבי כאן בעניו כשכורט שנה ת"מ ה"ק יקיים וא"ם יותר מכאן וכו' היינו שפרט יותר משנה או נדר שאם הוי כאלו פרט יותר משנה ואז לא תאריכין שאין שיעור חסמים שנדר : ג נדרה היא שלא תתקשט עיין בי"ד סימן רל"ד לכ"ע הבעל יכול להפיר לו משום נדר עינוי נפש לו משום דבר שבינו לבינה ח"כ כשלא הפיר תאריכין מסני סני אותה וחייב מיד אפילו נדרה שלא תתקשט לעולם ואסורה להתקשט לאחר הגירושין מ"מ חלא משום דסני אותה לפ"ז בפיר כללם יחד שני דינים או בין שחלאו בחסמים ובין שנדרה שאם חלא מיד משום מסני סני אותה ובשניהם שייך מסני סני לא כשלא חלאו בחסמים · אבל בפרישה כתב דלא תאריכין מסני סני אא"כ שחלאו בחסמים ע"ה כתב שני דינים הן שזה אא"כ שחלאו בחסמים אז חלא מיד אפי' בנדרה לעולם ואסורה אחר הגט משום מסני סני אבל כשלא חלאו בחסמים אז לא תאריכין מסני סני אז לא חלא אא"כ בן כשהיה מותר בקיטוע אחר הגט · וכתב נמי הא דכתב הרמב"ם ס"פ י"ג בשנדרה מפירות וקיים לה הבריה בידו לומר ח"ל לי בשנה נדרתי ויולית ויתן הכתובה לו תשב עמו ותהא מסורה בפירות היינו דוקא כשלא חלאו בחסמים אז לא תאריכין מסני סני אבל כתב הרמב"ם ס"ל כהנ"ל אבל בשחלאו בחסמים ס"ל הרמב"ם ג"כ מסני סני ואלא מיד בעל כרחו ואח"כ ל' דא"כ לא הוי הרמב"ם שתיק לכאן' היין מה שמפורש בס"ם מסני סני גם הר"ן כתב להדיא דאאריכין מסני סני אפילו לא חלאו בחסמים וכ"כ בע"ח כתב כדעת הפרישה ומ"ש הרמב"ם אם נדרה מן הפירות הבריה בידו וכו' לפ"ז מה דתניא בתוכי' ויולית ויתן הכתובה היינו אם רלונו לגרש קודם מה שקי"ל לעולם לגרש אותה אלא יעשין דאים יפול לגרש אותה אבל ב"ש

(ו) כפי לרכן בלבד דאז חשתו דרשינן מקרא דעולה אמו וחייב לכבדה יותר מגופו אבל בניו אם נותן להם כדי לרכן הסכירתי יולת בזה : (ז) מי שמכין בשות לחזקת כי' שלוה דמים עליהם דאז יש תשוש תקנת השוק אבל אם כבר לוה דמים ואח"כ נתן לו בגדי בדשות חשתו עשה לריך להחזיר לה כדין גנב ופרע בחובו (כמבואר בח"ה סימן נ"ו סעיף ו') ולקמן סי' סעיף י"ל יקבלתו דיניס אלו והחילוק שים בין בשות חשתו שעשה לו לבשות לחשתו שהכנים לו מבל לחביה :

ער (א) הדירה שלא תתקשט ע"ג בחב בין המדיר חשתו מליהנות לו * או שלא תטעום דיניס דשייכי לעינן מזונות אבל נחלאו בסי' ע' ולקמן בסי' ה סיל דיניס השייכים לעינן בשות וכלים והליכה בית חביה דיניס אבל נחלאו בסימן הקודם לזה וגם הרמב"ם סידר כל ח' בפרק השייך לו עיין בפי' ג' ובפי' ג' מה"ח ודין המדיר מחסמים יחבאר בסימן ע"ו ודין עונה והמדיר ממלאכה לקמן סי' כ' דין מעשה יהיה : (ב) וחלאו בחסמים דאלאו הכי אם תומר לה הריני אוסר לך שלא תתקשט או שלא תעשה דבר פלוני ואחי אין דבריו כלום שאין אדם יכול לאסור על חבירו שום דבר וה"ה לחסהו וכן הוא בי"ד סוף סי' רל"ה : (ג) שאמר קונם הנאת חשמישך עלי וכולי אבל אם אמר קונם הנאת חשמישי עלייך לא מהסרת דהת משועבד לה ועיין לקמן בסי' ע"ו סע"ו י' : (ד) שאמר קונם הנאת חשמישך עלי ואם לא חלאו בחסמים שלא תדיר' מליהנות לו משום אם תתקשטי אבי תתקשט ואחסור שלשים יום בהנאת מזונות כמבואר לעיל בעור סי' ע"ג ובי"ד סי' רל"ה סעיף ג' : (ה) התקשט מיד כלומר אם תלכה תתקשט ומחילה תיאסר בחסמים ויקיים ז' ימים כדין המדיר חשתו מחסמים כמבואר לקמן סי' ע"ו סעיף ט' ואם לא יחיר נדרו תוך ז' יוליח ויתן כחובה ואם היא רולה לקיים דבריו ושלא להתקשט הרשו' בידה ולקמן סי' קי"ד מבואר דכל היכא דאמרו יוליח סהם אין כופין בשוטים ועיין שם בסעיף כ"ח : (ו) בעניות שנה א' יקיים בין שפירש שנה א' בין שהדירה סהם לריך להמתין שנהא' לשמוש כחובו דק ע"א ע"ב דק"ל כווחיה והא דתנן בכחובות בריש פירקין דף ע' ע"א בעניות שלא נתן קלבה דהיינו בסהם יולת מיד מיירי לשמוש במדה היא ויקיים לה הוא דאי בהדירה הוא יחתין עד שימלאפתח לנדרו לשמוש חוספו' דף ע"א ע"א בד"ה בעניות שלא נתן קלבה : (ז) יותר מכן יחיר נדר וכו' והא דלא תאריכין לאחר שנה מחקדש ואחסר בחסמים להצא ויקיי' יומים תפסר לומר דלא ס"ל לבית הלל בשנה(בכחובות דף ס"ח ע"ב) דמי שמדיר חשתו מחחמים המיטה תחתין ז' יומים אז"ל כדי שלא לאוני' מיד דאולי יחלא פתח למדרו תוך ז' אבל זה שלא חלא פתח תוך שנה אין נותנין לו זמן יותר ועיין בהוספות בר"פ המדיר דף ע"ב ד"ה ה"נ כיון דמשועבד לה לא כ"ב דכתבנו שם לשמוש דאמר אבי' בסהם יחתין שמא יחלא פתח למדרו לא הוה ליה למימר יחר מיכן יולית ויתן כחובי שלא לאחר שלשים ההנה ואחסר לבית הלל שנח אחת עכ"ל ועיין בדברי הרמב"ם פי"ג מה"ח דין י"ג ודין י"ד במדי' חשתו שלא תלך לבית חביה שים לה זמן חובש אחד כשהן בעיר אחת או רגל אחד כשהן בשתי עיירות אחת נותנין לה זמן יותר לומר לאחר שאח"כ תהנה ואיאסר כמ"ש ודין י"ג המדיר חשתו שלא תלך לבית הבגדים אבל לא יחיר נדרו שיוליח ויתן כחובה וכמו שפי' המ"מ וז"ל כ' בתוך זמן שלשים יום הידוע למעלה פי"ג שאחחינין לבעל עפ"ל וים להחות דגם במדיר שלא תלך לבית חביה נותנין לה זמן כל החובש הנזי ומ"ש הרמב"ם בפרק הנ"ל בדין ח' המדיר אח חשתו שלא תתקשט וכו' בעניות שנה אחת יקיים יחר על כן אין נדרו אפקד לומר דכוונתו שלאחר שנה נותנין לו עוד זמן שלשים יום להתירת הנדר וכמו שפי' המ"מ בדין שלא תלך לבית האבל דהרמב"ם לא מפרש דהלה בחסמים רק בסחם הנלה מוכסין שים לה זמן שלשים יום וכמו שנתבאר פי"ג וכן משמע בפרק סעיף ד' : (ח) נדרה היא שלא תתקשט · לדעת הרמב"ם כל שנדרה היא הבריה בידו אם אומר לה חיכפת לי בשה שנדרה תשב אחחיו ואם אומר אי אכפת לי בשה שנדרת יולית ויתן כחובה וכ"כ הטור בשמו לעיל בסי' ע"ג והר"ן נחלק עליו ועיין מזה בי"ד סי' רל"ה ואין להקשות דהא בכל אשה הבריה בידו הבעל ואכתי לא יועלנו שהאים מוכיח לרלונו ל' הקמ"ל דאינה

ד קונם תשמישך עלי אם את קשט ושמע ולא היפר לה ה יוצי' ויתן כתובה: (ויעיין עוד חילוקי' ויניס שו"ת סימן רל"ה)

ג (ט) אסר הבעל כלי שכניו עליו או כליו על שכניו כדי שלא תשאילם ולא תשאל מהן או שאמר היא קונם תשמישך עלי אם אשאל משכני כלים או אשאילם מכלי ושמע וקיים לה ו יוציא מיד ויתן כתובה ואם אמר הוא קונם תשמישך עלי אם תשאל מהם כלים או תשאילם א"א לה שלא תשאל מהם ולא תשאילם י) והרי היא נאסרת מיד ויוציא לאחר ז' ימים ויתן כתובה ואם היא אסרה כלי שכניה עליה כדי ש א תשאל מהם (יא) או שאסרה על עצמ'כדי בעלה שלא תוכל להשאיל כדי ש'א יחזיקו להם טובה או שנדר ז (יב) שלא לארוג בגדי נאים לבניו והוא אינו יכול להפר שאין זה מדבריכם שבינו לבינה ואסורה ליארוג ולשאול ולהשאיל כלים תצא בלא כתובה מפני ה שמשיאתו שם רע בשכניו:

ד נדרה שלא תלך לבית אביה ותלאתו בת שמיש שאמרה קונם תשמישך עלי אם אלך לבית אבי שאם לא ר"לארו בת שמיש לא אמרה קונם בית אבי עלי אינו יכול להפר אלא כיון שתלאתו בתשמיש יכול להפר (יג) וביון ששמע ולא הפר ט יוציא מיד ויתן כתובה (יד) ואם הוא אומר קונם תשמישך עלי טו) אם תלכי לבית א יוי' יותר מחדש אם הוא דר עמה בעיר או יותר מרגל אם הוא דר בעיר אחרת (טז) יקיים ז' ימים ואז יוציא ויתן כתובה:

ה נדרה היא ואמר יא קונם הנאת תשמישך עלי אם אלך לבי' האבל או לבי המשתה ושמע ולא הפר יוצי' מיד ויתן כתוב':

ך ואם הדיר הוא שאמר קונם הנאת תשמישך עלי אם תלכי יוציא לאח'ז' ימים ויתן כתו- תה ואם טוען הדרתיה בשביל בני אדם פרוצי' המצוי' שם אם הוחזקו שם נאמן ואם לאו אינו נאמן: ך (יז) הדירה שלא תלך למרחק בכפרים ב'שבתות שלא תנעל מנעל בכפרים ג'ימים ובכר כי' מעת לעת

יב יתכ

דחייב ליתן לה הכתובה אף על גב דנדרית היא מ"מ חייב ליתן הכתוב' טון דהוא לא היפר לה וחיימת לית מחרץ פלוגתא דבי יהודה שאמר בימרץ יום ח' יקיים וכו' תנו רבנן לגרש לגרשה * ואפשר לתרץ שיטת הרמב"ם דקס"ל תקי' דזווג ג' ליסור אלא תכתי ל"ע מה הקשה ומחקשט ותיאסר לב"ש וכו' מה דחיה מפלוגת' ב"ש וב"ה דפליגי אם הוא נדרה לבעל אם היא נדרה י"ל ח"ת דכתב הרמב"ם דס"ל היא נתנה לבעל ב"ש ותין נדחה דאם כן למה יתן לה הבתובה: ד קונם תשמישך עלי לבעל אם תאכל הנאת תשמישי עליך לא מחכרת דהא מסועד לה ועיין סי' ע"ו: ה יוליח היינו מ"ד מסוס דנדרה סתם ואם עני' נדרה על קיטוע שנה ח' דיכולה לסבול לסיעת הרמב"ם ואלא בחשמיש אלא תלה בחשמיש וקיים לה לכ"ע מסני סני כי מה דיכולה לסבול ואלא בחשמיש וקיים לה לא תמרינן מסני סני כמו בנדרה שלא תלך לבית חמיה חדש ח' ואלא בחשמיש כן הוא לכל הנדרים וכ"כ בהג"ה אם נדרה מחשמיש שנת אחד וקיים לה לא תמרינן מסני סני מסוס דיכולה לסבול: ואם תמרה יאסר עלי הנאת חשמיש שנת ח' עם תחקשט וקיים לה לא על גב קיטוט אינו יכול לסבול מ"מ יכולה לסבול התנאי וכן כתוב ג"ה וכן להיפוך אם נדרה על פירות אסר אינו יכול לסבול אפי' יום אחד כמ"ש בחוספת והתנאי היה אם תשמש שנת אחד לא על גב הנדר אינו יכול לסבול מ"מ התנאי יכולה לקיים: ו יוליח מיד הטעם אם הוא מדר יוליח מיד מסוס דיוליח עליה עם רע ואם היא נדרה ואלא בחשמיש לא הוא יכול להפר ולא הפר תמרינן מסני סני יוליח אותה מיד ויתן כתובה מסוס דיכול להפר מזה מצותר נמי דהמחדר ס"ל דחייב לגרשה דכלל שני דברות יחדיו וכשהוא אסר חייב לגרשה ס"מ אף בנדרה היא חייב הוא גם כן לגרשה וע"כ הטעם הוא מסוס מסני סני אותה ואם היא אסר' ואלו בחשמיש היו כאלו נדרה מחשמיש: ז שלא לתרוג בגדים נאים כרמב"ם מצותר הייט במקום שדרכן לתרוג: ח שמשיאתו עם רע והא דלא קאמר הטעם מסוס די"ל ח"ת לי בחשה נדרנית מ"ה אלא ואינו חייב ליתן לה כתוב' כיון דלא היה בידו להפר לה תירלו תו' כיון שאינו נדר בעינוי נפש ולא בינו לגינה מ"ו לומר ח"ת בחשה נדרנית וכ"כ הר"ן ט יוליח מיד בטו' מצותר דוקא כשנדרה סתם או יותר מחדש אבל אם נדרה לק חדש ח' לא תמרי' מסני סני לה כיון דתין לה לערב שלא להילך לחדי' חדש ח' כמ"ש לעיל * ועיין בח"מ שכתב המחדר פסק כרמב"ם דס"ל כל שנדר היות תין כופין אותו להוליך רק בדעתו הדבר אלו אם תלוי בדברים הדבר תלוי אם רוצה לגרשה ולא מצינו כן בי"ד סי' ל"ה: י יותר מחדש ותלאו בחשמיש הוי כאלו נדרה מחשמיש ועיין בחוס' ר"פ המדיר דהקשו אם על המקשן דהקשה כיון דמסועד לה היכי מלי מדיר לה כתנו חוספ' ות"ח ולוקי' כגון דתלנהו למזונות בחשמיש דתמר יאסור הנאת חשמיש עלי אם תזונך ותירלו דא"כ לפי' לעשות נחמר לפי' בסתם יותר שנת ואמת * פתח ה"ל להמחיל ל' יום ואח"כ תהנה ותאכר בחשמיש ויתין ז' ימים * לפ"ז מצינו לק כאן אם הדירה שלא תלך יותר מחדש ותלאה בחשמיש ויתין ל' וכשבאו בפרישה הקשה למה כתב הטור יקיים ז' ימים ותירוץ נדר הנאה שאלי סיכול להדיר ע"כ העולם אע"ג דמסועד לה מ"מ אם הנדר שייך בלי חשמיש מסתי"כ שלא תלך לבית חמיה לא שייך המדר בלי חיסור חשמיש הוי כאלו נדרה מחשמיש ונ"ו כתב אם הטעם מסוס חיסור הנאה יכול לאכול ולעשות פרנס ול"ד דהא תו' כתבו זאת למקשן דהקשה, וכיון דמסועד לה שוב שייך מלי להדיר וע"ז הקשו לק אח"י שהמסקנא של תוס' שהביאו בסמ"ק דתירוץ קושי' של תוס' בע"א ח"כ י"ל בפשוטה זה בזה לא תמרי' דימתין סני זמני' דהא לק לתירוץ ר"י קשה למה לי לתרץ קושי' תוס' דהא לסברת הטור לק"מ כי מתני' לחודי נמי בנדר סתם אין להמתין אלא ז' ימים אלא ע"כ מ"ש לא ס"ל כסברת הטו"ר ועיין ב"ח בק"ח ול"ד כלל * ואם תמר יאסר עלי חשמיש מעכשיו אם חלכי לבית אביך תוך ל' ימים אלא חשמיש אלא תלה בחשמיש כי בחנאי לא תזכרי עיין תוס' דיש המדיר ואם נדרה יאסר עלי הנאת חשמיש מעכשיו אם אלך לבית חמי' חדש ח' כ"ה אם תמרי' מסני סני כיון ע"פ הדין אסורה בחשמיש אע"ג דאפשר לה שלא להילך: יא קונם הנאת חשמיש עלי יוליח מיד היינו מטעם שבסני סני לותה ועיין בי"ד סי' רל"ד סעי' ל"ד אם פסק דצעל יכול להיפר אם נדרה שלא תלך לבית חמי' וקנ"ל לא תלתה בחשמיש יכול להפר ואם לא היפר הנה מיד ועי"ש בט"ז ס"ק ל"ג דזה הקושי' לא קשה לי כלל דהא אפילו לא תלתה בחשמיש הפרישה קושי' זו תבטל לדעת הפרישה לק"מ כי תירוץ נדרה עולמית לא ס"ל לגרשה כיון אחר הגע עצמך אסורה ומסני סני לא תמרי' כשלא תלתו בחשמיש וה"ך כתב שם כדעת הפרישה והקשה קושי' זו ותירוץ דלותה ה"ל לי"ש דעוג כמ"ש:

יב יתר על כן יתיר לה מדעתו או יוציא כל"ל וכן הגי' בח"מ וכ"ע קטני' ר"ח הגי' ג"כ בהג"ל וכן הוא בדמב"ם ופי' המגי"ד דלהיבי כל נדרים תלוי בהלאה מהלתחו ומ"ם ויתיר לה מדעתו היינו ומתוך כדי שיעור החרם נדעתו מיבעי על המחבר קשה מה מהדם בסעיף לה"ו ועיין ב"ח מ"ם ופי' דלהיבי בתוקע קונם בלי על שבני אם תלכי למרחץ ולכתורה קשה למה מגרש מיד ולא יחתין עד שיעור שתסולה להיות מרחץ וכ"ל דלם"ל כשם אם תלכי למרחץ מדיר שלא תלכי יותר מהדם לביתי הגי' בחניתי תיסור תשמיש תמידין דהוי אלו מדיר רק מתשמיש ותחתין רק ז' ימים כן הוא בתן כיון שמדיר מהנה כלים אם תלכי למרחץ יותר משיעור מרחץ הוי כאלו מדיר מהנאת כלים ואלא מיד • כתב ב"ח אם מדיר תורה דבר שהוא לטובתה בגון שהדיר קונם הנאת תשמישך עלי אם לא תתקשט והיה רוצה ר"י לכופה והגדל אל הוא אין לו דין מורד והיה תיני מורדת ולאחר שבה חדשים יוליך ויתן בכתובה כמ"ש בסימן ע"ו :

עה א שחלוקי' בלשונות עיין בריב"ש סימן קע"ו מבואר כל שהוא מלכות אחרת אין מוליכין משמע אפילו אינן חלוקי בלשונות מ"מ הוי אכן אחרת ודוחק לומר דריב"ש חולק על מהר"מ שלא כ"ל מ"ש מהר"מ שחלוקים בלשונות וכו' היינו כשהכל אחת מלכות אחת • ומ"ל מהר"מ אין נקרא חילוק אלא שלא כשנפרדו בלשונות"ח שלעזי"ם ורייגו"ס מקרי חלוק אלא ח"כ אין יכולין שתי' היתה ת' פרסה ולא היה בו רק ג' פרסות • נראה שלעזי' ורייגוס הם חלוקי' בלשונות וה"ק ח"ת שלעזי' ורייגוס מקרי חלוק אלא בלא חלוקי לשונות אין יכולין אלא הוי אלא ג' פרסות אלא ומתי הכל הלי' בחלוק לשון :

ב ונשא אשה בארץ אחרת הנה יש בזה ג' שיטות לדעת הרי"ף ורמב"ם פי' ג' והר"ן והריב"ש לא הביאו לפסק הלכה אלא התוספת' וס"ל דאין חילוק בין חיוסם לבין נשא לעולם כשהוא ממדינה ל' ואינם אז נשא ממדינה אחרת לריכה להילך עמו וכופין אותה ואם לא תלך אחריו דינה כמורדת • ולשיטת הר"מ מארץ התוספת' והירושלמי ל"פ ום"ל להלך בין חיוסם לבין נשא היינו אם חיוסם ממדינה אחרת לריכה להילך עמו למדינה אלו ואם נשא במקום מולדתן כופין אותה להילך אחריו וכבר תמהו כל האחרונים על הטור מ"ש בדברי הר"מ אם הוא מיהודה וקידש בגליל אפי' לא נשא בגליל לריכה להילך אחריו משמע בנשא בגליל לריכה ג"כ להילך עמו ואיתא ובא"מ מגיה וכתב דהגירסא היא אפי' לא נשא ביהודה • ולדעתו צריכה להגי' יותר טוב להגי' אם במקום אפי' וכן הוא בש"ג וב"ח מהלק בין אם נשא אחר הנישואין לבין אם נשא תחר הנישואין • ולא משמע כן מלשון הרמ"ם והטור • ואפשר לומר דכוונת הטור שלישא דמהר"מ הכלל הוא אם נשא במקום מולדתה אז אין כופין אותה להילך אחריו למדינה אלו אבל אם היה הנישואין בארץ אחרת ואינו מדינת מולדתה ואינו מדינת מולדתה לריכה להילך אחריו ואם קידש אותה במדינה אחרת ואינו מולדתה אז אפילו היה הנישואין במדינ' מולדתה לריכה להילך אחריו כיון שהקונין היה במקום אחרת מולדתה והיתה לריכה להילך אחריו אז תמיהני הנישואין היו מסתמא על חיוב זה והיינו שכתב הטור אם הוא מיהודה וקידש בגליל היינו שהיה אינה מגליל לא נשא בגליל אלא הנישואין היו בארץ מולדתה לריכה להילך אחריו • והא דלא קיבוץ הר"מ בקיצור דהתוספתא חייבי כשהיו מארץ אחרת ולא מגליל והירושלמי חייבי כשהיו מגליל אז ת"ל להילך אחריו משום דתנא כאן חיוסם וכאן נשא ב"מ בחיוסם לבד אפי' אם הוא בארץ מולדתה לריכה להילך אחריו ושיטה שלישית היא שיטת ר"ח ויתבאר בסמוך : **ג** ובלא תוספת עיין הג"מ בלוגרתא ר"ח ור"ח בדוכתא דתנא בלא כתובה אם אין לה תוס' ועיין ב"ח סוף סעיף ד' : **ד** אבל א"י להוליכה וכו' כלומר אע"ג מגליל. ליהודה יכול לכופה אפי' מארץ לעיר כיון שהיא לריכה לילך אחריו מ"מ בגליל א"י להוליכה מעיר לכרך או להיפוך ומשמע אם הוא רוצה יכול לקבוע דירתו שם בגליל אע"ג דהוא מיהודה כיון לשיטה זו אין שום כפי' עליו שלא הוא יכול לכופה אותה להילך אחריו אבל הוא יכול לדור שם בגליל ולהוליכה מעיר לעיר ובסמוך בחנאי אם לא תלכי לארץ פלוני אינו יכול להוליכה אלא לארץ פלוני ולא לעיר אחרת אפי' לארץ מולדתה א"י להוליכה כי' ל"ל כאן יש לי נחת רוח יותר כי הורגלתי פה עיין בתרומת הדשן ובהרא"ם והטור :

ה יתר על כן (יתיר את נדרו או) יוציא ויתן כתובה :

ח הדיר ואמר להקונם תשמישך עלי אם תלכי לבית המרחץ בכרכים יותר משבת אחת ובכפרים יותר מב' שבתות או אם תנעלי מנעל בכפרים יותר מג' ימים ובכרכים יותר מערת לעת יכתין ז' ימים ואח"כ יוציא ויתן כתובה :

ט האומר לאשתו אין רצוני שיבואו לביתי אביך ואמך אחיך ואחיותך שומעין לו ותהיה היא הולכת להם כשיארע להם רבר ותלך לבית אביה פעם בחדש ובכל רגל ולא יכנסו הם לה אלא אם אירע להם רבר כגון חולי או לידה :

י וכן היא שאמרה אין רצוני שיבואו לביתי אביך ואמך אחיך ואחיותך ואיני שוכנת עמהם בחצר אחד מפני שמריעין לי ומצירין לי שומעין לה :

הגה ודוקא שנדרה בג"כ שיש ממש בדבריה שהם מריעין לה וגורמין קטטה בינה לבעלה אבל בלאו הכי אין שומעין לה דאז המדור הוא שלה כך כל בעלה (המ"מ פי"ג מאישות) מהגין להוסיף עמהם היש לו לזה נחמניס ואחור עמהם עד שיתנדר ע"י מי שהגלגל הריב והקטטה :

יא האיש שאמר איני דר במבוי זה מפני שבני אדם רעים או פרוצים או כותים בשכונתי ואני מתירא מהם שומעין לו ואע"פ שלא הוחזקו בפריצות ואפי' היה המדור שלה כוציאין אותה ממנו :

יב וכן היא שאמרה כן אף על פי שהוא אומר איני מקפיד עליהם שומעין לה : (יש המכה אשתו או היא מקללתו עיין לעיל סימן קי"ל) :

עה חילוק הארצות לענין נישואין ודיני ארץ ישראל ובו ה' סעיפים :

א ג' ארצות באי' חלוקות זו מזו לענין נשואין יהודה ועבר הירדן והגליל וכל הישוב הוא ארצות כנען ארץ כנען וארץ מצרים וארץ תימן א (א) (שחלוקים בלשונם) (מוהר"ם סי' קי"ז) שמי שהוא מארץ מהארצות ב (ב) ונשא אשה בארץ אחרת כופין אותה ויוצאה עמו לארצו או תצא (ג) בלא כתובה ג ובלא תוספת שע"מ כן נשאה אף ע"פ שלא פירש ד (אבל אינו יכול להוליכה מעיר לכרך או להיפך בגליל ה') (ד) אע"פ שהתנה עמה להוליכה מגליל ליהודה (הר"ן פ"ב דיבמ' גזירות וכן כל כיולא בזה) אבל הנושא אשה באחת מהארצות והוא מאנשי אותה הארץ אינו יכול להוציאה ה לארץ אחרת אבל מוציאה

ו ממדינה

מפרש דברי הרמב"ם לדעתו ומעיין בדברי הרמב"ם פי"ג מה"ג והמ"מ יראה שכוונת הרמב"ם הוא כפשוטו והגירסא הנכונה יתר על זה יתיר לה מדעתו ופי' הא"מ שיתרצנו לו ל' יום כמבר פ' י"ב כי הא"מ מפרש כל הסוגי' בנדר שהנהלתו ולא מתשמיש (וכמ"ש לעיל ס"ק ז') ונראה דכל הדיני' במבריס בכיוצא זה היינו דבריס שקשיס לה ויש לה לעבר בתניעתה כגון שלא תתקשט או שלא תשתיל כלים או שלא תלך לביית הגיה בחבל והמשחה וכיולא בזה ודאי דלא יוליך ויתן כתובה דהא לית ליה לה ולחדבה בזה מדאשכחן שהוא ת"מ נראה דאפי' לקבל דבריו לית ליה לכופה והנדר בטל והוא אין לו דין מורד והיא אינה מורדת ולאחר שבה חדשים יוליך ויתן כתובה כמו שיתבאר בסימן ע"ו בסעיף י"ח :

עה (א) שחלוקים בלשונם משמע' יהודה וגליל ועבר הירדן היו מדברי בלשון הקודש אפשר היה שיהיו בלשונם כדאמרינן בעירובין גלילאה דלא דייקי ליפנות וה לשון הר"ת אם תאמר שלעזי"ם ורייגו"ס ופרנק"ן מקרי חילוק תרלות ח"כ תיך יתבן שת"י שהיה ת' פרסה על ת' פרסה לא היה בו רק ג' תרלות עכ"ל ולפ"ז לאו בשיעור לשון לחוד תליא דמסתמא שלעזי"ח ורייגו"ס יש קלת שיעור לשון שלא נגודל המדינה תלוי וכ"ע למעשה בזמן הזה מה נקרא חרץ אחרת והריב"ש בסי' קע"ו כתב למלכות אחרת אין יכול לכוף לשאתו אבל באותה מלכות עצמה מוליכין : (ב) ונשא אשה בארץ אחרת כופין אותה • הר"מ מדוטבזוק בפי' לידושלמי (הביאו הב"י סי' זה) כתב כיון דהגמרות היו בגליל אין כופין אותה לילך אחריו ליהודה ובטור כתב בדברי הר"מ הנ"ל שם הוא מיהודה וקדשה בגליל אפי' לא נשאה בגליל שלא בעבר הירדן לריכה לילך אחריו ליהודה דמשמע דמ"ש שם נשאה בגליל ובד"מ הגיה בטור אפי' לא נשאה ביהודה נמלא דהר"מ הנ"ל הולך על הירושלמי והרי"ף דס"ל דאם נשא אשה במדינה אחרת לריכה לילך אחריו ובא"מ נדחק ליישב ולחלק בין אם הוא רוצה מיד אחר הנישואין לילך למקומו או אם נתעכב שם קצת דמקומה אחר שנשא והר"ן כתב כופין אותה ללחת כלום' תעכ"י שעומד עכשיו בגליל ולמעשה ס"ל להחדיך כי דאוי לפסק כפשט לשון הרי"ף והרמב"ם והר"ן והמ"מ והרי"ב : (ג) בלא כתובה ולא תוספות וכ"מ וגל"ב אם נתנו או נתבדו יחבאר בסעיף ד' : (ד) תעכ"י שהחתה עמה וכו' לשון הר"ן ובגליל אין כופין אותה ללחת כלומר תעכ"י שהוא מיהודה ויכול להוליכה מכרך שבגליל לעיר שביהודה אם היה מובטו ביהודה בעיר לא כל הימנו שיחמר לה כיון שאני יכול להוליכך מכרך של גליל לעיר שביהודה כ"ש שאני יכול לכופך להוליכך מכרך שבגליל לעיר שבגליל דלישא שלא למה שנתרלית ויש לה להסתפק אם יכול להוליכ' בגליל למקום הסוה או אם רולה להניחה במקום' והיא תומרת ע"מ כן נשאתיך שתוליכני למקומך וחן מקומך היה עלי והוי כאלו היה לי הנחי עמך שתוליכני למקומך או נאמר שהדירי' בידו ומתי דאמרן שע"מ כן נשאה היינו שהניה הדבריה בידו לא שיהיה מנכרת להוליכה למקומו :

(ה) ואינו

(ה) ואינו יכול להוליכ' ממדינה לכפר * היינו בסהיו שניהם דרים במדינה אבל אם הוא דר במדינה ואשה בכפר לריכה לילך לחדיו לה יהא ממדינ' למדינה וכ"כ הר"ן : (ו) וי"ח דאם היו שניהם מחרן אחת * ועתה ר"ת הוא הכך כל הפוסקים שהוא סובר דהמשנה מיירי בכפי' החיש מתי תוכל לכופו לילך לחדיה כי בכל מקום שאין לחיש היזק ירה על העליונה ואח"ה מחוייב לילך לחדיה ממדינה אחת מעיר לעיר אם לא בשני מדינות והשוחיו היו בעירו אז ח"ל לילך לחדי' אפי' במקומות שוין או אפי' במדינ' אחת והשוחיו היו בעירו ואין המקומות שוין אז אין יכולת ביד האשה לכופו להניח בירו מקום השוחיו מאחר שאין המקומות שוין : (ז) ואשה בחרן אחרת * ומכ"ש אם אשה בחרה שאין יכול להוליכה מחר' דלא כתעת הפוסקים דס"ל דאפי' היו השוחיו במקומה לריכה לילך לחדיו לחרון : (ח) דרך מקרה ולא תחדיר ליה * כלומר אם היו השוחיו מחחלה בעירה על דעת לדור בעירה אין יכול להוליכה ממקומה מעיר לכרך אבל אם אחר השוחיו דרך מקרה בא למקומה ורלו יכול להוליכה משם : (ט) למקו' שילה ויש חולקין * הריב"ם מחד טעמי ספק שאין החיש יכול לכוף את אשתו ללכ' עמו על הספ' ולהוליכה מעיר לעיר מדחי ג דחי ואזה לא נסחפק אדם מעולם * ורלה דחק בעל ת"ה יודה לזה כי בעל ת"ה מירי שמקבל מאשתו שתלך עמו למדינה אחרת לגור שם היינו שרולה להוליך חוחה למקום מיוחד במדי' לחרת ולקבוע דירתו שם והרי"ם חולק גם על זה כנ"ל דאפי' אם אין בעלה רולה לילך עמה למדינה אחרת לגור שם אלא לזמן קלה היא יכול להוליכה למקום שהיו רולים לקבוע שם דירה מקום חור' אחמה אף שהקשה לו הסעה שם שכ"ך כמבר בשלה סימן פ"ח : (י) ויש לו שם חשה * המעיין בב"י בחוש' הרשב"ץ ירחה דמ"ש לכיון שיש לו חשה בשכ"ך כדי נסבה דאח בלחו הבי כל שיש לו שוחיו במדי' אחרת לריכה לילך אחריו אפילו מנוה יפה לנוה הרע ומעיר לכרך דהוי כאלו החנה עמה שהלך אחריו ותשובה זו שהב"י הרשב"ץ חמלא ג"כ דין זה ממש בחשובת הרי"ם שם סימן קע"ז והרי"ם שם פסק שהדין עם האשה וכן פסק הרב נהרי"ם שם שמוך ולא ידעתי למה העתיק חשובת הרשב"ץ דאח כבר נפסק לעיל דכל אשה לריכה לילך למדינת בעלה ואם הכווך אפי' לר"ח החולק ושבר לה דהאיש לריך לילך אחריה מוחה היכא דיש לו אשה במקום אחר קשה מל"ל אשה דאח הרשב"ץ כאשר דין שלו אלימא שאחר פוסקים ולא אלימא דר"ח : (יא) מנוה יפה לנוה רע * כגון כאשתי שזה דוקא כשניהם ממדינה אחת ומעיר אחת אז אין יכול לשנות מוחה למקום גרוע אבל המוצא אשה ממדינה אחרת דאזי כאלו החנה שאלך אחריו אפי' מכרך לעיר ואפי' מיפה לרע : (יב) ובכל מקום מוליכין ממקום שרובו כותים * כלומר אפילו מנוה יפה לרע בי מקו' שרובה ישרא' אין לה כקול נגד הריעותיה האחרות וצ"ע כאשר בדברי הב' הרוחים : (יג) ואינה יכול להוליכה מקו' שרובו ישרא' אפילו הרב משמע דקאי אדאפשר ליה לאפי' למקו' שרובו ישרא' אין יכול להוליכה למקו' שהמוכל רע שם אבל מלשון הג"ה מיימון משמע דמוכל רע הוי כמו מה רע ומקום שרובה ישרא' עדיף מנוה רע וכמ"ש : (יד) אבל קודם נשואין לית יכול להוליכה * הריב"ם הביא ראיות לזה וכאשר חמ"כ וסברת הוא שהרי עדיין לא נחחייב בכחוב' וכאלו כחובה ואם חלחה בדרך אינ' לרשוחה ולא לכפות אם שבים אבל אם מחה וכל הדברים הם בחזקת סכנה :

(טו) עם חמה לאו כלום הוא * הרי"ם סיים אחנם אם החנה עם חמה מדעת היחומה ומלשון קודם הקידושין והיה חוזה בזה הדין עמו ועיין בחשובת הרשב"ץ שהביא הב"י שאלוך בדין זה : (טז) לא"י כופין אוחו לעלות * בדמ"ש ובטור לא גרים אוחה דהא גם אוחו כופין לעלות :

(יז) ואין מוליכין את"י לא"ל * כרי נסבה * דהא אפי' מעלין ואפי' חיחא ואוליאין ובגמרא קאמר (דף ק"י ע"ב בכחובות) ואין הכל שוין לאחוי עבד אבל אם הוא אל"י ועיין בחוספות מ"ש על פיהא הכל מעלין לירושלים ואין מוליכין :

ו ממדינה למדינ' ומכפר לכפר באותם הארצו' (ה) ואינה יכול להוציא' ממדינה לכפר ומכפר למדינה :

הגה ז (ו) וי"ח דאם היו שניהם מחרן אחת (ז) ואשה בחרן אחרת היא יכולה לכוף אותו לילך עמה לאחרה אפי' מכפר למדינה או להיפך (טור בשם ר"ת) אבל אם שניהם בחרן אחת ואשה בחרן אחר אפי מכפר לכפר אחר או ממדינה לכפר או להיפך אבל ממדינה למדינה ואם מכפר לכפר החשה יכולה להכריחו שילך עמה למקומה הוחיל ואם שניהם (ג"ו בשם) היה דר עמה בעירו ולא מחדר שם ונסע עמה לעירה (ח) דרך מקרה ולא תחדיר ליה ח (יכול להזור ולהוליכה (ריב"ם סימן מ"ח) יש חולקים אם לא יוכל להחיות ולפרנס עלמו כופין אחשו שחלך עמו (ט) למקום שילה (ת"ה סימן ת"ו) ט ויש חולקין (ב"י וכן משמע בריב"ם סימן פ"ח) מי שהוא ממד נה אחת י (י) ויש לומר אשה ואשה אחרת במדינה אחרת לריכה לילך עמו לעירו דוקא נשאה לצוד לצידו (ב"י בשם) הרשב"ץ) (ועיין לקמן סימן ק"ל סעיף ט"ו) עוד מדינים אז :

ב כשמוציאה ממדינ' למדינה ומכפר לכפר באותה הארץ אינו יכול להוציאה (יא) מנוה יפה לנוה הרע ולא מרע ליפה וכן לא יוציאנה ממקום שרובו ישרא' למקום שרובו עכו"ם יא (יב) ובכל מקום מוציאין ממקום שרובו כותים למקום שרובו ישרא' :

הגה יב (יג) ואינו יכול להוליכ' ממקו' שהמוכל טוב למקום שהמוכל רע (הגהות מיימוני פ"ג דאישות) כל מקום שיכול להוליכ' ממקומה יג היינו לאחר שכנסה ונשא (יד) אבל קודם נישואין לא יוכל להוליכ' ולריך לכנסה במקומה אם לא החנה אבל אם החנה (טו) עם חמה לאו כלום הוא (ריב"ם סימן קע"ז) מיהו אם יש מחלוחות ושעמים לדברים החשה לריכה לילך אחריו (חשובת מיימוני לנשים סימן כ"ח) :

ג בר"א מח"ל לח"ל או מא"י לא"י אבל מח"ל (טז) לא"י כופין יד אות' לעלות אפי' טז מנוה יפה לנוה הרע ואפי' ממקו' שרובו ישרא' למקום שרובו כותים טז (יז) ואין מוציאין מא"י לח"ל ואפי' הרע לנוה הטוב ואפי' ממקום שרובו כותים למקום שרובו ישרא' : ד אמר

ו ממדינה למדינה פלומר מעיר גדולה לעיר גדולה ים מעלה דיכול לקנות כל לרכו וחסרון דאין בה גנות ופרסים * כי הכל יוצא' שם ודוחקי ומקרצי' בחים זה לזה * והיינו דוקא כשהיושלין היה במקומו אז א"י לשנות אלא למקום שוה אבל אם הניושלין היה במדינה זו במקום אחר מחויב להילך עמו לעירו אפי' מכרך לעיר ואפי' בכה"ג אף להעת הר"מ אם הוה הניושלין בעירה מ"מ לריכה להילך אחריו פין שהכל הוא במדינה אחת :

ז וי"ח דאם היו שניהם אחד אשה אפי' כ"ת מהם כופה אותו להילך עמה לאחרה אפי' מכפר למדינה והכי נגלל אז היכא שהיו ניושלין שם מחוי בים לדור אף שהי' במקומו ח"י לכופו שיעקור משם וילך למדינת' וכן אם הם ממדינה ח' ומקומו עיר ומקום' כרך או להיפך אזלינן לעולם אחר מקום הניושלין והם שניהם מיהוד' והניושלין היה במדינ' אחרת יכול' לכופו שילך למדינה שלהם אפי' מכרך לעיר ומשמע אם הוא מיהוד' והיה מגולל והניושלין היה בגלל ח' לכופו וכן אם מ' מגולל וח' מיהוד' והניושלין היה במדינה אחר' ח"י לכופו שילך למדינה שלו וה"ה במדינה אחת ושניהם מעיר והניושלין היה יכולה לכופו שילך לעירו * ורוב פוסקי' חולקי' על ר"ת אלא במדיני כאן כיון דהיכא פלוגתא עבדינן הכא והכא להומרת והיכא דאעפ"ל רולה לכוף אוחה לא כפינן אוחה לאחוז לרעת ר"ת ומ"ם אין כופין אוחו וכ"פ בד"מ : ח יכול להזור ולהוליכה מבואר בריב"ם דיכול להוליכה אפי' מקום שילה דהא בעת שעקר ממקומו מחמת גזירה היה בידו לקבוע דירתו באיזה מקום שהוא לכן אף שהיה דר אח"כ במקום מולדתה ולא תיחדר ליה יכול להוליכה אפי' לקבוע דירתו באיזה מקום שילה : ט ויש חולקים בריב"ם סימן פ"ח מבואר אין ספק אשה החיש יכול לכוף אח אשתו ללכת עמו על ספק מעיר לעיר אזה לא נכחפק אדם מעולם אלא כשרולה לעקור דירתו ולקבוע במקום מיוחד אז דינו מבואר בם"ם ה"י * והשחלה היה שחקה לו הבעה ורלה להילך ממקומו ולקבוע במקום מיוחד מ"מ ל להריב"ם ה"ל וכ"כ בח"מ * וכחב כשאינו לו מקום לקבוע מקומו ורולה להילך מעיר לעיר אף הח"ה מודה דא"י . ולדעת הריב"ם כ"ל אע"ג שכבר החזירו הל' מאן דניח ליה בהאי מחא וכו' אלמא שרשאי לומר לא חמרו הל' אלא דוקא שהוא לטובה אבל אם הוא לרעה אין שומעין לו : י ויש לו אשה ובו' משמע דם"ל כאפי' לבעשו' ר"ת הדין כן אע"ג דלא אלינו כן להדי' אלא דר"ת מ"מ הכריע כן מבואר עלמו בשה"ג בל"ע אף לדעת ר"ת לריכה להילך עמו למקומו כי בוודאי אין שבדית שיבא הוא עמה ואשתו הראשונה תשב גלמודה ומ"ש דא"י לכופה שתשוב אל ו ואשתו אשתו מקומה : יא ובכל מקום מוליכין ובו' היינו אפילו מנוה לנוה שאינו שוים ונעשה אחת אין קפיד' מנוה לנוה ג"ש בשם הרשב"ץ :

יב וא"י להוליכ' ובו' משמע אפי' למקום שרובה ישרא' א"י להוליכה משמואל רע שם ועיין בח"מ : יג היינו לאחר שכנס ובו' דין זה ל"ע דהא מרשב"ץ שהביא הב' ע"ש משמע להיפוך דהא פסק שם החיש נאמן על החנאי שיהיו הניושלין במקומו האוחיל הוא נאמן על עיקר הדירה שאשור עמו שם ולדעת הריב"ם אע"ג שיש על העליונה בעיקר הדירה מ"מ למחלה לריך לכנסה במקומה גם כל הרחיה של הריב"ם יש לדחות ומה שהביא הרחיה מן החוספחא דחניא ע"מ נשאה ולא חנא ע"מ קדש חימה דהא הר"מ לריך לדחוק ולחרץ בע"א כמ"ש במרדכי ובהגה"מ ושאר פוסקים : יד אוחה בריב"ם ושאר פוסקים דאוחה דהא כופין אוחו גם כן : טז מנוה יפה לנוה הרע אע"ג לנוה יפה מי ליכא דיעותא דנוקא מ"מ כאן דאי אירי דיוקא להו מנוה יפה כאשה דכופין לעלות מנוה יפה : טז ואין מוליכין כדי נסבה דהא מעלין ואין מוליכין

ובם"ם מחרץ לאחויי עבדא"מ : יח חלח

ד אמר האיש לעלות לא"י והיא אינה רוצה יז (יח) תצא בלא כתובה :

הגה (יט) אבל נכסי מלוג אינה נוטלת יח ואם חיים קיימים אם הוא הפסידן נ"ל ג"ח לא נטלה וכ"מ לריך לנלם ואם נגנבו אין נותנת כ"א ליח לה וכ"ל ג"ב לריך לנלם (מרדכי פוף כתובות בשם מוהר"ם) והא דכתובה אין לה דווקא שנשתר ג"ח יט אבל אם הוא חוזר לכוף כמה שיש (כ) להחייב ג"ח ל"ל לריך לנלם לה ולויכיח לף הכתוב (ג"ז שם) : אמרה היא לעלות והיא אינה רוצה יוצי ויתן כתובה וה"ה לכל מקום מא"י לירושלים שהכל מעלין לא"י ואין הכל מוציאין משם הכל מעלין לירושלי' ואין הכל מוציאין משם

ה כ יש מי שאומר דהא דכופין לעלות לא"י היינו בראיפש' בלא סבנה הילכך פיסוק המערב' עד נוא אמון אין כופין לעלות ומנוא אמון ולמעלה כופין לעלות דרך יבשה וגם דרך ים ביומות החמה אם אין שם לסטים :

עו חיוב עונה ובו י"ג סעיפים :

א עונתה כיצד כל איש חייב בעונה כפי כחו וכפי מלאכתו א (א) הסיילים עונתם בכל לילה :

ב הפועלי אם היתה (ב) מלאכת בעיר פעמים בשבת ואם היתה מלאכתם בעיר אחרת פעם א בשבת ב (ו"ח ואם אינן לנין כל לילה בזמיתם עונתן לח"ם (טור והוספות בשם ר"י בר ברוך) ג החמרי' פעם א בשבת הגמלים א' לשלשים יום המלחים א' לששה חדשים ד (ג) ת"ח עונתם פעם א בשבת ודרך ת"ח לשמש מטתן מליליי שבת לליליי שבת :

ג ה בר"א במי שגופו בריא ויכול לקיים העונה הקצובה לו אבל מי שאינו בריא אינו חייב אא לפי מה שאומדין א ותו שיכול לקיים :

ד כל אדם חייב לפקוד את אשתו ו (ד) בליל טבילתה (ה) ובשעה שהוא יוצא לדרך :

ח יש לאשה לעכב על בעלה שלא יצא לסחורה אא למקו' קרוב שלא ימנע מעונתה (ו) ולא יצא אא ברשות (ואפי' אם נותנת לו רשות ז (ז) אין לו להתחר שלא חוזר ובזמן בניתו (טור והרא"ש) וכן יש לה למונעו לצאת ממלאכה שעונתה קרובה למלאכה שעונתה רחוק' ח (ח) כגון חמר שבקש להעשו' גמל או גמל להעשו' מלחי ות"ח יוצאין

(יח) תצא בלא כתובה . לאו דוקא כאן דאין זה אחינה רוצה לעלות לא"י אלא בכל מקום שיכול להוליה והיא אינה רוצה לילך תצא בלא כתובה וכ"ם בשיעור ג' ימים בלא כתובה ובלא תוספות : (יט) אבל נ"מ שלא ונ"ל וכו' . מה שנפסק לאם לויתנה הוא נוטלתן בשוט דאפי' זינחה לא הפסידה בלאותי הקיימין (כתובו' דף ק"ח ע"ג) וכן מה שנפסק בנ"מ כשוט בגניבה ואייב בשליחות יד ניחת אבל מה שנפסק בנ"ב דאם הוא הפסידן ח"ל בלאם ובגנבו לריך לנלם זה הוא דבר תמוה והמעיין בתשובת מהר"ם במרדכי בשם בתובות דף קמ"ז ע"ח ירח' שפיתו לומות אשה אא שתיכ רוצה לעלות לא"י למורדת על בעלה ומורד' על בעלה ליימינן לה בדינת המיחדת כדכתב הרי"ף בפ' לעפ"י דמלי הכלה לגמרי ולא חזי לאתשוטי ביה כדמעיקרא וכ"ם מלי לחגנב או לחתנם אבל לה בעל מידיה כדתנן אם אין שם לסטים וגב"מ לא מלי לחת בידו לגמרי לא מפקינן מיניה דבעל כלו' וא"כ לריך פסק כאן הפך המוסכל ובלא כדין המורד' ולפעת מהר"ם בתשוב' הא דפסקו בדין' דמהיחד' דבר"מ לא מצינו לא מפקינן מיניה דבעל כלום היינו בלא בלח כאן יד בעל כדין אבל אם בלח כאן יד יוחר סבירא לבלם בנ"מ מבנ"ב ובדחית' בגמרא (בתובות דף ק"ח ע"ח) נ"מ דבירושלם קיימת אית"ל אם ל"ב וכ"כ התוספות דף הנ"ל בד"ה לילימת לחמתנה וכו' : (כ) להחייב ג"ח ל"ל דבר"מ לחגב ממנו כתובת עלמין ומת' בח"ל מהם נם היה קונם שגזחה יורשיה גובין במקום' אבל אם גירשה מיד בשהלך לא"י לף שחזר אח"כ ל"ח גירשה אין לה עליו כלום אחר גירושין וגם גירשה אם רלה להוליכה מעיר לעיר והיא חינה רולה ללאת שדינה גם כן שחלת בלא כתובה ואם קונם שגירשה חזר לעירו אף ב"ה הפסידה הכתובה וחינה דומה להליכה א"י ואם אחת מאות שהות מאם בא"י קונם מוהו ואחייב ג"ח ל"ל לא הפסידה כתובתה מאחר שלא גירשה עדיין אבל בהליכה ממקום לאקו' מיד חינה עושה רלונו בזה הפסידה כתובתה ומה לה בבך שהוא לה"ב חוזר למקומו :

עו (א) הסיילים עונתם בכל לילה : הטור מפרש אם בעל אחין לו מלאכה והוא בדרך אם הוא חין עליו עול הורה שהוא אם בעל והינו מנהג חינה מעינינו וגם אין עליו עול מלכות ולא חלוק פריסתקא דמלכה אבניה והוא בדי המערבא אים כזה אחינו בעל מלאכ"ם לו בח לקייס עונ' בכל לילה והרמב"ם לא כתב הנאי זה אחין פורע מם שהוא מפרש לא חלוק פריסתקא דמלכה אלא נרלה דבלילה עונתה בעל מלך וע"כ כתב ויושבין בפחיסה :

(ב) מלאכתם בעיר פעמים בשבת . ומ"ם להם לשון לשון לאחת בלא בדבו' שבת אחת ועיין בר"ן : (ג) ת"ח עונתן פעם אחת בשבת * כתב הר"ן בכתובו' דף חל"ה ע"ב חיתה עונ' ת"ח למה לא הוזכרה במשנה (פי' אין שאר המונין במשנה בכתובות דף ס"ו ע"ב דק בגמרא דף ס"ב ע"ב פריך עונת ת"ח ליתית) ונ"ל שאין לה"ח עונה קבועה והעונה משתנה להם כפי מה שהם לריכין לנדר בינה מעיניהם בעיון למוכח ולנערות בו והא דאמרו בגמרא שם שעונתן כעשה אחד בשבת היינו בשאין מהחדש להם בלימודם דבר ולפי שזה דבר שהינו אלו בלא יתחדש להם בלימודם דבר ע"כ לא נתנית עונתן במפ' עכ"ל : (ד) בליל טבילתה ועיין בח"ם בסי' תקע"ד ואפי' בשאר לעבון וה"ה בשאר לרות דאסור לשמש לפ"ה ליל טבילה מלוה : (ה) ובשעה שהוא יולא לדרך . עיין בי"ד סי' קפ"ד בסעיף י' : (ו) ולא יצא אא ברשותה . בשבאה ס"ק ג' דלעולם יולאים בלא ברשות שבת אחת כתחילת במגנה שם בף ס"ו ע"ב : (ז) אין לו להתחר שלא חוזר לומר לעפ"י שברשותה כמה דבעי יכול להחעכב דהשבה יכולה למחול על עונתה מ"מ תוכחת דמילתא שאין לו להתחר שתעפ"י שנותנת רשות לבה מלטער : (ח) כגון חמר שני קב לעשות גמל לבון רב"י דף ס"ב ע"ב ניחא לן בשאר גמל אבל ברשות חמר מהו לעשות גמל אבל ברשות מחמר אם בשעת נשואין לא היה לו לומות מיוחדת יכול לח"כ לשנות מיוחדת מ"מ מיהו טייל דת"ל לבום מלאכה מאחר שבשעת נשואין לא היה לו לומות מיוחדת :

(ט) שנים ושלשה שנים * צ"ע נסתפק לי שלשה ושנים דוקא ולא יותר לו נימא דלמ"ד דוקא דה"ה טפי ודעת מהרש"ל דוקא שלשה שנים ושתי שנים דנקט לאורחא דמילתא ולכל היותר שלשה שנים: (י) ואם נותנת לו רשות ח"ח יכול וכו' הרמב"ד כתב ח"ח שחותכין תומנתן לו תכף לאורחא דמילתא מצטער לבד גרון תנו לריכין לחוש לאורחא דמילתא ואף ברשות אין לענגה יותר מן הראוי ואפי' לדברי חכמי' דס"ל דאף שלא ברשות יוכל ג' חו"ג שנים היינו לדיוק או למי שחותכין תומנתו: (יא) ואין מצטער יכולה לעכב * עי"ג דמצטער עונת' דמלאכ' שהמנהג בעיר ליקח הרבה נשים מסתמא הוי כאו התנה עמה שיקח עוד נשים ועליה דידיה רמיא להתנות שלא יקח עוד וכמו שכתב בסעיף שלאחר זה: (יב) והוא שיהיה יכול ליתן וכו' * משמע קצת דאם אין האשה מעכב אין הב"ד מוחין בידו דהרשות ביד הנשים למחול על חיוב שלהן זכר לדבר והחזיקו שבע נשים בשיטים אחד וגו' (ישעיה ד') ועיין לעיל סי' ס"ק י"ג: (יג) לדור בחצר ח'. כדי שלא יתקנא זו בזו וסמך לבד בתולה לאלה ובתולה לחלוצה ובתה' שתי החמותות וכתב הרמב"ן כי לכל אחת מהארבעה נשים היה להם להיות בעצמן שלא תהא האחר בחצר בעזרה גם לפסול הוא מדין תורה כמו שהזכירו חכמים במסכת נידה: (יד) פועל שים לו ג' נשים היינו פועל שמלאכתו בעיר שעונתו פעמים בשבת אז יחלק אחת לזו ואחת לזו: (טו) שלא ישא אחת יותר על ד' נשים. היינו המתאהג כח"ח או פועל שמלאכתו בעיר אחרת או חמר שכל שו עונתן פעם אחת בשבת ולר' נשים יגיע לכל אחת עונה בחודש שהוא שתים ושתי לשבת כל ל' יום נמלא יגיע לשתות עונה אחת לשבה טרם יגיע ושתי השנים אבל טייל ופועל שמלאכתו בעיר יכולין לישא יותר אד' נשים: (טז) יקיים ז' ימים * אפי' הוא טייל לריך להתחיל תולי ימלא פחת לנדון וגמריק לה מנידה כדלקמן בגמרא: (יז) אפי' הוא מלח. שאינו דומה מי שיש לו פת בשלו כך צלא נדר אבל אם המלח מלפ' תולי יצא בכל עת: (יח) ימתין שבה חדשים עד שיבריח * בהגהות שפסקי בש' רבי יעקי' אחרון שאם הו' מחמ' חולי הרחוי לרפוא' לריכ' להמתי' עד שיתרפא: (יט) האשה שנדרה נדר של עינוי נפש וכו' הרב המחבר נמשך כאן אחר לשון הטור שמפרש המשנה הנ"שנת פרק המדיר דף ע"ח ע"ב ת"ש ע"מ שתאמרי לפלוני מה שתאמר לי או מה שתאמר: זי לך לא מיירי במדירה מהנאתו ע"מ שתאמרי לפלוני שלא מיירי בזה האופן שהיית נדרה נדר שיכול להפר והוא מפר לה ע"מ שתאמר לפלוני ולדעת המחבר והטור כל שכן שאם לא הפר לה כלל גם כן יולית ויתן כתובתה רק קמ"ל אין לומר ותימא היה הדברים שהתנה עמה שתאמרי לפלוני או ותיעבד היה הדברים שתאמר לה לעשות וכמו שהקשו בגמרא שם על ההיא מקניתין תאמר לה על מנת שתאמרי וכו' ותימא ותיעבד והנה דין זה לא ילפק לדברי הרמב"ם לעולם נדרה היה והוא קייס לה או לא הפר אין כופין אותו להוליא כפשט לשון הברייתא שם דף ע"ח ע"ב גבי שנה שנדרה בעיר ושמע בעלה ולא הפר לה אם אמר לי תפסי בשנה נדרניה אין כופין אותו ולא פליגי תנאי התם שלא לענין כתובה אבל כ"ע מודו דאם ירלה לקייים הדבות ביד ועכ"פ הרמב"ם מתניתין כפשוטו במדירה מהנאתו אם לא תאמר לפלוני וכו' ואף"כ דיתתין ל' יום חולי יתלה פתח לנדרו וכמ"ש הרמ"ן ז"ל ואף"ה נ"ל דהתם הדירה שלא תשתה יין ולא תאכל בשר ולא תלבש של פשתן ולא תתקשט ולא תשב על הארץ ולא תתענה ולא תעשה שום מלאכה ולא תצא חוץ לביתה ולא תשמע קול תוף ומחול ולא תראה במראה ולא תרחץ ולא תסוך ולא תנעל מנעל ולא תשב בבית הכסא ולא תשמע קול זמר ולא תשב בבית המרחץ ולא תשב בבית המשתה ולא תשב בבית הקברות ולא תשב בבית האבל ולא תשב בבית הסוהר ולא תשב בבית הכנסת ולא תשב בבית המדרש ולא תשב בבית הכנסת ולא תשב בבית המדרש ולא תשב בבית הכנסת ולא תשב בבית המדרש

כופקים דסבירא ליה דפירוזו מזונות ים לומר מסוס קירוד בסר לאו מורד הוא והריטב"ן הכסר דס"ל דפירוזו הוא קירוד בסר :

עז א אבל חיני בא עליה לדעת כמה פוסקים מורד מחסמים הוי מורד אבל מורד ממזונות לא הוי מורד שא כופין אותו לגרש אותה וכן כשהיא מורדת מלאכה חינה מורדת שא כופין אותה וזה כמ"ם בסימן פ' שא נחוש' כתבו דין זה חלוק בפלוגתא אם י"ל חיני מזון וחיני עושה להן לפסק הלכה דקי"ל היא י"לחיני ניזונת וחיני עושה לא הוי מורדת אבל הוא מ"י לומר חיני מזון הוי מורד וכ"כ הרא"ם והעו' • מיהו לא הוי מורד כשאום, טול מ"י ממזונתך ומסיק לה • וב"ח פוסק כשיטות הפוסקים מורדת דווקא מחסמים :

ב מוסיפים לה על כתובה היינו נעשה חוב עליו וחין מחניס לה לשא הר"ן : **ג** משקל ל"ו שעורי היינו ג' דינריס דחנא דמתני' שם דינרי' שלדריסה והוא שמיות שבלולי ועיין סימן ס"ו • והוספה זו היינו חני דינר ע"כ יוסף ובשם שא לא מוסיפי אלא על שבת ס"ם : ד ויבד ולא ישמש וחין כופין אותו לשמש דחיכו הוא דכתי' בלא דעת נפש לא טוב דלריכי' ועתו ונעשה אבל בשא מיים ע"י כפי' מ"ם הוא מורד כמ"ש בסמוך בשם הרא"ש : ה כופין אותו מיד להוליא כ"כ הטור משמע דחין נותני' לו זמן ימים אע"ג דמדיר ממחיינין ז' ימים כמ"ש בסימן ע"ד משום מדיר חיבא טפיבא בשלו ממורד וכ"כ בפרישה . וכאן לכ"ע כופין אותו לגרש כמ"ש בחום' והרא"ש • וא"ל לדעת רמ"ה דכתב לקמן דחין כופין אותה לקבל גט תוך יב"ח מחמת תקנות ר"ג ולמה כופין אותו ופסקר שם יש גדול לומר עד יב"ח שחני • מיהו הרא"ש בשוני' זו דין ל"ה כתב שא משום תשמי' חין כופין אותו לגר' כדחיתי' בירושלמי דחין כופין שא לפסולת ומכ"ש בשהיה מוכנת לעלמה דחין כופין אותו • שא שם דין ל"ג ובשם פ' המדיר כתב דכופין אותו ואומר חיני זן ואיני מפרנס וכ"ל מ"ש דדין ל"ה כוונתו בירושלמי חיבא דחין כופין אותו שא דלא קי"ל כן שא כשם ס"ם שלנו מ"מ נשמע כשהיה מוכנת לעלמה דחין כופין אותו ובחמת ס"ל להרא"ש דכופין אותו ועיין ד"ח סעיף ט"ו מ"ש בזה : ו וי"ח דשם רולה לגרש מיד לכחורה חמוה מה רחי' מדברי הרמב"ם דפסק כן לדינא דשם פסיבא יכול לגרש בע"כ אבל בזה"ו דחיבא חרם ר' דת"י לגרש בע"כ י"ל דדינו כמורד שא שם ירלה לפלק הכתובה וכן הקשה בח"מ ובפרי' מגדנים הרמב"ם ופסק שם רולה לגרש ולימן הכתובה חין לו כמורד ולא חילק בין זיווג הראשון דקי"ל דחסור לגרש, שא"כ מלא בא בדר ערוה כמ"ש בסי' ק"ט ס"מ שע"ג דחסור לגרשה לכתחל"מ חינו כמורד וחין מוסיפים על הכתוב' מזה נשמע שא לדינא דחיבא חר"ג מ"מ לא הוי מורד וחינו עונר בלאו • וכן משמע בש"ג שא בזה"ו חינו מורד כשרולה לגרש ולימן בכתובה ועיין בחשוב' מהר"ח מזרחי סי' ל' שם פסק דא"ל לימן לה מזונו' כיון שהוא חונס בחקנו' דדינו גרשום ומזמה למ"ם ריש כתובות שם הגיע זמן הניסואין וח"י לכנוס מחמת חקנת חז"ל טעור לימן לה מזונות ומה שהקשה בח"מ על רחי' זו שחני בחם דעדין לא כנס • כשר הקשה בחשו' מהר"ח בן שמון סימן ס"ה קושיח זו וכתב שם הגע"ל קיש לי כמהר"ח מזרחי גם ב"ח פסק כוותי' מיהו מתקנו' הרא"ם בכלל מ"ב וחשו' מהרי"ק שורש ק"ו ולקמן ס"ם קי"ז משמע דהו' חייב ליתן לה מזונות וכבוד מיהו נרחה דחין כופין אותו לשמש עמה • ועיין בהרי"ף בהרא"ם ושאר פוסקי' כתבו כל הני דכופין אותם הן ע"פ הדין הן ע"פ התקנ' שם מהה קהים שניר' יורם תוהה דלח פקעה ירושת הבעל שא בגרושין גמורי' ולכאור' משמע מזה גם שם הוא מורד יורם תוהה וכ"פ בחשו' מהרח"ם שם ובש"ג כתב היכח שהוא מורד או מדיר חת חשתו חינו יורם תוהה וכ"כ בד"מ ובש"ע לקמן סי' ל' • ועיין בד"ח מה שמחלק בין שם היה מחוכה לו לבין שם אמר בעינה תוהה ומלערה תוהה : ז שם רלה הבעל לגרשה חבל חין כופין אותו ולא כדעת הרמב"ם והרשב"ם ועיין במגי' ד' כי' ד"ה ו' : ח והטול בלאותיה יש בשוני' זו ד' סימות לרמב"ם סימן ח' ולהרא"ש לח"ם הטור בשתו סימה שני' ולרמב"ן ורשב"ח סימה ג' ולהר"ן סימה ד' לרמב"ם הסוני' כלאחת דרך זציד שיריי בתולדת והיח בשחומרת בעינה ליה ומלערת ומכורת בש"ם גל"ג שם הוכסין חין מוליחין ממנה ושם לח תכסה לח זכתה כתב הריב"ש הבעל ח"ל תכיסה וכל שהיח לח תכסה הוי כאלו תכס הוא ונ"מ לכי לח תכסה זכתה כמ"ש במגי' ד' וס"ל למברי"ן ד' שנחות בגלוים ומחרה בה

עז (א) הריני זן ומפרנס וכו' • זה הוא לשון הרמב"ם בפ' י"ד מה"ח דין ט"ו וכתב הש"ע דכשם דמורדת בחשה ק"ל דחיכ' שא מחשמים כרב הונח (בחנות דף ס"ג) אבל בחומרת חיני עושה מלחכה חין לה דין מורדת שא כופין אותה בשוטי' חו' מונע ממנה מזונות או מוכרין כתובת' בעודת הנשה כדי שיכנור עליה עבד או שפחה לשמש כך הים המורד חינן מחשמים וכן היח חומרת חי ליפטי שא חני בשגגו חלא בלא כתובה (כ"י בשם הריטב"ח) :

עז דיני מורד ומורדת או אומרת מאים עלי ובו ה' סעיפים :

א המורד על אשתו ואמר (א) הריני זן ופרנס א אבל איני בא עלי' מפני ששנאתיה **ב** מוסיפין לה על כתובת' **נ** (ב) משקל ל"ו שעורים של כסף בכל שבוע **ד** וישב ולא ישמש כל זמן שתרצה היא לישב ואע"פ שכתובתה הולכת ונוספת הרי הוא עובר בל"ת שנאמר לא יגרע ואם היא רוצה **ה** כיפין אותו מיד להוציא וליתן כתובה **ו** י"ח (ג) ואם רולה לגרש מיד וליתן לה הכתוב' חין מוסיפין לה על כתובת' (כך משמע מדברי הרמב"ם פ' י' מדאיסו') וכ"ל דאף בלאו הלא יגרע חינו עובר :

ב האשה שמנעה בעלה מתשמיש היא הנקראת מורדת ושאין אותה מפני מה מרדה אם אמרה מאסתיהו ואיני יכולה להבעל לו מדעתי (ד) שמקשח גט בלא כתוב' אבל אם אומר' יתן לי גט וכתובתי חיני נותנת עמו נתנה עיניה אחר ויש לה דין מורדת דעיניה דמלטרד' ליה (ג' בשם תשובת הר"ן וכן פירש"י בגמרא) (ה) ז אם רצה הבעל לגרשה אין לה כתוב' כלל **ח** ותטול בלאותיה הקיימים בין מנכסים שהכניס לבעלה ונתחייב באחריותן בין נ"מ שלא נתחייב באחריותן **ט** ואינה

וכן היח חומרת חי ליפטי שא חני בשגגו חלא בלא כתובה (כ"י בשם הריטב"ח) :

עז דיני מורד ומורדת או אומרת מאים עלי ובו ה' סעיפים :

א המורד על אשתו ואמר (א) הריני זן ופרנס א אבל איני בא עלי' מפני ששנאתיה **ב** מוסיפין לה על כתובת' **נ** (ב) משקל ל"ו שעורים של כסף בכל שבוע **ד** וישב ולא ישמש כל זמן שתרצה היא לישב ואע"פ שכתובתה הולכת ונוספת הרי הוא עובר בל"ת שנאמר לא יגרע ואם היא רוצה **ה** כיפין אותו מיד להוציא וליתן כתובה **ו** י"ח (ג) ואם רולה לגרש מיד וליתן לה הכתוב' חין מוסיפין לה על כתובת' חין מוסיפין לה על כתובה היינו נעשה חוב עליו וחין מחניס לה לשא הר"ן : **נ** משקל ל"ו שעורי היינו ג' דינריס דחנא דמתני' שם דינרי' שלדריסה והוא שמיות שבלולי ועיין סימן ס"ו • והוספה זו היינו חני דינר ע"כ יוסף ובשם שא לא מוסיפי אלא על שבת ס"ם : ד ויבד ולא ישמש וחין כופין אותו לשמש דחיכו הוא דכתי' בלא דעת נפש לא טוב דלריכי' ועתו ונעשה אבל בשא מיים ע"י כפי' מ"ם הוא מורד כמ"ש בסמוך בשם הרא"ש : ה כופין אותו מיד להוציא כ"כ הטור משמע דחין נותני' לו זמן ימים אע"ג דמדיר ממחיינין ז' ימים כמ"ש בסימן ע"ד משום מדיר חיבא טפיבא בשלו ממורד וכ"כ בפרישה . וכאן לכ"ע כופין אותו לגרש כמ"ש בחום' והרא"ש • וא"ל לדעת רמ"ה דכתב לקמן דחין כופין אותה לקבל גט תוך יב"ח מחמת תקנות ר"ג ולמה כופין אותו ובחמת ס"ל להרא"ש דכופין אותו ועיין ד"ח סעיף ט"ו מ"ש בזה : ו וי"ח דשם רולה לגרש מיד לכחורה חמוה מה רחי' מדברי הרמב"ם דפסק כן לדינא דשם פסיבא יכול לגרש בע"כ אבל בזה"ו דחיבא חרם ר' דת"י לגרש בע"כ י"ל דדינו כמורד שא שם ירלה לפלק הכתובה וכן הקשה בח"מ ובפרי' מגדנים הרמב"ם ופסק שם רולה לגרש ולימן הכתובה חין לו כמורד ולא חילק בין זיווג הראשון דקי"ל דחסור לגרש, שא"כ מלא בא בדר ערוה כמ"ש בסי' ק"ט ס"מ שע"ג דחסור לגרשה לכתחל"מ חינו כמורד וחין מוסיפים על הכתוב' מזה נשמע שא לדינא דחיבא חר"ג מ"מ לא הוי מורד וחינו עונר בלאו • וכן משמע בש"ג שא בזה"ו חינו מורד כשרולה לגרש ולימן בכתובה ועיין בחשוב' מהר"ח מזרחי סי' ל' שם פסק דא"ל לימן לה מזונו' כיון שהוא חונס בחקנו' דדינו גרשום ומזמה למ"ם ריש כתובות שם הגיע זמן הניסואין וח"י לכנוס מחמת חקנת חז"ל טעור לימן לה מזונות ומה שהקשה בח"מ על רחי' זו שחני בחם דעדין לא כנס • כשר הקשה בחשו' מהר"ח בן שמון סימן ס"ה קושיח זו וכתב שם הגע"ל קיש לי כמהר"ח מזרחי גם ב"ח פסק כוותי' מיהו מתקנו' הרא"ם בכלל מ"ב וחשו' מהרי"ק שורש ק"ו ולקמן ס"ם קי"ז משמע דהו' חייב ליתן לה מזונות וכבוד מיהו נרחה דחין כופין אותו לשמש עמה • ועיין בהרי"ף בהרא"ם ושאר פוסקי' כתבו כל הני דכופין אותם הן ע"פ הדין הן ע"פ התקנ' שם מהה קהים שניר' יורם תוהה דלח פקעה ירושת הבעל שא בגרושין גמורי' ולכאור' משמע מזה גם שם הוא מורד יורם תוהה וכ"פ בחשו' מהרח"ם שם ובש"ג כתב היכח שהוא מורד או מדיר חת חשתו חינו יורם תוהה וכ"כ בד"מ ובש"ע לקמן סי' ל' • ועיין בד"ח מה שמחלק בין שם היה מחוכה לו לבין שם אמר בעינה תוהה ומלערה תוהה : ז שם רלה הבעל לגרשה אבל חין כופין אותו ולא כדעת הרמב"ם והרשב"ם ועיין במגי' ד' כי' ד"ה ו' : ח והטול בלאותיה יש בשוני' זו ד' סימות לרמב"ם סימן ח' ולהרא"ש לח"ם הטור בשתו סימה שני' ולרמב"ן ורשב"ח סימה ג' ולהר"ן סימה ד' לרמב"ם הסוני' כלאחת דרך זציד שיריי בתולדת והיח בשחומרת בעינה ליה ומלערת ומכורת בש"ם גל"ג שם הוכסין חין מוליחין ממנה ושם לח תכסה לח זכתה כתב הריב"ש הבעל ח"ל תכיסה וכל שהיח לח תכסה הוי כאלו תכס הוא ונ"מ לכי לח תכסה זכתה כמ"ש במגי' ד' וס"ל למברי"ן ד' שנחות בגלוים ומחרה בה

מזה : (ג) דאם רולה לגרש מיד וכו' הנה לדינא הגמרא זה דבר פשוט דהבעל מגרש בע"כ ומהי חיכא דיעבד עלאו דלא יגרש ואדרבה המשמע עם אשתו ונעשה לגרש' עובר משום לא תחרום על דעך דעה וגו' כדאיתא לקמן סי' קי"ט אך עשה אחר שחיקן ר"ג אלא לגרש אשה אלא מדעתה היה אפשר לומר להוסיף לה על כתובתה אם מונע ממנה עונתה מאחר שאין יכולה בידו לגרשה בע"כ ודאיתי בש"ח שבתב שם בזמן הזה אם רולה לגרש אין מוסיפין לה על כתובתה ולא עוד שא שממונותיה פטו' והביא ראיה מהסוגת הרב המזרחי סימן ל' שפסק ג"כ שפטור ממזונותיה והביא ראיה להדברים מדיש בכתובות הקחני החם הגיע זמן ולא נשאו חוכלת מאלו וכו' ה"ר יהי המעכבן חינהו חמחי חוכלו' מאלו וכו' עכ"ל ולפי זה חקנת ר"ג לא היתה רק אלא לגרשה בע"כ כדי ליתן אחרת אבל לתנות ממנה אחר כסות ועונה בע"כ עד שתתרלה ותחפיים לקבל גט הרשות בידו ובאמת מלבד שים לפקפק על עיקר דברי הרב המזרחי דראייתו חינו ראיה דאין לדמות פרה דינה לחחילת דינה וחלחה יוכיח דבחחלת נשואין חלחה חינה מעלה לה מזונות ואחר הנשואין לריך לזונה בימי חליה מ"מ נראה דאפשר לומר דאף הרב לא אמרה רק לענין מזונות דאפשר דיכול לומר חיני זוק וחיני נוטל מעשה ידיך מאחר שחיני מוכן לגרשך אך עושתה לא יגרע ועיין בתשוב' הרא"ש כלל מ"ב כתב ו"ל האחון רב"ג ז"ל חיקן להשוות כח האשה לחים כמו שהחים חינו מוליא שא לרלונו וכו' ובא' שהחי כופין אותו להולי' אף האשה כופין אותה לקבל גט ואם חמאן לקבל יתנו ממנה שאר כסות ועונה וכו' משמע להדי' דמקו' שאין כופין בחים אין כופין בחשה ולריך לקיים לה שאר כסות ועונה וגם מוסיפין על הכתובה כמו בחשה המורד וכן משמע מתשוב' מהרי"ק סי' ק"ו שכל עלמו לא כתב שם אלא מאחר שים לה חום אף שאחל פעם אחד אין בידינו לכופו להיות עמה ולהוליד ממנה ובי שנואה מאחר דאפשר לומר דבבה"ג לא חיקן הגאון עליה אלא לגרשה בע"כ כיון שהוא בח מחוסר טענה ומלכלכת בעיניו מחמת חום וכמו שהחיריך שם אבל בשאר נשים שנואתי חיקן הגאון עליה נרחה שם שים לבו מפני חום ס"ו וגם בחשה שים לה חום נרחה שם שלריך ליתן לה שאר כסות דמאחר שאחל פעם אחד ונחחייב לה בכתובה למה בכתובה למה לא יחחייב לה בחניי בכתובה ורק בעונה שהוא לעג דעובה אפשר לומר דלא מחיל חיש לעולם אף שאחל פעם אחד ע"כ נרחה למעשה שאין לסמוך על הרב ✍ ז"ח ועיין לקמן סי' ע"ט ס"ק ג' מ"ש בשם מהרש"ל וכל שאין לו טענה מבוררת למה מלוסה בעיניו דין מורדת יש לו מוסיפין לה על כתובתה ומחוייב ליתן לה שאר וכסות מה שבידו לקיים וגם על דברי הרב מהרש"ל יש לתמו' דכתב דמשמע מדברי הרמב"ם שם רולה לגרש אין לו דין מורד ומה לו לדקדק מדברי הרמב"ם הנה מי לא ידע זה שהאשה מהגרשת שלא לרלונה וכבר כתב מהרי"ק בסימן הל' הרמב"ם לא הזכיר הקנת ר"ג שלא נתפשט בארלו ומה משמיענו זה שהמגרש אשתו נקרא מורד ואינו עובר בלאו ז (ד) שמקשח גט בלא כתובה כלומר שמוחלת גם כתם ומכ"ש שם אומרת בהדיא שמוחל הכתובה : (ה) שם רלה הבעל לגרשה • הלח כדעת רשב"ם והרמב"ם דשעורת מאים על כופין אותו לגרש ועיין במ"ש בפי' ד' מה"ח דין ח' מ"ם על דברי הרמב"ם לא הזכיר הקנת ר"ג שלא נתפשט בארלו ומה משמיענו זה שהמגרש אשתו נקרא מורד ואינו עובר בלאו ז (ד) שמקשח גט בלא כתובה כלומר שמוחלת גם כתם ומכ"ש שם אומרת בהדיא שמוחל הכתובה : (ה) שם רלה הבעל לגרשה • הלח כדעת רשב"ם והרמב"ם דשעורת מאים על כופין אותו לגרש ועיין במ"ש בפי' ד' מה"ח דין ח' מ"ם על דברי

(ו) וכל מה שנתן לה מתנה מחזרת • ואם לריכה להחזיר כסף הקידושין בחזרה אחר הגשואין עיין מ"ש לעיל סי' נ"ב סעיף ח' ובחשובת מהרי"ו סי' ד' בדין המורידה פסק להדי' דמ"ל להחזי' טעמת קידושין מפני שלא יאמרו כו' : (ז) ולפ"ז מנכסי נ"ב היכה טוטלת חלת מה שחפסה עיין בחשוב' אר"ן סי' כ"ב דמעות נדוניא לא מהני חפיסה דאין מועיל רק בשלוחי שהם שבח בית חביה : (ח) וי"ח ולפ"ז מ"מ היכה טוטלת חלת מה שחפסה * הגה הרשב"ח כחב להדיא הבית הרב הב"י דל"מ דיכה לא הפסידה וכ"כ הם"מ וכ"מ לא הפסידה כלל אלא טוטלת מה שהוח קייש וסייש בדבריו כך העל' דיעש שו הרשב"ח וכן אחר זה במורד' ממש כחב ג"כ לפ שבל"ג לא מהני' חפיס' אבל בל"מ לא הפסיד' כלום אלא אפי' מה שיש ביד הבעל מוליאין מידו וכן הוא דעת רבינו ות"כ * לא ידעתי מי הם הי"א שכחב הרב שאף ג"מ היכה טוטלת בלא חפיסה וגם בשם הר"ן בחשובה ולעת הרשב"ח והרמב"ן והאחרונים לפ בל"מ לריך חפיסה והוא הכלל"ם המ"מ בשם הרשב"ח ולא ראיתי בחשובת הר"ן שיחיר דין ג"מ גם בשום הסומן בדיני מחים עלי שבחב הרב בב"ח בקלרה בחלוקה לחשוב' כחב ואף מל"מ שלה אין לה כלו' אלא מה שחפסה היא תו חביה כדעת הרשב"ח והרמב"ן והרבה הם חמוהים בעיני גם בחשובת מהרי"ו בחוב כל מה שהיא מוחקת בנדוניאתה וכל מה שהכניסה עמה לחופה וכו' וכל חכשיטיה וכו' כל מה שחשבה הם בל"ב ע"כ מחב שהיא מוחקת אבל ל"מ אין לורך לשום חפיסה וכמ"ש בשם המ"מ דאפי' מה שהוא ביד הבעל מוליאין מידו : (ט) ולא חוכרה נמלכין בה ואחבד בחובחה הר"ן פי' כלומר דלא בעי שהב"ד מחרין בה ע"י שלוחם אלא הב"ד בעלמא נמלכין בה קול' שיפסקו הדין להפסידה כחובחה ושמע אלם חוכרה בה לא הפסידה כלום ובחב הר"ן דף חל"ו ע"ב וכ"ת אחיא לחערומי דמרדה שלבה שבחו ובד' הדרה בה וכן לעולם ליחת לחפסר הכל שעברו עליה ד' שבחות של הכרזה בין הפעמים כולם הפסידה כחובחה ואחרים חומרים דבחוך ד' שבחות אלא בד' שבחות רלוסים : (י) ואין נותנין לה בט עד י"ב חודש * כחב הם"מ משהין לוחה י"ב חודש ומבקשין ממנו שלא לגרשה חוך זה הזמן מפני שגמלי הוא לבנות ישרש שמחגרשות מעבליהן מפני קטטה ושמא חוך זמן זה מרלין זה לח זה ואחשר עם בעלה משמע דאם רולה דוקא לגרשה מגרשה אלא בחובה רק שמבקשין לוחו שלא לעשות ועיין בד"ן ודעת הרשב"ח דלא החוכרה שהיה בגמרא רק למחים עלי ועיין בחשובה בב"י אבל במורידה ממש מיד לאחר ד' שבחות והמלכה שניה הפסידה הכל ואם ירלה לגרשה מגרשה מיד ואין מבקשין לוחו כלל אבל דעת הרא"ש והטור דכל י"ב חודש אם ירלה הבעל לגרש לא חבדה כחובחה אפי' במחים עלי שמוחלח לו הכחובה לא הוי מחילחה מחילה כל י"ב חודש ואם"ש במורד' ממש שאינה רלוסה להחגרש מיד שולאי נותנין לה ג"כ זמן י"ב חודש אחר הכרזת ד' שבחות : (יא) ואפי' היא מעוברת כלומר שאינו חייב בחזוקחיה אפי' העובר שבמעיה אבל לכשהלד אינה חייבת להניק הילד עיין בגוף החשובה

(יב) אבל נוטל פירו' וכו' ואחייב בפדיונה וקבורתה : זה הוא דעת הרא"ש והטור דלא הפסידה כל י"ב חודש רק מזונות לבד אבל כחובה אית לה וכמ"ש לפני זה ס"ק ט' וא"כ אית לה ג"כ אחרי כחובה ופרקונה וגם חייב בקבורת' אחר שאינו יכול לגרשה בלא כחובה ונדוניא אבל לדעת הרמב"ם כמו שפי' הם"מ והרשב"ח שאין לה כחובה כלל כל י"ב חודש ס"כ גם אחרי כחובה בעל אם כן אין לו כ"כ פירות ואינו חייב בפרקונה ובקבורתה מאחר שאין לה כחובה ואינה אפסר מאחר שהוא יורשה חייב גם כן בקבורתה וצ"ע כחב אחר דאבל אחר דתמרינן בגמרא דקבורתה תחת כחובתה ומפורש בגמרא בש"ע ובאחו' דף ג' דנדוניא שהוא של ב"ג הוא מיקרי כחובתה וא"כ אחר שהפסידה המוניא רק מה שחפסה בלבד ס"כ יאחר הבעל לחף דמכח ספיקא דינא אין להוליא מה שחפסה מ"מ שמא מדינא אבדה כל המוניא וא"כ אין אני חייב בקבורתה ולפי זה אינו יודע מה שחפסה מאחר שאינו רולה

(ולחייב)

ש ואינה נוטלת משל בעל כלום ואפילו מנעל שברגליה ומטפחת שבראשה שלקחם לה פושטת ונותנת (ו) וכל מה שנתן לה מתנה מחזרת אותו (ז' וי"ח (ז) דלף מנכסי לאן נרזל אינה נוטלת אלא מה שחפסה (ח) וי"ח יא דאפי' נפסי מלוג אינה נוטלת אלא מה שחפסה) (ג' יבשם חשובת הר"ן סכ"ב בשם הרשב"ם) ואם מרדה מתחת בעלה כדי לצערו ואמרה הריני מציערה אותו בכך מפני שעשה לי כך וכך או מפני שקללני או מפני שעשה עמי מריבה וכיולא ברברים אלו שולחין לה מב"ד ואומרים לה הוי יודעת שאם את עומדת במרדך אפי' כתובתיך ק' מנה הפסדת אותם ואח"כ מכריזין עליה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות בכל יום ד' שבתות זו אחר זו (וי"ח דמ"ל להכדיו בכל יו"ל אלא ד' שבחות ממש (הר"ן והגהות מיימוני וכן משמע לשון הטור) וכן נ"ל עיקר) ואומרים פלונית מרדת על בעלה ואחר ההכרזה שולחין לה ב' פעם שנית אם את עומדת במרדך הפסדת כתובתיך אם עמדה במרדה (ט) ולא חזרה יב נמלכין בה יג ותאבר כתובתה ולא יהיה לה כתובה כלל (י) ואין נותנין לה עד יב חדש ואין לה מזונות כל י"ב חדש (יד (יא) ואפילו היא מעוברת (ג' יבשם חשו' הרשב"ח) ומעשה יהיה שלה (יב) אבל נטל פירות (טור) ואם מתה קודם הגט טז בעלה ירשה

הכרזה ואח"כ נמלכין הב' • ומשמע מיד אחר ד' שבועות אין לה כחובה ומ"מ אין נותנין הגט עד יב' ח : ומשלים עלי מוהר"ו מיהו ס"ל לכופין לוחו ואלמן עליו כל הפוסקים * ובגל ב' ו"מ כל מה שביארנו נוטלת אפי' לא חפסה : ולשיטת הרמ"ם שני דיני שו טון אחר חקנה בחרת בש"ם בשהיה מעשהן יב' ואין חילוק ביניהם שלא בעודה בעיניה ליה מכריזין עליה ואחר יב' ח מפסדת הכחובה ונשאר ח"כ וקודם לכן אית לה כחוב' וח"כ חוץ מאנו ומ"י שלה ובשניהם נ"מ שלה אפי' לא חפסה וכן קרקע בל"ב שלה שלא מטלטלין שלבל"ב אין לה אלא ח"כ חפסה • ולמחב"ן ורשב"ח מודרת בעיל ליה ומלערה אין שום חקנה רק מה שמשחר בש"ם בהכרזה ב' שבועות ובל"ב לא מהני חפיסה שלה ובל"מ ח"ל חפיסה ולאחי דר"ת חייבי במודרת מ"ע לא מסחבי' יב"ח ובחוך הזמן אינה מפסדת כלום אלא ליח לה מזונות ואחר יב"ח מפסדת כחובה וח"כ ובל"ב אף חופסה אין מוליאין מיד ובל"מ ח"ל חפיס' ואין מכרזי' עלי' כשחומרת מ"ע * ולשיטת הר"ן בם"ע יש לה אפי' הכחובה ובל"ב ובל"מ אפי' לא חפסה ומשהין הגט יב"ח וכלאחי דר"ת חייבי במודרת בעיניה ליה ואח לריכה חפיסה בבל"ב ואחר ד' שבועות והכרזה מפסדת כחובה אפי' אם החזירה לא מהני שלא חז"ל חקנו שלא יגרש אותה עד יב"ח ועניין חפיסה עיין בסי' פ"ג חפיסה מפחח לא מהני וכן חפים ע"י שלוח ובח"מ"מהגיה על ב"ח ופסק אף אם אבי חפס הוי כאלו חפסה השלוח אח"כ כשעדין לא בא לידי אחינו ומונח אצל אחיה ומבואר בחשו' הר"ן דוקא אם חפסה דבר ממה שהכניסה לו אז מהני החפיסה אבל חפיסת דבר אחר לא מהני ומעות שבל נדוניא הוי כאלו חפסה דבר אחר כי במעות לא שייך שבח בית אבי ולא בב"ח והיינו לדעת רש"י אף לפ המרומת בעיניה ליה ומלערת במ"ש ס"ס ועיין בהג"ה מדמה דין זה לדינים המבוארים בסי' ל"ג אם מתה בתו ולא ת"ל ליתן המנוניא כי לא הבטיח ליתן המנוני שלא כשהחזי' בתו כן ה"ג כשבתו פומרת מ"ע א"ל ליתן לו ונרח"ת בשלא ת"ל ליתן המנוני' לפ"ז אם עליין מונח ביניהו אבי מעות נדוני' א"ל ליתן המנוני שלא הבטיח החב ליתן המנוני' אלא כשהבטיח בתו מ"ע מ"מ לפי הטעם שלא הבטיח החב ליתן המנוני' לפ"ז אם אבי מורה' בעיניה ליתן המנוני' אלא כשהבטיח בתו בעודה בבית אבי' אבל אחר שיצאה מבית אבי' ל"ל ליתן המנוני' כשחלה ממנו ואם המנוני' מונח ביד השלים חלי' בדיני אשר מבואר בסי' ל"ג : ש ואינה נוטלת משל בעל כלום בדי"ו סי' כ' מבואר סבלונות שבלה לה וכן מחנות שניתן מחמת אבינו לו קדובו בשעת הגשואין לו אח"כ לריכה להחזיר ונשנו קידושין עיין סי' כ' ועיין החוב' ב' סימן מ"ג ועניין מחנות עיין סי' קי"ם : ו' וי"ח לף ל"ב היינו טיעות הרא"ם ורמב"ן ורשב"ח דעובדא בלאחי דר"ת חייבי בא"ע ולהמסקנא בל"ב לריכה חפיסה וכ"מ ב"ח בסי' ל"ח בשם מהרי"ל ובל"ב לא מהני חפיס' ובלאחי דר"ת חייבי בא"ע ומהני חפיס' דוק בל"מ ובל"ב לא מהני חפיס' אלא מלינו דיעה זו בש"ם בל הטיעות ובל"ע אח דבעינן חפיסה דוקא בל"ב ובל"מ ח"ל חפיסה שלא בחוב' הר"ן בן חבי' סי' ל"ו ד"ה ל"ט רע"ב הבי' עוף טיט' החרח בם"ל בחומר' מ"ע מהני חפיס' דוק בל"מ ובל"ב לא מהני חפיס' ובלאחי דר"ת חייבי בא"ע ומהני חפיס' בל"מ עוד קשה על הרב בא"ח שהבי' כאן דעת הפוסקי' לעניין חפיס' בל"ב ול"מ לא הבי' דעת הרא"ם ורמב"ן ורשב"ח דמשהינן הגט יב"ח ובחו' יב"ח בלרי ליתן לה בכחוב' והמחב' כוס' בפשיטו אם רולה לגרשה בלא כחובה ח"ל ליתן לה בכחוב' וטעמו מ"ע עיין חוס' מהר"ח בן שמון סי' קפ"ו אם אמר בשא' לשון ולא מ"ע : יב נמלכין בה היינו הב"ד בעלמא מחבי' בה קודם הפסק כ"כ הר"ן ולדעתו אם חזרה פוחח מכחובחה ז' דנרי' ע"כ שבוע' שעמדה במרדה כי היכא דלא אחי' לחערומי ובפגמוי' לח משמ' כן וכן בהג"ה בשמוך ול"ל כיון שמכריזין עליה לח חיישי' לעדמ' : יג ואחבד בכחובתה בן הוא טיעות הרמב"ם מיד אחר ד' שבחות אין לה בכחובה אלא מה שחפסה בש"ם ובסמוך פסק בהג"ה בשם ה"ר"ם ואחוה הוא לוך פסק נגד כל הפוסקי' הללו גם בהרא"ש אין מוכרח שאת הטור בכחב כן בשמו ומה שבחוב בסמוך בהג"ה בשם חשובת הרשב"ם אם מגרש חוך יב"ח לריך לשלם לה הכחובה ובל"ב לא בחב כן במודרת זו שא"ע : יד ואפילו היא מעובר' כלומר אלו חייב במזונות אפני העובר שבמעי אבל בפחלה אינו חייב להניק הולד ועיין בגוף החשובה . טז בעלה יורשה אע"ג להמחבר אבדה בחובתה אחר הכרזה מ"מ יורש אותה ובן הוא לדעת רמ"ח בשהות אחר יב"ח ובן הוא מופסח לכל הדיעות אפילו במקום שבופין אותו לגרשה מ"מ יורש אותה בשמחה קושם הגט בם"ם בהרי"ף ואחר פוסקים דינו דמיבחת ועיין בהג"ה בסמוך • והא דיורש אותה אף על גב דהוה בעור מבל החיובות מ"מ היא שמרדה מפסד אבל הוא אינו מפסד לפי זה נראה דהוא הדין אפילו אף אחר יב"ח וכ"כ בחשובה הרלב"ח בשם הרשב"ם מיהו בד"מ בחב בהרח"ם ס"ל אחר יב"ח אינו חוכל הפירות וכן מדייק בחשובה הנ"ל מדברי הרח"ם מיהו לפ"ז קשה מאחר דהוא מפסיד זכותו לענין פירות

למה

לאה יורש תוחה וחס הרח"ם ס"ל ירושת הבעל מדתורייתא היא ספיר לחלק בניהם: טז וקבורתה כתב הרח"ם קודם י"ג חדש חייב בקבורה כיון שהוא חייב ליתן לה בכתובה • ומשמע אחר י"ג פטור מקבורה דהא הוא פטור מכתובה וכ"כ בד"מ לשיטות הרמב"ם אחר ל' שנושאת הדין כן כתב ב"ח דכיון דפטור מקבורה מסוס קבור תקנו הו"ל כחסר גל"ג ולא תחת ל"מ וכתן ספק הוא אם זכתה גל"ג ו"ל דאין לה גל"ג מ"ה הוא פטור מקבורה מיהו נראה אם כבר הפסיד גל"ג או זכתה בגל"ג ואחר מותה הוא יורש אותה וחייב בקבורה ולא כמשמעות בב"ח: יז אין לבעל עליה כלום מטעם דאינו אוכל פירות אבל יורש אותה כמ"ש • ונראה לדעת הרמב"ם דאוכל פירות כשיו' יכול למחות לה אלא חמכור כלום אלא לשיטות הרח"ם דאינו אוכל פירו' והוי כאלו אין לו שום בעיה אלא יורש אותה בתורת קרוב ומ"י למחות וכ"כ בתשובה לבב"ח דף ס' שלח בתשובה מהרי"ו סימן כ' פסק לכ"ע יכול למחות וכ"כ בסמוך בהג"ה ובדעבד אם מכרה ב"ע אם יכול לבעל הסכר • וכשתמרה מ"ע אז אל בעה יכול לגרשה ואין לה כתוב' ודינה כל בעה כמו מורדת בעינן ליה לאחר יב"ח • ומס לדעת הרמב"ם זכתה בגל"ג אלא הפיסה ח"כ בזוחי חייב בקבורה ולדעת הרמב"ן ורשב"ם חייבי הם"ס בסורד' מ"ע וספיקא הוא אם זכתה בגל"ג מ"ב הוי ס"ס שמא הלכה כרמב"ם וזכתה בלא חפיסה ואח"ל הלכה כרמב"ן שמא זכתה גל"ג אף לדינא דם"ס לפי זה חייב בקבורה כי גם"ס מוליאים ממון מיד המוחזק: יח נותן לה כ"ג אלא היינו דוקא בשיטות הרח"ם אבל לפ שיטת הפוסקים מפסדת מיד אחר ל' שבועות • ומה שכתב אבל לא מה שכתב לה עיין בטור סימן פ"ה לא משמע כן שאף דוקא בשאין לה כתובה אז אין לה המחות וכבר כתבתי ר"ם אפילו אם משמע עתה ע"י הפיסה יש לה דין מורדת: יט ויש תומרים דזה"ז שאינם נזקקים כלומר בזמן התלמוד משהינן יב"ח כי אין לו היזק בזה שהרי יכול ליפס אחרת אבל בזה"ז לא משהינן • וכתב בח"מ אף לי"ח דאין מחיירי לו ליפס אלא אחרת מ"מ מחיירי לו לגרשה בע"כ ונותן לה הכתובה לפי זה ל"ל מ"ם אם אינה רוצה מחיירי לו ליפס אחרת היינו ליפס אחרת מכל שכן דמחיירי לו לגרשה בע"כ • ומ"ם בסמוך אחר יב"ח לריכה לקבל בע"כ היינו משו' דכבר אלא כתובה אין לה משו טענה משא"כ תוך יב"ח אע"פ שיכול לגרשה בע"כ מ"מ לריך ליתן לה בכתובה: כ ודוקא בנשוא' וכו' כ"כ בתרוי"ק פוף סוף ס"ג מיהו י"ל ד' בתרוסה כ"כ שאף שנעשה לפני ג' ד"ה אם יסכימו שעוותו עליו לא יוכול הדבר כ"כ לידי קלות הראש דהא הטעם הוא אחיירי לו ליפס אחרת משום דחייסינן כ"א יאחר דמרדה עליו ואם הדבר לא לפני ב"ד אז טובי העיר לא חייסינן לזה • ומ"ש וכ"ל וכו' קאי אף על נשואה ועיין בד"מ סימן ק"ל כתב בשם תשובה מיימ' שאף לישות אפי' אחרום אין מחיירי לו ליפס אחרת: כא אין קופין לגרש היינו אין קופין לגרש שום אחת דהשתי אינו חייב לגרש כיון לדעת הרמב"ן מחיירי אפי' לכתחלה והרשב"ם אין חייב לגרש מרדה עליו וכ"כ בשם מ': כב קודם חלי הרח"ם הניח ירושלמי דכתב דוק' אם מרדה קודם שפרסה נדה והרח"ם מוקי ע"ז וכן המנ"ר הניח כלומתא לעיין הלי אפסיר דם"ל דרבותא הוא"ל מ' בעת נדתה היש קלנה לדבר דצעינן דוקא אם מרדה קודם שפרסה נדה אבל אפילו מרדה בעינן דמרדה קודם לכן • ופלוגתא שבניה רמ"ח היינו מהר"מ ס"ל דאין חילוק והר"ן והג"ג הם החולקים ומלשון רמ"ח משמע דס"ל עיקר כמהר"מ משום הרח"ם ס"ל כתוחי': כג ואפי' היה בעלה מלח ל"מ אם הוא בניתו וכול לקבל שונתו חלה

(וחייב בפדיונה טז וקבורתה (טור) ולאחר י"ג חדש יז (יג) אין לבעל עליה כלום וכן היא עליו מאחר שחגדה הכתובה אין לה כל תגיי כתוב' מאחר שיוכל לגרשה בלא כתובה והוא מעכב מדלוגו) (דברי הרב וכן משמע במהרי"ל סי' כ') כסדר הזה עושין לה אם מרדה בדי לצערו (ולאחר י"ג חדש לא מהני חזרתה אלא מדעה כתוב' ואם רולה לקיימה לריך לכתוב לה כתובה אחרת (יד) אבל תוך י"ג חדש יכולה לחזור בה ויש לה כתובה ואם מת תוך י"ג חדש יש לה כתובה מן היורשים (כל זה בהר"ן פ' אע"פ) ואם רולה לגרשה תוך י"ג חדש יה נותן לה ל"ג שלה וכתובתה וכל מה שכתב לה (ג"י בשם תשובת הרשב"ם) יט וי"ח (טו) דזמן הזה שאין נזקקין ג' נשים לא משהינן לה י"ג חדש אם רולה לגרשה ואם חיתה רולה מחיירין לו ליפס אחרת (מרדכי סוף אע"פ בשם רא"ן) (טז) ויש חולקין שאין להחיר לו ליפס אחרת (שם בהגה' ובתשובת הרשב"א סי' תת"ם ומהרי"ק שורש ס"ג) וכן עיקר כ ודוקא בנשואה אבל מרוסה המורדת על בעלה ואינה רולה להכנס לו יגרשנה בעל כרחו או יפס אחרת ומחיירין לו (שם) ול"ל דוקא תוך י"ג חדש אבל לאחר י"ג חדש אם הוא רולה לגרש כרחה או מחיירין לו ליפס אחרת דאין כח בית הדחקה לעגנו לעולם וכן נראה (להורות) (יז) וי"ח דאפילו תוך י"ג חדש אם עבר ונפס אחרת מחמת מרידתה כא אין כופין לגרש (מהרי"ק שורש כ"ט) ואפילו היתה נרה או חולה שאינה ראויה לתשמיש • (ואין חילוק בין התחילה למרוד כב (יח) קודם חליה או אח"כ (הר"ן פרק אע"פ וכן משמע במרדכי בשם רשב"ה ובהגהות הלפסי) (ויש חולקין) (שם בשם מוהר"ם) כג (יט) ואפילו היה בעלה מלח שעונתו לששה חדשים ואפילו יש לו אשה אחרת • וכן ארוסה

רולה לקדשה: (יג) אין לבעל עליה כלום • כלומר דאינו חוכל פירותיה אבל מ"מ יורשה וגם היא לא נה רשאי לבזבז ליתן מתנה לשום אדם ולא לאפוקי השטר הלי זכר כאשר התחייבה התשובה מהרי"ו סי' ך' ובד"מ כתב שאין הבעל חייב בקבורתה אחר י"ג כולם לעפ"י שיורשה וכבר נתבאר דלעת הרמב"ם ואפי' מפרשים גם תוך י"ג חודש הדין כך: (יד) אבל תוך י"ג חודש יכולה לחזור בה • אין להקשות ח"כ לחיית לתערומי ולקער אותו עד סוף י"ג חודש ואח"כ מחזור בה וע"כ כתב הר"ן דאין יכולה לחזור בי"ל דמאחר דמדיינין אותה בהכרזות ל' שבתות לא חיית להערים: (טו) דזמן הזה שאין מזקקין ג' נשים • כלומ' דוקא בזמן התלמוד משהינן לה י"ג חודש כי אין לו היזק בזה שהרי יכול ליפס אחרת אבל בזמן הזה חיך תענן אותה י"ג חודש שלא מגרשה אחר ל' שבתות וכר כתובו' דף ס"ג ע"ב דקתני רבותינו חזרו ומתו שיהו מכריזין עליה תרב' שבתות זו אחר זו וכו') ואפשר אף תוך ל' שבתות אם רולה ליתן לה כתובה ולגרש אין מוציאין אותה מאחר שאי"ח לו אלא אפשר אפילו עונה אחת אינה רולה לקבל גט מכריזין לו ליפס אחרת: נדחה דעל זה חולקין ליפס אחרת וכמו שכתב מהרי"ק שאם נתיר לו כמורדת לפי' תקדיש תבשלו יאמר שהיא מורדת כי יתן עיניו בשפחה אחרת אבל להשהות אותו בע"כ י"ג חודש אלא כ"ו על זה לא נמלא חולק ומ"ש אם רולה ליתן לה בכתובה מחוייבת לקבל הגט לפי' לדעת הרח"ם דאיך תמנע ממנו עונה בע"כ ואיך כתה יפה מכתו והוא אין בידו למנוע עונה רק שבת א' ואם חלה רק ו' חודש כמבואר לעיל סימן ע"ו ואיך תלער אותו י"ג חודש ולא יועיל החלוק שכתב הרב בהג"ה זו אחר זה בין תוך י"ג חודש לאחר י"ג חודש ואפשר שדעתו מאחר אלא מדדה כתובת לדעת הרח"ם והטור עד י"ג חודש כמ"ש לעיל ס"ק ט' ע"כ תאמר לו אין מני מענן אותך תחן לי כתובה ותגרש אותי אבל לאחר י"ג חודש שכבר אבדה כתובתה לריכה לקבל גט אבל אם רולה ליתן כתובה לריכה לקבל מהי שירלה מיד לאחר עונה אחת ולדעת הפוסקים שכתבתי לעיל ס"ק ט' שאבדה כתובתה מיד אחר ל' שבתות ג"כ דינא הכי שמחוייבת לקבל הגט אם הוא רולה: (יז) וי"ח דאפילו תוך י"ג חודש וכו' • כפשט הלשון משמע דאין כופין לגרש הנייה שנשא אשה אחרת וכמו שכתב הרב בהג"ה זו אחר שכתב דאפילו תוך י"ג חודש אין מחיירין לו ליפס אחרת אם עבר ונשא אשה אבל המעיין בגוף התשובה יראה דאין רלה לדין זה משם דהתם מיירי בתרוסה שמרדה ונשא אחרת ואם לא עשה שום היסוד בשה שנשא אחרת וכמו שכתב הרב בהג"ה זו לפני זה בתרוסה מחיירין לו וכמו שכתב מהרי"ק בשורש ס"ג וע"כ כתב בשורש כ"ט (על נזון אחר שמעון שדך בתו לרחובן ורחובן שלח שבלונות להכל' ואח"כ אחר שמעון מלבדך את בתו ברחובן ושטן רחובן שלח שבלונות ולבסוף כאשר רצה רחובן שאין חפילים בו נשא אשה אחרת ועתה מבקש שמעון גם מרחובן ורחובן אינו רולה מחמת הולול שלולו בו וכתב הרב מהרי"ק להשואל על זה) ואפשר פנית לדמות זה למוסק נשים בתיסור דדבנן לע"ד אין נראה מאחר שלא נשא אשה הנייה כיון שאם מתוך מרד תרחבונה דם"ל למהר"ק בזמן ההוא שלא עשה שום תיסור וא"כ אפשר לומר וא"כ היכא דעשה תיסור כגון תוך י"ג חודש אפשר דכופין להוליא הנייה שנשא בתיסור ובאחת המעיין בשורש ס"ג יראה דדעת הרב מהרי"ק דמותר ליפס לכתחלה אחרת בכל מורדת רק שלא רלה להחליט הדבר ומסוס פרילות הדור וא"כ נוהגין דין זה אחת שאם עבר ונשא אחרת אי יוליא אותה ממנו וגדולה מזו פסק בשורש כ"ט דיכול לעגן המורדת עולמית מאחר שהיא נתנה לבעל בין שניה ומורדת עליו אין כופין להוליאה עולמית ע"ש שהאריך בטעמים ואפשר דהרב בהג"ה כיון גם זה ואחת פסק אין כופין לגרש שום אחת: (יט) קודם חליה אם רוצים חולקין לא ידעתי למה נקט מחלוקת זה בחלתה הא גם בנדה נחלקו דבירושלמי מוקי לה בשפרסה עליו קודם שנאחז לנידה (הובא במ"מ פי"ד מה"ת דין י"ח) ותלמודא דידן משמע דאפי' מרדה בימי נדתה קודם שפרסה מיקרי ובכתב הרשב"א פסק כהירושלמי והרמב"ם פסק כמשמעות גמרא דידן וכן פסק הרא"ש והטור ס"ק ח' והמרחה מקום נדפס כאן בטעות דהר"ן והרתבי"ה והגהות הלפסי כהירושלמי (והמרחה מקום הנ"ל ל"ל מקומי אחר ים חולקין דכפרי כהירושלמי והמרחה מקו' של תשובת מוהר"ם לריך להיות לעיל דס"ל דלריך להיות דברי הגאון דברי במרדכי פרק לעפ"י דף תק"מ ע"ב) דמשמע מדברים דאפי' בחליה הוי מורדת ומיהו המעיין שם יראה דמייירי דכולה לטעול בחליה ידו ורגלו אחת ומשמע דלא היה מפרש כמו הירושלמי שמרדה קודם נדה וקודם חליה ולא ידעתי למה לא הביא גדולי הפוסקים הרמב"ם והרח"ם והטור הירושלמי והביא תשובת מוהר"ם שאינו מפורש בהדיא שחולק על הירושלמי: (יט) ואפי' היה בעלה מלח דין זה פשוט דבשלמא ובי המדיר לא

מלחו

אדרים שהגיע זמנה לינשא כד (כ) ומרדה כדי לצערו ולא נשאת הרי זו מורדת מתשמיש כה (כא) וי"א שגם יבמ"ש לא רצתה להתייבם כדי לצערו כסדר הזה עושין לה :

ב המורדת הזאת בשהיא יוצאת אחרי ב' חדש בלא כתובת' (כב) תחזיר כל דבר שהוא של בעל אבל נכסים שהכניס לו ובלאותיה קיימים בו (כג) אם תפסה אין מוציאין מידה ואם לא תפסה אין נותנין לה וקיקעוח של נתן בד זל היה מוטלת) (טור) וכן כל מה שנאבד מנכסיה שקבל הבעל אחריותן עליו אינו משלם לה כלום :

הגה וכל זה בנכסי ל"ג אבל (כד) נכסי מלוג שלה בדבות הם והיה מוטלת (טור) (כה) וי"ח כן דכל זה בתינה נותנת לחלקה וטעם לדבריה למה תומרת מתים עלי * אבל בנותנת לחלקה לדבריה כגון שחומרת שהיו הולך בדרך ישראל ומכלה ממנו וכיולה מזה אז דיינינן לה כדינה שחקנו הגאונים (עור בשם מוהר"ם מרוטנבורק) ותקרא דינא דמחיצתא שהבעל לריך להחזי לה כל מה שהכניסה לו בנדוניית דמיגו לתן בדזל לחסכה בעין ורחוויץ למלוכת הרחשון' מוטלת הכל כמו שהו' ואם תינן רחוויץ למלוכת' הרחשון' וכ"ם מסתבר' מו מחדש לרי הבעל לגבל הכל ול"מ שלה אם הם בעין אז בדר הבא מכח' מוטלת אבל מסכלו לגמרי אין הבעל לרי לגבל' (דינא דמחיצתא' עור בשם הרי"ף) אבל כל מה שנתן לה אז בחד לה תינה מוטלת כלום ואפי' חפסה לריכה להחזי (מרדכי פ' לקח על פי) ואין כופין אותו לגרש ולא אותה להיות אלמן (גם זה בעור בחשום מוהר"ם) ואם עשה שלא כהוגן שקדשה בדמאות ובחבלות כופ ואותו לגרש (הרא"ם בכלל ל"ה) וי"ח עוד דמטילין קנס (עור בשם מוהר"ם) אם בני אדם למדוה למרוד או שעושה כך משום כעס שקטנו או להוליח ממנו ממנו אז אפילו מה שחפסה מנכסים מוטלת מידה ומחזירין לבעל (מרדכי פ' לקח על פי) (כו) ואין חילוק בין אם חפסה או לא שלא כה בטוענת מתים ותינה נותנת לחלקה מבורת לדבריה אבל מ"מ נותנת לחלקה ואין בזה דמחות והב"ד יזונו בזה לפי רחות עיניהם (מהרי"ו סי' ק') ויכולין

שלא אפי' שהות הולך מביתו ואין דעתו לבוח עד ו"ח מ"מ מחחילי' ואי אדילה מיד ח"מ : כב ומרדה כדי לצערו ולא נשאת הרי זו מורדת מתשמיש ואינה לריכה לומר מה לחיכחך לך שהדחיך הוא בלא נדר אין עוחך רק לעשה חדשים (ע"כ כחב ואפי' הוא מלח שעוחנין לעשה חדשי וכמ"ש הטע למעלה בס"ק י"ז) אבל במורדת אי יאמה בידו לקרב עוחה ולריך לומר דמיירי שהולך עמה ליס ואין דעתו לבח רק לעם' חדשי' והיא חומרת לכשחבח לא חסמש עמך אז מחחיל המרד מעחה כמו גבי נדה שאומר' לבעיניע זמן טבילה לא חטבול אע"ג דהשחא לאו חת חזמיש היא : כ ומרדה כדי לצערו לאו דוקא ה"ה בחומרת מחים עלי ועיין בחשובת הרי"ם סימן ס"ח שם מקשעם למה לה כחב הרמב"ם דין זה בחומרת מחים עלי :

כא וי"ח שגם יבמה וכו' . זהו דעת הסוברים מלות יבום קודמת לאבל הסוברים מלות חליצ' קודמת אין כוחבין חגרת מכל ויחבאר לקמן סימן קמ"ה : כב מחזיר כל דבר שהוא של בעל כבר כחבחי לעיל סימן זה ס"ק ו' וסימן ג' סעיף ח' שאין לריכה להחזי טבעת הקדושין כדי שלא יאמרו אין קידושין חופסין בחחות' וכן הוא בחשובת מהר"ין סי' כ' : כג אם תפסה אין מוציאין מיד' לכאורה משמע ה"ה אם תפסה מעות הנזוניה אעפ"י שאין זה המעות שחכניסה לו בין בשלא מחחייבו דהכא נמי אזי אבל מאחר שכחבחי לעיל ס"ק ז' שהר"ן כחב בבירור דוקא בלחות למה נעשה מחלוקת ביניהם ולדעת הרשב"ח בפ"ל דהיינו דלחיחר בגמרא (דף ס"ג ע"ב בכחובות) בכלחיה דבר זביד לחלק בין תפסה לו לא היימ בחים עלי אבל במורדת דבעינן ליה מהני תפיסה בנכסי לאן ב' דרגל ואין כ' חיח' על הרב מהרח"ו שלא הזכיר כאן החלוקה הנמייה בדעת הרשב"ח במורדת דבעינן לי' לא מהני תפיסה בגל"ב כמו שהזכיר החלוקה הרחשונה בדעת הרשב"ח לעיל בסעיף ב' בהג"ה בדחמרה מסחייה דמהני תפיסה בג"ל ואף שחפסר לומר לדעת הרב דהיין עם המוחק דהחסה חאמר קים לי כהרשב"ח אלא אפי' תפיסה ולעיל אם לא חפס' החם יכול הבעל לומר קים לי כהרשב"ח מ"מ קס' למה פסק דקיק' שלג"ב הוא מוטלת הא לדעת הרשב"ח לא מהני חפיס' במטלטלין וה"ה קרקע והוא מוטל כל ב' וא"כ מ"ל להקרקע בחקחה דילמא היא בחזקת הבעל דיכול לומר קים לי כהרשב"ח עוד חכחוב מזה בסמוך גבי דינא דמחיצתא :

כב ג"מ שלה בדשוחה הם כלומר ג"כ מה שהוא בעין מוטלת אפי' בידי הבעל אבל מה שנאבד נאבד לה : כה ומרדה כדי לצערו ולא נשאת הרי זו מורדת מתשמיש ואינה לריכה לומר מה לחיכחך לך שהדחיך הוא בלא נדר אין עוחך רק לעשה חדשים (ע"כ כחב ואפי' הוא מלח שעוחנין לעשה חדשי וכמ"ש הטע למעלה בס"ק י"ז) אבל במורדת מי יאמה בידו לקרב עוחה ולריך לומר דמיירי שהולך עמה ליס ואין דעתו לבח רק לעם' חדשי' והיא חומרת לכשחבח לא חסמש עמך אז מחחיל המרד מעחה כמו גבי נדה שאומר' לבעיניע זמן טבילה לא חטבול אע"ג דהשחא לאו חת חזמיש היא : כב ומרדה כדי לצערו לאו דוקא ה"ה בחומרת מחים עלי : כג אם תפסה אין מוציאין מיד' לכאורה משמע ה"ה אם תפסה מעות הנזוניה אעפ"י שאין זה המעות שחכניסה לו בין בשלא מחחייבו דהכא נמי אזי אבל מאחר שכחבחי לעיל ס"ק ז' שהר"ן כחב בבירור דוקא בלחות למה נעשה מחלוקת ביניהם ולדעת הרשב"ח בפ"ל דהיינו דלחיחר בגמרא (דף ס"ג ע"ב בכחובות) בכלחיה דבר זביד לחלק בין תפסה לו לא היימ בחים עלי אבל במורדת דבעינן ליה מהני תפיסה בנכסי לאן ב' דרגל וא"כ מ"ל להקרקע בחקחה דילמא היא בחזקת הבעל דיכול לומר קים לי כהרשב"ח עוד חכחוב מזה בסמוך גבי דינא דמחיצתא :

(בד) ג"מ שלה בדשוחה הם כלומר ג"כ מה שהוא בעין מוטלת אפי' בידי הבעל אבל מה שנאבד נאבד לה : (כה) וי"ח כן דכל זה בתינה נותנת לחלקה מבורת לדבריה אבל במורדת * בעינן שקר * ג' טענות שחינה מבורר . ומקור דינו' שלו מבואר בהרי"ף ושאר פוסקים דיני דמחיצתא המובאים ממנו ב"מ וגל"ב ויבואר להלן הרי דין ג' ובהג"מ ובהרי"ן ובטעה לחיחה שחינה מבורר אם חפס' אין מוליחים הרי דין ג' ובמ' ובחשו' מהר"ם מחיחה בחשלומה שקרא יהבעל להבל לאפי' מה שהכניסה היא והיינו לפי הרב רמ"ח מוליחים ממנה ונוחנים להבעל וכן משמע בחשובה הי"ו הרי דין ג' וא"ל למה בטענת שקר מוליחים ממנה ובטענת בעינן ליה אין מוליחים ממנה * וי"ל דאין למהות זה לזה דאפשר בחומרת מ"ע ומשקר נרע טפי * ובח"מ בחב דין זה חולי לשיטות הרשב"ח דס"ל אם היא חומרת בעינן ליה מוליחים ממנה ונוחנין לו * ונראה ב"מ לא הפסידה אפי' בטענת שקר וכן משמע בח"ה סימן ל"ך ועיין סימן קס"ה מ"ש במורדת סס * וב"ח מדייק מהשו' מהר"ם דדינא מחיצתא לא חיילי לענין ממון נדוניא ולא שבחה אא"כ חפסה ובח"מ הביא בהמשמ"ע בהרי"ף ובהרא"ם ובמלחמות ה' ובחשובה הרשב"א סימן חח"מ וכ"כ בחשובה בלב"ח סס ובחשובה בן שמון מפוקפק בזה ולישחי * והטעם חקנה זו מבוח בפוסקים כדי שלא יצאו בנות ישראל לחרפות בעלים ב"ה חקנו ג"כ * ובכר בחבחי בנכסי ע"ה בשם הגי' חלייני כאן מה שכלו מחחת שלא משמר כראוי חו מגבה לו נאבד מ"ה בג"מ פעור ובגל"ב לריך לשלם אבל אם שלח בשם יד חו חוח להיפוך גל"ב פעור כי הם כשלו ורשאי להשחמש מה שרולה ונ"מ חייב לשלם אם לא חפסה מעות נדוניה לכן אם חפסה ר"ל דטענתה אחת הוא ומ"ם לעיל במעות לא מהני חפיסה היינו לדינא דמ"ם או אם חומרת בעינן ליה דהיינו דמחת שחת ולא כב"ח : כט אין

מבורת * ג' טענות שקר * ג' טענה שחינה מבורר . ומקור דינו' שלו מבואר בהרי"ף ושאר פוסקים דיני דמחיצתא המובאים ממנו ב"מ וגל"ב ויבואר להלן הרי דין ג' ובהג"מ ובהרי"ן ובטעה לחיחה שחינה מבורר אם חפס' אין מוליחים הרי דין ג' ובמ' ובחשו' מהר"ם מחיחה בחשלומה שקרא יהבעל להבל לאפי' מה שהכניסה היא והיינו לפי הרב רמ"ח מוליחים ממנה ונוחנים להבעל וכן משמע בחשובה הי"ו הרי דין ג' וא"ל למה בטענת שקר מוליחים ממנה ובטענת בעינן ליה אין מוליחים ממנה * וי"ל דאין למהות זה לזה דאפשר בחומרת מ"ע ומשקר נרע טפי * ובח"מ בחב דין זה חולי לשיטות הרשב"ח דס"ל אם היא חומרת בעינן ליה מוליחים ממנה ונוחנין לו * ונראה ב"מ לא הפסידה אפי' בטענת שקר וכן משמע בח"ה סימן ל"ך ועיין סימן קס"ה מ"ש במורדת סס * וב"ח מדייק מהשו' מהר"ם דדינא מחיצתא לא חיילי לענין ממון נדוניא ולא שבחה אא"כ חפסה ובח"מ הביא בהמשמ"ע בהרי"ף ובהרא"ם ובמלחמות ה' ובחשובה הרשב"א סימן חח"מ וכ"כ בחשובה בלב"ח סס ובחשובה בן שמון מפוקפק בזה ולישחי * והטעם חקנה זו מבוח בפוסקים כדי שלא יצאו בנות ישראל לחרפות בעלים ב"ה חקנו ג"כ * ובכר בחבחי בנכסי ע"ה בשם הגי' חלייני כאן מה שכלו מחחת שלא משמר כראוי חו מגבה לו נאבד מ"ה בג"מ פעור ובגל"ב לריך לשלם אבל אם שלח בשם יד חו חוח להיפוך גל"ב פעור כי הם כשלו ורשאי להשחמש מה שרולה ונ"מ חייב לשלם אם לא חפסה מעות נדוניה לכן אם חפסה ר"ל דטענתה אחת הוא ומ"ם לעיל במעות לא מהני חפיסה היינו לדינא דמ"ם או אם חומרת בעינן ליה דהיינו דמחת שחת ולא כב"ח : כט אין

כט אין לה ליתן מזלה לאחריס כ"כ מהרי"ו ונחזו' לעי"ח כתב דמ"י למחות כיון דאינו מוכל פירות ובדיעבד ל"ע: ל אפי' במקום וכו' ועיין סימן קנ"ט כתה דיני' בזה • וכתב בת"מ אם קיים תנאה בהמחות ונשא מוחה בהמחאת כופין לותו פיגרש מוחה ואם אתה קודם הגט אינו יורש מוחה: לא אפ אפי' כתב כתבתי ס"ק ללא מהני אפיס' של אחד מ כשעיין לת בת המוני' לי' החק' חת ח"ל ליתן להאחין:

לב מדרשאן תחלה ובפרשה הקדמה ממ"ם בסימן קנ"ד בטענה אין לו גבורה תנאי' היא נחמת מזוס דהוא יודע אם היא מקבל ח"י להעיד והיכרון שם היא נחמת לאו לעניין ממון אלא לדיק להוליא ובחזונה רס"ד ס"ג סימן ס"ב תירוץ דוקא טענה גבורה תנאים נחמת דת"י להעיד לטעון כן וחק' ח"י להעיד טענה כיו מסיע לה מיהו בסימן כ"ה כתבתי בשם המגיד אפי' בטענה ממת לתרוץ דת"י להעיד: לג תרוסה שאינ' רוצה וכו' הנה אם היא מנדרת הטענה פשיטא אין תביא חייב דלא גרע מנכסות דמוליכין מן הנעל ג"ל מכ"ם דאינו חייב ליתן לו אא כ"ל דלייני דת"י לבר' הטענ' או בנכסות' אם אפסה אין מוליכים מידה ואפיסת תביה לא מהני וכאן שטרין המונית ביד תביה אין תביה חייב ליתן לו וה"ה אם היא נכסות והמונית עדיין ביד תביה דאינו חייב ליתן לו ואפי' אם נתן ב"ח ליד החתן אינו חייב לשלם לו כי דיני' אלו דומי' לדינים המבוארים בסי' ג"ן בפתחה בתו ואפילו אם תומרת בעינה ליה ומלערת הדין כן כמ"ש שם מיהו אם נתן ממרן"י כהוגה במדינת פולין דלא מכר בזמי הוא המלוה אז הוי כאלו המעות ביד החתן חייב לשלם לו כ"כ בע"ז ת שם • ואם השלים המונית כתבתי גם כן שם • ומדינים אלו נשמע מכ"ם לשטוכים שלנו אם היא ממלן אין תביה חייב ליתן לו מה שפסק:

דיני מורד ומורדת בקצרה

המורד על מנחו מוסיפי' לה על הכתוב ג' דינרים לכל שבוע להיות לה חוב עליו ום"ל לרוב פוסקים דוקא מורד מחמת אים הוי מורד אבל אם אינו רוצה ליתן לה מענות אינו מורד אלא כופין אותו ליתן לה מזונות • שלח חום' והרא"ש והטור ס"ל אם אינו רוצה ליתן לה מזונות הוי מורד ואפי' אם נותן לה מזונות על ידי כפי' דינו כמורד כ"כ הרא"ש ואם היא רוצה כופין אותו לגרש כ"כ חום' והרא"ש • ואם הוא רוצה לגרשה ולפלק לה הכתובה אינו דינו כמורד להוסיף לה על הכתובה אפי' אחר תקנו' ר"ג דת"י לגרש בע"כ מ"מ אינו דינו כמורד ומזונו' וכסותי"ן דהוא פטור וי"ל דחייב • אבל אין כופין אותו לשמש עמה כיון לפ"ד מחוסה בעיניו:

מורדת התומרת בעינה ליה ומלערת עד שיתן לי הכתובה או שתמרה מחום עלי ותוציא בעינה הכתובה אז ליתא דינא דמחיצחא אלא דינא דם"ם והיינו דוקא כשמורדת משתמיט אבל מורדת מפלגא לא הוי מורדת אלא כופין אותה • והיינו דינא דאחרי' לה שתפסידה הכתובה ואחר כך מכריזים עליה ד' שבתות שהיא מורדת ואחר כך מחדין אם היא מוכני' לה לומדים לה הב"ד שתפסיד הכתובה • ואם אחר כך חזרה י"א שמכני' לה ע"כ שבוע שעמדה במדה ז' דינרים אפי' אם חזרה תוך ד' שבועו' הראשוני' וים חולקים דאין מכנין לה • ואם לא חזרה ועומדת במדה ס"ל להרמב"ם ור מב"ן והרשב"ם והר"ן שתפסיד מיד הכתובה אחר החרחור הנ"ל • אלא מבקשים ממנו שאל יגרש אותה עד יב"ח: והטור כתב דלא תפסיד הכתוב' עד אחר יב"ח והיא עומדת במדה • אבל אין לה מזונות תוך יב"ח ומ"י סייכי' לה וחייב בקבורה תוך יב"ח והוא לוכל פירות נכסי' וחייב בפרקונה ואחר יב"ח אין לה בכתובה ואינו חייב בקבורה להא קבורה תחת נ"ג ולא תחת נ"מ והיא אין לה נ"ג אלא ס"ב חפסה• מיהו אם תפסה נ"ג ומתה אז הוא יורש מענה נ"ג שתפסה חייב בקבורה כיון שכבר תפסה הוא אלא והוא יורש אותה כנ"ל ולא כמשתעו בב"ח • גם אינו חייב בפרקונה • ופירות הם לומדים שהוא לוכל פירות ואינו מפסיד זכותו ו"א דאין לו הפירו' מיהו לכ"ע יורש הוא ואם חללה למכור מנכסים אלא הוא ליתן מאתנה אחר יב"ח ו"א דת"י לתחום לה חצו' ולב"ח ו"א זיכול למחות וכ"פ בהג"ה • נ"מ אלא אפי' תפסה הוא לריך להחזיר לה ונ"ל ס"ל לרוב הפוסקי' אם תפסה אין מוליכים מידה ואם לא תפסה היא אפי' הוא ג"כ לא תפסה זכה בעל והפיסה אלא לריך להיות שתפסה בעלמה ולא ע"י שליח ואפילו דינו בשליח

מהרי"ו סי': ואם חלוי הדבר בתפיסה אפי' היתן והיינו אפי' לועתה הר"ן שהבאת זי לעיל ס"ק ז' דבנין לא מהני תפיסה מ"מ היא תומרת שרצוי לפסוק לה דינא מחיצחא דסייך אפי' במזומנים ואחר שהיא מוחזקת זכתה במה שביה: (כז) אין לה ליתן מזלה לאחריס לשון הרב מהרי"ו גם מוטל עליה אלא לנוהג מאבר יפחר בידיה אלא ליתן מתנה רק תטול פרנסתה מן הקרן והשבח וכו' גם מעשר ירושת חלי חלק זכר וכל דבר גלוי ומפורסם שהוא ביד זכות הבעל יפחר בחוקפו וכו' ואין לה כח לקרעו ולא לבעלו ולא למיחו' וכו' ע"ש: (כח) אפי' במקום שכופין לותו לגרש • היינו במקופו' שנוהגין על פי פוסקים דס"ל דאפי' עלי כופין לגרש מ"ם לעיל ס"ק ה' אבל אם עשה אלא כהוגן וקדשה בתמות יפסק לפני זה בסימן נשם תמוז הילי"ם דכופין לותו לגרש נרחה דאם מחה קודם שגירש' אין יורש אלא עשה אלא כהוגן ואין תחרין הוא עשה אלא כהוגן ואין יהיה חוטא נשכר ועיין בחשובת הרא"ש ומיהו אפשר אין בעלה יורשה ונשותי תמות לא שביח ות"כ בחים העתיק הרב דין זה מאחר שאין אנו נוהגין לכוף לגרש במורדת ומ"ם כל האחרונים ואפשר שים עוד הרבה דרכים שמותה הרא"ש שכופין לגרש כמשותר לקמן סי' קכ"ד וח"כ מ"ם שם ע"כ כתב הרב לא דאין ג"מ במורדת: (כט) אם אפיה חפס מנדוניא וכו' מלשון זה משמע אפי' בזה המונית כשר ליד הבעל מהני תפיסת אחד כמו דמהני הפיסה דידה ולא הוי כהופס לב"ח במקום אחד לאחרי' דהוא אחד לבעל בתפיסה זו מקום דיד אפיה ביחס דמי לגבוי אחד התחובה כאחד וכיון שאפיה מוחזק מן הנדן דהנעלם ליה שנאחזי' לאחתו מהני כאלו היא עלמה הפסה לגבוי זה משמע שאחד עדיין לא נתן הנדן ונשאר חייב להחתן אבל אפיה אפשר דלא מהני דהוי כהופס לב"ח דכיון דנשתעבד בהגהות מרדכי בתשובה מהר"מ דגם באחד שייך חופס לב"ח דקשתעבד אחר זכה האב: (ל) אין להם דין ב"ד אחר דלא שמו הבנדים להאחין נמנן אלו אין להם רק דין נ"מ ועיין לקמן סי' ל' סעיף י"ד ופי' פ"ה סעיף ג': (לא) מחרימין אחלה נרחה דהרשות ביד ב"ד להניח הנעשן כפי רחות עיניהם וכמ"ש בסימן לפני זה בהגה בדין מחים עלי ועיין בקונטרס אחרון שהקשה למה לא נתנין לה בדבר שהוא יודע ואכחוב מזה לקמן סי"ה: (לב) ועוזין פשרה כפי כח הדיין וסייס הרמב"ם אבל לבעול לפני עדים אי אפשר שאסור לבעול לפני כל בריה משמע דאפי' בחופן שהם נדחים ואינם רוחים: (לג) תרוסה שאינה רוצה ליתן וכו' • כ"כ הטור לקמן סי' קכ"ד סעיף י"ח ונתן טעם שלא פסק לו אלא ע"מ שתנזל לו והיא חינה בשוחו לכופו שתנזל לו ומשמע שאינו חייב ליתן אבל אם כבר נתן אין יכול לחזום בשביל בתו וכמ"ש למעלה ס"ק פ"ט:

באשר לאחיי הרב בב"ח כתב בסוף הסי' דדין מחים עלי בקולר שאם סעיפים ולע"ד יש בב' סעיפים הראשונים ובסעיף ו' כמה דברים שאינם לוקים ע"כ תבחוב הנלע"ד והדולה יבחר:

אמר בן המחבר הנה כדי שתבין הדבר על בוריו ונכונו הנתיו לפניך אות קיצור פסקי הרב הב"ח מדין מחים של שאה סעיפים הנ"ל ודמתי בתוך שאה סעיפים האלו בתוחיות ח' ב' בכל מקום ומקום אשר ת"ח מ"ש הרב המחבר ז"ל מורה בהלכה בדברי הבנהו בשאה סעיפים של פסקי הרב הב"ח בכדי להקל על המעיין שיוכל בלי טורח ויגיע וב' יגילינו מכל שגיאה:

דין מאים עלי בקצרה מהרב בעל הב"ח

א אם טוענת מחים עלי ואינה נותנת מחלת ועשה לדבריה תבדה הכל לפי' לה הפס הבעל שאם הוא ביד שלים שאם דמה שתפסה היא בידה אלו (א) תביה חפס בשילה מכל מה שהכניסה לה מפקינן מידה (ב) ומעות מנוניא שתפסה אפי' אין הדינרין בעין שאם מתי שתחתייהו הוי נמי חפיסה ואם (ג) מ"מ שלה אין לה כלום שאם מה שתפסה הי' אלו תביה כדעת הרשב"ם והרמב"ן אבל בחים וקרקעות בחזקתה היא כאלו תפסה מטלטלין בידה דמי וכל זה אפי' אין רוחין שום ערעור בדבר אפ"ה הפסיד' לה הכל כיון שאינה נותנת לחתלה לדבריה

לדבריה דיינינן לה דדין התלמוד וה"ה בנוהגת לאחלה לדבריה ואין הדעת מקבלת כלל שאפני כך תהא ממאנת בו ח"נ לפי נוהגת לאחלה מקובלת שלא שחינה טוענת בדיעבד שיודעת היא שכך הוא התורת כהן שטוענת מאיס עלי מפני שהומרים עליו שהוא רועה זונות או שחינה הולך בדרך רחוקה ואין שם מי שיעיד בדבר זה שלא קול בעלמא ה"ל כאלו לא נחנה לאחלה כלל לדבריה ודיינינן לה כהך דינא דלעיל :

ב אם נוהגת לאחלה לדבריה וטוענ' הנדר' לחכמי המקום למה הוא מאיס עליה שברגון היתה נשאר תחתיו לולא זה הדבר שטוענת ואומרת שמאיס עלה והיא (ד) טוענת בדרי שכך הוא מעפ"י שחינה יכולה לברר כלל לפי ע"י עד ח' ח"נ ח"ינה טוענת בדרי שלא ע"פ ע"ש שמעיד כך וכך עליו בכוי ב"ד והיא טוענת שמאיינה לדרי כעד ומפני כך מתום הוא עליה לא יש להשביעה או להחרי' עליה בפי רחוק עיני ב"ד לפי טענותיה שלפי הוא דמאיס הוא עליה כמו טענה כי יש לחוש כן קרובים הזיחוה ולמדוה לטעון מאיס עלי * או שמא יש לה כעס וקטטה עם הבעל שעל כן בגדה בבעל נעוריה וטוענת מאיס עלי מעצ' כך וכך מעפ"י שאינו מתום עליה וכן לפי' ליכא שני עדים שמעידי' על הבעל כך וכך או יהוא ומפורסם שהוא שוחק וסבור בכל יום ורועה זונות וכיולא בזה שהדע' מקבלת שרחוי הוא שיהיה מתום עליה מטעם כך וכך חפ"ם להחריש שלפי טוענת מאיס עלי כי יש לחוש כן קרובים הזיחוה וכו' להרבה רקים ופוחזין שרויין בסותיהם עמהם בשלום ואין מתוסים עליהם לחיחתם בכל להו ניחא לה ואו לאחר הבעולה או החרש דיינינן לה בדינא דמחיבתא דאחנין לה כל מה שהכניסה לו ואפי' מה שחפץ הוא מוליאין מידו כגון בגדיה ומלבושיה וחכשיטיה שהם בעין או מלי דאחתא מחתיה או ואפי' נפחתו דמיהם הרבה אין מסלסם הפחת ובלבד שיהיו רחויין להחתם' בהן מעין מלאכתן הראשונ' לבל שם אין רחויין כו' חייב לשלם כל דמיהן וכל שכן שם נגנבו או נאבדו בדרשוחי' קייתין וכל זה בגל"ד לבל ב"מ שם יתנו בעין או מלי דאחתא מחתיהו שקלה לה ואם כלו לגמרי לא מחייב בעל לשלומי (ה) ומעות נהוגין אין להוליא מחחת יד הבעל כל עיקר :

ג אם הב"ד רואין עצמ' בדבר * כגון שהתחילה להתקושט עמו ע"ל מלבושיה וחכשיטיה ואחר כך בזוחה לפני ב"ד טוענת מאיס עלי ונוחנת לאחלה המקובל' וטוענ' בדרי ח"נ כגון שהשיטין היו לפני שהיה עשיר ונחנ' עניה בממון וכשירד מנכסיו בזה ואמרה מאיס עלי ונוחנת לאחלה המקובל' וטוענ' בדרי ח"נ כגון רחוק שהשיח בתו הבחולה לאחלון זה בדרי ולא היתה נוהגת עמו בחב' ובאחוה ואמרה בפני עדים שיוחר היח' חפילה בבחור ולא טוב עשה אביה שהשיאה לאחלון ואח"כ בזוחה לפני ב"ד טענה מאיס עלי וכו' בכל אלה וביולא בזה לאיכא עדמה ויש לחוש שעיניה נחנה באחר או שהוא מתוך רוגז ובעס דיינינן (ו) לה לדין התלמוד כמפורש בסעיף הראשון :

ד אם לאחר כמה שנים ויש לה בנים עמו בזה לביח דין ושוטנת מאיס עלי מטעם לאחלה כך וכך המקובל' ונראה לחכמי העיר והבעל טוען שעיניה נחנה באחר ואח רחי' שעד עתה היתה שרויי' עמו בזאבה ובאחבה אין בטענת הבעל ממש וכך הוא בתשובה בית השובה מהר"ם שנפסקו בק"ק פרנקפ"מ ון ח"ל ואע"ג שיש לה בנים ממנו שאחמר עד עכשיו היתי יכולה לקבל אבל עכשיו לא מלינה לקבל עכ"ל והלכך לאחר שחשבע או הטלת חרם דיינינן לה כדינא דמחיבתא דמפורש בסעיף ג' :

ה טענת מאיס עלי לינה שלא בתומרת מאיס עלי מטעם כך וכך המקובל לעיני חכמי העיר ומבקש שיגרשנו מיד בלא כתובה דאמרה לא הוא ולא כתובתו בעינה אי נמי טוענת מאיס עלי יגרשני ואינה מוכרת כתובה אבל אמרה מאיס עלי יגרשני ויתן לי כתובה חייבינן למאן עיניה נחנה באחר ודינה כדין מורדת דאמרה בעינה ומלערנה לי' :

ו כתב בס"ע ג' (ז) דדין מורדת דאמרה בעינה ומלערנה ליה המורדת הזאת וכו' עד אינו מבלה לה כלום עכ"ל וכתי על זה בהגה"ה ו"ש דכל זה באינה נוהגת לאחלה וטעם לדבריה לפי דאמרה מאיס עלי וכו' עכ"ל נראה דם"ל דבאינה נוהגת לאחלה וכו' דינה כדין מורדת דאמרה בעינה ומלערנה ליה וכך הדין הרב בעל הגה"ה ז"ו מתשובת מהר"ם שבמרדכי ס"פ לולב על פי שכתב בבל כל היכא דאמרה מאיס עלי והדבים מוכיחין שאין כן וכו' ויהבינן ליה כולם לדיליה וכו' כדין מורדת וכו' והבין דל"ל כדין מורדת דקאמרה בעינה לי' ומלערנה לי' וליתב שלא ל"ל כדין מורדת לדין התלמוד דאמרה מאיס עלי ולא בעינה דמחיבתא שעל דבר זה לא תקנו דייני דמחיבתא שום תקנה וכמו שמצינו בדברי מהר"ם שהביא הרא"ם וכתבנו גם דבינו :

השגות הרב המחבר חלקת מחוקק על פסק הב"ח

(א) מ"ש בסעיף ה' ולו אחיה חפם בשלה מכל מה שהכניסה לה מפקינן מידה * כבר כתבתי לעיל ס"ק כ"ט שלא שהרב בהג"ה פסק כן אין הדבר מוכרח די"ל דהתם מיירי שאחיה מוחזק דהיינו שהיה חייב הנדן עדיין לחתנו והמעיין בהגהות מהרי"ט מרדכי בתשובות מהר"ם שם מצאו לחד הוי כתח ר' ואין בידו לחתום לבתו בתוקף שהב לחתנו רק מטעמים אחרים כתב שהדין עם האב :

(ב) מ"ש עוד בסעיף ה' כל' מעות נדוניא שחפסה כבר כתבתי לפי' וכו' הוי נמי חפיסה כבר כתבתי סעיף ז' שהר"ן בחשובה סימן כ"ב כתב שחפיסה לא מהני רק בשלוחו שהגוף שלה משל'שהו בית דיני אחיה חבל ממון הנדן אין מועיל בו חפיסה מדין התלמוד אם לא מכח דינא דמחיבתא וכאן אין לחתנו לדבריו :

(ג) מ"ש עוד בסעיף הנ"ל ואף אנ"מ שלה אין לה כלום וכו' כדעת הרשב"א והרמב"ן כבר כתבתי פ"ק ח' שהלדבה דהרשב"א כתב להיכך ואין נורך חפיסה לכ"מ אפילו בתורדת דבעינה לי' אנ"מ בשלה בזמן :

(ד) מ"ש בסעיף ג' והיא טוענת בדרי שכך הוא אף על פי שאינה יכולה לברר כלל וכו' ואז לאחר השבועה או החרם דיינינן לה בדינא דמחיבתא דיינינן לה כל מה שהכניסה לו ואפילו מה שחפץ הוא מוליאין מידו וכו' קשה דאיך הוכל כהוליא ממנו במה שטוענת בדרי שם שהוא טוען להכך בדרי שבקר הוא ואחר שאינה יכולה לברר דבריו איך נאמן לה שהב"ח בהגהות מרדכי בדף תק"מח ע"ב כתב בזה הלשון אין בטענת מורדת ממש עד שתהן לאחלה ונראית לעובי העיר וחכמיה ובו' משמע דלאו בדיוקא הלית מילתא רק לחכמי העיר הסבור ולא לה דאל"כ כל אשה הוכל לומר שוש

שנשחט והטעון גרירה וכ"ב התום' בכתובות פרק הנ"ג ע"ב ד"ה אבל תיר"מ מתיר עליו וכו' ולפי זה אין החלמוד לה מלי למטען מתיר עלי שלח היכא דה"ל רגלים לדבר משמע דלאו מפיה תלו חייס ולפי שהרב ז"ל ס"ק י"ז כלה לייבד שהוספות לה כתבו זה לדעתי"מ שהשתו התוספות שם בד"ה הנ"ל שכופין תורו להוליך כשתירה מתיר עלי ע"כ כתבו דלפי כופין שלא בפניה רולים לדבר עכ"ל אבל בהג"ה מרדכי שהניחו לגיל משמ' שדעת התוספות כן לקושטת דהיתר לפי מהר"מ בהגהו' מרד' הנ"ל מציית רחיה מדנרי הרוי הנ"ל :

(ה) מ"ש עוד בשעי' הנ"ל ומעות נתוניה אין להוליה מיד הבעל כל עיקר הנה פשט לשון הרי"ף משמע דאינה דמחיובת לשלם לה כל מה שהכניסה לו אלו להחזיר לה מה שמשמ למלאכתו הראשונה (כמ"ש לעיל ס"ק כ"ו) וכן הוא בשטמ' הרית"ם כלל מ"ג סי' ח' שקבן הנתוניה יחזירו לה ולא הי היות הס לה הרווח שעל' עד שעת הנשואין כמשואר בגוף החשוב וכ"כ בשטמ' מהר"מ בני רדבי בשוב ה' שלח חקמ"ז ע"ד דאינה דמחיובת הוא כשלו היה מוליכה מדעתה היה לריך לשלם לה ע"ג כל מה שהכניס לו משא"כ אלו תקינו דבנן שבורתי הבי בסורדה וכ"כ בהג"ה מרדכי שם הנתוניה ביד חבי הבת וכו' דהת אפי' נתן ליד בעל ליתן לה כ"ש וכו' והסיבה שנחלק הרב בד"ח בזה לחלק בין מעות לבגדים משום שהיה קשה לו השטמ מהר"ש שמרדכי שלא חקמ"ט ע"ג בשורו ז"ל סוף דבר נתוניה דהבעלה ליה אי אפשה ליה לא מפקינן מינה לרשות הבעל דמשמע אי לא הפשה לא יהבינן לה כבר נתחתר בד"מ דהתם מיירי שהין בידה לבדר דבריה רק שהיא טוענת בבדי ע"כ לריכה לאפיס' וכן היה כוונתה השטמ' מהרי"ו שלא יכלה לבדר טענותיה ע"כ פשק הרב דמה שאפס' לא מפקינן מינה וע"כ כתב מהר"ם מרדכי נתוניה דהבעלה

ליה לא מפקינן מינה לרשו' הבעל כלומר אף שהין לה בידור נחור על אחלה אלא מ"מ מאחר שהיא מוחזק' הין מוליאין מידה אבל אם יש לה בידור נמו' מוליאין מיד הבעל הנתוני וכל מה שהכניס לו :

(ו) מ"ש עוד בשעי' ג"כ הב"ד רואין ערמה בדבר וכו' ליישיב לה בדין החלמוד כמבואר בשעי' ח"ק הלך היה יהיה הין החלמוד אם הב"ד רואין ערמה יש בידה ולעולם הין מחיים עליה רק שכוונתה ללגר לו שעיניה נתנה בשחר והלך יהבו הכמי ההלמוד יד לפרוטה וכן כתב מהר"מ בחשובה שבורדכי דף חק"מ ע"ג בשוב פרק הף על פי וו"ל אבל כל היכא דאמרה מחיים עליו והבדרים מוכיחין שלא נתן כן אלא מחמת כיון שהיה לה עם בעלה לו מחמ' שהביה ואמה ירגילוה לקטנה וילפוה שהקרוב לומר מחיים עלי ואינו כן יהבינן ליה כוליה לדידה בין מה שהכניס הוא בין מה שהכניסה היא ולית לה מזונות כדין מורדת וכו' הרי להדיא דכשם שמה שהכניס הוא לא מהניא לה הפיסה כן למה שהכניסה היא לא מהניא הפיסה וכמו שכתוב מ"ל שנשמע מש : (ועיין לעיל בסעיף קטן כ"ה מה שכתוב גם כן מזה) :

(ז) ומה שאמר עוד בסעיף ו' וו"ל כתב בשלחן ערוך בסעיף ג' דדין מורדת דאמרה בעיל ליה ומלערנת ליה המורדת הזאת וכו' עד כאן לשונו נראה דסבירא ליה דבאינה נותנת אמתלא וכו' דינה כדין מורדת דאמרה בעינת ליה ומלערנת ליה וכו' וליתה וכו' עד כאן לשונו ובאמת יפה כיון הרב מהרש"ם בשמ"ם מור"ם בתשובה הנ"ל שהעתקתי בסעיף שלפני זה וליה לה מזונות כדין מורדת היינו כדין מורדת דעלמא דרולה לעבר אותו לא כמו שאמר הרב בד"ח דכיון דכדין המורדת אין לה אלא הפיסה לפי' בשוכת שהקרובים מלפוה וחלילה שדין החלמוד יהיה כן :

בית שמואל אבן העזר עז הלכות כתובות חלקת מחוקק

עז א ואפי' לומר תיני כותך כלומר אפי' אם אמר קודם הינשואין תיני כותך ואפי' שניהם נתרלו לזה לא מהני כי היכא דלא לשמת דין העכו"ם כמ"ש נחום' ושאר פוסקי' : **ב** לין מחייבי' היינו דעת הרי"ף והרמב"ם דפסקו כרשב"ג דאין פודין אלא השבוי יותר מכדי דמיהם ואח"כ נחלקו הגאונים אי אמרי' כל שהוא יותר מכדי דמיהם אפי' לפחות יותר מכדי דמיהם והלכך בלשון הין מחייבי' משום דאפי' לאשמעינן בכדי דמיהם חייב לפדותו וכן מ"ש בהג"ה אלא כגופו יכול לפדות היינו חייב לפדו' כי אחר הין לריכור בדבר מחויב הוא לפדותה * ועיין בי"ד סי' רנ"ב סם שיהת כשניהם בשניה היא קודם לפדות נדבה אפי' יותר מכדי דמי' היא קודם אע"ג יותר מכדי דמי' הין היתר לפדות שלא הוחיל היא כגופו ואוא ג"כ בשבי' מ"מ הוחיל שמוטל עליו לפדותה חייב אפי' יותר מכדיה דמיה : **ג** אפי' היו דמי' עבדי' בכתובת הן הוא לכל הפוסקי' שלא בש"ג פסק כרשב"ג * ובדי דמיה היינו כפי שרלוי למכור בשוק לשפחה : **ד** אבל בלאו הכי כ"כ הב"י לדעת הרמב"ם ויותר מכאן לרמב"ם אם היו רולה לגרש לפדותה אבילו בפעם הבאי וכ"כ בדישה וב"ח * מיהו הכסף של הרב בהג"ה שפיר מצוה רב ואוא"ם ס"ל לאין חיי לפדותה בפעם הבאי : **ה** המדיר את אשתו וכו' אפי' אמר להזיכול לקיים התנאי והדיר למדינתך מ"מ אינו חייב לפדות כיון דאסור לו מחמת דבר אחר ולא מחמת הבעל כמ"ש בשמוך ודוקא בשבויה אבל אם היה מדיר אותה אחר שנשבית חייב לפדות לאערומי"ם וכן אם אחר נעשה שהיתה בשבי קייסו הוא לה חייב לפדותה דק"ל כשהוא מקייסו הב' הוא נותן אלמנע בין שיני כמ"ש בסי' ע"ד לכן חייב לפדותה כן נראה פשוט וכ"כ ב"ח ולא כם"ג : **ו** שהוא חייב בגלולו לגרשה אם לדייק מלשון הרמב"ם דוקא אם קודם שנשבית היה חייב לגרשה אבל אם יש לו זמן להחיר חייב לפדותה : **ז** כדרך שנתחתר בסי' ז' הגה בשוגי' ור' ק"א מבואר לרש"י כשנשבת ביד הבר דהיתה בשורה שיפה אותה לאשה לו היתה לסורה לבעלה כי בעלה לו בדלון ואז חייב לפדותה ובחב ב"ח היינו דוק כשיוצא הבעלה לו אבל אם ח"י חמרי דלא בח עליה שלא אמרי דשנה הוא כדי למוכר מה כדי לפדותה דרונן הכי עבדי *

היהו

עח היוב פדיונה וכו ח' סעיפים :

א פדיונה כיצד נשבית הייב לפדותה ואינו יכול לומר לה הרי גיטך וכתובתך ופדי את עצמיך א (א) ואפי' אם יאמ' איני פודך ולא אטול פירו' אין שומעין לו אלא חייב לפדותה :

ב ב (ב) אין מחייבים את הבעל לפרות את אשתו יותר על דמיה אלא כמו שהיא שוה כשאר השבויות וי"ח ולחזהו כגופו דמי ויוכל לפדותה בכל חסר לו טור והרא"ש בשם הרמ"ה הובא בב"י :

ג היו דמיה יותר על כדי כתובתה ואמר הריני מגרשה וזו כתובתה ותלך ותפדה את עצמה אין שומעין לו אלא כופין אותו ופודה אותה **ג** אפי' היו דמיה ערי' בכתובתה (ג) ואפי' אין לו אלא פרונה בר אבפעם ראשונה אבל אם פרה ונשבית פעם שנייה (ד) ורצה לגרשה מגרשה ונותן לה כתובתה והיא תפרה את עצמה ד (אבל בלאו הכי אינה חייב לפדות בפעם שניה) (ג"י) :

ד מי שנשבית אשתו והוא במדינ'הים ב"ד (ה) יורדי' לנכסיו ומוכרין בהכרזה ופורין אותה כדרך שהבעל פודה (ואם הוא וחזהו בשני ועיין בי"ד סי' רנ"ג) :

ה ה המדיר את אשתו נדר ו שהוא חייב בגלולו לגרשה וליתן כתובת'(ו) ונשבי' אחר שהדירה אינו חייב לפדות שמשע' שהדירה נתחייב לגרשה וליתן לה כתובתה :

ו כיון שנשבית אשתו אע"פ שנאסרה עליו ר"יואיל ומקודם היתה כותר לו פודה ומחזירה לבית אביה אפי' היה בעיר אחרת מיטפל לה עד שמחזירה למדינתה ומגרשה ונותן לה כל כתובתה ואם היה בעלה ישראל שהשביוה מותרת לו (ז) מחזירה לו לאשה כמו שהיתה ואם רצה אח"כ מגרשה ונותן לה כתובת' (שבויה שנאסרה לף לבעלה יכול שתחזיר אמת לבעלה בדינו ז (ח) כדרך שנתחתר סימן ז' הין בעלה חייב לפדותה (הר"ן פ' נערה ור"י נכ"ג) :

ו החסה

עח (א) ואפילו אם יאמר חיני כותך וכו' * כלומר אפילו אומר כן בשחלת הנשואין ולעיל סימן ס"ט סעיף ה' שחבאר שגם לה הין שומעין ונראה דאף אם שניהם מסכימין לזה הב"ד מוחין בהם כדי שלא הטמע הין הכוחים : (ב) הין מחייבין שבעל וכו' * משמע הא אם רלה לפדות' הין מוחין בידו ואם הין היה לו לכתוב דו"ח דמחוייב לפדותה בכל מה שיוכל אך בשמת קשה למה כתב הין מחייבין הבעל דאם יעבור ד' ו"ב ע"ב דפסק כרשב"ג כתובו' ד' נ"ב ע"ב אסר לפדות' מפני תיקון העולם יותר מכדי דמי' לרשב"ג דס"ל הכי שם ובפרט למה שפסק הרמב"ם כמ"ד בניטין סוף הזולת דס"ל דלא לינרשו ולייתי טפי ע"כ הין פודין יותר מכדי דמיה ועיין בי"ד סי' רנ"ב : (ג) ואפי' הין לו שלא כדי פדיונה * בי"ד סי' רנ"ב מבואר דלאף אם גם הוא שנוי חשתו קודמת לו אם לא במקום שרגילין במשבא זכור ועיין בהגהות מרדכי דכתובות : (ד) ורלה לגרשה מגרשה יש לדקדק מאי אהני אהא לאשמועינן דעד שהחזיר לה אינו יולא ידי שהרשות ביד האיש לגרש ומאי היתי שלא יהן לה כתובה כשיגרשנ' ע"כ היה נראה דאין כופין אותו לפדותה פעם שנית מ"מ הוכל לומ' לו או תפדני או תגרשני ואתן לי כתובה ואחת משתים לריך לקיי' לה אבל הב"י לא כתב כך וכ"כ הב' מהרש"ל בהג"ה ולי נראה כמו שכתבתי וכן רלאיתי אח"כ בב"ח : (ה) יורדין לנכסיו ומוכרין בהכרז' אע"ג דקיימ"ל בכל דבר שאחת לפדות השבוי' כשאינו שוכח חמיס כמבואר בי"ד סי' רנ"ב סעיף ה' מבארין בהכרז' דלא מיעטו בגמ' בהכרזה רק שלשה דברי כתובת מעני וקבורה ומ"מ קשה למ' יגרע מלוה דבה כתו מג' דבריס הנ"ל : (ו) ובשניה אחר שהדירה אבל בשני הדין כדאמרי' לעיל לאפוקי מן הסדין כדאית' בגמר' כתובות דף נ"ב ע"ח) ואפי' נדרה היה אחר שנשבית וקיי' לה כיון דקיימת לן הוא נתן אלמנע בין שיניה ג"כ בסיף ערמה וכן הוא בב"ח : (ז) מחזיר' לו לאשה וכו' ואם רלה אח"כ וכו' * נרא' דקמ"ל דלא חיימ הוחיל ורולה לגרשה ח"ל לטפל בה רק שולה לה הגט ובחובה למקו' שנשבי' קמ"ל לדדיך להחזיר' עכ"פ לביתו דלא גרעה אפי' ישרא מאחר בכך דדיך להחזירה למדינת' : (ח) כדרך שנתחתר סי' ז' לעיל אמרינן בסי' ח' נתנה ע"י נכסו' וי"ח לחפור לנעלה ישרא וכן

וכן תמרו בגמ' כתובות דף נ"ח ע"ב דגמגי ליסטים חיים כשבועות ומוקי לה בזן נלר (פרש"י ליסטי היה ולבר עיירות ומלך עליהם ונעש' רחם ליסטים ובדידיה תנן שבוי מלטות חיים כשבועות ואפורות לבעליהן מסברת מינכד קא נסיב לה ונבעל ברלון) וכן תמרו שם גבי כסי דגמגי גמגי שבקיומו גמגי ללכת לבעליהן וחיינן חזלן מנסבייהו ג הגנבים ולחי אסורין ומחר שחין יכול לקייס שם ואותציך לי לחתו חין חייב לפדותו ורחה דוקא חשת יפרע אבל חשת כהן שזיתה ברלון אחר שנשבת מאחר שכבר נתפר' עליו בשעת שביה ויכול לקייס זה חתני כתובה ואהדיך למדינתך חייב לפדותה : (ט) אסורה על בעלה מחייבי לאוין * כלומר אפי' שתנה לכ"ג גרושה לכהן שיכול לקייס זה תנאי כתובה ואהדיך למדינתך אפ"ה חינן חייב לפדותה חיסור שביה גורם לה : (י) ומשלם לה הפירות שאכל בחוסם כהכותו דף כ"ב ע"ח דל"ה ממזרת ונתינה ליפרע כאן ואחן פירות עלמו לח יכלם הבעל שלח ח"כ נשבית עיין שם ועיין לקמן סי' קי"ז החילוק שבין הכיר זה חלח הכיר זה ומה שנחלקו רש"י והתוס' בהכיר זה ודעת הרמב"ם כתעת רש"י : (יא) חין היורשים חייבים לפדותה * שחין לחי קורח זה ואותציך לי לחתו ונרח' שחין היורשים ליכין להחזיר הפירות שחכל הבעל ממל רע שלה הות שמת הבעל קודם שפדאה והות כיון חכל חבל היורשים חין לכם פירות מאחר שחין חייבים לפדותה וכן הות בסי' כ"ה : (יב) ואפי' היתה זקוקה ליבם וכתב הרמ"ם נכסים שנכלו לה כשהיו תחתיו דבעל חוכל יבם פירות לרפת וכו' ומיהו לח חייב בם רקוקה כל זמן שלח כנסה דלח קיימן בית ואותציך לי לחתו ועיין לקמן סימן ק"ס .

עט (א) רפואה שים לה קלבה פרש"י שחינה חולה תדיר וה"ה חס היה חולני תדיר והרופח רולה ליקח דבר קלוב ורולה לרפח חותה כל זמן שחטציך ג"כ מיקרי רפואה שים לה קלבה : (ב) חס רחה הבעל שחולי חרוך * חפשר לומר דחורחי דמלתח נקט וה"ה בחולי שחינו חרוך וההיה דספרי חינו חלח חסמכתח מפני דרך חרץ ועיין במ"מ ובכ"מ : (ג) חו הריני מגרשך וכו' החילוק שבין סיוון לרפות' מבואר דבפיוון כבר נתחייב בשעת שביה והרפואה כל יומח זמנה הוח ע"כ מוכח לגרש תוך ימי חוליה וכבר כתב מהרש"ל הובח בד"ח דחבזיון הזה שחין מגרשין בע"כ מחוייב לרפחות חותה וחינו מועיל מה שמוכן ליתן לה כתובה ולגרש ועיין מ"ש לעיל סימן ע"ז על מ"ש בד"ח בשם הגר"ש מהרר"ח מזרחי דחף בזמן הזה חס רולה לגרש וליתן לה כתובתה חין לה עליו כלום :

פ (א) חלח לטוות הלמר בלבד . שהפשתן מזיק לחת הפה והפשתים והטווים היח המלחכה המיוחדת לנשים שנחמר וכל חשה חכמת לב וגו' לשון הרמב"ם וחע"ג דחמרו בגמ' בכתובות דף ס"ח ע"ב שחין כל פשתן מזיק רק כיתנה רומחה תירץ הב"י דכיון דחין כיתנה רומחה יהוע לנו כל כיתנה מספקח לן בכיתנה רומחה והוי קולא לחשה שלח לחיזיה בשום כיתנה וחפשר דם"ל להרמב"ם מדפסיק ותני בגמ' שם בלמר חין בפשתי לח משמע דכל מין פשתן חין כופין משום דיש פשתן שמזיק מחד ע"כ לח חילקו חכמים וחמרו שחין כופין רק בלמר ולח בפשתן דמחן מפיס ולח כדברי התוס' שם דב"ה וה"מ בכיתנה רומחה ע"ש . (ב) ועשה

עט א רפואה שים לה קלבה פרש"י שחינו חולה תדיר וה"ה חס היה חולני תדיר והרופח רולה ליקח קלוב ורולה לרפח חותה כל זמן שחטציך מקרי ג"כ רפואה שים קלבה . כתב הרח"ש רפואה שחין לה קלבה בכלל מזונות הות וכשים לה קלבה בכלל פורקן' הות שבח ג"כ בבח חחת לכן יתומים פטורים מרפואה שים לה קלבה כשם שהם פטורים לפדות חותה לפ"ז נרחה לכחורה דח"ל לומר הבעל הרי כחובתך ורפחי חת עלמך ברפואה שים קלבה דהח כתבו החו' הטעם דרשחי לומר רפחי חת עלמך משום דרפואה בכלל מזונות שהם נגד מ"י והרי קבלה בעד מ"י המזונות עד כיום . חבל פירון הות כנגד הפירות שחכל ועדיין לח קבלה כלום בעד הפירות מ"ה מ"י לומר פדחי חת עלמך ח"כ רפואה שים קלבה נמי נגד הפירו' ועדיין לח קבלה כלום מ"י לומר רפחי חת עלמך יכול לומר הרי כחובתך ורפחי חת עלמך דשמח שבחחי חרוך ולמה שבחחי שפיר משום כשהחולי חרוך מסתם' חין קלבה לרפואה והות בכלל מזונות לכן ר"ל רפחי חת עלמך חבל ברפואה : ב שח ברפואה שחין קלבה וכן בימי לידתה מחויבי ליתן לה מזונות להוות שנחנים ליולדת ד' שבועות תבו' רש"י לסימן מ"ה . ג חו הריני מגרשך וחס חינו רולה לגרש ולח לרפחה כופין חותו וכל מה שלותה לטורך הרפואות חייב לשלם ג"ש : ד וחין רחוי לעשות כתב המני' ד' והר"ן דחיתח בספרי חס היתה חולי תחתין לה עד שתתרפח וכתבו הרח"ד והרשב"ח מתני' דפסיק דתנח דרשחי לומר הרי גיטך וכתובתך ורפחי חת עלמך חיירי כשחינה מוטל על ע"ד והספרי חיירי כשהיה מוטלת על ע"ד חבל הרמב"ם והרי"ף והטור לח ס"ל חילו' זה בין מוטל ע"ד לבין כשחינו מוטל על המע' שח ס"ל להדר' של הספרי חינו שח חסמכת' כתב מהרש"ל לזה ח"ש חולי חרו' חפי' חינו מוטלת על ע"ד ח"י לגרש בע"כ מיהו יש הסוסקים דכתבו בשתם דרשחי לומר הרי גיטך וכתובתך ורפחי חת עלמך חפי' חולי חרו' חפי' חינו מוטלת על ע"ד ח"י לגרש ממתני' ומן הסוסקים דכתבו בשתם דרשחי לומר הרי גיטך וכתובתך ורפחי חת עלמך חפי' חולי חרו' חפי' חינו מוטלת על ע"ד ח"י לגרש בע"כ מיהו יש לדייק ממתני' דמגרשין

ב דחוקה עלמה וכו' הן שעשתה בלילה הן שעשתה ג' ג' מלאכות בפ' לחם הכל נקרא מחמת דחק לשיטות הרי"ף והרמב"ם וי"ח פ' עשתה ג' ג' מלאכות בפ' לחם לא זכה הבעל ואם עשתה בלילה זכה הבעל וי"א הכל לעלמה וכתב ב"ח מנהג שלנו שאין מוליכין מידה דמי מלאכ' שע"י דחק כתבו חוספ' בכתובות דף נ"ט ובירושלמי דף ל' גופא' מה שצייר לה לוקחים בהם קרקע והוא חוכל פירות : ודוקא שנותן לה מעה בכף לתו' דדחקה קאי אלא בכל אשה חקנו חז"ל המעכר מ"י לחתן' מעה הבסף שנותן לה בכל שנוע להולחה קטנים : ד תוי' ושפחה לנטלה אפי' לחמרה חייב ניזונת ואיני עושה חייבת לעשו' דנטלה מציאה לידי זיכה : ועיין בר"ן סס מציאה פלוגתא בזה סס מ"י לעלמה כיון דחינה חייב' לעשות אלא כדי שלא תנוח ולידי זנות ור"ן ס"ל דמ"י לנעלה דאל"כ מי יגיעת עליה לפ"ו ו"ל אפי' אם הוא עוש' גדול דחינה חייבת לעשות וגם לחמרה איני ניזונ' ואיני עוש' מ"מ חייבת לעשות ומ"י לבעל ואפשר כשלחמרה איני ניזונת ואיני עושה לא חייגינן שלא תעשה כיון דאין לה מנוח ממנו אז מסתם תעשה מלחבה לטובתה וחז"מ לעלמה .

ה המדיר את חבתו אם לו לחייב לה שתוכל מ"מ יש חשש זנות כן הוא לשיטות הרי"ף והרמב"ם ומה שפליג הרא"ש היינו אלא לחו' ל"ל דס"ל נמי דחוק * והא דיכול להדירה חיידי שהלה בחשמיש לפ"ו מ"ש יולית היינו אחר שיעור המפורש לעיל סימן ע"ד ואם היה נדרה שלא תעשה מלאכה ואינה חייבת לעשות שלא מדעת חשש זנות י"ל דח"י להכר כיון דאינה חייבת לעשות מלאכה ולוכל עינוי נפש ולא דבר שבינו לבינה ואין הדבר תלוי בפרסם בש"ס ועיין במגיד : ו וי"א דמחוייבת להניע כל המטות לכתורה חמוה מ"ל דעשירות מחוייבת להניע כל המטות ובח"מ כתב דהג"ה זו צריך לסעיף ו' ומיהו בסמוך מ"ש וי"ח דוקא בתינן סמוכי' על שלחנו ג"כ קשה מ"ל דעשירו חייבות לשמשה לחנשים דסמוכי' ע"ש לכן נראה דמ"ש כ"כ לשיטו' הרמב"ם דס"ל מלעת המטה דחנת במחני' ובריית הכל חח' היא וה"ק בבריית חע"ג דחנת במחני' כשהיא מכנסת לו ג' שפחות תינה מלעת מ"מ מחזו ח"ל לחר המחני' דמלע' וכ"כ המגיד . ובמחני' מה דחנת מלע' המטה לחייבי לחייבים למלעת כל המטו' אפי' לסמוכים . ע"ש כמ"ש הר"ן והמגיד מ"כ לפי החקנה לחר המחני' חייבו' למלע' כל המטות אפי' עשיר' דהכניסה ג' שפחות . ויש להביח ראיה לזה מש"ס דהא הקשה סס אם הכניסה שחי שפחות תינה מצטל' הא שארה עבדה והיינו מלעו' מטה ותימה הא הכניסו שפחה במקומי וחירון קמי לרבי ופרבי מאן טרח משמע דהיא חייב הלעו' המטה לפני לרבי ופרבי ודוחק לומר דה"ק מאן טרח לפני לרבי ופרבי אלא שפחה היא משרחק קמי לרבי ופרבי והיא מלע' רק מטתו * ומזה נלמד נמי דעומד ומשמש לפני כל הסמוכים ע"ש דנלמד מן המלעו' המטה כמ"ש בר"ן : ז מלחכות אלו עוש' משמע דמחייבי' למשות וכן משמע בהדיח דף ס"ג וכן הוא דעת הא' והג"א ולא כרש"י שכתב עבה עושה היא שחעשה מלחכות אלו ונטור משמע דס"ל כרש"י : ח מטתו היינו יושבת בדחי' ומשמר קמח או מחמרת אחר בהמתו או נרחים של יד . ומבסמת כתב בהגמיי' ובהג"א נמי דיין אין דרכן לבשם וכן אין דרכן לטחון : ט לפני בהמתו כלן חיחת גירסת מוחלפת ועיין בדפ"י ובהרי"ף ובחום' ח"ח גירסת לח לפני בהמתו ולח לפני נקרו ומפשר דחיידי כשהכניסו לו נחוניח חייבי כשהכניסו לו נחוניח חייבי ובכ"כ הר"ן : י אלו

חייבי והא"מ יליף דכל חשה לריכה לעשות שירות קטן לבעלה והוא ה"ו מבלעה מטתו מכ"ש להוציא לו כלי אחר : (יב) וי"ח דוקא בתין סמוכין הר"ן כתב דין זה בעניה לטרוח עבורה ורחיחה חדקחמר בגמ' חשה הכניסה לו שחי שפחות תינה מצטלת תינה מניקה וכו' הח שחירה עבדת כגון דבריס קטנים ותימא לי וכו' משום דחמר לה קחי חרחי ופרחי מהן טרח חרחי ופרחי לעשות לבעל ולחכות וכיולה לכל בני בית הכסוכין על בעלה לבל כלן בסעיף זה חחייבי בעבירה ולא חשיב רק מילי דחיבה מהי חיחת ח"כ בעל יאמר לה הוציא לי כלי זה שהיה היא מחוייבת לעשות לה : (יג) משחנת יוצבת בריחים ומשמרת הקמח או מהמרת אחר הבהמה ואם היה דרכן לטחון בריחים של יד טוחנת וכבר כתבתי בס"ק שלפני זה דלכל הסכוכין על בעלה לריכה לעשות מלאכות אלו : (יד) לפני בהמתו המיוחדת לו לפרכנתו אבל לא לפני בהמות שלו ורש"י גריס ג"ם ס"ח ע"ב לפני נקרו שאין להוט אחר רציעה אבל לא לפני בהמתו הס כוס וחמור שהם להוטים אחר רציעה לטון אחר נותנת לפני נקרו נקיונות בהמתו זכרים : (טו) חינה מחוייבת להניקו ולקמן סעיף י"ד מבואר שאם היא רוצה להניק בן אחר הבעל מעכב עליה :

(ב) ועשתה יותר מהראוי לה : דעת הא"מ אפי' שעשתה בשני אדם יחיים ומכ"ש שעשתה הרבה מלאכות בזיחד שלא ע"י הדחק ועיין בטור דעות בזה מחלוקת ר"ח ורב החי והרא"ם לא הכריע וחוכל החזה לומר קיים ליה כמ"ד לעלמה וכתב הרב בב"ח כן הגי' במדיעות אלו שלא להוליח מיד החזה אוס העדכה שע"י הדחק .

(ג) ודוקא שנותן לה מעה בכף לאו דוקא עלמה קאי שלא לחסף מוחר מעשה ידיה לא זכה הבעל בשוחר אלא שנותן לה מעה בכף . (ד) ויכולה אשה לומר אי אינו נותן לי מעה בכף ואיני נותן המוחר אצל הבעל לא יוכל לומר כך (טור בשם הרמ"ה וכ"כ הר"ן פרק לף על פי וכן כתב הסמ"ק בהלכות פרשת משפטים :

ב (ה) היה לו ממון הרבה אפי' היה לה כמה שפחות ד אינה יושבת לבטלה (ו) בלא מלאכה שהבטלה מביאה לידי זימה אבל אין כופין אותה לעשות מלאכ' כל היום כולו אלא לפי רוב הממון כמעשה במלאכה

ג ה (ז) המדיר את אשתו שלא תעשה מלאכה (ח) יוציא ויתן כתובה שהבטלה מביאה לידי זימה :

ד (ט) וכן כל אשה רוחצת לבעלה פניו ידיו ורגליו ומזיג לו את הכוס ומצעת לו את המטה (י) וי"ח דמחוייב להוליא כל מיטות הבי' (המ"מ פ כ"ח מהל' אה"ע פ' מע"כ (יא) ועומדת ומשמשת בפני בעלה כגון שתתן לו מים או כלי או שתטול מלפניו וכיוצא בדברים אלו אבל אינה עומדת ומשמשת בפני אביו או בפני בנו (יב) (וי"ח דוקא בתין סומכין על שלחן בעלה ב"י בשם הר"ן פ"ע כ)

ה ז מלאכות אלו עושה אותן היא בעצמה ואפי' היו לה כמה שפחות אין עושין מלאכות אלו לבעל אלא אשתו

(וי"ח מהלוקת בהלעת המטה ועיין למטה סעיף ח)

ו יש מלאכות שהאשה עושה לבעלה בזמן שהם עניים ואלו הם ח (יג) מטחנות ואופה ומכבסת ומבשלת ומניק' את בנה ונותנת הבן ט (יד) לפני בהמתו אבל לא לפני בקרו :

הגה מת בנה (טו) חינה מחוייבת להניק בשכר וליתן לו השכר וכן ננו מחזה

כגר כתבתי בסימן ע"ד ס"ק ג' שאין ביד הבעל לאסור על אשתו ולומר לה לא תעשה זה ואם תמר כן אין בדבריו כלום אלא ח"כ הלה בחשמיש או בדברים אחרים וכתב הב"ח המ"מ לא מזכר בגמ' כמה יהיה זמן ההדיה דרחוק מן הדעת שאם הדירה יום א' לו שנים שחצת לידי זימה : (ח) יוליא ויתן כתובה וכו' בחשנה בכתובות דף נ"ט ע"ב אמרו שהבטלה מביאה לידי שעמום וא"כ לא יוליא אלא ח"כ הדירה שאלך ונטל לנמרי אפי' לטייל בכלבים קטנים וכתב הרי"ף וכבר חיפשתי הילכתא בר' אליעזר לחיים לומי כלומר ואינו מועיל במה שאמרו בכלבים קטנים דוקא מלאכה ממש בעי והרא"ש כתב שאין ראיה כ"כ דאיכא למימר במאי דפליגי ר' אליעזר ורבנן בר"ג ובקילור פסקי הרא"ש פסק כרבנן ועיין לקמן בטור סימן פ"א מביא מחלוקת הרי"ף והרא"ש . (ט) וכן כל אשה רוחלת וכו' לעיל סעיף ג' כתב שאפי' היה לו ולה ממון הרבה ושמחות הרבה אפ"ה לריכ' להתעסק קלת במלאכה שהבטלה מביאה לידי זימה כתב כאן עוד ל' דברים לריכה כל אשה לעשות אפי' עשירה . (י) וי"ח דמחוייבת להניע כל המטות אלא אי מי שכתב דעשירה לריכה להניע כל מטות דאינה מחוייב' רק להניע לו שהוא דבר חיבה לבעליה יש לומרים שלריכה להניע כל המטות ולהטריח עלמה בהיפוך ברים ובסחורת ורמב"ם בפ' כ"ח מה"ת דין ג' דהמיע דין זה ובכתב סחם כל אשה רוחלת וכו' ומלעה לו המטה משמע דמפר' להלע' המטה דמחני' ג"כ הלעת מטתו וע"כ חפה עליו הר"ן בדף חל"ה ע"ש שהיה לו להדחוק בעניים עכ"ל (כלומר שניה מחייבות להניע כל המטות ולהכך בכדים ובסחורת) אבל בעשירה שחבאת לריכה להניע כל המטות הוא דבר חימה וכי זו היתה יכינת קחדרת שאמרו במשנה דף נ"ט ע"ב מי שהכניסה לו חרבע שפחות יוצאת בקחדרת וכ"כ הרב מהרש"ל בעלמו בהג"ה לקמן בסעי' ח' דחינה מלעת רק מטתו והי"ח זה היה רחוי להיות מקומו בסעיף ו' דחכיל סס אשה מלחכות שהעניות חייבות לנעליהן : (יא) ועומדות ומשמשת בפני בעלה כגון וכו' . כתב המגיד משנה בפ' כ"ח מה"ת דק"ו הוא מהלעת המטה ואף ע"ג דלכאור' גמרת עזיכה היא בכתובות דף ס"ח ע"ב דקתני אין כופה לא לעמות לפני חבין ולפני בנו משמע דלפני כופה אחה החס בעניה כתב הרא"ש דאפי' בעשירה אין כופה אלא בדברים שבין אדם לחבירו כגון שיעשה לו מזון ובגדים ולא בדברים שבין אדם למקום כגון שיעמוד לפניו בשעת תפלה ולא יעשה לו לא יחפור לו בור ולא יזרע לו שדה ולא יבלה לו בגדים ולא יכבס לו ולא יתפור לו ולא יגלח לו ולא יעשה לו כל מה שהוא מדברים שבין אדם למקום ולא יעשה לו אלא מה שהוא מדברים שבין אדם לחבירו כגון שיעשה לו מזון וב

(טז) או נכסים שרוצה לקנות מהן שפחה אחת כלומר שהכניסה לו מדעת רבה אינם כדאי במציאה מדעת כזו לקנות לה שפחה ח' : (יז) ה"ג בדפוס או שהיה לה שפחה א' או שהיה לה ממון כדי לקנו' וכו' וכן כ"ל כאן וכן הו' בפ"ק שחה"ז וגבי שתי שפחות : (יח) היינו מלבד המטות דק מטתו כבר כתבתי ס"ק י' דלדעת הרמב"ם פ"ק בעניה אין מחוייבת להלוות רק מטתו ולא שאר מטות והר"ן חמה עליו שהיה לו להרגות בעניים :

(יט) וכל מזה תעשה זה : כבר נתבאר זה בסעיף ה בדברי המחבר דכל מילי דחיוב אין עושה אלא לשחו ולא ידעתי למה חזר הרב מהרמ"א וכתב דין זה וגם למה כתב דין זה בלבד ולא בכל הדברים שנזכרו בסעיף ל' :

(כ) עליה להביא דלדעת הרמב"ם מסיים בפ"ה מה"ת דין ט"ו ואין כאן מקום לשנות וכתב המ"מ לפי שהיה חוששת ממנו ממון שחייב לה שתאמר יש בעל היפת ויפטר אלא שבאה לפטור אשעבודה והיה נפטרת אלא בדליה וצ"ע כתב שהיינו מדין דבריו למה יפטר משעבודת היפת ודעתו שכאן בס"ע הרמב"ם בכיון סוף דברי הרמב"ם מפני שאין ע"ה כהלכה ואין דבריו נכונים מכ"ש שאינם מוכרחי כי שפיר היפת תקנ' הוא ואם היה כאן עסק שבועה בכל יום תשביע בעל שתאמר היום ותעשר וקשה לחלוק על דברי הרמב"ם והמ"מ אלא לדחיה וגם הרחב"ד לא הזכיר ועיין בשמוך ס"ק כ"ח : (כא) לאכול מאלה אם יש לה : ומ"מ מחה להבעל לדיך לשלם לה מה שהוליח מנכסיו על הולד :

(כב) שלשי גופה קודם ויש מי שאומר וכו' אם לולד ספק שכל ולה אין ספנה רק לעד מהי תיתי דמכח לעד תשכן הולד ואם גם לה שכנה לא ידעתי מי שחולק על זה דחייה קודמין בודאי (כג) וי"ח דמניקה שניהם : וצ"ע כתב דאין הלכה כהרמ"ם דדבים חולקים עליו ואפשר שגם הר"ר מהרי"ק לא העתיק דברי הרמ"ם לחייב מזונה להניק שניהם דודאי תוכל לומ"קיב לי כהרי"ף ושאר פוסקי שא דרך הרבות שכל אשה יכול' להניק דודאי רק רחוי לעשות לה כן אם יכולה לעשות להניק שניהם שאין חיוב רק לעשות כפי כל הפוסקים (כד) עם בנה הבעל מעכב משמע אם אח בנה אין הבעל מעכב עליה להניק בן אחרת אבל בירושלמי אמרו אחד הבניהו המ"מ בכ"ח מה"ת) אין האיש כופה את אשתו להניק בנו של חבירו ולא האשה כופה את בעלה שתניק בנה של חברתה משמע דסיפא דרישא קאי על שאין לה בן : (בה) ואפי' בנה אחיה אחר אע"ג דאשור ליהא מינק של חבירו עיין בצ"י ובד"מ כאן מסכת' לה אם רלתה להניק יותר מכ"ד חודש דמותר להניא ועיין לעיל סי' י"ג : (כו) וכן צ"ל משמתין אותה אין הפי' שמונע ממנה מזונות וגם משמתין אותה דמאחר שאינה נזה הרי פרנסת בידה לומר איני עושה ועיין מה שכתבתי בס"ק שאח"ז בשם הרשב"ץ אם אינו משמח לו מלאכות קטנות) אלא מיירי אם אינו רולה למנוע ממנה מזונות כגון שהיא מניקה או מטעם אחר הרשו' בידו למנות אותה אבל מ"מ לא נקראת מורדת לפחות מכתובתה ולקוסמה בקנס הנזכר במורדת לקי"ל מורדת מתשמיש ולא ממלאכה (וכמו שנתבאר לעיל ס"ק ו' בסי' ע"ז) : (כז) לריכה לעשות לרבי הבית כבר כתבתי לעיל סי' ס"ט ס"ק ל' שכתב המ"מ שאם תמרו שיכולה להפקיע עלמה אלא ממלאכה שהיה מרוחת בטוח בלמר ושתיה לעורך הבית אבל טוחנת ואופה וכו' ועושה כל לרכי הבית כמו אם היתה ניזונת ועיין בתשובת הרשב"ץ שהביא הב"י בסי' ע"ז שאם חינה משמשת לו בתוכן מלאכה קטנה שמניו בשמשתינו והוא לריך לשכור מי שישמשנו שאם כ"ם אבל תפסיד מזונותיה לא ע"ל ולפני זה כתב הרשב"ץ מעשב שמהמזונו כמה שכר מי שישמשנו בתוכן מלאכות לו שכור עליה מקום אחר הא יחד מכאן לא ע"ל ומוספות והרח"ם כתבו כשתמרה ניזונת ואינה עושה פטורה מכל מלאכות ומטורה להניק שאין חייבות מוגת הכוס והרחל פניו והלבי' המשמ' וכבר כתבתי במקום פלוגתא היא בטורה וי"ל לשיטות הר"ן אם אין לה לזון את עלמה יכול הבעל לכופה לחוחה שתעשה כדי מזונות של מניקה . גם נראה אלו ג' דברים של חיבה מזיגת הכוס וכו' אין כופין אותה בכפיות דהא אלו כתבו אלו ג' דברים חיבות לעשות ומ"מ כתבו אף לפ"ד מורדת מעלתה

עושה פטורה מכל

ו' אלו נכסים היינו שהכניסה לו נדוניא אלא אם מלמלת מעלו הוי כאלו הכניסה כ"כ תוספות : יא עליה להביא רחיה כיון שהיא חייב' במלאכו' א"י לפטור אלא בדחיה וכתב הרמב"ם אין כאן מקום שבועה וצ"ע כתב דהיא יכולה להשביעו אחר שעשתה מלאכה יכולה לומר השבע לי שאין לך כדי לקנו' שפחה' ואפשר גם הרמב"ם ס"ל כן ומ"מ אין כאן מקום שבועה היינו כשהלה לפטור את עלמה מן המלאכות אין כאן מקום שבועה שלא היתה חייבות לעשות מיהו אח"כ יכולה להשביעו :

יב כל אלו המלאכות וכו' ל' כל המלאכות דהא היתה חייבו' לעשות בלמר אפי' כשבני משפחתה אין עושים וכן חייבות למזוג הכוס וכ"ולא זה אפי' אם בני משפחתה' אין עושות אלא המלאכות המפורשים במתני' קאמר אם בני משפחתה אין עושים היא ג"כ פטורה לעשות : וכן ומוסיפי' על מזונות בעור מחב מוסיפי' ומחני' יין וכו' משמע דמוסיפי' לה מזונות מלר עלמה אפי' מאכלים שאין מוסיפי' חלב אבל מלטון המחבר משמע דאין מוסיפים לה רק מה שיפה לחלב : יד לריכה לאכול מאלה כתב בח"מ דהבעל לריך לשלם לה מה שהוליח מאלה . והרחב"ד ושאר פוסקי' ס"ל דחייבי הסוגיא אם נתן הילד למניקות לריכה לאכול מאלה לעוב' הילד משמע אפי' אם שכרה בשכר קלוב חייב לאכול הרבה מאלה לעובת הילד : טז שאר גופה קודם כ"כ הרמב"ם וכתב בח"מ אם מגיע מזה לולד שפק שכנה ולה אין שכנה אלא לעד מהי תיתי דמכח לעד תשכן הולד ואם גם לה שכר לא ידעתי מי שחולק ע"ז דחיי קודמי' בודאי ואפשר לומ' שפק שכר ע"ג דמגיע לולד שפק שכר מ"מ מוחר לאכול כמה שחיי אם ג"ם נדחיה דק כ' כביסתם וחיי אחרי' כביסת' קודם אע"ג דאינו אלא לעד מיהו אם רבי יוסי ס"ל כן ורבנן פליגו ע"ז ום"ל לחיי אחריס קודם ומ"ל לרמב"ם לפסוק כר"י : טז ו"ח דמניק' שייחס בדיניס אלו היכא דחיב' פלוגתא היא פטורה ועיין בהרח"ם ס"פ מליח' האשה : יז עם בנה הבעל מעכב כן כתב הרמב"ם ומשמע אם אין לה בן אין הבעל מעכב לה וכן מדויק בהר"ן וכ"כ בס"י היא מוחרת להניק שומעי' לה משום לעד דיהה חלב הרבה בדדי' מלטער לפי זה אם רלונה להניק בן אחרת ואין לה ולד אין הבעל יכול לעכוב ולא כת"ת : יח ואפי' בנה מחים אחר כתב הב"י מלינו דהיה מניקה ונשחה לאחר כגון שגרשה בעל' קודם שיכיר הולד מוחרת להנשא ומיהו בסיעי"ג מפורש להפך פוסקים חסורה להנשא ומהרש"ל וצ"ע כתב דמשכחת לה כגון דהיה מניק' הולד יותר מכ"ח ואין מוחרת להנשא : יט וכן ג"ל משמתי כלומר אינה זנה אותה אז משמתי אותה : כ וכל זה בחומרת חיני עושה ואינה זנה אותה אז לפעמי שומעי' לה ונותנים לה מזונות וכופין אותה בשאר כפיות אבל אם אומר' חיני ניזונות אז אין עוזין לה סוס כפי' ואפילו אם היא מניקה אין ניזו לעבד אותה ומניקה דמוסיפי' לה מזונות אם אינה עושה עושה נלמר ואומר' חיני ניזונת ואיני עושה נראה אותה חופס' בשביל הנקה ג"כ אין מוסיפים לה : כא לריכה לעשות הר"ן ס"ל דלריכה לעשות כל לרכי הבית טוחנת ואחר מלאכות וחייבת להניק שאין עושה כלמר וכתב הרשב"ץ דמעכב אין הכתובה כנגד שכר מי שישמשנו בתוכן מלאכות אז שכר עליה מקום אחר הא יחד מכאן לא ע"ל * ותוספות והרח"ם כתבו כשתמרה חיני ניזונות ואיני עושה פטורה מכל מלאכות ופטורה להניק שאין חייבות מוגת הכוס והרחל פניו והלבי' המשמ' וכבר כתבתי במקום פלוגתא היא בטורה וי"ל לשיטות הר"ן אם אין לה לזון את עלמה יכול הבעל לכופה לחוחה שתעשה כדי מזונות של מניקה . גם נראה אלו ג' דברים של חיבה מזיגת הכוס וכו' אין כופין אותה בכפיות דהא אלו כתבו אלו ג' דברים חיבות לעשות ומ"מ כתבו אף לפ"ד מורדת מעלתה מלאכות לה קאמר אלא מה שמפורש במתני' אבל אם היא מורדת אלא ג

כופין

כופין אותה אע"ג דיש להחוש שמא מ"מ עיקר הוא דאין כופין אותה בכפיות דהא כבר כתבתי בסי' ס"ו דס"ל דאינו שלא עלה טובה שתעז' ור' ג' מלאכות וכן ס"ל הטור : **כב** מוזכין לה בניה' ולא תקנו שהיו תובע היסת דמ"כ בכל עת ובעה יהיה עסק שנועה ואין שלום בביתו וע"כ החמינו לחז' היוצאת בניהם אע"ג דאמה פסולה לעדות ח"מ : **כג** בעת שעשת מלאכות וכו' בירושלמי ובחום' פ' הכותב לה פחזנו בעת המלאכ' שלא תפי' שלא בעת המלאכ' אם שגרה פטורה וכ"כ בח"מ ועיין בדרמ"ס ובדרישה פכ"ח : **כד** אין מ"י שלו וכן הדין אם פוסק לון בת אשתו וכן אם אין יהוס כמ"ש בח"ה סי' ע"ד דאין מ"י תחת מזונות שלו מי שאוכל מלו תקנות חז"ל בי"ס : **כה** אין הבעל יריך לשלם לה דוחי מחלה תהא שהלכה מביה בעלה מכח קטו' ואין רולה לשוב לביתו עד שיקרא לה בעלה לא הפסידה מזונ זה מזונותיה דשוב ממנה לשוב מאחר שלקחה בלא רשותו ואינו מרחה לה פנים ואם הוא יבא אללה אינה מוציאתו מכלים אבל אם אינה רולה לבא אללו עד שיפרע מה שלות' אבדה מזונותיה דהוי כמורדת (לג) דכל מורדת שעה אין לה אלא יום אחד לה מזונות **כו** (לד) תע"פ שאין כתובתה בידה ואינו נאמן לומר שמחל לו רק בידיה בירורה ואפילו **כז** על מזונות שעברו אם לא שנו לא טענינן ליה (לה) ולריך ליצבע שמחלה לו (כל זה בחכונת הרמב"ם ז"ל הובאה בבית יוסף סימן ע"ז) :

טז טען הוא שאינה עושה והיא אומרת שאינה נמנעת מלעשותן כב (כח) כיושבין אשה בינהם או שכנים :

יז האשה ששברה כלים כג (כט) בעת שעשתה מלאכותיה בתוך ביתה פטורה :

יח מי שהתנה עם אשתו שלא יתחייב במזונותיה וכן היא לא תתחייב לו במעשה ידיה אם אחר כך רצת ונתחייב הוא לתת לה (במתנה) מזונותיה כד (ל) אין מעשת ידיה שלו : הגה אפי' אם שחקה ולא תבעה מזונות ולא מעה כסף מן הסחס מעכ' ידיה עם הסוחר שלה (לא) ולא תאמרינן שמחלה מעשה ידיה (הר"ן פ' תע"פ) אבל מה שהוא מספיק לה כה (לב) אין הבעל יריך לשלם לה דוחי מחלה אפי' אם שהלכה מביה בעלה מכח קטו' ואין רולה לשוב לביתו עד שיקרא לה בעלה לא הפסידה מזונ זה מזונותיה דשוב ממנה לשוב מאחר שלקחה בלא רשותו ואינו מרחה לה פנים ואם הוא יבא אללה אינה מוציאתו מכלים אבל אם אינה רולה לבא אללו עד שיפרע מה שלות' אבדה מזונותיה דהוי כמורדת (לג) דכל מורדת שעה אין לה אלא יום אחד לה מזונות כו (לד) תע"פ שאין כתובתה בידה ואינו נאמן לומר שמחל לו רק בידיה בירורה ואפילו כז על מזונות שעברו אם לא שנו לא טענינן ליה (לה) ולריך ליצבע שמחלה לו (כל זה בחכונת הרמב"ם ז"ל הובאה בבית יוסף סימן ע"ז) :

פא המקדיש מעשה ידי אשתו ובוב סעיפים :

א המקדיש מעשה ידי אשתו א (א) הרי זו (ב) (עושה) ואוכלת ב והמותר חולין אמר לה ג יקדשו ידיך לעשיהן (ג) הרי כל מעשה ידיה קדש ד (ו"ח דאינו קדש (ד) דהרי היא יכולה למימר חיני

רולה למכל ולסגף עלמה ואיהן בכל לבעל ולא תקח ממעשה ידיה רק כדי חיותה אלא לדבר אחרי מסחמא לדעתה דנפשה עבד ובכל לעלמא עד שיתן לה הבעל מזונות בעד מעשה ידיה ומעה כסף בעד המוצר וכן הוא בר"ן סוף פ' תע"פ בשם הרמב"ן : (לב) אין הבעל יריך לשלם דוחי מחלה . עיין לעיל בסימן ע' סוף סעיף ח' כתב לה לוחה רק מכרה ונכסיה ופרנסה עלמה אין לה עליו כלום וכבר כתבתי שם ס"ק ל"ג שכ"כ הרמב"ן והר"ן הניח הדבר בל"ע דף תקכ"ו ובפרק אלמנה ניזונת ועיין לעיל סימן הל"ו סעיף ה' כתב ג"כ בשם הירושל"מ דאין פוסקין לה מזונות שו מתנתי כתוב' וכו' עד שיבא הבעל ויהיה ועיין שם סוף הסימן היכא שבעלה הכריח שלא יולה לה לחם : (לג) דכל מורד' טענה אית לה לומן הרמב"ם בתכונה זו עילה מלחה לעברו וחולה בפרעון מה שלוחה ולמה תהיה יוה העליונה הבא חלין בתחלה וחת"כ יפרע מה שלוחה : (לד) תע"פ שאין כתובתה בידה לומן הרמב"ם שהבעל יושבת תחת בעלה וחזק' שלו זו סיש לה כתוב' ומזונות עד שיטעון הבעל בדי שמכר' או מחלה לו כתובתה ולא עוד אלא אפי' מכרה או מחלה כתובתה לבעל יש לה מזונות בחייו וכו' שאין מזונות שו מתנתי כתוב' וכו' עד שיבא הבעל ויהיה ועיין שם סוף הסימן היכא שבעלה הכריח שלא יולה לה לחם : (לג) דכל מורד' טענה אית לה לומן הרמב"ם בתכונה זו עילה מלחה לעברו וחולה בפרעון מה שלוחה ולמה תהיה יוה העליונה הבא חלין בתחלה וחת"כ יפרע מה שלוחה : (לד) תע"פ שאין כתובתה בידה לומן הרמב"ם שהבעל יושבת תחת בעלה וחזק' שלו זו סיש לה כתוב' ומזונות עד שיטעון הבעל בדי שמכר' או מחלה לו כתובתה ולא עוד אלא אפי' מכרה או מחלה כתובתה לבעל יש לה מזונות בחייו וכו' שאין מזונות שו מתנתי כתוב' וכו' עד שיבא הבעל ויהיה שמחלה לו המזונות בפי' : (לה) ולריך ליצבע שמחלה לו המזונות בפי' : (לה) ולריך ליצבע שמחלה לו כלומר מזונות להבא חיינו נאמן בלא רחיה לבד מזונות שעברו נאמן לטעון ולריך ליצבע היסת והי' נרחה דמזונות להבא לא שהיה נאמנת מ"מ לריכה ליצבע היסת לבד הרמב"ם כתב בשם הרי"ף דהיה נאמנת בלא שבועה ואפשר לומ' דכוונתו בלא שבועה המצנה קאמר והא דכת' כאן הרב מהרש"ל בשם הרמב"ם דלריך ליצבע שמחלה לו ואם לא טען לא טענינן ליה ולפניו זה בסמוך בהג"ה זו כתב הבן הבעל לריך לשלם דוחי מחלה אפשר לחלק לעיל מיירי דבת מלאכ' היא ולפעמים יש לה מוחר ואף של פרקים הבב לה דוחי מחלה כדי שלא יבוחו עמה לחבוט וכאן מיירי הרמב"ם בחשה שהיתה חולה ולאו בת מלאכ' ולריך

מכל ז' מלאכות הצנועות בחצנה אבל מ"מ לא מפטרה מאותן מלאכות קטנו' הצנועות בגמרא מזונות כבוה ולעשת המטה והרחלת פניו מידי דהוה דיוצאת בקהילת שחייבת בהן וע"ש ומלשון הרב כאן שכתב לריכה לעבוד לבכי הבית משמע שלעולם כדעת המכריעים שהבית הא"מ שחייבת בכל לבכי הבית וכן פסק לעיל סוף סי' ע' ולא ידעתי למה הזמיט דעת התוספות שהוא להקל על האשה דיכולה לומר קים לי כהתוספות : (כח) מוזכין אותה ביומם : ולא תקנו שהיו תובע היסת על טענתו דת"כ בכל עת ובכל שעה יהיה עסק שנועה ואין שלום בביתו וע"כ החמינו לחז' היוצאת ביומם אע"ג דאמה פסולה לעדות (ועיין לעיל ס"ק כ') : (כט) בעת שעשתה מלאכותיה * משמע קלת שאם שנברה שלא בעת מלאכה תיבת לבל לטון היובלמי שהבית הא"מ בפ' כ"ת מה"ת הו' סתם האשה שנברה כלים בתוך הבית פטורה משמע אפי' שלא בעת מלאכה : (ל) אין מעשה ידיה שלו * ואפי' לדבר הפוסק לון בת אשתו אין מעשה ידי הבת שלו כדאיתא בגמר' ובחוספתא ועיין בדי"ב סי' ס"ח ס"ב : (לא) ולא תאמרי' שמחלה מעשה ידיה * כלומר לא תאמרינן מאחר שנחקה ולא תאמרה בפי' אינו ניזונית ואינו נוטלת מעה כסף ואפי' תעשה הכל לעלמי דה"ת דוחי מחלה לבעל המעה כסף והמזונות רק

פא (א) הרי זו עושה ואוכלת * ואפי' נתנו לה מזונות ומעה כסף אם אינו יכול להקדים קוד' שעשת המלאכה דאין לחם מקדים דבר שלא בת לעולם וכ"כ הר"ן ואע"ג דאמרו גמ' בכתובות דף נ"ח ע"ב בפלוגתא דר"מ ור"י הכונלר במקדים מעשה ידי אשתו הרי היא עושה ואוכלת והמותר ר"מ ס"ל המותר הקדש ור"י הכונלר ס"ל המותר חולין ופריך אליבא דר"מ מיתת קודם רב ושמוא דאמרי חרוייהו מותר לאחר מיתה קודם רב אלא בר מהנה אמר מותר מחיים קודם והוי דה רב פכח בתרי לישנא דאעלה לה מזונות ומעלה לה מעה כסף מ"ט דמ"ד לאחר מותה קודם פי' גם מחיים יהא קודם (ות"ס מסתע דיכול להקדים מעשה ידי אשתו) היינו לר"מ דס"ל לחם מקנ' לם"ל בל וכן מ"ש החוס' סם בד"ה ואם תאמר אני על הרב בב"ח בסתם דהכא נ"ל טעמא כדעת התוספות ורש"י דאמעלה לה מזונות קדמי מעשה ידיה ואיך לא רחה להחוס' ורש"י לא כתבו זו אליב' דפלוגתא דהא אפי' אמעלה לה מזונות קדמי מעשה ידיה אם לא שהתנו בהדי הרב כשאומר הבעל יקדשו ידיך אז אחל ההקדש כשאומר לה מזונותיך אינו אחל וכמ"ש רש"י (ב) עושה ואוכלת ה"ה דגם הוא יכול ליהנות מן מעשה ידיה מאחר שאין ההקד' אחל וה"ה במקדים מעשה ידיו עוש' ואוכל דג"כ אין ההקדש אחל מעשה דבר"ל וכמ"ש החוס' בכתובות דף נ"ח ע"ב בד"ה אינו לריך להפר רק משום סיפא נקט מעשה ידי אשתו דבאומר יקדשו ידיך אפי' מעשה ידי אשתו קדיש : (ג) הרי כל מעשה ידיה קודש היינו נותן לה מזונות ומעה כסף אף אם אינו נוטלת מעה כסף אם בעלה נותן לה מזונות אבל בחינו נותן לה אז אמרת ניזונית ואיני נוטלת מעה כסף אינו יכול להקדיש דבר שאינו שלו : (ד) דהרי היא יכולה למימר כלומר אע"ג דאמרו בגמ' בכתובות דף נ"ח ע"ב לא חיימת טעמא דר"מ דאמר מותר הקדש משום דאמר שבעל אינו יכול להקדיש דבר שלא נעשה כאומר יקדשו ידיך היינו למתן דס"ל

ויכול לכופה למעשה ידיה ואינו יכול להזמט ממנו"כ היינו הס שלו ויכול להקדישן מצד לדין דק"ל דאין יכול לכופה ומתי שתלה תוכל לומר תיני ניזונית מ"כ מקום בדעת שלא יהנה וכו' כתן סהום כדע' הרמב"ם דס"ל מש יקדשו ידיך ואע"ג דהר"ן בחשובה בסי' ל"ה כתב כדברי הרמב"ם מ"מ נלע"ד דאין הכי נמי דאין היינו שלו ואין יכול להקדיש, אפי' כי אמר בהדיא להכי אינשל התם דק שמיה רחיה לקדקע נכסי מלוג אבל בפירושו להלכות כתב הר"ן שלא נתכוון לזה דברי הרמב"ם וגם מדעות הטור הוא שלא כהרמב"ם דגבי בעל לא כתב שיועיל ההקדש כלל רק גבי אשה: (ה) האשה שאמרה יקדשו ידיו וכו' ואינה יכולה לחזור לו. דעת הר"ן דתרוויהו בעינן דאם אמרה קול' שתי עוזה לפיך לחזר (פי' מה שתי עוזה יהיה קונם לפיך יהיה עליך כהקדש מליהנות לו) מאחר דהמלוכה אינה בעולם שעדיין לא נועדה אינה יכול' להקדישה דהוי דבר"ל וכן אם אמרה בלשון הקדש יקדשו ידי לעוזיהן מאחר דהשתא אינו של גם לאחר גירושין אינו של דהוי כאומר שדה זו לכשאקנה תקדום שלא הקדישה מאום שאין לחוש ה"נ אין בידה לגרש עלמה ע"כ לדיך לומר שלא הקדישה הידים לאחר גירושין לכל העולם דהוא הקדש סתם שאינו של אלא מסרה לבעלה שהוא דומה לקונסת הגוף שאין לו פדיון (כגון שעבד שורו לבעל חוב וחזל והקדישו למזבח מפקיע שעבוד המלוה וגובו חובו ממקום אחר) והיה ראוי להול מיד רק דחלמוה רבנן לשעבודת בעל בעודה תחתיו ולאחר גירושין של הקונס לא שעדיין לא נתגרשה ועיין בי"ד סי' ל"ד כתב סם הב"י דמיירי שאומרת בזה הלשון יקדשו ידי לעוזיהן על דיך כלומר שידיה יו היו מסורים על פיו כהקדש אבל דעת הרמב"ם אינו כן דקונס לאוד סגי לאסור דבר"ל מאחר שאין לו פדיון וכן באומרת יקדשו ידי לעוזיהן הוי קדוש הגוף שידים נעשו הקדש ואל עליהן ההקדש לפחות לבשתגרש ואז מעשה ידיה מסורות על כל העולם וגרסה ולדעת הרמב"ם בסם אם אמר הבעל לאשה יקדשו ידיך לעוזיהן דהוי הקדש ה"ה אם אמר קונס מעשה ידיך נמי אל קדוש שעשתה המלוכה מאחר שמעלה לה מזונות דאם להרמב"ם בקול לאוד נאסר דבר"ל: (ו) לדיך הוא להפר לה שמא יגרשנה ואעפ"י שאין הנדר אל שלא לאחר גירושין אפ"ה יכול להפר וכמ"ש הר"ן עיין בתוספות ובר"ן למה נקט שמא יגרשנה הא אפילו גירושין יכולה להפקיע עלמה מבעלה ע"י שתאמר תיני ניזונית ואינו עוזה וא"כ דמי' אשה לבשאקנה דקדשה מיד ה"ה הכא יחול הקונס מיד וע"ש:

פב (א) נדרה שלא להניק וכו'. היינו בעניה שלא הכניסה לו שתי שפחות אבל בהכניסה לו שתי שפחות שפטור להניק כמבואר לעיל סי' פ' סעיף ח' ודלי שהנדר אל ואסורה להניק ובעניה נמי יש חילוק אם נדרה שתאסר הנקה על עלמה שהיה נהנית בהנק' כדאתיין בגמרא דף ס"ו מאום דרצוי החלב לעבר הוא לה אז הנדר אל ולריכה לשכור לו מינק' אבל אם אסרה הנקה עליקתה עליו אין הנדר אל דהא מעשה ידיה כ"כ בתוספות בד"ה כגון שנדרה וכו' דף כ"ט ע"ב וכן הוא בהגה אשרי ע"ש: (ב) שפחות אבל בהכניסה לו שתי שפחות שפטור להניק וכמבואר לעיל סי' פ' סעיף ח' ודלי שהנדר אל ואסורה להניק ובעניה נמי יש חילוק אם נדרה שתאסר הנקה על עלמה שהיה נהנית בהנק' כדאתיין בגמרא דף ס"ו מאום דרצוי החלב לעבר הוא לה אז הנדר אל ולריכה לשכור לו מינק' אבל אם אסרה הנקה עליקתה עליו אין הנדר אל דהא מעשה ידיה כ"כ בתוספות בד"ה כגון שנדרה וכו' דף כ"ט ע"ב וכן הוא בהגה אשרי ע"ש: (ב) סומעין לה לעבר דירה הוא שהחלב רב בדידיה: (ג) מפני שעולה עמו ואינה יורדת * כבר נתבאר לעיל סי' פ' סעיף י' דבבל המלכות הדין כך ונקט הנקה משום דיש כאן לד דפעמים היא רולה להניק והבעל אינו רולה: (ד) עליה להביא ראיה. כבר נתבאר לעיל סי' פ' סעיף ע' דאין עסק שבועה בדיות לחלוק ועיין מ"ש שם: (ה) אפי' הוא שומא. בגמרא דף ס' ע"ב שומא מנה ידעי בריחה ובטעמיה ועיין בר"ם ובטור שפסקו כל' יוחנן: (ו) אם אין לו כופה אותה. לא ידעתי טעם לדין זה ובמה נתחייבה היא יותר מאחר נשים ולמה לא יתנולה ב"ד שכר הנקה כשם שעל הב"ד לפרנס הולד אחר שגמלתו: (ז) דברים

היכול לכופה למעשה ידיה ואינו יכול להזמט ממנו"כ היינו הס שלו ויכול להקדישן מצד לדין דק"ל דאין יכול לכופה ומתי שתלה תוכל לומר תיני ניזונית מ"כ מקום בדעת שלא יהנה וכו' כתן סהום כדע' הרמב"ם דס"ל מש יקדשו ידיך ואע"ג דהר"ן בחשובה בסי' ל"ה כתב כדברי הרמב"ם מ"מ נלע"ד דאין הכי נמי דאין היינו שלו ואין יכול להקדיש, אפי' כי אמר בהדיא להכי אינשל התם דק שמיה רחיה לקדקע נכסי מלוג אבל בפירושו להלכות כתב הר"ן שלא נתכוון לזה דברי הרמב"ם וגם מדעות הטור הוא שלא כהרמב"ם דגבי בעל לא כתב שיועיל ההקדש כלל רק גבי אשה: (ה) האשה שאמרה יקדשו ידיו וכו' ואינה יכולה לחזור לו. דעת הר"ן דתרוויהו בעינן דאם אמרה קול' שתי עוזה לפיך לחזר (פי' מה שתי עוזה יהיה קונם לפיך יהיה עליך כהקדש מליהנות לו) מאחר דהמלוכה אינה בעולם שעדיין לא נועדה אינה יכול' להקדישה דהוי דבר"ל וכן אם אמרה בלשון הקדש יקדשו ידי לעוזיהן מאחר דהשתא אינו של גם לאחר גירושין אינו של דהוי כאומר שדה זו לכשאקנה תקדום שלא הקדישה מאום שאין לחוש ה"נ אין בידה לגרש עלמה ע"כ לדיך לומר שלא הקדישה הידים לאחר גירושין לכל העולם דהוא הקדש סתם שאינו של אלא מסרה לבעלה שהוא דומה לקונסת הגוף שאין לו פדיון (כגון שעבד שורו לבעל חוב וחזל והקדישו למזבח מפקיע שעבוד המלוה וגובו חובו ממקום אחר) והיה ראוי להול מיד רק דחלמוה רבנן לשעבודת בעל בעודה תחתיו ולאחר גירושין של הקונס לא שעדיין לא נתגרשה ועיין בי"ד סי' ל"ד כתב סם הב"י דמיירי שאומרת בזה הלשון יקדשו ידי לעוזיהן על דיך כלומר שידיה יו היו מסורים על פיו כהקדש אבל דעת הרמב"ם אינו כן דקונס לאוד סגי לאסור דבר"ל מאחר שאין לו פדיון וכן באומרת יקדשו ידי לעוזיהן הוי קדוש הגוף שידים נעשו הקדש ואל עליהן ההקדש לפחות לבשתגרש ואז מעשה ידיה מסורות על כל העולם וגרסה ולדעת הרמב"ם בסם אם אמר הבעל לאשה יקדשו ידיך לעוזיהן דהוי הקדש ה"ה אם אמר קונס מעשה ידיך נמי אל קדוש שעשתה המלוכה מאחר שמעלה לה מזונות דאם להרמב"ם בקול לאוד נאסר דבר"ל: (ו) לדיך הוא להפר לה שמא יגרשנה ואעפ"י שאין הנדר אל שלא לאחר גירושין אפ"ה יכול להפר וכמ"ש הר"ן עיין בתוספות ובר"ן למה נקט שמא יגרשנה הא אפילו גירושין יכולה להפקיע עלמה מבעלה ע"י שתאמר תיני ניזונית ואינו עוזה וא"כ דמי' אשה לבשאקנה דקדשה מיד ה"ה הכא יחול הקונס מיד וע"ש:

פב (א) נדרה שלא להניק וכו'. היינו בעניה שלא הכניסה לו שתי שפחות אבל בהכניסה לו שתי שפחות שפטור להניק כמבואר לעיל סי' פ' סעיף ח' ודלי שהנדר אל ואסורה להניק ובעניה נמי יש חילוק אם נדרה שתאסר הנקה על עלמה שהיה נהנית בהנק' כדאתיין בגמרא דף ס"ו מאום דרצוי החלב לעבר הוא לה אז הנדר אל ולריכה לשכור לו מינק' אבל אם אסרה הנקה עליקתה עליו אין הנדר אל דהא מעשה ידיה כ"כ בתוספות בד"ה כגון שנדרה וכו' דף כ"ט ע"ב וכן הוא בהגה אשרי ע"ש: (ב) סומעין לה לעבר דירה הוא שהחלב רב בדידיה: (ג) מפני שעולה עמו ואינה יורדת * כבר נתבאר לעיל סי' פ' סעיף י' דבבל המלכות הדין כך ונקט הנקה משום דיש כאן לד דפעמים היא רולה להניק והבעל אינו רולה: (ד) עליה להביא ראיה. כבר נתבאר לעיל סי' פ' סעיף ע' דאין עסק שבועה בדיות לחלוק ועיין מ"ש שם: (ה) אפי' הוא שומא. בגמרא דף ס' ע"ב שומא מנה ידעי בריחה ובטעמיה ועיין בר"ם ובטור שפסקו כל' יוחנן: (ו) אם אין לו כופה אותה. לא ידעתי טעם לדין זה ובמה נתחייבה היא יותר מאחר נשים ולמה לא יתנולה ב"ד שכר הנקה כשם שעל הב"ד לפרנס הולד אחר שגמלתו: (ז) דברים

ב ה (ה) האשה שאמרה יקדשו ידי לעושיהן או שנתנדרה שלא יהנה ממעשה ידיה אינו נאסר במעשה ידיה מפני שידיה משועבדים לו אבל (ו) צריך הוא להפר לה ו שמא יגרשנה ותהיה אסורה לחזור לו:

פב נדרה שלא להניק ורין מניקה שנתגרשה וכו ח סעיפים:

א א (א) נדרה שלא להניק את בנה כופין אותה ומניקתו עד שיהי' בן כ"ד חדש א' הזכר וא' הנקבה:

ב היא אומרת אני אניק את בני וחוא אינו רוצה (ב) שומעין לה:

ג היתה ענייה שחייבת להניק את בנה והוא עשיר שראוי לו שלא תניק אשתו אם רצתה שוכר מניקה או קונה שפחה (ג) מפני שעולה עמו ואינו יורדת:

ד היא אומרת ראוי לשכור או לקנות שפחה והוא אומר איני ראוי ג (ד) עליה להביא ראיה:

ה האשה שנתגרשה אין כופין אותה להניק את בנה אא אם רצתה נותן לה שכרה ומניקתו ואם לא רצתה נותנת לו את בנו והוא מיטפל בו בד"א שלא הניקה אותו ער שהכירה ד אבל אם הכירה (ואינו רולה להניק מחכית) (טור) (ה) אפילו הוא סומא אין מפרישין אותה מפני סכנת הולד אא כופין אותה ומניקתו עד כ"ד חדש

הגה והוא נותן לה שכר הנקה (טור) וי"ל דאפי' אמה מחכית שהניק, ולא עד שהכירה, ויש חולקין וס"ל דאפי' אמה מחכית שהניק אין לו כלום אלא מה שהוציא עליה (מ"א) ו אבל אם הכירה כבר עלמה לאחכים

ניזונת ממנו ואמרה יקדשו ידי לו מ"ש מיד אסורים הג"ה • ולמ"ד הנעתה ע"י דהקדש שלה הוא והוא לוכל פירות אם אמרה יקדשו ידי לכ"ע לריך להפר דש"כ הל הקדש מיד על הנעת' כיון דאין לו שלא הפירות לא שאום חל"ל שיעבוד שלו חוספות: ו שמא יגרשנה והא לא קאמר הטעם שמא תאמר תיני ניזונת מאום אלא זכיה תוס' • והא דהבעל מיפר אע"ג אלא הל מיד ואין אסור לו מ"מ מזלינן לאחר זמן הנדר • גם כיון ע"פ הדין היה רלוי לחול מיד שלא הל"ל אלמוה שיעבוד דידי' היינו לטובתו עשאוה ולא לריעות כ"כ הר"ן: והא אלא אמרינן כשנדרה ואסרה תמיד לריך להפר מאום שמא יגרשנה ואהני ניזונות ואינו עוזה ע"כ דמי' אשה לבשאקנה דקדשה מיד ה"ה הכא יחול הקונס מיד וע"ש:

פב א נדרה שלא להניק כופין אותה היינו שאסרה הנקה עליו אז אין הנדר אל דהא היא חייבת להניק בשביל עני' ולא הכניסה לו שתי שפחות אבל אם היא הכניסה לו שתי שפחות אין חייבת להניק אל הנדר ואם אסרה הנקה עליה אל הנדר אפי' אם היא עניה • ואם אמרה תיני ניזונת ואינו עוזה אלו' בפלוגתא דבפחתי מבי' כ' • ואם הבעל אינו רולה לזון אותה ואת הבריה ביכה לכוף אותו שיתן לה מזונות אז סיגרם אותה נדלה בידו לבדו אל חיוב לעשות אום מלאכה ואינה חייבת להניק • ואם אמרה הנקה עליה אל הנדר אפי' אם היא עניה ואינה יכולה להפר • ואם אמרה הנקה עלי

ז) אין מפרישין לוחה ממ"נ שאפי' חייב ללמדו תורה ולחנכו כשיודע לדבר מ"מ אפי' בשהולך ללמד יכול החב לחנכו לפעמים כשיבוא ללמדו המגי"ד: ח) יש לחב לומר וכו' כחב בח"מ אפי' שם החם רולה לזון לוחו וחנם יכול החב לעשב ושם הבן אינו רולה להפרד מאמו יוכל החב לומר כיון שהוח אינו שומע בקולי להיות חללי אין על חייב לפרנסו ועיין בח"מ פ' העושה שם שיחת שם מת החב אין מניחי' הבן ללל ללמו מעשה היה ושחטוהו משמע אפי' שם הוח יותר משב אין מניחין לוחו ללל קרובין שלא שם היה גרושה וחביו חי לא יש לחלוק שם הוח יותר משב אין מניחין ללל לאו' וז"ל למה הדמיטו הפוסקים דין זה: ט) והבח ללל אמה כ"ו כי' בח ללל אמה היינו אין כופין לוחה להיות עם החב לו ללל קרובים מזה מדייק בחשו' מהר"ם פדוח"ה שם רלוה להיות ללל אבי' אין אמה יכול' לכוף להיו' לללה: י) אין השם יכול' לכוף היינו הבח ח"י לכוף שם אינה רולה להיות ללל השם ללל שם הבח שוחקת ולח מיכפח לה לף שלב"ד נרשה שעוד לה ללל בית אבי' מ"מ יש להחיב בדבר למעשה שם לעקור מ"ש ח"ל הבחו ללל השם ח"מ: יא) אין שם אמה וכו' כחב בח"מ שם אין החב קייש לפשר לומר שיש לשם אמה עילוי על בית אבי' לגדל הבנים עד שב שניש גש להיות הבח לללה:

פג א) הבח העשב כיון מ"י שלו והרי היא מבטלת מ"י לפ"ו שם היא חשה שאין חיוב מלאכה על ה' אלא הבח שאין הוא עשב שמחוינת לעשות שלא חבח מעט לידי זיבה זכה הוא להני כוסקי' דס"ל דשלו הוא פ"ם בסי' פ' שלא לדעת הרשב"ח דס"ל בל מ"י שעשתה לף דאינה מחויב' לף עדיף מהעדפה וזכה הבעל ח"פ הבח שלו הוא מיהו דעת הרשב"ח שם דעת יחידאי היא ובחומר' אינו נותן ואינו עושה אלא אין לו לבח • ובסימן פ' כתבתי שם עבידות בלמר בדי שלא חבוה לידי זנות הוא כשחומרת אינו ניחוח ו"ת ג"כ לענין שבח: ב) והריפוי כתב הרא"ש שם אין חייבי לרפאתו בגו עבדו לה שמת חריפת ואיתחת גו' יחיב הוא בכלל לער שלערת בשמת חריפת ו"ל מ"ם הרמב"ם והריפוי לבעל היינו שמוחיב ליתו והוא מחעסק ברפוח' וכ"כ בח"מ ועיין בי"ד סימן רס"ו: ג) והלער שלה לא נתבאר שם הוא לגמרי שלה או שם הינו כל"מ והוא חוכל פירו' ולקמן סימן פ"ה סעיף ז' משמע דאינו חוכל פירות: ד) של בעל נותנים מיד וכו' ואם מתה קודם שנבחה אינו יורש חלקה דהוי רחוי עיין חוס' ובהרא"ש פי' ג' דף קכ"ה: ה) מ"ו לחבוע חלקה היינו כשנבה כבר חלקו אבל שם לא גבה מחרינן אוב שחובע חלקו חובע ג"כ חלקה ות"ל למה לא יחבע חלקה מ"ם מהת שכתב הח"ה מעות שחחו"ל הרשאלה כמ"ש לקמן סי' ע"ה וי"ל ס"ה דעדין לא נח לידה ולא היה לה שום זכות וזה ממון כ"כ בפרים' ועיין ב"ח: ו) אבל הבעל שחבל וכו' כ"כ הרמב"ם ורבים חולקים על הרמב"ם ועיין בהרא"ש ובהגהו' הרחב"ד ובר"ן וס"ל דאין נותן לה שלא חלקה ועיין במגיד מה שכתב לדעת הרמב"ם • ולכאורה נרחה הוחיל חף לדעת הרמב"ם הבעל שלו הוא שם כן שם חיסר לה אבר דעובה בו מלאכה אין משלם כל החק דהא נמי הוא שבחה בלא לוחו אבר ומשמע מה שעשה אבר ההוא יותר מחמת המלאכה ודמי המלאכה שלו הוא ות"ל למה שחמו הפוסקים וכותבים שהם ולא חילקו מיהא אבר חסר לה: ז) ואם רלתה ליתן לאחר נותנת משמע אחין לו פירות חמעות החקנם שנותן לה וגם אינו יורש הקנם דא"כ מ"ש ליתן לאחר כמ"ש בסי' פ"ה: ה) חירף לוחה בדברים וכו' לא"ג המביים בדברים וכו' כ"כ ליבב קושי' הב"י דהקשה הא קי"ל חירף בדברים כשור כמ"ש בפרק החובל ובהגה' פריסה פירוש קושי' הב"י

לאחרים ולוחו ולא מביאה אין לוחה ולא מפני בנה אלא ג"ז מבבירין לבנה מניקה לאחרת (הרא"ש בכלל י"ל):

ו הגרושה אין לה מזונות אע"פ שהיא מניקה את בנה אבל נותן לה יותר על שברת (ז) דברים שהקטן צריך להם מכסות ומאכל ומשקה וסיבה וביוצא בזה אבל המעוברת אין לה כלום:

ז שלמו חדשיו וגמלתו אם רצתה המגורש שיהיה בנה אצלה ז (ח) אין מפרישין אותו ממנה עד שיהיה בן שש שנים נמורות אא כופין את אביו ונותן לו מזונות והוא אצל אמו ואחר ו' שנים ח יש לאב לומר אם אינו אצלי (ט) לא אתן לו מזונות ט והבת אצל אמה לעולם ואפילו לאחר ו' ביצר היה האב ראוי לצדקה מוציאין ממנו הראוי לה בעל ברחו וזנין אותה והיא אצל אמה ואפילו נשאת האם לאחר בתה אצלה ואביה זן אותה משו' צדקה עד שימו' האב ויתוזן אחר כך מנכסיו בתנאי בתובתה והיא אצל אמה:

הגה ודוקא שגרשה בב"ד שעוב לבת להיות עם אמה אבל אם גרשה להם שעוב לה יותר ליעב עם בית אביה י אין השם (י) יכולה לכוף שתהיה עמה (ר"מ פדוחה סי' ל"ג) מתה השם יא) (יא) אין שם אמה יכולה לכוף שיהיו הבנים עמה (ב"י בשם הרשב"ן):

ח אם לא רצתה האם שיהיו בניה עמה אחר שגמלתן את' זכרים (יב) או משלבת אותם לקהל אם אין להם אב והם מטפלים בהם אחר זכרים וא' נקבות:

פג חבלת אשת איש למי הוא ובו ב' סעיפים:

א החובל באשת איש א (א) השבת ב (ב) והריפוי לבעלה ג (ג) והצער שלה והבשת והנזק אם בגלוי הוא כגון שחבל בפניה ובצוארה או בידה וזרועותיה השליש שלה ושניו שלישים לבעל ואם בסתר הוא הנזק השליש לבעל וב' שלישים לאשה ד של בעל נותנין לו מיד ושל אשה ילקח בהם קרקע והבעל אוכל פירות ואינה יכול' למחול לא על חלקו (ד) ולא על חלקה ואם מחלה אינה מחיל' ומ"מ ה (ה) אינו יכול לתבוע חלקה אא בהרשאתה בר"א כשחבלו בה אחרים ו אבל הבעל שחבל באשתו (ו) חייב לשלם לה מיד כל הנזק וכל הבשת והצער והכל שלה ואין לבעל בהם פירות ז ואם רצתה ליתן הדמים לאחר נותנת והבעל מרפא אות' כדרך שמרפא כל חליה:

הגה **ה** חירף לוחה שום חדם בדברים אע"פ (ז) שהמביים בדברי' פטור שם פריסה בממון (ד"ע)

(ז) דברים שהקטן לריך להם שהרי הוח חייב במזונות בנו עד שם שנים: (ח) אין מפרישין לוחו ממנה ואע"פ שחבין חייב ללמדו תורה ולחנכו מיד ש"ל לדבר מ"מ הח אפילו הוח חלל החם יכול להנכו לפעמי' לכשיבח חללו כן הוא במ"מ: (ט) לח אחן לו מזונות עד שיגדל ויוכל להחזיק בנה חללה לו המזונו' הוכל להחזיק בנה חללה על כרחו וזה הוא נגד המוסכל למה חוכל לכופו והיח אין לה שייכות לבן והוא מלוה עליו בכמ' דבדי' בפרט ללמדו תורה וים לייסד בדוחק כשהבן אינו רולה להפרד מאמו יש לחב לומר אין עלי חיוב לפרנסו ועיין שחין משמע לקולי להיות חללי ללמדו תורי' ושחר דברים: (י) יכולה לכוף שתהיה עמה • מעעיין בחשובה ירחה שהרב לח החליש הדין למעשה רק שכתב שחין הדבר כשוב כ"כ שיהיה הדין עם השם דים מקום לומר שם הב"ד רולה שעוב ליתומים להיות חלל בית חביה הרשום בידה ולח חמר נגמרת הבח חלל אמה שלא בפניה' שוים ועוד דלפב' לומר דשם אין הבח רול' להיות חלל אמה הרשום בידה ולקדק כן מלשון רש"י ולח חמרו בגמרת הבח חלל השם שלא בדלח חיכפ' לה לבח חלל מי חהיה ולפ"ז מ"ש כאן הרב אין השם יכולה לכוף היינו חח הבח אינה יכולה לכוף שם אינה רולה להיות חלל השם חלל הבח שוחקת ולח חיכפח לה לף שלב"ד נרשה שעוב לה חלל בית אבי' מ"מ יש להחיב בדבר למעשה שם לעקור מה שחמרו חכמים הבח חלל השם בשביל תומדנה של הב"ד: (יא) אין שם אמה יכולה לכוף נרשה דהיינו כשהחב קייש חבל שם אין החב קייש נרשה דחכבר לומר שיש לשם אמה עילוי על בית אבי' לגדל הבנים עד שב וגם להיות הבח חלל יותר מבבית חביה: (יב) או משלבת אותם שאין על השם שום חיוב לגדל חת בניה אחר שגמלתן וכבר כתבתי שגם קושי' שגמלתן אין עליה חיוב להניק בחנם ודלא כמ"ש לעיל בסעיף ה' בשם ר' יוחנן שאם אין לחב כופין חות':

פג (א) הבח והריפוי לבעלה מה שהבח לבעלה כתב בטור בטעם כיון שמעשה ידה שלו והרי היא מבטלת מעשה ידיה ולפי זה שם היה אשה שאין עליה חיוב לעשות רק ליטב בקחדת ולעשות רק מעט מלאכה כדי שלא תבח לידי זיבה כמבואר לעיל סי' ע"ח כ"ש היה מן הראוי שלא יהיה כל הבבח לבעלה ומיהו כבר כתבתי לעיל סי' פ' שבעת הרב"ח שאם שאינה מחוייבת לעשות אם עשתה מעשה ידיה לבעלה וא"כ בכל אשה הבבח לבעלה שיכול הבעל לומר הייתי מפייס אח חשתי שתעשה מלאכה כל היום וכיון שמיד הבבח בשוק אין נתבאר כאן בטור וכתב"ם סי' ת"ך: (ב) והריפוי לבעלה אין הכוונה שהבעל יתבבר בריפוי שיסבור לה רופא בשביל חריפת ולער אלא הכוונה שהבעל מהוייב לרפואתה בדרך שמרפא כל חליה ע"כ נקט שהריפוי יוחזר לבעלה מטעל ברפואתה וגם הרמ"ם לא דעתו כהרא"ש: (ג) והלער שלה לא נתבאר אם רק הקרן שלה ויקח בדמי הלער קרקע והוא חוכל פירות בכל כ"א שלה או לגמרי הוא שלה ואין לו לחילו פירות ועיין בר"ן שכתב דחכי' לח"ק דבשחה וכגמה שלה אפ"ה הוא על חלקה • דמחחר דחית ליה פירות בחלקה אינה יכולה להכקיע זכותו: (ה) אינו יכול לחבוע חלקה • עיין בב"ח שבתב דאף על חלקו לדיך הרשאה ואם היה יודעה חלקו וחלקה בשעת חביעה א"ל הרשאה אף על חלקה דמיגו דאחית אחלקו נחית אחלקה ואין דברינו מוכרחים ועיין בחשובת הרח"ם בכלל מ': (ו) חייב לשלם לה מיד כל הנזק עיין בר"ן מ"ש על זה וכלל דבריו שע"ב בדין יש לו פירות בחלקה וחלקו אינו משלם כאלו אבל מאי דבי הרמב"ם שהגהו' הקנו שבח יאכל פירות מחלקה אבל חלקו אינו משלם ודעת הרמב"ם שהגהו' קנסוהו לגמרי שלא יהא חושח נשבר ליקח חלק חמה שחבל בה ובודאי אף דר"י בן בתיר ור"ק פליגי בריש מציאות אמ' דף ס"ה ע"ב בעיבי' זה מודה דיב"ב שהכל שלה יהא לו לנטער בלערה וכן הוא בש"מ בשם הרשב"ח ולא ידעתי למה הכריע בב"ח כדבי הרמב"ם ודבדי הרמב"ם נראין דיוס בשעתם: (ז) שהמביים בדברים כשור נחנחר בח"מ סי' ת' סעיף ו' שמדין על בזוי דברים עד שיפייסנו לפי כבודו: ת חס

(ה) אם תרפוה בגלוי · כלומר בפני רבים ואם בסתר פלומר בפני שני עדים כ"כ הרמ"ם בחזקה כללית: (ט) המזיק את חבירו בחמשה · לדברי החולקים על הרמב"ם גם כאן אינו משלם רק שני חלקים זהה וכתב המ"מ שמפלגים קלת רחיה לדעת הרמב"ם דהא בגמרא פתחו ולא חלקו אבל בי' כתב דלעיל דק"ל כרי"ג אינו משל' רק שני חלקים מן המק ואינו משל' הנזק ע"ש:

פר (א) מליאת פחזה לבעלה בגמרא בכתובות דף ס"ו פליגי ת"ק ורבי עקיבא וסבר ר"ע דמליאת לעלמ' ואיתא תו שם בגמ' דר"ע לטעמי' דסבר העדפה מעכה יהיה טע"י הדחק ג"כ לעלמה וכל מליאה שמגבית בשעת מלוכה הוי כהעדפה ע"י הדחק וכבר פסק לעיל ריש סי' כ' דחקה ועשתה יותר מהראוי לה המותר לבעל ואי"כ כל מליאה ג"כ לבעל אבל לעל' כ"ת ורב האי לפעמים העדפ' לעלמ' גם מליאה לפעמי' לעלמ' וכן פסק בש"ח: (ב) מליאת האיש לבעלה בגמרא אמרו הטע' משום חיבה ובירושלמי מפרש טעמים אחריים עיין בהגהו' אשרי ועשה הרמ"ם כשם שהרגו' בית חזקה לומר חיבי ניחומין ואיני יודע כך חוכל לומר אינו ניחומי ואיני מוחזק לך מליאה והרמ"ם חולק עליו עיין בטו"ש ואיני יודע כדי להכריע בין הרי' גדולים ונראה דאחומרת ניחומין יפה כתב הרמ"ה ואחום"ל נאי מעכ"ל ואי"ל כתב הרמ"ם שאפשר דלא פליגי ודוק:

פה (א) אין זומעין לה * כבר נתבאר לעיל סי' ס"ט סעיף ה' הטעם כדי שלא תתערב בין הכותים וכתבתי שם בשם הר"ן עוד טעם אחר: (ב) נכסי צ"ב הם הנזונין וכו' · פרט בין ג' דברים שבייך בהן מיתה או"ה אם הכניסה לו קרקע ג"כ צ"ב מקרי ואינו רשאי למכרם משום שבח בית חבירו כמו שיתבאר לקמן סי' ל' אבל אם הכניסה לו מעות או כחובות בגדן הרשות בידו להוליכן ולשבח ולבין בהם והריוח וההפסד שלו וע"כ הוא מוסיף שלים בהם ע"פ דין התלמוד אבל כשמפרנסת לו דבריס שאין רשאי למוכרן הוא פוחת חומש ועיין במגיד משנה רפ"ח מה הוא ההפרש בין נזונין לכתובה ועיין לעיל סי' ס"ה ועיין בחשובת הריב"ש סי' ק"ן: (ג) ונכסי מלוג וכו' לשון מלוג הוא כענין מליאת הרחם שהולך השער ועומד הרחם כך כאן לוכל פירות ועומד קרן:

(ד) שאין לבעל בהם אלא אכילת פירות · כלומר אבל נכסי צ"ב אם הכניס לו מעות ושחורות הרשות בידו להוליך גם הקרן אבל נכסי נפלו לה כספים ילקח בהן קרקע והוא לוכל פירות ועיין בדי"ב סי' ק"ן בתב כמה חילוקים שבין נכסי צ"ב לנכסי מלוג לענין שבח הבנין שהבנים לו בנדן הם נכסי צ"ב היינו שמו הבנדי' כמה הם שוי וקיבל אחריותן אבל בנדים שהכלה לוקחת אין דרך לשומן לה בנדן רק הם נכסי מלוג שלה: (ו) הזהה שהבעל שם לה ופו' כלומר שאינו רשאי למכור שדה זו שיחד לה בכתובתה כמו שאינו רשאי למכור שדה שאינו שיחד בעיקר: כלומר לענ"ד שבכתבו בכתובה מאחר שלא שמו לותם בדמי' קלובים אין עליו קבלת אחריות ואם היה לומרת לשום לותן לכדי שיהיו באחריותו והוא לינו רולה בתב הרי"ם סי' ק"ן דאין מי שיכול לותו לקבל אחריותן הרשות בידו להניח הנכסים בשומן כדין נ"מ ובן פסק לעיל סי' ס"ה סעיף י"ח ורחיתי בשגרת הרמב"ם דף ל"ג שחמה שם על דיין אחר ז"ל שלא דנת שכל חזקה שירלה בעלה ליתן לה מלוייתה ולא יסתר עליו אחריותה הדין עמו מיד תמהתי וכו' ונשתר לא ידעתי מה היה החמיה ויפה בתב הרי"ם מי יכוף לותו לקבל אחריו' ואפשר דהרמב"ם מיירי בשכב' קיבל עליו אחריות ונכנסו לכשותו דלא יוכל לחזור וגם זה ל"ע דמ"ם מכל חוב שיכול הלו' לפרוע תוך זמנו כמוותר בח"מ סי' ע"ד: (ח) ואם יש פירות בקרקע · בסי' קכ"ג בתב דלתו דוקא שיש פירות בקרקע עכשיו שלא יתבי' כבר נתלבנו משם כיון שהזהה עומד לפירות לבנים הבאות ולעתה הרחם תפי' קרקע שאינו מגדל פירות כלל הוא"ל ורתו למכור וליקח בהן קרקע שעושה פירות וכן פסק בח"ה סי' סי"ג מכח הדין ומכח הסברא ע"ש ולא כמשמעות הריב"ש סי' תל"ו: (ט) מחוך שיש לו לדון על הפירו' וכו' · עיין בר"ן סוף פ' השולח שהאריך בזה ומיהו דוקא דליתיה במתה ולא מחתה

(ח) אם תרפוה בגלוי לו' חלקים ולה חלק א' ואם בסתר לה ג' חלקים ולו חלק אחד (טור):

ב ט (ט) המזיק את אשת חבירו בגזקי':

פר דין מציאת האשה ובו סעיף אחד:

א א (א) מציאת האשה (ב) לבעלה ואם היא ספק מגורש, מציאתה לעצמה:

פה דיני נכסי מלוג וצאן ברזל ובו י"ט סעיפים:

א פירותיה ביצד תקנן שיאכל פירות נכסי אשתו א תחת פרינה שחייבוהו לפרות ואם אמר איני חפץ בפירותיה ולא אפדה אין שומעין לו וכן אם אמר היא איני חפצ בתקנ'ו ב (א) אין שומעין לה:

ב (ב) נכסי צ"ב הם הנזונין להעלת לה ג' נגדים או בהמה ועבדים ומקבל עליו לחזיות (טור) אם מתו מתו לו ואם הותירו הותיר לו וכן אם פחתו או נגנבו או אברו הכל לו (ג) ונ"מ (ד) הם נכסים שאינן בזחזיותו (ג"טור) אם מתו או הותירו או פחתו או נגנבו או נאברו הכל לה (ד) שאין לבעל בהן אלא אכילת פירו' ד ואם פשע הבעל בנכסי מלוג ונאברו פטור מפני שהיא עמו במלאכתו ורוי פשיעה בבעלים:

הגה ע"ל סימן ע"ו בסעיף ג' בתחתי (ה) דין ה נגדי חזה שם מקרי כ"ג הו"ל (ו) הזהה שהבעל שם לה בכתובתה דינו כל"ג (חשובת הרמ"ם) (ועי"ל סימן ל' סעיף י"ו):

ג ו יש מי שאומ' דנכסי צאן ברזל אינו חייב באחריותן אא"כ שמו אותם עליו ברמים קצובים או שקיבל אחריותן בפי' ויש מי שאומר שמאחר שכתבן בכתוב נתחייב באחריות אע"פ שלא שמו אות' ולא נתחיי באחריות (ז) והראשון עיק':

ד בעל הבא לדון עם אחר על נכסי אשתו צריך הרשאה ז (ח) ואם יש פירות בקרקע (ט) מתוך שיש לו לדון על הפירו' שהם שלו דן על העיקר

הג"ה ואינו נותן לה אלא מעות ומלו"ג ע"ש שאוכל בעין מלוג הרמ"ם שחולקים הטור הגמ"י · ויש לחזה ג' דבריס כחובה וגל"ג ונ"מ והפרש בין גל"ג לבין הכתובה עיין סי' ג' מ"ש ועיין במגי' ד' ר"פט ז' ה"ל ואפי' גל"ג דהינו דשאי למוכר' מפני שבח בני חבי ואין לו אלא פירות מ"מ יש לו יתרון טפי מג' דפרי פירות הבל שלו ועיין בריב"ש סי' ק"כ ג' נגדים או בהמה ועבדי' וקרקע ומי גל"ג והכא לא חשב אלא מה שבייך בהם ג"מ כמ"ש בסי' ע"ז: ד ואם פשע הבעל ופו' משמע מגמיבה ואבידה פטור מטעם דלא קיבל עליו שמירה · שלא מפני עה הינו פטור מטעם זה כיון דהוא מחמת בהם שלא מטעם שמירה בבעלי' הוא פטור · וגל"ג הוא חייב מע"ג דהוי שמירה בבעלי' כיון דמקבל בפי' לאחריות ומחחייב אף עלמו · והטור כתב דין זה בשם ר"י דהוא פטור מטעם שמירה בבעלי' והקשה הב"י למה הלה הטור הדין בדברי ר"י הא מבואר כן בסוגיא פ' השוא ולמ"ש ניחא דאחר שמסתפקינן בשם ר"י דהינו פטור משום דלא קיבל שמירה עליו ונ"מ הלוקח בהמה לבלבי' יום דהינו מקבל שמירה מ"מ פסק ר"י דהוא ש"ח:

ה נגדי חזה היינו מה שהיה לוכשת בכתב הרמ"ם דהם נ"מ ולאו נ"מ ממש דהא אין לו רשות למכור ולמשכן שלא נ"מ למ"ם בסימן ל"ג נ"מ לענין מורדת כמ"ם בסימן ע"ו: ו יש מי שאומר דגל"ג וכו' וכן הוא דעת הרמב"ם ועיין בט"ז והבירה בידו אף הוא רולה הינו מקבל אחריות עליו ועיין בחשו' ריב"ש סי' ע"ו ואם כבר קיבל אחריות א"י לפלק דהינו כשומר דא"י לחזור תוך הזמן מ"ה מקרא ל"ג ועיין בח"ה סימן רל"ג: ז ואם יש פירו' בקרקע עיין בח"ה סי' ג' שם מבואר לר"ה ורמב"ם פ"ג ה"ם וסמ"ג ס"ל קרקע שאין בה פירות לריך הרשאה ומשמע לפי' עומדת לגדל פירות ולא כסמ"ע בסימן קכ"ג שכתב כשעומדת לגדל פירות ס"ל הרשאה לפי' לדעת ר"ה · ולהרמ"ם ס"ל הרשאה ומעות לכ"ע ס"ל הרשאה * וכן קרקע כשאין בה פירות ורולה למכור חוה' ולקח דבר שעושה פירות ס"ל הרשאה כיון שמגיע לו הפסד * וכל זה לייבי בי"מ אבל בי"ב ס"ל הרשאה אפי' במיחת ועיין בשחי"ה שם וכ"כ בח"ד ועיין בר"ן ס"פ השולח וכלל הוא כ"מ ים בהם פירות דינם אים ואחחו כשותפות ס"מ כשהיה במחת והוא ירד לדין וילא חייב מחמת עדים שהעידו לא הוי בקבלת עדות שלא בפני בעל דבר ואם ליתא במחת ס"ל לקבל עדות שלא בפני בעל דבר כיון שלא מהני אפי' על חלקו שהרי ס"ל למכור משום רווח ביחו · ובגל"ג מקבלי' עדי' שלא בפני' אפי' ליתא במחת אבל הולאחו לא מהני כיון דל"ל כלוי אחי נוטל כ"ש הרמב"ם בחשובה ומזה נשמע נמי בשאין פירות בקרקע כ"מ ס"ל לדין בשלא

דהא הטעם הוא דהם כשותפו' וכן משמע לכאורה מפי' במעות ש"י לירד לדין בלא הרשאה וכן מדייק בחשו' רש"ך ס"ק ג' מ"ז והרשב"ם חולק על דין של הח"מ ויש להאות: ח השאילה האשה לאחר פרה של נכסי מלוג ונשאל בעלה עמה לא הוי שאלה בבעלים דקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי (יב) (עיין בח"מ סימן ע"ג):

ו אשה ששאלה פרה (יג) ואח"כ נשאת ומיתה הבעל אע"פ שהוא משתמש בה כל ימי שאילת פטור (יד) אפי' פשע ט מפני שהוא י כלוקח והאשה חייבת לשלם כשיהיה לה מכון יאלאם תודיע את בעלה שחייא שאול ה"ז נכנס תחתי:

ז באו לידה (נכסים) אחר שנשאת בין שבאו לידה בירושי"ב (טו) או שניתנו לה במתנה יג (טז) או שחבלו בה ונתנו לה חלקה בבושתה ופגימה נקראים נכסי מלוג והרי הם כאותם שהכניסה לו ולא קבלם באחריות (יז) אבל אם מכרה כתובת ונדוניתא יד אותם הדמים אין הבעל אוכל פירותיה ובאם נתנה מתנתה לאחר קודם שנשאת כרי להברי מבעל, אף על פי שאין המתנה מתנה אין הבעל אוכל פירות וכן הבעל שנתן מתנה לאשתו בין קרקע בין מטלטלין קנתה ואין הבעל אוכל פירות (יח) ומיהו טו (יט) אינה יכולה למכור מה שנתן לה הוא ולא ליתנו לאחר אא ישאר בידה ואם תמות ירשנה טז והפירות שיוצאין לה מכ נה דינם כשאר נכסי מלוג וימכרו וילקה בהם קרקע והוא אוכל פירות:

ח בו"א שאינו אוכל פירות המתנה כשנתן לה אחר שנשא (כ) אבל אם נתן לה יז בעודה ארוסה כיון שנשאה זכה במתנה זו כשאר נכסי מלוג ואובל פירותיה (כא) ואם יח מן הנישואין נתאלמנה או נתגרש שלא מחמת מרדה נוטלת מתנה זו חוץ מכתובתה:

ט יט המוכר קרקע לאשתו אם היו המעות שלקחה בהם את הקרקע מחבעל כ (כב) גלוים וידועים לבעל קנתה והבעל אוכל פירות

העיקר ואינו צריך הרשאה מאשתו שאם אין לה קרקע אין לו פירות: הגה ודוקא לזון מגל (י) לעצות פטרה לריך הרשאה' (ריב"ם סימן תל"ו) גח לזון (יא) על מעות מזומנים של אחסן אינו לריך הרשאה' דהוי כאלו היו פירו' בקרקע (ת"ה סי' י"ג ועיין בח"ה סי' קנ"ג):

ו אשה ששאלה פרה (יג) ואח"כ נשאת ומיתה הבעל אע"פ שהוא משתמש בה כל ימי שאילת פטור (יד) אפי' פשע ט מפני שהוא י כלוקח והאשה חייבת לשלם כשיהיה לה מכון יאלאם תודיע את בעלה שחייא שאול ה"ז נכנס תחתי:

ז באו לידה (נכסים) אחר שנשאת בין שבאו לידה בירושי"ב (טו) או שניתנו לה במתנה יג (טז) או שחבלו בה ונתנו לה חלקה בבושתה ופגימה נקראים נכסי מלוג והרי הם כאותם שהכניסה לו ולא קבלם באחריות (יז) אבל אם מכרה כתובת ונדוניתא יד אותם הדמים אין הבעל אוכל פירותיה ובאם נתנה מתנתה לאחר קודם שנשאת כרי להברי מבעל, אף על פי שאין המתנה מתנה אין הבעל אוכל פירות וכן הבעל שנתן מתנה לאשתו בין קרקע בין מטלטלין קנתה ואין הבעל אוכל פירות (יח) ומיהו טו (יט) אינה יכולה למכור מה שנתן לה הוא ולא ליתנו לאחר אא ישאר בידה ואם תמות ירשנה טז והפירות שיוצאין לה מכ נה דינם כשאר נכסי מלוג וימכרו וילקה בהם קרקע והוא אוכל פירות:

ח בו"א שאינו אוכל פירות המתנה כשנתן לה אחר שנשא (כ) אבל אם נתן לה יז בעודה ארוסה כיון שנשאה זכה במתנה זו כשאר נכסי מלוג ואובל פירותיה (כא) ואם יח מן הנישואין נתאלמנה או נתגרש שלא מחמת מרדה נוטלת מתנה זו חוץ מכתובתה:

ט יט המוכר קרקע לאשתו אם היו המעות שלקחה בהם את הקרקע מחבעל כ (כב) גלוים וידועים לבעל קנתה והבעל אוכל פירות

(יא) על מעות מזומנים של אחסן אינו לריך הרשאה' דהוי כאלו היו פירו' בקרקע (ת"ה סי' י"ג ועיין בח"ה סי' קנ"ג):

ה השאילה האשה לאחר פרה של נכסי מלוג ונשאל בעלה עמה לא הוי שאלה בבעלים דקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי (יב) (עיין בח"ה סימן ע"ג):

ו אשה ששאלה פרה (יג) ואח"כ נשאת ומיתה הבעל אע"פ שהוא משתמש בה כל ימי שאילת פטור (יד) אפי' פשע ט מפני שהוא י כלוקח והאשה חייבת לשלם כשיהיה לה מכון יאלאם תודיע את בעלה שחייא שאול ה"ז נכנס תחתי:

ז באו לידה (נכסים) אחר שנשאת בין שבאו לידה בירושי"ב (טו) או שניתנו לה במתנה יג (טז) או שחבלו בה ונתנו לה חלקה בבושתה ופגימה נקראים נכסי מלוג והרי הם כאותם שהכניסה לו ולא קבלם באחריות (יז) אבל אם מכרה כתובת ונדוניתא יד אותם הדמים אין הבעל אוכל פירותיה ובאם נתנה מתנתה לאחר קודם שנשאת כרי להברי מבעל, אף על פי שאין המתנה מתנה אין הבעל אוכל פירות וכן הבעל שנתן מתנה לאשתו בין קרקע בין מטלטלין קנתה ואין הבעל אוכל פירות (יח) ומיהו טו (יט) אינה יכולה למכור מה שנתן לה הוא ולא ליתנו לאחר אא ישאר בידה ואם תמות ירשנה טז והפירות שיוצאין לה מכ נה דינם כשאר נכסי מלוג וימכרו וילקה בהם קרקע והוא אוכל פירות:

ח בו"א שאינו אוכל פירות המתנה כשנתן לה אחר שנשא (כ) אבל אם נתן לה יז בעודה ארוסה כיון שנשאה זכה במתנה זו כשאר נכסי מלוג ואובל פירותיה (כא) ואם יח מן הנישואין נתאלמנה או נתגרש שלא מחמת מרדה נוטלת מתנה זו חוץ מכתובתה:

ט יט המוכר קרקע לאשתו אם היו המעות שלקחה בהם את הקרקע מחבעל כ (כב) גלוים וידועים לבעל קנתה והבעל אוכל פירות

(יב) עיין בח"ה סי' שמ"ו. כלומר דכשם כהג עוד דין אחר אפשר שמחל לה הבעל בפרה לנעלה לה הוי שחלה בבעלים: (יג) ואח"כ נשתה ומתה * כלומר הפרה היה הבעל משתתף בה כדין פרת נ"מ: (יד) אפילו בשעה שפני שהוא כלוקח * עי"ג דק"ל ללוקח בהא לומן קלוב הוי ס"ח וחייב בפשיעה כמו שפסק בח"מ סי' שמ"ו עיין בשמ"ע שנהגו לפרש דמיירי שהאשה שאלה כל ימי חיותה דהפרה אז כל ימי חיותה דאז פטו הבעל משום דנקרא לוקח ולא משום שמירה בעלים כיון דהבהמה חיוה שלה אבל אם שאלה האשה רק לומן מוגבל אז חייב הבעל בפשיעה' כדין לוקח לומן ידוע ולפ"ז אפשר דכורים אלו דאחת יורה דרכו דהרמ"ם נם לית ס"ל דין זה דלוקח לומן ולפעד"י ס"ל דלוקח לומן חייב בפשיעה' דהוי כשומר הנה ס"ל דבעל אפשר פטור דהוי שמיר' בעלים ואע"ג דאין החפץ שלה מחמר דלוקח הוי הוי כשומר שלה וכבר האריכתי מזה בביאורי להרמ"ם בכ' הפוש ובאריכי כוונ' הרב מ"ה רמח בפי' שמ"ו ואין כאן מקום להאריך יותר מזה: (טו) או שניתנו לה במתנה כך כתבו הפוסקים וכן הוא בירושלמי שאע"פי שמלוה האיש לבעלה אבל מה שנתנו לה לחיים מתנה הוא לעלמה רק שהבעל אוכל פירות ואם אמר בשעת נתינה שלא יאכל הבעל פירות יהנאתו בטעות ע"ח: (טז) אפילו בשעה שפני שהוא כלוקח * כגר נהנאתו בפי' ס"ג חוקא חגלו גה לחיי אבל אם הגל גה בעלה אין לבעל אכילו פירות דמה שמשלם לה: (יז) אבל אם מכרה כתובתה ומוניתה * דין מכירת כתובה יהנאתו בפי' ק"ה ודין נתן מתנה לאחר קודם שנשאת יהנאתו בפי' ס': (יה) ומיהו מיה יכולה למכור * נראה בחלוקה הרחשונה דמכר ה הכאובה נעוצת הנאה בשם שאין לבעל בהנאה הפירות אכילה פירו' ג"כ הרשות בידה ליתן קדמי' למי שתרלה דשתמת אמרת טובת הנאה לחשה ואין לבעלה בהם כלום: (יט) אינו יכולה למכור * אלא אם פירש לה שתוכל למכור ולימן לאחר ואפשר עוד שלריך שיכתוב לה בפירוש שאם תמכור אלא יהא מוליא מיד הלקוחות לאחר מוחה הא לאו הכי אפשר לפרש דבריו אלא יוליא בחייה אבל לאחר מיתה יוליא ובן דעת גאון ואין לעשות אחרת בדבר כ"ב המ"מ בשם הרשב"ם בח"ב סי' מה: (כ) אבל אם נתן לה בעודה ארוסה: לפיכך אם פירש במתנה בין קודם נשואין בין לאחר נשואין כ"כ הטור בשם הרמ"ה: (כא) ואם מן הנישואין נתאלמנה אבל אם נתאלמנה מן האירוסין ליה לה אלא כחב שלא ע"מ לכונסה: (כב) גלוים וידועים לבעל קנת' * ואינו יכול לטעון אע"פי שהיו גלוים לא הייתי יכול להוליא מידה כי אמרה אלי אם ע"פ מכרתי לה קרקע כדי שהיה מוחזק במעות אין זה חזקה דאחתר שנתנה לו המעות בפני עדים ושטר מכירה בידה ואינו מפורש שהמעות היו גלוים וידועי' לו ח"כ היה נקראת מוחזקת בקרקע: (כג) ואחזן

(כג) ותוכן המעות שנתן יוקח וכו' תע"ג דנראי לה מן החזה סחס וכחב בסימן שלח"ז ריש סעיף ג' שהיו לה עליו כלום משמע דאפי' במעות שהיום טמונים וגדולה מזה משמע בדברי הרמב"ם סוף פ"ב ממלוה שכל מעות שניד החזה הם בחזקת בעלה אלא שם הניחו שהם ממדוייחת וכחב המ"מ שם שפן דעת הרמב"ן והנה בפכ"ג מה"ח כתב שהם נמלאו מעני' או מטלטלין ניד החזה נתמ' לומר מחנה נתנו לי כמ"ש בסמוך סעיף י"ג וכן הוא בירושלמי וה"כ ע"כ כ"ל מ"ש פ"ג ממלוה שכל מעות שניד החזה הם בחזקת בעלה היינו כשהחזה הלוהו לבעלה וה"ה אינה נתמנת לומר שלי היו אבל כל זמן שהם בידה נתמנת לומר שלי הם ואפילו אינם בידה רק נתנתן לבעל ע"ד שחקנה ממנו שהה ואפי' מעות טמונים לה בחנה שבחה אפי' כמעות שהיום טמוני שלה היולה להלוות לו אלא ליקח בהן קרקע כל זה הוא דעת הרמב"ם ע"פ פירושו של המ"מ : (כד) וי"ח דהם טונן בדי שהמעות שלו · היינו כמעני טמונים דעדיף בדי שלו אבל כמעות שהיום טמונים בדי בידה עדיף ודעת המפרשים שהבי' המ"מ הוא להשוות מכר להלוה' ובשהיום כמעות טמוני' בדי בידה עדיף ואם חינו טונן בדי הו כמעות שהיום טמונים אפי' טונן בדי היא נתמנת ע"ל דלדעת הרמב"ם גבי מכר לה מהני בדי בידה אפילו כמעות טמונים וגבי הלוחה ע"ל לטונן בדי דק מסחמת הם בחזקתו עד שתביח ראיה : (כה) עליה להביח דכל זמן שלא בירדה כמעות גלויים הו כאן לה נתקיים השטר דמי וקרקע בחזקת בעליה שמד' והשטר יש בו ריעות' והמולית מחבירו עליו הראיה : (כו) נתן לה לחר מתנה וכו' · הרב המחבר העתיק לשון הרמב"ם בפ"ג מה' זכיה ומתנה דפסק כשמואל פרק בחרת דנדרים דף פ"ח ע"ב דאפילו לא יחד דבר פרטי שלא אמר ע"מ שתין לבעליך רשות בהן ומה שתרלי עשי לה קנה יתהון בעל אבל בלשון ח' לחודי' כגון שתמר ע"מ שתין לבעליך רשות בהן אף אם שתרלי עשי קנה יתהון בעל אבל לדב דפליג שם תלמשמל לריך דוקא שמיחד המתנה לדבר פרטי לתכילה או לשתיה וכיולא והנה הרמב"ם כתב מתחילה דברי רב שנתן לה לדבר פרטי ע"מ שתשבני או ע"מ שתשבני דוקא אבל אם אמר סתם ע"מ שתהני זה פשיטא דמהני דהא גם לה נתן רק לדבר פרטי שלא אפי' נתן לה לכל דבר שתמר לה ע"מ שתעשי מה שתרלי אם סיים בדבריו בלא רשות הבעל מלא' שתמר שתי לשונות מהני אבל בים שיטה אחרת דשמואל בלשון ח' סגי דק"ל כרבנן התם בנדרים דלא אמרינן יד החזה כיד בעלה ואם אמר לה ח' משתי' מה שתרלי עשי ח"י ע"מ שתין לבעליך רשות בהן מהני וים שיטה שלישית הפוסקים כרב והמה ר"ת והרא"ש ושאר פוסקים ולפי זה לא מהני אלא שנתן לה לדבר פרטי כלישנא דמתני' אם נתנדים ע"ם שתין לבעליך רשות בהן שלא מה שתשתות ת לפיך והרי"ף הכריע כדברי הפוסקים כשמואל ע"ם בסימן רט"ו ואני תמה על הכרעה זו נגד רבותינו בעלי התוספו' והסכימו עמהם הרא"ש ומהר"ם ורא"ה והרשב"ד ובפרט שם הבעל מוחזק ועיין בי"ד סי' רכ"ג (כז) והוא תומר ממעצה ידיך הם כלומר שמא מעני' הם ע"כ אין לו עליה רק חרס שתם שתם אבל אם היה טונן בדי היתה ליכא לישנא היסח : (כח) עליה להביח דהיא * שתין יכולה בידה להפקיע מבעלה לגמרי וכל מתון הנמל' בידי החזה הוא בחזקת בעלה לפירות וגם ליורדי לחת' מיתת' כדין ל"מ ועיין בכ"מ ס"ם בשם בעל החרומות דמשמע' דבריו שתין לה נתמנת על הפקעת ירושה ותכתוב עוד מזה בסמוך (כט) וי"ח וכו' נתמנת לומר שלי הם · מפשט הג"ה זו משמע דמעות שהיום טמונים נתמנת להפקיע מבעלה לגמרי ולטעון שניתן לה המעות ע"מ שלא יהיה לבעלה רשות לא בפירות ולא בירות ואני לא רחיתי זה בדברי הרב ר' שמשון והרא"ש שם לא מצינו רק שמעות שהיום טמונים לא מהני חקיפות הבעל כמו שמהני במעות טמונים אבל מ"מ הם בחזקת ל"מ ואף שהם ל"מ בכתב שתין הכל מסכימין עם הרמב"ם והרמב"ן וזה והרשב"ח הוא מהחולקים וס"ל דנתמנת החזה לומר שלי הם לגמרי ונותנו לה ע"מ שתין לבעלה רשות בהן וכן דעת הר' והריטב"ח כמ"ש ל' ולפי מ"ש הביי' בשם הרשב"ח בתשובה ז' נלח החליט הדבר למעשה וגם לא חילק בין טמונים לשהיום טמונים דאפשר אף בטמונים כל זמן שהם בידה חוכל לטעון שנתנה הם על מנת שתין לבעלה רשות כלל ואין חילוק בין טמונים לשהיום טמונים אלא כשהבעל מוחזק בהם אבל כשהם ביד החזה אין מי שיחלק בין טמונים לשהיום טמונים.

כד ב (ל) ותוקף

פירות אותו קרקע ואם היו המעות טמוני' לא קנתה שהב על אומ' לא אמכרתי אלא כדי להראות המעות שטמנה כג) ראותם המעות שנראו ילקח בהם קרקע והבעל אוכל פירות:

הגה כא (כד) וי"ח דהם טונן בדיה שהמעות שלו הרי הם שלו לגמרי (וכן משמע מלשון הטור).

י אם הוא אומר טמונים היו והיא אומרת לא היו כב (כה) עליה להביא ראיה:

יא כג (כו) נתן לה אחד מתנה ע"מ שאין לבעלה רשו' בה קנה הבעל והרי היא כשאר נ"מ אלא א"כ התנה הנותן בשעת המתנה שיהיה לכך ולכך כגון שיאמר לה הרי המעות נותנים לך ע"מ שתשבשי בהם או ע"מ שתעשי מה שתרצי בלא רשות הבעל.

הגה נתן לה לחיה מתנה והתנה בשחד מדרכים שלו וחת"כ מת חזיה ופיה יורשה חותו נחנעלה המתנה וחכה זה הבעל כשאר נכסי שלוג (תשובת הרמב"ן סימן ק"ן):

יב נמצאו ביד האשה מעות או מטלטלין והיא אומרת כד מתנה נתנו לי (כז) והוא אומר בה ממעשה ידיך הם ושלי הם נאמנת ויקלח בהם קרקע והוא אוכל פירות ויש לו להחרים על מי שטוען שקר ואם אמרה ע"מ כן נתנו לי שלא יהא לבעלי רשות בהם אלא שאעשה בהם מה שארצה בו (כח) עליה להביא ראיה:

הגה (כט) וי"ח דה"ה נתמנת כן דוקא במעות טמונים אבל במעות שהיום טמונים נתמ' לומר שלי הם (רש"י והרא"ש סי' פ"ו).

כה (ל) ותוקף

כא וי"ח דהם טונן בדי וכו' וכן הוא שיטות תוס' והרא"ש והרשב"ם דמכר ולווחה ותקף מיד סיום שמעו' טמוני' נתמן לומר דהם שלו וכחב הר"י ורשב"ם דוקא כשטונן בדי אבל אם טונן בדי מחזיקים שמא והיה טונן בדי שהמעות בחורת כ"מ ועיין בשור ובמגי"ד וחינה נתמנת לומר דנתנה לה ע"מ שתין לבעל רשות דהם לכן אפי' בשמע עכ"פ המכר בעל דהם אם המעות בידה היתה נתמנת לומר דנתנה לה ע"מ שתין לו רשות מ"ל לכוונתו שיחזיק במעות ולא תהיה תו נתמנת לומר שתין לו רשות דהם ואף לם"ם בהג"ה סעיף י"ג במעות טמונים חינה נתמנת לומר שתין לו רשות מן המעו'סום הנחה ח"כ י"ל לגלויי זחי בעי ואם היה ג"כ לח תמרה בדי תין מוליחין ממנו חלוסי הרמב"ן · ומשמע מחוסף' אם יחועדים לה מעות אף ע"ג דתין יהוג מתין בח לה המעות דינו כמעות גלויים דחל"כ חיך הקשו על ר"ם ממנו' גלוים יחמר לכוונתו להוליח המעות חיך הוח רולה להוליח אם יהוע דחחרים נתנו לה ע"מ שתין לו רשות ביום והכ"י כחב מעות גלויים היינו שיהוע דנתנו לה מעות ע"מ שתין לו רשות דהם: כב עליה להביח' רחיה דאל זמן אלא בירה דמעות גלויס הוי כאלו לא נתקיים השטר וקרקע בחזקת בעלה עומדת והשטר יש בו ריעות והמולית מחבירו עליו הרחיה: כג נתן לה לחד הנה נמדים פליגו דב ושמוש ויש בזה ג' שיטות הר"ם בשם ר"ע הגאון כחב הלכה כשמוש אפי' אמר סתם ע"מ שתין לבעל רשות מהני וכן הוא דעת הרמב"ן וכן אם אמר מה שתרלה עשה לבד נמי מהני וכ"כ הר"ן בשיטה זו · ותוס' פ' קדקוסין דף כ"ד בשם ר"ת פסקו הלכה כרב דל"ל דווקא ע"מ שתין לבעל רשות אלא מה שתחה נותן בפיך אף בכה"ג דמיחד שום דבר אבל אם אמר סתם ע"מ וכו' מה שתרלה עשה לה מהני וכן הוא הרחב"ד והר"ם והמ' · והרמב"ם פ"ג ה"ז פסק כשמואל וס"ל אף לשמוש לריך שיאמר ע"מ שתין לבעל רשות ומה שתרלה עשה וחז הוי כאלו אמר לה יהיה שלך חלא לאותו דבר שתרלה לעשות · ושתם כאן כרמב"ם משום דוב הפוסקים ס"ל כשאומר ע"מ ומה שתרלה מהני וכ"כ בתשובת ריב"ם סי' רט"ו מיהו אם תפס הבעל נראה דיל"ל כשיטות ר"ת והרא"ש ומ' ובי"ד סימן רכ"ג הביח שם דעת תוספת דשם לענין חיסור חשם לדעת תוספ' ג"כ ומבואר בזה ח"ם שער שבי אם התנ"ע מ"מ מה שתרל' תעשה אלא רשו' הבעל היינו יורש אותה ובוחן כמי שב"מ וקלח יש לדיי' מרם"י והרא"ש בשורי' דלעיל אלא ס"ל כן דהא כתבו אהה אם קבל מן החזה יחזור לחם' (ואם מחה יחזי' לבעלה) ולא חייבי' שמא נתנו לה ע"מ שתין לבעל רשות משום קף אם נתנו לה יורש אותה ולא"ם הבע"ח חכתי קשה שמא נתנו לה בחנאי שתין לו רשות אלא מה שתרלה אלא היינו יורש אותה וכן רחיתי בהגה' ב"כ שם: כד מתנה נתנו לי ולא חייבין שמא נגבה מבעלה כמו דחייבינן במלוה כמ"ש לעיל משום מתנה יש קול וח"י להעיז לבקר במתנה נתנו וכשאומרת כן תמרי' בוודאי היינה מבקרת בה"ת שם ומגי"ל והא דפסק הרמב"ם פ"ט ה"ג אם שטרות יולאים על שמה אין נתמנות לומר שלי הם ולריכ' להביא רחיה וכמ"ש בח"ם סי' ס"ג שאני החם דחייבי דהיינו נוסחת ונוסחת נמי' פ"כ בה"ת שער ו' גם י"ל מטלטלין שאני כמ"ש בה"ת שער ג' וכטור שם בשם הרמ"ה: כה ממעשה ידיך הם כלומר שמא מ"י הם ולאו בטונן בדי חיירי מ"ה אין לו שבוע עליה: כו עליה להביא רחיה דם"ל להרמב"ם כל ממון הנמלח ניד החזה הם בחזקת כ"מ: כז דוקא במעות טמונים היינו מ"ש הטור בסימן פ"ו בשם הר"ם והרא"ש אם חקף הבעל מעות והיא תומרת שלי הם אף שלוי נתמנת כשהמעו' לח היו טמונים מכ"ש כאן כשהמעו' בידה נתמנות להפקיע ממנו דהא שם כשאמר' של פלוני הם אינו יורש הוא ואינו תוכל הפירות ובפרט' מתריך בזה וכחב אף לדעת הר"ם והרא"ש אינה נתמ' לומר שלי הם להפקיע ומבעל ומ"ש אם נתמ' לומר שלי הם פירושו שלי הם בתורת נ"מ ולא שתמעת מיניה מ"ש האגו' ד"ס ופ"ז ה"ם בשם הרשב"ם וכמה פוסקים דנתמנות לומר שלי הם ואין לבעל רשות בהם וכן כתוב הכ"י אבל מה שמחלק בהגה' בין מעות טמונים לגלויים לח מלינו חילוק זה וכבר החריכו בזה הרי"ף והרא"ש ושאר פוסקים ומ"ם ס"ו ומשמע דם"ל להרשב"ם חזקה זו ובחן ס"ל דנתמנו לומר שתין לו רשות דהם וס"ל בתשוב' תירני בנושח'

ונותנת

עותנת ועיין בגיליוני תרומה סס ולהני פוסקים לק סס קנהה ממנו קרקע
ג"כ נתמנות לומר במתנה ניתן לה ע"מ שתחן לו רשות ואינו חוכל הפירות והח
דחיית בס"ס דחוכל פירות חייבי כתחינה טוענת כן גס"ל בסקנהה קרקע
וכתב בעיר על שמה חו מין לה מיגו של פלוני הוח לכן חינה נתמנת לומ' שתחן
לו רשות דחינ' נתמנות חלק ממיגו
של פלוני הס : כח ודוקק
בשתיק נוסחת קלי גס על הריטב"ח
בשהיח נוסחת חינה נתמנת לומר
במתנה ניתן לי רק הס לגמרי של
בעל ועיין בתשובת הרשב"ח
שהניח הב"י ועיין בכ"מ וכשהוח
מפקיד חלנה הוי כנוסחת כ"מ
בהרח"ם וטור סימן פ"ו ועיין בח"מ
סימן ס"ג • ומצוחר בתוספ' סס
בנוסחת חינה נתמנת לומר שלי
הס חו של פלוני חפי' סס מת
בעל ואין מי שטוען בדי בנגדה
כח"ם בתוחת ושטרו היולחים על
שמה וסס חייבי במת בעל ויהומים
טוענים שמת כמ"ם בשטו' רשב"ח
שהניח הב"י ס"ס פ"ו * מיהו
בנוסחת ואומרת חתה נתת לי
במתנה י"ל דנתמנות מטעם דח"י
להעיד לפי סגורות המגי"ד בסתוך :
בט ויש לה מיגו וכו' נתמנת בכל
ענין חפי' בנוסחת בחינ' חתיך הניח
וחפשר לק לפטורות הרמב"ם סס"ל
חזקה מה שביד החזה בחזקת נ"מ
הוח מ"מ נתמנות חע"ג דהוי מיגו
במקום חזקה מ"מ חע"ג דמחזיקים בהוחת נ"מ עכ"פ היח חוס' ומיגו במקום
חזקה חבעי' דלח מפסדת היח וחין מוליחים מידה כמ"ש בסמוך * והרב
רמ"ח כתב דין זה בסס תשו' מהר"מ כמ"ש בד"מ ולכחורה קשה דיך למד
מחשו' מהר"מ דין זה הח סס היה עומדת דחמרה לחה נתת לי והיה העזה
ומ"ל דנתמנת כשלח חמרה לחה נתת ליו"ל סס לח היה שייך העזה דחייבי
סס במרדה בו חז בוודחי מעיזה בפניו • ובתשו' הרשב"ח בהניח הב"י בסס"ו
ג"כ מבוחר דין זה שלח בתשובה מהר"מ מבוחר חפי' בנוסחת נתמנת במיגו
מיהו מחוס' בסוגיח זו משמע דחינ' נתמנת בנוסחת חלק ע"ג דיש לה מיגו דהח
כחבו בנוסחת שהפקידה בקרון חינה נתמנ' לומר שלי הוח לו של פלוני וחחס
יש לה מיגו דיכולה ליתן לפלוני כמ"ש בחוס' סס ועיין בח"מ סס"ס ס"ג כחב
בהג"ה סס חלה שכתבה כמעות שבידה של חחרים הוח סס ידוע שהיה לה ממון ונתמנת ופי' הסמ"ע דחייבי דחין לה מיגו • חבל סס יש לה מיגו נתמנת
חב לו בח"י יש לה מעות חפי' סס היח נוסחת בניח והניחו כדעת עלין והניח הוכפות חלו דס"ל בנוסחת לח
הס"ל על הסמ"ע שהח הוח כתב לכרש סס דברי הרב רמ"ח והוח כסק כחן דנתמנ' במיגו : ל חלה נתת לי במתנה כתב המגי"ד דנתמנ' משום דחינה
מעיזה לשקר בפניו • ובגה"ח הקשה למה חינה נתמנת כשחומרת במתנה ניתן לי ע"מ שתחן לו רשות חלה נתת לי חבל חמרי' מיגו
דמגרע הטענה דהח לפי טענתה חינו יודע לוחה וכשהיח חומרת חלה נתת לי יודע לוחה • ונ"מ מזה סס כגון שת בעלה נתמנת ובס"ס כ סימן ס"ג
הקשה עליו דקושיח היח חלח לחן קושיח היח חלח לחמרינן כחן מיגו משום דהוי מיגו במקום חזקה דכל מה שיש ביד החשה בחזקת נ"מ הוח והחריך זה ח"ע
ח"ע פ דהכל בחזקת נ"מ מ"מ היח תופסת זו ומיגו במקום חזקה בעינן חלח לחפשות היח וחין מוליחין מידה כשיש לה מיגו לכן יפה הקשה • וח"ל דה"כ
ס"ל לחפי' מה שבידה הוי כחלו היה ביד בעלה והיח נחה להוליח זה ליחת דח"כ סס היח נקרחת המוליח לעולם שייך השטועה להבעל דהוח הנחבע שח
ודחי כל שהיח תופסת הוי היח הנחבע וכשיש לה מיגו נתמנת וחין מוליחין מידה וכל הדין של הרמב"ם חייבי דחין לה מיגו דהח כשנתלח מעות חלכ' הוי ח"י
ליתן לחחר ח"ע דהיה יכול ליתן קודם לזה הוי מיגו למפרע וחו ג"כ ח"י לומר שלי הס ע"מ שתחן לו רשות בו • וכשחמרה לחה נתת לי נתמנת שלח
מיגו משום דח"י להעיד כמ"ש בשם המגי"ד שח חכחי קשה על הטעם המג"ד הח קי"ל במקום הנחת ממון חמרי למעיד כמ"ש כ"ס ס"ו וחפשר דס"ל להחזיק
מה שבידה שחני וחמרי' נכה"ג דח"י להעיד גס חין לומר העזות זה לזה וחחני כשהיח חשתו ח"י להעיד לק משום הנחת ממון משח"כ סס דלעני' לנחת
ממון וגיליוני תרומה הקשה על הגה"ח הח הוי מיגו דהעז' לומר לחה נתת לי ולח חמרי' מיגו דהעז' ובהג' ס"כ חמה עליו דהח מבוחר בר"ן דחמרינן
מיגו דהעז' לפטור מממון רק לפטור מטבוע לח חמרינן וחפי' מהני עיזו דלכלי חוסלי נחמן לטעון וחכלו כדפי' חוני' במיגו לקחתי לוחס לק ע"ג סס היח
לומר לקחתי לוחס היה לריך למעיז וחפשר הגיולי תרומה ס"ל דנתמנ' לומר לחה נתת לי משום דהיח ח"י להעיד כמ"ש המגי"ד דס"ל כח"ם שהניח
ממון מ"מ ח"י להעיד מ"ה שפיר הקשה מה קושיח של הגה"ח הח מיגו דהעזה לח חמרי' ועל כרחך כתן לחה נתת לי הוח העזה חע"פ שהוח הניחות ממון :
בא לי בחתנה מבוחר בה"ח והוח בכ"מ מטלטלים היוחעים שהס של בעל חינה נתמנת דבעל נתן לה בחתנ' וחף לס"ס בשם המגי"ד דח"י להעיד מ"ח דבר
היוחע שהוח של הבעל חינ' נתמנת שלח מה שביד החשה הוח בחזקת נ"מ חו מהני החזקה דח"י להעיד לב שפירותיו מרובים
עיין בס"ם כתב לקוטים דיוים בזה והרמב"ם בכלל הכל בזה לקוחים דבר שפירות מרובים והולחות מועט"ם * ומעות מזומנים חין מניחים לו להרויח
שהס שלו לוקחים ג"כ שהס דבר שפירות מרובים והפירות מהם יכול למכור ולהרויח עם המעות חשו' הרשב"ח בעיין חשוב' רס"כ ס"ג סי' מ"ז : לג שלח
פירות סהם כדעת הרי"ף והרמב' חפי' חס חין העזה שלח החלב חין מוכרים העז ולח חייבי למיהמ שמח חמות העז ע"ג חס נפלה לה פירות קי"ל
דיכול שתי' ההס לחכר שיחלב הפירות כלו הכל חבל כחן יש בחלב לחכר וכן הקל יולית פירות להריס : לד לח יכולו כ"כ הרמב"ם כב"ג לפי גירסתו שלו
בריטב"ח פ"ג ונחמר לח יכול ולהכתתה כותי' ובזיתי' כלי ר"י ותין הלכה כוותיה * ולענין חס היח יכולה לכופו למכור עיין בטור ויכול להוח חינו
רשחי למכור היח ר"י לכופו שיכור שלח היכח דהוח יכול למכור ס"ל להרמ"ה כשחיני רולה למכור יכולה היח לכופו למכור לפ"ו עז ושחר דבריס רח"י
למכור ומשחמש עד שיכלה הקרן היח ג"כ ר"י לכופו למכור שלח עבדיס זקניס ס"ל להרמ"ה דהוח יכול למכור בעל כרחה גס היח יכולה למכור בע"כ ולהרח"ם
סע"ג הוח יכול למכו' בע"כ מ"מ היח ר"י לכופו למכו' ול"ד לנפלו כספי' דסס ע"כ מוכרחי' לקנוח בספי' סוס דבר חו כ"ח יכול לעכב שלח יקנה דבר
שחינו עומה פירו' מיהו דבר שחינו עוס פירות ולח סוס שיעוס ורחוי למכור יכולה לכופו ופלוגחת זו נלמד ממחני' נפלו עבדי' לח"ק יכול הוח
למכור בע"כ ול"ל להרמ"ה הח"ק חוסס לטובתו כמ"ש נחוס חע"ג דיש לה ריעותח מסוס שנח בית חניה חין חוסטין לרעתה רק לטובתו תזה נשמע בכל
מקום הולכים חחר טובתו ולח לטיעות הרמב"ם בעבדים חייסינן לטובתה מסוס שלח מ"מ בזיתים דלח ניכר כ"כ שלא נמכר בפיסה פסק הקי"ל כח"ק
ממילא נשתעבד לעולם חייסינן לטובתו סס לק שנח בית חניה ניכר :

ולהרמ"ה

(ל) ודוקק בשחינה נוסחת ונותנת תוך הניח(ג' בשם הרשב"ח וע"ל
סימן ס"ו) וי"ל דלק לח רלו המתן בידה בט ויש לה מיגו לומר שתין לה
חו שהחזירה לו (לא) נתמנת בכל ענין (תשובת מוהר"ם סימן רפ"ח
ויעיין בח"ה סי' ס"ג :

(לב) ואם אמרה ל אתה נתת לא לי במתנה נשבעת
שבועת היסת שנתנם לה הבעל ואינו אוכל פירותיהם:
יג נכסו מלוג הבעל אוכל פירות ואם הם דבר שאינו עושה
פירות ימכר וילקח בו דבר שעושה פירות ואם הוא אומר
כך ובך ילקח בהם והיא אומרת איני לוקחת בהם אלא כך וכך
(לג) לוקח הם דבר לב שפירותיו מרובים ויציאתה מעיטה
בין שהיה הדבר כרצונו או כרצונה ואין קונין דבר שאין גדעו
מחליק ואם נפל לח דבר שאין נזעו מחליק אע"פ שלא ישאר
קצת מהקרן א"צ למוכרו כגון שהכניסה לו עץ לחלבה רחל
לניזותה דקל לפירותיו אע"פ שאין לה לג אלא פירות אלו
בלבד הרי זה אוכל והולך עד שתכלה הקרן וכן אם הכניסה
לו כלי בתור נכסי מלוג הרי זה משתמש בהם ולובש ומציע
ומכסה עד שיכלה הקרן וכשיגרש אינו חייב לשלם הבלויות
שלנכסי מלוג :

יד נפלו לה עבדים אע"פ שהם זקנים (לד) לא יקבור מפני
שהם שבח בית אביה נפלו לה זהם וגפנים ולא היו לה
בגוף הקרקע שהאילנות בה כלום אם עושין כדי טיפולן לך
לא יכבו מפני שבח בית אביהואם לאו הרי אלו יכברו לעצים
וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות :

טו נפלו

(ל) ודוקק בשחינה נוסחת ונותנת תוך הניח(ג' בשם הרשב"ח וע"ל
סימן ס"ו) וי"ל דלק לח רלו המתן בידה בט ויש לה מיגו לומר שתין לה
חו שהחזירה לו (לא) נתמנת בכל ענין (תשובת מוהר"ם סימן רפ"ח
ויעיין בח"ה סי' ס"ג :

(לב) ואם אמרה ל אתה נתת לא לי במתנה נשבעת
שבועת היסת שנתנם לה הבעל ואינו אוכל פירותיהם:
יג נכסו מלוג הבעל אוכל פירות ואם הם דבר שאינו עושה
פירות ימכר וילקח בו דבר שעושה פירות ואם הוא אומר
כך ובך ילקח בהם והיא אומרת איני לוקחת בהם אלא כך וכך
(לג) לוקח הם דבר לב שפירותיו מרובים ויציאתה מעיטה
בין שהיה הדבר כרצונו או כרצונה ואין קונין דבר שאין גדעו
מחליק ואם נפל לח דבר שאין נזעו מחליק אע"פ שלא ישאר
קצת מהקרן א"צ למוכרו כגון שהכניסה לו עץ לחלבה רחל
לניזותה דקל לפירותיו אע"פ שאין לה לג אלא פירות אלו
בלבד הרי זה אוכל והולך עד שתכלה הקרן וכן אם הכניסה
לו כלי בתור נכסי מלוג הרי זה משתמש בהם ולובש ומציע
ומכסה עד שיכלה הקרן וכשיגרש אינו חייב לשלם הבלויות
שלנכסי מלוג :

יד נפלו לה עבדים אע"פ שהם זקנים (לד) לא יקבור מפני
שהם שבח בית אביה נפלו לה זהם וגפנים ולא היו לה
בגוף הקרקע שהאילנות בה כלום אם עושין כדי טיפולן לך
לא יכברו מפני שבח בית אביהואם לאו הרי אלו יכברו לעצים
וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות :

טו נפלו

(לה) פירות

(להּ) פירות המחוברים לקרקע וכו' דס"י כתב הוא"ל והקרקע קיימת לה וכ"ש חול לעצמיה ספי' כן גבי עז לחלבה דעצי חמיד סיור גבי עז עור וגבי נולה תרגול אבל לפי' הרמב"ם אין לה רק פירות המחוברי' לח גרע מעז לחלבה: (לו) אפי' הגיע זמן ליקלר תגג"ד ק"ל כל העומד לקלור כקלור דמי אחני הכא דתקנת חכמים הי' פירות הנלקטין בעוד' תחתיו הרי הן שלו עיין נרח"ם: (לז) ואפשר דטעות נפל בספריס לח ידעתי למה כתב דרך אפשר הוא פשוט הוא שהוח ט"ס: (לח) עבדי ג"מ ובהמות נ"מ וכו' תע"ג דק"ל יכו' הרב לומר לעבדו עשה עמו ותיני זך אפ"ה עבדי מלוג עדיפי מעבדי שלו ועיין בי"ד סי' רס"ו סעיף כ': (לט) ולד שפחת מלוג לבעל ומכ"ם ולד ולד עד עולם וכתב הרח"ם בשם בה"ג דאם מתה התם קודם שגמ' הולד נעשה הולד קרן של האשה במקום התם ולא * ידעתי ☜ למה הוצרכו לומר דין זה כאן ודין הכפל שלח זיכו תורה לבעל אפילו כפל הולד שהוח ס"ו הוצרכו כאן משום דאין כפל נוהג עכשיו דאין דנין דיני קנסות מ"מ יש נ"מ גם האידנא אם האשה זכתה ואין הבעל מוחל: (מ) ולטול ולד השפחה. אבל ולד הבהמה אין זה שנה בזה תבואה: (מא) ומקדיש לו המעות אין שומעין לו משום דהמעות * יאבלו בשנה אחת ולא יהיה דוח ביתה לבנים הבאות: (מב) ועושה סחורה במעות ס"ד אבל אם נפלו בספרים והוא דול' לעשות סחורה בהם ולא ליקח הקרקע אין שומעין לו דהקרן לריך להיות קיים לאשה כ"כ הרמב"ח: (מג) ור"מ שלה עיין בח"מ * ואם גובה הב"ח מפירות שלל"מ לכאורה תינו גובה דהא אפי' לאכור לבנים מרובות א"ו יכול משום דוח ביתה מכ"ם לשלם לב"ח ועיין בחשובת המבים ס"י: (מר) לבנים מרובות מכור * משמע קלת דלכתחלה יכולה האשה למחות דק אם מכר מכר בדיעבד מכור מעשם שכח' רב האי והובא בטור: (מה) שיהיו משמשין תוחו בבית האשה אחרת (מה) המחבר לטעמיה אזל שכי' בב"י דוקא לשמש תוחו ולא תוחה אבל מדברי הטור והמ"מ ולח משמע הכי רק שמירתי שיהא שפחה אחת לשמוחה של האש האחרת ולדברי הרמב"ם מוכח אפי' בשני אחר רק בתוחו עיר ולדברי רש"י והרא"ם דוקא שהכניסו לרח' לבית' משמע הגמרא תינו מור' כפי' הב"י דלא מיירי רק בשמוש לרחה ומשמעו' דלא גרע לרח' מלורתא ולא מיירי בשימוש בית' והב"י כתב בשם הרשב"ץ כיון דאינה פלוגתא אין בית הבעל לכוף לשתי לרחה בבית אחר אם לא במקום שהוגבין להן כהרמב"ם אבל בבית שהבעל עלמו משתמש בגון גלימת דמיכסי בית יכול להשתמש בחדא מקום שירלה אזכות פירו' שלו אין לו מקום מיוחד:

פן (א) אין מקבלין פקדון מאי"ש בלכתחלה בי לחוש חולי גנבה מן בעלה ואם לח וקבל ממנה החזיר לבעלה אבל אם קבל יחזיר לאשה אפי' הבעל עומד ואוחז שלי הוא תינו נאמן להוליא מידה או מיד הנפקד כמו שנתבאר בסי' פ"ה סעיף י"ג: (ב) של פלוני הם נאמנת אפי' שתינה נאמנת בעיני הנפקד שאומרת אמת מ"מ יעשה כדבריה דמאחר שהיא בריאה ויכולה ליתך להנפקד וליקח הפקדון מידו וליתן לאוחו פלוני נאמנת ג"כ לומר להנפקד תן לפלוני אבל מאולת על ערס זו אין לה מיגו אז יש חילוק אם נאמנת בעיניו: ג לח

טו נפלו לה (להּ) פירות המחוברים לקרקע הרי אלו של בעל (לו) אפילו להּ הגיע זמנן ליקצר תולשם מהקרקע שלה ויכרו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות: הגה זה אינו אלא לפי הנלקטים אחתיו אם שלו לגמרי (לז) ואפשר דטעות נפל בספרים וכך היתה הלשון מן הקרקע הרי אם שלה ודבר אחרית היא (וכן הוא בהרמב"ם פ"כ"ב דאישות):

טז (להּ) עברי נכסי מלוג ובהמות נ"מ הבעל לו חייב במזונותיהם ובכל צרכיהם והם עושים לו והוא אוכל פירותיהם לפיכך לז (לט) ולד שפחת מלוג לבעל ולד בהמת מלוג לבעל ואם גירשה ורצתה האשה לתת דמים (מ) ולטיטול להּ ולד השפחה מפני שבח בית אביה שומעין להּ:

יז אם רצה הבעל לכבור קרקע של נכסי מלוג לאחר שיקה פירותיו לשנים מרובות (מא) ומקדים לו המעות אין שומעין לו אבל יכול למכור הפירות בכל שנה אחר שליקטן וכן אם יכבור הפירות לשנים מרובות (מב) ועושה סחורה במעות שפיר דמי לטּ (מג) (אם ג"ח גובה מנכסיה האשה (מג) או ב"מ שלה עיין בח"מ סימן ק"ו):

יח יש מי שאומר שאם הקרקע רחוק מ (מד) ומכרו לפירות לשנים מרובות מכור:

יט יש לבעל לכוף מקצת עבדי אשתו ואמהותיה (מה) שיהיו כאן משמשים אותו בבית אשה אחרת שנשא בן שהיו עברי מלוג בין שהיו עברי ב"ב אבל אינו יכול להוליכם לעיר אחרת שלא מדעת אשתו:

הגה אבל אינו יכול להכריחם שישמשו לאשתו החתונה בבית אחר * (ב"י וכן משמע לבון הרמב"ם) וי"ל דאם הם תכשיטים שאינן רחוין לה שיכול ליתנם לאחרת דלא הבנים לו כדי שיובלו בסמו ולא ישחמש בהם אחר (ג"י בשם הרשב"ן):

פן שלא לקבל פקדונות מנשים עברים וקטנים ובו ב' סעיפים:

א (א) אין מקבלין פקדון מאשת איש ב ואם קבל יחזו' לאשה ג ואם תבעה (ב) של פלוני הם נאמנת (טור) ד הלכה האשה למדינת הים ובא הבעל ותבע מן הנפקד ואומר שאשתו גנבה לו ה (ג) לח

נהנעה"ת: מ ומכרו לפירות מה שמלייק בח"מ דוקא בדיעבד אם מכר מכירה קיימת אבל לכתחלה יכולה היא למחות ליתח כמה שמשייט הטור טוב יותר למכור לפירות: מא משמעות לחוחו בטור והמגי"ל משמע לרמב"ם יכול ליתח האפחה לאשתו אחרת לשמש תוחה בבית אחרת וכן משמע מהרי"ק לפ"ו ה"ה דיכול למכור קלת מפירות ולהרא"ם תינו דאחי אבל לשמש תוחו י' לכ"ע וגלימת וכה"ג דפירות שלו הוא השימוש יכול להשתמש בו אפי' בבית אחרת בשבת של אשתו אחרת בשב"ן:

פן א אין מקבלין פקדון מאי"ש אפי' לשמור בית שגנבה מבעלה ואם הוא לא יקבל ממנה אחזור לבעלה וכשמקבל הוא מסייע לעבירה בשב"ם: ב ואם קיבל יחזור לאשה אפי' אינה נאמנת לו מ"מ אין אנו מחזיקים אותה בגנבה בוודאי שלא השם הוא שמא גנבה מ"ה יחזיר לידה וכתב המגי"ל בשם בה"ג ה"ה בשב הרשב"ץ לדעת הרמב"ם דם"ל כל הממון שביד האשה בחזקת בעלה אם רצתי להחזיר לבעל ואח"כ יחזיר לאשה אלא תימה דאינו רצתי להחזיר לאשה קמ"ל דרצתי להחזיר לאיש או לאשה. וכתב הרא"ם אם הבעל רולה ליתן חרם מי שקיבל מקדון מאשתו מ"י כיון דאין המפקיד לריך להחזיר לידו מיהו לשיטות הרמב"ם י"ל דיכול ליתן חרם דהא הפירות עכ"פ שלו הם: ג ואם תבעה של פלוני בשימון הקודם מצוחר לרמב"ם אף אם נתלה מעות אז מ"מ לשיטת בית האשה אינה נאמנת לומר בשבועה ניתן לי ע"מ שאין לבעל רשות בהם וה"ה דאינה נאמנת לומר של פלוני הם דחזק מה שנתלה תלוה הוא נ"מ וכן משמע מלשון הרמב"ם בפכ"ב ה"ח וכ"כ הוס' מיגו טוב הוא לומר של אחר הוא ואל"ל מי הוא הפקיד תלוה ח"כ ח"ת דנאמנת לומר של פלוני הוא. שאי"ל כאן נאמנת לוה ס"ל דנאמנת לומר של פלוני הוא ס"ל חזקה זו הם ס"ל דנאמנת לומר של פלוני הוא. שאי"ל כאן נאמנת לוה

ה לח יתנם לו עד שתצא ממרדכי לח הנדיע כן שלח הרב רמ"ח הכריע כן : ו ויש מי שאומר שם היה פלוני וכו' לומר של פלוני הס ה"ה לחינה נחמנת לומר שלה הס כ"כ תוספות והרח"ם והשר : ז יחזור לחצה וכו' הריב"ם מדברי רחיה לרין מה מדברי הרמב"ם דס"ל חזקה כל מה שביד החצה הוח בחזקת נ"מ מכרי' לרין נוסחת ונוסח' ומ"מ מחזירים לידה כן ה"נ נכנוסת' לשחר פוסקים * מיהו יש לפקפק בשלמת לשיטות הרמב"ם יחזיר להחצה משום של חצה הוח שלח הפירות שייך לבעל לכן יחזיר לה חבל הנוסחת ונוחנ' הוח של הבעל י"ל דלח יחזיר לה וכן הקב' בח"מ : ח מיהו שם יחזיר לבעל פטור כן כתוב המרדכי ונרחה לשיטות הרמב"ם המעות הס בחזקת נ"מ דלח עדיף משם קנת' ממנו קרקע חו חקף ממנה כמ"ש בשמוך וכן כתוב בח"מ ולשחר פוסקים במעות טמונים שם הבעל רולה יכול להחזיק בהם ויחזיר שלו הס לגמרי : מיהו יש לדמות למ"ש בח"ה סימן נ"ח שלית שפרע ולח לקח הס"ח דיכול לחבוע חת השלית והשלית יחבע חת החלוה כן ה"נ היח יכולה לחבוע חת הנפקד והנפקד חובע חת בעלה : מיהו י"ל דשם כשהמעות בידה י"ל דמחנאיתן לה והס בחזקת נ"מ מ"מ שם החזיר לו פטור : מיהו במעות גלויס לכיחה זו שפי' שם חקף הוח י"ל שלי הס לגמרי כמ"ש בשמוך לח שהי מה שנתן לבעל : ט חיכלה עליו כלום וכו' כ"כ הרמב"ם כפ"ב ה"מ ובנדה"ח שער ל"ו דחין חילוק בין מעות טמוני לחינה טמונים לחין סהדי דלח נחעבד לה להיות עבד לוה ובחב הרמב"ם שם כל המעות של החצה מחזיקים שהוח של בעל' ה"ג נפ' כ"ג ה"ל כחב בחזקת נ"מ הס היינו כשהמעות ביד החצה שהרי נ"מ הס וכשהמעות ביד בעלה שהרי לגמרי של בעל' הוח וכשלוה ממנה לח יצלו המעות מחזקתה שהרינן של בעלה הוח לבל כשקנה ממנה קרקע לח יצלה מחזקתה שהרינן של נ"מ הוח וכן בחקף ממנה לח יצל מחזקתה ובחזקת נ"מ הוח ולריך להחזיר לה חח' הגט וכ"כ בח"מ * וכשלוה ממנה שהרי' שלו הוח שפילו לח טען בדי כמ"ש בסי' כ"ה : י וי"ל דווקח וכו' היינו לשיטות תוספות והרח"ם והרשב"ח דין במכר ודין בחקף ודין בלוה בכולם שהרי' במעות טמונים חין לה עליו כלום והיינו כשטען בדי כמ"ש בטו"ב ובמגי"ל וחם הוח טוען שמח והיח טוענות בדי לריך להחזיר לה והמעות הס נ"מ * ובמעות גלויס לריך להחזיר לה ונחמנת לומר שחין לו רשות בהם לגמרי כמ"ש בסימן כ"ה : יא לריך לשלם לה כתב המגי"ל בשם הרשב"ח בס"ב שכלוה ממנה מעות גלויס הוי כשו הודה לה שניחח לה בע"מ שחין לו רשות בהם שפי' השירות ולח כח"מ שכחב קודם הגט תוכל השירות גם ח"י להשניעה : יב שפי' לחחר שגירשה בשמוך כתב רשותח שם לח גרשה דמגיע לו הנחה ממעות שלה מ"מ ח"ל לשלם ובחן רשותח לשפילו חחר הגט דחין מגיע לו הנחה מ"מ לריך לשלם : יג שלי הוח של פלוני כשר נחצחר בסימן הקודם די"ל שלי הס וחין לבעל רשות בהם * וכן נרחה עיקר דהח הריטב"ח והר"י ס"ל כן והרשב"ח וכ"כ הרשב"ח בשם הרח"ח וכן נוטי' דברי חוס' והרח"ם וכ"כ מהרש"ל וב"ח : יד מיהו שם נוסחת וכו' שפי' שם הוח חינו טוען בדי משום חזקה הוח דהכל משלו הוח וכן בחונות ושטרו' היולחים על שמה חינה נחמנת דשלה הוח חף על גב דח"י לטעון בדי כמ"ש בחשובות רשב"ח וח"ל לשיטות הרמב"ם דס"ל כל חשה שחין בידה מחזיקים דשל בעלה הוח למה חקנ"ם חשה הנוסחת בידית עליה להדית רחיה ח"ל בכל חשה חלח במה שחין לה מהני דהח הנוסחת לח מהני חפי' בחונות ושטרות יולחים על שמה וחח כשהית הלוה לחחר לח ילח המעות מחזקתה : גם בשחנה לח חמרי' חזקה זו דהכל משל יחומים חף"כ בנוסחת בידית . ובחב בחשובות הרשב"ח הנ"ל ה"ה להיכוך שם יש בידה מעות של חחר חין נחתן הבעל חפי' בטעות בדי לומר מה שנתן חח"כ חינה חלח מעל לחחר וחפילו חפיסה שלו לח מהני דהח הנוסחת לח מהני חפיסה שלה וחמרי' הכל של בעלה הוח כן ה"נכשיש בידה מעות של חחר חלין ממעות הנתלה של חחר הוח ועיין בח"ה סי' ס"ג : טז היח חומר' שלח היו מעות טמונים היינו לשיטות הי"ח דחיך דין זה חבל לרמב"ם חפילו מעות שחינו טמונים יכול לחפוס וחפשר דממרני שלנו שלח נזכר מי הוח המלוה חמרי גם זה לח יצל המעות מחזקתה כמ"ש בסימן ג' : טז עיין בח"ה בחצה שהיו שטרות יולחים ע"ש בסי"ז הבית חשובת רשב"ח חף לחחר מות' לריכים יורשים להבית רחיה דמשלה הוח חע"ג דחתן בס"ם שם מת ח' חין החתים חשר השטרות יולחים ע"ש לריכים החתים שם תיירי כשהיו טוענים בדי חבל כשטוען בדי לריכים היורשים להבית רחיה * ובחשו' רשב"ח סי' תתע"ט כתב דטוענים ליורשים משלה הוח חפילו נוסחת וי"ל שם תיירי כשהבעל חינו טוען בדי ובד"מ כתב בחשו' שו סוחריס זח"ז * וחף לפ"מ נוסחת חפילו שם הוח חינו טוען בדי חינה נחמנת היינו כל זמן כשהית בחיי חבל שם היח מתה והוח טוען שמח טוענים בשביל היתומים והוח לריך רחיה : יחף

(ג) לח יתנם לו עד שתצא ממרדכי לח הנדיע כן שלח הרב רמ"ח הכריע כן : ויש מי שאומר שם היה נוסחת וכו' לומר של פלוני הס ה"ה לחינה נחמנת לומר שלה הס כ"כ תוספות והרח"ם והשר : ז יחזור לחצה וכו' הריב"ם מדברי רחיה לרין מה מדברי הרמב"ם דס"ל חזקה כל מה שביד החצה הוח בחזקת נ"מ מכרי' לרין נוסחת ונוסח' ומ"מ מחזירים לידה כן ה"נ נכנוסת' לשחר פוסקים * מיהו יש לפקפק בשלמת לשיטות הרמב"ם יחזיר להחצה משום של חצה הוח שלח הפירות שייך לבעל לכן יחזיר לה חבל הנוסחת ונוחנ' הוח של הבעל י"ל דלח יחזיר לה וכן הקב' בח"מ : ח מיהו שם יחזיר לבעל פטור כן כתוב המרדכי ונרחה לשיטות הרמב"ם המעות הס בחזקת נ"מ דלח עדיף משם קנת' ממנו קרקע חו חקף ממנה כמ"ש בשמוך וכן כתוב בח"מ ולשחר פוסקים במעות טמונים שם הבעל רולה יכול להחזיק בהם ויחזיר שלו הס לגמרי : מיהו יש לדמות למ"ש בח"ה סימן נ"ח שלית שפרע ולח לקח הס"ח דיכול לחבוע חת השלית והשלית יחבע חת החלוה כן ה"נ היח יכולה לחבוע חת הנפקד והנפקד חובע חת בעלה : מיהו י"ל דשם כשהמעות בידה י"ל דמחנאיתן לה והס בחזקת נ"מ מ"מ שם החזיר לו פטור : מיהו במעות גלויס לכיחה זו שפי' שם חקף הוח י"ל שלי הס לגמרי

(יד) מ"ל להחזיר לדעת ר' שמשון דם"ל דשמעות טמונים מהני תקיפה מידה גם כאן אם יבדר הבעל שמה שמכר'תו מכבר היו טמונים ביד היה לפסר לומר כשם שיכול לתקוף מידה ה"ה דיכול להוליך בדין מיד הקונ' ויש לחלו' דשאני היכא שהוא תקף הוא מוחזק אבל כאן הקונה כיצה וכשם שאין יכול להוליך מידה כך לא יוליך מיד הקונה אם לא שיתקוף מיד הקונ' ויחזיר לו מעות משום תקנת השוק ונראה מהני הלא עדיף הקונה מן האשה בעלמא שיכול לתקוף ממנה שמעו' טמונים : (טו) ולריך להחזיר בלא דמים * דהיה בגנב מפורסם ובידוע שזה הדבר שקונה גנוב שחזר בה"מ סי' שנ"ו שלריך להחזיר בלא דמים וע"ש ובבר כתבתי לכל אלה הנושאין ונותני' אפי' מה שביד האשה בחזקת בעלה מכ"מ מה שהיו בידה : (טז) מה שעשתה עשוי * ויכול הלה לטעון שמה שהוסיף עשתה וכמו שפסק לקמן סי' ל' בסעיף י"ד בשם תשוב' הרשב"ם סי' תתק"לו :

פן (א) אע"פי שהתנ' עמה שאין לו פירות אפ"ה אין דרך אשה לקדק עם בעלה אם תוכל פירותיה והרמב"ם בכ"ג מטעון כתב ואפי' התנה עמה כשהיתה מרופה שלא יהיה ואפ"כ אכל ובנה והרם וכך העתיק לשונו בפ"ע בה"מ סי' קמ"ט ושם נתבאר דים חולקין בחפירת בורות שקלקל גוף הקרקע ודין התנאי והסילוק מן הפירות והיושב בדיבור או בקנין בחיוסין לו לאחר שנשתת יתבאר לקמן בסי' ל"ג : (ב) לאחר חזקה בנכסי בעלה · אף על פי שנשתנה בחפלה כמה שניש ואע"פ שיהד לה שדה במזונותיה ואכלה שנות אחדות לטון הרמב"ם בפ' הל' ל' והועתק לשונו בה"מ בפ"ע סי' הל"ל : (ג) אבל בחזקת נזיקין וכו' בה"מ סי' קמ"ט כתב הרב דין זה בשם י"ת משום שהיו מוסכם דהא לדעת הרמב"ם בפי' תפר וקלקל הקרקע אין לחים חזקה מכ"ש פתיחת החלונות פשיטא דיכולה האשה לומר לא מחלתי משום זה לזורות רק עם בעלי לא דקדקתי לפי שעה וכ"כ הריטב"ם בהגיהו הב"י סי' קמ"ט : (ד) לא עלתה לו חזקה * בטור כתב אפי' אם כתב לה אין לי דין ודברים בכשיכיר בין שהיה הוא יורשה משמע להדי' הא אם סילק עלמו גם מירושה יש חזק' בנכסים ש"ל דאין לה לסמוך על בעל' : (ה) החזיק בשם ג' שני' אחר מות בעל' אפי' אם התחיל להחזי' בהן בחיי בעל' ושנו בפני מכרת לבעליך והוא מכרם לי הוי חזק'וכו' כ"כ הטור ואם טוען אחר מכרת לי הקרקע בחיי בעליך יתבאר לקמן סי' ל' :

פח (א) נוטלת כל נכסיה בלא שבועה כ"כ הרמב"ם פי"ח מהל' אישות וכתב הם"מ בזיווי דבריו כשהנכסים הם בעין אבל ודאי אם נאבדו ואפילו לגזות מן היתומים לריכה היא ליכשבע ואם אחה בלא שבועה ודאי אין יורשיה נוטלים כלום ולא עדיף מחוב דעלמא וכ"כ הריב"ם סי' קמ"ט ולפי דאין המפלטין שהביאה בעדיות בעיניהן לפ אם נמכרו ולקחו אחרים בדמיהן כ"ן אם לא אחה היחה נוטלת חוזן בלא שבועה וע"ש ועיין לקמן סי' ל"ו : (ב) ואם אבדו לגמרי אינו משלם לה כגני נחנאל' לעיל ר"ס פ"ה ואפי' אם פשע הבעל בשם פטור דהוי פשיעה בעלים : (ג) מיהה נוטלתן אף בשומת רחשונה כלומר והיינו הוא לה לאחר דלמנהג הוא שאין הבעל משלם אלא דמאיל' אם פחתו פחתו לו ול"ל גם אם הותירו לא הותירו לו רק לה דלמה הלקה האשה בחסר ויחר ועיין בחשו' הריב"ם סי' ל"ח ובסי' ק' : (ד) בד"א בפקוס שנהגו וכו' עיין בחשו' הרב ב"י ושם בחריך להבי' ביאות להוכיח זה :

ה שומעין

(יז) אם הקונה או המלוה אינו יודע שהם של בעל (יד) מ"ל להחזיר להם אלא רולה הבעל להחזיר לו דמיו ונוטן שהיה גנבן לו · (הגהות מיימוני פרק כ"ג דגניבות) ויש לומרים דאם היה נשחת ונותנת תוך הבית הבעל נאמן יח (טז) ולריך להחזיר לו בלא דמים (ר"י נ"ג) וכ"ל דוקא בשאין דרכה להסכין או למכור בלא רשות בעל' יט אבל אם דרכה בכך (טז) מה שעשתה עשוי וכן כ"ל (וע"ל סי' ל') :

פן שאין חזקה בנכסי אשת איש ובו ב' סעיפים :

א אין לאיש חזקה בנ"מ של אשתו שאכלם שני חזקה א (א) אע"פ שהתנה עמה שאין לו פירות בנכסיה ב וכן אין (ב) לאשה חזקה בנכסי בעלה על ידי שאכלתם שני חזקה :

הגה וחזקת בחזקה כזה (ג) אבל בחזקת מזיקין כגון פתיחת חלונות וכדומ' לה יש לחים חזקה בנכסי חבחו וה"ה לחבה על בעלה (ר"י בחיבו' נ"ג ח"ו) ג (ועיין בה"ה סימן קמ"ט) :

ב מי שהחזיק בנכסי אשת איש ד (ד) לא עלתה לו חזקה אא"כ (ה) החזיק בהם שלשה שנים אחר מות בעלה : (ועיין בה"ה סימן קמ"ט) :

פח כל היוצאת מחחת בעלה במיחה או בגט או במיאון נוטלת נכסים ובו' ב סעיפים :

א האשה שיוצאה מתחת יד בעלה בין במיתה בין בגירושין א (א) נוטלת כל נכסיה בלא שבועה בין נכסי מלוג בין נכסי צאן ברזל אף על פי שאינה נוטלת כתובתה (כשהיה שתנה (טור) אלא בשבועה נכסיה נוטלת בלא שבועה ונ"מ נוטלתן כמו שהם אפי' בלו הרבה ואין ראוי לעשו' בהם מעין מלאכתן ראשונה ב (ב) ואם אבדו לגמרי אינו משלם לה ואם הוקרו הוקרו לה (ועיין לקמן סי' ל"ג סעי' ח') (אם יכולה לחנוע בחיי בעלה) :

ב נכסי צאן ברזל שהם נקראים נדוניא מן הדין אם פחתו צריך לשלם כל חפחת אע"פ שראויים למלאכתן ראשונ' אבל נהגו שכל זמן שראויים לעשות מעין מלאכתן ראשונה אפי' הם בלויין הרבה נוטלתן כמו שהן ואם לא היו עושין מעין מלאכתו ראשונה חייב לשלם רמיתם ששמו עליו בשע' הגישואין ואם הוקרו (ג) אינה נוטלתן אלא בשומא ראשונה של עת הגישואין (ד) בר"א במקו שנוהגין לכתוב

הוא ולריך להחזיר בלא דמים · ואם דרכה למכור אפי' אם נודעו מצל בעל הוא המכר קיים * ובכ"ג ה"ה שני שנחפיש בכחובה אחת ומכר ח' מאור בלי ידיעת חבירו ח"ל הלוקח להחזיר החבורה הוחיל הוא דרכו למכו' רק זה הנותן חייב לשלם לחבירו מה שהפסיד לו בממכרו קודם הזמן כמ"ש בה"ה סימן קע"ו :

פן א אע"פ שהתנה עמה שאין דרך אשה לקדק עם בעל' שלא יהכל פירות אפי' אם התנה שלא יהי לוחה רמב"ם פי"ג ה' טוען : ב וכן אין לאשה חזקה אח"כ נחגברה אפי' ספק גירושין בש"ס בה"ה סי' קמ"ט : ג ועיין בה"ה בשומר שם מבואר די"ח ע"ו ועיין חשובת מהר"ם מלובלין סי' ל"ו : ד לא עלתה לו חזקה אח"כ החזיק וטוען בפני מכר לבעלך והוא מכר לי אח נאמן במיגו אחה מכרת לי אפי' החזיק להחזיק בחיי בשלה שה"מ ומהיוק בה"מ מהכחבו חוס' והטור אפי' אם כחב דין ודבריס וכו' כיון שאם מחה הוא יורשה משמע אם הוא סילק אח עלמו מירושה ומפירות מחזיקים בנכסי שלה אח אין לו שום הנחה ואיכו לומר מוחה ולכאורה קשה לפ"ז למה לה לחוקמי שם הא דאנינן לאסת חים לריכה למחות חיירי בכה"ג להבעל סילק אח עלמו אף מירושה והחזיק אחר ומלחת חירוץ כן ש"מ אף בכה"ג אין מחזיקין וכן משמע מחשו' רשב"ם שהביאה הב"י בסי' קמ"ט בה"ה דכחב הבעל הוא כאפוטרופוס שלה אח"כ היא סומכת עליו משמע להדיא אפי' אם אין לו שום הנאה סומכת עליו ותוס' הל' לכאורה כיון שאם מחה וכו' ס"ל דאי' לסלק מירושה אבל כאן שנעשה היא לו הנאה דיורש חוחה אבל בחחת אפי' אם אין לו הנאה נמי אין מחזיקים :

פח א מוטלת כל נכסי בלא שבועה במגי"ד פי"ח דין ט' פי' דברי הרמב"ם דחיירי דוקא כשה'נעין אבל אם נאבדו לריכה שבוע'

וכן אינה לקמן סי' ל"ו ולמ"ש חוס' ריש ג' וגבי הטולה דף ל"ד השעם דשאלה לריכ' שבועה אע"ג דקי"ל לחזקה אין לחסק פורע חוך הזמן משום שאנה לה בחוב'מחקנו חז"ל חייסיון שפי לפ"ו ס"ח ומ"ש ג"כ בשבועה אפי' ליחא בעין ועיין סי' ל"ו בסם כחבתי בחירוצו : ב ואם נאבדו לגמרי אפי' אם כשם בה"ש בסי' פ"ה : ג בשום הרשב"ם כ"כ הרמב"ם ס"פ כ"ג בשם אחינו מאלם הפחת כך אינו נוטל הריווח מיהו אם לא היו עושים מעין מלאכתן הרחשונה ועכשיו הוקרו ח"ל לשלם לא כשומת הרחשונה דוקא כשהכלי בעין והוקרו שייך הריווח לה ולא כשלו : ד שומעין לה מעשה אפי' למנהג שלנו שאין כותבי שום כלי מ"ש שייך בג"ח בשלם א

שהיה תחתיו רשאי למכור ס"מ ועי"ג דרשאי להוליא ולמכור מ"מ שייך שב"ח לכן אפי' זה"ז אם עדיין אוכלין מטלטלין שהכניסה בנדוניה"ן בעין יכול לומר אח כלי אני לוקח בעת גביה כחובתה : ה מעין מלאכתן לא שייך שב"ח ונוטלת כשום שב עכשיו ואם אין עומדי אין לוקח כשום

ח (יח) נפלו לה נכסים במקום אחר והלך אחריהם והוציא הוצאות ברובות והביאן וגירשה אפי' לקח מהם והוציא אין זה כאוכל מהשבח שנתן בו מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל שהרי מהקרן לקח או ישבע כמה הוציא ויטול ער כדי השב' דהיינו ששמין או המעות כמה שוין כאן יותר ממה שהיו שוין במקום שהיו תחלה :

ט בד"א במגרש מרעתו אבל אם היא יח מורד (יט) בין אכל בין לא אכל ישבע כמה הוצי' ויטול ואם השב' יתר על ההוצא' נוטל ההוצא' ואם ההוצאה יתירה על השבח נוטל את השבח י המוציא הוצאות על נ"מ של אשתו יט (כ) ומיאנה בו רואין כמה אכל וכמה הוציא וכמה השביח ושמין לו כאריס כ שהרי ברשות ירד ואם הוא רוצה ליטול הוצא' שיעור שבח שומעין לו ואם הוצי' קיבץ עא ואכל הרב' מה שאכל אכל :

יא המוציא יציאו על נ"מ של אשתו ומת ויש מי שאומר שאם נתברר שהוציא ולא אכל יגבו היתומים מה שנתברר שהוצי' ואם לא נתברר כמה הוציא בא (כא) לא יטלו היתומי' כלום :

יב בעל שהוריד אריסין בנכסי אשתו ואחר כך גירשה אם הבעל עצמו אריס נסתלק הבעל נסתלקו שלא ירדו אלא על דעת הבעל כב (כב) ושמין להם וידם על התחתונה ואם אין הבעל אריס על דעת הקרקע ירדו ושמין להם כאריס : הגה וי"מ דהיינו דוקא כשידעו שהשדה של אשה אבל אם לא היו יודעי' התירסין שהוא של אשה (כג) נוטלין תירסותיהן בכל ענין (כך משמע מלשון הטור וכן הוא בתשובי") :

פט חיוב קבורת אשתו וכו' ד' סעיפים :

א מתה האשה בחיי הבעל א חייב לקוברה וליטפל בכל צרכי קבור' ובכלל זה האבן שנותנים על הקבר וכן חיי' לעשו' לה מספד וקינים (א) כדרך כל המדינה ואם דרכם להספיד בחלילין (ב) לא יפחות משני חלילין ומקוננות אפילו עני שבישראל ואם היה עשיר הכל לפי כבודו ואם היה כבוד' יותר מכבודו קוברים אותה לפי כבודה שעולה עמו ואינה יורדת :

ב לא רצה לקוברה כ ועמד אחר וקברה ב"ד ג מוציאין מבעלה ונותנין לזה :

ג היה בעלה במדינ' אחרת ב"ד יורדין לנכסיו (ג) ומוכרין ד בלא הכרזה וקוברין אותה לפי ממון הבעל ולפי כבודו או לפי כבודה : ד אמנה אינה נקברת מנכסי בעלה אא"ה (ד) יורשי כתובתה חייבין בקבורתה ואם מתה קודם שנשבעה שבועת אלמנה יש מי שאומר

יח מורדת נראה שם אכל יותר מהמולות תמרי מה שאכל אשתו הרש"ג והטור והמחבר משמע דאין מניכין לו מה שאכל וברמב"ם מנוכר דמניכין לו מה שאכל גם משמע מדבריהם דמוטל כל המולות אפילו שם היה המולות יתר על הנדן : יט ומיאנה אבל שם יולה נגד דינה כשאר אשה כ"כ הטור בשם הרמ"ה : (כא) לא יטלו היתומי' כלום : דלעבל הוא דתיקון רבנן דלהימניה בשבועה ולא ליורשים ונרא' שאם היורשין מוחזקין שלא נעדים ויכולין לטעון נרי גם השם נאמנים בשבועה : (כב) ונראין להם וידם על התחתונה * זה לשון הרמב"ם פ"י מהלכות גזילה ואבידה דאין אריס של הבעל עדיף מהבעל עלמו וכשם דהבעל שהולי' ולא אכל אין מוטל המולה שלא שיעור שבח ולא כל המולה ושם הנדן יותר על ההולאה אין לו אלא הולאה והיינו יהו על התחתונה כן דין האריס ומשמע שאם האריס ג"כ נהנה מעט מן הפירות לא יטול כלום כמו הבעל שאכל קימעא והוליא הרבה וגדולה מזה משמע מפרש"י שאם הבעל אכל קימעא אין אין לאריס כלום דמלי האשה לטעון מאחר שהבעל אריס אלו לא ירדת היה הבעל בעלמו עובד ולא היה מוטל כלום מאחר שאכל קימעא : (כג) נוטלין תירסותיהן בכל ענין * כלומר שהבעל נרך לשלם לאריס כדין השוכר הפועל לעשות בשלו והרי הבעל חביבו דומיא לו שכרו משלם ודין הבעל עם השדה כמו שנתבאר בשמי זה :

פט (א) כדרך כל המדינה · לומר שאם נהגו בני המדינה שלא להספיד אינו מספיד וכן הוא בירושלמי לשון הנ"מ :

(ב) לא יפחות משני חלילין * עיין בתוספות מה שהקשו למה לא קתני לא יפחות מדרך העולם : (ג) ומוכרין שלא בפניה · ויש מי שמיסיף שאף הלוה לטור' קבורה מוכרין שלא מברשתא שלשים יום כדי שלא תנעול שלא בפני גומלי חסדים הלוים לשדרים כחלו וכן רחוי בכיולה זה לעשות לשון הנ"מ : (ד) ורבי' כתובת' חייבין בקבורת' מלשון זה משמע שם היא עניי' ואין לה כלו' להורים אין חייבי' בקבורת' רק נקברת מן המלק' ועיין בתוספות ר"פ אלמנה ניהוית ד"ה ואין חייבים בקבורתה משמע אפילו לא הניח שלא מטלטלין ואין הכתובה נגבית מהם לאיזה דמרת אפ"ה יורבי' הרחוים לירם מהנה שלו היה לה כתובה חייבים בקבורתה וכ"כ הרשב"ד בהגהות יורבי מרוניתה ונ"מ שלה קודמין לוחה ואעפ"י שלא ירבו כלום וים לדחות ואמו שהכתוב אחר זה ומלאחי בחזקת מהרי"ל סי' ס"ד מי שפסק להכנים ערומה מי לא חייב בקבורת' שלא לא פליג רבנן בחקנת' וכו' ע"ש :

(ה) ולא נחלקו מהרי"ל בעל חייב בקבורה אפי' אם כנס לוחה ערומה דלא פליג חז"ל וכן נהגו ממ"ש חוספות ר"פ שאמנה מזונות עיין בסמוך : ב ועמד אחר כ"פ הרמב"ם ספי"ד מע"ג אם עמד אחר וקברם לאחת חביבו קי"ל להניח מעותיו על קבן לבי כמ"ש בם"ס ולעיל סימן ע' שאני קבורה כבי שאל החבזה לבן חייב לשלם * מיהו בירושלמי פליגו בזה אם עמד ל' וקברה אם מוליאים מהבעל והרשב"ם והר"ן פסק לה כרמב"ם וכחבו מפיקין מן מוליאים מהבעל אם קבר אחר : נ מוליאין מבעלה אפי' אם היה הבעל בעיר ולא נמלך בו ועמד אחר וקברה לוחה מוליאים ממנו ד"מ ואם קברה מלקה ואח"כ נודע דיש לבעל' ממון מוליאים מהבעל אפי' לנ"ל אם קבר אחר אין מוליא מהבעל ד"מ אם קברה מלק' מוליאים ממנו ד"מ בשם הגי"מ * ובסי' קי"ח מבואר מי ומי חייב ליתן לסיוע הקבורה גם אם היה חייב בקבורת בעלה : ד אלא הכרזה וכן אם לו' הלוה לקובר קבורה מוכרי' בלא הכרזה לשלם לו הוס' דף פ' ומגי' דספי"ד : ה יורבי כתובתה חוס' ר"פ אלמנה מזונות בד"ה ואין חייבים בקבורתה משמע אפי' לא הניח שלא מטלטלין ולישנא דס"ם אין הכתובה נגבית מן מטלטלים אפ"ה יורבים הרחוים לירם ממנה אם היה לה כתובה חייבים בקבורתה ול"ל הטעם משום לא פלוג אפ"ז אפי' לא הניח כלום מ"מ חייבים בקבורה ומזה נשמע דהבעל בפשיטא חייב בקבורה אפי' לא יורש כלום ומ"ם הוס' שם הבעל אינו חייב בקבורה אלא בשלא ירש כ"כ לכוונתם בשאין לו דין יורשה אבל אם הוא רחוי לירם אפילו לא ירש חייב בקבורה וכן משמע מרחב"ד דאמרי' לא פלוג מיהו מרמב"ם משמע דס"ל בשלא ירש אינו חייב בקבורה דאיש ל' לא פלוג מ"כ אם מתה בלא שבועה למה יורבים אינם חייבים לקבור אותה שלא נדחי ס"ל בשלא ירש הבעל אז יורבים אינם חייבים בקבורה :

ו ולא הודו לו הרא"ד והר"ן הסיגו עליו ורחה גם תוס' פ"ל חולקי' עליו דהא כהנו שם הגיה מטלטלין מחויבים לקברה מע"ג לחיינה גופה הכתובה וחין יורשים ממנה מ"מ חייבים לקברה מכ"ש כשלא נשבעה די"ל שמא כבר לקחה הכתובה דחייבים לקברה:

צ א הבעל יורש את אשתו

הרמב"ם פ"ח ה"ג פסק ירושת הבעל מה"ס ל"ג שהוא מלתוייתא והרמב"ן ס"ל שהוא מדברייתא ע"ש בגמ' ד' ובכ"מ ועיין סימן נ"ג סם מצוה כשמכר אותה לבעל או לשלוחו יורש אותה: ב נ"מ אפי' מה שהוא חוכל הפירות כמ"ש בסי' פ"ג: ג זרע קיימת עיין סי' נ"ג וסי' קי"ח מה הוא זרע קיימ': ד הבעל יורש דהשתא אין יורש אותה אלא יורש הזרע אע"ג דאינה מומחת אלא היה כוונתו על זרע קיימ' שימות לה תחלה ומומחת כהוחה סם בתשובה מיהו קשה מ"ש ממדוני' דקי"ל אפי' סם נתן ס"ח ומתה בחו"ל ולשלם מסוס תומחת כוונתו היה שתהנה בהו כמ"ש בסי' נ"ג ולמה לה תחלי' כאן ג"כ תומחת. וכתב בח"מ טוב לכתוב סם תמות בחו בלא זרע קיימת אחר מיתתי מז לריך שיה הזרע קי' אחר מיתת החב: ה והוא יורש זרעו אבל בגביל מלוה אחתו אינו אלא בע"ג דקי"ל שח"ו הוא חוב מסוס דהוי מלוה קודם הנשואין * ועיין בח"ה סי' לפ"ה סם מבואר שח"ו הוא חוב גמור לכן ח"י החב להחנות סוס דבר אחר שכבר חייב חוב זה לע"ג ליכול להחנות ולעשו' בין היורשי' שלו מה שילוה מ"מ בעינן שח"ו להחנות סוס דבר. ועיין חשו"ת רש"ל ותשו' רע"ו ותשו' מהר"ם מלובלין: ואם כתב שח"ו לבח לו כחב חוב ולא הניח בין כך הנשוח חוקלי' בשוה ולא חטול בח זו קדימה סך השוה"ו ומשו' דאחרי' ולא היה כוונתו מה שנתן לזו שח"ו רק נגד הנשיט הזכרי' ולא נגד הנשוח * ואם מתה הבח זו והניחה זרע ואח"כ מת אותו זרע הינו יורש בעלה כלום להח ליכח כאן שח"ו שלא ירושה וקי"ל לאין הבן יורש לח אתו לפנים לאחי' שלו מן החב כן ה"ג לאין יורש הזרע לח אתו להנחיל לאחיו חשו' ס"ס סי' ל"ו: ה יורש אותה קרקע משום הפירות אינו יורש משום דהוי ראוי דהא המוכרים יכול למכור אותה ועיין בח"ה סי' רכ"ז ולא בח"מ: ו ואינו יורש מלוה כ"כ ר"ח ור"ה הגאון וכל הפוסקי' כמ"ש בחום' והרא"ש והר"ן והמגי"ד שלא כחבו בשם הר"י מלוה לבן נ"ל אף אם חתם ח"י לומר קיים לי כהאי אף למ"ש המגי"ד פ"ח ה"ג ודרמב"ם ס"ל כהר"י מ"מ הוי דיעה אחת כמ"ש בחשו' מהר"י ולבי הלוי סי' נ"ה: ז מנשואה בהרא"ש ליתה תיבת כשנשאה וכ"ח כחב שהוא ט"ס נטול * אבל לרבותא כחב אע"ג דמת המוכרים קודם הנישואין והיה לו מלוה אבל בוודאי אשתו יורש והוא יודע מזה מ"מ הוי לאחי כיון שלא נפתה: ח מטועדני' לכתובה בזה עדיף ירושת הבעל מכתובה ומלוה גרע דאין יורש מלוה ועיין סי' ק': ט מלוה ביד אחרים ואם יש לה משכנות של מטלטלין או של קרקע בתורת לוה מסלקי בעל יורש הג"ה ותשו' רשב"ש ואין נקרא תורת דמסלקי' שלא כשיכול לסלק בכל עת שירלה ואם הוא חייב לה קודם שנשאה משמע מתשו' הרשב"ש שהניח הב"י כשנשאה זכה בהם ויורש אף ש"כ שכתב לה דין ודברים אין לי בהם אין יורש החלי ולא כמשמעות בח"מ אע"ג שכתב שהיה חייב לאחיו אינו זוכה שלא החלי מ"מ בתשתו זכה בתורת נ"מ אם לא כתב לה דין ודברים אין לי בהם וכשכתב לה דין ודברים וכו' אף על גב דיכולה להוליח ממנו ואיתן לאחר מ"מ כיון דיוכל הוא זכה בחלי מתת הבעיה דלא הפסיח בכור שחייב מאיו ועיין בח"ה סימן רע"ח ומשם מבואר היה הלוה נקרא מוחזק לעניין בכורה כן הוא נקר' מוחזק בירושת הבעל: י קודם שנפתה בסימן פ"ה כתבתי מק"ו אם לא נפתה מן האוכל אינו יורש: יא אם הלוה מכ"מ הרמ"ם מדמה דין זה למכרה נ"מ נראה דיכול להוליח מיד הלוה אף בחייה בלא דלוקם כיון דהפירו' שלו הם וכן משמע מח"ה שהבחתי ב"ס פ"ה שאין אם לא הכח תיריו אם לא הוליח ולא נפתה יורש בעלה אף לדעת הרמב"ם שם ס"ל דאין מוליחים הגוף לא תמרי' דהוי רחוי חזק דהא הרמב"ם ס"ל להבעל יורש מלו' כמ"ש בפ"ח ה"ג גם י"ל הרמב"ם מודה במלוה המוליחים ול"ד לקרקע דח"ו להפסיד הקרקע: יב שאין לבעלה לשות בהם היינו דכתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך אז יכולים למכור כח"שבסימן נ"ב כן יכולה להלוח לאחרים אע"ג כל זמן שלא הלוחה יש לו פירות מ"מ יכולה להלוח ואינו יורש המלוה ובס"מ מסופק בהלו דיוש שנחנאי בסימן פ"ה דאין לו פירות אם יורש הלוחה ואם

(ה) ולא הודו לו · זה לשון הרא"ד בהשגותיו דעתה קלישתה קלי' תימה הכתוב וכי מפני שלא נשבעה קרא ליורשי הבעל יורשי כתובתה ולא הם תומרים שכב' נפרע מכתובתה ונטלה לנדי והוריתה ליורשיה שלא ולחי יורשי נדוניתה וכ"מ שלה קוברים אותה ואעפ"י שלא ירשו כלום עכ"ל ולפכ"ז דברי הה"ק דלא תפס שלא תפס לנדי' מ"מ הכתוב, מן הכלל יכלו ולחי יורשי נדוניתה וכ"מ שלה קוברים אותה מהני"ל סי' ס"ד (וכמ"ש בשעיף הקודם):

שאומר שיורשי בעלה חייבין בקבורתה ו (ה)ולא הודו לו:

צ הין הבעל יורש את אשתו ומה הוא שאינו יורש ורין מכירת האיש בנכסין המשועבדי' לאשתו וטענת נחת רוח עשית לבעלי · וכו' כ' סעיפים:

א הבעל יורש את אשתו (א) בין ב נכסי מלוג בין נכסי בר"א במוחזק אבל לא בראוי כגון ירוש שראויה ליירש ומתה בחיי מורישה אינו עומד במקומה ליירש:

הגה שטר חלי זכר שנוהגין בו החידוש שכותב החב לבתו ליטול בירושתו כחלק חלי זכר ואם חלך הבת בלא ג זרע קיימ' מחבעל החוב ומחה הבת בחיי חביה והניחה זרע קיימה (ב) ומת הזרע ואחר כך מת חביה ד (ג) הבעל יורש כח אותה השטר מכח זרעו שיירש אותו ה והוא יגרע זרעו (מהרי"ו סימן י"ו) כתבו לה מורישיה קרקע מחויים (ד) ופירות לאחר מיתת הבעל יורש אותה קרקע ממנה (מרדכי ריש יש נוחלין)

אבל שבח נוטל במה שיורש ממנה (ה) שהרי ברשותו השבי' ז ואינו יורש מלות אשתו לגון שמתו מורישיה והיתה להם (ו) מלוה ביד אחרים ז משנשאה ומתה קודם שגבת אותם:

הגה אבל אם הניחו מורישיה נכסים אף על פי שלא גבתה הבת מחיי' (ז) ואפילו אם היו ח מטועדים לכתובת אלמנה נקרקעים מוחזקים לבת והבעל יורש אותם (מרדכי כל הנשבעין)

(ה) וכן אם היה לה ט מלוה ביד אחרים כשנשאה ומתה האשה י קודם שגבתה אותה אינו יורשה (ט) אבל יא אם הלותה מנכסי מלוג ומתה קודם שגבתה בזו יורש אותם בעל, הגה כל הנכסים שהיו לאשה יב שאין לבעלה רשות בהן והלותה אותן

(ה) ולא הודו לו · זה לשון הרא"ד בהשגותיו דעתה קלישתה קלי' תימה הכתוב וכי מפני שלא נשבעה קרא ליורשי הבעל יורשי כתובתה ולא הם תומרים שכב' נפרע מכתובתה ונטלה לנדי והוריתה ליורשיה שלא ולחי יורשי נדוניתה וכ"מ שלה קוברים אותה ואעפ"י שלא ירשו כלום עכ"ל ולפכ"ז דברי הה"ק דלא תפס שלא תפס לנדי' מ"מ הכתוב, מן הכלל יכלו ולחי יורשי נדוניתה וכ"מ שלה קוברים אותה מהני"ל סי' ס"ד (וכמ"ש בשעיף הקודם):

צ (א) בין נ"מ בין נ"ב · חפילו אותן נכסים שלא היה לבעל בהן אכילת פירות כמבואר לעיל סי' פ"ה אפ"ה יורש אותן: (ב) ומת הזרע ואח"כ מת חביה · אע"ג דאומדן דעתה הוא שחביה הבת לה היתה כוונתה על זרע קיימ' שיגיע אחיו ממנו בחיי דק כוונתו היה שיגיע לבתו או לזרעה לה לבעלה בזמן שאין לבתו זרע ממנה מ"מ מאחר שהודה שחייב להבת לה אמרי' אומדנא דהודאה ע"כ נראה דעתו לכתוב סם תמות בתי בלא זרע קיימת אחר מיתתי ואז לריך שיהיה הזרע קיים אחרי מיתת החב וכן רחיתי נוהגין לכתוב עתה: (ג) הבעל יורש כח אותו השטר · לדוקא בחתו היינו נוטל בירושי אבל אח זרעו יורש הוא שלא בח עדיין ליד זרעו מ"מ השטר היה של זרעו והוא יורש הוא שלא בח לאחר מותה · ועפ"י שמתה בחיי מורישה ולא זכתה בפירות מ"מ הבעל יורש הקרקע והפירות לאחר מיתת מורישה ה"ל מוהוק מאחר שהיה גוף הקרקע שלה קודם מיתת מורישה: (ד) שהרי בהשומו הנביח כלומר בשלמת כתובה היתה מגבית מן הנשבח שהשביחו הנכסים לאחר מיתת הבעל דבשעת יורשים הנביח הנכסי' קמי יחמי נפלו וכן הדין גבי בכור אבל גבי בעל הכל בהשומו הנביח: (ו) מלו' ביד אחרים כשנשאה * כגר כתב בע"ח לתימה כשנשאה הוא טעות ובספקי הרא"ש ליתה ואין הכרח להס מלוה ביד אחרים כשנשאה או הלוו לאחרים לאחר שנשאה דסוף סוף הוי רחוי לגבי אשה מאחר שלא נפתה האשה קודם שמתה ודוקא שלוה אבל היה להס פקדונות ביד אחרים כל היכא דאיתנהו בהשומיה דמיניה איתנהו ולא הוי רחוי וכ"כ בע"ח הוחם היה מלוה שים עליה מסכון · יחמאר בסמוך עוד פרטי דיניס שם: (ז) ואפילו היו מטועדים לכתובת אלמנה * ה"ה לשאר בעלי חובות דהא ק"ל ג"ח מכחן ולהבא הוא גובה ועיין מ"ש מזה לקמן סי' ק' לאלם בין רחוי דירושת הבעל לרחוי דכתובה וכמ"ש בתשובת מהרי"ל סי' ע"ל:

(ח) וכן אם היה לה מלוה ביד אחרים כשנשאה במרדכי ר"פ י"נ כתב במלוה שים עליה מסכון הכל מודים דבכור נוטל פי שנים דבע"ח קונה מסכון וכו' ועיין בח"מ סי' רע"ח סעיף ז' ונראה דכל הדיני' שייכי' נמי הכי דמלו' שים עליה מסכון יורש הבע' דכגבוי דמי מפי' מסכון בשעת הלוחה ואם היה לאשה חוב ביד בעלה קודם שנשאה ואח"כ נשאה ומתה היה נראה דהוי מוחזק ממש ויורש החוב אעפ"י דגבי בנו' אמרי' שם בסי' רע"ח אם היה לאב מלוה ביד בכור הרי זה ספק אם נוטל בה פי שנים הואיל ויכנה תחת ידו אז לא יטול הואיל ומחמת חביו יורשה ועיין לא בחה ליד חביו לפיכך לא יטול ממנה חלי הלק בכורה שחני התם דכתיב בכל אשר ימלא לו לאחד הבח לא נקרא רחוי מאחר שהמעות ביד הבעל אבל בחשובת הרשב"ש ס' סקס דיורש מהלה כמו בכור ועיין עוד שם מה שמחלק בין מסכון של כור למסכון של יורש ובין אחר דמסלקי במסכון של קרק' לאחרת דלא מסלקי ועיין עוד שם נגבו כ"מ של אשה ולא הוחזר עד לאחר מיתה הוה רחוי ואם נזלו קרקע חיכה נגזלת וכן אם גנבו ספרי עיין בח"מ סי' הכ"ל וכבר פשוט שלא נפתה קודם מוחה מיקרי רחוי: (ט) אבל אם הלוחה מכ"מ ומתה וכו' שהרי שלא כדין הלות' קיץ של כ"מ שלא שהקרקע בהשומו ולא עדיף ממכרה שהבעל מוליח מיד הלקוחות כ"כ הרא"ש ומשמ'שאם היה ביד כ"מ אחר לבעל בהן אכילת פירות כמו שנתבאר לעיל סי' פ"ה שאז הרשו ביד להלות למי שירלה ואז"כ שפי' מקרי רחוי לגבי

לגבי בעל כמו מל' שיש לה בית לחדי' קודם שנשאה מיהו יש לדון דמאחר דבשעת הוי כלוקח ואף שאין לו לכילו' פירות מ"מ אם אחה יורשה ואין בידה להפקיע היורשה ולטוויה רצוי בע"כ של בעל וכל שאין רשות בידה למכו' אין רשות בידה להלות כדי שיהי' לחוי"מ ה"נ דנכסים שאין לבעל רשות בהן שהלות אין הבעל יורש לחוקן היינו בשחב לה דין ודברים אין לי בנכסיך שאוחר למוכרן ה"מ דמוחזק להלו' לוקח ועיין בב"ח: (י) והיה בן לבת * בח"מ סי' רמ"ח כחב הטור מבל אם אין זרע אין שאר יורשים כגון אחי אביה וכו' עומדי' במקום ליטול וב"י הניח הדבר בל"ע ועיין בסמ"ע סק"ח ואין להאריך כאן בזה שאינו שייך לדיני נשים: (יא) אפילו נתפקר אחר שנשאת * והיינו בלא מחייחד עמה אחר שנתפקרה אבל אם נחפקרה ונחייחד עמה אח"כ הרי היא כאשתו גמורה לכל דבר וכמו שנחבאר לעיל סי' ע"ג וסי' ס"ו: (יב) ולדעתה נשאת ויש לה לחוש לו ממונה * הרמב"ן הביא על זה ובחב מה שבידה יכחב לו מה שלאחר מיחה לא יכחב לו ואפשר שגם הרמב"ם מודי דוקא כשבחבו לה ב"ל בחוב ועיין בח"מ לא משמע כן: (יג) אפילו שחק החב * דהיינו דשחק משום דמרחת רחם בן הוא בגמרא: (יד) מי שנחגרשה ספק גירושין וכולי לשון העור היינו כן שבחב שהיו הידועה נפקעת ולא בגירושין גמורים משמע שבספק גירושין היא נפקעת ונראה דהיכן שבספק גירושין כיון שבחבו שחא"ל דבין נפל הבית: (טו) ומקחו מקח טעות לף ע"ג דלעניין קדושין לריכה גט מספק מ"מ לעניין ממון הירושה לוקי ממון בהזקתה ולף שלא נחבדר שהיה בה מום מ"מ הוחלת הבעל למחה עדיף דמי: (טז) ועיין לעיל סי' ע"ז * ע"ש סעיף ג' בהג"ה ועיין מ"ש שם דלפ קדשה ונשחה בדמעות דהיו חוטא נשבר ומיהו מילחא דלא שביחי הוא ניחוין בדמעות: (יז) ואינו נוהג עמה מנהג חיסות * לכאורה הוא סותר מ"ש לעיל זה בנחן עיניו לגרשה דהא משמע בשנחן עיניו לגרשה הינו נוהג עמה מנהג חיסות כמבואר לקמן סי' ק"ע וכן דייקינן בד"מ שבחב וז"ל דוקא לסבדית בשב"ש דש"ל דמשנחן עיניו לגרש הינו ורשה וב"ב הרי"ף והרא"ש בחבי כיש כופין לוחו לגרש כל זמן שלא גירש יורש לוחה מיהו יש להחות דשחני היכי שכופין לגרש בלא כחב גדה ורול להוגו עמה מנהג חיסות מש"ב דמורד לו מדיר דהינו נוהג מנהג חיסו ולמיפק קאי לבן הינו יורשה ול"ע עכ"ל ל"מ ומשמיעת לשון הרי"ף שבחב כל מלן דכ"פ"ל ליה לחפוקי וכו' ובלאה הוא דמשמע דין במורד דין במדיר אף שבופין לחוליח מש מחה קודם הגירושין הבעל יריש לה: (יח) נפל הבית וכו' יורשין עיקר הבחובה והחוספות ואע"פי שיחד לה נכסים לבחוב' שאם היתה בחיי' לא היתה לריכה ליחבע אפ"ה הבחובה והחוספות בחזקת יורשי הבעל בל זמן שלא מח הוא בוחלי בחייה עיין בטור:

חולקים

מי שאמר נכסי לפלו' יג ואחריו ליורשי דקיימא לן הוא הדין ליורשי יורשי ואם היתה לו בת ומתה בחיי אורחו פלוני (י) והיה בן לבת הבן עומד במקום אמו ליירש לאותו פלוני אבל אם אין לבת יורש אלא בעל אינו יורש אותו פלוני דהוויא ליה ראוי ואם אמר נכסי לפלוני יד ואחריו מעשיו ליורשי הוה ליה מוחזק ובעל הבת יורש:

ג הנושא אשה מחייבי לאוין טז הואיל וקדושין תופסין בה אם מתה תחת יירשנה (וכן טז אפילו נשאה הבעל יורשה (ב"י מ"כ בשם תבי העזרי) וכן הנושא את הקטנה שהיא צריכ' מיאון אע"פ שאין קדושיה קדושין גמורים אם מתה תחת יירשנה אבל הפקח שנשא חרשת יז (יא) אפי' נתפקחה אח' שנשאה אם מתה יח לא יירשנה והחרש שנשא פקחת ומתה יט יירשנה שהרי היא בת דעת (יב) ולדעתה נשאת לו וזיכת לו כמינה: ך קטנה שנתקדשה לדעת אביה ונשא שלא לדעת אביה בין בפניו בין שלא בפניו (יג) אפי' שתק האב אם מתה אין הבעל יורשה אלא אם כן רצה האב בנשואים:

ה כ (יד) מי שנתגרשה ספק גירושין ומתה אין הבעל יורש: הגה כא אבל כל זמן שלא נתגרשה אע"ג שנתן עיניו לגרשה יורשה (טור בשם הרא"ש) כב הטוען על אשתו שהיו בה מומין (טו) ומקחו מקח טעות כמו שנתבאר לעיל סימן ל"ו אם מתה אינה יורשה (תשובת מיי' כוף פיסות ובמרדכי פרק מי שמת) אלא שמרדה בבעלה ומתה בעל יורשה כך משמע מל' הש"ע פרק כ"ג (טז) ועיין לעיל סימן ע"ז כג המורד על אשתו או מדיר (יז) ואינו נוהג עמה מנהג חיסות אם חומרים לאם מתה אינו יורשה (הגהות מרדכי פ' אע"פ)

ו כד (יח) נפל הבית עליו ועל אשתו ואין ידוע איזה מהם מת תחלה כה ואין

הוי מוחזק לבעל לפ"ז לדיון דקי"ל לחדיך לא הוי כמעכשיו אז אפילו היכא דמכירה בטילה מ"מ לא הוי מוחזק כיון שלא בא ליחו לפ"ז אפשר מ"ש כאן אפי' אם אחה אומר שמחה לאחר מיחה הבעל לא יירשנה הרחמן בטל ליחו ואפשר דשאני הכא דאיכא למימר דכיון שלא בא ליחו לפ"ז אפשר שמחה לאחר מיחה הבעל ול

כה ואין לו בנים ממנה יורשי הבעל יורשין עיקר הכתובה
כו והתוס' ויורשי האשה יורשין נכסי מלוג ובין שניהם
(יט) חולקים נצ"ב :

ז האשה (ב) שכתבה כז כל נכסיה לא' (כא) בין קרוב בין
רחוק כה קודם שתנשא אע"פ (כב) שאם נתאלמנה או
נתגרשה בט תבטל המתנה (כג) אין הבעל אוכל פירותי'
ואם מתה בחייו אינה יורש' שהרי נתנה אותה קוד' שתנשא
וכשנזמנות בחיי בעלה יקנה מקבל המתנה מתנתו קניין
גמור ולא עוד אלא אפי' נתנה מקצת נכסיה או כלום קודם
וכתבה למקבל מתנה קנה ל מהיום ולכשארצה שהרי
(כד) לא קנה קנין גמור עד שתרצה לא אין הבעל אוכל
פירות אותה המתנה לב (כה) ואם מתה לג אינו יורשה :

ח יש מי שאומר דרבינא דמברחת דוקא בשלא כתבה לו
מתנה גמורה מ"מ תנה חלוטה מתנה עלמין לד אבל
אם כתבה לו כן לה (כו) קנה לגמרי :

ט האשה שמברה מנכסי מלוג אחר שנשאת אף ע"פ שאותן
הנכסים נפלה לה קודם שתתאר' הבעל מוציא פירות
מיד הלקוחות כל ימי חייה לו (כז) אבל לא גוף הקרקע
ואם מתה בחייו מוציא

(יט) חולקים נכסי ל"ג תע"פ דק"ל לקמן סי' ל"ו דהם אין נכסי ל"ג בעי
לו דניכס הבאים מכחן תינה נפרעת אלא בגבוע וכאן שמת בלא שבועה
ג"כ אין אדם מוריש שבוע לבניו כבר כת' הרא"ש בסם הרמב"ם פ"ק דאמר'
ס"ק ט' דאין דרך להתפים לבני בלא למוד למיתי ובנכסי הבני ומת כהאום
לא חייבי' לכרי לכך לא לריכה שבועה ועיין בת"ה סי' ס"ל : (כ)
שכתבה בלא שבועה ועיין בת"ה סי' ס"ל : (כ)
שכתבה כל נכסיה לאחר לשון הטור
בד"ה בלא שיריה לעלמ' כדי
פרנסתה וכו' עיין בטור והמחבר
הסמיט זה וה"ט דהמחבר פסק
כדעת הרי"ף והרמב"ם דס"ל
דלזיור כל שהוא הוי זיור גבי ס"מ
ום"מ ומפרשת דין אלא להם כדלעיל
בב"ח ק"ג ובמבואר בת"מ סי'
ר"נ סעיף ל' בס"ע והטור נמשך
אחר הרא"ש שכתב שם דבעי זיור
כדי פרנסתו והבי אם מוכ"ס דעתו
וע"ם בסמ"ע ועיין בחבוג הרא"ש
כלל ע"ח סי' ג' שם כתב בלהרי"ף די
בזיור כל שהוא והוא נחלק עליו
וכן דעת רחב"ה : (כא) בין
קיבוד בין רחוק · כלומר דלא כמו
שמחלק בגמ' ה"מ לאחריני אבל
לברת' יהיבת דלא כרב נחמן דסבר
אפי' במקום ברתה נפשה עדיפא
לה ולעולם לאמרי' דעתה להברתה כיוצא ואם נתשלמה לו נתגברה חוזרין
הנכסים : (כב) שאם נתאלמנה וכו' ואפי' מתה לאחרי עות בעלה מיד
קודם שחזרה בה החזור ליורשיה כך פסק הרא"ש : (כג) אין הבעל
אוכל פירותיהם ואם מתה אינה יורש' מה שאין הבעל אוכל פירות
אף דלא קנה הלוקח לאחרי מותו בגמ' הטעם עשאום ככנסים שאין יודעים
לבעל ג"כ אין הבעל אוכל פירות אף שהן ברשות האשה אבל אם מתה אין
יורש' הקבה הר"ן הא גם נכנסים שאין יודעים הבעל יורשה דהא לאמרינן
לא תמכור ואם אירחת לאין לבעל בהן כלום למה לא תמכור שלא ודאי הבעל
יורש הנכסים ובפרט למאן דס"ל ירושת הבעל דאוריית' ואי' הר"ן דמומחן
דעת שלא הוא כאילו פירשה שאם היה תמות בחיי בעל' שיזכה בה מקבל
המתנה שלא שלא רלתה לפרש כי היכא דלא תהוי לה תיבה וגם הרא"ש כתב
אמרי' דעתה דנתכוונה להבריח וכו' וגם לא ירצנה אם תמות ואחוכל למכור
פירות וכו' כל זמן שיושבת תחת בעלה וגם לא מכרתן ונתן לה' נמלא
דלדעת הרא"ש הרשות ביד לאמכור הפירות אף בחיי בעל' ואין הלוקח יכול
לעכב : (כד) לא קנה קנין גמור עד שתרלה · ותלמר אין הבעל
יכלה לזכות תלמוד אין ואם הלוקח יכלה להחזיק לא תלמר אין : (כה)
ואם מתה אינה יורשה הר"ן תמה על הרמב"ם דמלחר דמתה ולא תמרה
אין למה יכסיד הבעל ירושתו ניהי דהוי ככנסים שאין יודעים לבעל שהוא
סבר שתלמר אין תיולת לענין לכלים פירות אבל לענין ירושה כסם שבנכסים
שאין יודעים הבעל יורש כך יהיה הדין ואפי' דהרמב"ם לטעמיה דירושת
הבעל דרבנן וכו' עיין עליו גם מ"ש בסם מחריש ולפי פירש ר"ת והרא"ש
לכשתרלה היינו כל זמן שאסתוק תהיה המתנה קיימת ואם תרלה לבטלה
הרשות ביד נמלא אם מתה ולא ביטלה המתנה קיימת ביד הלוקח וע"כ דאין
אין הבעל יורשה ועיין בהגהות שפסי לשון ריא"ז : (כו) קנה לגמרי *
ומיהו היכא שהכל כותבין כן חזר הלשון לשפרי דשטרי וכל זמן שלא יע"ו
שלמר' להם בפירוש לכתוב כן לא קנה המקבל ואם רולים בידעה שכתבה
כן ולא מיחתה תע"פ שלא תאמרה להם בפירוש אפשר לומר שאתה מחתה
קיימת לשון הרשב"ם העתיקו הר"ן : (כז) אבל לא גוף הקרקע · אין
ללוקח תועלת בגוף הקרקע מיאחר שהפירות וכל תשמישי קרקע הכל לבעל
ואם למחות ביד הבעל שלא לקלקל בקרקע ולחפור בורות שיחין
ומערות

כה ואין לו בנים ממנה יורשי הבעל יורשין עיקר הכתובה כו והתוס' ויורשי האשה יורשין נכסי מלוג ובין שניהם (יט) חולקים נצ"ב :

ז האשה (ב) שכתבה כז כל נכסיה לא' (כא) בין קרוב בין רחוק כה קודם שתנשא אע"פ (כב) שאם נתאלמנה או נתגרשה בט תבטל המתנה (כג) אין הבעל אוכל פירותי' ואם מתה בחייו אינה יורש' שהרי נתנה אותה קוד' שתנשא וכשנזמנות בחיי בעלה יקנה מקבל המתנה מתנתו קניין גמור ולא עוד אלא אפי' נתנה מקצת נכסיה או כלום קודם וכתבה למקבל מתנה קנה ל מהיום ולכשארצה שהרי (כד) לא קנה קנין גמור עד שתרצה לא אין הבעל אוכל פירות אותה המתנה לב (כה) ואם מתה לג אינו יורשה :

ח יש מי שאומר דרבינא דמברחת דוקא בשלא כתבה לו מתנה גמורה מ"מ תנה חלוטה מתנה עלמין לד אבל אם כתבה לו כן לה (כו) קנה לגמרי :

ט האשה שמברה מנכסי מלוג אחר שנשאת אף ע"פ שאותן הנכסים נפלה לה קודם שתתאר' הבעל מוציא פירות מיד הלקוחות כל ימי חייה לו (כז) אבל לא גוף הקרקע ואם מתה בחייו מוציא

לה ולעולם לאמרי' דעתה להברתה כיוצא ואם נתשלמה לו נתגברה חוזרין הנכסים : (כב) שאם נתאלמנה וכו' ואפי' מתה לאחרי עות בעלה מיד קודם שחזרה בה החזור ליורשיה כך פסק הרא"ש : (כג) אין הבעל אוכל פירותיהם ואם מתה אינה יורש' מה שאין הבעל אוכל פירות אף דלא קנה הלוקח לאחרי מותו בגמ' הטעם עשאום ככנסים שאין יודעים לבעל ג"כ אין הבעל אוכל פירות אף שהן ברשות האשה אבל אם מתה אין יורש' שהרי נתנה אותה קוד' שתנשא וכשנזמנות בחיי בעלה יקנה מקבל המתנה מתנתו קניין גמור ולא עוד אלא אפי' נתנה מקצת נכסיה או כלום קודם וכתבה למקבל מתנה קנה ל מהיום ולכשארצה שהרי (כד) לא קנה קנין גמור עד שתרצה לא אין הבעל אוכל פירות אותה המתנה לב (כה) ואם מתה לג אינו יורשה :

ח יש מי שאומר דרבינא דמברחת דוקא בשלא כתבה לו מתנה גמורה מ"מ תנה חלוטה מתנה עלמין לד אבל אם כתבה לו כן לה (כו) קנה לגמרי :

ט האשה שמברה מנכסי מלוג אחר שנשאת אף ע"פ שאותן הנכסים נפלה לה קודם שתתאר' הבעל מוציא פירות מיד הלקוחות כל ימי חייה לו (כז) אבל לא גוף הקרקע ואם מתה בחייו מוציא

לפיכך אלא החכם הוא כיון דיש לה מחמת תקנות חז"ל שמת נתן לה לרבי לפ"ז לכאורה כ"מ וכ"ג ליכא חכם כלל לפי' סמוך למיתה כיון שהת' מחמת תקנות חז"ל ולהר"ם מא"ל יש לחוש לקו' בג"מ וכ"ג שמת סמוך למיתה נתן לה לרבי ולכ"ע מ"ם ליכא חכם לענין כ"מ וכ"ג · מיהו לדעת שאר פוסקים דס"ל החכם הוא שמת התפיס' היא בעלמ' לפ"ז אפי' מ"ם ואפי' מ"ם ואפי' לענין כ"מ וכ"ג יש לחוש לזה · ועיין בת"ה סי' ל"ו מ"ש בזה לענין אין אדם מוריש שבועה לבניו והרא"ם בפ"ק דב"ב הביא תירוץ הר"ם מת פתאום ליכא חכם התפיסת לרבי וכן כת' בתשו' רים כלל פ"ה · וכן כתו' המ' ס"פ מ"ם וס"פ האם' שנפלו וכן פסק בת"ה סימן ס"ל וכ"פ בתשובו' ס"י סי' ל"ו והטור בסי' זה כתב נפל הבית וכו' לאחרי מיתה לה נכסים מ"ה לא חיישינן לבני משם"ס ל"ת אף במ"פ חיישי' לבני ובהל"י פ"ק דמ"ם כתב בשם ר"ת דלא פליג · וכן בהג"מ שם פסק דחיישי' לבני ובסי' ל"ו הביא בל"מ פלוגתת זו ולקמן סי' ל"ו משמע דסבירא ליה דאין לסמוך על תירוץ הר"ם אלא לגרף עם שאר טעמים ועיין בתשו' מהר"י לבית הלוי כלל ג' סי' י"ט ופסק שם שאף במגפה לא הוי מ"פ :

כה ואין לו בנים ממנה אבל אם אין לו בנים שלא ממנה אין נ"מ מזה דאף הבנים יורשים הכל אבל אם יש לו בן אחד הרחוק ובן אחד קרוב זו שייך דין זה אע"ג דבן אחד זו יורש בוודאי אלי הכתוב' וכ"מ בל"ג לא לאחרי כיון דהוא יורש ודאי אמקלת יורש הכל ועיין בת"ה סי' ל"ו : כו והתוס' היינו מה שהוסיף הוא מעלמו · אבל תוספות שלים על המרדכי דינו כגל"ג כמו שכתוב בסימן ק' : כז כל נכסיה עיין בת"ה סימן ק"ן כמה שיעור זיור אם מצריך : כח קודם שתנשא אע"ג דלא נתלה דעתה דכוונתה להבריח מ"מ כיון שעומדת להנשא לו נחלת בסמוך לומדנת המוכח הוא דכוונת' היה להבריח כן כתוב תוס' והרא"ם והר"ן ואם לא עמדה להנשא דאז לא הוי לומדנת המוכח או אם נתנה רק מקלת דליכא לומדנת המוכח ועידי תלימה על השטר מתנה מעידים שאמר' שכוונתה להבריח אם כתבת יד העדי' יוצא ממקום אחר אין נאמנים ומתנה קיימת כן כתב הרא"ם וכן מדייק המרדכי מדברי רש"י * ועיין בת"ה סי"ק ן' בהג"ה ובסמ"ע שם : בט תבטל המתנ' ואם מת הבעל ואח"כ מתה קודם שחזרה המתנה בטלה מיד בשעת הבעל ויורשיה יורשים כן כתב הרא"ם : ל מסיום ולכאורה לפי' ר"ח והרא"ם המתנה חל מסיום רק התנאי היה שתוכל לחזור חיותה שתלה וכן נראה מלשון רש"י ולפי' הרמב"ם המתנה לא חל מסיום רק כשתקל' ותלמר הן כמ"ש בפי' ל"ת לדעת הרמב"ם בע"מ שילה תבא ואז כשתלמר הן חל המתנה למפרע אפי' היו המטלטלין של המתנה מונחי' בר"ה כ"כ המגי"ד בכ"ג ה"ח ע"ש · לפ"ז לדעת הרא"ם המקבל תוכל פירות ויורש חות' שהרי מסיום חל המתנה ולרמב"ם אינו תוכל פירות ואינו יורש חות' דהא לא חל המתנה עדיין כל זמן שלא תלמר הן והבעל"כ אינו שוכל פירות דהוי ככנסים שא"י בבל יום סבר שתלמר הן שא הפירות שלה הם וכן משמ' מהר"ן דמקבל אינו תוכל פירות ואם היא תיב' בתלן יש להב"ד לתחות לו ואם תבל אין מולילים ממנו : לא אין הבעל תוכל פירות ואין מבוחר המקבל מתנה תוכל פירות וכן כתב הטור וכן נראה דרמב"ם ס"ל כן דהי תלמר לאו מתנה היא כיון דכוונת' היה להבריח ה"כ למה לה יורש תוכה שא ודאי כוונת' היה שיתכל המקבל הפירות ולא כב"ג שכתב דאינו תוכל פירות ואין יורש תוכה · ומבואר בהרא"ם ובטור שיכולה לחזור תפי' בחיי בעלה ולאחר וכן כתוב המגי"ד פ"ו ה"ו בשם הרבב"ח ועיין בת"ה סי' ל"ו מ"ש בזה בשם הרבב"ח והוא מכרה תח"כ הוי כאו מכרה ב"מ שא תם כן בחזרה ומכרה ולא ידע הבעל תז מכירתה קיימת · ומשמע מהרא"ם תפילו הפירות הוכל למכור לאחר שא תם לא מכרה זכה המקבל מתנה : לב ואם מתה אינה יורשה הטעם מבואר בם"ס דעשאו ככנסים שא"י יורש הבעל תילון הר"ן תומדנת הוא כאו פרשה שאם תמות בחיי בעלה שיזכה המקבל : לג אינה יורשה הנה לפשוטה ר"ת והרא"ם שהבאתי אינה יורשה כיון דמתה ולא חזרה המתנה קיימת ולפשוטה הרמב"ם המתנה לא חל כלל כיון שלא תלמרה הן מ"מ כיון שהתנה כן תמרי' דכוונתה היה לזכות הנכסים ליורשים על ידי כלוני זה ולדעת הר"ן נתמת הבעל יורש תותו * ול"ל לדעת הרא"ם אם מת הבעל ואתה היא אחר כך ולא חזרה בפירות יורש המקבל שהרי לא כתב הרא"ם דחוזרים הנכסים ליורשים שא בנתנה כל נכסיה ואז תומדנת המוכח הוא דכוונתה היה לחזור אחר מיתתו אבל בכה"ג דנתנה מקלת נכסיה לליכא לומדנת המוכח שא התניתי היה דתוכל לחזור אז אם לא חזרה למה לא יכה המקבל וחימה על הטור שכתב זה דהרא"ם חולק על הרמ"ה וס"ל דאין יורש המקבל וא"א מ"ל : לד אבל אם כתבה ואם כולם כתבו כן תמרינן סופרי דשטרי הוא שא אם כן תמרה בפירות לכתוב כן מיהו אם יבעה דכותבים כן ולא מתתה תכסר המתנה קיימת כן כתב הר"ן ומגי"ד פ"ו ה"ו בשם הרבב"ח ועיין בת"ה סימן ע"ח : לה קנה לגמרי מיהו בגלתה דעתה דכוונתה להבריח מבעל שרלוה ליתא לא מהני המתנה כן כתוב המגי"ד שם לו אבל לא גוף הקרקע עיין בדריסה וב"ח בק"מ מה ב"מ בהא דהגוף הקרקע ביד הלוקח כיון דהבעל תוכל הפירות · ובתב בדריסה לדעת הרא"ם דסבירא ליה הגוף הקרקע ביד הבעל מ"י הלוקח למחות לו בשרוצה לבטח ואח"ל דהא הטעם של הנ"י שהבית

שעורו גם הרמ"ע (דס"ל דמוליא לה גוף הקרקע וכמ"ש בהגה"ה אח"ז) יוכל לזה דכל החזה יכולה למחות גם הלוקח יכול למחות ומ"מ יש ללוקח תועלת בגוף הקרקע לעניין פרנסתו: (כח) קיימים בעלמא • אבל אם הוליאה המעות על דעה שתלוה ואין לו מחוייב לשלם שהייתה לו יודע תחלה ועיין מ"ש בסי' ל"ח סעיף ד' בשם י"ר: (כט) מכרה קיים אפילו למכרע כל המכירה מצוה רשאה לפעמים הרמ"ע שמליא הגוף מיד הלקוחות מ"מ אם נתשלמה לו מלוי מילתא למכרע שהמכירה היתה כדין: (ל) הלוקח יכול למחו' לה אם לא מכר היה בעלמא יכול למחו' שלא יקלקל גוף הקרקע שאין לבעל רק פירו': (לא) או הקדישה לתוך המעיין שם ירצה לה' שתהו רצון לשעבד הגוף לה"ה שתהו בידו עכשיו מיהא למנם ולזה אם נתשלם כל הסכום ע"ם: (לב) מחיים שלא מכרה היינו בטוען שמת ואם טוען בדי לריך הבעל לשבע היסת: (לג) ואם לעשירים יכול לחזור בו היינו בשתנה מרובה ובשתנה מועטת נקרא מחוסר לתנה ועיין בח"מ סי' רמ"ט וסי' ל"ד: (לד) בד"ה ואם מכר, משמע וכו' דברי המחבר כאן אינם מסוכרים כראוי ולשון הרמב"ם בפכ"ג מה"ח דין ה' כך הוא בד"ה וכו' אבל אם נפלו לה נכסים וכו' ולא ידע בהן הבעל ומכר, אותן מכרה קיים וכן ארוסה שמכרה קודם הנשואין מכרה קיים עכ"ל והטור כתב בזה הלשון נפלו לה קודם שנתארסה ונתחתנו מוכרתן לכתחלה נפלו לה משנתארסה לא תמכור לבתחל' בעודה ארוסה ואם מכרה ונתן קיים ואח"כ מתחיל עין אחר בד"ה בנכסים יתומים לבעל אבל בנכסי' שאינם יתומים לבעל אבל אם נפלו לה בנכסים יתומים לבעל אבל בנכסי' שאינם יתומים לבעל אבל אם נפלו לה מכרה או נתנה קיים ואח"כ והנה ע"פ זה לריך לפרש דברי המחבר לכתחלה לא תמכור נכסים שנפלו לה משנתארסה כלומר אפי' לו נכסים שנפלו לה בתירוסין ומכ"ש שנפלו לה לאחר נשואין ואם מכרה קיים אפילו בתורת שנפלו לה לאחר נשואין והוא הדין בשנפלו לה בתירוסין ולא ידע בהם קודם מכירה וכן ארוסה לכתחלה לא תמכור כלומר ל"א לאחר נשואין לא תמכור מה שנפלו לה בתירוסין שלא אפילו ארוסה לא תמכור לכתחלה מה שנפלו לה בתירוסין אבל מה שנפלה קודם תירוסין מותר למכור לכתחלה בעודה ארוסה אפי' נכסים יתומים לבעל כמ"ש הטור: (לה) כשיודעו לו מיד נעשו כ"מ. לשון הטור לריך אלא נודעו לבעל בין נפילה למכירה: (לו) וכן הפירות שימלאו בידה וכו' וכלומר ויתכרו הפירות ויקח בהן קרקע והוא תוכל הפירות: (לז) יתומים לבעל חינה נחמנת כלומר חינה נחמנת להפסיד מן הבעל הפירות של הירושה: (לח) חיים יתומים נחמנת לשון הרמב"ם אם הולאה זו היתה בב"ד קודם שידע בעלה מנפילת נכסים ק"ל כר"ם דאם מכרה ונתנה קיים והולאתה ב"ד כנתנה דמי וה"ל לריך לפרש מ"ש כאן אשה שאמרה על ירושה היינו שאמרה דרך הולאה ב"ד אבל חוץ לב"ד כל שיכולה לחזור מדבריה אין זה כמכרה ונתנה ואם נודעה לבעל קודם הנתינה והמכירה חינה נחמנת: (לט) בגל"ב אין לבעלה אין לאחריה מצוחר בגמרא פ' חזקת כל בעל חוץ מב"ש יכולה לומר נתת דוח עשיתי לבעלי כשמכרת על מכירתו ומכ"ש כשמוכרת לבעל עלמו וכ"כ רמב"ם פ"ו מ"ט והא דיכולה למכור בגל"ב דאין הגוף שלה דהא מסר' תוכל לבעל, מ"מ מאחר שגוף הבעל אין יכול למוכרן משום שבח בית אביה וכשתחשתן חיים יכולים לסלקה בשאר מועיל בה מכיר ה ועיין בח"ה סימן תכ"ד דאשה שתבלה בתחרים לריכה למכור בגל"ב לאחרים בשוטת הגוה שאם תחשתן יקח הלוקח ועוד לתכחוב מזה בשמוך סעיף ט"ז בשכירת גל"ב לבעלה: (מ) לח

לן מוציא הגוף מיד הלקוחות בלא דמים (ו"ח לתף בחייה מוליא גוף הקרקע מיד הלוקח בלא דמים) (טור והרא"ש) (ואם הדמים שלקחה מהלקוחות לח (כח) קיימים בעלמא (או שמלאו מעות בידה וגוכל לתלות שפ"ה שו) (טור בשם הרמ"ה) מהזירין ללקוחו' ואינו יכול לומר שמ"א מציאה הן:

הגה נתשלמה או מחגרשה לט (כט) מכרה קיים (טור וריב הפוסקים) ובלימי חייה אם הבעל רולה לבטל או לסתור בקרקע (ל) הלוקח יכול למחות (ב"י פרק חזקת) ואין ח"לוק בין אם מכרה הנכסי' מ (לא) או הקדישה לתוך (ת"ה סימן רע"ב):

י ואם הבעל מודה או שיש עדי' שברשותו מכר' אינו מוציא מיד הלקוחות דכשלוחו דמיא ואי בעי לוקח (לב) מחרים שלא מכרה מדעת:

הגה רלה שמכרה ושתק לה לא מבד מפוש זה זכותו (תשוב' הרא"ש כלל מ') לוחה בעת חליה לתת כך וכך מלבדותיה מ ונתלה הבעל אם נתנה לעניים מיגו יכול לחזור בו (לג) ואם לעשירים יכול לחזור בו (מרדכי סוף הזהב ותשובת מוהר"ם) ועיין לעיל סימן פ"ו אם מכרה או משכנה מטלטלים:

יא (לד) במה דברים אמורים שאם מכרה משנשארה מוציא הבעל מיד הלקוחות בנכסים הידועים לבעל אבל אם נפלו לה נכסים ולא ידע בהם הבעל מא לבתחלה לא תמכור (ואם מכרה אותם מב קודם שידע בהם מכרה קיים וכן ארוסה לבתחלה לא תמכור נכסים מג שנפלו לה משנתארסה) ואם מכרה קודם הנשואין מכרה קיים: (אפילו נכסים הידועים לו):

יב נכסים שאינם ידועים לבעל (לה) כשיודעו לו מיד נעשו נכסי מלוג (לו) וכן הפירות שימלאו בידה מיד שיודעו לו הרי הם נכסי מלוג:

הגה אפילו אמר' על ירושה שנפלה לה שהניה לוה לתת ממנה לאחרי' אם הנכסים (לז) ידועים לבעל חינה נחמנת מיהו אם מת הבעל קריכה לקיים הודאתה ואם הנכסים (לח) חיים ידועים מד נחמנת: (בית יוסף בשם תשובת הרשב"א)

יג האשה שמכרה או נתנה אחר שנשאת (לט) בנכסי צ"ב מה בין

יכולים למחות הוא המוכר קיים אחר מיתת הבעל אם כן אף להרמ"ע יכולים למחות מזה הטעם גם מ"ש הרב"ם בפ"ל מה"ח דין ה' אם נפל הבית על בניו ועל אשתו ועל בעלה ומתו הרמ"ע הבעל מוחזק והלוקח צריך להביא ראי' לה"ל להרמ"ב קו"ל אם נפל הבית עליו ועל אשתו ומתו ל"מ בחזקת אשה הן אם כן ממילא זכה הלוקח ונרע להרמב"ם דס"ל הגוף הקרקע בשאר בית הלוקח ויש לו זכות כאן הקרקע היה שלו אין לו דין על המעות אפי' כשהמעט' בעין עד שתמות והבעל מוליא הקרקע מיד הלוקח וכן מדוק ברמב"ם שכתב ואם הזמים וכו' בסיפא בשמת בחיים ב"מ בחיים אין ללוקח טענ' על המעט' אבל לביאות הרמ"ב נראה דיש ללוקח טענה על המעות מיד מאחר שאין לו שום זכות בקרקע שוב ראיתי כן בפרישה ס"ק ל"ו:

לן מוליא הגוף כן כתוב הרמ"ב והר"ן בשם הרשב"א וכ"ל לדעת הב"י שהניח בשמוך לבעל ג"י לגמות ואם הקרקע בית הלוקח פשיטא ג"י לגמות • ועיין לעיל מ"ב דהרמ"ב כתב אפי' אם מכרה רק הגוף בלא הפירות מוליא הגוף נראה לה. וכה"ג מוליא הקרקע מיד: לח קיימים בעלמא ע"כ לא ידעי בידוע בדירו, דהני מעות הם דאם כן מהיכא תיתי לומר מלוה' מלוה שא ידעי בידוע לנו שקבלה סך כזה ומטבעו כשו אמרי' הני מעות הם ובהג"ה מוסיף אפי' אם ג"י לנו מ"מ תלינן דהני מעות הם ובעל מו"ל שמא מעות שלו לקחה מיהו בנוסחת בבית י"ל דה"ל מסלו הם • ונראה אם רלה הלוקח מחרים אם לא מכר מעות תלה כמו שמחרים על המכירה ואם הולילה המעות על דבר אחר יכול הבעל לומר מיד שהולי' המעות קמו עלה בהלוה' ואין לו מחוייב לשלם שהייתה שחייב' ומטלטלי שהייתה לו יודע תוכן ועיין מ"ש בסי' ל"ח סעיף ד' בשם י"ר: (כט) מכרה קיים אפילו למכרע כל המכירה מצוה רשאה לפעמים הרמ"ב שמליא הגוף מיד הלקוחות מ"מ אם נתשלמה לו מלוי מילתא למכרע שהמכירה היתה כדין: (ל) הלוקח יכול למחו' לה אם לא מכר היה בעלמא יכול למחו' שלא יקלקל גוף הקרקע שאין לבעל רק פירו': (לא) או הקדישה לתוך המעיין שם ירצה לה' שתהו רצון לשעבד הגוף לה"ה שתהו בידו עכשיו מיהא למנם ולזה אם נתשלם כל הסכום ע"ם: (לב) מחיים שלא מכרה היינו בטוען שמת ואם טוען בדי לריך הבעל לשבע היסת: (לג) ואם לעשירים יכול לחזור בו היינו בשתנה מרובה ובשתנה מועטת נקרא מחוסר לתנה ועיין בח"מ סי' רמ"ט וסי' ל"ד: (לד) בד"ה ואם מכר, משמע וכו' דברי המחבר כאן אינם מסוכרים כראוי ולשון הרמב"ם בפכ"ג מה"ח דין ה' כך הוא בד"ה וכו' אבל אם נפלו לה נכסים וכו' ולא ידע בהן הבעל ומכר, אותן מכרה קיים וכן ארוסה שמכרה קודם הנשואין מכרה קיים עכ"ל והטור כתב בזה הלשון נפלו לה קודם שנתארסה ונתחתנו מוכרתן לכתחלה נפלו לה משנתארסה לא תמכור לבתחל' בעודה ארוסה ואם מכרה ונתן קיים ואח"כ מתחיל עין אחר בד"ה בנכסים יתומים לבעל אבל בנכסי' שאינם יתומים לבעל אבל אם נפלו לה בנכסים יתומים לבעל אבל בנכסי' שאינם יתומים לבעל אבל אם נפלו לה מכרה או נתנה קיים ואח"כ והנה ע"פ זה לריך לפרש דברי המחבר לכתחלה לא תמכור נכסים שנפלו לה משנתארסה כלומר אפי' לו נכסים שנפלו לה בתירוסין ומכ"ש שנפלו לה לאחר נשואין ואם מכרה קיים אפילו בתורת שנפלו לה לאחר נשואין והוא הדין בשנפלו לה בתירוסין אבל מה שנפלה קודם תירוסין מותר למכור לכתחלה בעודה ארוסה אפי' נכסים יתומים לבעל כמ"ש הטור: (לה) כשיודעו לו מיד נעשו נכסי מלוג. לשון הטור לריך אלא נודעו לבעל בין נפילה למכירה: (לו) וכן הפירות שימלאו בידה וכו' וכלומר ויתכרו הפירות ויקח בהן קרקע והוא תוכל הפירות: (לז) יתומים לבעל חינה נחמנת כלומר חינה נחמנת להפסיד מן הבעל הפירות של הירושה: (לח) חיים יתומים נחמנת לשון הרמב"ם אם הולאה זו היתה בב"ד קודם שידע בעלה מנפילת נכסים ק"ל כר"ם דאם מכרה ונתנה קיים והולאתה ב"ד כנתנה דמי וה"ל לריך לפרש מ"ש כאן אשה שאמרה על ירושה היינו שאמרה דרך הולאה ב"ד אבל חוץ לב"ד כל שיכולה לחזור מדבריה אין זה כמכרה ונתנה ואם נודעה לבעל קודם הנתינה והמכירה חינה נחמנת: (לט) בגל"ב אין לבעלה אין לאחריה מצוחר בגמרא פ' חזקת כל בעל חוץ מב"ש יכולה לומר נתת דוח עשיתי לבעלי כשמכרת על מכירתו ומכ"ש כשמוכרת לבעל עלמו וכ"כ רמב"ם פ"ו מ"ט והא דיכולה למכור בגל"ב דאין הגוף שלה דהא מסר' תוכל לבעל, מ"מ מאחר שגוף הבעל אין יכול למוכרן משום שבח בית אביה וכשתחשתן חיים יכולים לסלקה בשאר מועיל בה מכיר ה ועיין בח"ה סימן תכ"ד דאשה שתבלה בתחרים לריכה למכור בגל"ב לאחרים בשוטת הגוה שאם תחשתן יקח הלוקח ועוד לתכחוב מזה בשמוך סעיף ט"ז בשכירת גל"ב לבעלה: (מ) לח

דהא אם יהיה הגוף קרקע הקדש תו"מ להוליא הפירות וע"כ לא חל ההקדש כלל ועיין ח"ה סי' רע"ב ובתוספות פ' אע"פ ה"ר ע"ב: מ ואחרלה הבעל עיין בי' לסי' רל"ב סעיף ז' כ"ל דחיירי דאחרלה בלי הכלרה שלה: מא לבתחלה לא תמכור משום דיורש לוחש שמא ז"ל הר"ן: מב קודם שידע בם"ם אינה נאכלו במ"י וכתב הר"ן בשם הרשב"א כ"ד במ"י שה"ל שלא ידע משעת הנפילה אף שהיה מלפה עליהם וכן משמע כאן בם"ע וברמ"ם והטור אחנו שלא היה מלפה ולא ידע: מג שנפלו לה משנתארסה כאן תסרון הניכר ועיקר הגירסה כמ"ש בם"ע קטני' ד"ח: מד נחמנת היינו אם

כמכרה קודם שידע ומכירתה קיימת סס בתבו רמב"ח ועיין בח"מ סי' מ"ו :
כוה דין לבעלה בין לאחרים הטעם הוא כי הכירה לבעלה מכרה בעל מסוס ד"ל בתוך רוח עשית לבעלי וחס מכרה מעשה בעל המכר מועט הקרקע יכול להוליח דנל"ב בדסוס הבעל הס לכן בעל המכיר' מהם לכ"ע הע"ג דהוח ג"כ ח"י למכור נל"ב מ"מ גוף הקרקע של נל"ב בדסוס הבעל לכל דבר וגוף הקרקע של נ"מ בדבר' החזה והיח י"ל דח"י לבעל המכירה דחז"ל עשו התקנה לטובתה שיהיה הנכסים שלה בידי הבעל ולח בידי אחר וחס חיכי מכרה וחיינו כלוה בתקנת חז"ל חיכו חפסדה תנפשה כ"כ בכריס : כוז וי"ח דמ"מ כשחתשמן וכו' כאן כחב בשם וי"ח דין זה מסוס דגוף הקרקע של נל"ב בחזקת הבעל משס"כ בנ"מ לכ"ע מכירת קיימת אחר מיתתו והיינו לדעת הרב דמ"ח . מיהו למ"ס בשמו' נרחה בין בנ"מ ובין בנל"ב המכר בעל כיון דח"י לחכור מהיום והל"י לח כחב דין זה שח חס מכרה הקרקע של נל"ב בעודם הגחה דזחה בידה מ"ה מכירתה קיימ' חבל חס מכרה מהיום דח"י למכור י"ל בעל לגמרי חק אחר מיתתו חין חוזר וניעל : כוז וכן הבעל שמכר הגה בנ"מ כסי"ט דגוף הקרקע חין לו כלו' ומכירתו בעל והוח בעלמו יכול לבעל מיד וכן היח יכולה לבעל מיד וכן הפירות ח"י למכור חת"כ חהר שלקטן כמ"ש בסימן כ"ה וחפי' מהה היח יכול הוח לבעל המכר חע"ג דחז הוח יורם הקרקע מ"מ בשעת המכירה לית היה לו בקרקע כלום ולח דמי למכר' היח נכסי מלוג חו נל"ב דסס הגוף הקרקע שלה וחחר מיתתו חחזור הקרקע לילה וכחן לכ"ע המכר בעל מיד חפ"ו הגוף הקרקע ומעות שקיבל כסי"ט דהוי כהלוח ממס ולריך לפרע מכל מה שיש לו ודבב"ס כתב דק נ' שכתב הבעל יכול למכור קרקע של נכסי מלוג חס חתום חשתו וילדה היינו שחמר בפיר' שמוכר חס חתום לבל בחמר סתם מחזיר בידו ולפי שהניח הלח"ם ושו"ע דקחס מהה בעל המכיר' וחס יחמר לכשתתום תליח בפלוגתי' הפוסקי' דח"ה סי' רי"ח חס מהני * וקרקע של נל"ב לדעת הרי"ף ור"י והרחב"ם והרח"ם חפי' היח ח"י לעדער על מכירתו מכ"ם הוח ח"י לבעל מכירתו שח חחר מותו חו חחר הגט שהגיע עת הגבי' יכולה לערוך ולוקח בחכר חבל חבר ממכר לעולם חינה מכירה כמ"ש בירושלמי והובח בהרי"ף כ' הסולה והרח"ם פרק שמנה לכ"ג ועיין בח"ה סיימן קי"ז . ולדעת ר"ח והלחמ"ם פכ"ג והרמב"ן והרשב"ח בכל גווני המכר בעל מיד . וכן כחס כאן בש"ע ובח"ה חס כפק המחבר בחכר לדעה המכירה קיים וביבואלו מיהו דין חכוחקי לדין נל"ב מ"מ כ"ל להפוסקים לחלק בינייהם ונל"ב בחי' מסוס שנה בית חביה כמו שכחוב הלחמ"ן * ולפי טיטה זו ניכולה לבעל מיד חיחח כלוגחח לפי הנמוק הוכפח והרח"ם חס הבינו מפ"י דסל"ל היח יכולה לבעל המקח כל שעה שחלכה והוח ח"י לבעל שח חחר מיתתה ויורם כחה חז יכול לבעל המקח . והב"י מכלם דברי רש"י בש"ח והוכיחום ס"ל חפי' הבעל יכול לבעל מיד חע"ג כשחכר הוח חקרקע שלו המכר קיים עד שעה הטירפח חס יכול לכלכ לה נחבר מה שיש כן כחן בים לומר דלוי' חח שלה מסוס שב"ח * ולדיכן חין כורחין סוס דבר רק מקבל עליו לבעל כך וכך עיין כי"ח סי"ח חס שייך שב"ח חבל מ"מ יכול למכור כחן ולח שפחו ובהמות נכסי מלוג * וחס מכר קרקע של נל"ב עם הפירות כל המכירה בטלה חפי' חס דולה הלוקח להחזיק רק הפירות כיון המכירה בטלה בגוף הקרקע כן בעל לענין הפירות . וחס מכר הקרקע לפירות לעה הר"ן כחב חפי' לפירות ח"י למכור הגוף כדי שלח יסחקע ביד הלוקח ועיין בד"מ בפלוגחח זו חבל הפירות לבד מסתע לכ"ע יכול למכור חפי' לכמה שניס וח"י לעדער מסוס ריוח ביה כל הדינים המבוחרים בסי' ה"ה חיינו דוקח בנ"מ : כוח מה שעשה עשוי הוחיל הס עומדים לבלוח ולחבד והוח יכול לבטלן לגמרי כ"ל לרמב"ם ור"ה בדיעבד מכירתו קיים והרח"ם והרמב"ח ורי"ב סי' פ"ג וק"ן כחב בשם כל החחרונים דמכיר' בעל וכ"פ בש"ע סי' פ"ג ס' מליחות הלס' וחס היח מכרה בהחזי בכחוב וחס היח מכר' והוח מסכים חחר כך חו להיפוך המקח קייס וחין לריך קנין חדש ועיין בדמב"ם פכ"ל ה"מ * וחפי' מכר לכרוכה והוח ג"כ נהנה מ"מ היח יכולה לערער על המכירה . וחס לח מכר רק חייב לחחרים חז חס יש לו בקרקעות גובה הב"ח חלח ע"ג דהכל מסוכנד לכהובה מ"מ עדיין לח הגיע הז"פ וכשיגיע הז"פ יכול לערוך מטלטלים חו מעות גובה הב"ח וחו"ח לערוך כמ"ש בסימן קי"ח בשעה"ה בשם"ק סימן כ"ה : כוט נחמן בשעת היינו חס היח הוכע לבעלה שיכלם לה נחמן בשעת דהוח הנחבע וחס היח הוכע למלוה שהחזיק מכוכח כחן הדין והנה מ"כ שהניח הבעל והרשב"ח בחשובה הבריח הב"י סי' ס ע"ג כחב ג"כ דח"י להוליח מן המלוה דמחן לימח לן דלח חפקי מדעתה גם שייך זה חקנת הסוק וח"י להוליח מן המלוה בלח מעות לכן עיקר כהפוסקים הללו וכ"כ הסמ"ע בסי' ע"ג סקי"ט ולח כח"מ שכפק בפשיטות כחסו מ"כ ומשמע מדברי הנ"ל חפי' חס הבעל חינו בחחן וחינו טוען בשעה בדשוחה חמרי מכחמת עשה בדשוחה גם נ"מ לח"ם הרשב"ח בחסו הטעם מסוס ח"ה ח"כ כשמחזיר המעות המקח בטל ולבדרי שאר פוסקים שהבחיי ח"כ להחזיר הבגדים : נ יש לה דין מטלטלים וחין לחשה כח למחות גו חפי' חס כוחבים בכחובה מטלטלים חג"ק חין לה כח למחות חע"פ שח"כ ח"י לערוך מן הלוקח כמ"ש בשמוך : נא חבל חס החזיק * וחזקה שחנו מין שמחזיק חינה שנים בית חו כיסה חו ככר חין חבירו רשאי להחזיק העסק בלחי רשות דין מטלטלין הוח כ"כ בהג"ה דרים' וכ"כ בש"ו ועיין בסו' זן לב וחסו' רם ד"ס ח"ס פ"ד וחסו' מהר"י לבית הלוי סי' נ"ה וסס כחב דחקוחי יש להס דין קרקעות חבבר דין חשה שלחי ועיין בח"ה שם כחב חס החזיק

(מ) לח עשתה כלום וחס מכרה החזה תחלה וחח"כ מכרו הלוים והכניס למעשיה המכר קיים וכמו שיתבחר בסמוך סעיף י"ז : (מא) דמ"מ כשחתשמן וכו' כבר כתבתי הפוסקים שהחזה שחבלה בחחריס שלריכה למכור בעודם הנחה נל"ב חו נ"מ וכשחתשמן חו שהחזיר מכירה קיים : (מב) וכן בעל שמכר קרקע בנכסי אשתו בחיי בחזל קרקע וכו' בעל המכר חבל חבר' הבעל נגל"ב נחלקו הפוסקים חס בטל מיד חו נימר דמחחר דהגוף שלו ח"כ מכרו קיים עד שעה טירפח. חה דעת רי"ף ור"י כמבוחר בעור ועיין בב"ח וברחה דע"כ לח פליגי הכוסקים שח במכר הבעל בגוף וכיבו' וכמ"ש המ"מ בשם הרמב"ח פ"ל מה מ' מכירה חבל חס הבעל מוכר הכילוח מיד והגוף לכשחמו' חבחו נרחה להמקח קיים דומה למה שבחבר החומר שדה זו שחירש מחבירו : (מג) דין נ"מ לח עשה כלום נב"מ שחין הגוף שלו כ"ע מודו שחין מכירתו כלום וכחב המ"מ שלמדו בירושלמי שחפילו מהה החזה בחיי בעלה המכר בטל לפי שבשעה מכירה לח היה לבעל בגוף הקרקע כלום וכבר כתבתי דחם הבעל מוכר הכירות מיד והגוף לכשחבח לידו חבסר דמהני בין בנ"ב בין בנ"מ : (מד) וחפי' חס מהה בחיי הבעל זה לח קחי לדעה היש מי שחומר שהות דעת ר"ח דס"ל להמקח בטל מיד דמהי חיכי ס' חזור וניעור בשעת מיחתה לגוף חזר וניעור והוח לגוף הרשב"ח בחשובה הביחו הב"י סי' זה ס"ק י"ב) שח קחי לדעה הרחשונה דחין המקח בטל מיד לך החזה יכולה לבעלו חס חלכה וחס שחקה ומהה הבעל יורם כחה ויכול לבעלו זה דעת רש"י (הובחו שני הלעו' בטור סי' זה) : (מה) מה שעשה עשוי השעם שהרי הוח יכול לבלוחן לגמרי בהשמיט והם עומדים לבלוח וליחבד ע"כ ממכרו ממכר מ"כ בקרקע וק"ק לשעם זה שייך גם נ"מ לפי מה שנחבחר לעיל בסי' כ"ה סעיף י"ג : (מו) שבשחזה עשה מה שעשה נחמן בשעה מלגון זה משמע חק שהחזה טועונת בדי ומכחשת חת הבעל מ"מ הוח נחמן בשעה וחינה יכולה להוליח מן הלוקח ולפי זה חק חס הוח מוכה לבדרי החזה שלח בשעה עשה היה רחוי לטעון לבוקח שמח בשעה עשה והמעיין בחשובה הרשב"ח ירחה דמיירי סס שהחזה הוכעה חת הבעל להוליח ממנו ממון ושקיבה לה מחריס ע"ז נחמן בשעה עלמו ומיירי סס שחין הלוקח לפניו חו שהלוקח כותי חבל חס הלוקח לפניו לריך הלוקח להחזי לה מה שיוכע שהות שלה וחין הבעל נחמן למ' שבשעה עשה דומגמח מה שעסק לעיל ס"ס ס"ן בחזה הכוחבח וחותם חוק הבית שהבעל מוליח מיד הלוקח בלח המים כלומן שלח יבבר הלוקח שבשעה שהלוקח למכור בלח ידיעתו כן הכח לריך הבעל לבבר שבשעה עשה וכל זמן שלח יבבר היח מוחזק בנכסים להוליח מיד הלוקח כל זמן שנכסים הס בעין וכ"כ ב"י ס"ק י"ד מ"כ בין הר"ח וכו' * חס לוה הבעל מהחזה עליהם וכו' דין הוח שיחזיר לה חס הבעב בשלח מבעה לוה עליהם משמע חק שהבעל מכחיבה לח מכין חנו חיים : (מז) וחין לחבה כח למהות בו שלח למכרן לכוחי חלח למכור הגוף הקרקע בלבד חפי' לכבה חפי' לפירות ח"י למכור הגוף כדי שלח יסחקע ביד הלוקח ועיין בד"מ בפלוגחח זו חבל הפירות לבד מבעב לכ"ע יכול למכור חפי' לכמה שניס וח"י לעדער מסוס ריוח ביה כל הדינים המבוחרים בסי' ה"ה חיינו דוקח בנ"מ : כוח מה שעשה עשוי הוחיל הס עומדים לבלוח ולחבד והוח יכול לבבלוחן לגמרי כ"ל לרמב"ם ור"ה בדיעבד מכירתו קיים והרח"ם והרמב"ח ורי"ב סי' פ"ג וק"ן כחב בשם כל החחרונים דמכיר' בעל וכ"פ בש"ע סי' פ"ג ס' מליחות הלס' וחס היח מכרה בהחזי בכחוב וחס היח מכר' והוח מסכים חחר כך חו להיפוך המקח קייס וחין לריך קנין חדש ועיין בדמב"ם פכ"ל ה"מ * וחפי' מכר לכרוכה והוח ג"כ נהנה מ"מ היח יכולה לערער על המכירה . וחס לח מכר רק חייב לחחרים חז חס יש לו בקרקעות גובה הב"ח חלח ע"ג דהכל מסוכנד לכהובה מ"מ עדיין לח הגיע הז"פ וכשיגיע הז"פ יכול לערוך מטלטלים חו מעות גובה הב"ח וחו"ח לערוך כמ"ש בסימן קי"ח בשעה"ה בשם"ק סימן כ"ה : כוט נחמן בשעת היינו חס היח הוכע לבעלה שיכלם לה נחמן בשעת דהוח הנחבע וחס היח הוכע למלוה שהחזיק מכוכח כחן הדין והנה מ"כ שהניח הבעל והרשב"ח בחשובה הבריח הב"י סי' ס ע"ג כחב ג"כ דח"י להוליח מן המלוה דמחן לימח לן דלח חפקי מדעתה גם שייך זה חקנת הסוק וח"י להוליח מן המלוה בלח מעות לכן עיקר כהפוסקים הללו וכ"כ הסמ"ע בסי' ע"ג סקי"ט ולח כח"מ שכפק בפשיטות כחסו מ"כ ומשמע מדברי הנ"ל חפי' חס הבעל חינו בחחן וחינו טוען בשעה בדשוחה חמרי מכחמת עשה בדשוחה גם נ"מ לח"ם הרשב"ח בחסו הטעם מסוס ח"ה ח"כ כשמחזיר המעות המקח בטל ולבדרי שאר פוסקים שהבחיי ח"כ להחזיר הבגדים : נ יש לה דין מטלטלים וחין לחשה כח למחות גו חפי' חס כוחבים בכחובה מטלטלים חג"ק חין לה כח למחות חע"פ שח"כ ח"י לערוך מן הלוקח כמ"ש בשמוך : נא חבל חס החזיק * וחזקה שחנו מין שמחזיק חינה שנים בית חו כיסה חו ככר חין חבירו רשאי להחזיק העסק בלחי רשות דין מטלטלין הוח כ"כ בהג"ה דרים' וכ"כ בש"ו ועיין בסו' זן לב וחסו' רם ד"ס ח"ס פ"ד וחסו' מהר"י לבית הלוי סי' נ"ה וסס כחב דחקוחי יש להס דין קרקעות חבבר דין חשה שלחי ועיין בח"ה שם כחב חס החזיק

(מ) לח עשתה כלום וחס מכרה החזה תחלה וחח"כ מכרו הלוים והכניס למעשיה המכר קיים וכמו שיתבחר בסמוך סעיף י"ז : (מא) דמ"מ כשחתשמן וכו' כבר כתבתי הפוסקים שהחזה שחבלה בחחריס שלריכה למכור בעודם הנחה נל"ב חו נ"מ וכשחתשמן חו שהחזיר מכירה קיים : (מב) וכן בעל שמכר קרקע בנכסי אשתו בחיי בחזל קרקע וכו' בעל המכר חבל חבר' הבעל נגל"ב נחלקו הפוסקים חס בטל מיד חו נימר דמחחר דהגוף שלו ח"כ מכרו קיים עד שעה טירפח. חה דעת רי"ף ור"י כמבוחר בעור ועיין בב"ח וברחה דע"כ לח פליגי הכוסקים שח במכר הבעל בגוף וכיבו' וכמ"ש המ"מ בשם הרמב"ח פ"ל מה מ' מכירה חבל חס הבעל מוכר הכילוח מיד והגוף לכשחמו' חבחו נרחה להמקח קיים דומה למה שבחבר החומר שדה זו שחירש מחבירו : (מג) דין נ"מ לח עשה כלום נב"מ שחין הגוף שלו כ"ע מודו שחין מכירתו כלום וכחב המ"מ שלמדו בירושלמי שחפילו מהה החזה בחיי בעלה המכר בטל לפי שבשעה מכירה לח היה לבעל בגוף הקרקע כלום וכבר כתבתי דחם הבעל מוכר הכירות מיד והגוף לכשחבח לידו חבסר דמהני בין בנ"ב בין בנ"מ : (מד) וחפי' חס מהה בחיי הבעל זה לח קחי לדעה היש מי שחומר שהות דעת ר"ח דס"ל להמקח בטל מיד דמהי חיכי ס' חזור וניעור בשעת מיחתה לגוף חזר וניעור והוח לגוף הרשב"ח בחשובה הביחו הב"י סי' זה ס"ק י"ב) שח קחי לדעה הרחשונה דחין המקח בטל מיד חבל חס החזיק

(מ) לח עשתה כלום וחס מכרה החזה תחלה וחח"כ מכרו הלוים והכניס למעשיה המכר קיים וכמו שיתבחר בסמוך סעיף י"ז : (מא) דמ"מ כשחתשמן וכו' כבר כתבתי הפוסקים שהחזה שחבלה בחחריס שלריכה למכור בעודם הנחה נל"ב חו נ"מ וכשחתשמן חו שהחזיר מכירה קיים : (מב) וכן בעל שמכר קרקע בנכסי אשתו בחיי בחזל קרקע וכו' בעל המכר חבל חבר' הבעל נגל"ב נחלקו הפוסקים חס בטל מיד חו נימר דמחחר דהגוף שלו ח"כ מכרו קיים עד שעה טירפח. חה דעת רי"ף ור"י כמבוחר בעור ועיין בב"ח וברחה דע"כ לח פליגי הכוסקים שח במכר הבעל בגוף וכיבו' וכמ"ש המ"מ בשם הרמב"ח פ"ל מה מ' מכירה חבל חס הבעל מוכר הכילוח מיד והגוף לכשחמו' חבחו נרחה להמקח קיים דומה למה שבחבר החומר שדה זו שחירש מחבירו : (מג) דין נ"מ לח עשה כלום נב"מ שחין הגוף שלו כ"ע מודו שחין מכירתו כלום וכחב המ"מ שלמדו בירושלמי שחפילו מהה החזה בחיי בעלה המכר בטל לפי שבשעה מכירה לח היה לבעל בגוף הקרקע כלום וכבר כתבתי דחם הבעל מוכר הכירות מיד והגוף לכשחבח לידו חבסר דמהני בין בנ"ב בין בנ"מ : (מד) וחפי' חס מהה בחיי הבעל זה לח קחי לדעה היש מי שחומר שהות דעת ר"ח דס"ל להמקח בטל מיד דמהי חיכי ס' חזור וניעור בשעת מיחתה לגוף חזר וניעור והוח לגוף הרשב"ח בחשובה הביחו הב"י סי' זה ס"ק י"ב) שח קחי לדעה הרחשונה דחין המקח בטל מיד חבל חס החזיק

ת"מ חציף הקרקע כנגדו ליגרש כל זמן שלא פדתה הכותי וכח שענוד בחוזת התשה עליו ולהיה מהת דשומת הדמה לעולם וכו' ומהימת על הרב מהרי"ק שהשיב זה : (מט) מטלטלין שנתן לה מעלו לכתובה דין מטלטלין שנתן לה הס כנכסי ל"ג ואם מכרן בדיעבד מכורין לדעת הרמב"ם וקס' דהת מה שנתן לה הס נ"מ ועדיפי מנ"מ דהת אין הבעל חוכל פירות מפה שנתן לה כמבואר לעיל סי' פ"ה סעיף ז' ולמה יהיה לו רשו למכור מה שנתן לה מתנ' ולת דמי לנכ"ל שהם בדשותו לכל דבר דק משום שנה בית תביה אינו רשאי למכור לכתחילה ואם מכר בדיעבד אין לה היזק ממון דהת מעל"ה לכשתשמן דק מפסדת שנה בית תביה אבל למכור מה שנתן לה מתנ' ואין לו בהם אפי' פירות לתה יהיה לו רשות למכר והרב כתב לפני זה ד"מ לכ"ע אם מכרן או מתנן בעל ע"כ נרא' לפ"ז שלא נתן לה בתנ' גמורה מיד דק שהכניס לה שום מעלו ליהד לה כנגד התו' שהוסיף לה (וכמ"ש תה"ד בסעיף ט"ז) וכמ"ש התוס' בסס ד"ה שת' מג' שדות המשועבדים לכתובה כמבואר (תה"ד בסעיף ט"ז) הוא שהכניס לה שום מעלו וע"כ דין מטלטלין אלו כדין נכ"ל שאינו רשאי למכרן לכתחלה אבל בדיעבד מכורין לדעת הרמב"ם שדין שום זה בדין נכ"ל אבל מה שנתן לה מטלטלין מתנה מיד פשיטא שדין נ"מ להם ואין יכול למכור כלל וע"כ דקדק בלשונו שנתן לה מעלו ולא כתב שנתן לה פתס : (נ) וה"ה למטלטלין שקנה לה שוה לדין נכ"ל דהת המקדים את שכתב וה"ה אין דין מטלטלין שקנה לה שוה לדין נכ"ל דהת המקדים את נכסיו אין לו בכסות אשתו ואינו ואם הקדים אין אלו ואלו דאין המכר אל דאין יכול למכור ודר אשתו מעלו : (נא) ואין חילוק בין נגדי שנת וי"ט וכו' כתב כאן על פי דעת מהר"מ שהביא מהרי"ק שבסוף ס' שאין לחלק בין נגדי שנת לחול דק בת"ס שחלקו ולת בד"ח ונעל אגל הרמב"ם פ"ו ממלוה כתב דנגדי שנת וי"ט גופה תורתן ג"ח וכן פתס המחבר בח"מ בד"ע סי' ס"ז סעיף כ"ז ואין לחלק דכאן לכתחלה קפ' דאין יכול למכור אפי' נגדי שנת דזה אינו דאין לך ג"ח גדול מתס אין לו מה יאכל ולמה לת יאכור בשע' דוחקו ועיין לקמן סי' ל"ט (נב) ואם קרובים נתנו לה וכו' היינו בנתנו לה פתס ולא פירשו ע"מ שלא יהיה לבעל רשות שה בתוכן המועיל ע"פ הדין וכמו שנתבאר לעיל סי' פ"ה סעיף י"ח : (נג) יכול הבעל למוכרם לפרנס עלמו זה לשון מהרי"ק בשור' הכת שתתרים נתנו לה ולת אלינו שנתנלה הבעל מעולם פירות שלה ללבוש ולהתקשט ולאו יכול הבעל לטעון ולומר אלינו הפך שהיה מתקשט ביותר מהלריך לה והוא יאות בדעב"ז יחזר על הפתחים וכו' ע"כ לדיוקים למכור המלבושים והתכשיטין לותם שהיה לריך וינתנו המעות בדיוק והוא יאכל הרווח מותן הלבושים ע"כ ולכן לריך לפרש כאן דברי המחבר הא"ע פתס דבריו דיכול למוכרם דמשמע לגמרי לפרנס עלמו מן הקרן וזה אינו (נד) שמכרה או נתנ' לבעלה מנכסיו ל"ג אבר כתב לעיל סעיף י"ג דין זה ובאתת דין זה אינו מבואר בגמ' בהדיא וגם לשון מכירה אין נתינה לת יפרק יפה בגל"ג דהת כבר הוא בידי הבעל אם כשהבעל מוכר לאחרים והוא מסכמת למכירתו או שנותנת לו לאחר שתתגרש והנה בתלוקה הראשונה שייך לומר נתת רוח עשיתי לבעלי בשאר נכסים מי מזקיקה ליתן לו מתנה לאחר שתתאלמן או תתגרש ועוד לכאורה מזה משמע שכן דעת הרא"ש בתשובה : (נה) ה"ג בהרמב"ם או שזה שהכניסו לה פתס מעלו : כלומר שכתב לה שזה נגד פתס שהכניסו לו מנכסיו מעיקר ועיין בתוספות דף מ"ט ע"ב בסס ד"ה אבל גירסת מעלו שזה שהכניסה לו פתס מעלה והיה גי' רש"י ס"ג ונקט גירסת ולמה הזה וכפלו :

נז קנלה

דיוקין שנתנה חציף הקרקע כנגדו ליגרש כל זמן שלא פדתה הכותי וכח שענוד בחוזת התשה עליו ולהיה מהת דשומת הדמה לעולם וכו' ומהימת על הרב מהרי"ק שהשיב זה : (מט) מטלטלין שנתן לה מעלו לכתובה דין מטלטלין שנתן לה הס כנכסי ל"ג ואם מכרן בדיעבד מכורין לדעת הרמב"ם וקס' דהת מה שנתן לה הס נ"מ ועדיפי מנ"מ דהת אין הבעל חוכל פירות מפה שנתן לה כמבואר לעיל סי' פ"ה סעיף ז' ולמה יהיה לו רשו למכור מה שנתן לה מתנ' ולת דמי לנכ"ל שהם בדשותו לכל דבר דק משום שנה בית תביה אינו רשאי למכור לכתחילה ואם מכר בדיעבד אין לה היזק ממון דהת מעל"ה לכשתשמן דק מפסדת שנה בית תביה אבל למכור מה שנתן לה מתנ' ואין לו בהם אפי' פירות לתה יהיה לו רשות למכר והרב כתב לפני זה ד"מ לכ"ע אם מכרן או מתנן בעל ע"כ נרא' לפ"ז שלא נתן לה בתנ' גמורה מיד דק שהכניס לה שום מעלו ליהד לה כנגד התו' שהוסיף לה (וכמ"ש תה"ד בסעיף ט"ז) וכמ"ש התוס' בסס ד"ה שת' מג' שדות המשועבדים לכתובה כמבואר (תה"ד בסעיף ט"ז) הוא שהכניס לה שום מעלו וע"כ דין מטלטלין אלו כדין נכ"ל שאינו רשאי למכרן לכתחילה אבל בדיעבד מכורין לדעת הרמב"ם שדין שום זה בדין נכ"ל אבל מה שנתן לה מטלטלין מתנה מיד פשיטא שדין נ"מ להם ואין יכול למכור כלל וע"כ דקדק בלשונו שנתן לה מעלו ולא כתב שנתן לה פתס : (נ) וה"ה למטלטלין שקנה לה שוה לדין נכ"ל דהת המקדים את שכתב וה"ה אין דין מטלטלין שקנה לה שוה לדין נכ"ל דהת המקדים את נכסיו אין לו בכסות אשתו ואינו ואם הקדים אין אלו ואלו דאין המכר אל דאין יכול למכור ודר אשתו מעלו : (נא) ואין חילוק בין נגדי שנת וי"ט וכו' כתב כאן על פי דעת מהר"מ שהביא מהרי"ק שבסוף ס' שאין לחלק בין נגדי שנת לחול דק בת"ס שחלקו ולת בד"ח ונעל אגל הרמב"ם פ"ו ממלוה כתב דנגדי שנת וי"ט גופה תורתן ג"ח וכן פתס המחבר בח"מ בד"ע סי' ס"ז סעיף כ"ז ואין לחלק דכאן לכתחלה קפ' דאין יכול למכור אפי' נגדי שנת דזה אינו דאין לך ג"ח גדול מתס אין לו מה יאכל ולמה לת יאכור בשע' דוחקו ועיין לקמן סי' ל"ט (נב) ואם קרובים נתנו לה וכו' היינו בנתנו לה פתס ולא פירשו ע"מ שלא יהיה לבעל רשות שה בתוכן המועיל ע"פ הדין וכמו שנתבאר לעיל סי' פ"ה סעיף י"ח : (נג) יכול הבעל למוכרם לפרנס עלמו זה לשון מהרי"ק בשור' הכת שתתרים נתנו לה ולת אלינו שנתנלה הבעל מעולם פירות שלה ללבוש ולהתקשט ולאו יכול הבעל לטעון ולומר אלינו הפך שהיה מתקשט ביותר מהלריך לה והוא יאות בדעב"ז יחזר על הפתחים וכו' ע"כ לדיוקים למכור המלבושים והתכשיטין לותם שהיה לריך וינתנו המעות בדיוק והוא יאכל הרווח מותן הלבושים ע"כ ולכן לריך לפרש כאן דברי המחבר הא"ע פתס דבריו דיכול למוכרם דמשמע לגמרי לפרנס עלמו מן הקרן וזה אינו (נד) שמכרה או נתנ' לבעלה מנכסיו ל"ג אבר כתב לעיל סעיף י"ג דין זה ובאתת דין זה אינו מבואר בגמ' בהדיא וגם לשון מכירה אין נתינה לת יפרק יפה בגל"ג דהת כבר הוא בידי הבעל אם כשהבעל מוכר לאחרים והוא מסכמת למכירתו או שנותנת לו לאחר שתתגרש והנה בתלוקה הראשונה שייך לומר נתת רוח עשיתי לבעלי בשאר נכסים מי מזקיקה ליתן לו מתנה לאחר שתתאלמן או תתגרש ועוד לכאורה מזה משמע שכן דעת הרא"ש בתשובה : (נה) ה"ג בהרמב"ם או שזה שהכניסו לה פתס מעלו : כלומר שכתב לה שזה נגד פתס שהכניסו לו מנכסיו מעיקר ועיין בתוספות דף מ"ט ע"ב בסס ד"ה אבל גירסת מעלו שזה שהכניסה לו פתס מעלה והיה גי' רש"י ס"ג ונקט גירסת ולמה הזה וכפלו :

נז קנלה

נב מטלטלין שנתן לה בשעת הנישואין שוה לנכסי צאן ברזל שאינו רשאי למוכרן לכתחלה (נ) וה"ה למטלטלין שקנה לה אפי' לא באו לידה ואפי' אין לו בשעה להתפרנס (נא) ואין חילוק בין בגדי שבת וי"ט לבגדי חול אבל נג כלי זהב וברזלה יכול למוכרם אם הוצרך להתפרנס מהם נד (נב) ואם קרובים נתנו לה בין תבשיטים בין בגדי יכול (נג) הבעל למוכרם לפרנס עצמו : טן נה מכרו שניהם בנכסי מלוג בין שלקח מהאיש תחיל וחזר ולקח מהאשה בין שלקח מהאשה וחזר ולקח מן האיש נו מכרם קיים וכן האשה שמכרה או נתנה נכסי מלוג לבעלה מכרה ומתנתה קיימים ואינה יכולה לומר בנכסי מלוג נחת רוח עשיתי לבעלי אבל בשאר נכסים יש לה לומר כן ביצד האשה (נד) שמכרה או נתנה לבעלה מנצ"ב בין קרקע בין מטלטלין או שדרה לה נז שיחד לה בכתובת' או שדרה שכתב לה בכתובתה (נה) או שדרה שהכניסה לו שום משלה לא קנה בעלה ואע"פ שקנו מיד האשה ברצונה חוזרת בכל עת שתרצה שלא נתנה ולא מכרה אלא נח מפני שלום ביתה לפיכך אין לבעל

(ת"ה סימן ל"ט) :

נב מטלטלין שנתן לה משלו דינם שוה לנכסי צאן ברזל שאינו רשאי למוכרן לכתחלה (נ) וה"ה למטלטלין שקנה לה אפי' לא באו לידה ואפי' אין לו בשעה להתפרנס (נא) ואין חילוק בין בגדי שבת וי"ט לבגדי חול אבל נג כלי זהב וברזלה יכול למוכרם אם הוצרך להתפרנס מהם נד (נב) ואם קרובים נתנו לה בין תבשיטים בין בגדי יכול (נג) הבעל למוכרם לפרנס עצמו : טן נה מכרו שניהם בנכסי מלוג בין שלקח מהאיש תחיל וחזר ולקח מהאשה בין שלקח מהאשה וחזר ולקח מן האיש נו מכרם קיים וכן האשה שמכרה או נתנה נכסי מלוג לבעלה מכרה ומתנתה קיימים ואינה יכולה לומר בנכסי מלוג נחת רוח עשיתי לבעלי אבל בשאר נכסים יש לה לומר כן ביצד האשה (נד) שמכרה או נתנה לבעלה מנצ"ב בין קרקע בין מטלטלין או שדרה לה נז שיחד לה בכתובתה או שדרה שכתב לה בכתובתה (נה) או שדרה שהכניסה לו שום משלה לא קנה בעלה ואע"פ שקנו מיד האשה ברצונה חוזרת בכל עת שתרצה שלא נתנה ולא מכרה אלא נח מפני שלום ביתה לפיכך אין לבעל

נב מטלטלין שנתן לה בשעת הנישואין שוה לנכסי צאן ברזל שאינו רשאי למוכרן לכתחלה (נ) וה"ה למטלטלין שקנה לה אפי' לא באו לידה ואפי' אין לו בשעה להתפרנס (נא) ואין חילוק בין בגדי שבת וי"ט לבגדי חול אבל נג כלי זהב וברזלה יכול למוכרם אם הוצרך להתפרנס מהם נד (נב) ואם קרובים נתנו לה בין תבשיטים בין בגדי יכול (נג) הבעל למוכרם לפרנס עצמו : טן נה מכרו שניהם בנכסי מלוג בין שלקח מהאיש תחיל וחזר ולקח מהאשה בין שלקח מהאשה וחזר ולקח מן האיש נו מכרם קיים וכן האשה שמכרה או נתנה נכסי מלוג לבעלה מכרה ומתנתה קיימים ואינה יכולה לומר בנכסי מלוג נחת רוח עשיתי לבעלי אבל בשאר נכסים יש לה לומר כן ביצד האשה (נד) שמכרה או נתנה לבעלה מנצ"ב בין קרקע בין מטלטלין או שדרה לה נז שיחד לה בכתובתה או שדרה שכתב לה בכתובתה (נה) או שדרה שהכניסה לו שום משלה לא קנה בעלה ואע"פ שקנו מיד האשה ברצונה חוזרת בכל עת שתרצה שלא נתנה ולא מכרה אלא נח מפני שלום ביתה לפיכך אין לבעל

נב מטלטלין שנתן לה בשעת הנישואין שוה לנכסי צאן ברזל שאינו רשאי למוכרן לכתחלה (נ) וה"ה למטלטלין שקנה לה אפי' לא באו לידה ואפי' אין לו בשעה להתפרנס (נא) ואין חילוק בין בגדי שבת וי"ט לבגדי חול אבל נג כלי זהב וברזלה יכול למוכרם אם הוצרך להתפרנס מהם נד (נב) ואם קרובים נתנו לה בין תבשיטים בין בגדי יכול (נג) הבעל למוכרם לפרנס עצמו : טן נה מכרו שניהם בנכסי מלוג בין שלקח מהאיש תחיל וחזר ולקח מהאשה בין שלקח מהאשה וחזר ולקח מן האיש נו מכרם קיים וכן האשה שמכרה או נתנה נכסי מלוג לבעלה מכרה ומתנתה קיימים ואינה יכולה לומר בנכסי מלוג נחת רוח עשיתי לבעלי אבל בשאר נכסים יש לה לומר כן ביצד האשה (נד) שמכרה או נתנה לבעלה מנצ"ב בין קרקע בין מטלטלין או שדרה לה נז שיחד לה בכתובתה או שדרה שכתב לה בכתובתה (נה) או שדרה שהכניסה לו שום משלה לא קנה בעלה ואע"פ שקנו מיד האשה ברצונה חוזרת בכל עת שתרצה שלא נתנה ולא מכרה אלא נח מפני שלום ביתה לפיכך אין לבעל

המיוחד לו ובד"ה ס"ה מתרץ להת דתמיר הכת' דזבין תחד תים מו תשה תבל זבני תרווי הו לעלמל זבינו וכתב הרמ"ם פ' התובל דקי"ל כהת ליזנת כמ"ה שפסק כאן הטור והמחבר ובי"ד סי' רס"ו פסק עבד של שני שותפין אין יולח בזמן ואין והיינו כר"ת וכן פסק שם עבד של נ"מ אין יולח בזמן ואין לה לחים ולה לחשה ואיתת שם בפ' החובל כמה תוקימת' ולתוקמי בחלית דאחי' כר"ת והביא הב"י שם ולכתוחה תימת דפסק שם כר"ת וכאן פסק תים ותשה שמכרו המוכר קיים ולפי תירוץ בחרת שם פ' ה"ה לר"ת המכר בטל וכן הקשה בספר ב"ה תבל בחמת לה"מ תע"ג דהלכה כר"ת היינו לעניין מן ואין דכתב עבדו המיוחד לו וכן לעניין יום או יומים דכתוב כספו היינו המיוחד לו תבל לעניין מכירה דלת כתיב כלום שת בב"ם לתירוץ ת' מדמה דין זה לדין מן ואין ולת קי"ל בתירוץ זה שת כתב תירוצים שם פת"ה : נן מכרם קיים כיון דגוף שלה הוה ליכת תיבה תם לת תסכום עתו דשב"ם : נז שיחד לה תע"ג שיעבוד כתובה הוה על כל נכסיו מ"מ מיתת לה קרקע תחת בפירוש תו כותב לה קרקע עבדיתה הב"י וכ"מ מדייק דוקא כשהיה טוענת כן תבל כל זמן שהיה טוענת מכירתה קיימת ו"מ תף לדיזן תם מת הבעל והיה לת טוענה מכני כ"ר לבעלי תינו מחיב ת"י ויכולה לערער על המכירה גם כ"מ מהלה בזנה הרחשונה תו בזנה שניה ומתה ולת תמרה מפני כ"ר לבעלי תינו מחיב להחזי' להזוחן המיוחד ועיין סימן קי"ח בב"ד ובד"מ שם מבואר לדיזן יכולה למחול שת שם כותבים לפי תקנות טילטולת ת"י למחול מילהו בתנאים שלנו שכותבים

מחמת עידור וקצע יתקייס כתקנות שו"ם נרחה דתינו יכול למחול לתן למכור כי הזוחן נתן הזמן על התנאי זה ולמ"ם

ולא"ם בסמוך לסיון דכותבים המוניא על סך כך וכך לז מחילת מחילה וחו' יכולה לומר נ"ר לבעלי עשיתי היינו כשמחל לאחר שנה או שנתיים * אבל אם מחלה תוך שנה או שנתיים לא מהני המחילה למנהג שלנו :

נט תא"כ קבלה עליה אחריות בפירוש אבל לא תמרי' זה אחריות ע"ם עיין במגי"ר : **ס** אבל אם מחלה לבעלה ג' מחלוק' תיכף דיכה להרא"ם משמע דאינו יכול לומר נ"ר עשיתי שלא כשהות מכר לאחר והיה מסכמת למעשיו לו ים לומר הוכרחתי לעשות לו נ"ר כיון שהות רחוק למכו' אם לא הסכימתי היה לומר עיניך נתת בגירושין והרשד"ם וס"ל כשמחלה הוי כאלו עקרה שיעבודה מעיקרו וחו' יכול לומר נ"ר עשיתי · ולרמב"ן ורשב"ם כתובה וחוכפת מהני מכירה ומחילה אבל נ"ב שייך חיבה ולא מהני מכירה ומחילה וכ"כ המגי"ר דהרמב"ם ס"ל מחיל' לא מהני . ולכאורה נראה דמוכח כן דהא כתב אבדו או גנבו ומחלה מהני ס"מ אם היו הנכסים בעין לא מהני המחילה ולקמיה בסעיף זה הביא מחלוקת דבין זה וכאן חיישי נמי כשהנכסים בעין חיישי' שהם כדעת הרמב"ם וחכסר דכוותה כשהם בעין חיישי' מחלוק' ולקמן קס"ל כשהיו בעין לכ"ע מהני מחילה · ולא כביש יוסף וד"מ דכאבדו דרמב"ם כביישי ליה דמתני' המחילה * ומלשון שלנו משמע דכתבים על סך כך וכך מהני המחילה דהוי כדבר שאינו בעין כיון דכתבים על מעות וכן כתוב בשו"ע סי' קמ"ט עיין שם ועיין סי' ס"ג וסי' ק"ה והיינו לשיטות הריב"ם דלעת הרמב"ם כל שהינו בדין הוא שהוא כשהנכסים בעין חיך שייך מחילה ולא שייך מחילה אלא במעות אלוחה כמ"ש בח"מ סי' רמ"ח וחכסר כיון שהם בחריות שלו ועומד למכור כשהי' מכסים עמו הוי כאלו המעות בידו ושייך מחילה על שות שלה :

סב ותא"כ מכר ה"מ אם כתבה שטר בפני עלמו מהני אפי' כתבה אחר מכירת הבעל וא"י לומר נ"ר לבעלי עשיתי דכולי האי לא עבד' עיין חוס' כתובות דף ס"ה ב"ב דהג"מ ובמרדכי ואם הות רולה לקיים אלוחה והיה כלקה כתה מוכסיו ואח' כך לקח אלוחה הוי כקיון אלמה וה"ג עיין ג"ה : **סג** וכן אם קנ"ל להלכה אחריות עכשיו מהני' דכותבי' אחריות וקוני' מן האלמה וה"ג ולא קו' הבעל וזה נראה דאחריות שכותבים בשטר לא קאי אלא על האים ולא על האלמה אחריות קאי על שניהם היו יכולי' לעשות קיון אפי' מן האים החיל' אלא הקיון שבאלמה היה אינו אלא שהיה א"י לערער ואחריות דנכסי כלקה ולא שהיה מקבל אחריות אא"כ דמכור' בפי' כן וכן פסק בש"ע : **כד** אלמה שכלקה כתה עיין סי' ל"ד אם נאבדו אלמה שנתן לידו : **כה** נל"ג שאבדו ה"מ אם כתבו המוניא על כך מעות מהני אפי' כשהם בעין והוא שכתבו שאבדו קמ"ל אע"ג דאלמה היה בעין ריב"ם אם והם היה לה שטר על בעל' ומכרה לאחר ואלמה לבעלה לכ"ע לא אמרי' זה נ"ר עשיתי לבעלי כ"כ בהגהו' רשב"ם ועיין ג"י סי' נ"ח : **סו** וקנו ממנה אע"ג שאלת בכותב' ח"ל קנין מ"מ בכה"ג כשהם בעין לא מהני קנין לכן כשהיין בעין לר"ת מיהא קנין ומהני ועיין חסו' ס"י סי' ס"ו ועיין לקמן סי' ק"ה ועיין הסו' רשב"ם בב"י ס"ס נ"ח : **סז** אם אין נחנ' בעל דו"ל דכוותה היה להסחל ולהפקיד ולא למכור כי הבעל חייב בנכסות אלמה ואם המכור אלו חייב לעשות לה בגדים אחריס עיין שטר : **סח** לוי קודם למחיל' לאן בדול שנאבדו : (סב) שאעשה בבגדיה ובכשיטיה מה שאחל' וכו' משום דיכול לפרש כוונתו להאחיל אלו קיד ניד אחר כדי שלא יוכל הבעל ליקחם אבל לא למכר' וליתנם לאחר כי הבעל חייב לכבות אלמה ואם המכור בגדים אלו ויעשה לה אחריס ועיין שטר : (סג) לוי קודם לגבות * ועיין מה שכתבתי בשם מהר"ם אלשקר דמה שנאבד לקנות והיה מהה דהיי הבעל וא"כ יהה רשות מכח דאקני אלו מ"מ מאח שהיה שייך לבעל' בחייו, ובכאבדו דאקני לה אל שאל לאחר שיעבודו הנכסים לידו היינו אחר מיתת אלמו ולוי קנה השעבוד בחיי אלמה :

צא (א) אלמה שהכניסה ב"ח לבעלה לכן הכניסה משמע שאלמה לו הב"ח בחמוניהה והוא קיבל עליו בחורת ל"ב אבל אם הב"ח נאלמה לה בחורה נ"מ יכול למחול מאחר שהקיון אלה אבל רחיתי בספר החרומות כתב בשם הרמב"ן דאף בנ"מ יש כידה וקנה הבעל והיה יכול למחול וכן פסק בח"מ סי' ס"ו סעיף כ"ח : (ב) לומר פרוע הוא היינו בים בו נאמנות דבשאר מוכרים יכול לומר פרוע על שטר שים בו נאמנות מיגו דאי בעי אחיל לי כמבואר בח"מ סי' ס"ו סעיף כ"ד אבל בחין בו נאמנו אם הלוה טוען פרוע לריב' היא ליבעע כחיתה

(נא) קבלה עליה אחריות בפירוש אם זה לא נאחלאר בגמ' כאן דק בגיטין גבי לקח מן האים וא"ת כ"ת מן האלמה מקחו בטל בשאחכתוב אחריות ולא כרב דאמר דסאם שטר הוא אחריות אלא משמעות שאחקבל אחריות בפי' דכולי האי לא עבדה בשביל נאת דוח :

לבעל ראייה כלל בנכסי אשתו חוץ מנ"מ נט אא"כ (נו) קבלה עליה אחריות בפירוש :

הגה וי"ח דוקא מכירתה ונאינתה לא מהני **ס** (נז) אבל **סא** אם מחלה לבעלה כל זכות שים לה על הנכסים כמו שמהני נאחל' לענין כתובה (הרא"ש והרמ"ב) ויש חולקין (הרמב"ן והרשב"א והרמב"ם לדעת הם"מ) :

יז הבעל שמכר נכסיו ואח"כ כתב אשתו ללוקח דיון דברים אין לי עמך והסכימה למעשיו אע"פ שקבל ממנה הרי זו טורפת שלא כתבה לו אלא כדי שלא תהיה בינה לבין בעלה קטטה ויש לה לומר נאת רוח עשיתי לבעלי ואפי' כתבה לו שלא תוכל לומר נאת רוח עשיתי לבעלי אינו כלום אבל אם קנו מיד האשה אחלה שאין לה שעבוד על מקום זה **סב** ואח"כ מכר אותו הבעל אינה טורפת אותו וכן אם מכר הבעל ואמר לאשתו לכתוב ללוקח דיון ודברים אין לי עמך (נח) ולא הסכימה למעשיו וחזר הבעל ומכר לאיש אחר בין אותה שרה בין שרה אחרת ואח' שמכר הבעל הסכימה למעשיו וקנה מידה שאין לה שעבוד על שרה זו אינה יכולה למחות שאינה יכולה לומר נאת רוח עשיתי לבעלי **סג** וכן אם קבלה עליה אחריות בפירוש שאם יטרוף בעל חוב של בעלה מבנו שהוא תשלם לו אינ' יכולה לטעון נאת רוח עשיתי לבעלי :

הגה וי"ח (נט) דאם האשה קבלה המעות אינה יכולה לומר עוד נאת רוח עשיתי לבעלי (ג"י פ' חזקת ומיסתי' כ"ג ח"ר) אלא שהוא שחייבת עם בעלה לבריל לכאלם ולא יכולה למימר זה נאת רוח עשיתי לבעלי אלא לחמרי כן שאם בנכסים שמוכר (ג"י בשם תשובת הרמב"ן) **סד** אלמה שאלקה כתה מנכסי בעלה (ס) קודם שקיבל הבעל יכול למכרן אח"כ וחו' טוענת מהן ולא שייך זה נאת רוח עשיתי לבעלי (מרדכי בים הכותב' ובהגהות מיימוני פ' כ"ג) .

יח אלמה נכסי צאן ברזל שאבדו או נגנבה ומחלה אותם לבעלה **סו** (סא) וקנו ממנ' בערים אינ' יכולה לומר נאת רוח עשיתי לבעלי אבל אם נאתנה לו מאת' מאלמה לומר נאת רוח עשיתי צ"ב הקיים ם לא קנה מפני שיש לה לומר נאת רוח עשיתי לבעלי :

יט אשה שאמר לאבעלה (סב) שאעשה בבגדיה ובאכשיטי' מה שאחר צה אם מכרה **סז** או נאתנ' בטל .

כ ראובן שה לאשאתו קרקע נכסי מלוג ונאחייב לשכיעין בשטר ואח"כ נאחייבו הוא ואשאתו בשטר ללוי ומאה בחיי בעלה **סח** (סג) לוי קודם לגבות מאותו קרקע של נ"מ

צא אשה שהכניסה מלוה לבעל' ומחלה ובו ח"מ :

א (א) אשה שהכניסה שטר חוב לבעל' וחזרה ומחלאו אינו מחול מפני שידו בידה .

הגה **ב** ולכן חייבה נאמנת ג"כ (ב) לומר פרוע הוא (נ"י פ' הכותב) וה"ה

כתיתת בת"מ סי' הנ"ל סעיף ע"ו ואם חזר ורוצה ליתנם לה יפרע הלוה ואין הבעל יכול להכריחה שתתנם לקבל מחמת שהיא מוחזקת בהם פרוש: (ג) מלוה ע"פ מיני יכולה למחול ואם הוא חוך זמן שאין הלוה נאמן לטענת כרעתי גם היא אינ' נאמנת לומר שפרע לה לחוב לבעלה: (ד) ומכרה ומתה יעמדו וכו' מבל כל זמן חייה הבעל לוכל פירות ואין לוקח פירות ואין להקפות לדעת הרמ"ם שהביא לעיל בהגה סימן כ' סעיף ט"ו אף בחייה מוכי הבעל גוף הקרקע מיד הלוקח וא"כ היה מקשה לומר דתחריך יקנה ולא הקפות דהלוקח לא קנה בחיי האשה דשמא תמחר דהנותן סילק את הבעל ואמר תחריך ליקני בעל לא ליקני וא"כ לא הוי בעל כלוקח דאין והלוקח קנה הגוף אפי' לדעת הרמ"ם רק דהבעל לוכל פירות בחייה ואח"כ זכה הלוקח והוא קודם לתחריך ועיין בח"מ סי' כתן לדעת הרמ"ם מקשה לומר דאם הוליח הבעל מן הלוקח תעמוד בידו אע"ג דלחיי ליה פסידא ללוקח ולע"ד הדברים

הוה"ה (ג) מלוה על פה חינה יכולה למחול (ב"י בשם ר"י):

ב בעל בנכסי אשתו ג הוי כלוקח לפיכך מי שאמר לאש נכסי לך ואחריך לפלוני ושאת הוי כלוקח ואין לאחריך במקום בעל כלום דקיימא לן נכסי לך ואחריך לפלוני ומכר הראשון אין לשני אלא מה ששייר ראשון בר"א באומר בן לפנוי אבל האומר לנשואה נכסי לך ואחריך לפלוני קונה ולא הבעל לפיכך האומר לנשואה נכסי לך ואחריך לפלוני

ד (ד) ומכרה ומתה ה יעמדו נכסים ביד הלוקח:

ג גבו לאשה קרקע מבעל חובה(ה) ונשאת ו ומתה וירש ח על אע"ג דשומא חוזרת לעולם הבא אינה חוזרת ז דבעל כלוקח הוי והוי כאלו מכרתו לאחר וכן אם גבו ממנה לבעל חוב ונשאת ומתה וירשה ח אין מחזיריז לו השומא:

ד היה עליה מלוה על פה ואח"כ נשאת ט אינה נגבית מהבעל דמלוה ע"פ אינו גובה מהלקוחות:

הגה י מיהו אם (ו) המעות שהלוה בעין חייב לשלם(ר"י והמרדכי) ואם נת המלוה קודם שנשאת ורוצה למחות נשואיה עד שתפרענו ושלא הדין יפסיד שלו

דברים כמ"ש: (ה) ונשאת ומתה • בע"ש בשור ח"ם סימן ק"ג סעיף ד' העתיק המחבר לשון הרמב"ם שמו מקרקע לאח"ם ונשאת ומתה ממנה ונשאת בעל בנכסי לשתו בלוקח הוא ולא מחזירין לו ולא הזכיר שמת וכתי המ"מ בפ"ב כ"ג מלוה שאו לה לאח"ם ונשאת ולו הבעלים להחזיר לה ולבעל' המיס וין הבעל מחזיר הקרקע דלוקח עשאו חכמים ואם היה יורש לה היה עיין יורש בחיי מתה ויהיה לו להחזיר ח"ג שמו ממנ' ונשאת ולו הבעל אלו היה להחזיר המעות אין מחזירין להם לבעל לפי שהוא כלוקח אחר הזמת ולא לאח"ם לפי שאינו חוזרין לוחם' כלו מכרה נכסיה וכו' ומיהו אם מת הבעל בחייה ואח"כ רלת' להחזיר דמים מחזירין לה וכן אם החזירו לה דמים מחזירין קרקע לבל דעת הרמ"ם ורש"י לפרש דוקא מתה האש' דהוי פוקח גמור גם הגוף שלו לבל בחיי האש' לפי דהוי כלוקח לפי ר' מאחר דהגוף של האש' אלמה לה להחזיר לבעלים ומכ"ש בשמו אין' לאשה למה לה תפרה האש' בחייה את הקרקע שלה ומ"ש הא מ"ו ולא לאשה לפי שאנו חוששין חוח' כאלו מכרה נכסיה וכו' דבריו אינם מובנים דאח שמו ממנ' קודם שנשאת ופשט הגמ' דליה לה מהדרינן לבל לה מהדרינן ואפשר לומר דלא שייך חטוד והיסר שלא כשאדם חוזר לבל נחלתו לבל כאן הבעל יאבל פירות ואין זה שוד ויסר גמור והנה המחבר כאן סתם כדעת רש"י והרא"ם (שכתב ונשאת ומתה) בח"מ סתם כדעת הרמב"ם ועיין בל"ת מ"ם כאן ואין דבריו מובנים: (ו) המעות שהלוה בעין לבל לחי מחמתיה דהמעות אינו חייב לשלם כמאחר לעיל סי' לסעיף ט' לבל בע"י דחיתיה סוף פרק י"נ כתב אם יש דבר שבא מחמת אונן מעות שנטל וכ"ם אם יש המעות עלמן אם בעין חוזרים אל הלוקח וכו' ולפי זה ה"ה הכא

(ז) קהל

דכתבו ס"פ י"נ דלא הוי פסידא כ"כ כמה שכתבתי בשמוך היינו להוליח מבעל לבל להולית מן המלוה חייבי לפסידא וכ"כ ב"ח • ובשמו לפרעון כתוב ואם מחזירים עיין הסוגיא מהרש"ל סימן נ' והשוגה רמ"ו סי' ח': ט היינו בגביית ס"ם י"נ בעניי היכא דלוקח קודם הניסואים מלוה בעל פה אם גובי מהבעל דאף דהוי גובי ממון ומסקינן שם הבעל לבעמי' דהוי כיורש ובעמים דהוי כלוקח היינו היכ' לבל פסידא לאח' דהוי כלוקח אז אפי' אם בבל פסידא לאחר שלא להוח הפסידא לעלמו אז דהוי כלוקח לבל אם בבל פסידא לאח' ולא הפסידא לנפשו דהוי כיורש ואם הבל פוסקי' דהוי כאן כיורש מטו פסידא לאחר * והבי"ף והרמב"ם והרא"ם ס"ל דלא אפשט הגעיבי' י"ל המלו' הוא דהפסידא לנפשו דהלו' לאח' העומדת לפנינו דלא שנר ופסק המחבר אינה נגבית מהבעל דהיינו דמ"י להוליח מהבעל אבל אם אפשר אין ממנו ועיין חשובת מהר"ם מלבוך סימן י"ז * וכל זה אירי אם הבעל חייב לשלם מן מה שהכניסה לו אבל אשלו לב"ע הוי חייב לשלם כמ"ש בחום' פ' המקבל דף ק"ז ובפ' שם ובחשו' מהרי"ק שורש י"ח ולא כר"ג שהביא המר' שם והרשב"ם פי' סוגי' זו דאירי אפי' אם היה חיב מ"ם ל"ל אפי' בחיי • ובשמוך לאפי' בחייה היינו כלוקח כן ה"נ אפי' בחייה אירי הסוגיא וכן משמע מדברי שפ"ו המ' והמחבר שכתב כאן שתם ואירי בחיי ובשמוך בחב ונשאת ומתה וכו' ע"כ ל"ל דם"ל לשומת הגוף מ"כ מפני לומר דאחריך יקנ' ולא הלוקח דלוקח לא קנה בחיי האש' דשמא תמחר דהנותן סילק את הבעל ומתר לאחריך ליקני בעל לא ליקני ומ"כלא הוו בעל כלוקח רחטון והלוקח קנה הגוף אפי' לדעת הרמ"ם רק דהבעל לוכל פירות בחייה ואח"כ זכה הלוקח והוא קודם לאחריך ח"מ: ה יעמדו הנכסים ביד הלוקח כי הבעל יכול להוליח מן הלוקח ואחריך מן הבעל והלוקח מן אחריך לבן יעמדו ביד הלוקח ואין הבעל ואחריך יכולים להתפשר בניהם להפסיד את הלוקח הוס' • והטעם דלוקמי' ביד הלוקח מבואר בח"מ שם מטוס הלוקח דהוליח ממון הוא מפסיד ואם ניתן במתנ' לאח בלוס זוין וחוזר חלילי ויעשו כסדרה • והא פייסינן לפסידא דלקוחות ולא אמרי' תיהו מפסיד לנפשי' וקנה מיד האש' דיש לה בעל תירולו הוס' ס"פ י"נ דיעשו כסדר עם אחריך ויפסיד הבעל: ו ומתה בח"ם ס"ם ק"ג לא כתב המחבר מתה ופתם כשיטות הרמב"ם דס"ל הסוגי' לייתי כסהיא אי לבן גלר' סם הטעם הבעל הוא כלוקח משום דאי אפשר לומר דהוא יורש דהא אינו כיורש היה לריך להחזיר משום בחייה לא שייך לומר דהוא יורש שלה וכן היו מחזירים לו אם היה דינו כיורש אלא מפני שדינו כלוקח לבן אינו מחזיר בחיי וכן אין מחזירין לה ואחר מותה אינו מחזיר לפי שאינו כיורש דהא הרמב"ם ס"ל לפי יורש ממיל' אינו מחזיר לפי שאינו כיורש וכן פסק שם המחבר • ותימה מ"ם כאן ומתה וכתב בבעל כלוקח ח"ל לפי אם היה דינו כיורש נמי אינו מחזיר ומ"ם שם הרב רמ"ו ומתה למה זאת מדברי הב"י שם המביא כן דברי הטור ואין מובן ובבר הביג עליו ג"ח שכתי זה נבון כ"ל דהא דין זה מבע מתקנתא דחשבח שם מצוח לפי בחייה דינו כלוקח ומ"ם הטו' ומתה לאו דוקא וכן הוא דעת הב"ח • וכל זה לחייבי בג"מ אבל בל"ג לכ"ע לפי בחיי דינו כלוקח אבל אם היה דינו כיורש היה מחזירי לו בין בחייה בין אחר מיחתה דקי"ל דמחזירי לבן הלוה משום דדינו כלוקח לבן אין מחזירי לו לפי בחייה דהוי כאלו מכרה לו • וכתב דלא לאפי' דדינו כיורש משום פסידא דידיה בחבו חום' פ' המפקיד משום דחייבי לפסידא דמלוה אף ע"ג

מחזירים עיין חשובת מהרש"ל סימן נ' וחשובת רמ"ו סי' ח': ט היינו בגביית ס"ם י"נ בעניי היכא דלוקח קודם הניסואים מלוה בעל פה אם גובי מהבעל דאף דהוי גובי ממון ומסקינן שם הבעל לבעמי' דהוי כיורש ובעמים דהוי כלוקח אין גובה ממנו ומסקינן שם הבעל לבעמי' דינו כיורש ובעמים דינו כלוקח היינו היכ' לבל פסידא לאח' דינו כלוקח אז אפי' אם בבל פסידא לאחר שלא להוח הפסידא לעלמו אז דינו כלוקח לבל אם בבל פסידא לאח' ולא הפסידא לנפשו דהוי כיורש ואם הבל פוסקי' דהוי כאן כיורש מטו פסידא לאחר * והבי"ף והרמב"ם והרא"ם ס"ל דלא אפשט הגעיבי' י"ל המלו' הוא דהפסידא לנפשו דהלו' לאח' העומדת לפנינו דלא שנר ופסק המחבר אינה נגבית

ניתן וכ"כ הכ"י חפי' אם המעות בעין ח"ל כלשם ומ"ש אח"ז דלריך להחזיר מעות בעין לו דבר הבא מחמתו אם קחי אם מכרה כ"מ וח"מ ל"ל בזה ולא רחה מ"ש הכ"י בתחלת הסוגי' : יא הדין עמו כמ"ש בח"מ סי' ע"ג הלוה אם מזונו נכסיו לו רולה להילך למ"י יכול המלוה לעקל לוחו חפי' חוך הזמן : יב גובה מנכסים בין מל"מ ובין מנל"ב : יג בעלה חייב לשלם בח"ה מדמה דין זה למ"ש בפ' המקבל אחם מביח קרבן עשיר על חזחו ושם חייבי החייב להביח מזלו ח"כ חייב לשלם קנס בזבילה מזלו חפי' לח הכניס לו כלום כי היכח להיוח לה כפר' כמו בקרבן ושם פליגו לדעח חוספ' והח"מ חייב להביח קרבן בזבי' חפי' אם חייבח קודם הניסואין חבל לדעח רש"י חינו חייב להביח קרבן חל"כ חחייב חחחיו וכחב בח"מ חוק' אם עברה עברה ! בזוג חבל אם עברה בחיר אכ"מ להכניס חינו חייב לשלם בזבילה כדי שלח חחחייב לח בעל' בכל יום וחימח על חזו' מהר"מ מינק סי' ז' שכחב הסוגיח פ' המקבל חייבי בקרבן שחייבח מחמח נדר היפוך פי' רש"י וחוס' מיהו אם בח"ה מכויים וכחב ול"ע אם הכהן דוחק לריהיה וחימח על רמ"ח שפסק והבעל חייב לשל' ובט"ז כחב על כן נלע"ד דאין להוליח ממון מיד הבעל וע"ש בחזו' הנ"ל חשה הנוסח חת ומוכחת בבי' אם מר' לנדק' לרי' לשלם בזבי' לקע"ג דיכול למחות לה להבח מ"מ לריך לשלם מה שנדר כנר : יד דיוק כמלוה בשטר משמע דגובה חפי' מנל"ב מיהו בחזו' הרח"ש ובטור חיחח דגובה מן נ"מ וכחב בחזו' מהרי"ק אם לוקח מן ל"מ גובה ולא מן נל"ב והקשה בפרישה ובח"מ למה אין גובין מנל"ב כיון שהיכ כמלוה בשטר ותרלו לחייבי דהכנים לו מטלטלין מ"ה לא ע"ג דהיכ כמלו' בשטר חינו גובה מן המטלטלי' נל"ב משום בלא חגד בנל"ב הוא לוקח ממש חבל גובה מן מטלטלים נ"מ לפילו בלא חגד כיבנ"מ לאו לוקח ממש הוא ומ"ש הרב רמ"ח בהג"ה שם ס"ו דאין גובין מן מטלטלין בלא חגד חייבי נמי מטלטלין של נל"ב וכן מוכח מש"כ בח"מ סימן קל"ב הביון כן אם מלוה בשטר גובה מן מטלטלין דבעל לפילו לא כחב מטלטלין חג"ק דלא חפסיד לנפשו כיון דיש שטר בידו וע"כ ל"ל מ"ש בסימן זה לחין גובה חייבי בנל"ב הוא בח"מ סימן ס' כוחב בשם מהריב"ל ח"ח סי' ע"ד והרשד"ם בכנסת הגדולה בח"ה סימן ס' כוחב בשם מהריב"ל ח"ח סי' ע"ד והרשד"ם סי' קפ"ט והרדב"ז ס"ל דגובין מן הבעל מטלטלין כשכחב חג"ק חפי' מן נל"ב מכ"ש מן נ"מ והרח"ש ס"ל נל"ב הוא כלוקח לכ"ע חפי' שכחב חג"ק חינו גובה · ולכאורה קשה הח הג"ה הרב שם"ו נובע מחזו' הרמב"ן ושם כחב על הבעי' בש"ס הנ"ל דחייבי כשהכניסה לו קרקע חבל אם הכניסה לו מטלטלין חינו גובה ומסיים וכחב לכן אם הכניס החש מטלטלין חינו גובי המלו' בשטר ש"מ חפי' בנ"מ חינו גובה דהח הסוגיח דהח בנל"ב כ"ע ס"ל דהו' לוקח ואי הרשב"ח והרמב"ן לח ס"ל כמהרי"ק ח"כ חיך לח הרגיש מהרי"ק בזה · ויותר נרחה דהרח"ש לח סמך חח עלמו על הסברח דסבלונות הן כמלוה בשטר הוחיל דחיכח פרסום שח כחב שם בחזו' טעם חחר בכה"ג דאין הבעל ביורש כמלוה לח הפסיד נפשו דמה היה לו לעשות כי על סבלונות אין עושים שטר לכן פסק דגובה רק מן נ"מ דלחפי' אם לח היה פרסום כמלוה בשטר ואינו כמלו' בעל כה"מ כשלח הפסד לנפשו דינו כיורש ועיין בשמ"ע ס"ס קל"ב כחב דגובין מן מטלטלין דבעל כשכחב מטלטלין חג"ק משום פסיד דמלו' דינו כיורש חפי' אם חיכח פסיד דמלוה עכ"ל ובדברי חמוחים מחור דכבר כחבחי דוקח בנ"מ שייך לומר בחקו' פסיד דמלו' דינו כיורש חבל בנל"ב דינו כלוקח ח"מ דינו של בעל כיורש משום פסיד דמלו' ע"כ חייבי בנ"מ ס"ק ל"ב דהח הוא כח' אם לחייבי בנל"ב וחפ' חפי' בחקום פסיד דמלו' דינו כלוקח ושם לח ס"ל כמהרי"ק הנ"ל יש ליישב גם חיכחמט' ליה הג"ה רמ"א בסימן זה דובין מן הבעל מטלטלין אם כחב מטלטלין חג"ק והוא פי' דחייבי בנל"ב ובל הני דלריך לשלם משל' אם מכר הבעל נכסי' דמיח לדין מ"ש בח"ה סימן ק"ז אם היורשים מכרו הנכסים והמעות בידם : טז אין חייב לשלם בין שנעשה קודם הניסואין ובין שנע' אח"כ בין מצוי מכירות שם בנ"י : טז עדיין לח נשנעה ולח כחבה ליה דלקני וה"ל בעת הנוכרים הוי כאו לח היה לה נכסים כיון דעדיין לח נשנע' והוי כאו קנאה אח"כ ומכר מה שנחנה לבחה קנ"ל דהוי כאו היה בידה הנכסים חע"ג דלח נשנע' עדיין מיהו"מ דהוי כמלו' בשטר משנע' מחמח הפרסום דינו כשטר ושם בחזו' י"ל משום התנחים שנכחב בניהם בשטר : יז חגד קרקע חע"ג הבעל דינו כלוקח מ"מ לענין זה דינו כיורש וב"כ בח"מ מלקוחות אין גובין מטלטלין חפי' אם כחב בשטר חג"ק משום חיקון העולם כמ"ש בח"ה סי' ס' וסי' קי"ג ובבעל לח שייך חיקון העולם : יח רק מטלטלין כגון כחבחי דמוכח מחזו' הרמב"ן חבל בין זה לחייבי חפי' מטלטלין של נ"מ אין גובין וכן משמע מלשון הג"ה ומ"מ אם חפס מטלטלין מהני לדיק להח אם דינו כיורש גובין מטלטלין דיחתי ופרים ומ"מ וכ"ש כיוצ"ב דוקח מטלטלין של נל"ב אין גובין חבל מטלטלין ג"מ גובין למענין מטלטלין לח שוי' חוחו כלוקח ממש ובח"מ חבית הרח"ש כלל ל"ט דגובין מן מטלטלין וכחב דה"ל לחייבי כשחב למלוה מטלטלין חג"ק וחינו חולק על חשובת הרמב"ן הנ"ל ועוד חירון חשובת הרח"ש חייבי לחר מיח חל דינו כיורש ובח"מ הבית חירון זה ולכחורה חמוה דהח למענין מלוה בעל פה כשבחי בשמוך לחר מיחה דינו כלוקח וכן למענין שומח הדבח ומ"ל לומר למענין מטלטלין דינו כיורש לחר מיחה וכל"ע

צב א אם מכרה או נחנה קיים חפי' לחר הניסואין וחייבי בנכסים שבית לה בשעח ההנחי וחוקח אם מכרה כבר ח"י הוח למערער

צב האיש שסילק עצמו מפידות נכסי אשתו ומירושתה ובו ה"ס :

א הכותב או האומר לאשתו בעודה ארוסה דין ודברים אין לי בנכסיך א (א) אם מכרה או נתנה קיים ב (ב) ואין

(ז) קהל שעשו ביניהם תקנות בקנסות ועברה אחד על התקנה יג בעלה חייב לשלם (ב"י סי' ע' ובשם תה"ו סימן רס"ד .

ה (ח) שלח סבלונות למשורכת והלכה ונשאת לאחר והלה תובע סבלונותיו : יד דינם כמלוה בשטר : הגה אם לקחה יותר מכחובתה ונשחלח לריך הבעל(ט) לחזור המותר (מהרי"ק שורש ל"ח) וכן אם נתחייבח עם ונשחלח הוי כשלח הסבלונות דכל מלו קלח חית להו ואין דרך לעשות בהן שטר לכן הוי כמלוה בשטר (מהר"ם סחוחה סימן נ"ה) חבל מיקין ותקח דבריהם אחריהם טז אין חייב לשלם (ב"י פ' יש מוחלין) אחד שבדכה בחה לחים (י) ונחחייב בנדוניא ואח"כ נשחלח לאחים המשורך לבחה מוליח כל מה שנחחייבח מבעלה ומכניסים שהכניסם לו דהוי כמלו' בשטר ח"פ שבשעח הבדוכין לבחה טז עדיין לח נשבעה על כחובתה מ"מ מאחר דנשבעה לנסוף חגלו מילחח למפרע דמה שעשח אחילה בדין היה (ב"י בשם חשוב הרשב"ח) י"ח אח דמלוה בשטר גובה מן הבעל מנכסים שהכניסה לו היינו שהכניסה לוקרקע או מטלטלין דכחבה (יא) לבעלה חוב המטלטלים יז חגד קרקע חבל לח כחבה לו חגד ולח הכניסה לו יח רק מטלטלין חפילו מלוה בשטר (יב) חינה גובה מבעלה לחין ב"ח עורף ממטלטלין המזועבדים (חשובת רמב"ן סי' ל"ו) וסברח נכונה היא ומ"מ נרחה להו דמכנסחת שחינה שלה כגון שלקחה יחר מכחובתה חייב להחזיר בכל ענין (ועיין בח"ה סוף סימן ל"ו) (נחבחר לעיל)

(ז) קהל שעשו ביניהם חקנו' בקנסו' דין זה הועחק מח"ה סי' רע"ב ושם מדמה הקנסות לקרבן שהבעל מחוייב להביח בזבי' לחשחו כך מחוייב ליחן קנס בזבילה שגם הקנס מכפר קלח על העונר ומשמעות לשון החשובה שחם עברה בחוזר ומכ"ש חם כוונחה להכעיסו חח בעלה (דפטור הבעל) יא הדין עמו וחע"פ שעשו ביניהם חקנו' בקנסו' דין זה הועחק מח"ה סי' רע"ב ושם מדמה הקנסות לקרבן שהבעל מחוייב להביח בזבי' לחשחו כך מחוייב ליחן קנס בזבילה שגם הקנס מכפר קלח על העונר ומשמעות לשון החשובה שחם עברה בחוזר ומכ"ש חם כוונחה להכעיסו חח בעלה (דפטור הבעל) להח מטעם זה חצה ועבד שחבלו בחחריס הבעלי' פטורים כדי שלח יחייב לח רבו מחה מנה בכל יום והיה לפסר לפר' כוונח הרב דהם הח"ע על החקנה קודם שנשחח וח"כ נשחח בעל' חייב לשלם משום דכל העוברת על החקנה קלח ליח ליה וכן כחלו' בשטר והוא דבר הלמד מענייננו רק שלריך לעיין מהיכח הוליח הרב דין זה לחמוח חיוב קנס לחייב עם ושליח סבלונות דנסמוך ובד"מ לח מלחחי מזה רק שפחם וכחב בח"מ חוק' אם עברה עברה ! בזוג חבל אם עברה בחיר אכ"מ להכעיס חינו חייב לשלם בזבילה כדי שלח חחחייב לח בעל' בכל יום וחימח על חזו' מהר"מ מינק סי' ז' שכחב הסוגיח פ' המקבל חייבי בקרבן שחייבח מחמח נדר היפוך פי' רש"י וחוס' מיהו אם בח"ה מכויים וכחב ול"ע אם הכהן דוחק לריהיה לשלם כי היכח להיוח לה כפר' כמו בקרבן ושם פליגו לדעח חוספ' והח"מ חייב להביח קרבן בזבי' חפי' אם חייבח קודם הניסואין חבל לדעח רש"י חינו חייב להביח קרבן חל"כ חחייב חחחיו וכחב בח"מ חוק' אם עברה עברה ! בזוג חבל אם עברה בחיר אכ"מ להכעיס חינו חייב לשלם בזבילה כדי שלח חחחייב לח בעל' בכל יום וחימח על חזו' מהר"מ מינק סי' ז' שכחב הסוגיח פ' המקבל חייבי בקרבן שחייבח מחמח נדר היפוך פי' רש"י וחוס' מיהו אם בח"ה מכויים וכחב ול"ע אם הכהן דוחק לריהיה לשלם כי היכח להיוח לה כפר' כמו בקרבן ושם פליגו לדעח חוספ' והח"מ

(ב) ואין לו במעות המקח כלל · דמחר שהכירה בידה ליתן הקרקע עמה במתנה ה"ה המעות לחתי מחמתי' והא לשון ריש"ג ונראה בעיני שאין לו שום זכות במעות שלא היה עומדה בהן כל חכלה ואם לקחה בהן קרקע הוא חוכל פירותיה עכ"ל דהין קרקע שני כמו קרקע רחשון : (ג) ואז יהיה מכרה ומתנתה קיים * דע"ה מ"מ כפ"ד ג' מה"ח דקנין בשוחה מהני חק לפירות ללח יהח כח הבעל גדול בנכסי לשחו מכח השוחק בחלקו (דהחומר לחבירו חין לי דין ודברי' על זחה זו שחם קנו מידו קנה חבירו) חבל דעת הטו' דשוחה' לח שייך לחלק בין גוף לפירות חבל בשחה די ס' ועיל הקנין חם מכרה ומתנה קיים ועיין בכ"מ ובש"ח : (ד) קודם לירוסין לח מהני סילוק' משמע חפילו בקנין לח מהני מחחר דהוי דס"ל (ועיין במרדכי פ' הכותב בדין חיש חכן לקנות בית ומתנה עם לחשחו שלח חעבד עליו מלמכור הבית חע"פי שבשע' החנחי הוי דס"ל שעדיין לח לקח הבית מהני ע"ם ועיין בח"מ סי' כ"ט סעיף ח' : (ה) שיפלו לה מזונות וכו' * וכחב הרח"ם בפ' הכותב דחפשר להלק דחם כחב לה לחר נזונין דכיון דיהיו כידה חין הסילוק מועיל לגבר שחינו ברשותו חבל בעודה ברשות מהני סילוק חפילו לנכסים שנפלה לה מזונות עכ"ל : (ו) שחוקנכסי הכתובים בכתובה בכלל · כלומר דין ודבריס חין לי בנכסייך היינו מכחמת בנכסי מלוג חבל בנכסי ל"ג שהכניסה לו על מחיות שלו חין זה בכלל : (ז) ואפילו נכסים שנפלו לה מח"כ וכו' כגבר כחבתי בשם הרח"ם בפ"ק ה' דחפשר לומר דחפילו בהיח מחר נזונין שמסחלק מנכסי שיפלו לה חין הסילוק מועיל לגבר שעדיין חינו ברשותו ועיין בחשובת מהרי"ק : (ח) מנוף הקרקע ואין לו וכו' משמע חבל מירושה לח סילק עלמו חבל הרח"ם כחב בפירוש דבדי הרי"ף דקנו מידו ונסחלק גם מפירו' וירושה : (ט) חבל מוכרים הפירו' ולוקחים בהן קרקע * ושם מכרה הקרקע הזכיה לו הפירות הרשות בידה ללח עדיפי הפירות מנוף הקרקע שם מכרה ומתנה קיים : (י) דחין כופין לוחו למכור הפירות * דהרשות בידה לחכול הפירות חו ליתנם במתנה חבל שם רולה היח לחזיק הפירות חו כופין לוחה למכור כדי שיהנה הוח מפירותיהן : (יא) ולח פירי פירותיהן לוקחין הפירות וכו' * גם בכאן לפי דעת הרח"ם חין כופין לוחה למכו' שם לח בדחיילה וכ"ל בסעיף זה : (יב) עד לעולם * חלוויהו דוקח וכי כחב פירי פירות לחוד חו עד לעולם לחוד לח מהני דיד בעל השטר על החחתונה ועיין בד"ן : (יג) ו"ח שחוכל הפירות ולח פירי פירות כלומר שם שיידה הפירות וקנחה בהם קרקע חינו חוכל פירותיהן שהם פירי פירות חבל פירי דפירי פירות חוכל לכ"ע שם לח בכוחב ג"כ עד עולם וכ"ל : (יד) ה"ג לח ירחנה חבל חוכל פירות וכו' ושם מכרה חו נחנה חינו קיים כל זמן שלח חמר דין ודבריס חין לי בנכסייך : (טו) שם

(ב) (ואין לו במעות המקח כלל (הגהות חלפסי) וכל זמן שלא מכרה ולא נתנה הבעל ג אוכל הפירות ואם מתה יורשה ואם כתב לה כן חחר הניסואין ד צרי' לקנות מידו (ג) ואז יהיה מכרה ומתנתה קיים :

הגה ולח מהני סילוקו חלח לחחר לירוסין חבל (ד) קודם לירוסין לח מהני סילוק (כ"ן ריש פרק הכותב וכשב"ח סימן תקס"ם) :

ב ו אם התנה בעודה ארוסה על נכסים (ה) שיפלו לה משנשחת שלא יהא לו דין ודברים בהם ז מועיל ח ויש מי שחומר שחינו מועיל :

הגה כלך עלמו מנכסים י"ח ט (ו) ואין הנכסים הכתובים בכתוב' נכלל (מרדכי פ' הכותב בשם ריצב"ח י (ז) (ולפי' נכסים שנפלו לה לח"כ לח"נו בכלל) (מהרי"ק שורש י"ג) לח"כ פי' נהדיח :

ג כשא"ל בעודה ארוסה דין ודברים אין לי בנכסיך אם קנו מידו יא הרי סילק עלמו (ח) מנוף הקרקע ואין לו בנכסי פירות לעולם ויש מי שחולק בזה :

ד היסיק להתנות גם על הפירות שאמר לה דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירותיהן יב אינו אוכל פירות בחייה (ט)

יג אבל מוכרים הפירות ולוקחים בהם קרקע ואוכל פירותיו

הגה ושם מתה יורשה (טור) וי"ח (י) ואין כופין לוחה למכו' הפירות חלח שם שייידה פירות ומכרה וקנה בהם קרקע והוח חוכל פירות (טור בשם הרח"ם) :

ה היסיק להתנות עמה שלא יאכל פירות נכסיה (יא) ולא פירי פירותיהם לוקחין הפירות וקונים בהם קרקע ולוקחי' פירו' קרקע זו וקונים בהם קרקע שניה והוא אוכל פירות שהן פירי פירות וכן הדבר תמיד יד עד שיתנה עמה שלא יהיה לו פירות ולא פירות פירותיהן (יב) עד לעולם ואז לא יהיה לו שום צד פירות בחייה :

ו שן כתב לה דין ודברי' אין לי בנכסיי' ובפירי פירותיהן ולא הזכיר הפירו' (יג) י"א שאוכל הפירו' ולא פירי פירות וי"א שגם הפירות אינו אוכל :

ז התנה עמה שלא יירשנה (יד) ה"ז לא יירשנה שן אבל אוכל פירו' בחייה וכן אם התנה עמה שאם מתה בלא בנים יחזרו הנכסים לבית

חניה

על המכירה חבל לח לח מכרה יכול לעכב וכן משמע מלשון מתני' ולשון המוכ"ן וכן מוכח מחוס' והרח"ם דהקשו מה מהני הסילוק מה שיכול' מנכסים שיש בידה בעודה ארוסה דהח בלח סילוק נמי הנכסים שנפלו בעודה ארוסה ומכרה חחר הניסואין מכרה קיים לגמרי דמחנינחין ושם מבוחר לר"י דוקח בדיעבד המכיר קיים חבל לכחחלה ח"י למכור ח"כ שם חחר הסילוק יכולה למכור לכחחלה לק"מ לק"ח על גב לחתני' שם יכולה למכור לכחחלה מ"מ קשה מ"ל דמחנינחין לחיח כחתני' * וכן מבוחר בחוס' להדיח מ"ם חליבח דרב חשי :

ב ואין לו במעות המקח ושם קרקע חוכל הפירות והח בלח חמרי' מכל דבר סילק חת עלמו מחרץ חשי חבל בעל השטר יהו על החחתונ'ורב חשי מחרץ מ"ם לה חין לי בנכסייך משמע בלח סילוק חת עלמו מפירות ולח מי' ו"ל"ח שם כחב בשטר שיהיה יהו על העליונה חו שם כחב בשטר לזון ושם חמר מנכסייך חפי' בשטרות בכלל ועיין מהרי"ק שורש י"ג :

ד לגיר לקנות מידו משום חתך הניסואים יש כידה חו עדיף מילה ולח מהני חמירה ולגיר קנין ולח שייך לומר כחן מחילה כיון דיש לו חלח שייך כחן מחילה כיון דיש לו חלק בגוף הקרקע ועיין בח' : ה מכרה ומתנתה קיים הב"י וב"ח ות"מדברי המגי"ל דמהני הקנין בחין לו זכות בפירות והטו' חולק ע"ז וס"ל דלח מהני חלח לענין המכירה · ומפשר דל"פ שח הטור חייבי כשיומר חו כוחב דין ודבריס חין לי בנכסייך חו לח סילוק מפירות שח הקנין מהני לענין המכירה חבל בשלח חמר נכסייך ס"ל להטור נמי דמהני חפי' לענין פירות : ו שם התנה בעודה ארוסה הדין סילוק נחחלק לג' חופנים · ח' קודם לירוסין חין לו שום זכות בנכסיה לח מהני חפי' סילוק בקנין וכ"כ בח"מ · ואחר הנשואין דידו כידה לגיר סילוק בקנין וחו לח מהני סילוק על נכסי' שיפלו חח"כ דהח קנין לח חל על דבר שחינו בידה וכן כחבו הרח"ם והר"ן לפר' הירושלמי דחני' ויש חדם מהני על דבר שבשטחו וכו' חייבי בסילוק חחר הניסואין ס"מ סילו' חחר הניסואין לח מהני לנכסי' שיפלו חח"כ ובח"מ משמע דמסופק בזה · ובשעת לירוסין דיש לו זכות בנכסי' מהני סילוק שלו חפי' על נכסי' שיפלו חח"כ :

ז מועיל כ"כ הרמב"ן והרח"ם והר"ן וכן משמע מחוס' דיש הכוחב וכן דעת המ' ומביח רחיה מדמהני סילוק מפירות חע"ג עדיין לח בח לירו' וחגודה והגמרי' כפ"ם בסי' ל' וכן פסק בח"ה פימן י"ט וכן עיקר : ח ויש מי שחומר שחינו מועיל וחפשר שמדייק כן מחוספו' דיש החשה שנפלו שהקשו ג"כ קושי' הרח"ם שהבחתי בסמוך לדעת דחני' דמכירה קיים מה שנפל קול הניסואין מה מהני הסילוק וחיפלו בע"ח ולח חיפלו כחירוץ הרח"ם דמפני לנכסי' שיפלו חחר הניסואין ס"מ דם"ל דלח מהני הסילוק ויש לדחות : ט שחין הנכסי' הכתובי' בכתובה בכלל כלומר הסילוק משמח קחי על ל"מ ולח על הנל"ב : י וחפילו נכסי' שנפלו לכחורה קשה דלח משמע כן מדמב"ן והרח"ם והר"ן דהח חיפלו קושי' הנ"ל מה מהני הסי לוק לגרוע דחני' וכחבו דמהני לנכסי' שיפלו חחר הניסואין ומחני' חיירי בסילו סחם ולח החנ' בפירוש על הנכסי' שיפלו חח"כ ובון מוכח מחשו'מהר"ם שהביחו המ' והג"ח דס"ל פירות הוי בנכסי' שיפלו חחר כך ח"כ חיך הקשה שם וחימח מפירו' סילוק חיך ס"ל דסילוק סחם מהני לפירות וחפשר לחרץ לדעת הרמב"ן והרח"ם דכחבו לגגח דחני' דמכיר ה קיים בשם סילוק וחו מוכח דסילוק קחי על הנכסי' שיפלו חח"כ וחוי כפי' בהדי' משח"כ בעלמח מיהו מחשו'מהר"ם קשה : יא הרי סילוק מנוף הקרקע משמע חפי' מפירי פירות סילוק והרח"ם כחבחפי' מירוש' סילוק כיון דס"ל קנין ועכ' קנין חמרי' דסילוק מגו' הקרק' מיהו מלמב"ם והר"ן והטור משמ' דלח סילו' חלח מפירו' : יב חינו חוכל פירו' ומכר' קיים דהח חחת דין ודברי' לחין לי בנכסיי שח כשחות' דין ודברי' לחין לי בפירו' חו מכר' בטל כ"כ חוס' דף נ' בפ' נ"ם ועיין ג"י וב"ח מיהו בחוס' ג"ק דף פ"ח ע"ב חיכ חשי חף בכוחב דין ודברי' לחין לי בנכסייך ובפירות מכרה בטל וע"ם בח"ם ובחחו'מפשר הטום' ג"ק ס"ל פירות הוי דשב"ל ולח מהני סילוק חח"כ חמר מנכסייך ובפירות חו מהני והוי כחלו מקני הקרקע לפירות מ"ה חמרי' לענין מכיר' לח סילוק והוס' כחוב' ס"ל כרוב הפוסקי' דסילוק מועיל לפירות ח"כ למה פרט מנכסייך שח ע"כ לפרט לענין מכירה : יג חבל מוכרי' הפירו' ולוקחי' קרקע וחוכל פירות בח"מ כחב בפשיטות הרשות בידה למכור הקרקע שני' והפירות וחע"ל דלח סילוק חח עלמו שח מקרק' הרחשונה חבל הפירות לין בידה למכו' שח הוח מוכר ולוקח קרקע כמ"ש בחום' דח"י למכור קרע שני' מכ"ש דח"י למכור הפירות דהח פירות מקרקע שני' שלו הם וכן הוח בסילוק פירי פירות חח"כ בסילוק עד עולם חו מה שלקחה נעד הפירות יכולה למכור שח חם לח מכרה יורש חוכח חח"כ החנה על הירושה כנ"ל : יד עד שיחנה עמה שלח יהיו לו וכו' עד עולם חבל חם חמר עד עולם חבל לעולם חבל בהחנח בהחנה פירי פירות עד עולם כיון דנחיח למינח חמרי' עד עולם קחי על כולם ועיין בהומחר ובמלחמות ה' : שן כחב לה דין ודבריס וכו' ח"ח שחוכל פירות וכו' ולח פירי פירות היינו שם שייר וקנחה קרקע ו"ח גם פירות היו חוכל הנה בש"ם עלחה בעיני שם לח הזכיר פירות גם שם בעיני לומר פירי פירות עד עולם ושם קי"ל יד בעל השטר על החחתונה וכחן חיכח פלוגחא לגריך לומר כח מסחבר דמסלק גם מפירי כיון שסילק חת עלמו מפירי פירות · ושם נכחב בשטר דיהה על העליונה י"ל בכל חו הוי סילוק לגמרי מיהו חינו חינוכרח . ומפשר דכיון דלח חפשט לח מדיינין בכלל מה שנכחב בידה על העליונה : שן חבל חוכל פירות וכו' ושם מכרה חו נחנה חינו קיים כל זמן שלח חמר דין ודבריס חין לי בנכסייך :

יג) אם התנה עמה הבא במתני' לית ליה רשב"ג כסבר התנאי בטל מפני שהתנה על מה שכתב בתורה וכן פסק הלכתא כרשב"ג ולא מטעמו של ירושלמי מדרבנן וחז"ל עשאוה חיוב כשל תורה ואיידי דפלוגתא בהתנה קודם הנישואין כמה שכתוב במגי"ד פכ"ג ה"ח * והרי"ף והרא"ש והרמב"ם ורמב"ן ורשב"ץ והר"ן פסקו התנאי קיים דקי"ל כר' יהודה דאמר תנאי ממון קיים אפי' בשל תורה : ועמ"ש קצה על המגי"ד פי"ב בהתנה לפחות מן הכתובה התנאי בטל כתב המגי"ד דהלכתא כר' מאיר דאמר התנאי בטל ולא מטעמו דס"ל כתובה דאורייתא שאז חז"ל עשאוה חיזוק כשל תורה הוא בטל תורה נמי קיים כשהתנאי ממון הוא ושם מצותה אם היה דר עמה אחר התנאי כל הנישואין הם של עוונות ואם לא גירש התנאי בטל * ואם התנה דחז"ל עשאו חיזוק יותר משל תורה קצה מ"ל לע"ס בסוף הלכתא הלכתא כרב דלא כר"ס ל בשל תורה נמי התנאי בטל מ"ה אמר דחז"ל עשאו חיזוק כשל תורה ולדידן דקי"ל התנאי ממון קיים בשל תורה מכל מקום כאן הלכתא כרשב"ג משום דחז"ל עשאו חיזוק יותר משל תורה ועיין סימן ס"ו * ולכאורה כ"ח ור"י וה"ג והמחבר הלכתא כרשב"ג לכן אם תפס הבעל י"לקיים לי כהני פוסקים : יח אחר שנשאה התנאי בטל דאז לאו לירס והוי כאן כמו שמלק את עלמו מיהות אבל אלא מהני דיבור בעלמא לסלק את עלמו דלאו לירס הוא · ובקונן לא מהני דאם הירוס לאו בידו הוא כן ה"נ בירוס הבעל ואפילו אם עשאה יורס אחר והוא מרוצה לא מהני ורמב"ם פי"ב כתב הטעם משום שנאמר בה לחוקת משפט ופי' המגיד כוונתו אף על גב דהיא מתנה שהבעל לא יורס אלא אחר לא זכה האחר משום לחוקת משפט : יט התנה עמה אחר הנישואין היינו בקנין דוקא כמ"ש ר"ס ועיין במגי"ד פכ"ה ס"ח : כ בחייה ומותה אם כתב לה כן קודם הנישואין הוי סילוי' מן הירוש שלא אחר הנישואין לא מהני תנאי שלא ירבו : בא על תנאי הרשזון עיין ס"ס קי"ד מ"ש :

צג א אלא לאחר מיתת הבעל כתב דל"מ אפילו אם אסורה להנשא גופה הכתובה וכ"כ הרשב"ץ בתשובה סי' תס"ה ועיין במרדכי פרי' טבע בימים שאין לו כוח גופה הכתובה ועיין ס"ס י"ג והרשב"ץ בד' רפ"ו ה"ג כתב בטבע בימים שלא יכול להנשא תני קורא לכשתנשא לאחר דהיינו ח"י לנו אם תהני תחלת שבתי מוחזק לאחר זמן גופה הכתובה לאלתר ובסי' י"ז כתבתי אם ע"ח מעיד דטבע הוא גופה כתובה לבל אם בעים מעידים גופה כתובה · ועיין בד"מ תק"י כתב חלוקה כל זמן שהיה זקוקה ליבם הוא גופה הכתובה ואם נתן לה בעל מעכ"ל לכאורה עוד תלוה מ"מ הואיל דאסורה להנשא לאחי' גופה כתובה : ב וה"ה מה שקיבל בנמוסי' ומ"מ אם הגמוסי' עדיין בידה אף בידה יכול להחזיק למזונות ועיין בח"ה סי' ט"ו : ג אבל אם הוא מעיד כלום' שהוא נותן לה הגוף או שהיא קטנה שהיא בשבוה או יכול להתנות עם הבעל לגרוע כח בתו ועיין בריב"ש סי' ק"ח : ד ספק גירושין הוא בחיי הבעל אם גירש אחרי מותה ולא סילוק הכתוב, עד פרוטה האחרונה חיתה בלוקחת בפוסקי' אם יש לה מזונות ועיין פ"ק ב"מ בהרי"ף ובהרא"ש ולכ"ע אם אח קודם שסילק הכתובה אין לה מזונות מן היורשי' · וכן הלוקה אין לה מזונות עיין בריב"ש סי' ג' וכן מוכח כאן דע"כ לאיירי דלא סילוק לה הכתובה ומ"מ אין לה מזונות מטעם שמת גרושה היא : ה כל זמן שלא התנה בכתובה ובגרושה הוא להיפוך כל זמן שלא התנה אין לה מזונות ולא סילוק לה אחר התביעה פריסה : ו אע"כ התנו כן היינו בשעת הנישואין היא מוחלת אחר הנישואין לפסדר דג"כ מהני מחילה בשעת הנישואין ואם היא מוחלת אחר הנישואין אע"פ שלא מחלה בשעת הנישואין מ"מ

מועטים שגם היה יורצת נקרלת כשהיו בן ואז יש כח באלמנה להחזיק גם הבת הוחיל ובניהם מכח התקנה לובלין : (י) ואפי' אם תנשא הבת · דין זה לא קאי לדעת הי"ח דהא גמרת ערוכה היא בפרקים נוחלין שלחיבין בחיוהתיה וכו' נשאת הבת אלמנתו ניזונת מנכסיו וכו' : (יא) היה תיזון מהם לעפ"י דלין מוליחין למזון התנה מנכסים מטועדים והני נכסי מטועדים ניהו דבעל נכסי אחזו לוקח הוה הכי מסוס פסיל' דאמ' שוויהו כיורם ואפי' מתה הבת תינה רק יורם אחזו ולריך ליתן לאלמנה מזונותיה : (יב) עד שתגדר הבת · כן הוא דין נכסים מוניעים כמבואר לקמן בסי' ק"ג סעיף י"ח : (יג) שתבעה כתובתה בב"ד * וכתב רש"י בפ' השולח דף ל"ה ע"ב אין לה מזונות מעתה ועתה דגלית דעתה להנשוי ואיהו לא אתני בהדה שלא כל ימי מיגר ליה מלוחך בביתי שהיה אלמנה בשביל כבודו : (יד) וכ"כ תבעה מעלמא אבל תבעה מדוחק בב"ל : (טו) דבעותה לא הוי כתביעה * דק שבעבה כדי שלא יפסידו יורשיה כתובתה אם מתה אלא שבועה דהא ק"ל אין אדם מוחים שבועה לבניו לבון הר"ן פ' אלמנה דף הקכ"ו ע"ב : (טז) ב"מ שלוה וכו' המעיין בחשובת הריב"ש סי' ח"פ מקור דין זה ירלה שפסק כן מעשה שהב"מ אמ' אני מניח שהיו אלמנה וכו' ולבון מניח הוא לבון מתנה כמ"ש הרמ"ם בחשובה אבל אם לא אמר לבון מתנה אבל אמר לבון מתנה הכיב"ש בסי' ל"ה ולזה הזכיר הלבון בעלמו המוכר בחמי ב"ד לו קיוב לו וא"כ קשה על הרב המחבר שסח' וכתב ב"מ שלוה מסתע אפי' לא אמר לבון מתנה ואפשר שסמך הרב על הטע' הנני שכתב שם ז"ל ועו' מסייע לאלמנה מ"ש ג"כבל' הלוואה יוחר על כתובתה וכו' ומ"מ אין זה ברור דאולי לא כתב הרב זה רק לסיוע ולא לבעות ע"ז יסוד : (יז) בתביעת כתובתה בב"ד וכו' וה"ה אחר שפרעולה כתובתה ג"כ תינה מפסקת מזונותיה כל מסך זמן שיושבת בשמנות עיין בגוף התשובה : (יה) דמיד שעשתה שידוך הפסידה בב"ח הבית ע"ז וכתב דלא גרע שידוך מתבעוה ליבמה ונתפייס· דהלין דאחור בה ודבריו אינם ברורים דנתפייס' היינו בידור בעלמא וודאי יש לחלו' שמא אחור מפיוס זה אבל כל היכא שנתקדרה בקנס בתקים ליבמה אין פלוני ודאי לפי הסברא ולפי לבון רש"י בפ' השולח גבי תובעת כתובתה בב"ד כל היכא דגלית דעתי' לאינסובי הפסידה מזונותיה ואין לך גילוי דעת יותר היכא דעשתה שידוך וכאבה בחב תנאים והגבילו זמן להשוחין והא דהרמב"ם כתב נתארסה מסוס דעימיה' היו מתרסין מיד שנשתמל' : (יט) ור' עשתה לפוחקי לאחר · פי' קיקע המיוחדת לכתובתה עשתי' לפוחקי לב"ח שלה וטעמת דכל הני דהוי כאן וגבתה כתובתה ואחר וגבוי הכחוב אין לה מזונות שלה נאמנים לבון הרמב"ם והטור אינו כן אלא בין בב"ד וכן הוא בגמר' ומשמע לפי' מכרה שלה בעדים ואע"ג דלקמן בסעיף כ"ה משמר שאין לשמה למכור למזונות אלא בג' אנשים נאמנים היודעים בשמת היינו כשהיה מוכרת קרקעות בעלה לריכה ג' היודעות לפי מוכרת שטר כתובתה אינה לריכה ב"ד כלל ע"כ דברי הרב שכתב בפני ג' נאמנים * ל"ע ודברי ☞ ב"ח אינם ברורים בעיני : (כא) אבל בחיים יש לה מעות להת מזוני לאו מלחה קרוב שלא תחת מעשה יהיה ואם הוא עושה לו מלחה לריך לומר ומ"ש בב"ח שדעת העור ע"פ פירש"י דמכרה או משכנה שבדה מזונות בחיים ואמחילה לא אבדה רק לאחר מותו אין דבריו ברורים דהא לא כתב בעור זה לעיל בסי' ע' שלא דעתו שניהם שוים : (כב) אבל אם שיירה מקלח ומכ"ם בתובעת כתובתה אינה מפסקת מזונות רק בתובעת כל הכתובה או בתובעת שהם כמ"ש בהגה סעיף י"ג : (כג) ומיהו אם וכלו היורשים וכו' דא"כ כל אשה חגבה כתובתה עד שלוש דינר ותחפרנם כל יתיה בשביל דינר החסר : כך תפי'

מדאוריימא לא מהני מפני התקנה שלא דוקא כשהבן מהה והבת בלה מחמת התקנה אז שמנה דוהה תוחה : י ואפי' אם תנשא ומכנסת וכו' דין זה לא קאי לדעת הי"ח דהא ב"ם ערוך הוא ספי"נ מע"ג דקי"ל אין מוליחי' מלקוחו' מאן שמנה כאן מפני פסיל' שמנה זוי' ח"ל דינו כיורם וכבר כתבתי בשם מהרי"ק כל הסוגי' שם מייתי ב"מ אבל בגל"ב הוא לוקח גמור ואין מוליחי' מן הבעל ע"ג אם הכנים' דבר שאינה שלה בתורת גל"ב לריך להחזי' כמ"ש בשם ס"ק ל"ח היינו משו דהוי כגזל אבל כאן מזונות שמנה ליתא שלא היוב ואין מוליחים ול"י למה לא פירשו כל האחרונים דחיירי בג"מ : יא שמנה שתבעה בב"ג רים קף ת"ל כתב בחובעת אחר מקלח הפסיל' מזונות הוחיל ולחשבה בב"ד והיינו הסבר שהביא הר"ן וכן היה דעת הרמ"ה מיהו תום' והרא"ש ס"ל כע"ב ובדרמב"ם כתבו לוקח כשתבעה כל הכתובה וכ"כ המלכי וכן הוא משמעות בהגה סעיף י"ג ול"י למה כתב בל"מ בשם הב"ג להיפוך : יב בב"ד משמע ב"ד מומחה וכ"כ ב"ח ועיין בדמ"ש בסי' יג : יג ואפילו לא פרעוה לא"ח ל"ש אלא בשבועה דהא ק"ל אין אדם מוחים שבועה לבניו לבון הר"ן פ' אלמנה דף הקכ"ו ע"ב : (טז) ב"מ שלוה וכו' המעיין בחשובת הריב"ש סי' ח"פ מקור דין זה ירלה שפסק כן מעשה שהב"מ אמ' אני מניח שהיו אלמנה וכו' ולבון מניח הוא לבון מתנה כמ"ש הרמ"ם בחשובה אבל אם לא אמר לבון מתנה אבל אמר לבון מתנה הכיב"ש בסי' ל"ה ולזה הזכיר הלבון בעלמו המוכר בחמי ב"ד לו קיוב לו וא"כ קשה על הרב המחבר שסח' וכתב ב"מ שלוה משמע אפי' לא אמר לבון מתנה וכו' ולבון מניח הוא לבון מתנה אבל אם לא אמר לבון מתנה אפשר לומר שהיה סבור שהוא מחל לו אבל אם אמר לבון מתנה אפי' לא מחל לו אינו יכול לחזור בו ואפשר שסמך הרב על הטע' הנני שכתב שם ז"ל ועו' מסייע לאלמנה מ"ש ג"כבל' הלוואה יוחר על כתובתה וכו' ומ"מ אין זה ברור דאולי לא כתב הרב זה רק לסיוע ולא לבעות ע"ז יסוד : (יז) בתביעת כתובתה בב"ד וכו' וה"ה אחר שפרעולה כתובתה ג"כ תינה מפסקת מזונותיה כל מסך זמן שיושבת בשמנות עיין בגוף התשובה : (יה) דמיד שעשתה שידוך הפסידה בב"ח הבית ע"ז וכתב דלא גרע שידוך מתבעוה ליבמה ונתפייס· דהלין דאחור בה ודבריו אינם ברורים דנתפייס' היינו בידור בעלמא וודאי יש לחלו' שמא אחור מפיוס זה אבל כל היכא שנתקדרה בקנס בתקים ליבמה אין פלוני ודאי לפי הסברא ולפי לבון רש"י בפ' השולח גבי תובעת כתובתה בב"ד כל היכא דגלית דעתי' לאינסובי הפסידה מזונותיה ואין לך גילוי דעת יותר היכא דעשתה שידוך וכאבה בחב תנאים והגבילו זמן להשוחין והא דהרמב"ם כתב נתארסה מסוס דעימיה' היו מתרסין מיד שנשתמל' : (יט) ור' עשתה לפוחקי לאחר · פי' קיקע המיוחדת לכתובתה עשתי' לפוחקי לב"ח שלה וטעמת דכל הני דהוי כאן וגבתה כתובתה ואחר וגבוי הכחוב אין לה מזונות שלה נאמנים לבון הרמב"ם והטור אינו כן אלא בין בב"ד וכן הוא בגמר' ומשמע לפי' מכרה שלה בעדים ואע"ג דלקמן בסעיף כ"ה משמר שאין לשמה למכור למזונות אלא בג' אנשים נאמנים היודעים בשמת היינו כשהיה מוכרת קרקעות בעלה לריכה ג' היודעות לפי מוכרת שטר כתובתה אינה לריכה ב"ד כלל ע"כ דברי הרב שכתב בפני ג' נאמנים * ל"ע ודברי ☞ ב"ח אינם ברורים בעיני : (כא) אבל בחיים יש לה מעות להת מזוני לאו מלחה קרוב שלא תחת מעשה יהיה ואם הוא עושה לו מלחה לריך לומר ומ"ש בב"ח שדעת העור ע"פ פירש"י דמכרה או משכנה שבדה מזונות בחיים ואמחילה לא אבדה רק לאחר מותו אין דבריו ברורים דהא לא כתב בעור זה לעיל בסי' ע' שלא דעתו שניהם שוים : (כב) אבל אם שיירה מקלח ומכ"ם בתובעת כתובתה אינה מפסקת מזונות רק בתובעת כל הכתובה או בתובעת שהם כמ"ש בהגה סעיף י"ג : (כג) ומיהו אם וכלו היורשים וכו' דא"כ כל אשה חגבה כתובתה עד שלוש דינר ותחפרנם כל יתיה בשביל דינר החסר : כך תפי'

אלמנה ובת תיזון היא עם הבן או עם הבת עד שיאכלו הנכסי' י (י) ואפילו אם תנשא הבת ומכנס' הנכסים לבעל (יא) היא תיזון מהם אפי' אחר מיתת הבת אבל אם יש אלמנה ובן ובת והנכסים מועטים שאין בהם כדי שיזונו הבת והבן (יב) עד שתבגור הבת אז ירחו הבן והבת ותיזון האלמנה לברה עד שתגבה כתובתה :

הגה ובמקום שהאלמנה דוחה הבנות מוליחין לאלמנה מזון עד זמן שתומדין ב"ד שלפי' לחיות אם זקנה ואם ילדה ונותנין בית שלים והוא מפרנסה אחד לשלשים יום (ג' בשם הת"ם סב"כ בשם הרמב"ן) :

ה יא אלמנה (יג) שתבעה כתובתה יב בבית דין אין לה עוד מזונות יג ואפילו לא פרעוה (אבל תבעה שלא בבית דין לא הפסידה) (טור) וי"א שאפילו תבעה בבית דין לא הפסידה (יד) לא אם כן תבעה מעצמה אבל אם תבעה מדוחק שלא נתנו לה מזונות או שרמזה ואמרו לה פלוני חפץ לישא אותך ומחמת זה תבעה כתובתה או כיוצא בזה לא הפסידה מזונותיה :

הגה ונשבעת על כתובתה לפני ב"ד לא הפסידה מזונות (טו) דשבועת' לא הוי כתביעה (הגהות שפסקי פרק נערה) :

ו יד (טז) שביב מרע שציוה שתהא אלמנתו ניזונת מנכסיו כל ימי מיגר אלמנותה יתר על כתובתה יש מי שאומר שאין אלמנתו מפסדת מזונותיה טז (יז) בתביעת כתובתה בבית דין ולא בשאר דרכים המפסידין מזונותיה וגם אין מעשה ידיה לירתומים :

ז תבעוה לינשא אפילו נתפייס לא הפסידה מזונותיה וכן אם כחלה או פרקסה או זנתה לא הפסידה מזונותיה אבל אם נתארסה הפסידה מזונותיה טז ו"א (יח) (דמיד שעשתה שידוך הפסידה מזונותיה) (ג"י) :

ח מכרה כתובתה כולה או משכנה (יט) או עשתה אפותיקי לאחר בין שעשתה דברים או בפני ב"ד מומחין יז (כ) בין בפני ג' נאמנים בין שעשתה בחיי בעלה בין שעשרה לאחר מיתת בעלה יח אין לה מזונות מהיורשים :

ט מחלה כתובתה לבעלה הפסידה מזונותיה שאחר מותו יט (כא) אבל בחייו יש לה מזונות ויש מי שאומר שאף בחיים הפסידה מזונות (וכן אם מחלה ליחומים תבדה מזונותיה) (הר"ן פרק נערה בשי"ת וכ"כ הב"י) :

י בר"א בשמכרה או משכנה או מחלה כל הכתובה עיקר ותוספת (כב) אבל אם שיירה מקלת נוונת אפילו לא שיירה לא התוספת או מקלתו כ (כג) ומיהו אם ירלו היורשים יפרעו לה מה ששיירה ויפטרו ממזונותיה וכל המוכרת או מוחלת סתם מכרה ומחלה התוספת עם העיק' :

יא תבעה

אם בדין זה גם משמע מבל הפוסקים : אם

יא כא תבעה נדוניתה ונפרעה ממנה לא הפסידה מזונות
ניון ששיירה עיקר או תוספת או מקצת :

יב תבעה עיקר ותוספת בלבד (כד) אפי' נדוניתא ק' מנה
הפסידה מזונות :

הגה וכן אם תבעה כתובתה סתם לבדה מזונותיה ולא תמרינן דלא תבעה
התוספת : (טור)

יג ישמי שכתב שאם אין בפירות נכסי המת כדי מזונותיה
אין לה מזונות אא"ר כתיבתה וחלקו עליו דלשולם
היא נזונת והולכ' ער שלא ישאר בנכסי' אא"כ כתובתה
(כה) ואז נוטלתן בכתובתה :

יד (כו) אלמנה עניה כב ששהתה שתי שנים ולא תבעה
מזונות או עשירה ששהתה ג' שנים ולא תבעה ויתרה
ואין לה מזונות משנים שעברו ואם שהתה פחות מזה אפילו
יום אחד לא ויתרה ואם היה בידה כג משכון בתוך אותן
שנים או שלותה לא ויתרה :

טו אלמנה שתבעה מזונות מהיורשים והם אמרו שנתנו
לה והיא אומרת שלא נטלה כד כל זמן שלא נשאת
(כו) על היתומים להביא ראיה כה או ת שבע שבועת היסת
ותטול משנשאת עליה להביא ראייה או ישבע היורש
שבועת היסת שנתנם לה :

טז כו (כה) מי שיחד קרקע לאשתו בשעת מיתה שתהיה
נזונת ממנו אם אמר יהא קרקע פלוני למזונותיך דהרי
ריבה לה מזונו' ואם היה שברו פחות ממזונות הראויים לה
נוטלת השאר משאר נכסים ואם היה שברו יותר מהראוי
לה נוטלת הכל אבל אם אמר לה יהא קרקע פלוני במזונות
כז ושתקה אין לה אלא פירות אותו קרקע בלבד :

יז האשה שהלכ' היא ובעלה למדינת הים ובא ואמרה מת
בעלי רצתה נזונ' רצתה נוטלת כתוב' אבל אם אמרה
נרשני בעלי כח אינ' נאמנת ונזונת מנכסיו עד בדי כתובת :

יח כט (כט) אלמנה שאין שטר כתובה יוצא מתחת ידה
אין לה מזונות שמא מחלה כתיבתה או מכרה או משכנה
אות' ויש חולקין :

יט אלמנה ניזונת אע"פ שלא נשבעה ויש חולקין :
(והסברא לחלוטה עיקר)

כ אין אלמנה ניזונית אלא מקרקעות בני חורין ולא
מהמשועבדי' לא מבעיא ל אם מכר או נתן הבעל בחייו אלא אפילו מכרו או
משכנו או נתנו היורשים לאחר מיתת אביהם אין מוציאין למזון האשה והבנות ודוקא שנתן
האב מתנת בריא לא אבל (ל) אם נתן מתנת ש"מ
נזונת

(כד) תפי' מזונייתא מאה מנה וכו' משום דאין המזונות קיר כחוב בעלמא ואין המזונות תלוי בהם ועיין ג"י בפ"ק דכתובות הרשב"ם שגמגם בזה :
(כה) ואז נוטלתן בכתובה * כלומר עלה טובה הוא שבטלה ישתר בנכסים קיר כדי כתובתה תאמר היוי ניאונית ואני רולה לגבות כתובתי בפעם א' ומוכרת הכל ביחד משא"כ למזונות דאינה מוכרת קיר לפזה חפשים בפעם א' כמ"ש לקמן סעיף ל' אבל אם אינה ניזונת מזה לא תיכפת לה ויכולה עד חום כל הנכסים כדי שלא תהיה לריכה לגבות אלא בפזעה אחת כתובת' אינה גובה אלא בפזעה אחת כמ"ש במזונות כמ"ש בסעיף י"ט :
(כו) אלמנה עניה וכו' * זה הוא לשון הרמב"ם והוא דעת הרמ"ה אבל דעת הרא"ש דלא הפסידה מזונותיה קיר בחיי לריעות עניה ופרוט' ויש להסתפק בדעת הרמב"ם עשירה פרוט' אם דיי' כעני' למזונה : כן על היתומי' להביא ראי' שלפילו במזונו' דלמפרע כל שלא שהתה ג' ח' ג' שנים וכתב הטור אפי' פרעו לה כתובתה בפ"ג : (כח) מי שיחד קרקע לאשתו אפי' לומר לאחר מיתתי הגלוני ה"ה אם יחד לה מטלטלים למזוני אם במזוני נמי דינא הכי ועיין לקמן סי' ק"ו :
(כט) שטרה שאין שטר כתובת' יולא מתחת ידה היינו במקום שנוהגים כתובה וכ"כ הרמב"ם בהדיא פ"ח מה"א דין כ"ג :
(ל) אם נתן מתחת ז"מ עיין בח"מ סי' ל"ג בם נתבאר הטעם ועיין בם בפ"י אם נתן במתנה בדרי מהיום ולאחר מיתה נחלקו בו הפוסקים אם דינה כמתנת ז"מ ולמה ניזונ' ממחנה זו או לא עיין בסי' קי"ח סוף הסי' :

(לא) הוי

(לא) הוי כמתנת בריא מדלא מסתם וכחד הוי כמתנ' דהוה מצמצם הקדיש כשהוי בריא דין מתנת בריא יש להקדש ואם הקדיש כשהוי ס"מ אין לה דין מתנת ס"מ ע"כ היה נראה דלפ"ז כשהקדיש בשעה שהוי ס"מ הוי כמתנ' בריא דבכה הקדש גדול יותר ממתנ' ס"מ להדיוט אבל המעיין בדברי הר"ן פ' המדיר יראה דמיירי דוקא בהקדיש כשהוי בריא ומה לי מכר להדיוט או לגבוה אבל הקדש ס"מ דינה כמתנת ס"מ :

(לב) ומיהו אם תפסה מטלטלין זה לפי דגמרא דמטלטלי לא מצחעדי מ"מ תפיסה מהני ועיין בריב"ם סי' ק"ז מ"ב דזה להלכה ולא למעשה : (לג) אם נתן המטלטלין לתחריס אבל אם נתן מתנת ס"מ לבניו מטלטלין שמתנו ניזונות מהם ועיין במרדכי שי"ת אפי' מתנת בריא לבניו הוי כיורש וי"ל דמתנת ס"מ לתחריס הוי כיורשה ותקנת הגאונ' על היורשה מתורייתא ליזון מהם השאיר מן המטלטלין מכ"ש מתנת ס"מ מדבנן ועיין בריב"ם סימן ק"ז כתב ג"כ דלת תקנו הגאונים רק ביורשים לבד : (לד) והם מעלי"ה מזונו' זה הוא תקנת הגאונ' לזון קף מן המטלטלין : (לה) שמא יאבדו ולא יהיה לי מזונו' מלבון זה שכתב שמא יאבדו משמע קלת שאם מכרו המטלטלין לריכים לזון מן הדמים תע"ג דלאו הני זוזי שכך תנהגון אבל בת"ס סימן ק"ז כתב בטור בשולטלי"ת לכאורה מן הדמים לפי' למקן דס"ל בתקרקעי לריכין לבלם מן הדמים היינו משום מזיק שעשוהו של חבירו אבל בשולטלין אין כאן שעשוה רק תקנ' הגאונים : (לו) ואפי' התנה עליו בפירוש נראה מתחר שהוא תנאי שממון וניזונית מן הדין מן המטלטלין ולא משום תקנה ס"כ אם מכרו המטלטלין לריכין לזון מן הדמים משום דאל"כ למה לה תעכב לכתחילה אלא ודאי צריכין לזון מן הדמים ואפי' למאן דס"ל בתקרקעי לא מקרי שעשוהו של חבירו אבל בשולטלי אין כאן שעשוה רק תקנ' הגאונים : (לז) ואם אחר שמכרו המטלטלין לריכין לזון מן הדמים היינו משום מזיק שעשוהו של חבירו אבל בשולטלין אין כאן שעשוה רק תקנ' הגאונים ועיין בסמוך : (לח) אלמנה שתפסה מטלטלין כדי שתזון מהם בין שזפסה מחיים בין שתפסה אחר מותו אפילו תפסה בכר זהב אין מוציאין מידה (מ) אלא כותבין עליה בית דין מה שתפסה ופוסקין לה מזונות ומחשבין עליה והיא נזונת ממה שבידה עד שתמות או (מא) עד שלא יהיו לה מזונות ויקחו היורשים את השאר :

הגה מג י"ח דלא הוי תפיסה אלא תפיסה מדעת הבעלי חו מסתמא (מב) אבל לא מדעת יורשין (הר"ן פרק שמנה נזונין בסוף רס"ו) ויש חולקין (כך משמע מדברי הריב"ם סימן סמ"ד) ולכולי עלמא

נזונת ממנה לב (סי' תיז סמ"ק ס"ו) (ריב"ם סי' ק"ו) לג הקדיש נכסיו (לא) הוי כמתנת בריא (כ"ן ב"ב המדיר) ואינה ניזונת ממטלטלי אפילו בני חורין (לב) ומיהו לד אם תפסה במטלטלין אפילו אחר מיתה לא מפקינן מינה ועכשיו שתקנו הגאונים שתגבה כתובה ותנאי כתובה ממטלטלין הרי היא נזונות ממטלטלין אפילו לא תפסה לה מיהו (לג) אם נתן המטלטלין לתחריס אפילו בתחלת בריב"ם סי' ק"ו דתיכף ניזונת מהן)

(מרדכי פ' נערה בשם י"ח) :

נא הניח מטלטלין ולא תפסה אותם היורשים נוטלין אותם לו (לד) והם מעלין לה מזונות ואינה יכולה לעכב עליהם, ולומר יהיה המטלטלין מונחים בבית דין שאזון מהם לו (לה) שמא יאבדו ולא יהיו לי מזונות לח (לו) ואפילו התנה עליו בפירוש שתזון מהמטלטלין אינה מעכבת אבל אם הניח קרקע יכולה היא לעכב עליהם שלא ימכרו ואם מכרו אינה מוציאה מיד הלקוחות לט והיא ניזונית מדמי הקרקע שבידם (לו) ויש מי שחולק ואומר שאינה נזונת מאותם דמים :

הגה מ הקונה לה נקנין על המזונות מוליכה למזונות ממעמדים ודוקא שפירש בהדיא מזונות שלאחר מיתה אבל בלאו הכי אע"ג שכתב לה בכתובתה מזונות וקנו מידו לא נחשוין על מזונות רק מחיין (כך משמע מהמ"מ פי"ח מהלכות וכ"כ הג"ה בשם תשובת הרשב"ם) :

כב (לח) הניח נשים רבות אע"פ שנשאן זו אחר זו נזונות בשוה מא שאין דין קדימה במזונות :

כג מב (לט) אלמנה שתפסה מטלטלין כדי שתזון מהם בין שזפסה מחיים בין שתפסה אחר מותו אפילו תפסה בכר זהב אין מוציאין מידה (מ) אלא כותבין עליה בית דין מה שתפסה ופוסקין לה מזונות ומחשבין עליה והיא נזונת ממה שבידה עד שתמות או (מא) עד שלא יהיו לה מזונות ויקחו היורשים את השאר :

הגה מג י"ח דלא הוי תפיסה אלא תפיסה מדעת הבעלי חו מסתמא (מב) אבל לא מדעת יורשין (הר"ן פרק שמנה נזונין בשם רמ"י) ויש חולקין (כך משמע מדברי הריב"ם סימן סמ"ד) ולכולי עלמא

מותו ובשעת מותו חל מזונות הא' ועיין בהרי"ף פי"ט ובח"ה סי' רכ"ג ועיין ב"י שם נתן בתחנו' בריא מה"ם ולאחר מיתה : לב שם נתן ג"ח כלומר שם ליכא אלא היורשי' כלום וכ"כ בח"ה סי' רכ"ג תע"ג בש"ס ריש החזק יראה דלאוריי' אפילו מזונות מתנה דבנן היינו מזונות ס"מ לא כ"ש

ולמ"ת טפי מסחבר לגבות מן הבע"מ כ"ל ה"ק השתא ירוש לאורייתא גיבה מכ"ש שם ליכא ירוש כי ירוש ג"ח נגד מבע"מ . ואפי' שם נתן לבניו מבע"מ ולקלקו לא נתן שלא יכוסם גובין מן חלק יכוסה :

לג הקדיש נכסיו וכו' תע"ג בקונם ח"י לאסור על אחרו מ"מ שם הקדיש הוי כמכר ומשמע אפי' הקדיש קדושת דמים אינ' גובה הכתובה אבל שם הקדושה היתה קדושת דמים אין מפקיע שיעבודו ושם הקדיש בחלו עיין בח"ה סי' ר"ן דאין הקדש עד אחר מיתתו לפ"ז נראה ניזונות מהם והיינו שם הקדיש כל נכסיו : לד שם חפסה וכו' כ"כ הוספו' והרי"ף והרמב"ם והמר' מיהו יש שיטה אחרת דס"ל דלא מהני חפיסה מדינא ס"ס אחר המיתה ועיין בח"ה ובמגי"ד וכ"מ אפי' בזה"ז ולענין חפיסה אחר מיתה יותר משיעור כמ"ש בסמוך * והא דמהני חפיס' אחר מיתה למזונו' ולא לכתוב כמ"ש בסימן ק' עיין בחוס' בסוגי' זו ובריב"ם סי' ק"ו ומ"ש אפי' אחר מיתה ולא מבעיי בחיי בעל' היינו שם חפסה בחיי בעל' ולא הוליא מידה אבל יכולים להוליא מידה דבדין לא הגיע הזמן וגבי בחיי הבעל ועיין חסו' ריב"ם : לה מיהו שם נתן וכו' דוקא שם נתן ליורשין לחחריס אבל שם נתן ליורשין ניזונת וכ"כ בפסקי מהרא"י סי' פ"ו מיהו בח' ובחו' כ"ב דף מ"ט כתבו שם נתן לאחרים

השתא יראה דלאוריי' אפילו שתנה ניזונת מתנה ס"מ דבנן לא כ"ש פ' האומר והא פ"ב בשם ר"ח ועיין סי' ק' : לו והם מעלים לה מזונות זה הוא תקנת הגאוני' דניזונת מן המטלטלין : לז שמא יאבדו וכו' ה"ה שם מכרו מטלטלין מ"ל לשלם מן הדמים לפעמ הטור תע"ג דס"ל בתקרקע לריכים לשלם מן הדמים היינו מטעם מזיק שיעבוד של חבירו אבל מטלטלין אין כאן שיעבוד רק תקנת הגאונים ועיין בח"ה סי' ק"ו בטור ועיין בסמוך : לח ואפי' התנה עליו בפירוש כתב בח"ה כיון שהוא תנאי שממון וניזונת דבין מן מטלטלין ולא מן התקנ' לריכים לזון מן הדמים דס"ל למה לה תעכב עליו לכתחלה : לט והיינו מדמי הקרקע עיין דינים שו לקמן סי' קי"ג ובח"ה סימן ק"ו ושם מבואר לכ"ה בין קרקע ובין מטלטלין גובי' ממעות שבידם לאחר חיקון הגאונים דגובין מן המטלטלין ולכרא"ש אין גובין כיון דלא הניח הני זוזי ולהטור חיובי' מדינא דגרמי דהזיקו שיעבודו אינן חייבות אלא"כ מכרו קרקע אבל אם מכרו מטלטלין פטורי כיון ע"פ הדין דס"ם לא נשתעבד לפ"ז אם התנה שחזון מן מטלטלין אז הוי מזיקי אם מכרו וגובין מן המעות שבידם לפעמ הטור וכ"כ בח"מ מיהו מ"ם לכע' הרא"ש ת"ל . וכאן משמע דס"ל המחבר עיקר כשבידו הרא"שה ולקמן סימן קי"ג כתב בהג"ה כדעת הרא"ש ולכאור' נ"ל כדעת רמ"ה ורחי' לדבר שלא כתב הטור בפי' זה ולקמן בחיי' מדינא דגרמי שלא בח"ה כ"כ שלא ודאי ס"ל עיקר כהרא"ש משום חיקון מזונות מדבנן הם מ"ה אם מכרו מוקמי' מדאוריי' כמ"ש בח"ה לענין מכירת מטלטלין כן הוא הכא אפי' לענין מכירת קרקעו' שלא בח"ה סס"ל כשיעבוד ג"ח מדאוריי' מ"ה ס"ל לחייבי' מדינא דגרמי ועיין פרישה כתב דוקא אם מכרו היורשים הקרקע קודם שהחזיקה הב"ד הקרקע דיד האשה כמ"ש בסי' קי"ג בהג"ה סעיף י"ד ויש לחלק : מ הקונה לה בקנין כ"כ הרא"ש בח"ו והמגי"ד פי"ח ועיין בנימין ק"ו כ' ליתא שם מפני מה יש טורפין למזון האשה והבנות מפני שחינו כתובים תע"פ שנכתב תקנת חז"ל דהינו כתילו לא נכתב ע"ם בחום' והרמ"ם ועיין סי' קי"ב ועוד טעם אחר מפני שחין קלובים וכ"פ הרמ"ם והסמ"ג ושם לתכוב דין זה בתריכו' :

מא שחין דין קדימה במזונות עיין בהגר' הרא"ש בכתב אפי' שם היה ניזונת מקרקע היכן דאין החיוב עד אח' מותו ויכול למכור בלא דעתה וה"ה לטרוף ע"כ אין השיעבוד מתחיל שלא אחר המיתה אז מגיע שעת החיוב לכולן וכתב המגי"ד גם הרמב"ם ס"ל לכן : מב שמנה שתפסה מטלטלין ח ע"ג הרמב"ם ס"ל דלריכה שבועה על מזונות מ"מ כשתפסה אין מצטיעין לומה עד שתזון יותר כן משמע מהרא"ם והטור ועיין בדק הבית ועיין בד"מ הביא בלונתא שם תפסה שטרות : מג י"ח דלא הוי תפיס' כ"כ הר"ן בשם רמ"י והמ' והגר"א ותגודה וכ"מ מזה בזה"ז שם תפסה יותר משיעור נמ"ש הר"ן שם בזה"ז ליכא נ"מ לחיובי כשלא תפסה יותר משיעור * ומה שהביא בח"מ בראיה

אח"ה סי' ק"ז דמהני תפיסה לפי' מדעות היורדי' אין רחי' דסם תופס מה שלקוח לו מע"ג דאין לו עדים על החוב מ"מ מחמת המיגו נאמן אבל תפיסה יותר מעיזור הרחוק לו' ל"ל מהני תפיסה כר' טרכון * ומצדי' נחב דמוליאי' מידה ונותנים ליד הגליס ופי' הב"י דם"ל לתפיס' מדעות היורדים לא מהני ואין נראה דהא לא מיקבי סם סברת זו גם קשה מ"כ למה לא מחזירים ליורדים ואפשר דם"ל אע"ג דתפיס' מהני מ"מ נותנים ליד הגליס דמת חמות ונראה לפי' לדעת המפוסקי' דם"ל תפיסה לא מהני מדעות היורדים מ"מ אם תפסה מעות מהני כמ"ש הר"ן לדיל דם"ס להמפוסקים דם"ל דלא מהני תפיס' מטלטלין לכחוב' לפי' נחייו מ"מ אם תפסה מעו' חין מוליאין מידה : **כר** (מד) אם תפסה יותר מהראוי להגבותה בבית דין בבת אחת דהיינו כדי מזון שלשים יום ואחר שכלה מה שתפס תבא לבית דין לתבוע מזונות מוכרין בלא הכרזה ונותנין לה מזונות וכן יש לה למכור למזונות שלא בב"ד מומחין כמ"ו (מה) אא בנ' אנשים נאמנים בלא הכרזה וכן אם מכרה בינה לבין עצמה שורה בשוה מכרה קיים (מו) ויש חולקין בזו :

כן לא הצריכוה ב"ד הדיוטות אלא למכור אבל למשכון אינה צריכה :

כן (מז) אם לקחה הקרקע לעצמה בסכום ידוע אפי' הוא שוה בשוה אינו כלום אפי' הכריזה ואם נתייקר אח"כ צריכה להחזירו ליורשים ואפי' לא נתייקר אם ירצו מז יבטלו המקח :

כח ואם היו ב"ד הדיוטות שם מקח קיים וי"א שגם בזו אינו כלום עד (מח) שיהיו שם ב"ד מומחין :

כט מח אמנה שמכרה האחריות על היתומים ואעפ"כ כשבאה לגבות כתובתה אינה יכולה לטרוף מהלקוחות שמכרה להם :

ל מט (מט) כמה מוכרים למזונות כדי לזון מהם ו' חדשים ולא יותר והמעית ישארו ביד הלוקח שלא תנם לה הכל מיד או כדי מזון ל' יום וכן מל' יום לל' יום וחוזר ומוכרת שני' לששה חדשים וכן מוכרת והולכת לעולם עד שישאר מהנכסי' כדי כתובתה גובה כתובתה מהשאר והולכת לה : כגה י"ל דה"ת דמוכרת לו' חדשים היינו דוקא קרקע אבל בזמן הזה דניחות ממטלטלין אין למכור אלא חפץ אחד (עור בסם בעל העיטור) :

לא אם אין מוצאים ליקח כדי מזונות של ו' חדשים מוכרים ביותר לפי ראות עיני הדיינים כדי שיהיו לה מזונות :

לב כשפוסקין מזונות לאמנה שאינה ניזונת עם היתומים אין נותנין לה לפחות מל' יום וכן לאשת איש כדי שלא תצטרך להתבזות עם מזונותיה בב"ד בכל יום :

צר חיוב דירת אמנה וכסותה ואם אמרה שיחנו לה מזונות בביתו אביה * ובו ב' סעיפים :

א א כדרך שניזונת אמנתו מנכסיו ב כך נותנין לה כסות א וכלי

(מו) ויש חולקין בזו * דעת החולקין לפי' מכרה בפני שני עדים כל שלח היו ג' הדיוטות הבקיאין בזמית לה עשתה כלום : (מז) אם לקחה הקרקע לעלמה * לאו דוקא קרקע אלא ה"ה כל דבר שהוא מטוח בקרקע כגון אילן וכיוצא בו ומ"ש הכריזה לפי' הכריזה היינו מועיל ומטלטלי לא צריך הכרזה : (מח) ה"ה אם ב' ב"ד מומחין כלומר רלוויים לדון דיני ממונות דהיינו חד דגמיר וסניר וכ"ל ומשמע דצ"ל מומחין בין נתיקר בין לא נתיקר חייבה לה להחזיר ליורשים אע"ג דק"ל דאומת הדיוט ל"ל דמיירי בהני גוונא דאומת לה הדיוט ועיין בחומת מהרש"ל שהלק עם הרב מוהרי"מ דבין אומת הדיוט בקרקע אאמו לחזה בכחובתה ועיין כאן בב"ח : (מט) כמה מוכרין למזונות כלומר אע"ג שאין נותנין לחזה בפעם א' מזונות רק לכמה ימים מ"מ אין הב"ד לריכים לטרוח ולמכור בקרקע בכל שלשים יום שלא הרשות בידם למכור בפעם א' על מזון ששה חדשים ולא יותר דשמא תתרדם או תחנצ בחומתה ותפסיד מזונות ולמה נמכור בחנם נכסי יתומים יותר מהלריך לששה חדשים כל זמן שמוליאין למכור על מזונות ששה חדשים : לד (א) וכלי

עלמא בעינן תפיסה גמורה דהיינו שתפסה מתחד מדרכי הקניות אבל אם לא תפסה רק שפתחות החזירם לה מקרי תפיסה ונותנין הכל ליורשין (מג) ודוקא שתפסה בעלמה כגון שלים לה מהני תפיסתה (דרי"ג סימן שם"ד וסימן ק"ז) :

כד (מד) אם תפסה יותר מהראוי להגבותה בבית דין בבת אחת דהיינו כדי מזון שלשים יום ואחר שכלה מה שתפס תבא לבית דין לתבוע מזונות מוכרין בלא הכרזה ונותנין לה מזונות וכן יש לה למכור למזונות שלא בב"ד מומחין כמ"ו (מה) אא בנ' אנשים נאמנים בלא הכרזה וכן אם מכרה בינה לבין עצמה שורה בשוה מכרה קיים (מו) ויש חולקין בזו :

כה לא הצריכוה ב"ד הדיוטות אלא למכור אבל למשכון אינה צריכה :

כו (מז) אם לקחה הקרקע לעצמה בסכום ידוע אפי' הוא שוה בשוה אינו כלום אפי' הכריזה ואם נתייקר אח"כ צריכה להחזירו ליורשים ואפי' לא נתייקר אם ירצו מז יבטלו המקח :

כז ואם היו ב"ד הדיוטות שם מקח קיים וי"א שגם בזו אינו כלום עד (מח) שיהיו שם ב"ד מומחין :

כח מח אמנה שמכרה האחריות על היתומים ואעפ"כ כשבאה לגבות כתובתה אינה יכולה לטרוף מהלקוחות שמכרה להם :

כט מט (מט) כמה מוכרים למזונות כדי לזון מהם ו' חדשים ולא יותר והמעית ישארו ביד הלוקח שלא תנם לה הכל מיד או כדי מזון ל' יום וכן מל' יום לל' יום וחוזר ומוכרת שני' לששה חדשים וכן מוכרת והולכת לעולם עד שישאר מהנכסי' כדי כתובתה גובה כתובתה מהשאר והולכת לה : כגה י"ל דה"ת דמוכרת לו' חדשים היינו דוקא קרקע אבל בזמן הזה דניחות ממטלטלין אין למכור אלא חפץ אחד (עור בסם בעל העיטור) :

ל אם אין מוצאים ליקח כדי מזונות של ו' חדשים מוכרים ביותר לפי ראות עיני הדיינים כדי שיהיו לה מזונות :

לא כשפוסקין מזונות לאמנה שאינה ניזונת עם היתומים אין נותנין לה לפחות מל' יום וכן לאשת איש כדי שלא תצטרך להתבזות עם מזונותיה בב"ד בכל יום :

צר חיוב דירת אמנה וכסותה ואם אמרה שיחנו לה מזונות בביתו אביה * ובו ב' סעיפים :

א א כדרך שניזונת אמנתו מנכסיו ב כך נותנין לה כסות א וכלי

(מו) ויש חולקין בזו * דעת החולקין לפי' מכרה בפני שני עדים כל שלח היו ג' הדיוטות הבקיאין בזמית לה עשתה כלום : (מז) אם לקחה הקרקע לעלמה * לאו דוקא קרקע אלא ה"ה כל דבר שהוא מטוח בקרקע כגון אילן וכיוצא בו ומ"ש הכריזה לפי' הכריזה היינו מועיל ומטלטלי לא צריך הכרזה : (מח) ה"ה אם ב' ב"ד מומחין כלומר רלוויים לדון דיני ממונות דהיינו חד דגמיר וסניר וכ"ל ומשמע דצ"ל מומחין בין נתיקר בין לא נתיקר חייבה לה להחזיר ליורשים אע"ג דק"ל דאומת הדיוט ל"ל דמיירי בהני גוונא דאומת לה הדיוט ועיין בחומת מהרש"ל שהלק עם הרב מוהרי"מ דבין אומת הדיוט בקרקע אאמו לחזה בכחובתה ועיין כאן בב"ח : (מט) כמה מוכרין למזונות כלומר אע"ג שאין נותנין לחזה בפעם א' מזונות רק לכמה ימים מ"מ אין הב"ד לריכים לטרוח ולמכור בקרקע בכל שלשים יום שלא הרשות בידם למכור בפעם א' על מזון ששה חדשים ולא יותר דשמא תתרדם או תחנצ בחומתה ותפסיד מזונות ולמה נמכור בחנם נכסי יתומים יותר מהלריך לששה חדשים כל זמן שמוליאין למכור על מזונות ששה חדשים : לד (א) וכלי

צר א כדרך שניזונת וכו' כי כל הני מ"כ הם לפי' לא כתב לה ונראה אם תובעת כתובה הפסידה כל הני כמו דמפסדת מזונות אף על גב דכתב הרמ"ב דאין מזונות ודירה חלוי' זה זמה כי לפעמים יש לה דירה בלא מזונות מ"מ אם תובעת הכתובה או מכרה הפסידה הכל וכן משמע ומשור ובכלל כלי חשמיש ליתא בב"ח אבל משמשת בכלי כסף ובכלי זהב כדרך שמשתמשת בחיי בעלה כשהיה בא"י : **ב** כך נותנים לה וכו' לכאורה משמע הבירורא דיד היורשים ליתן לה מזון בבית חמיהם או במקום אחר לפי' אם אפשר ליתן לה מזון אבל ה"ק נותנים לה מזון בתוך בית אף על גב דבחיי בעלה היתה יוצאת בחוץ מ"מ אם נתנו לה מזון בתוך בית יכולין ליתן לה חדר אחר אבל בבית אחר ה"י ליתן לה מזון לפי' היה לחמיהם אבי נקים :

צו (א) וכלי תשמיש * מצוחר בגמרא שמשתמש בכלי כסף תהנ כדרך שמשתמשת בחיי בעלה : ב) ואינה משמשת בכל הבית עם היורשים • תע"ג דבחיי בעלה היתה משמשת בכל הבית מ"מ תחלי כתובה ולתת להם יחצי בזיחי לפעושי קתמ"ל ליתן לה כל המיוחד בדרשות כדרך שהיתה בחיי בעלה רק שיתנו לה דירה מיוחדת לפי כבודה ולא משמשים בערבונות עם היורשים בכל הבית ואין זה לניעו' לחזה : (ג) הרחוי לה בזית אחר במדבר חיתה אם לא ירצו רק זית אחד ואינה דירה עמהם לפי' הבית גדול אבל אם ירצו שני זיתים מחויבים ליתן לה מזוי בזית השני וכן לדיר לכל כוונת הרב בהגה כאן לפי' דעה הראשונה אין יכולין לחזותה מן הבית לפי' לא ירצו רק זית אחד כל זמן שאין הבית לה אבל לעשה הבית לפילו בזית גדול יכולין לחזותה ולהשכיר לה בית אחר וא"א מלא הוה לן לפשוט דבזיתו שני זיתים לכ"ע אין יכולין לחזותה מן הבית לפי' : (ד) להשכיר מזוי בזית השני

בתשובת הרשב"א סימן ג' נחזיב ג' כתב דין זה בשם הירושלמי ובתב הרשב"א בשלמת מי שיש לו בשל חבירו יכול הוא להשכיל ולהשכיר לאחרי'אבל מזוי אלמנ' שאינה שלו מחמת ב"ד כדי שלא תתבזה וכו' לה לבזיה בתנו ולא שהשכירו והר"ן העתיק בפיק המוסף הלשון הזה תנו בזית לאלמנה אבל אין מוציאין אלא ח"כ קבלה עליה שתשב בתוכו יכולין יורשין לעכב על זה שלא תשכירנו ומשיים בתוספת' לפיכך אם מתה הן יורשין לחזה כלומר ולא יורשי

הבת בי כוונת האב היה שלא תחזנה בתלמוחה וכמ"ש הרשב"א בל"ל :

(ה) כשהיה בעלה בחיי"ה ירושלמי הוא העתיקוהו הר"ן והמ"מ ולשון שולחי אלמנה אין לריכה להתנהג בעדנים ושפחות ובלבי קסף וחבד כדרך שהתנהגה כשהיתה אצל בעלה רק כפי שהיה בעלה בשיה בעלה בחיי בעלה ועיין בתשובת הרשב"א סימן תתקב"ג אם בעת משפחתה רגילין בשנים וגם שלש שפחות מתנין גם לאלמנה כן לפי שהיא יודעת עמו אבל וכו' ע"ש והכוונה אם בעת משפחתה לאלמנות יש להן ג' או ב' שפחות : (ו) אין היורשין חייבים לשכור לה דירה לפי כבודה כמ"ש בסמוך סעיף ה' : (ז) אין שומעין לה • דמאחר דנותנין לה דיר אחרת אין לה לדור אצלם בע"כ ע"י שאחר שתגדה שכותה בשילת הבית ועיין בב"ח ס"ס ב' בשם מהרב"ל : (ח) וכן לא תחזק בדקו * ומשמע מדברי התוספות דלכתחלה יכולין למחות בידה שלא תשכון בבית אם שיפלה בדיעבד מה שעשת עשוי ולא חלת אין הבית כל זמן שהבית קיים : (ט) יורשין שמכרו מזוי אלמנה • אבל אם הניעל בחיית נתן במחנת בדי' ביחו לאחר מה שעשה עשוי אבל אם נתן במחנת ס"מ הוי כיוצא דזה שמשמש' במזוי כדרך שנשתמשה בעלה : (י) נותנין לה מזוי בלי כתובה * הר"ן כתב בשם הרמב"ן שא"ל לטרוח ולשכור לה רק נותנין לה טעות ויהיו השכור לעלמה : (יא) לפי כבודו • הרמב"ם משיים בטעמו משני שעולה עמו ואינה יורדת אחר מיחה : (יב) כפי גדכת הבית * לפון הטור כי גדכת הבית גדוגה גר לא' גר למיחה וכיוצא בזה ולפי זה יתיישב :

צז (א) מאחר שהיורשים חייבים במזונות האלמנה עיין בב"ח שנדקדק בדברי הטור ע"פ סוגיית הגמרא דף ל"ה ע"ב בכתובות וע"פי דעת הרמ"ם דלאחר יהודת שביד היורשים לסלקה וליתן לה כתובתה בע"כ ולא ליתן לה מזונות אין מעשה ידיה שלהן ואפי' בשיש גליל שביניהן בע"כ של היחומי' מעשה ידיה שלהן ולפ"ז ה"ה במקו' שים תקל לעשו' כאחד יהו' אין מעש' ידיה שלהן ולפ"ז שכתב זה בפשיטו' מספקא לי טובא דהא כתב הר"ה דהבעיה לא נפשטה והסיקו' לעולם ניחוית חנן בדרך אחיה שיתמה וגם הרמב"ן הסכים עמו בזה וא"כ מיך חולות מן היורשי' מזונו' ולא חתן להם מעשה ידיה והא היורשים יאמרו לף אם נגרום הניחוית אפ"ה מעשה ידיה שלנו ובפרט שלעת הרי"ף והגאונים לא נסתפקו בזה בעל' כלל והם פירשו החבעי' בעל' ללא בפי' החום ולדבריהם לעולם מעשה ידיה אחת מזונו ולף שהחום פירשו החבעי' כך אבל למסקנת יהו החו' בדרך אחיה שיתמ' ניחוית חנן ולדינה לף מתן דגרים הניחוית אפ"ה מעשה ידיה שלהן ולפ"ז מחלוקת בין החו' והרא"ש לשא כוסקים בלא הבית והדקדוק מלשון הטור שכתב חייבי' ולא כתב מחיים אין זה דקדוק כלל שגם לתנאי יהודת חייבים לענות מחניי פחות כל זמן שאין משלמין לה אכתובה :

(ה) כשהיה בעלה בחיי"ה ירושלמי הוא העתיקוהו הר"ן והמ"מ ולשון שולחי אלמנה אין לריכה להתנהג בעדנים ושפחות ובלבי קסף וחבד כדרך שהתנהגה כשהיתה אצל בעלה רק כפי שהיה בעלה בשיה בעלה בחיי בעלה ועיין בתשובת הרשב"א סימן תתקב"ג אם בעת משפחתה רגילין בשנים וגם שלש שפחות מתנין גם לאלמנה כן לפי שהיא יודעת עמו אבל וכו' ע"ש והכוונה אם בעת משפחתה לאלמנות יש להן ג' או ב' שפחות : (ו) אין היורשין חייבים לשכור לה דירה לפי כבודה כמ"ש בסמוך סעיף ה' : (ז) אין שומעין לה • דמאחר דנותנין לה דיר אחרת אין לה לדור אצלם בע"כ ע"י שאחר שתגדה שכותה בשילת הבית ועיין בב"ח ס"ס ב' בשם מהרב"ל : (ח) וכן לא תחזק בדקו * ומשמע מדברי התוספות דלכתחלה יכולין למחות בידה שלא תשכון בבית אם שיפלה בדיעבד מה שעשת עשוי ולא חלת אין הבית כל זמן שהבית קיים : (ט) יורשין שמכרו מזוי אלמנה • אבל אם הניעל בחיית נתן במחנת בדי' ביחו לאחר מה שעשה עשוי אבל אם נתן במחנת ס"מ הוי כיוצא דזה שמשמש' במזוי כדרך שנשתמשה בעלה : (י) נותנין לה מזוי בלי כתובה * הר"ן כתב בשם הרמב"ן שא"ל לטרוח ולשכור לה רק נותנין לה טעות ויהיו השכור לעלמה : (יא) לפי כבודו • הרמב"ם משיים בטעמו משני שעולה עמו ואינה יורדת אחר מיחה : (יב) כפי גדכת הבית * לפון הטור כי גדכת הבית גדוגה גר לא' גר למיחה וכיוצא בזה ולפי זה יתיישב :

צח (א) מאחר שהיורשים חייבים במזונות האלמנה עיין בב"ח שנדקדק בדברי הטור ע"פ סוגיית הגמרא דף ל"ה ע"ב בכתובות וע"פי דעת הרמ"ם דלאחר יהודת שביד היורשים לסלקה וליתן לה כתובתה בע"כ ולא ליתן לה מזונות אין מעשה ידיה שלהן ולפ"ז ה"ה במקו' שים תקל לעשו' כאחד יהו' אין מעש' ידיה שלהן ולפ"ז שכתב זה בפשיטו' מספקא לי טובא דהא כתב הר"ה דהבעיה לא נפשטה והסיקו' לעולם ניחוית חנן בדרך אחיה שיתמה וגם הרמב"ן הסכים עמו בזה וא"כ מיך חולות מן היורשי' מזונו' ולא חתן להם מעשה ידיה והא היורשים יאמרו לף אם נגרום הניחוית אפ"ה מעשה ידיה שלנו ובפרט שלעת הרי"ף והגאונים לא נסתפקו בזה בעל' כלל והם פירשו החבעי' בעל' ללא בפי' החום ולדבריהם לעולם מעשה ידיה אחת מזונו ולף שהחום פירשו החבעי' כך אבל למסקנת יהו החו' בדרך אחיה שיתמ' ניחוית חנן ולדינה לף מתן דגרים הניחוית אפ"ה מעשה ידיה שלהן ולפ"ז מחלוקת בין החו' והרא"ש לשא כוסקים בלא הבית והדקדוק מלשון הטור שכתב חייבי' ולא כתב מחיים אין זה דקדוק כלל שגם לתנאי יהודת חייבים לענות מחניי פחות כל זמן שאין משלמין לה אכתובה :

(א) וכלי תשמיש ומדור או יושבת במדו'שהית'בו בחיי בעל': הגה (ב) ואינה משמשת בכל הבית עם היורשים רק נותנין לה מדור פיות' לפי כבוד' בזית (הר"ן פ' נערה בשם הרשב"א והמ"מ פי"ח) ג וי"ח דיכולין ליתן לה מדור (ג) הרחוי לה בזית אחר (כן משמע במרדכי פ' הנזפל ובפ' נערה שנתפתתה) ד ואין התלמנה יכולה (ד) להשכיר מדור שלה לאחרים (תשו' הרשב"א ובהר"ן פרק הנזפל) : ומשתמשת בכרים ובכסתות בעבדי'ושפחות שנשתמש בהם בחיי בעל' ה (ה) כשהיה בעלה במדינת הים (בהל"ן פרק נערה) :

ב נפל המדור ו(ו) אין היורשין חייבין לבנותו ואם אמרה הניחו לי ואני אבנגו משלי (ז) אין שומעין לה ז (ח) וכלא תחזק בדקו ולא תטחה אותו אלא תשב בו כמו שהו' או תצא :

ג ואם נפל אפי'בנאורתו יורשין אי'בדה זכותה ממנו :

ד ח (ט) יורשים שמכרו מדור אלמנה לא עשו כלום :

ה נפל הבית או שלא היה לבעל'בית אלא בשכר ט (י) נותנין לה מדור לפי כבודה וכן מזונית וכסותה לפי כבודה ואפ היה כבוד בעלה גדול נותנין לה (י א) לפי כבודו :

ו שמנה שאמרה איני זזה מבית אבי פסקו לי מזונות ותנו לי שם יצולין היורשין לומר אם את אצלנו יש לך מזונו' ואם לאו אין אנו נותנין לך לא י (יב) כפי ברכת הבית ואם היתה שוערת כפני שהיא ילדה והם ילדים נותנין לה מזונות חמשפיק ן לה לברה והיא בבית אביה (ו"ח סחין זה טעמה חלת בתשה לב שאינה תמם (טור בשם הרמ"ה) :

ז חייבים לפרוע בשבילה כסף גולגלת'ומס שעליה כדרך שפרע בעלה בשביל אבל אין חייבי'בפדיונ'ולא ברפואת' שיש לה קצבה ולא בקבורת' :

צח חיוב מעשה ידיה ליורשים ואם השביחו הנכסי' אם נוטלת בהם • ובו ז סעיפים :

א א (א) מאחר שהיורשים חייבים במזונות האלמנה

ג וי"ח דיכולים ליתן לה מדור היינו אם לא הניח שלש בית ח' אפי' אם הוא בית גדול ויכולים ליתן לה דירה בתוכו בית מ"מ בשות בזיזם ליתן לה דירה בזית אחר ואם יש להם שני זיתים נותנים לה מדור בזית שלה בזית גנוב אחיכם * ואין זה לא מלינו מבוסס שלא דייקו מל' רב למת גמון ויש לחוש ובחוש' ובלשב"ן והרמ"ב ושאר כוסקים לא משמע כן : ד ואין תלמנה יכולה להשכיר מעצ"ע דבעל'ת קו"ל מי שים לו דירה בזית חבירו יכול להשכיר כמ"ש בתה"ה סימן שי"ז שאינה תלת כדי שלא תתבזה פסו' רשב"ש סי' תלה י"ג ועיין בר"ן פ' הנזפל הובאת הסמיכתה המומר הנו בית תרמלית לבתי יכולים היורשים לעכב על ידה שב תשכיר ואם מתה הם יורשים ולא יורשיה : ה כשהיה בעלה בח"י ואם נמות משפחתה לפילו תלמות רגילים להשתמש בשחים ושכם שפחות אז בכלי כסף נותנים לה לפי' שאין יורדת עמו חזו' רשב"ש : ו אין היורשים חייבים לשמיו לא שתנין לה דירה בתתק בח"י ואפי' בזיקו' אחר בח"י ואפי' חוב שיכלה שם דבר כלומר מה לשמנו ש"ל דהני קלא לחנאי הוו היורשים ולכאור' קשה להעת הרמ"ם דס"ל תלמנה שהשחה ולא חבעה מזונות ג'שנים לא הפסידה אלא כשהיא עני' וכפולה כמ"ש בשיים הקודם משום דס"ל הנכסים בחזקת מ"ל ה"נ בעיי ולא תפסיד הא הכסיד היא ודוחק לומ'לעשין מזונות הנכסים בחזקתה ולא לעניין דירה שא"ל לכאן עכ"פ נותנים לה דירה לחדית מ"ה מקילין ליורשים * מיהו על הטור קשה שכת' אף לדיעה קמייתי' דלין מחויבים ליתן דירה מ"מ לא תחזק בדקה • ובש"ג פסק דהיא מוחזקת ות"י היורשים לעכבה • ואם החזיקה משמע מתוס' ורמב"ם דלא תלא מציית דבעי' בש"ס היא לכתחל' אם יכולה לתחות ולא כרש"י : ח יורשי' שמכרו ואם תחב נתן הדירה בתתנות בדי כתב בתשובת רשב"א דין הדירה כדין מעונו' אם נתן בתתנות בדי מה שעשה עשה ואם נתן בשם"כ הוי כירוס' והיא משתמשת בו וכ"כ בח"מ בשם הגהמ"ב ול"ל דין זה תלוי בב' בעיי דבעיטין דף ג' ומקטן בלא תלוי ולמורה ל

ב (ב) מעשה ידיה שלהם ואם היורשים אומרים לה טלי מעשה ידיך למזונותיך אין שומעין להם אבל אם היא אומרת כן שומעין לה :

ב אם היתה מניקה יכולה היא לומר ג (ג) איני מניקה אא בשכר ד ויכולה היא לתבוע כתובתה לאלתר אף על פי שאינה יכולה לינשא תוך כ"ד חדש :

ג כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה אמנה עושה ליורשי חוץ ממוזגת הכוס והצעת המיטה והרחצת פנים ידים ורגלי :

ד ה מציארזה ופירות נכסיה לעצמה :

ה צמצמה עצמה (ד) והותירה ממזונותיה וכן אם הותירה מכסותה ובגדיה הכל ליורשים :

ו כשבאה האלמנה לבית דין לתבוע מזונותיה ו (ה) אין מחשבין עמה על מעשה ידיה עד שיבואו היורשי' ויתבעוה אם ימצאו לה מעשה ידיה נוטלין אותו ז (ו) ואם לאו ילכו לדרכם ואם היורשי' קטנים בית דין מחשבין עמה ופוסקין לה מעשה ידיה כדרך שפוסקין לה מזונות :

ז אמנה שניזונת מן היתומים והניח בעלה קרקע והשביחתו ח יש מי שאומר שכל השבח שלהם ואפילו שכר טרחה אינה נוטלת (ז) ו יש מי שאומר שהשבח הוא לעצמה ויש מי שאומר שנוטלת שכר טרחה אא שידה על התחתונה ואם אינה ניזונת משלהם והניח בעלהנכסים מועטים שאין בהם כדי כתובת' יש מי שאומר ט שאם אמר' ראו מה שהניח לי בעלי ואשביח לעצמי ונתעצלו מלהגביות כתובתה אפי' השביחו הנכסי' אלא זוז השבח לעצמה אבל (ה) אם השביחו הנכסי' סתם נוטלת כתובת' והמות ליורשים ויש מי שאומר (ט) שבין אמרה ראו בין לא אמרה כל השבח ליורשים ואפילו כתובתה לא תגבה ממנו אלא שנוטלת שכר טרחה וידה על התחתונה : הגה י (י) וכן עיקר דהסדח כוכו הוא על היתומים ולח

(ב) מעשה ידיה שלהם • זה פשוט שאין האומנה עם היורשים כדינה עם בעלה וכמצואר לעיל סי' פ' וכל שפטורה מן המלאכות בחיי בעלה כש"כ שהכניסה לו שכחה אחת לו יותר כן דינה עם היורשים דלא עדיפא מגבית דאחז מחמתיה : (ג) מינה מניקה שאין בשכר • אפילו בעניה שמצואר לעיל סי' פ' שחוייבת להניק בנה היינו בניזונית אבל כאן מיירי בניזונו רוב ליון מהם ותובעת כתובתה שאין לה מזונות ע"כ לריכין לומר לה שכ' הנקה : (ד) והותיר' ממזונותיה וכן אם הוחיר וכו' • לעיל בסי' ע' כתב דמותר מזונות לבעל ובסי' ע"ג כתב בעור והוסיף בש"ע דמותר בלאות להשה לימי נידוחה כדי שלא תחגנה על בעלה אבל כאן תחגנה ותחגנה ע"כ הכל ליורשין : (ה) אין מחשבין עמה על מעשה ידיה גם לעיל בסי' ע' כתב דמי שהלך למ"ה שאין מחשבין עמה על מעשה ידיה עד שיבאו ויתבעוה והוא דעת הרמב"ם והרא"ם חולק עליו ונראה דגם כאן הרא"ם חולק עליו וגם תמהתי שנסמיך ה' העתיק דברי הרמב"ם ונסמיך ה' הגיה הכל דברי הרא"ם כאשר אין הולך וגם כאן יש * לתמוה למה לא העתיק דברי הרא"ם שהיה לו לרמוז על מ"ש לעיל בסי' ע' : (ו) ואם לאו ילכו לדרכם • כצר כתבתיגם לעיל בסי' ע' וכן הוא מנוחר בתשובת הרא"ש שהעתיק הג"י שכל שהיה עומד להמרין שמעשה ידיה לעצל ח"נ שכופה לעשות אבל אם נתבטלה ולא עשה אינה חייב' לשלם וכדמוכ' שמעתתת וכו' ועיין לעיל בסי' ע' בלוחה

ואכלה דעת הרא"ם שיכול לטעון היה לה להתפרנס ממעשה ידיה : (ז) ויש מי שאומר שהסדח הוא לעלמה לא ראיתי מי שיכוב שאשה שהסדיח קרקע של יתומים שיהיה כל הסדח לעלמה ובפרט שניזונית ואף שהטור כ"כ בשם הרא"ש אף אם עשתה הרי היא לעלמה היינו במטלטלין דזה מיירי בסוף דבריו וכמ"ש הרשב"ץ בתשובה דהרי זו שולחת יד במה שהניח שלה ושהה גזילה דגזלן הוי אבל בקרקע לפי' תמהת בפי' רשה הרי אני יורד לקרקע היתומים להשהיח לעלמי הרי היא כאחר היורד שלא ברשות וידה על התחתונה : (ה) אם השהיחה הנכסים שאם נוטלת כתובתה • אע"ג דאין כתובה מגבית מן השהח היינו בשהח שהשהיחו יורשים לו לקוחו אבל בשהח שהשהיחה האשה עלמה מכחת דאחת שהיא כתובתה מגבית מן השהח אף שאין נוטלת אלא כתובתה : (ט) שבין אמרה ראו בין לא אמרה כל השבח ליורשים ואפילו כתובתה לא תגבה • אע"ג דאין כתובה מגבית מן השהח היינו בשהח שהשהיחו יורשים לו לקוחו אבל בשהח שהשהיחה האשה עלמה מכחת דאחת שהיא כתובתה מגבית מן השהח אף שאין נוטלת אלא כתובתה : (ט) שבין אמרה ראו בין לא אמרה כל השבח ליורשים • אע"ג דאין כתובה מגבית מן השהח היינו בשהח שהשהיחו יורשים לו לקוחו אבל בשהח שהשהיחה האשה עלמה מכחת דאחת שהיא כתובתה מגבית מן השהח אף שאין נוטלת אלא כתובתה : (י) וכן עיקר דהשהח כולו הוא של היתומים • לא הכריע הרב דלא כרשב"ם אלא בלא אמרה ראו דאמרי' קים לי' כב"ש דאמרי בכל דוכתא דהשהח של יתומים אך תגבה כתובתה מן השהח דק יוצ' בניח בעלה סתם וע"ז פסק מהרי"ן רשב"ם יחיד בדבר וכל דבוחינו חולקים עליו אבל אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי ואני רולה להשהיח לעלמי והכסי' הס מטלטלין הן מעות והיא אינ' רולה ליזון מן היתומי' נראה דכל הפוסקים יודו שהדין עמה דהא כתב המרדכי בפרק מי שמת בתשובת רבי שמשון שהעתיק שם הכח אשה זו לאו בהותת גזלנות ירדה וכו' ושליחות דיתמי קא עבדה וקלת הלב נוטה דהיכא דהכתובה מרובה על הנכסים אשם היתה נאה לב"ד היו מגבין לה אח הכל אע"ג דלא אמרה ראו מה שהניח לי בעלי כמאן דאמרה דמי וכו' אבל לא מלאני לבי לחלוק על רשב"ם מן הסברא נלא ראיה ושלוש שמשון ב"ר אברה"ם עכ"ל הרי משמע שמסכים זה לדברי רשב"ם שאם אמרה ראו לעלמה ואם לא אמרה ראו ליורשים אף על פי שכתב שהיה ראוי להכריע אף נלא אמרה נכסי' מוטעי' כאמרה דמי הרי להדיא דאפילו אמרה פסק רבי שמשון כרשב"ם ואף ר"י החולק על רם"ם כמ"ש במרדכי שם לפני זה ו"ל ולא נראה לר"י דלעולם הוי בחזקת יורשין עד שיביעוה והכי מיירי דוקא באשה יורשת ולא בכחובתה דאין לה כח לגבות כתובתה שאין רשב"ם עכ"ל • היינו בקרקע של היתומים ואפילו

ובזה מיושבי הרמ"ק דהוי כיורד שלא בפשוט ואין לה רק שכר טרחה אבל שלמה הלוקחת מטלטלי ומכ"ש זוזי דיהבי ותומרת לעלמי תני עוסקת ואינו רוצה ליתן מאלהם פשיטא דהכל לעלמה גם הרשב"ם בחשובה בנכסים מרובין ואינה ניזונית ואמרה רחו מהני ניזונית לא מהני למירת רחו ובנכסים מועטים אפי' לא אמרה כיחדרה דמי ואפי' ניזוני' דעת הרשב"ם דשבח שלה הוי אבל בחיי ניזונית ואומר רחו למטלטלי ומעו פשיטא דשלה הוי ובקרקע אף בדחו ובנכסי מועטי' אם לא אמר רחו וזה יש מחלוקת בפוסקים דוק ותשכח :

(יא) וניזונית מהם . כלומר מתפיסה הבית ניזונית אף על גב שהקרן היה דבר מועט ואלו היתה בחה לב"ד היה מגבין לה הכל והיה רחוי לומר דמסתמא כאלו אמרו רחו דמי למסתמא לא שבקה ומשבח' לבניה אפ"ה אין מוציאין השבח מיד היורשים אלו אמרינן כל שהבניה ליורשין הבניה והם היורשין רולין נותנין קוחה להבח מן השבח ואין נותנין לה מזונות וכתובה מן השבח עיין במרדכי שם חשובת רבי שמשון :

(יב) שאף כל מה שהולי מנכין מן השבח . סברת זו נכונה היא וכי בשטטני עסקינן שהיה חשבון ליורשי ותחלב הקרן מה שהוא משועבד לכתובה ואין לך לומדנא דמוכח יותר מזה שכל מה שחכלו היא והיהומים הכל היה מן השבח והקרן קיימת לה לכתובתה וכן משמע במרדכי שלא מחלק על רשב"ם שאף בשבח שחגבה כל הכתובה מן השבח אבל מה שכשחייר מבעלה לבניו בכתובתה בתולי גובה ונזון ממרבי"ו מיירי שמתה החלמנה ואז יכולין היורשים לטעון החלמנ' היתה יודעת שכל ימי היה לה נחלה חוקה ע"כ חלבה הקרן ומה שנשחר הוא מן השבח וגם זה לא כתב הרב אלא לפי חלבה החלמנה שבעה כל מה שחלבתי מן השבח והקרן השחרתי לי לגביית כתובה ולחי טענה ואין חולק על זה :

צן (א) ונכסי מלוג ונכסי ל"ג . כגר נחבאר זה לעיל סי' פ"ח : (ב) או נכסים שייחד לה בכתובתה בעין וכו' עיין לקמן בעו' סי' ל"ח בחב שם מחלוק רש"י והרי"ף ולפעח רש"י אפי' אין המטלטלין שייחד לה בעין אם נגבו או נחבדו גובה כתובתה בלא שבועה לכיון שחבדו אותן שייחד לה לא חייבי אין ללברי פעם שני ונם הרא"ש הסכים לפעח רש"י וכאן שחם כהרי"ף והרמב"ם : (ג) אבל חפסה יורשיה יורשין כתובתה . שלמה מיני חפיסות יש שם חפסה החשה בחיים בגון ייחד לה מטלטלי בכתובת' שאף לינה לריכה שבועה ומ"מ לא שייך לומר אין לה מה מוסיף שבועה להא החשה לא היא לריכה שבועה החפיסה השנית שם החלמנה חפסה מנכסי בעלה ואין היורשים מוחזקים בכדון דת"ה סי' ל"ל החפיסה השלישית שם יורשיה חפסו לאחר מיחה והנה בח"מ סי' ק"ח מבואחים שני מיני חפיסות הא'הנזכר שם בסעיף י"ב שם היה שטר מבוטל והיה חביהם מוחזק בה גובה בלא שבועה לפיכך שם מת גם יורשין גובין וכ"כ הרמב"ם בפ"י מ"ג שהחלוה על המבטן אפי' מת לוה בחלה וחח"כ חלוה שיורשי החלוה נפרעין מן המבטן שבידיהם וכחב הח"מ שפשוט הוא ועוד מבואר שם בסי' הל' לעוה ס"ק כ"ח שאם קדמו יורשי החלו' וחפסו אין מוליאין מידם וכן הוא בר"ן בם רבותינו הלרפחים וכן הוא גם כך החרומות וכן בסברת מוחות דהא דיינה'דעבד כרבי שעור עבד (כמבואר בשח"ם סי' תל"ל) וח"כ אם עבוד דינה לנפשיהו כך חלעוד מאן מפיק מידם . ואם היה החלוה בחי' מוחזק מת לוה בחלה וחח"כ מה החלו' ואחר מית'החלוה אין יורשי החלוה מוחזקין רק אם בחים להולי'מיד יורשי הלוה דין זה לינו מבואר שם ועיין בח"ם סי' ל"ל שם כחב דאם חפסה היא בחייה והיורשים לא חפסי השחח והממון ביד ג"ד משמע בהג"ה אחר"י כ' מי שמת ואם מוחזק שבועה בדבר שהוא חשוב מוחזק בו ומ"מ לא החליט הרב הדבר שם למעשה וסיים בדבריו אם אין היורשים מוחזקים משבע לברי' שאף הממון מונח ביד ג' לחזקת שנייהם היה נראה דזכו יורשי החשה הזחיל ואינם לריכים להוליא דבחזקתייהו נמי מונח חעג"ג דלא מוחזקים נמי אינהו מ"מ בעשם מועט דחין לחם מורים שבועה לבניו כחמרינן הבולא לנסיף עלה וכו' ולכל הפחות היה נראה דאולקין (כלומר יורשי החשה ויורשי הבעל) עפ"ל ולא כחב הרב כן אלא שהיה החשה מוחזקת ולא היורשים כמו בחזון שלו אבל אם היורשים מוחזקי' כשיטת דאם חפסו חפסו ומיהו משמע שם בח"ה בשם מהר"ם דלא מיקרי יורשי החשה מוחזקים שאף בלא שוויהו דיה אז דלא יכולים יורשי הבעל לבדר שאלו הנכסים היו של יורשי הבעל ואז הדין עם יורשי החשה להחזיק כל מה שנייחם דאבל היכא דשוויהו דיה וגם יש עדים שהיו של בעל אין חפיסתה כלום לכל היכא דאיחחזק בעלה הוי ואין זה

אז הוי כאלו נפלה הקרקע לכחובה ואז דינה כאשה יורשת אבל אם לא חמר' דאין לה כיורשת ומלוית והוספת שלים נוטלת משבש"כ בנ"ם . והא דאיכא גובה הכחובה משבח ומן מטלטלין גובה בזה"ו משום שבח גרע טפי כמ"ש בהרמ"ם ובמ' : יא . ולכן אלמנה וכו' ז"ל מהרי"ל בחשובה סי' מ"ו אלמנה שלח נשבעה על הכחובה אע"ג דהולי' הדבה מכחוב' הן למסים הן לשיורך הבניס אין מנכין לה מכחובה כי כל מה שהוליאה הוא משבח כחובת' וי"ח הוא מהר"ו סי' קע"ו וז"ל ועוד אני חומר כיון שיבבה החשה בהנכסים י"ל שנים מסחמא בבר הוליאה לצורך מזונחיה ופרנסת' יותר משיעור נכסים שהניח בעל ומלא כל שנידה הוא מריווח ואין חשה גובה כחוב' מהשבח של אחר מיחות בעלה . ובש"ו בניח רחיה לדעת מהרי"ל מהא דאיחח בש"ם ופסקו הרי"ף והרא"ש בחשובה בי' גובה לעולם ובוול' כמשך הזמן כבר כלה עזבון בעלה ויש לאחות וי"ל דאיירי שם כשהניח בעלה קרקע או לא שייך שהוליא עזבון בעלה . וגם י"ל הטעם הוא דאמרי' מסחמ' הולי' ממה שהניח בעל' דלא שביק חיהר' מה שהניח והולי' מן הריווח לכן אם היורשי' נותנים לה מזונות סחם אמרינן שו היה חומרים לה נחונים לה מן מה שהניח בעלה היתה מוטלת הכחוב' ולפ"ז י"ל דל"פ מהרי"ל עם מהרי"ו כי בחשו' מהרי"ל דאיירי בהולי' למסים ולבזוכי' בניס אז י"ל דהולי' מן העזבון אבל אם הולי' לנורך אז אמרינן דלא שביק היחחת וכו' ומזה דייני מהרי"ן :

צן א אלא בשבועה . לפ שנראה דקי"ל בחזקה אין אדם פורע חוך זמנו מ"מ אמה החפים לה לאיח לה בכחוב' מחקנת חז"ל חייבינן טפי שמא החפים לה בזמנו ח"ל להוליא מן העזבון אבל אם הולי' לנורך אז אמרינן דלא שביק היחחת וכו' ומזה דייני מהרי"ן :

צן א אלא בשבועה . לפ שנראה דקי"ל בחזקה אין אדם פורע חוך זמנו מ"מ אמה החפים לה לאיח לה בכחוב' מחקנת חז"ל חייבינן טפי שמא החפים לה לנורך אבל אם הולי' לנורך אז אמרינן דלא שביק היחחת וכו' ומזה דייני מהרי"ן :

היה חומרים לה נחונים לה מן מה שהניח בעלה היתה מוטלת הכחוב' ולפ"ז י"ל דל"פ מהרי"ל עם מהרי"ו כי בחשו' מהרי"ל דאיירי בהולי' למסים ולבזוכי' בניס אז י"ל דהולי' מן העזבון אבל אם הולי' לנורך אז אמרינן דלא שביק היחחת וכו' ומזה דייני מהרי"ן :

צן א אלא בשבועה . לפ שנראה דקי"ל בחזקה אין אדם פורע חוך זמנו מ"מ אמה החפים לה לאיח לה בכחוב' מחקנת חז"ל חייבינן טפי שמא החפים לה לנורך אבל אם הולי' לנורך אז אמרינן דלא שביק היחחת וכו' ומזה דייני מהרי"ן :

פלוגתא הוחיל חיים לריכים להולית דמחזקתיהו נמי מונח כי נטעם מועט חיון דחין לחם מזרים שנועה וכו' ולכל הפחות היה נרחה לחולקים * ג"ם היורשים תפסו מחר מיתה דבר זה מלינו במרדכי בכמה מקומות ומצוחר שם שם ליכח עדים ורחה לב"ע מהני החפים שח שם ליכח עדי' ורחו בזה פליג הפוסקים והר"ן והרחב"ד ס"ל לחפ"ה מהני חפים דקי"ל לחוי ליינח דעדיף כר' שעזר לח מהדרי' עובדח וקי"ל דעדיף חינח דינח לנכסיה שם כן חפי' חפיסה בעדים מהני כיון דעדיף דינח לנכסי' כרבי חלעזר דחמר חדם מוריש שנוע לבניו וכן מצח"ה סי' ק"ח דקי"ל כהר"ן כ"כ בה"ח ובגדולי תרומה וכ"כ בע"ז ועיין חבו בסמן כ"ג ובחבו מהרי"ט סימן מ"ל ובחבו ההר"מ מינץ סי' כ"ג וחבו' ס"י סי' ל"ד מ"ב ס"ג וכהיורשי מוחזק ח"ל שנוע' כלל ועיין בחבו' מהר"מ במרדכי פ"ה והח דמצח' בחבו' רכז"ח סי' חחקל"ט ולריכי לישבע ו"ל נם חייבי כשם רובי להוליח מעות הכחוב' חבל כשם מוחזקי' במטלטלין ואין מנקטי' מעות ח"ל שנועה וחילוק זה כחב ג"כ הר"ן * ושם הב"ח נחנו לה בעד הכחובה והיח לח בשבעה על הכחובה ומחה זכה היורשי' לכ"ע ונשמע זחת מדין המנות בכמוך שם מברה בלח שנועה * כחב בחבו' ס"י שם כשם בעלי חובות על חביה ר"ל היורשי' לח ניחח לן בהשנועה של חמנו כי השנועה חקנו חז"ל לטובת היורשי' ור"ל לח ניחח לן חקנות חז"ל ואין יורשי' לח בכחוב' וח"ל לשלם ממעות הכחובה לב"ח: ה אם כיעו לה מקלח ה"ה שם לח כיעו לה שח זקפו בחוב ועשחו ב"ח הוי כביעון דהח מהשחח הוי כלחו לקחו הם הלוחה כ"כ בח"מ * חע"ג דחיחח בסי' נ"ג בלח מהני חם נחן ב"ח לחחנו בחני הכח מדנחן ב"ח חמי' מסחמח מחל השנוע': ו חלמנה שנחחקה וכו' כיון דהיח שומחת הרי היח כפקחח לכל דבר ובלבד חחר הדיוק' בלחו דעחה שנחחה ולח שנלך חחר דמיזות שח הרכנת רחשה הוי כדיבור וכיון דשנועה זו חינה מן החורה שח מסוס חקנות היחומי' לכן כשח"י ליכשע ולענין חמן מבעיי' לוחה מפי חחרי' ומוטלת הכחובה והנלוני' כדי שלח חפסיד כ"כ בחבו' הרכז"ח: ז חין יורשי' נוטלין כחובה וכו' עיין בנוף החשובה בב"י * כחב עוד טעמים דטוב לה שלח חנדה הכחובה שח חנדה חפסיד המזונו' ושמח יפסיקו הנכסי' בין היורשי' וכו' וכחב בח"מ חפי' בחקום שנוהגי' כחנסי' יהוד' שמפלקי' חלמנ' בעל כרח' מ"מ הכח דחינה בח שנועה לכן חייבי' ליחן בכחובה בין הב"ד ללח שנועה לה מזונות עד שחחפקח: ח חבל שם נחגרשה הטעם משום דוקח שנועה נגד היחומים ק"ל חין לחם מוריש זמוכר חבל שנועה שחינה נגד היחומי' כגון גרושה לו פונמח כחובה וכדומה לזה מוריש ומוכר חח"כ שמח הוח קול' שנמח הכחוב' לח היה השנועה שלה נגד היחומי' ח"י להורים ושם הבעל טוען עמה בעת הגירושין ואמר שכבר פרע לה הכחובה קודם שנחן הנט כחב בחבו' רכז"ח חלק ל"ג בשם הרי"ק ובה"ח שער ט"ו חלק ג' חלחו טעמה הוח דחק לחם קודם קודם זמנו * מיהו לדעת חוס' שהבחיי לעיל יש חשם שמח החפים לה לרבי קודם הזמן שח הרי"ק ס"ל דחין מחפים לה לרבי שח סמוך למיתה כמ"ש בחבו' רכז"ח סי שנ ובגדולי תרומ' שם מ"ה פסק חלח טעמה היח * ועיין בה"ח סימן ע"ח שם מיחח פלוגחח שם הלוה טוען פרעתי חוך הזמן שם המלוה לריך ליכשע ומשמע מכחן דהרי"ק ס"ל דחין לריך ליכשע והרב"ח שם ס"ל כווחיה וכן בה"ח וכן הוח דעת ר"י שהבי' הטור שם * וב"ח פוסק שם המלוה ח"ל ליכשע קודם הפרעון שח הלוה לריך לישם וחח"ו חייב ליכשע המלוה שנועה היסח ומדברי פוסקים חללו משמע דח"ל ליכשע חפילו חחר הפרעון להרי כחבו חלחו טעמה היח * ולכחור' נ"ל עיקר כדעת פוסקי' חלו דהח שנועה היסח רק חקנחח חז"ל הוח ומקום פלוגחח חוקמינן חדינח * ולכחורה קשה שם בח"ה הביח פלוגחח שם יכול להשביע חת המלוה כמ"ש הלוה פרעתי חוך הזמן מע"ג דחיכח חזקה דחין חדם פורע חוך הזמן ובסימן ס"ח נטור וברמ"ח פי"ח ה"ח פסקו שם הבעל חומר לח מלחתי בחולי ח"ל ליכשע והטעם הוח משום חזקה חין חדם עוזח בשטוחה ומפסידו * וכ"ל החזקות חין דומין זו לזו * ומשמע מכחן להרי"ק הנ"ל שם הבעל טוען עמה חחר הגט וחמר נחתי לרבי קודם הגט ח"י להשביע חף עלגב שם היה יכול להשביע חין חומרי' מינו להשביע: ט שם מת מהניה לבעל שם מת הוח חחר הגט וחחר כך מחה חין יורשי' כלום להח חיד מיחה חחר הגט וחחר כך מחה היח שנועה נגד היחומי' וחין חמ"ל וכן היה נ"ל בהו' רכז"ח הנ"ל: ובכל זו דיני' דחין חמ"ל חין קורעי' תפוזה ב"ם ובה"ה סי' ק"ח: י בלח הכבה היח כחב ג"ח שנועה זו מגלגלין חגב השנועה בלח ההפים לה נעלה לרבי דהו דבר הרגיל מגלגלין עליה ג"כ בלח הכבה בעלמ' לכן גרוש חין לך ד' ליכשע בלח הכבה בעלמה * ויהבחר עוד לקמן * ושם נכנע הבעל שנועה חין לו הולח היינו חפילו ב"ח ס"ל נב דלכור לכחוח עסחכמו בלח כחובה נם לח"ם נכי' ס"ה ס"ל להרמב"ם שם מחלה לו כחובה קיימח מ"מ חיישינן שמח מחלה נגד היחומי' כחנחי' שחם יגרש חוחה חז יבלם לה * בזה מיושב נמי הח דחמרי

(ד) הוחיל והן מוחזקין (כן משמע בעור חוזן משפט סי' מ"ח ובמרדכי ריש חלמנה ניחויח ובפ' מי שמח ומהרי"ו סי' ל"ח ובח"ה סי' ז' ל' (ויש חולקים) מרדכי פ' כל הנשבעין בשם מוהר"ם) ועיין בח"ה סי' ק"ח שם היורשים חומרים נשבעה עליהם להניח רחיה (ריב"ם סי' קס"ט) ה(ה) שם פרעו לה מקלח כחובתה ועשו לה שטר חוב על הנשחר יורשיה יורשין החוב ההו' חפי' לח נשבעה (ב"י בשם חשו' הרשב"ח סי' חחס"ו) ן חלמנ' שנשחחקה (ו) ורמזה קודם מיחח' שלח נשלח כלום שני נכך והיו כחלו נשבעה ב"י בשם חשו' הרשב"ח) ולשה שנשחטית ונחחלמנה ז (ז) חין יורשיה נוטלין בכחובת' הוחיל וחינה יכולה לישבע (ב"י בשם חשוב' הרשב"ח וכ"כ הרמב"ן בחבו' סי' ס"ו) ועיין לקמן סי' ק"ה סעיף ג':

ח אבל אם נתגרשה ומתה יורשיה נשבעים שלא פקדתנו ונוטלין (ח) ואפילו מיורשיו ט אם מת אחריה:

ב מה שבועה נשבעת האלמנה (ט) שלא התפיסה י (י) ושלא תפסה היא כשלו כלום ויש מי שאומר שצריכה לישבע יא (יא) שלא מחלה לו כתובתהושלא מכרה לו: הנה

(ד) הוחיל והן מוחזקין (כן משמע בעור חוזן משפט סי' מ"ח ובמרדכי ריש חלמנה ניחויח ובפ' מי שמח ומהרי"ו סי' ל"ח (ויש חולקים) מרדכי פ' כל הנשבעין בשם מוהר"ם) ועיין בח"ה סי' ק"ח שם היורשים חומרים נשבעה עליהם להניח רחיה (ריב"ם סי' קס"ט) ה(ה) שם פרעו לה מקלח כחובתה ועשו לה שטר חוב על הנשחר יורשיה יורשין החוב ההו' חפי' לח נשבעה (ב"י בשם חשו' הרשב"ח סי' חחס"ו) ן חלמנ' שנשחחקה (ו) ורמזה קודם מיחח' שלח נשלח כלום שני נכך והיו כחלו נשבעה ב"י בשם חשו' הרשב"ח) ולשה שנשחטית ונחחלמנה ז (ז) חין יורשיה נוטלין בכחובת' הוחיל וחינה יכולה לישבע (ב"י בשם חשוב' הרשב"ח וכ"כ הרמב"ן בחבו' סי' ס"ו) ועיין לקמן סי' ק"ה סעיף ג':

ח אבל אם נתגרשה ומתה יורשיה נשבעים שלא פקדתנו ונוטלין (ח) ואפילו מיורשיו ט אם מת אחריה:

ב מה שבועה נשבעת האלמנה (ט) שלא התפיסה י (י) ושלא תפסה היא כשלו כלום ויש מי שאומר שצריכה לישבע יא (יא) שלא מחלה לו כתובתהושלא מכרה לו:

גלגול נגעו בה לחולי כתבה לו שובר אף ה"ה להתנאי לו בכתובה ולאחר החזירה וע"ג דאסור לעשות עם אשתו כלא כתובה מ"מ חיישינן שמא סמוך למיתה מחלה לו או מכרה ועיין צג"ח מ"ש בשם המרדכי לאפוקי לומר דמחלה לו על תנאי שם ימות לבל שם יגרש אותה אין לה כתובה ודאי לית קלא בעיניו להוליאה והכלל דכל שבועות שלו מדין גלגול נגעו בה : (יב) שלא נהגיתי מכתובתי סגי בכך : ללא חיישת דילמא גזלה מבעלה ושפ"ר משמעה שלא נהגית מכתובתה קמ"ל דאם חיתה גזלה מבעל בעלה עולה לה לפרעון כתובתה ואיך נשבעת שלא נהגי מכתובתה וכאן הב"ח ס"ל שאם הגזלים לו שטר על הגזל חיגו יכול ליגבות שלא מדעת בעלה ומיהו הגזילה עולה לפרעון תע"ג דלאו לפרעון לקחה (יג) שלא בזבזה כלום גלי דעתה בעלה דזה ג"כ מקרי גזילה המבזבזת בלא ידיעת בעלה וגם שבועה זו מדין גלגול נגעו בה : (יד) נאמנת במינו בכלום ולריכה עכ"פ שבועה וכן הוא בגוף התשו' : (טו) קיים אם נשבעה לבסוף * דמאחר דק"ל דאמנה מכרת שלא צג"ד ח"כ אם נשבע לבסוף ולמפרע מעשיה קיימים אם מכר נשואיה ומיהו לעיל סי' ל"ג סעיף כ"ה גבי מזונות ולקמן סו"ק ג' סעיף ח' מבואר פלוגתא בזה אם מכירה שוה בשלא דלהנ"ר ח' מכר בעל אם מכר שלא ברשותה ולהנ"ר הרמב"ם מכר קיים ול"ל דכאן שם ובחב לכל אחד כתובתה ליה לר"ת מיירי קודם שנתן ומכר שמו לה ג' הדיוטות כדי שתקנה כמה תובעה דאל"כ אין מעשיה כלום אפי' לאחר שבועה ולדעת הרמב"ם מיירי לקמן אם מכרה בזיה לבין עלמה אם מכר בשוויה מעשיה קיימים ובלבד שתשבע לבסוף ועוד לקמן בסמוך : (טז) וה"מ בשטלטלי דתשו' הרש"ג כלל ל' סי' כ"ב אם שתה קודם שהשביעו על כתובתה שתקיים בשטלטלי וכו' משמע להדי' אפי' לא נשבע כלל והוי כתפס שטלטלי וכמ"ש לעיל דאם תפסו יורשי' אין מוליאין מיד וה"ה דאין מוציאי' משטלטלין מן המקבלי מתנ' וכן פסק בתשובת מהרי"ו סי' קע"ה ואפשר לחלק דאין עדים שהשטלטלין היו של הבעל אלא שבועה לבסוף דאל"כ אינו מועיל תפיסה והרש"ג בתשובה מיירי בשטלטלי שאינן יוצאין לבעל שהם בחזקת ונאמנ' היא בעיגו ואין זה בכלל רב ושמוא כמ"ש למעלה וכ"כ הב"י בתירוץ הראשון (בשאירת דברי הרש"ג שהביא)וכ"כ מ"ש בשטלטלי היינו היוצאים לבעל ליתא כאן מינו ואפשר גמורה וכמ"ש בח"מ סי' ס"ל (והובא לעיל ס"ק ג') ועיין בד"מ לא נחפיים בתירוצו של הב"י וכן הסכים עליו בב"ח ולהלכתא כאן הוא הראשון : (יז) אבל במקרקעי אפי' נשבעה לבסוף אין מכרה ומתנ' קיימים אא"כ שמו לה בית דין שט אפי' של הדיוטות ויש מי שאומר שצריך שינבו לה ב"ד : הגה יז וי"א דאף בשטלטלין מכירתה ומתנתה בטלה אע"ג דנשבעה לבסוף הואיל ולא נשבעה תחלה וי"א דיש לדון בזה לפי ראות עיני הדיין (מרדכי פ' הכותב) כי בשטר שנכתה דאין שבועה לבני יח (יח) כגון שמת בפתוס או בדומה יש לדון שמכירתו ומתנת קיים (הרא"ש כלל כ"ה) יט (יט) וכן שם מוחזקים המקבל

הגה ואם נשבעה שתם יב (יב) שלא נהגיתי מכתובתי סגי בכך(הר"ן פ' השולח) והגה ג"כ לשבועת אותה (יג) שלא בזבזה כלום שלא בדשות בעלה ואם בעלה חיגו בר דעת אומרי' שתם שלא בזבזה יותר מן הראוי (מהרי"ק שורש י"ט) :

ג אם האשה רוצה ליטול כתובתה ואינה רוצה לישבע ער שיגרלו בניה שמא ימחלו לה השבוע אין שומעין להי

ד אשה שאומר אשה נתן לי במתנ' שלא יכנס בכתובת

יג אם היא מחזקת במנה ויכולה לטעון אין בידי משל בעלי כלום (יד) נאמנת במנה :

ה יד אשה שמכרה או נתנ' (טו) קיים אם נשבעת לבסוף ומנכין אותה בכתובתה טו (טז) וה"מ בשטלטלי (יז) אבל במקרקעי אפי' נשבעה לבסוף אין מכרה ומתנ' קיימים אא"כ שמו לה בית דין שז אפי' של הדיוטות ויש מי שאומר שצריך שינבו לה ב"ד :

הגה יז וי"א דאף בשטלטלין מכירתה ומתנתה בטלה אע"ג דנשבעה לבסוף הואיל ולא נשבעה תחלה וי"א דיש לדון בזה לפי ראות עיני הדיין (מרדכי פ' הכותב) כי בשטר שנכתה דאין שבועה לבני יח (יח) כגון שמת בפתוס או בדומה יש לדון שמכירתו ומתנת קיים (הרא"ש כלל כ"ה) יט (יט) וכן שם מוחזקים המקבל

מעשיה קיימים שם מכר נשואיה ומיהו לעיל סי' ל"ג סעיף כ"ה גבי מזונות ולקמן סו"ק ג' סעיף ח' מבואר פלוגתא בזה אם מכירה שוה בשלא דלהנ"ר ח' מכר בעל אם מכירה שוה בשלא זמ"ד הדיוטו ולהמ"ס מכר קיים ול"ל דכאן שם ובחב לכל אחד כתובתה ליה לר"ת מיירי קודם שנתן ומכר שמו לה ג' הדיוטות כדי שתקנה כמה תובעה דאל"כ אין מעשיה כלום אפי' לאחר שבועה ולדעת הרמב"ם מיירי לקמן אם מכרה בזיה לבין עלמה אם מכר נשואיה קיימים ובלבד שתשבע לבסוף ועוד לקמן בסמוך : (טז) וה"מ בשטלטלי דתשו' הרש"ג כלל ל' סי' כ"ב אם שתה קודם שהשביעו על כתובתה שתקיים בשטלטלי וכו' משמע להדי' אפי' לא נשבע כלל והוי כתפס שטלטלי וכמ"ש לעיל דאם תפסו יורשי' אין מוליאין מיד וה"ה דאין מוציאי' משטלטלין מן המקבלי מתנ' וכן פסק בתשובת מהרי"ו סי' קע"ה ואפשר לחלק דאין עדים שהשטלטלין היו של הבעל אלא שבועה לבסוף דאל"כ אין מועיל תפיסה והרש"ג בתשובה מיירי בשטלטלי שאינן יוצאין לבעל שהם בחזקת ונאמנ' היא בעיגו ואין זה בכלל רב ושמוא כמ"ש למעלה וכ"כ הב"י בתירוץ הראשון (בשאירת דברי הרש"ג שהביא)וכ"כ מ"ש בשטלטלי היינו היוצאים לבעל ליתא כאן מינו ואפשר גמורה וכמ"ש בח"מ סי' ס"ל (והובא לעיל ס"ק ג') ועיין בד"מ לא נחפיים בתירוצו של הב"י וכן הסכים עליו בב"ח ולהלכתא כאן הוא הראשון : (יז) אבל במקרקעי אפי' נשבעה לבסוף אין מכרה ומתנ' קיימים אא"כ שמו לה בית דין שט אפי' של הדיוטות ויש מי שאומר שצריך שינבו לה ב"ד : הגה יז וי"א דאף בשטלטלין מכירתה ומתנתה בטלה אע"ג דנשבעה לבסוף הואיל ולא נשבעה תחלה וי"א דיש לדון בזה לפי ראות עיני הדיין (מרדכי פ' הכותב) כי בשטר שנכתה דאין שבועה לבני יח (יח) כגון שמת בפתוס או בדומה יש לדון שמכירתו ומתנת קיים (הרא"ש כלל כ"ה) יט (יט) וכן שם מוחזקים המקבל

מעשיה קיימים שם מכר נשואיה ומיהו לעיל סי' ל"ג סעיף כ"ה גבי מזונות ולקמן סו"ק ג' סעיף ח' מבואר פלוגתא בזה אם מכירה שוה בשלא דלהנ"ר ח' מכר בעל אם מכירה שוה בשלא זמ"ד הדיוטו ולהמ"ס מכר קיים ול"ל דכאן שם ובחב לכל אחד כתובתה ליה לר"ת מיירי קודם שנתן ומכר שמו לה ג' הדיוטות כדי שתקנה כמה תובעה דאל"כ אין מעשיה כלום אפי' לאחר שבועה ולדעת הרמב"ם מיירי לקמן אם מכרה בזיה לבין עלמה אם מכר נשואיה קיימים ובלבד שתשבע לבסוף ועוד לקמן בסמוך : (טז) וה"מ בשטלטלי דתשו' הרש"ג כלל ל' סי' כ"ב אם שתה קודם שהשביעו על כתובתה שתקיים בשטלטלי וכו' משמע להדי' אפי' לא נשבע כלל והוי כתפס שטלטלי וכמ"ש לעיל דאם תפסו יורשי' אין מוליאין מיד וה"ה דאין מוציאי' משטלטלין מן המקבלי מתנ' וכן פסק בתשובת מהרי"ו סי' קע"ה ואפשר לחלק דאין עדים שהשטלטלין היו של הבעל אלא שבועה לבסוף דאל"כ אין מועיל תפיסה והרש"ג בתשובה מיירי בשטלטלי שאינן יוצאין לבעל שהם בחזקת ונאמנ' היא בעיגו ואין זה בכלל רב ושמוא כמ"ש למעלה וכ"כ הב"י בתירוץ הראשון (בשאירת דברי הרש"ג שהביא)וכ"כ מ"ש בשטלטלי היינו היוצאים לבעל ליתא כאן מינו ואפשר גמורה וכמ"ש בח"מ סי' ס"ל (והובא לעיל ס"ק ג') ועיין בד"מ לא נחפיים בתירוצו של הב"י וכן הסכים עליו בב"ח ולהלכתא כאן הוא הראשון : (יז) אבל במקרקעי אפי' נשבעה לבסוף אין מכרה ומתנ' קיימים אא"כ שמו לה בית דין שט אפי' של הדיוטות ויש מי שאומר שצריך שינבו לה ב"ד : הגה יז וי"א דאף בשטלטלין מכירתה ומתנתה בטלה אע"ג דנשבעה לבסוף הואיל ולא נשבעה תחלה וי"א דיש לדון בזה לפי ראות עיני הדיין (מרדכי פ' הכותב) כי בשטר שנכתה דאין שבועה לבני יח (יח) כגון שמת בפתוס או בדומה יש לדון שמכירתו ומתנת קיים (הרא"ש כלל כ"ה) יט (יט) וכן שם מוחזקים המקבל

סחום ופסק חזקה לחוד מהני ואח"ג לא רצה כוף דברי הרמ"ו ונראה לפי מ"ש בסוף הלכות מתנה ולא נשבעה זכו הלוקח ס"ל כמ"ש לעיל כן ה"ט הלוקח מוחזק אין מוליאין מידו לפי' ונראה כר' לפיעזר לפי מהרי"ו ס"ל דאפי' הלוקח מוחזק אין מוליאין מידו לפי' לא כיח עדים ורצו * ואם מכרה משלטלין בלא שמיה

ג"ל ג"ב אין מוליאין מן הלוקח דהא הלוקח ו"ל קיים

משמע מרמב"ם לפי' כשהכתוב' בידה לרי כה ליגבע שלא מחלה ולמ"ש שפיר דהייגיגן שמא מחלה על תנאי לבן הכתובה בידה . ועיין ג"ח :

יב שלא נהגיתי וכו' ללא חיישת דלמא גזלה מבעלה ונשבע שכיר שלא נהגית מכתובתה קמ"ל דגזלה עולה לפרעון ונהגית מכתובתה . ומזה נשמע גזלן דיש לו שטר על הגזל דמ"י לישבע הגזלן ללא נכרע לו כי ממון הגזילה עולה לפרעון תע"ג דלאו לפרעון לקחה הר"ן : יג אם היה מוחזק ועיין צג"י אם היה מוחזק בשטר ואם היה דרה בצית' ומחזקת בשתר בתים אם יש לה חזקה : יד דלמנה שמכרה עיין סי' ל"ג סעיף כ"ה בענין מעות מ"ל שבועה מ"מ לריך למיפור ע"פ שמת ג' הדיוטי' ואם מכרה בזיה לבין עלמה אם מכרה בשוי' לענין לפי' אם מכרה בזיה לבין עלמה אם מכרה בשוי' עוד לקמן : טז

לי כדיוטת הרמב"ם דס"ל מכרה קיים · וכל זה לחיובי כהנים יותר ממה שמכר מבל מ"מ לא הניח שלא מה שמכר מתחלה ומסוף : כ כתבתי חזרה וז"ל מהרי"ק שס אע"ג דפסק מהר"מ שלין במחנות שלמה ממש מה שנתנה קודם הנשואה מ"מ דבר פשוט הוא לענין שלא יחול המחל למפרע משעת הנתינה וכ"מ אם אין המתנה לנשואי לוקח מחבר לו אם חזרה מבל שלא יחול המתנה משעת הנשואה ואילך אם לא קדם דבר המבטל דבר פשוט המתנה קיימת כתב בתשו' רס"ב ס"ב סי' ל' דין זה דומה לדין הלוקח מהגזלן דמ"ש בח"מ סי' ע"ד אם הגזלן קנה מגזל ח"י לחזור לוקח כשהלוקח לא ידע שגזלה בידו כן ה"נ אם ידע הלוקח שהב"ד לא גזלו לה יכולה לחזור אפי' לאחר הגבי : כא שמחלה לב"ח בתב בתשוב' הרמ"ב כלל ל"ו והב"י בבדיו סי"ק מצוי שהיה אינה יורשת בעלה ואין לה אלא חוב על בעלה ובעור שלא גבתה הכתובה לא זכתה בהם ואין כה בידה לא ליתן ולא למחול · ואם היה לבעלה ב"מ והחזיר הב"ח לכלה ואמרה אני מקבל בכך כתובתי תפסד לחמה למכיר' מטלטלין אבל לענין מחילה בע"פ בוודאי לא מהני ובשטר היה רגלי לחזות למחו' מטלטלין ויש לחלק ועיין בח"מ ואם לא הניח שלא מחוב זה נכסים ואין לה לגבות אלא מחוב זה אז חוזר חוב מצוברד לה מדב"ג מהני מחילה שלה אף ע"ג דלא נשבע עדיין כי החוב שייך לה מן התורה אלא חז"ל תקנו שבועה מ"מ לא נתבטל השעבוד שיש לה מן התורה כ"כ בש"ע ואין מוכיח אלו עדיף ב"ג מדעבוד דב"ג מיעבוד לה שבר שיעבוד לחוייתא וכ"כ בית ב"ש דהר"ב ג"כ ס"ל שיעבוד לחוייתא מ"מ ח"י למכור : כב אפי' לא יטענו נגלה אחר שמחל להשביע אין משביעין את ! החלמנה כל אלו שבועות מיהו אם היתה חייבת שבועה לחוייתא נראה לישבע אלא למענו אלא מה שהוא תקנו חז"ל בב כגון פונג' בתובה הטעם משום ב"ש דמפרע לא דייק ורמו דבגן שבוע' מ"מ מיגו דלי בעי היתה פוחתה לא למ"א לחמי' משבועה מ"מ בבה"ג לא ס"ל מיגו דהא אינה משקרת שלא שבור' נמי הוא כך : כך וגירס אחר נראה לישבע לשמחיל ח' נשבע' לבני היינו הרשוני' נשבעה לבני אבל הבני ח"ל שבוע' לו' כאן יחומי' ועיין בר"ש ל"ג בתב אם הבני טוענת הנשבע לי שלא נפיה בתובתך נראה לישבע לפ"ז לא ה"ל להרב מ"ח להביא כאן דין זה דהא כאן טענה מיהו מרמ"ם רפי"ז ומטור משמע דנשבע בלא טענה : כה ואם קדמה ותפסה דיני' שו עד שטען ג"ע עיין בח"ה * גם מ"ש אם היא חשודה ישבע שבועת ובח"ה אינה בלונתא זה ועיין בדריסה וב"ח ובנ"ו בתב שאינו חוב שהוא לחורי' מ"ה פסק בס דגובה החשוד משב"ב בתובה : כו וחפסה מעות אבל מטלטלין כיון דגופיי' לא מקנין לה אבל מקנין לה גבי' שלא בשבועה : כז והוא שיודיע לעד הראשון דש"ב יכולה לומר דהיה לה שאי בתובות ועד זה מסייע לה דהא ידע שנתן לה בשבי בתובה לכן מודיע לעד קודם הפרעון הו אינה נאמנת לומר דהיה לה שאי בתובות דלמא הוא כ"כ ס"ו ובדריסה בתב בשם רש"ל אם היא טוענת דהיה לה שאי בתובות ונאמנת ונשבע ב"ד ולבתורה אין נראל כיון שאי' דבר אחר נו שבית גם י"ל בעד ע"א המעיד שנפרע לה אינה נאמנת לומר דהיה לה בתובה אחרת ואינ' נאמנת נגד ע"א דוקא כשמכחשת אותו כמו בנסכי דר"א אבל בשאינו מודיע לעד נאמנ' משום העד מסייע לה : כח אבל אם אומרת אין נראל כיון שאי' ב"ד ולבתורה אין נראל כיון שאי' ב"ד וגם

(לב) במקום שאין כותבים כתובה שבועת היסת דאחר דאין יכול לכפור המנה ולומר פרעתי דהטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום וע"כ אין כאן ס"ד תפי' בזמן הזה דמטלטלי מסתעדי לכתוב' ולא מקרי הודאת קרקע ועיין בה"מ סימן פ"ח סעיף כ"ט : (לג) הרחשונה נשבע לשני דוקא היכא דיש קפידא לשניה דחטעון תולי לה יאחר לי כדי כתובתי ועיין בדמ"י : (לד) ונתהיה באיסור כל ימיה · דלא מסתבא דמ"כ אין הבעל מיכר בקדמין וחכם חוג' הדיוט' אין מתירין לה לדרוך לפרו הגדר : (להּ) יכולין היחומי' להחרים · עיין בה"מ סי' ל"ג סעיף ו' וכן לריך לפרש כאן שטוענים בוחי שים להם עדים :

צו (א) המושיב אשתו חנונית וכו' מ"ש בסעיף זה לישו לעת הי"ת בסעיף שאחר זה שמשביע לחנונית כלומר שילה אבל על פלוגה ועיסתה אינו משביעה רק ע"י גלגול אז בטענו' ברי אבל למאי דפסיק כר' שמעון בהעתיק הטור סי' זה דס"ל דאף אם הושיבה חנונית אז אינה יכול להשביע' אין הפרש בין חנונית לפליכ' ועיסת' וא"כ קשה על המחבר אין כאשר בסעיף זה מ"ש בסעיף שאחר זה מחלוק' ועיין מה שאחתי' בסמוך :

ז עד

לישבע יש מי שאומר שבועה דאורייתא ויש מי שכתב לב שבועת היסת :

הגה וי"ש (לב) במקום שאין כותבין כתובה שבועת היסת במקו' שכותבין ונחלקה שבועה דאורייתא דהרי מני הכל לכפור ולומר פרעתי ולכן מקרי מודה מקלת (המ"מ פי"ו) וע"ל סימן ק"ס ו' :

טז מי שהיה נשוי ד' נשים שנשאם זו אחר זו ומת ובאות לגבות כתובתן לג (לג) הראשונה נשבעת לשניה שאין לה משל בעל כלום והשניה לשלישי והשלישית לרביעית **לד** והרביעית נשבעת ליתומי' ואפי' הם גדולים אינן פרעי' מהם אלא בשבועה :

יז ואם היו כלן חתומות ביום אחד במקום שכותבין שעות הראשונה תקדם ואם אין כותבין שעות אז שעבוד כלן חל כאחד :

יח מי שהיה נשוי ד' נשים בכתובה של זו ק' ושל זו ר' ושל זו ש' ושל זו ת' וכולן נחתמו ביום אחד ומת ואין לו כרי כל הכתובות כיצד הם חולקות רואים אם כשיחלק הממון על מניין הנשים יגיע לפחותה שבהם כדי כתובה או פחות חולקין בשוה ואם היה הממון יותר על זה חולקין ממנו כדי שיגיע לפחותה שבהם כשיעור כתובתה וחוזרת וחולק את המותר בין הניתרות על הדרך הראשון :

יט לה כשמשביעין בית דין או היורשים את האלמנה כשתבא לגבות כתובתה אין משביעין אא חוץ לב"ד מפני שבתי דינין היו נמנעים מלהשביע שחוששין שמא לא תדקדק על עצמה ושבועה חוץ לבית דין אינה חמורה כל כך שאינה בשם ולא בנקיטת חפץ אא בקללת ארור ואם רצו היתומים להדירה לו נודרת להם כל מה שירצו ומדירין אותה בב"ד ואח"כ נוטלת כתובתה וצריך שהנדר יהיה בדבר שיש בו עינוי נפש (לד) ושתהיה באיסור כל ימיה ולא מהני נדר אא כל זמן שלא נשאת לז אבל אם נשאת אינה גובה בנדר מפני שהבעל יפר לה :

כ גרושה שבא לישבע משביעים אותה בב"ד :

כא ויש מי שאומר דהאידנא משביעין אלמנה בב"ד מפני שבאותו עניין שרגילו להשביעה שגוזרים בחרם ובשבועת התורה שתודה מה שקבלה בכתובתה לח אין העונש מרובה כל כך כמו שבועה שבשעת יוצאה שבועה ניפיה לשקר :

הגה ולריכה ליטבע לפני שלשה שהם כהנים ואם נשבעה לפני שלשה שהם קרובים לט לריכה לחזור וליטבע (ג"ז בסמ"ע סק"ח ותשו' מוהר"ם סוף הפלתה) ולכתחילה לריכה ליטבע לפני היתומים אבל אם נשבע' שלח בפניהם או שהיו היתומים רולים להיות אלל השבועה משביעין אותה שלח בפניהם (ג"ז בסמ"ע סק"ח) אלמנה שנשבע' על כתובתה **מ** (להּ) יכולין היתומים להחרים אחר כך על מי שיודע אם הקבילה התלמנה מכנסים שלהם (ריב"ש סי' שכ"ה) :

צז (אם) הבעל יכול להשביע אשתו בטענת ספקו ד"ס :

א א (א) המושיב אשתו חנונית או שמינה אפטרופס משביעה אפי' בטענת שמא של שתי כספ אבל אם אינה נושאת ונותנת אא שמתעסקת בצרכי הבית בפלכה ובעיסה כדרך כל הנשים אינו יכול להשביעה בטענת שמא : ב המושיב

לב שבועת היסת כ"כ הטור בסי' ע"ה ולכאורה חמוה דהא הרא"ש דחייבי במקום שאין כותבין כתובה דאז ח"י לכפור מלה מנה לכן לח הוי מ"מ ס"ל להר"ם דיטבע רק היסת והטור כתב דינו לפי' במקו' שכותבין כתובה ונתבדה הכתובה וקשה מ"ל להטור דין זה דלמא בכה"ג חייבת ליטבע ש"ד דהא בכה"ג היה יכול לומר פרעתי מלמא דהוא מ"מ וחייב ש"ד זוב דחייבי גם ב"ש הקשה קונטרס עם הגרוסה חייבי בעת הגירושין טוענין עמה ואז אין לו טענה לומ' פרעתי דקי"ל אין אדם פורע קודם זמנו תע"ג בעלמא קי"ל בסחדב המלוה השטר י"ל הלוה פרעתי אפי' תוך הזמן היינו דוקא בשם ריעותא לפנינו דהא השטר אין בידו מ"ה יכול לומר פרעתי אפי' תוך זמנו אבל בסיעוע שנחדב ממנו בחוכם ח"י לומר פרעתי תוך זמנו ואפי' שנחדב ממנו בחוכם ואפי' יפה כתה עוד מחמת שהוא חנוני דאפי' ב"ד * מיהו לפ"ז י"ל דמגי"ד ל"פ ע"ז אלא הוא חייבי בשם' נחדב ממנו הרב רמ"ז הביא בשם המגי"ד דחולק על דיעות קמייתא חימה לי' מייב קוטי הל"ל זוב מלתי' דע"ז שכותבי בכל זה לדעתו, ועיין סי' ק"ג סעיף ז' : לג הרחשונה נשבע כגר כתבתי בשם רש"י והר"ן דוקא בשטוענת השבע לי אלא לקחת מבעלי כלום · ודע כל אלו דינים דמקקי לגבות הכתובה אפילו מיתומים קטנים גובים כן אימת בערכין והביאו הרי"ף והרא"ש פ' אלמנה ניהות דקי"ל כר' יוחנן דאמ' הטעם משום חיזוק היינו כדי שיהא לה חן ויהיה לה מעו' שתכס' וז כמ"ש בזמיו פי"ב ה"ח לכן פסק שם כגר נשאלו אין נזקקין אא"כ שנשאלו על סמך מעות זו כמ"ש בג"ז שם ורש"י פי' חן שיהי' בעלי' חן בעיני' לפ"ז אפי' נשא נמי מקקי' שלא הרי"ף והרמב"ם ור"ח ס"ל כפי' הראשון וכ"כ הר"ן פ' אלמנה וכתב הרשב"א אפי' שם היו זקנה שאינה רולו להנשא מקקים לה ומשמע אפי' לשלמה הרי"ף הדין כן בזקנה ועיין ב"י סי"ס"ו ועיין ר"ס ק"ח וב"ד"מ שם וב"ס ק"ג :

לד והרביעי נשבעת ליתומים נרא' אף הראשונים נשבעי' לבני היתומים שלא לריכה ליטבע גם לשניה וכן השניה לשלישית לפ"ז כיון דהשביעה הי' בשביל היתומים טעמיך אמן דאשבע לפני השניה אפילו לפי רש"י והא דכתב רש"י דוקא בשונאת כן הייט לה"ק דס"ל לת"ק דאף בשביעה הי' בשביל היתומים ונ"מ לדידן בשאין כאן יתומים : לה כשמשביעין ב"ד וכו' אם קפלה ונשבעה בוטלה כחובתה וה"ל ליטבע עוד וכ"כ רש"י והר"ן : לו נודרת בס"ם הקשה שמא הלך לפני חכם וחירוך לריכה לפרש הנדר ואז כשישמע החכם הנדר לא יתיר לו וצ"ע מנחות הקשה קוטי"ו גם בספר מגן אברהם הקשה זאת גם הקשה למה כתבו כל הפוסקים נודרת ולא כתבו ובכ ישמע החכם הנדר לא יתיר לו וצ"ע מנחות הקשה קוטי"ו גם בספר מגן אברהם הקשה זאת גם הקשה למה כתבו כל הפוסקים נודרת ולא כתבו לריכה לומר ע"ז דברים ואסכנד לעניין היסור לא מסכינן על החירוך ללריך לפרש הנדר ואם מדרה מכל הפירוש לא מהני כי דבר שבלי"ת הוא כ"כ חום' פ' השולח ור"פ המדיר והג"ת והר"ן : לז אבל אם נשאת חינה גובה בנדר אפי' אם נדרה ע"ז דברים יכול להפיר אפי' אם קיים חיבי' שמא יאמר בלתי חפ' לך חום' גם י"ל אפי' אם קיים יכול לחזור אבל שבועה ת"י להיפך לכן מסבירי' אותה אחר הנישואי' כ"כ הרמב"ם פי"ו והטור ס"ק ת"ו וע"ש מ"ש : לח אין העונש מרובה כ"כ אפי' לדעת הפוסקים דס"ל דנעשה חשוד לשבועה אפי' כשטוענ' על שבועה להבא מ"מ אין העונש מרובה כ"כ עיין בהגרי"ש בשורי' זו · ובחב שע"ז דמ"ל נק"ח בשבועה זו : לט לריכה להזור וליטבע מיהו נרא' בדיעבד לא אמרי' בזה אין אדם עומדים ומוכר שבועה לחבירו ואפי' אם נשבע ואח"כ נזכר שלא נשבע כהוגן אין לו תביעה עליו ואפי' אם נשבע ואח"כ נזכר שלא נשבע כהוגן אין לו תביעה עליו ואפי' אם נשבע ואח"כ נזכר שלא נשבע כהוגן אין לו תביעה עליו

מ יכולים היתומים להחרים היינו כשטוענין בני העדים יודעים מזה ועיין בסמ"ע ס"ק ל"ב :

צח א המושיב חנונית הנה דברי המחבר לכאורה תמוה שכתב בסעיף זה בפשיטות דמשביעה אפי' בטענת שמא ובסעיף ח' מביא בשם י' דאם יכול להשביעה משמע דס"ל בעיקר כדיעה קמייתא דל"ל להשביעה דהא דעת החולקים הביא בסעיף ו' · והנה בסוגיא זו ליתא בלשון הפוסקי' והעולה מפלוגתא לדעת ר"ח ור"ת והרא"ש והרשב"א הלכה כר"ת דל"ל להשביעה אלא לטענת שמא אפי' על חנונית קונה שחתבע בחתומה אפי' אם יש בידה מעות ואומרת שלא פלוני הם ואי' להשביעה כמ"ש בחום' והרא"ש * והא דחתני' אינה חובעת בחתומה אין היורשין מושביעין אותה ל"ל יורשי' אלא אפי' הבעל ג"כ אי' להשביעה והא דנקיט יורשים לחידי דרישא דחתם כל זמן שהיא חובעת בחתומה יורשי' מושביעים אותה והחם יורשים דוקא לכן נקיט סיפא ג"כ יורשים כ"כ חום' והר"ש * וב"חות"מ הביאו מקום מ"ש בריש יורשי' דוקא כשותפים דוקא נגד היורשים ללריכה שבועה שלא החכיס לה בעלה לרבי אז מגלגלין עליה השבועה שלא חפסה בעלמא אבל בשלא בפנ"ל ליטבע על שלא החכיס לה בעלה אז ל"ל שבועה שלא חפס בעלמא ואין מושביעין אותה שבועה זו שלא תגד גלגול · ול"ד כי הפי' בחום' הוא בריש יורשים דוקא להא לפי המסקנא ס"ל לר"ת בחבא שאול דלא מהני פטורי' נגד היורשי' ומחני' חייבי אנתן לה כטוריס ואז דוקא היורשי' מושביעי' אותה ולא הוא להא הוא נתן לה כטוריס מ"ה בריש יורשים דוקא אז ס"ל שבועה רק נגד היורשי' ולא נגד בעלה אבל לא היה כוונתם לומר דאין מושביעין אותה שלא חפסה בעלמא אלא ע"י גלגול כי לא הזכרו אלא רק פשוט דכוונתם כמ"ש · מיהו בדין זה אם מושביעין אותה שלא חפסה בעלמא ע"י גלגול שבועה פליגו הפוסקים כמה שחכתוב · והנה אם חבעה הכתובה אז מושביעין אותה ויש בזה שני פירושין י"ל דהכי

הכל

הכל בהצדעה אלא כשרוצה היא להוליך הכתובה לריכה ליצדע תחי' אם אין עליה שבועה שהחפיס לה בעל, לדרי מ"מ לריכה ליצדע אלא תפסה בעלמא, וי"ח דת"ל שבועה אלא תפסה בעלמא אלא ע"י גלגול שבוע' כשלריך שה שבועה אלא ההפיס לה בעל לדרי תי' תצדע ג"כ אלא תפסה בעלמא

ב המושיב אשתו חנונית או שמינה אפוטרופא אינו יכול להשביעה(ב) עד שתתבעי כתובתה וי"א שמשביעה כל זמן שירצה (ייחד לה קרקע בכתובתה תע"פ בשתתה לגבות בכתובתה(ג) לת מקרי חובעת כתובתה וח"י להצדיעה (מרדכי פרק הכותב)לפי סברת הרחשונה)

צח פטרה משבועה או ייחד לה מטלטלין גובה בלא שבועה וכו' ז' סעיפים :

א אם פטרה הבעל משבועה גובה כתובתה בלא שבוע' וכפי לשון הפיטור היא נפטרת כ צד א כתב ב (א) נדר (ב) ושבועה אין ל עליך ג (ג) אינו יכול להשביעה שום שבועה אבל משביע את יורשיה

(ב) פי שתחצע כתובת' כלומר שאין יכול להצדיעה בעינת שתת אבל כשבאה לגבות כתובת' יכול להצדיעה בעינת שתת על האפטרופסת שבתי בעל, תע"פ שגירשה ואינו טוען בעינת לדרי ות"כ מלד הכתובה אין לה שבועה עליו אבל מלד התנונית לריכה ליצדע קודם שתובת כתובת' אבל מלד פילכה ועיסת אין לו עלי' שבועה וזה יתייצב מ"ם בסעיף ח' ועוד לתכתוב מזה בסמוך שכן הוא דעת הרח"ם והטו' ולא כתמצעו' התו' :

(ג) לת מקרי הובעת כתובתה וכו' בתשו' הר"ם שתמרדכי מביא ג' טעמים הט"ם הרחשון אין לריך ליצדע על התנונית אלא היכא דבעלה אינו יכול לגבות מזוס כתובתה ועוד כלכי האי גוונא לת מקרי הובעת מאחר שהי' מוחזק בקרק' וכו' ע"ש ולפי טעם הרחשון אם גירש' ואינו טוען לדרי תינויכול להצדיע על האפטרופכו' והרח"ם והטור לת כ"כ דבגרושה לת שאין עליה שבועה מלד הכתוב' יש שכתבו דסתמת כתבו כל שגירש' וחובעת כתובת' יכול להצדיע' ולפי זה ה"ה נשתי' שפטרה מצבוע' תו שיחד לה שדה או מטלטלי שלו אין עליה שבועה מלד הכתובה מ"מ לפי טעם הרחשון בשדה להוליך בתובה יכול להצדיעה על התנונים ודברי התוס' משמע כטעם הרחשון שבתשובת מהר"ם שכתבו התוס' בכתובות דף פ"ח ע"ב בד"ה לתפוקי מדר' אליעזר תירצי דוקא בגרשה ממילת חובעת כתובתה יורשין מצביעין אותה דהתם יורשין דוקא הנת נמי סיפת יורשין משמע דגרוש' בשובעת כתובתה אין הוא מצביע אותה על התנונית מאחר שאין עליה שבועת כתובתה אבל מדברי הרח"ם והטור משמע כטעם שני של מהר"ם דכל שהובעת כתובתה ורולה להוליך מצעלה לת שאין עליה שבועה בגון בגרושה אלא שתמנה שפטרה אפ"ה יכול להצדיע על ההנונית מאחר שרולה להוליך ממנה אבל ביחד לה קרקע נקרקתת מוחזקת ולת נקרקתת הובעה ורחיתי בג"ח שבתב שדעת רבינו דוק' בגרוש' כשהובע' כתובתה הדין כן אבל בשאינה כשאין עליה שבוע' לת נקרקתת הובעת כתובתה ולת ידעתי מהיכן למד כן שדעת רבינו לחלק בין גרושה לאלמנה דכשט לגבן רבינו דוקא גרושה לרבותת אף שאין עליה שבועה ומ"ם בשאינה שבלאו הכי נשבעת ומ"ל להלק בין גרושה לאלמנה מאחר שאין הלוי בשבועה דבשלמת התוספות ומהר"ם בשעם הרחבון הולין הכל בשבועה ע"כ ממילת יש לחלק דבגרושה אין כאן שבועה אבל לדעת רבינו שבכל הלוי בתביעת כתובה מה לי גרושה מה לי אלמנה וכל מה שהוא יכול לטעון טוענין ליתמי ומשנה קמני כל זמן שהובעת כתובתה יורשין מצביעין אותה ולת הוכר גרושה במשנה ומ"ם בג"ח דגרושה נשבעת בשמת אין דברי בדורי והנה כוונת הרב כאן בהג"ה בשעם הטני של מהר"ם שבכל הלוי בתביעה דאם כוונתו שבכל הלוי בשבועה ח"כ אין תילוק בין תנונית לפילכה ועיסתה וכמו שהקשתי בסעיף ח' :

צח (א) נדר ושבועה · למו דוקא בתב"ה תאר בכל שהוא פטור אם מחילה בתמירה בעלמת שני כדאיתת פ"ק הקידושין וכ"כ הריטב"ח ז"ל לטון נ"י פ' הכותב וכתב הר"ן ריש תע"פ דאם פטרה משבועת כתוב' פטרה אף משבועה על התוספות : (ב) נדר ושבועה אין לי עליך · אף ע"ג דבאן בגרושה מייירי נדר לת שייך אלא בשאינה משום דנמנעו מלהצדיעה בב"ד משום דמורי היכחת דטרחת קמי יתמי אבל גרושה משביעין אותן בב"ד ומשו שנתאחר לעיל בסי' ל"ו סעיף כ' מ"מ אם לת כתב לה אלא שבועה אין לי עליך היה יכול לטעון לת פטרתיך שלת משבועה תמורה אבל מנדר לת פטרתיך אבל בעלמת כל שחייב לחבירו שבוע' ופטרו ממנה הרי פטור מכל נדר וכן אם חיפכת כ"כ ע"ש וכ"כ הריטב"ח וברחה אם כתב לה נדר אין לי עליך אם מ"ם אין יכול להצדיע בשבועה חמור' ומיהו יכול לטעון בפטרתיך מנדר היינו אם תשלמן אבל אם גירשה יכול להצדיע : (ג) אינו יכול להצדיע' שום שבועה · עיין מ"ש בזה בסמוך סעיף ג' :

(ד) כגון

הצדעה ואף דהקשה בם"ם מי שות יצע שיתן לה פטורי' על תפטרופוס לת הקשה כן אלא לפי דם"ד דאינו

(ד) כגון אם מכרה כתובתה לאחרים ונתגרשה * נראה וה"ה היכא אם נתגרשה ואח"כ מכרה לאחרים : (ח) ואם היה עדיין קיימת וכו' · לכאורה משמע אף אם פטרה הבעל מזעונה לריכה לזבוע בשמכר בתובת' דלא פטרה אלא בשלא מכרה ואין לזה טעם וכבר נתעורר ע"ז בד"ח עיין מ"ש כאן ולקמן סי' ק"ה דמסיק ומחלק דלריכא למימר דלא פטרה אלא כשזעונו עלי' אמת אבל כשזעונו בדי שנפרעת והיא מכתיבתה מזה לא פטר', וכל זה אינו אלא דרך דמתמה' מועיל אפי' לטענת בדי ואפילו לפוגמת : (ו) פטר אבעו בזע' מיחתו וכו' לאו דוקא בזעת מיחתו דה"ה בחיו וה"ה לאחר הפוע' את אבעו בזעת מיחה נועלת בתובתה בלא זעונ' אבל אם רחו לוחה אחר כך (ז) מפסיד' הנכסים לריכ' לזבע (מרדכי סוף הכותב) ואם יש עדים שהפסידה לו נחנ' לאחרים ו (ח) לו שהיתה מודה לריכה לבלם ואינה נאמנת לומר שבעל' לזה לה כך (תשובת הרש"ג בכלל ל') אבל אם עשתה (ט) נאמן בפירוש על כל דבר כבני עדים (ס"ה)

ב ז (י) ומשביעין ג' ב' יורשי' והבאי ברשות אם פנמו הכתוב' או אם נעשו אפוטרפוס ואפי' אם נתגלה רשו למנו אפוטרופו'
ג כתב לה נדר ושבוע' אין לי עליך ועל יורשיך ועל הבאים ברשותיך אינו יכול להשביעה לא אותה ולא יורשיה ולא את הבאים ברשות שום שבועה ח אבל יורשיו והבא ברשותו ט כגון לקוחות שקנו ממנו משביעים אותה ואת יורשי' ואת חבאים ברשותה כגון אם נתגרש ומתה אבל אם נתאלמנה ומתה קודם שנשבעה אין יורשי' ולא הבאים ברשות' גובין כתובתה : ד כתב לה נדר ושבועה אין לי וליורשי ולא לבאים ברשותי לא עליך ולא על יורשיך ולא על הבאים ברשותיך אינו יכול להשביע לא הוא (יא) ולא יורשיו (יב) ולא הבאים ברשותו לא אותה ולא יורשיה ולא הבאי ברשות' י ואפי' פגמה חיא או חיורשים כתובת' או יורשי' מן היורשים אבל אם נעשית אפטרופסת לאחר מיתת הבעל לזה אינו מועיל חפיטור אבל לאפוטרופסת שנעשי' בחיי בעלה מועיל

יורשיה אם גירשה ומתה יורשה נשבעים שבועת היורשים ואת הבאים ברשותה(ד) בגון אם מכרה כתובת' לאחרים ונתגרש ומתה וחלקוחו' תובעי כתובתה נשבעים שלא פקרתנו ד (ה) ואם היא עדיין קיימ' לא יגבו הלקוחות אא"כ תשבע היא שלא נפרעה :

הגה וע"ל סימן ק"ה ה (ו) פטר אבעו בזעת מיחתו מן הזבוע נועלת כתובת' בלא זבוע' אבל אם רחו לוחה אחר כך (ז) מפסיד' הנכסים לריכ' לזבע (מרדכי סוף הכותב) ואם יש עדים שהפסידה לו נחנ' לאחרים ו (ח) לו שהיתה מודה לריכה לבלם ואינה נאמנת לומר שבעל' לזה לה כך (תשובת הרש"ג בכלל ל') אבל אם עשתה (ט) נאמן בפירוש על כל דבר כבני עדים (ס"ה)

פוטר אלא מזבוע' לפוטרוס' לזה הקשה מי הוה יודע שתעשה לוחה לפטרוס' אבל לפי המסקנ' דנותן לה פטורי' על זבועות הכ"ל חו לק"מ דאף שאר זבועות דמי' עלי' לבקש ממנו שיתן לה פטורים מסקנ' על דעת' שיתן לה פטורים אפי' על אפטרפוס וז"ח מ"ש בזה : ד ואם היו עדיין קיימ' הרש"ג מדי יק דין זה מדברי רש"י שכתב כתה לריכי לזבוע' מספר' היה מפר' הוא"כ וכן נראי' דוק' אם מתה היה אבל אם היו חי לריכה היה לזבוע' וב"ח הקשה מנ"ל להרש"ג לפרש כן דלמא אם היה חי ח"ל לזבוע היה מחמת הפטורי' שנתן לה וכן נראי כתה ח"ל לזבוע כיון שהיה חי ושתרת שלא פרע לה · ואפשר דם"ל להרש"ג דין זה דומה לאם נתן הוא לה פטורי' לקוחות שלו מזביעין אותם אפי' על אפוטרפוס שעשתה בחיי בעלה ס"מ פטורים לא מהני אפי' לזבוע חיילת מדעתו כן ה"נ הלקוחות ח"י לזבוע אם לא נפרעה דאפי' גם אם חתמ' היתה נפרעת והיא נאמנת במיגו דיכול' למחול כמ"ש בנ"י נתן הלקוחות יכולים ליזבע אלא אם פקדתו ועכשיו היא חי מ"מ לריכ' היא ל זבע : ה פטר אבעו בזעת מיחתו כ"כ המ' וכ"כ הב"י בשם הרב נרבונ' דאפי' שחול לא אמר מה שעשה וכו' שא כשכתב לה פטורי' בזעת הקדושין אז לא מהני החניאי אלא לנכסו אבל אם פטרה בזעת מיחתו מהני דאז הוי כאלו נתן לה במתנה כל נכסיו שנתן לה אז ומה שלקחה בעלמה לכן אפי' לא אמר ממנו ומיורבי' ח"י היורבי' להזביעה וגם בת' מ"ש וכתב אבל בזעני הרי"ף פלינ ע"ז ומ"ל לא כתב פטורים על הכתובה לא תועיל כלום לחולי' הכתובה וב"ח הניז דם"ל להרי"ף פטורים מה שנותן לה בזעת מיחה גרע טפי ומ"ל שא הרי"ף ס"ל דלריך לפרש דהיא פטורה מזבועת הכתובה דאל"כ י"ל דלא נתנ' לה פטורי' שא על ג"מ וגל"ד שהוא שלה וכן משמע בד"מ ובזה ניחא דלא הקשה דהא לזיטורי הרי"ף פטורי' מהני ממנו ומיורבי' שא ל"ל ס"ה דחיית' לה מודה דאין לריך לפרש דהיא פטורה לזבוע על הכתובה : ז לו שהיא מודה בת"מ הקשה למה הוצרכה נאמנת במיגו כיון דהם ח"י וגלק"מ ועיין בת"ה סי' קע"ו שם מבואר דין זה יותר מפורש כשיזוע שהיה לחביריו חוב ל"ל לומר שחביריו לוה לו לפטור החוב ואין זה דומי' לזה מיגו במעמד שלשתן וכן מדייק לשון הרש"ג בתשו"ע ס"ס בת"ד : ז ומזביעין וכו' אע"ג דכתב בהמ' דמזביעין יורשים ואת הבאי' ברשות' אבל פקדתנו ונאן אם נעשו אפטרפ' לו אם הם פגמו לריכי לזבוע שהם לא לקחו יותר ולריכים לזבוע אפי' בדלא טענו הב"ד ועיין בת"ה סי' ק"ח ובסמ"ע ס"ס ק"ה אם פגמו הלוו לא לזבוע ובאן מבואר דזבועה מועלת אפילו בפגמו לא לזבוע אם קאמר שם פגום הלוו אין זבועה מועלת על היורשים שלו אח"כ בשטוען הלוה הזבע לי אבל אם היורש פוגם לריך לזבוע אפי' בלא טענה כמ"ש כאן : ח אבל יורשיו אפי' לזיטורי הרי"ף ס"ל דכהוא לא נתן לה פטורי' ולא הזביע לוחה ח"י היורבי' להזביע לוחה כמ"ש בם"ד היינו זבועת אפוטרפ' ח"י להזביע לוחה ולא הזביע לוחה לא אמרי' לוחה כיון דהבעל היה יכול להזביע לוחה ולא הזביע לוחה לא אמרי' מסתמא מחלה הזבועה מ"ה ח"י היורבי' להזביע לוחה אבל זבועה פוגמת וזבועה נגד ע"ח ח"י להזביע לוחה שא כשמזיע הזמן לגבות הכתובה ח"כ לא ס"ל דמחל לה מ"ה היורבי' מזביעי' לוחה וה"ה הרמב"ם רפ"ו ה' שוחב' שהרי היורבי' מזביעי' לוחה שהיה בעלה מפוטרפ' בחיי בעלה מפוטרפ' ס"ל כהרי"ף וזה : ט כגון לקוחו' אבל אנשלהי' שלו ח"י להזביע על אפוטרפו' שהיה בחיי בעל' קודם שנעשה לוחה לאפוטרפ' דהם בזוי מלהו לכאפוטרפ' ואפשר גם הרמ"ם ס"ל כן אף על גב דהרמ"ם ס"ל בחיים בדשותו היינו אפטרפ' ולא לקוחות כי בלקוחו' שלו ס"ל דלא מהני פטורים כמ"ש בסמוך וחנן בחיים בדשותו יכולים להזביעי לוחה יש לומר דס"ל כנמ' בהרמב"ם דמזביעי' לוחה על אפטרפ' שלה לאחר שנעשו הם אפטרפ' אבל קודם שנעשו הם אפטרפ' ח"י להזביע לוחה · ודברי המחבר לכאורה תמוה שכתב בחיים בדשותו כגון לקוחות ח"כ מ"ש בסעיף אף ח"י פטורים מהני נגד הנמי' בדשותו משמע הירו לקוחות ובסעיף ז' כתב נגד לקוחו' לא מהני פטורי' לפ"ז הבאים בדשותו דקחני פירושו אפטרפ' ולא לקוחות ול"ד אפטרפ' אף על פי שנתן לה פטורי' מ"מ אם נעשה אפוטרופס אחר מיתו לריכה להזביע דלא פטרה אלא בזעת מיתו ולא הממון מדשותו

(יג) שאפי'

אבל זבועת פוגם דפטרה מפגם הכתובה מה לי אם פגמה בחיי ומה לי אם בגמה אחר מותו * ועוד ייל דאפוטרופוס אחר מותו לא מסקה דעתה כ"כ הרמ"ם

יח שלמי

יא (ג) שאפי' ע"י גלגול אינו יכול להשביעה יב ויש מי שאומ
(יד) שאפילו לא פטרה אין היורשים יכולים להשביעה על
אפטרופסות שבעשית בחיי בעלה :

ה על מה שמכרה בין מיתה לקבירה לצורך קבורה אין
משביעין אותה אפי' על ידי גלגול :

ו כתב הלא נדר דלא שביעה יג אפי' אמר מנכסי אילין היורשי
מ שביעין אות' אלא א"כ פטרה בפירוש מהיורשים :

ז אע"פ שהאמינה על יורשיו ועל הבאים מכחו יד (טו) אינו
מועיל לגבות מהלקוחות בלא שבועה :

הגה וי"ח דגם לגבי יורשיו אינו מועיל פיטור ונחמות שהאמין לה טן
(טן) אפי' פטרה בפירוש לגבי יורשיו (ר"יור"ח והרא"ש) ודווקא
כל זמן שיש קיומת לבעל אם מתה או אינה יכולה ליתבע יורשיה או היא :
טן נוטלין כתובתה כך בלא שבועה (ריב"ש סימן קס"ט ובסי' קס"ח)
וכ"ל דכן רחוי להורות :

צט שמין לאשה אלמנה בנדיה וכו' ב' סעיפים :

א אלמנה שבאה לגבות כתובתה א (א) שמין כל בגדיה בין
של חול בין של שבת ומנכין אותם מכתובתה (חלול דיה
כחלמנה) (ג"י בסמ"ג סי' ס"ו) אבל גרושה ב (ב) שגירש בעלה
בלא
מדעתו

(יג) שאפי' ע"י גלגול אין יכול להשביע' כנ"י כתב בסמ"ג והריטב"א
ויכול להשביע' ע"י גלגול לקמן ס"ק ח ועיין בת"ה סי' ל"ג הב'
פלוגתא וזה : יב ויש מי שאומר אפי' לא פטר כ"כ הרא"ש בסמ"ג
בסמ"ק הרי"ף בס"ל סיפא דמתני' הלכה לגבי מאי דקאי על הריטב"א
ואיידי דלא פטר ומ"מ אין יורשי
יכולים להשביע' על השטרוף
שנתן לחבירו . וגרסי' הטור
דה"ה להשביע' משום הני ר"ף אזיל
לטעמו דס"ל כסיפא מתני' דבעל
וכול להשביע' חיישי' שילמה בכן אם
לא השביע חוי מחיל מ"ה אילמא
משום דין והדרי' עליה להשביע' על
השטרוף ונרא' לאפי' ע"י גלגול א"י
להשביע דהא קתני דמתני' ואם
נעשו השטרוף היורשים משביע'
אותה על לעתיד ואין משביעין על
העבר ס"מ אף ע"י גלגול אין
משביעים דהא היא חיישה שבוע'
על להבא וקי"ל אף על טענו שפק
של התובע כל שים רגלו לדבר כתו
הכא מגלגל שלא ידעה על השטרוף
של חבירה א"י לגלגל כלל ועיקר
שחירון הרא"ש בשם חכמי נרבונה
הא דתנן במתניתין ואין היורשים
משביעים אותה על העבר דאתי
לאחזורינן אפי' ע"י גלגול אין
משביעי' . שלח לשאול אחרי המחני'
כשנתן לה פטורים . ונשבע לשיטת הרי"ף אפי' לא נתן לה פטורים *
וז"ח וה"מ משפקים בדין זה להרי"ף אם יכולים לגלגל עליה שבוע' השטרוף
ולכאור' ל"ל כמ"ש * לפ"ז גם אם פגמה התובע בחיי א"י להשביע' * ועיין
ג"י מאריך בזה והקשה מל"ל להטור שהרי"ף ס"ל להשביע' על
השטרוף אפי' לא פטרה ול"ל לזכור הטיג עליו הב"ח וצע"ג כתב דל"ק
כדעת הרי"ף בזה שהרי בח"ה ר"ס ג' איתיה אם מת הרי היורש משביע אף
שותף אבירו ולא אתרינן מדלא שמיע לן : יג אפי' אמר מנכסי
אילין היינו מימרא דאפי שמיע לן בלא שבוע' ובין בנקי בלי נדר ובין
בנקי נדר בין מנכסי ובין מנכסי אילין בין הוא ובין ורשיו א"י להשביע' אבל מה
שעשה שהרי תמרו חז"ל הבא ליכרע מנכסי יתומים לא יכרע אף בשבוע' ום
בזה ג' שיטות בשיטת הרי"ף ורמב"ם וכמה פוסקי' מחני פטורים מיגרסיו
כשאומר בפירוש דהיא פטור' מיורשיו * ומה שאומר אפי שמיע לן מה שעשה
וכו' קאי כשאומר נקי נדר מנכסי אילין ולא אמר בפירוש ממני ומיורשי אף
לתריץ דכוונתו היה דהיא פטור' ממנו ולא מיורשיו כיון שהוא' חקנות חז"ל
הבא ליכרע מנכסי יתומים וכו' משחתא לא פטר' משבוע' זו אף על גב דמה
לתורים מהני שתם פטורים קי"ל הלכתא כאחד שאול * ולשיטות ר"ח
ורא"ש בשם הרי"ף בשבוע' ממנו ומיורשיו אף משבוע' יתומים
מהני אפי' בשתם אחרינן דפטרה רק משבועת השטרוף ושבוע' פגמה
אפי' משבועת יתומים לא פטר' ואף לריב' ליפגע גם על השטרוף גם על
מה שפגמה מתא' גילגול והיינו מ"ש אחד שאול מה שעשה שהרי תמרו ח"ל הבא
ליכרע מיתומים לריך שבועה ח"כ לא מהני הפטורים שהרי יכולים לגלגל
על אחר שבוע' . לפ"ז מוכח דס"ל לאפי' פטורים בפירוש יכולי היתומים לגלגל * ולכאור' קשה הא מבואר בחתני' משביעים על לעתיד ולא על לעבר ס"מ
אף ע"י גלגול ח"י לגלגל עליה * ואפשר דס"ל ס"ס פליג על מתני' והלכתא כת"ק ס"ס ומ"ס תוס' בסס ר"ח דהלכ' כר"ש דלריכה שבוע' ר"ל
הום לאיירי כשלא פטרה בפירוש מיתומים מ"מ יהו בהרא"ש מוכח לר"ח ור"ח לאו מחתא גילגול משביעי אותה על השטרוף ועל כגמה דהא ס"ל להרא"ש מה
שפוטר בפירוש אין מגלגלין שלא ע"כ דפטורים אלו לא מהני לשבועה אלו ולריב' שבוע' ולא מחתא גילגול שבועה לריכה שבוע' לפ"ז ס"ל לר"ח בסיטא ג' שהבחתי
לאפי' בפטורים בפירוש אין מגלגלין שלא ע"כ דפטורים אלו לא מהני לשבועה אלו ולריב' שבוע' ולא מחתא גילגול שבועה לריכה שבוע' ולפ"ז
דברי הש"ך שכתב דאפי' בפטורים בפירוש אין משביעים אותה אפי' לשבועת היסת ולא מהני לה פטורים בפירוש ולא מהני לה שתם
ולא מהני לה שמין כל בגדיה ולא מהני לה שמין כל בגדיה שאינם ראויים לה כלל ולא מהני לה שמין כל בגדיה שעשה לה אחד שאול ולא מהני לה
שמין כל בגדיה שעשה לה אחד שאול ולא מהני לה שמין כל בגדיה שעשה לה אחד שאול

(ג) אבל של רגל ושל שבת שמין לה פסק כן על פי דעת הריב״ש שכתב שכן דעת הרמב״ם ממ״ש הר״ן בשם הרמב״ם ומשמע ש״מ שלא קנאתן חכמים אלא שמין לה אפי׳ בגרוש כיון שלא קנאתן כלל ועדיין של בעל הם אבל הרמ״ך שמין לה אפי׳ בגרוש כיון שלא קנאתן כלל ומקנויי מקני לה כל מה שקנה ולבע לאשה ואין חילוק בין בגרי חול לבגדי שבת ולעילם׳ ל׳ סעיף ט״ו ומיהו ללא כרמב״ם לענין שאין הבעל יכול למכור בגדי שבת של אשתו מ״ט אין לו אמה להתפרנס והוא דע, מהר״ם שבדי, במהרי״ק ורא״ה דגם כאן אם הגרוש מוחזק בכתובת אין מוציאין מידה דיכול לומר קים לי כהרמ״ם ומהר״מ דבתרוי מיהו ועיין לעיל מ״ב בסי׳ ס״ק ל״ח; (ד) מגדיה בעשות אף שהב׳ כתב בשם הריטב״א הטע׳ שאינו בדין שיפסיטנה ערום׳ ונעשה זה לא שייך בבגדי שבת ורגל מ״מ נראה בכל מגדיה הדין כן וכן הוא מסתימו לשון הטור: (ה) היה נוטלת אותן בעווין * לרמ״ם כמו שהיה נוכר ביום השוק וכו׳ אף שהיה ימים שעברו ויותר ביוקר השתא מיהא אינו שוה יותר שאין אמו מוכלת לו קונים עכ״ל וזה כוונת הרב בעווין כמות שהן עכשיו ביום השוק; (ו) כ״ל כתן שעות וכו׳ נראה דל״ל להגיה לק חיב׳ אחת בשנה, וקאי לעיל שכת׳ גרושה שגירש׳ בלא שעה דמשמע הא שם מגרש׳ בשנה׳ שמין לה בגדיה לבל אחנה לק שם מגרש׳ מדשתי בשנה׳ אפ״ה וכת׳ במחנ׳ וכן הוא נשוב; (ז) אפ״ה אחנה שלא * השעם דבשלמא בגדים וכבישים שעושין להתנאו׳ זה השה אין לכתו׳ להחל׳ גרושה רק שתתקשט בהם כל זמן שהיא החתיו לבל שם חסרון עליו מעשתו למשקל ולמיפק לה מקני לה לבל הנותן לחשתו קרקע או מעות או אפי׳ שאר מטלטלין שאינן ראויים ללבוש ולהתנאות זה נגזה בין בשעות בין בגרושין כל שהיה מוכלת בו דלא נדע מהוספות שלים שמוסיף לה בכתובת׳ ולשון אחר מתנה לחבריה ולרתני׳ עדנה נעי למשקל מיניה דרחים ליה לעולם עיין בחשו הרי״ם סי׳ ס״ח ושם הגה מאותן שכופין אותו להוליך לה המחל׳ כדין התוס׳ שהוסיף לה ויחנאר לקמן סימן קנ״ד ועיין ברמ״ם פ״ט מ״ח: (ח) לחריס שמתנו לה הכבישין ובו״ה מעות וה״ה שלא בשעת נשואין בבחרי׳ אין חילוק ועיין לעיל סי׳ ל׳ סעיף ט״ו ועיין מ״ש שם ויש לדקדק לכאן מדשתי דגדול כח הבעל בהכבישין שנתן לה מהחריס דהכבישין שעשה לה בשמות וגירושין והכבישין שנתנו לה מהחריס הם ל״מ אלא ואין שמין לה בשמות וגירושין ולעילסי׳ ל׳ פסק דבגדי שבת וי״ט שעשה לה אפי׳ אין יכול למכור אין לו אמה להתפרנס ומה שלחריס נתנו לה יכול למכור להתפרנס אין הכישו ויש לרמ״ב דכל זמן שהיא החתו אין יכול למכור מה שעשה לה להתנאות אבל לחריס אין בידם ליתן לה מהנה סתם כדי להתנאות אם לא שיתנו בפירוש בהנאי המוציל ועיין במהרי״ק שורש י׳ וכאן מיירי בשמות וגירושין אז ואפי׳ יפה כח התנה במה שנתנו לה לחריס ממה שנתן לה הבעל דהעשתו למיפק לה אם רמ״ב שחתקשט בפניו אבל מה שנתנו לה לחריס הוי כ״מ אלא:

ק (א) אין מין הקרקע אפי׳ אם היתה גרושה והוא מסלק לה הכתוב ולא היורשים וכן לענין זיבול אפי׳ ממנו אינו גובה אלא מזיבורת ב״ש:

(ב) ומהקנות הנאוני׳ כתב הרמב״ם פי״ו דוקא מי שידוע החזק אבל אם אין מכחישין לנו אין לנו כח להוליא מן היורשי׳ וכן משמע שאין לומר דז״ל שלא נכתוב כנכתו׳ דמי שאין זה תנאי ב״ד כיון דנתחדש אחר הב״ש * מיהו כ״מ כתב בשם הריב״ש דרמב״ם פירושי במקום היכא דמנהג הוא לכתו׳ בפי׳ מטלטלין אז אם לא כתב לה נשתעבדו המטלטלים אף ב״כ דידע החיקון הנאוני׳ * ואם נתפשט החיקון בכל ישראל תמיי׳ אף שלא נכתב בנכתו׳ דמי שאין לו נתפשט החיקון לפ״ז דזה״נ שנתפשט החיקון תמיינן אף שלא נכתב בנכתו׳ דמי ולפ״ז פ׳ מליחות האב׳ כתב בשם ר״ת דגובין מן מטלטלין משום דכותבין מטלטלין ובפ׳ ב״ש הניח תקנות הגאוני׳ ובפ״ק דב״ק כת׳ מטלטלין דיו כקרקע דזורו הללו מדינא דת״ש הואיל כל מצוה ומתן בהם והוי כגמלא דערבי׳ * וכן בשח״ה סי׳ ת״ט לכתב חטעם הואיל כל מו״מ בהם ובסי׳ ק״ג זה כת׳ הטעם משום תקנות הגאוני׳ תומחת שכותבין בפירוש ולריך יחוד; ג מעות בחונו אפילו כתב בכתוב׳ מכאן ואילך יחוד מקרי אף שלא נכתב בכתוב׳ אין נוטל פיסים בחלו כמ״ש בח״ה סי׳ ק״ג וכתב מהרי״ט מ״מ נגזין מן הכתובות אפילו דמסתמא לא משתעבד לה מדין דר״נ כ״כ הרמ״ם כי״ל והטור מזה נסתם לק בכתוב׳ ואין חילוק בין מלו׳ בשטר לבין מלו׳ בע״פ וכן נוב מן הש״ך שהניח בשתיק׳ ועיין בש״ך הכותח דק חקי״ל ואם קודמת לחו׳ הלקח עיין תשו׳ מ״ג סי׳ ק״ג ועיין תשו׳ רמ״ח סי׳ מ״ח:

ד מיהו דשות ביד היורשי׳ וכו׳ היינו היכא דלא כת׳ בפירוש מן המטלטלין שם בש״ג ועיין במגיד ובב״מ פי״ו ה״ח סי׳ ק״ו * וכן הבעל יכול לסלק בקרקע דמ״ב שהניח בעל ועיין בש״ך שם ס״ק ל״ו דקי״ל כת״ק דגובין מן הכל ואפי׳ אם הניח בעל קודמת לחו׳ הלקח עיין תשו׳ מ״ג סי׳ ק״ג ועיין תשו׳ רמ״ח סי׳ מ״ח:

ה היה מוכלת אותן בשו״ן כמו שהיה נמכר השוק אף שהיה בימים שעבר יותר ביוקר מ״מ השתא מיהו שוה יותר שלא כמו שמלא לו קונים עכ״ל הרמ״ם ומשו״ה ו׳ אפ״ה מחנה שלא * השעם דבשלמא בגדים וכבישים שעושין להתנאו׳ זה השה אין לכתו׳ להחל׳ גרושה רק שתתקשט בהם כל זמן שהיא החתיו לבל שם חסרון עליו מעשתו למשקל ולמיפק לה מקני לה לבל הנותן לחשתו קרקע או מעות או אפי׳ שאר מטלטלין שאינן ראויים ללבוש ולהתנאות זה נגזה בין בשעות בין בגרושין כל שהיה מוכלת בו דלא נדע מהוספות שלים שמוסיף לה בכתובת׳ ולשון אחר מתנה לחבריה ולרתני׳ עדנה נעי למשקל מיניה דרחים ליה לעולם עיין בחשו הרי״ם סי׳ ס״ח ושם הגה מאותן שכופין אותו להוליך לה המחל׳ כדין התוס׳ שהוסיף לה ויחנאר לקמן סימן קנ״ד ועיין ברמ״ם פ״ט מ״ח: (ח) לחריס שמתנו לה הכבישין ובו״ה מעות וה״ה שלא בשעת נשואין בבחרי׳ אין חילוק ועיין לעיל סי׳ ל׳ סעיף ט״ו ועיין מ״ש שם ויש לדקדק לכאן מדשתי דגדול כח הבעל בהכבישין שנתן לה מהחריס דהכבישין שעשה לה בשמות וגירושין והכבישין שנתנו לה מהחריס הם ל״מ אלא ואין שמין לה בשמות וגירושין ולעילסי׳ ל׳ פסק דבגדי שבת וי״ט שעשה לה אפי׳ אין יכול למכור אין לו אמה להתפרנס ומה שלחריס נתנו לה יכול למכור להתפרנס אין הכישו ויש לרמ״ב דכל זמן שהיא החתיו אין יכול למכור מה שעשה לה להתנאות אבל לחריס אין בידם ליתן לה מהנה סתם כדי להתנאות אם לא שיתנו בפירוש בהנאי המוציל ועיין במהרי״ק שורש י׳ וכאן מיירי בשמות וגירושין אז ואפי׳ יפה כח התנה במה שנתנו לה לחריס ממה שנתן לה הבעל דהעשתו למיפק לה אם רמ״ב שחתקשט בפניו אבל מה שנתנו לה לחריס הוי כ״מ אלא:

ק (א) אין מין הקרקע אפי׳ אם היתה גרושה והוא מסלק לה הכתוב ולא היורשים וכן לענין זיבול אפי׳ ממנו אינו גובה אלא מזיבורת ב״ש:

(ב) ומהקנות הנאוני׳ כתב הרמב״ם פי״ו דוקא מי שידוע החזק אבל אם אין מכחישין לנו אין לנו כח להוליא מן היורשי׳ וכן משמע שאין לומר דז״ל שלא נכתוב כנכתו׳ דמי שאין זה תנאי ב״ד כיון דנתחדש אחר הב״ש * מיהו כ״מ כתב בשם הריב״ש דרמב״ם פירושי במקום היכא דמנהג הוא לכתו׳ בפי׳ מטלטלין אז אם לא כתב לה נשתעבדו המטלטלים אף ב״כ דידע החיקון הנאוני׳ * ואם נתפשט החיקון בכל ישראל תמיי׳

וכן ניתנת מן מחנות ס"מ • וגרידה מס נתן במחנות בריח בקנין אפי' לית בה
ליו המקבל מחנה ח"י להפוס אע"ג בחיי בעלה הכל ביזה לא מהני תפיסת'
בחייו דהא כל שעה יכול להוליח מידה דכתוב' היא גופה בחייו נמלא מה
שנתן לאחר זכה המקבל הו ח"י לחפוס ועיין בד"מ ס"ק דין מחנות ס"מ
ועיין בפסקי מהרי"ו סי' פ"ו *
ועיין ג"י שכתב בשם תשו' הרשב"ח
מי שנתן כח"י לא' כל אחד לו הוח
בשותפת עמו והקדים הזמן קודם
הניסואין ופסק הרב"ח קרקעו'
הו מטלטלין וכתב לה הג"ק הינו
נתן לחייב חותה דהא מס מוכר
הו נתן במחנה יפולה ביה להוליח
מידם אבל מטלטלים ולא כתב
לשטח מטלטל' הג"ק אע"ג שכתב
לה מקרקעו ומטלטלין נתן שהיה
שותפות ניניהם קודם הניסואין
במיגו דיכול למכור הו ליתן במתנ'
וכן הוא בד"י בח"ם ס"ם מ"ו ובחשו'
מחרח כתב הרשב"ח אם הודה
לו חוכן בים פקיון בידו הינו נתן
לתוך חותה וחשודו' זו כותב' ח"ו
וחירון בד"מ דחיירי בחשו' זו
במטלטלין וכתב לה קנין הג"ק •
ודבריו התוחים דהא בחשו' ס' שלם
מ"ו מנוחר אפי' לא כתב הג"ק הדין
כן הע"ג דיש לו מיגו מ"מ הוי מיגו
במקום חזקה דהוה כל מה
שביד הוח שלו • לכאורה נדחה בחשובת הרמב"ן הנ"ל
מחמת המיגו דנתן בכתב קודם הניסואין ולא לח היה מחייב לשום חדם
היה נתן מפח"כ כשמועה לחר הניסואין אפי' יש לו מיגו חמרי' הזק' מה
שביד הוח שלו ול"י לחוב חותה שוב דחיישי בש"ע ס"ק ל"ט הביח חשו'
וע"ש מ"ם * ונשמע מחשו' זו דס"ל לרשב"ח אם כתב הג"ק טורפת מן
מטלטלי שמוכר לו נתן ועיין בח"ם סימן ס' וסי' ס"ל ו : ן בחנות בריח
כ"כ המרדכי פ' נערה וכן פסק בחשו' מהרי"ו ובח"מ כתב להלכה אמר ולח
למעשה וה"ה מ"ל וכן מוכח בפסקי מהרי"ו סימן פ"ו הע"ג דשם חייבי בח"מ
מ"מ נשמע מזה דהא כתב כן לדעת הפוסקים דס"ל מחנו"ס מ"מ מפקיע הכתוב'
מחלק לדעתם בין אם נתן לאחרים לבין אם נתן לבנו מה נשמע למחנות
בריח * וגם מסיים שם מהרי"ו וכתב כלכת' מור"ם בפרק נערה ושם חייבי
במחנות בריח מיהו בחשו' רס"כ ס"ח סי' ל"ד כתב היובאי' י"ל קיים לנו
כהני פוסקים דאין חילוק בין אם נתן ליובאין לבין אם נתן לאחרים . גם
כתב שם מלוה בע"פ אינו גובה מיובאים : ז מיהלוה עיין במרדכי פ'
מי שמת שם עובדא היה שהלוים מעות בית ח' ליתן לבנו ופסק דגוב' שמנת
חביו הכתובה מעות חלו כ"ן דלח זיכה לבנו בחייו שלח לאחר מותו חז
יהיו זוכה שלח מחמת מלוה לקיים דברי חמת וכל מחנה שחדם זוכה מכח
מלו"ה הו מכח מזכ"מ חו מלוה מחמת מיחה חחת המת גובה הכתובה
ממעות שו • ומזה נשמע אם היה מוכה לבנו בחייו הינה גובה הכתובה
וכללו על דיעה הרח"ש ז"ל אפי' מחנות בריח דבניו גובה ורבו רמ"ח
שהביח בשמוך פלוגתח בחנהנו בריח לבניו ובחלביח דברי המרדכי לריך לומ'
דחיירי אם נתן לאחר ולח לבנו דחז אם היה נתן מחנות בריח חינו גובה
והשתח גובה משום דהינה שלח מחנות שכ"מ • ועיין במרדכי פ' י"נ סימן
הקפ"ד נשמע מזה אם כתב לו מחנה מהיום ולחחר מיחה כח' חן הבנים
חף ע"ג מהיום ולחחר מיחה הוח מחנות בריח מ"מ כיון דכתב כח' חן הבנים
גובה הכתובה חן העזבון ומחמעט כל החלקי' דחי לחמרת המקבל יקח
מחנה שלו בחחלה וחח"כ יחקח הכתובה ח"כ יהיו חלק המקבל יוחר מחלק
ח' חן הבנים ומזה נשמע נמי לפי' עיטור הבח וכד"ד נמי קודמי' וכן פסק
בה"ה סימן רפ"ח שלח במרדכי שם סי' חחש"ו ולח פסק כן לענין כד"ד וכבר
הקשה עליו בח"מ : ח ואם מכרו היובאים בדריסה וב"ח החריכו לפרש
דברי הום' פ' ל"ב ודברי הרח"ש פ' החומר דלח פליגו ע"ז • מיהו בדרי"ו
פסק לפי' אם מכרו היובאים מטלטלין חינה גובה הכתובה וכ"כ הב"י פ'
מ"ב ועיין ג"י וח"מ : ט ומ"מ לח נהגו כ"כ ע"פ חשו' הרח"ש כמ"ש
בח"מ סי' ס' וכבר כתבתי בשמוך דעת הרשב"ח בזה • ונרחה לב"ע אם
כתב לה מטלטלין הג"ק ועיין בית המטלטלין והוח מכר חו נתן לאחר ח"ל
ליתן להם ובכה"ג לח שייך תקנות השוק כיון דעיין בידה המטלטלין :
י מכרו היובאים בח"מ מדעיך מדכתב גבי דידי' שמכר חו נתן וגבי
יובאים לח נקט שנתנו ס"מ חם היובאים נתנו בחנהנו ליכח תקנות השוק :
יא שלח מן הניסואין בזמן הזה כותבים ספר תרג גובה מן עידית עיין
סי' ס"ו ס"ק ס"ב : יב ונרחה נמנח מזבח חפי' לאחר החקנ' שתקנו דגובי' מן
המטלטלין מ"מ חינה גובה מזבח כ"כ הרח"ש סי' כ"ו ובן משמע מלחר הכוסקי'
ולח כרח"ש בפי' מנחות ועיין בב"מ פט"ו ה"ח והזבח חין חילוק בין
שבח מעולה לשאר שבח ועיין בי"מ שם בשם הרשב"ח לענין חם חיובאי'
חלנו ומכרו : יג לחת מתנה לבנו לאחר ג' ג' שנים עיין חשו' מהרי"ו
חשו' מהרי"ל סי' מ"ו ונשם משמע לפי' לח קלב זמן מ"מ כל שעדיין לח נח

ליהו הוי רחוי

(ז) ליובאים במחנת בריח וכולי • עיין במרדכי פ' נערה שכ"כ בשם
מהר"ם ועיין בחשובת מהר"מ סי' קל"ג שהחריך בזה להוכיח כן מן הגמרח
ועיין במרדכי פ' יש נוחלין דף רס"ח סי' תרכ"ט ותמ"ל דלח משמע
שנודלה לגבות ממחנת בריח ולח"ל מחיים וכן משמע בח"ה סי' פ"ו וגם
בחשובת מהרי"ו להלכה חמר ולח
למעשה וכן מנח' קלח בחשובת
מהר"ם הנ"ל סימן קל"ג דלח חמר
זה רק לפנים ולח למעשה וגם בד"מ
כתב דברי מהר"ם סחברי להדדי :
(ח) מי שלוה וכו' כשהיה בריח
כ"ל שהי קנין שלוחה זו חו שמכר
בית שלים דחייב השלים לקיים משום
מלוה לקיים דברי המת דלח יהיו לחו
הכי חין נלוחה זו ממש ועיין בחשו'
מהר"ם פדו' סי' כ"ג ועיין בח"מ
סוף סי' רכ"ו : (ט) חשה גובה
כחובתה משום דלח נח שלח כמחנת
ס"מ חו חיירי דהשלים ביד שלים
ולוה לו ליתן לאחר מיחה ניחח
דהשה גובה כחובת' דכל שקנה
מכח מלוה לקיים דברי המת הוי
כמחנת ס"מ וחינו קוצה עד לאחר
מיחה וכמו שפסק המרדכי בפ' מי
שמת בשם מהר"ם סי' תר"ל חל חנל
חם הקנה בקנין דהוי מחנת בריח
מעכשיו חף שלח לוה ליתן רק
לאחר מיח"מ קנה הגוף מיד
וקשה למה הטוב השה הכחובה ממה שנתן במחנת בריח וכיון במרדכי פ' יש
נוחלין מקל"ט נח לן לומ' דחיירי במרדכי פ' י"נסי' תקפ"ד פסק היכח
דכה' לאחרנו ולבחו ליטול כח' מחלק הזכרי' דבסק ר"מ דבחובה גביח מחחל'
זו דלעולם לח יטול יותר מן היורשים משוש דהזכיר במחנה ליטול כח' מן
הזכריים אבל חם לוה בקנין כשהיה בריח ליתן לח' לאחר מותו ובלקנין
מעכשיו הוח ס"ל קנה המקבל הגוף מיד חין טעם לומ' שחטול השה כחובת'
ממחנת בריח ומרדכי סי' הר"ל כתב דלח עדיפנ עובדח לגבות ממחנת בריח'
דחיילח מחיים ומשמע לפי' מן היורש ומכ"ש חם נתן במחנת בריח' לאחר ומה
שכך שלח לוה ליתן ליהו עד לאחר מיח' סוף קני מיהו : (י) וחם מכרו
יורשי' לאחר מותו משמע דגובי' מן המטלטלין שמכרו ומכ"ש חם נתנו למטלטלין
והרח"ש ס"ל החומר כתב להדיח חם נתנו היתומים לח גבו והרב בח"ח כתב
שהרח"ש לח מיירי רק לענין מזונות חבל לענין כתובה גובה ממה שמכרו
היתומי' וכן דייקי בקיצור פסקי הרח"ש וחם נתנו היתומים מוליכין לכתובה
ולח למזונות וכו' ובח"מ סי' ק"ו כתב הטור שחם מכרו מטלטלין ולח שיעבד
למלוה מטלטלי חין יכול לטרוף מן המטלטלין וגם מן הדמ"ם שביחם ע"ג
והרח"ש בחשובה כללע"ט סי' י' כתב כי מאחר דק"ל ג"ה מכחן ולהבי' גובה
כל מה שמכרו היתומי' קודם טריפה שלחם מכרו וחין עליהם דין מעכ"ע
של חבירו ע"ש ונעים זה שייך נם גבי מחנה שחתנו היתומים : (יא) חפי'
מטלטלין שמכרו היובאים מחנקט גבי דידי' שמכר חו נתן וגבי יובאים לח נקט
שמכרו חו נתנו משמע דגבי יובאים שנתנו ליכח תקנת השוק ולח יהיה למה
גבי דידה שוה מחו' למכר ולח גבי יובאים ועיין בח"מ סי' ס' בג"י וחפשר
דחם נתנו היתומין המטלטלין ים לחוש דכל היתומים יעשו כן ומה הועילו
הגחוני בתקנתן וחם גובה מן הדמים שביד היתומים חם מכרו הנכסים עיין
בה"מ מחלוקת רב חיי והרח"ש בסי' ק"ו : (יב) שהשביחו הנכסים לחת'
מותו • כלומר חפי' שבח ממילח מחנות בריח מ"מ כיון דכתב כח' מן הבנים
חילמח ומכ"ש מה שהשביחו היורשים ולקוחות ע"י הוללה ועדיפה שלהם
וחם השביחה השמנה עיין לעיל סי' ל"ה כמה חלוקים בזה ולענין הפירות
חם קדם היורש וחלש וחכל חו מכרן המורים עיין בחשו' הרשב"ח שהביח
הב"י : (יג) לחת מתנה לבנו לאחר ג' חו ג' שנים • משמע הח חם לוה
שחם ליתן מתנה לבנו חשה הבן גובה כחובתה ממתנה זו חע"פ שלח בחתה
ליד הבן בחייו לח מיקרי רחוי חבל המעיין בחשובת מהרי"ו חע"פ שהחתין
בלבותו כיון דכתב בשטר לפרוע לאחר שנחים משלש לח זכה המוכר בגוף
המעות וכו' המדקדק חח"כ בלבותו דמדמה לה לשכר שפיר חע"ג דקודם
שיחתו מיד כשגמר המלוכה יש לו חוב חלל ה"ה מ"מ מאחר שלח
גבה עדיין מיקרי רחוי וחינו דומה למלוה שהיה בידו המעות
קודם שהלוה וחותו שעה היה לחשה שעבוד על המעות ולח
נקע זכות חף כשהלוה המעות לאחרים חבל מחנה שניתנ'לו ולח
זכה בה עדיין דמיח ממש לשכר פעול שלח זכה ח"כ לחו דוקח נקט הרב
מהרי"ו בחחלה כיון דכתב בשטר לפרוע לאחר שנחים רק דקודמת דמילח'
נקט שמעשה כך היה שם חבל לדינח חף שנו ליתן לבנו מחנה מיד ומת הבן ולח
נבה הוה ליה כשכ' פעול ומיקרי פחוי : (יד) חו שלוה שלח לחת לו חלק
ירושתו כ"כ מהרי"ו בפסק כך הרב מהר"ל וגוף החשוב' חמל' בחיכוך
בחשובת מהרי"ל סי' ע"ד : (טו) דחם מת יעקב קודם רחובן וחפ"ש מת רחובן חחלה דפשיטא דהוי נכסי יעקב
רחוי : (טו) הוסיל

(טז) הוא"ל והיו מסועדים לחלמנת מזיו משמע קח שלמקח שאת רחונן מחה ג"כ תלמוד יעקב ופ"ה מיקרי רחוי דהכל חלוי בשעת מיתת רחונן ודוקא לענין כתובה מקרי רחוי לגבי מאת רחונן הואיל והנכסים הין מסועדים לשאת יעקב לכתובה ולמזונות וכתובת שאת יעקב מבטל כתובת שאת רחונן מצל לענין ירושת הבעל כגון שם מת יעקב בחיי דינה אחו ואח"כ מתה דינה חזי בעלה צל דינה יורש אות' מה שיש' מיעקב חניה קח שהיו הנכסים מסועדים לחלמנת יעקב שם נקריאים הנכסי' מוחזקי' לצת כמו שפסק לעיל בסי' ל' סעיף ח' והטעם מבואר בחזנ' מהרי"ל סימן ע"ד זה לשונו בשעת מזוי רחוי לשעת חקנתח לתקנתח וכמ"ש לעיל בחוב' מצ' כחוב' חצל ירוש הבעל למ"ד רחוירי' חו שפי' לת"ד דרנן מ"מ חקנת' חלימתח הוח וירושה ממילא ולח מתקרת גוביינא שאת מן הכחוב' וכן כמו שחלקתי שירי הבעל ביד חשתו בחיים ועומד במקומה לגבי כתובה לח ניתנה לגבות מחיים שת לתחר מוחה וכגר פקע זכוחה קליפתח בחוי שהיה לו בחייו עכ"ל : (יז) במקום שיכולין לפלק השאנה זה לשון מהר"מ שאנה שאת חמי' קודם בעל'ין לח לגבות כתובתה מנכסי חמיה מחלק ירושת הבעל דכיון דחמיה היית שאנה וק"ל הלכה כתוספ' גליל (דניזונית השאנה בע"כ של היתומים כמבואר לעיל ריש סימן ל"ה בחלקת מחוקק) הוי להו כל נכסי חמיה רחוי לגבי בעלה ואינה נוטלת בחוי ואפי' ים במוחזק יותר על כתובת חמותה מצטע במקום שק"ל כתוספ' יהודה (דניזונית היורשים לפלק' בע"כ ובמבואר ג"כ לעיל ריש סי' ל"ח) אפי' ים במוחזק יותר על כתובת חמות' גובה כתובת' מן המוחר מצל מה שכנגד כתובת חמותה ואפי' הוי לחלי חצ חם מתה חמותה דכתובה מבטל כתוב' וכמ"ש לעיל בם ק' לפי זה ובב"ח הניג כאן על דברי הרב וחין דבריו ברורים וכדברי פרב מוכח במרדכי פ' נערה וכמו שהעתקתי לעיל בחוב' וכמ"ש לעיל בם ק' נערה וכמו הגיונה וכן הוח במרדכי וכן הוח בתשובת מהרי"ל הנ"ל וכו' ומיירי דלח נתיחם מן חלי שנים במלוה חפי' בשטר חע"פ שגבו קרקע בחוב חנייהם מ"מ כתוב' עדיפא לענין זה ומיקרי מוחזק לגבי כתובת חשה וב"ח משום דמשעבדא להו מחיים מדר' נתן ועיין בב"י שהעתיק דברי הרח"ם ודוקא מלוה שחייבים לבעל חצל מלוה שירים הבעל מחוירים ולח בח עדיין לירו ולח היה ניזו מעולם מיקרי רחוי לענין כחוב' ועיין בתשובת מהרי"ו סימן מ' : (כ) חצל מזונות ושטר ב"ב דין כשטר חוב כלומר ונגבן מן הניזוני' ולענין שבח דינו כמו שנחשטר בח"מ סימן קי"ו ודין רחוי חצל ב"ח עיין בח"מ סי' ק"ל ובסי' ק"ו ובסי' קי"ח ובתשו' מהרש"ל מה שנחלק עם הרב מהרח"ם בדין רחוי ואין כאן מקום להחריך מה שצריך לח"מ : (בא) דחפ"ה חין נגבים רק מן הניזוני' דטעמח דב"ח בניזוני' משום נעילת דלת וזה לח שייך בחשה וחלינה מוקמינן דכל ב"ח מן החור' בניזוניות והטעה הרחשונה סובלת חפ' דקי"ל דיותר מחשתים רוצה ליטח החשה רוצה להנטח השיעל לענין מה שהבעל נותן לה משלו חצל מה שהבוחה מניח' לי חוליחו' בניזוניות ממעני ולח נכסי וכתב הר"ן של זה הטעת נוח' גם המ"מ הבי' שי הטעו' פע"ו מה"ת וכתב' שמן הירושלמי נרחה דכפי' ב' בניזוניות : (כב) חח"כ מקנו ממנה חחל' ועוד נחבחרו הרבה פרטים חשר לח מוכל לטעון נחח רוח עשיתי לבעלי עיין לעיל סי' ל' סעיף י"ז : (כג) וחח"כ מכר לחחר ה"ה מכר לרחשון פעם חחרת ונחרלית ג"כ יש טענה זו חלמה לח עשחה נחח רוח לבעלה בפעם הרחשון : (כד) ומן הרחשון י"ל חגובה חע"ג דיכול לומר לה הנחתי לך מקום לגבות שלה הנזי וכן הדין גבי מלוה שכתב ללוקח שני דין ודברים יש לי עמך יש לו על לוקח רחשון כלום מפני שיכול לומר הנחתי לך מקו' לגבות וכמו שנחצאר בח"מ סי' ק"ל וקי"ח שחני חשה דלח ניחנה כחובה לגבות מחיים ולח שייך זה לומר שח הוח לחפסידח וכמ"ש החום' דף ל"ח ור"ח וכמ"ש הרמ"ם : (כה) וי"ח שחינו גובה וכן כתב בח"מ סי' קי"ח בדעת הרמב"ם משום שחרחשון מוחזק והטע"ה : (כו) וחוזרין חלילה עד שיעשו פשרה • לח נחצאר בזמ' חופן הפשר שיעשו ונרחה שם הניח רוצה לעשות פשר עם הלוקח חו חגדה הרחשונה וכוחה כי הטעמה לח חשרוך מן הלוקח ושם הרחשונה הרצה לעשות פשר עם הלוקח חו

(טז) הוא"ל והיו מסועדים לחלמנת מזיו משמע קח שלמקח שאת רחונן מחה ג"כ תלמוד יעקב ופ"ה מיקרי רחוי דהכל חלוי בשעת מיתת רחונן ודוקא לענין כתובה מקרי רחוי לגבי מאת רחונן הואיל והנכסים הין מסועדים לשאת יעקב לכתובה ולמזונות וכתובת שאת יעקב מבטל כתובת שאת רחונן מצל לענין ירושת הבעל כגון שם מת יעקב בחיי דינה אחו ואח"כ מתה דינה חזי בעלה צל דינה יורש אות' מה שיש' מיעקב חניה קח שהיו הנכסים מסועדים לחלמנת יעקב פ"ה מיקריאים הנכסי' מוחזקי' לצת כמו שפסק לעיל בסי' ל' סעיף ח' והטעם מבואר בחזנ' מהרי"ל סימן ע"ד זה לשונו בשעת מזוי רחוי לשעת חקנתח לתקנתח וכמ"ש לעיל בחוב' מצ' כחוב' חצל ירוש הבעל למ"ד רחוירי' חו שפי' לת"ד דרנן מ"מ חקנת' חלימתח הוח וירושה ממילא ולח מתקרת גוביינא שאת מן הכחוב' וכן כמו שחלקתי שירי הבעל ביד חשתו בחיים ועומד במקומה לגבי כתובה לח ניתנה לגבות מחיים שת לתחר מוחה וכגר פקע זכוחה קליפתח בחוי שהיה לו בחייו עכ"ל : (יז) במקום שיכולין לפלק השאנה זה לשון מהר"מ שאנה שאת חמי' קודם בעל'ין לח לגבות כתובתה מנכסי חמיה מחלק ירושת הבעל דכיון דחמיה היית שאנה וק"ל הלכה כתוספ' גליל (דניזונית השאנה בע"כ של היתומים כמבואר לעיל ריש סימן ל"ה בחלקת מחוקק) הוי להו כל נכסי חמיה רחוי לגבי בעלה ואינה נוטלת בחוי ואפי' ים במוחזק יותר על כתובת חמותה מצטע במקום שק"ל כתוספ' יהודה (דניזונית היורשים לפלק' בע"כ ובמבואר ג"כ לעיל ריש סי' ל"ח) אפי' ים במוחזק יותר על כתובת חמות' גובה כתובת' מן המוחר מצל מה שכנגד כתובת חמותה ואפי' הוי לחלי חצ חם מתה חמותה דכתובה מבטל כתוב' וכמ"ש לעיל בם ק' לפי זה ובב"ח הניג כאן על דברי הרב וחין דבריו ברורים וכדברי פרב מוכח במרדכי פ' נערה וכמו שהעתקתי לעיל בחוב' וכמ"ש לעיל בם ק' נערה וכמו הגיונה וכן הוח במרדכי וכן הוח בתשובת מהרי"ל הנ"ל וכו' ומיירי דלח נתיחם מן חלי שנים במלוה חפי' בשטר חע"פ שגבו קרקע בחוב חנייהם מ"מ כתוב' עדיפא לענין זה ומיקרי מוחזק לגבי כתובת חשה וב"ח משום דמשעבדא להו מחיים מדר' נתן ועיין בב"י שהעתיק דברי הרח"ם ודוקא מלוה שחייבים לבעל חצל מלוה שירים הבעל מחוירים ולח בח עדיין לירו ולח היה ניזו מעולם מיקרי רחוי לענין כחוב' ועיין בתשובת מהרי"ו סימן מ' : (כ) חצל מזונות ושטר ב"ב דין כשטר חוב כלומר ונגבן מן הניזוני' ולענין שבח דינו כמו שנחשטר בח"מ סימן קי"ו ודין רחוי חצל ב"ח עיין בח"מ סי' ק"ל ובסי' ק"ו ובסי' קי"ח ובתשו' מהרש"ל מה שנחלק עם הרב מהרח"ם בדין רחוי ואין כאן מקום להחריך מה שצריך לח"מ : (בא) דחפ"ה חין נגבים רק מן הניזוני' דטעמח דב"ח בניזוני' משום נעילת דלת וזה לח שייך בחשה וחלינה מוקמינן דכל ב"ח מן החור' בניזוניות והטעה הרחשונה סובלת חפ' דקי"ל דיותר מחשתים רוצה ליטח החשה רוצה להנטח השיעל לענין מה שהבעל נותן לה משלו חצל מה שהבוחה מניח' לי חוליחו' בניזוניות ממעני ולח נכסי וכתב הר"ן של זה הטעת נוח' גם המ"מ הבי' שי הטעו' פע"ו מה"ת וכתב' שמן הירושלמי נרחה דכפי' ב' בניזוניות : (כב) חח"כ מקנו ממנה חחל' ועוד נחבחרו הרבה פרטים חשר לח מוכל לטעון נחח רוח עשיתי לבעלי עיין לעיל סי' ל' סעיף י"ז : (כג) וחח"כ מכר לחחר ה"ה מכר לרחשון פעם חחרת ונחרלית ג"כ יש טענה זו חלמה לח עשחה נחח רוח לבעלה בפעם הרחשון : (כד) ומן הרחשון י"ל חגובה חע"ג דיכול לומר לה הנחתי לך מקום לגבות שלה הנזי וכן הדין גבי מלוה שכתב ללוקח שני דין ודברים יש לי עמך יש לו על לוקח רחשון כלום מפני שיכול לומר הנחתי לך מקו' לגבות וכמו שנחצאר בח"מ סי' ק"ל וקי"ח שחני חשה דלח ניחנה כחובה לגבות מחיים ולח שייך זה לומר שח הוח לחפסידח וכמ"ש החום' דף ל"ח ור"ח וכמ"ש הרמ"ם : (כה) וי"ח שחינו גובה וכן כתב בח"מ סי' קי"ח בדעת הרמב"ם משום שחרחשון מוחזק והטע"ה : (כו) וחוזרין חלילה עד שיעשו פשרה • לח נחצאר בזמ' חופן הפשר שיעשו ונרחה שם הניח רוצה לעשות פשר עם הלוקח חו חגדה הרחשונה וכוחה כי הטעמה לח חשרוך מן הלוקח ושם הרחשונה הרצה לעשות פשר עם הלוקח חו

בפרישה במדינות ואילו היה מנהג שלהם מימים הקדמונים שלא"ק היה ג' והו' ואלו ואח"כ נשתנה מחמת תיקון מלכות והיה כל שלא ג' זהו ופסקו חכמי תרנו' סולין שו נשי שהי להן ניסואין ק"ל תיקון הלכו' ובחנו את כתובת קול' תיקון מלכו' ונתרמלו או נתגרשו את תיקון מלכו' שלוין גוזין שלא כפי תיקון המלכו' והו' הקש"ע ז' כיון לל' נשתנ' המעבע ומתמ' לפלט בכתובה לגריך לשלם כמו שפר' נשתע דם"ל שם נשתנ' המעב' מקילין לענין הפרעון כמו שמקילין לענין ג' מקומות : כד אבל שלח לה עיין סי' קי"ט שם מבוא' פלוגת' הפוסקים שם היה י"ל לה מקבל הגט עד שיסלק לי הכתובה ובאמ' שלא"מ אין לכתן חלי' בפלוגת' שם ולמ"ל דשי"ל לעבב קבלו הגט שלא"כ אחר נתינות הגט לריב"ה לבוא לעירו לתבוע הכתוב' ולכאור' כ"ל ע"כ לא פליגו שם שלא בשתין לו לשלם אבל בשיש לו לשלם לפ"ע הז"ס בעת מתינ' הגט ושם שמקום הגט הוא מקום הולוות הש"ת היינו הכתובה ואפי' שם אין לו לשלם י"ל מ"מ בעת נתינת הגט אבל לפחות מכאן ח"ל כלומר עכ"פ לריך שיהיה שוין המעבע שנותן לה כשיעור תיקון חז"ל כמ"ש בסי"ס : כן ויש לו דין כ"ג דהא הסלים שמוסיפי' אחא' שיכול להלוי' בעלו' הנלוי' דינו כנלוי' כ"כ בשהי"ק סוף פ"ח וכ"פ בד"מ ולא כב"י : כן שם אין שטר כתובה וכו' עלמ ע"ג דקי"ל

כי' יוחנן לחמר הטוען אחל מעב' ב"ד לא אמר כלום מ"מ שם אין שטר כתובה בידה אין לה רעות ואינה גובה כ"כ הלמב"ן ושאר פוסקים וי"ח שהביא בשמו ס"ל אפי' שם אין לה רעות אחל הכתובה בידה מ"מ ח"י לום בפרעתי לטוען אחל מעבה ב"ד הוא וקי"ל כמ"ש לקמן בשם מהרי"ל ומריטה וב"ח והיינו טיטו' תום' לפ"ז אפי' שם לה בידה ה"ט ש"ח עיי' גט פוד : כח שם הבעל טוען בפרעתי כתב המגיד שם הוא מוד' חייב לשל' וקש"ל בסי' ש' שם הוא מוד' חייב לשלם ונלח"ל חילוק גדול בכותבי' שובר על הכתוב' ולא בעדת הש"ג שכתב שע"ג דקי"ל בכותבים שובר עלה מעמ שעד לוה למלוה אבל בשלא בכתובה שם נאבד ח"ל לשלם שמא תמלא הכתובה והם יחבד השובר ואם שם והש"ג ח"ם בכותב והר"ן ס"ל בכותבים שובר על בתובה וח"ל שאר הפוסקים מיירי בשנשרף הכתובה או כותבים שובר אין תשם שתמלא הכתובה משא"כ בנאבד דהא בשנשרף ליכא פלוגתא כלל וע"כ לחיירי אפי' שם נאבדה הכתובה כותבים שובר · ולפי דברי הש"ג יש לחבד דברי הרי"ף הא בספק פ"ק דב"מ כר' יוחנן לחמר הטוען אחר מעמ ב"ד לא אמר כלום ובשם בכותב הביא תוקיימתא דשמוש לחתני' שם חייבי בשהין כותבים בכתובה אז לריך לשלם לה בשהין הכתובה בידה אבל בשהין כותבים בכתובה א"ל לשלם והקשו הפוסקים עליו כיון שספק כר' יוחנן היה לו לפסוק אפי' בשהין כותבים בכתובה ואין הכתובה בידה לריך הוא לשלם וא"י לומ' פרעתי כיון שמעמ ב"ד הוא ולדברי הש"ג י"ל מע"ג דא"י לומר פרעתי מ"מ שם נאבד א"ל לשלם וחייבין שמא תמלא הכתובה ואין כותבים שובר לכן כ"ל המחני' חייבי בשהין כותבים בכתובה ומיין כ"י ג"מ שם נשרפה הכתובה אז לריך לשלם שמא תמלא הכתובה ושעון פרעתי א"ל לטעון אחל מעמ ב"ד : כש ואם יש עדים שנאבדה הש"ג לא בחב אין זה שלא בחב שם נשרפה הכתוב' והקשה בח"מ מ"ל להלב"ח שם נאבדה לגריך לשלם דהא יש לחוש שמא תמלא הכתובה ונאמת לק"מ כי הש"ג לטעמו דס"ל לאין כותבים שובר על הכתובה לכן בחב דינו רק בנשרף ולא בנאבד אבל למה לקי"ל כותבים שובר לגריך לשלם אפי' שם נאבד הכתוב' וא"י לפרעתי אח"כ בשיש לו לשלם היינו שהין הכתוב' בידה אבל אם יהוע ד'נאבד או נשרף ליכא לחוש שמא תמלא הכתובה ומ"ש בהג"ה סי' ל"ו אם נאבדה הכתובה י"ל לפרעתי ח"ל חיך נאבד או תמרינן שמא נפרע אבל אם יהוע שנאבד צ"ל לפרעתי • ואם נשרפה הכתובה תו נאבדה והבעל תמר שנפרע אחר נשרפה בשעה שהיה בידה אבל אם נשרפה אחר שנתנה לה בידה אין הבעל יכול לומר שנפרע אחר שנשרפה שהרי בידה היתה ואין לך שטר גבוה מזה : לא אבל לא נהגו במדינות שלנו לגבות בלא כתובה (לג) ולכולי עלמא פשוט

לו דין ל"ג ולא דין תום' כי תוספות הוא דוקא מה שמנסיף לה מעלה נגלוי ותום' זה לכתובה דמי כל זמן שלא מכר חילוק ביניהם אבל הסלים שמוסיפין על המדוית כסיפ מפני שיכול להרויח בהם הוי כאו הניחה לו מדוית רבה והוי הכל בכלל ל"ג ועיין במהרי"ק שהאריך בזה : (ל) וכן הגלוס שם הבעל טוען היה לו לכתוב דין גרושה שהלה שיכול לטעון בגרי פרעתי ואח"כ דין השמנה שאמ טוענים לירושים שמא בלע לך סמוך למיתי או מחלה לו או אחפסה לגרי : (לא) שאחדה הכתובה או נשרפה בהגהות שפסי לא כתב רק נשרפה ו"ל שם בא עדים שנשרף שטר כתובה וכו' שאין לחוש שמא חוליה כתובתה פעם אחרת וכו' משמע אבל נאחדה ביש לחוש שמא מולחה ואח"כ פרע לה ומ"ש שם הבעל טוען בגרי ועיין בח"מ סי' מ"ח שמחלק בין נשרפה שם ג"כ אין נאחדה לנשרפה ונלחה דשם נשרף הכתוב' שחיי הבעל והבעל טוען שאחר שאסור לשהות עם אשתו בלא כתוב' כתבתי לה כתוב' אחר' טענתו טענה וכן אין טוענין כן בעד היתומים שם לא שהיו חבית עדים שנשרפה שטר כתובה וכן אין טוענין בשהין כותבים כתובה ועיין לעיל סי' ס"ה סעיף י' משמע בנאחדה כתובתה גובה כתובתה שם מיירי בידוע שלא פרע : (לב) אבל לא נהגו במדינות שלנו לגבות בלא כתוב' בד"ח בתב שמהרש"ל העיד שנוהגין לגבות בלא כתובה עיקר כתובה וכל תוליה בתנאי ב"ד אם במקום שכותבין וכ"ח אם בתב שיש להשוות דע"מהר"מ עם דעת מהרש"ל שזה מעיד שנהגו לגבות עיקר כתובה מנה מחתים בלא כתובה עדות מהרמ"ח אם קאי על התוספות ול"ל שיש לדון בזה לפי דחות עיני הדיין כי בתתם בזמן הזה לא שכיח לכלוע הכתובה או למחול בלא ידיעת ב"ד : (לג) ולכ"ע אם אין המנהג פשוט כלומר אפי' לדעת הסוברים שגובין בלא כתובה אפי' תוספות היינו שהמנהג פשוט בכל המדינה לגבות תום' זה אבל בשהין המנהג פשוט אין זה דומה לתנאי ב"ד ונראה אף אם חביה רחיה שבתב לה מ"מ יכול לטעון פרעתי מאחי' שהין הכתובה מקוייתת ומשמע מל' הרב דשהין המנהג פשוט אינה גובה בלא קיום מכ"ש בלא כתובה אבל אם המנהג פשוט בזה נהלקו הפוסקים אם גובה בלא כתובה או בלא קיום אבל

בעיר נשא אשה במקום אחר ונישרשה במקום אחר (והקש"ע עמו כד (כז) אבל שלח לה גט למקו' הנשואין הולכין אחר מקו' הנשואין (ג"י בשם תשו' הרשב"א) אם היה מעות מקום הנישואין טובים ממעות מקו' הגירושין נותן לה ממעו' מקום הגירושין ואם היו מעות מקום הגירושין טובים ממעות מקום הנשואים נותן לה ממעות מקום הנשואים ורוקא בשיווי המטבע שהוא מגבה לה מאתים ומנה כה (כח) אבל לפחות מכאן א"א ואם פי' בכתובה מטבע ידוע בין בעיקר בין בתוס' גובה ממנו כמ"ש בפרישה :

הגה וכשכי לתן גרוש הולכין תמיד אחר מקום שנתחתנו שם כמו בחוב לעלמת (כ"כ הת"ם פי"ו וכ"כ הרשב"א) ובמקום שמוסיפי' שלוש על מה שנותנת לו כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו כו (כט) יש לו לין ל"ג ולא דין תוספת (מהרי"ק שורש פ"ח) :

אלמנה כז אם אין שטר כתובה יוצא מתחת ידה אינו גובה אפי' עיקר כתובה (ל) וכן הגרושה (כח) אם הבעל טוען פרעתי או מחלה אפי' עיקר כתובה אין לה עד שתוציא שטר כתובה בר"א במקום שדרכם לכתוב כתובה אבל במקום שאין דרכם לכתו' כתובה אע"פ שאין בידה שטר כתובה בין נתאלמנה בין נתגרשה :

הגה כט ואם יש עדים (לא) שנאבדה הכתובה או נשרפה אפי' במקום שכותבין שהין כותבים (הגהות שפסי פרק הכותב) וי"ח אפי' במקום שכותבין גובה את כתובתה ואין נאמנים לומ' פרעתי היות (טור בשם ר"י) ולא מבעיא עיקר כתובה לא אלא אפי' תוספ' שנהגו כל המדינות להוסיף (מרדכי סוף המוצא וחצו' מיי' סוף חיותם) וכן נילה סנהדרי המחרונים (מהרי"ק שורש ח"י וקי"ל והמה"י סימ' רכ"ט) לא (לב) אבל לא נהגו במדינות שלנו לגבות בלא כתובה (לג) ולכולי עלמא פשוט

אם אין המנהג

בשנתחתנו בשם אחר ונישרשה בשם אחר ונאבדה כתובתה אם יש לה לגבות בשם הראשון או בשם האחרון (ב"י בשם תשו' הרשב"א) אם היה מעות מקום הנישואין טובים ממעות מקום הגירושין נותן לה ממעו' מקום הגירושין ואם היו מעות מקום הגירושין טובים ממעות מקום הנשואים נותן לה ממעות מקום הנשואים ורוקא בשיווי המטבע שהוא מגבה לה מאתים ומנה כה (כח) אבל לפחות מכאן א"א ואם פי' בכתובה מטבע ידוע בין בעיקר בין בתוס' גובה ממנו כמ"ש בפרישה :

הגה ונכסי לתן גרוש הולכין תמיד אחר מקום שנתחתנו שם כמו בחוב לעלמת (כ"כ הת"ם פי"ו וכ"כ הרשב"א) ובמקום שמוסיפי' שלוש על מה שנותנת לו כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו כו (כט) יש לו לין ל"ג ולא דין תוספת (מהרי"ק שורש פ"ח) :

אלמנה כז אם אין שטר כתובה יוצא מתחת ידה אינו גובה אפי' עיקר כתובה (ל) וכן הגרושה (כח) אם הבעל טוען פרעתי או מחלה אפי' עיקר כתובה אין לה עד שתוציא שטר כתובה בר"א במקום שדרכם לכתוב כתובה אבל במקום שאין דרכם לכתו' כתובה אע"פ שאין בידה שטר כתובה בין נתאלמנה בין נתגרשה :

הגה כט ואם יש עדים (לא) שנאבדה הכתובה או נשרפה אפי' במקום שכותבין שהין כותבים (הגהות שפסי פרק הכותב) וי"ח אפי' במקום שכותבין גובה את כתובתה ואין נאמנים לומ' פרעתי היות (טור בשם ר"י) ולא מבעיא עיקר כתובה לא אלא אפי' תוספ' שנהגו כל המדינות להוסיף (מרדכי סוף המוצא וחצו' מיי' סוף חיותם) וכן נילה סנהדרי המחרונים (מהרי"ק שורש ח"י וקי"ל והמה"י סימ' רכ"ט) לא (לב) אבל לא נהגו במדינות שלנו לגבות בלא כתובה (לג) ולכולי עלמא פשוט

אם אין המנהג

בשנתחתנו בשם אחר ונישרשה במקום אחר ונאבדה כתובתה אם יש לה לגבות בשם הראשון או בשם האחרון (ב"י בשם תשו' הרשב"א) אם היה מעות מקום הנישואין טובים ממעות מקום הגירושין נותן לה ממעו' מקום הגירושין ואם היו מעות מקום הגירושין טובים ממעות מקום הנשואים נותן לה ממעות מקום הנשואים ורוקא בשיווי המטבע שהוא מגבה לה מאתים ומנה כה (כח) אבל לפחות מכאן א"א ואם פי' בכתובה מטבע ידוע בין בעיקר בין בתוס' גובה ממנו כמ"ש בפרישה :

הגה ונכסי לתן גרוש הולכין תמיד אחר מקום שנתחתנו שם כמו בחוב לעלמת (כ"כ הת"ם פי"ו וכ"כ הרשב"א) ובמקום שמוסיפי' שלוש על מה שנותנת לו כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו כו (כט) יש לו לין ל"ג ולא דין תוספת (מהרי"ק שורש פ"ח) :

אלמנה כז אם אין שטר כתובה יוצא מתחת ידה אינו גובה אפי' עיקר כתובה (ל) וכן הגרושה (כח) אם הבעל טוען פרעתי או מחלה אפי' עיקר כתובה אין לה עד שתוציא שטר כתובה בר"א במקום שדרכם לכתוב כתובה אבל במקום שאין דרכם לכתו' כתובה אע"פ שאין בידה שטר כתובה בין נתאלמנה בין נתגרשה :

הגה כט ואם יש עדים (לא) שנאבדה הכתובה או נשרפה אפי' במקום שכותבין שהין כותבים (הגהות שפסי פרק הכותב) וי"ח אפי' במקום שכותבין גובה את כתובתה ואין נאמנים לומ' פרעתי היות (טור בשם ר"י) ולא מבעיא עיקר כתובה לא אלא אפי' תוספ' שנהגו כל המדינות להוסיף (מרדכי סוף המוצא וחצו' מיי' סוף חיותם) וכן נילה סנהדרי המחרונים (מהרי"ק שורש ח"י וקי"ל והמה"י סימ' רכ"ט) לא (לב) אבל לא נהגו במדינות שלנו לגבות בלא כתובה (לג) ולכולי עלמא פשוט

אם אין המנהג

בשנתחתנו בשם אחר ונישרשה במקום אחר ונאבדה כתובתה אם יש לה לגבות בשם הראשון או בשם האחרון (ב"י בשם תשו' הרשב"א) אם היה מעות מקום הנישואין טובים ממעות מקום הגירושין נותן לה ממעו' מקום הגירושין ואם היו מעות מקום הגירושין טובים ממעות מקום הנשואים נותן לה ממעות מקום הנשואים ורוקא בשיווי המטבע שהוא מגבה לה מאתים ומנה כה (כח) אבל לפחות מכאן א"א ואם פי' בכתובה מטבע ידוע בין בעיקר בין בתוס' גובה ממנו כמ"ש בפרישה :

הגה ונכסי לתן גרוש הולכין תמיד אחר מקום שנתחתנו שם כמו בחוב לעלמת (כ"כ הת"ם פי"ו וכ"כ הרשב"א) ובמקום שמוסיפי' שלוש על מה שנותנת לו כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו כו (כט) יש לו לין ל"ג ולא דין תוספת (מהרי"ק שורש פ"ח) :

אלמנה כז אם אין שטר כתובה יוצא מתחת ידה אינו גובה אפי' עיקר כתובה (ל) וכן הגרושה (כח) אם הבעל טוען פרעתי או מחלה אפי' עיקר כתובה אין לה עד שתוציא שטר כתובה בר"א במקום שדרכם לכתוב כתובה אבל במקום שאין דרכם לכתו' כתובה אע"פ שאין בידה שטר כתובה בין נתאלמנה בין נתגרשה :

הגה כט ואם יש עדים (לא) שנאבדה הכתובה או נשרפה אפי' במקום שכותבין שהין כותבים (הגהות שפסי פרק הכותב) וי"ח אפי' במקום שכותבין גובה את כתובתה ואין נאמנים לומ' פרעתי היות (טור בשם ר"י) ולא מבעיא עיקר כתובה לא אלא אפי' תוספ' שנהגו כל המדינות להוסיף (מרדכי סוף המוצא וחצו' מיי' סוף חיותם) וכן נילה סנהדרי המחרונים (מהרי"ק שורש ח"י וקי"ל והמה"י סימ' רכ"ט) לא (לב) אבל לא נהגו במדינות שלנו לגבות בלא כתובה (לג) ולכולי עלמא פשוט

אם אין המנהג

שמחלקו הפוסקים היינו דלמ"ל נקיטת כתובה דהא מיעטה בעינה דידה מאחר שאין הכתובה בידה לגבל מש הכתובה בידה רק שאין מקויימת ומתוך תוכ"ד נמצן לה נמלאו לה עדי קיום נלע"ד דבהא מודו כל הפוסקי' דמהימנ' וכו' ועיין לעיל סי' ס"ה סעיף י"ח דמש מוכח שהוסיף לה יותר מן המנהג וכיה שטר כתובתה בלא קיום לזה גובה שאין כמנהג משמע לכך שהמנהג פשוט ש"ל קיום וכדעת מהרי"ק : (לד) ויש לה מיגו שתוכל לכפור בחתנו מהרי"ו סי' קי"ג סיום אבל הדבר ברור דקדוק גדול דבמילתא כל דהו תיכף לטיומי דאין כאן מיגו : (להּ) ועיין לעיל סי' ס"ו ועיין בסי' ס"ה סעיף יוד שם כתב בפשיטות שם תבדה כתובת דגוד' כתובתה כפי מנהג בני מספחתו או מספחתו ול"ל דמיירי שם בידוע שלא נפרעה כתובתה רק שאין יודעים סך הכתובה : (לו) תינה נתמנת לגבות עוד וכו' כלומר בזה כ"ע מודה דאינה נובה בלא כתובה ומיירי בלא תפסה ונראה דהש קודם שנשאה מלעת דברים נפני ג"ר שלא נפרעה מכתובתה והיא מוכנת ליפנע ושלא תפסיד זכות שלה אף אם תנבל לאיש ונראה דמהני לה מתני זה ודינה כאו לה נשתק : (לז) היתומים פטורים בלא שבועה עיין בה"מ סימן ס"ט סעיף ה' : (לח) ונתחב' בסכין עיין בה"מ סי' נ"ג : (לט) ומשניעין תוכה היינו שבועת מלמנה כדין הבא ליפרע מנכסי יתומים ובעור כתב בשם הרמב"ם שלריכה ליפנע שמת וכבר תמהו עליו שאין הפי' כן בדברי הרמב"ם ומ"מ אפשר לומר שע"י גלגול לריכה ליפנע שהגיע זמנה לגבות ועיין לעיל סי' י"ז סעיף מ"ג ומ"ש שם על זה : (מ) כתב שנתבאר לעיל סי' י"ז סעיף ג' * עמ"ש שם ע"ז ושם נתבאר דעה שלישית בשם מהרי"ק דאין נתמנת לענין ממון כלל אף שנתמנת להנפע : (מא) ומשניעה בק"ח זה פוח לכון הרמב"ם ולטעמיה לזל שאין לו מיגו על העיקר דהיה נתמן ליטול עיקר מאת' שנתמנת על הגירושין ומשמר כתובה ללמוד מזל לדשם החולקים עליו וכמו שהכריע הרב לפני זה שכן עיקר וב"ל אף על העיקר נפנע הו' היפוך כל זמן שאין לה עדי גירושין נתמן במיגו דלא גרשתיך וכן פסק הטור ומיהו בטור כתב וה"ה במקו' שאין כותבין דמשמע דוק' במקום שאין כותבין יכול לטעון פרעתי כשהולי"ל הגט כי לא היתינו לה שכתב כתובה לגל במקום שכותבין כתובה דיעות' טענתא דידי' לפיך ליכא לה והכתובה בידה אף שיכול לטעון הוכרחתי לשלם לה מאחר שטענה תבדתי הכתובה וק"ל כותבין סובר מ"מ טענה בידה פליפא וכתובתה בידה ואפשר מאחר דיש לו מיגו דלא גרשתיך היה יכולה להוליא מידו בלא דיני ועיין בב"ח לשמקנא דגמרא אין חילוק ועיין בטור שכתב בש"ק י"א שם הוא במקום שאין רשאין לגבות הגט מפני

ייעות' לפנינו היינו נתמן לומר פרעתי גם היינו נתמן לומר כתבתי לה כתובה תחת חופ"ש : לז החכה שהוליכה וכו' כ"כ הרמב"ם וכ"ם ל החכה החומרת גרשתיך נתמנת מפי' שם חובעת הכתובה ואינה נתמנת שלא על עיקר הכתובה דוכתה מחמת מדרש הכתובה שכותבים כשהנשא לאחר וכו' ומדרש כתובה לה דרשינן שלא על עיקר הכתובה ועיין בתוי"ד סע"ב ס"ה : לח חייב ליתן לה עיקר כתובה לכתורה נראה דאין עליה שבועה דקי"ל לגבי החומרת גרשתיך נתמנת מפני שהיא מעיזה והיינו דנתמנת בלא שבועה מיהו הוא לריך ליפנע היסת על ח"כ אבל בסעיף ח"ת להפעל אומר ג"כ דגרים לוחה לו י"ל דמעיזה כיון דהוא מסייעה מ"ה לריכה ליפנע * נשמע מזה דלא תמרי דאינה מעיזה שלא דוקא כשהוא מכחיש' אע"ג דהיא התחילה לומר גרשתיך מיהו קס"ד בסיפא דמה לא חיישינן שמא גירש בגט פסול כמ"ש בסי' ק"נ גם קשה כיון דאין לה חזקה דאינה מעיזה ח"כ למה היא מגורש מ"ש מהא דאיתא בסי' קמ"ח סעי' כ"ו בהפעל והשליח אומרי' לגרושין נתן הסי היה ספק מגורשת : לט מחוך שיכול לומר לא גרשתיך וא"ל לפי' שם יודה לא חייב ליתן לה שאר כסות ועונה וא"ל לפי' שם יודה לא חייב ליתן לה שאר כסות ועונה וא"ל דהוי כטוען השיטה והודה בשעורים כ"כ תוס' וב"ג ולפשיטות הרמב"ם לק"מ דהא לפי' שם יאמר לא גרשתיך היה נתמנת דגירש חוק' וכטוען מסכ"ו ופטור מ"כ : מ ומהכן לה עיקר כתובה היינו לפשיטות הרמב"ם דאין לו מיגו ופטור מן העיקר אבל לפשיטו שאר הפוסקי' פטור הוא לפי' מן העיקר במיגו דלא גרשתיך ואם יש כאן עדי גט אז אין לו מיגו ח"ו לומר כבר הולאת הגט ופרעתיך והטור כתב במקום שכנה דאין לשטות הגט גוב' כתוב' לפי' שם ליכא עדים הגירש תוחה הע"ג דיש לו מיגו דהיה יכול לומר לא גרשתיך אבל במקום שהוא הולך ליכא ליישב הגט ואין בידה הולאל ליכא ליישב אז אין לו מיגו דהי' ל"ל להטור דין זה ודוחק לומר דס"ל מיגו זה לא גירש גרוש הוא ולא תמרינן מיגו זה שלא כשים ליישבה בפנינו דאין הגט בידה והב"ח כתבו לגבל למד מחוש דכאן אליבא דר' יוחנן דלעולא אחר הכנה דאינו נתמן לומר פרעתי לפי' אם אין ליה מיגו וקשה להא ס"ל לחוס' לר"י דלעולא קודם הכנה דח"י לומר פרעתי לפי' במקום שכותבים כתובה מ"ה תמרי' דלעולא אחר הכנה דאינו נתמן לפי' אם אין ליה מיגו אבל אמן קי"ל כמ"ל דלעולא נתמן לומר פרעתי אם אין ליה מיגו ואין לומר דהיינו דוקא כשהוליכה כתובה ואין גט בידה במקום שאין כותבים כתובה אם יש עידי גט אינו נתמן לומר פרעתי ללמוד הא דחוקמי' בס"ו דחייבי מתני' כשאינו שם עידי גירושין דאז ל"ל לגלם משום מיגו דוקא לרב חוקמי כן אבל לשמואל דחוקמי מתני' במקום שאין כותבים כתובה חייבי מתני' אפילו כשיש עידי גירושין מ"מ נתמן לומר פרעתי כיון שאין הגט בפנינו כמ"ש בס"ם בשלמא לשמואל וכו' וכן נראה מדברי ה"ר ב"י ז"ל הביאו הכנ"ג ודחוקמי מתני' כשליכא עידי גירושין אף שאין כתבו תוקימת' דשמואל דחוקמי במקום שאין כותבים כתובה : ביא הוליאה הגט בידה ס"מ כבר הוליאה הגט ופרע לה וצתו לה משמע כן ונראה דין זה חלי' בפלוגתת הנ"ל אם אמרו

בלא כתונ' במקו' שכותבין כתובה וחו' בשעמיה דס"ל לגובה אפי' במקום שכותבים

כתובה

יכתבו כתובה מב (מב) גיבה עיקר כתובה בגט שבירה ואם דרכן לכתוב כתובה אפי' עיקר אין לה עד שתוציא שטר כתוב׳ ונשבע הבעל שבועת היסת על טענתה ונפטר :

יג מג הוציאה ב׳ גיטין וב׳ כתובות וזמן כתוב׳ ראשון׳ קודם לגט ה׳ראשון וזמן השניה קודם לגט השני גוב׳שני כתוב׳ :

יד הוציאה ב׳ כתובות וגט אחד אינה גובה אא כ׳׳ב אחת ואיזו מהם גיבה אם שתיהן שוות ביטל׳ האחרונה את ה׳ראשונה ואינ׳ טורפת אא מזמן האחרונ׳ ואם היתה באחת משתיהן תוספת על חבירתה ולא כתב לה ואוסיפי׳ לך כך וכך על הראשונה אם רוצה לגבות הראשונ׳ גובה מזמן ראשון או שניה מזמן שני ואם כתב לה ואוסיפות לך כך וכך על הראשונ׳ גובה ראשנה מזמן ראשון והתוספת מזמן שני בר״א ששתיהן מן האירוסין אי מן הנשואין אבל אחת מן האירוסין והשנייה מן הנישואין בכל עניין אינה גובה אא אותה שמן הנשואין :

טו הוציאה מג שני גיטין וכתוב׳ אחת אין לה אא כתוב׳ אחת שהמנ׳ש את אשתו וחזירה סתם על כתובת׳ הראשונה ההזירה :

טז הוציאה גט וכתיב׳ אחר מית׳ הבעל אם גט קודם לכתוב׳ מד (מד) גובה בגוט זה עיקר כתובה אם אין דרכם לכתוב כתובה (ובכתובה גובה כל מה שיש בכתובה זו שהרי זכתה בה במיתתו ואם כתובה קדמה את הגט אין לה אלא כתובה אחת שעל דעת כתובה ראשונה החזירה :

קא עד כמה גובה כתובתה ובו׳ס :

א אומנה כל זמן ששטר כתובה בידה א גיבה לעולם ב

(א) בין אם נותנים לה מזונות בבית אביה או בבית בעל׳ ונשבעת ג (ב) אפי׳ לאחר שנשאת (ג) ואפי׳ עברה עליה שמיטה אינה נשמטת ד אא״כ פגמה אותה (ד) שגבר׳ה מקצת או שזקפה במלוה ואם אין כתובת׳ בידה ובאה לגבית בתנאי ב׳ד במקום שאין כותבים ה (ה) אם נותנים לה מזונות בבית אביה ו (תוספתא לאחר) (מרדכי סוף פרק הנושא) אינה גיבה אא ער סיף כ״ה שנה אבל שתקה כ״ה שנה ולא תבעה ז מחלה ואם תבע׳ תוך כ״ה שנים מונין לה כ״ה שני׳ מיום שתבעה ח (ו) וכן יורשיה צריך לתבוע ב״ה שנה למיתתה ואם שתקו יותר מכ״ה שנים מחלה (ז) (וכל זכרה ותמרה שאם נשתקו לאו משום מחילה הוי כתבעה (הר״ן פ׳ הנושא) :

ב אפי׳ אם ניזונית בבית אביה אם היורשים מכבדים אותה (ה) שמוליכים לה מזונותיה בעצמם אין שתיקתה מחיל׳ שמפני הבוש׳ שתקה ולא מפני שמחלה :

ג (ט) נרוניא

מפני הסכנה נתמנת ה״ה וגובה הכל וה״ל לעדי גרושין ואינו נתמן לטעון פרעתי מיאחר דהכתוב׳ בידה והב״י הסכ׳ עליו ועיין בב״ח : (מב) גובה עיקר כתוב׳ בגט שבידה אבל בעדים גירושין לא גביא ויכול לטעון פרעתי לה ע״פ הגט שהיה בידה וקרעתי הגט : (מג) שני גיטין וכתובה אחת פי׳ ואין הכתובה קדם לגט ראשון אבל זמן הכתובה אחר גט ראשון והוא במקום שאין כותבין כתובה גובה בגט כתוב׳ ראשון׳ ובכתובה גובה השני וכן הוא בב״ח וכמו שיתבאר בסעיף שאח״ז : (מד) ה״ג וכן הוא בתמ״ס גובה בגט זה עיק׳ כתוב׳ אם אין דרכן לכתוב כתוב׳ וגובה כל מה שיש בכתובת׳ זו וט׳ נלמוד אבל אם דרכן לכתוב כתוב׳ אינו גובה בגט כלום וכמו שיתבאר בסעיף י״ג ועיין בב״י ובד״מ שהעתיקו כמה תשובות הסייעים לסימן זה :

קא (א) בין אם נותנין לה מזונות וכו׳ וה״ה אם אין נותנין לה מזונות כלל ג״כ גובה וכתובתה כל זמן שהכתובה בידה וכמ׳ הרמב״ם בפ׳ בתולה הרבה ראיות להשמ׳ הפי׳ מקשים לה לגבות כתובת׳ והב״י הביא תשובה זו לעיל סי׳ ל״ו ובד״מ הביאה כאן : (ב) אפי׳ לאחר שנשתתפו כתב לעיל סי׳ ל״ו סעיף י״ט ולאחר שנשתתפו אינה גובה בגוד מפני שהבעל יכול לה לגבות בגוד׳ גובה וכמ׳ הרמב״ם פי״ג ממלו׳ דאם קבלה ונשתתפו אין גובין מיתומי׳ קטני׳ עד שיגדלו דטעמא דמקקין לגבות כתובתה משום חן כדי שיהיו לה כלו׳ שתנשא לאחר · וה״ה ליה כאן טעם דמזוני ולחן וכתוב׳ מהגהות שפסקו לטון ריש״ו דף תקכ״ט שאם נשתתפו ע״ד לוותן המעות אים לה לגבות מן היתומים ג״כ דמקקין לה לגבות כתובתה מהן שהל״כ בעל׳ מגדשת מפני שהטעתו והרי היא לריכה הן ועיין בתשובת הרש״ג כלל פ״ה סימן ו׳ היכא דמת כתתום ולא חיישינן לגרוי מודה הרמב״ם דגובין מיתומים קטנים אפילו נשתתפו : (ג) אפי׳ עברה עליה שמיטה אינה נשמטת כן הדין בכל חיוב שתחייב לחבירו שלא ע״ד שלוחה כגון הקפת חנות או שכר שכיר וחונם ומפחת וכיולא בזו : (ד) שגבתה מקלת ואם פגמה הכתוב׳ אף שלא פגמה התוספות משמטת הכל כלומ׳ כן הוא בגמר׳ : (ה) אם נותנין לה מזונות בבית חביה כלומר לעפ״י שנותנין לה מזונות בבית חבי׳ אפ״ה אינה גובה מהם לחבוע כתובתה ולכל שלא חבעה כ״ה שנים מחלה ומשמע כשהיו נותנין לה מזונות מ״מ גובה מהם לחבוע כתובתה וכן משמע קלת מדברי הרש״ג אבל הטור כתב אם נותנין לה מזונות בבית בעלה גובה לעולם אפי׳ אם נותנין לה מזונות בבית בעלה כל זמן שנתקה כ״ה שנים : (ו) וכן יורשיה לריכים לתובע׳ היינו בנשבעה ומתה דא״כ אין חדש מורים שבועה לבניו וע״ל סי׳ ל״ו : (ז) וכל שזכרה וחמר׳ כלומר כשם שבועה חק בהדיא יורשיה מזכירין כתובתה ה״ה בדידה וכמו שהבית הר״ן הירושלמי לה סוף דבר שתתבע שלא תפסיד הזכירה : (ח) שמוליכין לה מזונותיה בעלמא · משמע דאפילו בעי שתין נותנין לה דמיים רק מזונות מוכנים וגם שמביאים לה בעלמא ולא שולחין לה ע״י שליח : (ט) נדוניא

החזירה הכתוב׳ ליורו : ח וכן יורשיה לריכי׳ לתבוע היינו כשנשבעה ומתה דא״כ אין לחם מורים שבועה לבניו : ט נדוניא

(ט) נדוניא לעולם אינה מוחלת. קצה"י בשער כתובה יולא מתחת ידה לפי כתובה אינה מוחלת ואי אין כתובה בידה אינה יכולה לגבות הנדוניא והמ"מ כתב דמייתי שהיורשים מודים שלא פרעוה הב"ש בחבדה כתובתה עיקר ותוספו' לא תגבה הנדוניא:

קכ (א) לא תגבה כתובתי עכשיו כלומר אע"פ לריש יכול לגבות אלא לומר לא תחבע כתובתי רק תהיה נדוניא ע"כ כל יתומים עד זמן שתלקה לחבוע כתובתי וכתבו שתחבר לעיל סי' ק"ג אבל במקום שים פם דלא ב"ח אין לה מזונות וכמו שתחבר בח"מ סי' ק"ע סעיף כ"ד: (ב) כגון דלא תקני לה מטלטלי לגד מקרקעי * וא"ג שכתב לה מטלטלי ומקרקעי דמלמא דגובה מן המטלטלין מדינא מטעם חנוני שממון ולא מטעם הקנ'הגאונים אף ב"ח עדי מטעם שכתב הרמב"ם שהב"ח הוליח מעותיו והאשה לא חסרה דבר אבל אם כתב מטלטלי לגד מקרקעי דין המטלטלי כדין הקרקע ושי' בהו קיימה: (ג) מלגבות עיק' ותוספות כלומר אבל לא נדוניא דהעלמא ליה אבדה הוא כמו ב"ח וכמו שתחבר בסמוך סעיף ט' ושטעם מבואר שהיא נתנה לו נכסיה כמו הב"ח ועמ"ם סי' ק' סעיף ג': (ד) וכן הורו החתרונים * שם בחשוב' מהרי"ו כתב אף למאן דס"ל דלא מפקינן מן האשה ה"מ ממון שהלוה לבעל, ולא באה ממון לידה אבל היכא דבא הממון לידה וכו' דאל"כ נעלם דלא וכו' תחזיק בכל הממון והחיך ולא נקי עכ"ל ע"ש: (ה) ואין חילוק וכו' מלוה ע"פ היועה * כלומר שידוע שהלוה ובלא נפרע דאל"כ יכולה לומר שמא נפרעת: (ו) ולכ"ע אם תפסה פקדון. דין זה פשוט דמהי תיתי שתחכום פקדון של אחרי ואחי עיסקא דהוי פלגא מלו' פסק בי"ד סי' קע"ו דאין ב"ד מוחלה מוטלים כלום מן הקרן ומחלק ריוח של המחזיק ושם בפסקי מהרא"י מבואר לקמן שאין עדות ברורה שמה שתפסה הוא פקדון דיכול לקנות עדות וגם לומדנה שבעלה לא היה שם לחוד ע"ש: (ז) דאין כותבין לגד בכתובה * כלי שלא תטרוף מטלטלי שמכר הבעל או שנתן במתנת בריח: (ח) בזמן הזה אין לחוש * כלומר משום הקנת השוק אין נוהגים לגבות מן הלקוחות שמכר או נתן במתנ' בריח ומ"מ אם כתב לגד בכתובה מועיל לענין ב"ח הבא לגבות ממטלטלי דים לה קדימה וכמו שתחבר בח"מ סי' קי"ג דלגבי שני ב"ח הבאים ליכא תקנת השוק וע"כ כתב לפני זה כגון דלא תקני לה מטלטלי לגד מקרקעי: (ט) ואם קדמה האשה ותפסה קרקע * לכאורה משמע דאפי' לעת הי"ח דלעיל והאחרונים שהורו בשני ג' בהג"ה דתפסה מוליאין מידה היינו דוקא דמטלטלין דלא נשתעבדו לכתובה מדינא דגמרא אבל בקרק' שנשתעבד האשה כמו הב"ח דק לכתחלה לב"ח יהבינן אבל אם קדמה ותפסה בב"ד לא מפקינן מינה ומ"מ הכי מלשון המרדכי בכתובות דף תקמ"ג ע"ח שכתב ח"ל כתב הלבעלי שמעינן מהכא דאחרי דמטלטלין לבעל חוב יהבינן לקרקע מהר"ם מלשון הלבעלי שי מדלא קאמ' לב"ח יהבינן וחו לא לומר ב"ח קודם לאשה וקאמר לאחתא לא יהבינן מבלל דאפילו קדמה ותפסה מפקינן מינה עכ"ל והרי"ף כתב לשון זה לף בקרקע עיין עליו וש"כ לף בקרקע דעת הי"מ דלא מהני תפיסה מ"מ כ"ע למעשה על הכרעת האחרונים דלא מהני הפיסה אם הוא אחרי בקרקע כי בחמת לף במטלטלי נחלק עליו הרמ"ך בפסקיו וס"ל דמהני הפיסה וכן דעת המרדכי והרמ"ך היה בחבלה וקשה להוליח ממון מדב' אחרי מהלוקת הפוסקים ואפשר לף במטלטלין לא פסק מהר"ם ומהרי"ל רק בתפיס' שלא בב"ד דולפי סברת הר"ם הפיסת מטלטלין עדיף מתפיסת קרקע דמהני אפי' שלא בב"ד ולחיתי הרי"ם בב ובהשובה סי' כ"ט כתב שם פרעו לאלמנה מטלטלין ובש"ך מוקדש מה שנתבאר בזה ולמה נעשה מהלוקת בין הריב"ם לבסק מהר"ם ומהרי"ל שלא ולחי הם לא בסקו רק בתפסה מטלטלין ממילמה וגם זה כ"ע למעשה נגד הרמ"ם בפסקיו ונגד המרדכי:

(י) שתחזיר

ג ט (ט) נדוניא לעולם אינה מוחלת אפי' שהתה כמה שני'
ד גרושה לעולם אינה מוחלת אפי' שהתה כמה שנים:

קכ דין נביית חוב וכתובת אלמנה וכו' ט סעיפים:

א מי ששת א ו' אלמנתו (או גרושתו) (מרדכי פרק הכותב) באה לגבות כתובת' ועליו ב' ח' אם זמן של אחד מהם מוקד' ולא הניח א"א קרקע כדי לפרוע לאחד מהם מי שזמנו קודם וגבה והאחר ידחה בין אלמנה בין בעל חוב ואפי' תפס ד"א חר מוציאין מידו:

הגה היתה הכתובה מוקדמת ב היה יכולה לומר (א) לא תגבה כתובתי עכשיו רק להיות ניזונית בבית בעלי ואח"כ תגבה כתובתי שלא נוחים לה כתובתה והזונחר לבעל חוב (ועיין בח"מ סימן ל"ז):

ב לא הניח א"א מטלטלים ג שאין בהם קדימה ד (ב) בגון דלא אקני לה מטלטלי אגב מקרקע ינתנו לבעל חוב אפי' הוא מאוחר ותדחק האשה (ג) מלגבות ד עיקר ותוספ' ומיהו אם תפסה אפי' שלא בבית דין מוציאין מידה:

הגה ז וי"ח דאפי' תפסה מוליאין מידה (מרדכי בשם מוהר"ם פ' הכותב) ח (יד) וכן הורו החתרונים. (מהרי"ו סי' ה) ואין חילוק בזה בין מלוה בשטר או מלוה על פה הידועה (מהרי"ו סי' ל) אבל אם אינה ידועה יכולה לומר ט דילמא אינו חייב לך (ו) י ולכ"ע אם תפסה פקדון של אחרים שהיה ביד בעלה לריכה להחזיר (מהרי"ו בפסקיו סי' ס"ו) (ז) דאין כותבין לגד בכתובה וכן נהגינן מיהו יא אפילו כתב (ח) בזמן הזה אין לחוש וכאן שנתבאר לעיל סימן ק"ז

ג אם זמן שניה שוין או שנשא ולוה ואח"כ קנה או שלו' ונשא ואח"כ קנה שחל שעבוד כא בשעה שקנה בין הניח מקרקעי או מטלטלי ינתנו לבעל חוב ותדחה האשה מגבית עיקר ותוספת (ט) ואם קדמה האשה ותפסה קרקע

ט נדוני' לעולם וכו' ל"ל דאחיירי דהם מודים דחייב' לה דאל"כ קצה היכא יכולה לגבות בלא שטר ואם אחיירי בשטר בידה אבל אי"ב אף בכתובה לעולם אינה מוחלת שלא אחיירי דאין בשטר בידה אבל הם מודים אז יש חילוק בין כתובתה לנדוניא כי נדוניא דינו כחוב ולא מחלה כ"כ הגמ"י:

קכ א ואלמנתו כ"ב הרמב"ם ושאר פוסקי' ולא כר"ת שכתבתו תום' בשמ' כשהוו שם לא תאמרי ליפות כח של ב"ח דאז לא חייסינן לעגלת אלא דמיחה דווקא כשהוו ח' דאז המטלטלין משועבדי מיניה לב"ח ולא לינס משועבדים שלא מלר התקנה אז מיפי' כח ב"ח ולא אחר מוחו קמ"ל וכעין זה ס"ל לרמב"י: ב אי"ל לא תגבה כתובתי וכו' אע"ג דקי"ל הנניח בידה לגבות הכתובה מ"מ במקום שחב לאחרי א"י לומר לא תגבה: ג שאין בהם קדימה כלל הוא שאין בו דין קדימה כגון מטלטלין או שמין שניהם ביום א' או שקנה אחר שלוה ונישואין דקי"ל בעלמא אי שחב אין מוליאין מידו אז מיפי' כח ב"ח שם לא תפיס נותני לב"ח ולא חייבי לעגיל' דלא כי יותר ממה שהיה רול' ליטול אלא היה רולה להנות אבל היכא דבעלמא לא מהני החפיסה אין מיפי כאן כח ב"ח כ"כ הרמ"ם והר"ן ועיין סי' קי"ג ס"ו: ד כגון דלא תקני וכו' אע"ג דקי"ל דאין טורפי' מטלטלין אפי' אם כתב לגד שעבוד ב"ח לעניין ב"ח נותני למקוד' כמבואר בח"מ ס"ם בח"ה סי' קי"ג ס"ו ואח"כ כתב בח"מ דאפי' ב"ח לעניין ב"ח נותני למקוד' מ"מ לעניין ב"ח אחרי אין נותני אלא אם כן שהוא מקדם בשעת הלואה ואפי' אם כתב לו שעבוד מטלטלין אפי' אם כתב לגד ק"ו אם כתב לו שעבוד מקרקעי ואם לא כתב לו כלום אלא שהוא מקדם בשעת הלואה עיין בח"מ סי' קי"ג ס"ו ואם כתב לו שעבוד מטלטלין אפי' אם כתב לגד ק"ו אם כתב לו שעבוד מקרקעי ואם לא כתב לו כלום אלא שהוא מקדם בשעת הלואה עיין בח"מ סי' קי"ג ס"ו ואם כתב לו שעבוד מטלטלין אפי' אם כתב לגד ק"ו אם כתב לו שעבוד מקרקעי ואם לא כתב לו כלום אלא שהוא מקדם בשעת הלואה עיין בח"מ סי' קי"ג ס"ו

ב אם קדמה גבייה בדין כגון כתבתי נראה לכ"ע מה שגבתה בבית דין אין שומעין להם : יג אין שומעין להם כתב הריב"ש הטעם דאם קרקע הרי הב"ח יטרוף ממנה ואם גבתה מטלטלין מה שגבתה גבתה · ומזה ראיה נמי מה שגבתה ע"י הב"ד אין מוליאין ממנה לכ"ע ודלא"כ קצה לפסק הרב רמ"ח דמוליאין מידה היתה חיצה לעמוד ערטוח וכ"כ בה"ג : ד אפי' יש לו מגויו"כ כ"כ רש"י והר"ן ולא מלינו סוס חולק ע"ז אלא לדעת הכוסקי'דס"ל נדהיק היה כתוב כמ"ש בסעיף ה' היינו לענין אם אין לבעל לבניהם אז לגויו"ח אוין מצוי"כ כאן דיש לבעל בניהם וכן מהלך הב"י לפ"ז מ"ש הרמב"ם כפי"ז גדויו"ח דינו כתוב בעלמא קאמר וכאן י"ל דמודה דמוטלת קרקע בעד המוע' אע"ג דטו"כתב הרמב"ם חולק עם רש"י בזה אין מוכרח כי מ"ל לעשות פלוגתא בין הפוסקים גלי הכרח לכן הפריע הרב רמ"ח כרש"י וכאן הוא : טז יש מי שאומר כ"כ הרמ"ם מב"ג בדבר שאין בו דין קדימ'ם"ל אם תפסה אין מוליאין מידה כמ"ש בסעי' ג' מ"מ בכה"ג דיש לבעל לבניהם ס"ל דמוליאין ולא הביא הב"י שום פוסק דחולק ע"ז ולדע'הרמ"ה ג"כ י"ל מוליאין כיון דיש לו קרקע ולא נמעו' מיהו בסי' ג פסק אם תפסה אין מוליאין : טז מיהו אם הב"ח חכך בקרקע עיין בטור וב"י וחחריו נמשך הרב ואין מוכרח כמ"ש בב"ח : יח המוקדם נותנים לו המעות בדמ"ס מצמע להדיא דאין חילוק בין חוקד"ם למאוחר דהא במטלטלין ומעות לא שייך מוקדם ומאוחר וכן מוכח להדיא ברש"י ובר"י שאת הטור מדייק כן כמ"ש המחבר מדברי הרי"ף והרמ"ם מדכתבו על המימרא בריש לחייבי כתובות דאם מת מוקדם ומוחק לומר דכתבו כן משום הכיוכח בשאין לבעל אלא שאת"מ על גד דים לבניהם מיבי' כח המוקדם ליקח מעות חע"ג דמעות לא שייך קדימה היינו לענין שאין שום א' נחשב לבעל בזה מיבי' כח המוקדם ליתן לו מעות מיהו לדינא נראה עיקר כרש"י ורמב"ן והר"ן וכן ס"ל הרמ"ה כמ"ש הב"י ודברי ב"ח ת"ל : יח יש מי שאומר דמוליאין מידה כ"כ הטור ומדמה להא דכתב הרמ"ם דמוליאין ממנה המעות אם תפסה אע"ג דאחר הכיסוח ס"ל דאין מוליאין מידה כשלא שייך קדימה מ"מ כאן כשיש לבניהם מוליאין מד"א אם שייך המעות לאשה כ"ש

בקנין ולכלתו אפי' בלא קנין מ"ב ס"ה בגמוגית נמי הדין כן · וכתב בסמ"ע סי' קכ"ט ס"ק י"ג וערעות דידן הן בעד הקנס דאין יכולין לחזור מסוס הנזק ולא ערעות בשביל המזונות עכ"ל ולכלומר לפ"ז שכותבין עתה ע"ק בעד המזונות וקבלן משתעבד לכתובה וה"ה למזונות מ"מ היה יכול לומר קודם החתונה לפי תוכן כו' וש"מ לכתוב זה לזה ואין כאן ערבון לא לחתן כתובתה ולא לחתן בעד נדוניתו וכמו שכתבתי בעזר ח"מ סימן קל"ח ע"ב ל"ל שהטעם מסוס בוסח ומה שמרגיל בפומא דחיתו כל שמעמיד לו הכלה פטור מן הערעות הוא טעות גדול דסוף סוף הוא מגיים וכשם שהקנס חל על תני הכלה כשחיתו מתן לו הגן ה"ה חל על הערב ועיין בסמ"ע סי' רמ"ה :

(כ) לא תפרע מן הערב עד שידרנה בעלה הגאה * מ"מ נסתפק לי קצת דוקא לכתובה וחוס' בלבד שהערב עשה מלוה ולאו מידי חסרה ע"כ יתלוי לעשות תקנה לערב לגבי נדוניה שלה שהכניסה ע"פ הערב גובה מן הערב שלא הדירה לו דלמא גם זה מגדר מסוס סוף סוף חיכ לתיתם לקטני והניח הדבר בצ"ע : (כא) מוכר להשיאה עלה זו * בלומר תולי לא ידע היאך דין זה שלריך להדיר הנכ' ומ"מ נראה דאין חס הוא פיקח לריך להדיר הנאה ממנה קו"ס שיהא לה בכתובה . (כב) כל זמן שיחפוץ הוא שיהם : הגוול ה"ה שלא יהא לבעל חלי החוב כלי רלונה וגם לא יתן לה חלי החוב כלי רלון בעלה עד שיכניסו שיהם בגבייתו החוב ולא הרשות נתון לפי שלא נתן עת וגבייה כתובה לבל כל שחפץ היא לגבות כתובתה הדבר ברור שיכולה לגבו' חוב דש"כ אין כאן ערבות דמיתי' הבעל לידו שיתב' ובגירושין ודאי לא יכניס עמה וא"כ נשל פוחות בגבייה וכו' וגזולה מזו וכו' בין בחייו בין במותו וכו' וחבייעת אחזה כחבייעת הבעל וכו' עיין בגוף התשוב' שהאריך וכתב מילתא בטעמא בסי' חפ"ח : (כג) וכן שם הקדים כל נכסי' וכו' · וכשבא לגבות מן ההקדם לריך לפתות תחל ע"מ לשלם לצ"ח וכמבואר בח"מ סי' קי"ז : (כד) גובה אפי' בלא הדירה דאינה אלא שעבוד כתובה ושעבודא דלא הדירה דאינה אלא שעבוד מלוה עבד ע"כ יתלוי שקנו קרקע שים עליה שעבוד כתובה ושעבודא עבד מלוה עבד ע"כ יתלוי לחוס עליו וכן על ההקדם מ"כ בלקוחות :

קנ (א) שם כתב לה כתובה · דכבר נתחייב לעיל סי' ל"ד סעיף ו' דתרומה אין לו בתובה שם לא כתב לה ומ"ש דתרומה יש לה כתובה תחל קרקע הרחוקה : (ב) בקיאים בשומת קרקע דוקא קרקע דה"ה שם מוכרת מעולטין לתחר תקנת הגאונים לריכה ג' מבשים בקיאים בשומת וכ"כ הרי"ף והרא"ש בקונטרס מהימנת ובקיאי בשומת וכתב הא"מ וכפי' תע"ג דלריכה מיתן דמעיר ומביר ואינם דחויים לדון דיני ממונות שתל"כ במה יפה כתב יותר מאחר דיינן ועכ"פ לריכה שבוע' קודם שתמכור כדמסקינן בגמ' מוכרת שלא בג"ד לריכה שבועה ואינה לריכ' הנזכה ובנר נתחייב בסי' ל"ו דין השבועה ושם מבלה קודם השבועה : (ג) לגבות נדוניית' דאינו דק בחוב בעלמא מלבון הא"מ לא נראה כן שכתב בפי' מה"ת ל"ג בדברים אלו נראה שבועת כדין העיקר והחוס' וכו' עיין עליו ודוע שגם דין זה הוא מעשם שלא התחזה בצ"ל :

(ד) בינה

כא מיהו כל זמן שלא נשתה וכו' וכתב בסמ"ע סימן קכ"ט ערבות דידן אין ערבות בעד הקנס וה"ל לחוור מסוס בוזה ולא בערב"ס בשביל הנדוניה עכ"ל כלומר לפ"ז שכותבין עתה ע"ק בעד הנדוניה וקבלן משתעבד לנדוניה מ"מ היה יכול לומר קודם החתונה לפי תוכן כו' וש"מ לכתוב זה לזה ואין כאן ערבון לא לחתן כתובתה ולא לחתן בעד נדוניתו וכמו שכתבתי בעזר ח"מ סימן קל"ח ע"ב ל"ל שהטעם מסוס בוזה ומה שמרגיל בפומא דחיתו כל שמעמיד לו הכלה פטור מן הערבות הוא טעות גדול דסוף סוף הוא מגיים וכשם שהקנס חל על תני הכלה כשחיתו מתן לו הגן ה"ה חל על הערב ועיין בסמ"ע סי' רמ"ה :

(כב) לא תפרע מן הערב עד שידרנה בעלה הגאה * מ"מ נסתפק לי קצת דוקא לכתובה וחוס' בלבד שהערב עשה מלוה ולאו מידי חסרה ע"כ יתלוי לעשות תקנה לערב לגבי נדוניה שלה שהכניסה ע"פ הערב גובה מן הערב שלא הדירה לו דלמא גם זה מגדר מסוס סוף סוף חיכ לתיתם לקטני והניח הדבר בצ"ע : (כא) מוכר להשיאה עלה זו * בלומר תולי לא ידע היאך דין זה שלריך להדיר הנכ' ומ"מ נראה דאין חס הוא פיקח לריך להדיר הנאה ממנה קו"ס שיהא לה בכתובה . (כב) כל זמן שיחפוץ הוא שיהם : הגוול ה"ה שלא יהא לבעל חלי החוב כלי רלונה וגם לא יתן לה חלי החוב כלי רלון בעלה עד שיכניסו שיהם בגבייתו החוב ולא הרשות נתון לפי שלא נתן עת וגבייה כתובה לבל כל שחפץ היא לגבות כתובתה הדבר ברור שיכולה לגבו' חוב דש"כ אין כאן ערבות דמיתי' הבעל לידו שיתב' ובגירושין ודאי לא יכניס עמה וא"כ נשל פוחות בגבייה וגזולה מזו וכו' בין בחייו בין במותו וכו' וחבייעת אחזה כחבייעת הבעל וכו' עיין בגוף התשוב' שהאריך וכתב מילתא בטעמא בסי' חפ"ח : (כג) וכן שם הקדים כל נכסי' וכו' · וכשבא לגבות מן ההקדם לריך לפתות תחל ע"מ לשלם לצ"ח וכמבואר בח"מ סי' קי"ז : (כד) גובה אפי' בלא הדירה דאינה אלא שעבוד כתובה ושעבודא דלא הדירה דאינה אלא שעבוד מלוה עבד ע"כ יתלוי שקנו קרקע שים עליה שעבוד כתובה ושעבודא עבד מלוה עבד ע"כ יתלוי לחוס עליו וכן על ההקדם מ"כ בלקוחות :

קנ (א) שם כתב לה כתובה · דכבר נתחייב לעיל סי' ל"ד סעיף ו' דתרומה אין לו כתובה שם לא כתב לה ומ"ש דתרומה יש לה כתובה תחל קרקע הרחוקה : (ב) בקיאים בשומת קרקע דוקא קרקע דה"ה שם מוכרת מעולטין לתחר תקנת הגאונים לריכה ג' מבשים בקיאים בשומת וכ"כ הרי"ף והרא"ש בקונטרס מהימנת ובקיאי בשומת וכתב הא"מ וכפי' תע"ג דלריכה מיתן דמעיר ומביר ואינם דחויים לדון דיני ממונות שתל"כ במה יפה כתב יותר מאחר דיינן ועכ"פ לריכה שבוע' קודם שתמכור כדמסקינן בגמ' מוכרת שלא בג"ד לריכה שבועה ואינה לריכ' הנזכה ובנר נתחייב בסי' ל"ו דין השבועה ושם מבלה קודם השבועה : (ג) לגבות נדוניית' דאינו דק בחוב בעלמא מלבון הא"מ לא נראה כן שכתב בפי' מה"ת ל"ג בדברים אלו נראה שבועת כדין העיקר והחוס' וכו' עיין עליו ודוע שגם דין זה הוא מעשם שלא התחזה בצ"ל :

(ד) בינה

כב (מרדכי פרק גט פשוט והגהות דגיטין) ויש חולקין ואומרי' בערב לנדוניה חייב כשאר ערב (הל"ח ממיי' ופעל החרומה) כא מיהו כל זמן שלא נשתה יכול לחזור בו (כן כתוב הב"י בה"ה סימן קכ"ט :

ז הערב לאשה בכתובת בעניין שהיא חייב וגירשה בעל ואין לבעל נכסים לפרעה כב (כ) לא תפרע מן הערב עד שידרנה בעלה הגאה כג על דעת רבים כדי שלא יעשו קנוניא עליו ואסור לאדם להשיאו עצה שיגרשנו כדי שתגבה כתובתה מהערב ואח"כ יחזירנה דשמא לא ידרנו הגאה מיהו אם האב ערב לכלתו בעד בנו והבן ת"ח והשע"ר חוקה לו ואין האב מהנהו ומנכסיו (כא מיתר להשיאה עצה זו : הגה הערב לשלם נדנוייתה וכתב מהר"ם (כב) כל זמן שיתבעהו שיכים שחייב לשלם להם ומת הבעל כד ס"ה מסתו גובתת מ"ם לה (ריב"ם קנין תפ"ח) :

ח כה (כג) וכן אם הקדיש כל נכסיו ומגרשה לא תגבה כתובתה עד שידרנה הגאה :

ט כו אבל מן הלקוחות (כד) גובה אפי' בלא הדירה ואם ירצה להחזירה את"כ יחזירנה :

קנ אמנה שמוכרת נכסיה לכתובתה אם צריכה למכור ע"פ ב"ד וכו ח סעיפים :

א אמנה בין מן האירוסין (א) אם כתב לה כתוב' מן הנשואין או מכרת מנכסי בעלה לגבות כתובתה ב שלא בב"ד ושלא ב' פרוזה לא שנא אם מוכרת לגבות כל כתובת' ביחד ל"ש אם מוכרת ג' או ד' פעמים לגבות מעט מעט בכל פעם מוכרת שלא בב"ד מומחים אבל צריכה בית דין הדיוטות ג' אנשים נאמנים (ב) בקיאים בשומת קרקע :

הגה ג ודוקא עיקר הכתובה והחוס' אבל תינה מוכרת שלא בג"ד (ג) לגבות נדוניתה דתינו דק בחוב בעלמא (ג' נמס הריטב"ח פ' שמע' יתומה)

יחיר לה החכם דהא מ"ל לפרוט על מה שנדרה וכ"ל שם הגר הוא על תנאי שם לקחה מכתובה כלום וחתם לריכה לפרוט לפני החכם הענין הגר שנדרה על תנאי וחא יחיר לה החכם ונזה מיושב מה שפסק כאן דלריך לגמור ע"ד רבינו ופס"ם ל"ו ופסק דין מר סחס וח"ל ע"ל רבינו : כד מ"ה תסתו גובתת דש"כ אין כאן ערבות דהא שם מת הוא לא יפלם ו שם יגבה אותה לא יכניס עמה לגבות המעות ועיין בגוף התשובה ועיין בח"ה סי' בהג"ה

כה וכן שם הקדים יש כאן מקום עיון לפי המסקנא בערכין שם בליגו דזה ר"ת ור"י במקדים נכסיו שם לריך להדירה וקמפלגי בבלוגתא ב"ש וב"ה ר"י ס"ל כב"ה הקדם בעשות לא הוי הקדם ויכול לבטול ולהחיר לעלמא מ"כ מ"ל להדירה ולא חייבי לקנוניא דהא יש בידו להחיר ולבטול על הקדם ור"ת ס"ל כב"ש דאין שלה בהקדם מ"ה חייבי לקנוניא ומ"ל דהר לפ"ז הלכה כב"ה וכר' דאין חוששין לקנוניא ומ"ל להדר והמחבר פסק לה תוגדה עד שידירנה וכן כתוב תוס' וקשה למה לא פסק כב"ה ול"ל לבריה דחייבי לקנוניא כמ"ש בח"ה סימן רכ"ה מסוס שם תינו עושה מעשה מסת"כ לגבי אין מגרש בשביל כן כיון בידו לבטול וכן קשה בסמ"ע סי' ר"ח ס"ק ה' ערכין ובהרא"ש פרק שמנה ניסונות וכן תמיה עליו הר"ן ועיין בב"י שם ובחשו' רבינו בללחל סי' ט"ו ובחו"ת בערכין וגם כ' סי' רכ"ה : כו תחל מן הלקוחות וכו' מסוס דתינהו לפסידו נכסיהו שקנו קרקע שים עליה : שיעבוד בשלמא ערב מלוה עבד מסת"כ לקוחות שם בערכין :

קנ א מוכרת מנכסי בעלה הטעם מבואר בש"ס ס' טעם חינת מסוס חינת היינו שיהיה לה הן היינו ממון ליהא בעל * ג' כדי שלא תחזנה בש"ל וש"מ מטעמים ס' ורוסה דתינו מקריד על ביתו שלה מחל מסוס הן תיכף * ולדעת הטור שם כבר נשתה לאחר תינו מקריד על ביתו שלה וכן לא שייך הן ת"כ דנשתה על סמך מעות זה כמ"ש בש"ג ואפשר שם נתחדך לאחר ג"כ תינו מקריד על · ופסק הרמב"ם והרא"ש מסוס דחל תחנה תף ע"ג לעניין הן מקריש לנסי יחומים קי"ל מסוס חינת כמ"ש בש"ג כ"ו הכא שם הן לה סוס הכסד פסקו הטעם מסוס ש תחנה והרמב"ם פסק הטעם מסוס חינת ועוד ל"מ מטעמים הללו לטעם שחל תחנה אז יורשים בין זכרים ובין נקבות מוכרים שלא בש"ד מחל לפי הטעם מסוס הן דוקא נקבות מוכרים בלא ב"ד כמ"ש בש"ם והא דא"ל בכריזה כתב הרא"ש ג"כ הטעם שחל תחנה · ולהריטב"א לא יירי כל זה כשהן לה מזונות מחל שם יש לה מזונות דשאי למכור בלא בית דין לגבות הכתובה כדי שלא תהיה לה מזונות תפי' היכא בלא שייך טעמים אלו ואת לריכה למכור לצורך כל הכתובה כדי שתפרוט המזונות : ב שלא בבית דין מומחים מה שנקרא בעלמא בית דין הדיוטים נקרא כאן בית דין מומחין והדיוטים כאן הם הדיוטים ממש דלית בהו גמיר וסביר שת בקיאין בשומת הר"ן : ג ודוקא עיקר כתובה וחוס' הגה הריטב"א ס"ל לעיקר כתובה מוכרת בלא בית דין מחל לא ללורך חוספות כתובה לו ללורך מזונות והמגי' ל' חולק ע"ז ופ"ל לא הקילו בדבר שהיו להן חסרון מ"ש בנדוניה ור"מ שפסק כריטב"א ופסק תוס' כתובה מוכרת בלא בית דין לפסר מסוס הריטב"א דיירי בחשה שהיו לה מזונות והרב רמ"א דיירי בחשה שיש לה מזונות גם ל' הריטב"א לא הכריע סברת זו מלא כתב תפי' תיפת תוס' כתובה ליכא מסוס בזיון וליכא מסוס חינת הא תיכא מסוס מזוני' מסוס הכא פוסק בוה כריטב"א של המגי' ל :

ד אם מכרה בינה לבין עצמה כגר נתגייר בסימן ל"ג בלונחת ר"ח והרי"ף ס"ל כר"ח אם מכרה לחבירים בלא ב"ד המכר בטל ולעלמא אפי' אם מכרה בב"ד דהיושט בטל המכר וכגר כתבתי אפי' אם נמכרות מטלטלין הדין כן : ה (ה) אחריות המכר הינו ב"ח מוקדם לכתובה יכול לטרוף ולא ב"ח מאוחר כיון שנמכר לטרוף פרעון כתובה יש ללוקח הזכות שלא כמ"ש בא"ה סימן ק"ל : ועיין בטו' שכתב עלה טובה שתפרע מה שמכרה לכתוב' שלא יתמרו שמכל הכל למזונות ויקדמו לוחה ועצתיה ולא תינה חוששת לזה טוב לה שלא תפרע כדי שתוכל לומר שמכרה למזונות והטרף בכתובה מן הלקוחות שלקחו מן בעל אבל מה שמכרה היא ב"י לטרוף כי אחריות נופלת קצלה ועיין בתום' נכונגיה זו דחין ע אוצה ונקר מסוס ע"פ הין גם מזונות יכולה לטרוף שלא תקנות ח"ל היא שלא תטרוף והכא ה"ל ללקוחות לתפקו לעתם ולהניח לב"ח כסיעור הכתוב' : ו אין היתומים יכולין לטרוף בסימן ק"ל הניח נשוך חנו' וכתב בפרישה דתירי דוקאים ידעו מן התחילה ועשה עלמה שתמכור ותגבה הכתובה ולא"כ יצוחו לטרוף מ"ה פסק הרמ"ם המכר קיים דאחריות עליהם אבל אם היתומי' לא ידעו מן התחילה כגון שהתחילה לאחריהם והם הניחו לה ולא הזציעוה ומכרו קרקע לצורך פרעון הכתובה ולא"כ נודע שהתחילה הדר וציי וכן מדוק בתשו' הרמ"ם כלל ס"ג ולא כב"ח ועיין בפ"מ : ז גרושה לא תמכור וכו' כגר כתבתי הטעם למה נתקנה הין גרושה . ומ"ל למה לי שעמי הללו מ"ל הא קי"ל הנכסי הם לכתסבי מיד האלמנה ובה"ג סימן ע"ג מבואר מכילות משנות מוכרים ע"פ ב"ד היושט ואפשר לומר דוקא מטלטלין יכול למכור ע"פ ב"ד היושט אבל קרקע לא . תו"ל לא"ע"ג דקי"ל הנכסים של יתומים הם בחזקת בית האלמ' מ"מ לא הוי כמחזיק ממש דהא הנכסים אין בידה : ח ואלא תפסה היא ככר כתבתי בסי' ל"ז לחיים או בחריכות אם נשנעת שבועה זו דוקא ע"י גלגל או חף בלא גלגול : ט לריכה לכלול בשבועת שלא זלזלה בנכסים והיינו קרקע וע"כ חיירי בלא נשבעה על הכתוב' קודם התכירה ומ"מ המכיר קיימת ובסימן ל"ו פסק בקרקע המכירה בעלה וכ"ל דחיירי כאן במכר בלא ב"ד מוחתה שלא ע"פ ב"ד הדיוטי ומ"מ לריכ לישבע שלא זלזלה כמ"ש בהרמ"ם והר"ן והמחבר פסק שם ג"כ ע"פ ב"ד הדיוטי מכיר קיימ אף בקרקע • וגם ר"ל לחיירי הכא בלא עערה על מכירה אז לכ"ע המכירה קיימ בלא שבועה כמ"ש שם בהג"ה בשם מהרי"ק תע"ג המחבר לא הזכיר שם דעת מהרי"ק מ"ש ל כן • מיהו חוש בשבועת זו ובהרמ"ם מבואר קודם המכירה מצויעים אותה על הכתובה ואחר המכירה לריכה לישבע שלא זלזלה הואיל ומכר בלא ב"ד וס"ם הרמ"ם בסוף דבריו דמצויעי שבועה לריכ גם שלא זלזלה כן כתב להדיא הרי"ף שם • ולדעת הרמב"ם ורמב"ן ז"ל לישבע בלא שלא זלזלה ולא שלא גנתה יותר כי ס"ל הצויין בס"ם קאי על שבועות שאינה אם תשבע קודם המכירה או אח"כ ועלתה בהסקנה שתשבע קודם המכירה ועיין בהר"ן : י שלא זלזלה בהרמ"ם ובהר"ן לריכה לישבע שלא גנתה יותר דהא הדיוט צייך ליזהר וא"י למה כתב כאן לך שבועה שלא זלזלה ולא כתב השבועה שלא גנתה יותר ולדעת כמה פוסקים שלא גנתה יותר לריכה לישבע ולא על שלא זלזלה : יא והכירה שה ק' נר' תור ק' נר' נטור תיקח זהחל שחינה שה חלת ק' וכתב כן ע"פ תום' שכ"כ בשם הירושלמי דהקשה שם למה לא יחזור המקח ומוקמי ר"י בהואיל מזה מבואר להדיא שם שעה שפלגת המקח חוזר אח"כ הסי' כ"ז כתב בהג"ה יוקר מפלגת חוזר וע"ש בשמ"ע ובש"ך • והמחבר לא כתב בהואיל שום דפסק שם בקרקע לא צייך חוזלה כלל • ובתבו תום' תע"ג דאכתי יכולה לחזור להא בתחילת המכירה היה מקח טעות יכולה לחזור נגד הלקוחות והחזור הקרקע ליתומים וחרלו כיון בתחילת המקח היה כוונתה ליקח בעד הכתובה ח"י לחזור נגד היורשי' אף ע"ג דלתוקיר יכולים היורשים לחזור כיון דמכירה בלא ב"ד וקיימ כרשותם מ"מ בהואיל קיימה ברשותה ובשעת מזה אפי' אם מכרה בלא ב"ד מ"מ בהואיל קיימה ברשותה אף לדעת הפוסקים דס"ל אם מכרה בלא ב"ד המכר בטל היינו היורשים יכולים לבטל אבל בהואיל-קיימה ברשותה • והבריב"ח מ"ש על דברי הטור אין מוכרחים • ועיין בפרישה וח"מ מדברי דח"י להזור נגד היתומים ועיין בפרישה וח"מ • יב היתה כתובתה ק' והכירה וכו' כיון דאין לה כתובה אלא ק' והיא מכרה בעד ק"ח בטל המכר בטל ומ"ם הטור בסימן ל"ג במזונות המכר בטל תע"ג אם יש לה מזונות כל ימיה יה ע"פ מ"ם ועיין בנדק הניחם בם ובנדבי ב"ח תע"ל • אבל אם מכרה בשוה תע"ג דאמרי' מכרה בשוה קיימה כרשותה ועיין בפרישה וח"מ • יג ומכרה

ד אם מכרה(ד)בינה לבין עצמה שוה בשוה מכרה קיים ויש חולקים :

ב ה (ה) אחריות המכר על היתומים בין אם תמכור היא או ב"ד: (ולכן אף אם מכרו ב"ד בעבור פרון שהתם התחילה לאחריהם בסימן ל"ג) המכר בטל ולעלמא אפי' אם מכרה בב"ד דהיושט בטל המכר וכגר כתבתי אפי' אם נמכרות מטלטלין הדין כן : ה אחריות המכר הינו ב"ח מוקדם לכתובה יכול לטרוף ולא ב"ח מאוחר כיון שנמכר לטרוף פרעון כתובה יש ללוקח הזכות שלא כמ"ש בא"ה סימן ק"ל : ועיין בטו' שכתב עלה טובה שתפרע מה שמכרה לכתוב' שלא יתמרו שמכל הכל למזונות ויקדמו לוחה ועצתיה ולא תינה חוששת לזה טוב לה שלא תפרע כדי שתוכל לומר שמכרה למזונות והטרף בכתובה מן הלקוחות שלקחו מן בעל אבל מה שמכרה היא ב"י לטרוף כי אחריות נופלת קצלה ועיין בתום' נכונגיה זו דחין ע אוצה ונקר מסוס ע"פ הין גם מזונות יכולה לטרוף שלא תקנות ח"ל היא שלא תטרוף והכא ה"ל ללקוחות לתפקו לעתם ולהניח לב"ח כסיעור הכתוב' : ו אין היתומים יכולין לטרוף בסימן ק"ל הניח נשוך חנו' וכתב בפרישה דתירי דוקאים ידעו מן התחילה ועשה עלמה שתמכור ותגבה הכתובה ולא"כ יצוחו לטרוף מ"ה פסק הרמ"ם המכר קיים דאחריות עליהם אבל אם היתומי' לא ידעו מן התחילה כגון שהתחילה לאחריהם והם הניחו לה ולא הזציעוה ומכרו קרקע לצורך פרעון הכתוב' ע"פ ב"ד ולא"כ נודע שהתחילה הדר וציי וכן מדוק בתשו' הרמ"ם כלל ס"ג ולא כב"ח ועיין בפ"מ : ז גרושה לא תמכור וכו' כגר כתבתי הטעם למה נתקנה הין גרושה . ומ"ל למה לי שעמי הללו מ"ל הא קי"ל הנכסי הם לכתסבי מיד האלמנה ובה"ג סימן ע"ג מבואר מכילות משנות מוכרים ע"פ ב"ד היושט ואפשר לומר דוקא מטלטלין יכול למכור ע"פ ב"ד היושט אבל קרקע לא . תו"ל לא"ע"ג דקי"ל הנכסי של יתומים הם בחזקת בית האלמ' מ"מ לא הוי כמחזיק ממש דהא הנכסי אין בידה : ח ואלא תפסה היא ככר כתבתי בסי' ל"ז לחיים או בחריכות אם נשנעת שבועה זו דוקא ע"י גלגל או חף בלא גלגול : ט לריכה לכלול בשבועת שלא זלזלה בנכסים והיינו קרקע וע"כ חיירי בלא נשבעה על הכתוב' קודם המכירה ומ"מ המכיר קיימת ובסימן ל"ו פסק בקרקע המכירה בעלה וכ"ל דחיירי כאן במכר בלא ב"ד מוחתה שלא ע"פ ב"ד הדיוטי ומ"מ לריכ לישבע שלא זלזלה כמ"ש בהרמ"ם והר"ן והמחבר פסק שם ג"כ ע"פ ב"ד הדיוטי מכיר קיימ אף בקרקע • וגם ר"ל לחיירי הכא בלא עערה על מכירה אז לכ"ע המכירה קיימ בלא שבועה כמ"ש שם בהג"ה בשם מהרי"ק תע"ג המחבר לא הזכיר שם דעת מהרי"ק מ"ש ל כן • מיהו חוש בשבועת זו ובהרמ"ם מבואר קודם המכירה מצויעים אותה על הכתובה ואחר המכירה לריכה לישבע שלא זלזלה הואיל ומכר בלא ב"ד וס"ם הרמ"ם בסוף דבריו דמצויעי שבועה לריכ גם שלא זלזלה כן כתב להדיא הרי"ף שם • ולדעת הרמב"ם ורמב"ן ז"ל לישבע בלא שלא זלזלה ולא שלא גנתה יותר כי ס"ל הצויין בס"ם קאי על שבועות שאינה אם תשבע קודם המכירה או אח"כ ועלתה בהסקנה שתשבע קודם המכירה ועיין בהר"ן : י שלא זלזלה בהרמ"ם ובהר"ן לריכה לישבע שלא גנתה יותר דהא הדיוט צייך ליזהר וא"י למה כתב כאן לך שבועה שלא זלזלה ולא כתב השבועה שלא גנתה יותר ולדעת כמה פוסקים שלא גנתה יותר לריכה לישבע ולא על שלא זלזלה : יא והכירה שה ק' נר' תור ק' נר' נטור תיקח זהחל שחינה שה חלת ק' וכתב כן ע"פ תום' שכ"כ בשם הירושלמי דהקשה שם למה לא יחזור המקח ומוקמי ר"י בהואיל מזה מבואר להדיא שם שעה שפלגת המקח חוזר אח"כ הסי' כ"ז כתב בהג"ה יוקר מפלגת חוזר וע"ש בשמ"ע ובש"ך • והמחבר לא כתב בהואיל שום דפסק שם בקרקע לא צייך חוזלה כלל • ובתבו תום' תע"ג דאכתי יכולה לחזור להא בתחילת המכירה היה מקח טעות יכולה לחזור נגד הלקוחות והחזור הקרקע ליתומים וחרלו כיון בתחילת המקח היה כוונתה ליקח בעד הכתובה ח"י לחזור נגד היורשי' אף ע"ג דלתוקיר יכולים היורשים לחזור כיון דמכירה בלא ב"ד וקיימ כרשותם מ"מ בהואיל קיימה ברשותה ובשעת מזה אפי' אם מכרה בלא ב"ד מ"מ בהואיל קיימה ברשותה אף לדעת הפוסקים דס"ל אם מכרה בלא ב"ד המכר בטל היינו היורשים יכולים לבטל אבל בהואיל-קיימה ברשותה • והבריב"ח מ"ש על דברי הטור אין מוכרחים • ועיין בפרישה וח"מ מדברי דח"י להזור נגד היתומים ועיין בפרישה וח"מ • יב היתה כתובתה ק' והכירה וכו' כיון דאין לה כתובה אלא ק' והיא מכרה בעד ק"ח בטל המכר בטל ומ"ם הטור בסימן ל"ג במזונות המכר בטל תע"ג אם יש לה מזונות כל ימיה יה ע"פ מ"ם ועיין בנדק הניחם בם ובנדבי ב"ח תע"ל • אבל אם מכרה בשוה תע"ג דאמרי' מכרה בשוה קיימה כרשותה ועיין בפרישה וח"מ • יג ומכרה

(ד) בינה לבין עלמה כגר נתגייר בסימן ל"ג בלונחת ר"ח והרי"ף ס"ל כר"ח אם מכרה לחבירים בלא ב"ד המכר בטל ולעלמא אפי' אם מכרה בב"ד דהיושט בטל המכר וכגר כתבתי אפי' אם נמכרות מטלטלין הדין כן : (ה) אחריות המכר הינו ב"ח מוקדם לכתובה יכול לטרוף ולא ב"ח מאוחר כיון שנמכר לטרוף פרעון כתובה יש ללוקח הזכות שלא כמ"ש בא"ה סימן ק"ל : ועיין בטו' שכתב עלה טובה שתפרע מה שמכרה לכתוב' שלא יתמרו שמכל הכל למזונות ויקדמו לוחה ועצתיה ולא תינה חוששת לזה טוב לה שלא תפרע כדי שתוכל לומר שמכרה למזונות והטרף בכתובה מן הלקוחות שלקחו מן בעל אבל מה שמכרה היא ב"י לטרוף כי אחריות נופלת קצלה ועיין בתום' נכונגיה זו דחין ע אוצה ונקר מסוס ע"פ הין גם מזונות יכולה לטרוף שלא תקנות ח"ל היא שלא תטרוף והכא ה"ל ללקוחות לתפקו לעתם ולהניח לב"ח כסיעור הכתוב' : ו אין היתומים יכולין לטרוף בסימן ק"ל הניח נשוך חנו' וכתב בפרישה דתירי דוקאים ידעו מן התחילה ועשה עלמה שתמכור ותגבה הכתובה ולא"כ יצוחו לטרוף מ"ה פסק הרמ"ם המכר קיים דאחריות עליהם אבל אם היתומי' לא ידעו מן התחילה כגון שהתחילה לאחריהם והם הניחו לה ולא הזציעוה ומכרו קרקע לצורך פרעון הכתוב' ע"פ ב"ד ולא"כ נודע שהתחילה הדר וציי וכן מדוק בתשו' הרמ"ם כלל ס"ג ולא כב"ח ועיין בפ"מ : ז גרושה לא תמכור וכו' כגר כתבתי הטעם למה נתקנה הין גרושה . ומ"ל למה לי שעמי הללו מ"ל הא קי"ל הנכסי הם לכתסבי מיד האלמנה ובה"ג סימן ע"ג מבואר מכילות משנות מוכרים ע"פ ב"ד היושט ואפשר לומר דוקא מטלטלין יכול למכור ע"פ ב"ד היושט אבל קרקע לא . תו"ל לא"ע"ג דקי"ל הנכסי של יתומים הם בחזקת בית האלמ' מ"מ לא הוי כמחזיק ממש דהא הנכסי אין בידה : ח ואלא תפסה היא ככר כתבתי בסי' ל"ז לחיים או בחריכות אם נשנעת שבועה זו דוקא ע"י גלגל או חף בלא גלגול : ט לריכה לכלול בשבועת שלא זלזלה בנכסים והיינו קרקע וע"כ חיירי בלא נשבעה על הכתוב' קודם המכירה ומ"מ המכיר קיימת ובסימן ל"ו פסק בקרקע המכירה בעלה וכ"ל דחיירי כאן במכר בלא ב"ד מוחתה שלא ע"פ ב"ד הדיוטי ומ"מ לריכ לישבע שלא זלזלה כמ"ש בהרמ"ם והר"ן והמחבר פסק שם ג"כ ע"פ ב"ד הדיוטי מכיר קיימ אף בקרקע • וגם ר"ל לחיירי הכא בלא עערה על מכירה אז לכ"ע המכירה קיימ בלא שבועה כמ"ש שם בהג"ה בשם מהרי"ק תע"ג המחבר לא הזכיר שם דעת מהרי"ק מ"ש ל כן • מיהו חוש בשבועת זו ובהרמ"ם מבואר קודם המכירה מצויעים אותה על הכתובה ואחר המכירה לריכה לישבע שלא זלזלה הואיל ומכר בלא ב"ד וס"ם הרמ"ם בסוף דבריו דמצויעי שבועה לריכ גם שלא זלזלה כן כתב להדיא הרי"ף שם • ולדעת הרמב"ם ורמב"ן ז"ל לישבע בלא שלא זלזלה ולא שלא גנתה יותר כי ס"ל הצויין בס"ם קאי על שבועות שאינה אם תשבע קודם המכירה או אח"כ ועלתה בהסקנה שתשבע קודם המכירה ועיין בהר"ן : י שלא זלזלה בהרמ"ם ובהר"ן לריכה לישבע שלא גנתה יותר דהא הדיוט צייך ליזהר וא"י למה כתב כאן לך שבועה שלא זלזלה ולא כתב השבועה שלא גנתה יותר ולדעת כמה פוסקים שלא גנתה יותר לריכה לישבע ולא על שלא זלזלה : יא והכירה שה ק' נר' תור ק' נר' נטור תיקח זהחל שחינה שה חלת ק' וכתב כן ע"פ תום' שכ"כ בשם הירושלמי דהקשה שם למה לא יחזור המקח ומוקמי ר"י בהואיל מזה מבואר להדיא שם שעה שפלגת המקח חוזר אח"כ הסי' כ"ז כתב בהג"ה יוקר מפלגת חוזר וע"ש בשמ"ע ובש"ך • והמחבר לא כתב בהואיל שום דפסק שם בקרקע לא צייך חוזלה כלל • ובתבו תום' תע"ג דאכתי יכולה לחזור להא בתחילת המכירה היה מקח טעות יכולה לחזור נגד הלקוחות והחזור הקרקע ליתומים וחרלו כיון בתחילת המקח היה כוונתה ליקח בעד הכתובה ח"י לחזור נגד היורשי' אף ע"ג דלתוקיר יכולים היורשים לחזור כיון דמכירה בלא ב"ד וקיימ כרשותם מ"מ בהואיל קיימה ברשותה ובשעת מזה אפי' אם מכרה בלא ב"ד מ"מ בהואיל קיימה ברשותה אף לדעת הפוסקים דס"ל אם מכרה בלא ב"ד המכר בטל היינו היורשים יכולים לבטל אבל בהואיל-קיימה ברשותה • והבריב"ח מ"ש על דברי הטור אין מוכרחים • ועיין בפרישה וח"מ מדברי דח"י להזור נגד היתומים ועיין בפרישה וח"מ • יב היתה כתובתה ק' והכירה וכו' כיון דאין לה כתובה אלא ק' והיא מכרה בעד ק"ח בטל המכר בטל ומ"ם הטור בסימן ל"ג במזונות המכר בטל תע"ג אם יש לה מזונות כל ימיה יה ע"פ מ"ם ועיין בנדק הניחם בם ובנדבי ב"ח תע"ל • אבל אם מכרה בשוה תע"ג דאמרי' מכרה בשוה קיימה כרשותה ועיין בפרישה וח"מ • יג ומכרה

(ד) בינה לבין עלמה כגר נתגייר בסימן ל"ג בלונחת ר"ח והרי"ף ס"ל כר"ח אם מכרה לחבירים בלא ב"ד המכר בטל ולעלמא אפי' אם מכרה בב"ד דהיושט בטל המכר וכגר כתבתי אפי' אם נמכרות מטלטלין הדין כן : (ה) אחריות המכר הינו ב"ח מוקדם לכתובה יכול לטרוף ולא ב"ח מאוחר כיון שנמכר לטרוף פרעון כתובה יש ללוקח הזכות שלא כמ"ש בא"ה סימן ק"ל : ועיין בטו' שכתב עלה טובה שתפרע מה שמכרה לכתוב' שלא יתמרו שמכל הכל למזונות ויקדמו לוחה ועצתיה ולא תינה חוששת לזה טוב לה שלא תפרע כדי שתוכל לומר שמכרה למזונות והטרף בכתובה מן הלקוחות שלקחו מן בעל אבל מה שמכרה היא ב"י לטרוף כי אחריות נופלת קצלה ועיין בתום' נכונגיה זו דחין ע אוצה ונקר מסוס ע"פ הין גם מזונות יכולה לטרוף שלא תקנות ח"ל היא שלא תטרוף והכא ה"ל ללקוחות לתפקו לעתם ולהניח לב"ח כסיעור הכתוב' : ו אין היתומים יכולין לטרוף בסימן ק"ל הניח נשוך חנו' וכתב בפרישה דתירי דוקאים ידעו מן התחילה ועשה עלמה שתמכור ותגבה הכתובה ולא"כ יצוחו לטרוף מ"ה פסק הרמ"ם המכר קיים דאחריות עליהם אבל אם היתומי' לא ידעו מן התחילה כגון שהתחילה לאחריהם והם הניחו לה ולא הזציעוה ומכרו קרקע לצורך פרעון הכתוב' ע"פ ב"ד ולא"כ נודע שהתחילה הדר וציי וכן מדוק בתשו' הרמ"ם כלל ס"ג ולא כב"ח ועיין בפ"מ : ז גרושה לא תמכור וכו' כגר כתבתי הטעם למה נתקנה הין גרושה . ומ"ל למה לי שעמי הללו מ"ל הא קי"ל הנכסי הם לכתסבי מיד האלמנה ובה"ג סימן ע"ג מבואר מכילות משנות מוכרים ע"פ ב"ד היושט ואפשר לומר דוקא מטלטלין יכול למכור ע"פ ב"ד היושט אבל קרקע לא . תו"ל לא"ע"ג דקי"ל הנכסי של יתומים הם בחזקת בית האלמ' מ"מ לא הוי כמחזיק ממש דהא הנכסי אין בידה : ח ואלא תפסה היא ככר כתבתי בסי' ל"ז לחיים או בחריכות אם נשנעת שבועה זו דוקא ע"י גלגל או חף בלא גלגול : ט לריכה לכלול בשבועת שלא זלזלה בנכסים והיינו קרקע וע"כ חיירי בלא נשבעה על הכתוב' קודם המכירה ומ"מ המכיר קיימת ובסימן ל"ו פסק בקרקע המכירה בעלה וכ"ל דחיירי כאן במכר בלא ב"ד מוחתה שלא ע"פ ב"ד הדיוטי ומ"מ לריכ לישבע שלא זלזלה כמ"ש בהרמ"ם והר"ן והמחבר פסק שם ג"כ ע"פ ב"ד הדיוטי מכיר קיימ אף בקרקע • וגם ר"ל לחיירי הכא בלא עערה על מכירה אז לכ"ע המכירה קיימ בלא שבועה כמ"ש שם בהג"ה בשם מהרי"ק תע"ג המחבר לא הזכיר שם דעת מהרי"ק מ"ש ל כן • מיהו חוש בשבועת זו ובהרמ"ם מבואר קודם המכירה מצויעים אותה על הכתובה ואחר המכירה לריכה לישבע שלא זלזלה הואיל ומכר בלא ב"ד וס"ם הרמ"ם בסוף דבריו דמצויעי שבועה לריכ גם שלא זלזלה כן כתב להדיא הרי"ף שם • ולדעת הרמב"ם ורמב"ן ז"ל לישבע בלא שלא זלזלה ולא שלא גנתה יותר כי ס"ל הצויין בס"ם קאי על שבועות שאינה אם תשבע קודם המכירה או אח"כ ועלתה בהסקנה שתשבע קודם המכירה ועיין בהר"ן : י שלא זלזלה בהרמ"ם ובהר"ן לריכה לישבע שלא גנתה יותר דהא הדיוט צייך ליזהר וא"י למה כתב כאן לך שבועה שלא זלזלה ולא כתב השבועה שלא גנתה יותר ולדעת כמה פוסקים שלא גנתה יותר לריכה לישבע ולא על שלא זלזלה : יא והכירה שה ק' נר' תור ק' נר' נטור תיקח זהחל שחינה שה חלת ק' וכתב כן ע"פ תום' שכ"כ בשם הירושלמי דהקשה שם למה לא יחזור המקח ומוקמי ר"י בהואיל מזה מבואר להדיא שם שעה שפלגת המקח חוזר אח"כ הסי' כ"ז כתב בהג"ה יוקר מפלגת חוזר וע"ש בשמ"ע ובש"ך • והמחבר לא כתב בהואיל שום דפסק שם בקרקע לא צייך חוזלה כלל • ובתבו תום' תע"ג דאכתי יכולה לחזור להא בתחילת המכירה היה מקח טעות יכולה לחזור נגד הלקוחות והחזור הקרקע ליתומים וחרלו כיון בתחילת המקח היה כוונתה ליקח בעד הכתובה ח"י לחזור נגד היורשי' אף ע"ג דלתוקיר יכולים היורשים לחזור כיון דמכירה בלא ב"ד וקיימ כרשותם מ"מ בהואיל קיימה ברשותה ובשעת מזה אפי' אם מכרה בלא ב"ד מ"מ בהואיל קיימה ברשותה אף לדעת הפוסקים דס"ל אם מכרה בלא ב"ד המכר בטל היינו היורשים יכולים לבטל אבל בהואיל-קיימה ברשותה • והבריב"ח מ"ש על דברי הטור אין מוכרחים • ועיין בפרישה וח"מ מדברי דח"י להזור נגד היתומים ועיין בפרישה וח"מ • יב היתה כתובתה ק' והכירה וכו' כיון דאין לה כתובה אלא ק' והיא מכרה בעד ק"ח בטל המכר בטל ומ"ם הטור בסימן ל"ג במזונות המכר בטל תע"ג אם יש לה מזונות כל ימיה יה ע"פ מ"ם ועיין בנדק הניחם בם ובנדבי ב"ח תע"ל • אבל אם מכרה בשוה תע"ג דאמרי' מכרה בשוה קיימה כרשותה ועיין בפרישה וח"מ • יג ומכרה

ח היתה כתובתה ר' מאות זוז יג ומכרה לזה מנה שוה בשוה וכן לשני וכן לג' ומכרה לרביעי שוה מנה ודינר במנה (יד) של רביעי בלבר מכרה בטל

קר ב"ד שמכרו ושעו וכן שאר שלוחין וכו' ס"

א א ב"ד שמוכרים(א) להגבות לאלמנה כתובת אין מוכרין לא בהכרזה ומכריזים ל' יום רצופים ב (ב) או ששים יום ב' ה' (ג) ומכריזין בבקר ובערב ובשעת שמכריזין מסיימין השדה במצירה ומוריעים(ד) כמה היא יפה ובכמה היא שומא ושרוצים למוכרה(ה) כדי להגבות לאש' כתובת:

ב ב"ד שמכרו שלא בהכרזה אפי' מכרו שוה בשוה נעשו כמי שטעה ברבר משנ' וחוזרים ומוכרים בהכרזה:

ג ב"ד שהכריזו כ' אוי ובדקו יפה ודקדקו בשומא אף ע"פ ששעו ומכרו שוה ג מנה בר' אור' במאה הרי מכרם קיים אבל אם לא בדקו בשומא ד (ו) ולא כתבו אגרת בקורת שהיא דקדוק השוה והכרזה וטעו ה והותירו שתות או פחתו שתות מכרם בטל פחות משתות מכרם קיים (ז) וכן אם מכרו קרקע בעת שאינם צריכים להכריז עליה וטעו ופחתו שתות או הותירו שתות מכרן (ח) בטל אף ע"פ שהכריזו (ו"ח כיון שהכריזו (ט) לפי' טעו בכפל המקח קיים) (טור בשם הרמ"ם) פחות משתות מכרם קיים ואינו צריך לחזיר אונאה אע"פ שלא הכריזו איזהו העת שאינם צריכים הכרזה בעת שימכרו קרקע לקבורה או למזון האשה והבנות או ליתן מנת המלך אינם צריכים הכרזה לפי שהדבר נחוץ וכן אם לוו לצורך דברים אלו כשמוכרים לפורעם אינם צריכים הכרזה:

ד וכן ב"ד שמכרו דברי שאינם טעוני הכרזה וטעו בשתות מכרם בטל פחות משתות מכרם קיים * ואלו הן הדברי שאין מכריזים עליהם · העברים והשטרות והמטלטלים העברים שמא ישמעו ויברחו והשטרו' והמטלטלים שמא יגנבו לפיכך שמין אותם בבית דין ומוכרים אותם מיד ואם השוק קרוב למדינה מוליכים אותם לשוק(ומקום שמין מהגין להכריז שוה רבר דינו כמדינה שמין מכריזין) (טור)

ה היכא דטעו ונתאנו בשתות שהמכר בטל אם ירצו ב"ד לקיים המקח ולהחזיר האונאה הרשות בידם (י) ויש חולקים בזה:

ו (יא) שליח שמכר וטעה ונתאנה אפי' בכל שהוא המכר בטל אפי' אם הוא שליח ב"ד ז ואם הטעה את הלוקח (יב) עד שתות המקח קיים וזכה המשלח ביתרון:

הגה ח ו"ח דיין שנתמנה ע"פ הנרמנ"ת דמלכא ומכר ע"י שלוחו עד"ש

יג ומכרה לזה מנה ועיין בח"ה אם אמר לשליח מכור פור ומכור לאיך בט' המקח וכתן תוקמי בב"ק שהם שדות חלוקות וכ"כ הטור והמחבר לא כתב דקטיני שהם שדות חלוקות אבל כתב דקטיני מטוס דכתב בב' דרמב"ם לא כתב דקטיני מטוס דס"ל שמנה אחני ואנ"ל להחות הסוגי' ויותר מסתב' דרמב"ם סמוך אית עלמו על ת"ב שה' שלוחין:

קר א ב"ד שמוכרי' להגבות וכו' אין חילוק בתן אם מניין מיתומים קטנים או מגדולים ובגדולה שגובה מן בעלה בלבר שהרמב"ם עם הטור ולהטור כל שהב"ד גובה אין חילוק בין נפרעי' מן הלוה בין נפרעים מן יתומים ועיין בח"ה . וב"ד הינו דיינים שאין הדיוטים גמורים אבל אם הי' הדיוטים גמורים הוי כאלו מכרה יחידאי עיין חוס' דף ק':

ב אם שמעו יום ג' וה' אע"ג דלא הוי ח"י יום כיון דמצבי מלתת שמעו לאיכא ב"ם: ג מנה בר' התני"ד בי ה"א ת"ח בתוב' דבסה הרמב"ן פחות ממנה בר' המקח בטל וכ"כ הר"ן והביא בר"ת וחף דם"ל אין חוששה לקרקעות כלל אפילו יותר מחליה מ"מ בזמכר אח שלוחו שלו שלוחי ולא בב"ת בתוב' דאחרי' כהני פוסקים דם"ל יותר מחליה ליתא חוששה וליתא וכ"כ בח"מ:

ד ולא כתבו תגרת בקורת בירם בב"ת בתוב' דאחרי' דקדקו בשומא אע"ג דם אח הותירו שתות או פחתו אח שתות אפילו הכי

אבל פעם בעלתו וכן משמעות בתשו' הר"ל דלא בעי המלך הורמנוס בפירוש לשלוחו של מסחתא שלוחו כמותו משעם הר"ל ועיין בח"מ ס"ק ג:

קה א יכולה התובעת למכור וכו' ולא חיישי' שתהני' קלה בעיניו להוליך דהא בסוילה לגרשה יתבע הלוקח מוחו עם הכתובה תחל משכור לבעלה אז תהיה בעיניו להוליך לביתו ולמכור לבעלה אז תהיה בעיניו להוליך לביתו ולמכור לבעלה אז תהיה בעיניו להוליך לביתו ולמ

(י) שום דבר מתנאי כתובה * כלומר אפי' כתובת בנין דכרין אע"ג דהיה סברת לומ' אפי' אם הנכסי' בתוקת בעיקם מ"מ הבכור אין נוטל כי אנים ות"ל אפי' אם לא נשבעו יאמרו הפשוטי' אנו מוחלי' הבזועה כדי שלא יקח הבכור כ"ש כמ"ש בסי' ק' בסם תשו' ס"ו"ל הבכור יכול לעכב ע"ז דהוה אימו מוחל' מאח"כ יבואו הפשוטי' לתבוע עם הכתוב' על חמס ולריך לשלם שני חלקי' ת"כ

(יא) המוחלת כתובתה לבעלה אינה יכולה לחזור ולגבות כתובתה אף מה שאין נוגע לעלמה הוא זכות שלה ואף אם לא תמחול גוף הכתובה רק תאמר לבעלה הני מוחל לך מנאי כתובה הרבו' בידה ואין להבנו' מזונות תחר איתת מביתם ולא יוכלו הבנות לטעון כבר זכינו בתנאי כתובה וכן הבנים זכרים לענין כתובת בנין דכרין ולא דמי למה שנתבאר לקמן סי' קי"ד להמחייב לזון בת חבתו דאין פעור האם מועיל דהתם זכת הבת בשעת נשואין אבל כאן לא התנה רק בנן נוקבן שיולדו להם יזונו תחר מותו ולא זכו הבנו' כי הוא מזכה דם"ל בל לרמב"ן ול"מ אין דעה זו מוכחת לענין מזון הבנות והרמב"ד תמה עליו והמ"מ הניח הדב' בל"ע ולקמן סי' קי"ג הבי' הרב מהרי"ק דעה זו בהג"ה סעיף ג' : (יב) ואפילו נתוייתה הפסידה וכו' דעת הם"מ פט"ו מה"ח שלדעת הרמב"ם אין הנתוניה בכלל כתובה ולא תאמרו בגמרא דק שהתוספות בכלל כתוב' למוכרת ולמוחלת אבל הנתוניה אינה בכלל מן הסת' ודעת הרמב"ן שגם נתוניה בכלל כתוב' ולזה הסכי' הרשב"ח בתוכחת ומוחלת כי מלד הלשון כשאומר' כתובתי מכורה לו נתונה לה הנתוניה בכלל הלשון ודעת הרי"ז בסימן קמ"ט שגם הרמב"ם כן דעתו בדבר שאינו בעין אבל מה שהוא בעין מנכסי ל"ב שהכניסה לו לה אם מכרה לו נתנה מותם בפירוש יכולה לומר נתת רוח עשיתי לבעלי שלא הייתי יכול להעיז נגדו כדי שלא יאמר וכי עיניך נתת בגירושין ומאיכא שאין לאה רולה למכור לי אבל דבר שאינו בעין והיא מוחלת לו אין יכולה לומר נתת רוח עשיתי לו דהא יכולה להעיז ולומר לו למה לך התחילה וכי עיניך נתת בגירושין הלא הכל בידך כבר ועיין לעילסי' ל' סעיף ט"ז מ"ם שם ועיין בשפ"ת מצל' פכ"ב מה"ח ועיין לקמן סי' קי"ח סעיף ח' : (יג) כל מה שבשטר מחול לך* כ"כ מהרי"ו דנתוניה לא הוי בכלל כתובה בשפתת כי לשון כתובה אינו רק כתובה ותוספות ולא היה לריך להעתיק דברי מהרי"ו וכי כבר כתבתי כי הם"מ כתב שגם דעת הרמב"ם כן דלא כהרמב"ן והרשב"ח ודעת הריב"ש שהרמב"ם מודה להם בנתן שאינו בעין : (יד) לא קנין ולא עדים וכו' משמע אף שלא החזירה לו בכתובה מהני מחילה וכן משמע לעיל סי' ל"ו סעיף ג' דאף שבכתובה בידה מהני מחילה דהת לריכה לישבע שלא מחלה בכתובה ס"מ דמהני מחילה אף דנקיט כתוב' ומדרבי פ"ק דסנהדרין מבית דאיה דמחיל לך וחפיס שטרת מהני מהת דמחירין המוכר שט"ח לחבירו וחזר ומחלו מחול אע"פי שאסר הס"ח לקונה בכתיבה ומסירה ולא * כמ"ש בסי' י"ב דמחילה אין בחפיס שטרת לא מהני לדעת הב"ע והמרדכי חולק על הרמב"ם לפי דבריו ולפי מ"ש מוכח דגם הרמב"ם הכי ס"ל : (טו) ולו דברי תימה כתב בב"מ כי הת דאמרי"ם הן שהוא כלשון וב"ח כתב דמחילה עמירת לא מהני ועיין מ"ש ע"ו סי' ק"ג סעיף ג' : (טז) מחילה בשילה היינו בחוגם הידוע אבל אם אין החוגם שוע לריכה למסור מודע ועיין בתשובת הרמ"ם שהביא הטור סוף סי' קי"ח : (יז) בנה יכול למחול וכו' למאן דס"ל מוחל ס"ח אינו אלא רק לסיום שנתן הלוקח ניחא ליה אבל למאן דס"ל שמוחל לריך לשלם כל החוב (שני הדעות הובאו בש"ע סעיף ה' סי' ס"ו סעיף ל"ג וח"ב קשה מאי מרוית מחילה שה לריך לשלם מכיון דלא מחייב לשלם מדינא דגרמי דפגיעתו רעה : (יח) יכול למחול לעלמו כאן שאם יכול למחול לעלמו כדעת הרמ"ם שכ"כ ולעניין תשלומין דעת הרמ"ם שאינו משלם רק דמי שנותן הלוקח או דמיירי בקטן וכמ"ש בסעיף שלפני זה אבל בת"מ סי' ס"ו הניח דעת בעל החרומות שחולק וס"ל דלא מהני מחילה לעלמו מאחר שהוא משועבד לשלם ואין המחילה מועלת שלא לפרוע דעלמא שאין המוחל משועבד לשלם ועיין בספר התרומות שער נ"א שהאריך בזה להניח הרבה ראיות לדין זה : (יט) מי שמכר בחיי אביו כתובת אמו * עיין בב"י ותוספות דף ל"ח ע"ב ד"ה דזבנה לכתובתה וכו' כי זה דומה לתומר מה שאדם מכור לך דק"ל לא אמר כלום דהוי דב"ג ל

(א) הכותב כל נכסיו מלבון הטור שבתב המחלק נכסיו משמע דכותב לאחו שלא תי ב"מ הוא אפי' בחייו ואי בתי הוא אף בחייה לא מהני שלא מייתי בתקנה להם וכן הוא בגמרא כיון שעשאה שותף בין הבנים משמע היא דומיא דבנים וכל היכא דאני קטן בחייה כגון ב"מ גם היא עשיה בתקנה בחייה וכל היכא דאינו בנים קטן גם היא כן ואע"ג דחני במשנה כותב לאחו דוקא דמשו כותב תומר כחייהן בגמרא להני אלמא דאמר להו חילתא לבתרא וכו' משמע להדיא דבחייה גרידא בלא כתיבה עשאה שותף ובת"ח כתב דוקא בחייה בעני ואין דבריו ברורים : (ב)

לבנין בין זכרים בין נקבות * אבל לבאחר יורשים לא תיבה כתובתה בכך ולא

ד המוכרת כתובתה בין לבעלה בין לאחרים ט לא הפסיד' (י) שום דבר מתנאי כתובה י אבל (יא) המוחלת כתובת' לבעלה איבדה כל תנאי כתובה :

הגה יא (יב) ואפילו נתוייתה הפסידה אם חינה בעין (רי"ב סי' ק"ט בסם הרמב"ן והרשב"א) וי"א דלא הפסידה נתוייתה שאין מ"כ אלא (יג) כל מה שבשטר מחול לך (מהרי"ו סי' י"ט) :

ה יב המוחלת כתובתה אינה צריכה (יד) לא קנין ולא עדים והוא שיהיו דברים שהדע' סומכות עליהם ולא יהיה דברי שחוק והתול יג (טו) או דברי תימא אין בדע' נכון : הגה אפשר למחול בסון שהי' מתקוטט עמה תמיד ומחלה לו פדי שתשב עמה בשלוה יד (טז) מחילה בעילה אף ע"פ שלא מסרה מודעת (תשו' הרשב"א סי' תקפ"ג) :

ו המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו לו מחול ואפילו יורש מוחל לפיכך מכרה כתובתה ומת הבעל ואח"כ מתח טז (יז) בנה יכול למחול והמכר בטל ואפי' אין לה יורש אחר אלא זה הבן ונמצא פרעון הכתובה עליו טז (יח) יכול למחול לעצמו כדי לבטל המקח ויירש הכתובה : (יט) מי שמכר בחיי אביו כתובת אמו שאם ימות אביו ואחר כך תמות אמו ויירש הוא את כתובתה שיהיה הלוקח עומד במקומו לגבותה והתנה שאם תערער אמו על המכר שלא יסלקו מערעור ומתה ולא ערערה אינו יכול לומר אני במקום אמי וכמו שהיא יכולה לערער על המקח גם אני מערער ואבטלנו שערעור של עצמו קבל עליו ודאי :

קן הכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע בשהוא וכו' ב' סעיפים :

א א (א) הכותב כל נכסיו (ב) לבניו ב בין זכרים בין נקבות ג בין בריא בין ש"מ וכתב לאשתו עמהם קרקע כל שהוא או דקל לפירותיו או פירות מחוברים והם צריכים עדיין לקרקע הואיל ועשה אותה

ך וזחקה כשנועד לה מצוחר לקח גזל גד דלח חלקך בפניה מ"מ כשחקך בעח שנועד לה הפסיד'ן הוח דעח הרמב"ם והרח"ש והר"ן ודלעח כ"ז דוקח כשחקלך בפניה וכן ליחח במרדכי בשם מהר"ם ודלע' בעל המחור והעיטור ור"ח דוקח דהיחה שם וקבלוה • והנה בשוע"ז מצוחר לח"ק לריך ג' חופני' * א' דה"ח' שם ב' דכחב לה קרקע כ"ש ג' דקבלוה היינו שחלה בפני' חבל היחה שם וזחקה ולח קבלוה חמרינן דלח חחלה וכן קבלוה ולח היחה שם בעח החלוקה וכ"ל כ"ב עשיחי לבעלי כ"פ הרש"ם וחום' והח דקי"ל דכחובה לח חמרינן כ"ב עשיחי לבעלי כ"ל משום דלח קי"ל כח"ק דם"ל כן ור' יוסי פליג על הח"ק וס"ל קבלוה חע"ג שלח כחב לה מהני וה"ה כחב לה חע"ג דלח קבלוה כמ"ש בחום' כחב לה שוה לקבלו' ו"ל פסק כל"י לכחורה קשה לשיטוח הרמ"ם מ"ל לר"י חד מהני ג' חופני' מהני כחב לה חפי' לח היחה שם ולח קבלוה דלמח ר"י לח פליג על זה דלריכה להיות שם שלח ס"ל כשהיח שם די בכחב לה חו קבלוה לכן לח חמר קבלוה חע"ג שלח כחב לה ולח היחה שם והיינו טעמח של רש"י חף לר"י דוקח שהיחה שם • ולשיטוח העיטור ס"ל ר"י פליג על הח"ק וחמר קבלוה חפי' לח כחב לה חבל כחב לה לח מהני כי ס"ל קבלוה עד"ק חבל לשיטוח הרמב"ם לריך יסוד מ"ל חלח חע"ג דיש לרייך מדר"נ דהוח מקיל מכולהו מ"מ קשה על ר"י מג"ל לר"י סגי ח' מג' חופנים הללו דהח הוח פוסק כר"י • והפוסקי הכ"ל דמהני ח' מג' חופנים ח"כ שם היחה שם והלך בפניה חפי' לח חן לה כלום וזחקה מהני והיינו טעמח של רחב"ן לריכה לקיים כמ"ש בהג"ה בשמוך ומ"ש בח"מ דלחב"ן לח קחמר שלח לפטור הנוחן ליחח דהח מסיים שם וכחב דק' שמיחחה בלוחה שניה מ"מ מה שחק בחחלה קיים וכן בפסקי מהר"י סי' פ"ו כחב בשמו בפשיטוח דחבדה הכחוב' הוחיל שזחקה : ה חבל לח מוני' דוקח כחובה ומ"ב מקילין חבל נחוניח דינו כחוב ושם קבלוה חו הוי מחלוקת על הכחובה ומהני חף על הנחוניח והיינו כשחינו בעין כמ"ש הקונס : ו ולפי מה שחקנו הגחוני' וכו' ולישח הב"י ה"ה שם נחן לה מטלטלין הכסידה כי בזה"ז מטלטלין בקרקע וב"ב הם ג' כפי' ן וכן מוכח בפסי ק"ט שלח בד"מ וב"ח מהלקי' בין שיור מטלטלין לבין שם נחן קרקע ודחי שלהם מדכחב הרמב"ם שייר מטלטלין כהוב' קיימח חחר חקנות הגחונים ולח כחב נחן לה מטלטלין ס"מ נחונה מטלטלין לח מהני ויש להחוח מדוש הרמב"ם כחב דין זה בדבר' ובין בש"ם והיכח שנחן לה מטלטלין ולבעיו קרקע לח הפסידה חח"כ כשנחן לבעיו ב"ב מטלטלין כמ"ש בח"מ ס"ב ברישח שנחן לבעיו מטלטלין בחחנו' ברישח בל"ז הפסידה כחובחה כמ"ש בפסי ק"י ושם חמר לה טלי זחח בכחובחך חז לכ"ע מהני חף בחטלטלין כיון שזחקה כמ"ש בש"ע סי' ק"ט בשם הרמב"ן ובן שם קבלוה בפירוש וכן לדעח הרמב"ן שהביח בשמוך שם מחלק בפניה דהח עובדח דלחב"ן היה בחטלטלין : ז י"ל שלריכה לקיי' כבר כחבחי דכן מדויק בלחב"ן וכ"כ בפסקי מהרח"י בשמו ושעמו משום דש"ם ל"ש חייבי כשחחלק נכסיו שלח בפניה חז דוקח כשכחב לה וחלק כל נכסיו הכסידה חבל שם נחן בפניה והיח שחק' כוי מחילה וכן הוח לעילסי' כ"ג סט"ו : ח ו"ח היינו המ"בי' וחפשר דש"ל כשיטוח רש"י דל' יוסי חייבי כשחחלק בפניה דוקח ומ"מ דוקח כשחחלק כל נכסיו ונחן לה קרקע לח הפסידה חבל לשיטוח הפוסקי שהבחחי לעיל דש"ל ר"י חייבי כשחחלק שלח בפניה כשחחלק מהני חפי' לח נחן לה כלום דהוי מחילה גמורה ועיין בח"ה כי' רנ"ח שם כחב הרדב"ז בכל היכח דחיכח פלוחח הפוסקים שם זכה המקבל עליו להניח דחיה מיהו כחב בש"ז שם לוחה החלמה ליהן מנכסים לפלוני ובנה שחק ואחר מוחה חמר שלח נחבעה על הכחובה ומה שחחק מפני שלח רלה להכעיסה פשק בש' פ' ז"ב כיון שחחק לריך לקיים ול"ל דלשחיקה דכח"ם חין עליה שם הבעל' והוח שחק כדרך היח כמו שחחק עד עחה ולח ביקש ממנה קבלוה כך היה בדעחו בעח מלוחה : ט חבל מה שחמרה חין כן' מהני לכ"ע חפי' במטלטלין והקשה בח"מ למה לח חמרי' כ"ב עשיחי כמו בקנה מן החוח וחח"כ מן החבה והירוץ שחני ב"מ דליכח לומר עיין נחח במיקה דהח הולך למיקה ולכחורה קשה עליו מה קשיות שלו דהח בכחובה לח חמרי' כ"ב עשיחי וחפשר דכוונחו למוח סברח זו שלח הטרוף דעחו דשייך בכחובה נמי כמו בעונות כ"ב בשאר נכסים • שח קשה לכ"ז לח חירוץ כלום ועיקר כ"ל כיון בשאר בני לח חמרה חין מוכח דלח עשחה לכ"ע : י מנוס שהנכסים היה בידה וכו' משמע החילוק הוח בין זה לזין הקודם לי"ח דלריכה לקיים הלוחה חפי' בלח קנין משום שם הנכסים חינן בידה וע"כ סילקה שלח הטרוף מהם חבל בחן הנכסים בידה יש לומר דכוונחה למכור להם המחנה וכח יפרעו לה הכחובה וחם לח יכרעו לה חז הטרוף מהם חיכולה דיכולה לטרוף חם לח שעבדה חח נכסיה חו חם לוה ליחן • מטלטלין לחחריס במחנה דחז"ח י"לטרוף :

קן א בין בריח בש"ם לח חפשוט הנעי' בשריח שבחב כל הנכסים לחשחו חוחה לעשות חוחה לחפוטרופוס כיון שהוח בחייו ומ"מ חם חפסה מהני כמ"ש בח"ה בשמה מקומות מיהו י"ל קודם שמוחיים לה דחין חפיסחה חפיסה וחין נוחנים לה חלח לשם חפוטרופוס ועיין בח"ה ס"ם רמ"ג :

אותה שותף בין הבנים ד (ג) ושתקה כשנועד לה ולא מיחתה איברה עיקר כתובתה ותוספת ה (חבלח מוניחח) (הג"מ פ"ו מ"ב) ואינה טוענת מנכסים אלו בלום אבל מנכסים שיבואו לו אח"כ גובה מהם אפילו באו לידו מאותם נכסים עצמם כגון שמת אחד מהבנים וירשו :

ב כתב לה עמהם מטלטלים בלבד או ששייר לעצמו קרקע כל שהוא כתובתה קיימת ו (ד) ולפי מה שדקנו הגאונים שכתיבה נגבית מהמטלטלין אפילו שייר מטלטלין כל שהוא כתיבתה קיימת שהרי היא אומרת ממה ששייר אני גובה ומתוך שתרד למה ששייר תרד לשאר נכסים ורטרוף :

קגה מי שלוה לתת לבניו כך וכך או לאחרי' ולוה כך לפני תשתו ומתך' ז (ה) י"ח שלריכה לקיים (מרדכי פ' י"ג בשם הר"ם) ולכ"ע אם נפרך מי שמת) ח ויש חולקים (מרדכי פ' י"ג בשם הר"ם) ולכ"ע אם חמרה למקל דבריו חין ומקלח דבריו שחקה דלח הוי מחילה ממה שזחקה ט (ו) חבל ממה שחמרה חין לריכה לקיים (פסקי מהרח"י סי' פ"ו) ויחינה יכולה לומר שעשח שלח לטרוף דעתו (מהרי"ו סי' י"ט) ואם קנלה קנין לקיים מחנותיו וחח"כ לומרת שלח מחלה כחובתה ומה שקבלה קנין ז (ז) מנוס שהנכסים היו בידה ובדעוח הדין עמה וגובחת כחובתה (ריב"ם סימן רמ"ז) :

קן הבותב כל נכסיו לאשתו אם קנתה ויצא עליו שטר חוב ובו' סניפים :

א הבותב כל נכסיו לאשתו א בין בריא בין שביב מרע (א) אע"פ

בדש"ם דהח במשנה קחני לבניו ובגמרח קחני חילחח לבחח משמע דוקח יולחי חלניו : (ג) וזחקה כשנועד לה • כלומר חע"פי שלח חחלה לפני' וה"ה אם קבלה עליה בפירוש ומחלית למעשיו חע"פי שלח כחב לה קרקע כל שהוח וכו' יוסי בי' מוחלין דף קל"ג דש"ם ל' דקבלה בלח כחיבה מהני וכחיבה בלח קבל' מהני כל שזחקך ומכשר חף בלח כחב כל נכסי מהר חם קבלה כמו שכחב בשמוך בהג"ה בחמרה חין : (ד) ולפי מה שחקנו הגחונים וכו' דוקח לענין שיור לחחר הקנין הגחונים הוי מטלטלין כמקרקע דהח שיך לומר חף בשיור מטלטלין מיגו דחחחח לבו' נחחח לכולהו נכסי חבל בכחב לה מטלטלין חף לחחר חקנת הגחוני' חפשר דלח מחלה דוקח קרקע דחשיך דחמרינן דמחלה וכן הוח בד"מ וצב"ח דלח כ"ב' ופשם דהגה' שפסי כחב כ"ב' חם כחב לה מטלטלי לחחר חקנת הגחונים הרי כאן כחב לה קרקע ומפשר חם כחב ליורשיו קרקע ולה מטלטלים חף הגחוח שפסי מוחה דחין הנגוע : (ה) י"ח שלריכ' לקיי' פסק זה חמו' דהח דהיינו דמרינן דמחלה דוקח דלח שיך ודוקח דכחב לה קרקע כ"ש חו דבקבלה בפי' ומחלה הכחובה חבל בזחקה נרחה למ"ד והרח"ן דלח כחב דק שחין לה שמ' על שמעון כלוס ודינה עם רחובן (דהיינו ע"פ המעשה שבח לבניו שבנו של רחובן הלה ולוה להח החוב שהיה לו חלק דודו שמעון לרחובן חבינו ומשם בנו של רחובן היחה חלק הלווחה ולח מיחחה וחח"כ הוקל חלין וחלך על מעשהו בשיח וחזר והכניף עליו החולי ולשם מחר שמעון דודו וחחר עדיים ולוה לו שהחוב שים לו בידו יחנהו לחבינו רחובן וחז מיחחה חשחו והלך בן רחובן לעולמו ושמעון דודו קיים דברי המח ונחן לחבינו רחובן) ועוד הרחב"ן לטעמיה חוזל דש"ל דמטלטלי דיחמי לח מחעבדו לשמוע רק בלחפסה כמבואר שם בדבריו מלח' ללח ק"ל כר"ח בן נזה וכ"כ בד"מ סי' ק' בהדיח דלח ק"ל כהרחב"ן לח ידעחי למה העתיק זה : (ו) חבל במה שחמרה חין לריכה לקיים כבר כחבחי ס"ק ג' כל שקבלה בפירוש והסכימה למעשיחמרה חין מחילה חין לריכה קנין ואינה יכולה לחזור ולח"ג דבקנה מן החים וחוב ולקח מן החשה יכולה לומר נחח רוח עשיחי לבעלי היה לכשר לחלק בין בניח לש"מ דש"מ ליכח חיבה דעיניך נחח במיחה דהח הוח הולך למוח ומ"מ מחחובח מהר"ו חין רחיה כלל לחמרה חין דהחם מייבי במחלה הכחובה להדיח חך מפסקי מהרח"י משמע כל שחמרה חין חין יכולה לומר נחח רוח עשיחי ובחמת שהדבר לריך רחיה לחילוק הכ"ל שבהנחי בין בני לש"מ : (ז) מנוס שהנכסי' היו ביד המעיין בריש"ב יראה שזיכה לח החלמנה מעשה דזכות כחובחה לח מחלה ומיד לב"ד וחכטרופוס שמכח קרקע היחומים שלח חבדו זכותן כן החלמנה לח חבדה זכות כחובחה כל זמן שלח שעבדה עלמה ונכסיה לקיים דברי המחוח"כ לכחורה בריש"ב חולק על מ"ש לפני' זה חם חמרה חין על לוחח הבעל לריכה לקיי' ומדברי הרב נרחה שחילק בינים דכשחין הנכסי' בשוחה וחמרה חין הכוונה הוח שלח חערער מחחח כחובחה והיו כאו מחל' הכחובה חבל כשהנכסי' בשוחה הכוונה שחמסו הנכסים ליד מקבלי המחנה וחם ירלמו לה כחובחה ממקום חחר הוח טוב וחם לאו חטרוף מהם לחחריוח דנכס' לח קבלית עליה וחחח חף שחין חילוק זה מוכרח מ"מ חכשר לחומרו : קן (ח) חע"פי

קן (א) אע"פ שקנו מידו בד"מ דדברים שכתובים במי ניחת נקט אע"פ כלומר כל"ח דהקנין הוי כמו ימי כח להוסיף דלמחר גמור ומכוון וכגון דכתב בלמחר יפני כח דאל"כ מחתם ס"מ שכתוב בה קנין מגירעה אבל בדברי לח ילפק לומר אע"פ דבלאו קנין פסיעה אלא קני ועיין בח"ה סימן רמ"ו סעיף ל' וסעיף ז' ד"ה דבקנין לא שייך לומר לא עשאו אלא לאפוטרופוס דאין קנין לאפטרופסת: (ב) לא עשאה אלא לאפוטרופוס אם יש יורדים קטנים או אחין יורדים פאן ניחא דמינה אותם לאפוטרופוס אבל אם היורדים גדולים יכולין לומר אין אנו לריכין לאפוטרופוס כמבואר בח"מ סימן ר"ל סעי' כ"ו ובהג"ה ואפשר דמ"מ כל זמן שלא חלקו לריכין לקבל אותה לאפוטרופוס ודוחק לומר דאם הדעות נידם לחלוק הדעות ג"כ נידם שלא לקבל אותם ל לאפוטרופא: (ג) או אחר יורדין זה הוא לשון הרמב"ם וכ"כ כ"י בשם הריטב"א דין אחד יחיד אבל אחר יורדין כדין אחד מחזקה הובאה בח"מ כתב מחזקה כאן בטור דאם היורדים הם בני לחי הבעל או אחוקי' יותר מן הוי מחזה לאינו הובא מחזקה זו: (ד) דין כך ודין כך לא אמרה אחזקה * עיין בסמוך סעיף ד' ד"ה והוא דעת הרמ"ם דכל שכתב לשון כל נכסיו אף שצריך הדבה אחזקה כחזקה ולא אמרינן דלא אחזקה אלא שכתב לשון בנו לאפוטרופוס ולא אמרינן אחזקה אלא בכתב לה כך מסויים או בני שלפי נכסיו דאז לא אחזקה כחזקה מאחר שלא כתב לה לשון כל: (ה) לאחזקו אפוטרופוס אלא לגרושה וה"ה לאחזקו נאמנה אם כתב לה לשון המועיל דלא צריך לומר לאפוטרופוס נאמן ומכוון כמ"ש בח"מ סימן רמ"ו והוא גם בסמוך סעיף ח': (ו) ואחזקה כחזקה שלא מחמת כתובה צריך נתינת הכתובה מבעוד סעיף שחת"ו ודין הצוואה נתבאר בסעיף ל' ובמ"ש לפני זה: (ז) כל אחזה שקנתה כל בל נכסי בעלה * לשון הרמב"ם הוא זה ופשט לשונו מורה דוקא שקנתה כל הנכסים בלא צוואה ולא בכתובה קלות מילתא רק בקניה ולא כהרמ"ם בסעיף שחת"ו: (ח) אחזקה כחזקה וחקדש * לאו דוקא חקדש שהרי אם קונה נכסים אחר כ' גובה כחזקה מהם כמ"ש בסמוך ופן פי' רמב"ם דהקדש לאו דוקא: (ט) או שני שלישים * נראה ה"ה אם הכסוס גדול מנכסיו שכתב שיתן לה נכסים הסוים עשרת אלפים וכל נכסיו אינם סוים רק ה' אלפים אף"ה לית אחזקה כחזקה דעיקר המתנה אינה כפי כתובתה שעושה לה כל נכסיו אף שיורד הדבה כך הוא דעת הרמ"ם וכפי כתובתי שפשט לשון הרמב"ם שיורד מסכים לדבריו: (י) שהעריס במחכוין שיוצא שם עליו חזקת מוקדמין למתנה ומחכוין להפסידה כחזקה ולא להפסידה כמתנת ריקוי: (יא) הרשזונה קנתה אלא כלל אותם יהא לומר כל נכסי לבני ב"מ אלא הרשזונה נתן מתנה ממש בציור והנייה לפטרופסת דהוי מתנה ואפילו הה"ה אם אמר ג' שלישים לרשזונה ושלים לבנייה אע"ג דלא היה יכול לכוללם יחד מ"מ לרשזונה נתן לשם מתנה דלא שייך באפוטרופ' לחלק על שלישים והנייה הוי אפטרופסות על המותר: (יב) לאחזקו ולבנו וכו' לאחזקו לגבי בנו כאחר ומשתמת דאילו אחזקו אפוטרופוס ולאחזקו נתן במתנה חלי נכסיו ואם כאחד חלי נכסי לבני וחלי נכסי לאחזקו לבנו נמי הוי מתנה דהוי כמוהן לבנו אלא אחזקו ועיין בח"מ סי' רמ"ו כעיף י' כאחד שם כן הדין בבנו ואחר ונראה דה"ה בנו ואחזקו אף דיש לחלק קלת דין אחזקו לאחר דבאחר לא שייך לאפוטרופוס אבל לאחזקו שהקדיש בנו לה אפשר בנו במתנה דהוי ציור ואחזקו עשה לאפוטרופוס מ"מ הוילו וכתב הרמ"ם ואחזקו לגבי בנו כאחר דמי ע"כ אין לחלק בין אחזקו לאחר ואם כאחד ג' שלישים לבני ושלים לאחזקו הוי מתנה השלים ואחזקו לאפוטרופוס על ג' שלישים ועיין בח"מ סעיף ט' וכן זה הגיע הגי' בח"מ סי' רמ"ו מחוסרים ד' שם הסו' הרשב"א ובאחת הטעות הזה שהגיע הרב דלמה נתן מקלת לבן שהרי הכל שלו הוא טעם חלוש מאוד דלמה לא נאמר שמקלת מעות יהיה ביד הבן והמותר תהי' לאפוטרופוס, אף שבאחד בחני נכסי לבני דהוי לשניהם במתנה היינו משום דכאחד לכל ח' לשון ח' חלי נכסיו וע"כ הוי יותר מכאחד לעשות לבן מלאחזקו לאפוטרופוס לבן מתנה ה"ה לאחזקו אבל אם אמר כך מסויים לבן יחיד דלא שייך הבן והמותר תהי לאפוטרופוס,

ב (א) אע"פ שקנו מידו בד"מ (ב) לא עשאה אלא אפוטרופא על יורשיו בין שהיו יורשיו בניו ממנה או מאשה אחרת או אחיו ד (ג) או שאר יורשין ואם שייר כל שהוא בין קרקע בין מטלטלין קנתה כל מה שכתב לה: ה (ד) (ודין כך ודין כך לא אחזה בחזקה) (טור):

ב בד"א ד"א בנשואה אבל אם כתב כל נכסיו (ה) לאשתו ארוסה או לגרושה אע"פ שלא שייר כלום מתנתו קיימת (ו) (ואחזה כחזקה אם כתב מקלת נכסיו) (גם זו טור):

ג (ז) כל אשה שקנתה כל נכסי בעלה במתנה גמורה (ח) איברה ו כתובתה ותקרע לפיכך אם יצא ז שטר חוב עליו מוקדם למתנה זו והלכו כל הנכסים בפריעת החוב תשאר היא בלא כלום ולא תקח בכתובתה שקדמה לחוב ח שאוכדן דעת הוא שבחנאה שבאה לה בשמועה זו שכתב לה כל נכסיו איברה כל זכות שיש לה בנכסיו מצר כתובתה בין מאותם שהיו לו בין מאותם שמכר או נתן קודם לכן אבל אם אח כ זכה בנכסים גובה כתובתה מהם:

ד יש מי שאומר דה"א דלא הפסידה כתובתה כששייר היינו בשכתב לה סכום מנכסיו ואפי' אם הסכום הוא גדול כגון שכתב לה מחציתם ט (ט) או ב' שלישים א"ל אם כתב לה כל נכסיו ופי' השיור אפי' אם שייר הרבה איברה כתובתה מנכסים שיש לו שבעור שעוש' לה שכתב לה כל נכסיו גורם המחילה: ה (י) יש מי שאומר שאם הוברר הדבר (י) שהעריס במחכוין כדי להפסידה לא איבדה כתובתה:

ך היו לו בנשים וכתב כל נכסיו לשתיהן יא לא קנתה שום אחד מהם ושתיהן אפוטרופסות יא אבל אם כתב חצי נכסי לאשתי פלונית וחצי נכסי לאשתי פלונית (יא) הראשונה קנתה שהרי שייר והשניה לא קנתה:

ז כתב כל נכסיו יב (יב) לאשתו ולבנו אשתו קנתה החצי ובנו לא קנה לא הוא אפוטרופוס ויש מי שאומר ששניהם אפוטרופסים: הגה יג (יג) היה לו בן ואמה ואמ"כ בן נכסי לבני והשאר לאחזקו ולאי נתכוין למתנה גמורה דאם היה רולה לעשות לאפוטרופוס לא היה נותן המקלת לבן שהרי הכל שלו (ג"י בשם תשובה רב האי)

ה יד בתנה

ב לא על פי שקנו מידו עיין בח"ה סימן רמ"ו בשם הגהות מרדכי ואם הגיה פלוגתא זה אם ממרינן בכה"ג דעשאו לאפטרופוס: ג לא עשאו לאפוטרופוס זהו הלכתא בלא טעמא שלנו מניחים השטר והולכים אחר לומר דבחינו ועיין בח"ה סימן ר"ל אם יורדים גדולים לומר אין אנו לריכי לאפוטרופוס וכתב בח"מ עכ"פ קודם החלוקה לריכים לקבל אותה לאפוטרופוס:

ד לו שאר יורדים כ"כ הרמב"ם והכ"י מבואר הרמ"ב חולק ע"ז: ה בין כך ובין כך לא אחזה כחזקה ממ"נ אם שייר אין לא ממרינן לאחזקו הכחזקה לריעה קמייתא בסעי' ג' ואם לא שייר אז לא הוי מתנה ולעולם יש מי שאומר בסמוך היינו דעת הרמ"ם אז אם שייר כ"ש ונתן לה בלשון כל נכסיו הוי מתנה גמורה לענין לאפוטרופוס דהוי הלכתא בלא טעמא ולענין לומדנא דמחלה הכחזקה ממרינן עכ"פ חלק לה כבור ונתן לה כל נכסיו מסתמא מחלה הכחזקה: ו כחזקה יתקדש ל"ל הקדש שהרי אם קונה נכסים אחר כך גובה הכחזקה מהם כמ"ש בסמוך: ז ס"ח עליו מוקדם אבל אם הם ס"ח ניום מ' עם המתנ' אז עיין זכוחה מחמת המתנה דאלו מחמת הכחזק' היה נדחים כמ"ש בסימן ק"ג אבל מחמת המהנ' הוי כמכר ולא מתנה: ח שלומדין דעת הזה וכו' גם זה נראה המזוינ לא הפסידה כמו כשהחקה כ"ה שניס דקי"ל ג"כ דמחלה הכחזקה ולא המזוינ · ולומדנא זו ממרינן לפי' בחזקה גרוזה כמ"ש בח"מ סי': ט או שני שלישי כתב בח"מ ה"ה אם פוטר כך גדול יותר ממה שים לו מ"מ כיון שאינו לומר בלשון כל נכסי לא מחלה הכחזקה: י לא קנתה סוס ת"ל חוב הפוסקים שלח ה"ג ס"ל הוילו לאפוטרופ' הלכתא בלא טעמא לא ממרינן שלח מה שמפורש בח"מ: יא אבל אם כתב חלי נכסי לאחזקו פלוגתא אז ע"כ כוונתו להקדיש הרשזונה מלא כלל שחיכון יחדיו ואם כתב ג' שלישים לרשזונה ושלים ר' לבניה קי"ל אם אמר כן לבנו ואחר בנו לא קנה כמ"ש בח"מ בשם רמ"ו מיהו כאן ע"כ לאו לאפוטרו' נתכוון דאין סברת לומר שהחי יותר אפטרופוס מחברתה וע"כ למתנה נתכוון אז ממרינן הרשזונ' זכתה במתנה ולא הזכי דהא לבני נתן כל נכסיו וכ"כ בפרישה וה"מ: יב לאחזקו ולבנו וכו' הכלל הוא לבן טו' הרמ"ם לאחזקו נגד בנו דינה כאחר לבן אפי' אם אמר לבנו ולאחזקו מ"מ היא קנתה כמ"ש בח"ה בנו ואחר ואם אמר חלי לבני וחלי לאחזקו כתב בח"מ דינו ג"כ כאומר לבנו ולאחר ושניה קנו אע"ג דאחזקו שייך לומר דעשאו אוחה לאפוטרופו מ"מ נגד בנו דינה כאחר: יג היה לו בן וכו' בכל הס"ע מלי' כאן ג' בשם תשו' ה"ה וריטו מ"ב המחבר בסעיף ס"ו ובד"מ בשי' זה לא הביא רק השו"ר ה"ה זו ו"ל למד משם לאיש שנתן לאשתו כי אפוטרופו עשאה על נכסיו והרי נתן לשתים מה שחסך ומ"ח שהרי ים ס"ל נתן לה כלום כיון שיוצא התוך לפי' בח' מדנין הרי קיימו כשמע אם לא היה לו רק בן ס"ל נתן לוקח לאחרי שהיה רולה לעשו' לאפוטרופ' לא היה נותן לו והא דלא אמרי' כאן הטעם דהעמיד יורש לתוכי' כתבתי בסמו' מיהו בח"ה הביא הב"י ומשו' רשב"ם שכתב דין זה ו"ל מש"לף דין זה וכ"כ בח"מ והנה בתשו' הרשב"ם בתחל' ההשו' משמע דלא החליט דין זה וכתב אף שים לבעל דין להלוק ע"ז מ"מ כל שבנו מולים מידה אינו כמוחזק ישמ"ם הבן מוחזק אין מולימין מידו מיהו מסתי' שם וכתב הוחיל הוא מחלק בח"מ הוי מהבנו בשיור למתנו לאחזקו כאן לא נתן לה כל הנכסים וס"ל הוחיל לאפוטרופו' הלכתא בלא טעמא היפך ד' לא נכלל במאמר הז"ל הוי מהנה גמורה כמ"ש בסמו' בשם ה"ג אע"ג דנחית בשם לאחזקו ולאחר לאחזקו עשאה לאפוטרופ' אע"ג דמחלק בח"ם ס"ל דאחיי אזנן לאחזקו או להאחר כמ"ש בראש"ם לב' ס"ל לרשב"ם דאחזה זכתה גוולמי אף שהבנו מוחזק אע"ג דלא קי"ל כוותי' בראש"ם בלירוף הטעם דאם היה רולה וכו' נראה הרב דמ"מ כוותי' הוחיל לכתוב

ך כתבם לאשתו ולאחר וכו' אם אמר תני לאחר ואני לאחר תמרינן תני
על אשתו למתנה גמורה נתכוון כמ"ש בח"מ סי' הנ"ל : טן כל היכ' ש"ב
להוכיח וכו' ואם אמר ש יתנו לי לשטות שתני מניח כל נכסי לאשתי וכו'
לשון זה מורה שכוונתו למתנה גמורה דאל"כ מהיה תיתי לחזוב לו לשטות

חשובה הרח"ם : טז תמשול
היינו לפי שאם שייר מ"מ הלשון
תמשול הינו שיש לשון לאפוטרופוס :
ין ואחריה ליורשיו עיין בהג"מ
מבואר שם דזאת פשוט הוא שאם
אמר ואחריה ליורשי פשיטא
למתנה נתכוון דאל"כ ל"ל למימר
אחריה ליורשי שאין מקין לירו' ומ"ש
בח"מ דלא החליט את זאת הנ"ל
וזה אין ספק שאם אמר ואחריה
לנכדי י"ל דכוונתו דלאו ירשי ממש
אלא ר"ל הכוונה ירשו אחר מיתה
ואם אמר אחריה לא"מ ורבינו י"ל ג"כ שאת
לאפטרו"נתן לה וכוונתו אחרי' לא
ירצו שאין * ולפי חנו ריב"ח אם
אמר אחר יה ליכדי ג"כ לא תמרינן
לאפוטרופוס נתכוון דא"כ כל ימי
חיי הנכסים של בניו ואחר מיתה
הפקיע מהם ונתן לילדי
בניו : יח כיון שהעמיד ירושת
דאוריית"ח בח"מ הקדה ע"ז מ"ש
מהאומר חני לבני בלוני וחלי לבני
פלוני דפוסק הרח"ם להלשון
במתנה נתן ולהבני אפוטרופוס
כמ"ש בח"ה סימן רמ"ו ולא תמרינן
כיון שהעמיד ירושת דאוריית"ח
הוי מתנה גמורה * וא"י למה לא
הקדה מה"ם דאחמר שם אם נתן
כל נכסיו לבנו לא עשאו אלא
אפוטרופו ולא תמרינן למתנה כיון שהעמיד ירושה דאוריית"ח אלא נראה
דוקא כשהעמיד ירושה דאוריית"ח ואחר כך נתן לה אז תמרינן דהוי מתנה
גמורה אבל אם לא העמיד עדיין ירושת דאוריית"ח לא תמרינן בפ"ק נתקיים
ירושת דאוריית"ח ומתנה לזה מ"ה התומר חני לבני וחלי לבני נעשה
החלוקה בפ"ק לא תמרינן דהעמיד ירושה דאוריית"ח אבל כתן בתחלה נתן
גבנותיו ואחר כך כשבאחלו לו תזכה מה תהא עליה אמר השאר שלה דזה תמרי'
דהעמיד ירוש' דאוריי' וזה שפיר דלא תקשה למה לי הטעם דהג"ה סעי' ז'
דאם היה רוצה וכו' ת"ל דהעמיד ירושה דאוריי' שאי אפשר דחלק בפ"ק לבנו
ולאשתו לא תמרי דהעמיד ירושה דאוריי' : יט ללק' הוי שיור הטעם
מבואר שם ע"פ דמשועבד לנקה מ"מ קודם החלוקה בין בתחה הוא וגם
יכולים לבטל כל זמן שלא נח בח"ה הגבתי וים חולקים ס"ל דחומה לנתן לבנו
ולאחר דתמרינן דלא קנה הבן והמתנה שנתן לאחר מיני מבטל האפוטרופו
כן ה"ג מה שנתן לנקה מינו מבטל האפוטרופוס אף על גב שם כתב אפי' אם
אמר אחריך לבנותי אין זה שיור דקי"ל אין לבני שאי אפי' שייר הרמ"ן
ומשמע דכלינ על מ"ש בסעיף ט' אם אמר אחריך ליורשי הוי מתנה וכן הדין
בע"ז ולי"ת שאם שיירי הבנות לא היה יורשין אבל אם אמר אחריך ליורשי
כתב שם דהוי מתנ' כמ"ש רמ"א בהג"ה ס"ט ועיין חמ' הרח"ם

קח א אם נתן נקנו ממנו עיין בח"ה סימן כ"ג שם מבואר לנתן
להבח אם מהני בו קנין : ב חטול מחמת כח' מן הבנים אף
על גב שם עשתה יורש לא אמר כלום לתין ניתו להורים מי שהיו להורים
אף"ה אם אמר חטול זוכה משום דהוה לנתן מתנה ע"י ולא תמרי' נכה"ג
דמהלכה הכתובה דהא היו מחלק כל הנכסים לבן נוטלת יחר על הכתוב' כ"כ
הנ"י : ג ונתמעטו היינו בחיי תניהם אבל אם מתו אחר מות תניהם לכ"ע
אין לחזה זכות המגיע : ד ויש מי שמסתפק זה היינו הרחב"ד והמב"ן ויש
לומר כיון הרמב"ם והרח"ם ס"ל דמנולת כח' מבנים שבשעת המיתה והרא"ד
והמב"ן מסכמים יש לנו להולך אחר פסיקת הרח"ם והרמב"ם .
מיהו הנ"י כתב נמס הרמב"ן והרח"ה דסכמו דא"י להוציא מהם
חלק גדול כח' מבנים שבשעת המיתה מיהו בנתרצה לח מהני תפיסה שלה ואין
לה שח חלק קטן כח' מבנים אחר שנתרצו :

ה רואין

ח יד כתב לאשתו ולאחר (יד) האחר קנה החצי ואשתו הוי
אפטרופוס בשאר החצי טז (טו) וכל היכא שיש להוכיח
מתוך השטר דלא נתכוון לאפוטרופוס אלא למתנה גמור הוי
מתנה : ט אם אמר אשתי טז (טז) תמשול בכל הנכסי'
אינו לשון מתנה אלא לשון אפוטרופוס (מיי פ"ב מנכ נכסיו לאחרים יז
(יז) ואחריה ליורשיו הוי מתנה ולא לפוטרופוס (הגהות מרדכי דב"ב) :
י אם אמר תטול בתי פלונית ב' זהובים ופלונית בתי ב' זהובים
והיו לו ב' בנות ואשה אחת אמרו לו ואשתך מה תהא עליה
אמר השאר שלה של אשתי הוי מתנה גמורה יח (יח) כיון
שהעמיד ירושת התור' אפי' באחד מיורשיו (לוה לחת מנכסיו יט
(יט) ללקה הו ש"ך (כ) וים חולקים) (ב' הטעות בהגהו' מרדכי דב"ב) :

קח דין שכיב מרע שאמר תטול אשתי כאחד מן הבנים וכו ג' סעיפים :

א שכיב מרע שאמר א (א) (תו נרי שקנו ממנו הב"ש פרק יש
נוחלין) ב (ב) תטול אשתי כאחד מן הבנים נוטל כאחד
מבניו (ג) יתר על כתובתה ואם נולדו לו בנים אחר הצוואה
מצטרפים עם או שהיו בשעת הצוואה ונוטלת חלק עם כלם
כיצד היו לו ג' בני בשעת הצוואה ולאחר זמן נולדו לו שני נוטל
כאחד מחמשה שהוא שתות כל הממון ואינה נוחלת עמהן
אא בנכסים שהיו לו בשעת הצוואה אבל הנכסים שבאו לו
אחר זמן הצוואה אין לה בהם חלק שאין אדם מקנה דבר
שלא בא ברשותו :

הגה היה כפק בנכסי' שם היו בשעת הצוואה תולה להבי' רחיה
תולה השטל חלק בהם (ב"י בשם הירוש' בח פ' יש נוחלין) :

ב אם היו הבנים מרובים ג ונתמעטו נוטלת חלק (ד) כא'
מהבנים שבשעת מיתה ד ויש מי שמסתפק בזה :

ג אם מתו כל הבנים

ה רואים

לחזה מה לה ניחא דעשה לחזה חלקו לפוטרופוס וכי בשביל שנתן קלת זהובים
לבנו תחלה יפתנה הדין דכוחב כל נכסיו לחזה לא עשה תלת לפוטרופוס
והרב"ח בחשובה נתקשה ג"כ בזה ובחב תף שיש לבעל הדין לחלוק מ"מ כל
שבנו מוליח מידה תינו כמוחזק משמע מבל שם הבן מוחזק אין החשה מוליחה
מידו עוד כח' שם הרשב"ם בכיון ש' נתן מקל לבן והשתר לחזה ה"ז כמייר וכו' וכבר נתבח'
פשיט ולרחזון הוי שיור ולא לבני ע"כ ונרחה למעשה דין זה ☜
כ"ע ונפרט שם הבן מוחזק : (יד) האחר קנה החלי ואם כתב חלי נכסי לאחר גם
לחזה הוי מתנה ואם"ש וכתב"ם בסעיף הקודם : (טו) כל היכ' שיש להוכיח מתוך השטר וכו' עיין בשור שכח' חסו' הרח"ם בתחר שכה'נוחה לל יחשבו לי לשטות שאני מניח כלנכסים לחזה וכו' שלשון זה מורה שלמתנה גמורה נתכוון דא"כ למה יחשבו לו לשטות ע"ש ועיין בח"מ כי' הנ"ל : (טז) תמשול בכל הנכסים וכו' * כלומר אפי' שייר בנכסים : (יז) ואחריה ליורשיו . המעיין בהגהות מרדכי שם היה המעשה שאמר ואחריה לילדי בנותיו והבנו' היו יורשיו ושם היו עדיין בחיים והיה דעת השוא מאחר דק"ל כרשב"ג דאין לבני שאי אפשר לתן הלשון והרשות ביד החשה למכור ה"כ אין זה שיור ואפי' לר' ל' לא הוי שיור הואיל וכל ימי חייה היורשין בידה א"כ לא הוי שיור וכל שיור לריך להיות מיד ליורשים וביב"ח הזיב דכל שאמר לחשה ואחריך לבלוני הוי לשון מתנה דמאחר דבלשון אחריך הרחשון עיקר והשני טפל ואין נאמר דהיה רק לפוטרופסא והשני מקבל מתנה ועוד למה בחיי החשה יהיו הנכסי' לבנו ואחרי מות החשה לא יהיו לבנות רק לבניהם שאי אפשר אלא במתנה גמורה כדי שלא יהיו לבנות חלק ויאכלו הבעלים הכל משמע מדברי הסמיב דאם אמר אחריך ליורשיי שע"פ הדין אף אם מכר הרחשון היורשין מוליאין מיד הלקוחו' אם כן אין העיק טפל ול"ב יודה המיב דהחשה רק לפוטרופסא ואף שמוכר בדברי הפוחל עוד טענה דשייך אף ביורשים כמה שכתב שאי אפשר לתת ובו' מבל מקום לא החליט הבדר רק נסתפק בזה וגם לפ"ז דוקא לבל היורשים אבל אם אמר אחריך ליורש אחר מן היורשים לא קנה שאי אפשר לתת לירות היה רק לפוטרופסות : (יח) כיון שהעמיד ירושה החורה וכולי * לפי דין זה בתנס הגיה הרב סעיף ז' אמי שים לו רק בן אחד ואשה ונתבטן למתנה גמורה אם שייר לבן דהא מפילו אם לו הרבה בנים נתי תמרינן דלא עשאו שאי אפשר לתת ובו' הואיל וקיים ירושה דאוריית"ח בחמת כח' מן הבנים ועוד בח"מ סימן רמ"ו סעיף י"ח כתב דאם אמר תני נכסי לבני פלוני וחלי נכסי לבני פלוני הרחשון הוי מתנה והשני לפוטרופוס ולמה לא תמרינן האיל והעמיד ירושה דאוריית"ח בבן הרחשון אם כן גם השני הוי מתנה כמו דתמרינן הכי שאי אפשר לא מה שנשייר ליה להרח"ם סברת זו דלא מיקרי שיור שאי מה שנשייר אחר המתנה לא מה שנתן קודם המתנה דהא לשני נתן כל תשר לו בלא שיור ואם כן ה"ה הכא אחל הבנו לדעת הרח"ם לא הוי שיור ואם כן הרב מזכה שטרח לבי " תרי דכתן פסק כרב ☜ הלי' ובח"מ פסק כהרח"ם : (יט) לנקה הוי שיור * הטעם מבואר שם דכל שיור תף שמשועבד לפרוע ממנו תוך מכל מקום הוי שיור ה"ל תף שיכלתו לנקה מכל מקום קודם חשלומין בדשותיהו הוא וגם יכולין לבטלו וליהנות מהם כל זמן שלא נח לו הגבתי וע"ש : (כ) ים חולקין * גם הרח"ם בחשובה שהובאה בטור שכח ומה שמייר לחת בעד נכסו לא הוי שיור תף אם נתן הרבה מחנה של החזה לא חיישי שאי אפשר לחתר מיתה ובלותו שעה אין כאן שיור משמע דליח ליה ההוא סברת דיכול לבטל ולהנות מהם קודם חשלומין :

קח (א) תו נרי שקנו ממנו אין דעה זו מוסכמת שבבר נתבאר בח"מ סי' רנ"ג שכל לשון שהוא להבא כגון יטול יזכה יחזיק יש מחלוקת בדבר לי מהני בדברי שקנין ובעת הרמב"ם ול"ו מינוחא דהוי קנין דבריס ולריך לפרש דברי הרב שכוונתו דברי שקנו ממנו בלשון המועיל לכל חד כדלתיה ליה וכמ"ש הא"ח לדעת ר"י פיגיאה דמייתי דאמר ליה בלשון הקנאה ולא בלשון היטול : (ב) הטול לחזחי כח' מן הבנים אע"פ שאם עשאה יורשה לא אמר כלום לתין בידו להוריש מי שהיו להורים לח אמר לא הוי שיור אף על גב ש

(ה) המתן מתנה לתתה ולו לבתו · כלומר אם אין לו בתו לבתו שיעלו חלק כזה' מן הזכרים ודולה להנריס וליתן במתנה לת"כ רוב נכסיו לבניו כי אלא יניע לתתה רק חלק קטן ובין הבנים ובין אם נתן לבתו חלק בין הזכרים יעריס וליתן לתתו מתנה כזו אלא יניע להם רק חלק קטן ביו זה ועיין בתשו' מהרי"ל סי' ל"ג :

ה רואים כמה היו בשעת הצוואה ונוטל חלק אחד לאחד מהם והשאר ליורשין

הגה הכותב לבתו ולחתנו שיעלו חלק כלחד מבניו הוי כאלו כתב כך לתתו ולחתנו נוטל שוה בנכסים שהיו לו בשעת הכתיב' (מרדכי פ' יש נותלין) ן ומה שנהגין בשטר חלי זמר שכותבים עכשיו לבנות שנוטלין בכל לחד יעלה לו כמו הזכרים משום דכותב להם לדעת הוחלה שכיב להם סך מה ולא יפטרו שוה בזמנן להם כמו הזכרים ובדעת זה יכול להקנות לה מה שלא בזמנן הן רחוי מן מוחזק (ל"ע) (ה) ז המתן מתנה לתתה ולו לבתו אסור להעריס ת"כ וליתן מנכסיו לבניו ולו לתתה כדי להפקיע ממקבל מתנה מה שרחוי לו (כן נראה מתשו' מהרי"ל סימן פ"ח)

ה זמן שהוחלה דהא רחוי הוא שמואל כשעת המיתה שלא הוחיל דעתו קרובה לחל הבנים לתמרי' דהבנים לחר מיכרי' לכן לם מתו מוטל' כשעת המתנה וה"ל לם כוונתו כך מן הבנים תגיס יולדו לו ת"כ הוי קנין גמור עיין בנ"י מתרץ קושיית ש"ך : ו ומה שנוהגי' בשת"ו עיין לין זה בחושב' מהרש"ל סי' כ"ח וחשו' הרב סי' ג' וחשו' מהר"ם מלובלין סימן ה' ובח"ם סימן רפ"ח : ז המתן מתנה לתתה וכו' כלומר שנתן לתתו חלק כמו מן הבנים ורול' להעריס וליתן במתנה ת"כ רוב נכסיו לבניו כדי שלא יגיע להתנה קטן :

קט שכיב מרע שאמר תנו מאתים זהובים לאשתי דהוו בכתובתה ובו ד"ס :

א א (א) שכיב מרע שאומר תנו מאתים זה (ב) לאשתי כראוי לה נוטלתן לבוי מכתובתה ואם אמר תטול מאתי' זו ב בכתובתה לא תטול שתיהן אא ירדה על העליונה אם ק"ק זו יותר נוטלתן ואם כתובתה יותר נוטלתן :

ב האי דאמרי' דכי אמר בכתובתה ירדה על העליונה בשלא חלק נכסיו ג אבל אם חלק נכסיו נתבאר משפטו בסי' ק"ו :

ג אם אמר תנו מנה לאשתי סתם יש מי שאומר דירדה על העליונה (ג) ויש מי שאומר דהוי מתנה לבד מכתובתה ולם לומר בסיום תנו לה במתנה נוטלתן לכ"ע לבד מכתובה (ריב"ם סימן ת"פ) :

ד שכיב מרע שצוה שיתנו לאשתו בגדיה נוטלת כל בגדיה בין של חול בין של שבת :

הגה ד וי"ח לם נתן לה (ד) במתנה בשעת מותו לף למידים שבגדיה בכלל לבל לם כתב לה כך בשעה שנסתח אין למידים בכלל (מהרי"ו סימן קמ"ל) ואם אמר מלבושיה גם הסרבל ואונקלי ומשפחות וסודר בכלל דכל דבר שאדם לובש ומתעטף נקרא מלבוש :

קי שכתבין שובר לאשה אע"פ שאין בעלה עמה ובו ב' סעיפים :

א כותבין שובר לאשה א (א) אע"פ שאין בעלה עמה ב (ב) ובלבד שיהא מכירה ג (ג) והבעל נותן את שכר הסופר :

הגה וה"ה שאין דרכו לקדק בנכסים נתתן לת"כ לומר שטעה וכתב שובר לתשה מחדת על שם זו ד (ד) כי טעה זה (טעם זה מפורש בגמרת פרק גט פשוט) :

ב המוציא שובר על שם האשה שנפרעה מכתובתה בזמן

ה (ה) בזמן

קי א אע"פ שאין בעלה עמה מסוה זכין לחדם שלא בפניו וכתיבת שובר זכות הוא לו ביון דאי' קק"ו שהקנו ניסום שתת כתב גיטין וכו' ע"ש : (ב) ובלבד שיהא מכירה · כלומר שיכיר האשה ובעלה דהם אין מכיר שלא האשה לבדה ויתנין לכתבה האשה שובר ויהבה לבעלה דלתו דילה ואותו הדים שם אשתו כשמה לבל שם מכיר שניהם לף תייבי' שתת תתן לידים שהוי בעלה שכיחא : (ג) והבעל נותן שכר השובר משמע מפי' בתשובה הכתובה וכן הוא נטור דשם היה הכתובה בידה לן היה לריך הבעל לשובר אף הגורשת אפ"ה לריך לשלם שכר השובר שם אפף בשובר אבל שם אינו חפץ בשובר ת"ל לשלם שכר השובר : (ד) כי טעה זה * כלומר כי יעקב הולית שובר שישלם הכתובה ללאה אשתו ולאה לא טעה ואמרה הלא מעול' לא תתרתי לבחוב לכם שובר שם הער ת"ח וכול לומר אשה אחרת היתה והגידה לי שהיא לאה אשת יעקב ושעיתי' זה וסברתי שהיא לאה ואני רואה עתה שטעותי ואין אתה אשה שהיתה לכני ובגמ' אמרי' שם הת"ה לומר בדי לי שאת היא האשה שהיתה החלה לכני בשעת חתימת השובר ואת"כ רואה להזור מדבריו אינו נאמן לכיון דקדק ועיין בשמ"ע סי' מ"ט ס"ק ו' שם הת"ח לומר אני לא הכרתי אמה רק מחמי' הטעוני והגידו לי שמה כך ע"ש שהאריך שם :

ק"י א אע"פ שאין בעלה עמה מסוה זכין לחדם שלא בפניו וכתיבת שובר זכות שלו הוא וחוב שלה : ב ובלבד שיהא מכיר האשה והאשה יש לחוש שמא אחר שם תאשה כשמה אבל בשובר שלה שיהא שם שניהם הו לף תייבי' שמא יש לחוש שמא אחר שם תאשה כשמה : ג ובעבל נותן שכר כתב בהג"ה בס"ג והמיי"ד רכב"ד ה"מ שם תבדה הכתובה בפניעה לריכה היה לשלם שהת שם היה הכתובה בידה לת היה לריך השובר וכ"כ בני"ש שם וכן יש לפרש דברי הטור ומ"ש שם תבדה הכתובה לריך הוא לשלם היינו תבדה בחוסם לן תייבי דאינו משלם לה שלא היה מחלה לו מ"ה משלם הוא · ולכאורה נראה לפי' לביעות הסוסקים דס"ל דנוגעה הכתובה בידה לפי' אין הכתובה בידה אלא שהיא במקום שכותבי בתובה מ"מ ס"ל לשלם שכר השובר דהת שם היה מחזיר לו הכתובה לת היה לריך לשובר כיון שהכתובה בידו ובהג"ה בס"ש שלת משמע כן * ועיין בת"ה סי' ס"ט : ד כי טעה בזה

ה בזמן שהאשה מודה ולא חייבין שמא מכרה הכתובה לאחר ועשתה קנוני עם בעלה כיון שיכולה למחול לבעלה מ"ה נאמנות בזמנו ול"ש שמא מחיירת למחול דסברת החיובות לפרוע כל הסך המחובה כמ"ש בח"מ ס"ס ועיין בהרא"ש ובנ"י ושאר פוסקים מה שהלכו בזה ועיין סימן ק"ה מ"ש בזה: ו לא יחננו וכו' ממילא הכתובה בחזקתה וטורפת מן הלקוחות אלא לא קרעינן הסובר דאולי יבואו עדים ויעידו דהסובר טוב הוא ותחזר הכתובה ואם הבעל מודה ממנה נפל בחד מב' דאי זה ואין מחזירין לה דחיישינן לקנוני דעשאו קנוני להנייח נכסיו מב"ח וב"ח והש"ך כתבו"ס דמחזירין לה וכ"כ בח"מ ועיין בסמ"ע סי' ס"ה והבירו תמוהין:

קיא א ו"א לא חוס' בכלל מסתמא לדיעה קמייתא חוס' הוא בכלל ותימה דהא איתא בב"ב פ"ק דף ג"ס ע"ב תוס' בכתובה ב"ד וכ"כ הרי"ף וצ"ל בח"מ: ב ונדונייתא ד' וכו' ה"פ אם הנדוניא שהיתן שוה ל"מ אם יש לו יותר ממנים שלו לירשו נקיט דלא חייש' לתנאי דיורשים שלו מועלים יותר מיורשי' של זה: ג אפי' היה רואי ליפול ירושה וכו' ה"ה שלו יותר ממ"ש בסי' ק' ואם היה מסופק לכתוב' שמא מתי הוי רואי ועיין מ"ש שם בח"מ מהרי"ל ואפשר דמקילין כאן גם לעניין מלוה ויש קולא של ירושת הבעל וקולא של כתובה ואין נגזה מפירות כמ"ש בס"ס: ד לפ"ז שיחידו או נחמעטו לחלקין לאחר שעת מיתה ואם היה מרובים בשעת מיתה ונתמעטו בכדי זבה בן הגדולה ואם נתמעט ואח"כ ולא נשאר טיעור שתי כתובות חולקים ההפסד כפי הסך כנ"ד כ"ח לפי חלקו ואם כנ"ל של זו בפל בשל שניה מגיע עליה ג' חלקים הכסד: ה לפ"ז פ"ם עליהם ס"ח כיון דים כאן מוחר דינר לפ על גד דחייבים לשלם הדינר ואין מהלקין ביניהם מ"מ בפרעון של זה מקיי' יורש לחוריית' לבל אם לא נשאר יותר מדינר לפ ע"ג דמשלמי לב"ח מ"מ בשעת המיתה לפ היה יותר וב"ח מכאן ולהבא הוא גובה ומזה משמע ה"ה אם החוב שחייבי' הוא יותר מדינר מ"מ כיון בשעת המיתה היה יותר מדינר שייך דין כנ"ד וכנר תמה בח"מ על המחבר שכתב ו"ח לפי' החוב יותר מהמוחר משוא דחיכ'פלוגתי' זה ולית': ז לפ"ז שלא הניח יותר עיין בסמוך סעיף ט' וה"ה אם לא הניח כדי שתי כתובות רק מוחר דינר על כנ"ד לפ ע"ג כשיקחו בני חתח לת הכתובה בחורת חוב לא ישתר כנ"ד בשלמו לפ"ה שייך כנ"ד וגם לחלקין חקנו כנ"ד וכ"כ הי"גי"ד: ז אם בשעה השניה חבל הרחשונה אין עליה שעונה ול"כ טוען שהחפיס לה לרבי כיון שהוח חוק הזמן חפי' שעונה שלא הפסה היה לא היה הל עליה כיון שלוחו פעם לא היה עם השעונה גם הוח היה נחיו: ח בני קומי' שהיה ד"ח והרחשונה שלא מכח הקנס כנ"ד ובחד בכריסה השניה גובלת מעידות נגד הרחשונה כיון דרחשונ' אין להסוס חוב שלא מחמת הקנס ואם היה בכור חינו גובל פי שניס בנכ"ד של חמו שלא רוצים שלו נכסי חביהם אין כל החיים וגובל חלק בכורו ב"ג פ"ס: ט והשאר הולקים בשוה חפשר חפי' אם ליכא כאן שלא כדי כתוב' של הרחשונה מ"מ כשלא נשבע השניה חז לחמרי' שנטלה כתובת' והניח כדי שני כתובות מיהו י"ל כיון כנ"ד לינו שלא מלי החקנ' וכאן מיכא ספק שמא לא לקחה ולא הניח שלא כדי כתוב' של הרחשונה חולקים: י והשני'

(ה) בזמן שהאשה מודה וכו' ולכאורה לחאר לקנוניא דכיון דק"ל כשמוע דהכתוב בידה למחול ה"ל כליכא חכם קנוניא ועיין בח"מ ס"ק ד"ה ומ"מ פ' הכותב בידה וכו' ואם חינה מודה וכו' ומשלא הכתובה בחזקתה ועיין בנ"ל: (ו) בזמן שהאשה מודה וכו' ולכאורה לחאר לקנוניא דכיון דק"ל כשמוע דהכתוב בידה למחול ה"ל כליכא חכם קנוניא ועיין בח"מ ס"ק ד"ה ומ"מ פ' הכותב בידה וכו' ואם חינה מודה וכו' ומשלא הכתובה בחזקתה ועיין בנ"ל:

ה (ה) בזמן שהאשה מודה שנתנתו לבעל יחזירנו לו (ו) ואם אינה מודה אלא אומרת ממני נפל ו לא יתננו לא לאיש ולא לאשה:

קיא דין כתובת בנין דכרין וכו' ז' סעיפים:

א מתנאי הכתובה שיהיו בנים הזכרים יורשים כתובת אמן ונדונייתא שהכניסה בתורת נצ"ב א (א) וי"א שאף התוס' בכלל ואח"כ חולקים השאר עם אחיהם בשוה (ב) כיצד נשא אשה כתובתה ונדונייתא אלף וילדה בן (ג) ומתה בחייו ואח"כ נשא אשה אחרת כתובתה ב ונדונייתא ק"ק וילדה בן ומתה בחייו ואח"כ מת הוא והניח אלפים בנו מן הראשונה יורש אלף שבכתובת אמו ובנו מן השנייה יורש ק"ק שבכתובת אמו והשאר יורשים איתו בשוה נמצא ביד בן הראשונה אלפות וביד בן השניה ת"ר:

ב בד"א שהניח יותר על ב' הכתובות דינר א או יותר כדי שיחלקו השאר בשוה אבל אם לא הניח יותר דינר חולק הכל בשוה שאם ירשו או כתובת אמן ולא ישאר דינר א לחלוק אותו בין היורשים נמצאה תנאי זה מבטל חלק יורש בין הבנים בשוה שהוא מן התורה:

ג אם אין שם יותר על שתי הכתובות דינר ג אפי' היה ראוי ליפול ירושה מאבי אביהם בעניין שהיה שם מותר לא חשיב מותר אפי' מת אבי אביהם קודם שיחלקו כיון שלא היה שם מותר דינר בשעת מיתה:

ד וה"ה למי שנשא נשים רבות בזו אחר זו בין בבת אחת ומתו כלן בחייו ולו מהם בנים זכרים אם היה שם יותר (ד) על כדי כל הכתובות דינר כל אחד ואחד יורש כתובת אמו והשאר חולקים בשוה:

ה אמרו היתומים הרי אנו מעלים על נכסי אבינו יותר דינר כדי שיטלו כתובת אמן אין שומעין להם אלא שמין את הנכסים בב"ד כמה היו שוים בשעת מיתת אביהם ד אע"פ שנתרבו או נתמעטו אחר מיתת אביהם קודם שיבואו לחלוק אין שמין אותם (ה) אלא כשעת מיתת אביהם (וזוקק שהולו הנכסי' לו נשתפו לבל נמלא שהא שלו לינגלו מילתא למפרע לפ היה שם יותר דינר) (הר"ן פ' מי שמתו והמ"מ פ"י"ט):

ו היה שם יותר על כדי כל הכתובות דינר או יותר ה (ו) אע"פ שיש עליו שטר חוב (ז) כנגד היותר אינו ממעט אלא כל אחד מהם יורש כתובת אמו:

ז וי"א שאפי' החוב יותר מהמותר שעל שתי כתובות יפרעו לבעל חוב והשאר יחלקו כפי שתי הכתובות:

ח מי שהיה נשוי ב' נשים ומתה אחת מהם בחייו ואחת אחר מותו ולו בנים משתיהן ו (ח) אע"פ שלא הניח יותר על שתי הכתובו' ז אם נשבעה השניה שבועת אלמנ' קודם שתמות ה בניה קודמים לירושת כתובתה מפני שאינם יורשים כתובת אמם בתנאי זה אלא ירשה של תורה (ט) ואח"כ יורשים בני הראשונה כתובת אמם בתנאי זה ואם נשאר שם כלו' חולקין אותו בשוה (י) ואם מתה קודם שתשבע בני הראשונה יורשים כתובות אמם בלבד ט והשאר חולקין בשוה (יא) וכל שכן אם מתו שתיהן אחר מותו שבני כל אחת

נוטלים

בזמן שהאשה מודה וכו' ולכאורה לחאר לקנוניא דכיון דק"ל כשמוע דהכתוב בידה למחול ה"ל כליכא חכם קנוניא ועיין בח"מ ס"ק ד"ה ומ"מ פ' הכותב בידה וכו' ואם חינה מודה וכו' ומשלא הכתובה בחזקתה ועיין בנ"ל: (ו) ואם חינה מודה וכו' ומשלא הכתובה בחזקתה ועיין בנ"ל:

הסובר דאולי יבואו עדים ויעידו דהסובר טוב הוא ותחזר הכתובה ואם הבעל מודה ממנה נפל בחד מב' דאי זה ואין מחזירין לה דחיישינן לקנוני דעשאו קנוני להנייח נכסיו מב"ח וב"ח והש"ך כתבו"ס דמחזירין לה וכ"כ בח"מ ועיין בסמ"ע סי' ס"ה והבירו תמוהין:

קיא (א) ו"א לא חוס' בכלל לא ידעתי למה כתב זה בשם י"ת הא גמרא ערוכה היא ל"פ תע"פ תוס' בכתובות ותוס' מוניהו בכתובת בנין דכרין: (ב) כיצד וכתובתה ונדונייתה לא וכו' * לתו דוקא ה"ה אם סך הכתוב' שוה יש חועלת בכתובת בנין דכרין אם יש לחתן יותר בני מחתנה: (ג) ומתה בחייו וחה"כ נשא אשה אחרת * לתו דוקא שנשא החשה החחרת מחר מיתת הראשון' חו נשא חותה בחיי הראשון' חו נשא חותן בשת חתת וכ"ש בשעי' ל': (ד) על כדי כל הכתובות דינר ואין לחתנה דינר ח' לב' זבניס ודינר ח' להרבה זבני בכל מידת חכמים כך הוא: (ה) אלא כשעת מיתת אביהם ואם היה מרובין בשע' מיתה ונתמעטו בשע' חלוקה כגי זבה בן הגדול בכתובת חמו ואם נתמעטו אח"כ ולא נשאר טיעור ב' כתובות אלו הפסיד כל א' לפי חלקו שהיה לו בנכסים עד מ' לפי מה שנתחלה בסעיף ח' של זה מגיע שלף וח' ולזה ח' נמל אם לא קח עמהן הנכסים על שלף חולקין הנכסים על כ' חלקי' ולוקחת י"ל חלקי' וזה ו' חלקי' נמל זה לוקח הם"ע וזה ג' ל':

(ו) אע"פ פ' שלישי ב"ת וכו' * הטעם דבפרעון החו' ג' כמקיימים נחלה דחורי' כשו היו חולקי' הדינר ביניהם ומ"מ אם אין כאן מות דינר ויש כאן ב"ח ח"ח דבפרעון החוב מקויים נחלה דחורי' והשאר יהלקו ביניהם לפי ערך הכתובו' דק"ל ב"ח מכאן ולהבא הוא גובה ואיך בזמן שיש כאן ב' כתובות ואין לכל אחת אלא חלק אחד בנכסים הרי הוא כמי שאין לו אלא כתובה אחת ואיך יגבה ב' חלקים בשביל שיש לו ב' כתובות ואין לו אלא חלק אחד בנכסים ועוד דבשלמא בזמן שהיה יותר מדינר שייך לומר שהיה יותר מהמוחר משוא דחיכ'פלוגתי' אבל כשלא הניח יותר מדינר אפי' כשהיה יותר מהמוחר אין כאן שוה כלום

(יב) לפיכך בני הגרושה נוטלין מחלה * היינו אם נשבעה הגרושה קודם מותה לו שמחלה הגרושה קודם שמת הוא דה"ל מת מלוה בחיי לוה : (יב) אין כאן כתובת בנין דכרין * כגון כתובתי העשם לפיעתי ג"ח אין כאן נחלה לזולתייתן כל זמן שאין שם מותר ביד הד"ח מבעלן ולהבא גופה ומיד זכו כל הבני לחלוק בשוה : (יד) מגחר על כתובה כיוצא מפילו דיבר וכו' וה כיעת הי"ח בסעיף ז' וכגון כתבתי דנתיים כתב בשטן ר"ת דגם הרמב"ם הסכים ל"ל וכ"ש הת"ה וכן מצאתי מהגי הרמב"ם שכתב בדין ז' בניה קומין ליתום מסאנע כתובתה מקלתה קומין מסאנע לה שלא יסלק לבני מחרת כיוצא בדין דכרין במלוה : (טו) והשניה קיימת * וה"ה ג"כ דהכא ליכא למיחש לה"ה נופל לה"ה שאין בניה נוטלין כלו', ה"פ ה"ק ל"ל דלא מצינו בזה המקח כיוצא בדין דכרין כלפים מוחר ליגר : (טו) חולקין כל הבנים בשוה * דלא תקנו כב"ד כן כשהבעל יורש מאשתו ולא כשאת הוא בחייה לה שלא נשבעה על כתובתה ואם היה נחשדת שלא לה כתובתה לגרי : (יח) אבל אם מחלה כתובתה לבעלה וכו' כגון כתבתי בסי' ק"ו בהגיהות לה אם לא מחלה כתובתה לה תחזי כתובתה טולן לו מקלתו הרסוק בזיה ולא דמי למחייב לגון בת אשתו דאין פטור אלא מועיל ונסי' שלה"ו מצינו הרב בהג"ה שהרחב"ד הולק בשתון הנשות וגם הת"ה הביא הרב בל"ג ועיין בך : (יח) נתן כל נכסיו לאחרי כתובתה ס"מ וכו' עיין בדמ"ב פ' התומר שהביאו זה בדמיות ועיין בהגהו הרחב"ד ובמגיד משנה ועיין בב"י בת"ת סי' ל"ב מ"ש שם בשם הר"י יהודה בן הרא"ם ובמחלק עליו ועיין בד"ת בתשו סי' זה מ"ש בשם המרדכי :

קיב (א) אפי' לא נכתב בכתובה כלומר שבתב שאר תנאי בכתובה ולא כתב תנאי זה בן נוקבן וכו' תמרי' ד"ס הוא אם לא שנכתב בפי' שהתנה עמו בפי' שב יזונו בנותיו מנכסיו דמהני וכמו שיתבאר בסעיף ז' לכל התנאי שבממון קיים : (ב) ובמקו' שאין כותבין בכשם שנהגו, בזה"ז כך נהגו בכתובה בזה"ז בכל תנאי בכתובה אבל במקום שכותבין כתוב ונאבד נמצא בכתובה דעת הרמב"ם שטוענין ליתמי שמא מחל לכתוב, ואפי' אבד כל תנאי כתוב, ואפי' שנתקלקל בפי' ל"ג סעיף י"ח : (ג) וי"ח דאפי' במקום שכותבין כתובה לגיל מי' ק"ה סעיף ד' פתם בדעת הרמב"ם וכאן לעניין מזונו הבנות הביא דעת הרחב"ד החולק על הרמב"ם בשתר גם הת"ה הביא הדגר ג"ל לעניין מזון הבנות ועיין בסימן ל"ג בסעיף ט' ועיין נד"ן : ל' מהלה

נוטלים כתיבות אמם אפי' אין שם מותר שהרי באים בתור חוב וכן אם גירש אחת ומתה אחת בחייו ואח"כ מת והניח בנים משתיהן בני החמת נוטלין כתובת בנין דכרין אפי' אין שם מותר דינר דכתובת הגרושה שהיא חוב נעשית מותר להבירתה : יב לפיכך בני הגרושה נוטלים תחילה ואח"כ בני הראשונה :

ב מתה אחת בחייו ואחת לאחר מותו ונשבע על כתובת אות' שמת אחר אותו ואין שם נכסי אלא כדי כתובת הראשונ' (יג) אין כאן (בתוספת בנין דכרין מפיל הסימן יד) אותר על (טור) כתובה הראשונה אפי' דינר ישראו לשניה כתובה אמם והמותר יקחו בני הראשונה בהוותת כתיבת בנין דכרין :

ג מתה אחת בחייו * (טו) והשניה קיימת דינם כדין מתה אחת בחייו ואחרת לאחר מותו :

יא היה נשוי ב' נשים והוליד בני' מהן ומת ואח"כ מתו הנשי אם נשבעו ואח"כ מתו כל אחד ואחד יורש כתובת אמם בירושה של תורה ולא בתנאי זה לפיכך אין משגיחין אם יש שם מותר או אין שם ויורשי הראשונה קודמים ליורשי השניה ואם לא נשבעו (טו) חולקין כל הבנים בשוה ואין שם ירושת כתיבה לפי שאין לאלמנה כתובה עד שתשבע :

יב אחת נשבעה ואחת לא נשבעה זו שנשבעה בני יורשים כתובתה תחלה והשאר חולקין אותו בשוה :

יג כל היורש כתוב' אמו שמתה בחייו אביו אינו מזרף מנכסי' משועברי' אלא מבני חורין כבל היורשין (ועיין למטה סוף הסימן) :

יד י"א דוקא במקרקעי שיש שם קרקע כדי ב' הכתובו' והיגא כתובת בנין דכרין אבל אם אין שם אלא מטלטלי לא ומיהו אפי' אין המותר אלא מטלטלי שפיר דמי ויש מי שאומ' דהאידנא דכתבינן בכתובות דילן כמטלטלי אגב מקרקעי גם כתיבת בנין דכרין נגבית ממטלטלים דתנאי כתובה ככר"תובה :

טו המוכרת כתובתה בין לבעלה בן לאחרים לא הפסיד כתובה בנין דכרין יא (יז) אבל אם מחלה כתובתה לבעלה הפסידה בגיה כתובת בנין דכרין יב לפיכך אין הבנים יורשין כתיבת בנין דכרין עד שיהיה שטר הכתוב' יוצא מתחת ידם אבל אם אין שם שטר כר"תובה אין להם כלום שמא מחלה אמם ואם אין דרכם לכתו' כתוב' יש להם :

טז מי שצוה בשעת מיתה שלא ירשו בניו כתובת בנין דכרין אין שומעין לו :

הגה אבל אם התנה בן בשעת נשואין תחלה קיים (טור) וי"ח דאין כתובת בנין דכרין נוהגת התירות העיקר התקנה היתה כדי שיקח אדם לבתו פנוי ועכשיו נוהגין ליתן לבתם יותר ויתר (ג"ח סי') וכן נוהגין במדינו"ש :

יז (יח) נתן כל נכסיו לאחרים במתנת ש"מ הואיל ומתנת ש"מ אינה קונה אלא לאחר מיתה הרי המתנה וחיוב התנאים באים כאחד יג ולפיכך בנים יורשים כתובות אמם שמתה בחיי בעלה ואם נתנם בכתב בריא יד מהיום ולאח' מיתה דינן כדין מתנת בריא לענין זה :

קיב מזונות הבנות ממה ניזון ועד כמה וכל דיניהם ובו י"ח סעיפים :

א מתנאי כתובה שתהיינה הבנות ניזונות מנכסי אביהם אחר מותו עד שיתארסו או עד שיבגרו :

הגה א (א) אפי' לא נכתב בכתובה מזונות אפי' לא נכתב כתובה ב (ב) ובמקום שנהגו בכתובה (טור) ג (ג) וי"ח דאפי' במקום שכותבין בכתובה אין

ד והזנים קיימת אע"ג דאיכא הפסד שמת אחד לא נגדי הוו ליה הפסד לא לקחו כלום מ"מ תקנו חז"ל תקנה זו וכו' אע"ג מזון בנות מדאחר בפי' אח"ז דלא מהני מחילה אלא מ"מ כב"ד מהני מחילה אלא : יב לפיכך בני הגרושה נוטלין מחלה * היינו אם נשבעה הגרושה קודם מותה לו שמחלה הגרושה קודם שמת הוא דה"ל מת מלוה בחיי לוה : (יב) אין כאן כתובת בנין דכרין * כגון כתבתי העשם לפיעתי ג"ח אין כאן נחלה לזולתייתן כל זמן שאין שם מותר ביד הד"ח מבעלן ולהבא גופה ומיד זכו כל הבני לחלוק בשוה : (יד) מגחר על כתובה כיוצא מפילו דיבר וכו' וה כיעת הי"ח בסעיף ז' וכגון כתבתי דנתיים כתב בשטן ר"ת דגם הרמב"ם הסכים ל"ל וכ"ש הת"ה וכן מצאתי מהגי הרמב"ם שכתב בדין ז' בניה קומין ליתום מסאנע כתובתה מקלתה קומין מסאנע לה שלא יסלק לבני מחרת כיוצא בדין דכרין במלוה : (טו) והשניה קיימת * וה"ה ג"כ דהכא ליכא למיחש לה"ה נופל לה"ה שאין בניה נוטלין כלו', ה"פ ה"ק ל"ל דלא מצינו בזה המקח כיוצא בדין דכרין כלפים מוחר ליגר : (טו) חולקין כל הבנים בשוה * דלא תקנו כב"ד כן כשהבעל יורש מאשתו ולא כשאת הוא בחייה לה שלא נשבעה על כתובתה ואם היה נחשדת שלא לה כתובתה לגרי : (יח) נתן כל נכסיו לאחרי כתובתה לבעלה וכו' כגון כתבתי דנתיים כתב בשטן ר"ת דגם הרמב"ם הסכים ל"ל וכ"ש הת"ה וכן מצאתי מהגי הרמב"ם שכתב בדין ז' בניה קומין ליתום מסאנע כתובתה מקלתה קומין מסאנע לה שלא יסלק לבני מחרת כיוצא בדין דכרין במלוה : (טו) והשניה קיימת * וה"ה ג"כ דהכא ליכא למיחש לה"ה נופל לה"ה שאין בניה נוטלין כלו', ה"פ ה"ק ל"ל דלא מצינו בזה המקח כיוצא בדין דכרין כלפים מוחר ליגר : (טו) חולקין כל הבנים בשוה * דלא תקנו כב"ד כן כשהבעל יורש מאשתו ולא כשאת הוא בחייה לה שלא נשבעה על כתובתה ואם היה נחשדת שלא לה כתובתה לגרי : (יח) אבל אם מחלה

הרא"ז על הרמב"ם שלא מ"ש הרמב"ם שמת מחלה הכתובה ום"ל מחילת הכתובה מפסיד המזונות והרא"ז ס"ל לפי' אם מחל במזונות והכי מ"מ כתב בשם הרא"ף לפי' אין הכתובה נידונה לפי חיסרי' שמת מחלה המזונות מ"מ ל"ז לפי שלא נשמע מהמזונות הרא"ז הנ"ל ודוחק לומר מ"ש בשם הרא"ד לפי שכתב בשם הרא"ד לפי שמחל במזונות ומ"ש לפי' אין טעה הכתובה נידון זה כתב בשם הרא"ד אלא כן הוא ועת ר"י שהביא בסימן ק' בשם גר"מ לפי שעת דעת ר"י בסימן זה רק שיעת דעת הרא"ד ואכתר"י כיון דאין מזונות הנשמת אלו בכתובה מ"כ לענין מה שאין הכתובה נידונה מ"מ לענין מזונות ליכא ריעותא אלא מחילת מזונות בכתובה • נסיים לומר דס"ל לרא"ד כיון דאין מזונות בכתובה ר"י למחול זכות הנשמת כי בשלמא כשהכל נגרר אחר הכתובה אז כיון שהוא מחל לזכות ממילא נמחל הכל אבל למאן דס"ל דמזונות לא נגרר אחר הכתובה ר"י למחול • והטור ס"ל כהרמב"ם כמ"ש בסימן ק"ה והא דכתב בסי' קי"ד דאי"ר למחול מזון בתי' כגר זכו הבנות שהיה בעולם לכן מ"ר למחול אבל בתותיו דעדיין לא היו בעולם ולא זכו יכולה למחול • ומ"ש ס"ל מזון בתותיו שהוא מזונות הנלי כתובה ונגרר אחר הכתובה לכן יכולה למחול כמו דיכולה למחול הכתובה אבל שאר זכות הבנות מ"ר למחול • ובסי' ק"ה לא הביא הרב רמ"ה דעת הרא"ד על מ"ש המחבר שם נמחלה שאר כל ת"כ"ל בשם הרמב"ם שלה וכתוב שלה קאמר והר"ן בפ"ג והמגי"ד פ"י"ט ס"ל כדעת הרא"ד וזה: ד וכן אם נישבעה היינו לכ"ע דין כן לפי' אם נתעברה ולדה אחר הבנות שנולדה לה קודם הגט כ"כ הטור וגרלה לפי' אם נתעברה ולדה אחר הגט נמי בכלל החיוב: ה ומליחתה לעלמה דאין אדם מוריש זכות בהן לבניו מע"ג מ"ר אל השמנה שלהם מ"מ בתו יחתה ליה בהרווחה שלה ג"כ: ו והחרם חייב במזונות היינו בעי בש"ס לפי' הרי"ף והרמב"ם ופסקו בליטנא דלית להו מחרם כיון דהכסיפה המזונות מחמת תרוסין לכן כתב הר"ן אפסד דלית חייב אלא עד שתגבר דהא מסתגר אין לה מזונות אלא נמי מיתמ"ס • מיהו לסי"ת רש"י והוס' והרא"ש דמפרשי בעי' זו דבעינן אחר שהגבר אין לה מזונות מחרם ונראה התרוס י"ל כיש לו כהני כוסקים: ז וי"ת דלא אמרה מזונות וכו' כמ"ש בשם ר"ח והעיטו"ר והרשב"ח דלא הפסיד מזונות אלא כשאמרה בעבורה אז הוי חרום מחמת מעשיה כתב"ה לפי' שהמרה מעלמה אין לה מזונות אבל למ"ש הר"ן ס"ל לר"ח והעיטור כשהמ"ה שהביא בסמוך • כתב הר"ן בשם הרשב"ח בזה"ז דנוהגין אין מטלטלין אם נשתה לעשה הוי מחילה ועיין סי' לה"ז בשם מהרי"ח והגה' פתם ניסואין לא הוי מחילה וכן הוה לעשה הר"ן: ח שאמרה מעלמה עיין בסימן קי"ה בסעיף ג': ט וי"ת דוקא אין התירוסין וכתב בפי' אם נתגרשה בעודה נערה תחר שיתת תביה ונתגרשה בעודה נערה יש לה מזונות אף שנתבגרה ואינה יכולה לישמש אבל אם נתבגרה ואינה יכולה לישמש אין לה מזונות ואין לה כתובה ואין לה תקנת שבת ואין לה פרנסה ואין לה כלום ואין לה אלא מה שנתנו לה מתנה ואין לה אלא מה שנתנו לה מתנה ואין לה אלא מה שנתנו לה מתנה

ארוסתו יב (יד) שנולדה לו בעודה ארוסה (טו) ואח"כ נשאה אין להן מזונות אחר מיתת אביהן יג אבל בחייו הוא חייב במזונותן כדין שאר הבנים והבנות בחיי אביהן :
ך פוסקין לבת מזונות וכסות ומדור מנכסי אביה כדרך שפוסקין לאשה ומוכרין למזון הבנות וכסותן בלא הברזה כדרך שמוכרין למזון האשה וכסותה אא"כ שהאשה פוסקין לה לפי כבודה וכבוד בעלה ולבת (טז) פוסקין לה יד דבר המספיק לה בלבר טו ואין הבנות נשבעות :
ל עכשיו שכתובה נגבית אפילו ממטלטלין גם הבנות ניזונו מהם ואינם ניזונות אא"כ מבני חרי אבל לא ממשעבדי כגון טז אם מכר האב (יז) או נתן האב במתנת בריא או אם הבנים אחר מיתת אביהם (יח) מכרו או משכנו או נתנו אינן ניזונות מדין :
ח אין הבנות ניזונות ממשעבדי יז אפילו קנו ממנו (יט) ואפי' חיו בשעת קנין כגון שגירשה והיו לה בנות ממנו והחזירה וקנו ממנו ויש מי שאומר דה"מ בשקנו ממנו בשעת ניאואין בבבל מה שקנו ממנו בתנאי כתובה יח (כ) אבל אם קנו ממנו לאחר ניאואין על מזון הבנו' ניזונות אף ממשעבדי :
ט יט (כא) אם פסק עם האשה שיתפרנסו הבנות אף אחר שיגדרו ניזונות ממשעבדי : י מי

(יד) שנולדה לו בעודה ארוסה · אבל נתעברה קודם שנשאה וילדה אחר שנשאה קיימן בזן נוקבן דיהוי ליקוי וכו' : (טו) ואח"כ נשאה אבל אחר קודם שנשאה כיון דהוי עלמא ליה לה אף בתה ליה כ"כ הרמ"ך בשם הרשב"ל והר"ן פי' דמייירי שמת קודם שנשאה וכתב לה כתובה מן התרוסין ומצינו לי' בתוס' כתוב' : (טז) פוסקין לה דבר המספיק לה בלבד עיין לקמן סי' קי"ד סעיף ו' ומה שכתוב מזה סס : (יז) או נתן האב במתנת ס"מ כגר נראי אבל אם נתן במתנת ס"מ כגר נתבטל לעיל סי' כ"ג סעיף ל"ג ונטו' בסי' זה שהבת והבנות ניזונים מהם אם אין כאן בני חורין וי"ל דאם נתן מעלטלין במתנת ס"מ לאחרי' דאין האשה ניזוני' מהן ולבניו י"ל אפי' במתנ' גרי הוי כירושה עיין מ"ש שם ועיין בסי' קי"ד סעי' י"ד : (יח) מכרו או משכנו וכו' פירוש ניזוני' ואם יש לה מזונות מן הזמני שקבלו בעד הקרקע נתבטל לעיל סי' כ"ג סעיף כ"ו לקמן סעיף י"ד : (יט) ואפי' היו בשעת קנין מע"ג דלגבי בת תלתא אם קנו ממנו הרי היא כבת ח' וגומד' מעומדת ממשעבדי כמו שיתבאר בסי' קי"ד ע"ב ד"ה ומיהו דכתובות דף ק"ג ע"ב דכתובות כיון דלהכי אמרו בתלתי ג"ל ד"ה ומיהו לגרי דלהכסיפו והקשו שם בתוספו' גד"ה ומיהו נמי לא הוה ממשעבדי מיהו לגרי דלהכסיפו ודף ק"ל לכתובה נדנה ממשעבדי וחילקו דבתן עדיפא ליה מעתה דניחא ליה בכתובה דידה וחייסין טפי לגרי לגבי משעבדי ולא מהני אפי' שעבד וה"ה דהמ"ל ולחלק בין זה לשחו לבחו דשם לא ניחא לה מיחא ליה בהרווחה שלא תוליכך לטעמים דתנאי ג"ל שם קנו ממנו הרי חייסין לתת ממנו לזון לתת בתו שחייס גם לאחר מיתה ולאחר שתתגרר דאז לא תוכלה בתנאי ג"ל היתה גובה ממשעבדי ולא חייסין לגרי היכא דליכא חרי טעמא דתוכלה בתנאי ג"ל וניחא לה בהרווחה ומשמע שם מדברי התוספות בתולת הדבור דשם כולה אחד שבעת מותו דלא לחבבה לגרי לא חייסין לקנות וגובה ממשעבדי שבעולה שם היו שבעת קנין : (כ) אבל אם קנו ממנו לאחר נשואין לתו דוקא לאחר נשואין ה"ה שבעת נשואין שם כתב ליה שטרא בתלי נכסיה דשעת הרמ"ה בעל דעה ע"ז דלא חייסין לגרי שלא היכא דקנו מיניה דרך כלל על כל התכובה ועל כל תנאי כתובה דלא לחבבר דנתן לגרי לבנותיו ואח"ל דלא לקח השטר מהם דהשטר לא עליהם נכתב רק על שם האבא אבל לו כתב שטר בתלי נכסיה על שם הבנות לו קנו ממנו לגבר זה בפני עלמו אין לחבר הנשואין בין בשעת הנשואין כל זמן שאין בית הבניס שובר לא חייסין לגרי רק הבנות שבשעת נשואין ושוברין מן המשעבדים דהיה לו ליקח השטר לו לכתוב שובר ולמסור בית בניו כדי שלא יבואו הבנו' לתבוע פעם שניה מהם :
(כא) אם פסק עם האשה כלומר אם קנו ממנו לאחר שנולדו הבנות לו שחייב עלמו בשטר בתוכן המועיל שלא מהני לאחר מותו לתת בנותיו עלמו לזון בנותיו מחיים קודם מותו לו לאחר מותו שיגדרו לו יגבו דכל חיוב שחייב

מהני כתובה דמי

שלא תח"כ גרמה לעלמה הפסד לו לא הפסידה בתה זכות שלה תשו אם נתה ה"ת והפסידה הכתובה תפסיד בתה זכות שלה · ועמה מוכח דלא כמהר"ם הל"ל וצ"ע דאם נתה אם מייירי בקדושי שעות לא למפרע לא הוי ניסואין כלל ואין לה כתובה מיד בעת הניסואין : יב שנולדה לו בעודה ארוסה לבד נתעברה קודם שנשאה וילדה אחר שנשאה קיימן בזן נוקבן וכו' ומ"ש תח"כ נשאה היינו לפי הפירוש של הרמ"ך אבל רש"י והר"ן פירשו שלא נשאה שלא כתב לה כתובה בעודה ארוסה ומת : יג אבל בחייו הוא חייב במזונות הנה בזוין חייב לזון תתו בנו עד שיגדרו או עד הרוסין * ולשו אין להן לתבר מותו : יד דבר המספיק כ"כ הרמב"ם פי"ט ובה"ג פסקו לבניו פוסקים לפי כבוד תבינו ע"ש פ"ל · ועיין בב"ש דשמין הנכסים ומוכרים לה מזונות וכסות : טו ואין הבתולה בבעו' אע"ג דלפי פסק הלכה כבי' ל"ג גם השתא היינו נשבעת על מעות מ"מ ה"ל הבנות לריכה ליתב' כי שתא נשבעת לכתן על הכתוב' קא"ל דה"ל ליתב' כי לא חייסין לקטנות לא מתפיס לגרי כאי"ם פ"ב סני דייני וכ"כ תום' פ' הסולח דף נ"ח · לפ"ז משמע בגרה לריכה ליתב' כי דוקא לקטנה לא מתפיס לגרי וכן משמע בתו' שם · ויהו לגרמב"ם לפי' נערה ח"ל כתבוע * ובתוספות פ' הנזקין חיית' לפילו בקטנות חייסין לגרי דמתפיס בשעת המיתה גם לבנותיו ניחא ליה בהרווחה וכן הוא בר"ן שם לפ"ז לפי' מת בשתן קטנות לריכין ליתב' ח' גדולו אע"ג שכתבתי בסמוך גודלי מתפיס לגרי היינו לענין שם בתולה לגבות מן מזועבדים לבד מב"ח ניחוות מ"מ לענין שבועה לפי חירולים לא חייסין לגרי לפי' לענין ב"ח לריכה שבועה · מיהו בתום' שו"ע ל' לענין ב"ח לא חייסין לגרי וכל דבריה שם לגרי לענין משועבדי בשבועה לפי' בתום' פ' הניתקין משמע כמ"ש לפי' לענין ב"ח חייסין לגרי ולריכה שבועה : טז אם מכר האב עיין דיוק בסימן ל"ג וכתוב' התם קודם לתזון בנות חבו' דמ"מ אם ליכת שלא עשולטלין ללא שיך קדימה מ"מ כתובה קודמת דתקנות הגאונ' כעין דתורי' תקנו ר"ן ס"פ מליל' התם : יז לפי' קנו ממנה הנה בעניין מזון הבנו' דאין טורפי' משועבדים אית' בפ' הניזקין לר"ח הטעם מפני שאין קלובים וכ"פ הרמב"ם ועיין סי' קי"ד ולעולת הטעם מפני שאין כתובים ולפי' אם כתב תקנו ח"ל דהוי כאו לא כתב ואין טורפין משועבדים והא דטורפין לתזון בת תלתו כמתני' אח עלמו לזון תותה תוקמי בב"מ דוקא בתלתי בפ"ק דף ח' עמ"ב מכתובות ובנותיו לא מהני קנין משום בנותיו דאי ליה מזון מהמת חנאי ג"ל בהכתוב' דיל חייסין שפי לגרי ולא מהני שבועה ואשתו טורפים בכתובה בשבועה לפ"ו יש לחלק בין בנותיו לבת תלתו נמי בכה"ג דבנותיו נ"ל בהרווחה דידהו והא דמחלק משעם חנאי ג"ד תשום דמ"מ בהרווחה כן עכ"ל מתום' הכ"ל והקשו תום' ל"ל הטעם מפני שאין כתובי' ח"ל מטעמי' הללו וחקלו בפ' המניח דמ"מ היכא דהודה האב בעת מיתתו דלא החפי' לגרי לזה בעינן בטעם מפני שאין כתובי' לפ"ו אם קנו קנין לזון תת בנותיו והן היו בעולם בשתו בעת והודה תביהן דלא הרפיס להן לגרי טורפין מן משועבדי' דהא קנין עדיף מכתוב' שלא דאין טורפין מחמת שאין כתובים לגרי וגבוד לא חייסין לגרי * מיהו לחיזוק בחרא שם לא מהני הודה דתרא שם אם קנו קנין מזו לא חייסין לגרי ואין טורפין מפני שאין כתובים ואם קנו קנין מן חייסין לגרי ואין טורפין משועבדים לגרי וגבוד לא חייסין לגרי ואם עשה ק"ם דעדיף מכתובה נלרך הטעם דחייסין לגרי כיון דיפה כחה ועשה ק"ם ובפ' המקין כתבו חירוץ זה וכ"כ בתוס' · גם כ"מ מחירוץ זה לפי' מי דלא ניחא ליה בהרווחה דידי' מ"מ אם יש לו מזונות מחנאי ג"ד דועשה ק"ם חייסין לגרי ואם עשה ק"ם לזון תת חשתו חייסין לגרי והרשב"ם והמני' דכתבו אם עשה ק"ם לזון תת חשתו טורפי' מן משועבדים ע"כס ל"ל כחירוץ קמא של תום' דלא חייסין לגרי אלא היכא דניחא ליה בהרווחה ופי' לה מתקנחה ח"ל * ובדבק הניח הקשה על הטור לי מטעם לגרי חשבע ויזונו אם משעבדי וחירוץ זה ל"ל הטוב' מהני בהרווחה נ"ל מחקנחה ח"ל דלא מהני בהרווחה להשבוע' מ"ה לא חשב רבינו להזכיר ע"כ ולניחא כמ"ש בשם תום' דאפי' בשבועה נשמע הבנות אין טורפין אפי' בשבועה נם כתב הר"ן דאין חשב הוא שמת התפיס לגרי ולא מהני שבועה : יח אבל אם קנו ממנו ובו' כ"כ הטור בשם הגמ"ן לי כתב לה שטר בתלי נכסיה מ"ק קנו ממנו לאחר הניסואין לכתיבה עומד ואם התפיס לגרי לי בעי לה למנקט שטרא ח"ל למיכתב תנאי · ולכאורה נראה דם"ל כחירוץ ח' של תום' היכא דהודה האב לא חייסין לגרי לכאן לריכה שהרווחה שלא מחמ"ה ס"ל דמהני ג"כ בהשבחת אם תיחה וכו' ואח"כ הוי כאו הודה האב * ולכאורה קשה אע"ג דליכא חשב מ"מ למה מהניסטר הא הקנו מ"ל לאפי' כתב לא לא כתב כמ"ש בסמוך · ול"ל דם"ל כל הטוני' לגרי ה"ל לאכתב תנאי כמ"ש הרמ"ה · ולמ"ש ניחא דלא כתן לדעת הרמ"ה לגרי ל"ל שבע כמו אשה בכתובה אבל לדעת להתפיס לגרי הא לי התפיס לגרי ה"ל לאכתב תנאי כמ"ש הרמ"ה · ולמ"ש ניחא דלא כתן לדעת הרמ"ה לגרי ל"ל שבע כמו אשה בכתובה אבל לדעת קמייתא לא מהני שבועה מיהו לחיזוק בתרא ולמ"ש הר"ן לא מהני הודה' חנייהן כי בוודאי מתפיס לגרי אלא על גב דניחא ליה בהרווחה שלא הן כשלוה ד"ח ומשעבדי' ועוברי' מלקוחות · ותייע

כשתחייב לח עלמן כדרך שחייב ע"כ קרן ;

כ שחיפה מיהו הנכסים והפנות כתב הנ"י בכלל המזונות נכלל כסות ומדור ולא הלוויה וכן לעשה חום הגדוליה אינו בכלל מיהו בחום יש לדייק גם מלבושים אינן בכלל ובן הוא לעשית ריב"ה כמ"ש בב"י ס"ק ד' ולפ"ז גם לפי המבואר בכללות כ"כ בהג"ה וכן הוא דעת ר"ה כמ"ש בב"י שם בחצי שהפירות שם מיהו יש לדחות לעניין נכסי' מועטים לא תיירי שם ומוכח דלא הוי נכסי' מועטים משום לפי ניסוחין וכן י"ל לדעת רשב"ם כמ"ש הנ"י בשם הריטב"ח וכן עיקר :

בא מוליחין מכם לפנות ומוחנים בית הב"ד או ליד אפטרופוס שלה כ"כ המגי"ד ונ"י : כב וי"ח דאסור לפנים למכור כ"כ חום' והמ' היינו לדעת הפוסקים דס"ל אם קדמו ומכרו בנכסים מועטים אפי' אחר שעמדו בדין מכרן קיים הקשו ח"כ מה תירוץ בין נכסים מרובי לנכסי' מועטים כי בודאי אפי' בנכסים מרובים אין להם למכור להפקיע מזונות ותירצו דל"מ בנכסי' מרובים יכולי' למכור לעורך גדול כגון בדין שבויה ובנכסי' מועטים אין מוכרים לכתחלה . ונשמע בנכסי' מרובים יכולים למכור לעורך פ"ג אפילו שמפקיעים מזונות . ויהו י"ל דוקא להני פוסקים ל"ל כן אבל לדעת הפוסקים דס"ל דמכר בטל אם מכרו אחר שעמדו בדין יש חילוק אחר בין נכסי' מרובי לנכסי' מועטי' וי"ל אפי' לעורך פ"ג אי"י למכור לכתחלה להפקיע מזונות :

כג דאסור לנים בב"מ בתב בשם הנ"י דיכולים למכור ולכתובה נרא' אף להנ"י אסור להם למכור שלא ס"ל דמ' הנשות להכריחו את היורשי' שילמו כדי שלא יאמרו שלא אם מכרו המכר קיים ואין מחויבים להשלים ע"ז : כד יזונו שם ושם כי לא תקנו הגאונים שיחיו את הבני' ומשמע דאפי בכל מחזקת שיחיה : כה וע"י שמשלמים יהיו מרובים וס"ל תקנות הגאונים היה לטובת הנשות ומכ"ש [illegible] טוב' הבנים לכן [illegible] לא ניחא לן תקנות הגאונים . כן מיהו במקום דכותבים מריחא קאי אם לא היתה שלא משלמין : כו זכו בהם הבני' משעת כפרע"י דיזונו יחד *

ורש"ם פירוש דשמין כמה יהיה מגיע עכ"פ והפסד לפי הערך : כח הבנים יורשים ואין הולכים אחר התחלת העסק ול"ל בכב"ד בסי' הקול' כאן למעקר ירושת דאוריית' שתי חום' : כט וי"ח אפי' עמדו וכו' אפי' בלו הנכסי' ליד ב"ד והעמידו אפטרופ' מ"מ אם נתרבו הזהו לדין מרובים אע"ג לענין מכירה לא אמרי כן במ"ש בשמוך שתני מכירה שמפסיד תוחס לגמרי ובן הוא מפורש בהרמ"ב * והב"י לא עיין בהרמ"ב . והחום' ורמב"ן והמגי"ד ס"ל אם שני דיניס שוים אבל לכל הפוסקים אין חילוק דין עמדו לאין לדין אם חפסו הנכסים : ל ונדחה הנשות אפילו ממעות דלאו הני זוזי דעתא לשניהם והרמ"ב ור"ה חולקים ע"ז ובח"ה סימן ק"ז הביא שני דעות אלו ולא הכריע וכאן הואיל היורשים מוחזקי' מ"ה כתב לנדחו הנשו' אבל אם חפ"ה שניהם שוים היורשים וב"ח הסיעמדו לחלוקיהן ועיין סי' ל"ג מיהו לריך יחוד למה לא הגי' הרב רמ"ח כלום בסי' ל"ג : לא ויש עליו חוב בל"י כתב מלוה בשטר בודאי ממעט ולא משמע כן משאר הפוסקים . והרמ"ב כתב דוקא כתובת אשתו ולא משמע הואיל ואית לה בחקנת חז"ל כאלו גבי כסף : לב אם היוב עיסור נכסים בב"מ מבעיי' חוב אם מזונות בת חפסו ממעט ועלתה בחיקו וקי"ל הנכסים קיימי' בחזקת הבעל . לכן זכו הבנים אבל עיסור נכסים ליתא בב"מ שלא הרמ"ב כתב כיון דלא מטו הזמן אינו ממעט לפ"ז ל"ל דוקא להני תרי מזון בת חפסו וחוב דשם עלתה בחיקו . וכ"מ לענין חפיסה כמ"ש לעיל ואפשר עיסור נכסים דכתב לירי דמטי הזמן ומדמה הטור לחוב מ"ה כתב הני ג' דיניס בחד בבא ובשלחן מהני חפיסה כי עלו בחיקו :

לג ומזונות השמנה לפני הרי"ף והרמב"ם ליתא בב"מ בעיי' זו מזונות שמנה דוחה לבן אם לבת אין מקום לבעי' זו אבל לבאר פוסקים לא רחי' השמנה שלא בנכסים מועטים ונדחה הבן מחמת מזונות הבת אז רחי' השמנה לבת ובנכסים מרובים יזונו שלשתן ביחד שלא יאמרו שלא משלמין אלא בנכסים מועטים וכ"ג בן דאז מחמת שהבת דוחה הבן ומזונות השמנה דוחה הבת והזון היה לבדה ועיין בב"ח שהביא דברי מהרש"ל : (לה) מזונות

י מי שצוה בשעת מיתתו לא יזונו בנותי מנכסי אין שומעין לו ואם בשע' נישואין התנה שלא יזונו מנכסיו הוי בכלל תנאי שבממון וקיים :

יא מי שמת והניח בנים ובנות יירשו הבנים כל הנכסים והם זנים אחיותיהם עד שיבגרו או עד שיתארסו : הגה ואין מחייבים הבנים למלט מזונות שלא חס ירלו יוהיו מזונות ומ"מ חס רוצים ב"ד שהבנים מכלין הממון ואין מצחיקין ביזוד העולם חייבין ב"ד להסגיר בחיקון הנשות ולהפריש להן חלקן (טור) ז בר"א כשהניח נכסים ב שאיפשר שיזונו מהם הבנים והבנות כאחד עד שיבגרו הבנות ואו הם הנקראים נכסים מרובים אבל אם אין בנכסי' שהניח אלא פחות מזה כא (כב) מוציאי' מהם מזונו' לבנות עד שיבגרו ונותנים השאר לבנים ואם אין שם אלא כדי מזון הבנות בלבד ניזונים מהם עד שיבגרו או עד שיתארסו והבנים ישאלו על הפתחים : הגה כב (כג) וי"ח בנ דאסור לבנים למכור אפי' נכסים מרובי' אם לא שהוא למוד פרנס שבויים וכיולא בזה אבל בנכסי' מועטים אפילו בכה"ג אסור (מרדכי פ' מי שמת) ואם עברו ומכרו יחזור לקמן סעיף י"ד :

יב בר"א כשהניח קרקע אבל אם לא הניח אלא מטלטלין אם הנכסים מועטים כד (כר) יזונו אלו ואלו יחד עד שיכלו דכיון שאינן ניזונות אלא בתקנת הגאונים די שתהיינה בבנים ולא שיפה כחן יותר מהבנים ואם הניח מטלטלים ומקרקעי והמקרקעי הם מועטים כה (כה) ועל ידי המטלטלים יהיו מרובים יירשו הבנים :

הגה כן (כו) מיהו במקום שבתובות מטלטלין לגד קרקע אינה למימר דמטלטלין הוי כמו קרקע (ג"י) וכמו שיתבאר לעיל סימן קי"ח סעיף י"ד :

יג היו מרובים בשעת מיתה ונתמעטו אח"כ בבר כן זכו בהם הבנים ויש לרבים דין מרובים :

יד (כז) היו מועטים בשעת מיתה ונתרבו אח"כ כח הבנים יורשים אותם כדין מרובים :

הגה כט וי"ח אפילו (כח) עמדו בבר בדין ופסקו לפסי דין נכסים מועטי' כיון שנתרבו חזרו לדין מרובים ואפילו חזרו לאחר כך ונתמעטו (כט) יש להן דין נכסים מרובים ונתמעטו (טור) ואפילו לא נתרבו אם קדמו הבנים ומכרו נכסים מועטים מכרן קיים : הגה ל (ל) ומהו הנשות אפילו ממעות (טור) ויש חולקי' (לא) דוקא קודם שהחזיקו הב"י הנשות בנכסים (טור בשם רש"י והרא"ש) :

טן היו הנכסים מרובים לא (לב) ויש עליו חוב או חיוב מזונות בת אשתו לב או חיוב עישור נכסים לפרנסת בתו וכשויציא א' מאלו ישארו מועטים יש להם דין מרובים אבל כתובת אלמנה ממעטת ועושה אותה מועטים לג ומזונות אלמנה (לג) וי"א שאין ממעטין (לד) וי"א שממעטים

טז הניח

דמי למחייב לזון בת חבתו והוי כב"ח וטרפי ממשעבדי וכן הוא בחוספ' כמ"ש לעיל בס"ק ט"ו ולא חמרינן לברי חפסה שלא בחיכה חרחי לטיבותא לחכלה בחנאי ב"ד וגם בהו דניחא ליה בהרוחה לבל בת חבתו ואחתו ולא ניחא ליה בהרוחה דלהו אתו דקנו ממנו דבר שחינו בחנאי ב"ד לא חיישינן לברי וגוב' ממשעבדי בשעה כשאר ב"ח והא דנקט כאן לא שחבר שיבגרו לאו דוקא והדא מינייהו נקוט"ה כל דבר שאינו תנאי כחובה כגון אחר שיחארסו או לזון אותם בחיין אחר שם : (כב) מוליחין מהן מזונות וכו' כלומר מחנין הנכסים בית ב"ד או אפטרופוס שלהם לפרוע הנשות וכבר נהבאר סעיף ז' שכשו' ומזור בכלל מזונות ופרנס' ניסואין חיים בכלל ולא בכתב ע"ש ועיין שם ואין דברים מוכרחין : (כג) וי"ח דאסור לנים למכור אפי' וכו' נראה היינו כל הנכסים או רובן שלא יחאר לבנות מזונות עד שיבגרו אבל אם יחאר לבנות כדי שעשון למה לא יחכרו לכחחלה הא כבר פסק לעיל שחיובים הבני' לחחם בחזונות ולבבר מלוה אפי' כל הנכסים מוחר למכור מאחר דהנכסי' ברשותן חעפ"י שלא יהיה לבנות ממה ליזון לא עדיפי מהבני' בנכסי' מרובים : (כד) יזונו שנו ושנו יחד כלומר והנכסים נחלק שיהיה לא כמרובים ולא כמועטין : (כה) וע"י המטלטלין יהיו מרובין ירשו הבנים : ק"ק למה לא יחמרו הבנות ח"ו בחקנת הגאוני' וניחו לוחנו על דין התלמוד ויהיו הנכסי' מועטין דהא ק"ל כל האומר אי אפשי בחקנת חכמים שומעין לו וי"ל דמאי חזית דניזל בחר בנות ניחל בחר בנים ולבבי דיהבו הני מרובין : (כו) מיהו במקו דכותבין בכחובות וכו' אי"ת אם לא קאי אם לא הניח שלא משלמין מועטין : (כז) היו מועטין בשעת מיתה ונתרבו הוי כמו שהניח מרובין ירשו הבנים : ק"ק למה לא יחמרו הבנות ח"ו בחקנת הגאוני' וניחו לוחנו על דין התלמוד ויהיו הנכסי' מועטין דהא ק"ל כל האומר אי אפשי בחקנת חכמים שומעין לו וי"ל דמאי חזית דניזל בחר בנות ניחל בחר בנים ולבבי דיהבו הני מרובין : (כח) מיהו במקו דכותבין בכחובות וכו' אי"ת אם לא קאי אם לא הניח שלא משלמין מועטין : (כט) מיהו במקו דכותבין בכחובות וכו' אי"ת אם לא קאי אם לא הניח שלא משלמין מועטין : (ל) ומהו הנשות אפילו ממעות וכו' דלהו הני זוזי דעתא להו הוא דעת הרמ"ב אבל דעת ה"ר ור"ה חולק כמו שבחו' נחור ובח"מ הביא שני הדעו' בסי' ק"ז ולא הכריע ובחן לא הביא רק דעת הרמ"ב : (לא) דוקא קודם שהחזיקו הב"ד בנכסי' מועטים ונחרבו ס"ל להרמ"ב כדעת המפרשי' אפי' לאחר שהחזיקו ב"ד הנכסים ביד הנשות אבל כאן גבי מכירה דעת הרמ"ב כותבן מפרשים דס"ל דוקא קודם שהחזיקו הב"ד ועיין בב"ח : (לב) ויש עליו חוב אין חילוק בין חוב בשטר לחוב בע"פ אלא כי' דוקא כתובה ממעט מטעם שכתב הרמ"ב (הביאו הב"י סי' זה ס"ק ט') אבל לא ב"ח : (לג) וי"א שממעטים טעם הי' ח"ל דשמנה קומחה לבת ולבן וע"כ לריכין להוליח בהחלה מזונותיה עד זמן שחומדין ב"ד שרחויה להיות וכמו שנהבאר לעילסי' ל"ג וכיון שמולין מזונותיה בהחלה ודאי ממעטת : (לד) וי"א שאין ממעטין דס"ל כדעת הים חולקין בסעיף שלאח"ז דאין השמנה דוחה לא הבן ולא הבת רק יזונו שלשתן ביחד כשהנכסי' מרובים ולא אמרו השמנה קודם לבת אלא בנכסים מועטים וכ"ג בן דאז מחמת שהבת דוחה הבן אבל גם השמנה דוחה הבת והזון היה לבדה ועיין בב"ח שהביא דברי מהרש"ל : (לה) מזונות

(להּ) מעונות הבא קומת לכ"ל * ק"ו הדברים אם מהיות ירושת התורה מכני מענו הנתן לה יהא מהיות ב"ד ל' הרמב"ם :

קיג

(א) ונותנין לה וכו' סעיף ד' וק"ג ד"ה ומודין לעתו לפי הנכסים שנשתיירו ממנו ופוסקין לה ג"ד מה שרוצה ליטול ומוטלתו בשעת נשואין והנכסים מצטרפין לה מיד. בשעת מיתה וכל מי שקל קרקע מחבירו עורף מן הלוקח כמו שיתבאר בסעי' ה':

(ב) את בתינו תומדין בה משעת חפילו להוסיף על עיטור נכסים וזה הוא דע' הרמב"ם כמ"ש המ"מ ובסמוך סעיף ג' בהג"ה כתב בלגמתא כזה: (ג) פרנסה מנכסי אחים אע"ג דיש שם שלמה שיש (פרק יש נוחלין) הנאות ניזונות מנכסי אחד ואין ניזונות מנכסי אחים מ"מ דעת הרמ"ה לחלק דאין מזונות שהות חמאי כחובה דלא שייך בנכסי אחים אבל בפרנסה נזונין אחים מנכסי אחד כנ"ל בג"ה הרמ"ה:

(ד) ויש חולקין. הרב מהר"ל בחיבוריו דעתיה נמי דהשתא דקיימא לן דכופין מליאת החצה (קף ס"ח ע"ב) לחזק לכופין על מה שתמר שם רב הונא כדיפה (כדים) לנדוניא) חייב לחזק מהובה ואם אינה רוצה לישבע להך מילתא דנזנית מנכסי אחים משום"כ מזונות כדמקן וכו' שלא ירשו נכסי אחד יחדיו עשור נכסי וכו': (ה) אין לו ליתן לבתו יותר מעשור הטעם דהוי נעדוי דתכונתא מדנין ומהרכי ובה"ג הניחו משום נחלת שדותי למחות מי שירצה ליתן לבתו יותר: (ו) לימד מהגלי בחוב"ע בחצה המוחלת כחובה לבעלה אפי' לדעת הרמב"ם דס"ל דאין לבעה מעונות אבל פרנסה לא אבדו הבעות וש הרשות בידו לוחות שלא ליתן פרנסה להם כי אין זה חיוב על האב רק חיוב על

על הבני כל זמן שבחק האב: (ז) לפי תקנת חכמים וכו' כלומר שאקנו מכחובה וחנליה מגבין קף מן המטלטלין אבל על פרנס' לא תקנו ומטלטלי דיתמי לא משתעבדו להו ודיין לבעה פרנסה מן הקרקע ע"ג שהיא ב"ח דלחתין: (ח) משכירות הקרקע פשיטא השכירו סיעה מן הקרקע תחר מיתת האב ודאי ודאה מהן דהא מיד במיתת האב נשתעבדו כל הקרקעות להן שלא יפרעה בחיי האב כל זמן שלא הגיע זמן השכירות בחיי האב הוי השכירות המחובדין לקרקע ולריכין לקרקע שיהיו בקרקע אבל ודאי אם עבר הזמן בחיי האב אין השכירות בקרקע והא דכתב אם לא נגבו היינו דוקא נגבו שלא מפי לגבו וקא נגבו אפי' היינו רוצה לגבו כגון שעדיין לא הגיע הזמן ועיין במ"מ ובר"ן ובחוס' ובב"י: (ט) ומן הרוחי הטעין לה חוב על חביה שמת שמחק חביה בחיי זקיני ואח"כ מת זקיני הוי נכסי הזקן לגבי חביה ויהרי היה ב"ח של האחין ע"כ כשיורש האחין את הזקן גובה מהן ומ"מ אינו גובה רק עיטור נכסי האב: (י) וי"מ דאף כשמין אין שמין שלא בקרקע כלומר אם אין יכולין לידע חומדן דעתו של אב ולריך ליתן לה עיטור אז אין נותנין לה רק עיטור של קרקע אבל כשחומדין דעת האב אין קרקע בין טלטל הכל שוה וגם הרמב"ם מודה בזה הרמ"ה והר"ן ולפ"ז נחלקו רק בעיטור לדעת הרמ"ה והר"ן עיטור של כל הנכסים גובה מן הקרקע ולע' הרמב"ם אינו גובה רק עיטור של קרקע: (יא) ואם היו כאן ב' אחים וב' של האב שהן מוחדמין לפרנסת הנאות שהם ב' אחים של האחין אבל ב' אחים של האחין אינם יכולין לדחות את הנאות שהם ב' אחים כמותן ואולין אחר קדימה: (יב) לפלג אותן בקרקעות תע"ג דמטלטלין קודמין לקרקעות היינו מן הלוה אבל מן היורשים הקרקעות קודמין כל זמן שלא כתב בשט' שיהיו מטלטלי בין בחיי בין במותו כמו שכתבתי בח"מ טימן ק"ז ס"ק ל"ב ומיהו מקשה: (יג) וכ"ל ד"ה לעיני שטר אחי זכר וכולי וכתב בד"מ ואין להלק דשאני ברים יכה' שבידוד ב' אחים של הקרקע ע"כ יכול לפלק הב"ח בקרקע אבל אם כ"ל לפלק אלו הב"ח בטלטלי אלא שהוא קרקעות שהיו בידו ודאי ור"ת בני הבנים ואחים הנכסים בחזקת ברים ויד כאולים מהם על התחתונה עב"ל ואפשר לפי זה אם לא לתחד הרב חתיכסונתן

(א) ונותנין לה אין הכירות שמתנין לה מיד ואפי' שיתבטל לקמן סעיף ד' וק"ג ד"ה ומודין דעתו לפי הנכסים שנשתיירו ממנו ופוסקין לה מה שרצוי לה ואין נותנים לה מיד רק כשהגיע זמן ניסואין: (ב) וכן אם הזיח את בתינו לכתובה מזמן עטור אם הזיח את בתינו לפי שהכוסקים לתן חומדי ליתן לה יותר מעיטור מ"מ אם כבר נתן יותר מעיטור אחני' אפי' יותר מעיטור וכ"כ מהרש"ל ומיהו בהרש"ל מבואר דתין חילוק בדבר לפי הזיח את בתינו אחני' לו יותר מעיטור וכן משמע בהג"ה סם"ג ועיין בדרים' ובית חזק:

ג ומשמע דעתו היינו דוקא שמשמע דעתו לגבל אם אחין יהיו חומדי' לא נשתנה דעתו ומיירי בלוגמתא דבבן ור"י והלכה כר"י:

ד כך נוהגי' להפרנסה וכו' תע"ג מעונות הבנו' תינוקת בפ"י"נ דאין ניזונו' מנכסי האם ס"ל להר"י פרנס' שהוי אחין ח"כ מ"ה לא תנן שם נמלאי אין מוציאין ו"ח היינו חצי' מהר' ל' מיהו מלה הניחו דכ"י הב"י בשם הירושלמי ר"ל דלא דקה דבריהם ודאי' שלו דבר' מלאתה התשה דחוק לפרש על מה שתמר שם רב הונא כדיפה היינו מעונות תינה כחובה ואם תאמר למה לי שני להך מ לחת דנעני' מנכסי האם משו"כ נשעונות ובאמת יש לדחות דמשמע ממחני' מדלא קתני שא מעונות: ה היינו מה"ע כ' חשה המוחלת כחובתה לבעלה אפי' לדעת הרמב"ם דס"ל דאין לבעה מעונות אבל פרנסה לא אבדו הנאות ומ"ש הרמב"ם והרמב"ן והרשב"א ז"ל דאפי' בח

בקרקע אבל לא במטלטלין זה לשונו כשם שהאב יכול לסלק במטלטלין כך יכולי' היתומים לסלק במטלטלין ולהפסיד את הנוטל * כתב בתשבו' ס"י סי' ח' אם יש לו' הרבה חתיכים ונתן לכ"א מהן כנהוג על סך גדול והבירה ביד הבנים לסלק בחתי חלק זכר אז ליתן לו הסך אשר נפרע בשטר ח"ו יכולים היורשים ליתן לה' חומו סך שבשטר ולאחרי' יתנו חתי חלק זכר ואין האחרים יכולין לערער עליו' שהן יכולים למעט חתי חלק זכר שלהם כיון שהבירי' ביד הבני' יכולים לעשות כל מה שירצו ממו כאן דיכולים לשלם במטלטלין כדי לגרוע חלק האחתי' ונה"מ מפקפ' בדבר' שלו * ונראה לי להביא ראי' לדבריו ממ"ש הטור בסי' קי"ח סעיף ט' בשם תשו' הרמ"ה שאם ילה על היתומים ב"ח ובתובה ובירה ביד ליתן בשר הנחוב חתי הנכסי' אז הכל בשבח בתובה יכולי' ליתן לה כל הסך התובה להפסיד לב"ח כן ה"נ יכולים ליתן לה' מהם כל הסך שבשטר להכשיר האחרים:

יב נותנים הבל לבניה כן הוא דעת הרא"ש ומשמע דס"ל לדעת הפוסקי' דאין מוסיפים על עיטור נכסים אפי' אם הניח בת אחת דאין מוסיפים לזני' לבן הניח דעת הרא"ש סמוך לדעת הפוסקים דס"ל דמוסיפי' על עיטור נכסים. ובמ"ג פסק ג"כ דנותני' הבל לבני' ובחש"ע סי' ו' כתב טוב לעשות כפשה ובע"ז פסק שם הניח בת אחת בת ח' יש לכתוב על דיעה בתריתא אפי' להוסיף על עיטור אבל אם הניח בת אחת דק שתומדים דעתו יש לפסוק כדיעה קמייתא: יג לפי האמת שהניח היינו דערך הממולע בגון שהניח ח' בה"ן ח' בת ח' בג' ובת ח' בג' והיה לו בחיים ג' אלפים ומחה הניח אלף זהו' נותנים לזוג' היינו החצי דערך ממולע. וא"ם שנותני' הבל לבני' לחיי' דעת שנתן להרחשונה לא היה לו יותר מכך זה ח' נ"ל כיון שרואין שנתן ערך ממולע ועיין בי' ב' שם שבחבי בשוב דלא הקשה מ"ש שם שם מת הפוסק בטוריס היורשי' ליתן לה חומו כך שפסק וכאן לחתי שנותני' לבני' כל מה שנתן להרחשונה מכ"ש דיש ליתן לה מה שפסק לה בחניה: יד בלא שנועה חת"כ טוענין השבע בלא החפיסך תניגו לברי' כ"כ הגמי': טז החתים שהכרו וכו' אבל אם מכר החב או הבטיל אין טורפים זה בזו' בידו לומ' שב מכרנכסו חוקן כמ"ש בס"ם. ומטלטלין שהכרו חיקן אין טורפין כ"כ הג"ה ודיינם במטלטלין כמ"ש בסי' ק' לענין כחיבה והג"ה שבחב בשטו' דאין טורפים מטלטלין ל' גם שם אין טורפים מטלטלין וע"ש. וכן לענין מסכ"מ: טז אין הבח נוטלת וכו' אפי' במטלטלין בלא שייך דין קדימה מ"מ בתובה ומזונות בלמנה קודמת כמו אם היה קרקע היה קודמת כן הוא במטלטלין כ"כ הטור והר"ן ול"ל בב"ח ובתובה ואין שם מטלטלין דקי"ל בתובה נתנה במ"ש בסי' ק"ג שם שנים ב"ח בל אחד יש מח"כ עיטור נכסים הוא חוב של יורשים ומזונות בלמנה חוב של אחד. ועיין ב"ח ופרישה. ואפי' אם הנכסים ביד הבח ונשבח הבח מ"מ בלמנה עורפת ממנה למזונות ומכ"ש בתובה ובעלה הוי פיורש לענין זה כמ"ש ס"פ י"נ ועיין סי' ל"ח. ומ"מ אם ירצים לשלם לה בתובה כדי שלא יהי' לה מזונות ישמין בסי' ק"ג בסימן ק"ג לענין ב"ח דמ"י לומר לה שטול התובה כדי שלא יהי' לך מזונות להפסיד לב"ח ואחר שישלם לה התובה אפי' עם עניין לה שלקה פרנס מזונית הבעל יורש עיטור נכסי' ועיין ר"ם ס' וסימן ק' ומזונות הבנות נמי קודמין לעיטור דהיא ב"ח של אביה וב"כ בח"מ וח"ל לפי זה למה עיטור נכסים שח"ו שהוא ג"כ חוב של אביהם וי"ל מטום דהבירה ביד יורשים ליתן לה כיורש לכן דינה כיורש וכן הוא דעיטור קודם כב"ד מטו' כב"ד כירושה שוי' חז"ל ועיטור הוא חוב. נמלא מזונות בלמנה ומזונות בנות מבואר בסי' קכ"ח ובתובות בלמנה קודם מזונות. ועיטור אפי' במטלטלין ומזונות בלמנה ומזונו הבת קודם ועיטור נכסים מב"ד קודם כב"ד ושח"ו ועיטור קודם כב"ד ושח"ו * ומ"ש לעיל בק"י אם מוסיפי' על עיטור אין מוסיפי' עד אחר הפרעון שח"ו י"ל להפוסקים דס"ל לאפי' לא נשאר כלום נותני' לה אינה ק"ו אם בחוב יורשי' מ"ש בסי' ע' לענין כב"ד * כתב בח"מ אם מכרו החתים דקי"ל הבת טורפות פרנס הנותן לבעל עיטור יכול בלמנה לטרוף מזונות ולקוחות טורפין מן הלמנ' עד שיעשו כפרנס: יז שהקטנה לאו בת מחילה כתב המרדכי והג"א דאין לחוש דין זה למכירת קרקעות דקי"ל לאפי' אם היא גדולה ומכרה קרקע של אביה המכירה בעלה כל אחינה בת עשרים שלא דין זה דומה למחילה ומכירת מטלטלין מע"ג לדינות הם"ח אינה גובה שלא מקרקע ע"מ מחילה זכות שלה

לכל ח' שח"ו כנהוג על סך גדול והבירה ביד הבנים לסלקו בחתי חלק זכר דאם ירצו הבנים לסלק לא' ולתן לו כך גדול ולאחרים ליתן בחתי ח"ו אין האחרים יכולין לומר אין להם יכולין למעט חלק זכר שלנו ומאחר שהבירה ביד לסלק כל ח' בחתי ח"ו אין ביד לדחות לא' דהא גם כאן הבירה ביד הבני לשלם במטלטלין כדי לגרוע חלק האחתי' ונה"מ מפקפ' בדבר' שלו * ונראה לי להביא ראי' לדבריו ממ"ש הטור בסי' קי"ח סעיף ט' בשם תשו' הרמ"ה שאם ילה על היתומים ב"ח ובתובה ובירה ביד ליתן בשר הנחוב חתי הנכסי' אז הכל בשבח בתובה יכולי' ליתן לה כל הסך התובה להפסיד לב"ח כן ה"נ יכולים ליתן לה' מהם כל הסך שבשטר להכשיר האחרים:

יב נותנים הבל לבניה כן הוא דעת הרא"ש ומשמע דס"ל לדעת הפוסקי' דאין מוסיפים על עיטור נכסים אפי' אם הניח בת אחת דאין מוסיפים לזני' לבן הניח דעת הרא"ש סמוך לדעת הפוסקים דס"ל דמוסיפי' על עיטור נכסים. ובמ"ג פסק ג"כ דנותני' הבל לבני' ובחש"ע סי' ו' כתב טוב לעשות כפשה ובע"ז פסק שם הניח בת אחת בת ח' יש לכתוב על דיעה בתריתא אפי' להוסיף על עיטור אבל אם הניח בת אחת דק שתומדים דעתו יש לפסוק כדיעה קמייתא: יג לפי האמת שהניח היינו דערך הממולע בגון שהניח ח' בה"ן ח' בת ח' בג' ובת ח' בג' והיה לו בחיים ג' אלפים ומחה הניח אלף זהו' נותנים לזוג' היינו החצי דערך ממולע. וא"ם שנותני' הבל לבני' לחיי' דעת שנתן להרחשונה לא היה לו יותר מכך זה ח' נ"ל כיון שרואין שנתן ערך ממולע ועיין בי' ב' שם שבחבי בשוב דלא הקשה מ"ש שם שם מת הפוסק בטוריס היורשי' ליתן לה חומו כך שפסק וכאן לחתי שנותני' לבני' כל מה שנתן להרחשונה מכ"ש דיש ליתן לה מה שפסק לה בחניה: יד בלא שנועה חת"כ טוענין השבע בלא החפיסך תניגו לברי' כ"כ הגמי': טז החתים שהכרו וכו' אבל אם מכר החב או הבטיל אין טורפים זה בזו' בידו לומ' שב מכרנכסו חוקן כמ"ש בס"ם. ומטלטלין שהכרו חיקן אין טורפין כ"כ הג"ה ודיינם במטלטלין כמ"ש בסי' ק' לענין כחיבה והג"ה שבחב בשטו' דאין טורפים מטלטלין ל' גם שם אין טורפים מטלטלין וע"ש. וכן לענין מסכ"מ: טז אין הבח נוטלת וכו' אפי' במטלטלין בלא שייך דין קדימה מ"מ בתובה ומזונות בלמנה קודמת כמו אם היה קרקע היה קודמת כן הוא במטלטלין כ"כ הטור והר"ן ול"ל בב"ח ובתובה ואין שם מטלטלין דקי"ל בתובה נתנה במ"ש בסי' ק"ג שם שנים ב"ח בל אחד יש מח"כ עיטור נכסים הוא חוב של יורשים ומזונות בלמנה חוב של אחד. ועיין ב"ח ופרישה. ואפי' אם הנכסים ביד הבח ונשבח הבח מ"מ בלמנה עורפת ממנה למזונות ומכ"ש בתובה ובעלה הוי פיורש לענין זה כמ"ש ס"פ י"נ ועיין סי' ל"ח. ומ"מ אם ירצים לשלם לה בתובה כדי שלא יהי' לה מזונות ישמין בסי' ק"ג בסימן ק"ג לענין ב"ח דמ"י לומר לה שטול התובה כדי שלא יהי' לך מזונות להפסיד לב"ח ואחר שישלם לה התובה אפי' עם עניין לה שלקה פרנס מזונית הבעל יורש עיטור נכסי' ועיין ר"ם ס' וסימן ק' ומזונות הבנות נמי קודמין לעיטור דהיא ב"ח של אביה וב"כ בח"מ וח"ל לפי זה למה עיטור נכסים שח"ו שהוא ג"כ חוב של אביהם וי"ל מטום דהבירה ביד יורשים ליתן לה כיורש לכן דינה כיורש וכן הוא דעיטור קודם כב"ד מטו' כב"ד כירושה שוי' חז"ל ועיטור הוא חוב. נמלא מזונות בלמנה ומזונות בנות מבואר בסי' קכ"ח ובתובות בלמנה קודם מזונות. ועיטור אפי' במטלטלין ומזונות בלמנה ומזונו הבת קודם ועיטור נכסים מב"ד קודם כב"ד ושח"ו ועיטור קודם כב"ד ושח"ו * ומ"ש לעיל בק"י אם מוסיפי' על עיטור אין מוסיפי' עד אחר הפרעון שח"ו י"ל להפוסקים דס"ל לאפי' לא נשאר כלום נותני' לה אינה ק"ו אם בחוב יורשי' מ"ש בסי' ע' לענין כב"ד * כתב בח"מ אם מכרו החתים דקי"ל הבת טורפות פרנס הנותן לבעל עיטור יכול בלמנה לטרוף מזונות ולקוחות טורפין מן הלמנ' עד שיעשו כפרנס: יז שהקטנה לאו בת מחילה כתב המרדכי והג"א דאין לחוש דין זה למכירת קרקעות דקי"ל לאפי' אם היא גדולה ומכרה קרקע של אביה המכירה בעלה כל אחינה בת עשרים שלא דין זה דומה למחילה ומכירת מטלטלין מע"ג לדינות הם"ח אינה גובה שלא מקרקע ע"מ מחילה זכות שלה

בן

לכל ח' שח"ו כנהוג על סך גדול והבירה ביד הבנים לסלקו בחתי חלק זכר דאם ירצו הבנים לסלק לא' ולתן לו כך גדול ולאחרים ליתן בחתי ח"ו אין האחרים יכולין לומר אין להם יכולין למעט חלק זכר שלנו ומאחר שהבירה ביד לסלק כל ח' בחתי ח"ו אין ביד לדחות לא' דהא גם כאן הבירה ביד הבני לשלם במטלטלין כדי לגרוע חלק האחתי' ונה"מ מפקפ' בדבר' שלו * ונראה לי להביא ראי' לדבריו ממ"ש הטור בסי' קי"ח סעיף ט' בשם תשו' הרמ"ה שאם ילה על היתומים ב"ח ובתובה ובירה ביד ליתן בשר הנחוב חתי הנכסי' אז הכל בשבח בתובה יכולי' ליתן לה כל הסך התובה להפסיד לב"ח כן ה"נ יכולים ליתן לה' מהם כל הסך שבשטר להכשיר האחרים:

יב נותנים הבל לבניה כן הוא דעת הרא"ש ומשמע דס"ל לדעת הפוסקי' דאין מוסיפים על עיטור נכסים אפי' אם הניח בת אחת דאין מוסיפים לזני' לבן הניח דעת הרא"ש סמוך לדעת הפוסקים דס"ל דמוסיפי' על עיטור נכסים. ובמ"ג פסק ג"כ דנותני' הבל לבני' ובחש"ע סי' ו' כתב טוב לעשות כפשה ובע"ז פסק שם הניח בת אחת בת ח' יש לכתוב על דיעה בתריתא אפי' להוסיף על עיטור אבל אם הניח בת אחת דק שתומדים דעתו יש לפסוק כדיעה קמייתא: יג לפי האמת שהניח היינו דערך הממולע בגון שהניח ח' בה"ן ח' בת ח' בג' ובת ח' בג' והיה לו בחיים ג' אלפים ומחה הניח אלף זהו' נותנים לזוג' היינו החצי דערך ממולע. וא"ם שנותני' הבל לבני' לחיי' דעת שנתן להרחשונה לא היה לו יותר מכך זה ח' נ"ל כיון שרואין שנתן ערך ממולע ועיין בי' ב' שם שבחבי בשוב דלא הקשה מ"ש שם שם מת הפוסק בטוריס היורשי' ליתן לה חומו כך שפסק וכאן לחתי שנותני' לבני' כל מה שנתן להרחשונה מכ"ש דיש ליתן לה מה שפסק לה בחניה: יד בלא שנועה חת"כ טוענין השבע בלא החפיסך תניגו לברי' כ"כ הגמי': טז החתים שהכרו וכו' אבל אם מכר החב או הבטיל אין טורפים זה בזו' בידו לומ' שב מכרנכסו חוקן כמ"ש בס"ם. ומטלטלין שהכרו חיקן אין טורפין כ"כ הג"ה ודיינם במטלטלין כמ"ש בסי' ק' לענין כחיבה והג"ה שבחב בשטו' דאין טורפים מטלטלין ל' גם שם אין טורפים מטלטלין וע"ש. וכן לענין מסכ"מ: טז אין הבח נוטלת וכו' אפי' במטלטלין בלא שייך דין קדימה מ"מ בתובה ומזונות בלמנה קודמת כמו אם היה קרקע היה קודמת כן הוא במטלטלין כ"כ הטור והר"ן ול"ל בב"ח ובתובה ואין שם מטלטלין דקי"ל בתובה נתנה במ"ש בסי' ק"ג שם שנים ב"ח בל אחד יש מח"כ עיטור נכסים הוא חוב של יורשים ומזונות בלמנה חוב של אחד. ועיין ב"ח ופרישה. ואפי' אם הנכסים ביד הבח ונשבח הבח מ"מ בלמנה עורפת ממנה למזונות ומכ"ש בתובה ובעלה הוי פיורש לענין זה כמ"ש ס"פ י"נ ועיין סי' ל"ח. ומ"מ אם ירצים לשלם לה בתובה כדי שלא יהי' לה מזונות ישמין בסי' ק"ג בסימן ק"ג לענין ב"ח דמ"י לומר לה שטול התובה כדי שלא יהי' לך מזונות להפסיד לב"ח ואחר שישלם לה התובה אפי' עם עניין לה שלקה פרנס מזונית הבעל יורש עיטור נכסי' ועיין ר"ם ס' וסימן ק' ומזונות הבנות נמי קודמין לעיטור דהיא ב"ח של אביה וב"כ בח"מ וח"ל לפי זה למה עיטור נכסים שח"ו שהוא ג"כ חוב של אביהם וי"ל מטום דהבירה ביד יורשים ליתן לה כיורש לכן דינה כיורש וכן הוא דעיטור קודם כב"ד מטו' כב"ד כירושה שוי' חז"ל ועיטור הוא חוב. נמלא מזונות בלמנה ומזונות בנות מבואר בסי' קכ"ח ובתובות בלמנה קודם מזונות. ועיטור אפי' במטלטלין ומזונות בלמנה ומזונו הבת קודם ועיטור נכסים מב"ד קודם כב"ד ושח"ו ועיטור קודם כב"ד ושח"ו * ומ"ש לעיל בק"י אם מוסיפי' על עיטור אין מוסיפי' עד אחר הפרעון שח"ו י"ל להפוסקים דס"ל לאפי' לא נשאר כלום נותני' לה אינה ק"ו אם בחוב יורשי' מ"ש בסי' ע' לענין כב"ד * כתב בח"מ אם מכרו החתים דקי"ל הבת טורפות פרנס הנותן לבעל עיטור יכול בלמנה לטרוף מזונות ולקוחות טורפין מן הלמנ' עד שיעשו כפרנס: יז שהקטנה לאו בת מחילה כתב המרדכי והג"א דאין לחוש דין זה למכירת קרקעות דקי"ל לאפי' אם היא גדולה ומכרה קרקע של אביה המכירה בעלה כל אחינה בת עשרים שלא דין זה דומה למחילה ומכירת מטלטלין מע"ג לדינות הם"ח אינה גובה שלא מקרקע ע"מ מחילה זכות שלה

(כ) דין

(כ) בין נערה בין בוגרת לו בחדא מחיקת מחקינהו דנפקא כשהיא נערה בהדי פגי לו בזיונים לו בחדא ונפקא לחד בגרותא לא פגי בזיונים ולריכה דוקא למחות וכו' דוקא למחות וכו' המ"מ

(כ) בין נערה בין בוגרת לו בחדא מחיקת מחקינהו דנפקא כשהיא נערה בהדי פגי לו בזיונים לו בחדא ונפקא לחד בגרותא לא פגי בזיונים ולריכה דוקא למחות וכו' דוקא למחות וכו' המ"מ

בפ"ך מה"ט אזה מנוחר מדברי הרמב"ם מכוח הנפת שבדין י"ג שבחב ו"ל לא פסקו האחים מזונותיה וזנו אותה בבגר לף ע"פ שלא מחתה לה תבעה פרנסתה כל זמן שהם זנין אותה אים להלטעין מפני שהם זנין אותה אע"פ שאין חייבים והיא עדיין לא נשאת מפני זה לף תבעה פרנסתה עכ"ל הרמב"ם ומשמע הא אם נשאת לאחר הבגר לף יועיל מה שזנין אותה ולריכה למחות בשע' נשואין והמחבר נתעלם מאחר ל' הרמב"ם והרמב"ם לא הזכיר חלוקה זו שמזונות יועיל לאחר נשואין שבחם ובחב ו"ל בתחלת דין י"ג נשאת לאחר שגדל בין נערי בין בוגרת ולא תבעה פרנסתה תבעה פרנסתה עכ"ל דק בחב שמזונות מועיל לאח' בגר ובחב הב"י שהרמב"ם סמך ע"ז שמשמעת נשואין ובגרות דין לאחר להם וקת"מ בחב שאולי היתה לו דעה לסרב בזה מה שלא הזכיר חלוקה זו והמחבר הגיה כדברי הרמב"ם חלוקת זו בת"מ חא"כ היו האחים זנין אותה בשעת נשואין לאח' ונהגו וכו' והג"ה זו לא סייעה לדברי הרמב"ם דמיירי בנפת לאחר שגדלה בין נערה בין בוגרת וכיון שבחבי דלא קאי רק על נפת כשהיא נערה בפ"ד (א) לריכין ליתן לה חא"כ מפסח לפון זה משמע אע"ג דלעניין פרנסה אמרי' כל שנפת כשהיא גדולה ולא מיחתה ויחדה דוקא פרנסה שהות תקנת חכמים אבל מה שלוה לה ולא ויחדה בשת קתה לף אם בוגרה ונפת ולריכה ליתן לה חא"כ והמעיין בגוף התשובה לף יראה שם כן כי נראה שיש שם ט"ס וכ"ל ויהי מפלים אבל לפחות מפלים אם שתק ויחדה אע"ג דל' דשלחי החם שבאב החנה כך מ"מ אין לה מסס לדין של הדב : (בב) וקדמה לתשובה ונטלה עיטור נכסים כלומר שנשתה נשואין עיטור לכבר נתבע' דאין נוטלין עיטור רק בשעת נשואין וכ"כ בס"ו וז"ל וקדמה ונפת זכה : (בג) אין השנייה נוטלת עיטור הטעם תמרו בתחובות ק"ס ט"ע ע"ס מפום דווח ביתה כלומר שהביא הרבה שנוטלת אחי הירושה וכתב הר"ן נשתפקו בתוס' אם יש כאן עשר בנות שבתורת ירוש' לף הטול יותר מעיטור מה שפשר לף ויתר לה תשובה וגם אם מכר הבין הנכסים שאם נתן לתוך ורוצ' לף הטרוף ומדין עיטור מוליאין לפרנסה ומלא שאין דווח בירושה שלא הפסד : (בד) אבל אם החנה בשעת נשואין וכו' . ובב"ח כתב דאין זה רק לגי' דב האי אבל לגי' דס"י שומעין לו וצ"ע י לא כ"כ ועיין בתחלת הסי' :

קיר (א) במאכל ובמשקה אבל לא בכסות וכמו שיתבאר בסמוך פעיף י"ב וגם אינו חייב בפרוטה וכמ"ש בסמוך סעיף ו' ועיין בת"מ סי' ס' פסק שם שהמחויב לזון חבירו לריך ליתן לו דמים אם לא שהחנה בפירש לזונו על שלחנו וגרשה דאין שהות כאלו החנה דלא עדיפ' מאמה : (ב) ה' נשים הרשאים דכיון דלא פירשו הזקה דעתה על הרשאות וצ"ע ב"ח כתב שאם לא פסקה מנין השנים די בשנה אחת ואין דבריו נראים עיין בשמ"ע בשימן ס' כי דבריו נראים שם ; (ג) אינו

(כ) בין נערה בין בוגרת ולא תבעה פרנסתה אבל פרנסתה אא"כ היו האחים זנין אותה אחר נשואיה (והיא ידעה כן בשעת נשואין) (הר"ן פ' מריחת החזה) ואם מתה בעת נישואיה הרי זו מוציאה הראוי לה כל זמן שתרצה ואם בגרה ועודה בבית אביה בין שבגרה אחר מותו בין שהניח בוגרת יט (ויש חולקין וס"ל דאם היתה בוגרת אין לה פרנסה כלל) (טור בשם הר"ר יונה והרמ"ה) אם פסקו האחים מלתת לה מזונותיה שהרי אין לה מזונות ושתק ולא תבע פרנסת נדוניתה אבירה ואם מחתה לא אבירה ואם לא פסקו האחי' מלזונה וזנו אותה בבגר אע"פ שלא מחתה לא אבד' פרנסת נדוניתה כל זמן שהם זנין אותה שיש לה לטעון מפני שהם זנין אותה אע"פ שאינם חייבים והיא עדיין לא נשאת מפני זה לא תבעה פרנסתה :

כ (מי שלוה לחת לבתו שלים ונפטרו והשיורו לחתן ולא נתנו לה (בא) לריכין ליתן לה ח"כ) (תשובה רשב"ם סי' שלח מ"ג) :

ח מי שמת והניח ב' בנות ובן כב) וקדמה ראשונה ונטלה עישור נכסים ולא הספיקה השניה לגבות עד שמת הבן ונפלו כל הנכסים לשתיהן כא (כג) אין השנייה נוטלת עישור א"א חולקת בשוה וזכתה הראשונה בעישור שלה (ויש חולקין וס"ל דגם השניה נוטלת עישור שלה החלה וחח"כ חולקים) (טור בשם הרא"ש) :

ט לא תקנו פרנסת נדוניא לבת א"א במקום בן אבל אם לא הניח א"א בנות יחלקו הכל בשוה ואפי' נשאו הגדולות בחיי אביהם ואומרות הקטנות גם אנו נשא מהמקין קודם הלוקח כב אין שומעין להם אבל אם נשאו הגדולות אחר מיתת אביהן מהאמצע ישאו גם הקטנות ואח"כ יחלקו :

י מי שצוה בשעת מית' א תפרנסו לבנותי פרנסת נדוניא מנכסי שומעין לו (כד) (אבל אם החנה בשעת נשואין שלח יתפרנסו בשוחו מנכסי ואין שומעין לו) (ט"ו לפי"ד החי) :

קיר דין מי שקבל עליו לזון בת אשתו והבירו ובו י"ב סעיפים :

א הנושא אשה ופסקו עמו לזון את בתה ה' שנים חיי' לזונה

א (א) במאכל ומשקה ב (ב) ה' שנים הראשונים שאח' הנישואין בין אם המזונות ביוקר או בזול ואם לא זנה ברצון והזולו המזונות אם הוא ע כב ג צריך לפרע לה כזמן היוקר

הוי כאו מכירת מטלטלין ואם מחלה בפי' מהני כשהגיע לכלל פעוטות מיהו לדעת הרשב"ם ח לפי' מחילה בפי' לא מהני כמ"ש בהר"ן פנ"ש דף הפ"ט : יח ואם נשאת לאחר שגדלה וכו' כללא הוא וגדרה ולא נשאת או נשאת בנעורות אז אם זנין אותה והיא יעבה מזה ח"ל מחלה בפי' אם נעשה בוגרת לאחר הנשואין מכ"ש מחלה מהני בלא מזונות . ואם בגדה ואח"כ נשאת לף ע"ג דזנין אותה ואו לא הפסידה מחמת הבגרות מ"מ לריכה מחילה בעת הנשואין והא נשמ' מדברי המחבר מ"ש בסוף הסעיף והיא עדיין לא נשאר ומ"ש בריש דין נערה דין בוגרת לאו מחדא מחתה מחתינהו וכ"כ בת"מ . ואם תרסה בעת הנערות לפי' לא זנו אותה ולא מחתה לא הפסידה כן משמע מכל הפוסקים וכן הוא בתום' בסוגיא ד"ה דין נשואה שכתבו בסוף ודוחק לומר דלאחר נשאו מסוס רשב"ם וה"פ לף כלינ ואחר דהפסידה פרנסה שלא בפשה ולפ בתרסה ס"ל לר"ת לא הפסיד' כן נשמע לר' דקי"ל כוותיה אם לא מחתה הפסידה היינו דוק' בנשאה ולא בתרסה והיינו מ"ש רבינו ולפ נראה כן לדעת תוספו' ולפ כב"ח שנכנס בדוחקי' ומ"ש תוספו' ודוחק וכו' משום דדוחק הוא דר' נקט נשאו משום בר בלונת' שלו לאבל רשב"ם בחתם ל"פ שלא בפשה ולא בתרסה ולא בחרסה ולר' כשלא מחת הוי כאו אם מחתה לרשב"ם ובדרישה הניח בל"ע מ"ל בוגר' ובשלח די בחתם' לפי' לא זנו אותה ול"ד בחום' ל"ה הא דמחת' דכתבו שם כ' חייבי לתן רוצים לזון עוד ומ"מ כתבו בד"ה הל"ל דלפי לרבותא נקיט דלא אבדה פרנס' ח"כ לשמעון לפי' בשלו ובגרו לא אבדו והיינו ע"כ דמחתה לבד לפי' שאין רוצין לזון אותן מ"מ לא אבדו אם מחתה . וכל שלו היכא שהפסיד' אין חילוק בין אם יש' הדין לבין אם לא יש' ועיין בד"ת ס"ק מצוה למהרי"ח שיש לו בסוגי' ואם מחתה וס"ל בוגרת בשלא בשלח בשלו' ל' מחתי לפי' אם לא זנו אותה וס"ל בכל הסוגיא קאי על בשלח : יט וכ"ם חולקים וס"ל וכו' כתב בע"ז ז"ל תנחנו דמתני מעט הכל מודים דלא אבד' פרנסתה דאין ניחא דאיה בשעת נשואין וכ"כ בריש"ו ז"ל דלא מזמין ליה ניווב הגון : כ מי שלוה וכו' היינו מטעם דלא תמרו חז"ל שויהיה שלא בכה"ג שהות תקנות חז"ל לאבל שאר זכות לה הפסידה לפי' אם שתקה ועיין בגוף התשובה ויש ט"ס בגוף התשובה מ"ש יותר מבלים ול"ל כחות מבלים : כא אין השנייה נוטלת עישור הואיל דאיה לה דיווח בית הנוטלת אחי הירושה מיהו אם מכר הבן הנכסים ח"כ אם היה יורשה ח"י לטרוף אז נוטלת מותרת עישור נכסים ועורכה כ"כ הר"ן . ונשתפקו תוס' היכא דשאר עשר בנות שלא נשאו דאז ליכא דיווח בית אם פרנסה לאחיהן עמה שלא השיחה די"ל דלא מזמין ליה ניווב הגון : כב אין שומעין להם מטעם דלמא תמרו חז"ל שויהיה שלא בכה"ג שהות תקנות חז"ל לאבל שאר זכות לה הפסידה לפי' אם שתקה ועיין בגוף התשובה ויש ט"ס בגוף התשובה מ"ש יותר מבלים ול"כ חות מבלים : כא אין השנייה נוטלת עישור הואיל דאיה לה דיווח בית הנוטלת אחי הירושה מיהו אם מכר הבן הנכסים ח"כ אם היה יורשה ח"י לטרוף אז נוטלת מותרת עישור נכסים ועורכה כ"כ הר"ן . ונשתפקו תוס' היכא דשאר עשר בנות שלא נשאו דאז ליכא

היוקר ואם היא עיכב"ד (ג) אינו נותן לה אא"כ בזמן הזול ואם היו בזול והוקרו אפי' עם עיכב הוא אינו נותן לה אא"כ כרמי הזול ׃

ב אע"פ שהוא זנה ה מעשה ידיה שלה ׃

ג ו אם (ד) האם פטרו מלזונה אין הפיטור כלום ׃

ד ז (ח) מת הבעל הבת מוציא מזונותי מנכסי משועבדים כשאר בעל חוב הרוקא שקנו מידו או שחייב עצמו במזונותיה בשטר אבל אם לא היה שם קנין הם דברים שלא נתנו ליכתב ואינן ניזונות ממשועבדים ׃

ה ח (ו) מתה הבת אין יורשיה יורשים מזונותיה(חלת הבת

ו (ז) הרי היא כבת ומעלה לה מזונו כשהיתה בריאה (ג"ז בס הירושלמי) ׃

ז נתגרשה בתוך הזמן שקבל לזון את הבת נותן לה יא במקום שתהיה אמה יב מזונות משלם כמי שזן את אשתו ע"י שלישי ואינו חייב ליתן לה לפי כבודו ולא לפי כבודה יג

(ח) ים חולקים וסוברים דלריך לתת לה כחד מבני ביתו (טור בס הרמ"ם) וכן כ"כ) ואם באביל' על שלחנו ניזונת עמו כאחד מאוכלי שלחנו ובין כך אינו חייב ברפואתה ׃

ז (ט) ה"ה למי שמתחייב בפרנסת אדם אחר ועין בשו"ת ים בחוזן המפטפ סימן ס') ׃

ח נשאת לאחר ופסק עמו שיזון את בתה יד (י) א' זונה וא' נותן לה דמי מזונות משלם ׃

ט גירשה גם השני ושניה חייבים במזונותי וכל אחד אומר אני אזונה ולא אתן דמים (יא)הדבר תלוי בה שתבחר איזה מהם שתרצה שיזון אותה ואם היא חרש שאין בה דע' לבחור זנין אות' לפרקין זה שבת וזה שבת ׃

י נשאת הבת תוך הזמן הבעל חייב במזונותיה והשנים כל אחד ואחד נותן לה דמי מזונות ׃

יא כתב לה אזון את בתך כל זמן שאת עמי ומתה האם אינו חייב עוד לזונה וכן אם נתגרשה שו(יב) אפי' חזר ונשאה ׃

יב כל

(ג) תימה נותן לה אפי' בזמן הזול ׃ נראה היינו אם אין רולה לזונה על אלחנו משלם לה דמים כשער של עכ"ו אבל אם רולה יכול לומר לה אני מוכן עדיין ליתן לך מזונו על אלחני שבבר כתבתי זה בס"ק ח' דלא עדיפה מתאה וצ"ל ליתן לה דמ"ס ׃ (ד) האם פטרו מלזונה שזכין לאדם שלא בידיעתו ואין חבין לו ׃

(ה) אית הבעל לאו דוקא אם אפי' בחיו הרי היא כב"ח ולא נקט אם משום דאשלה מחלק דין בנותיו שניזונות מנכסים ב"ח והי' יזונית מנכסים משועבדים וע"כ נקט אם משום בנותיו דאין להם מזונות בחיי אלא ב"ד אלא לאחר מותו ׃

(ו) מתה הבת וכו' * דסחמת המילתא לא היתה הכוונ' רק שיהיו לה מזונו ולא להורים ליורשיה ׃

(ז) הרי היא כבת ומעלה לה מזונו כשהיתה בריאה (ג"ז בס הירושלמי) ׃ תימה הרי היא כאמה ואחת' שיהא יכולה לאכול הוא פטור ע"כ אמר הרי היא כבת אחת אף ע"פ שיש לה מזונות מאבוה אחר (כדאמרי' סעי' י') אפ"ה לא נפטר הוא מחיוב שלו כל זמן שהי' בחייה ה"ה בחלת' לריך ליתן לה דמי מזונות משך ימי חליה כשו היתה בריאה ׃ (ח) ים חולקי' וסוברים וכו' כלומר דבחני אשתו ג"ד על כן הי להם מזונות להם דבר המסקיף אבל מי שקיבל לזון את אשתו ולא דעבד' ליה ניח נפש לה בת' לה הוי כאלו נתנו לו מעות ומסחמת דעת' שיקרנסה כאחד מבני ביתו כ"כ בד"מ בחמת אין דבריו שו מוכרחים דלמ' תהיה כת הבת יותר מהאם וגם היא בחייו מוכלת למ"ד מן התורה לו אפי' מעשה ידיה ואפ"ה אם מצר' חותה ע"י שלים ים קלבה למזונות

ובב"ח כת' דגם הרמ"ם מיירי דוקא בניזוני' על שלחנו וכן משמע בסמ"ע לזונו ׃

(ט) ה"ה למי שמתחייב וכולי * על כל הדיעים המבואריס בסי' זה קאי ׃

(י) ג' זנה ות' נותן לה דמי מזונות * לכאורה היה נראה להבעל הבני זנה פי' לא נתחייב בדמים כל זמן שאמה חללו וכמ"ש בס"ק ח' ואף ע"ג דגם הרשב"ם לא נתחייב בדמים וכמו שכתבתי בסמוך מ"מ הבעל חלוי בה ומסתמא חבתה שתזון לכל אמה ומ"מ נראה שאם אמר להבני אתה יודעת כי יש לי מזונות מן הרשון וחן לי דמים הרבה בידה ׃ (יא) הבעל חלוי בה שתבחר ובולי משמע אם רולה שבבחים יתנו לה דמים אין הבחירה בידה וכן משמע בסעיף ו' שנותן לה מזונות משלם אע"פ שבחרה האם משום דהחיו בתחלה לא היה רק על מזונות ולא על דמים ע"כ לא יתחייבו ליתן דמים כל זמן שהיא לריכה למזונות ׃ (יב) אפילו חזר ונשאה לכל זמן שאת עמי מזונותיו שו קאמר והבית הרשב"ם דאיה לדין זה מבן לוי שאבבר שהה ליבבל והתנה עמו שאעבור רשותו שלו כל זמן שהוא בידך מבבה לאחר וחזרה ולקחה ממנו אין לו עליו כלום דאל זמן שבידך מקנין רשותו קאמר ׃

(יג) הסך

נקי' מהאמה חינה הניסואים ואם מחיי' את עלמו וגוכו מהני אפי' בדבר שלא בא לעולם כמ"ש בא"ה סס ׃ ט מתה הבת וכו' דמסתמא דמלתא לא היה בנוב' רק שיה' לה מזונות ולא להורים ליורשים כתב בע"ו ים ללמוד מכאן ממי שהנטיח לחבירו ליתן לו מתנה ונתן לו ח"כ ומת ח' לילתן ליורשיו ולכאורה נראה דל"ד לכאן דיירי מזונות להבת אלא מחויב ליתן ליורשיו אבל ה שעבד כגר חיי' ליתן כמ"ש סס"ו דאף לאו דעבד אינו יורש מה שהאיי הוא מחויב ליתן לו חלק מהאת * ואפשר הע"ו ומי דיירי שמת קודם שהגיע הזמן ליתן המתנה ׃ י הרי היא כבת אחת לומר דלא תימת כיון דא"י לאכול הוא פטור קמ"ל ה"ה בבת' דים לה מזונות ממקום אחר דחי' לשלם כן ב"י ח"ל והיינו דאיתא בירושלמי חלתה כמי שנשאת מתה הרי היא כאמה ומזה רחיה נמי לם"ש ר"ס כל דים לה מזונות ממקום אחר י"ל הן ליתן לי דמי המזונות ׃ יא במקום אחרי' אמה והת דלא תמרי' תומדנת שלא היה כוונתו ליתן לבתה מזונות אלא כל זמן שאמו אלמנה נזונו' אחרי' תומדנת אבל אם נשאת אלמנה דלא היה כוונתו ליתן מזונית אף כשאהב' בתו שהיה הוקא ליתן לבתו ובתה מתה ח"כ הוא פטור אבל אם זה שהוא מחייב את עלמו בעולם אין תומרים תומדנת לפטור אותו כי אם שהוא מחייב את עלמו לריך לקיים ולא תמרי' תומדנת כמ"ש בכיאין ל' בשם מהרי"ו ובע"ז בת"ה מחלק בע"א ומשם פסק מי שמחייב את עלמו ליתן מזונות לבנו ולכלתו עד זמן פלוני ומת בנו הוך הזמן חייב ליתן מזונות לכלתו עד כלות הזמן כמה שחייב כאן ליתן מזונות לבת אשתו ׃ ואם אמה לריכה לזון ממקומה מחמת היזה סיבה מסוכק בחצו' דב"כ ס"ק קע"ו אם נותן לבתה מזונות במקום אמה ׃ יב מזונות משלם דהת לא היה התנאי שחבי' על שלחנו מ"ה לריך ליתן לה מזונות משלם ולא כפי בדכתו הבי' ולא נותן לה לפי בדכתו הבי' ועיין בד"ה ׃ יג ויש חולקים הב"י בי' דבדי הרמ"ה שהביא הרמ"ם והטור דכתב דאינו חייב ליתן לה לפ"כ אא"כ נתן ע"י שליש כשחינה סמוכה על שלחנו אבל כשהי' סמוכה ע"ש ל"פ הרמ"ה ום"ל כ"כ הרמ"ם דחייב ליתן מזונות כת' מב"ג ובד"מ כתב דהרמ"ם ס"ל כאפי' אם היא סמוכה ע"ש לריך ליתן לה מזונות כת' מב"ג אפשר דין זה נתנה לו דמי המזונות מראש היה כשו היא מוכרת לו בשעת הניסואין והיא נשתה לו בשעת חיוב זה ובת"מ הקשה על דבדי הר"מ למה יפה כח בתה מכתה כשאבר ע"י השלים דים קלבה למזונו' ומ"ש מה ק"ל דהא כשאבדה עמה ע"י שלים חייב ליתן לה מזונו לפי עשרו וכתן לדבדי הרמ"ה אפי' אם הוא עושר נותן לה מזונות כשו היה עני והיה מצרה עמה ע"י שלים ולהרמ"ם אפי' אם היא סיבה ע"ם חייב ליתן לה מזונות לפ"כ ׃ יד ג' זנה כתב בת"ה נראה דהבעל הבני זנה לותה כי לא נתחייב בדמים כל זמן שאמה חללו וה"ג דגם הרשב"ם לא נתחייב בדמי מ"א הדבר גלוי בה ומסתמא הבחר שתזון חלל אמה ומ"מ נראה שאם האמר להבני אתה יודעת כי יש לי מזונות מן הרשון וחן לי דמים הרבה בידה ׃ (יא) הבעל חלוי בה שתבחר ובולי משמע אם רולה שבבחים יתנו לה דמים אין הבחירה בידה וכן משמע בסעיף ו' שנותן לה מזונות משלם אע"פ שבחרה האם משום דהחיו בתחלה לא היה רק על מזונות ולא על דמים ע"כ לא יתחייבו ליתן דמים כל זמן שהיא לריכה למזונות ׃ (יב) אפילו חזר ונשאה לכל זמן שאת עמי מזונותיו שו קאמר והבית הרשב"ם דאיה לדין זה מבן לוי שאבבר שהה ליבבל והתנה עמו שאעבור רשותו שלו כל זמן שהוא בידך מבבה לאחר וחזרה ולקחה ממנו אין לו עליו כלום דאל זמן שבידך מקנין רשותו קאמר ׃

(יג) הסך

(יג) הסך ביחד היה חייב ליתן לו מעכשיו אפילו אם מת קודם שנתן לו סך קלוב בעד תמוכות ועבד הו"פ וחת"כ מתה תחלה קבל המעיין בגוף התחובה וירחה דמחצלה היתה שקבע לו זמן ס' לפני עון ומתה התשה תוך תוכן זמנים ואפ"ה פטר הרשב"ם דלריך לשלם אפילו לא קבע לו זמן למעוכות אפילו מתחייב ליתן לכם מתים דיבר לעולם מעוכו ה"ג שנים ומתה לתחר ג' שנים תין לריך לשלם המעוכות רק בעד שנים שני וכדאתרינן בירושלמי מיתה בבר מתה וכת"ם לעולם ס"ק ה' אבל הוה לה כתב קיבל ה' דיבר לעולם מעוכות ואלו הן רולים (הגה) להולית ה"ר דיבר בפעם ג' שנים ותם ליתן מי מיתה בימים ע"כ אלא הגיע ו"פ לריך לשל' התוב זה הוה כותב הרשב"ם בתשובה הרשב"ם ואלו הן רולים להולית תוכו כך וכו' כי היינו להול אם בתוליה לה להולית מן התחייב שהרי לה הגיע הזמן:

(יד) תינו יורש חלק לשתו תחי' הגיע הזמן בחיי מתתו דה"ל לחוי ותין הבעל יורש בחיי ומלוה של מתתו הן לחוי וכמו שנתבאר לעיל סי' ל':

קטו (א) שהתילה תם נעלה אבל אם היה נעשית מלכה דבר לחוכור לה משום כתובתה ותם יהודית משום מליחותה ומשום תבד זעות הוה ומפסידה כ"כ הרמ"ם וכתב בהגהו' שאפי' אם הוא מחכיל לותה דבריס פחסורי' לו נודע ולא היו מקיים ותתן כתובה וכ"כ הרב לקמן סי' קנ"ד ע"ש: (ב) לו לחר מכל התסורי' כתב הת"ה שהרי מעשר בזמן הזה הינו של מדבריס ואפי' היה מן התורה ק"ו הוא לבחר בדבריס התסורים שהרי המעשר תפשר לו לבעל להכריס ולא יסעוך עליה כ"ש אם מחכילתו בדבריס התסורים והוא לא ידע ואפי' עפ"י ולא נתבחר אם מכשלת לותו בחר תסורים כגון שנוה עליה להניח עירוב והוא סומך עליה ומטלטל בשבת ולת"כ נודע שלא הניחה עירוב לו נוה עליה לשרוף החבץ והיה לא עשתה ובחר החבץ בשביל וכיולא בזה אם ג"כ יולאת בלא כתובה: (ג) וגם אם עליס שתמרה לו שהוא מתוקן משעת לף שהוחזקה כפרני בשה שתמרה שפלוני תיקן לה וונדע בעדים שבעלני לא היה בעיר מ"מ יכולה לומר לה החלכתי לאחו כי מיד שרלה לחבול תבדתי לו שאינו מחוקן תע"פ שהו' לותה והוא הוחזקה כפרנית בבדר שהר לה מוחזקה בשביל זה כפרני בבריס: (ד) והיא כופרת וכו' נאמנת בשה שמתו ולפי זה בשמתו נידה ל"ל שיהא מודה ונאמנת על עלמה להפסיד מעון כת"ם הרשב"ם דל"ל שים כאן עיני נאמן ואין עיני בידה דרחוק להפסיד מעון ע"פ עיני יאמר ללמה לה תהי' נאמנת לטעון לף שנחוחתי עמו כשבא לשתם עמי הגדתי לי בשעה שלף ל"ל במודה לו שעלוה עדים משעת עמו ומיהו קשה שכאן פסק הרמ"ם שלריך עדים ואין החכס נאמן כל זמן שהוא מכחשת לותו ובפ' (שבועות העדות) כתב הרמ"ם בשם הרשב"ן שקיבל מפי רבותיו בכל עד מפי עד שם בה העד הראשון ומכחיש לותו נאמן ומביא ראיה מכאן ולאחר כלוני חכס עשיר לי אם הכחס ואול שיולה ותשכחת שיקרא תלמח

ועיין תשו' הרמ"ם בכלל ל"ב סימן ג' כתב שם תשה שהמורה ראה לה הוי עובדת על ל"מ ויהוחית כיון שאינה מחשבות הר"ל שלא י"ל לראיה חקלה לבעלה ובנגיס אחר הלך ממנו שיהי' להם לעזבול שאפי היהה בין העדלים וגם אבסר שיהיה סכנה לבעלה לדור עמה במקום אחר המיר ובאחד בם"ג שם הוא מבשיל לותה בדבר איסור או נדר ואינו מקיים כופין לותו להולית ולאחן גט והיינו כשבעה בעינן חוטרת לידי כשהוא נדר ואינו מקיים להבניס אינו בלותו אחת לריכה לטעון בעינן חוטרת לידי * ואפי היה נודעה ואינה מקיימת והיא עקרה ואין לה ולד אפסוקס בבסקי מקרח"י סימן ס"ח שם אחת בלא כתוב' כיון לאחן לה בנים תע"ג דאבסר שם לא היתה עוברת על הנדרי' היה מחרחק לה בנים וע"ש: ב תוס' מכל התסורים כתב המגיד שהרי מעשר בזה"ן אינו חלוק מדבדנן לפי' הוא לבחר בדבריס התסורי' שהרי המעשר אבסר להבעל להפרים בעלמו ולא יכשוך עליה מ"ש אבחר בבר תסור אינו ר"ל דוקא כשאחכילתו דבר אבסור שאינו דבר תכילה כגון נגיעה בעת מיתה לא כמ"ש חילוק בעין זה בהוס' ריב"ם חולין: ג כגון שאמרה וכו' ה"ה אם אחז מודה שהכשילו תע"ג דאין אדם משים עלמו רשע מ"מ להפסיד מעון אדם נאמן הוחזק בעל דין כמאה עדים דמי כ"כ הרשב"ם והר"ן והמגי"ד: ד ודוקא שהוכחזה בעדים כ"כ הרמ"ם בסוגי' זו בשם הירושלמי וכ"כ הרשב"ם שאת הרמב"ן ס"ל כיון שהיא אמרה בשם פלוני אותו נאמן וכן הוא בכל עד מפי עד מעד עד הראשון נאמן טפי כמ"ש בסי' י"ו: והרא"ם פ' שבועות העדות הביא דברי הרמב"ן שקבל כן מרבותיו וכתב וכן מסתבר • ובפ' המדיר כתב בשם הירושלמי דאירי הסוני' דהוכחזה בעדים דחל"כ לריך שיקיע ממוחה ע"פ עד' ובת"מ הקשה דברי הרא"ם סותרי' זה לשיטתם' מינו' דברי הרא"ם בי"ד סי' קפ"ו ובשם מהרץ הב"י דברי הרא"ם ומחל לעניו הפסד ממון כתב הרא"ם דאין העד הראשון נאמן להפקיע הממון אבל לעניו חיסור נאמן העד הראשון • תע"ג לת"ם הרא"ם בפ' המדיר דאירי דהוכחזה ע"פ עדים נכתב דאל' של הרמב"ן שכתב דהא בשמו בשבועות ס"כ י"ל לעניו חיסור ג"כ חינו נאמן העד הראשון מ"מ כיון שקיבל בן מרבותיו הסכיס עמו לעניו חיסור וס בת"ו שם כתב חילוק זה • מיהו מהרמב"ם והסמ"ג משמע דם"ל כרמב"ן אפי' לעניו ממון נאמן לותו לאו בבל חיסור דבבן הוא דבבן קאמר שאם בותים כתק שם נאמן הראשון יכול להכחיש אח הבני כיון דחיסור דבבן הוא לאו בבל חיסור דבבן קאמר שאם בותה בתה שהתרה בה מ"מ יכול החכס להכחיש אותה: ה וגם יש עדים תע"ג דהוכחזה בתה שהתרה פלוני תיקן לי מ"מ י"ל לא נתתי לו לאכול מיה

[נכתב"ם

(יג) הסך ביחד היה חייב ליתן לו מעכשיו אפילו אם מת קודם שנתן לו סך קלוב בעד תמוכות ועבד הו"פ וחת"כ מתה תחלה קבל המעיין בגוף התחובה וירחה דמחצלה היתה שקבע לו זמן ס' לפני עון ומתה התשה תוך תוכן זמנים ואפ"ה פטר הרשב"ם דלריך לשלם אפילו לא קבע לו זמן למעוכות אפילו מתחייב ליתן לכם מתים דיבר לעולם מעוכו ה"ג שנים ומתה לתחר ג' שנים תין לריך לשלם המעוכות רק בעד שנים שני וכדאתרינן בירושלמי מיתה בבר מתה וכת"ם לעולם ס"ק ה' אבל הוה לה כתב קיבל ה' דיבר לעולם מעוכות ואלו הן רולים (הגה) להולית ה"ר דיבר בפעם ג' שנים ותם ליתן מי מיתה בימים ע"כ אלא הגיע ו"פ לריך לשלם אפילו לא קבע לו זמן למעוכות אפילו מתחייב ליתן לכם מתים דיבר לעולם מעוכו ה"ג שנים ומתה לתחר ג' שנים תין לריך לשלם המעוכות רק בעד שנים שני וכדאתרינן בירושלמי מיתה בבר מתה וכת"ם לעולם ס"ק ה' אבל הוה לה כתב קיבל ה' דיבר לעולם מעוכות ואלו הן רולים להולית תוכו כך וכו' כי היינו להול אם בתוליה לה להולית מן התחייב שהרי לה הגיע הזמן:

(יד) תינו יורש חלק לשתו תחי' הגיע הזמן בחיי מתתו דה"ל לחוי ותין הבעל יורש בחיי ומלוה של מתתו הן לחוי וכמו שנתבאר לעיל סי' ל':

יב כל המחייב עצמו מדעתו לזון שלא מתנאי ב"ד אינו חייב במלבוש אלא אם כן פירוש אזון ואפרנס:

הגה אבל ותם כתב לאחר תם ימת פלוני ליתן לו סך מה לעודך כיבם, מעוכות חייב ליתן לו ע"פ שמתה הבחי להי קבע לו זמן המעוכו' שלא קבע לו סך למעוכות ואלו היה רולה ליקח ממנו (יג) הסך ביחד היה חייב ליתן לו סך כתב לו ולאחתו י"ז (יד) תינו יורש חלק לשתו

(תשובת הרשב"א סימן תקע"ו):

קטו דיני היוצאת בלא כתובה והמפסדת כתובת ובו י' סעיפים:

א אלו יוצאות שלא בכתובה א העוברת על דת משה ויהודית ואיזו היא דת משה א שהאכיל את בעלה שאינו מעושר ב (ב) או א מכל האיסורים או ששימשתו נדה וגורע לו אחת ב"ג כגון שאמרה פלוני חכם תקן לי הכרי הזה או התיר לי חתיכה זו או טיהר לי הדם הזה ונמצאת שקרנית ד ודוקא שחובחשה בעדים כגון שהעידו שבאו"ת שעה שאמר שפלוני תקן לה לא היה איתו פלוני בעיר ה (ג) וגם יש עדים שאמרה לו שהוא מתוקן ושהוא אכלה על פיה אבל אם אין עדים (ד) והיא כופרת שלא האכילתו או שמכחשת החכם שאומ' שלא תקן לה והיא אומרת שתיקן לה נאמנת ודוקא שהבשילה ואכל על פיה אבל אם רלתה להאכילו דבר איסור לא אבידה

כתובתה: ב הוחזקה

מיבוזלמי דמתם' דין זה לקטן שהוסיף אבל לחתנו על כתובתה בעת קטנותו וחת"כ בת עליה הקטן לחר שהגדיל לחין לה אלא מנה ולא יותר שהוסיף לה כת"ם בת"ם ולעיל ס"ס ס"ו כן ה"ג כשמחיר' אמרי' שהחיירה על כתובה התחובה ולא על תנאי' הרחבות * מע"ג לחיתת ס"ם ל"ב אם התנה שיחזור נכסי לחתנו וגירש' והחזיר' על תנאי הרחבון הוא מחזי' מהכן בתנו' רשב"ח שיר שחי' והטור והר"ן כתבו כיון שאמ' כל זמן שחת עמי אלו הניסואין מסתב' ועיין כל זה בחנו' הרשב"ח סי' תקפ"ב ול"ל לפ"ז ס"ס ל"ב אם התנה שהוסיף לחזי לקטן שהוסיף על כתובתה בעת שהיה קטן אם לא נתקיים התנאי עד שהגדיל ואפי' עמד עמה עשרה חדשים ויותר ולא מחה בידה ולא מיחה בידה ולא מחה בידה ולא מיחה בידה ולא מחה בידה ולא מיחה בידה

ב הוחזקה נדה בשכנותי שראוה לובשת בגדי נדות ואמר לו טהורה אני ן (ה) ובא עליה יוצאת בלא כתובה :

ג (ו) הנודרת ואינה מקיימת תצא בלא כתובה :

הגה וכן אם עברה על הנדוניא או על החרם. (הגהות מיי' פ"ד מהל' אס היתה עדיים ז (ז) גם הוא עונר על נדריה ונדונה וחרם לה אבדה כתובתה ואף אם היתה עונדת (בתשו' מיי' ובתשובות הרשב"ם סי' תתס"ו) ח (ח) אפילו אמרה אף אני אינה שלי כעונדת על דת ולא הפסידה בהודאה שלא לחלר התרומה (תשוב' הרא"ש כלל ל"ג) :

ד איזו היא דת יהודית הוא מנהג הצניעות שנהגו בנות ישראל ואלו הם הדברים שאם עשתה אחת מהם עבר על דת יהודית יוצאת לשוק או למבוי מפולש או בחצר שהרבים בוקעים בו ט וראשה פרוע ואין עליה רדיד ככל הנשי' אע"פ (ט) ששערה מכוסה במטפחות או שהיתה טווה בשוק י (י) ורקד וכיוצא בו כנגד פניה על פרחתה או על לחיה כררך שערשות העכו"ם הפרוצות או שקללה בשוק ומרא זרועותיה לבני אדם יא (יא) (ורבינו ילתא דכך) (רמב"ם סי' תקע"ח) או שהיתה יב (יב) משחקת עם חבחורים או שהיתה

יג תובעת

בגדי נדותה ח"מ ולא מהני למחלה כשהיתה נדה בשעת נתינת הנדוניא כמ"ש בי"ד סי' קפ"ה מיהו לפעמים מהני למחלה כמ"ש בתשו' הרב רמ"ה * ובלבוש כתב לפי' אם חתם הוא שהיתה טהורה מ"מ תכף בלא כתוב' מסוס דמשיחתו שם רע שיחמרו עליו שבעל נדה ולית' כי הטע' הוא מזו מכשול ולא מסוס שם רע וכן הסיג עליו נע"ו : ז שגם הוא עונר וכו' כיון דאי אפשר לה בענ"ז לכן לא הפסידה * ואם היתה החכילו דבר חיסור והוא חוכל ג"כ דבר חיסור לא הפסידה ואם היתה החכילו דבר חיסור והוא עונר על נדריה כתב במרדכי בשם מהר"מ דהפסידה הכתובה דקי"ל מומר לדבר אחד לא הוי מומר לדבר אחר ו"ל ע"כ שהוא עונר על נדריה ס"י ס"ח בזה"ז לריך דקדוק היטב להוליא תשה בלא כתוב' מחמת שעונדת על נדריה דרגיל מקילין בנדריה . ואם תשבע היא על חיוה דבר שעשת שאם תעש' עוד מחויב' לקבל גט ממנו ועברה על השבוע' נראה השבוע' חל דהא חר"ג היה לטובתה שג יגרש אותה בע"כ והיא יכולה לתחול מכ"ש בזה"ז די"ל כבר כלו הזמן החרם . מ"מ דהשבועה היה חל עליה ועברה על השבועה נמלא דהיא עונדת על הדת ויכול לגרש אותה בע"כ וכתב בת"ה ה"ה אם הוא עונד על שאר עבירה אבר בניס מתיס לא הפסידה אם היא עונדת על הנדריס מטעם הנ"ל : ח תשה שהמירה דתה וכו' בתשו' הרא"ש כתב אם המירה בתוגס ולא קבלה השם לא הוי עונד על דת דהא לא הבעיל, לבעלה מיהו אינה יכולה למימר בזה היכול תקלה לבעלה ולבניס אבר חלר ממנו גם אפשר שיהיה סבוה לבעל' לחור עמה במקום שהמיר, וע"כ אפשר שהפסידה הכתוב' ומוקי בהחלפה אבל אם המירה בדלון חלי' בפלוגתא שהביא בסי' זיין ולהני פוסקים דס"ל דאסור' על בעלה משום דינה כזונה, אז ח"ל החתך, כמ"ש בתמ"ש מפי' בעיבי כיעור ח"ל החתך, והרב רמ"ח לטעמא אזיל שהביא שם סי' ז' דעת המקילין מפי' אם המיר בדלון לא תמרינן שזנתה ח"כ מפי' לענין עונר, עד"מ שוה המירה בדלון להמירה בתוגס כל שאינה חשש זנות . מיהו נראה אם המיר בדלון אסור לבעל' דהא הרא"ש משאר"ן ס"לכן כמ"ש בתשו' מהרי"ק סוף שורש ק"ם והג"מ וה"ה סי' רמ"ח וכן משמע בתשו' .הרא"ש מפי' אם היה כלוגתא ח"י להוליא הכתובה מפי' אם לא התירה בה תע"ג לדעת התוכרים אינו אלא ספק שמא זנתה לא הוי כאו טוען הוא שמא פרעתיך והוי החוב צודתי והפרעון ספק הוא והאומר ידוע מני שהלויתי ות"י אם פרעתיך תייב ס"ה דהי' אסור, לו והיא גרמה האיסור לכן ליח לה הכתובה כמו בקינוי וסתירה כמ"ש בסס"ק : ט ורואה פרוע הכלל הוא בר"ה ורואה פרוע לגמרי הוי ד"מ * ואם רואה מכוסה בקלתה או בשאר בגד שלא דאינה מכוס, כדרך הנשי' אז הוי ד"י . ובהלר שאין רגיל לפרש"י וחוס' ליכא מיסור מפי' פרוע לגמרי . ומחלר לחלר דוקא מנוי ופרוע לגמרי הוי ד"י וקלתה מותר אבל בסמ"ג הביא ירושלמי מפי' בחלר יש מיסור אם רואה פרוע לגמרי וכ"כ בש"ג ולכאורה משמע דיש ד"י ויולה בלא כתוב' דהא תניא ביולאת בקפלוטו' היינו רדיד אין זו משום פריעת הר"ח בחל' אבל במנוי יש זו משום פ"ה היינו ד"י ח"כ בחלר אי לאו משום כסויי יש זו ג"כ משום פ"ה והוי ד"י * ואפשר לענין כתובה קי"ל כסוגיא שלנו מיהו לענין מיסור י"ל סוגיא שלנו ס"ל דאסור וקושי' המקנן לא הנח בח לאפרסם תניינו וכו' ל"ל כמ"ש בש"ח וכן הוא בעת הטור ועיין בד"מ ועיין לקמן : י וורד וכו' היינו פי' הרמב"ם אבל רש"י פי' וורד היינו חוט של טוה נגד פני' של מטה : יא ורגילה בכך עיין בתשו' הרשב"א עובדא היה שהיתה מתקוטט' ומחמת כעס גלחה זרועות' וכתב דלא הוי עונדת עד"מ דתינה רגילה בכך ופי' בד"מ דאיירי בהתירה בה דש"כ מהיכא תיתי לומר דהיא עונר על ד"מ ונרא"דוק' בכה"ג דגלחה מחמת כעס או בריולא בזה אז מתרינן דלא עשת מחמת פריעו' שלא תוקק בשרגילה לעשות כן אז לא חלינן בשום סיבה כמ"ש בסעיף ד' בשם הת"ה סי' רמ"ב אבל אם מגלה תח זרועות' בלא סיבה אז אפי' לא רגיל לעשות כן הרי היא עונדת על ד"י והרב רמ"ח שכתב ורגילה בכך משמע אפי' אם מגלה תח בלא סיבה ח"י מ"ל וכן תמה עליו בת"מ : יב משחקת עם בחורים בש"ס משמע אפי' אם היא מבדר שיחה יחידה בלי שחוק הוי משחקת כי שיחה יחידה מניא לידי שחוק ב"ח :

חובעת

אלמא לק עלג"ד דהיא מהימנא כיון דאמרה בשם פלוני ושלוחו ואמר דשקר הוא לא מהימנינן וכתב הרא"ש על דבריו וכן מסתבר וגם הר"ן כתב בתשובות דק תק"ג ע"ש ואמה שכתבנו בירושלמי וכולהון בעדיים פלוני כאן עשיר לי פלו' ראה בתמי פלוני קץ תלתי פלוני החיר לי נדרי בדיקין כולהון ולא מסכיתין דמשמע דאין המחקן נאמן לומ' לא תיקנתי לה אם היא מכחישתו האי וכולהון בעדיים לא קאי אמאי דקאמר כאן רק לריך עדי' שאמרה כן לבעל בפני עדיים וא"כ תימה למה הוצמטה כאן דעת הרמב"ן שקיבל כן מרבותיו והרא"ש והר"ן הביאו דבריו וכן משמ' בשם הרמב"ם שהחכם לבדו נאמן ועוד הוא אפילו נסי' שכיונותי' שעידין עלי' שלבשה בגדי מות' הוחזק' נידה אף אם היא מכחש' עדותן ואומר' לא לבשתי ולמה לא יהיה החכם נאמן כמו הנשים והרא"ש בתשובות פ' המדיר לא כתב רק כגון שאמרה פלוני חיקקני כלומר שהני ראיתי בפני חיקק וע"כ אין נאמן להכחישה שאין זה עד אפי' על שהרי היא אומרת שראתה שחיקק אבל באומרה פלוני חכם טיהר לי שהיא אינה יודעת אם טהורה היא רק מפי חכם נאמן החכ' לומר לה תתרחי לה שטהורה היא וכמ"ש הרמב"ן אבל אם היא מכחש' הבעל ודאי לריך להביא עדים שדבריו כנים או שהיא מודה וא"כ מ"ש כאן או שמכחשת החכם היינו באומרת ראיתי חיקק הכרי לא באומרת אמר לי שאחוקן או אמר לי שחתיכ' או מותר או אמר לי שכחם זה טהור שבכל אלו החכם נאמן יותר ממנה מיהר שמפיו היא היא אבל בקילור פסקי הרא"ש לא משמע כן : (ה) ואף עליה כבר כתבתי דמיירי מכשמת שהיתה מודה שאף עליה תעב"י שטועכ' עדיין טהורה אני אינה נאמנת במיגו דאי בעי אמרה לא בא עלי נאמינה ג"כ במה שאומרת טהורה אני דהוי כמיגו במקום עדים מאחד שהכניסו, מעידות שלבש בגדי נדותה : (ו) הנודרת ואינה מקיימ' אע"פ שבשאר עבירות אינה מפסדת כתובתה בנדריס ושבועות והרס שאכני זה בניה מתיס ע"כ יכול להוליאה בלא כתובה וע"כ נסתפק מהרא"י בכתבו אם התשה אינה בניס אם יכול להפסידה כתובתה מטעם הך שאינ' בת בניס חולי היה מתרחיס לי נם היפלא מה' דבר ונמנם בזה מאחר דבור הזה תנסים ונניס פרוצים בנדריס לריך דקדוק היטב להוליא תשה בלא כתובה ובפרט בטעם זה לומר חולי היה מהרחיס לו נם : (ז) נאם הוא עונר דהא ההו' גברת לה בעי בני ואפשר דה"ה אם הוא עונר שאר עבירו' שהעונש עליה, שביים מחיס כלאיקא דגמרא ג"כ אין יכול להוליא מטעם הנ"ל דהא הוא אינו מקפיד בעונש מיתת הבניס אבל אם הוא חוטר על השבועה והיא עונדת על דת משה בשאר דבריס מפסדת כתובתה : (ח) אפי' אם המירה דתה בתשוב' הרא"ש מבואר שהמיר, בתוגס מותרת לבעלה ונסתכק שם אם מיקרי עונדת על דת להפסידה כתובה דהא לא הכשילה בעבר זה שהמירה אף שתשתה הטח גדול אלא קדשה השם מ"מ לא נחשדה להכשיל בעלה שתשתה בעלה עוליה מיהו אינה למימר אבל זה אפשר דה"ה אם הוא עונר שאר עבירו,

כל מה שנתנו בשעת חתימה יהיה בחזקה מדבר שבעלה ומתחייבת לכך מציאה ליהי שחוק ובפרט עם רווק שאין לו חזקה ואורחת למלחת נקט עם הבתולים : (יג) תובעת התשמיש בקול רם ורב"י כשהוא מדבר עמה על עסקי עונה מריבה עמו ומשמעת לשכינו והוא דוקא בדבר זה ושני הפירושים עולים להלכה דהכל בכלל קולניה שלמדנו שם בגמרא ואין זה ענין לדם יהודים : (יד) חבי בעלה בפני בעל גמר מתרוץ הכ"ל לפילו בפני בן בעל ומתניה בהסיפא (תפרי וגבשה כריחון ושמעון יהיו לי לבני בניו כבניו) והמחבר נמשך אחר פירש הרא"ש כמ"ש בד"י וכב"מ ולפ יהודאי ליה השמיט דעת רב הכותים : (טו) חפי' חבי בעלה בפני בעל עלמו לפ מסתבר כן מפרש"י ומ"ש רש"י קפ הכ"ל וז"ל בתוספות יולידין בפני מולידיו כלומר בלא חיצה לפניו ממש שלא יפני מקלל חבירו בפני בנו של בעל ע"כ לפ"ז לפניו ממש דקאמר רש"י לאו על חיצה קאמר שלא על בעלה בלא חיצה בפני בנו של בעל ממש שלא יפני בפני בנו של בעל וכן מסתבר מדברי התוספות דבפני בנו על בעל קאמר ועיין בד"מ : (טז) שהקדה בה תחלה וז"ל להחרות בשעת מעשה כמו בד"ה וכ"ל לה בשעת החילה שלא תעשה עוד חסכון כתובתה ועיין בשלחן הרי"ם ובמרדכי בלא כהגהות שפתי ועיין בד"מ ועיין בסוף הסימן : (יז) ואם בלה לקיים לוחה * מילתא בחפי' נפשה היא לפי' יש עדיים בדבר : (יח) מ"מ מלוה עליו ג"ז שיחיה זה הוא בשעת הרחצ"ד וכן הוא במרדכי ומדברי הר"ן משמע שהרא"ש ז"ל לחין זה מלוה רק לשום שלין שלא למחול על קיניו וכן משמע מלשון הרמב"ם שכ"כ מה"ת דין ט"ז עומדת על דת משה וכן זאת שעשתה דבר מכוער חין כופין אח הבעל להוליח שלא שלא רולה לח יוליח והח למדינן בסוף המגרש דמלוה לגרשה אפשר דמיירי שהש לפרולה ביותר לפרוש מבני לדיה ורוחלת וכו' כלחיתה השמיהו בפ"י מה"ג כתב הרשב"ם ושחינה למועה כגנות ישרל הבתולות מלוה לגרשה · ושיים הרמב"ם בפכ"ל מה"ת דין הכ"ל ולפ על פי שלא הוליח חין לה כתובה שהכתוב חקנת חכמים היח כדי שלא שתהח קלה בעיניו להוליחה ולפ הקפידו שלא בנות ישרל הלנועות לבעל או הפרולות חין להן תקנה שלא תהח קלה בעיניו להוליח עכ"ל * ונרחה שם חין מוליח מוכה והיח ☜ מהנהגת מבלין וחילך בדברי הלנועות וחזרה מממעשיה הרחשונים אסור לדור עמה בלח כתובה ולריך לכתוב לה כתובה לחדת דכתובה הרחשונה נמחל שעבודה בשעה שעברה על החדשה : (יט) כל שו חין להם לשם וכו' כלומר כל זמה שחין סופה כחלחה שמתמת קלקל שחחר הנשואין הפסידו מש"כ נשים שמתחלת הנשואין לח היתה רלוי"ם להן דין לחחר כמו שיתחר בסי' שלחר זה : (כ) חו מגנב חו נלחד חין מוליחין ממנו חפי' מלחד בפשיעת הבעל דפשיעה בבעלים הוח דהיח עמו במלחכתו וכמו שנתחדר לעילפי' פ"ה ס"ג ובח"ח כתב דחיי בפשיע' ולפ יפעתי כוונתו לבל שם מכר ב"מ שלה ולבל המוים חייב לשלם לחת לו שיכות בקרן שלב"מ והני בגזלן וכחיים דעלמח ועיין לקמן סוף סי' קט"ו כתבתי דעת רש"י והרח"ם דלפי' קרן שלב"מ ח"ל לשלם גבי מתנת וחפסר דה"ה הכח ויש לחלק : (כא) חם יש רגלים לדבר נחמנת · עיין בהר"ח פ' שני דיבמות שם בחומרת טהרה לגי לך ויחיכ רגלים לדבר חו חיכ טענת להיחרח כגון דחמרינן חם חיחת בעבדת נוכח לה חלילות חו חירכוסי הוי מירכם חין חוסרין חוחה ע"ם שכתב טעם לדבריו :

(כב) ונתנה

יג (יג) תובעת התשמיש בקול רם מבעלה ער ששכנותיה שומעות אותה מדברת על עסקי תשמיש או שהיתה מקלל' יד (יד) אבי בעלה בפני בעלה (ו"ח ה"ה אם קללה (טו) חפי' טו חבי בעלה בפני עצמו) (וכן משמע מפרש"י בגמרא הניחו הב"י) (וז"ל סימן קי"ד) טז ה"ה המקללת בעלה בפניו (הרמב"ם סי' ק"ג) בכל אחת מאלו תצא בלא כתובה אם יש ערים יז (טז) שהתרה בה תחלה ועבר על התראתו ואם אין ערים יח תשבע שהוא כדבריה יט (יז) ואם רצה לקיים אותה אחר כך אין כופין אותו להוציאה (יח) כיצד מקום מצוה עליו שיוציאנה : הגה ואינה יכולה לעכב על ידו שלא יגרשנה ויכול לגרשה בעל כרחה ואין זה מסוס חרס ב"ג (הסו' מוהר"ם בהגהו' מרדכי דיבמות וכן הוא בריב"ח סי' תקנ"ז) ואפשר שזהו שכתב להלן בסי' עליו כותבי להרגו שם יעשה לה דבר מקרי עובר על דת (הגהות מיי' פרק כ"ד) כ חפשה הרגילה להחייהד עם כותים נקרחת עובדת על דת

(ח"ה סי' רמ"ג)

ה נא (יט) כל אין אין להם לא עיקר בתובה ולא תנאי כתובה ולא תוספת אבל תבטל מה שהכניסה לו וחוא בעין בין מנכסי צאן ברזל בין מנכסי הלוג ואם כלה כב (כ) או נגנב או נאבד אין מוציאין ממנו וכן הדין בכמי שוינתה או שיוצאה משום שם רע שאיברה עיקר כתובה ותוספת ונוטלת מה שהוא בעין מכל מה שהכניסה וכן הדין בכל אותם ששנינו בהן תצא מזה ומזה :

ו אין עדים שוינתה אלא שחיא אומר שוינתה אין חוששין לדבר זה לאוסרה דשמא עיניה נתנה באחר כג (ודוקא שאין רגליים לדבר אבל (כא) חם יש רגליים לדבר נחמנת (פסקי מהרח"י סימן רכ"ג)

אבל

יג תובעת התשמיש בקול רם מבעלה ער ששכנותיה שומעות אותה מדברת על עסקי תשמיש או שהיתה מקלל' יד (יד) אבי בעלה בפני בעלה (ו"ח ה"ה אם קללה (טו) חפי' טו חבי בעלה בפני עצמו) (וכן משמע מפרש"י בגמרא הניחו הב"י) (וז"ל סימן קי"ד) טז ה"ה המקללת בעלה בפניו (הרמב"ם סי' ק"ג) בכל אחת מאלו תצא בלא כתובה אם יש ערים יז (טז) שהתרה בה תחלה ועבר על התראתו ואם אין ערים יח תשבע שהוא כדבריה יט (יז) ואם רצה לקיים אותה אחר כך אין כופין אותו להוציאה (יח) כיצד מקום מצוה עליו שיוציאנה : הגה ואינה יכולה לעכב על ידו שלא יגרשנה ויכול לגרשה בעל כרחה ואין זה מסוס חרס ב"ג (הסו' מוהר"ם בהגהו' מרדכי דיבמות וכן הוא בריב"ח סי' תקנ"ז) ואפשר שזהו שכתב להלן בסי' עליו כותבי להרגו שם יעשה לה דבר מקרי עובר על דת (הגהות מיי' פרק כ"ד) כ חפשה הרגילה להחייהד עם כותים נקרחת עובדת על דת

(ח"ה סי' רמ"ג)

ה נא (יט) כל אין אין להם לא עיקר בתובה ולא תנאי כתובה ולא תוספת אבל תבטל מה שהכניסה לו וחוא בעין בין מנכסי צאן ברזל בין מנכסי הלוג ואם כלה כב (כ) או נגנב או נאבד אין מוציאין ממנו וכן הדין בכמי שוינתה או שיוצאה משום שם רע שאיברה עיקר כתובה ותוספת ונוטלת מה שהוא בעין מכל מה שהכניסה וכן הדין בכל אותם ששנינו בהן תצא מזה ומזה :

ו אין עדים שוינתה אלא שחיא אומר שוינתה אין חוששין לדבר זה לאוסרה דשמא עיניה נתנה באחר כג (ודוקא שאין רגליים לדבר אבל (כא) חם יש רגליים לדבר נחמנת (פסקי מהרח"י סימן רכ"ג)

אבל

ומשמע מכל הפוסקי עובדת על דת הן ד"מ הן ד"ל לריכה החילה * שלא רש"י בסוטה דף כ"ה פי' בגעיי' זו חסם לי לכה החילה להפסיד הכתובה דחיירי בעובדת על ד"י ומשמע דסם"ל חסם היח עובר על ד"מ ח"ל החילה כיון דכבר הכשילו וח"ל החרת בשעת מעש ועיין במ' ובהג"ה : יח חשמע שהות בדבי' לעשת המגיד דוקא חסם יזלו שהיח עובדת שלא ח"י חסם עבדה מחר החילה חז לריכה שנועה אבל חסם ח"י חסם עבדה דומה לטעון על השט שהות של בניח דח"ל המולה ליבש עד מחר הכרעון ממ"ש בח"ה סי' ס"ב כן ה"נ ח"ל ליבש אבל חין משמע כן מדברי הרמב"ם ויהיו לשון המחבר בסתם * וב"ח הקשה לפי דברי המגי"ד דחייירי בשיזלו שהי עובד' ח"ב דיוק מוסרי לה שנועה ובח"מ לחירון דוקא חסם יזלו שנתם בעלותה ונעשית בעל"ה חין מוסרי לה שנועה אבל חסם עובד על שלא לגרש כשיר לשנוע' דקי"ל מוהר לד"ח חינו מוהר לכל החולה : יט ושם רלה לקיים הנה לדעת הרי"ם והמ' והרחב"ד לח חפשטה הנעיי' שכתוב שם יכול לקיימה וכיון דלח חפשט לח כפיון ליה לגרשה ומ"מ מלוה הוח להוליח חוכה ולפ"ז חוח חוס' והרשב"ח נפשט הנעיי' דיכול לקיימה ומ"ם ל מלוה לגרש חות' כמ"ש בתי' חפי' לפי הנעיי' דיכול לקיימה מ"מ מלוה לגרשה מ"ה שפיר מה שפסקו רחב"ג לח ס"ל כיון דזה וכתב הרמב"ם שם פכ"ל חם לח הוליח חות' חין לה כתובה פי היכח שחהיה קלה בעיניו להוליח חוכה * וכתב בח"מ חם היח מרחם חח"כ כגנות כשיריים חייב לכתובלה כתובה על מנה : כ חשה הניחלה וכו' עיין בח"ה שם כתב יחוד הוח ד"מ ילפינן מקרח כמו שילפינן פרוע יחם ומבואר שם חפי' יחוד פ"ח מחר החילה הוי עובדת עד"מ שלח חם מחמת מעש ומבן שלה נחייחד חז דוקא כשרגיל לעשות, כן הוי עובד' עד"מ ולפ כפ"ח : בא כלשו חין להן לח עיקר וכו' הכלל הוח כל שו מעשיה גורמ ם מחמת מעשי' שעשת מחר הניסואין מ"ה חין להן חפי' ת"כ · ולחנו בדרים וב"ח פשט מהר"מ מהסח חים שיולח חוץ לחת לח הפסידה מה שיש בעין ממה שהכניסה לו ומחוך לה מה שהוח בעין כי לח קנסי חות' להפסיד מה שהוח בעין ועיין בח"ה סי' רכ"ג * ולפ מוכ ומבן מעלה בחנת בסי' תח"ן · והוספו שלים מה שמוסיפים על המוכיח מחמת שיכול להשהכר במעות המוציא הוי

כמוציא מהבי"ק שורש פ"ח ובד"מ בסי' זה הביח דבי מהרי"ק משמע לפ כאן שח מה שהוח בעין ל"ל דבר הבח מהמוציא הוי כשו בעין ממוני ועיין מ"ש בסי' ל"ו ובסי' ק' · ומזה משמע לפי' בהיח דקנסה שמוסיפים השלים ולח כדחיכה בסי' קי"ח ס"ק כ"ב וקנסה שנחחה ס"ל לרוב הפוסקים לפי' לפ זחה בדלון הוי כפוש כי פיהוי דקנסה חוכם הוח ושוחרח לבעלה ולח הכסיד הכתובה * ורמב"ם ס"ל לחסור לבעלה ומכסד הכתובה · מיהו כ"מ וכל"ב לפי' ליחח בעין לח הפסידה כי גדולה מפסדת משום קנס קנסו חוכה חז"ל ונקנסה לח שייך קנס לכן לח הפסידה לפי' לסיטות הרמב"ם ועיין במהרי"ק שם · ולפ זחה נשנות שהיה סנורה דחין חיסור בדבר עיין סי' קע"ח : כב חו מגנב וכו' כתב ב"ח חפ מגנב בפשיעה חייב לשלם ול"ל דלח פשיעה בעלי הוח : כג ודוקא שאין רגליים לדבר עיין חום' ופ' חע"פי קף ס"ג דפליגי ע"ז ועיין מחירי' חוכה מטע' הכ"ל כשחומרת טחח' חני ע"ש וכ"כ הרח"ם ובח"מ הבי' דבריהם בפשיטות ומיהו' דבבי חום' פ' חע"פי קף ס"ג דפליגי ע"ז ועיין מחירי' חוכה מטע' הכ"ל כשחומרת טחח' חני ע"ש ובפסקי מהרח"י סי' רכ"ג הקשה דבבי חום' הכ"ל לסוחרי וח"ז וחירון מה שכתבו בפ' חע"פ הוח מדברי הרשב"ח מסו"ף חלר חיבור חום' וכ"ג מדברי הג"מ

זו היכח דחיכ רגלים לדבר אסורה ועיין חילו' בדבר ושם שתנם בשחח בכהן

ועחר

אבל איברה כתיבתה עיקר ותוספת ומה שאינו בעין ממרה שהכניסה לו כר ואם חזרה בה (כב) ואינה תמחלת לבדיה למה תמרה בחבל בן נחמן) (בגה' מרדכי וקידושין) ואם היה מאמינה ורעתו סומכת על דברי ה"ז כה חייב להוציאה (כג). אבל אין כופין אותו להוציא' (כד). אבל אם נאנסה לא הפסידה כתובתה כו לא אשת ישראל כז ולא אשת כהן :

הגה וע"ל סי' קע"ח סעיף ט' לתמ"ח) על חצה אחת מזונתה עמו (כה) נתן עליה כעד אחד כח (דפלגינן דיהודיה דסד"ה סי' תקל"ג) כט ואם היה הודיה לפני אחד שנשתתק (כו) הויחד מלטרף עם אחד לאסר' על בעלה (פסקי מהרי"ו סי' רכ"ג) ל (כז) הודיה לפני אחד מזונתה ואח"כ תומר' שקר הוא ומכחשת העד המעיד עליו' מותרת לבעל' אף אם מתמין הבעל לעד המעיד עליה להמתינו בחבל שהודיה נתנה עיניה בחבר ובעבור חזרתה בה (עם מהרי"ק סוסק פ"ג) אבה שתמרה לבעלה מזונתה חע"פ שהיה נתמין לא (כח) אם עמד וגירשה (כח) ואפילו אם החזירה יש לחוש (מהר"ם פדואה סימן ל"ד) :

ז (כט) מי שראה אשתו שזינת' או שאמ' לו אחד מקרובין או מקרובותי' שהוא מאמינם וסומכת דעתו עליהם שזנתה אשתו בין שהיה האומר איש בין שהיתה אשה הואיל וסמכה דעתו לדבר זה שהוא אמת ה"ז חייב להוציאה ואסור לו לבא עליה ויתן כתובה ואם הודיית לו שזינתה תצא בלא כתוב' כב לפיכך משביעה בנקיטת חפץ שלא זינתה תחתיו אם ראה אותה בעצמו ואח"כ תגבה כתובתה ל) אבל בדברי אחד אינו יכול להשביעה אלא על ידי גלגול :

הגה הרבה קרובים כולם חיוה רק כעד אחד (הגהו' מרדכי ריפומות) וע"ל סי' קע"ח סעיף ט' וי"ח ולא יוכל לומר שמתמין לפי לג אלא אם מתמין לו ג"כ בשאר דברים אבל אם מתמין לו בשאר דברים

(כב) ואינה תמחלת לבדיה יש לדקדק אם מועיל תמחלת אף לאחר זמן ולא נחוש שמא לחזור לטעון תמחלת זו וכמו שאין יכול לחזור ולטעון לעניין ממון מחוד לפטור כדילת חוץ לג' ח"ע"פ שזנתה תמחלת לבדיו וכמו שמצוה' בח"מ סי' פ' וח"ע"פ שחצה שחמרה ח"ח ואחי כך תמרה פנויה לאחר זמן נתמחת שנותנת תמחלת שאני לישנה ממון והודאת ג' לעניין ממון כעדים דמי ומה תועיל התמחלת להוליח ממון מבעלה ואין לך התמחלת גדולה מזה שמחזיר מזונה שנתמחלת דף ל' ג' שמת עיניה נתנה באחר ואעפ"כ לעניין ממון ק"ל כמשנה ראשון : ומכן מבואר מדברי הח"מ בכ"ד מה"ת ע"ש : (כג) אבל אין כופין אותו להוליח דאין כופין אותו שנוגע בה להעיד ג' מוליחין דק בעדות : (כד) אבל אם נאנסה אבי לבעלה נאנסה בדלון לה ואפשר לבעלה נאנסה ישראל ולא לנאנסה כהונה נאנסה כהן : (כה) נתן עלי' כע"ח דכלגינן דיהודיה לעניין שנתמנו אותו כע"ח לא היה לריך לכלגינן דיהודי' שעדות ע"ח אינו כלוש בעדות שלא דעתו סומכ' עליו חייב להוליח' ומ"כ אפי' לא כלגינן דיהודי' אם דעתו סומכת עליו שהוא אמת אף שנתמנו אותו לא גרע מקרובותיו אף שאם מת אין יורשין לו אלא בנו ובתו מ"מ דעתו סומכ' עליו שלא להטרף עם בתו' ואפילו על בעלה קאמר דכלגינן דיהודיה ונראה אם עוד על כשר ואמר ג"כ שזינתה עם זה העד וח"כ לפי דברי העד האני העד הראשון פסול אפ"ה נתמן על החצה דאיכא שני עדי' ואינו נתמן על העד הראשון דלא יקום ע"מ כאים לכופלו : (כו) המחזיר מלטרף עם החצה * היינו דאיכא רגלים לדבר שלא לא חייבין שמא עיניה נתנה באחר רק שאין מחזיר העד ועכ"כ מלטרף גם הנחזר ופלגינן דיהודיה והוי פחי עדים כשנים שמעידין ח' ראה זינית וח' שמע שהודית ומקום דאיכא רגלים לדבר הודאתה כפני ע"ח כשלא ראה זינית והודאתה אחר הלוחה מלטרפין ואע"פי שלדברי החצה הנחזר פסול מתמין לוחה לגבי עלמה ולא לגבי הנחזר לפוסלו ומיהו אם היה חצור בלאו הכי פסול לעדות חצה אין לאפוקי אין לעדות ועניין הנחזר הרשב"ח אלף רל"ז : (כז) הודיית לפני ח' זינתה לפני ח' ואפילו לפני שנים והא העעם שמת עיניה נתנה באחר שייך אף בשנים וכמשנה אחרונה דמדיים דף ל"ג רק לענין הפסד כתובה יש חילוק בין ע"ח לשנים דבע"ח לא הפסידה כתובתה כל שמכחשת אחתו אבל בשני עדים אף אחין אסורה לו למשנה אחרונה מ"מ כתובתה הפסידה : (כח) אסור להחזירה * היינו דעומדת בדבריה לאחר שגירשה שאז לא שייך לומר עיניה נתנה באחר דהא גירשה ומותרת לכל אדם שאז ואחי קושטא אמרה וזויתה ממ' תחיכה ואסור' לו אבל אם חזרה מדבריה הראשונים ואומרת טעות' הייתי ונתנה אמתלא לדבריה הראשונים למה אמרה טמאה אני לו מותר להחזירה : (כט) מי שראה אשתו זינתה וכו' עיין דינים שלו בתשובת הרש"ך סי' קלף הב"ח ס"ק ט"ו ר"ס : (ל) אבל בדברי אחר וכו' כך היה גירסת הטור בדברי הרא"ש וכך כתב הב"י והב"ח ומפרש שאם הוא טוען בדבי יכול להשביע' כדין כל לוה שיכול להשביע את המלוה שלא נפרע שטרו ובמשנה בח"מ סימן פ"ג אבל אם טוען ע"פ ע"ח אינו יכול להשביעה כשהוא טוען שמא והא דתנן ע"ח מעידה שהוא פרוע תשבע היינו כשהבעל טוען בדי אבל המ"מ גורס בדבר אחר והכוונה שבבר אחר המ"מ לפני זה בדין עובד' על דת בדין י"ל שבתב שם הרמב"ם אחר שהשבע שלא מעברה על דת הרי זו נותן בתובתה ובתב שם המ"מ דאם יש עדים שעברה על דת יהודית רק שהיא טוענת שלא החזירה בה מ"מ אחר שעבר עברה לריכה להשבע קול' שתטל בתובת' אבל אם היא כופרת לגמרי אין עליה שבועה קודם שתטול בתובת' דומה לזה אם הלוה טוען על המלוה שבר אחינה לו ויש שתמינו יכול להשביע המלוה מתחת כך רק אחר הפרעון וכן פסק בח"מ סי' פ"ג סעיף י' ודוקא גבי טענת פרעון לריך המלוה להשבע קודם שיטול חה

ג"כ כוונת הרמב"ם

אחר הנישואין נתבדר שזנתה קודם הנישואין ואמרה שזנתה מבעל אחרת ח"ב נעבי' זונה ואסורה לבעל' שסוף עיין חצו' ל' סי' פ"ג אם היה נתמנת ואין לדמות לח"ם ס"ם מ"ו לדעת רמ"ח אם קול קול הנישואין נתמנת לאסור את עלמה לבעלה וכאן ג"כ נתבדר שזנת קודם הנישואין דאם גרע טפי שאומר' הקול היה אחת דנתקדם אבל כאן אף שזנתה ו"ל שזנתה עם אחר גם לח"ם אם לית' הדין ח"ם אם * ואם זנתה ואי' עם מי עיין כיצד ו' ח"ם זנה * ואם ע"ח אומ' שזנת' והיח שוחק הוי כהודאת' ולא אמרי' שמת עיניה נתנה באחר וחייב לגרש' אפי' העד ח"כ בעיניו כאחרי וחייב לגרש' ע"פ הדין כ"כ מהרש"ל אבל לאחרון הב"י בסימן שה לינו חייב לגרשה ע"פ הדין אף מדיני שמים חייב לגרשה ועיין פרישה סי' קע"ח * ואם ע"ח אומ' שזנת' ואומרת דבעלה יודע שזנתה ובעל שוחק והעד מכחיש ליה כאחרי כתב מהרש"ל דחייב לגרשה לכתח ידי שמים וע"פ הדין אינו חייב לגרשה והיינו ח"ם הרי"ף והרמ"ם פרק החומר והעור בסי' קע"ח דאינו חייב לגרש' ע"פ הדין מע"ג דשחק לא אמרי' שחיקה כהודאה הוא כח"ם בחום' פ' החומר ואין לדמות דיוש אלו לח"ם בי"ד סימן קכ"ו לעניין אם אמר' נתנסך יינך * מסוס דבר ערוה שחני * ואם אינו שוחק ואמר ליבד זחת אז אינו חייב להוליח אפי' מדינא שמים אפי' אם מתמין לו ח"ב שאם מסוס לזות שפחים יגרש אות' והיינו מ"ם הטור בסימן זה וכן אם אומר שזנתה ואין שחיקת' אלא שחק הוי כשו לא שחק ואין יודע אם זנתה * ואם יודע שזנתה עם ז' ואמרה דזנתה נדחה דנאמן ונשמע כן מדברי המרד והג"ה שבאחרי נשמוך ואיתא לקמן בסי' קע"ח מ"מ ל"ד לדין מ"ם בשמוך שאמר שזנתה ב"ה שאומרת שזנתה עם זה שחיכת עמו דחיכת רגלים לדבר ועיין סי' ז' : כד ואם חזרה וכו' כתב נח"מ לאסר לאחר זמן אין מועיל אמתלא כי יש לחוש שמא למדוה לום כן ויש לדמות לטוען וחוזר וטוען דאין נאמן לאחר שילא מב"ד כן ה"נ אין מועיל אמתלא כי אמתלא שא לעניין איסור ולא לעניין ממון : כה חייב להוליח ואם ע"ח מעיד על כיעור אין חייב לגרשה אפי' אם הוא נאמן בעיניו כאחרי חצר' מהר"ם מלובלין סי' פ' ועיין קע"ח : כו לא אסרה מבואר בב"ם אפי' אם היה סוף בילה בלון מואחר לבעלה כיון בתחל' היתה בתולם הוי כאן הסוף כתחלה דאמרי' ילידת שבתולה : כז ולא אסרה כאן מע"ג דאסורה לבעל' ל' נסתחפה שהוא ומזלו גרם דהוא כאן ועיין במר' פ"ב דכתובות : כח דפלגינן דיהודיה ואם את עוד ע"ח מעיד כן מלטרפים עדותם של זה חף והוי שני עדים ואפי' אם שני חומר דזנת' עם אחרון לא נפסל הראשון מחמת עדות של שני כי לא נפסל על פי ע"ח וכ"כ בח"מ : כט ואם היה הודיה וכו' היינו דאיכ' רגלים לדבר אז אמרי' מה שהודית לפני ע"ח הוי כאן ראחה שלא היכולה להכחיש אחת ע"ח שלא השחת מלטרפים אחת הנחזר והוי כאלו היה שני עדים כ"כ בח"מ : ל הודיה לפני ח' לכאורה קשה מאי קמ"ל דהודאה שלה לא מהני לפני ע"ח מ"ל אפי' אם היא חומרת כן בפני כמה עדים דאסורה לבעלה ועומדת בדיבור' מ"מ היא מותר' לבעלה דח"י דאסור אחת עלמ' לבעלה ואמרי' שמת עיניו נתנה באחר וא"ל דקמ"ל אפי' אם הוא נאמן בעלמו על דבריה מ"מ מותרת לו קשה מ"ל דין זה דהא דבר זה לא נשמע מדברי מהרי"ק שם ואפי' קמ"ל דמותרת לבעל' כשחומרת שקר הוא דה"ח כשחומרת שקר הוא גרע טפי מחומרת עדיין אני אסורה לבעלי ויש לדמות למ"ש בסי' מ"ג בשם מהר"ם פדו' כשחומרת לה קבלתי קידושין גרע טפי מע"ג לעניין שמון קי"ל עד אפי עד הרחזן נאמן מ"מ לעניין איסור חוששין לדברי העד האני כמ"ש רמ"ה ה"מ דאסורה לבעלה קמ"ל · ולעניין הפסד כתובה פשיטא דאינה מפסדת ע"פ יחי' כשהיה מכחיש לוחן אבל אם הודיה לפני שנים הפסידה הכתובה : לא אם עמד וגירשה היינו שאמרה בדבריה כמ"ש שם בחצו' ובד"מ : לב למיכך מבשיעה בב"מ מדאמה דין זה לאמר פרעתי הב"ח ושוען שיבשע המלוה לדיך ליבשע כמ"ה בח"ה סימן פ"ג לכן אם היה בעלמו שזנתה הוי טענות ואלו כאלו היה טוען פרעתי אבל אם לא היה בעלמו וע' מקרובין אמר לו שזנתה ח' להשביע' וכן ס"ל להרמב"ם בעלמא דח"י להשביע אם הנחבע ע"פ אחר כמ"ש בח"ה סי' ע"ה ועל הדב רמ"ח קשה דפסק שם דיכול להשביע ע"פ אחר וכאן פשוט דח"י להשביע ועיין בפריסה והמגיד חולק ע"ז וס"ל אפי' אם היה בעלמה שזנתה ח' להשביעה נמחמה דין זה לאמר שטר שהוא הוא לו אל ריבוח דח"י להשביע : לג שאם מתמין לו ג"כ בשאר דברים בחצ' בשאר"ק דוקא

גגרח

הרמב"ם כתן מאחר שזמן המקדם היה יכול להשביעה ולהקשותה על חשש זנות גם עתה כשהבעל טוען בי זינתה ומכ"ש אם ים כתן ע"מ לגרשה ליטבע קודם שתטול דמי לכתובתה מתנה או ירושת והמ"מ הניח הדבר בצ"ע למה שתבע בעלת זנות מתנה או ירושת אם היא מחזקת כשר ורחתי בצ"ת הקשה על דברי המ"מ מיך יתביע לותה כשעוברת על דת משה בעדים והיא תחזרה על השבועה כב ובדה על דת משה ובמחת אין זה קונים רק כשיתקיימו הדברים שהם היא עוברת על לפני עור תוה נפסלת לשבועה ובך ומכ"ש כשעוברת על דת יהודית שדברי המגיד נכונים הם ומ"ש הכ"מ שם בשב"ע מה"ת ומ"ל הם דתין ע"ת מעידה שקיים בועה דוק כשהבעל טוען בלי עכ"ל לת יתעתי מניין לו תפי' ם"ל הסכימו גדולי הכוסקים שמשביעין ע"פ העד כמבוא' בה"מ שימן ע"ה מכ"ם שבועת המשנה וע"ת מעיד שהיא פרוצה :

(לא) ובמחת עמו כדי טומאה לאסורה לבעלה לשון הרמב"ם ה"ז לאסורה על בעלה עד שיקנה מי המרים וכו' והיום אין שם מי סוטה ונאסרת עליו לישוב בעולם וחלת בלת כתובה וכו' :

(לב) ודוקא שאמר לה בלשון קיעי שאמר לה ש תסתירי עם פלוני אבל אמר לה ש תלכי עם פלוני תולת יהת לך עסק עם פלוני לת הוי קינוי לשון מהרי"ו : (לג) אמר לה בינה לביעה זה הוא לשת ר"י בב יהודת שם ל' דקינוי ע"פ עלמו ואת"פ שפסק הרמב"ם בהלכות סוטה כר' יהושע היינו לענין הבקשת מים המסרים אבל לאסר' עליו ים לחוש לדברי ר' יוסי בר יהודה : (לד) לאסורה לו ותייב להוציא הרמב"ם מאת לאסורה עליו בזמן הזה אין שם סוטה כלומר דאלו בזמן הבית קף שאין מבקין אח"כ קינוי בפני שנים ונסתרה בפני שנים ש"מ בזמן הבית היה מפסיד לה לעשות תקנה שיקנה לה שניה בפני שנים והיא תסתיר עלמה בפני עדים ויגלגל עליה גם סתירה ראשונה ושתתה מי המרים ותהיה טהורה לבעלה אבל בזמן הזה אין לה תקנה אף שאין עדים שסתירה ראשונה היתה שלו כמה עדים דמי לענין לאוסרה עליו וכן אם היא תודה בסתירה הראשונה כמלה עדים לענין הפסד כתובתה (לה) לפיכך משביעה ע"ז בבר כתבתי בס"ק ל' שהגי"מ מגמגם בשבועות אלו ואין זה דומה לטענת פרעון שיכול להשביע, קודם שתטול : (לו) שנדרת על דת היא כלומר אע"ג דאין קינוי אך על סתירה אבל אם קינה לה שלא תדברי עם פלוני ודברה לו אפי' אין זה קינוי מ"מ הכת להשביע על הדבוך עבר על שבועת שלא תגרע מנוסך, ותהיה מקיים פ"כ הרמ"ם בתשוב ונדת אף אם גם הוא נוסך ואינו מקיי למטע, נדר ושבועה לת הפסידה כתובת אבל מ"מ היא בכלל מדבר עם כל אדם מאח שבעלה מקפיד על כך והשביעה שלא עדיפה מהיתה יאמרה עלים הב לי כלך (הובא לעיל ס"ק י"ג) : (לז) תפסידי כתובתך בבר כתבתי לעיל סעיף ד' שלפיך לומר לה בן ולא כהגהות שכתבי בשם ריח"ו שאפי' אם ההדה שאם שלא תנהג כמנהג הרע הזה והיא מוחזקת בשטעות שלא בחובה :

קטז (א) המוסת אחת מחייבי לאוין אבל אם נסת מחת מחייבי כריתו' לאין קדושין תופסין ואין לריכה גט לת שייך למימר כתובה ותפסד דתוספות כתובה ים לה בהכיר בה שרלה ליתוק בנכסיו מפני חיבת ביתה ותפסד אפי' שלת הכיר בה ים לו חוש' כשו חייבי לאוין ושילוחי' לסבדי שיערב עליו המקח וכמ"ש הר"ן ואתו דומה לעובדת על דת ותצדוקית עיין בר"ן ודין תלולה לדעת הטור הרי היא כחייבי לאוין אף שהיא מדברן ועיין בב"י בשתי פלגי : (ב) יש לה עיקר תע"ג דכתובה תקנת חכמים היא שלת תהא קלה בעיניו ואתה בעמוד והולל קאי אפ"ה הואיל וגם הוא עשה שלת כהוגן קנסו אותו שתהיה תלולו שכל הנשים ולת יהיה חוטא נשכר !

(ג) מעשה ידיה שלו זה לשון הר"י בשם הריטב"א אם זן אותה בשתיקה זוכה במעשה ידיה שעשתה כל אותו זמן ולת אמרי' מחל לה לגמרי שת הרי הוא גובה ממעש' ידיה או תתן לו מזונותיה וכוונתו שאין זוכה בכל מעשה ידיה אף אם נותן לה מעה כסף רק כפי מה שזן אותה לריכ' לשלם לו ולת אמרי'

סימן ע"ח * ולרמ"י אם משמע אפי' כשלת נשבעה לריך להחזיר פירות שאכל וכן כתב הרמב"ם פכ"ד :

הקינוי ועיין ב"ח : לן עוברת על אח ע"ג אם קינה לה שלא תדבר עם פלוני לת הוי קינוי מ"מ היא עוברת ע"ד כשעובדת על השבועה אף לרמב"ם דס"ל העובר על שבועה שלעבר אינו מ"מ עובר ע"ד היא . ובח"מ כתב אפי' אם הוא ג"כ נודר ואינו מקיים ב"מ היא בכלל מדברת עם כל האדם כיון שבעלה מקפיד על כך ואין דבריו מכוונים :

קטז א אם הכיר בה יש לה וכו' בזמות אף פ"ה מבואר הטעם למה חייבי לאוין יש להם כתובה ולשניות אין להם כתובה לרמב"ם הטעם משום שחייבו לאוין פוסל אותה ואת זרעה לכן קנסו אותו ואת זרעה לתן לה כתובה וכן הלולה לכהן פסולה אותה מדברן משא"כ בשניות . ולר' הטעם חייבי לאוין מדאורי' ות"ל חיוק שניות מדרבנן לריכים חיזוק יותר להם כתובה ואת"פ שם תבי לשנות לשון ת' אמר ר' עוד טעם אחר מפני שהוא מגילה משום דקדה לי"ה הת הלולה מדרבנן ולמה ליה לה כתובה מ"ה אמר הטעם שהוא מגיל ואת"ל דאורי' לת אמר הטעם שהוא מגיל וכן כתוב הר"ן ס"פ שמנה ניתוק וקי"ל הלכתת כר' פמ"ג הרמ"ם וב"י בשם הלמב"ם פכ"ד לפ"ז הלול' ליה לה כתוב וכן כתוב הב"י וב"מ : שת על הרי"ף והרמ"ם והטור קדה למה כתבו הלולה יש לה כתוב והב"י כתב שם ל' דר' קתני הוא מגיל וקדה דאת בכל הסוגיא מבואר דר' לת קאי ועוד קדה אפי' לת ל' קאמר הוא מגיל מדברן היינו ע"פ כל שהוא דאורי' לת קנסוהו אותה משום דת"ל חיוק שת דבר שהוא מדברן אין חילוק אם הוא מגיל קנסו אותו ואם הוא מגיל קנסו אותו ת"כ מה הקשה הרמ"ם בפ' שמנה ניתוק כש"ג בשת שמנה ולת הכיר בה למה לת תיית לעניין בלתות דהת היא מגילה מה קנסית אותה לר' כל שהוא אכור' מדאורי' לת קנסו אותה שת ואתי הקנסית קאי לרמב"ם וקאמר הטעם שהוא מגילה ם"ת רמב"ם קאמר היא שת מ"מ קדה להרמ"ם אם הקנסית קאי לרמב"ם פסק כר' ל"כ למה ליה להרמ"ם לפסוק כר' ע"כ שיטת הת"ק וע"ם . וכתב בת"מ אם נסת חייבי לאוין ואין להן כתוב' מ"מ לענין תום כתוב' מי לחייבי לאוין אין הכי בה ואין לת הכיר בה * ואם הוא ממעשי ידיה דזה אין בעלה זוכה אלא בשכר שמוש כבוד פרישה : ב ואם זן אותה וכו' עיין בב"י שהביא תוספתא זאת ואוקמי לחייבי בזון אותה ומשמע אם לא זן אותה זוכה שת בשעור כך מזונות אין אותה ונראה היינו טעמו של הרמב"ם שכתב אותה חייב לשלם ונראה שלו מהוכחת זו ואחייבי בעניין ממשלם מה שלותה תו זוכה בת"י . ולעניין פירות כתב בה עיין בתום' ישנות כוס פ"ה והב"ן בכוגיא זו ס"ל בפשטיות חייב בפרקונה בשעור פירות שאכל אבל משלו ת"ל ליתן לכבודה וכן כתוב בהגהות

ג אבל תוס' יש להו ואין לו שום תנאי מתנאי כתובה אפילו מזונות אחר מותו (ד) ואינו חייב בפרקונה (ה) ואפי' הכי אינו משלם ופירות שאכל משלה ד ואפי' הם (ו) בעין אצלו ונכסי שהכניסה לו אם הם בעין בין נכסי מלוג בין נכסי צאן ברזל תשלם ה וכל מה שאבד או נשבר או נשחת (ז) מנכסי צאן ברזל אינו חייב לשלם וכל מה שאבד או נגנב מנכסי מלוג חייב לשלם :

ב ו חייבי עשה אפי' לא הכי' בה דינ' כחייבי לאוין שהכי' בה :

ג זאיילונית אם הכיר בה (ה) הרי היא ככל הנשים ויש לה כתובה וחנאי כתובה וכן זוכה הבעל במה שזכה בשאר הנשים ואם לא הכיר בה דינה כדין חייבי לאוין שלא הכיר בה :

ד שניה בין הכיר בה בין לא הכיר בה דינה כדין חייבי לאוין שלא הכיר בה חוץ מנכסי צאן ברזל ונכסי מלוג ח (ט) שדינה בדין הכיר בה בכל הנשים :

ה ט המאנפת אין לה מנה ומאתים (י) אבל יש לה תוספו' ותייב לזונה ולפרותה כל זמן שהיא תחתיו ואוכל פירותיה אבל אם הלך למדינת הים ולותה למזונותיה או לפרינה ואח"כ מיאנה אינו חייב לשלם (יא) אע"פ שאכל פירותיה ו קטנה ואפילו הם בעין :

תמרי דמיהלה לה ותי לתו הריטב"ח היינו מברש דלף שאין לה מזונות מעשה יהיה שלו כדי שלא ההעכב מלוו : (ד) ואינו חייב בפרקונה * ומשמע דנראית נהכיר בה שיש לה כל הנתי כתובה חייב בפרקונה הע"ג דהתנאת לעיל סימן ע"ח סעיף ז' דהתנה התנאה שהוא על בעלה מחייבי לתוץ אינו חייב לפרוחה היינו שאינו חייב לפרוחה שאכל מפני שאכל הפירות לא נשתי מזונותיו ולפ"ז לעיל בכמה מקומות ובחנו' רפ"ד ס"ק מ"ה לא כ"כ ותל"ל : ד ואפי' הם בעין הנה לדעת הרי"ף ורמב"ם כשהם בעין לריך להחזיר גם להרא"ש ז"ל דוק במ"ש כאן אפילו כאן להחזיר ועיין ג"ל וגם מ"ש לקמן סי' קי"ד ס"ק ל"ב ועיין בד"מ ובהגה"ש ז"ל מה שהוא בעין לריך להחזיר שלא הלוותה מה שלוחה לעולם כדיון ח"ל לעלם : ה וכל מה שאבד וכו' היינו פירות הרמב"ם כפי פירושו מ"ש נפני מצוות לייבד דנרי הרי"ף חייבי הסוגיא כשנאבד נגנב או נשבר מכ"מ וכאן שהות מקח טעות לריך לעלם ומכ"ש כשאבר כ"מ לריך לעלם אפי' מה שנלה מחמת הסיוע שנאחזים שהם לריך לעלם אבל לפירוש רש"י ותוס' והרא"ש חייבי כל הסוגי' מה שנלה שלא כדין וחייבי לתוץ ואילונות דינם כשאר נשים לכן נ"ל שהם נרשותו ומה שהוליח מהם דנין הולית ח"ל לעלם וכ"מ שאבר עשה שלא כדין לריך לעלם ואם נאבד או נגנב מהם ח"ל לעלם וכן מה שנלה מחמת הסיוע פטור לעלם אלא נטור לא משמע כן בש"ס נשמוך · וכן נשנו חלי' נרי בפלוגתא זו לרמב"ם שניה אין לה כ"מ היינו מה שנאבד או נגנב כמו נשאר חשה שלא הקנס הוא דהיה מן הארוי שחייב לעלם לה כמו נחייבי לתוץ אבל מה שאבר לריך לעלם לה ולפירוש רש"י ותוס' והרא"ש שני ליח לה כ"מ לפי' אפי' מה שאבר ח"ל לעלם ומכ"ש מה שנגנב או נאבד אבל מה שאבר עשה שלא כדין ומ"מ ח"ל לעלם · ועיין בח"מ בסי' הקודם סק"ג מ"ש ול"ל שא לפירוש תוספות פשיט ח"ל לעלם אפי' לפ"ש שוה הרמב"ם מ"מ נעוברת ע"ד ח"ל לעלם וע"כ דמייק דמקחני נוטלת מה שהוא נעין משמע מה שאינו נעין ח"ל לעלם ומזה משמע גם מה שאבר מ"מ ח"ל לעלם * וכשמלה שה מומין או אם היה נדרים ולא ידעה נהם ש"ס כלום נדעה לפירוש הרמב"ם שכתב נחייבי לתוץ שלא היכר לריך לעלם אפי' מה שנאבד מ"מ ונשעו שאין כאן לריכות נמורה נשאר מב"ש נאומין ונדרים לריך לעלם ואין לומר השעם של הר"ן דהכניסה מחמת ולא גילה לו כי דוקא מה שנתן לו מחנה אמרי' אם היה יודע מומין לא היה נותן לה מחנות אבל נותי לא הפסיד לח שלה מחמת שלא גילה לו לפירוש תוס' ח"ל לעלם שלא מה שאבר מ"מ שלא כדין כ"ל מיהו נשור משע"ג להרמ"ס שני ומחת"ל ח"ל לעלם אפי' מה שאבר לריך לעלם כ"מ אפילו אם נשחת נשור משע"ג להרמ"ס שני ומחת"ל ח"ל לעלם אפי' מה שאבר לריך לעלם כ"מ אפילו אם נשחת כגון שנשחתו בידים ואפי' אם הכניסה לו כלום נדעה לפירוש הרמב"ם שכתב נחייבי לתוץ שלא היכר לריך לעלם מה שנאבד מ"מ ונשעו שאין כאן לריכות נמורה נשאר מב"ש נאומין ונדרים לריך לעלם ואין לומר השעם של הר"ן דהכניסה מחמת ולא גילה לו כי דוקא מה שנתן לו מחנה אמרי' אם היה יודע מומין לא היה נותן לה מחנות אבל נותי לא הפסיד לח שלה מחמת ולא גילה לו לפירוש תוס' ח"ל לעלם שלא מה שאבר מ"מ שלא כדין כ"ל מיהו

ק"ן למה יש לה הוכחה דהא מכילו ב"מ סגי לשלם ועשה זה צריך גם גבי הוכחה שלא ישלם לה עד שיגרשנה :

קיז (א) לא שיקר ולא הוספות * מעמ"י סנהדרי בסי' הקודם גבי חייבי לוקין ומיתה שלא הכ"ר בהם והוספות יש להן כתב המ"מ הטעם הוא משום גזלן ומזה ומהרי"ק כ"ל כהוגלת על דת והבדותי' היינו נמלט עליה מדיש"ו מומינין להן חוסר"ה מום זה לגבי דעת הרמב"ן ובעל העיטור שניהן זה דומה לשאר מומין דהם היו יודעת במומין שלה ועליה מוטל לגרשו אבל הכא גם היא לא היתה יודעת במום זה ויש לה תוספו' כמו לחיילוני' ודעת הרמב"ם דאין זאת דומה לחיילוני' דהתם יכול היה לבדוקה קודם שנתן עליה בסימני חיילוני' וגם היא יכולה לחיב"ד מחמין אם ילמה ליתן לה תוספו' ולקיים פ"ו ע"פ גמר ומקנה אבל אפי' אם מחכורה לשמשן ולא היה יכול לבדוקה קודם לכן הרי זו בכלל הנשים שאמרו עליהם יולאת שלא בכתובה שאין להם תוכסכו כך נלמה דעת רבינו ועיקר עכ"ל הם"מ : (ב) ולא תנאי מתנאי כתובה לא נתבטלה ומשום הכי בעל בכתובה לא נתבטל מן הקרן של כל"ג וכ"מ דבריהן מכח מעשה שגרמו כגון עונדת על דת ומכ"ם היולאת משום שם רע אין הוא דומה לה שלא בלאותיה קיימין אבל אשה שיש עליה משום זה ואפי' תוספו' אם לה לשעת הרמב"ן לומה לה שלא ישלם הבעל הקרן ממה שנתנו ונגנו מכל"ג ואין זה דומה ללא הביל בה בחייבי לחוין דהת' היא השעת חוקו ואין כאן חיסרון כלל ולא זכה בנ"מ ו"ל לשלם נל"ג שהרי היא נתנה לו משום להיות חלקו והוא לא קבל עליו לשלם רק כשהיא בריאה ושלימה שהוכרח ליתן אבל כאן הסברא נותנ' שישלם לה כל נל"ג כאלו לוה ממנה וכ"ם כ"מ מה שביאר הקרן שלא בדשות וכן מלאתי בתשובת מהר"מ מנולפסו בתשובת הרמב"ם סי' תתמ"ו בנתקלקלה האחרון הים לה כתובה וכ"ם נתונים להנעל' ליה בכיון לתשום לא מקנסה מזה ונלאה דאף שם היתה כן בתחל'נשואיה אין לה כתובה מ"מ נתונים והנעלת ליה לא הפסידה להה ג"כ תשמה היא : (ג) ויוליא ולא יחזיר לעולם . אפי' שם התדפת ועיין לעיל ס"י סב כתב פלוגתת בשוחו משום שאר דברים אי דוקא בלאמר להמכרי כך אמרו לי וכפל דבריו אבל בשולים האחרון הים לה כתובה וכ"ם נתונים להנעל' ליה בכיון ד

רולה להיות עמו כ"כ דת"מ ויש להניח דהיה לזה ממ"ש בסי הנ"ג בסעיף ט' ואפשר סם המומים חליח דו חס יכול לסבול • ועיין בד"ן ס"פ ח"נ שכתב על מתני' המתאנה ובניה ואיילונות וכו' יש לה תוספת דוקא כשהיא הוא אבל אם היא רולה לגלח אין לה תום' אבל כשהיא רולה להיות עמו והוא מוליאה אף על גב דאין מוליאה יש לה תוספת : ו בשנה ח' עיין ב"י ציורה דעה סימן קפ"ו הביא סם חשובה זו ואיתיה הגירסא בכמה ספרים על ידי שלים בשנוה אחרת • לפי זה ל"ל דס"ל כשיטו' התוספת כל שהוא חיסור קל לריך ליחוק יותר וכאן חיסור קל הוא לאחר שהשבול כמ"ש בחסו' זו דוסחות מדרבנן הוא ויהו בסימן קי"ט פסק בחיסור קל אין לריך הרחק כל כך על כן ל"ל הגירסת פלן בשנוה אחת וכן כתוב בח"מ ומ"ש ע"י שלים הפסד לאו משום שחיה לריך להיות שלים בגיסם אלא השלים יהן לה כל לריכיה ועיין בסוד גט סעיף ק' : ז ח"ל לגרשה אע"ג לקמן סימן קנ"ד פסק אם שהתה עמה עשר שנים ולא ילדה אם אמר שאני בועלה והריני שוכן עמה בפני עדים אין שום עין לו לחילוק בח"מ כאן כיון שהיה לאיה בח חשמים ובאחי יש לחוש בזה אחר בדם"ס דכופין אותו ליש אחרת אז יש לחוש שמא לא יש לזה אחרת ובאן לריכי לעניו החשש שמא יבוא עליה אז מהני אם משרה עמה בשנוה וכתב בחסו' מהר"ם אם רולה ליש אחרת לריך לגרש את זאת שלא יאמרו זו אחתו ו זאתו • ובח"מ הקש' עליו ממ"ש בסימן קנ"ד בשהתה עמו עשר שנים יכול ליש אחרת ולא חיישינן שיאמרו זו אחתו ו זאתו ואפשר שם בשהות יש לחוש לו לחזה מהיכא תיתי שיאמרו זו אחתו אבל כאן היה לאיה לו לעולם א"ה שיאמרו שזו אחתו : ח בשרי בכה"ג משמע בלא עדים לחטובה ובחסו' הנ"ל משמע אפי' בלא עדים מוחרת בלא חיישינן שידוע עליה דמוסיה בעיניו וכן משמע בחום' גיטין דף ע"ט ועיין חסו' הרא"ש וצ"ע ס"ם קט"ו בקיצור ובסחילה לסור להחיחד עמה וכן בשבו' כמ"ש בסי' ז' וכן הוא בצ"ם בחר קיצור ובסחילה מוסיים לו שני ח"ת שמא יבא עליה בדרך ואפשר שם לכתי פסק הוא שם זכרה ואינה מיוסה לו כ"כ : ט אחינה רלויה לחיים עיין חסו' ד"ה שם ובספר ב' סי' ל"ו בחיחת חרי גווני אינה לחוי אם מחחת כאב הוי לחילנ' דמחקשה בעת החשמים ויש לה חום' • ואם רחמה לר דאינה רחוי לחשמים אין לה חום' ובזו ליכא פלוגחא כיון דאינה רחוי לביאה אין נוחן לה מחנה : י ולא חום' עיין בח"מ ועיין בסי' הקודם : יא המשחנת בשטה חמיד לאו דוקא חמיד בכל לילה ועיין בד"מ מאריך בזה ומבוא' בחשו' הצ"ץ אם היחה יושבה עם הבעילות הוי כמוס בגלוי : יב שהיה מוערת ל"ל מהאהו ב' מרחוק נגעי' לכאיזו בקרא שא ה"א שאין וכיולה בזה • ובכתב בח"מ לכאר אם היחה מוערת או בעלת נכפה קודם החרוסין אע"ג דנחרפאת הוי מום בי יש לחוש שמא אחזור ואהיה מוערת ולכאורה לא משמע כן מצ"ם דחל"כ למה לא מחלק בין מכס לרופא דשאני דיש לחוש שמא אחזור למוס וחפשר בצ"ם קמ"ל אפי' אם יודע דריפא לוחה ולא אחזור מ"מ אי"מקודשת בי מחוסה לו וע"ש בחום' ועיין סי' ל"ט : יג ואם יש שם מרחץ וכו' אפי' קודם החרוסין בוחק במרחץ כ"כ חו' והמרי' והג"מ כחבו קודם החרוסין אינו בוחק ועיין סי' ל"ט בנכפה שקבוע זמן לא מהני מרחץ : יד כגון שלבע יחרה אז אפי' אם היא בעיה בעלה לריך האב להביא ראי' שידע הבעל אע"ג דקי"ל אין אדם בוחה בכוס אח"כ בוחק ח"מ יש חזקה אין אדם מפייס בחומין לכן לריך האב להביא ראי' והיינו כל זמן שלא בעיל אע"ג שבא הכניסה לחופה אבל אחר שבעיל אמרינן בוודאי ראתה ומחפיים כח"ם בשחוך

פנה י"ח דאם היתה רולה ליסח אחרת ורולה לגרשה זו (ו) על ידי שלים ו בשנה ח' ולא ילך אללא בעדים ז (ז) ח"ל לגרש (ג"י בשם חשובת הר"ם וכן הוא בחשו' הרא"ש סי' תי"ם) וכ"ם אם זאחה מחחיו דמיוסה ליה ח (ח) דשרי בכה"ג (שם) :

ב אשה שנבדקה על ידי נשים ואמרו ט (ט) שאינה ראויה לאיש אין לה כחובה ולא חנאי כחובה ואם הבעל טוען עליה כו' כל זמן שלא נבדקה אינו חייב במזונותיה :

ג הנושא אשה סחם ונמצאו עליה נדרים שנחבארו בסימן ל"ט חצא בלא כחובה (י) לא עיקר י ולא חוספת :

ד וכן הכונס אשה סחם ונמצאו בה מום ממומי הנשים שנחבארו בסי' ל"ט ולא ידע הבעל במום זה חצא בלא כחובה לא עיקר ולא חוספת :

ה אם יש מרחץ בעיר והיו לו קרובים שם אינו יכול לומ' לא ידעתי מומין או אפי' מומין שבסחר מפני שהוא בודק על ידי קרובותיו וחזקתו ששמע ונתרלה ואם אין שם מרחץ או שלא היו לו שם קרובים טוען במומין שבסחר ונכפ' לעתים ידועים חרי הוא כמומי סחר אבל במומין שבגלוי אינו יכול לטעון שחזקתו ששמע ונתפייס יא (יא) המשחנת בשטה חמיד י"ח דלא הוי מום (צ"ע בשם הרא"ש) וי"ח דהוי מוס (צ"י) וכן ל"ל עיקר טען על אחתו יב (יב) שהיה מלוערת הוי מוס (צ"י) :

ו בר"א במקום שמנהג הנשי' להלך בשוק ופניהן גלויו' אבל במקום שאין דרך הבנות לצא' לשוק כלל ואם חצא למרחץ חצא מתנכרה חרי זה טוען שבגלוי יג ואם יש שם מרחץ אם יש לו קרוב אינו יכול לטעון שבודאי הכל רואין אוח"ה ערומה במרחץ ואם דרכן להתחבא במרחץ יכול לטעון אף מומין שבגלוי (ו"ח דאפי' אין לו קרובי' בעיר יש לו לעשות ובוק על ידי נשותיהם (טור בשם הגאונים) :

ז כיצד היא טענת המומין אם היו המומין שנמצאו בה מומין שודאי היו בה קודם שתתארס יד (יג) כגון אצבע יתיר וכיוצא בו

דח"ל לגרש זאת וכמו שפסק לקמן סי' קנ"ד אז יש לחוש לשלי חצא כדי שלא יאמרו זו אחתו ולא ידעתי מניין לו דהא בשש חצא ושהה עשר שנים מחיירין לו חצא אחרת ולא חיישינן שמא יאמרו זו אחתו לעיל ח"ל דהיכא דחשובה מהר"ם פסק אם רולה ליסח אחרת לריך לגרש זאת

(יד) על הבעל להביא ראיה שעד אחד מקרסה • דמאחר דכאן נמלא בעלת הבית הבעל כאן היו ועליו להביא ראיה שמקחו מקח טעות ולא די לו בעדים ראיה שבעלת חבי' היו ואחר הכי ראיתן שעל החב"כ להביא ראיה שיש הבעל ומהלכה כמו שיתבאר בסעיף שלאח"ז ועיין בגמרת הטעם דחלת חזקה במקום חברתי לא תאמינו : (טו) דאם החב טוען ואתי כלומר ה"ז דאמרי' שאם נמלאו בעלת חביה על החב להביא ראיה הטעם משום שהחב טוען שמא לאחר תירוסין מולדו ועליו להביא ראיה ואף שהבעל טוענת נכרי לא מהני נכרי דידה מאחר שכתובתה לחביה וכשנכנסה לרשו הבעל אף כתובת' לעלמא ואף מהני טענת נכרי דידה וכתובתה בידה ולריך הבעל להביא ראיה' לגבי אם החב טוען נכרי אף שהי' בעלת חביה נכרית אף שכתובתה לעלמ"ה עדיין בעלת חביה מהני נכרי דידה ועל הבעל להביא ראיה ועיין בר"ן פ' המדיר שהחב דאין ל"מ בין רבים לרב חבי והלריכתי בזה בעיתורי להרא"ש : (טז) דאם הגיע זמן ליכנס קודם דהא בגמרת פ' אע"פי דף נ"ז ע"ב ותן במתני' הנ"ל בכתובה כשהגיע הזמן חולכות בתרומה זו משנה בתוספ' ג"כ על מחריקו אמרו אין החשה חולכת בתרומה עד שתכנס לחופה ומפרש הטעם משום כתפון (פי' שמא תמלא בה מום ומלא קידושי טעות ומלא שתמלא זרה תרומה) ואפילו דפריקא חוץ שבפריקא ניח קידושין לא שמא פריקא ואפילו חייסין לסימפון ויהי' מקח טעות ואינו פריקא עד שמתייחד עמה הוא עלמו ופרקה וא"כ לריך פסק כאן במשנה דכתובה דהגיע זמן הוי ככנסה לחופה ואף דיש להלק בין חרוש' לכתובה דהתם חיישינן שמא יביא הבעל דחי שבועלי היה מקחו טעות וא"כ תהיה זרה למפרע אבל בכתובה לא חיישינן רק מאחר שהיא ברשותו לענין מזונות ומסתמא פריקא ע"י קידושין ע"כ עליו להביי' לחופה מ"מ קשה מל"ל הלוק זה ובלבון ר' ירוחם מולא מקור דין זה דאיתי ואינו חולה דהגיעת זמן רק משעות לשונו שבכל חלוי ברשות ובמקום וע"כ בחב היה בעלת חביה וכו' ככנסה לרשותה הבעל וכו' אין חילוק בין ככנסה לחופה ללא ככנסה דכל מי שנולד הספק ברשותו עליו להביי' חביה כלומר והכל חלוי שהיה רשות בעלמו המומין וע"כ בחב והחוספות כתבו שאין חלוי במקום רק הכל חלוי בככנסה לחופה כי אין רשות המקום גורם אבל שיהיה הדבר חלוי דהגיעת זמן המומין לא מלאתי בדבריו ומבן' שלימה שנינו כ' נער' שנתפתתה דף מ' ח' לעולם היא ברשות החב עד שתכנס לחופ' לן עד שתכנס לרשות הבעל לסס נשואין דהיינו כשמסרוה לשלוחי הבעל • ע"ב ועיין בהרש"ם כ' המדיר מה שנחלק על הר' מה דכתב דרבא . ורב אחי כליגי : (יז) ומהה כיה יתיב בספק משנה בחב דלרשותא נקט מהה כמה יתיב בספק משנה בחב דלרשותא לא נקט מהה כמה לאחר שנעשין לו תשעין שנה ולאחר שנה בכית ולאחר שנה בכית ומהה שנעשין לו

יא מי (יט) שנודע לו כא שאשתו נבעלת ורוצה לגרשה ואינו
משיג בדרי כתובתה כופין אותה לקבל גט (וין זה מסוס
חקנת ר"ג) ויתן הנמצא בידו לכתובתה והמותר בשהשיג ידו
כב (כ) ואם תמאן לקבל גט כג ימנע ממנ' שאר בסות ועונה:
הגה ודוקא בסוס גדול כזה שהלוו היה (כא) בתים היו כופין לגרש מדין
התלמוד ולא תקן ר"ג שתהא עדיפת מתים (תשו' הרשב"ם סלק
מ"ג) כד (כב) אבל מסוס שאר מומין אינו יכול לגרשה בעל כרחה אבל
מ"מ אין כופין אותו להיות עמה מחמ' דמתים עליו כה (כג) ורולה
לגרשה ולהם כתובתה (מהרי"ק שורש כ"ז):

קיח תקנת נשואין של קהל טוליטולהו דיני נדוניא ובו י"ט סעיפים:

א אלמנה שיש לה לחלוק עם יורשי בעלה א (א) בבת
התקנה של טוליטולה שמין בגדי שבת שעליה ב (ב)
אבל לא בגדי חול ג (ג) חנתי הזיור אינו אלא אם תמות האשה בחיי
בעלה אבל לא אם תמות שומרת יבם (טור):

ב מי

אפי' שהה ל' יום לאחר שנעשל אותה ולכ"י מיד שנסתר עמה אחרי' דנעשל והלכת
כך"י והקשה בה"מ למה פסק הרב רמ"ה ואם שהה לא נסתר עמה אפי' לאחר
ל' יום כ"ש ט"ו ולכאורה נראה הרב רמ"ה פסקינן שיבת אוקימתא דרב'
שם דאחר חק לכ"י לא אחרי' דנעשל
מיד היכא דאיכא טעם לומר דלא
נעשל כי הא דאת"ל שם בזמה אחרי'
אמוקי' נפשיה עד ל' יום משו' דמזמז
בזיון מינה אבל יותר מל' יום בוודאי
לא אמוקי' נפשי' ע"ג דקי"ל בזמה
אפי' חוץ ל' יום לריכה ממנו גט
מ"ש בשמיע קס"ו היינו לחומרת
אחרינן שמא נעשל אותה לכן לריכה
גט ממנו אבל לקולא י"ל דלא נעשל
ה"ה לפוליא ממנו הכתובה י"ל דלא
נעשל כן ה"נ י"ל בשרשה המומין לא
נעשל כי קול שבועל בודק שם יש בה
מומין ואם בדק ולא' המומין ונעשל
אז בוודאי אחיל אבל כל זמן שלא
נעשל י"ל דלא אחיל ועליין לא גמר
בדעתו שם יחמול לכן כל זמן שלא
נעשל י"ל דלא אחיל אבל שהה ל' יום
אז בוודאי לא אוקמי נפשי' ונעשל
ואחיל: כא אפילו נכפית היינו
שנולד בה אחר חלוסי' וביטולין ונסתחפ' שהרי לכן הייב ליתן לה הכתוב' וה"ה
אם היה בה קודם לכן וידע המוס אז חייב ליתן לה הכתובה מיהו יכול לגרשה
צע"כ כיים סכנה בדבר ועיין תשו' הרשב"ם: כב ואם תמאן וכו' בתשו'
הרשב"ם כתב אפי אם היה החיים בעל נכפה כופין אותו להוליה כן אם האשה
בעלת נכפה כופין אותה אע"ל שהשה ר"ג מדותיו שסוס אחד לא יגרש צע"כ
מ"מ לא עדיף אשה מחיים ואם תמאן לקבל הגט ימנע ממנו שאר וכו' ומבואר
להדיא דס"ל דיכול לכופה אפילו אחר תקנות ר"ג גם משמע דיכול לכופה אפי'
בשוטי' דהא הרשב"ם ס"ל אם הבעל בעל נכפה כופין אותו לגרש כמ"ש בתשו'
הרשב"ם ולקמן סי' קנ"ד ע"ש ס"ל נכפה בכלל שאר מומין דתנן במתני' ואם
תינשא ואלו שכופין והיינו בשוטי' כמ"ש בסי' קנ"ד ומכ"ש דיבול לזלוק לה הגט
צע"כ ואכ"ש דאין כופין אותו ליתן לה המוניא שלה אע"ג בשאוה בעל נכפה
אינה אלא לקמן סי' קנ"ד פלוגתא אם כופין אותו דאם הפלוגתא היא אי אמרי'
אינתא ניחא לה בכל דאוה מ"ה י"ל אם לא הוי מוס אבל אם היה מוס אז
לכ"ע כופין אותו מזה משמע אם היה בעלת נפשה הוי מוס וכופין אותו דהיה
לה עדיפת מינו גם בכפיות אים אינה אשה דאוריי' ובכפיות דידה אין חשש
ליסוד אלו תקנות ר"ג וכפי' דן למנוע שאר וכסות ועונה לכ"ע אין קפידה
אאה בשאוה בעל נכפה לכ"ע יכולה לפרום ממנו מאילת לה תעשה לו
הדבר' אשר היא מיודה לעשות לו ר"ל הוא פטור לפסוק מיוב אלו • ועיין
תשו' מהר"מ מלובלין סי' ח' ואפשר דוב דבר' אלו ואח"כ מ"ש כאן: כג
ימנע ממנה שאר וכו' ועיין ב"ש ע"ו מ"ש בשם תשו' מהר"י מזרחי וב"ח כל
אשה סרולה לגרשה וליתן לה הכתובה ואינה רולה לקבל הגט יכול למנוע
ממנה שב"ו לפ"ז ל"מ כאן ימנע ממנה שכ"ו היינו אפי' אין ידו משגת ליתן
לה הכתובה: כד אבל מסוס שאר מומים ולריך לקיים שאר פסוק אבל
עונה אין כופין אותו להוליך בני שנואה אע"ג שידע מומי' ואחיל מ"מ
אשה מאוסה בעיניו ואי' לקבל: ואין כופין אותו להחזיר לה המוניא
כיון דהיה מעכבת ואינה רולה לקבל הגט וע"ש בסוף ק"ו • ונראה דאפי'
מומי' שנולד בה או שידע מסס אבל אם היה בה מומין והוא לא ידע י"ל
דכופין אותה כיון דעשתה שלה כהוגן כמ"ש בתשו' הרשב"ם כלל ל"ה אם
הוא עשה שלה כהוגן וקידם בתחלת כופין אותה ה"ה לכופין אותה: כה
ורולה לגרשה ואחר כתובתה משמע אם תינה מתים עליו אפי' אם רולה
ליתן לה הכתובה מ"י למנוע ממנה שכ"ו ומזה ראיה לא כתב' מהר"ם
מזרחי וב"ח בסימן ע"ז • נם משמע אם אינו רולה ליתן לה הכתובה
כופין אותו להיות עמה וכן מלוייר בח"מ • וקשה אין אפשר לכופו
להוליך בני שנואה וים רגלים לדבר להיות מאוסה בעיניו:

קיח א בכח התקנה וכו' התקנה היתה אשם בתובתה מרובה מחלי
הנכסים אין לה אלא חלי הנכסים והחלי אחר ליורשים ובעל
חוב גובה חובו מחלק היורשים ואפי' אם ויתרו היורשים לאלמנה שתטול כל
הכתובה אין שומעין להם לחוב אם הבעל חוב ואם התקנה היא שהבדירה
ביד היורשים לכלך לאלמנה הכתוב' או ליתן לה חלי עתנו ים כאן ב"ח יכולי'
ליתן לה כל כך הכתובה כדי להפסיד לב"ח ועיין סימן קי"ג: ב אבל לא
בגדי חול אע"ג בסימן ל"ט מבואר לאלמנה שמין כל הבגדים אפי' של חול שהיו
הבת ליתן עטרה אלא חלי עתנו אפי' אינו מספיק לכדי הכתובה לכן אין שמין
בגדי חול כלל בכתוב בכריסה: ג חנתי הזיור וכו' עיין ג"י סימן ק"ס שם הביא
תשובת הל"ן והטעם כמ"ש בסמוך כל שאינו מפורש בתנאי תוקמת אדעת כן

בסי' ע"ו ס"ק ג') בסמך ואלא שכשם שבתים כופין כך בשאה כופין לקבל גט
ואח"ל דברבנו גרשון הזה מדותיו שסוס אדם לא יגרש אשה אע"כ אפי' נכפית
מ"מ אם תמאן לקבל גט בדלון ימנע ממנ' שאר כסות ועונה משמע אלא בדרית
ליה להרשב"ם שיגרש הואה אע"כ כשהיא מוחרת לסוק בגט זה אלא אחד דרך
אח"ל בפ' הזה מדותיו וכו' ס ועוד דאין זה פשוט שנכפה הוי מום שאים
לכופו לגרש (בדעת הרשב"ם כאן ולקמן סי' קנ"ד סעיף ה' הפי' גם דעת
החולקין דס"ל אלא הוי מום ולא הביע בין שני הדיעות) ולקמן סי' קנ"ד
יתבאר עוד דכפי' דאים אמאי הוי בשוט"ם אז בשאר דברים ולמי כופין
ולמי אין כופין (בא) בתים היו כופין לגרש וכו' האשה עדיפת מתים • כבר
כתבתי לפני זה דלאו למעשה כ"כ הרשב"ם שיכופו אותה לקבל גט דק למנוע
ממנה שאר כסות ועונה וגם בתים שיכפה לגרש כשהות אין נכפה אין זה מוכרת
וכמו שכתב לקמן סי' קנ"ד שני לעות ועיין לעיל סי' ע"ו ס"ק ג' בתתי לבב"ח
הניח תשובת הרב מזרחי דבכל אשה שבעלה רולה לגרשה היה אינה רולה
לקבל ליכול למנוע ממנ' שאר כסות ועונה דק חקנות ר"ג היתה שלא יגרש
בע"כ כדי ליסח אחרת וכל זמן שאינה מקבלת גט בדלון אסור לו ליסח אשה
על אחתו וכבר כתבתי שם שאין דבריו נרוסים ולא משמע כן מתשובת הרשב"ם
שהביא כאן עיין בתשובת הרב מהר"מ מלובלין סי' ח': (כב) אבל מסוס
שאר מומין אין יכול לגרש' וכו' ולריך לקיים לה שאר כסות כשאר נשים דק
עור כשור שהות לעלה דגופה ואין כופין אותו להוליך בני שנואה בפרט
בשנותן אחתלה לאביהן ומ"מ אין יכולה ליהיה ממנו הנזונות כל זמן
שהות מעכבת הגט ואין לה לאחוס אחבל בתרין אחין או מקבל גט אולת
אחבע הכאוב' והמוניא והוא מחוייב לעשות לה כמשכב הנשות לבד עונה
ר"ל לקיים: (כג) ורולה לגרשה ואחר כתובתה אבל אם אין יכול עשות
ליתן כתובתה אפשר דנקרא מורד ומוכיחין על כתובתה וכן משמע מלשון
התשובה הרשב"ם שבאחד כיון שמן הדין היה חייב לקבל גט כאשר הוכחתי
מלתא פריעתא כתובה הוי כאשר חוב משמע הא כל שמין הדין מתן לגרשה אין
יכול לגרשה כשאין לו בכתוב' וכ"כ הרשב"ם בתשובה סי' תלה רנ"ד וכבר
כתבתי מזה בסי' ק"ס ק"ו ועיין בתשובת הריב"ש סי' ל"ח משמע קלת דמי
שרולה לגרש אשתו יכול לגרש ואחר הגירושין אחבע כתוב':

קיח (א) בכח התקנה של טוליטולה תקנת טוליטולה היתה אשם כתובה
מרובה מחלי הנכסים ואין לה אלא חלי הנכסים והחלי אחר
ליורשים וב"ח גובה חובו מחלק היורשים ואפי אם ויתרו הירשים לאלמנה
שתטול כל כתובתה אין שומעין להם לחוב לב"ח: (ב) אבל לא בגדי חול •
בתשובה כתב הטעם שלשון התקנה הוא כל אשר ימלא בו אחלוק האלמנה עם
היורשים ובגדיה של חול לא היו מלויים לו כי לא היו לבעל בשם כלום ועוד
אחלוקה זו במקום גדיית כתובה וגם עתה לא יעלו לה בתשבון ומשמע דס"ל
לאין שמין לאלמנה בגדי חול בכתובתה ולא ידעתי הא גמרא ערוכה היא
בכתובות דף ק"ד ע"ח יחמה ואחמלחא אלא ופוק הפשט בגד הוא ס ובן
פסק לעיל סי' ל"ט ס"ח וגם על טעם אחבון ים לפקפק דהא גם
בגדי שבת אלא חיים בכלל אשר ימלא לו לכי מה שפסק לעיל סי' ל"ט סעיף
ט"ו: (ג) חנתי הזיור וכו' מבואר לאלמנה שמין כל הבגדים אפי' של חול אעפ"י
הב"י לקמן סי' ק"ס ק"ט והעתין כי דעת הטוחל היה אחר שהבעל נחייב
בתתי לה חמות בחיי אז היא מסיירת אלא מדוחל לו סך מסויים שיהיה
ליורשי' ועתה כשמתה שומרת יבם ונכסים יורש נכסים כמו שהבעל יורש

לפלס הוי זיור שני הוי כמו ד"ק לדיומי הבעל חייבים בקנוסיה מחת נתו יתה ה"ה דיומי הבעל לדיבין לפלס הוי זיור וע"ז כתב הר"ן דלא דמי לקנוסה שהיא תקנת חכמים שכל מי שירד בתוכחה קונסרה אבל דין הזיור הנאי מתון הוא ואין לנו שום מה שתקנה מס תמות לחזתו נחייו אבל נחיי יבס

אין לנו כלומר ואין כאן זיור כלל דק ימהגו ע"פ הדין וכמו שפסק הר"ן סי' מ"ו ועיין לקמן סי' ק"ס:

(ד) ולפ"ז אפילו פי שהכה בזיל היתומי' וכו' כלומר כי אפשרות לא היה התיקון רק מס תקנו מחלוקה כל כחובתה ומלין לפלקה בחני הנכסים אבל מס לא תחב"ה בכחוב' לעול' ניזונים על כרחן כמו שתחב' לעיל סי' כ"ג. ולפ"ז מס"ה תיקון בעיר שהיתומים יכלקו תוכן כזילנו כל זמן שלא החזרו בה שהם מוכנים לפלקה לריכין ליתן לה מזונות: (ה) יפה עשתה בנוף התשובה מבואר דפטעם הוחיל והיתומין היה סמוכין חלקה פוי כאן נתמנות לפטרום וכאן הפסיד זה אפס כל שהב"ד רואין שעשתה טובה ליתומין לף שלא סמכו חלל יפה עשתה דזכין לאדם שלא בפניו:

(ו) מועלה הלי קרקעו' המשוכנין והמלוה גובה חוצו מן היורשים עיין בנוף התשובה שע"פ הין היה חיוב על היורשים לפלק התלמה מדני חורין דקע"פ המנהג פסק כן שהיא העול לף מחלית מן המשובחים ובעלי השעבור יחזרו על היורשים: (ז) אם מחלה מעכשיו לבעלה · עיין לעיל סי' ל' סעיף ט"ז שלפעת כרמב"ן והרשב"א והרמב"ם הין מכירה ושחילה מועיל בנכסי ל"ב דק בחובה ותוספת ולע"ה הרא"ש מהני מכיר' ומחילה דק כשהבעל מוכר לאחר לא מהני הסכמה דיכולה לומר נחת רוח עשיתי משו' לידה ומרא"ש מחלק בין מכירי' למחילה ועיין כאן בעור דמעכשיו ולאחר מיתה לא מהני והכל חלוי בלשון התקנה כמ"ש הרב בהג"ה

(ח) ובלבד שתעשה בפני עד ובלא זה יוכיח היורשים מכח המנהג (כל זה ממלת מבואר בב"י בשם תשו' הרמ"ם ורשב"ץ) (ט) במקום שיש תקנה שיורשי האשה יחלוקו עם הבעל כשמתה האשה מחלה יפרעו מחל כל החובות שהבעל חייב ואפילו הבעל לומר כמה חייב במיגו דלו בעי היה כופר ואומר שלא הניח כ"כ: (תשובת הרמ"ם כלל נ"ה):

ט חכותב לאשתו בשעת נשואין ש"ח בסכום ידוע ומתנה שתוכל לגבותו בכל עת שתרצה ט (י) אם תגבנו ילקח בו קרקע והוא אובל פירות ואם יש עליה חוב שלות' אחר שנשאת (יא) אינה גובה ממנו י אבל אם יב לותה קודם שנשא גובה ממנו אבל אם אינו עומד לגבות אא לכשתתאלמן או תתגרש אינו יכול ב"ח לגבות ממנו (יג) אא יכ מרוהו ב"ד בשובת הנאת לו או לאחר אבל לא לבעל (וזה לימו נכון שלא לפי

ימכרו ב"ד בשובת הנאה לה לו ולא למחרים: דכל

היכס יורם לוכה ולימו מחזיר כלו' לף ע"ג אם מתה בחיי בעלה לריך להחזיר לורם ע"פ התיקון מ"מ אם מתה בחייה ס"ל נגד היכס לף הי' ההקנה: ד שמ' ספרעה וכו' עיין מ"ה סי' קכ"ח אם פסק בהג"ה הפורע לעכו"ם אינו בכלל הפורע הוב על חביבו ומיב הלוה לפלס לו ובלן מצמע דיפה עשתה, מבו' דהוי כאלו נתנה לכותף, על"ה נעור מצמ' מי לפו הכי היה היתומים פטורים לפלס ל"ל נגד היתומים שאני הלף היה לה לפלס בלי יציע"ב ועיין כריסה ותשובת ב"י סי' ל"ח · ועיין כריס' ס"ק כ"ב בריב אם היא גודמת הגע מ"ל לי"ן לה הוספות פלס מה שמוסיפי' ולכאורה מל"ל לי הוספי' פלס הינו כמוניה כמ"ש בסימן קע"ו ועיין סימן ס"ו: ה וכן כל ספק וכו' ה"ה בתקנו' שתפסיד מהחוב' כל מה שהינו מפורש לו אם יש לוית ספק אין לגדוע מהחובה ועיין בעור סעיף י"ג ובחשו' הר"ן שהביא הב"י ולף כתבו' בן שמן סימן י"ט שכתב דוקא בספק תנאי תמלי' יד הבעל על העלוה ולף בספק התקנה * ובעניין התקנה ס"ח ס"ג הולך ל' יום עיין בתשובת הר"ן והיינו שיהי' בתוך הפס ולחר מותה הפס ל' יום ומקופים בהריסה דבני העור ובתשו' בן שמן כתב שיהיה לחר מות הפס ל' יום:

ו לבל פס מחלה עיין סימן ק' פס מבואר הפלוגתא פס מחיל' מועיל בגל"ב ובעור מבואר דלהיבי כאן בעניין דלינו יכול לומר כ"ל עשיתי לבעלי: ז מעכשיו לבעלה הטעם דחיבים כל לים יכלי בתשמן ליתן לו בתנאה לאחר שנה אבל בתשו' אין הפשה מחי ליה ליתן דשמ' ימות הבעל ויחזרו לחיב יורשי' ויגבו לה מהלקה בחיי ועיין תשו' רשב"ץ ס' תשע"ח: ח ויש לילך בזה אחר לשון התקנה דאם מצמע פס לחיב יכול למחול בלא היורשין לו שע"מ כן נתן הזוחן לין בידה לפטור ואם היה בעלמ' נותנה הזוחן יכולה למחול לבעלה לו להחזיר ליתן לאחר כפי מה שתחפוץ (ח) ובלבד שתעשה בפני עד ובלא זה יוכיח היורשים מכח המנהג (כל זה ממלת מבואר בב"י בשם תשו' הרמ"ם ורשב"ץ) (ט) במקום שיש תקנה שיורשי האשה יחלוקו עם הבעל כשמתה האשה מחלה יפרעו מחל כל החובות שהבעל חייב ואפילו הבעל לומר כמה חייב במיגו דלו בעי היה כופר ואומר שלא הניח כ"כ: (תשובת הרמ"ם כלל נ"ה):

ט חכותב לאשתו בשעת נשואין ש"ח בסכום ידוע ומתנה שתוכל לגבותו בכל עת שתרצה ט (י) אם תגבנו ילקח בו קרקע והוא אובל פירות ואם יש עליה חוב שלות' אחר שנשאת (יא) אינה גובה ממנו י אבל אם יב לותה קודם שנשא גובה ממנו אבל אם אינו עומד לגבות אא לכשתתאלמן או תתגרש אינו יכול ב"ח לגבות ממנו (יג) אא יכ מרוהו ב"ד בשובת הנאת לו או לאחר אבל לא לבעל (וזה לימו נכון שלא לפי

ימכרו ב"ד בשובת הנאה לה לו ולא למחרים: דכל

היא נוחנה המנוי מסלה דאז יכולה למחול מה שתחנה מ"מ אם נכתב בהג"ה אם חמות יחזור ליורשי חו ח"י למחול אם נעשה בקנין ועיין סי' ל': ט אם חגבנו יקח בהן קרקע אע"ג אם הבעל נוחן מתנה לאשתו ואין לוכל פירות היינו מה שנוחן תחה הישואין אבל אחר שנוחן לה קוים שתשתו מיד ב"מ והבעל לוכל פירות: י אבל אם לוחהו וכו' ב"ן והיא יכול לגבות כל שעה שתחלה נעשה ב"מ שלה כשאר ב"מ דיש לו ג"כ פירות וב"ח גובה אם יש לו שטר אע"פ שהיא ח"י ליתן לאחר אבל חוב שלה שנעשה אחר הישואין אין חייב לשלם שלא לוקח כשנוחלת בנית כמ"ש בח"ס סי' ל"ו מיהו קשה למה לה תמרי' דעת הבעל מכתחלת לה נתן לה מתנה ושתתן להחרים שלה לה נתן ולא לפרוע חובת וכן הקשה בח"מ ולמ"ש בסימן ל' בשם מהרי"ו לק"מ:

יא דכל

שם סעיף ט' דנים לה

יא דכל לגבי בעלה ודלי מחלה מע"ג מ"מ וגל"ג מוכרח בעונת הנאה כמ"ש בפ' החובל ובח"מ סי' תכ"ד דבאחי ל"מ וגל"ג שהם בעין לכן אחר שמכרם לאחר הו"א למחול לבעלה משא"כ חוב או כתובה יכולה למחול לכן ה"י למכור הכתובה בעונת הנאה מטעם כל לגבי בעלה ודלי מחלה וחוב זה דומ' לכתובה וכ"כ בפרישה * ובח"מ הקשה היכי יכולה למחול הלא מעונעד לב"ח מדי"כ וע"ש וה"י למה לה הקשה כן על הש"ס פ' הכ"ל דלית"ס דחיישינן שמא תמחול הכתוב' ועיין בה"ח סעל ג"ל ומ"ש בזה בשם הרמב"ן ובפ"ך סימן פ"ג : יב אם נתן לה בעל מתנה ועיין סימן פ"ה מתנה שנותן לה יש לו פירי פירות והיה"א ליתן לאחר לשתול' חיים למה גובה הב"ח שהלוה לה אחר הניזוקין ממתנה שנותן לה בעת הניזוקין כיון דיש לו פירי פירות והוה חיוב חייב לשלם חוב שלה שלוה אחר הניזוקין : יג אין לאותו קרקע דין נכ"ג דאיך יתכן שקרקע שלה והמעות שהולי' ממנו ג"כ נעשה ל"מ ואחר מיתתו חוזר' שייכים יד עליהם להניח רחיה משום הנכסי' בחזקת הבעל גם הבעל יורש אות' שלא יורשים בחי' מחמת החקנה והיכ' דיש ספק תוקמת חדונא : טו חיוב מתנה וכו' לחלק שם תשלם עמו עשר שנים ולא חלה שלא הוה מחויב ליתן אחרת לקיום פ"ו מ"מ ההג"א ריש ס' ויפטרנה בגט ולא יתן לה אחרת עליה : טז ונשבע שלא יתן לה אחרת בחשובת הרמ"ב לישא שנשבע שלא מדעתה דקי"ל אפי' חל השבועה ואפילו הרמ"ב לטעמו דס"ל דיכול לקיים פו"ר עם פלגא כמ"ש בריש כתובות וכ"כ בדרישה ואפי' להפוסקים דס"ל פלגא מבור מ"מ חל השבועה משום דהוי שבועות כולל כמה שכתוב בחשובת ריב"ש סימן ל"ח מחל על הנשים שחיון את נשים ועיין בהרי"ף והרמ"ם פ"ק ע"פ הניחו ירושלמי הנשבע שלא לאכול מלה חייל השבועה בכולל מלה כל הסנה ולפ"ז בעל המאור דס"ל שבועה לא חייל בכולל ועיין בי"ד סימן כ"ט ובחשוב' רשב"ץ בחב שם נשבע שלא ליתן מתנה אחרת עליה שלא מרצונה לא הוי מתנה על מה שכתב בתורה כיון שיכול לקיימה בממון ולכאורה קשה בל"ז נמי שפיר דהא יכול לגרשה כמ"ש בסמוך ויש לחלק : יז לריך לקיים שבועתו לתין מוליחים למזון האשה מנכסים מעוענדים מיד שנשבע חייב לקיים שבועתו ואף על גב עדיין לא נתן הוי נכסי' מעוענדי' ועיין בטור סימן קי"ד שם הניח חשובה הרמ"ב מי שנשבע ליתן לאשתו שני' כל מה שיש לו ופסק דאין השבועה חל כיון דאין לאשתו' ועיין בדרישה שם : יח אין זה טענות אומם מטם כדין עשה שרלה לגרש אותה כיון שנשבה עמה עשר' שנים ולא ילדה והיה שיהדתו בממון שלא יגרש אחרת ואין זה אומס ועוד שלא מסיבה מועלת כ"כ בתשו' הרמ"ם ובסימן ק"ה בתב הג"י בשם תשו' הרשב"ח אפי' לא מסיבה מועל' מחילת' בשלה וב"ח הדין לסותרי' זה' ולישתי דהא קי"ל במתנה ומחילה ח"ל מסירת מועלת אלא כאן כיון דיש עליה דין והבריס הוי פשיטה ולריך מ"מ ' ובזה"ו בתירוץ הר"ן מ"ש ל"ם שהה עשרה שנים ולא ילדה יכול לגרשה בעל כרחה ומוהג דין זה אף בזה"ו ועיין סי' קי"ד : יט שמנה שגבתה ב"ח מאריך בדין זה ועול' מדבריו דוקא שתפס מעלטלין לכתובתה ומכתה בהם אבל אם לא תפסה אפי' אם היורשים ג"כ לא תפסו אל חיוב הקבורה על הנכסים קודם שחל גבויות התחובה והכה בחשו' הרשב"ח בהניח הב"י ריש ס"ג ובחשו' הלמב"ן סי' פ"ד אירתא אפי' לכתחלה היה גובה הכתובה והוא נקבר מן המלקה וכ"כ במרדכי פ"ב וכן משמ' מדברי הג"ה בשטרי זה ואפי' אם תפסו היורשי' קודם שחל גבויות אם כתב לה מעלטלין אג"ק מוליחה מהם ואם שחתמר בתוספתא אי שקדם זכה והוא נקבר מן המלקה משמע אם זכו היורשים נקבר מן אותם שעות חייבי אם תפסו מעלטלין ולא כתב לה מעלטלין אג"ק כיון מדינא דס"ס מעלטלין חיינו משועבדים לה אף"כ בשתפס מחויים לבן אם תפסו היורשי' מעלטלין זכו כיון שלא כת' לה אג"ק ואם תפסה היא משמע אפי' אם תפסה אחר המיתה מהני והוא נקבר מן המלקה ובפ"ג דף חקכ"ח פסק מעלטלין ולא כתב לה אג"ק לא מהני תפיסה של אחר מיתתו כי נודעי' כזה לא תקנו הגאונים שהגבה היא והמת יהיה מוכלך בדיון עולה מזה קרקע או מעלטלין וכתב לה תגד לא מהני תפיסות היורשים * ומעלטלין ולא כתב לה תגד לא מהני תפיס'

שלה אף"כ שתפסה מחיים ואם

יא דכל לגבי בעלה ודלי מחלה (טור) ואטורוחי בי דינא נכדי לא משלחינן (ג"י בשם גירסת החובל) :

יב (יד) אם נתן לה הבעל מתנה אפילו בעל חוב שהלו' לה אחר שנשאת גובה ממנו :

יא שטר שזה נסחו הוו עלי ערים וכתבו וחתמו עלי בכל לשון של זכות ותנו ללאה אשתי כך וכך בתים במתנה גמורה אינו כלום : (הוחיל ולא כתב שהוא נותן לה מה שתמר תנו ללאו כלום הוא) (טור) (בשם תשובת הרמ"ב) :

יב הנוהגים שהאשה המכנסת קרקע לבעלה כותבת לו שטר מתנה והוא כותב לה ש"ח שתגבנו כל זמן שתרצ' ואין מזכירין באותו שטר הקרקע שנתנה לו יג (טו) אין לאותו קרקע דין נכסי צאן ברזל אלא הרי הוא כשאר נכסיו :

יג הבעל אומר היא מתה תחל' ואחר כך הבן ויורשי' אומרי' לא כי אלא הבן מת תחלה יד (טז) עליהם להביא ראייה :

יד המתנה בכתובה שלא ישא אשה אחרת עליה טו (יז) אינו מתנה על מ"ש בתורה :

טו הנושא (יח) אשה שפסקה מלדת טז ונשבע שלא ישא אשה אחרת עליה שלא מרצונה אין יכולים להתיר לו שבועתו שלא מדעתה :

טז מי שנשבע לתת לחבירו חצי מה שירויח ואינו מספיק לפרנסת אשתו אם יתן לזה חצי מה שמרויח אעפ"כ יתן (יט) צריך לקיים שבועתו :

יז אשה שמחלה כתובתה ונדונייתא לבעלה ואחר כך טענ' שבאונס מחלה מפני שהיה מגזם עליה לגרשה או לישא אחרת מפני שאינה יולדת יח (כ) אין זה טענת אונס לבטל המחילה :

יח יש אומנה (כא) שגבתה כל הנכסים בכתובתה אינה חייבת בקבורת בעלה :

הגה

ל"מ : (טז) עליהם להביא ראיה לא דמי לכל הניח עליו ועל אחרו דק"ל כבר קפרת (בפ' מי שמת דס"ל הוחיל והללו נתין ליורש והללו נתין ליורש יחלוקו) דהתם מתו הבעל והאשה וילחו הנכסים מחזקתן אבל כאן הבעל חי ולא ילאו הנכסים מחזקתו וק"ל בב"ה (בפ' מי שמת) דשטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי והבעל מוחק ויורשי האשה נתין להוליא מן הבעל ועליהם להביא ראיה ולבדר טענתם עיין בגוף התשובה : (יז) אינו מתנה על מה שכתוב בתורה דאף אם האשה עמו עשר שנים ולא חלה שאין הוא מחויב ליתן אחרת כדי לקיים פ"ו מ"מ התנאי קיים שלא יכנס לאשה לביתה רק יפטרנה בגט ויתן לה כתובתה : יח) האשה שפסקה מלדת ונשבע : לא"פ שזה נשבע לבטל מלות פ"ו עיין בתשובת הריב"ש סי' כ"ח וכפי' שב"ה נשבע לבטל המלוה בכולל חל על דבר מלוה כגון שבועה שלא תוכל כלה כל הסנה אז שלא תוכל בלילי פסח לא מלה ולא פירות דמינו דהלה שבועה על דבר הרשו' מלה כל הסנה וכיוצא בלילי פסח חלה נמי על מלה בלילי פסח שיקיים אותה שבועה ושו תעשה ואל"כ הכי נמי מיגו דחיילא שבועה על אותן נשים שאין בהן פ"ו כגון קטנה זקינה עקרה ואילונית חיילא נמי על נשים שהן רחוקות לפ"ו : (יט) לריך לקיים שבועתו דאין מוליחין למזון האשה והבנות מנכסים מעוענדים לאחר ואי לאו השבועה לא היה לריך לקיים דאין אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם : (כ) אין זה טענת אונס ' חזא דהיה לה להניח לעדים קודם החילה שהיה מוחלת ברצון מאחר שאין אונסה מבורר ועוד לפי דבריה הרלה לגרש מפני שהיא יולדת ואם שהה עמה עשר שנים בדין היה עוזה לגרש והיה שיהדתו בממונה כדי שלא ישא אחרת ואין זה אונס ועיין לעיל סי' ק"ה סעיף ה' בתב אם היה מתקוטט עמה ומחלה לו כדי שתשב עמו בשלוה מחילתה בטילה מע"פ שלא מסרה מועלת התם מייבי שלא היה לבעלה טוס טענה עליה והיא יכולה לבדר דבאונס מחלה הוי כאו תלוה וייהיב ולא הוי מתנה אף שלא מסרה מועלת : (כא) שגבתה כל הנכסים ' נראה דלאו דוקא שגבתה אלא גם לכתחלה מותרין לשתנה הנכסים והוא נקבר מקופות של לקה אם אין השתנה רולה לוותר ולמחול והא דתניא בתוספתא ואפילו הניח ב"ש בתשובתו סימן ק"ל דכל הקודם זכה היינו כתובה וב"ח אבל לקוברו לא מהני תפיסת היורשים וכבר כתב הרמ"ב בכלל ט"ז (והובא בדרי' בעור ח"א סימן ער"ה ס"ק ק') ול"ל שעבוד קבורה לא מלינו שתהא מוטלת על שעבוד נכסיו דמחויב לא שעבוד זה שום אדם בא ואין נכסי המת בחזקתו אין מחייבין אותו לקוברו וכן משמע מדברי הג"ה מהר"י והובא בת"ת סי' ק"ו בהג"ה כעי' ג' שהב"ח יכול לעכב קבורתו כלומר שלא יוליאו הממון מלרבו

קבורה כי הוא קודם כי שעבודו דתוריתא ומחיים

בחשעבדו

כ"מ ול"ג לריכה למכור ולא שייך מחילה בל"מ ול"ג שהם בעין וכן משמע בגמרא לעיל ל"מ (הג"ה ואפשר דשטר נדוניא קודם שהולוה מבעל שייך מחילה) וכ"כ הרמ"ם שם לוקח בכתובה דהוה חוב על הבעל יכולה למחול לבעלה אבל בל"מ שלה וגל"ג שהם בעין לריכה למכור בעונת הנאה וכבר נתבאר לעיל סי' ל"ד לדעת קלת פוסקים לה מהני מבירה ומחילה לבעל בגל"ג ולפ"ז למאן דס"ל מהני מ"מ מכיר' הלוקח חקדו ועוד קשה לין כתב דאם יחכור לב"ח ממהול לבעלה והא בעל' מעונעד לב"ח מדי' נתן ולין בידה למחול לבעלה וה פשוט שאם הבעל רולה לקנות עונת הנאה של שטר נדוניי' אז לוקחין ממנו המעו' ונותנין לב"ח : (יד) אם נתן לה הבעל מתנה ' כלומר אחר הניזוקין נתן לה מתנה דק"ל קנה' ולין הבעל לוכל פירות ולפ"ז בוודאי הב"ח גובה ממתנה זו : (טו) לין לאותו קרקע דין נכ"ג ' בחשובה כתב הטעם דאיך יתכן שהיה חולוי ממנו החוב שהו' דמי הקרקע ויהי' הקרקע בחזקתה ולא הנחי טעם זה לפי מה שנתבאר בסעיף ט' דאף אם חולוי ממנו החוב לריכה לקנות בעד הדמים קרקע כדי שהבעל יאכל פירות ולפ"ז ב"ח להולוי ממנו המעות שיהיו שלה ואפשר לבחתלונן קלמר דאז חולוי ממנו הקרקע והדמים וזה אינו נכון שהוא לא נתן לה ב"ח אף שהקרקע תשאר אלנו לאלוטין ואם תקח הקרקע לריכה להחזיר הדמים שנתן לה

לנ"מ : (טז) עליהם להביא ראיה לא דמי לכל הניח עליו ועל אחרו דק"ל כבר קפרת (בפ' מי שמת דס"ל הוחיל והללו נתין ליורש והללו נתין ליורש יחלוקו) דהתם מתו הבעל והאשה וילחו הנכסים מחזקתן אבל כאן הבעל חי ולא ילאו הנכסים מחזקתו וק"ל בב"ה (בפ' מי שמת) דשטר העומד לגבות לאו כגבוי דמי והבעל מוחק ויורשי האשה נתין להוליא מן הבעל ועליהם להביא ראיה ולבדר טענתם עיין בגוף התשובה : (יז) אינו מתנה על מה שכתוב בתורה דאף אם האשה עמו עשר שנים ולא חלה שאין הוא מחויב ליתן אחרת כדי לקיים פ"ו מ"מ התנאי קיים שלא יכנס לאשה לביתה רק יפטרנה בגט ויתן לה כתובתה : יח) האשה שפסקה מלדת ונשבע : לא"פ שזה נשבע לבטל מלות פ"ו עיין בתשובת הריב"ש סי' כ"ח וכפי' שב"ה נשבע לבטל המלוה בכולל חל על דבר מלוה כגון שבועה שלא תוכל כלה כל הסנה אז שלא תוכל בלילי פסח לא מלה ולא פירות דמינו דהלה שבועה על דבר הרשו' מלה כל הסנה וכיוצא בלילי פסח חלה נמי על מלה בלילי פסח שיקיים אותה שבועה, ושו תעשה ואל"כ הכי נמי מיגו דחיילא שבועה על אותן נשים שאין בהן פ"ו כגון קטנה זקינה עקרה ואילונית חיילא נמי על נשים שהן רחוקות לפ"ו : (יט) לריך לקיים שבועתו דאין מוליחין למזון האשה והבנות מנכסים מעוענדים לאחר ואי לאו השבועה לא היה לריך לקיים דאין אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם : (כ) אין זה טענת אונס ' חזא דהיה לה להניח לעדים קודם החילה שהיה מוחלת ברצון מאחר שאין אונסה מבורר ועוד לפי דבריה הרלה לגרש מפני שהיא יולדת ואם שהה עמה עשר שנים בדין היה עוזה לגרש והיה שיהדתו בממונה כדי שלא ישא אחרת ואין זה אונס ועיין לעיל סי' ק"ה סעיף ה' בתב אם היה מתקוטט עמה ומחלה לו כדי שתשב עמו בשלוה מחילתה בטילה מע"פ שלא מסרה מועלת התם מייבי שלא היה לבעלה טוס טענה עליה והיא יכולה לבדר דבאונס מחלה הוי כאו תלוה וייהיב ולא הוי מתנה אף שלא מסרה מועלת : (כא) שגבתה כל הנכסים ' נראה דלאו דוקא שגבתה אלא גם לכתחלה מותרין לשתנה הנכסים והוא נקבר מקופות של לקה אם אין השתנה רולה לוותר ולמחול והא דתניא בתוספתא ואפילו הניח ב"ש בתשובתו סימן ק"ל דכל הקודם זכה היינו כתובה וב"ח אבל לקוברו לא מהני תפיסת היורשים וכבר כתב הרמ"ב בכלל ט"ז (והובא בדרי' בעור ח"א סימן ער"ה ס"ק ק') ול"ל שעבוד קבורה לא מלינו שתהא מוטלת על שעבוד נכסיו דמחויב לא שעבוד זה שום אדם בא ואין נכסי המת בחזקתו אין מחייבין אותו לקוברו וכן משמע מדברי הג"ה מהר"י והובא בת"ת סי' ק"ו בהג"ה כעי' ג' שהב"ח יכול לעכב קבורתו כלומר שלא יוליאו הממון מלרבו

קבורה כי הוא קודם כי שעבודו דתוריתא ומחיים

בחשעבדו

נשתעבדו לו הנכסים ולא כ"ש סי' נסמ"ע ומה שפסק הריב"ש שם היורשין קדמו והוליאו וקנו"ה ממה שביד הלוקח נ"ל לפלא לשמוה היינו כשלקחו נכסי המת ומכרום לערך קנורה אין להם לפלא מדינא דגרמי דומה למה שאמרו יתומים שקדמו ומכרו נכסים מועטים לו יתומים שמכרו כל הנכסים לעכו"ם שאין זה רק שהריחיק שעשוהו ומאחר דק"ל דצ"ח מכאן ולהבא הוא גוזה ש"כ כל זמן שלא התירו להם ב"ח ושמוה אין על היתומים שום חלוקה אבל אם מיחו ביד שכח ב"ד ומכ"ש אם הוליאו היתומים ממון שלהם ורולים לחפום נכסי המת ואף מוליאין מיד וכמו שפסק הרמ"ע אחין הנכסים מסועבדים לעוד קנורה ואחרכמי "זה בחשבי דליתי צ"ח ולא פסק כן וצ"ע אין דבריו ברורים ולא בונן יפה דעתו הריב"ש ולא מהני תפיסה רק אם מכרו או משכנו הנכסים עכשיו בלא מחאה ע"פ ב"ד או מה שעשו עשו וא"ת הרב וכן עמש דבר היינו משום שרוב השמועת אין מקפידות ומוחלות על כחובתה כי היה גנאי להם שבעוד שהמת מוטל לפניה חחבעה מיד כחובת' וחלקה לשבע ותטיל בעלה על הלקה אבל אם שמוה עכ"רולה לטעון כך לו קרובים טוענין בעלה הלשות ב"ד אם וכן אם קברוהו היורשים משלהם אין מועיל החפיסה שחפסו מנכסי המת וכמ"ש: (כב) ע"ד החוקים הרחשונים החזירה לא מצינו במקום שנוהגין לכחוב כן אלא אפי' במקום שנהגו שלא לכחוב כן שלא ע"ד נשואין הרחשונים נעשה התנאי שלא כל זמן שחמות חחיתו בלא ולא קיימא ועיין בגוף התשובה: (בג) דק בנדוניא אבל לא בירושה וכו' זה ל' הרמ"ך בחשוב' לא ראי לנדוני חתני' כלומר שעשאוה לעיל סי' ל"ג פלוגתא דרמ"ו ור"ח ומכח בסק לא מפקינן ממון מן האיש דאפי' אם אמרו שהאיש לא היפעלאו ליתן האמן שלא ע"מ שהאשה נחנו כמו בעלה וכו' אעפ לא לחקן' ר"ח וכו' וצ"ע הא ממון שנתן לירו לריך להחזיר' לא כ"ש ז"ל ב"ח מיהו אין לריך עלה דוקא בזמן חיקון משום עגמת נפש ומסמכוה לקרוא עלה לוסיף עלה דוקא בזמן חיקון כדבן לקרוא וחם לריך נכתב אבל ירושה שנפלה לה דהיינו נ"מ ומשמע מלשון הרב מהרש"ך דדוקא נ"מ שנפלה לה בעודה בחחיו אבל נ"מ שהיו לה בשעת נשואין בזה עהה חקנת הקהילות דגם בזה לריך עגמת נפש וק"ו הוא מחוניח שהכניסה לו בחוחת כ"ג אבל בחבו' מהרי"ל סי' ס"ד כחב שם שכתבו הגאון מהרש"ך לפי פי' ר"ת יריש הבעל נ"מ וכן הוא בהגהת אשר"י נכסים שירשה בחייה אע"פ שלא גבתה ואחה הבעל יורשה אם נשאה אבל מלד חקנות הקהילות יחזיר ג"כ נ"מ בשנה ראשונה ואחריהן בשנה שניה ומשמע שלא אחלק ובכל נ"מ יחזיר הבעל בשנה ראשונה ומשעם זה כטור הבעל מקבורת אשחו אם חיחה לריכה נ"מ אם היה חייב בקבורה שם לילית לה נ"מ ומשמע האם דכל החקנות שחתנו לחתן וכלה הוו נ"מ אל הכלה וכחב שכן קיבל מפי גדולי המורים שכל החקנות שחתנין להחתן מלד שניהם חשבינן להו נ"מ ויחזיר הכל לאחד הכלה בשנה ראשונה ולא לשחי החקנות ובשנה שניה יחלוקו הכל ולא ידעתי למה הסמיט הרב דעת מהרי"ל ☜ וכמעשי לריך להחיישב הרבה אם לפסוק כחבו' הרמ"ך דכל נ"מ לא לריך חקי הקהילות או כחבו' מהרי"ל דחקנת הקהילות לריך בכל דבר אח"ו מלחתי בחבו' מהרי"ו סי' ס"ד דפסק כחבו' הרמ"ך ולא חקנו כל נ"מ וכחב שם בסי' ס"ה מ"ם הגאון מהרי"ל דפסק דחקנות קהילות לריך ג"כ נ"מ לא מעחי מזה ופסבר דעת הגאון דוקא חלמי בעבות שניהן בשניל כבוד הכלה וכו' אבל נ"ל דמסבר דמוחה כמ"ש הרמ"ך בחבו' וכ"ע אם היה הרב רוחה גוף החבו' מה היה חומר זה ומעשה בא לידי ופסקחי דכל בנדי הכלה שהן נ"מ יחזירו ליורשיה דהרמ"ך מוחה בזה לריך בהן עגמת נפש: (בד) י"ח שחזירין לנותני הממן וכו' ו"ל ליורשיה וכן מנהג הקהילות וכו' עיין בספרי משלח בנימין סי' י"ח ד"ג י"ד ט"ו ומה שנחחבעו בזה חכמי הדור ודעת הרב מהר"ק כ"ץ דעת הרב מהרש"ל להכריע כמנהג קהלות שו"ם שיחזירו ליורשיה ודעת הרב מהרר משה מ"ח להכריע ליתן לנותני הממן ודעת הרב בעל משלח בנימין שהדבר ספק ואם אחר מהן אין מוליאין מידו ואם הממון ביד אחרי יחלוקו ויורשי הנותן ויורשי החשה: (בה) כשהן עלמן מכניסין המוניח לא חיקנו דלא שייך בעט ואם לריך בכחב שלא כשחחיים ועיין שם עוד שכחב דאיות לה"ה מ"מ ועכשיו מנהג פשוט בירושה שים לה מעות יורש מחביא מחמת עיבור נפש ס"ו שהיא בת יורשת חזי כותבין בחנאים שחמת עיבור וקטן יועמד בחקנת שו"ם כאלו הבשיה מביא שאין לעיל סימן ס"ה סעיף לבניו אז שבאחו מלכחוב כן נוהגין בזה חקנת שו"ם מאחר שרוצין לכחוב הוי כאלו נכחב: (בו) הולכין אחר מקום שנשאה שם עיין לעיל סימן ס"ה סעיף י"ב שם נשאה ע"ד שחזור עמו במקומו הולכין אחר מנהג מקומו ועיין ע"ם שם:

ואם היורשים מכרו קרקע וקנ"ה וכחב בח"מ בשיטין חיובי לשלם מדין גרמי דים לדמו ליורשי' שקדמו ומכרו בנכסים מועטי' דאין חיובים לשלם משו' דאין זה רק שהרחיק שיעבוד' ומאחר דק"ל ב"ח מכאן ולהבא הוא גוזה ש"כ כל זמן שלא התירו להם ב"ח ושמוה אין על היתומים שום חלוקה מיהו אם יכולה לטרוף הקרקע שמכרו ורח"ל טעבו' פטורי' הם לשלם אבל אם מיהו ביד שכח ב"ד ומכ"ש אם הוליאו היתומים ממון שלהם ורולים לחפום נכסי המת ואף מוליאין מיד וכמו שפסק הרמ"ך אחין הנכסים מסועבדים לעוד קנורה ואחרכמי "זה בחשבי דליתי צ"ח ולא פסק כן וצ"ע אין דבריו ברורים ולא בונן יפה דעתו הריב"ש ולא מהני תפיסה רק אם מכרו או משכנו הנכסים עכשיו בלא מחאה ע"פ ב"ד או מה שעשו עשו וא"ת הרב וכן עמש דבר היינו משום שרוב השמועת אין מקפידות ומוחלות על כחובתה כי היה גנאי להם שבעוד שהמת מוטל לפניה חחבעה מיד כחובת' וחלקה לשבע ותטיל בעלה על הלקה אבל אם שמוה עכ"רולה לטעון כך לו קרובים טוענין בעלה הלשות ב"ד אם וכן אם קברוהו היורשים משלהם אין מועיל החפיסה שחפסו מנכסי המת וכמ"ש: (כב) ע"ד החוקים הרחשונים החזירה לא מצינו במקום שנוהגין לכחוב כן אלא אפי' במקום שנהגו שלא לכחוב כן שלא ע"ד נשואין הרחשונים נעשה התנאי שלא כל זמן שחמות חחיתו בלא ולא קיימא ועיין בגוף התשובה: (בג) דק בנדוניא אבל לא בירושה וכו' זה ל' הרמ"ך בחשוב' לא ראי לנדוני חתני' כלומר שעשאוה לעיל סי' ל"ג פלוגתא דרמ"ו ור"ח ומכח בסק לא מפקינן ממון מן האיש דאפי' אם אמרו שהאיש לא היפעלאו ליתן האמן שלא ע"מ שהאשה נחנו כמו בעלה וכו' אעפ לא לחקן' ר"ח וכו' וצ"ע הא ממון שנתן לירו לריך להחזיר' לא כ"ש ז"ל ב"ח מיהו אין לריך עלה דוקא בזמן חיקון משום עגמת נפש ומסמכוה לקרוא עלה לוסיף עלה דוקא בזמן חיקון כדבן לקרוא וחם לריך נכתב אבל ירושה שנפלה לה דהיינו נ"מ ומשמע מלשון הרב מהרש"ך דדוקא נ"מ שנפלה לה בעודה בחחיו אבל נ"מ שהיו לה בשעת נשואין בזה עהה חקנת הקהילות דגם בזה לריך עגמת נפש וק"ו הוא מחוניח שהכניסה לו בחוחת כ"ג אבל בחבו' מהרי"ל סי' ס"ד כחב שם שכתבו הגאון מהרש"ך לפי פי' ר"ת יריש הבעל נ"מ וכן הוא בהגהת אשר"י נכסים שירשה בחייה אע"פ שלא גבתה ואחה הבעל יורשה אם נשאה אבל מלד חקנות הקהילות יחזיר ג"כ נ"מ בשנה ראשונה ואחריהן בשנה שניה ומשמע שלא אחלק ובכל נ"מ יחזיר הבעל בשנה ראשונה ומשעם זה כטור הבעל מקבורת אשחו אם חיחה לריכה נ"מ אם היה חייב בקבורה שם לילית לה נ"מ ומשמע האם דכל החקנות שחתנו לחתן וכלה הוו נ"מ אל הכלה וכחב שכן קיבל מפי גדולי המורים שכל החקנות שחתנין להחתן מלד שניהם חשבינן להו נ"מ ויחזיר הכל לאחד הכלה בשנה ראשונה ולא לשחי החקנות ובשנה שניה יחלוקו הכל ולא ידעתי למה הסמיט הרב דעת מהרי"ל ☜ וכמעשי לריך להחיישב הרבה אם לפסוק כחבו' הרמ"ך דכל נ"מ לא לריך חקי הקהילות או כחבו' מהרי"ל דחקנת הקהילות לריך בכל דבר אח"ו מלחתי בחבו' מהרי"ו סי' ס"ד דפסק כחבו' הרמ"ך ולא חקנו כל נ"מ וכחב שם בסי' ס"ה מ"ם הגאון מהרי"ל דפסק דחקנות קהילות לריך ג"כ נ"מ לא מעחי מזה ופסבר דעת הגאון דוקא חלמי בעבות שניהן בשניל כבוד הכלה וכו' אבל נ"ל דמסבר דמוחה כמ"ש הרמ"ך בחבו' וכ"ע אם היה הרב רוחה גוף החבו' מה היה חומר זה ומעשה בא לידי ופסקחי דכל בנדי הכלה שהן נ"מ יחזירו ליורשיה דהרמ"ך מוחה בזה לריך בהן עגמת נפש: (בד) י"ח שחזירין לנותני הממן וכו' ו"ל ליורשיה וכן מנהג הקהילות וכו' עיין בספרי משלח בנימין סי' י"ח ד"ג י"ד ט"ו ומה שנחחבעו בזה חכמי הדור ודעת הרב מהר"ק כ"ץ דעת הרב מהרש"ל להכריע כמנהג קהלות שו"ם שיחזירו ליורשיה ודעת הרב מהרר משה מ"ח להכריע ליתן לנותני הממן ודעת הרב בעל משלח בנימין שהדבר ספק ואם אחר מהן אין מוליאין מידו ואם הממון ביד אחרי יחלוקו ויורשי הנותן ויורשי החשה: (בה) כשהן עלמן מכניסין המוניח לא חיקנו דלא שייך בעט ואם לריך בכחב שלא כשחחיים ועיין שם עוד שכחב דאיות לה"ה מ"מ ועכשיו מנהג פשוט בירושה שים לה מעות יורש מחביא מחמת עיבור נפש ס"ו שהיא בת יורשת חזי כותבין בחנאים שחמת עיבור וקטן יועמד בחקנת שו"ם כאלו הבשיה מביא שאין לעיל סימן ס"ה סעיף לבניו אז שבאחו מלכחוב כן נוהגין בזה חקנת שו"ם מאחר שרוצין לכחוב הוי כאלו נכחב: (בו) הולכין אחר מקום שנשאה שם עיין לעיל סימן ס"ה סעיף י"ב שם נשאה ע"ד שחזור עמו במקומו הולכין אחר מנהג מקומו ועיין ע"ם שם:

בז דלא סייד זה דין חתניס כמ"ש בסי' ל"ה בסמק ר"ח מדוייק שלא בא לירד לסוף החתן ז"ל ליתן לו כי תנמדנה הוא שלא כתב לו שלא שהתנה בתו ג"כ והיינו דוקא כשמחה מיהה שעשית אבל אם נהרגה או נשתמד' זה תונם דלא שכיח ולא חשיק לדעתיה ולפי' התנה בסי' אפי' תמות תוך הזנה שיחזור המן ס"מ וין זה בכלל התנאי :

בח שלריכין להחזיר מכח התקנ' בסמק מהרח"י סי' רס"ו כתב בתקנה לתרי' לא פלוג לפי' בתונס' דלא שכיח כיון דתקנו בחד תונס ה"ה בכולהו ומיהו בנשתמד' מסופ' סס לכן כתב הרב רמ"ח דיש להחזיר בדבר :

הלכות גיטין

קיט מה רבה ימצא באשה שתתגרש ושלא תדור הגרושה עמו בחצר) ובו ב סעיפים :

א לא ישא אדם אשה ודעתו לגרש ואם הודיע בתחלה שהרי נושא אותה לימים מותר :

ב א (א) לא תהיה יושבת תחתיו ומשמשתו ודעתו לגרש :

גב לא יגרש אדם אשתו ראשונה ג אא כ מצא בה ערות דבר : הגה אבל בלתו הכי תימי' כל המגרש אשתו מנדין אותו מוריד עליו דמעות (עור) ודוקא בימיהם שהיו מגרשי בע"כ אבל אם מגרש מדעתו מותר (תשובה פרק המגרש וכ"כ הר"ן) (ב) ואין ראוי לו למהר לשלוח אשתו ראשונה ד אבל ג) שניה אם שנאה ישלחנו :

ד ה (ד) אשה רעה ברעותיה ושאינה צנועה בבגדות ישראל הכשרות מצוה לגרשה :

ה אשה שתגרשה משום פריצות אין ראוי לאדם כשר שישאנה : ו יבול לגרשה בלא דעתה : הגה

ט"ז בן (בו) בלא סייד זה דין חתניס וחפי' לא נתן הא לריך ליתן אבל אם אין כאן זרע קיימת כח (כח) שלריכין להחזיר מכח תקנה אין חילוק בין נתרגו למתו אבל אם נשתמדו ז"ל להחזיר ויש להחזיר בדבר :

קיט א לא תהיה יושבת תחתיו וכו' לכאורה על החרוס לעיל דעה כתב בת"מ מכסר בכה"ג דלכבר שנותה לו לא מהני אם מויעץ לה דמה לה לעשות נס מדייק מלשון ומשמתו דוקא כשבא עליה ודעתו לגרשה אסור * ובפרישה סימן כ"ה כתב אחר הגשואין לא מהני אם מויעץ לה ואסור משום בני חשש בני גרושה לכ ולכאורה קשה לפירושו דאם היה אסורה לו משום גרושה לכ מה מבעיי לרב משכיר' לרבי אם לבו לגרש והיה יושבת תחתיו מהו אעו לא יבא בני חשש מיחות ורבא הביא דאסור משום ש חחרוס ת"כ בני חשש מיחות כילד ומוה היה נראה בני חשש מיחות מיירי כשבא עליה וכאן מיירי כשלא בא עליה אלא אם אסור שא משום ש חחרוס ולא כת"ש כשבא דמיירי כאן דוקא כשבא עליה • ויהו דברי פרישה אינו מוכרחי' ו"ל בני חשש מיחות והיינו גרושה לכ מיירי בשעת שבא עליה אינו דעתו לגרשה וכאן מיירי שדעתו לגרשה לומן המוגבל ובשעת שבא עליה אינו דעתו לגרשה מ"מ אסור משום אל תחרוס וכשלא בא עליה י"ל דליכא אסור גס י"ל בני חשש מיחות היינו הבנים פגומים וכאן מיירי דהוה עונר על ש חחרוס • ויהו דיוק של הת"ם מלשון ומשמתו ונעור לא כתב ומשמתו • ולפחורה י"ל עור מילוק אחר בני גרושה היינו אלו שבופין אותו לגרשה וכן משמע מלשון העור שם ויהו לא מלינו סברא זו ודברי העור שם הם לפרש דברי הרמ"ם ממדיים דכתב דאינו שונא אותה אפילו אותה ע"י כתב דאינו מאו שבופין אותו לגרשה דא"כ אין מקחת ליה אבל לענין בני גרושה לכ אין חילוק בזה שונא אותה לגרשה אבל בעל הטורים פ' ואחכון פי' כן בני גרושה היינו שאינו שונא אותה אלא שהוא מאו שבופין לגרשה : ב לא יגרש וכו' בעור כתב כי יקח איש אשה וגו' וא"ם ל אפי' אם בקדיחה תבעילו יכול לגרשה כי הוא דרם לקרות הכי כי מלא בה ערות דבר היינו אם ערוה אז דבר שבשעה כנגדו וכולי בל"ח בזיווג שני אבל בזיווג הראשון אין למהר לגרשה דאמר ר' אלעזר כל המגרש אשתו הראשונה מזכה מוריד דמעות מזבח דס"ל ב"ש וב"ה פליגו בזיווג שני בא בה ס"ל לב"ה דמותר לגרש מטום דבר אבל בזיווג ראשון ב"ה אסור לגרש מטום דבר וקרא ערוה דבר מיירי בזיווג שני ואת מותר לגרש מטום ערוה או מטום דבר לפי זה מוטל על הב"ד לכופו אותו לכתחלה שא יגרש אשתו הראשונה מטום דבר • אבל גרש י' משמע דפליגו בזיווג ת' ום"ל אפי' בזיווג ראשון מותר לגרש מטום דבר אבל בזיווג שני הוא למקום ואפשר אף לדעת העור פליגו בזיווג ת' וב"ה מותר לגרש זיווג ת' מטום דבר אבל אם רלה לגרש הוחיל מזבח מוריד דמעות ואלו שלא יגרש מטום דבר אבל אם רלה לגרש כפיין ליה וכן נוהגי' בדברי הרמב"ם בפ"ג מסמוך * ואם לא מלא בה לא ערוה ולא דבר כפיין ליה שא יגרש וכ"כ ג"ח לכן משמע דמוטל עליה להוציא אותו שאל יעבור על התורה דכתיב כי מלא בה ערות דבר * והא דק"ל מדיוק דס"ם דיכול לגרש אשתו בע"כ היינו בשלא בה ערות דבר אז יכול לגרש בע"כ ומטום חר"ג ת"י לגרש בע"כ • ולב"ח לאסור לגרש מטום דבר ס"כ כופין אותו אאל יגרש וקרא לא יוכל לשלחה כל ימיו דכתיב בחונס אם פליגו בזיווג ת' ל' בזיווג שני מודה ב"ש דיכולו לגרש מטום דבר • ואחת קרא לא יוכל לשלחה בחונס אפי' בזיווג שני לא יגרש גס י"ל קרא זה אחי דחייב להחזירה אם גירשה אחרת • וא"ל ח"כ כלימיו ל"ל דאיתא בס"ם דאחי דחייב להחזירה והשתא נלא כל כלימיו נשמע דין זה ו"ל דאחי אאר נשים אין כופין אאל יגרש אאל לפי האחת דכתיב כל ימיו להורות דחייב להחזירה אין סברה מקרא זה אז אפי' דכופין אותו אאל יעבור על התורה ואל יגרש אם לא מלא בה ערות דבר ערוה • ואם עבר וגירש אפי' נלא בה ערות דבר לא כפיין להחזירה ב"ש : ג אא"כ מלא בה ערות דבר בשמ"ם מסיים שאפי' כי מלא בה ערות דבר ולכאורה קשה להא ב"ש וב"ה פליגו בהחזירה ב"ש ול"ל דוקא מטום ערוה מגרש ת"כ כופין אפ"ג גס מ"ם ואין רלוי להחזיר ג"כ חמוה ואפשר דחופס ליתא דקרא ערות דבר והיינו ערוה או דבר כב"ש ה"ה כתב ואין רלוי להפר כמ"ש העור וה"פ לע"ג דמותר לגרש מטום דבר מ"מ כיון המוזכח מוריד דמעות אין רלוי להפר דקי"ל כב"ה דקאמר אם בעשה נגדו כגון אם הקדיחה תבעילו יכלתה תורתה אאל יגרש דרך להטיל צרה רק בשעשה אבל העיקר חלוי בשנא בפשע דקרא כי שנא אאל ח"מ ולמ"ש דפליגו בזיווג ת' ל' בזיווג ת' ש יגרש אם לא עשתה דבר והוא שונא אותה חיוחא שיש אפי' בלא דבר רק שונא אותו יכלתנה :

ה לחזה רעה בגשחיה היינו מקשטת ליה תכת ומהדרת ליה נגה שהיא בעלת מריבה מלה לגרשה אפי' בזיווג הראשון :

ו ואפי'

(ה) ואפי' אין לו לבעל לה הכתובה אין זה מוכיח דהא הרשב"א סי' אלף רכ"ד כתב שאין לבעל לגרש אשתו אם אין לו לפרוע כתובתה ומ"מ הרמ"ה בתשובה כלל מ"ב כיון דמן הדין היא חייבת לקבל גט נמלא פריעת הוב כתובתה הוי כמאחר חוב וכו' בתשר חציף ירו לפשר לומר דלא כ"כ הרמ"ה אלא במקום שחייבת לקבל גט בעינת מוס גדול וכיולא אבל במליא לרלונו לאפשר דמוכח להרשב"א ומיהו מדברי הריב"ש סי' ל"ו משמע קלת שתקבל גיטה ואח"כ תתבע כתובת' ואינה יכול' לעכב הגט עד שתהיה הכתובה מוכנת כי קולם הגט אין לה דין ודבריס על הכתובה ועיין מ"ש מזה לעיל סי' ק' סעיף ה' : (ו) אבל יבי' גרשון החליס וכו' עיין לעיל סי' ע"ו ס"ק ג' מ"ש שם על דברי הב"ח שכתב שאף לאחר חלס ב"ג אינו מועלה לה מזונות והביא ראיה מדברי הרשב"א ומה שכתבתי שאין דבריו נכונים וכן מוכח מתשו' מהרי"ט סי' י"ג. (ז) יכול לגרש אשתו בע"כ או מחייבין לו ליתן וכו' הר' מהרי"ט סי' י"ג לא החיר למעשה רק גירושין בע"כ אם יוכל להשיג לו דרך לעשותו ואם חקלקו ידו להשיג מבוקשו וכו' לחייבו בשתר כתות ועונה משמע שלא החיר לו אלא לאחר וכסימן י"ט שהחיר ליתן שתי כתות אלא לקייס פ"ו הא כתב לבסוף התשובה מוטב שיתכל בשר תמותות וכו' משמע שלא החיר אלא מצד י"הר ע"כ אין להחיר ליתן אלא על אשתו אם לא בהסכמת אלה רבנים כשהתשובה חינה את גירושין לו שמלוה לגרשה וחינה רולה לקבל גט אבל בשנוי אין להחיר אי"מ ועיין ג"ח בסימן ג' כתב מחירי לו בהסכמת אלה רבנים ומצלים לה סך הכתוב' ונתונין ויתן גט ליד השלית וחייב לייחד לה בית בפני עלמה וחייב ליתן לה מזונות ושאר ח"כ וכסימן זה סותר למ"ש סס בשם מהרש"ל ועיין ג"ח סימן ע"ח : ט דעת גמורה עיין סימן קמ"ו אימת מהגרשת ע"י עלמה ועיין תשובת מהרש"ל [illegible] שכתבתי דעת הקדמונים דעת ר' שמחה לענין שמירת גיטה בשטה [illegible] דעת לילת כולי האי כמו בקטנה המתגרשת בקדושי חבי' ד בת י' [illegible] ה גדולה שאין בה ח"י גרוע עפי' מצוס קטנה אחי' לכלל דעתי' ו ח"י לשמו' עלמה כללא הוא אם ח"י לשמור את גיטה אז מלתורייתא הוא מגורשת לכתחיל ואינה בריה חייב כל חיוב ממון ואם יכולה לשמור את גיטה ואי"י לשמור את עלמה אז מלתורייתא מגורשת אלא אז"ל תקנו שאל יגרש אותה כדי שאל יכנגו בה מנהג הפקר * ובזו ס"ל להרמב"ם דעל ממון לא תקנו חז"ל כיון שהוא מוכן לכלכל את אלא אלא הוא תנום בתקנתא חז"ל מ"ה הוא פטור מכל חיוב ממון ובזה י"ל מה שהקשו רב רמ"ה סי' ע' בסס י' לחייבי בשהטה דאי' לשמור את גיטה אז הוא חייב כל חיוב ממון ופרוטה אפילו היא מגורשת לכתחיל ואפי'

שלשה פעמים * וסימני שטרא עיין סימן קכ"ח ועיין בתשובת מהרש"ל סימן ס"ה: יג בעתים שטרא יש ספק אם היה עתים שטרא ועתים חלים וספרה ז'נקיים בעת שטרא ע"י נשים פקחות אם רשאה להיות נשואה בעת חלימת כי ל"ה עם מטוש הימור ועכשיו מעורר התימה ואפשר ימי שטרא שלה לא היה לה הימור * וקלת רחיה דמהני ז'נקיים של שטרא מ"מ בפ' התרם דמגיעי ליה חליצת דר"ח דאמר חרם קיהודה כפקהות אי ס"ל מטוש דעתים חלים ועתים שטרא וקלת'מ"מ אם יכול לגרש ולא קלת' נ"מ זה אם ה'חזקי'לותה אם יכול להגיש דאם ס"ל דמחזקי'לותה כל ימי' בעתים חלים ועתים שטרא ואיקלה עתה קבוע ח"כ אסור להגיש כי ס"ל להספר ז'נקיים ודין חימור היה בימי התנאי'ועיין בש"ג סי'קכ"ג ול"ע: יד לא תדור עמו בחל"ג סי' תיתח בשניה החילה חז"ל לדור עמה בחל'לה'ובלבד שחל שחייחדו מצעיי'בגרוש' מהו ופרש"י דצעיי' היא בתחת כהן שגירש לותה והיינו לפי גרסתו בגירשה לא תגעת בשכותו. מלשכורה לדור בשכונה ע"כ לא לחייבי בגרוש'ליבדל והיא פנויה ויבדל שגירש את אשתו ולא נשתייר מפורש'בש"ס אם אסור לדור עמו בחלר והר"ן ס"ל גם כן כדיוק רש"י מ"ה ס"ל לא על גב מסקנת הסריך לאסור מ"מ אם מזהירין שלא להתייחד עמה בחלר כעובדא ר'זכרי' והיינו שמהרים שלא להתייחד ואפשר דאסור כי לפי גרסתו בגירשה לא תגעת בשכותו והמחבר הביא כאן לשון הרמב"ם ז"ל שמהרים שלא להתייחד אסור ולא כתב"מ שהביא דברי הר"ן על דברי המחבר בפשיטות ול"ד פי ל"מ שיטה לחרת בזה * ועיין בסד'הגט סעיף ק' כתב ז"מ שגירש רשאי להתייחד כשיש עד אפי'שפחו'ל"ל ז"מ שזהו אם היה לו שייכי לפי שעה מותר בכה"ג: טז בחלר ואם היה נשתייר לפעל לריכ' ריחוק מכל שכון' שהוא גדול ממבוי כמ"ש בהרא"ש והטו' ואם נתגרש ג"ל ריחוק שלא ממבוי וש"ס הרמב"ם ואם נשתייר וכו' לשייכי בנשתייר ונתגרש וש"ס הר"ן בשם ר"י אם נתגרש ג"ל ריחוק אפי' ממבוי כיון לשיכה מלקוח לה קי"ל כווחי' גם הרמב"ם חולק עליו דהא פסק רבו'ופי' ר"ח בכהן הבא על הגרוש דלא קיימוהו אין לוקין אותו וכאן פוסק לשייכי ריחוק ממבוי ש"מ דלא חליא במלקות גם בחשובת ריב"ש שהביאתי בסמוך חולק עליו: טז כשו נשתייר לאחר כלומר כשו נשתייר ונתגרשה לשייכי ריחוק ממבוי ועיין בד"מ סימן י' ומה שכתוב בח"מ אין לדין ריחוק ממבוי אלא"כ אשתורה לו מלחורייתא מ"שתמצא ליה חשובת ריב"ש סימן ס"ם כתב שם אפילו אשתורה מזרבנן לשייכה ריחוק ממבוי שאין בשניה הקילו: יז גרוש'שנשא אפילו גרושת אשתו ראשונה כ"כ הרמב"ם ומשמע ה"ה אם נשא בגרוש'כהן או גרושת ישרא שנשתייר אבל גרושת ישרא ולא נשתייר אין מנדין אותם ועיין בי"ד סימן קל"ד בסי המב"ם על כ"ל דברים מנדין וא"מ המגרש את אשתו ואשתו לב"ד ועיין גדולי תרומ'שער ל"ו: יח היא נשתייר אפילו בחלר של שניהם או אם ברי' בשכירות וכתב בח"מ אחר הגט אפילו בחלר של שניהם אם ברי המבוי זה שהוא בשכירות אחד הגט ואפילו בחלר של אחד מהם אין נשתייר אפילו בשכירות אחד הגט וא

דאם בדיעבד פסול אם לא מסר הקלף ע"מ לבעל לחתוך כי קאי לסתור דהיה בדורה שהביא הרמב"ן ממוסלך בבור : (ב) והבעל נותן שכרו דאף לאם הסופר כותב בחנם ואינו מקבל שכר לא ממנו ולא ממכה אין בו איסור דהרשות בידו לומר הרי כאן התקבלתי : (ג) והקנוהו לבעל כלומר חכמים הקנו שכר הסופר לבעל וא"ל שתקנה האשה בפי' לבעל אבל אם נותנת האשה הקלף שלה לכתיבה היא להקנו' ממנ לבעל דמה שהו' שלה זה לא תקנו חכמים : (ד) גזל נייר וכו' אפי' אם היו כאן שינוי הסם דמעיקרא נייר שמו והשתא גט שמו וגם הוי שינוי מעשה דהכתב שכתב על הנייר הוי כשינוי מעשה ולריך לומר דלא דמי לגזל נסכא ועשה מעשה דהוי שנוי החות' לבריותו דכאן לא אם ימחוק הגט לא יקרא שמו הרשום רק נייר מחוק יקרא : (ה) וגזלו ממנו ולא פרע לו אבל אם נתן לו הגט בדלון כדי לפרוע לו לאחר זמן לא שלם פרע לו לא הוי הגט גזל בידו דהא נתן לו הגט בדלון רק שחייב לו דמים וכעין זה כתב הרמ"ס גבי מכר חיסורי העלה וקידם בדמיהן ומיהו כגר נתגייר לעיל סוף סי' כ"ח דלא הוי ולחי מקודשת כשהיה המקח טעות ולריך להחזיר הדמי' ומיהו יש לחלק דין לוקח דמעות דין מוכר בהקפ' ומיהו אם נותן לו הגט על מנת לשלם לו מיד ואינו משלם לו ולחי הוי הגט גזל בידו : (ו) כותבין גט ונותנין לה וכו' והא לא חיישינן שמא יכתוב בניסן ולא יתן עד תשרי כגר תילו בתוספות דלא מקדים חיישינן לנפשיה עיין בב"ק דף קי"ו : (ז) והוא שיהיו העדים שחתמו וכו' לתו דוקא בחים שהיו חתמו עמו ה"ה בחתמו עמו לאחר שנת ועיין ג"י : (ח) מכירין ויודעין זה בלעו' נרשה דלהחלה לריך שיכירו מסוס חתם למעלה שמא יתן הגט לחתם אבל אם חתמו ולא הכירו והחמת כן הוא שכן אם החתם והחתם לא שבשעת החתימה לא הכירו רק שמעו עלמו נרשה דכגר בדיעבד דהא בשעת הסכנה כותבין לעבד"י שאין מכירין : (ט) דגם הסופר לריך להכירו דהא לריך שישמע מפי הבעל ולריך לכתוב לשמו ולשמה ע"כ לריך לכתחלה לידע קודם שיכתוב זה אם החים ואם החתם * (י) ואם תבין נהגו לכתוב ע"פ עלמו . משמע מלשון זה לא שלא הוחזק שלשים יום בעיר אם תבין מתחילין לו שכן אם תבל ג"י כתב אגם אם תבין כותבין על כיון אם הוחזק שלשים יום משמע שהוחזק בשמו ואם תבין שלשים יום דוקא אבל בלא הוחזק שלשים יו' אין מתחילין לו אם תבין לא שכותבין שמו וכן הוא ד"מ ובתחת שלא ידיעתי מלריכי' להבין על אם תבייהם ולפבר שעטו' הוא בית מסדרי הגט מכח הג"ה זו אבל לקמן סי' קכ"ט בג"י כתב שמדברי הרמב"ם משמע דאם תבין שום לשמו אבל ידיעתי נוהגין לכתוב אם תבין על פיו : (יא) יאמר לסופר לפני העדים לשון הל"מ ואמר לעדים שמעו מה שאני מלוה לו לשון מהר"ם מרגליות ופשוט דאין לחוש לזה בדיעבד עכ"ל הל"מ : (יב) אמרו לסופר וכתוב ולעדים ויחתמו . ולפי' בפירוש הסופר והעדים ולומר לני ממנה סופר פלוני לסופר ועדים פלוני ופלוני לעידי תחימה ולפ"ה לא מהני ואין הסופר והעדים במקום הבעל אף כשנתנו הם מפיו אבל בשאר הדברים עושה אדם שלית שלא בפניו ויכולה אשה לומר פלוני שהוא בעל"ה אני ממנה אותו להיות שלוחי לקבל גיטי כל זה הוא דעת הרמב"ן וכמה פוסקים אבל הר"ן והרש"ם מחלקו עליו וכבדברי הלח משיב ל' יוסי אף בלומר אמרו מדעתכם לפלוני הא מיהא למיחש לחורבה אבל בעל בפניה' אלא בכתוב בחתב מהדר"ך להלכה אמרו כן ולא למעשה ועיין בג"י : (יג) הוי ספק מגורשת אבל בלומר להם שהם יתנו והם מעלמם אמרו לסופר שיכתוב גט אין התורה לב"ע ומיהו גם בלומר אמרו יש פוסקים דס"ל דלאינו רק פסול מדבנן והרמב"ם בכתב הרי זה גט פסול ומתיישבין בדבר זה הרבה מפני שהוא קרוב להיות גט פסול ועיין בב"מ שהביאו בו הרד"ך והר"ש משקר ומה שפי' בו הכ"מ וע"ל סי' ק"נ התילוק בין גט בטל לגט פסול ולספק מגורשת :

(יד) אפילו דשמעי' בפסול מהל' גיטין) במתנה קורם כתיבה (ב) והבעל נותן שכרו ומפני תקנת עגונו' תקנו חכמים שהאשה נותן שכר הסופר (ג) והקנוהו לבעל :

ב (ד) גזל נייר וכתב בו גט ונתנו לה ג כשר אפילו קודם יאוש : הגה אבל גזל גט כגון שכתב לו הסופר גט (ה) וגזלו ממנו ולא פרע לו וגירש בו לא הוי מגורש' (ז"י) :

ג (ו) כותבין גט לאיש אע"פ שאין אשתו עמו (ז) והוא שיהיו העדי' שחתמו בו (ח) מכירין ויודעים ד שורה פלוני ואשתו פלונית (ו"ח (ט) דגם הסופר לריך להכירן (טור) (וכן נ"ל) והכרה זו אפי' ע"פ עד אחד ואפי' ה ע"פ אשה וקרוב : הגה ולריך להכיר שם החים והחתם ושם תבייהם וכל שהוחזקו ל' יום בעיר אין חוששין להם יותר ן (י) ושם תבין נהגו לכתוב על פי עלמו (ז"י ממשמעות ל' הרמב"ם) :

ואם היו באותו מקום שנים ששמות יהם שוים ושמות נשותיהן שוין אין מגרש אחד מהם אא במעמד חברו שמא יתחוב גט ויוליכנו לאשת חבירו ויגרשנה עליו ובשעת הסכנה כותבין ונותנין אע"פ שאין מכירים :

ד לא יכתבנו הסופר ולא יחתמו בו העדי' עד שיאמר להם הבעל לכתוב ולהתום (ולכתחלה (יא) יאמר לסופר לפני העדים בסדר הגט מהר"ם מרגליו') . ובשיאמר להם הבעל יכתבוהו הם בעצמם ולא יאמרו לאחרים לכתוב ולהתום אפילו אמר לבית דין תנו גט לאשתי ז לא יאמרו לסופר לכתוב ולעדים להתום ואפילו אמר להם (יב) אמרו לסופר ויכתוב ולעדים ויחתמו לא יכתוב הסופר ולא יהתמו העדים עד שישמעו מפיו :

הגה עבר וגירשה ע"י תומר תמרו לסופר ויכתוב כולי (יג) הוי ספק מגורש' (טור בשם הא"ה וב"י בשם הר"ן וב"ה ומ"ג והמרדכי וכל בו) :

ה אפילו

דשתי כשלוה לכתוב וליתן לו הוא שלוחו למסור הגט ליד האשה ומה שנתן לידה הוא נותן בשליחותו אז הוי כאן הקנה להבעל משא"כ כשהסופר כותב ואחר שלוח למסור לידה אז הוא פסול לשיטה זו ולהרמב"ן לא בכה"ג כשר ום"ל ממילא נקנה להבעל דמעות שמשלם הוא אז היא וגרשה דל"מ מפלוגתא זו אם הסופר שלוחו ליתן לה הגט וכותב בחנם אז לדעת הרמ"ה כשר אפי' לא הקנה להבעל מעע' הנ"ל אבל להרמב"ן דלא ס"ל סברת זו שלא שעמו הוא דנקנה להבעל דמעות ת"כ אם כותב בחנם פסול אם לא הקנה להבעל והמחבר שכתב לא אם שלוחו כותבו לריך שיהיה מבל הבעל כוונתו לכתחל' ג יסמוך על סברת הרמ"ה ואם הוא נותן מעות להסופר לקנות קלף ודיו כתב הר"ן דכשר מטום דהסופר נעשה שלוחו ומכח לו בעת שקנה ' ואם הקלף והדיו של האשה אז לכ"ע פסול אם לא הקנה להבעל . מיהו בקולמוס יש קפידה בדיעבד ולכתחלה לריך להקנות להבעל קודם הכתיבה אפילו הקולמוס וכל כלי הכתיבה אפי' אם עשה אותו לשלית למכור לאחרו ואם לא הקנה לו קודם הכתיבה יקנה לו הסופר הגט אחר הכתיב' והטלומי שכר הסופר ס"ל להרמב"ם אחר החקנה חבל' היא . והרש"ם ס"ל דהוא מבלם שלא תקנו חז"ל הוא אם חבל' היא הגט כשר מטום דהוי שינוי דאינו חוזר וכן הדין אם גזל הדיו אבל גזל הגט לריכה שינוי אינה מגורשת לכן אם נתן לו הסופר הגט ולא פרע לו לא הוי גזל ועיין בתוספות דלא מקדים חיישינן שמא יכתוב בניסן ולא יתן עד תשרי כגר תילו בתוספות דלא מקדים חיישינן לנפשיה עיין בב"ק דף קי"ו : (ז) והוא שיהיו העדים שחתמו וכו' לתו דוקא בחים שהיו חתמו עמו ה"ה בחתמו עמו לאחר שנת ועיין ג"י : (ח) מכירין ויודעין זה בלעו' נרשה דלהחלה לריך שיכירו מסוס חתם למעלה שמא יתן הגט לחתם אבל אם חתמו ולא הכירו והחמת כן הוא שכן אם החתם והחתם לא שבשעת החתימה לא הכירו רק שמעו עלמו נרשה דכגר בדיעבד דהא בשעת הסכנה כותבין לעבד"י שאין מכירין : (ט) דגם הסופר לריך להכירו דהא לריך שישמע מפי הבעל ולריך לכתוב לשמו ולשמה ע"כ לריך לכתחלה לידע קודם שיכתוב זה אם החים ואם החתם * (י) ואם תבין נהגו לכתוב ע"פ עלמו . משמע מלשון זה לא שלא הוחזק שלשים יום בעיר אם תבין מתחילין לו שכן אם תבל ג"י כתב אגם אם תבין לא שכותבין שמו וכן הוא ד"מ ובתחת שלא ידיעתי מלריכי' להבין על אם תבייהם ולפבר שעטו' הוא בית מסדרי הגט מכח הג"ה זו אבל לקמן סי' קכ"ט בג"י כתב שמדברי הרמב"ם משמע דאם תבין שום לשמו אבל ידיעתי נוהגין לכתוב אם תבין על פיו : (יא) יאמר לסופר לפני העדים לשון הל"מ ואמר לעדים שמעו מה שאני מלוה לו לשון מהר"ם מרגליות ופשוט דאין לחוש לזה בדיעבד עכ"ל הל"מ : (יב) אמרו לסופר וכתוב ולעדים ויחתמו . ולפי' בפירוש הסופר והעדים ולומר לני ממנה סופר פלוני לסופר ועדים פלוני ופלוני לעידי תחימה ולפ"ה לא מהני ואין הסופר והעדים במקום הבעל אף כשנתנו הם מפיו אבל בשאר הדברים עושה אדם שלית שלא בפניו ויכולה אשה לומר פלוני שהוא בעל"ה אני ממנה אותו להיות שלוחי לקבל גיטי כל זה הוא דעת הרמב"ן וכמה פוסקים אבל הר"ן והרש"ם מחלקו עליו וכבדברי הלח משיב ל' יוסי אף בלומר אמרו מדעתכם לפלוני הא מיהא למיחש לחורבה אבל בעל בפניה' אלא בכתוב בחתב מהדר"ך להלכה אמרו כן ולא למעשה ועיין בג"י : (יג) הוי ספק מגורשת אבל בלומר להם שהם יתנו והם מעלמם אמרו לסופר שיכתוב גט אין התורה לב"ע ומיהו גם בלומר אמרו יש פוסקים דס"ל דלאינו רק פסול מדבנן והרמב"ם בכתב הרי זה גט פסול ומתיישבין בדבר זה הרבה מפני שהוא קרוב להיות גט פסול ועיין בב"מ שהביאו בו הרד"ך והר"ש משקר ומה שפי' בו הכ"מ וע"ל סי' ק"נ התילוק בין גט בטל לגט פסול ולספק מגורשת :

(יד) אפילו

ו"ח הגט פסול מדבנן מטום דחיישינן שמא תזכיר העדים . ואפי' אם תמר הבעל תמרו להסופר שיכתוב ואחם תחתמו אז אין לחוש שתזכיר עדים מ"מ פסולי ועיין סימן ק"ל מ"ב * ואם תמר תמרו לסופר בשמו שיכתוב אז לדעת הרמ"ה והר"ן כשר דעשה שלוחו שלח בפניו * ולהרמב"ן הגט בטל מדאוריית' מטום דכתיב וכתב ונתן הסופר עומד בשלמו ולא"כ שמע מפיו משמע דס"ל דבעינן שליחות בכתיבת הגט ולקמן סימן קכ"ג משמע דלא בעינן שליחות בכתיבת הגט וע"ש וכן לגירות חוספות

ה (יב) אפילו כתב בכתב ידו לסופר שיכתוב ולעדים שיחתמו לא יכתבו ולא יחתמו עד שישמעו מפיו ח בין שהוא פקח ובין שנשתתק בין שמדבר ואינו שומע בין שאינו שומע ולא מדבר (טו) ויש מכשירין במי שנשתתק לכתוב ולחתום על פי כתב ידו שיכתוב לסופר כתוב ולעדים חתימו והוא שתהא דעתו מיושבת עליו :

ו מי שנשתתק ושאלוהו אם רוצה שיכתבו גט לאשתו והרכין בראשו יתבאר בסימן שאחר זה :

ז אמר לעשרה כתבו גט לאשתי ט (טז) א כותב בשביל כולם ואם אמר כלכם כתובו אחד כותב במעמד כלם :

ח אמר לעשרה כתבו וחתמו ותנו גט לאשתי י (יז) אחד כותב ושנים חותמים ואחד נותן :

ט אמר יא כלכם חתמו יב (יח) או שמנאם בין שמנה כלם בין שמנה מקצתם ואמר להם חתמו (יט) ה"ז יג כאומר כולכם חתמו וכלם צריכים לחתום בו יד ושנים (כ) שחותמים בו תחלה הם משום עדים וצריך שלא יהא שום אחד מהם פסול והאחרים משום תנאי לפיכך אם היו השאר פסולים או שחתמו זה היום וזה למחר או אחר כמה ימים כשר טו (כא) והוא שיחתמו כל אחד בפני כולם ואפי' חתמו השאר אחר נתינת הגט טז (כב) (ואפי' לאחר שנשתתק) (הר"ן פרק קמא דגיטין) כשר

(יב) אפילו כתב בכתב ידו וכו' * ואם הגט בטל או פסול לו בכתב בפ"י עיין ג"י ואם מקילין בקהוס עיגון בכותב בכת"י עיין ג"י : (טו) ויש מכשירין במי שנשתתק ובפיקח גמור אם גירש ע"י כת"י או עיין ג"י מה שהכשיר בנשתתק לדעת הרמב"ם המכשיר בנשתתק : (טז) ל' כותב בשביל כולם . דהכוונה היתה לחלק מהם אחר שיכול יכתוב וח"ל כותב בעמד במעמד כולם ואפשר אם כולם ירצו לכתוב כל אחד מקלח הגט הרשות בידם ומ"מ יש להחזיק דאם חזקת דהרשו' כולם יכתבו היה רצון לומר דוקא כולם יכתבו שלא ולאי אפשר דמילתא לא כיון רק לסופר אחד כנהוג העולם ואם כתבוהו שנים הגט פסול דוכתב דקרא לשון יחיד הוא : (יז) אחד כותב ושנים חותמין ואין הכותב רשאי להיות אחד מן השנים החותמין דהא חיכת כלומר בשנים בסיום סופר ועד כמבואר לקמן סימן ק"ל לאבל אחד הנותן יכול להיות הסופר או אחד מן העדים דהא הכל כשרים לפליחות הגט : (יח) או שמנאם * נראה דהיינו זה שמנה הרי הוא ☜ כלומר שייך מי גבי כחיבה דאם מנה אחת חותם ואחר ג' ג' ד' כהונו ל' כותב בעמד כולם : (יט) הרי זה כלומר כולכם חתמו וכו' זה הוא לשון הרמב"ם ומשמעות דבריו דאף אם מנה מקלתן הוי כאו מנה כולם דלאו כרוכלת בעי למימני וכוונתו שכולם יצוו על החתום אבל רש"י והר"ן ל"ל פירשו כן ולעולם במנה מקלתן לא קפיד לכל היותר רק על המנויים וכן פסק בטור : (כ) שחותמין בו תחלה הם משום עדים וכו' תע"ג דבאחר טערות כשלא עדים הרשונים כשלים לחתימין דחתמו שלא מדעת הכשרים שאני הכא דאמר כולכם ובאחר טערות ל"ח מקלתן לחתוך רק כולם משום עדים וכשל מהן קרוב נחשב כל העדות ע"פ גזרו בגיטין משום אחר טערות וכח קרוב חשם בתחלה פסול ולא לחתוך לחתוך חשם אבל כשחתם לא גזרו משום אחר טערות ועיין בב"י בהאריך בדעת אחר פוסקים דם"ל חתם קרוב לבסוף לא נחלט גרע טפי ופסול בין בגיטין בין בשטרות לפיכך אם חתמו כולם תע"ג בשטרות ואח"כ נמחק אחד מהם או שנתחתמו כל ח' בפני כולם תע"ג דבשטרות אינם חותמין שלא משום שאני הכא ד"ה יחתמו כולם דכולם יכולים להעיד שלא חתמו אלא בפני כולם ואפשר דאפילו אם כולם ילכו לכתוב כל אחד מקלת הגט הרשות בידם וח"ל כותב בעמד במעמד

בשר (כג) ואם מת אחד מהם קודם החתימה הרי הגט בטל (כד) (ועיין לקמן בסמוך)

ו ואם אמר כלכם חתמו משום ערים צריך שיהיו כולן כשרים (כה) ושיחתמו כלם בו ביום וי"א שאפי' אמר סתם כלכם חתמו דינו כמפרש ואומר כלכם חתמו משום ערים יז (כו) (וכ"ל דיש להחמיר כסברת זו) :

יא יח (כז) תיקנו חכמים שהאומר לרבים לכתוב גט אין לחתום או לחוליך גט לאשתו וכן להולכה כל אחד מכם יוליך ואם לחתימה יאמר להם כל שנים מכם יחתמו בגט זה :

קכא צריך להיות ברעתו מכתיב ערנחינה ובוחים :

א צריך שיהי' ברעתו בשעה שמצוה לכתבו לפיכך אם אחזו רוח רעה בשעה שמצוה לכתבו א אין כותבין אותו אפי' לכשיבריא ובן השיכור שהגיע לשכרותו של לוט ואמר כתבו אין כותבין ב (א) ואם לא הגיע ה"ז ספק :

ב היה בריא בשעה שצוה לכתבו ואח כ אחזו החולי אין כותבים אותו בעודו בחליו ואם כתבוהו ונתנוהו קודם שיבריא (ב) אם הוא ג חולי דסמיה בירך ה"ז פסול ואם לאו אינו גט :

הגה אבל לאחר שנחרפת כותבין ונותנין אפי' מיהא בחליו שלא ליחתו (טור)

ג מי שהוא ד עתים חלים (פי' ג"ח מן ומחלימני ותחיינני) עתים שוטה כשהוא חלים הרי הוא כפקח לכל דבריו ואם גירש באותו שעה גטו גט ואפי' חלים בעלמא שאינו שפוי לגמרי : (ג) (ועיין לעיל ס' קי"ט סעיף ו') :

ד שכיב מרע שמצוה לכתוב גט צריך לדקדק בו (ד) שיהא שפוי ה בשעת כתיבה ובשעת נתינה :

הגה

בשר (כג) ואם מת אחד מהם קודם החתימה הרי הגט בטל (כד) (ועיין לקמן בסמוך)

ו ואם אמר כלכם חתמו משום ערים צריך שיהיו כולן כשרים (כה) ושיחתמו כלם בו ביום וי"א שאפי' אמר סתם כלכם חתמו דינו כמפרש ואומר כלכם חתמו משום ערים יז (כו) (וכ"ל דיש להחמיר כסברת זו) :

יא יח (כז) תיקנו חכמים שהאומר לרבים לכתוב גט אין לחתום או לחוליך גט לאשתו וכן להולכה כל אחד מכם יוליך ואם לחתימה יאמר להם כל שנים מכם יחתמו בגט זה :

קכא צריך להיות ברעתו מכתיב ערנחינה ובוחים :

א צריך שיהי' ברעתו בשעה שמצוה לכתבו לפיכך אם אחזו רוח רעה בשעה שמצוה לכתבו א אין כותבין אותו אפי' לכשיבריא ובן השיכור שהגיע לשכרותו של לוט ואמר כתבו אין כותבין ב (א) ואם לא הגיע ה"ז ספק :

ב היה בריא בשעה שצוה לכתבו ואח כ אחזו החולי אין כותבים אותו בעודו בחליו ואם כתבוהו ונתנוהו קודם שיבריא (ב) אם הוא ג חולי דסמיה בירך ה"ז פסול ואם לאו אינו גט :

הגה אבל לאחר שנחרפת כותבין ונותנין אפי' מיהא בחליו שלא ליחתו (טור)

ג מי שהוא ד עתים חלים (פי' ג"ח מן ומחלימני ותחיינני) עתים שוטה כשהוא חלים הרי הוא כפקח לכל דבריו ואם גירש באותו שעה גטו גט ואפי' חלים בעלמא שאינו שפוי לגמרי : (ג) (ועיין לעיל ס' קי"ט סעיף ו') :

ד שכיב מרע שמצוה לכתוב גט צריך לדקדק בו (ד) שיהא שפוי ה בשעת כתיבה ובשעת נתינה :

הגה

הרמב"ם כקצה כמ"ש בסימן קמ"ג ונסמ יבואר וכתבתי גם העור ס"ל כרמב"ם גם המחבר ס"ל כן וע"ש : יז ונראה לי דיש להחמיר בד"מ מסתע ללא החמיר שלא לענין קרוב או פסול הואיל לכאורה פוסקים פסול אבל אם לא חתמו ביום א' אפסיר להקל מיהו נראה כיון ה"ג והעיטור והרמב"ן וכי"ן בשם תום' פסקו כל"ל דאמר כולם משום עדים אין להקל : יח תקנו חכמים וכו' מיהו אם אמר סתם כשר אם חתמו ביום אחד כגון שכתב סס"ג ואם אמר בפי' כולכם חתמו פסול אם לא חתמו כולם אפי' לאחר החקנה ולא כפי"ז ועיין ד"ן ול"מ :

קכא

א אין כותבין ולא מהני בדיקה כי מחזיקים ליה בשוטה ולאו כ"כ הר"ן ואם כתבו לכ"ע הגט בטל : ב ואם לא הגיע הרי זה ספק כן הוא הגירסת של המגי"ל והב"י והמגי"ל פי' מ"ש הרי ספק היינו אם לא אמר אמו הרי זה ספק אם דינו כמ"ש דלא לומר תנו וגירסת הטור ברמב"ם כך הוא היה הדבר ספק אם הגיע לשכרותו של לוט הרי זה ספק והב"י פי' לפי' לגירסת שלנו עולה דברינו כהבי העור ומ"ש ואם לא הגיע היינו אחרן בדוב לנו שהגיע הרי זה ספק וכן משמע בד"מ ומדברי הם יש סתר דיש למעט להם דאל יכתבו כ"ש הגט דבדיעבד המשכרים וכן כתב בש"ג בשם מהר"מ ואם בעת שכתבו לא היה שיכור ואח"כ נעשה שיכור גרע לכתוב לא היה שיכור ואח"כ נעשה שיכור גרע לכתוב מאחר לכתוב הגט בעת שכרותו דאם אם אחו בו קודיקוס כלומר ר"יור"ח ר"ת מדמה ליבן ור"י ס"ל דל"ל ליבן משום יבן לאו מחוסר מעשה ושכור נמי הוי מחוסר מעשה ודומה ליבן ודומה גם ר"י דמוחר לכתוב הגט בעת שכרותו : ג חול דסמי' דינן הכי לדעת העור אם נשתנה בעת הכתיבה ונתינה אפי' אם היה בדעתו בעת שנתנו לכתוב מ"מ הגט בטל מדאוריי' ואין חילוק בין סמי' דינו לבין סמי' דינו וכ"כ בש"ג וכתב אפי' לכאורה תינו פוסל שלא המחבר מחלק לדעת הרמב"ם בין אם סמי' דינו לבין אם אין סמי' דינו ואין נראה * ויותר מסתבר דהרמב"ם ס"ל כשהיה בדעתו בעת שנתנו לכתוב אף ע"ג שנשתנה בעת הכתיבה ונתינה מדאוריי' מגרשתו אלא מדרבנן פסול לכן אפילו לר' יוחנן דינו שלא פסול מדרבנן אפי' אין סמי' דינו וכן כתב ב"ח וא"ת ובזה ניחא הא דל"ל בדיקה כשנשתנו בדרך סימנים כמ"ש ס"ם ולא חיישינן שמא נשתנה בעת הכתיבה ונתינה מדאוריי' מגרשתו אלא מדרבנן ואפי' אין סמי' דינו וכן כתב ב"ח בשם מהר"ם בן חביב ז"ל ה : ד עתים חלים וכו' היינו כשידוע דזמן חלים זה דינו כפקח אע"ג דאם עתים חלים ועתים שוטה אין מגרשים מוסיף בש"ס בסימן קי"ט שם יזעטם משום זמן : ה בשעת הכתיבה/ובשע' המתינה מכ"ש בעת שלוה לכתוב אבל אם נשתנה אין הכתיבה להתינה וחוזר ומשכתה אלו להיר שכתב קלת הגט ונשתנה ולא כתב עד שחזר ומשכתה אין קפידה כ"פ הגיה יוסף * מיהו נהוג מסתע לף בפה"ג וכ"פ בד"מ דטוב לחוש לדבריהם * מיהו בדיעבד יש להקל * ואם לא בדקו הב"ד המדבר בעת הכתיבה והנתינה כתב הב"י לפסר לכאר ומ"ש בד"מ דהיינו בסדר הגט מיהו מסתע לישא שם חיישי כשידוע שלא היה בדעתו * ומשמע אפי' לא בדקו בעת שלוה לכתוב נמי הדין כן כמ"ש הב"י * ואם לא שפוי בעת הכתיבה חלוי' בכלונתא שכתבתי לעיל להרמב"ם תינו שלא מדרבנן ולהטור והב"ג מדאוריי' ואם לא שפוי בעת הנתינ' ל"ל גם הטור מוד' ואם נשתנה בחליו חלי בכלונתא הפוסקים כי בירושלמי מבואר ר"פ ה"ד דמתני' נשתנה לריך בדיקה ג"כ כמ"ש בסמוך חיישי דוקא דנשתנה בדרך אבל אם נשתנה בחליו ל"ל בדיקה ג"כ כי מה שנשתנה חלינן מחמת חולשה הוא ס"ל כמה הפוסקים וכן ס"ל לעיטור שלא הוא ס"ל לפי' נשתנה בדרך אבל אם נשתנה בחליו ל"ל בדיקה כלל כי מה שנשתנה הוא מחמת חולשה הבא וגם לו כלום ול"מ אם כבר לזה לכתוב ונשתנה לפי' בדיקה כלל * זלא כב"י דהבי' דברי העיטור

מפי לו

נע"ז פ"ב סימן זה ג' פירושים לעיטו' אם לוה לכתוב ונשתכח והוא ג"ז ם ספק ולריך בדיקה משמע דס"ל להיעיטור נמי אם נשתכח והוא בריח ים לספק שמא שוטה הוא לכן אפילו אם לוה לכתוב ותו"כ נשתכח ים ספק וליתא לס"ם אבל לשיטות שאר הפוסקים נשתכח ים לחוש שמא נשתטה ולריך בדיקה ת"כ אפי' אם לוה לכתוב ונשתכח לריך בדיק' והיינו דוקא אם נשתכח בעודיו אבל אם נשתכח מחוליו לא חייבי' שמא נשתטה * אבל בם"י והר"ן פירשו אחרי' ר"פ"ם דחייבי נשתכח בחוליו וחייבין שמא נשתטה ומ"מ נשתכח בעודיו לריך בדיקה ולשיטה זו דמפורש במחני' וב"ם אבי' נשתכח בחוליו חייבי' שמא נשתטה נראה אפי' אם לוה לכתוב בעת שהיה מלבר ואחר ה נשתכח אם כתבו ולא בדקוהו אין להקל · והב"י כתב אפשר נשתכח מתוך חוליו ולא בדקוהו מודים דכשר בדיעבד היכא דלא אפשר כעובדא דבעל העיטור ליתא לשיטה זו ואין להקל * שוב אפשר לומר מ"ש לדעת הרמב"ם דחיבו שא אין חשש דרבנן ים ללמד ולהקל מיהו אין מוכרח כ"כ ולדעת הטור מבורש מדחויר' בטל הגט אם לא היה בדעתו בעת הכתיבה וכ"פ הב"י לכן אין להקל: ן והרכין בדחשו מע"ג ע"פ כתב אין מגדשין לדעת קמייתא שהביא בסי' ק"כ מ"מ הרכין עדיף דהוי כקול * ופקח שהרכין לדעת רוב הפוסקים מגרשי' שא לחיזוק מ' של הרא"ם אין מגרשי' כיון דאפשר לו לדבר: חד הן וחרי לאו מבואר בם"ם אם שלחו ג"כ הן ון"פ ללאו לרופים לא מהני דאמרי' שמא שיחת הן הן נקטי ליה ואפשר אם הסיב על הן ללאו לא מחזיקים לאוזה ודאי שא לאמרי' שמא שיחת לאו לאו נקטי ליה ונתקיו לאוזה אבל אם שולחים לאוזה ודאי ולא בדקיון עוד ונתום ונטור פוכח אפילו כשלוחים לאוזה בשירוגים שולחים לו חד הן וחרי לאו חד הן וחרי לאו היכא דלא להוי ג' לאוין רלופים ולא כהמחבר שכתב חד הן וחרי לאוין חד לאו וכו' * ורם"י פירש בחרלן הרחשון בשירוגי' היינו שהוה בין שלוה לכ"כ רי"ו והגמוי' ים לחוש לדבריהם: ח וי"ם דעתקים לאוזה ע"י פירוש משמע דלריך אלו שלה בדיקות ובשירוגין כהנ"ל אפי' אם עתק ע"י פירוש ועיין ג"י וב"ח ז

ט מוליאה בדמיה משמע דס"ל בדיקה כמ"ש בסמיכו הב"י דאילו בחרם ס"ל בדיקה כשר שכתב בדמיה וכתב הב"י דכן משמע מדברי כל הפוסקים שא רי"ו פסק דלריך בדיקה גם הרשב"א ס"ל כן ופסק לא כוותייהו ועיין בהרי"ף והרא"ש פ"מ כתבו אם לא בדקו דבוקים אחוה לכן אין להקל בזה והאי בדמיה היינו בדחשו ובידיו אבל קפילה בפיו לא מהני * וכתי' אלי' בפלוגתא לשיטות הרמב"ם כת"י סוה לדמיה ל' דאהני כת"י אבל לשאר הפוסקים שהבאתי בסימן ק"כ לא מהני ודמיה שטוה בגוכו עדיף ומ"ש ג"א בשם חום' דמהני כת"י כ"ד כי חום' לא כתבו בן אלא בתלמת הסוגיא דס"ד כתב עדיף מדמיה אבל להמסקנא דקי"ל דמיה עדיף לא מהני כת"י מיהו אם כתב ע"י כת"י ל כשר שכאם ע"י כת"י כן הוא מגרש וכן אם כתב ע"י קפילה מגרש ע"י קפילה * וחרם המגרש כותבי' גט כשאר נוכח הגט ונותנים בתב שהשה שגירש מותה ע"י הב"ל כדין ע"י דמיה והנוסח עיין בדי"ו ובשו"ל סימן ס"ח * ואפי' אם היה מקדם בעלמו מהני הגט מה שסופר כתב ע"י דמיתו ועיין תשוב' ל"ל סי' ע"ז לוך להתנהג כשהחרם מקדם · ולעיל הבאתי פלוגתת הפוסקים אם בעינן שליחות גמור לכתוב הגט ואין להביא ראיה מכאן דא"ל שליחות דאל"כ לוך כותב הסופר ע"י דמיתו הא חרם מ"י לעשות שליח · וי"ל כיון דקדשו לאו בידוטים הם א"ל כאן שליחות גמור לכן מקילין בזה בחרם אבל בעלמא לריכים שליחות גמור · ושוטה אין קדושין קדושין כמ"ש בסימן מ"ו ואם היה שוטה בעת הקדושין ונשתפה וחזר ונשתטה אפשר כשהיה שפוי בעל לשם הקדושין כ"כ הב"י והיינו כשנתייחד עמה לפני עדים ואם לא נתייחד לכאי עדים שא דר עמה כדרך הים עם אשתו אחת כמה פעמים דפלוגתא זה הפוסקים · וכאילו שוטה מפורש בש"ם ים חגיגה ופסק הרמ"ם אפילו א' מהמינים אם עושה דרך שטות הוא שכן מדייק הב"י מהרמב"ם ועיין בח"ה ופסק הב"י לאו דוקא הני סימנים המפורשים אם אחר דבריס מה שעושה דרך שטות וכו' פ"ל סימן א' כתב המחבר הסימנים מה שמפורשים אם בחגיגה כ"ל לדוגמא קהני ואלו דוקא ועיין בחשו' מה שהביא הב"י בסימן קי"ט ובחשו' מהרי"ק שורש י"ט: ו גוסס הב"י כתב לריכי פלוגתא אין הפוסקים אלא בשוה שעות לגרש לכתחלה אותו ואין לגרש בשעת הדחק אבל אם חרי הוא בחיי כגון שעוה שכתב לכתחלה אין לגרש אבל בדיעבד אם גירשה אפילו בשעת הדחק כיון דאינו אלא חשש דרבנן אבל לשיטות הטור דס"ל דהוה חשש דאורי' קשה למה לא חייבי' שמא הטרוף דעתו · ובדיעבד כ"ע אם לא בדקו אחרי מ' כתב ע"ז דלא משמע כן מדברי רמ"ה ולריך להחמיר בדבר * מיהו נראה אפילו אם הבעל בריא ומ"מ דהוה ג"ח אחר דבריהם ל"ל בדיקה כלל:

קכב א ומלא כפול היינו אפי' בפול מדרבנן כי כפולי דרבנן הוה היה ומלי חומרא שנהגו להחמיר ג"י: ג הגהות

קכב (א) אין לסמוך ע"ז דלמא לית לי' בדיבה ח"ל הנזכר הדבר למפרע שע"ז הגט שמכשיר הרב עתה לזה אעלין הבעל וכתב בל"מ זה לשונו בסדר גיטין כו' ע"ז יתהר הסופר לחתר שרחה הרב הגט שחס היה לו שום חסרון בגט כגון למשוך לותו או לותיות שנשטעו ואין רשומן ניכר אלא יעשה אלתי רשו הרב להמתי כשר הוא לפרסם הרב וכן עשה הסופר אלתיותו ונקו' טופסי גיטין שיאמר לו הבעל בתחל' לסופר שיהא כשר בעיני הרב ולמי שמרחה לותו ולך עכ"ל : (ב) עדיין לא נתחם יכולין לכתוב אחר דעדיין לא נגמר אלתיותן ואפי' חתם בו ע"ה כיון אלא חתם הסני לא גמר הענין ואף שהסופר וע"ה עשו אלתיותן מ"מ לא נגמר הענין עד שיחתמו שני עדים : (ג) להתמי' בכל ענין משמע אפי' כתב רק מקל הגט ואיתי בו פסול אף ע"ה עשה אלתיותו למקלת הזה שכתב ולריך לחזור ולכוות שיכתוב מחדש :

(ד) ואמנו לשליח ויולין לה בגמרת פ' התקבל בעי תרי בעיי רשמונה אלא ויולין לה ובעית שניה דקתמ' ויולין לה ורש"י מפרש לה לבעית שניה בחל"ל בעית רשמונה דעשו אלתיותן דמה כל מה שלותה עשו אבתי תיכ למבעי בתומר ויולך לה ובטור בסוף בחל"ל ע"פ שיטת הגאונים ע"כ כתב בבעית רשמונה ואלו לא עשין אלתיותן ואפשר שגם הרמב"ם סובר כן ע"כ השמיט בעיית זו ויולין לה דבתר היכא לאסתפוקי אבל אלא ויולך פשוט דעשו אלתיותן ובספר להסי משנה על הרמב"ם כתב להיפך מדעת הרמב"ם לפרש אלא כרש"י ותמה"ל הוא אלא ויולך אלא עשו אלתיותן וכותבין אפי' מאה פעמים ועיין בב"י דדעתו דסני הענין לא נפשטו ואין פוסקין כתמ"ל ועיין בב"י ח"מ סי' ס"ס פוס בב"י ובב"מ ולפ"ד גם מ"ש הב"י בתחלה אפי' לא תמר ויולך הוא ג"כ ט"ס ולפי מ"ש בספר לחם משנה אפשר שאין כאן ט"ס : (ה) ומאלא הגט פסול או בטל. תעג"כאלא תמר להו כחובו אפשר דעת הרמב"ם לחלק בין תמר תנו לא תמרנסת מיד אז אלא לא לוה על חסרון אבל לשליח אפי' בחסרון יש להחמיק אם עשו אלתיותן ומכ"ש אם נתבדים להסתפק ברוליך : (ו) וכל זה שתמר לפש וכו' * כלומר דלא מצינת בגמרת שת תמר תלמלוני ויולין אלא עשו שליח על גט פרטי רק תמר להם כתבו גט ותלמלוני אלא אם נמלא הגט פסול אתמרי' גט כזה לא הוה ליתן לשליח אבל אם הוה לקח גט מיד הסופר ואתמר לשליח הולך גט זה ונמלא פסול אין לסופר לכתוב גט אחר ולמסרו לשליח דאין להט לעשות שליח אלא ידיעה הבעל ואף שלוה לסופר לכתו' עד שתא גיטין מ"מ השליח לא נעשה שליח מן הבעל רק על גט אחר שמסר לידו אם שתמר בהדיא גם לשליח שולין כ"גיטין עד שיהא ח' שפסח כשר לרעתו חרב וכל"ל כ"כ בל"מ ודין השליח כדין הסופר ועדים :

קכג (א) אם אתר לה הבעל לכותבו · דברים פשוטים הם דאלא אתר' הבעל לו עתני מה לי אלא מה לי אחר ובב"ח נחתך והניח בל"ע ואין כאן עין ופתק : (ג) ותקנה

הגה ואם הערי' רולים לכתוב אחר וליתן לה שניהם ב הרשות בידם ואין לריכים לשאול לבעל (תשובת הרשב"א הובאה בב"י) לבואם הבעל הולך מהעיר יאמ"שהוא נותן להם רשות לכתו' ולחתו' גט מאחר ער ק' ער שיתא א' כשר בין בכתיבה בין בחתימה לדעת הרב שבעיר בלי שום פקפוק :

הגה ג ולכל מי שמרחה לותו (סדר גיטין) (אבל אם הבעל בעיר ד

(א) אין לסמוך על זה אים לבעל לחזור ולכוות כל פעם לעדי' ולסופ' (ב"י בשם ר"ח) וכן נותנין שיחזור ואלוה כמו בתשובה גם ה מקנה להם הקלף והדיו אם לא נשאר לסופ' ממה שהקנה לו בתחלה) כן נמלא בסדר גיטין) י"ל הא דאמרינן עשו עדים וסופר אלתיותן לריך לחזור ולכוות היינו דוקא אם כבר נתחתם ונפסל אבל אם ו (ב) עדיין לא נתחתם יכולין לכתו' אחר ואין הבעל לריך לכוות (ב"י בשם הרשב"ץ) אבל נהגו (ג) להתחיל בכל ענין :

ב אמר להם כתבו וחתמו ז (ד) ותנו לשלי' ויולך לה וכתבו ונתנו לשליח (ח) ונמצא הגט פסול או בטל אין כותבין גט אחר עד שימלכו בבעל ואם לא נמלכו בו וכתבו גט אחר כשר ונתנוהו לשליח ונתנו לה הרי זו ספק מגורשת :

הגה וי"ו דכל שנמלא הגט בטל או פסול כותבין גט אחר אלא אם נתבד מיד השליח דינו כמו שנתבאר (טור) (ו) וכל זה שתמר להם לכתוב ולתן ח אבל אתן לשליח לקבל אם יולין יכולין לתקר אלא רשות אלו (ב"י בשם הרשב"ץ) וכן משמע מתשו' הרמב"ן סימן קמ"ה) :

קכג מי ראוי לכתוב הגט ונכתב וניתן בשבת ובה"ט ועיפים :

א תכל כשרים לכתוב הגט חוץ מתמשה כותי ועבד והש"ו אפי' האשה בעצמה א (א) אם אמר לה הבעל לכתבו יכולה לכתבו (ב) ותקנה

כשר ולא תחמו העדים יכולים וגם"ס מבעיי ליה לרבא אם תמר ותנו לשליח מהו ופרש"י אם נתנו להשליח ונתבד מה"כ אם תמרי כשר עשו שליחתן ותו לית"ח תמר דבינת לרב מצי אם תמר ותנו לשליחו ויולך מהו ופרש"י אח"ת אם לא תמר ויולך כשר עשו שליחתן מיהו אם תמר ויולך י"ל דלא עשו שליחתן עד שמגיע הגט לידה דמ"ה מסיים ותמר ויולך * וכתב רי"ן על דברי רש"י שמפרש הבעיי אם נתבד ה"ה אם נמלא פסול והרמב"ם כתב אם נמלא פסול ה"ה אם נתבד והב"י הסיג עליו וכתב להרמב"ם דוקא אם נמלא פסול מבעיי גם"ס וי"ל כיון דאין מוטל עליה שלא ליתן לשליח אפי' אם נתנו גט כשר עשו שליחתן אבל אם היה גט כשר ונתנו הגט ליד השליח ונתבד לא מבעיי ליה ובודאי עשו שליחתן ואם כתבו גט אחר בשר בעל ולכאורה נראה דברי רי"ו ורש"י והרמב"ם לא כל גו והרמב"ם שכתב ונמלא פסול היינו מאחר שנתנו ליד השליח ונמלא גט פסול שנעשה גט אחר שנתינה והוי כאלו נתבד וכן לרש"י אפי' אם נתבד ה"ה אם נמלא פסול אבל אם פסול מה שהיה קודם הנתינ' לא כלום ולא עשו שליחתן לכ"ע וכמ"ש הטור וכן כוונו המגי' דשכתב אם נמלא פסול או נתבד היינו פסול לאחר הנתינה מבעיי ליה אבל פסול מעיקרא לכ"ע יכולי' לכתוב גט אחר * וגם"ס מבואר ממגי' דאם היה גט כשר ונתבד נמי מבעיי ולא כב"י שכתב אם היה כשר ונתבד לא מבעיי ודאי עשו שליחתן ואם לא אמר ויולך אין מפורש הדין כאן ומטור כתב בודאי לא עשאם שליחים והב"י כתב תע"ג דכתב בודאי מ"מ כוונתו דאיכא שלא ספק כי לא אפשט הבעיי תע"ג בעיי בדרך אחר ל"ל דפסק כאחר ל"ל ואם"ם בח"מ סי' ס"ג דפרש"י לא פסק כדיעות הגאונים לא היה לריך לזה ועיין עוד מזה לקמן סימן קל"ז ועיין בדמב"ם פ"ו מה' גט ופ"ב מ"ם ופ"ח מ"ג · ובט"ז כתב דהטור ס"ל דבעיי רשמונה בודאי עשו שליחתן ומ"ש רבינו לרב אבי ויולך לה מהו היינו שאמר לו דרבא לא בעיי פשוט אתר ויולך שלא דוקא כשאתר ויולך אז מבעיי ליה · ולדינא עיקר אפי' לא תמר ויולך נמי ספק * והב"י בחשבר דהרמב"ם מפרש בעיי הרשמונה לענין אם אם יכולים ליתן גט בעצמם להחזה אף על גב דעשה שליח אחר מ"מ לא סלקו אותם מהשליחות והיינו טעות הרי"ף ובחלוקי הרב רבי שלמה כהן מה שחיבר על אמנה פרקים שם ל"ל גיטין כתב דאיתמחי' מיניה דברי הרמב"ם מ"ש פ"ו דין ל"ח דאין שפק בדבר ות"י להיות שלוחי אע"ג דשם כתב שם אתר ויולך אין סברת לחלק בזה ועיין סימן קמ"ו : ח אבל נתן לשליח אלא עדיין לא נעשה שליח שלא עד גט זה לבן אפי' אם היה הגט בטל ח"י לכתו' גט אחר וליתן ליד שליח זה * ומשמע אם לא עשאו שליח בפי' על גט זה שלא עשאו שליח ומסר לידו ח"י לכתוב גט אחר וליתן לידו וכן משמעות בחשנ' רשב"ה ולא כמשמעות תשו' הרמב"ן · וכתב בל"מ ונראה דדין השליח כדין הסופר ויכול הבעל לומר לשליח כ"כ גיטין עד שיהא ח' כשר לרעתי הרב :

קכג א אם אתר לה אבל אם לא אתר לה אינו כלום אף כתוב הטור בשם הרמ"ה וכבר כתבתי פלוגתת הפוסקים אם בעינן שליחות בתיבת הגט והרמ"ה ס"ל דבעינן שליחות וכתב דכתיב בתורה קחי על הבעל מ"ה לריך לכתוב הבעל בעלמו או שלוחו לכן אפילו אם התשה כותבת לריך הוא לומר לה ואין קילוק בין תשתו לאחר זמ"ח מתריך זמה כתבת · ואין זה תלי' בפלוגתת ר"ת ור"מ * לר"מ קחי וכתב על התחיתה לכן אפי' אם מלא בתשבה כבר ולר"ת קחי וכתב על הכתיבה ובריותא דבניה בפ' מ"ם דחתיה הרי הגט בטל עד שיאמר לסופר כתוב ולהעדים חתמו קשה דלא אתי' לר"ת ולא לר"מ ומפסר דאתיה כרבי יהודה דס"ל תחיתה וכתיבה בעינן לשמה כמ"ש רש"י ותוספת ס"ל דאין לריך שליחות וכתב קחי על הסופר ומה שנרי' למות בעלמו להסופר משום כשלא שמע מהבעל אלא כאן כותב בשתם ולא לשמה * לכירוסף קשה למה תניא בבריותא זו הגט בטל הא לא הוי אלא בשם בעלמו ומדברנן ולריך טוב :

כ ותקנה לוהו לבעל כדר כתבתי בסי' ק"כ ס"ק ג' ולפ"ז אם בעל ב' גיטין אחד לה ותקנה חו"ל

קכר (א) מיהו נדבר שלריך ביעור מן העולם וכו' לפ ידעתי למה כתב בפסיעות הגט בטל הא הר"ן ל"ז כתב דין זה רק לת"ל כל העומד ליזרק כזרוק דמי ול"ש הוא דחיפ ליה הכי כלישתא דמנחות דף ק"ג ולטעמי' אזיל דס"ל דכל העומד לזרוק כזרוק דמי ולא ק"ל כך"ש וכתבו שפסק הרמב"ם פ"ד מה' פסולי המוקדשין גבי חסם תלוי נועל לו אחר שזרק הדם הבשר יאכל לכהנים ואילו מלן דס"ל כל העומד ליזרוק כזרוק דמי אפי' הדם כבום נמי ועיין בפי' המשנה להרמב"ם פ"ו דבריהו' לפ שאין מזמע כן מפי' דס"ל * בג"ח כתב דלפ דף ק"ג במנחות הנ"ל * בג"ח כתב דלפ דלישת בגמ' דכתבו על ליסורי הגלה כבר דמשמע דוק דיעבד וכן כתבו התוס' להדיא דלכתחל לכתוב לכתחל דהא מתניי דליסור הגלה מ"מ נרא' לי עיקר דבדי לכתחלה דלין מכתבין להגות כלל אלא לכתוב עליו גט ודבריו תמוהין מאד אין נחלק על דברי התוס' בדבר פשוט כזה וכי אין לך הגלה גדולה מזה שעושה לרבו בדבר שאסור בהגלה וגם מלחכר ממון דהא היה לריך לקנות קלף לכתוב עליו הגט ולא נגע זה מעולם מסוכמת בכולן על ע"י דלכתחל מזה שמגרש אשתו ואין לך הגלה גדולה מזה שמגרש אשתו ואח"ב שמשמעות לשון הטור והרמב"ם דכותבין לכתחלה היינו מלד לישור הגט אין בו דרך לכתחל לישורה ובעין שכתב הרא"ם ריש פ"ק דגיטין גבי פטור ומותר דלא לכתוב מפני לפני עור לית חתן מכשול מ"מ מלד לישור שפיר אין בו חסם לישור ומותר והדבר פשוט : (ב) והוא שיחננו לה בעידי מסירה בעור כתב והוא שיהיו עידי מסירה לפנינו אבל בעידי חתימה לפי"ם לפנינו פסול ולריך ליתן טעם למה אם עידי חתימה לפנינו ומעידין שלא נעשה בו שום זיוף למה לית ליעילו עידי חתימה כמו עידי מסירה וכתב הב"י דלטור מזיל בה שיטת הרא"ש דס"ל לקמן סימן קל"ג דאם יודע שלא היו עדי' במסירה אינו גט כלל וכאן שנכתב כל הגר סיכול להזדייף הורע חזקתו וחיישינן שמא לית היו עדים בשעת מסירה אבל למאן דמכשיר בעידי חתימה אף שלא נמסר בעדים אם עידי חתימה לפנינו ומעידין שלא נעשה בו זיוף כגר וא"כ לדברי הרמב"ם שהוא מן הפוסקים דס"ל שלא בעינן עידי מסירה מ"ש כאן והוא שיחננו לה בעידי מסירה הוא לית לן דוקא דה"ה אם מסרו שלא בעודים רק בעידי החתימה מעודים לפנינו שלא נעשה זיוף גט ומיהו הב"י כתב עוד דאפשר לומר דאף לדברי המכשירי בעידי חתימה לחוד פשלי הכא שלא עידי מסירה דהוי כמזייף מחוכו ולא מזייף ממש דא"כ אף עידי מסירה לא מהני רק לענין זה הוי כמזייף שלא סמכינן על עידי חתימה לחוד רק דוקא על עידי מסירה ומ"מ מלשון זה שכתב הרמב"ם והוא שיחננו לה בעידי מסירה משמע דאפילו הוא על הבעל אף שגט בעלמא כגר שלא עידי מסירה כאן שנכתב הגט על דגר סיכול להזדייף לריך ליתן לה בעידי מסירה אבל אם גט יולא מתחת יד האשה אפשר דלאמת לומר שיתן לה בעידי מסירה על חשש שלא חוכל להביא עידי חתימה אבל לדברי הטור אין הגט כגר עד שתהי' עידי מסירה לפנינו וכ"כ המחבר סעיף ל' : (ג) על הנייר המחוק * עיין ג"ז דהוא ועדיו על המחק כגר לכ"ע שלא עידי מסירה זולת רש"י והעיטור דסבדי דאף זה לריך עידי מסירה : (ד) ועל יד העבד ועל הקרן הפרה ולא מיקרי כותב על דגר מחובר מאחר שנותן לה העבד והפרה ועיין בג"ח שכתב מלא נגע בדבר שחיטה אן ולכורן מחובר בג"ח נקרא מחובר להחם שלא לריך ליתן כל העבד והפרה ועיין ג"י אם לריך ליתן לה בפי' העבד והפרה אי אם נתן בשתם ממילא הכל שלה עוד כתב שאין העבד ל"ל בפוסק : (ה) על קלף מחוקן לפ"ת וכו' הלבוש כאן אין נכון שאם הקלף מחוקן לפ"ת ע"כ ג"כ הוא מעובד לשמו לשם פ"ת ובד"מ כתב על קלף ועדיין והקלף יהא מחוקן בקלף לפ"ת ולפי זה נכון דשנוי תיקון הקלף לגיד לכתחלה לעשות כמו לפ"ת דק דלא בעי לשם נט לשמו כמו שם לפ"ת לשם פ"ת : (ו) ואפי' אם נכתב על נייר שקורין פפי"ר לא ידעתי מאי אפי' וכי גרע פפי"ר מעלה של זיפ : (ז) שלא ילטרך לחתוך ממנו אין הכוונה שהקלף ל"ל מכוון למדת הגט ואם הוא גדול ממנו לריך לחתכו דהא כותבין גט על קרן פרה ונותן לה כל הפר' מכ"ש שכותבין גט על יריע' גדולה ונותן לה כל היריעה שלא הכוונה הוא שלא יעלה בדעתו לחותכו תחר הכתיבה וא"כ יהיה מחוסר קלילה : (ח) וחתכו לאחר הכתיבה וכו' פסל לפסר לומר לדעת התוספות דלעיל גט מן התורה כמו בקרן הפרה ועיין בג"ח :

(ט) אין

ב (א) מיהו נדבר שלריך ביעור מן העולם ולריך שריפה אם כתב עליו הגט בטל) (הר"ן פ"ב דגיטין) :

ב כותבין הגט על דבר שיכול להזדייף ג (ב) והוא שיתננו לה בעידי מסירה כיצד כותב ד (ג) על הנייר המחוק ועל הדפתרא ועל החרס ועל העלין(ד) ועל יד העבד ה ועל קרן הפרה ו ומוסר לה העבר והפרה או שאר דברים בפני עדים אבל לא יתתוך יד העבר וקרן הפרה ויתן לה ואם כתב(ותתך)ונתן לה ז אינו גט משום דבעינן שלא ירחמא קציצה בין כתיבה לנתינה :

הגה וכותבין על כל דבר חלוש(טור) וי"ח דוקא בדבר שהוא של קיימא אבל אם כתב בעלה על גלל ס או ירקות וכדומה לזה פסול (הר"ן פ"ג)

ולכתחלה יש לכתבו (ה) על קלף ח מחוקן לפ"ת ומוזוזה אבל לא בעינן מעובד לשמו אבל אין עכו' בדבר זה (מ"כ בסדר גיטין) (ו) ואפי' אם נכתב על נייר שקורין פפ"יר בכל כתב כשר(ג"ז שם) וע"ל ריש סי' קכ"ו :

ג טוב לחתוך הנייר למדת הגט (ז) שלא יצטרך לחתוך ממנו אחר כתיבה ואם טעה הסופר לאחר שכתב קצתו ורוצ' להתחיל באותו נייר עצמו יחתוך תחל המועט שכתב:

הגה ואם כתבו על נייר גדול ט (ה)וחתכו לאחר הכתיבה קודם הנתינה

י פסול

מיהו בדבר שלריך ביעור כ"כ הר"ן שיש"מ דס"ל כל העומד לזרוק כזרוק דמי ואין הוי כלו החזיתיה כורחי' בחויר ובדין זה פליגו כ' שמעון ורבנן בכמה מקומות ורש"י כתב במנחות דף ק"ג דקי"ל כר"ש דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי ובפ"ק דיבמות רחיה דרמב"ם ס"ל דלית הלכתא כר"ש דהא כתב פ"ד הל' פסולי מוקדשי' אם נודע לו תחר שזרק הדם הבשר יאכל לכהנים ואילו מלן דס"ל כל העומד ליזרוק כזרוק דמי אפי' הדם כבום נמי ועיין בפי' המשנה להרמב"ם פ"ו דבריהו' דף שאין מזמע כן מפי' דס"ל * בג"ח כתב דלפ דלישת בגמ' דכתבו על ליסורי הגלה כבר דמשמע דוק דיעבד וכן כתבו התוס' להדיא דלכתחל לכתוב לכתחל דהא מתניי דליסור הגלה מ"מ נרא' לי עיקר דבדי לכתחלה דלין מכתבין להגות כלל אלא לכתוב עליו גט ודבריו תמוהין מאד אין נחלק על דברי התוס' בדבר פשוט כזה וכי אין לך הגלה גדולה מזה שעושה לרבו בדבר שאסור בהגלה וגם מלחכר ממון דהא היה לריך לקנות קלף לכתוב עליו הגט ולא נגע זה מעולם מסוכמת בכולן על ע"י

ד פסול נרחה דנעל מדאורי' דהח"מ והרמ"ם הניחו דחיה לזין זה מעפר המחוק דחשוב מהוכר מעשה ונם מדאורי' מחוסר וכן ה"ג יליף מקיש וכתב ונתן וכן מוכח מחום' דפירשו דלעולם אפילו נעלין שאין נקוב וחיים רצה שמא יקטוס ס"מ דאורי' הוא דאל"כ למה היה רצה חיים שמא יקטוס ולא כ"ח דמדייק מחום' דאין פסול מדאורי' : יא אין כותבין ומדאורייתא נעל דכתיב ונתן בידה מחובר אין ניתן מיד ליד ואם קולף אין המחוב' נעל מחת' מחום' קלילה כמ"ש נסמוך והרשב"ם כתב דילפינן מספר מה ספר שהוא חלוט ונ"מ אין ג' טעמים אלו במ"ש נסמוך : יב שמא יקטוס הנה עליך הנקו' דאינו כמחוב' אלא"כ שפוס' היינקי' אבל אם לא פסק היניקה נעל מדאורי' דאין החזה קונה כ"כ הוספ' מיהו אם עשתה חזקה מגורשת אפי' לא פסק היניקה דהח קנתה בחזק' וניתן מיד ליד ול"ד לשאר מחובר שאין ניתן מיד ליד . מיהו לטעם מ"ש הרשב"ם דילפינן מספר אין גט אפי' נכתב * ואם נעשה הכתיב' לא פסק ואח"כ פסק לא אמרי' מחובר מעשה הוא תוכפות * והח דחייסינן שמא יקטוס ולא חייסינן שמא לא יפסיק היניקה משום כשנתן ליוה מסחם' מפסי' היניקה . ולמאן דפוסק נקולף מן החלוט אף כאן פסול משו' דחייסינן שמא יקטוס אפי' אחר הפסיקה ולמאן דמכשיר כשקולף מן החלוט הכסול כאן משום דחייסי' שמא לא יפסו' ויקטו' כדי ליתן לה וכן פרש"י ול"ק קושי' הב"ח שהקשה אין כת' שיקוץ מן מחוב' הא מצוי ורצה ל"פ שלא כשיפסו' ול"ל כי התם הוא שמא לא יפסוק ויקטוס . אלא זאת קשה על רש"י דמשמע מדבריו אי לאו החשש שיקולף מן מחובר היה כשר והא כתב גבי הכותב על חרס דהא כחלוט במ"ש בסמוך דלא חייסי' שמא ישבר מהחרס דלא יפסיד החרס ס"מ דחייסי' שמא יקטוס מן החלוט וכן הקשה הר"ן : יג אבל כותב הוא על חרס אפי' אינו פוסק היניקה משום החרס דינו כחלוט . ולא חייסי' שמא ישבר מן החרס במ"ש נסמוך ועיין בטור וצ"ע דאלו ואח"כ תבעו ואם חיזבר אח"כ תיבה וחתימה וצ"ל סימן ג' ליתא חולט ואח"כ חיבור אפי' נעלו הוי כחלוט דבעינן וצ"ח כתב הכא נרע עפי אפי' לא ניחל משום דהוי מחוסר מעשה דלריך חפירה וחלים ואם כותב הזמן במחוב' עיין בב"י דדינו כחוק : יד וה"ה בעלין שאינו נקוב דחינו כחלוט ס"מ כסול אם כתב על עלה משום דחייסינן שמא יקטוס אע"ג דנקלף לא חייסי' שמא יקטו' : טז אין כותבין במחובר בהשוגות רש"י מכופף אם מוחר לכתוב עופס על הקרן ואח"כ יקלוף וכתוב התוך אף ד"ל דלא חייסי' שמא יכתוב גם התוך קודם הקלילה דהא אפי' אם כתב התוך קודם קלילה יש חקנה למסור לה הפרה : טז נכתב את קעקע ולכאורה קשה אין יחמרו העדים בב"ק הא נעשו אפי' כתבו ולא מלאו בדיו מ"מ נעשה כשעת מדינן בשלמא מה שהסופר כותב בב"ק לק"מ כי אפי' אם הסופר נעשה כשר הוא כשר כמ"ש בסימן הקודם אבל אם העדים כותבים בב"ק ונעשו כשר והגט פסול ועיין בחמ"ש סוף הל' עכו"ם ובד"ל סימן ק"ם ואפשר דאירי דהיו שוגגים ועיין בחום' גיטין דף כ"ו וכתב בח"מ דוקא בשהגט כתוב בב"ק ונם אם העדים אחמו כן אבל אם העדים אחמו בכתיבה שהם הוי כאלו נכתב הגט על המתק ועדים על הנייר ופסול דים לחוש שמא אחי לזייף . ול"ל אע"ג הגט נכתב בב"ק ואח"כ לזייף מ"מ ים לחוש שמא יחתוך החתימות וזייף ויכתוב גוש אחר כשר * מיהו קשה מהיכא אירצי ס יחתוך החתימות ח"כ א"י לקיים החתימות . גם קשה הא כתב חזה ושרש הוי כמו שריר וקיים ויכ' אם מזוייף ואחיתי שדבריו לקוחי' מג"ה ושם כתב הטעם אם הגט הוקק בב"ק והעדים החומים שהם ים לחוש שמא מעיקרו היה הגט ג"כ נכתב שהם והוא זייף . וקשה מנ"ל לחייש כזה כיון שהחתימות ליכא חשש זייף ים לחוש למ"ש בח"ה כ"מ ס"ל שטר המכיים בחלי שיטה ועדים חוחמי' לא חייסי' לזייף . לכן נרחה דאין טוש חשש זה ומ"ש הטור והיו העדים חקוקים משמע דצריכין שיהיה העדים ג"כ חקיקים בב"ק י"ל משום דגזרינן חחימה אטו כחיבה כמ"ש בחום' ריש גיטין דף ד' אלא לפי זה אם העדים חחומים על המחק וכגט על הנייר כסול מעשה זה נלא הטעם שמא יחמוק הגט ולא משמע כן מדברי הכוסקים : יז והיה יולה מהחתם יראה הטעם הוא דהא אם בחים ליתן על העבד זכרה היה לכן גם הגט נחזקה . מיהו קשה למה במוחזק שהיה עבד שלה מגורשת אפי' במוחזק שהוא עבד שלו דאינה מגורשת ומה לי במוכח שהוא עבד שלו ולמה היא מגורשת אפי' במוחזק שהוא עבד שלה : יח אבל במקום שים לה חזקה עיין בי"ו כאן עבד ים סברת לומר דהלך מעלמ' לביתה דהוא בן דעת ול"ד לכרה מ"מ שניהם שוין והיא בכרה מגורשת אע"פ אם ים לה חזקה כשם . ועיין בדבריה וכאן עוד הב"י אם היה אלמה ג' שנים אחר הזמן הגט ולא מיחה בב ים לה הזקה אבל אם היה אלמה קודם הזמן הגט לא הוי חזקה לאחה לאחר שנכסי בעלה ולא אחתי' דלמא כאן לא ניחן לה ולא נחן לבעל נירושין ולא מיחה לה משום דלא מקרים ליתם מורעות לנכסיה מ"ה אחתי' מיד כשנודע הגט נודעתו ליחן לה הגט ואפי' אם העבד הלך מעלמו לבימה

(ט) אין כותבין גט ממחובר * ואם אחם ולנסוף חנרו הוי מחובר לעניין גט ובן אם ים חילוק בין נעלו לולא נעלו וכן אם הכתיב' והחתימה היתה בחלום ואח"כ חנרו עיין בג"י : (י) ואפי' החתו העדים אחר שחלטו ים לדקדק דהא לא נלא מחובר אם מחוסר מעשה אין כאן חיבה לטעם דהא אפי' נקלף גזול כל שאחך הגט מן הקלף לאחר הכתיב' פסול מכל מקום חלט הגט מן המחובר לאחר כתיבה : (יא) ואע"פ שנתן לה העלין כולו כלומר שהודיע העלין מן הקרקע במקום שפסק הינקי' אבל לא פסק' היניק' עדיין מחובר הוא ומדאורי' אינו גט : (יב) פסול שמא יקטוס כלומר שמא יקטוס קודם פסיקת יניקה דהוי הלוט מן המחובר דפסול לכ"ע ומכ"ש לדעת הפוסלים קלילה אפי' בחלוט : (יג) וה"ה בעלין שאינו נקוב כלומר אם כותב על עלה של עלין שאינו נקוב אע"ג דלאו מחובר הוא מ"מ גזרינן שמא יקטוס ואסור לדעת הפוסלי' קלילה בחלוט והא דלא גזרי בקלף גזול אם נותן לה כל הקלף ולא חייסינן שמא יחתוך דקטומת עלה בקלף הוא ומצי הדיגול הוא מכ"ש אחיכה קלף אפי' לקרן פר' דלא גזרי שמא יחתוך הקרן : (יד) לא גזרינן שמא יקטוס דלאו חורח' למחלטיה כולי האי אבל אם חלטו חה"ג ואסור לדעת הפוסלים קלילה בחלוט : (טו) כתב הטופס במחובר וחלטו וכו' ולפ"ז אם כתב הטופס בחלוט קודם קלילה ואח"כ קלפו דבשר וכתב הר"ן וא"ח מ"ש שכשכתב טופס במחובר דיעבד ובחם"ו אפי' לכתחלה ובטופר שכותב תוכפו גיטין אפי' בדיעבד הפוסקים וע"ש ים לחלק והובא בב"י וצ"ע : (טז) ואח"כ כתב התוך אם זמן הגט נכלל בתוך ופסול מדאורי' לו לאינו רק מדרבנן עיין בב"י : (יז) היה הגט חקוק על ידו של עבד כתב בב"מ בשם ח"ו אם חקק הגט על ידה של עלמה הינה מגורשת משום שלא נתן לה משום דשבר ובעי' וכה' ונתן : (יח) והיו העדים חקוקים על ידו דאל"כ רק הגט לבד החקוק והעדים חחמו בלא חקוקה הוי כגט שכתוב על המחק ועדיו על הנייר דפוסל : (יט) מע"פ שאין שם עדי מכירה * ואין הבעל יכול לטעון מני לא מכרתי לה הגט רק העבד הלך מעלמו דהח אם היו בחים ליתן יחתו על העבד ולא היה מניח רחיה על העבד שהיה שלו היה בחזקת מי שהוא עתה וא"כ גם הגט בחזקתה ככל אשה שיש גט בידה ומכ"ש אם היה יושב שהעבד שלה והעדים חחומין על יד עבדה ולחי הקנחו לו כמו גבי שלח וכ"כ הם"מ אבל אם היו מוחזקים בעבד שהוא שלו ואם היו בחים ליתן על העבד היה העבד בחזקתו דמגורשת אין לה חזקה ומ"מ לענין חיסור מיהו ספיקא לא נפקא והיא ספק מגורשת ואם הבעל מודה שנחנו לה פטיטא דהיא מגורשת : (כ) אבל במקו' שים להם חזקה * כגון לאחר ג' שנים מזמן הכתוב בגט והקשה הב"י הא אין לאשה חזקה בנכסי בעלה וע"כ לא מיחה בה תוך ג' שנים ועיין בב"י ובמ"ש ע"ז ולי נרחה דהקושיא מעיקרא ליחא דע"כ לא מצינו ליה בגמ' שת בעבד שהיו מוחזקין שהוא שלו אבל בדבר המטלטל שהיו מוחזקין שהוא שלו וגט כתוב עליו והוא טוען היה מעלמה לקחה הגט ולחי אינו נחמן לפ"ע שודאי אין לאשה חזקה בכל מטלטל של בעלה כשמצוי שהיא שלו אח ולחי כל שבתוב גט על המטלטלים היה נחתנה שנתנו לה דאם לא מחי תיקון העולם היכח בחיתת הגט לעולם יטענו הוא היה לקחה בעלמה הגט וה"ה שנודעת לאחר ג' ימים כמו כל המטלטלין לאחר :

(כא) אע"פ

(כא) וע"פ שהם מוחזקים בטבלא וכו' כלומר ולא תאמר לפי שהיה לה ויצאה לחזקתו דבדר שהוא מחזיר לה ושיגה נותנת לו רק דרך שלא וכ"כ הרי"ף בהגעל נותן לה כלום : (כב) שהחזה עלמה כותבת לה גיטה כלומר על קלף שלה ויודעת שפיר להקנות לבעל בקנין גמור ולא דרך שלוחה פע"פ שיודעת שיחזיר לה הגט :

(כג) ונתקבלה כתובת' בכדי שווי הטס והוה כאומר לה התקבלי גיטך ומחלי כתובתי כדי שווי הטס דל"כ הוי גט בפורים בתו' ואין כאן ונתן : (כד) פן יהא קרוי כתב שיכול להזדייף להקדים לה בעדי מסירה ולחייתי דמרדכי כתב על לשון המשנה וכל דבר שהוא של קיימת וכו' כלומר לתתה לה שהרי תינו של קיימת עכ"ל כלומ' כשלא נתת במקצת שבעולה לה בקל יכול להסיר הדיו ולא יהיה ניכר ואפשר לומר דתינו רק זהירות דת"ל דהגט תינו גט כמו במקצת דת"כ ס"ל לפלוגי בדידיה לחסור בדיו לה ומכ"מ במקצת :

קבה (א) בגון דיו וסיקרא ומשנה תשיב דיו וסם וסיקרא וכו' וכרש"י סם תור פימנ"ט בלע"ז : (ב) דבדר שהינו עומד בגון מקצת כב' כתבתי בס"ם הקונם דוקא מקצת שהן סוכן להיות עומד דכשמחזירין הן רשותן ניכר תבל דיו לה שכופה להחזיר לה מעשה היא לחה ואפשר להעבירה אפ"ה הוי גט רק שים ליתר לכתחלה דמ"מ הוי דבר שהינו של קיימת לבעלה ומ"מ הן זה מוכרח דאפשר לגרר דגם דיו לה תינו גט ועכ"פ פסול מיהא הוי (ג) בשחור בשיחו' מרדכי שחור הוא כתבי שיחו' מרדכי בלע"ז : (ד) תחוכי חבר מעורבים במים ולפ"ז שחור ג"כ כתבין מעורבים במים דף לה לשפשף פחם על הקלף ע"פ שמחזיר לינו כתב כמו בתבר: (ה) אלא כשכל האות נעשה כך דהיון שהינו עוד מעט דגוף האות שנשאר שלא גורד ובזה נעשה האות וה"ל קלף חכוך אבל היכ שעדיין לריך לכתוב ולהוסיף אחר שגרד ומחק כדי לשוויי האות הין זה הק הוכו ועיין בת"ה מסמע דלא בדיר ליה כולי האי הין זה דמ"מ מקל האו' נעשי מעלמו אבל הב"י כ' דכל שהין האו' נעשי ממיל לא מקרי הק חוכות עיין עלי ועיין בתשו' מהרי"ן סי' ק"ז שפסק כן בפשיטו' למעשה ועיין בת"ח סימן ל"ג סע"י ח"ת (ו) נהגו להחתי' שיהיו האותיו' מקוכו' גויל תע"ג דבס"ת ולפיכך היקף גויל מדאוריי' וכתבתם חמה וכתן לא כתיב רק וכתבת אפי' הכי מחמירין לכתחלה בגוו כמו בס"ח משום שהין האות נקרת יפה כשהיה דנוקה בתבריתה וכשהיון דלא חביט היכו יכול לקרות האות מחמת דבוקו לאפשר דמדינא פסול דהוה ליה כשתנה לורת האות ועיין בתשו' הריב"ש סימן ע"ו : (ז) יגרוד בניהם להפרידם והין זה הק חוכות דהא הין נוגע בגוף האות : (ח) וכן

חזקה מגורשת (ג"י) ועיין בת"ה בדיו חזקות :

ז היה הגט חקוק על טס הטבלא והערים עליו והוא יוצא מתחת ידה ואומרת שנתנתו לו וחזר ונתנו לה (כא) אף ע"פ שהם מוחזקים בטבלא שהיא שלה כ הרי זו מגורשת (כב) שהאשה עצמה כותבת את גיטה :

ח חקק הגט על טס של זהב ונתנו לה ואמר לה ה"ז גיטך וכתובתיך ה"ז מגורשת (כג) ונתקבלה כתובתה בכדי שווי הטס :

הגה אבל נתן לה כתב הרי הכל שלה מכח נתינת הגט ולריך ליתן לה כתובתה מעלם (וכן משמע בגמ' וכ"כ הר"ן)

ט לא יתננו לה ער שתתיבש הכתיבה והחתימה יפה כא (כד) פן יהא קרוי כתב שיכול להזדייף :

קבה במה נכתב הגט ותיקון הכתיבה והקלף וכו' כ"ג סעיפים :

א אין כותבין את הגט אלא בדבר שרישומו עומד (א) כגון דיו "וסיקרא "וקומוס "וקנקנתום (פי' מיני לבעיס) וכיוצא בהם אבל אם כתבו (ב) בדבר שאינו עומד כגון משקין ומי פירות וכיוצא בהם אינו גט :

ב כתבו בדיעבר "באבר (ג) "בשחור "בשיחו"ר כשר (פי' מבר עופרת וזהור הוא כלי של ברזל שרוסמין בו ויהור הוא הכחש עירוך) הגה י"ח הה דבמבר כשר היינו (ד) תחוכי חבר מעורבים במים (הטור והרא"ש) אבל אם כתב ב בתגר עלמו פסול וים לחוש לזה ולכתחלה מהגין לכתבו בדיו טובה כמו שכותבין ספרים (סדר גיטין) ואין לבנו ים מחמירין עוד לומר דהסופר יקדיל כל לוות תחילה קודם שיכתוב כמו בספרים (ג"י טס) :

ג כותבין אותו במי עפלים והוא שלא יהיה הקלף מעופץ מפני שאין מי עפלים ניכר בו ואם כתב אינו גט עד שיכתוב כל כיוצא בו :

ד חקק הגט על הלוח או על האבן או על טס של מתכת אם חפ' יריבי האותיו' כש'וכן אם חקק יריבי האותיו' מאחוריו' הטס ער שבלטו בפני הטס אבל אם חפר תוך האות ער שיראו היריבו' גבוהו' מכאן ומכאן או שהכה על פני הטס בחותם ער שנמצאו האותיו' בולטות כדרך שעושין דינר זהב ג אינו גט :

הגה י"ח דלכתחלה ים להחמיר ד אלא לכתוב בקולמוס אל ברזל אלא לצד לידו הקיקה (סדר גיטין) וע"ל סימן זה סעיף כ"ג ולא מקרי חק חוכות ה (ה) אלא בכשכל האות נעשה כך אבל אם לריך עדיין לחקן שיהיה חות כשר (ח"ה סי' רכ"ח)

ה הקורע על העור תבנית כתב כשר אבל הרושם על העור תבנית כתב פסול זי"א בהפך ו ויש מי שמכשיר בשניהם :

ו (ו) נהגו להחמיר שיהיו האותיות מוקפות גויל ואם יש בו אותיות דבוקות (ז) יגרוד ביניהם להפרידם :

הגה

ז היה הגט חקוק על טס הטבלא והערים עליו והוא יוצא מתחת ידה ואומרת שנתנתו לו וחזר ונתנו לה (כא) אף ע"פ שהם מוחזקים בטבלא שהיא שלה כ הרי זו מגורשת (כב) שהאשה עצמה כותבת את גיטה :

ח חקק הגט על טס של זהב ונתנו לה ואמר לה ה"ז גיטך וכתובתיך ה"ז מגורשת (כג) ונתקבלה כתובתה בכדי שווי הטס :

הגה אבל נתן לה כתב הרי הכל שלה מכח נתינת הגט ולריך ליתן לה כתובתה מעלם (וכן משמע בגמ' וכ"כ הר"ן)

ט לא יתננו לה ער שתתיבש הכתיבה והחתימה יפה כא (כד) פן יהא קרוי כתב שיכול להזדייף :

קבה במה נכתב הגט ותיקון הכתיבה והקלף וכו' כ"ג סעיפים :

א אין כותבין את הגט אלא בדבר שרישומו עומד (א) כגון דיו "וסיקרא "וקומוס "וקנקנתום (פי' מיני לבעיס) וכיוצא בהם אבל אם כתבו (ב) בדבר שאינו עומד כגון משקין ומי פירות וכיוצא בהם אינו גט :

ב כתבו בדיעבר "באבר (ג) "בשחור "בשיח"ר כשר (פי' מבר עופרת וזהור הוא הכחש עירוך) הגה י"ח הה דבמבר כשר היינו (ד) תחוכי חבר מעורבים במים (הטור והרא"ש) אבל אם כתב ב בתגר עלמו פסול וים לחוש לזה ולכתחלה מהגין לכתבו בדיו טובה כמו שכותבין ספרים (סדר גיטין) ואין לבנו ים מחמירין עוד לומר דהסופר יקדיל כל לוות תחילה קודם שיכתוב כמו בספרים (ג"י טס) :

ג כותבין אותו במי עפלים והוא שלא יהיה הקלף מעופץ מפני שאין מי עפלים ניכר בו ואם כתב אינו גטו כל כיוצא בו :

ד חקק הגט על הלוח או על האבן או על טס של מתכת אם חפ' יריבי האותיו' כש'וכן אם חקק יריבי האותיו' מאחוריו' הטס ער שבלטו בפני הטס אבל אם חפר תוך האות ער שיראו היריבו' גבוהו' מכאן ומכאן או שהכה על פני הטס בחותם ער שנמצאו האותיו' בולטות כדרך שעושין דינר זהב ג אינו גט :

הגה י"ח דלכתחלה ים להחמיר ד אלא לכתוב בקולמוס אל ברזל אלא לצד לידו הקיקה (סדר גיטין) וע"ל סימן זה סעיף כ"ג ולא מקרי חק חוכות ה (ה) אלא בכשכל האות נעשה כך אבל אם לריך עדיין לחקן שיהיה חות כשר (ח"ה סי' רכ"ח)

ה הקורע על העור תבנית כתב כשר אבל הרושם על העור תבנית כתב פסול זי"א בהפך ו ויש מי שמכשיר בשניהם :

ו (ו) נהגו להחמיר שיהיו האותיות מוקפות גויל ואם יש בו אותיות דבוקות (ז) יגרוד ביניהם להפרידם והין זה הק חוכות דהא הין נוגע בגוף האות :

(ח) וכן סיקרא פרש"י סם תור פימנט : ג ומי שמכשיר בזמנים ס"ל להרא"ש דרוסס ע"ג עור הוי כתב אע"ג דגרדת אפי' סם הוא מוחזק שהוא שלומ"מ כיון שהוא עכשיו בידה מגורשת ולא חייבי' אמת לקחה ממנו * שלא בטבלא יש להחזיק בזמן ק"ו לריך לנתן לה בדרך שהלה ואינה מגורשת קע"ל דהוא יודע להקנות לה ואחמרי' דהקנ"לו * ואם ילוע ללא הקנה לו אינה מגורשת ולא תמרינן בזה דחו"ל הקנוהו לו מ"ם בסימן ק"כ ובת"ד פתב דהרא"ש ס"ל לפילוף בכה"ג הקנוהו לה בעלה חו"ל גם כתב דהרמב"ם ס"ל כן ונת"ל ב ה"ז מגורשת ומקבלה כתובה ולא תמרינן סם הטס נתן לכתובה הוי כשו החותמ' כדאיתא בגיטין ד' ל"ל דהו' כללו תמר לה מתיל לי כדי שו'כתם ואחירי דמגרש חוקק לדעתה * כ"כ הרא"ש ולכאורה משמע מזה לה כרמ"ך מ"ם בשמו בסמוך : כא כן ים לקרוי כתב שיכול להזדייף ואז לריכיהיה ע"מ לפרינו ונת"מ כת' בסם הע' בעשם דהוי כשו כת' בדבר שהינו קיימת דבשעה שהוא לה יכול להעבירה * ואם נתן הוא קודם שתחתים מסופק בת"מ אם הגט פסול אחר שחתמ בם הוא דבר שהחקיים ולכאורה נראה דהולכי' תמיד אח' שעת הנתינה ויש למוח לת"ם בם"ס ולקמן אם נתן לה נייר חלק :

קכה א שרישומו עומד כ"כ הרמב"ם והטו'כת' שהשמוש ניכר משמע אפי' הינו עומד הוי כתב ועיין ב"ח : ב בתגר עלמו פסול ל"ד פסול אלא הגט בגמל מדאוריי' דהא לי"ח שו הלכה כשמואל דאמר דשמיט להעדים בתגר ב"מ ללמוד כתב הוא ושטר ממי דוקא כשעומד ב"מ ושטר היינו פהמים * ויש מקני' דכיון שסם סיקרא פרש"י סם תור פימנט : ג אינו גט מדאוריי' דכתיב וכתב וכתבת והיינו דוקא בחוקק בעל מדאוריי' אבל סם חוקק ירינו חותיות הוי כתב אע"ג לענין שבת הוי כתב אפילו סם חק הנוות דקי"ל סם נגל גופו של חית ובשאר ג' ווי"ן חייב שבת דילפינן ממשכן דהוי כתב אפילו רשימה מה שהיו רושמים על הקרשים אבל בעלמא לא כ"כ הסמ"ג והמ' * ואם ניתן גט שנדפס נראה לכאורה דכשר בדיעבד דהוי כתב ממש וכ"כ בתשו' מ"ע ועיין תשו' מ"ב ובט"ז סי"ס רע"ח ד אלא לכתו' בקולמוס אל ברזל תע"ג דהוי חק היכות מ"מ ים לחוש שמא יגוה ליתי חקיקה חוכות ועיין בלבוש : ה אע"ג דבשאר הלות וכו' ואם בכל מעט היו יכול להוסיף ולעשות מהיו שנפל שהופיף יוה לו וא"ל הוי חק חוכות אלא ע"ג שחלת האות הוא ע"י הדיו שנפל מ"מ כל שלריך לסייע לגמר האות כשר כ"כ הב"י ועיין סי"ק כ"ב סם כתבתי אם שנים יכולים לכתוב הגט ואפשר לומר אם פסול כתב אע"ג ועדיין לא נגמר וגומר הכשר כשר ים לדחות : ג ים מי שמכשיר בזמנים ס"ל להרא"ש דרוסס ע"ג עור הוי כתב אע"ג לענין שבת ס"ל להרמב"ם דרוסס ע"ג עור לית הוי כתב כתב התגי"ר לענין שבת בענין דבר המתקיים כלומר מה שעושה יהי קיים אם רוסס לריך להיות הרוסס קיים וע"ג עור אינו מתקיים לכן מעור לבל גט אם הוא כתב לפי שעה ואם כתב ניד השמוש פעור אע"ג הכתב מתקיים מ"מ לא הוי מלאכת מחשבת ובלאכת מחשבת לענין שבת ועיין מ"ם בסי' קכ"ג קכ"ד : ז נהגו להחמיר וכו' הטעם דאין האות נראית יפה כשהאותיות דבוקים לבל ע"ג גם ח"ם פסול משום גם ח"ם בכתב ובחבתם היינו כתיבה חמה ולא לפיכך גט משם ח"ם כמה דלא לפיכך קלף ודיו כ"כ הסמ"ג והרא"ש ס"ג דגיטין * וכ"מ מזה אם כתב חיפה אות ואין מוקף גויל לחטה לכ"ע כשר דאז האות נראית יפה מיהו הרא"ש ס"ל לא כתב טעם זה אלא כתב נהגו להחמיר שיהא מוקף גויל לחטה לכ"ע כשר דאז האות נראית יפה מיהו הרא"ש ס"ל לא כתב טעם זה אלא כתב נהגו להחמיר שיהא מוקף גויל לחטה לפי זה הפי' בעינן מוקף גויל : ועיין תשו"מ סימן כ"ג שהבאתי שם * וכתב המגי"ד פ"קוקף כשהחיוק יכול לקרותו אז כשר לדעת המכשירים אבל כשאין החיוק יכול לקרותו לכ"ע פסול * ולדעת המחמירים אפי' אם החיוק יכול לקרותו פסול וכן משמע מהסמ"ג ונתשובות ריב"ש סימן נ"ו וכ"כ בתשו' מהר"מ מלובלין סימן ק"ח : ולכאורה

ולכאורה לא משמע כן מהרי"ב והטור מכתבו שם נפל דין לתוך התוח וחיזה נכרת ח"י להעביר הדיו מכלל שם תוחות דנוקמת אפי' חיזו ניכר יכול לתקן: ח ו"ח דאין להפריד לדעת רמ"ח אין תקנה אלא גב' לוקים ס' כשהוח עת התחק · ג' בדלון הבעל · ג' דוקק קודם התחימה ולמ"ס אי כאן דוקק שהתיקון יכול לקדמו לפ"ז לרי"יסוד מ"ס בשמו סעי' ט"ז שם רגלי ה"ח דקוק וגוערי בגוב כשר במקום עיגון ול"ל שם תיירי שכבר ניתן הגט · מיהו הב"י כתב שם כשר ניתן הגט כשר אפי' בלא עיגון תוכשים עיגון ולא ניתן וכ"כ בתשו' מהר"מ פדוו סי' קכ"ד ובתשו' מ"ב סימן נ"ב (ושם עיין לח תחמו העדי' כשר אפילו בלא דהק ועיגון) וכן עיקר · ואז עוד לתקן בין בכשר ע"פ הדין בלא תיקון יותר טוב לתקן מפני מראית העין ואם עדיין לא תחמו יש לתקן אפילו בלא עיגון והיינו כשהבעל מלוה לתקן או כשהסופר הבעל כאן יש לו לתקן אפי' בלא ליווי הבעל וכ"כ בע"ז ובעיבד מהלך ג"ח וט"ז ויחלקים בין שם נדפק קלח לבין שם נדפק כל התו ובח"מ פסק דחלי הכל בקריאו התיוק: ט וכן נוהגין לח ע"ג בחפילין וס"ת גוורדין שם הטעם כדי שלא להלטרך גניזה לגנר · שבקדושה שבלא גט אלין גו קדוש הוי לכתחיל ויכחוב גט אחר ח"מ · י מוחין בידו שלא יכתוב גט אלא בבית דין של ג' הדיוטות ומדקתני שלא בפני עשרה משמע דבפני עשרה מותר ואפילו בלא רבנן כדאי' בגיטין (ל"ג ע"ב) ובסמ"ק (סי' ר"ל) ובשלטי גבורים (פ"ק דגיטין) ובכתבי הרא"ש (פ"ק דגיטין סי' ל"ב) ובתשובת מיימוני (הל' גירושין פ"י ה"ב) ובתשובת מהר"י בן לב (ח"ג סי' ע"ג) ובתשובת מהר"י מולכו (סי' ל"ב) ובתשובת מהר"י בן חביב (ח"ב סי' ל"ב) ובתשובת מהר"י ברונא (סי' ל"ב) ובתשובת מהר"י קולון (סי' ל"ב) ובתשובת מהר"י בן לב (ח"ג סי' ע"ג) ובתשובת מהר"י מולכו (סי' ל"ב) ובתשובת מהר"י בן חביב (ח"ב סי' ל"ב) ובתשובת מהר"י ברונא (סי' ל"ב) ובתשובת מהר"י קולון (סי' ל"ב)

הגה ח ו"ח דאין להפריד התוחות אם נוגעין (כן הוא בסדר גיטין)

ט (ח) וכן נוהגין (ט) ויש מקילין בשעת הדחק (תשו' הרא"ש) לתקן קודם שיחתמו העדים (מהרי"ו פתשובה) כשהבעל מלוה לתקן (ב"י לדעת הרא"ש):

ז אם יש מי שרוצה (י) לזיין האותיות י מוחין בידו:

ח אם נפלה טפת דיו (דהוך התוח) (טור) ואינה נכרת (יא) אינו יכול להעביר הדיו ולתקן האות יא דהוה ליה חק תוכות

יב (יב) ויש מחמירין אפי' התוח ניכר (מהרי"ק שורש ל"ח) וכן נוהגין:

ט אם רוצה לעשות מ"ם פתוחה ונמשך ידו ונסתמה אינו יכול לגרוד הדבקות דהוה ליה חק תוכות יג (יג) (ועיין בח"ח סימן ל"ג):

י יד נוהגין לשרטטו טו (יד) ויש ליזהר מלשרטט באבר מפני שהוא צובע והוי ככתב על כרתב:

יא נוהגין לעשותו טז (טו) שנים עשר שיטין:

יב נוהגין לעשות יז שיטה י"ג וחולקים אותה לשרתים שבה חותמים העדים זה תחת זה.

הגה ומדרטטין תוכן ג' שורות קטנות ג"כ יח (טז) ויזהרו הבל קודם לח' לכתוב הגט גם ישרטט אין הלזיין ויהיו שורות הגט שוות לח' לרוכה ולחת קלילה ואם לח שרטט כלל כשרה"ה אם הוסיף או פחות מי"ב שיטין (כ"ז בסדר גיטין גם במרדכי ריש גיטין) י"ל דאין להכשירן כי אם יט במקום שיגון שבח מתרץ דחוקה ואין שיירו מלויות וכ"ל דה"ה לעניין שרטוט ולריך לשרטט מבחוץ שלא במקום שכתב (גג"י בשם הקונט' ובסדר גיטין) ויכחוב לכל הפחות ולא לכל שער (יז) ואם כתב במקום שער יש פוסלין תוחו (מהרי"ל) ול"נ דבמקום שיגון אין להחמיר וכשהסופר כותב לכתחילה יתר שלא יגיע בשרטוט שבסדרין ומהגין שבסדרין לכתחילה להניח גלוין מן הצדדין כחלי חלבע ולמעל כיולבע (סדר גיטין) ולמטה כדי תפיסת יד ורות (מהרי"ל (ל"ע):

יג נוהגין לעשותו שיהיה ארבו (יח) (עם הגלוין שלמטה) (ג"י בשם

(ח) וכן נוהגין כלומר לח שבתפילין ום"ת גוורדין הוא כדי שלא להלטרך גניזה לבדר שבקדושה אבל בגט שלין בו קדושה הכל הוי לכתחילה ויכחוב גט אחר: (ט) ויש מקילין בשעת הדחק לתקן קודם וכו' · הטעם דאם חתמו העדים על גט פסול מה מועיל התיקון לאחר שנתחם שבפסול ודוקא כשהבעל מלוה לתקן אבל בלא ליווי הבעל מי יכול לתקן גט זולתי הסופר שהוא שלוחו של בעל ומשמע כאן מלשון הרב דלאחר החתימה לו כשאין הבעל מלוה לתקן לח במקום עיגון הגט פסול אבל הרא"ש בתש' כלל מ"ה כתב דבזמנינו שכולין בתקוות החותין' כשאין בתקנתו וכו' אבל במקום עיגון שבח מחרץ ריחוקה ואין שיירו מלויות להניח לאחר לח הייתי פוסלו משמע לח לאחר החתימה ולח שאין הבעל כאן היה מכשירו ומשמעות לשונו שהיה מלוה ליתנו בלא תיקון לו לכשר שהיה מלוה להקן לרווחת דמלחת מחת' שכל הכוסקי' כולם הם מן המכשירין והתו' כתבו בשבועות שם"ל דאיה להכשיר ובשם לשון הגמ' משמע כן וכ"כ הריב"ש בתשוב' סימן ל"ו ולח מלח פוסק שיהמיר לפוסלו רק הרחבי"ה וגם דבריו לכאורה לפרש שלא בשעת הדחק ועיגון פשיטא שיש להכשיר בשעת הדחק ועיגון בחתי שיהי' נקרע החות להיוק דלא חכים דש"כ ולחי פסול ואין מועלו תיקון לפי' כל ווי הבעל דמיקרי חק תוכות וצד"ל חילק דלש החותין' דבוקות ממש כל גופה של חות לכן לגרוד לה"ל חק תוכות ולי נראה כמ"ש דהכל תלוי בקריאת תיוק ואין חילוק בין נגיעה קלח לגיעת כל גופה החות: (י) לזיין החותיות מותין בידו: ומ"מ בדעבד בשעת הדחק ועיגון הגט כשר: (יא) תלמן יכול להעביר הדיו וכחב בש"ח ואין לה תקנה אלא לגרוד הכל ולכחוב אלל הגרד דעל הגרד, אסור לכתו' אלין כותבין על המקח דעבוי להזדרי' ותקנה זו ח"ו אלא כשהבני' הקלקול מיד כלומר קודם שהתחיל לכחוב חיבה אחרת ולי נראה דאין חקנ' זו מועלת דכשם שאין כותבין על הגרד כך לריך שלא יהיה גרד בין חות לחות ג"כ משום חשש זיוף ואפי' זגוד שמשך קלח דיו פסק בסמוך דאין למחוק ועיין עוד בש"ח שהביא על בעל הלבוש שמחלק בין שם החות לח חו יצא: (יב) ויש מחמירין אפי' החות ניכר שם הכוונה להחמיר לכתחלה לח היה לריך לכותבו שכבר כתב לפני זה דאין להפרידן החותיות שם נוגעין ומשמע שם שהחותיות ניכרין היטב אין להפרידן ושם נגיע' חות לחות מחמירין לכתחלה מכ"ם נטפה דיו על החות ושם הכוונה להחמיר שם בדעבד הניח זה לח מלמד בחשו' מהרי"ק דהחי דהם סיים וכתב ולכל הפחו' יש להחמיר בדבר וכן נהגו כל ישראל וכו' ולח ראיתי מעולי מי שהקל בזה לכתחלה וכו': (יג) ועיין בח"ח סימן ל"ג לח ידעתי לחיזה כוונה כתב לעיין שם דהח התיקון שמזכיר שם לגרוד כל החרטים לח מהני כאן דהח בגט חסור לעשות גרד ומחק ועשטוש ואפילו שם זגוד משך קלח דיו חסור למותקו והכל משום חשש זיוף ואפשר דל"מ במקום הדחק ועיגון ודאי שרי למחוק ולגרוד בתוכן המועיל שיגרוד החרטוש אבל חק תוכות אפילו במקום עיגון אינו גט כמ"ש בסעיף ל' לעיל בסעיף ל' וכ"כ למטה בסעיף ט"ז דבמקום עיגון יתקן ועיין בח"ח סימן ל"ג: (יד) ויש ליזהר מלשרטט בתבר לח ע"כ שהשרטוט מבחוץ כמו שיתבאר בסמוך בהג"ה בסעיף י"ב לפי"ה נרחה מבפנים לבע התבר חבל בשרטל לו בקנה אין נרח כשמשרטטין מבחוץ: (טו) שנים עשר שיטין כמוך לגבי גט בגי' ב"ג ו"מ ספר בריחות כשיעור ההפסק בין ל' חומטן שהם ג' חורין כל חור ל' שיטות והפסק שבין ויזהר למשל תורה לח חשוב כך כתבו התו' היב ניטין: (טז) ומדרטט הכלקוסם שיהחיל לכתוב הגט * הטעם שלח יפסיק השרטוט בין כתיבה לכתיבה והוי כמו קלילה דילפינן מקרח ולח הבסיק הקלילה בין כתיבה לכתיבה וכמו שבתבתי בסימן הקודם (יז) ואם כתב במקום שער יש פוסלין כתב ל"מ וע"ע דהח גם ש"ח לח נפסל לדעת קלח הפוסקים ועוד דהח לח גרע מבתר דבר חלוש שכתב עליו כמו שבתבתי לעיל סי' קכ"ד ולכן נ"ל לחזיר להתיר במקום עיגון תו בדיעבד על ל"ל (יח) אם הגליון שלמטה המחבר המחיב זה מתכוין כי בסמ"ק כתב לריך שיהיה תרכו יותר על רחבו מן ה' ג"ש ניטין ובקונטרסין כתב שהמגילה לריכה להיות תרכה יותר על רחבה ע"כ כשהם הדברים לכל אר פתוח ליה:

(יט) שלח

(יט) שלא יהיו האותיות עגולות וכו' גם בכתב שיהיו העזרות בגוד שוה ופעמים נראה משום דבקל יכול להגיה והוסיף אותיות בשטות הקלרות וע"כ אפי' אות אחת שיוסיף לאחון יכול להוסיף בכל שטה אות אחת כדי להשוות השיטות ע"כ בסוף אפי' אות אחת ובמקום שיגון כשר אפי' הרבה אותיות מע"ג דבד"מ בכתב במקום דאי"צ לתיקון אז בדיעבד אין לפסול הגט משום אות אחת שילוף מן הסדרים דהא גם בס"ת פיסו בסוף נראה דלאחו דוקא בכתב אות אחת דהא בס"ת לא פסל אפי' הרבה אותיות, רק למלו מן המובחר מוחק חליה בסוף הדף אפי' חיבה בת עשר אותיות כמבואר בי"ד סי' רע"ג: (כ) לא יהא בו משום משום שטשוש וכו' הטעם משום משום זיוף וכתב בד"מ בשם סדר גיטין גם יזהר שלא ירד משום זיוף לו משום לכלוכית על הקלף וכשכותבין עליו גרע"ן, כמחוק וכתב הרי"ף טוב להזהיר בכיולו גשמים על הגט שלא ליתנו בלילה שם נפלו גשמים על הכתב דבמקום שנפלו הגשמי' נעשה שחור וכל דבר שחור יכול להזדייף עכ"ל: (כא) ולא יכתוב על משום נקב, כתוב בד"מ אם היה הנקב בלא האות שחוק עלמו לא היה פסול: (כב) יש לפסול אפילו בדיעבד כלומר אפילו חיבור דלא משום יכול לקדושו דכל שאין בורת האות עליו כמו שמפורש למעלה מסיני אין משם אות עליו: (כג) יש מכשירין במקום שיגון כלום, אם נתן הגט כך לאשה בלי הפרשה סכין ויש כתן שיגון אם לריך גט אחר או אפי' להפריד בסכין אפי' לפם, כגון שנתנו הגט אז מכשירין במקום שיגון דמ"מ בורת האות עליו לפ אם מוגו הר"ג ז"ל: (כד) לסור להפריד משם בסכין כשר כתב זה לעיל סעיף ו' אפי' בגיגו שתין להפריד וכן נפל בזה טפת דיו לפ שהאות ניכר פסק בסעיף ח' דאין להקון מכ"ם כתן דנפסדה בורת האות: כה) שיש לחוש לשיגון שתקן ורואה לפ דאחיק אין יכול לקדושו פלל או בשעות אחר אפי' בשעות גדול כגון שיהא שמו יכול למחוק מה שכתב בשעות ויכתוב מה שלריך לכתוב ולפ שמעי' היה לריך לקיים למעה ולכתוב אות פלוני על המחק ועכשיו אין נוהגין לקיים שום מחק בגט ובפ"ם לקמן בסעיף י"ו מ"מ נראה דבמקום שיגון הגט בלא קיום דהא מותר לכתוב על דבר שיוכל להזדייף על נייר מחוק כשנותן לה בעידי מסירה וא"כ כל הפסולים משום חשש זיוף כשנותן לה בעידי מסירה הגט בלא קיום שאין כתן שיגון ושיגון לקמן בסעיף כ"ח: (כו) ועיין סי' קל"ד סעיף מ"ח בל"ל בשם בתב דאפי' בחוקף יש להכשיר בשיגון: (כז) אז לכל הפחות קודם החתימה, אבל לאחר החתימה אין מועיל שום תיקון דבר הלריך תיקון כיון שנחתם בפסול וכ"כ לעיל בסעיף ו' וכשמתקן לריך הסופר דוקא לתקן בי הוא שליח הבעל ולא אחר: (כח) יש להכשיר בכה"ג כלומר בחיקון דלא חבים יכול לקדושו: (כט) בטופס הגט אפי' לתקן דלא בגרע מהסרה כל הוא דיש להכשיר בטופס כ"כ הב"י סי' קכ"ו: (ל) דכשר אם הוא בטופס הלשון מגומגם מאי אם דקאמר הא ויש"ל עוופס הוא: (לא) נוגע גם מלמעו כזה כשר לא ידענאי טעם לקולא זו מאחר דמפילין ום"ת פסול כמו שנתבאר בח"מ סי' ל"ג סעיף י"ח ע"כ אין לסמוך להעתי על קולא זו בלא שיגון: (לב) או בלבול או שאפשר שיקרא ממנו ענין אחר ל הרי זה פסול: יח צריך שיהא חבור במקום נתינתו לתינוק דלא חכים ולא טיפש לא ויש מי שאומר (לג) שאף

(לד הקוטרים) כ יתר על רחבו:

יך נוהגין (יט) שלא יהיו האותיות עשרות מהשיטין בימין ובשמאל:

הגה ואם כתב חוץ לשיטין י"ח כא דאפי' אות אחת אינה לחוץ פסול (ב"י בשם הגהות מיי') ובמקום שיגון ושעת הדחק יש להקל: (סגדרי הרא"ש)

טן (כ) לא יהא בו כב שום טשטוש ולא יכתבו על המחק:

הגה ואם בת זוג ומסך הדיו לת ימחוק (בסדר גיטין) (כא) ולת יפחוד על שום נקב שאין הדיו עומד עליו) (שם):

טז לא יהא הכתב מעורב ולא מבולבל שמא תדמה אות לאות ונמצא הענין משתנה:

הגה רגלי ה"ת וקוף שגוגין כג (כב) יש לפסול אפילו בדיעבד (ת"ה סי' ל"ו ובפסקים סי' מ"ה) אימו אם חיבור יכול לקדושו כד (כג) יש מכשירין במקום שיגון (מהרי"ק שורש ע"ח) ולכתחילה (כה) אסור להפריד בסכין שלא יכתוב גט אחר (שם שורש ל"ח) ודוקא שלא במקום שיגון אבל במקום הדחק (כה) שיש לחוש לשיגון יתקן (סגדרי הרא"ש) ועיין בת"ה סי' ל"ג בילד יתקן (כו) ועיין סימן קנ"ד סעיף מ"ח) ואם לריך לתקן אות אחת כגון שלא נגעין במקום שרחוי ליגע אז שהיו קלרים ולריך להתריכן כה יתקנן קודם שיכתוב כלום (שאלתות ויצא) (בשגהות סדר גיטין בקצלה משם מהרי"ו בן מ"כ בשם מהר"ם מחיר ענים) (כז) אז לכל הפחות קודם החתימה (חשן מהר"ם פאדואה) ולריך ליזהר שיגע כל מה שרחוי ליגע ושלא יגע מה שרחוי שלא ליגע כשם גיטין וכן משמע בהגהות מרדכי דגיטין) ואם אינו נוגע מה שרחוי ליגע כגון שאחורי הלי"ק ויו"ד שבאלף וכיולא בזה י"ח לאפי' חיבור שלא חבים ולא טיפש קודם אות אחת אפי' לדיעבד (ת"ה ובפסקים סי' מ"ג) וי"א דבמקום שיגון (כח) יש להכשיר כן בכה"ג ואם הוא (כט) בטופס הגט אפי' לתקן (ג"י) בכתב למד אחת אלף שבל יזהר ל"ח (ל) דבסדר כן שם הוא בטופס (תשן הרא"ם) ובמקום שיגון לתקן גרוע (לא) נוגע גם מלמעו כזה בסדר (מ"כ בשם מהר"י בבי"ן): כט שאין האותיות נוגעין בסדר

יז היה בו משמעות שני ענינים (לב) אז שהיה בכתבו עיקום או בלבול או שאפשא שיקרא ממנו ענין אחר ל הרי זה פסול: יח צריך שיהא חבור במקום נתינתו לתינוק דלא חכים ולא טיפש לא ויש מי שאומר (לג) שאף

שם כתב בלד הסער במקום שיגון כסדר וכן הוא בכל הסימן: כ יתר על רחבו הטעם כדי שיהיה כדין ספר ותלה דיש קפידא בדבר כמו בסדרטוטי': כא דאפילו אות א' אפילו דוד אות ב"ח ושם מיקל שם בכתב הגט אפי' לכתחלה ויכין עדיין. וח"ל להקל שם לא ניחן וכן משמעות כאן בס"ע ובד"מ דאין להקל אלא במקום הדחק או בדיעבד שניתק הגט ואז כסדר אפילו בכתב כמה אותיו' וכ"פ בת"מ ובטופס מכשיר הרשב"ץ: כב שום טשטוש הטעם משום חשש זיוף ובכתב בד"מ יזהר שלא ירד שום זילוף או שום לכלוכית על הקלף ושוב יכתוב עליו גרע"ן, כמחוק וכתב הרי"ף טוב להזהיר בכיולו גשמים על הגט שלא ליתנו בלילה שם נפלו גשמים על הכתב דבמקום שנפלו הגשמי' נעשה שחור וכל דבר שחור יכול להזדייף עכ"ל: (כא) ולא יכתוב על שום נקב, כתוב בד"מ אם היה הנקב בלא האות שחוק עלמו לא היה פסול: (כב) יש לפסול אפילו בדיעבד כלומר אפילו חיבור דלא משום יכול לקדושו דכל שאין בורת האות עליו כמו שמפורש למעלה מסיני אין משם אות עליו: (כג) יש מכשירין במקום שיגון כלום, אם נתן הגט כך לאשה בלי הפרשה סכין ויש כתן שיגון אם לריך גט אחר או אפי' להפריד בסכין אפי' לפם, כגון שנתנו הגט אז מכשירין במקום שיגון דמ"מ בורת האות עליו אף אם נוגע הר"ג ז"ל: (כד) אסור להפריד משם בסכין כשר כתב זה לעיל סעיף ו' אפי' בגיגו שתין להפריד וכן נפל בזה טפת דיו לפ שהאות ניכר פסק בסעיף ח' דאין להקון מכ"ם כתן דנפסדה בורת האות: כה) שיש לחוש לשיגון שתקן ורואה לפ דאחיק אין יכול לקדושו פלל או בשעות אחר אפי' בשעות גדול כגון שיהא שמו יכול למחוק מה שכתב בשעות ויכתוב מה שלריך לכתוב ולפ שמעי' היה לריך לקיים למעה ולכתוב אות פלוני על המחק ועכשיו אין נוהגין לקיים שום מחק בגט ובפ"ם לקמן בסעיף י"ו מ"מ נראה דבמקום שיגון הגט בלא קיום דהא מותר לכתוב על דבר שיוכל להזדייף על נייר מחוק כשנותן לה בעידי מסירה וא"כ כל הפסולים משום חשש זיוף כשנותן לה בעידי מסירה הגט בלא קיום שאין כתן שיגון ושיגון לקמן בסעיף כ"ח: (כו) ועיין סי' קל"ד סעיף מ"ח בל"ל בשם בתב דאפי' בחוקף יש להכשיר בשיגון: (כז) אז לכל הפחות קודם החתימה, אבל לאחר החתימה אין מועיל שום תיקון דבר הלריך תיקון כיון שנחתם בפסול וכ"כ לעיל בסעיף ו' וכשמתקן לריך הסופר דוקא לתקן בי הוא שליח הבעל ולא אחר: (כח) יש להכשיר בכה"ג כלומר בחיקון דלא חבים יכול לקדושו: (כט) בטופס הגט אפי' לתקן (ג"י) בכתב למד אחת אלף שבל יזהר ל"ח (ל) דבסדר כן שם הוא בטופס (תשן הרא"ם) ובמקום שיגון לתקן גרוע (לא) נוגע גם מלמעו כזה בסדר (מ"כ בשם מהר"י בבי"ן): כט שאין האותיות נוגעין בסדר

יז היה בו משמעות שני ענינים (לב) אז שהיה בכתבו עיקום או בלבול או שאפשא שיקרא ממנו ענין אחר ל הרי זה פסול: יח צריך שיהא חבור במקום נתינתו לתינוק דלא חכים ולא טיפש לא ויש מי שאומר (לג) שאף

לשמות לריך לכתוב שם מקום הכתיבה ושם מקום הנתינה וכ"כ בח"מ ועיין
תשו' רחב"ח סי' ל"ו : לב ומ"ל לכשות הלשון עיין ד"מ כחב שאם תגדה
חינוק היודע תורת' ומ"י ללריך החיבות והשפסו' כתבו היוצע לקרות תוכה
כדיבה : לג ונוהגין לעדות בכתב בד"מ הטעם כדי שלא לחלוק לזיון בין שיטה
לשיטו'ומזה מתחו כל הרחיות שהבי'
הב"ח בשימן זה ובשימן ק"ל במ"ם
ד"ל לעדות כי ודוחני לריך הם"ם
דמותר לכתוב על שבר שיכול לזייף
מ"ל לעדות אבל לבריך דלין כותבין
ע"ג שבר שיכול לזייף לריך לעדות
ואין להקל בכתב ב"מ יעקוב הגו"ן
אל פיטורין קלת לימין כדי שיוכל
להלריך הלמד אל ישרש למעלה :
לד להלל ד' דחז נשתנה הלות
ומעשה בי"ח וה"ה בשאר לותי' אם
פשתנו שלא בדליק מסתמא משתנה
וכ"כ בח"ם : לה ועכשיו נהגו
להחמיר וכו' מ"מ במקום עיגון תו
בדיעבד כשר אפי' תינו מקויס כיון
דלותיה ע"מ . ובשימן קכ"ד כתבתי
היכא דליכא חשש זיוף לריכי ע"מ
להיות בפניהו ועיין ב"י אלא נקי'
תורף וזמן ג"כ נקרא תורף : לו
גט שנמלא קרוע עיין תשו' מ"ב
סי' כ"ג אפי' אם קרוע לתוך הלות
והות מתורף כשר לכ"ע ליתן לה
הגט להחל' כשתינו קרע שתי
וערב והיינו בשהלות תינו משתנה
אע"ג דהשתא תינו מוקף גויל למט'
כשר כיון שנעשה אחר הכתיבה
כמ"ש בשמוך ועיין עוד שם סי' כ"ל
ומ"ש בי"ד סימן ר"פ ואם נחלק
שום אות פסול אפילו בשתינו אות
וכ"כ בש"ך שם והט"ז כתב ג"כ
בשי' זה כל קרע שבשר שם"ח כשר
כאן ומ"ש נראה למעשה אין להקל
אלא במקום הדחק אם נקרע תוך
האות ועיין בחשו' בן שמון סי' ל'
כמה תלוקו דיוים בזה והביא שם
חשו' ב"י שאם אפי' נקרע שתי
וערב כשר לח כרשב"ם : לז וה"ה
בשנשתנו עיין במגי"ל בתב נשתנו
לכ"ע הגט בטל אפי' להרמב"ם ולח
כשמעות מלמון רמ"ח : לח שח
בטל קנה ולח נוהגין כן ונוקס
להחמיר אין שומעין לו דלח אתי
להו ליתי לעו על גיטין הרחשונים
ועיין בש"ע בטעיף ד"ה שנתן תב"ג
ובלבוש בתב בקולמוס של קנה אין
הכוסרי' נזהרים בחל בקולמוס של
גרזל יש להקפיד :

קכו א בתב העכו"ם ולע"ג
דכתיב בתורה ובתב ב"מ בתב עכו"ם נמי בתב הוא ועיין ב"י
ו"ל לעניין שאת דהוי גמורה ולא שנות ותמירה לעכו"ם לכתוב אפי'
בלתב שלהם לא הוי שנות דשנות שא שנות הוא וכן משמע מרמב"ם וכן משמע
בתוסס' גיטין בשוגי' תומר לכותי' ובתב וכ"כ הבלבוטי ובא
טע"ב בח"ח סי' ס"ה : ב מקלח הגט אבל בתחימות העדים אין קפידה אם
כ"ח בותב בלשון אח' כמ"ש בשי' ק"ל דכל תחית' עניין בפני עלמו מיהו התחית'
אל אותו עד ל"ל בתב לשון * ובלבוש בתב שני מיני בתבי נמי יש קפידה וכן
משמע בשי' ק"ל ובמרמב"ם כ"ד ובח"מ בתב שני בתבים אין קפידה : ג מה
שמוסיפין בתורף הרי אח תוחרת לכל אחם או שאר תלוקי הוא וכ"כ
בתשו' רמ"ח סי' ק"ט ושם בח' גדול ח' היה תולק עליו אבל בש"ם משמע
הפ"מ תורף הוא ועיין ם"ם : ז בתב

(לג) שאף במקום כתיבתו צריך שיהיה נקרא כן :

כה (לד) וח"ל לכשות מן הלדדין אל האו' שים וו ספק שא מרחין
לו כך ואם יוכל לקרותו כשר (מ"כ בתקון יסן) לג (לה) ונוהגין
לעדות הסמו' דהיינו שימוך ן' ון' דשם טה עליונה עד שיטה שלמטה ממנ'
או האם שמתחתונה לשורה שלמעלה ממנ' (לו) ואם לח עירה י"ח שהות
פסול (לז) ול"ל דבמקום עיגון תין להחמיר ויותר שלח יתיך האם אות
שלמטה לתוך הלל אות שלמעל'או להיפך (הר"ן פ"ב דגיטין בשי"ח) ואם עשה
כך (לח) ונשהנה לורת האות כגון שמתך האם למ"ד לך לחלל ד' שאז
נרחי כה"ח פסיל (סמר' הרב דוקח בכי התיגוון) ומן משמע בהגהות סמ"ק) :

יט גט שמחק בו אות או תיבה או שחלח בין השיטין (לט)
אם מטופס הגט ה"ן כשר ואם מן התורף אינו גט ואם
חזר ופירש בסוף הגט שאות פלונית תלוי' או על המחק אפי'
מתורף הגט בשך כשאר שטרות והקונם יכתבנו קודם כרת
משה וישראל **לה** ועכשיו (מ) נהגו להחמיר שלא לקיים
מחק הגט :

כ לן גט שנמלא (מא) קרוע שתי וערב שהוא קרע של בית
דין ה"ז גט בטל כשאר שטרות אבל אם נתקרע ואינו קרע
של ב"ד כשר נמוקו או שהרקיב או שנעשה בכבר כשר נמחק
או שנטשטש ובבואה שלו קיימת אם יכול לקרות כשר ואם
לאו אינו גט :

כא בד"א בשהי' הגט יוצא מתחת ירה בעידי חתימה ואין
שם עידי מסירה אבל אם יש עדים שנמסר לה הגט
בפניה והיה כשר ה"ן כשר אע"פ שאין תורף הגט על המחק
או בין השיטין או שהי' קרוע שתי וערב **לז** כשנתן לה בפניה
ויש מי שפוסל בקרוע שתי וערב : (מב) (וה"ה כשנשטש
עד שאינו יכולין לקרותו) (פ"כ הם"ח) :

כב יש מי שכתב שיש להקפיד מלכתוב הגט (מג) בקול מוס
של כנף לח אלא בשל קנה (וע"ל סי' זה סעיף ד') :

כג אם רקם או ארג או עשה כמעשרה מחט אותיות הגט
י"א דלאו כתב הוא :

קכו נוסח לשון הגט ודקדוק אותיותיו וכו' ג' סעיפים:

א כותבין הגט בכל כתב ובכל לשון בין שהוא א כתב
הוכחים בין שהוא כתב ישרא כגון פרובינצאל וביוצא
בו אבל אם היה ב (א) מקצת הגט כתוב בלשון א' (ב)
ומקצתן בלשון אחר פסול :

הגה (ג) ויש מכשירין(הרא"ש) (ד) ול"ל דאפי' למאן דפוסל מודה דמקלתו
לשון הקדש ומקלתו לשון תרמי כשר דשניה נתנו בשיני והוי קרובים
בלשון וכלשון אחד דמיא ולכן נוהגין עכשיו לכתוב הגט מקלת מלות לשון
הקדש ורובו ל' תרמית אי נמי מאחר דרובו לשון תרמית ואין בו רק מלות לשון
הקדש אין זה מקלתו בלשון אחר אי נמי דדוקא בתורף העוקר קאמר אבל ג
מה שמוסיפין בתורף הרי הוא מותרת לכל לדם אם שלר מלו' אינן לריכין ואינן
רק כפל דבריס שנוהגין לכתחלה כנ"ל לשיטת המנהג :

ונהגו לכתבו בלשון ארמית ובכתב אשורי :

הגה

(לג) שאף במקום שכתבתו לריך וכו' היס מי שאומר הוא הרא"ם בתשוב' ע"פ
הנוסחא שהיה לפני הרב ב"י אבל בשא' הוא ט"ס בתשוב' הרא"ם וכמו שהוכיח
זה הרב בח"ח סי' ל"ג בתשובה דפסט התשובה משמע דנסיב ליה לחומרת
לבסול כתיבת המקו' הסוא מדכתב וכו' ע"ב וכ"כ בב"ח בט"ס הוא ולית"ל ע"ש
סגי במקום נתינתו והנה לכתחלה
אין לסמך שיכתוב הגט בתופן שיהי'
נקרא היטב בשני המקומות דלריך
יתחמו העדים על הגט שתינו נקר'
להם ואף שהגט נתן במקום אחר
אפ"מ עידי תתימה תוכיחין בתן
ולריך שלא יהיה תשש נייר לה' ועוד
דבשמו ושמה אף במקום הנתינה
עיקר מ"מ לריך לכתוב גם שם
הכתיבה בלשון דמחקדי הו לכללו
בכל שוש ואם לא כתב רק שם מקו'
הנתינה לבדו הגט בסול וכמו
שיתבאר לקמן סי' קכ"ט וס"ס כ"ה
כל שבמקום הכתיבה תינו נקרא
הגט לתינוק ואפי' הגט בסול דלריך
יתחמו העדים על תפכת ושה בכך
שהוא נקרא במקום אחר ועיין
בתשובת ריח"ח סי' הנ"ל מ"ש
שבתשובת ריצב"ז משמע הכתיבה
עיקר ושים לתלק בין אם נודע
מעלמו שמה שתנו קודמין וכותבין בתופן
כך הם קודמין וכותבין בתופן תחר
וע"ש : (לד) וח"ל לכשו' הלדדין
אבל בשם ספר תגודה בתבו תינוק
היודע התורה' ואינו יודע לדרוש
התיבו' והחוספו' פי' המגרש בתבו
היודע לקרות תורה תיבה : (לה)
ונוהגין לעדות העיד' דהיינו וכו'
ובתב בד"מ בשם ס"ג ן' פשוטה של
פטורין יעקב קלת לימין כדי שיוכל
להלריך בח"מ בל"ד של שי"ן לעני'
שלא תיגע בשות נו"ן פשוט ותהיה
ג"כ תורה שיטה מעירה עכ"ל בסדר
גיטין ובתב בד"מ ומזה יש לדקדק
שבל העיטו' יהיו מעורו'ובן נוהגין :
(לו) ואם לח עירה י"ח שהות
פסול . הטעם בתוב בד"מ כדי שלא
לכתוב עוד שיטה בין שיטה לשיטה
ולא יהא האו דתוי להזדייף ועוד
בתב בב"ח טעם כדי שיהא נקרא
טפי ספר ח' עיין מ"ש סי' ק"ל :
(לז) ולי נרחי דבמקום עיגון אין
להחמי' זה פשוט דבמקו' עיגון אין
להחמי' דהא כותבין על דבר שיכול
להזדייף כשם כאן עידי מסירה
ובב"ח בתב אם לא עירה בדיעבד
כש' אף בלא עיגון וא"ל לכתוב אח'
וכ"כ לקמן סי' ק"ל ובן נוהגין בשא'
שלבישו שאין כותבין כלל גט מעורה לכתחלה : (לח) ונשתנה לורת האות
וכו' פסול . אבל אם אבד רחם האות לתוך חלל ח' וכדומה שאין להוש לשום
טעות לא פסלינן ליה כנ"ל ובן נרחה מדברי ר"י דלעיל עכ"ל ד"מ אבל הר"ן
בתב על דברי ר"י דבתב דמעור' שרחם למ"ד נכנס לתוך חלל ה' ו' וחברים
תומרים שזה יותר קרוב לפסול הגט מפני שאבטל לורת האות ע"כ נרחה אם
יודעין שנתבטל לורת האות ומ"ם אם תינוק תינו יודע לקרות האות מחמת
העידוי ואפי' אינו פסול ולכתחלה פשיטא שים ליזהר בכל האותיות : (לט)
אם מטופס הגט הרי זה כשר כמו שבתבתי סעיף ט"ו ולפי' הסר מן הטופס
כשר : (מ) נהגו להחמיר לכשר במקום עיגון מוחר לקיים המחקין ולפשר
דמ"ל לקיים אפי' בתורף להא יש עידי מסירה : (מא) קרוע שתי וערב
וכו' ואם הגט מקויים הוחזה הוא שנתן ליד שלם שאין הבעל מקיים הגט
עיין בת"מ : (מב) וה"ה כשנשטש וכו' * מלשון הגה"ה ופ' הרב משמע גם
כשנשטש יש שפוסל אבל המעיין בת"מ יראה דכ"ע מודה בשהי עידי מסירה ואף בלינו רק נקרוע שתי וערב : (מג) בקולמוס של קנה גם בח"ח
פסק כן בי"ד סי' רע"ח אבל בסעיף ד' לעיל לא כתב כאן רק בגרזל ובמחומה שאף בח"ח מקילין לכתוב בקולמוס של קנה לכתחלה :

קכו (א) מקלת הגט בתוב בלשון אחד וכו' אבל בשני מיני בתבים בשר אף לועת הרמב"ם : (ב) ומקלתו בלשון אחר פסול עיין ק"ל
סעיף י"ד ט"ו : (ג) ויש מכשירין הרא"ש ול"ל דאפי' למאן דפוסל עיין בתשובת הרא"ש סימן ק"ל
מלרפן וכבר הניחו הת"ח והר"ן בשר הרמב"ם וט"ש אין רחוי לכתוב יש מכשירין במקום שבעל הדעת הזאת לא החליט להדר ואף שאמלא בנוסחאות שלנו
בשר נמלאים שם הרמב"ם והרא"ש שהגירסא בתוספת' הוא בסוף : (ד) וה"ל לאפוקי למאן דפוסל וכו' עיין בתשובת הרב מסי' קכ"ו עד סי' ק"ל

מ"ם שם מוף :

(ה) ואין

(ה) ואין להכשיר בכתב לחל וכו' * ומכ"מ ראין להכשיר בלשון לחל כי מי יכול לסדר נוסח לחל בגט ג"ל לח': (ו) בשלישי ברביעי וכו' בסדר ר"י מיץ נתן סי' רח"ל מלח והטעם שכן הוא בתור' ודלוקח לכתחל מצל דיעבד אין לספול מס כתב התסר מלח או להיפך דהא אין הענין מצחנה וכן הוא בסמוך סעיף ל' אם כתב שלשה או שמנה מלא כשר: (ז) יכתוב בתחל בשבת הטעם שכותבין בשבת ולא לשבת ואלל יהח כותבין ליהח עיין 33"ח מ"ם בשם סדר הגט בשבת היכף לאכול בתעני: (ח) יכתוב ביום לחל ליהח פלוני כל"ל והטעם משום דבתחלת ספר תגי כתיב ביום ל' לחדש היה דבר ל' ביה תגי וגו': (ט) וי"ח לכותבין בא' ליהח * הטעם משום דכתיב בתחלת ספר במדבר סיני בחל מועד בחחד לחדש השני: (י) יש נומעים לחת גט בר"ח וכך הוא בסדר הגט של ר"י מיץ כי' ולטעם הנזכר נוהגין וכותבין ביום לחד ליהח וכן העיד הרב 33"ח ס"ל: גיטין הנותנין ביום קדמונים כתוב בכולן ביום לחד ליהח פלוני: (יא) לשון זכר בה"א לבסוף דמשלם, ועד בשעה לשון זכר בה"א לבסוף תוך משמנה שלוק בין זכר לנקיבה בה"א לבסוף רק החילוק ביקוד כנודע (כ"ל שבזכר נקוד) שמנה בקמץ תחת הנו"ן ובנקיבה נקוד) בסגול תחת הנו"ן (יב) ויכתוב ימים עד עשרה ואם כתב * יום נראה דלא מיפסל כדיעבד כמו אם כתב ימים במקום שרשוי לכתוב יום כמ"ש לח' ו' וכ"כ הב"י העיד שרח' גיטין שנכתבו בזמנו שעד י"ט נותנין יום ואח"כ נותנין ימים: (יג) שלשה לו שמנה מלא גוי"ו * משום דלפעמים הם כתובין כן ע"פ המכונה ועוד דהא אין הענין מצחנה ועיין בסד' ר"י מיץ סי' מ"ח * ונרא' דה"ה אם כתב שמנו ושמי מלא ואף שלא נמל' בשמור' מלא מ"מ אין הענין מצחנה במלא ואסר: (יד) רק שני נראה דקאי ג"כ על בשני בשבת אם כתב שני בשבת שני ימים ליהח וכו' דכשר: (טו) וכתב"י כשר אם נהגהות שלטי הגבורים שעל הרמב"ם דקאי על מי שכתב רק תרי"ו מצוות דאין מפסל ולפל חלמוד שפיו רגילין לכתוב גמטריאות בשטרות: (טז) חתם וכתב חתם יש להסתפק אם כתב תחת במקום שרשוי לכתוב, אחר אם להכשיר כשכתב ג' כשרי: (יז) ביום שלושי לחדש ניסן לפי דוקא לחדש ניסן שהוא ראש לשנים לחם ליהח ולא ר"ח אייר וכמ"ש בסעיף ל': (יח) שהוא ר"ח אייר וה"א אם כתב ביום ליהח אייר שהוא יום שלישי ליהח ניסן ואם לא כתב רק ר"ח שמא יום שלישי לחדש ניסן אינו מפול בדיעבד עיין ג"י: (יט) יכתוב בתחי ליהח פלוני כשר מחבתי לעיל סעי' ל' שהעיד הר' 33"ח שרשוי גיטין הנכתבי בימים קדמוני, וכתוב בהם ביום פ' ליהח פלוני: (כ) אם לא במקום שים חשם לשון לעיל בשר"ח יום פ' כתוב נמי נומעים לחת גט בר"ח ופסק שר"ח שני ימי דיט פלוגתא אין הפוסקים כמו שהעתיק הב"י דעת הרשב"ם והר"ן והרא"ש כ"כ אין לכפול גם ביום ר"ח הרחטון אלא במקום עיגון אבל ביום שני אינו רק לחשש בעלמא כמו שם ר"ח רק יום א' והב"י בשם ג"כ שאף ביום רחטון דר"ח מחומרת יחידה הוא המוצע ורחיתי נוהגים שלא לחוש לה עכ"ל: (כא) ליהח אחר רחטון בסדר הגט של ר"י מיץ בסי' ל"ו כתב אחר הרחטון בה"א היינו כמו אחר השני וכן הוא בהגהת מנהגים ועיין 33"ח: (כב) בחר הרחטון אחר שם כשר 33"ח הסיג ע"ז ואח"כ הרמב"ם בפ"י מהל' מלוה ופסול לעשת קלת פוסקי, ועיין לקמן סי' קכ"ו סעיף ט' הנה אף שכתבנו כן הי' שהרמב"ם בפסק כר"ח מיץ כאן אח"כ בשם יהודה דהא בם"ס ס"ג בת"מ כתב שני ימים כתוב בחר הרחטון ואח"כ בשני ימים כתוב בחר הרחטון ואח"כ בשני ימים כתוב בחר הרחטון ואח"כ בש

שהוא מעובר ספק גט הוא ואין להקל * ולולי דבריהם היה נראה לומר דקי"ל כיוצ הפוסקים דס"ל סתם מדר הוא מדר רחמנן ואין חילוק בין מס ידע ובין מס לא ידע אלא נמדרי שהוא חשוב ולוייתא הכא לדעת הרמב"ם אפילו כאן ליכא ס"ד דהא לקמן להרמב"ם אינו אלא מלותר גם בגט מלותר כשר לדעת הפוסקים לכן לא חשבינן להו כדעת הרמב"ם וכ"כ בט"ו:

ב תייר בזמני יורין דמי לדבר שבדברים ילמד יעקב ילמד: **כא** ואם כתב בתוך יו"ד כתב בתוך ה' אם נודע תיכף יתן גט אחר ואם לא נודע אלא לאחר כ"ה כ"ל ליתן גט אחר וכן כתב בלבוש לקמן עלה גד בשאר פסולים אין חילוק בדבר מכל מקום בכה"ג לריכה פסול ממש שאינו מתקיים ליתן שני גיטין בתייר כמה שבתוך ל' ממש בשם מהרי"ל ובשם הסמיע דעתו משום דס"ל דאין ליתן ג' גיטין אלא מחמת החשך ואין כשר לכתחלה בשני יודין ועדיף טפי דהא אין כותבים שני גיטין בדוחק · מרחצון תר תיבה * כפלו כתב בתוך ה' מלינו בקרוב מכשר ובחרגום כתב מלת ויש לנו לילך אחר הקרוב * אף על גב דוב הגט בלשון תרגום הוא מכל מקום זמן כותבי בלשון עברי שני ימים ולא חרי יומין כותבים מי הזמן בלשון עברי שהוא לשון קדש ול"ל ליחתא בלשון תרגום משא"כ זמן ועיין מהרי"ק ולריך טעם למה כותבים זמן בלשון עברי וכל לשון הגט בלשון הקודש ועיין בב"ש דף י"ד ואם כתב כשליו מלת כשר כמו שמצינו בירושלמי ואין מכוון הטעם מבואר בהרמ"ם משחאר שהוא ל' הפעל לא שייך לומר שלא הפעל לומר בזמן ההוא אלא פלוני מגרש את אשתו על גב העידי' חתומים על הגט מ"מ לשון הפעיל הוא אלא לשון הפעיל מעידים שכך לפני כשהיה ואם כתב ולריך כשר להא בש"ס משמע דהיו כותבים ולריך וכן כתב הרמ"ם: **בג** לא יכתוב ואין משמע דין הוא שמגרש ואם אין הדין נותן שמגרש לא הוי גט * ואיגרת בית"ד לפרש"י לשון גרוש הוא לפ"ז הוי ס"ד פירוש המלה ולהרמב"ם משמע ל' אונס כלומר אם אנוס להוי גט ואם לא אנוס לא הוי גט ומ"כ הוי שינוי גט ופסול אפילו בעת החשך ומ"ש בסעיף כ"ב אם כתב הבעל ואמרו לו שלא יכתוב ה"ז גט פסול משמע כדעת הרמב"ם * וכתבו תוספות לקמן בשם גירסתם ואיגרת ולא תאגרת בלא ו' ומשמע דהולה תאגרת בעלמא ולא לשם גירושין * ויקרא הלל"ת של ודין בליבי · ויכתוב ואין בתחל השיטה כדי שיהא ספר תחוכין עד פטורין בשיטה אחת ולא בשיטה אחרונה סדר מהר"ם פדוה: **כד** דיהיהויי"ן ג' יודין הטעם לפרש"י לפי שכתב הלת ג' יודין מתקבי דיהיהויי"ן נכתב בעלמא וכן דיהיה לבניין אחד אם כתב ג' יודי"ן משמע שהוא רשאי להשתמש לכל מי שהילה ורמב"ם כתב אם כתב ג' יודין משמע שהוא מדבר עם שני נשים ואפילו אחיהן אינו מגרש להן אלא לאחת ואפילו הכי הוא מגרש את שתיהן בגט אחד משום דכתב ג' יודין משמע שהוא מדבר עם שלש נשים ואפילו אחיהן אף על גב שהוא מעופף הגט מכל מקום שתי חסרון משינוי לא מבטל הענין הגט כמו שאיגרת לכן מהאי טעמ' יש פוסלין אם כתב דיהיהויי"ן בשני שיטות ועיין סוף הסימן ויקרא הוי"ו של הוויין והבית של ביין בשוא ותיקן אחד היוד עם הנון לפסול לגוש: **כה** בחמשה יודין כ"כ תוס' ומזה מדייק מהרי"ל דהכל תיבה ג' דאל"כ לא שייך לומר ה' יודין * ועיין תוס' שכתבו דו חרגום של תשר ותיקוויי"ן שני תיבות הם לפ"ז דבדי תוס' סוחרי' זת"ו ובהרמ"ם משמע נמי דהם שתי תיבות וכן בטור ונ"ל תע"ג דהם שתי תיבות מ"מ כותבים בשני שיטות היה נוקף שתי תיבות וכ"ה מ' · ואפי' בשיטה ה' אבל אם היה כותבים בשני שיטות היה נוקף שתי תיבות וכ"כ בח"מ · מיהו במקום החשך הוא שבבר ניתן כשר דהא ליכא שינוי משמעות הגט גם אין מוכרחי' דברי מהרי"ל דפוסל וכ"כ הט"ז: **כו** יתיר ו"ו דתירוכין הטעם משום דאי מחזי כיוד משמע דקאי על נשים דעלמא ואינו מדבר עם אחת ולרמב"ם הטעם דהוי כאלו היה גרשה אותו * וא"ו של כיוצאין הלי' דהא אם נותני יוד אחר הפיל אין הדבר נשנו' וא"ל להתיר הוא"ו אבל לא כתב היוד אלא שלריך להתיר ג"כ הוא"ו של כיוצאין כ"כ הרמ"ם *ועיין בבחצי מהרי"ו סי' כ"ח בענין שפ"ח כש"ת ולמה"ד תכתב יוד כי היוד משמע ליחתי מהך אפי' בשעת קריאה יתבר בקריאה אם אל הלמד כ"ש דלאו תנינא הוא להורות שאל תהי' הבי"ת בכתף ואיכא' בתב יהיה עיין תשו' בן שמון סי' ל' בשעות יקרא הבי"ת בפתח ועי"ן בשוא והוו"ו בפתח לבוש * וא"ו של וכתו לריך להתיר אלא אחזי כיוד משמע דלא כלוש אלא הוא מגרש * והרמב"ם

ו' דכתו משמע וכדי כלומר בולא כלוש בחין כשר כמו כדי ונכתב והרמב"ם כתב בזחני זה תרייהן ובזריקין משמע שהוא לומר לה שהוא שבקה וגרשה לותו וכדי משמע

מדר רחמנן עד סוף מדר עד סוף מדר הרחמנן ע"כ מהניחין ופריך בגמ' אלמא סתמא דמדר דקאמר רחמנן הוא לימא מתניחין ר"י הוא דאמר מדר רחמנן כותי' מדר רחמנן מדר שני כותי' מדר סתם דנרי ר"מ ר"י הוא' מדר הרחמנן כותי' סתם מדר שני כותי' תניין אמר אביי אפי' תימא ר"מ הוא דידע דמעבר' שתא וא"כ בריתא דקתני מדר הבני כותבי סתם כגון דידע דמעברי שתא וכי תימר מדר סתם משמע מדר שני הוא דלא ידע דמעברי שתא וא"כ בתמיהא תימר מדר הבני כותבי סתם כגון מכללי דבים לאו דמעוברת עסקינן ס"מ הוא דידע הוא דלא ידע ע"כ הסוגיא) והנה הרמב"ם גורס בתחיניתן לעיל עד סוף מדר עד כוף מדר הבני וכתב הרי"ף ע"ז בגדולים דלותה גי' נראה לו עיקר לבני התלמיד חביב אחד ירחת לשון קשה רחם וסוף לשון לי בחות כגי עכ"ל) ס"מ דהמקשן דפרי' לעיל לימא מתניחין ר"י היא היה מהלך לפי גירסת הרמב"ם לקמן בדחמנן סתם

(כג) ומלת רחמנן יכתו' מלת ו"ו) (מ"כ בחיקון) ניסן מלת כ תייר בזמני יורי"ן (הכל בסדר) **כא** ואם כתב בתוך יו"ד (כד) פסול אם לא בשעת החשך (ה"ה סימן רל"ג) ויש נמנעין ליתן גט בתייר אך במקום החשך נותני' וכוחבין בשני יורי"ן סימן מלת ו"ו) תמוה מלת ו"ו אלמל מלת ו"ו תחזי בתוך יו"ד מרחמנן תר ו"ו (דברי הבד) (כה) כשלו חסר יו"ד (ת"ה סי' רל"ג) ועיין למטה סעיף ג"ג וכ"ל

ד יש נוסחי גיטין שכתוב בהם (כו) איך אנא פב"פ **כב** ואינו מכוון ויש ליזהר מלכתו' תיבת איך וכן יש נוסחאות (כז) שכתוב בהם ולאתריהון דאבהתיכו ויש ליזהר מלכתבם:

ט כג (כח) לא יכתוב ורין מלא אלא אחסר יו"ד ולא יכתוב (כט) ואיגרת מלא יו"ד אלא ואגרת:

י כד דתיהוויין דיתצביין (ל) שלשה יודין רצופין (לא) ונהגו לכתבם **כה** בחמשה יודין דיתיהוויין דיתיצביין: הגה ויש לכתו' הכל בשיטה אחת דיתיהוויין דיתיצביין אבל אם כתב (לב) בשיטה אחת והשאר בשיטה שניה יש פוסלין (מהרי"ל ומהרי"ו כן הוא בסדרים בשמ):

יא בו (לג) יאריך ויו"ו דתירוכין ויו"ו דשיבוקין ויו"ו שניה דוכרו שמ' ידמו ליו"ד:

הגה נהגו להאריך אלו הוי"ן יותר מווי"ן אחרים קלת אבל לא יאריכו יותר מדאי (כל בו): יד יכתוב

תפטו' לוחך וכתב הרמ"ם מסתע' שאין לכתו' יוד בין תי"ו לרי"ם דתרוכין דתי כתב בהן יוד ליכא למטעי כלל דתרוכין לתו כלום הוא אבל בפיטורין נרשה שאריך לכתוב יוד בין פיא לטית כדמסת' פ' התקבל והשתח ניחא דלא תניב הכא ו' דפטורין ע"כל הרמ"ם ועיין בסימוך סעיף י"ג :

(לד) פיטורין מלא בשני יודי"ן : הרמ"ם כתב שכן משמ' בפ' התקבל והיינו דאמרי' קף ס"ו ר' נתן בשלמא הוה דייק בין פיטורה לפטורה כי פיטורה ביוד הוא לשון גט פטורין ובלא יוד הוא לשון פטור וחוב' : (לה) דפטורין ג"כתסר יו"ד דתשובה דמהכתב גט פטורין אין לטעות מלשון פטור וחובה :

(לו) ולכן לריך להחדי' ג"כו' של פטורין * כגר כתבתי בסעיף למני זה לשון הרמ"ם דהא בהא תלית אם אין יו"ד בין פי"ה לטי"ת לריך להחדי' של פטורין כמו תרוכין וסנוקין : (לז) למהך חסר יוד * דלא ליסמע לי מהך כלומר לי תהיי מסכר זה ואילך :

(לח) סירחיקנ'מגה דלא לסמע למהך כלום' מלתך תני ליך כי תוכח : (לט) לא יכתוב לתנסבא ולא תתנסבא דלא יכתוב שמא ירחיק לה מן יתנסב' ומסתע לה ינסב' לה תנשא :

אמר בן המחנך כגון דת לריך תני להודיע ולהגיע * בעת תגר ח"ת מ"ו הרב המחבר ז"ל עד כה הגיע * השמיט בעניני התקדמו * ותיתלים על מלוקים התגבדו * ומ"ה עלה על השמים * עליה זו ירושה תיש לנו בנפלייס * וחבל על דת כרין ולא מסתכלין לרווח למתונינו וה'ימלא חסרונינו * ורווח והצלה יעמוד לנו ממקום אחר * להיות המלאכה שלימה ותקימה ונתבר * שמתי על לבי לחפש בתמחות כתבי קודש של מ"ח מ"ו ז"ל איזה חילוקי דיוקים וה"אלות ותשובות הגיוסים לט"ת ותמרוחיו כעל הזל שעיר שם שעיר שם בתוך מחברת קודש להלגים ולהעמיד כלל' במקומו' וה' יעזרה רוחו ויספיע לנו שפע טוב ממקומו להיות מתלריקי הרבים וכולי האי ותולי תפץ ה' בידי יליחי * ילין לין נולה ופרח * תור תורתו יתיר ויתרת * דודתיו יחנו ריח : קכח

יב יכתוב תרוכין שבוקין חסרי יו"ד ראשונה אבל (לד) פיטורין מלא בשני יודי"ן :

מגה ו"ת (לה) דפטורין ג"כ חבי יו"ד דתשובה (בסדר גיטין דמהרי"ל ובסמ"ג) וכן נוהגין (לו) ולכן ל"ד להחדי' ג"כ ו' של פטורין (כ"כ המרדכי) ונהגו לכתוב בגט בתלה שנוקין פטורין תרוכין ואחר כך פס"ת ואחר כך תס"ם ואם שינה בזה אין עיכוב בדבר :

יג (לז) למהך חסר י"ד :

יד יזהר יפה ברגל שלה"א של למהך (לח) שירחיקנ'מגה וכן בכל ההי"ן צריך ליזהר אלא שבזה צריך ליזהר יותר :

טו (לט) לא יכתוב לא תנסבא אלא להתנסבא (ואם חסר יו"ד מרד') דילמא להתנסבא ויכתב להנסבא כסדר (רסב"ח שלח קס"ג)

טז על דרך זה צריך ליזהר בכל לשון ובכל כתב שיכתוב שלא יהא בו משמע שתי ענינות : יז לא ימחא באלף : הגה ואם כתב בה"ת ובבר ניקן הגט כשר (ג"י) ואם נכתב ימחי ניו"ד בכול אם לא בזמן שהחק ובמקו' עגון (מלחתי בחוב בחקון :

יח כז צריך שלא יהא בשיטה אחרונה יותר מבדת משה וישראל כט לא נפסל בכך :

יט אם כתב וישראל אתלמד כאחד לא נפסל בכך (ודוק בזיעגד' לו במקום עגון כמו שכתבתי לעיל סימן קכ"ה סעיף י"ו) :

כ כין שאנו מכירין סגנון הדברין לפוסלו ל בשביל דילוג אות אחת :

כא אם כתב ברביעי עשרים יום לירח שבט ודילג לא ולא כתב בשבת וגם יום רביעי היה כ"א לשבט והוא כ"ב עשרים הגט כשר (ו"ח וכופלין בכה"ג) ויב"ם קי"ו) :

כב לכ אם לא האריכוי"ן שאמרנו או שבת היודי"ן שאמרנו שלא יכתבו או שלא כתב היודי"ן היתרות ה"ז גט פסיל חוץ משתי יודין הנוספות ברית יהוויין ודיצביין שאינו אלא מנהג) (ויש לומרי' לא כתב דיהיהויין דשתה דק כתב זאת תהא דשת' עלוק טפי) (הר"ן פ' המגרש ובעיטור) וי"א שאם לא ערער הבעל כשר ויש מי שאומר שאין ערעורו מועיל אלא א"כ כתבו האי או שהסופר כורתבו מפיו :

כג איזה יש לכתבו לכתחלה בשני יודין (וע"ל סי' ז') :

כד כסלו חסר יוד : כה אם הוה ליה לכתוב בשני עשר וכתב בי"ב כשר : כו למנוז בחד ו"ד :

כז שמנו

(לה) דכתב ר"ת בתוס' פ' התקבל דאפי' כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול ומהרי"ל בחדושיו כתב דכשר ומהרי"ק בשורש קנ"ב כתב דאם כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול ומהרי"ל בחדושיו כתב דכשר ומהרי"ק בשורש קנ"ב כתב דאם כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול

(לו) דכתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות גירושין הלכה ו' ואם כתב בגט פטורין ולא כתב ביו"ד ראשונה הרי זה גט פסול ע"כ ומשמע דאפי' כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול ומהרי"ל בחדושיו כתב דכשר ומהרי"ק בשורש קנ"ב כתב דאם כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול

(לז) דכתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות גירושין הלכה ו' ואם כתב בגט פטורין ולא כתב ביו"ד ראשונה הרי זה גט פסול ע"כ ומשמע דאפי' כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול ומהרי"ל בחדושיו כתב דכשר ומהרי"ק בשורש קנ"ב כתב דאם כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול

(לח) דכתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות גירושין הלכה ו' ואם כתב בגט פטורין ולא כתב ביו"ד ראשונה הרי זה גט פסול ע"כ ומשמע דאפי' כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול ומהרי"ל בחדושיו כתב דכשר ומהרי"ק בשורש קנ"ב כתב דאם כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול

(לט) דכתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות גירושין הלכה ו' ואם כתב בגט פטורין ולא כתב ביו"ד ראשונה הרי זה גט פסול ע"כ ומשמע דאפי' כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול ומהרי"ל בחדושיו כתב דכשר ומהרי"ק בשורש קנ"ב כתב דאם כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול

(מ) דכתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות גירושין הלכה ו' ואם כתב בגט פטורין ולא כתב ביו"ד ראשונה הרי זה גט פסול ע"כ ומשמע דאפי' כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול ומהרי"ל בחדושיו כתב דכשר ומהרי"ק בשורש קנ"ב כתב דאם כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול

(מא) דכתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות גירושין הלכה ו' ואם כתב בגט פטורין ולא כתב ביו"ד ראשונה הרי זה גט פסול ע"כ ומשמע דאפי' כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול ומהרי"ל בחדושיו כתב דכשר ומהרי"ק בשורש קנ"ב כתב דאם כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול

(מב) דכתב הרמב"ם בפ"ו מהלכות גירושין הלכה ו' ואם כתב בגט פטורין ולא כתב ביו"ד ראשונה הרי זה גט פסול ע"כ ומשמע דאפי' כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול ומהרי"ל בחדושיו כתב דכשר ומהרי"ק בשורש קנ"ב כתב דאם כתב בה"ת ובבר ניקן הגט פסול

כו שאנו כותבין לנ בלא וי"ו :
הגה ואם כתב וי"ו אין לכופלו בשעת הדחק (ריב"ם סימן ס"ד) ואם נהגו לכופלו כך אין לכופלו וה"ה אם כתב למטן לך שאנו מונין (במחצה) וכל כיולא בזה :

כח דיהבא על נהר פלוני בחד יוד (ואם כתב די יהבא כך (ג"י)

כט במתא פלונית דמתקריא פלונית בלשון נקבה :

ל נוהגו לכתוב העומד במקום פלוני קודם וכל שום :
הגה וי"ח דיש לכתוב הוא היכא קודם העומד במקום פלוני וכו' (עיין בספרי מהרח"י סי' רמ"ז וכן נוהגין במדינות אלו נוהגו לכתוב פלו' בן פלו' ולא בר פלוני ואם כתב בר הגט כשר (מהרי"ק שורש כ"ו) :

לא נהגו לכתוב וכל שום ראית לי ולאבהדי :

לב אם כתב בדלא אניס במקום בדלא אניסנא לא נפסל (ובחבין תניסנא מצא בי"ד אחל הגו"ן (מהרי"ו) :

לג נהגו לכתוב כתרית קודם ושבקירת ונהגו לכתוב ורתרוכירת בי"ו אחר הרי"ש :

לד יתיבי בשלשה יודין לי כי בשני יודין :

לה נהגו לכתוב דהויית תיבה אחת : הגה אם לא כתבן קיימת אם לא כתב דהו' תיבתי (מ"כ) בתיקון חו"ד אלא אלא תיבתי (ר"ד כהן) מי אלא ד' אות הגהות אלפסי פ' המגרש) כשר :

לו אנתרתי בלא יוד אחר האלף :

לז בנפשיבי נהגו לכתבו בשני יודין (ואם כתבו חסר לה כשר) (ד"ע וכן אם שנה במדקי) :

לח להתנסבה נהגו לכתבי בלא שום יוד (ואם כתב יו"ד אחר ה"א כשר (הגהות מיי' פ"ד ומרדכי בשם י"ח פשרי לכתחלה לה כותבין בי"ו) : לט בידיבי בשלשה יודי"ן :

מ נהגו לכתוב מן שמי מן יומא הנן ולעלם (וי"א דאין כותבין מן שמי סמ"ג וסמ"ק ותשב"ץ) (וכן נוהגין במדינות אלו) :

מא לו צריך לכתוב והרי את מותרת לכל אדם (ולכתחלה לו טוב ליזהר לכתוב הרי את מגושת תחת כל כשר נכתב בשתי שורות כשר לכתחלה) (מהרי"ו סימן קמ"ג) :

מב מותרת בו"ו : מג די יהוי נהגו לכתבו ב' תיבות (ואם אם כתב דיהוי תיבה אחת כשר) מרדכי פ' המגרש (ואף אם לא כתב רק דיהוי כשר בשעת הדחק במקום עגון (ריב"ם סי' ר"ה) :

מד לח כנאי נהגו לכתבו בלא יו"ד אחר המ"ם (ואם כתב יו"ד אין מוחקין המ"ם אלא נפסל בדיעבד) (ג"י בשם הר"ן והרשב"ם) :

מה נהגו לכתבו תרוכין שבוקין פיטורין :

מו בגט ארוס כותבין דהויית ארוסתי ואם כתב דהויית אנתתי כשר לכ וי"א דה"ה להכך דכתב לאנתו מרוסתי כשר בדיעבד) (ג"י) :

מז שדעין שלא היו היודין נוגעין בהם וכן היו"ד שע"ג האל"ף ושאחורי הצדיק שאינם נוגעים באות אם התינוק קורא איתם יפה אפי' הם בתורה יש להכשיר כ במקום עגון :

מח אם נדבקו רגלי הדי"ן לגגין אם תינוק דלא חכים ולא טיפש קורא אותם יש להכשיר במקום עיגון אפי' אם הוא בתורה ויפרש בסכין (וע"ל כיוצא בזה סעיף י"ו) :

מט אם חיסר תיבה א' מהטופס לא נפסל בכך (וכ"ם אם חסר ו' ואמיה שם וכן וכתב וכך (ג"י בשם תשב' הרשב"ם) דמחסר שתין העניין מסתמא אין פסול בהסרון זה (כ"כ הרמ"ם בתשו' וה"ה אם היו חותמין יתירות כל שתין העניין מסתמא (ריב"ם סי' ל"ה) אבל אם נסתלשו העניין פסול ולכן י"ל דאם כתב לנדרי' עלמא בה"א שהגט פסול בא לעלמא לשון נעורה (הר"ר יהון) ויש מכשירין בשעת הדחק (בנימין זאב) :

נ אין לכתוב בגט בבית טול מיני מורעי (ועיין מוסף הגט לקמן בסי' קל"ד

קכו שצריך להזכיר הזמן בגט ודין קדימה ואיחור ובו י"ג סעיפים :

א צריך לכתוב זמן בגט ואם נתגרשה בגט שאין בו זמן לא תנשא ואם נשאת לא תצא אפי' אין לה בנים :

ב אם היה מוקדם או נכתב ביום ונחתם בלילה שלאחריו
ב פסול ג אפי' היו עסוקין באותו ענין וי"א דנכתב ביום ונחתם בלילה שלאחריו ד בשערי הדחק כשר :
הגה

ומ"ם בסיפא אם אמר וכו' והנעל אינו מעשר אחוז"ו כי' כמו אם הנעל אינו מעשר אינו אם הנעל כתב ונעל מעשר או אסום כתב ונעל מעשר כשר ואחזה ואם אי אתמר הוא העיטור אבל נראה כמ"ם וכן מצוי' בחזו' רשב"ם סי' שלח קס"ג שכתב בסי' בסוף ל"ה והגלויים בכתב הנעל אפי' אינו מעשר או שכתב הסופר כתם והנעל מעשר הגט בכול ועיין מ"ש הרב רמ"א בסי' קכ"ה בדברי הרי"ן שמוציאים דם ל"ל אפי' אם ניתן הגט בכול אלא כתב ולקמן בתק ולהמוסקי הכ"ל אפי' בהי"א אם כל להמתך אם לא עשרו הנעל ולא כתב בעלמו הגט כשר אפי' בלא תק ומוכן עם ו' כ"ל דאלמא כמי בכלונסו"ת אם הנעל מעשר וכתב בעלמו תלת מיהו נראה עיקר דוקא במה דמפורש בם"ם כל"ז אבל מוכן לכ"ע לא אמרי' גם בכמה מקומות בתרין מוכן ו' • ועיין חזו' ריב"ם סי' ז"ים מקומות דכותבי כולה תיבתא דקף ל"ז נראה דהיינו כמו מוכן ו' ואם עדיין לא ניתן הגט ורוצים לתקן נראה דהוי כמו דדבקו הרי"ן סי' קכ"ה וכ"כ בפתיחה בשם מהרם"ל ונ"ח בתקון עיונים יכול הסופר לתקן אפי' אחר ז' זימות העדים כיון דלכתב תיקון ממש : לג בלא ו' ואם הוא ו' ים בשמעתא לשון חוכמה • ופירוש של אתו מוכן מצו' דמזמניהם לא היו מוכן כולם לגדיית ונולם שלא לשאר מכן לכך כותבין אתו מוכן ולא כמוכן דשם בשמעתא שלנו ו' הוא ט"ס וכן מצי' ב"ה : לה כשר כי לשעת כמה מוסקים כותבי' לכתחלה בלא ו' ר' כי בי"ד מסתע שם לאחם ב' נפסוק : לו לר ד לכתוב והרי את מל"ח תע"ג דכותבי' פ"ת ג"פ מ"מ והרי את מל"ח בעיקר התורף וכתב הרמב"ן אם לא כתב קרו' בעיני אם נשתנה ועיין ר"ם וכן משמע מרמב"ם דם"ל דהוה תורף הגט ומ"ם בד"מ על דברי הרמב"ם אין מוכרח ולריך לכתוב והרי את ו' מוחרת בו' ו' ואם כתב בלא ו' אפשר שפסול אפי' בדיעבד ומשמע שהיה מוכרח לאחם לאחר לבוש : לז טוב ליזהר וכו' כלי שיהא נקרע בשם אחת ולא יפסוק דאם יפסוק ל"ל הזמנת כשר אלא החירה לכל אדם לנו"ם • ג"ם הקורא ל יפסוק בקל"ח : לח מנאי בלא ו' כי בו"ד משמע דרך מינוי ן קרא המס בתיק ומן בקמץ ואף בחי"ק : דהויה הוי"ו בל בי לבוש : לט ו"ח דה"ה לתיפיך הב"י כתי' דין זה בדרך אפשר ובד"מ הניח בצ"ע ובלבוש חולק על הב"י ולכאורה נראה הרמ"ה שהביא הב"י מחוש' היה רחיה גדולה • ובע"ז כתב דל"ל דאחני האם בשעת שכתב תרוסה בכתי' כתב דהיתה בתוחו זמן תרוסה ועיין בד"מ סי' קמ"ח אם הניח בהרמה כותבים לתרום בעל : מ במקום עגון בפי' הקול' כתבתי לדעת רמ"א דבדיעבד סניתן הגט ומקום עיגון כשר בתוחיות שניהם נוגעים שפיר תו בפיה ן וקופי ן שנוגעים לגגין וכן הוא בצ"י ותוקף לומר מ"ם הב"י דבדיעבד היינו שנכתב ולא ניתן ואם ה"ת של ושלשתה וכתי' כשר ט"ז וכתב הב"י אם תירע כן בטופס כשר ולא גרע מחסר • ולכאורה קשה דהא אם נוגע הב"י אם תירע כן בטופס כשר ולא גרע מחסר • ולכאורה קשה דהא אם נוגע הוי בלגו הוי חיתוך ונשתנה המלה והוי כמו שינוי עלמת וכשכר כל שהוא שינוי הגט ש"ל שינוי המלה ס"ל לכשר ועלמת הטעם משום דהוי כאן חיתוך זמן נגט וכן לבדרי הרב רמ"ה כל שלא נשתנה הגט תע"ג ונשתנה כיון המלה לכשר ועיין פי' הגט בם"ג הלכי הגרשבי :

קכו א לריך להכתוב זמן בגט שאם יש בו תחוקו וחזקה ויחפ עליה ויתן לה גט ותאמר שנתן לה הגט קודם שנתנה לה בזה"ז דתין דין ד"ג מ"מ נעגין שלא תהי' לסורה עליו ומ"ג דאל יהיה על הבני שיצ פסול אפי' בשעת הדחק תקנו חז"ל זמן בגט שלא יכתוב זמן תע"ג מלוריית מגורש ואם נשתה לה שלא מ"מ אם חזקה תינה נאמר לומר דתתן זה הגט קוד' שנתנה עד שתביא ראיה לדברי כיון שלא נכתב בתקון חז"ל ומ"ל מה הקפה בשוגיא שם ממהני' דתניא ג' גיטין פסולים ואם נשתה הולך כשר מה שועילו חז"ל בתקונם מה קפה ליה הא הועילו דא' לחפות עליה כיון שלא נכתב כתיקון חז"ל כי' ל הסוגיא תיירי לעיין מיהות ג' ולעיין קטלא חף על פי שלא נכתב כתיקון חז"ל כטורה היא ממילתא דנתן לה הגט קודם הזמן כמ"ש בתוספות שם • מ"ה פרש"י לתרלן שתירוץ דמהני לכתחלה לא תנשא ואח"ז העדים לא יתחתמו אלא עלמם וליכא חשש שיעשו כן להיל אותה ממילתא * אבל מצוה פירי לידע מת זמן אין לו פירוש לא תקנו לבחוב זמן מצוה דקי"ל יש להנעל פירוש עד שעת הגט לידה ואח"כ כשר לגירי ע"פ כתב מהב"ד לתיתח שעת הגט לידה * והב"י הניח דעת כמה פוסקים דס"ל כשנמסר לכני ע"מ מ"ל זמן אבל לא קי"ל כן כמשמע מרוב הפוסקים ועיין בספרי מהרח"י סימן י"ט : ב פסול וכו' ולא תנשא דו ואם נשתה לא תלת לפי אם מקודם ולריכה גט אחר כמ"ש בסימן ק"נ בשם הר"ן סניחת ליה דאלא אם אין לה בנים אמנו והרח"ם ס"ל דאפי' היה לה בנים ועיין ק"ס קכ"ח : ג אפילו היו עסוקים כ"כ הרמב"ם פ"ו מהי גזשרות מהני עסוקים כחותו ענין כמ"ש בסימן מ"ג אם בקלת הלילה מלת ומחותו שעה ס"ם היו עסוקים בחותו ענין אלא הקול מבשת * והרח"ם מכשר אפי' בגט בעסוקים בחותו ענין : ד בשעת הדחק כשר אפילו נכתב ונחתם בלילה שלאחריו ואפי' בזמן הכתבה ונחתימה דהא הטעם הוא משום דאחני כיון שאחן עיניו בגרושין אין לו פירוש ולא ס"ל הטעם משום שלא יתקנו בכתב היום ונחתם מח"כ אלא כשנכתב היום ונחתם מח"כ אפי' בשעת הדחק • ומשמע דוקא בב"ג מהני עת הדחק אבל אם הוא מוקדם ולא יודע הבעל שנחתם אפילו אפילו בגרושין וכו' לכ"ז אין לריך לומר התילוקים מ"ש בתשובות מהר"ם סימן ט' , ובשעת דחק פרש"י שנתיסר לו הלך לדרכו וח"ת ליתן גט אחר משמע מזה דס"ל לא הוי הנעל

חלת ולא כהני פוסקים שהביאתי בסימן

וה"ה שכתב הר"ן בשמו"ס ל"ל לה תלת י"ל שם אחרי דיעב הוא שהוא מוקדם לא מתחל המיוחס ועיין בתוס' רי"ד ד"ה ויש מחמירין בפלוגתת הפוסקים ג"כ כלומי פלוגתא לעמוד עליו דעת ההקדם נמי שהוא מוקד ולא ידע הבעל דלא קדים לכ"ש פסול לא מהני תפי' שם הלך לדרכו וה"ל ליתן גט אחר : ה

שם קדמה אחר לקי"ל כל שאחריותו גט כשר הוא לכן הוספין קיושין של אחר ואין חילוק בין שם ידע הבעל שהוא מוקד ולא ידע הבעל נעשות ולא כ"ש . וה"ה לכריכה גט מסרי היינו שם היה הולה לגרש לכריכה גט ממנו לחפוקי מדעת הרא"ם דס"ל דגט מוקד בטל וה"ל גט מסרי אבל שם היו רוב לגרש אלו בפלוגתת שכתבתי בסמוך : ו מפני דאית ליה קלא כשרותו העדי שזמן הבת בה קול המסירה ויהו דעת לילך ידעי ולא נמסר ביום הבית ואחר כך פוסקי וה"ה לכ"ש לאחר המסירה ויהו דעת לילך ידעי ולא נמסר ביום הבית בה קול המסירה כ"כ דעת לפי' בעת התחק והתחק בתחתי דהיינו דה"ה ליתן גט אחר ס"ל כשבח אחרי כ"ש דים לו קול וה"ה בעינן אחר עדים טפי . וחום' והרא"ם ס"ל גט אלא נמסר ביום הכתיבה והחתימה כשר כשהולה ע"י שליח אחר ס"ל לכתחלה גט אחר לכ"ע ול"ל דה"ה כשכתב בו ונתנו לה בשוק ול"ל דוקא כשנכתב ונחתם בשוק ונמסר בשוק אבל הקול בשוק ויש לחוש שמא הוא מגרש בשוק ולא בבית וה"ה כשכתב הרא"ם גט שלא נמסר אלא לפי שעה אבל אם נמסר ביום הכתיבה והחתימה אפי' נמסר

קכח (א) שאלה מן הרב מהר"ר יעזכר חצ"ר ק"ק תרלח לח"ח מ"ו הרב המחבר ז"ל וזה נוסחו * שלום להחו"ח מרוני הגאון מהר"ר משה ס"ן · זהיותו פה תירץ כמה פעמי' לסדר גט ומעתה עלמי מלכתוב פה עצור קריאת שם המקו' שחקרתי ודרשתי בכל שטרי כתובו"ק ס"ם שנכתבי' מקדמוני' פה נכתב כל תרלח נשף תחלה וסוף ולפי ספרי הערכ"י של כותים חקרתי ודרשתי שהוא נכתב תרלט נע' נסוף ח"כ תיזה מהם לצד שנכתוב יש לחוש לשינוי שם עירו שהוא כסול גמור ונודמי שתין לדמות זה לרעד"ם והרעד"ם (המזכר פה בסעיף ג') שהח' לח נשתנה קריאת שם העיר בקודה זין שם ישרל לזין שם של כותים רק כותים קורין הרעדם זה' וישרל קורין רעדים בלח ה' וזה תינו שח קילור לשון מס"כ בל"ד שנשתנה בקריאת הקודה כי ח' בסוף תז הל' שלפנינו נקרח בקמ"ך וחס ע' בסוף הקריאה של ל' היח כמו בסגול ולכן נרחה דעתי שים לכתו' תרלח דמתקרי תרלע ולח רליתי לסמוך למ"ש על דעתי לצד יוליעני רוס מכ"ח דעתו זה וגם יש כתן מיס וחין לוסוס שם חצל נרח' שתין לחתו לזה בצ"ל שתינו רק מיס הנקרח טי"ך בל"ח והוח בכלל מי מעיטו כמו שהוח נתחו' מהרי"ק וח"כ יש לכתוב כתן מי נחרות ומי מ עיט' ולח סוס שם נהר ולכן נחח י לצקש שיודיעני רוס מכ"ח דעתו הרמה בכל זה ע"כ הצלה * **ותשובה** ראיתי דצרי מעלתך לצד נסתפק שם לכתוב בגט תרלח תו תרלע הנה יעיין מעלתך בתח וצ"ל הרב מהרי"ק ובפסקי מהרח"י (לסדר מה שנדפי' דצרי הרב בהג"ה כתן) וירחה להדיח שצם הקצועה לה בלשון העצרי הוח העיי"ן והנה רוטנצוק הנקרח בלשון ע נרי בסוף בק' ובל' הכותי' לבסוף ג' ג' יש הפרש ביניה' בתות ת' וכן טוצרת ושוצרת המזכר שם בפסקי מהרח"י יש הפרש ביניהם בשינוי נקוד וכן קחזמר דמתקרי קחזימרו בנוסח גט קרלקח יש הפרש כמה לותיות תבל הפרש נקודה תחת ותחי תחלינן בתר ל' עצרי ע"כ מלתו ז' וצותי עוד היה להרב ח"ת מ"ו במחבר מילין בדבר זה ונטרפ' הצעה וה' יורה למתוינו והעתקתי דברינו המועטים להלכה ולח למעשה :

תשובה

כא לח תלח וחס לח לילוג שח רק פרט החחרון כנון שלח כתב שלשה י"ל דומה למוקדם לצו"ס : **כב** ויש מי שחומר שמלריכים וכו' עיין סימן ק"נ שם מצוחר בפיסולי דרבנן לריכה גט לחר מצעלה הרחצון וכחן מסת' לדיעה קמייתח ח"כ גט ולח נמלח דעה זו מפורש וחפש מסנרת כ"כ הוחיל דדומה קלח למוכח מתוכו ועיין בחצו' מהר"ם מינץ שם כח' ג"כ דכך' בלח גט לח' :

כא לא תצא כב ויש מי שאומר שמצריכין לה גט כש'מבעל' ראשון ותשב תחת השני :

קכח שצריך להזכיר בגט מקום דירת הבעל ואשה ועדים ובו ו' סעיפים :

א א צריך להזכיר בגט (א) שם המקום שהעדים עומדים שם **ב** בשעת חתימה למינן שאנו מנין בו כאן במתא פלונית ואם שינה והזכיר שם מקום אחר פסול ואם נשאת **ג** לא תצא אבל על מקום עמידת הסופר בשעת כתיבה **ד** אין לחוש לפיכך אם נכתב במקום אחד ונחתם במקו'אחר יזכיר שם המקום שנחתם בו ויש אומרים שגם על מקום עמידת הסופר יש להקפיד וצר ך שיעמדו הסופר והעדי'במקו'אחד: **ב ה** כותבין שם עירו ושם עירה ואין כותבין שם מקו'הלידה ואף על פי שאם שינה לא פסל מ"מ מוטב שלא לכתו'כדי שלא יבואו לטעות ומחזי כמשנה וגם אין כותבין שם מקום הדירה מפני שאנו גולים ומטולטלים ומקום דירתינו מרופה בידינו אבל כותבין שם מקום עמידת האיש העומד היום במתא פלוני' אם הוא מצוי במקום חתימ'הגט ואם אינו מצוי שם אין כותבין מקומו כלל וכן באשה אם היא עומדת במקום חתימת הגט כותבין מקום עמידתה העומדת היום במתא פלוני'ת ואם לאו אין כותבין מקומה כלל :

הגה ואם כתב שם הלידה או שם הדירה ולח שינה כשר (ריב"ם סימן ז"ל) ואם שינה מקום העמידה יש מכשירין כמו במקום הלין דכל דבר שתינו לריך לכתוב לף אם שינה בו כשר ויש פוסלין (צב"י הבית הב'יעות) ובמקום הדחק יש להקל אבל אם שינה במקום דירה פסול לכ"ע (פ'הטולח) **ו** ואפילו אם נשתח חלף **ז** וכותבין מתח פלוני' בין שהעיר גדול או קטנה ולח יכתוב פלוני'ת מתח שלח מתח פלוני'ת ואם לילג חלח מתח כשר :

ג יכתוב וכל שום ראית לגולאתרי ומלבר זה אם יש לעיר ב' שמות יכתוב מתא פלונית דמתקריא פלוניר"ת :

הגה ולח יכתוב יו"ד לחלל המ"ם (סדר גיטין) מיהו אם כתב יו"ד דמתקריי' כשר (שם) ואע"ג דלח נהגינן לכתוב וכל שום דחיק ליה ולחתרי שח אם יש לעיר ב' שמות כותבין מתח פלוניח דמתקריח פלוני'ת ופלוני'ת דמתקריח פלוני' (פסקי מהרח"י סימן קפ"ה) וה"ה אם יש להגר ב' שמות ואם יש להן ח שם אחד במקום הכחינה ושם אחר במקום הנתינה ·

קכח (א) צריך להזכיר בגט מקום שהעדים עומדים שם בשעת חתימה למינן שאנו מנין בו כאן במתא פלונית ואם שינה והזכיר שם מקום אחר פסול ואם נשאת לא תצא אבל על מקום עמידת הסופר בשעת כתיבה אין לחוש לפיכך אם נכתב במקום אחד ונחתם במקו'אחר יזכיר שם המקום שנחתם בו ויש אומרים שגם על מקום עמידת הסופר יש להקפיד וצריך שיעמדו הסופר והעדי'במקו'אחד: **ב** כותבין שם עירו ושם עירה ואין כותבין שם מקו'הלידה ואף על פי שאם שינה לא פסל מ"מ מוטב שלא לכתו'כדי שלא יבואו לטעות ומחזי כמשנה וגם אין כותבין שם מקום הדירה מפני שאנו גולים ומטולטלים ומקום דירתינו מרופה בידינו אבל כותבין שם מקום עמידת האיש העומד היום במתא פלוני' אם הוא מצוי במקום חתימ'הגט ואם אינו מצוי שם אין כותבין מקומו כלל וכן באשה אם היא עומדת במקום חתימת הגט כותבין מקום עמידתה העומדת היום במתא פלוני'ת ואם לאו אין כותבין מקומה כלל :

הגה ואם כתב שם הלידה או שם הדירה ולח שינה כשר (ריב"ם סימן ז"ל) ואם שינה מקום העמידה יש מכשירין כמו במקום הלין דכל דבר שתינו לריך לכתוב לף אם שינה בו כשר ויש פוסלין (צב"י הבית הב'יעות) ובמקום הדחק יש להקל אבל אם שינה במקום דירה פסול לכ"ע (פ'הטולח) **ו** ואפילו אם נשתח חלף **ז** וכותבין מתח פלוני' בין שהעיר גדול או קטנה ולח יכתוב פלוני'ת מתח שלח מתח פלוני'ת ואם לילג חלח מתח כשר :

ג יכתוב וכל שום ראית לגולאתרי ומלבר זה אם יש לעיר ב' שמות יכתוב מתא פלונית דמתקריא פלוניר"ת :

הגה ולח יכתוב יו"ד לחלל המ"ם (סדר גיטין) מיהו אם כתב יו"ד דמתקריי' כשר (שם) ואע"ג דלח נהגינן לכתוב וכל שום דחיק ליה ולחתרי שח אם יש לעיר ב' שמות כותבין מתח פלוניח דמתקריח פלוני'ת ופלוני'ת דמתקריח פלוני' (פסקי מהרח"י סימן קפ"ה) וה"ה אם יש להגר ב' שמות ואם יש להן ח שם אחד במקום הכחינה ושם אחר במקום הנתינה ·

כא לא תצא כב ויש מי שאומר שמצריכין לה גט כש'מבעל' ראשון ותשב תחת השני :

קכח שצריך להזכיר בגט מקום דירת הבעל ואשה ועדים ובו ו' סעיפים :

א א צריך להזכיר בגט (א) שם המקום שהעדים עומדים שם **ב** בשעת חתימה למינן שאנו מנין בו כאן במתא פלונית ואם שינה והזכיר שם מקום אחר פסול ואם נשאת **ג** לא תצא אבל על מקום עמידת הסופר בשעת כתיבה **ד** אין לחוש לפיכך אם נכתב במקום אחד ונחתם במקו'אחר יזכיר שם המקום שנחתם בו ויש אומרים שגם על מקום עמידת הסופר יש להקפיד וצר ך שיעמדו הסופר והעדי'במקו'אחד: **ב ה** כותבין שם עירו ושם עירה ואין כותבין שם מקו'הלידה ואף על פי שאם שינה לא פסל מ"מ מוטב שלא לכתו'כדי שלא יבואו לטעות ומחזי כמשנה וגם אין כותבין שם מקום הדירה מפני שאנו גולים ומטולטלים ומקום דירתינו מרופה בידינו אבל כותבין שם מקום עמידת האיש העומד היום במתא פלוני' אם הוא מצוי במקום חתימ'הגט ואם אינו מצוי שם אין כותבין מקומו כלל וכן באשה אם היא עומדת במקום חתימת הגט כותבין מקום עמידתה העומדת היום במתא פלוני'ת ואם לאו אין כותבין מקומה כלל :

הגה ואם כתב שם הלידה או שם הדירה ולח שינה כשר (ריב"ם סימן ז"ל) ואם שינה מקום העמידה יש מכשירין כמו במקום הלין דכל דבר שתינו לריך לכתוב לף אם שינה בו כשר ויש פוסלין (צב"י הבית הב'יעות) ובמקום הדחק יש להקל אבל אם שינה במקום דירה פסול לכ"ע (פ'הטולח) **ו** ואפילו אם נשתח חלף **ז** וכותבין מתח פלוני' בין שהעיר גדול או קטנה ולח יכתוב פלוני'ת מתח שלח מתח פלוני'ת ואם לילג חלח מתח כשר :

ג יכתוב וכל שום ראית לגולאתרי ומלבר זה אם יש לעיר ב' שמות יכתוב מתא פלונית דמתקריא פלוניר"ת :

הגה ולח יכתוב יו"ד לחלל המ"ם (סדר גיטין) מיהו אם כתב יו"ד דמתקריי' כשר (שם) ואע"ג דלח נהגינן לכתוב וכל שום דחיק ליה ולחתרי שח אם יש לעיר ב' שמות כותבין מתח פלוניח דמתקריח פלוני'ת ופלוני'ת דמתקריח פלוני' (פסקי מהרח"י סימן קפ"ה) וה"ה אם יש להגר ב' שמות ואם יש להן ח שם אחד במקום הכחינה ושם אחר במקום הנתינה ·

ה שם אחד במקום הכחינה וכו' ואם שינה שם מקו'הדירה דינו כמו בשמות הנעל מיהו שינוי כזה לכ"ע מדברנן הוח והולל

למקום דירתו ג"י בסימן קכ"ט וע"ש ואם יש למקום עמידה שני שמות ואינה וכתב שם המקום הכתיבה לא נודע משינוי ממש וכתב במקום רחק ואם נקרא שמה תחום וכתב הגם בסוף ואסתימה נקרא יפה הרי הוא כאלו לא כתב כלל ג"י בשם הרשב"ץ * ועיין במרדכי פרק המגרש ועיין בד"מ: ט רק שם יפה אל וכן שם הכותי קורין שם העיר בגימל ויסרחל בקוף כגון רוטבורג כותבין בקוף כל שהינו שם אחר אלא באותו שם מחולקים קלח כותבין שם יסרחל בגד אל בגימל כשם אחר וכתב בלבוש שם אחר כותבין שניהם * והא דכותבים קלומר דמתקרי קלומרי משום דהוי כשם אחר הוא"ל הכותי קורין קלומרי וזיין בסוף ועיין בסד' מהר"מ וכן בפוסק דמתקרי פוזנא הוא"ל דרך העכו"ם לשחוק הגון נראה כשם אחר וכתב בלבוש שם כתב פוזנן ולא כתב דמתקריפוזנן כסד': י דמתקריף בלא וכן כתב בלבוש ועיין סימן קכ"ט בשמות לע"ז כותבים המכוון וכאן בשמות המקומות כותבים דמתקריף * ועיין בספקי מהרי"ח בשמות הקלפים כגון וינא בלא וכו' כותבים בלא: * עיר שנשתקע ממנה שמה הרשות אין לריך לכתוב רק שם השני * ואם כתב שם המדינה ולא שם העיר הוי שינוי ואם כתב בלבוש שם שניה' לא הוי שינוי ל"מ ועיין בד"ג פ' המגרש:

יא אבל נהגו לכותבו הטעם שלא יאמרו עיר אחרת היתה לכן כותבים הנהר ג"מ אפי' לא הוחזקו עוד עיר אחרת כגון מ"מ תייסיין ויחפאר עוד בס"ד בסי' קל"ג ע"ש: יב על נהר פלוני ופלוני אפי' אם הרוב מסחפקי' מ"ח ומיעוט מן השני כותבים כולם כן כתב בסדר מהר"מ ובלבוש הניח מ"ש הקונטרסי' בשם מהרי"ק אם הרוב מסחפקין מן מעיינו' ומיעוט מן הצדדות לו להיפוך הולכי' אחר הרוב ויניחו המיעוט ואם כתב המיעוט יש פוסלים דהוי שינוי העיר דיאמרו עיר אחרת היתה ולכאורה נראה מזה גם בנהרו' הדין אם הרוב מסחפקי' מן נהר פ' והמיעוט מן השני יניחו השני שלא לדעת הרב רמ"ח בסעיף ו' דין מהגי"ם כמהר"ק בנהרות שלא כותבים כולם אפי' אם מן פ' מסחפקי' הרוב ומן פ' המיעוט כמ"ש בשמו ולפי' מנה' רמ"ח כת' בסד' מהר"מ הנ"ל ולפ"ז ה"ה במעיינו' ובצדדות נמי כותבים כולם: יג כדר מצוי לכ"ע כסד' מע"ג בשינוי מקו' עמידה הניח דעת הפוסלים שהני שינוי נהר שהוא שם חשוב שמא יאמרו שהיה עיר אחרת מע"ג בשמוך כתב בנהר שהוא חוץ לתחום אפי' דבי"ד פוסלים מטעם דהוי שינוי מחרץ בלבוש וכתב נהר שהו' חוץ לתחום לא שייך לומר דיתפח על נהר כי עיר הזאת היתה יושבת על הנהר ואז הנהר ואז הוי שינוי העיר מצ"ל כשיושבת על הנהר אלא על הנהר מהר הוי שינוי הנהר וכדר: יד חוץ לעיבור מצוי תוך העיבור כותבים אפי' אם קלת מהמיעוטי ממנו ועיין ג"י ובסדר גט מהר"מ בכתב בשעיין ובצדדות אפי' הם תוך העיבור אין כותבים לותם אלא כ"כ מספקי' מהם כל המיעוטי' וכן מצוי בצ"י ומ"ש לפרש דברי מהרי"ק שהיה פוסל גט שנכתב בו על מי מעיינות אם רוב הסיפוק מן הצדדות אפי' אם המעיין תוך העיר פסול ג"כ מעיינות ובצדדות ל"ל להכי זה גם מצוי מלשון הצ"י אם רוב חצאים מא' הוי ככל חצאים * וקלת חצאים הוי כאלו לא מסחפקי' ממנו כלל לכן כתב בסדר מהר"מ אם הנהר תוך העיבור אפי' אין מסחפקי' מנהר כלל כותבים לותו ובזה נהר עדיף מצדדות ומעיין:

טז כל חצאי העיר היינו מצרה וכביסה ובחינה: טז כל סיפוק העיר עיין ג"י ול"מ ותירוצי אלו אם הרוב מסחפקי' מן ח' מ"מ כותבים כולם:

טז כל סיפוק העיר כתב ג"כ שכותבים בצדדות ומעיינות ולא בצדדות * בצדדות המנהג כך הוא דאין כותבים בצדדות אבל לריך טעם למה לא כותבים בצדדות ואפשר משום לפעמים מתקלקלי' לכן לא כותבי' כלל כדי שלא תחלוק דין גיטין אלו לבין גיטין הראשונים ואפשר הכלל בכלל מי מעיינות כי בצדדות ג"כ מי מעיינות אלא שתופרי' עד שנמלא המעיין: יז לא יכריזם כלל עיין בשנוי שהביא חצו' מהרי"ל שם נתקע נהר מתוך כותבין הנהר ואין חוששים ללעז הראשונים דשאני נהר דיש לו פרסום: יח אבל שמו היינו שרוב קוראים רק שם ח' לבנוי ונקרא שם נאבל שם הקטן אבל שם נאבל שם הגדול מזכירים שם שניהם. ואם שכח הוא היינו קלת מכתיב קורין שם זה וקלת שם זה כותבים שם הגדול לבד ואין כותבים שם שניהם כי שמא הגדול עיקר והוי שמות אבל להיפוך אין חשש דגדול מינו נראה לגמ' שמא במדינות החלו שקורין החיות כמו הכף לפרו' מ"מ יש לכתוב כף בפרו' כי החיות נקלת הלכות קורין כמו הת"ה סי' רל"ו ועיין ס"ס קכ"ט. נהר לו עיר בשמה כמו ג' שמות כמו רענין שפורד ובילוף בזה אחד שם הוא ולריך לכתוב אחד חיבה ועיין חצו' מהר"מ מינץ סימן ס"ח. כתב בד"מ בשחכתב המהג לכתוב בגט ג' שהוא דחו ליכא חשש דמחמי עוד עיר אחרת עם ג' נהרות נקראים כן מיהו במקום דליכא ג' נהרות ואין לו אלא ב' דיעבד אין לחוש ועיין בחצו' בסימן זאת סימן ח' ובד"מ סס"ו ועיין במרדכי פ' המגרש בנהר קייב וכתב ייב

קכט א

כשר היינו דיעבד והרמ"ם כתב חכיכה שהכל קורין בו שלא שחוטה בשעה לו קולף בחורה בשם מובהק לו אפי' לכתחלה כותבים החכיכה בלא וכל שום כמ"ש במחני' פ' המגרש שלא הכל קורין בו לו דוקא דיעבד כשר והב"י כתב לדמת"ם לעולם לכתחלה אין כותבים החכיכה ולולך על הרמ"ם ול"ל לפ"ז הא דמכשיר במוכר לכתוב שם יסרל לכתחלה וכל הפוסקים מדמי' שם יסרל במוכר לחכיכה שהכל קורין בו ולדמת"ם חכיכה אין כותבים לכתחלה משום מוכר שהני דהוי כדיעבד דאין לו תקנה לחתת כי אסו' להזכיר שם של כותי' כמ"ש בחוס' בשם ר"חגי"ל שם יסרל עדיף הוחיל שם עיקר שמו היה מעיקרו כל זה ל"ל לפי' הב"י אבל לדבריו אין מובנים ול"ל הרמ"ם מוכרחים ול"ל הרמ"ם מוכרחים דחכיכה שאין הכל קורין בו כי לגרסים שלו בחכתי פ' המגרש בשם הרמ"ם הדין מה דמפורש בחכיכה שאין הכל קורין בו כי לגרסים שלו בחכתי פ' המגרש בשם הרמ"ם הדין מה דמפורש בחכיכה שאין הכל קורין בו לדידי לא נזכר בשם הרמ"ם שהכל קורין בו אבל הוא נמי ס"ל בחכיכה שהכל קורין בו כותבים לכתחלה: ב הגה כשר כיון לדוב הפוסקים כותבים וכל שום * ואם יהוע בשם כ"ם שם אחר במקום אחר ואין אי"ז הסס פסק בע"ז דכותבים שם מ"מ וכל שום אפי' לדיון אין כותבים וכל שום מ"מ בכה"ג כותבים וכתב בחצו' מהרי"ו דף ס"ג אם שולחים גט לחתן על תנאה ולא על מקומה ושעמו כיון דכותבים וכל שום וכו' ליכי וכו' ולמקומיכי וכשולחים ל"ל בכותב כמנהג אין כותבים כלל וכן מנהג בחתכתו * ואם שולחים גט ממקום שכותבים וכל שום שהיו כותבי' וכל שום אם יודעים מזה יש לכתוב לכתחלה כמו שנהגים במקום שכותבים ואם לא יודעים וכתבו וכל שום נראה לכתוב ויש לדמות לכותב שם של' וא"א אם יש לו עוד שם אחר כמ"ש בכמוך ושם כתבתי יש פוסלים מיהו בכה"ג ל"ל לכ"ע כשר ובג"ם דף קי"ז פוסל ונראה במקום עיגון יש לסמוך על דוב הפוסקים דש"ל לכותבים וכל שום * ולהיפוך אין חשש אם במקום הכתיבה פורטי' כל השמו' ומ"ש כותבים וכל שום ובכותב הגט במקום הכתיבה אז לכ"ע כשר אם פורט ס במקום שכותבים וכל שום ואין לחוש משום לעז גיטין

הר תשבונים

ג תפי' הוא סס הטפל וגירס זו כסר (טור) :

ב כתב השם שאינם יודעים בו ביותר וכתב כל שם שיש לו הרי זה פסול אבל אם ד השני שמות כתובים בפירוש בגט אין הפרש בין שכותב זה ראשון או זה :

ג שינה שמו או שמה או שם עירו או שם עירה אע"פ שכתב כל שם שיש לו וכל שם שיש לה ה אינו גט :

ד אם עומד במקום אחר ושולח הגט במקום אחר ובכל מקום מהם יש לו שם אחר כותב שם מקום הנתינה וכתוב שם מקום הכתיבה דמתקרי ואם כתב שם מקום הנתינה וכולל שם מקום הכתיבה בוכל שום כשר :

הגה אבל אם עשה סס מקום הכתיבה עיקר וכתב על סס מקום הנתינה ז דמתקרי לו כל סוס ה פסול (הב"י כתב שכן משמע מלשון הטור) :

ה ט מומר אין לו לגרש בשם עכו"ם י אא בשם ישראל ואם כתב שם עכו"ם עיקרי ושם ישראל בלשון דמתקרי כשר :

הגה ולכתחילה כותבין סס ישראל יא וכל סוס וחניכה לחיה ליה (סמ"ג סמ"ק וכל בו ות"ה סי' ל"ה) ואם כתב סס של עכו"ס וכתבו כל סוס וחניכה לחיה ליה יב פסול ריב"ם סימן ג' וטור) היה לו סס כינוי כשהיה יהודי כותבין לו סס ישראל המכונה פלו' וכל סוס וחניכה לחיה ליה (כזר הגיטין) :

ו גר שכתב שם גיותו כשר אפילו אב נשתקע ממנו :

ז אם כתב פלוני החכם או הרב או הנשיא אע"פ שאין קורין אותו כן וגם אינו בידי הכי הגט כשר כיון שהזכיר שמו בפירוש :

הגה אבל לכתחילה יג אין כותבין רב לו תכס מפי' הוא חו חנינו רב לו חכס

הרמזוני' להה נשלח ממקום לחר יהוא שכתבו ע"פ מיגגיס וכ"כ בנ"ס :

ג תפי' הוא סס הטפל וכו' תע"ג בסמוך לחיה כתב סס שם ש"י ניותר פסול מהרין הב"י כשכותב סס הטפל לבדו עדיף טפי משם"כ סס כותב סס הטפל וכולל עיקר הסס בכל סוס הוא עושה לעיקר טפל וגרע טפי ופסול ומלחתי סנדיח זו ג"כ בת"ר מיהו כל זה ל"ל לפירושו בדמב"ם מ"ש כתב חניכתו כזר היינו סס הטפל ומ"מ בכותב סס הטפל וכתב וכל סוס פוסל מוכח חילוק הנ"ל · אבל אין מוכרח פירושו בדמב"ם ו"ל הפי' בדמב"ם כמ"ש בכ"מ לפ"ז ל"ל עדיף סס הטפל לבדו מסס הטפל וכל סוס והרח"ם דמזכיר סס הטפל לבדו מכ"מ סס כתב סס הטפל וכל סוס וכן לדעת הרמ"ה סהניח הטור וכבר האריכו בזה הדריסה וב"ח ובחזוני רם"ך וכן נראה עיקר דפסול בין סס כתב סס טפל לבדו ובין סס כותב סס הטפל וכל סוס וכן פסק בלבוש : ד הנני שמות כתובים היינו בלשון מתקרי כשר היינו סס כבר נכתב אבל להבחיל' כותבים העיקר וע"ס הטפל כותבי' מתקרי להה לשיטת ר"ת דקי"ל כוותי' חיירי כל הכונו' דפורט כל השמות וחני מריס וכל סוס היינו מריס דמתקרי שרה ס"מ לבחחילה לריך לכתוב סס עיקר ועל סס הטפל דמתקרי חק ע"ג לכמה פסקים פירוש הס"ם חפי' בדיעבד פסול סס לח כהב כן מ"ש לשיטת ר"ת דקי"ל דיש לו עוד סס לחר כ"כ הטור בסס הרמ"ה · דפורט' סס שניהם ושעמו מסוס דמסוסק סס מ"כ עיקר כמ"ש בס"ס חו מ"ש עיקר כמ"ש בחוספתח לכן פורט' שניה' והנה נדין זה קילור המחבר ולכתוב בקילור לשיטות הרח"ם והר"ן והטור"ר סס יש לו סס במ"כ וסס במ"ש סס יודעי' במ"כ יש לו סס לחר במ"ש לריכה לכתוב שניהם וסס לח כתבו שלח ח' לפילו כתבו סס מ"ש הגט בס"ס הטוח ובן מוכח בס"ס דחנח גירס לח משתו בזיהודה בשמו שבזיהודה היינו מ"ש כמ"ם בחום' לוכה מגורשת עד שיגרש לח לשתו שבזיהודה בשמו שבזיהודה וסס הגלוי עמו · וסס לח יש יודעים שיש לו עוד סס לחר כשר הגט תע"ג דיודע לחר זה יש לו עוד סס לחר לבל לשיטות הסמ"ג והמ' יש לפוש' כי' לחר והיינו סס לח יש לה ג' שמות ח' בת"כ וה' בת"ש לחבי' סס לח יודעי' יש לו סס לחר במקום לחר פסול הגט שלח יאמרו בתוכו שלח יגרש זה לוחו פלוני שגירש ומ"ם רב חבי לבל לח לתחזק בתרי שמי וכו' ה"פ שלין לו סס מיוחד בבל מקום ומקום שלח הסס שיש לו בת"ש לו גם כן בת"כ ובשני מקומות מכיריס לח סס שניהם לף על כי יש לו סס לחר במקו' לחר שלינו מ"ג ולח מ"כ כשר כיון שכתב לוחו הסס של מ"כ ומ"ש וזה הוח שיטות בעל התרומה : ז דמתקרי לו כל סוס הוה שכשכל סס כתב וכל סוס היינו מסוס הרח"ם והסמ"ג והמ' ובעל התרומות ס"ל מ"ש עיקר לם כן דומה למ"ם בסעיף ג' מ"ה פוסל תע"ג הר"ן ורי"ו מכשירים וכן משמע ממ"ש · לפילו לדעת הטור דמכשיר סס לם כתב סס הטפל וכתב וכל סוס מ"מ פוסל כלן בשני מקומות לם כתב סס שכשכל סוס הגלול עמו היינו ה"פ בשני שמות כתובי' בפירוש לין חילוק בין שכתב סס זה לתשון לו סס זה תע"ג דל"ל בשני מקומות שלחי מ"מ קשה מנ"ל חילוק זה · ונפשר דלמד דין זה משיטות ר"ת דקי"ל בכותי' בכל הסנוגי' חיירי שפורט כל השמות וחניח בדבריהם לינה מגורשת עד שיגרש בשם יהודה וסס הגלול עמו היינו יהודה מ"ג וגלול מ"כ ולריך לפרוט שניהם ומ"מ לינה מגורשת עד שמגרש בשם יהודה וסס גלול עמו היינו דמתקרי על סס הגלול ב"מ בשני מקומות פסול לם כתב על מ"ג דמתקרי לבל במקום ג' לף מלינו בס"ם דפסול ומה דלמר סס שרה וכו' יש לומר לכתחילה קלמר · וכתב ב"ח סוף סעיף ג' בשי הריב"ם בסי' מ"ג לם כתב שניהם ועשה סס מ"כ עיקר וסס מ"ג טפל וכתב דמתקרי כשר לפילו לכתחילה לם מגרש בת"כ * וה"ם ב"ח מכנה סס הטפל לשם מ"כ וסס העיקר לשם מ"ג לבל בחמת הוא מגרש במקומו · ומ"ם לף לכתחילה כשר לת כתב הריב"ם כן שת לשיטות שלר הפוסקי' לבל לשיטות ר"ת הוכחתי לעיל דלריך לכתוב סס עיקר וע"ס עכל כותב דמתקרי מדברי הריב"ם בשני מקומות כשר בדיעבד ולח כהג"ה ס"ע ליתח כי לשיטות ר"ת ל בשני מקומות בדיעבד פסול ובחד מקום לכתחילה לריך לכתוב בת"ם : ה פסול בעור כתב הולך ממזר וי"ג דכיס נוהגים בה והיינו ממזר מדרבנן הוא לחין זה שיטו נפור כ"כ הב"י ולח הקשה הח כשר כתב חפי' סס נכתב הגט וכתב וכל סוס לין לגרס בת"ל דקמ"ל בתן דפסול ממש הוא והנה בלחתי ר"ל מ"ם הוס' והרמ"ם פ' הזורק דהולך ממזר וי"ג דכיס נוהגים בה הם חיירי שכתב סס ה' מהני שחין שמות לים לו ולח כת' וכל סוס בזה ס"ל להולך ממזר שלח הב"י מפרש דברי הטור להולך ממזר חפי' סס כת' כל סוס והרמ"ם ס"ל בזה דהוח כפקח גט * ומפרש"ל מכשיר סס כת' מ"נ וכל סוס * וסס כת' עכל מ"נ דמתקרי ל"ל דכשר לחין לנו ראי' מפורשת לזה וב"ח ג"כ מכשיר בדיעבד ונן בלבוש דולג לין זה סס כת' על מ"נ דמתקרי : ט מומר וכו' תע"ג כשקידש לשה היי מומר מ"מ יכול לגרש חוחה עכשיו כשהוח מומר וכן סס היה מקבל קידושין מתו בידהודו יכול עכשיו לקבל לחן גיטה ועיין ג"י : י שלח בשם ישרש דהח סס ישרחל עיקר וסס חת"ל שלח שנה לשם גיות מ"מ כשר דהח כשמגרש בת"כ ובת' חפי' החניכה כשר תע"ג סס בדיעבד כשר ולח לכתחילה מ"מ לחן כותבים לכתחילה סס ישרש וסס חת"ל שלח להזכיר סס של גיות והוי כדיעבד · לפ"ז חפי' בלח סוס כשר · וכל זה חיירי זוקק סס לח נשתקע מתנו סס יהודית חבל סס נשתקע ממנו הו לין לדמות לחניכה ודומה למ"ש בא' ובהג"ה מי שהוחלף בשם מחר כותבים בשם נחרת : ולמ"ש הב"י לקמן מי שנשתנה שמו מחתת חולי ונשתקע סס הרחשון לריך ג' גיטין י"ל דלריך בתן גם ג' גיטין מיהו כחנחי דעיקר הוח סס כדעת הת' והג"ה שלח במהרי"ק סוף ס"ן ת' לפי' סס נשתקע ממנו סס יהודית כותבים סס יהודית · והב"י בספיו הסיג עלין שלח שהמ"ג כ"כ עליו מ"ש בגר שנשתקע ממנו סס גיות וכשב כותבי' מ"ם בשמוך בגר שכתב סס גיות כשר לפי' סס נשתקע ממנו סס גיות לפ"ז י"ל גם כלן פשב כותבי' ולפשר שלח חזר ממ"ש בספרו ג"י שלח בגר מכשיר בדיעבד חבל דמומר פוסק לכתחילה לין לכתוב הסס שנשתקע והט"ז כת' דל"ד להוחלף כי בהוחלף יזוע שמו חשר עקר' זו עכשיו וסס הרחשון נשתקע ח"כ יזמינו לחין זה המגרש חבל סס נשתקע סס יהודית לין לו סס חחר של יהודית ולין חשש זה : יא וכל סוס וחניכה תע"ג דבעלמת לין כותבין וכל סוס משום בעלמת יש הקשה לכרוב כל השמות ושם לת כת' וכל סוס כשר כמ"ש בשמוך * וצן מומר כתב נט"ו דלחין לכתוב וכל סוס כדי שלח לבייש לוחו : יב פסול בריב"ם משיש וכת' בשקום שחלוקת מקפידי' שלח להזכיר שמות יהודי כשר וכ"כ בלבוש · ושם לין המלכות מקפידים פסול כתב הב"י הטעם משום שהזכיר סס של גיות בגט לזה שחייב בחלוקת ושם לכשר בגר סס כתב סס של גיות משום בגר היה זה שמו קודם שהיה חייב בחלוקת לפ"ז שם כתו' רק סס של גיות ג"כ פסול ולפי טעם זה סס כת' סס גיות עיקר וסס יפרש מחקרי פסול והמחבר פסק כלן לכשר כ"ל שלח הטעם הנ"ל שלח הוח סס טפל כמ"ש בת"ר ריב"ם סימן מ"ג ת"כ עשה הטפל לעיקר וכלל העיקר בכל סוס מ"ה פסול כמ"ש ר"ת סס לפ"ז שם כתב רק סס של גיות כשר לדעת הב"י ורמ"ה סס * ומומר שמגרש ויש סס עוד ת' דשמו כשם מומר לריך לשלש תע"ג דכותבי' שמומר וכל סוס מ"מ לריך סי' לחר כ"כ בחזוני מ"ב . בשעתו משום בכשה מקומות כותבים לבל המגרש וכל סוס : יג אין כותבים רב לו תכס לכתוב' המוה למה אין כותבים רב הלח שם אין כותבי' רב הוי בשינוי כיון דהוח נקרח בשם רב וכ"כ בת"ג בפ' הערק שם בת' טובים שקוף נקרח

נקרא רב טוביה מוסיף לשינוי הסם . ומרמה לסיים כותבין רב פלוני אם יש עוד
אחר בעיר הסמוך לו הוא ולא נקרא בסם רב וכ"כ בל"ג : יד ואם יש
להם כלומר אם יש לאחד כינוי כותבין את"כ כגון בן שלמה הכהן המכונה
זלמן דהם יכתוב תחר הכינוי הכהן ואחרו לכינוי רב הוא ואחר הינו כהן ר"ל
הים תחר המגרש אבל במתקרי ליכא הסם דיאמרו דמתקרי כך דהא בשמת
מתקרי כך וכתב בלבוש אם אחד האשה נשמע כהן ולא כתב כהן אם ניתן הגט
כשר משום דאין מקפידין כ"כ בכינוי התורת נשמע דם"ל אם לא כתב כהן
אבל המגרש לפילו ניתן הגט פסול ומה שהכשיר בהג"ה ל"ל היינו דוקא
כשנתן הגט והוא שעת הדחק שא"א ליתן גט אחר לו מכשיר וכ"כ בספר
שמות וכן כשהוא שעת הדחק ועיין לח ניתן מקילין ג"כ ונותן הגט בסם .
ולא כותבי' כהן אבל אם המגרש אינו רק אבל אם אחיו וכשוט : טן מחחר
שנהגו לכתבו וגט זה לא נכתב ב"מ המגרש הינו כהן ויאמרו הים אחר גירש
ול"ל לחניא' דקי"ל אם לא כתב כשר ועיין ג"י ועיין תשו' בן שמעון סימן כ"ב
ובש"ג פ' ג"פ : טן אין כותבין בר משום בר ים לפרש לשון חוץ וגט
כותבין לשון בירור מיהו בעבד כשר : יז כשר כ"כ הרמ"ם והרשב"ח והטור
ולא כמשמעות בספקו מהרח"י סימן קל"ח ובלבוש כתב י"ח שהוא כשר וי"ח
שהוא פסול ולית מיהו הינוי פוסל זו ול"ד לכינוי מקום עמידה דסם
מחמת הכינוי לא לחו למימר דאין זה המגרש כיון דאין אדם נקרא על שם
מקום לידתו ועמידה אבל כאן מחמת הינוי אם אחיו אימרו זה לא גירש :
יח ואם כתבו לסוף לו בוודאי קאי על אחיו ח"כ יאמרו דאין זה המגרש
ועיין בח"ם סימן מ"ו אם כתב יוסף בן שמעון נר"ו ויש כאן
ג' יג"ם ונ' משם אחיו קי ונ' משם לא יאמרו מלבחי' נר"ו דזה אחיו
חי הוא הלוה כי י"ל נר"ו קאי על יוסף ולא על אחיו וקשה מ"ש מהה
דאמרינן כאן דקאי על אחיו י"ל אם לענין דרכה דמדברי לוחו י"ל דקאי על
לוחו שעוסקים בו ולא על אחיו אבל כאן לא שייך טעם זה אמרינן דקאי על
אחיו * וגם אם הוא לשון העדים זה י"ל דקאי על אים זה דעוסקים בו
אבל כאן הוא לשון הבעל אמרינן דקאי על אחיו ועיין בם"ב אם כתב אם
מ"ח בגט אחר כשר הגט * וכינוי של משה אין קפידה אם כותב אחר אם
אחיה אם ליכא למעט דקאי על אם כ"כ בל"ג : יט יוסף בן שמוע
אע"ג דאבי אחיו נקרא שמוע אין לומרים זה בני בנים כבנים הטו"ר הרמ"ם
ומהרי"ל כתב אם נכתב בשם אחי אחיו כשר משום חשש עיגון לפילו
לא נתן הגט עדיין וכ"ם היכא דהוחזק לקרוא לם"ח כן : כ ווקא אם
הוחזק וכו' היינו אם נמלא כך שהחזיק בשקרות פסול אבל לא חייסינן לזה
כמ"ש בסימן ק"ם ובדם"ז הבאחי הפלוגתא לכלינו הרמ"ם והסמ"ג אם לא
ידעינן פתן דים לו אם אחר וכתבו בשם דים לו כאן כשר הגט לשיטות הרמ"ם
ומיהו ממי שהחזיק לעלמו כאן בשם אחר מ"מ כשר וכאן בשם אחיו פסול
כתב בפסקי מהרח"י סימן קל"ח הטעם משום בשלמא שמו של עלמו יכול
לעלות לעלמו שם אחר אבל לאחיו ח"י לעלות שם אחר ואפי' לשיטות
הסמ"ג דם"ל אפי' אם מחזיק לעלמו שם אחר פסול מ"מ כ"ל החילוק של
מהרח"י דהא הסמ"ג אינו פוסל אא כשעלה הגט לאקום אחר ויש לו שם
בא"כ ושם ועמ"כ החזיק לעלמו שם אחר זה ס"ל דפוסל אפי' אם לא יודעי'
בא"כ דים לו שם אחר אבל אם מגרש באקומו ויש לו שם אחר באקום אחר
כשר ובשם אחיו אף בכה"ג פסול ועכ"פ ל"ל החילוק של מהרח"י ועיין בספר
מהרח"י אפי' אם ע"ח מעיד על שינה שם אחיו פסול ועיין הטו"ר ס"י סי"פ ג':
בא פסול אע"ג דע"א מעידים זה הוא המגרש מ"מ בעינן שיהיה מוכח
ומבורר בגט הוא המגרש * ובמרדכי רפ"ב מבשיר אם לא נכתב שם
ובהג"ה שם כתב כמ"ם המחבר וכ"כ בתשו' הרשב"ח שבאיי הב"י מיהו י"ל
לחינו פוסל אלא מדברנן ואינו ממוך אלא מדברנן ומ"ם הב"י בשם הום' דף
כ' דבטל מלחוריית אין מוכרחים חום' לה כתבו זאת אלא לאיצטריכי דע"מ
כח אם
ס"ל ע"ח כתרי ולריך שיהיו מוכח מחוכו או מלחוריית בטל לגבל לדיון דקי"ל ע"מ כתרי או מלחוריית בטל
לריך להיות מוכח מחוכו מ"מ בדיעבד אין חשש ממוך ועיין בחוט' מהרח"ם ובמהר"ם מלובלין : מיהו בש"ג פ' הזורק כתב מלחוריית בטל מיהו אין רלוי
כ"כ מדבריו דהא כתב שם אם לא כתב שם עירו ועירה הגט בטל ושם כל הפוסקים הולקים עליו ונלבוש כתב שהוא מדברנן ול"ע : בב כשר משמע
לפילו אם יודעים לחוחו מקום שיש לו שם באקום אחר מ"מ כשר כיון שנתן הגט בשם לו באקום * וכל הני שמות היינו שהוא בעלמו מחזיק
בשמיעה זו לחוחו שם ובמדינה אחרת מחזיק לעלמו שם אחר כמ"ש בשמוך : בג בטל כאן כתב בטל והיינו מלחוריית אינו גט ולעיל כתב אם כתב מ"כ
וכלל שם מ"ב וכתב וכל שם הגט פסול היינו מדברנן משום שם עכ"פ כתב שם אם מ"כ אבל אם כתב שם אחר הוי כשיבה ממש בד מי שיש לו ב' שמות
דים לו באם"כ שם א' ובאם"ב שם אחר מ"ה אם כתב בחוכן שמעון שיש לו ב' שמות ויאמרו דאין זה המגרש דהמגרש זה יש לו ב'
שמות ואפשר אפי' אם יודעים דים לו שם אחר באקום אחר מ"מ הואיל הוא אינו נקרא באקום אחד ב' שמות אז הוא
להיפוך לריך לכחוב דוקא שיאמר בלא מחקרי ואם כתב מחקרי הוא אינו וכן משמע בחשו' רמ"ח בעובדא דסולין אסחר ולשון רמ"ח אינו מדוקדק מ"ש
בשר משמע לכחחלה אין כותבין כן ולפיהך שא אם נקרא בשניהם לריך לכחוב שניהם דוקא ואם טעה ולא כחב שניהם ונקרא בשם א' כגון דנשחנה שמו
מחמת חולה אז כותבין לכחחלה שם השני היינו שם של חולה ועל שם שנחלון כותבין כמ"ש בסעיף י"ח ואם כתב שניהם בלא מחקרי כשר * ואם
נקרא ב' שמות א' מהם הוא שם לעז כגון דנקרא משה ליב כותבין משה יהודה המכונה ליב כי ב' שמות משה ויהודה א"י לכחוב מחקרי דהא נקרא בשניהם
אע"ג דלא נקרא שם יהודה אלא שם ליב מ"מ עולה לם"ח בשם משה ויהודה א"ם אם הינו כותב בשם כמ"ש בשמוך אבל אם כותב מחקרי י"ל דפסול
ואין לחוש שמא יאמרו ליב הוא הכינוי של שני שמות משה ויהודה ולא נקרא כלל משה כי מסחמא קאי על מה דשמוך לו ולא קאי אלא על שם יהודה
כמ"ש בכינוי של אחד ועיין נב"ש : כה מחקרי על שם כותבי לכחוב ה"ם שכתב לנו כותבי המכונה מסחמא שם כותבי הוא שם לעז וכן הקשה
ב"ח וי"ל דאיירו אותו השם שנקרא בפי ישראל הוא ג"כ שם לעז אז כותבין מחקרי כשניהם שם שמות של לעז כמ"ש בחשו' מהר"ם מלובלין ובספר
שמות ובסדר שמו' שחבר מצוחר יותר אלל הזכר כותבים מחקרי אלא אלף ד"ח בשם כדר גיטין : כו ילהק הקין וכן שמואיש בילא בילטא מרגלו מרגלתא
לכורה פורח בניתן בונח חביגיל חביגיל כל הני קילור השם הם וי"ל לכחוב אלא"כ לכפי' דכהן אז לני הוי סי'
כ"כ הפסק מהרח"י והב"י כחב דכותבים הקילור השם ומשמע לריך לכחוב הסיתן אפי' כשמגרש בשמעד חבירו כיון דהוך הגט אין מוכח מי הוא המגרש ואף
שכתב הסי' מ"מ לריך לגרש בשמעד ועיין חשו' ס"י סי' ל"ז : בז וה"ה ליעקב יעקל מהרש"ל לכחוב יעקל משום דים לו שם קודם אחר לריך לכחוב הגט בשם זה ויחר ע"ש : לו א כח אם

שיקום וכל כמו דים לו שם קודם אחר לריך לכחוב הוחזו כמו בסדר הגט מצוחר דין זה ויחר ע"ש :

קכט (א) תשובה מן הרב הגדול בעל ח"י מהרר ליפמן ז"ל להרב הגדול מהר"ר יונה ז"ל על השאלה אשר שאל ממנו שלום למר ולתורתו בכל עת ועונה הוא להיו הגאון חפץ"ת ישראל מחתוני כמהר"ר יונה ילנו כתבנו קבלתי ואשר כתב מ"ת ואומר ו"ל בחתי בשאלה קנינה שהיה בגליל שלי ב"מ ונשתנה שמו בחולי כנהוג ובו ביום נתן גט לאשתו לפטורה מחליפה ומת והלה המסדר הגט כתב הב' שמות והקדיש שם הבני ואח"כ שם הרחצן ולא כתב על שם הרחצן דמתקרי והנה יש מקו' לומר שלא היה רשות לכתוב השם הבני כלל כי לא הוחז' בו שלא קראו לם"ח וגם לא חתם בשטר רק שמה בו ביום וכך כתב מהרמ"י וגם שלא כתב דמתקרי ויש דעת בזה לפסול והנה החיבר הנ"י בח"ה סימן קכ"ט ומביא כל הדעות בענין זה וגם הביא קלת מזה בתשובת ר' מצה מטרחני ובכן יורינו לי מכ"ת דעתו הנכונה בזה למעשה שם לפוטרה מחליפה אף לאו ויש מקו' לומר שהוא דיבבד שיכול היו גבר לומר שלא התכסר שלי לחות החלוקה ודי בזה עכ"ל והנה מ"ש מ"ת בשם מהר"ם יפה והן הנה דברי הש"ע והלי דעת מ"ת שכתב כ"ת בשם מהרמ"י לפי שרמ"י ז"ל השמיט מ"ש בש"ע. ויש מי שמליך וכו' ובשמוך לבתוב מזה שם כדין השמיטו אף לפי שכתבו שבתבו הפ"ה לענין דינא הלכה כשתתף ולא כיש מי שמליך אף עכשיו הני מוה' דאין למכ"ת רשיה לב"ד להתיר מאחר שהבעל מחזיק בדיומו מיירי שלא הודיעה שאחר שתיים ואין קורין לותו בשם שני כלל מהני נעקר ונשתקע לבך אין לכונתו כלל אם כ"ב בש"ע שעיינין לא הוזקו לא זהו מקרי עקירתו ושקועו ו"ל דמ"מ הוחיל ועכשיו היום ההוא נשתנה בשמו זה בב"ה וגם המסדר הגט ושהיו שם לפתות מנין עשרה ידעו מזה שם עיתתו כוותרתו לחיי העה"ב ולא זו היא עקירה כלל אבל מעשה אחר נראה לי לפסול וכמ"ש מהר"מ מטרחני בחלק רחמון בסי' קכ"ה בסופה (בשם סנרת הפוסקי הוצ) בנדון דמהר"מ מטרחני דהוחיל ואת אין כאן ב' שמות שלא שם הבינו והרחצן בעקר ע"כ סנרת הפוסקי (והרב מטרחני הביג על סנרת הפוסקי' כי לדעה כיון שמת ע"י שנשתנה שם חיים למיתה ואחר לשם הרחצן והוי מפורשם ויוצא כי כשמצני שם ת' בחולי ולא הועיל לו שינוי השם ולא נקרע גזר דינו שהוא ת' מד' דברי' המקרעין אף דינו של שם ואת אין מזכירין לותו עוד בשום דבר כי אם בשם ה רחצן כי לא נשתנה שמו שלא שם יחיה עכ"ל סנרת מהר"מ מטרחני) ולפ שסנרת הפוסקי הוא מפני שכך דרכן בחותו החלוטת שבשעת הצימון אומר ולא יקרא עוד וכן נראה מדבריהם מ"מ יפה תמה מהר"מ מטרחני ום"ל לחדרה שם הרחצן עיקר שהרי תע"פ שלומרי' כן תפ"ה נקראים בשם הרחצן ולפ בדוק הכעמי ושם יעקב יוכיח שנאמר ולא יקרא עוד וגום' ותעב"ב מלתי' לה"כ בשם יעקב ול"כ תמיהתו קיימת וחזר הדין שבשאת אין כאן צימון שם כלל ומשמע ולתי דהגע כפול (שם כתבו שם הצימון) דהוי כפיבה שמו ולפ שכתב לעיל מהר"מ מטרחני בתלמת הפיסקא וז"ל והרי הרמב"ם כתב בענין גט שלח ידעו המסדרין שנשתנה שמו וכתבו הרחצן לבד שלפ היו כותבין שם הצימון לבד הוחיל ועדיין לא הוגמל שמו ולפ נודע בזפרי' בתיעוב היה קרוב שלא להיות גט כלל והוסיף ליב עכ"ל ול"ל דלפ שכתבו שבשעת שנשתנה שמו היה מתעסקין תלפ בכותבו שם הצימון לבד) ול"כ יש לפרש ג"כ דבריו של הרב מהר"מ מטרחני שבכוב התשובה שהעתקתי לעיל מ"מ הוחיל ולפשר לפרש דבריו תלפ בכתב בשעה שלא הוי גט ב"כ לא ילתו מידי ספק ע"כ שכוב דבריו סיים שתין להתיר אתשה בלא הלילה והנה הרב בעל ת"י התיר בשתנה שמו בחולי מוגע עוד לתין הנ"ל וכוונתו שהגשתקת התשובה עוד בתשובה זו שמה שתינו מוגע עוד לתין הנ"ל וכוונתו שהגשתקת התשובה הנ"ל שיבנו דברי ת"ת מ"ו הרב התאגר ז"ל מה שהגיע על תין הנ"ל ע"כ לא העתקתי:

והת לך

כח אם רולה לכתוב וכו' ס"מ דאין קפידה אם רולה לכתוב הקילור תך דח"ל וכ"מ היכא דאיכא פלוגתא אי ספק אם הוא קילור הנם פוחדין ונסדר הגט מבוחר יותר: **כט** ואם הת' מהם וכו' עיין בחגו' מהר"מ מינץ סי' ל"ח שגמו מנלם והכינוי שלו זלמן ואח"כ היה נקרא זעמל על שם יפיו כוחבים מנלם דהוא עיקר שגמו ועולה לם"ח בשם זה וכוחבים המכונה זלמן והמכונה זעמל מקומי' שם כינוי זלמן מצוה דהוא הכינוי של מנלם: **ל** כוחבין ממתקרי לכתורה כותב למ"ס בשמוך כתב' מצמות הוא שם של לעז כוחבי' המכונה וד"א מחלק וכתב כשחולו הטיל עליו ב'שמות בשעה שהכיעם לבריח אי מחלק רמ"ח דין אם הם שמות לעז או שמות הקודם לבל אם נתחדש לו שם חדש ת"ח כוחבים לעולם ממתקרי אפי' שם של לעז וחילוק זה ליתא כאשר מבואר בתשובות מהר"מ מינץ ובחגו' רמ"ח ויותר מסתבר לתין יכונת הרב רמ"ח כאן להורות לתך יכתוב המכונה או ממתקרי שלא כוותנו כאן בשם עבדי עיקר וכ"כ נט"ו ונג"ם * ולבדי נרח' עיק' היכ' דשפק הוא כוחבי ממתקרי כמ"ש בחגו' רמ"ח סי' פ"ל על שם כינוי שייך נמי ממתקרי להת קודם לותו כך לבל בשם של עבדי לא שייך כינוי וכ"כ בספר שמות דף ל"ח: **לא** וה"ה בשאבה שם העבדי עיק' כתב בד"מ חבה שנקרא' בשעת לידה שמחה וחת"כ נקראת ויויחל לה מחמת בחולי כתב הב"י הולכים אחר רוב העולם היינו שם הרוב קורין לותה שמחה כוחבי' שמחה הת' ויויחל ושם הרוב קורין לותו' ויויחל כוחבים ויויחל ממתקרי שמחה וכ"כ בלבוש לבל דעת הר"מ הוא לעולם מקדימ' שם העבדי ועל שם הלעז כוחבים ממכון' וכן כתב כאן וה"ה בשאבה שם העבדי עיקר * ול"ל ממ"ש בשם יוחנן דהולכים אחר השם שקורין הרוב העולם וכן בשבה ומריס * וכן הוא בחגו' רמ"ח בשם מלכה ושסחר ול"ל כשבניהם שמות הקודם הם הולכים אחר הרוב העול' לבל בשאר שם של לעז ס"ל לפי' שם הרוב העולם קורין לותו' בחותו שם מ"מ מקדימי' שם הקודם מיהו עדיין לריך יעוד מ"ש בסדר גיטין בחגו' רמ"ח פעמלין אסחר מקדימי' שם פעמלין כיון דהכל היה קורין לותה כך הוא"ג דהוה שם לעז מ"מ מקדימי' לותו ול"ל דלחיירי דכולם ממש הוי קורין לותה כך ואפי' המיעוט לת היו קורין לותה בשם אסחר מ"ה מקדימי' שם פעמלין זה היו לפם המיעו' ג"כ לת היו קורין לותה בשם אסחר לת היה להם להזכיר כלל שם אסחר * גם איתת שם להדי' דסיחה נקראת בשם אסחר * וכללא הוא השם אשר נשתנה בחולה לפי' שבה לחיים עולה לם"ח ולא הותה בשם זה מ"מ לותו שם עיקר ומקדימי' לותו שם הוא שם לעז ושם הרחצן והשם קודם ואפי' שם הבוד קורין לותה בשם הרחצן והשם המשתנה מחמת דבר אחר לת מחמת חולה לדעת ב"י והלבוש הולכים אחר הרוב ומקדימים לותו שם אשר הרוב קורי' לותה כך אפי' שם הוא שם לעז ושם הבני שם הקודם ולדעת הרב רמ"ח מקדימי' שם הקודם: **לב** מומר שעשה תשובה ונן מומר שגירש כתב מהרש"ל בתובתי' על תנינו שהוא מומר ואל שום וכו' וט"ז כתב דאין לכתוב וכל שום אפני כבוד הנן: **לג** מחמת חולי בחגו' מהרי"ק שורש ל"ח ובחגו' מהר"מ מינץ משמע דוקא כשנשתנה שמו מחמת חולי אז לותו השם הוא עיקר לבל לא כשנשתנה מחמת דבר אחר לבל בחגו' רמ"ח כתב אפי' אם נשתנה שמו מחמת שהוק לו ל"מ מקדימי' שם הבני והיינו כמ"ש בשמוך ואפי' לזה אם יוסי וקורין לותו יוחנן ופי' הרמ"ם שהיה מחלפי' שמותם מחמת חולותם מקדימי' שם החזרון לכן פסק שם בחגו' רמ"ח בשה דשמה היה אסחר וע"י שחוק נשתנה שמו מלכה מקדימי' שם מלכה וכותבי' מלכה המתקרי אסחר * מיהו מ"ם אפי' הוא לעז ובשמוך כתב וה"ה בשאבה שם העבדי קודם ע"כ ל"ל שם מחמת חולי עדיף * ואפי' אם נשתנה שמו ע"י חולי כמה פעמי' וכולם שמות לעז ה"ה כותבי' כל השמות ומקדימי' שם החזרון כתב בחגו' רמ"ח מי שמו הוא יעשיה ועולה לם"ח בשם בעבי' כי כל יעשי' בשפחות שלו עולי לם"ח בשם סעבי' ואח"כ בשם סעבי' ועשיה: **לד** וכותבי' לותו קודם לותו כשמגיע בשתנה ע"י חולי כ"כ מהרי"ק וכותבי' מהקרי ע"ש הגשתנה ע"י חולי חשם הידוע לבני מ"ו וכותבי' מהקרי ע"ש הגשתנה ע"י חולי ואפי' אם יהיו לם"ו שגשתנה שמו ע"י חולי אם ההכם המסדר כתב למ"ו שגשתנה שמו ע"י חולי לריך להיות מנהגם לקרות לם"ח בשני שמות בלא

החא לך מה שכתב מ"ח מ"ו הרב המחבר ז"ל * מ"ש הרב בעל ת"י הגרחה לו לפסול הגט מ"מ הרב מגדולי דם"ס קכ"ה ותמה על סברת הפוסלים דס"ל דכיון שמת אין כאן שני שמות אלא שם השיעור והרי אפשר נעקר לגמרי והרב מגדולי תמה עליהם דלעולם שכשמת אין כאן שם שיעור כלל ומשמע ודלא כהגט פסול כשכתב שם השיעור דקני כשינה שמו : המחקק כדברי הרב מגדולי ירחה אלא עלה על דעתו כלל לפסול הגט למפרע מחבר שמת ומבטל השיעור דאין למשל השם שיש לו בשעת נתינת הגט ואם נתנו למיתה ולא נכתו' שם השני דודאי יהיה יותר יש לחוש למה שהיו מלפני' ורוב חולים לחיי' וה"כ כשיקום בודאי יתקיים שם השני וכשבני חרם לא יקראוהו רק בשם השני ולפ"ח פשוט שיעלה בשם השני וה"כ נתבטל שם הרחמן לגמרי מאי אמרת הא שיתבטל לח"כ מ"מ בחוהו שעה היה נקרא בשמו הרחמן עדיין ולא גרע מתינוקא לשעתו וה"כ שכ"ם שנאמר כן בשם השיעור הא שמ' מ"כ ונתבטל שם השיעור מ"מ בחוהו שעה שקראוהו בשם החדש והיו מלפני' לתשועת ה' ולרוב חולים לחיים ודאי בחוהו יום היה נקרא בשם השני כדי לבטל הגזי' ואין לך חניכה מפורסמ' מזו ושו"ת היה דעת הרב מהר"מ מגדולי לפסול הגט מבח שנתבטל שם השיעור לא היה כותב זה בסוף דבריו דרך גרידא וכתימה על דבריהם רק היה לו להתחיל זה לעיקר עד שתחה שוש שם הגט כבר מאחר שלא כתב בשם השיעור רק שם הרחמן לבד ואני אומר שאילו כתבו שם השיעור ג"כ היה פסול מאחר שמת ונתבטל השם שלא ודאי לא על זה על דעתו רק לסתור דע' ההולכי' שעלה בדעת' מאחר שלא נודע מה שם יקראוהו לו שם יקום מחליו ח"כ אין לו עתה רק שם השיעור והרחמן נעקר ונ"ז כתב מרדכי' כיון שמת ח' גלי מילתא דשם הרחמן קיים ויפה כתבו שם הרחמן זה הוא חוקה דבריו לבד לפסול הגט מטעם זה דהוחיל שמת ונתבטל שמו למפרע זה לא עלה על דעתו הן אמת כי מטעם אחר כתב לפני זה שקרוב היה הגט להיות פסול אם היו כותבין שם השיעור לבד משום דלטעמי' חזל דאין כותבין שם השיעור רק כשהוא שגור כבר בפי הכל ומ"מ בשם השיעור עיקר אע"פ שקורין אותו תדיר שם הרחמן מחק לפרש מהר"מ מטרחני דמייירי שם השיעור עיקר ותדיר בכל יום נזכר ג"כ שם הרחמן לבד עכ"פ הוא מיעוט דשם השני קורין אותו ז' פעמים על דרך משל ושם הרחמן מכר ג"כ בכל יום תדיר לבד רק ג"פ כך הוא לעתו וע"כ כתב שאם היו כותבין שם השיעור לבדו וכלו השם הרחמן בוכל שום היה פסול לעדו שמחשיך השם השיעור למיעוט ולפורתא לבד בכתיב' שני השמות ובכרט דלא כתיב' דמחקדי כאשר כתב המסדר כפי לשון שכתב הרב בעל ת"י ולא עלה על דעת פוסק לפסול הגט אף היה שם השיעור עיקר לא נפסל הגט בהקדים הטפל לעיקר דלא פליגי שאם כותבין הטפל לבדו וכולהו העיקר בוכל שום וכמ"ש הריב"ש ולמקלת פוסקים אף אם כתב מחקדי על שם העיקר ג"כ פסול לבד בכתיבת שני שמות יחד טפל ועיקר אין קפידת וכן פסק בע"ע והוא נדור וכשוט תינו עולה על הדעת לפסול בהלטרף שם טפל ושם העיקרי ובכרט בר"ד שהכל יודעין בשם זה הטפל והיום מכוהו בשאיר והוא לריך לתשוע' ה' לקרוע גזר' דינו מהי תיהי לפסול הוא שכתבו גם שם זה וכל זה לדעת הרב מטו אלי לבד אחת אין דבריו מוכרחים ונוחים דבאמת שם השיעור הוא עיקר אף שהרוב קורין לחוחו בשם הרחמן וכמו שמבואר בב"י סי' זה דלא נסתפק הרב מהרר"ש שאל כשלגמרי שם השני נעקר ולפי פי' השני של הב"י בעובדא דמהרר"פ הוא ממש כ"ד ומשמעו לכאורה שכל סכיקו היה שם השני עיקר לכתבו תחלה אעפ"י שנתיישן לא הוחזק חו לבטל אף שם הרחמן הא קתן דעכ"פ אין עולה על הדעת לפסול אם כתבו שם השיעור לבד ודאי טפל אינו כפסול מכ"ם בשם זה שהוא טפל טפל ובפק עיקר ומכ"ם בב"ד שכתבו שניהם זה אינו עולה על הדעת כלל

להא

להא ודוקא כשקורין אותו לפעמים בשם שני אבל אם אין קורין אותו בשם שני כלל אינו כותב אלא שם ראשון בלבד ויש מי שמצריך שני גיטין בשני שמות ואם יש לו שם מובהק שבו עולה לספר תור' וחותם כתביו ושטרותיו אותו שם הוא עיקר : הגה ואם עולה לם"ח בשניה כותבין הב' עיקר ועל הרחמן מתקרי אבל **לן** עד החות' עלמו ויש לו ב' שמות יתחוש עלמו בשני השמות אלא מתקרי מי שנשתכ' שמו מחמ' חולי ויש לו כינוי מחמ' שם הב' כותבין השם עם כינוי קודם שם הרחמן ואם יש לו גם כן כינוי מחמת שם הרחמן כותבין אותו ג"כ לבסוף (בסדר גיטין) ואם נשתנה שמו לן שני פעמי' כותבין שם האליפי תחלה ואח"כ השני ואח"כ הרחמן וכותבין כל שם עם כינוי שלו (שם) :

יט ויש מי שאומר שכשנותן שני גיטין לאש' **לח** לא יתן שניה בבת א' אלא זה אח"ן :

הגה ואין לחת שני גיטין שלא מדוחק ויתן לחוחו גט שנראה לו לרב יותר כשר בתחילה עם כל שאותיו וקריאתו בסדר הגט ואח"כ יתן השני ג"כ בסדר הגט ויאמר לעומדי' בשעת הנתינה טעם למה נותן שני גיטין (בסדר ד"י מי"נ) ויאמר לבעל לכרזה בכל ת' מן הגיטין ואם נתן שניה בזה אחר זה בסדר אחד כשר לא נהגו לכתו' בגט לא כהן ולא לוי ולא שום כינוי לא פלוני בן פלוני וכל שם אהרן וחניכא דאית לי ולאבהתי (וכשר נתבאר בדמדינות שלו אין נוהגין כן) :

כ בגט גר כותב פלוני **לט** בן אברה"ם אבנו :

כא מי ששמו מ גרשום וכתבו בגט גרשון או שהיה שמו גרשון וכתבו גרשום אינו גט :

כב אם לא נודע אם שמו (ב) אליה או אליהו **מא** יכתוב אליהו ואם כתב אליה לא פסול :

הגה ואם חוחש עלמו או עולה לם"ח אליה כותבין אליה וכל כיולא בזה (מפי הקבלה מר"ח מפרמ"ג) :

כג שם **מב** שמריה אין לכתוב שמריהו בוי"ו :

כד שם מתתיה **מג** אין לכתוב מתתיהו בוי"ו :

כה שם **מד** יונתן לא כתוב יהונתן אא"כ ירוע שחותם שמו כן או עולה בו לקרות בתורה :

כו שם דוד כותבין בלא יו"ד (גדליהו אם לא שאומר בודאי שמו גדליה (מ"כ) .

כז שם חזקיה יש לכתבו בלא יו"ד בתחילת התיבה ובלא וי"ו בסופה : **מה** שם

לה ודוקא כשקורין אותו לפעמי' וכו' עיין בב"י עולה משם לפי תירוץ בתרת י"ל דלוכל פלוגתת דיין זה שלא הדין מתחלק לג' לופנים * ואם השם הנשתנה נקרא בו לפעמים אז מקדימי' לחוחו השם ואם לא נקרא בו כלל כגון שהשתנה שמה או חיים אשר נשתנה שמו ואת בחליו ולא עלה לם"ח בחוחו שם ולא חתם לח עלמו מ"ל להזכי' לחוחו השם כשמגרש בנו לח לחתו' ואם הוא מגרש לח לחתו' בחליו לא לריך שני גיטין לחפ' שיחפרש' לח שם ויעלה לם"ח בחוחו שם * ומ"ש כאן בב"ע ומי שלריך וכו' ל"ל דכ"ב לפי תירוץ קמת מ"ש בספרו הב"י אפי' לח נקרא בשם הנימוי ולא יחפרש' לחוחו שם מ"מ לריך שני גיטין ולפי תירוץ זה לריך שני גיטין ואין חילוק בין אם נקרא בשם הרחמן ובין אם נקרא רק בשם השני ועיין חשו' מהר"מ מינץ סי' ס"ל * מיהו נראה עיקר אם כשחקע שם השני מ"ל שני גיטין וכוחב רק שם הרחמן כתירוץ בתרת דהא שם הרחמן הוא כבינוי עכ"פ וכשר אפי' אם נלריך לכתוב שם השני גם יש לחוש שיאמרו לחין דזה המגרש דהא ת"י לוחנו שם ולפי הרמ"ם ורוב הפוסקי' כיישו דאחתי' מה לחתוך נקיי הדעת אינו עושים כן הילכו דהיה חוחשים לכתחלה בשם הכינוי שנקרא בהם אפי' אם היה להם שם המוסכם לכן נראה עיקר דמ"ל שני גיטין מיהו אם מגרש בחליו לי"ל שיחפרשם לחוחו שם ויחנו לבורו לריך שני גיטין מיהו דאיעדי אם גירש בשם הרחמן כשר * ובלבוש הקשוט דיע"ה למלריך שני גיטין : **לן** עד החות' וכו' משום הא דמפרשים העניים לח שמותם חינו שלא משום תיקון העול' * גם לח שייך בזה שיאמרו דנקרא כך בשני שמות ואין זה הוא העד דהא מ"מ הוא כשר לעדות : **לן** שני פעמים וכו' ובשינוי זה כותבים דמחקדי כולם בלא וא"כ לעולם שם הרחמן הוא עיקר שם הרחמן לכן לא שייך לומר ומחקדי לבד בכינוי' כותבי' והמכונה כמ"ש לעיל המכונה זלמן והמכול' זעמיל ואם נשתנה מחמת דבר אחר נראה דכותבי' ומחקדי דאז לא חמרי' דנעקר שם הרחמן אח"כ אם נשתנה מחמת חולי מיהו לפשר לומר דלא פלוג ואם נשתנה שמו ונשתקע שם הרחמן כתב הב"י דיש ליתן שני גיטין ומ"מ דבי ונהגו"ם פ' הזולה ובחנו' דמכאן משמע שבניית הב"י כתבו דחין לגרש אלא בשם הנזכר בכ"ת נסי' קכ"ח וכן הוא בדרי"ם פ"ב ס"ק ג' וכ"כ בשו"ת מהר"ם וכן עיקר * וכתב בלבוש אם כתב שם הנשתקע בשטר ע"פ שהוא היה שם הרחמן * ונגר המגרש כתב אם נשתקע שם גיוח וכתב שם גיוח בשטר ולכתורה חמוה מ"ם משם ישרש הנשתקע * אבל בחתם לק"מ כי בשם ישרש ים השם שיאמרו חין זה המגרש שלא תחר הוא שמו כך הוא אבל שם גיוח חין לכוס בר ישרש * וכ"כ לעיל בשם ט"ו : **לח** לח ייתן שניה' בב"ע דשמא דעתו על הוא שתינו כשר גם ים השם משום בריחה גם כתיב ספר ולא שני כפרי' חוס' כוחה דף י"ח גם ים חשם משום חלילה ג"ח בשם מהרש"ל ועיין בד"מ ובחשו' רמ"ח סי' הנ"ל : **לט** נן חבירה חבינו ואם לא כתב חבינו ולריך לכתוב הגר ואם לא כתב גר פסול משמע שהוא בן חברהם : **מ** גרשון גרשם הם שני שמות כי גרשון בן לוי נכתב בתורה בנון ואין אחר השין והוא לשון גירוחין * וגרשם בן משה נכתב בשם וחסר ואין אחר השין והוא לשון גירוש והיינו גר שם ובשר גיטין כתבתי דין זה בתשובות : **מא** יכתוב אליהו כי מכתחלת לחם מסיק שם בנו על שם חלי' הנביא והוא נכתב בוא"ו ושא"ו בה' מקומו' נכתב בלא וא"ו ובשטר שמות מבואר היטב : **מב** שמרי' בד"ה כתיב בלא וא"ו ושא"ו ב"ח כתיב בוא"ו הולכי' אחר הרוב ואם נכתב בוא"ו יש להסתפק ב"י * וא"ל לכתוב שמריה המכונה בשעריל ל"מ : **מג** אין לכתוב בוי"ו מנזהר בב"י הטעם למנהג שקורין בחניכה מתתיה בלא וא"ו ולא נכתבו' בלא וא"ו כי הסתמא שעל שוחו שם הוא נקרא לפ"ז לדיין שקורין בחניכה בוי"ו יש לכתוב בוי"ו וכ"כ בלבוש ומהרש"ל כתב דיש ליתן שני גיטין הרחמן בוי"ו והשני בלא וא"ו : **מד** יונתן כי כך נמלא בם"ס יוחנן

לן א מה שם

מה סם הילל מלא רמז לדבר משה לעיני כל ישראל ס"ת הילל וכן שמול פני המקומה • גם כיון במצעת הוא כאן היה יוד כותבין יוד וכן כל כיולא בזה כמו לכורה דכותבין מלא ו"ו כיון במצעת הוא כאן היה ו"ו כתב בלבוש סם כתי' שם שלריך להיו' מלא וכתב הסר כגון הילל לו דבורה וכיולא בזה כשר כיון דאין שינוי במצעת כי במצעת הוא כאן היה מלא : **מו** בנימין ועיין בד"מ הביא כמה דיעות דס"ל דכותבין מלא ועיין בשדר השמות וס"ל לכתו' בנימין המכו' בנוסיו ויחנאל בס"ה : **מז** כותבי'כף ולא חייסינן שמא יקראו בדג"ם דס"ל כ"ה"ל לכתו' קוף אבל חית אין כותבין בים מקומו' דקורין החית כמו ה"ג : **מח** רק יחל שהוא עיקר השם שאז הוחיל דקורין הכף רפוי' מזה נשתרבב המנהג השם רעכיל ובלבוש כתב המנהג הוא לכתו' רעכיל : **מט** אין פוסקין את שבע עיין בס"ה יחנאל בתריכות : **נ** ה"ג במקו' שף כשר וכן להיפוך שף במקו' ה"ג לבוש שף על גב ז"מ כתב שם כתב ה"ג במקו' שף כשר וסי' לשדר מעלין בקדש משמע שם כתב שף במקו' ה"ג פסול מ"מ נרחה עיקר שף להיפוך כשר וכן הוא נשתו' משדר"מ * וכלזה תיירי שם אין יהועה אלא היה חתו' אבל שם אינה ולא כתב כלשר היה חתו' שמו"ל דהוי אינה השם ובס"ה יחנאל הביע כיוני הבא משם הקול' כגון סחי' שבא משו' שרה כותבי' ה"ג בסוף כן נשמע משדרי הלבוש וכ"כ בס"ם וט"ז ויחנאל היטב בס"ה : **נא** שמותי' זו הגט משמע שאפילו שם כותבי' בתר למקו' אחר כותבי' כמו שמשדרי במקו' נתינה :

אברהם כן יש לכתוב מן השתא שכול' נקראו על שם אברהם תבינו שאתה הקב"ה ולא יקראו עוד לא שמך אברם והיה שמך אברהם • וכתב מהרש"ל שם לא קבלה שתותו משפחה נקראו בשם אברם על תורה סיבה כי לפעמי' תבין תי ונקרא אברהם ושם אבי המון ג"כ אברהם ומת ורולה לקרות בנו אחריו לבך נקרא שמו אברם * ושם נקרא אברם ועולה לס"ת בשם אברה' לו חותם את עלמו אברהם כותבי' אברהם אבל שם נקרא אברם וא"ו איך היה תחילתו גם ו"ו איך עלה לס"ת זה תיתה דעות מחולקת שם כותבים אברם כאשר נקרא בכה כל אותם כותבי' אברהם כיון דרוב הנקראי' אברם נכתבי' כמה כעמי' דאין משנין שמו אשר נקרא בו כאן"ל דלא הוי שינוי דילוע הוא אף על פי שנקרא אברם שמו הוא אברהם ע"ם אברה' תבינו וכן היה דעת מהר"י בדונש * ונראה דאלישת ג"ם בשרה שתרקה ושם כתבתי לכתחלה יש לכתוב השם אשר נקרא בו שתרקה והט"ז ס"ל כותבי' שרה דנקודה שוין ואם שמו הוא אברהם וכתב אברם הוי שינוי השם אבל לא להיפוך כן נשמע ממ"ם בספר שמות הנסי' בשות שי"ן כתב בהג"ה ע"ש סי' קכ"ט אבל הוא קילור השם אברהם וא"ל לכתוב השם וכותבי' רק אברהם מלכתב וא"ל לכתוב ג"ם דאין קפידה שם כותב שם שרה ש"ת ל לכתוב הקילור לכן היכא דאיכא פלוגתא שם הוא קילור השם כותבי' שם שרה, וכ"פ בספר השמות כת' מהרש"ל אברמקא אברוש אברושקא אבריאל עבריאל כל שו קילור השם אברהם וכ"ה כתב עזרלן עבדלן אבדלימלך י"ת דכל מקו' דיש ג' הכתובת שיטה דומה ללשון הקודש אין לכתוב הק' לור וכשר הגט אפילו יש משמע שם לכתוב ע"ב וכזכרון משה כתב כותבי' אברהם

דעזר מן אבשלום אבל אלא מסקינן בשמי מ"ה כותבי' אבי שלום

וכו"ת

אבן העזר קכט הלכות גיטין חלקת מחוקק

כח שם הילל יש מי שאומר שיש לכותבו מלא (ג) ביו"ד : הגה וכן יש לכתוב בכל כיולא בזה אע"פ שרואה לכתוב חסר אין לשנות מזיק שם כתבו מלא :

כט שם שבתי יש לכתבו בלא אל"ף :

ל שם מו בנימין יש לכתבו חסר יו"ד בתרא :

לא שם ירחמיאל אף על פי שלא נמצא בכתובי' מ"מ אם החזיק עצמו לקרו' עצמו ירחמיאל ודחק בלשונו החזיק כך כותבין : הגה ודבר הנמלא בכתו' לפעמי' חסר ולפעמי' מלא הולכי' אחר הרו' (סדר גיטין) כל כיוצי שהוא בלשון לעז כגון בלשון משכנ וצריך לכתו' תי"ו ולו"ו"ת כותבי' טי"ת כי התי"ו יכולין לקרות רפויה וכל כיולא בזה (ח"ה סי' רל"ו) כל חיבה שים להסתפק בה שם כותבין חי"ת לו כ' מו כותבין ד' שם) כגון מיכל מו כל דקורין בכוויו ח' כמו ך' ממנ בשם תבה שקורין לעכליין אין כותבין **מח** רק יחל שהוא עיקר השם (מהרי"ו סי' ק"ק) וכל כיולא בזה ואם שינה בדיעבד כשר) :

לב אין פוסקין שם האיש ולא שם האשה בשני שיטין אבל בשיטה אחת אפשר שפוסקין קצת שמות שסובלין כן דומיא דכדר לעומר (וכן עמנו ש ואם כתב חיבה אחת לא הפסיד) (סדר גיטין) :

לג שם ירידיה אם יחלק לשתי תיבות (כשר ובלבד בשיטה אחת) ופרהצור ועמינדב תיבה אחת :

לד המנהג בשמות הנשים ישמי שאומר שיש לכתו' ביל"א בא"ת וכן כל שם שאינו בלשון הקודש אבל כשהוא לשון הקודש כותבין בה"א כגון חומה רבי'תה דאבי' או חובה שהשם הוא לשון הקודש אבל כשאינו לשון הקודש כותבין באל"ף וה"ה לכינוי האנשים כל כינוי שהוא בלשון הקודש כותבין בת"א ושאינו בל"ה כותבין באל"ף :

הגה מיהו אם שינה וכתי' כ ה"ת במקו' שף כשר כל כינוי שמתחילה מכת לשון שים מדינות מדברי' לשון קלילה ליד ובמקלת מדינות מדברי' ליבת לו ליוח וכן בכינוי ושף שקורין לוחו במדינות שלו כך ובמדינות לחרות ולחלבה לו ולחלבליין לו ולחלבליין לו בכינוי מעמיל שים מדברים מהיל וכל כיולא בזה וכן בקריאת התיבות כגון במקלת מדינות שקורין גומפרעבט גום פמחט לו שהלשונות מחחלפות בקריאת הב' לו פ' לו' כגון שכתיל לו שמוחל פייבש (ד) וויבש שמקלת מדינות מדברי' יותר בלשון רבה הולכין אחר ל' בני אדם במדינה נא שמותין בו הגט ואין להקפיד בזה אין נמלאו תמי' שם אין יוחד לשון המדינות אין לשנות מתה שנמלא בדברי מזה בעניין זה והעיקר כאשר כתבתי כן כ"ל להורות תמי' שם אין יוחד לשון המדינות אין לשנות מתה שנמלא בדברי הקדמוני' מ"מ בדיעבד שם שינה בת' מחלו הדברי כשר כנ"ל :

לה שם הילל מלא רמז לדבר משה לעיני כל ישראל ס"ת הילל וכן שמול פני המקומה • גם כיון במצעת הוא כאן היה יוד כותבין יוד וכן כל כיולא בזה כמו לכורה דכותבין מלא ו"ו כיון במצעת הוא כאן היה ו"ו כתב בלבוש שם כתי' שם שלריך להיו' מלא וכתב הסר כגון הילל לו דבורה וכיולא בזה כשר כיון דאין שינוי במצעת כי במצעת הוא כאן היה מלא : **מו** בנימין ועיין בד"מ הביא כמה דיעות דס"ל דכותבין מלא ועיין בשדר השמות וס"ל לכתו' בנימין המכו' בנוסיו ויחנאל בס"ה : **מז** כותבי'כף ולא חייסינן שמא יקראו בדג"ם דס"ל כ"ה"ל לכתו' קוף אבל חית אין כותבין בים מקומו' דקורין החית כמו ה"ג : **מח** רק יחל שהוא עיקר השם שאז הוחיל דקורין הכף רפוי' מזה נשתרבב השם רעכיל ובלבוש כתב המנהג הוא לכתו' רעכיל : **מט** אין פוסקין את שבע עיין בס"ה יחנאל בתריכות : **נ** ה"ג במקו' שף כשר וכן להיפוך שף במקו' ה"ג לבוש שף על גב ז"מ כתב שם כתב ה"ג במקו' שף כשר וסי' לשדר מעלין בקדש משמע שם כתב שף במקו' ה"ג פסול מ"מ נרחה עיקר שף להיפוך כשר וכן הוא נשתו' משדר"מ * וכלזה תיירי שם אין יהועה אלא היה חתו' אבל שם אינה ולא כתב כלשר היה חתו' שמו"ל דהוי אינה השם ובס"ה יחנאל הביע כיוני הבא משם הקול' כגון סחי' שבא משו' שרה כותבי' ה"ג בסוף כן נשמע משדרי הלבוש וכ"כ בס"ם וט"ז ויחנאל היטב בס"ה : **נא** שמותי' זו הגט משמע שאפילו שם כותבי' אבל למקו' אחר כותבי' כמו שמשדרי במקו' נתינה :

בעזרת ש אשר אמחרו מלאכי מרום מחחדש' * אחחיל לסדר שמות אנשי' ונשי' * אשר לקטתי מכמה ספרי' רובו ככולו מן הספר הנחמד אשר חיבור הגאון מהרר שמחה ז"ל ומן הסדר הגט של הרב מהרר מיכל רבי יוסף מק"ק קרלקא • ומן ספר נחלת שבעה ומן כת"י הגאון בעל עורי זהב ז"ל ומן אחר ספרים :

בית שמואל שמות אנשים אות א

המכונה בעברית • ובסדר הגט של הרב מהרר מיכל ר"י כתב לברוש שם קורין החלף בפתח כמו מאברהם ס"ל לכתוב שם אברוש וכן הדין בשם אבריאל לבדלן אבדרקא לבל אבירלימת ושם אבדרקא כותבי' גם בניתי ושם כותבי' שם אבריאל כותבי' יוד אחר הרים לכן בפלוגתא זו כותבי' שם שניה כמ"ש • וע"ש בסדר מהר"מ הל"ל לתין כותבי' שם אברוש אפי' כשים שניה בעיר תין כותבין לסימן לא משמע כן מכל הפוסקי' * כתב בספר השמות דפותבין אברהם המכונה קלמן או המ' אברליפא • אביגדור יש בספרי' שכת שם אבר וא"ו וי"ם שכת שם מלא וא"ו וכתב מהרש"ל מן הסתי' יש לכתו' חסר אלא"כ יש לו קבלה לכתו' מלא ובשם כותבין מלא ושם כתבתי לכתחלה יש לכתוב השם אשר נקרא בו שתרקה והט"ז ס"ל כותבי' שרה דנקודה שוין ואם שמו הוא אברהם וכתב אברם הוי שינוי השם אבל לא להיפוך כן נשמע ממ"ם בספר שמות הנסי' בשות שי"ן כתב בהג"ה ע"ש סי' קכ"ט אבל הוא קילור השם אברהם וא"ל לכתוב השם וכותבי' רק אברהם מלכתב וא"ל לכתוב ג"ם דאין קפידה שם כותב שם שרה, שת ל לכתוב הקילור לכן היכא דאיכא פלוגתא שם הוא קילור השם כותבי' שם שניה, וכ"פ בספר השמות כת' מהרש"ל אברמקא אברוש אברושקא אבריאל עבריאל כל שו קילור השם אברהם וכ"ה כתב עזרלן עבדלן אבדלימלך י"ת דכל מקו' דיש ג' הכתובת שיטה דומה ללשון הקודש אין לכתוב הק' לור וכשר הגט אפילו יש משמע שם לכתוב ע"ב וכזכרון משה כתב כותבי' אברהם

דעזר מן אבשלום אבל אלא מסקינן בשמי מ"ה כותבי' אבי שלום

וכו"ת

ובד"מ כתב לאבשלום או לאבי שלום ולא מסקינן בשמו'כן הוא בתוספו' ר"פ שני דיומא ע"כ משמע דספוקי קמספק ליה וכן בז"מ פיסה בל"ע * ובפ"ק כתב מסתמא כותבין לאבשלום כיון דיש לאבשלום חלק העה"ב מסקינן בשמו'אם לא היה לו קבל'בשמו הוא לאבי שלום או לאבי שלום * ובפ"מ כתב אם קורין הני"ח בחירק יש לכתו'לאבי שלום ואם קורין אותו לאבי שלום וידוע להו בקבל'בשמו לאבשלום יש לכתו'לאבשלו'ממקרי אבי שלום והיינו דוקא שגם מנהגם מבני מדפתחו נקרא לאבי שלום או שהוא רגיל לחתום את עצמו לאבשלום או שעולה כן בס"ת אז כותבי'כה"ל אבל אם ליכא כל הני רק שאביו קרא שמו בשעת המילה לאבשלום ונקרא לאבי שלום כותבי'רק לאבי שלום ואם ספק ליה שמו או לא קרא קורין אותו לאבשלום ולא קרא קורין אותו לאבי שלום ואין לו קבל'ואינו מדקדק בחתימתו ובליוויו לצ"ל חיים לקרותו ל"ח יש לכתוב שני גיטין ויתן בתחלה הגט שכתב בו לאבשלו'* ואם קורין הני"ח בצד"ח יש לכתוב לאבשלום אם קורין אותו לאבשלום ואם קבלה בשמו אבי שלום היינו כהא"ל : אבל כתב'הב"י כל שם שאינו לשון הקודש כותבי'לפ שהוא ומימיו רב אחדא נר להבדה אחת מינו ל"ה כותבים לפ שהוא שהוא ל"ה כותבים ה"ת בסופו ס"ת וכן הוא בשאר נביאים וכינוי הבא משם הקודש כותבים גם כן ה"ת בסופו ס"ת וט"ו : אחרני אלא וה"ו שלח יחלק בשם הסם גם בשבעתן הוא כאלו היה אלא וה"ו : אחרן וה"ל לכתוב המכונה אחרון או אחרנן כי הוא קילור השם * ובפ"מ כתב אם קורין אותו בקמץ כותבים הכינוי ואם קורין אותו בפתח כותבים הכינוי מיהו הקילור השם * ואחרנן ס"ל אפי'אם קורין אותו בפתח כותבים הכינוי מיהו צ"ע ובפ"ק ס"ת ונ"ך פסקו דאין כותבי'כן עיקר'וכותבי'אחרן הרמ"א לא כתב הרמ"א אלא בהעמר לן אוגיא בחד יוד : אורשרגא אלף בסופו אע"פ שהוא ל"ה מ"מ כיון שהוא לשון נר כותבים באלף וכותבים בחד חיבה : אורי דמחקרי אהודיה * תורי הא'ליפמן או הא'ויבדו או הא'ויבלמן או הא'גומכלין * אושיעה ה"ת בסוף תה"כ דיש לו קבלה לחתום בתלת ואם בא'בלף בת'בס"ד דאינו פוסל משום דאינו ניכר בשבעתן אם הוא אלף או ה"ת גם אינו ה"ת אלף מחלפי' ואותו'המחלפי'ס"ל לכתר בעת התחק אפי'אם ניכר בשבעתן וגבי שם מחתי'כתבי דין זה בתריכות * ויש ללמוד מזה אם נמלא בס"ת טעות זה בשותו'המחלפי'כתר וכן אית'בתו'ל'ועיין בתוה גימל : אייזק נגור משם יצחק וכא'מהרש"ל דהוא קילור השם וה"ל לכתו'ליצחק הא'אייזק אלא כשיש עוד אייזק אחר כותבים לסימן וכן אם יש בשותו מקום לייזק אחר תצר שם הקודש שלו שתלחיקל לייך לכתו'הכינוי כיון דיש לכינוי זה שם הקודש אחר אצל בד"א ובלבוש כותבים לכתחלה יצחק הא'אייזק משום דיש ליצחק כינויי'אחרים וכל שיש לשם הקודש כינויים אחרי'לייך לכתו'הכינוי * וה"ל לפ"ז למה אין כותבי' יצחק הא'אילק או שיעזר הא'ליזר אם הטעם הוא משום דיש לשם הקודש כינויים אחרים אלא יש ליצחק כינויים אחרים אלא אילק וליזר ל"ל דשתי כינויים כאלו דהם נצליים ונשתנו'ממש * בשם הקודש שם אילק וליזר נשמע משם יצחק וליעזר * וכ"כ הרש"ל גבי אליעזר ליזר אע"ג דיש לאליעזר כינוי אחר והוא ליפמן מ"מ ה"ל לכתו'הא'ליזר כיון דשם ליזר הוא בת אליעזר וכוותה כמ"ש אייטלחן איכל בג"ף : איסרל : ישראל הא'איסרל ר"מ וכ"פ שם ובפ"מ : אלחנן דמחקרי הנן כן כותבים ולא הוי קילור השם כי הוא שם בפני עצמו : אליהו כ"פ מסתמא בוא"ו בסוף כי כן כתי'שם אלי'הנביא אלא מה שמקומות נכתו'חסר ויעקב כתב בה'מקומות אלא משום שלקח יעקב הוא"ו מן אלי'הנביא למשכן סימן לבשר הגאולה ליסראל * ואם יש לו קבלה לכתו'חסר לו הוא יחתם את עלמו כן עולה לשם"ת כן חולין אחריו ואם יחתם את עלמו שלא לפ"ד ויו"ד ורמיי'עליו כתב בשם"מ דכותבי'אי'בוא"ו ובשם"ס כתי' דכותבים חסר כי לית דיך לעשות דיומא על חסרון ד'חותיו' * ואם שמו אלי'בוא"ו ובתו'חסר פסק בתו"ס דהוי שינוי השם כי הם תרי שמות כמו גרשם גרשון גם ניכר בשבעתן * ומ"ש הב"י בשם אלי'אלא וא"ו לכתחלה כותבים לייכי בשתו'אם היה חסר לו מלא ובתו'חסר כשר ולכתחלה כותבים מלא כי בשתו'נקרא לאחר שיה הנביא'אבל אם יהוא שמו בו'ולו בתו'חסר הוי שינוי ומ"ש מהרי"ט אם יש ספק אם שמו מלא או חסר יש ליתן שני גיטין לית לן בסוחר לש"ס שלא אם היה לייך ליתן לו קבלה לייך שמו ולא יחתם את עלמו וכל העולם קורין אותו אלי'חסר אז יש ליתן שני גיטין ולא כש"מ שכתב'לא בכה"ג כותבים חד בוא"ו ואבל אם ה"ת לייך הוא נקרא כותבים רק חד בוא"ו ועיין בחות חי"ת מ"ש בשם חזקי' * אילישי בשני יודין והוא כינוי לאלי'ואם קורין אותו אלי'חסר יש לכתו'גם הכינוי ואם קורין בלירי אין לכתו'. אבא אלף בשם : אבלי כינוי לאברהם ולא לאבא ואין כותבים הכינוי ע"ז : אלימלך הא'פילטאי והוא שם לעז ולא פלטי שהוא שם הקודש ושם פלטא הוא כינוי ג"כ לפלטיאל ובתוה"ל בתוה"ק ת"ח בתב לכתו'הכנוי כיון דהוי פלטא הוא מפלטיאל ובתוה"ל כותבים לכתחלה הא'פלטי המ"פ בתב לכתו'כותבי'הכינוי ולכתורה נראה דכותבים אע"פ שהוי פלטא הוא מפלטיאל להא כותבי'שלחיאל הא'אייזק יצחק אייזק אלף על גב דהוי אייזק שם הקודש שלהם יצחק אין הולכים אחר הרוב כמ"ש בתוה אלף . ולייך לומר דמהרי"ל לייכי במקום דלא נקרא לשום בונש שמהה מ"ה אין כותבים בנימין הא'בונש וכן הוא ביצחק אייזק .

וט"ו בתב

דכותבין בנימין הא'בונש אבל אין לייך לכתו' הא'ביבא *

ובפ"מ

ונס"מ כתב בונם בונא בימא בימלא ביניאש בוחנים הכינוי לפי' אם נקר' הבי"ת בחיבור לבגל בינת תין נר ך לכתוב אם קורין הבי"ת בח"כ' וכן הך נס בינרש • ומשמעות שו כוחנים בינש בלח וא"ך • בינלין בחיי"ד וס"ת בינרים ורין למד כעין פתחים לכתוב בזמי יודין לחר הלמד נס באלי נשף לחר הבי"ת • לפי' אם חוחס מת עלתו בלי ג"ף לת מגיחין בת זימתו בחמרי יטועה הוא • ול"ד ליונתן יהונתן וכת' בת"ה הדולכים לחר חיימתו להחס שמות הס ונמל"ז הבי והבי לו הולכים לחר חתימתו לגל נשי לת נמלת כ' אם נש"ף • גם ליפת שיני במבטח אם כוחנים נשף דהת בלת"ף נמי נקר' ז כשו היה נחלף לכן כוחנים נחלף כ"כ מהרי"ט • מכ"ז למד לכל הזמות כיול' זזה כגון אם חוחס לת עלמו יהודי נחלף או גלית נחלף לת מגיח ס בחתימתו כיון דלת מלינו שמות שו נשף גם ליפת שיני במבטח ו"ל כט"ז ממ"ס לקמן נחות גיח"ל ובחות פ"ח • בבאני נשף גיחי ועין סיף הסדר לוך כוחנים המ' דהס כמו שני שמות • בונם במחקרי שמחה הו דמהרי שמואל • ואם להיפוך כוחנים שמחה המכונה בונם הו שמואל • סם גונס הוא נקר' ע"ם נניתין והוא נקרא ע"ם נך חוק לכן קורין לוחו שמחה • בונין כיוני ליחיאל • בוקש כיוני לאליעזר • בינדיט או בעי דיט הו בענדט • הו בעניך • הו אם לכתוב היולין הכל חלוי בזמנו המקומות • ואם שני גיטין כאים ממקום לחד ואם מ מקחה לחד ונגט ח' נכתב בזמיט ונגט לחד נכתב בענדיט בעי"ן לין כסר ל' לוחו נט נכתב כמנהג בלוחו מקום והשני פכול . לגל לת שני גיטין כאו מזני מקומות שניה' כסר' דהמרי' במקום זה מהגיס לבינד בי"ד ובמקום זה כוחני' בעי"ן וכן אם נתן שני גיטין כאו ממקום ח' לגל הס מזני מזקחת ג"כ כסר דהמרי' שמת מזקחה זו קורין בי"ו ומזקחה זו קורין בעי"ן ס"ג • בינדיט דיחקרי אקסיל דיחד כיון דשניהם הס שמות ול לע"ז כי"ם לעיל • בינדיט דמחקרי יום טוב או ברוך • בינדיט • בונפנט בישוק הו לשמואל • ונס"מ נכתב בינדט בעי"ן ה"ת כיוני לאכסיל רד ובענדיט בעי"ן הוא כיוני לאכסיל דחד נש"ף ואם זכות כיוני לברוך בישקא נס חיים • ביבאנט • בניה כתב מהרש"ל נס הי ה הי ו נמילה ניתנו • בן ציון בעי"א הוא כיוני ליחק • בצלאל הת' פטשולקא או בטשולקא • או בצולקא • ברוך מלא ו ו הת' בונדיט • בירכה ו"ס חוחס שמו או עולה לס"ח נשם ברוך ו ברכיה • לין כוחני' כלל נס נרכה רק כוחני' לוחו נס שעולה לס"ח כי הין זה הסס מבורר במקרא גם לת מלינו שמו' כיוני לנס לחר מ"ה ד ו מקלר הסס מברכי' או נדוך ות"ל לכתוב נס נרכה חע"ג נרכה יותר לדוך מנדוך מ"ת לין קפידה נזה כאו חנינת כ"כ מהרש"ל וכ"כ לגיל נס הר"ם • ברכיה נלת ות"ו נסוף הוא במקרא ואם קורין לוחו ברוך ועולה נס"ח נשם ברכיה כוחני' נרכיה דמחקרי נדוך ולת לומני' שהוא קילור הסס שהרי גם נדוך הוא נס נפני עלמו נס • ברדלא הכל חיבה ח ושמות ח עורלי הוא ס"ם קף פ"ח • בורדין כינו לדוד ס"מ • בינם בונמא כינו לנניתין ולמחקרי מדינות או כוחני' בונמא נחל"ף • בינעט בונפנט יוקא אם קורין נפ"ח לעשה לגל אם קורין נפה יש לכתוב בונווט הת' נוח"ן • נס • בוקיש כינו לאלעזר ואם חמת כוחני' בי"ד לחר הבי"ף • בנעט בינו ליום טוב • בער כינו לדוב או לישטבר בעריל בי"ד לחר הבי"ת מסחמת • בערכן • בערמן • ברך הבי"ת והבי"ם נל ל"י והוא כינוי לברכיה ו"ס נלכחו' ברכיה המחקרי ברך ס"מ • בטי נס ישרש לגל נלעי נס עגד חוס' גיע ן קף י"ח ו"ס נחו"ן :

אות גימל

גד וש לו כינוי גדיל בפת"ח וש לכתוב הכינוי ומסחמת כוחני' בי"ל לחר הילי"ת • וכן כוחנין הת' געדיל) בי"ד מסחמת או הת' גדלי' לגל ת"ל לכתוב הת' גאדיל בקמ"ץ ס"מ • גדליהו בות"ו נסוף אם לת שלומר הסמו הוא גדלי' בלת ות"ו נס"ע קכ"ט ו כ בלבוש ום"מ • לגל מלכים ב"ח"מ כחו' מסחמת * כוחני' גדליה בלת ות"ו • ובעל"ת כתב דיש ליתן שני גיע ן בת' כוחני' גדליהו בות"ו ובת' כוחני' בלת ות"ו • ובע"ז מדמה דין זה לנס חזקי' לכוחני' לכחחילה בלת ות"ו משום דלת גדע מכינוי ונס חזקי' בלת ות"ו הוי ככינוי לנס הזקי' בות"ו כן ה"נ לחרי גדלי' בלת ות"ו הוא כינוי לנס גדלי' בות"ו • ויש לתחוח כי בחזקי' עיקר הטעם הוא מדמלינו שם חזקי' בס"ם בלת ות"ו לחרי' מלכסכו בס"ם בלת ות"ו כוחני' ג"כ בלת ות"ו ממ"נ אם שמות לחו"ל הוא בלת ות"ו מסחמ' מסקינן על נמס • ות"ת בס"ם מקלר מ"מ מלכסכו בס"ם הנס בלת ות"ו הוי ככינוי לנס בות"ו וכל זה לת שייך בנס גדלי' דלת מלינו לכסכו בס"ם בלת ות"ו ואם מחס לת עלמו בת' בס"ם גדל ת"ל ואם לת כוח בני הס הוחמי' לת עלמ' בת"ף אין להכחפק בזה ומה שכחמי' בן ליכנו ש"ת כלת לכתוב הנס שמת יזקקו בס נס בעל"ת • ואם הנעל חוחס לת עלמו בת"ף הולכי' בזה לחר חתימתו כמ"ש בנס מלפי' מיהו בדיבר לת כחב בת"ף כאשר הוא החוס כסר ולת כט"ו שהפריז על מידותיו וכתב הס חוחס לת עלמו ת"ל וכתב בגו בה"ת הוי ככינוי הנס ולת ליחת • גדליה הת' געדיל הו גדיל מהרש"ל • גדלי' הת' גבורשמין • הר' ג"ם ס" גאטליב בין יש לכתוב בסולן מפני שקורין הגי"ל בקמץ ובסוף הבי"ת דגושה • ואם

יש מקום שקורין הגי"ל בח"ס לכתוב גוטליב בות"ו לחר הגי"ל • ויש כותבי' ליקי ויש כותבי' ליפא ולכי' בזמנינו וגם זה הוא כינוי לירידית הו לאהוביה ס"מ ובעל ל"מ כתב שנקר' לס"ח ירידיה יש לכתוב גוטליב והיינו פי' של ירידיה חובב שקי' • וממילת נשמע אם עולה לס"ח נשם אהובי' יש לכתוב גוט ליב בות"ו והיינו חובב טוב ומה שכותבי' ליק ת"ל כתב גם"ם משום דיש קורין לחוה' ליקגוט קינך כתב הידה ולת גוטת קיימ מהרש"ל משום דת"ל לכתוב ש"ק גם ק ש ז בזמנ' שהם דוגמ' כגון יוטל הו בילת כמ"ם בזמני' ל לכן כשכותבי' גוטת בלי כותבי' ת"ל ק בסוף אנל כשכותבי' גוט קיימ לין כותבי' ת"ל ק ס"ם • גוט קינך הוא כינוי לטוביה ס"מ • גוטמן חיבה ת' והיא ג"כ כינוי לטוביה שם גרונם כינוי לשמואל • גרוסמן כינוי לגדלי' וכתב שם במדינות שקורין בשין גרוסמן כותבי' בזי"ן ובמדינות שו כותבי' בסמ"ך נעץ כינוי לאליקום וכן נעטשליך וכת"ם שכותבי' נעטשליק ניו"ד תח' הלמד • וכן גוצטליק ג"כ משחמש בזי"ד לגל גוצלק משחמש בלת ות"ד והוא ג"כ כינוי לשקוט • גוצל גוצלא משחמש בשק אם לת שדוחקי' הלמד בחיק לת כותבי' ציוד בשוק גוצלי והוא ג"כ כינוי לשקוט נימפל בלת יוד לחר הפ"ח כ"כ בס"ם וס"מ לגל גומפיל כותבים יוד לחר הפ"ח והוא כינוי למדכי' • גומפליין ג"כ כינוי למדכי' שם • גומפליין כינוי לאורי ולמרדכי ס"ם • וכן גומא גיליבי אם יהוע שחשוש מת עלמו גג' יודן כותבי' כך גג' יודין ומשחמש כותבי' גג' יודין ס"ם • נמלין הת' אלו גוטא • גניבא שק בשוק • גרשם בשם כותבי' חסר ות"ו לחר הסיין כן בחוב גהור גרשם בן משה • גרשון בשן כותבי' מלא ות"ו לחר הסיין וכן בחוב גרשון בן לוי והם שני שמות ואם שניה ובחב שם במקום שן לו להיפוך לת הוי גט כלל ואלת כ"כ מהר"ין בכתבי סי' י"ד לעי"ג הגי"ן ומ"ם מתחלפי' מ"ם בלין כיון דשניהם הס שמות הוי שינוי ואם שניה ובחב גרשם בשם מלא ולו לו גרשן בשן ובחב גרשון בן לוי והם שני שמות ואם שניה ובחב גרשם בשם כותבי' חסר ות"ו כסר כיון בשמע שהוא כאן היה מלא • ואם חסס ס' סיפר גט ובחב גרשון בשן לו בשם ואם"ב העיד שכך הגידו לו שמו כך הוא נאמן דקי"ל ח"ח המורה ונת לאחר המעשה הין שומעין לו דס"ל שיהא הס הוא מלחת דעבידה לגלויי נאמן בש"ס בזמו' ס"ם • ונחלוקן בסוף סי' ל' כתב בזמ' שהדיוט ל' דמדייק מזה שעשת דגרשון וגרש מלינו בקרא דהם שני שמות מ"ה הוי שינוי לגל אם לת היה בקרא אלי שמות היה לומרי' דשם הנזי הוי כמו כינוי כגון גרשן בשן הוי כינוי לגרשם בשם ע"ג דניכר בשמות הנזיר מ"מ היה כסר ואמרי' שהוא כינוי ומזה למדו לכל השמות • והקשה בס"ם הת הזקי' בות"ו ובלת ות"ו נמי שמות הם ובחב בת"ה חזקי' בלת ות"ו הוא כינוי לחזקי' בות"ו וכמ"ש בס' ע"ס קכ"ע ות"ם מגרשם וגרשון בלת ות"ו לגל אמרי' כינוי הוא ותיובת שני חזקי' דמלינו בס"ם חזקי' בלת ות"ו לין ום"ם חסם בלת ות"ו לגן נמי נחסום חוחו כן ולת ת"ל בס"ם קילור הלשון מ"מ כיון בס"ם לת חיחת הנס חסר הוי ככינוי ובסר משם"ב בשמות גרשם גרשון • לגל ת"ל סם חזקי' שני משום דמלינו נקרא מי שנקרא חזקי' בות"ו ובחב בלת ות"ו לכן אם כחב הזקי' בלת ות"ו הוי ככינוי משח"ב בגרשם דהת גרשון בן לוי מלינו נמי נקר' בד"ה ובחב במ"ם ומ"מ הוי שינוי הנס וע"ב ל"ל הטעם משום שם חזקי' מלינו בס"ם חסר מ"ה הוי ככינוי ופחב עול שם מיהו מדמלינו המ"ם ונו"ן מתחלפי' לפי' היכא דליכא שינוי במשעות גם מלינו גרשון בן לוי בחיב בד"ה לפעמים במ"ם לכן אם שינה ובחב מ"ם בחקי' ן לו להיפך חלת כמ"ש הת"ה ואם מת המגרש חסורה ליגש לגל מ"מ נלייל חלילה גם היא פסולה לכהן כי לקולת ל"ן תמרי' דהגט בטל רק לחומרת תמרי' הגט בטל בע"ג דכחב בם"ם בשאר שמות אם מתחלף חותיו' המתחלפי' לפי' אם יש שינוי במשמעות כסר בעת הדחק וכאן פסק דחלת ל"ל דוקא אם יש שינוי ולת מלינו דהם שני שמות אז ס"ל בעת הדחק כסר לגל אם הם שני שמות בקרא כמו גרשם וגרשון הוי שינוי הנס וחלת בע"ג דגרשון בן לוי מלינו בנו"ן ובמ"ם מ"מ לת אמרי' דהוי שם ח' מדחיב בחור' גרשם בן משה בת"ם • וגרשון בן לוי נ"ן הוי שינוי הנס חלת להומרת ס"ל דלת הוי ככינוי הנס • ויהיו מזה היה מובח דלת ס"ל כמהר"ח בן שמון הנ"ל דהת ל"ם ע"כ מה שמכסיר הס"ם בעת הדחק בחותיו' המתחלפי' ע"כ ל"ל בשמות שכר לת מלינו דהם שני שמות ולפעת בן שמון ג"כ לת כסר משום דאמרי' דהוא כינוי לנס בע"ג דגרשון בן לוי מלינו בנו"ן ובמ"ם מ"מ נשמע מבן שמון שפילו חותיות דאין מתחלפי' נמי הדין כן דהת הטעם הוא משום דהוי ככינוי ואפשר דוקא בחותיות המתחלפי' אז אמרי' דהוי ככינוי ולת בשאר חותיות • ולפ"ז אין דאי' מזה לטעות המלת בס"ת כי גוט כשר בשעת הדחק מפני דהוי ככי. וי מיהו בס"ם לת משמע דהכשי' מטעם דהוי ככינוי אלת כיון דהם שמות המתחלפי' מכשיר בעת הדחק ומכל זה משמע אבי אם יוע תחיימתו כשר ועיין עוד בחות תי"ת ובחו"מ בס"ם מחתי' כתבתי מה ש"ל בדיוטים אלו • ובס גרשון בשון הוא לשון גירוש ונרשם בס"ם הוא לשון גר לכן כותבין חסר כלומ' גר בס • ואם ת"ש אמו אם הוא בנו"ן או בס"ם לריך ליתן שני גיטין כ"כ כל המהבונים • ואם עולה להורה בשם נרשם בס"ם ובקרא גרשון בשון או להיפוך היינו כמו שבאלוס ואבי שלוס בס"ם בחות האל ק ס"ם • גרשון הת' קיר שמן • הת' מאנוש גרשום בס"ם המכונה מיפנצליק המכונה ועל קמן גומפריבט בן יש לכתוב מסחמת

שרגיל לחתו׳ בעי׳ם לכתו׳ בעין והוא כינוי לאפרים וליעקב ולמרדכי

אות ר

דוד חסר יו״ד כמ״ם בספר תהלי׳ תע״ג בד״ה בדי״ת מלרע טפי מחר ספר תהלי׳ שכתב דוד בעלמו כ״כ בת״ה סי׳ רל״ג ומש כתב מלא יו״ד כשרואין להחזיק רוממין כאן שינוי הסס מהרי״ט דוד המ׳ דנקיא המ׳ בודין המ׳ כרעפיר המ׳ שעפטיל המ׳ דונרא מגל מ״ל לכתוב המ׳ דרעניל מע״פ שהוא מריכות הסס היינו בקילור הסס כמ״ם לעניל • ומש לריך לכתוב לסימן כותבים דרעניל מסחמת בית״ד דניאל יו״ד מחר הנו״ן

אות ה

הילל בית״ד כ״פ בם״ע מת״כ ליתא לן קבלה לכתוב חסר ובם״ם כתב דים לכתוב חסר והביא לחיה מדברי האחי״ו ל׳ שכתב שלא היה מפורש מרע״ה ונמיהם בתו יחידו בד׳ שמות של ע״ב שהם מה״ם לל״ם ם״מ דים לכתוב חסר ועליו רמז הקב״ה ״היה ״לך ״לעזרני ר״ת הל״ל מ״ה פסק דים לכתוב לכתחילה חסר וכ״פ מהרי״ט וכ״כ הב״י בשדק הבית מגל בד״מ וב״סמ ובע״ו פסקו כפסק ם״ע דים לכתוב מלא וכן עיקר גם במצות הוא כתלו היה מלא הבל נקרא ע״ם ושמחנו מה ולא ע״ם מגל שהרגו קין כיון דליע מלויה נכרג לא מסקינו בשמיה ס״ם האי כן היה נקרא רב האי הגאון ועוד היה רב אחר היה נקרא היי ס״ם הונא בחלק כי שמות התמורתי הע נחכבי מלגון תרמי ע״כ כותבים בחלק רש״ל ומש כתב בה״ג בשם כמ״ם לעניל הוצקא לינוי ליהוסם וכן הושמא נ״ם חובש כינוי ליהואש ס״ה הושע כתב רם״ל כשהוא בסס במקרא וכל הושקא בהר רוסי׳ לו האשקא עולין לם״ח בסס יהושע ואפשר שקבלה כך בירוש׳ כי מן הסנהדרי היה לקרות להם הושע ואפשר שמפני ע״ם הפסוק ויקרא משה להושע יהושע • וח״ל לכתוב יהושע הע׳ האשקא כי קילור הסס הוא להושע וכבר כתבתי דהושע הוא יהושע רם״ל והביא בם״ם דברים וכתב בם״מ מהר״ם לכותבי יהושע הע׳ האשקא לו הושיל לו ישקא לו העשיל וכ״כ בם״מ לכותבי יהושע הע׳ הושקא גם ס״ל לכותבי בית״ו ולא בשק האשקא אפי׳ תם קורין הה״ח בקמץ וכן כותבי יהושע הע׳ הושל מו הע׳ הושל לו הע׳ הושמן וכותבי הושמן בית״ו ואפי׳ תם קורין הה״ח בקמץ וכבר כתבתי היכא לפליגו תם כותבי הביבי ים לכתוב הכינוי הערמלן כינוי לאהרן ס״ם הילמן כינוי לשמוא וים לכתוב בית״ד תחר הה״ח בקמץ קורין הה״ח בלירי מגל בתקום קורין בפתח ים לכתוב בלא יו״ד ם״ם הירץ כן ים לכתוב מם זמת ומש תומר שרגיל לחסוס בעין ים לכתוב הערץ בעין והוא כינוי לנפתלי • הירצא הירצקא כן ים לכתוב מסחמת תם לא שרגיל לחסוס בעין • והוא ג״כ כינוי לנפתלי הירש כינוי לנפתלי מו לצבי • הנכון כינוי לשמוא ס״ם דרענך בעי״ן ות״ו תחר המן והוא כינוי לחנוך • העגדל בם מים ובם תגה והוא כינוי למנוח ים לכתוב מסחמת בלא יו״ד תחר הלל״ת ס״מ • הנדיל כינוי לבם מנוח ולבם שבתי ס״ם :

אות ו

ואלך כינוי ליהושע ולאורשרגא וליהונתן ולשלמה ג״ם וכותבי חלך תחר הוא״ו לבל תין כותבי חלך בקוף כי לא כותבי חלך בסוף שלא בשמות בסם הגוזים כגון יוסא בילא כמ״ם לעניל • וכתב מהרש״ל לולי דמסחפינן מחברי היה נרחה בעיני לכתוב במדינות כולן ורי״ם בפ״ח חלך דים לטעות ולקרות בדגש מ״מ הברת לשון מבטת בתרן כולן וריי״ם היא גסה ואינה כלל בווי שלא שתומרי שוו״ א היה כמו פ״ח רפויה וב׳ ווין היא הברתו״ ומפ מ״ה אפי׳ בחשבת כינוי חלא בוי״ו א״ל בבל וחלך עיקר הברתו בוי״ו אפי׳ במדינות כולן וריי״ם מ״ם עושין לוחה לגמרי רפויה בשתי וי״ן עכ״ל • נשמע שם וחלך לא דמי לבתר שמות המשתנה לפי מבטת המדינה בבל שם וחלך לא כותבי בכל המדינות בחד וי״ו • וכתב בם״מ בקורין הוו בקמץ ים לכתוב חלך תחר הוו״ו בבל בקורין בפתח ים לכתו׳ ולך חסר חלך • ועלקיל תם רוב בני חדם קורין לותו כך אפי׳ בפניו וח״ו מקפיד אפי׳ תם המיעוט קורין לותו ולך ים לכתוב ועלקיל • בבל תם הוא מקפיד תם קורין לותו כך בפניו ולריכי לקריות ואלך תו ולך אפי׳ תם הכל קורין לותו אלא בפניו ועלקיל ים לכתוב כמו בקורין לותו בפניו ס״מ ומה למדו לכל שמות כיולא בזה כמו ליב לו ליבלי לאם לעמיל ומהרש״ל מסיים בזה וכל זאת לכתחלה וואלף בשתי ווין כמ״ם בסמוך והוא כינוי לזאב ולבנימן • כתב מהרש״ל מלאתי בנימין הע׳ ואלבלין מהר״מ מיץ והיינו ברוגא בעלמא קורין לותו כך בפניו והא שכתבו בתר וח״ו היינו אפי׳ בתחת בקריאתה כמו וואלף עכ״ל מיהו בהג״ה ס״ע ס״ם קכ״ע כתב ג׳ ווין וכ״כ כל התחרוני • וכתב בם״מ וואלבלין כן ים לכתוב במדינות בקורין לותו בני״ת הגוסה ובמדינו בקורין בפ״ח רפה לוגם בפ״ח ים לכתוב וואלוליין וואלפא ים לכתוב בן במדינות בקורין לותו בפ״ח רפויה וואלפליין ובייבר והוא כינוי לאליקום ומה שכותבי בעין היינו דוקא שהיה החוס תת עלמו

בעי״ן לבל מן הסחס ים לכתוב ובייבר • ס״מ ויבל • ויבלין ויבלין ויבלמן ובייבלמן • ותלי׳ בתבטת וכינוי ויבלמן הוא כינוי לאורי וכינוי ויבלין הוא כינוי לאליקום ס״ם • וכתב בם״מ ויבלין שטענגלין הוא ג״כ כינוי לאליקום בקלת מקומות ויבלמן הוא כנוי לפרינוס ויבלן הוא כינוי לפרי גורם ויבש כ״כ בחלק תבטנו והוא כינוי לאורי לאליקום לשמוא ובייבש כן כותבי במדינות חלו והוא כינוי לאורי לאורשרגא לאיעזר לאליקים • לחזקיה לחיים למשלם לנחמי׳ • לשמואל וייבל כותבי במדינות חלו בוא״ו ות׳ והוא ג״כ כינוי לבתוב לו בל ובייבש ס״מ וב״ל וכתב בחלק בתרן תבטנו כותבי ובייבש ובפולין כותבי ובייבש בבני ווין וב״יוין בד״מ בחב בהו בבני מלות וי בים ובם זה קיחוהו מחחלה לחד׳ תמת תבני כשהרחה תמו ובלידה מת תמו לכן קורין תומו תור ברגת ב״פ תור תו נחמי׳ שבשם ינחמנו תו מבלם בייבי׳ לדיק בחלק : ובע״ז כתב במלות חלן ים לכתוב פייוויש כמ״ם רמ״ח בהכל הולך תחר לבון המדינ׳ מיהו בהג״ה ס״ע כתב דים מדינות בכותבי׳ פי בש בפ״ח והיינו במדינות המדברי׳ בלשון גסה כמ״ם בשם רם״ל בשם פחלק וכל״ל עיקר בתבטת פולין לכתוב פייפש וכן הוא בת״מ סיינקב״ט וידע • ס״ם וישל בוי״ו והוא כינוי למשה לאפרים ל רחם לשמואל מגל ר״ש כינוי לאפרי׳ לחוד ע״ם ויהגו לרו שנת׳ באפרי רם״ל וישלין וישלין וישלן ולישל ורידל כינוי לראובן ורידמן כינוי לשלום ורידמן כינוי לשמחה ובייבש בלת חל״ף בין מ״ם לנו״ן ם״ם ולח כלבוש • ומש כתב מלא בחלק כשר בם ומש חחוס לח עלמו בחלק יכתבו כן לכתחיל׳

ים לוחמין ורידמן במבטת בם :

אות זין

זבולון בזתי בוי״ן כ״פ בם״ם לכתחלה ים לכתו׳ בז׳ בוי״ן לחשבחינן כחו׳ בן וכן מיתי׳ בירושלמי לבך היה כתב בחפוש גם במבטת הוא כחלי הו׳ מלת וי״ן מיהו בדיעבד כשר אם כתב בחסר הוא״ו כתב בחפוש גם במבטת הוא כחלי הו׳ מלת ונ״ו מחר ה״ח בדוד פעמי׳ וכתב כן לכן מלינו בם״ם ל׳ זבריה בן הקנב וק״ל כיון דחפשי הסחנוב ם בם זכריה חסר וי״ו לכן נמי נכתוב חוחו כן כמ״ם בה״ה ומש ים לו קבלה לכתוב עם וי״ו כותבי׳ כן זבל ומין זה קילור הסס מז׳ ולן והוא בם בפני עלמו וקורין חוחו כך בל״ח ל״ח • זוענהיל בית״ד מחר לליח תם לח שרגיל לחסוס בלא יו״ד והוא כינוי לזכריה ס״מ זאב זאלקינד כן ים לכתוב תם קורין הזי״ן בקמץ והוא כינוי לשלמה • זאקלין כן ים לכתוב תם קורין הזין בקמץ והוא קיעי ליצחק זונדל כינוי לחנוך • זולין ס״ם זוסא כינוי • לאיעזר לאכסנדר ליהושע ליוא ל קוחיא לירמיא לישראל למשלם לעמנואל לשניאור ס״מ זוסמן כינוי ליוא לאיעזר למשלם לעמנואל לעזריא ס״ם והיינו תם קורי״ן הזי״ן בזוקק כותבי וח״ו תחר הזי״ן ותם קורין בחית״ק כותבי׳ ו״ו תחר הזי״ן בסס זוסלין כינוי ליצחק מ״ם זימל ו״ו תחר הזי״ן • זימלין זיסקינד • והוא כינוי לשניאור ס״ם ולאלכסנדר ג״ם • היינו תם קורין בחית״ק כותבין יו״ד תחר הזי״ן ותם קורין בסוק״ק כותבי׳ ו״ו תחר הזי״ן ותם קורין בסין יתין כותבין בסין וכן זוש זושפין הלי׳ בתבטת תם קורין בסין כותבין בסין ותם קורין בסין בתב כותבי׳ בסתך זוסל זוסלין זיגלין זיסא זיסל לפעמים בם ים זכאי בחלק כ״כ בם ל תע״ג בתפילו בקרית זכי בלית חלק תזלינן בתר שמות המלחים בם״ם • ובם״מ כתב תם קורין הכף בלירי ים לכתו׳ בלת חלק והח לוקים שבחבתי גבי תביסלוס ותבסלוס כמ״ם בשות חלק הם ג״כ בשמות חלו • ותם ים בספר נחניס שני גיטין ויתן החלה הגט תסר כתב זכאי בחלק זלא כינוי לשלמה זעקיל בלת יו״ד תם לח שרגיל לחחוס ניו״ד והוא כינוי ליצחק וים כותבי׳ בעקלין וים זאקלין וים זקלין והלוי בתבטת זעמל מסחמת בלת יו״ד תם לח שהוחקי המ״ם בחי״ק זעליק כ״כ בז״מ ניו״ד תחר הלמ״ד ובקוף ובעין וכ״כ בחבו״ל • ובם״מ כתב תם קורין הזיין בפתח כותבי׳ לת בלת עיין וכותבי׳ בגימל • לבל במדינות חלו קורין הזי״ן בסגל כותבים בעיין ובגימל ודווקא מן הסחס כותבי׳ בגימל לבל תם תומר דים לו קבלה מלבותיו לכתוב בקוף והוא שרגיל לחחוס בקוף ים לכתו׳ בקוף ובן דוקא מן הסחסים לכתוב ובי״ו לח תם וכו׳ובזעליגמן או זעליקין תו זעל קמן חלי׳ נמי בזה ובם״ם כתב גימל ובקוף חלי׳ בתבטת לשון המקומו׳ ומלינו רג״ מ״ל והרוך מרחלפי׳ לכן מבחיר הן תם נכתב בגימ״ל הן תם נכתוב בקוף ול״פ ם״מ ותם״ם כי בם״מ לחיירי לפי מבטת מדינ׳ שלו במדינת פולין תם כותבי׳ מסחמת בגימל ולא ס״ל כב״ח דהיה מסדר גט בפולין וכתב בקוף ובם״ם מהלך נמי דחלי׳ בתבטת המדינות ונרחה הח דמבחי׳ בם״ם הגט שכתב בגימ״ל תו הקוף חייבי דוקא היכא דח״י החזמתו תיך היה חחס לבל תם יודע התיאתו תין לשמות חפי׳ דדיעבד פסול דהח ים כתן שינוי בתבטת לכן חפי׳ במדינה שכותבי בגימ״ל והוא החוס בהוף תו להיכוך תין לשמות החזמתו ועיין לוח דיח וכינוי זה הוא ליצחק ליעקב לראובן ליהודה לאשר לפנחס ליהושע ליקותיא לגרשון לחיים לעזריאל ליקר לאביה עזרי לאבי עזרלבתן זליגין זליגמן זליק זלקין זליקמן זלקינד ס״מ זערקא זלמן כינוי לאלעזר לאפרי׳ ליקותיא למשלם לשלמה לאליקום לשמריה לשניאור זעמל מסחמת בלא יו״ד תחר הא״ו סלוחה וכינוי למשלם ותם ים לוכינוי זלמן

משלם המ' זלמן המ' זעמל מהר"ם מינץ זכרוויל יש כותבי' בצבי ווי"ן ויש
נחזו"ו ויש בצי"ת ויש בלח"ו ד' ובמ"ם כתב סם קורין בדגש יש לכתוב בצי"ת
אבל מן הסתם יש לכתוב ב' וי"ן ומן הסתם ביו"ד וכ"כ בל"ם כתבתים
בז"ן כותבים ב' וי"ן וכן כתבתי לעיל לפיכך ו"ו כותבי' ב' וי"ן .
ובחב בסם מהר"י תיות בדעבד סם כתב בצית כצר . ונראה דוקא
כשי"ן תחתימתו אבל סם יהוא תחתימתו הוי שינוי דהא לעיל מ"ש סם תוחס
גדליה בלח"ו ובכתב בה"ת הוי שמו ופסול לע"ג דליכא שמו במצעה לח ע"ג
דכתבתי לח כוותיה היינו דוקא בסם גדלי' דלח מלינו בלח"ו וליכא שמו
המצעה אבל סם כזה דיש תוקמן כתיב הוה תחס בוו"ן ובכתב בצית לו
להיפך הוי שינוי . ואם קורין הזי"ן בחולם יש לכתוב זוי"ו בוי"ן לחר
הזי"ן והוה כינוי לנתנלשבוא) ויש לכתוב מסתמת בי"ן ד"ם"מ זוולין סם

אות ח

חזקיה בלח"ו לחר ה"ח לע"ג דל"ה כתיב חזקיהו לחנם זכרוהו בסם מלכי'
בחלת מלכותו כתיב חזקיה בלח"ו וכן הוה בספר מצלי ובספר
הרי עשר ובספר עזרח ובחלמוד נמי לח כתיבין סם חזקיה בלח"ו ומכתמת
החחרונים היה נקראים על שמות הרחשונים וכיון דחפסו החחרונים כן לנו
נמי נחקום לוחו כן ולח"ל בחלמוד קילור הלשון מ"מ הוי כחניכת וכבר לבל
לפכח הוי הספרד"כ בח"ה סימן רל"ג . וכתב מהרי"ט כל זה בשם"י
חחיתתו לו חיך שעלה לפ"ח לבל סם יהוע חחיתתו חין מחנין חחיתתו .
והרחי' מס"ם ג"כ חין רחיה למי שיהוע שמו דהח בס"ם ל"ל דהיה נקרח חזקי'
בלח"ו וחבל מי שבמו בו"ו ל"ל דהוי שנוי סם לח כתב בשלמת בשם"י שמו
לח יש להניח רחיה מס"ם דכותבים חסר ממ"נ סם בס"ם היה נקרחי בלח
ו"ו לחרי' מסחמת החחרונים על שמות הרחשונים המבוחרים בס"ם ות"ת
בס"ם היה נקרחים בו"ו בלח בחלמוד מקלר מ"כ הוי בחניכת כיון החלמוד
מקלר ומכנה סם חזקיה בלח"ו למי שנקרח בו"ן בבל סם יהוע בשם זה
חזקיה בו"ו ליכח ממ"נ ו"ל בס"ם היה נקרחים בלח"ו בבל זה רחינו לחוק
שמו כשם הרחשונים בס"ם לפ"ז ל' לחפי' בדעבד פסול בס"ם בחותם מ"ם גבי
סם מחתיה ולין להניח רחיה מסם חניכה בס"ם לחיירי והיה חותמים לח
עלמם בשם מונהק ומ"מ סם כחב סם חניכה כשר לע"ג דיהוע סם חחיתה
בשם חניכה שמי דיהוע הוה לחיים זה נקרח בשם חניכה עו מ"ה כשר בבל
סם כותב שמו ומשנה ממה שחחוב יחמרו בלח הוה המגרש . מיהו
הרב רמ"ח והבנוש ס"ל לפ' סם יהוע חחיתתו בו"ו ובחב בלח"ו כשר
וכ"כ בע"ו ועג"ג דהוה כחב סם היה חחיתתו גדלי' בחלף וכחב ה"ח פסול
ל"ל בחני סם חזקיה בלח"ו דמוכלע בשם חזקיהו בו"ו עדיף טפי וכ"כ
בשם גדלי' בו"ו סם כחב בלח"ו כשר לפ"ז י"ל בשם חליה סם שמו בו"ו
וכחב בלח"ו כשר והח דפסק בהגה' ס"ע דכותבי' חלי' בו"ו וכן שם גדלי'
ושם חזקיה פסק דכותבים חליה בו"ו ל"ל שם חליה משום דיוד נקרחים ע"ש
חליה הנניח לכן כותבים חליה בו"ו כי הוה נקרח כן בס"ם ושם גדלי' ס"ל כי
גדלי' בן לחיקים היה נביח והיה מכורסם חחריהן רוב נקרחים על שמו שהיה
גדליה וחח"נ דמלינו גדלי' לחר בלח"ו והוה לפני' בן כוסי בן גדלי' מ"מ גדלי'
בן לחיקם מפורסם יותר ולח ס"ל הסברת כיון שהרג וניע מזלי' לח מסקינן
בשמי' לכן בחלו ג' שמות כותבי' חלח בו"ו ושם חזקיה כבותבים חסר מטעם
שכתב בח"ה חותיל מלינו בס"ם חזקיה חסר וי"ו ובדיעבד י"ל בשלחן שם
בחב חסר לפי' שם יהוע שמו כי שם החסר נכלל בשם המלח ובס"ם הניח
בל"ע שם שמו חזקיה בו"ו וכחב חסר וי"ו ובשם חלי' פסק שם שמו בו"ו וכח'
בלח"ו פסול וכ"ל מה שפסק בשם חליה דפסול בפשטות משום נכחב שם
חליה הנניח בו"ו בבל המקומות וזה שמו ג"כ בוח"ו הוי שינוי השם .
בחזקיה דמלינו בס"ם חסר י"ל דהוו כינוי לשם חזקיהו לכן הניח בל"ע לפ"ז
לח לפסק הם"ע דפסק בחזקיה בו"ו שם כחב חסר וי"ו כשר י"ל בשם שיה
פסול וכן בשם גדליה ולמעשה חין להקל בשלחן שם יהוע חחיתתו היה
מלח וכחב חסר פסול כמ"ש בשם מחתי' * ולכחחלה שם ת"י חחיתתו יש
לכחוב בפסק ס"ע חלי' וגדלי' יכחוב מלח וי"ו וחזקיה יכחוב חסר ושם שמו
בו"ו ונקרח בלח"ו עיין בסמוך מ"ש חזקי' המ' חזק כ"כ בד"מ וט"ז
ולח כ"ש בכחב בכותבי' דמחקרו חת חזקי' המ' חזין ס"ג המ' זעליקמן
המ' העס ס"ם חייס בשני יוחין המ' בהחריים ד"מ . המ' לרין המ'
לעבלאנג המ' וייבש המ' מיינסטרל ול"ל לכחוב המ' חייקא כי הוה
קילור ס"ם חייא בשני יודי"ן ומלח כי הוה לשון חרמי מבלי שם היה לשון
הקודש היה נכחב בה"ח ולח וי"ו כלשון כעת חיה לבן בשם חשה חיה כותבי'
בחי וי"ו בס"ם * חייאל שם הוה במקרח אבל מן הסתם לח חיים לן להכי
לבן כותבי' רק שם יחיאל ולח דמחקרו חייא כי לין זה כינוי שלח בשלין מוסיפין
היו"ד נשמע חייא וכן הוה לקמן בשם יסיעה חיץ כינוי לנחמי' ס"ם
חלבו חלמון דמחקרי הליפא והוה מלשון התחזקות ע"ש וקרי ה' יחליפו
כח אבל לין להסתפ' בשם כלימה ע"ש בבזיל וכלימוח יהלומין לחין זה בבדח
שיקרח ע"ש כלי משחית ושם חוחש לח עלמו בליפא בבף ולבף לין משנין
ולח במרי' בזה לחין משגיחין בחחיתתו לחין חיבני בקיאי בלחותיו בס"ם בשם
יהוע בשלחי הכח דלח משגיחין שם זה בבו' מקום לבן חזלינן בחר חחיתתו
ס"ש * והוה דם"ד לשעת חחיתתו לע"ג דכתבתי בסה פעמים לחין משני

אות ט

טוביה וטוביהו כתב מהרש"ל דשניהם בחקרח ומן הסתם יש לכתוב חסר
וכן מלינו שם זה בין המחברי' וכן יסד הפייט טוביה עליה נמרוס לכן כותבי'
חסר לח שים לו קבלה למסכתתו שנקראו בני ו בס"ם בשם חזקי' עכ"ל *
ושם יהוע שמו בו"ו ובחב בלח"ו דיינו בחי בחזקיה . טוביה הר' גוטל
קינך עיין בחוה גימל . טורנוס טרויישטל היינו שם קורין הר"ם
בחולם יש לכתוב כן והוה כינוי לבנחם טרוסטלין בסמ"ך וחלי' במצעה
והוה כינוי לנחמיה וכן טריסטליין כ"ו לנחפניה ס"ם טרייסטל לפ
קורין הר"ם נוטה לפתח כותבי' ג' יודי"ן ס"ם * טרייטל כינוי
ליהודה ומן הסתם כותבים בלח"ו לחר הטי"ת אושעיא המ'
טרייטל טביומו :

אות יוד

יצחק וח"ל לכתוב בכינוי חקון וכן ח"ל לכתוב יצחק איצק לו
איצחק לו איסוק לבל כותבים המ' אייזק משום דיש בשם אייזק
שם קודש לחר והוה שלחניחלו להרן וכל שיש בכינוי שם הקודש לחר לריך
לכתוב לוחו כינוי גם יש בשם יצחק שלר כ' ויש כגון זעקל לו זעליג
וכל שיש בשם הקודש כינוי לחר כותבים ג"כ בכינוי כמ"ש בשות בלח בבר
כתבתי שם הרוב נקראו בשם כינוי זה הפך הקודש הזה מ"מ כיון שיש שם לפי'
המיעוט אשר נקראו בכינוי זה שם קיים לחר לו בשם הקודש זה כינוי לחר
כותבים הכינוי לח"כ בל לחת שם כלל בשם כינוי זה שם קודש לחר ולח בשם
הקודש כינוי לחר לח ח"ל לכתוב הכינוי לח"כ בשימן יצחק המ' איזלין
המ' אייזמן הם' קרוילי המ' זקלין המ' זוסלין המ' דורנט המ'
לעבלנג המ' בערא הם' חקינויט הם' קיטון המ' איזה *
יעקב המ' גולק המ' קופלמן מ"ו קופא המ' שעפטיל המ' בישוף
אבל ח"ל לכתוב יעקב המ' יעקל * ח"ל בשם ומוח שקורין יעקל
לאליקום בס"ל ובשם"ר מבחב יאקב כינוי ליעקב וח"ל לכתוב הכינוי
אבל כותבים יעקב המ' יאקל וכן המ' יוקל יעקל כינוי ליעקב
שם קורין היו"ד בפתח לין כותבין הכינוי אבל שם קורין היו"ד
בסג"ל כותבים הכינוי * יעקב המ' יצקא שם קורין
היו"ד בפתח"ח יש לכתוב כן ושם קורין היו"ד בקמץ כותבים יאצקא .
ישראל המ' זוסקינד המ' פופיר הם' איסרל . ר"מ וס"ם ישמעאל
המ' מליקו ס"ם יהודה בה"ח ושם נכחב בחלף פסק בס"ם בין שם
בחב החלף בשוח ובין שם בחב שלר היו"ד החלף בניבר קלח במצעה בשר
בעת הדחק דחלף וה"ח מתחלפים לפי' היבח דחיכח כינוי במצעו' ויתבחר
היובב בשם מתחיה . ושם חתם שת עלמו בחל"ף ובחב בגד בה"ח בפסק
בע"ז דהוי כינוי השם וכתה כוסקים החחרונים חולקים על ו' וכסקו לפילו
לכתחלה כותבי' בה"ח ולין הולכים בזה לחר חחיתתו כיון דלין היב בשלמת
ולח מלינו שם יהודה בחל"ף ויהבחר עוד לקמן . מיהו שם חתם שת
עלמו בחלף שלר היוד ובחב בלח"ף בלח חלף ל"ל דהוי כינוי השם דהח יש כינוי
במצעה . יהודה המ' ליב המ' ליאון המ' לעבל ויש כותבין
לעביל ו"ו לחר הבי"ת ובדלה דחליה במצעה המ' ליברמן המ' ועלקמן
המ' חוצקא המ' ליווא המ' פוליברונו המ' לימא וכן חתם שת
עלמו הגמון בעל הלקח מחוקק ולח כ"ש המ' לימן חבל ח"ל לכתוב *
יהודה המ' יודל ז"ח חבל כותבי' המ' ידל ס"ח * יששכר בשני שי"ן :
המ' בער * המ' בערמן מ"ו בערמן לפי לשון המדינות המ' בערלין
ס"ם יוסף ולח יהוסף ושם יהוסף כותבין כן

ומס שמו יהוסף וכתב יוסף גרסה דיוקן כמו יונתן יהונתן * ומס קלח קורין חותו בה׳ ס עיין ג״כ בסח יונתן ומ״ל לכתוב יוסף הם׳ יאסקא נ״ס * כתב רם״ל דת״ל לכתוב יוסף הם׳ יוסל תו יוסלין תו ימסל תו יוספין תו יתפף תו יותפ מסוס דכולם הס קיטור הסח ותפי׳ יוזל שתיו דומה ליוכף לת בכתב ולת במבטת מ״מ הוי קיטור הסח מסוס הסמ״ך והזי״ן מבטת ת׳ היפ עכ״ל וכן הוה דעת הרבה המהדורים שבבית בסח״ם וכ״פ בס״מ ולת כט״ו שבכתב דכותבים יוכף הם׳ יוזל * ומס יש בחותו מקום יוזפ תבר הס הקודם שלו אשר כותבי הכיוני ליוסף כמ״ש לעיל וכותבי יוזפא בלת יו״ד תחר הזיין וכותבי׳ יוסף הם׳ מרין תומינמן תו מנסא תו יוזבל וכותבי׳ הם׳ זונדל * הם יופל * הם׳ גאטליפא ס״ם הם׳ מנכת * וכותבין יוסף דמתקרי יחיאל יהושע בה״ת תהר היו״ד ותה מפעה שקיף שמו יהושע לת קרחו חותו בלת ה״ת * ובכתב בס״ם בסח תשובת מהת״ם מס חותם תת עלמו בחל״ף יתוע תין מסגיחין בתחיתתו שתין תבי׳ בקיתי בחותיו׳ התיבות ועוד מה שחותם בחל״ף הוה לבבור הסח שלת לכתוב יה סמוכים ע״כ והטעם דמסגין כתן תחיתתו מסוס לריכ׳ שיוו׳ במבטת גם לת מלינו סח יהושע בחל״ף כיון דריכ׳ תרתי לטיבותת לת מסגיחין בתחיתתו ועיין בסח מתתי׳ ובסח גדליה ומס חותם בחל״ף ובכתב בגע בחל״ף מכשיר סח בשנת הדחק * יהושע הם׳ הושל הם׳ יושקא הם׳ העשיל הם׳ וסלין ישעיה בלת ו״ו תע״ג ישעיה הנביא כתיב בתו״ו ומעט מזעיר כתיב בלת ו״ו מ״מ תין דגילין לקרות בו״ו * ומלתחי בד״ה ישעיה ותינו ישעי׳ הנביא לת ישעי׳ תחר וכתיב בלת ו״ו ומסתמת הנקדתי׳ ישעי׳ לת נקדתים תחר ישעיה הנביא מסו׳ דריב מזליה דמבטה קטיל תותו במיתה קשה בלת נקדתי׳ תחר תותו ישעי׳ בד״ה ותותו כתיב בלת ו״ו כ״כ רש״ל * ולעיל בסח גדלי׳ כתבתי דבד רמ״ח ס״ל דנקדת תחר גדליה בן תחיקום תע״ג דריב מזלי ונהרג וכן ס״ל בקונד׳ דכותבין ישעי׳ בו״ו כי מסתמת נקדתו תחר ישעי׳ הנביא * ובס״מ פסק מן הסחס יש ליתן שני גיטין תחד בו״ו ותבי בלת ו״ו * ומס תומר דשמו בו״ו תו בלת ו״ו סומכין לו * ובס שעיה עיין בתות ז״ן * ירמיה בלת ו״ו כ״כ מסתמת תע״ג ירמיה הנביא לת מלת רק כ״ת תסר ו״ו מ״מ כיון בס״ם מלינו בלת ו״ו וכותבין בלת ו״ו ות״ל שני גיטין וכ״פ בס״מ ודומה לבס חזקיה ומס שמו בזו״ו וכתב בלת ו״ו דינו כמו בסח חזקיה ישועה הם׳ פארגון כ״כ בח״ם תס נהרה בפת״ם ס״ם * יחזקיהו כ״ב תס חותם תת עלמו תן יחזקאל הם׳ קהיסל יוכה מלת ו״ו * יואב מלת ו״ו * יואל מלת ו״ו * יואש מלת ו״ו ס״ם לס״ם * יונתן כי יהונתן בן שמול נכתב בה״ת ונכתב בלת ה״ת גם מלינו בד״ה בה״ת ובלת ה״ת ובס״ם מלינו בלת ה״ת לכן מסתמת כותבין בלת ה״ת ומס שמו בה״ת וכתב ה״ת דינן כמו בסח חזקיה * ומס קלחס קורין חותו בה״ת וקלחן בלת ה״ת תיך הס מוסיפים תלת שמו הוה בה״ת * להוסיף ומס היה שמו בלת ה״ת תיך הס מוסיפים תלת שמו הוה בה״ת * מיהו כיון דסחס יוכתן הוה בלת ה״ת לכן לריכ׳ני גיטין וכן הוה הדין ביוסף תס קלחן קורין חותו יוסף וקלחן יהוסף מהרי״ט יונתן תמחקרי נתן יונתן הם׳ ואלק ובס וחלק עיין בתות ו״ו * יוחנן מסתמת בלת ה״ת תחר היו״ד ומס חותם עלמו בה״ת כותבין כן יוחנן דמתקרי חנן כיהוח שם בפנו עלמו * יוחנן הם׳ יכנא יועץ תלת ו״ו * הם׳ שולמן הם׳ יולין יחיאל ומס כותבין הם׳ חיאל כמ״ש בתות חי״ת וחין כותבין הם׳ איכל שדיך למסוך היו״ד בריח״ם המלה בחיר״ק כתלו היה תל״ף ת״ה הוי איכל כמו יחיאל * ובכותבי׳ לסיימן פסק בס״ע ובגדוש דכותבי׳ בכ״ף ולת בחי״ת * תבל כותבין יחיש הם׳ מיכל הם׳ בוניאץ הם׳ כעקל תו מיקל * יקותיאל הם׳ קוסקי תם דוחקים הקו״ף בחיר״ק ומס לת דוחקים בחיר״ק כותבין בחל״ף קוסקא * ועיין תות קוף * הם׳ קויפמן הם׳ קוסמן * הם׳ זלמן הם׳ זיסקינד * יקר כתב רש״ל בלת ו״ו תחר הקו״ף תבל בז״ת כתב בינ״ל וכ״כ בע״ו ע״ם הבן יקיר לי תכריס * ובעל ל״ת כתב בתליה בהגהת החיר״ק בתבטת ס״ם וכ״כ בס״ם יקיר הם׳ ויידל הם׳ זעליקמן ובשהות כיוון לבס תחר כותבי׳ דמתקרי יקיל שהות שם הקודם ס״ת * ירחם תסר ו״ו רש״ל ומס נקלח הרי״ם בפוסק בסח״ם דכותבין ו״ו תחר הרי״ם ובס״ת כת׳ לף בכה״ג כותבי׳ חס׳ תיהו נרש׳עיק׳ דכותבי׳ בי״ו כיון דמבע שהו מחלו היה ו״ו * ומס יודעים תחיתתו תולין תחריו ירחם הת׳ וישלי ס״ם יהרחמיאי הם׳ זיסקינד הם׳ גצלק כתב בפסקי מהרח״ו מסתמת כותבין מסר יו״ד תחר הם״ס * ובסח מהו״ד כתב מסתמת כותבין בו״ד * ובכתב בסח״ם מס מדגישים בחיר״ק כותבין בו״ד כי כליגו בסח״י מס היה מדגישים בחיר״ק ובס״ת כתב מן הסחס כותבין בו״ד במדינות תלו * יאר כתב בסח״ם מס נקדת החל״ף בחיר״ק כותבים יו״ד תחר החל״ף ומס לתו כותבים תסר * יברכיהו יגדילהו ישמיעהו כן מלינו בקדת ומכל מקום בסחס לת חיישינן כלל מס לת בינוע רש״ל ידידיה ולקמן פנוחר מס כותבים בשתי חיבות . ירדל כינוי ליהוה * יהואש מס יהוע בשמו כן אבל מן הסחס יש לכתוב יואש בלת ה״ת יום טוב שם טוב סימן טוב · בן ציון :

אות כף

כרדלעומר · כהנא כלב · כלוחים שם בד״ה ומס נקדת בינ״ל כלוחי כותבין כלוחי ממחקרי כלוחו רם״ל · כרמי כינוי למשה · כדעפר בשר כתריאל תע״ג עיקר השם הוה מהכתיאל תולי מסוס קדושת השם לת רלו לקדוש בני תדם כך · וים נקלחו כשריאל וים קסריאל ע״ם הקיפר מן חל ורי״ד לחקוד תחר שמות חלו · וכתב בע״ז מסחסת כותבי׳ כתיאל ומס חותם תת עלמו בהיפה שם מחלו ים לילך תחר תחימתו ולת כס״מ כולה שם בד״ה וקרינן בולהו לבן כותבין כולה דמתקרי בולהו כיון דתיכף קרי ובתיב כותבי׳ הכתיב תחלה ועל הקרי דמתקרי רם״ל :

אות למד

לוי וח״ל לכתוב הם׳ לוייא דהוה מתם כמו לוי רם״ל * ליב בלי חל״ף וקלחן בחל״ף וים לייא בהד ו״ד ותד ו״ וים לוייא וים ליווב וים ליבלן וים לעבלן דכל מקום היה כתוב לפי הלשון שהיו מדגיים ובס״מ כתב תם קורין הגמ״ד בלית״ וכבי״ת רפה יש לכתוב מן הסחס בב״ו יו״ן תם לת שרגיל להחוס בתד ו״ו והוה כינוי לאליקום תו ליהודה תו למשה ותם קורין הלמ״ד בפתח וכבית רפה כותבי׳ לוייא והוה כינוי ג״כ לשמות הללו · ותם קורין הלמ״ד בלית״ תו בתיר״ק והבי״ת בדגש כותבין ליב והוה כינוי ג״כ לשמות הללו לייבא תם קורין חותו כן יש לכתוב כן והוה כינוי ג״כ לשמות הללו ליבלן תם נקדת כן יש לכתוב כן והוה כינוי ג״כ לשמות הללו לעבן תם קורין הלמ״ד בסגו״ל והבי״ת דגש והוה כינוי ג״כ לשמות הללו לעבלן תם נקדת כן יש לכתוב כן והוה כינוי ג״כ לשמות הללו לעבינג כינוי לחיים לעבלנג כינוי ליצחק ליבקינד תם קורין חותו כן תו ליבא קינד תם קורין חותו כן ותד תיבה הוה ס״מ וים מקומות שכותבין ליפ קינד ותליח בלשון המדינה ותם סיגה וכתב בי״ת בתקוס פ״ת בעיין לקמן בשמות נשים ליבקא לוץ כינוי לחיים ליבר טרויט כינוי לכאור · ליברמן יו״ד תחר הלמ״ד והוה כינוי לתליעזר ליהודה למחתי׳ ליבמן יו״ד תחר הלמ״ד והוה כינוי לאורי לאלעזר ליום טוב לעמל וכתב בס״מ דכותבי׳ מסתמת בלת יו״ד לעמלין תם נקדת כן והם כינוי לתבר לעזריהל לאם תם נקדת כן ויש כותבין לעמל תל״ב שקורין חותו כך בפניו כמ״ש לעיל לזא כינוי לשתר לאליעזר ליקותיא לזל ג״כ כינוי לשמו הללו ס״מ תבל בד״מ ובלבוש וס״ם כתבו לזל הוה כינוי רק לתלעזר לזר כינוי לתליעזר לתלעזר שם בס״מ ליזר על הדוב הוה כינוי לתליעזר בזו״ד ותם קורין הלמ״ד בלית״ יש לכתוב הכינוי ותם קורין בחיר״ק תין כותבין הכינוי ותם הוה כינוי לתלעזר בלת יוד תפי׳ תם קורין בחיר״ק כותבין הכינוי ועיין בחות חל״ף לפירות :

אות מם

מאיר וח״ל לכתוב הם׳ מתייר · וכותבין המכונה מפר״ם הם׳ ליבר טרויט הם׳ ויבל מן מואל מואה מולי קיטור השם הם משמש מוני מני מוקיל והוה כינוי לתשר למדכי ומסתמת׳ כותבין בו״ו תחר הם״ם ויו״ד תחר הקו״ף . מיכאל ותם כינוי שלו מיכל תין לריך לכתוב כ״ם ל״כ בם״מ ונ״ם ובעל ל״ת כתב דלריך לכתוב מבו׳ דהוה שם בפני עלמו ויש עיכוב תם לת כתב וכן הדין תם שמו דניהל וקורין לחותו דן וכבר כתבתי היכת דתיכת פלוגתת לריך לכתוב ומהרש״ל דכתב דתין לריך לכתוב מיכאל הם׳ מיכל כ״ל היינו דמקום שלת נקדת מיכל יחיאל דחל״ב לריך לכתוב מיכאל הם׳ מיכל כיון דתיכת למיכל שם קודש תחר היינו יחיאל · יחיאל הם׳ מיכל מימון ושם זה בשם תניו שלו הרמב״ם תע״ג נמלך תמיד בשם מיימוני בשני יודין קושב׳ דמלחת תין בו שלת יו״ד ות״ו ויש בקשה תבר יסדה הרמב״ם ס״ל כ״ש עת שערי דעון להפתח והתחלת הבתיים תני מבה בדבי מימון בתד יו״ד * והת דכותבין תנו מימון בו״ו ומבו׳ כל שם שלת נמלת בכותב יש לכתוב מלת לתקן הקריתה בתאת תוספתה כ״כ בשם ס״ם מפעל בלי יו״ד תחר הם״ם שניית מליקו מנות ה׳ מכונה האנדל המכונה הענדל מנחם הם׳ מול ס״מ המכונה מענדל בלת יו״ד תחר הלוי הם׳ טענליא הם׳ מאנץ הם׳ מנשיר מסתמת בזו״ד תחר הזי״ן הם׳ מענלין המכונה מענבין והיינו שם דותקים העי״ן תחר הם״ם ויו״ד תחר הכ״ף ולשם לת כן כותבים מנבן המכונה מאנישי ותם לת דותקין היו״ד תחר הנו״ן כותבי׳ תסר יו״ד · המכונה מניס המכונה איקל * המכונה מענשין המכונה שונמן * מנחם דמתקרי נחום הם׳ מנלי תו מנלא היינו שם קורין הם״ם בשת״ח ותם קורין בסגו״ל כותבין מענלא ס״ם מנחם דמתקרי כן ותם כתב המכונה כסל כ״כ בס״ם ובס״ת כתב שם קורין הם״ם בנקד״ן כותבין מאן בחל״ף ונרשם דלת כותבין תפילו לכתחילה כותבין המכונה דהוה שם הלעז בשלמת שם כותבין מן בלת ג״ף הוה שם הקודש ע״ם ויקרא שמו מן תו שהוה מן מן מנחם תבל שם כותבים בחל״ף הוה שם לעז מניס מסתמת בזו״ד תחר הנו״ן והוה כינוי לגרשון לזברייה למנוחו וכן מענדלין וים לכתוב בלת יו״ד תם לת שהוה בזו״ד מענלין כינוי ג״כ למדכי ומסתמת בזו״ד מדכי הם׳ גומפרכט ועיין בתות ג׳ הם׳ לגרשם וכותבין מסתמת בלת יו״ד וכתב בס״ת דכותבין

מעדקל מסתמת בלת יו״ד וכתב בס״ת דכותבין

ענני"ן תפי' תם קורין בחתם * ותם קורין בחול"ם תו בתולתפו"ם כותבין
מורקל בוח"ו ומכהתמ"ג"כ בלח יוד * המ' מעקל * המ' מדקיי ם"מ * המ'
מוקיל * המ' מייזל * תו מויזל תו מיזיל תו מויזיל והכל לפי שמרגיזי' המ'
גומפלין תו גימפל תו גומפיל מרדכי המ' רעזיל ס"ם המ' מייקא
בחלף ובדוסי' כותבי' מייקו בוי"ו כי גם זוחקי הקו"ף בתולתפו"ם ס"מ *
כישא המ' שלמכיי * המ' קרימפלינג * המ' הובא המ' קוש המ'
קושט המ' שטור * המ' ויושל * המ' קושמן * המ' כולין בוי"ו תחר
הלמ"ד המ' פפולא * המ' ליוא * המ' ורומן * תבל ת"ל לכתוב המ' מושל
המ' מושמן ס"ל וכ"כ בד"מ ובס"מ דת"ל לכתוב המ' כוש המ' מושל וס
כסקו דלריך לכתוב מיהו אלן קי"ל לחין כותבין יוכף המ' יוסל תו יוזפ כן
ה"ג ת"ל לכתוב המ' כושל תו מושמן תו כוש כ' כל התחרוני' מדמין חלו
שני דיני' להדדי ותם כתוב מוסיל כותב בוי"ו תח' הסי"ן ס"ם * וכן ת"ל לכתוב
המ' מויסל תו מתסל תו מאבנא תו מובנא * תבל כותבי' המ' מונא המ'
מירוש משלם תסר וי"ו כן הוא דעת כל הכופקי' ולח נט"ו ותם הוחם תח
עלמו תל ז וי"ו כותבי' בוי"ו ס"ם המ' וייבש המ' זלכן * המ' זעמל * המ'
זוסמן המ' דודנו המ' * מביוש ס"ם * מתייאל ס"מ * מתניהו ס"ם *
מתתיהו מיחל פלוגתת תם כותבי' וי"ו בסוף מהרש"ל פוסק דיש ליחן שני
ג' נוטין ול"ל לסם חזקי' דסם הטעם הוא דכותבי' תסר מסוס דמלינו בסם סם זה
תסר תע"ג דסמך בהג"ה סם סם תם כתב חזקי' תסר כסר תפי' תם ידוע שסמו
הוא בוח"ו * ובידוע ליח דתו' מסמו' בס"ם כמ"ם לעיל ג"כ בוע"כ ל"ל הת
דהכסיר מסוס דסם החסר מובלע בסם המלה לפ"ז לכתובה מסמע ה"ה
דמתתי' נמי כסר מיהו ליכא כסר לכתחלה לכן פסק מהרש"ל לכתחלה יש ליחן
שני ניטין * ובס"מ כתב דיש לכתוב חסר * וכ"כ בע"ז מיהו הוא הני רחיה
מסם חזקי' ולין רחיה כמ"ש * ונראה דנרי רש"ל עיקר לכתחלה יש ליחן שני
ניטין * וכל זה לילידי כסת"י דחתימתו תבל תם ידוע דחתימתו לעיל
בסם תלי' וחזקי' וגדלי' * כתב בס"ם בסם מהריב"ל תם כתב בחלף בסוף כסר
בדיעבד ותפי' לכתחילה תם הוא טעת דוחק דהטעל הוא בחרץ מרחקי'
וט"ו מסוס דקי"ל גרסם וגרסון הוא שינוי כיון דסם שמות בתורה סמע
תם לח היה כתב בתורה בלח ת' מסניהם ושינה היה כסר והיה לחדי' דסם
הסר הוא כינוי לזה תע"ג דיש ס"ם שמצוח ושינוי במסעות דגרסם בתם הוא
לקון גירות וגרסון קון היא לסון גירוזין מכ"ם תם החליף בלח בה"ח דכסר
בדיעבד תו טעת הדחק תבל בחסונת מהר"ח טריו"ם כתב תם כתב אושעיא
בחלף בסול הגט וכן תם כתב יהודח בצ"ק תו טרה בחל"ק תפילו טעת הדחק
שנח מתרחקי' ולח היה לכסר להניח גט לחר מ"ח בסול תם ידוע החיסתו
הוגרס היה בה"ח ותם ת"י החיסתו כסר טעת הדחק כי לחדי' שמת היה
החיסתו המגרס בחלף * וכתב בס"ם דיל דל"פ מהריב"ל על מהר"ח בלח
מהריב"ל תיכי נמי בח"י תיך היה החיסתו תו מכסיר טעת הדחק וחילו
דחוק להת דחיה מהריב"ל מגרסם וגרסון לפ"ז כסר תפילו בידוע
החיסתו דהת גרסם וגרסון דקי"ל דהוי שינוי היינו בידוע דסמו כך
הוא נמם תו גרון ושינה גגט מיהו יש להחזיר כדטת מהר"ח טריו"ם דהת
כתבתי בסם ט"ו תפי' תם תותם יהודח בחלף וכתב גגט בה"ח בסול ומכ"ם
תם תותם שפיר ושינה גגט דהוח בסול והטעם הוח דיחסרו דחין זה המגרס
ובכך כתבתי שכמה תחרוני' לח ס"ל כט"ז בלח תפילו לכתחלה חין מסגיחין
בחתימתו כיון בלח תותם תח עלמו שפיר והיינו דוקח כשחין שינוי בתצוח ולח
מלינו תותו סם נכתב כתסר הוח תותם תח עלמו תבל כשיש שינוי בתצוח תו
דמ"ל תותו סם כתסר הוח תותם חין מסנין החיסתו * ולכתורה נרחה בסמות
בלחו יהודה ושרה תו מחתי' תו גדליה וחתים עלמו כך בה"ח וכתב בגט
בחלף הוי שינוי תפי' בדיעבד ובטת דחק ותם ת"י חיך תותם תח עלמו כסר בטת
החזק תו בדיעבד תע"ג בס"ם מסמע שיבח מהר"ח טריו"ם בלח חלינן שתותם
תח עלמו בחלף בלח בסם מחתי' דיש סברת לומר בלח תותם בה"ח מסוס
כגון הסם בלח יכתוב סם יה תבל בסחר שמות חין סברת כלל לומר דתותם
בחלף מ"מ נרחה בטת הדחק כסר דהת לדטת מהריב"ל מסמע כסר תפילו
בידוע תסיסתו גם תלו תותיו' מתחלפי' יש להקל בטת הדחק ותם תותם
תח עלמו בחלף נרחה לכתחלה חין מסנין תסיסתו מדטת הט"ו * ותם נכתב
בחל"ף כסר תם ניתן לה תפי' ליכח טעת הדחק ולח כט"ו דהת לדטת כמה
החחרוני' תפילו לכתחלה חין מסגיחין בתסיסתו יש להקל תם ניתן כסר *
לפ"ז מ"ם בס"ם בכמה מקומות בתותיו' המחלפי' כסר בטת הדחק תינו כסר
בלח תם ת"י תסיסתו תף על גב על פי הדין ליזיך לכתוב בה"ח תו בחלף
וכיולא והחליף ובכתב תות תחר תסר בחלף כסר בטת הדחק תפילו תם ליכח
שינוי במצוח תף על גב בס"ם לח משמע חילוקים חלו מ"מ כ"ל כמ"ש להכריע
כן ולפסר תם ת"י תסיסתו שלהקל בטת הדחק תפילו בתותיו' שתין מהחלפי'
תם ליכח תרי שמות ויש לומר שחת' כך כסר בטת הדחק תו תם נחתל
כמצוחת מהריב"ל וכמ"ש בחסונת בן שמון ועיין תות גימ"ל מוקיל כינוי
למרדכי תו לתסר ויש לכתוב מסתמת דיו"ד תחר הקו"ף ס"מ מורדוש
שינוי למרדכי וחין לכתוב הכינוי ס"מ מיינסטר מיינסטרל והיינו

תם קורין לותו כך בפניו כמ"ש לעיל גבי ועלקי"ל מיינסטרלין כינוי
לחיים מיכא מיכאל מיכל כינוי ליחיאל תו למיכאל מיכוש
לבעמיס שם חיס והוח כינוי ליחיאל מנוחה מני כמו מני בר פטיש
ותם קורין לותו כותבין כותבין מונים"ם שתו"ח סיון :

אות נון

נח דמחקרי חיים * נח המ' מייסטריל * נחום תלח ו"ו ומן הסחס
הוח כינוי למנחס ויש לכתוב מנהס דמחקרי נחוס תם לח ד דוע לנחוס שמו
לבד נהמיה בלח ו"ו ונסוף לפי' סב"כ בעזרה ונחמי' נחמי' המ' ורומן המ'
טרוסטליין וי"ם כותבין טרוסלין תו טריסטליין והלי בתצוח ס"ם
נחמן נחמני וכני שמות הם וח"ל לכתוב המ' נחמנקא וכן נח נחמן תו
נח נחמני תו נח נהום כולם כני שמות הם נטרונאי המ' שומן ס"ם
נפתלי המ' הירש תו הירץ תו הערץ תו הירצה תו הערצקא תם
נקיח כן לריך לכתוב כן ק"ף על פי דיל"ל תחי' קף הוספה בעלמח הוח מ"מ
לריך לכתוב כתסר הוח נקיח וכן קלמנקא וכן בשמות הנשים תם נקיחת
גוטליין תו פעכלין תו קלין תע"כ תחי' ליין הוספה היח"מ לריך
לכתוב ט"ו נצר נריה דה"ח נתן המ' זמואל המ' קרפיל נטע כתב בס"ם
דכותבין בעין ע"ם נטע בעטועיו * וח"ל לכתוב דק בס נתן תיהו תם תותם
תח עלמו בשם נטעים לכתוב נתן דמחקרי נטע כי הוח בכני עלמו לשון
נטיעה בס * תבל בס"מ כתב דכותבין נטא בחלף תפי' תם תותם בעין *
ובס"מ וט"ו וכ"ם כתבו דח"ל לכתוב הכינוי כי הוח קילור הסם וכ"ל עיקר תף
על פי שכתבתי בתקום פלוגתת תם הוח קילור הסם יש לכתוב בס שניהם
מיהו בהת דחיכח כלוגתת תם לכתוב בעין תו בחלף ורוב החחרוני' כ"ל דהוח
קילור הסם ח"ל לכתוב . ותם כותבין לסימן פסיטח לי תם ידוע תחיסתו תין
מסנין תחיסתו ולח כ"מ ותפילו תם ת"י תחיסתו מסחנד טפי דנרי הס"ם
לכתוב בעין ניסן נישים * נתנאל ותם עולה לס"ת בסם נחנתל ונקיח
סענדר כתב בכ"ם דיש לכתוב נתנאל דמחקרי אלכנטרר כי סם הקודם
תל סענדר הוח תלכסנדר ובסמוך בתות כתב כתבתי בסם מהרש"ל לת סענדר
כוותי' וכן עיקר כדברי מהרש"ל וכותבין נתנתל המ' סענדר :

אות סמך

סימן טוב ולקמן יחנתר כילד כותבין שמות כשו סלם סם עירי סעריה
דה"ח בכוף בלח וי"ו ולה תכסיס נקרתו יעני' ועולי לס"ת בסם סעדי'
כותבין סעדי' דמחקרי יעני' ובחילוח תלו קורין לכל יעניה שעיה ל"ל
לכתוב סעדי' דמחקרי שעיה בלח יוד תבל תם תין עולה לס"ת בסם סעדי'
בסיטח דכותבין יעניה והוא לח תכי' תם נקרח שעיה עכ"ל מהרש"ל תע"ג
דקי"ל דכותבין הסם כתסר הוח נקרח והוח נקרח שעיה ולח יעניה מ"ם בסם
שעיה נכלל בסם יעני' בלח מחתח שפולטי' היו"ד נשמע שעיה כמ"ם בסם
חיל לכן כותבי' יעני' ונראה תם הוח חותם תח עלמו יעניה כותבין יעני'
תע"ם שנקרח שעיה מטעם הנ"ל ומזה נשמע נמי תם עולה לס"ת בסם נחנתל
ונקרח סענדר דכותבין נתנתל המ' סענדר ולח תלכסנדר ולח כנ"ם מיהו תם
חותם תת עלמו שבכסנדר כותבי' המ' שבכמר תע"ם פרש"ל כת' דכותבין
דמחקרי שעיה ולח המ' לח קי"ל כוותי' דזה כי הוח ס"ל לחפי' בסם לעגן כותבין
דמחקרי תבל לדיקן יש לכתוב המ' וכ"כ בד"מ * ובס"ם כתב כיון בסם שני' ולח
מסם יעניה דינו בסם הקודם לענין שכותבין דמחקרי * כמה דקי"ל בסם
היולח מסם הקודם כותבי' הת' כמ"ם בסם שחייה * ועיין לקמן בשמות נשים
שרה שחקה סעיד דמחקרי סערה ומי שהוח נקרח ישעיה ועולה לס"ת
בסם אהרן סעריה כותבין תהרן דמחקרי סעריה דמחקרי ישעיה
תשוחה רמ"ח סימן פ"ד וח"ו למה כותבי' בלחו כני שמות שעולה לס"ת
דמחקרי דהת דומה למי שנקרח בסני שמות שכותבין כני שמות בלח מחקרי כן
ה"ל תם נקרח בסם ת' ועולה לס"ת בסני שמות תחרי' מן הלחוי לכתוב בס
שניהם בלח מחקרי סלמן הוח כינוי לשלמה סנדרכין יש לכתוב תם
קורין הסמך בכתה סנדרלא תם קורין הסמך בכתה סנדרליון
סנדרמאן תם קורין הס"ם בנקמץ סנדרמן תם קורין הסם בכתה
סענדר תם קורין בכג"ל סענדרלא תם קורין הסמך בסגל סענדרליין
סענדר מאן פיני בס תיס והתשה :

אות עין

עקיבא בחלף תו בה"ח ויש רחי' לזה ולזה בחסר הלריך דוח מהרש"ל
מסקנה לכתחלה כותבין בה"ח תבל בדיעבד בסר תף בחלף מחחר שהוח נח
ותין ניכר בתצוח וכ"פ בע"ז . ובל זה תיירי בסת"י תחיסתו בלח ת' תחיסתו תבל תם הוחם
בחלף תו בה"ח תין מסנין החיסתו ועיין בשם מחחי' מ"ם בדיני' הללו
עמרם עמרון ס"ם עבדיה כן יש לכתוב מסחמת בלח ו"ו תחר העי"ן
ובלח ו"ו תחר ה"ח ס"ם

בית שמות אנשים אות ע אות פ אות צ אות ק אות ר ש שמואל קמו

מגל בד"מ כתב דכותבי' וי"ו אחר העי"ן וכ"כ בס"ס וכ"ס בס"ס מהרש"ל וכל זה לריכי כשא"י אחיותיהו מגל מס יודעי' אחיותיהו אין משנין עברמן עברית כיוצא בס לאברהם ועיין בשות מלך עדני עזרא בתלך בסוף מסוס שהגדל בגדל נכתב בלשון תרגום ט"ו עזר ואם עולה לס"ת בגס עזרא ונקרא עזר כותבי' עזרא דמתקרי עזר כי עזר בס בפני עלמו הוא עזריה בה"א ואם נקרא עזר ועולה לס"ת בגס עזריה כותבי' כהנ"ל עזריא יוד אחר הזי"ן ובלא ו' אחר העי"ן רש"ל וכ"כ הלבוש והרי"ט וס"מ ולא כט"ו ואם נקרא עזיא ועולה לס"ת בגס עזריא עזריא יש לכתוב עזיהו דמתקרו עזיא עזריא הא' לעמלין הא' קוסמן עמינדב עמיא עמיהוד וכותבי' בלא יוד בה"א רש"ל * עמנואל ועיין לקמן מה נכתב בד' תיבות עמנואל הא' מעגבין הא' זוסמן עגשכין כיוצא לאשר ובס"מ כתב דכותבין עגזכין ולא עגשכין וכן עגסכין ואפשר דלאי לפון המדינה ובס"מ כתב לפי לפון מדינת פולין עכזיל מכתמת בי"ד ס"מ :

אות פא

פנחס מלא וי"ד כי בתכונת כולם מלרים חוץ מ' ולפי מהרש"ל מס כתב חסר וי"ד כשר לדודי כותבי חסר ומסורת מ' מסייע להס כתב בה"מ סי' קכ"ט מעשה בלא' מהס שמו חסר וכתבו בגט ג"כ חסר וי"ד ומעשה בהסכם בקיבוץ כל חכמי העיר ומהר"ם חוות כתב לפילו מס חותם לה עלמו חסר וי"ד יש לכתוב מלא ול"ל לפס תליא דהולכין לחר החיתומו מפוס פס ניכר בתשלת ובלן ליכא כיוצ בתב' גס כאן י"ל שהות חסרון היוצה לגל בפס שיש בס החותמים בוי"ו ויש בלא וי"ו וכ"כ בתרי"ט בפס באלי לה מלינו לה מלא בפ"ן לה גס לן כיוצ בתב' כלל וב"כ בפס בה"מ ח' שבתי לה חיתם לה עלמו בפ"ן לה משניחין בהחיתמו וכ"כ בפס בפס משלם כותבי' חס' ואם חותם לה עלמו מלא הולכי לחר חיתומו מפוס יש מספחות החותמי כך נשמע מזה מס לה מלא שחותמי כך לן הולכ ס לחר חיתומו וזה נשמע בשמות יהודה ירמיה גדליה מס חותם לה עלמו בגל"ן לן הולכין לחר החיתומו וכותבי' לכתחלה בה"ח ולא כט"ו שבתי מס חותם לה עלמו יהידע בגל"ן ונכתב בה"ח בכול לפי בדיעבד * מיהו לעיל בתבתי בל"ל לכתחלה לן משנין החיתומו לפי בשמות הללו לגל בדיעבד כשר מס כתב בה"ח פנחס הא' זליקמן פרהצור * פאבולי כיוצ לאלעזר ולשמואל ולשמשון ס"מ פייבש פישל פרידמן חלית לפי לפון המדינה * ובמדינות כולן יש לכתוב בפ"ח ובט"ו כתבו יש כולן פיוש בפ"ח ושני וי"ן מיהו בהוה ס"ע לימה שכותבי בני"ח * ועיין בשמות הנסיס בחות ג' פלטיא פלטי כמו פלטי בן ליש ואם נקרא פלטי ובולה לס"ת בגס פלטיאל כותבי פלטיאל דמתקרי פלטי פילטא מס לעז הוא והוא כיוצ לאימלך ולפלטיא וכותבי הא' : פרץ וה"ל לכתוב פרץ פרצין פתחיה בלא ו' ולא ה"ח הא' צהריים כן הוא בכל הספרים בא"ס ובט"ס רולה להגיה לחיים בכא"ד פואה בפא בלא"ף בפי ביו"ד בפו בוי"ו כיוצ לאליעזר * פולוזוטא כיוצ ליוסף * בפולא כיוצ למשה כארגין והוא כיוצ לישועה ועיין בחות ו"ד פפולא פופו פופיר הוא כיוצ לישראל פיקס והוא כיוצ לשועל פנדרא ביו"ד לחר הלי"ת והוא כיוצ ליוסף פונצקא ד"מ :

אות צדיק

צבי הא' הירש כתב בעל ד"ח אין לספק בכמה שמות עבדי שלמה שיש להס שמות בד"ה וכן לא בגס ציבא עבד שלמיבושת כי היה עבד ואין לו יחוס ולהקיש שס ביזרחל מיהו אם יהוע בשמו כך אין משנין צדוק צדיק צדקה צורי צורי שדי חמיגה צהריים צישרה צמח ציון הא' וינטורא :

אות קוף

קוסקא עיין בחות ו"ד קושא או קוסא בלא"ף בסוף אם לה שהותקים בחיר"ק והוא כיוצ ליקותיאל קופא והוא כיוצ ליוקב וכן קופלמן קויפמן כיוצ ליקותיאל הו למשלם ס"ס קופמן כיוצ למשלם ס"ס בגס רש"ל קופילמן הו קופמן כיוצ ליעקב ג"ס קרעפלן קאפל כיוצ ליעקב ומכתמת כותבין בלא ו"ד קהיסל כיוצ ליחזקאל קוש כיוצ לאיש ס"ס וכן קרימפלינג ס"ס קושמן כיוצ למשה קהחרים כיוצ לחיים קעציל כיוצ למשה קרולא כיוצ ליצחק ורבוי כותבים מס חמ"ת בו"ד בחר הלמ"ד ולא בלא"ף קרפיל מסקמת בו"ד בחר הכ"ח והוא כיוצ לנרתן ס"מ קודק בס חיס חצו מהר"ם מלונלין ק טון כיוצ ליחק קירשמן כיוצ לגרשון קסריאל קירטי קרישקאש * קשרטו ס"ס מי בשמו הוא קלין יעקב מ"ל לכתוב קלנימוס וי"ו אחר הלמ"ד בו"ו בלא"ן כותבים ו"ו אחר הקו"ף ואם נקרא קלמן בחב מהרש"ל דלריך לכתוב קלונימוס המכוו קלמן וכן בחב בס"מ ובט"ו חצל בד"מ ובלבוש ובמה תחרוני ס"ל דת"ל לכתוב מפני שהות קיוצ בס

וכבר כתבתי בשקוס פלוגתא"ם לכתוב הבס הקלר · קיס בחד וי"ד כ"כ בל"ב בבס מ"ו הגאון מהר"ר העשיל ז"ל קדש בלא וי"ד קים למתקני קדש :

ראובן מלא וי"ו רחביה בלא וי"ו אחר הס"ח חביה הוא קיצור שלו רהביה למתקני הבל ללשון הקודש הוא רחם בס החים רעביל כיוצ למרדכי ס"ס :

אות שין

שאול וה"ל לכתוב המכוה שיליל שאתיאל הא' אייזק · שבנא בבי"ת והוא ללון חשובה שכנא בקו הוא ללון שכוה לכן הגאון מהר"ר שבתי ז"ל נתן סימן על עלמו לבשנו תדבשנו כלומר שלא תתמר בבי"ת ס"ס בל"ח שבתי בבי"ת ומהרש"ל למשמע מתוס' ויטין קף י"ח דכותבין בלא חל"ף אחר התי"ו · והיינו כוונתם מסוס דכתבו תוספות בס שבתאי הוא בס הכותי ובס שבתי בס יהיתל הוא אבל מהרי"ט כתב בס שבתי ובס שבתאי בס יהיתל הוא שא בידתאי בי"ד אחר הסי"ן לין כותבין מפני שהוא בס רוח רעה והביא ראי' מס"ס דעלינו בס שבתאי דהא בפ"ס ג' ק"ף קי"ג לתר תבי לתר בד שבתאי ובס"ס פסק בס ח"י חתיומו כותבין לכתחילה בלא חלף מדינת מפה הקוסס הבד"י והרבה אחרונים ומלינו בס שבתי בקרא נחמיה י"ג * אבל בס יהוע חתיומו בחל"ף לין משנין ואם בינה פוסל ואומה לגרסון וגרסה דהא מלינו בס שבתי בקרא ובס שבתאי בפ"ס מכלל דהס ב' שמות ואם ח"י שמו וכתב בחל"ף כתב מהרש"ל לפי' בדיעבד יש קפידה והיינו לפירושו בחום' דבס שבתאי הוא בס הכותי לכן בס ח"י שמו לתרי' בוודאי לין שמו בשמות כוהי"ם תע"ג מהרי"ט מכתב דברי חום' בע"ח לין להקל ולפי גירסת שלכתינו משמע כפי הב"י ומהרש"ל וכן הדין בחשובות מהר"י בוזגו * ומה שהביא מהרי"ט ראי' מס"ס הל' ל דלמא טעות בפ"ס וכ"ל לתר שבתי בלא חלף * לכן בס ח"י החיתומו כותבי' בלא חלף ואם כתב בשא בכול ואם חותם בחלף לין משנין ואם בינה פוסל לפי בדיעבד · ול"ל בבס יהודה ירמיה גדליה שבתבתי לעיל בס חותם בחלף וכתב בה"ח בכשר בדיעבד שתי הכת למלינו יחל"ף ל' בחל"ף שמותיהן בשמות הכותים כמ"ש בפ"ס כ"כ בחשובו מהר"י בזוגו · וכן כתבו יש כאן בינוי במשנה · וה"ל לכתוב שבתי הא' שיבי כי הוא קלוב הבס שבתי הא' הנדיל שעפטיל לף ע"ג שקורין הפ"ח רפה לין לכתוב ב' וי"ן ומסתמא כותבין בלא וי"ו והוא כיוצ לחוד ליעקב לשבתי . שעפס כיוצ לשבתי שעפסיל כיוצ לשבתי ומסתמא כותבין בי"ד לחר הסמ"ך פ"ם · ולין כותבין שעפסיל חל"כ שקורין לוקו כך בכניו כמ"ש גבי ועלקיל · ואם תחוס לת עלמו שעפסיל כותבין בי"ת ול"ל להקור לס נקרא כך בכניו שונמן כיוצ למנחם שועל הא' פוקס שועטשקא כיוצ לחלי ס"ס שטרוילן שלום בוי"ו הוא ללון שלום ושלוה ובלא ו' הוא ללון שלימות ולפעמים נכתב בוי"ו ולין ללון שלוה כי בשלוה ללון שלוה נקרא הסי"ן בקמ"ץ והלמ"ד בחול"ם ובשלוה נקרא הס"מ בפ"ח והלמ"ד בשוב"ק לחו ללון שלוה הוא לכן בשקורא הגט לריך לקרות בנקודות כאשר הוא נקרא ס"ס בשם בל"ח ואם שמו הוא ללון שלוה הא כיוצ שלו ורוידמן בו' וחי"ן שמחה הא' ורוידמן בשני יוד"ן הוא ללון שמחה . שר שלום ולפעמים נקרא שלוס ועולה לס"ח בשם שר שלוס כותבים שר שלום דמתקרי שלוס שלם בלא וי"ו וכיוצ שלו משלם וכותבי משלם דמתקרי שלם שחור הא' שוורצמן וכן נחמ' שוורצמן ס"מ שלמה הא' זלמן הו הא' שלמן היינו בס"ן שמש הבל בי"ן יתיר הוא בס הקודש והוא כיוצ ליועץ וכותבים יועץ דמתקרי שלמן בשי"ן יתיר ס"מ שלמה הא' ועלקלין הבל ה"ל לכתוב שלמה הא' שלו מיצא הו הא' שלו מציל ס"מ · וכתב מהרש"ל דת"ל לכתוב שלמה הא' שלומקא וגע"ז כתב שלומקא יש לו בס הקודש שלוס לכן לריך לכתוב שלמה המכוה שלומקא שולמן כיוצ ליועץ הו לשלום שונליין בס קורין הלמ"ד מעטה לפח"ס שונלין בס קורין הלמ"ד בח"ר ק שונמן כיוצ למנחם שונקא שטוירל שטור שטיאור שלמכיי בשני יודין והוא כיוצ למשה * שמאי לף שנמלא בד"ה שמי בלא חל"ף חולין בתר השמות הנמלאים לפנינו שמתי והלל כ"כ מהרש"ל שמכא ס"מ שמואל וה"ל לכתוב הא' מואל הו מואה וכותבין שמוש המכוה וישלי הו וישלין הו המכוה וייבש המכוה פאבולי הא' זנוויל הא' בישוף הא' גרונם שא' בונם הא' הנביו הא' שטור הא' פאשטור הא' כוטין · שמחה הא' בונם בס טוב שמעון בלא וי"ו והא' שענקא הא' וילבלין הא' זימלין שמעיה בה"א בלא וי"ו בתר הה"ח לף שנמלא לפעמים בוי"ו חולין בתר הדוב . שמריה בלא וי"ו בתר הה"ח לא בס בידוע שחותם לת עלמו בוי"ו וה"ל לכתוב שמריה המכוה שמעריל כ"כ רוב הפוסקים · וכותבים שמעל בלא וי"ו בתר הרי"ם וכן ה"ל

לכתוב שמריה המכונה שמרקו וכותבין שמרי ה המכונה זלמן שמשון מלח וי"ו במקו' פאבול שניאור סס זה בח' ע"ס כשתבי תניו וסס תבי תתן נקרח מאיר נקרח שניאור המ' זוסקינד שעיה כימו לישעיה וכבר כתבתי לעיל ששון שיכין שניור כימו למסה ס"מ שטענגלין שטפננלין :

אות ת

תחליפא תקוה תנחום מלח וי"ו תמרה שם האיש :

שמות נשים

אות א

אביגיל אבגלי מהרי"ט מסופק אם סס זה נגזר מסס אביגיל ויש לכתוב אביגיל המ' אבגלי או לא נגזר מסס ופוסק דיש לכתו' תמיד מתתי המחקרי אבגלי וזה יולח מידי כל ספק דאפי' תימח דשמה חוח אביגיל מ"ה היח נקרח אבגלי ולח יכח חלח תניכה וכבר והט"ו כתב ח"ל ולעל"ג לח דסיין לסון הדיוט לילך בהר טעם הזס חלח חזלינן בתר כללח דיש לן למיזל בתר לסון המורגל בפי התנני' וכל שח"י ל"ו העקור . לריך לכותבו כמו שהוח לפ"ז חס נקרחת אבגלי כותבין רק אבגלי ועיין בסס לובקי ארכודופולא חל"ק בכוף דקי"ל כל שמות שהסס חל לע"ז כותבין חל"ק בכוף ומה שנמלח לפעמים בה"ח מנוס דיש ס"ל השמות שהם לסון יון חו עכדי דיש כמו שמות הקודש וכותבין בה"ח ועיקר הוח כמ"ש בתשובות מהרי"ח ובס"ם הניח בחות ט' דוקח שמות הקודש כותבין בה"ח ולח שמות יון ועכדי וכן מורה לסון הס"ע בסי' קכ"ט אפנדריא אפנדרא אפרו אירניכי וכפרדים מוסיפים עוד י' וכותבין אירניני אירואניא אוראבואינא אישטרילילא אישמיראלדא ויש כותבין גז' במקו' הסי"ן וכתב בס"ם דהליח בחלוח שם"ם חע"כ ס"ן זו נקרח בסין שמלית כמו סמך מ"ם קלח סיוו בחלוח * וכתב חפי' חוסס בחלוח שלהם גז' וכתב בס' כסר כיון דנקרח בס' שמלית כמו סמך מלינו בס"ם דחיינו מקניל להחליף סמך בז' וכן להיפוך מיהו נרחה דוקח בסח"י תחימח חבל חס יהוע תחימחה וסיה פסול חפי' דבעבד כיון דיש סיוו קלח גם כיון דיש כותבין בז' ויש בס' הוי בסיוו חרמגושטו איסטנונא אורוליידו חע"ג דהיה לריך ב' במקום הוי"ו וכתב בס"ם הטעם שכותבין ו' מסוס הב' נקרח רפה כמו וי"ו ואם היה כותב ביח היה לריך לכתו' על הבית נקוות להורות שהיח רפה ומהרשד"ם היה מסופק אם לעשות נקודות בגט מ"ה כותבים ו' והח דכותבין ו' ח' ולח ב' וי"ן מסוס הו' נמשך למעלה ולמטה כאלו היה ב' וי"ן והח חלח כותבין ב' וי"ן ממש מסוס בשטרות ובכתובות דרך הסופרים לקלר ולח כותבין חלח ו' ח' ונמשך למעלה ולמטה לכן חין מסנין בגט וכותבין ג"כ ו' חע"פ שהיה מן הרחוי לכתו' ב' וי"ן חמרי' ו' זו נמשך למעלה ולמטה ומזה נמשך נמי בסס בילידא היה רחוי לכתוב ב' וכותבין וילידא מסוס הוחיל וכותבין בסס אורוליידו גז' כותבין סס בילידא ג"כ בוי"ו הכל סס בס"ם אלנוחר סס העלם הוח גוהך שהוח סס חצן טוב וחל סמוסיפי הוח במקום הח' היוע כי כן דרך בלסון עכדי במקום הח' היוע מוסיפין ח"ל וכיון שנעשה חלח חל כסוסם המלה לריך לכתו' גם חלח חל מהרי"ט וחס קורין הס"ח בפתח יש לכתוב חלגוהר חל"ק חחר הס"ח וחס לח כתב חל"ק בסר וחס קורין הס"ח בני חין כותבין חל"ק חחר הס"ח * אישרונא חמינה לסון נחמנח חורא אמארא אישפיראנשא אורו אליגרא אישטרוגא אגושא אפריני איזביאינא אפינדאן אלטאדונא אזיבואינא המחקרי שמחה אביגא ארכודופולא אנשטא ארכונדו אשטאפלא ארגינטי אומורופיא אנשטנושי אלייגריאה אסתר המ' שאלוא סת"רה משמעות שנגזר מאסתר לכן הורה הרב רמ"ח בח' שהיה סס חם הנעל וסס חס חשתו אסתר ומחה סס של ח' והורה לקרות סס נחו סחירה ס"מ סס סחירה נגזר מסס חסתר וכן הוח דעת הס"ם ולח כמהר"ם חיות שכתב דיש לספק שמח סס לעת הוח ויש לחוש שמחיק לכתוב בע' סעירה וליחח חלח מסס חסתר הוח ויש לכתוב בתי"ו וכ"כ בז"מ אסתר ח"ל לכתוב קלור הסס סחירה ס"מ שנגזר מחסתר חלח הוח ס"ל שהוח סס הקלור ואין מוכרח כמ"ש מהר"ם חיות דאין זה דומה לשאר קילור הסס לכן חם היח נקרחת סחירה יש לכתוב בתי"ו וה"ח בסוף אורוסול חיבה ח' ונסמ"ך וחם כתב בזי"ן כשר ועיין בחות ס' שולטאנ"ה אדל מסחמת בלח יון"ל חחר הל' ס"מ אלגוטא כימו לגוטלין ויש לכתוב סס סניסס וחוקח כשקלח בני חסס קורין חותה גוטלין וקלח קורין חותה אלן גוטא וח"י סס העריסה וגס ח"י חיד קורין חותה רוזח בעלמח * חבל חס יהוע סס העריסה יש לכתוב חותו סס לבד חפי' חס כל העולם קורין חותה בסס חחר וחוקח בשמות כחלו חין לדקדק דומה קלח לעיקר הסס לעיקר הסס חבל חס הסס היכמו חין דומה כלל לעיקר הסס יהוע בסס העריסה היה עיקר הסס מ"מ חס ח"כ קורין חותה קלח בני חלס בעיקר הסס וקלח בסס מחרים לכתוב סס סניסס וכותבין תחלה בסס הכימו וחס לוב קורין חותה

בסס ח' ומשמעות בסס מחר ים לחלק ג"כ חס חח' הסמ' חינס דומין זה לזה כלל יש לכתוב סס סניסס וכותבין החלה חותו הסס סקורין הרוב חפי' חס הסס סקורין חותה המיעוט הוח דרך להיות עיקר הסס וגס יהוע הוח שהוח סס העריסה . מ"מ מקדימין הסס סקורין חותה הרוב חבל חס הסס סקורין חותה הרוב הוח דומה קלח לעיקר הסס וח"י סס העריסה יש לכתוב . רק חותו הסס סקורין חותה הרוב וכל זה לייירי כשלח נסתנה מחמת החולי גס לייירי כל זה כשהינה רגילה לחתוס כלל חבל חם רגילה לחתוס יש לכתוב חותו הסס שחתמה נ"ח חפי' חס יהוע הוח בסס החחר הוח סס העריסה וכל העולם קורין חותה נו והוח סס שרוך להיות יולח מעיקר הסס ואין הסמות דומין זה לזה כלל ע"כ ס"מ ומשות ב' יחבאר דין זה בס"ד איגילא אסנת

אות ב

ברכה סס חיש ומחזה בריבא כתב מהרש"ל בחדיות כגלין מדגיים בגמרח גם יש לכתוב כ"ח בחקום הב' ובס"מ כתב בגולין כותבין פירווא בפ"ח וב' ווי"ן צפורה המ' פריבא חו בריבא בפלוגתח הנ"ל . וכתב בחתו' מהר"ם מינץ חפי' נשתכח סס לכורה כותבין סס סניסס וליחח דקי"ל חס נשתכח הסס חין כותבין חותו כלל ובלגוש פוסל חפי' בדיעבד דיחמרו דחין זה הוגרש ועיין בחות ס' . חלח בשמות הדומין זה לזה חז הוי כחלו לח נשתכח חבל שמות דחין דומין זה לזה חס נשתכח חין כותבין חותו כלל ברוינא ברייגא ברונלין ברוינלן ברונלין ברוינלייו והכל חלי בחנגח ברייגרל ג' יודין ובלח' יחד הל' ברענדלין .

ברונא בת שבע הי חיבה בונא בחל"ק בוניא בונלין בונכין בונלא בונילין בונילא היינו חס הרוב קורין חותה כך חפי' בכתיה וחינה מקבחת חבל חס היח מקבחת ולריכים לקרותה בכניה בוני חו בונח חפי' חס הכל קורין חותה חלח בכניה בוניל"א יש לכתוב בוני חו בונא וחס הרוב קורין חותה בכניה בוני חו בונא והמיעוט הוכיח חותה בפני' בונילא הולכי חחר הרוב ס"מ וכן הדין בבונבון בטש ל בעטשיל .

בתקא בחי"ו כימוי לבח שבע ומכתמח כותבין בשביל ב' חחר הב' ב לא בחל"ק וח"ל לכתו' המ' בילטא חו בעלטא חו בילקא כי הוח קילור הסס ל"מ וגס"מ כתב בילטא חו בילא חבל גוטא וי"ח בילא מגזר מסס בלהה וכתב בס"ם לכתחילה יש לכתוב בחל"ק וחס כתב בה"ח כשר וחס יהוע החימחה וסיה דומה לדיוקי שכתבתי לעיל בשם יהודה ירמיה גדליה כתב בל"מ בחות ז' חבל חשר חס העריסה שלה זוסא לף ע"ג רוצח בעלמח קורין חותה זוסלין כותבין זוסח וחס סס העריסה כותבין זוסלין ולח זוסח וכתב שחלח בטופס יש חס סס העריסה שערליין כותבין שערליין ולח שרה * ובחות ח' כתב בשם מהרי"ו בשקו' סי' ק"כ דכותבי' חנה ולח המ' חנליין וכפי דבריו דחייני דשם העריסה היה חנה וחחר כך נקרחות חנליין כותבין חנה ובחות ס' כתב ג"כ בשם פסקי מהרח"י כיוון י"ל דכותבין שרה ולח המ' שרכי חו שערליין דהכלל הוח מכל זה נשמע דכ"ל חס יהוע סס העריסה כותבין רק סס העריסה כגון שרה חע"פ שהחח נקרח שערליין כותבין רק שרה וחס סס העריסה כותבין שערליין ומהרש"ל כתב חס סס העריסה שערל חו שערכן וכן היח נקרחת כותבין שערל חו שערכן ולח שרה וחס כתב שרה חפסול חו שערכן כשר לכתוב סס העריסה היה שרה ועכשיו נקרחת שערל חו שערכן כשר לכתוב סס העריסה חו סס שנקרחה נו וכן הדין בשחרקח חו שיקה . ובע"ז כתב ז"ל ולע"ד נרחה להכריע חס נקרחת מעריסה רעכיל חו שעריל חין לכתוב רק שעריל חו רעכיל חלח ויש כפול חס כתב רחל חו שרה כמ"ש רש"ל חבל חס סס העריסה היה שחרקח יכול לכתו' שרה לפי שנקודת הקמץ מחחת שרה כמו מחחת שחרקח ידעו הכל שהכל חחד משמ"כ בשעריל ושיקה שנשתנ' המקום וחס יהוע סס העריסה שרה חו רחל וחח"כ נשתנה לשעריל ורעכיל יכתוב שרה המ' שעריל רחל המ' רעכיל כ"ל נכון דהח חין סוס ביעותח בכתיבת המכונה חפי' בחקום סח"ל חמיוחד שעריל שערלין שערלין כשכתב חפי' הכל חלגוהר חלח חס כתב חל חו שרה כמ"ש רש"ל חבל חס העריסה חנה חמיס שרה רחל וחח"כ בקרחת בפי

וכן הוא דעת מהרש"ל ' וכן אם כתב רק הסם תסר נקרא גו עכשיו כשר כדעת מהרש"ל ובכל אלו כותבים המכונה ולא תמחקני והם"ס שכתב תמחקני י"ל דל"ד דלא נח כאן להורות דין זה אלא כוונתו להורות לכתוב שם שניהם וכ"כ בם"ס בשם ר"י ל"נוכ"כ בע"ז גם י"ל הם"ס ס"ל דשם שתרקה וכן כולן יולפין מהם הקודם וס"ל בשמות העולים משמות הקודם כותבים תמחקני כמ"ש בשמו בגי' שם סעיה בחות סמך וכל זה לתירוי קורין לאחה בכניה שרולה וכן מלן בפ"ש בסמוך ואם שם העריסה היה שעלל או חנולין וכן כולן וכתב שרה או חנה פסול כמ"ש רש"ל אבל שמות תסר הנקודו' שוין כמו שרה שתרקה או הסכה הסכן הגר הגרכן שם יהוי שם העריסה היה שרה או הסכה או הגר ח"פ לכתוב שם שניהם אלא פותב שם העריסה לבד ואם שם העריסה היה שתרקה או הסכן ג"ל לכתוב יש לכתוב שתרקה וכן כולן וכן אם ח"י שם העריסה והיה נקרית בשם שתרקה כותבי' לכתחל שם שתרקה מיהו אם כתב שרה לפי ביהוי שם העריס' היה שתרקה כשר כיון דהכל נקודה אחת ואלו גוטא שהוא כיהוי לגוטלין י"ל דדומה לשרה שתרקה הגוטא וגוטלין הנקודות שוין אף ע"ג דמוסיפין תיבת אלף מ"מ עיקר השם הוא גוטא ונקודת שוין וכל זה לתירוי כשהיה נקרית בשם ח' אבל אם ח"י שם העריסה ואלתן קורין אותה שרה ואלתן שתרקה כותבין שם שניהן כמ"ש בם"מ בשם אלף גוטא ובאות פמך כתבתי שם כותבין שתרקה כה"ח או בלתי כתב בתולת לפורה ח"ל לכתוב הם' פורה וכן מרגליות ח"ל לכתוב הם' מרגליות וכן בילא בולטא ולמ"ש בשם ס"ם ט"ז דשמו היכא דנקודות שוין שפיר מ"ש דח"ל שם שניהם לפורה פורה משום דלקודות שוין אבל לעתה הש"ם לחינו מחלק בין הנקודות קשה לישב דברי המרדכי והוא בעלמו הביא ג"כ דברי הם' וסוסק כוותי' בלומא בליכין בליכל בלימלא בלומא ואלו בלומא ג"כ בת שבע הם' בשא באלנושא בתיה והוא שם הקודם ע"כ כותבין בת שבע דמתקריא בתיה ואם קורין אותה שבע יש לכתוב שבע ואלו בת שבע וכן אם יהוי תחילתה דהותמת כן ס"ם בילקוא בונלין בונלין בלשין באהאדנא שם החסה ברוסיא בוליצא או בולסיא ואלי' במצעת ומהר"ח שבתי הורה לכתוב תמר דמתקרי בולסא והקשה עליו שם"ב ממ"נ אם לשון הקודם הוא מלשון ירח בול ולגעגוע נקרית בולסא ח"כ היה לו לכתוב ה"ח בסוף ואם לשון תרתי חלי מלי תגולי ואיכטרוגי החומר שם"ם והם עשירי' וכריס תע"ג שם"ם חיתת בחלף תגולי מ"ם דרך העולם להפיל החלף קשה למה לא כתב המכונה נשמע מדבריו דם"ל שמות תרתי יש לכתוב המכונה ואלו דמתקרי ולכתורה תמ"ל כי לשון תרתי חשוב כמו לשון הקודם ושניהם ניתנו מסיני כמ"ש ר"ם קכ"ו ומה שכותבי' אלף בסוף אינו מחמת גירעותא הלשון אלא בלשונם הדרך הוא לכתוב אלף אבל כותבים עליו דמתקריא ברונא וכן יש לכתוב בחשבון דקורין הרי"ם בשורק והש' שם"ח ויותר טוב לכתוב ברונא ורונא כיון דקורין הש' בחכף והיה מן הראוי לעשות נקודות על הש' להורות שהיה רפה והחשר"מ היה הוכך להחמיר אלא לעשות נקודות בגד לכן טוב לכתוב בוי"ו ואם שם"ם ומנהג שלנו ג"כ אלא לעשו' נקודות ונ"ל ג"כ בסקוס דאפשר לכתוב ו' ויותר טוב לכתוב ו' בסקוס ב' וכיולא בזה אבל היכא דלא אפשר כותבים בלא נקודות כגון פייבש דח"ל לכתוב בפולין בסקוס הפ"ח ווי"ן דאין קורין בווי"ן רק בפ"ח רפויה ולריך לכתוב פ"ח ונקודות ג"כ אין עושין בגד ולפ"ז היה ראוי לכתוב בסקוס הש' ווי"ן דהא הש' יש חשש שמא יקרית בדגש ויש תקנה לכתוב ווי"ן ונקרית ג"כ כמו אם היה ווי"ן וכ"ש בשם הט"ו דיש לכתוב פיווש בפ"ח וש' ווי"ן ואין לומר דאם יקרית הש' בדגש נמי שפיר דהוא לשון בין דמ"מ מיכא חשש דיקרית שמו בדגש ואינה זה מורגל בפה כל חדש בדמת וכתב שם"ם בספרד יכתוב באדרונא או בארונא בואינא ניין ונירא שם ח' הוא בינטורא ויותר טוב לכתוב בו' וינטורא מעשה הנ"ל ברוניטא בולאדא בינני בולו בבאנאני ב שייצא בוהנראא בולא בבוק בונוזא בונגוזאה בוירם בינו בולאדא בונא בונגיאה כרוניטא בערין בר

אות ג

גאלא בין יש לכתוב אם קורין הג' בקמץ גאלדא בין יש לכתוב בפולין מפני שקורין הג' בקמץ ובמקומות שקורין הג' בחולם יש לכתוב גולדא פ"ח גוטכן גוטא גוטיל מסחמת בי' גוטלין גיטל מסחמת בלת' כתב שם"ח גוטלין ויש לה עוד שם גוטל דינו כמו בלת' גוטא וכתב מהרש"ל אם שם גוטלין לח יכתוב גוטא ואפשר אפשר נקרית גיטל ושם העריכה שלה גוטא יכתוב גוטא מיהו לפ"ז לעיל יש לכתוב שם שניהם וכתב נר"ח בשמי' קורין לגוטל גיסא אם שם העריסה גיטל ואח"כ קורין לותה גיסא כותבין שם שניהם היינו דמתקרי' גיסא כיון דשם שמותה לע"ז ס"ם גוטלין דמתקרי' בלת' גוטא גוטלין ולא גוטליבא נעלא נעין ואלף בסוף ע"ם הלבע יקרקות גילה גילה ח"ח מלשון שמחה וגילה נעיילא גולין גיילין נוילדכן גאל גאלי גאלא גננא גירדכין גוטריך כן שמעתי בשם הגאון מ"ו מהר"ר העשיל"ז והוא טוב דבריה והיינו גוט ריך גינענדל מסחמת בלת' תחר הד"ם ויש נקרית גינאנדל בפחת גנענדיל

מסחמת בי' ס"ם גרונא גראנט גרעסיל גרונט גראסיל נעלכי גריפשל נאמילה י"א שהוא שם הקודם מלשון גמילות חסד לפ"ז כותבין ה"ח בסוף ואין כותבין אלף בסוף ואין זה אלא לשון לעז וכותבים ת' תחר הג' ואל"ף בסוף גם חיכף כלומחת אם עושין נקודות על הג' וכבר כתבתי דאין עושין נקודות בגד גרייא ג' יודין ואל"ף בסוף ואם קורין הפח"ה תחת האל"ף ולא תחת היו"ן מסופק בם"ם אם לריך להוסיף ה' אחר הת' להורות על הפח"ה גראאס יוזא גוריגלייא גראסיא גאלייא גאזילא תע"ג דיש לספק בשם זה שמא עיקר השם הוא זאגילא וחותיות מהובכי' הם כבר כתבתי בזה פעמים דהולכים אחר השם שנקרית בו גינטיל גושטא גליקל גליקבן גליקלן גלונק גימלא

אות ד

דבורה מסחמת בו' כי כן מלינו בדבורה הנביאה נכת' מלת בדוב המקומו' גם במצעת הוא כאלו היה מלת בן הוא תעת דוב המוסקים ואם נכתב הסר כשר אפילו לא ניתן עדיין ינתן לכתחילה ס"ם דאברוש או דאברושא אינו מגזר מלשון טוב אלא מגזר משם דבורה וכתב מהרש"ל דא"ל לכתוב שם דאברוש אח"כ כשהוא שם העריסה מיהו למ"ש לעיל לריך לכתוב שם שניהם דהא הנקודות אינן שוין דבורה הש' אזגלין הש' דוואסא כן כותבי' בדוסיק דל"ת דינא בי' וא"ל לכתוב הש' דינקא דל"ת וגם"ל לכתוב שם קורין הרי"ם בקמץ דראזנא שם קורין הרי"ם בפתח דרעזיל מסחמת בי"ד דראזיל דמתקריא הוזא ס"ם דרנא דראשנא דולסא דייאמנטי שם מרגיטי' ונדגדין פיודין כותבין ג' יודין ואם אין היודין נדגשים ונגרשין כותבים יו"ד ח' ס"ם וכתב לכתחלה עדיף טפי לכתוב אלף אחר הת"ם דהחלף מורה על הפתח דישיאדא או דיזיאדא ואלי' במצעת דילקאדא דונא דייכא דושיל

אות ה

הרימוזא או פירמוזא ואלי' במצעת הדסה בה"ח כי הוא שם הקודם אפי' שם קורין אותה בקמץ מ"מ כותבי' הדסה בלת אלף האדס מסחמת בלת' הדסכן ואם שם העריסה הדסה וקורין אותה הדסכן בחטף פתח יש לכתוב הדסה כ"כ בם"מ והיינו משום דהנקודות שוין ושם קורין הה"ח בשאר נקודות יש לכתוב שניהם ואם ח"י שם העריסה כותבי' הסם תסר קורין אותה הדסכן מסחמת בלת' יו"ד והיינו דוקא שקורין אותה בפניה כן כמ"ש לעיל וכן הדין בהדסל אלי' נמי בנקודות וכותבים מסחמת בלת' ואם לא נקרית בפני' הדסכן או הדסל כותבים הדסה שם היכל טרוש ויש כותבים י' אחר הת' ג' וכן הוא בתהרי"ו הינדא הינדל הינדליינין הינדלין הנדל הנדליין הענדל ואלי' במצעת הנדיל דמתקריא הענדיל הילטל דמתקריא הינדל ומכתם כותבים בלת' ו' אחר הנ' האנדל שם קורין הה"ח בקמץ ומסחמת בלת' יו"ד אחר הל' הגר אפי' שם קורין אותה הגרא אפי' שם אין קורין הה"ח בקמץ ת"ם אין כותבים אלא הגר ואם קורין ח' הה הגרכן מז אלי' בנקודה שם הנקודה בקמץ כמו הגר כותבין רק הגר כמ"ש גבי הדסה וכן הדין בהנרל ומכתם כותבי' הגרכן או הגרל בלת' י' ואלי' נמי שם קורין אותה כך בפניה חנה כיוני לחנה ויש לכתוב בה"ח ס"ם והטעם הוא כיון שיולא משם הקודם דינו כמו שם שהיה הנ' בקמץ בשם סאיה חנונאי כיוני לחנה הנלא כיוני לחנה שם ואלו שלחן כתב בם"ם דהיינו כמו בלת גוטא כלומר אם יהוי שם העריסה חנה כותבי' רק חנה ואם ח"י שם העריסה כותבי' שם שניהם וכ"כ בלבוש שם הנלא הוא קיצור השם מחנה וח"ל לכתוב שניהם להא הנקודות שוין הם וכותבי' ה' בסוף: ועל"ם קשה למה כתב חנה כיוני לחנה וכן הנלה והיינו כמו בלת' גוטא והיינו אם ח"י שם העריסה כותבין שוין אין כותבי' שם שניהם אלא כותבי' שם הדסה או הגר וחפשר דם"ל דבעינן הרחי לעיונתא דנקודות שוין ויודעים שם העריסה אז כותבים רק שם העריסה ובהדסה והגר תירי ביהוי שם העריסה ונקודות שוין ובלת' גוטא ג"כ הנקודות שוין היינו גוטא וגוטלין הנקודות שוין וח"ם אם אין הנקודות שוין כותבי' רק השם שנקרא' בו תירי תחי' אם יהוי שם העריסה מ"מ כיון דנשכח תוחו שם אין כותבי' אלא כשהנקודו' שוין הוי כאלו לא נשכח כיון דעיין שם העריסה עליה מחמת הנקודות הנלן וחח"כ נקרית העענדל דינו כמו השמות אחר אין הנקודות שוין הנקו כיוני לחנה וכפולין כותבים הנקא בלת' העמדל מסחמת בלת' י' אחר הל' העגא היסא ט"ז היצל היצלא היייל מהר"י מינץ:

פות ו"ו תלויות

אות ויו

ויליירא כנד כתבת העעם למה נקח כותבי ב"ח וויבנא בזני ווי"ן בכל מקום שלריך ויי"ו כותבין שני הי"ן וכל מקום שנטה לפ"ח כותבי' חד ו"ו ה"מ מן קב"ט : וויירדא בד' ווי"ן כ"כ תשלומים אבל בשמות פולין כותבי' ורוירדא רש"ל וכן ורוירדל והוא לשון שמחה ורדא בחד יו"ד הוא לשון שלום נרויירדרן ורוירדלכן ורומט ורומיט ורומיט הכל תלי' במבטא וכן תליה במבטא המדינות אם כותבים בוי"ו או בפ"ח * ובחד נע"ן נפול ן וויסין כותבי' פרומט פרוירדא פריוויא פוגיל בפ"ח ואין חילוק ביניהם ולא כלנום שמחלק בין ורוירדא לפוגל ובחד הטעם פוגל כותבים בפ"ח מנום מקורין בחולם והיה לריך לכתוב שני ווי"ן דוי"ו נחיה נחתה להורות על החול וש חנם שמא יקראו כמו וי"ו ח' ויחמדו הח כותבי' ב' וי"ן מנום כל היכ' דתיינו טעה לפ"ח כותבי' ב' וי"ן ולית כי כל השמות תליה במבטא המדינה וכל הני שמות קורין בפ"ח

אות ז

זאפירא ובני ספרד כותבי' סאפירה והוא מלשון חנן ספיר ולפ"ז יש לכתוב ה"ח בסוף שהוא לשון הקודש והומה לשם סאיה ושם ריסה היולת מנם רבקה וכתב בם"ם בין שם נכתב בזיי"ן בין שם נכתב בסמ"ך הו בשין כגון זהכית זוי כתב מהרי"ט היוד נדגש במבטא במשך הוי גוי ויש שאומרו לשון ג יודין כדי שלא יקראו הוי"ו ויחשבו היו"ד לתיק ואין רחוי שלא יקראו היו"ד בלירי אלא אל יאמנו והדבר ניכר ע"כ זהרה זכרה ותלית במבטא וכותבי' כאשר היא נקראת זוסא זוסלא ותלית במבטא ואין שמות הללו כא"ם נגד שרה שרלין וכו' זלטא נשלו אלף אחר הזיי"ן זעלדא כ"כ בם"ח נגד זלי"ת זעלמא שם החשה זלפה :

אות ח

חוה ושם קורין לותה חווקה בפתח כותבי' רק שם חוה כמ"ש נגד שרה שאנקה חנה חענקה כיוצ לחנה וכן חינכה ויש כמו שרה שאנקה וכן חנה חענקה חנה חנילה ולו כמו חנה שארקה והיינו שקורין לותה בפניה חנולה כמ"ש כמה פעמים וכותבי' חנולה ה"ח נסוף כיון שנת חנה וכן שאנקה נסוף משם שרה יש לכתוב ה"ח נסוף אלף ע"ג מהר"ל ע"ז כתבו שאנקה נשלש י"ל שלא נקוק כתבו נוסחם שם להורות איך לכתוב שם שם שרה אלו שאנקה ולא נתו להורות שם כותבי' ה"ח אלו חלף ות"ל לכתוב חנה חנוש חוואלש חומה חובה ה"ח נסוף חיה חבי חנובה שם החשה ושם כתב חאנובה חלף אחר הח כשר ול"ל לשם שנתי ושם כתב שבתאי נחלף יש חשם חפי' נדיעבד ליתמהו לתין זה הנגרם לשלני החם לים נקראים שנתי ויש שנתיי הוי כיוצ השם משל"כ נתי משמרת לשון נקבה ולא לשון זכר ולכן נכתב חפי' חוע חשמרת ולא נכתב חפי' חוע חשמרת ולכן נכתב חפי' חוע חשמרת היה נלא חלף וכבר כתבתי היבת שיוע החתימה תין להקל כמו שכתב נחלף חסירה חט"ס :

אות ט

טרנו טרנונא טר'נונא טאנניא טאונט טרייניא וש קורין טרינא וחלי' במבטא טוקלין כיוצ לרחוקלו כ"ש וש נקראי' טאקלין או טוקליין או טאקל או טוקל וחלי' במבטא וכת'מחו'מהר"מ מינץ שם נסכם שם העריסה רחל כותבי' ג' גיטין בריחטון טוקל וב' רחל הת' טוקל ונסיתין קב"ט כתבתי היכת דנסכת שם העריסה תין לכתוב כלל חוהו השם טשערנא שם קורין נסג"ל וחם קורין נפתח כותבים נחלף טשארנא טיסלבא שם קורין הלמד נשב"ח נע והב'דגש טיסלובא שם קורין הלמ"ד נחולם או נחלפו"ם טיסלווא שם קורין מב' רפה ם"מ טויבעלייז טויבלין טויבלין והכל חלי' במבטא טויבא טישל טילא טרושל טבורלא טבערליין טאלצא שם קורין הט' נקמץ טלצא שם קורין הט' נפתח טאנא כ"כ בד"מ ובם"מ ובע"ז אבל מהרש"ל כתב דנקר' ע"ש כרי תתנה וכ"כ נם ג"ר"ר נמלונלין וכתב שם היה שם לעז וכתב נלשון הקודש כסר כיון דעדיין יש לקרות כמו השם הלעז אבל שם הוא שם הקודש וכתב כשם הלעז פסול לכן יש לכתוב תאנה טעלצל טולצא וכתב נ"ש חפי' שם נקראת טולץ כותבים טולצא כיון שהוא מחוייות דנוסי' לריך חלף נסוף ומ"ל לשמות הנשים שם חסר נקראת נו טעבטרליין

אות יוד

יוכבד הת' יאבלו יקוטא יוטלא נחלף יוטא שם קורין היו"ד נחולם או נמלפים יוטל שם קורין היו"ד כהנ"ל והלא"ד ונטה לפתח יוטליין שם קורין היו"ד כהנ"ל והל' נחיוק יטא כן יש לכתוב נמדינות שו שקורין היו"ד נחיוק ונלף כ"כ החתונים ולא נט"ו שכתב נה"ח ע"ש הקרית ניהושע כתוב נשמות המקומות ואת גטה ואת מגרש' יטל כן יש לכתוב נמדינות חלו שקורין היו"ד נחיוק ס"מ יוכבד הת' יוטלין יודית יוכא כיוצ ליוכבד יוכלא יעכלין יוכלין ודיינו כמ"ש נאות ח' יולית נמלף יכטא יעכלין היו"ד נפתח יעכטא כן יש לכתוב נמדינות שו שקורין היו"ד נסג"ל יעכטלין יכט כן יש לכתוב נמדינות שו יכוט כן יש לכתוב נמדינות שקורין נגון אחר הכף ס"מ ונט"ו כתב נשם חסיר ב"ח יליך לכתוב נלף אחר היו"ד כיון יש פתח תחת הי"ו יראת שם החשה נ"ש :

אות כף

כימולא וקורין הכף רפה ונתקוף שיושים נקודות נגד עושים נקודות על הכ' כונדי כרישוויידי כורש"א כורש כודי כורשנא כרשי כושי :

אות ל

ליתרו לייקו לואישקו לע"א שם נקראת כך תין דורשי' השמות שעיקר שמה לאה כיון דתין שובה ול"ד לשרה שעיקרה ליהיסייא לונא שם נקראת כך ת"ו אלונא שם נקראת כך ס"ם לאנא שם קורין הלמד נפתח ליבקא נאלף ושם נכתב ליפקא נפ"ח כשר כמו ליפתן כ"כ מהרש"ל ונכתב נלנוש דכותבים ליובקא שהוא לשון תהונה ולא לופקא שהוא לשון גזלן וגזלה וקוק כשם ושם שמה נד' ת"ו נפ"ח ת"ו תמרי' שכתבתי שמה נד' שהוא לשון תהונה אבל שם יהוע שמה נפ"ח תין מנינן ותין דורש ס השמות וכן הוא דעת הט"ו וכ"פ נם"ם ועיקר לפ"ז שם יהוע שמה ושינה כסול ושם ח"י שמה שם ע"ג לכתחלה יש לכתוב נד' ליבקא מ"מ שם שינה כשר ושינוי מ"ם מהרש"ל שם כתב נפ"ח כשר היינו כשם ח"י שמה * ונפ"ח הניתי דנרי הלנוש ונתב לפ"ז גם כשכתוב ליבקא נין"ד יש לכתוב נד' דוקא ולא כרש"ל שהין הוא לנתעת הלנוש כסול נניעגד תפי' כשם"ח שמה ומולק על מהרש"ל ותין מוכרח ויותר מסתבר במ"ש נל"ל ונם"ם כתב שם שינה י"ל דכשר מסוס הנ' ופ"ח מחליפי' תע"ג נשהוא פירושו ומשמעו' מלינו נקר' מתחלפי' תוה"ת כשו וכן מלינו נקר' מתחלף המם ונון כמו לקץ הימין והוא כמו הימים לף ע"ג דמשמעו נגון הוא מלשון ימינו ימינות משל"כ נמם וכיוצ נזה הלנה מיהו ל"ל נגד שתי דנעינן יש מוכיחו' משל"כ נמשמעות הכתוב ליתן כפשוטו של קרא ניתן מקום לטעות ונשאר מקומות מכשיר הוא תפי' נגד מיהו למ"ש לעיל תין ל"ת מזה שלא כשל"י שמה כשר תפי' כשנתינה המשמעו כמו לובקא לופקא ותפי' נתוחות שתין מתחלפי' אבל ניתוע שמה פשוט כמו שרה נחלף לוינא ליפשיץ שם החשה והיה מספחה מיוחסת ניפרחל וכן ליפשא או ליבשא אבל ליבתי היה מספחה תחרת על שם העיר שנתחכמו נד"ח לינת למד נחיר"ק והיה שם החשה ליבושא ליבישא ליבל ליכנא ליווישא שם קורין הנ' רפה יש לכתוב כן לימוטא נם כתן כתב נג"ם דמוסיפים חלף נסוף תפי' שם נקראת לינוט ותל"ל

אות מ

מולכוירא מנרא והוא שם הקודש מרללא מיקרי כינקא מלכונא מירא שם נקראת כן תין דורשי' השמות לומר דעיקר השם הוא תמירת מבלוף מסעודא מושקרו מרגלית וח"ל המ' מרגליתא כי היא קילור השם מ' כ' השולח וכ"כ כל התחרונים ועיין נאות ג' מיכל שם החשה . מוכליין כן יש לכתוב שם המל"ד מעטה לפתח מיכלין שם קורין המל"ד נחיוק מיבוש ודינם כמו שרה שנולין חנה חנולת מיכלה יו"ד תחר המ"ם וה"ח נכוף כ"כ נד"ח ונשם זה נגזר משם מיכל נתי ס שול והוא שם הקודש וה"ח נוספת היא * מכיל המ' מיכא נחלף מינגויט שם קורין הנ' נחולם או נמלפוס מינגיט שם קורין הנ' נחיוק מרים מירוש כינוי למריט ויש לכתוב כן שם קורין הרי"ם נחול"ם או נמלפו"ם מירושא מירל מירלין מרוש שם קורין המם נפת"ח והרי"ם נחולם מירש שם קורין הרי"ם נפתח מירושקא ומרוסיא מירוכנא ונכל הני דיוס כמו שרה שחוקף וכו' כמ"ש נאות ג' . כתב נתשו' מהר"ם מלובלין סימן ל"ט חשה שהיה מקום מולדתה נמדינ' ח' והיה שם העריסה שלה מיריל וחת"כ היתה נמדינה אחרת והיתה נקראת מירוש והמסדר הגיה כתב מרים הת' מירוש ופשוט לריכה גם אחר ויכתוב מירש המתקריח מיריל כיון דשניהם שם לעז כותבין המתקריח מטא שם קורין הת' נפתח מטל מיטין מיטלין מילא נד' יודין וחלף מיטלין מ דא מ דל מידלין ס"מ מינדל מ נדל מ נדלין והפל הליף נמבטא חשה שמה מרים וקורין לותה מעז וכיוצ נלשון רוסית קטנה ח"ל לכתוב מעזי כמ"ש לעיל דח"ל לכתוב קליין יעקל אבל שם לא נקרא' רק מעזי לריך לכתוב שם שניהם כיון דמעזי לתו שם הוא נשני עלמו מ"ה לריך לכתוב שם שניהם תע"כ עכשיו לא נקראת נשם מרים מכנין מעשא והא שמה תמיד כותבים רק שם מעבת ט"ו מרים דמתקרי' חנוכא מירא ונקראת נלירי בחי הת' ס"ם מיבא וחלית במבטא מרלין מינלין מושקט מ נקלין בחב נם"ם חשה שנקראת מעלא ותמרה מל"ת השמה הוא מהלת ומחלף ע"ן נת' יש לכתוב מחלה וכן הסכימו הס ולה"ם כמה כעמים דתין דורשי' השמות תין מסנין השם חסר נקראת נו תע"ג נשם מעלה תין לו סוס פי' מלכה פתח תחת הת"ם ושם נקראת נחיר"ק פסק נחסו' ע"ג סי' קי"ח דיש לכתוב מלה יו"ד מחר הת"ם וכ"כ נד"ח נם כיון נמבטא הוא כאלו היה יו"ד יש לכתוב נד' * ותין להסתפק שמא שמה מילקא נקוף מסוס מילקא שם כותבי' הוא ומסתמא תין נמבטא ישרחל

הצורה נקראת בשמות עכו"ס חלף מילכה ס"ה ע"ס נעוה לבחר · מיהו אס
ודוע בשמה הוא בקוף לין מצוין כמ"ס לעיל כיחלה ס"ה · ממלי מצא
ומונם מנוחה המ' נוחל מאיזור מולינא מעורכת אס התשא ס"ס כ'
מ"ס בחב בע"ז מלחמי בחוב אס אס העריסה מרים ועכשיו נקראת מירוש
ים לבחוב מרים המ' מ רוש חבל אס מ"י אס העריסה כותבי' רק אס
מירוש ואס נקראת מיריא ומ"י אס העריסה כותבי' אס מירא ואס יהוע
אס העריסה היה מירוש ועכשיו נקראת מירא כותבין רק אס מירוש
ע"כ ונעמת מצוה מירא ומירוש הכל חס' כמו שרה שחוק' מ"ה פסק
דכותבים רק אס העריסה מצה"כ מרים מירוש מיהו בשרה שחוק ס"ל
אס נקראת שחוק וכן היה אס העריסה מ"מ כותבים שרה וכאן לין כותבי'
מירוש אח"כ בידוע דשמה העריסה היה מירוש כי בזה ל"ד לשרה שחוק
כי שחוק ס"ל בוודאי נגזר משרה מ"ה כותבים אס שרה מצה"כ במירא
מירוש * וכגר כותבי' בחות בית מכי' בשחוק אס אס העריסה היה
שחוק כותבים שחוק ולא שרה :

אות נון

נגמה אס ערבי הוא קוץ כוכבים נגמה * נחמה בהחי"ט מחריך
בזה ועיקור הוא כמ"ס כמה פעמים לעיל דוכבים הבחות ואס נקראת כך ים
לבחוב כחסר היה נקראת ואפילו בידועבד אס כחב נחמה בחי"ח פסול
לימרו דאין זו המחוברת דהא היא נקראת בה"א · ואפשר דשם לעז הוא
ולריך לבחוב אלף בסוף ואינה כמה הנא חנה וע"ב · ואס נקראת נחמה
כותבים בן ואס נקראת נעמה בעין כותבין כו נחמה המ' נעכול נעכא
בעבלא נעבלין נעבליין * וכחב בס"ח נעבלא אפילו אס קורין לוחה
בבחה בותבים בעין וח"י טעמא למה לנו לחנות מבס שנקראת בן ·
נוחא בחי"ח ה"א וחוא לשון הקודש חע"ג דיש לספק שמא שם לעז הוא
נוכא מ"ם לבחוב נוחא כמ"ש אלא אס תאנה ניקוק אס חצה נרוסי'
ומהכחמה וכחב בע"ז אפי' אס ס"י אס שמה נחמה ים למעך ע"ז לבחוב
נחמה המ' נישקא * נוסיל ניסל שני שמות הם חצו' רמ"ח : נעגלא
נעגלין ואס שמה גגענדל אין לבחוב נעגלא כי הוא קילור הבס אס ניהם
ויותר מסחבר דומה לשרה שערליין וכותבים אס שניהם :

אות סמך

סיתי ומהרי"ט כחב דכותבים רק ס"ח ולימח כמ"ש כמה פעמים דאין
מצוין הבס אחר נקראת בו סתאלבנת אס ח' הוא בלשון ערבי כלומר
מונחר הבנות * סירקא בסמ"ך פ"כ בלבוש ס"מ וס"ש ובל"ח · אבל
מהרש"ל בסוף דכותבים בשי"ן שהוא קרוב לשרה וכ"כ בט"ז לפי זה כותבי'
ה"ח בסוף חע"ג דהם כותבים בחל"ף ל"ד כמ"ש לעיל סחנא ס"ס בשם ז"מ
ובל"ח ובס"מ בחב סכנא סולקא או סילקא או זולקא והלי' בחבעת
וכולן בחלף בסוף · סאיזה בה"ח וכחב בל"ח הטעמ' מבוס דיולח מבס שרה
דים בני חדס שח"י לדבר הרי"ם ומדבריס בחקונו יו"ד ובחב בלבוש בל"ח בסוף
כיון דיולח מבס הקודם וכן בס ריסה פירקא ט"ז ובחב בל"ח לבחוב
שרה המכו' או למחקריא סאיזה ופי' בל"ח הואיל הוא קילור הבס מן שרה
לבן כותבים רק שרה ודומה לשרה שחוק הנקודות שוין ובס"ם מפרש דבריו
דכותבים רק סאיזה דשמא אין עיקר הבס שרה ומחזי בשינוי הבס וקשה
לפירושו אס כן למה כותבים ה"ח בסוף ואפשר לעיין ה"ת או שא אין קפידה
כ"כ אבל בסוף הבסים קפידה · ובע"ז בחב סאיזא בחלף חע"ג בס ריסה
ס"ל לכותבים בה"ח כמ"ם בסמוך ל"ל דס"ל בס סחיזא חינו יולח מבס שרה
ונראה לי עיקר כדעת רוב הפוסקים דכותבים בה"ח וכותבים רק סאיזה ואס
יודעים שם העריסה היה שרה כותבים שרה המ' כסאיזה כמ"ש לעיל חע"ג
דכותבים ה"ח מ"מ נקרא כינוי סאלוזא בסוי וי"ן · סלטקא סיני ואס
קורין לוחו בלעז"י כותבים בחלף לינח ל"ש סהירא כינוי לאסתר ועיין
בחות חלף * ובס סערליל סערליין עיין בחות סי"ן :

אות עין

עויזה פי' להנבה * עסילא ויש נקראת עסליא עמירה עשרה ·
עכסה בה"ח · עלא בחלף עלקיל :

אות פא

פלומא פאלומבא פאלונבא וכולן בשלף · פירלא פלומו פירמוזא
בע"י הל' קחלדירין כחב חע"פ סהיחה נקראת הירמוזא ובכחובה נכחב
פירמוזא כותבים בפ"ח ובל"ל כי לעולם לין מצוין הבס אחר נקראת בו חלף
אס ח"י שמה אז הולכים אחר הבס שנכחב בכחובה וכ"כ בחסן ס"ח לכן ים
לדקדק לבחוב שמות הנשים ובס בכחוב' כיון הגט · ואפשר אס היא נקראת
לא בבס שנכחב בכחובה כותבים בס שניהם ומקדימים הבס שנקראת בו ·
פיגו פיהגו פראנקא פרי שטורא פפוסא פאסאנא והפ"ח נקראת
רפה : פרייזל והוו לשון שמחה · ובס פרוידל פרוידא פרומט
פרוואא וכן פיגלא פוגל הכל בלבוש בפ"ח ובשת' מדיעות כותבים
ורוידל בו"ו וכן ורוידא ורומט · מיהו בס פוגל כותבי' בכל המדיעות
בפ"ח · ובלבוש אחל בין חלו שמות אפילו במדיעות פול ן בליחת כי במדיעות
כולן אין ה' לוק ו וחבים כולן בפ"ח · ואין כותבים פוגלא חלף כ בסקורין
חוחה בפניה כך פערליל פערלא בחלף * פערליין וכולם בניין חלף בני
הכבוד בקורין הפ"ח בלילי כותבי' יו"ד אחר הפ"ח פונשיבא פונצקא

פאווש כינוי לצפרדע ס"מ : פינשא בעסא פעסיל מכהמת בינו"ד ·
פעסליין פעסלין פעסבין פרייוא כינוי לצפרדע וכן פורה פייאלא
בד"ח פוערלן פויערליין פעורליין פיוארל בן יש נכחוב בשו המרלות
בחל"ף · ומיות מהרה פייערל ס"מ כחב מהרש"ל מרגליות · ובס
פערייל שני שמות הם לבן אס נקראת פערייל · אין כותבי' רק אס פעריל
ואס אס העריסה מרגלית * ונקרא פעריל כותבי' אס אס שניה' מרגלית
המ' פערייל ואס לא היה כותבי' רק אס פעריל כמר דכ"ע לא ידעו שאי
אס פעריל ואס לא היו כותבי' אלא אס העריסה מרגלית נראה דהוי שינוי
הבס ול"ד לבס שרה שארקה פזי אס הבה * כוי' הגאון הגאון מהר"ר
שמואל ז"ל היה מכופף אס לכחוב פוריא בחלף לפון מטה · אי
בה"ת מלשון חבחך בגבן פריה ולכחורה נראה יחלי' בחבעת כי כוריח
הוא בחלף כ"ס ופריה הוא בחולם :

אות צדיק

צפרא חסר ו' אחר הלמ"ד כי כן כחוב בהורה ואס כחב אלף בסוף ס"ס וס"מ
וע"ז וח"ל לכחוב המ' פורה או פויאר אס היינו כשהקוחות שוין בס"ם
בחות בי"ח בצפרה המ' פיויש הפ' פאויש המ' פימויש * צביה בה"ח
ואס כחב בחלף בסוף דהא מלינו בד"ה בחלף רס"ל בס ה"ח ואלף מת חלפים
מיהו דוקא בסוף ס"ח מחיחתה בס"ם כמה פעמים וכחב בס"ם אס נקראת בחיח
צביאה כותבי' בחל"ף,וה"ח : צאריט בן ים לבחוב בחדעות חלו שקורין
הלמ"ד בקמץ ויש לבחוב מסחמת בינ"ד צריט בן יש לבחוב בשקורין הכמ"ך
בפחח ויש לבחוב בינ"ד צארטל * צורלין צירל צרניל והכל חבי'
בחבעת צימפא והוא כינוי לשמחה ציפכא * ציטא צימל צוימל
צומפא צארטל צינא ציפא ט"ז * צמח צימלא :

אות קוף

קאשינא קרא קושיא ובחרן רוסי' קוסי' ס"ח קרינדל ו"ד אחר הנל"ם
ולא אחר הלמ"ד בלבוש ובל"ח ס"מ * קוינא קרסיל מבחעת בינ"ד ·
קראסא קרעסיל אס קורין בבג"ל קרעסליין קרשא בחלף מבחעת
ואס בוחקי' הסי"ן בחיב"ק כותבין בינ"ד בקלארא בן יש ל' חוב בחדעות בולין
אבל בחרן בחסנת שקורין הלמ"ד בחולם ים לבחוב קלורא בוי"ו קענדל
עי"ן אחר הקו"ף ובלא יו"ד אחר הלמ"ד חקינא קוינא קילא ולא כלי כ"כ
כל החחלונים קרידא קאלו קשתי קונפראדא * קלומירא ובסכרד
כותבין קאלומירא קירנא קירנלן קרינדל בן קלעריל קלערבין
הכל לפי לשון המדינה * קרנא קורשירא :

אות ריש

רבקה דמחקרי' מלכה ואס קורין אוחה רבקלה עיין לוח ני"ח רחל
המ' טוקיל ועיין לוח ט"ח ואס קורין אוחה רעביל כח' בהג"ה ס"ע
שכותבי' רק רחל ובלבוש כח' דמנהג הוא דכותבי' רעביל וי"ל הרב רמ"ח
חייבי כח דוע שם העריסה היה רחל אז כותבי' רק שם רחל כמו שרה שערלין
אבל אס ח"י שם העריסה כותבי' רעביל וכ"כ בס"ם ולזיות נראה דשני'
לדיים שכחבתי בלוח בית אס העריסה היה רעביל כותבים
רעביל ואס כמ' רחל בכול ואס שם העריסה היה רחל וקורין אוחה רעביל
יש לכחוב בית המ' רעביל ואס ח"י שם העריסה כותבי' רק שם רעביל רעבל
בעי"ן וכח' בס"ם מפי' אס נקראת בפחח וכבר בחבתי דאין מצוין הבס אחר
נקראת בו * ומכחמת בלח יו"ד אחר הכ"ף רעבלין רעבלין רייבל
ריינא רוזא ריינולא רוזולא רושא היינו דקורין הבי"ן בכמך ריקל
ריקליין ריקלין ריקא כח' בס"ם מיקא הוא כינוי לחנה רייצא רייצל
רייצלין ריצליין אס קורין הלמ"ד בפחח ריצלין ריצלן אס קורין
הלמ"ד בפחח רייץ ראדא רודא רעדל רעלא רייצבא ריצבא
רינושא רוזלין רוזבן ריבצא ריינא רובל ריזל רכעד
רשקא ריבלא רחמה בלא וי"ו רעבד רחנא כ"כ
מהרש"ל בחצו' סימן נ"ט ריטש ריטשיל ריטשל כמ"ם בריין :

אות שין

שרה שערלין שארקה בחבתי בלוח בית שרה שרי הוא שינוי ממס
ואס כחב בחלף כחבתי לעיל שרה שעריל שערלין שערבין שרבי
שרלין פלן בעין ובח' מהרש"ל בחקה שיקא כותבין מ בעין דיולחין ים
שרה וכ"כ בע"ז ולכן לכחו' שיקה בה"ח ובכ"מ כח' כיקא בסמך
ושעריל שרבי שרלין בעין סערבין שינא שינלין שינדיל
שינדלין שונדלין שונדליין שענל שונלין שפרינצא כ"כ בז"מ
ובד"ח ונראה לחלי' בחבעת דהא בס"מ כחב שפרינץ שפרינצא
שפרינצל ויש לו דחולין מחר הבס שנקראת ולא בס"ם שמחה המ'
צימפא המ' וריידא כח' בלבוש חבה חבר שם העריכה היה שמחה ולחה"כ
קורין אוחה וריידא חול בן בחר רוצח אס הרו קורין לוח' וריידה והמיעוט
קורין לוח' שמחה כותבי' וריידא דמחקרי שמחה ואס הרוב קורין לוח'
שמחה כותבים שמחה המ' וריידא וס"ה בחקרי שם שמחה והכל קורין אוחה
וריידא כותבין רק שם וריידא ואס כח' שמחה בסוף ע"כ אס בסוף הוא אס
הרו קורין לוח' שמחה לו וריידה כח' בס"ם מהריב"ל לוחתים שני ניט"ן
שלומית שולמית ואס שמה שלומית וכחב שולמית לו להיפוך הנ"ל

שינא שיטל שבע שלימה שלימו שול היינו זין זמחליף לכן נסמ"ך נסר וכן שולטאנה נסין לו נסיד שבתו שבתיה שקראה הר' רושא שאלא היינו סם קורין בלמד נסר"ח חבל זין המ"ד נלגזת חלת נהטעם היינו זקורין פת"ח תחת הזין כותבים שלוה ז"ס :

אות תיו

תמנע תרצה תמר וסם קורין לוחה תמריל דיינו כמ"ש נאות ני"ת תאנה ועיין נאות טי"ת תלצא הת' תקוה :

הם ונשלם שמות אנשים ונשים בעזרת אל בורא העולם :

בס"ש העתיק מכתבי הרב בעל דמשק אליעזר קצת שמות עירות ונהרות :

אויערבאך תיבה ת' וכן כל נסם עיירות ונהרות שהכותבים כנשוהו וקראו להם נס ונכתביהם זין קורין ע"ו נעין לכן כותבין אוישפורק אולמא אופנהיים אדברניק איפארט וכיולא זה נולפי"ן נהשטוה . לנל עפרעט עמדין עבשין . נעיינו נהשטוה מפני שהם נכג"ל ונקרא נס הביהם ע"כ לכן כותבין כג"ל . אפטא דמתקרי לופטוב דיחנא על נהר לוקאווא ועל נהר אוקלינא . באמבערק דיחנא על נהר ענגיץ : דוניאו או טוניאו או דוניי או טונייא שם נהר אחד והכל לכי המנטא : וויכנא נשני וי"ן וכן ווינא וכן ווילנא ווינציא דיחנא על נהר נוח ועל נהר ווילנא : שליטולא דיחנא על נהר טיגו : לוקאוו מתח דיחנא על נהר קרמנא : לוברטבא מתח דיחנא על נהר כלוטש : מזיבוז מתח דיחנא על נהר נוה ועל נהר נחוק מע"ג שם נהרות או נקרא ס על שם ע"ז שלהם כתב מהר"ם מילץ נחתו' סי' ס"ח דין לדקדק זה : סורא סטרלובא : פה ק"ק פירדא כותבין פיורדא מתח דיחנא על נהר ענגיץ ועל נהר דענגיץ . קלוניא מתח פ' החזה שלוש . קירקבך הוא נהר וחד חיבה הוא : שנאי שם נהר הוא : תמנה שם מקום ע"כ : אישקופיא . ארטא . או ארדא : באובן כותבין בבירא דמתקרי חובן דיחני על נהר דונאי ועל מי מעיינות מים חיין : בילוגראדו דיחני על נהר דונאי וסאבא וממיתי מעיינות מסחפקא וכו' : טבריה דעל כוף ימת : קושטנדינא לי"ח מחר הנ"ן : אוסטרוהא מתח דיחנא על נהר וליה ועל נהר בוריסא : ווילנא מתח דיחני על נהר וליה : בשטברשין מתח דיחני על נהר וועפרש ועל נהר פערשרייא :

גרסינן נפ' חלו טריפות דקס"ה נת היעוה דפסק ספרא נחרי חיבות ס"ת חרי שמות ניהו חמרי החס נשחי חיבות פסק להו נשני סיטין לא פסק ה"נ חרי שמות ניהו חמרי החס נשחי חיבות פסק להו נשני סיטין לא פסק להו וכת' הר"ן מכאן נשמע לענין גיטין שחין מוסקי' שם החים ולא שם החס' נשני סיטין לנל נשיטה ת' לפשר שפוסקים קלח שמות שכוללין כן דומיא נדר לגומר ע"כ ונפ' ע"פ נחיבת חמר נד חסידת חמר ר' יוחנן ירידי' לחת הן ורב ס"ל ירידי' מחלק לסניס ומשמע לפי' נשני סיטין מחלק דומי' הללו יה וכ"כ נפסקי מהרי"ו סי' קפ"ח ומסופק שם לא הלכתא כרב כיון דריב"ל פליג עליו ומה שקשה על מהרי"ח נשר הקשה מהרש"ל וכחב שם נפסקיו הנ"ל דה דקחמר רב ירידי' נחלק לסניס דלה לומר שם ירלה רשחי לחלק לנל שם ירל' יכחו' חיבה לחת ולחי לנדר להה נת היעוה לחת נס"ס שם נפסק נפרק נחרי שיטות ונס"ת שלנו כותבין נחר שיטה ע"כ מוכח מ"ש נפסק נפרק נחרי היינו שם ירלה ולכך נרחה דכותבין ירידיה ובה"ג חיבה לחת לא הפסיד על"ל נשמע מדנרי רש"ל נלכת' כרב דחמר נחלק לסניס ולכתחל נוחנין כרב שת הכותי חיבה ת' לא הפסיד ול"כ מהרש"ל נשם מהרי"ב וכת' מהרש"ל ליש לחתת כל הדיעות ויכתו' ירידי' חיבה ת' רק יעשה ריווח מעט ולח כשר חליבת רש"ע לפי' שם הוי שני חיבות וכן הוח מסקנות ס"ת דשם ירידי' יעשה ריווח מעט ולח נפסקי הל"ל שם פרה לוי ועמי נדב לח חשכחן דנחלק להרי שיטין ול"ל לירידי' דשם ירידי' חולוי"ה קודם ומ"ש הב"י לדעת מהרי"ח חמוה מחד וכשר הקהל עליו מהרי"ט ונ"ו ומסורה לבחת חיבת חילין מ"ל לכתחינן חחת וקיימן חוח חלילור פי' חלור ירידי' עמימה כדל"ל ומהרי"ט כחב נכמה מקומות חנו מניחים דנרי החלמוד וחפסי' דנרי המכוחת ומנרי המסור נשמע דחין חילוק בין ירידי' לנחר שמות וחינו פחלקי' לפ"ז לכתחלה יש להזהר נירידי' וכדל לעומר שיעשה ריווח מעט ונזה יולח ירי כולם ונד"ע דם כחב נשני סיטין פסק הב"י ופסקול מע"ג דיש להקשות על דנריו מ"מ לדינה יפה כחב דהה ר' יוחנן ס"ל ירידי' לחת הן גם למסור' חך מלה הוח ול"ל מהרש"ל וחפי' חין נכון לכתו' ירידי' נשני סיטין דשם קי"ל כר' יוחנן וכנ' חוח' חפי' לרב חין נכון לכותבו נשני סיטין ול"ד להלנויה שהוח שהי מלוח חנל הכח חד הוח ועוד חני חומר חת"ל ירידי' כותבים נשני סיטין ומשם דנקרח כן ע"ש הנגיח דחמר נרוח הקודם וח' הול ע"ז קודם לנל השמות שחנו קורין כרך הדיוט כשיטת שם ח' הוח וחד חיבה

נעיין חפי' שם חורשגח ע"כ לכן חם כת' ירידי' נשני סיטין פסול מכ"ש שחי' שמו' קורין וחם נשחת נוט שחלק ירידי' נשני סיטין כחב הט"ז כחני הוח מהרח"י לסמוך עליו וכן הכי' דמ"ח להחחל נוט לחחר רק נדוחק גדול וחם כת' נשיטה ת' ונשחי חיבות פסק נס"ס וכן"ז דכשר חפי' נלח דחק נשמע מכל זה השמות חשר הם כשני שמות יכחו' נשיטה ת' רק יעשה ריווח מעט היינו כחוק ממה שעושים נשחי חיבות וחם כחב ירידיה נשני סיטין פסול ומכ"ש השמות שחנו קורין וחם נשחת נוט זה לו נשם ירידי' לח חלח לנל נשמות שחנו קורין חלח וחם כחב נשיטה לחחר ונשחי חיבות כשר חפי' לח נשחת מיהו נשמות שלנו פסול וגם יום טוב לו נן לין לו סימן טוב חשר יש נה לחזיון מלכך פסק נס"ס דיפריד קלח כמו נשם ירידיה חלח מי ששמו שם טוב יקבל יותר משם ירידיה מטעם שכת' שם ועיין חשו' נן שכון סימן כ"ה ועיין נאות ת' מ"ש נשם חבי העזרי :

הא לך הכללים השייבים לדינים הללו

א לעולם חולינן לחר השם שקורין לוחו לו לוחה וחין מכנין וחין דורשין השמות לומר השם נקרח ע"ש כך וכך לשמות השם חשר נקרחי' נו לחפי' חם שמו כשמות הכותים לו השם מורה על לזה ביעותח מ"מ חין מזנין וכן חם ידוע שם שלוחם חת עלמו חין מכנין כלל :

ב ולכתח דח"י שחיתחת גם ת"ל דלקוק שמו חשר נקרח לו חין לספק נשם שהוח כשמות הכותים לו עבדי שלמה לו על שם שמורה על לחזה ביעותח :

ג וחם ת"י שמו חולינן לחר השם הנכתב נכתובה :

ד קילור השם ת"ל לכתוב שם שניהם רק כותבין שם העיקר חפי' חשם הכינוי ותר פרוך הוי נקילור כיון שהומה לשם העיקר :

ה מיהו חין קפידה חם כותב שם שניהם שם העיקר ושם הקילור שלח דח"ל לכתוב שניהם לכן היכח דלישכ ספיקה לו פלוגתח חם הוח קילור השם כותבין שם שניהם :

ו מיהו היכח דלישכ ספק נחומו שם כילד כותבי' לוחו יותר טוב לסמוך על רוב הפוסקי' דס"ל שמות קילור השם חנל היכח דלישכ ספק נדבר כילד כותבי' לוחו שם יותר טוב לכהו' שם שניהם ועיין נאות נון נס"ח :

ז ושם הוח קילור השם חלח שיש לקילור השם זה שם קודם חחר כגון שחלתיהל לחיוק דהוח קילור השם חלח לישיך לחייק שם הקודם חחר כגון שחלתיהל לריך לכתוב שם שניהם :

ח והוקח חם יש נחומו מקום לשעמים נקרח לחיוק שחלתיהל לנל חם לח נחלח שם כלל ח"ל לכתוב הקילור השם

ט וקילור השם חשר יש לשם הקודם כינויים לחרי כגון ילחק ולילחק יש חשר כינויים לריך לכתוב גם הקילור השם :

י ושם הקילור השם הוח מובלע בעיקור השם כגון שיעזר ליחר לו ילחק לילק ח"ל לכתו' שם הקילור חפי' לס יש לעיקור השם חשר כינויים :

יא קילור השם כגון שניה משעי' וכיולל זה חין כותבי' רק העיקור השם לנל חם חין כול' לס"ת נשם זה שח נשם הקול לחר לח כותבין השם הקודם חשר כולה לס"ת ושם חשר נקי' נן כגון שעי' ולח יהויה :

יב מי שיש לו שם ת' שם קודם ושם ח' שם חול חם מקדימי' שם של קודם כותבי' על שם חול המכונה ושם מקדימין שם שם ק"ק דמתקרי ושם ח' כה נסכק נדבר כותבין דמתקרי ומימיתי מקדימין שם של קודם מנוחר נפסי' קכ"ט :

יג ושם יש לחשני שמות שלחול כותבין על שם השני דמתקרי :

יד ושם שם הכינוי יולח משם קודם ת"ח כותבין עליו המכונה כגון שם פחיה שניה יולח משם שרה ת"ח כותבין המכונה :

טו מיהו הח דקי"ל שמות הקודם כותבין ה"ח נשוף ושם חול שלח נשוף חם הוח כ נוי היולח משם הקודם דינו כשם הקודם לענין זה כותבי' ה"ח נשוף כגון שחיה משרה :

טז וכל שמות הלעז חפי' שמות של ערבי חו של יון כל שלחינו שמות הקודם כותבין חלח נשוף :

יז ושמות חרמי חע"פ חינוס חשוב כלשון הקודם ת"ח כותבי' שלח נשוף כי כן הוח נלשונם מיהו כותבי' על שמות חרמי דמתקרי ולח המכוי :

יח ושם הוח חוחם לח עלמו יהויח נשלח חין מכנין לכתחלה וכותבי' נוט ג"כ יהודח נחלק ושם שינה עיין נפנים :

יט וכן שם החשה שחרקה חין כותבין שרה חלח כותבין שחרקה חת"ל שם הערכיה היה שרה זה כותבי' שרה כשם העכים כיון דנקוחות שוין ועיי"ן נפ"ג נאות ני"ח :

כ ושם חחיחתו ושם שעולה לס"ח חין שוין וח"י נעלמו לתה הוח חוחם לח עלמו כך הים לילך חחר השם שעולה לס"ח :

כא חין לכתוב שם קטנה כגון ליבלי הו ועלקיל וכן נשמות הנשים חת"ל כוב בני חדם קורין לוחו נפניו כך ויריין נפ"ח נאות ו"ו :

כב חפי' שמות חשר נקרחו רכה חין לעשות נקחו' נוט מיהו היכח דלכתוב נכחוב ו"ו נמקום בית טוב לכתוב ו"ו נחלל יקרח נני"ח נ דנוט ועיין נפ"ב נאות בי"ח * והיכח שלריך ו"ו כותבין שני ווי"ן * ונמקום שי"ח רכה כותבין ו"ו פחח :

קכ **א** לריך שיחתמו שני עדים בפ"ם מבחוץ ר"ג תיקן שיחתמו העדי' היינו לר"ח דאמר ע"מ כתבתי ותנ"ל ע"ח תיקון ל"ג עלה טובה שיחתמו העדים זמנין ימתו ע"מ אין חולי למ"ו מ"ה תיקון שיחתמו • ולר"מ דאמר ע"ח כתבתי ולריכי' לחתום ע"פ הדין תיקן ר"ג שיפרטו את שמותם כדי שיכול לקיים את החתימות בקל • וע"ג לדיין קודעי' את הגט מיד ולא צריך טעמי' הללו מ"מ לכתחלה לריכין לכתוב הגט שיהא כשר לפי לר"מ כ"כ בת"ה סי' רל"ג • מיהו מכתי קשה לדיין קודעי' את הגט מיד אחר הנתינה ל"ל שיפרטו את שמותם דהא לפי לר"מ לא פוסלי' את שמותם אלא ר"ג תיקן שיפרטו את שמותם כדי שיכול לקיים את החתימות ועכשיו קודעי' את הגט • ול"כ לפי לא יפרטו את שמותם כשר לפי תלינן דר"מ • והיינו טעמא של הרמב"ן ורי"ו שכתבו דלר"ל שיפרטו את שמותם אלא הרמב"ם והטור והמחבר כתבו שיפרטו את שמותם קשה כהנ"ל ולהרמב"ם י"ל דכתב דיינו לדין דפ"ם דלא סיו קודעי' את הגט גם י"ל דס"ל לר"מ לריכים שיפרטו את שמותם ע"פ הדין אלא ר"ג תיקן שיפרטו את שמותם ואת שמות מתיהן כדי שיכול לקיים בקל ועכשיו בזמה ס"ל דלא לפרוט את שמות מתיהן אלא על המחבר קשה לכתב בסדר הגט דקודעי' הגט וכתן כתב ולריך לחתום שמו וסם מניו ויעיין בחום' ריש גיטין והרא"ש פ' השולח בתו את תקיפון ר"ג שיהי' תוחמי' לא שלריכי' לחתום שלא עלה טובה היה אלא ר"ג חום' כ"כ שיהא תיובן קמת דלוקמי דלתי' כר"ח דאמר ע"מ כתבתי מ"מ אפי' לתיבא דר"מ הדין כן כתב הרמב"ם ע"פ הדין ס"ל כתב תלוחית בתחתיות העדים גם כשתוק תריף יכול לקרות כשר אפילו כשהוא שתוק תריף ס"ל לקרותו : **ב** הגט פסול אע"ג שם כתב על דבר שיכול לזיף כשר ע"פ ע"מ כמ"ש בסי' קכ"ד שהני התם דניכר שיכול לזיף אז הין סומכי' על ע"ח אבל כאן יש לחו' שמא ימלא הרין' ולא יהי' ניכר סום ריעותא : **ג** ויש חולקים ומכשירי' כן הוא דעת הרמב"ם וקשה על המחבר למה פסק בת"ה סי' מ"ה אם הרחיקו ג' שיטין ולא חילוק הין אם ע"מ כשנינו לדין אם ליכא ע"מ ויותר קשה על הרמב"ם דס"ל אפי' גיטין די בע"ח לבד ומ"מ פסק כ"ה ג"ב אם יש ע"מ כשר וסם פכ"ו ה' מלוה פוסל ואפשר בשטרות שהני דבעינן שיהא עומד לימים רבים • ואם טעה העד ותתם יוסף הן שמעון ולוי היה שמו ראובן והזר ותתם יוסף הן לחובן כתב הב"י בשם הרמב"ם דפסול לחתימ' זו וי"ל דהינה בעולם ת"ה כמזוין בחובו והין לדמות דין זה לת"ם בת"ה סי' מ"ה אם חתמובו פסולי' למילוי כשר כי סדנו לה לחדי דין למילוי חתמו כמ"ש בסי' ק"כ בסם חום' ובע"ז מדמה דין לדין בסם ותנ"ל : **ד** פסול ולסיטות הרמב"ם די בע"ח לבד ותם ליכא ע"מ יש חילוק בדבר אם מוכח להעדי' החתומי' לה קלי על גט זה אז הגט בטל אבל אם אינו מוכח כגון בת אליה סלוס וכן אם שיי מקלת הגט וכתב בדף הבני הוי ספק גט ואפי' לה כתב ות"ו בל ונאלו מ"מ י"ל דחתימתה קלי על הגט נמי ואינו שת ספק • ומ"ם בסמוך בריתם הגט וכן כולם פסול ל"ד תלת בכה"ג בטל דהא מוכח דלא חתמו על גט זה לפ"ז מ"ם בסעיף ו'אם יש כאן ע"מ כשר ואפי' אם חתמו בריתם הגט ומוכח דלא חתמו על הגט מ"מ כשר ל"ל היינו דוקיעד שניתן הגט אבל לכתחלה לא דהא קי"ל דבעינן ע"מ וע"ח • נשמע מזה גט שלח הית ע"ח כלל וניתן בע"מ אפי' לא נשתח כשר דאם לא נתן לא שייך לומר כשר וכן כתוב בפרישה סימן קל"ג וכן נשמע בהג"ה סעיף ח' חלת בד"מ ס"ם זה כתב בסם הג"ה אם כתב הסופר ועד אחד אפי' אם נמסר לפני עדים וניתן הגט לא תנשא ועיין פ"ם מ"ם • לפ"ז נראה אם אין מוכח בגט מי הוא המגרש כגון דים כאן שני יב"ם וע"מ מעידים מי הוא המגרש כשר הגט אפי' לא נשתח דהא ר"מ ס"ל ע"ח כתבי הוא ס"ל דבעינן שיהא מוכח בתוך הגט מי הוא המגרש ושני דינו' שו חלי' זה גזה ולדיין אם ניתן הגט בלא ע"ח כשר וכן הוא בשאין מוכח בתובו ולא כתבו פ"י סי' ל"ו דפסק בלא תנשא דוקא אם נשתח אם בלא כמשעות הג"א : **ה** אם מאחריו היינו הגט מסיים בתך זה והעדי' תוחמי' מאחוריו אפי קלת מגט מאחוריו והעדים תוחמים בתובו אבל אם מקלת הגט ע"ח כשר וכן הוא בשאין עליו כשר בתכתי' תוחמים בתובו אבל אם מקלת הגט בלא ע"ח כשר בתכתי' העדי' תוחמים בתובו ועדים תוחמים ועיין בר"י והוספות ר"פ ג"פ : **ו** כשר מסוס דהיה בתוך לפנינו דאין כאן ע"ח וע"כ לריך להגיד ע"מ ודומה לכתב ע"ג דבר שיכול לזיף : **ז** שתת שני גיטין היו וכו' אבל אם ניכר שלא נתכוין לזה אי אינן שתת החתיל לכתוב בשם פלוני ושייר בשם אחר כיון דאין ניעותא לפנינו אין מוסיפין לזה ס"ם ומ"ם בהג"ה מיהו וכו' כ"כ המגי"ד אם יש עד ס שלא נעשה זוף ומ"ל נעדי' וב"ח כתב כיון דיש עדים שלא ניעשה זוף ח"ל לידע דמסר לה בעדים ואפשר כיון דנראה כמזוין בעינן לידע דמסר לה בעדי' אפי' לפי שטות הרמב"ם דהוי כאלו אין עדים מחומים עליו וכ"כ בע"ז : **ח** דבר שני עורות וכו"ה אם שתר ד"מ וכשול זה אפי' אם יש כאן ע"מ דלאו מעני גיטין הוא מ"מ כשול מסום שתר ת' כתוב ולא שני סבריס אף על גב שתר ת' ולא שני כפרי ת' אחי' לפיכוך דבריס מ"מ ילפינן נמי שתר ת' אחי' לפיכוך דבריס מ"מ אם אינו כפרי כ"כ הלבוש • וע"ע לא מהני דיוק דהא אימא בתחות דף ל"ד ר' יהודה דרש והיה לך לאחות אות ת' מנין ו' אות ת' בתוך ו' אות ת' אלא מדיוק אות ת' בתוך ו' אות ת' אלא מדיוק אות ת' בתוך ו' אות ת' יוסי דמכשר שני קלפי משום דלא דרש דיוק זה מ"מ נשמע דין זה מהני אף על גב דמדאורייתא סגי דיוק אחד ל"ג ותגודה אם כתב תפילין ומזוזות על שני קלפי ותפר אותם כשר אפי' אחר הכתיבה קודם הפרן אם הפר כשר ומכ"ש אם הפר אחר הכתיבה • ותום' בסוטה דף י"ח לא פסלו אלא אם הפר אז דיוק אחר הכתיבה • אבל אם הפר קודם הכתיבה כשר וכן ס"ל להרמב"ם והטור בס"ג סי' רפ"ח • ואין להניח ראיה מדיוק סופרת ופסול והעשה הוא משום סופר ת' דאמרה החורה בס"ג בת"ח סימן חקפ"ו ס"ם דיוק לא מהני סופרת סימן ל"ג בג"ח ול"ע : **ט** ואם כתב ראובן בן מת"ג בעלמא אם הפר ראובן בן יעקב עד שהחה הבני אבל בשני אין אומרי' דקלי יעקב עד על ראובן בן חום' ולכאורה משמע כאן דהבני כשול אפילו אם מ"י לנו אם זה הוא החימת יעקב ולא משמע כן מסוגיא שלא משתמת אמרינן זה הוא החימת יעקב וכשר דהא החם יעקב עד שלא דוקא כשידוע לנו שאין זה החימת יעקב אז הוא כשול ואם החם הבני ראובן והחם הבני בן יעקב עד שניהם כשרים משום ראובן קלי על יעקב עד שהחת החם של עלמו בן יעקב עד כן עולה מכוונ' נן הוא דעת הב"י ומהרב"ו לופרים ונ"ח : **י** וכן אמר כל אימהם לאשתו ליכי ביתיהויין ובל טוף הגט והב' עדים חותמים מלמטה ה"ז גט כשר וינתן לכל אחרת בעידי כשירה : ואם עד ליכי ולבוף מסיי כל הנוסח לא הוי אחי כשיי יולאת נגוש ת' כיון שכתב לב"ח העיקר הגט ושאר מכתב חיוב

קל דיני ערי הגט והתימתו ואם אינם יודעים לקרוא אלחתום וכו כ"ב סעיפים :

א צריך שיחתמו שני עדים כשרים (זה החת זה) (במרדכי הל' גיטין) למטה משיטה אחרונה של גט ולא יניחו כדי אויר שני שיטין בין שיטה אחרונה לחתימתם :

הגה ואם הניחו **ב** הגט פסול (טור) **ג** ויש חולקין ומכשירין ע"י עידי מסירה (הרמב"ם והרמב"ן והרשב"א והר"ן) ואם חתם העד החתון תחילה ואחר כך חתם הראשון כשר תע"ב דמתחלה היה הפני החום שני שיטין מן הגוף (פרי גיטין) ומ"מ לכתחלה לא יעשו כי"ח לכתחלה אין לחתום בגוף לפי קרוב ומרחק או מחותני' בעלמא (בפרי הגט בשם מהרי"ל) ועוד להדיר אחר הסופר שלא יהי' קרוב לאיש ולאשה אבל היכא דלא אפשר אין קפידת דבר' (מהרי"ק ק"ן) ולא יהא ח' מן העדים חשוד בעריות ויש מחמירין שלא יהיו בעל מוס ושלא יהיו העדים קרובי' לסופר וכולם לא יהיו קרובי' לבד המסדר הגט ועוד לחוש לכל זה לכתחלה (כ"ז בסדרים) גם נוהגין ליקח עידי חתימ' לעידי מסירה והם יהיו שהנעלמה לוה לסופר לכתוב כדי שיהיה הכל נעשה בפני כת אחת של עדי' (במרדכי הל' גיטין ובסמ"ג) ולא יחתמו העדים רק בזמן וקולמוס של בעל מן הסופר (בסדרים) וכמו שתבאר לעיל ריש סי' ק"ך :

ב יתחיל בראש שיטה שלא ישאר חלק בגליון הגט לפני החתימות :

ג לא יהיה בין הגט לחתימ' הערים כתוב דבר שאינו מענין הגט ואם כתב בן כנון שכתו' שאלו בשלומ' **ד** פסול שמא לא תחתמו אלא על שאלת שלום • אבל אם כתב ושאלו (בשלומ') בשר שהוא מדובק עם של מעלה ועל הכל חתמו :

ד חתמו בראש הגט או מצידו או בימינו או בשמאלו **ה** או מאחריו פסול :

ה אף כשחותמין למטה צריך שיהי' גב החתימ' כלפי הגט ואם היו רגלי החתימה כלפי הגט פסול :

ו כל אלו שאמרנו פסול אם יש כאן עידי כיסרה ו כשר :

ז שייר מצקת הגט וכתבו ברף השני והערים מלמטה בסוף הדף השני כשר והוא שיהי' במגילה שניכר שלא נתרתך ושלכך נתכוין הסופר שישלים ברף השני אבל אם אינו ניכר אע"פ שנמסר בעדים הרי זו ספק מגורש' ז שמא שני גיטין היו ונחתך מקצת זה מסוף הדף ומקצת השני מראש הדף :

הגה מיהו אם יש עדים שגט אחד היה מתחלה ונמסר לה בעדי כשר (המ"מ פ"ל) ח דבק שני עורות בידו על ידי דבק וכתב עליה גט פסול אפילו :

ח כתב שני גיטין בב' דפין במגילה אחת זה אצל זה והערים מתחת זה לתת זה ששם הער תחת הראשון ושם אביו תחת הב' וכן הער הב' תחתיו את ששמו' חערים תחומים תחתיו כשר ז ואם כתב ראובן בן תחת הראשון ויעקב ער תח' השני פסול השני ואם כתב ראובן תחת הראשון ובן יעקב ער תחת השני אף השני כשר :

הגה ואם נמסר בעדים ליד אותה שתין עליו עדים כשר בדיעבד דהא לא גרע משלא היו עליו עדים כלל (ב"י בשם הרמב"ם) וע"ל סימן הל"ג :

ט ה שכתבו גט א' לחמש נשותיהם אם כתבוהו בכלל כגון שכתבו בכך וכך לשבת גיר פלוני לפלוני ופלוני לפלוני ובן אמר כל א' מהם לאשתו ליכי ביתיהויין ובל טוף הגט והב' עדים חותמים מלמטה ה"ז גט כשר וינתן לכל אחרת ואם

קלא **א** לריך שיחתמו שני עדים בפ"ם מבחוץ ר"ג תיקן שיחתמו העדי' היינו לר"ח דאמר ע"מ כתבתי ותנ"ל ע"ח תיקון ל"ג עלה טובה שיחתמו העדים זמנין ימתו ע"מ אין חולי למ"ו מ"ה תיקון שיחתמו • ולר"מ דאמר ע"ח כתבתי ולריכי' לחתום ע"פ הדין תיקן ר"ג שיפרטו את שמותם כדי שיכול לקיים את החתימות בקל • וע"ג לדיין קודעי' את הגט מיד ולא צריך טעמי' הללו מ"מ לכתחלה לריכין לכתוב הגט שיהא כשר לפי לר"מ כ"כ בת"ה סי' רל"ג • מיהו מכתי קשה לדיין קודעי' את הגט מיד אחר הנתינה ל"ל שיפרטו את שמותם דהא לפי לר"מ לא פוסלי' את שמותם אלא ר"ג תיקן שיפרטו את שמותם כדי שיכול לקיים בקל ועכשיו קודעי' את הגט • ול"כ לפי לא יפרטו את שמותם כשר לפי תלינן דר"מ • והיינו טעמא של הרשב"א ורי"ו שכתבו דלר"ל שיפרטו את שמותם אלא הרמב"ם והטור והמחבר כתבו שיפרטו את שמותם קשה כהנ"ל ולהרמב"ם י"ל דכתב דיינו לדין דפ"ם דלא סיו קודעי' את הגט גם י"ל דס"ל לר"מ לריכים שיפרטו את שמותם ע"פ הדין אלא ר"ג תיקן שיפרטו את שמותם ואת שמות מתיהן כדי שיכול לקיים בקל ועכשיו בזמה ס"ל דלא לפרוט את שמות מתיהן אלא על המחבר קשה לכתב בסדר הגט דקודעי' הגט וכתן כתב ולריך לחתום שמו וסם מניו ויעיין בחום' ריש גיטין והרא"ש פ' השולח בתו את תקיפון ר"ג שיהי' תוחמי' לא שלריכי' לחתום שלא עלה טובה היה אלא ר"ג חום' כ"כ שיהא תיובן קמת דלוקמי דלתי' כר"ח דאמר ע"מ כתבתי מ"מ אפי' לתיבא דר"מ הדין כן כתב הרשב"א ס"ל כתב תלוחית בתחתיות העדים גם כשתוק תריף יכול לקרות כשר אפילו כשהוא שתוק תריף ס"ל לקרותו : **ב** הגט פסול אע"ג שם כתב על דבר שיכול לזיף כשר ע"פ ע"מ כמ"ש בסי' קכ"ד שהני התם דניכר שיכול לזיף אז הין סומכי' על ע"ח אבל כאן יש לחו' שמא ימלא הרין' ולא יהי' ניכר סום ריעותא : **ג** ויש חולקים ומכשירי' כן הוא דעת הרמב"ם וקשה על המחבר למה פסק בת"ה סי' מ"ה אם הרחיקו ג' שיטין ולא חילוק הין אם ע"מ כשנינו לדין אם ליכא ע"מ ויותר קשה על הרמב"ם דס"ל אפי' גיטין די בע"ח לבד ומ"מ פסק כ"ה ג"ב אם יש ע"מ כשר וסם פכ"ו ה' מלוה פוסל ואפשר בשטרות שהני דבעינן שיהא עומד לימים רבים • ואם טעה העד ותתם יוסף הן שמעון ולוי היה שמו ראובן והזר ותתם יוסף הן לחובן כתב הב"י בשם הרמב"ם דפסול לחתימ' זו וי"ל דהינה בעולם ת"ה כמזוין בחובו והין לדמות דין זה לת"ם בת"ה סי' מ"ה אם חתמובו פסולי' למילוי כשר כי סדנו לה לחדי דין למילוי חתמו כמ"ש בסי' ק"כ בסם חום' ובע"ז מדמה דין לדין בסם ותנ"ל : **ד** פסול ולסיטות הרמב"ם די בע"ח לבד ותם ליכא ע"מ יש חילוק בדבר אם מוכח להעדי' החתומי' לה קלי על גט זה אז הגט בטל אבל אם אינו מוכח כגון שת"ה שאליה סלוס וכן אם שיי מקלת הגט וכתב בדף הבני הוי ספק גט ואפי' לה כתב ות"ו בל ונאלו מ"מ י"ל דחתימתה קלי על הגט נמי ואינו שת ספק • ומ"ם בסמוך בריתם הגט וכן כולם פסול ל"ד תלת בכה"ג בטל דהא מוכח דלא חתמו על גט זה לפ"ז מ"ם בסעיף ו'אם יש כאן ע"מ כשר ואפי' אם חתמו בריתם הגט ומוכח דלא חתמו על הגט מ"מ כשר ל"ל היינו דוקיעד שניתן הגט אבל לכתחלה לא דהא קי"ל דבעינן ע"מ וע"ח • נשמע מזה גט שלח הית ע"ח כלל וניתן בע"מ אפי' לא נשתח כשר דאם לא נתן לא שייך לומר כשר וכן כתוב בפרישה סימן קל"ג וכן נשמע בהג"ה סעיף ח' חלת בד"מ ס"ם זה כתב בסם הג"ה אם כתב הסופר ועד אחד אפי' אם נמסר לפני עדים וניתן הגט לא תנשא ועיין פ"ם מ"ם • לפ"ז נראה אם אין מוכח בגט מי הוא המגרש כגון דים כאן שני יב"ם וע"מ מעידים מי הוא המגרש כשר הגט אפי' לא נשתח דהא ר"מ ס"ל ע"ח כתבי הוא ס"ל דבעינן שיהא מוכח בתוך הגט מי הוא המגרש ושני דינו' שו חלי' זה גזה ולדיין אם ניתן הגט בלא ע"ח כשר וכן הוא בשאין מוכח בתובו ולא כתבו פ"י סי' ל"ו דפסק בלא תנשא דוקא אם נשתח אם בלא כמשעות הג"א : **ה** אם מאחריו היינו הגט מסיים בתך זה והעדי' תוחמי' מאחוריו אפי קלת מגט מאחוריו והעדים תוחמים בתובו אבל אם מקלת הגט ע"ח כשר וכן הוא בשאין עליו כשר בתכתי' תוחמים בתובו ועדים תוחמים ועיין בר"י והוספות ר"פ ג"פ : **ו** כשר מסוס דהיה בתוך לפנינו דאין כאן ע"ח וע"כ לריך להגיד ע"מ ודומה לכתב ע"ג דבר שיכול לזיף : **ז** שתת שני גיטין היו וכו' אבל אם ניכר שלא נתכוין לזה אי אינן שתת החתיל לכתוב בשם פלוני ושייר בשם אחר כיון דאין ניעותא לפנינו אין מוסיפין לזה ס"ם ומ"ם בהג"ה מיהו וכו' כ"כ המגי"ד אם יש עד ס שלא נעשה זוף ומ"ל נעדי' וב"ח כתב כיון דיש עדים שלא ניעשה זוף ח"ל לידע דמסר לה בעדים ואפשר כיון דנראה כמזוין בעינן לידע דמסר לה בעדי' אפי' לפי שטות הרמב"ם דהוי כאלו אין עדים מחומים עליו וכ"כ בע"ז : **ח** דבק שני עורות וכו"ה אם שתר ד"מ וכשול זה אפי' אם יש כאן ע"מ דלאו מעני גיטין הוא מ"מ כשול מסום שתר ת' כתוב ולא שני סבריס אף על גב שתר ת' ולא שני כפרי ת' אחי' לפיכוך דבריס מ"מ ילפינן נמי שתר ת' אחי' לפיכוך דבריס מ"מ אם אינו כפרי כ"כ הלבוש • וע"ע לא מהני דיוק דהא אימא בתחות דף ל"ד ר' יהודה דרש והיה לך לאחות אות ת' מנין ו' אות ת' בתוך ו' אות ת' אלא מדיוק אות ת' בתוך ו' אות ת' יוסי דמכשר שני קלפי משום דלא דרש דיוק זה מ"מ נשמע דין זה מהני אף על גב דמדאורייתא סגי דיוק אחד ל"ג ותגודה אם כתב חפילין ומזוזות על שני קלפי ותפר אותם כשר אפי' אחר הכתיבה קודם הפרן אם הפר כשר ומכ"ש אם הפר אחר הכתיבה • ותום' בסוטה דף י"ח לא פסלו אלא אם הפר אז דיוק אחר הכתיבה • אבל אם הפר קודם הכתיבה כשר וכן ס"ל להרמב"ם והטור בס"ג סי' רפ"ח • ואין להניח ראיה מדיוק סופרת ופסול והעשה הוא משום סופר ת' דאמרה החורה בס"ג בת"ח סימן חקפ"ו ס"ם דיוק לא מהני סופרת סימן ל"ג בג"ח ול"ע : **ט** ואם כתב ראובן בן מת"ג בעלמא אם הפר ראובן בן יעקב עד שהחה הבני אבל בשני אין אומרי' דקלי יעקב עד על ראובן בן חום' ולכאורה משמע כאן דהבני כשול אפילו אם מ"י לנו אם זה הוא החימת יעקב ולא משמע כן מסוגיא שלא משתמת אמרינן זה הוא החימת יעקב וכשר דהא החם יעקב עד שלא דוקא כשידוע לנו שאין זה החימת יעקב אז הוא כשול ואם החם הבני ראובן והחם הבני בן יעקב עד שניהם כשרים משום ראובן קלי על יעקב עד שהחת החם של עלמו בן יעקב עד כן עולה מכוונ' נן הוא דעת הב"י ומהרב"ו לופרים ונ"ח : **י** וכן אמר כל אימהם לאשתו ליכי ביתיהויין ובל טוף הגט והב' עדים חותמים מלמטה ה"ז גט כשר וינתן לכל אחרת בעידי כשירה : ואם עד ליכי ולבוף מסיי כל הנוסח לא הוי אחי כשיי יולאת נגוש ת' כיון שכתב לב"ח העיקר הגט ושאר מכתב חיוב

יא ואם אין שם עירי מסירה יב כל מי שתצא מגילה זו מתחת ידה מגורשת אבל אם כתב בבך בשבת גירש פלוני לפלוני והשלי הגט והתחיל תחתיו גט אחר באותה מגילה וכתב יג וביום זה גירש פלוני לפלוני והשלים הגט השני וכן עד שהשלים כל הגיטין והעדים מלמטה יד אם נתנם מגילה זו לכל אחת מהן בעירי מסירה הרי כלם מגורשת ואם אין שם עירי מסירה והיתה מגילה זו יוצאת מתחת יד אחת מהן אם היתה זו שגיטה באחרונה שהעדים נקראים עמו הרי זו מגורשת ואם היתה המגילה יוצאת מתחת יד אחרת מן הראשונה ה דטן ספק מגורשת :

הגה וכל זה שכתב ופלוני לפלוני וכו' אבל אם כתב בגט וכן בתחלי פלוני לפלוני חילוק אינו כתר טז רק התחרון (עיר) :

י כתב אנו פלוני ופלוני גירשנו נשותינו פלוני ופלוני והשליח הגט אע"פ שנמסר לכל א' מהן בעירי מסירה אינו גט שאין ב'נשים מתגרשות בגט א' שנאמר וכתבה ולה ולא לה ולזברית, חזר ופרטן בתוך הגט וכתב פלוני גירש פלונית ופלוני גירש פלונית יז בזמן הזה הרי אלו כשרים :

יא כשחותם הער צריך לכתוב שמו יח ושם אביו כגון יוסף בן יט יעקב ער כתב יוסף ער או בן יעקב ער או יוסף בן יעקב ולא כתב ער כשר :

הגה י"ו מחתר דכגי אם כתב יוסף עד ח"כ בן יעקב לא לריך למכתב כ ואם טעה כא או זיהה בו אין לפסול (ה"ה סימן רכ"ח) וכמו שנתבאר לעיל סימן קכ"ח בזיוף זה ואין לסמוך ע"ז רק בשעת הדחק ובמקום עגון (וע"ל סי' קכ"ח עד שם לו ד) שמות בילד יחתום עלמו ואין העד לריך לחתום עלמו בתוכיתו) אם סימן רל"ד לפי' לכתחילה גם לא יחתום עלמו אלא חבירו בשם רב או חכם רק בלעדי בן פלוני עד (סדר גיטין) וכל דבר שיש בו לקח ספק כ"ל כותבין אין לחוש לכתחילה לחתמו כי אין ליכנס לספיקו לכתחילה בלא לורך (ד"ע) ולכן אין חותמין לעד (מי) שנתנו מומר כמו שנתבאר לעיל סימן קכ"ה וה"ה לכל כיולא בזה (ולכתחילה מהרין בתחימת בעדים בכל דבר שמהרין בתחימת הגט הן דבעינן בתחימה חמה ומוקף גויל) (ד"י בשם הקונטרים) וכל כיולא בזה :

יב אבל כתב יוסף לבר כב ולא כתב עד פסול (וכ"ם אם כתב בן פלוני ולא כתב עד לפסול (ד"י) :

יג עירי הגט אין חותמים כג אלא זה בפני זה ואם חתמו זה שלא בפני זה פסול (ויש מכשירין אם חתמו ג' זה בפני זה כד והשליחי שלח בפניהם) (טור בשם ר"ת) :

יד גט שנכתב בכתב הלשון ועדיו התומים בכתב אחר כשר והוא שיהיו העדי מכירים כה לשון הכתב והכתיב :

טו א' מהעדי חתם בכתב לשון א' והער השני בכתב לשון אחר כשר :

טז העדים שחותמין על הגט צריכים להיות יודעים לקרות ולחתום ואם אינם יודעים לקרות כו קוראים בפניה' וחותמין כן והוא שיכירו לשון הגט ואם

חלה חום' דבריס . וכ"ל אין זה חלי' דאין מה שהוא תוך הגט וכל מה שהוא חוץ הגט לריך לכתוב אחל כ"ח ולעיל כתבתי מ"ש הרי לח מוקדם וכו' ג"כ החזיק הגט ח"כ לריך לכתוב כל הגט לכ"ח . וא"ם כתב נוסח ח' לכולן הגט בטל מלחורייתא דהרי אחי נשים יולאת בגט ח' כ"כ הטור בשם הרמ"ה וכן יש לפרש דברי הרמב"ם והיינו לטען המחבר וכן מפרש הם"ך ומ"ש ב"ח אין מוכרח : יא וא"ם אין שם ע"מ כ"כ הרמב"ם מזמע לפי' אם יהיו שלח היה שם ע"מ כשר ולכן נמוי מחזיל דם"ל אפי' אם ליכא ע"מ כשר כמ"ש בסי' קל"ג ולדעת רמ"ה אם אם ליכא ע"מ פסול כ"ל דה"ק ואם אין שם ע"מ בוודאי שלח ספק היה אם היה שם ע"מ כשר הגט דחזינן בוודאי היה ע"מ כיון דע"ח עליו ומ"ש ואינתן לכ"ח בעי"מ היינו לכתחלה ימסור לכ"ח בע"מ ואם א"י אם נמסר לפני ע"מ כשר אחרי' מסתמא היה שם ע"מ :

יב כל מי שחתם וכו' הב"י מפרש ל' הרמב"ם בזה דם"ל לכל מי שחתם מגילה זו מתחת ידה מגורשת ואם לא היה שם עדים וכיון שחתמו אלו בלונה למסור גט זה לאחרת גם אחרת מגורשת וגובה הכתובה והדין"ם והט"ז פירשו דוקא זו שחתם מגילה זה מתחת זה היא מגורשת ולא לאחרת אפי' אם חתן היה לאחרת . מיהו נראה אם בחתה האחה והגט בידה ה"ל לשאול אותה אם תנאתה נתן לה הגט : יג ודיוס זה כיון שכתב הזמן חלל כ"ח הוי פרט ואחרי' העדים לא קלי חלה על החתימה ולא על הדחסונים . והאי פרט היינו שהכל היה ביום אחד אפי' אינו פורט היום חלה כותבו ביום המכר מיהו פרט כ"כ ג"ח : יד אם נתנה מגילה זו וכו' היינו בדיעבד לכבד נתנהו כי שמא לא חתמו העדים שלא על החתרון ח"כ על הרמבו"ן ליכא ע"ח ואין מוקדמין בו להחלה וזה מדויק מ"ש אם נתנה היינו בדיעבד ובסמוך כתב וינתן לכתחל : טז ספק מגורש כיון שכתב זמן לכ"ח יש להסתפק שמא הפרי לא החתימו שלא על החתרון וכן אם כתב פלוני בלא ו' יש להסתפק כה"ל וכן אפי' אם כתב זמן לכ"ח וכתב פלוני בלא ו' ו"מ אינו שלא ספק ח"ו למה כתב כאן כלשון הרמב"ם ה"ל ספק מגורש ובשלמו בגמלו כתב סתם פסול : יז רק התחרון לכתוב קלה כיון שהוא עיון בפני עלמו ח"כ הוי כילולי ליכא זמן בתחרון ופסול ולמה מכתי התחרון : יח זמן הזה היינו זוקק שכתב זמן ח' לכולן אבל אם כתב לכ"ח זמן ח' שכל ההחלה כולם כיון שכתב זמן לכ"ח הוי פרט כ"כ הרמב"ם וכן אותיות בם"ס אלידת דל"ל לע"ג דל"ל לר' יוחנן דמיקל טפי ום"ל זמן ח' לכלם הוי כלל וקי"ל כווחיה ח"כ כשכלל כולם בהחר וחת"כ כפרט וכתב זמן לכ"ח הוי כלל מיהו לא מלינו מפורש כן בם"ס וי"ל לפי' לר' יוחנן הוי פרט . והנה הרמב"ם תולק על הרמב"ם וס"ל לר"י אם כלל בתחל כולם כח' חולא מהני הפרט ולא הוי גט מיהו הר"ן והמגי' כתבו עיקר כרמב"ם ומה שהביא הרמב"ם ראי' מדברי הרי"ף לא ס"ל כהרמב"ם מדלא כתב הלכת כר' לקים זה פשלל בתחל והא כ' פורט יש להחו' ולום' דשלל בם"ם הלכת כר' יוחנן דמיקל טפי מר"ל ס"מ מה שמיקל ר"ל טפי מר"ל לא טפי לא פליג ר"י ואל"כ לא שייך למימר ר"י מיקל טפי ועיין ב"ח : יט וא"ם אחרי כשר כתבתי ר"ס אין קפידה בזה ו"מ אם יש כאן ע"מ וע"ח לא פרטו אלא שמחתם ה"ה כשר ויש לחלק הגט לאבל אם לא בא על החתום לומרי לא יתן הגט שלא אם כשר נתן הגט כשר : יט יעקב עד הא לריך לחתו' בגט עד ולא בשאר שטרו' משו' הגט אבל ל' הנעל מ"ה תותם עד כלומר שהוא מעיד דהנעל אמר כל זאת לפניו לנוסי"ח : כ ואם טעה או זיהה אע"ג הטעות מפסיק אין זמן לבין חתימת עד מ"מ מוכח דקאי על עד וכשר . ונראה אם טעה בשמו ולא בשם אביו ג"כ כשר דהוה חום' דבריס ואע"ג דאין חילוק בזה . אע"ג דח"ה כתב בשמו אין לדייק בשטועה בשם אבל ל' הנעל ס"ל דפסול דאל"כ למה לח כתב בשמו כי אח"ה ס"ל שאין חילוק בזה . אע"ג דח"ה כתב על מעשה שהיה ל' אע"ג דלא כתב על מעשה שהיה מ"מ מחזו' זו אי אתה נמי דפסקינן אם סידר על מעשה שהיה אמלינן גם אחזו' זו דח"ה היה על מעשה שהיה . ובחזו' רס"ך ס"ח כי' קמ"ב כתב דוקא בשם אבי מיקל הח"ה ולא בשמו ולפשר כיון שעיקר החקנ"ר ג' היה שיהיה מפרסים אח שמותם מ"ה ס"ל דאין להקל בשמותם מיהו דח"ה לא כתב טעם זה אלא טעמא הוא מדקתני במתני' כ' המגרש אין פלוני עד כשר ג' אין פלוני עד כשר ח"כ שמו ואם אבי שהם גם כתבתי בשם הום' דתיקון ר"ג לא היה רק דרך עלה טובה מיהו למשה אין להקל כנגדו . ואפילו אין טעות כוכל ה"ה חק הוכות אין פוסל בו וכשר במקום וחק ועיגון . ונראה אם תירץ טעות או חק הוכות במלח עד כשר בלא וחק ועיגון כיון דכשר נמי החתימ' אין פסול במלח על : כא או זיהה כלומר שהעלה לאבי אם אחר . ולא משמע כן מדברי הרמב"ן שהבאתי לעיל : כב ולא כתב עד כאן ומשום ר"ל דלא תהום עלמו לשם עדות אבל אם חותם שמו ואם אבי אין כשר אלא תאמר דהחתם לשם אבי ואם אבי ומ"ש פשוט לכ"ע ולא היינו לפשוטות הרמב"ם בסליכא ע"מ וכן לשאר פוסקים דם"ל בסליכא ע"מ הוה פסול אלא אם א"י אם היה ע"מ אם מהימנין בעלמא כשיש ע"ח אחרי' מסתמא היה ג"כ ע"מ וזה לא אחרי' דהיה ע"מ : כג אלא זה נמי זה הטעם מפורש בם"ם דגזרינן משום כולכם שמא יאמר כולכם וחתמו ואת אם לא יחתימו כול' פסול הגט אע"ג דמשום אי' אים חקר' לדבר שיחתמו אח"ז כמ"ש בסי' קכ"ג אפי' אם יחתמו אחר הנישואין כשר הגט מ"מ אים לחוש שמא לא יבקידו ולא יחתמו כלל אף אח"ז ועיין בהגהות ובמלחמו' ה' ובד"ן פ"ק ולקולא לא אחרי' מקום שנהלא ע"ח מקוים לא אחרי' דכולכם דאין חותמין אלא זה בפניזה ח"כ אם נתלא בשע"ח מקוים הוי כאלו היה כל החתימות מקוים כיון דחותמי' זה בפני זה אלא לקולא לא אחרי' דהוי כקיום : כד והנ' אלא בפניהם אמזיין שני עדים והחתי' עוד ח' זה ים להקל כיון אלא אזמין אח שני עדים וכיון שחתמו אלו שנים כשר ונמי חתימות עידי הגט ועיין בהום' ב"ב הזורק : כה לטון הכתב והכתיבה בולטי ל' הכתב לריכי להבין הלשון כמ"ש בסמוך אבל מ"ש כיצד הגט מ"ה ק"ל אם אפי' אם נכתב בלשון הקנה בב"מ ה"ה לקרות קורתי ולא יחתמו כלל אף אח"ז ועיין בהגהות ובמלחמו' ה' ובד"ן פ"ק ולקולא לא אחרי' מקום שנהלא ע"ח מקוים לא אחרי' דכולכם דאין חותמין אלא זה בפניזה ח"כ אם נתלא בשע"ח מקוים הוי כאלו היה כל החתימות מקוים כיון דחותמי' זה בפני זה אלא לקולא לא אחרי' דהוי כקיום : כד והנ' אלא בפניהם אמזיין שני עדים והחתי' עוד ח' זה ים להקל כיון אלא אזמין ש

תין קורתים בפניהם אלא ע"כ דחיירי בקורתי בפניה'ומ"מ לריכי לידע לקרו' ויש לדחות דיוקאמי חיירי בדייני קיום מז מ"ל הדיינין לקרו'הסטר מה שכתב דג כי תין מעידי'על גוף הסטר רק מקיימ'החתימות הידני'דזה חיירי היוקאמי וקאתר העדים תין חותמים חת"כ דיודעים לקרות והיינו כשתין קורתים בפניהם והדיינים חותמים אף אל פי שא"י לקרות כיון דא"ל לידע מה שכתב בסטר ומ"ש הרמב"ם פ"ד והות ג'יוצי'לשון הכתב'כמ"ש בסע'י'ל כתבתי בסמוך דשם חיירי כשקורתי'בעלמא אבל אם קורתים בפניהם י'ל אפי' א' הלשון אלא הקורת מתרגם בפניהם נמי מהני · ועיין בד"ר ס"ק ה שם פוסק דדיעבד מהני אפי לא ידעו לשון הגט אם קורתים בפניהם ומתרגם להם: כח רושמי להם דוקא בגט מקולין בזה ורושמי להם אבל לא בשאר שטרו' כ"ש ברמב"ם פכ"ד ה'מלוה ופ"ח ה"ג כתב הרמב"ם דמקולין בגט מפני הקנות עגונות הואיל ותחימת העדים בגט מדבריהם מסתע דוקא בשמסר לפני ע"מ אז מקולין ולפיטות הפוסקי'דעיינ ע"מ וע"ח לע"כ בשמסר בע"מ אם רשמו בדפר דהוי כתב הוי כאלו לא חתמו כלל ואין מוציאין לכתחלה אבל בדיעבד בכל מה שנתפסם בפר לא יהא אלא חתמו כלל דקי"ל אם ניתן לה הגט בפר כמ"ש לעיל אות ל"ג טעור בשם הרמ"ה אם רושמי'בחיית דאבדית אפי'בדיעבד פסול לכתוב'קאה דהא לעתה טעור לריך למסור לפני ע"מ ואם לא היה ע"מ הגט בטל כמ"ש בסי'קל"ג ח"ב ע"כ תיירי כאן שהיה ע"מ קאה למה בדיעבד פסול למה גרע טפי מגט שנתגרש בפני עדים דגזרי'חתימה טאו כתיבה כמ"ש בחוספות ריש גיטין עיין בח"ה סי' ל"ד · ועיין סימן קכ"ה שם מבוח'במה שכותבי'הגט ואם רושמי'דו החתימות פסול דהוי כאלו לא חתמו כלל · ובדמב"ם פכ"ד מהלט רושמי דפי'רושמי'היינו מקרעי' בהקלף החתימות ועדים ממלא'יו אלא קאה הא ס"ל להרמב"ם הקורע על העור הוי כתב כמ"ש בסימן קכ"ה ח"כ הוי כתב ע"ג כת'ונ"ל דם"ל דמקרעי' מקלף חתימות היינו מכל אות אלא מקלף אז שמתחי'הקריעה והם חותמים דו כמ"ש בחוס' * ומכאן רא'קלף לרבי הת"ה בתק תוכות אם לא נגמר החות כשר ודיו ע"ג דיו לרמב"ם אם כותב הגט כך לא הוי גט כלל ואיכא בשי'אחר ורמ"ה ס"ל דאיכא גט ופוסל לכהונה לפי בא בתב אם רשם לא בזמיה דאבדית אז בעבלא אינו גט ופוסל לכהונה מטום דהוי כדיו ע"ג דיו ולא כהב"י דמדמה לדיו ע"ג מקרקע לכן הקשה על הרמ"ה מה שהקשה ולישתי שאם ס"ל להרמ"ה דהוי כדיו ע"ג דיו וכן לעיין שנת קי"ל דיו פטור אבל אסור ולרמב"ם שהביא בשי'קל"ח הוי ספק גט וכ"מ מזה להפוסקי' דס"ל ע"ח בלא ע"מ כשר אם לכתב ע"מ וע"ח חתמו בבה"ג הגט בטל אם כותב דיו ע"ג דיו אבל לדיק דבעיינ ע"מ לעולם הגט אינו בטל אם נמצא לפני עדים: כשם אלא לחתום הסופר לעד בש"ם מנאוך הטעם לחייבינן שאת יאמר הבעל לבניס לסופר וכתוב ולפלוני ופ' ויחתמו ומחתם כיסופת לסופר חיישי ומחתמי חד מהנך שהרי וסופר בהדייהו לוישתר לבניס שיאמרו לסופר לכתוב ואחתם ומחתם כיסופת שיחתום הוא עצ"ג דקי"ל לומר לאמרו פסול ח"כ לא יכתוב הסופר אם לא שמע מהבעל מ"מ אינו פסול אלא מחשת ספק חיישי כאן ופאן לחומרא כמ"ש בשיכות בפוסקים כשמעלומר לאמרו וחתם סופר ועד שלו אומרי לי סוחרי' זה אות זה ואנן חיישינן דזה לחומרא עלה מזה מי שאמר אני גיטך א' לומר לאמרו וא"י אחתם סופר ועד אמ"כ אחד מהם כשר · ה"ה אם אמר לג' שיעשה כרלונם או שיכתבו ויחתמו הגט לו שיאמרו לאחרי' שיחתמו ויכתבו ומת א' משלג' יש תקנה הל"ל וכשר מ"מ · מיהו בש"ם מצוחר אם אמר לבניס אמר לסופר יכתוב ופ' ויחתמו אחר שאת תשכיר עדים ויאמרו כן בשם הבעל בפ"ג דלא שייך אמ"כ הל"ל ואם יאמר לג' אחתם סופר ועד וא"י אומר לאמרו כהנ"ל ש"מ אינו' פסולי' היינו אומר לאמרו לסופר ולעדים פסול מטום שאת תשכיר העדי' ואחתם סופר ועד פסול מטום אומר לאמרו לסופר ויחתמו ואחתם אחתמו דאז לא שייך שתשכיר כשר ולא אמרי' ע"י חתם הסופר והעד וא' ע"י לאמרו לסופר ויכתוב ואחתמו · והיכי דאמר לג' שיכתבו ויחתמו ומת א' מהם י"ל במקום עיגון ודחק כשר שלא יהתמו כלל ויתנו לה לפני עדים דהת לפיטות הרי"ף והרמב"ם כשר אף אם ניתן הגט בלא ע"ח כשר כן הוא במקום דחק ועיגון וכן משמע ר"ס ק"מ מ"ש הטור בשם העיטור ע"ש בב"י · ואם שני עדים אחתמו וגם הסופר לדעת הרמ"ם כשר בדיעבד * ולשר"ן ס"ל דאפילו לכתחלה כשר והמדכי פמ"ש כתב דפסול וכ"כ בש"ג פ' המגרש והב"י כתב היכא דת"ל בגט לאחר כשר * והריב"ש בתשובה סי' ק"ה פסק בחתם סופר וע"ח אם נזדמן לו גט אחר אל יתן לה אלא בחתם סופר ועדים פסול מטום שאת תשכיר העדי' ואחתם סופר ועד פסול מטום אומר לאמרו לסופר ויחתמו ואחתם אחתמו דאז לא שייך שתשכיר כשר ולא אמרי' ע"י חתם הסופר והעד וא' ע"י לאמרו לסופר ויכתוב ואחתמו · והיכי דאמר לג' שיכתבו ויחתמו ומת א' מהם י"ל במקום עיגון ודחק כשר שלא יהתמו כלל ויתנו לה לפני עדים דהת לפיטות הרי"ף והרמב"ם כשר אף אם ניתן הגט בלא ע"ח כשר כן הוא במקום דחק ועיגון וכן משמע ר"ס ק"מ מ"ש הטור בשם העיטור ו

קלא א חיינו גט ואין פוסל אפילו להאומה כמ"ש ר"פ כל הגט ובגמ"ס פ"ג ח"כ אין קידושין של תחר הוספיס בה ואם כתב הכל לשמה והרי זה מותרת כתב אלא לשמה יש להזהר שלא קדשה תחר הזולל בשופטי גיטין הרמזויים לה היה כתב והרי זה מותרת וכולי כמ"ש בהוספ' דף כ"ו בן כתב הב"י בסימן קכ"ג ומ"ש בסימן קכ"ו לף ספר תורני מי הורף ע"ש: ב ביאר סופר וכולי המפקד הסמיט הדין אם הסופר רשאי להזמין טופסי גיטין וז"ל נלענ"ד והנה הרמב"ם מתיר להסופר שימין טופסי גיטין ורוב הפוסקים חולקים על זה לומר למען לא ישלחו בטופס בשר ל"ל לשם שיחזיק אם יש בשר בחל כתיבת הספר שיהא למחוק גם התוף. ובזה פליגו לרמב"ן והרמ"ה אם ניתן לה גט כזה לא תנשא גו ולהרא"ש אם בשר כתב מותר לגרש בו וה"ג והרשב"ץ פוסלים גט כזה נראה דס"ל נתי הרמב"ן דלא תנשא גו אבל לא חלה דלא גלע מספרי דרבנן דקי"ל דלא תלה ומ"ם הטור בסימן זה חלה לה כן כתב חלה לה לשון הרמב"ן ס"ל נכל פיסולי דרבנן חלה כמ"ש בהר"ן פ' המגרש. מיהו קשה על הטור בסימן ק"כ שמעם ס"ל עיקר הרמב"ם ס"ל בפסולי דרבנן לה חלה ובסימן זה כתב כשיטת הרמב"ן. ובסימן קכ"ג הביא הב"ח בשם הרמ"ה דעת ר"י הפוסל בכתיב' גט החוף. ובזה פליגו לרמב"ן והרמ"ה אם ניתן לה גט כזה לא תנשא גו ולהרא"ש אם בשר כתב מותר לגרש בו וה"ג והרשב"ץ פוסלים גט כזה נראה דס"ל נתי הרמב"ן דלא תנשא גו אבל לא חלה דלא גלע מספרי דרבנן דקי"ל דלא תלה ומ"ם הטור בסימן זה חלה לה כן כתב חלה לה לשון הרמב"ן ס"ל נכל פיסולי דרבנן חלה כמ"ש בהר"ן פ' המגרש. מיהו קשה על הטור בסימן ק"כ שמעם ס"ל עיקר הרמב"ם ס"ל בפסולי דרבנן לה חלה ובסימן זה כתב כשיטת הרמב"ן. ובסימן קכ"ג הביא הב"ח בשם הרמ"ה דעת ר"י הפוסל בכתיב' גט החוף. ובזה פליגו לרמב"ן והרמ"ה אם ניתן לה גט כזה ל

ב צוה לכתוב גט לגרש בו אשה בעלמא לכשיכניסנה אינו גט ואם היא יבמתו ואחר שיבמה גירשה בו הרי זו ספק מגורשת :

ג שנים ששמותיהם שוים ושמות נשותיהם שוים ושלחו ב' גיטין ג ונתערבו זה בזה נותן שניהם לזו ושניהם לזו בעידי מסירה ואם נאבד אחד מהם לא יתן הגט הנשאר לא לזו ולא לזו ואם ניתן לאחת מהם אז לשתיהן ה"ז ספק גירושין :

ד המביא גט ונפל ממנו ד במקום ששיירות (כי' חנויות של חנסים הולכי תורים) מצויות או אפי' במקום שאין השיירות מצויות ובעי' שיכתב הגט החוזקו ב' ששמותיהם ה ושמות נשותיהם שוים אם מצאו לאחר שראה שלא עבר שום אדם שם משע' שנפל עד שמצאו או אפילו לא מצאו לאחר ו ויש לו סימן מובהק או טביעות עין בגט או אפילו אין לו סימן וטביעות עין בגט לא שמצאו בכלי ז שהיה בו הגט ויש לו סימן או טביעת עין בכלי ויודע שלא השאילו לאחר או שמצאו ח קשור בכיס או בארנקי או בטבעת שחזקת כלים אלו שאינו משאילם לאחרים או שמצאו בביתו ט בין כליו כשר ולא חיישינן שמא אחר הוא אבל אם אינו יודע אם עבר אדם שם ואין לו טביעת עין וסימן בכלי ולא בגט חיישינן שמא לא זה הוא הגט שנאבד לזה ואפי' אם עדים מעידים שהאחר שהוחזק כשמו של זה לא היה בעיר כשנכתב וכן אם ראה שעבר אדם שם אפילו לא שביחי שיירות י ולא החזקו שני יוסף בן שמעון חיישינן אפילו היה כותי שעבר שם יא א"כ עידי הגט אומרים מעולם לא חתמנו על גט אחר יב ששמו כשם האיש הזה אפילו אין מעידים בפירוש שזה הוא החתימת ידם כגון שאין הגט עתה בפנינו כשר וכגון דאיכא עדים דלא איתחזק אנשים ששמם כשמם של או (העדים) אבל אם יש עדים אחרים ששמם כשם או חיישינן עד שיעידו שזה הוא חתימת ידם או שיאמרו העדים אנו מכירים הגט שיש לנו בו סימן מובהק שיש בו נקב בצד אות פלוני ואפילו א"נ אומרים הסימן עד אחר שיראו אותו ואם התובעו יאמר הסימן אינו מועיל אא"כ יאמר אותו קודם שיראה הגט אבל בטביעת עין אין מחזירין אותו לתובעו שאין מועיל טביעות עין להכשירו יג אא כשמוצאו אותו בעצמו שאבד לו ואם לא החזקו שני יוסף בן שמעון ולא שביחי שיירתא מחזירין אותו בלא סימן אפי' שהה כדי שיעבור אדם שם יד ויש שפסקו שאם אבד ממנו

ממנו במקום שאין השיירות מצויות אפילו מצאו לאחר זמן מרובה לא חיישינן שמא אחר הוא אפילו החזקו באורזו מקום שנים ששמותיהם שוים ושמות נשותיהם שוים ואם אבד במקום שהשיירות מצויות אם מצאו מיד וערעין לא שהה אדם שם מהעוברים טז או שמצאו בכלי שהניחו בו ויש לו טביעת עין בארכו ורחבו של גט שהיה כרוך הרי הוא בחזקתו ותתגרש בו ואם החזקו באותו המקום שנים ששמותיהם שוים ושמות נשותיהם שוים אם אבד במקום שהשיירות מצויות חוששין שמא גט זה הנמצא של אותו האיש האחר הוא הואיל ועבר אדם שם אף ע"פ שלא שהה אבל אם לא עבר אדם שם הרי הוא בחזקתו :

הגה טז י"ח שאם החזיר שם העיר בגט אין לחוש לשיירות מלויות דאין חוששין לשני עיירות ששמם שוה (תשו' הרח"ש כלל מ"ה) :

קלג צריך שימסור הגט בפני שני עדים כשרים ובו ג' סעיפים :

א צריך שיהיו שני עדים כשרים בשעת מסירת הגט (ומסכ' לה הגט א בפני שניהם ניחא) (ב"י) וכן צריך להחתום עליו עדים לכתחלה אבל בדיעבד אם לא היו אלא עידי חתימה ומסרו בינו לבינה כשר וכן אם היו עידי מסירה ולא היו בו עידי חתימה כשר וי"א שאם נודע שניתן לה ב בלא עידי מסירה אע"פ שעדים חתומים בו ג פסול ומיהו כשרואין אותו חתום תולין שבודאי נמסר בעידי מסירה : הגה וע"ל ריש סי' ק"ל לדוקחין כח חתם של עדים לתתימה ולמסירה ד ולא שני כיוצא :

ב ה צריך שיהיו גם החתימות ישות בשעת נתינת הגט :

ג רגילין ליתן הגט במנין עשרה :

קלד צריך שיבטל הבעל כל מודעות ובו י"ט סעיפי' :

א צריך שיבטל כל מודעא קודם שיתן הגט א שאם מסר מודעא בפני שנים ואמר גט שאני רוצה ליתן לאשתי ב דעו שאני אנוס ליתנו ולכן אני אומר בפניכם שיהא בטל הרי הוא בטל אף על פי שלא לקח בקנין : הגה ואע"פ שלא מסר בפני ג' עדים ביחד רק זה אחר זה ובלבד שיהיו כשרים (ריב"ם סימן לב"ג) :

אע"פ שאין מבירין את אונסו ואפי' אם האונס שאמר היה שקר ואע"פ שנתנו אחר כך לא אמרינן שביטל המודעא שמסר ער שיאמר בפירוש שמבטל המודעא ואז היא בטלה ואינו צריך קנין :

ב לכן צריך שיבטל קודם כתיבת הגט כל מודעא שמסר ויאמר כן הריני מבטל כל מודעא שמסרתי על גט זה ג וכן אני מבטל כל דבר שגורם כשיתקיימו אותן הדברים ביטול לגט זה וכן אני מעיד על עצמי שלא מסרתי דבר על הגט שיבוטל מחמתו והריני פוסל כל ער או ערים שיעידו שמסרתי או שאמרתי שום דבר שיבוטל מחמתו גט זה או שיורע כחו של גט זה מחמת אותה מודעא או אותו דיבור : הגה וי"ט ד דסגי שם לומר שמבטל מודעא ומודעא דמודעא עד סוף כל מועדי (טור בשם הרא"ש) וכן נוהגין לכתחלה לחוש ולומר כסברת הרשבו"ן :

ג נהגו להצריך ביטול מודעא אף למגרש מרצונו : הגה ומיהו שם שכח מלבטל כשר (מ"כ בשם הרא"ש) מאחר שמגרש מרצונו (מ"כ בשם מהרי"ל) ונהגו עוד לבטל מועדי קודם שילוה לכתוב קודם הנתינה (במרדכי) ה ואע"פ שי"א שאם בטל הגט בין כתיבה לנתינה לא היה מועיל אע"פ שביטל מועדי לגרש בשעת נתינה ולכן אין מניחין לאחו לילך עד שיתן הגט תחי"ה מתחילין ג"כ לבטל מועדי בשעת נתינה (עיין בב"י) :

ד אם נשבע הבעל ליתן גט ו צריך שיתירו לו קודם שלא יהא רומה לאונס אך ערבות יתן אם ירצה שאין זה רומה לאונס : הגה ז וה"ה שם קבל קנין לגרש (פסקי מהרי"ט סי' קע"ג) ח אבל שם קבל עליו קנסות שם לא יגרש לא מקרי אונס מאחר שלא הגיעו בדבר אחר ויוכל ליתן הקנסות ולא לגרש (ב"י בשם תשו' וכן הוא במרדכי"ק בשם בפסקים) וים מתחילין לפי' בכה"ג שם בתשו' הרשב"א) יעוש לחוש לכתחילה ולכתרו מן הקנס אבל שם כבר גירש מכני זה ואפילו גירש מבח שנועה שעשה מעלתו לגרש הגט כבר הותיל ומתחילה לא התנסהו על כך (תשובת הריטב"א) י"א דלא מקרי אונס שא

כשא"י לבטל ע"פ הדין נריך שיתירו לו כי השנוע הוי ככפיה אבל נודאי שם קבל קנין לריכי למחול לו הקנין שלא יהיה כאונס מעמע הקנין חל מה שעשה על הגט ושם בפסקי מהרח"י מעמע דלא חל כלל דהא בת שם עשה קנין ח' לגרש וליתן קנס כיון דאין חל הקנין על הגט אין חל על הקנס דהוי קנין חל מעיקרו וכ"כ הרשב"ם פ"ה ה' מכירה דלא מהני קנין על הגט וכ"כ הסמ"ע בסי' קל"ה לפ"ז אין חל הקנין שעושים על החלילה ולא מהני ק"ם שמקני' פחי' תחת החופה וה"ל קנין שוטני' תחת החופה קלי על הממון דאין רולי' ממון אחיכם ח"כ ל"ל קנין דהא מחילה ח"ל קנין : ח אבל שם קבל עליו קנסות בלבוש מחלק בין שם מחתי' קנס בשיעות משתו ולא יגרש לבין שם מחתיב שם לא יגרש ומן המוגבל ובזה מתרץ דל"ם השנ' הרשב"ם שהניח רמ"ח על מהרי"ק והרב רמ"ח לא שם ל"ב :

ט ה"מ כשמכר מוקדם ולא הגט בטל אפי' אם הוא חיי' לגרש כדין ומ"מ ולא ביטל המודעא הגט בטל : י פסול משמע לכאורה דפסול מדרבנן ולית ליה לאפי' מדאורייתא פסול כמ"ש בדש"י והל"ן ובעור וכן משמע בספעי' ו"וכן אם לא כשהוא עכו"ס כדין הגט בטל ולא כרמב"ם ספ"ג ועיין ג"י וב"ח ובחומרי רש"ך מיהו בש"ס לית ליה כדין בעכו"ס אתי לאחלופי בדין דישרא"ל ע"י אם קידום אחר אם חוששים לקדומו אם גזרי' לטו בדין דישראל ט"ו : יא מי שמ"מ וכו' היינו היכא דאתי' לגרש ע"פ הדין ומ"מ מכין אותו • ואם אנסוהו אלא כדין ומ"מ אינו חייב עונש כלל • ועיין בש"ך סק"ע שהביא לפסק הלכה אם אנסוהו ואחמו העדים את אזנו ולחו להגיד רהיט ואזיל לה הוי ביטל ואם אמר בשם רבי אין שלוח לבטל הוי ביטול ממש ולפ"ז עיין תשו' הרמ"ם : יב מכין אותו וכו' אפי' אתיא מסתיין אותו והב"י הקשה עליו מהא דאיתא פ"ק דקדושין דרב מניח מי שמ"מ ולא נידוי דחמור מלקות וכ"כ הרמב"ם לכן פסק המחב"י מכין אותו עוד הקשו עליו דהא הרח"ם פוסק כהגהדעי דרב לא מנגיד שאין מלקין בניחא ת"ב מי שמ"מ אין מכין אותו • וכן הקשה על הרב רמ"ח בשי' כ"ו ובניחא דכתב הרח"ם ובאין לא הניח אותו גם הקשה על הטור למה כתב בח"ה סי' ח' מאין מלעיר שליח ב"ד מכין אותו דהא הרח"ם פסק כהגהדעי וקושיו' תלוים לחרץ בשוב דרחיתי בשאר ספרים ל"ש בחב' הגהדעי לא פליגו שאין בעניין קידושין דאין מלקין שאין מלקין במקום בניחא אבל בשאר דברי' ל"פ לפ"ז אע"ג הרח"ם פוסק כהגהדעי מ"מ כאן מודה וכן בשליח ב"ד דמלקי' אותו לכן הניח הרב רמ"ח בשי' כ"ו בעניין קידושין דעת הרח"ם ולפ"ז כאן ולפ"ה • ולחרץ קושי' שני למה כת' רש"י משמתינן אותו מהרץ בדיעבד הם"פ חייבי לא כתב מ"מ ואינו מלקין אותו ולא מנדין אותו אבל כאן חייבי הטור מי שמ"מ ואינו רולה לבטל אז כופין אותו ואבל כפויות עד שיגמע לדברי חז"ל מיהו דברי רמ"ח ואפי' בטל וכו' אפ"ה משמתינן ליה תמוה : יג ואע"פ בפסלה מן הכהונה כבר כתבתי שלא כדין בישראל ובעכום כדין פסול מדאורייתא שאין ל"ל דהפסלה בה קידושין שלא אחר דיש לגזור שמא כדין בישראל : יד ואפי' קידש מעות אפי' לא נאסרו אותו אשה מהרץ בדיעבד הם"פ ועיין ח"ה דף מ' ופ' רצב"ס דכתו' לא מ"מ על הגט גילוי מלתא בעלמא הוא כיון דאינו מקבל מעות בודאי אינם לא נשמע לא מקבל מעות ומ"מ לדברי שמא לתו אינם הוא שלא היום לזעות הוא נלריך לכן הוא מגרש ולריכים לידע לזה אינם שלו ואפשר לה לרב"ם שפיר הדין מ"ם הרב רמ"ח בשם הג"ג דלא אמרי' לא מהני מעות אבל אם מ"מ ואף ל"י לא הוא אינם שלו אבל מעות אמרי' לא הוא מקבל לזה אבל כ"ש לזה הוא נתן גט אבל אם הוא לוקח מעות י"ל לתו אינם הוא שלא מחמת המעות הוא נתן גט ולמחר הוא רולה לחזור ה"ה הוא מ"מ ו"מ אם אינם שקר הוא דקי"ל מ"מ כיון דמגלה דעתו לאינם הוא לא הוי גט ח"ב אם הוא מקבל מעות י"ל לרב"ם דלמא ע"י מעות מרולה הוא : טו עשה מה שישרא אומרי' לך ה"ה אם אומרים שאם נתן גט כיון שנתן ע"י ישרא בטור וצ"ע :

קלה א צריכים לקיומן וכו' עיין בטור

להם לסמוך על אחר שיקרע כמ"ש בסי' ק"ל כ"כ הר"ן גם צריכים לקרוע חיקף בעת הנתינה כיון שכל הגט וצריכים הסני עדים לקרוע כל זה הוא לכתחלה דס"ל ע"מ כרחי ואם ליכא ע"מ הגט בטל ולכתחלה הרי"ף וכמ"ש לכתחלה לריכים לקרותו כדי שיהיה ע"ת ועי"מ אם לא קרעו בעת הנתינה שלא אחר כך אפשר שיודע מה שנתן לה היה הגט גם כ"מ אפי' אם אחר כך אפשר שלא יודע כשאחר אחר לגרש אחר מגרש ואם לא קרעו אחר כך אפשר שיודע שלא נתן לה גט ולא נתגרשה ואם נתגרשה אחר כך אפשר שלא י

הזר הבעל ולקחו מידם וזרקו (לחצרה) לבין התביות אפי' לא נמצא אלא מזוזה אחת או שטר אחד ז ה"ז ספק מגורשת :

קלו דין איזה לשון צריך שיאמר בשעת הנתינה והמגרש בשבת וכו' ז' סעיפים :

א המגרש צריך שיאמר כשיתן לה הגט ה"ז גיטיך וכיוצ"ב וזה ואם נתן בירה ולא אמר לה כלום א"ה ז גט פסול :

הגה ולכתחילה יאמר לה ה"ז גיטיך (והתקבלי גיטך) (מרדכי פ' המגרש וב"י בשם הקונטרס) והרי את מגורשת ממני והרי את מותרת לכל אדם (שם וטור) מעכשיו (ב"י בשם י"ח) ונוהגין שבעל כופל הגט כמו תחלה ונותנו לה כדי שתוכל להחזיר כולו בידה כשנתנו לה והבעל צריך לידע מה הוא אומר לה וכן כל מה שאומר לה יודיעו תוכנו בכירוס (הכל בסדר גיטין) :

ב במה"א בשלא היה מדבר עמה על עסקי גיטה אבל אם היה מדבר עמה על עסקי גיטה ונטל הגט ונתן בידה ולא אמר כלום ה"ז גט :

ג כשיתן לה הגט יאמר לה הרי את מגורשת ממני בגט זה ומותרת לכל אדם או הרי את משולחת ממני ואם שלוחו נותנו לה אומר הרי את מגורשת מפלוני בגט זה והרי את מותרת לכל אדם ואם אמר לה איני אישך איני בעליך יש מי שאומר שאינו גט אפי' היה מדבר עמה על עסקי גיטה רבתי ושלחה ולא שישלח את עצמו ב ויש מי שאומר שאם היה מדבר עמה על עסקי גיטה הויא ספק מגורשת :

ד אמר לה הרי את לעצמך ה"ז גט אבל אם אמר לה הרי את בת חורין לא אמר כלום :

ה צריך שיתננו לה בתורת גירושין אבל אם נתנו לה בתור שהוא שטר חוב או כשאמר אחר כך הרי זה גיטך או שיודיע כן לערים בתחלה :

ו הגה ובלבד שתדע שנתקבלה גיטו ממי שהעדים מכירים לה (כ"כ התוס' פ' המגרש) :

ז אם יש אחר בעיר ששמו כשמו ושם אשתו כשם אשתו אינו יכול לגרש אלא בפני האחר :

הגה ואפילו יודע בו שהוא בעיר מקומו עד שתדע שהיה שנוכח בפני האחר או שהעיד עידי מסירה שזה שנתן את הגט (ר"י ח"ה) י"ח אם שמות המגרשים שוות ה אע"פ שאין שמות הנשים שוות מ"מ יכתבו כשמן במגרש ולא מלד כינוי שלו (בסדר גיט ן) ולו שהאחד כהן והשני ישראל כהן (פרקי מהרי"ו סימן ו') ולכן נהגו לתת הגט בנשים שאם היו נעדר שיש שמתיתיה שוים (שהיה) לכל הגט שהוסיף מגורה פ' כל הגט) :

ז אין מגרשין בשבת ואם השעה צריכה לכך כגון שכיב מרע שתקף עליו החולי ורוצה לגרש כדי שלא תזקק ליבם אם הגט ברשותו יקנוה לה אותו שבתוכו ואם אי אפשר בלא טלטול כגון שאין הגט מונח ברשותו יטלנו בידו ויתננו לה ח (ו"ח דזמן הזה דכותבין הורה שבעל פה מותר לטלטל גט בשבת (מרדכי ריש הזורק ופמ"ג) ויכול ליתנו לה בכל עניין) :

קלז צריך שיהיו הנה יחד נמוד וכו' ל' סעיפים :

א אמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני או אלא לפלוני א אינו גט כיצד יעשה ויטלנו ממנה ויחזור ויתננו

ב ויאמר הרי את מותרת לכל אדם אבל אם אמר ע"מ כן הרי הוא כשאר תנאי הגט בין אמר לה ע"מ שלא תנשאי לו או ע"מ שלא תבעל לו או ע"מ שלא תחיי לו

ג (וים

אעה זו משום לעתה המחזר כשהיו שמות הנשים שוין אין חשש ולי"ח אפי' אין שמות הנשים שוין ז יקנה לה מהו רשות ואח"כ תייר מה שקנה, החשה קנה בעלה משום ולחרי גיטה וחלרה בתוך ל"ס והוא שהיו שניהם כאן ה"ה שלו בעלמא בלוחות אב"מ גם אין מיכר כ"כ ועיין בהרא"ן ובהר"ן ולכתורה קשה הא ח"ח לכהו' בשבח בע"ח ול"ל דחיירי דמכר בע"ח מוקדם הוא דכתב בע"ח ול"ל דחיירי דמסר הגט לשליח חדא לשטר והמחזר לה משמע כן ועוד ז הא מוכח מהקונטרס דמשמע דחיירי בשליח ואכתי קשה דחיירי דהקנו מהא דבעל פ"ו מוכל כירוס כמה שמהרין הר"ן קונטי' זו דחיירי בשליח ח"כ ע"כ הוס"ס ל"ל דלא חיירי כשהשליח מכר בע"ח והיה כותבים זו הזמן כשו היה נשתח ונשתח ול"ל ח"כ מאוחר הוא ללאו מכר עד שנתח כמ"ש בכי' קל"ב תו' ל"ל גט ס"מ היה קנה ולא כמו גט הנותן לשליח שוב ראיתי בע"ש ובח סימן ל"ט הקשה קושיא זו ותירוץ ראיתי שליח ולהחזיר גם כתב בשם מהרש"ל דאין ליתן הגט שלא יקנה לה הבעל מקום המוכה הגט ותשחטו' מיני' הש"ס וכל דברי הפוסקים בסימן זה לו י"ל דכתב' הזמן בשנה זו אז כתב הר"ן דאין מגרשים פ"י קנין תגד להקנות לה הגט שלא תוקח ונחשדת חליה מגורשת ולא הוי גיטה. גיטך מע"ג הקרקע מקום כיון שמסרו לא להקנותה הוי ניתנה מעכשיו ה"ס ר"פ הזורק : ח ו"ח דנזקים ותו לאכור לגרש ע"י קנין דהא קנין לאכור ולטלטל זה מוהר ונדק הניח הקשה על דעה זו דהא החי ונדלת בש"ס ז"מ דהקיף ליה עלמא היה בכני רבא והורה ואכתי ניחוש דבא ניחוש לאכור ולטלטל הגט ולאכור שנתן ונטלוהו לכן אמרינן ו:

קלח א חיוב גירושין ליתן לה גט אפי' לכוהל, לכוהה חיוב כוהל וכ"פ ח ובזה"ז הניח נל"ע מיהו נראה כוגי' שנגע עיקר דחני' כ"ל יעשה יטלנו ממנו ויתן לה מבוחר הטעם שכבר נתחייבה הלשונה מ"ה לריך ליטל ממנה וכ"כ הרי"ף והרמב"ם והרא"ש ונחלר פוסקים ש"מ דכ"ל דנחייבה הרחשה מהני לכוהל לכתוב : ב ויאמר ה"ח אין ר"ו כה"ו יאמר ה"ו גיטך מלח הר"ן ואח"כ נאמר ה"ו גיטך מכחתת חינו מבטל דבריו הי לחטוים מה שאמר חוץ לכלוני לכן לריך שיאמר בפני ה"ח מוהיה ועיין ס"ם ל"ח שם אמר ה"ח מקוכחת חוץ לכלו' כוי כשך קיומין ח"ל מ"ם מגו דנעל לגברי משום גנבין גדיהו' ולינח משום ב' נקלוסין אפי' קנין כנ' הוח מהני

ג ויש מהמירין וכו' כ"כ הרמב"ן והר"ן ורי"ו ולריך יעוב לפ"ז מה שכתב סם לר"ע תי חוץ ליחוב חוץ ולויע"מ ליחוב ע"מ דלמא ר"ע ס"ל דפלגי בע"מ ובחוץ: ד שייר בעל לחותה מע"ג לחין קידושין תוספין בה מ"מ אם מתה לחותה תזיל ליה ול"ל לעבד וכותי משום גיורת לא שביח ומיתה שביח ס"ס: ה חוץ מזומה ך כלומר בענין זמנים הני לחתה כת"ח תע"ג שה"ל תזיר לחותה להשתא מ"מ כיון דהזיר בשיה מבעי' בס"ס מי הוי זיור ולהיינו דוקא בכה"ג דה יזיר להשתא ואסר זמנים לח הוי ספק לבל להיפך דהחיר זמנים ואסר להשתא כגון שאמר חוץ שלא תשתה לפלוני הוי זיור ולהיינו תע"ג ניסולין לא שייך בו ותזיר שייך בו וכן משמע להלי' בס"ס בס"ל תניגא זמנים הוי זיור ומ"מ בשלמא לפלוני הוי זיור ולהמשקה לא תזיל מה שייר אלא משום דאין קידושין תופסין והתנה על זמנים לא הוי זיור כמו בניסולין

ז אפי' אמר לערי ראו גט שאני נותן לה אינו כלום כיון שהיא היתה ישנה וכן אם נפל מידה בעודה ישנה אע"פ שחזרה ולקחתו אינו גט עד שיחזור ויתננו לה ויאמר לה ה"ז גיטך : הגה נתן גיטה בחליפה בשעה שהיא ישנה י"ח דלמ הוי גט אבל בידה שלוחה לכ"ע הוי גט (ג"י בשם הר"ן והרשב"ם) :

ד אמר לערים ראו גט שאני נותן לאשתי ואמר לה בשעה שמסרו לה כנסי שטר חובך זה ה"ז גט אע"פ שלא אמר לה ה"ז גיטך ח ויש מי שאומר דה"מ באומר לערים שלא בפניה אבל אם אמר בפניה ובשעה שמסרו לה אמר לה כנסי שטר חובך זה הרי זו ספק מגורשת אבל אם לא אמר תחלה ראו גט זה שאני נותן לה ואמר לה כנסי שטר חובך זה צריך לומר לה ה"ז גיטך אבל אין צריך ליטלו ממנה ולחזור וליתנו לה ויש מי שאומר דה"מ באומ' כנסי שטר חוב זה אבל אם אמר לה זכי בשטר חוב זה אין לה תקנה עד שיטלנו ממנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה ה"ז גיטך :

קלט דין קבלה מידו ואם זרק לה לחצדה וכו' י"ח סעיפים :

א זרק לה הגט או בחצרה בין שהוא קנוי לה או שאול או מושכר הרי זו מגושת בר"א כשהיא עומדת בחצרה והוא משתמר לדעתה אבל אם אינה עומדת שם אף על פי שהוא משתמר לדעתה אינה מגורשת :

ב אם נתן בחצרה וא"כ בא שם ואמר לה הרי זה גיטך יש מי שכתב שאף על פי שהגט עדיין שם אינה מגורשת עד שתטלנו משם וכן נראה לנו משם שיטלנו לה להתגרש בו רבים שת"א סמוכה לחצר בשעת נתינת הגט לתוכו (ובשעה שאומר לה הז"ג גיטך וכן בגיטה וחצרה באים כאחד בעינן שעומדת בצד החצר בשעת נתינה ויש חולקין .

ג נתנו בחצרה שלא מדעתה ואינה עומדת בצד חצרה הרי זו ספק מגורשת :

ד היתה עומדת על גגה וזרקו לה לראש הגג אם יש ל"ה מעקה כיון שהגיע לאויר תוך מחיצות המעקה או אפי' אין לו מעקה ה והגיע לתוך ג' טפחים סמוך לקרקעית הגג הרי זו מגורשת ו אפילו נשרף קודם שנח והוא שקרם גט לדליקה שהרי היה ראוי לנוח אלמלא האש שבא אחר שזרקו אבל אם קרם האש לא שהרי לא היה ראוי לנוח ברשותה .

ה ז ויש מי שאומר שאם נמחק או נשרף קודם שיגיע אפי' נמחק או נשרף אחר שהגיע לאויר מחיצות או לפחות כג' טפחים סמוך לגג אינה מגורשת :

ו היה הוא בגגו וזרקו לה לחצרה אם מחיצות החצר גבוהות מהגג בענין שמיד כשזרק הגט מאויר הגג נכנס לאויר מחיצו' החצר מגורש' אפי' נמחק קודם שהגיע לארץ וכגון שנמחק לאחר שהתחיל לירד :

ז היה לה קנה נעוץ בחצרה והיא עולה למעלה ממחיצות החצר וזרק הגט

אם תוחזר בחוק במתניו והיה מחזה הגט אם תוחזר בחוק לתוך ידה ואם שניהם תוחזרו בגט אז לר"י כשר ולר"ח פסול אפי' אם קפלה ידיה בעת הנתינה, דלמן הבעל פסול משום דס"ל דלריך הבעל ליתן הוא לבדו ואם הוא מתחיל והיא גומרת לא הוי נתינה . ואם בעת הנתינה היה ידה פתוחה והמשיכה בידו ואח"כ קפלה ידיה ומחמת הקפיל' ל"ש להבדי' הגט אפי' אם היה הקפיל' בלמן הבעל לכ"ע לא הוי נתינה ואפי' אחר שנפסק החוט לא הוי גט : ז אפי' אמר לערים וכו' היינו אפי' אם העדים אמרו לה את"כ לא מהני כיון דהנתינה לידה לא היה נתינה כלל כיון דהיתה ישנה ועיין ג"ח : ח ויש מי שאומר ה"מ וכו' משום דשמא בשעה שלא בפניה י"ל מ"ש דהוה ג"ח מחמת כיסופת אמר כן אבל אם אמר בפניה לא מוכח דלמ כספיק ל"כ מ"ש ה"ג ח"ש שבעל הגט לפ"ז לא מהני את"כ אפי' אמר את"כ הרי גיטך מ"ה כתב המחבר הרי זו ספק מגורשת כדעת הרמ"ה ואפי' אם מוטל ממנה הגט וחוזר ונותן לה לא מהני משום שמא בעל גיטו כמ"ש ס"ס קמ"ח לפ"ז ל"ל מ"ש בסמוך אם לא אמר תחלה ראו גט וכו' אלא ר"ל דאע"ג שאמר לה כנסי ג"ח דמהני אם אמר ה"ז גיטך דלית בה חשש שבעל הגט דלמ"כ לא היה מהני ה"ז גיטך כמ"ש בסי' קל"ו שהטעם הוא דאינו גט משום דלריך הבעל להוליא מפיו הלשוני והגירושי' כמ"ש בבעל המחור והאי דלמ חיישינן שמא בעל גיטו דלמרינן מקמת כיסופת אמר כן משא"כ כשאומר בפניה לפנים עדים הוא נותן גט אז ע"כ לא כספק :

קלח א בחלרה ולא אמרי' מה שקנתה האשה קנה בעלה ועיין הגט בזמן הבעל משום גיטה וחליר' נהי כמ"ש בסי' קל"ג אז מיד בשעת הגט החלר שלה הוא לבעל חלר גמ' ל"ג מחוסר גוביינא הוא אע"ג שהוא קרקע . וחלר לחרבי משום שלום ומשום יד לכן בגט דלמ שייך שלום כי חוב הוא לה ואינה מגורשת אלא משום חלר לבעל לריך' עומדת חלל החלר ואז הוי כידה ומ"ש שעומד' בחליר' ומשתמר' לדעתה פי' הג"י אפי' כשעומדת שם בעינן שתהא משתמר לדעתה לאפוקי אם הוא חלר גדול ועומדת בלד אחד אז בלד השני אינו משתמר לדעת' ואם דחה הרוח הגט לחלרה והיא עומדת בלל החלר לא הוי נתינ' אפילו אם אמר לה הא גיטך עד שיטול הגט ויתן לה ויאמר ה"ז גיטך ואם היא עומדת חלל החלר ואמר לעצים לאו גט שאני נותן משום דקסבר הרשב"ם נזה . ואם נתן לחליר' בשעה שהי' יש' עיין בסימן הקודם ואם לא עמדה חלל החלר ואמרה שיניח לחליר' לא מהני אע"ג דבלתה דעה' דיכולה לה היה לחזור אמת חזרה ואם אמרה זרוק לחליר' וזכה לי נעשה החלר ש"ק שלה . ואם זרק לחלרה ואח"כ אמרה תזכי לי חליר' לדעת הרמ"ה שהניח בשעיף ג' לא מהני אפילו אם אמרה אחר כך תזכי לי חליר' ואומר אתה הא לך גיטך להרשב"ם לא מהני ולהר"ן לא מהני אע"כ יאמר לה ה"ז גיטך אחר אמירת שלה שתזכה לי חליר' והיינו יש חולקים שהני בשעיף אח"ו ועיין היטב אלו בהר"ן פ' הזורק ובמגי' ד"ס ה : ב אם נתן בחלרה וכו' כתב בעור אם עמדה חלל החלר בעת זרק הגט ובתוכו פעם לא אמר כלום ואח"כ אמר לה ה"ז גיטך מגורשת מזה נראה אפי' נתן הגט ליד אחרת בקדון ואח"כ אמר לה ה"ז גיטך מגורשת ואח"כ לא ליטול ממנה וליתן מחדש ול"ל דאמרי' מ"מ אם ניחא לה לא ניח"ל לה מהני נתינה קמייתי' . ו הו פירושו דאפי' בכל אלמה את"כ ל' : ה והגיע לתוך ג' טפחים והא דמגורשת כשמגיע תוך ג"ט לגג ורחוק ממנה יותר מד"ט משום דשם אע"ג דאין מעקה מ"מ דבר שהוא רחב משמר יותר דשם אפי' רוח ויזרוק יפול על הגג כ"כ ח"כ . וחירוץ זה תמוה אם מינטר למה ליה בש"ס לאקדם ה"ת לא מינטר חירוץ כל פחות מג' סמוך לגג כגג דמי ה"ל לומר דהוה סמוך לגג ומינטר . ומהכא ל"ת חירוץ פחות מג' ל"ת דמינטר כיון דקי"ל פחות מג' לגבי גג והוי כאלו היה מונח בגג וכשהוא מונח על הגג הוא משומר וכן מדויק דברי רש"י ד"ה פחות מג' . אע"ג דתוך ד"ת שלו אינה בחזקת אם קי"ע אפי' חירולים אם בעינן דמינטר והרשב"ם בחזוקת אם ל"ל דהוא משומר ג"כ אם לא היה משומר לא מהני מ"מ כל שהוא לגבי אפי' אינו משומר הוי כאלו היה משומר . ועיין בחזוקי הלכות אם חולק על מהרש"ל דלא כדי . ויש לדייק ברש"י . למה לי הא לא מינטר אם אינה סיבה ת"ל דלא סיבה פריך שפיר למה היה מגורשת מיד כשהגיע הגט לאויר הגג הא לא מינטר וקי"ל דאין מגורשת מחמת החלר שלא כשהלר משומר . ואפשר דאם"ל דיי"ל באויר הגג והיה עומדת על הגג אע"ג הגט גבוה יותר מג' מ"מ היה יכול לסמוך דמינטר שאין אדם אחר יכול ליקח אז הוי מינטר אע"ג לענין רוח ת"י למינטר מ"מ נקרא חלר מש"ה היה יכולה לסמוך שמחמת בני אדם ול"ד לקנה נעוץ דת"י לשומרו כלל שלא יקוציו המקנן היה אם אינה סיבה הוי לאויר שיהו סוכו לעוף ת"ל ת"ל לימר ברש"י פי' ל . אבל בעור לא משמע כן : ו אפי' בשרף קודם שנתן בעור בתוך ג"ט כשהגיע לאויר הגג והוא שנשרף קודם שהתחיל לירד לאויר מחילות ונמחק או נשרף הוי גט ולא כשהו' בדרך עלי' אפי' אם הוא באויר מחילות וכ"כ בלבוש . ואם נח ולא נשרף אם תמרי' דהוי גט משהגיע לאויר אע"ג דלבסוף מעקה יחזור מ"ם בש"ך רש"י : ז ויש מ' שאומר וכו' היינו דעת הרמב"ם פ"ה ולפי' הר"ן ס"ל להרמב"ם כיון שיכול עליה שוכך ויורד יורד היינו עליה שוכך למעל' וכל זמן שהו' דרך עליה אם נמחק או נשרף קודם שהגיע לאויר מחילות הוי גט ולא כשהו' בדרך עלי' . ולפי' המגי' ד כל שהוא דרך עליה ויורד והוא זורק הגט למעל' שלא כדרך חניעתו הטבעית היה מחזיקין שנמחק או נשרף קודם שהגיע לאויר מחילות היינו אפי' אם היה מעקה מגורשת ואם לא נמחק ונח אז משנח היא מגורשת אפילו אם הבעל או אם קידם לזה אחר בינו לבינו מחילות הקידמונים משע' שהגיע חוך ג"ט או לאויר מחילות לפ"ז גם בשעיף הוי מ"ש בשעיף ו' אם יש מחילות שניה הגט וזורק הגט למעל' לעצור המחילות הגט אינו גט אפי' שהתחיל לירד מ"ה לא חנת בריח נמחק נשרף כיון דלא כשיף' מבעי' אפילו הכל שיורד הגט ולבסוף דרך עלי' . ולפי' המגי' ד כל שהוא דרך עליה וירידה והוא זורק הגט למעל' שלא כדרך חניעתו הטבעית היה מחזיקין שנמחק או נשרף קודם שנח ואם נמחק או נשרף קודם שהגיע לאויר מחילות היה מגורשת ואם לא נמחק ונח אז משנח היא מגורשת אפילו אם הבעל או אם קידם לזה אחר בינו לבינו מחילות הקידמונים משע' שהגיע חוך ג"ט או לאויר מחילות לפ"ז גם בשעיף הוי מ"ש בשעיף ו' אם יש מחילות שניה הגט וזורק הגט למעל' לעצור המחילות הגט אינו גט אפי' שהתחיל לירד מ"ה לא חנת בריח נמחק נשרף כיון דלא כשיף' מבעי' אפילו הכל שיורד הגט ולבסוף דרך עלי' . ולפי' המגי' ד כל שהוא דרך עליה וירידה והוא זורק הגט למעל' שלא כדרך חניעתו הטבעית היה מחזיקין שנ

ויש"י כתב אבל נמחק דרך עליה הויה מגורש דרך כילוקו לא מיקרי מ"ז אלא דרך הנתינה לצד לרשותה ע"כ כוונתו אם נמחק לא הוי נחיצה כל זמן שהיה דרך עליה אבל אם לא נמחק ונתן לה היא מגורשת מצטה שהיה הוא"ט דרך עליה . וצ"ל מדקאי מרש"י אפי' אם לא נמחק לא הוי גט כל זמן שהיה דרך עליה והא דקתני אם נמחק דרך עלי' דאיירי דהנתן נמחק דרך ויצא ואין נראה וכל זה כשהגט תוכו חוק ד"ת אלא אבל אם הגט חוק ד"ת אלא מגורשת אפי' אין מעקה לגג ואינה תוך ג"ט לגג משום כל שהוא חוק ד"ת אלא מצטה כ"כ הרמב"ם ותלה החלר והגג אלא ואינו לגג מ"מ אינה מגורשת כל זמן שהגט בתוך החלר אע"ג דתוך אלא הוא מ"מ כיון דאינו לכוף להוציא בתוך אינו מגורשת ובתבו תוס' ר"ים אלן גדע טפי מתוך שאינו לכוף להוציא אפילו תוך סופו לגוף אינה מגורשת גם דרך עלי' אין עומד לגוף בפלל : ח שאינה מחתוך גם ונעמת דגיטת כשורך לחינה משום דאוי כתב לו נותן לידה והיינו דוקא כשהגט חוק ד"ת אבל אם אינו חוק ד"ת מיקרי מ"ה אינו מגורשת לכ"ע ול"ד לתוך שאינו לכוף לגוף ומ"ש בשמוך בגם תוספתא בל"ו לתוך שאינו לכוף לגוף ואינה מגורשת משום דאוי כתוב לה גט ואע"פ שאינו מחתוך גם ואע"פ דאוי כתוב לה גט ואינה מגורשת עד שיגיע לידה ומ"מ אם נתן לידה והיינו דוקא כשהגט חוק ד"ת אבל אם אינו חוק ד"ת מיקרי מ"ה אינו מגורשת ואפי' הגיע לידה

הגה כן אבל אם זרק לה להוך ד' אמות שלה ואין הבעל נכנס לתוכו הרי זו מגורשת וכל זה מדינא אבל לכתחל אין לגרש אפי' ליתן הגט להוך חמישה אם לא לתוך מלבושיה שלה לתוך ידה ממש וידה מחוצה מחיצלת הנחינה עד סוכה (מרדכי פ' הזורק וסמ"ק וכל בו) כמו שנתבאר לעיל סימן קל"ח כך ואפי' בדיעבד אין להחזיר לעולם על שנתן הגט לידה ממש ונהגו עוד שלאחר שנתן לה הגט הסגר ידיה ותכניסנו תחת בגדיה ותזהר שלא יסייע לה שום אדם בקבלתו גם לא יהא שום דבר כגון טענת בדיה וכיולא בזה בשעת קבלתו (הכל בסדר הגט)

טן היה ידה קטפרס (פי' שהעמידה יפה מסופתת ולא זקופה כמחילה ולא כשושה לקבל) וזרק הגט על ידה ונפל לארץ אם נפל לתוך ד' אשלה ונח ה"ז מגורשת ואם לא נח בתוכן אלא נתגלגל מיד מתוכה לחוצה להן כה ה"ז ספק מגורשת נפל לתוך חיק או לתוך האש אינה מגורשת כיון שהוא שתהא על גבי המים או סמוך לאש שמתחלת נפילתו לאיבוד היה עומד .

הגה וכל זה שהיה עומדת בשעה שנפל אם עומדת בשעה שנפל אע"פ שנפל מידה ונתגלגל חוץ לד' מגורשת דהא לא נתגלגל רק לפי שעה' מיהו לדיעבד אין מוציאין ע"י שעה כמו שנתבאר אם נפל הגט מידה לריק לגרש שניה ועל כן תגביה האשה בשעה שמקבלת גיטה שלא יפול מידה גם יהיו ידיה גלוחו (מן התרומות ג' טפחים (ג"ז בסדר גיטין)

טז נתן ביד עברה והוא נעור והיא משמרתו כן אם היה כפות ה"ז גט וכאילו הגיע לחצרה שהיא עומדת בצדה ואם איני כפורת אינו גט וי"א דתרתי בעינן כפות כדי שלא יהא חצר מהלכת וישן כדי שיהא משמרת לדעתה :

יז נתנו ביד העבר והוא ישן והיא משמרתו ה"ז פסול ואם היה כפורת ה"ז מגורשת .

יח כתב הגט ונתנו ביד עבדו וכתב לה שטר מתנה עליו ביום שזכתה בעבד זכתה בגט ונתגרשה כח אם היה כפות ואם אינו כפות ונעור קנתה העבד בט ואינה מגורשת עד שיגיע הגט לידה וכן אם נתן הגט בחצרו ומכר לה החצר או נתנו לה בתוך שקנתה החצר בשטר או בכסף או בחזקה נתגרשה אבל אם נתנו בחצרו של אדם אחר והאחר נתן לה החצר או שקנאתו ממנו אינה מגורשת :

קמ דין שליח להולכה וקבלה והובאה וכו' ויש בו ג' סעיפים :

א האיש אי עושה שליח להוליך גט לאשתו וזה נקרא שליח הולכה ואינו גט עד שיגיע גט לידה לפיכך יכול לחזור בו עד שיגיע גט לידה .

ב כל דין האיש עם האשה בענין נתינת הגט וקריאתו ודיבורו כן הדין שלוחו עמה :

הגה והכל בסדר הנתינה עם שנים שעמו כמו שיתבאר לקמן סי' קמ"ו סעיף י"ד יצטרך גט שלוחה שכתוב כהוגן וכמו שיתבאר (לקמן בסדר הגט סעיף ל"ח) :

ג האשה עושה שליח לקבלה והיא מגרשת בקבלתו מיד כשיגיע הגט לידו ודינו כדין האשה לכל דבר לענין :

ב אם זרק גט לחצרו או לתוך ארבע אמותיו .

הגה ופוחד גט הרי לח מוחזק וכו' אבל כשנתן הגט תומר לו שתקבל גט זה לאפוקי (הר"ן פ"ק דקדושין)

ד אמרה לו ג' התקבל לי גטי או טול לי או יהא בידך כולן לשון קבלה הן (ו"ה ד"ה שת לי) (ד"י בשם רש"י והמ"מ) ואם קרא לי ר"י

ה ד יכולה ג' לעשות שליח להובאה שתאמר לו הבא לי גטי ודינו כדין שליח הולכה של בעל שאינו גט עד שיגיע לידה אבל האיש אינו יכול לעשות שליח קבלה שאינו יכול לעשות שליח לחובתה שלא מדעתה ואפי' היתה אשתו מוכה שחין או שהיתה קטטה ביניהם ותובע להתגרשת ויש מי שאומר בזו שהיא ספק מגורשת :

הגה ואם בעלה מתרה בעיניה שהיא מסדרת תחת גט י"ח דהמוחר יכול לזכות לה גט (ת"ה סי' רל"ז ובפסקי סימן מ"ג) ה ו"מ ו גס

הגהה כן אבל אם זרק לה להוך ד' אמות שלה ואין הבעל נכנס לתוכו הרי זו מגורשת וכל זה מדינא אבל לכתחל אין לגרש אפי' ליתן הגט להוך חמישה אם לא לתוך מלבושיה שלה לתוך ידה ממש וידה מחוצה מחיצלת הנחינה עד סוכה (מרדכי פ' הזורק וסמ"ק וכל בו) כמו שנתבאר לעיל סימן קל"ח כך ואפי' בדיעבד אין להחזיר לעולם על שנתן הגט לידה ממש ונהגו עוד שלאחר שנתן לה הגט הסגר ידיה ותכניסנו תחת בגדיה ותזהר שלא יסייע לה שום אדם בקבלתו גם לא יהא שום דבר כגון טענת בדיה וכיולא בזה בשעת קבלתו (הכל בסדר הגט)

טן היה ידה קטפרס (פי' שהעמידה יפה מסופתת ולא זקופה כמחילה ולא כשושה לקבל) וזרק הגט על ידה ונפל לארץ אם נפל לתוך ד' אשלה ונח ה"ז מגורשת ואם לא נח בתוכן אלא נתגלגל מיד מתוכה לחוצה להן כה ה"ז ספק מגורשת נפל לתוך חיק או לתוך האש אינה מגורשת כיון שהוא שתהא על גבי המים או סמוך לאש שמתחלת נפילתו לאיבוד היה עומד .

הגה וכל זה שהיה עומדת בשעה שנפל אם עומדת בשעה שנפל אע"פ שנפל מידה ונתגלגל חוץ לד' מגורשת דהא לא נתגלגל רק לפי שעה' מיהו לדיעבד אין מוציאין ע"י שעה כמו שנתבאר אם נפל הגט מידה לריק לגרש שניה ועל כן תגביה האשה בשעה שמקבלת גיטה שלא יפול מידה גם יהיו ידיה גלוחו (מן התרומות ג' טפחים (ג"ז בסדר גיטין)

טז נתן ביד עברה והוא נעור והיא משמרתו כן אם היה כפות ה"ז גט וכאילו הגיע לחצרה שהיא עומדת בצדה ואם איני כפורת אינו גט וי"א דתרתי בעינן כפות כדי שלא יהא חצר מהלכת וישן כדי שיהא משמרת לדעתה :

יז נתנו ביד העבר והוא ישן והיא משמרתו ה"ז פסול ואם היה כפורת ה"ז מגורשת .

יח כתב הגט ונתנו ביד עבדו וכתב לה שטר מתנה עליו ביום שזכתה בעבד זכתה בגט ונתגרשה כח אם היה כפות ואם אינו כפות ונעור קנתה העבד בט ואינה מגורשת עד שיגיע הגט לידה וכן אם נתן הגט בחצרו ומכר לה החצר או נתנו לה בתוך שקנתה החצר בשטר או בכסף או בחזקה נתגרשה אבל אם נתנו בחצרו של אדם אחר והאחר נתן לה החצר או שקנאתו ממנו אינה מגורשת :

קמ דין שליח להולכה וקבלה והובאה וכו' ויש בו ג' סעיפים :

א האיש אי עושה שליח להוליך גט לאשתו וזה נקרא שליח הולכה ואינו גט עד שיגיע גט לידה לפיכך יכול לחזור בו עד שיגיע גט לידה .

ב כל דין האיש עם האשה בענין נתינת הגט וקריאתו ודיבורו כן הדין שלוחו עמה :

הגה והכל בסדר הנתינה עם שנים שעמו כמו שיתבאר לקמן סי' קמ"ו סעיף י"ד יצטרך גט שלוחה שכתוב כהוגן וכמו שיתבאר (לקמן בסדר הגט סעיף ל"ח) :

ג האשה עושה שליח לקבלה והיא מגרשת בקבלתו מיד כשיגיע הגט לידו ודינו כדין האשה לכל דבר לענין :

ב אם זרק גט לחצרו או לתוך ארבע אמותיו .

הגה ופוחד גט הרי לח מוחזק וכו' אבל כשנתן הגט תומר לו שתקבל גט זה לאפוקי (הר"ן פ"ק דקדושין)

ד אמרה לו ג' התקבל לי גטי או טול לי או יהא בידך כולן לשון קבלה הן (ו"ה ד"ה שת לי) (ד"י בשם רש"י והמ"מ) ואם קרא לי ר"י

ה ד יכולה ג' לעשות שליח להובאה שתאמר לו הבא לי גטי ודינו כדין שליח הולכה של בעל שאינו גט עד שיגיע לידה אבל האיש אינו יכול לעשות שליח קבלה שאינו יכול לעשות שליח לחובתה שלא מדעתה ואפי' היתה אשתו מוכה שחין או שהיתה קטטה ביניהם ותובע להתגרשת ויש מי שאומר בזו שהיא ספק מגורשת :

הגה ואם בעלה מתרה בעיניה שהיא מסדרת תחת גט י"ח דהמוחר יכול לזכות לה גט (ת"ה סי' רל"ז ובפסקי סימן מ"ג) ה ו"מ ו גס

הגהה לא היה נחינה ע"ש . מע"ג דס"ל לעיל ר"ס קל"ט אם נתן להלדה והיא לא היתה שם מסיר כשחוזר תוך ג' ימים ליטול הגט ולתתו לה אבל הכא שנתן לה בשעה שהיתה קרובה ליתן לידה ועכשיו היא בת לכתן מגורשת אבל כתן בשעה שנתן לה היתה נחינה קרובה כלום נתן לידה ועדיין העבד בידו אפי' אם העבד תח"כ הוא בכוחו והיא עומדת מלבו והגט עדיין בידו העבד מגורשת * ולהרמ"ה אם אפי' בכה"ג י"ל דלא מהני :

קמ א עושה שליח וח"ל ליתן לו הקלף והדיו שלו שלוחו של חדש כמותו כ"כ המרדכי ל"ש . ב אם זרק גט לחצרו בט"ו בחדש ולתוכו בתוך ג' ימים ולא ידע הבעל מזה כמה ימים קודם לידה מגורשת מיד ויחידאי הרשב"ם והר"ן בשם הרא"ש ז"ל דלא מגורשת עד שיגיע לידה ובתוך ג' ימים אחר שנודע לה ואם לא נודע לה עד אחר ג' ימים אינה מגורשת אלא מספק לכל הפחות ואם נודע לה ב

לחזור כיון שזכות שלה הוא והר"ן הוא מחמיר ום"ל דאין הגט חל מיד והבעל יכול לחזור ועיין פ"ק דגיטין סה הזיג ג"כ על הרי"ף דס"ל דאין חל מיד ומ"מ הבעל מ"י לחזור ועיין מ"ה סה דס"ל שם היה מהדרה לקבל הגט הוי כאלו עשתה ס"ק והר"ן חולק ע"ז כיון דלא תמרה בפי' שהוא ס"ק שלה תבל שם תמרה יזכה לי לא נגע מאם תמרה זרוק לחלוטי ותצלה לי כמ"ש בסי' קל"ח דס"ל להד"ן דבעשה החלר מיד ס"ק שלה וכן שם נאבן הגט ליד מ"י ואחר כך תמרה יזכה לי"ל דבעשה ס"ק שלה כמו גבי חלר והיינו שהוא נאבן לידו לא שם לסה שליחות דס"כ מ"י לעשות שליח של בעל לשלוחה כמ"ש בסי' תח"ו שם נאבן לסה בקדון והיה תמרה תח"כ יזכה לי בעשה שלוחה לקבלה מיהו לדעת הרמ"ה כמ"ש סי' קל"ט לא מהני בעשה כסה דלא מהני שם נאבן לחלרה והיה לא עמדה סה בעת הנתינה .

ו"ל לחפי' להסמ"ג והר"ן דס"ל בחלר הוי גט מסוס דנאבן מיהת לחלר שלה דהוי כאלו נתן לידה לבל כאבן תחילת הנתינה לא היה נתינה ואם נתן ליד מ"י ואמר זכה לה והיה תומרת לו יזכה לי י"ל לכ"ע מהני כיון שנאבן נתחלש לזכות לה מגורשת מיהת אחר שתמרה יזכה לי ועיין מ"ש הטור בסה העיטור וחולק עליו היינו לענין אם היה מגורש בעת הנתינה בסאבן ליד השליח לבל מגורשת מעשה שהיה תומרת יזכה לי תע"ג בתחלת הנתינה לא עשתה תומרת לם"ק . ז גם זה לחפי' אם מהדרה אחר הגט ואחר שנאבן ליד השליח תמרה ג"כ דמיהת לה לא מהני תמרה בעת שנאבן ליד השליח לא היה ניחת לה ואם עתיד תומרים בעת הנתינה היה ניחת לה לפבר דהוי גט כ"כ הב"י * וכריסה כתב בכה"ג גט כשר הוא וב"ח בתב לדעת הטור לחפי' בכה"ג יש להחמיר : ז ויש מהמירים לעיל סי' מ' פסק בפשיטות דיכול לזכות גט לאחרו תומרת ובאן הניח דעת מהרי"ק המחמיר וכ"ל דוקא בנאסרה מחמיר ולא בתומרת חת ע"ג לפי הטעם של מהרי"ק אין לחלק דהא כתב דיש להחמיר כדי לחוש לדעת הרי"ף דס"ל לחפי' כשיש זכות לה מ"מ היכא מגורשת על שמגיע הגט לידה מ"מ בתומרת כשר נתכשט המנהג כמ"ש שם לא בעינן למשכוני ופשתי ממנהג מקומות לכן אין מחלק בתומרת : ח שליח להולכה חפי' אם תמר הילך לה לא נעשה ס"ק כיון שתמר אין רצוני שתקבל לה ס"ם ונראה לחפי' תמר התקבל לה תו זכי לה מ"מ כיון שתמר אין רצוני שתקבל לה תמרי מה שתמר זכי לה היינו זבי לה והולך לה : ט הולך ותן לה עיין פ"ד ה' זכי ובשה"ע כי קכ"ה דס"ל לרמב"ם תן במתנה הוי כזכי ת"כ בגט נמי תן הוי כזכי דהא גט לא נגע ממתנה דהא לי"ל גט דומה לחוב ועיין בר"ן ר"פ החומר והרמב"ם פסק בתחי תן הוי כזכי וכאן בגט פוסק תן לא הוי כזכי ואינו חפי' בסק גט ועיין בב"י בם סה דף ס"ג ע"ב ואפבר לומר מ"ש כאן אם תמר הולך ותן לה לא הוי כזכי היינו שתמר שיהיה יחדיו הולך ותן לה לבל תן לה לבד הוי כזכי אלא בפ"ק דקדה מ"ש בהג"ה ו"ת תן לה וכו' דהא לא תירוי בפשיט זה בתמר תן לה לבד ויותר קשה על הטור שכתב שתן לה לבד לא הוי כזכי ושם בח"ה דעת הרמב"ם שתן לה זכה : י דאין לה גם הולך לה לחוד נמי הוי בסק גט לפוסקים שלא דבסקום כרב דהא רב מבסקא בהולך לבד ועיין בר"ן ובמגי"ד ואם תמר יהיה כידי לא הוי בורחי שליח להולכה עיין חשו' ריב"ש סי' תע"ג : יא אינה מגורשת שליח להולכה להיות ס"ה אלא ס"ק והיה לא עשתה תורתו לס"ק לבל אם תמר הבעל הולך לה ע"כ התירה להיות ס"ה מיהו כל זה שפיר לדעת הפוסקים דס"ל הולך בורחי לאו כזכי הוא לבל לפוסקים דס"ל אם תמר הבעל החקבל לה ולא תמר כיון שתמר היה מ"מ דעת הבעל שיהי' ס"ק ולא כעיטור שהביא בשמו ר"ת חיך מיהת הסוגי שחיר לא הולכה לקבלה כלומר כשליח תומר שהוא ס"ק תומר הבעל הולך ע"ה מגורשת ולמה היא מגורשת דהא ל"ל הולך שתמר היינו זבי לה ובאן יש עוד סברא לזה דסומך את עלמו על שתמר השליח שהוא ס"ה ר"ת מסתמא תמר הבעל הולך וזכי לה ולמה מתגרש' לחפי' אם נא הגט לידה וי"ל הס"ם תוקמת הברייתא כר' נתן דס"ל הולך בורחי לאו כזכי הוא שא הרמב"ם פוסק כרב דמספק' דהולך לפ"ז להרמב"ם אם תמר הולך י"ל דאינה מגורשת והיינו על ר"ת שתמר החזרתם דברייתם זה : יב לו זכה לה ואם תמר החקבל לה ס"ל להבעל העיטור דכוותו לעשות תורתו לס"ה כיון שלא תמר כמה שתמרה והוא ר"י לעשות ס"ק בורחי שיהיה ס"ה והרמב"ם והר"ן הולקים ע"ז ום"ל לחפי' אם תמר החקבל דעתו שיהא ס"ק כמה שתמר השליח שהוא ס"ק וכ"ע לי"ב הכוגיא שם לדעה העיטור מה הקשה שם מתי לתו קבלה תקבלה היינו שתמר החקבל על דיעת השליח שתמר שהוא שליח קבלה מה קורי דהא המקבל היינו החקבל והולך קתמר ומ"ש אם תמר זכה לה ועשה הוא ס"ה כתב בפרים' לא תקשי מנ"ש אם היא עשתה לס"ק והבעל תמר זכי לה לא תמרי דעקר השליחות קבלה כמ"ש בסעיף ו' וכאן תמרי' דעשה תורתו לס"ה ומהיכן כשתמר זכי לה היינו מה שהיא זכותה לבן שם עשתה לס"ק ממילא זכותה תורתו לס"ה זכותה לעשותו לס"ה לפ"ז יש חילוק בין לשון זכי לה לבין לשון החקבל לה ודוחק ומ"ש כתב בשוגיא זכה לה והתקבל לה כולו לשון קבלה הוא ואם תמר כן על דברי השליח שתמר שהוא ס"ק לא נתגרשה ועקר שליחתו לבן נ"ל בין אם תמר הבעל הולך לה או זכה לה או התקבל לה כולם הוי בסק גט חפי' כשנא לידה כי שמא לא נתגרשה החקבלה להיות ס"ה וכוותו הבעל"ג הוא שיהיה ס"ק כמה שתמרה היא . יג ה"ז מגורשת דכאן לא שייך לומר דעקר השליחות דהא אם החרל להיות ס"ה כ"ש שהוא מרולה להיות ס"ק : יד ואם נסרק הגט וכו' בסק מגורשת משום הנעיי היא אם כותב על דיעתו של שלוחו ת"כ מיד כשניגע ליד השליח מגורשת לו סומך על דיעתו של השליח וה"ה לעניין אם יכול לחזור ג"כ בסק הוא . טו משהגיע לידה ה"ז מגורשת אבל הוא לבן אין כאן אם בסק כזה שתמרה ואליח תמר לו שהוא ס"ה אם תמר זכה לה ולא תמר לא זכה לה ולא תמר החקבל והולך קתמר ואיתמר' מיהו הס"ם . טז יחזור ויתננו לו לשם קבלת החזה עיין בדברי כתב להדיא ולא תמר מהני מה שהוא יחזור ויתן לו דהוא ס"ק לעשות ס"ק ושליחות שלה כבר נתבטל כי היה לעתה בשליחה שיקבלנו השליח בתורת שליחות קו לה כן דקשה גט ו"ת ומ"ש אבל וכו' דק שתמר וכו' תמוה הבעל מ"י לבטל שליחות החזה תלה שהיה מחגרשת תלה ע"כ דיעבד שבת עת נתינה הגט אבל שלה בשעת נתינה הגט אין שליחות החזה מתבטל מפ' דיעבד של בעל אין ואח"כ תמר וכו' תמר מ"ש מגורשת אם יכול לעשות ס"ק בכה"ג שהוא זכות שלה מגורשת מיד בקבלה השליח ואם לאו מגורשת בקבלה והתומר אל יבטל כי הוא סבר דהיה מגורשת בקבלת השליח אבל להיפוך אם נעשה ס"ה ואח"כ חזר ס"ק אי לעשות ס"ק אי מתבטל גם ס"ה בדברי בעל לפנינו אח ס"ה בתמיהתו לקבלה וכ"כ הח"ה :

קמ"ל ה"ז

ו גם זה (הר"ן בתשו') וכן אם היה הבית (עיין בב"י) תומר והבעל מזכה להגט כדי שלא יהיכול לפני היבש ואם תשתו מיתרת ויכיה לה גט ע"י אחר (עיין בח"ה סי' רכ"ז ובפסקיו סי' מ"ז) כתו שנתבאר לעיל סעיף ח' תע"ש שתזרה בה אח"כ תיכה לכיכה גט אחר (שם בח"ה) וה"ה לאחה הנאסרת על בעלה מזכה לה גט ע"י אחר ז וים מתמירין בזה (מהרי"ק שורש קמ"ט) :

ז האשה שעשת' שליח לקבלה ואמר לו הבעל אין רצוני שתקבל לה גיטה אלא ה"ז גטה הלך אותו לה הראשון ביד הבעל ונעשה זה ח שליח להולכה אבל אם אמר לו התקבל לה גיטה או הא לך או זכה לה לא עקר שליחות הקבלה אבל אם אמר לו הולך לה עקר שליחות הקבלה ונעשה שליח הבעל וכן אם אמר ליה ט חולך ותן לה עקר שליחות הקבלה ובזה ובזה לא נתגרשה עד שיגיע גט לידה (וי"ט י דאתן לה הויא כפק מגורשת) (הר"ן פ' התקבל בסי' ח')

ז לא עשאתו שליח לקבלה והבעל אומר התקבל לה לכשיגיע לידה מגורשת שאדם יודע שאין בידו לעשות שליח קבלה והתקבל והולך לה קאמר :

ח עשאתו שליח להביא לה גיטה ובא ואמר לבעל אשתך עשאתני שליח לקבל לה גיטה והוא אמר הילך כמו שאמרה היא אפי' הגיע גט לידה יא אינה מגורשת ואם הבעל אמר לו הולך לה יב או זכה לה ולא אמר כמו שאמרה היא כשיגיע לידה מתגרשת :

ט עשאתו שליח לקבלה ובא לבעל ואמר אשתך עשאתני שליח להובאה ואמר לו הילך כמו שאמרה היא כיון שהגיע הגט לידה יג ה"ז מגורשת יד ואם נשרף הגט או אבד קודם שהגיע הגט לידה הויא כפק מגורשת

י עשאתו שליח לקבלה ובא לבעל ואמר אשתך עשאתני שליח להובאה ואמר לו הבעל התקבל ולא אמר כמו שאמרה היא טז משהגיע לידה ה"ז מגורשת

הגה עשאתו שליח לקבלה וכן אמר השליח לבעל והבעל נתן לשליח שטר הולכה ואח"כ נתן לו שטר קבלה אם נתן לו הגט כשחזר לו שטר הולכה הרי בטל שליחות הולכו ואין הבעל עושה שליח לקבלה ואין כאן שליחות כלל ואינה מגורשת משליחות זו שאין טז יחזר ויתננו לו לשם קבלת שליחות החזה אבל אם לא נתן לו הגט רק בשעה שמכר לו שטר שליחות הקבלה מגורשת מיד שנתן הגט ליתו מאחר שלא נתן לו הגט בשעת מכירה לא נתבטל שליחות החזה (ב"י בשם ריב"ש סי' שכ"ט)

יא מומר השולח גט לאשתו מלבר שישביעוהו ויקבל חרם וכל האלות התורה שלא יבטל לא את הגט ולא את השליחות יעשו תיקון אחר והוא שכשי מסור הגט לשליח יאמר לו זכה בגט זה לאשתי פלונית בת פלוני והרי היא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם יז ואח"כ יאמר החכם למומר כבר אשתך מותרת לכל אדם ולרווחא דמלת' תקח הגט מיד השליח ותחסור למסרו לו ואמור לו הולך גט זה לאשתי פלוני בת פלוני ותהא ידיך כידי ופיך כפי ועשייתך כעשייתי ותהא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם (ועיין לקמן חי' קמ"ח סעיף נ"ט)

קמא דין השליחות והחזרה ממנו ובו ס"ט סעיפים

א האשה יכולה לעשות שליח להפל גיטה מיד שליח בעל', במ"א שעשתה שליח אחר לקבל ממנו אבל אם אמר' לשליח הבעל יהיה גט זה פקדון אצלך או שאמרה לו הרי אתה שליח לקבלו לי (ו"ח חפי'

קמא

א ה"ז ספק מגורש לחומרא ד"ה ספק הוא אם יכול זה האיש להיות נעתק משליחות הולכה שזהו הבעל לשליחות קבלה החזה כיון שעדיין לא נגמר שליחות הבעל משמע דס"ל הא דאמר שם הא לא חזרה השליחות אלא הבעל כלומר עדיין לא נגמר ולפרש"י הספק הוא כיון דאין שהות להסיג להבעל דעשאה שליחו * וא"ל למה כאן היה ספק מגורשת ובסי' קמ"ג סעיף י"ג הוא גט לגמרי משום כאן בתחילה היה שליחות הרחוי לחזור לבעלה אבל שם לא היה כלל שליחות הרחוי להסיג שליחו: ב ובזה יגיע לידה וכו' כ"כ הרא"ש ולא חמרי כשאמרה לו שיהי' ס"ק שלה מיד חזר משליחו הבעל והוא שליח הבעל: ג מיד בעלה ובן שם הוא לוה ליתן לו שם הוא רוצה קפידה ליתן דוקא לידה אבל שם אמר ליתן לאחזו אז יכול לעשות שליח לסיטה זו: ד וי"ח באין החזה יכולה וכו' בס"ם מבואר ג' טעמים טעם א' משום זיון הבעל שם היה בעלמ' הוא מקבלת הגט ואינם חכם ואוריתא * ובחזו רבא"ש שהביאו הב"י בסס"ו מבואר * ה"ה דאין הבעל עושה שליח לזיל ס"ק של החזה משום זיון דהחזה כשהות בעלמו אינו רואה ליתן ליד שלוחה ומ"ש הרב בהג"ה כשהיו אמרה לקבל מיד בעלה אין לקבלו מיד שלוחו כ"ל כשהיו אמרה לקבל מיד בעלה היכא קפידה שיבא דכ"ע אפי' למאן דלא היים משום זיון אבל בלא"ה הרב הזייט משום זיון אפי' לא אמרה לקבל מיד בעלה אין לקבלו מיד שלוחו כ"כ בטור * טעם שני משום דחוש כאלו מניח שלוחו בתוך ביתו ואינו יכול לחזור ולזכות לה ע"י שלוחו ה שלא מדעתו ו ר"א שהיא יכולה לקבל גיטה *

ה נשאת אין אביה יכול לקבל גיטה:

ו קדשה אביה כשהיא קטנה ומת או שנשאת אם מבחנת בין גיטה לדבר אחר דהיינו שנותני' לה צרור וזרקתו אגוז ונוטלתו ז וי"א דהיינו משתגיע לעונת הפעוטות (דהיינו בת שית או בת שבע כל חד וחד לפום חורפיה) (טור) בתגרשת ע"י עצמה ואם אינה מבחנת וגירשה ע"י עצמה אינ' מגורשת אבל ח ע"י אביה מתגרשת ט אפי' אינה מבחנת ויש מי שחולק ואומר שכל שאינה מבחנת אינה מתגרשת אפי' ע"י אביה:

הגה ויל"ל בסדר הוט סיוף ל"ו כיצד כותבין לקטנה המתגרשת ע"י אביה:

ז כל היכא שיש לקטנה יד לקבל גיטה יש לה תורת חצר (מ"ל מ"מ) (הגהות מ"י פ"ה) לקבלו כשם שיש לגדול:

ח כשהיא עושה שליח לקבלה צריכה לעשותו בפני ב' עדי וצריך לקבל הגט בפני שנים אפי' אם השנים המעידי' על השליחות הם מעידי' על קבלת גיטה או א' מעיד על השליחו' וא' על הקבלה וא' מצטרף עם כל אחד להיות מעיד על זה ועי"ז:

הגה י ולכתחילה לא ימסור הבעל הגט ליד השליח עד שיעיד תחל' שנעשה שליח קבלה בעדים (מרדכי ריש החקבל בשם מוהר"ם)

ט מה שצריך ב' עדים על קבלה דוקא כשאין השליח כשר אבל אם הוא כשר יא מצטרף עם עד אחד ויש מי שנראה מדבריו שחולק ע"ז (וה"ה בשליחות להולכה):

י במר"א שצריך עידי קבלה כשאבד הגט או נקרע אבל אם היה הגט יוצא מתחת יד שליח קבלה יב א"צ עידי קבלה (וע"ל ס' זה סי"ג):

יא יג אין שליח הולכה צריך עדים אם הודו השליח והמשלח יד ואם המשלח כופר ה"ז ספק וי"א ששליח הולכה צריך למנותו בעדים: הגה

ח ע"י חביה מחגרשת בס"ם ליתא הכי טעמיס למה שוטה ושלחה מיניה שוטה חוזרת לניחו כיון דחזי לניחו ובקטנה ליכא חשש זנות גם אין חשש החזרת לניחו כיון דחזי טפי כשהכל כתחה ולא הוי חני דבר מ"מ כתב בלבוש אפי' וכו' משום די"ל דהכא כשכר שכח זו היו אלל האמירה ואלל הקבלה קמ"ל כ"כ תוס': י ולכתחלה וכו' אפי' בדיעבד שמסר לידו ג"כ אינו נאמן לומר שהות ס"ק לא ליכא עדיים ול"ל דה"ק כיון דלריך לבדר אפי' אחר הנתינה לכן לכתחלה אלי שימסור לידו עד שיבדר הנתינה:

יא מלטרף עם ע"ח הן לענין הקבלה מלטרף הוא ויו"ט לא קיבל הגט לפני ע"ח והוי לא קיבל הגט לפני ע"ח מעיד על שליחתו כ"כ בדרישה וב"ח וכן בב"ה די לא ממנה תוכו לפני ע"ח והחולקים הוא הרח"ם וס"ל השליח הוא במקום הבעל והחזה לכן אין מלטרפים תוכו כללא להעיד על שליחתו ולא בעת שמסר לה הגט ולריכי' ב' עדיים בעת כשממנה תוכו וכן בעת המסירה אבל מ"מ נאמן הוא לומר שעשה תוכו לשליח בפני עדים כמ"ש בסמוך ואם שניס הס שלוחים לכ"ע נעמדו עדיים ויניחו תחניה הן הן שלוחין והן הן עדיים דיים וב"ח

יב מ"ל עידי קבלה כלומר מ"ל עדיים שקיבל בפניהם הגט אבל לריך עידי אמירה שעשאו תוכו שלוחו לס"ק כ"כ הב"י וכ"מ מ"ג דהוא שליח דהא הגט בידו לענין שתהגרש מיד בעת קבלתו בעינן עדיים דהוא ס"ק כמ"ש לקמן ואם תיכף עדיים שהוא ס"ק אפי' אם הבעל לא היה יודע שהוא ס"ק אמרי' מסתמא מוסר לידו שתתגרש מיד אם הוא ס"ק כ"כ הר"ן וכאלין עדיים שהוא ס"ק לא אמרי' עכ"פ תחגרש מיום שבא הגט לכאן בזמן דהוי יכול ליתן ליה הגט דהי' לריך לומר כשבא הגט לידו ליתן לה כן משמע בהדי' דבעלה נתן לידו ליתן ואם אין הגט עכשיו ביד השליח רק עדיים ראו בידו יחנאר לקמן ועיין בטור שכתב דאיירי כאן בגט חתום ויכיר החתימות אז אמרי' מסתמא נמסר לידו ס"ק כדינו לפני ע"מ מיהו קשה לקמן הניח המחבר פלוגתא הפוסקים כשהבעל מכחיש תוכו אם יכול להכחישו וכאן כתב דמ"ל בעידי קבל' משמע דהבעל ח"י להכחישו ולכאורי' היה נרא' לומר דס"ל כהרא"ש דוקא כשהבעל מכחישו וזה פליגו הפוסקים אבל כשהבעל אינו בפנינו לא חיישינן שמא יבא ויכחישו אלא קשה דאם כשיבא ג"ז אינו יודע הדין הבעל כאן ופליגו אם יכול להכחישו וגם שתום דחייש' שמא יבוא הבעל ויכחישו ומדאיירי הכא"ם דפוסק כרב חסדא נגד רב הונא ורבים אלו מדהקשו בס"ם ולהיתה לשלים שתאמר שנתן הגט לגרש תוכו ול"ל דאחי' כרב חסדא דהא לרב הונא אין השלים נאמן ואם אינה יודע הדין אם הבעל בפנינו אמרי' יודע הבעל בפנינו ומכחיש לדין הדין הבעל בפנינו ח"כ מ"ל להזייט מזה דאחי' כר"ח דהא לא ר"ה בכה"ג דאיירי מהני' דאין הבעל כאן ומכחיש תוכו ח"כ לא ר"ה השלים נאמן ח"כ שפיר כר"ה אלא ודאי דאין חילוק בדבר ואפי' אין הבעל בפנינו חיישינן שמא יבוא הבעל ויכחיש ולא כב"י וכ"מ גם ח"ל מסוס דאיירי דיש בידו שטר שליחות אז אמרי' מסתמא מסר לידו לפס גירושין דהא לקמן דאיירי נמי דהוא ס"ק משמע בידוע שהוא ס"ק ומ"מ חיישי' שמא יבוא הבעל ויכחישו תוכו ול"ל דאיירי כאן בשליח המביא גט ממקום למקום אז לכ"ע השליח נאמן מדל אם היה במקום ח' אפי' אין הבעל כאן חיישינן שמא יבוא הבעל ויכחישו תע"פ שהשליח הביא הגט ממקום למקום אז לכ"ע השליח נאמן מדל אם היה במקום ח' עדיף אם הודו דהוי כשליח להפריש תרומה וכיולא בזה דהא כתב המגי' ר בסס הרב"ז דאינו נאמן ח"כ קשה כשתיים בעיר ח' למה יכול להכחישו דהא לשיטות הרי"ף כמ"ש בהסוגיות והרב"ח דאיירי הסוגיות בס"ה ולכ"ע כשתיים בעיר ח' השליח נאמן מדל כתב בסתם דיכול להכחישו * וא"ל דאיירי באין הגט בידו השליח מ"ה יכול להפחישו דהא קשה היכא הוא הגט ואם בידה הגט הא כתב המחבר לקמן כשהגט

דיד האשה הוי כאלו היה ביד השליח ואם נקרע הגט ח"כ לפי' אם המשלח מודה לנתן לגרושין ה"ז אפקר כמ"ש לקמן · וא"ל הסופרי' לחיירי בידוע שהוא ב"ה שלה וכן חייבי לקמן דזה תמהי' דח"י להכחישו אח"כ כשמפייע ליה הסברא לי' לגרושין נתן היה לו ליתן לידה לכן כשחיתם בעיר ח"ו להכחישו אבל אם ח"י כלל אם הוא שלוחו יכול להכחישו · והא מ"מ אלים הוא ח"כ למה יכול להכחישו שלח נתן לגירושין * וגם ח"ל לחייבי דאומר ממני נפל ואח"כ מלחץ וחיינו שליח כלל אע"ג הכא"ז ח"ס ל"ל לחיינו נאמן לומר ממני נפל מ"מ הגמרי' לח ס"ל כן קשה ס"ל כהרא"ם דס"ל די"ל ממנו נפל כמ"ש בחשו' והביאה הב"י בח"ה סי' נ"ה · והא שכתב הטור לקמן סימן קנ"ג כשהגט ביד האשה חינו יכול לומר הבעל ממני נפל י"ל כשהגט ביד האשה שאני · והא שכתב הטור בח"ה שם אם אמר לה אלים ממני גזלת חינו נאמן י"ל טעמא גזילה שאני חצל ממני נפל נאמן לומר דהא דין זה כתב הגמרי' וכתב שם הבעל יכול להכחישו כשהגט ביד השליח כמ"ש בסמוך ואח"כ ח"ל כהרא"ם ח"כ לפי' כשהגט ביד השליח נמי יכול להכחישו ולומר ממני נפל חלא ע"כ לח ס"ל כהרא"ם גם כתבתי בסמוך דמוכח לח כהרא"ם דחייס לפילה גם לח כהפוסקים דס"ל דנאמן לומר לשחלה נתחי ולפבר דחייבי לחין הגט ביד ה שליח ולח ביד האשה חלח השליח מסר ל דה הגט בפני ע"ת והעדים בפנינו והגט נקרע מ"ה אם הבעל מודה דהוא שלוחו ה"ז מגורשת ואם הוא מכחישו אע"ג דרחו בידו הגט לח מהני והיינו כמ"ש לקמן בהג"ה חלח מהני מה שרחו הגט ביד השליח · וע"כ ל"ל בעת שמסר הגט לידה לח לומר שהוא שלוח הבעל דאם לומר בחוחו פעם כשהיה הגט בידו חו היה השלישות בידו והיה נאמן מה שאמר שהוא ש"ה חו ח"י הבעל להכחישו כמ"ש בח"ה שם · וכתב בהגמרי' הא דהבעל יכול להכחישו משום דיחח השלישות חינו משמע לם הגט ביד השליח ח"י להכחישו ולכאורה קשה לם הגט ביד השליח לפה ח"י להכחישו חלח יש להבעל חיגו דיכול למחות לו בחלל ומ"ש בגוף הגט ליזה ח"כ למה חינו נאמן לומר שנתן לפקדון כמיגו דיכול למחות ומ"ל דהשלים נאמן בפילה אם יש מיגו להבעל הדבר וכן משמע מ"ם בח"ה דהשלים נאמן כתבי עדים ח"כ הוי כמיגו במקום עדים : טו מיהו השליח נאמן וכו' כ"כ רי"ו והרא"ם כתב ג"כ ריש ג"ט) וכתב לפי' אם הבעל מכחישו נאמן וע"כ ל"ל חלא לחייבי בשכחישו ואומר ממנו נפל דהא הרא"ם ס"ל דיכול לומר ממנו נפל כמ"ש בסמוך חלא לחייבי לפקדון נתן לו . וכתב בד"מ דלחייבי כשהגט ביד השליח מ"ה נאמן השליח ות"ש בשמו' דלחייבי כאן ד אין הגט ביד השליח ואם רח"ל בד"מ לחייבי נמי לחין הגט ביד השליח קשה למה הוא נאמן וח"ל בד"מ לחייבי כשהבעל מכחישו לו חינו נאמן אח"כ הגט בידו ואין לחייבי לחין הבעל בלח מ"ה הוא נאמן לפי' לחין הגט בידו דהא לחכתי קשה למה לח חייסינן שמא יבוח הבעל ויכחישו כמ"ש בסוגי' דלקמן ס"ו · וע"כ ל"ל דבדי רמ"ח דלחייבי כשהגט ביד השליח כמ"ש בד"מ בשם מהר"ם בשמו' דלחייבי כאן ד אין הגט ביד השליח · גם ל"ל דלחייבי בה"א מקום למקום ואח"י הבעל להכחישו אח"כ היה יכול להכחישו כמ"ש בסוגי' דלחייבי לבישות הבי"ף והרמב"ם ח"ה וכ"כ הרב רמ"ח לקמן ס"ה בה"א י להכחישו אפילו בעיר ח' מקום ח' מיהו נראה דהרא"ם וכי"ם ל בה"א י להכחישו אפילו בעיר ח' מקום כיון דהוא נאמן לומ' ד"ג ונ"ל נאמן ג"כ לומר דהוא ש"ה וכן כחבתי בסי' קמ"ד אבל נעור סעיף כ"ב לח משמע כן וכן משמע בס"ה בה"א י לכן כחב דח"ל כהרא"ם ע"פ הדין כשמביח הגט מפקום לפקום מסוע ח' לריך הרחקה ע"פ הדין מסוע דהבעל יכול להכחישו · ומשמע מהרא"ם דח"ה נאמן לומר ש"ה חני ועשאו בעדים היינו הוקח כשלריך לומר ד"ג ונ"ל חו הוחיל הוא נאמן ע"י נאמן הוא ג"כ לומר שהוא ש"ה אבל בח"י דח"ל לומר ד"ג ונ"ל חינו נאמן לומר דעשאו לש"ה וכ"כ הב"י בח"ל הרמ"ה ס"ל לפילו בח"י נאמן · ובהרחה דהרמב"ם ג"כ ס"ל כפשוטה הרמ"ה מ"ה כחב כשהגט מקויס יכול לעשות שליח הרחקון שליח מחר בינו לבין עלמו וכחב הב"י בחשו' סי' נ"ג דח"ל שער שליחות מסוס השליח נאמן לומר שהוא שלוחו חע"ג דח"ל לומר ד"ג דהא הגט מקויס הוא מ"מ נאמן לומר שהוא שלוחו והיינו כהרמ"ה והרב רמ"ח בסימן קמ"ב הביח דברי הב"י ס"ל כרמב"ם והרמ"ה דנאמן לומר דעשאו לשליח מפילו בח"י חו הגט מקויס חע"ג דיש לומר ד"נוב"נ · ולהרמב"ם מפילו לח עשאו לשליח בעדים הוא שלוחו ולהרא"ם ס"ל דעשאו בעדים כמ"ש לעיל · וכל זה חייבי בה"א ח"ק חינו נאמן לומר דעשאו לש"ק כיון דהגט חינו ביחו כמ"ש לעיל : טז ונוהגין להלריך וכו' כלומר כשחביח גט ממקום למקום לח היה לריך הרחקה ע"פ הדין כי הוא נאמן לומר דעשאו בעדים שלח נוהגין כן אבל בעיר לחת לריך הרחקה על פי הדין לדעת הפוסקים דפסקו כרב הונא כמ"ש בהג"ה סעיף ג"ה · מיהו קשה חפי' ממקום למקום נמי יש לחוש שמא יאמר ממני נפל ואחה מלחץ * יש לחוש שמא יאמר בשחלה נחתי אם כן לאו אלים הוא וע"כ ר"ה ור"ח שלח כשאומר לפקדון נחתי דהימנוה והוא אלים לו אבל אם אומר מיזי נפל או נחתי בשחלה חינו נאמן כמ"ש בחוספות וכמה פוסקים ס"ל כן ועיין בש"ך בח"ה סימן נ"ו · וע"ב מוכח דסוחם כאן כדעת בעל התרומה דס"ל חפי' אם אומר בשחלה נחתי אינו נאמן לומר ממני נפל וחחה מלחץ : יז הרי זו ספק מגורשת כן כתב הרמב"ם פרק ט' הלכות גיטין ש"ן ע"ב ולכאורה קשה מ"ש מכשף קידושין שנותן לבליה דמהני הוחחו ולמה לח מהני כאן ול"ל כאן מיכף ריעותא לבניו ולח חשמו עליו עדים חף על גב דמ"ם ל בעל מ"ת לבד כשר מכל מקום לכתחלה לריכין להיות עדי חתימה גם כן כמ"ש בסימן קל"ג ועיין פרק ג' ה"ח מ"ם בכ"מ בשם רמ"ח : יח וח"ל לחזור וכו' כן כתב הרמב"ם חף על גב בעלמא ס"ל ע"ח כרחי וחין לריך ליטול ממנה וליתן לה מכל מקום כשניתן על ידי שליח ס"ל לריך ליטול ממנה אם לפשר ועיין נמוגי"ד פ"ו ועיין סימן קל"ג : יט חין לריך שישמעו מפיהם הא דחינו יכול לומר על ידי שלוחו להסופר שיכתוב לעיל סימן ק"כ : כ כמו גרשוה חו שלחוה וכו' המגי"ד כתב בשם הרשב"ד בשלום בעינן שהיה מלדר עמה' מעשקי גיטין דאל"כ מהיכה יודעין הם שהוא נתן לגירושין וחפי' אם אומר גרשוה יש לפרש כמו גרש חת האשה : כא לח אמר כלום משמע מדברי הרחן והר"ן בשם הר"ן : כב והוא לדם וכו' ה"ה שאר חולה אחר ג' ימים טוב וכן מלוה מחמת מיתה דינו כמכובן ר"מ בשם הר"ן : כג והיולה בשיירת פרס"ה היולה למדבר משמע שהולך מעיר לעיר שלח דרך מדבר לח עדיף ג' : כד מיד וכו' לכחורה משמע משם דלח בעינן לשחר כשיוצא מהמית חת עלמו וכן משמע מהסופרת דלחיחת שם בספק חם הרג חת עלמו חם לשחר נפל וחם לחר זמן נפל חין כאחני שמח דיוח דהפקו מכלל שם יוצא שמע למו נפל לח חייבי דבעינן להמית חת עלמו ולפשר לומר ההוספת' קמ"ל לפילו בספק מ"מ חם לחלחר נפל הוי גט וכן משמע מן ההוספת' לפי' בספק גט שם חין כותבין שמח רוח דחמתו משמע מיזי ספק לח נפיק ולח חמרי' דהוי ס"ם שמח רוח דחפתו וחח"ל הוח המית חת עלמו שמח בחוהו זמן לח היה בדעתו להמית חת עלמו בספק המחבר בסעיף חח"ו בספק ולח ופל לחלחר ה"ז ספק : כה כל זמן שיש בו נשמה עלה לגג ודחפתו הרוח ונפל ומת אינו גט : יח ספק מעצמו נפל ספק הרוח רחפתו כן אם לאלתר נפל ה"ז גט ואם לא נפל לאלתר ד"ה ז"ה ספק : יט וכן מי שהיה מושלך לבור ואמר כן כל השומע קולי יכתוב גט לאשתי

הגה טן מיהו השליח נאמן לומר שעשאו בעדים וח"ל עדות על כך (רבי ירוחם ח"ג) טז ונוהגים להלריך הרחקה ועדים על הרחקה שעשאה שליח ועי"ל בסעיף כ"ב) י

יב במר"א שאין שליח האיש צריך עדים כשמסר לה גט שחתומים בו ערים אבל אם אין ערים חתומים בו והלך השליח ומסרו לה"ר בפני ערים יז ה"ז ספק מגורשת : יג יש מי שאומר ששליח הולכה ושליח הובאה א"צ לעשותו בערים ויש מי שחולק :

הגה כפל דבריה הן בכחן כי בזה נחבאר סעיף י"ח ויש מחלוקת בדין זה דרך מחקו"י ח"ל דשליח הולכה אם מסר לה הגט בינו לבינ : יח וח"ל לחזור וליחני לה בפני ערים דמגורשת מחקו שהגט יולא מחחת יה בחוחמיו (עור בשם הרמב"ם) וי"ח דפסול (עור בשם הגחונים) מיהו אם הגט מקויים בחוחמיו מחחת יה חינה לריכה שחיזת עיני מסירה בפנינו רק שלומר שקבלה מוחו בפני ערים כדחיתי (עור) וה"ה בשליח קבלה מן הבעל :

יד בין שליח קבלה בין שליח הולכה יט א"צ שישמעו מפיהם שמסרים אותו שליח לפיכך בין האיש בין האשה יכולים לעשו בפני ערים שליח חעומר במקום אחר והערים כותבים וחותמים שמינ לפלוני שליח : (ועיין לקמן סעיף ל"ה) :

טן בעל שעשה שליח להולכה צריך שיאמר לו תן גט זה לאשתי או שיאמר לסופר ולערים שיכתבו ויחתמו גט ויתנו לאשתו או לשון שמשמעו שיגרשוה כ כמו גרשוה או שלחוה או שבקוה או תרכוה או כתבו אגרת יתנו לה אבל אם אמר פטרוה פרנסיה עשו לה כרת עשו לה כימוס עשו לה"ר כראוי כא לא אמר כלום אמר להם עזבוה הוציאוה התירוה הניחוה הועילו לה הרי זה ספק :

טז האומר כתבו גט לאשתי הרי אלו כותבין ונותנין לבעל בידו ואין נותנין לאשתו עד שיאמר להם ליתן לה ואם נתפולה אינו גט במד"א אבבריא אבל בסוכן כב והוא אדם שקפץ החולי במהרה והכביד על ו חלין מיד והיוצא בקולר אפילו על עסקי מבון וחמפרשבים כג והיוצאבשוי"א ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו לה שהדבר ירוע שלא נחכוין זה אלא לכתוב וליתן לה :

יז בריא שאמר כתבו גט לאשתי וכתבו ונתנו לה והרג עצמו כד מיד כגון שהשליך עצמו מן הגג או הפיל עצמו לים הרי זה גט כשר ואם לא כתבוהו כותבין ונותנין כה כל זמן שיש בו נשמה עלה לגג ודחפתו הרוח ונפל ומת אינו גט :

יח ספק מעצמו נפל ספק הרוח רחפתו כן אם לאלתר נפל ה"ז גט ואם לא נפל לאלתר ד"ה ז"ה ספק :

יט וכן מי שהיה מושלך לבור ואמר כן כל השומע קולי יכתוב גט לאשתי

קולי הוא נעשה שלוחו ואם אמר כל הרולה לכתוב יכתוב כתנו חוס' ב"מ

לאשתי ופירש שמו ושם אשתו שם עירו ושם עירה הרי אלו יכתבו לה: כה ואע"פ שהעלוהו ולא הכירוהו הרי זו כשר שזה כשעת הסכנה הוא שכותבין ונותנין אע"פ שאין מכירין כט וי"א דהני מילי שראו לו דרמות ארם וחזו ליה נמי בבואה דבבואה הא לאו הכי חיישינן שמא שד הוא שהרך השדים ליכתב שם בבורות וכן בשדות:

כ אם היו שם שלשה ואמר כל השומע קולי יכתוב גט לאשתי אחד כותב ושנים חותמים וא"צ במעמד כולם ראע"ג דאמר כל לא הוי כאומר כולכם כתובו:

כא היו רבים עומדים ביחד ואמר הוליכו גט לאשתי איזה מהם שירצה יוליך אותו בשביל כלם (ועיין בסמוך סוף פרעיף כ"ג) ואם אמר ב' מכם יוליכוהו יוליכו שנים אפי' היה בכללם אב ובנו דעתו גם על הבן ל ונעשה הבן שליח במקום האב:

כב וה"ה לאומר לג' שנים מכם יכתבו גט לאשתי ויחתמו ויתנו לה והיה בהם אב ובנו בין שחתם הבן עם האחד בין שחתם האב עם האחד הרי זה גט כשר:

כג אמר לחבורה כולכם הוליכוהו אינו גט עד שיוליכוהו כלם והאידנא תקנו חכמים שהאומר לרבים להוליך גט לאשתו יאמר כל אחד מכם יוליך גט לאשתי:

כד מה שכתוב בתיקון שטרות שטר הרשאה בשולח גט לא ממקו למקום לב אין צריך אלא לפי שכתוב בה שנותן הבעל רשות לעשות כמה שלוחים אפילו לא יחלה ולא יאנס:

הגה ולכן אם נתן שטר הרשאה זו נפסד והוא שעת החתן מותנין הגט בלא הרשאה (מהרי"ק שורש כ"ו) והשליח נתמן על השליחות ולומר שעשאו שליח בעדים כמו שנתמן לומר בפני נפלוני ובפני נפלוני (ועיין לקמן סימן קמ"ב סעיף ג) אבל לכתחלה כותבין הרשאה בדקדוק ומהירין שלא לכתוב בה כתבי חיבות (בית מאיר"י מיוחס בשם מהר"ם) כן גם שלא לשנות בה בדברים המכוונים בגט כמו שם שנים בגט אחד לא יכתוב בהרשאה בו' (ג"ז שם) וכל כיולא בזה ומשם הרשאה עיין בחן העזר סי' קמ"ח ולמטה סעיף ל' ובאחר דיוסי וסדר השל חות עיין לקמן בסדר הגט עידי הרשאה לא יהיו קרובים זה לזה ולא לאחים ולא לאחד לד ולא לעידי הגט בסדר גיטין) ואם נתמלאו עידי הרשאה פסולים לה לא נתבטל כל השליחות שהרי הם מעידים על עיקר השליחות ובפניהם עשה הבעל לשליח ולא חמי לאחר פסול הרשאה כנ"ל ונהגו שבסדר הגט מקיים הרשאה וי"ח דיש לקיימה גו' מיהו אם אינו ניכר לו רק חתימה אחת סגי (ג"ז בסדר) ויש נוהגין לכתוב בתוך שלמקו' הנתינה לה להודיע אם יש שינוי בתוך הרשאה (שם בשם מהר"ר ו"ק):

כה אם הבעל או השליח רק בשנים לזן טוב להצריך לרקדק אחריו אם הביא סימנים כשעושה שליח שאין קטן עושה שליח (א) ולא נעשה שליח אם ישלו זקן בפניו אין לחוש:

הגה אבל אין לרקוק כ"כ בעדי חתימה דעידי מסירה כיחידי ורגילים להיות הרבה גדולים אבל נתינת הגט (ג"י בשם ה"ח) ולפי מה שנהגין לייחד עידי מסירה ירקדק בהם שיהיו גדולים:

כו נהגו להקנות לעושה שליח להודיע שגמר בלבו ואם אמר בלב שלם אמרתי ולא גמרתי לעשות דבר זה א"צ קנין:

כז על שטר שליחות קבלה יחתמו שני עדים כשרים וצריך שיהיו בני אדם ידועים שתהיה חתימתן ניכרת במקו' הנתינה ואף אם יקיימוה בהנפק צריך לה שיהיו חתימות הדיינים ניכרות וידועות לבני מקום הנתינה (ועיין בטור חבן העזר סימן קמ"ב מנהג שטר שליחות הקבלה):

כח צריך ליזהר ולדקדק שתהיה האש' שעושה שליח קבלה גדולה בשנים ובסימנים ואם אין הנשים יודעות כי אם ע"פ האב צריך רבני שערות שחורות וגדולות כדי לבוא ראשן לעיקרן:

כט בשעת נתינת הגט ביד שליח קבלה ישבו בית דין כשרים שאינם קרובים זה לזה ולא לבעל ולא לאשה ונהגו ליזהר ג"כ שלא יהיה קרוב לשליח ויכירו חתימת ההרשאה ואח"כ יבוא הבעל הגט ויקראוהו ויחזירוהו לו ויבטל כל מודעו ויפסול ערי שיעידו דבר שגורם בטול הגט ויתנהו ליד השליח ויאמר לו התקבל גט זה לפלונית אשתי והרי היא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם ויש מי שאומר לט שלא יטול בו שום תנאי ויחזרו לקרותו אחר הנתינה והדיינים יכתבו עדות. (ויהיו החתימות ניכרות וידועות) (טור) ויתננו ליד השליח: הגה ונוסח הגט שנותנים לו עיין בטור סי' זה וכל זה הוא תחילת מ מצל"ו שנכון להחמיר שלא יתן הגט אלא בפני ג' (טור בשם הר"ם) וכן נוהגין:

ל מא בנוסח הראשון שליח הולכה צריך להוסיף על הנוסח שכתוב בטור אבן העזר בפנינו ערים חתומי מטה מסר פלוני בן פלוני גט כריתות ביד פלוני בן פלוני להוליכו לאשתו פלונית בת פלוני וליתן אותו בידה וכך אמר בפנינו פלוני בן פלוני הבעל לשלוחו פלוני בן פלו' הולך

(חלקת מחוקק)

(א) שאין קטן עושה שליח * מ"כ בכה"י הביא הגדול תמ"ו וקצי מהרי"ו הנ"ל על גליון סדר גיטין ו"ל והסכמתו תלוי טוב ק לרות' דמילתא דממ"נ אם הוא קטן ח"כ לא היו קידושין קדושין וגם כ"ל עוד לומר דוקא אם הוא קרוב אבל לא בעינן רוב שנותיו ואינו רק משום מרחיק עין כשהוא בשנים ורחוקה כקטן עכ"ל:

דקס"ו בתירוץ ח' דלא מהני וכ"כ המ' והר"ן בשם הרמב"ן ובחך תירוץ כתבו דמירוי אע"ג שם מודר הנאה שאחרים מותר לומר כל הרוצה להרוס ולא הזיק שלוחו לענין הנאה שתני ולא הזיק כמהכ' בינו דלא טוה לו לעשות וכן הסכי' הר"ן וחפי' להפוסקים דס"ל דח"ל שליחות בכתיבות הגט כמ"ש בסי' קכ"ג מ"מ לריך הוא לנוות לו ועל חילוק שלחוש' הכ"ל קשה דהא ריש פ' המדיר הקש' בהא כל השומע קולי יכתוב בשעת שלוחו ולמה במדיר יכול לומר כל הזן לא יפסל ולפי חילו' הכ"ל לק"מ דהא אע"פ בשעת שלוחיות מ"מ לא הוי הנאה כיון דלא אמר לו דיהי' שלוחו וכ"מ מהני סני תירולים מ"ש בסי' ע' בשם בעה"ת וע"ש: כח וחע"פ שהעלוה ולא הכירוהו וכ"כ הרמב"ם ומ"ש הרמב"ם והו' ז' דעו חותמי כי היינו דפי' שמו ושם עירו בחתוני כ"ך הדיינים מכריע מ"ש והוא ז' דעו היינו שידעו שהוא חתם ולא זד: בט וי"א דהני מילי וכו' עיין פי' י"ז סעיף י' כתב בזה"ו לא סמכי על רחוק בזה דנעש' וע"ש מ"ש: ל ונעש' הבן שליח וכו' וס"ל להב"י דנעש' הבן ואפי' שלוחין בהולכ' אלא דס"י לחהו' החד ובזו אלא החד לו הבנו עם אחר אבל מהרש"ל ס"ל אפי' שליח להולכ' לא נעש' שנייקס יחידו שלוחין החד ובזו אלא הי' דעתו שלא על ז' מהם כיון דיש אחרי': לא ממקום למקום כגר כתבתי דוקא ממקום למקום ח"ל הרשב"ע פ' הדין בגעיר ח' לריך הרשב"ע פ' הדין ועיין בחשובת רש"ך פ"ח סי' קמ"ג: לב ח"ל אבל בשק לריך ומחמירי בקיום דידיה כמ"ש בשמוך מקום ש"ה שאני הולכ' המינוהו חז"ל לומר ג' ונ"ל נחמן לומר שעשאו לש"ה מעשה ב"ק: לג וגם אלא לצוות מעמע מס שיהא דינו כמו בר' ח וכבר: לד ולא לעידי הגט כחך בחשובת מהר"מ מינץ סי' כ"ח דבעבד אין לפסול אם עידי הרשב"ק קרובי' לעידי הגט מקום עידי הגט מעידים על הגט ועידים הרשב' מעידי' על שליחות אל זה: לה נתבטל כל השליחות אע"ג דבין דיבו הרשב' נחמן לומר שהוא ש"ה מ"מ בשב"ג שנעש' לפני פסולים גרע טפי והוי כאלו מפחיתים אותו כי כל דבר הנעש' לפני פסולים נתבטל אותו דבר ולכאור' נרא' דלא נתבטל אלא השליחות ומ"מ חזר והדין הרשאה לחתם כשר הגט ושאל הר"מ כן כתב בשם סדר הגט דהגט פסול ולפסקי מקום המוכח דמסתברי גט היו ע"ה מ"ה פוסל הגט כמ"ש לקמן: לן רק חתימה אחת בעיר ועיין בטור ובשם מעמע מדברי הרי"ף אפי' חתימה אחת בשטר הרשאה כשר ובחשובת רש"ך הקשה בממ"ש שם לר"ך קיום ס"ב לר' כין לקיים כל החתימות ומ"ש לקיום למה לי הרשאה ובדרישה ופ"ח בשם הרא"ש כתבו בחתם ע"פ הדין ש"ל הרשאה כי הוא נחמן לומר דהוא ש"ה שלח הוחיל בכל שלוחו לריך הרשאה כלומר הרשאה מיהו אפי' אין מכירי' החתימות שמכירין להח דקי"ל עידי החתומי הוי כאלו נתקרו עידותן בב"ד * נשמע מכל זה אפי' אם אין ניכר שום חתימה אלא אפי' אין מקוים כשר: לן טוב להלריך לדקדק כלומר בחתם אין קפידה ממ"ש הוא גדול יכול לעשו' שליח והוא קטן אין קידושין וקי"ל גט כמ"ש בסי' מ"ג * ובד"מ בשם חשב שמת יתעכב הדבר ויחגדל בינו לבינו ויתייחד עמה קודם הגט: לח שיהיו חתימות הדייני נכרת ול"ל להרשאה שלש"ה דח"ל להכיר החתימות שם מקילין ומשום הגט בזה ש"ק * וכתב בלבוש ובדרישה וב"ח אע"ג בעלמא די אם מכירי' ג' חתימות מדיינ' הקיום מ"מ כאן בגט מחמירים ולריכים להכיר כל ג' דייני הרשאת ש"ק מיהו הרשב"ץ כתב כל זה מירי לכתחלה לריכים להכיר כל ג' חתימות אבל במקום עגון מקילין אפי' בג' ש"ק אם הניח שטר החוס מכ"ש אם יש עליו מעשה בית דין חף על גב דח"י לקיים החתימות דקי"ל לקיום שטרות מדרבנן כתב הניה יוסף בשם ח"ת כשכולים לקי' ס' החתימות לריך להוסיף ג' שיכירו חתימות העדים החתומים בשטר קבלה וכתב וכן נלפה דהא קיום שטרות בשלוחה וכו' נשמע מזה אם הם בעלמא מכירים החתימות מ"מ לריך להיות הקיום בשלוחה ולא בסמ"ע ובסימן מ"ו סק"ז שכתב בשם בעלמא מכירים החתימות יכולים שנים לקיים ולית חלא לעולם לריך להיות קיום שטרות בשלוחה: לט שלא יטול בו שום תנאי כתב הב"י בשעת הגט ולא יהיו מתנאי ואחלו ומסתברא שיגיע הגט ליד שלוחה ונמלא הגט בטל * והב"ח כתב הטע' משום החשה יכולה לומר לא מיניתי השליח אלא ש"כ שיקבל בלי שום תנאי לפיכך אם אמרה שיקבל הגט אפי' על תנאי יכול להחזיר בתנאי וכן הסכים בש"ך: מ אבל י"א שנכון להחמיר וכו' כתב בש"ך אם אי אפשר בלא ש"ק יכולה לעשות ש"ק אם יש עיות בדורה שמכירים חתימות השלשה דייני * וב"ח ג"כ החיר לעשות ש"ק ומעשה היה בת"ח אחי עתים טובה ועתים חלים וחלותה היה פעם והחיר שהחשה תעשה ש"ק אמקום שהוא בעת חליתה והיא חמור למקומה ובעת חליתה יכתוב הגט ויתננו ליד ש"ק שלה: מא בנוסח הרם זה; כתב בד"מ בחלה ממני הסליח קודם שמלוה לכתוב * ואחר הנתינה ליד השליח מז יכתבו הרשאה

דשם יכתוב קודם מחזי כזקדית · ובוחני' פיך

כיד כפי ואם לא כתב הכי לא יתן לו כי אמת הוא שליח רק על הנתינה ע"ג השליח נאמן לומר דעשאו לשליח מ"מ כאן הכתב מכחישו ועיין חשו"מ סימן ס' קי"ד • וכותבים ושליח שליח עד מאה אצל אם כותב ואחד נותן לך רשות לעשות שלוחי עד מאה כ"ל דקאי הכל על הרישא דהוה יכול לעשות שלוחים עד מאה אצל הכא"ת לעשות שליח אחר לכן כותבין ושליח שליח וכו' • וכותבי' אפי' בלא תנאם ואם לא כתב כן בפירוש מ"מ יכול לעשות שליח בלא תנאם דהא ס"ל כרשאה שאם עשאוהו שלוחי בלא תנאם עשאוהו שלוחי שלוחי בלא תנאם כמ"ש בתוי"ט • וכיון שליח אין כותבי' אפשר לומר שאם אמר לו אל תעשה שליח אחר מ"מ הוא כתב לשליחות אפקי מהרמ"י • וא"ל למה לא תיישינן שמא אין זה שלוחו שאל אם אמר לו אחר שלוחו נמצא זה הנותן הגט הוא שלוחו וי"ל דלא תיישינן כיון שהגט בידי זה לומר שלוחו הוא שלוחו ואם אמר לו אל תכתוב את הגט ויכתבהו בהרשאה שהבעל שולח הגט והרב המסדר כשטוח לשליח שלחנו בשם פלוני בשם תיקון ישן : מב שליח הולכה וכו' עיין בגוף התשובה צב"י ס"ס זה * וא"ל מע"ש שתאמר שהוא ס"ה וס"ק אלא אי אמרי' פסול הגט מחמת דמיחה והמסדרים הגט היו ע"ה שלא ידעו שכתבו דהוה ס"ק וכתבו דהבעל יכול לעשות ס"ק • וי"ל דאפשר לומר דלא היו ע"ה שלא ידעו שכתבו דהוה ס"ה מוכח דהוה ס"ק ולא כתבו שלא ליפוי כח ונמחק הוה ס"ה אצל אם לא לומר דהוה ס"ה מוכח דהוה ס"ק והבעל ל"י לעשות ס"ק מוכח דהם ע"ה * וא"ת אם יכולים לתקן שהוה ס"ה ומה שכתבו שהוה ס"ק לא היו יכולים ליפוי כח ל"ת אין יכול השליח להכחיש וכן הקפ' צד"מ • וי"ל חירוק זה לא טענינן לתרוצ' התשובה ים שם חיזה דבריה להחיישב : מג חוץ מחמ"ו שו חמשה פסולים לפי צ"ת ל"ל לומר צ"ל מ"חמשה פסולים לשליחות ואם נתנו הגט לאיש וחל דמגורשת אם נתנו הגט ליד עבדה דשם היא מגורשת מחורת חלר חום אצל דשעים כשרים לשליחו' שלא לתקן לסמוך על דיוקא מה שתומרים צ"ל לכן צ"י כשרים לשליחות וכן כשגט מקויס דל"ל לומר צ"ל כשר לשליחות • כתב הריב"ם סי' ס"ל העדים שמכר הגט בפניהם יכולים להיות דיינים ולא תתיינן בכה"ג אין עד נעשה דיין : מד להצלת הגט אצל אם כ"ש נתקיים הגט ול"ל לפיכך בידו שטר הרשאה דהא הרשאה הוי קיום כמ"ש במרד' ובתשו' רשב"א וכמ"ש בסי' קמ"ב סוף סעיף ג' והריב"ם במחמיר שם ג"כ שאל אחת מחורת בעלמא לפ"ז נקשה לזה הוא נאמן לומר דהוה ס"ה דהא כתב הרמ"ם ס"ה נאמן לומר דעשאו לשליח הוא שליח להמיהו חז"ל לומר צ"ל וצ"ל כ"ל ובכאן אינו נאמן לומר צ"ל וצ"ל * ולפ"ז דהמחב' כוסק כרמב"ם והרמ"ה דס"ל הא דנאמן לומר דעשאו לשליח לא תלי' לחמיית צ"ל וצ"ל הכי' אלו לומר דגט מקויס נאמן לומר דעשאו לס"ה כיון דל"ל כדעת כשהגט מקוי' אז נאמן לומר דעשאו לס"ה כיון גט כשר דינו שא להרמ"ם נקשה ואפשר דס"ל דחיירי דים הרשאה בידו מ"מ חיישינן שמא לא זהו הגט דמם הבעל בידו אע"ג בעלמא לא חיישינן מ"מ כשהגט בידו הרבע חיישינן שמא זיוף זה לכן לריך להתקיים הגט : מה אע"ב נתקיים משמע אפי' צא' דאין לריך לומר צ"ל וצ"ל מ"מ פסול להניח אם אינו מקויס וצ"ח מפרש דברי הטור דזה פליגו הרמ"ם והרמ"ה • הרמ"ם ס"ל צא' יכול להניח אפי' אינו מקויס כיון דל"ל לומר צ"ל וצ"ל והרמ"ה ס"ל אפי' צא' ח"י להניח הגט כשאינו מקוי' אם מיהו לא"ם בשמוך אפי' אם הרשאה חיישינן שמא מזוין הוא לריך יסוד למה יכול להניי' צא"י כשאינו מקויס ולמה לא חיישי' שמא מזוין הוא : מו ויש פוסלין כן הוא דעת הרמב"ם וכתב כשהגט אינו מקויס אינו גט משמע דס"ל דאפי' בטל ואין קיומין של אחר חוכסין בה ולא כ"מ שכתב דספק גט הוא • והרא"ש הקשה למה הגט בטל ולא חיישינן שמא יתקיים הגט והמגי"ש תירץ דחיירי שחקרו אחר עידי קיום ולא נמלאו אז הגט בטל ואין קיומין של אחר חוכסי' בה * מיהו קשה דהא אם שליח מביא גט אז אם הקשה מביאה קי"ל דמוחזק ליתא ע"פ הדין אפי' לא ניכרה לנו אחיזתו' העדים ולמה כאן הגט בטל אע"ג דכתא גרע טפי כיון השליח הוא דשע מ"מ למה הגט בטל ואין קיומין של אחר חוכסין בה אל ליכתוב אם שליח מביא זיוף * ואפשר לומר הרמב"ם לטעמו דס"ל עדים החתומים מלחוריית הוי מפי כתבם אע"ג דל"ל דמקבלין עדותן אפי' בגיטין הבאים לכן כל שאינו בחקותת ח"ל הגט בטל גם י"ל למ"ש לעיל דהרמב"ם ס"ל כשא' טוען מזוין לריך קיום מלחוריית וס"ל כל כה"ג שהו' דיד דשע טענינן מקמזוין ואע"ג קיום מלחוריית : מז ואין מומר וכו' כ"כ הב"ג ונעמו משום נכרי ממועט מטעם שהוא אינו נאמן ביחוד לו מטעם שאינו בחזקת גיטין ומומר נאמן בדבר הוא והוא בחזקת גיטין וקדושין לכן ס"ל דהוא כשר לשליחות * והא דהו' כפול לכתוב גט משום דאינו כותב לשמה * מיהו בתום' בקדושין דף ע"ב משמע דאין מומר כדין נכרי דכתבו שם מומר לאו מן בריה הוא וכן משמע מהרמב"ם פ"ג לכן כתב דין מומר כדין נכרי ומיהו שעשה מומר הוי כאלו אינו כתוב

גיטין וקדושין ועיין סי' קכ"ג : מח כשיכים כתב ה"ל דחלה וכו' בכשרות דהא הס כשיכים לשליחות שא הטעם הוא משום דחיישינן שמא הוא משקר כיון שהוא רשע לכן כשעשה תשובה הו ליכא השם משקר הוא כשר לשליחות : מט אינו מכירה ולא אמר לשום שליחות אלא שמא אמר להם כתבו גט וחנו לפלוני שלוחי ויולך לה מעצמי' צב"ם ופי' הרי"ף הסוגי' תיירי לענין שם שניכו שיכולים להיות שלוחים למכור הגט ושאר מפרשים פירשו לענין שם נאבד הגט מיד השליח יכולי' לכתוב גט אחר כמ"ש בסי' קכ"ג • וא"ל לפשוטי הרי"ף שם ל"ל לענין שם שניכו שיכולים למכור לה הגט ולא לפשט דעיי זו וכאן פליגו צב"ם שם השלוחין יכול למכור הגט • וי"ל שאני הכא דאמר בפי' לאין מכירה חות' • והרמב"ם כתב פ"ט דין ל"ח שם אמר חן לפלוני ויולך לה שם הולך בעלמא חיינו גט וכתב עוד שם דין ל"ט הדין דכאן שם אמר הרשאון מכירה וכי' המגי"ד מ"ש הרמב"ם שם אמר חן לפלוני ויולך לה חיינו גט למד מדין דכאן וכ"ל דלא ס"ל להילוק זה ולרמב"ם אפי כאן הרשאון מכר הגט לה חיינו גט ומ"ש ואם נתן הרשאון ה' ספק מגורשת כ"כ הרמב"ם אצל הרמב"ם ס"ל שני דיינים הללו שוין ובשניהם שם מכר הרשאון חיינו גט אצל הנעיי' צב"ם שם אמר חן לשלוחי ויולך לה ס"ל דחיירי לענין שם נאבד הגט כדעתה כל המפרשים ולא כפשוטי הרי"ף כא"ם בסי' קכ"ג. : נ יתנהו לה ע"פ שניכו אע"ג שומת ת"י ליתן ע"פ שניכו שומת ת"י

ותהא ירך כידי ופיך כפי (ולינורך כדינורי) (הגהות מרדכי דגיטין):
הגה ואם יש תנאי בגט מזכירו כאן וכותבין על תנאי כך וכך וכן חוזר ומזכירו בכולם אחר שכתב ומיהו לכתחלה לכל לדם (גם זה בהג"ה הנ"ל) :

ועשייתך כעשייתי ונותן אני לך רשות לעשות שליח ושליח שליח עד מאה שלוחים אפי' בלא אונס ותכף שיגיע גט זה ליד אשתי הנזכרת או ליד שלוחה או ליד שליח שלוחה מידך או מיד שלוחך או מיד של שלוחך תהא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם" ונותן אני לך רשות למנות שליח ושליח שליח עד מאה אפילו בלא אונס עד שיגיע גט לידה ותכף שיגיע גט זה ליד אשתי הנזכרת או ליד שלוחה או ליד שליח שלוחה מידך או מיד שלוחך או מיד שליח שלוחך תהא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם :

הגה וכותבין גם כן בהרשאה שם העיר עם הכורות שלה כמו בגט (בסדר גיטין) וכן כותבין כל כיוצא בזה והשאה כמו בגט (מהרי"ו סימן ר"ן ו"ו) ו"ל לכותבין אף כיוצא בזה בשליח (בסדר בשם מהר"ר ז"ק) ו"ל דיוק להאריך בהרשאה בדברים שאינם לריכין (בפסקי מהרי"ו סימן ט"ו) ויש לומרים שאין לחוש להאריך בדבר שעיקר השליחות תלוי בו מאחר שכל אחד יכול לכתוב כפי נחות לשונו ואינו תיקון חכמים (ג"י) ועיין לקמן בסד' הגט סעיף כ"ו כלל כותבין בהרשאה מומר : מא שליח הולכה שמני הרשאה וכתב בה שהוא שליח קבלה אם השליח אינו מכחיש ההרשאה רק שאומר שנעשה שליח הולכה וקבלה לא השליחות כשר ונעשה שליח הולכה ונותן הגט לאשה אבל אם השליח אומר שלא נעשה שליח קבלה מעולם הרי ההרשאה מכחשת אותו ונתבטל כל השליחות גם הגט עלמו פסול מאחר שמוכ' שמסדרי הגט היו עמי החתן ולא ידעו שאין הבעל עושה שליח קבלה יש לחוש לכמה מיני פסולין (ג"י מ"כ מעשה בכה"ג נעשה בפניי ר"ת מזרחי) וכן כיולא בזה שניכר שאותן שמסדרו הגט היו הדיוטות (ריב"ם) :

לא הכל כשרים לשליחות הגט בין לקבלה בין להולכה אחד האיש אחד האשה כ"ש חוץ מחרש שוטה וקטן עבד ונכרי ויש מי שאומר שאם העבד הוא שליח הולבה הוי ספק :

לב היה השלי' קטן בשנתנו לו הגט והיגדיל והביאו או חרש ונתפתח שוטה ונשתפה עבד ונשתחרר נכרי ונתגיי פסול אבל אם נתן לו הגט כשהוא פקח ונתחרש והזר ונתפקח שפוי ונשתטה וחזר ונשתפ כשר כיון שתחלתו וסופו בכשרות :

לג הנשים והקרובים כשרים לשליחות הגט :

הגה ויש מי שכתב דמקום שמכשר לכתחלה לא יהא השליח קרוב לאים ולא לאשה ולא לריים שנותנים הגט לפניהם (בסדר גיטין)

ואפי' הפסולים מדברי סופרים בעבירה כשרים לשליחו' הגט אבל הפסולים בעבירה מד"ת פסולי' מד להבאת הגט כזה אא"כ נתקיי' הגט בחותמיו מן ויש פוסלי' אף בנתקיי' בחותמי' מן ויש מומר כדין פסולי עדות מדאורי' כן משמע בהגהו' הלכסי דגיטין :

לד הרי פסולים כשנתמנו שלוחים וחזרו בתשובה קודם שנתנוהו לאשה מח כשרים :

לה השולח גט ביד כותי שיתננו לפלוני ומיכה הבעל בכתבו לאותו פלוני שליח להוליך הגט לאשתו כשר כפני שהכותי אינו עושה אא כעשה קוף בעלמא :

הגה מיהו יש חולקין וכתיבי להו דאין למות שליח הולכה ע"י כתב גם גם לא ראיתי מהגין כך :

לו נתן הגט לשליח ואומר ליה הולך גט זה לאשתי אמר ליה השליח כט איני מכיר ה"ל הבעל לפלוני שהוא מכירה ויתנהו לה הראשון לא נעשה שליח לגירושין רק להוליך הגט לאותו פלו' (ולא יכול לשלחו ע"י שליח (טור) ואותו פלוני הוא שליח לגירושין ונותנו לה או משלחו ביד אחר אם חלה או נאנס ואם נתן לה הגט הראשון או שלוחו ה"ז ספק מגורשת :

הגה השולח גט לאשתו ואין השליח מכירה נ יתנהו לה ע"פ שניס שולח לאשתו (טור) :

לן נתן הגט לשליח ואמר לו לא תתנהו לה עד ל' יום אם נא חלה או נאנס בתוך ל' יכול לעשות שליח שיתננו לה לאחר ל' יום

אע"פ

אע"פ שאינו עכשיו שליח לגירושין הואיל ולאחר שלשים יום יהיה שליח לגירושין נב ובלבד שיאמר הבעל נאמנת עלי שלא פייסתי אם היא נשואה נג ויש מי שאומר שלא ימסור מיד לשליח שני אלא ימסור שליחותו לב"ד והם לא יעשו לשני שליח עד אחר שלשים יום :

לח השולח גט לאשתו ואמר לן הולך גט זה לאשתי או שאמר ליה אתה הולך נר לאישלחנו ביד אחר אא"כ חלה או נאנס או שפירש לו שיוכל למנות שליח ושליח שליח עד כמה שלוחים נה (פי' לו שלח ישלחנו ביד לא יוכל לעשו' שליח מפי' חלה או נאנס) (כן משמע בטור) ויש מי שחולק ואמר דבהולך סתם יכול לשלחו ע"י אחר אע"פ שלא חלה ובאת הולך לא ישלחנו ע"י אחר אא"כ חלה או שפירש לו שיוכל למנו' שליח : דין שליח שני כדין שליח ראשון שאינו יכול למנו' שליח אא"כ נאנס או שפירש לו :

מ כשמנה השליח שליח אחר אם הוא צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם צריך למנותו בפני ב"ד ואם אינו צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם נו א"צ למנותו בפני ב"ד נז אבל צריך למנותו בפני ערים (וע"ל סי' קמ"ג סעיף ט') :

מא שליח שעשה שני ושני שלישי אם מת הבעל נתבטלו כלם אבל אם הבעל קיים אע"פ שמת השליח הראשון לא נתבטל שליחות השאר מאחר שהבעל קיים :

מב אם מת שליח שני נח יכול שליח ראשון ליטלו מיורשיו של שני ויולכנו או ישלחנו ביד אחר :

מג שליח קבלה אינו יכול למנות שליח ואפי' נאנס ואפי' נתנה לו רשות למנות שליח נט משום דהוה ליה מילי ומילי לא ממסרן לשליח ויש מתירין אם נתנה לו רשות למנות שליח ס (ומ"מ יוכל למנות אחר בלא ב"ד כ"ש לפני עדים) (ב"י בשם הרשב"ץ) :

מד אם עשתה שליח קבלה וחזרה ועשתה שליח אפילו עשרה זה אחר זה או שעשתה עשרה בבת אחת סא כל שהניע הגט ליד א' מהן מגורשת (ואפי' נתן ביד אחד מהם גט פסול ולזה גט כשר מגורשת) (מרדכי ריש הזהלת) :

מה השליח ששינה בשליחותו במה שאמר לו הוא או היא לא עשה כלום כיצד אמר ליה סב תנהו להא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר אל תתנהו להא אלא בעליה ונתנו לה בבית או איפכא או אל תתנהו להא אלא בימין ונתנו לה בשמאל או איפכא לא עשה כלום :

מו ישמי שאומר שאם אמר לו אל תגרשנה אלא בימינך אינו יכול לשלחו ביד אחר אפילו אם חלה דה"ל כאילו פירש לא יגרשנה אחר אלא אתה :

מז אמר ליה תן גט זה לאשתי והרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר ה"ז גט שאין זה קפידא אלא מראה מקום :

מח אמר לו תנהו לה ביום פלוני ונתנה לה סג בתוך הזמן אינו גט אל תתנהו להא אלא ביום פלוני נתנו לה בין מלפניו בין מלאחריו אינו גט :

מט האשה שאמרה לשלוח קבל לי גיטי במקום פלוני וקבלו במקום אחר אינו גט אבל אם אמרה הבא לי גיטי במקום פלוני והביאו לה במקום אחר כשר :

נ אמר לו התקבל לי גיטי בבבל ופעמי תמצאנו ברמשק סד בכל מקום שיקבלנו הוי גט ובלבד לכשיגיע לבבל למקום שאמרה היא : **נא** אמר הבעל לשליח טול ממנה חפץ פלוני ותן לה גט זה הרי זה סה לא ישלחנו ביד אחר ואם שלחו ביד אחר ונתנה האשה לשליח החפץ תחלה ואחר כך נתן הגט הרי זו מגורשת ואם נתן לה הגט תחלה ואחר כך נתנה החפץ אפי' ביד שליח ראשון סו אינו גט אסר לו תן לה הגט וטול ממנה חפץ פלוני הרי זה לא ישלחנו ביד אחר שאין רצונו שיהיה פקדונו ביד אחר ואם שלחו ביד אחר הרי זה גט בין שנתנה תחל' בין שלא נתנה אלא בסוף ויש אומרים שבשאסר לו טול ממנה חפץ פלוני ותן לה הגט אם שלחו ביד אחר אפי' נתנה לו החפץ תחלה ואחר כך נתן לה הגט

הגה

חלה לו נאנס ואם יש בידו הרשאה לכתחלה יכול לעשות שליח אע"ג דלא כתב ליכול לעשות בלא לאנס יכול להשיב הרשאה לעשות שליח בלא לאנס ואם חלה להאנס יכול לעשו' שליח אחר בלא רשות שלו ול"ל הרשות שלא ע"כ דנתן לו רשות לעשות שליח אפי' בלא אנס ג"כ : **נב** ונלפד"ם בשם הבעל וכו' וכן אם נתן בעלמו הגט לידה ואמנה שלא תחזיר מגורשת עד זמן פלוני לריך להחזיר אחרי' נאמנת ג"כ ספ"ג : **נג** ויש מי שאומר וכו' הטעם משום דיש לחוש שמא יזנה ויתן לה חוץ ל' יום ועיין סעיף ק"ח : **נד** לא יאמינו שלחנו והא דכתיב ושלח ושלחה ולמדו מזה השליח עושה שליח ומשמע אפי' בלא אנס ול"ל הקרא ה"מ כגון לה דעתו דלמא מקפיד כ"ב תו/הר"ן ומזה נשמע אפי' לא התנה בפירוש ליכול לעשות שליח רק גילה דעתו דלמא מקפיד יכול לעשות שליח : **נה** פי' לו שלח ישלחנו ק"ק בעובדת דרבא דמסר השליח לשליח אחר ואמר רבא מ"ט משום חוכא אתי נמי חוכא ולא שמא פי' לו המשלח שלא ישלחנו ע"י אחר כעין זה הקשה הר"ן על הא"ד דס"ל לא אמר הולך סתם יכול לשלוח ע"י אחר אפי' אם לא חלה והקשה מסוגיא דרבא למה לא אמר רבא אתי נמי חוכא ולא שמא לשליח שמא אמר הולך סתם ויכול לעשו' שליח בלא חוכא * ומ"ש הקשה למה לא חיים שמא אסור לשליח ע"י אחר והיינו שלא יתן לריך לתן לו רשות לעשות שליח אחר . ואם ממנה שליח אחר בפני עדים מלטרפים השליח ג"כ והוי ג' כ"כ בתשו' ריב"ש ולקמן סי' קמ"ג סעיף ט' ומשמע אפי' מתן דמחתיר שלא להלטרף השליח כשנותן הגט לחשה מ"מ כתן מקילין וכ"כ בפרישה סי' קמ"ג : **נז** אבל לריך למנותו בפני עדים כ"כ הרא"ש ולטעמו חזיל דס"ל ה"ה לריך למנותו בפני עדים אבל הרמב"ם ס"ל דלא לריך למנות בפני עדים כמ"ש בפ"ו דין כ"ו והמחבר בסעיף י"ח הניח דעת הרא"ש בלבון ויש מי שאומר אפי' לדעת הרמב"ם כתן לריך למנותו בפני עדים כ"ל דחוקם להומרו ללחת כל הזיעות . אבל אין לומר מ"ש דלריך למנותו בפני עדים משום דלריך להניח כתב בעדים דעשתו לשליח דלמא לא מהני כתב משליח הרחטון גם כתבתי לקמן דהמחבר פוסק כהרמב"ם והרא"ש דשליח נתן לומר דהוא שליח אפילו היכא דאין לריך לומר ג"נוב"ג שלא ע"כ דחוקם לחומרא בדעת הרא"ש : **נח** יכול שליח וכו' ומי משמע אפילו אם כבר נתן השליח הרחטון לה הגט לשליח אחר עדיין לא נגמר שליחתו דאם כן אין לריך יכול הוא להיו' שליח שלא ע"כ דעדיין הוא שליח ולא ס"ד שהשתי בסימן קמ"ג סעיף י"ג * וצ"ע כתב אפילו אם השני יכול להרחטון ליק' ממנו הגט : **נט** משום דס"ל מילי כיון דאינו מוסר לו משום דבר מ"ה הוי מילין אבל ס"ה מוסר לו הגט ושליח הבאה אלא לא הוי מילין כיון דעיקר שליחות נגמר בעת שנותן הגט לידה ובשעת הנתינה הקשה אבל הטור בסימן זה משמע לומר לחמרו לא הוי מילין ויכול לעשותו ובסימן ק"ל כוסל לומר לחמרו ותירוץ בד"מ מ"ש הטור לא הוי מילין לחו כוונתו דמכשיר לומר לחמרו שלא כוונתו משום מילין ליכא בסוף אבל לומר לחמרו מסור משחר טעמים כמ"ש בסימן ק' ועיין בריטב"א ונ"ח : **ס** ואז יוכל למנות אחר בלא ביח דהא השליח אין לריך לומר ג"נוב"ג וכן יכול לעשות שליח בלא חוכא ועיין בתשו' רשב"ץ שהניח בצ"ע אם יש מבוחר כמה חילוקי דיני : **סא** כל שהגיע הגט ליד ת' כתב הרשב"ם אם אמרה כל מי שבא מכח שילה בעל יתנו לו יהא שלוחי לקבלה אפשר נאמר בזה אין בדיוק ועיין סימן ל"ו סעיף י' מ"ש : **סב** תנהו לה במקום פלוני וכו' ביש לומר דאין רלונו שיתן לה במקום אחר דשם יעלילו עליו לכן יש קפידא אפילו לת אמר ת"ל תנהו אלא במקום פלוני . אבל אם אמר שיתן בעליה או בחזרה יד מסתמא ליכא קפידא אע"פ שאמר אל תנהו אלא כך וכך : **סג** בתוך הזמן וכו' כי מסתפא ים קפידא שלא יקדים לגרש כמו שכתב בש"ם לת מקדים תנם פרעניות לגרש את חשתו לכן יכול לחת' ולת להקדים : **סד** בבל מקום שיקבלנו הוי גט ות"ל אפי' כשיגיע לחוחו מקום למה ה"ת מגורשת הת הוי כאומר על ניטך מע"ג קרקע דאינה מגורש' משום שלא בת לידה מידו והל"ל לת בת הגט מיד הבעל כיון דאין מגורשת מיד תירוץ תום' בתירוץ ת' דאמר לם"ק שלא שהות יהיה ש"ה עד לסם וסם יעשה ש"ה אחר ויקבל ממנו הגט ונ"מ למ"ש לעיל סי"ז ועוד תלוו דהוי כאלו מינו קבל מיד והת דאין מגורשת מיד משום דהוי כאו התנה שלא תהי' מגורשת עד זמנות לשליח שלא יתן לה נאמנות עד זמן פלוני ולא יתן לה נאמנות עמו שלא תגרש עד אחר ל' יום ולכאורה היה נלחה דלריך ליתן לה נאמנות אחרי' נאמנת לומר שלא פיים אותה כמ"ש לקמן מיהו ללא מלינו בשום פוסק דכתב כן י"ל דוקא כשהות מהנה שב יהי' גט עד אותו זמן אז יש לחוש שיעערב ויאמר שקבע הזמן בניון שיכול לפיים אותה תוך הזמן אבל כשהיה קודם הזמן אין חוששין : **סה** לת שלחנו ביד אחר הנה לשיטות הרמב"ם הטעם הוא ללת ישלחנו ביד אחר משום אין רלונו שיהיה בקדונו ביד אחר לפ"ז בדבר שאין קפידה כגון שלוה שתמחול לו זכות

שלה קודם נתינת הגט יכול לבטלו ע"י אחר ולת חיישינן שמא יזנה השליח הראשון וכ"כ תוס' סס * אבל לשיטות רש"י חיישינן שמא יזנה השליח השני ואסור לבטלו ע"י שליח אחר אפילו בדבר שאין קפידה * מיהו למסור המקדון ליד אחר לת לרש"י אסור שלא בפני עדים אפילו בדבר שאין קפידה אבל לשיטות רש"י אחר מהני * וקי"ל כחומרת רש"י אחר מהני לבטלו ע"י אחר מהני הכ"ל ודברי הטור תמוה מ"ש דיכול לבטלו ע"י אחר גם דברי הטוחל בחשו' הריב"ש לשיטות הרמ"ה והרש"ב אינהה ללת ט ומיהו ללת ר"ת אחר אפילו אם חלה הרת זון . לת מבעי' לפירש תוס' לת ישלחנו ע"י אחר לשיטות הרמ"ה והרש"ב אינהה ללת ישלחנו ע"י אחר דהת חיישינן שמא יזנה לפ"ז אפילו אם נתן לו רשות לבטלו ע"י אחר ולת כתב אפילו אם נתן לו רשות לבטלו ע"י שליח אחר משום חיש לעיל אם נתן לו רשות לבטלו ע"י אחר יכול לבטלו אפילו בלת חוכא דשם השעם משום דהרשין ליזנות יתיר' למה נתן לו רשות לבטלו ע"י חוכא דשמא נתחרטה לבטלו ע"י שליח אחר אפילו בלת חוכא אבל אם נתן לו רשות לבטלו ע"י כתן אפילו בלת חוכא אבל אם אין לו רשות לבטלו ע"י שליח אחר אפילו בלת חוכא אבל אם יהיה לו חוכא מיהו נתחרטה ריב"ם לת מזכיר כן : **סו** מיהו גט לדעת הרמב"ם אפילו אם אמר סתם טול חפץ ותן לה הגט עד שתתן החפץ כיון דהזכיר לקיחת החפץ קודם נתינת הגט אבל אם מזכיר נתינת הגט קודם לקיחת החפץ לת מהניין דמקפיד שיתן הגט קודם הלקיחות החפץ לתין זה סגנות

מיקפיד בזה מיהו אם אמר תן גט ותחר כך

טול החפץ ר"ל דהוי קפידא * והרמ"ה ס"ל דס"ל תמר סתם טול החפץ ותן לה הגט ליכא קפידא ס"ל כתב הגט עד תחר ניתנות החפץ תלת מ"כ ס"ל תמר טול החפץ ותן כתן הגט תו הוי מקפיד ס"ל יתן הגט עד שתתן החפץ * והרמ"ה ס"ל תפי' ס"ס תמר תן הגט וטול החפץ מ"מ הוי מקפיד ס"ל יתן הגט עד שיטול החפץ כיון דזכר לקיחת החפץ כמ"ש בח"ה סי' נ"ח : סן במקום שת"ל לומר ג"כ לאבל היכא דל"ל ג"כ ס"ל תאר הגט פסול תפי' בלא ערעור כמ"ש לקמן סי' קמ"ג * תע"ג בעלמא שיעקין בשביל יחומי שתמן מזויף הוא מ"מ כתן מקילין במקום תקנות עגונות לו במקום חומרת שהחזירו בסוף כ"כ תוס' ב"מ דף י"ג וביש נוטרין ובכתובו"ת הגאונים דשועני בעלמא בשביל יחומים וכתן במקום שהשליח מביא הגט מוכח לסתם תפי' תין מכירי' תחתימו תפי' תתן דתחתימו לקמן בסי' קמ"ג כשהיה בעלמא מביא גט שתין מקויס מ"מ כשהשליח מביא מודה דמוכחת להדיא : סח מביני אחרי תבל תין מוליכין מלקוחות ום חומי' מקום דשועני שתן מזויף הוא תבל מצ"ח גופה דמספר כתובה נלמד שכותבי' כשתכתב לאחר הגדה כתובתך כ"כ הרא"ש פ"ק דגיטין * תע"ג ס"ל דתין טועני' מזויף בשביל יחומים ולקוחות לה קי"ל בר"י וכ"כ הר"ן דתין גופה מלקוחות מפני דשועני שתן מזויף הגט ועיין בם"ך דף ה' ס"ק ק"ו ות"י למה לה הניח הדין מה דמפורש כתן דשועני מזויף * ומשמע מהרא"ש תפי' תם הלקוחות טועני בפי' דמזויף הגט מוכחת להדיא ותמרי דתומרי' כן כדי שלא תטרוף מהם : סט תלת ותם את הבעל וכו' משמע תם ערעורו העדים לה מהני הקיום ועיין בטור ס"ס קל"ג : ע והולך ממזר וכו' תבל הגט ה"ו פסק מגורשת כ"כ הרמב"ם וכתב המג"י דהטעם דהוי הטעות בשטר מזויף והוי ס"ל דתמרי הטעות הזה על הקדה למה הולך ממזר ותתי' ס"ל דהיינו פסק ממזר לדעת הרמב"ם תו כפסק ממזר לדעת שתר פוסקים דהת קי"ל כר' לקים דתמר עדים שתחתום על השטר הוי כמו שנתקרו עדותן בב"ד והקיום הינו תלת תדבקן ס"ל כיון כתן כפסק דאוריית תלת כפסק דרבנן ולמה כתב דהגט בטל ולשתר פוסקים פסק מגורשת הת ליכת כת תלת פסק דרבנן וכן הקדה בב"ד ונ"ל מכתן מוכח דס"ל להרמב"ם ולכו פסקים תלו כהגמ' דקדושין דכתב כשתים טוענין מזויף בעינן קיום מדאורייתא ור"ל תת ס' בט טן מזויף ועיין בסי' מ"ג מ"ב ובמהר"ק שורש ס"ו ובתשו' מהרש"ל סימן ס"ו מוכח מרמב"ם דפי' ג' והטור בסי' קנ"ג ובב"ע בס שתנו בשני עדים תניא מביאה תת הגט והבעל טוען מזויף הוי מגורש ותסס טוענת היפך דבריו"מ מדאורייתא בעל ע"כ דס"ל כהגמ' גם בל"ו תין סדר לום כשהלו' טוענין מזויף והתלו טוענין בדי עדיף מה לנו בדבריו שלו פשיט בתרוצה לגבות יותר שטרו טוב שלא ותתי תם בעינן קיום ומדאורייתא כשתלוה ת"י והלוה טוענין מזויף ולא תמרי עדים שתחתמו כמו שנתקרו עדותן בן הוה תפי' כשתלוה טוענין בדי השטרו טוב הוה והלוה טוענין בדי שטרי בטל ובן בקיום מדאורייתא' ועיין בח"ה סי' כ"ח בשתלוה טוענין בדי השטרו טוב הוה והלוה טוענין בדי שטרי בטל ובן בקיום מדאורייתא הוי עדות מכתב ולא חזי לתמרי' ל"ל עדים החתומי' על השטר מדאורייתא הוי עדות מכתב שלא חזי ל"ל תקנו דכופסקים ע"פ השטר וכבר הסיגו עליו הרמב"ן ושאר כופסקים מכוח ת זו לתמר ד"ל עדים החתומי' כמו שנתקרו עדותן בב"ד גם קבלה לדידי' ת"כ הגט בטל ממ"י מדאורייתא' לת מהני להת הוי עדות שתחתומים המעידים על הגט כעדות ע"פ כתבם ותי תמרת בתיתם ס"ל להרמב"ם תף בזה מתן דמקדש ע"ד דרבנן וחז"ל תקנו גט כזה כשר ת"כ לת לריך המגי' ליתן טעם לדין זה דהת מדאורייתא לת מהני שת תיקון חז"ל תם קן תם ת"ו מקויס תו הוי בטל מדאורייתא : עא שהרי אינה מגורשת כ"כ הרמב"ם ומשמע דאפי' מגורשת כל שלא נתנו בתורת גירושין אלא בתורת פקדון והשליח אומר שקבלה בשבילו שתתגרש (ג"ו) עה השליח נאמן אפי' אם שלשתם בעיר אח' וי"א שאם שלשתם עו בעיר אח הבעל נאמן דאם איתא דבתורת גירושין יהביה לדידה הוה יהיב לה ודוקא כשטוענין שלפקדון נתנו לו עז אבל אם טוען שעשאה שליח להולכה ורוצה לחזור בו קודם שיגיע לידה אינו נאמן ואם אינם בעיר אחת השליח נאמן עח והוא שבאים בפנינו עדים שעשאתו שליח לקבלה והשליח אומר שמסרו (לו) בפני עדים : הגה עט ויש תומרים דוקת שהוא יולת מתחת ידו תבל תין הגט בידו תינו נתמן תפי' ו היה לו עדים שיחתומו תחת יד (כן משמ' מהטור ל עת הרא"ש) ולסברא זו טוב ליזהר שלא לגרש ע"י שליח כשהבעל והאשה בעיר אחת משום דמצי מיפק מינ' חורבה שאם יטענו שלא נתנו לו לגירושין שהוא נאמן :

הגה

הגה מיהו תם עשה שליח שתי תפילו לת הגיד לו התנאי תו התליק לו תם נתקיים התנאי הוי גט (רי"ב סי' צ"ו) תם התנאי שתתחול לו כל זכות שיש לה עליו תע"ג דלעניין דינים יש לומר תהו בכלל כל זכות תבל מקום יש להת תייר לעניין גט שתתחול כל זכות שיש לה עליו ותחר כך תזון עמו תהו בכלל וכן כל כיולת בזה (תם סי' צ"ו) :

נב שליח המביא גט סן במקום שאינו צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם נותנו לה ומתגרשת בי ונשאת אע"פ שאין מכירין חתימות העדים וגובה כתובת' סח מבניחרי ואם בא אחר ועיר לומר שהוא מזויף אין שומעין לו באו שנים ועירו אפילו נשאת כבר סט תצא ואם בא הבעל ועירר ואמר לא גרשתי מעולם וגט שהביא לה מזויף הוא יתקיים בחותמיו ואם לא נתקיים ולא נודעו עידיו כלל תצא ע והולד ממזר עא שהרי אינה מגורשת אבר הגט הרי זו ספק מגורשת :

נג חמותה ובת חמותה וצרתה אפילו היתה נשואה לאחר ויבמתה עב אפי' היא אחותה ובת בעלה אינן נאמנות להביא את גיטה במקום שאינה צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם דשמא מזויף הוא והם מכוונו לקלקלה ואם הוא במקום שצ"ל ב"נ וב"נ ואמרוהו נאמנות ואם הוא במקום שאינו צ"ל ואמרוהו י"א שנאמנו' עג וי"א שאינ' נאמנו' :

נה עשתה שליח לקבלה בעדים והגט יוצא מיתת ירדו והבעל אומר מזויף הוא עד אם נתקיים בחותמיו או בעידי מסירה הרי זו מגורש ואם הוא מודה שכתבו לא שאומ' שלא נתנו בתורת גירושין לא בתורת פקדון והשליח אומר שקבלה בשבילו שתתגרש (ג"ו) עה השליח נאמן אפי' אם שלשתם בעיר אח' וי"א שאם שלשתם עו בעיר אח הבעל נאמן דאם איתא דבתורת גירושין יהביה לדידה הוה יהיב לה ודוקא כשטוענין שלפקדון נתנו לו עז אבל אם טוען שעשאה שליח להולכה ורוצה לחזור בו קודם שיגיע לידה אינו נאמן ואם אינם בעיר אחת השליח נאמן עח והוא שבאים בפנינו עדים שעשאתו שליח לקבלה והשליח אומר שמסרו (לו) בפני עדים : הגה עט ויש תומרים דוקת שהוא יולת מתחת ידו תבל תין הגט בידו תינו נתמן תפי' ו היה לו עדים שיחתומו תחת יד (כן משמ' מהטור ל עת הרא"ש) ולסברא זו טוב ליזהר שלא לגרש ע"י שליח כשהבעל והאשה בעיר אחת משום דמצי מיפק מינ' חורבה שאם יטענו שלא נתנו לו לגירושין שהוא נאמן :

הגה

ותתת זה הוכרח להתוק במימרת סט מוה ר"ה תם היה

הגה פ ואין חילוק בזה בין שליח הולכה לשליח קבלה (כ"כ הרי"ף) מיהו בזמן שהרשה בידו שנעשה שליח לגרש אין חילוק בין שם הבעל לשעיר אז לא (מהר"ם פירוש סימן ג') :

ואם האשה אומרת בפני קבלו שליח לגירושין פא נאמנת פב ויש אומרים דוקא כשרגט ביד האשה :

נו פג היה הגט יוצא מיד האשה והיא אומרת שליח זה נתנו לי לגירושין והשליח אומר כן נתתיו לה ולגירושין והבעל אומר לא נתתיו לו אלא לפקדון השליח נאמן והיא מגרשת ואם אבד הגט ואין עדים שראו אותו בידה פד אף על פי שהבעל אומר לגירושין נתתיו לשליח והשליח אומר נתתיו לה הרי זו ספק מגורשת שהרי החזקה אשרת איש ואין כאן אלא עד אחד ובעל ואפילו אמרה האשה בפני נתנו לו לגירושין ונתנו השליח לי פה הואיל והבעל והשליח מסייעים אותה אפשר שתעיין פניה ושכא לא נתגרשה :

נז שליח קבלה שקיבל גט לאשה ושלחו לה בפני שני עדים והגיע הגט לידה ונטלתו והרי הגט יוצא מתחת ידה והיא אינה יודעת אם בעלה שלחו לה או שליח קבלה שלה או שלוחו של בעל הרי זו מגורשת ואם בא הבעל פו ועדר שלא כתבו או שהוא גט בטל יתקיים בחותמיו פז שהרי עדים מעידים שהגט שנתנו לה יצא מתחת יד שלוחה שידו כידה ואע"פ שהיא אינה יודעת הרי העדים יודעו ואם לא נתקיים אינה מגורשת פח וי"א שאם שלשתם בעיר אחרת איכא למיחש שמא יאמר הבעל לפקדון נתתיו פט ואפי' אין בעיר אחת י"ח דאין השליח נאמן אז מדרבנן (כן משמע מהטור לדעת הרמ"ב) (דהוי כשלים שיחזור בה"ה כיון ד') :

נח כיון שהשולח גט לאשתו אינו גט עד שיגיע לידה הוא חייב במזונותיה ובכל תנאי כתובה עד שיגיע לידה או ליד שליח קבלה ואם מת קודם שיגיע אין גט לאחר מיתה :

נט השולח גט לאשתו ובטלו קודם שיגיע לידה ה"ז בטל ואם הגיע לידה אינו יכול לבטלו אפי' בתוך כדי דיבור :

הגה י"ל דמומר אינו יכול לבטל גט לאשתו שלא תהא להולך גט לאשתו דחיישינן שמא יגטלנו (מהרי"ו סימן תכ"ו) ואף אם מקבל עליו נחש ועבוט שלא לבטלו לא מהני דחיישינן שמא יעבור על שבועתו וי"ל דהמומר עושה השליח תחלה שליח לקבלה ואומר לשליח זכי בגט זה לאשתי פלונית ובזה נאמנת לומר בפני ניתן לגירושין וכו' ובזמן הזה שליח מקחו מקחו שליח להולכה ואומר הולך גט לאשתי וכו' (ת"ה סי' רל"ו ובפסקים סימן מ"ב) וכן נהגינן אבל לא יעשה השליח תחלה שליח להולכה ואח"כ שליח לקבלה וכבר נתבאר כל זה לעיל סימן ק"מ סעיף י"ח :

ס לכתחילה אין לו לבטלו אלא בפניהם עצמו או בפניה אבל ברשות אפי' בטלו שלא בפניהם מבוטל והוא שיבטלנו צ בפני שנים : הגה צא ואין הבעל נאמן לומר שבטלו מ"מ כשליח נג מו

הבעל מעשר משמע כשהיה מ"י הבעל מעשר מקבלת הגט • ואף לדעת הסומכות נראה שם עדיין הגט בידה מדמיון מיגו דהיה נאמן קודם העשרון של הבעל הגט ליד האשה דאז הוי מיגו למפרע ולא לחודי' מיגו למפרע כמ"ש בהרא"ש כוף כתוב' ועיין בסמ"ע סוף סי' קנ"ד סעיף ג' : פב וי"א דוקא וכו' וכן הוא לשיטות הרי"ף שהבאתי לעיל דכל הסוגיא שייכי בהאשה ובזה נאמנת לומר בפני ניתן לגירושין וכן הוא לפי מ"ש בתשו' הרשב"א ובה"ל : פג היה הגט יולא מיד האשה כ"כ הרא"ש וס"ל כשהגט בידה הוי כאלו היה בידו של השליח מכילו לא דאז הגט בידו של שליח קבלה אלא בידה ואינו יכול לומר לגירושין נתתי לו אלא לפקדון ואפי' הכי נאמן השליח שהרי הגט בידה ואין הבעל

מינו תינו נתמן כשהשליח חיים מודה כמ"ש לעיל והשלים נתמן לפילו אם יש לו מיגו וא"ל למה לין הדעל מבטל עוד ני"ל דחיישי תינו בכח שלא אמר כתן דבישל וה"ל ועכשיו בח השליח · ומ"ש בח"ר דהבעל נתמן במיגו יש לומר דחיישי בחומר דבישל לפני עייש דהשליח ח"י להכחישו: צב או החשה מודים גו לי אם הגט בכיי בידה וקידם לוקה אים אחר תינה נתמנת לומר דבישל זה השליחות לחסור אח עלמה על אמני גם כשהמגרש כהן תינה נתמנת להחיר אח עלמה לו · וחיישי דהגט בח לידה דאם לא בח לידה קשה כקושי הכ"ל למה הוח תינו נתמן בלי ירידה · וכ' שמבטל השליח ע"י שליח אח כתב הב"י בשם ירושלמי דשלי עולה ח' מנשים ועיין בהרמ"ם פ"ה מגולה · ורי"ו כתב דאי עולה אפילו לא כי היח במקום הבעל וכתב הב"י דנראה מדעתות הירושלמי אפילו כשמבטל בפני השליח לגיר שנים ולא כרמב"ם דפוסק אם הוח מבטל בפני השליח ח' ל' שנים * ולפי הב"י ו"ל דגם כן דעי ו"ל פ' הירושלמי אלא כי"ו חיישי כשמבטל שלא בפני השליח הראשון לגיר שנים שלי שליח השני כי שליח השני הוח במקום הבעל אבל שליח הראשון אינו במקום הבעל כיון דמבטל שליחתו לבן מלטרפים שליח הראשון אינו במקום הבעל ואף ל"ל עמ"ש הב"י בח ם"ל לירושלמי דאין מלטרפים השליח כמ"ש בר"ם כי לענין ביטול שאני מ"ש בירושלמי להחיר: צג י"ח דאלו השנים וכו' מ"ש בשם י"ח כאלו ים פלוגתא בדבר נראה אלא קאי על דין זה לגרישים שו להיות ביחד כמ"ש בחומ"ש פ"ק דגיטין שם ה"ה הגולח ובן משמע ממתני' היה עוסק ב"ד ומבטל ב"מ לגרישים להיות יחד אלא קאי אחת אם מבטל ע"ז כתב י"ח אפי' אם אלא בפני זה: צד ביחד הטעם כיון דרולה לבטל מה שעשה כבר לגרישים להיות ביחד אף על גב דקי"ל אפי' בבר אינות דומה לגיר ממונות ומלטרפים יחד מ"מ בבא"ג לגרישים להיות ביחד אבל לבטל הגט הוי כאלו מוסר מודעה על להבא לבן ח"ל להיות ביחד: צה יכול לכתחלה וכו' אם אלא בפני זה כלומר שאומר לבני שהם אל יהיה שלוחים אבל ח"י לבטל בפני שנים שלוחתו של שנים אחרי ועיין ב"ח ודייקה מפרש"י דבני העור לבטל כולם אפי' אם רולה לבטל כל שנים ושנים בפניהם אסור לכתחלה: צו וים מ"ם וכו' לפי' המגי"ד והב"י היינו דעת הרמב"ם דם"ל לח"ק בין שלוחים לבין עדים לכתוב ולח מלינו חילוק זה ובש"ם משמע קלח לה"ק וכן וים ליישב דברי הרמב"ם בע"ח ועיין בש"ך: צז היה מחזר ה"ה אם עשה שליח לבטל והשליח לח בישל עד שבח לידה: צח לבח אי חקיימה כח: בע"י דחיישי בשלח שליח בחים להוליך גט ולכתחו ואחר שעשה אותו לשליח אמר לו אם תרלה וכו' אז הוי כאלו מלחח אבל אם בעת שעשה אותו לשליח אמר לו בעת שתרצה לגרש אותה הוי כאלו מלחח אבל אם בעת שעשה אותו לשליח ולח יכול להחפיי שעמה ח"י ליתן לה הגט ולח יאמר משמעו דהגט מעלמו בטל או פסול דהח ראינו דהגט כשר מעלמו והנה למ"ש לעיל בשם ה"ר אם אמר הבעל בכשר בישל גט זה נתמן במיגו דהח יכול עוד לבטל ולישב הסוגי' עיין בחומ"ש ס"ק ד' מיהו מה דמצריי שם אמר בטל ולח אמר בטל הוח ל"ל ה"פ דח"ל לח אמר הוח משמע דהגט מעלמו בטל והיינו לגון עבר כלום לעבר בטל הוח מעלמו ולח"ה הוח בישל דאם היה פירוש דהוח בישל כבר היה נתמן במ"ש גו כהנ"ל וחף למ"ש לעיל דהשליח נתמן שלח בישל היינו כשאומר שבישל בפניו שלח בפניו מזה ח"י השליח וח"י להכחישו ים לומר לכ"ע הבעל נתמן במיגו · וח"ל אם אמר פסול למה לח אמרי לכוונתו דפסול מחמת שנכתב במחובר או מזויף ונתמן במיגו כהנ"ל ויש לומר אפשיה כוונתו לזה היה לו לפלל לדבריו ח"ר: ק כועל עבר כלומר להרמב"ם הנעשי בש"ם היח אפילו אם אמר בטל בפחח החח הטיח משמע לגון עבר ולירי חחח הטיח משמע להבח: קא יהח פסול דהוי כמו יהח כחרס ועיין בטור מ"ש ע"ו ו"ל חף לדידי מ"מ ספק גט הוח וכ"כ ב"ח: קב אם לח גילה דעתו וכו' אבל אם גילה דעתו לבטל מז לח הוי בישל דקי"ל גילוי דעת לחו כלום הוח וערעור גם לח הוי דהח ראינו דכוונתו היה לבטל ולח לערער: קג אינו מגרש בו לעולם ואם גירשה ספק אם גירשה בח"ש בכשירצ' שלא בטלו מתורת גט אלא מתורת שליחות לפיכך אם היה הגט ביד הבעל ובטלו כגון שאמר גט זה בטל הוא קג אינו מגרש בו לעולם וכן אם פירש בעת שבטלו והוא ביד השליח ואמר גט ששלחתי הרי הוא בטל מלהיות גט אינו מגרש בו ואם גירש הרי זו ספק מגורשת: קד מי ששלח גט לאשתו וחזר ובטלו בפני שנים אחרים וכן מי שמסר מודעה על הגט קה מכין אותו מכת מרדות מפני שגורם להיות ממזרים: קה שליח שהביא גט אין חוששין שמא בטלו הבעל או שמא מסר מודעה ונתנו לאשה בחזקת שהוא חי אפי' הניחו זקן או חולה (ו"ח לוקח חולה בידי שמים חבל הוא ועשה טריפי הינו כנוסס): הגהו שפסי) אבל אם הניחו קה נוסס קו לא יתננו לה שרוב נוסטים למיתה ואם נתנו לה הרי זו ספק מגורשת ויש מי שאומר דהא דאמרינן בזקן דוקא בפחות מבן פ' קז (לו יותר מק"ח בבל מבן פ') (טור בשם הרמ"ה) עד בן מאה דינו כנוסס: קט עיר שהקיפוה חיל מאותו מלכות והיו במצור וספינה המטורפת בים והיוצא לידון בדיני נפשות הרי זו בחזקת חיים ואם היה גט אחד מהם ביד שליח נותנו לאשתו ותהיה בחזקת מגורשת אבל עיר שכבשוה כבר או עיר שהקיפוה חיל ממלכות אחרת וספינה קח שאברה בים והיוצא ליהרג קט בדיני כותים ומי שגוררתו חיה או שטפו נהר או נפלה עליו מפולת נותנים עליהם חומרי חיים וחומרי מתים ואם היה גט א' מהם ביד השליח אינו נותנו לאשתו ואם נתנו לה הרי זו ספק מגורשת ואם נודע שמת הבעל קודם שיגיע גט לידה אינו גט: קמב דין

צב או החשה מודים בדבר או שים לו עדים שבטלו (ב"י וכן הוא בהג"ה בפ"ה בסולח) צג י"ח דחילו הנתים שמבטל לפניהם השליח לריכים להיות צד ביחד אבל זה שלח בפני זה לח אבל אם מבטל הגט עלמו אפי' לאחר שנכתב מהני אפי' זה שלח בפני זה (ב"י ב"ש כי' ס"ג):

סא שלחו ע"י ב' או ע"י י' צה יכול לכתחילה לבטל זה שלא בפני זה ואותם שביטל שליחותם בטל ואינה יכולין ליעשות שלוחים אא"כ יתמנו פעם אחרת ובעשרה שעשאם שלוחים (בין) לכתוב וליתן גט בין שעשאם שלוחים להולכה אם ביטל מקצתם לא נתבטלו כולם צו ויש מי שאומר דבשליחות אם ביטל א' מהם נתבטלו כולם:

סב בר"א שהוא בטל כשביטלו בפירוש אבל אם לא ביטלו בפירוש אע"פ שגילה דעתו שחפץ בביטולו כגון ש"ל השליח לא נתתיו לה עדיין ואמר ברוך הטיב והמטיב וכיוצא בזה אינו בטל ולא עוד אא אפילו צז היה מחזר לרוץ אחר השליח לבטלו ולא הספיק להגיע אליו עד שהגיע לידה אינו בטל:

הגה וכן אם אומר לשליח החזיר לי גט זה ותינו לך גט אחר תינו גילוי דעת ותינו בטל (מרדכי ים התקבל) כתב כתב אחר השליח שלח ליתן הגט הוי ביטול לבטל ע"י כתבי (הגה"ה ן פ"ג) הגולח גט לאחרו ואמר לשליח אם תגלה החשה צח לבח אלי תקיימנה ואם לא פטור מות' גדג והלך הבעל מן העיר ההיא ואח"כ נתחה החשה עם השליח לאוקה העיר יכול השליח ליתן הגט דהא לא נתחה החשה אל הבעל כי אלא מן העיר קודם בואה ואפי' היה הבעל בעיר אם לא יכול להתפייס עמה יכול השליח ליתן הגט דמה שאמר אתגלה אם הבח אלי תקיימנה תינו אלא דבריה בעלמא ואלא גילוי דעת אתינו כלום (טור בשם תשו' הרא"ש):

סג באיזה לשונות מבטל גט צט אמר בטל הוא אי איפשי בו גט זה לא יועיל לא יתיר לא יעזוב לא ישלח לא יגרש יהא כחרס הרי הוא כחרס אם אמר א' מלשונות אלו וביוצא בהם ה"ז בטלו אבל אם אמר גט זה אינו גט פסול הוא אינו מועיל אינו מתיר אינו משלח אינו מגרש חרם הוא לא אמר כלום אמר גט זה בטל ולא. אמר הוא או שאמר גט זה בטל שמשמעו ק פועל עבר כמו חמק עבר הרי זה ספק:

סד יש מי שאומר שאם אמר קא יהא פסול בטלו (אמר לה הלך למיתוק הוי גמל וכתבו אמר היום אין את מגרשתי ולמחר את מגרשתי) (ג"י בשם הגו' הר"ץ ס"מ"ח):

סה קב אם לא גילה דעתו מתחלה שרוצה לבטלו ואמר אחר מלשונות שאינם מועילים לבטל הגט מ"מ ערעור הוא לפוסלו וצריך שיתקיים בחותמיו:

סו השולח גט ביד שליח וביטל הגט ה"ז חוזר ומגרש בו בשירצ' שלא בטלו מתורת גט לא מתורת שליחות לפיכך אם היה הגט ביד הבעל ובטלו כגון שאמר גט זה בטל הוא קג אינו מגרש בו לעולם וכן אם פירש בעת שבטלו והוא ביד השליח ואמר גט ששלחתי הרי הוא בטל מלהיות גט אינו מגרש בו ואם גירש הרי זו ספק מגורשת:

סז מי ששלח גט לאשתו וחזר ובטלו בפני שנים אחרים וכן מי שמסר מודעה על הגט קד מכין אותו מכת מרדות מפני שגורם להיות ממזרים:

סח שליח שהביא גט אין חוששין שמא בטלו הבעל או שמא מסר מודעה ונתנו לאשה בחזקת שהוא חי אפי' הניחו זקן או חולה (ו"ח לוקח חולה בידי שמים חבל הוא ועשה טריפי הינו כנוסס): הגהו שפסי) אבל אם הניחו קה נוסס קו לא יתננו לה שרוב נוסטים למיתה ואם נתנו לה הרי זו ספק מגורשת ויש מי שאומר דהא דאמרינן בזקן דוקא בפחות מבן פ' קז (לו יותר מק"ח בבל מבן פ') (טור בשם הרמ"ה) עד בן מאה דינו כנוסס:

סט עיר שהקיפוה חיל מאותו מלכות והיו במצור וספינה המטורפת בים והיוצא לידון בדיני נפשות הרי זו בחזקת חיים ואם היה גט אחד מהם ביד שליח נותנו לאשתו ותהיה בחזקת מגורשת אבל עיר שכבשוה כבר או עיר שהקיפוה חיל ממלכות אחרת וספינה קח שאברה בים והיוצא ליהרג קט בדיני כותים ומי שגוררתו חיה או שטפו נהר או נפלה עליו מפולת נותנים עליהם חומרי חיים וחומרי מתים ואם היה גט א' מהם ביד השליח אינו נותנו לאשתו ואם נתנו לה הרי זו ספק מגורשת ואם נודע שמת הבעל קודם שיגיע גט לידה אינו גט: קמב דין

סימן ק"ל:

להחמיר שם בן מאה לדבוקה קאמר אפי' בן מאה הוה בחזקה חי: קח שמבדה בים מנן בסוגיים ולמע לה הוה בחזקה חי כיון דאפלו אם נתן לה גט חינו שכן גט מדאוריתא ועיין בש"ך ס"ד: קט נדיני עכו"ם כ"כ הרמב"ם כפ"ו מסמע דס"ל בדיני ישראל הוה בחזקה מת כלישנא בתרא בשם מיהו נכתבים קו"ל כתוספת חני' ובין בד"ח ובין בד"ח הוי ספק ובן נדחה להרי"ף ס"ל בן ע"ה הניח המשנה והשמיט כל הסוגיות · והרא"ש כתב הרי"ף ס"ל בד"ח הוי ספק וכלח בד"ח ועיין

קמב דין המביא גט בח"ל ובו י"ח סעיפים :

א שליח שהביא גט ממקום למקום בח"ל או מא"י לח"ל או מח"ל לא"י אם היה השליח עומד בשעת כתיבת הגט וחתימתו ב ה"ז אומר בפני שנים בפני נכתב ובפני נחתם ואח"כ יתן לה בפניהם ותתגרש בו ואע"פ שאין עידיו יודעים אצלנו ואפי' היו שמות עידיו כשמו הכותי אין חוששין להם ואם בא הבעל ועמד ועירער אין משגיחין בו לפיכך אף הנשים שאינן נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גט זה ולומר בפני נכתב ובפני נחתם ג וכן שליח שהביא גט מא"י ואמר בפני נכתב ובפני נחתם אע"פ שאינו צריך אם יבא הבעל ויערער אין משגיחין בו ואם אין השליח עומד בשעת כתיבה וחתימה לא ינתן לה אא"כ נתקיים בחותמיו ויש לשליח להיות מכלל הג' שקיימו אותו ואם לא נתקיים ונתן לה ד"ז פסול עד שיתקיים ואם בא הבעל וערער ולא נתקיים אינה מגרשת אבר הגט דהרי זו ספק מגורש ומפני מה הצריכו לומר בפני נכתב ובפני נחתם בח"ל כדי שלא תהיה האשה צריכה לקיימו אם יבא הבעל ויערער מפני שאין עדים מצויים לקיימו ממקום למקום בח"ל ונ"ל דהאידנא אפילו בא"י צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם :

הגה וזמן הזה המגיח גט לפי מנהג לניח בעיר אחת ל"ל בפני נכתב ובפני נחתם (חו' ריש גיטין) וע"ל סימן קמ"ח סעיף ל"ה ו ולפי ליתנו בזמן שהבעל בעיר י"א דאם יש לשליח הרשאה וכתב בה מי הם עידי הגט בזה מקרי נתקיים בחותמיו ואם כן אין השליח צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם (רמב"ם סימן מ"ח ומרדכי ריש החלבל) ויש חולקים ואומרים דהרשאה לא מקרי קיום (ריב"ם סימן ס"ז ובסדרים) וכן נוהגין דשליח אומר בפני נכתב ובפני נחתם אף בשיש לו הרשאה ואין לבטל :

ב בעל שהביא ראיה ברורה בשני עדים שגט זה שנאמר בו בפני נכתב ובפני נחתם מזויף הוא ה"ז בטל :

ג אפילו שא"צ לקיים הגט כשאומר בפני נכתב ובפני נחתם כך א"צ לקיים עידי השליחות אא נאמן לומר שהבעל עשאו שליח (בעדים) אע"פ שאין מכירין חתימת עידי השליחות או אפילו אין לו שום עדות בשליחות אא שאמר שהבעל עשאו שליח כראוי נאמן (וע"ל סי' קמ"ח סעיף י"ח וסעיף ל"ד בהלכות מהגין לכתחילה) :

ד ח בד"א שנתנו לה בפני ב' כשאין השליח קרוב או פסול אבל אם הוא קרוב או פסול צריך ליתנו לה בפני ג' זולתו :

הגה וי"ח דים להתיר אפי' אין השליח קרוב או פסול ליתנו לה לפני ג' כדי שלא יצא ליתנו לה בפני שנים אף כשהוא קרוב או פסול (טור בשם הרי"ף) וכן נוהגין ויש מחמירין עוד לבטל שנים לחבים לעידי מסיר ולא יהיו קרובים לדיינים ולא לחתם ולא לחזקה גם הג' שיזכרים לא יהיו קרובים לעידי הגט ולא לשליח (בסדר גיטין) וע"ל סימן קמ"ח סעיף ל"ג ויש מחמירין ומחמירים להרב הגדול בסדר מסדר נתינת הגט לא יהיה ח' מג' היוצאים לדיינין שלח יוצאי ג' לחתני והרב שוש כל השלוח ומסדר הנתינה (בסדר גיטין כן עשה מהרח"י) :

ה אותם שנתנו לה בפניהם אין צריכין לישב וכשאומר השליח בפני נכתב ובפני נחתם צריך ליתנו לה בפני ג' זולתו והגה וי"ח דים להחמיר אפי' אין השליח קרוב או פסול ליתנו לה לפני ג' כדי שלא יצא ליתנו לה בפני שנים אף כשהוא קרוב או פסול (טור בשם הרי"ף) וכן נוהגין ויש מחמירין עוד לבטל שנים לחבים לעידי מסיר ולא יהיו קרובים לדיינים ולא לחתם ולא לחזקה גם הג' שיזכרים לא יהיו קרובים לעידי הגט ולא לשליח (בסדר גיטין) וע"ל סימן קמ"ח סעיף ל"ג ויש מחמירין ומחמירים להרב הגדול בסדר מסדר נתינת הגט לא יהיה ח' מג' היוצאים לדיינין שלח יוצאי ג' לחתני והרב שוש כל השלוח ומסדר הנתינה (בסדר גיטין כן עשה מהרח"י) :

ו אומר בפני נכתב ובפני נחתם בשעה שנותנו ליד האשה או סמוך לו מיד תוך כדי דיבור לפיכך נתנו לה ולא הספיק לומר בפני נכתב ובפני נחתם עד שנשתתק פסול עד שיתקיים בחותמיו :

ז אם איחר מלאומרו יותר מתוך כדי דיבור או שלא אמרו (בפני הזקן) (טור) או שנתנו לה בינו לבינה אע"פ שנשאת נוטלו ממנה וחוזר ונותנו לה בפני שנים ואומר בפניהם בפני נכתב ובני נחתם ואם לא נטלו ממנה הרי זה פסול עד שיתקיים בחותמיו : הגה ולכן אם לא יוכל להגיח גט אע"פ שיוכל לכתוב בפני נכתב ובפני

ג"כ נתנו חז"ל ליה נאמנות ג"כ לומר דהוה שלוחו מבל ב"ק חיינו נאמן גם משמע דוקא בח"ל דחוש ג"כ ונ"ל נאמן ולא בהרמ"ה ובסע' בהג"א לא משמע כן גם משמע לפילו בעיר ג' נאמן ולפי' אם הבעל מכחישו ובסמוך גם בסי' קמ"ח לא משמע כן * וכתב בע"ד שנהגדשה נריכה כתב מב"ד שנהגדשה ואין הדב נאמן להעיד ע"ז ויתידי ול"ד לקיום שטרות דכאן מוליא תורא מחזקתה לכן לריך היות בכל מקום שטר חנות להיות מגורשת :

ח גדול שנתנו לה בפני ג' הם למטרפים הסליח היינו דוקא להיות ג' מדייני קיום כשהוא חיינו דוקא להגיח ע"מ לפי שגט מקרי לריך למכור בפני שנים זה אינה פלוגתא אם מטרפים הסליח כמ"ש בסי' קמ"ח ט ואם אומר לו כי הן שנתן הגט שכתב לו תחר לתר הנתינה לו קודם הנתינה ועיין בחום' והר"ן שכתבו אם מהני כשאומר ב' נוב"ג קודם הנתינ' ואפשר שם תירוצי לתר כ"ד * וכן מ"ש בסעיף ז' תחר ב' נוב"ג ונתן כ"ח היינו ו' יוחנן ממנה וכו' בגר כתבתי בשם המגי"ד לפי' היכא דתלי ב' ג"כ שם נתן חיינו לבינו בלא ע"מ לפי' לשיטות הרי"ף והרמב"ם ח' כתבתי ולא ע"מ וכשהבעל נותן הגט לתם בלא ע"מ ל"ל לשיטת ממנה מ"מ כשנותן ע"י שליח ס"ל דנוטל ממנה ולכתורה כותב לתם"ם בסעיף י"ג בשם ח"ר וע"ש :

יא אע"פ שיוכל לכתוב אע"ג לענין עדות מיחת בעלה מהני ע"פ כתב כמ"ש בסי' י"ז שם מטוס תקנות עגונות הקילו אע"ג לענין עדות שפי גט התם הטעם משום נאמנות מקילין טפי בגט משום הגט מסיע ובמיחת בעלה ליכא טוס ס"ע ולא מהני אבל לענין עדות

ע"כ

ע"כ כתב דלתו מסוס נתמעט אלא שלא לחלק בין עדות לעדות לכן הע"פ סתמו דבעדות שמת בעלה מטעם הנ"ל מ"מ אין מקילין בגט כ"כ הב"י וז"ל לרמב"ם למה בנכתוב שם כותב לגרש את אשתו הולכים אחר כתיבתו מסו' שם אין עדות את מגלה דעתו * ולמ"ם הב"י נראה לפי שם יכול לבדוק ולכתוב ג"נ וב"נ ולא מהני כדי שלא לחלק בין עדות לעדות ועיין תשו' ריב"ש סי' תי"ג דמכשיר לקייס ע"פ כתב וכ"כ בהג"ה ס"ע בת"ה סי' מ"ז סעיף ז' לפ"ז ג"כ כשר לכתוב ג"נ וב"נ דהיינו קיום וע"כ מ"ם הרי"ף בס' ר"מ דלא מהני ע"פ כתב היינו דוקא בחלס דמ"י לדבר זה לא מהני כתיבה משא"כ בשיכול לדבר וכן מדויק שם בתשו' הגי"ג דקי"ל בשאר עדות דמ"י להעיד בכתב לפי שם יכול לדבר היינו דוקא עדות ממש אז לריכים להגיד בפיהם ולא מהני כתב כלל לפי שם יכול לדבר אבל קיום מקילין להעיד ע"פ כתב בשיכול לדבר דוקא זה נלקט יחדיו מה שפסק בהג"ה שם סעיף ז' וסעיף ל"ו ולא כש"ך שם ·

ובחשו' ריב"ש סי' ל"מ תירוץ בע"ח לעולם בעידי מיתה מקילין טפי והח בשאר הזמנות ז"ל מעידי' בגט ולא במיתה משום בגט אומר ג"נ וב"נ והבעל חו"י לעדער ליכל אחד מהם ולא משום קולא : יב שנים והוא כשר כתבתי בס' הקודם דמסתע דמקילין זה טפי לפי לדעת המחמירין בסעיף ל' לתין מלטרפין השליח כלל כשמוסר ליד החשה מ"מ כשמופיר ליד השליח מקילין וב"כ בפרישה סק"ה : יג שם לו הרשאה ע"ג דכתב בסעיף ח' הרשאה לח מקרי קיום משום דחיישינן שמא מצד גט הרשאה וזה גט אחר מ"מ לענין זה מקרי הרשאה כמ"ש בתשו' ריב"ש שם : יד ול"ח ולא מהני וכו' הב"י מדייק כן מדברי הרי"ף בס' וכסי' קמ"ח בתירוצו : טו הרשאה משום בהרשאה מבואר שאמר השליח הרחצון ג"נ וב"נ ממילא מקויס הגט לו אם נתקיים הגט ח"ל כשר הרשאה ונאמן לומר שעשאו לפ"ה ע"ג ולא ל"ג ג"נ וב"נ מזה משמע לה בתירוץ ח' נכתב הב"י בסי' קמ"ח בסעיף כ"ג : טז שאלו ל"ג וב"נ ונקל קולות לה מהני בסומא משום שם יאמר ג"כ וב"נ מחזי כשקרא ואם יאמר שמעתי קל קולות לה יאמר בתירוץ חז"ל כ"כ הרמ"ם ועיין תוס' והר"ן : יז ה"ז אומר ג"נ וב"נ היינו בפני ג' דוקא כמ"ש הרמב"ם דהח הוי פסול לדיין דהוי סומא משו"כ העדות מה שאומר ג"נ וב"נ כשר דהח חזה וקרוב כפיים לעדות זה : יח בעדיות קול עיין שמן קל"ב מ"ש בשם המגי' ז"ה ז"ש שום חדם חינו נאמן בעדיות עין לפי' לורבי דבנן וחין לחלק בין עדיות עין לעדיות קלח דהח לפי סוגי' בפ' גיד הנשה מוכח דבוין הס ולכאורה קשה למה פסק כחן דמהני עדיות קלח · וח"ל דחפסיר לגמרי חותו שם מכיר חותה שם כן גם שם חפסיר לנסות ולחתן לפניו את גיטין הנכתבי כזה וחפסיר ניין דיודע לנו דחתן חשת המשלח הגט סמכי ע"ז דהוי גם כן מכיר חותה כיון דנותן לחשה זו ולח לחשה חחרת לפ"ז שם ח"י לנו שם זו חשת המשלח לח סמכין על הסומח לח על גב הוח חומר מכיר חותי בעדיות קלח * והנה כשם שלריך להכיר חת החשה כן לריך להכיר חת החתן גט כמ"ש בשם רח"י ממי נועלה שאז בסעיף זה לחיידי דהיה פחות מעיקרח וחז מסר לידו והיה ידע ממי קיבל הגט ובסעיף חת"ז שכתב שמסר לסומח לריך להכיר גט ק' החתן והחשה : יט שני עידים כשרים שחתן קרובים עיין סי' קמ"ח בסעיף ל"ו שם לח כתב לריך ליתן לפני עדים כמ ריש ס"מ מ"ש כחן לינה שאז לכתחלה וכ"כ בגט ו"ל ורחיה של הת"ה שם חין מוכרח לכן מהני בזיעבד שם נשחת · חפי' קידוש וחשה כמו בהכיר החתן : כ כיון שיש עדים שלו"ל ג"נ כתב ג"ח חפי' שם העדים חין מכירי החתן ממ"מ כיון שמעידים דהבעל מסר גט זה ליד הסומח שלו"ל ג"נ וב"נ דלח עדיף לקלקל חותה בחזה ושם חתן הבעל ומעיד לריך לקיים ועיין בסמוך : כא ויהיב לה בפני הנהו סהדי כי היכח דלהוי דבר שלם ולח חלי דבר · מיהו בדין זה פליגו הרי"ף וחום' כת"ם בחום' מרובה קח פ' להרי"ף כל שחינו מהני פרחי' של כת זו בלי כת הסניה הוי חלי דבר לכן שם כת ח' חומר' דלחו' שערה ח' וכת סניה מעידים על שערה חחר הוי חלי דבר חבל כשמעידים ג' כיתות עדים על חזקה ג' סניס כל כת מעיד שחכל שנה ח' הוי דבר שלם משום פל כת מהני להילית ממנה פירות שנה זו * ולחום' חלית הדבר שם היה יכולים לרחות יותר כמו בשערות דהיו יכולים לרחות שחי שערו' ולא יחו הוי הלי דבר חבל בחזקה בשנה זו לח היה יכולי' לרחות יותר · לפ"ז דין דכאן חלית בפלוגתח זו והרמ"ה דם"ל כאן דהוי חלי דבר ס"ל כהרי"ף דהח לחום' שרחו המסירה לח היה יכולים לרחות יותר חבל להרי"ף כיון דלא מהני המסירה לגד הוי חלי דבר · ובזה מיושב מה שהקשה בד"מ ע"ש * וכל זה לחיתי ג"כ גט"ו והח דמהני כשהיה עושה ס"ק וכח ח' מעידים שעשה חותו לס"ק והרי"ף ס"ל לעידי קבלה כיון הגט בידו והחי חיישי דחו חום' שם וכ"כ הריב"ם כיון שי"ח חלית הרמ"ה · גב כשר בכל גוונא כלומר חפי' בח"ל שיה סומח מעיקרו חפילו חין כאן עדים שמכר לו הגט חבל מ"מ לריך להכיר חת החים והחשה בט"ק : כג הרי חת שליח להולכה וכו' ואם חמר הרי חת ס"ה עד לשם ושם הוי חת ס"ק לח הוי גט כלל משום דלח חזרה השליחות לבעל וגרע טפי ממ"ש ר"ס קמ"ח דשם היה רשות השליח להסיר לבעל חת שליחתו בחחלת שליחתו חבל כאן לח היה רשות מיד להסיר חת שליחתו * ואם ח"ל שם תעשה חת ס"ק לח דומה לחילוקו הנזכר שם ר"ס קמ"ח : כד עד ד' פלוני עיין ג' ו' מ"ם בשם הרמ"ן שם שולח ע"י ח' ליתן הגט לשלוחו ח' הרחצון לח הוי שליח לגרש כלל דחינו עושה שלח מעשה קוף ואינו נאמן בדיבורו ג"נ וב"נ ח"כ בחומר שהוח יעשה חיזה שליח שיר לה למסור לו הגט לפ"ז ל"ל גם כשחומר לה שתמסור לב"ד קוקח שם חמר לה שתמסור לח זה ב"ד שתרלה מהני מה שחמרה ג"נ וב"נ חבל שם מייחד הב"ד ואחר לב"ד פלוני המסור לח היה לח נעשה לשליח כלל ולח מהני ג"נ וב"נ, מה שהיה חחמר ויש להלק כיון הבעל לח עשה הב"ד לשלוחו שלח על היה הוח מלוה : כה ולריכה לחמרה וכו' חע"ג שם חמרה כהם ותרגשתי נחמנת כשהגט ביד כמ"ש בסוף מ"מ כשחומר שמא שליח לריכה לחמרה ג"נ וב"נ כשחר שליח ותינה נחמנת מכח מיגו כ"כ הר"ן ושם מסרה ליד ה"ה ולח חמרה ג"נ וב"נ לח מהני כי בבר עשתה שליחות שלה כ"כ בח"ה מיהו בחשו' ריב"ש סימן שי"ח כתב בענין שם עשה שליח הרחצון שליח לחר יש חקנה שיחזור הגט ליד שליח הרחצון ויעשה חותו בפני ג"ד וכן

ובפני נחתם דל"ל בפיו (ריב"ש סי' ר"מ) ול"ח דלריך לחמרו בלשון הקודש דהיינו בפני נכתב ובפני נחתם (כן משמע מהרח"ש פ"ק מבדר גיטין) ושם עם הארץ הוח מקרין חותו מלה במלה ומוסיעים לו בלע"ז הפירוש (גם זה בסדרים) מיהו בזיעבד שם חמרו בלשון לע"ז נראה לי בכשר :

כב אם לא אמר השליח בפני נכתב ובפני נחתם ומת הבעל אין תקנה ליטלו ממנה ולחזור וליתנו לה ולוס בפני נכתב ובפני נחתם ואין לו תקנה אלא להתקיים בחותמיו :

כג שליח שעשה שליח יעשנו בפני ב"ד דהיינו יב שני והוא מצטרף עמהם אם הוא כשר לדין ואומר בפני נכתב ובפני נחתם בשעה שנותנו לשליח וכן אחר לאחר עד מאה וכל אחד אומר בפני בית דין (בשעת מיתה או תוך כדי דיבור) (בסדר גיטין) שליח ב"ד אני וכן יאמר האחרון כשנותנו לידה :

הגה ולחו דוקא אחי ליסמוך אלא ה"ה אם אומר אחי השליח נעשיתי בפני ב"ד סגי (מ"כ תקון יסן) ואפי' לא אמר כלום אם יג יש לו הרשאה והוא בקיום עיונים יש להקל (ריב"ש סי' י"ח) וכך יאמר כל ח' לחבירו הנני פלוני בר פלוני ממ' לאוסך פלוני בר פלוני להיו' שליח בתקומי ובחריקאי ויהיה יבך כידי כו' לגרש פלונית בת פלוני חזמן של פלוני בר פלוני בכל מקום שחמלאה והנני נותן לך רשות לעשות שליח ושליח וכו' ומיר שיגיע הגט ליד פלוני' בת פלוני חזמן פלו' בר פלוני לחה מגורש' וכו' (הכל בסדר גיטין) מיכך שנחמר לקמן בסדר הגט סעיף ל' ותין שליח ב"ד לריך הרשאה כמו שליח הרחצון אבל נוהגין בהרשאה כמו בשליח הרחצון ריב"ש סי' נ"ג) וע"ל סי' קמ"ח סעיף כ"ד ואפי' לא היו חתומים על ההרשאה רק ב' וכתבו בל' עדות ולא בל' נכ' ליתן חמן השליח הבחי לומר שעשאו לפ"ה ע"ג חו שהו' היה עומס ולא שייך זה חין עד נעשה ליין (ריב"ש סימן שי"ח) ולא חיישינן לב"ד טועין חא"כ חנו מכירין בחותן שסדרו הגט שאין בקיאין שאז אפי' כתוב כהוגן חוששים להס (גם זה שם) :

כד כשבא לעשו' שליח אחר א"צ שיהיה בפניו אא אומר בב"ד הרי פלו' שלוחו אפי' שלא בפניו וכן יכול למסור שליחו' לב"ד שהם יעשו שלוחים אחרים ויכולים לעשות שליח שלא בפני שליח ראשון :

הגה יד וי"ח דלא מהני שיאמר שליח ב"ד לפי מחי' שלא שמע שהשליח אומר בפני נכתב ובפני נחתם שא לריך שיהיה לו טו הרשאה או שיתקיים הגט בחותמיו ריב"ש סי' נ"ג) :

טו הסומא בשני (עיניו) אינו יכול להביא גט של חוצ' לארץ מפני טז שאינו יכול לומר בפני נכתב ובפני נחת' לפיכך אם נכתב ונחתם בפניו כשהוא פתוח ונסתמא יז ה"ז אומר בפני נכתב ובפני נחתם ונותנו לה והוא שמכיר האשה בטביעות קול ואם אינה מכירה יח בטביעות קול לא כהני מה שאחרים אומרים לו שהיא זאת אע"ג דמהני בפקח (ועיין בד' פקח יט שני עדים בסדר שיתין קרובים ולא פסולים) (ת"ה סימן קל"ח) :

יב אם יש עדים שהבעל מסר לסומא זה גט זה לגרושין כשר שהרי כיון שיש עדים אינו צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם כא ויהיב לה באפי הנהו סהדי גופייהו ואם נתקיים בחותמיו כב כשר בכל גוונא :

יג האיש שנתן גט לאשתו ונכתב ונחתם בפניה ואמר לה כג הרי את שלוחה להולכה כד עד ב"ד פלוני והם יעמידו שליח ויתנו ליך גט זה ותתגרשי בו הרי זו נאמנת לומ' בפניהם בפני נכתב ובפני נחתם כה ולריכה לחמרו בשעה שהגט יגלל מחמת ידה (טור והרא"ש) והם נוטלים אותו ונותנים לשליח ליתנו לה כמאמר הבעל ואם לא התנה עליה הבעל כלום והרי זה והרי הגט יוצא מתחת ידה אינה צריכה לומר כלום והרי היא בחזקת מגורשת ואע"פ שלא נתקיימה חתימת ידי העדים שעדים שחתומים על הגט כמו שנחקרה עדותן בב"ד דמי כל זמן שאין מערער ואפי' אמר לה אל תתגרשי בו אלא בב"ד פלוני הנאה בעלמא הוא וכשתבא לאותו ב"ד ותגרש ברשותה מתגרשת בקבלתה ראשונה ואינה צריכה לומ' בפני נכתב ובפני נחתם : יד ויש

יד כו ויש חולקים ואומרים שאין להתירה לי"נ שא"ע"י גט שיוצא מתחת ידה אם לא נתקיים בחותמיו אע"פ שאין עליו עוררים שמעולם לא שמעו מי שנהג קולא כזו : הגה כן בעל שמצית גט לחתו והוא בעלמו הולכו ממקום שכתבו לחתו עד מקום הנתינה לריך למכרו לה כשליח ולריך למיר ב"נ וג"נ כמו השליח כדי שלא נצא לטעות גם בשליח אחר מאחר שבעבור תינן בני תורה (ב"י ובסמ"ק) :

טו נכתב מקצת הגט בפניו ונחתם כולו בפניו כה אם מקצתו ראשון הוא ה"ז אומר בפני נכתב ובפני נחתם אפי' לא נכתב בו אלא שיטה אחת בפניו ואפילו שמע כט קול קולמוס כותב ל וחתמו העדים בפניו ה"ז אומר בפני נכתב ובפני נחתם וכן אם יצא הסופר לשוק וחזר והשלים הגט אינו חושש שמא אחר מצאו ואמר לו ולשם אשה אחרת כתבו ואם בא להחמיר ולעמוד על כתיבת כולו אין שומעין לו שלא להוציא לעז על גיטין הראשונים ובל זה בכתיבתו אבל בחתימתו צריך לעמוד עליהם מתחלה ועד סוף :

טז אמר בפני נכתב ולא אמר בפני נחתם או אמר בפני נחתם ולא אמר בפני נכתב או שאמר בפני נכתב כולו לא ונחתם עד אחד אבל לא העד השני אינו כלום לב אפי' אם הוא אחד מעידי הגט ואמר העד האחר חתם בפני וזאת היא חתימתי יתקיים בחותמיו ואם העיד לג הוא ואחר עמו על החתימת העד השני שלא חתם בפניו שפיר דמי ואין צ"ל אם העידו שנים אחרים על חתימת אותו העד שלא חתם בפניו :

יז היו שלשה עדים חתומים בו וחשנים חתמו בפניו אע"פ שהאחד חתם שלא בפניו לד אין בכך בלום :

יח לה עשה הבעל שנים שלוחים להוליך גט לאשתו אע"פ שלא נכתב ונחתם בפניהם נותנים אותו להיות מגורשת והוא שהיו בשרים להעיר שהרי אין הבעל יכול לעשר בגט זה אע"פ שאינו מקוי' לו שהרי שלוחיו הם עדיו (ו"ח סה"ס בא הבעל לן ועדיר לריך להחקיים בחותמיו (טור וכן משמע מהר"ן לדעת ג"י) לח וי"א שאפי' לא עשה שליח אלא אחד והשני מעיד שבפניו נתן הבעל לזה הגט להוליך לאשתו א"צ לומ' בפני נכתב ובפני נחתם לט ויש מי שמצריך בזה שימסרנו בפני עידי שליחות עצמם

יט שנים

ומשמע מסעיף ז' וכמ"ש בס"ס המציח גט ממ"ו ולא אמר ב"נ יהזור ויטילנו ממנה מה לי שנתן לידה ומה לי לה נתן ליד השליח וא"ל סם מירי כשהבעל נותן לו רשות להח הבעל לא מהני לטעון זה * ואיתח בס"ם עוד לוקמיתא כשוגי' זו אמר לה הוי ס"ה עד לסם וכי מיטי להם שוי' ס"ה וכאחנו הוס' דאז אל"ל ב"נ וג"נ נעת שמסרה הגט ליד השליח שלא בפניה אלא שהקנל הגט מיד השליח והשב"ח והטור חולק ס על הוס' וס"ל דלריכה לומר ב"נ נעת שמסרה הגט ליד השליח : כו ויש חולקין עיין מזו'הריב"ש סימן שס"ה היש חולקים הוא הרא"ד פי"ב וס"ל דאפילו אומה לשליח בשעה שמסר הגט נאמן לומר ב"נ וג"נ נאפל אחר שמסר הו לא מהני דיבורו כן ה"נ אפילו כשהיה מציח הוא בתוך שליח ועיין לא נהגרסה מהני דיבורה כמ"ש בס"ם וגדין לפני זה אפל אם בא אחר והביאה גט בידה ואומרת כשר נהגרסה הו לא מהני דיבורה כמו בשליח אחר שמסר הגט ולריכה עדים וע"ש לריך מייתב הסוגיא פ"ב לכן נדין קמייתא כשהיא מציח הגט בתורת שליח נאמנת וכן אם הביא השליח הגט בא"י ואינו יודע ב"נ נאמן כיון דאחת בתורת שליחו שחי : כז בעל שמצית גט בעלמו וכו' דין זה כתב ס"ח והביא הב"י בשי' קמ"ח ולכאורה דין זה ממ' דאם בעל אחר שמסר הו לא מהני דיבורו כן ה"נ אפילו כשהיה מציח הוא בתוך שליח ועיין לא נהגרסה מהני דיבורה כמ"ש בס"ם וגדין לפני זה אפל אם בא אחר והביאה גט בידה ואומרת כשר נהגרסה הו לא מהני דיבורה כמו בשליח אחר שמסר הגט ולריכה עדים וע"ש לריך מייתב הסוגיא פ"ב לכן נדין קמייתא כשהיא מציח הגט בתורת שליח נאמנת וכן אם הביא השליח הגט בא"י ואינו יודע ב"נ נאמן כיון דאחת בתורת שליחו שחי : כז בעל שמצית גט בעלמו וכו' דין זה כתב ס"ח והביא הב"י בשי' קמ"ח ולכאורה דין זה ממ' דאם בעל אחר שמסר הגט ולא בפני הבעל

הגט לה הסליח היינו שיאמר שעשתו לשלי בפני שנים ומסר בפניו הגט כמ"ש ר"ם ק"מ"ח בתוך מלטרפי הסליח : מ אם אין שליח אלא ח"ו שהבעל לה יתן דנמסר לה לחל"כ כתב לי"ח שהבעל בשעיף הקודם : מא אבל אם אמר מהם אחד לא נתן לה ע"ג דהו"ל שני' מעידי' על הכחוב"מ לה מהני כיון שהו"ח ואינו מעיד על הכחיבה אחת שלחלופי שהאחר מעיד' על החתימ' ואפילו אם ח' מלוחן ג' המעידי' על החתימ' הוא השלי' לפנו"מ כתב דאם עב"פ מעידים שניים על החתימה והמחבר סתם ופסק כרמב"ם והשמיט דעת הטור ועיין ג"י ונ"ח בתשובות נתן לב דף ל"ח : מב דמן התורה וכו' ע"ג גלה קיום נמי מן התורה כתב דקי"ל העדים החתומים על הכתב כמו שחקרה עדותן שב"ד ממ"נ לה מקיל זה אם בקיום זה

כלי או אותו בגד עצמו או שיאמר לה ליהוי גיטא בלא שום תנאי ויש מי שאומר שאם הוא מתרצה בקבלת הדמים דהוי גט :

ז אמר לה על מנת שתתני לי מאתים זוז מכאן עד ל' יום אפילו לא נתנה לו עד יום ל' בסיפו מגורשת ואם אמר לה בתחילת יום ראשון לחודש ונתנה לו בסוף ליל ראשון לחדש השני הרי זה ספק מגורשת :

ח והתנה עליה שתעשה דבר זה סתם ה"ז כמפרש יום א' הואיל ולא פירש כמה זמן תעשה כיצד אמר לה ה"ז גיטיך ע"מ שתעשי עמי מלאכה ע"מ שתשמשי את אבא ע"מ שתניקי את בני אם עשתה עמו מלאכה או אם שמשה את אביו יום א או שהניקה בנו יום א' בתוך הזמן שהבן יונק בו והוא בתוך כ"ד החדש ה"ז גט

הגה יב וי"א דלריכה לעשות התנאי כל ימי חייו ולריכה להניק עד סוף כ"ד חדש (טור בשם הרא"ש) יג ואם מתו לתוך שהחילה לקיים התנאי רק יום אחד הוי גט (טור) :

מת הבן יד או מת אביו קודם שתניק או שתשמש טו אינו גט אמר לה ע"מ שתניקי את בני או שתשמישי את אבי שתי שנים הרי זו כשלמת הזמן שפירש מת הבן או האב בתוך הזמן שפי' טז או שאמר האב אין רצוני שתשמשני אינו גט שהרי לא נתקיי' התנאי וכן כל כיוצא בזה (יז"ו"ח כל זה לקמן בסעיף ט"ו) :

עמ"ה הוי גט (טור בשם י"ר) וכ"ל דאלמן בכל זה לחומרא) :

טז י"א דכי אמרי' דהניק או שמשה יום אחד הוי גט לאו דוקא יום א' דאפי' בשעה אחרת סגי יח ויש מי שאומר דיום א' דוקא כליל שבת ויומם :

י הנותן גט לאשתו על תנאי שתתן לו מאתים זוז יט וחזר והתנה עליה תנאי אחר בפני עדים שתשמש אביו שתי שנים לא ביטלו דבריו האחרונים את הראשונים אלא הוי כאומר לה עשי אחר משיבת אים רצת משמשת רצת נותנת כ ואין א' מהראשונים וא' מהאחרונים מצטרפים אבל אם התנה עליה שתתן לו ר' זוז וחזר והתנה בפני שנים שתתן לו ג' מאות זוז כבר ביטלה הראשון הנתנאי של ר' זוז וצריכה ליתן ג' מאות זוז וכן כל כיוצא בזה :

הגה וי"ח כל זה דווקא בשלח מסר לה הגט לת"ח לתשון ולת"ח שני שלח לאחד שני התנאים מסר לה הגט בפני עדים הראשונים והאחרונים אבל מסר לה הגט בשעת תנאי הראשון או הגיע אותו תנאי דווקא (הר"ן פ' מי שאחזו) : יח ה"ז

להוסיף על תנאי מ"מ יכול לבטל התנאי כדי שיחול הגט כמ"ש ס' י' ויש מ"ס כ"כ הרא"ש אם הוא מרולה לקבל התעות הוי גט וע"כ כ"ל דבנן ורבי"ג כליגו כשאינו מרולה אי"כ קשה הא מוכח בתוכה דע"כ לא הוי נתינה לרבנן דקי"ל כווחיי וכן הקשה בדרישה וב"ח בשם מהרש"ל ולא חיר ו' וי"ל נתינה דע"כ היינו אם היה התנאי ליתן מעות ונתנה דע"כ אינה ל' ליתן מעות בעד הגלי ונותן דע"כ לא תמרינן נתינה דע"כ הוי נתינה לכן כתבתי דה"ק יוסיפין ר"ס כ"ז בשם מהרש"ל וא"ל מדתמרי רבנן מילטלית דווקא קאמר ח"ל אפילו אם לא היה תמרי דווקא קאמר לא הוי נתינה דע"כ תלה ואפי' בתעו' הוי נתינה וקשה על הרא"ש דם"ל נתינה דע"כ הוי ספק ווחוק לומר דה"ק אילטלית דווקא קאמ"ל דה"ה נתינ' דע"כ אם היה מתנה על מעות הוי ספק ואפשר דס"ל דהרא"ש נתינ' ליד הב"ד תלה בפנינו הוי נתינ' כשלח' ליה ואוחר' להם ולא כתשובו' רשב"ם שהביאו הב"י בח"ה ר"ס קע"ג לכן קאמרי רבנן אילטלית דווקא קאמ"ש ה לא הוי נתינה אפילו אם הגיע ליד הב"ד תלה בפנינו ואחשוב רש"ד ס"ל כי' ס' טפסק ג"כ נתינ' ליד הב"ד הוי נתינה · ובאמת רבי' של הרשב"ם לכאורה תמוה דה"ה בנתינ' ר"ה מדהלל תיקן ליתן המעות ללבנה ס"מ בעלמא לא הוי נתינה ליד הב"ד ושם גילה דעתו דלא ניחו ליה שתני תנאי אם מ"ה דעתו ר"ל דהוי נתינה · מיהו קשה לרבה דאמר שם הוא לא תלטרך וקאמר דאתי כרבנן אף על גב דרבנן דווקא אילטלית קאמר משום לעבורי קמכון ואיכי להרא"ש נתינה דע"כ אם כן נשמע אפילו לא נתן לוחו דבר שהנה ונתן דע"כ מכל מקום הוי נתינה לאו משום לעבורי קמכון וכן קשה על דברי מהרי"ט שהבאתי בסי' יא כמפר"יוס ס"ל דהוי גיטין מסתמא לעבורי מכוון מ"ה אמרי' דכוונתו רק יום א' אבל בעלמא אמרי' אם התנה ליתן מזונות א' כיולא בזה להנאתו מכוון כל ימי חייו קאמר כ"כ הרשב"א ועיין בד"ן והמגי' ד"ח ס"ק סימן ס' : יב ו"ח דלריכ' לשמש כל ימי חייו וכ' לחומרא ואם שמשה יום א' דווקא כדבעי לת"ר בשמש כל ימי חייו וכ' לחומרא ואם שמשה יום א' דווקא לכתחלה חוששין לקיומן · ואם אמר ע"מ שתשלם שכר הקבה לכ"עשכר ג' שנים קאמר : יג ואם מתו לאחר שהתחילו לקיים יום א' ל"ד לפילו שעה א' ומתו כי כמ"ש בתוס' ובהר"ן והמגי"ד ועיין בסמוך : יד ואם מת אביו וכו' לכתחלה קשה הא הוי כמי שמתו קודם שנתנו קודם זמן דהא בכל ימי חייו יכולה לשמשה יום א' ל"כ אמת הוא עדיין לא נשלם הזמן והוי כתנאי שתתן לו ר' זוז ומת לריכה חלילה וכן כתב בשם הרא"ש דאפילו אם מת הוא עלמו קודם שנתן לו הגט ולהרא"ש לריכה לשמש כל ימי חייו והיינו הדווחה הא מ"מ ס"ל אם מת לא הוי גט מוכח לרבנן אפי' אם אמר אי אפשי שתשמשני לא הוי גט דהא אם ג"כ לא קבע זמן והעיכוב לא מסתה ומ"מ הגט בטל ג"כ אפי' אם אמר א"א מ"מ לא נתקייים התנאי כלל · ואם שמשה יום א' ואמר א"י ל"ל אם להרא"ש מהני די"ל אם שמשה מדשב"א נאמר א"א אפי' לרבנן שלא מה דשמעינן מדשב"א נאמר א"א אפי' לרבנן שלא שמשה כלל הוי גט ול"ם כרבנן דהא מוכרח לשיטות הרא"ש דלית' יז ו"ח דכל שאין העיכוב וכו' היינו דין אם אמר א"א שמשני ובין אם מת כמ"ש בתוס' ובשור לבל קושם שתניק לא הוי גט אפילו אם נתקייים התנאי כלל גרע טפי כן הוא מדוייק · בשור ע"ש ו"ח אז לא תקיי על מ"ש התוספ' בסמוך אח זן קושם שתניק · והיינו לשיטות הפוסקים דס"ל לרבנן אם שמשה סתם הוי תנאי להרווחה מ"מ אם אח קושם שתניק לא הוי גט כן הוא לרשב"ג ל"ל אפי' בפרש אמרי' להרווחה התנה א"כ אם אח קושם שתניק לא הוי גט אבל לשיטות שאר פוסקים שהבאתי והרשב"א בסמוך ס"ל לרבנן בהתנה סתם אפי' אם אח קושם שתניק כלל הוי גט נראה לרשב"ג אם אח אמר א"א שמשני וקושם שתניק הוי גט והקשה תום' בתנאי אם אח תחן לי למה לא מהני מחילה אז נתינה דע"כ הא עכשה תינה מתנה וחירלו הכא ס"ל רשב"ג להרווחה התנה כיון שאמר לא תלטרך הוי כאן נתקיים התנאי אבל התם שהתני לי בדעתו שיקבלם ולבסוף כשאינו רולה לקבלם לא נתקיים התנאי לפ"ז ל"ל הא פליגו רבנן ורשב"ג דף ע"ד בתנאי אם תתני לי וס"ל לרשב"ג אפילו לאחיון ולח"ק ל"י לקיים התנאי משום רשב"ג אם ל"ל היינו לי אלא ליורשי א"כ עדיין יכולה לקיים תנ"ג הוי מי שתלטרך מ"מ התנאי היה ליתן לו אלא ליורשיו והח"ק ל"ל תנ"ג דעכשה תינה מתנה מ"מ לא הוי גט ושוחיה של הר' זו ל"ק שלא לשיטת ס"ל כל תנאי שהוא להרווחה כגון אם התנה סתם להניק אם אח קושם שתניק הוי גט כן הוא ל"ג אפי' בתנאי בתפרש על ג' שנים ס"ל להרווחה התנה ואם אח קושם שתניק הוי גט מ"ה קשה מתחולי לך אלא מנתינה דע"כ אבל לשיטות שאר פוסקים י"ל עד כאן לא קאמר רשב"ג הוי גט שלא בהתחילה לקיים ושם בתחולי לך לא נתקיים כלל והוי כאלו לא אח קושם שתניק * מיהו נשמעינה אם התנה ליתן לו אח זות והתנה לו קלח והשאר אינו רולה לא הוי גט לכ"ע תע"ג בתוס' שתח הוי גט · גם נשמע מתום' אם התנה ליתן לילו לוקח ולא ליורשיו ותח לשיטות תום' לרשב"ג הוי נתקיים התנאי כאלו אח קושם שתניק * ולשאר פוסקים אפילו לרשב"ג אם אח קושם שתניק לא הוי גט אלא"כ בהתחילה להניק כך הוא בתנאי שהתנו ליליו אם נתנה קלח מיד הוי גט ולרבנן לא הוי גט דמסתמא לרבנן הוי תנאי ליתן מלה זות כאלו אמר שתני לאחרי לעבורי קמכון * ועיין סעיף ג' : יח ויש מי שאומר וכו' משמע שחולק על מ"ש אפי' שעה אחת ובתוס' ובהר"ן ובמגי"ד ומ"ש הרמ"ה לוק כליל שנת ויומו היינו דווקא כשאומר לה שתשמש יום א' אבל אם אומר סתם מודה הרמ"ה דסגי בתנאי שעה א' : יט וחזר והתנה תנאי אחר בר"ם מבואר בתנאי שאם יכול להתקיים תנאי אחר אבל אם התנה תנאי ע"מ שלא יתקיים תנאי אחר ל"ה דאיירי בתנאי שאם יכולים להתקיים שניהם כגון שאמר לה אם אח"כ אמרתי לך שלא תתני לי אלא אחד מהם אלא שתתני לי אחד מהם ואיני יודע איזה מהם אתה נותן לי אז אם נתנה לו אחד מהם אפילו אם אמר לה אח"כ אמרתי לך שלא תתני לי אלא

יא ה"ז גיטך והנייר שלי אינה מגורשת כא שאין זה כריתת ע"מ שתתני ליאת הנייר ה"ז מגורשת כב ותתן יב התנה על דבר שא"א לקיימו כגון ע"מ שתעלי לרקיע או שתרדי לתהום או שתבלעי קנה של ד"א אינו תנאי והגט גט אבל אם התנה בדבר שאפשר לקיימו אפי' באיסור כגון ע"מ שתאכלי בשר חזיר הוי תנאה שאפש' שתאכלנו ותלקה ואין זה מתנה על מ"ש בתורה שאינה מתנה שתאכלנו עכ"פ שאם לא תאכלנו לא תתגרש בר"א בשהאיסור רלוי בה לעבור עליו אבל לא אם תלוי באחרים שאמר לה ע"מ שתבעלי לאבא לא הוי תנאי שאביו לא ישמע לה לעשות איסור :

יב אמר לה ע"מ שלא תבעלי לאבא ונבעלה לו אינו גט אבל כל זמן שאין ערים שנבעלה לו כג אין חוששין שמא נבעלה לו (ומותרת להנשא) ואין חוששין שמא תבעל לו (טור)

יד אמר לה ע"מ שלא תנשא לאבא ונשאת לו הוי גט שאין לו בה נשואין

טו אמר לה ע"מ שתנשא לפלוני אם נשאת לו ה"ז מגורשת אבל אמרו חכמים לא תנשא לו כך שלא יאמרו נשותיהם נותנים במתנה זה לזה

הג"ה ואפי' לא התנה עמו בפי' שתנשא לפלוני אלא שכיון שגירשה מסוס זה כגון שמותו פלוני נראין לה ממון כדי לגרשה והוא מעלה לה מזונות כדי שיקחנה ואל כיוצא בזה (הגהות מרדכי בקדושין)

ואם נשאת לא תצא ואם נשאת לו תחילה וגירשה מותרת לכל שהרי נתקיים התנאי כח נשאת לאחר קודם שתנשא לאותו פלוני תצא ממנו ולא יחזיר עולמית וצריכה ממנו גט והולד ממנו ממזר *

הגה כן נשאת אח"כ לאותו פלוני שהתנה עמה הבעל הוי גט למכפיע ואין הבעל ממזרים (טור) אבל לא יחזירה עולמי' מסוס דהוי כמחזיר גרושתו (טור בשם הרמ"ה) כן יתקדשה לאחר חלה ולא תחזור לו אלא אחר מיתת הבעל או שיתן לה גט אחר אלא תנאי (ג"ה שם)

טז אמר לה ע"מ שלא תנשא לפלוני כח עד זמן פלוני ה"ז גט ויש מי שאומר כט שלא תנשא עד שימות אותו פלוני ויש מי שאומר שמותרת לינשא מיד כיון שבידה לקיימו שא"א לינשא לו אלא מדעתה ל ואין תקנה להתירה (לאותו פלוני) אא"כ יקדשנה המגרש ויחזור וינרשנה סתם (ותסתם הבעל קודם שנשתת לסוס חסם) (בב"י בשם הרשב"ץ) ואם נשאת לאחר וגירשה איתו האחר סתם עדיין לא היתרה לאותו פלוני לא ואם נשאת לו נתבטל הגט ובניה אף מהשני ממזרים :

יז זינתה עם אותו פלוני הולד כשר והגט כשר שלא התנה אא על נשואין : יח אמר

מזונות הרמ"ם כלל ל"ה ואין לומר תנאי שנידה לקיים מ"י להתנות תנאי לאחר כתנאי שבכתובה שנידה משא"כ התנאים שבפי' ל"ח אין נידה לקיים אז הקונטרס חלוים ועומדים אז ים נידו להוסיף חולגרוע וכן ים לדייק ממ"ם בתנאים הרמ"ם שם וממ"ם בכלל מ"ו ר"ס ע"ח ע"ח דהא למ"ם שם חוס' אין נידה שמא תפסיד כל אחד לה גם הפ"ן כ"כ על הסוגיא ושם תנאי הרחבון הוא שתאמני לאבא והוא תנאי אחין נידה ואפי' פעמים אחים תנאי לעצמי הוא כמ"ם לקמן ועיין לעיל סי' קמ"ד סי"ח ט' ובפי' קמ"ד ל"ח בפי' שם ל"ב כ ואין מ' מיתנויים וכו' עיין מ"ם בסימן קל"ג בכל תנאים מלטרפין העתות לפי' נידוי חיתות ובתנאי הכתי בכל תנאי תנאי אחר הוא ופוסק בעיני ז"ל מ"ם הרב רמ"ה בה"ב סימן ל' עיין סי' קמ"ג פעיף י' מה ענין דין זה לדינים דשם : כא שאין זה כריתו מאחר הנייר אין שלה גמלת האותיות פורחי בחוץ ואם אחר הנייר בין שיהה לכתיבה שלי והנייר מ"מ מיוחד להוי ספר ת' עלמה בחיקו והוי ספק גט והטור כתב אינה מגורשת ל"ל בלישנא ואינו שלם ספק וב"כ בנדק הדיין : כב ואתן היינו להפוסקי' דס"ל בתנאי ע"מ ת"ל"כ ונאחר דבריה לו לריכה לקיים התנאי ואחזור לו הנייר אח"כ אבל להפוסקים דס"ל אפי' בעל מת לריכה להיות כל התנאים שיהיה ת"כ ונאחר דבריה לריך כאן נ"כ להתנות בכל התנאים מיקו קסה הוי תנאי סותר התנאי למעשה מ"מ הוי תנאי ומעשה בד"ת ועכ"ם כג אין חוששין שמא נבעלה לו אפי' נתיחדה עמו בד"ת אע"ג דאין בידה כי יש לחוש שמא ידוע עליה בחוקם לא תיישי' שמעשה חיסול גדול הוא והא דתיישי' בפעיף י"ט שמא תבעל אותו פלוני בחוקם אע"ג דאסורה לו מחוקם ת"ח ל"ל שם תיישי' שמא ידוע עליה אחר מיתת המגרש ואז למפרע הוה בטל לו שמא לא ידעו אותו פלוני מתנאי כ"ל לדעת הפוסקים דחשם הוה שם שמא ידוע עליה אותו פלוני אבל מדברי הר"ן בשם הרמב"ם נראה דס"ל דלא תיישי' שמא ידוע עליה בחוקם דהא כתב דהיינו דאמרינן לומר שלא בא עליה אדעתו כיון התנאי בידה והוא ותנאי שלא נבעלה לפלוני אחר' מחוקם ל"ת אבל לא מחוקם ת"ח לא חשש ולא מחוקם חשש זינוח עליה בחוקם : כך שלא יאמרו וכו' אבל מעשה דאסורה יגליו מחוקם ת"ח עד שנתקיים התנאי כמ"ש בפעיף י"ח בע"מ שתבעלי לפלוני דהא יכול להשמ בחוק' וקדושין ונתקיים התנאי ולית ניחת לישוב ח"ב ונשמע מזה אם גידם אחר החופה וקדושין קודם הבעילה מותרת להכל דהא נתקיים התנאי : כה נשמת לאחר וכו' ע"ג בתנאי ע"מ מותרת להנשא קודם קיום התנאי לדעת הרמב"ם היינו בתנאי שבידה משא"כ בתנאי כזה לכן הוי כוונתה ואסורה לזה : כו נשמת אח"כ לאותו פלוני לא הוי גט שלא נתכוונה לזה אלא לאחר מותרת לאותו פלוני, ואפי' נשמת אח"כ לאחר מותרת לאותו פלוני, ואפי' לכתחלה ולא שייך לומר נשמתיה דמחוכה כיון דנשמת לאחר בתנאים והטור כתב כל הנ"ה נשמת אח"כ היינו דלעבד י"ל דאם"ל חום' שלא יאמרו נשותיהם נותנים במתנה אלא לזה קי"ל דאסור ואם נשמת לאחר וכו' אפי' בתנאי שבידה משא"כ בתנאי כזה לכן הוי כוונתה ואסורה לזה : כז נשמת אח"כ לאותו פלוני לא הוי גט שלא נתכוונה לזה אלא לאחר מותרת להנשא לכל העולם ואם נשמת לאחר וכו' ע"ג בתנאי ע"מ מותרת להנשא קודם קיום התנאי לדעת הרמב"ם היינו בתנאי שבידה משא"כ בתנאי כזה לכן הוי כוונתה ואסורה לזה : כח עד זמן פלוני אח"כ אותו פלוני לאותו פלוני לא הוי גט שלא נתכוונה לזה אלא לאחר מותרת לאותו פלוני, ואפי' נשמת אח"כ לאחר ואם נשמת לאחר וכו' ע"ג בתנאי ע"מ מותרת להנשא קודם קיום התנאי לדעת הרמב"ם היינו בתנאי שבידה משא"כ בתנאי כזה לכן הוי כוונתה ואסורה לזה : כט שלא תנשא עד זמן פלוני אח"כ נשמת לאחר מותרת להנשא קודם קיום התנאי לדעת הרמב"ם היינו בתנאי שבידה משא"כ בתנאי כזה לכן הוי כוונתה ואסורה לזה : ל ואין תקנה להתירה כיון שנתקיים התנאי אפי' אם התנאי הוא שלא תנשא לפלוני ל"ת הוי גט שלא נתכוונה לזה אלא לאחר מותרת לאותו פלוני, ואפי' נשמת אח"כ לאחר ואם נשמת לאחר וכו' ע"ג בתנאי ע"מ מותרת להנשא קודם קיום התנאי לדעת הרמב"ם היינו בתנאי שבידה משא"כ בתנאי כזה לכן הוי כוונתה ואסורה לזה : לא ואם נשמת לאחר וכו' אבל מעשה דאסורה יגליו מחוקם ת"ח עד שנתקיים התנאי כמ"ש בפעיף י"ח בע"מ שתבעלי לפלוני דהא יכול להנשא בחוק' וקדושין ונתקיים התנאי ולית ניחת לישוב ח"ב ונשמע מזה אם גידם אחר החופה וקדושין קודם הבעילה מותרת להכל דהא נתקיים התנאי : כה נשמת לאחר וכו' ע"ג בתנאי ע"מ מותרת להנשא קודם קיום התנאי לדעת הרמב"ם היינו בתנאי שבידה משא"כ בתנאי כזה לכן הוי כוונתה ואסורה לזה : כו נשמת אח"כ לאותו פלוני לא הוי גט שלא נתכוונה לזה אלא לאחר מותרת לאותו פלוני, ואפי' נשמת אח"כ לאחר ואם נשמת לאחר וכו' ע"ג בתנאי ע"מ מותרת להנשא קודם קיום התנאי לדעת הרמב"ם היינו בתנאי שבידה משא"כ בתנאי כזה לכן הוי כוונתה ואסורה לזה : כז נשמת אח"כ לאותו פלוני לא הוי גט שלא נתכוונה לזה אלא לאחר מותרת להנשא לכל העולם ואם נשמת לאחר וכו' ע"ג בתנאי ע"מ מותרת להנשא קודם קיום התנאי לדעת הרמב"ם היינו בתנאי שבידה משא"כ בתנאי כזה לכן הוי כוונתה ואסורה לזה : כח עד זמן פלוני אח"כ נשמת לאחר מותרת להנשא קודם קיום התנאי לדעת הרמב"ם היינו בתנאי שבידה משא"כ בתנאי כזה לכן הוי כוונתה ואסורה לזה : כט שלא תנשא עד זמן פלוני ה"ז גט ויש מי שאומר שמותרת לינשא מיד כיון שבידה לקיימו שא"א לינשא לו אלא מדעתה ל ואין תקנה להתירה (לאותו פלוני) אא"כ יקדשנה המגרש ויחזור וינרשנה סתם (ותסתם הבעל קודם שנשתת לסוס חסם) (בב"י בשם הרשב"ץ) ואם נשאת לאחר וגירשה איתו האחר סתם עדיין לא היתרה לאותו פלוני לא ואם נשאת לו נתבטל הגט ובניה אף מהשני ממזרים : ין זינתה עם אותו פלוני הולד כשר והגט כשר שלא התנה אא על נשואין : יח אמר

יח אמר לה ע"מ שחבעלי לפלוני נתקיים התנאי שנבעלה לו בין בזנות בין בנשואין ה"ז גט לא ולכתחלה לא תבעל לו דהא אינו מגורשת עד שתבעל לו נמצאת תחיל' ביאה באיסור

יט ע"מ שלא תבעלי לפלוני הוי גט ולא תנשא עד שימות אותו פלוני לב דחיישי' שמא חבעל לו באונס :

כ צריך שלא יתנה עליה תנאי שעומדת בו כל ימיה קנון ע"מ שלא תאכלי בשר או שלא תשתי יין לעולם או כל ימי חייבי שאם התנה כך אין זה בריתות אבל אם אמר לה כל ימי חיי או כל ימי חיי פלו' או עד המשים שנה ה"ז גט ויש מי שכתב שאפי' הרחיב הזמן יותר מכדי חיי האדם כיון שהוא דבר פסוק ה"ז גט *

כא אמר לה ע"מ שלא תלכי לבית אביך לג עד זמן פלו' אע"פ שהגט כשר והתנאי קיים אין לשום אדם להשתדל בגט שינתן בתנאי זה כיצד אין לעמוד על נפשה מלכת לבית אביה ונמצא גט בטל ובניה ממזרים ואם המגרש הוא מאיתם שכופין להוציא ולא רצה לגרש לא בתנאי זה כופין אותו לגרש בלא תנאי זה :

כב אמר לה ע"מ שלא תנשא לפלו' ולא קבע זמן אינו גט שאין זה כריתות דומה לאומר ע"מ שלא תשתי יין לעולם אוכל ימי חייבי וי"א שכיון שאין התנאי נמשך אלא כל ימי חייו הוי ליה כאומר ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי פלו' שהיא מגורשת ונקטינן כדברי שניהם להחמיר .

כג אמר לה ע"מ שלא תשתי יין זה לעולם או שלא תעלי באילן זה או בבותל זה לעול' ונשפך היין ונקצץ האילן ונפל הכותל אין זה כריתות מאחר שלא הותרה לעולם כמה שנאסרה וי"א שכיון שאין התנאי נמשך אלא כל זמן שהיין קיים או האילן או הכותל קיימים ה"ז כריתות ונקטינן כדברי שניהם להחמיר :

קמ"ד דין חנאי ואם יש טענת אונס בגט וב"ד :

א . אמר לה ה"ז גיטיך אם לא אבא בתוך ל' יום או שאמר ע"מ שלא אבא ברחוק ל' יום והיה בא בדרך בתוך ל' יום וחלה או עכבו נהר ולא בא עד אחר ל' יום ה"ז גט אפי' עומד וציווח הריני אנוס שאין אונס בגיטין ואף ע"פ שגילה דעתו שאין רצונו לגרש כיון שלא הרחיק חוץ מאם יקראני אונס אבל אונס . ב דלא שכיח כלל כגון אכלו אתי או הכישו נחש או נפל הבית עליו לא אסיק אדעתיה להתנו' עליו וכבטל הגט והיא זקוקה ליבם

(ג) וצריך הוא לומר בשעת כתיבה ואין מבטל הגט מדלא התנה מידכי פ' מי שחלו

ב ה"ז גיטיך אם לא באתי מכאן עד י"ב חדש ולא אמ' מעכשיו ולא ע"מ ומת בתוך י"ב חדש ד ה"ז ספק וחולצת ולא מתייבמת :

ג ה"ז גיטיך מעכשיו אם לא באתי מכאן עד י"ב חדשות בתוך י"ב חדש ה"ז מגורשת אבל אם יש לה יבם ה לא תנשא בלא חליצה עד שיעברו י"ב חדש ואם נשאת לא תצא :

ד נתן לה גט בלילה ואמר לה ה"ז גיטיך ע"מ שתצא חמה מנרתקה ומת בלילה ה"ז גט אבל אם אמר לה אם תצא מנרתקה או שאמר לכשתצא חמה מנרתקה ומת בלילה ה"ז ספק ו ו"א

קמ"ד כיח שמואל

לומה מצא"ל בתנאי שלא תנעל לאחד חייסין שמא יבעל לומה שלא תוס' דייקא דין זה וע"ש והמחבר פסק כאן בתנאי שלא הגט ומשמע לפי' בחי המגיד ובכעיף י"ד פסק שם שמחת לאחד הוי גט כ"ל דסם"ל כאן י"ל מש"ה שם לא הוי ניסואין ע"כ כ"ל הגט בטל והוא מ"ש ז"ל בחי' המגיד ועפ"ה הקונטי ס"ל לעולם אחה מוכרח לומר הגט בטל מצא"כ בניסואי אבי' אין צריך ניסואים מלד החיסור ולא מחמת התנאי ומכל הני פוסקים מבואר דם"ל שם עברה התנאי אפי' אחר מיחת המגרש הגט בטל ולא כדעת ה"מ דם"ל אחר מיחת המגרש אין הגט בטל : לא ולכתחלה לא תבעל ובו' לק כאן צריך שלא יהיה כוונת המגרש בתנאי שיעשה נתינה לשם גט אלא שיתן בתנאי זה כדי שלא תנשא לאחר מיחת המגרש לכן חייבי' כאן שמא יבעל לומה ואפי' שמא יבוא עליה בזנות . לגבי זמן פלוני כן הוא לדעת הרמב"ם ולדעת שאר פוסקים שלא לדעת הרמב"ם שם לא קבע זמן לא הוי גט אלא מ"מ אין ראוי לעשות כן שלא יהיה אפי' חשש שמא יבוא עליה בזנות ומכל מקום אין ראוי לאחר לבעול לאחר דבר שאסור עליה וכ"כ לעיל בתנאי שלא תנשא לפלו' לק שם ס"ל כל הגט בטל ולכתחלה אסור ולפי' הרמב"ם והרמ"ך אפי' בתנאי שלא תנשא לפלו' הגט קיים

מיהו הר"ן כתב בשם ה"ג עד"ק בשלומר מהיום כיון שלמר אם לא באתי עד"מ נקטינן לחומרא שלא א"כ אמר מעכשיו בהדיא .

ד אמר אם לא באתי עד"ב חדש כתבו גטו ותנו לאשתי או שאמר כתבו גט ותנו לאשתי אם לא באתי עד"ב חדש אין כותבין תוך"ב חדש אפ' אם לא ירצו ליתנו עד אחר"ב חדש ואם כתבוהו בתוך"ב חדש אע"פ שנתנוהו לה לאחר"ב חדש אינו גט כתבו ונתנו לה לאחר"ב חדש ומית אם מיתה קדמה לנר"נות הגט ח אינו גט

(וש"ע גט קודם למיתה הוי גט) (טור)

ואם הוא ספק איזה מהם קודם ה"ז ספק מגורשת :

הגה לא נתנו לה מיד לאחר י"ב חדש שלא זמן כ"ד מח"כ לא ע"פ שהעיכו' היה מלד האשה שלא רלתה לקבלו מיד ט לפ"ה הוי גט ובלבד שהיו העדים (עיין בב"י) :

ה אמר כתבו ותנו גט לאשתי אחר השבוע אין כותבין לא עד י' שנה מאחר השבוע אמר לאחר שנה כותבין עד לאחר חדש משנה שניה אמר לאחר החדש כותבין עד לאחר שבת מחדש שני אמר לאחר השבת כותבין ער סוף יום שלישי אמר כתבו ותנו לה קודם השבת כותבין מיום רביעי עד סוף יום ששי ונותנים לה לאחרי שאחרו אחר הזמן שאמר ואח"כ כתבו ונתנו לה ה"ז יא ספק מגורשת :

הג"ה י"ל דשם אמר מחר י"ב חדש כלומר אמר מחר שנה לאחר ל' יום כותבין מיום ל' לאחר ל' יום (הגהות שכנ"י פ' מי שאחזו)

ו התנה עליה שתתגרש יב כשיעבור מנגד פניה ל' יום והיה הולך ובא הולך ובא ולא נתייחד עמה כשילך וישהה ל' יום תוהיה מגורשת ואע"פ שהיה הולך ובא בתוך ל' יום יג הואיל ולא נתייחד עמה ה"ז גט כשר בד"א כשהתנה ואמר יד הרי היא נאמנת עלי שלא פייסתיה אבל אם לא האמינה חוששין שמא פייסה כשהיה הולך ובא ומחלה לו טז וחזר וביט הגט כשפייסה ומפני השש זה יהיה חגט פקול ובן האומר לאשה ה"ז גיטך לאחר י"ב חדש והיה עמה במדינה חוששין שמא פייסה עד שתאמר נאמנת עלי שלא פייסתיה וכן כל התנאים שהם תלויים ברצונה ואם רצתה ומחלה אותן לבעלה בטל הגט חוששין לה שמא פייס עד שיאמר נאמנת עלי בר"א במדינת שהן נשואין שלבו גס בה אבל במתגרשת מן הארוסין אין חוששין לה שמא פייס ה"ז גיטך מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש אין חוששין שמא בסתר בא שאין דרך בני אדם לבא בצינעא ואם תם הזמן שקבע ולא בא ה"ז מגורשת ו"א שאף בזו חוששין שמא בסתר בא אלא א"כ התנה בתחילה ואמר נאמנת עלי לומר שלא באתי וראוי לחוש לדבריהם לכתחילה וכן המנהג להתנות בתחילה שתהא נאמנת לומר שלא

זו"א דאף בע"מ נקטינן לחומרא שלא א"כ אמר מעכשיו בהדיא .

ד אמר אם לא באתי עד"ב חדש כתבו גטו ותנו לאשתי או שאמר כתבו גט ותנו לאשתי אם לא באתי עד"ב חדש אין כותבין תוך"ב חדש אפ' אם לא ירצו ליתנו עד אחר"ב חדש ואם כתבוהו בתוך"ב חדש אע"פ שנתנוהו לה לאחר"ב חדש אינו גט כתבו ונתנו לה לאחר"ב חדש ומית אם מיתה קדמה לנר"נות הגט ח אינו גט

(וש"ע גט קודם למיתה הוי גט) (טור)

ואם הוא ספק איזה מהם קודם ה"ז ספק מגורשת :

הגה לא נתנו לה מיד לאחר י"ב חדש שלא זמן כ"ד מח"כ לא ע"פ שהעיכו' היה מלד האשה שלא רלתה לקבלו מיד ט לפ"ה הוי גט ובלבד שהיו העדים (עיין בב"י) :

ה אמר כתבו ותנו גט לאשתי אחר השבוע אין כותבין לא עד י' שנה מאחר השבוע אמר לאחר שנה כותבין עד לאחר חדש משנה שניה אמר לאחר החדש כותבין עד לאחר שבת מחדש שני אמר לאחר השבת כותבין ער סוף יום שלישי אמר כתבו ותנו לה קודם השבת כותבין מיום רביעי עד סוף יום ששי ונותנים לה לאחרי שאחרו אחר הזמן שאמר ואח"כ כתבו ונתנו לה ה"ז יא ספק מגורשת :

הג"ה י"ל דשם אמר מחר י"ב חדש כלומר אמר מחר שנה לאחר ל' יום כותבין מיום ל' לאחר ל' יום (הגהות שכנ"י פ' מי שאחזו)

ז התנה עליה שתתגרש יב כשיעבור מנגד פניה ל' יום והיה הולך ובא הולך ובא ולא נתייחד עמה כשילך וישהה ל' יום תוהיה מגורשת ואע"פ שהיה הולך ובא בתוך ל' יום יג הואיל ולא נתייחד עמה ה"ז גט כשר בד"א כשהתנה ואמר יד הרי היא נאמנת עלי שלא פייסתיה אבל אם לא האמינה חוששין שמא פייסה כשהיה הולך ובא ומחלה לו טז וחזר וביט הגט כשפייסה ומפני השש זה יהיה חגט פקול ובן האומר לאשה ה"ז גיטך לאחר י"ב חדש והיה עמה במדינה חוששין שמא פייסה עד שתאמר נאמנת עלי שלא פייסתיה וכן כל התנאים שהם תלויים ברצונה ואם רצתה ומחלה אותן לבעלה בטל הגט חוששין לה שמא פייס עד שיאמר נאמנת עלי בר"א במדינת שהן נשואין שלבו גס בה אבל במתגרשת מן הארוסין אין חוששין לה שמא פייס ה"ז גיטך מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש אין חוששין שמא בסתר בא שאין דרך בני אדם לבא בצינעא ואם תם הזמן שקבע ולא בא ה"ז מגורשת ו"א שאף בזו חוששין שמא בסתר בא אלא א"כ התנה בתחילה ואמר נאמנת עלי לומר שלא באתי וראוי לחוש לדבריהם לכתחילה וכן המנהג להתנות בתחילה שתהא נאמנת לומר שלא

שמא ייחד הבעל תוך ל' יום הלה אומרת ולא עבר מנגד פניה כלל ל' יום כתב ב"ח כיון דמסר הגט על תנאי זה לא מהני נאמנת על זה שלא לגרש ע"י עדים שיעבר מנגד פניה ל' יום והל"ל לעלם גם ע"ז מהני נאמנת כמ"ש בשמוך בתנאי שלא נתייחד עד יב"ח כל זה הוא לשיטות רש"י אבל לדעת ר"י שם בתוס' הרמב"ם ס"ל הסוגיא דילן בשלא נתייחד עמה ומ"מ הקשה המקנא וליהוש שמא פייס היינו לאחר שלא יחיישין לזה שמא בשעה שהיה כאן לא ע"ג הרמב"ם ס"ל הסוגיא דילן בשלא נתייחד עמה אבל נתייחד עמה אפ' ליכא חשש שמא פייס ובטלו מיהו הגט ואוקמי דינקו"ה נאמנת מיהו לא לשיטות הרמב"ם שלא נתייחד עמה ולא בא עליה וליכא חשש מפוש גט יש"מ ליכא חשש שמא פייס ובטלו מיהו לא לשיטות הרמב"ם ר"ל לא ח"ש שלא נתייחד עמה מהניו"ב נאמנת שלא נתייחד עמה וא"ל לשיטות הרמב"ם למה לי תנאי נאמנת שלא נתייחד עמה ח"ל לא ח"ש שלא נתייחד עמה מהניו"ב נאמנת שלא נתייחד עמה וא"ל לשיטות הרמב"ם למה לי תנאי נאמנת שלא נתייחד עמה תיפוק ליה דכיון שלא נתייחד עמה הוה ליה כמסר הגט לה בשעה שהיה בעיר ואפ"ה מהני נאמנת שלא נתייחד עמה ה"ל לשיטות הרמב"ם ס"ל הסוגיא דילן בשלא נתייחד עמה אבל נתייחד עמה אפ' ליכא חשש שמא פייס ובטלו מיהו הגט ואוקמי דינקו"ה נאמנת מיהו לא לשיטות הרמב"ם שלא נתייחד עמה ולא בא עליה וליכא חשש מפוש גט יש"מ ליכא חשש שמא פייס ובטלו מיהו הגט ואוקמי דינקו"ה נאמנת מיהו לא לשיטות הרמב"ם ר

שלא פייס ואם כשהתנה תלה ביאתו בערים שלא יתבטל הגט בבואו אע"כ יעידו עליו ערים שבא ועבר הזמן ואין מעידים שבא לדברי הכל אין חוששין שמא בא אף ע"פ שלא האמינה :

קמה דין יזכיב מרע ואם עמד ומת מחמת מקרה רע וכו' ס"ה :

א ה"ז גיטיך אם מתי או ה"ז גיטיך אם מתי מחולי זה או ה"ז גיטיך לאחר מיתה א אינו גט וי"א שהו' ספק.

ב ה"ז גיטיך ג מהיום אם מתי או מעכשיו אם מתי ה"ז גט ד וכשימות תהיה מגורשת ויותר טוב שיאמר מעכשיו משיאמר מהיום שאם אמר מהיום ומת בתוך היום ה יש להסתפק שמא אין דעתו ו אלא בסוף היום ואין גט לאחר מיתה :

ג ה"ז גיטיך מעכשיו או מהיום ולאחר מיתה ומת ה"ז ספק מגורשת שמא אחר שאומר מעכשיו חזר בו מלשון מעכשיו וסמכה דעתו על לאחר מיתה .

ד שכיב מרע שגירש סתם בלא תנאי דמהיום אם מתי אין אומרים סתמו כפירושו כיון שאנו אומרים במתנה הגט שאני ז ואם עמד אינו חוזר .

ה שכיב מרע שרוצה לגרש על תנאי אם ימות כדי שלא תפול לפני יבם ואם עמד לא תהיה מגורשת אומר לה כשנותן לה הגט ח אם לא מתי לא יהיה גט ואם מתי יהא גט מעכשיו ואם לא מתי לא יהיה גט כדי שיהא התנאי כפול והן קודם ללאו ולא יפתח פיו תחלה לפוערנות ואז יהיה בטל מיד כשיעמוד אע"פ שלא יאמר חוזרני בי ואם ירצה שלא יתבטל מיד כשיעמוד לא יאמר זמן פלו' יאמר אם לא מתי ער זמן פלו' לא יהיה גט ואם מתי ער זמן פלוני יהא גט מעכשיו ואם לא מתי ער זמן פלוני לא יהא גט :

סגה ויאמר לצון זה דוקא אם מתי אם לא מתי וכו' ולא יאמר אם תמות אם לא תמות מאחר שהוא לצון חכמים(וע"ל סי' קנ"ד סעיף קל"ח) משמע כך :

ו ה"ז גיטיך מהיום אם מתי מחולי זה ט ונפל עליו בית או נשכו נחש או טרפוארי וכיוצא בזה ומת אינו גט אבל אם אמר אם לא יעמוד מחולי זה ונפל עליו בית או נשכו נחש או טרפו ארי י ה"ז ספק מגורשת :

ז ה"ז גיטיך יא מעכשיו ואם מתי יב מחולי זה ועמד והלך בשוק וחלה ומת אומרין אותו אם מחמת חולי הראשון מת ח"ו גט אפי' הלך יג בלא משענת ואם לאו אינו גט יד ואם ניתק מחולי לחולי ולא עמד בשוק ה"ז גט ואינו צריך אומר ח שכ ב

והנה מ"ש בסימן קמ"ג שיטות הטיטור ושיטות הר"ן יש לחקר דכוותו להחזיר אפי' אם ניטל הבעל לבדו הגט יש להחמיר וכן להיפוך אפילו נתרצו שניהם לבטל לו להתנות תנאי אחר חייבי לשיטות הר"ן ואם נתקיים תנאי הראשון ול"ל כבר נתקיים התנאי והיה מגורשת וקידושין תופסין דזה אלא מ"ש בסי' ל"ח בפשיטות דיכול להוסיף לו לגרוע ל"ל כמ"ש לעיל

תנאי שאין בידה לקיים שאחרי ומ"מ לא משמע משאר פוסקי' חילוק זה :

קמה א חינו גט וכו' ל"ה לא אמרי' התנאי בטל והגט חל מיד דהא לא כפל התנאי מ"כ המעשה קיים והתנאי בטל וי"ל אם מתי הוי כלומר לאחר מיתה והוי כאן קונצ זמן כמ"ש בסי' ח"ר דת"ל ת"כ ואת להתקין שמוע אלא אם מתי תנאי כפל היינו פמ"ש המרדכי דכשכפל התנאי אז ניכר דלאו כוונתו לגרש לאחר המיתה אלא מגרש מיד ואינו אלא תנאי אם ימות מש"כ בלומר סתם אם מתי אמרי' דכוונתו לגרש לאחר מותו והוי קונצ זמן וכ"ל ח"כ : ב וי"א שהוא ספק היינו הספק הוא אם הלכה כב"י דאמר זמן של שעה מועיל והוי כאלו אמר מהיום :

ג מהיום אם מתי משום אם מחיתני לשונות משמע מעכשיו ומשמע לאחר מיתה מ"ה אם אמר מהיום כמאן דאמר מעכשיו דמי לא אמר מהיום כמאן דאמר לאחר מיתה דמי והנה בסי' קמ"ח מצאתי הפלוגתא אם לעשות שיחול הגט מיד וזו לפלוגתא אין הגט קיים בעת המיתה מגורשת דגורשין חלין מיד וכן הוא בעת הרי"ף ורמב"ם פ"ט דין י"ב לגבי לעשות הדין ב"ש והטור והמ' כמ"ש לר"י מסופק בדעתו לאחר הגט כל מה שיכול וכוונתו שיחול מעכשיו התנאי ויחול הגט שעה אחת קודם מיתתו ולריך להיות הגט קיים בשעה ואם מיקריים פסק הת' אם לאחר ובד"מ כתב הגיה בקילור בעת המרדכי וכתב עליו עיין סי' קמ"ג דהרבה פוסקים חולקים וס"ל כהכל התלוי בעת מעכשיו לפי' נחלד הו נשתק הגט כשר ולכאורה נראה דל"ד בוודאי נהיה התנאי מעכשיו לכ"ע מתחילים הגירושין מיד אלא בשמ"ס ס"ל כוונתו לאחר הגט כל מה שיכול ולעניות"ד עמה לשיטות הרי"ף אם מייחד לפני עדים יש תקנה קודם שמת ימות ויחול הגט למכלע מיד ואפשר שקיים אותה בשעה פעם ובלא עדים ליכא לאיסור יחוד אבל גט שנן לא שייך כאן מ"ש דהא הגט חל מיד כשימות ואם לא ימות אז היה אשתו ולשיטות הרי"ף יש תקנה גי' דהא הגט עדיין לא חל וכבר כתבתי בפי' הקודם דלא חייבי' בזה שמא יחללו שניהם לבטל הגט כיון התנאי בעל כרחם נתקיים ואין ניחוש לא שייך לומר כאלו לא נתקיים ועיין בגמ"ד פ"ט דין ט' : ד וכשימות תהיו מגורשת משמע אם לא ימות אינה מגורשת היינו לשיטות הרמב"ם דס"ל מעכשיו ס"ל ת"כ אבל לשאר פוסקים אם לא מתי לא חל הגט והנה : ה יש להסתפק שמא וכו' אם מכוון היום לכתורה קשה למה לחמרי' אם אמר כהנו לאחר שנוע דכוותיה מיד אחר השנוע כיון כל השנוי שאחר השנוי בכלל לאחר השנוי שמא כוונתו על כוף הנשה : ו אלא מסוף היום לכן כשאומר מהיום לו מעכשיו ומתנו ביום לריכים ע"מ להיו לפנינו שיעידו שבא הגט לידה בחיי מלהה ע"פ אין מוכח חיום תחת הגרש ועיין בפרישה וב"ח : ז ואם עמד הינו חוזר ואם יחזור יאמרו יש גט לאחר מיתה אף לר"ש דס"ל זמן של שעה מועיל והוי כאלו אמר מהיום מחמת זמן של שעה אמ"מ יאמרו מהיום ונמחר מיתה גט : ח אם לא מתי לה יפתח פיו לעשה ומ"מ הוי כן קודם לאו ולהרמב"ם דס"ל להתנאי מעכשיו ס"ל ת"כ והן קודם לאו ס"ל דתנאי בתנאי אם ולא מעכשיו וקשה לריך לחקרם דתנאי אם דהא קי"ל התולה אם יהא גט ולא"ם ל"ל מה שכותבים מיומא דנן הוי כאלו אומר מעכשיו יש לייחד קלת מיהו הרמב"ם לא ס"ל כן ודחיתי בזה ועולה מדבריו מה שכופל התנאי מוכח דכוונתו שיחול הגט מיד ובדרישה הקשה קושי' זו ולא תירוץ כלום . ט וכפל עליו בית וכו' הוא המוסכים לרמב"ן והרשב"ם והר"ן דוקא אם מת מחולי זה הוי גט אבל אם מת מחמת סיבה אחרת דלאו מחולי זה אף ע"ג דמת הוא אחר סיבה דשכ"ח מ"מ לאו מחולי זה מת ולרש"י והרא"ש אם סיבה דשכיח הוא מגורשת אבל סיבה דלא שכיח מוכח דלא מת מחולי זה ועומד והלך בשוק משום דשמא מחולי אחר לא הוי חוך מחולי הראשון דהא הלך בשוק אבל אם מת מחולי זה מצ"ג אם נתרפא כגמרי והלה"ר ואם מחמת חולי הראשון הגט בטל מ"מ בכה"ג דלא נתרפא לגמרי ומת מחמת חולי הראשון התנאי מקיים ההתחבר כיחד כשעת הרמב"ם אלא אם מת מחולי זה הינו גט ובסיפא ספק גט משום די"ל ומסיק דעתו על סיבה זו ס"ל דפרמב"ן נכון בסיפא הינו גט אפי' אם היה חושש סכיח מ"מ לא מת מחולי זה : י ה"ז ספק מגורשת עיין מה שפסק המחבר פ"ה סקמ"ד כדעת שאר פוסקים חוכם דבסיפא חולי שכיח ס"ל מבטל הגט ואפ"ה כ' כאן אם אמר אם לא יעמוד ונפל לו חומם דלא שכיח למה הוי ספק גט והו' כתובות נמדו דין זה חומם דבסיפא דמבטל הגט מכוחי' דכאן ולדברי המחבר כאן הוי ספק גט ס"כ בשאר חומם דלא שכיח למה הגט בטל מיד ואפילו מ"ש אם לא מתנה אם לא תעמוד ואפילו רש"י ג"כ אם התנה אם לא תעמוד ואפילו מ"ש אם לא מתי היינו לשיטות הרמב"ם דס"ל אם מעכשיו התנאי קיים אפי' לא כפל אז בעינן תומדנה אם לתקיים התנאי אבל לשאר פוסקים דס"ל אפי' אם אמר מעכשיו בעינן ת"כ ואם לא כפל התנאי בטל והמעשה קיים ת"כ אפי' אם לא מת מחולי הראשון הגט קיים ועיין ב"י בס"ז אם העדים החותמים נתמנים כומר שאחר הגט על תנאי יב מהול זה משמע לכאורה אם אמר סתם אם מת ת"ל תומדנה וכ"כ הרמב"ן ורי"ו וכתבו אפי' אם מת מחולי אחר מגורשת כיון שלא הגדיל לגמרי כאשר היה קודם שחלה אע"פ שהלך בלא משענת הוי גט ואם הגדיל מחולי לגמרי אחר כמו שהיה קודם שחלה אע"ג שחלה אח"כ ומת ונסתיק אח"ז הגדיל כדברי הרמב"ם והר"ן ס"ל אמר אם מת מחולי זה קאמר לכן אם הגדיל והלה אח"כ ומת הינו גט מה"ט דס"ל כהרמב"ן שאם הגדיל כמו שהיה קודם שחלה אז הגט בטל אע"ג שחלה אח"כ ומת ואמרי' מ"ש אם מתי היינו מחולי זה קאמר אבל אם לא הגדיל כמו שהיה קודם שחלה אע"ג דהלך בשוק משענת וחלה אח"כ שחתכ' שהחכ' אפי' מחולי זה אז אפי' לא הגדיל כמו שהיה קודם שחלה אע"ג דהלך בשוק משענת וחלה אח"כ ומת ואמרי' מ"ש אם מתי היינו מחולי זה קאמר אבל אם לא הגדיל כמו שהיה קודם שחלה אע"ג דהלך בשוק משענת וחלה אח"כ ומת מגורשת דלא נתרפא לגמרי מחולי זה אבל אם נתרפא לגמרי אפי' לא הגדיל כמו שהיה קודם שחלה אע"ג דהלך בשוק משענת וחלה אח"כ ומת הוי גט ואם לא נתרפא לגמרי מחולי זה אפי' הגדיל כמו שהיה קודם שחלה אע"ג דהלך בשוק משענת וחלה אח"כ ומת מגורשת דלא נתרפא לגמרי מחולי זה

זה ובחבתי גם הרמב"ם ס"ל כן לכן ס"ל אם אמר מחולי זה ונפל עליו בית תיכף גט תע"ג דמת תוך החולי מ"מ כיון שלא מת מחמת חולי ההוא תיכף גט ל"ל בניתק מחולי לחולי לחולי אחרי עדיין חולי הראשון הוא ולחולי הראשון ג"כ גורם המיתה: טז שנתקן וכו' כ"כ הרשב"א והוא לטעמו דס"ל ניתק מחולי לחולי לגיד תומלל מ"ה יש לחוש שמא ימות ממחולי אח' ולרמב"ם ושאר פוסקי ס"ל ניתק מחולי לחולי מ"ל תומר היינו משום דלחרי מסחמא יש גם מחולי הראשון מ"ה יש לחוש שמא ימות ללא שאר מחולי הראשון: טז שבשעמוד יחזרו ויסתרו ז"ל ואם היה רולה ליסח לומה אין משום חסד חיכור כיון שמגרש בלי חנאי לכן מקרעי' הגט ועיין ביז זה בחבו' מהר"ם מלובלין סי' קכ"ב וכל חבמי הדור חולקים עליו ועיין ב"ח סימן קמ"ח ובחבו' מ"ב סימן ע"ה: יז מבל אין לחוש בדבר ולא חיישינן שימרו דהיה שמנה ולא גרושה ועיין בשו' מ"ם סי' יח למחות בנשי' שב יחבללו בשוקי שהוא מת:

קמו א בלילי ר"ה או בחוש או בשמיעה כמ"ש בסוגיא פרק הכותב ובחוספתא שם תע"ג בעת הנתינה לא היתה מגורשת לא הוי כשלי גיטך מעל גבי קרקע כיון שאמרן לה בתורת גירושין שלא שמגביל זמן לימת תחגרם הוי נתינה גמורה תע"ג התומר מסוך בהמה זו וקני לחתר ל'וס ל"ל קני מעכשיו כמ"ש בשמ"ב ס"ב דמכירה ובח"ה ס"ס קל"ו ס"ה דקונה בשיכה ולחתר ל'וס כבר כלתה השיכה אבל כאן הגט עליין קיים ומונח בתקו' דלחוי לקנין כ"כ המגי"ד והר"ן לדעת הרמב"ם דהיה מגורשת לפילו אם לא תמר מעכשיו אבל חוס'והרשב"א ס"ל אם לא תמר מעכשיו היה מגורשת ואם תמר מעכשיו הוי ספק גט דקי"ל כרב דמספקא שמא חנאי הוא לא לפילו אם מונח בר"ה מגורשת לו שמא חזרה הוא והוי כאלו תמר לאחר ל' יום בלא מעכשיו ואינה מגורשת כי לידי ר"ה לתר מקום שלה הוא ומבואר בחוס' כ'האשה שנפלו ובר"ן בשהות חנאי לו אם לילו עומדת בר"ה לו בדשב' המוכר קונה לכן יפה כתב המגי"ד בכ"ג דמכירה לדעת הרמב"ם אם"ל מעכשיו ולאחר ל'יום חנאי הוא כמ"ש בס"ג מ"כ מ"ם הרמב"ם אם דעומדת בהמה בתוס ל"ד דהא אפי' בר"ה נמי קונה כיון דחנאי הוא והב"י הביא עליו' ס"ם קל"ו ובחב' תוס דוקא ולא ר"ה והביח רליה מהום הב"ל ולישתא כי הוס' כ"כ לדבי יוחנן דם"ל דלאו חנאי הוא שלא המשיכה מהת ל היום ונמר לאחר ל' יום אז בעינן דמונח במקום הראוי לקני אבל הרמב"ם דם"ל חנאי הוא ס"כ אפילו בר"ה נמי וכמ"ש בהגיה דבדי הב"י ול"ד: וא"ל לדרמב"ם דם"ל חנאי הוא הלא אם לא תמר מהקדם לו מעכשיו ולאחר ל'יום פסק כרב דמספק ליה אם חנאי הוא או חזרה וי"ל דוקא משום הפס ס"ס פוסק לחומרא כרב אבל בממון ס"ל חנאי הוא וכן מוכיח לרמב"ם והרשב"א ס"ל בקונין בהמה אם תמר מעכשיו ולאחר ל' יום קונה ובגט הוי ספק ס"מ דפסקו כשמוא שלא בגט חיישינן להא דרב: שלא לדיק יפה מל"ל לרמב"ם לאחר ל' יום ולא לדבי יוחנן מתחילן מיד וגומרים לאחר ל' יום • לשמוא חנאי הוא מ"ל לפסוק בממון כשמוא נגד ר' יוחנן: ב אם היה הגט קיים ע"כ בחנאי אם אירעי כי בחנאי ע"מ ס"ל להיות קיים כמ"ש בסימן קמ"ג ומ"מ ס"ל להיות בדשוחה ולריך טעם כיון דאין גירושין עד לאחר ל' מה מהני אם מונח בחוחו שעה בר"ה גם נמצא מכאן דהמחבר ס"ל כרמב"ם בחנאי אם ונשאת קודם שנתקיים החנאי לא הלל מדכחב בשמוד ואם נשאת קודם הזמן חב"ם דוקא אם הקודם לכן אין גירושין כלל אבל אם נשאת שנתקיים החנאי * לא חלל עיין ב"ם קמ"ג ועיין סי' קמ"ח: ג לריך להיות הגט בדשוחה ואם ליח בדשוחה הוי ספק גט להני פוסקים דפסקו כר' זמן ב"ם מוכיח והוי כאן תמר מעכשיו ולאחר ל' יום המגי"ד ועיין ב"ס קמ"ד: ד אין זה גט תע"ג מכלל לאו נאמרהן מ"מ כיון שלא הזכיר גירושין בפירוש אינה מגורשת המגי"ד: ה אם נתקיים החנאי וכו' היינו בחנאי ע"מ דאל אם נתקיים החנאי אל הגט למפרע נמלא שעת שקידם היתה פני אבל חנאי אם גט אל שעת שנתקיי' ובאותו פעם היתה ח"ת נראה דקידושין לא הוי קידושין מיהו לדעת הרמב"ם ס"ל אם נשאת קודם שנתקיים החנאי לא חלת י"ל גם הקידושין חלין וכ"כ בסי' קמ"ח ע"ש ונקלת דאיה דאיירי בחנאי אם דהת בסתוך מוכח דאיירי בחנאי אם וה"ל לפרש דאיירי כאן בחנאי ע"מ וכן הוא בכריסה: ו ח"ל גט מבני הגה לדעת הרמב"ם אסורה לראשון ופי' בדריסה טעמ'משום דחיישינן שמא ימרו בותי קיימה החנאי כיון החנאי בידה לקיים והיא מגורשת מזה והוא מחזיר גרושתו משנתרסה ול"ל שבלמ"ז והיא נתקדשה לאחר ובח בעלה מוחרת לראשון משם שלא היה גט בעלה אבל כאן היה גט ימרו דגיטם שלא ימרו טעות היה דסבירה לתת בעלה אבל כאן היה גט וחנאי הוא בידה לקיים ימרו בותי מקויים החנאי * עוד כתב שם הרמב"ם מתי ס"ל דחשיבה לראשון וזה ליתא כמה דחשיב עליו בט' הרמב"ם מסיים שם וכתב כמו שבחרנו והיינו בדין שבלך בעלה למ"ו ושם מבואר שנתקדש מותרת לראשון • ולריכ"ב קושיות הרשב"א ד"ל דם"ל להרמב"ם לעולם לא חיישינן שימרו דזה עבד חיסורא כל זמן שאין מוכרח מ"כ כיון דל"ל שלא נתקיים החנאי תע"ג החנאי בידה לקיים לא חיישינן שימרו שנתקיים החנאי והוא מחזיר גרושתו משנתרסה ול"ל

ח שכיב מרע שנתן גט ואמר מהיו אם מתי סתם והב"י בטל גיטו ולא אמרינן לעולם קודם שימות קאמר אא אם מתי מחולי זה קאמר אבל אם מתוך בוריו התנה במהיום אם מתי וראי כל שמת בחייה קאמ'וכל איסת דמאית הרי זו מגורש': ט עצה טובה על פי גדולי עולם לחוש לרמאין בגט שכ"מ שיאמר אם מתי מעכשיו ועד יום פלוני והוא בכלל יהא גט ולא יאמר אם אמות מחולי זה שיהא התנאי תלוי בחולי שמא יבא ארם שאינו הגון וישתדל עם הרופא שיאמר שלא מת מאותו חולי אא מחולי אחר טז שנעתק אליו ויוציא לעז על הגט:

הגה וי"ח דאין למו בקיאין בזמן הזה ובבן אין לסמוך בזמן הזה מלומדות הרופאים וי"ח לבחחלה אין לגרש על ידי חנאי רק יגרש סתם ולקבל בחרס הקהלות או ליחן מעמנות טז שבשיעמוד יחזרו ויסתרו זה אח זה (מרדכי פרק מי שחחו) ובבן המגרש צריך להחנות שלא תהא לחזרה לחזור לו (כלשון רים סימן קמ"ג) או שים לחוש לטירוף דעת החולה ים לגרש בחנאי כדרך שנתבחר (סה גיטין) (סה במרדכי) יז אבל אין לסמוך בדבר אם דעה להחמיר על עלמה לבמות על ולעלות אחר מטחו:

י שכיב מרע שנתן גט לאחר ואמר לו זכי בגט זה לאשתי כדי שלא תפול לפני יבם ומת קודם שיגיע לידה הרי זו ספק מגורשת וחולצת ולא מתייבמת:

קמו דין המגרש לאחר זמן ומי שנתגרש על תנאי ובו ה' סעיפים:

א המגרש את אשתו לאחר זמן קבוע הרי זו מגורשת כשיגיע הזמן שקבע והרי זה דומה לתנאי ואינו תנאי דומה לתנאי שהיא מתגרשת כשיגיע הזמן שקבע ואינו תנאי שהמגרש על תנאי הרי גירש וזה עריין לא גירש עד שיגיע אותו זמן לפיכך המגרש על תנאי צריך לכפול תנאו וזה אינו צריך לכפול דברו ולא לשאר משפטי התנאים כיצד האומר לאשתו הרי זה גיטיך ולא תתגרשי בו אא לאחר שלשים יום אינה מגורשת אא לאחר שלשים יום ואם מת הבעל או אבד הגט או נשרף ברוך שלשים יום אינה מגורשת:

ב הלכה והניחתו א בצידי ר"ה ונגנב או אבד לאחר שלשים יום הרי זו מגורשת הואיל והיה הגט קיים ביום שמתגרשת בו וייחדה אותו במקום שאינו ר"ה שציד' ר"ה אינם כר"ה וכן אם תלה הגירושין במעשה דין כדין מגרש אחר זמן כיצד כגון שאמר לאשה הרי זה גיטך ולא תתגרשי בו עד שתתני לי ר' זוז הרי זו מתגרשת אחר שתתן ואינו צריך לכפול התנאי ולא לשאר משפטי התנאי שהרי לא גירש על תנאי אא עריין לא גירש זה אא תלה הגירושין בעשיירך וכך ואחר כך תתגרשי ומה בין מגרש על תנאי לזה שקבע זמן לגירושין או תלאן במעשה שהמגרש על תנאי יש שם גירושין ואינם גומרים עד שיתקיים התנאי לפיכך כשיתקיים הרתנאי נתגרשה ב אם היה הגט קיים אע"פ שאינה ברשותה ואינה צריכה לחזור וליטלו או להיותה ברשותה אחר שיתקיים התנאי שהרי הגיע לידה תחלה בתורת גירושין אבל התולה הגירושין בזמן או במעשה לא הגיע לידה בתורת גירושין אא בתורת פקדון עד הזמן שקבע או עד שתעשה המעשה לפיכך כשהגיע הזמן ג צריך להיות הגט ברשותה או תחזור ותטלנו או יהיה במקום שייחדה אותו בו אע"פ שאנו רשות' כמו שביארנו ואח"כ תתגרש בו ואם נשאת קודם הזמן שקבע או קודם שתעשה המעשה שתלה בו הגירושין תצא והולד ממנו ממזר שעריין היא אשת איש גמורה ואין כאן שם גירושין:

ג הנותן גט ביד אשתו ואמר לה אם לא תתני מאתים זוז ד אין זה גט ואין את מגורשת הרי זה לא גירש כלל ואין כאן גט לא על תנאי ולא תלוי במעשה וכן כל כיוצא בזה ואם אמר לה הרי את מגורשת ואם לא תתני לי מאתים זוז לא תהיה מגורשת הרי זו מגורשת אע"פ שלא נתנה מפני שלא כפל תנאו:

ד מי שנתגרש על תנאי וקדשה אחר קודם שיתקיים התנאי

ה אם נתקיים התנאי הרי זו מקודשת ואם לא נתקיים הרתנאי ובטל הגט ו אינה צריכה גט משני שאין קדושין תופסין בה אבל אם נשאת ולא נתקיים התנאי ובטל הגט צריכה גט משני:

ה בר"א שאם קדשה אחר ולא נתקיי' התנאי שהגט בטל בתנאי שהוא בלא ועשתה מעשה בביטולו או בתנאי שהוא במעשה תוך זמן

קצוב ועבר הזמן ולא נעשה או באיזה דרך שהי' ר"ת אי מבטל בפועל הגט בטל אבל ברתנאי שביד' לקיימו ובר הרבר תלוי ואם נתקיים התנאי מגורשת (חייטין ז' ממ"ש התנאי) מ"מ וחלוקידושי שני :

קמו אין כותבין תנאי בגט ואם כתבו מהדינו וכו"ם

א כיצד מגרש אדם על תנאי לא שיאמר כתבו גט לאשתי על תנאי זה או כתבו אתנו לה על תנאי זה ואצ"ל שלא יכתוב בתוך הגט על תנאי זה גירש פלוני את פלונית אלא כיצד עושה אומר לסופר לכתוב ולעדים לחתום וכותבין גט כשר בלא שום תנאי בעולם ואח"כ נותן לה הגט ואומר לה הרי זה גיטך או הרי את מגורשת ממני על מנת כך וכך א או יאמר לשליח תנו לה גט זה ע"מ כך וכך :

ב כתב התנאי בגט אחר שגמר לכתוב תורף הגט ה"ז כשר בין שכתבו קודם חתימת העדים בין שכתבו אחר חתימת העדים אבל אם כתבו קודם תורף הגט אפי' כתב ע"מ כך וכך הרי זה ספק גירושין שהרי נשאר לו זכות בגופו של גט וכן אם התנה על פה קודם כתיבת התורף ג הרי זה ספק גירושין :

ג כל מגרש על תנאי שמבטל הגט ד כגון שהתנה לה שלא תאכל בשר ולא תשתה יין כל ימי חייה או שתהיה מותרת לכל אדם חוץ מפלוני או שהתנה עליה שאר תנאים קודם כתיבת התורף אם היה התנאי כתוב בגט וחזר ומחקו ונתנו לה ה"ז ספק מגורש ה ואם היה התנאי על פה ו ה"ז גט בטל מכאן וחוזר ונותנו לה בלא תנאי כלל או בתנאי כשר

קמח דין המגרש בגט ישן והמגרש בתנאי ושלא יחיחד עמה וכו' ב' סעיפים :

א מי שכתב לגרש את אשתו ונמלך ולא גירשה ונתייחד עמה אחר שכתבו א לא יגרשנה באותו הגט פעם אחרת כשירצה לגרשה ב ואם גירשה באותו הגט הישן ה"ז מגורשת ג ותנשא בו לכתחילה שהרי נכתב לשמה והרי נתן לה עתה בעדים כהלכתו ולמה לא יגרשנו בו לכתחילה ד גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה ה וי"א דהני מילי כשהגט ביד הבעל ומסרו מידו לידה אבל אם שלחו לה ע"י שליח ונתייחד עמה אחר שנתנו ליד השליח ונתנו לה השליח לא תנשא בו ואם נשאת לא תצא : ב כל

גזרי' זה תלוי זה מ"מ רבנן לית להו גזרו כן ל"ש קום לרבי גזרי' לאחר התורף תלוי לפני התורף אלא לפני התורף שלא חל הכל לפני התורף לא גזרינן זה תלוי זה ותוך לאחר התורף לאו משום גזירה תלוי לפני התורף כשלא חל הכל לפני התורף ופסול ונזה מיושב מה שהקשה הר"ן על הוספ"ם ל' תוך בע"פ לפני התורף פסול ע"פ הדין למה לית להו גזרינן תוך בע"פ תלוי ואינו תלוי שלא מדרבנן מ"ה לית להו גזרינן ע"מ תלוי תוך לפ"ז לפי מחקו ואינו תלוי החנאי מ"מ כשר הגט מדאוריי"ח מע"ג שם תלוים ולפי' לא קשיא דהתנה שלא יהא תלוי תוך בשעת הנתינה לפלוני הגט בטל כמ"ש בסי' קל"ו ולפי' תנאי תוך בכתב לפני התורף ואחר ומחקו לרמב"ם נראה שהוא שלא נתן גט מסוים לפי גירשה ולכתוב פוסקי' פסול לדאוריי"ח הוא ולא כתב לפי כריתו וכן מדויק בהוספ' ולכאורה י"ל כשם לרמב"ם לית להו לחכמים גזירי' לרבנן שלא הכל פסול ע"פ הדין מע"ג לרבי גזרי' זה תלוי זה מ"מ רבנן לית להו גזרו כן ל"ש קום לרבי גזרי' לאחר התורף תלוי לפני התורף אלא לפני התורף תלוי לפני התורף ש

אם הגט היה בידו בעת היחוד לבטל אם שלח הגט ע"י שליח לו אם הגט כבר בידו גרע טפי · וא"ם המחבר ומסרו מיד לידה ל"ד אפי' אם שלח אח"כ ע"י שליח נמי הגט כבר כיון שהיה בידו בעת היחוד זה חליח הכל · ובחדוש רע"ך הקשה תיך מי שר לומר דמסר הגט מידו לידה הא קי"ל כשנתחרט הגט אחר הכתיבה אין תקנה לידר שלח לבטלה ע"י שליח כמ"ש בסי' קכ"ז ובדבריהם וב"ח סק"ל הביאו קוסי' ז ותירץ ד"ה דתיירי כגון שנתייחד עמה בתוך יום אע"ג בתוך יום לא שייך לומר גיטה קודם לבנה גזרי' הגט אם נתחרט יוחר וחל"ל תיך שייך לגזור בכה"ג כיון אם יתחרט ונותן לידה בסול בלא זה ולמה יש לגזור הגט יתחרט וכ"ם על הסוגיא דאמר הטעם משום ג"י ולא אמר הטעם משום גט מקוחר דל"ם מטעם שאמר שפתין תקנה לכתחלה אפי' אם דולה לבלוה כי אפי' אם שולח ע"י שליח נמי תיכף החגם גט קור לבנה כי לפעמים יתעכב הדבר ג' ג' ימים כמ"ש בדש"י וכ"כ בדבריהם סימן קל"ג וכן מוכח בהרא"ם פ"ב דגיטין דף י"ו לחירוץ הרחשון דכתב כל הגיטין לחבר לא נמכרו ביום הכתיבה יש לו קול וליכא החגם משום זנות ומשם פירוש ר"ת בקצה תיך תמלא החגם גיטה קודם לבנה שלא ודאי אף על גב דיש לו קול וליכא החגם משום זנה לחומו ופירוש מ"ם תיכף החגם משום גיטה קודם לבנה כן יש לחקן קושיא זו בש"ם מיהו הרמ"ה והרא"ם פ' הזורק והטור סימן קמ"ו כתבו הלשון דמוסר הגט מידו לידה דמשמע דאינו נותן ע"י שליח בצה קודם לבנה הל"ל תיך לפסר דנותן מידו ליד' כיון דנתחתר בשלמת הרמ"ה שכתב דין זה י"ל משום דס"ל נתחתר כבר כמ"ש בסימן קכ"ו אלא על הרא"ם והטור בצה כהל"ל ול"ל הם כתבו לענין אם כבר נתן מידו לידה חגם אבל לכתחלה לא יתן מידו לידה אלא אם כבר הניעד אם כבר נתן חגם לה על גב דנתחתר אלא גרע מאם נתעכב אחר הכתיבה קודם החתימה דס"ל להרא"ם דבשר בעת החתן ונתחתר אחר הכתיבה והחתימה עדיף דהא הרמב"ם ס"ל נתחתר כבר ונתעכב דין כתיבה להחתימה בכול · ועת החתן נתעכב היינו אם כבר ניתן הגט כמ"ש כאה פעמים אם ניתן הגט דומה לעת החתן ולא ניתן אבל אם הגט כבר בידו אלא לא מהני עת החתן ולא נתגרש : ו לא יתייחד עמה לפילו בב"מ ונוטה למות ונוכם לכור להתייחד בלא עד הסו"ד ר"ם ז"ל ועיין סוד הגוסעים ק' : ז ולאה הוא והיא וכו' היינו הטעם אם נתייחד עמה חייבין לקדושין שמקדש לאחה מחבת מ"ה בעיון שרלו העדים כמ"ש בסימן מ"ב וכ"כ בסמיו ג"י הטעם משום קידושין · לף על גב דתנאי אם ועיין לא נתקיים התנאי והי' עיין תשתו מ"מ כיון לרמב"ם אם נשאה לאחר קודם שנתקיים התנאי לא חלא אם נתקיים התנאי אחר כך י"ל גם כן הכי דה קידושין דמקדש לאחה ואם נתקיים התנאי אחר כך נתקלקה היא לו למפרע מזה מוכח ג"כ דהמחבר ס"ל כרמב"ם בענין אם נשאה קודם קיים התנאי לא חלא כמ"ש בסימן קמ"ג ובסי' קמ"ו וא"ל למה לי הטעם משום קידושין ולריך עדים ה"ל שמא ביטלו הגט וי"ל דל"מ אם נתן לה נתמנה כמ"ש בסימן קמ"ג ולעת הטור לף על גב דמשמע דס"ל כרמב"ם דלא חלא אם נשאה קודם קיים התנאי כמ"ש בסימן קמ"ג ובסי' קמ"ו מ"מ ס"ל לחלן חגם קידושין דזה כיון לעיין לף נתקיים התנאי חלא אם התנה חנאי על זה שלא חגם גי' ובהדוחי לם ס"ך בתב ידוע וכו' לף קלי על התנאי אם יש חגם גי' מיהו הב"י בסכלו לתב"כ · אבל אשה תימה על הטור מ"ש מהא דתנאי ע"מ שתייחד עמה קודם שנתקיים התנאי לא חגרש בו לכתחלה אבל אם נתגרשה בו חגם אפילו לכתחלה מה כותב לם"ש בחלחלה הסימן ום"ש בסימן קמ"ח בשם הרמ"ה אם אין הגט בידו לא חגם ואין לחלק בין אם הגט בידו בשלמת לבין אם הגט בידה דהא הרא"ם כתב בפרק הזורק דין ז' דקושיא הרמ"ה על הסוגיא אם תעמוד נגד פניך ל' יום דתיחה אם לא"י לא חייבין כיון דלא נתייחד עמה כמ"ש בב"ם והקשה הא לפילו אם נתייחד עמה כשר כיון דכבר נתן לה וקי"ל בא"י אם נתן לה חגם ואחוך כך חיכף ואחלק בין אם הוא בידו ונותן אחר כך או כשר ואחגם ובין בשאין הגט בידו ם"ל אם הגט בידו לא חגם * ובזה נחיה נמי מ"ש הב"י על הרי הטור שכתב לא חגרש בו אף על גב דגט בידה לומ' לא חל אפי' אם קיום התנאי דמ"ש מה קושיא הרא"ם על הם"ם הא שפיר קאמר לא"י לא חייבין הרי לא נתייחד עמה אבל אם היה החגם בי' אפי' אם הגט בידה לא חגרש לכתחלה · וגם לשון הטור מ"ש אבל נתגרשה בו חגם חמוה לפי פירוש ותירוצי' פירוש דתיירי שנתן הגט ליד הבלה ליתן לה בזה חיוב לשון הטור גם י"ל קושיא זו דתיירי הגט עדיין בידו והבלה עדיין בחצר ביחוד והיה יכול לומר לו שאל יתן הגט להאשה לכן אם נתן הבלה לח"כ הגט לידה בחגרש * וכ"מ המגרש על תנאי עיין סי' קמ"ה :

קמט א כגון שנשאה כ"כ חוכפות בינחות דקי"ב והר"ן פרק כל הגט עיין סי' י"ט מ"ם ועיין הטוגיא ריש"ב סי' ל"ח פסק כן ועיין סי' קכ"ח · מיהו ח"י לענין מה כתב כאן בשם הר"ן דהא כאן תיירי לענין חגם קידושין ל"כ ממ"נ אם נשאה לדין נשואין ח"כ היה קידוש ן ואם לא נשאה כדין ניחוחין ח"כ מהיכא תיתי לומר דבועל לשם קידושין · ודין של הוכפוח והר"ן תיירי בתרוכה שכתב לה וט ולא נתן לה ונשאה חחר ובעל הגט וגרע מגט יתן ·

ב קודם שנשאה לאחר כ"כ הרמב"ם והטור וח"ח לומר לאכוקי שחגשאה לאחר ולא גירשה כפי שפ' אם נשאה וגירשה לא חייבין לקדושין כיון דתיירי מלקוח אם קדשה ובבל אע"ג בשיאה נמי הוא עושה תיובא מלקוח לא חייבין לקדושין וכ"כ בם"ג פ"מ"ם דף הקפ"ט :

ג קדושי ודאי ומסתמא יאמרו אין רוצים בה קידושין של אחר זוקק לגט שני ולא נצטיל וכ"כ בם"ח : ד בפרק מקודשת ואם נשאה לאחר חלא ומכ"ם אם הבעל ה"ך לא"י וח"ח ליתן לה גט לאחר חגשא' ולא כהגמי' דף הרי' וח"ח ועיין בד"מ · ובכך כתבתי אם גירש מהחת זמה לא חייבין שמא בא על ה ואם שניהם מודים שלא בא עליה כתב בם"ג אם נשאה חייבין שמא בא עליה וח"ל אין מכאן ראיה דשמא בא עליה אחר אבל אם נשאה ואח"כ בא עליה אחר ודאי

קנ דין פיסול גט שאם נשואה כהן וכו' ד"ס :

א כל גט שהוא בטל מן התורה אם נתגרשה בו ערין היא אשת איש גמורה ואם נשאת בו הבא והולד ממזר וצריכה גט משני מדברי הם ומ"ה ראשון מן התורה להתירה לעלמא ואסורה לשניהם לעולם וכפל ג' דרכים שנוהגין באשה שהלך בעלה למדינת הים ונשאת ואח"כ בא בעל' שנתבארו בסימן י"ז נוהגים בה (ו"ל א דבעלה הראשון יוכל) (הג"מ פרק' דגירושין) אבל אם לא נשאת עדיין אע"פ שנתקדשה מותרת לבעלה ואינה צריכה גט משני וכל גט שאינה פסול אלא מדבריהם להנשא בו לא תנשא בו לכתחלה ואם נשאת אפי' לכ' נבעלה ב לא תצא והולד כשר וכותבין לה גט אחד והיא ישבת תחת בעלה ואם אי אפשר לכתוב לה גט והיה הבעל ותיק וגירש מעצמו ה"ז משיבת במה ד"א שאין לו בנים ממנ' אבל אם יש לו בנים ממנה לא יוציא מפני שמוציא לעז על הבנים (מיהו מותין גט ל' יום כסר ג ודין זה מסוס הולאת לעז על הבנים) (פסק מהרח"י סי' כ"ח) כל זמן שלא נתנו מדמיהן דגיטין והגט בלתו הכי כסר שפ מחמירין לכתחלה כסר ד אם לא נכתב הגט כסדר מהר"ו סימן כ"ג :

ב כל שהיא ספק מגורשת לא תנשא ואם נשאת תצא ולא הולד ספק ממזר :

ג כל גט שהוא בטל מן התורה אם היה בעלה כהן לא נאסרה עליו משום גרושה ח"ו חיץ מהממזרש ואמר לה הרי את מגורשת מכני ואין את מותרת לכל אדם שאע"פ שאין כאן גט כלל פסולה לכהונה :

ד מי שגירשת אשתו בגט שיש בו פיסול מדבריהם או שהיתה ספק מגורשת ורצה להחזירה צריך לקדשה ו אבל אינו צריך לברך שבע ברכות ולא לכתוב לה כתובה אחרת :

קנא הספר שטעה בגט ובשובר וכו' ס"א :

א כתב הסופר השובר והגט ונתן השובר לאיש והגט לאשה ונתנום זה לזה וכמדומה להם שנתגרשה ולאחר זמן ערער רבעל לומר שלא נתגרשה שלא נתן לה אלא השובר והרי הגט עריין בידו ב אם לא נשאת עדיין נאמן ויגרשנה עכשיו והיא מותרת מעתה ואם לא גירשה ועמד ונשאת תצא מזה ומזה וכל הי"ג דרכים בהואם לא ערער הבעל ער אחר שנשאת אינו נאמן לאסרה והרי היא בחזקת גרוש שאנו תולין שנפל ממנו והוא מצאו :

קנב דין שני עדים אומרים שנתגרשה והאומרת אשת איש היתי ונתגרשתיובו' ב טעיפים :

א הבעל שאמר גרשתי את אשתי א אינו נאמן וחוששין לדבריו ותהיה ב ספק מגורשת ואפילו ג הודירה לו שגירשה אינם נאמנים :

ב האומרת לבעלה גרשתני והוא מכחישה נתבאר בסי' י"ז :

ג שנים אומרים נתגרשה ושנים אומרים לא נתגרשה אפילו הבעל עומד והיא אומרת לו גרשתני הרי זו בחזקת אשת איש גמורה מפני שהעדים סומכים אותה ואפש שתעין פניה לפ כך אם נשאת תצא והולד ממזר בר"א כשאומ' עכשיו נתגרשה שהרי אומרי לה אם אמת הדבר הוציאי גיטיך אבל אם אמרו רעדים מכמה ימים נתגרשה י"ל אבר הגט והואיל והיא אומרת גרושה אני בודאי ושנים מעידים לה אע"פ שהשנים מכחישין אותה אם נשאת ד לאחד מעדיה לא תצא שהרי היא ובעלה יודעים בודאי שהיא מותרת ה וחזקה היא שאין מקלקלים עצמם אבל נשאת לאחר הואיל והדבר אצלו ספק ובן אם אמרה איני יודעת תצא והולד ספק ממזר אבל כל היכא דליכא רכחשה אלא ב אומרים נתגרשה עכשיו ואמרי לה אחזינן גיטיך ואמרה נאבד או נקרע לא חיישינן לה : ד אמרו ב ראינוה שנתגרשה וב אומרים לא ראינוה ואפי' אם היו כלם שרויים בחצר א הרי זו לא תנשא ואם נשאת ז לא תצא והולד כשר שבנו אדם עשויים לגרש בצינעא : הגה ו"ח דאם מחזיקין כולם במעמד ח וכיון שמיעים לה רחינו הוי הכחשה לכולי האי לא בעדי בצינעה (תה"ו נכ"ג ח"ג).

ה אחד אומר נתגרשה ואי אומר לא נתגרשה לא תנשא ואם נשאת אם היתה בחזקת אשת איש תצא בכל ענין ואם לא היתה בחזקת אשת איש אלא על פיהם אם יש הכחשה בעדותן כגון שא' אומר ח נתגרש' ואי אומר מעולם לא ר"ו ב"ח ספק גירושין ט תנשא לכתחלה ואם שניהם מעידים שהיא אשת איש א שורק לה גט אחד אומר קרוב לו ואחד אומר קרוב לה אפילו אם נשארת תצא :

קנג א דבעלה הראשון יורשה להת הוא לה עדיף לכתחלה וכ"מ בסי"ז : ב לה הלה מסתע מכני גט מוקדם דפסול נמי לך מדברנן לה הלה והר"ן כתב בפ' המגרש דגט מוקדם הלה אם לה בניס ועיין סימן קכ"ז : ג ולין זה מסוס לעז דוקא כשהלה ממנו ח ים חשם לעז אבל ליתן גט אחר יאמרו לרווח' המלחת עבדי דבנן כן · ובכל גיטין כסולים הרין כן הוץ בסהות לינו נאתן כמ"ש בסימן תמ"ז : ד אם לה נכתב הגט בסר הלה גרע מגט יתן דקי"ל אם ניתן חנשת אם נרי"ו ועיין במרדכי ר"פ ח"ם אם תמרי' בכל פיסולי דרבנן בשעת הדחק כסר ועיין חסו'מהר"ם מינץ סי' ט' ועיין מ"ש בס' קכ"ז : ה חוץ מהממזרת וכו' וה"ה אם תמר חוץ לכלו'אם התנה תנאי שעומדת בתנאי כל ימי חייה אין פוסל לכהונה כמ"ש בסימן קמ"ו ולרמב"ם משמע דהא דלסוב' לכהן בשאחר הי' לה מגורשת אחר אינה מותרת אלא לישראל דבעינן כי הלוט שרשון בס"ם מקרא לשה גרושה מאישה תימו שאם תשמכתו ומשמע אפי' אם מגרש לכל חדם חוץ לפלוני נמי אין פוסל שלא מדרבנן מדלא כתב הרמב"ם בתנאי חוץ דפוסל מדאורי' שלא ודאי דנכלל הכל בדין ח' ולפניהם דין ח' אין כוכל שלא מדרבנן ועיין בגמ' ד"ם ובש"ג בס משמע דפוסל מדאורי' · וגט שחתומי עדים ולא נמסר לפני עדים פוסל לכהונ' כ"כ בד"מ בשם ה"ג דף תכ"ג מיהו למ"ש בסימן קל"ג לדעת הרמב"ם פוסקים כשר הוא מדאורי' לבן ספק גט הוא וגיטין הללו אין פוסלים לינם כמ"ש בש"ג : ו אבל אין לריך לברך בש ים לסוסר לברך בספק מגורשת דהא אין מברכים על הספק ואפי' בגט שהוא כשר מדאורי' מ"מ אין שהוא פסול מדרבנן ואינה פנויה לגמרי אין מברכין האגו"ר ועיין סי"ס ח וסי' קמ"ב :

קנא א ונעשה ואין עיין סימן קל"ה דקי"ל לכל גט לריכים לקרותו ולחתום קרותו הגט פסול ואם נחתם ולא נ"כ תיכף נקרותו ועייל ליתו והחלוף חף על גב לכתחלה לריכים לקרותו אחר שעייל ליתו מ"מ בדיעבד הגט כשר אח"כ שמרתה הגט קודם שנחתם כ"כ תוס' ושאר פוסקים : ב אם לא נחתם עדיין ה"ה נהתרסה תינו נאתן לאחר זכות של שני כ"כ ד"ח בשם ח"י ומשמע בכל זה אין לריך גט מדעלה הלחתון אם נחתם או נתחרסה להתר · ואף למ"ש בספק הרא"ש דאין חשש לעז אם שהרלחתון ונתן גט אחר כת"ם בסי' הקוד"ה יתנו בספק גט או בפסול אחמת הדין לבל בכה"ג דהוי תינו נאתן לומר שלא גירשה וא"י לאחר הזמן ולא פלגינן דיבור זו בכה"ג :

קנב א תינו נאתן אף ע"ג דיש לו מיגו דאי בעי יכול לגרש אותה שהת"מ תינו נאתן לכל המגרש יש לו קול כ"כ רש"י והר"ן ומסוגי דש"ס נראה דאף לקוסטין לדבריו והיה ספק מגורשת דוק בשים לו מיגו כשאות גרשתי היום אבל אם לומר בשעת גרשתי אינו נאתן דלא שייך מיגו כלל ומלשון הרמב"ם והטור לא משמע כן אלא לעול' חוששין לדבריו ול"ל דש"ל אפי' אם לומר גרשתי כך פלגינן דבריו וחוששין לדבריו ומפקין ולהבא ופסקו כמ"ש בסי כלגינן דבריו : ב ספק מגורשת היינו לאחר מותו חולנה ולא מחיידה גם אם נראה אחר שאת גרשתי הנני ספק ממזרים אבל ח"י לאסו עליו אם היה כהן : ג אפי' הודים לו אף על גב דאמרה שאמרה לבעלה גרשתני נאתנת כמ"ש בסימן י"ז מ"מ היכא דהוה מסיעה אינה נאתנת עוד כתב הרמב"ם שאת גירש אותו פוסל לפ"ז אם קבלה קיושין או אם אמרה לבעלה גרשתני לא מהני כי יש לחוש שמא בגט פסול גירש : ד לאחד מעדיה ואפשו חשד ליכא למ"ש לעיל סימן י"ג : ה וחזקה היא שאין מקלקלי כ"כ הרמב"ם ואפשר לימן טעם למה כתב אח שאם חזקה היא וכו' אפשו קשה לי קושית חוס' דהא היא קיימ' בחזקת ח"ו והעד החיב חנק והרבו חוס' דחזק' שלא מדעי חזק' זו כן הרמב"ם מחדש קושית זו שלא לכתורה נראה מחוס' היכא דהיא ח"י בוודאי שגרשה אותו לא שייך חזקה הנ"ל ואולי ממזר ואי דחוקמי אותה בחזקת ח"ו ולא כרמב"ם שכתב הולא ספק ממזר ואפשר אע"ג דאמרה ח"י בוודאי והשיל ואח"כ נוי כוודאי מדעתה אח"כ אמרי' מי לאו דיוועה לא היה נוסן לבעל : ו אפי' אם היו כולם שרויים בחלר וכו' רצוחה זו קאי לעניין אם נשאת לא תנשא ומשמע מרמב"ן דוקא אם שו אחרו לה ביאתו שרויים בחלר זו אז לא תנשא אבל אם הכה תנשא אפי' לכתחלה ועיין ורישה : ז לא תנשא לעבדי אינש דמגרש בעלעה ב"ם אע"ג דקי"ל בעל שאמר גרשתי אינו נאתן אפי' כשיש לו מיגו הטעם משום מאן דמגרש יש לו קול כמ"ש בס"ז בסי' ר"י והר"ן מ"מ להכחיש עדים המאמרי דגירש אמת גירש בלעגה ואפי' נשתח לאחר לא תנשא הר"ן : ח ונהגדשה היינו מכת' יפי' ואם נשתח לעז המומר מה עיין סי"ו סעיף ל"ו : ט נשת לכתחלה אע"ג דהוי' חומרי' שהיתה ח"ת מ"מ הוא ל אחר מהם עכ"פ מקדין הוא והת מכחישין זה"ז ח"ת להחזיקה ל"ת על פיהם והוי כאן היה רק ע"ת שהיתה ח"ת אבל בשב"ת חומ' קרוב לו"ל דת' טועה ונהרווי מעידי שהיתה ח"ת ועיין בתמ"ס כי"ב ג' מסתע אפי' אם מכחישין זה"ז הלה ועיין מסו מהרשד"ם סימן ס"ח ועיין סימן ז' נכחבתי לתי' חוס' לא אפי' אם יש לחלק בין אחי דהחם לבין בכחן ואין לחוש לע"ת ועיין לחוש' תמרי' טועה מיהו

ד האשה שבאה ואמרה לי אשת איש הייתי וגרושה אני נאמנת שהפה שאסר הוא הפה שהתיר וי"א דוקא כשאומר כך בתוך כדי דיבור אא"כ נתנה אמתלא לדבריה :

ז יא אם יש עדים שהיתה אשת איש אינה נאמנת לומר גרושה אני ואם נשאת תצאו אפי' אם נשאת קודם שבאו העדים שהעידו שהיא אשת איש יב אבל חוששין לדבריה ופסולה לכהונה לעולם ואם מת חולצת ולא מתייבמת :

הג"ה בתו עדים ואמרו שמענו שהיא מגורשת אין זה עדות להוליך מחזקתה עד שיעידו שמיה גרושה (ריב"ם סי' חק"ד) אבל אם אין עדים שהיא נשמה אלא מה שאמרה היא לבדה אינו כלום בעלמא (ובמרדכי ס"פ האחין) :

ח היולוב עדים שהיא גרושה אע"פ שאין שם גט ה"ז תנשא לכתחלה .

ט הוציאה גט מתחת ידה ואמרה גרשני בעלי בזה ה"ז נאמנת ורשאי לינשא בו אע"פ שאינו מקוים כמו שנתבאר בסי' קמ"א וקמ"ב :

י ב בעל וערער אם אמר ממני נפל ומצאה אותו אינו נאמן שרי הוויה שכתבו לה והרי היא יוצא מתחת ידה אבל אם אמר הבעל על תנאי היה ועדיין לא נתקיים התנאי (או) פקדון היה מעולם לא כתבתיו או מזויף הוא יג יתקיים בחותמיו או בעידי מסירה כמו שנתבאר בסימן קמ"א וקמ"ב :

יא ואם לא נתקיים אינה מגורשת לא היות מותרת לאחרים אבל פסלה עצמו מכהונה :

יב אשה שיש בידה מעשה ב"ד אינה יכולה לינשא בו עד שיוכרו חתימות ידי הב"ד :

קנג דין המוציא גט בשוק למי יחזיר אותו ובו ס"ט סעיפים

א המוציא גט אשה בשוק אם האשה נותנת סי' שאומרת נקב יש בצד אות פלוני ואומרת שכבר נתגרשה בו ומכניה נפל יחזירוה לה אפי' אם הבעל מכחישה ואומר שממנו נפל ולא גירשה מעולם לא שצוה לכתבו ועריין לא נתנו אפי' אם גם הוא נותן בו סימן ואם אינה נותנת בו סי' והבעל מכחישה לא יתנוהו לא לו ולא לה ואם הבעל מודה שכתבו ואומר שיתנוהו לה להתגרש במקום ובשע' שראוי להחזיר דליכא למיחש שמאחר נפל על פי מה שנתבאר בסימן קל"ב יתנוהו לה ב ותתגרש בו מעתה ואם לאו לא יתנוהו לה ואם הוא מודה שנתגרשה בו והיא שואלת אותו לגבות בו כתובתה ג והוא אומר שכבר פרע והחזירתו לו ומכניו נפל ד מחזירו לה ה אפי' אינה אומרת נקב יש בצד אות פלוני רק בשאר סי' שאינו כ"כ מובהק כגון שאומרת כך וכך אצבעות באורך הגט או ברחבו או שאומר כדת התוט הקשור בו אבל אם אמרה הגט היה ארוך או קצר ואינה מכוונ' מדתו או התוט לבן או שחור או שאמרה שהוא מונח בחפיסה או ברלוסקמא אינו סי' להחזירו לה על ידו : קפד למי

היה כוונתו בתחיל' עדותו לסיים שהיה התנאי ס"ל כהנ"י ל"ל דהיה כוונתו לסיים שהיה קרוב לה ואין כאן שלא ע"פ ו"ל ס"ס נהגהב' דומה לחומ' נפרע הגזר ולא כחומר תנאי היה וכסע"פ חומר נפרע הגט ועכ"פ חומר לה נפרע לה תחרב העזרה ועיין כל זה בהר"ן בסוגיות זו : ועיין בח"מ סימן פ"ג * ומשמע מר"ן ומטור תפי' שחומרים שתש שזרק לה הגט לחרינן דעניידו דעתו ולא הוי הכחזה תפי' לה חמר כ זהומה לי ועיין פרישה : י ושתש תים היתי נרחה לי"ת קמייתא נחתנת תפי' תחר כ"ד דהוי כמפרים דבריה מה שאמרה בתחל"ת היתי היתי היינו כגר ועכשיו גרושה תמיה ל"ל שתש תאמרה ת"ת הני לכ"ע תינה נחתנת תחר כ"ד לומר גרושה תני דהת מכחשת דבריה ש"ת תכ"ד נחתנת תפי' להכחים דבריה וכמ"ש בח"מ בעיין שתש תאמרה ת"ת הני ותש"כ תאמרה תינה נחתנת לחתר כ"ד כמ"ש בסימן מ"ו תפי' לעיל הרמ"ה שהניח העזר כל זמן שעוסקים בתוחו עיין כ"ת שהיינו דוקא בזומרת ת"ת הייתי ולא כב"ח ג יא שש עדים עיין סימן ז' שש תיתח מ"ש הרמב"ם שש עדים ע"ת הנשתח מותרת וכתב הב"י שש ללמד מהנזה בתתני' שש עדים מסתע דוקא עדים ולא ע"ת ומזה נסתע כתן ג"כ לת מהני ע"ת דהת הנת כתן ג"כ עדים ושש קול ילף שש עדים שפי' ת"ת הם לדייק ממ"ש שש ס"ו דשתורה כי דוקא בשנוי הקילו ב"ה : יב אבל חוששין לדבריה העור כתב רש"י כשאמרה שלא בפניו גרשני תינה נחתנת תפי' שש נשתח שלא מפני שלא גט תע"ג דנת בעל' תחר הנשותין ולומרת בפניו גרשתני * והקשה ב"ח למה אין חוששין לדברי' להלריכה גט מפני כמה דחוששין כתן לדברי' לחומרת וחירך החס שש היתה לריכה גט מפני היתה שתורה על בעלה הרתשתן מפוש מחזיר גרושתו ולאו כל כמיניה לאוסרה עליו ושש מת בעלה קודם שהחזירה שפורה להנשת עד שתגרש זה המקדש מפוש דחוש נפשה חתיכת דשפורה לכל מדם וחכ"ז אין מיושב לתה ברישתת חלת בלא גט דהת שפורה לבעלה בל"ז היה לו לחוש לדבריה לחומרת לכן נרחה להיות תינה נחתנת בפוש דבר שת היה יכולה לעשות חת נפשה חתיכת דלשוב' כגון הבת היה חתיכה דשפורה לכהן ולישש לבל להלריכה גט אין שייך לומר חתיכת דשפורה שת שש היתה נחתנת . לכן תפי' שש נתקדשה שלא בפניו ומת הבעל ת"ל גט לעיל הטור וכ"כ בע"ז וכל זה לגיעה הטור לבל הר"ן כתב בשם הרמב"ן והרשב"ץ בתשו' סי' תקס"ח ושף ה"ג כתבו גם לר בה גט כי לקלת מחורתים בש"ם תפי' שלא בפניו תינה מעיקה חיישי' לחומר ולריך גט מב' . יג יחקיים בחותמיו ואין לן מיגו דיכו נחתן לבל טענו לבל תבעו ובכל ממני תינו נחתן תפי' במקום מיגו ושש שנים מערערים ויחומרים מזוף ס"ל הטור דמהני הקיום וכ"כ הב"י בפשיטות ועיין סי' קמ"ח סעיף נ"ג ועיין לריסה סש"ו ועיין תשו' הרמ"ך כלל מ"ה ובטור שם"ז שש העד חומר הבעל לת ניה לו לחתום נחתן ותפי' שם כ"ילוף ממקום תחר כיוסית בעון הדור שרבים מתעסקים בגיטין ת"ע ש"יודעים גו מעט וסגר כשבעל חומר כתבו לכוונתו שיחתום לפ"ז מסתע תפי' ב' עדים חומרים בן ובין הכופר מסייע להם נחתנת ולפ"ז בב"ה שכתב הטעם הוחיל הכופר מסייע ת"ג דאין העדים נחתנים לומר שטעו בשתת המלך כמ"ש בח"מ סי' מ"ג ס"ה דהת שמואל מספק לם כתבו היינו התחו והוי טעות שרך לטעות גו ומזה נסתע מ"ש בח"ה בהג"ה ס"ע סעיף ח' בשם הרמ"ך דאין העדים נחתנים לומר שטעו לת קחי על טעו' שרך לטעות והם כ"כ שם התרך בזה ותשתמט תשובה זו ונ"ל כאן הטעם משום הכופר מסייע כי בודאי לם אין העדים נחתנים לת מהני מה שהכופר מסייע וב"ה כתב הת דהעד נחתן לומר דבעל לת נעשה רשע שלא כשהוא רשע לחמס ותמוה דברין הת תיכ' נוסף דתוריית' ול"ל רשע דחמס ותפשר כיון דתיכ' ע"מ הוי תחימות קשה תפי' לם לת נעשה רשע מ"מ כיון שהגיד תינו חוזר ומגיד דקי"ל העדים החותמים נעשה כמו שנתקדשה עדותן בב"ד לכן אין העדים נחתנים לומר דהיו תנסי' מחמת נפשות כמ"ש בש"ם ובפוסקים ובודאי ל"ד ועיקר הטעם כמ"ש :

קנג א לת לו ולת לה ע"כ תיירי הכת בגמל' הגט במקום דליכ' למיחוש דנפל מתחד כמ"ש בסמוך ולת כב"ח שכתב הטעם דחייבי' שמת מתח' נפל שלא הטעם הוא דחיים' גרשה ומתו' רתיה וכשחזנו לגדות הכחובה יתמי פרעתי והת רתיה דהגט בידיו והיינו במקום שאין כותבין כתובה ובזמן שהגט בידו יתמי פרעתי כמ"ש בסי' ק"י תבל כשהגט בידי הב"ד לת כשהגיעה ת"י לומר פרעתי וממני נפל דהת השתח הוא טוען בלא כלום ומה לת פרעתי ובודאי אין תשש שמת יכשהו הב"ד מה טוענה תשה שהגיעה ת"י שהגיעה רתיה מזה לבדי הטו' לענין כתובה היא נחתנת שממנה נפל דתפי' תם הוא נתן היינו כשיתמי מיד ממני נפל ופרעתי תבל כתן תיירו שתומר לת גרשתיך תו תינו נחתן לומר פרעתי ולה אין מחזירין משום דל"ל דלא גירש לוקה ומהמת הגט תבד וכן פרש"י תע"ג התשה ת"ת הגט מסייע לה מעיקה ועיין בכמוך : ב והחגרש בו מעתה תפי' שם תמר הבעל שהגרשה כגר בו ביום הכחיבה תינו נחתן על העבר שת תחגרש מעתה כמ"ש בח"מ ק"ק דמ"ת ר"ת והק"י והיו בי' החום' גיטין דף כ"ד מ"ש דתינו נחתן שהערוף כירות מכתן ולהבא היינו מחמת דיבורו גרשתי תבל ליתן לה הגט היום נחתן כתן חשש שנפל מתחר תע"ג שתומר ש"ם שגירש כגר ונפל ממנו ומ"ש הטור והמחבר שם הבעל מודה ותומר שיהנהו לה להחגרש נרחה בוודאי לת פלוג על תוסכו' שת כוונתן דחשש מרולה ליתן לה בתורת גירושין תבל שם תומר שגרשה כגר ועכשיו תינו רולה שיהנהו לה ת"י ליתן לה בתורת גירושין וצ"ע מזשע שם תמר דגירש כגר לת מהני כלל תפי' ליתן לה היום להחגרש ולית' ועיקר כמ"ש וכל זה תיירי כשהינה נותנת סי' תבל שם היה נותנת סי' מגורשת מיום הכחיב' ולכתורה נרחה דתין נותנו לה הבעל שת נותן לה ע"י שליח כיון דנתחתר בין הכחיבה לנתינה ותפשר הותיל לפ"ד גירש כגר תע"ג הוא תינו נחתן על העבר מ"מ לת חייבי' כבה"ג משום החיקור דתפשר דגירש תותה בזותו יום : ג והוא תומר שכבר פרעה ותיירי ממי כשתין חשש שנפל מתחר דע"כ תפי' שם שניהם תורים חגרשה תינם נחתנים כיון דיהוע דהיה תשתו כמ"ש בס"ק קע"ח תע"ג שם תיירי כשתומר שתתן לם סי' כשתומר גרשתי ג"כ תינו נחתן למלו דקי"ל בעל שתמר גרשתי תין נחתן : ד מחזירו לה בלא סי' דכתן לת שייך סי' כיון הגט בידיה שניהם שת מסולקים בפרעון והת המחזירי' לידה תע"ג דים לו מיגו ממני נפל ולת גרשתי כלעיל סי' ק' תירץ רש"ל דלת שכיח שתחזור הגט מזוש לריכ' לרחוק והיה לו לכתוב שובר או לקרוע ולכתוב על הגט גיטך דהת קיימנהו וכו' כמ"ש בש"ם : ה תפי' תינה תומרת על ר"ש קתי דת"ל לומר ס"ס מכי חזקת דת"ל לומר ס"ס מכי חזקת בחשש שנפל מתחר לריך ס"מ כיון דהיכ' ת"ל לבן עליכ' חשש שנפל מתחר שת דת"י שם נפל ממנו נפל לו מתנה ס"ס ולת"ל דהיה תומרת על ר"ש דתינה תומרת ס"מ ותפש' תפילו לדעת המחייב בפי' ו"ל כשתומרת גרשתני תינה נחתנת זה"ז מ"מ כיון הסיומים מסייעי לה נחתנת תע"ג דתינה תומרת ס"מ ותפש' תפילו

קנד למי שכופין להוציא בגט בין איש בין אשה
וסדר כריכת הגט ונחינתו ובו כד סעיפים:

א אלו שכופין אותו לא להוציא ולתת כתובה מי שנולד לו ריח הפה או ריח החוטם או שחור להיות מקבץ צואת כלבים או בורסקי או קרחות מחת נחשת מעיקרו ואם רצתה תשב עם בעלה ב (וה"ה דהוי עדיף מהקודם שנשתה ג' כופין להוליך דסברה וקבלה) (ועור בסמ"ה) ג נעשה האיש מוכה שחין כופין אותו להוציא ולתת כתובה ואע"פ שהיא רוצה לישב עמו (הו שהחזה עמו קודם שנשתה) אין שומעין לה אלא מפרישין אותם בעל כרחם מפני שהיא ממיקתו ואם אמרה אשב עמו בערים כדי שלא יבא עלי שוכעין לה:

הג"ה וי"ח דמומר כופין אותו ע"י כותים להוליך (ג"י סי' קל"ד בשם ח"י ובמר' פרק המגרש) ונלענ שינטל בשעת הגט (שם במרי') ויש מחלוקים ואומרים דאין כופין למומר אלו שהר עובד על דת (השובת מור"ם) וח"כ פוסק לה כגון שמחכילה דבר איכור (מהרי"ו סימן כ"ג) אי שיבר ל' פרס שנעבד עלמו מגדה שלא להקניטה ושלא להכוהה אין שנוהג שנוים מחים בעון נדרים (הגהות מיי' פ"ו מהלכות) מי שהוא ערוה ואשתו קובלת עליו: ד אם יש עדות בדבר שהלו אוהו עם מנאפים או שהוא י"ח שבופין אותו להוליה אבל מצוי שמניחין לו ילדים כותים אין לאומ דילמא מסקרים עליו (תירוצי תגורה בימומות):

ב מי שהיה בעלה בעל ריח הפה או ריח החוטם או מלקט צואת כלבים וכיוצא בה ומת ונפלה לפני אהיו ויש גו אותו מום שהיה בבעלה יכולה היא לומר לאחיך רציתי יכולה לקבל ולך איני יכולה לקבל ויחלוץ ויחזלה כתובה:

ג האומר איני זן ואיני מפרנס ה כופין אותו לזון ואם אין ב"ד יכולים לכופו לזון כגון שאין לו במה לפרנס ואינו רצה להשתכר להרויח ולזון אם תרצה היא ו כופין אותו להוצי' מיד וליתן כתובה ז וכן הדין למי שאינו רוצ לשמ':

הג"ה וכן היס שרגיל לבעו' ולהולי' תבהו תמיד כופין אותו להולי' (תשובה מהר"ם סימן פ"ח) וכמו שנתבאר לעילסי' ע':

ד האיש שנולדו בו סומין אחר שנשא אפי' נקטע ידו או רגלו או נסמית עינו ולא רצתה אשתו לישב עמו אין כופין אותו להוציא וליתן כתובה אלא אם רצתה תשב ואם לא רצתה דינה כדין מורדת:

הגה וי"ח דכ"ז בידו או רגלו או עינו תחת ח אבל נד' ידיו וד' עיניו וד' רגליו כופין אותו להולי' (טור והרא"ש):

ה איש המשתמ' מידי יום יום ואומרת אשתו אבי מיחמת דחקו השיאני לו וסבורה הייתי לקבל ואי איפשי לקבל בי הוא כשטורף וירא אני פן יהרגני בבעסו אין כופין אותו לגרש שאין כופין אלא באותו שאמרו חכמים:

הגה מי שהוא נכה ט י"ח שאינו מום ואין כופין ע"ז לגרש ומ"מ אין כופין מוכה שחניה עמו הואיל ואתה מחמת עונה (מהרי"ו כרק המגרש בשם רחב"ה) וי"ח דהוי מום בחים וכופין לגרש (הרא"ש בללע"ז):

ו האשה שחובעת גט בטענה שאינה ראויה לבנות ממנו אין שומעין לה ואם טענה שהפצה לילד כדי שיהיה לה בן שתשען עליו ז (והיו נה בשר שום בן) יא ואומרת שהוא גורם שאינו יורה כחץ יב אם

לה לא כייפינן ליה: יא ומומחת שהוא גוסס וכו' לשיטות הום' והרא"ש לה ס"ל כ"ה הום' שמא עיני' כחה מחמ כיון שהי' הוצעה גט אלא מחמת טענה י"ם ס"ל כ"ה הום' פו"ר שא ע"כ חייבי דהו' כשר קיים כו"ר מ"ה לה כפינן ליה שא מחמת טענה דיה ה"ה שאם הוציא גט מיד לכן ג"ל שאינו י"כ מחל לדיון דאין כופין על ניטול כו"ד אפי' בשהה' נשענה בעיון הוצאת גיטו מוליד לכן ג"ל שאינו י"כ מחל לדיון דאין כופין אותו ומזה לה בהכוהה ולפי הידוע בל הר"ם בהום' והסמ"ג שכיון שהי' ומחקה והשתא הרי' כשהי' מחנים והיינו מ"ם בשמוך בהג"ה מיהו הל' כחד בשם כמה פוסקים ומחלקים ע"זום"ל בשבל הטבי' חיה נחמת הכי' כשהחה שהיו' כוסיות הרי' לפי' הרמב"ן והרא"ש כל שהות טוען נדי מיה הות כגון שמוכל שוח הוצע אפי' אם הוציא ויה בפניהם ואח"כ שהה עומדת ונוקף

קנד א להוליה ולתן כתובה ולענין חום' כתובה עיין סעיף ו' כשנתה נשטחוברת לידה אין לה חום' כי למשקל ולמיכוך לה הקל' לה כן הדין בכל הדינין לה הום' אפי' בשוכה שהין לה לדיך לגרשה לעולמה מ"מ נראה דאין לה הום' מיהו אם היה שוכה שהין קודם הניסואין י"ל גיע עפי כמ"ש בהרי"ף פ"ק הע"י ממילה לריך ליתן חום' הטעם מפני דיעב דהי' קטנה ולמה כתב לה ולא הטס דלע' ההרכה ונקוט שא רלה לילל בן י"ל לתן דין דהיה מ"ם למה כתב לה ח"כ * ודע"מ כתב נמי לא"ם הטור בנתה נשיטנה דאין לה ח"כ אפשר ה"ה הכא שא כתב נשם הר"ן לדיך ליתן ח"כ ו"י דאין כ"כ בשם הר"ן ומ"ש הר"ן בפ' שנתה ניחות משמע דם"ל דאין לה ולא דאיתי דהר"ן כתב דים לה ח"כ וכן היה' בחום' ומ"ש בשם ובהג"ה דים המדיר בשם ר"ח דאין לה אלא ר"ח פ"ק דים לתן ואין דחיה מדבריו להת ס"ל הנאה מהמה טענה נמי יש לה ולא ק"ל כוותיה: ב ומשם ידע שמה היינו דעת הרמ"ה לפ"ז נד' הפה ושאר דברים שם ידעה נהנין אין כופין ח"כ לאחת דאמרי' הרחטונה החיים שנולדו בו מומין וכו' אין כופין וקאמר בשם"ם נולדו מכ"ש היו משום שמרה וקבלה ה"ק מכ"ש היו אלו אפי' בריח כה וכו' אין כופין ומ"ד היו קשה היו אפילו בריח פה נמי אין כופין ואפשר למ"ד זה נאמת כי' שמחני' שניה שו שכופין וכו' ריח פה לחיוקי אפי' שם היו אלו מ"ם כופין ור"מ ודעין פליגו שם החנה בפי' שא אנוק"ל כמ"ד נולדו מכ"ש היו אלו אמרי' דפליגו בהיו והא אחל' במחני' אלו כופין דין שהיו עד שלא נשאו פי' ג"ח היינו שהיו ולא היתה יודעת שהיו ולח היה יודעת מיהו במחני' קאמיי' בומנין ר"ל בהיו ולא היתה יודעת כופין ג"כ אלא ההילוק בין הני משנוים הללו נולדו אלו בריח כה כופין ונשאר מומין אין כופין אבל אם לא יודעת הוי מקלטעות וכופין להולי' כמ"ש בשיטין ל"ט וקי"ל אם נשל שה מומין. ול"ל למה לח אלוקמי הפלוגת' בענין זה למ"ד היו היינו היו ולא היתה יודעת מכ"ש נולדו ומ"ד נולדו ס"ל היו הוי מקלטעות וי"ל דם"ל לכ"ע בשה"ג הוי מ"ט וב"ה מפרש בע"א ולדידי שיבת דכתב"ה אין כופין על מומין אפי' היו ולא היתה יודעת ומכ"ש לשיטות שאר פוסקים שיירי הכל בהיו יודעת ולא נשמע כלל הדין היו ולא היה יודעת וי"ל לכ"ע כופין אפי' במומין והנה לכמה פוסקים אפי' יודעה בשה"ג ל' סנה' היינו שאין יכול לקבל ועכשיו מ"י לקבל לכן נראה אפי' לרמ"ה שבאחד אין כופין להוליה מ"מ אין דינה כמודחת אם אין רלונה לדור עמו וי"ל קיס לי כהני פוסקים והא שבאחד כהלכ"ה ולא כהני פוסקים משום המגי"ד והב"י בשהגה"ס ס"ל דוק' נולד בו כופין אותו אבל אם היו בו אין כופין אותו אבל אין מוכרח לומר כן וי"ל דוק' לענין בשונה כ"ש אם נולד בו לדיך ליתן לה הכתובה אבל אם היה בו מעיקרו ה"ל לדיך לה הכתובה אבל כל המשנה מעירים ותנס בשה"ג לזה כמ"ש בשה"ג יבמות דף ס"ד ובפ' המדיר ובמ' ובמגוזה ורלוה לדבר דהא בשאכה שאין כאן נמי נעשה מוכה שאין אנו מ"ג לכ"ע אפי' בהתנה והיה בו מעיקר' נופין אותו לגרש אבל ולתן משום הכתוב באחד מן: ג ונעשה החים מוכה שאין בשמוך בהגה"י ה"ה אם היה מ"ם מעיקר' אין לה כתובה כדי שלא תגרים ובמ' פ' המדיר באחד דים לה כתובה ואם לא התנה כסדה דיניה הוא להתנות אם אלא ממנו דאין לה כתובה ואם לא התנה כסדה והוא כתבו בשמקום דים השם עשמה אין לה כתובה ובפי יש הקם אם התנה עמה למה לריך ליתן לה כתובה וה"ל כיון דהיה ה"ה רולה לישב עמו מ"ה לריך ליתן לה הפחובה נשמע אם היה רוצה לגרשו אין לה בתובה ומ"ל בשנעשה כן אחר הילטואין לימה נכתחפה שדה אל אשה היינו חוסף אשה שדה אל אשה אין עדו דבר ואין להחני אחר עלום זה דכל ישראל נחזקת בשרות אם חנוני מגולה ה כופין אותו לזון לדעת כמה פוסקים הכתב בדב דכופין אותו לגרש ומ"ל אם היה רולה לדור עמו אין נעשית מודחת ומ"ל קיס לי כהני פוסקים כמ"ש בשמוך: ו כופין אותו להולי' אפי' קבלה עליה ג' ו' ז' וכן הדין וכו' כלומר בענין הכבי' שין הדינים אבל בענין מודר להוסיף על הכתובה אין סדין אם היו רוצה בשתם קי"ל דהוי מודר ומוסיפין על הכתובה ונאם היו רולה נזון אין מוסיפים כאחי דקי"ל מודר מתשמים נקר' מודר ולא מודר מבל אכה ועיין ל"ם ע"ז ה אבל בד' ידיו וכו' היינו שנולדו בו אבל אם היה בו הלי' בשלושה שהנאתי בקי"ג ד' חו שם בהנאתי עכ"פ אף היה לא נעשית מודחת בשהגה רולה לדור עמו: ט י"ח שאינו מום בחים אע"ג בחמה מום בם"ם בם סוכבי קט"ו מ"מ אשה ניחת לה בכל דהו אע"ג בריח חוטם בחים מום ובחם' י"ח שאינו מום בם"ם בשי ל"ט שם הלי' בשה מי שנתחוק יכול לשבול יותר בם"ם בת' ובהג"ה אבל בשאר פוסקים מחדי' אשה ניח' בא בבל דהוא ומשמע דאין שכנה בדב' אם משמשה עם בעבד בבכה דאם היה שכנה בדבר מהיב' יותר דאין בופין לכ"ז אם היה שכנה בדבר מ"י לגרש אבל נתנו הרמ"ם בבל מ"ב מצוחר דים שכנה בדבר לכן אפי' קנאי לה מהני: ו ואין לה בשר שום בן בי' בחב אפי' נתנו לה מ"ם עדי' בשה"ג ולדיכה לומר שאינו י"ב משום דע"כ אפי' בשהה עמה י"ם ס"ל כ"ה הום' שמא עיני' כחה מאחר כיון שהי' הוצעה גט אלא מחמת טענה דיה ה"ה שאם הוציא גט מיד לכן ג"ל שאינו י"כ מחל לדיון דאין כופין על ניטול כו"ד אפי' בשהה' נשענה בעיון הוצאת גיטו מוליד לכן ג"ל שאינו י"כ מחל לדיון דאין כופין אותו ומזה לה בהכוהה ולפי הידוע בל הר"ם בהום' והסמ"ג שכיון שהי' ומחקה והשתא הרי' כשהי' מחנים והיינו מ"ם בשמוך בהג"ה מיהו הל' כחד בשם כמה פוסקים ומחלקים ע"זום"ל בשבל הטבי' חיה נחמת הכי' כשהחה שהיו' כוסיות הרי' לפי' הרמב"ן והרא"ש כל שהות טוען נדי מיה הות כגון שמוכל שוח הוצע אפי' אם הוציא ויה בפניהם ואח"כ שהה עומדת ונוקף

ומוק לאחר י"ס וגם הוא ס"י לגרסת תוך י"ס דש"כ מה הועילו חז"ל בתקנת כי
ב"ח יאחר מיהא הוא כדי להספיק לה הפרוזבה ועיין במלחמו' ה' ולהרש"ם גם
תוך י"ס יכול לגרשה כשהוא מיהא הוא והפסיד הכתובה חז"ל אחר שהמתי
שחינו י"פ ונלמד"ם פט"ו ה"ח ורחה דס"ל לעולם לריכה היא לומר שהו' חינו
י"כ אפי' בעבל הרחשון ולא הוליד עדיין והוא חינו טוען בדי כשמעמ שם דין
וכל שחינו טוען בדי שחינו י"כ מפסיד הכתובה דתוקמי ממון בחזק בעלי ודומק
לומר להלמד"ם כותך חת עלמו דמוכרח הוא דחיירי בהוליד הוא ש"כ למה
לח כפיק לה לקרים פ"כ ובדין ט' חיירי בהומר בדי מיהא הוא כל זה דוחק
הוא לפ"ז מ"ם לפעת הרמב"ם ל"ל מ"ם שם לח זכה להבנות ממנה
היינו שמין לח זכה מיזה פחן וי"כ חלילה שזכות כי מחחת שחינו י"כ חינו
מולידו וזה קובית התוס' שם ד"ה שבינו לגיטה כתב חימת
מחי חיירי מי בשהחה י"ם ל"ל י"פ ח"ל לפי שלח זכה לבנות ממנה וכו' ע"ש
ולפעת הרמב"ם לק"מ ולכחורה היה נרחה גם המחבר הוסם לפעת הרמב"ם
מ"ה כתב וכתב בדין שהומרת שחינו י"כ חפי' לחינו הומר בדי ומכחש הומה
גם משמע דחיירי חפי' בבעל הרחשון ואפי' שם לין לו בנים מלכתב חפילו
ים לו בנים ס"מ דין זה חיירי חפי' לין לו בנים לריכה לומר שחינו י"כ ולפ
כהגה"מ שהביח דעת הוס' על דברי המחבר כשלח היה ח"לוק בינים :
יב שם שהחה עמו י"ם נרחה לח לפי שות הרי"ף לחר עשר שנים בשחין
בחה לגרשו לח חיישינן שמח עיניו נתנה בחר חע"ג על סוגיו ודחיירי לחר
י"ם כתב הח דלח חיישינן שמח עיניו נתנה בחר משום לחן משקין בע"כ
משמע לכחורה חפי' לחר י' שנים שם הוח מנקשת לגרשו חיישינן שמח עיניו
נתנה בחר ח"ל לומר כן להח הסוגיח היחה דלחר לקמי' ל"ל וכו' דחיירי
דהיח היחה תועבת הגט ומ"מ לח חיישינן שמח נתנה עיניו בחר גם בדברי ף
מ"ם על הסוגיח לדחיש מבוחר לחר י"ם לח חיישינן שמח עיניו נתנה בחר
וע"כ דברי ף לפירוש קלחר הוח דוקח לגרשה מ"מ דוק לחר
י"ם חיירי ובחוך י"ם ח"י לגרשה להכסיד לה הכתובה כמ"ש בסמוך : יג
ויש לו להחרים כיון שחין לו טענות בדי להפחים ח"י להשניעה : יד הלח
הרחשונה כיון שעבורי דהוח יורה כחן חלינן המניעה בה ולח חמרי שלח זכה
להנות ממנה חכי לגרסי' שבחבתי הזכות מוכע שחינו י"כ מ"מ כל שחינו
שהוח י"כ לח חמרי שהוח לח זכה שלח חמרי היח גרסה כן ס"ל לחוס'
לפיטחס הם יולד בפנד חלינן הקלקול בה ולח חמרי שלח זכה להנות ממנה :
שו יולית שחיינן כן הוח דעת השור כלומר יולית מיד וח"ל להמקין י"ם בשניה וכ"ש בלנות כיון דשהה עם הרחשונה י"ם ושם הרחשונה נחה חוך י"ם
לגרשו ובדק נפשיה חוך י"ם ושניה לומלח שחינו י"כ מ"מ ח"י הרחשונה לגרשו חוך י"ם דחכחי חי שיין שמח עיניו נתנה בחר כיון שהוח חוך עשר
שנים ושיח דלומה לגרש ועיין בשור : שן יולית מיד כ"כ חוסף ד"ה שבינו לגיטה וכ"כ השור ומהרש"ם לח משמע כן ונרחה דס"ל לחפי' שם הוח עקר
חיישינן שמח עיניו נתנה בחר כיון שהיח חוך י"ם וכן הוח להיות בהרח"ם ס"ם הע"י בעובדח החילחתי' קמי' דל"ח ע"ש : יז ושם"ה שם שהה י"ש וכו'
בש"ם שיח' הוח לחר מיהא והיח לומלח שניה נחמנת לחר לילול וחבדוק נפשחי בשלי וכנר כחבתי השיטות ולכ"ח לפי שיטתו בריש הוח לחר מיהא כן
הוח בשים שם לחר לילול וחבדוק חשה לחרח ולשיטות הרמב"ם שכחבתי כל חשה לריכה לומר שחינו י"כ והיינו מ"ש בש"ם שמח לח זכה להבנות ממנה ושם לחר
לשה חשה לחרח חו שם יולה מבורי דמניעה ממנה ולח לחמרי שמח לח זכה להנות ממנה ושטור הביח חמ"ל בשכחב שם שניה וילה
לח הפסידה הרחשונה ולחמרי שמח לח זכה להנות ממנה עד שהי מוחזקת ולח יולה לג' חשים ולח"כ כחב השור דין זה שם לחר חשה לחרח ושם יולה חלת
הרחשונה בלח כחובה ובד"מ מהלך בין ג' בימים הללו וכחב לחיירי כחן דהיח לח יולה לב' חשים ונשחח לג' ולח יולה ולומלח דהו' חינו י"כ נחמלח ויש לה
כחובה ושם נשח לחרח וילה לח לח חמרי מיניה חלח מוחזקת ולח זכה להנות ממנה ולח יולה ולהיינו כחירוץ הרמ"ם נחוסכו' שהבחלי לעיל דכוחי' הוח לחר מיניה
וכו' חיירי בבעל ג' חו"ש שם בסוגי' ע"ז לחר לילול וחבדוק לנפשי' ע"כ חפי' על בעל ג' חבל לשיטו' הרי"ף דס"ל הסוגי' חיירי חף בבעל הרחשון והסני
והוח טוען בדי ע"כ מ"ם לילול וחבדוק לנפשיה חיירי נמי בטוען בדי חו שם יולה הסני' חלח הרחשונה בלח הכתובה חבל כשלח טוען בדי חפי' שם יולה
הסני' חמרינן שמח לח זכה להנות מהרחשונה חבל שם טוען בדי מיניה היינו שפוטל ס"ו והוח נחמן בטענתו שח היח טוענת חף הוח חינו רחוי להולי' משום
דחינו י"כ בשיולה הסני' מוכח בטענתה הרחשונה ובדי שלו קיים בזה מחוכע שפיר בדבי פטור ולח כד"מ שנוחה חילוק זה ומה שהקשה שם ח"ל וכן
מהרש"ל וב"ח פיי"ו דטור חיירי כשטוען בדי וכן לחירוץ של חזום' בשהיה לו לכנד בנים לריכה לומר שחינו י"כ דש"כ לח חלינן הזכות גורם שלח זכה להנות
ממנה שח חולין הקלקול בה חיירי ממ"ם לילול וחבדוק לנפשיה בכה"ג להכחים טענתה שהי חמר שחינו י"כ כלומר הסח כחו ושם יולה הסני הוברי
ללח הם כחו ' מיהו לחירוץ זה של חוס"ם ילד כנד לח חלינן לזכות לכן לריכה לומר שחינו י"כ ע"כ חפ"ה שלח ילד ומוליד הסח מן הסני חלח הרחשונה בלח
כחוב"ה חם כחו ח"י לומ"ל ומוליד לח חלינן שהו זכה להנות ממנה ומה שפסק בחטו' הרמ"ם ריש שולה הסני לח חפסיד הרחשונה מטום שהוחה בחטו' זה הירוץ זה וכן נפסקיו משמע דלח ס"ל לחירוץ זה וחפס בחטוב לעיקר חיבץ של הי"ם הכ"ל בשלח הוחזק נג' חנשים חמרי שהו' לח זכה להנות ממנה
מע"ם שמוליד מנשים חחרים לפ"ז דברי ח"ח נכון ה"ה המוחבי' בשינוי שבחב בסמוך כח ריך של חוס' שכשהיה לו בנים ס"ל שחינו י"כ ש"כ לח חלינן זכות גורם
שלח חמרינן שהי עקרה ח"כ חיך חפשר לומר בשהה י"ם דח"ל לילול וחבדוק לנפשי' דהח שם יולה חו בזכות שלח היה גרסה חלין ורח לומר
דס"ל לחפילו לדברי חוס' שם ילד כנד חלי בקלקול בה חבל שם לח ילד כנד לח חמרי' ס"בדוק לנפשיה חד' מלטוו' משמע חפי' שם הלך ובדק ונפטו וילדה שניה
לח חפסיד הרחשונה ולהוס' בודחי שם ילדה הסני חלי הקלקול בה רחשונה כמשמע בחטו' הרמ"ם שם גם מ"ל להלק בזה בין ע"ז לבדברי הטור ג"כ לכחורה חמ'
מ"ם דין בשהי בחה בטעל בעיון ח טר' לילד וחמרי שחינו י"כ קשה דהח חיירי דהו' חינו טוען נגד כלום גם לח חיירי בבעל ג' דהח לח לילכך מזה ח"כ
לפיטחס מזה ישא שלישית חם חפשר ליה למיקם בסיפוקייהו קשה לילך בהב בטעל בעיון ח טר' לילד וחמרי שחינו י"כ קשה דהח חיירי דהו' חינו טוען נגד כלום גם לח חיירי בבעל ג' דהח לח לילכך מזה ח"כ
ויש מי שחומר שחם חמרה גם השני שחינו יורה כחן מ"ם בדין בשהי בחה בטעל בעיון ח טר' לילד וחמרי שחינו י"כ קשה דהח חיירי דהו' חינו טוען נגד כלום גם לח חיירי בבעל ג' דהח לח לילכך מזה ח"כ
טו יוליח שתיהן ויתן כתובה ובכל גוונא חם ידוע שהו' עקר והיח בחה מחמת טענה טז יולית מיד :

כגה יז וה"ה חם שהה י' שנים ולח ילדה ובחה מחמת טענה שכופין חותו להוליח וליתן כתובה וה"ה חם חמרו חם שחומר חבדוק עלמי וחם לחחת דמ"מ לח חבדה הרמב"ם כתובה הוחיל ולח מיחקה גב' חנשים והח לריכה לטעון בחיוב ובדה כחן היינו שיוצא שהיו לו כבר בנים לז חלינן בדיה חם לח שטוענת שחינו יולה כחן לו בשל הסלישי שבבר הוחקה כך נרחה סברת הטור והוח מסקנה החו' והחב"י :

ז חבם טוענת אין לו גבורת אנשים לבחליה ושואלת גט ורוא מכחישה יח י"א שהיא נחמנת(וחפי' לח שהה י"ם ע"ש בטור)
וכופין אותו להוציא מיד יט ולא יתן להה כתובה כ
ואם מגרשה מעצמו בלא כפיה יתן להה כתובה

(וי"ל דחע"ם סיכול לבעול החלת לריך לילון לחת הכתובה הוחיל ולח יכול לבח עליה יכולה לומר מסרתי עלמי לך ומה תעשה לך יותר(ג"י בשם ח"ח)

בר"א כשאינה תובעת כתובתה אבל אם תובעת כתובתה חינה נחמנת ואף להוציא אין כופין :

הגה"ה וי"ח דבזמן הזה שים נשים חלופות חינה נחמנת (מרד' פ' יוחסין) ומ"מ בחקום שים למקלות ומומדות שחומרת חמת נחמנת (מהרי"ק שורש ע"ג) וחם

יב אם שהתה עמו י' שנים ולא נתעברה ואינה תובעת כתובתה כבר שנחוש שתובעת גט כדי לגבות כתובתה וגם אין לתלות תביעת הגט בשום דבר אחר שמעינן לה אפי' יש לו בנים מאשה אחרת דשמא נתקלקל אח"כ וכופין אותו להוציא ויתן מנה מאתים אבל לא תיפס ויתן נדוניתא מה שהכניסה לו יג ויש לו להחרים פתם על מה שטוען דבר שאינה יודעת בו בודאי ואח"כ יתן כתובה ואם אמר אשא אשה אחרת עליה ואברוק עצמי שומעין לו ואם ילד השניה יד תלא הראשונה בלא כתובה ואם לאן יוציא שתיהן ויתן כתובה או ישא שלישית אם אפשר ליה למיקם בסיפוקייהו ויש מי שאומר שאם אמרה גם השני שאינו יורה כחן טו יוציא שתיהן ויתן כתובה ובכל גוונא אם ידוע שהו' עקר והיא באה מחמת טענה טז יוציא מיד :

יג וה"ה אם שהה י' שנים ולא ילדה ובחה מחמת טענה שכופין חותו להוליח וליתן כתובה וה"ה אם חמרו חם שחומר חבדוק עלמי וחם לחחת דמ"מ לח חבדה הרמב"ם כתובה הוחיל ולח מיחקה גב' חנשים והח לריכה לטעון בחיוב ובדה כחן היינו שיוצא שהיו לו כבר בנים לז חלינן בדיה חם לח שטוענת שחינו יולה כחן לו בשל הסלישי שבבר הוחקה כך נרחה סברת הטור והוח מסקנה החו' והחב"י :

יד אבם טוענת אין לו גבורת אנשים לבחליה ושואלת גט ורוא מכחישה יח י"א שהיא נחמנת(וחפי' לח שהה י"ם ע"ש בטור)
וכופין אותו להוציא מיד יט ולא יתן להה כתובה כ
ואם מגרשה מעצמו בלא כפיה יתן להה כתובה

(וי"ל דחע"ם סיכול לבעול החלת לריך לילון לחת הכתובה הוחיל ולח יכול לבח עליה יכולה לומר מסרתי עלמי לך ומה תעשה לך יותר(ג"י בשם ח"ח)

בר"א כשאינה תובעת כתובתה אבל אם תובעת כתובתה חינה נחמנת ואף להוציא אין כופין :

הגה"ה וי"ח דבזמן הזה שים נשים חלופות חינה נחמנת (מרד' פ' יוחסין) ומ"מ בחקום שים למקלות ומומדות שחומרת חמת נחמנת (מהרי"ק שורש ע"ג) וחם

ואם יש לחלוק שלא יכול לבעל עליה משו' שרחמה לר' והיה בחול שלא יכול לבעו' עליה מכח כתוב שיש בו חולין בזה ואין כופין להולי' (תשוב' הריל"ח סוף סי' ו') ול"ח דאפי' במקו' ש"ן כופין לוחו מ"מ אין כופין לוחו להתפי' עמו ואין הכי נמי לוחו כדין מורד שלא מתריכין הדבר עד שיתפרסם לו עד שיסהדו לו ב' עכ: ולא חלד (יהודי"ק שורש קל"ה ובד"י בשם הרשב"ץ) וה"ה אם קיל' תשה: כא וה אזלה להגיה לו ולאחר כופין לוחו להוליח (תשו' הרא"ש כלל מ"ג) אם טוענת שב ולא חינה שוכב עמה ואינו בא עליה דינה כדין טוענת שאין לו גדורה לכנים:

ח אם ירוע שהאיש רוצה לילך לארץ אחרת ישביעוהו שלא ילך או יכפוהו שקודם שילך יגרש אותה לזמן:

ט אם הדבר ידוע שאינו רשאי לעמוד במקום שנשאה מפני סכנת נפשות כופין אותו לגרשה
(כי תוקה לריכה לכתב תחילן)

י נשא אשה ושהתה עמו י' שנים ולא ילדה כב יוציא ויתן כתובה כג או ישא אשה הראויה לילד ואם לא רצה כופין אותו ער שיוציא ואם אמר איני בועלה והריני שוכן עמה בפני ערים כדי שלא אתייחד עמה בין שאמרה היא בין שאמר הוא אין שומעין לו אלא יוציא וישא אשרה ר"ראויה ללדת:

הגה וי"ח דכ"ז דלא הוליד כלל אבל אם הוליד זרע קיימת אע"פ שלא קייס עדיין פריה ורביה: כד אין כופין להוליח (ריב"ם סי' ט"ו ועל סימן ק' דמזמן הזה אין נוהגין לכוף כלל: כה ואחמן האיש לומר שיוע בעצמו שאינו מוליד ואין כופין לוחו לגרשה תשה ל"י פ' הבא על יבמתו) *

יא כו הלך בסחורה בתוך י' שנים או שהיה הבעל חולה או שהיתה היא חולה אף ע"פ שמשמשים יחד או שהיה חבושים בבית האסורי' אין עולים להם אותו זמן מהמנין

יב הפילה מונה מיום שהפילה אם הפילה וחזר והפילה בז ג"פ הרחקה לנפילים כח ויוצא ויתן כתוב' ומ"מ מותרת לינשא לאחר.

יג הוא אומר הפילה בתוך עשר כדי שתשב עמו והיא אומרת לא הפלתי כט ר"א נאמנת *

יד היא אומר הפילה שנים והיא אומרת הפלתי ג' היא לי נאמנת.

טו בכל זה לא משביע שבועת היסת שלא הפילה או שהפילה ג' שבטענה זו יתחייב ליתן לה כתובה:

טז שהה עם אשתו י' שנים ולא ילדה והוציאה מורדת לינשא להשני שהתה עם השני עשר שנים ולא ילדה דינה עמו כדינה עם הראשון:

יז גרשה לב לא תנשא לשלישי ואם נשאת לשלישי לג תצא שלא בכתובה אא"כ יש לו אשה אחרת או שקיי' מצות פריה ורביה ואם הכיר בה ישלה כתובה.

יח שהתה אם השלישי י' שנים ולא ילדה אם לא גבתה כתובה מה ראשונים לא תגבה ואם גבתה לך לא תחזור:

יט הוציאה השלישי בלא כתובה ונשאת לרביעי וילדה אינה יכולה לגבות כתובה מהשלישי רשמא עתה נתרפאה

כ כל הנושא אשה בעבירה אפילו באיסור דרבנן כגון שניות כופין אותו להוציא:

כא כל אין שאמרו להוציא כופין אפילו בשוטים וי"א שכל מי שלא נאמר בו בתלמוד בפירוש כופין להוציא אלא יוציא בלבר אין כופין בשוטים אלא אומרים לו חכמים חייב להוציא ואם לא תוציא מותר לקרותך עבריין:

הגה וכיון דאיכא כלוגתא דרבוותא: לה לחוש להחמיר שלא לכוף בשוטים שלא יהא הגט מעושה (טור בשם הרמ"ה) אבל אם יש לו אשה בעבירה לכ"ע כופין בשוטי' וכל מקום שאין כופין בשוטים אין מנדין לוחו ג"כ (מלחמי ר"פ האחיר) וא"א יכולין לינזור על כל יחיד שלא לעשות לו שום עונה או ליתן ולקחן עמו (ס"ח בשר"ח ובמהרי"ק) או לחול בניו או לקברו עד שיגרש (בניימן ואח פ"ח) וכל חומר שילכו ד' יכולים להחמיר בכה"ג ומלבד שלא ימרו לוחו אבל מי שאינו מקיים עונה יכולים למנותו ולהחרימו שיקיים עונה או שיגרש כי אין זה כפייה כי אם לקיים עונתו וכן כל כיולא בזה (ריב"ם סי' קכ"ז) וכן מי שגירש אשתו בגט כשר ונלח קלח לעז על הגט אחר לכופו לחת גט אחר וכבל מקום דאיכא פלוגתא אם כופין או לא תף ע"ג דאין כופין לגרש

חיבת בילה ותוס' שוף מריס כאחד ש"ג הערוה כגמר בילה מ"מ לענין חיבת בילה לא הוי בילה ואין לה ת"כ: כא ואסורה להנשא לו אז כופין אלחו אכילו בלא טענה בעינן חוטרת לילי כמו אם אין לו גדורה אחרים אסורה להנשא מחמתו: כב יוליח ויתן כתובה לא"ש לעיל לדוב הפוסקים אם לא אמרה שהוח שהוח ר"ב מ"מ חייב ליתן לה הכתובה אבל אם הוח טוען ברי דהיח פולטת הזרע או כיוב' זה המניעה מחנה והיח אם ר"י אם הוח ר"ב אין לה כתובה ודינה כאילנות כמ"ש בגמ"ש אם אפילו אם הוח רולה לגרש ואין הוח לשיטת הפי"ק הוח אמר מינה קלי נעל מתני' דב"ד כופין לוחו לגרש ומ"מ אם אמר מינה נחתן אח"כ שהיח חומרת שהוח לינה ר"כואן הוח בהגה"ם ולפי בכריסה סקמ"ל ולפי משעוה דברי המחבר מ"ש בסעיף ו' בפרק בגמ"ש קשה לילך בהב כאן כתב דיוכל ואין כתובה שהח לגמ"ש כל שהי' לינו אומר' דברי המניעה ממנו אין לה כתובה: כג אם יש אחה אומר ואין אחה יכול להוכיח היינו הבריה בינו לבין ש"ח לומר שיש אחה אחר ולא יגרש אותה כי לפעמי' לא יהנח ליה אחה אח כל היכח דלגרשי נה ר"י ומשמע לפי' היב' שהיח אומרת שהוח לינו ר"ב מ"מ כופין לוחו לגרש זהה ואח"כ אם אשה הראויה לילד ואם לא רצה כופין אותו ער שיוציא ואם אמר איני בועלה והריני שוכן עמה בפני ערים כדי שלא אתייחד עמה בין שאמרה היא בין שאמר הוא אין שומעין לו אלא יוציא וישא אשרה ר"ראויה ללדת:

הגה וי"ח דכ"ז דלא הוליד כלל אבל אם הוליד זרע קיימת אע"פ שלא קייס עדיין פריה ורביה: כד אין כופין להוליח (ריב"ם סי' ט"ו ועל סימן ק' דמזמן הזה אין נוהגין לכוף כלל: כה ואחמן האיש לומר שיוע בעצמו שאינו מוליד ואין כופין לוחו לגרשה תשה ל"י פ' הבא על יבמתו) *

יא כו הלך בסחורה בתוך י' שנים או שהיה הבעל חולה או שהיתה היא חולה אף ע"פ שמשמשים יחד או שהיה חבושים בבית האסורי' אין עולים להם אותו זמן מהמנין

יב הפילה מונה מיום שהפילה אם הפילה וחזר והפילה בז ג"פ הרחקה לנפילים כח ויוצא ויתן כתוב' ומ"מ מותרת לינשא לאחר.

יג הוא אומר הפילה בתוך עשר כדי שתשב עמו והיא אומרת לא הפלתי כט ר"א נאמנת *

יד היא אומר הפילה שנים והיא אומרת הפלתי ג' היא לי נאמנת.

טו בכל זה לא משביע שבועת היסת שלא הפילה או שהפילה ג' שבטענה זו יתחייב ליתן לה כתובה:

טז שהה עם אשתו י' שנים ולא ילדה והוציאה מורדת לינשא להשני שהתה עם השני עשר שנים ולא ילדה דינה עמו כדינה עם הראשון:

יז גרשה לב לא תנשא לשלישי ואם נשאת לשלישי לג תצא שלא בכתובה אא"כ יש לו אשה אחרת או שקיי' מצות פריה ורביה ואם הכיר בה ישלה כתובה.

יח שהתה אם השלישי י' שנים ולא ילדה אם לא גבתה כתובה מה ראשונים לא תגבה ואם גבתה לך לא תחזור:

יט הוציאה השלישי בלא כתובה ונשאת לרביעי וילדה אינה יכולה לגבות כתובה מהשלישי רשמא עתה נתרפאה

כ כל הנושא אשה בעבירה אפילו באיסור דרבנן כגון שניות כופין אותו להוציא:

כא כל אין שאמרו להוציא כופין אפילו בשוטים וי"א שכל מי שלא נאמר בו בתלמוד בפירוש כופין להוציא אלא יוציא בלבר אין כופין בשוטים אלא אומרים לו חכמים חייב להוציא ואם לא תוציא מותר לקרותך עבריין:

הגה וכיון דאיכא כלוגתא דרבוותא: לה לחוש להחמיר שלא לכוף בשוטים שלא יהא הגט מעושה (טור בשם הרמ"ה) אבל אם יש לו אשה בעבירה לכ"ע כופין בשוטי' וכל מקום שאין כופין בשוטים אין מנדין לוחו ג"כ (מלחמי ר"פ האחיר) וא"א יכולין לינזור על כל יחיד שלא לעשות לו שום עונה או ליתן ולקחן עמו (ס"ח בשר"ח ובמהרי"ק) או לחול בניו או לקברו עד שיגרש (בניימן ואח פ"ח) וכל חומר שילכו ד' יכולים להחמיר בכה"ג ומלבד שלא ימרו לוחו אבל מי שאינו מקיים עונה יכולים למנותו ולהחרימו שיקיים עונה או שיגרש כי אין זה כפייה כי אם לקיים עונתו וכן כל כיולא בזה (ריב"ם סי' קכ"ז) וכן מי שגירש אשתו בגט כשר ונלח קלח לעז על הגט אחר לכופו לחת גט אחר וכבל מקום דאיכא פלוגתא אם כופין או לא תף ע"ג דאין כופין לגרש

כמה פוסקים אפי' לא נשחה עדיין גוזה מהם וכן משמע במרדכי דהא כתב אין כדברים עשתו חז"ל בדיבור הדעת ולא מטעם שפר אע"ג מ"ם שם וקי"ל שעבד העומד לגדוח כגבי דמי ל' וקי"ל כווחי' מ"מ דינו שפיר דלאו שפר הוא ונראה לדעת הרמ"ם ורוק אם נשחה מרחמן ומשני לא התיר אבל חפיסה אלא לא מהני כיון דאין לה טענות ברי דהשחה כאחה כאחה · לה ואחר להחמיר עיין דיעים אין בחוס' ובהרמ"ם פ"ב מהי' ט"ו ובמ"ש כמ"ם פ"ב מהלי' גזילה ואבידה ס"ב ובהרא"ם ס"פ הבי' ובמ' פ"ב מהלי' ל"ח ל"ו לכ"ע כופין בשוטים ומשום דמפורש בש"ם דכופין אותם וכל הני דכופין אפי' בעבירה כופין אפי' בשוטי כמ"ש פ"ב מהלי' ל"ח ובזה נשחי

מחמחה אין נותנים לכם חום' כחובה

אבל

ודינו העדים והבעל והסופר והאשה וכל פרטיו ובו קא סעיפים :

א המגיה כל הכתוב בסדר זה משם הסדרים שתם הוי יודע שהוא מסדר מהר"י מרגלית ז"ל :

הגה ומימי חכמי התלמוד היו נוהגין למנות חכם בקי על הגיטין וכן נמלא בדברי הקדמונים שהיו נוהגין שלא ליתן גט רק לפני גדול הדור (ריב"ש סי' שפ"ט) ועל כן לא יסחל הדבר לתת גיטין רק הבקי בהם וכל מי שחינו בקי בזה גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם ואם תחת עבר ונתן גיטין לו לילות שלא נתיעצו בשום עיון בדיני רמ"ז סעיף י"ד גט שסדרו לותו בישובות יש לפסלו (כמו שכתבתי לעיל סי' קמ"ו סעי' ל' וסי' קמ"ז סעיף ט') :

א יש נוהגים מלסדר הגט בע"ש :

ב יזמין סופר ושני עדים כשרים שאינם קרובים זה לזה ולא לבעל ולא לאשה :

הגה וע"ל סימן קמ"ו סעיף כ"ה לכתחלה לוקחין עדים שאין להם שום קורבה לפי דבריעי דבשם מהרי"ל) ולו מלד חיתוניס גס שלא ילא עליהן קול שחשודים על עריות (כן משמע בפרק זה בורר) ולו שאר דברים הפוסלים גם אין לוקחין עד שהוא בעל שום גס מלקוחים שלא יהיו העדים והסופר קרובים לל הבד המסדר הגט ובשעת החתן אין לוקח בסופר שם הוא הגון י"ל דהבד שומר לעדים שיהבו הסומה בלבם על עבירות שעשו לפילו מוחזקים לבדיקים גמורים שמא עבדו עבירה שנפסלים בה (בשל' מהר"ם יכה ובהר"י מינץ) ולוקחים עדים המביניס הגט ושם לא יודעים לקרות מלמד"ן לותן ומכתבין לסם ולסופר ולבעל מהו גט ומהו לשמו ולשמה (מ"כ) (וע"ל בשמוך סעיף י"ב עוד מדין סופר) :

ג יזהר שלא יהיה הסופר אחד מן העדים :

ד אם הסופר או החכם המסדר הגט נוטלים שכר הרבה יותר מכדי בטלה י"א שצריך שלא יהיו העדים קרובי להם והר"ר עובדיה בפירוש המשנה בפרק ד' דבבורות קרא תגר על הרבנים מסדרי הגט הנוטלים יותר מכדי שכר בטלה :

הגה ולא נהגו כמותו גם טעמו אינו כלום כי הוא מדמה דבר זה למה שאמרו הגוטל שכר לתן דינו בטילין ואין רחיה כי סדר הגט אין שם למה בעלמא וע"ל סימן ק"ל הטעם שהעדים לוקחים שכר ויש לבעל להסוות עלמו עם הסופר והבד והעדים קורם שמתחילין לכתוב (מ"כ בשם מהר"ז ז"ל) :

ה צריך שיכירו שזה הוא פלוני וזו היא אשתו פלונית אם כן הוא שעת הסכנה :

ו אם יש בעיר אחד ששמו כשמו ושם אשתו כשם אשתו אינו יכול לגרש אלא בפני חבירו :

ז אם המגרש הוא שכיב מרע צריך לדקדק בו שיהיה שפוי בשעת כתיבה ובשעת נתינה : (ור"ן לסי' קכ"ח)

ח אם רוצה לגרש על תנאי לא יזכיר שום תנאי אלא אומר לסופר לכתוב גט ולעדים לחתום בו ולא יזכיר שום תנאי עד שעת מסירה (וע"ל סימן קמ"ו)

ט הכל כשרים לכתוב גט חוץ מחש"ו ועבד וכותי וישראל מומר או מחלל שבת בפרהסיא :

י הבעל עלמו לא יכתוב הגט היכא דאפשר :

יא וכן לא יאמר הבעל לסופר כתוב כן או לא תכתוב :

יב לא יהיה הסופר קרוב לא לאשה ולא לאיש היכא דאפשר :

יג (יציח) הסופר הקלף והדיו והקולמוס (וכל שאר כלי הכתיבה) ויטהל הבד לסופר בפני עדים שם הכל שלו וכשיאמר הן תחב כך יחנס) במתנה לבעל והבעל יגביהם לקנותם :

הגה י"ל דקודם שיתן לו הסופר דברים אלו יגבל הבעל מועדות (טור בשם הרא"ש) וחוקרין אותו כדי שיתבטל סעיף י"ד וסעיף כ' ותמ"כ מקבל הדברים הנזכרים מן הסופר וכן מוהגין :

יד יש החכם לבעל המגרש אשה נותן גט זה מרצונך בלא שום אונס כלום עשית שום איסר או נדר אלו שבועה שמכריחך לית ונתאמר לנו ונתיר לך והבעל המגרש משיב לא נדרתי ולא נשבעתי ואין לי שום אונס אלא מרלוני אני נותן גט זה בלב שלם בלי שום אונס ותנאי ואם אומר שנשבע אותקע כך ליתנו יתירו לו קודם כדי שלא יהא דומה לאונס אך ערבון יתן אם ירצה שאין זה דומה לאונס :

וע"ל סימן זה סעיף כ"ג וכ"ד בסייעים הנה) :

טו יושיט הבעל הקלף (וזאת כלי כתיבה) והקולמוס והדיו לסופר בפני עדים ואומר לו בפניהם כתוב לי גט לשם גירושי אשתי פלונית בת פלוני ולשם כריתות ואני נותן לך רשות לכתוב הגט מאחד עד מאה עד שיהיה אחד כשר בלי שום פקפוק בין בכתיבה בין בחתימה לדעת החכם הר"ר פלוני :

הגה ולו לכל מי שמכתה לותו ויאמר הסופר בן מעשה (כ"ו בסדרים) אלא מהני זה אף בדיעבד ולכן נהוגין כ"כ לכתחילה שהסופר מקנה לו הקדה קלף ודיו בתולי יכתוב גיטין דניס כמו שלוה לו בבד בדיעבד אבל לכתחילה אם כתב גט בסול מהגין אחוזר ומקנה לו הסופר הכל והבעל תאד ומלוה לו לכתוב ומבטל מודעתו מסדר שעשה בתחלה וע"ל סעיף י"ד ובשהבעל נותן הדברי לסופר יקנס לו לכתחילה ע"י עלמו ולא ע"י שליח (מ"כ בשם מיקוי יסן) :

טז ואתם פלוני ופלוני היו עדים והתכ בגט חזה (שכותב סופר פלוני בן פלוני לשמו) ולשם גירושי אשתי פלונית בת פלוני ולשם כריתות ואני נותן לכם רשות לחתום מגט אחר עד מאה גיטין עד שיהיה אחד כשר לדעת החכם הר"ר פלוני (או לכל מי שירלה לותו) בלי שום פקפוק בין בכתיבה בין בחתימה :

הג"ה

הגה ויכול לומר כל דברים הללו בכל לשון שירצה (מהרי"ו סימן ק"ל) ויאמרו העדים כן ונעשה (נסדרים) :

יז אם צריכים לכתוב שני גיטין מפני ספק שיש בשמות כגון גרשון גרשם וביוצ' בזה צריך שיאמר הבעל המגרש לסופר שאם יחפוץ החכם הר"ר פלוני לסדר גיטין הרב' מחמת ספק כדי שינתנו כלם ביד האשה שהוא נותן לורשות לכותבם וכן יאמר לעדים שהוא נותן להם רשות לחותמם :

יח לא יכתוב הסופר ולא יחתמו העדים עד שישמעו מפי הבעל שצוה לסופר לכתוב ולעדים לחתום ולא מפי שליח אפילו אמר לשלשה אמרו לפלוני שכתוב ולפלוני ופלוני שיחתמו לא יכתבו ויחתמו מאחר שלא שמעו מפיו

יט הבעל נותן שכר הסופר ואם נתנה האשה כשר :

כ יאמר הבעל בפני העדים הנני מבטל לפניכם כל מודעי ומודעי דמודעי ומודעי דנפקי מגו מודעי דמודעי שמסרתי על גטו זה וכל דברים שמסרתי שהם כשיתקיימו גורמים לבטל הגט הרי הם בטלין וכאני מעיד על עצמי שלא מסרתי שום דבר על הגט שיפסל מחמתו והריני פוסל כל עד או עדי שיעידו שמסרתי או שאמרתי שום דבר שיבטל גטו זה או שיורע כחו מחמתו (וע"ל סי' קל"ד סעיף ג') :

כא צריך שהעדים שאמר הבעל לפניהם לסופר לכתוב גט לאשתו שלהם עצמם יצוה לחתמו וצריך שיעמדו בשעת כתיבת שיטה שם האיש והאשה והזמן וישמעו שכותבו לשמו ולשמה :

כב צריך שיכירו שזהו הגט שכתב סופר לשמו לשכיר לפיכך אם רוצים לצאת לחוץ אחר שכתב שם האיש והאשה והזמן צריכים לעשו שום סימן בגט כדי שיכירוהו או שתהיה להם הכרעות עין בו :

כג טוב שיהיה הבעל אצל הסופר והעדים עד שיכתב הגט ויחתם וינתן כדי שלא ימסור מודעא (גם שלח יבדר מענייני הגט עד לאחר הנתינה כדי שלא יבדר דבריה המביאו לידי ביטול הגט) נסדר) :

כד אם רוצה לשלוח הגט לאש' ע"י שליח צריך שיעמוד שם השליח בשעת כתיבה שיטה שבה שם האיש והאשה והזמן וישמע שיתחיל לכתוב לשמה וגם צריך לעמוד שם בשעת חתימת ב' העדים וישמע שחותמי' לשמ' הגה וי"ח דהשליח יהיה ג"כ חלק ליוחי הבעל לכופר ולעדים וכן נוהגין וטוב להגיד לשליח קודם כל דבר שמסור ליחי המגורש שלא יוכל לומר לח"כ אין ידעתי לח הייתי שליח (מ"כ בשם מהרי"ל) גם יאמר לו החכם המסדר שיקח השליח סימן מובהק בגט לולי יוליח בו מחמת יהו שיכירנו מבלי יהיה שלח להוליח מחמת יהו כלל כל מהו דחפשי :

כה וצריך שקודם כתיבה יודיענו שהוא יהיה השליח (גם קודם שלוה לסופר לכתוב לו שיעשה שום דבר ימנה השליח וע"ל סי' ל"ז בדבר) והחכם יאמר שישמע איך הגט הוא נכתב ונחתם לשמה כדי שיוכל להעיד כן :

כו כששולח גט ביד שליח טוב הוא שישביעו הבעל בשבועת התור' שלא ימסור מודעא ושלא יבטל הגט : הגה ומה טוב מוהר לעכו"ם שחיגו מקפיד מבדיעין לוחו על הלקו לע"ה וכך כוהגין בהרבה (וע"ל סי' קמ"ח סעיף נ"ע) ונוהגין להקנות מן הבעל שעושה השליח (ע"ל סימן קמ"ח סעיף כ"ו)

כז צריך לדקדק שיהיו השליח והמשלח גדולים לפי שאין שליחות לקטן ואין קטן עושה שליח : הגה גם צריך לעשותו שליח בפני עדים כשרים וע"ל סי' קמ"ח סעיף י"ח) וכ"ל כיצד נוהגין בעידי השליחות :

כח צריך שלא יהיה השליח חרש שוטה וקטן אועבד או נכרי או סומא או פסול לעבירה מן התורה (וע"ל סימן קמ"ח סעיף ל"ג)

כט טוב ליזהר שלא לגרש ע"י שליח כשהבעל והאשה שניהם בעיר (וע"ל סימן קמ"ח סעיף ל"ה) :

ל אם הבעל נחפז ללכת ואינו יכול להמתין עד שיכתוב הגט ויחתמו אומר לסופר כתוב גט לאשתי וכו' כדלעיל ואומר לעדים אתם פלוני ופלוני היו עדים והשמו בגט הנזכר וכו' כדלעיל והריני ממנ' את פלוני בן פלוני שליח לחוליך הגט הנזכר לאשתו פלוני בת פלוני בכרכום שיכיצאנה ותהא ידו כידי ופיו כפי (והנוהג כדבורי) ועיירו כעשייתי ונתינתו כנתינתי וניתן אני לורשות לעשות שליח ושליח שליח עד מאה שלוחים ואפי' בלא אומר עד שיגיע הגט לידה או ליד שלוחה ותכף שיגיע הגט הנזכר לידה או ליד שלוחה מיד פלוני שלוחי או מיד שלוחו מיד שליח שלוחו באמור תהא מגורשת ממני ומותר לכאדם (מחר דיני והשליחות והרשאה ע"ל סי' קמ"ח)

לא וכבר נתבאר שאין להזכיר שום תנאי קודם כתיבת הגט וא"כ כל מי שמצוה לגרש בענין זה אינו צריך לגרש על תנאי :

לב ואם אינו רוצה לגרש אלא לזמן והוא נחפז ללכת אינו לכותבו קודם שילך יאמר לשליח שיתן הגט לאשתו ולא תתגרש בו אלא לאחר זמן פלוני :

לג א"צ שהשליח יהא עומד בפני המגר' אלא אפי' לא בפניו יכול למנותו והעדים כותבי' שמינה לפלוני שליח : הגה וכל זה כשהבעל נחפז ללכת ואינו מוכר הגט לשליח והוא שעשה תחלה גלגל בלתו הכי לין עוסקין בשליח בכה"ג שלא מוסרו ליח השליח ועיין זה מסעיף ל"ז ואילך :

לד כבר כתבתי לעיל מי הם הפסולים להיות שלוחים :

לה וגם כבר נתבאר שצריך השליח לעמוד בעת כתיבת תורף הגט והתימת שני העדים ושימע שנכתב ונחתם לשמה :

לו כשיבא הסופר לכתוב הגט קודם שיתחיל לכתוב יש לשאול למגרש מה שמו ומה שם אביו ואם יש או לאביו ב' שמות כגון ע"יהולי ואם ישלו או לאביו כינוי שום חניבא (או שם הם כהנים או לוים) :

לז וכן יש לשאול לאשה ולאביה כמו לאיש :

הגה וכיצד נוהגין לכתוב השמו' ע"ל סימן קכ"ח וסימן קכ"ט בדיני שם המקום ויעשל זה לפני העדים :

לח צריך שהסופר והעדים יעמדו במקום אחד :

הגה וי"ח שקודם שיתחיל הסופר הקלף יבדר בפני העדים שרולה שכל לשמה כדרך שיתבאר לקמן סעיף כ"ה וכן נוהגין במדינות אלו

לט יחתוך הקלף למדת הגט שלא יצטרך לחתוך ממנו שום דבר אחר כתיבת הגט *

מ אם טעה הסופר לאחר שכתב קצתו ומתחיל (בחר באותו הקלף יחתוך תחלה המועט שכתב :

מא צריך הקלף להיות ארכו יותר על רחבו ונקרא ארכו דרך קריאתו מתחלתו לסופו (ויש למהר גליון כדי שפיסת יד לו יותר ובדיעבד אין לחוש) :

מב ישרטטו בו י"ג שיטין ושורה אחרונה יחלקנה לשתי שורות קצרות שבה יחתמו העדים זה תחת זה ויעשה בו השרטוטין וכל תיקון' הכתוב' לשמו ולשם ולשם גירושין כ"כנסדרי'

מג יש מי שאומר שיכתוב במקום בשר ולא במקום שער :

מד לא ישרטט באבר ולא ישרטה מבפנים אלא מבחוץ הגה ויש"ט שי שרטוטין בגיטי הגט ח' מימין ח' משמאל כדי לייפות הכתב (נסדר הגט) ו כוין שיכתב הכתב בלי השרטוט ולא על השרטוט עלמו :

מה יש מי שאומר שאין כותבין הגט בקולמוס של גוף :

מו לא יהא הכתב מעוקם ולא מבולבל שמא תזדמה אות לאות ונמצא הענין משתנה :

מז נהגו להחמיר לעשות האותיות מוקפת גויל ואם יש בו אותיות דבוקות יכול לגרר הדיו שבניה להבדילם (וע"ל סימן קכ"ה סעיף ו') :

מח צריך לדקדק שלא יכנסו האותיות זו בזו כגון ראשה של למ"ד שבשיטה תחתונה לא תכנס בתוך חללה של ה"א או חי"ת של שיטה העליונ' וכן כל כיוצא בזה :

מט לא יהיו האותיות עוברות מהשיטין בימין ובשמאל לתוך הגליון ויש להחמיר אפי' מאות אחת :

נ נפלה טפת דיו לתוך האות ואינה ניכר אינו יכול להעביר לתקן האות דה"ל חק תוכות :
(ע"ל סימן קכ"ה סעיף ח') :

נא ואף אם רוצה לעשות מ"ם פתוחה ונמשכה ירד ונסתם א"י לגרר הדבקות לפתוחה דה"ל חק תוכות :
(ע"ל סימן קכ"ה סעיף ט') :

נב לא יהא בו טשטוש ולא יכתבנו על החק :

נג צריך ליזהר בטופס הגט לכתבו כמשפט :

נד אם נמצא פסול בגט וצריך לכתוב גט אחר אם הבעל בפניו צריך לחזור ולצוות כבתחלה לסופר שיכתוב גט לאשתו ולעדים שיחתמו בו :

נה כשיבא הסופר לכתוב הגט יאמר בפני עדים :

הגה שמעו מני אתם עדים פלוני בן פלוני ופלוני בן פלוני (הגהות מרדכי) :

הנני כותב גט זה לשם פלו' בן פלו' ולשם גרושי אשתו פלונית בת פלוני שיגרשנו בו לשמו ולשמה לשם כריתות ויכתוב הגט מיד (ולא יפחתנו מסירונין והכופר יקח כי' מוהק גוט קודם שיולימו מיזו) :

נו צריך שיתייבש הגט קודם שיחתמו העדים :

נז אחר שיתייבש הגט יחתמו העדים זה תחת זה :

הג"ה ויקרא לו אותן קודם שיחתמו שיעיד על מה יחתמו (בסדר מהר"ן) ויאמר התלה אחר סימן פלקחו (כמו שיתבאר לעיל סעיף כ"ג)

נח צריכין העדים לחתום זה בפני זה :

נט יאמר כל א' מהעדים קודם שיחתום אני חותם גט זה לשם פלוני בן פלוני לגרש בו אשתו פלונית בת פלוני לשמו ולשמה לשם גירושין ויחתום מיד :
(ויראה העד כשחותם הגירון) (סדרים) :

ס יתחילו לחתום בראש השיטה שלא יניחו חלל בגליון מימין לפני החתימה :

סא לא יניחו כדי אויר שני שיטין בין חתימה לשיטה אחרונה
(ו חתמו ג"כ בקולמוס ובדיו של הבעל) (סדרים) :

סב צריך כל אחד מהעדים לפרש שמו ושם אביו שיהתום פב"ב עד :

הג"ה וכן נכיכין בהתום כיוצא בזה אם כהנים הו לויים חותמין בלוי הכהן הו הלוי עד שיאמר כותב בן מהר"ר פלוני הכהן הו הלוי (בסדרים) וכן נוהגין :

סג כתיבת העדים תהיה תמה ונכרת שלא יהיו דבוקי האותיות כמו בגט עצמו :

סד לא יחתום הסופר בגט :

סה צריך לייבש החתימות :

סו החכם והעדים קוראים הגט וגם חתימות העדים :

הגה ומהקדקין בו אם לא לילוג בו מיבה גם בחסירו ויתירו ובכל חיקוני הגט וטוב לקרותו נגד גט אחר שאם יש בו טעות ירגיש בו מיד (בסדר מהרי"ו) גם לקרותו של אחר החתומי' שבעיר להקדק בו אם נכתב כהוגן ויזהירו שלא יטעטעו אותו בשליחותו וחת"כ חותם הבעל ונותן הקלף שנתן לסופ' והדיו וכל כלי הכתיבה לסופ' מחת"כ שיוכל ליכתב בו גיטין לחתים (בסדרים) ונהגו ליקח ד' חלל מחיצת הגט לדי לפרסומי מילתא (ר"י מינץ) וקדושים יכולין להיות מן המנין ולוקחים שני עדים כשרים לעידי מסירה · ונהגו ליקח הב' עידי חתימ' לעידי מסירה ג"כ יהנו בהחכם המסדר הגט עומד בחלונ' וב' עידי מסירה תחת מימינו ותחת משמאלו והסופר לכינו גם הבעל והחכם לפניו עומדים כולם ולא יוסבים (בתקון יסן ונח"ו ס' זה בורר) ר"ת סים ליזה' שלא ליתן גט בניח החכם המסדרו ולא ראיתי מהרי' זה (סם בתקון מפי הקבלה)

ואחרי קראו ישאל החכם לסופר זהו גט שכתבת (נתן לך כל כלי הכתיבה והקלף והדיו)
כתבת אותו בצווי הבעל ולשם ולשם גירושי אשתו

פלונית בת פלוני והוא אומר הן (אמר לך הדברים לכני העדים) :
שואל לא' מהעדים שמעת שצוה הבעל לסופר לכתוב לשמו ולשם גרושי אשתו פלונית בת פלוני :

הג"ה וחם היה חלל הסופר עד שכתב קלח הגט כמו שכתב לעיל סעיף כ"ח וחם רחוק שנתן לו הקלף וכו' :

סז אתה מכיר שהוא גט זה :

סח אתה חתמת בצווי הבעל (שלוה לחתמו לשמו ולשמ' וכו'

סט חתמת לשמו ולשם גרושי אשתו פלונית :

ע אתה מכיר חתימתך :

עא החתמת בפני חבירך ·

עב אתה מכיר חתימתו (שמעת שליוה לו הבעל לחתום ·

עג והוא משיב הן על כל שאלה וגם העד השני משפט הזה יעשה לו :

הג"ה גם שואל לסופ' ולעדים אם ידעו שהתחילו לכתו' שכוחדין לשמו ולשמה לשם גירושין וחם שמע כל אחד מה שאמר חבירו ואומרים הן אומרים לו שפ' כולל אמרו (בסדרי') ויזהר החכם לבעל ולסופ' ולעדים שלא יאמרו הן הן או לאו לאו בחשובתם אל פעם אחת הן או לא (בסדר מהר"ם יפה

עד אח"כ יתן הגט לבעל ואז ישיב לשאול לו אם נותן גט זה מרשתו ורצונו כנזכר לעיל ·

הג"ה סעיף י"ד ויש סדורי גיטין שכתב בהן בטול מודעות אלו קודם שהחכם קורא הגט ושואל לסופר ולעדים כמו שנתבאר קודם שקורא הגט וכן נוהגין במדינות אלו אבל אין לשנות בדבר וכשהחכם קורא הגט יקרא אותו בדקדוק ולא יקראנו בדרך המשתמע לשנים אחר :

עה וגם יבטל המודעות פעם שנית וגם יפסול עדי כדלעיל

הגה סעיף ד' ויש אומרים לעדים אם היו כשהבעל בטול מודעות קודם שהחכם אומר להם כמו שנתבאר לעיל סעיף ד' :

עו ואם יצא הבעל מלפניו בין כתיבה לנתינה ישביענו החכם המסדר בשבועה שלא ביטל הגט בשום ענין ושלא מסר שום מודעא ולא אמר שום דבר שיגרום ביטל הגט :

עז יקבץ מנין כדי לחת הגט בעשרה ·

עח יאמר החכם לכל העומדים טרם ינתן הגט אם יש שום אדם שיודע שום פיסול נגד הגט וירצה לערער בו דבר יאמר אותו קודם שינתן (וכל מי שיודע דבר לרך לח מרו) בו אחר הנתינה ושם חרם שלא להוציא לעז על הגט
(ע"ל סי' זה סעי' כ"ג בסדרי הגה) :

עט יאמר החכם שמעו כל הכשרים להעיד ·

פ טוב שיהיו שם עדים החתומים על הגט :

פא יצוה לאשה שתסיר הטבעת שבידה ושאחר כך תוציא ידיה ותפתחם ותקרב אותם יחד כדי לקבל הגט ולא יהיו ידיה כמדרון שיוכל הגט ליפול

הגה נהגו לכסות כף האשה עד שעה שהחכם מדבר עמה ושמקבלת הגט מסוס לניעות ויש שלוחה אם מקבל הגט בדלונה וחתם' הן ויש מחמירין לומ' אם נשבעה לו מרה שיחירו לה ויאמר לה החכם המסדר הגט דעי שגט זה חהיו מגורשת מבעלך (בסדרים) ויש הרב מחר הכהונ' ושחזור לבעל הכתובה או חתחתן לו כדי שלא יצוחו חח"כ בידי קעט מחחת הכתוב' ושיאמר הבעל ע"מ כן לח גירשה (הטעם מ"כ בסדר מהר"י מינ"ץ) :

פב יזהר שלא תסייע לה חברתה ולא שום אדם ושלא יגיע סרבלה ולא שום דבר לידה בשע'קבלה (בסדרי') :

פג תזהר שלא תקפוץ ידיה עד שיאמר לה (ושלח יהיה חוך ג' טפח ס סמוכין לחרן (סם) :

פד יתן הבעל הגט בידה וכה יאמר לה בשיתננו בידה ה"ז גיטך (והתקבלי גיטך זה) והרי את מגורשת בו מכוני (מעכשיו) ומותרת לכל אדם :

הגה וקודם שיתננו לה יאמר החכם לעידי מסירה שידעו שהגט ויודיע לבעל תחל' פירוש המלות שאומר (בסדרים) יש נוהגין לכתוב בגירוש שנעשה שמוסרו לה וכן נוהגין ויש שכתבו שלא לכתוב רק ליתנו לה כך והכתב מבחוץ שילמו הכל שהות גט (כן משמע בסדר מהר"י מינ"ץ) :

פה אחר שהניח הגט בידה ויסלק ידו מכל וכל אז תקפו ידה ותחזק בגט ותגביה שתי ידיה למעלה ואח"כ יקח החכם הגט מידה ויקראנו שנית בפני העדי' (ויש מחמירין ושוטין לסופר ולעדים על השתוק שעשלו בריחשונה) (כ"ז בסדרים) ויחרים על כל מי שיוציא לעז על גט זה:

פו ויקרענו שרטי וערב:

הגה והגו עכשיו שה"ר המסר' הגט גומרו מללו ותיכו מוחקו ה"ר החשה ותין לומ' כל הגט שלא ניתן לקרעו שחי ועיד שלא יעשו בו שניתן (מ"כ):

פז יזהיר החכם לאשה שלא תתארס עד צ' יום חוץ מאותו יום (ומלבד יום שנכתבים בו):

פח נתינת הגט ישמי שאומ' שצרי' להיות ביום ולא בליל' (עי"ב סימן קכ"ג):

פט וכן אם התפללו הקהל ערבית אע"פ שהיה עדיין יום אין ליתן גט אז מפני שכבר חשוב לילה אם לא בשעת הדחק שאז אפי' בלילה ממש יכתוב וינתן צריך שינתן הגט בו ביום שנכתב אא"כ שולחו לעיר אחרת דאז א"א ליתנו להבו ביום שנכתב:

צ צריך שלא יתייחד הבעל עמה בין כתיבה לנתינה ואם נתייחד עמה הוי גט ישן ולא יגרש בו (ועיין לעיל סי' קמ"ט):

צא שליח המביא גט נותנו לה בפני שנים ואם השליח קרוב או פסול נותנו לה בפני ג' ואומר לה בשע' נתינה הרי זה גיטיך ששלח ליך בעלך (פי"פ המכונה פ"פ) והרי את מגורשת בו ממנו ומותרת לכל אדם וגט זה נכתב ובפני נחתם:

הגה וכן ט"ו תרוס יאמר לה השליח זה גיטך ששלח ליך בעלך (בסד' ר"ח מיי"ץ וכן כותבין בהשחה שם שהוא על פי בעל שטות ששלח פלוני החרוס והב"ד שמותני הגט לפניהם חרוס כגון שטות שם שהוא גט ששלח פלוני החרוס והב"ד שמותני הגט לפניהם קורין הגט קורס התיונה ואם יש חנוני גט יאמר השליח בשעת נתינה על קורין הגט קורס התיונה ואם יש חנוני גט יאמר השליח בשעת נתינה (לעיל תנ"ה כך וכך וע"ל בס' קמ"ג ע"ד מסדר נתינה מיד השליח ליד האשה (לעיל סי' ק"מ סעיף ג') יש סדורי גיטין וכן מהגין שחותן שיוצדי' שושיס לשליח מהו רולה והוא יאמר לה שליח פב"פ לגרש אשתו פלוני וכו' ושטו חותו אם לא קבע לו הבעל זמן לגרש אותו אם לא התנ' שאחר זמן והוא יאמר להם ואח"כ ישאו לאשה אם רלוה לקבל גט ואח"כ שולין אחר ההרשאה וקורין חותו רס היא כתקנה ואם היא מקורי' מת כרחו ואח"כ שושין לשליח אם היה הבעל בריא כשעשאו שליח ואם לא שמע שמת או בטל השליחו והוא מעיד להם על הכל גם שושין לאשה אם לא נת בעל שיה או לא שלח שליח לבטל הגט והיא מעיד להם ואח"כ מחרין ושושין לשליח אם הוא עלמו לא בטל השליחות או אם לא עשה שליח אחר או אם עשה שליחות זה בחותם או מכח נדר או שבועה או אם מכר מודעת על השליחו והוא מעיד להם על לאו להו ועל הן הן ואח"כ שושין חותו אם מכיר האשה אחת המגרש ואם אינו מכירה לריכין להיות פרוס המכירין אותה ויקרא החכ' המסדר הגט עם עדיו מכירה ושטו לשליח אם האשה שהבעל נתן הקלף והדיו לסופ' לכתוב ואם שמע שלוה לו לכתוב לשמו ולשם אשתו לשם גירושין וכן אם שמע שלוה לעדים לחתו לשמו ולשמה ולשם גירושין ואם מכיר שזהו הגט ההוא וגולין אותו אם היה אלל השליחות ואם היה כתוב כתיב שהבעל לפני כ"ד וכ"ה ואם שמע מן הסופר שאומר בפיו שכותב לשמו ולשמה ולשם גירושין וכן אם אמרו העדי' בשחתמו וכן אם היו זה בפני זה כשחתמו ואם היה הגט יבש כשנתנו לשלי' והשליח יעמוד כשמוסרו לאשה ולא יסע כלל (בסדר ר"י מיי"ץ בשם מהרי"ל) ואח"כ מקבלת האשה הגט מן השליח כדרך שמקבל אותו מבעלה כדרך שמחצלר לעיל והוא מסרו לידה כמו הבעל המוסר גט לאשתו רק שאשה בדבורו ואומר לה הרי זה גיטך ששלח לך בעלך וכו' ואח"כ לוקח ההכס הגט מן האשה וחוזר וקורא אותו ושוב לשליח כל השתו ששלו בריחשונה ואח"כ קורעין הגט שחי ועיד ומחרימין על הלעז ומזהירין על האשה שלא תנשא לאיש כמו שנתבאר לעיל סעי' ס"ז (בסדרי') וכן זה שהחמי' זה הרבה בשלו' מקלקן כללא לדוך ולמחילה מהגין כך חצל בד' עבד כבר נתבאר סי' קמ"ו ובקמ"ג חיה דבריס מעכנים:

צב אם המתגרשת היא נערה בין ארוסה בין נשואה מתגרש בקבלת הגט היא עצמה ואם קבלו אביה אם רשותה ארוסה מאחר שעדיין לא בגרה הרשות אבל אם בגרה אע"פ שאינה לא ארוסה או נשואת אע"י שהיא נערה אינה מתגרשת בקבלת אביה:

צג ואם היא קטנה ונשואת אינ' מתגרשת בקבלת אביה:

צד ואם היא קטנה ארוסה לדברי הכל מתגרש ע"י אביה ואיבא פלוגתא אם מתגרשת ע"י עצמה וראוי להחמיר שלא תקבלנו אלא על ידי אביה:

צה והא דקטנה מתגרש דווקא כשמבחנ' בין גיטה לדבר אחר דהיינו שנותנים לה צרור וזרקו אגוז ונטלו או שהגיעו לעונות הפעוטות דהיינו כבר שית זכבר שבע כל חד לפום חורפיה אבל פחות מכאן אינה מתגרשת לדעת רש"י ז"ל אפי' ע"י אביה ולדעת ר"ת דווקא ע"י עצמה אבל ע"י אביה מתגרשת ולזה הסכים הרא"ש ז"ל:

צו קטנה המתגרשת ע"י אביה יש להחמיר לכתוב שני גיטין ולית[נם לה האחד כנוסח שאר גיטין ואחר יכתו' בו בתך פלונית דהות אנהתי וכו':

הגה ואם מוסר הגט ליד קטנה מדעת אביה אין נרוך רק גט אחד כשאר גיטין וע"ל סי' קמ"ו וסי' ל"ו:

צז אם הוא מוסר גט לשליח להוליכו לאשתו ימנה אותן בפני ב' עדים: ויקראנו החכם לפני חעדים ואח"כ ישאל לסופר זה הוא הגט שכתבת וכו' כדלעיל עד טוב שיהיו שם עדים החתומים על הגט:

הגה וכך יאמר הנני פב"פ בעל' כל' מתכ' לותך פב"פ להיו' שלוחי לולך גט לאשתי כלונית בת פלו"פ שתהא לו שלוחך עד מלה שלוחים תהא יוך כידי וכו' כמו שנתבאר לעיל סעי' ל' ואח"כ מלוה לסופ' לכתו' ולעדים לח"וס ומנטלין מודעות ושטועת קוס הכתיבה כאלו היתה האשה עלמה אללו (הכל בסדרים) ויש מחמיר לעיל:

צח ואח"כ מחזיר החכם הגט לבעל והבעל ימסור לשליח ויאמר (אתה פב"פ) הולך גט זה לאשתי פלוני' (בת פלוני) בכל מקום שתמצאנה ותהא ידך כידי ופיך כפי (ודבורך כדבורי) ועשייתך כעשייתי ונתינתך כנתינתי ונותן אני לך רשות לעשות שליח ושליח שליח עד מאה שלוחים ואפי' בלא אונס עד שיגיע הגט ליד או ליד שלוחה ותבטל שיגיע גט זה ליד או ליד שלוחה מידך או מיד שלוחך או מיד שליח שלוחך כנזכר לעיל תחא מגורשת ממני ומותרת לכל אדם:

הגה ויקבל השליח הגט כפו האשה בעלמ' ואח"כ חוזר החכם וקורא הגט ושטו כל השטות ויחרי' על המוני' לעת כלעיל סעיף פ"ה כוכלו כלגרת ונהם לשליח ואח"כ כותבין ההרשאה ולא קו' לבן דהרי כותבין בהרשאה בפנינו מסר וכו' כמו שנתבאר לעיל סי' קמ"ו סעיף ל' דין שליח סי' ע"ל סי' קמ"ו סעיף מ' וסי' קמ"ג סעיף ט' וסדר ההרשאה המלא בסד' גיטין תבל אין הלשון מעכב כמו שכתבתי לעיל סי' קמ"ו סעיף ל' וכשהשליח רחשון עושה שליח אחי כ"ל שיש לשושו כל השטות שעושים אותו כשנותנו הוא בעלמו ליד האשה שהרי השליח הראי תימו תומר אח"כ כלום אם אומר שליח ג"ר אחני ולכתים לג"ר הרחשון לחקור הדברים היטב וכדרך שנתבאר לעיל סעיף ל"ו:

צט אם נתנו לה על תנאי יאמר לה בשעת נתינה ה"ז גיטך והרי את מגורשת בו ממני ומותרת לכל אדם ע"מ שאם לא באתי מהיום עד ר"ב חודש יהא גט מעכשיו ואם אבא בתוך הזמן הנזכר ואראה בפני פלוני ופלוני לא יהא גט ותה' היא נאמנת עלי לומר שלא באתי ושלא פייסתיה:

ק אם המגרש שכיב מרע אומר לה בשעת נתינה הרי זה גיטך והרי את מגורשת בו ממני מעכשיו ומותרת לכל אדם ע"מ שאם לא אמות עד יום פלוני והוא בכלל לא יהא גט ואם אמות קודם יום פלוני יהא גט מעכשיו ואם לא אמות עד יום פלו' והא בכלל לא יהא גט:

הגה וע"ל סי' קמ"ה ס"ה ואח"כ נלח מהייחד עמו הא"כ יש לחד עמהם אפי' עבד לחפי' שפחה חוץ מפחחה ובנה הקטן (טור סי' קע"ח):

קא מאוד יש ליזהר לאדם שלא להשתדל בענין גיטין אם לא שיהא בקי בהלכות גיטין כי רבו בהם הדקדוקים ובנקל יכול אדם לטעות בהם והוא פיסול ממזרות וצור ישראל יצילנו משגיאות אמן:

הגה ובדי נתבאר ריס סי' זה נוסח גט שנהגו בו בתדיות חלו ובפרטות בעיר האחה ח"ל בשליחי בשפת גר' ימים לירח כיון שנתה' חלפים ג' מחות וגו' לבריאות עולם למיקן כתן בקלחמר דמקקרי קחזיתירו מתח דיתבא על נהר ויכלא ועל נהר וילגא ועל מי מעייתא חלת כ' המ' כפ"ם פלו' העומד היום בקלחמר דמקקרי קחזיתירו מתח דיתבא על נהר ויכלא ועל נהר וילגא ועל מי מעייתא לבירי בדרום ובכל דלת חיסת מן קלמת הת וכדו פטרית ושבקי' והרוני' יתיב ליכי דיתי הוריין דשתה ושלטתה בנפשיכי למהך להחוסבת לכל גבר דיתילבייון ומחת לת יומת בין יומת דין ולעלם והרי חס מוחרת לכל תיס וכן ידי יהוי ליכי מנחי ספר תכוכין ותגרת שבוקין וגט כטורין כרת מסה ויסרחל * פלוני בן פלוני עד * פלוני בן פלוני עד:

סדר גט ראשון מיד הבעל ביד האשה קע

א אין לכתוב גט בתייר רק במקום הדחק ופה קרלקה נסחרבב המנהג ליתן גט בתייר אפי' שלח במקום הדחק : ב יש למנוע שלח לכתוב גט ביום שבוע ל"ח בין שבוע יום ח' בין שבוע ג' ימים וירחוה עד למחרתו שהוא ג' ימים לחומ : ג יש ליזהר מלכתיר הגט בע"ג ובעי"ט : ד יש לסדר הגט ביום ולא בלילה ואם תאחרו הקהל בדיבו אפי' אם המגרש והמוגרש והסופר והעדים והרב המסדר לא תאחרו בדיבו אין לסדר הגט : ה יזמין הרב וסופר וג' עדים : ו הגדים לא יהיו קרובים זה לזה לא לבעל ולא לאשה אפי' בדיעבד בדיעבד אחרון בדיעבד אחרון אחרון שלישי בדיעבד אחרון אחרון שלישי בדיעבד אחרון אחרון שלישי

בחולי שלא הוחזק עדיין בעלייה בתורה ובחתימה דמסתמא כשיעמוד הוא על
היא מתוך החולה יחתמו ויעיל הוא לתורה בשם הגאוני מ"מ אין כותבין וכפי
קב"ט ס"ק נ"ט כתבתי בזה לעיל בהלכה ליתן שני גיטין * שלא השם שקורין
לו לו לה וכן גם בזה שם כלל לתורה וחותם בשם ח' מהם יש לכתוב החלה
לותו השם ותח"כ שם הלחי לפי שם נקר' בפי כל בשם לח' ולפי שם השם שעולה
גו להורי וחותם הוא של לע"ז והשם שנקר' בפי כל הוא של עברי מיהו בזה
כשאינו יודע היאך עולי לתורה וחותם ולא נזכרקע שם ח' מהם יש לכתוב החלה
שם הגאוני ותח"כ שם הרחמן ולפי שם נקר' בפי הרו' בשם הרחמן ובפי המועט
בשם הגאוני ולפי שם שם הרחמן הוא עברי והשני לע"ז וכן שם עולה בתור' אף
חותם בשני השמות יש לכתוב החלי שם הגאוני ותח"כ שם הרחמן ולפי שם נקר'
בפי כל בשם רחמן בנדו ולפי שם שם הרחמן הוא עברי והשני לע"ז ולפי שם
עולה לתור' אף שם בשם הרחמן ותח"כ בשם הגאוני ומי שנהגו שמו מתח' חולי
ויש לו כינוי מתח' שם שני והוא בדרך שכותבין שם שני ושם הרחמן כמו שנהגו
לו כותבין בשם עם כינוי קודם שם הרחמן ואם יש לו ג"כ כינוי מתח' שם
הרחמן כותבין אותו ג"כ בפסוק ואם נהגה שמו בפעמי כותבין שם הקליפי
תחל' ותח"כ הגאוני ותח"כ הרחמן דהיינו שכותבין בלו' המתקרי כ' ואם יש לו
כינוי מתח' כל שם כותבין בל שם עם כינוי שלו דהיינו שכותבין בלו' המכו' בלו'
דמתקרי בלו' המכונה בלו' ואם שם הגאוני דמתקרי אז לו' המכו' ולפי שם
שם הגאוני יכול משם העברי כגון יהוזת המכונה ליב או אם הכל ת' בגון שמת
המכונה וייל"ת וכל כיוצ' בזה וכן מנהגין במדינתנו הלו ומי שנקר' בפי כל ועולה
לתור' וחותם בשם השמות יחד לו כותבין שניהם בלא דמתקרי ובלא דמתקרי
ובלא המכו' אבל אם נקר' בפי כל בשניהם יחד ועול' לתורה או חותם בת' מהם
או שעולה לתורה וחותם בשניהם יחד ונקרא בפי כל בת' מהם או שנקר'
בפי קלת בת' מהם ובפי קלת בחתר או שנקר' בפי כל בשם ת'
ועולה לתור' וחותם בשם לחתר כותבין דמתקרי או דמתקרי לו המכונה
כדרך שנהגאתר ומי שעומד במקום ח' ושלח הגט למקו"ח ובכל מקו"ח לו שם
שם ת' אם מוחזק במקום הכתיב שיש לו שם לח' במקו"ח נתינ' שלא שנוי מקו"ח'
אין מכירין בשם שיש לו במקו"ח הכתיב יש לכתו' שם מקו"ח נתינ' ויכתו' על שם
מקו"ח הכתיב דמתקרי ולפי שם שם מקו"ח נתינ' הוא של לע"ז ושם מקו"ח הכתיב'
הוא של עברי וה' שבשל מקו"ח הכתיב הו' של לע"ז יכתו' על שם מקו"ח הכתיב' המוב'
ואם אין מוחזק במקו"ח הכתיבה שיש לו שם לחתר במקום הנתינ' ולפי שם מוחזק
במקו"ח הכתיבה שיש לו שם לחתר במקו"ח הכתיבה ת"ל לכתוב שלא שם של מקום
הבת ג' לפי שם שם של מקו"ח הכתיב' הוא של לע"ז ושם של מקו"ח הנתינ' הוא של
עברי ומי שיש לו שם במקום זה ושם לחתר במקו"ח אחר והוא ואשתו במקו"ח אחר
מכירין שלא בשם ת' אין שהוא שם ת' מהשני שמות אין שהו שם לח' יש לכתוב
כל השמות שיש לו במקום שנוהגין לכתוב וכל שום וכו' לפי לכתוב שלא השם שיש
לו במקום הכתיבה והנתינה: כב מומר אין לה לגרש בשם של כותית שלא בשם
ישראל ויכתוב כל שום וחתיכ' לפי ולפי במקו"ח שמלכות מקפדת ולפי שם
שנהקש כך כ"ז מהרי"ק ועיין סי' קכ"ט ס"ק ה' מה שכתבתי בזה ממנו שם
זיהרו שלם הוא בדרך שהוא כותבין בשני כלו' המתקרי כלו' וה"ה בשני שהשם
כלוני גם עמה כן וכותבין ג"כ וכל שום וחתיכ' לפי ולפי שהמיר לשמו
כשמזכה לה גט ע"י אחר ושמו לחתרה ג"כ כותבין גוטו בשמה בדרך שנהגאתר
והוא הדין בשלח שכתב ושלח אחר שנותנין לכתו' בכל גט וכל שום וכו' ומומר
שעשה תשוב' לפי כותבין לו וכל שום וכו' בשמיעו שו לפי נוהגין וכל שום וכו'
אלא במומר: כא גר או גיורת כותבין לה לולו שם של יהודית לבד וכותבין לו
בן אברהם אבינו ולה בת אברהם אבינו ואם יש לו גר או גיור ג' שמות של
יהודי כשם שנשבע או נישבעת: כב שחוקי או לכופי אין כותבין אלא
שמותיהם בלבד וה"ה שחוק לו או לכופות ואם יש לפי שהם ג' שמו' דינם ג"כ
כשנשבע אחר או נישבעת לו על שם אבינו או שם אמי שהם כשעולה
לתור' וחותם עול והוא' על שם אבינו וה"ה לבת עומר ודין כתיב שם אבינו
כשם דין שם מגרש עלמו שם הוא מומר כך יאקו הרב שם המגר' כהן או לוי או
ישראל כי במדי' שנוהגין לכתוב בלו' בר בלו' הכהן או הלוי וה"ה בחתי שהם
כותבין הכהן או הלוי אפי' שם הוא מומ' ואם יש ספק שם הוא כהן או לוי או שם
הוא כהן או ישראל או שם הוא לוי או ישראל יש ליתן ג' גיטין ואם יש לחתי כינוי וחו' כהן
או לוי כותבין החלה הכהן או הלוי וחת"כ הכינוי אבל שם יש לו ג' שמות
שכותבין על השני דמתקרי בלו' כותבין החל' דמתקרי בלו' וחת"כ הכהן או הלוי
ואפי' שם כותבין המכונה דמתקרי כותבין הכהן או הלוי בשו' אבל שם כותבין
דמתקרי והמכונה כותבין הכהן או הלוי החל' שם הרחמן וחת"כ דמתקרי
והמכונה ושם חתיכ' מיהו הוא כהן או לוי ואין לו כינוי מ"מ כותבין
הכהן או הלוי החל' שם של יהו' וחת"כ כל שום וחתיכ' לפי אבל אם כותבין
מתח' בשם ואח"כ שם וחתיכ' לפי כה יאקור הרב שם יש עוד יוכף בן שמעון
ושם הוא כהן או לוי או ישראל או שם שם תחת לוי או ישראל ת"ל לעשות היכר תחת
אפי' שם שהמגר הוא ישראל וחת' כהן או לוי ושם שניהם כתבו שם לפי שהוא
ישראל יש לו למגרש או לחתני כינוי ואין שהוא כינוי להחתר או לחתני שם
הוא כינוי שכותבין בל או בני כמו שיתבאר בלו' השמו' והכינויים או שם אין
למגרש או לחתני כינוי ויש כינוי שם ת' לחתני או לבתו' בלתי שהוא כינוי
חתר אבל שם יש למגרש ולחתני וש להחת' ולחתני כינוי שם ת"ל
לכר' בגט או לכותבים לשניהם כינוי חת' או בשמין לפום ת' מהם לום כינוי לריך
היכר חתר ואינו שם לכתוב ג' גט או שם חתני למגרש ואם יש למגרש חתני

כותבין שלא בגט כמו שכותבין במגר' עלמו ואם גם שם חתני הת' לום לזה שאין
יודעי' בדיבור השמו' של חתני המגר' או יש לו לגרש יב"ם זה בפני יב"ם התח' ואם
תינו רוב יב"ם התחר לה' או שם מהשם שהו' טורד בעסקיו או מחמ' לריה עניו התח'
או יכתוב סי' במגר' בגון שם לח' גוך וח' לריך לו ת' עב וח' דק לו ת' לבן וח' שחור
ויש לעשות ת' מילו ההיכרי לפי' שם שין שמו' בפיו כשיזקיקים שוש ואם כותבין בגט כיצו
לו שם כותבין שם חתני חתניו שי' לו כשהרב מזכיר לותו בשמותיו וכן
כשהכופר והעדים מזכירין לת המגרש בשמו מזכירין לותו כמו שכותבין בגט ואם לא
נודע שים עוד יב"ם עד לאחר שהתחיל הרב לסדר לת הגט לפי שם לא נודע עד לאחר
שנכתוב ונחתם הגט מ"מ שם הוא דרך שרחוי לכתוב שם הנעל בע"ח כותבין בגט
לאחר ואין יש לרב לחזור לסדר לת הגט מן התשות שנוש לנעל ומזכירין לותו כמו
שכותבין בגט לנל שם לא נודע עד לאחר שניתן הגט שנקרא לכתוב ולחתם גט
לאחר דרך שים לחוש לעיגון אין כותבין הגט לאחר ויש לסמוך על העדים
המעידים שהמגורשת היא אותו של המגרש בו גם יאקור הרב לאחר שמו' מוזהקים
של העדים והסופר של לתותיהם ואם שם כהנים ולויים כדי שלא יהיה ספק
בעניניהם שו יסתלל לאחר העדים וסופר שאין בשם ספק בעניניו אלא לך אין
לריך להקור לאחר הכתויים שלשם לו של לתותיהם גם ת"ל להקור שם קורין
לותם לו את לתותיהם בשם רבני לו החבר לו מוריהו לו בן הקדום והעדים והסופר
נאמנים על שמותיהם ושמות לתותיהם ואם שם כהני' לו לויים לו ישראלים כן הרב
לאחר לעדים ב' הרי' בתוספתא בלשם על עדירות לפי שם מוחזק לגדולי גמוריס:
כה יניח הסופר הקלף והקסת עם הדיו והקולמוס ואחר כלי התיבה ויניח הרב'
קלף דיו בשולי יכתוב גיטין רבים בט הקלף יהא מעודד בשפלה לו בסיד וכיולא
בשם בדברי שמכינין העור ומחוקי לותו ולא יכתו על הגויל ולא על הדוכסוסות:
ל יקח קלף שלא ירד עליו לקף ושוש לחלותיו לפי' שם נתייבש גם שם נפל על
הקלף דיו לו שהיה כתו' דו כלום ומחק לו שנתעשת ע"י מים וכיולא בו לו שנגרר
כשנתייבש לא יכתוב עליו הגט ואפי' שם יכול לכוין שיהא מקום התיקון לו הנעשה
לו הגרירה בין השיטין לו נשוף הגט ואפי' שם כל הקלף מחוק בדרך שיכתב'
הסופר והחתומות העדים הכל על המחק מ"מ לא יכתוב עליו גט וכשכתב זה יש ליתר
לפי שם יש לו לקח לקיח עידי מכירה שלא עידי חתימה: לא לא יהא בקלף נקב לף
שם יכול לכוון שיהא הנקב בין חות לחות לו בין חיבה לחיבה לו בין שיטה לשיטה
מיהו שם יכול לכוין שיהא הנקב בגלוין של מעלה לו שאר מיני מחכות יכול
ליקח לותו קלף ואם יש בו נקב שהדיו עובר עליו הדיינו שלא יהא החות חלוק בו
לשם שם אבל לא יכול לכוין שיהא הנקב בין חות לחות שלא יהא החות עלמו על
נקב מ"מ יכול ליקח לותו קלף לב הדיו מהגין לעשות ממי עפלים וקופ"ר וזיבר
וכרפ הלילן שקורין גומ"ח ושוב לערב גם עם מה שנדק בכלי ע"י העשן כשמנלין
בהם וקורין לותו רוב בל"ן) ו הוא מבושל יפה ובשכותב הגט שוב עפלים לא יהא
הקלף מעוכר לפי' שם מעבדן בו גם שאר דברי המכירים לך הקולמוס יהא של קנה
לו לפי' של כסף אבל לא יהא של ברזל לו שאר מיני מתכות לך יאמר הרב לסופר בפני
ולבעל שלא יכתבו על שטותין הן הן לו אלו לו לה יהא של ברזל לפי שם הרב לסופר בפני הבעל
והעדים בלשון זה (דוא פלוני בן פלוני אית דן פרעוט אוכ' אית טיעט אוכ'
טיעט שתיק אוכ' דן אמרי שרייב גלייב דיין ויאמר יות) לך יכתב הרב את הבעל (את
פלוני בן פלו') כמו שכותבין בגט (ווילטט זו בעבן בט דיין ווייב פלוניתא בת פלוני
כמו שכותבין בגט (כון דיין גוטן וו לן לון תוכם אוכ' אתי אמרי ויאמר יות לן שם מגרש
על התני לא יאמר שלא לון תוכם לחוד וכל מקום לא יכתוב לו התני בפני בעל פה
וכ"ש שלא יכתו' בתוך הגט על התני כך וכך שלא כותבין גט כשר בלי שום התני בעולם
ואם"כ נותן לה גט ואומר לה כמו שתכתוב למקומי כל"ג ואל"ל לא תהי לגרש על
התני שלא שם הוא שם"מ שהולה לגרש על התני שם יתום כדי שלא תפיל לפני יבם
והוא כהן או שים לחוש לעיגון דעת החולי או לפי' שם היו שכיב מרע ואול' לגרש
על התני שאם יבא מהיום ועד יום פלו' לא יהא גט או על היה התני תחי תחר והיינו
דולה לגרש שאם הוא שם"מ שהולה לגרש בחרס או שתחן משכנות שאם יקייס כך וכך
תחזור ותינשא לו לין יכולי לכופו לגרש שאם יש לחוש לעיגון או יש לגר' על התני
אבל אם היו בשתי מדברי שו לין לגרש על התני רק יגרש שאם ויקבלו בחרס או
יהנו משכנות שכשיקייס כך וכך יחזרו ויתחו זה את זה ויש להקל לומר בפני לשליח
קודם נתינת הגט שלא שהצעתיו זה את זה בע"פ לחזור ולהתח זה את זה מ"מ לין
הגט הולה בזה שלא לא יגרוש אלא שם מהם בחבירו וילכה לקבל עליו בחרס או
הקנס יהא גט גמור ולא בדרך תכסית' או בדרך שאר סדר הגט בעלמו לט יש
לותו עוד(התשטו גיטין לין לסור אחר לין נדר אחר לין שבועה אחר לין חרם
אחר ב"ב לותר לין קנין אחר לין שבועת אלו לין זה אלא זה ואלו זה אלא זה לין ניטין אלו זה
זהשלטט גענדן גט זה עם וועלן מיר דיר מחיר זיין ויאמר לך הב קיין נדר אלין
קיין שבועה גיטין אלו לו זה אלא זה ואלטט גענדן גט אלו לו זה אלא זה מיך זעלט ניטין לו גענדן גט -
מ יאמר לו עוד(שאמר זו התשטו יות לין נדר אחר לין שבועה גיטין אחר לאחרי
זעלכי זאכין אלו זה אלו ואלטט גענדן גט אלו לו התשטו פר גענסן דרוס וועלין מיר דיר פארט
מחיר זיין) וילקח שני ב' העדים אות ש"מ [עם הסופר אות ב' תנשים לחתים אחר שם
ויצאו עמו ויחיר לו בדרך שלא יאמור אותו הרב לומר זה הלשון לוי לך תיך הענ גטען
יות לין נדר אחר לין שבועה אחר לין חרם אחר לין חיבר אחר
זוטט לין זך אלו לין וויל גט גענדן דת הב לך תיך היטה דרך אלו לך תיך הב עם גיטען)
לח"כ יחזור ויאמר לו בדרך(אות זו התשטו עם יות גיטען אלו העשטו גיוטט דן זה
ווערטט חיטה הבין העשטו עם גיטען)וילמוד אותו הרב לומר (לך הענ עם ניט
גיטען דרוס ביגער לך כון ענק אז עשט זאלט מיר מחיר זיין) ואז יאמרו לו מותר
לך ג"כ כיא אם יאמר אז שלא יהא כן יהוי שקבל קנין לגר' כמו שנהגין לפעמי' כשמקבלי'
ליתן גט אז לא יבא לו הרב לו עשה קנין רק כשיבא ניתן ואמירי' לו נדון
ושמעוהו וכיולא בזה יכשרו אותו וגם מן הקנין רק בלא דעת התשה כיב אם יהוי
שקבל עליו קנם שלא יגרש יכשר אותו ואפי' אם נתן מעמון אז אם העמיד
ערב על הקנם אם לא יגרש יהזיר לו מעמון ויפטרו את הערב לך אם יהוי יכול
להניח דיד של אותו ניט שלטין אז אינה כך מעות מזומנים שיכה בהם לפרוע התשה
מעכשיו ע"מ שלא יהא לו שום זכות בהם אך את"כ תבטיח אותו התשה שבתם יגרש
אותה יהני' לו הבלים מה שהניח בידו וכן יכול ליתן לידה אינה מטלטלין אז אינ הסך

קק לבניאת עולם למנין שאת מנין כאן: קה"ת בפלוני' מתח דהיינו שכוחדין שם המקו' שעתי' והסוף עומדי' שם ואם מסופקין אם לכתו' בשם המקו' חי"ת או כ"ף וכן אם לכתוב חי"ת או תי"ו או תי"ו וכן אם לכתו' קלח שמו בש"ן או ב"ת וכן אם לכתו' בית תי"ו או תי"ו וכן אם לכתו' אות המורה על הנקוד בתו' הקוד לו ים לכתו' כמו שכוחדין בשמות האי"ם והח"ז בשם בלשון לע"ז * ודוקא כשאין המנהג פשוט האיך כוחדין שם המקו' ההו' אבל כשיש מנהג פשוט בזה אין לשנו' מן המנהג: קטן אם יש ל' עיר ג' שמות כוחדין בפלוני' דמתקיריא פלוניא מתח ואפי' בשכב"ז ושאר תיבו' שנהגין לכתוב בכל גיטין וכל שום וחניכ' דאית לי' ולתחתי ולאחרי מ"ש לכתוב כן: וכוחדין אחלה שם העיקר ואח"כ שם הט של שם עכו"ם ואם אחד מקו' בפי ישראל ואחד בפי עכו"ם כוחדין אחלה שם ישראל ואח"כ שם של עכו"ם: ואם הם לשמות קדושים זה לזה ושם של ישראל אינו שלא קילקל לשון כגון עיר שעכו"ם קורין הרעל"ם וישראל דעי"ם לא כוחדין רק שם ישראל אבל פה קילקל כוחדין בקומר דאתקריא קאזימירז מתח ואין הטעם משום שהעכו"ם קורין זיי"ן הרחשון וגם הש"ם בתיר"ק שאת הטע"ם שהוא זיי"ן שמוסיפי' בשון והיא מעיקר השם ולא חוסיפת בעלמא וגם שמוסיפים הזיי"ן בכוף כוחבים גם הבני יודי"ן מאח' שקורין זיי"ן הרחשונה והמ"ם קלח בחיר"ק מצ"ב הה"ן שמוסיפי' בהרעל"ם לא ניח"ש חוסיפת בעלמא שבן דרך לבוקמה שאין כוחבין פה קילקל אע"פ שכך מורגל שם המקו' בכלל בפי ישראל ועכו"ם וכן בכחבים ובשטרו' אינו מפני שהמקו' פה נחלק לשני מקומו' קילקל וקלומר ואינהו שה פה דרים במקום הנקרא בכרע קלומר"ר ואע"פ שמורגל בפי ישראל וכחובה קלומ"ר ובפתח כוחבין בפונזין דמתקריא פונג"ן ואם שכוחבין דמתקריא פונג"י לקרותה פונג"ן ואם בכוחבין פונג"ן החחרונה לקרותה בת"ק ת"ק נרח"כ שם היינו מפני שדרך עכו"ם לחוק נ"ן החחרונה לקרותה בת"ק ת"ק נרח"כ שם אחר * אבל בלובלין אין כוחבין דמתקריא לובלי"ן אע"פ שהעכו"ם קורין לובלי"ן אין דרכם לחוק הנו"ן בשם הנקובה ואין נרחה בשם אחר ויש"ש חכם ויוסף לקח ללמוד משו למקומו אחרי כיוצ"ב ומי שנלמ גט לעיר אחר ויש לעיר ב' שמות ג' במקו' אחד בחיבה ואחד במקום הנחיבה דינו כמו בשמות אים והחשה שיחאר בבי': קי עיר שבחקצ ממנה שם הרחשון אין לכחו' בה רק שמה הש"נ: קיא אם יש נהר סמוך לעיר מחפקין ממנו ואפי' אם נרחה עם העיר ואפי' אם אין שם נהר אחר חוץ החחו' ום"מ כוחבין שם הגט * ואם יש נהר חוץ החחו' לעיכור של עיר אם בני העיר מחפקין ממנו אין לכחו' חוץ לכחוב לוחו בגט ואם אין כל חשמים העיר ממנו אין לכחוב לוחו אפי' אין שם נהר אחר ום"מ כוחבין שם גט * ואשמיתי העיר היינו שבוחין ממנו מדם ודמו ומשלי ממנו מחכלים ושקין ורחילה וכניסה ומערה ושחיטה * ואם הוא חוץ שיעורה של עיר כוחבין לוחו אפי' אם אין מחפקין ממנו וכשכוחבין לוחו כוחבין דיחצא על נהר פלוני ואם נהר פלוני ואם יש ג' שו"ג נהרות כוחבין כולם דיחצא על נהר פלוני ועל נהר פלוני ועל נהר פלוני ודוקא אם כולם בחוך חחו העיר אין כוחבין כולם אפי' אם רובא דרובא מחפקין מנהר אחד ומיעוטא דמיעוטא מחפקין מן הנהרו' אחרים אבל אם אין מחפקין מן הנהרות אחרי' אין כוחבין לוחם * ואם מסופקין אם לכחו' בשם נהר חי"ת או כ"ף וכן בשם לוחי' שבחצחי גדי אם עיר יש לכחו' כמו שכוחבין בשמו' היום והח"ם בשם בלשון לע"ז ודוקא בשאין מנהג פשוט האיך כוחבין אם הנהר אבל כשיש מנהג פשוט זה אין לשנו' מן המנהג · ומי שעלה גט למקו' אחרי' יום לנהר ג' שמות אחד במקו' הכחיבה וב' במקום הנחיבה דינו לכחלה כמו בשמו' הח"ם והחשה כמו שיחאר בפי': קיב עיר פיחצא על חוף הים אם היא עיר שאין בה מנהג האיך לכחוב יש לכחוב ביחצא על כיף ימא · ואם יש בה מנהג לכחוב בעל כיף ימא מוחצא יש לכחוב כן: קיג אם יש סמוך לעיר נהר' שהם ע"י חפירה והם נובעי' אם אם חוץ לחחו' העיר אין כוחבין לוחם כלל ואם אם חוך החחום או חוך עיבורה של עיר כוחבין לוחם אם מחפקין מהם כל חשמיש' שהדרך להשתמש מן הנהרות או מן המעיינ' וכשכוחבין לוחם כוחבין דיחצא על מי נחרות וכוחבין כן אפי' אם רובא דרובא מחפקין מן נחר' ומיעוטא דמיעוטא מחפקין מן נחר אחר או מן נחרו' אחרי' אם אין שם נחר אחר אלא נחרות שאפי' מיעוטי דמיעוט' אין מחפקין מהם כל"ל כוחבין דיחצא על מי נחר ואם יש נחרות הרבה ואין מחפקין מן רובא דרובא על מי נחר: קיד אם יש סמוך לעיר מעיינות הנובעים מעלמא שלא ע"י חפיר' ומשכ' מהם בריכה של מים אם הבריכ' חוץ לחחום העיר אין כוחבין לוחם כלל ואם הוא חוך החחו' אם מחפקין מהם כל חשמיש' המכרים גבי נהרות כוחבין לוחם וכשכוחבין לוחם כוחבין דיחצא על מי מעיינות ואם אין שם שאר מעיינות שמחפקין ממנו הבריכה של מים אם מחפקין ממנו כל"ל ואין שם מעיין אחר או שיש שם מעיין אחר אך מעיינות אחרים שאפי' מיעוטא דמיעוט של בני העיר אין מחפקין מן הבריכה הנמשך מהם כוחבין דיחצא על מי מעיין ואם יש מעיין אחר או מעיינות ואין מחפקין מן שום בריכ' הנמשך מהן כל"ל אין כוחבין כלל דיחצא על מי מעיינות: קטו אם יש סמוך לעי' נהרות ובארות מעיינות מהניגין בעירנו שלא כחבו כולם דהיינו נהרות אם הם חוך עבורה של עיר אפי' אם אין מחפקין מהם אלא חוך לעבורה של עיר חוץ מחום העיר ומחפקים מהם בארות ומעיינות בין שהם חוץ לעבורה של עיר בין שהם חוץ לעבורה של עיר אלא חוך חחו העיר עם מחפקין מהם כמו שכחבנו לעיל · ואות שאין כוחבין שלא אם מחפקין מהם · אם רובא דרובא מחפקין מן קלח מהם ומיעוטא דמיעוטא מחפקין מהם וכשכוחבין שלשחן כוחבין מחלה נהרות ומיעוטא דמיעוט מחפקין מהם כשכוחבין שלשחן כוחבין מחלה נהרות

ואח"כ מעיינות ואח"כ בארות וכן כשכוחבין שנים מהם כוחבין שנים מהם כסדר הזה: קטז עיר שאין בה אלא בורות העשוים ע"י חפירה ומתקבלין שם מי גשמים ועוגמים שמתקבלין מאליהם ממי גשמים לא יכריז בגט כלל: קיז לחת פלוני בן פלוני: קיח העומד היום בפלונית מחת וכו' ויחצא וכו' אם הוא העומד במקום חחיות הגט ואם אינו שם אין כוחבין מקומו כלל: קיט לניחי · קכ בדעות נפשי: קכא בללא לויסמן אחד שורה: קכב ובשקיק ופטרית וחרוכי': קכג יחריך וי"ו דוחרוכים שאחר הרי"ש קלח יותר מוי"ן לחחרי' אבל לא יותר מדאי: קכד יחיבי ליכי: קכה לחת לחתחי פב"ש בגט לחום יכחוב לחרוסחי: קכו העומדת היום בפלוני' מתח וכו' ויחצא וכו' אם היא עומדת במקו' החיחת בגט ואם אינה אם אין כוחבין מקומה כלל: קכז דהויות חניה ת': קכח לחתחי מן קדמת הלא ויש לכחוב לחתחי יו"ד לאחר השא ובגט לחרוסה יכחוב לחרוסחי: קכט וכו': קל יחריך וי"ו דוכרו יותר מוי"ן לחריס קלח יותר לאבל לא יותר מדאי: קלא פטריס ושקי' וחרוכי': קלב יחריך וי"ו דחרוכים כמ"ש גבי ושקי' ופטרי' והרוכי': קלג יזיכי ליכי: קלד די חיהויין: קלה יש לכחוב די חיהויין בשיטה לחתח ולא יריחיק הרב' אין חיהויין רק יריחיק מעט אבל לא כהריחקת שאר חיבות · קלו רשאה ושלשה נפשיכי כן כוחבין בפולין וכן יש לכחוב בש"ת שאין יכול אבל בפרשה': קלז למהך חסר יו"ד · קלח יהא יפה ברגל של הי"ת למהך שיריחקנו יותר משאר הבי"ן שיהא ניכר בשוב שהוא הי"ת ולא חי"ת חיים לכחו' הבי"ת גדולה ועבה יותר משל' ההי"ן שבגט · קלט להחנשת: קמ לכל גבר: קמא די חילייין ודינו כש"ם גבי ההויין · קמב ותם: קמג לא יחתך: קמד בידיכי: קמה מן יומת דין ולעלם: קמו והרי את מותרת לכל אדם · קמז ודין ויש לכחבו בחחלת שיטה י"ת: קמח די יהוי ב' חיבות כשאר הרחקת ב' חיבות זה מזה · קמט ליכי מחלי: קנ ספר חרוכין ומגר שבוקין ובט פטורין · קנא יחריך וי"ו דחרוכין ושבוקין ופטורין ב"ש גבי וחרוכין והמן של פטורין יעקס ללד ימין · קנב כתם משה וישרש: קנג יכחוב כתם משה וישרש בשיטה אחת ויעש משם חותיות חרוכות כדי שלא יסיים בחלמ שיטה: קנד קודם שכחוב כתם משה וישרש עיין הרב גבט אם לא דילג בו אחת או חיבה או חותך ויקדק בחסרות ויחירו' * ואח"כ בחיקון החותיות בכחיבה חמה ותקון גויל ואח"כ אם אין שום נקב בחותי' אם שום מחק או טשטוש או גרד ואם אין החותיות עובר לחוץ לשיטה מימין או משמאל או מלמעלה ואם הוא מעורה ואם יש בו חיבה מרווחים המכרים ורואה לו שים חיקון ילוה לסופ' לחקנו אז · קנה הסופר יקח לו סימנים בגט קודם שיולינו מחחת ידו: קנו יחתינו העדים עד שיחיבש הגט · קנז אח"כ ילוי אחר הסימן שלקחו בגט קודם שילאו · קנח אח"כ יקרחו העדי' יחד קודם שיחתמו ויכולי לקרותו אפי' בלחוץ · קנט אח"כ יאמר העד שהוא לחחום בחחום שהוא קודם שיחחום אחה פב"ש (כמו שיחחום בגט) רשה שאני חותם והני חותם גט זה לשם פב"ש (כמו שכחוב בגט) לגרש בו אח אשתו פב"ש (כמו שכחב בגט) ואני חותם לשמו ולשמה לשם גירושין ויחחום בגט מיד · קס יכוון עד שיגי לחחום היטב כשחותם הרחשון כדי שיכי' חחיחתו · קסא אח"כ יאמר גם עד אחר שיגי להרחשון קודם שיחחו' אחה פב"ש וכו' ויחחו' גם הוא מיד וגם יכוין על הרחשון לרחו' היטב כשחותם האני כדי שיכי' חחיחתו: קסב יחחיל גם שניהם בדיו ובקולמוס של בעל · קסג יחחילו לחחום סמוך לרחש השנה שלא יניחו חלק מיחיו ושלא יניחו חלק מן האחרונ' ולפניס לפני החחיחה: קסד יש ליזהר בחחיחת העדים בכל דבר שנהגין בכחיבת הגט דבעינן כחיבה חמה ומוקף גויל וכל כיולא בזה · קסה לריך כל אחד מהעדי' לכר' שמו ושם אביו שיחחום פב"ש עד · קסו אין לריכים לחחום כיוויהם אבל אם בא כהנים לנטוים חותמין פב"ש הכהן חו הלוי עד אבל אין חותמין בן מטור"ד וכיולא בזה: קסז לריך לייזד החיחמות: קסח אח"כ עיין עוד הרב אם אין אחד מהיעוחיות המכרים בסימן קכ"ה בבחי שישרש ובחחיחות העדים וגם אם לא הרחיקו העדים החיחמה מן הכחיבה יותר מכשיעור: קסט אח"כ יקח הסופר בידו הגט שכחוב ממנו הגט לקחו מן הבעל שיחזור ויתן לו בחחי' הרב לבדו כל אות ואות שבגט וישמע הסופר אם לא השמיט אות אחת אות ונקח בהגהה ואם אחד מהם אינו יודע קרוא וכחוב לריך שיקרא לו הרב בפי' הענייני שבכחבין דהיינו חוורי"ן החרוכי' וכ"ש גדולה למהך · קע אח"כ יש לשלחו ש שאר החסונים העיר לדקדק בו אם נכחב כהוגן ואם אין שאר החסונים שבעיר בקיאין בכחיבת הגט או אם י"ל שע"י ניעוד זה לא יהא אח"כ שעת הכושר ליתן הגט בו ביום אין לשלחו עליהם · קעא יזהרו שלא ישטטו אותו בשליחתו: קעב אחר שיחזור השליח להניח הגט ליד הרב ולא נודע בו שום פיסול יבקש הסופר מן הבעל שיחזור ויתן לו בחחי' גמורה הקסת ודיו והקולמוס והקלף ההאחר ושאר כלי הכחיבה ואם אחלה לזה יחזור ויחנם מידו ליד הסופר ויקנה אותם בהגבהה ג' עפחים ואם אינו אחלה או אם אינו מבקש ממנו לחזור ולחנם לו אינו רשאי הסופ' להחנם בשם מצ"ש ואחלה לבחו' בהם גיטין לאחר ס · קעג יקחו להיות אלל נחיות הגט עשרה חמני גדול' בלא הבעל אבל הרב והסופר והעדים והקרובים מן המנין ובקל מקומות נוהגין שהשמש מכרית בקול רם בחוך העיר לבל ש הגט · קעד הגט יהא עדיין בידי הרב ויעמוד בחלמ וב' עדי חתי' שיהיו ג' עדי מסירה הגדול ניחנו והקטן בשמאלו והסופ' לפניו גם הבעל והחשה לפניו כולם עומדי' ולא יושבי' ואם הרב זקן או חש כהו יכול ליתב והעדים והסופר והבעל והחשה יעמדו לפניו: קעה יכסו פני החשה עד שיגי שהרב מדבר עמה ושמקבלה הגט שלא יגלו פניה · קעו יהרי הרב לחת הסופר (דו סופר פלוני בר פלוני) כמו שחותמין העדים בגט (פרי"ז דף גט מז) ה"ה שהשמש גבריך ויאמר יוחן: קעח קלטה לו בעשה גט חלק

לז דוץ האטש גשריבן ויאמר יוה : קעטש האט איר דר בעל פלו'בר כלעני
מ"ם נגוב ניגעבן דו כלאמיט חוט'טיטש חוט' פען חוט'ז טיטשלריק חוט' חלם
שרייב ג לייג כר די עדים · יוה · קפ האט ער איך גהייסן לז יוה זאלטש
דעם גט שרייבן יוה · קפא האט ר ך גהייסן דר פלוני בר פלוני כ"ל לז דו
זאלטש דעם גט שרייבן לשמו ולשמה לשם גירושין פב"פ כמ"ש נגט · יוה :
קפב האט דיר גרעט דר בעל די דבר ס כר די עדים * יוה : קפג האטש
דו חוט ט ן חוט'האטש ושרייבן דעם גט לשמו ולשמה לשם גירושין יוה : קפד
האטש דו גרעט בכירום איר האטש לן גהוגן לו שרייבן לז דו ווילטש שרייב
דעם גט לשמו ולשמה לשם גירושין · יוה · קפה האטש דו לז גיעט פר
דיך עדים · יוה : קפו ווייב האטש דוך גירלט מי דוך האטש לן גיהוגן
לו שרייבן חוט'ן ווייב ווערן גשריבן האטש דוך גשריבן ויאמר איך הב גירעט לו דיך
עדים זה לשם (חוך) * שמעו מלי אחים עד ס כב"פ וכב"פ כל"ל והני כותב חותו לשמו ולשמה
זה לשם פ"פ כל"ל לגרש בו את אשתו פב"פ כל"ל והני כותב חותו לשמו ולשמה
לשם גירוש ן (חוז הב איך גירעט ולשם זה הב איך גשריבן : קפן זענען דיך
עדים גייב דיר גוועזן וזען דו האטש גשריבן לפחות די עדים סורה * יוה ·
קפח אחר כך יאמר הרב לבני העדי' פב"ב וכב"פ כל"ל העט ענץ גיהערט פון
דעם מורם פב"פ כל"ל לז ער האט מבטל גוועזן שי מודעות חוט'שי אחני חי
ער האט גה"ן זען ס פר פלו'בר כלוני כ"ל לז ער זאל חים שרייבן דעם גט
ויאמרו יוה : קפט האט ענץ איעראן דר מגרש האט מסר גיוועזן דאם
פרמיט חוט'ט נט חוט'פען חוט'ז טיטש זרין חוט'ש דאז שרייב גיליב דעם סופר
לז ער זאל ח ם שרייבן דען גט · יוה : קצ האט ענץ גיהערט פון דעם
מגרש לז ער האט גיהייסן דעם סופר לז ער זאל חים שרייבן דעם גט לשמו
ולשמה לשם גרוזין יוה : קצא האט ענץ גיהערט פון דעם סופר לז ער
האט גירעט אי ער הט ן גיהוגן לו שרייבן הנני כותב גט זה לשם פב"פ כ"ל
והני כ חב חותו לשמו ולשמה לשם גירושין · יוה · קצב קענט ענץ מיט זיין
סימן מזהיר לז דז אין דר גט לז האט נשר בן דר סופר חוך דעם פרמיט
חוט'טיטש חוט' פען חוט'טיטש זרין חוט' חלו דז שרייב גיליב וואלז אח זי דעם
מגרש · יוה : קצג זייט ענץ גוועזן בייא דעם סופר לכל הפחות לז ער האט
גשר בן די ערשטי סורה יוה : קצד חא"כ יאמר הרב ש העדי' תקריאו עמי אח
הגט וכן יעשו יקריאו עמו אח הגט בקול כס ובדק דק הלטון קצה והני אח
מוחלת לכל אדם לא יפקיקו בקריאתם : קצו ת"ש יבא הרב לעבד האשון דו
כלוני בר פלוני כ"ל אין דז זיין חתימה יוה : קצז האט דיך גהייסן דל מגרש
מז דוך זאלטש דעם גט חתמן · יוה * קצח הט ער דיך גהייסן לז דוזאלטש
דעם גט חתמן לשמו ולשמה לשם גירושין · יוה : קצט האטש דו דיך גיחתמט פר זיין חבר
כלוני בר פלוני כ"ל · יוה : ר האטש בכירום גירעט כר די חתימה לז
דו ווילטש דעם גט חתמן לשמו ולשמה לשם גירושין · יוה : רב ווייב האטש
דו גירעט · ויאמר איך הב גירעט זה הלשון אחה פלוני בר פלוני כ"ל ואחה
שתי חותם והני חותם גט זה לשם פלוני בר פלוני כ"ל * לגרש בו אשתו
פלונית בת פלוני כ"ל * והני חותם לשמו ולשמה לשם גירושין ·
לז האט איך גרעט ולשם זה האט איך גיחתמט :
רג קאטש דוך זיין אחרי חתימה פון זיין חבר * יוה ··
רד האטש דו גיהערט כון דען מגרש לז ער האט זיין חבר איך גיהייסן לז
ער זאל דעם גט חתמן לשמו ולשמה לשם גירושין · יוה * רה האטש דו גשען
לז זיין חבר האט אין גיחתמט פר איר יוה : רו האטש דו גיהערט פון זיין
חבר האט איך גירעט אי ער האט זיך לן גיהוגן לו חתמן לאשר ווייל דעמט
חתמן לשמו ולשמה לשם גירושין * יוה : רז חא"כ יחתל גם לעד הסני כל
השטרות שחתל לעד הראשון · מסימן קל"ז והלאה : רח אחר כך מגלין פני
החתם : רט יאמר לה הרב דוך פלוניח דם פלוני בר פלוני כ"ל וויל טש דו מקבל
זיין דעם גט פון דיר מחן פ'לו'בן פלוני כ"ל פון גוטן ווילן חונם חונ'
חון חנחי יוה : רי האטש דו גשען זיין מר מיר זיין שבועה מיר חיין מסר
מיר האטש דו חקיעו' כף געבן מיר האט זיך'ן גיט'ן חיקף"ם מז דו ווילטש דעם
גט מקבל זיין ניין · ריא ואם חומרת אז יהוי שטחה מיר אז שבועה אז
מיסר אח ח"כ יבא הרב ם שנים ויחיזו לה כמ"ש לעיל סימן מ' וגבי כסחיר
לבעל : ריב וכן אם חומלת אז יהוי שטחה ק"ם לקבל הגט יאמר לה
הרב אח כעור מן הקנין ואין לאיך לקבל הגט : ריג יאמר לה הרב
עוד (האטש ד גירלט זיין מאל זיין מר מיר זיין שבועה מיר חיין מסר
מיר האטש דו חקיעו' כף געבן מיר האט זיך'ן גיט'ן חיקף"ם מז דו ווילטש דעם
גט אז דו האטש גירעט אז מקבל זיין מיך יאמץ דר לו אז זיך זאל דעם
גט מקבל זיין דרום ווען איך ווער ליט זיך דיזאך מבטל זיין מר
דו מגבש האטן גירעט אין ווער דש גט ניט מקבלן זיין פון גוטן ווילן מר
דו מגבש האטן גשריבן זיין אחך זיין מיר לשין גירעט * דא זאלטש דו די זעלבינה
איך מבטל זיין גלייך אז דו העכט ניטש גירעט · ואח"כ יאמר לה הרב לה קטון
ויחזיק ואחיק אח הגט * ותגביה שתי ידיך למעלה ג'טפקים ותכניסנו האחת
הסר גל : רלו אח"כ יאמר לה הרב אחולי גיטך זה לקרובתי ויקרא הרב
עם העדים אח הגט בע"פ כנ"ל קענטש דעם גט ואח זה האטש גשריבן
לספר (דו כלוני ב"ן כנ"ל אז ער זאל מגרש זיין מיט זיין ווייב כלוניה בת פלוני כ"ל לשמו
ולשמה לשם גירושין) יוה : רלח אח"כ יבא לעד הראשון (דו עד כב"ג כנ"ל
אין די חתימה זיין חחימה יוה . רמ האט אין די חעדי חתימה זיין חנכח
חחימה יוה : רמא אח"כ יבא לעד הסני שלוח כנ"ל : רמב אח"כ
יבא עוד לכניסם אחם עדים פלוני בר פלוני וכב"פ כנ"ל (קענט ענץ אז דם
אין דר גט אז ענץ האט גיחתמט דעם בעל כב"פ כנ"ל * אז ער זאל מגרש זיין

מן הקניין אם עשית קניין לגרש ובטר מחר ובטר אחך מן הקניין · ואם כבר
אמר לו יהוי מגורש מקבל קניין לגרש אז לא יבטל הרב אם עשה קנין רק יחזור ויאמר
לו כבר פערחי לאחך מן הקניין שעשית והבני וכו' · וכן אם כבר אמר לו יהוי
שמר לו שבוע לגרש אז שלח לגרש לא יבטל הרב אם עשה אם יכול מר וכו' רק
יחזור ויאמר לו כבר התנו לך מה שעשית ואין לריך לחזור ולהחיר לך · מומר
כבר כתבתי לעיל סימן מ' דאחין קטן אחו אם עשה אם יכל וכו' לגרש ואפי' אם
יהוי שעשה אם יכל וכו' לגרש אין מחירין לו שלא שאם עשה אם יכל וכו' שלח לגרש
יחירו לו ונם עתה אם יהוי שעם אם יכל וכו' שלח לגר' יאמר לו הרב כבר ההנו
לך ואין נריך לחזור ולהחיר לך יהוי ויבטל לו עוד · (האטשו גירעט מעולם
איין ד בור אז ער זאלט גור' איין מבטל לו זיין חדר מזיק זיין דעם גט דהיינו חוב
דו העבט מוסר מודעת גיוועזן חוך דעם גט חדר דו העבט גירעט דו ווילטש
ניט גשען גט בדלון חדר זוכט חזו מיין דיבור חדר דו העבט גיט'ן איין פעולה
ווחז דח אז מבטל דעם גט חדר ווחז דח אז מיק דעם גט * ויאמר (חיך האב
ניט מוסר מודעת גיוועזן חוט' האבניט גירעט חוט' האב ניט גיטן
איין פעולה אז דח זאלט נורט זיין מבטל לו זיין חדר מיק לוזיין דעם גט)
ויאמר לו הרב עוד (חוב דו האטש יוה מעולם מוסר מודעת גיוועזן חדר דוך
העבט יוה מעולם גירעט אין ד בר חדר דו העבט גיטן איין פעולה ווחז דח
אז מבטל חדר מיק דעם גט ניט מין דו מבטש דיך הבן טועה גיוועזן חוט'
האטש גימיינט עז אז ניט מיק דעם גט · חוט'בחמת מלג עז יוה מבטל זיין
חדר מיק זיין דעם גט דרום שבטו ווייר אלו מבטל זיין פר די עדים אז דיך
זעלבינן עניינים זהלן דעם גט ניט מיק זיין · ויאמר הבעל אחם עדים פלוני
בר פלוני ופלוני בר פלוני כ"ל אין מבטל כר אין דו מודעות ומודעי
דמודעי דנפקו כל המודעות מגו מודעי דמודעי עד סוף כל מודעי דמודעי ווחז
אין הב מוס' גוועזן חוך דעם גט אין אז ער זאל דעם גט חון דעם כופר אז ער
אין קיום האבן דח מעכטן זיך גורם זיין אין ביטול חדר אין פסול חדעם
גט זעלב גי ריד בן אין מבטל חוט' חוך זאל אין עדות חוך מיר אז אין
הב ניט מוסר גיוועזן קיין דיבור חוט' האב ניט גירעט חוך דעם גט אז ער
זעלט פון דעם גט ואבגין בטל זיין חדר פסול זיין חוט' אין פכול חוך מיטלין
עד חדר עדים דיזה מעכטן ער אז זאגן אז אין האב מוסר מודעת גיוועזן חדר
גירעט אין דיבור חדר גט זאל בטל זיין חדר זאל חרויר זיין פון דעם
וועגן : רמד אם אינו מבטל בין בתחלה מלפני החתנים שהכין הרב
ישנו עמו הרב עתה בשנוי הסורה אלא ביטל אח הגט בשום ענין ואלו מסר
שום מודעת ולא אמר שום דיבור שיבטל לו פסול הגט : רמה ואח"כ
יבטל הרב אח הגט ויקרע אותו בפני העדים ויתן קלה בניו שתלך
ליתן בתוך הקלה שהוא עיקר הגט : רמו ויתנה הרב ליד הבעל ויאמר לו
תחזיק הגט בידך עד שאלך לך ליתן הגרוש : רמז יבא הרב אחר הבתובה
ואחחזו לבעל הכתוב שלו שהתחול לו אם אינו ליד שלו הל לקרוע ואחחול
לו בפני הרב והעדי' : ריח יהיו הרב שלח יהיו קטורי ביחו בשום דבר אך
אם יש לחוש חילוקים בינים יתפטרו חוכיחם חוקרוביהם על כגון : רב
יהוה לאשה שחסיר הטבעת בידה והל יהא שום דבר הולך בידה וש יגיע
סרנלה לו שום חדם בקבלה : רבא גם תיתה' שלח יסייע
לה שום חדם בקבלה : רבב חולין יהיה והפתחם והקרב לחם יחד כדי
לקבל הגט ולח יהיו יהיה כחדון שיובל הגט ליכול מהם דק הגבי הלבעות
שלח יהיו יהיה חוך ג' טפחים סחוכים לחרץ חו לשלחן וחפחים הידים למעל'
בדי לקבל הגט : רבד יזהיר לחם הרב שלח הקפון יהיה עד יאמר לה
לקופלם : רבה יאמר הרב לכל הנוכחים שם שיעידו שהגט שלח לחם בשום
חפ שום פיכול וגם הגט וילה לעירנו ובדבר מה יאמר לחם שיעידו שהגט שלח להם
וכלכי שיודע דבר ולריך לאומרו בי אמר בחיתה יוסף חלם שלח להם לעיר
על הגט . רבו יאמר הרב לבעל שיגדה יהו למעלה מידי האשה : רבן יאמר
הרב לעידי חתיר'יחו שהבעל יאמר הגט ליה ושמעו שיחנו לה לשם גרושין
רבח יאמר הרב לאשה שהגט זה תהיה מגורשת מבעלך : רבט יודע לבעל
כי המלות שיאמר לה גם יהר חוחו כיכון לגרשה : רל יאמר לו עוד אמ'כך
כמו שתומר לך מלה במלה : הלא יאמר ה"ז גיטך והקבלי גיטך זו תהיה
מגורש ממני מעכשיו והרי את מותר לכל חדם : רלב ואין יכול הבעל ליפול
הגט בנחת לחוך ידיה : רלג אם המגרש שיב מרע ורול לגרש על תנאי כשהו'
באחת מהדברים שהתנה בעיל סי' ל"ו יסייעם על מנת שאם לא מחי עד יום
פלוני והוח בטל לא יהא גט ואם מת קודם יום פלוני יהוח גט מעכשיו ואם
לא מחי עד יום פלוני והוח בטל לא יהא גט ועיין מ"ש לעיל סימן ל"ח :
רלד ומי שנתן גט על תנאי אם יבא קוד יום פלוני והוח נזדך שהתנה לעיל
סי' המכר · יסייעם על מנת שאם לא בחחי מהיום עד יום פלוני יהא גט מעכשיו
ואם בחחי בחוך הזמן הזה שהו'חרת בבני פלוני וכלוני לא יהא גט ואם לא נחני
עלי לומר שלא בחחי ושלא פיסחיך ומיד יהיה ליכול הגט בנחת לחוך ידיה ·
רלה ואח"ש שהניח הבעל הגט בידי ויכלך ידו ממנו מכל וכל יאמר הרב לה קחוך
ידיך והחזיק אח הגט * ותגביה שתי ידיך למעלה ג'טפקים והכניסנו האחת
הסר גל : רלו אח"כ יאמר לה הרב אחולי גיטך זה לקרובתי ויקרא הרב
עם העדים אח הגט בע"פ כנ"ל קענטש דעם גט ואח זה האטש גשריבן
לספר (דו כלוני ב"ן כנ"ל קענטש דעם גט ואח זה האטש גשריבן דה כנ"ל
כנ"ל אז ער זאל מגרש זיין מיט זיין ווייב כלוניה בת פלוני כ"ל לשמו
ולשמה לשם גרוזין) יוה : רלח אח"כ יבא לעד הראשון (דו עד כב"ג כנ"ל
אין די חתימה זיין חחימה יוה . רמ האט אין די חעדי חתימה זיין חנכח
חחימה יוה : רמא אח"כ יבא לעד הסני שלוח כנ"ל : רמב אח"כ
יבא עוד לכניסם אחם עדים פלוני בר פלוני וכב"פ כנ"ל (קענט ענץ אז דם
אין דר גט אז ענץ האט גיחתמט דעם בעל כב"פ כנ"ל * אז ער זאל מגרש זיין

דעבר מיט זיין ווייב פב"ם כנ"ל לשמה ולשמה לשם גירושין ווא) רמב"ם ת"כ יאמר הרב לכל העומדים שם רבותי זייטן וויסן אז ר"ת מוז זיין תלמיד רבינו אזא מוז מ'דרי רבנים גדולים החזן גוטר גיוועזן בייא דעם גדוזקן הרם אז קיינר זאל ניט מוזן לעזן זיין חוקן זיין נט אזוי דעם אזא חיים גוטען נייחרט ווען זיינם דוכט אז עס איז זיין פסול אדר זיין פסק פסול אדר זיין נמנום אז זיין עיקן כון דעם גט עד זאל על כל פנים ד' אן אי מען כון תגמד גיט דעם ערגליך דן קעניט אזן זיין דבר ס מקבל זיין • דרום כון ר' לומדרט וייטר ווייב דן ניט תוקף דעם אזא חל דער הרם ר"ת מוז' זיינה תלמידים מוז' אלי רבנים דיא איט החזן מסכים גיווזן מוז' איך זין תוך גוטר בהרם בח"ם אז קיינר זאל כון לומדרט וייטר מוזין לעזן זייחוק דעם גט : כג) ווקא אם נראה לו שפק פסול הוא דים הרם אבל אם להוציא לעז מכאן ואילך חבל אם נראה לו ודאי פסול אע"ג דלאו מפיר עדיר כמה שלא הודיע מיד מ"מ אין הרם חל אז מדרבנן הוא להודיע סברתו להרב שסידר הגט ולשליח גדולים • ואפילו אם נראה לו שפק דוקא אם היה אבל נתינה גט והיה יכול לחזרו אז יש הרם הנכר אבל אם לא היה אבל נתינה גט ומודע לו ת"כ שפק פסול מחויב הוא להודיע סברתו אפי' אם היה בעיר והיה יכול ללכת שם מיהו כשאינו נראה לו אז שפק פסול אע"ג דלא יוכיח לעז לומר שהוא ודאי פסול • ובן אפילו אם נראה לו ודאי פסול לא יוכיח קול שהוא פסול ודאי אבל יש להודיע סברתו להגדולי' בדרך אחלה • ואפילו אם היה אבל נתינתו דוקא אם מולך לו אז פסול אז שפק פסול ושתק הוא דים הרם הנכר אבל אם לא מולך לו אז כלום והת"כ אם אז לנו ומולך לו פסול מחויב הוא להודיע סברתו כנ"ל • מיהו דוקא אם עדיין לא נישאת אבל אם נישאת אפי' אם אין לה בנים אם מולך לו אז שפק פסולים הרם הנכר • אבל אם מולך אז ודאי פסול אפילו אם אין לה בנים מחויב הוא להודיע סברתו כנ"ל : רמב"ם ת"כ יחזור הרב ויכפול הגט ועושה החתך ת' בחלבסו"ן • נכתל ת' מן הל' מקלעות : רמה אם המגרש מבקש שתחזיר לו הפתיקה ומאחר לו שהחזיר יכתבו לו עכ"פ בשובר כותבים לו אבל אם אינו מבקש ת"ל להחזיר אותה ע"ז : רמן יחזר הרב לאחר שלשים יום • חוץ מ' אותו יום וחוץ מיום שהחתימם בו : רמן אם היה מ' בונדים או מניקה יחזיר אותה שלא תחתימם עד שיהא לולד כ"ד חדש חוץ מיום שטילד וחוץ מיום שהחתימם בו ואם יש בחוך כ"ד חדש • חדש העיבור יאמר לה עוד עד שיהא לולד כ"ה חדש חוץ וכו' : רמח יחזר אותה עוד שלש חישאש לכתן : רנ אם יש ספק שלר ך לכתוב שני ג ש ין אחת בשלעיל סימן כ"ה נאחר כמן הסדר יש לכתוב אחלה אותו גט שנראה לו הרב יותר כדי להיות שיחזירו אחלה הרב והסופר והעדים והבעל עליהן אח שמו ושם האשה בכל אחד פב"ם כשלעיל מסימן ל"ו והלאה כמו שיהיו נכתבים בגט הראשון • ואחר יאמר להסופר כשלעיל ס' נ"ב • יאמר עוד (תוי תוב דער רבי מהור"ר כלוני ווענדט ביגערן מכדר זיין פיל גיטין מכח ספק דער וויגען דו אלין זאל זיא נעבן אלי זיין דיא אלטע מיין וויב פלוני דא פלוני דא זאלסטו זיא שרייבן) וכן אחר יאמר להעדים כשלעיל סימן ל"ג ו"ל יאמר לכל אחד מהעדים או לשניהם יחד ע"ד שאמר להסופר ואחר שקרא הרב כל אות ואות שבגט כשלעיל סימן ק"ע יחזור ויכתב כשלעיל מסימן ל"ו והלאה ויחזירו הרב והסופר והעדים והבעל את שמו ושם האשה כל אחד פב"ם כמו שיהיו נכתבין בגט הראי • ואז לא יאמר להסופר והעדים תוס' הדברים (תוי תוב דער רבי ווענדט ביגערן) וכו' ואחר שקרא הרב כל אות ואות שבגט הזה כשלעיל סי' ק"ע ואחר שיחזור השליח להביא שני גיטין ליד הרב ולא נודע בהם שום פסול יהוה כשלעיל סימן קע"ג וקע"ד • ואח"כ יהא עדיין בגט הראשון ביד הרב ויתן הגט השני ליד אחר ויהוה בגט הראשון כשלעיל סימן קע"ה ונקע"ו ואח"כ יודיע להעומדים שם עשם למה נותן שני גיטין ויחזר לבעל בשניהן בגט הראשון יהא כעומדו בשעה ולהחזירה לכל אדם בתוכו גט • אם הוא כהן • ואח"כ יהוה כשלעיל סימן קע"ו עד סימן רכ"ט • ועד בכלל ויחזרו הרב והסופר והעדים את שם הבעל ושם האשה כל א' פב"ם כמו שכתבו בגט הראשון וקודם שיאמר לו הרב כשלעיל סי' כ"ל יחזו' ויהזר אותו בפי' שיהא זוכרו לגרשה ולהחזירה לכל אדם בתוכו גט אם הוא כהן • ואח"כ יהוה בגט הראשון כשלעיל מסימן ל"ו עד סימן רמ"ו ועד בכלל ויחזיר הרב את שם הבעל ושם האשה כל א' פב"ם כמו שכתבו בגט הראשון וקודם שיאמר לו הרב כשלעיל סי' כ"ל יחזו' ויהזר אותו בפי' שיהא זוכרו לגרשה ולהחזירה לכל אדם בתוכו גט אם הוא כהן • ואח"כ יהוה בגט הראשון כשלעיל מסימן ל"ו עד סימן רמ"ו ועד בכלל ויחזיר הרב את שם הבעל ושם האשה כל א' פב"ם כמו שכתבו בגט הראשון • ואח"כ יתן הרב הגט הראשון ביד הבעל ושם אשתו כמו שכתבו בגט הראשון • ואח"כ יתן הרב הגט השני ליד אחר ויקח ביתו הגט השני ויהוה כשלעיל מסימן קע"ה ונקע"ו ויחזור ויודיע להעומדים שם כנ"ל • בתולי שם לגט שכשיחזיר הגט השני יהא כוונתו לגרשה אותו גט ולהחזירה לכל אדם בתוכו גט אם הוא כהן כדי שיחזרו כך ואחר כך יחזרו ויהוה כשלעיל מסי' קע"ו ועד סימן רכ"ט ועד בכלל ויחזיר הרב את שם הבעל ושם האשה כמו שכתבו בגט הראשון כשלעיל ס' ר"ל עד סי' רמ"ו ועד בכלל ואחר"כ יקח גט ויחזיר הרב את שם הבעל ושם אשתו כמו שכתבו בגט השני ואח"כ יקח גט ויהוה כשלעיל מסימן רמ"ג ואילך עד סימן ר"ם ויהוה בגט הראשון בשניהם כשלעיל מסימן ל"ו עד סימן

מה לחר זה היתור הרב המסדר לסדר גט לחזון מסי' מ"ט ולילך עד סי' ע"ג ובכלל כך ובסיחחיל הכופר לכתוב הגט במדוחר לעיל ובסדר גט לחזון סי' ע"ג יהא השליח עם הכופר בסיכתוב הזמן וגם החים והחתימה ולח ילח לחוץ לפי' לם יש לו לורך גדול ולח"כ ילח לחוץ לפי' לין לו לורך כלל וינח עכ"פ קודם שיחחילו העדים כדי שיהיה שיחחילו לכחוב לסם ולשמה לסם גירושין : כז קול' שילח השליח לריך לעשו"ג כ"כ' מובחק בגט בקלף ובכחב כדי שיכירוהו : כח לח"ו הסדר הוח בכחן כמו שכחב בסג"ר בסי' ע"ג עד סי' ק"ע ובכלל : כט מה שמכר בסג"ר כי' קע"ד לחלריך להיות לכל נחינת הגט עשרה מגדים גדולים וגם עיני העדים יכולי' להיות בחוך מנין עשרה הג"ל : ל מה שמכר בסג"ר קע"ה כשהגט עדיין ביד הרב ועמהל הרב בחמלט וב' עיני הגט הגדול בימינו והקטן בשמחלו והכופר והשליח יעמדו לפניו ככה יחכ"ג עיני העדים והשליח יהיו ג"כ עומדים לפני הרב כשהגט בידו והעדים מסני לידי הרב בכ"ל : לא קודם שיסחל הרב להכופר לח זה הוח הגט כמו שמבוחר לעיל בסדר הגט בחזון בסימן קע"ח יסחל הרב לעדי העדים : הנה עתה ניהערט פין דעם סד"ס בכ"ל : לב עד כחו ממנה גיווענין לסד"ס בכ"ל לחו עד זאל זיין שליח חו עד זאל בקענגן דעם גט זיין ווייב סד"ס בכ"ל : ויסיבו בלשון המכר"ו פעם ח' : ויח : לב ולח"ו יחזור לסג"ר מסימן קע"ח עד סימן ר"ח ובכלל : לג לח"ו יסחל לכליח דוח סד"ס בכ"ל ביסט דוח גיווענין בייח דעם שרייבן חוך החשט ניהערט חו דער סופר הלט גיסרינן דעם גט לשמו ולשמה לסם גירושין ויסד השליח פעם ח' * ויח : ביסט דוח גווענין בייח דיח החיימה פון דעם גט חוך החשט ניהערט חו דיח עדי החבין ד' ניחחימט פשמו ולשמה לסם גירושין : לד מה שמכר בסג"ר מסי' ר"ט ועד סימן ר"ט ולח בכלל לין סייך זה הסדר כשחבין ע"י שליח : לה מה שמכר בסימן ר"ט ובסג"ר בסימן ר"ע לעיל בהעבל המודעה וכו' בכן קודם סדר ביטול יחמר הרב לעידי הרשחה השמיעו שיחזור ויבטל הבעל המודעה וגם יוסיף הרב בחוך הסדר הנ"ל בזה הלשון : החשט דוח גירעט מעולם לחיין ליבער חו עם זעלט גורם זיין מבטל לו זיין חלר מזיק זיין דעם גט חלר דחו שליחות דהייט חוב דוח העשט מוסר מודע גיווענין לוך דעם גט חלר לוך דעם שליחות וכן בכל מקו' שיכתיב ביטול מודעה של גט גם יזכי ביטל המודעה של של חוח על דרך הנ"ל : לז מה שמכר בסג"ר בסימן ר"ט ש"ס שמשביעין לח"ו הבעל שלח ביטול הגט כן משביעין לוחו שלח ביטול השליחות : לח מה שמכר בי"ט ל"ך בסג"ר לין סייך בסדר הזה : לח יהוה הרב לשליח שיסי' הטבע' שביליו ולח יהח סוס דב' חולן בידיו ולח יניע סרבלו חו סוס דבר בידיו בשעה שמקבל הגט גם שלח יסייע לו סוס חלש נקבלחו יולח ידיו ויפחחם ויקבל חוחם יחד כדי לקבל הגט ולח יהיו ידיו כמדרון שיוכל הגט ליפול מהם רק יגביה השבועה ולח יהיו ידיו חוך ג' טפחים הסמוכים לחרץ חו לשלחן וירחיב הידים למעלה כדי לקבל הגט : יחזר הרב לכל העומדים סם טרם יחחן הגט לסם שיחמר לו לקוכלם : יחמר הרב לכל העומדים סם טרם יחחן הגט לסם סוס חלש שיודע סוס פיסול נגד הגט וירלה לערער בו בדבר מה יחמר חוחו קודם שיחחן וכל מי שיודע דבר לריך להומרו כי חחר נחינה ויסם חרס שלח להוליח לבעל הגט יחמר הרב לבעל שיגביה ידיו למעלה מיד השליח לט יחמר הרב לעידי הרשחה רחו שהבעל יסכור הגט ליד השליח ושמע שיחחנו לו לסם גירושין ויחמר גם לעידי הגט שגם הם יהיו עידי מכירה : מ יוציע הרב לבעל בי' המלוח : מא יחמר לו עוד חמור כך כמו שחמר לך מלה במלה : מב יחמר לחה בד"פ בכ"ל הולך גט זה לחשחי בד"פ בכ"ל * וחן חוחו לידה וחהח ידך כידי ועשייתך כעשייתי וכיך כפי ודבורך כדבורי ונחן חני לך רשות לעשות שליח במקומך ושליח שליח כפי' עד מלה שלוחים וחפי' בלח חוסם ובכל מקום שהמלמנה לחתה חו שלוחך חו שליח שלוחך חפי' עד מלה שלוחים וחפי' בלח חוסם והיכן שיגיע גט זה לידה מיד חו מיד שלוחך חו מיד שלוחך חפי' עד מלה שלוחים וחפי' בלח חוסם שהמלמנה חתה חו

הגני פב"פ כנ"ל · ממנה בפניכם תת פב"פ כנ"ל להולך גט כריתו לתחתי פב"פ כנ"ל בכל מקום שתמלוכה וכו' עד ולא תת השליח כדלעיל סי' כ"ו ה ואיך יתאר הכל בלשון נכתב · גם יכול תו הסופר ליתן לו כלי הכתיב ויחזיר ויתאר לסופר לכתוב ולעדים לחתום תפי כשהשליח עדיין תינו שם ותת"פ ילך לדרכו תך קול שילך לדרכו יבקש השום מן הבעל וכו' כדלעיל בס"ג הרחמן סי' קע"ג ולריך שיהת תכ"פ השליח שם קודם שתומר הסופר הגני כותב וכו' ובשבת לשם יודיע לו הדב כדלעיל סי' כ"ל · וגם יודיע לו שידי ההרשה שהבעל עשה במקומו שליח תתר ליתן לימו הגט ומיכה תותו להיות שליח להולך גט לתחתו תפ"פ ונתתן לו רשות לישות שליח בתריקא וכו' · ויתאר תו השליח בלא שלם וכו' כדלעיל · ותו כשלוקתי עשרה מנשים להיות תלל נתינת הגט תס שליח הכתיבה תינו הסופר תו תתר משידי הגט יכול להיות גם הוא מן המנין · וכשעומדים תו שידי הגט והסופר ושידי ההרשה והשליח לפני הדב יעמוד גם השליח זה לפני הדב · ותתר שסופל הדב תת הגט כדלעיל סי' מ"ג יתנהו ליד שליח זה וייתאר לו תחזוק וכו' כדלעיל שם ותתר שתאר הדב לכל העומדי שם כדלעיל סי' מ"ל · יזהיר לשליח זה שיזהר ימיד השליח להולכה ויתאר לשדי ההרשה שליח זה יתסור הגט ליד שליח להולכו וכו' ויודיע הדב לשליח זה פירש המילו שיתאר לו עוד תמור וכו' כדלעיל סי' מ"ה מ"ו מ"ז ויתת תתה פב"פ כנ"ל להולך גט זה לפב"פ כנ"ל תשת פב"פ כנ"ל ותה' יד כתי ועשייתך כעשייתי ודורך כדורי ונותן לך רשות לעשו שליח תתקומך וכו' כדלעיל סי' מ"ח · עד תהת מגורש בו מעני ומותרת לכל תדם · תיד יניח שליח הנתינה ליסול הגט ונתת לתוך ידי שליח להולכה · ותת"כ יתתר לו הדב קתון וכו' כדלעיל מסי' כ"ו והלאה ותו יהת ניסות ההרשה שבניגון עדים תתומי מעה בך וכך בשנת בך וכך לירח פלו שנת בך וכך לבריית עול לתן שתו מנין כתן בפלוני מתת ויתנת על ועשה הבעל פב"פ כנ"ל תת פב"פ כמו שכותבין בשליח להלכה להיות שלותו ליתן גט כריתות ביד פב"פ כנ"ל להוליכו לפב"פ כנ"ל תשת פב"פ כנ"ל · וליתן תותו לידה וכן עשה פב"פ כנ"ל · ונתן גט ביד פב"פ כנ"ל להוליכו לפב"פ כנ"ל · תשת פב"פ כנ"ל ותס היה שליח להולכה שבני הבעל כשעשה תותו שליח להולכה יכיים וכך תומר שבניגון הבעל פב"פ כנ"ל · הולך גט זה וכו' כדלעיל · ותס לת היה שליח להולכה שבני הבעל כשעשה תותו שליח להולכה יכיים וכך תמר שבניגון הבעל פב"פ כנ"ל · הגני פב"פ כנ"ל תמנה שבניכם תת פב"פ כנ"ל להוליך גט כריתות לתתתי פב"פ כנ"ל וליתן תותו ליד ורשות יהו כידי ועשייתו כעשייתי ופיו כפי ודבורו כדבורי ונותן תני לך רשות לעשות שליח במקומו ושליח שליח תפי עד מאה שלוחים תפי' בלא תוכס בכ"מ תשר תמלכ'תות תו שלותו תו שליח שלותו תפי' עד ק'שלוחים תפי' בלא תוכס ותיבף שיגיע גט זה ביד'מירו תו מיד שלותו תו מיד שליח שלותו תפי עד מאה שלותי תהת מגורשת בו ממני ומותר לכל תדם והגט נעשה וכו כדלעיל · ומי שמלוה לגרש בעניו זה תינו יכול לגרש על תנת · ותס תינו רולה שיתן השליח להולכה תת הגט ותלה תחר זמן כלו והוא נתנו ללכת כ"ל · יתתר לו שיתן לה הגט ותלה יתנהו לה שת לתחר זמן כלוני · ותס המגרש מוסר והוא נתנו ללכת כן"ל תינו יכול לגרש בעניו הכ"ל בכל : סב ותס יש ספק שלריך לכתוב מתתתו שני גיטין תו יתנהג כת"ס בשם"ג הרחמן סימן ר"ן וכותבין שני ההרשות דהיינו דרשות יכתוב פב"פ כמו שנכתב בגט הרחמן ובשנייה יכתוב פב"פ כמו שנכתב בגט השני · וכן יתהוג עד"ו כשלריך לכתוב יותר משני גיטין :

סדר גט שלישי מיד שליח של הבעל ליד האשה :

א השליח והאשה יבואו תל הדב המסדר הגט · והאשה תכסה פניה והשליח יקח מן הדב שיקח תלין שנים שיהיו ג"ל ליתן הגט לפניהם : ג יקח הדב תלנו שנים תשובים מן הקהל · ועל כל פנים לריך שלא יהת הדב ושנים שעמו שום ת"מים חס"ו ולא יהת בהם שום פסול מדברים הפוסלין עדותו רתוי ליתן כדלעיל בת"מ סימן ז' וסימן ל"ג ול"ד ול"ה · ושלא יגת על שום תחד מהם קול שתשוד על עדיותו תו תפילו שתשד בשעת עדיות · מיהו בשעת הדחק תין להקפיד תס יגת עליהם קול שתשודים על שתר עדיות : לת יהת תחד מהם בעל מום : ד הדב תתר לשנים שעמו נהרהר בתשובה בלבנו : ה יש ליקח שנים תחרים העומדים תלל הדיוטים והם יהיו עדים מסירה מהשליח להאשה : ו יש להקדק שלא יהיו בתחד מהם קרובי הפוסלים בעדי תתימה כדלעיל בס"ג רחמן סימן ח' מיהו ט"ל להקדק שלא יהת ת' מהם בעל מום וגם תם לריכין בדיקה תין לריך לקדק בהם כ"כ תלא סגי לבדוק תותם על ידי שים ת' ותפילו קרוב וכן סגי תם יש להם ג' עדות תקום העדות תפילו תם יש תרוכות תלא בדוכב תנשב שקורין חמה · מיהו תו לריך שיהיו שני עדים כשרים שהם בני י"ג שנים ויום תחד תו שהוזקו בעדי השניים שלא ע"פ החב תו שילה עליהם קול שבאו תו שהם גדולים תבל תם הוא בדרך שהב"ד לריכים בדיקה בהם כדלעיל בם : ז הדב תומר לעדי מסירה שידרו תשובה בלבם : ח הב"ד לת יהי קרובים לעדי מסירה שלוקחים עשה מחדם ולא לעדי גט ולא לשליח וכ"ם שלא יהיו קרובים לחים תו לתשה ושלא יהיו קרובים זה לזה · ונוקח בקורבה הפוסל

מדינת תבל בשאר קורבות תין להחמיר בכל זה · מיהו ים להחמיר תפילו בקרובה הפוסל מדינת מדינין בכלל זה תדי בעל כתתו · ויכולים הב"ד להיות קרובים ממש להדב שסידר הגט · מיד הבעל לשליח · תו לעיני הרשה תו לדיינים שקיימו תתימות עידי הרשה : ט עידי מסילה שלוקחים עשה מחדם לת יהיו קרובים לחים תו לתשה וכ"ם שלא יהיו קרובים זה לזה · וגם זה נוקח בקורבה הפוסל מדינת מדינין ובכלל זה תדי בעל כתתו * תבל בשאר קורבות תין להחמיר ויכולין להיות קרובים ממש שליח תו ש ע"ת תו ש עידי הרשה תו ש הדב שסידר הגט מיד הבעל לשליח תו ש הב"ד שקיימו תתימות עידי הרשה : י הב"ד יסדו יחדיו והשליח והאשה והעדים יעמדו לפניהם : יא כשיושבים הב"ד יסד הדב בתמלע והגדול מן שנים בימינו והקטן בשמאלו : יב יקחו להיות תלל נתינת גט עשרה תנשים גדולים והב"ד והעדים והשליח מן המנין : יג ילתו הב"ד תם יש לשליח זקן בפניהו תם יש לו בנים ותו תין לריך בדיקה ותם לתו לריך בדיקה : יד ודין הבדיקה מבואר בס"ג רחמן סי' ח' : טו גם יש להם לבקוק שתינו תרש תו שוטה תו סומא בשני עיניו תו פסול לעדות מדתוריית כגון גזלן ומלוה בריבית קלוסה תו עובד עבודות תחיית תלקות · תבל הפוסל בעבירות שהם תל"ס תין לתוש : טז הדב שוש לשליח תה רושה · ויתאר תני פב"פ שליח תפלו' בר פלו' ליתן גט זה לפב"פ כנ"ל תשת פב"פ שהיה פה ויש עמי הגט והדרשה תקומיים וכבל תקום שתכר כתן פב"פ יש להזכירם כתו שכותבים גט והדרשה : יז תיד שתומר שהות שליח תפלוני בר פלוני יתקרו תס יש עוד בעיר תי שבשמו וגם תניו כן ותו לריך שיהת התתר תלל נתינת הגט ועיין ת"ם בס"ג רחמן סימן כ"ה : יח תת"כ יעיינו כל הב"ד בהרשה הטוב תס נכתבה ונחתמת כדינה ותס יש עליה הנפקי יעיינו ג"כ הטוב תס נכתב ונחתם כדינו ותת"כ יקרת הדב לבדו תת הרשה לעין כל ויקרת גם תת ההנפק תס יש עליה : יט תס תין מכירין הב"ד התתימו' של עידי הרשה והתתימות של ההנפק כלל תכל תקום יכול השליח ליתן גט לתשה : כ תת"כ יש להב"ד לעיין בגט שנכתב ונחתם כהלכתו כמ"ש בס"ג רחמן סימן קנ"ה וקס"ו ותת"כ יקרתו תותו : כא תת"כ יש להדב להזהיר השליח והאשה שלת יסיעו הן הן תו לתו תלתו : כב יש הדב תת השליח תס לת קבע לו הבעל זמן שבתוך תותו זמן יתן גט לתשתו · תבל לתחר זמן לת יתן לה ותס לת התמה סוס תנתי · ויתתר לת : כג יש תותו עוד תס לת שמע שמת הבעל ויתמה · לת · ותס יזוע שהיה הבעל חולה כשעשתו שליח יש לשתול תותו תס לת היה תו גוסס ויתתר לת : כד יש תותו עוד תס בת הבעל ש יש כבר תו תס שלח שיו שליח לבטל תת הגט תו תת השליחות תו תס שמע שבטל הבעל תת הגט תו תת השליחות שלח בפניו · ויתתר · לת : כה יש תותו עוד תס לת עשה שליח תחר ותת"כ תזר תותו שליח ועשה תותו שליח במקומו ויתמ' לת : כו יש תותו עוד תס הוא עלמו לת ביטל השליחות יש בפני הבעל שיו שלח בפניו ויתתר לת : כז יש תותו עוד תס עושה שליחות זה על תנתי תו שבועה תו תס תסר מודעת על השליחות · ויתתר תיני עושה השליחות לת על תנתי ולת תכת נדר תו שבועה ולת מסרתי מודע' על השליחות רק תני עושה ברצון העוש ותס בתולי עשיתי ושכחתי הרי ת' תבטלה בפניכם : כח יש תותו עוד תס תכיר תת התשה הזאת שהיא תשתו של בעל לפ"ו ויתתר תן . ותס יתתר שתינו תכירה תס יתתרו לו שני עדים כשרים שהי' תשתו של פב"פ שמי בתבי ולריך שיכיר תו שיתתרו לו שהיא נקראת פלונית כמ"ש בגט תבל תין לריך שיכיר תו שיתתרו לו שם תבי כמ"ש בגט רק היא נתתנת ע"ו : כט יש תותו עוד בתת הגה לגרש תת התש' הזאת תפ"פ העומדת כתן לפנינו בשליחות בעלה בפ"פ : ויתתר תן * בתחי הגה בשביל כך : ל תת"כ יקרת הדב עם עידי המסירה תת הגט בקול רם : לא יש לשליח עוד ליתת שהבעל בפ"פ תסר תת הקלף והדיו והקולמוס והקסת ותתר כלי הכתיבה לסופר ותתר לו לכתוב גט זה ויתתר תן : לב שמעת תן המגרש שתתר לעדים לתתום הגט לשמו ולשמה ולשם גירושין תן : לג שמעת תן המגרש שתתר לסופר לכתוב גט זה לשמו ולשמה לשם גירושין תן : לד שמעת שתתר הסופר הגני כותב זה הגט לשם פלוני בר פלוני לגרש בו תשתו פב"פ ותני כותב תותו לשמו ולשמה לשם גירושין תן : לה הייתי לכל הפחות תלל כתיבת הגט כל שיטה רחוק שכותב לשמו ולשמה לשם גירושין תן : לו ריתת ושמעת תני העדים התתומים על הגט שכל ת' תתר קודם שתתום הגני הותם גט זה לשם פב"פ לגרש בו תת תשתו כב"פ ותני תותם לשמו ולשמה לשם גירושין תן : לז היית תלל העדים בשעה שתתתו תחלה ועד סוף תן : לח ריתת שתתתו זה בפני זה תן : לט תכיר תת בת פב"פ תובתך שזהו גט שכתב הסופר ושתתתו העדים לשמו ולשמה לשם גירושין ושזהו הגט שתסר לך הבעל פב"פ ועשה תותך שליח להולך וליתן תותו לתשתו פלוני בר פלוני : מ ריתת שהיה הגט יש כשתתתו העדים ושהיה יש ג"כ כשנתן הבעל ליד הן : מא תת"כ תולין פני התשה ותתר לו הרב דוש פלוני בת פלו' ווילבש דוש תקבל זיין לעין גט פון זיין תתן פב"פ פון וועט ווילן תון תוסס תו"ל תון תנתי יש התשב דוש גיטתן תיין תר תיר שבועה תיר תיין תיסר תיר תיין תרס תיר התשב דוש תיין ק"ס גיטתן תת דוש ווילבש דעשגט תקבל זיין ניין · ותס תומרת תו יזוע שעשתה נדר תו שבועה תו תיסר תו תרס תו"פ כיתירו לה כמ"ש בס"ג הרחמן סי' מ' גבי כשתיחר לבעל וכן ותס תומרת תו יזוע שעשת' ק"ס לקבל הגט יתתר לה הרב תת

הזני מנה על פינו ובפנינו להיות שליח שמקומו של פב"פ ובפנינו מסר הגט לפלוני ב"פ להוליך תוכו לפלוני חשוב כפ"פ · וכך תאמר בפנינו פב"פ לפב"פ הולך גט זה לפלוני את פלוני חשוב כפ"פ ותן תוכו לידה ותהא יד כיתי ועזייתך כעזייתי ופיך כפי ודבורך כדבורי ונותן לתי לך רשות לעשות שליח במקומך ושליח שליח לפילו עד חמשים ושמנה שלוחים לפי' בלא תוכס בכל מקום שתר תמלוכה אחה תו שלוחך תו שליח שלוחך ואפי' עד חמשים ושמנה שלוחים לפי' בלא תוכס ואיכף שיגיע גט זה לידה מיד תן מיד שלוחך תו מיד שליח שלוחך אפילו עד חמשים ושמנה שלוחים ואפי' בלא תוכס אחה מגורשת בו מבעלה כפ"פ ומוחזק לכל אדם ושליח ב"ד תני והגט שנעשה עליו כפ"פ שליח להולכה בכל הכחוב למעלה נכחב ונחתם בפלוני אחת לידתה על וכו' כתוב שנכחב גגט : נכך וכך בשנת פלוני אחת כך וכך לירח פלוני שנת כך וכך לבריאת עולם ועדיו החחומים בו כפ"פ ופב"פ ובפנינו ביעל פב"פ דהייט שליח הזני כל המועט' שמסר על שליחות זה גם קבל עליו בפנינו בחרם ובשנועות התורה שלא לבטל השליח ומה שרשינו ונעשה בפנינו כחתנו וחתמנו הכל שריר וקים :

בית שמואל הלכות מיאון סימן קנה אבן העזר

הלכות מיאון

קנה עד איזה זמן הקטנה ממאנת ויחד דיני מיאון וכו כ"ב סעיפים :

א קטנה שאין לה אב או שיש לה אב והשיא אביה ונתאלמנה או נתגרשה כשחיא קטנה שהיא ביתומה בחיי האב שהרי אין לו עוד רשות בה א והשיאוה לרעתה כיון שאין קידושיה אלא מדרבנן אם אינה חפצה בבעלה אינה צריכה ממנו גט אלא יוצאת ממנו במיאון אבל אם השיאוה שלא לדעתה או אפילו לדעתה ואינה יודעת לשמור קדושיה ב אפילו מיאון אינה צריכה :

הגה ולכחחלה יש לב"ד להזהר שלא להשיא יחומה קטנה במקום שרחוק להפ סיד לידי מיאון ואין להניין זה שמא שעיני רואות (הגהות מיי' פרק י"ח מהל' גט ס"ק י"ג) :

ב איזו היא קטנה שצריכה למאן ג מבת שש שנים עד בת עשר בודקין אותה לפי יופי דעתה אם יודעת לשמור קדושיה ושהם קדושין לא שתשמור אותם כדרך שמשמרת האגוז והתמרה וכיוצא בהם ה"ז צריכה מיאון ואם אינה יודעת לשמור קדושיה אינה צריכה למאן אלא הולכת לבית אמה כאילו לא נתקדשה מעולם ופחותה מבת שש אפי' היא נבונת לחש ביותר ויודעת לשמור אינה צריכה מיאון ויתירה על בת עשר ד אפי' סכלה ביותר צריכה מיאון :

הגה וי"ח דכלזה כשנשחת לדעת אחיה ואמה ה אבל אם נשחת שלא לדעתן אפילו בשחת לדעתן אינה צריכה למאן (הגהות שפסי פרק ג"ב) ו וי"ח דאפ הגיעה לפעוטות לריכה למאן (ג"י בשם הריטב"א) :

ג המיאון הוא שתאמר אי אפשי בפלוני בעלי אני אי אפשי בקדושין שקדשוני אמי ואחי ואפילו לא אמרה דבר אלא הלכה ונתקדשה לאחר כשהיא קטנה אע"פ שהיתה נשואה קדושיה הם הם מיאונין :

ד ממאנת בין ז מן האירוסין בין מן הנשואין אפילו שלא בפני הבעל ושלא בפני ב"ד רק שיהיה ח בפני שנים שיעידו על הדבר ט ויש מי שאומר דלכתחילה בעינן ג :

ה כשם שממאנת בבעל כך ממאנת ביבם אם לא מיאנה בבעל :

ו מיאנה בפעל ונשאת לאחר ממאנת בו וכן בשלישי וברביעי אפילו כמה פעמים כל זמן שהיא קטנה :

ז השנים שמיאנה בפניהם כותבים לה גט מיאון ותותמין בו ונותנים לה ואינו כגט גירושין להיות נתינתו מגרש לפיכך אינו צריך כתיבה לשמה ולא מסירה ולא דבר ממשפטי גט הגירושין ואין כותבים בו סופס הגט לפי שאינו אלא כמעשה ב"ד :

ח אלא שממאנת בפניהם י צריך שיכירו אותה ואת בעלה לפיכך כל מי שיראה יא שמיאנה בפני שנים יכול לכתוב לה גט מיאון אף על פי שאינו מכירה שודאי הכירוה אותם שמיאנה בפניהם

ורוקא

י לריך שיכירו אותה ואת בעלה אותה לריכים להכיר מפחה החשם שמא יש עוד קטנה שהשיאו אחיה ומחי זה פחה קטנה שהשיאו אחין אנו מכירין ויחליף אח שמה בשם קטנה הכ"ל ויפחה קטנה שמא יחן ליה ובעלה לריכין להכיר כחב המגיד בקטנים דלא נפיק שמם חיישינן שמא חיכף מסקח שם בעלה כשמה וחיכף מסקח שם בעלה כשם קטנה אחה לאחם שמא שמות קטנות ושמות בעליהן טוים לא חיישינן : יא שחיאנה בפני שנים ס"ם

(וזוקח לכתחילה מבל דיעבד אפי' שחיסר מכיריס הבעל"ק החזה סגי
(כ"כ הב"י) :

ט אותם שממאנת בפניהם צריך שיתברר להם שהיא קטנה :

י קטנה הממאנת אין לה כתובה מנה ומאתים אבל יב יש לה תוס' וכל זמן שלא מיאנה בעלה זכה במעשה יריה ובמציאתה וחייב במזונותיה ופריונה כל זמן שהיא תחתיו אבל אם הלך למדינת הים ולותה ואכלה או לצורך פרונה ועמדה ומיאנה אינו חייב לשלם אע"פ שאכל פירות ואפי' הם בעין עריין שליקטן ומונחין ברשותו אינו מחזירן ונכסיה של צאן ברזל ושל מלוג אם הם בעין נוטלתן ומה שאבד מהם יג מנכסי צאן ברזל חייב לשלם מנכסי מלוג פטור והוא מותר בקרובותיה והיא אוסרת בקרוביו וכשרה לכהונה ואינה צריכה להמתין ג' חדשים מלהנשא ואם נשאת לאחר וגירשה או מת מותרת לחזור לראשון ולא עוד אלא אפי' גירשה הראשון והחזירה ומיאנה בו ונשאת לאחר אחר שמיאנה בו וגירשה האחר מותרת לחזור לראשון שכל היוצאת במיאון אע"פ שקדמו גט הרי זו כמי שלא נתגרשה ממנו בגט משלים ומותרת לחזור לו אבל המגרש את הקטנה בגט יש לה כתובה ואסור בקרובותיה ואסורה בקרוביו ואסורה לכהונה וצריכה להמתין שלשה חדשים ואם נשאת לאחר ומיאנה בו יד אסורה לחזור לראשון מפני שיצאה ממנו בגט אף ע"פ שיצאת מן האחרון במיאון וא"צ לומר אם גירשה האחרון או מת וכן אסורה טו לאבי הראשון ולבנו ולאחיו כשאר הגרושות אף ע"פ שיצאת מן האחרון במיאון ואם מיאנה בראשון והחזירה וגירשה ונשאת לאחר ונתאלמנה או נתגרשה או מיאנה בו אסורה לחזור לראשון ולקרוביו שכל שיצאת ממנו במיאון לבסוף דינה כמגורשת כממאנת וכל שיצאת ממנו בגט לבסוף דינה כמגורשת :

יא הממאנת ביבם טז אסורה באביו מפני שנראית ככלתו בעת שמת בנו ונפלה ליבום אבל לשאר קרובים מותרת ויש אוסרים גם בשאר קרובים (וזוקח בקירובי המת מבל בקירובי מיבם שמיאנה בו מותרת) (כ"כ) (הב"י) יז ומ"מ אם מיאנה באחר מהיבמים מותרת לשאר אחיו :

יב עד מתי הקטנה ממאנת עד שתביא ב' שערות אחר י"ב שנה יח או עד שתלד (ומשעת הריון הוי כגדולה) (ת"ז) וכל זמן שלא הביאה ב' שערות ולא ילדה חשובה כקטנה אפי' נולדו לה סימני איילונית אבל אם היא בת כ' ונולדו בה סימני איילונית חשובה כגדולה יט (למפרע מזמן שהיתה בת י"ב שע"ג מעשיה תח"כ שתי שערות) (בת"ה סימן קל"ה) ואינה יכולה למאן ובת י"ט שנה ול' יום דינה כבת ך' דל' יום בשנה חשוב שנה ויש מי שאומר שאינה חשובה בת ך' שנה עד שתהיה בת ך' שנה פחות ל' יום .

יג אם היא בת כ' ולא נולדו בה סימני איילונות ולא הביאה ב' שערות חשובה כקטנה עד שתביא ב' שערות או עד שתגיע לרוב שנותיה שהם ל"ה שנה ויום אחר שאז הרי היא איילונות אף ע"פ שלא נראו בה סימני איילונות וחשובה כגדולה ואינה יכולה למאן (וע"ל סימן קע"ב סימני חילונות מה הם) : יד אין

גדולה היא לענין ע"ג מדמב"ם ומ"ג משמע דס"ל דגיים ה"ה כסימנים מ"מ מהרי"ק והרמ"ך לא משמע כן עיין סי' קס"ט ולפיטת הרמב"ם היכא דחילה גדולה לענין חלילה אף בקטנה תחת יב"ס כמ"ש פ"ב ה"ח הוא דגיים כסימנים ולענין מיאון כתב המגי' ד"ס דס"ל בסילה לף בעת קטנותה ה"י למאן דס"ל כתמלה תמותה דמאן אז ותך בעת קטנותה גם כן ה"י למאן תחר סילה והיינו בעת הריון יוכל למאן והיינו בעת מתחלת היינו שנתעבר ומאה לבן ל"ל מ"ם ובעת הריון הוי כגדולה היינו לענין מיאון דוקא ולא לענין חלילה ולענין להחמיר דאין מתחלת מבעת הריון אפי' בעת קטנותה מיהו מבואר בתוספת דוקא כשהוא בן קיימא אבל אם הפילה מתחלת ולבסוף חלילה אם חלילה בעת קטנותה אפילו בעת גדלותה לא היינו שלא ספק שמא נתגדלו ל"ז ואין מהני שלא לענין מיאון דחייבת שמא נתגדלו ע"ג בעלמא כי ליכא ספק דחוריתא לא חייבת שמא נתגדלו ועיין תשו' מבואר בנימוק : יט למפרע לכאורה תמוה אם כן מאי מתחלת ומוחרת לאחר ליחד שמא מלמד דה סימני חילונית והרי היא גדולה למפרע ע"ג דלא חייבת למיעוטא שמא חילונות היא כמ"ש בסמ"ג ולפ"ז בכמה מקומות דקי"ל בכתמים ולא כר' מ"מ הכא דניכר דיעוטא דלא הניחו ד' שערות ומכ"ש כשנולדה בה סימני חילונות למה המאן * ולחיתי דדריסה שחיקת דחייבת דלא בת עליה הרחמן אחר יב"ס אז לא הוי קידושין דחורייתא מ"ה לא חייבת שמא נתגדלו בה סימני חילונות כמו דלא חייבת חילונות שמא נתגדלו הסימנים ועיין ס"ק כ' ח"נ ול"ל מ"ם בסימן מ"ד חילונות לכמה פוסקים ח"ל גט בא מדבנן *

ולחמ' והרמ"ך ולחי

והלי חיילוניות ח"ל ג"ט כלל שלא ספק חיילוני' היינו שאין ניכר הסימני' כה
ניעב לו לריכה גט נמלא להפוסקים הנ"ל לק נצא עליה אחר יג"ם הינו שלא
ספק דרבנן דהא אם נמלא שהיה חיילוניות ח"ל גט שלא מדבנן לכן לא חיישינן
שמא ימלא כה סימני חיילוניות · ולהוס והרא"ם אין חשש כלל דאם נמלא כה
סימני חיילוניות ח"כח"ל גט ואם לא ימלא כה ס"ח ח"כ היה קטנה ולדעת
הרמב"ם שכתב פ"ל ה"ח חיילוניות שהתקדמה הרי זו קידושין גמורים משמע
קידושין לחוריתא היה מקום להקדוש עליו קודי הנ"ל אם היה חיילוניות
למפרע אלא לא חיישינן שמא ימלא שהיה חיילוניות מלחר דאוס ספק דאורייתא
מיהו בפי הנ"ל בחנחי ע"כ לא כתב הרמב"ם דהוי קידושין שלא כה הגיד כה אבל
אם לא הביא כה לא לכולא חיישינן כאן דאם אם ימלא כה ס"ח ח"ח פ הוי לא
הביא כה שלא לפי לעיין המחבר אם ממשע לפי הביא כה חיישי קצה
כהנ"ל: ב ביום לחרון ואחו' מבוחר דוקא כשהוא יום לחרון יג"ם ויום ח'
אז נחוחו יום יחר יג"ם שלימות בחחלת היום חשוב גדולה ומ"ם בהג"ה יום
לחרון של יג"ם כתב לא כהוס שלא כדעת הרמ"ם והטור שכתבו כן ולריך יעוב
דהא יג"ם היה קטנה ולמה מהני ביום לחרון ובל היכא דחני ויום ח' היינו
מ"ע ל"ע היינו יום שלחר הפנים כגון הכא יום שלחר יג"ם · ובאותו יום אין
נשים נחשבות לבדוק ולומר שהיה גדולה לענין חלילה * והיינו חוך הפרק
שלחר ד' והוא שאין הנשים בודקות ובלבחה כל"ו דהא לפר"ח דלחריו ביום
לחרון כתי"ם בהוס והרא"ם: כא וי"ח שחס נחלו בה וכו' עיין שכ"ב הג"י
וכן בד"ח בשם רש"י והוס' על הסוגיא שם דלפי משכחתי לחחר הפרק שומת
ניהו וכתב"י ולא חחלוק וכחב חוספות הדין עמו לליב' לפרש שומת ניהו
והחלון דאם לחני לחני סיפא דחיים נחשבות לומר קטנה היא וחחלון · והבין הב"י
לפי שם נודע ע"פ עדים כשרים דהני שעורות הסמ"ם לא חחלון לחיישינן
לחומרת וחב"ל כיון דקי"ל בזונת ניהו לא לה חחלון כשלא בעיל לחר יג"ם
אלא בוונת חוס דאס נשים בדקו חוחה קודם הפרק ואחרו לים לה שעורות
ולחר הפרק נמלא בה שעורות לא כמכיון על הנשים דהני שעורות היו בה קודם
הפרק ושומת ניהו דא"כ לחיים קולא מהני ואיכם נחשבות לקולא אלא לחן
ממאכת ואין חולא מלחר נשים לומרים דהיו בה שעורות קודם הפרק והיינו
לחומרת נחשבין ולא לקולא וכ"כ בג"ע ועיין לק חמ"ח · אבל בודאי אס
נבדקו ע"פ נשים ורחו בה שעורות קודם הפרק ולחר הפרק נמלא בה הני
שעורות יכולה לחחן לחיני אלא שומת כמ"ם בהמב"ם וטור ולריכה בלוחחא
בזה: כב חזלינן לחומרת משמע אפילו לא בעיל הסחח חזלינן לחומרת
אע"ג בספק אס נשרו ולא בעיל לחר יג"ם חזלינן לקולא הטעם בשלמא בספק
הנ"ל אס נשרו מלחר לריכה שעורות יוחר משכחר אלא היו בלל שעורות
מהשחח לריכ' שעורות אע"ג בעיל מחמירין מחמ' שהוא ספק ח"ל ח"ם בספק
דרבנן הספרא מסייע לקולא משא"כ בספק אס היא יג"ם לריכה ספרא לסייע
ומה שחלין על דין זה הטו' רשב"ח טעמא הוא שלא הגיע המגי"ל כ"כ ובחטו' רשב"ח
סי' חלק ח"ו כחב אפי' אס ים ס"ם שמא לא הגיע ליב"ם ושמא לא נשרו
להחמיר וי"ל המגי"ל לא פליג אלא אשכ"ח חלא המגי"ל חייבי חפילו אלא בעיל
השחח כמ"ם והרשב"ח חייבי כבעיל · והא דמחמיר הרשב"ח אע"ג דאס"ם
מקילין אפילו בחוסר דאורייתא כ"ל משום דהוי בכלל ספק ח' אס היא גדולה או קטנה וכן בחוחי בחשובת מהר"י בי' ד' ובחטו' רש"ך ס"ח סי' כ"ג
בספק זה להקל ועיין חטו' מהרי"ט ועיין השובת שער אפרים סי' קי"ג: כג אס הביאה ואס לא הביאה המחבר סחוס ופסק בלשון הרמב"ם פ"ג ה"ח
ושמעינן דרמב"ם פוסק כת"ק דנשים נחמנות אפי' להקל וכ"כ המגי"ל ומ"ש בחשו' מהר"ם מלובלין דלרמב"ם אין חיישינן דוקא לחומרת נחמנות אע"ל כי אין דרכו
לסחום דבריו כ"כ שלא ודאי פוסק כת"ק וס"ל כח"ם נבדקה ע"כ הנשים היינו אפילו לקולא מיהו מ"ם המגי"ל דגם הרי"ף פוסק כן לכאורה אע"ל ו"ל
מסחבר דאפילו דוקא לחומרת נאמנין ולא לקולא להא בחד בס אס הסחם מדת"ק ור"ח ור' ישמ"א כולא בחדא שיטחא קיימא לחחר הפרק נשים בודקות לריכות חזקה
דרבנן מ"ם היכא דליכא חזקה דרבנן ס"ל אין הנס ס נאמנות ולא כב"י שכתב הרא"ם פוסק דנאמנים אפילו להקל אלא אף להרא"ם דוקא לחומרת נאמנים וכן
משמע מסמ"ג שהביא דברי החוספות לחחר הפרק נשים בודקות וכ' הטור וכללא הוא לפי דעת הפוסקים דנשים אין נאמנות אלא לחומרת ולא לקולא היינו
אס בדקו לפני הפרק או בחוך הפרק נאמנות לומר שלא נמלא בה שעורות לענין אס נמלא בה לחר הפרק אותם שעורות אין חולא עד שיביאו שעורות לחחים אבל
לענין אין נאמנות לחלות לקולא שהן אותם שעורות שנאמנו לומר שלא היתה בודאי אותם שעורות אס בדקו לחר יג"ם
ויום ח' ואמרו שים לה שעורות נאמנות כיון שהן על החלון חזקה דרבנן מסייע לה אף לחר יג"ם שים לה שעורות · ואס אמרו אין לה שעורות מ"מ אסורה
למאן דאיכא שמא נשרו ועיין לקמן עוד מזה ס"ק כ"ט ואס אמרו שים לה שעורות ואח"כ בדקו נשים ואמרו אין לה אע"ל לחר יג"ם חוששין שמא
נשרו כיון שנשים אמרו שים לה כן נשמע מחוספות · מיהו נראה דוקא לענין שיהיו חייבין שמא נשרו אבל חפילו לא בעיל לחר יג"ם חוששין שמא
לחלון אין חולין · ולא אמרו בחילו חזקה דרבנן מסייע לה לאמרינן בודאי נשרו כ"ל · ובין לחחרון של יג"ם אין נאמנות לומר שים לה שעורות כדי לחלון לחז
ליכא חזקה דרבנן: כד בחקוס העורה וכו' בחמ"ם לחיות בחקוס ערוה ובחקוס חחר משמע בחקוס ערוה עלמו לריכים להיות בחקוס ח' וכ"כ הטור בשם
הרמב"ם וכ"כ בשמ"ג כלן השמיט בש"ע שיהא בחקוס ח' כי בב"י חמה עליו מנ"ל שלריך להיות בחקוס ח' * ויש לישב דלמד מסוגיא מל"ח ושמו וס"ל דל"ם
ע"ם: כה ח' בגבה וכו' המגי"ל כתב בשם הרמב"ן ורשב"ח גבה וכריסה ממש לח מהני ומשמע אפילו למ"ד דלא בעינן ג' שערות בחקוסח מ"מ גבה וכריסה
ממש לח מהני אלא גבה היה בחקוס חפוח שעל ערוה וכריסה שפחח ערוה · ועיין בד"מ שכחב הב"ח שהביא הטור וחוספות וסמ"ג בשם ס"ק כ"ל לח
משמע כן דהא כחבו על זה לחין לנו בקיאין לבדוק כל הגוף ס"מ גבה וכריסה ממש הוא: כו שיעור חוכך עיין בדריכה מ"ם בשם מהרש"ל וב"ח מלריכו בענין
השערות לענין חלילה: כז בפי הזוג לרמב"ם להנעל בפי הזוג שיעור האוגן ולהטור כדי לקרוץ בליפוריא ונ"מ אס בדק בזוג ואינו כדי להנעל בו אז
לרמב"ם יכולה למחן ואח"כ תו נדיקה אס לקרוץ בליפוריא ולהטור הוא להיפך ט"ז: כח סדר החלילה סעיף כ"ו בשם כלבוחב אלבע וכחב אלחין
כוחב לא כתן כדי לפוף בשם חייבי כבוחב אלבע אז מ"ל דיהיבה כמה שנים הם וח"ל בדיקת גומות: כט בשלא בעיל לחר היום לה י"ב שני' ויום
ה' וחו אף אס היה גדולה ליכא קידושין לחורייתא משום הכי לא חיישינן שמא נשרו ובחבו בא' ובגמ' מיי דאף נשים נחמנות לחין לה שעורות וחחמן כיון דליכא חשש
לחורייתא כמ"ם בעיל וכן בשלא בעיל ונשים מעידים על שנים שהיו עדיין לחינה בת יג"ם ויום ח' נחמנות * וכן יש לדייק מדס"י פ' בחי סימן קף מ"ח ע"ב שכחב
הי לחמרו ליחנהו לח מחחלת דחיישינן שמא נשרו · ס"מ דוקא היכא דחמרינן שמא נשרו אז לא מחחלת מחא"כ בשלא בעיל אבל אס בעיל מחחלת לחין דאי"ה דס ליגי
ע"ש"ם שם ד"ה בשלמא וכו' דליכא לפרש שמא נשרו אלא מחחלת נחמנת לחחלן · וע"כ ל"ל דחייבי בלא בעיל דב"כ חיך ס"ד שחחלן אינה נחמנת
שחחלן וי"ל בחחלת ה"כ דהא קחני בסיפא דאינה נחמנת שחחלן ס"כ סוחר לריכת הן אס חייבי כל הבריי' בעיל הן אס חייבי בלא בעיל · שא חייבי הריש'
לענין חלילי ובחחלת חייבי בעיל · גם י"ל אס נשחרו הני שערות ולא נשרו חו לא חיישינן שמא נשרו ובשרו מחחר לחינו הני שערות

יב אין שתי שערו' סימן גדלות אא"כ באו מי"ב שנה ואילך
אבל אם באו קודם לכן אפילו תוך שנת י"ב חשיבי
כשומא ואינה נחשבת גדולה על ידם אא"כ הביאה אחרות
אחר י"ב שנה (וי"ח שאס הביאה שערות כ ניוס לחחון של שנת י"ג
חשובה גדולה) (טור בשם ר"ח וכ"כ הרא"ם): ומיהו כשמוצאים לה
שערות אחר הזמן מחזיקין אותה כגדולה אפילו לחליצה
ולא חיישינן שמא באו קודם הזמן בא וי"א שאם נראו בה
ב' שערות קודם י"ב שנה ועודם עליה אחר י"ב שנה אע"פ
שלא הביאה שערות אחר י"ב שנה חשובה כגדולה למיאון
ואעפ"כ חשובה כקטנה לחליצה (ספרא מס הגיעה לי"ג ניוס כב
חו לא חולין לחומרת) (מחשובת רשב"ח סלק רי"ו):

טו כשבודקין אותה בודקין על ידי נשים כשרות
ונאמנות ואפילו אשה אחת בודקת ושומעין לה
כג אם הביאה ואם לא הביאה ואפילו היא קרובה
וע"ל סימן קס"ו מס נשים נחמנות על עלותיה:

טז ב' שערות צריך שיהיה בעיקרן גומות ואפי' שתיהן
בגומא א' הרי אלו סימן נמצאו שתי גומות זו בצד זו
ואין בהן שיער הרי אלו סימן חזקה אין גומא בלא שיער
ושערות היו בהם ונשרו:

יז ב' שערות צריכות שיהיו כב במקום הערוה ובירת
הערוה כולו מקום סימנים בין למעלה בין לכוטה בין
על איברי הזרע עצמן ויש מי שאומר שאפילו כה אחת בגבה
ואחת בכריסה או אחת בקשרו אצבעותיה של יד ואח' בקשרי
אצבעותיה של רגל חשובה גדולה למיאון אבל לא לחליצה:

יח כן שיעור אורך הב' שערות משיצמחו ויהיו ראוים
להנטל בז בפי הזוג (פי' מסכריים) או לקרוץ בצפורן
חשובה גדולה למיאון אבל אינה חשובה גדולה לחליצה עד
שיהיה בהן כדי לכוף ראשון לעיקרן (וע"ל בפירוש כח סדר
החלילה סי' כ"ו):

יט בר"א שיכולה למאן אחר י"ב שנה כשבדקו אותה ולא
הביאה ב' שערות אבל סתמא משיש לה י"ב שנה
אינה יכולה למאן חזקה שהביאה שתי שערות ומכל מקום
לא תחלוץ עד שיבדקו אותה וימצאו שתי שערות:

כ בר"א שיכולה למאן כשבודקים אותה ולא הביאה כט
כשלא בעיל אחר היות לה י"ב שנה ויום אחד אבל אם
בא עליה אחר כך אינה יכולה למאן שאף ע"פ שאין מוצאים
לה סימנין חוששין שמא נשרו שהוא ספק ראוריי"תא שאם
היה ידוע שהיו לה שתי שערות קודם

שבא

שבא עליה הוי קדושין גמורים שודאי בעיל לשם קדושין ואם קד טה אחר לא היתה צריכה ממנו גט וכיון שהוא ספק דאוריי' א חישינן שמא הביאה סימנין קוד' שבעיל וצריכה גט מספק ואם מיאנה בו אחר שנבעל ונברקה ולא נמצאו לה שערות ונתקדשה לאחר ל צריכה ממנו גט מספק ואסורה לחזור לו ואם נשאת רצא מזה ומזה ולד והולד ספק ממזר משניהם :

כא דביאה ב' שערות אחר י"ב שנה ולא בעיל אחר כך הוי ספק קדושין ואם בא להוציאה לכ צריכה גט מדרבנן ואם לא גירשה ועמדה ונתקדשה לאחר צריכה גט משניהם ואם ירצו מגרש ראשון ונושא שני אבל אם גירש שני לכ לא יקיים ראשון שמא יאמרו ההזיר גרושתו אחר שנתארסה ואם בא עליה שני קודם שגירש ראשון רצא מזה ומזה ואין הולד מן השני ממזר ואם בא עליה ראשון קודם (גרושי) שני הולד ממזר :

כב י"א דהאידנא יש להחמיר שלא תמאן לך אחר י"ב שנה אף על פי שנבדקה ולא נמצאו לה שתי שערות וגם לא בעיל אחר שנים עשר שנה :

הגה ולכולי עלמא מס היא פחותה מבת י"ב ממאנת אפי' בזמן הזה וכן עשה מהר"י יעקב פולק ז"ל מעשה בימיו ולא היו מחמירין ואמרו שאין זה ממאנת בזמן הזה כלל (מהר"ם מרוטנבורק ור"י מינץ סימן י"ג) :

הלכות יבום

קנו איזו נקרא זרע קיימא לפטור מן היבום ובו י"ג סעיפים :

א מי שמת אחיו מאביו ולא הניח זרע מצוה ליבם את אשתו בין שהיא אשתו מן הנישואין בין שהיא אשת אחיו מהאירוסין דכתיב כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם ובן אין לו יבמה יבא עליה :

ב זה שנאמר בתורה ובן אין לו אחד הבן ואחד הבת או זרע הבן או זרע הבת עד סוף כל הדורות בין מאשה זו בין מאשה אחרת אפילו היה לו א זרע ממזר או"א הרי זה פיטר את נשיו מן החליצה ומן הייבום אבל ב בנו מהשפחה או מהנכרית אינו פוטר (אפילו נתגייר או נשתחרר הגן) (הרמב"ם פ"ו מהלכות יבום וחליצה) וי"א דהני מילי בנו משפחתו פוטר אבל בנו משפחתו לא :

ג אפילו היה הזרע נוסס או פצוע ממכות שאי אפשר לו לחיות פיטר :

ד מי שמרת והניח אשרת מעוברת אם הפילה הרי זו תתייבם ואם ילדה ויצא הולד חי לאויר העולם אפי' מת בשעה שנולד הרי אמו פטורה מהחליצה ומן הייבום **ג** אבל מדברי סופרים **ד** ער שיודע בודאי שכלו לו חדשיו ונולד זה ולא נשתו מהיכן היקף לומר שהביאה לחברתה והם נשתו לפי זה תיירי הוספות בשעיל ד"ה מי"ו ל"ל מתחלה לומר שלא הביאה והחזן ולא חיישינן שמא נשתו שערות מהביאה לחברתה מ"ה לריכו' להכי' ריש' מסיפא ו' ומ"מ מה נדקדק ע"י לחיישין קודם הפרק ורלו שערות וללו שערות נשאר בה לחר יב"ם תו לא חיישינן שמא הביאה שערות לחברתה חדשות ונשתו מלחר היכולת לא נשתו ולא חפי' בנעיל לחר יב"ם ממאנת ו ולשורה ל"ל בכל הפקות כאן ים הקנה בקטנה שהביאוה לחמה ונפלה לפני זמנה שתמאן בפני ג' והחלון לחת"כ מה מוקמינן לחר ממ"נ לחי גדולה היא נפקא בחלילה ולחי קטנה היא נפקא בממון כאשר מלינו בשמה דיבמ' שלריב' מיאון וחלילה כן ה"נ בממון והלילי ח"ל בדיקה ולין כפק כלל : **ל** לריכה ממנו גט עיין פרישה סי' כ"ה דקלי על הסני לריכה מסני גט ולכאורה לחזור לו היינו לחלון ולכאורה תמוה ל"ל גט מסני ממ"נ לי גדולה היא לין קידושי סני כלום ואם קטנה מוקמינן היא הלא בממון מסני ומחזרה לרחלון ממ"נ ו"ל בהפסק הוא שמא החת הבעל לחלון לא היה לה סימנים וחתת הסני היה לה וכשרו לגמי אם מעת שמאנה עד הקידושין של הסני לא היה סימנים בשמת מוחרת לרחלון ממ"נ הכ"ל לא ל חישינן כאן שמא קדמה בביאה שהקדלה הוי קידושין לחלוייתא ה"נ גט פלוגתא זה הא דקי"ל בבעיל לחר שהקדלה הוי קידושין לחלוייתא ה"נ גט מסני אם הטעם הוא משתמת בעיל לבסס קידושין לפ"ז אם לחר בפירוש לחין בעיל לבסס קידושין לא הוי קידושין לחלוייתא · או הטעם בעת הביאה נגמרין קידושין הראשונה * והסכימו דעיקר הוא דבועל לבסס קידושין וכן הוא לגון המחזר * ובכל הלו היתי מקושית לרחלון מהפק לא אם נתקדשה לסני חפי' בפירוש לא הוי כלום ולא דהיתי מקושית מהגלה אם הקידושין לחלוייתא דהא הר"ג לחושה שנחלה ליבם חלת בלת הלילה ויבוס ח"כ ע"כ מדחלוייתא הוא וכ"כ הג"י ולא כב"ח שכתב הסני בעיל בם אם הקידושין נגמרין מדרבנן ול"ל לומר כן כהר"ל · לפ"ז לכאורה תימה על הכוסקים שכתבו דלינו של מדרבנן קידושין חלת ל"ל לפ"ז דסני בעיל זו מדחלוייתא הוא מ"מ מוכח מדלמר רב זביד בלת בעיל לחר שגלה לח חיישינן שמא נשתו וגלו קידושים בהלה ול"ל בם הטעם משום דהוי ס"ם שמא נשתו הקידושין עמה ושמא נשתו דהא בכה"ג גלתו ס"ם הוא כיון דספק ח' ולה עם לחתו תמרינן שבעיל לחר ולין בי' דסי' ק"ישת ע"כ לר"ת לינו של קידושי דרבנן ובכל זה לריכי בידוע בודלי לח בעיל לחבל מסחמת כל שלר עמה כדרך חיים ולין תמרינן שבעיל לחר ולין בי' דסי' ל"ח ומכאן מבוחר לחפי' ספק דרבנן ועיין בד"ם קמ"ט : **לא** לין יקיים רחלון שמא יחזרו וכו' ול"ל ס"ם קמ"ו ודכוחן חם לח גילה הרחלון עמה הסני ח"ל דסוב קידושי קידושים לוחה דהם ספק הוא שמא גדלה הקידושין בהלה וכן בדין רחלון ספק שמא נשתו הסיומים וכל היכא דלא עבה ח' הקידושין של היחר היישינן שמא יחמרו משמ"כ בם מחחר דגילה זה ע"ח וחכחי בילה לין לריסור לקדשה ועיין בד"ם קמ"ג דף חמ"ד דפוסק לה כפוסקים הללו חלת כופין הסני לגרשה כדי שלא יהא חוטת כשכר ומוהר' לרחלון ולהפוסקים דס"ל כמ"ס המחבר דמוהר לסני ח"ל מ"ס מחקה לסני בימה דחסורה למקדש כמ"ש גסס"ל ח' בסי' ק"ט · דסס עבר מחלוייתא דהוי חיבי לחון לחחר : **לב** חחר י"ג משום דקי"ל גומות הע"פ סלין שערות ולין מה בקילין בזה : גסס"ל ח' דגבה ות' בכריסה היינו גבה וכריסה מחם ולין מה בקילין לבדוק כל הגוף חע"ג סם לח בעיל חיינו שת בקילין לבדוק כיון שהוא חבורן וזיעה · לחין מנו בקילין ועיין בי"ד סי' ל"ח ומכאן מבוחר לחפי' ספק דרבנן · גם מוכח מכאן חפי' ספק סלין הקנה לבדר כי הכח סם היתה מחלת ה"ה מוהרת בקרובין והבהת לין היכר בקרובין מ"מ לין מקילין ועיין בד"ם סי' ס"ח סעיף ב' :

קנו א זרע ממזר היינו בחמור בביה החסורים יחיו דש"כ יש להום שמת זכחה עם לחר כמ"ש בסכע"ם ס"ב וכ"כ הת' וחגודה : **ב** גמו מהסמ"ק דקי"ל הולד כחותה ולח נקב' זרעו ודעת י"ח מסמחתו פוטר עיין בין זה בד"ם ס"ג ופ"ח ה' נחלות ובפ' ה' ה' יבום ובפ' ה' ה"ג ופ"ח ה' יבום ובפ' ה' ה"ג ובטור ובש"ע ובטור זה סי' ט"ו וסיימן קמ"ט · ולדעת המחבר עיקר כרמב"ם דס"ל לפילו מסמחתו מסמחת בועל לבסס זרות לבן בלן ובסיומן ט"ו בביה דעת ההולקי' בלבון ו"ח ובח"ה בסס בסק נמי כרמב"ם דס"ל לענין ממון יבומה יש לחלק חם הוח בחזקת בדרות חז מוקמין החזקה בדרות ומחזר לריכי לחזור ולהפוסקים כופין הסני לגרשה כדי שלא יהא חוטת כשכר ומוהר' לרחלון ולהפוסקים דס"ל כמ"ס המחבר דמוהר לסני ח"ל מ"ס מחקה לסני בימה דחסורה למקדש כמ"ש בסיומן קמ"ט ס"ע מוה ס"ח סבה ל' יום חפי' לח נגמרו שערו והוח בן ח' נמי ולד מעלי' דקי"ל בסבל מקילין בסבה ח"ה פי' מילה ופ"ח ה' יבום ובפ' ה' ה' רולה ובפ' ה' בן ט' לחו דוקח ה"ה בוודחי בן ח' נמי סמיכין סם סבה שלשים יום חפי' לח נגמרו שערות וליפורין ולפי זה בן ח' בוודחי בן ח' נמי סמיכין סם סבה שלשים יום חפי' לח נגמרו שערות וליפורין לח סמיכין היינו מדרבנן לבל לענין ממון יבומה הוח בן ח' ולח סבה שלח נגמרו השערות וליפורין פוטר מחלילה וביבום ומה שפוטר מדחוליי' חם מ"ת מיד בחב"ג ה"ל היינו בגמרו שערות וליפורין ולבל"כ הוי בכלל חפילו בספק חם כלו חדשיו ושוב בסיומן זה לח כחב כלום בכוונה בוודחי בן ח' נמי בגמרו שערות וליפורין ובסבה שלשים יום פטור מיהו מדכ' בשי' סיומן שע"ד לענין חבלות חתחבלים חם סבה חפילו הוח בן ח' נמי בגמרו שערות וליפורין ולח על מי שנשב' ובש"ם ס"ח חלת הדין יפה ולכאורה תמוה למה הוי חלילה פסולה ממ"נ ח' ולח מעלי' הוח ח"ל חלילה כלל ולח ולח מעלי' הוח ח' חלילה כשורה : **ד** ע' סיומן בזוח"ו שכלו לו חדשיו וחם נעלה בן ח' לידע שכלו חדשיו וחם נתעברה חת"כ חחם הימו בכחני ל' חחיישין שמא בן ח' ולח חלילה ונחכבר דחיישי' שמא בן ח' ע"י סבה כשלשים יום :

ה גמורים היינו לדעת הרמב"ם בענין ט' חדשים כל תשב"ל' יום ולא לחמירינן סיפור גרס • ולרמב"ן לחמרי סיפורה גרס ולפ נחעבדה סוף הדם ולד בתחל' תשב ט'הוי ולד קיימ' לע"ג דלחיונו שלא ז'חדשי ומיס ורשב"ן שהבי' בהג"ה ס"ל נמי דבענין חדשי שלמים סל"ל יום ולא לחמרינן סיפורה גרס שלא ס"ל ולד' לחצ'עולה למקוטעין ולא בענין החדש ט'במלואה : ך וי"ח דווקא שגמרו וכו' היינו בשהה ל' יום וגמרו • ופ"י חמה על העור מנ"ל דין זה ונחמה לק"מ כי כ"כ כמה פוסקים ועיין ב"י ורשב"ג בי דקאי על לשרי רבי ולריך לגמרו ושהה ולשיטת התו'והרא"ש חייבי רשב"ג בין שהוא בולמי בן ח' ובין שהוא ספק בן ח' ס"מ לפי בספק לריך שהה ל' יום וגמרו • ואפ"ג שהוא חי ל'יום ומת ולא נודע אם גמרו שעריו ולפרניו סומכים על דעת קתייתא שהו'בן קיימת דהא מלתוריית פוטר משילת חי לתוך העולם : ז דלפי' אם נולד מת דין זה ל"ע ועיין תשובות בן לב ח"ג קף מ"ת : ח היכא נתמנח ואפ הוא תומר שכלו חדשיו נתמן תשובת רשב"ץ והיה היכא נתמנח להקל לגבל להחמיר שלא תחייבי נתמנח : ט מותרת לבעלה תע"ש חברי וחבי ונשחט לתוך קי"ל חלח כמ"ש בסי' מ"ז משום דחייבי כאן בגמר שעורות דהא דין זה הוא תשו'הרא"ש ולשיטתו בעיגן ל'יום וגמרו שעורות וכ"כ ב"ח מ"ש לקן לכיתי שני האומרים שלא מי ל' יום מ"מ מלתוריית ולד מעלית הוא כמ"ש לעיל ואפלא גמרו אז לכיתי ת' התומר שהי ל'יום מותרת לשיטת הרמב"ם ולכת שני הוא ספק תע"פ שלא חי ולא גמרו שעורות מ"מ ספק הוא שמא כלו תחזיו ים לומר בכה"ג לא חלת גם הירוש מסייע דרוב העולין שלא קיימת הם מיהו לדין בכה"ג חלת דהא להרא"ש בכל כת הוא ספק ולרשב"ם מיהא לספקי לבת התומרים ולא היה חיל יום • ואפ ע"א מעיד אז תשה לחצרתה שכלו חדשיו עיין ס"ק י"ח : י נתמן לפטור הטעם הוא דנתמן במיגו דיכול ליתן לה גט תע"ג בשלמת קי"ל ללא לחמרינן מיגו נגד החזקה כתן לא הוי מגד חזקה דהא לענין בנים אין לו חזקה דיכול להיות דים לו לחיין ויש לו בנים ואיכי כתן ללא היה חזקה דאין לו בנים חלת לא היה מוחזק דים לו בנים וכשחיונו מוחזק בבנים לא דמי לחזקה דאין לו בנים כ"כ הב"י • ת"ל מוחזק דאין לו בנים אין נתמן במיגו דהוי מיגו נגד חזקה לגבל המגי"ל כתב בשם הרשב"א לא במחזק דאין לו בנים נתמן כי בנים בדויה חלית והוא לחמר ים לו בנים ועיין ס"ק ח"ו והוספות כתבו פ' התומר לחיכך לחרון בעת מיתתו אינו נתמן לומר ים לי בנים דאז לא שייך מיגו הל"ל די"ל לחיין לו כת ליתן גט • והרמב"ם פ"ג ה"י מסתע מפי בעת מיתתו נתמנח הוא לדעת הר"ן שלא כתב שלא חיכך דאחון של הוא • ואפ בחלה לחמר ים לי בנים לא היה כאן עדים שלא חזקה ואח"כ באו עדים ים לו אחי לפי הגיר' הב"י מוחרת והרא"ש כתב נמי כן להדיא שלא שם חייבי כשהיו בחזקת היחר משא"כ כאן למוחזק דים לו אחים ואין מוחזק בבני י"ל אם באו עדים אח"כ פטורה מיבום ומהלילה : יא וי"ח שאם ים עדים כן כתב העור בסי' זה ורי"ו חייבי כשים עדים וכן כתב בחמוב' רש"ך פ"ב פ"ל ומ"ש הב"ח הפוסקים דס"ל בשים עדים דים לו אחים נתמן לומר דים לו בנים ליתא דהא העור פסק בסימן זה דאין זה דאיכו נתמן ובסי' חת"ז דים לו אחים ונתמן לומר דאין לו אחים מ"מ נגד עדים דים לו אחי' ונתמן כיון דלאו מוחזק בבנים ועדים מעידים דים לו אחים מ"מ נגד חזקה דים לו בנים ועי"כ ל"ל דאין לו אחים וכן רי"ו כתב אף לדברי הס"ל נגד חזקה אים לו אחים נתמן לומר דאין לו אחים מיגו נתמן לומר דים לו בנים וע"כ ל"ל כיון דלאו מוחזק בבנים ועדים מעידים דים לו אחים הוי כאלו עדים מעידים דים לו אחים ממי לא יהא נתמן כיון דאינו מוחזק דים לו בנים הוי כאלו מוחזק דחזקה ליבם מ"ל דחזקה כשהוא נגד חזקה בעי' ללא חבטינן דאין לנו לומר מיגו נגד חזקה הוחיל ויכול לעשות מעשה כמ"ש בסימן חת"ז לכן אף לדע' המחמירין ס"ל דווקא כשהוא נגד חזקה ממש מחמירין כגון הוחזק דים לו אחין ואמר אין לי אחים ומשא"כ בכה"ג תע"ג מחמת דאין מוחזק בבנים הוי כאלו מוחזק דאין לו בנים לא מחמירין כזה • ולפי מ"ש בסימן חת"ז דים בדין זה ד' חיבנים חזקה ים לו אחים ונאמר אין לי אחים היינו כלומה בעוב בסימן חת"ז וחזקה אין לו בנים ואמר ים לי בנים למ"ש להמגי"ד נתמן לכ"ע ולכ"ע דמי לפלוגתת הג"ל • וחזקה אין לו אחים ונאמר ים לו בנים נתמן לכ"ע • ועדים דים לו אחים ונאמר ים לי בנים נתמן לכ"ע תינו נתמן . יב תינו נתמן חת"כ לגבל אם אמר קודם שבחו שעדים נתמן טור וב"י : יג אמר בשעת קידושין וכו' היינו במוחזק שים לו אחים ואין מוחזק בבנים ונאמר דים לו בנים נתמן ות"י להעור ולי"ת דס"ל דחוששין להברייו מסתע דווקא כשחור בעת מיתתו תז"ל קושטא קתאר שלא יהא עון חלוי בו משא"כ כשהוזר שלא בעת מיתתו : יד ויש חולקים הב"י כתב הרמ"ם הוא החולק מהא דכתב בתשובה תשה תינה נתמנח להעיד שכלו חדשיו הולך אם כן ה"ה ע"א אין נתמן כי בכל דבר דע"ת נתמן ה"ה תשה נתמנח להעיד לחברייתה וכן כתב"ד ת"ו והרמב"ם ס"ל ע"א נתמן שניתן לבעלה בן ת"כ ס"ל תשה נתמנח להעיד לחברייתה שכלו חדשיו . לכאורה קשה על הב"י ו"ת מ"ל לדייק כן מתשובת הרא"ש הנ"ל ת"ל הלא הרא"ש ס"ל כן להדיא דאין ע"א נתמן לה זוד היבמה לשוק כמ"ש בפ' החשה וכמ"ש בשור סי' קל"ח אכ"ש שניתן בן לחיונו נתמן לגרש טפי לאין עניד לגלויי כמ"ש בהגשות הרשב"ד רפ"ג . ומ"ש בדרישה ניתן לו בזעיד לגלויי תיסתמיט ליה דברי הרשב"ד הנ"ל וכן קשה על העור בסי' קל"ח הניח פלוגתת שם ע"א נתמן להחיר לשוק ובסי' זה פסק ופסק כרשב"ם ע"א נתמן לומר שניתן לו בן ובסי' קל"ח תיסתמיט לב"ח מ"ש העור בסי' זה ול"ל לחייבי בהלך הוא ואתשו לם"י והעיד ע"א שניתן לו בן חי ע"א נתמן משום הרוב מסייע לעד דרוב נשים נתעברו ויולד וכמ"ש כ"פ החשה בתרת מ"ה נתמן כאן ול"ל לדין סי' קל"ח מיהו מה שדייק הב"י מתשובת הנ"ל שפיר דייק דהא שם ג"כ הרוב מסייע שרוב נולדים הם של קיימ' כמה שבתשובת הרא"ש בכלל כ"ג ות"מ פסק דתשה תינה נתמנח ה"ה ע"א אין נתמן • לפ"ז מוכח לדעת הב"י ות"ת דים לחלק בין רוב מסייע לעד לבין חזקה מסייע לעד דהא ס"ל להרא"ש ע"א אין נתמן להעיד שמת בעלה ואח"כ בנה תע"ג החזקה מסייע לעד ואפ אין חילוק בדבר תכתי היה להם להגיד לחייבי מתח : טו זה העובר ממני מרמב"ם משמע לפי' לא דיימי מאחריט מ"ת אין פוטר תע"ג לענין תרומה פסק ללא ח ישיגין שמא זנתה מאתו בסימן ל' תרומה בזה"ז דרבנן מ"ה מקיל וכ"כ ב"ח שלא קשה ליה למה פסק בתרומה שאחעבדה דשינוי הולד לאחר התרום ולא חיישינן שמא זנתה עם אחר תשוב דשבר בתרומה תיכת לחיסור דלוריית חשב ממזר מ"ה קשה ליה כתב"ל ונאמת לק"מ כי ספק ממזר מדרבנן הוא ואפשר לקשה ליה דהא הכל פסולי' לה דק התרום כשר למה היא נתמנח דהא דספק ממזר כשר מדלוריית דוקא בדוד כשרים אז מחלה על מחלה ולא בדוד פסולים מ"ה חיוני דנתמנח הוחיל התרום זה היכתי לה שניתן אחר ההיתר שלא בסימן ל' בתכתי לק בדוד פסולים נתמנח להכשיר מעשה דלכתי ספק הוא שמא הלכה היא לנועל וקבוע מחלה על מחל' דמי וע"ב מיהו אם בתב הרמב"ם בפנוי שחמר ממזר נתעברתי דאמרי' שמא עם אחר זנתה קשה לשיטת הרמב"ם ס"ל בשפחה ליכא ת"ל מבל דברי המחבר עולי' יפה דס"ל לחלק בין ת"ל לאיסור דרבנן ותרומה דרבנן היא לכן לא חייבי' שאתה עם אחר וכתן חיכא ת"ל חייבינן ובפנוי כשאומר ממזר נתעברתי חיכא חשב דלוריי' לכתם פוסקים בשפחה ובתרום כשרולה להכשיר לא חיישינן שמא זנתה עם אחר דהא להכשיר מדלוריי' נמי כשר ולעשת הכ"י תפי' במי שחתם חייבי שמא זנתה ג"כ עם אחר • ולרמב"ם והרא"ש כל שבא עליה ואי"א אם בא עליה אחר לא חיישינן שמא בא עליה אחר תפי' בת"ל • ולהמתי"ל אם בא עליה ולא דיימי מעלמא לא חיישי' שמא בא עליה אחר ועיין סי' ל' : טז וי"ח תפי' שונה מיוחדת מה שנרשם הא"מ פ"ג ליהא שלא הרא"ם

יא הלכה היא ובעלה ובנה למדינת הים ובאת ואמ' מת בעלי ואח כ"מ בני נאמנת אבל אם אמרה מת בני ואחר כך מת בעלי אינה נאמנת להתייבם טו אלא חולצת ולא מתייבמת :

יב הלכה היא ובעלך בלבר ובאה ואמרה ניתן לי בן במדינת הים ומת ואח"כ מת בעלי נאמנת אבל אם אמרה מת בעלי ואח"כ מת אותו הבן אינה נאמנת וחולצת ולא מתייבמת יז בר"א כשהיתה פסולה לכהונה או שאמרה במערה הינוך בשמת ולא היה שם אדם שיעיד אבל אם אין הדבר כן לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיבואו עדים :

יג הלך בעליך לשם למדינת הים ובאו שנים ואמרו לה מת בעליך יח ה"ז לא תחלוץ ולא תתייבם עד שתדע אם ילדה צרתה או לא ילדה ואם היתה אסורה לכהונה מתחלה ה"ז חולצת לאחר ט' חדשים :

קעז דיני גדים ומומר ואיזה נקרא אח לייבם ובו י' סעיפים :

א מי שיש לו אח מאביו א אפי' הוא ממזר או עובד ע"א ואפילו הוא קטן כשיצא ראשו ורובו לאויר העולם קודם שימות אחיו ה"ז זוקק (כי' קונטר' מעכ"ן ומס' חכור בזיקים) את אשתו ליבום אפי' הוא גוסס או פצוע מכות שאינו יכול לחיות כיהם לא תנשא כל זמן שהוא חי אבל אם הוא אחיו מאמו או שנולד אחר מותו ביבמתו מותרת לשוק וכן אם היה לו אח מהשפחה או מהנכריות אינו זוקק את אשתו אע"פ שהית' ילדתו בקדוש' הואיל והורתו ד"ית' שלא בקדו' :

ב כ אפי' קרוב או אשה או עבר או קטן שהוא מכיר ונבון נאמנים לומר זה פלוני אחי פלוני מאביו וזו היא יבמתו וחולצי' או מייבמי' על פיהם :

ג גרים שנתגיירו ועבדים שנשתחררו אין להם אחות כלל אפי' אחד מהם הורתו שלא בקדושה ולירתו בקדושה והב' הורתו ולידתו בקדושה ואפי' הם תאומים ונולדו בקדושה אין להם אחות עד שיהיו שניהם הורתם ולידתם בקדושה :

ד נפל"ר לפני יבום מומר יש מי שמתיר אם היה מומר כשנשאה אחיו ואין לסמוך עליו :

הג"ה ג מיהו מס עבירה ונשאת בלא חליצה ד כי לא ידעה שהיה לה ייבם ואחר כך נודע שיש לה ייבם מומר לא תצא (מהר"י מיל"ן סי' ג') וי"ח זוקק מס הלך להפסוק (מהרי"ו ס"ל דוגעימן ואח) היולה שני ייבמים אחד מומר והוא הגדול ואחד קטן והוא ישראל לא החלוץ שאת מן הישראל ד ואפי' בידיעה לא מפני מן המומר (כן הסכים מוהר"ם וכ"כ מהרח"י ומהרי"ק) אבל מס הוא לגוים מהני בידיעה (כי"ב סימן ח') והמקדש אשה ויש לו אח מומר ליבום יכול לקדש ו ולהתחתן בחמי כפול שאט חמול לפני מומר ליבום שלא תחת מבוהמת (מהר"י נרי"ן) :

ה אם היה המת מומר אשתו זקוקה לאחיו (והוא הדין ודעו שיש לו מיסרתלים (ג"יוד"ע) :

ו לא היה מוחזק באחים ואמר יש לי אחים אינו נאמן בא אחד ואמר אני אחיו אינו נאמן ז ואפי' עד אחד ח מקרוב מעיד עליו שהוא אחיו אינו נאמן להוציאה מחזקתה :

ז היה מוחזק באחים ואמר בשעת מיתתו אין לי אחים ט אינו נאמן וכן אם אמר על מי שהוחזק אחיו אין זה אחי אינו נאמן : ח לא

טז שלא הולחה משמע מימנ' והטור לפי' רלוי כוח לכהן מ"מ חולל וכן מוכח בס"פ ר"פ ההיא והקשה מסיפא ניחן לי בן ולא הקשה מריפא מבנה זו ס"ת וחולצת לפי' היא כשרה לכהונה ול"ל מאחר וחייבי' שמא מקדים ח"כ תחתי קשה לחתה מלריכה כרוז לכהונה שמא יגורר שמת הבן אחר הבעל ולא היה זקוקה ליבם ואחר זקוקה ס"ו ל"ל נכה"ג בחמת היא לחסורה לכהן דאם יגורר ולא היה זקוקה ליבם ואחר זקוקה ס"ו ל"ל נכה"ג בחמת היא לחסורה לכהונה ועיין סי' קי"ח סע"ח מעי' שמת בעלה ואח"כ מת בנה ועיין בעל המלוא פ' החזה קי"ל אם נשמע שמתו שניהם בעלה ובנה חו היה ספק אחיה נאמנת לומר שמת בעלה ואח"כ בנה נ"ן משמע מחוספו והרח"ם אם ידכתבו דהיה נאחת מכח מיגו דאי בעי היתה שתקה ולא היתה לומר שמת בנה רק לחזרה מת בעלה ממילא לוקמינן הבן בחזקת חי ואם ע"ח יודע ממיחתם נחחנטו זה גאלוני מלך בס"ו סימן ע"ו חסוכה ח' ותערו להיחר ועיקר טעמו משום דאי חוי לומר מת בעלי ואח"כ היה חזקת היחר ואפי' לומר ע"ח להיכף לח מהני להוציא מחזקתה כמ"ש בי"ד סי' קכ"ו ס"ו ר"ס קכ"ו למ"ש בס' חום' והרח"ם ים סחירה לזה : יז נל"ח כשהיתה פסולה וכו' כן חוקק מ"מ בס"ח מעבדו' ויולחת ועדיין הוח חי משל"כ חיינו זקוקה ליבם ואחה מלריכ' כרוז לכהונה והכי"ק והרח"ם השמיטו סוגיו זו דחיירי דוקא כשהוח פסולה לכהונה לו חבושין יחדו משמע דס"ל דלח קי"ל כסוגיו זו חע"ג נהלך עם לרחו כחבו דוק כשהי' חסורה לכהונ' דשם הרו' מסייע דהיה פטור' מיבם דרוב נשים מחעברו' ויולחת ועדיין הוח חי משל"כ כחן דהוה מח וחין רוב מסייע דמח חחר הבעל והוה חום' ר"פ החזה כחבו דחיירי כחן בים עדים דהיו מחו בחר הבעל והנך מ"ה היה לה לחיות נחמות דש"כ היה נחמ' במיגו די"ל דניחן לי בן ועדיין קיים לו נחמחב ן הרוב מסייע לה דרוב נשי' מחעברו' וילד מיהו לח"ם לגיל להר"ם לגיל הפי' ע"ח חין נחמן כ"ם היה בעלמח וכן להרמב"ם דוקח ע"ח לו חזה לחברה' חבל לח היה לעלמ' וכן ל' הר' כ"כ דווקח לח"ד דלח חלינן חחר המיעוט חבל למסקנ' דחיישינן למיעוט כמ"ש בסמוך חו חינה נחמנת לומר ניחן לי בן דחיישינן למיעוט וח"ל בניחן לי בן לח הרוב מסייע מ"מ חינה ניחמנת ולמה לח חיישינן שמח ילדה ואסורה לייבם חע"ג דחזקה מסייע דמוחר לייבם מ"מ הרוב מכחים החזקה כי היכ' לגרח' חיישינן שמח ילדה כן יש לחוש שמח ילדה היה ואסורה לייבם ויש לייבם : יח ה"ז לח חחלוץ וכו' הטעם חע"ג רוב מחעברו' ויולחות ח"כ ע"פ הרוב היה כשורה מיבם חיישינן למיעוט משום חקוה חע"ג דחיישינן למיעוט וח"ל בחלוחת ח"כ חלחה מלריך כרוז לכהונ' וכחב ג' נסס כי' ונסהפק הרח"ם חס מהני כשנחר' חלה זו שלח חנשל דלח היה בעלה עמה : עיין רמ"ס פי"ג ולח חיישינן לנרחה בחינת הוחיל דלח היה בעלה עמה :

קנז א ממזר כגר כחבתי ל"ס הקודס דחיירי דהי' חנוסי' בניח החסוריס יחדיו ועיין בהג"מ ובה"ג לגל המ' שכחבו בשם רס"י דמביח רחי' מזה לסחור דעח הפוסקין דס"ל יבם מומר ח"ל חליצה להח ממזר חיכורו עולם והולך וב"ח חמה למה לח הניחו רחייה ממזר ולח רחו פוסקי הנ"ל ויש לייבד קושים זו ל"ל ממזר שחוי שמח ישרש לכל דבריו ותחיו נחכות כמ"ש בג"ח : ב חפי' קידוש בג"ה חיית חפי' עד חפי עד וכל חוה שנחמנת לומר מת בעל נחמנת כחן משמע חפי' עכו"ם מכל"ח נחמן מיהו י"ל הוחיל בשני ע"ח ותח' וקידוש נחמנת מ"מ עכו"ם לגיעת הרח"ם חין נחמן כן ה"נ וכן דעת ב"ח חין נחמן ומ"משמע דוקח כשהוח מוחזק שהוח ישרש חחרו ולח משמע שמח פוסקי' ועיין בהגמיי ומ"ח פ"ח הפסולין כשרים להעיד חפי' חינן מכל"ח : ג מיהו וכו' הוה לס"ם הטו' ומ"ס החולץ ומהרי"ק ס"ל ח"ה ומהרי"ק סוסם קע"ה משמ' דוקח כשהיה מומר בעת הניסואין לח מקילין ומדברי הרב בהג"ה מ"ם ומיהו קלי על דברי המחבר שהיה מומר בעת הניסואין לח מקילין חע"ג בעלמח קי"ל מיחה מכל' וכחן בעת המיחה הי' מומר וכן בהג"מ פ' ההולץ כחב בשם ר"ח חפי' היה מומר מחר הניסואין נמי מקילין מעשה הל"ל מ"מ נרח' עיקר כרוב כוסקין הנ"ל וכן מס בקטנותו נחנם ונשמע בין בגוי ס הוי כשו מחקדשה וחח"כ המיר כי מעשה קטן לח חשוב מעשה כמ"ש בח"ה : ד כי לח ידעה ולחפי' מס ידעה שים לו ייבם שלח מסברה שמח מוחרת לבעלה כמ"ש בחשובות

מהרי"ו ועיין ג"י סימן הנ"ל ובעלמח בה"ג בידעה שים לה ייבם חלח שמ"ש בח"ה ולקמן בהג"ה : ה חפי' בידעבד לח מהני וכו' כ"כ בד"מ ומחלק כן בין חשו' מהרי"ק דפסק בידעבד ולח מהני וכו' חלילות המומר לבין חשו' הריב"ש דכסק בידעבד מהני הלילה המומר דחיי הריב"ש בחנוס מבל לח משמע שם דחיי בחנוס שלח נמל מומר חיירי מעשה דהוה גיטין והלילה ולחפסר מכבר וגיטין מכריע כן להקל בחנוס מיהו מד"מ לח משמע דמכריע מכבר כן שלח בפי' בדברי הריב"ש כן : ו ולהחנות בח"כ חע"ג בעלמח חמרינן חין חנחן בניסואין מ"מ בבה"ג החיירו ומיהו בעת הניסואין חמרינן עדיין ים לחוש שמח בעת המיחה מקדם לוהה בכהים ועיין סימן ל"ח ועיין ג"ח מהניח הסוחה מהרח"י ומדמה שם דין זה לחנחי המבוחרים בסימן ל"ח ולפי חסוחה הנ"ל ל"ל כמ"ש בחמחנה בעת הניסוח חבל לכחורה הנ"ל ול"ד לשם שלמח חנחי חסר הוח מכופף שם נחקיים החנחי שיוך לומר שמקדש בכל חוכן שלח יהח בידחו זנוח מסח"כ כחן בליכח חשם בידחו ולח נחקיים החנחי : ז חפי' ע"ח וכו' עיין י"ד סי' קכ"ו שם פכק דוד ולח נהחזק לח להיחר ולח לחיסור נחמן ע"ח והכח כיון דלח הוחזק בים לו לחיים הוי כשו מוחזק דחיינה זקוקה ליבם לכן חיינו נחמן וכן חיכח נשם בכה"ג היה נחזקת היחר ולה"ר בהנחי בסי' הקודם דס"ל שם חין מוחזק לגיים לח הוי כחזקה דחין לו גיים לרוך יוסד דהח ס"ל בכה"ג לח הוי חזקה ח"כ למה חין ע"ח נחמן מיהו מדס"י והר"ן לרוך כל שלח חמרים לי גיים לח סוחזק לח נחחים ובח ח' ותמר חני לחיו חוסיפן לדבריו וכ"כ נ"ח ח"כ מה"כ דע"ח יכול לחכור לפ"ז ל"ל הני פוסקים כל כה"ג לח הוי חזקות היחר לפ"ז ל"ל דהם פליגו על ו"ח סהניח בסימן הקודם לרוך וגם עדיים המומרים היו לו לחיים נחמן לומר ים לי גיים דהח הטעם הפוסקים דס"ל לחיינו נחמן מעשה מחחר חיין מוחזק בגיים ועדיים לומרים שים לו לחיים נעשה כוחזק דהיינו זקוקה ליבם : ח חו קרובים כל"ל וכן הוח בד"מ : ט חיינו נחמן לע"ג שים לו חין לה גט ח"ל מיגו נגד החזקה ולכמה כוסקים נחמן הוחיל בידו לעשות מעשה ולימן ונט מיגו כזה חמרינן לה נגד החזקה ולרמב"ן בחומר סחם חין לי לחיים לח הוי נגד החזקה דל"ל דהיה לו לחיים ומהו ח"כ חיחר לח היה לו לחיים ומוחזק לחין לו גיים נחמן להמגי"ד כמ"ש בסי' הקוד' והכ"ו סהבחי ם ם לח ס"ל הסבר' הוחיל בידו לעשות מעשה גם לח ס"ל כבדח המגי"ד שים לו גיים לכן לריך להרץ במוחזק שים לו לחיים וחמרים לו גיים נחמן משום דלח הוי נגד החזקה ומזה חוכח מ"ש בסעיף הקודם • ובכל זה בחקום עיגון ל' עשים להקל ואם לח ההחזק בחחיים וחמר חין לי לחיים וחזר לפני מיחו וח"ים לי חחיים מהיה לכ"ע חפי' לגרח הרמ"ה דחולץ משום דש"ם דחייבי בחוחזק בחחיים וחיינו בחוחזק בגיים מ"ה בשחזר וחמר חין לי גיים ס"ל לרמ"ה דחולץ משום"כ כשחיינו מוחזק בחחיים וכן מנוכר בש"ם דחחני' דחייני דלח הוחזק לן בחחין

תו לית נאמן בעת מיתתו לומר יש לי אחים מכ"מ כשאמר אין לי אחים ומ"מ ב"ח להרמ"ה חולצת כמה שסבר בסי' ההודם ל"ד בסוגי' : ו וילא קול אפי' לומר אין לי אח ואח"כ נלא קול אי אינו בקול ועיין במגי"ד לדעת הרמב"ם אפי קול ולא מחזק ג"ד ה"ש : יא מוחזק להנשא מסוס היא בחזקת היה לעזק ורוב מסויע נמי היתר לעזק דרוב מכלת ויולדת נקבות מצל מס ילמת מעוברת אי"ע החזק לדרב' קלת החזק לינס חוס' ב"י : יב יבם מכו' עיין מ"ם בסי' קי"ט כל שהות אי סוסי אפי' אין בו מלקו' אסור לחזר במקו' מכ"ם בחלוצ' לאיכו' אסו' לחו במ"ם בחו' ריס יבמו דקי"ח ועיין ס' קל"ג מ"ם ועיין בסמ"ע מהר"ם סי' קל"ח מ"ם בעניין זה ופי' גם זה היינו מכירין בדמיון וקריצו' וגייכ טוב : קנח א אבל אינה נאמנת לומר מת יבמי הוא אי אסור עדים שמת הוא ע"ח נאמן עד שיעידו ג' עדים שהיו ע"ח נאמן שלא מסוס החרם ניגוה * ולכאורה נראה זה"ז דיש חרם ר"ג שלא מסה מצה על מצתו אין ע"ח נאמן שמתו מצתו דהא דבר שבחזק בחיסור הוא ואין ע"ח נאמן כמ"ש בי' סימן קכ"ו : ב ו"ח נאמן ע"ח נאמן הנה כל הפוסקים מקילין בזה לבד הרמ"ם הוא המחמיר ועיין חזו"מהרי"ק וחזו"מהר"ם סי' ל"ו וק"ל וחזו"מהר"ם פרו"סס"ד וחזו"ר"י לבית הלוי סי' י"ב בולם מסכימין בעת הדחק ועיונין יש להקל וכן עד מפי עד עד נאמן וכ"כ בד"מ וב"ח ומ"ש בסימן מומר לו הוי ס"ם דרוב פוסקים ס"ל ע"ח נאמן * גם לכמה פוסקי' בסימן מומר חיכם מקקי' לו וב"ח כתב מס ע"ח מעי' שניתן לו בן והיב' לפנינו יש להחמיר ולא שייך עיגון דהא היכם לפנינו והביא רלוי' מלחי כתב הטור בסי' קל"ו בשרי הרמב"ם דמיקל גם בניתן לו בן ולית שחיטתו בשרי הטור שם שהביא בשרי הרמב"ם * גם קשה לית כתב להחמיר ולית חלילה הא ים לחוש שמא בשרי העד לחת ואחה מלרי' כדרו להתונה וכסימן לה בן וע"ח מעיד שמת הבן ואח"כ הבעל נאמן אע"פ שהולי' לוה מחזקה מ"מ להכניסה לרשות היבם נאמן ע"ח וכ"כ החוס' והרא"ם פ' החשה דף ל"ד ועיין חזו' מהר"י מינץ סימן י"ד שכתב לחסר זה"ו שלית מיימוני שם הולכ' היא בעלמא נמי נאמן שמת היבם ומכ"ם ע"ח לף לדעת הרמ"ם מיהו לית מוכרח ועיין בסי' י"ו מ"ם בחמש נשים שלינה מעידות שם נאמנים זה"ו ועיין חזו"ל בסי' פ"ח ולהרמ"ם מת בעלה ואח"כ מת בנה ג"כ ע"ח לית נאמן : ג חמש נשים עיין בסי' י"ו מי הן חמש נשים ושם מבואר בת בעלה ת"מ בעלה ת"מהן וכלן ת"ח לומר בת בעלה ת"כ לינה זקוקה ליבם ות"ל בת בעלה הרחטון ואח"כ נשתה מקוקה ליבם דהא בת בעלה הרחטון כשרה להעיד במ"ם בסי' י"ו ושם הכ"מ מלת ע"כ דהיינו בת יבמה והיה בכלל בת בעלה וכ"כ בחזו"ל שם ומשו"כ כלן היינו שם יבמה דווקא דהא מיירי כלן שמת בעלה ת"כ שם חמותה דלמו שם יבמה דווקא לינם : ד היה לית מהן עד כ"כ הרמב"ם מיירי כלן בשיטת הפוסקים דע"ח נאמן ולשיטת הרמ"ם מיירי בדחיכת ג' עדים ות"ל דה"ח הוחיל ל"ל הטעם הלרי' לינה מעידה לחבירתה ה"ל ע"ח לית נאמן ול"ל דה"ח הוחיל ונאמנו על עלמ' שמת בעלה נאמנת על חבירת' קמ"ל דת"י להעיד על הלרה :

קנט א נותן לה הזר גט * לעת המחבר לפילו שם יולה היבם לחלוץ ובשמת לרוב הפוסקים מוחרת למקדם וכן הרמב"ן ורשב"ץ והרא"ם כתבו בשם ה"ג דחיירי בקידם בשעת גם הרמב"ם י"ל דחיירי בקידם בשעת כי ס"ל הכונית חיירי בשעת מדחני שלא יהא חוטח ונשבר כמ"ש בחי' וכתב הוא מה שמפורש בש"ס כדרכו תמיד וכן משמע ממגי"ד בהגיה דעת הרמב"ן ורשב"ץ ולא כתב דרמב"ם חולק עליהם * ולכאורה קשה על המחבר שפוסק כאן לאסורה למקדם אחר החלילה ובש"ס י"ו פסק התוחרת למקדם ודין זה יליפין משם דנזרינן שנו שהלכה למ"י כמ"ש בתוספות וכל הפוסקים ולמה מחמיר כאן ובא וכן קשה על הדין שכתב הח"ה לשהיה שבורה שעת חלת מן המקדם ושם מוחרת לו וכ"ל בוגע דכאן לאו ע"פ עד חלת קול בעלמת ואם היה ע"פ עד שעת מוחר למקדם : ב וגט הת דלריכה גט מזר היינו מפסק דמפסקת לן לת תהיה חשת החולה שם ללאו אחי וחזכסין שה קיבוין לו לת יהיה שה חוי : ג ואם חזר הזר כ"כ הרמב"ם שפ"ד והטור כתב בשם הרמב"ם שם חזר הזר וקדשה וכו' וכתב הרא"ם חולק ע"ז שבל גירס שלנו כמ"ש במחבר ונראה ה"ה שם עדין לת גירס ובשהה אחר שחלץ היבם ג"כ לין מולילין מאנו וכן משמע ממגי"ד : ד ו"ח לפילו חזר ובשת וכו' בשמת לת מלינו דומיה זו * והטור שכתב הרא"ם חולק על הרמב"ם ודין זה לת כתב חלת לפי גירסתו ברמב"ם כמ"ש בשעי הקודם שבל בהור ובשהה לת מלינו מי שם ל"ל דמוליחים חוטה חלת הת"ה סימן רכ"ג מדיוק בן מלחון הג' לחין מוכרת והב"י וב"ח חולקין עליו ע"ש : ה ווזוקת שם קידשה במזיד לתחת לת סימן קטי שם קידם בשוגג מוחר למקדם ומשמע מכל הכוסקים לף שם הוא כהן מכורה לו מ"מ לין כופין אותו לחלוץ לף שקידם זה בשוגג ולא כמשמעות בה"י ומ"ש בהג"ה שם רולה היבם ליבם ל"ל לפילו מכורה לו נמי הנריכה ביאו ואם חלץ ומכר מודעת על החלילה כופין אותה לחלוץ ומותרת למקדם חבואה ביב"ם ועיין ב"ח מה בממדיק מהרא"ם ליחת מדברה שם מבואר להניח לר"ת ווזוקת בשוגג מותרת גם מ"ם נדעת ר"ת לפילו קידם במזיד מותרת למקדם אל"ל דהא כתיב ר"ח מן ת"ח שנתקדשה ומותרת למקדם ושם תיירי בחמרה לה עדים בחמת בעלה והיינו בשוגג וכבשם מומר עיין סימן קנ"ו : ז הלת הב"י חולק על הת"ה וכן ג"ח ום"ל דהוי שוגג בשכ מכה הת עמיה על הקול וט"ז כתב ויומיא דנשחת לזר תכי לת בת עליה ב"י וכ"מ וד"מ ודווקת בידוע שם לה יבם אבל מחמת קול שם לה יבם כ"ם קס"ט סעיף ג"ה שם תיירי שחלץ נה שלת שהיה חלילה כבולה ולריכה לכתחל חלילה אחיה מקילין אם נשחת קודם חלילה אחיה לת תלת ולריכה והם ג' לומרים שם לה יבם וג' לומרים לחין לה יבם כחב הב"י וד"מ בשם הי"ו שם נאמן תיירי

ח לא היה מוחזק באחים ויצא קול שיש עדים שיעידו שיש לו אחים והעדים במדינה אחרת אפי' אמר הוא בשעת מיתתו אין לי אח הרי זו חוששת ותמרין עד שיבואו עדים שאמרו וישאלו :

ט אשה שאין לבעלה בן ולא אח וחמותה וחמיה במדינת הים ומת בעלה יא מותרת לינשא ולא חיישינן שמא ילדה חמותה זכר והיא זקוקה לו אבל אם יצאתה המורת מכאן מעוברת חוששין שמא ילדה זכר והיא זקוקה לו :

י אשה שמת בעלה והיה לו בן במדינת הים הרי זו מותרת לזר ואין חוששין שמא מת הבן לא העמד אותה על חזקתה (יב יבם לסור לזור עם חלולתו אם לנו גם כמו חרוס וחרוסתו (חזוב' הרמב"ם סי' ר"ט) והוקק לאחר שחלץ לגדל קוסם שחלץ שרי (מהר"מ פאדווה סימן ז') :

קנח באיזה אופן אשה נאמנת להתייבם ואם עד א' נאמן ובו' סעיפים :

א בשם שהאשה נאמנת לומר מת בעלי שתנשא כך נאמנת לומר מת בעלי שתתייבם והיבם נכנס לנחלה על פיה א אבל אינה נאמנת לומר מת יבמי שתנשא לשוק ואין האיש נאמן לומר מת אחי ואייבם את אשתו לפיכך הלכה היא ובעלה ויבמה למדינת הים ובאת ואמר מת בעלי ואח"כ מת יבמי או מת יבמי ואח"כ מת בעלי אינה נאמנת :

ב הלכה היא ובעלה למדינת הים (לגד) ובאה ואמרה ניתן לי יבם ומת בין שאמרה מת בעלי ואחר כך מת יבמי בין שאמרה מת יבמי ואחר כך מת בעלי נאמנת :

ג נאמן עד א' להעיד ליבמה שמת בעלה ומתייבמת על פיו או שמת יבמה שתנשא לשוק או לומר מת בעלך ואח"כ מת בנך ואפילו עבד או שפחה או אשה או בותי מסית ל"ת או עד מפי עד נאמן להעיד במ"ת הי"ם כ"ו שנאמן במיתת הבעל ודין עדות זו ברין אותו ערות לענין ערים המכחישים זה את זה במיתת היבם ולכל דבר :

הגה ב ו"ח דאין עד אחד נאמן לומר שמת יבמה לאחיה לעלמת :

ד ג חמש נשים שאינם מעידות זו לזו שמת בעלה בה אינם מעידות שמת יבמה :

ה שתי יבמות שבאו ממדינת הים זו אומרת מת בעלה וזו אומרת מת בעלה זו אסורה מפני בעלה של זו וזו אסורה מפני בעלה של זו שאין יבמתה נאמנת להעיד לה שמת יבמ' כמו שנתבאר ד היה לאחת מהן עד שמת בעלה זו שיש לה עד אסורה מפני יבמה וזו שאין לה עד מותרת שהרי העיד העד שמת יבמה והיא נאמנת לומר שמת בעלה היו לזו בנים ולזו אין בנים ולשתים אין עדים זו שאין לה בנים אסורה וזו שיש לה בנים מותרת :

ו לא היו להם לא עדים ולא בנים והיו כאן יבם או יבמים ויבמו אותן ומתו גם הם בלא בנים ויש להם אחים אחרים אסורות להנשא לזר כמו שהיו בתחלה אבל אם הניחו אלו בנים או שגרשום בגט מותרת להנשא לזר :

קנט יבמה שנתקדשה לזר אם יש זיקה לאסור בקרובותיה ובו ז' סעיפים :

א הזקוקה ליבם שנתקדשה לאחר בשוגג א נותן לה הזר שקידשה ב גט ויבמה מייבם או חולץ ואם היה יבמה כהן שאינו יכול לישא נרושה תצא מהזר בגט שלא יהא חוטא נשכר וחולץ לה יבמה ג ואם חזר הזר שגירשה מהאירוסין ונשאה אחר שחלץ לה יבמה אין מוציאין אותה מידו :

הגה ד ו"ח דאפי' חזר ונשת מוליחין לוהו מידו הוחיל ומקדשה לו בחיסור :

ה והוקק שם קדשה במזיד אבל שם קדשה בשוגג שלת ידעו שהיה לה יבם שם רולה היבם ליבם לריך המקדם לגרשה ואם רולה היבם לחלוץ חולץ לה ונשחת למקדם ולריך לחזור ולקדם חוטה אחר שחלץ לה יבמה (ר"ח) וכ"ל ע"ק ו"ח דווקת בשוגג גמור שלת ידעו שם כאן יבם אבל היה כאן יבם שלת שהיה סבורה שמת כי כן יולה הקול ו הלת מן המקדם (ת"ה סי' רכ"ג) :

ב ז נשאת לזר אפי' בשוגג מוליאה בגט ואפילו היו לו בנים ממנה

ממנה וגאסרה עליו ועל יבמה וי"ג דרכים שנתבארו בסי' ז' בה אלא שאין הולד ממזר וי"א שהוא ממזר מדרבנן ויבמה הולץ לה ואחר כך תהיה מותרת לאחרים * (וע"ל סי' קנ"ז סעי' ל') :

ג שומרת יבם שזינתה לא נאסרה על יבמה ח אם הוא ישראל ט וי"ח לחסורה לבועל ממזר קנסוה (ג"י פרק החצה) :

ד נתייבמה בטעות כגון ששמעה שמת בעלה ואחר כך בא אם היתה נשואתו אינה צריכה גט מהיבם : י (ומותרת לבעלה) ואם היתה ארוסתו צריכה גט מהיבם : (וחסורה לבעלה) (טור) : ה יא היבם אסור בקרובות זקוקתו אפילו מתה קודם שייבם או יחלוץ בין שהוא יבם אחד בין שהם שני יבמים (ואפילו ספק אם זקוקה לו או לא תלוץ לחומרת) * (טור) לפיכך אם קידש אחד מהם אחות זקוקתו אסור לו לכונס מפני שהיא כאחות ארוסתו עד שייבם אחיו או יחלוץ לזקוקה ותפקע הזיקה יב וי"א דדווקא בקידשה אבל אם כנסה פקעה לה זיקה ומותר לבא עליה קודם שייבם או יחלוץ אחיו : הגה וי"ח דעכשיו נזמן הזה לחיכת חרם ר"ג שלא ליבם אחי נשים אם נפל לאחד מהם אסור ליבם אחרת עד שיחלוץ ליבמתו (ר"י מיץ) וזוקקת שלא היתה מזומנת לו כגבי חגל אם היתה מזומנת לו מכבר לכנסה (הגהות מרדכי דכתובות) :

ו קידש אשה ואחר כך מת אחיו שהיה נשוי אחותה כונס את אשתו :

ז קידש אחות זקוקתו ואח"כ מת אחיו שהיתה ג"כ זקוקה לו ולא נשאר זקוקה אלא לזה מוציא ארוסתו בגט ואת היבמה בחליצה ואם מתה ארוסתו יג חוזרת היבמה להיות רצה חולץ רצה מייבם

קס חיוב מזונות היבמה וקבורתה ודין נכסיה וירושתה ובו ה' סעיפים :

א יבמה שלשה חדשים הראשונים ניזונת משל בעלה א ומעשה שהיה ליבם מכאן ואילך ב אינה ניזונית לא משל בעל ולא משל יבם ג עמד בדין (לאחר שלשה חדשים) (ריב"ם סי' ק"ל) ותבעתו לייבם או לחלוץ (לפני בית דין) ד ונתרצה לייבם ואירעו אונס שחלה או שהוצרך לברוח מחמת ממון או מחמת מרדין חייב במזונותיה בלא שבועה :

ב הניחה מעוברת הרי זו ניזונת עד שתלד ילדה ולד של קיימא הרי זו ניזונת כל ימי אלמנותה כשאר כל הנשים :

ג נפלה לפני יבם קטן ה אין לה מזונות עד שיגדל הגה ילדה ספק נפל שהיה לחלוץ גלח להחייבם כמו שנתבאר לעיל סי' קנ"ו (ועלתה כחובתה מיד (הגהות מרדכי) יש חולקין דלא דחינה ניזונית מכל יבם קטן כיון שאפשר שיכסיו ואפילו מזונית שהכניסה לבעלה והחזיק בה אבל לא החזיק בזונית שלה כגון שעדיין מונחת ביד שליש ניזונות מהזונייתא כ"ם שמקום שהיא חומרת שיתנו הנכסים לידה והיא רולה לקיים הקרן עד שיגדל הנער ולוזן מן הפירות שנתנין המעות לידה (סם שכשהר"ק) :

ד מעשה ידיה שלה לעולם אפילו היא ניזונת (וזוקקת לאחר שלשה חדשים) (ל"ע) :

ה נפלו לה נכסים בעודה שומרת יבם ז מוכרת ונותנת וקיים שאין ליבם בהם כלום עד שיכנוס ואפילו עשה בה מאמר וה"ה אם נשאר מזונה מן האירוסין ונפלו לה בעודה ארוסה שמוכרת ונותנת וקיים ח דלא עדיף יבם כיבעל :

ו ט אין ליבם פירות בנכסי מלוג של שומרת יבם ובנכסי צאן ברזל שהכניסה לאחיו אין לו בפירותיהם אלא מחצה ויש מי שכתב שגם בהם אין לו פירות כלל עד שיכנוס הגה והרשב"ן עיקר וי"ח דאפי' נ"מ שנפלו לה בעודה תחת בעלה דינן ככנסי לאן בדזל ויחלוקו בפירות (הרמב"ן והר"ן בפרק החצה) וכן יחלוקו בירושתה אם מתה ובמקום שהפירות שלה כך יכולה למכור בקרקע כפי חלקה בפירות :

ז י מתה כשהיא שומרת יבם יורשין יבם נכסי מלוג שלה וחצי נכסי צאן ברזל ; וכן

והחיירו ע"פ ותח"כ בעלו נכנסים והכחיבו לרחשונו' חלה דהוי תרי וחרי ולכאורה חמוה לוך כחבו כן בפסיטות דהא בסימן י"ז ומ"ו וסימן קנ"ב מנוחר חרי וחרי אין חילוק בין החירו חומה ואחר כך בלעו עדים חו בלו עדים קודם לזה לעולם אם נשא לאחר חלה חת"כ בלעו' בדי' ובמ"ש לת' מעידים אז לעולם לת חלה אפילו לת החירוה עדי ד' חלית הלכתא כדבי מנחם דמחלק בין החירו' קודם שבאו עדים הבני כמ"ש בהרח"ש פרק החצה שנחחתמל'קח אם לרי"ו בשה הרמ"ה שיטה אחרת בזה מ"מ לת קי"ל כוותיה : ח אם הוא ישראל אבל לכהן אסורה דהא היא חייבי לחוין לאחר ועיין סימן ו' שם נחבאר דיעים הללו : ט וי"ח כ"כ הג"י מע"ג דהיא מוחרת ליבם מ"מ לבועל אסורה לכחורה קשה הא בת שבע היקה ח"ל והיתה מוחרת לזוד מחמת שהיא מוחר' לבעלה כי זוד בת עליה בחוגם כמ"ש ס"ק דכחובות וכמ"ש בסימן י"ח לכחורה נרחה מכלן נמי דאי' למ"ש שם דעיקר כחירון בחרח שם בכחובות דהיתה מוחרת לזוד מחמת גט כריחות וזוחק דזוד לא היה שייך קנס לו בלחוה זמן לא נחחדש דין זה עדיין כל זה דוחק הוא ועכ"פ נשמע מזמן זה המלנם חמת ישראל חסורה לו ובפ"ג קף חל"ד כחב להיפך חסור : י ומותרת לבעלה כ"כ הטור והמחבר הסמיט בכוונה ע"פ מ"ש בפ"ג דיוקף לפי' הרח"ש בחשה בעלמת שנשחת לאחר דאסורה לבעלה הטעם שמא יאמרו גירש זו ונשחת להה חו' ל' בחת חחיו מותרת לבעלה דהא כאן לף אם גירש בעלה אסורה לאחיו * אבל לבחר פוסקים דאסורה לבעלה מהחת קנס דלא דייקה ח"כ בחת אחיו אסורה בעלה וכבר הארכתי בזה בסימן ט"ו ע"ש : יא היבם אסור בקרובו'קוקתו דקי"ל ס זיקה אפילו בבני יבמים ומ"ש בהג"ה אפילו ספק היינו מ'כחבו בח'שמת היו ובנו ביום ח'וספק ליבם מחחלה ועמד ח'וחלץ לאחיו מספק ולא ליקח אחוחה ואסור לו להדר ובסה היה עובדה דכבר חלץ לזקוקתו ובד"כ אחד ע"ז אפס"ה אם לת חלץ ומי הין כן וע"פ הדברי' האלה בחד כאן הג"ה ז : יב וי"ח דווקא וכו"כ הטוס' והרח"ש והמ"א ח"י הכ' בחד בפ"ג בשם החחרונ'אחולקי' ע"ז ולא מהני מעשה דיוקי' עד שיעשה אחיו מעשה ועיין ס"ם קע"ה : יג חוזרת היבמה להחיירה ולא אמרינן הואיל שנאסרה שעה א' בשעה שהיה זקוקה לו אסורה לו עולמי' ומכ"ש אם מתה הזקוקה דאסורה מוחרת לו :

קס א ומ"י ליבם העשה בג"ח הרשומים דינה כשלמנה ניזונות מיחמיס

דמ"י ליחומים אבל לאחר ג"ח ניזונות מיבם מחמת קנס אם חבעתו ליבם כמ"ש בחוס'והרח"ש חז אין מ"י ליבם : ב אינה ניזונות ול"ד לשחר שלמנה כל זמן שלא נשחת הוא כנוד לבעלה דהינה נשחת לאחר מחמת כנוד בעלה משה"כ ס"ו דאגודה ביבם רס"י : ג עמד בדין אחר ג"ח משמע אם חבעה בעלה ולין חוך ג"ח והלכה ליבם ומשמע פה אחר ג"ח ואחר כך בדק חו חלה אין חייב במזונות ואין מוכרח בחשו'דיב"ם שא"י ל'דחייבי דבדק מיד מ"ה אין חיוב עליו כיון דח"ח לו ליבם חוך ג"ח : ד ואחרלה ליבם כ"כ הטוס' והרח"ש כיון דאחרלה ליבום הוי כאלו היה חשחו אבל אם נאחרלה לאחר חו שלא נאחרלה כלל אין לה מזונות אע"ג הטעם הוא משום דקנסו חורה ליחן לה מזונות מ"מ דווקא כשאחרלה ליבם אבל אם אחייב ליחן לה מזונות וכן מבואר בהרח"ש דווקא כשאחרלה ליבם ומטעם קנס דהיה לו ליבם מיד אבל לדעת הרמב"ם אפילו לת החרלה ליבום חייב במזונות וכ"פ בחשו'דיב"ם הנ"ל ואם בורח ממיד י'ללכ"ע חייב במזונות אפילו לת החרלה ליבם ואם נדרח שלא נחעכב פה אין חייב במזונות חת"כ שחבעו לבעל אפילו לת החרלה ואחרלה ליבם הרח"ש : ה אין לה מזונות היינו לאחר ג"ח אבל ג"ח הרחשוני' יש לה מזונות מבעלה ועיין הג"מ סוף כחובות : ו נוטלת כחובתה מיד אף על גב דאסורה להנשא מ"מ נוטלת כחובה כמו בשבע ממים שנשחנ'ם דאחלינן בחר הרוב דרוב נשי ילדו ולד מעליא : ז מוכרת כו' היינו דלא הכניסה לו בחורת גל"ג דאם הכניסה לו מבואר לח"כ : ח ולא עדיף יבם מבעל היינו אם מכרה דמכירתה קיים זה כאן ולא עדיף דהא בחוסה גם כן קיים מכירתה אבל בעין שוו מוכרת לכחחל' גרע יבם מבעל : ט אין ליבם פירו' משום אפי' אם נפלו תחת הבעל אין לו פירות כיון דאיהו ח"ד דמקרקוה ומ"ם גל"ג שהכניסה לאחיו ל"ד שאם שהכניסה ליבם בחורת גל"ג אוכלה פירות כמו בזיוקם ועיין בטור : י מתה כשהי' ע"י עיין בס"ם לפי חוקמת' דרבח דקי"ל כוותי' חייבי כל מחניחין דנכלו לה בעודה ס"ום ל לרמב"ם לת אם נכלה לה בעת שהית בעודה לאחיו הדין כן ואין חילוק בדבר לעולם יורשי' יורשין נ"מ וגל"ג חולקין ולשיטת הגאונים נל"ג לעולם שייך ליבם אפילו אם נפלו בעודה ס"י ויורשיה יורשין ואם נפלה תחת בעלה יורם היבם הכל וי"ח גל"ג כמ"ש ונ"מ שנפלו תחת הבעל יחלקו היבם ויורשי' ואם נפלו בחייה ס"י יורשי יורשין והרב רמ"ח הביח בנ"מ שני דיעות והשמיט דעת הגאונים דשייכי לגמרי ליורשי הבעל ואכתי ס"ל אפילו אם יורשי הבעל מוחזקים לת שייך לומר קים לי כהאי דשייך להם כיון דמוחזק למשכחתו * כמ"ש בס"ם לחירון עולה ורבה זיקה כספק נפולה ולפ"ה שייך ליורשיה מטעם דמוחזק למשכחתה ואשמע לפ"ז אם הם מוחזקים או יורשי הבעל מוחזקים וכן משמע מחשובת הר"ן שהביח הב"י * מיהו לענין מחל לשייך ליורשי הבעל הביח דעת הפוסקים אילו כי זה י"ל קים לי כהאי כי דוד פוסקים חולקים על רמב"ם דפוסק דשייך הכל ליורשי החשה וגל"ג לכ"ע שייך ליורשי הבעל ההלוי ו"ח דשייך לגמרי לבעל * ובפירות כשהיו חי פליגי י"ח הפירות הוי כאלו נכנסו זה זעת הרמב"ם ובעל המאור אפילו פירות גל"ג שנפל החת בעלה שייך לה וי"ח פירות גל"ג היום כקרקע * אלא פירות ג"מ אפילו נכלו כחת בעלה שייכים לה הואיל הוא חין חייב בפרקונה ורוב פוסקים ס"ל אפילו פירות ג"מ שייכים לו החלי שהוא עומד במקום הבעל אע"פ שחינו חייב בפרקונה ומשמע שלוקח הפירות מיד אבל הרמב"ן בחשו' ה'כחב דאין לוקח מיד הכירות * והיה ג"כ מ"ש לעכורם שלא כשיכנים חוחה לו לוקח הפירות * ועיין בר"ן פ'החצה שנפלו מ"ם בשם הרשב"ח ועיין בזבריה ואכתי ס"ל אפילו אם יורשי הבעל מוחזקים לת שייך לומר קים לי כהאי דשייך להם כיון דמוחזק למשכחתו * כמ"ש בס"ם לחירון עולה ורבה זיקה כספק נפולה ולפ"ה שייך ליורשיה מטעם דמוחזק למשכחתה ואשמע לפ"ז אם הם מוחזקים או יורשי הבעל מוחזקים וכן משמע מחשובת הר"ן שהביח הב"י * מיהו לענין מחל לשייך ליורשי הבעל הביח דעת הפוסקים אילו כי זה י"ל קים לי כהאי כי דוד פוסקים חולקים על רמב"ם דפוסק דשייך הכל ליורשי החשה וגל"ג לכ"ע שייך ליורשי הבעל ההלוי ו"ח דשייך לגמרי לבעל * ובפירות כשהיו חי פליגי י"ח הפירות הוי כאלו נכנסו זה זעת הרמב"ם ובעל המאור אפילו פירות גל"ג שנפל החת בעלה שייך לה וי"ח פירות גל"ג היום כקרקע * אלא פירות ג"מ אפילו נכלו כחת בעלה שייכים לה הואיל הוא חין חייב בפרקונה ורוב פוסקים ס"ל אפילו פירות ג"מ שייכים לו החלי שהוא עומד במקום הבעל אע"פ שחינו חייב בפרקונה ומשמע שלוקח הפירות מיד אבל הרמב"ן בחשו' ה'כחב דאין לוקח מיד הכירות * והיה ג"כ מ"ש לעכורם שלא כשיכנים חוחה לו לוקח הפירות * ועיין בר"ן פ'החצה שנפלו מ"ם בשם הרשב"ח ועיין בזבריה ועיין קים"ו

לו הפירות ואין פירות כאן קרקע מה שיורש שלא כל הפוסקים לא פליגו כן דברי הרמב"ם : יא וכל זה במקום ובזמן וכו' כ"כ במהרי"ק שורש ל"ח * מיהו בשורש ק"ב לא משמע כן אלא מע"ג דקי"ל מנות חלילה קודם לענין ליסור מ"מ ממונו לא מקניעין ממנו ועיין מהר"י לניח הלוי כלל ג' סימן י"ט בתשובות שפוסק דיורש לא מהני לחלוץ ומייבם שם דברי מהרי"ק בשני תשובות הנ"ל וכ"פ בתשובה * ועיין הגהות מיי' סימן ל' ועיין ס"ם קס"ה ולכאורה קשה ל"ל הטעם הואיל וכופין ח"ל לא במקום שאין כופין מ"מ לא מ"ח קודם לא מהני יורש לחלוץ כמ"ש לקמן סימן קס"ה בהגהות למ"ד מ"ח קודם לא שאין כופין לריך ליתן לה כתובה מיד והוי כחלוט כבר חלץ לה * ועוד קשה לא במקום שאין כופין מ"מ לפי מנהג הקהילות שהניח בסימן הנ"ל חינו נוטל מעזבון כלום לפי דעת התחרוני שהניחו שם ח"כ למה יורש לוחה ואין יורש לא מחיו ולמ"ש בסימן קס"ג דרמ"ח לא ס"ל כנותי בזה שפיר עיין שם מ"ש : יב כי"ת היכא הוא היורש כ"כ רש"י פ' החולץ וכ"כבש"ג פ' החזה שנפלו וכ"כ בתשו' מהר"י הנ"ל ותשו"ת הנ"ל ועיין תשו' מהר"ם ח"ג בן סימן קי"ה שכתב בשם תשו' מהרי"ו סימן מ"ח דאין היבם יורש כלום וכל עזבון של המת יורשים האחים * ואם יש כאן ג' אחים לא שת אלא כור מ"מ יש שנים שהם כנגד ב' חלקים ואין היבם יורש אלא חלק אחד מג' חלקים ואם כן אין לו אלא ג' חלקים מכ"ד חלקים שהם כנגד ב' חלקים ואין היבם יורש אלא ב' חלקים מכ"ד חלקים ואם כן אין לו אלא ב' חלקים מכ"ד חלקים ואם כן אין לו אלא ב' חלקים מכ"ד חלקים ואם כן אין לו

קסג המייבם זוכה בנכסי המת וטענת בני היבם וכו' ח' סעיפים:

א המייבם את יבמתו זוכה בנכסי המת ועומד במקומו ליטול חלקו בנכסי אביהם (וחפילו גירשה תחר כך מיד) (נ"י פרי החולן) (ואפלו ס"ת ליכא) (ודוקא במוחזק כגון שמת אביהם ואחר כך מת אחיו קודם שחלקו אבל לא בראוי כגון אם מת אחיו ואחר כך אביהם ואפילו במוחזק אינו נוטל אא"כ בגוף הנכסים א אבל אם השביחו הנכסים אינו נוטל חלק אחיו באותו שבח אפי' אם שבחו אחר יבום קודם חלוק: הגה ב י"ח דכל שמקרי לחוי גבי נכור מקרי גם כן לחוי לגבי יבם (ריב"ם סי' ת"ע) וי"ח דיבם נוטל במלוה ונשאר לחוי וקי נוטל בלחוי של אביו אם מת תחר אחו (מהרי"ו סי' מ"ח) והסברה נראה ציקל:

ב החולץ ליבמתו הרי הוא כאחד משאר האחים לנחלה ואם האבקיים הוא יורש הכל ואם מת יחלוקו האחים ביניה: הגה ופילו הלה ליבם שלא שהיה לאח וחלץ לה אין לו בנכסים רק כשאר יורש (ה"ס סימן ק"ך) ג ואפילו קודם שחלץ אם תבם האב ואמר לי קיים ל"כ"ת מלות חלילה קודם ועל כרחן של אחים יצטרכו לחלוץ אין מוליאין הנכסים מידו (מהרי"ק שורש ע"ג ונ"ח) וכל זה מדין לגבי כגרים תקנה שהחולץ יש לו חלי הנכסי' (וע"ל כי' קס"ה):

ג ייבם היבם בתוך שלשה חדשים וילדה לסוף תשעה חדשים ספק אם הוא בן תשעה חדשים לראשון או בן שבעה לשני ותובע הספק נכסי המת שאומר שהוא בנו והיבם אומר אני יורשו כי אתה בני ד יחלקו היבם והספק בינייהם אפילו אם אחד מהם מוחזק אין הוי"שין לחזקתו ואם מת הספק קודם חלוקה יחלקו הזקן והיבם ה וישמי שאומר שאם אין אבי המת קיים יטול היבם הכל:

ד ספקובני יבם שבאו לחלוק בנכסי המת הוא אומר אני בן הכי תו ואטול הכל והם אומרים אחינו אתה ואין לך חלק לא כאחד ממנו ו החלק שהם מודים לו יטול והשאר יחלוקו ויטול הוא חצי והם חצי ז ויש מי שאומר שכל הנכסים חילקים בשוה הוא מחצה והם מחצה:

ה ספקובני יבם שבאו לחלוק בנכסי יבם לאחר שחלק היבם בנכסי המת ואומר הספק אחיכם אני תנו לי חלק וכה שלקחתי מנכסי המת עם אביכם אחזור ונחלוק הכל ואם איני אחיכם תחזרו לי נכסי אבי שלקח אביכם ח אין חוששין לדבריו:

ו ספק והיבם שבאו לחלוק בנכסי הזקן ואומר הספק אני בן המת ויש לי ליטול החצי ט אין שומעין לו:

ז ספקובנייבם שבאו לחלוק בנכסי הזקן ואומר הספק אני בן המת ויש לי ליטול החצי והם אומרים אתה אחינו ואין לך אא"ש השליש החצי שהוא מודה להם יטלו והשליש שהם מודי' לו יטול והשתו' הנשאר יחלוקו יטל הוא חציו והם חציו:

ח זקן ויבם בנכסי ספק או' ספק וזקן בנכסי יבם חולקים:

קסד שהיבמה לא תייבם ולא תחלוץ חוך ג' חדשי' ודין אם נתייבמה ונמצאת מעוברת וכו' ס':

א היבמה א לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיהיו תשעים יום ממיתת הבעל חוץ מיום המיתה ויום היבום או החליצה ב ואם יבם או חלץ תוך זמן זה ולא נמצאת מעוברת הרי זו נפטרה ואינה צריכה כלום אבל לא תנשא לאחר אע"פ שחלצה עד שישלימו תשעים יום למיתת הבעל ג ואם מת היבם תוך הצ' יום או אחרי הם י"א שצריכה להמתין צ' יום אחר מיתתו ואם היו שני יבמים וכ"ש אחד מהם מוכרח להתייבם לשני תוך תשעים יום למיתתו של זה:

הגה

קסג א אבל אם הנזיחו וכו' היינו בנכסים של מזיחם אין נוטל הנזיח אבל בנכסי אחיו נוטל הנזיח דהוי יורש אחיו ואין חולק עם שום אדם עיין במגי"ר סק"ג ה'חלוה: ב י"ח דכל שמקרי לחוי וכו' היינו בחזו"ריב"ם כתב כל שנקרא לחוי גבי נכור הוי לחוי גבי יבם וי"ח הזני היינו הסוגה מהרי"ו לכאורה נראה דל"ם כי כל דברי ריב"ם קאי על נכסי מזיחם דאין נוטל לחוי מנכסי מזיחם כל שנקרא לחוי לגבי נכור לחמוך נכסי מת וי"ל דמודה דיורש אפי' לחוי וכן משמע מדברי המגי"ר הנ"ל שלא מדברי הטור נשמע פלוגתא להריב"ם דס"ל אפי' מת מזיחם אחר מיתת אחיו הוי מוחזק ויורש אחיו שלא מת אחי מזיחם הוי לחוי בנכסי מזיחם אפי' לגבי יבם וכ"כ בחגורה פ' החולץ בשם רבותי' אבל בנכסי המת לא הוי לחוי כלומר שלא מדברי הטור סי' נ"ה משמע דס"ל אפי' בנכסי אחיו אין נוטל בלחוי וכן דייק בחשובת מהר"ם בן שמון סימן ר"ג ותשובת מהרש"ך ס"ת סימן קפ"ח ע"ש: ג אפי' קונס שחלץ אם תבם האב היינו במקום שאין כופין לחלוץ ואין מוחי' ליבם מ"מ התופס י"לקיש לי כהני פוסקים דס"ל מ"ח קונס והיינו ע"כ בהאב רולה לזכות המוחר נכסי' מה שמשאר אחי גבוחת כחובה ולזניח דהא לכחובה ולזניח שלה אין לו שיכות לפ"ז משמע מ"ש בהג"ה אבל כגר נהגו שהחולץ יש לו חלי הנכסים היינו המוחר נכסים וכל האחרונים כתבו התקנה לא היה על המוחרות רק על כחובה ולזניח שלה ועיין סי' ק"ס וסי' קס"ה: ד יחלקו היבם והספק לפי הרמב"ם ושע"ת פוסקי אפי' אין הזקן קיי' חולקי' ולא הוי בכה"ג היבם ולפי' יורש דהא לו יכין לעיין אם יש למת זרע והוא אין יורש את אחיו אח"כ אם אין זרע לאחיו נמלא כשבא ליבם את אחיו הוכרח הוא לטענה שהספק הוא בנו וטענה זו מ"ו לטעון בטענת בני ול"ל לספק ויבם בנכסי זקן בזה"ה היבם להספק מטוס היבם הוא בנו ויורש ולפי' אף הספק גם כן בן המת מ"מ כ"ש כאן שאין יורש של אחיו את במקום לליכת בן: ה וכן מי שאומר הוא לפני מות הרמ"ם והטור דם"ל היבם ולפי' יורש אפילו בלא יבום כיון שהזקן לאחיו ואין לבנו קייש והספק מ"י אם הוא יורש מת"כ כשהזקן קיים אז היא אינו יורש את אחיו אלא בטענה שלא הניח זרע וטענה זו מ"י בבירור ול"ל לזקן ויבם בנכסי המת אחר מיתת הספק לחולקין אף ע"ג הזקן הוא יורש והא הוא לבנו מטוס דמ"ו לו לזקן יותר מספק שהוא לא יורש אותו וע"מ מלוגתא זו אם היבם מת והניח בנות ולא בנים והספק זה את לטעון עמהם שהוא בן היבם ויורש הכל אז לשאר פוסקים טענתם טובה דהא הבנות אין יורשים אח"כ היכא לזכין בזן מ"כ חולקין יחדיו כמו היבם והספק לחולקין אע"ג היבם הוא אחיו מ"מ כיון דלולך לטענ' שהספק לאו בן המת וטענה זו היא טענת ספק בן ה"נ שהבנות לריכי לטעון שהוא לאו בן היבם ולפי זה אע"ג דלפי הרמב"ם הוי הבנות ולפי כמו היבם שהוא ולפי נגד ספק והם"ג פוסק כרמב"ם ושאר פוסקים והבנות והספק חולקין: ו החלק שהם מודי' אע"ג להספק יש בולפי חלק ח"ל חציו כמוהו דבשאר נכסיו בשאר חלק ח' כמ"ש בח"מ ה'חלוה ולפי כשהספק מוחזק: ז ויש מי שאומר הוא לפני דעת הרמב"ם ושו"ל מ"ש מבכ' ובני יבם בנכסי זקן דאין חולקין בשוה כמ"ש בסעיף ז' משם כאן אם היה בא הספק עם אביהם לדין היה כ"ש נוטל מחצה לחמי' לף החזקה לא נחזיק להם זכות וכח אביהם ונוטלי חלק אביהם כמה שהקשה הרמ"ם שם בדין ספק ובני יבם בנכסי זקן * משמ"כ בספק ובני יבם בנכסי זקן אז אם היה בא לדין עם היבם היה נוחה מכל וכל ועכשיו ע"כ דינו כחולקים ונוטל הלך ח' ואז כל דינו כחולקים ונוטל מה שמודים לו ובמה שהם מחולקים עמו חולקין * וצ"ע קשיש שכתב בשות חכ"ג העתיד ויש מי שאומר בסעיף ה' והחליף מקומו בשאין מקומו ואפשר דקאי קום ח' הנ"ל והעתיד הפלוגתא שם ולא דק בם"ס ובפרקים דקי"ל בשם קס דינא: ח אין חוששין לדבריו דקי"ל בשם הדין שכשקנו כגר קס ועכשיו י"ל לזיכוך דהוא בן מיתת והיינו דוקא לאחר שחלקו כגר בנכסי המת אבל בנכסי אחיו עדיין לא חלקו י"ל הכסף ממ"נ כן כתוב תוספת והנה לדעת הרי"ף ורא"ש ורמב"ן דין זה הוא דין גרור די"ל קס דינא ומ"ו לומר הספק ממ"נ מה נחנו לי החלק שלקח מזיחם או נחנו לי חלק בירושת מזיחם ואפי' חפס הספק לא מהני אבל לדעת הרמ"ם והטור כפיקא דינא הוא ואין מוליאין מיד היורשים אבל אם הספק חפס אין מוליא ג"כ מידו מטעם ממ"נ כהנ"ל ועיין בח"מ סימן ס"ח שם שחזר בם"ד חלוקי דינים הלו * ונ"מ עוד מפלוגתא זו שספק וספק וזקן הנתים לדין בנכסי יבם אחר שחלק היבם עם הספק בנכסי המת וכאן אין שום מ"מ לדעת הרמ"ם יכול הספק לומר ממ"נ אם בן מת חני לי החלק שלקח היבם וכאן לא שייך לומר אין מוליאין דאין מ' מוחזק מ"ב זוכה הספק הדין ולפי"ה לא זכה ספק כלום כי קס דינא ועיין בם"ג ופספק שם שנוטל בהחלה החלק מה שנוטל היבם בנכסי המת והמוחר יחלקו הספק והזקן דהא הזקן לריך להוה לו שהוא בן המת ושייך לו חולה חלק * ועיין בח"ה כי' רס"ח בהג"ה אם מה שספק שם בשם ח"ה בשני הקונים שחור ה בחליו' שלשם דחלי' נמי דדין אם קס דינא אז הדר דינא: ט אין שומעין לו מאחר היבם שהוא בנו והוא ספק יורש ועיין בך"ב: * ספק וזקן בנכסי יבם חולקין כן הוא בם"ס לפי' הרמב"ם שפי' כמו יבם וספק בנכסי אם כ"ת לומר שהוא ספק יורש אחי' לפי' הסמ"ג אם זוקק בשספק אחי הוי בחזקת בן ולפי' שהוא בן אחיו אבל לגבי אחי' הספק בן הוא בן המת ולפי' הכסף בשספק אחי הוי בחזקת בן ולפי' שהוא בן אחיו ולפי' הכסף

ד ולריכה חליצה לחרת מכל האחיות ואם אין אחיות אחרים יחלוץ זה לאחר
ג"ח סם ס"ג ה' · ומ"ד חליצה פסולה מוזרת ע"כ האחיות לאחר ג"ח לריכה
חליצה מכל האחיות ומזה ח"ל כי הליצתו גרועה מכל האחיות ועיין סי' קע"ה :
ה החולץ אם הפילה כי האחות אחי חולץ תוך ג"ח נמלא מעוברת מ"מ הוי
חליצה לחומרה וה"ה אם ניכר שהיתה מעוברת ומי הוי חליצה לחומרא ע"ם
ואחות אם החולץ והת קי"ל חליצה מעוברה לא הוי חליצה הייגו לקולא אבל
לחומרא הוי חליצה וכסולה לכהן וכן אסורה להתייבם * וכתב הר' יהת נסתר
לכהן מוליץ ממנו ומ"ב מכ"ם אם נתחת ליבם תוליץ ממנו : ו ולא חיה ל'
יום ולכאורה נרא' אם מת הולד תוך ל' יום דאז מתלוריית ולד מעליא הוא
כמ"ש בסימן קנ"ו גם לרבנן דקיב"ג ולד מעליא הוא י"ל דסמכין זה על רבנן
ואם נתחת לכהן לא תלץ ממנו דלמרינן ולד מעליא הוא וחליצה שחלץ אין
חליצה כלל כמה שסמכין על רבנן אם נתקדש לכהן בלא חליצה כמ"ש בסעיף
ז' כן דאזי לסמוך על רבנן כשחלץ לה שלא לשחיקי ג"י ולא ס"ל כן דהת בתניתין
פי' ולד שאינו קיימא היינו שמת תוך ל' ומ"מ כתב אם נתחת לכהן לא תלץ מ"מ
זה לא סמכינן על רבנן · ולפסר מסוס דהוי חשיקי לריעותא דכשר חלץ
ולכעור לוחה בלא חליצה שלא לפ"ז אם מת היבם אז ליכא לאיסור מסוקוקה
ליבם ואינו שלא חד ריעותא י"ל דסמכינן על רבנן כמה דסמכינן בסעיף ז' בחד
ריעותא * ולפסר אין לומר ריעותא זו לשם דאיכא כאן מרתיח עין אחלץ
לה והסתק נסוקה לכהן וגרע טפי : ז שלא מ'מסר אחין כשר כתבתי ל"ד ת'
מן האחיות שלא למ"ד לריכה ע"כ האחיות לריכה חליצה מכל האחיות
ולפסר מ"ם מ' מן האחיות היינו לכ"ע לפ למ"ד חליצה פסולה מ"ל לאחזו ע"כ
האחיות מ"מ יחלוץ מ' מן האחיות ולא זה שחלץ כשר כי חלוצתו גרוע מחליצת
אחרי : ח וי"ח דוקי וכו' הגה כהום' יש החולץ מבוטר ללא ס"ל כן דהת פירוש
מהני ה"ה אם חלץ ולכשר היתה מעוברת והת דקאני ומלמא מעוברת מסוס
סיפא נקיט דאם היתה מעוברת לא היה חייב קדבן ס"מ לפל מה דהני בסיפ'
יקיים אחי שפיר לפ הוכר דהיתה מעוברת אחל"כ ה"ל ה"ל לאחרץ דהני מסוס
יקיים אע"ג דקי"ל אם נתת מעוברת חייב לגרש אפי' בד ע"ד רבים ואסורה
ליסור דאוריית' מחמת הספר לפסר לומר גם שם אם הפילה מותרת לו אי"ל
דם"ל לאם כאן מסוס מלוה יבוס אל יגרש שמא יהיה הולד נפל ויקיים מלוה
יבוס לכן יתחין עד שיוודע לית יהיה וי"ל להיפך אף לפ"ד לאסורה לו אף
אחר שהפילה י"ל דוקא כאן דאיכא ס"ק ליבם אחת אחיו שלא במקום מלוה
משא"כ אם אפסר ים להקל : ט לריכה גט וחליצה היינו אם ילדה להוליאה
קדנם שבעל לשם יבוס אחרי שהפילה לריכה גט מסוס ביאת דמעיקרא וחליצה
מסוס הזיקה דקי"ל ביאת מעוברת לחומרא הוי ביאה ולא לקולא · וכן אם
ילדה ולד ומת בן יום אז מלתורייתא ולד מעליא הוא כמ"ש בסימן קנ"ו ס"ק
לסורה להחייבם לריכה גט וחליצה מטעם הנ"ל : י ה"ז מוליאה נגט והיא
ס"ל אלא חלה כיון דספיקא הוא אם הולד בן קיימא וכמן הסמיט המחב דעתו
כי הב' י בספרו חמה עליו דאחר להחמיר הוחיל וספק דלורייתא * ואיתי
בב"ה דאחיוק וכתב דהוי ספיקא דרבנן דהת כתב הרמב"ם בפ"ב והיינו מ"ש
בם"ג ע"ם אם יאמה שהיה ספק מדבריהם אם יש עליו זיקה כגון שמת הולד
תוך ל' יום וכו' אמת ספק דרבנן הוא · ואפרי תימא הוא בוודאי לענין אם
נתחת לאחר הוי ספיקא דרבנן מסוס מדלורייתא ולד מעליא הוא אלא אפילו
מיד כמ"ש בסימן קכ"ו אבל אם נתחת ליבם אז הוי ספיקא דלורייתא ואפסר
ע"ה חזר ממ"ש בב"ה והסמי דעתו בם"ע : יא שלא נודע אם כלו חדשיו בר"ם
קכ"ו כתבתי אפי' ודאי בן ח' ונמרו הסמיני' הוי ולד מדלורייתא וכן כתב הנ"י אם
הוא בן ח' ונמרו סימני' דזה פליגו רבנן ורבב"ג ונתת כהן סמכי' על רבנן ומוחר'
לו והוא בד"מ בפשיטות מיהו הוספות פרק הערל דף פ' כתבו דרבנן פליגו
בתחת ולוקח ובבן ח' * ובכתי ס"ל לקולא אפי' תוך ל' יום הוי ולד מעליא ובן
ח' ס"ל אפי' בן ל' לא הוי ולד * ולא מלינו בם"ס דגמרו סימנים עדיף מסהה ל'
יום אם כן אין לנו לסמוך על רבנן · גם מל"ל לרבנן מהני גמרו · גם לרבב"ג
לא נסמע גמרו שלא ל' יום מהני · ולרבנן י"ל אפי' גמרו וסהה ל' יום לא מהני
עד עשרים שנה כמ"ש בחום' סם אליבי' דרבי אבהו וכן הוא להדיא בתשו'
ריב"ם סי' רמ"ו וכתב סם דים נזה ג' מחלוקות כשהוא בודאי בן ח' לרבנן לא
מהני אף שהה ואף גמרו ולרבב"ג מהני שהה אפי' לא גמרו מ"ב לשיטת
נתחת לכהן לריכה חליצה אפי' לרבנן דבודאי בן ח' הוי לכמוך דהת אחיי כאן דמת תוך ל' יום אלא
שכתב סם לרבי מהני גמרו · ול"ע אם ים לומר דסמכינן על פיוס הנ"י וחליצת דרבנן · ואחר חילוקי דיעות הנ"י ולד מעליא עיין כיסן קכ"ו מ"ב :
יב ספק דבריהם אף על גב דהשתא נשתרה תחת בעלה בספק יבמה לשוקרה תחת בעלה היתה עומדת בספק חל לה דרבנן
אע"פ שה עדיפא טפי מלי חלצה אחרי קמו דרבנן בודל הוי ולהכי לריכה חליצה הרת"ם : יג הרי זה חולצת כ"כ הרמב"ם כוף פ"ג ולא כת"ג פ' החולץ
דכסק דת"ל חליצה מחחר דהיתה מוחרת לכהן בלא חליצה :

קסה א ומ"מ אין כופין אותו דבלי הרב רמ"ח כהומים הם דמסתע לדעת ר"ת ורי"ת אין כופין כלל ואיתא שלא נשא"ו אם מחכוונת לשם מלוה כופין
בחילי חע"ג בנדרה הגלה ממנו קי"ל כופין אותו אחי בשוטים כמ"ש בהום' ושאר פוסקים כל היכא דאחי בם"ס כופין היינו בשוטים וקי"ל גם כן
בשלא נשבעה כופין בשוטים * ב"ה לאין ולאי ליכוך שלא חייסין שמא אין כוונתו לשם מלוה ואם יודע דאין כוונתו לשם מלוה כופין אחי בשוטים להוך
פוסקים דס"ל מת"ק וכ"כ בחשובת מהר"י לבית הלוי סימן ט' לעיל הלוי פוסקים אז ג' חלוקי דיעות הם : ו אם מחכוון' נודאי לשם מלוה מניחם אותם לריבם · ז
כל שלא נ"י אם כוונתם לש"מ כופין בחילו ולא בשוטים : ח כל שידוע כוונתם שלא לש"מ כופין בשוטים וכ"כ ב"ח וכן מדויק בעור ולא כמשמעות בב"י ודב"מ
דמשמע דס"ל לאחי' בידוע דאין מהכוון לש"מ אין כופין בשוטים ולית' ומהני שלנו דאין כופין אם שלא נשבע שמא הלכתא כהרי"ף ורו"ת ומב"ם דס"ל מ"י קוד לאחי'
אם מחכוון שלא לשם מלוה · לפ"ז אם יש לו חשא לפ"ע כוונתם שלא לשם מלוה אחי' לדיעה קמייתא דהת הרי"ף בסוף בסימן ב"ג אם
יש לו חשא לפ"ע מת"ק * לפי זה ב"ם בסוף ובמהגו בכנדרת הרתשובה שאין כופין לא אחי' אחר ולא לפ"ע אם נתחרט אחר לפ"ע וכופין אותו דוקא
כשאין לו חשא אחרת אז"ל דלמת הלכתא כהני כופכים דס"ל מ"י קודם אחי' לשם מלוה * ומיהו י"ל לא בכה"ג אין כופין דלא שמת"ק מ"מ יבוא
מלוה הוא אחי' אין כוונתו לש"מ שלא שמת"ק וכשאין לו חשא אז מ"י קודם אחי' לשם מלוה ואם יודע דאין כוונתו לש"מ אין כופין אותו אבל בכובו אותו כופין לחלוץ מחמת הקנת ר"ג ומשמע אפילו בשוטים
שום לריכות חע"ג דיש לו חשא אחרת לכמה פוסקים אחי' אם כוונתו כופין אותו לחלוץ מחמת הקנת ר"ג ומשמע אפילו בשוטים

הג"ה ו"ת דכל שהלילה הוך ג' חדשים אין מלחת מעוברת והפילה אז לא נמלא
מעוברת הוה ליה חליצה פסולה ד ולריכה חליצה אחר מכל האחיות
(הגהות מרדכי סוף גיטין) ועיין לקמן סימן ק"ע סעיף ה' :

ב ה החולץ ליבמתו ונמצאת מעוברת וילדה אם הולד
של קיימא אין החל יצה כלום הוא מותר בקרובות ית'
ולא פסלה מהכהונה ואם הפירה או ילדה ולא חיה ל' יום
צריכה חליצה אחרת שחליצת מעוברת לא שמה חליצה
וחולץ לה הוא או אחר כשאר אחין (ו"ת דלא יחלוץ לה הוא ז
אלא ח' מסתר התחין (עור בסם הרת"ם) :

ג ביאת מעוברת נמי לא שמה ביאה לפיכך הכונס או חולץ
ליבמתו תוך שלש' חדשים ולה צרה לא תנשא עד שתלד
זו או שמא תפול ולא היתה הביאה או החליצה כולם והולד
אינו פוטר ער שיצא לאויר העולם :

ד היבמה לא תתייבם בעת נדתה אבל חולצת היא ואם
עבר ויבם ובא עליה בעת נדתה קנאה י

ה הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת מפרישים אותם
וממתינין לה אם הפילה יחזור ויקיים :

הגה ח וי"ח דוקא שכנסה קודם שהזכר העובר לבל אם כנסה משהזכר
העובר לריך להוליאה אע"פ שהפילה (ג"י פ' החולץ) וכשמקיים לריך
לחזור ולבעול בשיאת מעוברת לא שמה ביאה (ג"י בסם בני ירושם)
ואם הפילה להוליאה ט לריכה גט וחליצה :

ולד שלא נגמרו סימניו ולא כלו חדשיו קרוי נפל ואם ילדה
ולד שנגמרו סימניו ואין ידוע אם כלו חדשיו אפי' מת ביום
שנולד י ה"ז מוציאה בגט וחולץ לה ואח"כ תהיה מותרת
לאחרים ואם נתקיים הולד שלשים יום אחר שנולד (או שכלו לו
חדשיו) (המ"מ)) ה"ז ולד של קיימא ואינה צריכה ממנו גט
מפני שהיא ערוה עליו :

ו ילדה ולד של קיימא לאחר ששה חדשים משנתייבמה
ה"ז הולד ספק אם בן תשעה לראשון אם בן שבע לאחרון
לפיכך יוציא בגט והולד כשר ואם בא עליה אחר שילדה
ונתעברה וילדה אותו ולד ספק ממזר :

ז כל יבמה שהיא ספק מדבריהם אם יש עליה זיקת יבם
אם לאו כגון יבמה שילדה ולד יא שלא נודע שכלו לו
חדשיו ומת בתוך ל' יום או ביום ל' שדינה שתחלוץ מספק
מדבריה' כמו שנתבאר אם הלכה ונתקדשה לאחר או נשאת
קודם חליצה חולץ לה יבמה ותשב עם בעלה ואם נתקדש
לכהן שהוא אסור בחלוצה אינו חולץ לה שאין אוסרין ע"ז
אשתו משום יב ספק דבריהם (וה"ה אם אינו היבם כאן אלא חלה
מבעלה יש"ו ומוחרת לו בלא חליצה הואיל וכבר נשחה) (ר"י מינץ בחשוב')
גירשה הכהן או מת יג ה"ז חולצת לכתחילה ואחר כך
רתהיה מותרת לאחרים :

קסה איזה מהם קודם או חליצה או יבום וכו ה' סעיפים :

א מצות יבום קודמת למצות חליצה ואם אינה רוצ' להתייבם
לשום אחד מהאחים (או נגדול כסדולה ליבם) בלא טענה
מספקת דינה כמורדת וי"א שמצות חליצה קודמת :

הג"ה ואין לה דין מורדת אם אינה רולה להתייבם א ומ"מ אין כופין אותו
לחלוץ שלא מטעין אותו אם יכולין להטעותו כגון שתומרים לו חלוץ
ע"מ שתתן לך מנה (טור בסם ר"ת והרא"ם) ואוקמא אם אינו מאותן
שכופין להוליא גבי בעל כמו שתחבאר לעיל סי' קל"ד ואם
שמא

הגה ואם אמרה איני רולה ליבם אלא חולצת אין שומעין לה ואם אמרה איני רולה ליבם אלא חולצת ואח"כ אמרה איני רולה לא חולצת ולא יבמה
ב"ה ואם אמרה איני רולה ליבם אלא חולצת ואח"כ אמרה איני רולה חולצת ואח"כ אמרה איני רולה ליבם אלא חולצת ואח"כ אמרה איני רולה לא חולצת ולא יבמה
ב"ה ואם אמרה איני רולה ליבם אלא חולצת ואח"כ אמרה איני רולה חולצת ואח"כ אמרה איני רולה ליבם אלא חולצת ואח"כ אמרה איני רולה לא חולצת ולא יבמה

שהם רוצים ביבום ולא מיחים לומר ליבם: ב לא"כ ניכר וידוע שמכוונים לעשה מלוה (טור בשם ר"ח) וי"ל דלא יהיה לו תשה אחרת ג' שכופין לוקחו וממילא לוקחו עד שיחלוץ (טור בשם סמ"ג) וי"ל אפי' בלא תשה אחר אם אינם מכוונים לעשה מלוה והיו רוצה להחייבם ואין יכולים להטעותו כופין לוקחו לחלוץ והמנהג כסברה הראשונה שאין כופין לחלוץ לא כלל אפי' ויתרו זה כמה עיינו בממון (מהר"ם פדתוותה סי' ר"ח) שלא מפקידים ביניהם כפי התקנות הקהילות כמו שיתבאר למטה וכל זה כשהוא תומר שרוצה להחייבם ואפשר להחייבם שאין תשה ליכור ביבומו אבל אם אומר שאינו רוצה להחייבם ולא לחלוץ כופין לוקחו (ב"י בשם ר"ח) ודוקא בשלה מחמת טענה כגון שמתאחר לעיל סימן קנ"ד (ת"ה סי' ר"כ) מיהו אם אפשר להטעותו ולומר לו שיקח ממון הרבה על החלילה מטעין ליה כדי שלא נלטרך לכוף (נ"י מ"כ) והשתא שלא יצליחו הממון ביד שלים כי אז לא יכולין לומר לו משטה היינו נך (מרדכי פרק החולץ)

ועיין לקמן סימן קס"ט סעיף ל':

ב יבמה שנדרה הנאה מיבמה בחיי בעלה או שנדרה הנאה מכל היהודים ד כופין אותו שיחלוץ לה ח וכן אם נתבוננה בנדרה אפי' בחיי בעלה כדי שלא ייבם אותה: מבקשים ממנו שיחלוץ לה: הגה ויש יבמה כהן והלכה ונתקדשה לו אחר כדי שלא יוכל ליבמה דינה כאן מדרה הנאה ממנו ז' ומ"מ אין כופין לוקחו לחלוץ הואיל והיא גרמה שאסורה לו (תשו' הרשב"א סי' תת"כ) ח ויש"ש אם רקקה לפני האחי' מלו כדומה לזה וגרמה שאסורה ליבם אין לה דין מורדת הואיל ולא לה ליבם מעכשיו (רשב"ש שלף ריש ס') וכבר נתבאר בסמוך בכל חלוקי שו"ת מלו' מינוס קול אחד מ"ד מלות חליצה קודמת אין לה דין מורד כלל אם אינה רוצה ביבם:

ג יבמה שתבעה היבם לחלוץ והיא אינה רוצה שלא לישאר עגונה אין שומעין לה אפי' היה היבם נשוי ט (ודינה כמורדת ונתבאר דינה סימן ע"ז):

ד כל יבמה שדינה שתחלוץ ולא תתייבם הרי זו נושלת בכתובתה (ומתיר לה בגדיה כמו לשמנה) (רי"ב סימן ס"ד) וכן אם היה יבמה מוכה שחין או שאר מומי אנשים שנתבארו בסי' קנ"ד תולץ לה ונושלת כתובתה ואפילו היו המומין ההם בבעלה יכול היא לומר לאחיך היתי יבולה לקבל ולך איני יבולה לקבל:

הג"ה וה"ה לא"ד מלות חליצה קודמת לא"כ שתין כופין לוקחו לחלוץ לריך ליתן לה כתובתה מיד שהרי דינה כחלוצה (תשובת ר"ד כהן) וכל זה מדין ס' מפל הקהילות תקנו תקנה שם יתרלו ליבם והיבמה בחלילה יחלוקו כל הנכסים שהיו לשניהם ביחד לכל אחד מחלי לכל כתובתה ומכין לה מחלקה כל מה שנתן הוא בתחלת שכ"א אין מכין לה מחלקה כלו' (מרדכי פרק החולץ) ולוקחו אחר שמגיע לחלק יורשי הבעל נוטל החולץ ואין לגבי ולא לשאר אחין חלק בו ואפי' אפסו מוליאין מיד דעיקר התקנה היתה כדי שיתרלו בחלילה ולכן החולץ עיקר בזה (ה"ה סי' ר"ך) ואפי' אם רולים שאר האחין לחלוק עם גדול האחין ומאחר שהם רולים לחלוק אין שומעין להן אם גדול האחין רולה לחלוק אבל זה שאין מגיעין אלו הנכסים לכדי כתובתה דאחי היתה נושלת אותה אבל בחובתה יש דעות אחרות בענין הקנות הקהילות על כן נוהגין להתפשר ביניהם ואפילו יש לה שטר חליצה מן האחין לריכה להתפשר עמהם בממון אע"פ שלא ספיבו בהדיא בחלוץ לה בשטר (מהר"ם פדוואה סי' ר"ו וכ"ג):

ה נולדו

ס"מ ר"ל להפסקים דפליגו עלייהו וס"ל דאין כופין ס"ל אפי' בידוע כוונת שלא לבם מלה אין כופין. ועיין תבו' מהר"י לבית הלוי הנ"ל ומשמע שם גם כן דאין כופין אף היכ לו תשה אחרת וידוע כוונתם שלא לבם ולא פסק שם לכומו שלא בלירוף עוד טעמים אחרים. ועיין תשובות מהר"ם אלשנדלין סימן ל"ח: ב אם מכר וידוע שמכוונין לשם מלוה ובכל מקום אין כופין לוקחו ליבם קוסבר: ג כופין לוקחו היינו אפי' בשוטים ג' בשם מ"כ: ד כופין לוקחו ו' היינו אפי' בשוטים דאת שפורש בם"ם דכופין לוקחו כמ"ש בסימן קנ"ד. ואם מלחה היתר לנדרה מותרת לו ולא תמריק דאסורה הואיל בעת שנפלה לפניו היתה אסורה מחמת נדר ג' בשם הרשב"ץ ועיין סימן קע"ה דינו הללו ואם היה לו תשה בעת שנפלה לפניו והיתה אסורה עליו מחמת הקנות ס"ג יש לומר דגרע טפי דאין היתר ליתר לאיסור זה משמ"כ אי סיפו"מ כוונתה אתריק מסתמא דעת היה בשעת הינס נסכוונה כתב המגי"ד דכל שלא ס"ל כוונתה אתריק מסתמא דעת היה בשעת הינס וכן מוזיק לשון הטו"ר אבל מה שמזיק המגי"ד מדם"י אין מובכת וכי' אחר יש בסוגי' ז' היינו פרש"י ונעל המתור ורשב"ם בשעוב כל שנדרה הנאה מן היהודי' בחיי בעלה אין היבם נכלל ומותרת ליבם לפ"ז י"ל דאין כופין לוקחו כשנדרה הנאה מכל היהודי' מחמת נדר אבל אם אסר לכתה סוסקים מותר לו ודומה לזין רס"ו דאין כופין לחלוץ אפי' כוונתו שלא לבם ס"מ הואיל וכתה סוסקים מוהדת לו אפי' בשנים לשם שיחלוץ לה: ז מבקשי' ממנו ואם אינו רולה דינה כמורדת כיון שהיתה גרמה לאסו עליו ח"ג אין לחלץ הקנה לבדר מ"מ דינה כמורדת כיון שהיתה גרמה לאסו עליו ואם אינו רולה להחייבם דינה כמורדת ואינו מ"ם בשעוב דבשם ר"ח דאין לה דין מורדת הואיל ולא לה ליבם מעכשיו (רשב"ש שלף ריש ס') וכבר נתבאר בסמוך בכל חלוקי שו"ת מלו' מינוס קול אחד מ"ד מלות חליצה קודמת אין לה דין מורד כלל אם אינה רולה ביבם: ג אם אינו רולה לבדר מ"מ אין מונן לו מהיכא תיתי לכופו ומאחר שהיתה גרמה ואסור לאחל לה עלמה עליו. ח וי"ש אם רקקה וכו' החילו' הוא לדעת הרשב"ץ כל אחין הקנה לבדר אין דינה כמורדת קשה ל"ל לכתוב דין חדש ולא כתב בקילו בשהקדשה לאחר דאין דינה כמורדת ועיין בלבוש שכתוב בדקקה ס"ל לרשב"ץ דלא הוי מורדת אם לומר דלא יודע. אפשר חדוק לאסורה ליבם משמע שהקדשה דינה כמורדת: ט ודינה כמורדת. הגה נעור ונראה"ם לא כתבו דהיינו מורדת שפסקי מהרי"ו סימן רס"ז פירוש כן וכן הוא בשמ"ל אפי' אם לוקה ליבם מ"מ דינה כמורדת לא שיעות הפוסקים דמי"ק מ"מ בדיעבד הלית לחמנא ליעבד אפי' בעלי מיבם אי נעלי מיבם אי בעלי חולץ. ואם אינו לוקה לחלוץ מחמת נוזה או דקקה לה להיות שפילה ונכנעת לו דינה כמורדת שוכחת מלחלה לאחריה וגריך להחזיר לה המוניו' כמה שכתב בסימן ע"ו בהגהו' ואם כוונתה בשניל ממון אז יהבינן הכל ליבם אפי' מה שהכניסה היא ונ"מ שלה הם ועיין בד"מ ועיין ח"ה סימן ל"ך ומזה רלייה למ"ש בסימן ע"ז אפי' בטענות שקר לה הפסידה נ"מ ומשמע אם היה רולה ליתן הלקו ואינו רולה לחלוץ הרשות בידה ועיין בב"י בשם הרשב"ם והשובה הר"ן ועיין בזוהר פ' חק' משמע דאלוה דוקא בחליצה: י אבל הקהילות תקנו וכו' דין זה נוהג אפ' פ' התולץ בחליצה תקנו כדי שלא תענן עוגה שהוא חמון עוגה שהוא חפץ ליבם והיינו שהקהילות תקנו שלא יוכלו לכופה דינה כמורד להם רולה ואין בידינו לכופה כשיעות התוספתא גם לא רלו לכפות דינה כמורד לגזעת תום"ת ותנא לידי עיגון ואולי להרחות רעה לכן תקנו לחלוק עמה ופנים חלוקה עיין בתשו' מהר"י סי' ס"ה ותשו' מהר"ם סי' י' ותשו' מ"ב סימן ק"י דאין חולקין שלא שיעור כתובה ובכל"ג חולקי כמ"ש בסמוך החולן והחלולה ואין לאד גוטל אחר לחים חלק בזה והמוהר אם יש אד גוטל האד ואם אין האד חולקין כל האחי' והחולץ שוה בשוה ואין להחלוץ שום קדימה אלא החלי מכחוב' ועיין קסימן ק"ג מ"ב דרב רמ"ה לא ס"ל כן ומנוהר שם אם בכל זאת לא תמה להם בעיגון היבמה והקהילות תינו יכול לתקן לפהו חלקן ולריכה היא לפייס לוקחו שלא • לפ"ז נדיחה מה שפסק בתשובת מהרי"ו והנחתי בסימן ק"ם בשם מהר"ם בן שטון היכא דיבמה מתה ויש ג' אחים יורשים כל העזבון של בעל והיבם ליקח אלי הנל"ג ואין האד יורש כלום אחת לפי תיקון הקהילות דהא אין לבניס שום וכו' בעזבון אלא בכתובה כשהיא חי ולמה יתנו הדין אחר מותה אע"ג דיהיה הדין לענין הכתוב שהוי כהובה שהוא חלקה והיא מתה אבל מהיכא תיתי לומר דיהיה הדין לענין נ"ל דלפסק לריב"ד דלוקמי' על דינה דם"ם בחולץ מצוחר בם"ם אחד יורש לכן אין לחולץ שום יתרון שלא בכתובה אבל בשמתה מצוחר בם"ם להאחים יורשי לא"ג לדידן אסורה ליבם מ"מ לענין ממון בינו ובינם יורשים הכל האחים • ובסימן ק"ם הנחתי מ"ש מהרי"ק שורש ל"ו ובשורש ל"ו בשם ר"ך דם"ל בשורש ק"ג לענין ממון בינם ולכאורה נ"ל מכל חשובו' הלי הנ"ל ומפסקי מהר"י סימן רס"ג ובת"ה סימן ר"ך דם"ל בשורש ק"ג דאין הוא כאן לוה ליבם ואנוס בשלא בלירוף ג' ואם אינו רולה ליבם אין יורש יכול לחזקן לפהו חלקן ולריכה היא לפייס לוקחו בעיגון היבמה והקהילות תינו יכול לחזקן לפהו חלקן ולריכה היא לפייס לוקחו ר"ל דהוה תינו יורש לוקחו כיון דה"י ליבם לוקחו אם אסר בדר ומדין דם"ם האחים יורשין אתריק יורשי' הם כי לענין זה לא חקנו מחמ"כ כשהוא חולץ אז מדינא דם"ם כשאולץ תינו יורש לכך אף לדידן תינו יורש ואין אם שניהם רולי' ליבם ונכוונת שלום"ת יהוא לם"ת אם לו תשה ומ"י ליבם מחמת חב"ג הוא נוטל הכחובה לגמרי ואין לה כלום • ול"ד לשאר חולץ דהולקים דשם חיכף יכול גופא אז אינו כחולץ שלא אלא החקנה הוא נוטל חלי מחמ"כ אם הוא חוזם אלא שיעור אחר ב"ג דלא שיעור אחר יכול אפי' בשטר חוזם אחר אם היה מסורה ליבם אחר מיתת בעלה ואם לא היה ספק אם הולך בן קיימת הוא נוחנים לה הכחובה מחלק ואין הולקין עמו. ומצוחר שם נפסקים דחולקים כחובה וח"כ והמוניו' ורחיה שלו שלמון מהר"ם שכחב ואחרון לה כל חלי ממון ולא פרט מיהו ס"ל דכל החלוק' אפי' המוניו' ולכאורה היה נ"ל מזה גם נ"מ בכלל החלוקה מלחה פרט מיהו בד"א בשם מהרי"ו מינוך דהיה נוטלת נ"מ מרחם ואפי' חולקים • ולריך לומר דמהר"ם לא היה לריך לפרוט נ"מ ביון דידה הוא ואפשר"מ דבידה מסתבר"כ נל"ב אלא אם אחר מיתת בעלה בידה הם מכל מקום ידו כידה והוי כאלו בידו ג"כ והיה לו לפרוט: יא אם לא שהיו בניו מהראשונה וכו' אחר שרלונו לייחס תוספתא לחלוק כי שמא הלכה מי"ק והוי כהקנה ע"מ שכחב נחורה בן מיחת בכמ' התוספות בפ"ב ג"ח ובתשובות מהר"ם ס"ג ר"מ לא"ה סי' ע"ו ובתשובות מהר"ם בן שטון סימן כ"ח מיחת מ"מ יכולים לעשות הרחקה של ר"ח שלא לבדר ושלא לישא ולימן עמו ולא שיחתרו שלא לבדר עמו עד שחלוץ דאז הוי כפי' אלא לעשות הרחקה שהם לבדר עמו וזה יש לחתרו שקשה לכתורה מה מהני

הצטר חלילה לחלוץ בחנם דהוי לקח בלא צטר לפי שאומר שאינו רוצה לא לחלוץ ולא לייבם כופין אותו עד שיאמר שרצונו לייבם אין כופין אותו ועכשיו ג"כ אין כופין אותו אבל מ"ם דעכשיו הרחקה הוי"ל מי שפיר מפני שנתן ס"ח ואומר שרצונו לייבם אין עושין לו סוס כפי' הרחק' הנ"ל והיינו שאין לו אבל נתן ס"ח עושין הרחקה הנ"ל ואם נתן ס"ח ולא כתב שיחלוץ בחנם אי"ל הצטר נותן שם"י לומר שרצונו לייבם אבל חלילה שיתן כוונתו כתקנות הקהלות מ"ה לריך לכתוב שיחלוץ בחנם ודע מלות יבום כשרצונו לייבם דק לקייס המלות יבום ורולה לגרשה מיד אחר גיטה הרחקות נמי בכלל מלות יבום לף בזמה מן היסורין דז"ל להתעצר ממנו מציאה הרחקות ולישא כתן להקיים סם שחיו מ"מ מ"י לף חלינן כלל דזה חלף סם רחוי להקיים סם שחיו שריך מ"י לחפוקי חיללות וסרים דמ"י להקיים סם שחיו כ"ל מדברי חוס' ביבמות דף ד' . ועיין לקמן סי' קע"ד ועיין סימן קל"ד מ"ם סם מהני קנין כוחו על החלילה :

קסו א אין כופין היבמה וכו"י כתב חלף כופין אותו לבא לחליצה משמע כיון שהלך ממקומו אין כופין אותו שיבא למקומו והיה הלך לשם שלא מוכרח לבא למקומה : ב עד שיקדש וכתב ורומה לה התקנוני לי בזמנינו יבמים חע"ג דיהיה לה כתף מ"מ לא קידושין גמורים הם שהרי אסור לה להתיחד עמו ולהורות לה התירה, חלף בסדר המלו, ואיתה הוא דכתיב לבן בקידושי כתף ועדיין לף קיימה לה לגמרי וחם רולה לפוטרה לריכה גט וחליצה ואיתה בזמנינו וח"ל חליצה עיין בדם"ו ומשמע מ"ג דף חם קידם לפני עדים ובעיל לה לגמר הקנין חם לף היה היחוד לפני עדים דמלה כך היה שיהא דווקא לפני עדים כמו בחליצה שלריכה להיות לפני עדים וחם לף היה לפני עדים לריכה גט וחליצה חם רולה לפוטרה כ"ל ממשמעות הש"ג ע"ם דף קף ח"ם ומשמעות הג"ה בשמוך לף משמע כן דהח כתיב דין זה בשבח עליה חלף מלמד משמע חם עשה כבר מלמד ח"ל להיות לפני עדים ובסדר דווקא בשבועל חלף מלמד דלח דיו דווקא קידושין ולריך להיות דווקא לפני עדים משו"ם חם כבר קידם חוחה ח"ל עדים כיון בשבח העלמה ולימח כי קדושין לף שריך גם ולעולם הביחה הקנין ולריכה להיות לפני עד"פ חם לף היה לפני עדים חין כחן קנין מלחורה, שף מדרבנן לף בקידם ובעיל וי"ל הגמ' בשמוך קחי על הבעילה וח"ל לקדם ע"ז כתב דווקא שבח עליה בפני עדים חבל חם בח בלא עדים חו לריך לקדשה מלחר חין כחן קידושין לחוריחא . ולח חייסינן בזה שמח יחזיר לביחה לח קנה כיון דלריכה בחן קנין דיבום שף מדרבנן לח חייסינן כולי הח דבד' דרבנן ול"ל לקדושין ע"י שליח דשם מקודשת מלחוריית' שף בד"מ לח משמע כן : ג וחם קידשה בשטר וכו' היינו יודע מה ח"ם זה דהח נכלל ג"כ בדברי המחבר גם מ"ש בל"ח דין זה בשם המגי"ל ג"כ חמרה דהח משמע כן בכל סוגי מע"ג בדיית' דף ל"ב היכי כילד בחמר נתן כסף כילד בשטר וכו' מ"מ כל המשנית עשה מחמר וכל סוגיח חיירי הכל בכסף בין בשטר ולפסר דפי' המגי"ל דמקדש בח"ח ועיין סי' כ"ט מ"ם חם מקדש בח"ח עליו . ד ואין נכסי היבם משועבדים לף לחר שחקנו חז"ל לקדם לוחה כחר לחה בח"ח בעינן הכחובה לח בח לכחובת' על נכסי בעל הלחסן ובן מוכח לכחורה למחי דם"ל להניח סיעה לר"ה דחמר מקדם וחח"כ בועל מחחיילח פר"ג ח"ב דקדה דסוחר מחני' זו למהני' בכחובת דף ס' לחני שם בכחובת על נכסים בעל הלחסן . גם הבריית' שבח בפ' כי"ג כ"ל מחמר מעמו מי דם"ל לקדם בחחלה ומפרש כילד מחמר ומ"מ חניח ובלבד שחהא כחובה על נכסי בעל הלחסן . וכן משמע מדברי הטור שכתב בסי' קס"ח בכחובה על נכסי הלחסן ואין לה מסני כחובה לף למה ספוסק לקדם בחחלה מ"מ כחב דאין לה מסני כחובה ח"ו אין חילוק בדבר לעולם אין לה בכחובה מלחסן וכן רוח בפ"ג דף מ"ב ח"ו ולח כב"ח שכתב לחר שחקנו ו חז"ל לקדם לוחה כשאר לחה בח"ח בעינן הכחובה לח בח לכחובת' על נכסי בעל הלחסן וכן לכחוב לה בכחובה על מלה זהו' לפי' ים נכסים לאחסן ויש לה מלחיים מלחסן וק' מסני וליחת . ולעניין מזונות הימה מצוחר בחום' ובפרק"ם ס"פ כ"ם לפי' היכח דליחת בכחובה מסני מ"מ יש לה מזונות לפי' לחר מוחו ועיין בפ"ן פ' החשה שנפלה שפסק ג"כ דיבם לחר שבנם שבה בפירות וחייב בפרקונה . ועיין בדישה : ה אין לבם זכות לף לשיטות הפוסקים דסבירא ליה מ"ח קודם כתבת שחול לחמר הכונם לבם זכות בשדה ולטעמו חזיל בכתב ר"ם הע"י חבת שחול מדברן קלמר בחכור לייבם לבם נוי מ"ם ס"ל בדיעבד קונה כיון מדחורייתא חכור לייבם לבם נוי חו ל"ח מ"מ קנה חוחה ועיין ס' קע"ד מ"ב : ו לפי' בהערחה חע"ג דקי"ל כל הבועל ועמו על גמר בילה מ"מ בילה בפירות חפי' חמר בפירות דעתו על גמר בילה קונה בהערחה כיון דבילה החורה הערחה קונה לה בעינן דעתו דהח חפי' שניהם קונים . כ"כ הר"ן ק"ק דקידושין והב"י ס"פ הע"י והערחה קונה חפי' בילה ניועה בלמר בשוגג חו לבם זכות בהערחה מ"מ קונה וכן קונה בלח כדרכה חוסס' והטור . חע"ג דלהקיים בם שחיו כתיב בחנו חוספות הקדח שחי למכר כשלין ליחוים היבם ויכולה להקיים פרט חיללות והסרים חבל כשרחויים להקיים לף בילה זו ס"ח להקיים קונה : ז שהוח יכן והכלל חלוי בו בשבועל חבל חם כן מהני לבם בילה לף שלין כוונתה לבילה כגון שהיה קונה לבילה ישיבה קונה כמ"ש בסעיף הקודם חע"ג דחסור לבוח עליה כשהיה ישיבה כמ"ש בחום' דנידה מ"מ קונה ויכן הר לף חיב קונה ס"ם . ח חו שיכול לילך מביר כלום כלומר שהגיע לכשרותו של לוט המגי"ל . ועיין סי' מ"ד : ט חלף בחבר מח . חפי' למ"ד המשמם ובחבר מח חיב מ"מ לף קנה דבעינן בילה דרך הקחת בם חום' וגרע טפי מבילה שלף כדרכה כיון דמשמם בקוטי חבר רחוי להקחת זרע בקומה משה"כ בחבר מח . י ו"ח שלף קונה הח שכתב דין זה בשם י"ח מטוס המחבר ומייק בספרו ג' מרמב"ם דם"ל דקונה לכל דבר הוץ מהרומה לפי' מן החירוסין לכן כתב בשם י"ח שלף קונה וס"ל לעיקר דעת הרמב"ם . מיהו דיוק של ג' חין מוכרח וע"ש . יא לריך לבילך וכו' ועיין בטור העיטור דמבילך חחר הבילה ומשמע הטעם דחייסי' שמח החזור היח ומחלן בו וקוי בדכה לבטלה לפ"ז יש לומר למה דקי"ל דמבדרבן בדכח הרוסין קודם הקידושין ולח חייסינן שמח מחזור בו . וכן ה"ל לח חייסינן שמח החזור בו ועיין סימן ס"ג .

קסז א קונה בזמתו כמחמר ומ"מ זוכה בנכסי לחיו דם"י פ' יולחת דופן ועיין סי' ק"ע ס"ק י"ח: **מן א** 3 חולנת

ה נולדו בה מומין כשחיא שומרת יבם אם אינ' רוצה ליבם חולץ לה ונותן לה כתובה .

קסו מצות יבם שתלך היבמה אחר היבם ושיקדשנה ואם כינס בביאה באיזו ביאה חיא נקנית וכו ט"ם

א היבמה הולכת אחר היבם במקום שהוא שם וב"ד נותנים לו עצה ההוגנת לשניהם או לייבם או לחלוץ .

הגה והוקח שהיבם בזמקום דירתו והוח בזמקום ג"ד חבל חם הלך למקו' לחכר בין הכותים חו בין היהוטות שחין ויהעין סדר חלילה חין לריכין לילך לחריו חלח כופין חותו לילך למקום וועד ופטור יבמתו (הגהות חלפסי פרק חלות חלילה) :

ב מן התורה א"צ לקדשה חלא בא עליה וחכמים תקנה שלא יבא עליה ב עד שיקדשנה בפני עדים בכסף או בשטר והוא נקרא מאמר :

הגה ג וחם קידשה בשטר נמי מקרי מחמר (מ"מ פ"ג) וחפי' נתן לה פרוטה וחמר לה הרי חת מקודשת לי בזו ובקידושי חחי הרי זו מקודשת דחוי כמלוה ופרוטה (ריב"ם סי' קס"ג) ולריכה ג"כ חופה לחר קידושין כמו בשאר בחה ויכול לגעוות מ"מ ע"י שליח כמו בשאר קידושין (סם סימן מ) ואם בא עלי' בלא מאמר קנה וא"צ לחזור ולקדש ומכין אותו מכת מרדות (והוקח שבח עליה בפני עדים) :

ג אין עושין בה מאמר אלא מדעתה וקטנה שנתאלמנה מהאירוסין אין עושין בה מאמר אלא מדעת אביה .

ד כותבי לה כתובה ד ואין נכסי היבם משועבדי' לה שכתובת' על נכסי בעלה הראשון ואם אין לראשון נכסים כתובת' על נכסי היבם :

ה נולד לו בן ממנה א"צ לקרותו על שם אחיו המת :

ו כתובת יבמים צריכה שרטוט מפני הפסוקים שכותבים בה (ועיין ביטור סימן זה שופכ הכחובה) :

ז הבא על יבמתו בין בשוגג ה בין לשם זנות בין שאנסוהו כותים והדביקוהו ביבמתו בעל כרחו ע"י קושיב ן שהיה הוא מזיד והיא שוגגת או אנוסה בין שחיתה ה א מזידה והוא שוגג או אנוס בין שהיא ערה או ישנה קנה אפילו בהעלא :

ח בר"א כשנתכוון לשום ביאה בעלמא ואפי' לא נתכוון לא לביאת בחמה אבל אם לא נתכוון לשם ביאה כלל כגון ז שהוא ישן ח או שיכור שאינו מכיר כלום או שנתכוון להטיח בכור"ל והטיח ביבמתו או שנתקשר לאשתו ונפל מן הגג ונתקע ביבמתו לא קנה וכן אם הדביקוהו ביבמתו בלא קישוי ט אלא באבר מת לא קנה :

ט בר"א שביאת שוגג קנה ביבמתי שנפלה לה מן השמיים אבל אם נפלה לה מהאירוסין י י"א שלא קנה לירושה וליטמא לה ולהפר נדריה ויש מי שאומר דה"ה להעראה ("ח שהביא על ימנו) **יא** לריך לעיין מאי קאמר בזמנינו ונוהג על בילה יחידה (טור בשם העיטור) :

קסח דין יבם קטן וחליצתו וכן קטנה וכו ו"ם

א קטן פחות מבן ט אין ביאת וכלום ומבן תשע שנים ויום אחד ואילך ביאתו א קונה ביבמתו כמאמר בנדל ובאשה דעלמא אינה קונה כלל לפיכך נשא אשה ומת פטור מחליצה ומהייבום

ב בן ט' שנים ויום א' שבא על יבמתו אינו יכול לפיטר בגט עד שיגדיל ויבא עליה אח"כ ואם לא בא עליה אח"כ ובא להוציאה צריכה גט וחליצ' ואם בא עליה כשהו' קטן ומת קוד' שהגדיל או מת אחר שהגדיל אבל לא בא עלי' משהגדיל
ב חולצת ולא מתייבמת ואם משהגדיל נשא אשה אחר ולא בא על היבמה משהגדיל שתיהן חולצ' ולא מתייבמות .
ג קטן אינו חולץ עד שיהיה בן י"ג שנה ויום א' וידקרוהו אז וימצאוהו שהביא ג' שערות אבל אם היו לו ב' שערו' קודם שהגדי' לא אינו נחשב גדול על ידם אא"כ יביא ב' שערות אחרות אחר שהגדיל וכ"מ אם מוצאים לו ב' שערות אחר שהגדיל לא חיישינן שמא או היובו מקודם :
ד קטנה מבת ג' שנים ויום א' ומעלה ביאתה ביאה לכל דבר ואם בא עליה יבם ג קנאה אבל ד אינה חולצת עד שתהא בת י"ב שנה ויום א' ובדקוהו אח כ ומצאוה שהביא ב' שערו' :
ה יבם קטן שבא על יבמה קטנה יגדלו זה עם זה ואם בא לגרשה קודם שיגדיל אינו יכול דגט קטן אינו גט .
ו יבמה שנתייבמה ואומר בתוך ל' יום לא נבעלתי אף ע"פ שהוא אומר בעלתי וגירשה כופין אותו שיחלוץ לה הואיל וקדם וגירשה בגט ואם עדיין לא גירש כופין אותו שיבעול או יחלוץ ויוציא בגט ה (ואפי' מודה לנצריה שלא נבעל לגיכה גט וחולה דכל כמה דאיקא בחזקת בעולה) (המ"מ פ"ב) ו גירשה לאחר ל' יום והיא אומרת לא נבעלתי מבקשין ממנו שיחלוץ לה
ז ואם הוא מודה שלא בעיל כופין אותו לחלוץ ה היא אומרת נבעלתי והוא אומר לא בעלתי אינה צריכ' חליצה שאין זה נאמן לאוסרה על כל אדם אחר שכנסה (ו"ח דתוך ל' יום הוי נאמן ולגיכה הליכה עם הגט) וצרתה לעולם מותרת אפי' היא והיא אומרים שלא בעיל ואפי' בתיך ל' יום (ו"ח דכל ל' יום ט הוה נאמן למר שלא בעיל לאסור הלכה) (טור בסח הרמ"ם)

קסה משכנסה הרי היא באשתו ועל מי חיוב כתובתה ובו טז סי'

א משייבם היבם את היבמה הרי היא כאשתו לכל דבר שיכול לגרשה בגט א ויכול להחזירה .
ב גירשה והחזיר' קודם שפרע לה כתובתה דינ' כאשה אחר' שגירשה והחזירה שאין לה אלא כתובה אחת :
ג יבמה כתובתה ב על נכסי בעל הראשון ג לפיכך אין היבם רשאי למכור בלום ג בל נכסי אחיו ואם מכר או נתן מתנה או חלק עם אחיו בנכסי המת בין קודם יבום בין אחר יבום לא עשה כלום .
ד הניח אחיו פירות מחוברים לקרקע ימכרו וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות
ה הניח פירות תלושין או מטלטלין ימכרו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות וה"ה אם הניח מעות ואפי' אם היה הוא חייב לאחיו ק' ד מוציאין מידו וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות ה וי"א שבפירות תלושין ומטלטלין ומעות משתמש בהם כמו שירצה ואם פתוב בכתוב' מטלטלי אגב מקרקעי לדברי הכל ילקח בהם קרק'והו' אוכל פירות :
הגה ומ"מ כל זמן שלא נכנסה תין נוחנים הנכסים לידו אלא מוליתין כל המטלטלין והמעות מידו ליד ג"ד או למוטרופוס(אנל) הקרקעות הוא אוכל פירות (ג"י בשם הרשב"ם)
ו הנכסים שביד היבם מוציאין אותם מידה וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות : ז אפי'

ב תוכלת ולא מהייבמות הטעם מבואר בס"ם כיון דחיתה קטן כמאתר ח"כ עדיין נשאר עליה זיקה הרשאונה והו' לחזה ד' מתיס ואסורה מדרבנן .
גם לריתה לכתר ל' יום מדרבנן * דאי מייבם הלרה ותולץ לון ויאמרו ד' יבמו' מדי' מקלתו בנוי מקלתו תלוץ לכן תולץ תרווייהו והכל מדרבנן כי הדרוש ולא לחזה ג' מתיס אינו אלא מסמרתא ועיין הום' ס' ד"ה ל"ג ובמרמ"ם בפ"ו ומזה סתירה נמי למ"ש ג"ח בסי' קס"ח ג' לחיכ' ח"ו לחלוץ ד' יבמות מביה מת' ח"כ תיך תולץ כאן לשתיהן הא יש לחוש שיאמרו ג' יבמות מביה אחד חולצין לתרוייהו כמה דתיישינן שמא יאמרו מקלתו בנוי ומקלתו תולץ : ג קנאה ויורש נכסי אחיו ויוצא לה : ד חינה תולמת אפי' בנו בגד אין הלילה קט"ה חלילה המגי"ד לחבל מגרשה בקטנותה : ה ואפי' מודה לנצריה כ"כ התום' לכיוצ ג' והמגיד דהמרי אפי' ביאמה חזק' דנעל תוהה מיד כשנסתר . לפ"ז נראה לכופין על הגט אפי' לת קיים מוהה ות"ל גט מסוס הקדושין מ"מ לריכה גט מחמת החזקה שבעיל תוהה . וכופין תוהו מסוס חזקה כהנ"ל . וחלילה לריך ליתן הואיל תוך ל' יום הוא והיא תומרת לת נבעלתי : ו גירשה לאחר ל' יום וכו' דאז חזקה הנ"ל מסייע לו גם לאחר ל' יום לת תוקים נפשיה לכן מבקשים ממנו שיחלוץ ולטון נקט' דאיך בחלילה מסוס דוחקו לו שחייק בפניו הוספו' גם אם היתה יולאת בגט כבד מוהר' לחזור לו כ"ב הנ"ל ולפי טעמים אלו לריך טעם מ"ש הטור לדיטתו דמבקשים ממנה גט מאחר דחולץ מה מפסיד הוא ליתן גט ולמה אין כופין לגרשה . וי"ל וכתב המגי"ד אם גירש ואח"כ נשאה אפי' לאחר ל' יום לאחרי מסתמא לת בעיל אלא מודה כיון דחיכף חיכור לבעול . מיהו דהרי"ף כתב דמיירי הכונית שנתן גט על הזריקה ואח"כ נכנסה ובן מצטער בהום' ועיין ג"ח : ז ואם הוא מודה שלא בעיל ואח"כ שהה עמה ואמר שבעיל אח"כ כופין אותו על החלילה כיון שהודע חזקתו והודה פ"א שלא בעיל אחר ל' יום כ"ע בשם הרשב"ם : ח היא אומרת נבעלתי וכו' דאז חזקה הנ"ל מסייע לה מ"ה אם גירש הוא אין נאמן לאוסרה אפי' תוך ל' יום . וי"ל אם הואיל תוך ל' יום הוא ואפשר דמוקים נפשיה נאמן והטור כתב כאן נאמן לדיטתו ואין כופין על הגט אם לת גירש עדיין משום דהוא נאמן תוך ל' יום דלת בעיל והיינו שלא קיום ג"ב מוהה ועיין ג"ח ולריכה מיהו להיות כופין על הגט והטעם : ט הוא נאמן לגבל אם אמר שבעיל והיא אומרת לת נבעלתי אינה נאמנת לאכור לת לריכה כ"כ הרמ"ם מיהו תום' כתבו דאסורה הלרה תוך ל' יום אף אם יודו שניהם שבעיל * וב"י הניא הגילת דאסורה תוך ל' יום אם יודו שניהם שבעיל וכ"כ בד"מ . ולאורה ראוי דע"ם הוא וכ"ל כמה דאיתא הגירס' שלפנינו בתום' כל שניהם מודים לכ"ע לת בעיל גם ההומרת שלת בעיל גם מהום' הוא מפיק הילטון של תוסף' דאיירי הכריתא הוא אמר לת בעלתי והיא תומרת נבעלתי תוך ל' לריכה חלילה מזה למהו תום' מאחר דהיא לריכה חלילה מחלה הלרה מסורה ואם תי' כשהיא תומרת לת נבעלתי ת"כ מ"ל לתום' להתמיד כשניהם תומרי' שבעיל גם לפ' תום' לף לאחר שלמו' כשניהם תומרים לת בעיל נראה לסורה וכן משמע בג"ם :

קסה א

ויכול להחזירה דסד"ת הסחת תסורה עליו מחמת תיכור תחת אח קמ"ל ג"ם : ב על נכסי בעלה הילטון עיין בתום' ובהר"ן שכתבו מה ל"מ בזה שמיעד על נכסי הילטון דהא גם נכסי הילטון שלו הוא וכתבו ל"מ דלריכה לטרוף מן מסועדים דילטון ולת בני חורין דשני ואם מכר השני ואח"כ נשתק נכסי הילטון ת"י לגבות מסועדים דשני ת"ם גירס הגירסא שלפנינו בתום' כל שניהם מודים לכ"ע לת בעיל גם ההומרת שלת בעיל גם מהום' הוא מפיק הילטון של תוסף' דאיירי הכריתא הוא אמר לת בעלתי והיא תומרת נבעלתי תוך ל' לריכה חלילה מזה למהו תום' מאחר דהיא לריכה חלילה מחלה הלרה מסורה ואם תי' כשהיא תומרת לת נבעלתי ת"כ מ"ל לתום' להתמיד כשניהם תומרי' שבעיל גם לפ' תום' לף לאחר שלמו' כשניהם תומרים לת בעיל נראה לסורה וכן משמע בג"ם :

ג ויכול להחזירה דסד"ת הסחת תסורה עליו מחמת תיכור תחת אח קמ"ל ג"ם : ב על נכסי בעלה הילטון עיין בתום' ובהר"ן שכתבו מה ל"מ בזה שמיעד על נכסי הילטון דהא גם נכסי הילטון שלו הוא וכתבו ל"מ דלריכה לטרוף מן מסועדים דילטון ולת בני חורין דשני ואם מכר השני ואח"כ נשתק נכסי הילטון ת"י לגבות מסועדים דשני ת"ם גירס הגירסא שלפנינו בתום' כל שניהם מודים לכ"ע לת בעיל גם ההומרת שלת בעיל גם מהום' הוא מפיק הילטון של תוסף' דאיירי הכריתא הוא אמר לת בעלתי והיא תומרת נבעלתי תוך ל' לריכה חלילה מזה למהו תום' מאחר דהיא לריכה חלילה מחלה הלרה מסורה ואם תי' כשהיא תומרת לת נבעלתי ת"כ מ"ל לתום' להתמיד כשניהם תומרי' שבעיל גם לפ' תום' לף לאחר שלמו' כשניהם תומרים לת בעיל נראה לסורה וכן משמע בג"ם :

ד ויכול להחזירה דסד"ת הסחת תסורה עליו מחמת תיכור תחת אח קמ"ל ג"ם : ב על נכסי בעלה הילטון עיין בתום' ובהר"ן שכתבו מה ל"מ בזה שמיעד על נכסי הילטון דהא גם נכסי הילטון שלו הוא וכתבו ל"מ דלריכה לטרוף מן מסועדים דילטון ולת בני חורין דשני ואם מכר השני ואח"כ נשתק נכסי הילטון ת"י לגבות מסועדים דשני ת"ם גירס הגירסא שלפנינו בתום' כל שניהם מודים לכ"ע לת בעיל גם ההומרת שלת בעיל גם מהום' הוא מפיק הילטון של תוסף' דאיירי הכריתא הוא אמר לת בעלתי והיא תומרת נבעלתי תוך ל' לריכה חלילה מזה למהו תום' מאחר דהיא לריכה חלילה מחלה הלרה מסורה ואם תי' כשהיא תומרת לת נבעלתי ת"כ מ"ל לתום' להתמיד כשניהם תומרי' שבעיל גם לפ' תום' לף לאחר שלמו' כשניהם תומרים לת בעיל נראה לסורה וכן משמע בג"ם :

ה יהא כחובה על נכסי בעלה הילטון והשתא כשנלרך למכור מנכסי אחיו מ"ל לת ניחת לי תקל' חז"ל מאחר דחלילה כשייבם אוחה לת כתב לה כחובה על נכסיו והסכים לתקנת חז"ל הוא"י למכור קודם היבום מיד רולה לכחוב לה כחובה על נכסיו היינו דוקא כשאינה רולה לכחוב לה כחובה על נכסיו אם ת"ם לת משמע כן בעובדא דבעי אחוה למפסלי בגט והקנה מ"ם בסמוך דת"י למכור קודם היבום היינו דוקא כשאינה רולה לכחוב לה כחובה על נכסיו ובין אם רולה לכחוב כחובה ס"מ לתין חילוק בדבר לו אחיו חלי נכסי המת ואמר אם דלת מהני מעזיו ולת הילקו בין אם רולה לכחוב כחובה ס"מ לתין חילוק בדבר וח"ל אם הטעם משום דאין בידו למכור דעדיין לת זכה בהם מ"כ קשה מה שאמר אם השתא יבם וח"כ הלק לת עשה לת כלום חלק וח"כ יבם מצעיה דהת בידוש כגר ולת כחב כחובה על נכסיו מ"י. למכור הואיל כח ונתה על נכסיו אפשר דיש חקנה דהת יכול לכחוב כחובה על נכסיו ולמה פסיעת הוא דלת מהניו ומיהו בם"ע ל"ל מ"ם בסמוך ואם מכר קודם היבום לת עשה כלום היינו מטעם זה וכן משמע מדיוע"ם בכ"ב ה"ח : ד מוליתין מידו תע"ג אחיו היינו כאן מ"ל לאו בעל דבר דידו אם בעת היבום היה רולה לכחוב לה כחובה תע"ג דהוא חייב לה כחובה אחיו מ"מ ל"י למחול החוב לנכסי וכמ"ש בחום' והרא"ם והר"ן שם ס"פ החזה ומזה נ"ל לבאורה אם היתה אחיו כבר כחובה הו אין מוליתין ממנו משום תירתי אין מוליתין ממנו משום תירתי לת עדיין תירתי ח"כ בחוב של אח' לגבות מחוב שלו אבל מחוב של אחר גובה הקי"ל כחובה מובח מן מלוה כמ"ש בסי' ק' ולייבב הקושיא לפי הטעם הנ"ל דלת עדיין תירתי ח"כ בחוב של אח' מני להולית מדר"ג ולגבות מן מטלטלין עיין הום' ס"פ החזה דף ס"ב ; ו ובזיכנסה

כשיכנסנה יבחוב לה כחובה ואם לא כחב לה יש לה כחובה מחקנת חז"ל
אלו נשים: ז כותב ונותן לה כחובה ג' מלויק דרמב"ם גם הטור ס"ל לדאין
ליכול לכור עמה בלא כחובה ולא שיך זה החקנה שב אלא בעיניו קל להוליא
אלא אם נשאה מחלה לאסור לה ואם בעיניו קל להוליא אע"ג שנשאה
לאחר כוחלי יש לה כחובה שאל יהא קל בעיניו להוליא מ"מ בנשים שבא מכח
הרחמן שהיה לכור לה אין לה כחובה ואף שפוסק לחומרא בהג"ה דאסור
לכור עמה בלא כחובה מ"מ בדיעבד אם לא כחב לה אין עליו שום חיוב משא"כ
כשהיא מוחלת ולא כחב לה כחובה יש לה כחובה מיגם החיקון חז"ל בשאר
אשה: ח אבל אסור להשהותה וכו' בשמוך כחבתי לעיל סעיף ה"ג ס"ו והטור
אין ליסור * ואם היה שני' בלא כחב לה כחובה על נכסי בעלה
המגי"ד: ט גם הנשוא ניזונות ואף אם היה הרחמן נכסים אין לנשוא
מזונות דהא הוא לא כחב לה שלא בנו מוקבל דהוי לך מנאי * ועיין חום' כ"ג
דף נ"ג לפי' רחמן הבעי' קרי היכא דליכא לה מרחמן ח"כ אית לה מזוני
ומבעי' ליה אם שיעמא כמותה לאהוי ח"כ בכחובה * לפ"ז מלחר דעלחה בחיקו
אין להבנו' מזונות מזוני אפי' אם כחובתה על הזנישות ו"ל אמה אם בנשיאות
נגד חום' * ואפשר חום' לחיי בלא כחב היכם כחובה על שמו אע"פ בשאין
לה מרחמן אית לה ממילא מזוני ח"כ בשאר נשים כחובה מן נכסי יבם שיעמא
אם שיעמא כח"כ שלה ופ"ת לחיי אם יש לה כחובה מן נכסי יבם היינו שכחב
לה בכחובה כל דיניה כשאר נשים:

קסט

א דק שיעלו להקדות עיין בפירוש סדר החלוצה שהביא שם דעת
הנ"י שצריכין להיות דיינין שלא מומחין ל"ב להיו' גם מ"ש ח"י להקדות
כשר ע"ש בפרוש: ב קדוש הטעם משום חלוצה נקרא דין לכן קדוש בסול
אף על גב דאין מהני אם אם קבלו בעלי הדיינין הקדושים וכאן לא מהני עיין בח"ה
סימן רכ"ז: ג ואפי' היה לחניו גר וקי"ל בעלמא הורתו ולידתו בקדושה יבמ"ש
מעליא הוא מ"מ כאן בחלוצה לריכין להיות הדיינים שחולצת בפניהם שהיה
לחניהם מיבמל ולא מהני בדיינים הורתו ולידתו בקדושה * ולפיכך מקרא
דיבמל להקפיד החורה שיהא לחניהם מיבמל ולא מהני בזה הורתו ולידתו
בקדושה ועיין חום' פ' מ"ח דף ק"ח ובכחובות דף מ"ד: ד מלוה שיוסיפו נשים
מעשים כדי לפרסם וכרם"י וה"ר לפ"ח שהיה הלול ושמורה לכתוב לפ"ז
אם היה גרושה כבר אין לריך חתימה אבל לפי' הנמי לריך ה' כדי לליחי חיישי
ולקפלו עליה ובחלו נשים אין קפידת אם מעלין שבר הדבה ד"מ. וכן אם הם
קרובין קרובה שאין מכוון ע"פ הדין חלוה מלו חומרת כמ"ש בסימן ח' ובנ"י
כחב אם הזמינו ג' לב"ד נפי' וקדאו נשים למילוי אף אפילו גרים אפילו פסולים
כשרים בחלו נשים. והא דפוסל בם"ס לרב ושמואל שהיה בן גר למילוי נשים
היינו בשם כל החשבה היה עושה ה' דור ג' שאין זה כבודו של ר"ש להקלהו מן
החלוצה וכ"כ בח"ה דאין עושין חיבור ג' ואלו נשים יושבין משכין מן הג' אף
אין קפידת כלל ובזה מיושב מה שהקשה בח"ה סימן רכ"ו על הח"ת מעובדת רב
ושמואל. וזה ניחא ל"פ כלל הפוסקים ומה שמדייקו מרמב"ם ושור שם ל"ל
דיש קפידת בחלו נשים שאל יהיו קרובים היינו שם ל"ל כל החלוצה יושבין בכנופי
אחד כשמעמע שם שלא כחבו דיושבין רחוק מן הג'. וגם מה
שמדייק הת"ה מן הגמי' אין מוכרח. וגר שחמו מיבמל פסול
לכחלה להחת חוך נשים כשעושין כנופי' לחת בח"ם בש"ם בעובדת רב
שמואל בר יהודה ובדיעבד כשר הואיל ושאר נשים אף כדי לפרסם הדבר: ה
לקבוע מקום עיין בפי' ס"ח ועיין ב"ח * ואין קובעין בשבת * מלחר לריך
קביעות הוי כמכין מבשה לחול ועיין בד"מ וקביעות מקום היינו מקום פרסום
לכן לריך להיות בגונא שבעיר ואם יש פרסום בלא זה עיין בחשובת ר"י הלבן סי' יוד: ו בין ג' נשים ויום א' עיין סימן ק"ה בם כחבתי בחריכות
דיינים הללו: ז דיש גדולים כתב בד"מ בשם המרדכי דכתב בשם החרומה
בדיקה זו לריך להיות ע"י חכמים ובדיקה אם יש לה ריבוי שערות בוקיקים ע"י
נשים וכ"כ בח"ת בשם הסמ"ק בדיקות דיש לריך להיות ע"י חכמים אף
החזקה גדולה בנשים אז בוקיקים ע"י נשים כי החזקה מסייע מסתמא אחר
זה בשיחה סימנים ח"כ בדיקו' שערות הוא אפי' לא החזקה בשים והחזקה
בד"מ אם כן למה מהני בדיקות נשים ואין רוצ מצום דהוא מ לחת בשערות לגלוי
לא מסקרי והא דאין נשים נאמנים על ג' שערות בשלא החזקה בשנים ולא
אמרי' חלחת בשערות לגלוי מצום בשני שערות לא חלחת בשערות לגלוי הוא
כ"כ דהא מהאי טעמא כחב בה"ת דאין מאמינין בזמן הזה לחיך אנו בקיאין
לבדוק כל הגוף אם יש לה שערות. ומיהו קשה דאין נמי הוא חלחת בשערות
לגלוי * וק"ל דאין לא עדיף מג' שערות דאר מהני מצום דא"ה לבוא סימן
עליון בלא החזקה מ"ה בשהיא לא החזקה בשנים אין בודקי' בשים ח"כ מה
מהני בדיקה מבשים וכ"ל בד"מ לא חיכף אחת שאל בשבת הא' דס"ל בחחת
בדיקה דאין הוא ע"פ נשים * ובפ"ת וסמ"ק דס"ל דלא מהני ע"פ בשי' ל"ע
למה מהני בריבוי שערות ע"פ בשי': ח נהחלה זקנו עיין בח"ה ס"ק
ל"ה: ט אשה החזק אם אינה קול וכו' נאמנים להחזיק בגדולים היינו
אפי' על בדיקת נשים שמעינן בחזקה פשיטא שמעינן על בדיקת נשים מה לי
חזקה הל"ל אם חזקה זו ויש לדחות דשם מיהו על שנים יש עדים * וכן קול מהני
אם חזקה כמכינן עליהן: י ועי' סומכין אלא לבדוק וכו' עיין סימן קי"ה
אחר העור בשם הבע"ת דאין בקיאין לבדוק גומות אם כן לפ"ז
לכחורה

ואשה גדולה חזקה שבאו לכלל שנים וחולצים י

ז אפי' גירשה וכנסה אחר כך שתם אינו יכול למכור מנכסי
אחיו אא"כ יתנה בשעה שמחזירה שכתובתה על כל נכסיו
ובלא גירושין אם מתרצה לו ע"מ שיכתוב לה אחריו כתובת'
על כל נכסיו יכול למכור:

ח יבמה שלא היה לה כתובה או שמחלה כתובתה זכה
בנכסי אחיו ומוכר ונותן כחפצו ו וכשיכניסנה יכתוב לה
כתוב' מנה ויהיו כל נכסיו אחראין לכתובת' כשאר כל הנשי':

ט יבמה שלא היה לה על בעלה כתובה מפני שהיא אסורה
עליו והיא מותרת ליבם אם רצה ז כונס ואין לה כתובה
כדרך שלא היה לה על בעלה (ווקוק שלא כחב לה ח אבל אסור
להזהותה בלא כתובה) (המ"מ פ"ג) ודינה עם יבמה בתוספות
כמו שהיה לה על בעלה אבל אם לא כתב לה בעלה כתובה
או שמכרה לו או שמחלה לו צריך היבם לכתוב לה כתובה
כדרך כל האלמנות:

הגה וכן אם לא היו נכסים לבעלה הרחמן יש לה כחובה מיהו מזוני כדין-
תלמה (טור) היו לה נכסים מן היבם אם יש לה כחובה על נכסיו יבם
י גם הנשוא ניזונות מן החיקן ואם אין לה כחובה על נכסיו גם
הנשוא אין ניזונות מן החיקן מכל מקום החלמנה ניזונית כל ימי מגר
תלמוחה (ר"ן פרק נערה):

הלכות חליצה

קסט כל דיני חליצה בפרטות ובו נ"ו סעיפים:

א מצות חליצה בג' דיינים ישראלים ושלא יהיו קרובי' זה
לזה ולא ליבם וליבמה (ואפילו שנים מהאין ג' נשוא אחין לא
יהיו זה עם זה אבל שני שבשלישי בשר) (ת"ה סימן רכ"ה) ואפילו הם
הדיוטות א רק שידעו להקרות את היבם והיבמה ואם
חלצה בפני עם הארץ שאינם יודעים להקרות בשרה:

ב נמצא אחד מהם ב קרוב או פסול או גר פסול ג ואפי'
היה אבין גר ואמו ישראלית פסול עד שיהא אביו ואמו
מישראל (ו"ח אם אחין מיושראל בשר) (עוד בשם סמ"ג) ומיהו חליצה
פסולה מיהא הויא לפוסלה על האחין אפי' בינו לבינה
הגה י"ת אחס' ליקח שכר מחלוצה דהעושל שכר לזון ילדיו בעלין (ר"י מיל"ץ
ומהרש"י) (וכן נראה בעיני) בחלוצות שים ליזהר שלא ישב בשלשה דיינים
שיושבי' לחלץ מי שעושל שכר דהרי בעיני ב' דשכר מלחלוייתא ועיין בח"ה
סימן ט' לריה שכר מותר לדיין לקבל ולפי' בזה נ"ל להחמיר אם עושל שכר מן
החלוצה, אבל מצוה מלחיה העין כמו שמחמירין לעיין קדושין ושאל דבריה לעיין
ב"ד של חלוצה יותר מבשאר ב"ד ולריכי ושמעתי שהרב מו"ה שכר הדבה מן
החלוצה ושומר נפשו ירחק מזה ולא דמי למה שעיידי הגט ונוטלין שכר מעשה
שכחבתי לעיל סימן ק"ל לגם הרב המחבר הגט כמו שכחבתי לעיל בסדר הגט
סעיף ד' כי הוא הטעמים מיושב בחלוצה (הכל ל"ע):

ג לכתחילה ד מצוה שיוסיפו ב' על הג' ואפי' הב' דם
עמי הארץ: (חלצו ג' חלוצה כשרה) (טור) ושו הנשים שמוסיפים
לא יהיו קרובים ופסולים ווזוק לכתחילה אבל בדיעבד כשר (ב"י):

ד צריכים הדיינים לכתחילה ח לקבוע מקום לומר נלך
למקום פלו' לחלוץ (מיהו אם חלצה בלא קביעות מקום כשר (טור
בשם הרמב"ם:

ה יש קובעים מקום בו ביום וי"א לקבוע ביום שלפניו:

ו אין חליצה כשירה אא"ב היו' חלצה בלילה חליצתה פסול':

ז אין חולצין בשבתות ולא בימים טובים ומיהו בח"ה שפיר
דמי (ו"ח אין להלוץ בע"ש ועי"ט וכן מנהגין):

ח צריך שיכירו שהוא אחי המת ושהיה בעולמו וזאת היא
אשת המת ואפי' אין כאן אלא עד אחד שמעיד עליהם אא"
אפי' קרוב או אשה או עבד או שפחה או קטן שהוא מכיר ונבון
נאמן בכך:

ט צריך שידעו הדיינים שיש צ' יום משמת הבעל חוץ מיום
שמת בו ויום שחולצת בו:

י צריך שידעו שהיבם ו בן י"ג שנה ויום א' והיבמ' בת י"ב
שנה ויום א ושהביאו שתי שערות אחר שהגיעו לזמנים
או ואם יש ליבמה ז דרי' גדולים א"צ לברוק אחר השערו' וכן
אם היבם ח נתמלא זקנו א"צ לברו' אחר השערו' ומשפט
שתי שערו' ובדיקתן (חגיגה פסי' קל"ה סע')

יא אין סומכין במנין השני' לא ע"פ קרובים ולא ע"פ נשים
אלא ע"פ עדים כשרים להעיד בו"א ט שאם הוחזק בעיני
השבנים שלא ע"פ האב שבא לכלל שנים או שיצא עליו קול
שבא לכלל שנים נאמני' להחזיקן בגדולים או בדקום ומצאו
להם ב' שערות (אבל לא מבני שמיא שהרי שמואל לב"ת אם יש ג')
(מ"ד בי פ' מנוח חלוה) ואפי' בלא חזקת השבנים אם יש לדם
ריבוי שערות או שהם ארוכות כמו שרגילות לאיש גדול
ועל זה סומכים שלא לברוק אם יש גומות בשערות

מאחר שיש ריבוי שערות או שהם ארוכות ואם הם גדולים בקומה יש לסמוך שהם גדולים אפי' לא הביאו בי אם שתי שערות: א (ומ"ש בזמה בנים הרי הם כסימני) (הגהות מרדכי דיבמו')

יב וישבו הדיינין כמו שצריכים לישב ברין ועמדו לפניהם היבם והיבמ' יב שמצות חליצה לכתחלה מעומד:

הגה אבל בדיעבד אם חלצה מיושב כשר (טור) וכן הולה שלא יוכל לעמוד ... יוכל לחלוץ מיושב דכל דבר שתין לו תקנה הוזכ דיעבד (פסקי מהרח"י סימן ק"ו ועי"ל בעוף ס"ד בפי' סדר החליצה:

יג מאחר שמסכים היבם לחלוץ יאמרו לו לבטל כל מודעו, שמסר כמו גבי גט שאם מסר מודעא תחלה החליצה פסולה:

הגה וכן אם כתבו תוכו לחלוץ דינו כמו בגט וע"ל סימן קל"ז וסע"ג די"ח מלות חליצה קודם ואם כן כל כפייה היא דין מ"מ תין לכוף אלא במקום שנהגו סימן קס"ה)

יד לכתחלה צריך לתת ליבם מעל החליצה במתנה וי"א שיהלך בו מעט כדי שיהא נראה כשלו (ואם לא נתנו לו כשר) (טור):

טו המנעל צריך שיהיה כולו של עור לפיכך צריך לתופרו כל תפירותיו בעור לכתחילה (וכן מוהגין) יג ואם פוסלין אף דיעבד (טור ושם הרמ"ה) דלא כי"ח דזמן הזה שכל המנעלים הפורין בפחתן לריך להיות תפור בפחתן (בסדר ר"י מינץ ושם ר' שמריה): יד אבל רצועותיו א"צ שיהיו מעור וי"ח דגם רצועותיו מעור (ג"י) וכן נוהגין:

טז טו צריך לכתחילה שיהא העור קשה קצת שיהא דומה קצת לסנדל וי"א שהתפירה תהיה מבחוץ וי"א מבפנים כדי שיהא דומה לסנדל וי"א שלא יהא בגד או עור מבפנים ותפרו בו וי"א שעושים אותו מחתיכה אחת כדי שיהא דומה גם בזה לסנדל

הגה אבל נהגו להלוץ לכתחלה במנעל שתפור מבחוץ וגם שהוא משני תחיכות דהיינו שהתחתון שלו שקורין סול"ח הוא תחיכה לחרת וגם הרלועות הם תחיכה לחרת תפורין בו) ויזהרו שלא תהיה העור של המנעל מסוחה בשעת לרכו (בסדרים:

יז י"א שלכתחילה עושין אותו מעור בהמה טהור (וגם הרלוע, והקרס שבו גם רלועות התפיר') (כ"כ בסדר ר"י מרגליח) וכן נוהגין:

יח טז יהיו בו שתי רצועות לקשרו בהם אחת בצד זה ואחת בצד זה וי"א שרצועות אלו יהיו לבנות (וגם רלועות התפירה יהיו לבנות שאל השאר הכל בשחור מבחוץ) (הגהות מרדכי דיבמות) וכן נוהגין אבל מבפנים אין לחוש ואם הוסחרו הרלועות מחמת זקנה אין להקפיד (פסקי מהרח"י סימן ל"ח) וכן נוהגין ויהיו הרלועות מרוכות שיוכל לכפול כל אחת ג' פעמים (כל בו):

יט יעשו כמין קשר שקורין חומרר"א בצד האחד שיכנס בנקב שבצד האחר כדי להדקו יפה ויש אומרים שיעשו שלשה קשרים בענין זה ולפחות שתים *

הגה ונוהגים לעשות ג' ואין יהיו הקשרים מן המנעל עלמו שלא ירלוע, אחרת מתוברת בתוך המנעל וכן יעשה הקרסים שבאל הצדי הגהות מרדכי (וכן נוהגין) ויתפור אלו הרלועות והקרסים מבחוץ ולא מבפנים וכן נוהגין:

כ י"א שלא יהיה לו לשון כמו שרגילי' לעשות במנעלים וכן כדי שלא יהא מעל דמעל:

הגה וי"ח לתפור שפה סביב המנעל למעלה (ר"י מיץ"ן בשם רחבי"ה) ולא נהגו כן ויזהר לתפרו בתפירות חכופות זו לזו (בסדר ר"י מרגליח) ועוזין אזני המנעל קלרי' שלא יהיו הרלועות והקרסי' על המנעל רק על הרגל שלא יהיה מעל דמעל (הגהות מרדכי):

כא יהא עשוי לצורת רגל ימנית ונעלנו ברגלו הימנית ויהיה למדת רגלו שלא יהא גדול עד שאין ראוי לילך בו ולא יהיה קטן עד שאינו מכסה רוב הרגל ולא יהיה קרוע עד שאינו יכול לילך בו: כב תלמה

לכתורה קשה כל זמיקת תחר השערות תכילו ע"י מנעים לח מהני דקי"ל שערות בלא גומת לח מהני ואין לנו זקיקין וכן הקשה ב"ה וע"ש מ"ש ולדיר' לח נחייש לפסק הלכה מל"ל למיקל נגד דעת הבה"ח וכן הטור הביא דעתו דפשיטות לי אסוס חולק · אבל לכאורה נ"ל דלק"מ בזמתי על זה קוק גומת כשיטת שערם, בכל הגוף אין לנו זקיקין מ"ה החמיר שם שלא תמלא אבל לדיוק שם יש גומת תחת השערות פשיטא זקיקין לנו ובדיקה זו וכן משמע מלשון המחבר שכתב ע"ז סומכין שלא לבדוק משמע דאנו יכולים לבדוק · עוד ראיתי גם בני"ז בשימן קנ"ה כתב כן: יא ואם יש לומר בנים עיין שימן קנ"ה שם בהגהת סוגי' כ"ק דיבמות לרב ספרת בנים הם כסימנים אפי' אם הוליד בקטנותו הרי הם כסימנים אחר יב"ש כן כ"ל להג"מ זה ולא כתבו מ"ב שימן ו"ע והרמב"ם פוסק כר"ש לפ"ז בפיר פסק זה מיהו מהר"ן והרח"ם משמע דם"ל כרב זביד דאין בנים אלא סימנים הוינו דאין בנים אלו, אבל כסימני לפ"ז לא מהני לענין חליצה ויתיש על הרב מ"ח דפוסק בפשיטות כהגי"מ וכבר כתבתי בפי' קנ"ה דוקא אחר יב"ש מהני בנים לרמ"ם: יב חליצה מעומד משום דמתיא לדין · ואם יבם אלו אין נוהגין לו מקיל בדידו לשמוך עליו · ולרמ"ם ז"ל בנם הרבה פוסקים אפי' לכתחלה חליצה מעומד מות' ביבמה · וח"ל להני פוסקים דם"ל לכתחלה מלוה בעמידה הוא ומ"ל ג"כ הח דאמר תמיד לריך למחסי כרעיה היינו לריך לכתחל' ובדיעבד אין עיכוב מ"כ מה מקח' שם על תמיד מצריית' בין עומד ובין יושב ומ"ד בשושב לא מתני' כרעי' ומה ק"ל הח"ש לומר הצריכת חיירי בדיעבד ובין הקשה בל"י · ול"ל דם"ל ע"כ הצריכת חיירי לכתחלה מדקתני בין עומד מ"כ מה דהני בצריכת יושב ומוטב נמי לכתחלה וס"ד בשמוע לח מהתחיל כרעיה וח"ל לחיך ס"ד יושב לכתחלה דהח מלוה חליצה לכתחלה מעומד ויש לומר דכבר חל על גב לכתחלה בעינן שיעמדו היינו משום דהוי כיון ולריכים שיעמדו מתחת שהיה גובלת בתוכה הוי בדין · אבל משום מלות חליצה אפילו לכתחלה מותר ובן שם הדיינין עומדו בשר אחד טעם הוח: יג ואם פוסלין כ"כ הרמב"ם פ"ו ושור בשם הרמ"ה ולדעת הרמ"ם כשר וכתב הטעם משום הרוח מתחת שלריך להיות מעל עור אינו אלא לכתחלה · וח"ל לפ"ז למה לכתחלה מנעלים של גבד פסול ול"ל דם"ל לכתוב שבתחנו שם מנעלות לא הזיד מנעל כיון דאין רגילין לעשו' מבגד וחליצה בכל שם דרך לעשות מנעל כזה ורוח תחת אינו אלא לכתחלה מסמכת' ושל עץ פסול גם כן ואע"פ שאין דרך לעשות מנעל של עץ כמ"ש בתוס' שם * ואע"פ שלא מ"ד לכתחלה עושין אותו מעור בהמה טהור (וגם הרלוע, והקרס שבו גם רלועות התפיר') (כ"כ בסדר ר"י מרגליח) וכן נוהגין:

יח טז יהיו בו שתי רצועות לקשרו בהם אחת בצד זה ואחת בצד זה וי"א שרצועות אלו יהיו לבנות (וגם רלועות התפירה יהיו לבנות שאל השאר הכל בשחור מבחוץ) (הגהות מרדכי דיבמות) וכן נוהגין אבל מבפנים אין לחוש ואם הוסחרו הרלועות מחמת זקנה אין להקפיד (פסקי מהרח"י סימן ל"ח) וכן נוהגין ויהיו הרלועות מרוכות שיוכל לכפול כל אחת ג' פעמים (כל בו):

יט יעשו כמין קשר שקורין חומרר"א בצד האחד שיכנס בנקב שבצד האחר כדי להדקו יפה ויש אומרים שיעשו שלשה קשרים בענין זה ולפחות שתים *

הגה ונוהגים לעשות ג' ואין יהיו הקשרים מן המנעל עלמו שלא ירלוע, אחרת מתוברת בתוך המנעל וכן יעשה הקרסים שבאל הצדי הגהות מרדכי (וכן נוהגין) ויתפור אלו הרלועות והקרסים מבחוץ ולא מבפנים וכן נוהגין:

כ י"א שלא יהיה לו לשון כמו שרגילי' לעשות במנעלים וכן כדי שלא יהא מעל דמעל:

הגה י"ח לתפור שפה סביב המנעל למעלה (ר"י מיץ"ן בשם רחבי"ה) ולא נהגו כן ויזהר לתפרו בתפירות חכופות זו לזו (בסדר ר"י מרגליח) ועוזין אזני המנעל קלרי' שלא יהיו הרלועות והקרסי' על המנעל רק על הרגל שלא יהיה מעל דמעל (הגהות מרדכי):

כא יהא עשוי לצורת רגל ימנית ונעלנו ברגלו הימנית ויהיה למדת רגלו שלא יהא גדול עד שאין ראוי לילך בו ולא יהיה קטן עד שאינו מכסה רוב הרגל ולא יהיה קרוע עד שאינו יכול לילך בו: כב תלמה

חחם לח קחי שח עלגוף הסנדל ח"כ מה הקשה שם ח"ה כולו שלשער נמי מ"ל של שער נקרח תחת דלמח של שער לח נקרח תחת שח דלח מכפי לן שם הרלועות של שאר מינים * ומעל של שער פסול כי של שער לח נקרח מעל וכן שם הרוב מעל וכן שם התפירה של שער י"ל ג"כ דפסול כמ"ש בג"ם הטעם של פחתן פסול משום הכל הולך אחר המעמיד ח"כ הוי כאלו כולו של שער מיהו י"ל דכשר דוקא שם כולו של שער הוי כאלו הוא של עור אלא דפסול משום דלח נקרח נעל אבל שם הוא של עור שח התפירות שם של שער נקרח נעל וכשר · ואם המנעל הוא שיכול להלוך בו בלא קשירה אז נראה לכ"ע כשר שם הרלועות שם של שאר מינין כמ"ש לקמן בשם הרח"ם וע"ש: טז לריך לכתחילה שיהא התפירה מבחוץ משום דאיתחזק בג"ם אין הולכין במנעל לכתחלה ובזה"ז דאין שכיח סנדל ואע"ג שהיו היה מותר לכתחיל' טוב לעשות כסנדל ואיתה כמה פירושים מה בין מנעל לסנדל ומזה ילח כל הדיעות שהביא כאן בשם י"ח מי הי' שהתפירה תהיה בפנים ח"י כאן * שח מה שהביא כאן בשם הרח"ם גוסמ"ק כתבו להיות סנדל תפירות מבחוץ: טז יהיה בו ג' רלועות ואם המנעל הוא שיכול להלוך בלא קשירה אז כשר ההלילה אפי' אחת בו רלועות וקשרים כ"כ הרח"ם ועיין ס"ק כ"ה: יז כדי שלא יהא מעל דמעל היינו לכתחל' אבל בדיעבד אין חשש מאחר דאלוך כך אבל בדיעבד אין חשש כמ"ש בשעיף ל"ז כ"כ הב"י ובן ס"ם משמע שם לכתחלה אין חשש משום מעל דמעל דאל"כ למה לא אמר במנעל אין חולצין לכתחלה משום מ"ש ג"ם ולמה בנתח מעל ואתקתח מעל דמנעל *

ועיין ג"ח ופרישה אפי' לכתחל' אין כאן חשש שח דרך תומרת בעלמא כתבו המוסקים כן: יח שתים

יח שאינם מחופים עור כגון כחנתי ה"ה של מוק אם אין מחופה עור פסול וכ"כ בדרישה וב"ח שם בד"מ לא משמע כן אלא עיקר כמ"ש וכ"כ רי"ו מוק פסול: יט שמין לו עקב כחב הרי"ף כל דבר המעכב הרגל במעגל נקרא עקב שלריך שתל יוליח הרגל תוך למעגל: כ בחנפליא של בגד חליצתו פסולה עיין פ' כל הגט שם פלינו ר' חליעזר ושמואל · ולכאוחה כל מקום דקיל חלילה פסול לחסורה היח לחחין ולר"ח בחנפלאו' וקטן אינו חלילה כלל ומוחרת לחחין מע"ג בדקה לגד פסולה לחחין מ"מ בדקה וחלילה חנפלאות גרע טפי כמ"ש בם': חגל בחנפלאות חלילה בטילה · ורמב"ם פוסק כר"ח והמחבר בסעיף כחן לעת הרמב"ם ובסעיף ג' בקטן פסק דאין חלילה כלל ואינה נפסלת מחתין משום לפי גירסת חום' פ' כל הגט חיבת בפ' מ"ח דף ק"ה חמר שמואל חלילת קטן לרבנן אינו חלילה כלל ס"ג דיש חילוק בין חנפלאות לקטן · כי בחנפלאות לח חמר שמואל לחולקין וזה ר"ח ורבנן אם פסולה חו בעל לגחרי · כן הוא לעת המחבר וכן פסק הרשב"ח כשמואל וכן משמע בחשן דיב"ם שהביח בב"ח פ"ל ה' יבום · וזה מיושב הטיחת ב"ח · ורמב"ם פוסק כר"ח בלחו שניהם אין כוסלח לח כלל · שלח על המגי"ל קשה למה טרח להמלים לעם לדברי הרמב"ם ולח כחב הטעם לפוסק כר"ח: קא

היה של עץ וכו' כשרה משמע דוקל דליעבד כשר וכן משמעות בם"ם ורמב"ם וכן הוא להדי' בי"ו ולריך יישוב על הרמ"ם דהביח כרמ"י שמל החפור בפסחן היינו דוגד פסחן חפור בפנים והקשה ללח גרע משמל של עץ ומחופה בעור מה קושיח להם לפרישות הרמ"ם שמל החפור בפסחן דליעבד כשר ח"כ ילמח ג"כ לפרש"י שם חפור בפנים דוגד פסחן נחמת דליעבד כשר ולח גרע משמל של עץ ומחופה בעור ול"ל משום דרמ"י פירוש חלים חולליס בשמל החפור בפסחן דכחיב נעל ובפלוגחת ר"ח ורבנן בקב הקיטע מוכח לרמ"י דס"ל לדרשה דנעל לחו דוקח מכחח היח ודרשה גמורה היח כמ"ש בם"ק י' נשמע לרמ"י חף דליעבד כשול מ"ה הקשה מ"ש למה גרע משמל של עץ · שוב רחיתי בד"ח סעיף ז' מיישב בע"ח · ולין זה מחופה בעור ללמד מלוקמחת לחבוש דשמוש כמ"ש שם דף ק"ג וחי"ו למה כחב המגי"ד ללמדו מלוקמחת לחבוש ע"ש: כב מנעל של ע"ח עיין בחו' שם שם הוח ע"ח של ישרחל חו של עכו"ם והבקיר ובח ליד ישרחל חו הוי כיב"ח של ישרחל ולין לו ביטול ומכחח שיעורי' שלח חירי בע"ח של עכו"ם והבקיר ובוחתו שלח לקנו' המנעל חו ע"ז של גוי ולח הבקיר לח לקנה הישרחל ב"ח · לפ"ז חסור לחלוץ בו מטעם שלין של המנעל ולר"ח חירי בע"ח של עכו"ם ובטלו: כג חקדושה פי' המגי"ד שם המנעל הוח חקדושה ליכח ליסור בקו"ל בלין חקדושה שלח המחחיך כעין פניס שלח חירי שנחן הנחת לפני ע"ח ועשה מעשה מנעל וכן הוח בם"ם פ"ו ה"ב ובכל הפוסקים כמ"ש בי"ד סימן קל"ט · ולריך לדחוק בלשון רש"י לכעין פוחחו גם כן מ"ש שהקריב ומסרהו לע"ח קלי על הבהמה ולח על המנעל: כד ר"ח שחולן בשחיטת אב"ג דכחב בשמוך שם היח חטרת דהולכת בימין דיהה מ"מ בינס מחמירין משום דלחת גזירה שמה שלריך דוקח ימין מחם · ובפי' חלילה כחב לחלוץ בשני רגלין בפעם חחד מחלוץ בין חחורי הרגל בחור הנעלין ויוחס גם כן שם מכוונת זה חלל זה ולחר כך יכרוך הרלוחות פעם ג' סביב הרגל ועד שיגיעו למעלה מן הלולחות על גב הרגל שקורין בל"ח שינבי"ן דעל שינבי"ן נחי מעל רגלו נקרח * ועיין פרישה הטעם משום שבמקום שכוגעים שני הרלוחות החרוכות מלפניו ולחחר ו כופלין לוחה זה ע"ג מהשב בקצר מ"ה לריך שיהיה לוחו הכפילה במקום שבר שוקו חבל מה שמשם והלחה מוחת הרלוחה על עור המנעל חין קפידת דחיינו דומה לקשר כלל: כה מלמדין חומה וכו' לימוד זה קלי על הקפידת כולו שלהיה רגילה לקרות ולח"כ קלמר ולהיה יכולה לקרות ולח חבה בנשימה לחת לפי' לח קרחה בנשימה ח' דקי"ל כל הרחוי לבילה חין מעכבת ויש מי שחומר הוסיף דהח ג"כ יהיה רגיל לקרות לח חפלתי חלח בפי' החלילה ס"ק ס"ו ומדייק הרמב"ם דלכחב מלמדין חומה ולח הינס וכו' דקלי על לח חפלתי לפ"ז ח"ש חומה מוסיף היה מי שחומר: כח בנשימה לחת ולח יפסיק בין חיבת לח לחיבת חבה ללח לחתי למימר לח קלי על חחלת הקריחה דלמרה מלן יבמי להקיש לחחיו שם בישרחל לח קלי מלן חלה חבה יבמי · ולר"ח ל"ג חיבת בנשימה לחת שלח לחמר לח חבה זאת היינו המיחן חלה יבמי * חע"ג קריחה לח מעכב היינו בחלה קריחה כלל מכ"ש בבה"ג לחתי למטעי גרע טפי * ולדעת הרי"ף ורמב"ם נרחה הח דקריחה חין מעכב היינו בקריחה כדין חבל שם ח"י לקרות בנשימה לחת ולח שם ח"י חיוח בין פלפי"ן של לח חבה ולח הוה ערל שפחים ולח יכול לדבר מוחר לחלוץ הוחיל ולחו יודעין שלבונו כך הוה מהר "ט סי' ט"ו: כט מלן יבמי וכו' וכחבו בחשובה הרמ"ם והרמב"ן והטור לפי' שם היה מלה מחולמת ולח מחיבמה חו שהוח חבן לייבם ולח היה ע"ג קרקע מלן יבמי מחחר לסוף מהלה להלוץ: ל י"ח שחם לח לחק וכו' כ"כ הטור בשם הרי"ף ורמב"ם שם"ל המלו' כך הוח שלריך לחוק רגלו ח"ה לח שייך כלן למימר חוחיל וחמרו לחוק רגלו ח"ה לח חבחי לח בעניי המלוה והוי כהלו לחלוץ בלל ובפסול לף שלחתי לחלוץ · וכ"כ רי"ן וכן בם"ג בשם פוסל שם לח לחק רגלו בקרקע: לא י"ח בוקק שם ר"י להלוך בשני בחפלתי לחלוץ במנעל חין עיכוב בקריחת וכן בשמוך בקריחה שם יכול להלוך במנעל * ובחמת לח מלינו שום פוסק מבר עלין חף בשחמו בדבריהם ז"ל לדיוק מוחיס לדבריו: לב מן החרכובה ולמעלה היינו מה שנין בשוק לקוליות ולח מה שנין החרכובה הנמכר עם

כב חלילה בסנדל של עין או של שעם יח שאינה מחופים עור או ברגל שמיאל או שהיה מנעל גדול עד שאינו יכול לילך בו או קטן שאינו מכסה רובו רגלו או קרוע שאינו יכול לילך בו או בסנדל יט שאין לו עקב או כ באנפליא של בגד חליצתו פסולה כא (היה של עין ומחופה עור לו שבגד פסחן חכור בפנים לו שהלך בשנעול של חמלל בימין כשרה) (טור):

כג כב מנעל של עובדי אלילים שמנ"חים אותו לרך גלי חצורה ומהלכין אותה בו לא תחלוץ בו ואם חלילצה חליצתה כשרה אבל בשל כג תקרובת ע"א או של עיר הנדחת או שנעשת לתכריכי המת אם חלצה חליצתה פסולה:

כד שולט בשתי רגליו וכן היא בשתי ידיה יעשו בשל ימין (וחם היח לחטרת יד העשה בימין ידיה שהוח שמחל כל לחם) (טור בשם י"ח):

כה אטר ברגלו כד י"א שחולץ בשתיהם במנעל של ימין בימין ובמנעל של שמאל בשמאל ויש מי שנסתפק לומר שאין לו תקנה (ומהגו בסנדל הרחשונה וע"ל בפי' הכלי סעיף מ'):

כו ינעל המנעל על רגלו כשהוא יחף ולא על בתי שוקיים כה שלא יהא טיט דביק במנעל מבפנים וגם מטעם והיש מלריכים לרחוץ רגלו הימיני יפה יפה:

כז יש מי שאומר שהיבם קושר כנף המכנסים למעלת משוקיו (כדי שיהיו הדיוטים הטיט שתחת דבר בין רגלו ובין מכנסיו) (פנהות מרדכי):

כח ינעול המנעל ויכרוך הרצועות סביב למנעל ברגלו ויקשור שניהם יחד שני קשרים זה על זה (ולל יהוק קשר הסני בהתוק יד כדי שהוכללה חירו בימין) (כן עשה מהרי"ל וכן משמע בסי"ג) ועניבה עליהם וצריך שיהה הקשר על בשר שיקו ולא על אזני המנעל לכך צריך שיחחוך במנעל לפניו ולאחריו כמו פנימה כדי שרחא הרצועה החוזרת דבוקה ממש על רגלו יחק ויסבב הרצועות פעמיים סביב לשוק עד שישובו ראשי הרצועות (על השוק לפנים) (ממעל לחי המנעל) (הגהות מרדכי) דהיינו כו על השוק ערום ויהיו הקשרים על פני השוק ולא מאחוריו ויכנים הקשרי (שבאזנו) בנקבים שבאזנו חשנית:

כט כז מלמדין אותת ואת היבם לקרות עד שהוא והיא יהיו רגילים ותהיה יכולה לקרות לא אבה כח בנשימה אחת ויש מי שאומר שצריך ג"כ שהוא יהיה יכול לומר לא חפצתי בנשימה אחת ויקראו אחרת והיא מעומד בלשון הקודש כט מאן יבמי להקים לאחיו שם בישרא לא אבה יבמי ויקראו אותו והיא מעומד לא חפצתי לקחתה (וי"ח שלריך שיקקקו עמה שהיח הקריח לח חבה יבמי בנשימה לחת (טור) וכן הוא המנהג גם בלח חפלתי להחזה (וע"ל בפי' הסדר סעיף ס'):

ל יעמוד אצל כותל או אצל עמוד וישען בו ויזד הוק רגלו בקרקע ותתיר קשרי המנעל ואח"כ הקרסים הכל בידה הימנית ותתפוס רגלו בידה השמאלית ותהיה שומטת המנעל מן העקב בידה הימנית ותחלוץ כל המנעל גם בידה הימנית וכל זה בלי סיועה יד שמאלית ובכל זה לא תהיה יושבת ולא על ברכיה אלא תהה מעומד זקוף עצמה ומשלכת המנעל לארץ (חלנה בידה השמחלית חו בשמיה כשר ה) (טור):

לא נדמת חולצת בשניה:

לב ל י"א שאם לא דחק רגלו בקרקע חליצתה פסולה:

לג הרתיר הוא הקשר ושמטה היא המנעל מרגלו או שהתירה היא ושמטו הוא חליצתה פסולה:

כגה לא י"ח בוקק שניהם יכול להלוך בו בלח קש דה חבל לח יכול להלוך בו בלח קשירה וחלנה חותו חלילה כשרה לף ע"פ שהוח התיר הקשר (טור בשם הרא"ש):

לד הירה רגלו עקומה לאחור או הפוכה על צדה או שמהלך על אצבעות רגליו אינו חולץ:

לה חלילה מן הארכובה ולמטה חליצתה כשרה לב מן הארכובה ולמעלה חליצתה פסולה וי"א

וי"א דאקשירה קאי שאם היה הקשר למעלה מהארכובה
פסולה אבל אם נקשרה רגלו אפילו מן הארכובה ולמטה לג
איני חולץ (ועל כן לא היה המעל תרוך עד למעלה מן הארכובה)
(מרדכי ר"ס מלות חליצה) לד וי"א דבנקטעה רגלו מיירי שאם
נקטעה למטה מד הארכובה ונשאר כל כך משוקו שיכול
להכניס בו המנעל לה ולקשרו למטה מהארכובה חולץ:
לו לו קרעה המנעל מעל רגלו או ששרפתו פסולה:
לז היה לבוש שני מנעלים לז וחלצה העליון אע"פ שקרעה
התחתון עד שנתגלית רגלו חליצתה פסולה (אבל אם חלצה
סניהם חליצת נשים) (טור):

לה תעמוד נגד היבם ותרוק בארץ כנגד פני היבם רוק
הנראה לדיינים כשיצא מפיה לח עד שיגיע לפני היבם
ואם לא ראו הדיינים כשיצא הרוק מפיה לט כשרה:
לט רקרה וקלטתו הרוח קודם שהגיע נגד פניו כגון שהיא
ארוכה ממנו מ צריכה לרוק פעם אחרת אבל לאחר שהגיע
הרוק נגד פניו אפי' לא הגיע לארץ כשרה לפיכך אם הוא ארוך
והיא קצרה קרינן ביה שפיר בפניו:

מ יבמה שרקקה דם מא אינו צריכה לרוק פעם אחרת
וי"א דדוקא במוצצת משום דא"א לה בלא צחצוחי רוק:
מא אכלה שום או גרגיר וכיוצא בו מדברים המרבים רוק
מב והיה רוק זב מפיה אינו כלום ונהגו למנעה מלאכול
כלום (וכן נוהגין שלא לאכול כדי שלא יהא הרוק מעולם גם לא תקרב סניה
כדי שלא תרוק לה) (כ"ז בשם):

מב אח"כ מקרין אותה מיעומד ככה יעשה לאיש אשר לא
יבנה את בית אחיו ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל
ומצות לכל העומדים שם לומר מג חלוץ הנעל ג"פ וא"א שום
היבמה תאמר כן:

מג נמצא סדר החליצה קוראה מאן יבמי ויקורא לא חפצתי
לקחתה והולצת ורוקקת וקוראה ככה יעשה לאיש ואין
הסדר מעכבו"א עוד אלא אפי' לא קראה ולא רקקה אלא
שחלצה כדבר החליצה כשרה בד"א כשהיו יכולים לדבר
שהרי הם ראויים לקרות אבל אלם ואלמת וקטנה אינם
חולצין ואם חלצו חליצתן פסולה ואינה כשוטה וקטן שלא
עשו כלום שאינה נפסלת לאחים ויכולה להתייבם להם או
לו מד וי אדה הלחליצת חרש וחרשת שאינה כלום וי"א
שחליצתן פסולה כמו של אלם ואלמת:

מד צריך שיכוונו היבם והיבמה שתהא מורת ליבר
בחליצה זו בה נתכוין הוא ולא היא או היא ולא הוא
לא הותרה אבל חליצה פסולה

לג חיטו חולץ למ"ד כב מ"ו ולמ"ד הרי"ף ורמב"ם לא הוי חליצה כלל וחלץ
פסולה מיהו לא מ"ל להיות להח כלמה פוסקים חולץ בנקטע רגלו ח"כ
בזוחלי פוסלת: לד וי"א דבנקטעה חייבי לאוין ג' בתגלו עקומה קי"ל
חליצה פסולה משום דסס גרע מאחר דרוב הפוך ח"ב הזוק לה נקרית
מעל רגלו משא"כ כשהיה רגל יפה לו נקרית הזוק מעל רגלו מ"ה לא בזחתך
ממנו עיין נקרית הזוק מעל רגלו כ"כ הס"י • לפ"ז אם נשברת כך ג"כ חליצה
פסולה • מיהו לא"ם הרח"ם בשם הרמב"ד הטעם בתגל הפוך כשחולץ הוא
חולץ מעלבלף רגלו ולא מעל רגלו אם כן קיטס לא שהוא נשרת כך כשר החליצה
וכתב הרמב"ן כשנקטעה ליבם רגלו לריך ליחוק בשוקו בקרקע וכן הוא
בהום: לה ולקשרו למטה מהארכובה אבל אם הקשרים למעלה מהארכובה
פסול לכמיום הירושלמי המחלק בין אם הקשר למטה מהארכובה לבין אם
הקשרים למעלה מהארכובה מ"מ יש שמחמיר הגיל אבל אם הרגל שלם ומעל עוב
לו ויכול להלוך בו • לז אפי' אם הקשרים למעלה מהארכובה כשר ונרא' לפ"ז
אפי' אם נחתך הגיל ונשאר משוקו שיכול לנעול מנעל ויכול לקיים כך בשוקו
בלי קשירה לא אם קשר למעלה מהארכובה כשר כמו אם רגלו שלם חלץ חייבי
בעיין שנשאר משוקו דבר קטן ש"ז ולעמוד בלא קשירה. ועיין תשובת מהר"ם
בן שמון סימן קמ"ג בייבם שעקום ומכלך בלא רגליו ולפעמים דוחה עקבו
בארץ לחולץ וע"ש מ"ש בשם הרמב"ם מתן דמסתי חלחתת חולץ אם חין לח
אחר • ועיין תשובת רם"ך ס"ג סימן נ"ג דק"ל בשחיטת רוב עקב הוי חליצה
לבן אם נקרע הגיל בלי עקב לא ע"ם שיכול להלוך בו חליצה פסולה • ועיין
נ"ל בפ"ח: לן קרעה המנעל וכו' פסולה דכתיב וחלצה • ואם קרעה
כשיעור חליצה כגון רוב עקב לף שחלל לח"כ המנעל לא מהני ועיין תשו' רם"ך
הל"ל: לן והלצה העליון היה לגירס' שלנו מפני לח חלצה העליון וקס
החחתון אז הוי מעל המעל ולכתורה נרחה מעל דמעל הוי חליצה פסולה
ופוסלת לכן מ"ם הרח"ם והביח בהג"ה בשיוך אם חולצת סניהם כשירים
נרחה דחייבי דחולצת סניהם יחידו בפ"ק דחל"כ דחולצת העליון הוי מעל
המעל והוי ח"כ ולר כה לחזור ע"כ החחים • ואם קרעה העליון מ"מ קס
ומחמת הקריעה יכולה לסלוק החחתון לח מסתב' הדעי' וחוי חליצה פסולה
ומשמע אפי' קרעה לעלין רוב עקב אז רוב המנעל ע"ש להלוך בו מ"מ כיון
דקס ולימא גילוי רגלו קמבעי' ליה דהח לף בנקרע רוב המנעל ק"ל דהוי
חליצה פסולה ופוסלת ח"כ בבא"ג ל' דהוי כחלוים כאן מנעל העליון ועיין
תשובת הנ"ל • ולרמב"ם המבעי' בש"ם בחליצה העליון וקרעה לחחתון ח"כ
הוי חליצה וגילוי קרעה ואפי' עשחה הכל בפ"ח נרחה מ"מ מבעי' ליה ביון
דחליצה היה בעליון • מיהו אם קרעת לעליון לגמרי וחלצה החחתון הוי
חליצה מעלייתא • וכתב המג"ו ז' דהיה לרמב"ם גירס' מחרת מיהו בחמת
ים ללמוד מגירס' שלנו ג"כ הדין של הרמב"ם: לח עד שיגיע לפני היבם
ונתום חית' מלוה מן המובחר עד שיגיע לחרן: לט כשרה אף אם לא
רקקה כלל כשרה חלה קמ"ל דלא חיישת שחרוק • ונרחה עוד חלה ד' ברקיקה זו
ונרחה לף לענין לכסול מן החחין היינו דלא עשחה שום דבר רק רקקה לפני
ב"ד ולא רחו פסולה מן החחין • וחום' כתבו שם בשריית החולצת מן הכותל

כשרה והקשו מהיכא ס"ל למעוטי סומא * ותירלו מדכתיב לעיני היבם ח"ה ה"ה לעיני היבם ח"ו וכתב הוי כמו לעיני קמ"ל וב"ה ל"ק
מדנרי תום' דס"ל אם הדיינין לא רחו הרוק פסול דהח כתיב לעיני הזקנים ול"ד כי בוזחלי לכ"ע דרשות דכתיב לדיינים לריכים לרחות הרוק חינו חלה לחמכתב
דהח ורקה קאי על בפניו ולא קאי אלעיל לעיני הזקנים וכוונת ה"ם • ותירוץ הרחשון דה"ה מדכתיב לעיני הזקנים החלילת המנעל ה"ה ה"ה לעיני היבם
ומכול מחמת לא רחו חליצה המנעל קמ"ל ולחירוץ ב' ה"ה מדכתיב בפניו הוי כאו כתיב ורק לעיניו ואי הוי כתיב ורקה לעיניו פשיטא מעכב אבל בהדיים
דלא כתיב בהו שירקה לעיניהם פשיטא חין עיכוב ומ"ל לחום' מהיכא ס"ל לפסול כשהוח סומא מחמת שלא רחה הרקיקה דהא קי"ל רקיקה חין מעכב וכ"ל
דלריך להיות רחוי לבילה ורחוי לרחות הרוק ומשמע מחום' חלו דס"ל לח היכא סומא חין חולץ לכתחילה ועיין בסעיף מ"ח מבואר שם לדעת הרמב"ם ורחב"ם
היכא ג"כ לריך לרחות הרוק וכן משמע בחום' חלו; מ לריכה לרוק פ"ח בב"ם חיתא לח עשה ולא כלום וכ"כ הרמב"ם משמע דחין
בב"ג נרקקה מחמת שאכלה שום שאר דברים שמרפים רוק דחינו ג"כ לא עשה ולא כלום דחין פוכל לומ"ם ורי"ו לם נתפזרו והלכו לכם כשרה נרחה דפוסל
מיהו חפילו לא הלכו: מא ח"ל לרוק פ"ח כ"כ הרחב"ד והרח"ם במקום חליצה ח"ל לרוק פ"ח ומה שחתר בב"ם דוקא בחולצת מהני היינו לם רקקה אלא
במקום חליצה לענין שחהיה פסולה על החחין כת"ם בשעיף מ"ו וי"ח דוקא בחולצת ולא שוחח לח מהני כ"כ הרמב"ח:
מב והיה רוק זב כ"כ הרמב"ם ומשמע דוקא זב אבל לם לא זב חפילו לח מחולצת מהני אלא שוחח דבר אחר לח
הוי רקיקה אפי' לח זב • מיהו בחולצת ל"ג כ"כ הרמב"ם לכ"ע ובכתב בב"ג לם רקיקה מחמת דבר אחר לח הוי רקיקה כלל ולא נפסלת על החחים: מג חלוץ
הנעל ג' כתב • חלוץ הנעל כחנוכה • חלוץ הנעל כמורד בחולת חליצה קטן דחינו כלום משמע אפילו חליצה קטן דחינו כלום משמע חליצה חרש וחרשת פסולים
ועיין בחגי"ד שכתב בתריכו' ליישב הסוגיות לפי הרמב"ם דהח חין משמע אפילו חליצה קטן דחינו כלום משמע חליצה חרש וחרשת חין פסולים מחמת דלחו בני דיעה נינהו כיון דהב"ד עומדים ע"ג ומורה להם וכן ק"ל בזוב לם כתבו וגדול עומד עליהם כשר וחינן פסולים חלה
משום דחינן בחתר ומחמה לכן דינו כשם וחלמה ופוסל חלילתם • חבל בדבר שחין הב"ד עומד ע"ג ומורה להם חין מעשיו כלום • ובקטן חפי' עומדים ע"ג
חינו כלום חיש כתוב בפרשה וכן בזוטה ולא מהני חפי' עומדים ע"ג כמ"ש בחום' • ולרמב"ם בחליצה חפי' עע"ג לא מהני מעשיו וחין פוסלת כלל וחין
להקשות למה נזוב לם עומדים ע"ג מהני לכן פוסק שם חס"ו כתבו החוסף והב"ד עומד ע"ג כשר מדחוריי"ת כמ"ש בסי' קכ"ג דחל"כ היה לו לגזור טומם
שלו חוסף לם החוסף ככול מחוריי"ת ש"ז ודלא כנגד כשר מדחוריי"ת ו"ל למשוה דלא נפיש מ"ל כמו בחליצה • וב בזב מוכח דכתיב לשמה דהא כתיב שמו
ושמה וכ"כ בתוספות: מה נתכוין הוא ולא היא וכו' עיין בהרח"ם שם דהקשה למה דקי"ל בשמה בדרקה חפלוק למה דחקו בש"ם למלוח דרך שתהא היבמה
לחורה ליבם לעשה לא מלינו לה בחוסף ואז לחורה ליבם • וחירץ משום עובדת דש"ם שיהיה שהיבם רלה ליבם ואין כוונתו לחלוץ מ"ה לף לם רקקה
לא הפסול חת עלמה עליו והביח רחיה מחליצת המנעל לא' מן החחים דכתיב הוא שיח נתכוונו סניהם חבל לם ח"ל נתכוין ליבם חבל ומשמע לכתורה
מדמדמה סני דינים חלו להדדי ורקיקה חייבי בב"ד כ"ה לם חליצה בב"ד המנעל ולא עשתה כלום נמי בעינן דוקא בשנתכוונו סניהם ונרחה מדבריו שם
ע"כ לא חמר בש"ם לם נתכוין ח' מהם הוי חליצה להומרת שח דוקא בחליצה גמורה כמ"ש בש"ם ובכך חתה כוכבה והוי חליצה גמורה שח הוח לא
נתכוין אז ק"ל דהוי חליצה לחומרת חבל בחליצת מנעל לגבי אז רקיקה חפי' בב"ד לם נתכוין ח' מהם והבני בוזחלי לא נתכוין לא הוי חליצה כלל ומוחרת
לחחים • שח כב יהוי לנו חיישינן שמא כיוונו סניהם • ונזה שפי' הגירסת בעובדת דש"ם הל"ל לף לם היה רקקי
לפני ב' וכיוונה היה לחליצה לא הוי חליצה כלל ומוחרת לחחים • וכן נרחה חפי' הוספת בסוגיה זו דחיישינן שמא כיוונו סניהם ובקוני' המקנן והחני' ן
החכוון הוח ובין התכוון היה חליצה פסולה עד שנתכוון סניהם פירשו עד שיעוע לנו שכיוונו סניהם ובלן חיישינן שמא כיוונו ע"ז תירוץ החרלן להומרת חיישינן

שמא כיוונו •

פסולה היא לפוסלה על האחים לפיכך יבמה שנדלה בין האחים וראינו שחלצה נעלו של א' מהם אסור להתייבם שמא כיוונו לשם חליצה וצריכה חליצה כשרה להתיר לזר אבל כל זמן שלא ראינו שחלצה לא' מהם מותרת להתייבם ואין חוששין שמא חלצה :

מה וכן אם רקקה לפני היבם כן בפני ב"ד נפסלה מלהתייבם **מז** ויש מי שאומר דה"כ כשרקקה רוק אבל אם רקקה דם ואין רוק מעורב בו אינ' נפסלה בכך :

מן יש מי שאומ' שיש ליזהר שלא תרוק היבמה לפני היבם קודם חליצה כדי שלא תהא חליצה פסול' ותהא צריכה לחזור על כל האחים :

מז אם קראה לבד לא נפסלה בכך מלהתייבם .

מח מח הסומא אינו חולץ לכתחיל' ואם חלץ חליצתו כשרה ויש מי שאומר שאם אין אח אלא הוא חולצת לכתחלה (כדי שלא תחטוגן) (ג"י מ"כ) ולא מקרי כומה שאין עיניו (הגהות מיי' פ"ד)

מט מטה שחלצה לגדול **מט** חליצתה פסולה ונפסלו על כל האחים (וכשחגדיל החלוץ מת' מהם נ ותינה לריכ' לחזור על כל האח ס .

נ חליצה מוטעת שאומרי' לו חלוץ לה ע"מ שנותן לך ק"ק זוז החליצה כשרה אפי' אינה נותנת לו כלום ואפי' כפל התנאי (ואפי' תמי לה נשעת החל לה **נא** ע"מ שלא ריבמה כלום (הגוד' הרמ"ם כלל נ"ג) ואע"פ שהחל צ כשרה אף אם לא **תתן** לו מ"מ חייבת ליתן לו כשאר שכר שכיר לעשו' מלאכתן **נב** אבל אם יש טענה שאינה הפיצה בו כפני שאינו הגון לה והוא חייב לחלוץ לא שאי' רוצה ודטעו"ז שיחלוץ לה ע"מ **שתתן** לו ק"ק וזו אינה חייבת ליתן לו כלום **נג** (אבל אם נתנה לו המטו' אוה ליכה ו המעות מיה יכ לה להזר (חגו' רמב"ם פ"ח מ' מ') וע"ע רים ס' קס"ה) :

נא אמרו לו חלוץ לה ובכך אתה כונסה או שאמרו ליה חלוץ לה שוו מצוה היא ואינה ־ פסדת עליך כלום ואם תרצה את"כ לייבם תייבם וכיוצא בדברים אין אינ' חליצה להתירה כיון שלא נתכוון להתירה אבל נפסלה בכך מלהתייבם וכופין אפי' בשוטים לחלוץ לה חליצ' כשרה :

נב אמר לו האשה הזאת אינו רוצה בך דרך יבם אלא חלוץ לה ועקור זיקתה הימנה והיא נישאת לך דרך נשואין כך יש מי שאומר שחליצתה כשרה : **נג** דין

מצל להחיר לעלמה חיה מוחר' עד שיזוע לנו שכיוונו וחייבי כל הפנוי' נחתם שמת כיוונו שניהם לצל חם יהיע לנו להחד מהם לה כיוון מוחרת לחתים ועיין מ"ש ס' חעל העזר ול"ד . חבל למ"ש בנ' חייבי הבוגיל וחייבי' שמת כיוונו היו והקשה וחניח עד שיתכוון שניהם ויחירוץ לחומר' חייבי' לחפי' חם כיון מ' מהם הוי חלילה לחומרת הלח"ע לנו שת' מהם התכוון חייבי' שמת מ' כיון ח"כ לחפי' מהם בוודחי לה נתכוון מ"מ נחלילת המעשל פסולה לחתים לחפילו שלח שנ"ל * ולייחד קושית הרח"ם למה לה לחמרו לה שהכוק ותחכוון לחלילה ותחת לחכורה ל נם י"ל דם"ל נרקיקה לח מהני כוונת מ' מהם שת נחלילת מעשל חו חשנו חז"ל נפסולה לחתים לח מהני לפי החתים לח מהני למכל דהח חם נב"ד שנ"ל לח מהני נכוונת מ' מהם ומכ"ש נין החתים וע"כ נין היח ס ליכ' חשם שמת כיוונו שניהם להח כל שקליוטני נב"ם שמת כיוונה היח חצל על כוונת שניהם ניחח חשם כלל ודברי הרי"ק ורמב"ם פ"ד הגיט ן למ"ש הנ"י שכתנו חיים שמת נתכוונו . ומ"ש המחבר שמת כיוונו לשם חלילה מצמע דוקח כשיש חשם שכיוונו שהם נר לה שכתב שלח נדק וק נשלח למיתן זם חלל המעשל שלח נפני ב"ד וכו' מהם לח כיון לחלילה קמפלגי פוסקים הל' * וחם רקקה נב"ד וכו' לח נתכוון להרח"ם לח מהני כלל ולפסר שאר פוסקים ג"כ מוניס לה וחם חלילה מעשל נב"ד נלא כוונה כתנהני נדעת הרח"ם ג"כ לח מהני ח"כ נמקום חלילה נמורה מיירו זחת"ם להכות לקח ונומר נכוונת הרח"ם לחמו' רקיקה נב"ד נלא נתכוון לחד מהם לחליל מעשל שלח נב"ד נלא נתכוון לחד מהם לחבל חלילת מעשה נב"ד לפי כוונה פסול : **מן** נפני ב"ד הטעם הוח משום רקיקה ליתח שלא נכוון לחניו לכבר חלן לה מ"ה נוקח חם רקקה נפני ב"ד נפסלה מלהתייבם וחם נתכוונו שניהם ל' לנפסלה לדעת הרח"ם, ונאיר פוסקים לכי' נתכוונה היח ל' לנפסלה וכ"כ נד"מ נהגהות כריסה : **מן** ויש מי שאומר דה"מ כשרקקה רוק לכתורה חמה דמעמע הפוסקים חולקים ע"ז ות"ל דהח כלן חייבי לענין חם היח כפולה לחתים ופשיטח לדעת הכוסקים היינו י"ח נפשיע מ' דם"ל לחפי' נמקום הלילה חם לח חללה לח מהני כשיטת פוסקים חינה חמורה לחתין נרקקה דם ולח חללה לפי' לדיעה קמייתח שם הח מבחר לשיטת הית"ם דמנוה דמעולם לחייבי רוקח לענין פכול לחתים חו נשניע מעורב רוק חסח"כ נמקום חלילה לפי' נרקקה דם מ"ל לרוק פעם החרת ח"כ נדין זה ליכח כלונחח כלל . **מח** הכום' חינו חולץ לדעת הרמב"ם והרחב"ד לריך היכם ליהות הרוק מ"ה נתחלה חינה חולץ לדעת הרחב"ד חם חין לחשת הוח חו נדיעבד מלחר שחין חקנה לנבר כמ"ש נהגה"ם סעיף י"ב . ונריך יבוד לחה נמי שת"י לעמוד פוסק נפשיטות דחולץ מיבד ונכן הביח דיעת הרחב"ד נשם שיטומר ונחסר נקולה ח"י ליכם ג"כ ונכן נכשר לייבם ומ"ם וחם חלץ נכשרה כחב התנ"ך השעם משום דקי"ל נרקיקה חין מעכב וחין נרחה דהח נעינן ריחוי לנילה כמ"ש לעיל נעינן קריחה שת נרחה משום דרוב זה נלריך לרחות הרוק חינו ולח מסתכח ז נעלמת דהח כתיב נפניו ורקה נפניו חלח כתיב לעיניו ונפניו היינו נגד פניו חלף שהוח חינו רואה ועיין נל"י ס"פ מ"ח דכתב כומת חולץ לכתחלה דל"ל לרחות הרקיקה ורחה נענין רחיות הרקיקה יש להמ"ל לכתחלה וכן שם נה חם לחר יחלוץ החחר וחם חין לו חת לחר יחלוץ זה כדעת הרחב"ד : **מט** חלילתה פסולה הנה נמהני' זו יש נירם' מוחלפת לפי גירם' שלנו חני קטנה שחלצה החלוץ משחגדיל וחם לח חללה חל לח נכולה ודייקו חו' מזה כיון דחני פסולה לחה חנת החלוץ משחגדיל חלח דלח חיחת חלילה כפולה מדנקן להכי חנת החלוץ משחגדיל יוהר לשון לחשמיט' דחלילת קטנה חין כלום כמו חלילת קטן ומזה נשמע למה ק"ל נחלילת קטן חין פוסלת חע"ג דחתמר נב"ם וחשמ"ם חומרים חים כחיב נפרס, ולי מקשינן חנה לי' ים מ"מ לפסק הלכה לח קי"ל כחכמים לפי המסקנת דדעת חמר נב"ם הלכתה כנ' שנ"ל ס"ל כחכמים זה וכן הוח נשמ"ג דף קל"ו ע"ח והרח"ם חומס גירם' זו לעיקר מ"ה מוכח מדבריו דחלילת קטנה חין כלום וחין פוסלת והיינו מ"ש הטור נשם הרח"ם דהטוה חלילת קטנה לקטן ולייט נמ"ש כומת הנ"י לדייק מהום' הנ"ל דם"ל חלילת קטנה היינה פוסלת חע"ג דם"ל לף חלילה קטן פוסלת מ"מ מהר"ם נשמע לחכמים דקי"ל כוותייהו זה דחלילת קטן חין פוסל ח"כ נקטנה נמי חין פוסלת דהח נשמע מייחור מהני דהיקש זה דמקישין קטנה לקטן הוח מדחורי' זה נחו שקטן כל חמיני' ג' ח' ודיבה על הנ"י ויחיל נמי מ"ש הטור נשם הרח"ם * והנ"י נמי הניח כן נל' ז' תמיהתו דלח מלינו כן נהרח"ם מנוחר ולהרי"ף הגירס' חם לח חללה מעשל נכרה ולחכמים דחומרים דלח מקשינן חים לחתי לכתחלה חולצין לקטנה * ומה שמסיים שם והלכתח עד שתניח ג' שנוחת היינו לכתחלה ורמב"ם שכתב חלילה פסולה נרחה דחשם גירם' שלנו ולח כמ"י ולייחד קושית הוס' למחי חנת החלוץ משחגדיל י"ל נענין אחר חף ע"ג דהיקש מוה מדנקן מ"מ לריכה חלילה לחיות משחגדיל לפ"ש זה ג' דיעות לדעת הוס' לכתחלה חין חלילה כלל וחינו פוסלת ולהרי"ף נדיעבד כשרה ולהרמב"ם פוסלת ולריכה חלילה חחיות לגדל ג"כ חמי"ד חף לפירש הרי"ף חשקינן שם והלכתח עד שתניח ג' שנוחת היינו חף נדיעבד פוסלת נרחה דוחק גדול הוח מחחר לר"ח ולרבנן חלילה נשרה ואיך יפסוק רבנו לח כמ"ן ועל רמב"ם לכתורה קשה דפוסק נחרב וחרבה נחלילתם חינו כלום וחין כוכלת * ובחב המגי' דהטעם משום דקי"ל נכל התורה חם"ו כלום ח"ם נחלילה קטן וחין פוסלת כמו נחלילת קטן ומ"ש

נג דין חליצה מעושת ע"י ישראל או ע"י עכו"ם דינה כדין
גט מעושה שנתבאר בסי' קל"ד (ועיין לעיל סי' ז סעיף י"ג)

נד מסר מודע על החליצה אינה חליצה בטילה אא"נ
נד החליצה פסולה היא *

נה חליצה פסולה פוסלת על כל האחים ופוסל לכהונה
ואוסרת עליו קרובותיה ואינה נישאת לזר ער שתחלוץ
חליצה כשרה עברה ונשאת לזר קודם שתחלוץ חולץ לה
חליצה כשרה והיא תחת בעלה ואין מוציאין אותה ממנו
מ"מ מפרישין אותה מבעלה ער שיחלוץ לה היבם *

נו לאחר שחלצה נה כותבין לה ב"ד שחלצה בפניהם
גט חליצה ואם לא כתבוהו לה כל שנים שראו החליצה
יכולים לכתבו אע"פ שאינם מכירים לא היבם ולא היבמה
שב"ד לא חלצו בפניהם אם לא היו מכירים וצריכין
לשרטטו מפני מקראות שבו (ועיין לקמן בסי' הסדר סעיף ל"ה)

סדר חליצה בקצרה ובו נ"ז סעיפים

(ואמר המגיה גם פה בכלי חליצה כל מקום שלא מכר בהגהות שם תומים סהמין בסירוגין שהם לקוחים מהסדרים) (ובכרט מסדר מהר"י מרגליות)

א א מצות חליצה בג' דיינים אפי' הם הדיוטות ב ובלבר
שיהיו יודעים ג להקריאת (ולכתחלה מהגיז שהכתב שנעיר
עם שני תשובי העיר הם הדיינים גם לוקחים הנרים שמוסיפין מתשובי
הקהל ושלא יהיו פוסים אפי' בפתח מעיניהם ויש מחמירים שלא יהיה
בהם שום פוס וטוב שיהרהרו כל ההמשה תשובה בלבם בחולי חטאו
וכפולין לדון)

ב ה וצריך שיהיו שלשתם אזרחי ישראל כלומר ששום
אחד מהם לא יהיו אבין או אמו גרים

ג ו ושלא יהיו קרובים זה לזה ולא ליבם ויבמה ז ואפילו
אם נשואים ב' בנות אחים או ב' בנות אחיות או אשה ובת
אחותה יש להקפיד מפני מראית העין (וע"ל סי' ה סע' ח')

ד ח ושלא יהא שום א' מהם פסול לדון דיני ממונות
(וע"ל סעיף ג' סי' הסימן)

ה ט אחר שיוועדו יחד הג' דיינים יוסיפו עליהם שנים
לפרסומי מילתא : י ואפי' הם עמי הארץ שאינם
יודעים להקרות או שהם קרובים קורבה שאינה פוסלת מן
הדין יא אבל כל שאר דברים פוסלי' בהם כמו בג' הראשוני'
(ולכתחלה לא יהיו אלו הנרים קרובים לדיינים)

ו יב ויקבעו מקום לחליצה שיאמרו הג' לב' הנוספים נלך
למחר ונשב במקום פלוני כדי לחלוץ שם :
הגה וי"ש שהולכים למקום שרולים ליתד שם למחר ויושבים מעט ומהגין
שגם הנרים הנוספים הולכים עם הב"ד אבל אין מעכב רק שהב"ד
יאמרו אל הנרים שילכו והולכין שם אלו הג' סני (כן משמע מהגהו מרדכי
ו"ח שאפילו ההליכה אינה מעכבת רק שיאמרו שלמחר ילכו לחלוץ במקום
פלוני (ח"י) וא"ל שבל שלשה דיינים יהנו כך אלא הגדול שגג' יומר
ומדבר בעד שני חבריו (ב"י מ"כ) מיהו יש מחמירין שבל הג' יהנו כך
(וע"ל בסי' הסדר סעיף י"ב)

ז יט קביעות מקום צריך שיהיה בערב יום שלפני החליצה
וע"ל בסי' הסדר סעיף ט"ו) ח אם

נז חלילה פסולה היא מע"ג נגע שם מוכר מודע אז הגע בעל ואין פוסל
בכל כמ"ש בסי' קל"ד מ"מ חלילה פוסלת ועיין הטעם בתשובת ריב"ש סימן
תפ"ב והובא בכ"מ פ"ד : נה כותבין לה ב"ד עיין מ"ש בסימן קנ"ה ובתשובת
זה לריכין לקיים לכ"ע אף מי שסובר בגט ח"ל קיום משום חומרא שהחתימת
בסופו משמ"כ כאן עיין תשובות ריב"ש :

פירוש סדר חליצה

א מלות חלילה בג' דיינים אפי' הם הדיוטות משנה בפרק י"ג דמסכת
יבמות : **ב** ובלבד שיהיו יודעים להקרות מפורש שם בגמ' ופרש"י
שיודעים להקרו' מתן יבמי וכו' לא חפלתי וכו' ככה יעשה וכו' ובתשובת
שאלתי לוקח בקיאין בשאלת דבריס שרי מלתא שבקיאין בקריאה ונעמ' מפני
שטעות דבריס אם לא עשו בטוב יוכלו לבטל לבקיאין ונראה מדבריה' דכי
תנן אפי' שלשתן הדיוטות בהדיוטו' ממש קאמר אבל בג"י בתוב בשם המפרשי'
דלא קרי להו הדיוטות אלא משום דלא בעינן סמוכי' אבל לעולם לריך שיהיו
הלכות חלילה דכי קאמר בגמ' שיודעים להקרות כעין דיינין בכלל זה הלכות
קריאה וחלילה שיודעים הדיינים מדברי הרמב"ם כתומים בדברי הגמ' .
ג להקרות ובתב רמב"ם דהא דבעינן יודעים להקרות היינו לכתחל' אבל
בדיעבד אפי' חלצה בפני עמי הארץ חלילתה בשרה וכן בתב בטור . **ד**
ובסדר חלילה לגדולי תסבנו שתשובת שהר"ר יצחק מגורש"ה חתמה על זה
וייבד שמיירי דהיבם הוא עמי הארץ יודעים להקרות בעלמא אי נמי אף ע"פ שיש
הדיינים ולא היבמים יודעים מ"מ כיון שיש חרשים או שמים חשובים רחוקים
לכ"ע ורחוקים להקרות ואם חלצה ולא הקקה ולא קריאה כשרה : **ה** ולריך
שיהיו שלשתן מזרחי ישרא' וכו' שם אמר רבא גר אין לת חביו דבר תורה
ולשנין חלילה עד שיהיה הבן ואמו מישרא' וכיבסו החום' דשתיהן מישראל לת
כגי עד שיהיו גם הבן מישרא' . אבל בתרין מישרא' לחוד כגי תע"כ בשיש
אמו מישראל * ובשמ"ק ובכל בו בתב דאפי' היתה אמו לבד מישראל בשר
אבל רם"י כי' בישראל משנע שיהא ישראל מכל הלדדים נראה מדברי התרוייהו
בעינן שיהיו מישראל * והטור הזכיר בשרת התום' וסנדרת רם"י אבל בשר
סמ"ק והכל בו נראה שהוא טעות סופר שאין לריכה ע"פ הגמ' ודברי שאר
הפוסקים אין להם בהם הכרע : **ו** ושלא יהיו קרובים וכו' כן בתב הטור
וספר התרומה וסמ"ק ובשוב הוא בין דחלילה היא דין אמו שיהא' בשם"ל *
ז ואפי' ניסואין שתי בנות אחים וכו' כן בתב בתרומות הדשן סי' רכ"ו ורבנות'
זו היא לדעת הרא"ש דבשר אלא אמרי' חרי בעל בתשתו אבל להרי"ף בשר
דאמרינן חרי בעל בתשתו מדינא אמי בפוליס : **ח** ושלא יהא שום אחד
מהם פסול וכו' פשוט הוא מאחר שחלילה היא דין וזהו שבתב הטור שמלות
חלילה בג' דיינים ישרא"לים כשרים : **ט** אחר שיוועדו יחד הג' דיינים יוסיפו
עליהם שנים בגמ' אמרי' דלא בפת ורב הונא ברי' דרב יהושע ורב כהנא ורב
אחא בר יהודה עבדו עובדא בה' ולא מדינא דמתיבת בג' סגי אלא לפרסומי
מילתא * ובהדיא תומיס בכוף כרקין דלבתחילה נמי הולכין בג' * ומ"מ
בתבו כל הפוסקים לחלוץ בה' לפרסומי מילתא ופירש"י לפרסומי מילתא
דחלולה היא ולא ליפסל בתרין מדינא כהן אי נמי דליבי תיבמי וליקבלו עלה : **י** ואפילו
הם עמי הארץ כן בתבו הרמב"ם והטור אע"פ שהם קרובים קרובה שאינן
פוסל מן הדין כן בתב בת"ה בסימן רל"ו . **יא** אבל בשאר דברים פוסלים
בהם מע"פ שבתוב נאמוקי יוסף בשם הריטב"א שהם הזמינו ג' לב"ד בפיר'
וקראו החתימים למילוי בעלמא אפי' גרים ואפי' פסולים נמי בשר בייק מלשון
הרמב"ם שבתב אפי' הם ע"ה דפסולי' (לח) וכ"כ בהגהות ובנים לקדק
מלשון הטור וכן לעת בעל ח"ה בסימן רכ"ו ודחה דברי ח"ו שמבשיר פסולים
בשנים ומיהו נ"ל דהיינו לכתחלה אבל בדיעבד כיון שהג' הרחשונים מיוחדים
להדיינים והם כשרים לח נפסלה מחלילה שם נמלח פיסול בשנים שהוסיפו . **יב** וקבעו מקום מחלילה אם נמלח פיסול בשנים שהוסיפו
לוכחת דכתיב ועלתה יבמתו השערה ופרש"י השערה מקום מזומן לבך משמע וקבעו מקום הוא בבה שהומרים נחלץ במקום כלו' וכ"כ הטור ז"ל וקבעו
מקום תחלה לומר נחלוץ במקום פלוני ובהגמ"ר בתב ויאמרו ג' דיינים אל השנים נלך ושב במקום פלוני ואע"פ שבתוב בת"ה סימן רכ"ו והשנים הנוספים
לא לריכים למקבע לוכחת וכן משמע בקונטרסין כיון דהגמ"ר מלריכי וכן נראה מדברי הטור והרחומה שבתבו הום' השנים קודם קבעו מקום שפיר דמי
לריכין למקבע הכי ומסתר חלילה לגדולי תסבנו בשם מהר"ר יצחק גרול"ח דאקע"ג דבתב תסתר נלך במקום פלוני לחלוץ אין לריכין
לומעבד הכי ולא סתר חלילה לגדולי תסבנו בשם מהר"ר יצחק גרול"ח דאקע"ג דבתב תסתר נלך במקום פלוני לחלוץ אין לריכין
כולם לומר כן אלא החתם שבהם וכן משמע בגמ' דא"ל לרב לרב כפת חת לזרזת דקני וכו' ולא תסבתם שהם יאמרו כלום מע"ג דמקט לשון רבי' ה"נ נקט לקמן
מקרין ליומה מע"ג אלא מקרי לה ר' עכ"ל ומ"מ מהגמ"ר שבתוב משמע שבל הג' לריכין לומר כן : ודע שבתוב בקונטרסין ויאמרו זה לזה נלך למקום
פלוני ונקבע מקום לחלילה שם פלוני וילכו ויבדו שם לשם חלילה שנאמר ועלתה יבמתו השערה ויעקרו ממקומם הרחשון וילכו לתקום השני לחלוץ שם ע"כ ל
ומתוך דבריו נראה שבשקובעים ביום שחולכין מיירי והיינו דקאמר ויעקרו ממקומם הרחשון וילכו למקום השני לחלוץ שם וה"ה
אין ללמוד מדבריו שלריכין לקבוע מקום שילכו ליבד בו כדי שמשם יקבעו מקום שיחלצו בו כדמשמע לכאורה מפשטו דליסניה דהתם כשהם עומדים ומ"ה לריך
שיבדו במקום קבוע שמשם יקבעו מקו' לחלילה כדי שיעקרו משם וילכו למקום שקבעו ואז יהיה היכירא לקבועים שהם היו קובעים מקום לחלילה ועומד
עומדים ובו ביום ילכו ויבדו שם לת מיבעי' מילתא אבל לה"ג שהם היו יושבים כבר שבמקומם קבעו מקום כלומר לחלוץ ויעקרו ממקומם וילכו למקום ההוא
דהא חיכא היכרא ומיהו כשקובעין ביום שלפני החלילה אפשר שהחלילה תהיה בעומדים יכולים לקבוע דשפיר מינכרא מילתא דקבועים היכן שקבעו מיום לחבירו
ואפשר שג"כ לריכין להיות יושבי' בעת שקובעים מקום כי היכי דלתחזו כדייני בעת הקביעות ואע"ג דמשמע עוד מלשון זה שלריך שיבדו במקום ש'
ויקבעו מקום אחר נראה דהיינו דוקא כשקובעי' ביום שחולכים בו כדפרישית כי היכי דתיהוי היכרא לקבועים אבל כל שקובעים ביום שלפני החליל' לקבוע
להם במקום שיושבים בו שפיר דמי עיין ב"ח סעיף ה' מיהו ע"ז ומפרש דברי קונטרסין מ"ש ויעקרו ממקומם וכו' דאל הטעה לומר דמהני אפי' תחיה
בעלמא ויקבעו בתחילה תיבה מקום ולא יבלו לשם לבן לומר ויעקרו ממקומם אז יושבים וילכו למקום אחר לשם לקבוע שם : **יג** ו
אחר שבחתי זה ימים רבים מ"כ בשם הר"ר יצחק מגרוני' ז"ל דלקבועי' מקו' ח"ל דלשיב שם בלכו שם ותמרו בחלון שבב לחלון למחר
לתנם בת"ו משמע דאפי' הליכ' לח לריך אלא לומר בעלמא אבל מאחר דנותי שהלכו שם ותמרו בחלון שבב לחלון למחר
דבשרה החלילה וכ"כ הטור : **יד** שקביעות מקום לריך שיהיה בערב יום שלפני החלילה כ"כ הטור והמרדכי והגהות מיימון בשם תני"ה וז"ל רבנותי תומני

קביעות מקום בהתה

ח טז אם החליצה ביום ראשון אין קובעים מקום כיום השבת כי אם בערב שבת :

ט יז המקום שיקבעו לחלוץ שם צריך שיהיה בגובה שלא עיר כלומר מקום מפורסם :

י יח ביום שקובעים מקום שולחים הדיינים להזהיר ליבמה שביום החליצה לא תאכל (ולא תשתה) שום דבר עד שתחלוץ :

הגה גם שלא תלוק לפניהם ושלא תדבר הרבה (ושלא) תקרי שיהיה קודם החליצה וכן חוזרין ומזהירין מוהה על שלא הדברים בשחרית קודם החליצה גם כן וכן נוהגין שיהיה היום רגלו קודם החליצה כדי שיהא בקל לחזור ביום החליצה גם טוב שיסיר לפניו רגלו גם יחקרו דין : הגה ולאחר שחלצה ורקעו לחלוץ גם שאר הדברים שנזכירין להקור יותר טוב הוא לחקרן מלם ביום שקודם החליצה גם ילמדו היבמה והיבם להקרות כתובי בנשואה תחת (כ"ז בסדרים) :

יא יט אין חולצין בלילה כ ולא בשבת ולא ביום טוב כא ולא בערבי שבתות וי"ט (חגל בחול המועד חולצין) (ב"י) :

יב כב ביום החליצה יבאו החמשה דיינים למקום שקבעו והשלשה דייני הראשוני ישבו על ספסל א' (הגדול בחמלע) והב הנוספי' ישבו מכנגדם בספסל אחר (ויש שם יושבים מן הלד וכן מהגין) והיבם והיבמה עומדים באמצע : הגה והיבם והיבמה ילבשו בגדים רוק ולא בגדים הדיינים ולא הדיינים מלבש שנאמר ועלתה יבמתו בשער' מיהו אם הדיינים הלבו מלבש אין החליצה פסול' :

יג כג מביאים עוד אנשים שיהיו שם בעת החליצה ולפחות יהיו ה' שנמצא עם הדיינים הם עשרה :

הגה ולכן מהגין עכשיו שהולכי' לחלוץ מיד אחר יניחת ב"ה שחריח ולא חיכוך רוב עם והגדול שבהם תומר לחבירו (בדבים) גלך לחלוץ במקום שקבעתו לחמול) :

יד כד וכל הבאים שם צריכין לישב מרחוק מהדיינים :

הגה ולא יבב שום אדם על הספסלי' שיושבים הדיינים שהולכין לפניה וגם בוריים שני עדים כשרים ומעמידים אותם אחר הספסלים לחקור אותם על היבם והיבמה אם ידחויים לחלוץ והיבם יתעטף עלמו בשבל וכן היבמה תתעטף :

טו כה יזהירו ב"ד את היבמה שלא תרוק בפני היבם ער שתחלוץ : הגה גם יזהירו אותה שלא תעלה בידן חליצה פסול' שלא תתעטף לחלוץ מה"כ מכל האתין (הגהו' שפסי פוק חלוצה) (וע"ל סי' ק"ע) :

טז כו צריך שהיבם והיבמה כז לא יהא שום א' מהן כח קטן כט ולא חרש שאינו שומע ואינו מדבר ולא אלם ל ולא שוטה :

יז צריך שלא יהא היבם החולץ סומא אם יש לו אחת שאינו סומא :

יח לא צריך שלא תהא רגל היבם עקומה לאחור או הפוכה על צדה וגם שלא יהא מהלך על אצבעות רגליו :

יט לב אם היבם הוא בר צריך שידעו אם היתה הורתו והורת אחיו מת ולידתם בקדושה : כ לריך

חליצה בקדושה הרי הם כיבמה לכל דבריהם :

כ לג צריך שידעו אם הניח המת זרע :
הגה וכל החקירות שו שואים הנעשים בשעת החלילה כדי שיתפרסם הענין
בדיעים וכן הוה בסדר חלילה לשאול העדים מכל מה שכתבו כאן מתחלת
סי' ט"ו עד סי' כ"ח ומתוריס ג"כ בדיעים שכתב שצ"ו מלחתמול על סימני כתים
והתזה שהם גדולים :

כא לד צריך שידעו בית דין אם יבם זה הוא אחי המת
מאב לה ואם היתה להם ישיבה אחת בעולם :

כב לו צריך שידעו אם יבם זה הוא גדול האחים :

כג לז צריך שידעו אם היא זאת אשת המת אחיו של זה :

כד לח להעיד על דברים או נאמן עד אחד ואפילו אשה
או עבד או שפחה או קטן שהוא כביר ונבון :

כה לט צריך שידעו בית דין אם יש צ"ב יום שמת הבעל
(וע"ל בפירוש הסדר סימן ל"ט) :

כו מ צריך שידעו אם היבם אשר רגל :

כז מא צריך שידעו אם היבמה אשרת יד ימינה :

כח מב משיבים היבם והיבמה תחלה (ושואים הדיינים
לו הגיול שבהם ש היבם מהו מבקש ויאמר להם שבא לחלוץ ליבמתו
ויש לימתו אם רלוה לחלוץ ותאמר הן) ואחר כך אמרו להם עמדו
(ור עמוד היבמה לימין היבם) :

כט מג יעמדו היבם והיבמה על רגליהם ואם היבמה
חפצה ביבום יאמרו ליבם אי ניחא לך חלוץ אי ניחא
לך ייבם והוא ישיב שאינו חפץ ביבום ואם היבם חפץ ביבו'
והיבמה אינה חפצה או שהיא מאורסת שחולצת ולא
מתייבמת מלמדין אותו תחלה שישיב שאינו חפץ לייבם
וכך יאמרו לו אתה חפץ לחלוץ ליבמתך זו והוא משיב הן :
הגה ו"ח שבכל ענין שואים אותו אם רולה לייבם או לחלוץ ואע"ג דמלוה
חלילה קודמת מ"מ שואים אותו כדי שיאמר שרלונו לחלוץ וירחו שבדר
היה מרולה לחלוץ ויאמר שחכתן בחלוץ וכן נוהגין ושואים אם יש לו אשה
לומר לו שמחה ליטה אותה ואין נזה משום הרס ר"ג (וע"ל בפירוש סדר
החלילה סי' מ"ד ומ"ו) :

ל מד צריך שידעו היבם והיבמה שבחליצה זו היא מותרת
לשוק : לא מה צריך שלא יהא אנוס לחלוץ :

לב מו אם נשבע לחלוץ או שלא להלוץ מתירין לו קודם
הגה :

חלילה וכן נרחה שסובר הרי"ף ורבינו ירוחם כתב שהר"ר אברהם בן חסמך הסיע שאין לריך להכיר שזאת אשת פלוני והוא החכים שהמתירים שלריך
לח להעיד על הדבריס או נאמן עד א' וכו' נכר' החולץ להקרן רב יהודה בגיטת החלילה לריך שיהא פלוני ידוע לבני דיומא קדמאה לבני דיומא
ואחמודעתיה דאחהוה דמיתת מאזא הוה ואסיקנא דאפילו קרוב ואפי' אשה אפילו עבד אפילו מילחת
בעלמא הוה שהתיר ניהו גברא כלן והא ניהו אחתא כלישא ובמו שבחבו שם הרי"ף והרא"ש וכתב הרמב"ם וכתב הרמב"ם זה דעתי או קטן שהוא מכיר ובגון נאמן בכך
והטור כתב דשפחה נמי מהימנה ונרחה דגם להעיד שהיתה להם ישיבה א' בעולם סגי בחד מהני דגלויי מלתא בעלמא הוה וכ"כ מדברי הטור ושם"ק וכן מ"כ
בסדר חלילה ומ"ל ישאל את היבם שם הוה אחיו של המת מאביו ואם היבמה אשתו של המת וחלילה שאול אי על כי נסים :

לג לריך שידעו ג"ל שם יש ג' יום שמת הבעל כ"כ הטור והחלות' וכמ"ק ובטור מסוס דחנן בה חולץ היבמה לא החלוץ ולא החייבם עד שיהיו לה ג' חדשי
כלומר דחוך ג' חדשי חיכה למיחש שמא מעוברת היא ואסיקנא נריס החולץ הלכה כר"ל דאמר חלילה מעוברת לא שמה חליל' ונרחה דגם זה כגי בעלות
חשה לו קרוב דגלויי מלתא בעלמא הוה וכן מלאתי כחוב בסדר חלילה מצולמא דמסוס דיבמי דיש דנוחה כמ"ש הר"ן נדיים
גיד הנשה ובמרדכי ור"י נפ' מלוח חלילה ול"ל הטו"ר כתב נסבר המלוח לפי' הטור חולץ בימין כל חדש שהוא חולץ בשחיסה נמועל של
יתין בימין ובמועל של שמא בשמא ור"ת שהחולץ בימין שלו שהוא שמא כל חדש והכי מסחבר דכמה"ג חומרים בחליבת מנעלים שהיא ימין ול כל חדש ע"ל ודעת
הרמב"ן שאינו חולץ כלל כמ"ש הר"ן ר"פ גיד הנשה וג"י בפרק מלוח חלילה וכתב עוד נר"י בשהרמב"ח הניח הדבר בל"ע ומשמעתי שהגאונים שהחילו בשחיסה חלילה
כהרמב"ן והרמב"ח ונ"ל שאם יש לו שם אחר לריכה לחלוץ שתי רגליו בשם אחת (כגר כתבתי בשם ג"ח חדשים נוהגין כן וחולנים זה שם' ויכוונו היבם והיבמה
שבשעת חלילה רגל שהדין הוא לחלוץ בו הוא מכוון לפטור בו ימחו וכן היה חכמון כן) שניל' החתח החלוץ רגל זה בעודה חולנה רגל שני בידה אחרת אשם
חולנה רגל אחד קודם חבירתי חיכה למיחש שמא בריגל אחרת והוחל לה חלילה מכולה ולריכה לחזור על כל החתיס וחק על כי אשם
חולנה בב' רגלים בשם אחת נמלא שלאחר מהם חולנה בימין בריגל שמא לחלוץ בימין שלא טפי עדיף לחלוץ בימין בריגל שמא בשניה ובשניה בריגל שמא
מכולה ואם היה שולט בב' רגליו חולץ בימין כל חדש : מא לריך שידעו אם היבמה תערת יד ימינה מפני שלריכה לחלוץ בימין כמו שיתבאר בס"ד ואם
הוה תערת יד ימינה הרי שמאל דידה בימין דעלמא וכמו שכתב המרדכי : מב מושיבים היבם והיבמה אחר כך חומרים להם עמדו כך כתב בקונטרס ריסק ח"ל
בחלילה יבדרו ג' דיינים ויוליו החלוץ והחלולה למניהם ומשניהם אם יחם מבקשים ומשניהם אם רולים לחלוץ ואחר כך יאמרו הג' דיינים אם כן
עמדו ויסיפו עוד ב' דיינים עכ"ל ונרחה שמה שמושיבים אותם חחלה טעמא כדי שיהיה היכירה שלריכים להשחל מעומד לך מה שכחבו שיושיבו החלוץ
ואח"כ ויסיפו הב' דיינים ליחח לפי מה שכחבתי שניוס הקניעות בודרים הג' דיינים שמושיבין שא"כ נפרס ואחי יושיבו החלוץ והחלולה לפניהם וכו' ניוס
שקונעי בו קלת : מג יעמדו היבם וכו' אי ניחא לך חלוץ אי ניחא לך ייבם בפרק החולץ אמרינן דכי אהו לקמיה דרב יהודה ח"ל הכי וכתב כפר מלוה גדול
ולכל הפירושין ח"ן חומרים אי ניחא לך ייבם חלה ניוס ולא כמו שכתוב בכפר ההרומה שלבולם חומרים אותו ע"ל ומכאן ואילך דנפשים שלריך
שחולנה ולא אחר שיאמות חלה שלריכה למימר בהו אי ניחא לך ייבם חלה אמרי' ליה : מד לריך שידעו היבם והיבמה שבחלילה א' היה מוחרת לשוק כדאיתא
בחלהי פ' מלוה חלילה ה"ר חלילה מוטעית בשריה אחו חלילה מוטעית אמרי' לו חולץ ובכך אחה כונסה אמר ליה הרבי יחמן אני שוחה
בין שנחחנו הוה ולא נחכוונה היה בין שנחכוונה היה ולא נהכוין הוה חלילה כסולה עד שיחכוונו שניהם וכו' ומכאן ואילך כך כתב בקונטרסים
שיאמרו להם הדיינים חלילה זו בשה להחיר היבמה לשוק זקוקה ליבם : מה לריך שלא יהא אנוס בחלוץ לחניח בסוף פ' מלוה חליל' לחלילה
מעוכה כסולה ומשמע בגמרא דאפי' היה מעוכה כדין לריך שיאמר רולה אני : מו אם נשבע לחלוץ מחירין לו כי היכי שלא להוי אנוס בחלילה זו מכאן
שבועה זו וכמו שכתב הטור בסוף הלכות גיטין ושם כתב אך ערבוה יהן אם יראה שאין זה דומה לאונס ואם נשבע שלא לחלוץ מחירין לו כדי שלא יהא עגיין
ודע שאף על פי שכתב המרדכי והגהות מיימון שרש"ס היה נוהג להחיר חרם ליבם כדי שלא ה"ה חלילה כסולה ולריכה להזור על כל החתיס כלומר
הויא כסולה מסוס דכל שחייבה עולה ליבום חינו עולה להלילה ובזמן הזה חע"ג שלא נזר חלת עד כוף חלף החמישי מ"מ כל חדש מבשיעין
לוחו בעת ובשעין שלא יסח על לבחו ואפי' הכי לא נהגו להחיר אבועה מסוס דנקטינן בסחר רבנן דלגינו חרמ"ס כמו שכתבו המרדכי והגהו' מיימון
ובעמוליהן דכיון דיבמה שריי לידומי חלת לחריח דבעועה רציעה עליה רחייה ליבום היו ונדולה מזו כתוב בהגהות מיימון גבי חלילה מעוכה שחם יש לו חסס

לד לריך שידעו שם הניח' המת זרע דחנן בפ"ב דיבמות מי שים לו בן מ"מ
פוטר לח חשח חבירו מן החלילה ומן היבום חוץ ממי שים לו בן מן הבפחה
ומן הנכריה ובגמ' מ"ש לחחויי מחי לחחויי ממזר ובפ"י נחמרי דבח נמי
פוטר מן היבום וכתב הרמ"ם בפ"ב דיבמות ח"ל כתב בה"ג דיבמות ח"ל לפיכך מבן בה"ג לפיכך
לו עיין עליו ועי' ל דבפ' ולא מלא יחמה פרט לזה שאין שמו מחויות ל הרמב"ם
בפ' ח' זה שאמר בחורה ובן אין לו אחד הבן אחד הבת אין לו זרע הבן לו זרע
הבת הוחיל ויש לן זרע מ"מ בין מחזה זו בין מחזה הרי זה פוטר לח חשחו
מן החלילה ומן היבום חפי' היה לו זרע ממזר לו עובד ע"ה כ"ש פוטר לח
חשחו מן החלילה ומן היבום חבל בנו מן הבפחה ומן הנכריה אינו פוטר לח
חשחו וכן היה הכסמוה כל הפוסקים : לה לריך שידעו ג"ל שם יבם זה
הוא אחי המת מאב דאין זוקק ליבום וחלילה שלא אחיו מאבי חבל לא אחיו
מאמו דילפינן אחוה אחוה מבני יעקב בחיחת בריס פ"ב דיבמות ובסוף פרק
מלוה חלילה אסיקנא אין חולנין לח"כ מכיון ובגמ' בפ' החולץ אמרינן
ואחמודעתיה דאחהוה דמיתת מאזא הוה : לו ואם היתה להם ישיבה
אחת בעולם כגון שהיו שניהם להם ישיבה אחת בעולם ושעמת מסוס דאם נולד היבום אחר מיתת אחיו בעלה של זו אינה
זוקק' לה לא לחלוץ ולא לייבם ופוטרת גם את לרתה כיון דלולן שמת והניח
חשה וכפל' לפני שמעון ואחר שמת דלולן ונולד לו אין שנולד לו קול' שייבם
לה שמעון אין שנולד אחר שייבמה הרי חשה דלולן ערוה על לו לעול' לפיכך
אם מת שמעון ונפלה זו ולרתה לפני לו שהיתן פטורו' מן החלי' ומן היבום
וכתבתי בפ"ב דיבמות דלא מלינו לה מדכתיב כי ישבו אחים יחדיו שהיתה להם
ישיבה אחת בעולם כגון שהיו שניהם להם ישיבה אחת בעולם היה בעולמו ואם מת לח אחר
שהיתה לו ולאח ישיבה אחת בעולם היה זוקק' אפי' אחר חלילה של זה שלא
היה בעולמו של מת (הגי"ה וכתב נאור זרוע דבשעת הדחק נוון שהיבם
רולה לילך למדינת הים ואין כאן עדים המכירין אותו ויחלילו אע"פ שאין
מכירין ואח"כ החזו לאחר עדי המכירין ולריך עיון אם כן שלא היה לנו לכחו'
טעד חלילה עד שמכירין אותו כדרך שמתבאר לעיל סי' קס"ט סעיף ג' ואולי
בעת הדחק אינה רחיה : לן לרי' שידעו אם יבם זה הוא גדול האח' דגרסי'
בהחולץ אימתי חלילי קטן וחלילה גדול כליני בה ר' יוחנן וריב"ל אחד אומר
חלילה גדול עדיפא ואחד אומר כי הדדי ניהו ופסק הרמב"ם בפ"ח ממל"ח
חלילה גדול עדיפא וקטן זה לאו קטן בשנים הוא ההוא חלילה פסולה שלא
בי"ג שנה ויום א' הוא שלא שהוא קטן מאחיו ואפ"ה חלילה גדול עדיפא :

לז לריך שידעו אם היח חולנין אח"כ מכירין וכן כתב הרמב"ם וכ"כ הרא"ש בסדר
חלולה חין חולנין לח"כ מכירין וכן כתב הרמב"ם וכ"כ הרא"ש בסדר

ולא אמר כלום דבדיה תלת לחמנא ליה לי ניחא ליה לייפס לי ניחא ליה
לחלוץ וכיון שנתרצה שעה בתחלה לחלוץ זהו תלוה ומחוך דבריו משמע שמ"ל
להחזיר לו שנותנו כדי שיחלוץ : מז צריך שיבטל כל מודעות שמסר וכו' כ"כ
הרמב"ם וכ"כ הרא"ש בסדר החליצה ופתנותו הטוה ורבינו ירוחם וכן כתב
בספר מלוח גדול : מח וכן צריך לפסול כל עדים שיעידו שמסר מודעה זהו
כדי לחוש לדברי הרמב"ם שגבי גיטל מודיע לגט שהניח הר"ן בריש פ' המולח
ומגיד מנחה בפ"ו מהלכות גרושין : מט צריך הג"ר שיזהרו שלא תעלה
ליתם חליצ' כפולה כ"כ בקונטרסין ועשמ מפני שהיתה לריכה להזור על כל
הלחים כמו שכתבתי לעיל גבי לריכה שלא תחוק בפני היבם : נ צריך לשאול
ליבמה אם אכלה קיוס כן בתוב בקונטרסין והטעם משום דבעינן ויק מחמת
עלמה ולא מחמת דבר אחר כמו שכתבתי לעיל : נא יקח החכם המנעל
בידו ויבדקנו של ז יהא שום טיט דבוק בו מבפנים כן בתבו המרדכי והטור
וטעמא כי היכי דתהוי חליצה מעל לרגלו ולא מעל המעל : נב וילוה ליבם
לרחוץ רגלו הימיני יפה כ"כ המרדכי וטעמא כדי שלא יהא שום טיט דבוק בידגלו
והויא חליצה מעל המעל : נג ויקשור היבם המכנסי' למעלה משוקו כן
כתוב בהגהות מרדכי ובתב שהטעים כדי שתהא רחייתו הדיוטים שלא יהא
חליצה בין רגלו ובין המנעל : נד יתן בעל המנעל ליבם הנעל במתנה
דתנן בפרק מלוח חליצה בסמל שתיו שלו חליצתה בסדרה ותמרינן
בגמרא גבי עובדא דחבדי הוה קאי קמי' דרב יוסף וכו' דהיינו לוקח בדיעבד
אבל לכתחל בעינן דבעל המנעל יתננו לו' במתנה כלומ' שיאמר לו בהדיא תני
נותנו לך במתנה מיהו בתוב בהגהות מרדכי בשם רבינו יחיאל דהיינו דוקא
בתנעל שתינו מיותר לכך אבל אם הוא מיותר לכך אין לריך להקנותו אבל
אחר פוסקים לה חלקו בבך * ובתב המרדכי עוד אין לריך לתקן התנעל
בשם חליצה : נה יעלנו היבם ברגלו הימיני ותנן בפרק מלוח חליצ' חלצה
בשמע חליצת פסולה ור"ת מבשי' ומפורש בגמר' לילי הלכתא כר"ת ובתב הטור
שאם הוא שולט בשתי רגליו חולץ בימין כל אחד ואם הוא אטר דגלו הימיני
בתבתי מבשמו לעיל : נו יחק בלא שתי שוקיים כן בתב הטור וספר מלו'
גדול ושמ"ק והתוספות והגהות מיימון וטעמא כי היכי דלא תהוי חליצה חליצתא
בתעל : נז יבנים קרסי המנעל בלולאות כי היכי דתהוי חליצה חליצתא :
נח יבריך הלוטות פעמיים סביב שוקו כן בתב בהגהות מרדכי ותע"פ
שקוסב לכן פתבו שכולכין הלוטות ה' קסרים סביב לשוק והקונטרסין כתבו
שכורכין שלש כריכות לא נהגו לעשות יותר משתי כריכות דתניא סגי להדק
הסמל יפה ומה שכתבתי מן התרכובה ולמטה מדתנן בפרק מלוח חליצה פסול' מן
התרוב' ולמטה חליצת' מסדרה מן התרכובה ולמעלה חליצתה פסול' וכיון
הרי"ף דהקושר הלוטות המנעל למטה מן התרכובה קרוני מחייתין דכשרה
משום דכשתתירתן מעל שוקו מעל רגלו קיימן דיה שפל שם קשרו למעלה מן
התרכובה הוי מעל המעל וכן בתב הרמב"ם : נט ויבניסם בנקבי שבמנעל
בעינן שיגיעו הלוטות בשפר שוקו מלהוריו משום דבעינן דתהוי חליצה מעל
רגלי ולא ישל המעל בתב המרדכי שיתוק מהמנעל מעט לפני ולאחריו כדי
שתהא הלוטה התחתת דבוקה ממש על רגלו יקף וכן בלבדו מוכיו לתחוך
מעט מלחורי המנעל ולתחוך עוד מעט בלדים נמוך מהיתוך שבאחורי
המנעל ופעם התשוה כורכין הלוטות על אחד שבאחורי המנעל ופע' שני'
כורכין למטה מהיתוך זה ומבניסין הלוטות בנקבים שבלדים ויש שעושים
מלחורי המנעל תחך רחב בענין שבתי הבריכות יגעו הלוטות בשפר שוקו
שבאחורי המנעל : ס ויקשור השתי רצועות על בשר השוק מלפניו שני
קשרים זה על גב מהודקים וענובה עליהם :

הגה ויהרו הנעל והתשה שלא יסובו בתשובתן ל השוחל תוקה הן הן תו
לתו שלא הל הן על דבר הן ותר לתו על דבר הרחוי לומר לתו גם
יתמרו בלשון לעז כדי שיבינו (ע"ל בפירוש סדר הגט סי' ס"ח) :

לג מז צריך שיבטל כל מודעו שמסר על חליצה זו מח וכן
צריך לפסול כל עדי שיעידו שמסר מודעא על חליצה ז
וכך יאמר לו החכם ליבם אמו הריני מבטל כל מודעי ומודעי
דמודעי עד עולם שמסרתי על חליצה זו וכל דברי שמסרתי
שהם כשיתקיימו גורמי לבטל חליצה זו הרי הם בטלים וכן
אני מעיד על עצמי שלא מסרתי שום דבר שתפסל חליצה
זו מהמתו והריני פוסל כל עד או עדים שיעידו שמסרתי או
שאמרתי שום דבר שיתבטל חליצה זו או יורע כחה מחמתי :

לד מט צריך לב"ד שיזהרו שלא תעלה בידם חליצ' כפולה :

לה נ צריך לשאול ליבמה אם אכלה או שתתה היום :

לו נא יקח החכם המנעל בידו ויבדקנו שלא יהא שום טיט
דבוק בו מבפנים (וה הו עשוי כהלכתו) :

לז נב ויצוה ליבם לרחוץ רגלו הימיני יפה :

לח ויגש תוחו יפה ויכוך בג סנדלו ולך בה :

לט נג ויקשור היבם בנף המכנסים למעלה משוקו :

מ נד יתן בעלה המנעל ליבם המנע במתנ'(ויקנו היב בהגה'
מ נה ינעלנו היבם ברגלו הימיני כשהוא נו יחף בלא בתי
שוקיים אלא דבוק לבשרו (ויהא מכוון למתן רגלו של יבם ולא
יגיע למעלה מחרכובה :

מא נו יכנס (קרסי) המנעל בלולאות :

הגה ויש סדרים שכתוב בהן שהבד המסדר נועל לו המנעל וקשרו לו כראוי
אבל אין לחוש אם היבם יכול לעשותו בעלמו שכיר כמי :

מב נח יכריך הרצועות פעמיים סביב שוקו מן הארכובה
למטה נט ויכניסם בנקבים שבמנעל בענין שיגיע
הרצועות בבשר שוקי מאחוריו (ויהא שהרצועות יהיו מכוונין זה
אצל זה כל מה שאפשר) (כל הנ"ל בספרים) (וע"ל בפי' הסדר סימן נ"ח
וסימן נ"ט) :

מג ס יקשור השתי רצועות על בשר השוק מלפניו שני
קשרים זה על גב מהודקים וענובה עליהם :

מד סב צריך שילך היבם במנעל ברגלו ד' אמות (וילך לפני
הדיינ' שירון היה רגל ימינו (שם וע"ל בפירוש הסדר פי' ס"ג) :

מה סג יעמידו היבם אצל כותל או עמוד לישען בו (ויהר
שלא ישען כל כך שהם נוטלין העמוד היה נופל וזה לונו מקרי עמיד) :

מן סד בכל ענייני החליצה בין בקריאה בין בחליצה בין
ברקיקה יהיו הדיינים יושבים והיבם והיבמה עומדים
(ומעמידים היבמה לפני היבם כדי שתהא דבורה עמו לפני היבם) :

מז מלמדין אותה ואת היבם לקרות עד שהוא והיא יהיו
רגילים ותהיה יכולה לקרות לא אבה בנשימה אחרת
(ותומרים ליבם ולימה עיני החליצה וזה תהי' פעורה ממנו ומותרת לכל
אדם ותומרי' להם שיכוונו לזה והם יכיבו הן) :

כתב הטור בשם ספר המלות וכן כתב המרדכי ובתוב בקונטרסין שיהיה הקסרים על פני השוק ולא מאחריו : נא שני קסרים זה על גב זה וכו'
בדיעבד פרק מלוח חליצה גבי הא דתמרינן ותע"ג לחית דיה תומרתא קטרינן דיה מיתנא כהאי תוספ'גדסיון דיה וכלמי כילך עושה הוא קושרו עד שיהא יפול
להלך בו מאליו דבי חניא דריה דבי הלל תמר עושנו כדי שיצטרך להחיזו בידיו ומיהו נהגו לקשר בקשר גמור ותע"כ שהמרדכי כתב דר' חיים
עיקר אם כן לא יהנק השני להרמ"ם שמניין שבתב והגו החילוק לקשרו בקשר גמור דקי"ל דעניבה לאו קשר הוא לענין שבת ובתבו הגהות מיימון בשם ספר
מלות גדול וים עושין קשר עניבה על הקשר לקיים שניהם מה שתמר ובי וכלמי וכ"כ בהגהות מרדכי והתוספות בתבו שקשור שני
קסרים ולא הזכירו עניבה והטור בתב וקשרנו קשר גמור ולא בעניבה וי"ח שלריך שני קסרים זה ע"ג זה וטעמם משום דעניבה חפי' על גב קשר לא הוי
קשר ולחומיית ובקונטרסין בתוב שני קסרים זה על גב זה מהוקים ועניבה עליו ורחה דפוסר דמ"ל קושרו היינו שקושר ב' קסרים זה על גב זה
בקשר ח' לאו בלום הוא ורולה לחוש גם להרמ"ם ח"תמר עושנו ובן מלתתי בסדר החליצה לגדולי תבתם שקושרים שני קסרים זה על גב זה וגם עניבה עליהם
כדי לקיים עליהם דברי הירושלמי ובתוב בסדר המכר וכ"כ ל"ל שתי קשרי ע"כ לקשר קיימת תמנם שניהם ח"ו קשורי' בחוזק בך רפויים ועל ידי העניבה
קיימים כלם עכ"ל וכ"ל דטפי עדיף ב' קסרים מהודקי' משני קסרים רפויים ועניבה עליהם לך ורחה לעשות שני קסרים מהודקי' ועניבה עליה' כדברי
הקונטרסין : סב לריך שילך היבם במנעל ברגלו ד' אמות כ"כ בהגהות מרדכי והטור בתב ר"ת שלריך שילך בו מעט כדי שיהא נרחה כשלו והמ"ו דבי בתב
ולריך להלך בו שעה אחת קודם חליצה כדי שיהא מכוון לרגלו והכל עולה לענין אחד שעה אחת לאו דוקא ובד' אמות כנ"ל : הגה ולריך לילך לפני
הדיינים שידעו אם הוא אטר כן בתוב בהגהות הייט : סג יעמידו היבם אצל כותל וכו' כן בתב הרא"ש בסדר החליצה שרצו דבותינו עושים כן כי היכי
דמני מלחשיה לבדעיה וכ"כ בספר מלות גדול וסמ"ק והחלומה : סד בכל ענייני החליצה יהיו הדיינים יושבים והיבם והיבמה עומדים בפרק מלוח חליצה
חניא בוותיה דרבה חלצה למעלה הנעל וכו' והחלומה מן הגדול בין עומד בין יושב בין מושב חליצתה בסדרה ובתבו התוספות והרא"ש והע"ג דבתב ועומד
ואחר בין עומדה מעבדת מלתא בתיב ויעמוד ויאחר והא דדרים בספרי ועמד ואחר בין דברים הללו מעמידה אם בעמידה מבשמתא נעלמא היא להבחל בעיני
עמידה משום דלמיתי לגמר דין ובן בתב ספר מלות גדול שלריך שיסבו הדיינים והתשה לכתחלה לריכים לעמוד בעין בין כי הוה דחתיא לקמי' דר' חייא
בר אבין ח"ל בתי עמוד וכ"כ ר"י בשם הריב"ח וכ"כ בספר התרומה ותע"פ שכתב"ם תירו מלריך עמידה בחליצה ותע"פ שבתב הרמב"ם בחליצה לכתחילה מיושב ולא בדקיקה הוא משתמע למה הלריכה הרמב"ם מעומד ובן נרחה שהוא ג"כ דעת הרי"ף שבתב בסוף בסדר
חליצה ואין לומר דדריו שלא בעמידה משמע דחליצה ודקיקה חפי' מיושב נהגו העולם להעמידם חפי' בדקיקה וחליצה וכ"כ הרב המגי"ד ובתוב בסדר חליצה
לגדולי תשבתם שם היבם חלם לו זקן מוקים ליו מקל בידו לסמוך עליו אבל לא יושב להחליצה ותם ח"ו כלל שלא יושב. כגון שפוח חולה חמוד דיושב עכ"ל ובתוב
עוד שם חליצת החולה שלא היה בה כח לעמוד ואין עומד ואין יושב וכל דבר שאין לו תקנה הטוב דיעבד כדפרם' לחתיחת וקדילוח של בכח בפרק כל שעה ע"ג ושלום מהונך
הקטן והנעריך שבישראל עכ"ל :

מח סה מקרין ליבמה מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל
לא אבה יבמי סו ומקרין אותה מלה במלה זו אחר זו
רק לא אבה יקראוהו בפעם אחת סז וקריאה זו ושאר קריאה
צריכים להיות בלשון הקודש (וסח טעו נפש' חינם יחזור לרחם
המר' (נכדר מהרי"ל) :

מט מקרין ליבם לא חפצתי לקחתה (וקורין לו מלת לקחת'
נמשיח ה"ל גם יקרא מלות חלו בנשימה תחת) (סט) :

נ סח צריך שיבין היבם דברי היבמה ומה הוא משיב :

נא סט ישעין היבם לכותל או לעמוד שאחריו וידחק רגלו
בקרקע : (ויהיו רגלו על יבמה בעניין החליצה) (ס) :

נב ע ונגשה יבמתו אליו ומתרת קשירות המנעל בידה
בלא סיוע השמאלית עא ואחר כך תתיר הקרסי' (התחתון
התחתון תחלה) ותתפוס רגלו בידה השמאלית עב ותגביהנו מן
הארץ ותשמוט המנעל מן העקב וגם תחלוץ כל המנעל ביד'
הימנית בלי סיוע השמאלי' עג וגם בלי סיוע היבם לא בידו ולא
ברגלו ער ומשלכת המנעל בארץ (ומסלק תוהא למרחוק) עה
ובכל זה תהיה גם היבמה מעומד כפופה אבל לא יושבת ולא
על ברכיה (ויאמר לה הרב שתסתכל רוק גדול בפיה ולא כיהוק ועיטוש גם
לא תרוק מים בעלמא רק רוק ממש) :

נג עו תעמוד היבמה נגד היבם וירקה בארץ כנגד פניו עז
רוק גדול עח וצריכים הדיינים החמשה לראות הרוק
כשיוצא מפיה עד שיגיע לפני היבם על הארץ :

נד עט מקרין אותה בלשון הקודש ככה יעשה לאיש אשר
לא יבנה את בית אחיו ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל
(בית חלוץ הנעל בית חלוץ הנעל) :

נה פ וכל העומדים שם עונים ואומרי' חלוץ הנעל ג' פעמי'
גו פא יחזיר

סה מקרין ליבמה מאן יבמי וכו' מפורש בגמרא סוף פרק מלות חלוץ' ויקרין
אותה מאן יבמי ואוח מציג לה חפלתי לקחתה וחת"כ חולות וחת"כ רוקקת
ומפורש בגמרא שמלוה לעשות בסדר הזה ואי אפשר ליה לן בה : סו ומקרין
אותה מלה במלה זו אחר זו רק לא תגה יבמי יקראוה בפעם אחת בסוף פרק
מלות חלוצה תמר תניא התי מאן דמקרי גט הלוצה לא לקרייה לריה לא
לחודיה תגה יבמי לחודיה דמשמע תגה יבמי שלא לא תגה יבמה בפת חת'ולא
ליקרי לר' ריה לא לחודיה חפלתי לקחתה לחודיה דמשמע חפלתי לקחתה דבת
אחר אפוקי מילתיה דלא בה רב אלי תשכחיה לרב כהנא דקא מלטער ומקרי
לה לא תגה יבמי ח"ל לא סבר לה מר להא דרבח ח"ל מוהה רבי בלא תגה
יבמי ופרש"י מגזה רבי בלא תגה יבמי דבעינן שלא יפסיק ולא יפסיק' משמע
דהתי לא לריכה אלא אחר מאן יבמי להקיש לחת"ו סז ניחא לא כלומר
לא מאן שלא תגה יבמי חבל בלא חפלתי לקחתה שהיה פתיחה קריאתו ליבם'
לאחר הכי לא לעיל אלא מיפסיק ליה לן בה והרי"ף גורס מוהה רבי בלא
תגה יבמי כר' אילת דאחר כל הרחוי לבילה אין בילה מעכבתו וכו' ה"ג סח
רחויה למקרייה בבת אחת קריאת'מעכב'אלא לא מעכבת וה"ל לשנוי'ס סופר
ים בדברי וכך לריך להגיה סח רחויה למקרייה בבת אחת אין קריאת' מעכב'
ואי לא מעכבת וכ"כ הרמב"ם הה לשונו ומלמדין אותה ואת היבם לקרות עד
שהוא יהיה יכול וגילוס ותהיה יכולה לקרות לו תגה בנשימה אחת ומאחר
שתהיה רגילה לקרות אח"כ פללה קריאה בנשימה אחת אין מקדימין על זה
תגלח אם תהיה יכולה מרגילין אותה עד שתדע ע"ל ומהכתב המלמדין את היבם
משמע דלא חפלתי נמי לריך שיהא לו אומרו בבת א' וכחב הרב המגי"ד בסס
הרמב"ם והא דנקט בלא תגה משום שאין דרכן של נשים לקרות ואינם רחוין
עד שילמדוס אבל בתוקן בלא תגה אפילו הנשים רחויים הם לקרות ומיהו הרמב"ם ז"ל חולק
ע"ז וגורס כגירסת רב"י וכן דעת הרמ"ה וכן דעת הרא"ש וכן דעת כל הפוסקים לריכה לקרוי'
לו תגה בנשימה א' ולא כגי' בירושלמי לקרות ולא חפלתי אינו לריך לקרותו
בנשימה א' וגם לא לידע לקרותו בנשימה אחת כרבנן שלא אמרו אלא לחולה
שאינו יכול לקרות אלא בנשימה אחת אבל בריא לריך לקרות בנשימה אחת
ואחר כך יחזיר לו החפלתי ולכאורה משמע שהוא מפרש כדברי רב"י דלא תגה
בעינן שתאמר בנשימה אחת ולא כגי' בירושלמי לאומרם בנשימה אחת והוא פוסק דלא כרבנן והוא מיוחד לסיכך לריך לומר סורם כגירסת הרי"ף
ומחי ואחר כך יחזיר לו תגה והחים יאמר יחזיר לו חפלתי וקאמר שיהיו לאומרו בנשימה אחת דאי אפשי' מפסיקים בין הפסוקים : סז
וקריאה זו ושאר קריאה להיות בלשון הקודש בפרק הלן נאחזין אומרים תנן ואלו נאחזין בלשון הקודש מקדש בכורים וחלילה ופרש"י וחלילה יאמה היא
לוחרת מאן יבמי והוא לומר לו חפלתי לקחתה ואחר בחלילה היא לומרה ככה יעשה לחים וכו' : סה לריך שיניע היבם דברי היבמה בקונטריסין כתו'
אחר שאחר מאן יבמי לומרים הבעל מה שאמרה וכהוב שם עוד לריך שיבחלו הדיינים ליבם אי ניחא לך ייבם ובו' ומלמדים אותו שיאחר בלע"ז מיני חפץ
ליבם עכ"ל אלמא שלריך שיניע אותה משיב : סט ישעין היבם לכותל וכו' בפרק מלות חלילה אמר תמיר התי מאן דחלוץ לריך למדחפיה לכרעי' כיון
דס"ל לרחוק רגלו בקרקע וכחב הרמ"ה שהטעם כדי שיהא ניכר שנתרחק לחלוץ מבעלו לפעמים מבעל ג"ל גדול ממדת רגלו וגרוחה כיוצא מלילו אם לא
שירחוק רגלו בקרקע מעט וכבר כחבתי לעיל בשם הפוסקים שמעתידין היבם לגלל הכובל או עמוד כי היכא דמלי למדחפיה ואי לא דחסיה לכרעיה כחב
הרמ"ה שהרמב"ן כחב דלעולם הרי"ף פסולה וכחב ר"י שכן דעת הרא"ה אבל הרמ"ה הסכים לדעת רחב"ה שכשנוער שלא נפסלה החלילה מפני כך : ע
ונגזה יבמתו חלוץ ומהלת קשירות המנעל ביד היבמה וכו' החום'כחבו בפ'מלות חלילה גבי ועל"ג דחיה ביה חומר (פ' לולחות) קשרין ביה מיחת (פי'
רטיה) דחע"ג דלא מלינו שיפסול שמא ביד ואמרינן נמי בסוף פרקין דגמחת חולנת בשיער משמע דלא מיפסל' אם לא חלל'בידה הימנית לריך שחתיר
בידה הימנית לפי הילוזלתי שכחב כ לד עושה מחיריתו בימין וחופסתו בשמאל ושומטו עקב בימין וגוררתו בשמאל עד שחה' חלל' והחירה בימין וכ"כ הרמ"ה
ומשמ"ם שהרמב"ם לא הזכיר יד ימין לעניין חלילה נראה שלמד כדברי הילוזלתי והרב המגי"דגורס בילוזלתי' וגוררתו בימין וכ"כ הרמב"ן בחי"ה וסמ"ג וה"ל
הטו"ר וכיון שיד חלל' המנעל בחתיר היא המנעל בידה הימנית'והחום רגלה בידה השמאל' והחלוץ המנעל בידה הימנית כדי שתהא החירה וחלל' בידה
הימנית' ור"ת כחב שולפתו בימין ונחב ומניעתה ובספר המלות כחב לריך שיהא הכל בימין בלא סיוע שמאל וכ"כ בסמ"ק והחירומה וגם המרדכי
כחב שחין נראין לו דברי רבינו חס וכחב עוד המרדכי ואם היה מחרת יד ימינה הוי אומר בידה בימין דעלמא כולמרין במנחות גבי הפילין ואם
שולטת בשחי ידיה מעשה בימין : עא ואח"כ מחיר הקרסים וכ"כ בסמ"ק שקודם מחיר קשר הלועה ואחר כך מחיר הקרסים : עב
וחגביהנו מן הארץ ומשמוט המנעל מן העקב וכו' ג"ז בסמ"ג : עג וגם בלי סיוע היבם וכו' לא בידו ולא ברגלו כ"כ המרדכי בשם חני"ה ונעמת
משום הגרסינן בר"פ מלות חלילה אמר רבי יוחי בין שהחיר הוא ומשמו הוא בין שהחירה היא ומשמו הוא חלילה פסולה עד שחחיר היא ומשמיט
היא : עד ומשלכת המנעל בארץ כ"כ הרמב"ם ואח"כ סהטו"ר כחב שחינו יודע למה לריך להשליכו בארץ נהגו לעשות כדברי הרב הרמב"ם
ומלחחי כחוב שהר"ר יהודה מגרו"ן נחן טעם לדבר שהוא כדי לפרסם שחלצה כך מלוה כיון שזורקת המנעל מוכחת מילחא שלא חלצה שלא חאמר
המנעל היה שלה לכך נטלה לכך מטלח לפני הדיינים דומיא דזקיקה : עה וכל זה חהיה גם היבמה מעומד כנר נחנאר שלדעת כמה פוסקי' לריכי'
לחלוץ מעומד וכשהיא כפופה מעומד שפיר דמי וכשהיא על גביה הטוב'ומצוה כן כחב סמ"ק ופשוט הוא : עו חעשה היבמה נגד היבם וירקה בארץ
נגד פניו כנר נחנאר שלדעת כמה פוסקים גם בזקיקה בעינן שיהיו עומדים וסמ"ק כחב וצטרך הזקיקה חעמוד היבמה נגד היבם ונרחה שטעמו משו'
בעינן וירק' בפניו וגרסינן בסוף פרק מלות חלילה אמר חני' זקיקה וקלטתו הרוח לח עשה ולא כלום מחי טעמא זקיקה בפניו בעינן הילכך הוא לחרוך והיא
גופה קלטתו הרוח חיכף בפניו ה"ל לחרוכה והוא גוף בעינן עד דמטי להדי חפי והדר חזיל וקרם"יוקלטתו הרוח שלא בח לפני היבם חיכף בפניו כיון
שילא מפיה היה בפניו להדי חפי לנגד פניו שיהו לפניו קודם שיקלטהו הרוח וכחב רבינו ירוחם בשם הרמ"ה דהא דאמרי' דקלטתו הרוח חינו כלום
ולריך לחזור לרוק בפניו דוקא לכתחלה אם עומדים שם אבל אם מחזרו והלכו להם כדרה · עז רוק גדול כ"כ סמ"ק רוקקת רוק גדול הנראה לה'
ניניס ואם רקקה אם לא ז הרמ"ה והרא"ש דשפיר דמי אבל הרי"ף כחבו דדוקא נאולמא דחז אי חפסר בלא לחפוחי רוק אבל אם מוחחת רוק בעינן
לרוק פעם אחרת · עח ולריכים הדיינים לראות הרוק כשיולא מפיה בכוונה פ'מלות חלילה אמר רבח לריכי דיינ' למחי' רוקה כי נפיק מפומ'דיבמ' לבר
לעוני ורקה ומשמע לי' דבפשיטות שהיבם לריך להחזיק'ודוקא בפניו חיבם קאי דכחתרינן גבי היה חרוב' והוא נוגע שלא החשוערין רבח שגם הדיינים
לריכים לראות ומדבחי'לעוני הזקנים ורקה ומיהו חפסר אחין היבם לריך שיהיה כשיולא רוק מפיה שלא כשידחה מרוק לפניו סגי ודוקא בדיינים הוא דבעינן
שיראו הרוק משע' שיולא מפיה משום דכחיב בהו לעיני הזקנים ורקה וכחב סמ"ק שלריך שידחו הדיינים'הרוק משע' שילא מפיה עד שיגיע לפני היבם
ורחה שטעמו מגרסינן בהחולן לחקין כד יהוח בניסח דחלילה דח פלוני וכו' ורקה בפנימי רוקח דמחחיח לבי דיח על חרעח וכחבו
בחום' לא גרסינן על חרעח דלא לריך כדחמרינן בפרק מלות חלילה גבי הוח חרוך והיה גולה וקלטתו הרוח עכ"ל ומשמע מדבריהם דהא מיהא לריכים
לראות על שיגיע לפני היבם ובסוף פ' מלות חלילה כחבו דהא דחמרי' בחולין וירקה קמ"ל דוקא בניח דיוח דחחחי על חרעח ובכל הספרים ליתי וכן
בפהדרין גירסינן אמח למלוה מן המובחר דבעינן הפי עד כ"ל : עט מקרין אותה בלשון הקודש בבר נחנאר הקריאה חלי'בלשון הקודש אוקי • פ וכל
העומדין שם עונים ואומרים חלוץ הנעל ח"ה ג' פ בסוף פ' מלות חלילה הנן ונקרא שמו בישרא ניח חלוץ הנעל מלוה נדיניס ולא מלוה
בחלמידים רבי יהודה אומר מלוה בכל העומדים שם לומר חלוץ הנעל ואח"ג בחנת קמח כלין חר' יהודה כסוקים הפוסקים כוותיה מדחני' נמי ח"ר יהודה
פעם אחת היינו וסבים לפני טרפון ונחנה לנו עגו בכלים חלוץ הנעל חלוץ הנעל וכיון דר' טרפון עבד עובדא הכי
נקטינן ועוד דחנן קמח לא קחמר שא ואין לריכים לעגות שא הדיינים לגבל שם רבו בולם לעגות הרבות ניחם וכחבו בהגהות מיימון ובמרדכי בשם ר' יהודאי
שהיבמה גם כן לריכה לומר ג' פעמים חלוץ הנעל :

אא יחזור היבם המניעל לדייני'כ"כ הרמ"ם בסדר חלוקה ושאמו מפני שהנהוג לו מחלריך שיחזרנו ויתננו להם במתנה כדי שיוכלו להקנותו לאחרים להלוך וז ולא יהיו חולכים בסנהל שחינו שלהם ס"ל מפני שמעיקרא לא נתנוהו לו אלא ע"מ שיחזירוהו להם ואם לא יחזירוהו ונמלא שלא זכה במתנה ונמלא שהלך במעל שחינו שלו : פב כתוב בהלכות גדולות אמר הקב"ה לאשה חמור של היבם שלא ירלה ליבם לעוע בגופך מלחת לקיים מלו'לפיכך תחלוך מנעלך בחבל וכמנוה שרכן להיות יחיפים ונטפה סרוחה שנופך יכולה לקיים לאחיך זרע לך וילקה לפניו טפה סרוחה והדיינים עונים חלוץ הנעל בחבל חלוץ הנעל כמנוה חלוץ הנעל כמורד במלוח סיני ונסס ר"ת ש"ל

מפרים מלחתי מקונות בפני בית דין שבעלה יהיה כמס שלא חפלתי וכו' ר"ל לחיני חוסב שם יהיה שלי זרע ואת חולצת נעלו לומר לו שיחבל על לחיו כי מעזה הרי הוא כחם ויבכח לחרי שחינו מקיים לו זרע ורוקק לפניו לומר לו מחחת יוכיך תחרוך וקבלה כך להלבינו על לחבר לא יבמה וגם העומדים שם קורחין ג"כ ג"ם חלוץ הנעל לפרסם נוסחו : הגה וכחב מהר"י מרגליח בשם סדר גע שלו דנהגו לחוש גם חלילה מלחר שחולצת בדבים חינה לריכה לשער לחייה :

סדר חליצה בקצרה מן הרב מהר"ם בעל ס"ג

א אין חולצין בלילה ולא בשבחות וי"ט ולא בע"ש ועי"ט אבל בח"ה חולצין :

ב ביום שלפני הלילה יחקור הדב אחר כל הדברים המבוארים בשחלות דלקמן מביחן ל"ת עד סיומן מ' ועד בכלל : ג גם מבין הדב לו שלוחו לו מנעל ליבם שהוח לפי מדת רגלו ודוק לוחו לו שם חינו לריך דבלו כדי לידע שם להבין מנעל אחד השייך לרגלו הימין לו ד' מנעלים השייכי' לב' רגלין ולורת המנעל עלמן עין בם"ע ורמ"ח ורמ"י סי' קס"ט : ד גם מדת ב' השלית ב"ת אחת רגל היבם וחוחך אחת לפניו ומסיר כל לוחות ושיט בסכין שיהא הרגל נקי ונוח לרחוץ בקלות בשעת החלילה : ה גם ילמוד לו אחת היבמה שחוכל לומר בשמיה אחת לו אבה יבמי וגם ליבם לומר בשמיה אחת לו חפלתי לקחתה ושיאמר לקחתה בפיקח ה"ת ואם ת"ת לומר בשוב בשמיה אחת ג' חיבות שו ילמוד שחאמר היא עכ"פ לו אבה בשמיה אחת ושיאמר הוא עכ"פ לו חפלתי הב' חיבות בשמיה אחת : ו ויהיה אותה זו שלא תחבל ולא תחשה שום דבר למחר עד שחחלוץ גם שחכסו אח פיה בלעיף כשהוא לפני הדיינים להיכלה שלא חרוק לפני היבם והדיינים עד אבר יהוה לה הדב לרוק ואם ת"ת לה שלא חרוק חבלע הרוק בלעיף שבעוד פיה שלא יהא נדאה הרוק יולא מפיה וגם זה תעשה שלא בפני היבם והדיינים גם יהיה אותה שלא חדבר הדבם למחר קודם החל'ל' ושלא חנקר פיה קול'החל'ל' ז אם לא היה ליבם זרע מעולם ולא נחמלה זקנו ילדוק לים אחד לפי קרוב אח יבם אם יש לו ליבום שערות לפי' חוץ לרוכות או שחי שערות כאחד שרגלות לחים גדול ולריך שיהיה בחקום העליה ובית הערוה כולו מקום פיחוים בין למעלה ובין למטה בין על לידי הזרע עלמן ואז הוא בחזקת גדול לפי'אם אין עדים שהוא בן י"ג שנה ויום אחד ונם לא הוחזק בעיני הבבוים ולא יצא עליו קול שבח לכלל שנים וגם חיננו גדול בקומה ולא בני אם אין לו אלא ג' שערות לרוכות בדוחב אלבע שקורין אמ"ה * והיינו כשפקב"ה בסיפן קו"ה * לפי' אם יש לו ג' עדים כשירים שהוא בן י"ג שנים ויום אחד * ואיהו היבמה שמומחת ויודעת במה שנים יכול להלוץ * אם יש לו ג' שערות או רוכות בדוחב אלבע שקורין אמ"ה * אם יש לו ג' עדים כנ"ל או אם הוחזק בעיני הבבוי' שלא ע"פ האב או שיצא עליו קול שבח לכלל שנים * שהוא גדול בקומה אבל לא מהני שרלה אותו שעלה לפ"ת או שהיה ב"ק : ח אם לא היה ליבמה ורע מעולם חבלוק אפי' לחבה אחת אח היבם כדלעיל בני יבם * או אם יש לו ילדים גדולים . עיין מ"ב בשנים סק"ו שז היה בחזקת גדול אפי' אין עדים שהיה בן י"ג שנים ויום אחד גם לא הוחקה בעיני הבבוים ולא יצא עליה קול שהיה גדול וגם אינה גדולה בקומה ולא ידקו אותה בני הדיינים : ט אותם העדים הבוחקים את היבם וכן העדי' שבטל בפניהם המוזעות כדלקמן * לריכים שיהיו כשרים ולא יהיו קרובי' קרובים שפוסלת מן הדין לא ליבם ולא ליבמה ולא לדיינים ולא זה לזה ושוב ליקח העדים לבדיקה כנ"ל * ואותם שיבטל בפניהם המוזעות ושיוציו להעיד לאחר על אחר הדברי הנזכרים בשלות כדלקמן מסיומן ל"ת עד סיומן ל"ט * ואם לא יוכל להשחדל העדים שיעידו להעיד על אחר הדברים הנ"ל שגם יבדקו את היבם * ויקח על כל אחד עדים בפני עלמם וכ"פ יחקור את הדב על אחר הדברים הנ"ל * ויכין את העדים שיעידו עליהם לאחר גם יהיו אותם העדי כשרים ולא קרובים כנ"ל . ואם ת"ת למלות ב' עדים כשרים להעיד עליהם עיין לקמן סיומן ל"ז : י וגם צורך את הדב תרבעה חשובי העיר ושנים היות חשובים יבדוק להיות עמו דיינים ושנים החחרים יבדוק להוכפה : יא אותם החשבה לא יהיו קרובים לא ליבם ולא ליבמה ולא זה לזה אפי' אם הג' דיינים השני' שנים מהם ב' בנות אחים או בנות אחיות ואפי' אם נחרחק אחד מהם ויש לו בנים אחותה אשה יש להקפיד לכחחלה אבל אם נחרחק אחד מהם ואין לו בנים אחותה אשה וכן אם השני מהם שני בחלים אפי' אלה עלמם אין להקפיד אפי' לכחחלה וכן על ז"ו בקורבה של אחד מהג' דיינים עם היבם או היבמה אבל הב' הנוספים יכולים להיות קרובים זה לזה או לאחד מהג' דיינים או ליבם או ליבמה אפי' לכחחלה קורבה שלישה פוסלת מן הדין : יב לא יהא אחד מהחשבה בומה אפי' באחד מעיניו ולא יהא בו שום מום : יג

גם לא יהי' שום אחד פסול מחשת עבירה ולכן יהרהרו אם חשובה בלבם אולי השתו ופסולים לדין : יד בשבת או ביום אין מנהג למעיד קודעין החשבים מקום להחלילה ויש מקומות שקודעי'מקו'קודם חפלת מנחה . ופה קהלתנו נוהגין שאין פותחין אלא בב"ה היינה שיהיו יותר מפורסם משאר בתי כנסיות שבקהילה עד שהקהל התחסבו כולם בחולם ב"ה להחפלל מנחה ואז בחים הג' דיינים עם הבנים הנוספים ג"כלחולם ב"ה ויושבים שם ואומרי הג' דיינים לבנים הנוספים גלך למקום פלוני ונקבע מקום וכו'כדבסמוך סי' ש"ו : טו יש לקבוע מקום לכחחלה בגובה של עיר ממש ושיהיה במקום מכובסמת כגון בעזרת ב"ה או בבה"מ או בשאר מקו' מפורסמת ואם אין בעיר מקום מפורסמת שהיא בגובה של עיר ממש יש לקבוע מקו' עכ"פ במקום מפורסמת אע"פ שאינו בגובה עיר ממש : טז אם הדיינים יושבים כבר במקו'ואומרי' כאן אנו קובעי'מקום לחלוץ נו למחר אין זה קביעות מקום שלא לריך שיעקור ממקומם הרחשון ויאמרו הג' דיינים לב' הנוספים גלך למקום פלוני ונקבע מקום לחלוץ למחר אי"ה לבב"פ מיבמה בפ"ק והב' הנוספים לא יאמרו כלו' ושלו אם הג'הדיינים תחלה והבני'הנוספים יבלו לחחריהם וכשיגיעו לשם יסדרו היחף ישבו דהיינו שיאנו על ספסל אחד הדב בחחלע אין החשוב אין הבני' אחרים של הג' דיינים אחד לימינו ואחד משמאלו * והבני הנוספים ישבו על ספסל ח'אין הלד והיותר חשוב שבהם יושב יותר קרוב לג' דיינים אין הבני' ויאמרו כל החשבה בכאן אנו קובעים מקום לחלוץ למחר אי"ה לבב"פ מיבמה בפ"ק והב' הנוספים לא יאמרו כלו' ושלו אם הג'ד

אמה · ואם נתחלף זקנו ר"ל לדמוך תחר שערות · וגם ר"ל לשחול לה על מנין
השנים : לט עוד יש לנשים שם יום ליומא כימי בעברו וכך הוא לשון השאלה
יודעי׳ לכם שים לחשה כלוניה כל מיה שסייך לה שהיה ליתו׳ לחליפה שבדקתן
מוהה יפה ויודעי׳ לכם שהיא מזה והרלועות התרבוכה הלבנות שקורין מיחמ
יכרוך כל לחח בחוך ההריץ זה בלר זה יכורן בל שיוכל להשוח הרלועות שיהיו
שובבות יחד ויכרוך מלחורי הרגל לפניס בין החויר שבין הקרסיה והלולאות
והרי יש לך כיך לחד חוזר וכורך מלפני׳ לחחורי הרגל בחוך חריץ העליון
שלחחורי הרגל וחוץ לכורך מלחחורי הרגל לפני׳ בין החויר שבין הקרסי׳ והלולאו׳
העליוני׳ ואפריים לך ג׳ כריכות שניך הרגל בין לפניסבין לחחוץ ואז יכרוך
למעל׳ מן הלולאות מלפני׳ הרגל על׳ גבי הבס׳ לחחורי הרגל וחוץ׳ וכורך מלחורי
הרגל לפניס עד למעלה מן הלולאות הרי שלשה כריכו׳ ויקשור ג׳ קשרים זה
ע״ג זה וחח״כ עניפה למעלה מן המנעל עד בשר שקורין בל״ח שינ״ן והקש׳
הג׳ לח יקשור בחוזק רק בקל כדי שהוכל היבמה לחלוץ * בין ימין בלי סיוע
השמש ומ״מ לח יהח ריפוי שבני הקשרים יהיו מהודקים : סן הניפ יגבה
נגדיו וילך לבני הדיינים לכל הכחוח ר׳ לחוחת וירלו הדיינים שהוח מכוון לו
ויכול לילך בו וירלו לחה רגל ימינו ושלח יעלה המנעל למעל׳ מן הארכובה :
סח יחזר הינם לפני הדיניס ויעמוד חלל הכותל או חלל עמוד או חלל דף
והמנגן כשוב שמביחין דף וכומכין לוחו לכותל והינם נשען בדף ולח יסען
כ״ב שלח בדי שחם יגעל פשענחו שלח יפול ויסען בדי שיוכל להחזק רגלו
בהקרקע : סט וכל עניני החליפה בין בקריחה בין בחליפה יהיו הג׳ דיניים והב׳ הנוספין ויושבים והינם והיבמה עומדים וחם הוח הולה
שלח יכול לעמוד יוכל לחלוץ מיושב : ע יחזיר הרב לינם שלח יסייע ליבמה
בעניני החליפה : עא חז יחמר הרב לינם כעם שניח שיהח בדעתו לכוון
שיחיר לח היבמה זחח לשוק מי שחליפה ולפוטרה בחוחו חליפה ממה
שהיחה קשורה בו עד עחה וכן יחמר ליבמה שיהח בדעתה וכוונתה שחהח
ופטורח מן הינם בחליפה זחח להשחח לכל גבר דיחלציון ויכוונו שניהם להחיר
חוחה בחליפה · ויחמרו שניה׳ן ואם הוח חטר רגל לח יחמר הרב בשום
כ״ל רק יחמ׳ לשם שאם הדין הוח להיות פטורה בחליפה רגל זה חז חעלה
חליפה זו לשם חליפה כשירה להיות פטורה ממנו ויהח מוחרח לשוק למי
שחרלה ואם הין הדין כ״ל חז לח חעלה חלי׳ זו לשם הלי׳ בלל רק כמחעסק׳
בעלמח ויבל לינם שניח ויחמר לו עדיין יחרה עומד בדעוך שחרלה לחלוץ
חח יבמחך זחח ויחמר הן וכך יחמר להיבמה אם עדיין חחה רולה ליקח
חליפה מיבם זה ויחמר הן · ויחמר הרב לינם שניח אם מסר מודעה ויחמר
הינם לח מכרחי מודעה ולח חמרחי שום דבר שיוק לחליפה ואם חמרחי
חיה דיבר זו מכרחי מודעה הלח כבר נטלחי הבל וחזר חני ומבטל בפני שני
עדים וחז מעמיד הרב לח היבמה לפני הינם כדי שהיה הדבור עשו לפני ב״ד
ולח יעמוד אותם בחוכן שיהח כני הינם נגד כני הב״ד ופני היבמה נגד פני
וחחוריה לב״ד ש״ח מליד הינם והיבמה שיעמדו זה כנגד זה ולריה׳ נגד פני הב״ד
עב יניד לה הרב בלשון חשבת״ו חו בשחר לשון שהיה מורגלח בו אם כ׳ החלו׳
של הספוק שהחמר מחן ימני וגו׳ : עג חח״כ מקרח לה הרב · מחן יבמי
להקים לאחיו שם ניסרל לח חבה ימני * כל חיבה וחיבה לבדה ואם שבח
חחד מן החיבות חוזר לרחש ולח חבה ימני מקרח לה בנשימה חחת בלח
הפסק׳ ואם ח״ח חזי עכ״פ לח חבה מקרח לה בנשימה חחת וחח״כ ימני
כולעיל סימן ה׳ : עד חז שוב הרב ליבמה בל״ח לומר בו אם הנשח מה שחומרי׳ במחך שהיה קושלה שחיך רולה ליבמה ויחמר הן : עה
ואז מקרח הרב ליבם לח חפלחי לקרחה ג״כ בנשימה חחת ואם לח יכול לומר
בשוב כל הג׳ חיבות בנשימה חחת יחמר לח חפלחי בנשימה חחת וחח״כ לקרחה
כולעיל : עו וקורח לולקרחה בחפי׳ ק ה״ח : עז וחז חומר הרב לינם
לחוק רגלך לחרץ חך לח כ״ב כדי שהוכל היבמ׳ להגביה׳ רגלו כולקמן סימן פ״ד :
עח ויהרסם עוד שיכוונו לשם חליפה ואם הוח חטר רגל יחמר לשם שיכוונו
לשם חליפה בחחלי הל״ל : עט לח יהח בשעה בידה השחלים : פ
יחוק הינם עקבו בחרץ וחחוריו חל הקף ולח יהח נשען כ״ב וכו׳ כולעיל סי׳
ס״ט יהירנו שלח יסייע וכו׳ : פא יחמר הרב ליבמה לשוח בחרץ ולח
חשב כלל על בריחה : פב יזהיר הרב חח הג׳ דיניים והב׳ הנוספים שיהיו
גוף חליפה המנעל · פג יבאל חותה הרב עם חינ׳ חשרת יד וח״ח שחיה
חיטרח יד חז יחמר לה שהחזיר היבמ׳ בידה הימנית בחחלה הענידה · וחח״כ
הקרים וחח״כ הסיר הלועות הגדולות מן הרגל וחחזיר החומרתו׳ החחחון
קודם וחח״כ החחלעות וחח״כ העליון והכל בידה הימנית וחחפוס רגלו בידה
השמלית והגביהו מן החרץ וחשמוט המנעל מן העקב וגם החלוץ כל המנעל
בידה הימנית בלח סיוע השמ״ח וגם בלח כיוע הינם לח בידו ולח בגלו
ומבלבת המנעל לחרץ וחח״כ הגבי׳ לחתו מן החרץ וחבל׳ כיהו למרחוק : וחם
היח חטר יד חז יחמר לה שחעשה בהיפך מהנזכר לעיל : פד חם היה
חטר רגל ימין החולץ יעשה כסדר הנזכר בגלו השמ״ח מבלמה שבחב׳ מסי׳
ס״ה בדחי׳ לח הרגל וכו׳ עד כחן : פה וחז יחמר הרב ליבמה ללרף רוק גדול
חוך פיה ולח ע״י פיהוק ועיטוש ובלח כיח וניע ודם * וגם לח חריק מיס
בעלמח רק רוק ממש וזיהח הרוק מעלמה : פו ויחמר ג הג׳ דיינים וחל ג׳

הנוספים חרחו הרוק

הרב׳ש הינם בהגבהה כנ״ל : סו ילבים הרב המנעל ימין בימל על ינם
וירח׳ שהוח מכוון לרגלו לח גדול יוחר מזה ולח קטן יוחר מזה ויחזק הינם
רגלו בחרץ כדי שהיה עקבו דבוק במנעל ויסים החומרחות שהן ג׳ בחוך ג׳
לולחות ככדרן זה למעלה מזה והרלועות התרבוכות הלבנות שקורין מיחמ
יכרוך כל לחח בחוך ההריץ זה בלר זה יכורן בל שיוכל להשוח הרלועות שיהיו
שובבות יחד ויכרוך מלחורי הרגל לפניס בין החויר שבין הקרסיה והלולאות
והרי יש לך כיך לחד חוזר וכורך מלפני׳ לחחורי הרגל בחוך חריץ העליון
שלחחורי הרגל וחוץ לכורך מלחחורי הרגל לפני׳ בין החויר שבין הקרסי׳ והלולאו׳
העליוני׳ ואפריים לך ג׳ כריכות שניך הרגל בין לפניסבין לחחוץ ואז יכרוך
למעל׳ מן הלולאות מלפני׳ הרגל על׳ גבי הבס׳ לחחורי הרגל וחוץ׳ וכורך מלחחורי
הרגל לפניס עד למעלה מן הלולאות הרי שלשה כריכו׳ ויקשור ג׳ קשרים זה
ע״ג זה וחח״כ עניפה למעלה מן המנעל עד בשר שקורין בל״ח שינ״ן והקש׳
הג׳ לח יקשור בחוזק רק בקל כדי שהוכל היבמה לחלוץ * בין ימין בלי סיוע
השמש ומ״מ לח יהח ריפוי שבני הקשרים יהיו מהודקים : סן הניפ יגבה
נגדיו וילך לבני הדיינים לכל הכחוח ר׳ לחוחת וירלו הדיינים שהוח מכוון לו
ויכול לילך בו וירלו לחה רגל ימינו ושלח יעלה המנעל למעל׳ מן הארכובה :
סח יחזר הינם לפני הדיניס ויעמוד חלל הכותל או חלל עמוד או חלל דף
והמנגן כשוב שמביחין דף וכומכין לוחו לכותל והינם נשען בדף ולח יסען
כ״ב שלח בדי שחם יגעל פשענחו שלח יפול ויסען בדי שיוכל להחזק רגלו
בהקרקע : סט וכל עניני החליפה בין בקריחה בין בחליפה יהיו הג׳ דיניים והב׳ הנוספין ויושבים והינם והיבמה עומדים וחם הוח הולה
שלח יכול לעמוד יוכל לחלוץ מיושב : ע יחזיר הרב לינם שלח יסייע ליבמה
בעניני החליפה : עא חז יחמר הרב לינם כעם שניח שיהח בדעתו לכוון
שיחיר לח היבמה זחח לשוק מי שחליפה ולפוטרה בחוחו חליפה ממה
שהיחה קשורה בו עד עחה וכן יחמר ליבמה שיהח בדעתה וכוונתה שחהח
ופטורח מן הינם בחליפה זחח להשחח לכל גבר דיחלציון ויכוונו שניהם להחיר
חוחה בחליפה · ויחמרו שניה׳ן ואם הוח חטר רגל לח יחמר הרב בשום
כ״ל רק יחמ׳ לשם שאם הדין הוח להיות פטורה בחליפה רגל זה חז חעלה
חליפה זו לשם חליפה כשירה להיות פטורה ממנו ויהח מוחרח לשוק למי
שחרלה ואם הין הדין כ״ל חז לח חעלה חלי׳ זו לשם הלי׳ בלל רק כמחעסק׳
בעלמח ויבל לינם שניח ויחמר לו עדיין יחרה עומד בדעוך שחרלה לחלוץ
חח יבמחך זחח ויחמר הן וכך יחמר להיבמה אם עדיין חחה רולה ליקח
חליפה מיבם זה ויחמר הן · ויחמר הרב לינם שניח אם מסר מודעה ויחמר
הינם לח מכרחי מודעה ולח חמרחי שום דבר שיוק לחליפה ואם חמרחי
חיה דיבר זו מכרחי מודעה הלח כבר נטלחי הבל וחזר חני ומבטל בפני שני
עדים וחז מעמיד הרב לח היבמה לפני הינם כדי שהיה הדבור עשו לפני ב״ד
ולח יעמוד אותם בחוכן שיהח כני הינם נגד כני הב״ד ופני היבמה נגד פני
וחחוריה לב״ד ש״ח מליד הינם והיבמה שיעמדו זה כנגד זה ולריה׳ נגד פני הב״ד
עב יניד לה הרב בלשון חשבת״ו חו בשחר לשון שהיה מורגלח בו אם כ׳ החלו׳
של הספוק שהחמר מחן ימני וגו׳ : עג חח״כ מקרח לה הרב · מחן יבמי
להקים לאחיו שם ניסרל לח חבה ימני * כל חיבה וחיבה לבדה ואם שבח
חחד מן החיבות חוזר לרחש ולח חבה ימני מקרח לה בנשימה חחת בלח
הפסק׳ ואם ח״ח חזי עכ״פ לח חבה מקרח לה בנשימה חחת וחח״כ ימני
כולעיל סימן ה׳ : עד חז שוב הרב ליבמה בל״ח לומר בו אם הנשח מה שחומרי׳ במחך שהיה קושלה שחיך רולה ליבמה ויחמר הן : עה
ואז מקרח הרב לינם לח חפלחי לקרחה ג״כ בנשימה חחת ואם לח יכול לומר
בשוב כל הג׳ חיבות בנשימה חחת יחמר לח חפלחי בנשימה חחת וחח״כ לקרחה
כולעיל : עו וקורח לולקרחה בחפי׳ ק ה״ח : עז וחז חומר הרב לינם
לחוק רגלך לחרץ חך לח כ״ב כדי שהוכל היבמ׳ להגביה׳ רגלו כולקמן סימן פ״ד :
עח ויהרסם עוד שיכוונו לשם חליפה ואם הוח חטר רגל יחמר לשם שיכוונו
לשם חליפה בחחלי הל״ל : עט לח יהח בשעה בידה השחלים : פ
יחוק הינם עקבו בחרץ וחחוריו חל הקף ולח יהח נשען כ״ב וכו׳ כולעיל סי׳
ס״ט יהירנו שלח יסייע וכו׳ : פא יחמר הרב ליבמה לשוח בחרץ ולח
חשב כלל על בריחה : פב יזהיר הרב חח הג׳ דיניים והב׳ הנוספים שיהיו
גוף חליפה המנעל · פג יבאל חותה הרב עם חינ׳ חשרת יד וח״ח שחיה
חיטרח יד חז יחמר לה שהחזיר היבמ׳ בידה הימנית בחחלה הענידה · וחח״כ
הקרים וחח״כ הסיר הלועות הגדולות מן הרגל וחחזיר החומרתו׳ החחחון
קודם וחח״כ החחלעות וחח״כ העליון והכל בידה הימנית וחחפוס רגלו בידה
השמלית והגביהו מן החרץ וחשמוט המנעל מן העקב וגם החלוץ כל המנעל
בידה הימנית בלח סיוע השמ״ח וגם בלח כיוע הינם לח בידו ולח בגלו
ומבלבת המנעל לחרץ וחח״כ הגבי׳ לחתו מן החרץ וחבל׳ כיהו למרחוק : וחם
היח חטר יד חז יחמר לה שחעשה בהיפך מהנזכר לעיל : פד חם היה
חטר רגל ימין החולץ יעשה כסדר הנזכר בגלו השמ״ח מבלמה שבחב׳ מסי׳
ס״ה בדחי׳ לח הרגל וכו׳ עד כחן : פה וחז יחמר הרב ליבמה ללרף רוק גדול
חוך פיה ולח ע״י פיהוק ועיטוש ובלח כיח וניע ודם * וגם לח חריק מיס
בעלמח רק רוק ממש וזיהח הרוק מעלמה : פו ויחמר ג הג׳ דיינים וחל ג׳

הרוק יולא מפיה ותסחכלו בה עד שיגיע לפני פיגם לארץ : פן ויהא הרוק
מכר לפי'ם מעורב בדם : פח ואח"כ תקרא הרב ליבמה מלה אחר מלה
פבה יעמה לחים אחר לח יענה לח בית אחיו ונקר' שמו בישראל בית חלוץ הנעל
בית חלוץ הנעל . והדיינים וכל העומדי' שם יענו ג"כ חלוץ הנעל חלוץ הנעל :
פט יאמ' הרב א פיגם שיתן לו המעגל שלו חליצה בתתי' ויאמ' היבם הן ויגביהנו
הרב ג'טפחים ויאמ' שהות זכה בו בשביל אחר : צ אם אין ליבמה ב"ח על היב'
שיחלוץ לה בחנם ולריכה ליתן לו חלי הנכסים שלו הנעל לה אם מגיעים

חלי

בית שמואל הלכות חליצה קע אבן העזר

קע דין גט אחר גט ומאמר אחר מאמר ובו ב"ס :

א היבמה שנתן לה היבם גט כריתות פסלה ופסל צרותיה
עליו ועל שאר האחים א מדבריהם וכל גט שפוסל אשתו
מהכהונה פוסל יבמתו מהיבום ואינה מותרת לזר עד
שיחלוץ לה :

ב וכן המאמר (פי' יבמה נקנית מלחורייתא בביאה לה זולת וחכמים
תקנו שיקדמנה חליצה וזהו הנקרא מאמר פירוש מאמר חכמים : אינו
קונה בה קנין גמור שאם בא להוציאה אחר המאמר צריכה
גט למאמר וחליצה להפקיע הזיקה :

ג מאחר שאין מאמר קונה קנין גמור ולא גט דוחה דחיה
גמורה לפיכך מועיל המעשה שנעשה אח"כ הן גט אחר גט
הן מאמר אחר מאמר או גט וחליצה וביאה אחר המאמר או
מאמר וביאה וחליצה אחר גט בין ביבם אחד ושרי יבמות
בין ביבמה אחת ושני יבמים בין בשתי יבמות ושני יבמים :

ד כיצד יבם שנתן גט ליבמתו וחזר ונתן גט לצרתה ב נאסר
בקרובות שתיהן או שני יבמין שנתנו שניהם גט ליבמה
אחת זה אחר זה שניהם נאסרו בקרובותיה או ב' יבמים ושתי
יבמות כל אחד נתן גט לאחת כל אחד נאסר בקרובות של
אחרה שנתן לה גט :

ה כשבאים להוציא למאן דאמר חליצה פסולה צריכה
לחזור על כל האחים בשני יבמים ויבמה אחת צריכה
חליצה מכל אחד וא' ג ויש מי שאומר דה"ה ביבם אחד
ושתי יבמות ונתן גט לשתיהן שצריך לחלוץ ולמ"ד
חליצה פסולה אינה צריכה לחזור על כל האחים אפילו
בשני יבמים ויבמה אחת די בחליצה אחת :

הגה ולזה הסכים הרמ"ס ז"ל ד והוא דחליצה פסולה לריכה לחזור היינו
שהיה זקוקה לגמרי ופסלה שזקקה הזיקה אבל חליצה פסולה
מעיקרא אינה לריכה לחזור :

ו וכן יש מאמר אחר מאמר שאם עשה מאמר בזו ואחר כך
בזו או אחים עשו מאמר בה או בחברתה כל אחת צריכה
גט למאמר ה וחליצה לאחת מהם לפטור את שתיהן וכן
אם עשה מאמר בזו ואח"כ נתן גט או חלץ לה או לצרתה או
שבא על צרתה או שאחר המאמר שלו נתן לה אחיו גם או
חלץ לה או לצרתה או שבא עליה או על צרתה מועיל מה
שנעשה אחר מאמר לאסור בעלת המאמר ולאסור
בקרובותי במעשה שנעשה אחר המאמר ולהצריך גט
למאמר וביא' שנעש' אחריו :

ז וזה תקנתם עשה בה מאמר ו ונתן לה גט צריכ' חליצה
עשה מאמר וחלץ צריכה גט עשה מאמר בזו ונתן גט
לזו נותן גט לבעלת חמאמר והוא או אחיו חולצים לאחת מהן
ותפטר האחרת ז ויש מי שאומר ששתיהן צריכות חליצה .
ח עשה מאמר בזו ובעיל הוא או אחיו לזו בעלת המאמר
צריכה גט וכן השנייה צריכה גט וצריך לחלוץ לאחת מהן :
ט וכן אם נתן לה גט ואח"כ בא עליה או עשה בה מאמר או
בחברתה או שחלץ לחברתה או שאחר הגט שלו עשה
בה אחיו מאמר או בא עליה או חלץ לה או לחברתה מועיל
מה שנעשה אחר הגט ליאסור בקרובותיה ולהצריך גט
למאמר שנעשה אחריו :

י וזה תקנתם נתן לה גט ואחרכך בא עליה או עשה בה
מאמר צריכה גט וחליצה :

יא נתן לה גט ואח"כ בא הוא או אחיו על צרתה או שעשר
בה מאמר זו שבא עליה או שעשה בה מאמר צריכה
גט וצריך חליצה לאחת מהן לפטור שתיהן :

יב הבעילה קונה קנין גמור וכן החליצה דוחה דחיה גמורה
ח לפיכך אין הכ עשה שנעשה אחריהם מועיל לא
לפסול את זו ולא ליאסור בקרובות כיצד בא על יבמתו וחזר
הוא או אחיו וחלץ לה או לצרתה אין אותה חליצה כלום וכן
אם אחיו חזר ונתן גט לה או לצרתה אינו כלום וכן אם חזר

חלי

חלי הנכסים עד כדי סך כל כתובתה לו מפקדין ביניהם כמ"ש רמ"א ורמ"י
סי'קס"ה אז אינה נובחת כל כתובת'ומחליפים ביד שלים מה שחסר לה מכך
כתובת'עד שיחלוץ לה ואחר שיחלוץ לה נותן השלים מה שהוסלם ביניו לחיבם
והרב קורע כתובתה : צא הדיינים ישימו לה לפ"ח מיד : צב חומרים
הג'דיינים והזני הנוספי'יהי רלון שלא תצוחה עוד בנות ישרא לא ליבי חליצה
ולא לידי יבום : צג כשיעמדו ויאמר הרב בירך אחר קדשנו במלותיו וחקנו
של מערים אחינו :

בית שמואל חליצה קע אבן העזר

קע דין גט אחר גט ומאמר אחר מאמר ובו ב"ס :

א מדבריהם הטעם מבואר בש"ס מדהגט וקידושין מהני בעלמא
חייבי'דאתמרו הואיל הגט לא מהני ומותרת ליבם ה"ה אחר
החליצה מותרת ליבם אע"ג דהגט לא מהני שלא מדברהן מ"מ עשתו בכל הגט
לפילו גט לא מהני בחמה בעלמא דק פוסל לכהונה * מ"מ מהני ביבמה
דאסורה ליבם וכן מאמר דמהני בעלמא ואתמרו מדאמאמר לא מהני ומותר
ליבם הכיא כן מותרת הצניה אחר הביאה ואתי למבעל אחר הביאה והוה
ליה בונה שני בתים ועיין לקמן : ב ואפשר בקידושין שתיהן הנה ליש מי
שאומר שהביא בטעים ה'בשתי יבמות לא נפטרה הלרה בחליצה פסולה כמו
שאתן גט לרחוקה ולריך לחלוץ לה לבי'ח"כ ממילא אסור בקידושין שתיהן
לפילו לא חפס הגט בביאה שא"כ מ"מ לא אם לא חלץ לבניס : ג ויש מי
שאומר מקור דין זה מבבא מסוגיא ד"פ ד'לחיש * דלחיש שם בעלמא מאמר
ובעלמא גט כי הדדי ניהו ופרס"י שחליצה ל'מהן פוטרת הנרתה כיון שהן
בזיון דבעלמא מאמר לריכה גמי גט וכתבו תוספו והרא"ש דלחי'סוגיא זו
כשמוע ושיבא חיבר הרחטון בסוגי'הקודמות לזו בג'לחיות הנופלות לפני ג'
החיים זו אחר זו דס"ל לשמוע ל'חולץ לאחת והזני לבניה וחליצה חולץ ל'
מהם לא"פ שהוא חליצה פסולה ל"ל לחזר ע"כ החיים ולפי חירוץ זה אין
חילוק בין היבמה ובין לרתה ח"כ בשאר גמי בלרתה שם שניהם בזיון פוטרת
ל'לחברתה בשם שיבמה שליחים נפטרה בחליצה ח'לח על פי שאסורה עליו
משום לחות חלולתו מ"מ פוטר כיון שאחיו גם כן שוה לו בחיסור ש"מ כל
שבזיון פוטר זא"ו ולבך בשם דס"ל דשליחים לריכה חליצה מכל ל'כן ה"נ אם
נתן גט לבני יבמות לריכה כל אחת חליצה ורס"י לא פירוש בסוגי'ת זו דחליצת
בפלוגתת רב ושמואל הל"ל מזה דייק העור דס"ל לרס"י בשאר יבמות עדיף לא
לרב ח"ל חליצה כל לחת וכן משמע מדבריו ר"פ ר"ג מאמר בזו ומאמר בזו
ע"ב ולזה נתכוון העור מ"ש בדין זה בשם רס"י דחולק על יש מי שאומר שהביא
כאן ופ"ל דחיקת הד"ח ע"ש * והוה בסמוך סעיף ז'הביא ג"כ דיעה זו בשם
יש מי שאומר וחימה עליו לא דיים לרייך מרס"י כהל"ל מ"מ מדברי חו והרא"ש
משמע דאחי'כשמואל אבל לרב לא עדיף חליצה פסולה זו בשאר יבמות
מחליצת פסולה שני יבמים ולריכים בולם חליל'וכן הוא להעתי ר"י שהביא
הרא"ש וגם למ"ש בסעיף י"ט מבואר לא להרמב"ם ס"ל כן ושם נתבאר בס"ד :
ד והוא דחליצה פסולה כ"כ בד"מ בשם ת"ז וכבר כתבתי כן בשם חוס'ועיין
בח"ה סימן רכ"ה קטנה שחליצה בעוות אחר שגדילה ח"ל לחזור ע"כ החיים
דחליצת קטנה חיינה חליצה בלל וכו'ס"מ כל מה דחיוה חליצה מדאוריי'תא
קלבה הזיקה וח"ל לחזור ע"כ החיים : ה וחליצה לאחת מהן גם כאן
לטעמי לחיל כמ"ש בסעיף הקודם דס"ל יבם ת'ו'ב'יבמות ונתן גט לב"ח די
בחליצה לאחת מהן כן ה"ש עשה מאמר בזו וזה לריכה כ"ח גט ה"מ די
בחליצה ח'וכן אם עשה מאמר בזו ואחיו בשני לריכה כ"ח גט ודי בחליצה
לאחת לא' משניהן * היינו אם הוא נותן חליצה חולץ לשני'מה שאחיו גירש
אז זו נפטרה בחליצה זו מאחר שזה לא גירש אותה ועדיף חליצתו זה מחליצת
אחיו וכני גם כן פטורה מאחת חליצה זו * ואם הוא עשה מאמר בזו ואחיו
עשה ג"כ בזו באחת לריכה חליצה מכל ת'מ"ש בסעיף הקודם ולא כאחד כאן
אלא חליצת לאחת מהן ממלו יבמות שנתנו לה הגט : ו ונתן לה גט אפי'נתן
לה גט פתים ח"ל גט אחר ואחי גט למאמר ולזיקה ומ"ש בהגהות סעיף ט"ו לא
כאחד אלא לעניין אם נאכרת לאחר האיש ועיין תוס'ריש פרי'ג : ז ויש מי
שאומר כאן הגיה דיעה זו ובאמת סעיפים פותם ופסק דחליצת ל'מהן
פוטרת את חברתה : ח לפיכך אין המעשה מועיל בזיקה שפיר לא מהני
כה אם מעשה אע"ג דמהני בלרתה * אבל בחליצה מהני אף כה אם קיים
תו בעיל וע"כ ל"ל מ"ש אין המעשה מועיל כאן ח"ש כילד כלומר
המעשה המאוחר אין מועיל אבל ביחה וקידושין מועיל ואסור בקידושים של
לרחה אם בא עליה דהא לר' יהה גט ממנו * וכ"כ בפירוש סעיף כ"ג ולא
כמ"ש בדרישה שהוא לרתה אחר שבעיל אח זו אף זו אחר בזיקת יבמים דינו
כמו קידושין אחר אחין והכל אין ל'כמ"ש בסעיף י"ג * ואם קיים אחם
קידושין דאוריי'תא כי לא פרח הזיקה ועיין בכמוך : ט אין לשם יבמות
עיין בהרא"ש והוא לדעת הרי"ף ורמב"ם והרש"ם וכן דעת הרמב"ן במלחמות
ה'אפי'חלץ חליצה כשירה ואחר מקודשת לי בזיקי'יבמה אפשר בה קידושין כי
היכי דאתקנו חז"ל לקדושין בזיבמה מופסים כך קדושין או אחר החליצה
מופסים בה אף שהוא בשר שהיה יבמתו ובאמת היא אחר החליצה לאחו יבמתו
מ"מ קידושין מופסין בה מדרבנן אף החילוק הזה אם קדשה בשתם אז לשם
חיבות

לה מעשה אחר י אבל ביאה פסולה כנון שנתן גט לזו ובעיל את זו או עשה מאמר בזו ובעיל את זו מועיל מעשה שיעשר אחריה שאם יחלוץ הוא או אחיו לשלישת יאסרו בקרובותי וגם היא לא סגי לה בגט דאכתי נשאר בה זיקה אבל חליצה אפילו היא פסולה שקדם לה מעשה אחר כנון שנתן גט לזו או כיאמר בזו ואח"כ חלץ לה או לצרתה אפ"ה אין מועיל אחריה אם חזר הוא או אחיו וחלץ לה או לצרתה אבל אם בעל או קידש תפסי בה :

טו עשה מאמר ביבמתו ואח"כ נתן לה גט לזיקתה פסלה עליו ועל כל האחין וצריכה גט למאמרה וחליצה לזיקתה (וצ"ע נהי לה גט סתם הוי כמו לפי לזיקתה) נתן לה גט למאמרה ולא לזיקתה נשארה זקוקה כמו שהיתה ואינה כותבת אלא לשאר אחים אבל המגרש אסור בה יא וי"א שמותרת אף למגרש :

טז ביאת בן תשעה כמאמר בגדול לפיכך בא על היבמה פסלה על כל האחים ואם אחר שבא עליה חזר אחיו הגדול ובא עליה או על צרתה או עשה מאמר או נתן גט אחיו חלץ לה או לצרתה פסלה על הקטן וכן אם חזר הקטן ובא על צרתה או שאחיו בן ט בא עליה או על צרתה פסלה עליו כדין מאמר אחר מאמר וכן אם עשה הגדול מאמר ביבמה וחזר אחיו בן ט ובא עליה או על צרתה פסלה עליו כדין מאמר אחר מאמר יב ומאמר של בן ט אינו חשוב כמאמר הגדול ואינו מועיל אא בתחלה אבל לא בסוף כיצד עשה קטן מאמר מועיל לפסלה על האחים אבל אם עשה הגדול כיאמר וחזר בן ט ועשה מאמר בה או בצרתה אינו מועיל לפסלה על האח הגדול אבל מאמרו של בן ט אחר מאמר בן ט איכא למימר שמועיל כיון שמאמר הראשון מבן ט וגט וחליצה אין לקטן כלל לא בתחלה ולא בסוף :

יז גדול שעשה מאמר ביבמה או נתן לה גט ולה צרה כשבא לחלוץ לאחת מהן ולהתירן אין חליצ' בעלת הגט אלא בעל המאמר פוטרת הצרה אבל חליצת הצרה פוטרת לבעלת הגט לגמרי ולבעלת המאמר מחליצה וצריכה עוד גט למאמרה ואם עשה מאמר בזו ונתן גט לזו חולץ לאיזו שירצה ופוטר השניה כמו שנתבאר :

יח מי שנפלו לפניו שתי יבמות מבית אחד האחת שניה ליבם ואחרת (מוחזק) כשהוא מייבם מייבם לאחרת כשהוא חולץ יג חולץ לשניה וישמי שאומר שאם חלץ לאסורה לא הותרה צרתה חלץ לצרה הותרה האסורה :

יט יבמות רבות הבאות מבית אחת כיון שנבעלה אחת מהן בעילה כשרה או נחלצה חליצה מעולה הותרה הכל ונסתלק זיקת הייבם מעליהן ואם נבעלה אחת מהן בעילה פסולה או נתן לה מאמר פסול נאסרו כולם לייבום וצריכה גט זו שנבעלה או שנתן לה מאמר יד וצריכ כל אחת מהן חליצה להתירה לזר שאין זיקת היבום מסתלקת בעילה פחותה נחלצה אחת מהם חליצה פחותה הותרה לינשא לזר אותה שנחלצה אבל צרתה אסור עד שתחלוץ גם היא או עד שיחלצו כל האחי' לראשונה שנחלצה החליצ' הפחותה שאין חליצה פחותה מסלקת זיקת ייבום מבית זה עד שתחזיר על כל האחים או עד שתחלוץ כל אחת מהן וזו

תיבות לח הוי קידושין דאורייתא תע"פ שהיה תסורה עליו בלאו כמ"ש בס' קס"ג מ"מ מדאורייתא הוי קידושין גמורי . לפי מה שקידש זיקת יבמי תפי' מס הלקחליל בסוג לפי מה שקי"ל בחליל פסול פוטר חולי' קידושין דאורייתא ועיין בס"ג בסס ס"ם ס"ג וגרסה לח לג"ר בחליצה פסולה לריכה לחזור ע"כ החתי' מס תלן לה ח"ם ויש בתן שאר פחות מזה וקידש בזיקה יבמים החולן לח שעדיין יש עליה זיקה וצריכה חליצה משאר אחים מ"מ קידושן תינן תופסים מדאורייתא : לפי שיטה פסולה וכו' היינו חז"ל עשאוה כמהני לאחר גירושין פסולה דהי גירושין לאחר הגט גזירה משום גירושי לאחר חליצה בלומר מס יקנה הגירושי לאחר הוא קניא גמורה והי למפעל ליחשלה לאחר ה"ל לה ואי גירושי לאחר המתי גזרי לטו גירושי לאחר כלומר לאחי למפעל לרה זו לאחר שיבמ לאחת מהן לפל לאחר החל לה לח שהיה ה"ס ליכה למגזר כלום ועיין בס"ם : יא וי"א שמותרה לח לחגדם וה"ל לפ"ז למה חני מתזר בזו ומאמר בזו לריכה גט כתולילה וחסור ליבם * למה לה יתן גט למאמר בפ"ו מותרת לו וגם לדיעה קמייתא קשה הין גט למאמר לאחת ולייבם הבני תירלו הום פ"ח ל"ב לכתחלה אין לעשות כן הגזרינן גט למאמרו לטו גט לזיקתו ווקת לדיעה לחיר הכי דאם גירש למאמרו הותרה : יב ומאמר של בן ט' וכו' נאמת לח מלינו סוס טעם למה מאמר של קטן מהני לפי הטעם ר"פ ר"ג שהאחים ס"ם מאמר מהני בגדול הטעם תגזרינן הותיל ומאמר הינו קידושין מהני בעלמא וצ"ע למה לי יאמר לח הגירה לח מהני ס"ב בקטן דאינו קונה לה זריך גירה והנה פ"ק דקידושין דף י"ט ת"ח ואם מחולקים בקטן הבא על יבמתו לרש"י קונה מדאורייתא לכל מילי דף הבא עליה הין חייב משום ח"ל לפ"ז י"ל דאיכא נמי לד איסור דאורייתא אם בא עליה אחי אחר ואחי אחר עליה הקטן מהני לטו לאחיו ואחי כמו החולן בא עליה אחי אחר שבא עליה הקטן משום איסור אשת אחיו והוי כמו בא עליה זה עליה אחי אחר שבא עליה הקטן מהני בעלמא ואיתא של קטן בעלמא הינו כלום יאמרו דיבמה ג"כ הינו כלום ורבא עליה אחיו אבל לא בא עליה אחיו אבל בא עליה אחיו * כיון דאיכא למימר שמועיל כיון שמאמר הראשון מבן ט' וגט * ולישנה ולטעמיך לה בחליצה נמי בפלוגתא זו בס"ג סס לפ"ז אפשר מ"ם רש"י נמה דוקא בנסתי אחיו והאחי י"ם קס"ו י"ל רש"י לטעמיה דס"ל דהוי קנין גמור אבל בסיטה אחר פוסקים הינו זוכה בסוס דבר מדיעה ס גדול : יג חולן לכתחלה כ"כ המגי"ד פ"ו בס"ג ועיין בקי"ל בחליצה פסולה הינו כוטרת לרת היינו דוקא כשמסר עליו בזיק לכון שעשה נה מאמר לוניתן לה גט אבל בשאר עבירות ס"ל כתוספ"ר כ"ב ד"ה והיינו מ"ם בהגהות רס"ו וכ"פ בס"ג וי"ט מ"ש הוא דעת הרמב"ם והטור וכן משמע מרש"י ור"פ ד"ה לא ס"ל לרמה לרן בעלת גט ובעלת מאמר * שלא לקדה לפ"ז מבריית פ"ג דף כ"ו ע"ב ר"ש אומר חולץ ואינו מייבם ואע"ג ד

משמע כן ולפ"ז צריכין הרמ"ז דבי הרשב"ם מ"מ לפסק הלכה לפי מה שפסק הרמ"ם בתירוץ קמא לפי דלתירוץ הליציה דרב אלפס ז"ל ומשמע דס"ל לפ"ז דיעבד לא נפטרה * ולפסק דס"ל כמ"ם בדי"ו דקי"ל כתרי תיולים בס"ם לכתחלה מהדרין אחר חליצת כשיר כתירוץ הרשב"ן ודיעבד מהני ח"פ בתירוץ שני דמחלק בין למפטיר נפש' ובין למפטיר לרבה ועיין ב"ח שבציון דבדי רי"ו ג"כ מיהו לתירוץ דהרשב"ם מ"מ הלכך אפי' שינוי עיקר לא נחייבו לפ"ז עיין בהרשב"ם שכתב שחיים הרשלוים לא נפלו בשת אחת זה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת · ושעמו משום ח"פ ל"ל חזר' ע"כ אחיין מ"ה הרשלוה לע"ג דאסורה משום אחות זקוקתה מ"מ ל"ל חזרה ע"כ אחיים והשניה אסורה לראשון משום אחות חלוטו ולשניה אסורה משום אחות זקוקתו יותר טוב שיחלוץ השני תף שאסורה עליו משום אחות זקוקתו · ומ"ם אי נפלו בשת אחת לרבותא כ"כ ומכ"ם אי נפלו זה"ן · ולפסק לריך להיות הגילים' אפי' נפלו בשת אחת · וליתיי בב"ח מגי' אי לא נפלו בשת ס' ולכאורה נראה כמ"ם דיותר עדיף שיחלוץ זה שאסורה עליו משום זיקה דהא ליה שחלץ אסורה משום אחות חלולה ושאת עליין הן זקוקים לא ואסורה משום אחות זקוקה : טו קדם ס' מקם עיין בדמב"ם פ"ה מהיב וכתב דלכה ס' לחלוץ קודם שידע מה עשה אחיו ואין לריך לחלוץ אחת מהם לחוש שמא ס' עשה כה מאחר וזה"כ בא אחיו על הביאה ואחר מאחר שלא חלץ לאחת מהם ואין לריך לחלוץ לשניה כלל על הרשלוה מ"מ שיחלוץ פסולה ·

קעא א אין ביאת אחת מהן פוטרת מפורש בס"ם קטנה שפק קטנה ותרשת קטנה ומטיירת לכן אין חלילת אחת פושטת את חברתה בין אם נפלו מפקח ובין אם נפלו מחרש והסכימו רוב הפוסקים שלמדין את הקטנה שחמאן בו ואם לא תרלה למאן את לכ"ע מייבם את החרש' ויוליך לחופה בגט וחמתין לקטנות עד שתגדיל וחוללת ואם ייבם את הקטנה אז אין חקן לחרש' כי ס"ל לייבם לוחה מאחת שכבר יבום ס' מניה זה והיא אין בת חלילה ועיין בם ג' פ' ג"ם : ב ביאת ס' כלומר בקטנה ותרשת אינה פוטרת לרום בחלילה אפי' לכרה שוה לה לבל בביאה פוטרת בשוה לה ·

ג לא פסל הרשלוה ממ"ש אם קטנה היא ס' כקנה הרשלוה אז לא פסלה הניה את הרשלוה כמו בגדולה אם בא על אחת אז ביאת הניה לא פסלה ואם אינה קטנה כלל שחייבה נבירות ומקיים הרשלוה ולא את הניה שמא הרשלוה קטנה היא · והניה לריכה מילון דהא הניה מהני בה וכן בשחייבה תרשת נמי אין הניה פוסלת את הרשלוה שא הניה מהני בה ולריכה נט : ד לא פסל את הקטנה כן הוא הגירסת בשתי' לפרש"י והרמב"ם והטעם משום ממ"נ כה:"ל בבל בא על התרשת ואח"כ על הקטנה פוסלת את התרשת כיהתרשת קטנה ואינה קטנה והקטנה שמא קטנה היא ואז קטנה היא לגמרי ופוסלת את התרשת וס"ל לרמב"ם דאז תסור בשתיהן מלחמר בעת הניחה של הקטנה היתה התרשת פסולה עליו הוא מהני מילון דקטנה לקייס את התרשת כיון דבתרשת ליכא מלות יבום גמור משא"כ כשבא על הגדולה אחר שבא על הקטנה שלמדין לקטנה שתמאן ואחר בגדולה כיון שמקיים בגדולה מלות יבום :

קעב א כריס חמה וחילילות התורה מיעטו ומחלילה ויבום מ"ה אף אם בא על יבמתו אינו פוטר אפילו אם נפלו בו ח"ל בגט ממנו דלסורה עליו בכרת אבל אחת אשת אחיו עולה ליבום אלא כריס חמה שהיה לועבת כבר ובאו עליה ואינה עולה ליבום שהו' בלוע בכל מ"ה אם בא עליה קנאה כמ"ש בסוניים דף כ' : ב אי מסימני כריס משמע אפי' אחר סי' הניכר בקטנותו כגון שחין מימי רגליו מחמלין כמכינן נמי שהות סריס ממעי אמו · ומה שאמר אחיין שחין עושה כיפה לאו דוקא ויחבאר בסמוך ג ספק חיילונית היינו הסי' חיילונית אין זה אין הכ"ד יפה כמ"ש בב' סי' מ"ד וכתב ב"ח ספק חיילונית אפי' ניכר זה בעל שהי ספק חיילוני' מ"מ לריכ חלוץ : ד סימני סריס זה לכ"ע אחד מסימנים נקרא סריס אא"כ אם יש לו ג' שערות זקנו כמ"ש בהג"ה :

ה עד ג' הוו לו כל הסימנים וא"ל אין תפסר שיהא לו סימני להא יש לו זקן הילו החוס' דלא נקרא זקן אא"כ נחמלא זקנו וכן הסכימו כל הפוסקים לא כרבב"ם דס"ל בשיש לו ג' שערות בזקן הו לא נקרא סריס והכה כוונת חום' מ"ם יש לו זקן היינו נחמלא זקנו כלומר אם נחמלא זקנו הו"א למר שיהא לו על הסימני סריס א"כ לאו סריס הוא · אבל ל"ל מ"ם אין לו דין גדול שא קטן הוא עד דוא שנוהיו לכן אין מודין לי מ"ם הב"י ס"ם קס"ט נמה שכתוב הטור אם אם נחמלא זקנו ה"ל לבתוב רבב"ח שלמד מהוס' הל"ל בחתם מהוס' הכ"ל לי' משמע כלום שא כוונתם ג' שערות בזקן לא נקרא יש לו זקן ום"ל

נעור) היה לו ג' שערות נשאר הגוף חינו סרים אע"פ שיש לו כל הסימנין הללו (טור) :

ו ובני כמה שנים יהיו לשיהיו נדונים כאיילני' וסריס ע"פ סימנים הללו נתבאר בהרמב"ם פרק ב' מהל' אישו' ובסי' קנ"ה הגה סעיף י"ג לענין חיילנית וה"ה לסריס וי"ח דאין לחוש עכשיו דין סריס ודאי דאיכשיון שמא היו לו שערות ונשרו או שהיו לו גומות ואין לנו בקיאין (עיין בי"ד סי' תע"ד) כיון שנתפשר ליגל סי' קנ"ה לענין חיטון ולכן בזמיניין ליה בספק סריס וחולץ ח וכן רחוי להורות

ז מי שחתכו או נתקו או מיעכו גידיו או ביציו בידי אדם הוא נקרא סריס אדם וכשיהיו בני י"ג שנה ויום א' נקרי נדול שאין זה מביא סימנים לעולם

ח אנדרוגינוס אינו בר חליצה ויבום ז וי"א שדיינו בזכר לכל דבר .

ט טומטום חולץ ולא מייבם מפני שהוא ספק ואם נקרע ונמצא זכר רצה חולץ רצה מייבם יא ויש מי שאומר שהוא ספק ולא חומרא :

י יב הזקן ביותר שתשכחו וכשל דינו כסריס אדם לענין חליצה ויבום אלא שאם בא על יבמתו מותר לקיימה

יא החרשת והשוטה והקטנה מתייבמות ולא חולצו' ואם רצה היבם יג לגרש החרשת בגט אחר שיבעול אותה ה ז מגרש .

יב חרש שוטה וקטן אינם בני חליצה אבל מייבמין יד והחרש אם נפגלו מאחיו פקח אינו יכול להוציא לעולם אבל אם נפל' לו מאחיו חרש יכול להוציא בגט אחר שיבעול והקטן יוציא בגט אם בא עליה לאחר שהגדיל ואם לאו צריכ' גט למאמרו וחליצה לזיקתו .

יג ב' אחים א פקחו' חרש נשואים לב' נשים פקחת מת חרש בעל הפקח' אחיו הפקח רצה חולץ רצה מייבם מת פקח בעל הפקח אחיו החרש אינו יכול לחלוץ ובונס ואינו מוציא לעולם .

יד ב' אחים פקחים נשואים ב' נשים אחת פקחות ואחרת חרשת מת פקח בעל החרשת אין החרשת בת חליצה אלא כונס ואם רצה את ב לחוציא בגט יוציא מת פקח בעל הפקחת אחיו רצה חולץ רצה מייבם :

טו ב' אחים אחד חרש ואחד פקח נשואים לב' נשים אחת חרשת ואחת פקחת פקח לפקחת וחרש לחרשת מת חרש בעל החרשת אחיו הפקח כונס ואם רצה את ב יוציא בגט מת פקח בעל הפקחת אחיו החרש כונס ואינו מוציא לעולם הסומא מייבם :

הגה ויש חולק ואם חלץ חליצתו כשרה (טור) וכ"ל שאם אין כאן לא את הוא חולץ לכתחלה מלאחר עת"ו בעניין לאחר (וע"ל סי' קס"ט בפי' החליל' סעיף ס"ד)

טז אשת קטן ואשת השוטה פטורות מן החליצה ומן היבום אבל אשת החרש והזקנה והעקרה הרי הם כשאר כל הנשים וחולצות או מתייבמות :

קעג דין יבמה האסורה ליבם באיסור כרת ודין צרתה וסוטה וצרת וקטנה שמיאנה ובו"ז סעיפים

א היבמה שהיא ערוה ליבם באיסור כרת א חוץ מן הנדה אינה זקוק ליבם ומותרת לזר בלא חליצה וכן צרותיה פטורות מן החליצה ומהייבום ואם היה לו אח אחר ואחת מצרותי' נתייבם לאותו אחולו נשים אחר' ומת בלם פטורו' מחליצ' ומן היבום ואם היה לו עוד אח אחר ואחת מהנשי' אלו נתייבמה לוולו נשים אחרות ומת בלן פטורו' מהחליצ' ומייבום וכן עד עולם :

ב אבל אם אחת מכל השריות נשואה לזר שאינו אחיו ומת מותר לישא צרתה :

ג יבמה שהיא ספק ערוה על בעל או ספק ערוה על היבם ה ז חולצת ולא מתייבמת לפיכך מי שקיר' אשה בספק קדושין ואח"כ מת אחיו שהי' נושא אחותה ונפל ה לו ליבום שהיא ספק אחות אשתו ה"ז חולצת ולא מתייבמ' ומוציא את אשתו בגט מספק ושתיהן אסורו' עליו יבמתו מפני שהי' ספק ערוה וארוסתו מפני ג שהיא ספק קרובת חלוצתו :

ד היתה היבמה ב איסור ערוה על הבעל אינה אשתו ואם היתה לה צרה חו לצת ד או מתייבמת וזו שהיתה לבעל באיסור ערוה ה יא ליבם כמו אשה דעלמא ומותר בה .

ה היתה היבמה ספק ערוה על הבעל או חולצ' או מתייבמת ו ה יבמה

כג"ח שכתב לכתחלה אסור מיהו אם קדם וכנס אין מוליאין שלא לפי שדיעבד אם כנס מוליאין ממנו וחיימ על הב"ח שהביא בסי' קנ"ו דברי הל' וכאן לא חתימו' מיניה ד או מחיימות מאחר שהיא ערוה לבעל ואין קידושין תופסין בה ג"כ לא הוי לירה שלה לירתה ואין חילוק בין עריות לפי' נמי תיוש יבמים בתקותו שחולץ לצרה ותכוסה ליבם ע"כ הוא כתבר הגי' בב"מ ונתנם

מכרם ג"כ כהרא"ש ד"ח מ"ל ולפכר ט"ם שם ולכאור ה קשה לי"ל לפכר בסי' זה לבד מהתיקון לסרים לי"ן קלמר ר' יונתן לפי' נאחד מהם היינו שאין ג' שערות דהא ע"כ לריך להיות שאין עושה כיפה כי' זה ניכר שלא נחרפת ניונו לנישנו וכה"ג הקשה שם הלינא דמ"ד עד שיהי' כולם וחילנו כיון שניכר מיד שאינו עושה כיפה ואחר סימנים ניכרים כ"ח נזקנו הוכיח הרשבון על האחרים שמעני אמו הוא לקוי ח"כ שיעא דר' יוחנן קשה קושי' זו וח"ת דאיירי ג' לרחו לא היה עושה כיפה ואח"כ עושה כיפה משמשגדל שאין שאין לו ג' שערות ח"כ נעשה שינוי חלנו ואכתי יש לחוש שמא הבריי' נאיירי בקונה הם"ם ונ"ל דשם ל"ש נקנה אלא נולד נו סי' אחר והוי לקוי בתחלה וסוף שוב מלאתי קושיא נ נחדושי הלכות ע"ב ותיין ר"י לא חיירי לענין סרים אפה חלא הסי' מהני שהוא סרים : ז נני כמה שנים עיין תשוב' ריב"ש סי' שע"ד והובא בב"י ומדבריו נלאפ הכלל לפ ע"פ שים לו סימני סרים קודם עשרים שפה הוא חמרי' עדיין קטן עד שהוא בן עשרים ואז הוא סרים ואם הוא בן כ' ולא הביא סימני סרים ים לו ג' שערות לא דיינינן ליה כסרים הע"פ שיולדו בו סימני סרי' אח"כ כיון שהביא ג' שערו' קודם סימני סרים כן הוא הגירסא בריב"ש ב"ש ובב"י אי איתא שעות וכן הביא בב"ח הגירסא ואם קדמו סימני סרים אפי אח"כ הביא ג' שערות מחזיקין לסרים . ואם אין לנו אם ג' שערות הרי הוא בן קטן עד דוד שנותיו ואז הרי הוא סרים אפי' אין לו ס"ם . ואם קודם דוד שנותיו הביא ג' שערות ואח"כ ס"ם הרי הוא גדול מיום הבאת ג' שערו' ואם הביא ס"ם ואח"כ ג' שערות הרי הוא סרים עיין ב"ח : ח וכן רחוי להורות וכ"ל אפי' הטיל מים ואינו עושה כיפה מיום שגדל מ"מ חייש' שמא נפגם אע"ג שגדל בו ס"ם קודם מ"מ אם הביא ג' שערות קודם עשרים הוא גדול ומ"ם בשעיף ו' דלריך להלן היכא דלא נזקו אם עושה כיפה הינו אפילו לנקיחין מיהו משמע ג' שערות נזקו דוקא שערות ולא נומות : ט מי שחתכו וכו' היינו שחתכו קודם שנגדלו אם עושה כיפה אבל נולדו אם עושה כיפה לא עשה כיפה לח יצא מידי ספיקא : י וי"ח שדינו כזכר כ"כ הטור בשם החום' והרא"ש ונפסקרו ב"י והטיג ע"ז דלא כתבו לענין חלילה ויבום מאחר שאין מולידי ח"כ דינו ככרים המה דהא לא היה לו מעולם שעת כונס וכן הסיג מהכ"ל ועיין דרישי' וב"ח ורי"ו כתב בשם הרמ"ה מהדרוגינוס חולץ וחולנין לחשהו ואם כנס כנס אין מולילין לספק חלילה לח גזרו רבנן גם עליו קשה מבריישא שהביאו ב"י והרא"ש והרי"ף משם מהדרוגינוס פטורה מחלילה מיהו גם הכ' פי' בשעיו דהני מהדרוגינוס נוסף היינו שאחתו לריכה חלילה לכ"ז לספק חום' דקי"ל כמחני' דזכר הוא ח"כ לריכה חלילה ולח כהבריישא הכ"ל ולינא נרשה דחולץ וחולנין כמ"ש הרמ"ה : יא ויש מי שאומר היינו הרמ"ם פוסק כר' יחמר שאם נקרע ונשלח כרים חמה היינו לף אם יהי' זכר כפקלנו שמא סרים הוא אפי' בלא סימני סרים ועיין בכורות דף מ"ב יב הזקן ביותר וכו' מהתוריי"ח רחוי ליבם שהרי כמה זקנים עולרי שלא מדעתן תכוף לכתחלה ליבם אף ע"ג זקנה מוחר' ליבם לכתחלה כמ"ש בשם מסוף זקנה יותר רחוי לניחה מזקן ועיין בד"מ יג לגבי החרשת בטור כתב שהם לגבי והיינו קטנה ואפילו אי אז יולאת בגט בשחליה מקבל הגט ממ"ש בסי' קמ"ו נשוטה היינו דיכולה לשמור את גיטה אז מגורשת מהתוריי"ח גם אם יכולה לשמור את עלמה ומ"מ היא שוטה אז מגורשת אבל מעשי שהיא חלנה לאו מעשה הוא : יד והחרש אם נפלה לו וכו' הנה בדמב"ם ס"ו לא חילק בזה שאם שהם לבריו שבעילתו עושה אותה מ"מ נמור וב"י מ"ש בשם דעכ"ת הרמ"ם אי' כשנפלה מאחיו פקח כמה שמחלק בפ"ב ה"ג והנה לירושלמי שכתב דחרש מ"י להוליח בגט אלא דקיימ' ולא בעיל כמ"ש בסי' קכ"ח לפ"ז מיושב שפיר דברי הרמב"ם ומיהו הכ"י בתב דלא מלינו שום פוסק שם"ל הירושלמי גם לכון הרמב"ם היא דאוק אם ס"ל כירושלמי .

קעג א חוץ מן הנדה השעם מצוה לחוש והרא"ש ריש יבמות דלא דמי לעריות שאסור ליבם מחמת קורבה ומותרת לאחר מפ"כ נדה שאסורה לכל גם עומדת לטבילה : ב יבמה שהיא ספק ערוה על בעל' או ספק ערוה וכו' כל"ל וכן הוא בדמב"ם בשור הנה ע"ז למה היא אסורה ליבם דהא ממ"נ מותרת דאם היא ערוה לבעל הוי כאין יבום לחוש ומותר ליבם ואם היא חלי' ערוה לבעל ס"כ היא זקוק ליבם וכ"מ בפ"ב מהל' יבום החל"ף של חו וכ"ל ספק ערוה על ה יבם היינו שהי' ספק ערוה על היבם ועל הבעל לכן אסורה ליבם ומ"מ אין מיושב שפיר דאכתי קשה ל"ל דהיא לבריכה ספק ערוה ח"ל דאם היה ליבם לבד ספק ערוה נמי אסורה ליבם ומ"מ כתב ומכרם דברי הרמב"ם דקאי על הלרה * ואכ"ל דהא לא מלכר כלום לרה ולכאורה ב"ל דאייירי ג"כ דאסורה לבעלה מספק כמו הספק דאסורה ליבם ובשני בנוח אסורה ליבם מספק אי מחמת קידושין שלו אי מחמ' קידושין אחיו היינו שבעלה קידם אחת מספק קדושין ואח"כ נשא אחותה ח"כ היא ספק ערוה לבעלה ואסורה ליבם דמחמת קידושין של אחותה קידושין אעלייתא הם ת"כ אחותה זקוקה לו והיא אחות מקוקתה : ג שהיא ספק קרובת חלוצתו אף ע"ג אחות חלולתו מדברי סופרים ח"כ הוי ספק דרבנן אכ"ם כנסו רבנן וגזרו באחות חלולה אטו אחות גרושה דחוייתא לפיכך אלמוה לגזרותיה להוליא אפי' על הספק אפילו בדיעבד כ"כ הב"י פ"ג מאחי' מי שקידם ולא כנס מוליאין ממנו ואימא על הב"ח שהביא בסי' קנ"ו דברי הל' וכאן ה"ל לא הוי לירה שלה לירתה ואין חילוק בין עריות לפי' נמי אחיו יבמים בתקותו שחולץ לצרה ותכוסה ליבם ע"כ הוא כתבר הגי' בב"מ ונתנם

ה יבמה שהיא ספק ערוה ליבם והיה לאחיו בה ספק קדושין לגבי אחיו אע"ג שלרוב עומדת בחזקת היתר ליבם מ"מ מחמת קידושי ספק של זו אסורה ליבם ולריכה חליצה וכן מי שכבר היה נשואה לו גבי אחיו ולרה ת"כ הלרה בחזק היתר לגוף עומדת מ"מ מחמת גירושי ספק של גבי אחיו אסורה זו לגוף בלא חליצה * וספק קדושין לו גירושין היינו בזרק לה קדושין לו גרושין וספק קרוב לו לו לה הוי ספק לאוריימא ולא ס' עדים לומרים קרוב לה וכ' עדים לומרים קרוב לו לו הוי ספיקא דרבנן כי מלאוריימא לוקמת תרי דהתי תרי ולוקמה לחזקה ת"כ בקדושין מותרת ליבם מלאוריימא וכן גרושין מותרת לגוף מלאוריימא ועיין בתוספות פ"ק ובן ס"ע ת"ח קרוב לה וע"ת לחי קרוב לו הוי ספיקא דרבנן ועיין סי' קל"ו סם מגורשת דקי"ל לחי קרוב לה הוי ספיקא דלינו לם מגורשת מחמת קרוב לה וכן גם שחיבדו זמן לו כתב הבעל בכת"י ואין עליו עדים וכן בכתב בכת"י ואינם ע"ח הוי נמי בכלל ספק גירושין והיינו מלאוריימא מגורשת של מדרבנן פסול הגט ובקידושין לין פסול כלל בשחין בו זמן וכן בכת"י ואין עליו עדים כתב הרא"ש דפסול הוא משום זמן שמא יקדים הזמן ובקדושין כתב : ך לו שהיתה קטנה לף שחזרה קטנה שוב לין לחזרה בשום דבה והלכ' ונשאה ס"ס : ז ומיהא בו וכן לם לף מיהא הוחיל והיו קטנה וקדושין מדרבנן לכן לריכה חולנות וחסורה ליבם מחני' ריש יבמות אלא קמ"ל לפי' מיהא מ"מ לריכה חסורה ליבם הוחיל ולרה בשעת נפילה כלרת בתו : ח לפי' הכיר בה רבי חסר רחמנא לרת ערוה בשקר משום דחסרה וכיון דחיילוני' היו דבלבו ערוה נמי לף חזי ליבום הוי לריכה לרת ערוה אלא בשקר משום רש"י פ"ק דיבמות ולעניין חשת שהיו שהיה חיילונית ולא הכיר בה ואין ערוה על היבם לף היו מוחרת ליבם נרחה דחליל בפלוגתת המבואר בסי' מ"ד לחני פוסקים דס"ל בשלא הכיר בה ח"ל גט אז מוחרת לו דהוי כאלו חינה חשת אחיו . חבל להפוסקים דס"ל דלריכה גט מדרבנן ח"כ חסורה לו דהוי כאשת אח שלא בשקים מלוה : ט בלא גט מאחר דהיו חשת אח שלא בשקו מלוה והיו מחיבי כריתות אין קדושין הופסין בה אע"ג בחלן לאחת הופסין קדושין בזנוי ולא אמרי' דהיו מחיבי כריתות דשם כאיב אשר לא יבנה נחק מכרת ללאו חום' פ"ק דיבמות והגירסת בדמב"ם הלא בגט ט"ם ועיין בהגהו' דריסה שחק את עלמו לגיסד קודם זאת למה בחלן לאחת מהן קדושין הופסין בזנוי : ל דינה כדין ערוה מ"ט טומלה כתיב בה ונסתרה והיו נטמלה ובעריות כתיב כל חלה מ"ה דינה כערוה ולרתה היו לרת ערוה ופטורה מן החלילה ויבם ובני' הוי בל"ע לאחת כהן שנשמה לם לריכה חלילה . ולכחורה תמוה הת לאיסת בם"ם להדיה פ' הע"י דף ל"ה לאחת כהן שנשמה בעלה לוקה עליה משום טומלה דכתי' לאחי אשר הוטמלה היינו שנבעלה ובאחת כהן הוי חוקם כדלון נשמע לף בחוקם טומלה כתיב בה מ"כ היו ולרתה פטורים מן החלילה כמו זנות בדלון ולל"ע סוג דלישי גם ב"ה הרגיש בזה וחפשר דם"ל דוקא לחומרת הוי חוקם בכהן בדלון בישראל ולא לקולא כמ"ש בחוס' ולעניין ספק זנות ועיין ר"ם ס"ו מבואר חפי' לם נאסרה בקיטו וסחיר, מ"מ קדושין של הנסד חופסין בה וכן חפי' לם זנתה בדלון בעדים חופסין קידושי הבועל . יא ספק זנות עיין בתו' סוטה דף ה' בחבו ספק סוטה לא לישנינן שלא גבי ליסוד בעל ולקמ"ל דקיל כיון דבא מכח נסואי אחיו הרי הוא במקום בעל דלסור לו ליבם חבל חליל' בעני ס"ח דאיתו לסור ליבם אלא היכא דלסורה לבעלה : יב וים להחמיר עיין ב"ח שכתב לו היה לו לרתה לריכה חלילה ולא שייך למימר חלילה פסולה כאן כמ"ש בחוס' דף י"ח ד"ה לו היה ע"כ ודבריו תמוהים ע"כ לא בחבו חוס' שם שלא בלישה הזיקה חבל בסוטה קלשה הזיקה כם שיש שייך לומר חלילה פסולה וכ"כ חוס' להדיה ר"פ ד"ה ע"ם לכן נרחה בחלילת הסוטה לא נפטר' הלרה יג חשה שהלך בעלה וכו' בד"מ כ"כ נשם ס"ג וגו"י מה חיים בזה הת ס"ם ערוכה היא פ"ק דף י"ח חמינן חנן חחת לו סוטה דרבנן ס"ם בפרם"י וחפשר דקמ"ל שמותרת לכחחל ליבם ובם"ם הוי לחיכא בדיעבד קחמר וע"ם בחוס' ד"ה כ"ם חומר יד חשת אחיו שלא היה בעולמו וכחיב כי יבנו אחים יחדיו שהיתה להם יבימה אחת בעולם ח"כ לם לא היה להם יבימה אחת בעולם לא שרי' לחתנת ואיתו מחייבי כריתות עליו לכן חפי' לחתה לסורה ופטורה מחלין' ויבם אע"ג דנפל' השתא מאחת שהיה לו יבימה אחת בעולם עתו מ"מ לסורה לו מחמת אחיו הרחשון . טו הוה ליה כלרת ח"ח שלא היה בעולמו וכן הוא בחנני' דף ל"ב ופ"ל לחתה לא חני טעם משום דהיתה לרת בעלת זיקת שני יבמין משום כיון שלך לחונן בעלה הרחשון אין לה זיקה עליו שהרי ח"ח שלא היה בעולמו ח"נ משום זיקה שני יבמין הינה לסורה שלא מדרבנן ומשום לרה ח"ח שלא היה בעולמו מלאוריי' ועיין בם ס"ב בחב הת דקי"ל יש זיקה היינו מדבני סופרים ג זיקה וען בם ס"ם דף כ"ז ע"ב בחום' שם מ"ם בשם ר"ח ועיין ס"ם קע"ד בחבתי לי לת עבד מלמר הינה לסורה משום לרת זיקת : טז שהיתה נשוי זה לחחיו נשוי וקמ"ל חע"ג דהיתה לסורה עליו מדרבנן משום לרת ערוה בשקר כיון דבעלה הרחשון מ"מ ח"ל למתן הנסתת ולעקר נשואין קמחי כיון בעת הנפילה היתה נרחת כחלו חחיו חתו שהיתה שני' לו ומכ"ם כשהיתה לחת לחיו חתו לחי לסור לו מלאוריי' ולרתה לעולם לריכה חלילה ולין נפטר' מחמת קטנה שהיתה ערוה עליו דהת נשואין קטנה רק מדרבנן וקטנה זו הת ממחנת בנשואין הרחשונ' עוקר' נישואין הלחשונ' וכלו היה לבד לחת לחיו מחני' של מדרבנן היתה לסורה מחמת נישואין הרחשונ' ולריכה חלילה ואם הינה ממחנת לפי' בנשואין הרחשונים לו לת היתה לחת לחיו חתו שהיתה שניה לו לריכה חלילה ואם יש לה לרה היתה נפטרת בחלילה הלרה ואם היתה לחת לחיו מחני' בם"ם לא לר

חין לאחיו באשתו ספק גירושין ונפל לפניו לייבם כ
חולצת ולא מתייבם אבל אם היה לאחיו ספק קידושין
ה"ז יכולה להתייבם :

טז כא המגרש אשתו גדול או קטן שהשיאוה אחי והחזיר
ומת ונפל לפני יבם מותרת לו אבל קטן שהשיאו אביה
ונתגרשה בקטניותה ע"י אביה והחזיר ומת בעוד קטנה כב
אסורה ליבם וכן הדין במגרש הפקהרתונת חרש והחזירה
ומת והיא חרש ובין בזו ובין כג צרת מיתר להתייבם
יז החזירה כשהיא קטנה או חרשת וגדל ונתפקחו אצלו
ומת מותר להתייבם ואצ"ל אם החזיר אחר שגדלה או
נתפקחה :

קער דין האסורה ליבם באיסור לאו ועשה ובו"ם

א יבמה שהיא אסורה ליבם בלאו או בעשה או באיסור שניהן
דרבנן היא א חולצ' ולא מתייבמת וצרתה או חולצ' ב א"ל
מתייבמת ואין חליצת פוטרת צרתה אבל חליצה צרתה
פוטרת אותה ואם עבר ובא עליה ג קנאה ונפטרת צרתה
ואם רצה להוציאה מוציאה בגט :

ב היתה אסור לבעלה באיסור לאו או עשה או איסור דרבנן
ומותרת לייבם יכול להתייבם חוץ מכותי גרושתו
כושנ שאת ומת ד שהיא חולצת ולא מתייבמת וצרתה
או חולצת או מתייבמת :

ג אחות חלוצ' אסורה מדרבנן לפיכך נפלה לפני יבמה חולצ'
ה ולא מתייבם וכן צרת אסור מדרבנן וחולצ' ולא מתייבם
ד מי שיש עליה זיקת שני יבמים ז היא או צרתה חולצת
ולא מתייבמת כיצד ג אחים נשואים ג נכריות ומתו אחד
מהם ועשה בה א מהנשואים מאמר ביבמתו ומת קודם
שכנסה חולצת ולא מתייבמת :

ה נתן לה גט ופי שהוא למאמרו הרי בטל המאמר שעשה
ואין עליה אלא זיקת יבם א ומתייבמת אבל אם נתן לה
הגט סתם אסורה להתייבם

ו קטן שבא על יבמתו ומת חולצ' ולא מתייבמת שאין ביאתו
קונה קנין גמור ויש עליה זיקת ב יבמים :

ז מי שחצי שפחה וחציה בת חורין שנתקדש לראובן
ונשתחרר וקדשה שמעון אחיו ומתו שניהם ונפלה לפני
לוי אחיהם מתייבמת לו שאינה אשת ב מתים שאם קדושי
ראובן קדושין אין קדושי שמעון כלום ואם קדושי שמעון
קדושין אין קדושי ראובן כלום . קעה דין

מחר דעקרה נסוגין הרחוקים ולא הוי כחזקה לחיות ח"כ לרחה לח נדע
מלרת חייה לחוץ חו סניות דמוחרת לינם כמ"ם נסי' ח"ו : כ חולצת
ולא מתייבמת שהיה ספק גרושת אחיו שהיה נכרית משל"כ בספק קדושין
מוחרת מת"נ : כא המגרש ובו' ע"ג שעת סגירה אחיו היתה אסורה לו
משום גרוש אחיו מ"מ ניון דלח היתה אסורה עליו בשעת הזיקה לח תאמרינן
כיון דלאסורה שעה ח' אסורה לעולם וכן הדין בקטנה שהשיאוה אמה ואחיה
מיהו כשהזיקה אביה עיניך סם גירושה עליה כיון דחזרתה לאו חזרה גמור'
דהח הגט היה ע"י אביה וחזרתה ע"י עלמה כי אביה אין רשות עליה כיון
דנתגרשת אחר הכזוחין וניין סי' קנ"ה שהביה בהגהות ו"ח אם נשאת
קטנה שלח לדעת אמה ואחיה ח"ל מיהו ם"ת דלאו נסוחין כלל הם נראה
לכאורה כהזיקוה אמה ואחיה ונתגרשה הוח"י אמה ואחיה להכחה לה דלח
עדיפים מאביה ח"כ חזרתה לאו כלום הוח וכם גירושין עליה מיהו י"ל
כשה"ג לכ"ע נסוחין שלה מהני מאחר דאין לאמה ואחיה סוס רשות על מהני
מעשיה גם י"ל אמה ואחיה יכולים להכעים אותה לקח שכבר הזיקוה אותה
ונתגרשה דהח כהזיקוה אביה ונתגרשה יכולים אמה ואחיה להכעים ואביה
ח"י להכעים אותה כמ"ש בעור סי' מ"ג כב אסורה ליבם וכח' הרמב"ם
דח"ל כחליצה ולח יבום מיהו הרחם והעור כחבו דלריכה חליצה וכן הוח
לכיעת הרחב"ד ובעל המאור והיח פטורה בחליצת הלרה והלרה חינה
נפטרת בחליצת חלייבם היחומה כנ לרחה מוחרת להחייבם כ"כ רבינו הכוסקים
מע"ג דהיח לרת ערוה דהח היחומה היח כגורסת אחיו ולרמב"ם דינה ממש
כגרושת אחיו מ"ה ח"ל כחליצה מ"מ לרחה מותלת להחייבם' ובעלמה קי"ל
לרת ערוה של קטנה חולצת ולח מתייבמת עיין בהרח"ם שהירוץ שחני ערוה
זו שים לה היחר לעלמה אם גדלה חלני ועיין במלחמות ה' .

קער א חולצת ולא מתייבמת עיין בכוגיות דף כ' בתוספות' חזית ליבם
דקי"ל עשה דיבום דוחה ל"ת של הלאו לכן אם בח עלי' פוטרת
חת לרחה חלח חז"ל גזרו בזיקה הרחוקה חטו בזיקה סניה שלין מלוח יבום
חלח בזיקה הרחוקה וכתבו חוס' ל"ל שלח חפי' גמר הזיקה ומי חכור כי
היכה נקניק בהחלת הזיקה וכתבו חוס' שם מזיקה הרחוקה מוחרת
ליבם חפי' מן החינוסין ועיין בע"ג דקי"ל חין חבה מתעבר' מזיקה רחוקה ס"מ
דלח בעינן שתהי' ודאי להקחת שם שלח כשהם ביחוי להקחת שם לחפוקי
חיילונות וסרים * מכחן נרחה ה"ה שם רולה רק לבעול פ"ח ולגרש חוחה
מיד ג"כ מוחר . ומה שהקשה מכחן לת"ם בסי' ק"ע כתבתי שם וע"ש ושם
היח חלמנה מן הכוסוחין ועיין עליה כ"ג לח נפטרה לרחה דחין עשה דוחה חת
ל"ח ועשה של חלמנה לכ"ג שם ובמ"ש בסי' ב חלו מחייבמו' כ"כ הטור
והב"י והם"ג שחין לרחה פטורה שלח מעברה שהיה חייבי כריתות חו ח"מ
כיון שקבלו לן מלחוח חשה דכחב בה לגרור וכן הוח בירושלמי : ג קנאה
ונפטרת לרחה כמ"ש בסי' ק"ח ס"ח הטעם * ולכחורה חימח ע"פ סוגיח שם
משום דעשה דוחה ל"ח מ"ה חזי' לזיקה וקנוה לוחה בזיקה ונפטרי לרחה

ונחה שם תירץ של רבח דחמר דלח דחי' עשה לח ל"ח מחחר דיכול לקייס שניהם העשה ולח ל"ח וליתן חלילה ונחה שם מטעם דקי"ל חלילה במקום יבום
ל חו ממה היח מ"כ להני פוסקים דסמקו חלוח חלילה קודם כמ"ש בסי' קס"ה ס"כ חין העשה דוחה לח הל"ח כמימרח דרבח דהח חלוח חלילה יוחר מלוה
מ"כ תירון של רבח עיקר לפ"ז לח דחי' לח הל"ח ולח נפטרה הלילה דלח קיימח לזיקה בקפוי' הם"ם שם * ול"ל חלוח חלילה קודם דרבנן לגבי מדלוני'
חלוח יבום לכ"ע קודם ודחי' לח הל"ח וכן הוח בכ"י כמה שהבחתי לעיל שלח לריך יסוד הם"ם דלח ל"ט דמשמע דכלינו שם חיכח ח"ד דהח חכמים פלגו על
חבח שחול למדו מקרח יבמה עליה ושם ח"ם מדרבנן קרח מדחורייחח ו"ל דרבנן לכן הניחו קרח יבמה עליה כלומד כיון דחורייח ליכח
חיסור לח גזרו חז"ל בנוסח שם ושם ח"י שם נוסח לשם ד"ח ליכח ח"ד מ"ה ס"ל לח נוסח שם ושם ח"ם ל שם נוסח לשם ד"ח ליכח ח"ד מ"ה ס"ל שם נוסח שם ושם
חיסור לח גזרו חז"ל בנוסח שם * ואבח שחול ל"ל שם נוסח לשם ד"ח ליכח ח"ד מ"ה ס"ל שם נוסח שם ושם ליכח כיון דחורייח
מ"ה גזרו חז"ל שם ח"י שם נוסח לשם ד"ח ליכח ח"ד עוד מוכח כסוגי' ובכל שחינה עולה לייבום מדחורי' חינה פוטרת חת לרחה
בזיקה שלה ונם חת עלמה חינה כוטרת בזיקה זו דהח הקשה שם בח עליה הכלוע קנאה ושם לח חייבי דים לה לרה ולכחורה קשה למה כחב
הרמב"ם פ"ו ושם בח על חלמנה מן הכוסוחין לח נפטרה הלרה ח"ל היח עלמה ג"כ חינה פטורה ויש לייחב : ד שהיח הולכת ולח מתייבמ' וכחב המגי"ד
שם נפלה לפניו מחזיר גרושתו ולרחה ונפטר הלרה בחליצה של זו ולח בזיקתה ומזמה דין של חלמנה לכ"ג ונהב"י והכ"מ הקשה עליו חיך מזמה לחלמנה
לכ"ג נשלמת שמנה לכ"ג חיכח עשה ול"ת חבל מ"ג ליכח חלח לחו עוד הקשה למה הלרה נפטרה בחליצה של זו דהח בעלמת ס"ל להרמב"ם כשהיח מחייבי
לחוץ לח נפטרה הלרה בחליצה של זו ונרחה לי דכוונת המגיד הוח משום מ"ג לחסורה ליבם מק"ו שם היח חסורה לינם שחסור לה להיבם שחסור לה לח
כ"ם ופרט"י ריש סוטה דף ו' שם נחקיבה לפוקיי מחמת הכוסוחים של חחר מכ"ם שנחקיבה להיבם דהל יחייבם חוחה לפ"ז היח גרוע טפי מחייבי לחוץ דקי"ל
מדחורייחח הזיח לביחה חלח דבבן גזרו ביחה הרחוקה חטו ביחה סניה ולז מדחורייחח לח הזיח משום דילפינן מק"ו שהל יחייבם חוחה חבל חייבי לחוץ לח
כחיב הלחו ביבם ומדחורי' הוי לן למימר דחחי עשה דיבום ודוחה הלחו * חבל מ"ג מק"ו ולפינן דחסורה ליבום מ"כ מדחורייחח חסורה ליבום
חו ליכח למימר דעשה דוחה הלחו מ"כ הק"ו למחי מחי דהח ליבם חכחיב שם לח במקום מלוה ומקי הק"ו דחסורה
במקום מלוה מ"ה דמי לחלמנה לכ"ג דהיח ג"כ מדחורי' לח חזי' ליבום משום דחיכח עשה ול"ת ומקי' מדבר גידל דלריכה חלילה מדכחב ועלחה
יבמתו הטעירה כן הוח במ"ג דלח חזי' ליבום ולריכה חלילה מ"ה נכטרה הלרה משום דהחורה כחבה בפי' דעלחה לחלילה .
חלמנה לכ"ג נכטרה הלרה ולח כ"ו דהחי' לח חזי' לבח ומקי' דמ"ג לח נרע מחייבי לחוץ וחזי' מדחורייחח ליבום חלח חז"ל גזרו בזיקה הרחוקה
חטו בזיקה סניה וליכח שלח הק"ו ומקי' לבח חזי' לבזיקה וכל הכוגיות וסקלי וטרי' של ר' יוחנן במ"ג ח"ל לומר הטעם דגזרינן בזיקה הרחוקה חטו בזיקה סניה חלח
מק"ו ולפי' לבח חזי' לבזיקה וע"ע כחב ג"כ הח דנכטרה הלרה מחלילה של זו משום דחחי' מקרח ועלחה יבמתו הטעיר מיהו משום דקי"ל ולח מסתבר כן
דהח הקשו על כרח"י שם דחלילה פסולה היח כל שלי' ליבם למה חלילת מחזיר גרושתו פוטרת לח לרחה ס"מ ולח ס"ל הסברח מדלריכה החורה לחלילה
פוטרת לח לרחה מיהו לדינח לח נ"מ ו"ל לכ"ע פוטרת חת לרחה מדחירוץ שם דקי"ח מחזיר גרושתו ולרחה חו היח חן לרחה חולכת ס"מ ולרחה נפטרה
בחלילה של זו דהח לח קודם שעלחה ומכחן חלרה רחויה ליבם ס"מ חלילת לרחה חע"פ ולרה ג"כ חסורה להיבם וחני' דנכטרה
בחלילה של זו ולרחה לסברת המגי' דנכטרה מטעם דלריכה החורה לחלילה כמ"ש ולחוס' הטעם כיון דלח קבלה הזיקה כמ"ש בסי' ק"ע ה ולח מהיבמתי ל"ל
חע"ג לרחה חייבי לחוץ מחייבמות זו חסורה רק מדרבנן ולח מחייבמת משום דשו' הל' חלילה כגרושה ולחוחה שהיח ערוה והוי לרת ערוה ועיין הוס' שם
דף מ"ח וכחב הב"י ר"ה לרת חלילתו מד"ם ולכחורה חין הבנה לזה ול"ל לחייבי שלחיו נשח ההלול' בחיסור ג"כ מטעם הנ"ל לכחבתו חוס' דעשו חז"ל
כאו נשח גרושה לחיו בחיסור ולחכרו הלרת גם י"ל לדעת הרמב"ם קלחר ועיין סי' קס"ג ולכחורה נרחה חס עבר ונשח חלולה ונפלה לפני זה לריכ' היח עוד
הזקקת חלילה מזה מחמת נסוחין חת זה דהח קדושין של זה חקפה זה . ו זיקת שני יבמי' עיין בחוס' וברמב"ם כל זה חיוו חלח מדרבנן ולחו דרב' גמור הוח
שלח לסמכתח . ז והיח ולרחה חולכת כל' ול"ם בם"ע לו לרחה ט"ם הוח והטעם מבוחר בם"ם דלח מייבם להרוי' לחרו ג' יבמות הבחי' מביח ח' מחייבמו'
ולח מייבם לחח ויחלוץ לה' חייבי' שמח יחלוץ בריחה והדר מייבם לכן דוקח לח עשה מחמר בח' לח לכחורה שחיקן ליבם של לח עשה מחמר חינם לכחורה
מסוס לרת זיקות שני יבמים כיון זיקה ג' ובמיס רק מדרבנן לח לחכרי' מחמת זיקה כ"כ רם"י דף ל' ועיין כריסה . קעה ח ל"ם

קעה א ל"ם מתה לאחד קודם שנכנסה הצליבי לו הוי תרתי לטובה
דון תיכה נתחה מהני בית לגזרי דהא דאויה לנשוי נכרית גם לחלי
נפילה לאחזי לזה מ"מ לאסורה ס"ם ולרחה ג"כ אין חילוק בין אם נשא
נכרית קודם שניסם לאחת זו או לאחת כ"כ מיהו מ"ם הרמב"ם דנכרית לאסורה
לזה כשניסם לאחת זו נראה ל"ל קאמר לקמן אם לא נישם מ"מ נזיקה
היתה לאחת לזה לו ב ואלך ל'אסורה דוקא דזיעבד אבל לכתחלה
חייבין שמא יחלוץ להראשונה ס"ם והוא לפי' הרמב"ם והטור חייבי שמא
זה יחלוץ להראשונה אבל אם אלך כבר לא חייבין שמא יחלוץ להאחרונה
ועין בתוס' שם דף רנ"ב ד"ה כן מיהו אם הראשונה לזה
שכתבו ג"כ לגבי דזיעבד משמע נמי לכתחלה אסורה מטעם דאוכח למיתת
שמא לאחי לייבם לאת הצניה קודם לזה ליתא שאין לקח לכתחלה מוחרת כמ"ש
שם דפריך וליקו האחין לייבם הך דאויה חמות' אחל' ואהוי חמותו לגבי חייבי
כיבמ' שהותר' וכו' ס"מ לקח לכתחלה מוחרת משום דל"ל הכי תשמיש זה לזה
דשם תשמיש זה לאחי שיחלוץ להראשונה אבל לא לקח חייבין שמא הצני לאחי
לייבם קודם לזה: ג הותרה הראשונה ואם שמתום ופסק כאן אם חלץ
לאחותה מותרת הראשונה היינו לפ"ד חלילה פסולה מ"ל לאחור על כל
האחים אבל לפ"ד ס"ל דיש לאחור על כל האחים נמלא לריכה כ"מ חלילה
מכל האחים דהא חלילה פסולה הוא מחמת שהיא אחות זקוקתו מ"כ
מ"ל לומר שמותרת הראשונה וכ"כ חוס' שם ד"ה לאיבעי ד ולא נודע
מיהו אם אחז לאחזן וכו' כתב המגי"ד בזה ג"כ אם קדמו וכנסו מוליאין
מידם ואיתמר דהא שם מצוה מוטב שיהיו מוליאים דל"ל לראשון יבוא הצניה
והצני הראשונה מייבם והוי יבמה שהותר' ונלקר' וחזרה והותרו וכן קצה
בשמוך מ"ם ומתו הצוותין האחיות לו בזה"ו וכו' מוליאים אותו מכם
דהא לפי הפוגיא משמע דקי"ל מ"ח לשמוא מ"כ בחמת לא מהו בפעם אחת
אלא מ' ולא נודע היכא מת לראשון מ"כ אין מוליאין משני: ואין קי"ל לו
לפשוט לשמוא עין בהרמ"ם פ"ג דשבועות וכמ"ש בי"ד סי' שי"ח ומשוניא זו
משמע שם בא אחד לייבם לצניה מותרת הראשונה לצני דהוי יבמה שהותרה
ונלקרה וחזרה והותר' לכן אין מוליאין משני אף בפסק משום די"ל הראשון
כנס הצניה והוא הראשונה מכ"ם שם הראשון יבוא הצניה ונוליך
הפוסקים כתבו ואם חלץ לצניה הותרה הראשונה משמע אבל בי"ד לא הצניה
לא הותר' הראשונ' ודוקא דזיעבד אין מוליאין משני אבל לא הותר' הראשונ'
לאחל': ה ויש מי שאמ' שאין מוליאין כ"כ הטור ועין ד"ת שכתב טעות סופר הוא
ומה שרולה לייבד שיבא דר"י הגלילי דס"ל לפסר לשמוא שא יהא יבעינן
הי נפלה בראשונה וכו' ע"ש חמוה הוא לר"י הגלילי לא שייך לומר הני כיסתי
הראשונה מאחר שניסם בפ"ח נאסרי' נם הא קי"ל כרבנן דס"ל ח"ח לשמוא
כמ"ש בשמוך: ו אין שלא עשה זה מאחר משום זיקת היא לראות אחות
אשתו וה"ה להיפוך שמת ח' מבעלי אחיות ואח"כ מת הכנוסי: ז אבל
אם מת בשני וכריח וכו' דאז היא זקוקה לשניהם והיא זיקן לית אחו' לאחו
ומ"מ כל זמן שניהם בחיים מותר לייבם ואין איסור משום לרה
אחות לאשתו אח"כ אם מת ח' מהן לייבם ואם נפלו זו ואשתו שהיא אחות אשת אחי
לאסורה זו כמ"ש בשם והרא"ש. ח אפי' אם לא כנס וכו' הנה ים כאן
מקום להאריך ולחיתי בדריסה וב"ח מהריסים זה ואכתוב בקילור אם מת
הכנוסי נכריה ולא נירש אחד מבעלי אחיות אשת אשתו ומת ח' מהם לכ"ע
לאסורה כיון דנשארה זקוקה ולכ"ת היא זיקת לית אחו' לאשתו ואם מת הכנוסי
נכריה ואח"כ נירש ח' מהם אשתו זו לדעת רש"י אם מת זה שנירש מותרת
הנכרי' דקי"ל מיתה מפלת במה דקי"ל אם כנס הערוה וכרי' ונירש הערוה
מותרת הנכריה כן הוא דעת הרמב"ן ורשב"א וכו' וכ"פ בש"ג מיהו להרי"ף
והרמב"ם והרא"ש אסורה אע"ג דקי"ל בעלמא מיתה מפלת מ"מ הכא נרע
טפי מעשה המוזר בהרי"ף דנזרי דאחי לייבם הנכריה לף אם לא ינרש
הערוה כיון דאין לאסורה לו שלא מחמת הזיקה וכ"כ הרמב"ם טעם זה ועוד
טעם אחר כיון הנכריות בשעת נפילה באיסור זיקה קא נפלה קמיה לה
מהני בה נירושין ים כאן מקו לומ' דוק' בלח כנס הנכריה לו אסור' אבל בכנס
ואח"כ נירש הערו' מותר' דאח לא שייך הנזיר' הל"ל וכ"כ בדריסה ומניה בעור
מ"ם ואפי' אם לא כינס ל"ל אם לא כינס ו"ל בעור ס"ל כסבר זו ולא כהרא"ם
דאוסר אפי' בכנס לפ"ז שמיר הסוגיא בפ"ק דקדושין אפי' כנס ובפסוק נירש
ודמינהו וכו' טעמא נירש ואח"כ כנס אבל כנס ואח"כ נירש לא משום כאן
כנס ג"כ מותר לכן הקשה ל"ל נירש קודם שמת אחיו וכנס אח"כ ה"ל לאפי'
אם מת אחיו וכנס ונירש לו בנריסה וכנס מותר מיהו המגי"ד כתב בשם
הרמב"ד והרמב"ן ורשב"א וכן הוא מפרש דברי הרמב"ם בכנס פשיט' דאסור'
והסוגיא ל"ל בשמת לפי פשיטא דר' אמת הנשוי נכרי' ואח"כ נירש מ' מבעלי
אחיות אסורה זם"ל דהכא נרע מטעמים שכתב הרי"ף תוס' ל' החילוני' שם
ר"ירמי' ורבא בפ"ק דף י"ג ואפשר להוק ולפרוש מ"ש בטור והמחבר בשמוך
אבל אם כנס בעל האחו' וכו' לא קאי על ד' אם מיבם הנכריה שא דין בעלמא
קאמר אם ג' אין להם ג' וכנס א' נכריה ונ' אח אחות מ' מותר הנכרי'
והיינו כקוב' הרי"ף ומחלק בין שכנסם דרך יבום ובין שכנסם שלא דרך יבום
ונירש מותרת הנכרי' ולכאורה נראה דמנחת כן שכנסם אסור דאי אמר' כנס
עדיף מ"ש כ"מ לם"ם שיהא דרבא זו היא למעוטי מת בלא נירש דלמ' מוטב דבא
אם מת ונירש אסור אע"ג דם"ל מיתה מפלת מ"מ היכא דלא נירש להרע נפ"ק לא אם זו לא אם חילוק כאן
נרע טפי משום נזירה משום קושיית המחבר היה נכנס אח אחר למה תנח נירש וי"ח מר וכנס הא מת ואח"כ כנס ונירש ג"כ מותרת: ט אסורה לו

וכו' נראה דם"ל כהעתם דאסורה הנכרי' לאחי אע"ג דהיה לרה תחנת לאחו זיקה ואינה אסור'

קעה דין יבמה שהיתה אסורה והותר' וכו יד סעיפי
א יבמה שאינה ראויה להתייבם בשעת נפיל' משום איסור
ערוה אסור' עולמית אפי' אם יפקע האיסור כגון שני אחים
שנשואים ב' אחיות ומת אחד מהם ונפל' אשתו לפני השני
שנשוי אחותה אפי' אם תמות אשתו אח"כ שפקע איסו' אחות
אשה אפ"ה אסורה ואפי' נפלה לפניו פעם אחרת אחרי מות
אשתו כגון שהיה להם אח שלישי שלא היתה ערוה עליו
וכנסה ומתה אשתו של זה שהיה נשוי אחותה ומת השלישי
שכנסה וחזרה ונפל' לפניו אסורה לו א לא שנא מתה אשתו
קודם שכנס השלישי לא שנא מתה אחר שכנס אע"פ שלא
היתה אסורה עליו בשעת נפילה אחרונה אפי' הכי אסור' לו
היא וצרתה כגון שהיה אשה אחרת לאח השלישי כיון שהית'
אסורה לו בשעת נפילה ראשונה אבל אם היתה מותרת לו
בשעת נפילה אפי' אם תאסר אח"כ אם פקע האיסור חוזרת
להתירה כיצד ג' אחים שנים מהם נשואים ב' אחיות ומת אח'
מהם ונזקקה אשתו לשלישי שאינו נשוי אחותה ולא הספיק
לכונסה עד שמת האח השני שהיה נשוי האחרת ודרי
שתיהן אסורות עליו מתה האחרונה חוזר הראשונ' להתיר'
כיון שהיתה מותרת בשעת נפיל' אע"פ שנאסר בנתיים אבל
אם מתה הראשונה לא הותרה האחרונה כיון שהית' אסור'
בשעת נפילה וכן אם היו שם עוד אחים זוקודם אחד מהם
ב וחלץ לאחרונה או שהיתה הראשונה אסור' לא מהאחי'
וייבם את האחרונה שהרי מותרת לו **ג** הותרה הראשונה
לשאר אחים שהרי האחרונה שאסר' אותה חלצה או נתייבמ'
למות' לה אבל אם האחרונה אסורה לאחד מהם משו' ערוה
הרי הוא מותר לייבם הראשונה ושאר האחים אסורים
בשתיהם וחולצות ולא מתייבמות:
ב שנים מהאחים נשואים לשתי אחיות וכתו שניהם **ד** ולא
נודע איזו מהם מת ראשון הואיל ואי אפשר לייב' שתיהן והרי
זיקה נפלה על שתיהן חולצות ולא מתייבמו ת ואפי' היתה
אחת מהם אסורה על היבם משם שניה או מחייבי עשה או
מחייבי לאוין הרי אלו חולצות ולא מתייבמות אבל אם היתה
אחת מיהן ערוה עליו הרי אחותה מותרת לו ורצה חולץ רצה
מייבם שהרי לא נפל' זיקתו על שתיהן שאין זיקה על הערוה:
ג ארבע אחים שנים מהם נשואים לב' אחיות ומתו הנשואים
את האחיות או בזה אחר זה קודם שהספיקו לייבם לראשונ'
שתיהן חולצות ולא מתייבמות שא"א לשום אחת מיהם
להתייבם משום איסור אחות זקוקה ואם קדמו וכנסו כל אחד
אחת מהאחיות מוציאים אותם מהם **ה** ויש מי שאומ' שאין
מוציאים:
ד היתה אחת מהם אסורה לאחר מהיבמין משום איסור
ערוה מותר בשניה שהרי אין הערוה זקוק' לו ונמצא שאין
זקוקה לו אלא אחת והשני אסור בשתיהם:
ה היתה אחת מהן אסור' לזה משום ערוה והב' אסורה לב'
משום ערוה האסורה לזה מותרת לזה שכל א' אינה זקוקה לו
אלא אחת אבל אם אין אוסרות עליהם אלא באיסו' לאו או עשה
לא נדחית הזיקה מהם והולצות ולא מתייבמות:
ו ג' אחים שנים מהם נשואין ב' אחיות ומת אחד מבעלי
האחיות ואח"כ מת בעל אחות השנייה ונפלה גם האחות
השניה לפני האח השלישי שתיהן אסורות עליו שהקצרות לזו
בזיקה וחולצ' ולא מתייבמו ואם עשה מאמר בראשונ' ואח"כ
נפלה אחות לפניו יוציא בעלת המאמ' בגט וחליצ' והאחרונ'
בחליצה: **ז** ג' אחים שנים מהם נשואים ב' אחיות וא' נשוי
נכרי' מת נשוי נכרי וכנס א מבעלי אחיות את אשתו ומת
הראשונ' יוצאת כשו אחות אשה והשניה משום צרתה ואם
לא כנסה בין שעשה מאמר בנכרית בין שלא עשה בה
מאמר הרי זו חולצות ולא מתייבמות
ח ג' אחים שנים מהם נשואים ב' אחיות וא' נשוי נכרית נר ש
אחד מבעלי אחיות אשתו ומת נשוי נכרית וכנס המגר ומת
מותר לאח הנשאר **ז** אבל אם מת נשוי נכרית קודם שנירש
א מבעלי אחיות את אשתו **ח** אפי' אם לא כנס הנכרית ומת
אסורה לאח הנשאר מפני שהית צרת ערוה בזיק אפי' אם
נירש הערוה קודם שמת (וה"ה אם נשוי נכרי ומת ונירש
מסורה לו משום זיקה לאח אחיו שהיו) (הוהו שכתבתי ד' לחיין) אבל
אם כנס בעל האחות את הנכרית ונירש הערו' ומת ל"ש נירש
קודם שכנס הערו' ל שאח"כ מותרת הנכרית לאח הנשאר

ט שני

ב' אחים פקחים נשואין ב' אחיות קטנות או חרשות ומת אחד מהם תצא משום אחות אשה שהרי נשואי שתיהן שוות .

ו היתה אחת פקחת ואחת חרשת מת בעל החרשת תצא משום אחות אשה מת בעל הפקחת בעל החרשת מוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה *

יא היתה אחת גדול ואחת קטנ' מת בעל הקטנ' תצא משום אחות אשה מת בעל הגדולה ו מלמדין את הקטנה שתמאן בבעלה וייבם הגדולה :

יב ב' אחים אחד פקח ואחד חרש נשואים לב' אחיות פקחית או אחת פקחת ואחת חרשת והפקחת נשואה לפ"ה מת חרש בעל החרשת או חרש בעל הפקחת תצא משום אחות א"ה מת פקח בעל הפקחת החרש בעל החרש' או בעל הפקחת מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם :

יג ב' אחים חרשים נשואים לב' אחיות פקחות או חרשות או אחת פקחת ואחת חרשת וכן שתי אחיות חרשות נשואות לשני אחים פקחים או חרשים או אחד פקח ואחד חרש ומת אחד מהם תצא משום אחות אשה ואם היו נכרי' יכנסו ואם אח"כ יגרשו לא הוציא בגט יוציאו :

יד ב' אחים אחד פקח ואחד חרש והחרש נשוי ב' נשים פקחות ואחת מהן ערוה על הפקח ומת החרש שרי להן פטורות מהחליצה ומהייבום היו שניהם פקחים ואחד מהם נשוי ב' נשים אחת פקחת ואחת חרשת והחרשת היא ערוה על אחיו הב' הפקחת חולצת ולא מתייבמת .

קעו דין יבמה שאינה בת יבום משום ספק זקוקה ודין נשי החערובות ובו ח"ס

א מי שקידש אחת מב' אחיות ואינו יודע איזו קידש אפי' לא ריכרו מעולם שלא נתנו לביאה הוו קדושין וצריך גט לכל אחת ואחת מתולו את חולץ לשתיהם היו לו ב' אחים אחד חולץ ואחד מייבם לשניה קדמו שני האחים וכנסו את שתיהן א אין מוציאים אותם מידן ואם נמלכו ב"ד ואמרו להם שיחלוץ הא' וייבם השני והלכו שניהם וייבמו יוציאו :

ב מי שעבר וייב' ודאי אחות זקוקתו ב יוציא : ג שני שקדשו ב אחיו' זה אינו יודע איזו קידש וזה אינו יודע איזו קידש ומתו לזה אח ולזה אח כל אחד חולץ לשתיהן ואין שום אחד מהם יכול לייבם לזה אחד ולזה שנים היחיד חולץ לשתיהן והשנים אחד חולץ לאחת תחלה ואח"כ ייבם הב' לשניה ואם קדמו השנים וכנסו אחר שחלץ היחיד אין מוציאים מידם אפילו שניהם כהנים היו לזה ב' אחים ולזה ב' אחים אחיו של זה חולץ לאחת ואחיו של זה חולץ לאחת ואח"כ האח הב' של זה מייבם חלוצתו של זה ואח השני של זה מייבם חלוצתו של זה ואם קדמו ב' האחים של האחר וחלצו לשתיהן לא ייבמו הב' אחים האחרי' של הב' לשתיהן אלא אחד חולץ ואחד מייבם לשניה קדמו השני' האחרונים וכנסו אחר שחלצו השנים הראשונים אין מוציאין מידם :

ד מי שהלך בעל למדינת הים ושמעו שמת ונשאת ואח"כ בא בעלה ומתו שניהם לזה אח ולזה אח אחיו של זה ושל זה ג חולצים ולא מייבמים (ודין ליתה ע"ל סימן קע"ג סעיף י"ח)

ה האש שהיו לה בני' ולכלת' בני' וילדו היא וכלתה ב' זכרים במחבוא ונתערבו הבנים וגדלו התערובות ונשאו נשי' ומתו בני הכלה חולצין לשתיהן תחלה ולא מייבמין ובני הזקנה אחר חליצת בני הכלה חולצין או מייבמין :

ו מתו הבנים הודאים של הזקנה והכלה והספקות קיימים הספקות לנשי בני הזקנה חולצין ולא מייבמין ולנשי בני הכלה אחד מהספקות חולץ לה תחלה והב' מייבם :

ז מי שלא שהתה אחר בעלה ג' חדשים ונשאת וילדה ואין ידוע אם הוא בן ט' לראשון או בן ז' לאחרון והיו לה בנים מהראשון ומת בני ומהב' חולצין ולא מייבם וכן הספק לנשותיהם חולץ ולא מייבם היו לראשונה אחרת ומתו זה הספק חולץ או מייבם לנשותיהם מת הספק אחד מב' הבנים הודאים חולץ לה תחלה והב' מייבם :

ח הנשים שהיה לכל אחת בן ידוע וילדו כלן במחבוא חמשה הולדות ונשאו נשים ומתו ונפלו נשותיהם לפני חמשה הבנים הוודאים ד' מהוודאים יחלצו לאחת ואח"כ ישאנה החמישי וכן עושים לכל אחת ואחת ואם מת א' מהבנים הוודאים ארבע' הספיקו' יחלצו לה ואחד ייבום היו קצת הוודאים כהנים הכה נים חולצים ולא מייבמים ושאינם כהנים מייבמים היו לקצת הודאים שיש להם בהם ספיקות אחים מהאב וגם יש לו בהם אחים מהאב (אחים מן האם חולצין אחים מן האב מייבמין מקצתן כהנים ומקצתן אחין מן האם אין חולצים ולא מייבמים

קעז הלכות אונס ומפתה ובו ה סעיפים

א א המפתה בתולת ישראל (עד שלה תנגר ויהיה מבחג' ויילך) (טור והרא"ש) משלם בושת ופגם וקנס ב ואם אנסה משלם

עור צער (ומס נשלה המפתה חייב לריך ליתן קנס) (טור) : ב אונס

בלו עדים כמו שכתוב בהרמב"ם פ"ג ה"ג ובטלוגתא זו מחמת פיענוחא מסתמא הלכה כת"ק דכתוב משום הכי לא מתלק הרמב"ם שם : ג איסור דדבק • תשה אסורה ממועט מקרא לו תהי' ל'תשה תשה הרחוי לו ואם אסורה מדרבנן אע"ג מדלוריייתא תשה רחויה היא מ"מ מלכתיב ושמרתם את מצותי מלאו תכמים מקום לאסור שניו שכיר י"ל דממועט מקרא לו תהי' לתשה ובלאו הכי כיון ככל מילי דרבנן מסתכינהו מלאו לא חסיר שכיר מ"ל דשני ממועט מקרא לו תהי' לתשה ג"י : ד עדות דבר היום עדות שמש ולאו עדות דבר כמ"ש בשני קי"ט תפי' דבר בלא עדות אין כאן דוקא עדות • פרישה : ה יגרשנה כ"כ הרמב"ם פ"ח ומשמע לכאיך לגרשה ונטור תיתי יכול לגרשה משמע שם אין דולה לגרשה לא כפיון ליה • ועיין ג"ת : ו ותח"כ פתה אותה הן בנים מ"מ היתה בתחל' בתוכם ותח"כ בגלון הן שם פ"ח בת עלי' בתוכם ותח"כ חייב ג' ותשלים תח"כ : ז אין כופין על כך דקי"ל תפותה בין הוא בין היא יכולים לעכב ואם נטען שתנם אותו ותו מ"מ לעכב מ"מ אין כופין אותו כיון דיאנו אלא אם כן חזקו אבל אם נשתקו בת עליה כופין אותו ואם כיון דיאנו אלא אם כן חזקו בזוקי בת עליה כופין אותו בזה יש חילוק בין תוכם למפתה : ח זונה שתנעה לאחד ואם נדר לזונה שתית לו חייבי מיתות ב"ד אז פטור לגמרי ע"כ פשין מ"מ אין יולא ידי שמים עד שישלם לה ואם תפסה אין מוליאין ממנה כ"י פ' התומים : ט וכל המכינה עלמה וכו' לכאורי סותר למ"ש בסי' ט"ז דכאן משמע דוקא כשרוח מוכין לזנות עם כל כלאדם הוי קדישה ועיין מ"ש שם

קעח א אסורה לו ואסור להתייחד עמה תשו' הרמ"ם כלל ל"ג ועיין סי' קי"ז : ב תפי' אם הוא קטן, תע"ג יהוד מותר עם תביה מ"מ כשמקנא לה לאסור להתייחד עמו : ג ס"ה מי שאומר שאסורה לבעלה היינו דעת הרמב"ם ום"ל כשהזיהה לאמה ואחיה אז לא הוי קידושין מדאורייתא וכשו זונתה כשהיא כנויה ומוחזקת בפי' לכן משל"כ בשאני' הזיהוה אז הוי נשואי דאורייתא ואוסרה לבעלה ודאי * ויש מי שאומר השני כן ס"ל לדוד הפוסקים וכן הוא דעת הום ום"ל פיהוי דקטנה הוי בתוכם ומוחזקת לבעלה יפיו ואסורה לבעלה כהן ואם בת עליה בתוכם והבועל הוא ישראל ובעלה כהן עיין בסי' י"ח מ"ש ועיין סי' קל"ט : ד שבניה שיוחר לזנות דלא כתיב ומעלה מעל זה שת ומעלה בו מעל כל שהיה מחכוונת למעול בו לאסורה וזה מיוסד דלא חקשה הוא לומר מיוחר הוי כשונג ועיין בש"ו בי"ד סי' ל"ט * ואם זיחה בדלון כדי להזל בכבוד בעולה אסור לתחזיק לאסורה לבעלה היינו כיון שביאה פ"ה בדלון שם בתרי"ק וכן אם בעולה דלא ה"ה קדושין מה שת נתן לה טבעת לקידושין ועיין תשו' הרשב"ש ועיין ג"י ס"ק ק' : ה וכן אם נסתרה בפני עדים וכו' לכאורה כשמע מבעת קמייתא כשאמר אל תגשתי אפי' בחופה אלא דיל"ל שם גילה דעתו דאין לו קפידה בסתירה : ו תפי' בסתירה יחד ע"י עדות עיין מ"ש סי' ז' סעיף י"ח בשם הפוסק שם נחייחדה לשם זנות יש להחמיר : ז שם הוא נאמן בעיניו כאן לא כאן והיא שותקת משמע תפי' בשהכישו לריך להוליא כיון דהיה קינוי ועיין פרישה : ח והיא שותקת כן הוא גירסת הב"י ועיין סי' קט"ו ולדעת מהרש"ל בשהיא שותקת תפי' ח"נ בעיניו כשנים חייב להוליא' כיון דהיא שותקת שת גירסתו והוא הבעל שותק אז שם הוא נאמן כאחרי בעיניו חייב להוליא' ואם הוא אומר מ"ל נאחז וכיולא בו אין חייב להוליא' שת משום לזות שבחייס עיין ב"ח ובדישה בסי' זה ובסימן קט"ו : ט ומנדין אותו וכו' עיין בתרי"ק שו"ת ק' הגיה ג' דיעות בזה שם מנדין אותו לדעת הום' מנדין אותו כי הוא נאמן לומר שנאמין לדברי הע"ז כ' גורס הוא לבטל תקנות ר"ג מ"ה מנדין אותו אבל לדעת הפוסקים שהביא

קעח הלכות סוטה ובו כ"ב סעיפים

א המקנא לאשתו ונסתרה ואינו יודע אם נטמאה אסורה לו ובלבד שיהא הקינוי והסתירה בראוי ואין הפסידה כתובתה אפילו מת קודם שגירשה :

ב ביצד הקינוי אומר לה בפני שנים אל תסתרי עם איש פלוני ב אפי' אם הוא אביה או אחיה או כותי או שחוק (כי' שניע מחקקה) (טור) והוא שיהא גדול אבל אם אמר לה אל תסתרי עם פלו' (והוא קטן או בהמה לא הוי קינוי ומקנא לה בין אם היא ארוסה בין אם היא נשואה או זקוקה ליבם :

ג קפדנה שהשיאה אביה ונישתה לרצונה יש מי שאומר שאסורה לבעלה לפיכך מקנאין לה כדי להפסידה כתובתה ויש מי שאומר שאינה נאסרת על בעלה אא"כ הוא כהן :

הגה גדולה שניתה בזוג שבניה שבעלה הוא והוא אחר מוחרת לבעלה ישראל (הרמב"ם פכ"ל ולחיבות) אבל זונתה ד שבניה שמוחר לזנות הוי כמזידה ואסורה לבעלה ישראל (מהרי"ק שורש קס"ח) אבל שנתייחד עם מנשיו בדרך ובאה ואמרה נתייחדתי ונתפחתי ו"ת דנאמנת במגו דאמר לא נבעלתי ו"ת ואחר"כ נבעלתי ו"ת דאין סלה הוא"ל ונתייחדה אלא כדין (שני הדעות במרדכי פרק שני דכתובות) :

ד כיצד היא הסתירה שנסתרה בפני עדי' עם אותו פלוני שקינא לה ושהתה כדי טומאה שהיא כדי לצלות ביצה ולגמעה :

ה קינא לה משנים שאמ' לה אל תסתרי עם פלוני ופלוני ונסתרה עם שניהם כאחד אפי' הם שני אחיה או אביה ואחיה אסור :

ו אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני אין זה קינוי אפי' נסתרה עמו כדי טומאה מותרת וכן אם אמר לה אל תסתרי עם איש פלוני ודברה עמו בפני עדים מותרת ה וכן אם נסתרה בפני עדים ושהתה כדי טומאה עמו ולא קינא לה בפני עדי' מותרת שאין אוסרים על היחוד ואפי' נסתרו יחד על דעת עדות אא"כ קינא לה תחלה בפני שנים ומ"מ לא תתייחד אשה עם אנשי' כמו שנתבאר לעיל סימן כ"ב :

ז לא יאמר אדם לאשתו ואפילו בינו לבינה אל תסתרי עם פלוני דילמא קיימא לן כרבי יוסי ברבי יהודא דאמר קינא לה בינו לבינה הוי קינוי :

הגה ועפצין אין לנו מי כוטה ואם נסתרה אחר הקינוי אסורה לו לעולם (טור בשם כמ"ג) ואם שכח וקינא לה מיד על הקינוי (ת"ז) וכמו שיתבאר לקמן סימן זה כע ק"ב :

ח בא עד אחד והעיד לו שנסתרה עם אותו שקינ' לה ושהתה כדי טומאה ז אם הוא נאמן בעיניו ודעתו סומכת עליו יוציא ויתן כתוב' ואם לאו מותרת לו ואם הוא בעצמו ראה שנסתר' עמו ושהתו עמו כדי טומאה ז אסורה עליו ויוציא ויתן בתובה (אין חילוק לענין סתירה אחר קינוי בין בעלה בעיר ופתח פתוח לרשות הרבים לו לא (עיין בשערי' סימן ק"ד) וע"ל סימן כ"ב :

ט לא קינא לה ובא עד אחד ואמר לו זנתה ח והיא שותקת אם הוא נאמן בעיניו ודעתו סומכת עליו יוציא ויתן כתובה ואם לאו מותרת לו :

הגה וה"ה אם היה עלמה תומרת לו זונתה כמו שנתבאר לעיל סימן קט"ו ועי"ש דזמן הזה שיש חרם ר"ג שלא לגרש אשה בעל כרחה אינו נאמן לומר שנתייחד לו אחר שנתפתה ולומר שנתפתה אחר שנתייחד לו (הגה"מ מיי פכ"ב ומהרי"ק שורש ק"י בשי"ח דחיישינן שמא עיניו נתן בחברתה ולומר שנתפתה אע"כ שהיא מאמינה לו ומנדין אותו על שקומר שנתפתה גרס לגבל חרם ר"ג וה"ה בכל מ קום שלא יוכל לגרש בלא דעת החב' וי"ל דכופין אותו ומשום עגונה (מרדכי פ' החומר) אע"פ שהוא מאמין לדברי העד מאחר שהאשה אינה מודה אז אפי' תמרה בעלמה נשואה אחי לך וחזרה זה ונתנה אמתלא לדבריה הרשות יש בב"ל ע"פ סברת זו אבל יש הולקים וסברת להו דלא נזמן הזה נאמן (שם במהרי"ק וכן משמע מהרמב"ם פכ"ב) ואם פ"ה לו קטנה עמה אינו נאמן לומר שנתפתה לדברי העד דודאי מחמת שנתפתה שנתה אמר כן (שם במהרי"ק) וע"ל בסי' קט"ו סעי' ז' :

י מי שהוציא קול על אשתו שזינתה ואמר שנתברר לו הדבר ואח"כ אמר אינו אמת אלא שמחמת הבעס שהכעיסתו הוציא קול זה אם נותן אמתלא לדבריו מותרת ואם לאו אסורה לו :

יא שמע העם מרננים אחר הקינוי ׳ והסתירה בלא שני עדים ער שהנשים נושאות ונותנות בה שזינתה ואיש שקינא לה אסורה לו ויוציאנה ויתן כתובה :

יב בעל שמחל על קינוי קודם סתירה קינויו מחול וכאו לא קינא לה אבל לאחר סתירה אין קינויו מחול גירשה ה"ז כאו מחל לה ואם החזירה צריך לקנאת לה פעם אחרת :

יג מי שנתחרש בעלה או נשתטה או היה במדינה אחרת או שהיה חבוש בבית האסורים ושמעו ב"ד מרננים אחריה קוראים ואומרים לה אל תסתרי עם איש פלוני ואם באו עדים אח"כ שנסתרה עמו ושהתה כדי טומאה אוסרים אותה על בעלה לעולם וקורעים כתובתה וכשיבא בעלה או יבריא או יצא מבית האסורים יתן לה גט :

יד יא בא עד אחד והעיד שנטמאה מאותו שקינה לה חצא בלא כתובה יב אפילו אם עד הטומאה הוא אחד מעידי הסתירה ואפי׳ עבד או שפחה או אשה או קרוב בשר לעדות :

טו חמש נשים ששונאות אורה נאמנות עליה לומר שנטמאת אחר הקינוי לאוסרה על בעלה אבל לא להפסידה כתובתה :

טז מוציאים ע"י עידי טומאה אפי׳ לא ראו כמכחול בשפופרת מאחר שראו אותם דבוקים זה בזה ונוהגים כדרך המנאפים :

יז כל אשה שנאסרה על בעלה על ידי קינוי וסתירה אסורה גם לאותו שנאסרה בשבילו ואם עבר ונשאה מוציאין אותה מתחתיו בגט אפילו היו לה כמה בנים ממנו אבל אם לא קדם קינוי ובאו עדי׳ שנסתרה עם איש זה ובאו ומצאו דבר מכוער נתבאר בסימן י"א :

יח כל אשה שבאו שני עדים והעידו שזינתה עם זה כשהית׳ תחת בעלה ה"ז תצא מזה ואע"פ שיש לה ממנו כמה בנים :

יט י"א שאשת איש שזינתה עם הבות וגירשה בעלה ונתגייר הבית שמורת לגר הזה יג דלא שייך למימר אחד לבועל בביאת הבות׳ :

הגה ומ"מ מי שזינה עם לחות מצחו וגירשה בעלה לסוטה לנועל לחר מיתת לחצחו חע"ג דנלחו הכי היתה לסוטה לו כשזינתה עמו (פסקי מהרח"י סימן כ"ט) :

כ אשת איש שטוענת על איש׳ שהוא רודף אחריה והוא מכחיש׳ אין להאמינה כדי לייסרו אבל יגזרו עליו גזרו שלא ידבר עמה כלל ושלא ידורו בשכונה אחת ואם הוא מוחזק בעיניהם לחשוד על הערות ראוי לגעור בו בנזיפה ולאיים עליו שאם לא יתנהג כשורה יבריחוהו מביניהם לרעה וירחוהו בשתי ידיים כמו שאחז"ל מלקין על לא טובה חשמועה וכמו שכתב הרמב"ם בפ׳ כ"ד דסנהדרין :

כא מצות חכמים על בני ישרא יד לקנאות לנשותיהם וכל מי שאינו מקפיד על אשתו ועל בניו ובני ביתו ומזהירם ופוקד דרכיהם תמיד ער שירע שהם שלמים מכל חטא ועון ה"ז חוטא שנאמר ופקדתי נוך ולא תחטא וכל המקנא את אשתו נכנסה בו רוח טהרה ולא יקנא לה מתוך שחוק ולא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך מריבה ולא להטיל עליה אימה ואם עבר וקינא לה בפני עדים מתוך א׳ מכל הדברים האלו ה"ז קינוי :

כב אין ראוי לקפוץ ולקנאת בפני עדים תחלה ואפילו בינו לבינה לא יאמר לה אל תסתרי עם איש פלוני כמו שנתבאר אלא מוכיח אותה בינו לבינה בנחת וברוך טהרה ואזהרה כדי להסיר המכשול ולהדריכה ברוך ישרה :

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם

אמר שמוש הקטן תודה ה׳ מאד בפי ובתוך רבים אהללנו * ומשירי תהודתו * תשר מאשון קדשו הופיע והזריע * מטוגו על חיים כמוני לתנר ספר זה ביח שמוש ולעשות מהדורה נחרת ותפרס כפיש ה׳ ותומר ויהי נועם ה׳ אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננהו * יהי רצון שהזכיה המעשה ידי ויעזרני להיות ממלוקי הרבים * ויקובל דברי כעל וכרביים :

שהניח הרב רמ"ה דאין נאמין לומר דמחמין לדברי העד ח"י מג"ל דמנדין אותו מאחר דליכא כאן עקירת הקנת ר"ג : ו והסתירה בלא שני עדים כ"כ נכ"מ ע"כ הסתיר׳ לא היה בעדי׳ דצ"ל כגר מצוחר בראב"ס כשהקינוי וסתירה היו בעדים חלא בלא כוונה שלא ידעו זה שזה היה עדים שלא שמע מהעדים הנוספות ונוחנת בה ואז לא הוי בעדים על הסתירה חלא הוחיל הבעל מבעוד הוא חלת ויתן לה הכתובה וכן הוא לפרש"י שם * ונראה שם י"ל לפי קושי שלהם דמיש לת דנקו כשנמצאו ונותנים ונשים בה ואז ת"ל ליתן לה הכתובה לפ"ז בזה"י כשיעת פעור הוא ליתן לה הכתובה מיהו לפי התירולי שלהם י"ל דשי כרש"י : יא בא ע"ח והעיד וכו׳ הוחיל יש בגליים לדבר דהיה בעד קינוי בעדים וסתירה בעדים א"ה ע"ח נאמן ודוקא כשמעיד שזינתה עם זה שקינא לה גם משמע ברש"י דוקא שמעיד שזינתה בלחודא פעם כשנסתירה עמו ע"פ ב׳ עדים * מיהו קשה למה לי עדות העד ח"ל הא קינא וסתירה לחסורה לבעלה ואין לה כתובה בשלמא בב"ח ב"ס לק"מ דקמ"ל דאע"ג שזינתה חלת לפסק הב"ע קשה מה נ"מ מעדותו ועיין בשרמב"ם ובטור שכתבו הא בעד ע"ח שזינתה בח ע"ח ומכחישו לח מבניחו בו בעד ע"ח נכטוח נאמן כתרי ואין נאמן ע"ח מבד׳ עדים * ולכאורה קשה דהח כתב הרמב"ם פי"ב ה"ג והטור בסי׳ י"ז דוקא כשמעיד העד ופסקו הב"ד על פיו אז הוי כתרי חנל כל זמן שלא פסקו על פיו לח תמרי׳ דהוי כתרי וכ"כ תוס׳ בסוגי׳ דחייבי׳ דפסקו הב"ד ע"פ עדותו ח"כ למה כתבו הם מיד שהעיד הוי כתרי חפי׳ לפ פסקו ע"פ * שוב ראיתי בתוס׳ ב׳ דמכוחות כתבו הרבה דעת ח"ת מדלוריינת נאמן הוי כתרי חפי׳ לפ פסקו על פיו כזה שפיר מ"ש הרמב"ם והטור כי הם ס"ל ג"כ כתוס׳ שו ונרי"ז סי׳ קכ"ז מחלק בב"ד מסנרא דעלמו כן * ועיין מ"ש ס"ם י"ד : יב לפי"ם עד הטומחה הוח מעידו הסתיר׳ וה"ח לומר כיון שראה שזינתה יחדיו לא דקדק היטב אם בעיל אותה וסבר בוודחי בעיל קמ"ל כ"כ ב"ח נסי׳ ל"ד ה"ק לפי"ם הוח אחד מעידי סתירה ואמר שחותו פעם בעיל אותה ועד השני לא אמר שראה הביאה מיהו חינו מכחיש אותו שלא אמר שלא ראה ולא שם על לבו לדקדק אם מבעיל אותו חע"ג שהיה הסתיר׳ בוודאי לא הפסידה הכתובה : יג דלא שייך למימר ח׳ להבועל הוחיל אסור לה בל"ז ולא שייך בו קידושין אח"כ אחר שנתגייר ואז הוי כגוף אחר מבל אם בח על אחות אשה ואח"כ נתגייר היתה לו אחר אחות אשתו אם בפסקי מהרח"י : יד לקנאות לבשותיהם לתו קינוי ממש קאמר שלא להוכיח אותה ויזהר אותה בין בסתיר עם אחר בשום בזה שבין לא תסתיר׳ עם ו׳ועיין פרישה :

033.4
1961
+